

Holy Bible

Aionian Edition®

Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndi Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ©

Baɔ̀bụ́ Nsọ̀ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 2/21/2024

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 4/23/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Jenesis	11
Ọpupu	40
Levitikos	66
Ọnuogugu	85
Diuteronomi	110
Joshua	131
Ndi Ikpe	146
Rut	161
1 Samuel	163
2 Samuel	182
1 Ndi Eze	198
2 Ndi Eze	217
1 Ihe E Mere	235
2 Ihe E Mere	251
Ezra	272
Nehemaya	278
Esta	287
Job	292
Abu Oma	308
Ilu	346
Ekiliziasitisi	360
Abu nke Abu	365
Aizaya	368
Jeremaya	400
Abu Akwa	436
Izikiel	439
Daniel	471
Hosiya	480
Juel	485
Emos	487
Obadaya	491
Jona	492
Maika	494
Nehum	497
Habakuk	499
Zefanaya	501
Hegai	503
Zekaraya	504
Malakai	510

NEW TESTAMENT

Matiu	515
Mak	535
Luk	547
Jon	567
Oru Ndi Ozi	582
Ndi Rom	602
1 Ndi Korint	611
2 Ndi Korint	621
Ndi Galeshia	628
Ndi Efesos	631
Ndi Filipai	634
Ndi Koloşi	637
1 Ndi Tesalonaika	639
2 Ndi Tesalonaika	641
1 Timoti	642
2 Timoti	645
Tajtos	647
Filimon	648
Ndi Hibru	649
Jemis	656
1 Pita	659
2 Pita	662
1 Jon	664
2 Jon	667
3 Jon	668
Jud	669
Mkpughe	670

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Mgbe ọ chụpụrụ mmadụ, o dochiri n'ọwụwa anyanwụ nke ogige Iden ndị mmụọ ozi dị ike a na-akpọ Cherubim, na mma agha na-acha ọkụ, ka ha na-eche ọny ụzọ e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndụ dị nche.

Jenesis 3:24

Jenesis

1 Na mmalite Chineke kere eluigwe na uwa. **2** Uwa bu ihe na-enweghi ụdidi obula, burukwa ihe togboro n'efu. Ochiichiri gbara n'elu ogbu mmiri di omimi. Mmuo nke Chineke na-erughari n'elu ogbu mmiri ahụ. **3** Mgbe ahụ Chineke kwuru si, "Ka ihè di," ihè djkwara. **4** Chineke huru na ihè ahụ mara mma. O kpara oke n'etiti ihè na ochichiri. **5** Chineke kporo ihè ahụ Ehihie, kporo ochichiri ahụ Abali. Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke mbu. **6** Chineke kwukwara si, "Ka mbara puta nke ga-ekewapu mmiri di n'elu mbara ahụ site na mmiri nke di n'okpuru mbara ahụ." **7** Ya mere, Chineke mere mbara, kewapu mmiri di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke di n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a diri. **8** Mbara ahụ ka Chineke kporo mbara eluigwe. Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke abuo. **9** Chineke kwuru si, "Ka mmiri di n'okpuru mbara eluigwe chikota onwe ha onu n'otu ebe, ka ala akoro puta." O sikwa otu a diri. **10** Chineke kporo ala akoro ahụ "ala," kporo mmiri ahụ chikotara onwe ha onu "osimiri." Chineke lere anya hu na ha di mma. **11** Chineke kwuru si, "Ka ala puputa ahijia ndu di iche iche: ahijia na-amiputa mkpuru, na osisi di n'elu ala nke na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udidi ha di iche iche si di." O sikwa otu a diri. **12** Ala puputara ahijia ndu di iche iche: ahijia na-amiputa mkpuru dika udidi ha si di, na osisi na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **13** Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke ato. **14** Chineke kwuru si, "Ka ihè nke na-enye ihè diri na mbara eluigwe, ikewapu ehie site n'abali. Ka ha buru ihe ama igosi oge di iche iche, ubochi di iche iche, na afo di iche iche. **15** Ka ha buru ihè na mbara eluigwe inye ihè n'elu uwa." O si otu a diri. **16** Chineke mere ihè ukwu abuo, nke kacha idi ukwu ka o buru nke ga-achi ehie, na nke di nta ka o buru nke ga-achi abali. O mekwaro kpakpando di iche iche. **17** Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ihè n'elu uwa, **18** ichi ehie na abali na ikpa oke n'etiti ihè na ochichiri. Chineke lere anya hu na o di mma. **19** Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke ano. **20** Chineke kwuru si, "Ka mmiri juputa n'ihu ndi na-eku ume, ka umu anu ufe fegharikwa n'elu uwa, ma n'elu mbara igwe." **21** Ya mere Chineke kere anu ukwu niile bi na mmiri, na anu niile nwere ndu bi na mmiri, na udi ihe obula nwere ndu na-akpughari akpughari ndi juputara na mmiri, dika udidi ha si di, na anu ufe niile dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **22** Chineke goziri ha, si ha, "Mubaanu, djkwanu ukwu n'onuogugu, juputanu osimiri niile. Ka anu ufe djkwa ukwu n'onuogugu n'elu uwa." **23** Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke ise. **24** Chineke kwuru si, "Ka ala weputa umu anu di iche iche nwere ndu dika udidi ha si di: anu ulo, anu na-akpughari n'ala, na anu ohia, nke obula dika udidi ya si di." O si otu a diri. **25** Chineke mere umu anu ohia, dika udidi ha si di, mee anu ulo, dika udidi ha si di, na anu niile nwere ndu nke na-akpughari n'ala dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **26** Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, "Ka anyi mee mmadu n'oyiyi anyi, dika udidi anyi si di, ka ha chia azu niile nke osimiri, na anu ufe niile nke eluigwe, na anu ulo niile, na anu ohia niile, na ihe niile e kere eke nwere ndu nke na-akpu akpu n'ala." **27** Ya mere,

Chineke kere mmadu n'oyiyi nke ya, n'oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha. **28** Chineke goziri ha si ha, "Mianu mkpuru, mubaanu, juputanu n'elu uwa, meenu ka ihe niile diri n'okpuru unu. Chianu azu niile nke osimiri na anu ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere di ndu nke na-akpughari akpughari n'ala." **29** Mgbe ahụ, Chineke si si "Enyela m unu ahijia ubi niile na-amj mkpuru di n'elu uwa, na osisi obula miri mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ha, ka ha buru ihe oriri gi. **30** Ma umu anumanu niile na anu ufe niile, na anu niile e kere eke na-akpughari akpughari n'ala, anu obula nwere ndu n'ime ha ka m na-enye ahijia ndu niile ka o buru ihe oriri ha." **31** Chineke leghariri anya n'ihu o kere, hu na o di ezi mma. Uhuru di, ututu djkwa. O buru ubochi nke isii.

2 Otu a ka e si ruozuo oru ike eluigwe na uwa na ihe niile di n'ime ha. **2** N'ubochi nke asaa, Chineke kwusiri oru ya nke o na-arụ, o zukwara ike site n'oru ya niile. **3** Chineke goziri ubochi nke asaa ahụ mee ya ka o buru ubochi di nso, n'ihu na o bu n'ubochi ahụ ka o zuru ike site n'oru nke ike ihe niile. **4** Nke a bu akuko banyere usoro okike eluigwe na uwa mgbe e kere ha, n'ubochi ahụ mgbe Onyenwe anyi Chineke kere eluigwe na uwa. **5** Ahijia obula epuputabeghi n'ohia, o nwekwaghị ihe ubi obula sitere n'ala puputa, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke ezitebeghi mmiri ozuzo n'elu uwa, o nwekwaghị mmadu obula no na-arụ oru ubi, **6** ma mmiri si n'ala na-asoputa na-aso n'elu ala niile. **7** Onyenwe anyi Chineke kporo mmadu site n'aja nke ala, kunye ya ume ndu n'imi ya, nke mere ka mmadu ghoo ihe di ndu. **8** Onyenwe anyi Chineke kuru ubi a gbara ogige n'akuku owuwa anyanwu, n'Iden. O tinyere mmadu ahụ o kporu n'ime ubi a. **9** Onyenwe anyi Chineke mere ka osisi di iche iche si n'ala puputa, osisi ndi di mma ile anya na nke djkwa mma iri eri. **10** N'etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndu, na osisi nke imata ihe oma na ihe ojo. **10** E nwere iyi si n'Iden na-asoputa na-asobanye n'ime ogige ahụ ime ka ala ahụ nwee mmiri. Site n'ebe ahụ, iyi a kewara nwee ngalaba ano. **11** Aha ngalaba nke mbu bu Paishon. O soro ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta olaedo. **12** (Olaedo di n'ala ahụ mara mma. Eso osisi na-esi isi uto na nkume di oke onuhia a na-akpo oniks djkwa n'ebe ahụ.) **13** Aha ngalaba nke abuo bu Gaihon. O sitere n'ala Kush gafee. **14** Aha osimiri nke ato bu Taigris. O na-asola n'akuku owuwa anyanwu nke ala Asho. Aha osimiri nke ano bu Yufretis. **15** Onyenwe anyi Chineke weere mmadu ahụ tinye ya n'ogige Iden, ka o na-ako ya ma burukwa onye na-eleko ya. **16** Onyenwe anyi Chineke nyere mmadu ahụ iwu si ya "I nwere ike iri mkpuru osisi niile di n'ubi a, **17** ma i gaghị eri mkpuru si n'osisi imata ihe oma na ihe ojo. N'ihu na ubochi i riri ya i ga-anwuri." **18** Onyenwe anyi Chineke kwuru si, "O dighi mma ka nwoke nro naani ya. Aga m emere ya onye inyeaka nke kwesiri ya." **19** Onyenwe anyi Chineke sitere n'ala kporo umu anumanu niile nke ohia na umu anu ufe niile nke eluigwe. O dutere ha ka o mara ihe mmadu ahụ ga-akpo ha. Ihe obula mmadu ahụ kporo ihe obula ndi a nwere ndu, nke ahụ bukwa aha ya. **20** Ya mere, mmadu ahụ nyere anu ulo niile na anu ufe niile na anu ohia niile aha. Ma n'ebe Adam no, o nweghi onye inyeaka kwesiri ya. **21** Ya mere, Onyenwe anyi Chineke mere ka nwoke ahụ daa n'ura. Mgbe o no na-arahu ura, o weputara otu ogiriga

site na ngu dị ya n'ahụ, mechikwaa ebe o si weputa ya. **22** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke ji otu ọgíríga o si n'ahụ nwoke ahụ weputa, mee nwanyị, dutere ya nwoke ahụ. **23** Nwoke ahụ kwuru sị, "Nke a bụ ọkpụkpụ si n'ọkpụkpụ m, na anụ ahụ si n'ahụ m, a ga-akpọ ya 'nwanyị,' n'íhí na e si n'ime nwoke weputa ya." **24** Ọ bụ nke a mere nwoke ga-eji hapụ nne na nna ya, e jikọta ya na nwunye ya, ha ga-abụ otu anụ ahụ. **25** Nwoke ahụ na nwunye ya gba ọto, ma ihere emeghị ha.

3 Agwọ dị aghughọ karịa ụmụ anụ ọhịa niile Onyenwe anyị Chineke kere. Ọ bjakwutere nwanyị ahụ sị ya, "Ọ bụ ezie na Chineke sị unu erila mkpuru si n'osisi niile dị n'ogige a?" **2** Nwanyị ahụ zara sị ya, "Anyị nwere ike rie mkpuru si n'osisi niile dị n'ogige a **3** ma Chineke kwuru sị, 'Unu erila mkpuru si n'osisi dị n'etiti ogige a, unu emetukwala ya aka, ka unu ghara inwu.'" **4** Agwọ gwara nwanyị ahụ sị, "Unu agaghị anwu." **5** N'íhí na Chineke maara na ọ buru na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi íhe na ajoy íhe." **6** Nwanyị ahụ huru na mkpuru si n'osisi ahụ dị mma iri eri, na ọ dị mma n'anya, na ọ bụ osisi mara mma e si enweta amamihe. Ọ ghọrọ mkpuru ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya nọ, o rie. **7** Mgbe ahụ, anya ha abụọ meghere, ha chọputara na ha gba ọto. Ya mere, ha dukọtara ahíhía fiig, jiri ya mere onwe ha akwa. **8** Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nuru ụda njegharị Onyenwe anyị Chineke n'ogige ahụ n'oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n'ebe Onyenwe anyị Chineke nọ n'etiti osisi ndị dị n'ogige ahụ. **9** Ma Onyenwe anyị Chineke kpọrọ nwoke ahụ oku sị ya, "Ebee ka i nọ?" **10** Ọ zara sị, "Anuru m ụda ukwu gi n'ogige, n'íhí ya, aturu m ujo, ebe ọ bụ na m gba ọto. Ezokwara m onwe m." **11** Onyenwe anyị Chineke juru ya sị, "Onye gwara gi na i gba ọto? I riela mkpuru si n'osisi ahụ m nyere gi iwu sị gi erila?" **12** Nwoke ahụ siri, "Nwanyị ahụ i mere ka mụ na ya nọdu, ọ bụ ya nyere m mkpuru sitere n'osisi ahụ, m rie." **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke siri nwanyị ahụ, "Gini bụ íhe a i mere?" Nwanyị ahụ zara sị, "Ọ bụ agwọ ghoghuru m, mee m ka m rie ya." **14** Ya mere, Onyenwe anyị Chineke gwara agwọ ahụ sị, "N'íhí íhe a i mere, 'Íhe a buru onu ka i bụ n'etiti anụ ulo niile na n'etiti anụ ọhịa niile. Afọ gi ka i ga-eji na-aga íje, aja ka i ga na-eri ogologo ubochi ndu gi niile. **15** Aga m eme ka iro diri n'etiti gi na nwanyị ahụ, n'etiti mkpuru gi na mkpuru ya, mkpuru ya ga-etipia gi isi, gi onwe gi ga-ata ya aru n'ikiri ukwu.'" **16** Ọ gwara nwanyị ahụ sị ya, "Aga m eme ka íhe mgbu nke imu nwa gi baa uba nke ukwu, ọ bụ site n'íhe mgbu ka i ga-eji mputa umu gi. Ochi cho nke obi gi ga-adị n'aka di gi, ọ bụ ya ga-achikwa gi." **17** Ọ gwara Adam sị, "N'íhí na i nara nwunye gi ntị, rie mkpuru site n'osisi ahụ m nyere gi iwu sị, 'Gj erila mkpuru sitere na ya,' 'Ala bụ íhe a buru onu n'íhí gi, site n'oke ndogbu n'oru ka i ga-eri íhe si na ya puta ogologo ubochi ndu gi niile. **18** Ọ ga-eruputara gi ogwu na uke, i ga-erikwa ahíhía nke ubi. **19** Site n'osuso nke ga-agbaputa gi n'ihu ka i ga-eri nri gi tutu ruo mgbe i loghachiri n'ala ebe ọ bụ site n'ala ka e si meputa gi n'íhí na aja ka i bụ, n'aja ka i ga-alaghachikwa.'" **20** Adam guru nwunye ya iiv, n'íhí na ọ bụ nne mmadu niile di ndu. **21** Emesja, Onyenwe anyị Chineke weere akpukpo anụ meere Adam na nwunye ya uwe oyi. **22** Onyenwe anyị Chineke siri, "Lee, mmadu adila ka onye obula n'ime anyi site n'imatata íhe oma na íhe ojo. Ugbu a, ka ọ gharakwa i setipu aka ya ghoru mkpuru osisi ahụ na-enye

ndu rie, si otu a diri ndu ruo mgbe ebighi ebi." **23** N'íhí nke a, Onyenwe anyị Chineke chupuru ya site n'ogige Iden ka ọ gaa na-arụ oru n'ala e si weputa ya. **24** Mgbe ọ chupuru mmadu, o dochiri n'owuwa anyanwu nke ogige Iden ndi mmuo ozi di ike a na-akpo Cherubim, na mma agha na-acha oku, ka ha na-eche onu uzo e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndu di nche.

4 Emesja, Adam na nwunye ya iiv dinakoro di ka di na nwunye. Iiv turu ime muo nwa nwoke, onye ha guru Ken. Iiv siri, "Site n'inyeaka Onyenwe anyi, amatala m nwa nwoke!" **2** Emesja iiv mutara nwanne ya nwoke Ebel. Ebel ghoru onye na-azu igwe aturu. Ma Ken ghoru onye oru ubi. **3** Mgbe ufodu oge gasiri, Ken wetara Onyenwe anyi ufodu íhe ubi ya di ka onyinye. **4** Ma Ebel, ya onwe ya nyekwara onyinye site n'igwe ewu na aturu ya e bu uzo muo, nke mara abuba. Onyenwe anyi nabatara Ebel na onyinye ya, **5** ma ọ nabataghị Ken na onyinye ya. Nke a wutere Ken, mee ka o wee iwe di ukwu. Ihu ya agbaru. **6** Ma Onyenwe anyi juru ya sị, "Gini mere i ji ewe iwe? Gini mere ihu gi ji gbaruo? **7** Ọ buru na i mee íhe ziri ezi, agaghị anabata gi? Ọ burukwanu na i ju ime íhe ziri ezi, mmehie nọ n'onu uzo na-eche gi íla gi n'iyi. Lezie anya hu na i meriri ya." **8** Ken gwara nwanne ya Ebel sị, "Bja soro m ka anyi banye oha." Mgbe ha nọ n'ebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya. **9** Emesja, Onyenwe anyi juru Ken ajuju sị, "Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke nọ?" Ọ zaghachiri, "Amaghị m. Abụ m onye nche nwanne m?" **10** Ma Onyenwe anyi zara sị ya, "Gini ka i mere? Gee ntị, obara nwanne gi na-akpo m site n'ala. **11** Site ugbu a gaa n'ihu i burula onye a buru onu, na onye e si n'ala chupu, ala ahụ meghepuru onu ya nabata obara nwanne gi, site n'aka gi. **12** Mgbe i kuru íhe obula n'ime ya, ala agaghị enye gi mkpuru ya n'uju. Site ugbu a gaa n'ihu, i ga-abu onye na-awaghari awaghari na onye na-abaghị n'íhe n'úwa." **13** Ken zara Onyenwe anyi, "Ntaramahulu i nyere m di ukwu karja nke m nwere ike ibu. **14** Ugbu a, abụ m onye i si n'ala ubi ya chupu. Abukwa m onye i si n'ihu gi chupu. Bido taaga m abụ onye na-awaghari awaghari n'ime úwa. Onye obula hukwara m ga-egbu m." **15** Onyenwe anyi zara sị ya, "O nweghi onye ga-egbu gi, n'íhí na aga m atukwasiri onye obula meturu gi aka ntaramahulu okpukpu asaa karja nke m nyere gi." Ya mere, Onyenwe anyi kara Ken akara iji gbochie onye obula huru ya igbu ya. **16** Ken sitere n'ihu Onyenwe anyi puo gaa biri n'ala Nod, obodo di n'akuku owuwa anyanwu Iden. **17** Ken na nwunye ya dinakoro, nwunye ya turu ime mta nwa nwoke aha ya bu Enok. N'oge a, Ken nọ na-ewu otu obodo ọ guru Enok, nke bu aha nwa ya nwoke. **18** Enok bu nna Irad, Irad bu nna Mehujael, Mehujael bu nna Metusael, Metusael aburu nna Lamek. **19** Lamek luru umu nwanyị abuo. Aha nwunye ya nke mbu bu Ada. Aha nke ozo bu Zila. **20** Ada mutara Jabal, onye bu nna ndi na-azu anu ulo, na ndi na-ebi n'ulo ikwu. **21** Aha nwanne ya nwoke bu Jubal, onye mbu bu nna ndi na-akpo ubo akwara, na ndi na-afu opi. **22** Zila, mutara otu nwa nwoke aha ya bu Tubal Ken, onye bu nna ndi niile na-akpu íhe di íhe íche e ji bronzo maobu igwe kpu. Aha nwanne nwanyị Tubal Ken bu Naama. **23** Lamek kporo ndi nwunye ya si ha, "Geenu m ntị, Ada na Zila, unu ndi nwunye Lamek, nuru okwu si m n'onu. Egbuola m otu nwoke n'íhí na ọ meruru m ahụ, otu nwokorobia n'íhí na ọ mehara m ahụ. **24** Ọ buru na a ga-abotara Ken obo ugboro asaa, mgbe ahụ, a

ga-abotara Lamek obo iri ugboro asaa na asaa.” 25 Adam na liv dinakoro ozo, liv tshuru ime muta nwa nwoke o guru Set. N’ihi na liv kwuru si, “Chineke enyela m nwa nwoke ozo n’onodu Ebel onye Ken gburu.” 26 Set mutara nwa nwoke guo ya Enosh. N’oge ahụ ka umu mmadu bidoro ikpoku aha Onyenwe anyi.

5 Nke a bu usoro ihe ndeputa banyere agburu Adam. Mgbe Chineke kere mmadu, o kere ya n’oyiyi Chineke. 2 O kere ha nwoke na nwanyi, goziekwa ha. Mgbe e kere ha, o kporo ha mmadu. 3 Mgbe Adam gbara nari afọ na iri afọ ato, o muru nwa ya nwoke n’oyiyi nke ya, na n’udidi nke ya. O guru ya Set. 4 Site n’oge a muru Set, Adam diri ndu nari afọ asato ozo, o muru umu ndi ikom na umu ndi inyom. 5 Adam nwuru mgbe o gbara nari afọ itoolu na iri afọ ato. 6 Set gbara nari afọ na ise mgbe o ghoru nna Enosh, 7 Mgbe o ghochara nna Enosh, Set diri ndu ruo nari afọ asato na asaa ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 8 Set nwuru mgbe o gbara nari afọ itoolu na iri afọ na abuo. 9 Mgbe Enosh gbara iri afọ itoolu, o ghoru nna Kenan. 10 Mgbe o ghochara nna Kenan, Enosh diri ndu nari afọ asato na iri afọ na ise, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 11 Enosh nwukwara mgbe o nozuru nari afọ itoolu na afọ ise. 12 Mgbe Kenan gbara iri afọ asaa ka o ghoru nna Mahalalel. 13 Mgbe o ghochara nna Mahalalel, Kenan diri ndu nari afọ asato na iri afọ anọ muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 14 Kenan nwuru mgbe o gbara nari afọ itoolu na afọ iri. 15 Mgbe Mahalalel gbara iri afọ isii na afọ ise ka o ghoru nna Jared. 16 Mgbe o ghochara nna Jared, Mahalalel diri ndu nari afọ asato na iri afọ ato, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 17 Mahalalel nwuru mgbe o gbara nari afọ asato na iri afọ itoolu na ise. 18 Mgbe Jared di nari afọ na iri afọ isii na abuo ka o ghoru nna Enok. 19 Mgbe o ghochara nna Enok, Jared diri ndu nari afọ asato ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 20 Jared nwuru mgbe o gbara nari afọ itoolu na iri afọ isii na abuo. 21 Mgbe Enok gbara iri afọ isii na afọ ise ka o ghoru nna Metusela. 22 Mgbe o ghochara nna Metusela, Enok soro uzo Chineke nari afọ ato. N’oge a, o mutara umu ndi ikom na umu ndi inyom. 23 Onuogugu nke afọ niile Enok biri ndu, bu nari afọ ato na iri afọ isii na ise. 24 Enok soro uzo Chineke ruo na a hukwaghi ya n’ihi na Chineke kporo ya. 25 Mgbe Metusela gbara nari afọ na iri afọ asato na asaa ka o ghoru nna Lamek. 26 Mgbe o ghochara nna Lamek, Metusela diri ndu nari afọ asaa na iri afọ asato na abuo ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 27 Metusela nwuru mgbe o gbara nari afọ itoolu na iri afọ isii na itoolu. 28 Mgbe Lamek gbara nari afọ na iri afọ asato na abuo ka o mutara nwa nwoke. 29 Lamek guru ya Noa, n’ihi na o siri: “O ga-akasị anyi obi n’ime oke oru na ndogbu anyi nadogbu onwe anyi n’oru n’ala a Onyenwe anyi buru onu.” 30 Mgbe a musiri Noa, Lamek diri ndu nari afọ ise na iri afọ itoolu na ise ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. 31 Lamek nwuru mgbe o gbara nari afọ asaa na iri afọ asaa na asaa. 32 Mgbe Noa gbara nari afọ ise o ghoru nna Shem, Ham na Jafet.

6 Mgbe ndi mmadu bidoro mubaa n’uwa, mgbe a mutakwara ha otutu umu ndi inyom, 2 ka umu ndi ikom Chineke bidoro ilekwasi umu ndi inyom ndi mmadu anya, hu na ha mara mma. Ha duuru ndi inyom obula masiri ha ka ha buru

nwunye ha. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, “Mmuo m na mmadu agaghị anogide n’igba mgba n’ime mmadu ruo ebighi ebi, n’ihi na mmadu efu ka o bu. Onuogugu ndu ya ga-abu nari afọ na iri afọ abuo.” 4 Ndi Nefilim no n’uwa n’oge ahụ, ma n’oge sotere ya mgbe ahụ, umu ndi ikom Chineke na-abakwuru ndi inyom umu mmadu, site na mmekorita di otu a muo umu. Ndi a bu ndi dike mgbe ochie ahụ, ndi a ma ama. 5 Onyenwe anyi huru otu iba uba nke ajo omume mmadu si di ukwu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile di naani n’ime ihe ojo, mgbe niile. 6 O wutere Onyenwe anyi nke ukwu na o kere mmadu, mkpurubi ya juputakwara n’ihe mgbu. 7 N’ihi ya, Onyenwe anyi siri, “Aga m esi n’uwa kpochapu mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanu niile, na ihe e kere eke na-akpughari n’elu ala, na anu ufe niile. N’ihi na o wutere m na m kere ha.” 8 Ma Noa nwetara ihuoma n’anya Onyenwe anyi. 9 Nke a bu akuko banyere usoro ndu Noa na ezinaulo ya. Noa bu onye ezi omume. Onye na-enweghi ita uta obula n’etiti ndi bi n’oge ya. O mere ihe n’uzo Chineke choro ya. 10 Noa mutara umu ndi ikom ato aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet. 11 Ma n’anya Chineke, uwa bu ihe ruru aru, juputakwa n’ihe ike. 12 Chineke huru otu uwa si jogbuo onwe ya na njo, hukwa na umu mmadu bu ndi ihe ojo riri ahụ. 13 Chineke siri Noa, “Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n’ihi na uwa juputara n’ihe ike n’ihi omume mmadu. E e, aga m ebibi uwa na ndi niile no n’ime ya. 14 Ya mere, jiri osisi gofa wuere onwe gi ugbo mmiri. Rnye otutu onuulo n’ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. 15 Otu a ka i ga-esi wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahụ diri nari mita na iri mita ano, obosara ya diri iri mita abuo na ato, idi elu ya diri mita iri na ato na okara. 16 Meere ugbo mmiri ahụ ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adi okara mita site n’ebe ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahụ gbadata. Tine onu uzo n’akuku ugbo mmiri ahụ, ma ruokwa okpuku nkwasata ato, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. 17 N’ihi na aga m eweta uju mmiri n’uwa, ibibi ihe niile nwere ndu di n’okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndu ga-anwu. Ihe niile no n’uwa ga-ala n’iyi. 18 Ma aga m eme ka ogbugba na diri gi. I ga-abanye n’ugbo mmiri ahụ, gi na umu gi ndi ikom, na nwunye gi, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. 19 I ga-ewebata ihe niile e kere eke di ndu, abuo abuo, oke na nwunye, ichebe ha ndu. 20 Udi nnu ndi iche iche, abuo abuo, na udi anumanu obula di iche iche, na udi anu na-akpu akpu di iche iche, ga-abiakwute gi ka i debe ha ndu. 21 I ga-ewebata udi nri di iche iche a na-eri eri, chikotaa ha ka o buru nri nke gi na nke ha.” 22 Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya iwu ime.

7 Mgbe ubochi ahụ zuru, Onyenwe anyi kporo Noa si ya, “Baa n’ime ugbo mmiri, gi na ezinaulo gi niile, n’ihi na n’ime ndi niile bi n’ogbo a, o bu naani gi bu onye ezi omume m huru. 2 Kporo umu anumanu ndi a guru dika ndi di ocha, dika udi ha si di asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kpokwara umu anumanu ndi a guru dika ndi na-adighi ocha, dika udi ha si di, abuo abuo, oke na nwunye, 3 na umu anu ufe asaa asaa, dika udi ha si di, oke na nwunye, maka idebe udi ndi a niile ndu n’uwa. 4 N’ihi na ubochi asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuo n’uwa. Mmiri a ga-ezo iri ubochi ano, ehie na abali. Aga m ekpochapu site n’elu uwa ihe niile nwere ndu nke m kere.” 5 Ya mere, Noa mere ihe niile

Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. **6** Noa gbara narị afọ isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n'elu uwa. **7** Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na umụ ya ndị ikom na nwunye ya, na ndị nwunye umụ ya ndị ikom igbanarị uju mmiri ahụ. **8** Umụ anumanụ ndị dị ọcha, na ndị na-adighi ọcha, abụọ abụọ, tanyere anụ ufe na ihe niile e kere eke na-akpugharị n'ala, abụọ abụọ kwa, **9** oke na nwunye, biakwutere Noa soro ya banye n'ugbo mmiri ahụ, dika Chineke nyere Noa n'iwu. **10** Mgbe abalị asaa gafere, uju mmiri ahụ bjakwasiri uwa. **11** N'afọ narị isii nke ndụ Noa, n'ọnwa nke abụọ, n'ubochi nke iri na asaa, bụ ubochi isi iyi niile dị n'ime ime ala nuputara n'elu ala, mmiri niile dị na mbara eluigwe ka a hapuru ka ha wudata n'üwa. **12** Mmiri zogidere na-esepughị aka iri ubochi anọ, ehiehie na abalị. **13** N'ubochi ahụ kpomkwem, Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na Shem, Ham na Jafet, bụ umụ Noa, na nwunye Noa, na ndị nwunye atọ nke umụ ya. **14** Ha onwe ha, na anụ ọhịa obula, n'udi ya, na anụ ulo obula, n'udi ya na ihe obula e kere eke na-akpugharị n'ala, n'udi ya, na anụ ufe obula n'udi ya, na aha nnunụ obula na ihe obula nwere nku. **15** Ha biakwutere Noa n'ime ugbo mmiri ahụ, abụọ abụọ site n'ihe niile obula e kere eke, nke nwere ume ndụ n'ime ha. **16** Ma ndị banyerenụ bụ oke na nwunye, site na ihe niile nwere ndụ dika Chineke nyere ya n'iwu. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị mechiri onụ ubochi n'ugbo mmiri ahụ. **17** Uju mmiri nogidere n'üwa iri ubochi anọ. Mgbe mmiri ndị a na-aba üba, ha buliri ugbo mmiri ahụ elu site n'elu ala. **18** Mmiri ndị a toro na-ala elu na-abawanyekwa üba n'elu uwa. Ugbo mmiri ahụ segooro n'elu mmiri. **19** Mmiri ndị ahụ toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile dij n'okpuru mbara eluigwe. **20** Mmiri ndị a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ñla elu mmiri ndị a site n'elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. **21** Ihe niile nwere ndụ nke na-ejegharị n'elu uwa kubiri ume. Anụ ufe, na anụ ulo, na anụ ọhịa, na ihe niile e kere eke juputara n'üwa, na umụ mmadụ niile. **22** Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n'elu ala nwuru. **23** Ihe niile nwere ume ndụ n'elu üwa ka e kpochapurü. Mmadü na anumanü, na anụ na-akpugharị n'ala na nnunü niile. A lara ha niile n'iyi. Ma ọ bụ naanị Noa na ndị niile so ya nọdụ n'ugbo mmiri ahụ ka a hapuru ndü. **24** Narị ubochi na iri ubochi ise ka mmiri dọrọ n'elu üwa dum.

8 Ma Chineke chetara Noa na umụ anụ ọhịa niile, na umụ anụ ulo niile so ya nọdụ n'ugbo mmiri ahụ. O zitere ifufe, mee ka o fee n'elu mmiri ahụ ime ka mmiri ahụ bido ñta. **2** A kpochiri isi iyi mmiri niile dij n'ime ime ala, kpochiekwa onü uzọ mmiri ozuzo nke mbara eluigwe. Mmiri kwusiri isi na mbara eluigwe na-ezokwasị üwa. **3** Mmiri ahụ dij n'üwa jiri nwayọọ na-ata. Mgbe narị ubochi na iri ubochi ise gafesiri, mmiri ahụ atalatala. **4** N'ubochi iri na asaa nke onwa asaa, ugbo mmiri ahụ gara nokwasị n'elu ugwu Ararat. **5** Mmiri a gara n'ihu na-ata ruo onwa nke iri. N'ubochi nke mbü nke onwa iri, e bidoro ñhu elu ugwu ndi ozo anya. **6** Mgbe iri ubochi anọ gafere, Noa meghere oghereikuku ọ runyere n'aküü ugbo mmiri ahụ, **7** site n'ebe ahü zipu otu ugołoma nke na-efepü na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri korọ n'elu ala. **8** Emesü, o zipuru otu nduru iji mata ma mmiri ọ kọla n'ala, **9** ma nduru ahü achotaghị ebe o nwere ike ibe, n'ihu na mmiri ka tojuru elu uwa niile. N'ihu ya, nduru ahü loğhachikwutere Noa n'ime ugbo ahü. Noa setipuru aka ya nwubata nduru ahü n'ugbo. **10** Mgbe abalị asaa gafere, Noa

zipuru nduru ahü ozo **11** N'oge anyasi, nduru a loğhachiri. Ọ kpü akwükwo oliv ọhuru ọ kubitere n'onü ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahü ataala n'elu ala. **12** Mgbe abalị asaa gafere, Noa zipukwara nduru ahü ozo. Ma n'oge a, ọ lotakwaghị ozo. **13** N'ubochi mbü nke onwa mbü n'afọ narị isii na otu nke ndü Noa, mmiri ahü atachaala n'elu ala. Mgbe ahü, Noa kpughepuru ihe mkpuchi nke ugbo mmiri ahü, hü na mmiri atachaala n'elu ala. **14** Ma ọ bụ n'ubochi iri abü na asaa nke onwa abü ka mmiri ji takoroçhaa n'elu ala. **15** Mgbe ahü, Chineke gwara Noa okwu si ya, **16** "Site n'ugbo mmiri püta, gi na nwunye gi, na umü gi ndi ikom, na ndi nwunye umü gi ndi ikom. **17** Kpöpüta anü niile dij ndü nke gi na ha no, anü ufe, na umü anumanü, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, ka ha gaa n'üwa müo omümü, baa üba, jupüta n'elu ya." **18** Ya mere, Noa si n'ugbo mmiri ahü püta, ya na umü ya, na nwunye ya, na ndi nwunye umü ya. **19** Ma anumanü niile obula nke dij ndü, na ihe niile na-akpugharị n'ala, na anü ufe niile, ihe niile na-ejegharị n'üwa, ka üdi ha si dij, sitere n'ugbo mmiri ahü püta. **20** Mgbe ahü, Noa wuru ebe ñhu aja nye Onyenwe anyi. Ọ hooro site n'anü ulo ndi dij ọcha na anü ufe ndi dij ọcha chüo aja nsure okü. **21** Onyenwe anyi nuru isisi üto nke aja nsure okü ahü kwuo n'obi ya si, "Agaghị m abü ala onü ozo n'ihu mmadü, ebe ọ bü na izuzu obi mmadü bü ime ihe ojojo site na mgbe ọ bü nwata, agakwaghị m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndü iyi ozo, dika m mere. **22** "Ogologo oge niile üwa ga-anogide, oge ñkü mkpuru na oge iwe ihe ubi, oge oyi na oge okpomoku, okochi na udu mmiri, ehiehie na abalị, agaghị ebi."

9 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke goziri Noa na umü ya si ha: "Müonu, baanu, juputanü n'üwa. **2** Egwu unu na ujo unu ga-adakwasị anumanü niile nke üwa nke dij ndü, na anü ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, na azü niile dij n'osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n'aka. **3** Ihe obula dij ndü nke na-ejegharị ejegharị ga-abü nri unu. Enyela m unu ihe niile ugba a dika m si nye unu ahinü ndü niile. **4** "Ma unu agaghị eri anü obula nke obara ndü ya dij ya n'ahü. **5** Ma gbasara obara ndü unu, unu ga-asara onü unu n'ihu m. Anumanü obula ga-asara onü ya n'ihu m. Mmadü obula kwa ga-asara onü ya n'ihu m banyere ndü mmadü ibe ya. **6** "Onye obula wufuru obara mmadü, n'aka mmadü ka a ga-awufu obara nke ya, n'ihu n'oyiyi Chineke ka Chineke mere mmadü. **7** Ma unu onwe unu, mjanü mkpuru, mübaanu, juputanü üwa, baakwanü üba n'ime ya." **8** Chineke gwara Noa na umü ya si, **9** "Ugbu a, ana m ehiwe oğbugba ndü n'etiti mü na unu, na n'etiti agburü unu ndi ga-anochi unu, **10** na n'etiti ihe niile nwere ndü nke unu na ha so, umü anü ufe, na umü anü ulo, na umü anü ọhịa niile, ndi ahü niile so unu si n'ugbo mmiri püta, bü ihe niile nwere ndü n'üwa. **11** Ebe ọ bü na m ehiwela oğbugba ndü m n'etiti mü na unu, ọ gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri kpochapü ihe niile e kere eke, ọ gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri bibie üwa." **12** Chineke kwuru si, "Nke a bü ihe ama nke oğbugba ndü nke m na-etinye n'etiti mü na unu, na n'etiti ihe niile nwere ndü so unu, oğbugba ndü nke ga-adj nye oğbo niile na-abia n'ihu. **13** Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka ọ burü ihe ama nke oğbugba ndü dij n'etiti mü na üwa. **14** Mgbe obula m zitere igwe ojii n'üwa, ọ burü na eke na egwurugwu apüta ihè na mbara eluigwe, **15** aga m echeta oğbugba ndü m

mere ka ọ dirị n'etiti mụ na unu, na n'etiti mụ na ihe niile nwere ndụ site n'ihe niile e kere eke. Ọ gaghị emekwa ozo na mmiri ga-agho uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndụ. **16** Mgbe ọbụla eke na egwurugwu putara n'igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ọgbugba ndụ ebighi ebi nke di n'etiti Chineke na ihe niile nwere ndụ site n'ihe niile e kere eke nọ n'elu ụwa.” **17** Chineke gwara Noa si, “Nke a bụ ihe ama ọgbugba ndụ ahụ m hiwere n'etiti mụ na ihe niile nwere ndụ n'ụwa.” **18** Ụmụ ndi ikom Noa ndi si n'ugbo mmiri pụta bụ Shem, Ham na Jafet. (Ham bụ nna Kenan.) **19** Ndi a bụ ụmụ ndi ikom atọ Noa mụrụ. Ọ bụ site na ha ka ndi mmadụ niile gbasara n'ụwa niile si pụta. **20** Noa, onye ọrụ ubi, bidoro iku ubi vaji na gbara ogige. **21** Mgbe ọ nuru mmanya si n'ubi a, nubi ya oke, ọ gbaara otọ dinaa ala n'ime ụlọ ikwu ya. **22** Ham, nna Kenan, huru otọ nna ya, gaa koro ụmụnne ya abuo nọ n'ezi ihe ọ huru. **23** Ma Shem na Jafet weere akwa tukwasị n'ubu ha, were azu jere ije ruo n'ebe nna ha nọ, hapu akwa ahụ ka ọ dakwasị nna ha kpuchikwaa otọ ya. Ma ha chepuru ihu n'ebe ozo mgbe ha na-eme nke a, n'ihu ya, ha elekwasihi otọ nna ha anya. **24** Mgbe Noa si n'ura mmanya ya bilie, chopta ihe nwa ya nwoke nke nta mere, **25** o kwuru si, “Onye a buru ọnu ka Kenan bụ! Ohu ndi ohu, ka ọ ga-aburu ụmụnne ya.” **26** Ọ sịkwara, “Ngozi dirị Onyenwe anyi Chineke Shem. Ka Kenan buru ohu Shem. **27** Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara, ka Jafet biri n'ulo ikwu Shem, meekwa ka Kenan buru ohu ya.” **28** Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndu narị afọ atọ na iri afọ ise ozo. **29** Onuogugu afọ Noa niile mgbe ọ nwuru, bụ narị afọ itoolu na iri afọ ise.

10 Ndi a bụ akuko banyere Shem, Ham na Jafet, umu ndi ikom atọ Noa muru. Ha onwe ha mutara umu nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesiri. **2** Umụ ndi ikom Jafet bụ: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **3** Umụ ndi ikom Goma bụ: Ashkenaz, Rifat na Togama. **4** Umụ ndi ikom Javan bụ: Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. **5** (Site n'agburu ndi a bi n'akuku mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n'agburu ha n'ime obodo ha di iche iche, ndi obula n'ime ha nwekwara asusu nke ha.) **6** Umụ ndi ikom Ham bụ: Kush, Ijpt, Put na Kenan. **7** Umụ ndi ikom Kush bụ: Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka. Umụ ndi ikom Raama bụ: Sheba na Dedan. **8** Kush bụ nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'ụwa. **9** Ọ bụ dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi. Ọ bụ nke a mere e ji na-ekwu okwu na-asị, “I di ka Nimrod, dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi.” **10** Obodo ndi bụ mmalite alaeze ya bụ, Babel, Ereka, Akad na Kalne, ndi di n'ala Shajna. **11** Site n'ala ahụ ọ gara Asiria, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, **12** na Resin, nke di n'etiti Ninive na Kala, ya bụ obodo ukwu ahụ. **13** Ijpt bụ nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, **14** ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. **15** Kenan bụ nna Sajdon, okpara ya, na ndi Het, **16** ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, **17** ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, **18** ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat. Emesja, ndi ikwu Kenan gbasara, **19** oke ala ndi Kenan sitere na Sajdon ruo Gera, gbatja ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboiim, nke di nso Lasha. **20** Ndi a bụ umu ndi ikom Ham, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche. **21** A muru Shem umu ndi ikom, onye nwanne nwoke nke toro ya bụ Jafet. Ọ bukwa nna nna ochie umu ndi ikom

niile Eba mutara. **22** Umụ ndi ikom Shem bụ Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. **23** Umụ ndi ikom Aram bụ, Uz, Hul, Geta na Meshek. **24** Apakshad bụ nna Shela, Shela buru nna Eba. **25** Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bụ Peleg, n'ihu na ọ bụ n'oge ndu ya ka e kewara ụwa. Aha nwanne ya nwoke bụ Joktan. **26** Joktan bụ nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **27** Hadoram, Uzal, Dikla, **28** Obal, Abimael, Sheba, **29** Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bụ umu ndi ikom Joktan. **30** Akuku ala ha bi gbasapuru site na Mesharuo Sefa n'ala ugwu ugwu nke owuwa anyanwu. **31** Ndi a niile bụ umu ndi ikom Shem, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha di, na obodo ha di iche iche. **32** Ndi a bụ ndi ikwu umu Noa ndi ikom dika usoro omumu ha si di, dika ha si biri na mba di iche iche. Ọ bụ site na ndi a ka mba niile si gbasasia ruo akuku niile nke ụwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

11 N'oge ahụ, ụwa niile nwere naani otu asusu, okwu niile bukwa otu. **2** Mgbe ndi mmadụ gbasara n'akuku owuwa anyanwu ha chotara ala di larị na Shajna biri n'ebe ahụ. **3** Ha gwaritara onwe ha okwu si, “Bianu ka anyi kpuo brik, kpuo ha oku nke oma.” Ya mere, ha kpuru brik kama nkume, jirikwa bitumen kama uru. **4** Mgbe ahụ, ha kwuru si, “Bianu ka anyi wuore onwe anyi obodo na ulo elu, nke elu ya gae ru n'eluigwe, ka anyi si otu a meere onwe anyi aha, ka anyi ghara ibu ndi a ga-agbasaa n'ụwa niile.” **5** Onyenwe anyi rjatarara hu obodo ahụ na ulo elu ahụ ndi mmadu na-ewu. **6** Onyenwe anyi siri, “Lee! Ọ buru na ha malitere ime ihe di otu a, ugbu a ha bụ otu ndi, nweekwa otu asusu, o nweghi ihe ha zubere ime nke ha na-apughi ime. **7** Ngwa, ka anyi rjda gaa garabu asusu ha, ka onye o buła ghara igkota asusu ibe ya.” **8** Onyenwe anyi mere ka ha gbasaa n'elu ụwa niile. Ha kwusikwara iwu obodo ahụ. **9** Ọ bukwa nke a mere e ji kpuo obodo ahụ Babel n'ihu na ọ bụ n'ebe ahụ ka Onyenwe anyi wetara ogbaaghara n'asusu ndi niile bi n'ụwa. Ọ bukwa n'ebe ahụ ka Onyenwe anyi si gbasasia ha n'elu ụwa dum. **10** Nke a bụ akuko banyere usoro ezinaulo Shem. Mgbe afọ abuo gafechara site n'oge uju mmiri ahụ, n'oge Shem gbara narị afọ, ọ mutara Apakshad. **11** Shem diri ndu, mgbe ọ musiri Apakshad, narị afọ ise ozo, mutakwa umu ndi ikom na umu ndi inyom. **12** Mgbe Apakshad gbara iri afọ atọ na ise, ọ mutara Shela. **13** Mgbe ọ mụchara Shela, ọ diri ndu narị afọ anọ na atọ ozo, mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **14** Shela gbara iri afọ atọ mgbe ọ muru nwa ya nwoke Eba. **15** Mgbe ọ ghoru nna Eba, ọ diri ndu narị afọ anọ na atọ, mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **16** Eba gbara iri afọ atọ na anọ mgbe ọ muru Peleg. **17** Mgbe ọ ghoru nna Peleg, ọ diri ndu narị afọ anọ na iri atọ ozo mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **18** Peleg gbara iri afọ atọ mgbe ọ muru Reu. **19** Emesja, mgbe ọ ghoru nna Reu, ọ diri ndu narị afọ abuo na itoolu ozo mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **20** Reu gbara iri afọ atọ na abuo mgbe ọ muru Serug. **21** Emesja, ọ diri ndu narị afọ abuo na asaa ozo, mgbe ọ musiri Serug, ọ mutakwara umu ndi ikom na umu ndi inyom. **22** Serug gbara iri afọ atọ mgbe ọ muru Nahu. **23** Emesja, mgbe ọ ghoru nna Nahu, ọ diri ndu narị afọ abuo ozo mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **24** Nahu gbara iri afọ abuo na itoolu mgbe ọ muru Tera. **25** Emesja, mgbe ọ ghoru nna Tera, ọ diri ndu narị afọ na afọ iri na itoolu ozo, mụta umu ndi ikom na umu ndi inyom. **26** Mgbe Tera gbara iri afọ asaa, ọ ghoru nna Ebram,

Nahọ na Haran. **27** Nke a bu akukọ gbasara usoro ezinaulo Tera. Tera ghorọ nna Ebram, Nahọ na Haran. Haran ghorọ nna Lot. **28** Haran nwurụ n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nọ muo ya, nke bu na Uo, obodo ndi Kaldia. **29** Ebram na Nahọ luru nwunye. Aha nwunye Ebram bu Serai ma aha nwunye Nahọ bu Milka. Milka bu nwa Haran, onye bu nna Milka na Iska. **30** Ma Serai bu nwanyi aga, o mutaghi nwa obula. **31** Tera kporo nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lot, onye bu nwa Haran, na nwunye nwa ya Serai, bu nwunye Ebram, duru ha hapu Uo, obodo ndi Kaldia, puo gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha bjarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ. **32** O bu n'obodo Haran ka Tera nọ nwuo, mgbe o gbara nari afọ abuo na ise.

12 Onyenwe anyi gwara Ebram okwu si, "Site n'obodo gi, sikwa na umunna gi na ezinaulo nna gi, gaa n'ala m gagesi gi. **2** "Aga m eme gi mba ukwu, aga m agozi gi, aga m eme ka aha gi di ukwu, i ga-abu ngozi. **3** Aga m agozi ndi na-agozi gi, ma onye obula kochara gi ka m ga-akocha; a ga-agozikwa agburu niile nọ n'üwa site na gi." **4** Ya mere, Ebram hapuru gaa dika Onyenwe anyi gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afọ asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. **5** O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa aku niile ha kpakobara, na ndi ohu niile ha nwetara n'ala Haran, chee ihu iga n'ala Kenan. Emesja ha rutere n'ebe ahü. **6** Ebram jere ije n'ime ala Kenan jeruo n'ebe osisi ukwu More, nke di n'obodo Shekem. Ndi Kenan bi n'ala ahü n'oge ahü. **7** Onyenwe anyi mere ka Ebram hu ya anya, o siri, "Aga m enye mkpuru gi ala a." Ya mere, Ebram wuru ebe ichu aja n'ebe ahü nye Onyenwe anyi onye gosiri ya onwe ya. **8** Emesja, Ebram hapuru ebe ahü chee ihu n'ala ugwu di n'owuwa anyanwu Betel, maa ulo ikwu ya. Obodo Betel di n'akuku odida anyanwu, ma obodo Ai di n'akuku owuwa anyanwu ebe o mara ulo ikwu ya. N'ebe nso ahü Ebram wuru ebe ichu aja, noro n'ebe ahü kpokuo aha Onyenwe anyi. **9** Ozo, Ebram si n'ebe ahü puo gaa ije rute Negev. **10** N'oge ahü, oke unwu dara n'ala ahü. N'ihu ya, Ebram hapuru ala ahü gaa n'ala Ijpt, ebe o biri nwa oge. **11** Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijpt, o gwara Serai nwunye ya si, "Amaara m na i bu nwanyi mara mma. **12** Mgbe ndi Ijpt ga-ahü gi, ha ga-asị, 'Onye a bu nwunye ya.' Mgbe ahü, ha ga-egbu m ma hapu gi ndu. **13** Gwa ha na i bu nwanne m nwanyi, ka ha meso m mmeso oma n'ihu gi. Ha ga-echebekwa m ndu n'ihu gi." **14** Mgbe Ebram rutere Ijpt, ndi Ijpt huru na nwunye ya bu nwanyi mara mma. **15** Mgbe ndi ozi Fero huru ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihu nke a, ha kpobata Serai n'uloze Fero. **16** Fero mesoro Ebram mmeso oma n'ihu nwunye ya. Ebram nwetara igwe aturu, na ehi, na nne inyinya ibu, oke na nwunye, na ndi ohu ndi nwoke na ndi nwanyi, na inyinya kamel. **17** Ma Onyenwe anyi jiri ajoo orja tie Fero na ndi ezinaulo ya ihe otiti n'ihu Serai nwunye Ebram. **18** Mgbe ahü, Fero kporo Ebram si ya, "Gini bu ihe a i mere? Gini mere i gwaghi m na o bu nwunye gi? **19** Gini mere i ji si na o bu nwanne gi nwanyi, si otu a mee m ka m kporo ya ka o buru nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gi, kporo ya laa." **20** Fero nyere iwu banyere Ebram na ndi ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13 Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapuru ala Ijpt, gaa ije bjaruo Negev. Lot sokwa ha. **2** N'oge a, Ebram aghoola ogaranya di ukwu, onye nwere akunuba nke

otutu anu ulo, na oloocha, na olaedo. **3** Ha sitere na Negev puo ije site n'otu ebe ruo n'ebe ozo tutu ha erute Betel, n'ebe di n'etiti Betel na Ai, ebe o mara ulo ikwu ya na mbu. **4** N'ebe nso o wukwara ebe ichu aja na mbu, n'ebe ahü Ebram kpokuru aha Onyenwe anyi. **5** Ugbu a Lot, onye ya na Ebram so na njem ya, bukwa onye nwere akunuba nke igwe ewu na aturu, na igwe ehi, na otutu ulo ikwu. **6** Ma ala ebe ha no ezurughi ha mgbe ha nokoro onu n'ihu na ihe onwunwe ha di ukwu ruo na ha enweghi ike inoko onu. **7** Nke a mere esemoku ji daputa n'etiti ndi ozuzu anu ulo Ebram na ndi ozuzu anu ulo Lot. Ndi Kenan na ndi Periz bikwa n'ala ahü n'oge ahü. **8** Ya mere Ebram gwara Lot si, "Biko, ka esemoku ghara idi n'etiti mu na gi, maobu n'etiti ndi ozuzu anu ulo m na ndi ozuzu anu ulo gi, n'ihu na anyi bu umunne. **9** Lee, o bu na ala a niile adighi n'ihu gi? Ka anyi kewaa. O buru na i gaa n'akuku aka ekpe, aga m aga n'akuku aka nri. Ma o buru na i gaa n'akuku aka nri gi, aga m aga n'akuku aka ekpe." **10** Lot lelitere anya hu na mbara ala Jordan bu ala mmiri na-ozokwasị nke oma, ala dika ubi a gbara ogige Onyenwe anyi, dika ala ndi Ijpt nke di na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu Onyenwe anyi ebibia obodo Sodom na Gomora.) **11** Ya mere, Lot horo nye onwe ya mbara ala Jordan niile, chee ihu iga n'akuku owuwa anyanwu. Ya na Ebram kewara. **12** Ebram noduru n'ala Kenan, ma Lot gwa biri n'etiti obodo ndi ahü di na mbara ala. O mara ulo ikwu ya nso nso obodo Sodom. **13** Ma ndi Sodom bu ndi obi tara mmiri, ndi na-emehie nke ukwu megide Onyenwe anyi. **14** Mgbe Lot siri n'ebe ahü puo, Onyenwe anyi gwara Ebram okwu si ya, "Site n'ebe ahü i no lelie anya gi, lee anya n'ugwu na ndida, n'owuwa anyanwu na odida anyanwu. **15** Ala ahü niile i huru ka m ga-enye gi na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. **16** Aga m eme ka mkpuru gi baa uba dika aja di n'ala. O buru na mma du enwe ike iguta onuogugu aja di n'ala, ha ga-enwe ike guta onuogugu mkpuru gi. **17** Bilie jegharja n'ala ahü niile n'akuku ya obula, n'ihu na ana m enye gi ha niile." **18** Ya mere, Ebram bughariri ulo ikwu ya, gaa biri n'akuku osisi ukwu Mamre nke di na Hebron. O wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi n'ebe ahü.

14 N'oge ahü kwa, Amrafel, eze Shajna, na Ariok, eze ndi Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goim, **2** buru agha megide Bera eze Sodom, na Biasha eze Gomora, na Shj nab, eze Adma, na Shebema eze Zeboim, na eze obodo Bela (ya bu Zoa). **3** Ndi eze obodo ndi a: Sodom, Gomora, Adma, Zeboim na Bela, jikotara ndi agha ha onu na Ndagwurugwu Sidim (ya bu, ndagwurugwu osimiri nnu ahü). **4** Ha fere ofufe n'okpuru ochichi eze Kedoloma afu iri na abuo, ma n'afu nke iri na ato, ha nupuru isi. **5** N'afu nke iri na ano, eze Kedoloma na ndi eze ya na ha jikoro onu buru agha megide ma merie ndi Refaim bi n'Asherot Kenaim na ndi Zuzim bi na Ham na ndi Emim bi Kiriatiem na Shave, **6** na ndi Hor n'obodo ugwu Sia, ruo obodo El Paran, nke di n'akuku ozara. **7** Mgbe ahü, ha chighariri azu gaa En Mishpat (ya bu Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndi Amalek nakwa ndi Amorait bi na Hazezon Tama. **8** Mgbe ahü kwa, ndi agha ndi eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboim, na eze Bela (ya bu Zoa) puru doo onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, **9** imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goim, Amrafel eze Shajna na Ariok eze Elasa. Ya bu eze ise buru agha megide eze ano. **10**

Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndi agha eze Sodòm na Gomora bidoro igba oso. Ufodu n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndi a, ma ndi foduru gbaपुरु oso gbaga n'ugwu. **11** Ma eze anò ndi a banyere n'ime obodo Sodòm na Gomora bukorò akụ ha, na ihe oriri ha niile laa. **12** Ha buuru Lot, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodòm na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bja. **13** Ma otu onye gbara oso ndu site n'ebe ahụ gara kporo Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe di nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amori, nwanne Eshkol na Anea, ndi ha na Ebram gbara ndu. **14** Mgbe Ebram nuru na adorola Lot nwa nwanne ya n'agha, o kpokotara ndi ikom a zuru azu na-ejere ya ozi, ndi a muru n'ulo ya. Onuogugu ha di narị ndi ikom ato na iri na asato, ha churu ndi agha ahụ oso tuta ha erute Dan. **15** N'abalị, Ebram kere ndi agha ya ibuso ndi ahụ agha. O meriri ha, chuo ha oso, churuo ha Hoba, nke di n'akuku ugwu Damaskos. **16** Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dotara n'agha, dulata nwanne ya Lot, na ihe onwunwe ya niile, tynere ndi inyom, na ndi ozo niile a dotara n'agha. **17** Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndi ozo ahụ na-alota, eze Sodòm bjara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpo Ndagwurugwu Eze). **18** Melkizedek, eze Salem, onye nchaja Chineke nke kachasi ihe niile elu, weputara achicha na mmanya, **19** o goziri Ebram si ya, "Ngodi diri Ebram site n'aka Chineke nke kachasi ihe niile elu, Onye kere eluigwe na uwa. **20** Ngodi dikwara Chineke nke kachasi ihe niile elu, onye weere ndi iro gi nyefee gi n'aka." Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile. **21** Eze Sodòm gwara Ebram si, "Nyeghachi m naanị ndi mma, ma debere onwe gi ihe ndi ozo." **22** Ma Ebram zara eze Sodòm si, "Eweliri m aka m elu nuo iyi nye Onyenwe anyi Chineke nke kachasi ihe niile elu, Onye kere eluigwe na uwa, si **23** na agaghị m esi n'aka gi were ihe obula bu nke gi, o buladi eriri maobu eriri akpukpokwu. Ka j ghara i si, 'O bu m mere ka Ebram baa ogaranya.'" **24** Naanị ihe m ga-anara bu ihe umu okorobia m ndi a riri, ya na oke ruuru Anea, na Eshkol, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru ha."

15 Mgbe nke a gasiri, okwu Onyenwe anyi ruru Ebram site n'ohu, si ya, "Atula egwu, Ebram Abu m ota gi, ugwo oru di ukwu nke i nwere." **2** Ma Ebram zara si ya, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, ginị bu ihe i ganye m ebe o bu na m amutaghị nwa? Lee, o bu Elieza, onye Damaskos, ga-eketa akụ m niile." **3** Ebram gara n'ihu kwuo si, "Ebe o bu na m amutaghị umu, o bu ohu no n'ulo m ga-eketa akụ m." **4** Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya, "Nwoke a agaghị eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke ga-esi n'ahụ gi puta ga-eketa ihe i nwere." **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kpoptara Ebram n'ezi si ya, "Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i huru onu, ma i ga-enwe ike iguta ha." O gwara ya si, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi. A gaghị aguta ha onu." **6** Ebram kweere n'ihe Onyenwe anyi kwuru. N'ih i nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume. **7** Onyenwe anyi gwakwara ya si, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye si n'ala Uo nke ndi Kaldia kpopta gi, inye gi ala a ka o buru ihe nweta gi." **8** Ma Ebram zara si, "Biko, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?" **9** Onyenwe anyi zara si ya, "Wetara m nwa nne ehi gbara afọ ato, na nne ewu gbara afọ ato, na ebule gbara afọ

ato, na nduru, na nwa kpalakwukwu." **10** Ebram wetaara ya ihe ndi a niile bowaa ha uzo abuo, doo ha n'usoro ka otu akuku chee akuku nke ozo ihu. Ma o bowaghị umu nnunu ndi ahụ. **11** Mgbe anu ufe fekwasi ruo otu ahụ ndi ahụ, Ebram chupuru ha. **12** Mgbe anwu bidoro ida, Ebram dara n'oke ura, oke ujo na oke ochichiri dakwasiri ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara ya si, "Mata nke oma na umu umu gi ga-anu dika ndi obia n'ala na-abughị nwa. A ga-edo ha onodu dika ndi ohu, mejo o ha narị afọ anọ. **14** Ma aga m ata mba ahụ ha na-eke dika ohu ahuhu. N'ikpeazu, ha ga-eji otutu akụ si n'ebe ahụ puta. **15** Ma i ga-anwu n'udo. A ga-eli gi mgbe i kara ezi nka. **16** Mgbe ogbo anọ gasiri, umu umu gi ga-alotakwa n'ala a. N'ih i na mmehie ndi Amorait erubeghi n'uju ya." **17** Mgbe anwu dara, mgbe ochichiri gbachiri ebe niile, ite oku na-akwu anwuru oku nke nwere owa na-enwu oku si n'etiti ibe anu ndi ahụ gafee. **18** N'ubochi ahụ ka Onyenwe anyi na Ebram gbara ndu. O si, "Ndi agburu gi ka m ga-enye ala ndi a, malite n'iyi ndi Ijpt ruo n'iyi ukwu Yufretis. **19** Ala ndi Ken, na nke ndi Keniz, na nke ndi Kadmon, **20** na ala ndi Het, na nke ndi Periz na nke ndi Refaim, **21** na ala ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Gigash na nke ndi Jebus."

16 Ma Serai nwunye Ebram, amutaghị nwa. Serai nwere odibo nwanyi onye Ijpt, aha ya bu Hega. **2** Ya mere o gwara Ebram si, "Lee, ugbu a, Onyenwe anyi egbochiela m imuta umu. Ugbu a, bakwuru nwanyi na-ejere m ozi. Ma eleghi anya, aga m esi na ya wulite ezinaulo m." Ebram kweere ihe Serai kwuru. **3** Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwanyi ya, onye Ijpt, dunye Ebram ka o buru nwunye ya. Ihe a mere na ngwucha afọ iri site na mgbe Ebram bjara biri n'ala Kenan. **4** Ebram na Hega dinara. Hega turu ime. Ma mgbe Hega matara na o dirila ime, o malitere ileda nne ya ukwu bu Serai anya. **5** Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram si, "O bu gi butere ahuhu a m no n'ime ya. O bu m were nwaodibo nwanyi m kunye gi n'aka, ma ugbu a o huru na o di ime, aburula m onye o na-eleda anya. Ka Onyenwe anyi kpee ikpe a n'etiti mu na gi." **6** Ebram zara Serai si, "Lee, ohu gi nwanyi di gi n'aka. Jiri ya mee ihe obula di gi mma n'anya." N'ih i nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n'ebe Serai no gba. **7** Ma mmuo ozi Onyenwe anyi huru ya n'akuku isi iyi mmiri di n'ozara, n'akuku uzo Shua, **8** juo ya si, "Hega, ohu nwanyi Serai, ole ebe i si bja, ole ebe ka i na-ejekwa?" Hega zara si, "O bu site n'ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba oso." **9** Mmuo ozi Onyenwe anyi gwara ya si, "Laghachikwuru nne gi ukwu. Doo onwe gi n'okpuru ya." **10** Mmuo ozi Onyenwe anyi sikwa ya, "Aga m amuba umu gi, ka a hapu inwe ike iguta ole ha di." **11** Mmuo ozi Onyenwe anyi gwakwara ya si, "I di ime ugbu a, i ga-amu nwa nwoke. Aha i ga-agu ya bu Ishmel n'ih i na Onyenwe anyi anula maka nhuju anya gi. **12** Nwoke dika inyinya ibu a na-azughị azu ka o ga-abu. O ga-emegide onye obula, onye obula ga-emegidekwa ya. O ga-ebi n'ime ibu iro, megide umunna ya niile." **13** Hega kpokuru aha Onyenwe anyi, onye gwara ya okwu si, "I bu Chineke m na-ahụ m." N'ih i na Hega kwuru si, "Ahula m, ugbu a, onye ahụ na-ahụ m." **14** O bu ya mere e ji na-akpo olulu mmiri ahụ, Bja-Lahai-Roi. O ka di ebe ahụ, n'etiti Kadesh na Bered. **15** Emesja, Hega mutaara Ebram nwa nwoke. Ebram kporo nwa nwoke ahụ Hega mutaara

ya Ishmel. **16** Ebram gbara iri afọ asatọ na isii mgbe Hega mụtaara ya Ishmel.

17 Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, Onyenwe anyị gosiri ya onwe ya si ya, “Abụ m Chineke Onye pụrụ ime ihe niile. Jegharịa ije n’ihu m, buru onye na-enweghị ịta ụta obula. **2** Aga m eme ka ogbugba ndu m dirị n’etiti mụ na gi, mekwa ka i mụbaa nke ukwu n’onyogugu.” **3** Ebram dara n’ala, kpudo ihu ya n’ala. Chineke gwara ya si, **4** “Lee, nke a bu ogbugba ndu di n’etiti mụ na gi. I ga-abu nna otutu mba. **5** Aha gi agaghị abukwa Ebram, kama o ga-abu Ebrahim, n’ihi na emeela m gi nna nke otutu mba. **6** Aga m eme gi ka i mụbaa nke ukwu. Aga m eme ka i ghoo otutu mba di iche iche, ndi eze ga-esitekwa na gi puta. **7** Aga m eme ka ogbugba ndu mụ na gi gbara guzosie ike, ka o dikwara umu umu ndi ga-esote gi n’ogbo niile na-abia. O bu ogbugba ndu na-egosi na m bu Chineke gi, na Chineke umu umu gi niile ga-eso gi. **8** Ala Kenan niile, ebe i no ugbu a dikwa obia ka m ga-enye gi na umu umu gi ga-esote gi dikwa ihe nketa ebighi ebi. Aga m abụ Chineke ha.” **9** Chineke gwara Ebrahim okwu si ya, “Ma n’ebe i no, i ghaghị irube isi imezu ihe ogbugba ndu m kwuru, gi onwe gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ruo ogbo niile. **10** Nke a bu ogbugba ndu di n’etiti mụ na gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ogbugba ndu nke unu na-aghaghị idebe. A ga-ebi nwoke obula n’etiti unu ugwu. **11** A ga-ebi unu ugwu, bipu elu ahụ nke anụ ahụ unu. Nke a ga-abu ihe ama nke ogbugba ndu di n’etiti mụ na unu. **12** N’oge o gbara mkpuru ubochi asato, unu ga-ebi nwoke obula n’agburu unu ugwu: ndi a muru n’ulo, maobu ndi eji ego zuta site n’aka ndi mba ozo, ndi na-esighi na mkpuru nke afọ gi. **13** A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a muru ha n’ezinaulo gi ma i ji ego zuta ha site n’aka onye mba ozo. Ogbugba ndu m nke ga-puta ihe n’anu ahụ gi bu ogbugba ndu ebighi ebi. **14** Nwoke obula a na-ebighi ugwu nke anu ahụ ka a ga-ebipụ site n’etiti umunna ya. N’ihi na o mehila megide ogbugba ndu m.” **15** Chineke gwakwara Ebrahim si, “Ma n’ebe Serai nwunye gi no, i gaghi akpokwa ya Serai ozo, kama aha ya ga-abu Sera. **16** Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gi nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na o ga-abu nne nke otutu mba. Ndi eze gachi otutu mmadu ga-esite na ya puta.” **17** Ebrahim dara kpuo ihu n’ala, chikwa ochi n’obi ya si, “O bu onye gbara nari afọ ka a ga-amuru nwa? Sera, onye gbara iri afọ itoolu o ga-amu nwa?” **18** Ebrahim gwara Chineke si, “A sikwa na i ga-ekwe mee ka Ishmel buru onye di ndu n’ihu gi.” **19** Ma Chineke zara si ya, “Ee, kama Sera nwunye gi ga-amutara gi nwa nwoke. I ga-agu ya Ajizik. Ogbugba ndu m ga-adikwara ya na agburu ya ruo mgbe ebighi ebi. **20** Ma banyere Ishmel, anula m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka o baa uba ma dikwa ukwu n’onyogugu. O ga-agho nna ndi eze iri na abuo. Aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu. **21** Ma ogbugba ndu m ka m ga-eme ka o guzosie ike n’ebe Ajizik no, onye Sera gamutara gi n’oge dikwa ugbu a n’afọ ozo.” **22** Mgbe o gwasiri Ebrahim okwu, Chineke si n’ebe o no puo. **23** N’ubochi ahụ, Ebrahim duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndi ikom niile a muru n’ezinaulo ya, tinyere ndi e ji ego zuta, ndi ikom niile no n’ezinaulo ya, bie ha ugwu dikwa Chineke gwara ya ka o mee. **24** Ebrahim gbara iri afọ itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, **25** Ishmel nwa ya gbara afọ iri na ato. **26** E biri Ebrahim na nwa ya bu Ishmel ugwu n’otu ubochi ahụ. **27** Ndi

ikom niile no n’ezinaulo Ebrahim, ndi a muru n’ulo ya na ndi e si n’aka ndi mba ozo zuta ka e biri ugwu n’oge Ebrahim biri ugwu.

18 Onyenwe anyi gosiri Ebrahim onwe ya n’akuku osisi ukwu di na Mamre, mgbe Ebrahim noduru ala n’ihu ulo ikwu ya, n’etiti ehilie. **20** O leliter anyi ya hu ndi ikom ato ka ha guzo ebe o no nso. Mgbe o huru ha, o sitere n’ihu ulo ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpo isiala. **3** O siri, “Onyenwe m, o buru na m natara amara n’ihu gi, agabigala ohu gi. **4** Biko, ka ekuter unu mmiri ntakiri, ka unu sachaa ukwu unu, zurukwa ike n’okpuru osisi a. **5** Ka m wetara unu nri ntakiri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n’ihu n’ije unu ugbu a unu bjara na nke ohu unu.” Ha zara si ya, “O di mma. Mee dikwa i kwuru.” **6** Ya mere, Ebrahim mere ngwangwa banyekwuru Sera n’ulo ikwu ya si ya, “Mee ngwa, maputa ihe otutu sia ato site na oka a kworo nke oma jiri meta achicha.” **7** Mgbe ahụ, Ebrahim gbagara n’igwe ehi ya, hoputa otu nwa ehi na-akaghi aka nke ahụ ya di mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. **8** Emesia, Ebrahim buuru mmiri ara ehi nke rahuru arahu, na mmiri ara ehi, na anu ahụ a kwadoro dozie ha n’ihu ndi obia ahụ. O guzkwara nso nso ebe ha no n’okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri. **9** Ha juru ya si, “Ebee ka Sera nwunye gi no?” O zara si, “O no n’ime ulo ikwu.” **10** O siri ya, “N’ezie, mu onwe m ga-aloghachikwute gi n’oge a n’afọ ozo, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke.” Sera guzo n’ime ulo ikwu ahụ nke di n’azu Ebrahim na-ege ntị n’ihe ha na-ekwu. **11** N’oge a, Ebrahim na Sera emeela nnozo agadi, gbaakwa isi awo. Sera agafeela ego imuta nwa. **12** Ya mere, mgbe Sera nuru ihe Onyenwe anyi kwuru, o chiru ochi si, “Agadi nwanyị dikwa m o si ahaa amuta nwa, ugbu a onyenwe m karala nka?” **13** Onyenwe anyi juru Ebrahim ajuju si, “Gini mere Sera ji achu ochi? Gini mere o ji kwuo si, ‘Olee otu agadi nwanyị dikwa m ga-esi muo nwa?’ **14** O di ihe nyiri Onyenwe anyi ime? Mu onwe m ga-aloghachikwute gi n’oge a kara aka, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke.” **15** Ma ujo turu Sera. N’ihi ya, o goru ago si, “Achighi m ochi.” Ma O zara si, “O bu ezie, Sera, i chiru ochi.” **16** Mgbe ndi ikom ato ahụ biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sodom, Ebrahim dupukwara ha. **17** Mgbe ha na-aga n’uzo, Onyenwe anyi tulere si, “O kwesiri ka m zochiere Ebrahim ihe m choro ime? **18** Ebrahim aghaghị ibu mba di ukwu dikwa ike. A ga-agozikwa agburu niile no n’uwa site na ya. **19** N’ihi na ahoputala m ya, ka o tuziere umu ya na ulo ya ndi ga-esote ya igbaso uzo Onyenwe anyi site n’ime ihe di mma na ihe ziri ezi, ka Onyenwe anyi mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa.” **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru si, “Mkpukwa m na-anu site na Sodoma na Gomora di ukwu, otu a kwa, mmehie ha jobigara njo oke. **21** Ugbu a, ana m aga ka m jiri anya m hu ma ihe ha mere o di njo dikwa mkpu akwa m na-anu si di. Ma o sighi otu ahụ diri, aga m amata.” **22** Mgbe ahụ, ndi ikom abuo n’ime ha gwara Sodoma. Ma Ebrahim no na-eguzo n’ihu Onyenwe anyi. **23** Ebrahim jeruru Onyenwe anyi nso juo ya si, “Uche gi o bu ikpochapu ndi ezi omume na ndi ajo omume? **24** O buru na i chota iri ndi ezi omume ise n’ime obodo ahụ, i gae-kpochapu obodo ahụ? I gaghi agbaghara ya n’ihi iri ndi ezi omume ise no n’ime ya? **25** O bughị ezi ihe na i ga-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n’iyi. N’ihi na i gaghi emeso ndi

ezi omume dika i si mesoo ndi na-eme ajo ihe. O kwesighi ka onye ga-ekpe uwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?" **26** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara sị ya, "Ọ buru na m achota iri ndi ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahụ niile n'ihu ha." **27** Ebrahim kwukwara ozo sị, "Ugbu a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naani aja na ntu." **28** Eleghi anya o buru na e nweta naani iri ndi ezi omume ano na ise, i ga-emebi obodo ahu?" Onyenwe anyi zara sị, "Agaghị m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu ano na ise n'ime ya." **29** Ozokwa, o siri ya, "O burukwanu na a ga-achota naani iri mmadu ano?" Onyenwe anyi zara sị ya, "N'ihu iri mmadu ano, agaghị m ebibi ya." **30** Mgbe ahụ o siri, "Biko, ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi ma m kwuo okwu. Eleghi anya, achota naani iri mmadu ato n'ebe ahu?" Onyenwe anyi zagbachiri sị ya, "Agaghị m emebi ya, ma o buru na m achota iri mmadu ato n'ime ya." **31** O kwuru sị, "Ebe o bu na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyi okwu, biko kwere ka m gaa n'ihu. O buru na a ga-achota naani iri mmadu abuo?" Onyenwe anyi zara sị, "N'ihu iri mmadu abuo agaghị m emebi ya." **32** N'ikpeazu, Ebrahim kwuru sị, "Ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi. Ka m kwuo naani otu ugboro a. O burukwanu na a chota naani mmadu iri n'ebe ahu?" Onyenwe anyi zara sị, "N'ihu mmadu iri ahụ, agaghị m ebibi ya." **33** Mgbe Onyenwe anyi gwachara Ebrahim okwu, o hapuru ya gawa ebe o na-aga. Ebrahim laghachiri azu n'ulo ya.

19 N'oge anyasi, ndi mmuo ozi abuo ahụ bjarutere Sodom. Lot no ala n'onu uzo ama obodo ahụ. Mgbe o huru ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n'ala. **2** O siri, "Ndi nwe m, batanu n'ulo ohu unu. Unu nwere ike saa ukwu unu, no kwa onodu abali. Chi bo, unu nwere ike ibilikwa bido iga n'ihu n'ije unu." Ha zara sị, "Ee, anyi ga-edina n'ama." **3** Ma Lot riosiri ha ike. N'ikpeazu ha sooro ya laa n'ulo ya. O kwadooro ha ihe oriri, ya bu achicha na-ekoghi eko ka o ghere. Ha rikwara ya. **4** Tupu ha abanye irahu ura, ndi ikom obodo ahụ, ndi ikom Sodom, bjara gbaa ulo ahụ gburugburu, ma umu okorobia ma ndi agadi, ndi niile si n'akuku obodo ahụ. **5** Ha kporo Lot oku sị ya, "Olee ebe ha no, bu ndi ikom ahụ bjara n'ulo gi n'abali a? Kpoputara anyi ha ka anyi na ha dinakoo." **6** Lot pukwuru ha n'ezì, mechie uzo ulo ya, **7** sị ha, "Bikonu, ndi enyi m, unu emela ihe ojo o di otu a." **8** Leenu, enwere m umu nke aka m, umu agbogho abuo na-amaghi nwoke. Ka m kpoputara unu ha, ka unu mee ha ihe masiri unu. Ma hapunu ndi ikom ndi a, n'ihu na ha bu ndi batara izere ndu n'ulo m." **9** Ha zara sị ya, "Puora anyi n'uzo. Mbjarambia ka i bu! Leenu mbjarambia a! O choro ibu onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoro gi njo karja ihe anyi ga-eme ha." Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itiwa onu uzo ulo ya. **10** Ma ndi ikom ahụ no n'ulo Lot, setipuru aka ha dobatata ya n'ulo, ma mechie uzo ahụ. **11** Ha tiri ndi ikom ndi ahụ no n'onu uzo ihe otiti nke mere ka ha kpuo isi, onye ukwu ha na onye nta ha. N'ihu ya, ha enweghi ike ichota onu uzo ulo ahụ. **12** Ndi ikom abuo ahụ gwara Lot sị, "O nwere onye obula ozo i nwere n'ebe a? Ndi ogo nwoke, maobu umu gi ndi ikom, maobu umu gi ndi inyom, na o bu onye obula bu nke gi n'obodo a. Site n'ebe a kporu ha! **13** N'ihu na anyi na-aga imebi obodo a, mkpu akwa ruu Onyenwe anyi nti megide ndi bi n'obodo a adila ukwu, nke mere o ji zite anyi ibibi ya." **14** Ya mere, Lot puru gaa gwa ndi ogo ya nwoke, ndi na-akwado ilu umu ya ndi inyom,

sị ha, "Oso, sinu n'obodo a puo. N'ihu na Onyenwe anyi na-akwado ibibi ya." Ma ndi ogo ya nwoke ndi a chere na o na-egwu egwu. **15** N'ututu, mgbe chi na-abota, ndi mmuo ozi a kwagidere Lot sị ya, "Oso, kporo nwunye gi na umu gi ndi inyom abuo ndi a site n'ebe a gbaa, ma o bughị ya, a ga-ekpochapu unu n'ihu ajo omume ndi obodo a." **16** Mgbe Lot ka no na-eche ihe o ga-eme, ndi ikom ahụ jidere ya n'aka, jidekwa nwunye ya, na umu ya ndi inyom abuo duru ha puo n'obodo ahụ, n'ihu na Onyenwe anyi nwere obi ebere n'ebe ha no. **17** Mgbe ha si n'ime obodo kpoputa ha, otu onye n'ime ha gwara ha sị, "Gbalaganu n'ihu ndu unu. Unu elekwala anyi n'azu. Unu akwusikwala ebe obula na mbara ala. Gbaganu n'ugwu, n'ihu na o buru na unu emeghi otu a, a ga-ekpochapu unu." **18** Ma Lot siri ha, "Mba, ndi nwe m, bikonu, **19** ohu unu achotala amara n'ihu unu, unu egosila m obi ebere di ukwu site n'ichebe ndu m. Ma agaghị m enwe ike gbalaga n'ugwu ka mbibi a ghara idakwasị m, m nwuo. **20** Lee obodo di nso nke m nwere ike igbaa. O bu obodo di nta. Kwere ka m bgaba n'ebe ahụ. Obodo nta ka o bu, o bughị ya? Aga m echebekwa ndu m na ya." **21** O zara sị ya, "O di mma, aga m emere gi dika ariri gi si di. Agaghị m emebi obodo nta ahụ. **22** Ma mee ngwangwa, n'ihu na o nweghi ihe obula m ga-eme tutu ruo mgbe i ruu n'ebe ahụ." (O bu nke a mere e ji akpo aha obodo ahụ Zoa.) **23** Mgbe Lot rutere obodo Zoa, anwu awalitela n'ala ahụ. **24** Mgbe ahụ Onyenwe anyi sitere n'eluigwe zokwasị obodo Sodom na Gomora nkume oku nke Onyenwe anyi mere ka o si n'eluigwe zoo. **25** Otu a ka o si kwatuo obodo ndi ahụ niile di na mbara ala ahụ niile, na ndi niile bi n'obodo ndi ahụ. O kwatukwara ihe niile na-epu n'ala. **26** Ma mgbe nwunye Lot lere anya n'azu, otu mgbe ahụ, o ghoro ogidi nnu. **27** N'ututu echi ya, Ebrahim biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n'ihu Onyenwe anyi n'ubochi gara aga. **28** O lepuru anyi n'ebe obodo Sodom na Gomora di, na n'ebe mbara ala ndi ahụ niile di. O huru anwuru oku di ukwu nke si n'ala ahụ na-alali elu. Anwuru oku a di ka anwuru oku si n'ebe a kwanyere oku na-enwusi ike. **29** Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndi ahụ di na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpoputa Lot site n'oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndi ahụ Lot bi n'ime ha. **30** Emesia, Lot na umu ya ndi inyom abuo hapuru obodo Zoa, n'ihu na o turu egwu ibi n'ime Zoa. O gara biri n'ime ogba nkume ya na umu ya ndi inyom abuo. **31** Otu ubochi, ada ya siri nke nta, "Nna anyi emeela agadi, o nwekwaghị nwoke obula no n'awa a, onye ga-enye anyi umu, dika omenaala si di n'awa niile. **32** Ka anyi mee ka nna anyi nuo mmanya, ka anyi na ya dinakoo, ka anyi chebe agburu anyi site na nna anyi." **33** N'abali ahụ, ha mere ka nna ha nuo mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abuo nwere mmeko. Ma o amaghi mgbe ada ya dinara maobu mgbe o bilikwara. **34** N'echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, "Mu na nna anyi dinara n'abali gara aga. Ka anyi mee ka o nuokwa mmanya n'abali taa, ka i gaakwa ka gi na ya dina. Ka anyi mee ka agburu anyi digide site na nna anyi." **35** Ha mere ka nna ha nuo mmanya n'abali ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dina. Dika o dikwa na mbu, nna ha amataghị mgbe o dinara ala maobu mgbe o bilitere. **36** Ya mere, umu ndi inyom Lot abuo ndi a turu ime site n'aka nna ha. **37** Nke ada mutara nwa nwoke onye o guru Moab. O bu ya bu nna nna ndi Moab ruo taa. **38** Nwa ya nke nta mutakwara

nwa nwoke onye o gurū Ben-Ammi. Ọ bụ ya bụ nna nna ndi Amon ruo taa.

20 Ugbu a, Ebrahim sitere n'ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n'ebe di n'agbata Kadesh na Shua. Ọ noro n'obodo Gera nwa oge nta. **2** N'ebe ahụ, Ebrahim kwuru maka Sera, nwunye ya, si "Ọ bụ nwanne m nwanyị." Abimelek, eze Gera, ziri ozi kporo Sera. **3** Ma Chineke bjakwutere Abimelek na nro n'anysị, si ya, "Onye nwuru anwu ka i bụ, n'ih i nwanyị nke i kporo, nwanyị a bụ onye nwere di." **4** Ma Abimelek abjabeghi Sera nso, ya mere o ji si, "Onyenwe m, i ga-ebibi mba aka ya di ocha? **5** Ọ bụ na ya onwe ya agwaghị m si, 'o bụ nwanne m nwanyị,' nke nwanyị n'onwe ya, ekwuokwa si, 'Nwanne m nwoke ka o bụ?' E ji m uche di ocha na aka di ocha mee ihe niile m mere." **6** Chineke zara ya si, "Amaara m na i ji uche di ocha mee ihe i mere. Ọ bụ ya mere m ji gbochie gi imehie megide m. Ọ bukwa ya mere m ji gbochie gi imetu ya aka. **7** Ugbu a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N'ih i na o bụ onye amuma. Ọ ga-ekpere gi ekpere, ka i ghara inwu. Ma o buru na i dughachighi nwanyị a nye di ya, unu ga-anwu, gi na ndi gi niile." **8** Ya mere, Abimelek biliri n'isi ututu echi ya, kporo nzuoko nke ndisi ozi ya niile, kporo ha ihe mere. Ha turu ujo nke ukwu. **9** Emesija, Abimelek kpobataro Ebrahim si ya, "Gini bụ ihe a i mere anyi? Gini bụ ihe ojojo m mere i ji butere mu na alaeze m ihe oke ikpe omuma di otu a? Ihe a i mere m bụ ihe nakwesighi ekwesi." **10** Abimelek juru Ebrahim si, "Ọ bụ gini ka i huru i jiri mee omume di otu a?" **11** Ebrahim zara ya, "N'ih i na asiri m n'obi m, 'N'ezie, itu egwu Chineke adighi n'ebe a. Ha ga-egbu m n'ih i nwunye m." **12** Ewezugakwa nke a, o bụ nwanna m nwanyị, n'ih i na otu nna muru anyi, ma o bughi otu nne, tupu o buru nwunye m. **13** Mgbe Chineke sitere n'ezinaulo nna m zipu m ije ebe di anya, agwara m ya si, "Otu a ka i ga-esi gosi na i huru m n'anya, ebe obula anyi gara, kwuo gbasara m, "Onye a bụ nwanne m." **14** Mgbe ahụ, Abimelek duputara aturu, na ehi, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom, nye Ebrahim. Ọ kponyekwara ya Sera nwunye ya. **15** Abimelek siri, "Lee n'ala m niile, birikwa n'ebe obula masiri gi." **16** Mgbe ahụ, o siri Sera, "Ana m enye nwanne gi puku shekel olaocha, ka o buru ihe m ji kwuo ugwo mmeso ojojo m mesoro gi. Ejikwa m ya na-egosi na i bụ onye aka ya di ocha." **17** Mgbe ahụ, Ebrahim kpokuru Chineke n'ekpere. Chineke gworo Abimelek na nwunye ya, na ndi inyom ndi ohu ya niile, ka ha nwee ike imuta umu ozo. **18** N'ih i na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ndi inyom niile no n'ezinaulo Abimelek n'ih i Sera nwunye Ebrahim.

21 Onyenwe anyi jiri amara leta Sera dika o kwuru na o ga-eme. Onyenwe anyi meere Sera ihe o kwere na nkwa. **2** Sera turu ime, mura Ebrahim nwa nwoke n'oge o merela agadi. Ọ muru ya n'oge ahụ a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. **3** Ebrahim gurū nwantakiri ahụ Sera muru ya aha, kporo ya Ajizik. **4** Mgbe Ajizik noro ubochi asato site n'ubochi a muru ya, Ebrahim biri ya ugwu dika Chineke si nye ya n'iwu. **5** Ebrahim agbaala narị afọ mgbe a muru Ajizik nwa ya nwoke. **6** N'oge ahụ, Sera kwuru si, "Chineke ewetarala m ochi. Ndi niile nara akuko a ga-esoro m chia ochi." **7** O kwukwara si, "Onye gaara agwa Ebrahim si ya na Sera ga-azulite umtantakiri. Ma otu o di, amutarala m ya nwa nwoke ugbu a o merela agadi." **8** Nwata ahụ tokwara,

ruo mgbe a kwusiri ya ara. N'ubochi ahụ a kwusiri ya ara, Ebrahim kporo oriri. **9** Ma mgbe Sera huru na nwa nwoke ahụ Hega onye Ijpt mtaara Ebrahim no na-akwa emo, **10** o gwara Ebrahim okwu si ya, "Chupu ohu nwanyị a na nwa ya. N'ih i na nwa nwoke ohu nwanyị agaghị eso nwa m nwoke Ajizik keta oke n'ih e nketa." **11** Okwu a wutere Ebrahim nke ukwu n'ih i na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetu ya n'obi. **12** Ma Chineke gwara Ebrahim si, "Ekwela ka obi joo gi njo n'ih i nwantakiri a na ohu gi nwanyị. Gee ntị n'ih e obula Sera gwara gi. N'ih i na o bụ site n' Ajizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha. **13** Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mutara ghoo mba di ukwu, n'ih i na mkpuru afọ gi ka o bụ." **14** Ebrahim biliri n'isi ututu echi ya, kwadoo ihe oriri na mmiri onuonu nke di n'ime karama akpukpo, bunye ha Hega. O bukwasiri ha n'ubu Hega, zipu ya na nwa ya nwoke. Hega si n'ebe ahụ puo wagharia n'ime ozara Bjasheba. **15** Mgbe mmiri di na karama akpukpo ahụ gwusiri, o nibere nwantakiri ahụ n'okpuru otu osisi ohia. **16** Hapu ya gaa nodu ala n'ebe ditu anya, ihe dika narị nzo ukwu, n'ih i na o kwuru n'obi ya si, "Achogha m ihu nwantakiri nwoke a anya mgbe o na-anwu." Mgbe o noduru ebe ahụ, o bidoro ikwa akwa. **17** Ma Chineke nuru ikwa akwa nwantakiri nwoke ahụ. Mmuo ozi Chineke sikwa na mbara eluigwe kporo Hega oku si ya, "Hega, gini na-eme gi? Atula egwu, n'ih i na Chineke anula olu akwa nwantakiri ahụ n'ebe ahụ o dina. **18** Gaa kulite nwantakiri ahụ kasie ya obi, n'ih i na aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu." **19** Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka o hu olulu mmiri di n'ebe ahụ. Ọ gara kujuo karama akpukpo ahụ mmiri, ma nye nwantakiri ahụ mmiri ka o nu. **20** Chineke nonyeere nwantakiri ahụ mgbe o na-eto. O biri n'ozara ahụ ghoo onye na-agba akụ nke oma. **21** Mgbe o bi n'ozara Paran, nne ya chotara ya nwunye site n'Ijpt. **22** N'oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndi agha ya, bjakwutere Ebrahim si ya, "Chineke nonyeere gi n'ih e niile i na-eme. **23** Ugbu a, nura m iyi n'aha Chineke na i gaghị aghogbu m maobu ghogbuo umu m, maobu umu umu m. Gosi m n'obodo a i bi n'ime ya dika onye obia udi obio ma gosiri gi." **24** Ebrahim zara si ya, "Ọ di mma, aga m aifuru gi iyi." **25** Mgbe ahụ, Ebrahim kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndi na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndi na-ejere Ebrahim ozi. **26** Abimelek zara si, "Amaghị m onye mere ihe di otu a. I gwaghị m na ihe di otu a mere, anughị m ya ma o bughi naanị taa." **27** Mgbe ahụ, Ebrahim kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abuo gbara ndu nkwekorita. **28** Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nupu iche, **29** Abimelek juru Ebrahim si ya, "Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?" **30** Ebrahim zara si, "Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe na-egosi na o bụ m gwuru olulu mmiri a." **31** Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahụ Bjasheba, n'ih i na n'ebe ahụ ka mmaadi abuo a no nuriara onwe ha iyi. **32** Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Bjasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n'ala ndi Filistia. **33** Ebrahim kuru osisi tamarisk na Bjasheba. Ebe ahụ ka o no kpokuo aha Onyenwe anyi, Chineke ebighi ebi. **34** Ebrahim bigidere n'ala ndi Filistia ogologo oge.

22 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke nwara Ebrahim. Ọ siri ya, "Ebrahim." Ebrahim zara si, "Lekwa m." **2** Chineke siri, "Duru nwa gi nwoke, naanị otu nwa gi nwoke, Ajizik onye

i hūrū n'anya, gaa n'ala Mōrja. Jiri ya chūōrō m aja nsure okū n'elu otu n'ime ugwu dī n'ebe m ga-egosi gi." 3 N'isi utūtū echi ya, Ebraham biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndī ikom abūo na-ejere ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nkū ga-ezuru ya ichū aja nsure okū, bilie gawa ebe ahū Chineke gwara ya maka ya. 4 N'ūbōchī nke atō, Ebraham lepurū anya hū ebe ahū n'ebe dī anya. 5 Ō gwara ndī na-ejere ya ozi sī, "Nōdūnū n'ebe a, unu na inyinya ibu anyi, ka mū na nwokorobja a gaa n'ebe ahū. Anyi feecha ofufe, anyi galoghachikwute unu ozo." 6 Ebraham boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nkū ahū e ji achū aja nsure okū n'isi, ma ya onwe ya jidere okū na mma. 7 Aizik gwara nwa ya Ebraham sī, "Nna m." Ebraham zara, "Ehee, nwa m." Aizik sīrī, "Okū na nkū dī n'ebe a, olee nwa atūrū e ji achū aja nsure okū?" 8 Ebraham zara, "Nwa m, Chineke n'onwe ya ga-eweta nwa atūrū e ji achū aja nsure okū." Ha abūo gakwara n'ihu n'ije ha. 9 Mgbe ha ruru ebe ahū Chineke gwara ya maka ya, Ebraham wuru ebe ichū aja n'ebe ahū, doo nkū ndī ahū niile n'usoro n'elu ya. O kere nwa ya Aizik agbū, tūkwasi ya n'elu ebe ichū aja ahū, na n'elu nkū ndī ahū. 10 Mgbe ahū Ebraham setipūrū aka ya, welite mma ka o gbuo nwa ya nwoke. 11 Ma mmūo ozi Onyenwe anyi si n'elugwe kpōo ya oku sī ya, "Ebraham! Ebraham!" Ebraham zara, "Lekwa m n'ebe a." 12 Ō sīrī ya, "Emetūkwalā nwokorobja ahū aka. Emekwala ya ihe obūla. N'ihī na amatala m ugbu a na ī na-atu egwu Chineke, ebe o bū na i kwenyere jīi nwa gi nwoke, naanī otu nwa nwoke i nwere chūōrō m aja." 13 Ebraham leliri anya hū otu ebule nke eriri ohija jidere na mpi ya. Ebraham gara jide ebule ahū, were ya chūo aja nsure okū n'onōdū nwa ya nwoke. 14 Ya mere, Ebraham kpōo ebe ahū, "Onyenwe anyi ga-rōpūta." Ya mere ruo taa a na-asī, "N'ugwu Onyenwe anyi, a ga-arōpūta." 15 Mmūo ozi Onyenwe anyi sitere n'elugwe kpōo Ebraham oku nke ugboro abūo, 16 sī, "Mū onwe m, bū Onyenwe anyi, jī onwe m na-añū iyī na-ekwupūta sī, ebe o bū na i mere ihe dī otu a, na i kwenyere jīi nwa gi nwoke, naanī otu nwoke i nwere chūōrō m aja, 17 aga m agozi gi n'ezie, mekwa ka umū umū gi mūbāa n'onūogūgū dīka kpakpando nke mbara eluigwe na dīka aja dī n'onū mmiri osimiri. Umū umū gi ga-enwetara onwe ha onū uzo ama ndī iro ha. 18 Sitekwa na mkpūrū gi ka a ga-agozikwa agbūrū niile nō n'ūwa, n'ihī na i rubeere m isi." 19 Emesja, Ebraham laghachikwuru ndī na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Bīasheba. Ebraham birikwara na Bīasheba. 20 Mgbe ihe ndī a gasīrī, e ziri Ebraham ozi sī ya, "Lee, Milka ya onwe ya amūkwaarala nwanne gi nwoke bū Nahō, umū ndī ikom. 21 Aha ha bū Uz, onye bū okpara, na Buz nwanne ya, Kemuel bū (nna Aram), 22 Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaf na Betuel." 23 Betuel mūrū Ribeka. Milka mūtaara Nahō, nwanne Ebraham umū ndī ikom asatō ndī a. 24 Iko ya nwanī, onye aha ya bū Reuma, mūkwaara ya umū ndī ikom. Ha bū Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23 Sera dī ndū ruo narī afō na iri afō abūo na asaa. 2 Ō nwūrū na Kiriat Arba (nke bū Hebrōn), n'ala Kenan. Ebraham ruru uju n'ihī Sera, kwaa akwa nke ukwu n'ihī onwū ya. 3 Ebraham sitere n'ebe ozu nwunye ya dī puo, jekwuru umū Het gwa ha sī, 4 "Abū m obija na onye obodo ozo n'etiti unu. Resinū m ala m jī eme ebe olili n'ebe a, ka m nwee ike lie onye m nwūrū anwū." 5 Umū Het zara Ebraham

sī, 6 "Nna anyi ukwu, gee anyi ntī. Nwa eze dī ukwu ka i bū n'etiti anyi, lie onye gi nwūrū anwū n'ili ahū nke kachasi mma n'ime ili anyi nwere. O nweghī onye obūla n'ime anyi ga-aju inye gi ala olili ya maka ili onye gi nwūrū anwū." 7 Mgbe ahū, Ebraham biliri kpōo isiala n'ihu ndī nwe ala, bū ndī Het, 8 sī ha, "Ō burū o chīchīo unu ka m lie onye m nwūrū anwū, geenu m ntī ma rīōrō m Efrōn nwa Zoha, 9 ka o resi m ogba Makipela, nke bū nke ya, nke dī na ngwūsi ohija ya. Gwa ya ka o resi m ya n'onū ahija o ruru ka o burū ebe olili m nwere n'etiti unu." 10 Efrōn onye Het n'onwe ya so nōdū n'ebe ahū n'etiti ndī ya. Ō zara Ebraham n'ihu ndī Het niile bīara n'onū uzo ama obodo 11 sī ya, "Mba! Nna m ukwu, gee m ntī. Ana m enye gi ala ahū na ogba dī n'ime ya n'ihu ndī a niile bū ndī m. Gaa lie onye gi nwūrū anwū n'ime ya." 12 Ōzo Ebraham kpōo isiala nye ndī nwe ala, 13 o sīrī Efrōn, n'ihu ha niile, "Biko gee m ntī, aga m akwū gi onūahija jīi zūo ala ahū. Nara m ya ka m nwee ike lie onye m nwūrū anwū n'ime ya." 14 Efrōn zara Ebraham, 15 "Gee m ntī, nna m ukwu, o bū ezie na ala ahū ruru narī shekel oīaōcha anō, ma ginī ka nke a bū n'etiti mū na gi? Gaa lie onye gi nwūrū anwū n'ime ya." 16 Ebraham kwenyere n'ego ole Efrōn chōrō ka o kwūo. O jī ihe otūtū tupūtara Efrōn ego ruru onūahija o kpōo aha n'ihu ndī Het niile, narī shekel oīaōcha anō, dīka ihe otūtū nke dī n'oge ahū n'etiti ndī na-azū ahija. 17 Site n'oge ahū, ala ahū Efrōn nwere na Makipela, nke dī nso na Mamre, ala ahū na ogba dī n'ime ya, na osisi niile dī n'ime ala ahū niile gburugburu, 18 ghōrō nke Ebraham dīka ihe nzūta ya n'ihu umū Het, n'ihu ndī niile ndī bīara n'onū uzo e si abata obodo ahū. 19 Emesja, Ebraham liri Sera nwunye ya n'ime ogba ahū dī n'ala dī na Makipela na nso Mamre (nke dī na Hebrōn) n'ala ndī Kenan. 20 Ya mere, ala ahū na ogba dī n'ime ya ka ndī Het resiri Ebraham ka o burū nke ya, ebe a na-eli ozu.

24 Ugwu a, Ebraham aghōla agadi n'ahū ya ma n'onūogūgū afō ya. Onyenwe anyi agoziela ya n'uzo niile 2 Ō gwara onyeisi ndī ozi n'ūlo ya, onye nke na-elekota ihe niile o nwere sī ya, "Tīnye aka gi n'okpuru apata m. 3 Achōrō m ka i jiri aha Onyenwe anyi Chineke nke eluigwe na uwa, nūora m iyī, na i gaghī achōtara nwa m nwoke nwunye site n'etiti ndī Kenan, ndī m bi n'etiti ha. 4 Kama na i ga-aga n'ala nke m na umūnna m lūtara nwa m, bū Aizik, nwunye n'etiti umūnna m." 5 Ohu ahū jurū ya, "Ō burūkwanū na nwaagboghō ahū achōghī isoro m loghachi n'ebe a, m ga-akpōrō nwa gi nwoke laghachi n'obodo i si bja?" 6 Ebraham sīrī ya, "Lezie anya hū na i kpōghachighī nwa m nwoke n'ebe ahū. 7 Onyenwe anyi, Chineke nke eluigwe, bū onye kpōpūta m site n'ūlo nna m nakwa obodo nke aka m, onye ahū gwara m okwu ma kwem nkwa site n'īnū iyī nye sī, 'Aga m enye umū umū gi ala a.' Ō ga-ezipū mmūo ozi ya ka o gaa n'ihu gi ka i nwee ike inwetara nwa m nwoke nwunye site n'ebe ahū. 8 Ma o burū na nwanī ahū achōghī isoro gi loghachi, mgbe ahū, i ga-abū onye nwere onwe ya puo n'iyi a i nūrū. Naanī na i gaghī eme ka nwa m nwoke laghachi n'ebe ahū." 9 Ya mere, ohu ahū tīnyere aka ya n'okpuru apata nna ya ukwu Ebraham, nūo iyī banyere okwu ndī a. 10 Emesja, ohu a duuru inyinya kamel iri n'ime ndī nna ya ukwu nwere puo. O sitekwara n'aka nna ya ukwu were ihe oma dī iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim, rute n'obodo Nahō. 11 O mere ka inyinya kamel ndī ahū makpuru ala n'akūku olulu mmiri dī n'azū obodo ahū.

Q bu n'oge anyasi, oge umu nwanji ji aputa iseta mmiri n'ebe ahụ. **12** Mgbe ahụ, o kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, mee ka ihe gaara m nke oma taa. Gosi nna m ukwu Ebrahim obi ebere gi. **13** Lee, ana m eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, umu nwanji ndi obodo a na-abia iseta mmiri. **14** Kwere ka o si otu a diri na nwaagbogho nke m gasi, 'Biko, zie ite gi ka m nuru mmiri.' Q buru na onye ahụ asi m, 'Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel gi ga-anu,' ka onye ahụ buru onye i hoputara ohu gi Ajizik. N'uzo di otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere." **15** Tupu o kpechaa ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bu nwunye Nahō, nwanne Ebrahim. Q na-puta bukwasị ite n'ubu ya. **16** Q bu nwaagbogho mara mma nke ukwu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke olola na-edinabeghi. Q gara n'olulu mmiri kujuo ite ya si n'ebe ahụ na-arigoputa. **17** Ohu ahụ mere ngwangwa jekwuru ya si ya, "Biko nyetu m mmiri si n'ite mmiri gi." **18** Q mere ngwangwa budata ite ahụ n'aka ya, hulata ya si ya, "Nuo, onyenwe m." **19** Mgbe o nyechara ya mmiri, o siri, "Aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a ruo mgbe ha njuru afo." **20** Ngwangwa, o wupuru mmiri di n'ite ya n'ime ihe anu ulo ji anu mmiri, gbara oso gaa kute mmiri ozo na-agbanye n'ime ihe ahụ. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe inyinya kamel ndi ahụ njuchara afo. **21** Mgbe ihe ndi a na-eme, ohu ahụ gbara nkiti na-ele ya anya ichoputa ma Onyenwe anyi emeela ka ije ya buru ihe gara nke oma. **22** Mgbe inyinya kamel ndi ahụ nusiri mmiri, nwoke ahụ weputara mgbanimi olaedo nke otutu ya bu otu beka, na mgbaaka olaedo abuo nke otutu ha bu shekel iri. **23** Q juru ya si, "Nwa onye ka i bu? Ohere o di n'ulo nna gi ebe mu na inyinya kamel ndi a ga-anu n'abalị a?" **24** Q zara si ya, "Abu m nwa Betuel, nwa Milka nwunye Nahō." **25** Q sikhara, "Anyi nwere nri anu ulo, nweekwa ebe i ga-edina n'abalị a." **26** Nwoke ahụ hulatarata ala kpo isiala nye Onyenwe anyi. **27** Kwuo si, "Ngozị diri Onyenwe anyi, bu Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye na-esitebeghi n'ebe nna m ukwu no wezuga ebere ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Ma banyere mu onwe m, Onyenwe anyi e duola m n'ije a, kporo m rute n'ulo ndi ikwu nna m ukwu." **28** Nwaagbogho ahụ gbalara gaa kporo ndi ezinaulo nne ya ihe ndi a. **29** Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bu Leban. Leban gbara oso gbakwuje nwoke ahụ n'isi iyi mmiri ahụ. **30** Mgbe o huru mgbanimi, na mgbaaka ndi ahụ nwanne ya nwanji yi n'aka ya, ma nukwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya, o jekwuru nwoke ahụ, hu ya ka ya na inyinya kamel ya guzo n'akuku olulu mmiri. **31** Q siri ya, "Bia, gi onye Onyenwe anyi goziri. Gini mere i ji guzo n'ebe a. Edozielara m gi ulo ebe i ga-edina na ebe inyinya kamel ndi a ga-anu." **32** Ya mere, nwoke ahụ gara n'ulo, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke inyinya kamel ndi ahụ bu. E wetara nri nye inyinya kamel ndi ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndi ikom so ya ji saa ukwu ha. **33** E doziri ya ihe oriri, ma o zara si, "Agaghị m eri ihe obula tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bia." Leban siri, "Ngwa, kwuonu." **34** Ya mere, o siri, "Abu m ohu Ebrahim." **35** Onyenwe anyi agoziela nna m ukwu, mee ya ka o buru ogaranya. O nyela ya igwe aturu, na igwe ehi, na olaocha na olaedo, na otutu ndi ohu nwoke na nwanji, na inyinya kamel, na inyinya ibu. **36** Sera nwunye nna m ukwu mutara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi. Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka. **37** Nna m

ukwu mere ka m nuro ya iyi si, 'I gaghi esite n'etiti umu ndi inyom Kenan ndi anyi bi n'ala ha lutara nwa m nwoke nwunye. **38** Kama i ga-aga n'ezinaulo nna m, na nke ndi ikwu m chotara nwa m nwoke nwunye.' **39** "Mgbe ahụ, ajuru m nna m ukwu, 'Q burukwanu na nwanji ahụ ekweghi iso m loghachi?' **40** "Q siri, 'Onyenwe anyi, onye m na-ejeghari n'ihu ya, ga-eziga mmuo ozi ya ka o soro gi gaa ime ka ije gi nwee isi, ka i nwee ike chotara nwa m nwoke nwanji site n'etiti ndi ikwu m na ezinaulo nna m.' **41** I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iji i nuru ma o buru na mgbe i gawuru ndi ikwu m, ha juru ikponye gi nwanji ahụ. I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iji i nuru m.' **42** "Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m si, 'Onyenwe anyi Chineke nna m ukwu Ebrahim, o buru na o masi gi, biko mee ka ije a m biara buru nke ga-aga nke oma. **43** Lee, ka m na-eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, ka nwaagbogho ahụ biara ikuru mmiri nke m gasi, 'Biko kwere ka m si n'ite gi nuru ntakiri mmiri,' **44** ma o buru na o si m, "Nuo, aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a," ka onye di otu a buru nwanji ahụ Onyenwe anyi chotara Ajizik nwa nna m ukwu." **45** "Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bu ite mmiri ya n'ubu ya na-abia. Q gbadara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asiri m ya, 'Biko nye m mmiri ka m nuo.' **46** "Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, si m, 'Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel ndi a ga-anu.' Ya mere, anuru m, o nyekwara inyinya kamel m ndi ahụ mmiri ha nuru. **47** "Mgbe ahụ, ajuru m ya, 'Nwa onye ka i bu?' "Q siri m, 'Abu m nwa Betuel onye bu nwa Nahō nke Milka mutara ya.' "Mgbe ahụ etinyere m ya mgbanimi ahụ n'imi ya, tinyekwa olaaka ahụ n'aka ya abuo. **48** Ehulatarata m ala kpo isiala nye Onyenwe anyi. Etoro m Onyenwe anyi, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezị uzo inweta nwa nwanne nna m ukwu dika nwunye nwa ya nwoke. **49** Ugbu a, o buru na unu ga-egosi nna m ukwu obioma na ikwesi ntukwasị obi gwanu m. Q burukwanu na o gaghi esi otu a diri, gwanu m ka m mata uzo m ga-agbaso." **50** Leban na Betuel zara si ya, "The niile si n'aka Onyenwe anyi. Anyi enweghi ike igwa gi okwu ojoo maobu nke oma. **51** Lee Ribeka, kporo ya laa, ka o buru nwunye nwa nna gi ukwu, dika Onyenwe anyi kwuru." **52** Mgbe ohu Ebrahim nuru ihe ha kwuru, o dara n'ala kpo isiala nye Onyenwe anyi. **53** Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe icho mma olaedo, na olaocha di iche iche na uwe nye ha Ribeka. Q weputakwara onyine ndi ozo di oke onuhia nye nwanne ya nwoke na nne ya. **54** Emeja, mgbe ihe ndi a gasiri, ya na ndi ikom so ya riri, nuo, dinaakwa n'abalị ahụ. Mgbe ha si n'ura teta, o kwuru si, "Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu." **55** Ma Leban na nne ya zara si ya, "Ka nwantakiri nwanji a nonyere anyi ihe dika ubochi iri tupu o soro gi laa." **56** Ma o zara ha si, "Unu egbochila anyi. Ebe o bu na Onyenwe anyi emeela ka ije m buru ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu." **57** Ha zara si ya, "Ka anyi kpo nwantakiri nwanji ahụ juo ya ihe bu uche ya." **58** Ya mere ha kporo Ribeka juo ya si, "I ga-eso nwoke a gaa?" Q zara si, "E, aga m aga." **59** Ya mere, ha zipuru nwanne ha nwanji Ribeka, tinyere nwanji lekotara ya anya mgbe o di na nwantakiri, na ohu Ebrahim na ndi ikom so ya. **60** Ha goziri Ribeka si ya, "Nwanne anyi nwanji muo omumu, mruo puku kwuru puku, ka mkpuru afo gi nwetara onwe ha, onu uzo ama ndi iro ha." **61** Ribeka biliri, ya na ndi inyom na-ejere ya ozi, ha

rigoro n'elu inyinnya kamel ndi ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa. **62** N'oge a, Ajizik bjara n'ebe mbata obodo Bja-Lahai-Roj n'ih na o bi na Negev. **63** Ajizik putara itughari uche n'ohja n'oge uhuruchi. O lepuru anya hu otutu inyinnya kamel na-abjanu. **64** Ribeka n'onwe ya lepukwara anya hu Ajizik. O sitere n'elu inyinnya kamel rjmeta, **65** juo ohu ahụ si, "Onye bu nwoke a si n'ohja na-abja izute anyi?" Ohu ahụ zara si ya, "O bu nna m ukwu" N'ih nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya. **66** Ohu ahụ kooro Ajizik akuko otu ije ya niile si gaa. **67** Ajizik kpobatarara Ribeka n'ulo ikwu Sera, nne ya. O luru Ribeka, onye ghoro nwunye ya. Ajizik huru ya n'anya, ma nweta nkasiobi n'ih onwu nne ya.

25 Ebrahim luru nwunye ozo, onye aha ya bu Ketura. **2** O muru ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. **3** Jokshan bu nna Sheba na Dedan. Umụ ndi ikom Dedan bu Ashurim, Letushim, na Leumim. **4** Umụ ndi ikom Midian bu Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndi a niile bu umu Ketura. **5** Ebrahim nyere Ajizik ihe niile o nwere. **6** Ebrahim nyere umu ndi ikom ndi iko ya nwanji mutara onyinye di iche iche, zipu ha n'ala di n'ebe owuwa anyanwu, mgbe o ka no ndu, ka ha ghara ino nwa ya nwoke Ajizik nso. **7** Ebrahim di ndu ruo nari afo na iri afo asaa na ise. **8** Ebrahim kubiri ume ndu nwuo mgbe o mere nnoo ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndu juru afo, e mere ka o lakwuru ndi ya. **9** Umụ ya, Ajizik na Ishmel, liri ya n'ogba Makipela n'akuku Mamre, n'ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, **10** ala ahụ Ebrahim zuru site n'aka ndi Het. Ebe ahụ ka e liri Ebrahim ya na Sera nwunye ya. **11** Mgbe Ebrahim nwuru, Chineke goziri nwa ya nwoke Ajizik onye bi n'oge ahụ na nso nso Bja-Lahai-Roj. **12** Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Ishmel nwa Ebrahim onye Hega, nwanji Ijpt ahụ na-ejere Sera ozi muru ya. **13** Ndi a bu aha umu ndi ikom Ishmel n'usoro omumu ha. Nebaiot bu nwa mbu ya. Ndi ozo bu Keda, Adbel, Mibsam, **14** Mishma, Duma, Masa, **15** Hadad, Tema, Jetua, Nafish na Kedema. **16** Ndi a bu umu Ishmel, ndi a bukwa aha ndisi ikwu iri na abuo ha, dika ebe obibi ha si di, na dika omuma ulo ikwu ha si di. **17** Ishmel biri ndu ruo nari afo na iri afo na asaa. O nwuru, e mere ka o lakwuru ndi ya. **18** Umụ umu ya bi n'ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndi Ijpt, n'uzo e si aga Asho. Ha na umunna ha ndi ozo ebighi n'udo. **19** Nke a bu akuko banyere usoro agburu Ajizik nwa Ebrahim. Ebrahim bu nna Ajizik. **20** Ajizik gbara iri afo ano mgbe o luru Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n'obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram. **21** Ajizik kpere ekpere rjoo Onyenwe anyi ka o nye nwunye ya nwa n'ih na o bu nwanji aga. Onyenwe anyi zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka dijiri ime. **22** Umụ o bu n'afu bidoro na-ala ogu n'ime afo ya. N'ih nke a, o kwuru si, "Gini mere ihe di otu a ji eme m?" Ya mere, o gara juta ase n'aka Onyenwe anyi. **23** Onyenwe anyi gwara ya si, "Mba abuo di gi n'afu, uzo mba abuo di n'ime gi ka a ga-ekewa. Otu uzo ga-adi ike karja nke ozo, nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **24** Mgbe oge ime ya zuru, umu abuo di n'akpanwa ya. **25** Ahu nwa nke mbu buru uzo puta na-acha uhie uhie, ahụ ya niile dika uwe aji. N'ih ya, ha kporo aha ya Iso. **26** Emesja, nwanne ya putara, ma aka ya jidere ikiri ukwu Iso. N'ih ya, a kporo aha ya Jakob. Ajizik gbara iri afo isii mgbe Ribeka muru ha. **27** Ha abuo toro, Iso ghoro onye oka n'ichu nta, onye na-epioghari n'ohja, ebe Jakob bu nwoke

di nwayoo, onye na-ano n'etiti ulo ikwu. **28** Ajizik huru Iso n'anya n'ih na ufo anu Iso na-egbuta n'ohja na-adi ya mma, ma Ribeka huru Jakob n'anya. **29** Otu ubochi, Jakob no na-esi ofe mgbe Iso si n'ohja bata. Aguu na-agukwa ya nke ukwu. **30** Iso rjoro Jakob si, "Nyetu m ufodu n'ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n'ih na aguu na-agu m hie nne." (O bu ihe a mere e ji na-akpo ya Edom.) **31** Ma Jakob zara ya, "Buru uzo resi m onodu ibu okpara gi." **32** Iso siri, "Gini bu uru onodu ibu okpara bara mgbe m na-anwu n'aguu?" **33** Jakob siri ya, "Buru uzo nuoro m iyi." Ya mere, o nuuru ya iyi, si otu a resi Jakob onodu okpara ya. **34** Mgbe ahụ, Jakob nyere Iso achicha na ofe lentil o siri. O riri, nuokwa, bilie oto puo. Ya mere Iso ledara onodu ibu okpara nna ya anya.

26 N'oge a, unwu dara n'ala ahụ. Unwu a di iche n'unwu mbu nke dara n'oge Ebrahim di ndu. Ajizik jekwuru Abimelek eze ndi Filistia n'obodo Gera. **2** Onyenwe anyi gosiri Ajizik onwe ya, si, "Agakwala Ijpt; biri n'ala ahụ m si gi biri n'ime ya. **3** Noro n'ala a nwa oge nta, aga m anonyere gi ma goziekwa gi, n'ih na gi na umu umu gi ka m ga-enye ala ndi a niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m huru nye Ebrahim nna gi. **4** Aga m eme ka umu umu gi muba, mee ka ha hie nne n'onuogugu dika kpakpando di na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndi a niile. Aga m esite na mkpuru gi gozie mba niile nke uwa. **5** Ihe ndi a niile ka m ga-eme n'ih na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ukpuru m, na ido aka na nti m." **6** Ya mere, Ajizik nogidere n'obodo Gera. **7** Mgbe ndi obodo ahụ juru ya banyere nwunye ya, o gwara ha si, "O bu nwanne m nwanji." O turu ujo i si ha, "Nwunye m ka o bu," O chere n'obi ya si, "Ndi ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ih Ribeka. N'ih na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya." **8** Mgbe Ajizik noro ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndi Filistia, sitere na ogherekuku ya lepu anya hu Ajizik ka o no na-egwusa Ribeka nwunye ya egwu. **9** Ya mere, Abimelek kporo Ajizik si, "Nwunye gi ka o bu n'ezie. Gini mere i ji gwa anyi na o bu nwanne gi nwanji?" Ajizik zara ya, "O bu n'ih na m chere na-enwere ike igbu m n'ih ya." **10** Abimelek siri, "Gini bu ihe a i mere anyi? Otu nwoke n'etiti anyi gaara akporo nwunye gi dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyi ikpe omuma." **11** Ya mere, Abimelek nyere ndi niile ya iwu, si ha, "Onye obula meturu nwoke a maobu nwunye ya aka, aghaghime ka o nwuo." **12** Ajizik kuru mkpuru ubi n'ala ahụ. N'otu afo ahụ kwa, o si n'ala ahụ webata ihe ubi nari okpuku karja nke o kuru, n'ih na Onyenwe anyi goziri ya. **13** Nwoke a bara uba, ghoo ogaranya. Akunuba ya gara n'ihu na-amuba, tutu ruo mgbe o ghoro nnoo onye ogaranya a ma ama. **14** O nwere otutu igwe anyi ulo, na igwe ehi, na ndi ikom na-ejere ya ozi. N'ih ihe ndi a, ndi Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. **15** Ndi Filistia wujuru aja n'olulu mmiri ndi ahụ niile ndi na-ejere nna ya ozi gwuru n'oge nna ya Ebrahim di ndu. **16** Abimelek kporo Ajizik si ya, "Si n'ala a kwapu gaa n'ebe ozo, n'ih na iba uba gi na idi ike gi adila ukwu karja nke anyi." **17** Ya mere Ajizik si n'ebe ahụ kwapu, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n'ebe ahụ. **18** O gwugharikwara olulu mmiri ndi ahụ e gwuru n'oge nna ya Ebrahim, nke ndi Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwuru, kpo olulu mmiri ndi a otu aha ahụ nna ya kporo ha na mbu. **19** Ozo, ndi na-ejere Ajizik ozi gwuru olulu mmiri oheru na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke

si n'ala na-asoputa. **20** Ma ndi ozuzu anu ulo obodo Gera sesiri ndi ozuzu anu ulo Ajizik okwu. Ha kwuru si, "Mmiri a bu nke anyi!" Nke a mere Ajizik ji kporo olulu mmiri ahụ Esek, n'ih i se okwu nke ha sesiri ya. **21** Ha gwuru olulu mmiri ozo, ma ndi ahụ bjakwara ozo bido izo ya. N'ih i ya Ajizik kporo olulu mmiri ahụ Sitna. **22** O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ozo gwuo olulu mmiri ozo. Ma o nweghi ndi bbara zozo ya. N'ih i ya o kporo olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru si, "Ugbu a, Onyenwe anyi enyela anyi ebe sara mbara, ebe ihe ga-anọ gaara anyi nke oma." **23** O sitere n'ebe ahụ kwapu gaa Bjasheba. **24** N'abalị ahụ, Onyenwe anyi mere ka o hu ya anya, si ya, "Abụ m Chineke nna gi Ebrahim. Atula egwu, n'ih i na anonyere m gi, aga m agozi gi, muba na onyogugu umu umu gi n'ih i ohu m Ebrahim." **25** Ya mere, o wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ kpkuo aha Onyenwe anyi. O makwara ulo ikwu ya n'ebe ahụ. Ndi na-ejere ya ozi gwukwara olulu mmiri. **26** Abimelek na Ahuzat, onye ndumodu ya, na Fikol onyeisi ndi agha ya sitere Gera jekwuru Ajizik. **27** Ajizik juru ha si, "Gini mere unu ji bjakwute m, ebe o bu na unu kporo m asi, chupukwa m site n'etiti unu?" **28** Ha si, "Anyi huru nke oma na Onyenwe anyi nonyeere gi, ya mere anyi ji si, 'O kwesiri ka ihu iyi di n'etiti anyi na gi,' ka anyi na gi gbaakwa ndu **29** na i gaghi eme anyi ihe ojoo dika anyi na-esighi mee gi ihe ojoo. I lezie anya nke oma, i ga-ahu na anyi meere gi ihe oma mgbe anyi hapuru gi ka i laa n'udo. Ugbu a, anyi maara na i bu onye Onyenwe anyi goziri agozi." **30** Ajizik meere ha mmemme nri di ukwu; ha riri, nuokwa. **31** N'isi ututu echi ya, ndi ikom ahụ niile nuritaara onwe ha iyi igba ndu. Ajizik zilagara ha, ha hapuru ya laa n'udo. **32** N'otu ubochi ahụ kwa, ndi ohu Ajizik bjakwutere ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, si ya, "Anyi achotala mmiri n'olulu ahụ anyi na-egwu." **33** O kporo ya Shiba. O bukwa nke a mere e ji akpo obodo ahụ Bjasheba ruo taa. **34** Mgbe Iso gbara iri afọ ano, o luru Judit nwa Beiri, onye Het. O lukwara Basemat nwa Elon, onye Het. **35** Ha ghoro Ajizik na Ribeka ihe onodu obi ilu.

27 Mgbe Ajizik ghoro agadi, n'oge anya ya na-adighi ahuzi uzọ nke oma, o kporo Iso okpara ya, si ya, "Nwa m nwoke." O zara si, "Lee m n'ebe a." **2** Ajizik gwara ya si, "Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghi m ubochi onwu m. **3** Ya mere, were ihe ichu nta gi, uta gi na aku gi, gaa n'ohia, gbutere m anu. **4** Siere m nri utu otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mu onwe m gozie gi tupu m nwuo." **5** Ma Ribeka no na-ege ntị mgbe Ajizik na-agwa nwa ya Iso okwu. Nke mere na mgbe Iso gwara n'ohia ichu nta, **6** Ribeka gwara Jekob nwa ya okwu si ya, "Lee, anuru m ka nna gi na-agwa nwanne gi Iso okwu si ya, **7** 'Gaa n'ohia gbutere anu, siere m nri utu, ka m nodu n'ihu Onyenwe anyi nye gi ngozi ikpeazu tupu m nwuo.'" **8** Ugbu a, nwa m nwoke, gee ntị nke oma, mee ihe niile m gwara gi. **9** Gaa ugbu a n'igwe anu ulo wetara m umu nwa ewu abuo di mma ka m jiri ha siere nna gi nri di utu, udi ahụ na-amasi ya. **10** I ga-eburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu o nwuo." **11** Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu si ya, "Nwanne m nwoke Iso bu onye gbara aji. Ahu nke m na-akwo murumuru. **12** Gini ga-eme ma nna m metu m aka n'ahu? N'ih i ya, aga m abu onye na-agho ya aghughu, aga m esi otu a wetara onwe m ibu onu kama ngozi." **13** Nne ya gwara ya si, "Nwa m nwoke ka obubu onu gi dakwasị m. Naani mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha." **14**

Ya mere, o gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri di utu, udi nke na-amasi nna ya. **15** Emesja, Ribeka chiputara uwe Iso okpara ya, ndi di mma, ndi o debere n'ulo ya, nye ya nwa ya nta bu Jekob. **16** O jikwa akpuko anu umu ewu nwere aji aji kee Jekob n'aka na n'akuku olu ya na-akwo murumuru. **17** O bunyere nwa ya nwoke Jekob nri ahụ na-atọ utu, na achicha o mere. **18** O jekwuuru nna ya si ya, "Nna m." O zara si, "Ahaa, nwa m, onye ka i bu?" **19** Jekob zara nna ya si ya, "Abu m Iso, okpara gi. Emeela m ihe i si m mee. Biko bilie ka i rie anu m gbutere n'ohia, ka gi onwe gi gozie m." **20** Ma Ajizik juru nwa ya nwoke si, "Olee otu i si chota ya ngwangwa, nwa m?" Jekob zara ya si, "O bu Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara m nke oma." **21** Mgbe ahụ Ajizik gwara Jekob si, "Bia nso ka m metu gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bu Iso n'ezikwu." **22** Jekob jere nna ya Ajizik nso, onye meturu ya aka kwuo si, "Olu bu olu Jekob ma aka gi bu aka Iso." **23** O choputaghi na o bu Jekob, n'ih i na aka ya di aji aji dika nke Iso. Ya mere, o goziri ya. **24** Ma o jukwara ya ajuju ozo si ya, "I bu nwa m nwoke Iso n'ezikwu?" Jekob zara si ya, "E, abu m ya." **25** Mgbe ahụ, Ajizik zara si ya, "Butere m ufodu n'ime anu ahụ i gbutere ka m rie, nye gi ngozi m." Jekob butere ya bunye ya. O riri ya. **26** Mgbe ahụ, nna ya Ajizik siri ya, "Bia n'ebe a nwa m nwoke, sutu m onu." **27** Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya onu. Mgbe Ajizik nuru isisi uwe ya, o goziri ya, si, "N'ezie, isisi nwa m nwoke dika isisi ala ubi nke Onyenwe anyi goziri. **28** Ka Chineke nye gi site n'igirigi nke eluigwe, na mmanu nke ala, uba nke mkpuru ubi na mmanya ohuru **29** Ka otutu mba jeere gi ozi, ka ndi mmadu kporo isiala nye gi. Buru onye ochichi n'ebe umunna gi no, ka umu nne gi muru kporo isiala nye gi. Ka ndi niile na-abu gi onu buru ndi a buru onu, ka ndi na-agoji gi buru ndi a goziri agozi." **30** Mgbe Ajizik gozichara Jekob, ka Jekob si n'ihu ya na-apu, lee Iso ka o si ichu nta na-alobata. **31** Ya onwe ya sikwara nri na-atọ utu butere nna ya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, "Ka nna m, bilie, rie anu nwa ya si n'ohia gbutere, ka gi onwe gi nye m ngozi gi." **32** Ajizik zara si ya, "I bu onye?" O zara si, "Abu m nwa gi nwoke Iso, okpara gi Iso." **33** Oke ahụ oma jijiji mara Ajizik, o si, "Onye kwanu bu onye ahụ gara gbutere anu butere m ya? Eri m ya tupu i bata. Agoziri m ya. N'ezie, onye a goziri agozi ka o ga-abu." **34** Mgbe Iso nuru okwu ndi a si n'onu nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya si ya, "Gozie m, mu onwe m, nna m." **35** Ma o zara si ya, "Nwanne gi ejirila uzọ aghughu bia nara ngozi gi." **36** Iso kwuru si, "E meziri kporo ya Jekob, onye aghughu. Lee, o ghogbuola m ugboro abuo. Nke mbu, o naara m onodu ibu okpara m, ugbu a o narakwala m ngozi m." O juru ajuju si, "O bu na i nweghi ngozi o bua foduru nke i ga-agoji m?" **37** Ajizik zara si ya, "Emeela m ya ka o buru onyeisi n'ebe i no, mee umunna ya niile ndi na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpuru ubi niile na mmanya ohuru. Gini ozo ka m nwere ike imere gi, nwa m nwoke?" **38** Iso juru nna ya si, "Nna m, o bu naani otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna m!" Iso kwara akwa n'oke olu. **39** Nna ya Ajizik zara si ya, "Ebe ibibi gi ga-adipu adipu, site n'ebe akunuba nke ala di, site n'ebe igirigi nke eluigwe di. **40** Nriju afọ gi ga-abu site na mma agha, i ga-ejekwara nwanne gi ozi. Ma mgbe i mesiri nwere onwe gi, i ga-atopu agbu ya, site n'olu gi." **41** Iso buru iro n'obi megide Jekob n'ih i ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n'ime onwe ya si, "Oge a ga-eru uju n'ih i nna m na-abia nso, n'oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekob." **42** Mgbe a

gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bu Iso kwuru, o ziri kpoo nwa ya nwoke nke nta bu Jekob si ya, "Lee, Iso nwanne gi na-akasi onwe ya obi site n'echiche o na-eche igbu gi. 43 N'ih i nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara gi, gba pu oso ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, 44 Nodu n'ebe ah u ruo mgbe iwe nwanne gi ga-adaju. 45 Mgbe nwanne gi kwusiri iwe ime megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lota. N'ih i gini ka m ga-eji gbara aka unu abuo n'otu ubochi." 46 Mgbe ah u Ribeka gara gwa Ajizik si, "Ike idi ndu agwula m n'ih i ndi inyom Het ndi a. O buru na Jekob esite n'etiti ndi inyom ala a, site n'etiti ndi inyom Het ndi a luo nwunye, mara na onwu ga-akara m idi ndu mma."

28 Ajizik kpoo Jekob gozie ya, nye ya iwu si ya, "Alula nwunye site n'ala Kenan. 2 Kama bilie gaa Padan Aram n'ulo nna nne gi, Betuel, luru nwunye site n'umu ndi inyom Leban. 3 Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mja mkpuru, mubaa, gho otutu mba. 4 Ka Chineke nye gi na umu umu gi ngozi ah u o kwere nkwa iny e Ibrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n'ime ya ugbu a dika obja, bu ala ah u Chineke kwere Ibrahim na nkwa iny e ya." 5 Mgbe ah u Ajizik zipuru Jekob n'ije ya, o gara Padan Aram, n'ulo Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bu nne Jekob na Iso. 6 Iso huru ka Ajizik siri gozie Jekob, ziga ya Padan Aram ka o gaa luo nwunye n'ebe ah u, nyekwa ya iwu mgbe o na-agozi ya si, "Alula nwanyi na Kenan," 7 Jekob rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. 8 O dokwara Iso anya na ndi inyom Kenan di njo n'anya nna ya Ajizik. 9 N'ih i ya, Iso gakwuru Ishmel luru Mahalat, ada Ishmel, nwa Ibrahim, onye bu nwanyi Nebaiot, tinyekwara ndi nwunye o luru na mbu. 10 Jekob hapuru Biasheba gawa Haran. 11 Mgbe chi na-eji, o kwusiri ebe o ga-anu zuo ike abali. Mgbe o choru idina ala, o weere otu n'ime nkume ndi di n'ebe ah u hinye n'isi ya, dinara ala irahu ura. 12 N'abali ah u, o roro nro, hu mbube e ji arj elu. E mere ka o guzo site n'awa ruo n'eluwigwe. O hukwara ndi mmuo ozi Chineke ka ha si na ya na-arigo na-aridakwa. 13 N'elu ya, o huru Onyenwe anyi ka o guzo, nukwa ka o na-agwa ya okwu si, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi, Chineke nna gi Ibrahim na Chineke Ajizik. Aga m enye gi na umu umu gi ala ah u nke i dina n'elu ya. 14 Umu gi ga-adi ukwu, di ka aja di n'ala. Ha ga-ejuputa ala a, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu, sitekwa n'ugwu ruo na ndida. A gae-sitekwa na gi na mkpuru gi, gozie mba niile nke uwa a. 15 Anonyeere m gi. Aga m echebe gi ebe obula i na-aga. Aga m akpoghachite gi n'ala a. Agah i m ahapu gi tutu ruo mgbe m mezuoro gi ihe niile m kwere gi na nkwa." 16 Jekob tetara n'ura si, "N'ezie Onyenwe anyi no n'ebe a. Ma amah i m ya." 17 O turu egwu si, "Lee ka ebe a si di oke egwu, o nweghi ihe ebe a bu karija ulo Chineke, n'ezie o bu onu uzo ama eluwigwe." 18 N'isi ututu echi ya, Jekob weere nkume ah u o hinyere n'isi ya guzo ya dika ogidi, wusa mman n'elu ya. 19 O kpoo ebe ah u Betel, o bu ezie na Luz bu aha obodo ah u na mbu. 20 Mgbe ah u, Jekob kwere nkwa si, "O buru na Chineke ga-anonyere m, chebe m n'ije m na-eje, o buru na o ga-enye m ihe oriri m ga-eri na uwe m ga-eyi, 21 m loghachi n'ulo nna m n'udo, mgbe ah u, Onyenwe anyi ga-abu Chineke m. 22 Nkume a m doziri elu dika ogidi ga-abu ulo Chineke. Aga m eke ihe niile i nyere m uzo iri, nyeghachi gi otu uzo."

29 Jekob gara n'ihu n'ije ya rute n'ala di n'owuwa anyanwu. 2 N'Ebe Nso a, o huru otu olulu mmiri, hukwa uzo igwe aturu ato ndi no n'akuku olulu mmiri n'ih i na ndi na-elekota ha na-enye ha mmiri site n'olulu mmiri ah u. Nkume e ji mechie onu olulu mmiri ah u buru ibu. 3 N'ih i na mgbe igwe aturu niile biazukotara n'olulu mmiri ah u, ndi ozuzu ah u na-emegehpu nkume ah u nye ha mmiri. Emesia, ha na-ejikwa nkume ah u mechie onu olulu mmiri ah u. 4 Jekob jekwuru ndi na-elekota aturu ah u juo ha si, "Umunna m, ebee ka unu si?" Ha zara si ya, "Anyi si Haran." 5 O juru ha si, "Unu maara Leban, nwa Nahu?" Ha zara si, "Anyi ma ya." 6 Ozo Jekob juru ha si, "Ah u o dikwa ya mma?" Ha zara si ya, "E, ah u di ya. Lee nwa ya nwanyi Rechel ka o chi aturu ya na-abia." 7 Jekob kwuru si, "Lee, anyanwu ka na-acha. O rubeghi oge e ji achibata igwe umu ah u ulo. Nyenu ha mmiri ka ha ruo, ka ha laghachi gaa taa ah ihi." 8 Ha zara si ya, "Anyi agah i enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe aturu niile biazukotara, mgbe e wepuru nkume e ji mechie onu olulu mmiri, mgbe ah u ka anyi ga-enye ha mmiri." 9 Mgbe Jekob na ndi ozuzu aturu ndi a kpoo okwu n'onu, Rechel chiri aturu nna ya biakwute ha, n'ih i na onye ozuzu aturu nwanyi ka o bu. 10 Mgbe Jekob huru Rechel nwa Leban nwanne nne ya, hukwa igwe aturu Leban, o meghepuru nkume ah u e ji mechie onu olulu mmiri ah u nye igwe aturu Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha ruo. 11 Emesia, Jekob suturu Rechel onu, kwaa akwa n'oke olu. 12 Jekob kowaara Rechel na o bu onye ikwu nna ya, burukwa nwa Ribeka. N'ih i ya Rechel ji oso gbalaa n'ulo ha koroo nna ya. 13 Mgbe Leban nuru maka Jekob nwa nwanne ya nwanyi, o mere ngwangwa puo izute ya. O makuru ya, sutu ya onu, kpoo ya laa n'ulo. N'ebe ah u, Jekob kpoo ya ihe ndi a niile. 14 Leban siru ya, "N'ezie, i bu okpuku m na ana ah u m." O nonyeere ya otu onwa. 15 Leban siru Jekob, "O bu n'ih i na i bu onye ikwu m ka i na-agbara m odibo n'efu? Gwa m ego ole m ga-akwu gi n'ih i oru i na-aruru m?" 16 Leban muru umu ndi inyom abuo. Aha nke okenye bu Lia. Aha nke nta bu Rechel. 17 Ima mma Lia di ya n'anya, ma Rechel mara mma n'ahu, maakwa mma ile anya. 18 O bu Rechel ka Jekob huru n'anya. N'ih i ya Jekob gbara Leban si, "Aga m aruru gi oru afu asaa ma o buru na i ga-ekwe ka m luo Rechel." 19 Leban zara Jekob si ya, "O di mma na i luru Rechel karija na onye ozo ga-alu ya. Soro m nodu n'ebe a." 20 Ya mere Jekob gbara odibo afu asaa maka Rechel. Ma afu asaa ndi a dika abali ole na ole n'anya Jekob n'ih i ihunanya o nwere n'ebe Rechel no. 21 Jekob gwara Leban, okwu si ya, "Kponye m nwunye m n'ih i n'ubochi m ezuala. Achoro m ibakwuru ya." 22 Leban kpokotara ndi niile bi n'ebe ah u mere ha n'oke oriri. 23 N'anyasi ubochi ah u, Leban kpoo nwa ya nwanyi bu Lia kpobara Jekob, o bakwuuru ya. 24 Leban nyekwara Lia odibo ya, Zilpa, ka o buru odibo nwanyi ya. 25 Mgbe chi boro, Jekob huru na o bu Lia ka Leban kponyere ya. Jekob siru Leban, "Gini bu ihe a i mere m? O buhi n'ih i Rechel ka m ji gbaara gi odibo? Gini mere i ji ghogbuo m?" 26 Leban zara si ya, "O buhi omenaala anyi ibu uzo kee nwantakiri nwanyi nke nta di tupu nke ada. 27 Otu o di, chere ka mmemme izu uka nke onye nke a gafee. Mgbe ah u, aga m akponyeka gi onye nke ozo a maka odibo i ga-agbara m afu asaa ozo." 28 Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu uka onye nke a, Leban kponyere ya nwa ya Rechel ka o buru nwunye ya. 29 Leban nyere nwa ya nwanyi, Rechel, odibo ya nwanyi

bụ Bilha, ka ọ bụrụ odibo ya. **30** Jekọb bakwukwara Rechel. Ọ hūrụ Rechel n'anya nke ukwu karịa Lja. Ọ gbakwaara Leban odibo afọ asaa ọzọ. **31** Mgbe Onyenwe anyị hūrụ na Lja bụ nwanị a kporo asi, o meghere akpanwa ya, ma Rechel bụ nwanị aga. **32** Lja tūrụ ime mụọ nwa nwoke, kporo ya Ruben. N'ih na o kwuru si, "Ọ bụ n'ih na Onyenwe anyị ahụla nsogbu m, ugbu a di m ga-ahụ m n'anya." **33** Ọ tūrụ ime ọzọ mụkwa nwa nwoke. O kwuru si, "Onyenwe anyị anụla na m bụ nwanị a kporo asi, ọ bụ ya mere o ji nye m nwa nwoke ọzọ." Ya mere ọ kporo aha ya Simion. **34** Lja tūrụ ime ọzọ, mgbe ọ mūrụ nwa nwoke, o kwuru si, "N'ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n'ahụ, n'ih na amụqala m ya umụ ndị ikom atọ." Ya mere ọ kporo aha ya Livayi. **35** Ọ tūrụ ime ọzọ mụkwa nwa nwoke. O kwuru si, "Ugbu a aga m eto Onyenwe anyị." Ya mere, ọ kporo aha ya Juda. Lja mūrị nwa a kwusị imụ umụ.

30 Rechel hūrụ na ya amughị nwa ọbula nye Jekọb, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanị. Ya mere, ọ siri Jekọb, "Nye m umụ. Ọ bụrụ na i meghi otu a, aga m anwụ." **2** Jekọb were iwe megide Rechel, si ya, "Abụ m Chineke onye gbochiri gi mkpuru nke afọ?" **3** Mgbe ahụ Rechel gwara Jekọb si ya, "Lee odibo m nwanị Bilha, bakwuru ya ka ọ mụ nwa n'ikpere m abụ, ka mụ onwe m site na ya burukwa onye mụtara umụ." **4** Rechel nyere Jekọb Bilha, odibo nwanị ya, Jekọb bakwuuru ya. **5** Bilha tūrụ ime mūrā Jekọb nwa nwoke. **6** Nke a mere ka Rechel kwuo si, "Chineke ekpeputala m. Ọ nula aririọ m nye m nwa nwoke." N'ih nke a, Rechel gurụ nwa ahụ Dan. **7** Bilha, odibo nwanị Rechel, tūrụ ime ọzọ mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụ. **8** Rechel kwuru si, "Mgba dī ukwu ka mụ na nwanne m nwanị gbara, m merie." Ọ kporo ya Naftali. **9** Lja hūrụ na ya akwusila imụ nwa, ọ kporo Zilpa, odibo ya nwanị kporonye Jekọb ka ọ bụrụ nwunye ya. **10** Zilpa, odibo nwanị Lja, mụtara Jekọb nwa nwoke. **11** Mgbe nke a mere, Lja kwuru si, "Nke a bụ ihuoma." Ọ kporo nwa ahụ Gad. **12** Zilpa, odibo nwanị Lja mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụ. **13** Mgbe ahụ Lja kwuru si, "Onụ ejula m obi, n'ih na umụ nwanị ibe m ga-akpo m onye ihe na-agara nke oma." Lja kporo nwantakiri nwoke ahụ Asha. **14** Otu ubochi, n'oge a na-aghọ ọka wiiti, Ruben nwa Lja, gara n'ohia ihu ahijia a na-akpo mandreki. Ọ kputara nne ya ufodu n'ime ahijia a. Mgbe Rechel hūrụ ahijia a, ọ rjoro Lja si ya, "Biko nyetu m ufodu n'ime mandreki ndi a nwa gi nwoke kutara." **15** Ma Lja zara si ya, "O zubeere gi na i napuru m di m? I chokwara inapu m mandreki ndi a nwa m nwoke wetaara m?" Rechel zara Lja si, "O di mma, ka gi na ya dinaa n'abalal a ka ọ buri ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke." **16** Ya mere, mgbe Jekob si n'ohia na-alobata n'uhuruchi ubochi ahụ, Lja puru izute ya, si ya, "I ga-abakwute m n'ih na m ejirila m ahijia mandreki nwa m nwoke m zuta gi." Ha dinaa n'abalal ahụ. **17** Chineke nuru olu Lja, ọ tūrụ ime mụtara Jekob nwa nwoke nke ise. **18** Lja siri, "Chineke akwụla m ugwo maka odibo m nwanị m nyere di m." Ya mere ọ kporo aha ya Isaka. **19** Lja tukwara ime ọzọ mụtara Jekob nwa nwoke nke isii. **20** Ugbu a Lja kwuru si, "Chineke enyela m ezi onyinye di oke onu. Ugbu a, di m gaeji nkwanye ugwu leta m n'ih na amuqala m ya umu ndi ikom isii." Ọ kporo aha ya Zebulon. **21** Emesja, Lja muru nwa nwanị, kporo ya Dajna. **22** Chineke chetara Rechel. Ọ nuru

olu ya, meghee akpanwa ya. **23** N'ih ya, Rechel tūrụ ime mụta nwa nwoke. Ọ siri, "Chineke ewepula nkocha diiri m." **24** Rechel kporo aha ya Josef, di ka ọ siri, "Ka Onyenwe anyi nyekwa m nwa nwoke ọzọ." **25** Mgbe Rechel musiri Josef, Jekob jekwuru Leban si ya, "Zilaga m ka m laghachi n'ebe m na ala nke m. **26** Kporonye m ndi nwunye m, ndi m ji n'ih ha gbara gi odibo, ha na umu m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kporonye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bia." **27** Leban siri Jekob, "O buri na m achotala amara n'ihu gi biko nodu, n'ih na esi m n'igba afa choputa na Onyenwe anyi agozuela m n'ih gi." **28** Leban siri, "Kwuo ego ole i choro ka m kwuo gi, aga m akwu ya." **29** Jekob zara si Leban, "Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anu ulo gi ndi m lekotara. **30** N'ih na ole na ole ka i nwere mgbe m bjara, ma ugbu a, ha abaalā uba nke ukwu. Onyenwe anyi esitela n'ukwu m gozie gi. Ugbu a, kedū mgbe m garukwanu oru nke mu onwe m maka ezinaulo m?" **31** Leban juru Jekob si, "Kedu ihe m ga-enye gi?" Jekob gwara ya si, "Enyela m ihe obula, kama o nwere otu ihe m choro ka i mee. Ọ buri na i mee ya, aga m alaghachi ilekota igwe anu ulo gi." **32** Kwere ka m jeharja n'etiti igwe anu ulo gi, ka m hoputa site n'etiti igwe aturu gi ndi niile turu agwa agwa, na umu aturu niile di oji, na ewu niile turu agwa agwa. Aturu na ewu ndi a niile m ga-ahoputa ga-abu ugwo oru m. **33** Ezi omume m ga-azara n'odinihu, mgbe obula i bjara nyochaa ugwo oru i kwuru m. Ewu obula na-atughu agwa agwa, maobu aturu obula na-ejighi oji i choputara n'etiti igwe ewu na aturu nke m ka a ga-agu di ka ihe e zuru n'ohi." **34** Leban zara si ya, "O di mma. Ya diri dika i kwuru." **35** N'otu ubochi ahụ, ọ hoputachara mkpi niile turu agwa maobu ntupo na nne ewu niile ndi nwere turu agwa maobu ntupo na nke obula nwere aji ocha n'ahu ya. Ọ hoputakwara aturu ojii niile, nyefee ha n'aka umu ya ka ha lekotaa ha. **36** Leban jere ije abali atọ nke kewapuru ha site n'ebe Jekob nọ. Ma Jekob nogidere na-ekota igwe anu ulo Leban ndi ọzọ. **37** Mgbe ahụ Jekob gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenu, kpechapu ahụ agbugbo osisi ndi a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndi a di ocha puta ihè. **38** Ọ togboro osisi ndi a o kpechaputara n'ebe ewu na aturu ndi a na-anu mmiri, ka ha cherita ihu ebe igwe anu ulo ndi a nọ mgbe obula ha na-anu mmiri. Nke a mere mgbe igwe anu ulo ndi a na-enwe ekpomoku nke igba ibe ha, n'oge ha bjara ihu mmiri, **39** ọ bụ n'ihu ngalaba osisi ndi a ka ha na-anọ na-agba onwe ha. Mgbe anu ulo ndi a muru umu, ahụ umu ha na-atu agwa agwa maobu nwe ntupo. **40** Jekob na-edo umu igwe ewu na aturu ndi a n'otu akuku, ma ọ na-eme ka anu ulo ndi ọzọ chee ihu ha n'anụ ulo Leban ndi turu agwa agwa, maobu na-eji oji. N'uzo di otu a, ọ kewaputara onwe ya anu ulo nke ya. Ọ tinyekotaghị ha n'anụ ulo Leban. **41** Mgbe obula nne anu ulo ndi ahụ siri ike nọ n'onodu ituru ime, Jekob na-edobe ngalaba osisi ndi ahụ n'akuku ebe ha na-anu mmiri n'ihu ha, ka ha noro n'ebe ahụ gbaa onwe ha. **42** Ma ọ buri na anu ulo ndi ahụ adighi ike, Jekob anaghị edebe osisi ndi a n'ihu ha. Ya mere, igwe ewu na aturu ndi na-esighi ike gaara Leban. Ma ndi siri ike gaara Jekob. **43** Site n'uzo di otu a, Jekob ghoru onye nwere akụ hie nne. O nwekwara otutu igwe anu ulo na otutu ndi na-ejere ya ozi nwoke na nwanị, na otutu inyinya kamel, na otutu inyinya ibu ndi ọzọ.

31 Jekob n̄r̄u na um̄u nd̄i ikom Leban na-asi, “Jekob ewerechaala ihe niile nna anyi nwere. O sitere n’ihe nna anyi nwere kpata akun̄ba ya niile.” **2** Jekob hukwara na omume Leban n’ebe o n̄o adighikwa otu o di na mbu. **3** Mgbe ah̄, Onyenwe anyi sir̄i Jekob, “Laghachi n’ala nna gi ha, lakwuru um̄unna gi, aga m anonyere gi.” **4** Ya mere, Jekob ziri Rechel na L̄ja ozi ka ha bjakwute ya n’oh̄ia ebe o n̄o na-elek̄ota igwe an̄u ul̄o ya. **5** O sir̄i ha, “Ah̄ula m na omume nna unu n’ebe m n̄o adighikwa otu o di na mbu. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. **6** Unu maara na eji m ike m niile ruora nna unu or̄u. **7** Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo or̄u m ugboro iri. Otu o di, Chineke ekweghi ka nna unu merūo m ah̄. **8** O bur̄u na o si, ‘Ndi tur̄u agwa agwa ga-abu ugwo or̄u gi,’ mgbe ah̄, igwe an̄u ul̄o niile na-amu um̄u na-abu nd̄i tur̄u agwa. Ma o bur̄u na o si, ‘Ndi niile nwere ntup̄o ga-abu ugwo or̄u gi,’ mgbe ah̄, igwe an̄u ul̄o niile na-amu um̄u na-enwe ntup̄o ocha n’ah̄u ha. **9** Chineke napuru nna unu an̄u ul̄o ya ma nye m ha. **10** “N’oge um̄u an̄u ul̄o ji at̄u ime, eweliri m anyi hu na nro na um̄u mkpi niile na-agba igwe nne ewu bu um̄u mkpi nd̄i tur̄u agwa agwa, nd̄i nwere akara maobu nd̄i nwere ntup̄o ocha n’ah̄u ha. **11** Mgbe ah̄, mmūo ozi Chineke sir̄i m na nro, ‘Jekob.’ Azara m si, ‘Lee m n’ebe a.’ **12** O sir̄i m, ‘Lelie anya gi elu, lee ka i hu na mkpi niile na-agba igwe nne ewu nd̄i a bu mkpi nd̄i ah̄u tur̄u agwa agwa, nd̄i nwere akara maobu nd̄i nwere ntup̄o ocha. N’ihi na ah̄ula m ihe niile Leban na-eme gi. **13** Mu onwe m bu Chineke nke Betel, ebe i wukwasir̄i mmanu n’ogidi nkume ah̄, ebe i kwekwara m nkwa. Ugbu a, kulie, hapu obodo a, laghachi n’ala a n̄o muo gi.” **14** Rechel na L̄ja zara si ya, “Anyi ka nwere oke n’ihe nketa n’ulo nna anyi? **15** O bugh̄i d̄ika nd̄i ob̄ja ka o gunyeziri anyi? N’ihi na o reela anyi, ripiakwa ugwo isi anyi. **16** N’ezie, ak̄u nd̄i ah̄u Chineke napuru nna anyi bu nke anyi na nke um̄u anyi. Ya mere, mee ihe ob̄ula Chineke si gi mee.” **17** Jekob biliri, kukwas̄i um̄u ya na nd̄i nwunye ya n’elu inyinya kamel, **18** duru igwe an̄u ul̄o ya niile, na ihe o kpatara na Padan Aram, lakwuru nna ya Ajzik n’ala Kenan. **19** Ka Leban gara ikpachapu aji um̄u aturu ya, Rechel zuuru arusi ezinaulo nna ya. **20** Jekob ghokwara Leban onye Aram aghugh̄o n’ihi na o gwagh̄i ya na o na-agbapu os̄o. **21** Ya mere, o buru ihe niile o nwere gbapu os̄o, gbafee iyi ukwu Yufretis, chee ihu n’ala ugwu ugwu Gilead. **22** Abali at̄o agafeelar̄i tupu a gwa Leban na Jekob agbalaala. **23** O duuru nd̄i ikwu ya chuo Jekob os̄o abali asaa tupu o chukwute ya n’ala ugwu ugwu Gilead. **24** Ma Chineke bjakwutere Leban onye Aram na nro n’abali si ya, “Kpachapu anya gi, hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo.” **25** Jekob amaala ul̄o ikwu ya n’ala ugwu Gilead mgbe Leban chukwutere ya. Leban na nd̄i ikwu ya makwara ul̄o ikwu nke ha n’ebe ah̄. **26** Leban sir̄i Jekob, “Gini bu ihe a i mere? I ghogbuola m. I burula um̄u m nd̄i inyom d̄ika nd̄i a dotara n’agha? **27** Gini mere i ji ghogbuo m, zoro ezo gbapu? Gini mere i gwagh̄i m ka m jiri on̄u na ibu abu nke ya na ikpo ubo akwara na iti igba so, zilaga gi? **28** Gini mere i nyeghi m ohere ka m sutu um̄u um̄u m na um̄u m nd̄i inyom on̄u si ha laa nke oma? Omume a i mere bu omume nzuzu. **29** Enwere m ike merūo gi ah̄u ugbu a, ma Chineke nke nna gi mere ka m hu ya anya na nro n’abali gara aga. O dor̄o m aka na nti si m, ‘Kpachapu anya gi hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo.’ **30** Ugbu a, i na-

ala n’ihi na o guru gi aguu ilaghachi n’ulo nna gi, ma gini mere i ji zuru chi m?” **31** Jekob zara si Leban, “N’ihi na m turu egwu, n’ihi na m chere si na i ga-eji ike napu m umu gi ndi inyom a. **32** Ma o buru na i chota onye obula ji chi gi ndi a, onye ah̄u ga-anwu. N’ihu ndi ikwu gi ndi a, choghar̄ia n’onwe gi, lee ma i ga-achota ihe obula bu nke gi di m n’aka. O buru na i chota ya, were ya.” Ma Jekob amagh̄i na Rechel zuuru chi ndi ah̄. **33** Ya mere, Leban bara n’ulo ikwu Jekob, na n’ime ul̄o ikwu L̄ja, na n’ime ul̄o ikwu ndi odibo nwan̄ȳi abuo ya, ma o nweghi ihe o chotara. O sitere n’ulo ikwu L̄ja puta baa n’ulo ikwu Rechel. **34** N’oge a, Rechel ewerela arusi ezinaulo ndi ah̄u tinye ha n’ime akwa e ji anokwas̄i n’elu inyinya kamel nodu odu n’elu ya. Leban choghar̄iri ebe niile n’ime ul̄o ikwu ah̄u ma o chotaghi arusi ezinaulo ndi ah̄. **35** Mgbe ah̄, Rechel gwara nna ya Leban si, “Biko, ewela iwe nna m ukwu, n’ihi na enweghi m ike ibili oto n’ihu gi. An̄o m n’on̄odu ndi inyom na-an̄o kwa onwa.” Leban choghar̄iri ebe niile, ma o hugh̄i arusi ezinaulo ndi ah̄. **36** Iwe were Jekob megide Leban. O ji iwe juo Leban si, “Gini bu njehie m? Gini bu mmehie m mere i ji si otu a na-achusi m ike? **37** Ugbu a, i choghar̄jala n’ibu m niile, gini ka i chotara bu nke gi? Weputa ya n’ihu ndi ikwu gi na n’ihu ndi nke m, ka ha kpeere mu na gi ikpe. **38** “Iri afo abuo ka mu na gi noro. O nweghi mgbe ime puru umu ewu na aturu gi; o nwekwagh̄i mgbe m riri ebule si n’igwe anu ul̄o gi. **39** O nweghi mgbe m welataara gi anu ul̄o nke anu oh̄ia dogburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwughachi gi anu ul̄o obula e zuru n’ohi, maobu n’ehihie, maobu n’abali. **40** N’ime oke anwu nke ehie ka m ruru gi oru. Ruokwara gi oru n’oge oyi natu, n’abali ura sikwa n’anya m puo. **41** Otu a ka o diri m iri afo abuo m jeere gi ozi. Aruru m gi oru afo iri na an̄o maka umu gi ndi inyom abuo ndi a, afo isii ka m lekotara igwe ewu na aturu gi. I nokwa n’ime ihe ndi a gbanwee ugwo oru m ugboro iri. **42** A si na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ah̄u a na-atu egwu nke Ajzik, anonyeregh̄i m, i gaara ezilaga m n’aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ah̄ula irusi oru ike m, na nhuju anya m niile, o bu ya mere o ji baara gi mba n’abali gara aga.” **43** Mgbe ah̄u Leban zaghar̄iri si Jekob, “Ndi inyom ndi a bu umu m. Umuka ndi a bu umu m. Igwe anu ul̄o ndi a bu nke m. Ihe ndi a niile i na-ahu anya bu nke m. Oleo otu m ga-esi meruo umu m, na umu umu m ah̄u? **44** Ugbu a, bja ka anyi gbaa ndu mu na gi, ka o buru ihe ama n’etiti anyi.” **45** Ya mere, Jekob weere otu nkume guzo ya oto dika ogidi. **46** Jekob gwakwara ndi so ya si ha, “Tutukota nkume.” Ha tutukotara nkume wusa ha n’otu ebe mee ka o laa elu. Emesia, ha noduru n’akuku nkume ndi ah̄u rie nri. **47** Leban kporo nkume ndi ah̄u Jega-Sahaduta, n’asusu nke ya. Jekob kporo ya Galeed, n’asusu nke ya. **48** Emesia, Leban sir̄i, “Ka nkume ndi a buru ihe ama n’etiti mu na gi taa.” Nke a mere e ji kporo ya Galeed. **49** A kporwara ya Mizpa, n’ihi na Leban sir̄i, “Ka Onyenwe anyi buru onye ga-eche mu na gi nche ihu na onye obula n’ime anyi debere ogbugba ndu a, mgbe anyi na-anoghi ibe anyi nso. **50** O buru na i mee umu m ndi inyom ihe ojoo, maobu luo ndi inyom ndi oso tinyere ha, o nweghi onye n’ime anyi ga-amata, ma cheta na Chineke ga-abu onyeama n’etiti mu na gi.” **51** Leban gwakwara Jekob si, “Lee nkume ndi a a wusara n’ebe a na ogidi m mere ka o guzo n’etiti mu na gi. **52** Nkume ndi a a wusara bu akaebe, ogidi a bukwa ihe ama. Agagh̄i m agabiga nkume ndi a a wusara

gafeeta n'akukū nke gị ime gị ihe ojoo. Gị onwe gị agaghị agabiga nkume ndị a a wāsara na ogidi a gafeeta n'akukū nke m ime m ihe ojoo. **53** Ka Chineke Ebrahim na Chineke Nahō, Chineke nna ha, burū onye ikpe n'etiti mụ na gị." Ya mere Jekōb jì onye ahū a na-atū egwu nke nna ya Ajzik nūo iyi. **54** O chīrū aja n'ala ugwu ugwu ahū, kpōo ndī ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahurū urala n'ebe ahū. **55** N'isi utūtu echị ya, Leban biliri sutu umū ya ndī inyom na umū umū ya onū. O gōziri ha, hapū ha laghachi ulō ha.

32 Jekōb n'onwe ya hapurū gawa n'ihu n'ije ya. Ndī mmūo ozi Chineke zutere ya n'uzo. **2** Mgbe Jekōb hurū ha, o kwuru sị, "Ebe a bụ ulō ikwu Chineke!" O kpōo ebe ahū, Mahanaim. **3** Mgbe ahū, Jekōb zipurū ndī ozi ka ha jee hū Iso nwanne ya nwoke n'ala Sia, n'obodo Edom. **4** O ziri ha ozi sị, "Ihe a bụ ihe unu ga-agwa nna m ukwu Iso, 'Odibo gị Jekōb kwuru sị, 'O bụ na nke Leban ka m jere kemgbe, o bụkwa ebe ahū ka m nọ ruo ugwu a. **5** Enwere m otūtu ehi, na inyinnya ibu, na igwe aturū na ewu, na ndī odibo ndī nwoke na ndī nwanyị. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuoma n'ebe o nọ.'" **6** Mgbe ndī ozi ahū loghachikwutere Jekōb, ha gwara ya sị ya, "Anyị jekwuru nwanne gị nwoke Iso dī ka i ziri anyị. Ugwu a, o na-abia. O chī narī ndī ikom anō na-abia izute gị." **7** Ujō turū Jekōb nke ukwu, obi ya juputakwara na nsogbu. N'ihī nke a, o kewara ndī niile so ya uzo abūo, tinwere anū ulō ya, na igwe ehi ya na inyinnya kamel ya. **8** O chere n'obi ya sị, "O burū na nke aluso otu n'ime uzo abūo a ogu, otu uzo fōdurū ga-enwe ike gbalaga." **9** Mgbe ahū, Jekōb kpere ekpere sị, "Chineke nke nna m Ebrahim, Chineke nke nna m Ajzik, Onyenwe anyị, gị onye gwara m sị, 'Laghachi n'ala gị na n'ebe umunna gị nọ, aga m eme ka ihe gaara gị nke oma.'" **10** Ekwesighi m obi ebere na ikwesi ntūkwasị obi nke i gosiri ohu gị. Mgbe m gabigara Jōdan a, enweghī m ihe obūla karīa mkpanaka m, ma ugwu a, aban m omūma ulō ikwu abūo. **11** Zopūta m, arīo m gị, site n'aka nwanne m Iso, n'ihī na egwu na-atū m na o ga-abia luso m agha, lūsokwa ndī nne a na umuntakirī ha agha. **12** O bụ gị kwuru sị, 'Aga m eme ka ihe gaara gị nke oma, meekwa ka umū umū gị dirī ka aja nke dī n'onū osimiri, nke mmadu na-apughī igūta onū.'" **13** Jekōb rahurū n'ebe ahū n'abalī ahū. Site n'ihī niile o nwere, o hopūtara onyinye o ga-enye nwanne ya Iso. **14** O kwadoro inye ya: narī nne ewu abūo, iri mkpī abūo, narī nne aturū abūo, iri ebule abūo **15** Iri nne inyinnya kamel atō na umū ha, na iri nne ehi anō, oke ehi iri, iri nne inyinnya ibu abūo, oke inyinnya ibu iri. **16** O weere onyinye ndī a niile nyefee n'aka ndī ozi ya n'usoro dīka udī ha sī dī. O gwara ndī na-ejere ya ozi sị ha, "Burunu uzo na-aga, meenū ka ohere dī n'etiti igwe anū na igwe ibe ya." **17** O nyere onye mbū iwu sị ha, "Mgbe Iso nwanne m zutere unu juo unu ajūjū sị, 'Onye bụ nna unu ukwu? Ebee ka unu na-aga? Onye nwe anū ulō ndī a niile unu chī na-aga?' **18** Unu ga-aza sị ya, 'Anū ulō ndī a bụ nke ohu gị Jekōb. Ha bụ onyinye e zitere onyenwe m Iso, lee ka o na-abia n'azu anyi.'" **19** Otū ozi ahū ka Jekōb ziri onye nke abūo na onye nke atō, na ndī ozo niile chī igwe anū ulō, sị ha, "Unu ga-agwa Iso otu ihe ahū mgbe unu zutere ya. **20** Hukwanū na unu gwara ya sị, 'Ohu gị Jekōb nọ n'azu anyi.'" Echiche ya bụ, "Aga m eji onyinye ndī a niile m na-ezipurū ya mee ka obi ya dajūo, nke o ga-abū mgbe mụ na ya zutere, ma eleghī anya, o ga-anabata m." **21** Mgbe o zipūchasiirī onyinye ndī

ahū niile, Jekōb rahurū urala n'ulō ikwu ya n'abalī ahū. **22** N'abalī ahū, Jekōb biliri duru ndī nwunye ya abūo na ndī odibo nwanyni ya abūo, na umū ya iri na otu, site n'ebe nadighī omimi nke iyi Jabōk kpofee ha. **23** Mgbe o kpofechara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. **24** Emesia, Jekōb loghachiri nōdū naanī ya. Mgbe ahū, otu nwoke bjara gbaso ya mgba. Ha abūo gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. **25** Mgbe nwoke ahū hurū na o pughī imeri Jekōb na mgba ahū, o tiri Jekōb aka n'okpū, mee ka okpū ya hīkwapū site n'onōdū ya. **26** Mgbe nke a mesirī, nwoke ahū gwara Jekōb sị ya: "Hapū m aka ka m laa, n'ihī na chi ebidola ibo." Ma Jekōb zara sị ya, "O bụ naanī mgbe i gōziri m ka m ga-hapū gị ka i laa." **27** Mgbe ahū nwoke ahū jurū Jekōb ajūjū sị ya, "Ginī bụ aha gị?" O zara sị, "Aha m bụ Jekōb." **28** Nwoke ahū zara sị ya, "Aha gị agaghī abūkwa Jekōb, kama o ga-abū Izrel, n'ihī na gị na Chineke na ndī mmadu gbara mgba, i mmeri." **29** Jekōb sirī, "Biko gwa m aha gị." Ma o zaghachiri, "Ginī mere i jī ajū aha m?" Mgbe ahū, o gōziri ya n'ebe ahū. **30** Jekōb kpōo aha ebe ahū Peniel, n'ihī na o sīrī, "Ahūla m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndū m." **31** Anyanwū awaala mgbe Jekōb sī Peniel gafee. Ma n'ihī ihe mere ya n'okpū, o naghī agazikwa ije. **32** O bụ ihe a mere umū Izrel adighī eri akwara anū jikōtara ukwu anū na okpū ya ruo taa. N'ihī na ihe ahū mere Jekōb metūtara akwara ukwu ya.

33 Jekōb lepurū anya n'ihu, hū Iso ka o na-abia, ya na narī ndī ikom anō ndī so ya. N'ihī ya, o kesara umuntakirī ndī ahū, n'etiti Līa, na Rechel na ndī odibo nwanyni ya abūo. **2** O mere ka ndī odibo nwanyni ya abūo ahū na umū ha buru uzo, Līa na umū ya esoro n'azu, ebe Rechel na Josef nọ n'azu ahū. **3** Ma ya onwe ya buru uzo na-aga n'ihu ha niile, na-akpō isiala nye Iso ugboro asaa, tutu ruo mgbe o bjarutere nwanne ya nwoke nso. **4** Ma Iso gbaara ošo bjakwute ya, makūo ya, jikūo ya aka n'olu, sutu ya onū. Ha abūo kwara akwa. **5** Mgbe Iso lelitere anya hū ndī inyom ndī a na umuntakirī ndī ahū. O sīrī, "Ndī ole bụ ndī a gị na ho so?" Jekōb sirī, "Ha bụ umū Chineke sitere n'amara ya nye ohu gị." **6** Mgbe ahū, ndī odibo nwanyni abūo na umū ha rutere nso, kpōo isiala. **7** Līa na umū ya bjarutekwara kpōo isiala, n'ikpeazu Rechel na Josef bjara kpōkwa isiala. **8** Iso sirī, "Igwe ewu na aturū ndī a niile m zutere n'uzo, ginī ka o pūtara?" Jekōb zara, "Ha bụ maka inata ihuoma n'aka gị, onyenwe m." **9** Ma Iso sirī, "Nwanne m nwoke, debere onwe gị ihe i nwere, n'ihī na enwere m akū hie nne." **10** Jekōb sirī, "E, biko, o burū na m achōtala ihuoma n'anya gị, nara m onyinye ndī a. N'ihī na ihū gị anya dīka ilekwasī Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a i jī ihu ocha nabata m. **11** Biko nara onyinye ndī ahū e wetaraa gị, n'ihī na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe ga-ezurū m." Jekōb kwagidere ya, o naara onyinye ndī ahū. **12** Mgbe ahū, Iso sirī, "Bilienū ka anyī malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu." **13** Ma Jekōb sirī ya, "Onyenwe m, i maara na umuntakirī ndī a adighī ike, aga m ejikwa nwayo ochia umū aturū ndī a na ehi ndī na-enye umū ha ara. O burū na a chia ha n'ike n'ime otu ubōchī, umū anumanū ndī a niile ganwū. **14** Ya mere, ka onyenwe m buru ohu ya uzo na-aga, ma ka m jiri nwayo o nwayo o na-abia, dīka ike igwe anū ndī a na umūaka ndī a sī dī. Tutu ruo mgbe m ga-ezute onyenwe m na Sia." **15** Iso sirī, "O burū otu a, ka m hapurū gị ufōdū ndī a mụ na ha so." Ma Jekōb sirī, "N'ihī ginī kwanū? Ka m hūta

naani ihuoma n'anya onyenwe m." 16 Iso laghachikwara azu na Sia n'otu ubochi ahụ. 17 Ma Jekob na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuuru onwe ya ulo obibi, wuokwara anu ulo ya ulo obibi ha. O bu nke a mere e ji kporo ebe ahụ Sukot. 18 Mgbe Jekob si Padan Aram loghachi, o rutere obodo Shekem nke di n'ala Kenan n'udo. O mara ulo ikwu ya n'ihu obodo ahụ. 19 O zuru ala ebe o mara ulo ikwu ya n'aka umu Hamo, nna Shekem, o kwuru narị mkpuru olocha maka ala ahụ. 20 N'ebe ahụ, o wuru ebe ichu aja, kporo aha ya El Elohe Izrel.

34 Ugwu a, Dajna nwa nwanyi Lja muru Jekob puru ileta ndi inyom ala ahụ. 2 Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achi mpaghara ahụ, huru ya, o kporo ya jiri ike ya na ya dinaa. 3 Mkpuruobi ya gara n'ebe Dajna nwa Jekob, o huru nwantakiri nwanyi ahụ n'anya, gwakwa ya okwu di nro. 4 Shekem siru nna ya bu Hamo "Lutara m nwaagboghọ a, ka o buru nwunye m." 5 Mgbe Jekob nuru na e meruru Dajna nwa ya nwanyi, n'ihu na umu ya ndi ikom no n'ohia ebe ha na-azu anu ulo, o gbara nkiti na-emeghi ihe obula ruo mgbe ha lotara. 6 Hamo bu nna Shekem, pukwuuru Jekob ka ha kparita uka. 7 Umu ndi ikom Jekob si n'ohia na-alota mgbe ha nuru ihe merenu, iwe na onuma juputara ha obi nke ukwu n'ihu na Shekem mere ihe na-eweta ihere n'Izrel site n'idinakwuru ada Jekob, ihe a na-ekwesighi ime eme. 8 Ma Hamo siru ha, "Nwa m nwoke Shekem huru nwa unu nwanyi n'anya. Biko, kwerenu ka o luo ya. 9 Kwerenu ka anyi na unu na-alurita. Ka anyi na-alu umu ndi inyom unu, ka unu na-alukwa umu ndi inyom anyi. 10 Unu nwere ike biri n'etiti anyi. Ala a ghere oghe nye unu. Birinu n'ime ya, na-azukwanu ahia n'ime ya, nwekwanu aku n'ime ya nye onwe unu." 11 Shekem gwara nna na umunne Dajna ndi ikom si, "Kwerenu ka m chota ihuoma n'ebe unu no, aga m enyekwa unu ihe obula unu chorọ ka m nye unu. 12 Ihe obula unu si m kwuo dika ego aku olulu nwunye, ya na onyine obula unu si m nye aga m enye unu. Naani kwerenu ka nwaagboghọ a buru nwunye m." 13 Ma umu Jekob jiri aghughu zaa Shekem na Hamo nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n'ihu na e meruru Dajna nwanne ha nwanyi. 14 Ha siru ha, "Anyi enweghi ike ime ihe a, i kporo nwanne anyi nwanyi kponye nwoke a nabighi ugwu. Nke a ga-aburu anyi ihe ihere. 15 Anyi nwere ike ikwenye ka o luo ya ma o buru na unu ga-adi ka anyi, ka e bie ndi nwoke unu niile ugwu. 16 Mgbe ahụ anyi ga-edunye unu umu ndi inyom anyi, ma kporokwa umu ndi inyom unu dika ndi nwunye anyi. Anyi ga-ebi n'etiti unu, soro unu buru otu ndi. 17 O buru na unu agaghị ekwe ka e bie unu ugwu, anyi ga-akporo nwanne anyi nwanyi laa." 18 Obi toro Hamo na Shekem nwa ya nwoke uro n'ihu ihe umu ndi ikom Jekob kwuru. 19 Nwokorobia ahụ bu onye a nasopuru kariya onye obula n'ulo nna ya egbughị oge ime ihe ha kwuru, n'ihu na ihe banyere nwa nwanyi Jekob di ya mma nke ukwu. 20 Emesja, Hamo na Shekem nwa ya nwoke gara n'onu uzo ama nke obodo ha gwa ndi ikom obodo ha okwu, si. 21 "Ndi ikom ndi a nwere mmasi n'ebe anyi no. Kwerenu ka ha biri n'ala anyi, ka ha na-agaharị kwa n'ime ya. Anyi nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyi na ha. Ha ga-alu umu nwanyi anyi, anyi ga-alukwa ndi nke ha. 22 Ma o di otu ihe ha chorọ ka anyi mee tupu ha ekwere ibi n'etiti anyi ka anyi na ha buru otu ndi. O bu ibi ndi ikom anyi niile ugwu dika e si bie ha ugwu. 23 O buru na unu chorọ ka anu ulo ha niile

na aku ha niile buru nke anyi, o di mma ka anyi kwenyere ha, ka ha binyere anyi." 24 Ndi ikom niile biara n'onu uzo ama obodo ahụ kwenyere n'okwu Hamo na nwa ya nwoke Shekem. E bikwara nwoke obula no n'obodo ahụ ugwu. 25 O ruo n'ubochi nke ato, mgbe onya ugwu ha na-egbu ha mgbu, umu ndi ikom Jekob abuo, Simion na Livayi, umunne Dajna, jiri mma agha ha pukwuru ndi bi n'obodo ahụ na-atughi anya na ihe di otu a ga-eme, gbuo ndi ikom niile no n'obodo ahụ. 26 Ha gbukwara Hamo na Shekem nwa ya nwoke, kporuta Dajna site n'ulo Shekem, laghachi n'ulo ha. 27 Mgbe ahụ umu ndi ikom Jekob niile bjakwasiri ndi a e gburu egbu, kwakoro ihe niile di n'obodo ahụ niile, n'ihu mmeru e meruru nwanne ha nwanyi. 28 Ha kwakoro ngwongwo niile di n'obodo ahụ, kporukwa anu ulo niile, igwe ewe na aturu, igwe ehi na igwe inyina ibu niile, na ihe niile di n'ime obodo ahụ, na ihe niile di n'ubi ndi ahụ obodo nwere. 29 Aku ha niile, na ndi inyom ha niile na umuntakiri ha, na ihe niile di n'ime ulo ha, ka ha weere dika ihe a dotara n'agha. 30 Mgbe Jekob huru ihe umu ya mere, o kporo Simion na Livayi si ha, "Unu ebuterela m nsogbu mee ka m buru ihe na-esi isi ogo n'etiti ndi Kenan na ndi Periz nwe ala a. Ebe anyi di ole na ole, o buru na ha ejikota onwe ha onu luso m agha, ha ga-ekpochapu mu na ezinaulo m." 31 Ma ha zara si ya, "O kwesiri ka o meso nwanne anyi nwanyi mmeso dika o bu akwana?"

35 Chineke siru Jekob, "Bilie, gaa Betel, birikwa n'ebe ahụ. Wuo ebe ichu aja nye Chineke, onye mere ka i hu ya mgbe i na-agbanari Iso nwanne gi nwoke." 2 Ya mere, Jekob gwara ndi ezinaulo ya na ndi niile so ya si, "Wezuganu chi ndi ala ozo di n'etiti unu. Doonu onwe unu ocha, gbanweekwanu uwe unu. 3 Bilienu, ka anyi gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe ichu aja nye Chineke, onye zara m oku n'ubochi nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara." 4 Ya mere, ha nyere Jekob chi ndi ala ozo niile ha ji n'aka, na olo niile di ha na nti. Jekob chiri gi ha niile lie ha n'okpuru osisi ook di na Shekem. 5 Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu. O dighi ndi chusoro ha. 6 Jekob na ndi niile so ya rutere Luz, nke a na-akpokwa Betel nke di na Kenan. 7 Jekob wuru ebe ichu aja n'ebe a, kporo aha ebe ahụ El Betel, n'ihu na o bu n'ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbanari Iso nwanne ya nwoke. 8 Mgbe nke a gasiri, Debora, nwanyi lekotara Ribeka mgbe o bu nwantakiri, nwuru. E liri ya n'okpuru osisi ook di na Betel. A kporokwa ebe ahụ, "Osisi ook ebe ikwa akwa." 9 Chineke gosiri Jekob onwe ya ozo, mgbe o sitere na Padan Aram puta, goziekwa ya. 10 Chineke siru ya, "Aha gi bu Jekob ma a gaghi akpokwa gi Jekob ozo, kama aha gi ga-abu Izrel." Ya mere o kporo ya Izrel. 11 Chineke siru ya, "Abu m Chineke onye puru ime ihe niile. Muo omumu, baakwa uba n'onuogugu. Oturu mba na igwe mba ga-esi na gi puta. Ndi eze ga-esitekwa gi n'ahu puta. 12 Ala ahụ m nyere Ebrahim na Aizik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya umu umu gi ndi ga-esote gi." 13 Emesja, Chineke si n'ebe ahụ ha no kparitaa uka puo. 14 Jekob wuru ogidi nkume n'ebe ahụ Chineke no gwa ya okwu. O wusara onyine ihe onunu wukwasikwa mmanu n'elu ogidi nkume ahụ. 15 Jekob kporo ebe ahụ ya na Chineke no kparitaa uka Betel. 16 Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka no ebe di anya site n'obodo Efrat, Rechel muru nwa, ma o nwere ihe mgbu ka o na-amu nwa. 17 Mgbe o sitere n'oke

ihe mgbu na-amụpụta nwa ahụ, nwanyị na-aghọ nwa gwara ya, "Atụla egwu, n'ihị na ọ bụ nwa nwoke ozo ka i mụtara." **18** Ma tupu Rachel ekuo ume ikpeazu, n'ihị na ọ na-anwu, ọ kpọrọ aha nwa ọhuru ahụ Ben-Oni, ma nna ya kpọrọ ya Benjamin. **19** Rachel nwurụ, e lie ya n'akụkụ ụzọ gara Efrat, nke a na-akpọkwa Bethlehem. **20** Jekọb wuru ogidi n'elu ili ya, nke na-eguzokwa ruo taa, igosi ebe e liri Rachel. **21** Izrel malitere ije ya, tutu ruo ebe o wuru ebe izuikwe ya n'ala dị n'ofe ozo nke Migdal Eda. **22** Mgbe Izrel bi n'ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyị nna ya. E mekwara ka Izrel nụ ihe a Ruben mere. Ụmụ ndị ikom Jekọb dị iri na abụọ. **23** Ụmụ Lja bụ, Ruben, ọkpara Jekọb. Simiọn, Livayi, Juda, Isaka na Zebulun. **24** Ụmụ Rachel bụ, Josef na Benjamin. **25** Ụmụ Bilha, odibo nwanyị Rachel bụ, Dan na Naftali. **26** Ụmụ Zilpa, odibo nwanyị Lja bụ, Gad na Asha. Ụmụ ndị ikom ndị a ka a mụrụ Jekọb na Padan Aram. **27** N'ikpeazu, Jekọb bjakwutere nna ya Ajzik na Mamre nke dị nso na Kiriath Arba (ebe a na-akpọ Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Ajzik biri na mbụ. **28** N'oge ahụ Ajzik gbara narị afọ na iri afọ asatọ. **29** Ọ dīkwaghi anya site n'oge a, Nariz nwurụ, mgbe o mere nnoo agadi. Ụmụ ya ndị ikom abụọ, Iso na Jekọb, liri ya.

36 Nke a bụ akụkọ banyere usoro agburu Iso, onye a na-akpọ Edom. **2** Iso luru ndị inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbụ bụ Ada nwa Elon, onye Het. Nke abụọ bụ Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibiōn, onye Hiv. **3** Onye nke atọ bụ Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyị bụ Nebaiot. **4** Ada mụrụ Iso Elifaz, ebe Basemat mụrụ Reuel. **5** Oholibama mụtaara Jeush na Jalam na Kora. Ndi a bụ ụmụ Iso ndị a mụtara ya n'ala Kenan. **6** Emesja, Iso duuru ndi nwunye ya na ụmụ ya ndi ikom na ndi inyom, na ndi niile nọ n'ezinaulo ya. Ọ chikọrọ anụ ulọ ya niile, na akụ niile ọ kpataara n'ala Kenan kwapu gaa biri n'ala di anya site n'ebe nwanne ya Jekob nọ. **7** Ebe ọ bụ na akunuba ha nwere dikariri ukwu ha ibikota onu, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighi ike ibuli ha n'ihị anụ ulọ niile ha nwere. **8** Ya mere, Iso gara biri n'ala ugwu ugwu Sia, Iso bukwa Edom. **9** Nke a bụ akụkọ banyere usoro agburu Iso, nna obodo Edom, n'ala ugwu ugwu Sia. **10** Ndi a bụ aha ụmụ ndi ikom Iso mụtara. Elifaz bụ ọkpara Ada, nwunye Iso. Nwanne ya bụ Reuel, nwa Basemat, nwunye Iso. **11** Ụmụ Elifaz ndi ikom bụ, Teman, Qmaa, Zefo, Gatam na Kenaz. **12** Elifaz nwa Iso nwere iko nwanyi aha ya bụ Timna, onye mụtaara ya Amalek. Ndi a niile bụ ụmụ ndi ikom Ada, nwunye Iso. **13** Ụmụ ndi ikom Reuel bụ, Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndi a niile bụ ụmụ ụmụ Basemat, nwunye Iso. **14** Ndi a bụ ụmụ Oholibama, nwunye Iso. Oholibama bụ nwa Ana na nwa nwa Zibiōn. Ọ mụtaara Iso Jeush, Jalam na Kora. **15** Ndi a bụ onumara si n'etiti ụmụ ụmụ Iso. Site n'etiti ụmụ Elifaz, ọkpara Iso, e nwere Onumara Teman, onumara Qmaa, onumara Zefo, onumara Kenaz. **16** Onumara Kora, onumara Gatam na onumara Amalek. Ndi eze ndi a bụ ụmụ Elifaz n'ala Edom. Ha bụ ụmụ ụmụ Ada. **17** Ndi bụ ụmụ Reuel, nwa Iso, e nwere onumara Nahat, onumara Zera, onumara Shama, onumara Miza. Onumara ndi a bụ ụmụ Reuel n'ala Edom. Ha bụ ụmụ Basemat, nwunye Iso. **18** Ndi a bụ ụmụ Oholibama, nwunye Iso, onumara Jeush, onumara Jalam, na onumara Kora. Ndi a bụ onumara ụmụ Oholibama nwa Ana, nwunye Iso. **19** Ndi a niile bụ ụmụ ndi ikom Iso (ya bụ, Edom). Ndi a bukwa onumara ha. **20** Ndi a bụ

ụmụ ndi ikom Sia onye Hor, ndi bi n'akuku ala ahụ: Lotan, Shobal, Zibiōn, Ana, **21** Dishon, Eza na Dishan. Ụmụ ndi ikom Sia n'ala Edom, ha bụ ndi onumara Hor. **22** Ụmụ ndi ikom Lotan bụ, Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwanyi Lotan. **23** Ụmụ ndi ikom Shobal bụ, Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. **24** Ụmụ ndi ikom Zibiōn mụrụ bụ Aja na Ana. Ana bụ nwoke ahụ choputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri di oku si n'ime ya na-asoputa n'ozara, mgbe ọ na-elekota inyinya ibu nna ya Zibiōn. **25** Ụmụ Ana bụ, Dishon na Oholibama nwa nwanyi Ana. **26** Ụmụ ndi ikom Dishon bụ, Hemdan na Eshban na Itran na Keran. **27** Ụmụ ndi ikom Eza bụ, Bilhan na Zaavan na Akan. **28** Ụmụ ndi ikom Dishan bụ, Uz na Aran. **29** Ndi a bụ ndi onumara Hor, onumara Lotan, onumara Shobal, onumara Zibiōn, onumara Ana, **30** onumara Dishon, onumara Eza na onumara Dishan. Ndi a niile bụ ndi onumara Hor dika nkewa ha si di n'ala Sia. **31** Ndi a bụ ndi eze chirji n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze mbu ha. **32** Bela, nwa Beoa chirji dika eze n'Edom. Isi obodo ya bụ Dinhaba. **33** Mgbe Bela nwurụ, Jobab nwa Zera onye Bozra nochiri ya dika eze. **34** Mgbe Jobab nwurụ, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze. **35** Mgbe Husham nwurụ, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi Midia n'aha n'ala Moab nochiri dika eze. Isi obodo ya bụ Avit. **36** Mgbe Hadad nwurụ, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **37** Mgbe Samla nwurụ, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dika eze. **38** Mgbe Shaul nwurụ, Baal-Hanan nwa Akboa nochiri ya dika eze. **39** Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwurụ, Heda nochiri ya dika eze. Aha obodo ya bụ Pau. Aha nwunye ya bụ Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab. **40** Ndi a bụ ndisi onumara Iso, dika aha ha si di, dika ikwu ha na akuku ebe ha bi si di: Timna, Alva, Jetet, **41** Oholibama, Elaa, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibza, **43** Magdiel na Iram. Ndi a bụ ndisi onumara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di. Nke a bụ ezinaulo Iso bukwa nna ndi Edom.

37 Jekob bigidere n'ala Kehan, ala ahụ nna ya buru ụzọ biri n'ime ya. **2** Nke a bụ usoro akụkọ banyere ezinaulo Jekob. Josef, onye gbarala afọ iri na asaa, na-esonyere ụmụnne ya ndi ikom na-azu igwe anụ ulọ, ya onwe ya bụ naani nwantakiri na-enyere ụmụ Bilha na ụmụ Zilpa ndi nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akuku maka ihe ojojo ha na-eme. **3** Ma Izrel huru Josef n'anya karja ụmụ ya ndi ikom ndi ozo niile n'ihị na Josef bụ nwa a mụrụ ya n'oge agadi ya. Ọ kwaara ya uwe mwuda nwere otutu agwa. **4** Mgbe ụmụnne ya choputara na nna ha huru ya n'anya karja onye obula n'ime ha, ha kpọrọ ya asi, ha adighi agwakwa ya okwu oma. **5** Otu oge, Josef roro nro, mgbe ọ kpọrọ ụmụnne ya nro a ọ roro, ha kpọrọ ya asi karja. **6** Ọ gwara ha, "Geenu nti na nro a m roro. **7** Anyi niile nọ n'ubi na-achikota oka, ngwangwa ukwu oka nke m biliri guzoro oto, ebe ukwu oka nke unu niile gbara ukwu oka nke m gburugburu, na-akpo isiala nye ya." **8** Ụmụnne ya juru ya, "I na-akwa na ọ bụ gi ga-abu eze anyi? Na ọ bụ gi n'ezie ga-achi anyi?" Ha kpọrọ ya asi karja n'ihị nro ya na okwu ya niile. **9** Josef rọkara nro ozo, kọkwara ụmụnne ya. Ọ siri, "Geenu nti, aroro m nro ozo. Ma na nro nke ugbu a, anyanwu na onwa na kpakpando iri na otu na-akpo isiala nye m." **10** Ma mgbe ọ kpọrọ nna ya na ụmụnne ya nro a. Nna ya baara ya mba, si, "Nro nke a i roro bụ nro gini? Ọ bụ ezie na anyi niile, mu onwe m na nne gi

na ụmụnne gi, ga-abia na-akporo gi isiala?" **11** Ụmụnne ya kwosiri ya ekworo n'ihì ya, ma nna ya debere ihe ndị a niile n'obi ya. **12** Ka o dị, ụmụnne ya gara ilekọta igwe anụ ụlọ nna ha na Shekem. **13** Izrel siri Josef, "Dịka i maara, ụmụnne gi nọ na-eche anụ ụlọ na Shekem. Bia, aga m eziga gi n'ebe ahụ." Josef zara si, "O dị mma." **14** Ya mere, o gwara ya, "Gaa ka i chọputa ma ihe o na-agazikwara ụmụnne gi na igwe anụ ụlọ ndị ahụ nke oma, ma weghachiri m ozi." O sitere na Ndagwurugwu Hebron zipu ya. O bjaruru Shekem, **15** ma otu nwoke huru ya ka o na-awaghari gburugburu n'ohia di n'ebe ahụ, o juru ya, "Ginji ka i na-achọ?" **16** O siri, "Ana m achọ ụmụnne m. Biko, i nwere ike igwa m ebe ha nọ na-azu igwe anụ ụlọ ha?" **17** Nwoke ahụ zara si, "Ha esitela n'ebe a puo. Anuru m ka ha na-asị, 'Ka anyị gaa Dotan.'" Ya mere, Josef gwara Dotan icho ụmụnne ya. O hukwara ha n'ebe di nso na Dotan. **18** Ma ha lepuru anya hu ya ka o na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **19** Ha sirjtara onwe ha, "Lee eze nro ahụ ka o na-abia! **20** Ugbu a, bjanu, ka anyi gbuo ya, tuba ya n'ime otu olulu ndi a. Anyi ga-asikwa na anu ohia erielu ya. Mgbe ahụ, anyi ga-ahukwa ihe nro ya niile ga-abu." **21** Ruben nuru ihe a, ma naputakwa ya site n'aka ha. O siri, "Ka anyi hapu igbu ya." **22** Ruben siri ha, "Ka unu hapu ikwafu obara. Kama tunyenu ya n'ime olulu a di n'ozara. Ma unu akpatukwala ya aka." Ma nzube ya bu inaputa ya site n'aka ha, dulaara ya nna ya. **23** Ya mere, mgbe Josef bjakwutere umunne ya, ha yipuru ya uwe mwuda ya, uwe mwuda nwere otutu agwa o yi n'ahu. **24** Ha duru ya tunye ya n'ime olulu. O bu olulu togboro n'efu, nke mmiri na-adighi n'ime ya. **25** Mgbe ha noduru ala bido iri nri, ha leliri anya ha hu igwe ndi ahia Ishmel si Gilead. Inyinya kamel ha bu uda na mgbaa na ma. **26** O bukwa Ijpt ka ha bu ihe ndi a na-aga. **26** Mgbe ahụ, Juda juru umunne ya, "Uru ginji ka o ga-abara anyi igbu nwanne anyi, ma kpuchie obara ya? **27** Bjanu, ka anyi resi ya ndi Ishmel ndi a, ka aka anyi ghara n'imetu ya, n'ihì na nwanne anyi na otu anu ahụ anyi ka o bu." Umunne ya gere ya nti. **28** Mgbe ndi ahia Midia ahụ rutere, ha sitere n'olulu Joseph doputa Josef resi ya ndi Ishmel ahụ, ndi kwuru umunne Josef iri mkpuru shekel olaocha abuo. Ha duuru Josef gaa Ijpt. **29** Ruben mechara loghachi gaa n'olulu ahụ, ma ka o na-ahughi Josef n'ime olulu a, o dowara uwe ya. **30** O jekwuru umunne ya si ha, "Nwata ahụ anokwaghị ebe ahụ! Mụ onwe m, olee ebe m ga-ala?" **31** Umunne ya gburu otu ewu were uwe Josef bjanu n'ime obara ya. **32** Ha chiji ru uwe mwuda ahụ nwere otutu agwa jekwuru nna ha si ya, "Anyi huru uwe a n'ime ohia. Leruo ya anya ka i mara maobu uwe mwuda nwa gi." **33** O matara na o bu ya, si, "E, nke a bu uwe nwa m nwoke. Ajo anu erielu ya. Anu ohia adokasiala Josef n'ezie." **34** Mgbe ahụ, Jekob dowara uwe ya, yiri akwa mkpe, ruo uju otutu ubochi n'ihì nwa ya. **35** Umu ya ndi ikom na umu ya ndi inyam niile bjara ikasi ya obi, ma o juru inabata nkasiobi obula. O siri, "Aga m alakwuru nwa m n'ala mmuo site n'iru uju." Nna ya kwagidere akwa n'ihì ya. (Sheol h7585) **36** Ugbu a, ndi Midia ahụ rere Josef n'Ijpt, resi ya Potifa, otu n'ime ndisi na-ejere Fero ozi, onye bu onyeisi ndi nche Fero, bu eze Ijpt.

38 N'oge ahụ, Juda hapuru umunne ya gaa binyere otu nwoke onye Adulam a na-akpo Hira. **2** N'ebe ahụ, Juda huru otu nwaagboghò, nwa otu nwoke onye Kenan, aha ya bu Shua. O luru ya ma bakwuru ya. **3** O turu ime muo nwa

nwoke, onye Juda guru aha Ia **4** Nwunye ya dikwara ime ozo muta nwa nwoke nke ya bu nwunye ya guru Onan. **5** O mukwara nwa nwoke ozo, onye o kporo Shela. O bu na Kezib ka o muru ya. **6** Juda lutaara Ia, okpara ya, nwunye onye aha ya bu Tama. **7** Ma n'ihì na Ia, okpara Juda, di njo n'anya Onyenwe anyi. Onyenwe anyi gburu ya. **8** Mgbe ahụ, Juda siri Onan, "Bakwuru nwunye nwanne gi ka ikuchie ya, ka i si otu a wulite mkpuru maka nwanne gi." **9** Onan ma na mkpuru a agaghị abụ nke ya. N'ihì ya, mgbe obula o bakwuru nwunye nwanne ya, o na-anya mkpuru nwa ya n'ala, ime ka o ghara inye nwanne ya nwoke nwa. **10** Ma ihe a o mere joro njo n'anya Onyenwe anyi. N'ihì ya Onyenwe anyi gbukwara ya. **11** Juda siri nwunye nwa ya, bu Tama, "Laa n'ulo nna gi nro dikwa nwanji di ya nwuru tutu Shela nwa m nwoke etoo." Ma echiche ya bu, "ka o ghara inwu dika umunne ya." Tama lara gaa biri n'ulo nna ya. **12** Mgbe otutu oge gasiri, nwunye Juda nwa Shua nwuru. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ileketa ndi na-akpuchapu igwe ewu na aturu ya aji. **13** A gbara Tama si ya, "Nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya aji." **14** O yipuru uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi kpuchie onwe ya gaa nodu ala n'onu uzo ama Enayim, nke di n'uzo e si aga Timna. O mere otu a n'ihì na o matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka o buru nwunye ya. **15** Mgbe Juda huru ya, o chere na o bu otu nwanji akwuna, ebe o bu na o kpuchiri ihu ya. **16** Ma ebe o mataghi na o bu nwunye nwa ya, o jekwuru ya ebe o noduru ala n'akuku uzo si ya, "Bia, kwere ka mu na gi dinaa." Tama juru, "Ginji ka i ga-enye m ma o buru na m kwere ka mu na gi dinaa?" **17** O zara, "Aga m ezitere gi otu nwa ewu site n'igwe ewu na aturu m." O juru, "I ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe i ga-ezite ya?" **18** O siri, "Kedu ihe akaebe m ga-enye gi?" O zara, "Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka di gi n'aka." O nyere ya ihe ndi a. O bakwuru ya nke mere na o turu ime. **19** Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o yipuru akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe mkpe ya. **20** Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam a ga gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe ahụ, o hughi ya. **21** O juru ndi ikom bi n'ebe ahụ si, "Olee nwanji akwuna ulo arusi ahụ nanodu n'onu uzo ama Enayim?" Ha siri, "O nweghi nwanji akwuna ulo arusi norola n'ebe a." **22** Ya mere, o laghachiri gaa gwa Juda, "Ahughi m ya. Ozokwa, ndi ikom ndi bi n'ebe ahụ siri, 'O nweghi nwanji akwuna ulo arusi norola n'ebe a.'" **23** Juda zara, "Ka o jide ihe niile o ji, ma o bughu otu a anyi ga-agho ihe ochi. Lee, ezigara m ya nwa ewu a, ma gi onye gi achotaghi ya." **24** Mgbe onwa ato gasiri, ozi ruru Juda nti si, "Tama nwunye nwa gi gbara akwuna, bia site n'igba akwuna diri ime." Juda siri, "Kpoptanu ya ka akpo ya oku." **25** Ma mgbe ha kpo ya na-aputa, o zigara nna di ya ozi, si, "O bu nwoke nwee ihe ndi a tuwara m ime. O sikwara, Leruo anya ma i ga-amata onye nwe ihe ndi a: mgbaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a." **26** Juda ghotara ha, si, "O bu onye ezi omume karja m, ebe o bu na m juru ikporo ya kponye nwa m nwoke Shela ka o buru nwunye ya." O dinakwaghị ya ozo. **27** Mgbe oge omumu nwa ya ruru, ejima ka ahuru n'akpanwa ya. **28** Mgbe o na-amu ha, otu n'ime ha seputara aka ya. Nwanji na-agho nwa weere eriri na-acha uhie uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, "O bu nke a bu uzo puta." **29** Ma nwa ahụ mesiri sekpuo aka ya, nwanne ya nke ozo eburu ya uzo puta. Nwanji ahụ siri, "O bu otu a ka i si tikaputa?" A

kpọrọ ya Perez. **30** Emesja, nwanne ya, nke bu eriri uhie uhie ahụ na nkwoji aka putakwara. A kpọrọ ya Zera.

39 A kpọrọ Josef gaa n'ala Ijpt. Pọtifa, bụ nwoke Ijpt, otu n'ime ndịisi na-ejere Fero ozi, na onyeisi ndị agha na-eche nche zuru ya site n'aka ndị Ishmel, bụ ndị duuru ya gaa n'ebe ahụ. **2** Onyenwe anyị nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke oma n'ụlọ nna ya ukwu onye Ijpt. **3** Nna ya ukwu huru na Onyenwe anyị nonyeere Josef, hukwa na Onyenwe anyị na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke oma. **4** Josef hutara amara n'ihu ya, ghoọ onyeozisi nke aka ya. Pọtifa mere ya onye na-elekota ezinaulo ya. Nyefee ya ihe niile o nwere ka o buru onye na-elekota ha. **5** Site n'oge a, o mere ka o buru onye na-elekota ezinaulo ya na ihe niile o nwere, Onyenwe anyị goziri ezinaulo onye Ijpt ahụ n'ihu Josef. Ngozi Onyenwe anyị dikwasiri n'ihu niile Pọtifa nwere, ma ihe o nwere n'ụlọ ma ndị o nwere n'ubi ya. **6** Ya mere, o hapuru ihe niile o nwere n'aka Josef. Nke a mere na o mazighi ihe ozo na-eme, ma o bughị nri nke o na-eri. Josef n'onwe ya mara mma ahụ dikwa mma ile anya. **7** Mgbe oge nta gasiri, nwunye Pọtifa lere Josef anya si ya, "Bia ka anyị abuo dinaa." **8** Ma Josef juru. O gwara nwunye nna ya ukwu si, "Lee, nna m ukwu anaghi echegbu onwe ya banyere ihe obula n'ulo a. O werela ihe niile o nwere nyefee m'aka ka m lekota ha anya. **9** O nweghi onye onodu ya di elu karja nke m n'ulo a. O gbochighi m ihe obula ma o bughị gi, n'ihu na i bu nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ojoo di otu a, mee mmehie megide Chineke." **10** O bu ezie na nwanyni a nogidere na-onye Josef nsogbu site n'ubochi ruo ubochi ma Josef juru iso ya dinaa, jukwa inonyere ya. **11** Otu ubochi, Josef batara n'ime ulo iru oru ya. O nweghi ndi ozo na-eje ozi no n'ime ulo n'ubochi ahu. **12** Nwunye Pọtifa jidere Josef n'uwe mwuda ya, ripo ya si ya, "Bia ka anyi dinaa." Ma Josef si n'ime ulo ahu gbapu, hapu uwe mwuda ya n'aka nwunye Pọtifa. **13** Mgbe nwanyni a huru na Josef agbapula, hapu uwe ya, **14** o kporo ndi na-eje ozi n'ezinaulo ya si ha, "Lee, onye Hibru a di m kpobatarara n'ulo a choro iji anyi gwurie egwu. O bjakwutere m n'ime ulo choro ka mu na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. **15** Mgbe o nuru ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ulo a gbapu, ma hapuru m uwe ya." **16** Nwanyni a debere uwe ahu n'akuku ya ruo mgbe nna ya ukwu lotara n'ulo. **17** Mgbe ahu, o gwara di ya okwu ndi a si, "Onye ohu Hibru a i kpobataara anyi bakwutere m iji m gwurie egwu. **18** Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ulo gbapu hapuru m uwe ya." **19** Mgbe nna ya ukwu nuru ihe nwunye ya gwara ya si, "Otu a ka ohu gi si meso m mmeso," o were iwe di oku. **20** Nna ukwu Josef weere ya tuncy n'ulo mkporo, n'ebe a na-etinye ndi mkporo eze Ijpt. Ma ebe ahu Josef no n'ulo mkporo, **21** Onyenwe anyi nonyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndi nche ulo mkporo ahu no. **22** Onyeisi ndi na-eche ulo mkporo mere Josef onyeisi ndi mkporo niile no n'ime ulo mkporo ahu. Josef ghoro onye a na-aju otu ihe si aga n'ime ulo mkporo ahu. **23** Onyeisi ndi nche ulo mkporo ahu enyeghikwa onwe ya nsogbu maka ihe obula. N'ihu na Onyenwe anyi nonyeere Josef, mee ka ihe obula o na-eme gaa nke oma.

40 Mgbe ufodu oge gasiri, onye na-ebu iko ihe onununu eze Ijpt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha

ukwu, eze Ijpt. **2** N'ihu ya, Fero were iwe megide ndi ozi ya abuo ndi a, onyeisi ndi na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. **3** O tinyere ha na nga, n'ulo mkporo di n'ulo onyeisi ndi nche, ebe ahu a tubara Josef. **4** Onyeisi ndi nche mere Josef onye na-elekota ha. Ha noro n'ulo mkporo otutu ubochi. **5** Ha abuo, onye ahu na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijpt, roro nro n'otu abali. Nro nke onye o bu la nwere nkowa nke ya. **6** Mgbe chi boro, Josef bjakwutere ha hu na ihu ha gbaruru agbaru. **7** N'ihu ya, o juru ndi ozi Fero ndi a ha na ya no n'ulo mkporo di n'ulo nna ya ukwu si ha, "Gini mere ihu unu ji gbaruoo taa?" **8** Ha zara si ya, "Anyi roro nro ojoo, ma onye nkowa ya adighi." Josef siri ha, "O bughị Chineke nwee ike ikowa nro? Kporonu m ha." **9** Onyeisi ndi na-ebu iko koro Josef nro ya. **10** O siri ya, "Aroro m nro hu osisi vaini n'ihu m. **10** Osisi vaini a nwere alaka ato. Mgbe m no na-ele anya, osisi vaini ahu mara ifuru, miputa mkpuru n'uyoko n'uyoko, ha chakwaa. **11** Ebe o bu n'iko Fero di m n'aka, a ghooro m mkpuru vaini ndi a, piputa mmiri ha pinye n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka o nuu." **12** Josef siri ya, "Nke a bu ihe nro gi putara. Alaka ato ahu bu abali ato. **13** N'ime abali ato Fero agbaputa gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi oru gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n'aka di ka i si eme na mbu mgbe i bu onye na-ebu iko ya. **14** Mgbe ihe gaara gi nke oma, chetakwa m, ma gosi m obioma, gwara m Fero ka o si n'ulo mkporo a weputa m. **15** O bu ntoro ka atoro m site n'ala ndi Hibru. N'otu aka ahu, n'ebe a o dikwaghị ihe ojoo o bu la m mere nke kwesiri ka atuncy m n'ulo mkporo a." **16** Mgbe onyeisi ndi na-esiri Fero nri huru na nkowa nro ahu di mma, o siri Josef, "Mu onwe m, na nro m nke m, ebu m nkata achicha ato n'isi. **17** Nkata nke di n'elu juputara na achicha di iche iche e gheere eze, bu Fero. Ma umu nnuhu bjara na-eri achicha ndi ahu di na nkata m bu n'isi." **18** Josef zara si ya, "Lee ihe nro gi putara. Nkata ato ahu bu abali ato. **19** N'ime abali ato ka Fero ga-esi n'ulo mkporo kporuta gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n'elu osisi. Umụ nnuhu ga-erichapu anu ahu gi." **20** N'abali nke ato, site n'ubochi ndi a roro nro ha, Fero mere mmemme ncheta onumu ya. O kporo ndi niile na-ejere ya ozi oriri. **21** O ziri ozi ka a gaa n'ulo mkporo kporuta onyeisi ndi na-ebunye ya iko ihe onununu na onyeisi ndi na-esiri ya nri. **21** O nyeghachiri onyeisi ndi na-ebu iko ya oru ya, weghachi ya n'onodu ya. Nwoke a bunyekwara Fero iko ya di ka o si eme na mbu. **22** Ma o kwugburu onyeisi ndi na-esiri ya nri, di ka Josef si kwaa nro. **23** Ma onyeisi ndi ahu na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41 O ruo mgbe afọ abuo gasiri, Fero roro nro hu onwe ya ka o guzo n'akuku mmiri Nail. **2** N'ebe ahu, o huru ehi asaa ndi si n'osimiri Nail na-aputa. Ehi ndi a buru ibu, maa mma. Ahu ha na-akwo murumuru. Ha putara, bido ita nri n'etiti ahijia riidi. **3** N'atufughi oge, ehi asaa ozo soro ha n'azu sikwa n'osimiri Nail na-aputa. Ma ehi ndi a tara ahu nke ukwu. Ha bu nnoo okpuku okpuku, joo njo ile anya. Ha bjara guzo n'akuku ehi ndi ahu buru ibu. **4** Mgbe ahu, ehi ndi a bu naani okpuku okpuku bjara richapu ehi ndi ahu buru ibu. Mgbe nke a mere Fero kwolitere. **5** Emesja, Fero rahukwara ura ozo, roo nro nke ugboro abuo, hu ogbe oka asaa ndi miri n'otu ukwu oka. Ogbe oka ndi a buru ibu maa ezi mma. **6** Emesja, o hukwara ogbe oka asaa ozo ka ha mikwara n'otu ukwu oka ahu. Ma ndi a o huru kponwusiri

akponwụ, fikpokwa afikpo. Ọ bụ ikuku si n'owụwa anyanwụ mere ka ha kponwụ. 7 Ogbe ọka ndị a fikporo afikpo loro ogbe ọka asaa ndị ahụ buru ibu. Fero kwolitere hụ na ihe ndị a bụ nrọ. 8 Mgbe chi boro, o nweghị udo na mmụọ ya. O ziri ozi kpokota ndị majiki niile, na ndị ọkachamara niile nke Ijpt. Fero koro ha ihe ọ roro na nrọ. Ma ọ dighị onye nwere ike ikwara ya ihe nrọ ya putara. 9 Ma n'oge ahụ, onyeisi ndị na-ebu iko jekwuuru Fero gwa ya si, "Taa ka m chetara mmehie m. 10 Oge ahụ Fero were iwe megide ndị na-ajere ya ozi, o tinyere mụ na onyeisi ndị na-esi nri n'ụlọ mkporo nke ọzọ n'ebe onyeisi ndị nche eze bi. 11 Onye obula n'ime anyi abuo roro nrọ n'otu abali, nrọ obula nwekwara nkowa nke ya. 12 O nwere nwokorobia onye Hibru anyi na ya nọ n'ụlọ mkporo n'oge ahụ. Ọ bụ ohu onyeisi ndị nche eze. Anyi koro ya nrọ anyi roro. Ọ kowakwara anyi ihe nrọ anyi putara nye onye obula nkowa nke nrọ ya. 13 Ihe niile mere dika o si kowara anyi. E nyeghachiri m onodu m, ma kwuba onye nke ozo n'osisi." 14 Ya mere Fero ziri ozi ka a kpo Josef. E mere ngwanwa weputa ya site n'ụlọ mkporo ahụ. Mgbe ọ kpuchara afonụ ya, gbanwee uwe ya, ọ biakwara n'ihu Fero. 15 Fero gwara Josef si, "Aroro m nrọ ma o nweghị onye obula nwere ike ikwara m ihe nrọ m roro putara. Ma anula m na a koro gi nrọ a roro, i nwere ike ikowa ihe nrọ ahụ putara." 16 Josef zara si ya, "Enweghị m ike ikowa nrọ n'ike aka m. Ma Chineke ga-ene Fero ojsa udo dika ọ choro." 17 Mgbe ahụ, Fero malitere ikwara Josef nrọ ya. O kwuru si, "Eguzoro m n'akuku osimiri Najl na nrọ m. 18 Mgbe ahụ, ahuru m ehi asaa si na mmiri ahụ puta. Ehi ndị a mara abuba, ma gbaa agba. Ha bidokwara ita nri n'etiti ahijia riidi. 19 Emesia, a huru m ehi asaa ozo ka ha sikwa n'osimiri ahụ puta. Ehi ndị a ejighi ahụ. Ha bụ okpuku okpuku, joo njo ile anya. N'ezie, ahutubeghi m udi ehi di otu a n'ala Ijpt niile. 20 Ehi asaa ndị a joro njo riri ehi ndị ahụ buru ibu, bụ ndị bu ha uzo si n'osimiri ahụ puta. 21 Ma mgbe ha risiri ehi ndị a, nri ahụ emeghi ka udi di ha gbanwee. Ha dikwa otu ha di. Mgbe m husiri ihe a, etetara m n'ura. 22 "Mgbe m roro nrọ ozo, a huru m ogbe ọka asaa nke miri n'otu ukwu ọka. Ọka asaa ndị a buru ibu, di mma ile anya. 23 Ogbe ọka asaa ozo mikwara n'elu ukwu ọka ahụ, ma ndị a kponwuru akponwụ, fikpokwa afikpo n'ihu n'ikuku si n'owụwa anyanwụ chakporo ha. 24 Ma ọka ndị a fikporo afikpo lodara ọka asaa ndị ahụ mara mma. Akoolara m ndị majiki ihe ndị a, ma ọ dighị onye n'ime ha nwere ike ikwara m ihe nrọ ndị a putara." 25 Mgbe ahụ, Josef siri Fero, "Nrọ abuo Fero roro putara otu ihe. Chineke esitela na nrọ ndị a gwa Fero ihe ọ na-aga ime. 26 Ehi asaa ndị ahụ buru ibu bụ afo asaa. Ogbe ọka asaa ndị ahụ buru ibu bukwa afo asaa. Ọ bụ otu nrọ ahụ, ọ bụ ezie na i roro ya ugboro abuo. 27 Ehi asaa ndị ozo ahụ di okpuku okpuku ndị putara mgbe ndi nke mbu putachara bụ afo asaa. Otu a kwa ogbe ọka ndi ozo fikporo afikpo nke ikuku si n'owụwa anyanwụ mere ka ha fikporo bụ afo asaa. Ha na-egosi afo asaa mgbe oke unwu ga-adi. 28 "Dika m gwara Fero na mbu, Chineke egosila gi ihe ọ choro ime. 29 Afo asaa na-abia ga-abu afo asaa mgbe nri ga-adi ukwu n'ala Ijpt niile. 30 Emesia afo asaa oke unwu ga-eso ha. Mgbe ahụ, a ga-echefu uba niile nke ala Ijpt. Unwu a ga-ala obodo n'yi. 31 Agaghị echetakwa na e nwere oge iba uba ihe oriri n'ala a, n'ihu oke unwu ahụ nke ga-eso ya ga-adi oke ukwu. 32 Ihe mere Fero ji roo nrọ a ugboro abuo bụ n'ihu na Chineke

ekpebiela na ihe ndi a ga-emezuri. Chineke ga-emekwa ya n'oge na-adighi anya. 33 "Ma ugbu a, ka Fero choo onye nwere ezi nghota na amamihe. Ya mee ya onyeisi ochichi n'ala Ijpt niile. 34 Ka Fero mee nhoputa ndi nlekota ala Ijpt. Ka e debe otu uzo n'ime uzo ise nke nri niile a ga-enweta n'oge ahụ nri ga-adi ukwu n'ala Ijpt. 35 Ka ha kpokotaa nri niile ga-adi n'oge iba uba nke ihe oriri, nke ga-adi n'afọ ndi a na-abia. Ka ha kpokota ha n'ulo ichebe nri nke ga-adi n'okpuru ochichi Fero. Ka ọ buru nri e debere n'obodo di iche iche. 36 A ga-echebe nri ndi a nke oma maka ndi bi n'ala a, ka ọ buru nri a ga-eri n'ime afo asaa ndi ahụ nke unwu ga-adi n'ala Ijpt, ka unwu ghara ibi ala a." 37 Ntuputa ahụ di mma n'anya Fero na ndisi ochichi ya. 38 Fero juru ndisi ochichi ya, "Anyi ga-achotali onye ozo dika nwoke a, onye mmuo nke Chineke di n'ime ya?" 39 Ya mere Fero tughariri si Josef, "Ebe Chineke kpugheere gi ihe ndi a, o nweghi onye ozo nwere ezi nghota na amamihe dika gi. 40 Gi onwe gi ga-abu onye na-elekota uloze m. Ndi m niile ga-erube isi n'iwu obula i nyere. Ọ bụ naanị n'ocheeze ka m ga-eji di ukwu karịa gi." 41 Fero gwara Josef, "Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijpt niile." 42 Mgbe ahụ, Fero gbaputara mgbaaka eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ocha duo, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji olaedo kpuo. 43 O mere ka ọ nyaa inyinya ugbo ya nke abuo. Ndi oti mkpu na-etikwa n'ihu ya, "Gbuonyi ikpere n'ala." Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achị ala Ijpt niile. 44 Fero gwakwara Josef si, "O bụ mụ onwe m bụ Fero! O nweghị onye obula ga-ewelita aka maobu ukwu ya n'ala Ijpt niile ma ọ bughị site n'ike i nyere ya." 45 Fero guru Josef aha Zafenat-Pania. Ọ kponyekwara ya, Asenat, nwa Potifera, onye nchujaja obodo a na-akpo On, ka ọ buru nwunye ya. Josef bjara gazuu ala Ijpt. 46 Josef gbara iri afo ato mgbe o bidoro iguzo n'ihu Fero eze Ijpt. O si n'ihu Fero puo, malite ijeghari ebe niile n'ala Ijpt. 47 N'afọ asaa ahụ nke a na-eriju afo, ala meputara nri n'ebe ọ di ukwu. 48 N'ime afo asaa ndi a nke nri juru ebe niile n'Ijpt, Josef chikotara nri niile nke si n'ubi, ma chekwaa ha n'ulo e wuru maka iche nri n'obodo niile ahụ. N'obodo obula, ka ọ na-etinye ihe oriri nke si n'ubi gbara ya gburugburu. 49 Josef chekwara ọka di ukwu n'onuogugu, dika aja di n'akuku osimiri. A kwusiri igu ha onu n'ihu na ha hiri nne nke ukwu nke na ha enweghi onuogugu. 50 Tupu oge unwu ahụ ebido, Asenat nwa nwanyi Potifera, onye nchujaja nke On, mutara Josef umu ndi ikom abuo. 51 Josef guru okpara ya Manase, n'ihu na ọ siri, "Chineke emeela ka m chefu ahuhu m niile, mekwa ka m chefu ndi ezinaulo nna m." 52 Josef guru nwa ya nke abuo Ifrem. Ọ siri, "N'ihu na Chineke emeela ka m mja mkpuru n'ala nke ahuhu m." 53 Afo asaa nke uba nri nke diri n'ala Ijpt mechara gabiga. 54 Afo asaa nke unwu bidoro bjawa dika Josef kwuru. Unwu no n'obodo niile, ma n'ala Ijpt niile nri di. 55 Ka agu jidere ala Ijpt niile, ndi mmadu tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara ndi Ijpt niile, "Jekwurunu Josef. Ihe obula ọ gwara unu meenu ya." 56 Mgbe unwu ahụ gbasara ruo n'akuku niile nke ala ahụ, Josef meghepuru ulo ichebe nri niile bido iresi ndi Ijpt nri, n'ihu na unwu ahụ di njo n'ala Ijpt niile. 57 Mba niile bjara Ijpt izu nri site n'aka Josef n'ihu na unwu ahụ di njo n'ụwa niile.

42 Ugbu a, Jekob nuru na ọka di n'Ijpt. Ọ siri umu ya, "Kedu ihe anyi jiri noro na-elerita onwe anyi anya?" 2 Ọ

sirí, “Lee anurú m na óka dí n’Ijpt. Gbadatanú n’ebe ahú zútara anyí óka ka anyí dí ndú gbara inwu.” **3** Umunne Josef iri ndí ahú gbadara Ijpt ízuta óka. **4** Ma Jekòb ekweghí ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n’ihi na ò turrú egwu na ihe ndaba ójòò nwere ike íbjakwasí ya. **5** Otu a, umú Izrel s n’òtútú ndí ózò ndí jekwara ízurú nri n’Ijpt, n’ihi na unwu ahú dí njo n’ala Kenan. **6** N’oge a, Josef na-achí ala Ijpt, burúkwa onye íresi ndí obodo óka dí n’aka. Ya mere, mgbe umunne Josef rutere, ha bjara hulata kpòò isiala nye Josef. **7** Mgbe Josef hurú umunne ya, ò matara ndí ha bú. Ma ò kpara agwa díka onye na-amaghí ha, gwa ha okwu n’olu ike, sí ha, “Ebee ka unu sí bja?” Ha zara, “Anyí sí ala Kenan bja. Anyí bjara ízurú nri.” **8** Josef matara umunne ya, ma ha onwe ha amataghí onye ò bú. **9** Josef chetakwara nrò ndí ahú ò rorò banyere ha. Ò gwara ha okwu sí ha, “Unu bú ndí nnyocha. Íchopúta adíghí ike ala anyí mere unu jí bja.” **10** Ha zara sí, “Nna anyí ukwu, anyí bú ndí ohu gí bjara ízurú nri. **11** Anyí niile bú umú otu nna. Ndí ohu gí bú ndí kwesiri ntúkwasí obi. Anyí abughí ndí nnyopúta.” **12** Ma Josef gwara ha sí, “Mbal unu bjara íchopúta akúkú obodo anyí nke a na-echezigí nke óma.” **13** Ha zara sí ya, “Ndí ohu gí dí umunne iri na abúò. Ò búkwa otu nna murú anyí niile. Nna anyí na nwanne anyí nta, onye íkpeazú ò murú nò na Kenan ugbu a. Ma otu onye n’ime anyí anwuòla.” **14** Josef sirí, “Ihe unu na-akò na-egosi na unu bú ndí nnyopúta, díka m gwara unu. **15** Nke a ka a ga-éji anwale unu. N’aha Fero dí ndú, unu agaghí esi n’ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahú abjá n’ebe a. **16** Zipunú otu onye n’ime unu ka ò gaa kpòta nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndí fòdurú n’ulò mkporò, tutu m chopúta ma ihe unu kwuru ò bú eziokwu maòbú ugha. Ò burú ugha n’ezie, díka Fero na-adí ndú, unu bú ndí nnyopúta.” **17** O tinyere ha niile n’ulò mkporò, hapu ha n’ebe ahú abalí atò. **18** Josef gwara ha, n’ùbòchí nke atò, “Nke a bú ihe unu ga-eme ma dí ndú, n’ihi na abú m onye na-atú egwu Chineke. **19** Ò burú na unu bú ndí ezi mmadú, ka otu onye n’ime unu nòdú n’ebe a, n’ulò mkporò, ka ndí fòdurú buru óka bulaara ndí ezinaulò unu nò n’aguu. **20** Ma kpòtaranú m nwanne unu nke nta n’ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bú eziokwu, na unu agaghíkwa anwu.” Ha mere otu a. **21** Ha gwarítara onwe ha okwu sí, “N’ezie, ò bú n’ihi nwanne anyí nwoke ka ahúhú ndí a jí abjakwasí anyí. Anyí hurú obi mgbawa ya, mgbe ò na-aríò ka anyí chebe ndú ya, ma anyí egegí ya ntí. Ò bú nke a mere mmekpa ahú ndí a jí bjakwasí anyí ugbu a. **22** Ruben zara sí ha, “Ò bú na mụ agwaghí unu sí unu hapu ímejó nwantakírí ahú, ma unu egegí ntí? Ugbu a, anyí na-asa ajujú banyere óbara ya.” **23** Ha amataghí na Josef na-anú ihe ha na-ekwu, n’ihi na onye nsugharí okwu nò n’etiti ha. **24** O sitere n’ebe ha nò tugharí gaa kwaa akwa. Ò loghachikwutere ha ózò gwakwa ha okwu. O sí n’etiti ha kpòtata Simiòn kee ya agbú ka ha na-ele ya anya. **25** Josef nyere iwu ka e kpójuo óka n’akpa ha, tinyekwara onye óbúla ego ò kwurú n’akpa ya. Ò nyere iwu ka e nye ha ihe ha ga-eri n’uzò. Mgbe e mesirí ihe ndí a, **26** ha bokwasirí ínyinya íbu akpa óka ha n’otu n’otu. Ha hapurú Ijpt lawa. **27** Mgbe ha ruru ebe ha nòrò onòdú abalí, otu n’ime ha meghere akpa ya ka o nye ínyinya íbu ya óka, ò hurú ego ya n’ònu akpa ya. **28** Ò gwara umunne ya sí, “Lee, e tighachiri ego m kwurú. Lee ya n’akpa óka m.” Ike gwurú onye óbúla n’ime ha. Site n’ahú íma jijiji ha lerítara onwe ha anya sí, “Gínj bú ihe a Chineke mere anyí?” **29** Mgbe

ha lakwutere nna ha Jekòb n’ala Kenan, ha kòrò ya ihe niile dakwasirí ha. Ha gwara ya sí, **30** “Nwoke na-achí ala ahú gwara anyí okwu n’olu ike. O mesoro anyí mmeso díka anyí bú ndí bjara inyochapúta obodo ha. **31** Ma anyí gwara ya sí, ‘Anyí bú ndí kwesiri ntúkwasí obi, ndí na-abughí ndí nnyopúta obodo. **32** Anyí dí umunne iri na abúò ndí nwere otu nna. Otu n’ime anyí anòkwaghí, ma nke ntakírí na nna anyí nò na n’ala Kenan aa.’ **33** “Mgbe ahú, nwoke a, onye na-achí ala ahú, sirí anyí, ‘Nke a ka m ga-éji mata ma unu bú ndí ezi mmadú. Hapurunú m otu nwanne unu. Burunu óka, bulaara ndí ezinaulò unu aguu na-agugbu. **34** Ma kpòtara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahú ka m ga-ama ihe unu bú. Ma unu bú ndí nnyopúta maòbú ndí ezi mmadú. Mgbe ahú, aga m ahapurú unu nwanne unu. Unu ga na-azúkwa ahia n’ala a.” **35** Mgbe ha bidoro íwupútasí óka dí n’akpa ha, lee, n’ime akpa óka onye óbúla, a chòtara ego ò kwurú n’akpa ya. Mgbe ha na nna ha hurú ego ndí a, ha turrú egwu. **36** Ya mere, nna ha Jekòb gwara ha sí, “Unu agbawala m aka umú. Josef anoghí, Simiòn anòkwaghí. Ma unu na-achò íwezuga Benjamin. Naanj m ka ihe niile ndí a na-emeigidel!” **37** Mgbe ahú, Ruben gwara nna ya sí, “I nwere ike gbuo umú m ndí ikom abúò ma ò burú na m akpoghachighí Benjamin. Tífee ya n’aka m, aga m akpoghachikwara gí ya.” **38** Ma Jekòb sirí, “Nwa m agaghí eso unu gaa. N’ihi na nwanne ya anwuòla, ò búkwa naaní ya ka ò fòdurú. Ò burú na nsogbu ezute ya n’uzò n’ije a, unu ga-eme ka m jíri isi awò m laa n’ili n’òndú mwute.” (Sheel h7585)

43 Ma unwu a sirí oke ike n’ala ahú n’oge a. **2** O ruo, mgbe ha richara nri ha zútara n’Ijpt, nna ha gwara ha sí, “Jeghachinú, zútara anyí ntakírí nri.” **3** Juda gwara nna ya bú Jekòb sí, “Nwoke ahú dòsirí anyí aka na ntí ike sí, ‘Unu agaghí ahú ihu m ma ò burú na nwanne unu esoghí unu bja.’ **4** Ò burú na í ga-edunyere anyí nwanne anyí, anyí ga-agbada gaa zútara gí nri. **5** Ma ò burú na í gaghí edunyere anyí ya, anyí agaghí agbada, n’ihi na nwoke a sirí anyí, ‘Unu agaghí ahú ihu m ma ò burú na nwanne unu esoghí unu.’” **6** Mgbe ahú Izrel sirí, “Gínj mere unu jí wetara m nsogbu dí otu a, site n’ígwa nwoke ahú na unu nwere nwanne ózò.” **7** Ha zara sí, “Nwoke a jurú anyí ajujú dí iche iche banyere onwe anyí, na ndí ezinaulò anyí. Ò sí, ‘Nna unu, ò dí ndú ugbu a? Unu nwere nwanne ózò?’ Ya mere, anyí zara ajujú niile. O nweghí otu anyí sirí mara na ò ga-así anyí kpòta nwanne anyí.” **8** Mgbe ahú, Juda sirí nna ya Izrel, “Dunye m nwantakírí a ka anyí bilie gawa, ka anyí dí ndú ghara inwu, ma anyí onwe anyí, ma gí, ma umuntakírí anyí. **9** Aga m éji onwe m gbaa ebe n’ihi ya. I nwere ike itife ya n’aka m. Ò burú na m akpotaghachighí ya, kpòbata ya n’ihu gí, mgbe ahú, íta úta burú nke m n’ihu gí, n’ùbòchí ndú m niile. **10** A sí nnò ò na anyí ebughí oge niile a, anyí gaara aga ma lotakwarí ugboro abúò.” **11** Mgbe ahú nna ha Izrel gwara ha sí, “Ò burú na ò ga-adírírí otu a, gínj ózò ka anyí ga-eme. Kama mgbe unu na-aga, werenú n’akpa unu onyinye ínata ihuoma nke bú ihe niile kachasí mma nke sí n’ala a welaara nwoke a. Werenú nwantíntí mmanú otite, na nwantíntí mmanú ahú, ha na úda dí iche iche, na eso osisi máá, na akú, na alúmond. **12** Werekwanú ego okpuku abúò n’aka unu. Weghachirinú ya ego ahú e tinyere n’ònu akpa unu, eleghí anya ò bú n’ohihie anya ka ha jí tinye ya. **13** Ngwa, kpòrònu nwanne unu nwoke

bilienu laghachikwurunu nwoke ahụ. **14** Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, mee ka nwoke ahụ nwee obi ebere n'ebe unu nọ. Ya meekwa ka o nwee ike ihapuru unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lota. O burukwanu uche Chineke na m ga-agbara aka umu, ya mee dika o si chọp." **15** Ya mere, ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a, na okpuku ego abuo n'aka, ma kporokwa Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijpt, ma guzo n'ihu Josef. **16** Mgbe Josef lepuru anya hu Benjamin n'etiti ha, o gwara onye na-elekota ulo ya si, "Duru ndi ikom ndi a gaa n'ulo. Gbuo anu, kwadoo nri, n'ihu na ndi a gaseo m rie nri ehiehie." **17** Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndi ikom ndi ahụ gaa n'ulo Josef. **18** N'oge a, mgbe a kpobataha ha n'ulo, ndi ikom ndi ahụ turu ujo, n'ihu na a kpobataha ha n'ime ulo Josef. Ha sirj, "O bu n'ihu ego ahụ e tighachiri n'akpa anyi n'oge mbu ka e ji kpobata anyi, ka o nwee ike ichota uzọ o ga-esi megide anyi, mesie anyi ike, si otu a were anyi na jinyinya ibu anyi dika ndi ohu ya." **19** Ha bjaruru odibo Josef ahụ nso gwa ya okwu n'onu uzọ ulo ahụ. **20** Ha sirj ya, "Nna anyi ukwu, anyi bjara ebe a n'oge mbu jzu ihe oriri. **21** Ma, mgbe anyi rutere ebe anyi n'oge onodu abali, anyi meghere akpa anyi, choputa ego anyi kwuru n'ihu nri ahụ anyi zuru ka o di n'onu akpa anyi n'otu na otu. E sepukwaghi ya ihe o bula. Ya mere, anyi weghachiri ya n'oge a. **22** Anyi jikwa ego ozọ anyi ga-eji zuo ihe oriri. Ma anyi amaghi onye tynere ego ahụ n'ime akpa anyi." **23** Odibo ahụ zara si ha, "Udo dirj unu, unu atula egwu, n'ihu na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu aku zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwuru ruu m aka." Mgbe ahụ, o hapuru ha gaa kpoputa Simion. **24** N'oge ahụ, odibo ahụ duuru ndi ikom ndi ahụ bata n'ulo Josef, nye ha mmiri ha ji saa ukwu ha. O nyekwara jinyinya ibu ha nri. **25** Mgbe ahụ, umu Jekob kwadoro onyinye inata ihuma ha ji bia, nke ha ga-enye Josef ma o bata n'etiti ehiehie, n'ihu na ha anula na ha ga-eri nri n'ebe ahụ. **26** Mgbe Josef lotara ulo, ha wetaara ya onyinye di n'aka ha, daa n'ala, kpoọ isiala nye ya. **27** Josef juru ha ajuju banyere odimma ha, juokwa ha si, "Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahụ o dikwa ya? O ka dikwa ndu." **28** Ha zaghachiri si ya, "Ahụ di ohu gi bu nna anyi. O ka nọ ndu." Ha hulata isi ha, kpoọ isiala nye ya. **29** Mgbe Josef welitere anya ya elu hu nwanne ya Benjamin, onye bu nwanne afo ya, o juru ha ajuju si, "Onye a o bu nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?" Tupu ha asaa ya ihe obula, o lere Benjamin anya si ya, "Ka amara Chineke dirj gi, nwa m nwoke." **30** Mgbe ahụ kwa Josef mere osisọ puo n'ezị icho ebe o ga-akwa akwa n'ihu na ohuhu o huru nwanne ya anya ozọ meturu ya nnoo n'obi. O puru banye n'ime ulo ya kwa akwa. **31** Emesia, o sara ihu ya, puta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahụ. **32** Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziokwara umunne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha doziokwara ndi Ijpt ya na ha na-eriko nri, nri nke ha iche. N'ihu na o bu ihe aru n'anya ndi Ijpt na ha na ndi Hibru garikota nri onu. **33** Ma mgbe e nyere ha onodu n'ihu Josef, e mere ka ha nodu dika ha si toọ ibe ha. Nke okpara buru uzọ nodu, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri nodu ruo n'onye ikpeazu n'ime ha. Ha leritara onwe ha anya n'ihu na o juru ha anya. **34** O sitekwa na nri e doziri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin di ukwu okpuku ise karja nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, nuokwa n'uju.

44 Mgbe ahụ Josef nyere odibo nọ n'ulo ya iwu si, "Gbjauo akpa ndi ikom ndi a nri. Tynere ha nri nke onye obula n'ime ha nwere ike ibu, tynekwa ego nke onye obula n'ime ha kwuru n'onu akpa ya. **2** Ma tynie iko olaocha m n'ime onu akpa onye nke nta n'ime ha. Tynekwa ego o kwuru n'ihu nri o zuru n'ime akpa ya." Odibo a mere dika Josef gwara ya. **3** Mgbe chi boro, ha zipuru ndi ikom ndi a, ha na jinyinya ibu ha. **4** Mgbe ha ji naani ihe nta gafee obodo ahụ, Josef gwara odibo ya si, "Bilie, chuso ndi ikom ndi ahụ oso. I zute ha, si ha, 'Ginj mere unu ji were ihe ojoo kwughachi ihe oma? **5** Ginj mere unu ji zuru iko olaocha nna m ukwu, iko o ji ahụ ihe onunu na nke o ji aju ase? Unu emeela ihe ojoo n'ihu ihe a unu mere.'" **6** Mgbe odibo ahụ zutere ha, o gwara ha ihe ndi a. **7** Ma ha zara si ya, "Nna anyi ukwu, ginj mere i ji ekwu udi okwu ndi a? Ihe aru ka o bu anyi ime ihe di otu a. **8** Lee, ego anyi chotara n'onu akpa anyi ka anyi sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyi ga-esi zuru olaedo maobu olaocha site n'ulo nna gi ukwu? **9** Onye obula n'ime anyi a chotara iko a n'aka ya ga-anwu. Anyi onwe anyi ga-aghoru nna anyi ukwu ndi ohu." **10** Odibo ahụ zara si ha, "Ka o dirj dika unu kwuru. Onye obula a chotara ya n'aka ga-abu ohu m. Ma ndi a na-achotaghi ya n'aka ha enweghi ita uta obula." **11** Ha mere ngwangwa, onye obula todatarara akpa ya. Onye obula kwa meghere akpa ya. **12** Odibo ahụ malitere n'onye ukwu n'etiti ha choro rute n'onye nta. O bu n'akpa Benjamin ka a chotara iko ahụ. **13** Mgbe ahụ, ha dowara uwe ha n'ihu mwute. Onye obula n'ime ha tighachiri ibu ya n'elu jinyinya ibu ya. Ha niile bidokwara jlaghachi azu n'obodo ha si puta. **14** Mgbe Juda na umunne ya loghachiri n'ulo Josef, ha huru Josef ka o nọ n'ebe ahụ. Ha dara n'ala n'ihu ya. **15** Ma Josef juru ha si, "Ginj bu ihe a unu mere? O bu na unu amataghi na onye dika m nwere ike imata onye zuru iko m?" **16** Ya mere Juda si ya, "Ginj ka anyi ga-ekwu? Olee otu anyi ga-esi gosi n'aka anyi di ocha? Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gi. Lee, anyi bukwa ndi ohu onyenwe m. Anyi onwe anyi, tynekwara onye a chotara iko ahụ n'aka ya." **17** Ma Josef sirj, "O ga-aburu m ajo omume ime ihe di otu ahụ. Naani nwoke ahụ a choputara iko ahụ n'akpa ya bu onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n'udo jekwuru nna unu n'udo." **18** Juda jekwuuru ya, si, "Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gi gwa gi okwu. Ewesola mu bu ohu gi iwe n'ihu na i nọ nodu di ka Fero. **19** Onyenwe m, o bu gi juru ndi ohu gi ajuju si, 'Unu nwere nna maobu nwanne?' **20** Anyi zara si, 'Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke o mutara n'agadi ya. Nwanne nwantakiri nwoke a anwuola, ya mere naani otu a foduru n'ime umu nke nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n'anya.' **21** "Mgbe ahụ, i si ndi ohu gi, 'Kpota nwantakiri a ka m hu ya anya.' **22** Ma anyi gwara onyenwe m si na 'Nwata a apughi ihapu nna ya, n'ihu na nna ya ga-anwu ma o buru na o hapu ya.' **23** Ma i gwara ndi ohu gi si, 'Unu agaghi ahụ ihu m anya ozọ, ma o buru na nwanne unu a esoghi unu gbadata.' **24** Mgbe anyi lakwuuru ohu gi bu nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru. **25** "Mgbe nna anyi gwara anyi si, 'Laghachi gaa zuta nri,' **26** anyi gwara ya na, 'Anyi agaghi agbada ma o buru na nwanne anyi nta agaghi eso anyi. N'ihu na anyi enweghi ike ihu nwoke ahụ anya, ma o buru na nwanne anyi nta esoghi anyi.' **27** "Oge ahụ, ohu gi bu nna anyi sirj anyi, 'Unu maara na nwunye m muuru m umu nwoke abuo. **28** Otu n'ime ha funariri m, mgbe anu ohia

dokasiriji ya iperipe na iperipe. Ruo ugbu a, ahubeghi m ya anya. **29** O buru na unu anapukwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojojo zute ya, o putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu obi ojojo? (Sheol h7585) **30** "Ya mere, o buru na m alaghachikwute ohu gi, bu nna anyi, ma nwantakiri a esoghi anyi, ebe o bu na e kekotara ndu nna anyi na ndu nwantakiri a, **31** mgbe o ga-ahu na nwantakiri a esoghi anyi, o ga-anwu. Mgbe ahu, anyi bu ndi ohu gi, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n'ili n'onodu obi ojojo. (Sheol h7585) **32** Biko, onyenwe m, eji m ndu m zoro nna m ebe na m ga-elezi nwantakiri a anya. Asi m ya, 'O buru na m akpoghachighi nwantakiri a nye gi, ka ita uta buru nke m n'ihu gi bu nna m n'ubochi niile nke ndu m.' **33** "Ya mere ugbu a, biko, ka ohu gi nodu dika ohu onyenwe m n'onodu nwantakiri a, ka nwantakiri a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi. **34** Aga m esi ana laghachikwuru nna m ma o buru na mu na nwantakiri a esoghi? Enweghi m ike ilekwasi ihe ojojo gadakwasiji nna m anya."

45 N'oge a, Josef enekwaghiji ike ijite onwe ya aka n'ihu ndi na-ejere ya ozi. O welitara olu si, "Zipunu onye obula site n'ebe m no." Ya mere, o nweghi onye ya na Josef no mgbe o kporo umunne ya onye o bu. **2** O tiri mkpu akwa nke ndi Ijpt nuru, na nke ndi ulo Fero nukwara. **3** Josef gwara umunne ya si, "Mu onwe m bu Josef. Nna m o ka no ndu ugbu a?" Ma umunne ya enweghi onu ha ji asa ya, n'ihu na oke egwu jidere ha n'ihu ya. **4** Mgbe ahu, Josef siriji umunne ya, "Biko, bjanu m nso." Mgbe ha bjara ya nso, o siriji ha, "Abu m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijpt. **5** Ma otu o di, ka o ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu uta n'ihu orure unu rere m. N'ihu na o bu n'ihu ichebe ndu unu ka Chineke ji buru uzo zite m n'ebe a. **6** Oge unwu agwachabeghi. O bu ezie na afu abuo nke oke unwu agafeela, ma o foduru afu ise ozo n'ihu, oge a na-agaghiji ake ihe obula n'ala, maobu iwere ihe obula n'ubi. **7** Chineke zitere m ka m buru uzo buja n'ebe a n'ihu ime ka ndu foduru unu n'awa, na izoputa ndu unu site n'uzo nnaputa di oke egwu. **8** "Ya mere, o bughi unu zitere m n'ebe a, kama o bu Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghoro Fero nna, na onyeisi ezinaulo ya niile, na onye na-achi ala Ijpt niile. **9** Ugbu a, meenu ngwa lakwuru nna m, si ya, 'Ihe ndi a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achi Ijpt niile. Egbula oge ibiakwute m. **10** I ga-ebi n'ala Goshen, ka i nwee ike ino m nso, gi na umu gi, na umu umu gi, na igwe ewu na aturu gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. **11** N'ebe ahu ka m ga-enyekwa gi ihe i choru, n'ihu na unwu afu ise ka di n'ihu na-abja. O buru na i meghe otu a, gi na ezinaulo gi na ihe niile bu nke gi ga-ada ukpa." **12** "N'ezie, anya unu na n'anya nwanne m Benjamin, ahula na mu onwe m ji onu m na-agwa unu okwu ndi a. **13** Unu ga-akoro nna m maka nsopuru niile a na-enye m n'ala Ijpt na ihe niile unu huru. Kpotakwanu nna m osijiso ebe a." **14** Ugbu a, o dakwasiriji n'olu Benjamin, nwanne ya, kwaa akwa. Benjamin jidekwara ya n'olu kwaa akwa. **15** Emesija, o suturu umunne ya niile onu, bekwasi kwaa ha akwa. N'ikepeazu, umunne ya kpanyeere ya uka. **16** Mgbe akuko a ruru ulo Fero na umunne Josef bjara, o toro Fero na ndisi ozi niile ya utu. **17** Fero gwara Josef si ya, "Gwa umunne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasiji inyinya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. **18** Ha ruo, ha kpotara nna gi, na ezinaulo ha, ka ha loghachikwute m

n'ala Ijpt. N'ihu na aga m enye ha ala kachasi mma n'Ijpt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahu. **19** "Gwakwa umunne gi okwu si ha, 'Sitenu n'ala Ijpt were ugboala, nke unu ga-eji budata ndi nwunye unu na umuntakiri unu. Dutekwanu nna unu. **20** Unu esogbula onwe unu banyere ngwa ulo unu, n'ihu na ihe niile di mma n'ala Ijpt bu nke unu." **21** Ya mere umu Izrel mere ihe ndi a. Josef nyere ha ugboala dikka Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzo. **22** O nyere onye o buja n'ime ha uwe mgbanwe ohuru, ma o nyere Benjamin nari shekel oloacha ato, na uwe mgbanwe ise. **23** O zipuru nna ya ihe ndi a: inyinya ibu iri ndi e bokwasiriji ihe mara mma niile si n'ala Ijpt, na nne inyinya ibu iri ndi e bokwasiriji oka na achicha, na ihe ndi ozo di iche iche, n'ihu ije ya. **24** O zipuru umunne ya. Ma oge ha na-achio ihapu ya, o gwara ha si, "Unu esekwala okwu n'uzo." **25** Mgbe ahu, ha hapuru ala Ijpt mecha rute ala Kenan, biakwute Jekob nna ha. **26** Ha gwara ya si, "Josef ka no ndu. N'ezie, o bu ya na-achi ala Ijpt niile." Ma o siiri Jekob ike inabata akuko. O kwenyeghi na o bu ezikwu. **27** Ma mgbe ha gwasiriji ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe o hukwara ugboala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmuo nna ha Jekob loghachiri. **28** Mgbe ahu Izrel kwuru si, "Ekwetala m! Josef nwa m ka di ndu. Aga m aga hu ya anya tupu m nwuo."

46 Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Bjasheba. Ebe a, o churu aja nye Chineke nke nna ya Ajzik. **2** Chineke gwara Izrel okwu n'ohu nke abali. O siriji, "Jekob! Jekob!" O zara si, "Lee m n'ebe a." **3** Chineke gwara ya si, "Abu m Chineke, Chineke nke nna gi. Atula egwu igbada Ijpt n'ihu na aga m eme gi ka i ghoro mba di ukwu n'ebe ahu. **4** Mu onwe m ga-eso gi gbada n'ala Ijpt. Mu onwe m ga-akpolatakwu gi ozo. Josef n'onwe ya ga-eji aka ya ekpuchikwa gi anya." **5** Jekob mechara si na Bjasheba puta. Umu Izrel kuuru Jekob nna ha, na umuaka ha na ndi nwunye ha, kubanye n'ugboala ahu Fero zitere ka ha ji bute ya. **6** Ha buuru anu ulu ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n'ala Kenan, gaa Ijpt. Jekob na agburu ya niile so. **7** Umu ya ndi ikom niile, na umu umu ya ndi ikom niile, na umu ya ndi inyom niile, na umu umu ya ndi inyom niile, na ndi niile bu mkpuru afu ya, ka o kporo gaa Ijpt. **8** Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ya bu Jekob na umu umu ya, ndi sooro ya gaa Ijpt. Ruben, okpara Jekob **9** Umu ndi ikom Ruben bu, Hanok, na Palu, na Hezron na Kami. **10** Umu ndi ikom Simion bu, Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bu nwananyi Kenan. **11** Umu ndi ikom Livayi bu, Geshon, na Kohat, na Merari. **12** Umu ndi ikom Juda bu, Ia, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma Ia na Onan nwuru n'ala Kenan. Umu ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. **13** Ma umu ndi ikom Isaka bu, Tola, na Puva, na Jashub, na Shimron. **14** Umu ndi ikom Zebulon bu, Sereb, na Elon, na Jaliil. **15** Ndi a bu umu ndi ikom Lia muru Jekob n'ala Padan Aram. O mutakwara otu nwananyi aha ya bu Dajna. Umu ndi ikom na ndi inyom ndi a di iri ato na ato. **16** Umu ndi ikom Gad bu, Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri, na Arodi na Areli. **17** Umu ndi ikom Asha bu, Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha nwananyi bu Sera. Umu Beriya bu, Heba na Malkiel. **18** Ndi a bu umu a muru Jekob site na Zilpa, odibo nwananyi ahu Leban kponyere Lia nwa ya nwananyi. Ha di iri na isii n'onuogugu. **19** Umu ndi ikom Jekob site na Rechel nwunye ya bu, Josef na

Benjamin. **20** N'ala Ijpt, a mūrū Josef Manase na Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa nwanjy Pōtifera, onye nchūaja nke On. **21** Umū ndị ikom Benjamin bụ, Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim na Aad. **22** Ndi a bụ ndi ikom nke Rachel mūrū Jekōb. Ha di iri na anō. **23** Nwa nwoke nke Dan mūrū bụ, Hushim. **24** Umū ndi ikom Naftali bụ, Jaziil, na Guni, na Zeza, na Shilem. **25** Ndi a bụ umū ndi ikom a mūrū Jekōb site na Bilha, odibo nwanyi ahū Leban kpōnyere nwa ya nwanjy Rachel. Ha niile di asaa. **26** Ya mere, ndi niile so Jekōb gaa Ijpt, ndi bụ umū umū ya, na-agughị ndi nwunye umū Jekōb niile, di iri mmadū isii na isii. **27** Tinzere umū ndi ikom abū amūtara nye Josef n'Ijpt, ndi si n'ezinaulo Jekōb gara Ijpt di iri asaa. **28** Jekōb zipuru Juda ka jekwuru Josef ijuta ya uzo Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen, **29** Josef kwadoro inyinya ugbo ya gawa Goshen izute nna ya Izrel. Mgbe Josef bjara n'ihu nna ya, o makuru ya, bee akwa ogologo oge. **30** Izrel gwara Josef si, "Ugbu a ejikerela m jinwu, ebe m huru ihu gi anya ozo, mata na i ka di ndu." **31** Mgbe ahū, Josef gwara umunne ya na ndi ezinaulo nna ya niile si, "Ka m gaa korofero. Ka m gaa si ya, 'Umunne m na ezinaulo nna m, ndi bi n'ala Kenan abjakwutela m. **32** Ha bu ndi ozuzu aturu, ndi na-elekota anu ulo. Ha chi igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri." **33** Ya mere, o buru na Fero akpo unu juo unu ajuju si, "Gini bu oru aka unu?" **34** Unu ga-asị ya, "Ndi ohu gi bu ndi ozuzu anu ulo site na mgbe anyi bu umunta, dika nna nna anyi ha bu." Mgbe ahū, o ga-ekwe ka unu biri n'ala Goshen. N'ihu na ndi niile na-azu ewu na aturu bu ndi akporo asi n'ala Ijpt."

47 Josef gara gwa Fero si, "Nna m na umunne m ejirila igwe ewu na aturu ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n'ala Kenan bja n'ebe a. Ha no n'ala Goshen." **2** Mgbe o gara igwa Fero okwu, o duuru mmadu ise n'etiti umunne ya ndi ikom gosi ha Fero. **3** Fero juru umunne ya ajuju si ha, "Gini bu oru aka unu?" Ha zara si ya, "Ndi ohu gi bu ndi ozuzu aturu dika nna nna anyi ha." **4** Ha kwukwara si, "Anyi bjara injo dika obja n'ala a n'ihu na unwu a siri oke ike n'ala Kenan. O nweghi nri igwe ewu na aturu anyi nwere iri n'ala ahū. Ya mere, anyi na-ario ka i nye ndi ohu gi ike ka ha biri n'ala Goshen." **5** Fero gwara Josef si, "Nna gi na umunne gi abjakwutela gi. Ha biri n'ala Goshen. **6** Ala Ijpt dikwa gi n'ihu. Horo ebe obula masiri gi nke dikwa ezi mma nye nna gi na umunne gi ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. O burukwa na i maara ndi ikom n'etiti ha ndi nwere ike, mee ha ndi na-elekota igwe anu ulo m." **7** Josef kpotara nna ya Jekob, mee ka o guzo n'ihu Fero. Jekob no n'ebe ahū gozie Fero. **8** Fero juru Jekob si, "I gbaala afọ ole ugbu a?" **9** Jekob zara Fero si ya: "Ebiela m dika onye obja narị afọ na iri afọ ato. Onuogugu afọ ndi a ehigbi nne, ma ha jurutara n'ahuhu na nsogbu. Ma a norubeghi m onuogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'awa dika obja." **10** Jekob goziri Fero, site n'ihu ya puo. **11** Ya mere, Josef mere ka nna ya na umunne ya biri n'ala Ijpt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahū na mpaghara Ramesis, dika Fero nyere n'ihu. **12** Josef nyere nna ya na umunne ya na ezinaulo nna ya nri dika onuogugu nke umu ha si di. **13** Ma nri adighi n'ala ahū niile n'ihu na unwu ahū di nnoo njo. Ihe siri ike n'ala Ijpt ma n'ala Kenan n'ihu unwu a. **14** Josef chikotara ego niile di n'ala Ijpt, na n'ala Kenan, nke ndi mmadu ji kwuo ugwo nri ha zuru webata ha n'uloeze Fero. **15**

Mgbe ego niile di ndi mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijpt ma n'ala Kenan, ndi Ijpt niile bjakwutere Josef si ya, "Nye anyi nri, gini mere anyi ga-eji nwuo n'ihu gi? Ego anyi agwula." **16** Mgbe ahū Josef zara si ha: "Jirinū anū ulo unu kwuo ugwo nri m ga-enye unu, ebe o bu na ego unu agwula." **17** Ya mere, ha kputaara Josef anu ulo ha. Josef nyere ha nri n'onodu inyinya nna, na aturu ha, na ewu ha, na ehi, na inyinya ibu ha. O were nri zuo ha n'afu ahū n'onodu anu ulo ha niile. **18** Mgbe afu ahū gafesiri, ha bjakwutekwara ya n'afu nke ozo si ya, "Anyi agaghi ezoro onyenwe anyi na ego anyi agwula, na igwe anu ulo anyi bukwa nke gi. O nweghi ihe ozo foduru anyi karịa ahū anyi na ala anyi. **19** Gini mere anyi ga-eji noo n'aguu n'ihu gi? Zuru anyi na ala anyi n'onodu ugwo anyi ga-akwu maka nri i ga-enye anyi. Ka anyi na ala anyi buru ndi ohu Fero. Nye anyi mkpuru ubi ka anyi diri ndu ghara jinwu, ka ala a ghara ibu ihe togboro n'efu." **20** Ya mere, Josef zutaara Fero ala Ijpt niile. Ndi Ijpt niile n'otu n'otu rere ala ha n'ihu oke unwu ahū dakwasiri ha. Mgbe ahū, ala ha niile ghoro nke Fero. **21** Ya mere, Josef si otu a mee ka ndi Ijpt niile ghoo ndi ohu Fero, site n'otu obodo n'ala ahū ruo na nke ozo ya. **22** Ala nke Josef na-azutaghi n'oge a bu naani ala ndi nchūaja. N'ihu na ndi nchūaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahū Fero na-enye ha. Ya mere ha ereghi ala ha. **23** Mgbe ahū, Josef gwara ndi mmadu ahū niile okwu si, "Lee, azuola unu taa, zukwaa a ala unu nye Fero. **24** N'oge owuwe ihe ubi, otu uzo n'ime uzo ise nke ihe unu nwetara n'ubi unu bu nke Fero. Deberenū onwe unu uzo anō foduru ka o buru ihe unu ga-aku n'ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndi ezinaulo unu, na nke umuntakiri unu ga-eri." **25** Ha zara si ya, "I zoputala ndu anyi. Ka anyi huta amara n'ihu nna anyi ukwu. Anyi ga-abu ndi ohu Fero." **26** Josef mere ka nke a buru ihu n'ala Ijpt niile ruo taa, na Fero ga-ewe otu uzo n'ime uzo ise nke ihe obula si n'ala. Naani ihe si n'ala ndi nchūaja bu nke na-esoghi n'ihu a. **27** Izrel biri na Goshen nke di n'ala Ijpt. Ha kpatara aku hie nne, mubaa n'omumu, ma n'onuogugu. **28** Jekob biri n'ala Ijpt afu iri na asaa. Ya mere, afu niile Jekob gbara bu narị afọ na iri afọ anō na asaa. **29** Mgbe ubochi onwu Izrel na-abjara nso, o kporo Josef nwa ya si ya, "O buru na m ahutala amara n'ihu gi, tinye aka gi n'okpuru apata m, kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntukwasị obi. Elila m n'ala n'Ijpt. **30** Kama, mgbe m nwuru, site n'ala Ijpt bupu m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha." **3** Zara, "Aga m eme dika i kwuru." **31** O siri ya, "Nuro m iyi na i ga-eme ya." Josef nuro ya iyi. Izrel n'onwe ya, kporo isiala dika o dabere n'elu mkpanaka ya.

48 Mgbe ihe ndi a gasiri, a gwara Josef si, "Lee nna gi n'aria orja." Josef biliri duru umu ya ndi ikom abuo bu Manase na Ifrem gawa ileta ya. **2** Mgbe a gwara Jekob okwu si ya, "Nwa gi nwoke Josef abjala ileta gi." Izrel chikotara ume ya, jisie ike, nodu ala n'elu akwa ya. **3** Mgbe ahū, Jekob siri Josef, "Chineke, Onye puru ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n'ala Kenan, ma goziakwa m. **4** O siri m, 'Lee, aga m eme ka i mia mkpuru, baakwa uba n'onuogugu. Aga m eme ka i ghoo ogbako otutu mba. Aga m enye gi ala a ka o buru ihe nketa ebighi ebi maka agburu gi ndi ga-esote gi.' **5** 'Ugbu a, ana m eme umu gi ndi ikom abuo ndi a, ndi a mutaara gi n'ala Ijpt, umu nke m. Ha abuo, Ifrem na Manase, ga-abu umu m, dika Ruben na Simion si buru umu m. **6** Ma umu ozo

a ga-amùtara gi ga-abù nke gi. O bù aha ùmúnne ha ndi a ka a ga-eji mara ha n'ala nketa nke ha. **7** Ana m eme nke a n'ihu na mgbe m si Padan Aram pùta, nne unu Rechel, nwurù n'ala Kenan mgbe anyi ka nò n'uzò ije anyi n'ebe dítù anya site na Efrat. N'akukù uzò e si aga Efrat, ya bù Betlehem, ka m likwara ya.” **8** Mgbe Izrel hùrù ùmù ndi ikom abùò Josef kpò bja, ò jurù Josef ajuru sị, “Ndi a, bù ndi ole?” **9** Josef zara nna ya sị, “Ha bù ùmù ndi ikom ndi Chineke nyere m n'ebe a.” Ya mere, Jekòb gwara ya sị, “Kpòtara m ha, ka m gozie ha.” **10** N'oge a, Izrel adighi ahuzikwa uzò nke òma n'ihu ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru ùmù ya ndi ikom ndi ahù bja nso ebe nna ya nò. Mgbe ahù, Jekòb suturu ha onù, makùò ha. **11** Izrel siri Josef, “O nweghi mgbe m lere anya na m ga-ahù ihu gi òzò. Ma Chineke emeela ka m hùkwa ùmù gi.” **12** Josef sitere n'ikpere Jekòb kupu ùmù ya, bja hulata isi ala. O kpuru ihu ya n'ala mgbe o mere nke a. **13** Josef kpòòrò ha abùò, Ifrem n'aka nri ya nke bù aka ekpe Izrel, na Manase n'aka ekpe ya nke bù aka nri Izrel, kpòta ha bja nna ya nso. **14** Ma Izrel setiri aka nri bikwasị ya n'isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n'isi Manase bù òkpara. **15** Mgbe ahù, ò goziri Josef sị ya. “Ka Chineke, onye nna m ha Ebrahim na Aizik jere ije n'ihu ya Chineke onye burii Onye zuru m dika aturu ogologo ndu m niile ruo taa, **16** Mmùò ozi ahù naputara m site n'ihe egwu niile, ya gozie ùmù ndi ikom ndi a. Ka ha buru ndi a kpòkwasiiri aha m na aha nna m ha Ebrahim na Aizik, ka ha mubaa hie nne n'elu uwa.” **17** O wutere Josef mgbe ò huru na nna ya bikwasiri aka nri ya n'isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepu ya n'isi Ifrem, ka ò tükwasị ya n'isi Manase. **18** Mgbe ahù, Josef siri nna ya, “I bikwasijoro aka gi. Onye a bù òkpara, bikwasị aka nri gi n'isi ya.” **19** Ma nna ya juru, sị ya, “Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-agho oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akarị ya idi ukwu, n'ihu na ùmù ùmù ya ga-agho otutu mba di iche iche.” **20** O goziri ha n'ubochi ahù sị, “N'aha gi ka Izrel ga-ekwuputa ngozi a, 'Ka Chineke mee gi dika Ifrem na Manase.’” Ya mere o buru uzò kpòò Ifrem tupu Manase. **21** Mgbe ahù, Izrel gwara Josef okwu sị ya, “Lee, mụ onwe m na-aga inwu. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpoghachikwa unu azu n'ala nna unu ha. **22** Mụ onwe m na-enye gi otu akukù ugwu kariya nke ùmúnne gi, bù ala ugwu ahù m sitere na mma agha m na uta m naputa ndi Amorait ka ò buru nke gi.”

49 Mgbe ahù, Jekòb kpòkòtara ùmù ya ndi ikom niile n'otu sị ha, “Zukòonù ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu n'ubochi di n'ihu. **2** “Zukòonù n'ubur, ùmù ndi ikom Jekòb nuru okwu nna unu Izrel. **3** “Neben, òkpara m ka i bù, ume m, ihe ngosi mbu nke ike m, onye nsopuru kwesiri, onye mbu n'idi ike. **4** Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri di n'iyi, i gaghị abukwa onye mbu, n'ihu na i banyere n'ihe ndina nna gi, i dinara n'ihe ndina m, meruò ya. **5** “Simion na Livayì bù ùmúnne. Mma agha ha bù ngwa ihe ike. **6** Ka obi m ghara isonye n'izuzu ha, ka m ghara isonye n'ogbakò ha, n'ihu na ha gburu mmadu n'oge iwe ha, bipukwa nkwonkwo ukwu ùmù ehi na-echeghi echiche. **7** Ihe a buru onù ka iwe ha bù, n'ihu na ò di njo. Onuma ha, ò jobigara njo oke. Aga m ekesa ha n'etiti ùmù Jekòb Kpasaa ha n'etiti ndi Izrel. **8** “Gi, Juda, ùmúnne gi ga-eto gi. Aka gi ga-adi n'olu ndi iro gi. ùmù ndi ikom nna gi ga-akpo isiala nye gi. **9** I bù nwa odum, gi, Juda, i si n'ichu nta lota, nwa m. Dika odum, ò na-amakpu, na-

edina ala, dika nne odum, onye ga-anwa anwa kpotee ya? **10** Mkpanaka eze agaghị esite n'ebe Juda nò wezuga onwe ya, maòbù mkpanaka onyendu esi n'agbata ukwu ya può, tutuu ruo mgbe eze ahù nwe ya ga-abia, irube isi nke mba niile ga-abù nke ya. **11** O ga-ekenye inyinya ibu ya n'osisi vajini, n'alaka kachasi mma ka ò ga-ekenye nwa inyinya ibu ya. O ga-asakwa uwe ya na mmanya. Uwe mwuda ya ka ò ga-asukwa n'òbara mkpuru vajini. **12** Anya ya ga-acha uhie uhie kariya mmanya vajini. Eze ya ga-enwupukwa ocha kariya mmiri ara ehi. **13** “Zebulon ga-ebi n'akukù osimiri. O ga-abù ebe izuike nye ugbo mmiri. Oke ala ya ga-agbatipù ruo Sajdon. **14** “Isaka di ike dika inyinya ibu na-amakpu n'etiti ogba aturu. **15** Mgbe ò huru otu ebe izuike ya si di mma, hù otu ala ya si maa mma, ò ga-ehudata isi ya ibu ibu aru; were onwe ya nye iru oru ike. **16** “Dan ga-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka dika otu n'ime ebo Izrel. **17** Dan ga-adi ka agwo di n'akukù okporouzo, dika ajuala di n'uzò ohia, nke na-ata inyinya n'ikiri ukwu, si otu a mee ka onye na-agba inyinya dalaa azu. **18** “O Onyenwe anyi, ana m ele anya nnaputa gi. **19** “Gad bù onye usuu ndi ò-ji-egbe-aga ga-abiakwasị, ma ò ga-aluso ha ogu, chupokwa ha oso. **20** “Asha ga-esi n'ubi ya weputa nri gbara abuba, nke na-adi ndi eze mma. **21** “Naftali dika mne ele a hapuru ahapu, nke na-amuputa ùmù ele mara mma. **22** “Dika osisi vajini a kuru n'akukù iyi, nke alaka ya na-awasa rigoro n'elu mgbidi, na nke na-amị ezi mkpuru, otu a ka Josef di. **23** Ndi na-agbata uta sitere n'obi ilu luso ya agha, ha gbara ya aku site n'ikpo asi. **24** Ma aka ò ji jide uta nke ya adaghị mba, ike agwughị ogwe aka ya, n'ihu aka Onye di ike nke Jekòb, n'ihu Onye ozuzu aturu, Oke Nkume Izrel, **25** n'ihu Chineke nna gi, onye na-enyere gi aka, n'ihu Onye puru ime ihe niile, ka ò gozie gi, site na ngozi nke eluigwe site n'elu, ngozi nke osimiri di n'okpuru ala, ngozi nke ara na akpanwa. **26** Ngozi niile nke nna gi, di ukwu kariya, ngozi niile nke ugwu ukwu mgbe ochie, kariakwa ngozi nke ugwu nta mgbe ochie, Ka ngozi ndi a di iche dikwasị n'isi Josef, dikwasị n'egedege ihu Josef, onye bù onyendu n'etiti ùmúnne ya. **27** “Benjamin dika nkita ohia nke na-adogbu anu. N'utu, ò nari anu ò dogburu. N'ananyi ò na-ekesaku ihe ò gbutere.” **28** Ndi a bù ebo iri na abùò di n'Izrel. Ihe ndi a bukwa ihe nna ha gwara ha mgbe ò goziri ha, nye onye obula n'ime ha ngozi nke ruuru ya. **29** Emesja, o nyere ha ndumodu sị ha, “N'oge na-adighi anya site ugbo a, aga m anwu. Unu aghaghị ili m n'ebe e liri nna m ha, n'ala Kenan, n'ime ogba ahù di n'ohia Efron, onye Het. **30** N'ime ogba di n'ohia Makipela, nke di nso na Mamre, n'ala Kenan, ohia Ebrahim zutara site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. **31** N'ebe ahù ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebe ahù kwa ka e liri Aizik na Ribeka nwunye ya. N'ebe ahù ka m liri Lia. **32** Ebrahim nna m m zuru ala ahù na ogba di n'ime ya site n'aka ùmù Het.” **33** Mgbe Jekòb kwuchara okwu ndumodu ikpeazu ndi a nye ùmù ya ndi ikom, ò chikotara ukwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikotara ya na ndi ya.

50 Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. **2** Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-ejere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahù gbasikwara Izrel. **3** O were ha iri ubochi anò igbasi ozu, n'ihu na nke a bù oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijpt iri ubochi asaa. **4** Mgbe oge iru uju gafesiri, Josef gwara

ndị ụlọ Fero sị ha, “Ọ bụrụ na m ahụta amara n’ihu unu, biko, gwaranụ m Fero otu a, sị ya, **5** ‘Nna m mere ka m n’ụọra ya iyi mgbe ọ na-anwụ, sị, “Lee, agala m inwụ, i ga-eli m n’ili m, nke m gwuuru onwe m n’ala Kenan.” Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma ọghachikwa.” **6** Fero zara sị ya, “Gaa lie nna gi dịka o mere ka i n’ụọ iyi na i ga-eme.” **7** Ya mere, Josef gara ili nna ya. Ọtụtụ ndị mmadụ sokwa ya. Ndịisi ọchịchi Fero, na ndị okenye ụlọ ya, na ndị okenye a ma ama n’ala Ijipt. **8** Ndị ọzọ bụkwa ndị ụlọ Josef niile, ụmụnne ya, na ndị ụlọ nna ya. Naanị ụmụntakiri, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n’ala Goshen. **9** Ma jinyina ụgbọ na ndị na-agba jinyina, so ya gaa. Igwe mmadụ gara ije a buru ibu nke ukwu. **10** Mgbe ha ruru ebe izocha ọka nke Atad, n’ofe ọzọ nke Jodan, ha weere iti aka n’obi di ukwu tie aka n’obi ha n’ebe ahụ. Josef ruru ụjụ ụbọchi asaa maka nna ya n’ebe ahụ. **11** Mgbe ndị bi n’ala Kenan huru oke iru ụjụ nke ebe izocha ọka nke Atad ahụ, ha siri, “Nke a bụrụ ndị Ijipt iru ụjụ di ukwu.” N’ihi nke a, ha kpọrọ ebe ahụ di nso na Jodan Ebel-Mizraim. **12** Ụmụ Jekob mere dika nna ha gwara ha. **13** N’ihi na ha buuru ozu ya laa n’ala Kenan, lie ya n’ogba ahụ di n’ohja Makipela, nke bu ala ubi Ebrahim zuru dika ala olili ozu, site n’aka Efron, onye Het; n’akuku Mamre. **14** Emesja, Josef laghachiri Ijipt ya na ụmụnne ya, na ndi niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya. **15** Mgbe ụmụnne Josef huru na nna ha anwọla, ha siri, “Eleghi anya Josef ga-akpo anyi asi, kwughachi anyi ugwo ihe ojoo niile anyi mere ya?” **16** N’ihi nke a, ha zipuru Josef ozi si, “Nna gi nyere iwu a tupu o nwuo. **17** ‘Gwa Josef si ya, Arioo m gi, gbaghara ihe ojoo niile ụmụnne gi mere, na mmehie ha mere megide gi.’ Ugbu a, gbaghara mmehie anyi bu ndi ohu Chineke nna gi.” Mgbe Josef nuru ihe ha kwuru, o kwara akwa. **18** Ụmụnne ya bjakwara daa n’ihu ya, sị, “Anyi bu ndi ohu gi.” **19** Ma Josef siri ha, “Unu atula egwu. Abu m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-iji taa unu ahuhu? **20** O bu ezie na unu chere ime m ihe ojoo, ma Chineke chere ya ka o buru ezi ihe, iji debe otutu ndu dika o na-eme taa. **21** Ya mere, ujo atula unu. Mu onwe m ga-azu unu na ụmuntakiri unu.” O kasiri ha obi, gwa ha okwu bara ha n’obi. **22** Josef biri n’Ijipt, ya na ụmụnne ya, na ndi ulo ha. Josef gbara nari afo na iri. **23** Josef huru umu Ifrem, na umu umu ya. O nokwa ndu hu umu Makia nwa Manase, ndi e kukwasiri n’ikpere ya. **24** Mgbe ahụ, Josef siri ụmụnne ya, “Agala m inwụ, ma Chineke gabia ileta unu. O ga-esi n’ala a kpoputa unu kpoakwa unu n’ala ahụ o nupuru Ebrahim na Ajzik na Jekob iyi, na o ga-enye ha.” **25** Mgbe ahụ, Josef mere ka umu Izrel nuporo ya iyi sị, “Mgbe Chineke bira ileta unu, unu aghaghi i site n’ebe a chikoro okpukpu m.” **26** Josef nwuru mgbe o gbara nari afo na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n’ime igbe ozu, n’ala Ijipt.

Ọpupu

1 Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ndi sooro Jekob gaa biri n'ala Ijpt, onye obula n'ime ha kpo ezinaulo ya. **2** Ruben, Simion, Livayi na Juda; **3** Isaka, Zebulun na Benjamin; **4** Dan, na Naftali; Gad na Asha. **5** Onuogugu umu Jekob ndi sooro ya gaa biri n'Ijpt di iri mmadu asaa. Ma Josef noriji n'Ijpt. **6** Emesia, Josef na umunne ya niile nwuru, ma ogbo ahụ niile nwukwara. **7** Ma ihe gaara umu umu Izrel nke oma, ha mubara, di ukwu n'onuogugu, juputa ala ahụ niile. **8** Ma mgbe eze oheru nke na-amaghi Josef malitere ichi ochichi n'ala Ijpt, **9** o siri ndi ya, "Lee, ndi Izrel abaalaba nke ukwu n'onuogugu dikwa ike karja anyi. **10** Ngwanu, ka anyi were amamiheme meso ha mmeso ojo, ma o bughị otu a, ha ga-amuba karja, mgbe agha ga-adaputa n'etiti anyi na ndi iro anyi, ha ga-esoro ndi iro anyi luso anyi agha, site n'ala a gbapu." **11** N'ihini nke a, ha tinyere ndisi ohu ga na eledo ha, bu ndi ga-eji oru mmanye kpagbuo ha. Ha wuuru Fero obodo Payitom na Ramesis, ebe o na-ehekwa ihe. **12** Ma dikwa a nata umu Izrel ahuhu na-eleghi anya n'azu, otu a kwa ka umu Izrel gara n'ihu na-amuba n'onuogugu na-agbasakwa. Nke a mere ka ndi Ijpt tuo ndi Izrel egwu. **13** Ha ji oke oru mekpaa umu Izrel ahuhu nke ukwu, **14** mee ka ndu umu Izrel buru ndu juputara n'ihe ilu. Ha nyere ha oru ike nke ikpu brik na uru, tinyere oru di iche iche n'ubi ha. N'ime oru niile ha naru, ndi Ijpt mesiri ha ike nke ukwu. **15** Mgbe ahụ kwa, eze Ijpt gwara ndi inyom Hibru na-agho nwa, ndi aha ha bu Shifra na Pua si, **16** "Mgbe obula unu na-agho nwa ndi inyom Hibru, unu lezie anya n'okwute e ji amu nwa, o buru nwoke, gbuonu ya, ma o burukwanu nwanji, hapuru ya ka o diru ndu." **17** Ma ndi inyom ndi a na-agho nwa emeghi ihe eze Ijpt gwara ha, n'ihini na ha turu egwu Chineke. Kama ha hapuru umu ndi ikom ndi a ndu. **18** Emesia, eze Ijpt kporo ndi inyom abuo ahụ juo ha si, "Ginji mere unu ji nupu isi n'iwu m nyere unu site n'ihapu igbu umuntakiri ndi ikom Hibru a muru, dikwa m gwara unu?" **19** Ndi inyom ahụ zara Fero si, "Ndi inyom Hibru na-adi ike karja ndi inyom Ijpt n'imu nwa. Ha na-amuputachari umu ha tupu anyi erute." **20** Ya mere, Chineke goziri ndi inyom ndi ahụ na-agho nwa. Umu Izrel gara n'ihu na-amuba, gho mba di ukwu. **21** Chineke nonwe ya, nyekwara ndi inyom ahụ na-agho nwa ezinaulo nke aka ha n'ihini na ha turu egwu Chineke. **22** Mgbe ahụ, Fero nyere ndi ya niile iwu a, "A ga-atunye umuntakiri ndi ikom Hibru niile a muru oheru n'ime osimiri Naij, ma a ga-edebe umuntakiri oheru bu ndi inyom ndu."

2 N'oge a, otu nwoke onye Hibru si n'ebo Livayi, gakwara luo otu nwaada onye Livayi. **2** Nwanji a turu ime, muo otu nwa nwoke. Mgbe o huru na nwa oheru ahụ mara mma, o zoro ya n'ulo onwa ato. **3** Mgbe o na-enweghikwa ike izo nwantakiri a gaa n'ihu, o jiri ahija papiroso kpaa nkata, were korota tee n'ahụ nkata ahụ niile igbochi mmiri ibata n'ime ya. O kunyere nwantakiri ahụ n'ime ya buru nkata ahụ debe ya n'akuku osimiri Naij ebe ahija mmiri na-eto. **4** Nwanne nwantakiri ahụ, nke nwanji, gakwara guzo n'ebe di anya na-eche nwantakiri ahụ nche, ihu ihe ga-eme ya. **5** O dighi anya, ada Fero bjara n'akuku osimiri Naij ahụ isa ahụ. Mgbe o no na-asaa ahụ, umu abogho na-ejere ya ozi malitere igaghari n'akuku osimiri Naij. Ma ada Fero lepu ru anyi hụ nkata ahụ

n'etiti riidi, zie otu n'ime ohu ya nwanji ka o gaa bute ya. **6** Mgbe o buputara ya, meghee ya, ada Fero huru nwantakiri ahụ ka o na-akwa akwa. O nwere omjiko n'ebe nwantakiri ahụ no. O siri, "Nwatakiri a ga-aburiri otu n'ime umu ndi Hibru." **7** Mgbe ahụ, nwanne nwanji nwantakiri a juru ada Fero si, "O bu m gaa chooro gi otu nwanji n'ime ndi inyom Hibru ka o na-elekotaara gi nwantakiri a anya?" **8** Ada Fero zaghachiri si, "Ee, gaa mee otu ahụ." Nwaabogho ahụ gara ngwangwa n'ulo ha kpo nne nwantakiri ahụ. **9** Mgbe ha biaghachiri, ada Fero gwara nne nwantakiri ahụ si ya, "Kuru nwantakiri a, gaa zuputara m ya. Aga m akwu gi ugwo nke oma." Ya mere, nwanji ahụ kuuru nwantakiri ahụ, gaa zuo ya. **10** Mgbe nwantakiri ahụ tolitere, nne ya kulaara ya ada Fero, ka o buru nwa ada Fero. Aha ada Fero guru ya bu Mosis, n'ihini o siri, "Esi m na mmiri guputa ya." **11** Otu ubochi, mgbe Mosis toro, o puru gaa n'ebe umunna ya no, ilele ha mgbe ha no na-aruru ike ha. O huru otu onye Ijpt ka o na-eti onye Hibru ihe, bu otu n'ime umunna ya. **12** Mosis lere anya n'akuku abuo. Mgbe o huru na o dighi onye na-ele ya anya, o buru onye Ijpt ahụ, lie ya n'ime aja. **13** N'echi ya, Mosis puru hụ ndi Hibru abuo ka ha na-alu ogo. Mosis juru onye nke ikpe mara ajuju si ya, "Ginji mere i ji si otu a na-eti nwanne gi ihe?" **14** Ma onye ahụ juru Mosis ajuju si, "Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? I na-achogbu m di ka i si gbuo onye Ijpt ahụ?" Mgbe ahụ Mosis turu o. O kwuru n'ime onwe ya si, "Ndi mmadu amatala banyere ihe ahụ m mere." **15** Mgbe Fero nuru ihe Mosis mere, o gbaliri igbu Mosis. Ma Mosis si n'ihu Fero gbapu oso gbaga ala Midia. N'ebe ahụ o gara nodu ala n'akuku olulu mmiri. **16** Ma o nwere otu onye nchaja obodo Midia mutara umu abogho asaa. N'oge a, ha bjara iseta mmiri na igbanye ya n'ime ihe igbany mmiri anu ulo maka inye igwe anu ulo nna ha mmiri. **17** Ma ufodu ndi na-azu aturu bjara chupu ha. Mosis biliri oto, bja naputa ha, nyere ha aka nye igwe anu ulo ha mmiri. **18** Ha loghachikwutere nna ha, Reuel, onye juru ha si, "Ginji mere unu ji lota n'oge taa?" **19** Ha zara nna ha si, "Otu onye Ijpt naputara anyi site n'aka ndi ozuzu aturu. O setaara anyi mmiri, nyekwa igwe anu ulo anyi mmiri." **20** Nna ha juru ha si, "Olee ebe o no? Ginji mere unu ji hapu ya n'ebe ahụ? Gaanu kpo ya ka o soro anyi rie nri." **21** Mosis nabatara oku ahụ Reuel kporo ya ka ha na ya biri. O sokwara ha biri. Reuel kpoyere Mosis Zipora, otu nwa ya nwanji, ka o buru nwunye ya. **22** Zipora mutara nwa nwoke, onye Mosis kporo aha ya Geshom. N'ihini na Mosis siri, "Abu m onye obia n'ala ndi ozo." **23** O ruo, mgbe otutu ubochi gara, Fero eze Ijpt nwuru. N'oge a, umu Izrel no na-asu ude n'ime onodu ibu ohu ha. Ha kwara akwa nke ukwu. Akwa ha kwara ka e nyere ha aka n'ihini onodu ibu ohu ha ruru Chineke nti. **24** Chineke nuru isu ude ha. O chetara ogbugba ndu ahụ ya na Ebraham, na Ajzik, na Jekob gbara. **25** Chineke huru umu Izrel, ihe banyere ha metukwara ya n'obi.

3 N'oge a, Mosis na-azu igwe anu ulo Jetro ogo ya nwoke, onye nchaja na Midia. Otu ubochi, o duuru igwe anu ulo ndi a gaa n'akuku ozara. O batara Horeb, ugwu Chineke. **2** N'ebe ahụ, mmuo ozi nke Onyenwe anyi mere ka o hụ ya n'oku na-ere n'etiti ohia. Mosis huru na o bu ezie na ohia ahụ na-enwu oku ma o naghi ere oku. **3** N'ihini ya, Mosis chere n'obi ya si, "Aga m aga nso leruo ihe omimi a anya, otu oku si

enwu ma oħija anaghi ere oku.” 4 Mgbe Onyenwe anyi huru na o tughariri ka o hu ihe na-eme, Chineke kpoo ya oku site n’ime oħija ahụ, “Mosis! Mosis!” O si, “Lekwa m n’ebe a.” 5 Mgbe ahụ, o sirị ya, “Abiakwala nso. Yipu akpukpoukwu gi, n’ihi na ebe i guzo bu ala di nso.” 6 O sirị, “Abu m Chineke nke nna gi. Chineke nke Ibrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob.” Mosis zoro ihu ya, n’ihi na o turu egwu ilegide Chineke anya. 7 Mgbe ahụ Onyenwe anyi sirị, “N’ezie, ahula m nhuju anya nke ndi m no n’Ijpt, anukwala m mkpu akwa ha, n’ihi aka ike nke ndi na-achi ha dika ndi ohu. N’ihi na ama m ahuhu ha na-agabiga. 8 Ya mere, agbadatala m inaputa ha site n’aka ndi Ijpt na ikpoputa ha site n’ala ahụ, idubata ha n’ala oma ahụ, nke sara mbara, ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya. Ala ebe ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi. 9 Ugbo a, akwa umu Izrel eruola m nti, ahukwala m otu ndi Ijpt si na-emegbu ha. 10 Ugbo a, aga m eziga gi ka i jekwuru Fero, ka i duputa ndi m bu umu Izrel site n’ala Ijpt.” 11 Mosis sirị Chineke, “Onye ka m bu na m ga-ejekwuru Fero, meekwa ka umu Izrel site n’ala Ijpt puta?” 12 Chineke gwara ya si, “Aga m anonyere gi. Nke a ga-abu ihe ama nye gi na o bu m na-eziga gi. Mgbe i sitere n’ala Ijpt kpoputa umu Izrel, unu niile ga-efe m ofufe n’elu ugwu a.” 13 Ma Mosis juru Chineke si, “O buru na m agwa umu Izrel si, ‘Chineke nna nna unu zitere m izi unu ozi,’ ha ga-aju m si, ‘Gini bu aha ya?’ Gini ka m ga-aza ha?” 14 Chineke sirị Mosis, “ABU M ONYE M BU. Naani gwa umu Izrel na ‘ABU M zitere gi.’” 15 Chineke gakwara n’ihu gwa Mosis si, Si otu a gwa umu Izrel okwu. “Onyenwe anyi, Chineke nna nna unu, Chineke Ibrahim, Chineke Ajizik na Chineke Jekob, zitere m ibjakwute unu.” Nke a bu aha m ruo mgbe ebighi ebi, aha nke e ji echeta m site n’ogbo ruo n’ogbo. 16 “Gaa, kpoputa ndi okenye Izrel niile zie ha si, ‘Onyenwe anyi Chineke nna nna unu, Chineke Ibrahim, Chineke Ajizik, na Chineke Jekob, egosila m onwe ya, si m, Eleruola m onodu unu anya hu ihe a na-eme unu n’ala Ijpt. 17 Ekweela m nkwa ikpoputa unu site n’ahuhu unu na-ahu n’ala Ijpt duru unu baa n’ala nke ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi n’ime ya. Ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya.’ 18 “Ndi okenye Izrel ga-anabata ozi gi. Mgbe ahụ gi na ha gaseo gaa n’ihu eze Ijpt gwa ya si, ‘Onyenwe anyi, Chineke ndi Hibru ezutela anyi. Kwere ka anyi gaa njem n’ime ozara abali ato gaa churo Onyenwe anyi Chineke anyi aja.’ 19 Amaara m riji na eze Ijpt agaghị ekwe ka unu gaa, tutu ruo mgbe e ji aka ike kwagide ya. 20 Ma aga m esetipu aka m tie Ijpt ihe otiti, site n’ihe iribama di iche iche nke m ga-eme n’etiti ya. Mgbe nke a gasiri, o ga-ahapu unu ka unu laa. 21 “Aga m emekwa ka unu nweta amara n’ihu ndi Ijpt, ka unu ghara igba aka mgbe unu na-ala. 22 Nwanyi obula ga-ariso site n’aka nwanji Ijpt onye agbataobi ya na nwanji obia bi n’ulo ya, ihe niile e ji olocha na oloedo kpuo, na akwa di iche iche. Unu gayikwasị ha umu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom, bja si otu a kwakoro ngwongwo ndi Ijpt.”

4 Mosis zaghachiri ya si, “Gini ga-eme ma o buru na ha agaghị ekwenye ihe m kwuru maobu aju ige m nti? O buru na ha asi, ‘Onyenwe anyi egosighi gi onwe ya.’” 2 Ma Onyenwe anyi juru Mosis ajuu si ya, “Gini ka i ji n’aka?” Mosis zara si, “O bu mkpanaka.” 3 Onyenwe anyi sirị ya,

“Tupu ya n’ala.” Mosis tupuru ya n’ala. Ma otu mgbe ahụ, o ghoro agwo. Mosis sitere n’ebe agwo ahụ no gbapu oso. 4 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozo si ya, “Jide agwo ahụ aka n’odudu ya.” Mgbe Mosis mere nke a, agwo ahụ ghoghachikwara mkpanaka. 5 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “O buru na i mee ihe iribama a, ha ga-ekwere ihe i gwara ha. Ha ga-aghota na Onyenwe anyi Chineke nna nna ha, Chineke Ibrahim, Chineke Ajizik, na Chineke Jekob gosiri gi onwe ya.” 6 Onyenwe anyi gwara ya okwu ozo si, “Tinye aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mgbe Mosis tinyere aka ya weputa ya, o choputara na ekpenta juputara n’aka ahụ nke na-enwu ezi ocha. 7 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Tinyekwa aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mosis mere otu a. Mgbe o weputara aka ya ozo, o huru na o dighachiri dika akuku anu ahụ ya ndi ozo. 8 Mgbe ahụ Onyenwe anyi sirị, “O buru na umu Izrel ekweghi gi maobu nabata ihe ama nke mbu, ha ga-ekwe ihe iribama nke abuo a. 9 Ma o buru na ha ekwenyeghi n’ihe iribama abuo ndi a ma o bukwanu gee gi nti; kute mmiri n’osimiri Naili, wupu ya n’ala akoro. Mmiri ahụ nke i kutere site n’osimiri ga-agbanwe, gho obara n’ala akoro.” 10 Mosis sirị Onyenwe anyi, “Biko Onyenwe m, abughị m onye mara ekwu okwu. O nwebeghi oge m ji buru onye oka okwu, na mgbe gara aga maobu site na mgbe i gwara ohu gi okwu. Lee, onye nwere ire na egbugbere onu di arọ ka m bu.” 11 Onyenwe anyi juru Mosis ajuu si, “Onye mere onu mmadu? Onye na-emekwa ka nti mmadu chie ya, maobu ka mmadu daa ogbi? Onye na-eme ka mmadu hu uzo, maobu kpuo isi? O bughi mu onwe m bu Onyenwe anyi? 12 Ugbo a, gaa mee ihe m gwara gi. Aga m enyere gi aka ikwu okwu nke oma. Aga m agwakwa gi ihe i ga-ekwu.” 13 Ma o rioro, “Biko Onyenwe m, ziganu onye ozo.” 14 Onyenwe anyi were iwe di oku megide Mosis si ya, “Kedu maka nwanne gi nwoke Eron onye Livayi, amaara m na o bu onye oka okwu. Lee, o na-abia izute gi. O ga-anuri onu mgbe o chotara gi. 15 I ga-agwa ya okwu, tinye okwu gi n’onu ya. Aga m enyere unu abuo aka ikwu okwu nke oma, aga m ezikwa unu abuo ihe unu ga-eme. 16 O ga-abu onye na-ekwuchite onu gi n’ebe ndi mmadu no. I ga-anọ dika Chineke n’ebe o no, n’ihi na i ga-agwa ya ihe niile o ga-ekwu. 17 Ma i ga-ejide mkpanaka a di n’aka gi ka i nwee ike jiri ya mee ihe iribama.” 18 Emesia, Mosis loghachiri n’ulo ebe o bi, jekwuru Jetro ogo ya nwoke rioro ya si, “Biko kwere ka m laghachi n’Ijpt gaa choputa ma o nwere ndi ikwu m ka di ndu.” Jetro sirị, “Gaa n’udo.” 19 Ugbo a Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n’ala Midia si ya, “Laghachi Ijpt n’ihi na ndi niile choro igbu gi anwuchaala.” 20 Mosis kpoo ruo nwunye ya, na umu ya ndi ikom, nokwasị n’elu inyinya ibu, laghachi n’ala Ijpt. O jikwa mkpanaka Chineke ahụ n’aka ya. 21 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Mgbe i ruru Ijpt, hu na i gara n’ihu Fero mee ihe ebube niile m nyere gi ike ime. Ma aga m eme ka obi ya sie ike, ka o ghara ikwe ka ndi m laa. 22 I ga-agwa Fero okwu si ya, ‘Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Izrel bu Okpara m. 23 Agwara m gi okwu si, ‘Hapu nwa m nwoke ka o si n’ala Ijpt puo gaa ebe o ga-anọ fee m ofufe,’ ma i juru aju. Ugbo a aga m egbu okpara gi.” 24 Mgbe Mosis na ezinaulo ya na-alaghachi Ijpt, ha rutere ebe ha ga-ezu ike abali. N’ebe ahụ, Onyenwe anyi bjakwutere Mosis choro igbu ya. 25 Ma Zipora nwunye Mosis weere mma ntakiri bie nwa ya ugwu. O were ihe o biputara n’ugwu a metu n’ukwu Mosis, kwuo si, “N’ezie, i

bù di ọbara n'ebe m nọ." 26 N'ihu ya, Onyenwe anyị hapuru Mosis. (Mgbe ahụ, Zipora kwuru si, "Ị bu di ọbara," n'ihu obibi ugwu ahụ.) 27 Ugwu a, Onyenwe anyị gwara Eron okwu si, "Gaa n'ime ọzara ka izute Mosis." Eron gara jekwuru Mosis n'ugwu Horeb, ugwu Chineke, sutu ya onu. 28 Mgbe ahụ Mosis gwara Eron ihe niile Onyenwe anyị ziri ya ka o kwuo, ya na ihe ịrịbama ndị ahụ niile o nyere n'ihu ka o mee. 29 Mosis na Eron jeruru Ijpt kpọọ nzuọ ndị okenye umu Izrel niile. 30 Eron gwara ha ihe niile Onyenwe anyị gwara Mosis. Mosis, n'onwe ya mere ihe ịrịbama ahụ niile n'ihu anya ha. 31 Mgbe ahụ, ha kwenyere; dika ha nuru na Onyenwe anyị etetala umu Izrel, ma hukwa ahuhu ha. Ha kporo isiala fee ya ofufe.

5 Emejsa, Mosis na Eron jekwuuru Fero guzo n'ihu ya gwa ya okwu si, "Ihe a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Hapu ndi m ka ha gaa meere m mmemme di nso n'ime ọzara.'" 2 Fero zara si, "Onye ka Onyenwe anyị bu m ga-eji gee nti n'olu ya ihapu umu Izrel ka ha si n'ebe a puo? Amaghi m onye o bu, agaghị m ekwekwa ka Izrel gaa ebe obula." 3 Ha zara si, "Chineke ndi Hibru zutere anyi. Biko kwere ka anyi gaa njem ubochi ato n'ime ọzara n'ebe ahụ churo Onyenwe anyi Chineke anyi aja. O buru na anyi aju ige nti n'olu ya, o ga-eji orja ojoo maobu mma agha kpochapu anyi." 4 Eze Ijpt zara ha si, "Mosis na Eron, gini mere unu ji na-ewepu umu Izrel aka site n'oru ha? Laghachinu n'oru unu!" 5 Fero gara n'ihu si, "Lee, ka ndi obodo a si di otutu ugwu a, ihe unu na-eme bu naani igbochi ha iru oru ha." 6 N'ubochi ahụ kwa, Fero nyere ndi nlekota umu Izrel na ndi o mere ndiji n'ebe umu Izrel n'ihu si, "Unu enyekwala umu Izrel ahija ha ga-eji kpo brik dika unu na-eme n'oge gara aga. Kama, ha ga-achota ahija ahụ n'onwe ha. 8 Ozo, meenu ka onuogugu brik ha na-akpu diri ka o di na mbu, unu emela ka o diri ala. Ha bu ndi umengwu. O bu ya mere ha ji na-eti mkpu, 'Ka anyi gaa n'ozara gaa churo Chineke anyi aja.' 9 Nyenu ha oru di ike, nke ga-ezi ha na ha ekwesighi ina nti n'okwu ugha Mosis na Eron na-ekwuru ha." 10 Ndi na-achi ndi ohu na ndi nlekota jekwuuru umu Izrel si ha, "Ihe a ka Fero kwuru: 'Agaghị m enyeka unu ahija ozo. 11 Gaanu chotara onwe unu okporo ahija ebe obula unu nwere ike ichota ya, ma nke a agaghị eme ka e gbulata oru unu kwesiri iru.'" 12 Ya mere ndi ha gbasasiri n'ala Ijpt niile ichikota okporo ahija ha ji akpu brik. 13 Ndi na-achi ha nogidere na-akwagide ha si ha, "Ruchaanu oru unu kwesiri iru n'ubochi dika unu si aru ya mgbe a na-enye unu ahija." 14 Ndiisi oru Fero malitere iti ndi Izrel ha hoputara maka inyere ha aka ilekota ndi oru ihe, na-aju ha ajuju si, "Gini mere unu akputaghi oke onuogugu brik unu kwesiri ikputa unyaahu maobu taa?" 15 Mgbe ahụ, ndisi oru ndi Izrel bjakwutere Fero kwaara ya akwa si ya, "Gini mere i ji si otu a na-emeso ndi ohu gi mmeso? 16 O dighi okporo ahija a na-enye ndi ohu gi, ma ha na-asj anyi, 'Kpunu brik!' A na-etikwa ndi ohu gi ihe, ma ita eta ekwesighi idiri anyi kama ita eta diri ndi gi." 17 Fero zaghachiri ha si, "Ndi umengwu! N'ezie ndi umengwu ka unu bu. O bu ya mere unu ji nogide na-asj, 'Ka anyi gaa churo Onyenwe anyi aja.'" 18 Laghachinu azu ugwu a n'oru unu. A gaghị enye unu okporo ahija obula. Ma unu ga-aruputari onuogugu brik di ka a choro n'aka unu." 19 Ndiisi oru umu Izrel ghotara na ha no na nsogbu mgbe a gwara ha okwu si ha, "Unu ga-akputari onuogugu brik unu kwesiri ikpu

kwa ubochi." 20 Mgbe ha si n'ihu Fero puo, ha zutere Mosis na Eron ebe ha no na-eche ha. 21 Ndi nlekota oru ndi a gwara Mosis na Eron okwu si, "Ka Onyenwe anyi lee unu anya ma kpee unu ikpe. Unu emeela ka anyi buru ihe na-esi ajo isi n'ihu Fero na ndi na-ejere ya ozi. Unu etinyela mma agha n'aka ha nke ha ga-eji gbuo anyi." 22 Mgbe ahụ Mosis laghachikwuru Onyenwe anyi juo ya si, "Onyenwe anyi, gini mere i ji butere ndi a nsogbu? Gini mere i ji zite m? 23 N'ihu na site na mgbe m jekwuuru Fero gwa ya okwu n'aha gi, o meela ka nsogbu dakwasị ndi a, ma i naputabeghi ndi gi."

6 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, "Ugwu a, i ga-ahụ ihe m ga-eme Fero. N'ihu ike aka m, o ga-zipu ha. N'ihu ike aka, o ga-achupu ha site n'ala ya." 2 Chineke gara n'ihu gwa Mosis si, "Mụ onwe m bu Onyenwe anyi." 3 Egosiri m Ebrahim na Ajzik na Jekob onwe m dika Chineke, Onye puru ime ihe niile. Ma o dighi mgbe m mere ka ha mata aha m dika Onyenwe anyi. 4 Emerem m ka ogbugba ndu m guzosie ike n'etiti mu na ha, ogbugba ndu nke inye ha ala Kenan ebe ha biri dika ndi obia. 5 Ugwu a, anula m isu ude umu Izrel, bu ndi ahụ ndi Ijpt mere ka ha buru ndi ohu. Echetakwala m ogbugba ndu m. 6 "Ya mere, gwa umu Izrel, 'Abu m Onyenwe anyi. Aga m akpopta unu site n'onodu ibu ohu ndi Ijpt. Aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'onodu ibu ndi ohu nye ha. Aga m eji aka ike m nke m ga-esetipu, ya na ihe ngosiputa di ukwu nke ikpe ikpe m, gbaputa unu. 7 Mgbe ahụ, aga m ewere unu ka unu buru ndi m. Aga m abu Chineke unu. Unu ga-amata na m bu Onyenwe anyi, onye kpoputara unu site n'aka ibu ohu n'ala Ijpt. 8 Aga m akpobata unu n'ala ahụ m weliri aka m elu, nuo n'iyi, nye Ebrahim, na Ajzik, na Jekob, ime ka o buru ihe nkeata unu. Abu m Onyenwe anyi." 9 Mosis gwara umu Izrel ihe ndi a, ma ha egeghi nti n'ihu ida mba nke obi ha na ahuhu sitere na ndogbu n'oru ha. 10 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozo si, 11 "Gaa gwa Fero eze Ijpt, ka o hapu umu Izrel ka ha puo n'ala ya." 12 Mosis kwuru n'ihu Onyenwe anyi si, "Mgbe umu Izrel na-aghaghị m nti, ole otu Fero ga-esi naa m nti? Nke ka nke, enweghi m ike ikwu okwu nke oma." 13 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu banyere umu Izrel na banyere Fero eze Ijpt. O nyere ha iwu si ha site n'ala Ijpt kpoputa umu Izrel. 14 Ndi a bu aha ndiji ebo Izrel niile. Umụ ndi ikom Ruben, okpara Izrel bu, Hanok na Palu, Hezron na Kami. Ndi a bu agburu Ruben. 15 Umụ ndi ikom Simion bu, Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoha na Shaul (onye nne ya bu onye Kenan). Ndi a bu agburu Simion. 16 Ndi a bu umu ndi ikom Livayi n'usoro e si muo ha: Geshon, Kohat na Merari. Livayi n'onwe ya gbara nari afo na iri afo ato na asaa mgbe o nwuru. 17 Umụ ndi ikom Geshon, n'agburu ha, bu Libni na Shimei, n'usoro ezinaulo ha. 18 Umụ ndi ikom Kohat bu, Amram, Izha, Hebron na Uziel. Kohat gbara nari afo na iri afo ato na ato mgbe o nwuru. 19 Umụ ndi ikom Merari bu Mahali na Mushi. Ndi a niile si n'agburu Livayi, dika ihe e dere banyere ha si di. 20 Amram luru Jokebed, nwanne nna ya. Eron na Mosis bu umu ha ndi ikom. Ma Amram gbara nari afo na iri afo ato na asaa mgbe o nwuru. 21 Umụ ndi ikom Izha bu Kora, Nefeg na Zikri. 22 Umụ ndi ikom Uziel bu, Mishael, Elzafan na Sitri. 23 Eron luru Elisheba, nwa Aminadab, na nwanne nwanji Nashon. Umụ ha bu, Nadab, na Abihu, Elieza na Itama. 24 Umụ ndi ikom Kora bu, Asja, Elkena na Abiasaf.

Ndị a bu ndị ikwu Kora. **25** Elieza, nwa Eron luru otu n'ime umu Putiel, onye mtaara ya Finehaz. Ndị a bu aha ndisi ezinaulo Livay dika ikwu ha si di. **26** O bukwa Mosis na Eron ka Onyenwe anyi gwara okwu si, "Sitenu n'ala Ijpt duputa umu Izrel dika onogogu ha si di." **27** Ha bu ndi gwara Fero, eze Ijpt okwu banyere ime ka umu Izrel site n'ala Ijpt puo. **28** O bukwa otu Mosis na Eron ahụ. **29** Otu ubochi, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'Ijpt, **29** o siri ya, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi, gaa gwa Fero eze Ijpt ihe niile m gwara gi." **30** Mosis kwuru n'ihu Onyenwe anyi si, "Lee, abu m onye nadighi ekwuzi okwu nke oma, ginj mere Fero ga-eji gee nti n'ihe m ga-gwa ya?"

7 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Emeela m gi ka i dirj ka Chineke n'ebe Fero no. Nwanne gi Eron ga-abukwa onye amuma gi. **2** I ga-agwa Eron ihe niile m gwara gi. O ga-ekwukwa ha n'ihu Fero, rijo ya ka o kwere ka umu Izrel hapu ala Ijpt. **3** Ma aga m eme ka obi Fero sie ike. O bu ezie na m ga-eme otutu ihe jribama n'ihe ebube n'ala Ijpt, **4** ma Fero agaghị ege unu nti. Mgbe ahụ aga m eme ka aka m bjakwasi Ijpt. Aga m esite n'oke oru nke ikpe omuma di oke egwu, mee ka ndi m, Izrel, dika usuu ha niile si di, site n'ala Ijpt puo. **5** Ndị Ijpt ga-amata n'ezie na m bu Onyenwe anyi, mgbe m setipuru aka n'Ijpt, ma site n'etiti ha kpopta umu Izrel." **6** Mosis na Eron mere dika Onyenwe anyi nyere ha iwu. **7** N'oge a, mgbe ha gwara Fero okwu, Mosis agbaala iri afọ asato. Ma Eron agbaala iri afọ asato na ato. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si, **9** "Mgbe Fero ga-gwa unu okwu si, 'Meenu ihe ebube.' I ga-agwa Eron okwu si ya, 'Were mkpanaka gi tupu ya n'ala n'ihu Fero.' O ga-agho agwo." **10** Mgbe ahụ, Mosis na Eron jekwuuru Fero mee dika Onyenwe anyi nyere ha n'iwu. Eron tupuru mkpanaka ya n'ala n'ihu Fero na ndi ozi ya. O ghoru agwo. **11** Ma Fero kpokotara ndi maara ihe, na ndi mgbaasi, na ndi majiki no n'Ijpt. Ha bjara mee udi ihe jribama ahụ Mosis na Eron mere site n'ihe nzuzo nke akaoru ha. **12** Onye obula n'ime ha tupuru mkpanaka ya, nke ghokwara agwo. Ma mkpanaka ahụ Eron tupuru, nke ghoru agwo, loro mkpanaka ndi ahụ niile ndi Ijpt tupuru. **13** Fero nyichiri obi ya, mee ka o sie ike. O ghegi Eron na Mosis nti dika Onyenwe anyi kwuru. **14** Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Obi Fero siri ike. O bu nke a mere o ji na-aga n'ihu na-aju ka ndi m laa. **15** Ma otu o di; n'isi ututu echi, jekwuuru Fero tupu o gaa n'osimiri. Guzoro n'akuku osimiri Naij, jidekwa mkpanaka ahụ ghoru agwo n'aka gi. **16** I ga-agwa Fero si, 'Onyenwe anyi, Chineke ndi Hibru, ezitela m ka m gwa gi si, hapu ndi m ka ha gaa n'ozara fee m ofufe. Tutu ruo ugbo a, i juru ige nti.' **17** Ugbo a Onyenwe anyi kwuru nke a si, 'I ga-amata site na nke a na mu onwe m bu Onyenwe anyi. Aga m ewere mkpanaka a nke m ji n'aka tie n'osimiri Naij. O ga-agbanwe ghoru obara. **18** Azu niile di n'ime ya ga-anwu. Osimiri ahụ ga-esikwa isi dika ihe rere ure. Nke a ga-eme ka o buru ihe rara ahụ nye ndi Ijpt inu mmiri site na ya.'" **19** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Gwa Eron ka o setipu mkpanaka ya n'elu mmiri niile di n'Ijpt. Nke a metutara osimiri ha niile, mmiri ntakiri ha niile, odo mmiri ha niile, na ebe niile ha na-echekota mmiri. Obara ga-eputa ebe niile n'Ijpt, ite mmiri na ite aja na ite osisi niile." **20** Mosis na Eron mere di ka Onyenwe anyi nyere ha n'iwu ime. N'ihu Fero na ndisi oru ya, Eron weliri

mkpanaka ya tie ya n'elu mmiri di n'osimiri Naij. N'otu ntibi anya, mmiri ahụ gbanwere ghoru obara. **21** Ka azu di n'ime mmiri Naij nwusiri, mmiri ahụ malitere na-esi isi ojoo, nke mere ka ndi Ijpt hapu inwe ike inu mmiri sitere na ya. Obara juputakwara n'ala Ijpt niile. **22** Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ka mmiri chaa obara obara. Nke a mere ka Fero nyichie obi ya. O naghị Mosis na Eron nti, dika Onyenwe anyi gwara ha o ga-eme. **23** Fero tughariri laghachi n'uloze ya, na-echeghi echiche banyere ihe niile ahụ e mere. **24** Ya mere, ndi Ijpt niile gwuru olulu mmiri n'akuku osimiri ahụ icho mmiri onunu ebe ha na-enweghi ike inu mmiri sitere n'osimiri Naij. **25** Ubochi asaa gasiri, site n'ubochi Onyenwe anyi tichara ihe otiti ahụ na Naij.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Jekwuuru Fero gwa ya, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru. Hapu ndi m, ka ha gaa fee m ofufe. **2** O buru na i ju ihapu ha ka ha gaa, aga m eme ka awo juputa n'ala Ijpt niile. **3** Osimiri Naij ga-eputa n'awo. Ha ga-abata n'uloze gi na n'ime onuulo ndina gi, ma n'elu ihe ndina gi, ma n'ulo ndi na-ejere gi ozi, ma n'ulo ndi gi niile, na n'ebe a na-esi nri, ma n'ime ihe e ji agwakota utu oha. **4** Awo ndi a ga-arigokwa n'ahu gi, na n'ahu ndi gi, na n'ahu ndi na-ejere gi ozi.'" **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Gwa Eron, 'Setipu aka gi ya na mkpanaka gi n'elu osimiri niile, na mmiri nta na odo mmiri ndi Ijpt, mee ka awo juputa ala Ijpt niile.'" **6** Eron setipuru aka n'elu mmiri niile nke Ijpt, awo putara kpuchie ala ahụ niile. **7** Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ihe ahụ Mosis na Eron mere. Ha mekara ka awo juputa ala ahụ niile. **8** Fero kporo Mosis na Eron rijo ha si, "Rionu Onyenwe anyi ka o wepuru mu na ndi m awo ndi a. Emesia aga m ekwe ka ndi gi gaa churo Onyenwe anyi aja." **9** Mosis zaghachiri Fero si, "Gi ka o dirj igwa m mgbe m ga-arjo arirjo a n'isi gi na n'isi ndi gi, ka e wezuga awo ndi a site n'ulo unu, ma hapu naani ndi no n'osimiri Naij." **10** Mgbe ahụ Fero siri Mosis, "Achoro m ka i mee ya echi." Mosis zaghachiri Fero si, "O di mma, ka o dirj dika i kwuru. Mgbe ahụ, i ga-amata na o nweghi onye dika Onyenwe anyi Chineke anyi. **11** Awo ndi a niile ga-apu site n'ebe i no, na site n'ulo gi na site n'ulo ndi na-ejere gi ozi na site n'ulo ndi Ijpt niile. O bu naani n'osimiri Naij ka ha ga-anu." **12** Mgbe Mosis na Eron sitere n'ulo Fero puo, Mosis kpokuru Onyenwe anyi ka o wepu awo ndi a o mere ka ha bjakwasi Fero. **13** Onyenwe anyi mere ihe Mosis rijo. Awo ndi ahụ niile nwuru n'ime ulu, na n'ama, na n'ohia. **14** E kpokotara ozu awo ndi a niile n'ebe di iche iche. Isi ojoo ha wetara n'ala ahụ di egwu. **15** Ma mgbe Fero huru na awo ndi a anwuchaala, o mechiri obi ya ju ige Mosis na Eron nti, dika Onyenwe anyi kwuru na o ga-eme. **16** Ya mere, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Gwa Eron, setipu mkpanaka gi, tie n'aja nke ala n'ala Ijpt niile, aja ya ga-agho anwu nta nke nata ata." **17** Mosis na Eron mere nke a. Mgbe Eron setipuru aka tie mkpanaka ya n'elu ala, anwu nta juputara n'ala Ijpt niile, n'ahu ndi mmadu, na n'ahu anumanu ha. Ndanda ndi a juputakwara n'uzuzu niile di n'ala ahụ. **18** Ndị Ijpt na-eme majiki gbaliri iji ihe nzuzo ha mee otu ihe ahụ Eron mere, ma ha enweghi ike ime ka anwu nta obula puta. Ebe o bu na anwu nta ndi a juputara n'ahu mmadu na n'ahu anumanu niile. **19** Naani ihe ndi na-eme majiki gwara Fero bu, "Nke a bu akaoru Chineke." Ma Fero mere ka obi ya sie ike. O choghi

ige, o bɔladɔ ndi majiki ya nti, dika Onyenwe anyi kwuru na o ga-eme. **20** Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, “Bilie n’isi ututu echi jekwuru Fero. Mgbe o ga-aga n’osimiri, gwa ya okwu si, ‘Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **21** O buru na i choghi ime otu a, aga m eme ka igwe ijiji juputa n’ala Ijpt niile. Ha ga-ajuputa gi n’ahu na n’ahu ndi na-ejere gi ozi, na n’ahu ndi gi niile, na n’ime ulo unu niile. **22** “N’ubochi ahu, igwe ijiji ndi a agaghị emetu ndi no na Goshen ebe ndi m bi. Mgbe ahu ka i ga-amata na mu bu Onyenwe anyi bjara ije n’ala a. **23** Aga m emekwa ka o puta ihè na o nwere ihe di iche n’etiti ndi m na ndi gi. Ihe irjibama a ga-emezukwa echi.” **24** N’echi ya, Onyenwe anyi mere dika o kwuru. Igwe ijiji di egwu n’onuogugu bjara n’ala Ijpt, juputa n’ulo Fero, na n’ulo ndi niile na-ejere ya ozi, na n’ala Ijpt niile. E mere ka ala Ijpt buru ihe e ji ijiji mebie. **25** Mgbe ihe ndi a na-eme, Fero kporo Mosis na Eron gwa ha okwu si, “Gaanu churo Chineke unu aja, ma ka o buru n’ala Ijpt.” **26** Mosis zaghachiri Fero si, “Nke ahu abughi ihe ziri ezi, n’ihi na aja anyi na-aga ichuru Onyenwe anyi Chineke anyi bu ihe ruru aru n’anya ndi Ijpt. O buru na anyi achoo aja a n’ihu ha, ha ga-eji nkume tugbuo anyi. **27** Anyi ga-aga njem ubochi ato n’ime ozara gaa churo Onyenwe anyi Chineke anyi aja, dika o nyere anyi iwu ka anyi mee.” **28** Fero zaghachiri ha si, “Aga m ekwenye ka unu ga churo Onyenwe anyi Chineke unu aja n’ozara, ma unu agaghị aga ebe di anyi. Ugbu a, kperenu m ekpere.” **29** Mosis zara Fero si ya, “Ngwangwa m si n’ihu gi puo, aga m ario Onyenwe anyi aririo. Echi, a gasite n’ulo Fero, na n’ulo ndi na-ejere ya ozi, na n’ulo ndi Ijpt niile wezuga ijiji ndi a. O ga-adj mka na Fero ga-elezi anya hapu igho aghugho ozo site iju ka umu Izrel gaa churo Onyenwe anyi aja.” **30** Mgbe ahu, Mosis sitere n’ihu Fero puo rjoo Onyenwe anyi ka o mee ka ijiji ndi a gabiga. **31** Onyenwe anyi mere dika Mosis rjoro. Ijiji ndi a sitere n’ulo Fero na ulo ndi na-ejere ya ozi na ulo ndi Ijpt niile puo. O nwekwaghị ijiji o bula foduru n’ala ahu. **32** Ma n’oge a, Fero gara n’ihu ime ka obi ya sie ike. O kweghi ka umu Izrel laa.

9 Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, “Jekwuru Fero si ya. ‘Nke a bu ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, ‘Hapu ndi m ka ha gaa fee m.’ **2** O buru na i ju, ma gaa n’ihu igbochi ha, **3** aka Onyenwe anyi ga-ewebata oke orja na-efe efe nke ga-abjakwasị igwe anu ulo unu niile di n’ubi. Ya bu, inyinya unu, na inyinya ibu unu, na inyinya kamel unu, na ehi unu, na aturu unu na ewu unu. **4** Onyenwe anyi ga-akpa oke n’etiti anu ulo ndi Ijpt na nke ndi Izrel. N’ihi ya, o nweghi anu ulo obula si n’etiti anu ulo ndi Izrel ga-anwu.” **5** Onyenwe anyi ekwuola oge nke a ga-amalite si, “Echi ka Onyenwe anyi ga-eme ihe di otu a n’ala a.” **6** N’ututu echi ya, Onyenwe anyi mere dika o kwuru. Igwe anu ulo niile di n’Ijpt nwuru. Ma o dighi otu n’ime anu ulo umu Izrel nwuru. **7** Mgbe ahu Fero zipuru ndi mmadu ndi gara choputa na o nweghi otu n’ime anu ulo umu Izrel nwuru. Ma o buladi mgbe o choputara na nke a bu eziokwu, o gbanweghi obi ya, o nogidere ju ikwe ka ndi Izrel laa. **8** Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si, “Sitenu n’ekwu e ji esi nri kporo ntu nke Mosis ga-awuli elu n’ihu Fero. **9** Ntu ahu ga-efesasi, dika uzuzu n’ala Ijpt niile. O ga-ebute etuto nke ga-agho onya n’ahu ndi mmadu na umu anumanu di iche iche di n’ala ahu niile.” **10** Mosis na Eron kpooro ntu gaa guzo n’ihu Fero.

Mgbe Fero no na-ele anya Mosis wuliri ntu ahu elu. O ghoro etuto, nke gbawara ghozo onya n’ahu umu mmadu na umu anumanu niile. **11** Ndi majiki Ijpt enweghi ike iguzo n’ihu Mosis, n’ihi etuto ndi juputara ha n’ahu dika o di n’ahu ndi Ijpt ndi ozo. **12** Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike. O juru ige Mosis na Eron nti dika Onyenwe anyi gwara Mosis na o ga-eme. **13** Onyenwe anyi gwara Mosis ozo si, “Bilie n’isi ututu echi gaa gwa Fero okwu si ya, ‘Nke a bu ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **14** Ma o bughi ya, n’oge a, aga m ezite orja ojoo niile nke na-efe efe, ka ha bjakwasị gi, na ndi na-ejere gi ozi, na ndi Ijpt niile. Nke a ga-eme ka unu ghota na o dighi Onye ozo dika m n’elu uwa niile. **15** N’ihi na tupu oge a, agaara m esetipu aka m, jiri ajo oria tie gi na ndi gi niile nke ga-egbuchapu unu site n’elu uwa. **16** Ma o bu n’ihi nke a ka m ji guzobe gi, ka m gosiputa ike m n’ebe jno, ka e nwe ike kwusaa aha m n’uwa niile. **17** Ma i no na-ebuli onwe gi elu megide ndi m, ju na ha agaghị ala. **18** Ya mere, n’oge dika oge a echi, aga m ezipu oke ifufe nke ya na akummiri igwe so n’ala Ijpt niile. Udi ifufe a adbeghi mbu n’ala Ijpt, malite n’oge a toro ntola ya rute ugbu a. **19** Ya mere, nye iwu ka a gaa ngwangwa n’ubi unu webata anu ulo unu na ihe ndi ozo unu nwere n’ebe a ga-echebe ha, n’ihi na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so ga-egbu mmadu na anu ulo obula a hapuru n’ezi.” **20** Ufodu ndi na-ejere Fero ozi, ndi na-atu okwu Onyenwe anyi egwu mere ngwangwa gaa dulata unu ulo ha, na ndi ohu ha. **21** Ma ndi ahu na-enweghi nrube isi nye okwu Onyenwe anyi hapuru ndi ohu ha nakwa anu ulo ha n’ohia. **22** Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis, “Setipu aka gi n’eluigwe. Nke a ga-eme ifufe nke ya na mkpuru mmiri so malite izokwasị ala Ijpt niile, na umu mmadu, na anumanu, na ihe niile a kuru n’ubi n’Ijpt.” **23** Mgbe Mosis setipuru mkpanaka ya n’ihu eluigwe, Onyenwe anyi zidatara egbe eluigwe na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so. Amuma egbe eluigwe chakwara n’ala. Ya mere, Onyenwe anyi zidatara oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so n’ala Ijpt. **24** Mkpuru mmiri dara, amuma gbukwara n’ihu nakwa n’azu. N’ezie, o bu oke ifufe di njo, udi nke a na-ahutubeghi n’ala Ijpt kemge o ghoro nnukwu mba. **25** Mkpuru mmiri ahu tigburu ihe niile di n’ohia, ma mmadu ma anumanu niile di n’ala Ijpt. O feturu ihe niile na-epu n’ubi, ma ahijha niile di n’osisi. **26** Ma akuku ebe mkpuru mmiri ndi a na-erughi bu naani Goshen, ebe umu Izrel bi. **27** Mgbe ahu Fero ziri ozi ka a kpo Mosis na Eron. O kwuputara n’ihu ha si, “N’oge a, emehiela m. Onyenwe anyi bu onye ezi omume, mu na ndi m bu ndi mejoro. **28** Kpee ekpere rjoo Onyenwe anyi n’ihi na oke mkpuru mmiri na egbe eluigwe a ezuala. Aga m ekwe ka unu gaa, unu agaghị atufukwa mgbe.” **29** Mosis gwara Fero si ya, “Mgbe m si n’obodo a puo, aga m esetipu aka m n’ebe Onyenwe anyi no, egbe eluigwe a, na ifufe a nke ya na mkpuru mmiri so ga-akwasikwa. Site na nke a, i ga-amata na uwa niile bu nke Onyenwe anyi. **30** Ma amaara m na gi onwe gi na ndi na-ejere gi ozi adighi atu Onyenwe anyi Chineke egwu.” **31** Oke ifufe ahu nke ya na mkpuru mmiri so mebiri ihe a kuru n’ubi, dika flakisi na oka bali. N’ihi na n’oge a, oka bali emenyela isi, flakisi etojokwala maa ifuru. **32** Ma ifufe na mmiri ukwu ahu emebighi oka wiiti na spelti, n’ihi na ha achabeghi. **33** Mosis hapuru Fero si n’obodo ahu puo. O gbasapuru aka ya abuo n’ihu Onyenwe anyi, egbe eluigwe na mkpuru mmiri

ahụ kwụsiri. Mmiri ozuo kwụsịkwa izo n'ala ahụ. **34** Mgbe Fero hụrụ na mmiri ozuo na mkpuru mmiri na egbe eluigwe akwụsila, o mehere ozo. Ya na ndị na-ejere ya ozi gara n'ihu nyichie obi ha. **35** Ya mere, Fero mere ka obi ya sie ike. O juru ikwere ka umu Izrel puo, dika Onyenwe anyi gwararij Mosis.

10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Jekwuru Fero n'ihu na emeela m ka obi ya, na obi ndi na-ejere ya ozi sie ike, ka m nwee ike ruo oru iribama ndi a di iche iche n'etiti ha. **2** Nke a ga-abu akuko unu ga-akoro umu unu, na umu umu unu, banyere otu m si mesie ndi Ijpt ike, na otu m si ruo oru iribama m n'etiti ha, ime ka unu mata na m bu Onyenwe anyi." **3** Ozo, Mosis na Eron jekwuuru Fero gwa ya si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, 'O bu ruo olee mgbe ka i ga-aju iwedata onwe gi ala n'ihu m? Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **4** O buru na i ju ikwere ka ha gaa, n'utu echi, aga m ezite igurube n'ala Ijpt. **5** Igurube ndi a ga-ekpuchi ihu ala Ijpt niile, ka mmadu obula hapu ihu ala anya. Ha ga-erichapu ihe ndi foduru bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ na-emebigi, tinyere osisi niile na-eto eto n'ubi unu. **6** Ha ga-ejuputa n'ulo gi, na n'ulo ndi na-ejere gi ozi, na n'ulo ndi Ijpt niile. Ihe di otu a bu udi na-emetubeghi na mbu, nke nna gi maobu nna nna gi ha nahatubeghi udi ya site na mgbe ha bidoro ibi n'ala a tutu ruo ugbu a.'" Mgbe ahụ, Mosis tughariri hapu Fero puo. **7** Ndi na-ejere Fero ozi bjakwutere ya, juo ya si, "Ruo ole mgbe ka nwoke a ga-anogide na-aburu anyi ihe onwunwa? Hapu ndi a ka ha laa, ka ha nwee ike ike Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. O bu na i ghotabeghi na e bibiela Ijpt?" **8** Mgbe ahụ, a kpoghachiri Mosis na Eron azu n'ihu Fero. O gwara ha si, "O di mma, gaa feenu Onyenwe anyi Chineke unu ofufe." Fero jukwara ha si, "Olee ndi n'etiti unu ga-eso unu jee?" **9** Mosis zaghachiri si, "Anyi niile na-aga, umuntakiri na ndi okenye, umu anyi ndi ikom na ndi inyam, igwe ehi anyi na igwe ewu na aturu anyi; n'ihu na anyi na-aga ime memme di nso nye Onyenwe anyi." **10** Fero siri, "Ka Onyenwe anyi nonyere unu. Ma agaghi m ekwe ka unu na ndi inyam unu, na umuntakiri unu gaa. O doro anya na unu na-atu atumatu ojoo n'ime obi unu. **11** O gaghi adi otu a! Jenu naanị unu bu ndi ikom gaa fee Onyenwe anyi unu ofufe, n'ihu na nke a bu ihe unu narijo." Mgbe ahụ a chupuru Mosis na Eron site n'ihu Fero. **12** Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Setipu aka gi n'ala Ijpt ka igurube juputa na ya, kpuchie ebe niile, richapu ihe niile na-eto eto di n'ala ahụ bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ hapuru." **13** Ya mere, Mosis setipuru mkpanaka ya n'elu ala Ijpt, Onyenwe anyi mere ka ifufe nke si n'ebe anyanwu si awa fee n'ubochi ahụ niile na abali ahụ niile. N'utu ya, ifufe ahụ si n'ebe anyanwu si awa bubatara igurube ndi ahụ. **14** Ha niile kpuchichara ala Ijpt niile, site n'otu akuku ruo n'akuku nke ozo. Nke a bu mbata igurube kachasi ibe ya njo n'Ijpt. Ijpt agaghi enwekwa nke dika ya ozo. **15** Ha kpuchiri ala niile ruo mgbe ochichiri gbachiri ya. Ha richapuru ihe niile na-eto n'ubi, na mkpuru niile na-amị n'osisi, bu nke ifufe na mkpuru mmiri ukwu ahụ hapuru. N'ikpeazu, o dighi ahijia ndu foduru n'ala ma n'elu osisi n'Ijpt niile. **16** Natufughi oge, Fero ziri ozi ka a kpo Mosis na Eron. Mgbe ha bjara, o gwara ha si, "Emehiela m megide unu na Onyenwe anyi bu Chineke unu. **17** Biko gbaharakwa m mmehie nke a, ma rijo Onyenwe anyi bu Chineke unu ka o wepuru m

onwu nke a. Ekwere m nkwa na agaghi m ajukwa ozo ka unu laa." **18** Mosis hapuru Fero puo gaa kpeere Onyenwe anyi ekpere. **19** Ngwangwa, Onyenwe anyi zitere ikuku nke si n'ebe anyanwu na-ada bja, nke bupuru igurube ndi ahụ site n'ala Ijpt, buba ha n'Osimiri Uhie. O dikwaghi otu igurube foduru n'ala Ijpt niile. **20** Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, o kweghi ka umu Izrel gaa fee Chineke ofufe. **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Setipu aka gi abuo n'eluigwe ka ochichiri gbaa n'ala Ijpt niile." **22** Mosis setipuru aka ya n'eluigwe. Oke ochichiri gbara abali ato n'ala Ijpt niile. **23** Ndi Ijpt ahughi ihu ibe ha. Ha ahapughi ebe obibi ha abali ato ahụ. Ma umu Izrel nwere ihe n'ebe niile ha bi. **24** Mgbe ahụ, Fero kporo Mosis si ya, "Gaanu fee Onyenwe anyi unu ofufe. Unu na ndi inyam na umu unu nwere ike iga, ma unu ga-ahapu igwe ehi unu na igwe anu ulo unu gaa." **25** Mosis zara, "I ghaghi ihapu anyi ka anyi were ihe aja na aja nsure oku, nke anyi chee n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi. **26** Igwe anu ulo anyi ga-esoro anyi. O nweghi ihe o bu la anyi ga-ahapu n'ihu na anyi ga-eji ufodu n'ime ha fee Onyenwe anyi Chineke anyi ofufe. O bukwa naanị mgbe anyi ruru n'ebe ahụ ka anyi nwere ike imata ihe anyi ga-eji fee Onyenwe anyi anyi ofufe." **27** Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike. O kweghi ka ha laa. **28** Fero gwara Mosis si, "Si n'ihu m puo. Lezie anya hu na i biaghi n'ihu m ozo. Ubochi obula i nwara bja n'ihu m, onye nwuru anwu ka i ga-abu." **29** Mosis zaghachiri Fero si, "Ihe i kwuru di mma, agaghi m abjakwa n'ihu gi ozo."

11 Onyenwe anyi gwara Mosis, "Aga m ewetara Fero na Ijpt otu ihe otiti ozo. Mgbe nke a gasiri, o ga-ekwe ka unu si n'ebe a puo. N'ezikwu, o ga-eji aka ya chupu unu n'ala ya. **2** Gwa nwoke na nwanji Izrel obula ka ha jikere. Ha rijo ndi agbataobi ha bu ndi Ijpt, ka ha nye ha ihe obula e ji olaocha na laedo kpuo." **3** Onyenwe anyi mere ka umu Izrel nweta ihuoma n'ebe ndi Ijpt, na ndi agbataobi ha no. Nke ka nke, Mosis ghoroo onye a na-asopuru n'etiti ndi ozi Fero na n'ihu ndi Ijpt niile. **4** Ya mere, Mosis siri, "Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, 'N'ihe dika n'etiti abali taa, aga m agafe n'ime ala Ijpt niile. **5** Mgbe nke a na-eme, ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijpt ga-anwu, site n'okpara Fero, onye no ugbu a n'ocheeze ya, ruo n'okpara oho onye nwanji na-akwo ihe na nkume ikwo nri, na umu ehi niile e bu uzo muo. **6** Mgbe nke a mere, iti mkpu akwa di ukwu ga-adi n'ala Ijpt, udi ga-ada n'ala Ijpt niile nke na-adibeghi n'ala Ijpt, udi iti mkpu akwa nke na-agaghi adikwa ozo. **7** Ma n'ebe umu Izrel no, nkita agaghi agbo nwoke maobu nwanji maobu anyimanu obula uja.' Site na nke a, i ga-amata na Onyenwe anyi na-akpa oke n'etiti ndi Izrel na ndi Ijpt. **8** Ndi ochichiri gi ndi a ga-abia gbuo ikpere rijo m si m, 'Biko kporo ndi gi puo n'obodo anyi.' Mgbe ha mesiri nke a, aga m apu." Iwe were Mosis mgbe o si n'ulo Fero na-aputa. **9** Onyenwe anyi agwalarij Mosis si ya, "Fero agaghi ege gi nti. Nke a ga-enye m ohere ime otutu ihe ebube di iche iche n'Ijpt." **10** O bu ezie na Mosis na Eron mere ihe ebube ndi a n'ihu Fero, ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, ka o hapu ikwe ka umu Izrel si n'ala ya puo.

12 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu n'ala Ijpt si ha, **2** "Onwa a ga-aburu unu isi onwa. O ga-abu onwa mbu nke onwa niile n'afu unu. **3** Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha, N'afu obula, n'abali iri nke onwa a, nwoke obula

ga-eweta nwa aturū n'isi ezinaulo obula. 4 Ezinaulo obula nke dikariri nta, nke na-enweghi ike iweta na iricha otu nwa aturū, ga-ejekwuru ezinaulo ozo dikwa nta, ka ha jikotaa onwe ha onu weta nwa aturū. Ndi ga-ejikota onwe ha onu aghaghi ibu uzo pia mmadu ole ha ga-adi nwee ike richaa otu aturū. 5 Nwa aturū a ga-eweta ga-abu oke gbara naanji otu afo, nke na-enweghi ntupu obula n'ahu ya. Unu nwere ike horo aturū maobu ewu. 6 Unu ga-elekota ya anya ruo n'ubochi nke iri na ano nke onwa a. N'abali ubochi ahụ ka ogbako Izrel niile ga-egbu ya. 7 Ha ga-ewere obara ya tee n'elu na n'akuku ibo onu uzo nke di n'ezinaulo ha niile, ebe ha ga-anọ rie anu aturū ahụ. 8 Ha ga-eri anu aturū a, nke a ga-ahu n'oku n'abali ahụ, ya na achicha na-ekoghi eko, na ahijha ndu na-elu ilu. 9 A gaghi eri nwa aturū obula na ndu, a gaghi esikwa ya esi, kama a ga-ahu ya n'oku. A ga-ahu akuku ahụ nwa aturū obula n'oku, tinyere isi ya, ukwu ya na ihe di n'ime afo ya. 10 Unu agaghi erifodu ya ruo n'ututu echi ya. Nke obula ga-afodu n'abali ahụ, a ga-akpo ya oku. 11 Otu a ka unu ga-esi rie ya: yirinu uwe unu, na akpukpokuwu unu. Jirikwanu mkpara unu. Jikerenu dikwa ndi na-aga njem di anya. Unu ga-eri anu aturū a na achicha na-ekoghi eko ngwangwa. A ga-akpo oriri a Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi. 12 "Aga m agafe n'ala Ijpt n'abali ahụ, igbu ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijpt, ma mmadu, ma anumanu. Aga m emekwa ka ikpe omuma biakwasị chi ndi ozo ahụ niile Ijpt na-efe ofufe. Abụ m Onyenwe anyi. 13 Obara ahụ unu ga-ete n'onu ibo ulo unu ga-abu ihe ama igosi ebe unu bi, n'ihu na mgbe m huru obara ahụ, aga m agafe unu. O nwekwaghi ihe otiti ga-abiakwasị unu mgbe m ga-egbu ndi Ijpt. 14 "Ubochi a ga-aburu unu ihe ncheta nye ogbo niile ndi na-eso n'azu. Unu ga-emekwa ya ka o buru mmemme nye Onyenwe anyi. Ukpuru nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. 15 Ubochi asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghi eko. N'ubochi mbu nke ubochi asaa ahụ, ka unu ga-esite n'ulo unu wezuga ihe iko achicha niile, n'ihu na onye obula riri nri nke ihe na-eko achicha di n'ime ya site n'ubochi mbu ruo n'ubochi nke asaa, aghaghi ibipụ ya site n'ala Izrel. 16 Unu ga-ewere ubochi mbu na ubochi nke asaa, nke mmemme ahụ, nwee mkpokota di nsọ. Onye obula agaghi aru oru obula n'ubochi abuo ndi a, kariakwa isi nri unu ga-eri. 17 "Unu gadedobekwa mmemme achicha na-ekoghi eko n'ihu na o bu n'ime otu ubochi a ka m sitere n'ala Ijpt kpoputa unu dikwa usuu ndi agha. Unu ga-emekwa mmemme ubochi a ka o buru ukpuru nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. 18 N'onwa mbu, n'anyasi nke ubochi nke iri na ano, ka unu ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ruo n'anyasi nke ubochi iri abuo na otu. 19 N'ime ubochi asaa ahụ, agaghi ahụ ihe na-eko achicha n'ulo unu. A ga-esite n'ogbako ndi Izrel bipu onye obula riri ihe obula nke ihe na-eko achicha di n'ime ya. Iwu a diri ndi obia niile n'ala Izrel, dikwara ndi nwa afo ala. 20 Unu agaghi eri ihe obula e ji ihe na-eko achicha mee. N'ebe obibi unu niile, o bu naanji achicha na-ekoghi eko ka unu ga-eri." 21 Mgbe ahụ, Mosis kpokotara ndi okenye umu Izrel niile gwa ha okwu si, "Gaanu hoputa umu aturu n'ihu agburu unu niile, gbuonu aturu ngabiga ndi a. 22 Were ahijha hisop, denye ya n'obara si n'aturu ndi a nke a ga-awunyere n'efere, tee ya n'elu ibo na n'akuku abuo nke onu uzo ulo unu. Onye obula n'ime unu agaghi apu n'ezi tutu ruo ututu. 23 Mgbe Onyenwe anyi ga-agafe igbu ndi Ijpt, o ga-

ahu obara ahụ n'awara na mbudo ibo onu uzo ulo unu. O ga-agafe ulo unu, gharakwa ikwe ka onye mbibi bata n'ulo unu gbuo unu. 24 "Unu ga-edobe mmemme a dikwa iwu gadedigide nye unu na umu unu. 25 Mgbe unu batara n'ala ahụ Onyenwe anyi ga-enye unu dikwa o kwere na nkwa, unu gadedobe ofufe a. 26 Mgbe umu unu ga-aju unu ajuju si, 'Gini ka ofufe a putara?' 27 Unu ga-azaghachi ha si, 'O bu aja ngabiga anyi na-achuru Onyenwe anyi n'ihu na o gafere ulo umu Izrel n'ala Ijpt, mgbe o gburu ndi Ijpt, ma o nweghi onye obula n'ime anyi o gburu.'" 28 Umụ Izrel mezuru ihe niile Onyenwe anyi gwara ha site n'onu Mosis na Eron. 29 N'ime etiti abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi gburu ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijpt, malite n'okpara Fero onye no n'ocheeze ya, ruo n'okpara nke onye Ijpt no n'ulo mkporo ololu. O gbukwara umu anu ulo niile e bu uzo muo. 30 N'abali ahụ kwa, Fero na ndi ozi ya, na ndi Ijpt niile biliri. Oke iti mkpu akwa dakwara n'ala Ijpt, n'ihu na o dighi ezinaulo onwu na-erughi. 31 N'otu abali ahụ, Fero zipuru ozi ka a kpo Mosis na Eron. Mgbe ha bjara, o gwara ha si, "Ngwa bilienu, unu bu umu Izrel niile. Kewapunu onwe unu site n'etiti anyi. Gaanu, fee Onyenwe anyi unu ofufe dikwa unu rioro. 32 Durunu igwe ehi na aturu unu mgbe unu na-aga. Goziokwanu m mgbe unu na-apu." 33 Ndi Ijpt gbaliri ime ka umu Izrel hapu ha ngwangwa. Ha siritara onwe ha, "O buru na umu Izrel ahapughi anyi ugbu a, anyi niile ga-anwukwa." 34 Ya mere, umu Izrel buuru utu oka e ji eme achicha na-ekoghi eko, nke ha tinyere n'efere e ji agwakota ya. Ha ji akwa kechie ha, bukwasi ha n'ubu ha. 35 Ha mekwara ihe ndi ozo dikwa Mosis gwara ha. Ha rioro ndi Ijpt ka ha nye ha ihe jji ngwa nke oloacha na olaedo, na uwe. 36 Onyenwe anyi nyere ndi ya amara n'ihu ndi Ijpt, ha nyere ha ihe niile ha rioro. Site n'uzo di otu a, umu Izrel naputara ndi Ijpt ihe niile ha ji biri n'ulo. 37 Mgbe nke a gasiri, umu Izrel malitere ije ha site na Ramesis. Mgbe ha hapuru Ramesis, na-eje Sukot, ha di nari puku ndi ikom isii, na-agughi ndi inyom na umuntakiri. 38 Otutu mmadu di iche iche sooro ha n'ije ha. Ha dukwa igwe anu ulo, igwe ewu na aturu ha, nke di ukwu n'onuogugu. 39 Ha ji utu oka ha si Ijpt butata mee achicha na-ekoghi eko. N'ihu na a chupuru ha achupu site n'Ijpt, ha enweghi ezi ohere kwadooro onwe ha ihe oriri. 40 Tupu ha ahapu ala Ijpt, umu Izrel ebiela n'ebe ahụ nari afo anọ na iri afo ato. 41 Mgbe nari afo anọ na iri afo ato zuru, n'ubochi ahụ o zuru, usuu ndi Onyenwe anyi niile hapuru Ijpt. 42 Onyenwe anyi chere nche n'abali ubochi ahụ maka ikpoputa ha site n'ala Ijpt. N'ihu ya, abali ubochi ahụ bu mgbe puru iche nye umu Izrel maka jji iche nche sopuru Onyenwe anyi n'ogbo ha niile. 43 Onyenwe anyi kporo Mosis na Eron gwa ha si, "Ndi a bu usoro iwu metutara Mmemme Ngabiga: "Onye mba ozo agaghi eri anu nwa aturu ahụ. 44 Ohu obula a kwuru ugwo n'isi ya ga-eri ya naanji ma e biri ya ugwu. 45 Ohu e goro oru, maobu onye obia obula agaghi eri ya. 46 "A ga-eri ya naanji n'ime otu ulo. O gaghi apu n'ezi. Unu agaghi atapia okpuku obula nke nwa aturu ahụ. 47 Nzuko niile nke umu Izrel ga-eme Mmemme Ngabiga a. 48 "Onye mba ozo bi n'etiti unu choro isoro unu na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi aghaghi ibi ndi ikom niile no n'ezinaulo ya ugwu. Mgbe ahụ, o ga-abiaru nsọ isoro na mmemme, n'ihu na a ga-agu ya dikwa nwa afo ala. O dighi onye ikom a na-ebighi ugwu ga-eri nri ahụ. 49 Otu iwu a diri nwa afo ala na ndi obia niile bi n'ala Izrel." 50 Umụ Izrel mere ihe ndi a niile, dikwa

Onyenwe anyị nyere ha n'ihu site n'ọnu Mosis na Eron. 51 O bukwa n'otu ubochi ahụ ka Onyenwe anyị sitere n'ala Ijpt duputa umu Izrel, dika usuu ha niile si di.

13 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, 2 “Doro m nso onye obula bu okpara, onye obula e bu uzo muo n'etiti umu Izrel, na n'etiti mmadu ma n'etiti anu ulo, nke m ka o bu.” 3 Mosis gwara ndi Izrel si, “Chetanu ubochi taa, ubochi unu si n'ala Ijpt puta, ala ebe unu bu ndi ohu, n'ihu na Onyenwe anyi sitere n'ike aka ya di ukwu kpopta unu site n'ebe ahụ. Unu erikwala achicha obula e ji ihe na-eko achicha mee. 4 Taa, n'onwa Abib, bu ubochi unu na-ahapu ala Ijpt. 5 Mgbe Onyenwe anyi dubatara unu n'ala ndi Kenan, ndi Het, ndi Amorait, ndi Hiv na ndi Jebus bi n'ime ya, bu ala ahụ o nuru n'iyi nye nna nna unu ha na o ga-enye unu, ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya, unu ga-eme ofufe mmemme a n'onwa a. 6 Unu ga-eri achicha na-ekoghị eko ubochi asaa ahụ. N'ubochi nke ikpeazu n'ime ubochi asaa ahụ, unu ga-eme mmemme oke oriri n'ihu Onyenwe anyi. 7 Riepu achicha na-ekoghị eko n'ime ubochi asaa ndi ahụ. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghị adi n'ulo unu. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghị adi n'oke ala unu niile. 8 N'oge obula i na-eme mmemme a, kowaara nwa gi nwoke ihe kpatara i ji eme mmemme a, si ya, 'Ana m eme mmemme a maka icheta ihe Onyenwe anyi meere m, mgbe m si n'Ijpt puta.' 9 Imezu mmemme a ga-adiri unu dika ihe iribama n'ala unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyi ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt. 10 Unu ga na-eme mmemme a n'oge a kara aka n'afu obula. 11 “Mgbe Onyenwe anyi dubatara unu n'ala ndi Kenan, nyefee unu ala ahụ dika o nuru n'iyi nye nna nna unu ha, 12 unu ga-enyefe Onyenwe anyi umu ndi ikom unu niile e bu uzo muo. Ozo, umu oke anu ulo niile e bu uzo muo bu nke Onyenwe anyi. 13 Jiri nwa aturu gbaputa nwa inyinya ibu mbu e bu uzo muo. O buru na unu achoghi igbara nwa inyinya ibu ahụ, unu aghaghị igbaji ya olu. Ma unu aghaghị igbara umu ndi ikom niile e bu uzo muo. 14 “N'oge di n'ihu, mgbe nwa gi nwoke ga-aju gi si, 'Gini ka ihe ndi a putara?' I ga-azaghachi ya si, 'Onyenwe anyi jiri aka ike di ukwu duputa anyi site n'Ijpt, site n'ala nke ohu. 15 Mgbe Fero mesiri obi ya ike, ju ka anyi si n'ala ya puo, Onyenwe anyi gburu umu ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijpt, ma mmadu ma anu ulo. N'ihu ya, ana m eji umu oke anu ulo niile e bu uzo muo achu aja nye Onyenwe anyi. Ma umu m ndi ikom niile e bu uzo muo ka m na-agbaputa.' 16 Mmemme a ga-adi ka ihe iribama n'anya unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyi ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt.” 17 Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughị ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzo ahụ di nso karja. Chineke mere nke a n'ihu na o chere n'obi ya si, “O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharja ilaghachi azu n'Ijpt.” 18 Ya mere, Chineke duuru ha ga n'uzo Osimiri Uhie, nke gara n'uzo nke ozara. Umụ Izrel kwadokwara akwado ibu agha mgbe ha si n'ala Ijpt puo. 19 Mosis buuru okpukpu Josef mgbe ha na-ala. N'ihu na o mere ka umu Izrel nio iyi na ha ga-eme otu a, na-asi, “Chineke ga-eleta unu n'ezie, mgbe ahụ, unu aghaghị iburu okpukpu m si n'ebe a puo.” 20 Ha si Sukot bilie ije, maa ulo ikwu ha na Etam, na nsotu ozara. 21 Onyenwe anyi ji

ogidi igwe ojii na-eje n'ihu ha n'ehihie, idu ha n'uzo ha niile. N'abali, o ji ogidi oku, inye ha ihe ka ha nwee ike iga njem n'ehihie nakwa n'abali. 22 Ma ogidi igwe ojii n'ehihie na ogidi oku ahụ n'abali, o dighi nke hapuru onodu ya n'ihu ha.

14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis, 2 “Gwa umu Izrel ka ha chigharia azu jee maa ulo ikwu ha na ncherita ihu Pi Hahiro, nke di n'etiti Migdol na osimiri. O bu n'akuku osimiri, na ncherita ihu obodo Baal-Zefon ka ha ga-ama ulo ikwu ha. 3 Fero ga-asi banyere umu Izrel, 'Ha na-awaghari gburugburu ala ahụ n'onodu mgbagwojio anye ebe ozara riri ha.' 4 Aga m eme ka obi Fero sie ike ka o chuso unu oso n'azu, ma m ga-ewetara onwe m otuto site na Fero na ndi agha ya niile. Ndi Ijpt niile ga-ama na mu onwe m bu Onyenwe anyi.” Ndi Izrel mekwara otu ahụ. 5 Mgbe a gwara eze Ijpt na ndi a gbaala oso, obi Fero na ndi ozi ya gbanwere megide ndi Izrel. Ha siri, “Gini bu ihe anyi mere, site na izipu ndi Izrel n'oru ife anyi?” 6 Na-atufughi oge, Fero rigoro n'elu ugbo agha ya, duru ndi agha ya ichuso ha. 7 O chiji ugbo agha di narị isii e leziri anya hoputa, tinyere ugbo agha Ijpt niile. Ndiisi agha ndi Ijpt nochia n'elu ha niile. 8 Onyenwe anyi mere ka obi Fero eze Ijpt sie ike. O chusoro umu Izrel, ndi na-aga n'ihu n'ije ha, na-atughị egwu maobu ida mba. 9 Ndi Ijpt chusoro ha oso, inyinya Fero na ugbo agha, na ndi na-agba inyinya na ndi agha ndi ozo chusoro ndi Izrel oso chukwute ha n'ebe ha na-ezu ike n'akuku osimiri di nso na Pi Hahiro na ncherita ihu Baal-Zefon. 10 Mgbe ndi agha Fero na-abia nso, ndi Izrel lere anya n'azu, hu ndi Ijpt ka ha na-abia nso. Ha turu egwu, tie mkpu akwa, kpokuo Onyenwe anyi. 11 Ha juru Mosis si, “O bu na o nweghi ili di n'ala Ijpt, i ji kwagide anyi ka anyi niile bia nwuo n'ebe a n'ozara? Gini mere i ji kwagide anyi ka anyi hapu Ijpt? 12 O bu na anyi agwaghị gi n'ala Ijpt si gi, 'Hapu anyi ka anyi nogide na-ejere ndi Ijpt ozi?' O gara akara anyi mma i bu ohu ndi Ijpt karja inwu n'ozara.” 13 Mosis zaghachiri ha si, “Unu atula egwu. Guzosieni ike. Unu ga-ahu uzo di ebube Onyenwe anyi ga-esi zoputa unu taa. Ndi Ijpt a unu na-ahu taa, unu agaghị ahukwa ha ozo. 14 Noronu jii. Onyenwe anyi ga-aluru unu ogu.” 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Gini mere i ji na-akpoku m. Gwa umu Izrel ka ha gaa n'ihu. 16 Welie mkpanaka gi osi. Setipu ya n'elu osimiri ahụ ka o kewaa abuo. Uzo ga-adikwa n'etiti osimiri ahụ. Umụ Izrel ga-esitekwa n'ala akoro gafee. 17 Aga m eme ka obi ndi Ijpt sie ike, ka ha sorokwa unu n'azu banye. Aga m ewetara onwe m otuto site na Fero, na ndi agha niile, na ugbo agha niile nakwa ndi na-agba inyinya ya. 18 N'oge ahụ, ndi Ijpt ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. M ga-enweta nsopuru site na Fero, na ugbo agha ya niile, na ndi na-agba inyinya ya.” 19 Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke, onye na-aga n'ihu ndi agha Izrel, sitere n'ihu puo gaa nodu n'azu ha. Otu a kwa, ogidi igwe ojii ahụ sitere n'ihu gaa n'azu ha. 20 Nke a mere ka ogidi igwe ojii ahụ diri n'etiti umu Izrel na ndi Ijpt. N'abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ogidi igwe ojii ahụ nye umu Izrel ihe, ma ndi Ijpt nogidere n'ochichiri. Otu a, ndi Ijpt enweghi ike bjarute n'ebe umu Izrel no. 21 Mgbe ahụ, Mosis setipuru aka ya n'elu Osimiri Uhie ahụ. Onyenwe anyi ji oke ifufe si n'owuwa anyanwu, nke fere n'abali ahụ niile, nughachi osimiri ahụ, mee ka osimiri ahụ kebie uzo abuo, ka uzo putana n'ala osimiri ahụ. 22 Umụ Izrel

sitere n'etiti osimiri ahụ gafee. Mmiri osimiri ahụ ghọrọ mgbidi n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **23** Mgbe ndị agha Ijpt na-achụ ha ọsọ hụrụ ha ka ha na-agafe, ha sogidere ha baa, ọ bụladị n'etiti osimiri ahụ. Ndị agha Ijpt niile sooro ha, ya bụ, ụgbọ agha Fero, ndị agha ya na ndị na-agba ịnyịnya ya niile. **24** N'isi ụtụtụ echi ya, Onyenwe anyị ledatara anya site n'ogidi igwe ojii ahụ na-enye ihe. O legidere ndị agha Ijpt anya, tinyekwa ha ụjọ n'obi nke mere na ha amakwaghị onwe ha. **25** O mebirị ụkwụ ụgbọ agha ha mee ka o siere ịnyịnya ha ike idokpụ ụgbọ agha ndị ahụ. Mgbe ahụ, ndị Ijpt kwuru sị, "Ka anyị sinụ n'ichụ ndị Izrel gbapụ, n'ihì na Onyenwe anyị na-alurụ ha ọgụ, na-emegidekwa anyị." **26** Mgbe ụmụ Izrel gafesiri ruo n'akụkụ nke ọzọ nke osimiri ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, "Setipụ aka gị ọzọ ka mmiri ahụ kpuchigide ndị Ijpt, na ụgbọ agha ha niile, na ndị na-agba ịnyịnya ya." **27** Mosis setipurụ aka n'elu osimiri ahụ. N'ụtụtụ ya, mmiri osimiri ahụ soghachiri gaa ebe ọ nọ na mbụ. Ndị Ijpt chọsiri ụzọ ha si agbapụ ike, ma Onyenwe anyị mere ka osimiri ahụ kpuchie ha. **28** Osimiri ahụ kpuchigidere ụgbọ agha ha niile, na ndị na-agba ịnyịnya, na ndị agha Fero niile ndị chụrụ ụmụ Izrel baa n'ime osimiri ahụ. O nweghị otu onye n'ime ha fọdurụ ndụ. **29** Ma ụmụ Izrel esitelari n'ala nke mmiri kọrọ gafee osimiri ahụ. Mgbe ha na-agafekwa, akụkụ abụọ nke osimiri ahụ guzoro ọtọ dika mgbidi, n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **30** Site n'ụzọ dị otu a, Onyenwe anyị zoputara ụmụ Izrel site n'aka ndị Ijpt. Ụmụ Izrel hụkwara ozu ndị Ijpt n'ikpere mmiri osimiri ahụ. **31** Ụmụ Izrel tūrụ egwu Onyenwe anyị mgbe ha hūrụ ihe ịrịbama ndị a Onyenwe anyị jì zoputa ha site n'aka ndị Ijpt. Ha kwenyere na Onyenwe anyị, kwenyekwa na Mosis ohu ya.

15 Mgbe ahụ, Mosis na ụmụ Izrel bụkuru Onyenwe anyị abụ dī otu a sị, "Aga m abụku Onyenwe anyị abụ n'ihì na o buliela onwe ya elu nke ukwu. Ọ tūnyela ịnyịnya na onye na-agba ya n'osimiri. **2** "Onyenwe anyị bụ ike m na abụ m. Ọ ghọrọla m nzoputa. Ọ bụ Chineke m, aga m etokwa ya, Chineke nke nna m, aga m ebulikwa ya elu. **3** Onye na-ebu agha ka Onyenwe anyị bụ. N'ezie, aha ya bụ Onyenwe anyị. **4** Ụgbọ agha Fero na usuu ndị agha ya, ka ọ tūnyere n'osimiri ahụ. Ndịisi agha Fero, ndị ahọrọ ahọ, ka o mere ka Osimiri Uhie rie. **5** Ogbu osimiri ahụ ekpuchiela ha. N'ime mmiri ahụ dī omimi ka ha rjadaruru dika nkume. **6** Aka nri gị Onyenwe anyị, dī ike, dīkwa ebube. Aka nri gị, Onyenwe anyị na-etipiasị ndị iro. **7** "N'oke ike nke idị elu gị, I lughuola ndị niile na-ebili imegide gị. I zipurụ iwe gị dī oku, o repjara ha dika igbugbo aka. **8** I sitere na nkume nke oghere imi gị, mee ka mmiri osimiri guzoro ọtọ. Mmiri ahụ na-eruhari eruhari guzoro n'otu ebe dika mgbidi; ogbu mmiri kpukọtara rahụ n'ala ala nsọtụ nke osimiri. **9** Onye iro nyara isi sị, 'Aga m achụso ha, gafee ha. Aga m ekesa ihe a kwatara n'agha. Nyejuo onwe m afo site na ha. Aga m amjputa mma agha m. Jiri aka m laa ha n'iyi.' **10** Ma i kupurụ ikuku si gị n'imi pūta, osimiri riri ha, ha mikpuru n'ime osimiri ukwu ahụ dika igwe. **11** Onye dika gị Onyenwe anyị, n'etiti chi niile? Onye dika gị? Onye dī ebube n'idi nsọ. Onye otutu ya na-eyi egwu. Onye narū orū dī ebube? **12** "I setipurụ aka nri gị, ala meghere onū ya loo ndị iro gị niile. **13** Site n'ebere gị, i duputara ndị jì zoputara. Sitekwa n'ike gị dī ebube, i duru ha ruo n'ebe obibi gị dī nsọ. **14** Ụwa niile nrū ya, maa jijiji. Ndị Filistia ka oke

ihe mgbu bjakwasiri. **15** Ndị eze Edom ga-anọ n'ọnọdụ obi ijo mmiri. Ndị ndu Moab niile ga-abụ ndị oma jijiji ga-ekidekwa, ndị Kenan niile n'ọnọdụ itū egwu ga-agbaze; **16** oke egwu na oke ụjọ ejidela ha. Site n'ike nke aka gị, ha ga-anọ jū dika nkume, tutu ruo mgbe ndị gị, Onyenwe anyị, gafechara, tutu ruo mgbe ndị gị, ndị jì zūtara nye onwe gị, gafechara. **17** Gị onwe gị ga-akpobata ha, kụọ ha dika mkpurū, n'elu egwu nke ihe nkeka gị. N'ebe ahụ, Onyenwe anyị, i mere ka ọ burū ebe obibi gị, ebe nsọ ahụ, Onyenwe anyị, nke i jì aka gị tō n'ọla ya. **18** "Onyenwe anyị ga-abụ eze ruo mgbe niile ebighi ebi." **19** Mgbe ịnyịnya Fero, na ụgbọ agha ya, na ndị na-agba ịnyịnya, gbananyere n'osimiri, Onyenwe anyị mere ka mgbidi mmiri ahụ dagbuo ha. Ma ụmụ Izrel sitere n'ala mmiri kọrọ gafee. **20** N'oge ahụ, Miriam onye amuma nwanyi, nwanne Eron weere igba iti egwu n'aka ya, duo ndị inyom ndị so ya, jiri igba egwu nke ha na-etekwa egwu. **21** Miriam burū abụ sị ha, "Būkuonū Onyenwe anyị abụ, n'ihì na ọ bụ onye e buliri elu nke ukwu. Ịnyịnya na ndị na-agba ha, ka ọ tūnyere n'ime osimiri." **22** Mgbe ihe ndị a mesiri, Mosis nogidere na-edu ụmụ Izrel. Ha sitere n'Osimiri Uhie ahụ bilie ije, jeruo ọzara Shua. Ha jere ije n'ime ọzara abalị atọ, ma ha achotaghị mmiri onūhū. **23** Mgbe ha ruru Mara, ha enweghị ike jū mmiri dī n'ebe ahụ, n'ihì na mmiri ahụ na-elu ilu. (Ọ bụ ilu lu a mere e jì kpọọ ya Mara.) **24** N'ebe a, ụmụ Izrel malitere itamu ntam, megide Mosis sị, "Olee mmiri anyị ga-ahū?" **25** Mosis tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa. Onyenwe anyị gosiri Mosis osisi ọ ga-atūnyere n'ime mmiri ahụ. Mgbe Mosis mere otu a, mmiri ahụ malitere idī uto onūhū. Ọ bụkwa na Mara ka Onyenwe anyị nọ nye ha ụkpurū ya na iwu ya maka jì ya nwalee ha. **26** Ọ siri, "Ọ burū na unu ga-egwe ntī nke oma n'okwu Onyenwe anyị Chineke unu, mee ihe ziri ezi n'anya ya, ọ burūkwa na unu eleruo anya idebe iwu ya na ụkpurū ya niile, ọ dighi orjia nke m tinyere n'ahū ndi Ijpt nke m ga-etinye n'ahū unu. N'ihì na mū onwe m bụ Onyenwe anyị, onye na-agwo unu orjia niile." **27** Ha bjaruru n'obodo Elim, ebe e nwere isi iyi mmiri ala nasoputa dī iri na abụọ, na iri osisi nkwa asaa. Ụmụ Izrel mara ulo ikwu ha n'akukū mmiri ahụ.

16 Ogbakọ ụmụ Izrel niile hapurū obodo Elim, jere ije bjarute n'ozara Sin nke dī n'etiti Sajnai na Elim. Ha bjaruru n'ebe ahū n'abalị iri na ise nke onwa abụọ, site na mgbe ha hapurū Ijpt. **2** N'ozara ahū, nzukọ ahū niile tamuru n'atamu megide Mosis na Eron. **3** Ụmụ Izrel gwara ha sị, "Ọ gaara adī anyị mma ma a sị na Onyenwe anyị gburu anyị n'ala Ijpt. N'ebe ahū ite anyị dī iche iche na-adọ n'ihu anyị, anyị na-erikwa ụdī nri obula anyị choro. Ugwu a, i dubatala anyị n'ozara ka anyị niile nwū n'agwu." **4** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, "Lee anya, aga m esi n'eluigwe zitere unu achicha. Onye obula ga-aga tūtukọtara onwe ya ihe oriri ụbọchị obula dika ọ choro. Aga m eji nke a lee ha ule imata ma ha ga-eme ihe m nyere ha n'iwu. **5** Gwa ha na n'ubochi nke isii, ha ga-ewere nri ha ga-ericha n'ubochi ahū, ma nri ha ga-eri n'ubochi nke asaa, ka ha ga-achikota n'ubochi nke isii." **6** Mosis na Eron kpokọtara ụmụ Izrel sị ha, "N'anyasị a ka unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị duputara unu site n'ala Ijpt. **7** Unu ga-ahukwa ebube Onyenwe anyị n'ututū echi, n'ihì na Onyenwe anyị anula n'atamu unu megide ya. Onye ka anyị bụ unu ga-eji na-atamu n'atamu megide anyi?" **8** Mosis kwukwara

si, “Mgbe Onyenwe anyị nyere unu anụ unu ga-eri n’anyasi a, nyekwa unu achicha ga-aju unu n’ututu, unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi, n’ihi o nula ntamu unu megide ya. Onye ka anyi bu? O bughị anyi ka unu na-atamu megide kama o bu Onyenwe anyi ka unu na-atamu megide.” **9** Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron okwu si ya, “Gwa nzuko Izrel niile okwu si ha, “Putanụ bjan n’ihu Onyenwe anyi, n’ihi na o nula ntamu unu.” **10** Mgbe Eron no na-agwa nzuko Izrel okwu, ha lepuru anya n’ozara hụ ebube Onyenwe anyi ka o putara ihe n’igwe ojii. **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **12** “Anula m ntamu nke umu Izrel na-atamu. Gwa ha si, ‘N’anyasi taa, unu ga-ata anụ, n’ututu echi unu ga-eri achicha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.” **13** N’oge uhuruuchi ubochi ahụ, mmunụ kweel bpara kpuchie omuma ulo ikwu ahụ. N’isi ututu echi ya, igirigi dakwara gburugburu omuma ulo ikwu ahụ. **14** Mgbe ala korọ mmiri igirigi ahụ, ihe dika achicha mbadamba nta juputara n’ala ozara ahụ niile. **15** Mgbe umu Izrel huru ya, ha juritara onwe ha ajuju si, “Ginjị bu nke a?” Mosis zagbachiri ha si, “O bu achicha Onyenwe anyi nyere unu ka unu rie. **16** Ihe ndi a bu iwu Onyenwe anyi nyere, ‘Ka onye obula chikota naani nke o ga-ericha. Ihe otutu omaa maka otu onye dika onuogugu ha si di n’ezinaulo.” **17** Umụ Izrel mere dika a gwara ha, ufodu chikotara nke hiri nne, ufodu nke di nta. **18** Mgbe ha ji ihe otutu omaa tuo ya, ha choputara na onye chikotara hie nne enweghi karja nke zuru ya, onye chikotakwara nke nta, o dighi ihe foduru ya inweta. Onye obula chikotara di ka ihe ga-ezuru ya si di. **19** Mosis gwara ha si, “Ka onye obula hu na o nweghi nke ga-afodu ruo ututu echi ya.” **20** Ma ufodu n’ime ha egeghi Mosis nti. Ha riforo nri ahụ debe ya. Ma mgbe chi echi ya boro, ha choputara na ha ereela ure juputa n’ikpuru, ma na-esikwa isi di njo. Mosis were iwe di ukwu megide umu Izrel n’ihi ya. **21** Site n’ubochi ahụ, gaa n’ihu, ezinaulo obula na-ewebata nri n’ututu obula, dika mkpa ha siri di. Mgbe anwu wara, nri ahụ niile foduru na-agbaze. **22** N’ubochi nke isii, ha na-ewere nri okpuku abuo karja ka ha na-ewe n’ubochi ndi ozo. Mgbe ndisi nzuko Izrel huru mgbanwe di otu a, ha bjara kororo Mosis. **23** Mosis zara si ha, “Nke a bu iwu Onyenwe anyi nyere: ‘Ubochi echi bu ubochi izuike, ubochi nke asaa di nso nye Onyenwe anyi. Ya mere, sienu ihe niile unu nwere isi taa, n’ihi na unu agaghi esi ihe obula echi. Nri obula unu riforo, hapunu ya ka o buru nri unu ga-eri echi.” **24** Ha mere dika Mosis gwara ha. Mgbe chi echi boro, ha choputara na nri ha di mma dikwa uzo, ikpuru adighikwa n’ime ya. **25** Mosis gwara ha si, “Nke a ga-abu ihe oriri unu taa, n’ihi na o bu ubochi izuike nye Onyenwe anyi. O dighi nri unu ga-ahu nke unu ga-achikota taa. **26** Abali isii ka unu ga-achikota nri unu ga-eri. Ma n’abali nke asaa bu ubochi izuike, unu agaghi ahụ nri unu ga-achikota.” **27** Ufodu lefuru okwa ahụ Mosis maara ha anya. Ha puru n’ubochi izuike ahụ icho nri, ma o nweghi nke ha nwetara. **28** N’ihi nke a, Onyenwe anyi juru Mosis ajuju si ya, “Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-enupu isi n’iwu m na ido aka na nti m? **29** Lee, Onyenwe anyi enyela unu ubochi izuike. Ya mere, n’ubochi nke isii o na-enye unu nri ga-ezuru unu abali abuo. Onye obula n’ime unu kwesiri inogide n’ulo unu. Unu ekwesighi ipu apu.” **30** N’ihi nke a, ndi Izrel niile zuru ike n’ubochi nke asaa. **31** Ndi Izrel kpokwara aha nri ahụ ha na-achikota mana. O di ocha dika mkpuru koriana. O na-atokwa uzo dika achicha e ji

mmanu ahụ mee. **32** Emesja, Mosis gara n’ihu gwa ha okwu si, “Onyenwe anyi enyela iwu si, ‘Na unu ga-eji ihe otutu omaa tuputa mana nke unu ga-edebe. O ga-abu ihe ncheta ga-adiri ogbo ndi Izrel niile na-abja n’ihu. N’uzo di otu a, umu unu ga-ahu udi achicha m jiri zuo unu n’ime ozara mgbe m gbaputara unu site n’ala ndi Ijpt.” **33** N’ihi nke a, Mosis nyere Eron iwu si ya, “Turu otutu omaa mana tinyin ya n’ime ite nta. Bute ya debe ya n’ihu Onyenwe anyi, ka o buru ihe ga-adigide nye ogbo di n’ihu.” **34** Emesja, Eron donyere mana a n’ihu ihe Ama e debere n’ime ulo ikwu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. **35** Ndi Izrel niile riri mana ndi a iri afro anọ tutu ruo mgbe ha batara n’ala ebe ndi mmadu bi, tutu ruo mgbe ha bjarutere n’oke ala Kenan. **36** (Ihe otutu omaa bu otu otutu n’ime otutu iri nke ga-aju ihe otutu efaf.)

17 Ogbako umu Izrel niile sitere n’ozara Sin bilie ije ha, na-aga site n’otu ebe ruo n’ebe ozo dika Onyenwe anyi nyere n’iwu. Ha mara ulo ikwu ha na Refidim, ma o dighi mmiri di nke ndi mmadu ga-ahu. **2** N’ihi nke a, ha sesiri Mosis okwu, si, “Nye anyi mmiri ka anyi nuo.” Mosis zara, si, “Ginjị mere unu ji esesi m okwu? Ginjị mere unu ji choo inwaputa ntachiobi Onyenwe anyi?” **3** Ma akpiri mmiri kororo ndi a nku n’ebe ahụ, nke a mere ka ha tamuo ntamu megide Mosis. Ha siri, “O bukwa n’ihi ginjị ka i ji site n’obodo Ijpt koroputa anyi, ime ka anyi, umuntakiri anyi na anu ulo anyi nwuo n’ihi akpiri ikpo nku?” **4** N’ihi ya, Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si, “Ginjị ka m ga-eme banyere ndi a. Lee, ha choo itugbu m na nkume.” **5** Ma Onyenwe anyi zagbachiri Mosis, si ya, “Gaa n’ihu ndi a, kororo ufodu n’ime ndi okenye Izrel. Jirikwa mkpanaka ahụ n’aka gi, bu nke i tiri n’elu osimiri Naij gaa. **6** Lee, Aga m eguzo n’ihu gi n’akuku nkume di na Horeb. I ga-aku mkpara gi n’elu nkume ahụ. Mmiri ga-asoputakwa site na ya, ka ndi mmadu niile.” Ya mere, Mosis mere otu a n’ihu ndi okenye Izrel niile. **7** N’ihi nke a, o kororo aha ebe ahụ Masa na Meriba n’ihi esemokwu umu Izrel na n’ihi nwalere ha nwalere Onyenwe anyi, na-asi, “Onyenwe anyi o nonyeere anyi, ka o bu na o nonyereghi anyi?” **8** Ndi Amalek bjara luso umu Izrel agha na Refidim. **9** Mosis gwara Joshua okwu si ya, “Hoputa ufodu ndi ikom ka ha gaa luso ndi Amalek agha. Echi, mu onwe m ga-eguzoro n’elu ugwu, jidekwa mkpara Chineke n’aka m.” **10** Ya mere, Joshua puru gaa luso ndi Amalek agha dika Mosis gwara ya. Ma Mosis na Eron na Hua, rigoro n’elu ugwu ahụ. **11** Ndi Izrel na-enwe mmeri mgbe obula Mosis weliri aka ya elu, ma ndi Amalek na-emeru mgbe obula Mosis wedatara aka ya. **12** Mgbe ike gwuru aka Mosis, ha butere nkume tinyin n’okpuru ya mee ka o nokwasị n’elu ya. Eron na Hua jidere aka Mosis abuo welie ya elu, otu onye n’akuku a, onye nke ozo n’akuku nke ozo. Ime ka aka Mosis guzosie ike tutu ruo mgbe anwu dara. **13** N’ihi nke a, Joshua na ndi agha ya meriri ndi agha Amalek site n’iji mma agha gbuo ha. **14** Emesja, Onyenwe anyi siri Mosis, “Dee ihe niile ndi a n’akwuko, ka o buru ihe ncheta. Gughariakwa ya na ndi Joshua. N’ihi na aga m ehichapu ihe niile a ga-eji cheta Amalek n’elu uwa.” **15** Mosis wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. O kororo ya Onyenwe anyi Nisi, nke putara, Onyenwe anyi bu okoloto m. **16** Mosis siri, “N’ihi na-eweliri aka elu n’ebe ocheeze Onyenwe anyi di. Onyenwe anyi ga na-ebuso ndi Amalek agha site n’ogbo ruo n’ogbo.”

18 Mgbe ihe ndị a gasịrị, Jetro, nna nwunye Mosis, onye bukwaa onye nchụajaa Midia, nūrū banyere ihe niile Chineke meere Mosis na Izrel ndị nke ya, na ụzọ Onyenwe anyị si napụta Izrel site n'aka ndị Ijpt. **2** Jetro ogo nwoke Mosis kpọrọ Zipora, nwunye Mosis, mgbe Mosis chulara ya **3** na ụmụ ya ndị ikom abụọ. Aha nwa ya nke mbụ bụ Geshom, nke putara, abụ m obia na mba ozo. **4** Aha nwa nwoke nke abụọ bụ Elieza, nke bụ, Onyenwe anyị bụ onye inyeaka m. N'ihì na mgbe Mosis mūrū Elieza o kwuru sị, "Chineke nna m bụ onye inyeaka m, n'ihì na o napụtara m site na mma agha Fero." **5** Jetro, ogo nwoke Mosis, bjakwutere ha n'ime ozara. O dutere ụmụ ndị ikom Mosis abụọ na nwunye Mosis. N'oge ahụ, Mosis na ụmụ Izrel mara ụlo ikwu ha n'akụkụ ugwu Chineke. **6** O ziri Mosis ozi sị, "Mụ bụ Jetro ogo gi nwoke bjakwutere gi, nwunye gi na ụmụ gi abụọ sokwa m." **7** N'ihì ya, Mosis gara zute ogo ya nwoke, kpọọ isiala nye ogo ya, sutu ya ọnu. Emesja, o kpobatarà ha n'ime ụlo ikwu ya. Jetro na ogo ya Mosis kwurịtara okwu, jụọ ihe banyere otu ihe si agara ibe ha. **8** Mosis kọrọ nna nwunye ya ihe niile Onyenwe anyị mere Fero na ndị Ijpt niile n'ihì ndị Izrel. O kọkwara ya banyere ihe ndakwasị niile dakwasịrị ha n'ime ozara, na otu Onyenwe anyị si napụta ha. **9** Jetro soro Mosis nūrjia ọnu nke ukwu n'ihì ihe niile Onyenwe anyị meere ndị Izrel, na otu o siri napụta ha site n'aka ndị Ijpt. **10** Jetro kwuru sị, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyị bụ. Onye napụtara unu site n'aka ndị Ijpt na site n'aka Fero. **11** Ugwu a, amaara m na Onyenwe anyị kachasị chi ndị ozo niile elu, n'ihì na o zoputara ndị ya site n'aka ndị Ijpt ndị sitere na mpako ha meso Izrel mmeso." **12** Jetro, nna nwunye Mosis chūrọ Chineke aja nsure oku na aja ndị ozo. Emesja, Eron na ndị okenye Izrel bjara soro Mosis na ogo ya nwoke rie ihe n'ihu Chineke. **13** N'ubochi nke ozo ya, Mosis bjara nođu ala ikpere ndị mmadụ ikpe. Igwe mmadụ nogidere Mosis site n'ututu ruo n'anyasi. **14** Ogo Mosis hūrū ihe niile o na-emere ndị mmadụ, nke a mere na o jūrū, "Ginị bụ ihe nke a jị na-emere ndị a? Ginị mere i jị nođu ala naani gi, ndị a niile gbaa gi gburugburu malite n'ututu ruo n'anyasi?" **15** Mosis zara nna nwunye ya sị, "N'ihì na ha bjara ijuta m ihe si n'aka Chineke. **16** O būrū na esemokwu adiri n'etiti mmadụ obula na ibe ya, ha na-abjakwute m, ka m kpebie ihe di n'etiti mmadụ na ibe ya. Ana m eme ka ha mata iwu na ukpuru Chineke." **17** Mgbe Jetro, nna nwunye Mosis, nūrū ihe ndị a niile, o siri Mosis, "Ihe jị na-eme adighi mma. **18** Ike ga-agwu gi, gwukwa igwe mmadụ ndị a. Oru a jị na-arū di ukwu karja gi. Naani gi agaghị ebuli ya. **19** Ugwu a, gee m ntị. M ga-adu gi odu, ka Chineke nonyekwara gi. O ga-adị mma ma o būrū na jị bụ onye na-anochi anya ndị a n'ihu Chineke. N'uzo di otu a, i nwere ike iweta nsogbu niile ha nwere n'ihu Chineke. **20** Ihe ozo jị ga-eme bu nke a: jị ga-akuziri ha iwu na ukpuru Chineke, gosikwa ha uzo na ga-esi bie ndu, na oru ha kwesiri jru. **21** Ma site n'etiti ndi a hoputa ndi ikom tozuru, ndi ikom na-atu egwu Chineke, ndi kwesiri ntukwasị obi na ndi kporo uru n'ezighi ezi asi. Mee ha ndisi na-achi imerime puku ndi mmadu, ndisi narị mmadu, ndisi iri mmadu ise na ndisi mmadu iri. **22** Mee ka ha buru ndi ikpe nye ndi mmadu oge niile. Nye iwu ka ha na-ewetara gi okwu dikarisiri ike, ma na-ekpe ikpe gbasara okwu di mfe na ndi ozo niile di iche iche. N'uzo di otu a, ndi ikpe ndi ahụ ga-enyere gi aka ime ka ibu arọ gi di mfe. **23** O būrū na jị ga-eme ihe niile ndi a, o

būrūkwà na Chineke ekwenye, jị ga-enwe ike nagide nsogbu niile. Mmadu niile ga-ewere udo na onu birikwa." **24** Mosis gere ntị n'ihè niile nna nwunye ya gwara ya. O mekwara ihe niile o kwuru. **25** O sitere n'etiti umu Izrel hoputa ndi kwesiri ekwesị mee ka ha buru ndisi. Ufodu ka o mere ndisi na-elekota imerime puku mmadu, ufodu na-achi narị mmadu, ufodu, iri mmadu ise, ufodu, mmadu iri. **26** Ha jere ozi dika ndi ikpe nye ndi mmadu n'oge niile. Ha na-ewetara Mosis okwu niile siri ike, ma ha onwe ha na-ekpe ikpe banyere okwu nke dikarisiri nta. **27** Mgbe ahụ, Mosis zilagara nna nwunye ya. Jetro laghachikwara n'obodo nke aka ya.

19 N'onwa nke ato, site n'oge ndi Izrel hapuchara obodo Ijpt, n'ubochi ahụ, ha bjaruru ozara Sainai. **2** O bụ site na Refidim ka ha si bjaruo ozara Sainai, mee ebe obibi ha n'ebe ahụ. n'akuku ugwu Sainai. **3** Mosis rigooro n'elu ugwu ahụ izute Chineke. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n'elu ugwu ahụ kpọ Mosis oku si ya, "Otu a ka jị ga-esi gwa ulo Jekob okwu. jị ga-akoro umu Izrel: **4** 'Unu onwe unu ahula ihe m mere ndi Ijpt, hukwa otu m siri buru unu na nku ugo, si otu a, dotara unu onwe m. **5** N'ihì nke a, o būrū na unu ga-erubere m isi nke oma ma debe ogbugba ndu m, unu ga-abu ihe onwunwe nke m di oke onuhia. N'ezie, uwa niile bu nke m, **6** ma unu ga-aburu m alaeze ndi nchujaja, na mba di nso.' Okwu ndi a ka jị ga-agwa umu Izrel.' **7** Mosis gara kpokota ndi okenye ndi Izrel, gwa ha okwu niile nke Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **8** Ndi mmadu niile a jikwa otu olu zaghachi ya si, "Ihe obula Onyenwe anyi kwuru ka anyi ga-eme." Mosis gwara Onyenwe anyi ihe niile ndi Izrel kwuru. **9** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Lee, agaje m izute gi n'ime igwe ojii gbara ochichiri. Achoro m ka umu Izrel niile were ntị ha nuru mgbe m ga-agwa gi okwu, ozokwa, ka ha kwerekwa na gi ruo mgbe niile." Mosis gwara ndi Izrel niile okwu nke Onyenwe anyi gwara ya. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozo si, "Ridakwuru ndi m, doo ha nso taa na echi. N'ihì na nke a ga-abu nkwardo ha izute m. Ka ha saa uwe ha mmiri, **11** jikerekwa n'ubochi nke ato. N'ihì na m ga-aridata n'elu ugwu Sainai n'ihu mmadu niile. **12** jị ga-akpa oke n'ebe ha na-agaghị agafe. Nye ha iwu si ha. 'Kpacharanu anya ka unu ghara jbia ugwu ahụ nso, maobu metu ala ugwu ahụ aka. N'ihì na onye o bula meturu ugwu ahụ aka aghaghị inwu.' **13** Agaghị emetu onye mmebi iwu ahụ aka, kama, a ga-eji nkume tugbuo ya, maobu e were aku gbagbuo ya, maobu mmadu maobu anumanu, o gaghị adị ndu. Mmadu obula agaghị abiaru ugwu ahụ nso, ruo mgbe ha nuru opi nke a ga-afu. Mgbe ahụ, ha nwere ike bja nso ugwu ahụ." **14** Ya mere, Mosis si n'ugwu ahụ ridakwuru umu Izrel. O doo ndi mmadu ahụ nso. Ha niile jii mmiri saa uwe ha. **15** Mosis doro ha aka na ntị sị ha, "Jikere n'ubochi nke ato. Nwoke na wanyị enwekwala mmekorita obula." **16** Mgbe o ruru n'ututu ubochi nke ato ahụ, oke igwe ojii kpuchiri elu ugwu ahụ. Amuma malitere na-egbuke, egbe eluigwe malitekwarà igba. N'ikpeazu, opi ike dara. Mmadu niile turu egwu, makwa jijiji. **17** Mosis duuru ndi mmadu ahụ niile si n'ulo ikwu ha putà gaa izute Chineke. Ha niile guzokwara n'ala ugwu ahụ. **18** Mgbe ahụ, anwuru oku kpuchiri ugwu Sainai. Ma leel Onyenwe anyi ridatarà dika ire oku n'elu ugwu ahụ. Anwuru oku rigoro elu dika anwuru oku nke ohia na-ere oku. Ala oma jijiji di ukwu dakwasikwara ugwu ahụ. **19** Mgbe opi ike ahụ

na-ada ike ike, Mosis malitere igwa Chineke okwu. Chineke zaghachiri Mosis okwu site n'olu dara uda dika egbe eluigwe. **20** Onyenwe anyi rjadata bjaruo n'elu ugwu Sajnai. O gwara Mosis ka o rigota bja zute ya. Mosis rigoro n'elu ugwu ahụ ijekwuru Chineke. **21** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Rida gaa dọọ ndị mmadụ ahụ aka na ntị ka ha ghara igafe oke ala ahụ bjaruo nso ihu Onyenwe anyi anya ka ha ghara ila n'iyi. **22** O bụladị ndị nchụaja ndị choro ibjaro Onyenwe anyi nso aghaghị ido onwe ha nso. Ma o bughị otu a, Onyenwe anyi ga-eme ka ha niile nwuo." **23** Mosis zaghachiri Onyenwe anyi si, "Ndị mmadụ agaghị arigota n'ugwu Sajnai n'ihu na gi onwe gi adọla anyi aka na ntị si, 'Kpaanụ oke gburugburu ugwu a, doo ya nso.'" **24** Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si: "Gbada gaa kpoḡota Eron ka gi na ya soro rigota n'elu ugwu a. Ma lezie anya ka ndị nchụaja na ndị Izrel ghara irigota n'ebe a ibjakwute Onyenwe anyi, ma o bughị otu a, o ga-eji ike laa ha n'iyi." **25** Ya mere, Mosis rjidakwuru ndị Izrel ga gwa ha.

20 Chineke kwuru okwu ndi a niile si: **2** "Mụ onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoptara unu site n'Ijpt, bu ala nke ibu ohu. **3** "I gaghị enwe chi ozo tinyere m. **4** Gi emerela onwe gi arusi a pirị api, n'oyiyi nke udi obula nke yiri ihe di n'eluigwe maobu nke yiri ihe di n'awa, n'okpuru ya maobu n'ime mmiri, n'okpuru uwa. **5** Gi akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihu na Mụ onwe m bu Onyenwe anyi Chineke gi, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata umu na umu umu ahulu, n'ihu ajo omume nke ndi muru ha, o buladi ruo n'ogbo nke ato na nke ano, nke ndi ahụ kporo n'asi. **6** Ma na egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndi huru m n'anya, bu ndi na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. **7** Gi ejikwala aha Onyenwe anyi bu Chineke gi eme ihe efu, n'ihu na Onyenwe anyi agaghị agu onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **8** Cheta ubochi izuike site n'ido ya nso. **9** N'ime ubochi isii ka i ga-eje ozi gi niile. O bukwa n'ime ha ka i garuzu oru gi niile. **10** Ma ubochi nke asaa bu ubochi izuike nke Onyenwe anyi Chineke gi. I gaghị aru oru obula n'ubochi ahụ, gi onwe gi, nwa gi nwoke na nwa gi nwanyi, onye oru gi nwoke, onye oru gi nwanyi, maobu anu ulo gi obula, obuladi onye obja bi n'obodo gi. **11** N'ihu na o bu n'ime ubochi isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe na uwa, na oke osimiri, na ihe niile di n'ime ha. O zuru ike n'ubochi nke asaa. N'ihu nke a Onyenwe anyi goziri ubochi nke asaa doo ya nso, ka o buru ubochi izuike. **12** Soporu nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu, ka ubochi ndu gi di ogologo n'ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **13** Gi egbula mmadu. **14** Gi akwala iko. **15** Gi ezula ohi. **16** Agbala ama ugha megide onye agbataobi gi. **17** Gi enwela anya ukwu n'ebe ulo onye agbataobi gi di. Gi enwekwala anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gi di, maobu ohu ya nwoke maobu ohu ya nwanyi, ehi ya maobu inyinya ibu ya, ma o bukwanu n'ihe obula nke onye agbataobi gi nwere di." **18** Mgbe ndi Izrel huru egbe eluigwe, na amuna oku, na opi ike, hukwa ugwu ahụ ka o juputakwara n'anwuru oku, ha mara jijiji n'ihu egwu. Ha guzoro n'ebe di anya, **19** si Mosis, "Biko ka gi onwe gi gwa anyi okwu, anyi ga-anu ma ka Chineke gharakwa igwa anyi okwu, ma o bughị ya, anyi ga-anwu." **20** Mosis sirị ndi Izrel, "Unu atukwala ujo, n'ihu na Chineke bjara inwale unu ime ka unu na-atu ya egwu mgbe obula ka

unu ghara imehie megide ya." **21** N'ihu nke a, mmadu niile guzoro n'ebe di anya site n'ugwu ahụ. Ma Mosis bara n'ime igwe ojii ahụ, ebe Chineke n'onwe ya no. **22** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Gwa umu Izrel okwu si, 'Unu onwe unu ahula na m si n'eluigwe gwa unu okwu. **23** Unu emerela onwe unu chi ozo tinyere m, chi olaocha maobu chi olaedo. Unu emerela onwe unu ha. **24** "Ebe ichu aja unu ga-ewuru m ga-abu nke unu ji naanị aja wuo. N'ebe ahụ ka unu gachuru m aja nsure oku na aja udo. Unu ga-ejikwa igwe ewu na aturu, na ehi choro m aja. Unu ga-ewuru m ebe ichu aja naanị ebe obula m mere ka aha m buru ihe a na-asopuru, n'ebe ahụ ka m ga-abia gozie unu. **25** O buru na unu ewuo ebe ichu aja nkume, unu ejikwala nkume a wara awa, n'ihu na unu ga-eme ka o ghara idi nso ma o buru na unu ejiri ngwa oru wagharja nkume ya. **26** Unu ejila ihe nrigo gbagoro n'ebe ichu aja m, ka a ghara ikpughe oto unu n'elu ya.'

21 "Ndị a bu iwu i ga-eede n'ihu ha. **2** "O buru na i goru ohu onye Hibru, o ga-agbara gi odibo afọ isii. Ma n'afọ nke asaa, o ga-abu onye nwere onwe ya laakwa n'akwughu ugwu obula. **3** O buru na sooso ya bjara, sooso ya ga-ala, ma o buru na o nwere nwunye tupu o buru ohu, ya na nwunye ya ga-eso ala. **4** O buru na nna ya ukwu kpoyere ya nwunye onye mutara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom, nwanyi ahụ na umu ya ga-abu nke nna ya ukwu, naanị nwoke ahụ ga-enwere onwe ya. **5** "Ma o buru na ohu ahụ asi, n'ezie, 'Ahuru m onyenwe m na nwunye m na umu m n'anya, achoghi m inwere onwe,' **6** mgbe ahụ, onyenwe ya ga-eduru ya bjakwute Chineke. Mgbe o kpobatasiri ya n'onu uzo, onyenwe ya ga-eji agiga dupuo nti ya. Malite n'oge ahụ, o ga-abukwa ohu ya ruo ogwugwu ndu ya. **7** "A si na nwoke eree nwa ya nwanyi dika ohu, agaghị ala otu ndi ohu nwoke si ala. **8** O buru na ihe nwanyi ahụ amasikwaghị onyenwe ya, onye horo ya nye onwe ya, onyenwe ya ga-ekwere ka a gbaputa ya. Ma o gaghị eresi ya ndi obja. N'ihu na onyenwe ya emeela nwanyi ahụ ihe ojoo mgbe o juru na o gaghị alukwa ya ozo. **9** O buru na o choro ka nwa ya nwoke luo ya dika nwunye ya, o ga-emeso ya dika omenaala si kwado e si emeso ndi bu nwaada. **10** O burukwa na o luta ya dika nwunye nke aka ya, mesakwa luta nwunye ozo, o gaghị akwusi inye ya uwe maobu ihe oriri. O gaghị agonarikwa ya ihe obula kwesiri ya dika nwunye. **11** O buru na o mereghi ohu nwanyi a ihe ndi a, nwanyi a puru ihapu ya gaara onwe ya na-akwughu ugwu obula. Mgbe ahụ, o ga-enwerekwa onwe ya. **12** "Ozokwa, o buru na mmadu etigbuo mmadu ibe ya, aghaghị ime ka onye di otu a nwuo. **13** Ma o buru na o mere ya na-amaghị ama, o burukwa na Chineke kwagidere omume di otu a, mgbe ahụ, a ga-ahoputara ya ebe o ga-agbaga, jee zere ndu. **14** O burukwa na onye obula akpachara anya jiri aghughu gbuo mmadu ibe ya, a ga-adoputa ya, o buladi site n'ebe ichu aja m, gbuo ya. **15** "O buru na onye obula etie nna ya maobu nne ya ihe, a gaghị ime ka onye di otu a nwuo. **16** "Onye obula tooro mmadu ibe ya, ma o rere ya n'ahia, maobu na a choputara ya n'aka ya, a ga-eme ka onye di otu a nwuo. **17** "Aghaghị ime ka onye obula ga-akpo nna ya maobu nne ya iyi nwuo. **18** "O buru na mmadu abuo aluo ogu ma otu n'ime ha ewere nkume maobu osisi tie onye nke ozo. O buru na o nwughu, kama na o meruru ahụ, dinaakwa n'ihe ndina ya, **19** o buru na onye ahụ ebilie were mkpara ya na-ejeharị, ikpe agaghị

ama onye ahụ tiri ya ihe, kama ọ ga-akwụ ụgwọ ihe onye ahụ ji gwọ onwe ya, na oge onye ahụ o tiri ihe ji nọ n'ìhe ndina, ruo mgbe ahụ ya ga-adị mma. **20** "Ọ bụrụ na ohu ọbụla anwọ site n'ìhe otiti nke onyenwe ya tiri ya, ma ohu ahụ ọ bụ nwoke maọbụ nwanyị, a ga-adọ onyenwe ya aka na ntị site n'inye ya ntaramahụhụ. **21** Otu ọ dī, ọ bụrụ na ohu ahụ dī ndū n'ubochi mbụ, maọbụ n'ubochi nke abụọ, a gaghị enye onyenwe ya ntaramahụhụ n'ìhi na ohu ahụ bụ akụ ya. **22** "Ọ bụrụ na mmadụ abụọ esite n'ìlū ọgụ ha merụọ nwanyị dī ime ahụ, mee ka ime ahụ pụọ, ma nwanyị ahụ emerughị nnukwu ahụ, dī nwanyị ahụ ga-anara site n'aka onye ahụ merurū nwunye ya ahụ ihe niile ọbụla o kwuru na a ga-akwụ ya, bụkwa nke ndi na-ekpe ikpe kpebiri. **23** Ma ọ bụrụ na nwanyị ahụ a nwọ n'ìhi mmeru ahụ ahụ e merurū ya, a ga-eme ka nwoke ahụ merurū ya ahụ nwụọ. **24** Ọ bụrụ na ọ bụ anya ka a kụkporo, anya n'ọnodu anya. Ọ burukwa otu eze ka e tipurū, eze n'ọnodu eze. Otu ahụ kwa, aka n'ọnodu aka, ukwū n'ọnodu ukwū. **25** Ida oku n'ọnodu ida oku, onya mma, n'ọnodu onya mma, ihe otiti n'ọnodu ihe otiti. **26** "Ọ bụrụ na mmadụ ọbụla esite n'ìhe otiti o tiri ohu ya kụkporo ya anya, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya, maọbụ ohu nwoke maọbụ ohu nwanyị, n'ìhi na o jirila anya ya gbara onwe ya. **27** Ọ bụrụ na mmadụ ọbụla etipū eze ohu ya nwoke maọbụ ohu ya nwanyị, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya n'ìhi eze ya nke e tipurū. **28** "Ọ bụrụ na ehi ejiri mpi ya sọda mmadụ si otu a mee ka onye ahụ nwụọ, a ga-atugbu ehi ahụ na nkume. Mmadụ ọbụla agaghị erikwa anyi ehi ahụ. Ma a ga-agu onyenwe ehi ahụ dika onye ikpe na-amaghī. **29** Ọ bụrụ na ehi ahụ na-asokarī ndi mmadū mpi mgbe niile, agaghī eri anū ya. Kama, ọ bụrū na adọla onyenwe ya aka na ntī banyere ehi ahū otūtū oge, ma o megħi ihe ọbūla banyere ya, a ga-eme ka ehi ahū na onyenwe ya nwū. **30** Ma ọ bụrū na ndi nwe mmadū achọ ọ ka a kwū ọ ha ụgwō kama igbu onyenwe ehi ahū, ndi ikpe ga-ekpebi ego ole onyenwe ehi ga-akwū ha. **31** Otu a ka a ga-esikwa kpee ikpe nke ga-aputa ma ọ bụrū na ehi asoda nwokorobia maọbū nwaagboghō ọbūla. **32** Kama ọ bụrū na ehi asoda ohu nwoke maọbū ohu nwanyī, onyenwe ehi ahū ga-akwū onyenwe ohu ahū iri mkpurū ọlaocha atō. Emesija, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahū. **33** "Ọ bụrū onye ọbūla megħere olulu maọbū gwuo olulu, ghara imechi ya, nke mere na ehi mmadū maọbū inyinina ibu adaba n'ime ya, **34** onye ahū gwuru olulu ahū ga-akwū onyenwe anū ụlō ahū ọmūogugū ego o jiri zuta ya. Mgbe ahū ọ ga-eburu ozu anū ahū nwurū anwū. **35** "Ọ bụrū na oke ehi mmadū emerū ọke ehi onye ọzō ahū, emesija ehi dī otu a anwū, a ga-ere ehi nke dī ndū, kewaa ego ya ụzō abū. Otu a kwa, a ga-ekewa ehi nke nwurū anwū, nye mmadū abū ahū otu ụzō otu ụzō. **36** Ọ bụrū na amaara na oke ehi ahū na-asō mpi mgbe niile n'oge gara aga, ma onyenwe ya emegħi ihe ọbūla banyere ya, ọ ga-akwūzū ụgwō ehi ahū nwurū anwū. Emesija ehi ahū nwurū anwū ga-aburū nke ya.

22 "Ọ bụrū na mmadū ezuru ehi maọbū aturū gbuo ya, maọbū ree ya, ọ ga-akwūghachi ehi ise n'ọnodu ehi ahū. N'ọnodu otu aturū o zuru, ọ ga-akwūghachi aturū anō. **2** "Ọ bụrū na e jide onye ohi mgbe ọ na-egbuka ụlō onye ọzō, ọ burukwa na e tigbuo ya, mee ka ọ nwū, iwu ejideghī onye ahū gburu ya. **3** Kama ọ bụrū na e tigburu onye ahū mgbe chi bocharala, ọmūma ikpe ga-adirī onye ahū tigburu ya. "Ọ bụrū

na e jide onye ohi, a ga-eme ka ọ kwūghachi ihe o zuru n'ohi. Ọ bụrū na o nwegħi ike kwūghachi, a ga-ere ya dika ohu, jiri ego e retara kwū ụgwō o ji. **4** Ọ bụrū na a chōta ihe o zuru n'aka ya, maọbū ehi, maọbū inyinina ibu, maọbū aturū, ọ ga-akwūghachi ọnūhija ya okpukpu abū. **5** "Ọ bụrū na mmadū akpachara anya hapū anū ụlō ya ka ọ gaa taa nri n'ubi maọbū n'ubi vaiñi, maọbū n'ubi onye ọzō, onyenwe anū ụlō ahū ga-akwū ụgwō ihe niile anū ụlō ya mebiri, ma ihe ọ ga-eji kwū ụgwō ahū aghaghī ibū ihe ọrū ubi dī mma nke o si n'ubi ya maọbū n'ubi vaiñi ya weputa. **6** "Ọ bụrū na oku na-agba banye n'ogwu, repia ogbo oka dī n'ubi mmadū maọbū ọka guzoro eguzo, ma ọ bükwanū ọhija niile, onye ahū tinyere oku ahū ga-akwūghachi ụgwō ihe ahū niile nke oku repiara. **7** "Ọ bụrū na mmadū enye enyi ya maọbū onye agbataobi ya ego, maọbū ihe ọbūla ka o debere ya, ma onye ohi agaa zuru ya site n'ụlō ya, a si na e jide onye ohi dī otu a, ọ ga-akwūghachi ụgwō ihe o zuru okpukpu abū. **8** Ọ bụrū na a chōputaghī onye ohi ahū, onye nwe ụlō ahū aghaghī ibja n'ihu Chineke, ka a chōputa maọbū ya n'onwe ya setipurū aka were ihe ahū, bū akū nke onye ọzō kpata. **9** Ọ bụrū na onye ehi ya, maọbū inyinina ibu ya, maọbū aturū ya, maọbū uwe, maọbū ihe ọbūla furu efu, nke mmadū na-asī, 'Nke a bụ ya.' Mmadū abū ndī a ga-aga n'ihu ndi ikpe. Onye ọbūla ndi ikpe a mara ikpe ga-akwūghachi ibe ya ụgwō okpukpu abū. **10** "Ọ bụrū na anū ụlō mmadū nyere onye agbataobi ya n'aka idebe anwū, maọbū merū ahū, maọbū gbfuo, ma anū ụlō ahū ọ bū inyinina ibu, maọbū ehi, maọbū aturū, maọbū anū ụlō ọzō, ọ bụrū na ọ digħi onye hurū mgbe ihe ndī a dakwasirī anū ụlō ahū, **11** mgbe ahū, onye agbataobi ahū e nyere anū ndi a n'aka idebe ga-anū iyi n'ihu Onyenwe anyi. Iyi ahū ọ nūrū g-egosi onyenwe anū ụlō ahū na o zugħi ya n'ohi. N'ìhi nke a, ọ gaghī akwūghachi ụgwō ọbūla. **12** Ma ọ bụrū na o zuru anū ụlō ahū n'ohi site na nke agbataobi ya, ọ ghaghī ikwūghachi ụgwō niile nye onyenwe ya. **13** Ọ bụrū na anū ọhija gburu ya, ọ ga-eweta ụfōdū n'ime anū ahū a dogburu adogbu, jji gosi na anū ọhija dogburu ya. Ọ ga-esikwa otu a gbanari ikpe ọmūma. N'ìhi nke a, ọ gaghī akwūkwa ụgwō ọbūla n'ìhi anū ụlō ahū. **14** "Ọ bụrū na mmadū agbaziri anū ụlō site n'aka onye agbataobi ya, ọ bụrū na anū ụlō ahū anwū, maọbū merū ahū mgbe onyenwe ya na-anoghī n'ebe ahū, onye ahū a gbazinyere anū ụlō ahū ga-akwū ụgwō ya. **15** Ọ bụrū na anū ụlō ahū nō na nke onyenwe ya, onye gbaziri ya agaghī akwū ụgwō ọbūla. Ọ bụrū na a kwurū ego mgbazi ọbūla n'isi anūmanū a, onye gbaziri ya agaghī akwūghachi ego ọbūla, n'ìhi na ego mgbazi o kwuru ka a ga-ewere dika ụgwō. **16** "Ọ bụrū na nwoke arafuo nwaagboghō na-amaghī nwoke, site n'ime ka ha abū dinaa, nwoke ahū ga-akwū ụgwō isi nwaagboghō ahū. Ọ ga-alukwa ya dika nwunye ya. **17** Ọ bụrū na nna nwaagboghō ahū ekwenyegħi ka nwoke ahū lū ya, nwoke ahū aghaghī ikwū ụgwō ysi nwaagboghō ahū. **18** "E kwesighī ihapū nwanyī mgbaasi ndū. **19** "Onye ọbūla ya na anū ọbūla dinakoro, e kwesiri ime ka ọ nwū. **20** "Onye ọbūla churū aja nye chi ọzō ma ọ bughī naani Onyenwe anyi, a ga-eme ka ọ nwū. **21** "Ọ kwesighī ka mmadū ọbūla mesie onye ọbija ihe ike n'uzo ọbūla. Unu aghaghī icheta na unu bu ndi ọbija n'ala Ijibt. **22** "Unu emegbula nwanyī ọbūla dī ya nwurū, maọbū onye ọbūla na-enwegħi nne na nna. **23** Unu megbuo ha, mee ka ha tikuo m, aga m anū mkpu akwa ha, nyere ha aka. **24** Mgbe ahū, iwe m dī oke oku ga-eripia unu.

Aga m ejikwa mma agha tigbuo unu. Ndi nwunye unu ga-aghokwa ndi inyom na-enweghi di, umu unu ga-abukwa ndi na-enweghi nna. **25** “O buru na i gbazinyere onye Hibru ego, onye bu nwa mgbei, i gaghị anara ya omurunwa. **26** O buru na i nara ya uwe ya n’ihi ego ahụ i gbazinyere ya, ekwela ka uwe ahụ n’oge n’aka gi ruo mgbe anwu dara. **27** N’ihi na uwe ahụ nwere ike buru naani ihe o nwere, maobu uwe o ga-eji rahu ıra. O buru na i zighachighi ya, o tikuo m site n’ikwa akwa, aga m anuru mku akwa ya, n’ihi na abu m onye obi ebere. **28** “Ekwulula aha Chineke, abukwala onye na-achị ndi gi onu. **29** “Atufukwala oge obula n’ikwughachi onyinye unu kwesiri inye. Maobu nke mkpuru ala ubi gi, na nke mmanya vainji gi, na ugwo i kwesiri ikwu. “I ghaghị inye m nwa gi nwoke e buru ọzọ muo. **30** Otu a ka i ga-emekwa banyere mkpuru mbu nke ehi gi na aturu gi. I ga-ewebata ya nye m n’ubochi nke asato site n’oge a muru ha, mgbe i hapusiri ha nne ha ubochi asaa. **31** “Unu ga na-aburu m ndi di nso. N’ihi nke a, wezuganu onwe unu n’ebe anu a dogburu adogbu di. Unu erikwala anu di otu a, kama tupurumu ya nkita.

23 “I gaghị agbasa akuko ugha obula. Esokwala mmadu ojoo nweko ihe obula site n’igba ama i maara na o bughi eziokwu. **2** “I gaghị eso igwe mmadu mee ihe ojoo. Mgbe i na-agba akaebe n’uloikpe, i gaghị esonye igwe mmadu ndi na-atughari ikpe ziri ezi. **3** N’ebe nwa ogbenye no, i gaghị ekpelara ya n’oge ikpe n’ihi na o bu nwa ogbenye. **4** “O buru na i hu ehi, maobu inyinya ibu nke kpafuru akpafu, o burukwa na o bu nke onye iro gi, duru ya dulataro onye iro gi ahụ. **5** O buru na i hu onye kporo gi asi ka o na-agbalị iwelite inyinya ibu ya nke dara n’ihi ibu di arọ o bu, elefua ya anya, kama gaa nyere ya aka bulite inyinya ahụ. **6** “Ewezugala ikpe ziri ezi n’ebe ndi ogbenye no, n’ihi onodu ogbenye ha. **7** Ebola mmadu ibe gi ebubo ugha. Esonyekwala gbuo onye aka ya di ocha, maobu onye na-eme ihe ziri ezi. N’ihi na mu onwe m agaghị ahapu onye na-emebi iwu na-ataghi ya ahuhu kwesiri ya. **8** “Erikwala ngari, n’ihi na iri ngari na-eme ka ndi na-ahu ọzọ kpoo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbago agbago. **9** “Abukwala onye na-emebu ndi obia, n’ihi na i maara ihe banyere onodu ndi obia nke oma. Gi onwe gi buru obia n’Ijipt. **10** “Afo isi ka i ga-agma mkpuru n’ala ubi gi, ghokwa ihe omume ya. **11** Ma n’afọ nke asaa, arula oru obula n’ala ahụ ọzọ, hapu ka ala ahụ zuru ike. Mgbe ahụ ndi ogbenye n’etiti unu ga-aga n’ebe ahụ weta ihe oriri. Mkpuru ndi ọzọ foduru ga-adiri umu anu ohia di iche iche. Iwu ndi a ga-adiri ubi vainji na ubi oliv unu niile. **12** “I ga-aruru oru gi niile n’ime ubochi isi. I ga-ekwala ike n’ubochi nke asaa. Izuika a ga-adikwara ehi gi na inyinya ibu gi, na ndi ohia gi no n’einaulu gi na ndi obia niile bi n’etiti unu. **13** “Kpachapuru unu hu na unu mezurui ihe niile ndi a m gwara unu. Unu akpokwala chi ndi ọzọ aha. Unu ekwuputakwala ihe banyere ha nonu unu. **14** “Ugboro ato n’afọ ka unu ga-emere m memme a. **15** “Meenu Mmemme Achicha na-ekoghi eko, ubochi asaa ka unu ga-eri achicha nke e jighi ihe na-eko achicha mee. Unu ga-eri ya na mgbe a kara aka, nonwa Abib. N’ihi na o bu nonwa ahụ ka unu si n’ala Ijipt putu. “O dighi onye obula ga-agba aka efu bja n’ihu m. **16** “Mee Mmemme Owuwe Ihe ubi, bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke ihe niile i kuru n’ubi unu. “Meekwanu Mmemme Nchikota Ihe, n’ogwugwu afọ obula. Mgbe unu si n’ubi na-achibata

mkpuru ubi unu niile. **17** “Ugbo ato n’afọ ka ndi ikom niile ga-abia chee onwe ha n’ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **18** “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n’ime ya, mgbe unu na-achu obara nke aja n’ihu m. “Maobu hapu abuba nke aja memme m ka o digide ruo ututu. **19** “Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma, n’ulo Onyenwe anyi bu Chineke unu. “Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya. **20** “Lee, ana m eziga mmuo ozi n’ihu unu, ichebe unu n’ije unu nakwa ikpobatakwa unu n’ebe ahụ M doziri nye unu. **21** Geenu ya nti, nurukwa olu ya. Unu enupukwarala ya isi, n’ihi na o gaghị agbaghara njehie unu niile, n’ihi na Aha m di n’ime ya. **22** O buru na unu elezie anya nke oma, gee ya nti, mee ihe niile m nyere unu n’iwu, mgbe ahụ, mu onwe m ga-abukwara ndi iro unu onye iro, megidekwa ndi na-emegide unu. **23** Mmuo ozi m ga-ekwala n’ihu unu, ikpobatakwa unu n’ala ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Aga m ehichapu obodo ndi a niile. **24** Unu agaghị akpo isiala nye chi ha niile. Unu efekwala ha, maobu gbasoro omenaala ha. Kama, kwatouhu ha. Tipiasjakwanu ebe nkume nso niile nke chi ha. **25** Ma unu ga-efe Onyenwe anyi bu Chineke unu. Mgbe ahụ, ngozi ya ga-adikwasị nri unu na mmiri onunu unu. Aga m ewezugakwa orja n’etiti unu. **26** Nwanyi aga na nwanyni ime ya na-apu agaghị adi n’ala unu. Aga m emekwa ka unu nwee ogologo ndu. **27** “Aga m ezipu oke ujo m ka o nro unu n’ihu tinye ogbaaghara n’ime mba niile unu ga-ezute. Aga m eme ka ndi iro unu tugharia gbaa oso. **28** Ozokwa, aga m eziga ebuka o chupu ndi Hiv na ndi Kenan na ndi Het site n’uzo unu. **29** Ma agaghị m achupu ha n’otu afọ, n’ihi na nke a ga-eme ka ala ahụ niile togboro n’efu, umu anu ohia a baa uba kariya unu. **30** Ma ga m achupu ha nwantinti nwantinti, tutu ruo oge unu ga-adi otutu, mgbe onuogugu unu ga-akarị nke ha ukwu, mgbe unu ga-epuputa ala ahụ niile. **31** “Aga m etinye oke ala unu site n’Osimiri Uhie ruo n’osimiri Mediterenja, sitekwa n’ozara ruo n’osimiri Yufretis. Aga m enyefe ndi niile bi n’ala ahụ n’aka unu. Unu ga-achupukwa ha. **32** Unu na ha agbala ndu obula. Unu na chi ha enwekwala mmeko obula. **33** Unu ekwela ka ha biri n’ala unu, ma o bughi ya, ha ga-eme ka unu mehie megide m, n’ihi n’ife chi ha di iche iche aghaghị jburu unu ihe ima nonya.”

24 O gwara Mosis si, “Rigokwute Onyenwe anyi, gi na Eron, na Nadab, na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndi okenye Izrel. Ma unu ga-efe ofufe site n’ebe di anya. **2** Emesja, o bu naani Mosis ga-abjarate Onyenwe anyi nso. Ndi nke ọzọ agaghị abjuru nso. Ndi mmadu ndi ọzọ agaghikwa eso ya rigota.” **3** Mgbe ahụ, Mosis bjara gwa ndi Izrel okwu niile na iwu niile Onyenwe anyi nyere. Ha niile zaghachiri ya n’otu olu si, “Anyi ga-emezu ihe niile Onyenwe anyi kwuru.” **4** Mosis deturu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. N’isi ututu echi ya, o biliri wuo ebe ichu aja na ndida ugwu ahụ. O gwunyeri ogidi nkume iri na abuo nke nochiri anya ebo iri na abuo umu Izrel. **5** Mosis ziputara umu okorobia Izrel, ndi churu aja nsure oku ma werekwa umu oke ehi chuo aja ndu nye Onyenwe anyi. **6** Mosis tinyere okara obara ehi ndi ahụ n’ime efere. Ma o fesara okara obara nke foduru n’elu ebe ichu aja ahụ. **7** Emesja, Mosis guzoro n’ebe ahụ guputa na nti mmadu niile, ihe di n’Akukwo Ogbugba ndu ahụ. Mgbe umu Izrel nuru ya, ha weere otu olu kwuo si, “Anyi anula, anyi ga-eme

ihe niile Onyenwe anyị kwuru. Anyị ga-erube isi.” 8 Mgbe ahụ, Mosis weere ọbara ahụ dị n’ime efere, fesa ya n’ahụ ndị ahụ niile, sị, “Nke a bụ ọbara ogbugba ndụ ahụ nke dị n’etiti unu na Onyenwe anyị, dika okwu niile ndị a si dij.” 9 Mosis rigoro n’elu ugwu, ya na Erōn, na Nadab na Abihu, na mmaḍu iri asaa site na ndị okenye Izrel. 10 Ha hụrụ Chineke nke Izrel. N’okpuru ụkwu ya abụo, e were ihe dika ebe nzoḍkwasi ụkwu nke e ji nkume safaia mee. Nkume ndị a na-enwukwa ezi onwunwu dika mbara eluigwe. 11 Ọ bụ ezie na ndị okenye Izrel hụrụ Chineke anya ma ọ laghi ha n’iyi. Kama o mere ka ha nọọ n’ihu ya rie, nūo. 12 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Rigota, bjakwute m n’elu ugwu, noḍukwa ebe ahụ, maka na aga m enye gi mbadamba nkume nke iwu na ụkpuru dij na ya, nke m ji aka m dee maka i ji kuziere ha.” 13 Mosis biliri, ya na Joshua onye na-agara ya ozi. Mosis n’onwe ya rigokwara n’elu ugwu Chineke. 14 Ọ gwara ndị okenye Izrel okwu sị, “Cherenụ anyị n’ebe a tutu ruo mgbe anyị ga-alaghachikwute unu. Unu na Erōn na Hua nō, onye ọbula nwere nsogbu jekwuru ha.” 15 Ngwangwa, Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ, oke igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ niile, 16 ebube Onyenwe anyị kpuchikwara elu ugwu ahụ. Ọ bụ ụbọchị isii ka igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ. N’ụbọchị nke asaa, Onyenwe anyị sitere n’etiti igwe ojii ahụ kpoo Mosis oku. 17 Ma n’ebe ndị Izrel nọ, ebube Onyenwe anyị na-enwu dika ọkụ na-achọ irechapu ugwu ahụ. 18 Mosis banyere n’ime igwe ojii ahụ mgbe ọ na-arigoo ugwu ahụ. Ọ nogidere n’elu ugwu ahụ iri ụbọchị anọ, ehihie na abali.

25 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Gwa ụmụ Izrel ka ha wetara m onyinye. I ga-anabatara m onyinye ahụ site n’aka nwoke ọbula onye o meturu n’obi inye onyinye a. 3 “Ndi a bụ Onyinye i ga-anata n’aka ha: “olaḍcha, ọlaedo na bronz. 4 Ogbo na-acha anunu anunu, nke odo odo, nke uhie uhie, nke ezi akwa ọcha, na nke aji ewu; 5 akpukpo anyi ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri, na osisi akashia; 6 mmanu oliv nke a ga-etinye n’iheokụ, ụda isi uto a na-etinye na mmanu nso, na ụda na-eme ka aja nsure oku na-esi isi uto; 7 nkume oma oniks, na nkume ndi ozo a na-ahionye n’efood, na nke a na-ahionyekwa n’ihe mgbochi obi. 8 “Mee ka ha wuoro m ebe nso. Mu onwe m ga-ebikwa n’etiti ha. 9 Wuo ulo nzute a na ihe icho ya mma niile, ka o buru otu ihe dika oyiyi m ga-egosi gi. 10 “Ha ga-eji osisi akashia wuo igbe ogbugba ndu nke idi ogologo ya ga-abu otu mita na sentimita iri. Obosara ya bu sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa sentimita iri isii na asato. 11 Machie ọlaedo a nuchara anucha n’ime na azu ya niile, jiri ọlaedo kpoo ihe gburugburu akuku ya niile. 12 Kpuo mgbaaka ọlaedo anọ maka ya, kwunye ha n’ukwu anọ ya, ya bu mgbaaka abuo n’otu akuku, mgbaaka abuo n’akuku nke ozo ya 13 Jirikwa osisi akashia mee mkpara ogologo. Emesja, were ọlaedo machie mkpara ndi a. 14 I ga-etinye mkpara ndi ahụ n’ime mgbaaka ahụ di n’akuku igbe ahụ, ka o buru ihe iji na-ebu ya. 15 N’ihi nke a, mkpara ọlaedo ndi ahụ ga-adigide n’ime mgbaaka ọlaedo igbe a oge niile. 16 Ya mere, mgbe a rusiri igbe ogbugba ndu ahụ, tinya Ihe Ama ahụ m nyere gi n’ime ya. 17 “I ga-ejikwa ọlaedo a nuchara anucha mee ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu ahụ. Ogologo ya ga-adị nzo ukwu anọ. Obosara ya ga-abu nzo ukwu abuo na okara. 18 I ga-eji ọlaedo a nuchara anucha, nke e tipara etipia kpoo cherubim

abuo na nsotu abuo nke ebe mkpuchi ahụ. 19 Ruo otu cherub n’otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozo; mee ka cherubim ndi a na okwuchi igbe ahụ buru otu na nsotu abuo ahụ. 20 Cherubim ndi a ga-agbasa nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndi ahụ ga-eche onwe ha ihu, na-ele anya n’ebe okwuchi ahụ di. 21 Tukwasị ihe mkpuchi ahụ n’elu igbe ogbugba ndu ahụ. Tinyekwa Ihe Ama ahụ m nyere gi n’ime igbe ahụ. 22 N’ebe ahụ, n’etiti cherubim abuo ndi ahụ di n’elu ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu, ka m ga-ezute gi, nye gi iwu niile i ga-enye ndi Izrel. 23 “Jiri osisi akashia mee tebul nke ogologo ya ga-adị iri sentimita itoolu. Obosara ya ga-abu iri sentimita anọ na ise. Ila elu ya ga-abu iri sentimita isii na asaa. 24 I ga-eji ọlaedo a nuchara anucha machie ya nke oma, jirikwa ọlaedo kpoo onu ya gburugburu. 25 I ga-etinye ihe njikota a kpuru akpu gburugburu onu onu ya, nke ga-aha ka otu obu aka dimkpa. A ga-eji mpeme ọlaedo techie ihe njikota ahụ gburugburu. 26 Kpuo mgbaaka ọlaedo anọ maka tebul ahụ, kwunye ha n’akuku anọ ahụ nke ukwu anọ ya. 27 Mgbaaka ndi ahụ ga-adị nso nso, ihe njiko ahụ ka ha jide mkpara ndi ahụ, i ji ebu tebul ahụ. 28 Jiri osisi akashia mee mkpara a ga-eji na-ebu tebul ahụ. Jiri ọlaedo techie ha. 29 Ozokwa, jiri ọlaedo a nuchara anucha kpoo efere di iche iche, na iko di iche iche, na okwa di iche iche, nke e ji awupu onyinye. 30 Dokwasị achicha nke iche n’ihu n’elu tebul ahụ, n’ihu m, oge niile. 31 “Jiri ọlaedo a nuchara anucha kpoo ihe idokwasị oriḍna. Kpuo ukwu ala ala ya, na alaka ya, mee ka iko ya niile yiri okoko osisi, na isi ya niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. 32 Alaka isii ga-esite n’akuku abuo nke ihe idokwasị oriḍna ahụ waputa, alaka ato n’otu akuku ya, alaka ato n’akuku nke ozo. 33 Iko ato e mere dika okoko osisi alumonḍ ya na ifuru, ya na okoko ya niile ga-adị n’otu alaka, iko ato n’alaka nke ozo, otu a ka o ga-adị n’alaka isii niile ahụ na-awaputa site n’ihe idokwasị oriḍna ahụ. 34 N’elu ihe idoba oriḍna ahụ, o ga-adị iko anọ dika ifuru osisi alumonḍ, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. 35 Otu isi ga-adikwa n’okpuru alaka abuo si n’etiti ihe idoba oriḍna ahụ pta. Isi nke abuo ga-adị n’okpuru alaka abuo nke ozo. Isi nke ato ga-adị n’okpuru alaka nke ato, ya bu ha niile alaka isii. 36 Isi nwaputa ya na alaka ya niile ga-adikotakwa onu, ha na ihe idokwasị oriḍna ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha ruo. 37 “I ga-eme oriḍna asaa, dōba ha n’elu ihe idokwasị iheokụ ahụ, ka ha na-enye ihè naani n’ebe ihu ya. 38 Mkpa ya na ihe ikpakepu oku ya niile, ga-abu ọlaedo a nuchara anucha. 39 Ọlaedo a nuchara anucha nke di iri kilogram ato na anọ ka a ga-eji kpoo ihe idokwasị oriḍna ahụ na ngwongwo ndi a niile. 40 Lezie anya hu na i mere ihe ndi a niile n’usoro ihe atu nke e gosiri gi n’elu ugwu.

26 “Ruo ulo nzute nke ga-enwe akwa mgbochi iri, nke e ji ezi ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie kpaa akwa ndi a. Onye oru aka na-eme nka kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ha. 2 Akwa mgbochi ndi a ga-aha n’otu. O nweghi nke ga-aka ibe ya. Ogologo akwa mgbochi obula ga-abu mita iri na abuo na okara. Obosara ya bu otu mita na sentimita asato. 3 Dukotaa akwa mgbochi ise n’otu, dukotakwa ise nke ozo n’otu. 4 Jiri akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n’elu onu akwa mgbochi nke otu uzo, otu a ka i ga-emekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozo. 5 Dunye iri anya nko ise n’otu akwa

mgbochi, dūnyekwa iri anya nko ise n'ony akwa mgbochi nke ọzọ. Mee ka anya nko ndị a chee ibe ha ihu. **6** † ga-emekwa iri nko ọlaedo ise, nke † ga-eji jikọta akwa mgbochi abụọ ahụ n'otu, si otu a mee ka ụlọ nzute ahụ buru otu. **7** † ga-eji akpukpọ ajị ewu mee akwa mgbochi maka † ji kpuchie elu ụlọ nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adị n'onyogugu. **8** Akwa mgbochi iri na otu ndị a ga-aha n'otu. Ọ ga-abụ mita iri na atọ na ọkara n'ogologo. Ebe obosara ya bụ otu mita na iri sentimita asatọ. **9** Dụkọta ise n'ime akwa mgbochi ahụ. Debe ya iche. Dụkọtakwa isii nke fọdurụ debekwa ya iche. Pjajie akwa mgbochi nke isii ụzọ abụọ n'ihu ụlọ nzute ahụ. **10** Dūnyekwa iri anya nko ise n'elu ony otu akwa mgbochi ndị ahụ. Meekwa otu ihe ahụ n'ony akwa mgbochi nke ọzọ e debere iche. **11** Meekwa iri nko bronz ise, mee ka nko ahụ baa n'anya nko nke ọzọ, † ji jikọta ụlọ nzute ahụ ka ọ buru otu. **12** Ma banyere ogologo akwa mgbochi nke fọdurụ maka ụlọ nzute, ya bụ ọkara akwa mgbochi nke maputara, nke a ga-akwuba n'azu ụlọ nzute ahụ. **13** Akwa mgbochi ahụ ga-eji ihe ruuru ọkara mita n'ogologo kari n'akukụ abụọ. Ụma ndị a maputara ga-akwudata n'akukụ abụọ nke ụlọ nzute ahụ ikpuchi ya. **14** † ga-eji akpukpọ ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ụlọ nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ọzọ nke † ji akpukpọ ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **15** † ga-emere ụlọ nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo ọtọ. **16** Mbudo ibe ọbụla ga-adị mita anọ na ọkara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara. **17** Mbudo ibo ndị a ga-enwe ihe nhinye abụọ nke ga-abanye n'ime ibe ya ijikọ ha n'otu. † ga-arụ mbudo ibo ụlọ nzute ahụ niile otu a. **18** † ga-arụ mbudo ibo iri abụọ maka akukụ ndịda nke ụlọ nzute ahụ. **19** Meekwa iri ukwụ ọlaocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwụ abụọ, otu ukwụ n'okpuru otu ihe nhinye, otu ukwụ n'okpuru ihe nhinye nke ọzọ. **20** N'akukụ nke ọzọ, banyere ugwu nke ụlọ nzute ahụ, † ga-arukwa iri mbudo ibo abụọ. **21** Rukwaa iri ukwụ ọlaocha anọ, ukwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **22** N'ebe isi isi nsotu, ya bụ akukụ ọdịda anyanwụ nke ụlọ nzute, † ga-arụ mbudo ibo isii. **23** Rụọ mbudo ibo abụọ, ga-adị na nkuku niile nke nsotu ụlọ nzute ahụ. **24** N'isi nkuku abụọ ndị a, ha ga-anọ iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya, ma a ga-ejikọ ha onu n'ime otu mgbaaka, ha abụọ ga-adị otu ahụ. **25** Ha niile ga-adị mbudo ibo asatọ na ukwụ ọlaocha † iri na isii, ya bụ ukwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **26** † Jiri osisi akashia mee osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndị † iri n'otu akukụ nke ụlọ nzute, **27** ise nke ọzọ maka ndị † iri n'akukụ nke ọzọ, ise nke ọzọ maka mbudo ibo † iri n'akukụ ọdịda anyanwụ, n'ebe ndịda ndịda nke ụlọ nzute ahụ. **28** Osisi ntubichi nke † iri n'etiti ga-esite n'otu isi ruo n'isi nke ọzọ nke mbudo ibo ahụ. **29** Jiri ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile, kpụọ mgbaaka ọlaedo ka ọ buru onodu ichikọta osisi ntubichi ndị a. Jirikwa ọlaedo machie osisi ntubichi ndị a. **30** † Guzobe ụlọ nzute a n'usoro dika ọdidi ihe ahụ m ziri gi n'elu ugwu si † iri. **31** † Meekwa akwa mgbochi nke † iri oghe na-acha anunu anunu, ngwakọta anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, onye nka kpanyekwara oyiya cherubim n'ime ya. **32** Were anya nko ọlaedo kwuba ya n'elu ogidi osisi akashia anọ nke † iri ọlaedo machie, mee ka o guzoro n'elu ukwụ ọlaocha anọ. **33** Konye akwa mgbochi ahụ na nko ndị ahụ, ma donye igbe ihe ama ahụ n'azu akwa mgbochi ahụ. Akwa mgbochi ahụ ga-ekewapụ Ebe Nso ahụ site n'Ebe Kachasi Nso. **34** Tinye ihe mkpuchi mmehie ahụ

n'elu igbe ihe ama n'ime Ebe Kachasi Nso. **35** Donye tebul ahụ na mputa nke akwa mgbochi ahụ, n'akukụ ugwu nke ụlọ nzute ahụ. Donyekwa ihe idokwasị iheokụ na ncherita ihu tebul ahụ, n'akukụ ndịda. **36** † ga-eme akwa mgbochi maka onu ụzọ mbata nke ụlọ ikwu ahụ nke eji oghe na-acha anunu anunu na ngwakọta anunu na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke bụ akaorụ onye nka. **37** † ga-arurụ akwa mgbochi a anya nko ọlaedo na ogidi ise nke osisi akashia nke † iri ọlaedo machie. † ga-arukwa ukwụ bronz ise maka ha.

27 † ga-eji osisi akashia wuo ebe ichu aja. Idị elu ya ga-abu otu mita na iri sentimita anọ. Ogologo ya na obosara ya ga-aha n'otu, mita abụọ na iri sentimita atọ, mita abụọ na iri sentimita atọ. **2** Runye mpi n'akukụ anọ nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndị a na ebe ichu aja ahụ buru ihe e jikọtara n'otu. Jiri bronz machie ebe ichu aja a. **3** Jiri bronz kpụọ ngwongwo niile † iri iche iche, ya bụ efere ikpofu ntụ, shoyel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji ese idjuta anu na efere ndị e ji agụ ọkụ. **4** † ga-eme ngiga mbadamba, ihe okpukpa bronz, meekwa mgbaaka bronz nke ga-adị n'akukụ anọ nke ngiga ahụ. **5** Tinye ya n'okpuru oghere † iri ebe ichu aja ahụ. Tinye ya ka ọ dirị n'etiti ebe ichu aja ahụ. **6** Jiri osisi akashia mee mkpara osisi maka ebe ichu aja ahụ, were bronz machie ha. **7** A ga-eme ka mkpara ahụ baa n'ime mgbaaka ndị ahụ, ka ha † iri n'akukụ abụọ nke ebe ichu aja ahụ mgbe ọbụla a na-ebu ya. **8** Jiri obodobo osisi rụọ ebe ichu aja ahụ, ka o nwee oghere n'ime, dika igbe. † ga-arụ ya dika e gosiri gi n'elu ugwu ahụ. **9** † ga-arukwa ogige maka ụlọ nzute ahụ. N'akukụ ndịda ya ga-adị iri mita anọ na ise n'ogologo. Ọ ga-enwekwa akwa mgbochi nke † iri ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee. **10** Iri ogidi abụọ ga-adị na iri ebe ndokwasị abụọ nke † iri bronz kpụọ. Anya nko ogidi ndị ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abu ọlaocha. **11** Otu a kwa, akukụ ugwu ga-adikwa iri mita anọ na ise. Ọ ga-enwe akwa mgbochi, nwekwa iri ogidi abụọ na iri ebe ndokwasị abụọ nke † iri bronz kpụọ, ya na anya nko nke ọlaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** † Akukụ ọdịda anyanwụ nke ogige ahụ ga-adị iri mita abụọ na atọ n'obosara. Ọ ga-enwe akwa mgbochi, na ogidi iri na ebe ndokwasị iri. **13** N'akukụ ọwụwa anyanwụ, ebe anwu na-awalite, akwa mgbochi ahụ ga-adikwa iri mita abụọ na atọ n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya † iri mita isii na sentimita iri asatọ ga-adị n'otu akukụ nke onu ụzọ mbata ahụ. O nwere ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. **15** Otu a kwa, akwa mgbochi nke idị ogologo ya † iri mita asaa ga-adị n'akukụ nke ọzọ. Ọ ga-enwekwa ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. **16** † Banyere onu ụzọ mbata nke ogige ahụ, mee akwa mgbochi ga-adị mita itoolu nke † iri eji oghe na-acha anunu anunu, ngwakọta anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, akaorụ nke onye na-akpa ihe icho mma. Ọ ga-enwe ogidi anọ na ihe ndokwasị anọ. **17** Ogidi niile † iri gburugburu ogige ahụ ga-enwe ihe njikọta ọlaocha na nko, tinyere ebe ndokwasị bronz. **18** Ogologo ogige ahụ ga-abu iri mita anọ na ise. Ebe obosara ya ga-adị iri mita abụọ na atọ. Ọ ga-enwe akwa mgbochi nke idị elu ya † iri mita abụọ na atọ, nke † iri ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, nwekwa ebe ndokwasị bronz. **19** Ngwongwo niile nke † iri eje ozi n'ụlọ nzute ahụ, ihe ọbụla bụ ọrụ ha, tinyere ntu ya niile na nke ogige ahụ, ga-abu ihe e ji bronz rụọ. **20** † Nye ndị Izrel niile

iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu nke a na-agwaghi ihe maka itinye n'iheokwu ime ka oku oriona na-enwu mgbe niile. **21** N'ime ulo nzute ahụ, na mpụta nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, Eron na umu ya ndi ikom ga-eme ka oriona ndi ahụ di n'ihu Onyenwe anyi, na-enwu oku, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bu ukpuru ga-adigide n'etiti ndi Izrel nye ogbo niile di n'ihu.

28 "Ugbu a, site n'etiti umu Izrel kpobata nwanne gi nwoke Eron, ya na umu ya ndi ikom, bu Nadab, na Abihu, na Elieza na Itama. Ka ha jeere m ozi dika ndi nchujaja. **2** Meere Eron nwanne gi nwoke uwe nso, nke ga-enye ya ugwu na nsopuru. **3** Gwa ndi niile nwere onyinye nka n'idi akwa, bu ndi m nyere amamihe n'ihe ndi a, si ha duoro Eron uwe puru iche, nke e ji edo ya nso, ime ya onye na-ejere m ozi dika onye nchujaja. **4** Nke a bu idi uwe ha ga-adu: Ihe mgbochi obi, efod, uwe ime ahụ akpara akpa na-enweghi aka na uwe mwuda buru ibu, na uwe ime ahụ nke turu agwa agwa na akwa a na-atuhị n'isi na nke a na-eke n'ukwu. Ha ga-aduru Eron nwanne gi nwoke na umu ya ndi ikom uwe ndi a di nso. Ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **5** Ka ha jiri ogbo olaedo, nke na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha duha. **6** "Weere ogbo olaedo, na nke na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee efod ahụ, nke bu akaoru onye nka. **7** O ga-enwe akwa n'ubu ya abuo nke e ji ejikota onu nkuku ya abuo, ka e nwe ike na-ekechisi ya ike. **8** Ihe okike nke ukwu ahụ nke onye nka kpaziri nke oma ga-adi ka ya. Ya na efod ahụ bu otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie na uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. **9** "Were nkume oniks abuo, gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu ya, **10** n'usoro dika e si muo ha, isii n'elu otu nkume, isii foduru na nkume nke ozo. **11** Gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu nkume abuo ndi ahụ, dika onye nka si egbunye akara na nkume. Mgbe ahụ, hionye nkume ndi ahụ n'ime ihe olaedo ahụ a kpara akpa, **12** jikota ha n'elu akwa ubu nke efod ahụ ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel. Eron ga-ebukwa aha ndi a n'elu ubu ya abuo, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyi. **13** I ga-eji olaedo mee ihe icho mma a turu atu. **14** Jirikwa olaedo a nuchara anucha kpoo eriri a tuhikotara dika udo, jikota eriri olaedo ahụ na ihe icho mma ndi ahụ. **15** "I ga-adu ihe mgbochi obi nke ikpe, nke bu oru aka onye nka. Mee ya dika efod ahụ: jiri ogbo edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie nakwa ezi akwa ocha a kpara nke oma mee ya. **16** Akupu ano ya ga-aha n'otu, iri sentimita abuo na ato n'ogologo, iri sentimita abuo na ato n'obosara, nke apajiri uzo abuo. **17** Mgbe ahụ, hionye n'elu ya ahiri nkume ano ndi di oke onuhaja. Udi ga-adi n'ahiri nke mbu bu, nkume kanelian, krisolait na beril, **18** n'ahiri nke abuo, ga-abu nkume tokwoisi, safai na emeraludu. **19** N'ahiri nke ato ga-abu nkume jasint, ageeti na ametisiti. **20** N'ahiri nke ano, ga-abu nkume topaazi, oniks na jasp. Hionye ha n'ime ihe olaedo a kpara akpa. **21** Ha niile ga-adi nkume iri na abuo, nke obula na-anochi anya aha umu ndi ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abuo ahụ, otu n'otu, nke obula dika aha ya si di. **22** "Jiri olaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika udo, maka ihe mgbochi obi. **23**

Kpukwa mgbaaka olaedo abuo, dunye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ. **24** Dunye udo olaedo abuo ndi ahụ n'elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ, **25** were isi ndi ozo nke udo ahụ dunye n'ime ahụ a kpara akpa, konye ha n'elu ubu efod ahụ, n'ebe ihu ya. **26** I ga-emekwa mgbaaka olaedo, konye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime onu onu ya ebe di nso efod ahụ. **27** I ga-akpu mgbaaka olaedo abuo ozo, konye ha n'elu ubu abuo nke efod ahụ, n'okpuru n'ebe n'ihu ya, na nso nso ebe a dukotara ya, n'elu ihe okike ukwu nke efod ahụ. **28** A ga-eji eriri na-acha anunu kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efod ahụ, jikotaa ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ ghara itoghapu site n'efod ahụ. **29** "N'uzo di otu a, mgbe obula Eron banyere n'Ebe Nso, o ga-ebu aha umu ndi ikom Izrel niile n'elu obi ya, n'elu ihe mgbochi obi nke ikpe ahụ, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyi mgbe niile. **30** I ga-etinyekwa n'ime ihe mgbochi obi ahụ umu nkume abuo e ji ajuta ase nke bu Urim na Tumim. Ha ga-adi n'elu obi Eron mgbe obula o gara n'ihu Onyenwe anyi. Otu a kwa, Eron ga-ebukwa ihe e ji ajuta ase banyere ndi Izrel n'elu obi ya mgbe niile, n'ihu Onyenwe anyi. **31** "O bu akwa nke na-acha anunu anunu, ka i ga-eji duo uwe mwuda efod ahụ. **32** O ga-enwe oghere n'etiti ya ebe a gese na-etinye isi. A ga-enwe ihe okpuka gburugburu oghere a dika nke olu uwe agha, ime ka o sie ike, ghara idoka. **33** N'onu ala ala uwe ahụ gburugburu, i ga-akpanye ihe okpuka oiyi mkpuru pomegranet. O bu ogbo nke na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie ka i ga-eji. I ga-akpanyekwa atani olaedo n'etiti ha. **34** N'onu onu ala uwe mwuda ahụ, a ga-adunye otu atani olaedo, otu oiyi mkpuru pomegranet, gbaa gburugburu. **35** Mgbe obula Eron na-eje ozi ya, o ghaghi iyi ya. Aga na anu mgbirigba atani ahụ ka o na-aku, mgbe o banyere n'Ebe Nso ahụ n'ihu Onyenwe anyi, na mgbe o si n'ebe ahụ na-aputa, ka o ghara inwu. **36** "I ga-ejikwa olaedo a nuchara anucha mee efere ntakiri, gbunye akara di otu a n'elu ya: Ihe nso diri Onyenwe anyi. **37** Kenye eriri na-acha anunu anunu i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ; o ga-adi n'ihu akwa ike n'isi ahụ. **38** O ga-adi n'egedege ihu Eron. O ga-ebukwa ikpe omuma metutara njehie gbasara ihe nso niile nke umu Izrel doro nso, na onyinye ha niile. O ga-adi n'egedege ihu Eron mgbe niile, ka ha buru ndi Onyenwe anyi ga-anabata. **39** "Jiri ezi akwa ocha kpaa uwe ime ahụ. Werekwa ezi akwa ocha mee akwa ike n'isi ahụ. Ihe ike n'ukwu ahụ ga-abu oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma. **40** Meekwara umu ndi ikom Eron uwe ime ahụ, ihe ike n'ukwu na akwa ike n'isi, inye ha ugwu na nsopuru. **41** Mgbe i yinyekwasiri Eron nwanne gi na umu ya ndi ikom uwe ndi a, tee ha mmanu, doo ha nso. Chee ha n'ihu m ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **42** "Meekwara ha uwe ukwu nke eji akwa ocha mee, maka ikpuchi anu ahụ ha. O ga-esite n'ukwu ruo n'ikpere. **43** Eron na umu ya ndi ikom aghaghi iyi ha mgbe niile ha ga-aba n'ime ulo nzute, maobu mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja ije ozi n'Ebe Nso. Ka ha ghara imeta ihe ikpe omuma, ma nwuo. "Nke a ga-abu iwu na ukpuru ebighi ebi, nke ga-adiri Eron na umu umu ya.

29 "Nke a ga-abu usoro mmemme nke i ga-eme, iji doo Eron na umu ya ndi ikom nso, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Were nwa oke ehi na ebule abuo nke na-

enweghị ntupọ ọbụla. **2** Werekwa ọka wiiti a kwọrọ nke oma, mee achicha nke na-enweghị ihe na-eko achicha e tinere n'ime ha, achicha mbadamba na-ekoghị eko nke e ji mmanụ oliv gwakọtara, ya na achicha mbadamba ọzọ dị nta na-ekoghị eko nke e tere mmanụ n'ahụ ya. **3** Mgbe ahụ, i ga-etinye achicha ndị a niile n'ime otu nkata, bute ha n'ime nkata ahụ, wetakwa nwa eko ehi, na ebule abụọ. **4** Kpọtuta Eron na umụ ya ndị ikom n'onye ụzọ ụzọ nzute, jiri mmiri saa ha ahụ. **5** Yikwasị Eron uwe ime ahụ, uwe mwụda nke efọd, efọd ahụ na ihe mgbochi obi. Were ihe okike efọd ahụ nke akpaziri nke oma kegide ya efọd ahụ n'ahụ. **6** Tuhjakwa akwa ike n'isi ahụ n'isi ya. Tinye okpu nsọ ahụ n'elu akwa ike n'isi ahụ. **7** Werekwa mmanụ nsọ ahụ, tee ya, site n'iwukwasị ya n'isi ya. **8** Kpota umụ ya ndị ikom, yikwasị ha uwe ime ahụ. **9** Kekwasịkwa ha ihe okike n'isi. Keekwa Eron na umụ ya ndị ikom ihe ike n'ukwu. Mgbe ahụ ọrụ ndị nchụaja ga-abụ nke ha site n'ukpuru ebighi ebi. "N'uzọ dī otu a ka i ga-esi doo Eron na umụ ya ndị ikom nsọ. **10** "Kputa oke ehi ahụ n'ihu ụlọ nzute. Eron na umụ ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **11** Gbuo ya n'ihu Onyenwe anyị n'onye ụzọ ụzọ nzute ahụ. **12** Jiri mkpisiaka gi rụta ufọdụ n'ime ọbara oke ehi ahụ tee ya na mpi dī n'ebe ichu aja ahụ. Wupu ọbara fọdurụ n'ukwu ala ala ebe ichu aja. **13** Were abụba niile kpuchiri ihe ime ya, mba-umeju nke dī n'umeju ya, akuru ya abụọ ya na abụba dī n'elu ha, kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ichu aja. **14** Ma anụ oke ehi ahụ, akpukpo ya na mgbirị afọ ya, ka i ga-akpo ọkụ n'azu omuma ụlọ ikwu ahụ. Ọ bụ aja mmehie. **15** "Were otu n'ime ebule ndị ahụ, ka Eron na umụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. **16** Gbuo ya. Werekwa ọbara ya fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja. **17** Bowasị ebule ahụ ntakiri, ntakiri, sachaa eriri afọ ya na ihe dī ya n'ime, ha na ukwu ya niile, tinyekọ ha na isi ya na akuku anụ ndị ọzọ. **18** Kpọọ ebule ahụ niile ọkụ n'elu ebe ichu aja. Ọ bụ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, nke isisi ya dī ezi mma. Aja a churu nye Onyenwe anyị site n'ọkụ. **19** "Were ebule nke ọzọ, ka Eron na umụ ya ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **20** Gbuo ya. Were ufọdụ n'ime ọbara ya tee Eron na umụ ya n'onye nti aka nri ha, na isi mkpuru aka nke aka nri ha, ya na isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ha. Werekwa ọbara nke fọdurụ fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja ahụ. **21** I ga-esite n'elu ebe ichu aja were ufọdụ ọbara, ya na ufọdụ mmanụ nsọ, fesa ya n'ahụ Eron na n'elu uwe ya, n'ahụ umụ ya ndị ikom, nakwa n'elu uwe ha niile. Mgbe ahụ, ya na umụ ya ndị ikom ga-abụ ndị e doro nsọ nye Onyenwe anyị, ha na uwe ha. **22** "Were abụba ebule ahụ, na akuku ọdudu ya nwere abụba, na abụba nke kpuchiri ime ya, mba-umeju nke dī n'umeju ya, akuru ya abụọ na abụba gbara ha gburugburu, na apata aka nri ya (n'ihu na ebule ahụ bụ ebule ido nsọ), **23** site na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke na-adị n'ihu Onyenwe anyị. Were otu achicha dī gburugburu, otu ogbe achicha a gwakọtara mmanụ oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, **24** tinye ihe ndị a niile n'aka Eron na umụ ya ndị ikom, mee ka ha fufee ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **25** Mgbe ahụ, nara ha site n'aka ha. Kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ichu aja ha na aja nsure ọkụ, ka ọ buru ihe isisi ya dī ezi mma nye Onyenwe anyị. Onyinye nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **26** Mgbe i weputara obi ebule ahụ e ji doo Eron nsọ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. Ọ ga-abukwa oke nke gi. **27** "Doo akuku ebule ido nsọ ahụ nsọ, ndị nke bụ oke Eron na umụ ya ndị ikom, ya bụ, obi

ya e fufere efufe na apata ya e chere n'ihu Onyenwe anyị. **28** Nke a ga-abụ oke Eron na umụ umụ ya ga-eketa dika ukpuru mgbe ebighi ebi n'aka ndị Izrel. Mgbe niile ọbụla ha na-achụ aja udo maọbụ aja ekele, ka nke a buru onyinye umụ Izrel na-nye Onyenwe anyị site n'aja ha. **29** "Uwe nsọ Eron ndị a niile ka a ga-edebe n'ihu mmemme ido nsọ. A ga-eji ha na-edo umụ ya nsọ bụ ndị ga-anochi anya ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **30** Nwa ya nwoke ọbụla nke nochiri anya ya dika onye nchụaja, nke bjara n'ụlọ nzute m ije ozi n'Ebe Nsọ ga-eyi uwe ndị a ụbọchị asaa. **31** "Were anụ ebule ido nsọ ahụ, sienụ anụ ahụ n'ebe dī nsọ. **32** Eron na umụ ya ndị ikom ga-eri anụ ebule ahụ, na achicha ndị ahụ dī n'ime nkata n'onye ụzọ ụlọ nzute. **33** Ha ga-eri ihe ndị aja niile ahụ nke e ji chụọ aja mkpuchi mmehie, n'oge ido nsọ ha. Ọ dighi onye ọbụla ọzọ ga-eso ha rie ya, n'ihu na ha bụ ihe dī nsọ. **34** Ọ buru na ufọdụ n'ime anụ na achicha ido nsọ ndị ahụ afọdụ ruo ụtutu, a ga-akpo ha ọkụ. A gaghị eri ya ọzọ, n'ihu na ọ bụ ihe dī nsọ. **35** "Ọ bụ otu a ka a ga-esi doo Eron na umụ ya ndị ikom nsọ, dika ihe niile m nyere gi n'iwu si dī. Ọ ga-ewe ụbọchị asaa jii doo ha nsọ. **36** I ga-achụ aja oke ehi dika aja mmehie maka ikpuchi mmehie kwa ụbọchị. I ga-emekwa ka ebe ichu aja m dī ọcha, site n'ichu aja mkpuchi mmehie n'elu ya, na ite ya mmanụ n'ihu iji doo ya nsọ. **37** Ụbọchị asaa ka i ga-edo ebe ichu aja nsọ site n'ichu aja mkpuchi mmehie. Mgbe ahụ ebe ichu aja ga-abụ ebe dikarisiri nsọ. Ihe ọbụla meturu ebe ichu aja ahụ ga-adị nsọ. **38** "Ma nke a bụ ihe i ga-achụ n'elu ebe ichu aja kwa ụbọchị, i ga-eji umụ aturu abụọ gbara otu afọ chụọ aja. **39** Chụọ otu n'oge ụtutu; chụkwa nke ọzọ n'oge uhuruchi. **40** I ga-ewere nwa aturu, tinyere lita ụtutu ọka abụọ a kwoziri akwozi nke a gwakọtara n'otu lita mmanụ oliv asuru asu, chụọ aja. Wetakwa otu lita mmanya dika aja ihe onyuru. **41** Jirikwa nwa aturu nke ọzọ, ya na otu udị aja mkpuru ọka na aja ihe onyuru ya dika i mere n'ututu. Aja isisi ya dī ezi mma, nke e sitere n'ọkụ a na-achụ nye Onyenwe anyị. **42** "A ga na-achụ aja nsure ọkụ a oge niile n'ogbo niile, n'onye ụzọ ụlọ nzute m ka a ga-achụ ya, n'ihu Onyenwe anyị. N'ihu n'ebe ahụ ka m ga-ezute gi gwa gi okwu. **43** N'ebe ahụ kuba ka m ga-ezute ndị Izrel niile. N'ihu ya, aga m esite n'ndị ebule m doo ebe ahụ nsọ. **44** "E, aga m edo ụlọ nzute ahụ nsọ, ya na ebe ichu aja, na Eron na umụ ya ndị ikom, ka ha na-ejere m ozi dika ndị nchụaja. **45** Mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti umụ Izrel, burukwa Chineke ha. **46** Ha ga-amata na m bụ Onyenwe anyị Chineke ha. Onye sitere n'ala Ijpt kpọtuta ha, ka m si otu a biri n'etiti ha. Abụ m Onyenwe anyị Chineke ha.

30 "Jiri osisi akashia ruo ebe ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. **2** Akuku anọ ya ga-aha n'otu. Ogologo ya na obosara ya ga-adị iri sentimita anọ na ise. Idị elu ya ga-adị iri sentimita itoolu. Mpi ya niile ga-esi na ya pụta. **3** Jiri ọlaedo a nuchara anucha machie elu ya, akuku ya niile nakwa mpi ya niile. I ga-ejikwa ọlaedo kpulite ony ony ya gburugburu. **4** Kpụnye mgbaaka ọlaedo abụọ n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abụọ na ncherita ihu akuku ọbụla, ebe ga-na-ejide mkpara e ji bu ya. **5** I ga-eji osisi akashia mee mkpara, jiri ọlaedo machie ha. **6** I ga-adọba ebe ichu aja ahụ n'ihu akwa mgbochi nke kpuchiri igbe iwu ogbugba ndu ahụ, n'ihu ochie ebere ahụ dī n'elu igbe iwu ogbugba ndu, n'ebe m ga-ezute gi. **7** "Ututu niile, mgbe Eron doziri oriona, ọ ga-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ebe ichu aja ahụ. **8** N'anyasi

kwa, mgbe ọ na-amụnye ọkụ n'orionna ahụ, ọ ga-esurekwa ihe nsure ọkụ. Ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke ga-adj n'ihu Onyenwe anyi site n'ogbo ruo n'ogbo. **9** Unu echekwala ihe nsure ọkụ na-esi isi uto na-adighi nsọ n'elu ya, maobu aja nsure ọkụ, maobu aja ihe oriri, unu awupula onyinye ihe oninuu n'elu ya. **10** Otu ugbo n'afọ Eron ga-ekpuchi mmehie n'elu mpi ya. Mmemme mkpuchi mmehie a nke a na-eme otu ugbo n'afọ, aghaghị jbu nke e ji obara nke si n'aja a churu n'ihu mkpuchi mmehie, n'ihu ogbo niile nke na-abia. A ga-na-edo ebe ichu aja nsọ otu a. Nke a bu ebe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi." **11** Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **12** "Mgbe obula a guru mmadu onu, onye Izrel obula ga-akwu Onyenwe anyi ugwo o ji gbara mkpuruobi ya. Nke a di mkpa, ka ihe otiti obula ghara ibiakwasị ha mgbe i ga-agu ha onu. **13** Ihe onye a guru onu ga-akwu bu okara shekel, dika shekel nke ebe nsọ si di. Okara shekel bu iri gera abuo. Okara shekel a bu onyinye nye Onyenwe anyi. **14** Ndi kwesiri inye onyinye a bu ndi niile gbara iri afọ abuo gbagoo. O bu ndi a kwesiri inye Onyenwe anyi onyinye a. **15** Ndi ogaranya agaghị enye karia okara shekel. Otu a kwa ndi ogbenye agaghị enye ihe di ntakiri karia okara shekel. N'ihu na onyinye a bu onyinye unu na-enye Onyenwe anyi maka ikpuchiri mkpuruobi unu mmehie. **16** Nabata ego niile ndi a site n'aka umu Izrel, ma jiri ya jee ozi di n'ulo nzute. Ihe onyinye a ga-eme bu ikputa iche Onyenwe anyi n'ebe unu no n'ihu mkpuchi mmehie maka ndu unu." **17** Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **18** "Jiri bronzi kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya, maka isa ihe. Wunyie mmiri n'ime ya, dọsa ya n'etiti ulo nzute na ebe ichu aja. **19** Eron na umu ya ndi ikom ga na-asa ukwu na aka ha site na ya. **20** Mgbe obula ha na-aba n'ulo nzute ahụ, ha ga-eji mmiri saa onwe ka ha ghara inwu. Ozokwa, mgbe ha na-abjuru nso n'ebe ichu aja, maka ije ozi iche onyinye n'ihu Onyenwe anyi site n'okụ, **21** ha ga-asa aka ha na ukwu ha, ka ha ghara inwu. Nke a ga-abu ukpuru dji Eron na umu ya ndi ikom site n'ogbo ruo n'ogbo." **22** Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **23** "Were eso osisi na-esi isi uto ndi a di iche iche: maá, nke otutu ya ruru kilo isii, na ihe ruru kilo sinamon abuo na uma itoolu, na kilo kalamus ato, **24** na kilo kashia isii, na lita ano na uma asato nke mmanu oliv, dika otutu shekel ebe nsọ ahụ si di. **25** I ga-eji ya meputa mmanu nsọ, nke di nsọ, nke a gwakotara nke oma dika nke onye na-eme mmanu na-esi isi uto mere. O ga-abu mmanu otite di nsọ. **26** I ga-ewere mmanu ahụ tee ulo nzute ahụ niile na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, **27** na tebul ahụ, na ngwongwo ya niile, na n'ihe idosa orionna, na n'ihe niile di ya n'ahụ, na n'ebe idosa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, **28** na n'ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ, na ngwongwo ya niile, na n'ite isa ukwu na aka, na n'ebe a na-adoba ya. **29** I ga-edo ha nsọ, ka ha buru ihe dikarisiri nsọ. Ihe obula meturu ha ahụ ga-adikwa nsọ. **30** "I ga-eji mmanu otite a tee Eron na umu ya ndi ikom. Ha niile ga-adikwa nsọ, buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **31** Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Nke a bu mmanu nsọ m, nke di nsọ site n'ogbo ruo n'ogbo. **32** Agaghị awusa ya n'ahụ mmadu. O nwekwaghị onye kwesiri imeputa mmanu otite di otu a. O di nsọ, unu kwesikwara ido ya nsọ. **33** A ga-esite n'etiti ndi m wezuga onye obula mere udi mmanu isi oma a, maobu tee ya onye na-abughị onye nchujaja m." **34** Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Were uda na-esi isi uto, dika eso osisi stakit, na onyicha,

na galbanom, na ezigbo frankisens a na-agwaghị ihe, nke otutu ha niile ga-abu otu ihe. **35** Mee ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, nke a gwakotara nke oma, bu oru onye na-eme mmanu isi uto. Tinyekwa ya nnu, ka o buru ihe nsure ọkụ a nuchara anucha, nke dikwa nsọ. **36** Gwerie ufodu n'ime ya ka o dika uzuzu. Wusa ya n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ n'ime ulo nzute, ebe m ga-ezute gi. O ga-abu ihe dikarisiri nsọ nye unu. **37** Unu emerela onwe unu nke dika otutu udi ihe nsure ọkụ a. Huta ya ka ihe di nsọ n'ebe Onyenwe anyi no. **38** Onye obula meere onwe ya udi ihe nsure ọkụ a, inu isisi ya, a ga-ekewapu onye ahụ site n'etiti umunna ya."

31 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **2** "Lee, ahoputala m Bezalel nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda, **3** emejuputakwala m ya na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota, ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche, **4** icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara oiaocha na olaedo na bronzi, **5** iwa nkume na ido nkume, iwa nka osisi, na iru oru nka di iche iche. **6** Ozokwa, ahoputala m Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebo Dan, ka o buru onye inyeaka Bezalel. "Enyekwala m ndi nka niile amara iru oru di iche, nke ganyere ha aka iru ihe ndi a niile m nyere gi iwu iru: **7** "ya bu, ulo nzute ahụ, na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, na ebe mkpuchi mmehie di ya n'elu, na ngwongwo ndi ozo niile di n'ulo ikwu ahụ, **8** na tebul, na ngwongwo ya, ma ihe idokwasị orionna nke olaedo a nuchara anucha, na ngwongwo ya, **9** na ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ na-esi isi uto, na ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ, na ngwongwo ya, na ite mmiri isa ukwu na aka, na ukwu ite ahụ. **10** Na uwe oma ahụ akpara akpa, ma uwe nsọ Eron onye nchujaja na uwe nke umu ya ndi ikom, mgbe ha na-eje ozi dika ndi nchujaja. **11** Ya na mmanu nsọ ahụ, na ihe nsure ọkụ na-esi isi uto e mere maka Ebe Nso. "Ha ga-aruzu ihe ndi a n'usoro dika m si nye gi ya n'iwu." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Mosis, **13** Gwa ndi Izrel, "Unu aghaghị ido ubochi izuik m nsọ. N'ihu na nke a ga-abu ihe iribama n'etiti mu na unu ruo ogbo niile ga-abia, ka unu maara na mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye na-edo unu nsọ. **14** "Ubochi izuik m di nsọ nye unu. N'ihu nke a, unu ga-edebe ya nsọ. O buru na onye obula edebeghi ya nsọ, o ga-anwu. O burukwa na onye obula aruo oru obula n'ubochi izuik m, a ga-ewezuga ya site n'ebe unu no. **15** Ubochi isii ka unu ga-aru oru unu niile. Ma ubochi nke asaa di iche. O bu ubochi izuik. O bukwa ubochi di nsọ nye Onyenwe anyi. N'ihu nke a, onye obula ruru oru obula n'ubochi izuik ga-anwu. **16** Ndi Izrel ga-edebe ubochi izuik, na-eme mmemme ya n'ogbo niile, dika ogbugba ndu nke ebighi ebi. **17** O ga-abu ihe iribama nke ga-adigide n'etiti mu na ndi Izrel ruo mgbe ebighi ebi. N'ihu na n'ubochi isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe na uwa. O kwesiri oru n'ubochi nke asaa, zuo ike, turu ndu." **18** Mgbe Onyenwe anyi gwasiri Mosis okwu ndi a n'elu ugwu Sajinai, o nyere ya mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ. O bukwa mbadamba nkume ndi ahụ nke mkpisiaka Chineke dere ihe n'elu ha.

32 Mgbe ndi mmadu ahụ huru na Mosis anoola odu iridata site n'elu ugwu Sajinai, ha zukotara, bjakwute Eron, si ya, "Bilie, meere anyi chi ndi ga-edu anyi, n'ihu na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n'ala Ijpt, anyi amaghị ihe mere ya." **2** Eron zara si ha, "Yiputanu olandi olaedo ndi nwunye unu, na umu unu ndi ikom na ndi inyom yi. Wetara m ha." **3** Ngwangwa, ha niile yipuru olandi ha weta ha nye

Eron. 4 O naara ya n'aka ha, were ngwa oru e ji egbunye akara, kpɔtara ha aruŋi nwa oke ehi. Mgbe ahu, ha kwuru si, "Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke sitere n'ala Ijpt duputa unu." 5 Mgbe Eron huru na umu Izrel juputara n'obi anuri, n'ihu ihe ahu o kpuru, o wuru ebe ichu aja n'ihu nwa ehi ahu o kpuru, kwuo okwu si, "Echi, a ga-enwe oke mmemme nye Onyenwe anyi!" 6 Ya mere na echi ya, ha biliri n'oge, bido ichu aja nsure oku, na aja udo, nye nwa ehi ahu a kpuru akpu. Mgbe nke a gasiri, ha noduru ala iri ihe na inji ihe onunju, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi ufo. 7 N'oge ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Gbada osijsio, n'ihu na ndi gi, ndi i duputara site n'Ijpt emeruoala onwe ha. 8 N'otu ntabi anya a, ha ahapula uzo m niile. Ha akpuolara onwe ha aruŋi nwa oke ehi, nke ha na-efe ofufe, nke ha chukwara aja nye. Ha kwukwara si, 'Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke duputara unu site n'ala Ijpt.'" 9 Mgbe ahu, Onyenwe anyi sirj Mosis, "Ahula m na ndi a bu ndi isiike, na ndi na-enupu isi. 10 Ugbu a, hapu m ka iwe m biakwasj ha, ka m laa ha n'iyi. Aga m eme ka gi onwe gi bu Mosis buru mba ukwu n'onodu ha." 11 Ma Mosis rjoro Onyenwe anyi Chineke ya arirjo si ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ginj mere iwe gi ji di oku otu a n'ebe ndi gi no bu ndi nke i ji ike ebube gi, na otutu ihe iribama di itunanya, duputa site n'ala Ijpt? 12 N'ihu ginj ka ndi Ijpt ga-ekwu si, 'O bughj ime ha ihe ojoo ka o ji duputa ha, ka o nwee ike gbuo ha n'ugwu ndi a, ma kpochapukwa ha site n'elu uwa a?' Site n'ime gi di oku chigharja, kwere ka o dajuo. Chigharjakwaa site n'atumatu ojoo a n'ebe ndi gi no. 13 Cheta nkwa ahu i kwere ndi ohu gi bu Ebrahim, Ajizk, na Izrel. N'ihu na i ji onwe gi nujo iyi nye ha si, 'Aga m eme ka mkpuru gi mbaa djika kpakpando nke eluigwe. Aga m enye ha ala m kwere umu umu gi na nkwa ka o buru ihe nketa ha ruo mgbe ebighj ebi.'" 14 Ya mere, Onyenwe anyi gbanwere obi ya. O lakwaghj ha n'iyi. 15 Mgbe ahu, Mosis tugharirj site n'ugwu ahu rjdata, mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahu di ya n'aka. E dere ha ihe n'ihu abuo, n'ihu nakwa n'azu. 16 Mbadamba nkume ndi ahu bu akaoru Chineke, ihe e dere n'elu ha bu ihe Chineke n'onwe ya dekwasirj n'elu mbadamba nkume ndi ahu. 17 Mgbe Joshua nuru uzj si na ndida ugwu ahu, nke umu Izrel niile na-eme, o gwara Mosis okwu si, "Uzu agha di n'omuma ulo ikwu." 18 Ma Mosis zara si, "Mba, nke a abughj uzj ndi meriri n'agha, maobu uzj ndi e meriri n'agha, kama o bu olu abu ka m na-anu." 19 Mgbe Mosis bjaruru nso ebe ahu ha mara ulo ikwu ha, hu nwa oke ehi ahu a kpuru akpu na egwu a na-ete, iwe were ya nke ukwu. O tupuru mbadamba nkume ndi ahu o ji n'aka. Kurie ha na ndida ugwu ahu. 20 Mosis weere nwa oke ehi ahu ha kpuru akpu, kpoo ya oku. Mgbe ahu, o gweriri ya djika ntj. Fesaa ya n'elu mmiri mee ka umu Izrel nujo mmiri ahu. 21 O gwara Eron okwu si, "Ginj ka ndi a mere gi i ji bute udj mmehie ojoo di otu a tukwasj ha n'isi?" 22 "Eron zara si ya, ka iwe gi ghara idj oku, onyenwe m. Gj onwe gi maara ndi a, mata otu ha si buru ndi ojoo. 23 Ha sirj m, 'Meere anyi chi ndi ga-edu anyi, n'ihu na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n'ala Ijpt, anyi amaghj ihe mere ya.' 24 Asirj m ha, 'Onye obula nke nwere ihe icho oma olaedo, ya yipu ya.' Mgbe ahu, ha wetara m olaedo ndi a, nke m tubara n'ime oku. Ihe si na ya putu bu nwa ehi a kpuru akpu!" 25 Mosis huru na omume ndi a jogbuziri onwe ya na njoo n'ihu na Eron mere ka isi kopu ha. Nke mere ka ha

buruzia ihe ochi n'ebe ndi iro ha di. 26 O guzoro n'onu uzo ulo ikwu ahu kwuo si, "Onye obula dnyeeere Onyenwe anyi ya biakwute m." Ndi Livayj niile biakwutere ya. 27 Mgbe ahu, o sirj ha, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel kwuru, 'Nwoke obula nyara mma agha ya n'akuku ya, jehharja n'etiti omuma ulo ikwu umu Izrel, site n'otu isi ruo n'isi nke ozo. Ya gbuo obuladi nwanne ya nwoke, maobu enyi ya, maobu onye agbataobi ya.'" 28 Ndi Livayj mezuru ihe Mosis gwara ha. Ya mere ndi nwuru n'ubochi ahu di puku mmadu ato. 29 Mgbe ahu, Mosis gwara ndi Livayj okwu si, "Taa, unu ekewaputala onwe unu nye Onyenwe anyi. N'ihu na unu gburu umu unu ndi ikom na umunne unu ndi ikom. Ugbu a, o goziela unu taa." 30 N'echi ya, Mosis gwara ndi Izrel okwu si ha, "Unu emeela mmehie di ukwu megide Onyenwe anyi. Ma aga m alaghachikwuru Onyenwe anyi n'elu ugwu ahu rjoo ya. Ma eleghj anya, aga m arjota maka ikpuchi mmehie unu." 31 Ya mere, Mosis jekwuuru Onyenwe anyi si ya, "Biko Onyenwe anyi, ndi a emeela mmehie di ukwu megide gi, n'ihu na ha akpuolara onwe ha chi olaedo. 32 Ma ugbu a, biko, gbaghara mmehie ha. O buru na i gaghi agbaghara ha, biko hichapu aha m site n'akwukwo ahu i dere." 33 Ma Onyenwe anyi zara si Mosis, "Onye obula mehiera megide m ka a ga-ehichapu aha ya site n'akwukwo m. 34 Ma ugbu a, duru ndi a ga ebe ahu m gwara gi. Mmuo ozi m ga-edu unu n'ije a. Ma otu o di, mgbe m bjara ileta ndi a, aga m ata ha ahuhu n'ihu mmehie ha." 35 Ya mere, Onyenwe anyi mere ka orja di egwu biakwasj ha, n'ihu ihe ha ji nwa ehi ahu, bu nke Eron kpuru mee.

33 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Duru ndi a i si n'ala Ijpt kpoputa baa n'ala ahu m kwere Ebrahim, na Ajizk na Jekob na nkwa, n'ihu na agwara m ha si, 'Aga m enye umu umu unu ala a, ka o buru ihe nketa ha.' 2 Aga m ezipu Mmuo ozi m ka o ga n'ihu unu chupuru unu ndi Kenan, na ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus. 3 Gbago n'ala mmiri ara ehi na mmanu ahu na-eru na ya, ma agaghj m eso unu n'ije unu, n'ihu na unu bu ndi isiike. O buru na m esoro unu, unu ga-anwa m onwunwa, nke ga-eme ka m laa unu n'iyi n'uzo." 4 Mgbe ndi mmadu ahu nuru okwu olu ike ndi a, ha malitere iru uj, o dighikwa onye obula yinyere ihe icho mma ya n'ahu ha. 5 N'ihu na Onyenwe anyi agwala Mosis si, "Gwa umu Izrel, 'Unu bu ndi isiike. A si na m no n'etiti unu, otu ntabi anya ezurora m ila unu n'iyi. Ugbu a, yipunu ihe icho mma niile unu yi n'ahu, aga m ekpebi ihe m ga-eme unu.'" 6 Ya mere, ndi Izrel yipuru ihe icho mma ha niile. N'ugwu Horeb ka ha no mgbe ihe ndi a mere. 7 N'oge a, Mosis na-ewere ulo ikwu manye n'azu omuma ulo ikwu, o na-akpo ya ulo nzute. O na-amanye n'ebe di anya site n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha. Onye o bu la nke choro ijuta Onyenwe anyi ase, na-apu, gaa n'ulo nzute ahu nke di n'azu omuma ulo ikwu. 8 Mgbe obula Mosis na-aga n'ulo ikwu nzute ahu, ndi Izrel niile na-aputa guzoro n'onu uzo ulo ha, na-ele ya anyu utu Mosis abanye n'ulo ikwu ahu. 9 Mgbe o banyere n'ulo ikwu ahu; ogidi igwe ojii ahu na-abja guzochie n'onu uzo mgbe Onyenwe anyi na Mosis na-akparj uka. 10 N'oge obula, ndi mmadu huru ogidi igwe ojii ahu ka o guzo n'onu uzo ulo ikwu nzute ahu, ha onwe ha na-eguzokwa, onye obula, n'onu uzo ulo ikwu ha, kpoo isiala. 11 N'ime ulo nzute ahu, Onyenwe anyi na-agwa Mosis okwu ihu na ihu, djika mmadu si agwa enyi ya okwu. Mgbe ha kparichara uka,

Mosis na-aloghachi azu n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha. Ma nwokorobia ahụ na-enyere ya aka, bu Joshua, nwa Nun, na-anogide n'ulo ikwu nzute ahụ. **12** Mgbe Mosis na Onyenwe anyi no na-ekwurita okwu, ihe Mosis gwara ya bu nke a, "O dila anya kemgbe i na-agwa m si m, 'Duru ndi m baa n'ala ahụ e kwere na nkwa inye ha.' Ma matakwa na i gwabeghi m onye i ga-edunyerem m ga-eduzi m uzo. I kwuola na i maara aha m, kwukwaa na achotala m ihuoma n'ebe i no. **13** Biko, o buru na o si otu a di, zi m uzo gi, nke ga-eme ka m mata gi, gaakwa n'ihu inweta ihuoma site n'ebe i no. Chetakwa na mba a di ukwu bu ndi gi." **14** O zara si, "Mu onwe m ga-eso gi gaa, aga m enyekwa gi izuikwe." **15** Mgbe ahụ Mosis siri ya, "O buru na i gaghi eso anyi n'ije a, ekwela ka anyi si n'ebe a zopu ukwu. **16** O buru na i soghi anyi, olee otu a ga-esi mata na mu onwe m, na ndi gi achotala ihuoma gi? Olee otu o ga-esi puta ihè na mu na ndi gi bu mba di iche site na mba ndi ozo di n'üwa?" **17** Ma Onyenwe anyi zara Mosis si, "E, aga m eme ihe i rjoro m, n'ihu na i chotala ihuoma m. N'ezie, amara m onye i bu, marakwa aha gi." **18** Mgbe ahụ, Mosis rjoro si, "Gosi m ebube gi." **19** Ma Onyenwe anyi zara si, "Aga m eme ka i hu idi mma m, aga m akowakwara gi ihe aha m bu Onyenwe anyi putara. Onye m choro imere ebere ka m gamere ebere, o bukwa onye m choro imere omijiko ka m gawere omijiko. **20** Ma i pughi ihu ihu m n'ihu na mmadu obula enweghi ike ihu ihu m na dirikwa ndu." **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Lee, e nwere ebe di nso n'akuku m, n'elu nkume, ebe i nwere ike iguzo. **22** Mgbe ebube m ga-agafe, aga m ezo gi n'okpuru nkume, werekwa aka m kpuchie gi, tutu ruo mgbe m gafachara. **23** Emesia, aga m eweli aka m, ka i nwee ike ihu azu m anya, ma i pughi ihu ihu m."

34 Onyenwe anyi gwara Mosis, "Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, aga m edekwasị n'elu ha okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu ahụ, bu nke i tupiasiri. **2** Jikere n'ututu, rigoro ugwu Sainai ka i chee onwe gi n'ihu m n'elu ugwu ahụ. **3** Onye obula esokwala gi, ma o bukwani n'odu nso ugwu ahụ. Ekwekwala ka igwe ehi maobu igwe aturu kpaa nri nso nso ugwu ahụ." **4** Mosis biliri n'isi ututu, waa mbadamba nkume abuo dika ndi nke mbu, rigoro ugwu Sainai dika Onyenwe anyi gwara ya. O jikwa nkume abuo ahụ n'aka ya. **5** N'oge ahụ, Onyenwe anyi rjatarata n'ime ogidi igwe ojii, guzo n'ihu Mosis, kwuputa aha ya bu Onyenwe anyi. **6** O si n'ihu Mosis gafee na-ekwu na-asi, "Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Chineke omijiko na onye amara, onye na-adighi ewe iwe osijiso, na onye babigara uba oke n'ihunanya na ikwesi ntukwasị obi. **7** Onye na-egosi ihunanya ya nye imerime puku, ma na-agbaghara ajo omume na nnupu isi, na mmehie. Ma o dighi ahapu ka onye ikpe mara laa na-anataghi ahuhu, o na-ata umu na umu umu ha ahuhu n'ihu mmehie nna nna ha ruo n'ogbo nke ato na nke ano." **8** Otu mgbe ahụ, Mosis hulatarata kpo isiala, **9** si ya, "O buru n'ezie na m achotala ihuoma n'anya gi, Onyenwe m, ka Onyenwe m, biko soro anyi gaa. O bu ezie na ndi a bu ndi isiike, baghara anyi ajo omume anyi, na mmehie anyi niile, ka i nabatakwa anyi dika ndi nke gi." **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Mu onwe m na gi na-agba ndu. N'ihu ndi gi niile, aga m aru oke oru itunanya di ukwu, udi nke a nametubeghi mbu n'üwa, maobu na mba o bu. Ndi niile unu bi n'etiti ha ga-ahu oru Onyenwe anyi. Oru ahụ di oke egwu

nke m ga-aru n'ihu unu. **11** Debe ihe niile m nyere gi n'ihu taa. Aga m esite n'ihu unu chupu ndi Amorait, ndi Kenan, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus. **12** Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n'ala ahụ unu na-aba n'ime ya ghara igba ndu. Ka ha ghara i bu ihe ima n'onya n'etiti unu. **13** Kama, tikponu ebe ichu aja ha niile. Kurieny ogidi arusi ha niile. Gbutukwaanu osisi Ashera ha jiri mere chi ha. **14** Unu efela chi ozo, n'ihu na Onyenwe anyi, onye aha ya bu Ekwor, bu Chineke na-ekwo ekwor. **15** "Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n'ala ahụ ghara igba ndu, n'ihu na mgbe ha na-akwaso chi ha iko, na-achukwa aja nye chi ha, ha ga-akpo unu oku nri, mgbe ahụ, unu ga-eri site n'ihe aja ha. **16** Mgbe unu lutara ufodu ndi inyom ha dika nwunye nye umu unu ndi ikom, ndi inyom ndi a na-akwaso chi ha iko, ga-eme ka umu unu ndi ikom soro ha n'omume di otu a. **17** "Unu akpala chi obula. **18** "Na-emeny mmemme achicha na-ekoghi eko. Rieny achicha na-ekoghi eko ubochi asaa, dika m nyere n'ihu na a ga-eme n'ubochi ndi ahụ a hoputara, n'onwa Abib, n'ihu na o bu n'onwa ahụ ka unu si n'ala Ijpti puta. **19** "Nwa nwoke obula e bu uzo muo bu nke m, tinnyere umu anu ulo, ma ehi, ma aturu, ma ewu. **20** E nwere ike igbaputa nwa oke inyinya ibu site n'iwere nwa aturu dochie n'onodu ya. O buru na i kpebie na i gaghi agbaputa ya, mgbe ahụ, i ga-agbaji olu ya. Ma umu unu ndi ikom niile ka a ga-agbaputa. "O nweghi onye obula n'ime unu ga-abia guzo m n'ihu na-eghichi onyine. **21** "N'oge iku ihe n'ubi na n'oge owuwe ihe ubi, ruonu oru naani ubochi isii. Zukwanu ike n'ubochi nke asaa. **22** "Mee Mmemme Izu Uka asaa, bu nke i ga-iji mkpuru mbu nke oka witi mee, na Mmemme Nchikota ihe n'ogwugwu afo obula. **23** Ugboro ato n'afu ka ndi ikom unu niile ga-abia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nke Izrel. **24** N'ihu na aga m esite n'ihu unu chupu mba di iche iche. Meekwa ka ala unu saa mbara. O dighi onye obula gawere anya ukwu n'ebe ala unu di, mgbe unu na-aga iche onwe unu n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, ugbo ato n'afu. **25** "Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n'ime ya, mgbe unu na-achụ obara nke aja nye m. Unu ahapukwala aja sitere na Mmemme Ngabiga ka o n'oro ruo ututu. **26** "Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma n'ulo Onyenwe anyi, bu Chineke unu. "Unu esikwala nwa ewu n'ime mmiri ara nne ya." **27** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Dee iwu ndi a m nyere gi, n'ihu na dika okwu ndi a si di, ka ogbugba ndu mu na gi na umu Izrel gbara si di." **28** Mosis na Onyenwe anyi no n'ebe ahụ iri ubochi ano, ehilie na abali. Ma n'oge ndi a niile o righi nri obula. O nukwaghi ihe onunu obula. O dere na mbadamba nkume abuo ahụ okwu niile nke ogbugba ndu ahụ, nke bu iwu iri ahụ. **29** Mgbe Mosis ji mbadamba nkume abuo nke ihe ama ahụ na-aridata site n'elu ugwu ahụ, o mataghi na ihu ya na-egbuke egbuke, n'ihu onodu nke o n'oro n'ihu Onyenwe anyi. **30** N'ihu mgbuke ahụ ihu Mosis na-egbuke, ujo ekweghi Eron na umu Izrel bjaruo ya nso. **31** Ma Mosis kporo ha ka ha biakwute ya. N'ihu ya, Eron na ndi ndu nuko Izrel bjara ka ha na Mosis kparitaa uka. **32** Mgbe e mesiri, ndi Izrel niile biakwutere ya. O nyekwara ha iwu ndi ahụ Onyenwe anyi nyere ya n'elu ugwu Sainai. **33** Mgbe Mosis gwachara ha okwu, o weere akwa kpuchie ihu ya. **34** Ma mgbe obula o na-abanye n'ihu Onyenwe anyi ka ha kparitaa uka n'ime ulo nzute aha, o na-ekupu akwa ahụ

o ji kpuchie ihu ya tutu ruo mgbe o nochara puta. Mgbe o putara, o na-agwa ndi Izrel ihe niile Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **35** Ha hukwara na ihu ya na akpukpo ihu ya na-egbuke egbuke. Emesja, Mosis na-ekpuchikwa ihu ya tutu ruo mgbe o ga-abanye n'ime ka ya na Onyenwe anyi kparita uka.

35 Emesja, Mosis kporo nzuko umu Izrel niile gwa ha si, "Ndi a bu iwu Onyenwe anyi nyere nke unu na-aghaghi idebe. **2** Ruponu oru ubochi isii, ubochi nke asaa bu ubochi izuike, ubochi di nso nke izuike nye Onyenwe anyi. Onye obula ruru oru n'ubochi nke asaa ga-anwu. **3** Unu amunyela oku n'ebe obibi unu n'ubochi izuike ahụ." **4** Mgbe ahụ Mosis gwara nzuko Izrel niile si, "Nke a bu iwu Onyenwe anyi nyere, **5** sitenu n'ihe unu nwere wetara Onyenwe anyi onyinye. Onye obula nke o masiri, ya wetara Onyenwe anyi onyinye nke ihe ndi a: "Olaocha, olaedo na bronz, **6** ogho na-acha anunu anunu, nke odo odo, nke uhie uhie na nke ezi akwa ocha, na aji ewu; **7** akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri, na osisi akashia; **8** mmanu oliv nke a ga-etinye n'ieho, uda a na-etinye na mmanu nso, na uda na-eme ka aja nsure oku na-esi isi uto; **9** nkume oma oniks, na nkume ndi ozo a na-ahionye n'efood, na nke a na-ahionyekwa n'ie mgbochi obi. **10** "Unu niile ndi nwere onyine ikwa nka, bianu ruo ihe ahụ niile Onyenwe anyi nyere anyi n'iwu iru, nke bu ihe ndi a: **11** "ulo nzute ahụ, na ihe mkpuchi ya, na nko ya niile, na mbudo ibo ya, na mkporo osisi ya, na ogidi ya, na ukwu ya niile. **12** Rukwanu igbe ogbugba ndu ahụ, na mkpara ahụ e ji ebu ya. Ya na oche ebere ahụ. Mekwaanu akwa mgbochi nke ga-ekpuchi ebe nso ahụ. **13** Na tebul ahụ, na mkpara e ji ebu ya, na ngwongwo ya niile, na achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi. **14** Mekwaa ebe idokwasị oriona maka ihè, ya na ngwongwo ya niile, iheokụ na mmanu maka imu oku; **15** n'ebe ichu aja ihe nsure oku na mkpara ya. Mmanu nso ahụ na ihe nsure oku na-esi isi uto nke e ji uda mee; akwa mgbochi maka onu uzo nke di n'ebe mbata ulo nzute ahụ; **16** ebe ichu aja nke aja nsure oku ya na ihe okpukpa bronz ya, mkpara e ji ebu ya na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ na ihe ndokwasị ya. **17** Akwa mgbochi nke ogige ulo ahụ na ogidi ha, na ihe ndokwasị ya, nakwa akwa mgbochi nke onu uzo e si abanye n'ogige ahụ; **18** itu maka ikpogide ulo ikwu ahụ na nke ogige ahụ, na udo ha, **19** uwe niile a kpara akpa nke a na-eyi eje ozi n'ebe nso ahụ, ma uwe nso nke Eron, onye nchujaja na uwe nke umu ya ndi ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndi nchujaja." **20** Ugbu a, ogbakọ umu Izrel niile siri n'ihu Mosis puo. **21** Onye obula choronu na onye nke mmuo ya kwaliri laghachiri azu bja wetara Onyenwe anyi onyinye n'ihu oru nke ulo nzute ahụ na n'ihu ije ozi di n'ime ya na n'ihu uwe nso ndi ahụ. **22** Ndi niile o meturu n'obi, ma ndi nwoke ma ndi nwanyi bjara weta onyinye ha. Ha wetaara Onyenwe anyi onyinye ihe icho mma nke olaedo di iche iche: ihe ikpochi uwe, olanti, olaaka na ihe ndi ozo e ji achọ mma di iche iche, nke e ji olaedo kpo. Ha chere ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. **23** Ufodu mmadu wetara akwa na-acha anunu anunu na ngwakota anunu na uhie na nke uhie uhie maobu ezi akwa ocha maobu akpukpo aji ewu, akpukpo ebule e sijiri obara obara na akpukpo ehi mmiri. **24** Ndi ozo wetara olaocha na bronz, dika onyinye ha nyere Onyenwe anyi, ufodu wetara osisi akashia nke a ga-eji wuo ulo ikwu ahụ. **25** Umụ nwanyi

ndi bu oka n'idu akwa na ikwe akwa turu eri na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, nke na-acha uhie uhie na nke ezi akwa ocha, webata ha dika onyinye. **26** Ufodu umu nwanyi kwa ji onyinye nka puru iche ha nwere kpaa aji ewu dika akwa puru iche. **27** Ndi ndu niile wetakwara nkume oniks na nkume ndi ozo nke ihionye n'iehe a ga-eji duo efod na ihe mgbochi obi ahụ. **28** Ha wetakwara uda di iche iche, mmanu oliv nke a ga-etinye n'ieho, nke a ga-eji mee mmanu otite di nso, mekwa ihe nsure oku na-esi isi uto. **29** N'uzo di otu a ka umu Izrel niile, ma nwoke ma nwanyi, ndi chorọ inyeaka n'oru ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu si weta onyinye ha. Onye obula n'ime ha nyere Onyenwe anyi onyinye afo ofufu. **30** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel, si, "Lee, Onyenwe anyi ahoputala Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebọ Juda. **31** O mejuputala na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota na ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche. **32** Icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olaocha na olaedo na bronz, **33** iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi nakwa oru nka niile di iche iche. **34** Ma o tinwela n'ime ya na Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebọ Dan, amara ikuziri ndi ozo ihe. **35** O mejuputala ha n'ike ije ozi oru nka di iche iche, dika igbunye akara, ise ihe osise, ikpanye ihe icho mma n'akwa di iche iche, ya bu jji ogho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie nakwa n'ezị akwa ocha na nke ndi okpa akwa. Ha niile bukwa ndi nka na ndi ncheputa ihe icho mma doru anya."

36 Ya mere, Bezalel na Oholiab na ndi nka niile Onyenwe anyi nyere ike na nghota imata otu ha ga-esi ruo oru iwu ebe nso ahụ ga-aru oru ahụ dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. **2** Mgbe ahụ, Mosis kporo Bezalel na Oholiab na ndi nka ndi ahụ Onyenwe anyi nyere ike na nghota, ndi weputara obi ha ibja iru oru ahụ. **3** Ha si n'aka Mosis nara onyinye ndi ahụ niile umu Izrel wetara maka iru oru ebe nso ahụ. Ndi mmadu nokwa na-eweta onyinye afo ofufu ha ututu niile. **4** N'ihu ya, ndi oru nka niile no na-aru oru n'ebe nso ahụ hapuru oru ha na-aru, **5** bjakwute Mosis, si ya, "Lee, onyinye ndi mmadu na-eweta adila ukwu karja ihe a chorọ maka iru oru a Onyenwe anyi nyere n'iwu." **6** Mgbe ahụ, Mosis nyere iwu, ha zisara ozi ahụ n'omuma ulo ikwu niile si, "Ka nwoke maobu nwanyi obula gharakwa inwe ihe obula nke o ga-eweta dika onyinye maka oru ebe nso a." N'ihu nke a, ndi mmadu kwesiri iweta ihe ozo. **7** N'ihu na onyinye e wetara adila ukwu karja ihe a chorọ maka oru ahụ. **8** Ndi niile mara nka n'etiti ndi oru ahụ ji ezi ogho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie wuo ulo nzute ahụ. Onye oka kpanyekwara oyiri cherubim n'ime ha. **9** Akwa mgbochi ndi a ha n'otu. Idi ologolo ha n'otu n'otu bu mita iri na abuo na okara. Obosara ha bu otu mita na sentimita asato. **10** E jikotara akwa mgbochi ise n'otu, jikotakwa akwa ise nke ozo n'otu. **11** Ha ji akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzo, otu a ka emekwara menyekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozo. **12** Ha dunyere iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozo, mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. **13** Emesja, ha ji iri nko olaedo ise jikota uzo akwa mgbochi abuo ndi a, si otu a mee ka ulo nzute ahụ ghoo otu. **14** Ha ji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute

ahụ. Iri na otu ka ha ga-adi n'onyogugu. **15** Akwa mgbochi iri na otu ndi a ha n'otu. O ga-abu mita iri na ato na okara n'ogologo, ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita asato. **16** Ha dukotara ise n'ime akwa mgbochi ahụ, debe ya iche. Dukotakwa isii nke fodoru debekwa ya iche. **17** Mgbe ahụ, ha dunyekwara iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Mekwaa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozo e debere iche. **18** Ha mekwara iri nko bronze ise, iji jikota ulo nzute ahụ ka o buru otu. **19** Mgbe ahụ, ha ji akpukpo ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ulo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozo nke e ji akpukpo ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **20** Ha meere ulo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo oto. **21** Mbudo ibo o bula di mita anọ na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara, **22** nwee ihe nhionye abuo nke ga-abanye n'ime ibe ya ijiko ha n'otu. Ha ruru mbudo ibo ulo nzute ahụ niile otu a. **23** Ha ruru mbudo ibo iri abuo maka akuku ndida nke ulo nzute ahụ, **24** ma mekwaa iri ukwu olocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwu abuo, otu ukwu n'okpuru otu ihe nhionye, otu ukwu n'okpuru ihe nhionye nke ozo. **25** N'akuku nke ozo bu akuku uguwu nke ulo nzute ahụ, ha rukwara iri mbudo ibo abuo, **26** rukwaa iri ukwu olocha anọ, ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **27** N'ebe isi isi nsotu ya bu akuku odida anyanwu nke ulo nzute ahụ, ha ruru mbudo ibo isii. **28** Mbudo ibo abuo ka e mere maka nkulu nke nsotu ulo nzute ahụ, **29** n'isi nkulu abuo ndi a, mbudo ibo ndi a no iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya; ma e jikoro ha onu n'ime otu mgbaaka. Emere ka ha abuo yie ibe ya. **30** Ha niile di mbudo ibo asato na ukwu olocha di iri na isii, ya bu ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. **31** Ha ji osisi akashia mekwaa osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndi di n'otu akuku nke ulo nzute ahụ, **32** ise nke ozo maka ndi di n'akuku nke ozo, ise nke ozo maka mbudo ibo di n'akuku odida anyanwu, n'ebe ndida ndida nke ulo nzute ahụ. **33** Ha mere osisi ntubichi nke di n'etiti ka o gabiga site n'otu isi ruo n'isi nke ozo nke mbudo ibo ahụ. **34** Ha ji oloado machie mbudo ibo ndi ahụ niile. Kpukwaa mgbaaka oloado ka o buru onodu ichikota mkporo osisi ahụ niile. Ha ji oloado machiekwaa mkporo osisi ndi ahụ niile. **35** Ha ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee akwa mgbochi. Onye nka kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya. **36** Ha mere ogidi osisi akashia anọ maka ya were oloado machie ha. Ha meere ha anya nko; wukwara ha ukwu olocha anọ. **37** Ha mere akwa mgbochi maka onu uzo mbata nke ulo ikwu ahụ, nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke bu akoru onye nka. **38** Ha ruru ogidi ise ya na anya nko ha. Ha ji oloado machie isi ogidi ahụ na ihe mkporo ha, were bronze ruo ukwu ise ha.

37 Bezalel ji osisi akashia wuo igbe ogbugba ndu nke di ogologo ya bu otu mita na sentimita iri. Obosara ya ga-abu sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa sentimita iri isii na asato. **2** O ji oloado a nuchara anucha machie n'ime na azu ya, jirikwa oloado kpuo ihe gburugburu akuku ya niile. **3** O kpuu mgbaaka oloado anọ maka ya, kwanyekwa ha n'ukwu anọ ya, ya bu mgbaaka abuo n'otu akuku, mgbaaka abuo n'akuku nke ozo ya. **4** O jikwa osisi akashia ahụ mee okporo osisi, machiekwaa ha oloado. **5** O tinyekwara mkpara

ndi ahụ n'ime mgbaaka ahụ di n'akuku igbe ahụ; ka o buru ihe jji na-ebu ya. **6** Emesia, o ji oloado a nuchara anucha mee ihe e ji ekwuchi igbe ahụ. Aha a na-akpo okwuchi igbe a bu Oche Ebere. Idu ogologo ya di otu mita na sentimita iri, obosara ya di iri sentimita asaa. **7** Mgbe ahụ, o ji oloado a nuchara anucha, nke e tipara etipia, kpuo cherubim abuo na nsotu abuo nke ebe mkpuchi ahụ. **8** A runyere otu cherub n'otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozo; n'isi nsotu abuo ahụ, ka o jikotara ha onu ka ha na okwuchi igbe ahụ buru otu. **9** Cherubim ndi a gbasara nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndi ahụ cheritara onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ di. **10** Emesia, o mere tebul nke di ogologo ya bu iri sentimita itoolu. Obosara ya bu iri sentimita ise, ila elu ya bu iri sentimita asaa. O bu osisi akashia ka o ji mee ya. **11** O bukwa oloado a nuchara anucha ka e ji machie ya. A kpunyekwara ihe okpukpu oloado gburugburu onu onu ya. **12** A runyere ihe n'onu onu tebul ahụ nke ila elu ya gageru sentimita asato. Ihe a di gburugburu onu onu tebul ahụ, o bukwa oloado a kpuu akpu ka e ji ruo ya. **13** Ha kpuu mgbaaka oloado anọ maka tebul ahụ; kwanyekwa ha n'akuku anọ ahụ n'ebe ukwu anọ ya di. **14** E tinyere mgbaaka ndi ahụ nso nso ihe njiko ahụ ka ha jide mkpara ndi ahụ, e ji ebu tebul ahụ. **15** O jikwa osisi akashia mee okporo osisi ahụ e ji ebu tebul ahụ. Jirikwa oloado machie ya. **16** O mekwara ihe niile na-adi n'elu tebul ahụ: efere, ngaji, okwa na iko, nke e ji awupu aja ihe onunu. O bukwa oloado a nuchara anucha ka o ji kpuo ha. **17** Ha ji oloado a nuchara anucha kpuo ihe idokwasị oriona. Ha kpuu ukwu ala ala ya, na alaka ya, mekwaa ka iko ya niile yiri okoko osisi, n'isi ya niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. **18** Alaka isii sitere n'akuku abuo nke ihe idokwasị oriona ahụ waputa, alaka ato n'otu akuku ya, alaka ato n'akuku nke ozo. **19** Iko ato e mere dika okoko osisi alumonnd ya na ifuru, ya na okoko ya niile dikwa n'otu alaka; iko ato n'alaka nke ozo, otu a ka o ga-adi n'alaka isii niile ahụ na-awaputa site n'ihe idokwasị oriona ahụ. **20** N'elu ihe idoba oriona ahụ, enwere iko anọ dika ifuru osisi alumonnd, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. **21** Otu isi di n'okpuru alaka abuo si n'etiti ihe idoba oriona ahụ puta, isi nke abuo ga-adi n'okpuru alaka abuo nke ozo, isi nke ato ga-adi n'okpuru alaka nke ato, ya bu ha niile alaka isii. **22** Isi nwaputa ya na alaka ya niile dikotara onu, ha na ihe idokwasị oriona ahụ, nke e ji oloado a nuchara anucha ruo. **23** Ha mekwara oriona asaa ya, ma mkpa ya na ihe ikpakepu oku ya niile. Ha bu oloado a nuchara anucha. **24** Ha sitere na iri kilogram ato na anọ nke oloado a nuchara anucha kpuo ihe idokwasị oriona ahụ na ngwongwo ya niile. **25** Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja a na-anọ esure ihe nsure oku nesi isi uto. Akuku anọ ya ha n'otu. Ogologo ya na obosara ya bu iri sentimita anọ na ise. Idu elu ya bu iri sentimita itoolu. Mpi ya niile si na ya puta. **26** Ha ji oloado a nuchara anucha machie elu ya; akuku ya niile nakwa mpi ya niile. Ha jikwa oloado kpulite onu onu ya gburugburu. **27** Ha kpunyere mgbaaka oloado abuo n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abuo na ncherita ihu akuku o bula, ebe a ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. **28** Ha ji osisi akashia mee mkpara ndi ahụ. Jirikwa oloado machie ha. **29** Ha mekwara mmanu otite di nso, na ezigbo ihe nsure oku na-esi isi uto nke a na-agwaghi ihe; bu oru nke onye na-eme mmanu isi uto.

38 Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja nke aja nsure oku. Nke ila elu ya di otu mita na iri sentimita ato. Ogologo ya na obosara ya ha n'otu. Ha di mita abuo na iri sentimita ato, mita abuo na iri sentimita ato. **2** Ha runyekwara mpi n'akuku ano nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndi a na ebe ichu aja ahụ ghoọ nke e jikọtara n'otu. Ha jikwa bronz machie ebe ichu aja a. **3** Ha ji bronz kpuo ngwongwo niile di iche iche, ya bu efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze iduta anu na efere ndi e ji agu oku. **4** Ha mere ngiga mbadamba maka ebe ichu aja ahụ, ihe okpukpa bronz, nke ga-adi n'okpuru oghere onu onu ya. **5** Ha kpuru mgbaka bronz ndi a ga-eji jide mkpara ndi ahụ maka akuku ano nke ngiga bronz ahụ. **6** Ha mere mkpara osisi akashia ndi a, were bronz machie ha. **7** Ha mere ka mkpara ndi ahụ baa n'ime mgbaaka ndi ahụ, ime ka ha diri n'akuku abuo nke ebe ichu aja ahụ maka jii n'ebu ya. Ha ji obodobo osisi ruo ya di ka igbe. **8** Ha ji bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya. O bu enyo nke ndi inyom ahụ ndi na-eje ozi n'onu ụzọ ụzọ nzute ka e ji kpuo ha. **9** Ozo, ha mere ogige ahụ. Iđi ogologo nke n'akuku ndi di iri mita ano na ise. O nwere akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. **10** Iri ogidi abuo ga-adi na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo. Anya nko ogidi ndi ahụ ha na ihe Ikegide ha ga-abu ołaocha. **11** Otu a kwa, akuku ugwu dikwa iri mita ano na ise. O nwere iri ogidi abuo na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo, na anya nko nke ołaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** Akuku odida anyanwu di iri mita abuo na ato. Nwekwa akwa mgbochi, nwere ogidi iri na ebe ndokwasị iri, tinyere anya nko ołaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **13** N'akuku owuwa anyanwu, ebe anwu na-awalite dikwa iri mita abuo na ato n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya di mita isii na sentimita iri asato bu ihe di n'otu akuku nke onu ụzọ mbata ahụ. O nwere ogidi ato na ebe ndokwasị ato. **15** Otu a kwa, akwa mgbochi nke idị ogologo ya di mita asaa bu ihe di n'akuku nke ozo nke onu ụzọ mbata nke ogige ahụ. O ga-enwekwa ogidi ato na ebe ndokwasị ato. **16** Akwa mgbochi niile nke ogige ahụ gburugburu bu ezi akwa ocha a kpara nke oma. **17** Ogidi obula nwere ihe ndokwasị bronz. Nko niile na ihe njikota niile ka e jikwa ołaocha machie. O bukwa naanị ołaocha ka e ji mee okporo osisi ndi ahụ. **18** Akwa mgbochi nke onu ụzọ mbata nke ogige ahụ bu ihe e ji oghe na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee; akaoru nke onye na-akpa ihe icho mma. O di mita itoolu n'ogologo, yikwa akwa mgbochi nke ebe ogige ahụ, di mita abuo na iri sentimita ato n'idi elu. **19** O bu ogidi ano ka e ji jidesie ha ike na ihe ndokwasị bronz ano, nko na okporo osisi ha niile bu ołaocha. E jikwa ołaocha machie isi ogidi ndi ahụ. **20** Ntu niile nke ulo nzute ahụ nakwa n'ogige ya gburugburu bu bronz ka e ji kpuo ha. **21** Ndi a bu ngwongwo niile e ji wuo ulo nzute ahụ; ebe a ga-edebe Ihe Ama ahụ. O bu ndi Livayi deputara ihe niile ndi a n'usoro di ka Mosis si nye ha n'iwu. O bukwa Itama, nwa Eron onye nchua, lekotara ndi niile ruru ru idekota ya. **22** Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda, ruzuru ihe niile di ka Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu. **23** Onye na-enyere ya aka bu Oholiab nwa Ahisamak, onye ebo Dan, bu onye oka a maara aha ya, o bu onye oka ihe otutu, na onye oka idunye ihe icho mma di iche iche n'akwa na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, uhie uhie nakwa

ezi akwa ocha. **24** Iđi arọ nke onyine ołaedo niile sitere n'aja mfufe ahụ nke ndi mmadu wetara maka iru ebe nsọ ahụ, bu otu puku na nari kilogram ise. **25** Iđi arọ nke ołaocha enwetara n'aka ogbako ahụ, bu puku kilogram ano, na nari kilogram isii na iri ise di ka shekel ebe nsọ si di. **26** Ha niile turu otu beka, otu isi, di ka utu mgbe e kere utu okara shekel di ka otutu shekel ebe nsọ si di, e nyere n'isi onye obula nke gabigara n'ebe ndi a guru onu no, bu ndi gbara iri afo abuo rigoo. Onyogugu ha di nari isii, na puku ato, na nari ise, na iri ise. **27** Iđi arọ nke ołaocha niile e ji ruo ukwu ibo niile nke ebe nsọ ahụ, na ukwu ogidi niile e ji jidesie akwa mgbochi ndi ahụ ike bu puku kilogram ato, na nari kilogram isii. Iđi arọ nke ołaocha e ji wuo ukwu obula bu iri kilogram ato na isii. **28** Iđi arọ nke ołaocha e ji menye nko n'ibo osisi niile, na nke e ji machie okporo osisi niile, na nke e ji techie isi ogidi osisi niile, bu iri kilogram abuo. **29** Iđi arọ nke bronz niile ndi mmadu wetara di ka onyine aja mfufe bu puku kilogram ato, na nari kilogram ato, na iri isii. **30** E ji bronz ndi a wuo ukwu ogidi niile a manyere n'ihu ụzọ e si abata ogige ulo nzute ahụ. E jikwa ya wuo ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpuku bronz ahụ, na ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe ichu aja, **31** na ukwu ogidi a manyere n'ihu ulo nzute, na itu niile e ji wuo ulo nzute ahụ, na ogige gbara ya gburugburu.

39 Ha sitekwara n'oghe akwa na-acha anunu anunu na nke na-acha ngwakota anunu na uhie (odo odo), nke na-acha uhie uhie, meere ndi nchua uwe akpara akpa nke oma iyi jee ozi n'ebe nsọ ahụ. Ha meekwara Eron uwe nsọ, n'usoro iwu Onyenwe anyi nyere Mosis. **2** Ha ji oghe ołaedo, na nke na-acha anunu anunu, nke na-acha ngwakota anunu na uhie, na nke na-acha uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee efodo ahụ. **3** Ha tipjara mpempe ołaedo ndi ahụ mee ka o di mbadamba. Biputasia ha ntakiri ntakiri di ka eriri maka i ji ha kpanye n'etiti oghe ndi a na-acha anunu anunu; ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha ahụ, nke bu akaoru onye nka. **4** Ha duru akwa na-adi n'ubu maka efodo ahụ, nke e jikotara na nkuku ya abuo, maka i ji na-ekechisi ya ike. **5** Ihe okike nke ukwu ahụ, nke onye nka kpaziri nke oma yiri ya, ya na efodo ahụ bu otu, nke e ji oghe na-acha edo edo, anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee, di ka Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **6** Ha doziri nkume oniks ndi ahụ n'ime ihe ołaedo a kpara akpa; ma gbunye aha umu ndi ikom Izrel niile n'elu ya di ka onye oka si egbunye aha mmadu n'elu mgbaaka akara. **7** Ha jikotara ha n'elu akwa ubu nke efodo ahụ, ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel, di ka Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **8** Ha mekwara ihe mgbochi obi, nke bu oru aka onye nka. Ha mere ya di ka e si mee efodo ahụ. O bu oghe edo edo, nke na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma ka e ji mee ya. **9** O ha n'otu, iri sentimita abuo na ato n'ogologo, iri sentimita abuo na ato n'obosara; nke apajiri ụzọ abuo. **10** Mgbe ahụ, ha hionyere ahiri nkume ano ndi di oke onuhia n'ime ya. Udi di n'ahiri nke mbu bu: nkume kanelian, krisolait na beril, **11** n'ahiri nke abuo bu: nkume tokwosi, safai na emeraldu. **12** N'ahiri nke ato bu: nkume jasint, ageeti na ametisiti. **13** N'ahiri nke ano bu: nkume topaazi, oniks na jasp. Ahionyere ha n'ime ihe ołaedo a kpara akpa. **14** Ha di nkume iri na abuo,

nke ọbụla na-anọchi anya aha ụmụ ndị ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụọ ahụ, otu n'otu, nke ọbụla dịka aha ya si dij. **15** Ha ji ọlaedo a nụchara anụcha mee eriri a kpara akpa dijka ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **16** Ha mere ihe ọlaedo abụọ nke a kpara akpa, ya na mgbaaka ọlaedo abụọ. Dụnyekwa mgbaaka ndị ahụ na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ. **17** Ha dūnyere ụdọ ọlaedo abụọ ndị ahụ n'elu mgbaaka ndị ahụ dij na nkuku ihe mgbochi obi ahụ. **18** Were isi ndị ọzọ nke ụdọ ahụ dūnyere n'ihe ahụ a kpara akpa. Konye ha n'elu ubu efọd ahụ, n'ebe ihu ya. **19** Ha mere mgbaaka ọlaedo. Konyekwa ha na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime ọny ọny ya ebe dij nso efọd ahụ. **20** Mgbe ahụ, ha kpūrū mgbaaka ọlaedo abụọ ọzọ, konyekwa ha n'elu ubu abụọ nke efọd ahụ, n'okpuru n'ebe ihu ya, na nso nso ebe a dūktara, n'elu ihe okike ukwu nke efọd ahụ. **21** Ha jikwa eriri na-acha anụnụ kekọta mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efọd ahụ, jikọta ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ hapụ iṅṅhapụ site n'efọd ahụ, dijka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dij. **22** O bu akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ha ji dūyo ebe mwuda efọd ahụ, ọrụ onye okwe akwa. **23** A ga-enwe oghere n'etiti uwe mwuda ahụ, dijka oghere olu uwe agha, nwekwa akwa nta a dūnyere n'okpuru oghere a, ime ka o sie ike gharakwa idjoka. **24** Ha ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, nke na-acha uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke oma kpanye oyiyi mkpūrū pomegranet, gburugburu n'ọny ala ala uwe mwuda ahụ. **25** Ha dūnyekwara atani e ji ọlaedo a nụchara anụcha kpū, gburugburu n'ọny ọny ala ya n'etiti pomegranet ndị ahụ. **26** Otu atani, otu oyiyi mkpūrū pomegranet, otu a ka a dūnyere ya gburugburu ọny ọny ala uwe mwuda ahụ, nke a ga-eyi mgbe a na-eje ozi, dijka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dij. **27** Ha ji ezi akwa ọcha metara Eron na ụmụ ya ndi ikom, uwe ime ahụ, akaorū nke onye ọkpa akwa, **28** jirikwa ezi akwa ọcha mee akwa ike n'isi, okpu akwa ọcha, na uwe ukwu nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma. **29** Ihe ike n'ukwu bu nke e ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie uhie, na uhie uhie, nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma, ọrụ aka onye nka na-akpanye ihe icho mma, dijka Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **30** Ha mere efere, bu okpu nso ahụ, site n'ọlaedo a nụchara anụcha, gbunyekwa akara n'elu ya, dijka ihe e dere n'elu mgbaaka akara: Ihe nso dirj Onyenwe anyi. **31** Mgbe ahụ, ha kenyerere ya eriri na-acha anụnụ anụnụ i ji jikọta ya na ihe ike n'isi ahụ, dijka Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **32** Otu a ka ha si rụchara ọrụ iwu ụlọ nzute ahụ. Ndị Izrel mere ihe niile dijka Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **33** Mgbe ahụ, ha buteere Mosis ụlọ nzute ahụ: ụlọ ikwu ahụ ya na ngwongwo ya niile, ya bu nko ya niile, mbudo ibo ya niile, mkporo osisi ya niile, ogidi ya niile na ukwu ya niile, **34** na akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri e ji emechi elu ụlọ nzute ahụ, na akwa mgbochi, **35** na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, ya na mkpara e ji ebu ya, na oche ebere ya, **36** na tebul ahụ, ya na ngwongwo ya niile na achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi, **37** na ihe idokwasi oriona e ji ọlaedo a nụchara anụcha kpū, na iheokpu ya niile na ngwongwo ya niile, na mmanu oliv maka imu oku, **38** na ebe ichu aja ọlaedo, mmanu nso na uda na-esi isi utu na akwa mgbochi nke ọny ụzọ ụlọ nzute, **39** na ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpukpa bronz ya, mkpara ya niile na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ ya na ihe ndokwasi ya, **40** akwa

mgbochi nke ogige ụlọ ahụ, na ogidi ya na ihe ndokwasi ya nakwa akwa mgbochi nke ọny ụzọ e si abanye n'ogige ahụ; ụdọ na itu ikpogide ogige ahụ; ngwongwo niile nke ụlọ nzute ahụ, ụlọ ikwu nzute ahụ **41** na uwe niile a kpara akpa, nke a na-eyi eje ozi n'ebe nso ahụ, ma uwe nso nke Eron, onye nchujaja, na uwe nke ụmụ ya ndi ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dijka ndi nchujaja. **42** Ndị Izrel niile ruzuru ọrụ ndi a niile dijka Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu. **43** Mosis n'onwe ya hukwara ọrụ ndi a niile, nabata ya ka nke e jere dijka iwu Onyenwe anyi nyere si dij. N'ihu ya, Mosis goziri ha.

40 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Guzobe ụlọ nzute ahụ n'ubochi mbu nke onwa mbu. **3** Donye igbe ogbugba ndu nke Ihe Ama ahụ n'ime ya. Konyekwa akwa mgbochi nke ga-ezo ya. **4** Webata tebul ahụ, na ngwongwo di n'elu ya, webatakwaa ihe idjoka oriona ahụ. Mūnyekwa oriona ndi ahụ oku. **5** Doo ebe ichu aja ọlaedo ahụ nke e mere maka ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ. Konyekwa akwa mgbochi nke kwesiri idi n'onu ụzọ e si abata n'ime ụlọ nzute ahụ. **6** “Doo ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ n'ihu ọny ụzọ ibata n'ulo nzute bu ụlọ ikwu ahụ. **7** Donye efere ukwu isa mmiri ahụ n'etiti ụlọ nzute na ebe ichu aja ahụ. Gbajukwaa ya mmiri. **8** Guzobe ogige gburugburu ụlọ nzute ahụ. Konyekwa akwa mgbochi n'onu ụzọ ogige ahụ. **9** “Were mmanu nso ahụ tee ụlọ nzute ahụ, ya na ihe niile di n'ime ya, si otu a doo ha nso ma ngwongwo icho mma ya niile. O ga-abu ebe di nso. **10** Mgbe ahụ, tee ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ mmanu ya na ihe ya niile e ji eje ozi. Doo ebe ichu aja ahụ nso, o ga-abukwa ebe dikarisiri nso. **11** Tekwaa efere ukwu isa mmiri ahụ na ukwu ya mmanu. Doo ha nso. **12** “Kpobata Eron na ụmụ ya ndi ikom n'onu ụzọ ụlọ nzute. Jiri mmiri saa ha ahụ n'ebe ahụ. **13** Yikwasị Eron uwe nso ya. Tekwaa ya mmanu, ido ya nso maka i jere m ozi dijka onye nchujaja. **14** Mekwaa ka ụmụ ya ndi ikom bjaruo nso, yikwasikwa ha uwe ime ahụ. **15** Tee ha mmanu dijka i si tee nna ha, ime ka ha buru ndi na-ejere m ozi dijka ndi nchujaja. Otite mmanu ha ga-abu nye ọrụ nchujaja ha nke ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo.” **16** Mosis mezuru ihe niile dijka Onyenwe anyi nyere ya n'iwu ime. **17** O ruo, n'ubochi mbu nke onwa mbu, n'afọ nke abuo, e mere ka ụlọ nzute ahụ guzo oto. **18** Mosis mere ka ụlọ nzute ahụ guzo oto site n'itinye mbudo ibo ya niile, ukwu ya na mkporo osisi ya niile n'onodu ha. **19** Emesja, o gbasapurū ihe mkpuchi n'elu ụlọ nzute ahụ, tukwasikwa okpukpu ihe mkpuchi nke abuo n'elu ya dijka Onyenwe anyi nyere ya iwu. **20** O tinyere Ihe Ama n'ime igbe ogbugba ndu ahụ. Emesja, o tukwasikwara mkpara e ji ebu igbe ahụ n'akuku igbe ahụ, were okwuchi igbe ahụ, nke bu Oche Ebere ahụ, kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **21** Emesja, o bubatara igbe ahụ n'ime ụlọ nzute ahụ, kwūnyekwa akwa mgbochi nke mgbochi, kewapu igbe iwu ogbugba ndu ahụ, dijka Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **22** Mosis donyere tebul ahụ n'akuku ugwu nke ụlọ nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi ahụ. **23** O dokwasiri achicha ahụ a na-edo n'ihu Onyenwe anyi n'elu tebul ahụ, dijka Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **24** O dokwasiri ihe idjoka oriona ahụ n'ime ụlọ nzute n'akuku tebul ahụ, n'akuku ndida nke ụlọ nzute ahụ. **25** O mūnyere oriona ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyi dijka Onyenwe anyi si nye n'iwu. **26** Mosis debere ebe ichu aja ọlaedo ahụ n'ime ụlọ nzute nso

nso ebe akwa mgbochi ahụ dị, 27 surekwaa ihe nsure oku na-esi isi utọ n'elu ya, dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 28 O kwubara akwa mgbochi n'onu uto ulo nzute ahụ. 29 Debekwa ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ nso onu uto iba ulo nzute ahụ. O surekwara aja nsure oku n'elu ya, na aja onyinye mkpuru oka dika Onyenwe anyị si nye ya n'iwu. 30 O dobara efere isa mmiri ahụ n'etiti ulo nzute na ebe ichu aja, wujuo ya mmiri, maka iyi sachaa ihe. 31 Mosis, na Eron, na umu ya ndi ikom na-eji ya akwocha aka ha, sakwaa ukwu ha. 32 Mgbe obula ha na-abanye n'ulo nzute na mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja, ha na-asacha, dika Onyenwe anyị nyere ya Mosis n'iwu. 33 Mosis guzobere ogige ahụ gburugburu ulo nzute ahụ na ebe ichu aja ahụ. O konyekwara akwa mgbochi n'uto mbata nke ogige ulo nzute ahụ. Otu a, Mosis ruzuru oru niile ahụ. 34 Mgbe ahụ, igwe ojii kpuchiri ulo nzute ahụ, ebube Onyenwe anyị juputakwara n'ime ya. 35 Mosis n'onwe ya enweghi ike ibanye n'ime ulo nzute ahụ n'hi igwe ojii kpuchiri elu ya na ebube Onyenwe anyị juputara n'ulo nzute ahụ. 36 N'ime njeharị ha niile, mgbe obula igwe ojii ahụ si n'elu ulo nzute ahụ bilie, mgbe ahụ ka umu Izrel na-ebuli njem. 37 Ma o buru na igwe ojii ahụ ebilighi, umu Izrel adighi ebulikwa njem tutuu ruo mgbe o biliri. 38 Igwe ojii Onyenwe anyị ahụ na-anogide n'elu ulo nzute ahụ n'ehihie ma n'abali, oku na-esi n'ime ya na-enwuputa. Ndi Izrel niile na-ahukwa ya anya ubochi niile nke ha jehariri n'ozara.

Levitikōs

1 Onyenwe anyi sitere n'ụlọ nzute ahụ kpọ Mosis oku, gwa ya sị, **2** "Gwa ụmụ Izrel sị, 'Mgbe onye ọbụla n'ime unu wetara Onyenwe anyi onyinye, ka onyinye ọ ga-eweta buru anụ ụlọ si n'etiti igwe ehi maobu igwe ewu na aturu. **3** "Ọ buru na ọ bu onyinye aja nsure oku e wetara site n'igwe ehi, ọ bu oke ehi nke na-enweghi ntupo ka ọ ga-eweta. N'onu uzo ulo nzute ka ọ ga-eweta ya, ka ọ buru ihe Onyenwe anyi ganabata. **4** Onye ahụ wetara ya ga-ebikwasị aka ya n'isi anụ aja nsure oku ahụ, a ga-anabata ya maka jiji kpuchie mmehie ya. **5** Nwoke ahụ ga-egbu nwa oke ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyi. Ụmụ ndi ikom Eron, bu ndi nchujaja ga-ewere obara ya fesa ya n'akukụ niile nke ebe ichu aja, n'onu uzo e si abata ulo nzute ahụ. **6** I ga-agba ehi aja nsure oku ahụ akpukpo, bokasija ya ntakiri ntakiri. **7** Ụmụ Eron, ndi nchujaja ga-etinye oku n'ebe ichu aja ahụ, doo nkụ n'usoro n'elu ya. **8** Mgbe ahụ, umu Eron ndi nchujaja ga-atukwasị akukụ ehi ahụ niile, na isi ya, na abuba ya, n'elu nkụ ahụ na-enwu oku n'ebe ichu aja ahụ. **9** Ma a ga-asacha ihe ndi di n'ime afo ya, na ukwu ya mmiri. Onye nchujaja ga-akpo ha niile oku n'ebe ichu aja ahụ. Ọ bu onyinye aja nsure oku, onyinye e nyere site n'oku nke di ezi uto nye Onyenwe anyi. **10** "Ọ buru na onyinye aja nsure oku ahụ si n'igwe ewu na aturu, ọ ga-aburiri mkpi maobu ebule na-enweghi nkwaru. **11** Onye wetara ya ga-egbu ya n'ihu Onyenwe anyi n'akukụ ebe ichu aja chere ihu n'ugwu. Ụmụ ndi ikom Eron, bu ndi nchujaja, ga-efesa obara ya n'akukụ niile nke ebe ichu aja ahụ. **12** Mgbe nke a gasiri, onye ahụ wetara ya, ga-abo ya. Onye nchujaja ga-ewere akukụ ya niile, na isi ya, na abuba ya tukwasị ha n'elu nkụ ahụ na-enwu oku di n'ebe ichu aja. **13** Ma ihe ndi di n'ime afo ya, na ukwu ya, ka onye ahụ ga-asa mmiri, tupu onye nchujaja eweta ha niile kpoo ha oku n'ebe ichu aja. Ọ bu onyinye aja nsure oku, onyinye e nyere site n'oku, nke isisi ya di ezi uto nye Onyenwe anyi. **14** "Ọ buru na onyinye ọ na-enye Onyenwe anyi dika aja nsure oku bu site n'umu anu ufe, ọ ghaghị ibu nduru, maobu nwa kpalakwukwu. **15** Onye nchujaja ga-ewebata anu ufe ahụ n'ebe ichu aja, tubipu isi ya, wusa obara ya n'akukụ ebe ichu aja. **16** Ọ ga-ewepu akpa nri ya, na ihe di ya n'ime, tuncye ha n'akukụ ọwuna anyanwu nke ebe ichu aja ahụ; ebe a na-ekposa ntu. **17** Ọ ga-ejide nku ya abuo nyawaa ha, ma ọ gaghị anyakapucha ha. Mgbe ahụ, onye nchujaja ahụ ga-akpo ya oku n'elu ebe ichu aja. Ọ bu aja nsure oku, onyinye e nyere site n'oku, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi uto.

2 "Mgbe onye ọbụla wetaara Onyenwe anyi onyinye mkpuru oku, onyinye ya ga-abu nke ezi utu oku a kworo nke oma. Ha ga-awukwasị ya mmanu oliv, tinyekwa ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ya, **2** ọ ga-ebutere ya umu Eron ndi nchujaja. Onye nchujaja ga-ekpoju utu oku na mmanu ahụ n'aka, tinyekwara ihe nsure oku na-esi isi uto niile ahụ, kpoo ihe ndi a oku dika oke ncheta n'elu ebe ichu aja. Ọ ga-abukwa onyinye nsure oku, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. **3** Ma nke foduru n'onyinye oku ahụ bu nke Eron na umu ya. Ọ bu oke dikarisiri nsọ nke onyinye nsure oku niile echere n'ihu Onyenwe anyi. **4** "Ọ buru na onyinye mmadu wetara bu achicha eghere n'ite e ji eghe ihe, ọ ga-abu nke e ji ezi utu oku a kworo nke oma mee. Ọ ga-abu ogbe achicha agwara

mmanu oliv nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, maobu achicha mbadamba e tere mmanu nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **5** Ọ buru na onyinye mmadu wetara bu achicha e ghere eghe, achicha ahụ aghaghị ibu nke e mere site n'ezitutu oku a kworo nke oma, nke a gwakotara mmanu, nke na-enweghi ihe na-eko achicha n'ime ya. **6** Nyawasia ya, wukwasị ya mmanu n'elu, ọ bukwa onyinye mkpuru oku. **7** Ọ buru na onyinye mkpuru oku gi bu ihe e siri n'ite, ọ ghaghị ibu ezitutu oku a kworo nke oma, e tinyeturu mmanu oliv. **8** I ga-ebute onyinye mkpuru oku ahụ bunye ya onye nchujaja. Ọ ga-eche ya n'ihu Onyenwe anyi n'ebe ichu aja. **9** Onye nchujaja ga-ekporo ufodu n'aka dika oke ncheta n'ime onyinye oku ahụ, kpoo ya oku n'elu ebe ichu aja dika aja e surere n'oku, nke isisi ya na-atọ Onyenwe anyi ezi uto. **10** Ma nke foduru n'onyinye oku ahụ bu nke Eron na umu ya. Ọ bu oke dikarisiri nsọ nke onyinye nsure oku niile echere n'ihu Onyenwe anyi. **11** "Unu etinyela ihe na-eko oku ọbụla n'onyinye mkpuru oku unu na-enye Onyenwe anyi, n'ihu na unu ekwesighi ikpo ihe na-eko achicha maobu mmanu ahụ oku n'onyinye nsure oku unu na-enye Onyenwe anyi. **12** Unu nwere ike nye Onyenwe anyi achicha e ji ihe na-eko achicha na mmanu ahụ mee n'oge onyinye owuwe ihe ubi, ma a gaghị eme otu a n'oge onyinye ochuchu aja nsure oku, nke na-esi isi uto. **13** Unu aghaghị itinye nnu n'ime onyinye mkpuru oku ọbụla unu na-enye. Unu ahapula ogbugba ndu Chineke unu n'onyinye mkpuru oku unu. Tinyenu nnu n'onyinye unu niile. **14** "Ọ buru na onyinye mkpuru oku i na-ewetara Onyenwe anyi bu mkpuru mbu nke ubi gi, site n'oku oheru gi weta oku a suru asu, maobu nke a huru n'oku. **15** Tinye ya mmanu na uda na-esi isi uto. Ọ ga-abu onyinye oku. **16** Onye nchujaja ga-ewere oke ncheta n'ime oku ahụ a suru asu, nke a gwara mmanu na uda na-esi isi uto, dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi.

3 "Ọ buru na onye ọbụla achoo inye onyinye aja udo, ọ nwere ike jiri anu ulo si n'igwe ehi, oke ehi maobu nwunye ehi. Ma anu ahụ ọ ga-ewebata n'ihu Onyenwe anyi aghaghị ibu ehi na-enweghi nkwaru. **2** Onye ahụ wetara ya, ga-ebikwasị aka ya n'isi anu ahụ, gbuo ya n'onu uzo ulo nzute. Mgbe ahụ umu Eron ndi ikom, bu ndi nchujaja, ga-efesa obara ya n'akukụ niile nke ebe ichu aja. **3** Site n'onyinye aja udo, i ga-eweta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na abuba niile nke metutara ha, **4** akuru ya abuo na abuba nke di n'elu ha ruo n'akukụ ukwu ya, na umeju ya na abuba kpuchiri umeju ya, nke ọ ga-ewepu ya na akuru ya. **5** Mgbe ahụ, umu Eron ga-esunye ha oku n'elu aja nsure oku a tukwasiri n'osisi e sunyere oku, ọ bu onyinye nsure oku, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. **6** "Ọ buru na onyinye aja udo a na-achuru Onyenwe anyi bu site n'igwe ewu maobu aturu, ọ ghaghị ibu mkpi maobu nne ewu na-enweghi ntupo. **7** Ọ buru onyinye aturu, onye ahụ ga-ewebata ya n'ihu Onyenwe anyi. **8** Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi aturu ahụ, gbuo ya n'onu uzo ulo nzute. Ndi nchujaja, umu Eron, ga-efesa obara ya n'akukụ niile nke ebe ichu aja ahụ. **9** I ga-esite n'onyinye aja udo a, weta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba ya, na abuba niile di n'odudu ya nke a ga-esite n'akukụ okpukpu azu ya beputa, na abuba kpuchiri ihe di n'ime afo ya; na abuba niile nke metutara ha, **10** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akukụ ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya; nke ọ ga-ewepu ya na

akurū ya. **11** Onye nchūaja ga-akpọ ha oku n'ebe ichū aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **12** “O buru na onye obula eweta ewu dika onyinye o na-eche n'ihu Onyenwe anyi, **13** o ga-ebikwasị aka ya n'isi ewu ahụ, gbuo ya n'onu ụzọ ụlọ nzute. Umụ Eron ndi ikom ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichū aja. **14** O bu site n'onyinye nke i wetara ka i ga-esi chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afọ ya na abuba niile metutara ha, **15** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **16** Onye nchūaja ga-akpọ ha oku n'elu ebe ichū aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku, nke na-esi isi uto. Abuba niile bu nke Onyenwe anyi. **17** “Iwu ndi a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Unu ga-ebezu ya n'ebe obula unu bi. Unu agaghị eri abuba maobu obara obula.”

4 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Gwa umu Izrel okwu, si ha, ‘Mgbe onye obula mehiera na-amaghị ama, megide ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu: **3** “O buru na onye nchūaja e tere mmanu emehie na-amaghị ama, si otu a weta ikpe omuma n'isi oha mmadu. O ga-ewetara Onyenwe anyi otu oke ehi na-enweghi ntupo dika aja mmehie, n'ihu mmehie ahụ o mere. **4** O ga-ewere oke ehi ahụ bja n'onu ụzọ ụlọ nzute, n'ihu Onyenwe anyi. O ga-ebikwasị aka ya n'isi ya, gbuo ya n'ebe ahụ n'ihu Onyenwe anyi. **5** Mgbe ahụ, onye nchūaja e tere mmanu ga-eburu ufođu obara oke ehi ahụ baa n'ime ụlọ nzute. **6** O ga-edenye mkpisiaka ya n'ime obara ahụ, fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu akwa mgbochi nke ebe nsọ ahụ. **7** Onye nchūaja ga-etekwasị ufođu obara ahụ na mpi di n'ebe ichū aja nke aja nsure oku ihe na-esi isi uto, n'ihu Onyenwe anyi n'ime ụlọ nzute. Obara foduru n'oke ehi ahụ ka o ga-awusa n'ukwu ebe ichū aja nke aja nsure oku ahụ, n'onu ụzọ iba ụlọ nzute. **8** O ga-ewepu abuba niile site n'oke ehi aja mmehie, abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afọ ya na nke jikotara ha, **9** na akuru ya abuo na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya, nke o ga-ewepu ya na akuru ya, **10** dika e si ewepu abuba oke ehi e ji chuo aja udo. Mgbe ahụ, onye nchūaja ga-akpọ ha oku n'elu ebe ichū aja nke aja nsure oku. **11** Ma akpukpo anu oke ehi ahụ na ahụ ya niile, ma isi ya, na ukwu ya, na ihe di n'ime afọ ya, na mgbirị afọ ya, **12** ihe niile foduru n'oke ehi ahụ, ka a ga-eburu n'azu ebe obibi umu Izrel, ebe di ocha, ebe a na-ekpofu ntụ. Ebe ahụ ka a ga-anu kpoo ya oku, n'oku a kwanyere n'ebe a na-ekpofu ntụ. **13** “O buru na nzuko Izrel niile emehie na-amaghị ama, mee ihe obula megidere ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, o bu ezie na ndi obodo amaghị okwu a, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha **14** matakwa mmehie ha mehiera, nzuko ahụ aghaghị iweta nwa oke ehi dika aja mmehie, duru ya chee ya n'ihu ụlọ nzute. **15** Ndi okenye nzuko Izrel ga-ebikwasị aka ha n'isi oke ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyi. A ga-egbu ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyi. **16** Mgbe ahụ, onye nchūaja e tere mmanu ga-ewere ufođu n'ime obara ya baa n'ulo nzute. **17** O ga-edenye mkpisiaka ya n'ime obara ahụ fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu akwa mgbochi ahụ. **18** O ga-ete obara ufođu n'elu mpi nke di n'ebe ichū aja nke di n'ihu Onyenwe anyi, n'ulo nzute. O ga-awu obara nke foduru n'ukwu ala ala, n'ebe ichū aja nke aja nsure oku, n'onu ụzọ ụlọ nzute. **19** O ga-eweputa abuba niile di ya n'ahu kpoo ha oku n'elu ebe ichū aja. **20** O ga-eme oke

ehi ahụ ihe o mere oke ehi aja mmehie. N'uzo di otu a, onye nchūaja ga-ekpuchi mmehie ndi Izrel. A ga-agbagharakwa ha. **21** Emesja, onye nchūaja ga-eburu ozu oke ehi ahụ gaa n'azu obodo kpoo ya oku n'ebe ahụ, dika o mere oke ehi nke mbu. Nke a bu aja mmehie n'ihu nzuko Izrel. **22** “Mgbe otu n'ime ndisi obodo mehiera na-amaghị ama, si otu a megide ihe Onyenwe anyi Chineke nyere n'ihu banyere ihe a na-agaghị eme, mgbe o ghotara ikpe omuma ya. **23** O burukwa n-eme ka o mata mmehie ya, o ghaghị iweta mkpi na-enweghi nkwaru dika onyinye n'ihu mmehie ya. **24** O ga-ebikwasị aka ya n'isi mkpi ahụ. Gbuo ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku, n'ihu Onyenwe anyi. O bu aja mmehie. **25** Mgbe ahụ, onye nchūaja ga-aruru ufođu n'ime obara aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya tee ya n'elu mpi ebe ichū aja nke aja nsure oku. Nke foduru ka o ga-awupu n'ukwu ala ala ebe ichū aja. **26** O ga-akpọ abuba ya niile oku n'ebe ichū aja dika o si kpoo abuba anu e ji chuo aja udo oku. N'uzo di otu a, onye nchūaja ga-ekpuchiri onyeisi ahụ mmehie ya. A ga-agbaghara ya. **27** “O buru na otu onye n'etiti ndi obodo ahụ emehie na-amaghị ama, mee ihe megidere ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha, **28** o burukwa na-amata mmehie ha mere, ha ga-eweta nne ewu na-enweghi ntupo dika onyinye n'ihu mmehie ya. **29** O ga-ebikwasị aka ya n'elu isi aja mmehie ahụ, e gbuo ya n'ebe a na-achu aja nsure oku. **30** Onye nchūaja ga-ewere ufođu obara ahụ na mkpisiaka ya tee ya na mpi nke ebe ichū aja nke aja nsure oku, o ga-awu obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichū aja. **31** O ga-ewepu abuba ya niile dika a na-eme n'aja udo. Onye nchūaja ga-akpọ ha oku n'ebe ichū aja, dika ihe na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchūaja a ga-ekpuchikwara ha mmehie. A ga-agbagharakwa ha. **32** “Ma o buru na mmadu eweta otu aturu dika onyinye n'ihu aja mmehie ya, o ghaghị ibu nne aturu na-enweghi ntupo. **33** O ga-eweta ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku. O ga-ebikwasị aka ya n'isi, gbuo ya n'ebe ahụ, ka o buru aja mmehie ya. **34** Onye nchūaja ga-ewere ufođu obara anu aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya, tee ya na mpi di n'ebe ichū aja nke aja nsure oku. O ga-awu obara foduru n'ukwu ala ala nke ebe ichū aja. **35** Ha ga-ewepu abuba ya niile, dika a na-eme n'aturu aja udo. Onye nchūaja ga-akpọ abuba ahụ oku n'elu ebe ichū aja dika onyinye nsure oku a churu nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchūaja ga-ekpuchikwara ha mmehie n'ihu iwu ha dara. A ga-agbaghara ha mmehie ha.

5 “O buru na mmadu obula emehie n'ihu na o juru ikwuputa mgbe o nuru okwa amaara n'oha maka igba ama banyere ihe o huru maobu ihe o maara, o bu onye ikpe mara. **2** “Onye na-amaghị ama metu ihe ruru aru aka, dika ozu anu obula iwu megidere, maobu anu ulo, maobu anu ohia, maobu anu obula na-akpu akpu n'ala. O ghoala onye ruru aru, na onye ikpe mara. **3** Ma o buru na ha emetu ihe obula ruru aru si n'ahu mmadu puta aka, ihe obula ga-eme ya ka o hapu idi ocha, o bu ezie na ha amaghị na o bu ihe ruru aru, mgbe o matara ya, o ga-abu onye ikpe mara. **4** O buru na mmadu a nugo iyi nzuzu, nke ga-akwagide ya ime ihe obula maobu ihe di mma, maobu ihe di njo, mgbe onye ahụ ghotara na o bu iyi nzuzu ka o nuru, o burula onye ikpe mara. **5** Onye obula sitere n'uzo di otu a buru onye ikpe mara, ga-ekwuputa mmehie ya, dika o si di. **6** O ga-ewetara Onyenwe

anyị nne aturu, maobu nne ewu site n'igwe ewu na aturu, dika aja ikpe omuma maka mmehie ha mere. Onye nchujaja ga-achuru ha aja mkpuchi mmehie maka mmehie ha. 7 "O buru na o nweghi ike iweta aturu, o ga-ewetara Onyenwe anyi nduru abuo, maobu kpalakwukwu abuo, dika ihe ikpe omuma mmehie ha. Otu n'ime nnonu ndi a ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku. 8 O ga-eweta ha nye onye nchujaja. Onye ga-ewere nnonu nke mbu chuo aja mmehie. O ga-atubipu olu ya, kama o gaghị ekewapucha isi nnonu ahụ site n'ahụ ya. 9 O ga-efesa ufodu obara aja mmehie ahụ n'akuku ebe ichu aja, ma obara foduru ka o gawusa n'ukwu ala ala ebe ichu aja. Nke a ga-abu aja mmehie. 10 Onye nchujaja ga-eji nnonu nke ozo chuo aja nsure oku. O ga-agbaso usoro e debere maka ichu aja nsure oku. O ga-ekpuchikwara ha mmehie ha mere. A ga-agbagharakwa ha. 11 "O buru na onye ahụ enweghi ike iweta nduru abuo, maobu kpalakwukwu abuo, o ga-eweta iko oka asaa a kworo nke oma ka o buru onyinye aja mmehie. O gaghị etinye ya mmanu oliv na uda na-esi isi uto, n'ihu na o bu aja mmehie. 12 Ha ga-ewere ya bjakwute onye nchujaja, onye ga-ekporo nke ga-aju ya aka ya dika oke ncheta. Kpoo ya oku n'ebe ichu aja nke onyinye nsure oku e chere n'ihu Onyenwe anyi. Nke a ga-abukwa aja mmehie ya. 13 N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja ikpuchi mmehie ya niile. A ga-agbagharakwa ya. Utu oka foduru ga-abu nke onye nchujaja, dika e si mee ya n'aja onyinye mkpuru oka." 14 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 15 "Mgbe onye obula sitere na-amaghi ama mehie, meruo ihe nso niile nke Onyenwe anyi, buru onye nke n'ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. O ga-ewetara Onyenwe anyi otu ebule na-enweghi ntupo site n'igwe anu, dika onuahia ya si di n'olaocha, n'usoro shekel nke ebe nso. O bu aja ikpe omuma. 16 O ga-akwughachikwa ugwo ihe nso ndi ahụ niile nke o na-emezughị. O ga-atukwasị otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ya n'elu ya, were ha niile nye onye nchujaja. Onye nchujaja ahụ ga-ewere ebule ahụ na ihe ndi a choro ya aja mkpuchi mmehie, n'ihu ikpe omuma ya. A ga-agbagharakwa ya. 17 "Ma o buru na mmadu obula emehie, mee ihe obula megidere iwu obula Onyenwe anyi nyere, o bu ezie na e mere mmehie a na-amaghi ama, ma ikpe mara ha, o ga-atakwa ahuhu soo ya. 18 O ga-ewetara onye nchujaja ihe aja ikpe omuma nke bu otu ebule na-enweghi ntupo site n'igwe anu, nke onuahia ga-abu ihe o ruru. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja mkpuchi mmehie n'ihu ihe ojo o mere na-amaghi ama. A ga-agbaghara ya mmehie ya. 19 O bu aja ikpe omuma, n'ihu na onye mehieri megide Onyenwe anyi ka o bu."

6 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 2 "O buru na onye obula emehie buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, site n'iduhie onye agbataobi ya banyere ihe e tinyere ya n'aka idebe, maobu izunari mmadu ihe, maobu iji aghughu nara mmadu ibe ya ihe; 3 maobu site n'ijide ihe furu efu nke o chotara ghaa ugha banyere ya. Ma o buru na ha a nupo iyi na ha ejighi ya, maobu gbasara udi mmehie mmadu puru ime. 4 Mgbe ha mehieri n'uzo obula n'ime uzo ndi a niile, ghota na ikpe mara ha. Ha aghaghị inyeghachi onye nwe ihe ahụ ha zuru n'ohi, maobu ihe ha punara n'ike, maobu ihe e nyere ya idebe, ma o bukwani ihe ahụ furu efu o chotara, 5 maobu ihe obula o nuru n'iyi ugha. O ga-akwughachi ihe

ndi a niile n'uju, tukwasikwa otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ihe ahụ, nyeghachi ya onye nwe ya, n'ubochi ahụ o ga-eweta aja ikpe omuma ya. 6 O ga-ewetara onye nchujaja n'ihu Onyenwe anyi, aja ikpe omuma ya nke bu ebule na-enweghi ntupo site n'igwe anu, nke onuahia ya ga-abu ihe ahụ e gburiri iji ikwu ugwo mmehie. 7 N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchikwara ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, a ga-agbaghachikwara ha n'ihu ihe obula ha mere nke ikpe ji maa ha." 8 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 9 "Nye Eron na umu ya ndi ikom iwu si: 'Ndi a bu usoro iwu metutara aja nsure oku. Aja nsure oku ga-adigide n'ekwu ahụ di n'ebe ichu aja site n'abalı ruo n'ututu. A ga-akwanyekwa oku nadi n'ebe ichu aja hapu ya ka o nwuo abalı niile. 10 Mgbe chi boro, onye nchujaja ga-eyiri uwe ime ahụ ya nke akwa ocha, nakwa uwe elu ahụ ya, gaa kpopu ntụ di n'ekwu nke ebe ichu aja nsure oku ahụ, wusa ha n'akuku ebe ichu aja ahụ. 11 Mgbe o mesiri nke a, o ga-agbanwe uwe ya, kporo ntụ ahụ, buru ya puo n'azu ogige ahụ gaa wufuo ya n'ebe ahụ e mere ka o di ocha. 12 Oku di n'ebe ichu aja ga na-enwu mgbe niile, a gaghị ekwe ka o nyuo. N'ututu niile onye nchujaja ga-akwanye ya nku oheru, tukwasikwa aja nsure oku n'elu ya surekwa abuba aja udo n'elu ya. 13 Oku ga-enwugide n'ebe ichu aja mgbe niile. A gaghị ekwe ka o nyuo mgbe obula.' 14 "Ndi a bu usoro iwu gbasara onyinye mkpuru oka. Umụ Eron ndi ikom ga-eguzo n'ihu ebe ichu aja iche ya n'ihu Onyenwe anyi. 15 Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-ekpoju oka ahụ a kworo nke oma, na ufodu mmanu oliv, tinyere uda na-esi isi uto n'aka ya dika oke ncheta. Kpoo ya oku n'elu ebe ichu aja ka o nochie anya onyinye ahụ niile, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma. 16 Eron na umu ya ndi ikom ga-eri nke foduru. Ma a ga-eri ya na-ejighi ihe na-eko achicha, n'ime ebe nso, n'ogige ulo nzute ka a ga-anọ eri ya. 17 Agaghị etinye ya ihe na-eko achicha ma a na-eghe ya. Enyela ya ka o buru oke ruuru ha site n'onyinye nsure oku e chere n'ihu m. Ha bukwana ihe dikarisiri nso, dika aja ikpe omuma na aja mmehie. 18 Nwoke obula sitere n'agburu Eron, onye nchujaja, nwere ike iri ya. O bu oke o ga na-eketa site n'onyinye nsure oku niile ehere n'ihu Onyenwe anyi ruo n'ogbo niile na-abia. Ihe obula meturu ha ahụ ga-agho ihe di nso." 19 Onyenwe anyi gwakwara Mosis si, 20 "Nke a bu aja Eron na umu ya ndi ikom ga-achuru Onyenwe anyi n'ubochi a ga-ete ya mmanu. O ga-abu otutu ruu lita abuo nke oka di ezi mma dika aja onyinye a na-achụ mgbe niile. 21 Ha ga-enye otu okara ya n'ututu, nye nke ozo n'uhuruhi. 22 Ha ga-etinye ya mmanu, ghee ya n'ite. I ga-ebubata ya mgbe a gwokoro ya nke oma, chee ya dika aja oka a nyawasiri anyawasi nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma. 22 Nwa nwoke ahụ nke ga-anochi ya dika onye nchujaja e tere mmanu bu onye ga-akwado ya. O bu oke ruuru Onyenwe anyi ebighi ebi, burukwa nke a ga-esure oku kpmkpm. 23 Onyinye mkpuru oka obula nke onye nchujaja nyere ka a ga-akpo oku kpmkpm. A gaghị eri ya eri." 24 Onyenwe anyi siri Mosis, 25 "Gwa Eron na umu ya ndi ikom, si, 'Ndi a bu usoro iwu unu ga-edebe banyere aja mmehie. A ga-egbu anu aja mmehie n'ihu Onyenwe anyi, n'ebe ahụ a na-egbu anu aja nsure oku. O bu ihe dikarisiri nso. 26 Onye nchujaja churu ya ga-eri anu ya, o bu n'akuku ebe nso ahụ, ya bu n'ogige ulo nzute ahụ ka a ga-anọ rie ya. 27 Ihe obula meturu anu nke obula aka, ga-agho ihe di nso. O burukwa na obara ya efesa n'uwe obula, i ga-asu uwe ahụ n'akuku ebe nso

ahụ. **28** A ghaighi itiwa ite aja e ji sie anụ ahụ. Ọ burukwanụ n'ite bronza ka e siri ya, a ga-asala ite ahụ mmiri nke oma, saa ya ka ọ di ezi ocha. **29** Nwoke oḅula a mūrū n'ezinaulọ ndi nchujaja nwere ike iri anụ ahụ, ọ bụ ihe dīkarisiri nso. **30** Ma a gaghi eri anụ aja mmehie oḅula, bụ nke e webatara oḅara ya n'ime ulọ nzute maka ikpuchi mmehie n'Ebe nso ahụ. Aghaghị ikpo ya oku.

7 “Ndi a bụ usoro iwu banyere aja ikpe omuma, bụ nke dīkarisiri nso. **2** A ga-egbu anụ aja ikpe omuma ahụ n'ebe a na-egbu anụ aja nsure oku, were oḅara ya fesaa n'akukụ niile nke ebe ichu aja. **3** Abūba ya niile ka a ga-enye dīka onyinye: abūba dī n'odudu ya, na abūba niile kpuchiri ihe dī n'ime afo ya, **4** na akuru abūba ya, na abūba nke dī n'elu ha, ruo n'akukụ ukwu ya, na umeju ya, na abūba kpuchiri ya. **5** Onye nchujaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja dīka onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. Ọ bụ aja ikpe omuma. **6** Nwoke oḅula a mūrū n'ezinaulọ ndi nchujaja nwere ike iri anụ fodoru na ya, maobu n'ebe nso ka aghaghị ino rie ya. Ọ bụ ihe dīkarisiri nso. **7** “Otu iwu a metutakwara aja ikpe omuma na aja mmehie. Anụ oḅula fodoru ga-abu nke onye nchujaja ahụ nke ji ha chuo aja mkpuchi mmehie. Oke ya ka ọ bu. **8** Onye nchujaja nke churu aja nsure oku n'isi onye oḅula, ka ọ diri iwere akpukpo niile si n'anụ ahụ o ji chuo aja nye onwe ya. **9** A ga-ebunye onye nchujaja churu aja mkpuru oka nke e ji utu oka chuo, utu oka fodoru. Otu a ka ọ ga-adikwa n'aja achicha oḅula a nuru anụ, maobu nke e siri esi, maobu nke e ghere eghe. Ihe oḅula fodoru ga-abu nke onye nchujaja ahụ. **10** Aja mkpuru oka oḅula, ma nke e tinyere mmanu, ma nke a na-etinyeghi mmanu, nke fodoru ga-abu nke umu ndi ikom Eron. **11** “Ndi a bụ usoro iwu gbasara aja udo nke mmadu oḅula nwere ike choro Onyenwe anyi n'aja: **12** “O buru na ha enye ya dīka aja ekele, tinyere aja ekele a ha gwetara ogbe achicha a na-eghighi ihe na-eko achicha mee, nke a gwakotara ya na mmanu oliv, na mbadamba achicha a na-eghighi ihe na-eko achicha mee, nke e tere mmanu n'elu ya, nakwa achicha e ji oka a kworo nke oma a gwakotara ya na mmanu n'ime ya. **13** Ọ ga-ewetakwa onyinye achicha ozo nke e ji ihe na-eko achicha, ya bu, yiiist mee, tinyere aja udo nke ekele ha. **14** Ha ga-esikwa na ya weta otu n'ime onyinye oḅula, chee n'ihu Onyenwe anyi, dīka onyinye. Ọ bụ nke ndi nchujaja ahụ na-efesa oḅara anụ e ji chuo aja udo n'elu ebe ichu aja. **15** Ma anụ ahụ eji chuo aja onyinye udo nke ekele, ka a ga-eri n'otu ubochi ahụ e ji ha chuo aja. O nweghi nke a ga-ahapu ka ọ bo chi. **16** “Ma ọ buru na onyinye mmadu wetara bụ onyinye afo ofufu, maobu onyinye o wetara n'ihu nkwa o kwere, a ga-eri anụ aja ahụ n'ubochi ahụ a churu ya, nweekwa ike rie nke fodoru ma chi bochi. **17** Ma anụ oḅula fodoru n'ime anụ aja ahụ, nke a na-erichapughi n'ubochi nke abuo ahụ ka a ga-akpo oku. **18** Ọ buru na e rie anụ aja udo ahụ n'ubochi nke ato, a gaghi anabata ya. A gaghi agunyere ya onye ahụ wetara ya n'ihu na ihe ruru aru ka ọ bu. Onye oḅula riri ya ga-abu onye ikpe mara. **19** “Anụ oḅula nke meturu ihe ruru aru aghoḅala ihe na-adighi ocha. A gaghi eri ya. A ga-akpo ya oku. Ma n'ebe anụ ndi ozo di, onye oḅula e mere ka ọ di ocha nwere ike iri ya. **20** A ga-esite n'etiti ndi m kewapu onye oḅula riri anụ e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi mgbe onye ahụ no n'onodu adighi ocha. **21** Onye oḅula meturu ihe oḅula ruru aru aka, ma iru aru ahụ o si na mmadu, ma o

si n'anụ oḅula, ma o si n'ihe oḅula ozo, a ga-esite n'etiti ndi ya kewapu ya ma ọ buru na onye ahụ anoro n'onodu ahụ rie anụ e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi.” **22** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, **23** “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Unu erila abuba ehi, maobu nke ewu, maobu nke aturu. **24** Abuba anụ oḅula nwuru anwu maobu nke anụ oḅula gburu adighi mma oriri. E nwere ike jiri ha mee ihe ozo. **25** A ga-ekewapu mmadu oḅula site n'etiti ndi ya, bụ onye na-eri abuba anumanu nke a ga-esite na ya chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **26** Ozokwa, unu erila oḅara nnumu maobu nke anumanu n'ebe oḅula unu bi. **27** Onye oḅula riri oḅara ka a ga-ekewapu site n'etiti ndi ya.” **28** Onyenwe anyi gwakwara Mosis si, **29** “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Onye oḅula wetara Onyenwe anyi onyinye aja udo aghaghị iweta ufodu n'ime onyinye ahụ dīka onyinye puru iche nye Onyenwe anyi. **30** Ha ga-eji aka ha chee onyinye nsure oku ahụ n'ihu Onyenwe anyi. Ha ga-eweta abuba ahụ, ya na obi anụ, fufee obi anụ ahụ n'ihu Onyenwe anyi dīka aja mfufe. **31** Onye nchujaja ga-akpo abuba ahụ oku n'ebe ichu aja, ma obi anụ ahụ ga-abu nke Eron na umu ya ndi ikom. **32** Unu ga-enye onye nchujaja apata aka nri nke anụ aja udo ahụ, dīka onyinye. **33** Nwa Eron, onye ji oḅara na abuba chuo aja udo ahụ ga-ewere apata aka nri ya dīka oke ruuru ya. **34** Site n'onyinye umu Izrel na-enye n'oge aja udo, ewerela m obi anụ ahụ a na-efufe efufe, na apata anụ a na-eche n'ihu m nye Eron, onye nchujaja na umu ya ndi ikom ka ha buru oke ruuru ha mgbe oḅula umu Izrel na-achu aja udo.” **35** Nke a bụ akukụ anụ ahụ e ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi, nke e nyekwara Eron na umu ya ndi ikom n'ubochi ahụ e chere ha n'ihu Onyenwe anyi ijere ya ozi dīka ndi nchujaja. **36** N'ihu na n'ubochi ahụ e tere ha mmanu ka Onyenwe anyi nyere umu Izrel iwu si ha nye Eron na umu ya ndi ikom oke ndi a oge niile, site n'ogbo ruo n'ogbo. **37** Ndi a bụ usoro iwu metutara aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na aja mmehie, na aja ikpe omuma, na onyinye ido nso, na aja udo. **38** Onyenwe anyi nyere Mosis iwu ndi a n'ugwu Sajnai n'ubochi ahụ o nyere umu Izrel iwu si ha, wetara Onyenwe anyi onyinye n'ozara Sajnai.

8 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Kpoḅta Eron na umu ya ndi ikom, chitakwa uwe ha, weta mmanu nso, oke ehi nke aja mmehie na ebule abuo ahụ, na nkata achicha a na-eghighi ihe na-eko achicha mee. **3** Kpoḅotaa ogbako umu Izrel niile ka ha bja n'onu uzọ ulọ nzute.” **4** Mosis mere ihe Onyenwe anyi gwara ya ka o mee. Ogbako umu Izrel zukotara n'onu uzọ ulọ nzute ahụ. **5** Mosis gwara ogbako ahụ si, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyi nyere n'ihu ka e mee.” **6** Mgbe ahụ, Mosis kpoptara Eron na umu ya ndi ikom n'ihu, jiri mmiri saa ha ahụ. **7** O yikwasiri Eron uwe ime ahụ, kee ya ihe okike a na-eko n'ukwu, yikwasikwa ya uwe mwuda na efod ahụ, jiri ihe okike ahụ a choro mma kegidesie efod ahụ ike n'ahụ ya. **8** O tukwasiri ya ihe igbochi obi ahụ n'ahụ, tinye Urim na Tumim n'ime ihe igbochi obi ahụ. **9** Ọ tujikwara akwa ike n'isi ahụ n'isi Eron, tinye n'ihu akwa ike n'isi ahụ, okpu nso e ji olaedo kpo, nke bu akara ido nso, dīka Onyenwe anyi si nye Mosis n'ihu. **10** Mgbe ahụ, Mosis weere mmanu nso ahụ tee n'ulo nzute ahụ, na n'ihe niile di n'ime ya, ido ha nso. **11** Ọ fesakwara ufodu n'ime mmanu ahụ ugboro asaa n'ebe ichu aja, fesakwa ya ugboro asaa n'elu ngwongwo niile di n'ebe ichu aja, na n'efere e ji asa ihe, na ukwu ya, ido ha nso. **12** Ọ

wusara Erõn ufõdu mmanu nso ahu n'isi, tee ya mmanu, n'ihu ido ya nso. **13** O kpõtara umu ndi ikom Erõn nso, o yikwasiri ha uwe ime ahu, kee ha ihe okike nke ukwu, kekwasi ha ihe okike n'isi, dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **14** O kpõtara oke ehi e ji achu aja mmehie, mee ka Erõn na umu ya ndi ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. **15** Mosis gburu oke ehi ahu, were ufõdu n'ime obara ahu, jiri mkpisiaka ya ruta obara tee na mpi niile di n'ebe ichu aja, ido ebe ichu aja ahu nso. O wururu obara nke fõduru n'ukwu ala ala nke ebe ichu aja ahu. Otu a ka o si doo ya nso, ikpuchiri ya mmehie. **16** Mosis wekwara abuba niile di gburugburu ihe di n'ime afo ehi ahu, mba-umeju nke umeju ya, akuru abu ota na abuba di n'elu ha, kpo o ya oku n'ebe ichu aja. **17** Ma oke ehi ahu, akpukpo ya, anu ya na mgbiru afo ya, ka o kporo oku n'azu omuma ulo ikwu ahu dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **18** O weere ebule ahu, chee n'ihu Onyenwe anyi, dika aja nsure oku. Erõn na umu ya ndi ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. **19** Mgbe ahu, Mosis gburu ebule ahu, fesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. **20** O bowasiri ebule ahu ntakiri ntakiri, kpo isi ya, iberibe anu ya na abuba ya oku. **21** O sachara ihe di n'ime afo ya na ukwu ya niile mmiri, kpo ebule ahu niile oku n'ebe ichu aja. N'ihu na o bu aja nsure oku nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma, n'ihu na o bu dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **22** O kpuputara ebule nke ozo, bu ebule nke ido nso, Erõn na umu ya ndi ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. **23** Mgbe ahu, Mosis gburu ya, were ufõdu n'ime obara ya tee Erõn n'onu nti aka nri, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. **24** Mosis kpõtara umu ndi ikom Erõn nso, weere ufõdu obara ahu tee n'onu nti aka nri ha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ha, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ha. **25** O fesakwara obara n'akuku niile nke ebe ichu aja ahu. **26** O weere abuba ya, akuku odudu ya nwere abuba, na abuba niile nke kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abu na abuba ha, na apata aka nri ya **26** O sitere na nkata achicha ahu a na-eghigi ihe na-eko achicha mee, nke di n'ihu Onyenwe anyi, weputa otu ogbe achicha, na otu ogbe achicha a gwakõtara mmanu oliv, na otu mbadama ogbe achicha, tukwasi ha n'elu abuba ndi ahu, na n'elu apata aka nri ahu. **27** O tinyere ihe ndi a niile n'aka Erõn na umu ya ndi ikom, ha fufere ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. **28** Mosis naara ya site n'aka ha, kpo ha oku n'elu ebe ichu aja, ya na aja nsure oku, ka o buru aja ido nso nke isisi ya di ezi mma, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **29** Mosis werewara obi ebule ido nso ahu, fufee ya n'ihu Onyenwe anyi, dika aja mfufe, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. Nke a bu oke Mosis. **30** Mgbe ahu, Mosis weere ufõdu n'ime mmanu nso ahu, na ufõdu n'ime obara ahu di n'ebe ichu aja fesa ya Erõn na uwe ya, fesakwa ya umu ndi ikom Erõn n'uwe ha. Otu a ka o si doo Erõn na uwe ya, na umu ya ndi ikom na uwe ha nso. **31** Mgbe ahu, Mosis gwara Erõn na umu ya ndi ikom si, "Sieny anu ahu n'onu uzo ulo nzute. Norokwanu n'ebe ahu rie ya na achicha ahu di n'ime nkata onyinye ido nso, dika a gwara m, si, 'Erõn na umu ya ndi ikom ga-eri ya.' **32** Ihe obula fõduru na anu ahu na achicha ahu, ka unu ga-akpo oku." **33** O siri ha: "Unu esikwala n'onu uzo ulo nzute a puo ruo ubochi asaa, tutu ruo mgbe ubochi ido nso unu zuruoke, n'ihu na ido nso unu ga-anõ ubochi asaa. **34** Ihe niile e mere n'ubochi taa bu ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu, banyere ichu aja maka mkpuchi

mmehie unu." **35** Unu aghaghigi inogide n'onu uzo ulo nzute ehiihe na abali ubochi asaa, mezuokwa ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu, ka unu ghara inwu. N'ihu na nke a bu iwu e nyere m. **36** Ya mere, Erõn na umu ya ndi ikom mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi si nye n'iwu site n'onu Mosis.

9 N'ubochi nke asato, Mosis kporo Erõn na umu ya ndi ikom, na ndi okenye Izrel. **2** O gwara Erõn si, "Site n'ime igwe ehi were nwa oke ehi ji ga-eji chuõ aja mmehie. Werekwa ebule na-enweghi ntuõ ji ga-eji chuõ aja nsure oku, nke m ga-eche n'ihu Onyenwe anyi. **3** O gwakwara umu Izrel si ha, 'Horõnu mkpi a ga-eji chuõ aja mmehie, na nwa ehi, na nwa aturu na-enweghi ntuõ, ndi gbara naani otu afo, a ga-eji chuõ aja nsure oku, **4** na ehi, na ebule a ga-eji chuõ aja udo n'ihu Onyenwe anyi, tinyere mkpuru oka a gwara mmanu.' N'ihu na taa ka Onyenwe anyi ga-eme ka unu hu ya anya.'" **5** Ha wetara ihe ndi a niile bia n'onu uzo ulo nzute dika Mosis nyere n'iwu. Ogbako umu Izrel niile bjara nso guzo n'ihu Onyenwe anyi. **6** Mgbe ahu, Mosis siri ha, "Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi nyere unu n'iwu idebe, ka ebube ya si otu a puta ihõ n'ihu unu." **7** Mosis siri Erõn, "Bia nso n'ebe ichu aja. Chuõ aja mmehie, na aja nsure oku nke a ga-eji kpuchie mmehie gi na mmehie ndi ahu niile. Chuõ aja onyinye diri ndi ahu, maka ikpuchiri ha mmehie ha, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu." **8** Erõn bjara nso n'ebe ichu aja, gbuo nwa ehi ahu ka o buru aja mmehie nke ya. **9** Umõ Erõn buteere ya obara ehi ahu. O tinyere mkpisiaka ya n'ime obara ahu tee ya na mpi di n'ebe ichu aja. O wuru obara fõduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja ahu. **10** O kporo abuba ya, na akuru ya abuõ, na ihe kpuchiri umeju si n'aja mmehie ahu oku n'ebe ichu aja dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. **11** Ma anu ahu ya, na akpukpo ya, ka o kporo oku n'azu ebe obibi. **12** Emesia, o gburu anu e wetara maka aja nsure oku ahu. Umõ ya ndi ikom nyere ya obara anu ahu, nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **13** Ha nyefere ya aja nsure oku ahu n'aka n'otu ha si boõ ya, tinyere isi ya. O kporo ihe niile oku n'ebe ichu aja. **14** O sachara ihe di n'ime afo ya, na ukwu ya, kpo ha oku, dika aja nsure oku. **15** Emesia, Erõn wetara onyinye nke di maka ndi mmadu, o were ewu ahu bu maka mmehie ndi mmadu, gbuo ya, were chuõ aja mmehie, dika o mere nke mbu. **16** O chukwara aja nsure oku n'usoro dika iwu e nyere si di. **17** O webatakwara aja mkpuru oka ahu, kporo nke juru ya aka, kpo ya oku n'elu ebe ichu aja, tinyekwara aja nsure oku nke ututu ahu. **18** N'ikpeazu, o gburu ehi na ebule ahu, nke bu aja udo ndi Izrel. Umõ Erõn buteere ya obara nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **19** O chikõtara abuba niile di ehi na ebule ndi ahu n'ahu, na odudu ha, na abuba kpuchiri ihe ime ha, ya na akuru ha, na abuba kpuchiri umeju ha, **20** tukwasi ha n'obi anu ndi ahu, kpo ha oku n'ebe ichu aja. **21** Mgbe ahu, Erõn fufere, dika onyinye mfufe, obi anu ahu, na apata aka nri ha n'ihu Onyenwe anyi dika Mosis nyere n'iwu. **22** Erõn weliri aka ya elu n'ebe umu Izrel no, gozie ha. Emesia, mgbe o chuchara aja mmehie, na aja nsure oku na aja udo, o sitere n'ebe ichu aja ahu rjdata. **23** Mosis na Erõn bara n'ime ulo nzute. Mgbe ha putara, ha goziri oha mmadu ahu. Mgbe ahu kwa, ebube Onyenwe anyi putara ihõ nye mmadu niile n'ogbakõ ahu. **24** Oku sitekwara n'ebe Onyenwe anyi no daa, rechapu aja nsure oku ahu, na abuba ahu di

n'ebe ichu aja. Mgbe ndi Izrel huru ya, ha tiri mkpu onu. Daa, kpuo ihu n'ala.

10 Ma umu Eron, Nadab na Abihu, were oku tinye n'ihe igu oku ha, tinyekwa uda na-esi isi n'oku ahụ, si otu a chee oku na-adighi nso n'ihu Onyenwe anyi, n'uzo megidere ihe e nyere n'ihu. **2** N'ihia ya, oku sitere n'ihu Onyenwe anyi daa rechapu ha, ha nwuru n'ihu Onyenwe anyi. **3** Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi bu n'obi mgbe o kwuru si, "N'etiti ndi niile na-abjuru m nso ka a ga-edo m nso o bukwa n'ihu oha mmadu, ka a ga-asopuru m." Ma Eron gbara nkiti. **4** Mgbe ahụ, Mosis kporo Mishael na Elzafan, umu Uziel, nwanne nna Eron si ha, "Bjanu nso. Gaanụ buputa ozu umunne unu site n'ihu ebe nso, buru ha gaa n'azu ebe obibi." **5** Ha bjara ghanye aka n'uwe ime ahụ ha buru ha bupu n'azu omuma ulo ikwu, dika Mosis nyere n'ihu. **6** Mosis tughariri si Eron na umu ya, Elieza na Itama, "Unu ekwesikwa ka ntutu isi unu kpasaa akpasa iziputa na unu na-eru uju. Unu adowakwala uwe unu. N'ihia na o buru na unu emee otu a, unu ga-anwu. Iwe Onyenwe anyi gabjakwasikwa ogbako Izrel niile. Ma ndi ikwu gi, umu Izrel ndi ozo, nwere ike ruo uju n'ihia Nadab na Abihu. **7** Ozo, unu ahapula onu uzo ulo nzute, ka unu ghara inwu, n'ihia na mmanu nso nke Onyenwe anyi di n'ahụ unu." Ha mere dika Mosis gwara ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Eron si, **9** "Gi na umu gi ndi ikom agaghị anu mmaya, maobu ihe onunbu obula na-aba n'anya mgbe unu na-aba n'ulo nzute ka unu ghara inwu. Agburu unu niile ga-esogide iwu a ruo ogbo niile na-abja. **10** Oru unu ka o bu ikpa oke n'etiti ihe di nso na ihe na-adighi nso, na n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. **11** Oru unu bukwa izi umu Izrel ukpuru niile Onyenwe anyi nyere ha site n'aka Mosis." **12** Mosis siru Eron na umu ya ndi ikom foduru, bu Elieza na Itama, "Werenu onyinye mkpuru oka nke foduru site na onyinye nsure oku, nke a kwadoro na-etinyeghi ihe iko achicha obula, bu nke e nyere Onyenwe anyi. Rieniu ya n'akuku ebe ichu aja, n'ihia na o bu ihe dikarisiri nso. **13** Rieniu ya n'ime ebe nso ahụ, n'ihia na o bu oke ruru unu na umu unu ndi ikom site n'onyinye nsure oku e nyere Onyenwe anyi; n'ihia na nke a bu ihe e nyere m n'ihu. **14** Ma unu na umu unu ndi ikom na ndi inyom ka o dikwara iri obi anu na apata ya, nke e fufere n'ihu Onyenwe anyi. Kama, o bu n'ebe di ocha ka unu ga-anu rie ya. Nke a bu oke nyere unu na umu unu site n'aja udo nke umu Izrel. **15** Apata ukwu anu nke aja mbuli na obi anu ahụ nke e fufere, ka a ga-eweta ya na abuba ya nye dika onyinye sitere n'oku. A ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. Nke a ga-abu oke ruuru unu na umu unu mgbe niile, dika Onyenwe anyi nyere n'ihu." **16** Mgbe Mosis juru ajaju banyere mkpi ahụ e ji chuo aja mmehie, o choputara na a kpoola ya oku. O wesoro Elieza na Itama umu ndi ikom Eron iwe si ha, **17** "Gini mere unu erighi anu ahụ e ji chuo aja mmehie n'akuku ebe nso ahụ? O bu nke dikarisiri nso; e nyere unu ya maka iwepu omuma ikpe diri ogbako Izrel, na ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyi. **18** Ebe o bu na e webataghi obara ya n'ime Ebe Nso ahụ, unu gaara anu n'akuku ebe nso ahụ rie anu ewu ahụ, dika m nyere unu n'ihu." **19** Ma Eron zara Mosis si ya, "Lee, taa ka ha churu aja mmehie na aja nsure oku ha n'ihu Onyenwe anyi. Ma lee udi ihe dakwasiri m. O gaara ato Onyenwe anyi udo ma a si na m riri anu aja mmehie ndi a

n'ubochi di otu a?" **20** Mgbe Mosis nuru nke a, o nwere afu ojuu n'ihia osisa Eron nyere.

11 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron, si, **2** "Gwanu umu Izrel, si, 'N'ime anumanu niile di n'uju, ndi a bu anumanu unu ga-eri. **3** Unu nwere ike iri anumanu obula ukwu ya wara njakpa. nke na-atagharu onu. **4** "Ma o di ufodu ndi na-atagharu nri maobu ndi nwere naani ukwu wara njakpa, unu agaghị eri anu ha. Ha bu inyinya kamel, o bu ezie na o na-atagharu nri, ma ukwu ya awaghị njakpa. Unu agaghị eri ha n'ihia na o bu anu na-adighi ocha. **5** Ewi: O na-atagharu nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ocha nye unu. **6** Ewi nkume: O na-atagharu nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ocha nye unu. **7** Ezi: O bu n'ezie na ukwu ya wara njakpa ma o dighi atagharu nri ya. O bu anu na-adighi ocha nye unu. **8** Unu emetukwala ozu ha aka maobu rie anu ha, n'ihia na ha bu ihe na-adighi ocha nye unu. **9** "N'ime ihe niile e kere eke di ndu biri na mmiri, maobu n'iyi nta na n'oke osimiri, unu nwere ike iri udi obula nwere ntu na akpirikpa n'ahu ha. **10** Ma unu ekwesighi iri ihe obula nke na-enweghi ntu maobu akpirikpa, ma ha bu anu na-enuputa enuputa, maobu na ha so n'anu ndi ozo di ndu bi na mmiri, unu kwesiri iso ha aso. **11** Ebe ha bu ihe na-aso oyi nye unu, unu ekwesighi iri ha, unu ga-agukwa ozu ha ka ihe na-adighi ocha. **12** Ihe obula bi n'ime mmiri nke na-enweghi ntu na akpirikpa n'ahu ha, bu nke unu ga-aso aso. **13** "Ndi a bu nmanu ndi unu ga-aso aso, nke unu na-ekwesighi iri n'ihia na ha bu ihe aru a na-aso oyi: ugo, udele na udele ojii, **14** ndagbu na ogankwo di iche iche, **15** ugoloma obula di iche iche, **16** enyi nmanu, egbe abali, nmanu oke osimiri na egbe di iche iche, **17** okwukwu nta, mmorant na okwukwu ukwu, **18** okwukwu nwere mpi, okwolo na udele, **19** uguala, utu di iche iche, nmanu odu nta na usu. **20** "Umu ahuhu niile na-efe efe nke na-aga ije n'ukwu anu bu ihe ruru aru nye unu, unu agaghị eri ya. **21** Ma e nwere ufodu umu ahuhu na-efe efe nke na-aga ije n'ukwu anu ndi unu nwere ike iri: ndi a bu ndi nwere ogwe ukwu nke ha ji na-awu awu n'ala, **22** ndi a ka unu ga-eri n'etiti ha, igurube di iche iche, na akpanku di iche iche, na abuzu di iche iche, na ukpana di iche iche. **23** Ahuhu ndi ozo niile na-efe efe, ndi nwere ukwu anu, bu ihe ruru aru. Unu ekwesighi iri ha. **24** "Iri ha gabe ka unu ruo aru. Onye obula meturu ozu ha aka ga-abu onye ruru aru site n'oge o bituru ha aka tutu ruo n'abalị nke ubochi ahụ. **25** Onye obula meturu otu n'ime ozu ha aka gasakwa uwe ya, guokwa onwe ya dika onye na-adighi ocha ruo uhuruchi. **26** "Anumanu obula ukwu ya na-awasaghị abuo, maobu nke na-adighi atagharu nri ya ugboro abuo, ruru aru. Onye obula meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru. **27** N'ime anumanu niile na-aga ije n'ukwu anu, anumanu obula na-aga ije n'obuaka ya ruru aru, unu agaghị eri ya. Onye obula meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. **28** Onye obula ga-ebu ozu ya ga-asa uwe ya, burukwa onye ruru aru ruo uhuruchi, n'ihia na o bu ihe ruru aru n'ebe unu no. **29** "N'ime anumanu niile na-enuputa enuputa n'ala, anumanu ndi a bu ndi ruru aru: nkapi, na oke, na agu iyi dika udi ha si di, **30** na oba mmiri, na ngwere aghu, na ngwere, na ngwere uzuzu, na ogumagala. **31** N'ime ihe niile na-enuputa enuputa n'ala ndi a ruru aru n'ebe unu no. Onye meturu ozu ha aka ga-abu onye ruru aru tutu ruo uhuruchi ubochi ahụ.

32 Ihe ọbụla nke ozu ha dakwasịrị ga-abụ ihe ruru aru, maobu osisi, maobu akwa, maobu akpukpo a na-akwa n'ala, maobu akpa, ihe ọbụla nke eji ya eme. A ga-etinye ya na mmiri, o ga-adigide n'ime mmiri tutu ruo uhuruchi, mgbe ahụ ka o ga-adị ọcha. 33 O buru na otu n'ime ihe ndi a adanye n'ite aja, a ga-etiwa ite ahụ. Ihe niile di n'ite ahụ aburula ihe ruru aru. 34 Ihe oriri ọbụla nke mmiri si n'ite a meturu aburula ihe ruru aru. Mmiri onuhu ọbụla di n'ime ite ahụ rukwara aru. 35 Ihe ọbụla ozu anumanu di otu a dakwasiri, maobu ite oku eji eghe ihe, maobu ekwu a ga-etiwa ha. N'ihu na ha bu ihe ruru aru, unu ga-agu ha dika ihe ruru aru. 36 O burukwa na ozu anumanu ahụ adaba n'isi iyi, maobu n'olulu mmiri, mmiri ahụ ga-adị ọcha, kama onye ga-emetu ahụ ahụ aka ga-abu onye ruru aru. 37 O buru na ozu anu ahụ adakwasi mkpuru ubi a na-aga iku n'ubi, o gaghị emeru ha. 38 Ma o buru na e tinyere mmiri n'elu mkpuru oghigha ndi ahụ, ozu adakwasi n'elu ya, ha ga-abu ihe ruru aru. 39 "O buru na anumanu unu kwesiri iri eri anwuo, onye ahụ meturu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 40 Onye ọbula riri ozu anu ahụ, maobu bufuo ozu ya, ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya mmiri. 41 "Anumanu ọbula na-akpughari n'ala bu ihe ruru aru nye unu. Unu erikwala ha. 42 Unu agaghị eri anumanu ọbula na-akpughari n'ala, ma ha na-akpughari n'afọ ha, ma ha na-agaghari n'ukwu anọ, ma ha nwere ukwu di otutu. Ha bu ihe ruru aru. 43 Unu emerula onwe unu site n'iri anumanu ndi a na-akpughari n'ala. Unu abula ndi na-emeru onwe unu site n'anumanu ndi a, maobu mee ka unu buru ndi e meruru site na ha. 44 Abu m Onyenwe anyi Chineke unu. Doonu onwe unu nsọ, n'ihu na adi m nsọ. Unu emerula onwe unu site n'imetu anumanu ndi a na-akpughari n'ala aka. 45 Abu m Onyenwe anyi, onye si n'ala Ijpt kpoputa unu, ka m buru Chineke unu. Unu aghaghi idi nsọ, n'ihu na adi m nsọ. 46 "Ndi a bu usoro iwu metutara umu anumanu, na anu ufe, na anu bi na mmiri, na anu ndi na-arighari arighari n'ala. 47 Ka unu si otu a kpa a oke n'etiti ndi ruru aru na ndi di ọcha, n'etiti ihe e kere eke di ndu ndi unu nwere ike iri n'ihu na ha di ọcha, na ndi unu nakwesighi iri n'ihu na ha ruru aru."

12 Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, 2 "Nye umu Izrel iwu ndi a si ha, 'Mgbe nwanyi turu ime mesia muo nwa nwoke, o ga-abu onye na-adighi ọcha ubochi asaa, dika o si adi mgbe o no n'adighi ọcha nke nsọ ya n'oge a kara aka. 3 N'ubochi nke asato site n'oge a muru ya, a ga-ebi nwa nwoke ahụ ugwu. 4 N'ime iri abali ato na ato site n'ubochi nwanyi ahụ musiri nwa ahụ, o ga-anokwa na-adighi ọcha nke obara gbara ya. O gaghị emetu ihe di nsọ aka, maobu banye n'ime ebe nsọ, ruo mgbe ubochi ime ya ka o di ọcha gasiri. 5 Mgbe nwanyi di ime muru nwa nwanyi, o ga-abu onye n'adighi ọcha iri ubochi na anọ, dika o si adi mgbe o no na nsọ ya. O ga-echere tutu iri ubochi isii agwusia, ime ya ka o di ọcha. 6 "Mgbe ubochi idi ọcha ya zuru, ma o muru nwa nwoke maobu nwa nwanyi, o ga-ewetara onye nchajaja n'onu uto uto n'zute otu nwa aturu gbara otu afo maka onyinye aja nsure oku, na otu nwa kpalakwuku maobu otu nduru maka onyinye aja mmehie. 7 Onye nchajaja ga-anarakwa ha chee ha n'ihu Onyenwe anyi, choro ya aja ikpuchi mmehie. Mgbe ahụ ka o ga-adị ọcha site n'iso obara ya. "Nke a bu usoro iwu dijiri nwanyi ọbula muru nwa nwoke, maobu nwa nwanyi. 8

O buru na aka erughi ya iweta nwa aturu, o ga-eweta umu kpalakwuku abuo, maobu umu nduru abuo. Otu ga-abu maka aja nsure oku, nke ozo ga-abu maka aja mmehie. Onye nchajaja ga-ewere ha choro ya aja ikpuchi mmehie, ka o dikwa ọcha ozo."

13 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si ha, 2 "Mgbe mmadu huru etuto, maobu onya, maobu ntupu na-eko eko n'akpuko anu ahụ ya nke di ka ihe oria ekpenta na-eweta, a ga-eduru onye ahụ bja n'ihu Eron onye nchajaja maobu umu ya ndi ikom, bu ndi nchajaja. 3 Onye nchajaja gaeleru oria ahụ di ya n'ahu anya. O buru na aji di gburugburu ebe ahụ ebidola icha ọcha, o burukwa na ebe ahụ mibara ime, o bu oria ekpenta. Mgbe onye nchajaja leruchara ya anya, o ga-ekwuputa na onye ahụ bu onye ruru aru. 4 O burukwanu na aji di gburugburu ebe ahụ di ọcha, ma na ebe ahụ emighi emi karịa akuku ahụ ya ndi ozo, onye nchajaja ga-edebe onye ahụ ebe o ga-anọ naani ya abali asaa. 5 Mgbe ubochi asaa gasiri, onye nchajaja ga-ele ya ahụ ozo. O buru na onya ahụ alabeghi, na o nwekwaghị mgbanwe ọbula, a ga-edebekwa ya abali asaa ozo. 6 Mgbe abali asaa nke a gafekwara, onye nchajaja ga-elekwa ya ahụ ozo. O buru na o ditula ya mma, na onya ahụ agbasaghi n'ahu ahụ ya, onye nchajaja ga-asị na o di ọcha, n'ihu na o bu naani onya efu. Onye ahụ ga-asakwa uwe ya mmiri, mgbe ahụ di ọcha. 7 Ma o buru na onya ahụ agbasaa n'ahu ya mgbe o gosicharala onye nchajaja onwe ya maka nsacha idi ọcha, o ga-alaghachikwa azu ga hu onye nchajaja ahụ ozo. 8 Onye nchajaja ga-eleru ya anya, o buru na onye nchajaja achoputa na onya ahụ na-agbasa, o ga-agu onye ahụ dika onye ruru aru, o bu oria na-efe efe. 9 "Mgbe ọbula mmadu nwere ihe di ka oria na-efe efe n'ahu ya, a ghaghị ikpotara ya onye nchajaja. 10 Onye nchajaja ga-ele anya n'akuku anu ahụ ya zara aza ichoputa ma o di ọcha, ma aji di gburugburu ebe ahụ o na-acha ọcha, na ihukwa ma o nwere onya di gburugburu ebe ahụ. 11 O buru na onye nchajaja ahụ ihe ndi a, o bu oria ekpenta n'ezie. O ga-agukwa onye ahụ dika onye ruru aru. A ghaghị edebekwa ya ile ya ahụ, n'ihu na o burulari onye ruru aru. 12 "O buru na onye nchajaja elee onye ahụ anya hu na oria ọcha ahụ enuputala n'akuku ahụ ya niile, site n'ukwu ya ruo n'isi ya, 13 onye nchajaja a ga-eleru ya anya, o buru na oria ahụ enuputala n'ahu ya niile, o ga-ekwuputa na onye ahụ di ọcha, ebe o bu na oria ahụ enuputala mee ka anu ahụ ya chawa ọcha. 14 Ma o buru na e nwere akuku ahụ ya onya o huru putara, o ga-agu ya dika onye na-adighi ọcha. 15 Onye nchajaja ga-enyocha onya ahụ. Kwuputa na onye ahụ ruru aru. Onya ahụ ruru aru n'ihu na oria ekpenta ka o bu. 16 O buru n'onya ahụ agbanwe na-acha ọcha, ha ga-agakwuru onye nchajaja. 17 Onye nchajaja ga-ele ya ahụ. O buru na onya niile ahụ na-acha ezi ọcha, onye nchajaja ga-agu ya dika onye n'eweghi ntupu. Ndi di ọcha ka ha ga-abu. 18 "O buru na etuto toro mmadu n'ahu alaa, 19 ma akpuko anu ahụ ya anogide na-acha ọcha, maobu na-acha obara obara, a gaejekwuru onye nchajaja ka o lee ya anya n'ahu. 20 O buru na onye nchajaja achoputa na e nwere oria di n'okpuru akpuko ahụ ya, choputakwa na aji ya na-acha ọcha, onye nchajaja ga-agu mmadu ahụ dika onye ruru aru, n'ihu na ekpenta esitela n'etuto ahụ puta. 21 O buru na onye nchajaja achoputa na aji ọcha adighi n'akpuko ahụ ya, choputakwa na onya ahụ

abanyeghi n'ime, onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **22** N'ime ubochi asaa ahụ, ọ buru na onya ahụ abaa uba karja ka ọ di na mbu, onye nchujaja ga-agu mmadu ahụ dika onye na-adighi ocha. Ọ bu orja na-emeru emeru ka ọ bu. **23** Ma ọ buru na ọ baghi uba karja, onye nchujaja ga-agu mmadu ahụ dika onye di ocha, n'ihu na ihe a bu etuto lara ala. **24** "Ọ buru na oku agbaa mmadu, mee ka onya puta ya n'ahu: ọ buru na onya ahụ ebido na-acha obara obara, maobu na-acha ezigbo ocha, **25** onye nchujaja ga-elezi onye di otu a anya. Ọ buru na aji di gburugburu ebe onya ahụ di na-acha ocha, maobu na onya ahụ mibara ime karja, ọ ghoqola ekpenta nke si n'onya ahụ nuputa. Onye nchujaja ga-agu mmadu ahụ dika onye na-adighi ocha. Ọ bu orja ekpenta. **26** Ma ọ buru na onye nchujaja elee ya hu na aji di gburugburu ebe ahụ adighi ocha, ọ burukwa na ọ dighi ala karja akpukpo ahụ, na ọ na-anacha, mgbe ahụ onye nchujaja ga-edebe onye ahụ iche ubochi asaa. **27** N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onye ahụ anya nke oma. Ọ buru na ọ choputara na onya ahụ na-abasaa n'akpukpo ahụ ya, onye nchujaja ga-agu onye ahụ dika onye na-adighi ocha. Orja na-emeru emeru ka ọ bu. **28** Ma ọ buru na ọ gbanweghi, burukwa na ọ basaghi n'akpukpo ahụ ma ọ na-anacha, ọ bu ihe oziza sitere n'oku rere onye ahụ, onye nchujaja ga-agu ya dika onye di ocha, n'ihu na ọ bu apa onya lara ala. **29** "Ọ buru na nwoke maobu nwanji obula enwee onya n'isi, maobu na nti ya, **30** onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. Ọ buru na ọ di ala karja akpukpo ahụ ya, ọ burukwa na aji di na ya na-acha odo odo di irighiri, onye nchujaja ga-agu ha dika ndi na-adighi ocha. Ọ bu orja na-emeru emeru nke di n'isi maobu n'agba. **31** Ma ọ buru na onye nchujaja achoputa na onya ahụ adighi abasa abasa, maobu na aji di n'ebe ahụ adighi eji ojii, onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **32** N'ubochi nke asaa onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. Ọ buru na onya ahụ abasaghi karja, ọ buru na ọ nweghi aji na-acha edo edo, ọ burukwa na ọ mibaghi emiba, **33** ọ ga-akpuchapu aji niile di n'akuku ebe ahụ onya mere ya, ma ọ gaghi akpuchapu aji di n'onya ahụ n'onwe ya. Onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **34** N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. Ọ buru na ọ basaghi karja, maobu mibanye n'ime karja anụ ahụ, a ga-agu mmadu ahụ dika onye di ocha. Ọ ga-apu sachaa uwe ya, buru onye di ocha. **35** Ma ọ buru na mgbe a guchara ya n'onye di ocha onya ahụ emesia basaa n'ahu ya. **36** Onye nchujaja ga-ele ya anya. Ọ buru na onya ahụ agbasaala n'akpukpo ahụ ya, onye nchujaja a gaghi achowa aji na-acha edo edo. Onye ahụ ruru aru. **37** Ma ọ buru n'uche onye nchujaja na onya ahụ adighi abasa abasa, ọ burukwa na aji ojii epuputala n'ebe ahụ, onya ahụ alaala. Onye di ocha ka mmadu ahụ bu. Onye nchujaja ga-ekwuputa na ọ di ocha. **38** "Mgbe nwoke maobu nwanji obula nwere ntupo ocha n'anụ ahụ ya, **39** onye nchujaja ga-ele ya ahụ. Ọ buru na ntupo ahụ adighi achazi ezi ocha, ọ bu oko nuputara onye ahụ n'ahu. Onye ahụ di ocha. **40** "Mgbe aji na-adighikwa nwoke n'isi, ọ bu isi nkwocha, onye ahụ di ocha. **41** Otu aka ahụ, ọ buru na isi ya esite n'egedege ihu ya kwochasaja, ọ bughị ekpenta, onye di ocha ka ọ bu. **42** Kama ọ buru na onye ahụ enwee etuto n'isi ya maobu n'egedege ihu ya nke na-acha obara obara, na ocha ocha, ọ nwere ike buru orja ekpenta na-enuputa ya n'isi maobu n'egedege ihu. **43** N'ihu ya, onye nchujaja ga-elezi ya anya. Ọ buru na etuto ahụ toro ya n'isi maobu n'egedege ihu

na-acha obara obara, na ocha ocha, ọ ga-abu na ọ ghoqola orja ekpenta. **44** Onye nchujaja ga-agu ya dika onye ekpenta. Ọ bukwa onye ruru aru, n'ihu onya ahụ di ya n'isi. **45** "Onye obula a choputara na ọ bu onye ekpenta ga-eyi uwe dokara adoka, hapu agiri isi ya ka ọ dika nke onye ara. Ọ ga-ekpuchi elu egbugbere onu ya, na-eti mkpu na-asi, 'Onye ruru aru ka m bu. Onye ruru aru ka m bu!' **46** Ubochi niile nke ọ no n'orja ahụ, ọ gaghi ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu n'ihu na onye ruru aru ka ọ bu. **47** "Ọ buru na a huru ntupo yiri ntupo orja na-efe efe n'uwe aji anụ maobu n'uwe ogbo ocha, **48** maobu n'akpukpo anụ obula, maobu n'ihu obula e ji akpukpo aji anụ maobu uwe ogbo ocha, uwe a kpara akpa, maobu nke a turu atụ mee. **49** Ọ burukwa na ntupo di n'uwe ahụ, maobu n'akpukpo anụ ahụ, maobu nke a kpara akpa, maobu nke aturu atụ, maobu n'ihu akpukpo anụ obula na-acha ahijia ndu maobu uhie uhie, ọ nwere ike ibu orja na-efe efe. A gawegara onye nchujaja uwe ahụ ka ọ lezie ya anya. **50** Onye nchujaja ga-ele ya anya, were ya debe ya iche ubochi asaa. **51** N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-ele ya anya ozo. Ọ buru na ntupo ahụ agbasaa n'uwe ahụ maobu n'ihu ahụ a kpara akpa, maobu n'ihu ahụ a turu atụ, maobu n'ihu akpukpo anụ ahụ, n'ime ubochi asaa ndi a, n'agbanyeghi ihe e ji ha eme, ọ bu orja ojoo na-efe efe. Ihe ahụ bu ihe ruru aru. **52** A ga-akpo uwe ahụ, maobu akwa aji anụ ahụ, maobu akwa aji anụ a kpara akpa, maobu akwa ogbo ocha ahụ, maobu ihe akpukpo anụ obula oku, n'ihu na orja na-efe efe di n'ime ya, n'ihu na orja na-eweta mbibi ka ọ bu. A ghakwaghi iji oku rechapu ya. **53** "Ma ọ buru na onye nchujaja ahụ ele hu na ntupo ahụ agbasaghi n'uwe ahụ, maobu n'akwa ahụ a kpara akpa, maobu akwa a turu atụ, maobu n'ihu akpukpo anụ ahụ obula. **54** Ọ ga-enye iwu ka a saa ihe ndi ahụ niile mmiri, wezugakwa ya iche ruo ubochi asaa ozo. **55** Mgbe a sachara ihe ahụ mmiri, onye nchujaja ga-ele ya anya ozo. Ọ buru na ntupo ahụ agbanwebeghi, ọ buru na ọ na-achakwa dika ọ si acha na mbu, mgbe ubochi ndi a gasiri, ọ bu ezie na ọ gbasaghi, ọ bu ihe ruru aru. A ga-akpo ya oku, ma ntupo ahụ ọ di n'ihu uwe ahụ maobu n'azu ya. **56** Ma ọ buru na onye nchujaja elee ya anya hu na ucha ntupo di n'ihu ahụ adighi ukwu n'ihu nsacha a sachara ya na mmiri, ọ ga-achakapu akuku uwe ahụ, maobu akwa ahụ a kpara akpa maobu nke a turu atụ. **57** Ọ buru na ntupo ahụ emesia puta ozo n'uwe ahụ, maobu n'akwa ahụ a kpara akpa, maobu nke a turu atụ, maobu n'akpukpo anụ ahụ, ọ gosiri na ọ na-agbasa agbasa. Ihe obula nwere ntupo ahụ ka a ga-akpo oku. **58** Uwe maobu ihe a kpara akpa, maobu ihe a turu atụ, maobu ihe akpukpo anụ obula a sara mmiri nke ntupo di na ya puru, a ga-asa ya mmiri ozo. Ọ ga-abukwa ihe di ocha." **59** Ndi a bu usoro iwu metutara ntupo dika ntupo orja na-efe efe nke di n'uwe aji anụ maobu uwe ogbo ocha, maobu n'ihu a kpara akpa maobu n'ihu a turu atụ, maobu n'ihu akpukpo anu. Iwu ndi a ga-enye aka ichoputa ma ha ruru aru, maobu na ha di ocha.

14 Onyenwe anyi gwara Mosis, si, **2** "Ndi a bu usoro iwu gbasara onye orja ekpenta n'oge a na-eme mmemme idi ocha ya, mgbe e dutere ya biakwute onye nchujaja. **3** Onye nchujaja ga-apu gaa n'azu ebe obibi nodu n'ebe ahụ lee ya ahụ, ichoputa ma orja ekpenta ya ọ laala n'ezie. Ọ buru na orja ya alaala, **4** onye nchujaja ga-enye iwu ka e weta nnunụ abuo di ndu, na ufodu osisi sida, na eriri ogbo uhie, na

hisop, maka onye ahụ a ga-emere mmemme idị ọcha. 5 Onye nchụaja ga-enye iwu ka e gbuo otu n'ime nnunụ abụọ ahụ n'elu mmiri e si n'ọdọ mmiri na-asọ asọ kute nke dị n'ime ite aja. 6 Ọ ga-ewere nnunụ nke ọzọ dị ndụ, ya na osisi sida ahụ, na ogbo uhie ahụ, na hisop ahụ, denye ha n'ime ọbara nnunụ ahụ e gburu n'elu mmiri ahụ. 7 Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-eфе ọbara ahụ ugboro asaa n'ahụ onye ahụ a na-eme ka ọ dị ọcha site n'ọrịa ekpenta. Ọ ga-ekwuputakwa na a gwoola onye ahụ. Emesja, ọ ga-ahapụ nnunụ ahụ ka ọ felaa n'ohija. 8 "Onye ahụ e mere ka ọ dị ọcha ga-asacha uwe ya, kpuchaa ntutu isi ya, saakwa ahụ ya. Mgbe ahụ, ọ ga-adị ọcha. Emesja, ọ ga-esoro ndị mmadụ biri n'obodo. Ma ọ gaghi abanye n'ụlọ nke aka ya tutu ubochi asaa agafee. 9 N'ubochi nke asaa, ọ ga-akpuchapụ ntutu isi ya, na afuonyu ya, na ikwanye ya, na aji ndi ọzọ di ya n'ahụ. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya niile. Mgbe ahụ, a ga-agụ ya n'onye di ọcha. 10 "N'ubochi nke asatọ, ọ ga-ewere ebule abụọ na-enweghi ntupọ, na otu nne aturu nke na-enweghi ntupọ gbara otu afo, ya na iri iko ọka a kworo nke oma a gwakotara mmanu oliv maka aja mkpuru ọka, na otu iko mmanu. 11 Onye nchujaja ahụ lere ya ahụ si na ha di ọcha, ga-ewere aja ndi a, ha na onye ahụ a na-aga ime ka ọ di ọcha chee n'ihu Onyenwe anyi n'onu uto ulo nzute. 12 "Mgbe ahụ, onye nchujaja ahụ ga-ewere otu n'ime umu ebule ahụ, na otu iko mmanu chuo ya dika onyinye aja ikpe omuma. Ọ ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 13 Ọ ga-egbu nwa ebule ahụ n'akuku ebe nso ahụ, n'ebe a na-anọ egbu anụ aja mmehie na aja nsure oku. Ọ bụ onye nchujaja ga-ewere anụ aja ikpe omuma a, dika o were nke aja mmehie. Ọ bụ ihe dikarisiri nso. 14 Onye nchujaja ahụ ga-ewere ufodu n'ime ọbara aja ikpe omuma ahụ, tee n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha. Ọ ga-etekwa ya n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'elu isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ya. 15 Emesja onye nchujaja ga-awunyetu mmanu oliv ahụ n'obuaka nke aka ekpe ya, 16 ọ ga-arunye otu mkpisiaka nri ya n'ime mmanu di n'obuaka ya, ọ ga-ewere mkpisiaka ya fesa ufodu n'ime ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi. 17 Onye nchujaja ga-ewere mmanu ahụ foduru n'obuaka ya tee ya onye ahụ n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-aga ime ka ọ di ọcha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya, n'elu ọbara aja ikpe omuma ahụ mee. 18 Ọ ga-ete mmanu ahụ foduru n'aka ya, n'isi onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha. Onye nchujaja ga-ekpuchikwara ha mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi. 19 "Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-achụ aja mmehie, kpuchiere onye ahụ a ga-eme ka ọ di ọcha site na-adighi ọcha ha mmehie ya. Emesja, onye nchujaja ga-egbu aja nsure oku ahụ, 20 were ya na onyinye mkpuru ọka chuo onye ahụ aja, maka ikpuchiri ya mmehie ya. Mgbe ahụ, a ga-agụ ya n'onye di ọcha. 21 "Ọ buru na ọ bụ ogbenye onye na-enweghi ike iweta ihe ndi a, ha aghaghi iwere otu nwa ebule dika aja ikpe omuma nke a ga-efufe n'ihu aja ikpuchi mmehie ha, Ọ ga-ewetakwa iko ọka a kworo nke oma asaa maobu ihe otutu efaa a gwara mmanu oliv dika aja mkpuru ọka, ya na otu iko mmanu. 22 Ọ ga-ewetakwa nduru abuo maobu kpalakwukwu abuo, nke obula o nwere ike iweta. Otu ga-abu maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abu maka aja nsure oku. 23 "Ọ ga-ewere ha nye onye nchujaja n'onu uto ulo nzute n'ihu Onyenwe anyi, n'ubochi nke asatọ ya, maka ime ka ha di ọcha. 24 Onye nchujaja ga-ewerekwa nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, ya na otu iko mmanu oliv ahụ, fufee ha

n'ihu ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. 25 Ọ ga-egbu nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, were ufodu ọbara ya tee n'onu nti aka nri onye ahụ a na-aga ime ka ọ di ọcha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. 26 Onye nchujaja ahụ ga-awunye ufodu mmanu oliv ahụ n'obuaka nke aka ekpe ya, 27 ọ ga-ewere mkpisiaka nri ya fesa ufodu mmanu ahụ nke di n'obuaka ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi. 28 Ọ ga-etekwa ufodu mmanu ahụ di n'aka ya n'ebe ndi ahụ o tere ọbara ikpe omuma ahụ, nke bu n'onu nti onye ahụ nke a na-eme ka ọ di ọcha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. 29 Mmanu nke foduru n'aka ya ka onye nchujaja ga-ete n'isi onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha, ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyi. 30 Emesja, ọ ga-eji nduru abuo ahụ maobu kpalakwukwu abuo ahụ, nke obula o nwere ike iweta, chuo aja. 31 Otu ga-abu maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abu maka aja nsure oku, ha na aja mkpuru ọka. N'uto di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, bu onye ahụ a na-eme ka ọ di ọcha." 32 Ndi a bu usoro iwu diri onye obula e sitere n'oria ekpenta mee ka ọ di ọcha, onye aka ya na-erughi iweta ihe o kwesiri iweta, bu nke e ji eme ka ọ di ọcha. 33 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, 34 "Mgbe unu banyere ala Kenan, bu ala ahụ m na-enye unu, ọ buru na o nwee ulo obula m webatara orja na-efe efe, 35 onyenwe ulo ahụ ga-ejekwuru onye nchujaja si ya, 'Ahula m ihe yiri orja na-efe efe n'ulo m.' 36 Onye nchujaja ahụ ga-enye iwu ka a kwapusia ihe niile di n'ulo ahụ tupu ọ gaa lezie ulo ahụ anya, ka ihe niile di n'ulo ahụ ghara ibu ihe ruru aru, ma ọ buru na achoputa orja na-efe efe n'ulo ahụ. Mgbe a kwaputasi ihe di n'ulo ahụ, onye nchujaja ga-aga lee ulo ahụ. 37 Ọ ga-ele ntupo di n'ahụ ulo ahụ. Ọ buru na ntupo ahụ na-acha ahijia ndu ahijia ndu, maobu ọbara ọbara, ọ burukwa na ha miri emi karja aja ulo ahụ n'ile anya, 38 onye nchujaja ga-esi n'onu uto ulo ahụ puo, kpochie ulo ahụ ubochi asaa. 39 N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-aloghachi bia lee ulo ahụ ọzọ. Ọ buru na ntupo ahụ agbasaala n'aja ulo ahụ, 40 onye nchujaja ga-enye iwu ka e tida akuku aja ulo ahụ bufuo ya n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. 41 Ọ ga-enyekwa iwu ka a kpuchaa aja ulo niile di n'ime ulo ahụ, bufukwaa aja niile a kpuchaputara n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. 42 A ga-ebute nkume ozo jiri ha dochie ndi ahụ e bupusiri. A ga-ejikwa uru ohuru tee ulo ahụ ọzọ. 43 "Ma ọ buru na ntupo ahụ aputa ozo, mgbe e bupusiri nkume ndi ahụ, ma mgbe a kpuchasiri aja ulo ma techikwaa ya, 44 onye nchujaja ga-abia lee ya. Ọ buru na ọ hu na ntupo ahụ agbasaala ọzọ, ọ ga-agu ulo ahụ dika ihe ruru aru, n'ihu na ntupo ahụ bu orja na-efe efe. 45 Ọ ga-enye iwu ka a kwatuo ulo ahụ bufukwaa ihe niile e jiri ruo ya, nkume niile, osisi niile na uru niile, n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. 46 "Onye obula banyere n'ulo ahụ n'oge e mechiri ya, ga-abu onye ruru aru ruo n'oge uhuruchi. 47 Onye obula dinara ala maobu rie nri n'ime ya, ga-asacha uwe ya. 48 "Ma ọ buru na onye nchujaja abia hu na ntupo ahụ aputaghi ozo, mgbe e techara ulo ahụ uru nke ugboro abuo, ọ ga-agu ya n'ulo di ọcha, n'ihu na orja ahụ na-efe efe alaala. 49 Ọ ga-ejikwa nnunụ abuo, na osisi sida, na ogbo uhie, na osisi hisop mee mmemme ido ihe ọcha. 50 Ọ ga-egbu otu n'ime nnunụ ndi ahụ n'elu mmiri e si n'iyi na-asọ asọ kute, nke di n'ime ite aja. 51 Ọ ga-edenye osisi sida ahụ, na ogbo uhie ahụ, na osisi hisop ahụ, n'ime ọbara nnunụ ahụ na mmiri

ahụ. Ọ ga-efesa ọbara ahụ n'ụlọ ahụ ugboro asaa. 52 Ọ bụ ọbara nnụnụ ahụ, na mmiri ahụ, na nnụnụ nke ọzọ ahụ dị ndụ, na osisi sida ahụ na hisop ahụ, na oghe uhie ahụ ka ọ ga-eji mee ka ụlọ ahụ dị ọcha. 53 Ọ ga-ahapụ nnụnụ ahụ dị ndụ ka o fepụ felaa n'ọhia dị n'azụ obodo. Nke a ga-abụ otu e si kpuchiere ụlọ ahụ mmehie ya. Ọ ga-adịkwa ọcha." 54 Ndi a bụ usoro iwu metụtara ọrịa ekpenta, na okọ, 55 na ọrịa nafe efe dị n'uwe maobụ n'ụlọ, 56 maobụ etuto, maobụ ntupọ, maobụ ọnya. 57 Iwu ndị a ga-enye aka imata ihe ruru arụ maobụ ihe na-adighi ọcha. Ndi a bụ usoro iwu metụtara ọrịa ekpenta na ọrịa na-efe efe.

15 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu si ha, 2 "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Nwoke ọbụla ihe nsoputa si n'ahụ ya na-asoputa, bụ onye ruru arụ. 3 Onye ahụ ruru arụ mgbe ihe ahụ si ya n'ahụ na-asoputa, ruokwa arụ mgbe ihe ahụ kwusiri iso. Otu a ka ihe ọsụsọ ahụ si eme ka onye ahụ ruo arụ. 4 "Ihe ọbụla onye ahụ ji anọdụ ala, maobụ nke o ji dinaa bụ ihe ruru arụ. 5 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya aka ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. 6 Onye ọbụla nọdurụ ala n'ihe onye ahụ nọdurụ ala n'oge ahụ ọ bụ onye ruru arụ, ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. 7 "Onye ọbụla meturu nwoke ahụ ihe si n'ahụ ya na-asoputa aka ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri, buru onye ruru arụ ruo uhuruchi. 8 "Onye ọbụla dị ọcha nke onye ahụ busara onye mmiri ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 9 "Ihe ọbụla onye ahụ ji anokwasị n'elu anumanụ ọ na-agba ga-abụ ihe ruru arụ. 10 Onye ọbụla ga-eburu, maobụ metụ ihe ọbụla o ji nọdụ ala aka ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 11 "Ọ buru na nwoke ahụ ruru arụ ebughi ụzọ saa aka ya tupu o metụ mma ọka, onye ahụ o meturu aka ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. 12 "A gatiwa ite aja ọbụla onye ahụ meturu aka, jiri mmiri n'achaa ihe osisi ọbụla o meturu aka. 13 "Mgbe e mere ka onye ahụ buru onye dị ọcha site n'ihe nsoputa a, ọ ga-anọ ụbọchị asaa maka ịdị ọcha ya. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya n'ime mmiri na-asọ asọ tupu ọ buru onye dị ọcha. 14 N'ụbọchị nke asatọ, ọ ga-ewere nduru abụọ maobụ umu kpalakwukwu abụọ bụ n'ihu Onyenwe anyị n'onu ụzọ ụlọ nzute, were ha nye onye nchujaja. 15 Onye nchujaja ga-eji ha churo ọ ya aja n'ebe ahụ. Otu n'ime nnunụ abụọ ahụ ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ maka aja nsure oku. N'uzo di otu a, ọ ga-ekpuchiri nwoke ahụ mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị n'ihu ihe ọsụsọ ahụ. 16 "Nwoke ọbụla mkpuru nwa ya si ya n'amụ puo, ga-asa ahụ ya nke oma, buru onye ruru arụ ruo uhuruchi. 17 A ga-asacha ihe ọbụla mkpuru nwa ahụ meturu, maobụ akwa maobụ akpukpu anụ. Ha ga-abụ ihe ruru arụ ruo uhuruchi. 18 Mgbe nwoke na nwanyị dinakoro, ma nwoke ahụ anyuputa mkpuru nwa, ha abụọ ga-asa ahụ ha nke oma, buru ndi ruru arụ ruo uhuruchi. 19 "Mgbe ọbara si nwanyị n'ahụ puo dika o kwesiri n'oge a kara aka n'onwa ọbụla, nwanyị ahụ ga-abụ onye ruru arụ ụbọchị asaa. Onye ọbụla meturu ya aka n'oge a ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. 20 "Ihe ọbụla o dinara n'elu ya n'oge a, maobụ ihe ọ nokwasiri n'elu ya ga-arụ arụ. 21 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya aka, ga-asa uwe ya na ahụ ya. Ọ ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. 22 Onye meturu ihe o ji nọdụ ala aka ga-asa uwe ya na ahụ ya. Ọ ga-abụ onye

ruru arụ ruo uhuruchi. 23 Ọ burukwa na ọ bụ ihe ndina ya, maobụ ihe ọzọ nke o ji nọdụ ala, onye ọbụla meturu ya aka ga-abụ onye ruru arụ ruo uhuruchi. 24 "Nwoke dinakwuru nwanyị ọbara si n'ahụ ya na-aputa, ọ buru na ọbara ahụ emetu ya, ọ ga-abụ onye ruru arụ abali asaa. Ihe ndina ọbụla o dinara n'elu ya ga-abụ ihe ruru arụ. 25 "Ọ buru na ọbara si nwanyị n'ahụ na-aputa agafee oge o kwesiri ikwusi maobụ na ọ putara n'oge o na-ekwesighi iputa, nwanyị ahụ ga-anogide buru onye ruru arụ ogologo ụbọchị ndi ahụ niile ọbara ahụ si ya n'ahụ na-aputa. 26 Ihe ọbụla o dinara n'elu ya mgbe ọbara si ya n'ahụ na-aputa, maobụ ihe ọbụla ọ nọdurụ ala n'elu ya, ga-abụ ihe ruru arụ, dika mgbe ọbara nke oge a kara aka. 27 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya maobụ ihe ọ nọdurụ ala n'elu ya aka, ga-arụ arụ ruo uhuruchi. Ọ ga-asakwa uwe ya na ahụ ya mmiri. 28 "Mgbe ọbara ahụ kwusiri, ọ ga-agu ụbọchị asaa site n'oge ọ kwusiri. Mgbe abali asaa ahụ zuru, ọ ga-abụ onye di ọcha. 29 N'ụbọchị nke asatọ, ọ ga-ewere nduru abụọ maobụ umu kpalakwukwu abụọ, nye onye nchujaja n'onu ụzọ ụlọ nzute. 30 Onye nchujaja ahụ ga-eji otu churo ọ ya aja mmehie, werewa nke ọzọ churo ọ ya aja nsure oku. N'uzo di otu a, ọ ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu adighi ọcha nke ihe ọsụsọ ya. 31 "Unu ga-ekewapu umu Izrel site n'ihe ndi ahụ na-emeru ha, ka ha ghara inwu n'onodu adighi ọcha ha n'ihu imeru ụlọ nzute m, nke di n'etiti ha." 32 Ndi a bụ usoro iwu gbasara ndi ikom ihe si n'ahụ ha na-asoputa, na ndi ikom ruru arụ n'ihu mkpuru nwa si ha n'ahụ puo. 33 Ọ bukwa iwu diri nwanyị ọbara si n'ahụ ya puo n'oge a kara aka, na nwoke maobụ nwanyị ọbụla ihe si n'ahụ ya na-asoputa, na nke diri nwoke ọbụla ya na nwanyị ga-edinako n'oge nwanyị ahụ bụ onye ruru arụ.

16 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu mgbe umu ndi ikom Eron abuo ndi ahụ bjara n'ihu Onyenwe anyi nwusiri. 2 Onyenwe anyi siri Mosis, "Gwa nwanne gi nwoke Eron si ya ka ọ ghara ibata mgbe ọbụla ọ choro, n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso nke di n'azu akwa mgbochi, nke di n'ihu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, ma ọ bughị ya ọ ganwu. N'ihu na aga m aputa ihè n'ime igwe ojii di n'elu ebe mkpuchi ahụ. 3 "Otu a ka Eron ga-esi na-abata n'Ebe ahụ Kachasi Nso. Ọ ga-eweta nwa oke ehi n'ihu aja mmehie, na ebule ọ ga-eji chuo aja nsure oku, 4 ọ ga-eyikwasị onwe ya uwe mwuda ọcha, ya na uwe ime ahụ di ọcha. 5 Ga-eke gburugburu ukwu ya ihe ike n'ukwu akwa ọcha, keekwa akwa ọcha n'isi ya. Ndi a bu uwe di nso, n'ihu ya, ọ ga-ebu ụzọ saa ahụ tupu ọ na-eyi ha. 5 Ọ ga-esi n'aka ogbakọ umu Izrel nata mkpi abuo n'ihu aja mmehie, na otu ebule n'ihu aja nsure oku. 6 "Eron ga-eweta oke ehi nke ya, maka aja mmehie iji kpuchie mmehie nke ya na nke ezinaulo ya. 7 Emezia, ọ ga-ewere mkpi abuo ndi ahụ chee ha n'ihu Onyenwe anyi n'onu ụzọ ụlọ nzute ahụ. 8 Ọ ga-efe nza n'isi mkpi abuo ahụ, ichoputa nke diri Onyenwe anyi nke ọzọ aburu nke ọ ga-ahapu. 9 Mkpi ahụ nza mara ga-abu nke Onyenwe anyi, ya ka Eron ga-egbu dika aja mmehie. 10 Ma mkpi ahụ nke nza mara dika ewu na-ewere onodu iburu mmehie ka a gaeche na ndu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu iji ya mee mmemme mkpuchi mmehie, a ga-ahapu ya ka o buru mmehie niile kpafuo n'ozara. 11 "Eron ga-eweta oke ehi maka aja mmehie nke ya onwe ya, iji kpuchie mmehie ya na nke ezinaulo ya. Ọ ga-egbu oke ehi ahụ maka aja mmehie nke ya onwe ya. 12 Ọ

ga-esite n'ebe ichu aja di n'ihu Onyenwe anyi were ihe igu oku juputara n'icheku oku. O ga-ewerekwa uda na-esi isi utu ruru mkpoju aka abuo, were ha bata n'ime akuku nke ozo nke akwa mgbochi ahụ. **13** N'ebe ahụ o ga-awunye uda ndi ahụ na-esi isi utu n'elu icheku oku ahụ n'ihu Onyenwe anyi, ka anwuru oku nke uda ndi a kpuchie ebe mkpuchi mmehie ahụ di n'elu Ihe Ama ahụ ka o ghara inwu. **14** O ga-ewebatakwa ufodu obara oke ehi ahụ, jiri mkpisiaka ya fesa ya n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ, n'akuku owuwa anyanwu, fesakwa ya ugboro asaa n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ. **15** "Emesia, o ga-esi n'ebe ahụ puo gaa gbuo mkpi aja mmehie umu Izrel, werekwa obara ya bata n'azu akwa mgbochi fesa ya n'elu ebe mkpuchi mmehie ahụ, na n'ihu ya, dika o jiri obara nwa oke ehi ahụ mee. **16** N'uzo di otu a, o ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso mmehie ya, n'ihu mmehie na nnupu isi umu Izrel, ihe obula mmehie ndi ahụ bu. O ga-achukwa udi aja a n'ihu ulo nzute ahụ, n'ihu na o di n'etiti ebe obibi ruru aru nke umu Izrel. **17** O nweghi onye obula ozo ga-anu n'ime ulo nzute ahụ, site n'oge Eron banyere n'ebe ahụ Kachasi Nso ichu aja mkpuchi mmehie tutu ruo mgbe o putara, mgbe o chuchara aja mkpuchi mmehie maka onwe ya na ezinaulo ya, na maka umu Izrel niile. **18** "Mgbe o si n'ebe ahụ puta, gaa n'ebe ichu aja di n'ihu Onyenwe anyi kpuchiere ya mmehie ya. O ga-ewere ufodu obara nwa oke ehi ahụ na nke mkpi ahụ tee ya na mpi niile di n'ebe ichu aja ahụ. **19** O ga-eji mkpisiaka ya fesa ufodu obara ahụ n'elu ebe ichu aja ahụ ugboro asaa iji hichapu adighi ocha ya n'ihu iru aru umu Izrel, na ido ya nso. **20** "Mgbe Eron chuchara aja mkpuchi mmehie maka Ebe ahụ Kachasi Nso, ulo nzute, nakwa ebe ichu aja, o ga-akpabata mkpi ahụ e debere ndu. **21** O ga-ebikwasị aka ya abuo n'isi ya, kwuputa ajo omume na nnupu isi umu Izrel niile, mmehie ha niile, bokwasị ha mkpi ahụ n'isi. O ga-ezipu mkpi ahụ puo n'ime ozara site n'aka onye ahụ a hoputara ime nke a. **22** N'uzo di otu a, mkpi ahụ ga-eburu mmehie ndi ahụ niile baa n'ebe mmadu obula na-ebighi. Nwoke ahụ ga-ahapukwa ya n'ozara. **23** "Mgbe ahụ, Eron ga-aba n'ime ulo nzute ahụ, yipu uwe akwa ocha ndi nchajaja ahụ niile o yi n'ahụ ya tupu o banye n'ebe ahụ Kachasi Nso. O ga-awusa ha n'ebe ahụ. **24** O ga-eji mmiri saa ahụ ya n'akuku ebe nso ahụ, yirikwa uwe efu ya. Mgbe ahụ, o ga-aputa bia chuo aja nsure oku nke onwe ya, na aja nsure oku nke ndi ahụ, maka ikpuchiri onwe ya, na ikpuchikwara ndi ahụ mmehie ha. **25** O ga-akpokwa abuba anu e ji chuo aja mmehie ahụ oku n'elu ebe ichu aja. **26** "Mgbe nwoke ahụ kpugara mkpi ahụ n'ozara hapu ya, lotara, o ga-asa ahụ ya na uwe ya tupu o laghachi n'ime obodo. **27** Oke ehi nakwa mkpi maka ichu aja mmehie ahụ, bu nke ewebatara obara ha n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, maka ikpuchi mmehie, ka aghaghị ibupu n'azu omuma ulo ikwu; a ga-akpo akpuko ha, anu ahụ ha na mgbirị afọ ha niile oku. **28** Onye ga-akpo ha oku ga-asa uwe ya, saakwa ahụ ya tupu o laghachi n'ime obodo. **29** "Nke a ga-aburu unu ukpuru ebighi ebi. N'afọ obula, unu ga-ebu onu, hapu iru oru obula, n'ubochi iri nke onwa asaa. Iwu a diri nwa afọ ala maobu onye obia bi n'etiti unu. **30** N'ihu na n'ubochi a ka a na-ekpuchiri unu mmehie unu, ime ka unu diri ocha. Mgbe ahụ, unu ga-abu ndi di ocha site na mmehie unu niile n'ihu Onyenwe anyi. **31** O bu ubochi izuikwe nye unu, burukwa ubochi unu ga-ebu onu. Iwu a enweghi mgbanwe! **32** Onye nchajaja e tere mmanu, nke e doro nso dika onye nchajaja

inochi nna ya, ga-achu aja mkpuchi mmehie ndi a, yirikwa akwa ocha ahụ, bu uwe nso ahụ. **33** O ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso na ulo nzute, ebe ichu aja na ndi nchajaja, na mkpokota ndi obodo niile mmehie ha. **34** "Nke a ga-abu iwu ebighi ebi nye unu. Otu ugboro n'otu afọ ka a ga-ekpuchi mmehie maka mmehie ndi Izrel niile." E mezuru ihe ndi a niile dika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'ihu.

17 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** "Gwa Eron, na umu ya ndi ikom, na umu Izrel niile okwu si ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi nyere n'ihu. **3** Onye obula bu onye ulo Izrel gbuo ehi, maobu nwa aturu, maobu ewu n'ogige ebe obibi, maobu n'azu ebe obibi, **4** ma o wetaghị ya n'onu uzo ulo nzute iche ya dika onyinye n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu ulonso Onyenwe anyi, a ga-agu onye ahụ dika onye ikpe iwufu obara mara. O wufuola obara, n'ihu ya, a ga-esite n'etiti ndi ya kewapu ya. **5** Ihe e ji nye iwu a bu ka umu Izrel wetara Onyenwe anyi aja niile ha na-achu ugba a na mbara achi obula. Ha kwesiri iwetara ya Onyenwe anyi site n'aka onye nchajaja n'onu uzo ulo nzute, ka o jiri ya choro ha aja udo. **6** N'uzo di otu a, onye nchajaja ga-efesa obara ahụ n'ebe ichu aja di n'onu uzo ulo nzute, kpookwa abuba ya oku, ka o buru aja nsure oku nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi utu. **7** O kwesikwaghị ka ndi Izrel chuo aja ha ozo na mbara ezi nye arusi ewu ndi ha nakpo isiala nye. Iwu a ga-adigide nye ha na umu ha niile, site n'ogbo ruo n'ogbo.' **8** "Gwa ha, 'Onye Izrel obula, maobu onye obia bi n'etiti unu, nke ga-achu aja nsure oku maobu aja ozo, **9** ma o webataghị ya n'onu uzo ulo nzute, ebe a ga-achuru ya Onyenwe anyi, ka a ga-ewezuga site n'etiti ndi ya. **10** "Onye Izrel obula maobu onye obia bi n'etiti ha, nke riri obara obula ka m ga-eche ihu m megide. A ga-ewezuga ya site n'etiti ndi m. **11** N'ihu na ndu ihe nwere ndu di n'obara ya, o bu n'ihu nke a ka m ji nye iwu na a ga-awusa obara niile n'elu ebe ichu aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. O bu obara na-ekpuchi mmehie maka ndu mmadu. **12** N'ihu nke a, a sirj ndi Izrel, "O dighi onye obula n'etiti unu, maobu onye obia obula nke bi n'etiti unu ga-eri obara." **13** "Onye Izrel obula, na onye obia obula binyere unu nke gara ichu nta, gbuo anu maobu nnunu obula a na-eri eri, ga-awufu obara ya were aja kpuchie ya. **14** N'ihu na ndu ihe niile nwere ndu di n'obara. O bu ya mere m ji nye umu Izrel iwu si unu erila obara anumanu obula, n'ihu na ndu ihe niile nwere ndu di n'obara ya. N'ihu ya onye obula riri obara, a ga-ekewapu ya site n'etiti ndi m. **15** "Mmadu obula, maobu nwa afọ ma o bukwanu onye obia, nke riri anu nwuru n'onwe ya, maobu nke anu oha dogburu, ga-eji mmiri saa uwe ya na ahụ ya, o ga-abukwa onye ruru aru ruo uhuruchi tupu o di ocha ozo. **16** Ma o buru na o saghi uwe ya na ahụ ya, ikpe omuma di ya n'isi."

18 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu ndi a si ha, 'Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **3** Ya mere, o bu ezie na unu ebiela n'etiti ndi Ijpt, ma unu ekwesighi ibi ndu unu dika ha si ebi. Unu ekwesikwaghị ibi ndu dika ndi Kenan ebe m na-akpobata unu. Unu agbasola omenaala ha. **4** Unu ga-edebe iwu m niile, gbasookwa ukpuru m niile n'ihu na abu m Onyenwe anyi Chineke unu. **5** Debenu iwu m na ukpuru m, n'ihu na onye na-edebe ha ga-adi ndu site na ha. Abụ m Onyenwe anyi. **6** "Onye obula ya na mmadu bu nwanne e jekwurukwala ya ka ha nwe mmeko edina, i ji kpughee oto ya. Mu onwe

m bu Onyenwe anyi. 7 “I gaghị eleda nna gi anya site na i jekwuru nne gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nne gi ka o bu; gi na ya agaghị enwe ụdị mmekọ dī otu a. 8 “I gaghị e jekwuru nwunye nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nke a bu ileda nna gi anya. 9 “I gaghị e jekwuru nwanne gi nwanyi ka gi na ya nwe mmekọ edina, maobu nwa nwanyi nke a mūrū nna gi, maobu nwa nwanyi nke nne gi mūrū, ma a mūrū ya n’ulo ma a mūrū n’ama. 10 “I gaghị e jekwuru nwa nwanyi nke nwa gi nwoke mūrū, maobu nwa nwanyi nke nwa gi nwanyi mūrū i nwe mmekọ edina; n’ihi na nke a ga-eweta nleda anya nye gi. 11 “I gaghị e jekwuru nwa nwanyi nwunye nna gi mūrū, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na o bu nwa nna gi mūrū; nwanne gi nwanyi ka o bu. 12 “I gaghị e jekwuru nwanne nwanyi nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na obara jikoro ya na nna gi, ha bu otu ahụ. 13 “I gaghị e jekwuru nwanne nne gi nke nwanyi, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na obara jikoro ya na nne gi, ha bu otu ahụ. 14 “I gaghị eleda nwanne nna gi nke nwoke anya, site n’ijekwuru nwunye ya, ka gi na ya nwe mmekọ edina. N’ihi na nwunye nwanna gi ka o bu. 15 “I gaghị e jekwuru nwunye nwa gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina; nwunye nwa gi nwoke ka o bu; gi na ya agaghị enwe mmekọrịta obula gosiri mkpughe oto ya. 16 “I gaghị e jekwuru nwunye nwanne gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na nke a bu omume nleda anya nye nwanne gi nwoke. 17 “I gaghị e jekwuru nwanyi na nwa ya nwanyi ka gi na ha nwe mmekọ edina. I gaghị akporo nwa nwanyi nwa ya nwoke, maobu nwa nwanyi nke nwa ya nwanyi mūrū dinaa ya; n’ihi na otu obara ka ha bu. Ihe dī otu a bu aru. 18 “I gaghị alu nwanne nwanyi nwunye gi, dika nwunye ozo gi, n’ihi ikpabgu ya, gi na ya a na-enwe mmekọrịta edina, i na-ekpughe oto nwunye gi mgbe o ka dī ndu. 19 “E jekwurukwala nwanyi ka gi na ya nwe mmekọ edina, mgbe o no n’onodu adighi ocha nke (iso uba) nso nwanyi ya n’oge a kara aka. 20 “A kporokwala nwunye onye agbataobi gi idina ya, si otu a meruo onwe gi n’ihi mmekọ dī otu a. 21 “I gaghị enye nwa gi ka e jiri ya churo Molek aja. N’ihi na i kwesighi imeru aka Chineke gi. Mu onwe m bu Onyenwe anyi. 22 “Gi na nwoke edinala, dika nwanyi na nwoke si edina. Ihe akporo asi ka o bu. 23 “Gi na anumanu obula edinakwala, site otu a meruo onwe gi. Nwanyi agakwaghị ewere onwe ya nye ka ya na oke anumanu nwee mmekọrịta, aru a na-adighi eme eme ka o bu. 24 “Unu emerukwala onwe unu site na-ime ihe ndi a, n’ihi na ihe ndi a bu ihe mba ndi ahụ na-eme. O bukwa n’ihi ya ka m ga-eji chupu ha site n’ala ahụ m ga-enye unu. 25 O buladi ala ahụ niile ghorọ ihe ruru aru site n’omume ndi a. O bu nke a mere m ji ata ndi bi n’ime ya ahulu n’ihi mmehie ha. Ala ahụ meghere onu ya gboputa ndi bi n’ime ya. 26 Unu ga-edebe iwu m na ukpuru m ndi a niile. Unu emekwala ihe aru ndi a, ma ndi amuru n’ala ma ndi obia niile bi n’etiti unu. 27 Ala m na-aga inye unu ruru aru n’ihi na ndi bi n’ime ya na-eme omume ndi a ruru aru. 28 Unu emekwala ihe aru ndi a, n’ihi na o buru na unu emee ha, o ga-emeghe onu ya gboputa unu, dika o si mee mba niile bu ndi buru unu uzo biri n’ime ya. 29 “Onye obula n’etiti unu mere ihe aru ndi a, ka a ga-ekewapu site n’etiti ndi ya. 30 N’ihi ya, lezieni anya ka unu debe iwu m, ka unu ghara ime ihe aru ndi a, nke ndi buru unu uzo biri n’ala ahụ mere. Ka unu gharakwa imeru onwe unu site n’omume aru ndi a. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.”

19 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha: ‘Dinu nso, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu, di nso. 3 “Onye obula n’ime unu aghaghị isopuru nne na nna ya, debekwa iwu m nyere maka ubochi izuikwe, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 4 “Unu akpola isiala nye arusi, unu emekwarala onwe unu chi ndi e ji ola kpoo. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 5 “Mgbe unu ga-achuru Onyenwe anyi aja udo, soronu ukpuru m nyere unu chuo ya, ka m nabata ya. 6 Unu ga-eri ya n’ubochi ahụ unu churu ya, maobu n’ubochi nke na-eso ubochi ahụ. Nke obula foduru ruo ubochi nke ato ka unu ga-esure oku. 7 O buru na unu erie ya n’ubochi nke ato ihe aru ka o bu. A gaghị anabata aja obula unu ga-eri n’ubochi nke ato. 8 Ikpe ga-ama onye ga-eri ya n’ubochi nke ato n’ihi na o meela ka ihe nso Onyenwe anyi buru ihe aru. A ga-ekewapu onye ahụ site n’etiti ndi ya. 9 “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n’akuku ubi niile, maobu chikotachaa irighiri ihe ubi niile foduru n’ala. 10 A ghorochakwala mkpuru vaini niile miri n’elu vaini gi, maobu chikoro mkpuru ndi dara n’ala. Hapuru ha umu ogbenye na ndi obia, n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 11 “Unu ezula ohi. “Unu aghala ugha. “Unu aghogbula ibe unu. 12 “Unu anula iyi ugha, si otu a weta nkocha nye aha Onyenwe anyi Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi. 13 “Unu ejila ike punara onye agbataobi unu ihe ya, maobu zuru ihe o nwere n’ohi. “Kwouonu onye obula unu goro oru ugwo oru ya osiiso. Unu echela ka chi bootu unu akwuo ya ugwo ya. 14 “Akochala onye nti chiri, edochikwarala onye isi ihe n’uzo. Tuo egwu Chineke. Abụ m Onyenwe anyi. 15 “Unu ekpela ikpe na-ezighi ezi, unu elela mmadu anya n’ihu mgbe unu na-ekpe ikpe, ma onye unu na-ekpe ikpe o bu ogaranya maobu ogbenye. Kama kpeenu ikpe kwu oto. 16 “Unu ejegharila na-agbasa okwu kwujo n’etiti ndi mmadu. “Emela ihe obula ga-ebutere onye agbataobi gi onwu. Abụ m Onyenwe anyi. 17 “Akpola nwanne gi asi n’ime obi gi. Tuo onye agbataobi gi mmehie ya n’ihu ya, ka i ghara iketa oke n’ikpe omuma diri ya. 18 “Abola obo, ebukwala iro n’obi megide onye obula n’etiti ndi gi. Kama hu onye agbataobi gi n’anya dika i si hu onwe gi n’anya. Mu onwe m bu Onyenwe anyi unu. 19 “Unu ga-edebe iwu m niile. “Unu ejila otu udi anu ulo unu na-agba udi anu ulo ozo di iche. “Akula udi mkpuru abuo n’ubi. “Eyila uwe e ji uzo ihe abuo, dika aji anu na ogho du. 20 “O buru na nwoke obula akporo nwaagboghobu ohu nwanyi nke a na-agbaputabeghi, maobu nke na-enwerebeghi onwe ya, nke nwoke ozo choro ilu, mee ka ha abuo dinakoo, a ga-ekpe ha abuo ikpe n’uloikpe, ma a gaghị egbu ha, n’ihi na nwanyi ahụ abughị onye nwe onwe ya. 21 Ma nwoke ahụ ga-eweta aja ikpe omuma nye Onyenwe anyi n’onu uzo ulo nzute. O ga-abukwa ebule ka o ga-eji chuo aja ahụ. 22 Onye nchujaja ga-eji ebule aja ikpe omuma ahụ churo nwoke ahụ aja mkpuchi mmehie ya n’ihu Onyenwe anyi, n’ihi mmehie o mere. A ga-agbaghakwara ya mmehie ya. 23 “Mgbe unu batara n’ala ahụ kuo mkpuru osisi di iche iche, unu erila mkpuru osisi ahụ miri n’afọ nke mbu, o bu ihe ruru aru. Ruo n’afọ nke ato, ha bu ihe ruru aru. Unu agaghị eri ha. 24 N’afọ nke ano, mkpuru nke osisi ndi ahụ niile gami di nso. Unu ga-eji ya nye Onyenwe anyi onyinye otuto. 25 Site n’afọ nke ise, mkpuru obula ga-abu nke unu. N’uzo di otu a ihe ha ga-amiputa ga-adi ukwu. Mu onwe m bu Onyenwe

anyị Chineke unu. **26** “Unu erila anụ ọbụla ọbara dị n’ime ya. “Unu agbala afa maobụ juta mmụọ ase. **27** “Unu akpuchala agiri isi di gburugburu akụkụ isi unu, maobụ chabie onụ onụ afi onụ unu. **28** “Unu akala ihe ọbụla n’ahụ unu, n’ihi onye nwurū anwū maobụ jiri mma oku dee ihe n’ahụ unu. Abụ m Onyenwe anyi. **29** “Emerula nwa gi nwanji site n’ikwagide ya ka o buru akwuna, ka ala unu ghara ijuputa n’igba akwuna na ihe ojoo di iche iche. **30** “Debenụ iwu niile m nyere maka ubochi izuike m. Soppukwanu ebe nso m. Abụ m Onyenwe anyi. **31** “Unu ejekwurula ndi na-aju mmuọ ojoo ase maobụ chogaa ndi dibia afa, n’ihi na unu ga-emerū onwe site na ha. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke unu. **32** “Bilienụ oṅo n’ihu okenye, sopurūnū ndi okenye, ma tūonū egwu Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi. **33** “Mgbe onye obia soro unu biri n’ala unu, unu emejola ya. **34** Mesonū onye obia bi n’etiti unu mmeso dika o bu otu n’ime ndi amuru n’ala. Hunu ha n’anya dika unu si hu onwe unu, n’ihi na o nwere oge unu bu obia n’ala Ijipt. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. **35** “Unu ejila ihe otutu aghugho mgbe unu na-atu ihe di ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu, **36** Jirinu ezi ihe otutu turo ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n’ala Ijipt kpopta unu. **37** “Debenu ukpuru m niile, na iwu m niile, gbasoonu ha. Abụ m Onyenwe anyi.”

20 Onyenwe anyi siru Mosis, **2** “Gwa umu Izrel, ‘Onye Izrel obula maobu onye obia obula bi n’etiti unu, nke weere nwa ya nye maka ichuru Molek aja, aghaghị ime ka o nwuo. Ndi mmadu ga-ewere nkume tugbuo ya. **3** Mụ onwe m ga-emegide onye ahụ, bipu ya site n’etiti ndi unu, n’ihi na o meruola ebe nso m, mee ka aha m gharakwa idi nso, site n’iji umu ya churo Molek aja. **4** O buru na ndi obodo elezie anya mee omume dika a ga-asị na ha amaghi ihe onye ahụ mere, hapukwa igbu ya, mgbe o were otu n’ime umu ya nye Molek, **5** mụ onwe m ga-emegide onye ahụ na ezinaulo ya bipu ya site n’etiti ndi ya. Otu a kwa ka m ga-eme ya na ndi niile so ya meruo onwe ha site n’ife aru Molek. **6** “Aga m edo ihu m megide onye obula gara juo ase site n’aka mmuọ ojoo, maobu onye gara na dibia afa gbaa afa, site n’iso ha kwaa iko. Aga m ekwapu onye ahụ site n’etiti ndi ya. **7** “Doonu onwe unu nso, ma dikwanu nso n’ihi na abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. **8** Debenu ukpuru m niile, ma gbasoonu ha n’ihi na abụ m Onyenwe anyi onye na-edo unu nso. **9** “Onye obula kochara nne ya maobu nna ya ka a ga-egbu n’ihi na o kochara nne na nna ya. Obara onye di otu a ga-adikwa ya n’isi. **10** “O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwoke ozo, ya bu nwunye onye agbataobi ya, nwoke ahụ na nwanji kwara iko ka a ga-egbu. **11** “Nwoke obula ya na nwunye nna ya dinakoro nwe mmeko, emerula nna ya. A ga-egbu nwoke ahụ na nwanji ahụ. Obara ha ga-adi ha n’isi. **12** “O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwa ya, wetara onwe ha ikpe omuma, a ga-egbu ha abuo n’ihi na o bu aru ka ha mere. **13** “O buru nwoke na nwoke ibe ya edinakoro nwee udi mmeko edina nwoke na nwanji, a ga-egbu ha abuo n’ihi na ihe ha mere bu ihe ruru aru. Obara ha ga-adi ha n’isi. **14** “O buru na nwoke aluo nwanji na nne muru ya, ajo ihe ka o bu. Nwoke ahụ na ndi inyom ndi ahụ ka a ga-akpo oku, ka ihe ojoo di otu a hapu idi n’etiti unu. **15** “O buru na nwoke na anumanu enwee mmekorita, a ga-

egbu nwoke ahụ gbukwaa anumanu ahụ. **16** “O buru na nwanji obula abiaruo anumanu obula nso dinakwuru ya inwe mmeko, a ga-egbu nwanji ahụ na anumanu ahụ, n’ihi na ha kwesiri onwu. Obara ha ga-adi ha n’isi. **17** “Nwoke obula ya na nwanne ya nwanji nwere mmeko edina, maobu nwa afon nne ya maobu nwa nwunye nna ya, a ga-ekpochapu ha site n’ihu oha mmadu n’ihi na o bu ihe ihere di ukwu ka ha mere. O meruola nwanne ya, n’ihi ya ikpe omuma di ya n’isi. **18** “Nwoke obula nke ya na nwanji no na nso nwanji ya dinakoro nwee mmeko ekpugheela adighi ocha nwanji ahụ. Nwanji ahụ n’onwe ya ekpugheekwala adighi ocha nke ya. A ga-ebipu ha abuo site n’etiti ndi ha. **19** “I gaghị enwe mmeko edina n’etiti gi na nwanne nwanji nne gi maobu nwanne nwanji nna gi, n’ihi na nke a bu ihe nleda anya nye onye obara jikoro gi na ya. Ikpe omuma ga-adiri unu abuo. **20** “O buru na nwoke obula na nwunye nwanne nna ya edina, o bu omume ileda anya nye nwanne nna ya. Ha ga-ebu mmehie ha. Ha ga-anwu na-amutaghi nwa. **21** “O buru na nwoke aluo nwunye nwanne ya, o bu omume ruru aru, n’ihi na o bu ihe nleda anya nye nwanne ya. Ha ga-agba aka nwa. **22** “Debenu iwu ndi a na ukpuru ndi a, ma gbasoonu ha ka ala ahụ m na-eduba unu n’ime ya hapu imeghe onu ya gbupu unu. **23** Unu agbasola omenaala ndi mba niile a m na-achupu site n’ala m na-enye unu, n’ihi na ha na-eme ihe ndi a niile m nyere unu n’iwu emela. O bu nke a mere ihe banyere ha ji so m oyi. **24** Ma agwala m unu si, “Unu ga-eketa ala ha. Aga m enye ya unu ka o buru ihe nketa unu. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.” Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu onye kewaputara unu doo unu iche site na mba ndi ozo niile. **25** “Unu aghaghị ikpa oke n’etiti anumanu ndi di ocha iri eri, na anumanu ndi na-adighi ocha, na n’etiti anu ufe di ocha iri eri na ndi ruru aru. Unu emerula onwe unu site n’iri anumanu maobu anu ufe, maobu ihe ozo na-akpughari n’ala, ndi ahụ m kewapuru iche dika ihe ruru aru. **26** Unu ga-adi nso nye m, n’ihi na mụ, bu Onyenwe anyi, di nso. Ekewaputala m unu, doo unu iche, site n’etiti ndi mba ozo niile, ka unu buru nke m. **27** “A ga-eji nkume tugbuo nwoke maobu nwanji obula nke na-aju mmuọ ojoo ase, maobu dibia afa no n’etiti unu ka o nwuo. Obara ha ga-adikwa ha n’isi.”

21 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Gwa ndi nchujaja, umu ndi ikom Eron okwu si ha, ‘Onye nchujaja ekwesighi imeru onwe ya mgbe mmadu nwuru n’etiti umunna ya. **2** Kariakwa ma onye ahụ bu onye di ya nnoo nso, dika nne ya, maobu nna ya, maobu nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanji, maobu nwanne ya nwoke, **3** maobu nwanne ya nwanji na-alubeghi di, onye o na-elekota n’ihi na o nweghi di. N’ihi ya, o nwere ike meru onwe ya. **4** Ma o gakwaghị eme onwe ya ka o ghara idi ocha n’etiti ndi ogo ya, ma site otu a meruo onwe ya. **5** “Ndi nchujaja ekwesighi ikpucha isi ha, maobu kpuchapu akuku afionu ha, maobu kaa ihe obula n’akpukpo ahụ ha. **6** Ha ga-abu ndi di nso nye Chineke ha, ndi na-agaghi emekwa ka aha Chineke ha ghara idi nso. N’ihi na o bu ha na-eche n’ihu Onyenwe anyi onyine aja nsure oku, bu nri Chineke ha. N’ihi ya, ha aghaghị idi nso. **7** “Onye nchujaja agaghị alu nwanji e meruru site n’igba akwuna, maobu nwanji luturu di nke kewapuru onwe ya site n’ahụ di ya, n’ihi na ndi nchujaja bu ndi di nso nye Chineke ha. **8** Guo ha dika ndi di nso n’ihi na o bu ha na-eche nri Chineke n’ihu

ya. Gọọ ha dika ndi di nso n'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi di nso, mu onwe m na-eme ka unu di nso. **9** "O buru na nwa nwananyi onye nchujaja emeruo onwe ya site n'igho onye akwuna, o sitela na ndu ojojo di otu a wetara nna ya ihe ihere. A ga-akpo ya oku. **10** "Onyeisi nchujaja, onye ahụ sitere n'etiti umunna ya, onye awasara mmanu nso n'isi ya, onye ahoro doo nso iyiri uwe onye nchujaja ahụ, agaghị ahapu agiri isi ya ka o kpasasị, maobu dowaa uwe ya. **11** O gaghị abanye ebe ozu di. O gaghị emeru onwe ya, o buladi ma ozu ahụ o bu nke nme ya maobu nke nna ya. **12** O gaghị esi n'ebe nso Chineke ya puo, maobu mee ya ka o ghara idi nso, n'ihu na e doola ya nso site na ite ya mmanu nso nke Chineke ya. Abụ m Onyenwe anyi. **13** "Nwananyi onyeisi nchujaja ga-alu ga-abu nwananyi namaghị nwoke. **14** O gaghị alu nwananyi di ya nwuru, maobu nwananyi ya na di ya na-ebikwaghị, maobu nwananyi akwuna. Nwananyi o ga-alu ga-abu naani nwananyi na-amaghị nwoke nke si n'etiti umunna ya, **15** ka o ghara ime ka umu ya ghara idi nso n'etiti umunna ya. Abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ya nso." **16** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **17** "Gwa Eron, 'N'ogbo niile nke na-abia, o nweghi onye obula n'ime umu umu gi nke akuku ahụ ya na-ezughị oke ga-abia nso iwetara Chineke ya ihe oriri. **18** O nweghi nwoke obula nwere orusi obula ga-abia nso, o nweghi nwoke kpuru isi, maobu onye ngwuru, maobu onye imi mpia, maobu onye ukwu maobu aka ya na-ezughị oke, **19** maobu onye okpukpu ukwu ya maobu okpukpu aka ya gbajiri, **20** maobu onye mkpumpku azu di, maobu nwa akakpo, maobu onye na-adighi ahuzi uzu, maobu onye agba na-ata, maobu onye akpukpa di n'ahu, maobu onye mkpuru amu ya chipiara echipia. **21** O nweghi nwa nwa Eron onye nchujaja obula nwere orusi ga-abia iwetara Onyenwe anyi aja onyine site n'oku. Ebe o bu na o nwere orusi, o gaghị abia nso iwetara Chineke ya nri. **22** Ma o nwere ike iri nri ahụ dikarisiri nso nke sitere na nri Chineke ya, tinyekwara nri ahụ di nso. **23** Kama o gaghị abia nso akwa mgbochi ahụ maobu bjaruo ebe ichu aja nso, n'ihu ezughị oke ya. Ka o ghara imeru ebe nso m, n'ihu na abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ha nso." **24** Ya mere Mosis nyere Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile iwu ndi a.

22 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** "Gwa Eron na umu ya ndi ikom ka ha jiri nsopuru nabata onyine di nso nke umu Izrel na-edo nso nye m, ka ha ghara imeru aha nso m. Abụ m Onyenwe anyi. **3** "Gwa ha si, 'N'ogbo unu niile na-abia, o buru na enwee onye obula n'agburu unu nke bjarua nso n'ihu ndi ahụ di nso umu Izrel na-edo nso nye Onyenwe anyi, mgbe onye ahụ no onodu dika onye ruru aru, a ga-esi n'ihu m wezuga onye ahụ. Abụ m Onyenwe anyi. **4** "Onye obula bu nwa nwa Eron nke oria ekpenta na-aria, maobu nke ihe si n'ahu ya na-asoputa agaghị eri aja di nso tutu ruo mgbe e mere ka o diri ocha. O ga-abukwa onye ruru aru ma o buru na o metu ozu aka, maobu onye mkpuru nwa na-esite n'ahu awusi, **5** maobu na o meturu anu na-akpughari akpughari n'ala aka, nke na-emeru ya, maobu na o meturu mmadu aka nke mere ka o buru onye ruru aru n'agbanweghi ihe o bu na-emeru ya. **6** Onye ahụ meturu ihe ndi a aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O gaghị eri ihe nso obula tutu ruo mgbe o sachara ahụ. **7** Mgbe anyanwu dara ka o ga-adi ocha, nweekwa ike iri ihe di nso, n'ihu na o bu nri ya. **8** O gaghị eri anu nwuru anwu, maobu nke anu ozo dogburu, n'ihu na ihe

ndi a ga-emeru ya. Abụ m Onyenwe anyi. **9** "Ndi nchujaja kwesiri idebe ukpuru m, ka ha ghara ibu ndi ikpe mara si otu a nwuo n'ihu na ha leiri ha anya. Abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ha nso. **10** "O nweghi onye obula na-esiteghị n'ezinaulo ndi nchujaja ga-eri aja nso ahụ. Onye bu obia na onye e goro oru no n'ulo onye nchujaja agaghị eri ya. **11** Otu o di, o buru na onye nchujaja weere ego nke aka ya gbata ohu, maobu na a muru ohu ahụ n'ulo ya, ohu ahụ nwere ike iri aja nso ahụ. **12** O buru na nwa nwananyi onye nchujaja aluo onye na-abughị onye nchujaja, o gaghị eri ihe obula site n'ime aja nso a. **13** Ma nwa nwananyi onye nchujaja nke di ya nwuru, maobu na ya na di ya ebikwaghị, o burukwa na o mutaghị nwa obula, o loghachi bja biri n'ulo nna ya dika o mere mgbe o bu agbogo, o nwere ike iri nri di n'ulo nna ya. O dikwaghị onye na-ekwesighi iri ya, nke ga-eri ya. **14** "O buru na onye obula erie onyine nso ahụ na-amaghị ama, o ga-eweghachiri onye nchujaja ihe niile o riri tukwasikwa ya otu uzu n'uzu ise ozo. **15** Ndi nchujaja ekwesighi imeru onyine nso umu Izrel na-eche n'ihu Onyenwe anyi, **16** site n'ikwenye ka ndi mmadu efu rie onyine nso ahụ, si otu a wetara ndi riri ya ikpe omuma nke ya na nkweghachi so. Abụ m Onyenwe anyi onye na-edo ha nso." **17** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **18** "Gwa Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile okwu si ha, 'O buru na onye obula, onye Izrel maobu onye obia n'Izrel, eweta aja nsure oku nye Onyenwe anyi imezu nkwa o kwere, maobu dika onyine afo ofufu, **19** o ga-eweta otu oke nke na-enweghi nkwaru nke si n'igwe ehi, maobu aturu, maobu ewu, ka a nabata ya n'aha. **20** Ewebatala ihe obula nke nwere nkwaru, n'ihu na agaghị m anabata ya n'aha gi. **21** Mgbe onye obula wetara ehi maobu aturu maobu ewu site n'igwe anu, dika onyine aja udo o na-enye Onyenwe anyi maka imezu nkwa, maobu onyine afo ofufu, o ga-abu nke na-enweghi orusi maobu ntupo obula tupu a nabata ya. **22** Anumanu obula kpuru isi, maobu nke meruru ahụ, maobu nke ukwu maobu aka gbajiri, maobu nke akpukpa di n'ahu ya, maobu ihe nwere ure, maobu nke onya di n'ahu, agaghị abụ ihe onyine nye Onyenwe anyi. Unu atukwasikwala ha n'ebe ichu aja dika onyine nye Onyenwe anyi. **23** Unu nwere ike jiri ehi maobu aturu nke akuku ahụ ya tara ata, maobu nke otu akuku ya buru ibu karja ibe ya chuo aja onyine si n'obi, ma a gaghị e ji ya chuo aja imezu nkwa. **24** Unu agaghị enye anumanu obula nke mkpuru amu ya chipiara echipia, maobu nke piara api, maobu nke a dowapuru adowapu maobu nke a chakapuru achakapu, dika onyine n'ihu Onyenwe anyi. Unu enykwala udi onyine a n'ala unu. **25** Unu esitekwala n'aka onye obia nata udi onyine a, ma webata ya dika nri a na-enye Chineke unu. A gaghị anabata ha n'onodu unu, n'ihu na ha nwere nkwaru, nweekwa ntupo." **26** Onyenwe anyi siri Mosis, **27** "Mgbe a muru nwa ehi, maobu nwa aturu, maobu ewu ohruru, a ga-ahapu ya na nne ya ubochi asaa. Site n'ubochi nke asato gaa n'ihu a ga-anabata ya dika onyine ihe oriri i ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi. **28** Egbula nne anu na nwa ya n'otu ubochi, maobu ehi maobu aturu. **29** "Mgbe unu na-achuru Onyenwe anyi aja ekele, chonnu ya n'uzu ahụ a ga-anabata ya. **30** Riekwanu anu aja ahụ n'otu ubochi ahụ, ka o hapu ifodu ruo echi ya. Abụ m Onyenwe anyi. **31** "Unu ga-edebe iwu m ndi a niile, mee ha n'ihu na abụ m Onyenwe anyi. **32** Unu emekwala ka aha m ghara idi nso. A ga-edo aha m nso n'etiti umu Izrel, n'ihu na abụ m Onyenwe

anyị onye na-edo unu nsọ. **33** Ọ bụ m kpoputara unu site n'ala Ijpti ka m buru Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị.”

23 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Ndi a bụ mmemme a kara aka nye Onyenwe anyị, nke unu ga-ekwusa dika mkpokota di nsọ. **3** “‘Ubochji isii ka unu ga-aji ruo oru. Ma ubochji nke asaa, bu ubochji izuike, ubochji mkpokota di nsọ. Unu agaghị aru oru obula n’ubochji ahụ, n’ebe obula unu bi. O bu ubochji izuike nye Onyenwe anyị. **4** “‘Ndi a bụ mmemme Onyenwe anyi a kara aka, mkpokota di nsọ nke unu ga-ekwusa n’oge a kara aka. **5** N’onwa mbu, n’ubochji nke iri na anọ nke onwa ahụ, n’oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ka Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi ga-adi. **6** Mmemme achicha na-ekoghị eko Onyenwe anyi ka unu ga-ebido n’ubochji iri na ise nke onwa ahụ. Abali asaa ka unu ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **7** N’ubochji mbu nke mmemme a, unu ga-enwe mkpokota di nsọ, o dkwaghị onye obula ga-aru oru obula. **8** Unu ga-eweta aja e sitere n’oku chuo nye Onyenwe anyi. N’ubochji nke asaa nweenu mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochji ahu.” **9** Onyenwe anyi gwara Mosis sị ya, **10** “Gwa ụmụ Izrel sị ha, ‘Mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-aga inye unu, ghotā mkpuru ihe ubi nke mbu unu, unu ga-ewetara onye nchujaja otu ukwu oka site n’oka unu ghotara n’ubi unu. **11** O ga-anara unu ukwu oka ahụ fufee ya n’ihu Onyenwe anyi, ka a nabata ya. O bu n’ubochji ahụ ga-esote ubochji izuike ka onye nchujaja ga-efufe ya. **12** N’otu ubochji ahụ e fufere ukwu oka ahụ, unu ga-ewere nwa ebule na-enweghị ntupo, nke gbara naanị otu afo, churo Onyenwe anyi aja nsure oku. **13** Aja mkpuru oka ga-eso aja nsure oku a. O ga-eji iko oka a kworo nke oma iri na abuo a gwara mmanu oliv, ka o buru ihe e surere n’oku na-esi ezi isi oma nye Onyenwe anyi. A ga-enyekwa iko mmanya ato dika onyinye ihe onunu. **14** Unu agaghị eri achicha, maobu oka e ghere eghe, maobu oka ohuru tutu ruo mgbe unu buru uzo weta onyinye nye Chineke unu. N’ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide ruo ogbo niile. **15** “‘Site n’ubochji ahụ sotere ubochji izuike, bu ubochji ahụ unu wetara ukwu oka nke onyinye mfufe, guputa izu asaa zuru ezu. **16** Guputakwa iri ubochji ise site n’ubochji izuike ahụ mezuru izu asaa ahụ ma wetara Onyenwe anyi onyinye oka ohuru. **17** Site n’ebe obula unu bi, unu ga-ewetara Onyenwe anyi ogbe achicha abuo nke unu ji iko oka a kworo nke oma iri na abuo, nke e ji ihe na-eko achicha mee, ya bu yiisi, dika aja mfufe nke mkpuru mbu nye Onyenwe anyi. **18** Tinyere achicha a, unu ga-eweta umu aturu asaa gbara otu afo, ndi na-enweghị ntupo, na otu nwa oke ehi, na ebule abuo. Ha ga-abu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, ya na aja mkpuru oka na aja ihe onunu, aja e sitere n’oku chuo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. **19** Unu ga-ejikwa otu mkpi chuo aja mmehie. Werekwa umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, chuo aja udo. **20** Onye nchujaja ga-efufe umu aturu abuo ndi a, na achicha ndi si na mkpuru mbu ahụ n’ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. Ha bu aja di nsọ nye Onyenwe anyi. O bukwa ndi nchujaja ga-ewere ha dika nri ha. **21** N’otu ubochji ahụ unu ga-akposakwa mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochji ahụ. Nke a ga-abu ukpuru ga-adigide ebighi ebi site n’ogbo ruo n’ogbo niile, n’ebe obula unu bi. **22** “‘Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n’akuku niile nke ubi unu. Hapuru unu ha

umu ogbenye, na ndi obia. Hapukwara ha mkpuru ubi niile dara n’ala. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.” **23** Onyenwe anyi gwara Mosis sị, **24** “Gwa ụmụ Izrel sị, ‘Ubochji mbu nke onwa nke asaa ga-abu ubochji izuike, ubochji mkpokota di nsọ nke a ga-eji opi na-ada oke uda cheta. **25** Unu arula oru obula n’ubochji ahụ, kama unu ga-achu aja nsure oku nye Onyenwe anyi.” **26** Onyenwe anyi gwara Mosis sị, **27** “‘Ubochji nke iri nke onwa asaa a bu ubochji Mkpuchi Mmehie. O bu ubochji mkpokota di nsọ nye unu. Unu ga-ata onwe unu ahuhu bja wetara Onyenwe anyi onyinye site n’oku. **28** Unu arula oru obula n’ubochji ahụ n’ihi na ubochji ahụ bu ubochji ichu aja mkpuchi mmehie unu n’ihu Onyenwe anyi Chineke unu. **29** Onye obula na-ejighi ubochji ahụ weda onye ya n’ala ka a ga-ekewapu site n’etiti ndi ya. **30** Aga m ebibikwa onye obula ruru oru n’ubochji ahụ. **31** Unu agaghị aru oru obula. N’ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide nye unu niile site n’ogbo ruo n’ogbo. **32** O ga-abu ubochji izuike zuruoke nye unu, unu ga-ewedakwa onwe unu n’ala. N’ubochji nke itoolu nke onwa ahụ, site n’uhuruchi ruo n’uhuruchi nke na-esote ya, unu ga-edebe izuike unu.” **33** Onyenwe anyi gwara Mosis sị, **34** “Gwa ụmụ Izrel, ‘N’ubochji nke iri na ise, n’onwa nke asaa, ka unu ga-amalite mmemme Ulo ikwu Onyenwe anyi. A ga-eme ya ubochji asaa. **35** N’ubochji nke mbu bu ubochji mkpokota di nsọ. Onye obula agaghị aru oru n’ubochji ahụ. **36** N’ubochji obula n’ime ubochji asaa ndi a niile ka a ga-ewetara Onyenwe anyi onyinye site n’oku. N’ubochji nke asato ka mkpokota di nsọ ga-adi. A ga-achu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, n’ubochji a. O bu mkpokota mmechi, n’ihi ya, a gaghị aru oru obula n’ubochji ahụ. **37** (“‘Ndi a bu mmemme a kara aka, mgbe a ga-ekwusa mkpokota di nsọ maka iwetara Onyenwe anyi onyinye nri, ya bu, onyinye aja nsure oku, na onyinye mkpuru oka, na aja di iche iche, na onyinye ihe onunu dika e si hazie na o ga na-adi kwa ubochji. **38** Unu ga-enye onyinye ndi a, tinyere onyinye a na-enye Onyenwe anyi n’ubochji izuike, na tinyere onyinye ndi ozo unu na-enye na ihe ndi ozo unu kwere na nkwa, na onyinye afo ofufu niile unu na-enye Onyenwe anyi.) **39** “‘Ya mere, malite n’ubochji nke iri na ise nke onwa asaa, mgbe unu webatasiri ihe ubi unu, meere unu Onyenwe anyi mmemme ubochji asaa, ubochji nke mbu, na ubochji nke asato ga-abu ubochji izuike. **40** N’ubochji nke mbu, unu ga-ewere ufodu mkpuru osisi di mma nke si n’osisi unu na-amị mkpuru, gbutekwa igu nkwa, na alaka osisi nwere ahijia ndu, na osisi popla, jiri ha mee mmemme obi ufo n’ihu Onyenwe anyi Chineke unu ubochji asaa. **41** Mmemme ubochji asaa a ga-adi nye Onyenwe anyi n’afu niile, site n’ogbo ruo n’ogbo unu niile. O bukwa n’onwa nke asaa ka unu ga-eme mmemme a. **42** N’oge mmemme a, umu Izrel niile ga-ebi n’ulo e ji alaka osisi na ahijia wuo ubochji asaa. Umu afo Izrel niile ga-ebi n’ulo di otu a. **43** Nke a ga-echetara ogbo umu Izrel niile na mgbe m kpoputara unu site n’ala Ijpti, unu biri n’ulo e ji osisi na ahijia wuo n’ozara. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.” **44** Mosis gwara umu Izrel ihe gbasara mmemme niile a kara aka nye Onyenwe anyi.

24 Onyenwe anyi gwara Mosis sị, **2** “Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu, nke a nagwaghị ihe, maka itinye n’iheokwu ime ka oku origa na-enwu mgbe niile. **3** Na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, n’ime ulo nzute, Eron ga-amunye oriona

ndị ahụ n'ihu Onyenwe anyị mgbe niile, site n'uhuruichi ruo n'ututu. Nke a bu ukpuru ga-adigide nye ogbo niile di n'ihu. **4** Ihe oku olaedo a nuchara anucha ndi ahụ doo n'elu ihe idokwasị oriona, n'ihu Onyenwe anyị ga na-enwu oku mgbe niile. **5** "Were oka a kworo nke oma mee ogbe achicha iri na abuo. Jiri ihe ruru iko oka asato mee otu ogbe achicha obula. **6** Doo achicha ndi a n'ahiri abuo n'elu tebul ahụ e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, nke di n'ihu Onyenwe anyi. Ogbe achicha isii ga-adị n'otu ahiri. **7** N'ogologo ahiri obula tinye insensi a na-agwaghị ihe, ka o buru ihe nochiri achicha ndi a dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **8** A ga-edo achicha ndi a n'ihu Onyenwe anyi ogbe niile, ubochi izuike niile, n'onodu umu Izrel, dika ogbugba ndu ebighi ebi. **9** O diri Eron na umu ya ndi ikom, bu ndi ga-eri ya n'ime n'ebe nso ahụ, n'ihu na o bu oke dikarisiri nso, site n'oke ha mgbe niile, nke sitere n'onyinye nsure oku e chere nye Onyenwe anyi." **10** Otu nwokorobia, nke nna ya bu onye Ijpt ma nne ya bu onye Izrel, sitere n'etiti umu Izrel puta. O ruo na nwoke a nne ya bu onye Izrel na otu n'ime ndi ikom Izrel malitere ilu ogu. **11** Mgbe ha na-alu ogu ahụ nwoke ahụ nne ya bu onye Izrel kwuluru Aha ahụ kochaa ya. N'ihu ya, a kporo ya ikpe n'ihu Mosis. (Aha nne ya bu Shelomit, nwa Dibri, onye ebo Dan.) **12** Ha tinyere nwoke ahụ n'ulo mkporo na-eche ka ha nu okwu Onyenwe anyi, imata ihe ha ga-eme ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, **14** "Kpuru onye nkwalu ahụ gaa n'azu obodo. Ndị niile nuru okwu ahụ o kwuru ga-ebikwasị ya aka ha n'isi. Mgbe ahụ, ogbako Izrel niile ga-eji nkume tugbuo ya. **15** Gwa umu Izrel okwu si ha, "Onye obula kochara Chineke ya ga-ebu mmehie ya n'isi ya. **16** Onye obula kwuluru aha Onyenwe anyi ka a ga-egbu. Mmadu niile ga-ogbako jiri nkume tugbuo onye ahụ. Onye obula kwuluru Aha ahụ, maobu obia, maobu nwa afọ ala, ka a ga-egbu. **17** "Onye obula gburu mmadu ka a ga-egbu. **18** Onye gburu anu ulo nabughị nke ya, ga-akwughachi ugwo ya. Ndu ga-alara ndu. **19** Onye obula meruru mmadu ibe ya ahụ, a ga-emerukwa onye ahụ ahụ n'ebe o meruru ibe ya ahụ. **20** Onye tijiri mmadu okpuku, a ga-etiji okpuku nke ya. Anya ga-alara anyi, eze ga-alakwara eze. Otu e si meruo mmadu ahụ, ka a ga-esi meruokwa onye meruru ya ahụ. **21** Onye obula gburu anu ulo onye ozo, ga-akwu ugwo ya. Ma a ga-egbu onye obula gburu mmadu. **22** Unu ga-enwe otu iwu nke ga-adị nye ndi amuru n'ala, dikwara ndi obia niile. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu." **23** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel okwu, n'ihu ya ha dokpuru onye nkwalu ahụ puo n'azu obodo, jiri nkume tugbuo ya n'ebe ahụ, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

25 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sajnai si ya, **2** "Gwa umu Izrel si ha, 'Mgbe unu batara n'ala ahụ m ga-enye unu, unu ga-eme ka ala ahụ nwee afọ izuike nke ya nye Onyenwe anyi. **3** Afọ isii ka unu ga-aku ihe n'ubi, afọ isii ka unu ga-ewe ihe ubi, kwachaakwa alaka osisi vainji unu. **4** Ma mgbe o ruo afọ nke asaa, unu ga-ahapu ala ubi unu ka o zuo ike, afọ izuike nye Onyenwe anyi. Unu akula ihe obula n'ubi unu maobu kwachaa osisi vainji unu. **5** Unu agaghị ewe ihe ubi obula ga-epuputara onwe ha n'oge a, maobu tutu mkpuru osisi vainji ndi ga-ada ada. N'ihu na afọ ahụ bu afọ ozuzu ike diri ala ubi niile. **6** Ihe ubi puputara n'ala ahụ niile n'afọ izuike ahụ bu nri diri unu onwe unu, na ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, na onye i goro oru,

na onye obia bi n'etiti unu. **7** Ihe ubi ahụ dikwara anu ulo gi, na anu ohia bi n'ala gi. Ihe obula puputara n'ala bu ihe unu ga-eri. **8** "Guputa afọ izuike asaa, afọ asaa, uzo asaa. Nguko afọ izuike ndi a niile ga-enye iri afọ anọ na itoolu. **9** N'ubochi nke iri nke onwa asaa, zipu onye ga-egbu opi ike, ya bu, n'ubochi mkpuchi mmehie, a ga-egbu opi ike n'ala Izrel niile. **10** Doonu afọ nke iri ise ahụ nso, kwusaakwa inwere onwe nye mmadu niile n'ala ahụ niile. Afọ ahụ ga-abu afọ inwere onwe nye unu. Onye obula n'ime unu ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ezinaulo ya, onye obula kwa ga-alaghachi n'agburu ya. **11** Afọ nke iri ise bu afọ inwere onwe nye unu. A gaghị akụ ihe obula n'ubi, a gawaghị ewe ihe ubi obula puputara n'onwe ya, maobu mkpuru osisi vainji miri n'onwe ya. **12** O bu afọ inwere onwe, burukwa afọ di nso nye unu, nke onye obula ga-eri naani ihe e wetara n'ubi. **13** "Onye obula ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ya, n'afọ inwere onwe a. **14** "O buru na i resiri onye agbataobi gi ala, maobu na o nwere nke o zuru site n'aka gi, unu aghogbula ibe unu. **15** I ga-azuru ala site n'aka onye agbataobi dika onuogugu afọ si di site n'afọ inwere onwe. Ha ga-eresi gi ya dika onuogugu afọ ole foduru maka iko ihe n'ala ahụ. **16** O buru na a zuru ala ahụ nso nso mmemme iri afọ ise a, onuahia ala ahụ ga-adị ala, o burukwanu na o di anya site na mmemme ahụ, onuahia ya ga-adị elu, n'ihu na ugwo onye ahụ na-akwu bu ugwo ugboro ole o ga-aku ihe n'ala ahụ. **17** Unu emgbula ibe unu kama tuonu egwu Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. **18** "Gbasoonu ukpuru m, ma lezie anya imezu ihe m nyere n'iwu, ka unu nwee ike ibi obi udo n'ala ahụ. **19** Mgbe ahụ, ala ga-amị mkpuru ya, unu ga-eriju afọ, birikwa n'ala ahụ n'udo. **20** Unu nwere ike juo ajuju si, "Gini ka anyi ga-eri n'afọ nke asaa ahụ ebe o bu na anyi agaghị akụ ihe obula, maobu wee ihe ubi obula n'afọ ahụ?" **21** Aga m ezitere unu ngozi di ukwu n'afọ nke isii, nke ga-eme ka ala mee ihe omume nke ga-azuru unu afọ atọ. **22** Mgbe unu ga-aku ihe ubi n'afọ nke asato unu ga-na-eri site n'owuwe ihe ubi ochie unu tutu ruo n'afọ nke itoolu mgbe unu ga-ewebata ihe ubi ohuru. **23** "Chetanu na ala bu nke m, n'ihu nke a, o kwesighi ka unu ree ala obula kpmakpm. Unu bu naani ndi obia na ndi nlekota nye m. **24** N'ala obibi unu niile, unu ga-enye ohere maka mgbaputa ala erere ere. **25** "O buru na otu onye n'ime unu agho onye ogbenye si otu a ree ala ya, nwanna ya di ya nso ga-abia gbatuta ala ahụ. **26** O buru na-enweghi onye ga-ogbaputa ala ahụ nye ha, ma ha mesia ghoo ndi bara uba nwekwa ihe ga-ezu igbatuta ala ahụ n'onwe ha. **27** A ga-afọ ole gara site na mgbe o ree ala ahụ, nyeghachi ya ego ole o kwesiri inweta. Onye rere ala ga-alaghachikwa n'ala ya. **28** O buru na onyenwe ya enweghi ike ichota ego o ga-eji gbara ya, ala ahụ ga-adị n'aka onye ahụ zuru ya tutu ruo n'afọ inwere onwe. Mgbe ahụ o ga-ewerekwa ala ahụ nyeghachi ya onye resiri ya. **29** "Onye obula rere ulo obibi di n'obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu nwere ikike mgbatuta ya naani mgbe otu afọ zuru site na mgbe e ree ya. N'oge ahụ ka onye rere ya nwere ike igbaghachi ya. **30** O buru na a gbatutaghị ya tupu otu afọ agafee, ulo ahụ di n'ime obodo nwere mgbidi ga-abu nke onye ahụ zuru ya mgbe niile, burukwa nke umu umu ya. A gaghị enyeghachikwa ya mgbe afọ inwere onwe ruru. **31** Ma ulo ndi di n'obodo nta na-enweghi mgbidi a ga-afọ ha dika ihe di n'ohia. E nwere ike igbatuta ha, ha bukwa nke a ga-eweghachite mgbe afọ inwere onwe ruru. **32** "Ma

banyere obodo niile nke ndị Livayị dī iche iche. Ha nwere ikike igbaputa ụlọ ha dī n'ime nketa ha mgbe ọbụla. **33** Ihe onwunwe ndị Livayị bụ nke e nwere ike igbaputa, bụ ndị a, ụlọ niile e rere nke dī n'obodo ha nwere. Ọ ga-abụ n'afọ inwere onwe ka aga enwetaghachi ha, n'ihī na ụlọ ndị ahụ dī n'obodo ndị Livayị bụ naanị oke ha nwere n'etiti ụmụ Izrel. **34** Ma a gaghị ere ala ebe ita nri nke anụ ụlọ gbara obodo ha gburugburu ere, n'ihī ọ bụ ihe ha nwere n'ọha ruo ebighị ebi. **35** "Ọ bụrụ na nwanne gị adaa ogbenye ruo na o nweghị ike inyere onwe ya aka, ọ dī gị n'aka inyere ya aka, kpobata ya ka ọ bja biri n'ụlọ gị dika i ga-esi kpobata onye ọbia. N'uzọ dī otu a, ọ ga-anogide biri n'etiti unu. **36** Tụọ egwu Chineke, kwerekwa ka nwanne gị soro gị biri n'ala ahụ. A nakwala ụma maọbụ ọmụrụnwa ọbụla. **37** I gaghị ana ọmụrụnwa n'ego i gbazinyere ha, maọbụ rie uru site na nri i resiri ha. **38** Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, inye unu ala Kenan, na i bụ Chineke unu. **39** "Ọ bụrụ na onye Izrel ọbụla adaa ogbenye, resi gị onwe ya, emela ka o jere gi ozi dika onye ohu. **40** Kama i ga-emeso ya mmeso dika i ga-esi meso onye ọrụ e goro ego, maọbụ dika onye ọbia nọ n'etiti unu. Ọ ga-ejere gị ozi tutu ruo afọ inwere onwe. **41** N'afọ ahụ, i ga-ahapụ ha na ụmụ ha ka ha laghachikwuru ndị ikwu ha, si otu a nwetaghachi ala ubi dī n'ezinaụlọ ha. **42** N'ihī na a kpoputara m ndị Izrel site n'ala Ijpt ka ha bụrụ ndị na-ejere m ozi. Ya mere, a gaghị ere ha mgbe ọbụla dika ohu. **43** A gawkaghị emegbu ha n'uzọ dī njo. Tụọ egwu Chineke unu. **44** "Ma unu nwere ike gbara ndị ohu nwoke maọbụ nwanị site n'etiti ndị mba ọzọ niile bi n'akụkụ unu. Unu nwere ike site n'ebe ahụ zuta ndị ohu. **45** Unu nwere ike izu ndị ohu site n'etiti ndị mbjarambia bi n'etiti unu, maọbụ site n'etiti ndị agburu ha a mụrụ n'ala Izrel. Ndị dī otu a ga-abukwa ihe onwunwe unu. **46** Unu nwere ike kenye ha ụmụ unu dika ihe nketa, ma mee ha ndị ohu unu ụbọchị ndụ ha niile. Ma unu agaghị eji aka ike chja onye Izrel ibe unu. **47** "Ọ bụrụ na onye ọbia bi n'etiti unu aghọọ ogaranya, ma otu n'ime ụmụnna unu adaa ogbenye were onwe ya resi onye ọbia ahụ bi n'etiti unu, maọbụ were onwe ya resi nwanne ndị ikwu onye ọbia ahụ, **48** ha nwere ikike igbaputa ya mgbe ha resiri onwe ha. Otu n'ime ụmụnna ya nwere ike gbaputa ha. **49** Nwanne nne ya, maọbụ nwanne nna ya, maọbụ nwanne n'ikwu ha ọbụla nwere ike igbaputa ya. Ọ nwekwara ike igbaputa onwe ya ma ọ bụrụ na ọ kpata ego. **50** Ya na onye ahụ o resiri onwe ya ga-agu afọ ole ọ bụ site na mgbe o rere onwe ya ruo n'afọ inwere onwe. Ego a gawkwụ n'ihī igbaputa ya ga-abụ ego ọ ga-efu ikwụ ohu ọzọ ugwo iru ọrụ ọmụgụgụ afọ ndị ahụ niile. **51** Ọ bụrụ n'ọtutụ afọ fọdurū, ọ ga-esite n'ọnụ ego e rere ha kwọ nke dī ukwu dika ego mgbaputa ha. Naanị ihe ntakiri ga-apụ n'ime ego ahụ. **52** Ọ bụrụ naanị afọ ole na ole fọdurū tupu afọ inwere onwe eruo, ọ ga-aguko ihe ego ahụ putara, kwọ ya maka igbara onwe ya dika o kwesiri. **53** A ga-emeso ha dika ndị ọrụ e goro ego kwa afọ, ma i ga-ahụ na onye ha nọ n'okpuru ya agaghị eji aka ike chja ha. **54** "Ma ọ bụrụ na e nweghị ike gbaputa ya site n'uzọ ndị a niile, ya na ụmụ ya ga-enwere onwe ha mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru. **55** N'ihī na mụ ka ụmụ Izrel bụ ndị ohu nye. Ha bụ ndị ohu m, ndị m kpoputara site n'ala Ijpt. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu.

26 "Unu emerela onwe unu arụsị ọbụla, maọbụ guzobe oyiyi apiri api, maọbụ ogidi nkume ọbụla ọtọ, nye onwe unu. Unu edokwala nkume a piri api ọbụla n'ala unu maka ikpo isiala nye ya. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. **2** "Debenụ iwu niile m nyere maka ụbọchị Izuike m, sọpukwaranụ ebe nsọ m. Abụ m Onyenwe anyị. **3** "Ọ bụrụ na unu ejegharị n'ụkpuru m, lezie anya debe iwu m niile, **4** aga m enye unu mmiri ozuzo n'oge ya, nke ga-eme ka ala unu mja ọtutụ ihe ubi. Osisi unu niile ga-ejuputakwa na mkpuru mgbe niile. **5** Unu ga-anogide na-azọcha oka tutu ruo mgbe unu ga-aghọ mkpuru vainj unu, owuwe ihe ubi mkpuru vainj unu ga-adigidekwa ruo oge ikpuru n'ubi. N'uzọ dī otu a, unu ga-enwe nri ga-ezuru unu, unu ga-ebikwa n'udo n'ala unu. **6** "Aga m eme ka udo diri n'ala ahụ, unu ga-edina ala, ọ dighikwa onye ga-eme ka unu tụọ egwu ọbụla. Aga m ewezuga site n'etiti unu ajo anụ ọhja, mma agha agaghị esitekwa n'ala unu bi n'ime ya gafee. **7** Unu ga-achụ ndị iro unu ọsọ. Ha ga-ada n'ihu unu site na mma agha. **8** Mmadụ ise n'ime unu ga-achụ narị mmadụ ọsọ. Narị mmadụ n'etiti unu ga-achukwa iri puku mmadụ ọsọ. Ndị iro unu ga-ada n'ihu unu site na mma agha. **9** "Aga m eji ihuoma leta unu, mee ka unu mubaa ma juputa n'ọmụgụgụ. Aga m eme ka ogbugba ndụ m n'ebe unu nọ digide. **10** Unu ga-enwebiga mkpuru ubi oke ruo na mgbe unu ka nọ na-eri ndị ochie unu ga-ewezuga ha n'akụkụ maka inye ohere iwabata ihe ubi ọhuru. **11** Aga m eme ka ebe obibi m diri n'etiti unu. Agaghị m asọ unu oyi. **12** Aga m ejegharị n'etiti unu, bụrụ Chineke unu, unu ga-abukwa ndị m. **13** N'ihī na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, ka unu ghara ibụ ndị ohu ọzọ. Etijiela m mkporo igwe nke ibụ ohu unu, mee ka unu bụrụ ndị ji nganga ejegharị. **14** "Ma ọ bụrụ na unu ajụ ige m ntị, jukwa imezu ihe ndị a m nyere unu iwu ya, **15** ọ bụrụ na unu ajụ igbaso ụkpuru m, sọọ iwu m ndị a oyi, si otu a mebie ogbugba ndụ m, **16** mgbe ahụ, aga m eme ka oke ujo, na ọrja na-ebibi ebibi, na ahụ okụ, bjakwasị unu. Ọrja ndị a ga-eme ka anya unu daa mba, ọ ga-eripiakwa anụ ahụ unu. Unu ga-akụ mkpuru ubi n'ubi unu ma ndị iro unu ga-eri ha. **17** Aga m eguzo megide unu n'oge ibu agha, mee ka ndị iro unu merie unu n'agha. Unu ga-agba ọsọ mgbe onye ọbụla na-adighi achụ unu ọsọ. Ndị kporo unu asị ga-achikwa unu. **18** "Ọ bụrụ na unu anogidesie ike ju ige m ntị n'agbanyeghị ihe ndị a, aga m enye unu ntaramahụhụ dī okpuku asaa n'ihī mmehie unu. **19** Aga m etiji inya isi nganga unu, mee ka mbara eluigwe dji unu dika igwe, elu ala unu na-azokwasị ụkwụ ga-adikwa dika bronz. **20** Unu ga-adogbu onwe unu n'ọrụ n'efu, n'ihī na ala unu agaghị emeputara unu ihe omume ya, osisi nke ala unu agaghị amikwa mkpuru ya. **21** "Ọ burukwa na mgbe nke a mesiri, unu anogidekwa ju ime ihe m nyere n'iwu, aga m eme ka ntaramahụhụ unu dizi ukwu, ugboro asaa ọzọ, n'ihī mmehie unu. **22** Aga m ezite anụ ọhja megide unu. Ha ga-adogbu ụmụ unu, bibie anụ ụlọ unu, meekwa ka unu dī nta n'ọmụgụgụ, ruo na ndị a ga-ahụ n'okporo unu ga-adị ole na ole. **23** "Ọ burukwa na unu anogide ju ido aka na ntị m, chie ntị nọgide na-ebu agha nnpụ isi unu megide m, **24** mụ onwe m ga-ebu agha megide unu. Aga m eti unu ugbo ihe otiti asaa, n'ihī mmehie unu. **25** Aga m ewebata mma agha n'ebe unu nọ, ibo ọbọ n'ihī ogbugba ndụ m unu mebiri. Mgbe unu ga-agba ọsọ gbaba n'obodo unu, aga m ezite ihe mbibi ga-ebibi unu n'ebe ahụ. Aga m enyefekwa unu n'aka ndị iro

unu. 26 Aga m eme ka unu hapu inwe ihe oriri ga-ezuru unu. Otu ite nri naanji ka ndi inyom iri ga-eji sie nri ha nwere. Ha ga-eji ihe otutu tujo ya mgbe ha na-eke ya. Unu ga-eri ya, ma afo agaghị eju unu. 27 “O burukwa na unu agaa n’ihu ju ige m nti n’agbanyeghi ihe ndi a, nogide na-emegide m, 28 mgbe ahụ, aga m egosi unu oke iwe m, nye unu ntaramahụhụ di okpuku asaa n’ihi mmehie unu. 29 Unu ga-eri anu umu unu ndi ikom, na anu umu unu ndi inyom. 30 Aga m ebibikwa ulo arushu unu niile di n’elu ugwu, gbutuo ebe ichu aja niile unu na-esure ihe nsure oku na-esi isi. Aga m atukota ozu unu n’elu arushu unu na-enweghi ume ndu, ka unu buru ihe m nasoo oyi. 31 Aga m eme ka obodo unu niile togboro n’efu, kudasiakwa ebe nsu unu niile. Agaghị m anabatakwa isisi utu nke aja unu. 32 Aga m eme ka ala unu togboro n’efu, mee ka onodu idi ala unu buru ihe ga-eju ndi iro unu ga-ebi n’ime ya anya. 33 Aga m achusa unu na mba niile, miputa mma agha m jiri ya chuso unu oso. Ala unu ga-atogboro n’efu, a gatikpokwa obodo unu niile. 34 Mgbe ahụ, ala ahụ ga-ezu ike, ogologo oge ndi ahụ niile o ga-atogboro n’efu. Mgbe unu ga-anu dika ndi ohu n’ala ndi iro unu. Ala ahụ ga-ezu ike, imejuputa afo izuike ya niile. 35 Ogologo oge niile ala ahụ togboro n’efu, ala ahụ ga-ezu ike, udi izuike o na-enweghi n’afu izuike ndi ahụ unu bi n’ime ya. 36 “Ma ndi ahụ foduru ndu n’ime unu, aga m etinye ida mba n’obi ha n’ala ndi iro ha. Mkpotu ahijia nke ifufe na-ebuhari ga-eme ka ha gbapu oso. Ha ga-agba oso dika ndi si n’ihu mma agha na-agba oso. Ha ga-ada mgbe onye obula na-adighi achu ha oso. 37 N’ezie, ha ga-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu ha oso. Ha ga-adagide ibe ha mgbe ha na-agba oso a, dika ndi si n’ebe a na-ahu agha na-agbapu oso. Unu agaghị enwe ike iguzo n’ihu ndi iro unu. 38 Unu ga-ala n’iyi n’etiti ndi mba ozo, ala ndi iro unu ga-eri unu. 39 Ndi ahụ a hapuru na ndu n’etiti unu ga-ata ahuhu n’ala ndi iro ha n’ihi mmehie ha. Ha gatakwa ahuhu n’ihi mmehie nke nna nna ha. 40 “Ma o buru na ha ekwuputa mmehie ha niile, na mmehie niile nke ndi nna nna na ha na ha mehieri megide m, mmehie ekwesighi ntukwasị obi ha, na mmehie nnapu isi ha, nke ha mehieri megide m, 41 nke mere ka m doo onwe m imegide ha, na izipu ha gaa n’ala ndi iro ha, o buru na ha eweda onwe ha ala nabata ntaramahuhu m nyere ha n’ihi mmehie ha 42 aga m echeta ogbugba ndu mu na Jakob gbara, ogbugba ndu mu na Ajzik gbara, na ogbugba ndu mu na Ebrahim gbara. Aga m echeta ala ahụ. 43 Ma ala ahụ aghaghị itogboro n’efu. O ghakwaghị inwezu izuike ruuru ya, oge ndi ahụ o togboro n’efu, mgbe ha na-ebighi n’ime ya. Ha ga-anata ntaramahuhu ruuru ha n’ihi na ha juru iwu m, sookwa ukpuru m oyi. 44 Ma ewezugakwa ihe ndi a niile, agaghị m aju ha, maobu soo ha oyi, ruo na ibibi ha kpamkpam mgbe ahụ ha no n’ala ndi iro ha. Agakwaghị m emebi ogbugba ndu mu na ha gbara n’ihi na abụ m Onyenwe anyi Chineke ha. 45 Kama n’ihi ha, aga m echeta ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara, ibu Chineke ha, ndi ahụ m kpoputara site n’ala Ijpt n’ihu mba niile. Abụ m Onyenwe anyi.” 46 Ndi a bu iwu, na ukpuru na ndumodu Onyenwe anyi guzobere n’ugwu Sainai, n’etiti ya onwe ya, na umu Izrel, site n’aka Mosis.

27 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa umu Izrel si ha, O buru na mmadu e kwee nkwa puru iche iji mmadu nye Onyenwe anyi onyinye, ihe ndi a ka o ga-eji

gbara onye ahụ: 3 n’isi nwoke obula gbara iri afo abuo ruo iri afo isii, o ga-akwu iri olocha shekel ise, dika ihe otutu ebe nsu si di. 4 N’isi nwanji obula gbara iri afo abuo ruo iri afo isii o ga-enye iri olocha shekel ato. 5 N’isi nwoke gbara afo ise ruo iri afo abuo, o ga-enye iri olocha shekel abuo. N’isi nwanji gbara afo ise ruo iri afo abuo, o ga-enye olocha shekel iri. 6 A ga-akwuru nwantakiri nwoke gbara site otu onwa ruo afo ise, olocha shekel ise, kwuora nwantakiri nwanji gbara otu onwa ruo afo ise olocha shekel ato. 7 N’isi nwoke gafere iri afo isi, a ga-enye olocha shekel iri na ise. N’isi nwanji gafere iri afo isi a ga-enye olocha shekel iri. 8 O buru na e nwee onye ogbenye na-enweghi ego o ga-eji kwuo ugwo ndi a, a ga-akputa ya onye nchujaja, onye ga-ekwubi ihe onye ahụ kwere nkwa ga-akwu dika ego o nwere ruo. 9 “O buru anu ulo di mma inye Onyenwe anyi dika onyinye ka e kwere nkwa inye, anu ulo e nyere Onyenwe anyi ga-aghọ ihe di nsu. 10 Onye kwere nkwa inye ya enweghi ike iji anu ulo nke ahụ ya na-ezughị oke gbanwere anu ulo ahụ na-enweghi ntujo. O nkekwaighi ike iji anu ulo ahụ na-enweghi ntujo gbanwere nke anu ahụ ya na-ezughị oke. O buru na o mee otu a, anu ulo nke mbu, na nke abuo, ga-abu ihe di nsu. 11 O buru na anu ulo o ji kwee nkwa bu anu ulo ruru aru, udi anu ulo ahụ a juru inabata dika onyinye maka iji ya chuo aja nnye Onyenwe anyi, a ga-akputara onye nchujaja anu ulo ahụ. 12 O bu ya ka o diri ikpebi ma anu ulo ahụ o di mma, ma o joro njo. Onu ego obula onye nchujaja kpebiri, ka onye wetara anu ulo ahụ ga-akwu. 13 O buru na onye nwe anu ulo ahụ achoo igbara ya, o ga-akwu ugwo anu ulo ahụ, tukwasikwa n’elu ya otu uzo n’ime uzo ise nke onuahia anu ulo ahụ. 14 “O buru na mmadu enye ulo ya, dika ihe ga-adi nsu nye Onyenwe anyi, onye nchujaja ga-ekpebi maobu ulo di mma, ma o bukwanu ulo joro njo. O ga-ekwukwa ihe bu onuahia ulo ahụ. 15 O buru na onye ahụ nke na-edo ulo ya nsu achoo igbara ya, o ga-akwu onuahia ulo ahụ, tukwasikwa n’elu ya otu uzo n’ime uzo ise nke onuahia ulo ahụ. Emesja, ulo ahụ ga-abukwa nke ya. 16 “O buru na mmadu ewere mpaghara ala ubi ezinaulo ya nye Onyenwe anyi ka ihe ido nsu, ihe a ga-eji mata onuahia ala ahụ ga-abu udi ihe ubi e nwere ike iku n’ime ya. Onuahia ala ubi e nwere ike ikunye oka balj ruru otu ihe otutu homa, ga-abu iri mkpuru ego olocha shekel ise. 17 O buru n’ime afo inwere onwe ka o doro ala ahụ nsu, agaghị agbanwe onuahia ya. 18 Ma o buru na o doro ala ahụ nsu mgbe afo inwe onwe ahụ gafere, onye nchujaja gagukoro ya onuahia ya dika afo ole o foduru mgbe mmemme afo inwere onwe ozo ga-adi. A ga-ewebilatakwa ihe onuahia ya ruo. 19 O buru na onye doro ala ahụ nsu achoo igbara ala ya, o ga-akwu onuahia ahụ onye nchujaja kpebiri, tukwasị ya ego ruo otu uzo n’ime uzo ise nke onuahia ala ahụ. Mgbe ahụ ala ahụ ga-abukwa nke ya. 20 O buru na o gbaputaghị ala ahụ, maobu na o resila ya onye ozo, a gaghi agbaputakwa ala ahụ ozo. 21 Mgbe mmemme afo inwere onwe ruo, ala ahụ ga-aghọ ala di nsu, ala e doro nsu nye Onyenwe anyi. Ndi nchujaja ga-ewere ya ka o buru nke ha. 22 “O buru na mmadu e doro Onyenwe anyi ala ubi o zuru azu nsu, nke nabughị ala ezinaulo ha, 23 onye nchujaja ga-agu afo ole o foduru ruo mmemme afo inwere onwe. O ga-agwa onye ahụ ego ole o ga-akwu n’ihi ya. Ego obula o kwuru n’ubochi ahụ ga-abu ihe di nsu nye Onyenwe anyi. 24 Mgbe afo inwere onwe ahụ zuru, onye nwe ala ahụ, ya bu onye ahụ e si n’aka

ya zuo ya, ga-ewerekwa ala ya. **25** Onuahija obula a ga-ekpebi ga-abu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. Iri gera abuo ga-abu otu shekel. **26** "A gaghị edo nwa mbu anumanu mutara nsọ maobu ehi maobu aturu n'ih na ha bu nke Onyenwe anyi. **27** O buru otu n'ime anu ndi ahụ ruru aru, a ga-agbara ya n'onu ego nke akara bu onu ahia ya, tukwasikwa n'elu ya otu uzu n'ime uzu ise nke onuahija ya. O burukwanu na onye nwe anu ulo ahu achoghị igbarakwa ya, a ga-ere ya n'onu ahia dika o ruru. **28** "A gaghị ere, maobu gbara ihe obula mmadu nwere, nke o doro nsọ nye Onyenwe anyi, maobu mmadu, maobu ala ezinaulo, maobu anu ulo, n'ih na ihe obula nke e wezugara ihe bu ihe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi. **29** "Mgbaputa obula adighi nye onye obula e doro nsọ nye mbibi. A ghaghị ime ka o nwuo. **30** "Otu uzu n'ime uzu iri nke ihe niile si n'ala, maobu mkpuru oghigha nke ubi, maobu mkpuru nke osisi miri, bu nke Onyenwe anyi. Ha bu ihe nsọ diri Onyenwe anyi. **31** Onye obula choo igbara otu uzu n'ime uzu iri nke ihe ubi ya aghaghị ikwu onuahija ya, tukwasị ya otu uzu n'ime uzu ise nke onuahija e kwesiri ire ya. **32** Otu uzu n'uzu iri nke igwe ehi na aturu niile, anu nke iri obula nke na-agabiga n'okpuru mkpanaka onye ozuzu aturu mgbe a na-agu ha onu, ga-abu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi. **33** A gaghị ahọ anu ulo a na-ene Onyenwe anyi ahọ, ile ma ha di mma, maobu na ha di njo. A gaghị agbanwekwa ha. O buru na a gbanwee ha, ndi e ji gbanwee ha na ndi a na-achọ igbanwe ga-agho ihe di nsọ, a gaghị agbarakwa ha." **34** Ndi a bu iwu Onyenwe anyi nyere Mosis n'ugwu Sajnai ka o nye umu Izrel.

Ọnụọgụgụ

1 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ọzara Sajnai, n'ime ụlọ nzute, n'ụbọchị nke mbụ, n'ọnwá nke abụọ nke afo abụọ, mgbe ụmụ Izrel pụtachara site n'obodo Ijipt. **2** "Gaa guo ma choputa ọnụọgụgụ ndị ikom niile e nwere n'etiti ogbakọ Izrel, dika ebo ha na agburu ha si di, na dika ezinaulo ha si dikwa. Deputa aha nwoke obula n'otu na otu. **3** Gi na Eron ga-agukota ndi ikom Izrel niile gbara iri afo abuo maobu karja onu, bu ndi tozuru ije agha. Unu ga-edo ha n'usuu, n'usuu. **4** Otu nwoke, site n'ebo Izrel obula, onye bu onyendu ezinaulo, ga-esonyere unu n'oru a. **5** "Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ ga-enyere unu aka. "Site n'ebo Ruben, Elizo na Shedeua, **6** site n'ebo Simion, Shelumiel nwa Zurishadai, **7** site n'ebo Juda, Nashon nwa Aminadab, **8** site n'ebo Isaka, Netanel nwa Zua, **9** site n'ebo Zebulon, Eliab nwa Helon, **10** Site n'umu Josef: site n'ebo Ifrem, Elishama nwa Amihud site n'ebo Manase, Gamaliel nwa Pedazo **11** site n'ebo Benjamin, Abidan nwa Gidion **12** site n'ebo Dan, Ahieza nwa Amishadai **13** site n'ebo Asha, Pagieli nwa Okran **14** site n'ebo Gad, Eliasaf nwa Deuel **15** site n'ebo Naftali, Ahira nwa Enan." **16** Ndi a bu ndi ikom e si n'ogbakọ ahụ hoputa, ndi bu ndi ndu ebo di iche iche n'Izrel. Ha bu ndi ndu ebo niile di n'Izrel. **17** Mosis na Eron nabatara ndi ikom ndi a, bu ndi e deputara aha ha. **18** Emesja, ha kporo nzuko ndi Izrel niile ka ha zuko n'ubochi mbu nke onwa abuo. Ndi niile zuko kowara ikwu ha na ezinaulo ha si puta n'otu na otu. Ma ndi ikom niile gbara site n'iri afo abuo gbago ka e denyere aha ha n'akwukwo n'otu na otu, **19** dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. Otu a kwa ka Mosis si guo ha onu n'ozara Sajnai. **20** Umu Ruben, bu okpara Izrel: Ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago; ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **21** Onuogugu ndi niile si n'ebo Ruben di iri puku ano, puku isii na nari ise. **22** Site n'umu Simion, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago; ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **23** Onuogugu ndi niile si n'ebo Simion di iri puku ise, puku itoolu na nari ato. **24** Site n'umu Gad, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **25** Onuogugu ndi niile si n'ebo Gad di iri puku ano, puku ise na nari isii na iri ise. **26** Site n'umu Juda, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **27** Onuogugu ndi niile si n'ebo Juda di iri puku asaa, puku ano na nari isii. **28** Site n'umu Isaka, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **29** Onuogugu ndi niile si n'ebo Isaka di iri puku ise, puku ano na nari ano. **30** Site n'umu Zebulon, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **31** Onuogugu ndi niile si n'ebo Zebulon di iri puku ise, puku asaa na nari ano. **32** Site n'umu Josef, ya bu umu Ifrem, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **33** Onuogugu ndi niile si n'ebo Ifrem di iri puku ano na nari ise. **34** Site n'umu Manase, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e

dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **35** Onuogugu ndi niile si n'ebo Manase di iri puku ato, puku abuo na nari abuo. **36** Site n'umu Benjamin, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **37** Onuogugu ndi niile si n'ebo Benjamin di iri puku ato, puku ise na nari ano. **38** Site n'umu Dan, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **39** Onuogugu ndi niile si n'ebo Dan di iri puku isii, puku abuo na nari asaa. **40** Site n'umu Asha, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **41** Onuogugu ndi niile si n'ebo Asha di iri puku ano, otu puku na nari ise. **42** Site n'umu Naftali, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbago, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **43** Onuogugu ndi niile si n'ebo Naftali di iri puku ise, puku ato na nari ano. **44** Ndi a bu ndi ikom Mosis na Eron, na ndi ndu Izrel iri na abuo ndi ahụ gurụ onu, onye obula n'ime ha nchitere anya ezinaulo ya. **45** Ndi Izrel niile gbara iri afo abuo gbago, ndi nwere ike ije agha ka a gurụ onu dika ezinaulo ha si di. **46** Mgbako onuogugu ndi a niile di, nari puku isii, puku ato, nari ise na iri ise. **47** A gnyekotaghị onuogugu ebo nna nna Livayi n'igu onu a, **48** n'ihu na Onyenwe anyi gwara Mosis, si, **49** "I gaghị agu ndi ebo Livayi onu. I gakwaghị agbakonye onuogugu ha n'onuogugu ndi Izrel. **50** Kama, i ga-ahoputa ndi Livayi ka ha buru ndi nlekota ulo nzute l'he Ama, na ngwongwo niile, na ihe niile di nye ya. O bu ha ga-ebu ulo nzute ahụ na ngwongwo ya niile: ha ga na-elekota ihe banyere ya, o bukwa gburugburu ya ka ha ga-ama ulo ikwu ha. **51** Mgbe obula kwa a ga-ebughari ya maka njem, o bu oru ha iweda ya. Mgbe obula a ga-eguzo ya oto, o bukwa oru ndi Livayi iguzobe ya oto. Onye obula ozo ga-abja nso ka a ga-egbu. **52** Ebo Izrel ndi ozo ga-enwe ebe di iche nye onwe ha, ebe ha ga-ewu ulo ikwu ha. Ha ga-akwubakwa okoloto nke ha, igosi aha ebo ha. **53** Ndi Livayi ga-ama ulo ikwu ha gburugburu ulo nzute l'he Ama ahụ, ka iwe oku m ghara jibakwasi n'ahu nzuko umu Izrel. O bu oru ndi Livayi ilekota ulo nzute l'he Ama ahụ." **54** Ya mere, Izrel mere ihe ndi a niile Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

2 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si ha, **2** "Umu Izrel ga-ama ulo ikwu ha gburugburu ulo nzute, n'ebe diputuru adipu site n'ulo nzute ahụ. Onye obula ga-ama ulo ikwu ya n'akuku okoloto ebo ya, ha na ihe iribama nke ulo ha." **3** N'akuku owuwa anyanwu, usuu ndi agha ebo Juda, ga-ama ulo ikwu ha n'akuku okoloto ha. Onyendu ha ga-abu Nashon nwa Aminadab. **4** Onuogugu usuu ndi agha ya di puku iri asaa na ano, na nari isii **5** N'akuku ha ka usuu ndi agha ebo Isaka ga-amanye ulo ikwu ha. Onyendu ha bu Netanel nwa Zua. **6** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku ano na nari ano. **7** N'akuku ha ka usuu ndi agha ebo Zebulon ga-amanye ulo ikwu ha. Onyendu ha bu Eliab nwa Helon. **8** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku asaa na nari ano. **9** Onuogugu ndi niile a gukotara ha na Juda n'owuwa anyanwu nke ulo nzute ahụ di nari puku, iri puku asato na puku isii na nari ano. Ha ga-ebu uzo bulie ije. **10** N'akuku ndida ka usuu ndi agha ebo Ruben ga-ama ulo ikwu ha n'akuku okoloto ha. Onyendu ha bu Elizo nwa Shedeua.

11 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, puku isii na narị ise. 12 N'akukū ha ka ebo Simiōn ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Shelumiel nwa Zurishadai. 13 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku itoolu na narị atọ. 14 Ebo Gad ga-esokwa ha. Onyendu ha bu Eliasaf nwa Deuel. 15 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, puku ise na narị isii na iri ise. 16 Ya mere onuogugu ndi niile ha na Ruben bikoro na ndida ụlọ nzute ahụ di narị puku, iri puku ise na otu, na narị anọ na iri ise dika usuu ndi agha ha si di. Ebo atọ a bu ndi na-eso ebo atọ nke mbu ahụ n'oge obula umu Izrel nọ n'ije. 17 Ka ụlọ nzute na-azọli ije, ụlọ ikwu ndi Livayi ga-anọ n'etiti ụlọ ikwu ndi ozo. Ha ga-ebili ije n'usoro dika ha si maa ụlọ ikwu ha. Ndi obula n'onodu ha, n'okpuru okolofo nke na-akowa ndi ha bu. 18 N'akukū odida anyanwu ka ebo Ifrem ga-ama ụlọ ikwu ha dika okolofo ha si di. Onyendu ha bu Elishama nwa Amihud. 19 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ na narị ise. 20 Ebo Manase ga-amakwa ụlọ ikwu n'akukū ha. Onyendu ha bu Gamaliel nwa Pedazo. 21 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku atọ, puku abuo na narị abuo. 22 N'akukū ha ka ebo Benjamin ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Abidan nwa Gidiōn. 23 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku atọ, puku ise na narị anọ. 24 Ya mere onuogugu ndi niile ha na Ifrem bikoro n'akukū odida anyanwu nke ụlọ nzute ahụ di narị puku, puku asatọ na narị mmadu. Ha niile na-esokwa n'azu ndi Livayi na ụlọ nzute ahụ. Ndi a bu ndi na-eso n'onodu nke atọ n'oge obula umu Izrel nọ n'ije. 25 Ebo Dan na usuu ndi agha ha ga-ama ụlọ ikwu ha n'akukū elu elu n'okpuru okolofo ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai. 26 Onuogugu usuu ha di iri puku isii, puku abuo na narị asaa. 27 N'akukū ha ka ebo Asha ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Pagiel nwa Okran. 28 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, otu puku na narị ise. 29 Otu aka ahụ ka ebo Naftali ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Ahira nwa Enan. 30 Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku atọ na narị anọ. 31 Ya mere onuogugu ndi niile ha na Dan bikoro n'akukū elu elu nke ụlọ nzute ahụ di narị puku, iri puku ise na puku asaa na narị isii. Ha ga-abu ndi ga-ekpe azu bilie ije n'okpuru okolofo ha. 32 Ndi a bu ndi Izrel, ndi a guru onu dika ezinaulo ha si di. Ndi ikom niile nọ n'omuma ụlọ ikwu, dika usuu ha di iche iche si di, narị puku isii, puku atọ na narị ise na iri ise n'onuogugu. 33 Ma otu o di, a gunyeghi ebo Livayi n'onuogugu ndi Izrel ndi ozo dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 34 Ya mere, ndi Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. Otu a ka ha si maa ụlọ ikwu ha n'akukū okolofo ha. Otu a kwa ka ha si ebuli ije. Onye obula n'ime ha dika ebo ha na ezinaulo ha si di.

3 Nke a bu akukū banyere usoro agburu Eron na Mosis n'oge Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai. 2 Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, Nadab, okpara ya, Abihu, Elieza na Itama. 3 Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, ndi e tere mmanu ibu ndi nchujaja, ndi e doro nsọ n'ihu ije ozi dika ndi nchujaja. 4 Ma Onyenwe anyi mere ka Nadab na Abihu nwuo, n'ihu ya n'ime ozara Sainai, mgbe ha ji oku na-adighi nsọ wetara ya onyinye. Ebe o bu na ha amutaghị umu ndi ikom nke aka ha, o bu naani Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja ogologo ubochi ndu nna ha bu Eron. 5 N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 6 "Kpọkọta ebo Livayi niile were ha nyefee Eron onye nchujaja n'aka, ka ha

buru ndi inyeaka ya. 7 Ha ga-ejere ya na nzuko Izrel niile ozi n'ulo nzute ahụ site na iru oru metutara ebe obibi ahụ. 8 Ha ga-elekota ngwongwo ulọ nzute, ruo oru metutara ndi Izrel niile mgbe ha na-eje ozi ha n'ebe obibi ahụ. 9 Were ndi Livayi nyefee Eron na umu ya ndi ikom n'aka. O bu ha ka a ga-esi n'etiti umu Izrel nyefee ha n'aka kpamkpam. 10 Hoputa Eron na umu ya ndi ikom ka ha buru ndi na-eje ozi dika ndi nchujaja. Onye obula ozo bjara nso ebe nsọ ahụ ka a ga-egbu." 11 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 12 "Anarala m ndi Livayi dika ndi nochitere anya umu ndi ikom mbu niile a muru n'etiti ndi Izrel. Ndi Livayi niile bu nke m. 13 N'ihu na ihe niile meghere akpanwa bu nke m. Site n'ubochi ahụ m gburu umu ndi ikom niile e buru uzo muo n'ala Ijpt ka m doro umu ndi ikom niile e buru uzo muo n'etiti ndi Izrel nsọ nye onwe m, ma mmadu, ma anumanu bu nke m. Abu m Onyenwe anyi." 14 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ozara Sainai si ya, 15 "Guo, choputa ihe onuogugu ebo Livayi bu. Gosi ikwu na ezinaulo onye obula si n'ime ya puta. Choputa onuogugu ndi ikom niile site n'onye di otu onwa." 16 Ya mere, Mosis guru na onu dika iwu o natara site n'okwu Onyenwe anyi si di. 17 Ndi a bu aha umu ndi ikom Livayi: Geshon, Kohat na Merari. 18 Ndi a bu aha ndi ikwu Geshon dika ezinaulo ha si di: Libni na Shimei. 19 Umu Kohat dika ikwu ha si di: Amram, Izha, Hebron na Uziel. 20 Umu Merari dika ikwu ha si di: Mahali na Mushi. Ndi a bu ndi agburu Livayi, dika ezinaulo ha si di. 21 Ndi Geshon bu ndi ikwu Libni na Shimei. Ndi a bu ndi ikwu Geshon. 22 Onuogugu ndi ikom di otu onwa gbagoo di puku asaa na narị ise. 23 Ndi ikwu Geshon mara ulọ ikwu ha n'akukū odida anyanwu, n'azu ulọ nzute. 24 Onyendu ezinaulo ndi Geshon bu Eliasaf nwa Lael. 25 Oru diri umu Geshon bu ilekota ulọ nzute ahụ, na ulọ ikwu ya, na ihe mkpuchi ya, na akwa mgbochi onu uzo ulọ nzute. 26 O dikwa ha n'aka ilekota akwa mgbochi niile nke ogige gbara ya gburugburu, na akwa e ji gechie onu uzo ogige ahụ. Ha nwekwaru oru ilekota ebe ichu aja, na udo niile, na ozi niile metutara ihe ndi a. 27 Nke Kohat bu ikwu ndi Aram, ndi Izha, ndi Hebron na ndi Uziel. Ndi a bu ndi ikwu Kohat. 28 Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbagoo di puku asatọ na narị isii. Oru diri ndi Kohat bu ilekota ebe nsọ. 29 Ndi ikwu Kohat mara ulọ ikwu ha n'akukū ndida nke ebe nsọ. 30 Onyendu ezinaulo ndi ikwu Kohat bu Elizafan nwa Uziel. 31 Oru e tinyere ha n'aka bu ilekota igbe ogbugba ndu, tebul ahụ, ihe idoba oriona ahụ na ebe ichu aja. Ihe ozo bu ilekota ngwongwo niile e si eje ozi n'ebe nsọ ahụ, akwa mgbochi na ihe niile metutara otu e si e ji ha eje ozi. 32 Onyeisi ndi ndu nke ndi Livayi bu Elieza nwa Eron, onye nchujaja. O bu ya na-elekota ndi oru ha bu ihu maka ihe niile metutara ebe nsọ ahụ. 33 Ndi Merari bu ikwu Mahali na Mushi. Ndi a bu ndi ikwu Merari. 34 Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbagoo di puku isii na narị abuo. 35 Onyendu ezinaulo ndi ikwu Merari bu Zuniel nwa Abihail. Ha mara ulọ ikwu ha n'akukū ugwu nke ulọ nzute ahụ. 36 Oru e tinyere n'aka ndi ikwu Merari bu ilekota mbudo niile nke ulọ nzute ahụ, na mkporo ya niile, ukwu ya niile, na ngwongwo niile e kwesiri iji ruo oru metutara ha. 37 Oru ndi ozo bu ilekota ogidi osisi niile di gburugburu ogige ahụ ha na ukwu ha, itu na udo ha niile. 38 Mpaghara akukū owuwa anyanwu n'ihu ulọ nzute ahụ ka e debere maka ulọ ikwu Mosis na Eron, na nke umu ya ndi ikom. Oru ha bu

ilekọta ebe nso ahụ n'aha umu Izrel niile. Onye obula ozo biara ebe nso ahụ nso ka a ga-egbu. **39** Ya mere, onuogugu ndi ikom Livayi niile Mosis na Eron nwetara mgbe a guru ha onu n'ikwu n'ikwu dika iwu Onyenwe anyi nyere ha si di, bu iri puku abuo na puku abuo. Nke a bu onuogugu ndi ikom niile di site n'otu onwa gaa n'ihu. **40** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị Mosis, "Guo ndi ikom Izrel niile e buru uzo muo, ndi di site n'otu onwa gbagoo. Choputa onuogugu ha, dee aha ha niile n'akwukwo. **41** Nabata ndi Livayi ka ha buru nke m n'onodu ndi ikom niile e buru uzo muo n'Izrel. Ozokwa, anu ulo ndi Livayi niile bu nke m, n'onodu umu mbu nke anu ulo niile a muru n'etiti anu ulo ndi Izrel niile. Abu m Onyenwe anyi." **42** Ya mere, Mosis guru ndi ikom niile e buru uzo muo n'Izrel, dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu, **43** choputa na onuogugu ndi ikom e buru uzo muo site n'onye di otu onwa ruo n'okenye di iri puku abuo na puku abuo na nari abuo na iri asaa na ato. **44** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si: **45** "Nye m ndi Livayi n'onodu ndi ikom niile e bu uzo muo n'Izrel. Nyekwa m anu ulo ndi Livayi niile n'onodu anu ulo niile e bu uzo muo n'Izrel. Ndi Livayi bu nke m. Mu onwe m bu Onyenwe anyi. **46** Ihe a ga-eji gbara nari umu ndi ikom Izrel abuo na iri ndi ikom asaa, na ato ndi e buru uzo muo maputara n'elu onuogugu ndi Livayi. **47** bu ego ruru shekel ise, na isi onye obula, udi shekel ebe nso, nke otutu ya bu iri gera abuo. **48** Were ego mgbaputa a nye Eron na umu ndi ikom ya." **49** Ya mere, Mosis natara ego mgbaputa ahụ n'isi onye obula di n'onuogugu ndi ahụ mara n'elu onuogugu ndi Livayi. **50** Ego niile o natara site n'aka ndi ikom Izrel niile e bu uzo muo bu olaocha ruru puku shekel na nari shekel ato na iri isii na ise, dika ihe otutu shekel ebe nso si di. **51** Mosis nyere Eron na umu ya ego mgbaputa ndi a dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu.

4 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, **2** "Guo onu choputa, onuogugu umu Kohat di n'ebo Livayi dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **3** Guo ndi ikom niile gbarala iri afro ruo iri afro ise, ndi tozuru ije ozi n'ulo nzute. **4** "Nke a bu oru diri ndi Kohat n'ulo nzute, ilekota ihe ndi ahụ kachasi jdi nso. **5** Mgbe omuma ulo ikwu ahụ ga-ebili ije ha, Eron na umu ya ndi ikom ga-eburu uzo banye n'ulo nzute ahụ wetuo akwa mgbochi ahụ, jiri ya kpuchie igwe ibu ogbugba ndu ahụ. **6** Mgbe ahụ, ha ga-agbakwasị akpukpo anu ehi mmiri n'elu akwa mgbochi ahụ, sakwasikwa akwa na-acha anunu anunu n'elu ya, tinyekwa mkporo osisi niile n'oghere ha kwesiri jdi. **7** "N'elu tebul ahụ na-adi n'ihu Onyenwe anyi, ha ga-agbasa akwa anunu anunu tukwasikwa efere niile, ngaji niile, okwa niile na iko aja ihe onuru. Achicha ahụ na-adigide n'elu ya ga-adjikwa ebe o di. **8** Ha ga-agbasakwa akwa uhie n'elu ya, jiri akpukpo anu ehi mmiri gbokwasikwa n'elu akwa uhie ahụ. Mgbe ahụ, ha ga-etinyekwa mkporo osisi e ji ebu tebul n'ime oghere o kwesiri jdi. **9** "Ozo, ha ga-eji akwa anunu anunu sachie ihe idoba oriona ahụ nke na-enye ihè, ya na oriona ya niile, mkpa ya niile na ihe ikpakepu oku ya niile na ite mmanu ya niile, e ji awunye ya mmanu. **10** Emesja, ha ga-eji akpukpo anu ehi mmiri sachie ya na ngwongwo ya niile, tukwasị ya n'elu ihe e ji ebu ya. **11** "Ha ga-ejikwa akwa anunu anunu tusaa n'elu ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo mee, werekwa akpukpo anu ehi mmiri sachie ya, tinyekwa mkporo osisi e ji ebu ya n'oghere di n'akuku ebe ichu aja ahụ. **12** "Ihe ndi ozo

niile e ji eje ozi n'ebe nso ahụ ka ha ga-eji akwa anunu anunu kekotaa, jirikwa akpukpo anu ehi mmiri sachie ha, tukwasị ha n'elu ihe e ji ebu ha. **13** "A ga-ekporu ntụ di n'ebe ichu aja bronzo ahụ, jiri akwa na-acha ngwakota anunu na uhie, sachie ebe ichu aja bronzo ahụ. **14** Emesja ha ga-atukwasị ihe niile e ji eje ozi n'ebe ichu aja ahụ n'elu akwa ahụ, ihe dika ite igu oku, na ndudu, na ihe ikpofu ntụ, na efere ikwosa mmiri niile. Akpukpo anu ehi mmiri ka a ga-eji sachie ha niile. Ma n'ikpeazu, mkporo osisi e ji ebu ya ka a ga-etinye n'ebe ha kwesiri jdi. **15** "Mgbe Eron na umu ya kpuchisiri ulonso ahụ na ngwongwo niile nke ebe nso ahụ, dika ndi Izrel niile na-ejikere ibili ije, mgbe ahụ ka ndi Kohat ga-abata buru ihe ndi a. Ma ha agahị emetu ihe nso ndi a aka ka ha ghara inwu. Oru ibu ihe ndi a niile di n'ime ulo nzute diri Ndi Kohat. **16** "Elieza nwa Eron, onye nchujaja, ka oru ndi a di n'aka: mmanu e ji amu oku, na ihe nsure oku e ji uda di iche iche na-esi isi utọ mee, na onyinye mkporo oku a na-enye ubochi niile, na mmanu nso ahụ. N'aka ya ka oru metutara nlekota ulo nzute ahụ niile, ihe niile di n'ime ya na ngwongwo nso ya di iche iche di." **17** Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si, **18** "Unu ekwekwalala ka agburu Kohat buru ndi e bipuru site n'ebo Livayi. **19** Otu a ka unu ga-esi meso ha mmeso ime ka ha diri ndu, ghara inwu, mgbe ha biara nso ihe ndi ahụ dikarisiri nso, Eron na umu ya ga-esoro ha banye gosi onye o bu n'ime ha ihe ha ga-ebu. **20** Ma ndi Kohat ekwesighi ibanye ilekwasị ihe nso ndi ahụ anya, ka ha ghara inwu." **21** Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **22** "Guo onu choputa onuogugu umu Geshon, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **23** Mata onuogugu ndi ikom ole ha di, ndi kwesiri iru oru n'ulo nzute, ndi gbara iri afro ato ruo iri afro ise. **24** "Ihe ga-abu oru ndi ikwu Geshon ga-abu ije ozi na ibu ibu. **25** Ha ga-ebu akwa mgbochi ebe obibi ahụ na nke ulo nzute ahụ, tinyere akwa e ji sachie ya na akpukpo anu ehi mmiri e ji mee elu ulo ya na akwa mgbochi di n'onu uzo ulo nzute ahụ. **26** Ha ga-ebukwa akwa mgbochi niile e ji gechie ogige ahụ, akwa e ji gechie onu uzo ama ogige gbara ebe ichu aja na ulo nzute ahụ gburugburu, udo ya niile na ngwongwo niile e ji eje ozi. **27** Oru ha niile, maobu ibu ihe ma o bukwanu iru oru ozo, ga-abu site na ntuziaka Eron na umu ya. I ga-ekenye ha oru diri ha n'ihè niile bu ihe ha ga-ebu. **28** Nke a bu oru diri ikwu Geshon n'ulo nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchujaja, onye bu onyeisi ha. **29** "Guo, choputa onuogugu umu Merari dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **30** Choputa onuogugu ndi ikom ole ha di, ndi gbara iri afro ato ruo iri afro ise, ndi toruru iru oru n'ulo nzute Onyenwe anyi. **31** Ije ozi ha dika o si metuta oru ulo nzute bu ibu mbudo ulo nzute ahụ niile, osisi ntubichi ya niile, ogidi osisi na ukwu ya niile; **32** tinyere ogidi osisi niile di ogige ahụ gburugburu na ukwu ha niile, ntu niile, udo ha niile na ngwongwo ndi ozo e ji aru oru metutara ihe ndi a ha ga-ebu. Kenye nwoke obula oru nke ya. Kpo onye ahụ aha nye ya oru nke ya. **33** Nke a bu oru diri ndi agburu Merari mgbe ha na-aga ozi ha n'ulo nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchujaja, onye bu onyeisi ha." **34** Ya mere, Mosis na Eron na ndi ndu nzuko umu Izrel guru ma choputa onuogugu umu Kohat, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **35** Ndi ikom niile gbara iri afro ato ruo iri afro ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute ahụ **36** dika ikwu ha si di bu puku abuo na nari asaa na iri ise. **37** Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Kohat ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis

na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **38** A guru umu Geshon onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **39** Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute, **40** dika ikwu ha si di bu puku abuo na narị isii na iri atọ. **41** Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Geshon ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **42** A guru umu Merari onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **43** Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise ndi toruru ije ozi n'ulo nzute **44** dika ikwu ha si di bu puku atọ na narị abuo. **45** Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Merari ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron guru ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **46** Otu a ka Mosis na Eron na ndi ndu umu Izrel si guo ndi Livayi niile onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **47** Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi na ibu ulo nzute ahụ **48** di puku asato na narị ise na iri asato. **49** Dika iwu Onyenwe anyi nyere site n'aka Mosis si di, e kenwere onye obula oru ya ma gwa ya ihe o kwesiri ibu. A guru ha onu dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

5 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Nye ndi Izrel iwu ka ha site n'omuma ulo ikwu ha kpopu onye ekpenta obula maobu onye ihe si n'ahu na-asoputa, na ndi meruru onwe ha site n'imetu onye nwuru anwu aka. **3** Iwu a metutara onye obula, nwoke na nwanyi. Kpopu ha ka ha gaa n'azu omuma ulo ikwu, ka ha ghara imeru ogige ulo ikwu ha bu ebe ahụ m binyere unu." **4** Ndi Izrel mezuru iwu a, site n'etiti ha kpopu ndi di otu a, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **5** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **6** "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Mgbe onye obula, nwoke maobu nwanyi, mejoro mmadu ibe ya n'uzo obula, si otu a buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi bu onye ikpe mara. **7** Onye di otu a aghaghị ikwuputa mmehie ya, kwughachi onye ahụ o mejoro ihe iwu kwuru na o ga-akwu. O ga-atukwasị n'elu ihe o na-akwughachi onye ahụ o mejoro ego ozo ruru otu uzo n'uzo ise. **8** Ma o buru na onye ahụ enweghi onye iwu ya bu onye a ga-akwughachi ugwo n'ihu mejoro ahụ, ihe ikwughachi ugwo ahụ ga-abu nke Onyenwe anyi, aghaghị inye onye nchajaja. A ga-atukwasikwa ya ebule a ga-eji chuo aja mkpuchi mmehie n'ihu onye ahụ mehiere. **9** Onyinye niile di nso ndi Izrel wetaara onye nchajaja bu nke onye nchajaja ahụ. **10** Onyinye di nso niile mmadu na-eweta bu nke onye na-eweta ya, ma onyinye e nyere onye nchajaja bu nke onye nchajaja." **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **12** "Gwa umu Izrel okwu si ha, O buru na nwunye mmadu ejehie uzo buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ebe di ya no **13** site n'adinakwuru nwoke ozo n'uzo zoro ezo n'ebe di ya no ruo na achoputaghị adighi ocha ya (ebe a na-enweghi onye ga-agba akaebe megide ya, maobu na e jidere ya mgbe o na-akwa iko ahụ), **14** o buru na mmuo ekworo abiakwasị di ya, o burukwa na di nwanyi ahụ na-enyo nwunye ya enyo, na-ele ya anya dika onye meruru onwe ya, ma o bukwanu, o buru na di ya esite n'ekworo nyoo nwunye ya, o bu ezie na nwanyi ahụ bu onye na-emerughị onwe ya, **15** nwoke a ga-akporo nwunye ya bjakwute onye nchajaja. O ga-eweta onyinye iji jbaru nso n'ihu nwunye ya, nke bu iko utu oka balị abuo a na-awukwasighi mmanu, maobu uda na-esi isi utu a gwakoro agwako, n'ihu na o bu onyinye mkpuru oka e sitere n'obi juputara n'ekworo nye, onyinye ikpotu uche

n'ikpe omuma. **16** "Onye nchajaja ga-akporata nwanyi a mee ka o guzo n'ihu Onyenwe anyi. **17** O ga-ekunye mmiri nso n'ime ite aja, kporo aja n'ala site n'ulo nzute ahụ wunye ya n'ime mmiri ahụ. **18** Dika nwanyi ahụ guzo n'ihu Onyenwe anyi, onye nchajaja ahụ ga-atosa agiri isi ya, tinye onyinye mkpuru oka ncheta ahụ, nke bu onyinye mkpuru oka ekworo ahụ n'obuaka nwanyi a. Onye nchajaja n'onwe ya ga-eguzo n'ihu nwanyi a jide ite mmiri ilu ahụ na-eweta obubu onu. **19** Mgbe ahụ, onye nchajaja ga-eme ka nwanyi a nso iyi, mgbe o na-agwa ya okwu si, "O buru na o nweghi nwoke obula gi na ya nwere mmeko, o buru na i kpafughị ghoo onye na-adighi ocha mgbe i no n'ulo di gi, ka ihe ojo obula ghara izute gi site na mmiri ilu a na-eweta obubu onu. **20** Ma o buru na i kpafuola mgbe i ka no n'ulo di gi, o buru na i meruola onwe gi site na idinakwuru nwoke ozo na-abughị di gi," **21** (n'oge a, onye nchajaja ga-eme ka nwanyi a nso iyi nke ya na obubu onu a so, gwa nwanyi okwu si ya) "ka Onyenwe anyi mee ka ndi i no n'etiti ha buo gi onu ma kochaa gi mgbe o mere ka apata gi re ure, mgbe o mere ka afọ gi koo eko. **22** Ka mmiri ilu a, nke na-eweta obubu onu banye gi n'ahu ime ka afọ gi koo eko, imekwa ka akpanwa gi daa ada." "Nwanyi ahụ ga-aza si, "Amen, ya diri m otu a." **23** "Mgbe ahụ onye nchajaja ahụ ga-edo obubu onu ndi a n'akwukwo, sanye ha n'ime mmiri ilu ahụ. **24** Mgbe ahụ, o ga-enye nwanyi a mmiri ilu ahụ na-eweta obubu onu ka o nso, mmiri a ga-abanye ya n'ime ahụ, wetara ya ita ahuhu di ilu. **25** Emesia, onye nchajaja ga-anara nwanyi ahụ onyinye mkpuru oka ekworo ahụ o ji n'obuaka ya, fegharja ya n'ihu Onyenwe anyi, buru ya gaa n'ebe ichu aja. **26** Onye nchajaja ga-esite n'onyinye mkpuru ahụ kporo nke ga-eju ya aka, nke na-anochite anya ha niile, suo ha oku n'elu ebe ichu aja. Emesia, o ga-enye nwanyi ahụ mmiri ahụ ka o nso. **27** O buru na nwanyi a emeruola onwe ya, buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye di ya, mgbe o nuru mmiri na-eweta obubu onu, o ga-abanye n'ime ya wetara ya ahuhu di ilu. Afọ ya ga-eko, buo ibu, akpanwa ya a gaghị anagide nwa. O ga-aghoo onye a buru onu n'etiti ndi ya. **28** Ma o buru na nwanyi emerughị onwe ya, kama o bu onye di ocha, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'ikpe omuma. O ga-aturu ime mta umu. **29** "Nke a bu iwu metutara ikwo ekworo mgbe nwanyi bi n'ulo di ya kpafuru meru onwe ya. **30** Maobu mgbe ekworo juputara nwoke n'obi n'ihu na o guru nwunye ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Onye nchajaja ga-eme ka nwanyi a guzo n'ihu Onyenwe anyi, mezuokwa ihe niile n'usoro dika e si deputa ha n'ebe a. **31** A gaghị ama di nwanyi a ikpe dika onye mere ihe ojo, kama nwanyi a ga-ebu ahuhu ya na mmehie ya naanị ya."

6 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** Gwa ndi Izrel si ha, "Mgbe nwoke maobu nwanyi nuru iyi o ji kpebie ikwe nkwa puru iche nke ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi dika onye Nazirait, **3** ha ga-ekewapu onwe ha site na ihu mmanya, maobu detu ihe onuhu obula na-aba n'anya ire. Ha agaghị ahụ mmiri mkpuru vaini, o gaghị ata mkpuru vaini ohuru maobu nke a mkporo amiko. **4** Oge ahụ niile o bu onye Nazirait, o gaghị eri ihe obula sitere na mkpuru osisi vaini maobu mkpuru ya maobu okpokoro azu ya. **5** "N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi, aguba agaghị agabiga ya n'isi. O ga-anogide buru onye di nso

tutu ruo oge nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi zuru. N'ih i nke a, o ga-ahapu agiri isi ya ka o too. **6** "N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi, o gaghi aga nso mmadu obula nwuru anwu, **7** o buladi na nna ya, maobu nne ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwan yi anwu. O gaghi emeru onwe ya n'ih i ha, n'ih i na akara ikewapu onwe ya ich e nye Chineke di ya n'isi. **8** N'oge niile nke ikewapu onwe ya, onye e dor o nso nye Onyenwe anyi ka o bu. **9** "O buru na mmadu anwu o na mberede n'akuku onye nazirait, si otu a meruo agiri isi ya nke na-egosi ido nso ya, o ghaghi ikpacha isi ya n'ubochi nke asaa bu ubochi ime ka o di ocha. **10** N'ubochi nke ozo ya, bu n'ubochi nke asato. O ghaghi iwetara onye nchujaja nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, n'onu uzo ulo nzute ah u. **11** Onye nchujaja ah u ga-ewere otu n'ime ha churo ya aja mmehie. O ga-ewereka nnu nke ozo churo ya aja nsure oku maka ikpuchi onye ah u nwere akara ido nso mmehie ya, bu nke o mere site n'inu onye nwuru anwu nso. O ga-edokwa isi ya nso ozo n'ubochi ah u. **12** O ga-ekewapu onwe ya nye Onyenwe anyi dika o mere na mmalite ubochi niile nke ido nso ya. Wetakwa otu nwa ebule gbara otu af o maka aja ikpe omuma. A gaghi agunyere ya ubochi ndi ah u niile gafere tupu o meruo onwe ya, n'ih i na o meruru onwe ya mgbe o no onodu imezu nkwa ikewapu. **13** "Nke a bu iwu diri onye Nazirait mgbe oge ido we ya nso nye Onyenwe anyi zuru. A ga-eduru ya bia n'onu uzo ulo nzute ah u. **14** N'ebe ah u ka o ga-an o chee onyinye ya ndi a n'ihu Onyenwe anyi: nwa ebule na-enweghi ntu po, gbara otu af o, maka aja nsure oku na otu nwa nne aturu na-enweghi ntu po gbara otu af o maka aja mmehie, na otu ebule ah u zuruoke maka aja udo, **15** tinarye aja mkpuru oka, na aja ihe onunu na otu nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, na achicha e ji ezi utu oka a gwara mmanu oliv mee, na achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e tere mmanu oliv. **16** "Onye nchujaja ah u ga-eche ihe aja ndi a niile n'ihu Onyenwe anyi, chuo aja mmehie na aja nsure oku. **17** O ga-eji nwa ebule ah u chuo aja udo nye Onyenwe anyi, ya na nkata achicha na-ekoghi eko ah u. O ga-achukwa aja mkpuru oka, na aja ihe onunu. **18** "Mgbe ah u, onye ah u dor o onwe ya nso nye Onyenwe anyi ga-akpuchapu agiri isi ya nke bu ihe na-egosi ido nso ya. O ga-eme nke a na mbata onu uzo ulo nzute ah u. Emesia, o ga-etinye agiri isi ah u o kpuchaputara n'oku ah u di n'okpuru aja udo ah u. **19** "Mgbe a kpuchasiri onye ah u agiri isi ya, nke na-egosi ido nso ya, onye nchujaja ga-ewere ubu aka ebule ah u e siri esi, otu oge achicha na-ekoghi eko na otu mbadamba achicha na-ekoghi eko site na nkata ah u, tinarye ha niile n'aka onye ah u. **20** Onye nchujaja ah u n'oge a, ga-ewere aja ndi a fufee ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. Ha niile ga-abu ihe nso nye onye nchujaja ah u, tinarye obi anu ah u e fufere efufe, na apata anu ah u e chere n'ihu Onyenwe anyi. Mgbe nke a gasiri, onye ah u dor o onwe ya nso nwere onwe ya inu mmanya. **21** "Nke a bu iwu diri onye o bu la kpebiri ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi dika onye Nazirait. Onyinye onye ah u ga-enye ga-abu dika nkwa ido nso ya si di, tinarye ihe ndi ozo ha nwere ike inye. Onye di otu a aghaghi imezu nkwa obula o kwere dika iwu metutara onye Nazirait si di." **22** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **23** "Gwa Ero n na umu ya ndi ikom si, "Otu a ka unu ga-esi gozie ndi Izrel. Unu ga-as i ha, **24** "Onyenwe anyi gozie unu

ma chebe unu, **25** Onyenwe anyi mee ka ih u ya mukwas i unu, ma meere unu amara, **26** Onyenwe anyi chee ih u ya n'ebe unu no, nyekwa unu udo." **27** "Otu a ka ha ga-esi kwuputa aha m nye umu Izrel. Mu onwe m ga-agozikwa ha."

7 Mgbe Mosis guzobesiri ulo nzute ah u oto, o tere ya mmanu. Doo ya na ihe niile e ji choo ya mma nso. O tekwara ebe ichu aja mmanu, doo ya nso, ya na ngwongwo ya niile. **2** Mgbe ah u, ndi ndu Izrel, ndisi ezinaulo niile, ndi bu ndi ndu ebo niile e tinarye oru igu ndi ah u niile onu wetara onyinye ha. **3** Ha wetara dika onyinye ha nye Onyenwe anyi ugboala isii ihe juputara n'ime ha, na ehi iri na abuo. Ndi ndu abuo obula wetara otu ugboala, ma ha niile n'otu na otu wetara otu ehi, otu ehi. Ha chere ihe ndi a niile n'ihu ulo nzute ah u. **4** Mgbe ah u, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **5** "Nabata onyinye ndi a niile, ka e jiri ha ruo oru ulo nzute, were ha nyefee ndi Livayi n'aka, onye obula dika mkpa oru ya si di." **6** Ya mere, Mosis nabatara ugboala ndi ah u na ehi ndi ah u, nyefee ha ndi Livayi n'aka. **7** O nyere umu Geshon ugboala abuo na ehi ano, dika oru ha si di. **8** Nye umu Merari, ugboala ano na ehi asato, dika oru ha si di. Ha niile no n'okpuru nlekota Itama nwa Ero n, onye nchujaja. **9** Mosis enyeghi umu Kohat ihe obula n'ih i na o bu n'isi mbu aka ha ka ha ji ebu ihe nso ndi ah u ha ketara ih u. **10** Ndi ndu umu Izrel niile wetara onyinye ido nso n'ubochi e tere ebe ichu aja ah u mmanu ido ya nso. Ha wetara ha, debe ha n'ihu ebe ichu aja ah u. **11** N'ih i na Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Ka onyendu obula weta onyinye n'ubochi di ich e ich e, otu onye, otu ubochi, maka ido nso nke ebe ichu aja ah u." **12** Ya mere, Nashon nwa Aminadab onye si n'ebo Juda wetara onyinye nke ya n'ubochi nke mbu. **13** Onyinye o wetara bu: efere olaocha nke idi ar o ya bu nar i shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo nke idi ar o ya bu iri shekel asaa, dika ihe otutu shekel ebe nso si di. A wujuru efere abuo ndi a utu oka a gwara mmanu maka onyinye mkpuru oka. **14** O wetara otu efere olaedo, nke idi ar o ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **15** O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule nke gbara otu af o maka aja nsure oku. **16** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **17** na ehi abuo, na ebule ise, na mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu af o, otu af o, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Nashon nwa Aminadab nyere. **18** N'ubochi nke abuo, Netanel nwa Zua, onyendu ebo Isaka wetara onyinye nke ya. **19** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi ar o ya bu nar i shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi ar o ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nso si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **20** O wetara otu efere olaedo, nke idi ar o ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **21** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu af o maka aja nsure oku. **22** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **23** na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu af o, otu af o, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Netanel nwa Zua. **24** N'ubochi nke ato Eliab nwa Helon onyendu ebo Zebulon wetakwara onyinye nke ya. **25** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi ar o ya bu nar i shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi ar o ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe

nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **26** O wetara otu efere òlaedo nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **27** O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **28** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **29** na ehi abùò, na ebule ise, mkpi ise, na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Eliab nwa Helòn wetara. **30** N'ùbòchî nke anò, Elizò nwa Shedeua onyendu ebo Ruben wetara onyinye nke ya. **31** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **32** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **33** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **34** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **35** na ehi abùò, na ebule ise, mkpi ise, na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Elizò nwa Shedeua nyere. **36** N'ùbòchî nke ise Shelumiel nwa Zurishadai, onyendu ebo Simiòn butere onyinye nke ya. **37** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **38** O wetara otu efere òlaedo nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **39** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **40** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **41** ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Shelumiel nwa Zurishadai nyere. **42** N'ùbòchî nke isii, Eliasaf nwa Deuel onyendu ebo Gad butere onyinye nke ya. **43** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **44** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **45** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **46** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **47** na ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Eliasaf nwa Deuel nyere. **48** N'ùbòchî nke asaa, Elishama, nwa Amihud, onyendu ebo Ifrem butere onyinye nke ya. **49** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **50** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **51** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **52** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **53** na ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Elishama nwa Amihud nyere. **54** N'ùbòchî nke asatò, Gamaliel nwa Pedazo onyendu

ebo Manase nyere onyinye nke ya. **55** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **56** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **57** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **58** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **59** ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Gamaliel nwa Pedazo nyere. **60** N'ùbòchî nke itoolu, Abidan nwa Gidiòn onyendu ebo Benjamin nyere onyinye nke ya. **61** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **62** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **63** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **64** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **65** na ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Abidan nwa Gidiòn nyere. **66** N'ùbòchî nke iri, Ahieza nwa Amishadai, onyendu ebo Dan butere onyinye nke ya. **67** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **68** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **69** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **70** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **71** ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Abidan nwa Gidiòn nyere. **72** N'ùbòchî nke iri na otu, Pagiel nwa Okran, onyendu ebo Asha butere onyinye nke ya. **73** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **74** O wetara otu efere òlaedo, nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **75** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **76** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **77** na ehi abùò, ebule ise, mkpi ise na ùmù ebule ise gbara otu afò, otu afò, ka a chùò maka aja udo. Nke a bụ onyinye Pagiel nwa Okran nyere. **78** N'ùbòchî nke iri na abùò, Ahira nwa Enan, onyendu ebo Naftalî nyere onyinye nke ya. **79** Onyinye o wetara bụ: otu efere òlaòcha nke ìdî arò ya bụ narî shekel na iri shekel atò, na otu efere ìkwòsa mmiri e ji òlaedo kpùò, nke ìdî arò ya bụ iri shekel asaa, efere abùò ndî a bụ n'usoro dîka shekel ebe nsò si dî. A wujuru efere òbùla ezi útù òka a gwara mmanù dîka onyinye mkpúrù òka. **80** O wetara otu efere òlaedo nke ìdî arò ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ùda na-esi isi útù. **81** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afò maka aja nsure òkù. **82** O wetakwara otu mkpi maka aja

mmehie, **83** na ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bụ onyinye Ahira nwa Enan nyere. **84** Ndị a bụ onyinye ndi ndu ụmụ Izrel wetara maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanụ: efere olaocha iri na abụọ, na efere olaocha ikwosa mmiri iri na abụọ, na efere olaedo iri na abụọ. **85** Idị arọ nke efere olaocha obula di otu narị shekel na iri shekel ato. Idị arọ nke efere ikwosa mmiri obula di iri shekel asaa. Idị arọ efere olaocha niile ha wetara bụ puku shekel abụọ na narị shekel anọ, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. **86** Idị arọ nke otu n'ime efere olaedo iri na abụọ ndi ahụ ụda nsure oku nasesi isi uto juru n'ime ha bụ iri shekel, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. Idị arọ nke efere olaedo ndi ahụ niile bụ otu narị shekel na iri shekel abụọ. **87** Onuogugu anụ ụlo niile e wetara maka aja nsure oku bụ: oke ehi iri na abụọ, na ebule iri na abụọ, na ụmụ ebule iri na abụọ gbara otu afo, otu afo, tinyere ihe niile ha wetara maka aja mkpuru oka. E ji mkpi iri na abụọ chụọ aja mmehie. **88** Anụ ụlo niile e ji chụọ aja udo bụ, iri oke ehi abụọ na anọ, na iri ebule isii, na iri mkpi isii, na ụmụ ebule iri isii ndi gbara naanị otu afo, otu afo. Ndi a niile bụ onyinye e nyere maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanụ. **89** Mgbe Mosis banyere n'ulo ikwu ahụ ka ya na Onyenwe anyi kparia ụka, o nuru olu ahụ ka o na-agwa ya okwu site n'etiti cherubim abụọ ndi ahụ n'elu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe iwu ogbugba ndu gwa ya okwu. N'uzo di otu a ka Onyenwe anyi si gwa ya okwu.

8 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Gwa Eron okwu si ya, 'Mgbe obula i munyere oriṅa asaa nke iheokụ, i gadozi ha ka ihè ha na-enwuputa naanị n'ihu iheokụ ahụ.'" **3** Eron mere otu a. O doziri oriṅa ndi ahụ ka ha chee ihu n'ihe idoba oriṅa, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'ihu. **4** Otu a ka esi mee ihe idoba oriṅa ahụ. O bụ naanị olaedo ka e ji kpọọ iheokụ ahụ, site n'ukwu ya ruo n'okooko niile e ji chọọ ya mma. A kpuru iheokụ ahụ n'usoro dika oyiyi Onyenwe anyi gosiri Mosis si di. **5** Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **6** "Ugbu a, site n'etiti ụmụ Izrel, kpoputa ụmụ Livayi, doo ha iche, mee ha ka ha diri ocha. **7** Ime ka ha di ocha, lee ihe i ga-eme. Fesa ha mmiri na-asachapu mmehie. Hukwa na ha kpuchapuru aji niile di ha n'ahu, ma sachaa uwe ha. Si otu a mee ka ha buru ndi di ocha. **8** Gwa ha ka ha weta nwa oke ehi na onyinye mkpuru oka, bu utu oka a gwara mmanu. Ha ga-ewetakwa nwa oke ehi ozo; ka o buru ihe ha ji achu aja mmehie. **9** Emesia, kpobata ụmụ Livayi n'onu uto uto nzute ahụ. Meekwa ka ogbako ndi Izrel niile zukoo n'ebe ahụ. **10** Kpoputa ndi Livayi n'ihu Onyenwe anyi, ma mee ka ndi Izrel niile bikwasị ha aka ha. **11** Mgbe ahụ, Eron ga-ewere ndi Livayi chee Onyenwe anyi n'ihu dika onyinye mfufe ndi Izrel niile na-enye ya. N'uzo di otu a, ụmụ Livayi niile ga-abu ndi jikere ijere Onyenwe anyi ozi. **12** "Emesia, ndi Livayi ga-abia bikwasị aka ha n'isi oke ehi abụọ ndi ahụ jiri otu n'ime oke ehi abụọ ndi ahụ chuo aja mmehie nye Onyenwe anyi, jiri nke ozo chuo aja nsure oku, maka ikpuchi mmehie ndi Livayi. **13** Mgbe ahụ, mee ka ndi Livayi guzo n'ihu Eron na ụmụ ndi ikom, werekwa ha nyefee Onyenwe anyi n'aka dika a ga-asị na ha bụ onyinye mfufe a na-enye Onyenwe anyi. **14** Otu a ka i ga-esi doo ndi Livayi nsọ ime ka ha diri iche site n'igwe ụmụ Izrel ndi ozo. O bụ m nwe ndi Livayi. **15** "Mgbe i dosiri ndi Livayi nsọ, cheekwa ha n'ihu Onyenwe anyi dika

aja mfufe, ha ga-abia n'ime uto nzute ahụ ije ozi diri ha. **16** Ha bụ nke m site n'etiti ụmụ Izrel niile. Anarala m ha ka ha buru nke m n'onodu ụmụ niile e bụ uto mụo, nwa nwoke nke nwanry obula n'Izrel. **17** N'ihu na nwa nwoke mbu obula a muru n'etiti ndi Izrel bụ nke m, ma mmao ma anumanu niile. Edoro m ha nsọ nye onwe m, site n'abalị ubochi ahụ m tigbusiri ụmụ niile e bụ uto mụo n'Ijiti. **18** Ewerela m ndi Livayi n'onodu ụmụ nwoke niile a muru n'Izrel. **19** Site n'etiti ndi Izrel niile, ewerela m ndi Livayi nye Eron na ụmụ ya ndi ikom dika onyinye, ka ha ruo oru niile di n'ime uto nzute ahụ n'onodu ụmụ Izrel. Ka ha kpuchiere ha mmehie ha niile ka ihe otiti nke nrja nrja ghara ibiakwasị ụmụ Izrel, mgbe obula ha bjara nso ebe nsọ ahụ." **20** Ya mere, Mosis na Eron na nzuko niile nke ụmụ Izrel chere ụmụ Livayi n'ihu Onyenwe anyi, n'usoro dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'ihu. **21** Ndi Livayi niile doro onwe ha ocha, sachakwaa uwe ha niile. Eron chere ha n'ihu Onyenwe anyi dika onyinye aja mfufe, churo ha aja ikpuchi mmehie, ime ka ha di ocha. **22** N'ikpeazu, ndi Livayi bjara ije ozi ha n'ulo nzute n'okpuru Eron na ụmụ ya ndi ikom. Ha nyekwara ndi Livayi oru dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'ihu. **23** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **24** "Iwu m ndi a metutara ndi Livayi niile. Nwoke onye Livayi obula ga-ebido iru oru n'ulo nzute m mgbe o gbara iri afo abuo na ise. **25** O ga-akwasikwa iru oru n'ime ya mgbe o gbara iri afo ise, mgbe oge ezumike oru ya ga-amalite. **26** Ha nwere ike inyere umunne ha aka n'iru oru ha n'ime uto nzute, ma ha onwe ha agaghị aru oru ahụ. Otu a ka i ga-esi dozie oru ije ozi nke ndi Livayi."

9 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ndi a n'ozara Sajnai n'onwa mbu n'afọ nke abuo site n'oge ha hapuru ala Ijiti. O siri ya, **2** "Gwa ụmụ Izrel ka ha mee Mmemme Ngabiga n'oge a kara aka. **3** Ha mee ya n'oge a kara aka, malite n'uhuruchi abaliri na anọ nke onwa a. Ha ga-eme ya n'usoro dika iwu na ukpuru e ji eme ya si di." **4** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel si ha mee Mmemme Ngabiga. **5** Ha mekwara ya n'ozara Sajnai malite n'uhuruchi abaliri na anọ nke onwa mbu. Ndi Izrel mere ihe niile n'usoro dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **6** Ma ufodu n'ime ụmụ Izrel esoghi mee Mmemme Ngabiga ahụ n'ihu na ha ruru aru site n'ino ozu nso. N'ihu ya, ha bjakwutere Mosis na Eron n'ubochi ahụ, **7** si Mosis, "Anyi ghoro ndi ruru aru n'ihu ino ozu mmao nso. Gini ga-egbochi anyi iso ndi Izrel ndi ozo iwetara Onyenwe anyi onyinye n'oge a kara aka?" **8** Mosis zara si ha, "Cherenu ka m ga juta Onyenwe anyi ihe bu uche ya banyere mkpa unu." **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **10** "Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, 'O buru na e nwee onye Izrel obula nke meruru onwe ya n'oge Mmemme Ngabiga site n'ino ozu mmao nso, maobu site n'ino n'ije, ha nwekwara ike iso mee Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi. **11** Kama ha ga-eme ya n'uhuruchi abaliri na anọ nke onwa abuo. Ha gari nwa aturu ha, achicha na-ekoghi eko, na ahijia ilu. **12** Ha agaghị erifo ihe obula n'ime ya ruo chi obubo ubochi so ya. Ha agaghị agbaji okpuku obula nke nwa aturu ahụ. Mgbe ha mere Mmemme Ngabiga, ha ga-esorokwa uto niile e si eme mmemme ahụ mee nke ha. **13** Ma obula no n'onodu idi ocha, onye nke na-anoghi n'ije n'oge Mmemme Ngabiga ma kpachapuru anya hapu isoro ndi ozo n'oge mmemme a, a gawezuga ya site n'etiti ụmụ Izrel niile, n'ihu na o juru iwetara

Onyenwe anyi onyine n'oge a kara aka. Onye di otu a ga-ebu ahũhũ mmehie ya n'isi ya. **14** "Onye ọ́bja bi n'etiti unu ọ́họ́ iso na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi, ọ́ ga-eme ya n'usoro dika iwu na ụ́kpurụ́ e nyere si di. Unu ga-enwe otu iwu ahụ́ nye onye amurụ́ n'ala na mbjarambja." **15** N'ụ́bọ́chị́ ahụ́ e guzobere ụ́lọ́ nzute ahụ́ bụ́ ụ́lọ́ ikwu nke igwe iwu ọ́gbugba ndụ́ ahụ́, igwe ojii kpuchiri ya. Site n'uhuruchi ruo n'ututu igwe ojii ahụ́ di n'elu ụ́lọ́ nzute ahụ́ dika ọ́kụ́ n'ile anya. **16** Otu a ka ọ́ digidere mgbe niile. Igwe ojii kpuchigidere ya, ma n'abalị́ ọ́ na-acha di ka ọ́kụ́. **17** Mgbe ọ́ bula igwe ojii ahụ́ si n'elu ụ́lọ́ nzute ahụ́ bilie, umu Izrel na-ebuli njem, ma mgbe ọ́bula igwe ojii ahụ́ na-anogide, ha na-anogidekwa. **18** Mgbe Onyenwe anyi nyekwara iwu, ha na-akwusi, maa ulọ́ ikwu ha. Oge niile igwe ojii nogidere n'elu ụ́lọ́ nzute ahụ́ ka umu Izrel na-anogidekwa n'ulọ́ ikwu ha. **19** Ọ́ buru na igwe ojii ahụ́ anọ́tee anya, umu Izrel n'onwe ha na-erube isi n'iwu Onyenwe anyi hapu iga n'ihu n'ije ha. **20** Oge ụ́fọ́dụ́, igwe ojii ahụ́ na-anogide naanị́ abalı́ ole na ole. Dika iwu Onyenwe anyi si di, ha na-ama ulọ́ ikwu ha, maobu bulie njem ha. **21** Oge ụ́fọ́dụ́, igwe ojii ahụ́ na-anogide naanị́ site n'uhuruchi ruo n'ututu. Mgbe o si n'elu ụ́lọ́ nzute ahụ́ bilie n'ututu, umu Izrel na-ebuli njem ha. Ọ́ buru n'ehihie, maobu n'abalı́, mgbe ọ́bula igwe ojii ahụ́ biliri, umu Izrel na-ebuli njem ha. **22** Ọ́ buru na igwe ojii ahụ́ anodu n'elu ụ́lọ́ nzute ahụ́ abalı́ abuo, maobu otu onwa, maobu otu afo, umu Izrel na-anogide n'ulọ́ ikwu ha. Ma ngwangwa igwe ojii ahụ́ biliri, ha onwe ha na-ebulikwa njem ha. **23** Site n'iwu Onyenwe anyi na-enye, ha na-ama ulọ́ ikwu ha, sitekwa n'iwu Onyenwe anyi nyere ha, ha na-ebili njem. Ha mere ihe niile Onyenwe anyi kwuru n'usoro dika iwu o nyere ha site n'onu Mosis si di.

10 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **2** "Kpuo opi ọ́laocha abuo, jiri ha na-akpo mkpokota nzuko umu Izrel na ime ka ha mara mgbe mbuli ije nke omuma ulọ́ ikwu ruru. **3** Mgbe a furu opi abuo ahụ́, nzuko Izrel niile ga-ezuko n'ihu gi n'onu ụ́zọ́ ulọ́ nzute. **4** Ma ọ́ buru naanị́ otu opi ka a furu, ọ́ bu ndi ndu, ndisi ikwu Izrel niile ga-ezuko bjakwute gi. **5** Otu uda opi ike ga-egosi na ebo Izrel niile mara ulọ́ ikwu ha n'akuku owuwa anyanwu ga-ebuli ije. **6** Opi ike ahụ́ daa uda nke ugboro abuo, ọ́ na-egosi na ndi mara ulọ́ ikwu ha na ndida ga-ebuli ije. Ida uda nke opi ike bu ihe e ji amata na oge ibuli ije eruola. **7** Mgbe a ga-akpokota ndi Izrel niile a ga-egbu opi, kama uda ya ga-adi ichie. **8** "Ọ́ bu naanị́ umu ndi ikom Eron, ndi nchujaja ga-egbu opi ndi a. Nke a bu iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo niile. **9** Mgbe unu gara ibu agha n'ala unu imegide onye iro na-akpagbu unu, fiuon opi ike. Nke a ga-eme ka Onyenwe anyi Chineke unu cheta unu, ma naputa unu site n'aka ndi iro unu. **10** Unu ga-egbukwa opi ndi a n'oge anuru, n'oge mmemme unu a kara aka, na n'oge mmemme onwa ohuru niile. Gbukwaanu opi mgbe unu na-achy aja nsure oku unu, na aja udo unu niile. Ka ọ́ buru ihe a ga-eji na-echeta unu n'ihu Chineke unu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu." **11** N'ubochi iri abuo, n'ime onwa nke abuo, n'afọ́ nke abuo, igwe ojii ahụ́ biliri site n'elu ụ́lọ́ nzute nke igwe iwu ọ́gbugba ndu ahụ́. **12** Mgbe ahụ́, umu Izrel biliri ije site n'ozara Sajinai jeharia site n'otu ebe ruo n'ebe ozọ́ tutu igwe ojii ahụ́ akwusi n'ozara Paran. **13** Nke a bu njem mbu ha mere dika Onyenwe anyi si nye Mosis iwu banyere ije ha. **14** Usuu omuma ulọ́ ikwu nke ebo

Juda buru ụ́zọ́ bulie ije a, n'okpuru okoloto ha. Nashon, nwa Aminadab, bu onyendu ha. **15** Netanel nwa Zua bu onyendu usuu ebo Isaka. **16** Eliab nwa Helon bu onyendu usuu ebo Zebulon **17** Mgbe ahụ́, e wedara ulọ́ nzute ahụ́. Umu Geshon na Merari buru ya, bilikwa ije ha. **18** Usuu omuma ulọ́ ikwu ebo Ruben biliri ije, n'okpuru okoloto ha. Elizo nwa Shedeua bu onyendu ha. **19** Shelumiel nwa Zurishadai bu onyendu usuu ebo Simion. **20** Eliasaf nwa Deuel bu onyendu usuu ebo Gad. **21** Mgbe ahụ́, umu Kohat ndi bu ihe nsọ́ ndi ahụ́ niile, biliri ije ha. Tutu ha erute, e guzobere ulọ́ nzute ahụ́ n'ebe o kwesiri idi. **22** Usuu omuma ulọ́ ikwu ebo Ifrem biliri ije n'okpuru okoloto ha. Elishama nwa Amihud bu onyendu ha. **23** Gamaliel nwa Pedazo bu onyendu usuu ebo Manase. **24** Abidan nwa Gidioni bu onyendu usuu ebo Benjamin. **25** Na ngwusi usoro ahụ́, usuu omuma ulọ́ ikwu ebo Dan biliri ije n'okpuru okoloto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai. **26** Pagiel nwa Okran bu onyendu usuu ebo Asha. **27** Ahira nwa Enan bu onyendu usuu ebo Naftali. **28** Nke a bu usoro usuu umu Izrel si bilie ije ha. **29** Mosis gwara Hobab nwa Reuel, nna nwunye ya onye Midia okwu si, "Anyi ebilela ije iga ebe ahụ́ Onyenwe anyi gwara anyi si, 'Aga m enye unu.' Bja ka i soro anyi. Anyi ga-emezi gi nke oma n'ihu na Onyenwe anyi ekwela Izrel nkwa otutu ezi ihe." **30** Ma ọ́ zara si, "E e, agaghị m eso unu. Ana m alaghachi n'ala nke aka m jlaghachikwuru umunna m." **31** Ma Mosis zara si ya, "Biko ahapula anyi n'ihu na i maara ebe anyi nwere ihe kwusi zuo ike n'ozara. I ga-aburu anyi anya anyi ji ahụ́ ụ́zọ́. **32** Ọ́ buru na i soro anyi, anyi ga-ekenye gi ihe oma ọ́bula Onyenwe anyi ga-enye anyi." **33** Ya mere ha sitere n'ugwu Onyenwe anyi bilie ije. Jeekwa ije abalı́ atọ́. Igwe ọ́gbugba ndu Onyenwe anyi na-aga ha n'ihu ubochi atọ́ ndi ahụ́ niile ichotara ha ebe ha ga-akwusi zuo ike. **34** Igwe ojii Onyenwe anyi di n'elu ha n'ehihie mgbe ha si n'omuma ulọ́ ikwu ha bilie ije. **35** Mgbe ọ́bula igwe ọ́gbugba ndu ahụ́ biliri ije, Mosis na-ekwu si, "Bilie O Onyenwe anyi, ka ndi iro ya buru ndi a chusasi; ka ndi iro gi niile site n'ihu gi gbalaga." **36** Ma mgbe ọ́bula igwe ọ́gbugba ndu bja ebe izuike, Mosis na-ekwukwa si, "Loghachi O Onyenwe anyi, bjakwute otutu mmadu ndi a, bu imerime puku ndi Izrel."

11 Mgbe na-adighi anya umu Izrel bidoro itamu ntamu n'ihu ihe ike niile ha na-ezute n'ije ha. Ma ntamu a ruru Onyenwe anyi nti. N'ihu ya, Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide ha. Oku sitere n'ebe Onyenwe anyi no, ree n'etiti ha, repia ufodu ndi bi n'akuku ngwusi omuma ulọ́ ikwu ahụ́. **2** Mgbe nke a mere, umu Izrel tikuru Mosis mkpu akwa. Mosis kpere ekpere nye Onyenwe anyi n'ihu ha, oku ahụ́ kwusikwara. **3** N'ihu ya, a kpore ebe ahụ́ Tabera, n'ihu oku ahụ́ si n'ebe Onyenwe anyi no ree n'etiti ha. **4** Ndi amakewu so umu Izrel n'ije a malitere itamu ntamu banyere nri ndi ozọ́ na-agu ha aguu. Nke a mere ka umu Izrel malite ikwa akwa, na-asi, "A sikiwari na anyi nwere anu anyi ga-ata. **5** Anyi chetara azu anyi tara n'ljpt, nke na-adighi efu anyi ego, ya na kukumba, na melon, na liik, na ayo na galiik. **6** Ma ugbu a, anyi enweghikwa aguu iri nri, n'ihu na site n'ubochi ruo n'ubochi, ọ́ bu naanị́ maná bu ihe oriri anyi nwere." **7** Maná dika mkpuru korianda, na-acha ka eso osisi kpore nkụ. **8** Ndi Izrel na-eghari na-achikota ha. Emesia, ha na-eji nkume e ji akwo nri na-akwori ha. Oge ufodu, ha na-eji ikwe nri suo ya. Emesia, ha na-esi ya esi, maobu ghee ya eghe.

Ọ na-atọ dika ihe e ji mmanụ oliv ghee. **9** Mánà ndị a na-ada mgbe igrigi dara n'omụma ụlọ ikwu n'abalị. **10** Mosis nūrụ mkpu akwa ụmụ Izrel niile, nke na-ada n'ezinaụlọ ọbụla n'akụkụ ọnụ ụzọ ụlọ ikwu ha. Iwe were Onyenwe anyị nke ukwu. Otu a kwa, obi jorọ Mosis njo nke ukwu. **11** Mosis juru Onyenwe anyị sị, "Gini mere i ji bokwasị ohu gi nsogbu di otu a n'isi? Gini ka m mere na m ahutakwaghi amara n'ebe i nọ, nke mere i ji bukwasị m ibu arọ nke ilekọta ndị a? **12** Ọ bụ m turu ime ndị a niile? Ọ bụ m muru ha? Gini mere i ji si m kuru ha n'aka m gawa n'ala ahụ i nūrụ n'iyi inye nna nna ha, dika m bụ nne nwa na-ekughari nwantakiri? **13** Ebee ka m ga-achọta anụ ga-ezuru igwe mmadu ndị a? Lee na ha na akwasa m akwa na-asị m, 'Nye anyị anụ!' **14** Agaghị m ebulite ibu ichikọta ndị a niile n'onwe m! Ibu a dị m arọ nke ukwu. **15** Ọ buru na i ga-esi otu a meso m mmeso, biko napu m ndu m ugbu a, n'ihu na onwu m ga-egosi na m natara amara n'ebe i nọ. Site n'onodu a ga-ewetara m mbibi wezuga m." **16** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, "Kpọkọta iri ndi okenye umu Izrel asaa, ndi i maara na ha bu ndi ndu, na ndi nlekota ije ozi n'etiti umu Izrel. Kpota ha n'ulo nzute m ka ha soro gi guzoro. **17** Aga m abia n'ebe ahụ gwa gi okwu. Mgbe ahụ kwa, aga m ewere ufodu n'ime Mmuo m di n'ime gi tinye n'ime iri ndi ndu asaa ahụ. Ha ga-enyere gi aka ibu ibu arọ nke ichikota umu Izrel. N'uzo di otu a, o gaghị abukwa ibu diri naanị gi ibu. **18** "Ugbu a, gwa ndi Izrel niile si ha, 'Doonu onwe unu nso, kwadoonu maka echi, mgbe unu ga-ata anu. Onyenwe anyi nuru mgbe unu kwara akwa si, 'A sika na anyi nwere anu anyi ga-ata. Ihe diri anyi mma n'ijipt karja otu o di ugbu a.'" **19** Anu unu ga-eri abughi naanị nke otu ubochi, maobu ubochi abuo, maobu ubochi ise, maobu iri, ma o bukwanu iri ubochi abuo! **20** Kama unu ga-eri ya otu onwa zuru ezu, ruo mgbe o ga-esi unu n'imi soputa, ghoru unu ihe iso oyi. N'ihu na unu ajula Onyenwe anyi, onye no n'etiti unu, kwaa akwa n'ihu ya, si, "Gini mere anyi ji site n'ala Ijpt puta?" **21** Ma Mosis sirị Onyenwe anyi, "Onuogugu ndi ikom di nari puku isii ndi ji ukwu eje ka m no n'etiti ha, ma i na-asi, 'Aga m enye ha anu otu onwa.'" **22** Ọ ga-ezuru ha ma ọ buru na e gbuoro ha igwe ehi na aturu? Ọ bụ azu niile nke di n'oke osimiri ga-ezuru ha ma egbuo ha niile nye ha?" **23** Onyenwe anyi sirị Mosis, "Aka Onyenwe anyi o di mkpumpku? Ugbu a, i ga-ahụ ma m ga-emezu okwu m, maobu na m agaghị emezu ya." **24** Ya mere, Mosis puru ga gwa umu Izrel ihe Onyenwe anyi kwuru. Ọ chikotara iri ndi okenye asaa ahụ nye ha onodu gburugburu ulo nzute ahụ. **25** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi rjatarata n'ime igwe ojii. Ya na Mosis kparitaa uka. Onyenwe anyi weere ufodu n'ime Mmuo di n'ime Mosis, tinye ya n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ. Mgbe Mmuo a batara n'ime ha, ha niile buru amuma. Ma ha ebughi amuma gaa n'ihu. **26** Ma mmadu abuo n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ, Eldad na Medad nogidere n'omuma ulo ikwu ha. Ọ bụ ezie na e deputara aha ha dika ndi ndu, ma ha esoghi ndi ozo gaa n'ulo nzute. Ma Mmuo ahụ bjakwasiri ha n'ebe ahụ ha nọ. Ha bukwara amuma. **27** Otu okorobia gbapuru oso gaa koro Mosis si ya, "Eldad na Medad na-ebu amuma n'omuma ulo ikwu ha." **28** Joshua nwa Nun, onyeozo Mosis site na mgbe o bu okorobia, gwara Mosis okwu si ya, "Onyenwe m Mosis, mee ka ndi a kwusi ibu amuma." **29** Ma Mosis zara si, "Ọ bụ n'ihu ikwochitara m ekworo ka i ji choo ka m kwusi ha? Ọ gaara ato m uto ma a si na ndi Onyenwe

anyi niile bu ndi amuma, ndi Onyenwe anyi ga-etinye Mmuo ya n'ime ha!" **30** Mgbe ahụ Mosis na ndi okenye Izrel ndi ahụ niile loghachiri n'ebe ulo ikwu ha di. **31** Otu oke ifufe sitere n'ebe Onyenwe anyi nọ bja si n'osimiri bute otutu nnunu a na-akpo kweel. O mere ka nnunu ndi a daa n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha, n'ime ogige ya niile. Nnunu ndi a fere ihe dika otu mita site n'elu ala, n'akuku niile, ruo n'ebe mmadu puru iji ukwu jeruo n'otu ubochi. Ha juputakwara ebe niile. **32** Ya mere ndi Izrel biliri ubochi ahụ niile, na n'abalị ahụ niile, na echi ya niile puo ichikota nnunu kweel ndi a! Onye gbutere nke nta gbutezuru ihe otutu homa iri. Ha gbasara ha akuku niile nke ogige omuma ulo ikwu ahụ. **33** Ma mgbe anu ndi a ka di ha n'onu, Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide ha. O tiri ha nrja nrja na-efe efe. **34** N'ihu nke a, a kporo aha ebe ahụ Kibrot Hataava, n'ihu na n'ebe ahụ ka e liri ndi Izrel nwuru n'ihu oke ochicho nri. **35** Site na Kibrot Hataava, ndi Izrel biliri njem rute Hazerot ebe ha noro.

12 Miriam na Eron malitere ikwu okwu megide Mosis, n'ihu na o luru nwunye onye Kush. **2** Ha kwuru si, "Ọ bụ naanị site n'onu Mosis ka Onyenwe anyi si agwa ndi ya okwu? Ọ naghị esitekwa n'onu anyi kwuo okwu?" Onyenwe anyi nuru ihe ndi a ha kwuru. **3** (Ma nwoke ahụ bu Mosis di umeala n'obi nke ukwu karja onye obula no n'elu ala.) **4** Na mberede, Onyenwe anyi sirị Mosis, na Eron, na Miriam, "Putanu, bja n'ulo nzute, unu mmadu ato." Ya mere ha ato putara. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi rjatarata n'ime igwe ojii, guzoro na mbata onu uzo ulo nzute ahụ, kpopta Eron na Miriam. Mgbe ha abuo bjarā nso. **6** Onyenwe anyi gwara ha si, "Geenu ntị n'okwu m ndi a: "Mgbe onye amuma no n'etiti unu, Mu onwe m bu Onyenwe anyi na-egosi ya onwe m site n'ohu. Ana m agwa ya okwu site na nro. **7** Ma n'ebe ohu m Mosis no, o sighi otu a diri, o bu onye kwesiri ntukwasị obi n'ulo m niile. **8** N'ebe o no, ana m agwa ya okwu ihu na ihu n'uzo doro anya, o bughị site n'ilu, o na-ahukwa udiri Onyenwe anyi. Gini mere ujo atughi unu ikwu okwu megide ohu m Mosis?" **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi were iwe di oku megide ha. O si n'ebe ha nọ puo. **10** Ma mgbe igwe ojii ahụ hapuru ulo nzute ahụ, lee Miriam ebe o guzo, ekpenta tiwaputara ya n'ahụ dika nzu ocha. Mgbe Eron tughariri ebe o nọ hu na o ghoala onye ekpenta, **11** o gwara Mosis okwu si, "Biko, onyenwe m, atala anyi ahuhu n'ihu mmehie anyi sitere na nzuzu mee. **12** Ekwela ka Miriam diri ka nwa oheru nwuru anwu nke akpukpo ahụ ya rere ure n'oge o si n'akpanwa nne ya na-aputa." **13** Ya mere Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si ya, "Chineke, biko, gwoo ya!" **14** Ma Onyenwe anyi zara Mosis si ya, "Ọ buru na nna ya gburu ya asu n'ihu, o gaghị abu onye ruru aru abali asaa? Ya mere, hapu ya ka o buru onye e sitere n'ogige omuma ulo ikwu Izrel wezuga abali asaa. Mgbe oge a gafesiri, o nwere ike iloghachi." **15** Ya mere e wezuga Miriam site n'ogige omuma ulo ikwu Izrel abali asaa. Ndi Izrel niile noduru chere ya ruo mgbe o loghachiri, tutu ha ebilite n'ije ozo. **16** Mgbe ihe ndi a gasiri, ha hapuru Hazerot rute n'ozara Paran ebe ha wuru ogige ulo ikwu ha.

13 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Ziga ufodu ndi ikom ka ha gaa legharja anya n'ala Kenan, ala ahụ m na-enye Izrel. Ziga mmadu iri na abuo, otu onyendu site n'ebo Izrel obula." **3** Ya mere, dika iwu Onyenwe anyi nyere ya si di, Mosis zipuru ha site n'ozara Paran. Ha niile bu ndi

ndu n'etiti umu Izrel. **4** Nke a bu aha ha: Site n'ebo Ruben, Shamua nwa Zakua, **5** Shafat nwa Hori, onye si n'ebo Simion. **6** Kaleb nwa Jefune, onye si n'ebo Juda. **7** Igal nwa Josef, onye si n'ebo Isaka. **8** Hoshea nwa Nun, onye si n'ebo Ifrem **9** Palti nwa Rafu, onye si n'ebo Benjamin. **10** Gadiel nwa Sodi, onye si n'ebo Zebulun. **11** Gadi nwa Susi, onye sitere n'ebo Manase (ya bu ebo Josef). **12** Amiel nwa Gemali, onye si n'ebo Dan. **13** Setua nwa Maikel, onye si n'ebo Asha. **14** Nabi nwa Vofusi, onye si n'ebo Naftali. **15** Geuel nwa Maki, onye si n'ebo Gad. **16** Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ Mosis zipuru inyocha ala ahụ. (Ọ bu n'oge a ka Mosis gbanwere aha Hoshea nwa Nun, ka ọ buru Joshua.) **17** Mosis zipuru ha iga ledoo ala Kenan, ọ siri, "Gbagoonu site n'uzo Negev gakwanu n'ala ugwu ugwu. **18** Letanụ otu ala ahụ di. Choptanụ ụdị ndi bi n'ime ya, ma ha di ike ma ha bu ndi na-adighi ike, ma ha di otutu ma ha di ole na ole. **19** Letanụ ụdị ala ha bi n'ime ya, ma ọ di mma ma ọ joro njo. Choptanụ ụdị obodo di n'ebe ahụ, ma ha bu obodo mgbidi na-adighi gburugburu ha, ma ha bu obodo e wusiri ike. **20** Letanụ otu ala ahụ di. Ọ na-epuputa ihe ka ọ bu ala ukpa? Letanụ ma ha nwere otutu osisi ka ọ bu na osisi adighi n'ime ya. Gbaljanu ka unu weta ufodu n'ime mkpuru osisi di n'ala ahụ." (Ọ bu oge mkpuru mbu nke osisi vaini.) **21** Ya mere ndi a gara ledoo ala ahụ anya site n'ozara Zin ruo na Rehob, nke di nso na Lebo Hamat. **22** Ha gara site na Negev rute Hebron, ebe Ahiman na Sheshai na Talmai, umu umu Anak bi. (Ma ewuru Hebron afo asaa tupu e wuo obodo Zoan di n'Ijijpt.) **23** Mgbe ha rutere Ndagwurugwu Eshkol, ha gbutere otu alaka osisi vaini nke nwere uyoko mkpuru vaini. Mmadu abuo butere ya n'osisi tanyere ufodu mkpuru osisi pomegranet na fiig. **24** A kpore ebe ahụ Ndagwurugwu Eshkol, n'ihu uyoko mkpuru osisi vaini ndi Izrel gbutere n'ebe ahụ. **25** Mgbe iri abali ano gasiri, ndi nledo a sitere n'ije ha loghachi. **26** Ha lotara bjakwute Mosis na Eron na nzuko niile nke umu Izrel, na Kadesh nke di n'ozara Paran. Ndi nledo ahụ koro akuko otu ha si gaa n'ogbako umu Izrel niile. Gosikwa mkpuru osisi si n'ala ahụ. **27** Nke a bu akuko ha koro Mosis, "Anyi ruru n'ala ahụ i si anyi gaa leta. Ọ bukwa ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya. Ndi a bu mkpuru osisi si n'ala ahụ. **28** Ma ndi bi n'obodo ahụ siri ike. Obodo ha buru ibu burukwa nke e wusiri ike. Anyi hukwara umu umu Anak n'ebe ahụ. **29** Ndi Amalek bi na Negev, ndi Het na ndi Jebus na ndi Amorait bi n'ala ugwu ugwu. Ma n'akuku osimiri Mediterenian na ndagwurugwu mmiri Jordan ka ndi Kenan bi." **30** Ma Kaleb kwuru okwu mere ka obi sie ndi Izrel ike n'oge a ha guzoro n'ihu Mosis si ha, "Ka anyi gaanu otu ihu nweta ala ahụ. N'ihu na anyi nwere ike imeri ha." **31** Ma ndi nledo ahụ soro ya gaa zara si, "Anyi enweghi ike ibu agha megide ndi a; ha di ike karja anyi." **32** Ndi a gbasara akuko ojojo n'etiti umu Izrel banyere ala ahụ ha gara ledoo. Ha siri, "Ala ahụ anyi gara ledoo anya bu ala na-eripia ndi bi n'ime ya. Ndi niile anyi huru n'ebe ahụ gbara nnoo dimkpa **33** Anyi huru ndi Nefilim n'ebe ahụ (ndi bu umu umu Anak, ndi sitere na ndi Nefilim). N'anya anyi, anyi dika ukpana n'ebe ha no, otu a ka anyi dikwa n'anya ha."

14 N'abalị ahụ, ogbako Izrel niile weliri olu ha bido iti mkpu akwa. Ha kwagidere akwa a abali niile. **2** Ndi Izrel niile tamuru ntamu megide Mosis na Eron. Ogbako ahụ niile si ha, "Ọ gaara aka mma ma a si na anyi nwuru n'ala Ijijpt

maobu n'ozara a. **3** Gini mere Onyenwe anyi ji akpobata anyi n'ala a ime ka anyi daa n'ihu mma agha. Ndi nwunye anyi na umu anyi ga-agho ndi a dotara n'agha. Ọ garaghi akara anyi mma ilaghachi azu n'Ijijpt?" **4** Ya mere ha kwekoritaru n'etiti onwe ha si, "Ka anyi hoputaranu onwe anyi onyendu ga-edughachi anyi azu n'Ijijpt." **5** Mgbe ahụ, Mosis na Eron dara kpoo ihu n'ala n'ihu ogbako ndi Izrel niile zukotara n'ebe ahụ. **6** Mmadu abuo n'ime ala ahụ ndi nledo ahụ, Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune, dowara uwe ha. **7** Ha gwara nzuko Izrel si, "Ala ahụ anyi gara ledoo anya bu ala mara mma. **8** Ọ buru na ihe banyere anyi na-atọ Onyenwe anyi uto, ọ ga-edu anyi bata n'ala ahụ, ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya. **9** Unu enupukwala isi megide Onyenwe anyi. Unu atukwala egwu ndi bi n'ime ala ahụ, n'ihu na anyi ga-emeri ha. Onyenwe anyi nonyeere anyi. Ọ wepukwala aka nchebe ya n'ahụ ha. Unu atula egwu ha." **10** Ma naani nzaghachi ogbako ndi Izrel nyere n'ihu okwu nkasiobi ndi a bu iche uche otu ha ga-esi jiri nkume tugbuo Joshua na Kaleb. N'oge a, ebube Onyenwe anyi putara ihe n'ulo nzute ahụ nye ndi Izrel niile. **11** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Ruo ole mgbe ka ndi a ga-anogide na-eleda m anya? Ruo ole mgbe ka ha ga-anọ ju ikwenye na m, n'agbanyeghi otutu ihe iribama nke m mere n'etiti ha. **12** Aga m eji nrja nrja nke na-efe efe tigbuo ha. Napu ha ihe ha nwere. Ma aga m emekwa gi ka i ghoo mba di ukwuu, nke ga-adi ukwuu, dikwa ike karja ha." **13** Ma Mosis rjoro Onyenwe anyi si ya, "Gini ka ndi Ijijpt ga-eche banyere nke a, mgbe ha ga-anu ya? Ha maara nke oma otu i siri jiri ike gi naputa ndi a site n'etiti ha. **14** Ha agwakwala ndi bi n'obodo ndi a ihe banyere ya. Ndi obodo ndi a anula ihe banyere gi Onyenwe anyi, matakwa na i nonyeere Izrel, na gi bu Onyenwe anyi na ndi Izrel na-ekwurita okwu ihu na ihu. Ha anukwala na ogidi igwe ojii gi Onyenwe anyi na-eguzo n'elu, n'isi anyi. Ha matakwara na i na-edu anyi n'ime ogidi igwe ojii n'ehihie, na n'ime ogidi na-enwu oku n'abalị. **15** Ma ugbo a, ọ buru na i gbusie ndi gi a dum, mba niile nuru ala akuko ndi a banyere gi ga-asị, **16** 'Onyenwe anyi enweghi ike ikpobata ndi a n'ala ahụ o kwere nkwa inye ha. Ọ bu ya mere o jighu ha n'ozara.' **17** 'Ugbo a ka Onyenwe anyi gosi ike ya di ukwuu, dika i si kwuo. **18** Onyenwe anyi bu onye na-adighi ewe iwe osiso, onye juputara n'ihunanya, onye na-agbaghara mmehie na nnupu isi. Ma ọ dighi ahapu onye ikpe mara ka ọ laa na-anataghi ahuhu, ọ na-ata umu ahuhu n'ihu mmehie nna nna ha ruo n'ogbo nke atọ na nke anọ. **19** Dika idi ukwuu nke ihunanya gi si di; gbaghara mmehie nke ndi a mere, dika i si agbaghara ha kemgbe ha hapuru Ijijpt ruo ugbo a." **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zagbachiri Mosis si ya, "Agbagharala m ha dika i rjoro. **21** Ma dika m na-adi ndu na dika ọ bu eziokwu na otu niile ga-epuputa n'ebube Onyenwe anyi. **22** Ọ dighi otu onye n'etiti ndi ikom niile hurula ebube m, na oru iribama niile m ruru n'ime Ijijpt, na n'ime ozara a, ma buru onye nupuru isi nye m na onye nwaara m ugboro iri ndi a, **23** o nweghi onye obula n'ime ha ga-ahụ ala ahụ m sitere n'ihu iyi kwee nkwa inye nna nna ha. Ọ nweghi onye obula n'ime ndi a leliri m ga-ahụ ala ahụ anyi. **24** Ma ohu m nwoke Kaleb bu nwoke nwere mmuo di iche. Ọ rubeere m isi n'ime niile. Aga m akpobata ya n'ala ahụ ọ banyere dika onye nledo. Umu umu ya niile ga-eketa ya. **25** Ma ugbo a, ebe ndi Izrel na-atu ndi Amalek na ndi Kenan bi n'ime ndagwurugwu ahụ egwu, echi, unu ga-atugharia

laghachi azu n'ozara ahụ; chee ụzọ gaje Osimiri Uhie ahụ ihu.” **26** Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu sị, **27** “Ruo ole mgbe ka ogbakọ ojoo a ga-anogide na-atamu ntamu megide m? N’ihi na anụla m ntamu niile nke ndị Izrel a. **28** Gwa ha si, ‘Dị ka m na-adị ndụ, ka Onyenwe anyị kwubiri, aga m emeso unu mmeso dika unu kwunyere ya na ntị m. **29** Unu niile ga-anwupịa n’ime ozara a! Onye obula n’ime unu niile gbarala iri afọ abụọ maobu karja, nke tamuru ntamu megide m. **30** O nweghị onye obula n’ime unu ga-abanye n’ala ahụ, m sitere n’aka m welie elu n’ụzọ iyi ime ka o buru ebe obibi unu, karja Kaleb nwa Jefune na Joshua nwa Nun. **31** Ma ebe unu turu egwu sị na umu unu na-aga ibu ndi ohu nye ndi bi n’ala ahụ. Lee na aga m edubata ha n’ime ala ahụ. Ha g-eketakwa ala ahụ unu juru, nke unu ledara anya. **32** Ma unu onwe unu, ozu unu ga-ada aghara aghara n’ozara a. **33** Umu unu ga-abukwa ndi ozuzu aturu n’ime ozara a iri afọ anọ, na-ata ahuhu n’ihi ekwesighi ntukwasị obi, ruo mgbe ozu onye ikpeazu n’ime unu ga-atogboro n’ime ozara. **34** Iri afọ anọ ka unu ga-ata ahuhu n’ihi mmehie unu, matakwa ihe o putara bu mu iguzo megide unu, ya bu otu afọ ga-anochi otu ubochi n’ime iri ubochi anọ ahụ unu ji ledoo ala ahụ anya. **35** Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ekwuola ya. Nke a ka m na-aghaghị ime ka o dakwasị ajo nzuko ndi a, bu ndi gbakoro megide m. Ha ga-ezute ogwugwu ha n’ozara, n’ebe a ka ha ga-anwu.” **36** Ya mere ndi ahụ Mosis zipuru iledo ala ahụ, ndi ahụ lotara mee ka ogbakọ umu Izrel tamuo ntamu n’ihi akuko ojoo ha gbasara. **37** Ndi ikom ndi ahụ e si n’onu ha gbasaa akuko ojoo banyere ala ahụ, ka e ji nrja nrja na-efe efe tigbuo n’ihu Onyenwe anyi. **38** N’ime ndi ikom gara ledoo ala ahụ anya, o bu naani Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune foduru ndu. **39** Mgbe Mosis gwara umu Izrel okwu niile si n’onu Onyenwe anyi, ha ruru uju di ilu. **40** N’isi ututu echi ya, ha biliri n’oge bulie ije iga n’ala ugwu ugwu ahụ. Ha siri, “Anyi emehiela. Ugwu a anyi ejikerela ije n’ala ahụ Onyenwe anyi kwere anyi nkwa.” **41** Ma Mosis zara sị ha, “Gini mere unu ji enupu isi n’iwu Onyenwe anyi nyere? Nke a agaghị aga nke oma. **42** Unu arigokwala, n’ihi na Onyenwe anyi anoghi n’etiti unu. Ndi iro unu ga-emerikwa unu. **43** N’ihi na ndi Amalek na ndi Kenan no na-eche unu n’ebe ahụ! Ebe o bu na unu esitela n’ebe Onyenwe anyi no wezuga onwe unu, o gaghi anonyere unu, unu ga-adakwa n’ihu mma agha.” **44** N’agbanyeghikwa nke a, na ha enweghi nkwado. Ha rigooro ruo ebe kachasi elu n’obodo ahụ di n’ugwu, o bu ezie na Mosis maobu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi esighi n’omuma ulo ikwu ahụ puo. **45** Mgbe ahụ, ndi Amalek na ndi Kenan bu ndi bi n’obodo ugwu ahụ, ridatara luso ha ogu. Tidaa ha n’ala ruo Homa.

15 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Gwa umu Izrel okwu sị ha, ‘mgbe unu batara ala ahụ m na-enye unu dika ulo unu, **3** o buru na unu echee n’ihu Onyenwe anyi aja nsure oku nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi, maobu nke si n’igwe ehi, maobu nke si n’igwe ewu na aturu, maobu aja nsure oku, maobu aja ndi ozo, maka imezu nkwa puru iche maobu onyinye afọ ofufu, maobu aja mmemme. **4** Onye wetara onyinye a aghaghị iweta n’ihu Onyenwe anyi aja mkpuru oka nke bu ezi utu oka ruru lita abuo nke e ji mmanu ruru otu lita gwakotaa. **5** O ga-eweta otu lita mmanya dika onyinye ihe onunu maka nwa aturu obula e ji chuo aja nsure

oku maobu aja utu. **6** “O buru nwa ebule ka e ji achu aja ahụ, weta lita ezi utu oka anọ na okara, nke a gwakotara ya na mmanu jitu ntakiri karja otu lita, **7** tinyekwa ya mmanya jitu ihe nta karja otu lita ka o buru onyinye ihe onunu nye ha, dika aja nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. **8** “Mgbe i ji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, maobu aja imezu nkwa, maobu aja udo nye Onyenwe anyi, **9** tinyere oke ehi ahụ, i ghaghị jii ezi utu oka ruru lita isii na okara, nke a gwakotara ya na mmanu ruru lita abuo. **10** Wetakwa lita mmanya abuo nke ga-abu onyinye ihe onunu. O ga-abu onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. **11** Nke a bu usoro a ga-agbaso n’oge obula e ji nwa oke ehi, maobu nwa ebule, maobu nwa aturu, maobu nwa ewu chuo aja. **12** Meeu ya maka anu ulo obula n’oge niile obula unu na-achu aja. **13** “Onye obula bu nwa afọ ala aghaghị ime ihe ndi a mgbe obula o wetara onyinye e sitere n’oku nye dika onyinye isisi ya di utu nye Onyenwe anyi. **14** N’ogbo niile na-abia, mgbe obula onye obia, maobu onye ozo bi n’etiti unu wetara onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi, o ghaghị igbaso uzo a nye onyinye ya. **15** Ogbako umu Izrel ga-enwe otu iwu ga-adiri unu na ndi obia bi n’etiti unu. Nke a bu ukpuru ebighi ebi ga-adiri ogbo niile na-abia. Unu na ndi obia ga-abu otu n’ihu Onyenwe anyi. **16** Otu iwu na otu ukpuru bu ihe ga-adiri onye obula, diala na ndi obia bi n’etiti unu.” **17** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, **18** “Gwa ndi Izrel okwu sị ha, ‘mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-akpobata unu n’ime ya, **19** o buru na unu erie nri di n’ala ahụ, wetanu ufodu n’ime nri ahụ dika onyinye nye Onyenwe anyi. **20** Wetanu ogbe achicha site n’oka mbu unu ga-akwo, chee ya n’ihu Onyenwe anyi dika onyinye e wetara site n’ebe izocha oka. **21** Unu aghaghị onye Onyenwe anyi onyinye a sitere n’oka mbu obula unu kworo, site n’ogbo ruo n’ogbo. **22** “O buru na unu amaghị ama ghara idebe iwu ndi a niile Onyenwe anyi nyere site n’aka Mosis, **23** bu iwu ndi a niile Onyenwe anyi nyere unu site n’aka Mosis, site n’ubochi ahụ Onyenwe anyi nyere ha ruo n’ogbo niile nke na-abia. **24** O buru na e mere ya na-amaghị ama, o buru na ogbako umu Izrel amaghị ama mee ya, mgbe ahụ, ogbako umu Izrel gaeji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, aja na-esi isi utu nke Onyenwe anyi na-anabata. Aghaghị iwetakwa mkpuru oka, na onyinye ihe onunu nke ya na aja ahụ so, tinyere otu mkpi maka aja mmehie. **25** Onye nchujaja ga-ekpuchitere nzuko Izrel niile mmehie ha. A ga-agbagharakwa ha mmehie ha niile, n’ihi na o bu mmehie ha mere na-amaghị ama. Ha e cheela n’ihu Onyenwe anyi aja onyinye nri n’ihi amaghị ama ha ya na aja mmehie. **26** A ga-agbaghara nzuko Izrel niile na ndi obia no n’etiti ha mmehie ha, n’ihi na mmadu ndi a niile akpachaghị anya mehie. **27** “O buru na o bu naani otu onye mehiera na-amaghị ama, o ga-eweta nwa nne ewu gbara otu afọ maka aja mmehie. **28** Onye nchujaja a ga-eji ya chuo aja ikpuchitere onye ahụ na-amaghị ama mehie mmehie ya n’ihu Onyenwe anyi. Mgbe ekpuchichara mmehie ya, a ga-agbaghara onye ahụ. **29** O bu otu iwu a diri onye obula mehiera na-amaghị ama, maobu nwa afọ Izrel, maobu onye obia nke bi n’etiti unu. **30** “Ma onye obula kpacapuru anya mehie, maobu nwa afọ maobu onye obia, nke na-ekwulu Onyenwe anyi, a ga-ebipụ onye di otu a site n’etiti ndi Izrel. **31** N’ihi na ha eledala okwu Onyenwe anyi anya, mehie ihe o nyere n’iwu. A ghaghị bipu onye di otu a, mmehie ha ga-

adikwa ha n'isi." 32 Mgbe umu Izrel no n'ozara, e jidere otu onye n'ime ha ka o na-akpa nku n'ubochi izuike. 33 Ndi huru ya ebe o na-akpa nku duuru ya jekwuru Mosis na Eron na ogbako umu Izrel. 34 Ha tinyere ya n'ulo mkporo n'ihu na o doghi anya ihe e kwesiri ime ya. 35 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Nwoke a ghaghị inwu. Ogbako Izrel niile ga-atu ya nkume n'azu obodo." 36 Ya mere, ogbako ahụ kpopuru ya n'azu obodo jiri nkume tugbuo ya, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. 37 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 38 "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'N'ogbo niile na-abja unu ga-adunye eriri akwa n'onu ala ala uwe unu. Unu ga-eji eriri na-acha anunu anunu dunye ya. 39 Eriri akwa ndi a di n'onu onu uwe unu ga-eme ka unu cheta iwu niile Onyenwe anyi nyere unu. Ka unu rube isi na ha hapu imeru onwe unu site na igbaso ihe ojoo niile na-agu obi unu na anya unu. 40 Mgbe ahụ unu ga-echeta irube isi n'iwu m niile, buru ndi e doro nso nye Chineke unu. 41 Abu m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n'ala Ijpt kpoputa unu ibu Chineke unu. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu."

16 Ugbu a, Kora nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, na ufodu ndi agburu Ruben bu Datan, na Abiram umu Eliab, na On, nwa Pelet nupuru isi 2 bilie imegide Mosis. Ndi so ha bu nari ndi ikom abuo na iri ise, ndi ndu a maara nke oma, ndi so nodu n'ulo nzuko ukwu ndi Izrel. 3 Ha kporo ogbako imegide Mosis na Eron si ha, "Omume unu agafeela okel Ogbako Izrel di nso, onye obula n'ime ha kwa. Onyenwe anyi nonyeere ha. Gini mere unu ji ebuli onwe unu elu karja ogbako Onyenwe anyi?" 4 Mgbe Mosis nuru ihe ndi a ha kwuru, o dara n'ala kpoo ihu ya n'ala. 5 Mgbe ahu, o gwara Kora na ndi niile sonyeere ya, si, "N'ututu echi, Onyenwe anyi ga-eme ka amara ndi bu ndi na onye di nso. O ga-eme ka onye ahụ bjaruo ya nso. Onye o ga-ahoputa ka o ga-emekwa ka o bjaruo ya nso. 6 Lee ihe i ga-eme, Echi gi onwe gi Kora, na ndi niile nonyeere gi, chirinju ihe igu oku, 7 munye ha oku. Tinyekwanu uda na-esi isi uto n'ime ha, were ha bja n'ihu Onyenwe anyi. Onye ahụ Onyenwe anyi hoputara ga-abu onye ahụ di nso. O zuorola unu, unu umu Livayi!" 8 Mgbe ahụ, Mosis gwakwara Kora okwu ozo si ya, "Ugbu a, geenu nti, unu ndi Livayi! 9 O bu ihe di nta n'anya unu na Chineke nke Izrel kewaputara unu site na nzuko ndi Izrel niile, mee ka unu bjaruo ya nso, n'ihu ije ozi n'ulo nzute Onyenwe anyi, nakwa iguzo n'ihu nzuko Izrel niile ijere ha ozi? 10 O kpoatala gi na ndi Livayi ibe gi nso ebe o no. Ugbu a, unu na-achokwa oru nchujaja? 11 O bu Onyenwe anyi ka gi na ndi sonyeere gi gbara izu megide. Onye ka Eron bu unu ji atamu ntamu megide ya?" 12 Mgbe ahụ, Mosis ziri ozi ka a kporo Datan na Abiram, umu ndi ikom Eliab, ma ha siri, "Anyi agaghị abja. 13 O bu na o zurughi gi na i si n'ala Ijpt ebe mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru kpoputa anyi igbuchapu anyi n'ozara a? Ugbu a i chokwara ime onwe gi onyenwe anyi? 14 Nke kachasi nke, i kpoatabeghi anyi n'ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. I nyebeghi anyi ihe nketa ala ubi na ubi vaini. I chorọ igbupusi ndi ikom ndi a mkpuru anya? Anyi agaghị abja!" 15 Mgbe ahụ, oke iwe were Mosis. O kpoakuru Onyenwe anyi si ya, "Anabatakwala aja ha niile! O dibeghi oge m naara ha ihe obula, obuladi otu jinyinya ibu! O nwekwaghi onye obula n'ime ha m mejoro." 16 Mgbe ahụ, Mosis siri Kora, "Echi, gi na ndi na-esonyere gi

ga-aputa bja n'ihu Onyenwe anyi. Eron ga-abjakwa. 17 Nwoke obula ga-eweta ihe igu oku nke ya, tinye ya uda na-esi isi uto, chee ha n'ihu Onyenwe anyi. Ha niile di ihe igu oku nari abuo na iri ise. Gi na Eron ga-ejikwa nke unu bja." 18 Ya mere, nwoke obula wetara ihe igu oku nke ya, munye ya oku, ma tinye ya uda na-esi isi uto. Ha niile guzoro n'onu uzo ulo nzute ahụ, ha na Mosis na Eron. 19 Mgbe Kora kpoatara ndi na-eso ya imegide Mosis na Eron n'ihu onu uzo ulo nzute, ebube Onyenwe anyi putara ihe nye ogbako Izrel niile. 20 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, 21 "Sitenu n'etiti ogbako ndi a puo, ka m bibie ha n'otu ntabi anya." 22 Ma Mosis na Eron dara kpoo ihu n'ala n'ihu Onyenwe anyi rijo ya si, "O Chineke, i bu Chineke nwe ndu mmadu niile, i ga-ewe iwe megide nzuko niile n'ihu mmehie otu onye?" 23 Ma Onyenwe anyi zara Mosis si ya, 24 "Gwa nzuko Izrel niile si ha, 'Wezaganu onwe unu site n'ulo ikwu Kora, Datan na Abiram.'" 25 Mosis biliri jekwuru Datan na Abiram, ndi okenye Izrel sokwa Mosis. 26 Mgbe Mosis ruru n'ebe ahụ, o doro nzuko Izrel aka na nti si, "Ngwa, sinu n'ulo ndi ojoo a wezuga onwe unu. Unu ebitukwala ihe obula bu nke ha aka. Ma o bughi otu a, a ga-agunyeku unu na mmehie ha, lakoo unu na ha n'iyi." 27 Ya mere mmadu niile wezugara onwe ha site n'onmuma ulo ikwu Kora, na Datan na Abiram. Ma Datan na Abiram putara guzoro n'onu uzo ulo ikwu ha, ha onwe ha na ndi nwunye ha niile, na umu ha niile, na umuntakiri ha niile. 28 Mgbe ahụ, Mosis kwuru si, "Ugbu a ka unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi zitere m ime ihe ndi a niile m mere. N'ihu na-emeghi m ha site n'uche nke onwe m. 29 O buru na ndi ikom ndi a anwuo onwu chi ha, bu udi nleta nke diri mmadu obula, mgbe ahụ, matanu na o bughi Onyenwe anyi zitere m. 30 Ma o buru na Onyenwe anyi emee ihe ohruru di ihe, mee ka ala meghee onu ya, lodaa ndi a niile, na ihe niile bu nke ha, si otu a mee ka ha rida n'ala ili na ndu, mgbe ahụ, unu ga-amata na ndi ikom ndi a eledala Onyenwe anyi anya." (Sheol h7585) 31 Mgbe Mosis kpu okwu a n'onu ya, lee ala ahụ Kora, na Datan, na Abiram, na ndi ezinaulo ha niile guzo n'elu ya kewara abuo n'otu ntabi anya ahụ, 32 ala ahụ meghere onu ya, loo ha, na ezinaulo ha niile, na ndi ahụ niile so Kora, na ihe niile ha nwere. 33 Ha niile ridaruru n'ala ndi nwuru anwu na ndu. Ala ahụ kpuchikwara ha niile, si otu a mee ka ha laa n'iyi. (Sheol h7585) 34 Ndi Izrel niile no ha gburugburu gbara oso, mgbe ha tiri mkpu akwa, na-asị, "Ala na-agakwa iloda anyi." 35 Mgbe ahụ, oku si n'ebe Onyenwe anyi no dara, rechapu nari mmadu abuo na iri ise ndi ahụ na-enye onyinye aja nsure oku na-esi isi uto. 36 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 37 "Gwa Elieza nwa Eron, onye nchujaja, ka o site n'oku ahụ weputa ihe igu oku ndi ahụ niile n'ihu na ha di nso. O ga-ekposakwa icheku oku niile n'akuku niile. 38 Ha bu ihe igu oku nke ndi ikom sitere na mmehie ha tufuo ndu ha. Ka etipia ihe igu oku ndi ahụ. Mee ha ka ha ghoo ihe sara mbara nke a ga-eji machite ebe ichu aja, n'ihu na e chere ha n'ihu Onyenwe anyi, ha aghoola ihe di nso. Ka ha buru ihe iribama nye ndi Izrel niile." 39 Ya mere Elieza, onye nchujaja, chikotara ihe igu oku bronzi ndi ahụ nke ndi ahụ a kporo oku wetara, tipja ha, mee ka ha ghoo ihe sara mbara e ji ekpuchi ebe ichu aja, 40 dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu site n'onu Mosis. Ka o buru ihe ncheta nye ndi Izrel niile na onye mba ozo a na-enyeghi ike, nke na-esiteghi n'agburu Eron, ekwesighi ibjaru Onyenwe anyi nso isure aja nsure oku

nye ya, ka ihe mere Kora na ndị sonyere ya ghara ime ha. **41** Ma n'ụtụtụ echi ya, nzukọ Izrel niile malitere itamu ntamu megide Mosis na Eron sị, "Unu egbuchaala ndị nke Onyenwe anyi." **42** Ma mgbe ogbakọ Izrel zukọtara imegide Mosis na Eron, mgbe ha chere ihu n'ụlọ nzute, na mberede, igwe ojii kpuchiri ụlọ nzute ahụ, ebube Onyenwe anyi pụtakwara ihe. **43** Mgbe ahụ, Mosis na Eron gara n'ihu ụlọ nzute ahụ. **44** Ma Onyenwe anyi gwara Mosis sị, **45** "Sinu n'etiti ogbakọ a pụọ ka m bibie ha n'otu ntabi anya." Ha dara kpuo ihu n'ala. **46** Mgbe ahụ, Mosis sịrị Eron, "Ngwa, were ihe igụ oku ma site n'ebe ichu aja gunye ya oku. Tinye ya ụda na-esi isi ụtọ. Burukwa ya gaa ngwangwa n'etiti nzukọ Izrel ka i kpuchiere ha mmehie ha, n'ihì na iwe oku Onyenwe anyi adakwasịla ha. Nrja nrja na-efe efe amalitekwalari ibibi ha." **47** Eron mere dika Mosis kwuru. O mere ngwangwa gbaba n'etiti ndi Izrel n'ihì na nrja nrja ahụ ebidola n'ezie idakwasị ha. Eron mụnyere ụda na-esi isi ụtọ ahụ oku, si otu ahụ kpuchiere ha mmehie ha niile. **48** O guzokwara n'etiti ndi ndu na ndi nwuru anwu tutu ihe otiti ahụ akwusị. **49** Ma ihe otiti ahụ egbuolarị puku mmadụ iri, puku anọ na narị asaa. A gunyeghi ndi niile ahụ so Kora nwụọ n'ụbọchi gara aga. **50** Mgbe ahụ, Eron laghachikwutere Mosis n'onye ụzọ ụlọ nzute ahụ, n'ihì na nrja nrja ahụ na-efe efe akwusịla.

17 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu, sitekwa n'aka ha nata mkpanaka iri na abuo otu mkpanaka n'isi onyendu nke ebo obula. Dekwasị aha onyendu obula n'ahụ mkpanaka nke ya. **3** Ma n'elu mkpanaka Livayj dekwasị aha Eron. A ga-enwe otu mkpanaka maka onyendu ebo obula. **4** Tinye mkpanaka ndi a niile n'ime ulo nzute, n'ihu lhe Ama ahụ, ebe m na-ezute gi. **5** Mkpanaka nke onye ahụ m hoputara ga-ama ifuru ndu. M gawezugakwa ntamu niile nke ndi Izrel site n'ebe m no, bu nke ha na-atamu megide unu." **6** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu ndi a. Ndi ndu ha nyere ya mkpanaka iri na abuo, otu mkpanaka n'isi otu onyeisi maka onyeisi ebo ha n'otu n'otu. Mkpanaka Eron dikwa n'etiti nke ha. **7** Mosis chiri ndi ha niile dozie ha n'ihu Onyenwe anyi n'ime ime ulo nzute lhe Ama ahụ. **8** N'echi ya, Mosis banyere n'ulo nzute lhe Ama ahụ choputa na o bughị naani na mkpanaka Eron, onye nochitere anya ebo Livayj, amaala ifuru, kama na o waala okoko ma mjakwa mkpuru osisi chara acha a na-akpo alumond. **9** Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyi weputa mkpanaka ndi ahụ niile gosi ha ndi Izrel niile. Ha huru ha, ma nwoke obula weghachiri mkpara osisi nke ya. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis sị, "Tinye mkpanaka Eron n'ihu lhe Ama ahụ, ka o digide n'ebe ahụ dika ihe ama nye ndi nnuwu isi. Nke a game ka ntamu ndi a megide m kwusi, ka ha ghara inwu." **11** Ya mere, Mosis mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **12** Ma ndi Izrel zara Mosis sị ya, "Ndi nwuru anwu ka anyi bu! Ofufu ka anyi furu. N'ezie anyi bu ndi furu efu. **13** Onye obula bjaruru nso ebe obibi Onyenwe anyi ga-anwu. Anyi niile ga-anwu?"

18 Onyenwe anyi gwara Eron sị, "Gi, na umu gi ndi ikom gi, na ezinaulo nna gi ga-ebu ahuhu ajo omume metutara ebe nso ahụ. Gi na umu gi ndi ikom naani ka o di n'aka isa ajuju ihe ojoo obula banyere oru nchujaja. **2** Site n'ebo unu kpobata umunna gi ndi Livayj ka ha sonyere gi ma nyere gi aka mgbe gi na umu gi ndi ikom na-eje ozi n'ulo nzute lhe

Ama. **3** Ha ga-anọ gi n'okpuru ije ozi niile n'ulo nzute, ma ha agaghị abjuru nso ngwongwo e ji choọ ebe nso ahụ mma, maobu n'ebe ichu aja. Ma o bughị otu a, gi na ha ga-anwu. **4** Ha ka o diri, isonye gi n'ileketa ulo ikwu ahụ, ya bu, ihe niile metutara ulo ikwu anya. O nweghi onye ozo nke ga-abia nso ebe i no. **5** "Gi ka o diri ileketa ihe niile metutara ebe nso ahụ, na ebe ichu aja ahụ, ka oke iwe Onyenwe anyi ghara idakwasị onye obula n'ala Izrel ozo. **6** Mu onwe m ahoputala umunna gi ndi Livayj site n'etiti ndi Izrel, were ha nye gi dika onyinye, ka ha buru ndi e doro nso nye Onyenwe anyi maka iru oru ulo nzute. **7** Ma o bu naani gi, na umu gi ndi ikom, ga-aga ozi dika ndi nchujaja, ozi metutara ebe ichu aja, na ihe niile di n'azu akwa mgbochi ahụ. Ana m enye gi oru nchujaja dika onyinye. Onye obula ozo biara nso ebe nso ahụ ga-anwu." **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Eron okwu sị ya, "Mu onwe m emeela gi onye nleketa onyinye niile a na-eche n'ihu m, onyinye niile di nso nke umu Izrel wetara m ka m na-enye gi na umu gi ndi ikom dika oke ruuru unu site n'ukpuru ebighi ebi. **9** Unu ga-enwere akuku aja ahụ kachasi nso nke a na-edopu iche site n'oku. Site n'onyinye niile nke a na-ewetara m, bu onyinye mkpuru oka maobu aja mmehie maobu aja ikpe omuma, ndi ahụ a na-edopu iche dika ihe kachasi nso, ha ga-abu oke gi na umu gi ndi ikom. **10** A ga-eri ha dika ihe dikariri nso. Nwa nwoke obula ga-eri ya. Unu gaghị ha dika ihe di nso. **11** "Nke a bukwa nke gi: lhe obula nke ewezugara site n'onyinye nke aja mfufe niile nke ndi Izrel wetara. Mu onwe m na-ewere nke a nye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke unu n'ukpuru ebighi ebi. Onye obula nke dooro onwe ya ocha n'ezinaulo nwere ike iri ya. **12** "Ana m enye gi mmanu oliv nke kachasi mma, na mmanya ohuru nke kachasi mma na oka, bu mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ha na-ewetara Onyenwe anyi. **13** Mkpuru mbu nke ihe niile di n'ala nke ha na-ewebatara Onyenwe anyi, ga-abu nke gi. Onye obula nke di ocha n'ezinaulo unu nwere ike iso rie ya. **14** "lhe niile e doro nso n'ala Izrel niile nye Onyenwe anyi bu nke gi. **15** lhe niile e bu ụzọ mụọ, ma mmadụ ma anụ ụlọ, nke e nyere Onyenwe anyi dika onyinye, bu nke gi. Ma unu aghaghị igbara umu ndi ikom niile e bu ụzọ mụọ, na umu oke anụ ụlọ niile e bu ụzọ mụọ ndi na-adighi ocha. **16** Mgbe ha di otu onwa, a ga-eji shekel olaocha ise, n'usoro shekel ebe nso, nke bu iri ihe otutu gera abuo gbaputa ha. **17** "Ma a gaghị agbara nwa ehi mbu, maobu nwa aturu mbu maobu nwa ewu mbu. Ha di nso. Fesa obara ha n'elu ebe ichu aja ahụ, ma kpoo abuba ha oku dika onyinye e nyere site n'oku, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. **18** Ozu anu ndi a niile e gburu ga-abu nke gi, dika obi anu na apata ukwu aka nri anu nke aja mfufe a na-eche n'ihu Onyenwe anyi n'ebe ichu aja si buru nke gi. **19** lhe obula e dopuru iche site n'onyinye nso niile umu Izrel chere n'ihu Onyenwe anyi ka m na-enye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke ruuru unu n'ukpuru ebighi ebi. O bu ogbugba ndu nnu ebighi ebi n'ihu Onyenwe anyi nye gi na umu umu gi." **20** Onyenwe anyi gwara Eron okwu sị ya, "Unu agaghị enwe ihe nketa nke ala, a gaghị ekenyekwa unu ala obula n'ala Izrel niile. N'ihì na mu onwe m bu oke na ihe nketa unu nwere n'etiti umu Izrel. **21** "Enyela m ndi Livayj, onyinye otu ụzọ n'uzo iri ahụ umu Izrel niile na-akwubatara m. Nke a bu ihe nketa ha n'ihì oru ha na-arụ n'ulo nzute. **22** Site ugbo a gaa n'ihu, o nweghi onye Izrel obula kwesiri ibia nso ulo nzute

ahụ, ka ha ghara iwetara onwe ha ikpe omuma, mmehie na onwu. **23** O bu naanị umu Livayi ga-arụ ọrụ n'ụlọ nzute ahụ. Ha ka o dirị ibu ahụhụ ajọ omume obula banyere ejezighi ozi nke ụlọ nzute. Ụkpuru a ga-adị ebighi ebi ruo ogbo niile di n'ihu. Ndị Livayi agaghị enwe ihe nketa nke aka ha n'etiti umu Izrel. **24** Kama, enyela m ndi Livayi onyine otu uzo n'ime ụzọ iri ahụ niile ndi Izrel na-ewetara Onyenwe anyi ka o buru ihe nketa ha. O bu nke a mere m ji kwuo si, 'Ha agaghị enweta ihe nketa n'etiti umu Izrel.'" **25** Onyenwe anyi gwakwara Mosis okwu si, **26** "Gwa ndi Livayi okwu si, 'Mgbe unu si n'aka umu Izrel nata onyinye otu uzo n'ime ụzọ iri ahụ m nyere unu dika ihe nketa, unu aghaghị isite n'onyinye ahụ nye otu uzo n'ime ụzọ iri dika onyinye nye Onyenwe anyi. **27** A ga-agụ onyinye unu wetara dika o bu onyinye oka unu si n'ebe izocha oka weta, maobu dika mmanya unu si n'ebe izocha mmanya weta. **28** N'uzo di otu a, unu onwe unu ga-eche onyinye unu n'ihu Onyenwe anyi site n'onyinye otu uzo n'ime ụzọ iri unu si n'aka umu Izrel nata. Site n'onyinye ndi a unu natara, unu ga-ene Eron onye nchujaja onyinye ahụ ruuru Onyenwe anyi. **29** Onyinye unu ga-ene dika nke ruuru Onyenwe anyi ga-abu akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, na ndi kachasi idi nso.' **30** "Gwa ndi Livayi okwu si ha, 'Mgbe unu wetara akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, a ga-agunyere unu ya dika a ga-asị na o bu onyinye unu si n'ebe izocha oka, na n'ebe izocha mmanya vaini unu weta. **31** Unu na ezinaulo unu nwere ike iri ndi foduru n'ulo unu, maobu n'ebe obula masiri unu, n'ihu na ha bu ugwo ọrụ unu n'ihu ozi niile unu jere n'ulo nzute. **32** Ikpe omuma agaghị adiri unu mgbe unu na-eri ya ma o buru na unu chere onyinye ndi ahụ kachasi mma n'ihu Onyenwe anyi. Ma kpachapuru anya hu na unu e merughị onyinye ndi a di nso umu Izrel webatara. O buru na unu emee nke a, unu ga-anwu.'" "

19 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si ha, **2** "Ndi a bu ukpuru di n'iwu ahụ Onyenwe anyi nyere. Gwa umu Izrel ka ha wetara gi nwa nne ehi na-acha uhie uhie nke na-enweghi ntupo, na nke udo yoku na-agabeghi n'olu ya. **3** Nye ya Elieza onye nchujaja, ka o kpuru ya puo n'azu ogige, ebe otu onye ga-egbu ya mgbe o no na-ele ya anya. **4** Elieza bu onye nchujaja ga-aruru ufodu n'ime obara ya na mkpisiaka ya, fesa ya na ncherita ihu ulo nzute ahụ ugboro asaa. **5** Mgbe ahụ, onye ozo ga-akpo nwa nne ehi ahụ oku mgbe Elieza nokwa na-ele ya anya. O ga-akpo akpukpo ya, anu ya, obara na mgbirj afọ ya oku. **6** Onye nchujaja ga-ewere osisi sida, na osisi hisop, na ogho uhie, tuba ha n'etiti ebe ahụ a kporo nwa nne ehi ahụ oku. **7** Emesija, onye nchujaja ahụ ga-asacha uwe niile o yi; sakwaa ahụ ya. O ga-aloghachikwa azu n'ime ogige ahụ ebe o ga-anọ dika onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi. **8** Onye ahụ kporo nwa ehi ahụ oku aghaghị isa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya. O ga-anokwa onodu onye na-adighi ocha ruo anyasi. **9** "Mgbe ahụ, onye nke di ocha, ga-ekpokota ntụ ozu nwa nne ehi ahụ, wunye ya n'ebe di ocha n'azu ogige ahụ. Ebe ahụ ka nzuko Izrel ga-ebebe ya maka ikporo wunye na mmiri e ji asachapu adighi ocha. O bu maka nsacha puo na mmehie. **10** Ma onye ahụ ga-ekpokota ntụ nsure oku nwa nne ehi ahụ aghaghị isa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya, nokwaa dika onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi. Iwu a ga-adigidere ndi Izrel na ndi obia binyere ha site n'ogbo ruo n'ogbo. **11** "Onye obula meturu ozu mmadu aka ga-abu onye na-adighi ocha

ubochi asaa. **12** Ha aghaghị iji mmiri e ji asachapu adighi ocha saa ahụ ha n'ubochi nke ato na n'ubochi nke asaa. Mgbe ahụ, ha ga-adi ocha. Ma o buru na ha asaghị ahụ ha n'ubochi nke ato nakwa n'ubochi nke asaa, ha ga-anogide buru ndi na-adighi ocha o buladi mgbe ubochi asaa ahụ gafesiri. **13** Onye obula meturu ozu mmadu aka ma o saghi ahụ ya dika usoro a si di, o merula ebe nso Onyenwe anyi. A ga-ewezuga onye di otu a site n'etiti ndi Izrel. Ebe o bu na a wusaghi ya mmiri nsacha ahụ; o ga-anogide buru onye na-adighi ocha. **14** "Mgbe mmadu nwuru n'ulo ikwu, ndi a ga-abu iwu unu ga-eso. Ndi no n'ime ulo ikwu ahụ mgbe o nwuru na onye obula banyere n'ulo ikwu ahụ, ga-abu ndi na-adighi ocha ubochi asaa. **15** Ihe obula nke ghere oghe, nke na-enweghi ihe mkpuchi eriri e ji kechie elu ya, ga-abu ihe na-adighi ocha. **16** "Onye gara n'ohia metu onye e gburu n'agha aka, maobu onye nwuru n'uzo ozo di iche, ma o bukwanu metu okpuku, maobu ili onye nwuru anwu aka, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa. **17** "Ma banyere onye ahụ na-adighi ocha, kporo ntụ site n'ime aja mmehie ahụ a kporo oku, tine ya n'ime ite, wukwasi ya mmiri e si n'iji na-eru eru kute. **18** Mgbe ahụ, nwoke nke no n'onodu idi ocha ga-ewere ufodu hisop, denye ya na mmiri ahụ fesaa ya n'ime ulo ikwu ahụ, na ngwongwo niile e ji dozie ulo ahụ, na ndi mmadu no n'ebe ahụ. O ga-efesakwa ya n'ahụ onye obula meturu okpuku, maobu onye e gburu egbu, maobu onye nwuru anwu ma o bukwanu ili aka. **19** Nwoke ahụ di ocha ga-efesakwa ndi ahụ ruru aru n'ubochi nke ato na n'ubochi nke asaa. N'ubochi nke asaa ka o ga-eme ka ha di ocha. Ndi ahụ a na-edo ocha ga-asa uwe ha mmiri, saa ahụ ha, n'uhuruchi ubochi ahụ ka ha ga-adi ocha. **20** Ma o buru na ndi ahụ meruru onwe ha e doghi onwe ha ocha, aghaghị iwepu ha site n'etiti ogbako Izrel. N'ihu na ha meruru ebe nso Onyenwe anyi. E fesakwaghi ha mmiri nke idi ocha n'ahụ, nke mere na ha adighi ocha. **21** Nke a bu ukpuru ga-adigide mgbe ebighi ebi. "Nwoke ahụ na-efesa mmiri ahụ e ji edo mmadu ocha, aghaghị isacha uwe ya niile. Onye obula meturu mmiri nke idi ocha ahụ aka, ga-abu onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi. **22** Ihe obula kwa onye na-adighi ocha meturu aka, ga-agho ihe na-adighi ocha, onye obula metukwara ya aka ga-abu onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi."

20 Umụ Izrel, bu nzuko ahụ niile rutere n'ozara Zin n'onwa nke mbu. Ha manyere ulo ha na Kadesh. O bukwa n'ebe ahụ ka Miriam nwuru. E lie ya. **2** Ma mmiri onuhu adighi nye ndi nzuko ahụ. Ya mere na ha gbakotara imegide Mosis na Eron. **3** Ha sesiri Mosis okwu si, "O gaara akara anyi mma ma a si na anyi nwuru mgbe umunna anyi nwuru n'ihu Onyenwe anyi. **4** Gini mere i ji kpobata ogbako nke Onyenwe anyi n'ime ozara a, ime ka anyi na anu ulo anyi niile nwuo n'ebe a? **5** Gini mere i ji si n'ala Ijipt kpoputa anyi, kpobata anyi n'ebe ojoo a? O nweghi mkpuru oghigha maobu fig, enweghi mkpuru vaini maobu mkpuru pomegranet. O dighi mmiri di nke ha ga-anu." **6** Mosis na Eron si n'ebe ogbako ahụ no tugharja gaa n'onu ụzọ ụlọ nzute, daa kpoo ihu ha n'ala. E mee ka ha hu ebube Onyenwe anyi anya. **7** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **8** "Were mkpara ahụ, gi na nwanne gi Eron kpokota nzuko Izrel niile. Gwa nkume ahụ okwu n'ihu ha, o ga-asoputa mmiri ya. Unu ga-eme ka mmiri si na nkume ahụ soputa nye ogbako ahụ, ka ha na igwe anu ulo ha, huo

mmiri.” **9** Ya mere Mosis sitere n’ihu Onyenwe anyị weere mkpara ahụ dika iwu Onyenwe anyị nyere ya si dị. **10** Emesia, Mosis na Eron kpọkọtara ụmụ Izrel niile n’ihu nkume ahụ. Mgbe ha bjaruru nso, Mosis gwara ha okwu si ha, “Geenụ nti unu ndị nnuwu isi! Ọ bụ site na nkume a ka anyị ga-enye unu mmiri?” **11** Mgbe ahụ Mosis weliri aka ya elu jiri mkpara ahụ tie nkume ahụ ugboro abụọ. Mmiri sitere na ya sọputa. Ọgbakọ Izrel niile na igwe anụ ụlọ ha ńukwara mmiri. **12** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu si, “Ebe ọ bụ na unu juru ikwenye n’okwu m, jukwa ido m nso n’ihu ndị Izrel niile, unu agaghị edubata ọgbakọ ndị a n’ala ahụ m na-aga inye ha.” **13** A kpọrọ ebe ahụ mmiri Meriba, n’ihi na ọ bụ n’ebe ahụ ka Izrel wesoro Onyenwe anyị iwe. O gosikwara ha idi nso ya. **14** Mosis sitere n’ozara Kadesh, zipu ndị ozi ka ha gakwuru eze Edom, si ya, “Otu a ka nwanne gị bụ Izrel na-ekwu: I nula akukọ ihe nhuju anya niile dakwasiri anyị. **15** Nna anyị gara biri n’ala Ijipt. Anyị biri n’ebe ahụ otutu afọ. Ndị Ijipt mekpara anyị na nna nna anyị ha ahụ. **16** Ma mgbe anyị tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, ọ nuru akwa anyị, zitere anyị mmuọ ozi ya, onye duputara anyị site n’ala Ijipt. “Ugbu a, anyị nọ na Kadesh obodo dị nso n’oke ala gi. **17** Biko kwere ka anyị si n’ala gi gafee. Anyị ga-akpachara anya hụ na anyị esiteghị n’ubi ihe okukọ gi maobu n’ubi vajin gi gafee. Anyị agaghị anụ mmiri obula site n’olulu mmiri gi. Anyị ga-anogide naanị n’okporoụzọ eze. Anyị agaghị ahapu ya, chee ihu akukọ aka nri maobu aka ekpe, tutu ruo mgbe anyị gafechara oke ala gi.” **18** Ma eze Edom zara si, “Unu amanyela ukwu; ọ buru na unu anwaa anwa bata n’ala m, aga m eji ndị agha m zute unu.” **19** Ma ndị Izrel zara ozi o ziri si ya, “Ọ bụ naanị n’okporoụzọ ka anyị ga-esi gafee. Ọ buru na anyị maobu anụ ụlọ anyị a n’ụzọ mmiri di n’ala gi, anyị ga-akwu ọnuahia ya. Naanị mkpa anyị bụ igafe. Ọ dighi ihe ozo anyị choro.” **20** Ma eze Edom anaghị nti, ọ gwaghere ha onu si, “Unu agaghị esite n’ala gabiga.” Edom chikotara otutu ndị agha di ike duru ha puo iga izute ha. **21** Ebe ọ bụ na ndi Edom ekweghi ka ndi Izrel si n’oke ala ha gafee, ndi Izrel tughariri azu hapu isi ụzo ahụ. **22** Ọgbakọ Izrel niile sitere na Kadesh bulie ije gagide rute n’ugwu Hor. **23** N’ugwu Hor, n’oke ala Edom, Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu si ha, **24** “Oge eruola mgbe Eron ga-anwu. Ọ gaghị abanye n’ala ahụ m nyere ụmụ Izrel, n’ihi na unu abuo nupuru isi n’iwu m na mmiri Meriba. **25** Ugbu a, kporo Eron na nwa ya nwoke Elieza, duru ha gaa n’ugwu Hor. **26** N’ebe ahụ ka i ga-eyipu Eron uwe onye nchajaja o yi, yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke. Ọ bukwa n’ebe ahụ ka Eron ga-anọ nwuo.” **27** Ya mere Mosis mere dika Onyenwe anyị nyere ya iwu. Ha ato rigoro n’ugwu Hor mgbe nzuo Izrel niile no na-ele ha anya. **28** Mgbe ha ruru n’elu ugwu ahụ, Mosis yipuru Eron uwe onye nchajaja ya yikwasị ha nwa ya nwoke Elieza. Eron nokwa n’ebe ahụ, n’elu ugwu ahụ nwuo. Emesia, Mosis na Elieza tughariri site n’ugwu ahụ loghachi. **29** Mgbe ọgbakọ Izrel nuru ihe banyere onwu Eron ha ruru ujụ n’ihi ya iri ubochi atọ.

21 Mgbe eze Kenan, bụ Arad, onye bi na Negev nuru na ndi Izrel na-agbaso ụzo ahụ na-aga obodo Atarim, ọ chikotara ndi agha ya, pukwuru ndi Izrel, luso ha agha. Ọ dotara ufodu n’ime ha n’agha. **2** Mgbe ahụ, ndi Izrel kwere Onyenwe anyi nkwa si, “Ọ buru na i ga-enyere anyi aka imeri eze Arad na ndi ya, anyi ga-ebibi obodo ha niile kpmkpm.”

3 Onyenwe anyi nara nti n’ariri ha, nyere ha aka imeri ndi Kenan ahụ. Mgbe ahụ, umu Izrel bibiri obodo ha niile, na ndi niile bi n’ime ya. Ya mere, aha a kporo ebe ahụ niile bu Homa. **4** Mgbe ahụ, umu Izrel sitere n’ugwu Hor bilie ije ha, si ụzo gwara Osimiri Uhie, ka ha nwee ike gaa gburugburu ala ndi Edom. Ma ndi Izrel enweghi ntachiobi oge niile ha no n’ije a. **5** Ha kwuru okwu megide Chineke na Mosis si, “Gini mere i ji site n’ala Ijipt kpopta anyi ka anyi nwusia n’ozara a? Lee na nri obula adighi n’ebe a, mmiri onunu adighikwa, ike iri mana a na-enweghi isi agwakwala anyi.” **6** Ya mere, Onyenwe anyi zitere agwo ojoo na-ata ata n’etiti ha. Agwo ndi a tagbukwara otutu n’ime umu Izrel. **7** Mgbe ahụ, ndi Izrel bjakwutere Mosis si ya, “Anyi emehiela, n’ihi na anyi ekwuluola Onyenwe anyi, kwulukwaa gi onwe gi. Biko rjoro anyi Onyenwe anyi ka o wezugara anyi agwo ojoo ndi a.” Mosis rjoro ariri n’ihi ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Kpuo otu agwo yiri agwo ndi a. Kwuba ya n’onu ogologo osisi nke i ga-amanye n’ala ebe mma du niile ga-ahu ya anya. Onye obula agwo ojoo a tara ga-adi ndu ma o buru na ọ ga-ewelite anya ya elu lekwasị agwo ahụ i kwubara n’elu osisi ahụ.” **9** Ya mere, Mosis ji bronzu kpata agwo yiri otu n’ime agwo ndi ahụ, tinye ya n’onu osisi di ogologo. Onye obula kwa agwo ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwo bronzu ahụ anya, dikwara ndu. **10** Umu Izrel biliri njem, manye ulo ikwu ha na Obot. **11** Ha sikwa n’Obot bilie njem, maa ulo ikwu ha na Iye Abarim, n’ozara ahụ nke chere ihu n’obodo Moab, n’uzo onwu anyanwu. **12** Ha si n’ebe ahụ bilie njem, manye ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Zered. **13** Ha sitekwara n’ebe ahụ bilie njem, maa ulo ikwu ha n’ofe iyi Anon nke di n’ozara ruru n’oke ala ndi Amorait. Iyi Anon bu oke ala Moab, n’etiti ndi Moab na ndi Amorait. **14** N’ihi nke a, n’Akukwo Agha di iche iche nke Onyenwe anyi na-asị, “Waheb n’ime Sufa ya na ndagwurugwu niile Anon **15** na mgbadata ndagwurugwu ndi ahụ nke gbasapuru ruo n’ebe Ar di, nke togboro n’oke ala Moab.” **16** Mgbe ahụ, umu Izrel niile biliri njem bjarute Bja bu n’olulu mmiri ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis iwu si, “Kpokotaa ndi Izrel niile, n’ihi na m na-aga inye ha mmiri.” **17** Mgbe ahụ, umu Izrel buru abụ a. “Soputa gi olulu mmiri! Bunu abụ banyere mmiri a! **18** Olulu mmiri umu ndi eze gwuru nke ndi ndu anyi doziri. Mkpara eze ha na mkpara ha, ka ha ji gwuo ya.” Emesia, ha hapuru ozara ahụ, gaa n’ihu ruo n’obodo Matana. **19** Ha si Matana jeru Nahaliel, si Nahaliel jeru Bamot. **20** Sitekwa Bamot rute na ndagwurugwu ahụ di n’ohia Moab, ruo n’ugwu Piga, nke chere ihu n’ala ahụ togboro n’efu. **21** Ndị Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Saihon, eze ndi Amorait, si ya, **22** “Biko, kwere ka anyi site n’obodo gi gafee. Anyi agaghị atughari banye n’ime ala ubi gi maobu n’ubi vajin, maobu nuo mmiri site n’olulu mmiri obula di n’ala gi. Anyi ga-eje n’okporoụzọ eze tutu ruo mgbe anyi ga-agabiga oke ala gi.” **23** Ma Saihon ekweghi na umu Izrel ga-esi n’oke ala ya gafee. Ọ chikotara ndi agha ya niile, zopu ije ibu agha megide ndi Izrel n’ime ozara ahụ. Mgbe o rutere Jehaz, ọ luso Izrel agha. **24** Ma Izrel jiri mma agha gbuo ya. Nwetara onwe ha ala ya, site n’iyi Anon ruo n’iyi Jabok, gamiekwa rute n’oke ala ha na ndi Anon, ha kwusiri n’ihi n’oke ala ndi Anon siri ike karja. **25** Ndị Izrel lughuru obodo niile nke ndi Amorait bichie n’ime ha, tinyere Heshbon na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **26** Heshbon bu isi obodo Saihon, eze ndi Amorait onye busoro

eze naara achi Moab agha dōta ala ya niile n'agha ruo Anon. 27 O bu nke a mere ndi na-arō abụ ji kwuo si, "Bia na Heshbon ka e wukwaa ya, ka e mee ka isi obodo eze Saihōn guzosie ike. 28 "N'ihī na oku esitela na Heshbon puo. Ire oku esitela n'obodo ukwu Saihōn, rechapu obodo Ar, nke di na Moab, ndi nwe ebe niile di elu nke Anon. 29 Ahuhu diri gi Moab! Ndi a lara n'iyi ka unu bu, unu ndi Kemosh. Umu ya ndi ikom aghoala ndi na-enweghi ebe obibi. A dotala umu ndi inyom n'agha, nye Saihōn eze ndi Amorait. 30 "Ma anyi ebibiela ha, bibie Heshbon ruo rij na Dibon, bibie ha ruo Nofa, ruokwa rij Medeba." 31 Ya mere, umu Izrel bichiri n'ala ndi Amorait. 32 Emesja, Mosis zipuru ndi nnyoputa ka ha ga nyochaa Jeza. Umu Izrel tigburu obodo niile di gburugburu ya chupukwa ndi Amorait bi n'ebe ahụ. 33 Mgbe ahu, ha chighariri gbagoo n'uzo gawara Bashan. Ma Og, eze Bashan, na ndi agha ya niile biliri chirī agha puo izute ha na Edrei. 34 Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, "Atula ya egwu n'ihī na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Saihōn eze ndi Amorait onyeisi obodo ya bu Heshbon." 35 Ya mere, ha gburu ya, tinyere umu ya na ndi agha ya niile, na-ahapughi onye obula ndu nye ha. Ha nwetakwara ala ha, biri n'ime ya.

22 Ndi Izrel biliri njem bjarute n'obosara ala Moab. Manye ulo ikwu ha n'akuku Jordan ebe chere ihu n'obodo Jeriko. 2 Ma Balak nwa Zipoa ahulari ihe niile Izrel mere ndi Amorait. 3 Oke ujo jidere ndi Moab n'ihī na ndi Izrel di otutu. N'ezie, oke ujo di ukwuu jidere ndi Moab n'ihī umu Izrel. 4 Ndi Moab jekwuru ndi okene Midia si ha, "Igwē mmadu ndi a ga-erichapu ihe niile gbara anyi gburugburu. Ha ga-eripia ha dika ehi si erichapu ahijia ndu di n'ala." Ya mere, Balak nwa Zipoa, onye bu eze ndi Moab n'oge ahụ, 5 zigara ndi ozi ya ka ha jekwuru Belam, nwa Beoa onye bi n'obodo ya bu Petoa, nke di nso n'iyi ukwu Yufretis. O ziri ya si, "Lee otu ndi sitere n'Ijiputa puta. Lee ka ha si kpuchie elu ala; ugbu a, ha bi n'akuku m. 6 Ugbu a, bia ka i buoro m ha onu, n'ihī na ha di ike karja m. Ma eleghi anya aga m enwe ike merie ha, ma chupukwa ha site n'ala m. N'ihī na amaara m na ndi obula i goziri bu ndi a goziri agozi, ndi obula i buru onu ga-anogide buru ndi a buru onu." 7 Ndi ozi o zigara bu ndi okene obodo Moab na Midia. Ha ji ego ijuta ase n'aka ha. Mgbe ha ruru, ha ziri Belam ozi Balak ziri. 8 Belam gwara ha okwu si, "Nodunu n'ebe a n'abalj a. Aga m ewetara unu osisa obula Onyenwe anyi nyere m." Ya mere, ndi ozi ahụ si Moab onyeere ya. 9 N'abalj ahụ, Chineke bjakwutere Belam juo ya si, "Ndi ikom ndi a bjara ileta gi, ha bu ndi ole?" 10 Belam sirj Chineke, "Balak nwa Zipoa eze Moab zitere m ozi si m, 11 'Otu ndi esitela n'ala Ijiputa puta, ndi di ukwu n'onuogugu. Achoro m ka i bia buoro m ha onu. Ma eleghi anya aga m enwe ike luso ha agha, ma chupukwa ha." 12 Ma Chineke sirj Belam, "Esola ha aga! I gaghi abu ndi a onu, n'ihī na ha bu ndi a goziri agozi." 13 Mgbe chi boro, Belam biliri gwa ndi ozi Balak si ha, "Laghachinu n'obodo unu n'ihī na Onyenwe anyi ekweghi ka m soro unu." 14 Ya mere, ndi ozi Moab laghachikwuru Balak gwa ya si, "Belam juru iso anyi loghachi." 15 Balak nwara ike ya ozo. N'oge a, o zipuru umu eze ndi di otutu na ndi a maara aha ha karja ndi mbu. 16 Ha jiri ozi a bjakwute Belam si ya, "Ihe a ka Balak nwa Zipoa si anyi zie gi, O si gi ekwela ka ihe obula gbochie gi ibjakwute m. 17 N'ihī na aghaghi

isopuru gi n'ebe o di ukwu m, mekwaa ihe obula i si m mee. Naanji bia ka i buoro m ndi a onu." 18 Ma Belam zaghachiri si, "O buru na Balak enye m uloze ya nke juputara n'olaocha na olaedo, apughi m ime ihe obula di ukwu maobu nke nta igabiga iwu Onyenwe anyi bu Chineke m. 19 Ma otu o di, nonu ka chi boro dika ndi ozo ahụ mere ka m nwee ike choputa ma o di ihe Onyenwe anyi ga-atukwasi n'ihe o kwuru na mbu." 20 N'abalj ahụ, Chineke gwara Belam okwu si ya, "Ebe o bu na ndi a bjara ikpo gi oku, bilie soro ha gaa, kama jikere ikwu naanji okwu m ga-etinye gi n'onu." 21 Ya mere, mgbe chi echi ya boro, Belam rigoro n'elu inyinya ibu ya soro umu eze Moab gaa. 22 Ma iwe were Chineke n'ihī na o na-aga, ma mmuo ozi Onyenwe anyi guzochiri uzo igbochi ya. Belam na ndi odibo ya abuo no na-elu inyinya ibu ya. 23 Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi ka o guzochiri n'uzo, jide mma a miputara amiputa n'aka ya, inyinya ibu ahụ chighariri onwe ya hapu okporozo, tinye isi n'ohja. Ma Belam tiri ya ihe ichughachi ya n'uzo. 24 N'oge a, mmuo ozi Onyenwe anyi guzochiri n'uzo di warawara, nke di n'etiti mgbidi ogige ubi vainj abuo. 25 Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi, o tinyere isi n'ahụ mgbidi ogige ubi ahụ, choo isite n'ebe ahụ gafee. Mgbe o na-eme nke a, o mere ka mgbidi ahụ chihapu Belam ukwu. Ya mere Belam tiri inyinya ibu ahụ ihe ozo. 26 Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi gwara n'ihu n'okporozo ahụ nochie uzo ahụ ebe di nnoo mkpakota, ebe inyinya ibu ahụ na-agaghj enwe ike gafee, maobu ichigharj aka nri maobu aka ekpe. 27 N'ihī nke a, mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi Onyenwe anyi o dinara ala n'okporozo. N'oke iwe, Belam ji mkpara di ya n'aka tie ya ihe ozo. 28 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mere ka inyinya ibu ahụ kwuo okwu. O juru Belam ajuju si, "Gini ka m mere gi i ji tie m ihe ugboro ato?" 29 Belam zara inyinya ibu ahụ si, "O bu n'ihī na i meela ka m di ka onye nzuzul N'ezie, a si na m ji mma agha n'aka m, agaara m egbu gi." 30 Inyinya ibu ahụ gwara Balam okwu ozo si ya, "O bu na mu onwe m abughi inyinya ibu gi nke i na-anu elu ya ogologo oge ndi a niile? O dija mgbe m si otu a meso gi omume n'ime ndu m niile?" Belam zara si ya, "Ee." 31 Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi meghere anya Belam. O huru mmuo ozi Onyenwe anyi ka o ji mma agha ya guzochie uzo. Belam dara n'ala, gbatia onwe ya n'ala n'ihu ya. 32 Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ juru Belam ajuju si, "Gini mere i ji tie inyinya ibu gi ihe ugboro ato? Abjara m igbochi gi ka ila n'iyi di na-eche gi ghara irute gi. 33 Ugboro ato ka inyinya ibu a huru m, ma site n'ihu m wezuga onwe ya. A si na o bughi ntughari o tughariri site n'ebe m no, n'ezie, ugbu a, a gara m egbu gi ma hapu inyinya ibu gi ndu." 34 N'oge a, Belam sirj mmuo ozi Onyenwe anyi, "Emehiela m. Amaghi m na i guzo n'uzo igbochi m. O buru ozi na-ewe gi, ejikeere m ilaghachi azu." 35 Ma mmuo ozi Onyenwe anyi sirj Belam, "Soro ndi ikom a gaa, ma kwuo naanji ihe m si gi kwuo." Ya mere, Belam soro ndi ozi eze Balak gaa. 36 Mgbe Balak nuru na Belam no n'uzo na-abia, o puru gaa izute Belam n'otu obodo Moab nke di n'onu mmiri Anon, nke di na ngwucha oke ala ya. 37 Mgbe o bjarutere, Balak juru Belam ajuju si ya, "Eziri m gi ozi ka i bia ngwangwa, gini mere i bjaghi? O bu na m enweghi ike isopuru gi?" 38 Belam zaghachiri, "Lee, Abjakwutelam gi ugbu a, ma enweghi m ike ikwu ihe obula di m mma. O bu naanji ihe Chineke tinyere m n'onu ka m ga-ekwu." 39 Belam sooro Balak gaa Kiriat

Huzot. **40** Balak jiri ehi na aturu chuo aja. O nyere Belam ufodu, nyekwa ma ndi ozi eze ndi ya na ha no n'ebe ahụ. **41** N'ututu echi ya, Balak kpọrọ Belam, duru ya rigoo Bamot Baal. O sitere n'ebe ahụ hụ nsotu omuma ulo ikwu ndi Izrel.

23 Belam sirị, "Wuoro m ebe ichu aja asaa n'ebe a. Kwadokwaara m oke ehi asaa na ebule asaa." **2** Balak mezuru dika Belam gwara ya. Ha abuo gburu otu oke ehi na otu nwa ebule n'ebe ichu aja asaa ahụ n'otu na otu. **3** Mgbe ahụ, Belam gwara Balak si, "Guzoro n'ebe a n'akuku aja gi ka m gaa n'ihu choputa ma eleghị anya Onyenwe anyi ga-ezute m. Aa m agwa gi ihe obula o kpughere m." Ya mere, Belam rigooro n'ebe ohia na-adighi. **4** Chineke zutere ya n'ebe ahụ. Belam gwara ya si, "Edoziela m ebe ichu aja asaa, gbukwaa otu oke ehi na otu ebule n'elu ha niile n'otu na otu." **5** N'oge a, Onyenwe anyi tinere Belam ozi n'onu si ya, "Laghachi gaa zie Balak ozi a." **6** Mgbe Belam loghachiri o huru ya ka o guzoro n'akuku ihe aja ya ndi ahụ, ya na ndisi Moab niile. **7** Nke a bu ozi Belam ziri: "Balak esitela n'obodo Aram kputa m. Eze Moab esitela n'owuwa anyanwu nke uguwu ahụ kputa m. O sirị m, bja buoro m Jekob onu bja kwutoo Izrel. **8** M gae si aña buo onye Chineke na-abughị onu onu? M ga-esi aña kochaa onye Onyenwe anyi na-akochaghi? **9** Esitela m n'elu nkume ndi a hu ha. Eledidere m ha anya site n'ugwu ahụ, hu na ha bu ndi biri onwe ha, ndi di iche site n'etiti mba niile ozo. **10** Onye puru iguta ole uzuzu Jekob di? Maobu guta ole otu uzo n'ime nkewa ano nke Izrel di. O ga-atu m utu inwu udi onwu ndi na-eme ezi omume. Ka ogwugwu ndu m buru ihe nwere ike iyi nke ha!" **11** Balak sirị Belam, "Gini bu ihe a i mere m? Akpotara m gi ka i buoro m ndi iro m onu, ma ugu a, o dighi ihe ozo i mere karja naani igoi ha!" **12** Ma Belam zaghachiri si ya, "O bughị ihe Onyenwe anyi tinere m n'onu ka m ga-ekwu?" **13** Mgbe ahụ, Balak sirị ya, "Soro m bja n'ebe ozo ebe i ga-ahu; o bu naani nsotu omuma ulo ikwu ha ka i ga-ahu, i gaghi ahụ ha niile. Site n'ebe ahụ buoro m ha onu." **14** Ya mere, eze Balak duuru Belam gaa n'ohia Zofim, n'elu uguwu Pisga, wuo ebe ichu aja asaa n'ebe ahụ. O jikwa otu oke ehi, otu oke ehi, na otu ebule, otu ebule, chuo aja n'ebe ichu aja ndi ahụ. **15** Belam sirị Balak, "Guzoro n'ebe a n'akuku ihe aja gi, ebe m onwe m ga-ezute ya n'ofe nke ozo." **16** Ma Onyenwe anyi zutere Belam gwa ya ihe o gae kwu si ya, "Laghachikwuru Balak zie ya ozi a." **17** Ya mere, o loghachiri azu n'ebe ahụ Balak na umu eze Moab guzoro n'akuku ihe aja ha. Balak juru ya si, "Gini ka Onyenwe anyi sirị?" **18** Ma Belam zaghachiri si ya: "Bilie oto Balak, nuru ozi. Naa ntị n'okwu m, gi nwa Zipoa. **19** Chineke agaghị agha ugha, n'ihu na o bughị mmadu. O gaghi agbanwe obi ya, n'ihu na o bughị nwa mmadu. O kwuola okwu, ma ghara ime ihe o kwuru? O kwela nkwa ma ghara imezu nkwa o kwere? **20** Chineke enyela m iwu si m gozie ha. O goziela ha, a pughikwa igbanwe ya! **21** "O nweghi ajo ihe nke ahuru n'ime Jekob, ahughikwa mwute obula n'Izrel. Onyenwe anyi Chineke ha nonyeere ha. Iti mkpu nke Eze dikwa n'etiti ha. **22** Chineke kpoputara ha site n'Ijpt. Ha di ike dika ehi ohia. **23** O dighi mgbaasi ga-emegide ha. O dikwaghị igba afa a puru iji megide Izrel. N'ihu na uguwu a, ihe di otu a ka a ga-ekwu banyere Jekob na Izrel. 'Lee, ihe Chineke mere ha.' **24** Ha na-ebili oto dika nne odum, ha na-enughari onwe ha dika odum, nke na-adighi edina ala tutu o richaa ihe o gburu, ma hupokwa obara

ihe ahụ o tiburulu!" **25** Mgbe ahụ, Balak sirị Belam, "Abula ha onu ma oli, ma o bukwanu gozie ha ma oli." **26** Ma Belam zaghachiri, "O bu na m agwaghị gi, ihe obula nke Onyenwe anyi ga-ekwu ka m ga-eme?" **27** Mgbe ahụ, Balak sirị Belam, "Bia, aga m akporo gi gaa n'ebe ozo. Eleghị anya o ga-amasi Chineke ka i si n'ebe ahụ buoro m ha onu." **28** Ya mere, Balak duuru Belam gaa n'elu uguwu Peoa nke na-elegide ozara ahụ anya. **29** Belam gwara Balak okwu si ya, "Wuoro m ebe ichu aja asaa ozo. Doziekwa umu oke ehi asaa na ebule asaa e ji achu aja." **30** Balak mere dika Belam gwara ya. O ji otu oke ehi na otu ebule chuo aja n'ebe ichu aja ahụ n'otu na otu.

24 N'oge a, Belam aghotala n'uche ya na o masiri Onyenwe anyi igoi Izrel. Ya mere, o horoghị igba afa dika o mere n'oge ndi gara aga, kama o chere ihu ya n'ozara. **2** Mgbe Belam lepuru anya o huru umu Izrel dika ha si maa ulo ikwu n'ebo n'obo. Mgbe ahụ kwa, Mmuo nke Chineke dakwasiri ya. **3** O buru amuma ndi a si, "Okwu si n'onu Belam nwa Beoa puta, okwu onye ahụ anya ya saghere asaghe. **4** Okwu onye ahụ na-anu okwu Chineke onye na-ahu ohu site n'aka onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n'ala ma anya ya na-eghe ogho. **5** "Lee ka ebe obibi gi si maa mma, gi Jekob, ebe obibi gi niile, gi Izrel!" **6** "Dika ndagwurugwu di iche iche ka ha gbasapuru, dika ubi a gbara ogide di n'akuku osimiri, dika osisi aloos nke Onyenwe anyi kuru, dika osisi sida di n'akuku mmiri. **7** Mmiri ga-esi n'ite mmiri ha na-eruputa, mkpuru ha ga-enwekwa mmiri di ukwu. "Eze ha ga-adi ukwu karja Agag, a ga-ebulikwa alaeze ha elu. **8** "Chineke sitere n'ala Ijpt kputa ha. Ha nwere ike dika atu. Ha gae-rija mba niile na-ebili imegide ha. **9** Ha na-amakpuru, dinara ala dika odum, dika nne odum, onye puru ikpote ha? "Ngosi na-adiri onye o bu na-agozi gi, ma obubu onu na-adiri onye obula na-akocha gi." **10** Iwe Balak di oku megide Belam n'oge a. O kukotara aka ya abuo n'iro. Tie mkpu si Belam, "Akporo m gi ka i bja buoro m ndi iro m onu. Ma i goziela ha uguworo ato a. **11** Si n'ebe m no wezuga onwe gi! Laghachi n'ulo gi! Akwadobere m inye gi onodu di elu, ma Onyenwe anyi e gbochiela gi inweta uguworo a." **12** Belam zara Balak si, "O bu na m agwaghị ndi ozi gi niile, bu ndi i zitere m, **13** 'na a sikwarij na Balak enye m olaocha na olaedo niile nke di n'uloze ya, apughi m ime ihe obula n'ike aka, maobu ihe oma maobu ihe ojo, i gabiga iwu Onyenwe anyi. O bukwa naani ihe Onyenwe anyi na-ekwu ka m ga-ekwu?" **14** Ugbu a, ana m alakwuru ndi m, ma bja, ka m doo gi aka na ntị banyere ihe ndi a ga-eme ndi gi n'ubochi ndi a na-abia n'ihu." **15** Ya mere Belam kwuru okwu ndi a: "Amuma Belam nwa Beoa, amuma nke onye ahụ anya ya n'ahu uzo nke oma, **16** amuma onye ahụ nke na-anu okwu Chineke, onye ihe omuma ya si n'ebe Onye kachasi ihe niile elu na-abia. Onye na-ahu ohu site n'aka Onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n'ala, ma anya ya abuo ghekwa ogho. **17** "Ana m ahụ ya, ma o bughị uguwu a, ana m ele ya anya, ma o noghi nso. Otu kpakpando ga-esi n'ime Jekob zolie. Mkpara eze ga-esi n'etiti Izrel bilie. O ga-etipia egedede ihu ndi Moab, na okpokoro isi ndi ikom Shet niile. **18** A ga-meri Edom, Sia, onye iro ya, ka a ga-meri n'agha. Ma Izrel ga-eto, ghoo onye di ike. **19** Otu onye ochichi ga-esi na Jekob puta. Bibie ndi niile foduru n'obodo ahụ." **20** Mgbe ahụ, Belam lepuru

anya legide ọlọ ndị Amalek niile, buo amụma banyere ha sị: “Amalek bụ mba mbụ n’etiti mba niile, ma ikpeazụ ya bu mbibili!” **21** Ọ hụrụ ndị Ken anya, kwuo okwu ya: “E, i bi ugbu a n’ebe e wusiri ike, akwụ gi dī n’ime oke nkume ahụ! **22** Ma, a ga-ebibi unu ndị Ken niile, mgbe Ashọ ga-adota unu n’agha.” **23** Ndị a bu okwu o ji mechie amụma ya: “Onye ga-adị ndụ mgbe Chineke ga-eme ihe ndị a? **24** Ugbo mmiri garesi n’onyi mmiri Sairpos bja. Ha ga-aji ike dobi ndị Eba na ndị Ashọ n’okpuru ha, ma a ga-ebibikwa ha onwe ha.” **25** Emesja, Belam biliri laghachi n’ọlọ ya, ma Balak gbasoro ọzọ nke ya.

25 Mgbe Izrel bi na Shitim, ndị ikom ha malitere isoro ndị inyom Moab na-akwa iko. **2** Ndị inyom a kpọrọ ha ka ha bja soro na mmemme ichu aja nye chi ha niile. Ndị Izrel riri nri ihe aja ahụ, kpọkwa isiala nye chi ndị a niile. **3** Ya mere, ndị Izrel sonyere na-akpo isiala nye chi Baal nke Peoa. Nke a mere ka iwe Onyenwe anyi nwuru oku megide ha. **4** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Duru ndi ndu ebo niile nke Izrel gbuo ha ma kwunye ha n’osisi n’ihu Onyenwe anyi n’etiti ehie, ka oke iwe Onyenwe anyi di oku ghara ibjakwasị ndi Izrel.” **5** Ya mere, Mosis siri ndi okaike Izrel, “Onye obula n’ime unu aghaghị igbu ndi unu, bu ndi jikotara onwe ha na Baal nke Peoa.” **6** Mgbe ahụ, otu nwoke onye Izrel kpobataru n’ime ọlọ ikwu otu nwanyi onye Midia, n’ihu Mosis na nzuko Izrel niile, mgbe ha niile no na-akwa akwa n’onyi ọzọ ọlọ nzute ahụ. **7** Mgbe Finehaz na Elieza, nwa Eron, onye nchujaja huru ihe a, o hapuru ogbakọ Izrel. O were ube n’aka ya, **8** soro nwoke ahụ baa n’ime ọlọ, ebe ya na nwaagboghọ ahụ dina. Ọ mara ha ube ahụ, nke si n’ahụ nwoke ahụ gafee mikpuo n’afọ nwaagboghọ ahụ. Nke a mere ka ihe otiti ahụ na-emege ndi Izrel kwasi. **9** Ma tupu ihe otiti ahụ akwasi, ndi mmadu onyogugu ha ruru iri puku abo na anọ anwọlari. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **11** “Finehaz nwa Elieza, nwa Eron, onye nchujaja, emeela ka iwe m megide Izrel daju. N’ihi na o nwere inu oku n’obi dika mu onwe m banyere idebe nsopuru m nso n’etiti ha, ka m ghara isite n’inu oku nke obi m bibie ha. **12** Ya mere, gwa ya, na m na-eme ka ogbugba ndu udo m diri ya. **13** Ya na umu umu ya ka ogbugba ndu ebighi ebi nke iru oru nchujaja ga-diri, n’ihi na o nwere inu oku n’obi banyere nsopuru nke Chineke ya, si otu a churo ndi Izrel aja ikpuchi mmehie.” **14** Aha nwoke Izrel ahụ e gburu ya na nwanyi onye Midia ahụ bu Zimri, nwa Salu, onyendu otu ezinaulo n’ebo Simion. **15** Aha nwanyi Midia ahụ e gburu bu Kozbi, nwa nwanyi Zua, onye bu otu n’ime ndisi ezinaulo na Midia. **16** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **17** “Mesoo ndi Midia mmeso dika ndi iro. Gbukwaa ha. **18** N’ihi na ha mesoro unu mmeso dika ndi iro mgbe ha ji ọzọ aghugho ghogbuo unu n’okwu Peoa, na n’okwu Kozbi nwanne ha nwanyi, bu nwa nwanyi otu n’ime ndisi Midia, onye e gburu mgbe ihe otiti ahụ bjara n’ihi okwu Peoa.”

26 Mgbe ihe otiti ahụ niile gasiri, Onyenwe anyi gwara Mosis na Elieza nwa Eron, onye nchujaja okwu si ha, **2** “Gaanu guo, choputa onyogugu nzuko niile nke umu Izrel dika ezinaulo si di; ndi niile gbara iri afọ abo gafee. Choputa onyogugu ndi nwere ike ije agha.” **3** Ya mere, na mbara ala Moab, n’akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko, ka Mosis na Elieza onye nchujaja no gwa ha okwu si ha, **4** “Gonụ ndi ikom gbara iri afọ abo gafee onu, dika

Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu.” Ndị a bu ndi Izrel si Ijiti puta: **5** Umụ umụ Ruben, okpara Izrel, bu ndi a: site na Hanok, ikwu Hanok, site na Palu, ikwu Palu, **6** site na Hezron, ikwu Hezron site na Kami, ikwu Kami **7** Ndị a bu agburu Ruben. Onyogugu ha di iri puku anọ, puku ato na narị asaa na iri ato. **8** Nwa Palu bu Eliab, **9** umu Eliab bu Nemuel, Datan na Abiram. Datan na Abiram bu ndi ndu ogbakọ ahụ nupuru isi megide Mosis na Eron. Ha sonere ndi ahụ so Kora mgbe ha nupuru isi megide Onyenwe anyi. **10** Ala meghere onu ya, loo ha na Kora, ma oku rechapuru narị mmadu abo na iri ise ndi ozo ahụ sonyere ha. Onwu ha ghorọ ihe ido aka na nti. **11** Otu o di, ndi niile si n’ezinaulo Kora anwuchaghị. **12** Umụ umu Simion dika ikwu ha si di bu, site na Nemuel, ikwu Nemuel, site na Jamin, ikwu Jamin, site na Jakin, ikwu Jakin, **13** Site na Zera, ikwu Zera, site na Shaul, ikwu Shaul. **14** Ndị a bu ndi agburu Simion. Onyogugu ndi ikom ha di iri puku abo, puku abo na narị abo. **15** Umụ umu Gad dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Zefon, site na Zefon, ikwu Hagi, site na Hagi, ikwu Shuni, site na Shuni, **16** ikwu Ozni, site na Ozni, ikwu Eri, site na Eri, **17** ikwu Arodi, site na Arodi, ikwu Areli, site na Areli, **18** Ndị a bu agburu Gad. Ndị a guru onu di iri puku anọ na narị ise. **19** Umụ ndi ikom Juda abo, Ia na Onan, nwuru n’ala Kenan. **20** Ma umu umu Juda ndi ozo, dika ikwu ha di iche iche si di bu ndi a: ikwu Shela, site na Shela, ikwu Perez, site na Perez, ikwu Zera, site na Zera. **21** Ikwu abo ozo si n’agburu Perez bu ndi a: Ikwu Hezron, site na Hezron, ikwu Hamul, site na Hamul. **22** Ndị a bu agburu Juda. Ndị a guru onu di iri puku asaa, puku isii na narị ise. **23** Umụ umu Isaka dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Tola, site na Tola, ikwu Pua, site na Pua **24** ikwu Jashub, site na Jashub, ikwu Shimon, site na Shimon. **25** Ndị a bu agburu Isaka. Ndị a guru onu di iri puku isii, puku anọ na narị ato. **26** Umụ umu Zebulon dika ikwu ha si di bu ndi a: ndi Sered, site n’ikwu Sered, ndi Elon, site n’ikwu Elon, ndi Jaliil, site n’ikwu Jaliil. **27** Ndị a bu agburu Zebulon. Ndị a guru onu di iri puku isii na narị ise. **28** Umụ umu Josef dika ha si di n’agburu Manase na Ifrem bu ndi a: **29** Umụ umu Manase bu ndi a: ndi Makia, site n’ikwu Makia. Makia bu nna Gilead. Ikwu Gilead, site na Gilead. **30** Ndị a bu umu umu Gilead: ikwu Leza, site na Leza, ikwu Helek, site na Helek. **31** Ikwu Asriel, site na Asriel. Ikwu Shekem, site na Shekem. **32** Ikwu Shemida, site na Shemida, ikwu Hefa, site na Hefa. **33** (Hefa mutara nwoke a na-akpo Zelofehad. Ma Zelofehad amataghị nwoke obula kama ndi inyom ndi a ka o mutara, Mahla, na Noa, na Hogla, na Milka, na Tjaza.) **34** Ndị a bu agburu Manase. Ndị a guru onu di iri puku ise, puku abo na narị asaa. **35** Ndị a bu umu umu Ifrem dika ikwu ha si di: ikwu Shutela site na Shutela, ikwu Beka site na Beka, ikwu Tahan site na Tahan. **36** Ndị a bu umu umu Shutela: ikwu Eran site na Eran. **37** Ndị a bu agburu Ifrem. Ndị a guru onu di iri puku ato, puku abo na narị ise. Ndị a bu umu umu Josef dika ikwu ha si di. **38** Ndị a bu umu umu Benjamin dika ikwu ha si di: ikwu Bela site na Bela, ikwu Ashbel site Ashbel, ikwu Ahiram site na Ahiram. **39** Ikwu Shufam site na Shufam, ikwu Hufam site na Hufam. **40** Umụ umu Bela site na Aad, na Naaman bu, ikwu Aad site na Aad, ikwu Neeman site na Neeman. **41** Ndị a bu agburu Benjamin. Ndị a guru onu di iri puku anọ, puku ise na narị isii. **42** Umụ umu Dan dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Shuham, site na Shuham. Ndị a bu naani ikwu di na Dan. **43** Ha niile si

n'agburu Shuham. Ndi a guru onu di iri puku isii, puku ano na narj ano. **44** Umụ umụ Asha dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Imna site na Imna, ikwu Ishvi, site na Ishvi, ikwu Beriya, site na Beriya. **45** Ikwu e nwere site n'umụ umụ Beriya bu ndi a: ikwu Heba, site na Heba, ikwu Malkiel, site na Malkiel. **46** Asha mutakwara otu nwa nwanji aha ya bu Sera. **47** Ndi a bu agburu Asha. Ndi a guru onu di iri puku ise, puku ato na narj ano. **48** Umụ umụ Naftali dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Jaziil, site na Jaziil, ikwu Guni, site na Guni, **49** ikwu Jeza, site na Jeza, ikwu Shilem, site na Shilem. **50** Ndi a si n'agburu Naftali. Ndi a guru onu di iri puku ano, puku ise na narj ano. **51** Ya mere, onuogugu ndi ikom niile tozuru ije agha n'Izrel di narj puku isii, otu puku na narj asaa, na iri ato. **52** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **53** "I ga-ekenye ha ala ahụ ka o buru ihe nketa ha dika onuogugu aha ha si di. **54** Ndi di ukwu n'onuogugu ga-eketa ala di ukwu, ma ndi di nta ga-eketa ala di nta. Ihe nketa nke onye obula ga-enweta gaadi ka onuogugu ahụ e dere. **55** Lezie anya hụ na e kesara ala aha site n'ife nza. Ala ndi obula ga-eketa ga-abu dika aha nna ochie ebo ha si di. **56** A ga-eme n'ife nza kenye ndi obula ihe nketa nke ha dika idi ukwu maogu idi nta ha si di." **57** Ndi a bu ndi Livayi a guru onu dika ikwu ha si di, ikwu Geshon, site na Geshon, ikwu Kohat, site na Kohat, ikwu Merari, site na Merari. **58** Ndi a sikwa n'agburu Livayi: ikwu Libni, ikwu Hebron, ikwu Mahali, ikwu Mushi, na ikwu Kora. (Kohat bu nna nwa Amram. **59** Aha nwunye Amram bu Jakobed, nwa nwa Livayi, onye a muru n'agburu ndi Livayi n'Ijipt. O mutara Amram umu ndi a: Eron na Mosis, na Miriam, nwanne ha nwanji. **60** Eron mutara Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **61** Ma Nadab na Abihu nwuru mgbe ha chere oku na-adighi nsọ n'ihu Onyenwe anyi.) **62** Onuogugu umu ndi ikom Livayi niile di otu onwa gaa n'ihu di iri puku abuo na puku ato. Ma a gunyekoghi onuogugu agburu Livayi n'onuogugu ndi Izrel, n'ihu na agburu Livayi enweghi oke obula mgbe e kenyere agburu Izrel niile ihe nketa ha. **63** Ya mere, ndi a bu nchoputa onuogugu umu Izrel, dika Mosis na Elieza onye nchaja kwadobere guo na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu obodo Jeriko. **64** Ma n'etiti ndi a, o nweghi otu onye obula Mosis na Eron onye nchaja guru n'onuogugu mgbe ha guru ndi Izrel onu n'ozara Sajnai. **65** N'ihu na Onyenwe anyi gwara ndi Izrel ahụ na ha ga-anwu n'ime ozara ahụ. Naani ndi a hapuru ndu bu Kaleb, nwa Jefune, na Joshua nwa Nun.

27 Umụ ndi inyom Zelofehad nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase bu ndi si n'agburu Manase nwa Josef. Aha ndi inyom ndi a bu: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tiaza. Ha bjara, **2** n'onu uto ulo nzute, guzo n'ihu Mosis, na Elieza onye nchaja, na ndi ndu niile na ogbako Izrel niile kwuo si, **3** "Nna anyi Zelofehad nwuru n'ozara ma o bughị otu n'ime ndi sonyere Kora, bu ndi ahụ zukotara megide Onyenwe anyi. O nwuru onwu n'ihu mmehie nke ya. Ma otu o di, o mutaghị nwoke. **4** Gini ga-eme a ga-eji hichapu aha nna anyi site n'agburu ya n'ihu na o mutaghị nwoke? O bu uche anyi na e kwesiri ikenyere anyi oke n'oge a na-enye umunne nna anyi oke." **5** Ya mere, Mosis butere mkpa ha n'ihu Onyenwe anyi. **6** Ma Onyenwe anyi zagbachiri Mosis si ya, **7** "Ihe umu Zelofehad na-ekwu ziri ezi. I ghaghị ikenyere ha oke n'etiti umunne nna ha, ma nyefekwa ha oke ruru nna

ha. **8** "Gwa ndi Izrel si ha, 'O buru na nwoke obula anwu ga-amutaghị nwoke, oke niile ruru ya ga-alara nwa ya nwanji. **9** Ma o buru na o mutaghị nwa nwanji, oke ruru ya ga-alara umunne ya ndi nwoke. **10** A sikwa na o nweghi umunne ndi nwoke, mgbe ahụ oke ya ga-alara umunne nna ya ndi nwoke. **11** O burukwa na o nweghi ndi nwoke bu umunne nna ya, mgbe ahụ ihe nketa ya ga-alara onye dikariri ya nso n'ikwu ya, ka o buru nke ya. Nke a bu iwu diri ndi Izrel niile dika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu.'" **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya: "Gaa rigoro n'ugwu Abarim site n'ebe ahụ lefee anya n'ofe mmiri Jordan leruo ala ahụ nke m nyere umu Izrel anyi. **13** Mgbe i lechasi ri ya, i ganwu dika nwanne gi Eron nwuru. **14** N'ihu na unu nupuru isi nye okwu m n'ozara Zin, mgbe ogbako umu Izrel sesiri m okwu. Unu abuo nupuru isi n'iwu m ido m nsọ n'ihu ha." (Ndi a bu mmiri Meriba Kadesh, nke di n'ozara Zin.) **15** Mosis zara Onyenwe anyi si ya, **16** "Ka Onyenwe anyi, Chineke nwe mmuo nke mmadu niile, hoputa onyendu ga-elekota ogbako a. **17** Onye ga-na-apu na-abatakwa n'ihu ha, onye ga-na-edu ha puo, duru ha batakwa, ka ndi Onyenwe anyi ghara idi ka aturu na-enweghi onye ozuzu." **18** Ya mere, Onyenwe anyi siriri Mosis, "Kporo Joshua, nwa Nun, onye nwere mmuo Chineke n'ime ya, bikwasị ya aka gi. **19** Mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchaja, nakwa n'ihu ogbako niile, nyefee ya oru nke ibu onyendu n'ihu ha. **20** Nyekwa ha ufodu ikike gi, ka nzuko niile nke umu Izrel nwee ike rubere ya isi. **21** Ma ya onwe ya ga-eguzo n'ihu Elieza onye nchaja, onye ga-ajuru ya ase site na mkpebi Urin n'ihu Onyenwe anyi. O bu site n'okwu onu ya ka ha ga-apu, site n'okwu onu ya ka ha ga-ana abata. Ma ya onwe ya, ma ndi Izrel niile, tinyekwara nzuko niile." **22** Ya mere, Mosis mere dika Onyenwe anyi nyere ya iwu. O duuru Joshua mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchaja na ogbako niile. **23** Mosis bikwasiri aka ya abuo n'isi Joshua, rara ya nyefee maka ije ozi ahụ niile dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

28 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Nye ndi Izrel iwu a si ha, 'Lezieni anya hụ na unu na-eche n'ihu m, n'oge niile a kara aka, nri ahụ a na-enye maka onyinye m a na-enye site n'okụ, nke isisi ya na-adi m ezi mma.'" **3** Si ha, 'Nke a bu onyinye unu na-enye site n'okụ nke unu na-eche n'ihu Onyenwe anyi: umu aturu abuo gbara otu afo, nke na-enweghi ntupo, ka e jiri ha chuo aja nsure oku kwa ubochi niile. **4** Chuo otu mwa aturu n'oge ututu, chuo kwa nke ozo n'oge uhuruchi. **5** I ga-ejikwa lita utu oka abuo a kwoziri akwozi nke a gwokotara n'otu lita mmanu oliv asuru asu, chuo aja mkpuru oka. **6** Nke a bu aja nsure oku ahụ Onyenwe anyi nyere iwu ya n'ugwu Sajnai na a ga-na-achuru ya mgbe niile, dika aja isisi ya di ezi mma, aja nke a churu site n'okụ nye Onyenwe anyi. **7** Mmanya ga-eso aja a ga-abu otu lita mmanya gbara uka n'isi otu aturu obula, i gawusa aja ihe onunu a n'ebe nsọ nye Onyenwe anyi. **8** N'oge anyasi, i ga-ewerekwa mwa aturu nke abuo, ya na otu udi aja mkpuru oka na aja ihe onunu di ka i mere n'ututu, jiri chuo aja. Nke a bukwa aja e sitere n'okụ chuo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. **9** "N'ubochi izuiki, jiri umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, ha na aja ihe onunu na aja mkpuru oka e ji lita utu oka ano na okara a kwoziri akwozi, nke a gwaziri mmanu mee. **10** Nke a bu aja

nsure oku nke Ụbọchị Izuike, tinyere aja nsure oku na aja ihe ọhụhụ ndị ahụ a na-achụ n'oge ha. **11** “Ozo, n'ubochi mbu nke onwa obula, a ga-achuru Onyenwe anyi aja nsure oku di iche, nke a ga-eji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo. **12** Tinyere oke ehi obula, i ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, nke a gwara mmanu chuo aja. Ma lita utu oka anọ na okara a kwoziri nke oma, nke a gwakotakwara mmanu ka a ga-eji chuo aja mkpuru oka maka otu ebule obula. **13** Ma n'isi otu nwa aturu obula, o bu lita utu oka abuo a kwoziri nke oma, nke a gwakotara ya na mmanu ka a ga-eji chuo aja mkpuru oka. A ga-eji ha chuo aja nsure oku nke isisi ya ga-atokwa Onyenwe anyi ezi utu. **14** Aja obula a churu ga-enwe aja ihe onuhuru nke ga-eso ya, lita mmanya abuo maka otu oke ehi, ihe ji ntakiri karja otu lita mmanya n'isi otu ebule, na otu lita n'isi otu nwa aturu. Nke a ga-abu aja nsure oku nke a ga-achụ n'oge onwa oheru o bula, n'ime afo obula, **15** n'agbanyeghi aja nsure oku na aja ihe onuhuru nke a na-achụ dikwa mgbe ha si di, a ga-eche otu mkpi n'ihu Onyenwe anyi dikwa aja mmehie. **16** “N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka a ga-edebe Mmemme Ngabiga. Onyenwe anyi. **17** N'ubochi na-eso ya, bu abali iri na ise nke onwa ahụ ka a ga-eme mmemme. N'ime abali asaa ka a gari achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **18** N'ubochi mbu mmemme a bidoro, a ga-akpo nzuko di nso nke ndi Izrel niile. O dighi oru siri ike a ga-aru n'ubochi ahụ. **19** Unu ga-eji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara naani otu afo, otu afo, nke na-enweghi ntupo obula churo Onyenwe anyi aja nsure oku. **20** N'isi otu oke ehi obula, a ga-achụ aja mkpuru oka nke a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, a gwakotara ya na mmanu chuo. N'isi ebule obula, lita utu oka anọ na okara. **21** Ma n'isi otu nwa aturu obula, a ga-enye lita utu oka abuo a kwoziri nke oma. **22** Tinye otu mkpi n'ihu ichu aja mmehie maka ikpuchiri unu mmehie unu. **23** A ga-achụ aja ndi a, tinyere aja ndi ozo niile a na-achụ n'ubochi niile. **24** A ga-achụ aja ndi a ubochi niile n'ime ubochi asaa nke mmemme ahụ. Ha ga-abu aja nke isisi ha di Onyenwe anyi ezi utu. A ga-achụ ha, chukwaa aja nsure oku na aja ihe onuhuru nke a na-achụ dikwa mgbe ha si di. **25** N'ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nso, unu arukwala oru nke ubochi ahụ. **26** “N'ubochi mbu nke mkpuru mbu, mgbe unu na-eche onyinye oka oheru unu n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme Izu Asaa, nweenu mkpokota di nso. Unu arukwala oru nke ubochi ahụ. **27** Unu ga-achụ aja nsure oku, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. O bu umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ka a ga-eji chuo aja a. **28** Ihe unu ga-etinye n'ihe ndi a bu aja mkpuru oka a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri akwozi, nke a gwakotara ya na mmanu chuo, n'isi otu oke ehi. Lita utu oka anọ na okara, n'isi otu ebule, **29** na lita utu oka abuo, n'isi otu nwa aturu obula. **30** Ozokwa, a ga-eji otu mkpi chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. **31** Dozie aja ndi a tinyere aja ihe onuhuru ha, ya na aja nsure oku na aja mkpuru oka ya na aja ahụ so. Hukwanu na anu ulo e ji chuo aja ndi a bu ndi na-enweghi ntupo obula.

29 “Ubochi unu ga-egbu opi ike ga-adi n'abali mbu nke onwa asaa n'afu obula. N'ubochi ahụ, a ga-enwe mkpokota di nso nke mmadu niile. Unu agaghị aru oru obula

n'ubochi ahụ. **2** N'ubochi ahụ, unu ga-achụ aja nsure oku a ga-eji otu oke ehi, na ebule, na umu aturu asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo, chuo. Nke a bu aja na-adi Onyenwe anyi ezi mma, ma na-esi ya isi utu. **3** Aja mkpuru oka ka a ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo, n'isi oke ehi ahụ, lita anọ na okara, n'isi ebule, **4** na lita abuo, n'isi otu nwa aturu obula. **5** Tinyere otu mkpi a ga-eji chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. **6** Aja ndi a niile bu nke a ga-etinye nye n'aja nsure oku a na-achụ kwa onwa, na aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, ha na aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru dikwa e deputara. Ha bu aja ihe oriri a na-achuru Onyenwe anyi, aja nwere isisi di utu. **7** “N'ubochi nke iri nke onwa asaa ahụ, unu ga-enwekwa nzuko di nso. Unu ga-ebudata onwe unu n'ala. O nweghikwa udji oru obula unu ga-aru. **8** N'ubochi ahụ, unu ga-achuru Onyenwe anyi aja nsure oku, nke isisi ya na-atu ya utu. A ga-eji otu nwa oke ehi, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo chuo aja a. **9** Aja mkpuru oka ga-eso ya. A ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo aja nwa oke ehi ahụ. Jiri lita utu oka anọ na okara chuo aja ebule, **10** jirikwa lita utu oka abuo chuo aja n'isi otu n'ime nwa aturu obula. **11** Tinyekwa otu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie. A ga-atukwasị nke a n'aja mkpuchi mmehie a na-achụ, tinyere aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, na aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru niile. **12** “N'ubochi iri na ise nke onwa asaa, a ga-enwe mkpokota di nso nke umu Izrel niile. N'ubochi ahụ, onye obula agaghị aru oru obula, n'ihu na o bu mmalite mmemme abali asaa n'ihu Onyenwe anyi. **13** Cheenu onyinye a na-enye site n'oku n'ihu Onyenwe anyi nke isisi ya na-atu ya utu, jirinu oke ehi iri na ato, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi na-enweghi ntupo, ndi gbara otu afo, otu afo, chuo aja nsure oku. **14** A ga-atukwasikwa aja mkpuru oka nke e ji lita utu oka isii na okara gwakota ya na mmanu, n'isi otu n'ime oke ehi iri na ato ndi ahụ niile. Lita anọ na okara n'isi otu ebule n'ime ebule abuo ndi ahụ, **15** ma lita abuo n'isi otu n'ime nwa aturu obula. **16** Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, tinyere aja mkpuru oka na aja onyinye ihe onuhuru so ha. **17** “N'ubochi abuo nke mmemme a, a ga-eji oke ehi iri na abuo, ebule abuo, na umu ebule iri na anọ gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **18** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha, bu aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru dikwa e si nye ya n'iwu. **19** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru so ha. **20** “N'ubochi nke ato nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri na otu, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **21** Ihe ga-eso aja oke ehi na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onuhuru dikwa e si nye ya n'iwu. **22** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru so ha. **23** “N'ubochi nke anọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri, ebule abuo, umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **24** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onuhuru dikwa e si nye ya n'iwu. **25** Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, tinyere aja mkpuru

oka, na aja onyinye ihe oñuñu so ha. **26** “N’ubochi nke ise nke mmemme a, i ga-ewere umu oke ehi itoolu, ebule abuo na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **27** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe oñuñu dika e si nye ya n’iwu. **28** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe oñuñu so ha. **29** “N’ubochi nke isii nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi asato, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **30** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule, na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe oñuñu dika e si nye ya n’iwu. **31** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe oñuñu so ha. **32** “N’ubochi nke asaa nke mmemme ahụ, were umu oke ehi asaa, ebule abuo na umu ebule iri na anọ, ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **33** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe oñuñu dika e si nye ya n’iwu. **34** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe oñuñu so ha. **35** “N’ubochi nke asato ndi Izrel niile ga-enwe oke nzuko. I gaghị aru oru obula n’ubochi ahụ. **36** Chuo aja nsure oku, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi uto. I ga-eji otu nwa oke ehi, otu ebule na umu ebule asaa ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo obula, chuo ya. **37** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ bu aja mkpuru oka na aja ihe oñuñu dika e si nye ya n’iwu. **38** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe oñuñu so ha. **39** “Tinyere onyinye a na-enye dika nkwa e kwere si di, na onyinye afo ofufu unu, unu ga-akwadoro Onyenwe anyi onyinye ndi a n’oge mmemme a kara aka unu: aja nsure oku unu, onyinye mkpuru oka na onyinye ihe oñuñu na aja udo.” **40** Ya mere Mosis gwara umu Izrel ihe niile Onyenwe anyi nyere ya n’iwu igwa ha.

30 Mosis kpokotara ndi ndu ebo Izrel niile gwa ha si: “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi nyere n’iwu: **2** Mgbe nwoke obula kwere Onyenwe anyi nkwa, maobu nuo iyi ime ihe obula, o gaghị emebi nkwa di otu a. Kama o ga-emezu ihe niile dika o kwuru ya. **3** “O buru na nwaagboghọ nọ n’ulo nna ya ekwe Onyenwe anyi nkwa maobu nuo iyi ime ihe obula, **4** o buru na nna ya anu mgbe o na-ekwe nkwa maobu nuo iyi ime ihe ahụ, ma gba ya nkiti, onye di otu a aghaghị imezu nkwa niile ndi ahụ o kwere. **5** Ma o buru na nna ya aju mgbe o nuru banyere ya na o gaghị emezu nkwa di otu ahụ, mgbe ahụ, nkwa ahụ maobu iyi o nuru ga-abu ihe efu. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya, n’ihi na nna ya juru na o ga-emezu nkwa ya. **6** “O buru na o mesia luo di, mgbe o nusiri iyi, maobu kwee nkwa nzuzu o kwesiri imezu, **7** di ya nu banyere ya ma gba ya nkiti n’ubochi ahụ o nuru ya, nkwa ahụ ga-eguzogide, o ga-emezu ya. **8** Ma o buru na di ya aju inabata nkwa ahụ, maobu oñuñu iyi nzuzu ahụ, ojuru di ya juru nkwa ahụ ga-eme ka iyi ahụ maobu nkwa ahụ ghara idi ire. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya. **9** “Ma nkwa obula nke nwanji di ya nwuru maobu nwanji ya na di ya kewara, ihe obula nke o ji onu ya kwuo ka o ghaghị imezu. **10** “Ma o buru na nwanji ya na di ya bi e kwee nkwa maobu

site na kwagide nuo iyi, **11** di ya nu ihe banyere ya, ma gba nkiti maobu ogbochighi ya, mgbe ahụ, iju iyi na nkwa ndi ahụ niile nke o kwere ga-eguzo. **12** Ma o buru na di ya juru ikwenye ka nkwa ahụ digide n’ubochi mbu o nuru ya, nkwa ahụ maobu oñuñu iyi ahụ aghola ihe efu. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya. **13** Ya mere, di ya nwere ike iju, maobu mesie nkwa ahụ, maobu iyi ahụ o nuru ike. **14** O buru na di ya ekwughị ihe obula site n’otu ubochi ruo n’ubochi ozo, mgbe ahụ, o gosiri na o kwenyere ka nwunye ya mezu nkwa maobu iyi ndi ahụ niile. **15** O buru na o mesia ju na nwunye ya agaghị emezu nkwa ahụ o kwere, ikpe omuma niile di n’ihi emezughị nkwa ahụ di ya n’isi.” **16** Ndị a bu usoro iwu Onyenwe anyi nyere Mosis banyere mmekorita nke nwoke na nwunye ya. O metutakwara nna na nwa ya nwanji onye bi n’ulo ya.

31 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Taa ndi Midia ahulu, ka i si otu a booro ndi Izrel obo ihe ojo ndi Midia mere ha. Mgbe i mesiri nke a, i ga-anwu.” **3** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu si, “Kwadoonu ndi ikom unu ibuso ndi Midia agha, maka jbotara Onyenwe anyi obo. **4** Sinu n’ebo obula di n’Izrel guputa puku ndi ikom puku ndi ikom.” **5** Ya mere, e sitere n’igwe ndi ikom niile no n’Izrel zipu puku ndi ikom iri na abuo, ka ha gaa buo agha. Ebo obula zipuru otu puku ndi ikom. **6** Mosis zipuru ha ibu agha, otu puku, otu puku site n’ebo obula. Finehaz nwa Elieza, onye nchujaja, du ha gaa agha ahụ. O bu ngwongwo si n’ebe nso, tinyere opi ike nke a ga-afu. **7** Ha busoro ndi Midia agha dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. Ha gburu onye obula bu nwoke. **8** N’ime ndi ha gburu n’agha ahụ bu ndi eze Midia ise a na-akpo Evi, Rekem, Zua, Hua na Reba. Ha jikwa mma agha gbuo Belam nwa Beoa. **9** Ndị agha Izrel chikotara ndi inyom niile, na umuntakiri niile no n’ala Midia dika ndi ha dotara n’agha. Ha chikotara ngwongwo niile ndi Midia ji biri, tinyere igwe ehi, na igwe ewu na aturu ha niile, dika ihe ha dotara n’agha. **10** Mesia, ha mnyere oku n’obodo ndi Midia niile na ebe ha mara ulo ikwu, rechapu ha n’oku. **11** Ha chikotara ihe niile ha dotara n’agha, ma mmadu ma anu ulo. **12** Ndị a niile ha dotara n’agha na ngwongwo niile ha lutara n’agha ka ha buteere Mosis, na Elieza onye nchujaja na ogbako Izrel niile na mbara ala Moab, n’akuku osimiri Jordan na ncherita ihu Jeriko. **13** Mosis na Elieza onye nchujaja na ndi ndu ogbako Izrel niile puru gaa zute ha n’azu ebe ha mara ulo ikwu ha. **14** Ma Mosis were iwe megide ndiisi agha, ya bu ndi ahụ na-achị imerime puku ndi agha, na ndi ochiagha na-achị nari ndi agha, ndi si ibu agha lota. **15** Mosis juru ha si, “Gini mere unu ji debe ndi inyom niile ndi a ndu? **16** O bu ndi a bu ndi gbasoro ndumodu Belam, rafuo ndi Izrel mee ka ha ghoo ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi n’ihe gbasara okwu Peoa. O bu nke a mere ka nrija nrija ojojo ahụ na-efe efe dakwasị ndi nke Onyenwe anyi. **17** Ugbu a, gbuonu umunta ndi nwoke niile, na ndi inyom niile matarala nwoke. **18** Naani umuntakiri ndi nwanji ha nke nwoke na-edinabeghi ka unu ga-ahapu ha ha diri ndu. Unu nwere ike debere onwe unu ndi di otu a. **19** “Ma ugbu a, unu niile bu ndi soro gbuo mmadu, maobu bitu ozu ha aka, unu abatala n’ime ogige Izrel tutu ubochi asaa agafee. N’oge a, doonu onwe unu ocha, dokwaanu ndi niile unu dotara n’agha ocha, n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. **20** Debekwanu uwe niile ocha, ya na

ihe niile e ji akpukpo anụ na aji ewu, maobụ osisi, mee.” 21 Mgbe ahụ, Elieza onye nchụaja gwara ndị ikom niile ahụ jere agha okwu sị ha, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. 22 Otu ọ dị ọlaedo, ọlaocha, bronz, igwe, gbamgbam na opu, 23 na ihe ọ bụla ozo bụ nke ga-anagide oku, ka a ga-eme ka ọ gabiga site n’okụ, mgbe ahụ ọ ga-adikwa ọcha. Ma aghaghị iga n’ihu ime ka ha dị ọcha site n’ịsacha ha n’ime mmiri nke nsacha. Ma ihe obụla nke na-agaghị anagide oku ka a ga-eji mmiri sachaa, maka ido ya ọcha. 24 N’ubochi nke asaa, unu aghaghị ịsacha uwe unu niile, buru ndị dị ọcha. Mgbe ahụ, unu puru iloghachi n’omuma ulo ikwu ndị Izrel.” 25 Ma Onyenwe anyị siri Mosis, 26 “Gị na Elieza onye nchụaja, na ndịsi ezinaulo nke ogbakọ Izrel niile, ga-aguko ihe niile unu dotara n’agha choputa onuogugu mmadu na anumanu. 27 Mgbe ahụ, kee ihe ndi a niile uzo abuo. Okara ya ga-abu nke ndi ikom ahụ niile gara agha, ma okara nke ozo ka a ga-enye ogbakọ Izrel niile. 28 Ma Onyenwe anyi nwere oke site n’oke ndi ahụ jere agha: mmadu, na ehi niile, na inyinya ibu niile, na aturu na ewu niile. Oke Onyenwe anyi bu otu uzo n’ime nari ise obula. 29 Nye Elieza onye nchujaja oke sitere n’aja a dika ihe Onyenwe anyi ketara. 30 Otu aka ahụ kwa, site n’oke ndi Izrel ga-eketa, kee utu. Otu uzo n’ime iri ise, maobu mmadu, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, maobu ewu, maobu igwe anu ulo uzo. Were ha nye ndi Livayi, ndi o di n’aka ilekota ulo nzute Onyenwe anyi, ka o buru oke nke ha.” 31 Ya mere, Mosis na Elieza onye nchujaja mere dika Onyenwe anyi nyere ha n’iwu. 32 Ihe nweta bu nke foduru n’ihe ndi agha lutara n’agha bu ndi a, bu aturu di nari puku isii, iri puku asaa na puku ise, 33 Ehi di iri puku asaa na puku abuo, 34 inyinya ibu di iri puku isii na otu puku, 35 Umụ agbohọ na-amatabeghi nwoke di iri puku ato na puku abuo. 36 Ya mere, okara e nyere ndi gara luo agha di: Igwe ewu na aturu di nari puku ato na iri puku ato na puku asaa na nari ise. 37 N’ime ya, utu e nyere Onyenwe anyi site n’igwe aturu ahụ di nari isii na iri asaa na ise. 38 Igwe ehi di iri puku ato na puku isii. N’ime ya, ihe e nyere Onyenwe anyi bu iri asaa na abuo. 39 Inyinya ibu di iri puku ato na nari ise. Nke e nyere Onyenwe anyi bu iri isii na otu. 40 Onuogugu umu agbohọ di puku iri na isii. Ndi e nyere Onyenwe anyi di iri ato na abuo. 41 Mosis nyere Elieza bu onye nchujaja Onyenwe anyi oke n’ihe ndi ahụ niile a turu n’utu, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. 42 Ma okara nke ahụ diri ndi Izrel, nke Mosis kewaputara site na nke ndi ikom luru agha. 43 Okara nke nzuko di, igwe ewu na aturu, nari puku ato, iri puku ato, puku asaa na nari ise, 44 igwe ehi, iri puku ato na isii, 45 inyinya ibu, iri puku ato na nari ise, 46 umu agbohọ, puku iri na isii. 47 Site n’oke ndi Izrel Mosis hoputara otu uzo n’ime iri ise, ma mmadu ma anu ulo dika Onyenwe anyi nyere n’iwu. O nyere ha ndi Livayi na-elekota ulo nzute Onyenwe anyi mmadu na anu ulo ndi a. 48 Mgbe ahụ, ndisi agha niile na ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi nari ndi agha bjakwutere Mosis, 49 si ya, “Ndi ohu gi agbala ndi niile gara agha no n’okpuru anyi, choputa na o nweghi onye obula a na-achọ achọ. 50 Ya mere, anyi wetaara Onyenwe anyi onyinye site n’ihe anyi kwatara n’agha. Onyinye anyi bu ihe onye obula nwetara, ihe olaedo a na-agba n’ukwu na mgbaaka, na olaaka ikike, na olanti na ihe iyi n’olu niile, i ji ha chuo aja mkpuchi mmehie n’ihi onwe anyi n’ihu Onyenwe anyi.” 51 Mosis na Elieza

onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi ahụ bu ihe a kpuru akpu site n’aka ha. 52 Idi arọ nke ihe olaedo niile nke ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi nari ndi agha, nke Mosis na Elieza chere n’ihu Onyenwe anyi dika onyinye, di nari kilogram na iri itoolu. 53 Ndi ahụ luru agha ahụ nwekwara otutu ihe ndi ozo ha debeere onwe ha. 54 Mosis na Elieza onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi a di ihe site n’aka ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha na nari ndi agha. E webatara onyinye ndi a n’ulo nzute, debe ha n’ihu Onyenwe anyi ka o buru ihe ncheta nye Onyenwe anyi n’ihi ndi Izrel niile.

32 Mgbe ndi Izrel rutere ala Jeza na Gilead, ndi ebo Ruben na Gad ndi nwere otutu igwe ehi, na igwe ewu na aturu choputara na ala ahụ di mma nke ukwu maka izu anu ulo. 2 Ya mere, ha bjakwutere Mosis na Elieza onye nchujaja, na ndi ndu nzuko Izrel, si ha, 3 “Ala ndi a: Atarot, Dibon, Jeza, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo, na Beon, 4 bu ala nke Onyenwe anyi meriri n’agha n’ihu nzuko Izrel, di mma maka izu anu ulo. Anyi onwe anyi kwa nwere igwe ewu na aturu. 5 O buru na anyi achotala amara n’ihu unu, biko, kwerenu ka akuku ala a buru ihe nketa nke anyi bu ohu unu. Unu emekwala ka anyi soro ndi Izrel gafee n’akuku nke ozo nke osimiri Jordan.” 6 Mosis juru ndi Gad na Ruben ajuju si, “Unu na-ekwu na unu chorọ ino n’ebe a mgbe umunna unu ndi ikom niile ga-agafe osimiri Jordan ilu agha niile ahụ di na-eche ha? 7 O bu n’ihi ginji ka unu ji eme ka ndi Izrel daa mba ghara igafe banye n’ala ahụ Onyenwe anyi nyere. 8 Otu a ka nna unu ha mere mgbe m si Kadesh Banea zipu ha inyocha ala ahụ. 9 Mgbe ha letasiri ala ahụ si na ndagwurugwu Eshkol loghachi, ha mere ka obi ndi Izrel niile daa mba ibanye n’ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha. 10 N’ihi nke a Onyenwe anyi were iwe di oku megide ha n’ubochi ahụ. O nuru iyi kwuo si, 11 ‘N’ihi na unu juru iji obi unu niile gbaso m, o nweghi onye obula n’ime ndi ahụ o si n’ala Ijpt koputa, ndi gbara iri afo abo rigoo, ga-ahu ala ahụ m kwere Ebrahim na Ajizik na Jekob nkwa inye ha.’ 12 Naani ndi onunu iyi a na-emegideghi bu Kaleb, nwa Jefune onye Keniz, na Joshua nwa Nun, n’ihi na ha jiri obi ha niile sogide Onyenwe anyi. 13 Iwe Onyenwe anyi diri oku megide Izrel, o mere ka ha waghara n’ozara iri afo ano, tutu ruo mgbe ogbo ahụ niile nke mere ihe ojoo n’anya ya nwuchara. 14 “Ma lee unu ugbu a, agburu ndi mmehie, o bukwa otu ihe ahụ ka unu na-eme! Unu na-achọ ime ka iwe di ukwu wee Onyenwe anyi megide ndi Izrel. 15 O buru na unu aju iso Onyenwe anyi ugbu a, Onyenwe anyi ga-emekwa ka ndi Izrel nogide n’ozara. Mbibi na ila n’iyi nke ga-abiakwasị ha ga-abukwa nke unu ji aka unu kpata ha.” 16 Ma ha zara si ya, “O gaghị adi otu al Anyi gawuru anu ulo anyi ulo, tinye igwe ewu na aturu anyi n’ime ha. Anyi ga-ewukwara ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi obodo ebe ha ga-anọ. 17 Ma anyi onwe anyi ga-eburu ngwa agha anyi, buru ndi Izrel niile ozo uzo gaa n’ihu ilu ogo, tutu anyi edubata ha n’ala nke ha ga-eketa. Ma ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi ga-anọ n’obodo e wusiri ike, ikpuchite ezinaulo anyi niile site n’aka ndi iro bi anyi gburugburu. 18 Anyi agaghị aloa n’ulo anyi tutu onye Izrel obula enweta ihe nketa nke ya. 19 Anyi achoghi ihe nketa, n’ofe Jordan nke ozo, n’ihi na anyi ewerela oke nke anyi n’ebe a, n’akuku opuwa anyanwu Jordan.” 20 Mgbe ahụ, Mosis zara si ha, “O di mma, o

buru na unu ga-eme dika unu kwuru, jikere onwe unu, n'ihu Onyenwe anyi, ibu agha. **21** O buru na ndi agha unu ga-eso gafee n'ofe ozo nke osimiri Jodan, soro ndi ozo buo agha tutu ruo mgbe Onyenwe anyi chupuchara ndi iro ya niile, **22** mgbe ahụ, e merichaa mba ndi ahụ niile n'ihu Onyenwe anyi, unu nwere ike iloghachi n'ebe a, buru ndi ikpe na-amaghị n'ebe Onyenwe anyi na ndi Izrel no. Ala a di n'owuwa anyanwu, ga-abu ihe nketa unu nwere site n'aka Onyenwe anyi. **23** "O burukwanu na unu aju ime dika unu kwuru, mgbe ahụ, o bu Onyenwe anyi ka unu na-emehie megide. Matakwanu na unu ga-emesia nata ugwo oru mmehie unu. **24** Wuonu obodo ebe ndi inyom na umu unu ga-ebi, wuokwanu ulo anu maka igwe ewu na aturu unu, ma mezuokwanu ihe niile unu kweere na nkwa." **25** Ndi ebo Gad na Ruben sirj Mosis, "Anyi bu ndi ohu gi ga-eme dika onyenwe anyi nyere n'iwu. **26** Umu anyi niile, na ndi inyom anyi niile, na igwe ewu na aturu anyi, na ehi anyi niile, ga-anu n'ebe a, n'obodo ndi a anyi wuru n'ala Gilead. **27** Ma anyi, ndi ohu gi, ndi niile tozuru ije agha, ga-agafe osimiri Jodan ibu agha n'ihu Onyenwe anyi, dika onyenwe anyi si kwuo." **28** Mgbe ahụ, Mosis nyere Elieza, bu onye nchujaja, na Joshua nwa Nun, na ndiji ezinaulo nke ebo Izrel niile iwu banyere ha, **29** O sirj ha, "O buru na ndi ebo Gad na Ruben, onye obula nke jikere iga agha, ga-eso unu gafee Jodan n'ihu Onyenwe anyi, mgbe ahụ, oge unu lugburu ndi ala ahụ niile, unu aghaghị inye ha ala Gilead dika ihe nketa ha. **30** Ma o buru na ha aju iso unu, ha ga-eso ndi ozo keta oke n'ala Kenan." **31** Ndi ebo Gad na Ruben zara si, "Ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu ka anyi ga-eme. **32** Anyi ga-ekikere soro Onyenwe anyi jee agha n'ala Kenan. Ma ihe nketa anyi ga-adi n'ebe a, n'akuku Jodan." **33** Mosis nyere ndi ebo Gad, na Ruben, na okara Manase nwa Josef, alaeze niile Saihon eze Amorj nakwa alaeze niile nke Og, eze ndi Bashan na-achi. O nyere ha ala ahụ niile, na obodo niile di n'ala ahụ gburugburu. **34** Ndi ebo Gad wughariri ma wusiekwa obodo ndi a, Dibon, Atarot, Aroea **35** Atrot-Shofan, Jeza, Jogbeha, **36** Bet-Nimra na Bet-Haran bu obodo e wusiri ike, wukuwara igwe ewu na aturu ha ulo anu n'ime ya. **37** Ma ndi ebo Ruben wughariri obodo ndi a: obodo Heshbon, Eleale, Kiriatem, **38** Nebo na Baal-Meon (ma a gbanwere aha ha) na Sibma. Ha gbanwere aha obodo niile ndi ahụ ha wughariri, guo ha aha oheru. **39** Ndi agburu Makia, nwa Manase gara n'obodo Gilead lugbuo ya, chupu ndi Amorait bi n'ebe ahụ. **40** Ya mere, Mosis nyere obodo Gilead nye Makia, umu Manase ka ha biri n'ebe ahụ. **41** Jia, onye sikwa n'ebo Manase gara buso otutu obodo nta ndi ozo agha, lugbuo ha. O gbanwere aha obodo nta ndi a, guo ha Havot Jaja. **42** N'oge a kwa, otu nwoke a na-akpo Noba duuru ndi agha gaa n'obodo Kenan, na n'obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu, lugbuo ha, bichie n'ime ha. O gbanwere aha obodo ndi ahụ niile bido ikpo ha Noba, nke bu aha ya onwe ya.

33 Ndi a bu usoro mbili ije umu Izrel, site n'oge ha hapuru Ijpt dika ha si noo n'igwe n'igwe. O bu Mosis na Eron duuru ha n'ije ndi a. **2** Mosis, n'onwe ya, dere usoro ije ha ndi a n'akwukwo dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **3** Ha biliri njem site na Ramesis, n'ubochi nke iri na ise n'onwa nke mbu, ubochi na-esota nke e mere Mmemme Ngabiga. Ha niile zopuru ije n'atughi egwu n'ihu ndi Ijpt, **4** mgbe ndi ha no na-eli umu ha niile ndi e buru uzo muo, bu ndi Onyenwe anyi tighuru n'etiti ha n'ihu na Onyenwe anyi kpere

chi ha niile ikpe. **5** Ndi Izrel hapuru Ramesis, bja maa ulo ikwu ha na Sukot. **6** Ha hapuru Sukot bjaruo Etam, nke di n'onu onu ozara ahụ. **7** Ha hapuru Etam laghachi azu gaa Pi Hahiro, nke di nso n'akuku owuwa anyanwu Baal-Zefon, ebe ha manyere ulo ikwu ha na ndida ugwu Migdol. **8** Mgbe ha hapuru Pi Hahiro, ha sitere n'etiti Osimiri Uhie gafee gaa ije ubochi ato bata n'ozara Etam. Ha manyere ulo ikwu ha na Mara. **9** Mgbe ha hapuru Mara, ha batara Elim, ebe e nwere mmiri iri na abuo si n'ala na-asoputa, na iri osisi nkwu asaa. Ha noro odu di ukwu n'ebe a. **10** Mgbe ha hapuru Elim, ha wuru ulo ikwu ha n'akuku Osimiri Uhie. **11** Emesia, ha hapuru Osimiri Uhie gaa maa ulo ikwu ha n'ozara a na-akpo Sin. **12** Ha hapuru ozara Sin gaa maa ulo ikwu ha na Dofka. **13** Emesia, ha hapuru Dofka bjaruo Alush maa ulo ikwu ha. **14** Mgbe ha hapuru Alush, ha rutere Refidim, ebe ndi Izrel nahughi mmiri onunu. **15** Ha hapuru Refidim bjaruo n'ozara Sainaj ebe ha mara ulo ikwu ha. **16** Ha hapuru ozara Sainaj bjaruo Kibrot Hataava ebe ha mara ulo ikwu ha. **17** Ha hapuru Kibrot Hataava bjaruo Hazerot ebe ha mara ulo ikwu ha. **18** Ha hapuru Hazerot bjaruo Ritma ebe ha mara ulo ikwu ha. **19** Ha hapuru Ritma bjaruo Rimon-Perez ebe ha mara ulo ikwu ha. **20** Ha hapuru Rimon-Perez bjaruo Libna ebe ha mara ulo ikwu ha. **21** Ha hapuru Libna bjaruo Rissa ebe ha mara ulo ikwu ha. **22** Ha hapuru Rissa bjaruo Kehelata ebe ha mara ulo ikwu ha. **23** Ha hapuru Kehelata bjaruo n'ugwu Shefa ebe ha mara ulo ikwu ha. **24** Ha hapuru ugwu Shefa bjaruo Harada ebe ha mara ulo ikwu ha. **25** Ha hapuru Harada bjaruo Makhelot ebe ha mara ulo ikwu ha. **26** Ha hapuru Makhelot bjaruo Tahat ebe ha mara ulo ikwu ha. **27** Ha hapuru Tahat bjaruo Tera ebe ha mara ulo ikwu ha. **28** Ha hapuru Tera bjaruo Mitka ebe ha mara ulo ikwu ha. **29** Ha hapuru Mitka bjaruo Hashmona ebe ha mara ulo ikwu ha. **30** Ha hapuru Hashmona bjaruo Moserot ebe ha mara ulo ikwu ha. **31** Ha hapuru Moserot bjaruo Bene Jaakan ebe ha mara ulo ikwu ha. **32** Ha hapuru Bene Jaakan bjaruo Ho Hagidgad ebe ha mara ulo ikwu ha. **33** Ha hapuru Ho Hagidgad bjaruo Jotbata ebe ha mara ulo ikwu ha. **34** Ha hapuru Jotbata bjaruo Abrona ebe ha mara ulo ikwu ha. **35** Ha hapuru Abrona bjaruo Ezion Geba ebe ha mara ulo ikwu ha. **36** Ha hapuru Ezion Geba bja maa ulo ikwu ha na Kadesh, nke di n'ozara Zin. **37** Ha hapuru Kadesh bja maa ulo ikwu ha n'ugwu Hor n'oke ala ndi Edom. **38** Eron, bu onye nchujaja gbago n'ugwu Hor site n'iwu Onyenwe anyi. N'ebe o no nwuo, n'ubochi mbu nke onwa nke ise, n'afu nke iri anu site na mgbe umu Izrel si Ijpt puta. **39** Eron gbara nari afu na iri afu abuo na ato mgbe o nwuru n'ugwu Hor. **40** Onye Kenan bu eze Arad, onye bi na Negev n'ime ala Kenan, nuru na ndi Izrel na-abja. **41** Ha hapuru ugwu Hor bjaruo Zalmona ebe ha mara ulo ikwu ha. **42** Ha hapuru Zalmona bjaruo Punon ebe ha mara ulo ikwu ha. **43** Ha hapuru Punon bjaruo Obot ebe ha mara ulo ikwu ha. **44** Ha hapuru Obot bjaruo Iye Abarim, n'oke ala ndi Moab. **45** Ha hapuru Iye Abarim bjaruo Dibon Gad ebe ha mara ulo ikwu ha. **46** Ha hapuru Dibon Gad bjaruo Almon Diblataim ebe ha mara ulo ikwu ha. **47** Ha hapuru Almon Diblataim bjaruo n'ugwu Abarim nke di nso na Nebo ebe ha mara ulo ikwu ha. **48** Ha hapuru ugwu Abarim bata n'obosara ala Moab n'akuku osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko, ebe ha mara ulo ikwu ha. **49** Mgbe ha no n'ebe a, ha manyere ulo ikwu ha n'ebe di iche iche n'akuku osimiri Jodan, site na Bet-Jeshimot rute rii

ebe a na-akpo Ebel-Shitim, n'obosara ala Moab. **50** N'obosara ala Moab, n'akukū Jōdan, na ncherita ihu Jeriko ka Onyenwe anyi nọ gwa Mosis okwu si ya, **51** "Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, 'Mgbe unu gafere osimiri Jōdan banye n'ala Kenan, **52** unu aghaghị jchupụ ndị niile bi n'ebe ahụ ma bibie chi niile ha na-efe, ndị ha ji nkume tūọ na ndị ha kpurū akpụ. Unu ga-ebibikwa ebe niile di n'elu ugwu niile, ebe ha na-anọ efe arụsị ha niile ofufe. **53** Nwetanụ ala ahụ, birikwa n'ime ya, n'ihu na enyela m unu ala ahụ ka unu nwere ya. **54** Unu gaeke ala ahụ site n'ife nza, dika agburū unu niile si di. Ndị bara ụba nye ha ihe nketa di ukwu, ndị di ole na ole nye ha ihe nketa di nta. Ihe o bụla ruuru agburū obula site n'ife nza ga-abụ nke ha. Kee ya dika ebe nna nna unu ha si di. **55** "Ma o buru na unu achupughị ndi niile bi n'ala ahụ, ndi unu hapuru ga-aburu unu iberibe unyi n'anya unu. Ha ga-adikwara unu ka ogwu nke ga-adukasị unu ahụ. Ha ga-enye unu nsogbu n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. **56** Mgbe ahụ kwa, aga m emeso unu ụdi mmeso ahụ m na-akwado imeso ha ugbu a."

34 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Nye ndi Izrel iwu si ha, 'Mgbe unu banyere n'ala Kenan, ndi a bu oke ala ndi ahụ unu ga-enweta dika ihe nketa unu: **3** "Oke ala unu n'akukū ndida ga-etinyetū aka n'ozara Zin. Ala unu na ala ndi Edom ga-enwekọ oke ala. N'akukū oṅwua anyanwū, oke ala ndida unu ga-ebido na ngwucha Osimiri Nnu, **4** gafee ndida Akrabim, gabiga ruo ozara Zin, gbada ndida ruo Kadesh Banea. Site n'ebe ahụ o ga-aga ruo Haza Ada, gafee ruo Azmōn, **5** ebe o ga-echigharị gbasoro iyi Wadi nke Ijpt ma kwusị n'osimiri Mediterenja. **6** Oke ala unu n'akukū odida anyanwū ga-abu onu mmiri osimiri Mediterenja. Nke a ga-abu oke ala unu. **7** Oke ala unu n'akukū ugwu ga-amalite n'osimiri Mediterenja ruo n'ugwu Hor. **8** O ga-esitekwa n'ugwu Hor ruo Lebo Hamat, gbatjakwa ruo Zedad, **9** ruo Zifron tutu kwusị na Haza Enan. Nke a ga-abu oke ala unu n'akukū ugwu. **10** Oke ala unu n'akukū oṅwua anyanwū ga-ebido na Haza Enan ruo Shefam. **11** Oke ala ahụ ga-agbada site Shefam ruo Ribla n'akukū oṅwua anyanwū Ain. Site n'ebe ahụ, o ga-agbasoro ndida odida anyanwū Osimiri Galili. **12** Mgbe ahụ, o ga-aga ogologo ogologo, gbasoro osimiri Jōdan, tutu kwusị n'Osimiri Nnu. "Nke a bu ala unu, na oke ala ya unu n'akukū obula." **13** Mosis nyere ndi Izrel iwu si, "Kesaanụ ala a dika ihe nketa site n'ife nza. Onyenwe anyi enyela iwu ka enye ya ebo itoolu na okara ndi ahụ fodoru. **14** N'ihu na ebo Ruben na Gad tinyere okara ebo Manase, enwetalarị ala ihe nketa ha. **15** Ebo abuo n'okara ndi a enwetala ihe nketa nke ha n'akukū oṅwua anyanwū osimiri Jōdan, na ncherita ihu obodo Jeriko." **16** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **17** "Ndi a bu aha ndi ikom m hoputara ihu na e kenyere unu ala ahụ dika ihe nketa unu. Elieza onye nchujaja, na Joshua nwa Nun. **18** Site n'ebe obula hoputa otu onyendu ka ha nye aka ikesa ala nketa ahụ. **19** "Ndi a bu aha ndi a hoputara: "Kaleb nwa Jefune, site n'ebō Juda. **20** Shemuel nwa Amihud, site n'ebō Simion **21** Elidad nwa Kislon, site n'ebō Benjamin. **22** Buki nwa Jogli, onyendu si n'ebō Dan. **23** Haniel nwa Efod, onyendu si n'ebō Manase, nwa Josef. **24** Kemuel nwa Shiftan, onyendu si n'ebō Ifrem, nwa Josef. **25** Elizafan nwa Panak, onyendu si n'ebō Zebulon. **26** Paltiel nwa Azan, onyendu si n'ebō Isaka. **27** Abihud nwa Shelomi, onyendu si n'ebō Asha. **28** Pedahel nwa Amihud, onyendu si n'ebō Naftali." **29** Ndi a

bu ndi ikom Onyenwe anyi nyere iwu si ha kenye ndi Izrel ihe nketa ha n'ala Kenan.

35 N'oge a, mgbe ndi Izrel ka nọ n'akukū osimiri Jōdan n'obosara ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, ka Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Nye ndi Izrel iwu ka ha nye ndi Livayi ufodu obodo ebe ha ga-ebi. Obodo ndi a ga-abu ndi si n'ihe nketa ndi Izrel ketara. Nyekwa ha ala ebe anu ulo ha ga-anọ na-akpa nri, nke ga-agba obodo ndi a gburugburu. **3** Obodo ndi a ga-aburu ha ebe obibi, ma ala niile gbara ha gburugburu ga-abu ebe ita nri nke igwe ehi na aturu, na anu ulo ha niile. **4** "Ala ebe ita nri nke obodo niile nke unu ganye ndi Livayi ga-adi narị mita anọ na okara n'ogologo site na mgbidi obodo ga gburugburu mgbidi obodo obula. **5** Ya mere n'obodo ndi Livayi obula, ala izu anu ulo ga-adi narị mita anọ na okara site na mgbidi ha ruo n'oke ala ha. O ga-adi narị mita anọ na okara n'akukū oṅwua anyanwū, narị mita anọ na okara n'akukū odida anyanwū, narị mita anọ na okara n'akukū ugwu, narị mita anọ na okara n'akukū ndida. Obodo ha ga-adikwa n'etiti ala izu anu ulo ndi a. **6** "Obodo isii n'ime obodo ndi ahụ unu na-enye ndi Livayi ga-abu obodo mgbaba, ebe onye obula gburu mmadu na-amaghi ama nwere ike gbaga izere ndu ya. Tinyere obodo ndi a unu ga-enyekwasị ha iri obodo anọ na abuo ozo. **7** Ya mere obodo niile a ga-enye ndi Livayi ga-adi iri obodo anọ na asato, tinyere obosara ala izu igwe ewu na aturu nke gbara obodo ndi a gburugburu. **8** Obodo unu na-enye ndi Livayi site n'ihe nketa ndi Izrel ga-abu dika unu si keta oke unu. A ga-esite n'aka ebo nwere otutu obodo weputa otutu obodo, ma site n'aka ebo obodo ha nwere na-elighi nwe weputa ole na ole." **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **10** "Gwa ndi Izrel si ha, 'mgbe unu gafere Jōdan banye n'ala Kenan, **11** hoputanu ufodu obodo ka o buru obodo mgbaba ebe mmadu nwere ike igbabanye ma o buru na o gbuo mmadu na-amaghi ama. **12** Obodo ndi a ga-abu ebe mgbaba nye onye na-ezere ndu site n'aka onye ahụ choro iboro obo, ka a ghara igo onye e boro ebubo igbu mmadu tutu ruo mgbe e buru uzu kpee ya ikpe n'ihu ogbako. **13** Obodo isii ndi a unu weputara ga-abu obodo mgbaba. **14** Hoputa obodo mgbaba ato n'akukū ozo nke Jōdan. Ka ato ndi ozo diri na Kenan. **15** Obodo ndi a agaghi abu ebe izere ndu maka naani ndi Izrel, kama o dikwara ndi obia na ndi ozo bi n'etiti unu, ka onye na-akpachaghi anya gbuo mmadu gbaga ebe ahụ izere ndu ya. **16** "O buru na mmadu e jiri mkpirisi igwe tigbuo mmadu ibe ya, a ga-agu onye di otu a dika ogbu mmadu. A ga-egbukwa ya. **17** A sika na mmadu ejide n'aka ya nkume nke o nwere ike jiri tugbuo mmadu, o buru na o tuo mmadu nkume ahụ tugbuo ya, o bu ogbu mmadu. Ogbu mmadu ahụ aghakwaghị inwu. **18** A sika na mmadu ji ihe e ji osisi tuo n'aka ya, nke o nwere ike i ji tigbuo mmadu, o buru na o tie mmadu ihe osisi ahụ, tigbuo ya, o bu ogbu mmadu. A ghaghị ime ka ogbu mmadu ahụ nwuo. **19** Onye na-abo obo obara ga-egbu ogbu mmadu ahụ n'onwe ya mgbe obula o zutere ya. **20** O buru na mmadu esite n'ekworo nuo onye ozo aka, maobu kpachara anya tuo onye ahu ihe nke mere ka o nwuo, **21** maobu na o sitere n'obi onuma jiri aka ya tie mmadu ihe nke mere ka o nwuo, a ga-egbu onye ahụ, n'ihu na ogbu mmadu ka o bu. Onye na-agwachite ochu ga-egbu ogbu mmadu ahụ mgbe obula o zutere ya. **22** "Ma o buru na mmadu ebughi iro n'obi nutuo mmadu ibe

ya na mberede, maọbụ tọọ ya ihe, **23** maọbụ tọtuo nkume nke dataara dagbuo mmadụ ibe ya mgbe ọ na-ahụghị ya, bụ onye na-abụghị onye iro ya, onye ọ na-ebughị n'obi imejọ, **24** mgbe ahụ, ndị ogbakọ ga-ekpe ikpe n'etiti onye e boro ebubo na onye na-agwachite ọchụ dika usoro iwu ndị a si dij. **25** Nzuko aghaghị ichekwa onye e boro ebubo na o gburu mmadụ site n'aka onye na-agwachite ọchụ, zilaga onye ahụ e boro ebubo n'obodo mgbaba, bụ ebe ha gbalagara. Onye ahụ e boro ebubo ga-anogide n'obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchụaja nwurụ, bụ onye ahụ e tere mmanụ nsọ. **26** “Ma ọ bụrụ na ogbu mmadụ a ahapụ obodo mgbaba ahụ pụọ, ọ bụrụkwa, **27** na onye ahụ na-abọ ọbọ ọbara achọta ya n'azu obodo mgbaba ahụ, o nwere ike igbu onye ahụ e boro ebubo, ikpe igbu mmadụ agaghị ama ya. **28** Onye ahụ e boro ebubo na o gburu mmadụ aghaghị inọ n'ime obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchụaja nwurụ. Ọ bụ naanị mgbe onyeisi nchụaja nwụchara, ka ha nwere ike ilaghachi n'ụlọ ya, n'ihe nketa ya. **29** “Ndi a bụ usoro iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo, n'ebe obibi unu niile. **30** “Onye ọbụla gburu mmadụ ga-anwụ. A ga-ama ya ikpe onwụ naanị mgbe e nwere karịa otu onye akaebe. Ọ dighị onye ọbụla a ga-egbu n'ihia akaebe nke otu onye gbara megide ya. **31** “Unu a narakwala ihe igbara isi n'ọnọdụ ndụ nke onye gburu mmadụ, bụ onye nke ikpe onwụ mara. Aghaghị ime ka ha nwụọ. **32** “Unu a narakwala ihe mgbapụta site n'aka onye ọbụla nke gbagara n'obodo mgbaba, site otu a kwere ka ha ọghachite azụ ga biri n'ala nke aka ha tupu onyeisi nchụaja anwụọ. **33** “Unu emerukwala ala ahụ nke unu bi n'ime ya. Ọbara igbu ọchụ na-emery ala. Ọ dkwaghị mkpuchi mmehie a ga-eme banyere ala a wufuru ọbara n'ime ya, ma ọ bughị naanị ọbara nke onye ahụ gburu ọchụ ahụ. **34** Unu emerula ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. N'ihia na mụ onwe m bikwa n'ebe ahụ, mụ bụ Onyenwe anyị bi n'etiti ụmụ Izrel.”

36 N'oge ahụ, ndjisi ezi agbụrụ Gilead, nwa Makia, nwa Manase, otu n'ime ụmụ Josef, bjakwutere Mosis na ndi ndu, na ndjisi ezi ụmụ Izrel sị ha: **2** “Mgbe Onyenwe anyi nyere unu onyenwe m iwu inye ụmụ Izrel ala ahụ n'ihe nketa site n'ife nza, onye nyekwara gi iwu iwere ihe nketa nwanne anyi nwoke Zelofehad nyefee n'aka ụmụ ya ndi inyom. **3** Ugbu a, ọ bụrụ na ha alụọ ndi ikom Izrel si n'ebo ọzọ, mgbe ahụ, ihe nketa ha ga-abụ nke anapụrụ anyi, tụtkwasi n'ihie nketa nke ebo ebe ha luru di. N'uzo di otu a, ihe nketa anyi ga-abụ nke e wepuru ihe site na ya. **4** Mgbe afọ inwere onwe nye Izrel ruru, a ga-agunye ihe nketa ha n'ebo ebe ha luru di. A ga-esi otu a wepu ala ha site n'ihie nketa nke nna nna anyi ha ketara.” **5** Mgbe ahụ, Mosis nyere ndi Izrel ntuziaka site n'iwu Onyenwe anyi si, “Ihe ndi ikom ebo Josef na-ekwu ziri ezi. **6** Ma nke a bụ iwu Onyenwe anyi na-enye maka ụmụ ndi inyom Zelofehad. Ha nwere ike ilu onye ọbụla masiri ha, ma onye ha ga-alu ga-aburiri onye si n'agburu ebo nna ha. **7** O nweghi ihe nketa ọbụla n'Izrel ga-esi n'aka otu ebo gafee n'ebo ọzọ. N'ihia na ihe nketa nke ebo ọbụla ga-adigidere ha dika otu e siri kee ya nye nna nna ha. **8** Nwa nwanji Izrel ọbụla ketara ala n'ebo Izrel ọ bula ga-alu di site n'agburu ebo nna ya. Ka ala ha ghara igafere ebo ọzọ. **9** Ọ dighi ihe nketa ọbụla ga-esi n'otu ebo feere ebo ọzọ. N'ihia na ebo Izrel ọbụla ga-edebere onwe ha ala ha ketara.” **10** Ya mere, ụmụ ndi inyom Zelofehad mere dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

11 Ụmụ Zelofehad ndi a: Mahla, na Tjaza, na Hogla, na Milka, na Noa, luru ndi ikom si n'ebo nna ha. **12** Ha luru di n'agburu ụmụ Manase, nwa Josef. N'uzo di otu a, ihe nketa ha digidere n'ebo na agburu nna ha. **13** Ndi a bụ iwu na ukpuru Onyenwe anyi sitere n'aka Mosis nye ndi Izrel n'oge ha no n'obosara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko.

Diuteronomi

1 Ndị a bụ okwu ahụ Mosis gwara Izrel niile mgbe ha nọ n'òwùwa anyanwụ Jòdan, n'òzara n'Araba, ebe chere ihu n'òbodo Suf, n'etiti Paran na Tofel na Leban, na Hazeròt, na Dizahab. **2** Site n'ugwu Horeb ruo Kadesh Banea, bụ njem abalị iri na otu ma e soro ụzọ gwara ugwu Sia. **3** Ọ bụ n'abalị mbụ nke ọnwá iri na otu, nke afọ iri anọ ka Mosis gwara umụ Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'ihu banyere ha. **4** Nke mere mgbe ọ lụgbuchara Sàihon, eze ndị Amòrait, onye na-achị na Heshbòn, lụgbukwaa Ọg, eze ndị Bashan na Edrei, onye na-achị n'Ashtaròt. **5** N'òwùwa anyanwụ Jòdan, n'ala ndị Moab ka Mosis nọ kòwara umụ Izrel iwu ndị a sị ha, **6** Onyenwe anyị Chineke anyị gwara anyị n'ugwu Horeb sị, "Unu anọọla ọtụtụ oge n'ugwu a. **7** Ugwu a bilienụ ije, baa n'ala ugwu ugwu ndị Amòrait. Gaakwanụ n'ala niile ndị agbataobi ha bụ Araba, n'ugwu niile na n'ebe dị ala ala na Negeb, n'ònyị mmiri nke oke osimiri, garuokwanụ ala ndị Kenan na nke ndị Lebanòn, gagidekwanụ ruo n'osimiri ukwu Yufretis. **8** Lee, enyela m unu ala ahụ niile! Baanụ n'ime ya, bichiekwanụ ala ahụ Onyenwe anyị n'uru iyi na ọ ga-enye nna nna unu bụ Abraham, Ajizik, Jekòb na umụ umụ ha niile ndị ga-esote ha." **9** N'oge ahụ, agwara m unu umụ Izrel okwu sị, "Unu bụrụ m oke ibu arọ, apụghikwa m ibu unu naanị m. **10** Onyenwe anyị Chineke unu emeela ka unu mụbaa dịka kpakpando nke eluigwe. **11** Ka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha meekwa ka unu mụbaa n'ònyị ọgụgụ, puku kwurụ puku, ya goziekwa unu dịka ọ kwere na nkwa. **12** Ma olele otu naanị m ga-esi buo ibu unu, doziekwa ise okwu unu na nsogbu unu niile? **13** Hòpùtanụ ụfòdụ ndị ikom nwe amamihe, nghòta, na ndị a na-akwanyere ụgwụ, site n'èbo niile unu n'otu n'otu, aga m emekwa ha ndịisi unu." **14** Unu zara sị m, "Ihe ahụ i zuberé ime dī mma." **15** Ya mere, a kpòrò m ndịisi n'èbo dī iche iche, ndị ikom maara ihe, na ndị a na-asòpuru, mee ka ha bụrụ ndịsi ọchịchị unu, ụfòdụ ha na-elekòta puku mmadụ, ụfòdụ ndịsi mmadụ, ndị ọzọ na-elekòta iri mmadụ ise, ndị ọzọ mmadụ iri, ka ha bụrụ ndị ndu ebo dī iche iche. **16** Adorọ m ndị ikpe unu a aka na ntị n'oge ahụ sị ha, "N'uru unu ikpe niile metụtara esemokwu dī n'etiti umunna unu, ma kpeenụ ikpe ọbùla na-eleghị mmadụ anya n'ihu ma ikpe ahụ ọ dī n'etiti umunna unu ndị Izrel, maòbù n'etiti ndị Izrel na ndị ọbịa. **17** Kpeenụ ikpe ziri ezi nye onye ukwu na onye nta. Elekwala ndị unu na-ekpe ikpe anya n'ihu, n'ihu na unu na-ekpe ikpe unu n'ònyị Chineke." Enyekwara m ha iwu sị ha wetaranụ m ikpe niile siri unu ike ka m leba ha ime. **18** N'oge ahụ, agwara m unu ihe niile unu na-aghaghị anye. **19** Emesịa, dīka ihu Onyenwe anyị Chineke anyị nyere sị dī, anyị hapurū ugwu Horeb, chee ihu gawa n'ala ugwu ugwu ndị Amòrait. Ụzọ anyị si gafee ọzara ukwu ahụ dī egwu nke unu jì anya unu hụ tutu anyị erute Kadesh Banea. **20** Mgbe ahụ agwara m unu okwu sị, "Unu erutela n'ala ugwu ugwu ndị Amòrait, ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye anyị. **21** Lee, Onyenwe anyị Chineke unu enyela unu ala ahụ. Gaanụ nweta ya ka ọ bụrụ nke unu dīka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu gwara unu sị, Unu atùla egwu, ka obi unu gharakwa jà mba." **22** Ma unu niile bjakwutere m sị m, "Ka anyị zipụ ndị nnyocha ka ha gaa mata ezi ụzọ e si abanye n'ala ahụ. Anyị ga-ekpebikwa obodo ndị

anyị ga-ebu ụzọ banye." **23** Ntupùta unu juru m afọ, n'ihu ya, esitere m n'etiti unu hòputa mmadụ iri na abụọ, otu onye site n'èbo ọbùla. **24** Ndị a purụ, gbagoo ala ugwu ugwu ahụ tutu bjaruo na Ndagwurugwu Eshkòl. Ha legharịrị anya n'ala ahụ. **25** Ha ghòtara ụfòdụ n'ime mkpurụ osisi miri n'ala ahụ, bulatara anyị. Ha wetakwara anyị ozi, sị, "Ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-aga inye anyị dī mma." **26** Ma unu juru iga n'ala ahụ, sị otu a nupu isi megide ihu Onyenwe anyị Chineke unu nyere. **27** Unu nọ n'ùlò ikwu unu tamuo ntamu na-asị, "N'ezie Onyenwe anyị ahughị anyị n'anya. Lee ka o si site n'ala Ijìpt dupùta anyị were anyị nyefee n'aka ndị Amòrait ka ha laa anyị n'iyi! **28** Ebee ka anyị nwere ike iga ugwu a? Umunna anyị gara nyochaa ala ahụ emenyela anyị egwu. Ha siri, "Na ndị bi n'ala ahụ toro ologolo karịa anyị bụrụkwa ndị dī ike. Ha sịkwara na mgbidi e jì gbaa obodo ha gburugburu topuru ruo n'eluigwe! Anyị hùkwara umụ Anak n'èbe ahụ." **29** Ma agwara m unu sị, "Ka ụjọ ghara itụ unu, unu atùla ndị ahụ egwu. **30** Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-aga n'ihu unu, ga-alurū unu ogu, dīka o si lùra unu ogu n'ihu anyi unu, n'ala Ijìpt, **31** nakwa n'ime ọzara, ebe unu nọ hụ otu Onyenwe anyị Chineke unu si bulie unu elu dīka nna si ebuli nwa ya elu, n'ùzọ niile unu gbasoro tutu unu erute ebe a." **32** Ma agbanyeghị nke a, unu ekwenyeghị na Onyenwe anyị Chineke unu, **33** bụ onye gara n'ihu unu n'ije unu niile, ichòputara unu ebe unu ga-ama ụlò ikwu unu, onye jikwa ọkụ duo unu n'abalị, jiri igwe ojii duo unu n'ehihie, jji zi unu ụzọ unu ga-agbaso. **34** Ma otu o si dī, mgbe Onyenwe anyị n'uru ntamu unu, iwe dī ukwu were ya, n'ihu ntamu unu, ọ n'uru iyi sị, **35** "O nweghị otu onye n'ime ọgbo ọjọọ a ga-anọ ndụ hụ ala ọma ahụ m n'uru iyi inye nna nna unu, **36** karjakwa Kaleb, nwa Jefune. Ọ ga-ahụ ala ahụ anya, aga m enye ya na umụ umụ ya ala ahụ ọ zòkwasi rị ụkwụ ya, n'ihu na o jì obi ya niile sogide Onyenwe anyị." **37** Ọ bụkwa n'ihu unu ka Onyenwe anyị jì weso m iwe, na-asị, "Gị onwe gị kwa, i gaghị aba n'èbe ahụ! **38** Kama Joshua, nwa Nun, onye na-enyere gị aka, ga-edu ha banye n'èbe ahụ. Gbaa ya ume n'ihu na ọ bụ ya ga-edu ndị Izrel inweta ala ahụ dīka ihe nketa ha. **39** Ọ bụkwa ụmuntakiri ahụ na-amaghi ihe dī iche site n'ìhe ọma na ihe ọjọọ ka m ga-enye ala ahụ. Ha ga-abanye n'ime ya, nweta ya dīka ihe nketa. **40** Ma unu onwe unu, bilienụ, chigharia gawa n'ime ọzara. Cheenụ ihu unu n'osimiri Uhie." **41** Mgbe ahụ, unu kwuputara mmehie unu sị, "Anyị emehiela megide Onyenwe anyị. Anyị ga-agbago n'ala ahụ gaa lùọ ogu, dīka Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị n'ihu." Ya mere, onye ọbùla n'ime unu yikwasiri ihe agha ya na-eche na ọ dī mfe igbago n'òbodo ndị ahụ dī n'ugwu. **42** Ma Onyenwe anyị siri m, "Gwa ha, 'Unu arigokwala, gaa buo agha, n'ihu na agaghị m anonyere unu. Ndị iro unu ga-emerikwa unu.'" **43** Ya mere, agwara m unu, ma unu aghaghị ntị. Unu nupuru isi n'ihu Onyenwe anyị, jiri nganga juru unu obi bilie, rigoo n'òbodo ahụ dī n'ugwu. **44** Ndị Amòrì bụ ndị bi n'ugwu ahụ putara, ha chùsasiri unu dīka ahụ si eme, tidaa unu n'ala site na Sia ruo Homa. **45** Emesịa, unu lughachiri bja kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyị, ma o geghi ntị nye olu akwa unu, ọ nakwaghị unu ntị. **46** N'ihu ya, unu nòrò ọtụtụ oge na Kadesh.

2 Anyị laghachiri azụ chee ihu n'òzara n'ùzọ gwara Osimiri Uhie, dīka Onyenwe anyị gwara m. Ọtụtụ afọ ka anyị nọ na-awaghari gburugburu ugwu Sia. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe

anyị sịrị m, **3** “Unu agbaala ala ugwu ugwu a gburugburu ogologo oge, cheenụ ihu n’akụkụ ugwu. **4** Nye umụ Izrel iwu ndị a: ‘Unu ga-aga site n’ala umunna unu ndị Edom gafee. Ndị Edom bụ umụ umụ Iso, onye biri na Sia. Ha ga-atụ egwu mgbe ha nūrū na unu ga-esi n’ala ha gafee, ma kpachapụnyanya. **5** Unu akpasukwala ha ka ha lūsoo unu oḡu, n’ihi na agaghị m enye unu ala ọbụla sitere n’ala ha, ọ bụladị ebe gazuru unu ịzọkwasi ụkwụ unu. Enyela m Iso ala niile nke ugwu Sia dika nke aka ya. **6** Jirinụ ọlaocha kwụọ ha ụgwọ nri ọbụla unu riri, jirikwanụ ọlaocha kwụọ ha ụgwọ n’ihi mmiri ọbụla unu nūrū.” **7** Onyenwe anyị Chineke unu agoziela unu n’ihe ọbụla bụ akaorū unu. O cheela n’ozo ụkwụ unu nche iri afọ anọ ndị a niile unu wahariri n’ozara ukwu a. Onyenwe anyị Chineke unu anonyerela unu, ọ dīkwaghị ihe korọ unu. **8** Ya mere, anyị sitere n’ala umunna anyị bụ umụ Iso, ndị bi na Sia gafee. Anyị hapụkwara ụzọ Araba nke si Elat na Ezion Geba, tugharija gawa elu elu ụzọ ozara Moab. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị doro anyị aka na ntị sị, “Unu esogbula maobu luso ndi Moab oḡu n’ihi na unu enweghị oke n’ala ha, n’ihi na enyela m umụ umụ Lot ala Ar ka ọ buru ihe nketa nke ha.” **10** (Ndị biri n’ebe ahụ na mgbe gara aga bụ ndị Emim, agburu ha gbara dimkpa dīkwa otutu n’onyogugu. Ha toro ogologo dika ndi Anak. **11** A na-eche na ha bụ ndi Refaim, dika ndi Anak, ma ndi Moab na-akpo ha ndi Emim. **12** Ma mgbe gara aga ọ bụ ndi Hor bi na Sia, ma ndi Edom, umu Iso, chupuru ha. Ha bibiri ndi Hor bichikwaa ala ha, dika umu Izrel si bichie n’ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha dika ihe nketa.) **13** Onyenwe anyi gwara anyi okwu si, “Ugbu a bilienu, gafee Ndagwurugwu Zered.” Anyi bilikwara gafee. **14** Iri afọ ato na asato gasiri, site na mgbe anyi hapuru Kadesh Banea ruo mgbe anyi gafere Ndagwurugwu Zered! N’oge a, oḡo ndi ikom ahụ niile na-ala agha anwuchaaala site n’omuma ulo ikwu, dika Onyenwe anyi nūrū ha n’iyi. **15** E, aka Onyenwe anyi di megide ha, ruo mgbe o mere ka ha niile nwuchaa site n’omuma ulo ikwu ahụ. **16** Mgbe onye nke ikpeazu n’ime ndi niile a tozuru ije agha nwuchara, **17** Onyenwe anyi siri m, **18** “Taa, umu Izrel ga-esi na Ar gafee oke ala ndi Moab. **19** Mgbe unu bara n’ala ndi Amon, unu esogbula ha, unu alusola ha oḡu, n’ihi na agaghị m enye unu ala ndi Amon. Enyela m umu umu Lot ala ahụ dika ihe onwunwe ha.” **20** Ndị bi n’ebe a na mbu bụ ndi Refaim, ma umu Amon na-akpo ha ndi Zamzum. **21** Ha bụ agburu di ukwu n’onyogugu, siekwa ike nke ukwu, ha toro ogologo dika umu Anak. Onyenwe anyi sitere n’aka ndi Amon laa ha n’iyi, bụ ndi chupuru ha ma bichie n’obodo ha. **22** Onyenwe anyi mekwara otu ihe ahụ nye ndi agburu Iso bụ ndi bi n’ugwu Sia mgbe o lara ndi Hor bụ ụzọ biri n’ebe ahụ n’iyi. Ha chupuru ha, bichie ala ha ruo taa. **23** Ebe ozokwa Onyenwe anyi mere ihe di otu a bụ mgbe o mere ka ndi Kaffto laa ndi Avim n’iyi. Ha bichiri obodo nta niile ndi Avim nwere nke di gburugburu ebe ahụ ruokwaa Gaza. **24** Emesija, Onyenwe anyi siri, “Gafeenu ndagwurugwu di warawara nke Anon, baakwanu n’alaeze Saihon, onye Amori, eze obodo Heshbon. Lusonu ya agha, bichiekwanu n’ala ya n’ihi na enyefeela m ya bụ eze na ala ya n’aka unu. **25** Site taa gaa n’ihu, aga m etinye egwu na ujo n’obi ndi niile bi n’okpuru mbara eluigwe. Ha ga-anu akuko unu tūo oke egwu, maakwa jijiji n’ihi unu.” **26** Esitere m n’ozara Kedemot zipu ndi ozi, ka ha jekwuru Saihon, eze Heshbon, zie ya ozi na anyi chorọ udo, si, **27** “Kwere ka anyi site n’obodo gi gafee. O bụ

naani n’okporouzo ka anyi ga-anọ. Anyi agaghị atughari gaa n’aka nri maobu n’aka ekpe. **28** Renye anyi ihe oriri anyi gari na mmiri anyi ga-anu n’onu ahia ọlaocha. Naani kweere ka anyi gabiga n’ukwu ala, **29** dika umu Iso, bụ ndi bi na Sia, nakwa ndi Moab bi n’obodo Ar meere anyi, ruo mgbe anyi gafere Jordan banye n’ala ahụ Onyenwe anyi Chineke anyi nanye anyi.” **30** Ma Saihon, eze Heshbon, ekweghi ka anyi si n’ala ya gafee. N’ihi na Onyenwe anyi Chineke unu mere ka mmuo ya sie ike, meekwa ka o mesie obi ya ike, ka o si otu a nyefee ya n’aka unu dika o mere ugbu a. **31** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m si, “Lee, amalitela m iwere Saihon na obodo a nyefee unu n’aka. Ngwanu, malitenu ibuso ya agha! Merienu ya, nwetakwanu ala ya.” **32** Mgbe Saihon na ndi agha ya niile putara izute anyi n’agha n’ebe a na-akpo Jehaz, **33** Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ya n’aka anyi. Anyi gburu ya, gbukwaa umu ya ndi ikom niile, na ndi agha ya niile. **34** N’oge ahụ, anyi meriri obodo ya niile, bibiekwa ha niile kpamkpam, ma ndi ikom, ma ndi inyom, ma umuntakiri. Anyi ahapughi mmadu onye ndu. **35** Ma ihe ndi anyi bukororo bu naani anyi ulo, na ngwongwo ndi ozo di iche iche anyi si n’obodo ndi anyi meriri kwata. **36** Anyi lugburu ndi niile bi n’obodo di site n’Aroea ruo n’onu ndagwurugwu di warawara nke Anon, na site n’etiti ndagwurugwu ahụ ruo Gilead. O nweghi obodo ọbụla rara anyi ahụ imeri, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke nyefere ha niile n’aka anyi. **37** Ma dika usoro iwu Onyenwe anyi Chineke anyi si di, anyi abanyeghi ala ndi Amon ọbụla maobu ruokwa n’ala di n’akuku iyi Jabok nso, maobu n’obodo ndi ahụ niile di n’ugwu.

3 Ihe ozo bu na anyi chighariri, gbagoo n’uzo gawara Bashan. Ma Og, eze Bashan, ya na ndi agha ya niile biliri chiru agha puta izute anyi n’agha na Edrei. **2** Ma Onyenwe anyi gwara m okwu, si, “Atula ya egwu, n’ihi na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n’aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait, onyeisi obodo Heshbon.” **3** Ya mere, Onyenwe anyi bu Chineke anyi nyefere Og, eze Bashan na ndi agha ya niile n’aka anyi. Anyi gbuchapukwara ha niile, nahapughi onye ọbụla ndu. **4** N’oge ahụ, anyi lugburu obodo ya. O dighi obodo ọbụla n’ime iri obodo isii ahụ niile nke anyi na-anaraghi ha, ya bu akuku Agob niile bu alaeze Og n’ime Bashan. **5** Obodo ndi a bu obodo e wusiri ike, nwechara mgbidi di elu nke ukwu, nwekwaa onu uzo na mkporo e ji akpochi ha. Anyi lugbukwara otutu obodo nta ndi ozo, ndi na-enweghi mgbidi. **6** Anyi bibiri ihe niile di n’obodo Bashan, dika anyi mere n’obodo Saihon, eze Heshbon. Anyi gburu mmadu niile bi n’ime ha, nwoke, nwanyi, na umuntakiri. **7** Ma anu ulo ha niile, na ihe nkwata si n’obodo ha niile, bu ihe anyi lutara n’agha nye onwe anyi. **8** Mgbe ahụ, anyi napuru ala ahụ site n’aka eze abuo ndi Amorait, ya bu ala ndi di n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ha di site na ndagwurugwu Anon ruo n’ugwu Hemon. **9** (Aha ndi Saidon na-akpo ugwu Hemon bụ Sirion, ma ndi Amorait na-akpo ya Senia.) **10** Anyi meriri obodo ndi ahụ niile di n’ala di larji, meriekwa Gilead niile na Bashan, tutu ruo obodo Saleka na Edrei, obodo ndi di n’alaeze Og, eze Bashan. **11** (Og, eze ndi Bashan bu naani onye foduru ndu n’agburu ndi Refaim. E ji igwe kwaa ihe ndina ya, nke ogologo ya di mita anọ, nke obosara ya bukwa mita abuo. Ihe ndina a di ruo taa n’obodo Raba, otu n’ime obodo ndi Amon.) **12** Mgbe anyi nwetara ala

ndị a, eweere m ya nye ndị Ruben, na Gad, ya bụ, oke ala dī n'ebe obodo ugwu Aroea, nke dī n'akūku ndagwurugwu Anon. Tinyekwara okara obodo ugwu Gilead, na obodo niile dī n'ime ya. **13** Ala fōdurū na Gilead nakwa Bashan niile na alaeze Og ka m nyere otu okara ebo Manase. Nke a bụ ala Agob niile dī na Bashan, bụ ndī amaara dīka ala ndī Refaim. **14** Jaja, onye sī n'ebo Manase, were ala niile dī n'Agob, o bụladī ruo n'oke ala ndī Geshua na ndī Maaka. O kpōrō ya n'aha ya, nke mere na ruo taa ihe a na-akpō Bashan bụ Havot Jaja, nke pūtara, obodo Jaja. **15** Makia ka m nyere Gilead. **16** Ma Ebo Ruben na Gad ka m nyere ala niile dī site na Gilead ruo n'etiti ndagwurugwu Anon, na site na ndagwurugwu a ruo n'iyi Jabok, nke bụ oke ala umu Amōn. Etiti ndagwurugwu Anon bụkwa oke ala ebo Ruben na Gad. **17** Oke ala ha n'akūku oḍida anyanwū bụ osimiri Jōdan nke dī n'Araba. Oke ala a sitere na Kineret gbatīa ruo n'Osimiri Araba (ya bụ Osimiri Nnu), nke dī na mgbada ugwu Pisga. **18** Enyekwara m unu iwu n'oge ahū sī, "Onyenwe anyi Chineke unu enyela unu ala a ka unu nwere ya. Ma ndī unu niile, ndī bụ dimkpa, ndī jikeere maka agha, ga-agafe nōrō ndī Izrel ndī ozo n'ihu. **19** Otu o dī, ebe o bụ na unu nwere otūtū anū ụlō, ndī nwunye unu na umuntakiri unu ga-ebi n'obodo ndī m nyere unu, lekōtaa anū ụlō unu anya, **20** tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-enye umunna unu mmeri dīka o nyere unu. Mgbe ha nwetara ala Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye ha n'ofe Jōdan, onye oḅula n'ime unu nwere ike loḡhachi bīa biri n'ala unu." **21** N'oge ahū, agwara m Joshua okwu sī, "I jirila anya gī hū ihe Onyenwe anyi Chineke gī mere eze abūo ndī a. Otu a ka o ga-emekwa alaeze niile dī n'ofe Jōdan ebe unu na-aga. **22** Atūla ha egwu, n'ihu Onyenwe anyi Chineke gī ga-alurū gī oḅū." **23** N'oge ahū, aririō m Onyenwe anyi aririō sī ya, **24** "Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi i malitela igosi mū bụ ohu gī idī ukwu gī na ike gī. O nweghī chi ozo dī n'eluigwe maḅbū n'ūwa purū irū orū ebube niile i rūrū. **25** Kwere ka m gafee hū ala oḃa ahū dī n'ofe ozo nke Jōdan, ala ugwu ugwu ahū mara mma, na Lebanon." **26** Ma n'ihu unu, Onyenwe anyi wesoro m iwe ju ige m ntī! Onyenwe anyi gwara m okwu sī m, "O zuola! Agwakwala m ihe oḅula banyere okwu a. **27** Gaa, rigoruo n'elu ugwu Pisga, site n'ebe ahū lepū anya n'akūku ugwu na ndīda ma n'akūku oḃuwā anyanwū na oḍida anyanwū. O bụ anya gī ka jī ga-eji hū ala ahū, n'ihu na i gaghī agafe osimiri Jōdan. **28** Nye Joshua ike ka o nōchīe onōḍu gī. Gbaakwa ya ume, n'ihu na o bụ ya ga-edu ndī a gafee Jōdan iketa ala ahū niile i ga-ahū." **29** Ya mere, anyi nōdurū na ndagwurugwu ahū dī nso na Bet-Peoa.

4 Ugwu a, O Izrel, gee ntī n'ukpūrū na iwu niile m na-aga ikuziri unu ka unu na-eme ma o burū na unu chorō idī ndū banye, ma nwetakwa ala ahū Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha na-enye unu. **2** Unu atūkwasīla iwu ozo n'elu iwu ndī a, ma o bükwanū site na ha wepū iwu oḅula. Kama, meenū ihe iwu ndī a na-ekwu, n'ihu na ha si n'aka Onyenwe anyi Chineke unu. **3** Unu jī anya unu hū ihe Onyenwe anyi mere na Baal-Peoa. Onyenwe anyi Chineke unu sitere n'etiti unu bibie ndī niile gbasoro Baal nke Peoa. **4** Ma unu niile nogidesiri ike soro Onyenwe anyi Chineke unu bụ ndī dī ndū taa. **5** Lee, ezila m unu ukpūrū na iwu niile Onyenwe anyi Chineke m sī m zi unu, iwu unu na-aghaghī idebe n'ala ahū unu na-aga inweta. **6** Lezienū anya hū na unu debere

ha, n'ihu na nke a ga-egosi mba gbara unu gburugburu na unu bụ ndī nwere nghōta na amamihe. N'ihu na mgbe ha nūrū banyere ukpūrū ndī a, ha ga-ekwu okwu sī, "N'ezie, ndī jupūtara na mba ukwu a bụ ndī nwere nghōta na amamihe." **7** Olee mba ozo dī ukwu, nke e mere ka chi ha nōo ha nso dīka Onyenwe anyi Chineke anyi si na-anō anyi nso mgbe oḅula anyi kpokuru ya n'ekpere? **8** Olee mba ukwu ozo dīkwa nke nwere ukpūrū na iwu ziri ezi dīka iwu ndī a m na-enye unu taa? **9** Naani kpachapūnū anya unu, ma cheenū onwe unu nche mgbe niile, ka unu ghara ichefu ihe ndī a niile unu jī anya unu hū, ka ha gharakwa isi n'obi unu pūo ubōchī niile nke ndū unu. Kama kuziere ha umu unu, na umu umu ndī gae-eso ha. **10** Cheta ubōchī ahū unu bīara guzo n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu n'ugwu Horeb, n'ubōchī ahū o gwara m okwu sī m, "Kpōkōtaa umu Izrel ka ha bīa n'ihu m, nūrū okwu m, ka ha nwee ike mūta itū m egwu ubōchī niile nke ha ga-ebi n'ala ahū, ka ha nweekwa ike ikuziri umu ha." **11** O bụ n'ala ugwu ahū ka unu bīara nso, guzo, mgbe oḅu si n'ugwu ahū na-e-re, na-alali elu iru eluigwe, ya na igwe ojii nakwa oke oḅichiri. **12** Mgbe ahū Onyenwe anyi sitere n'oku ahū gwa unu okwu. Unu nūrū ụda olu ya, ma unu ahūghī oyiyi oḅula anya, naani ụda olu. **13** O nyere unu ogbūga ndū ya, nke unu na-aghaghī idebe. Ha dī iwu iri. O dere ha na mbadamba nkume abūo. **14** E, o bụ n'oge ahū ka Onyenwe anyi nyere m iwu sī m nye unu ukpūrū na iwu unu ga-agbaso mgbe unu banyere n'ala ahū dī n'ofe Jōdan, nke unu na-aga inweta. **15** Unu maara na unu ahūghī ụdīdī Onyenwe anyi anya n'ubōchī ahū o sitere n'oku gwa unu okwu n'ugwu Horeb. Ya mere kpachapūnū onwe unu anya **16** ka unu ghara imerū onwe unu site n'ikpū oyiyi oḅula dīka arūsi, ụdī oyiyi ihe oḅula, maḅbū n'udī nwoke maḅbū n'udī nwanū, **17** maḅbū n'udī anumanū, maḅbū n'udī nnuḅu na-efe efe, **18** maḅbū n'udī anū na-akpū akpū, ma o bükwanū n'udī azū bi na mmiri. **19** Mgbe unu lere anya na mbara eluigwe hū anyanwū, onwa, na kpakpando, dīka ha si basaa na mbara eluigwe, unu ekwela ka unu burū ndī a na-arafu ikpō isiala nye ha na ihe ha ofufe bụ ihe ndī a Onyenwe anyi Chineke unu kere nye mba niile bi n'okpuru eluigwe. **20** Ma banyere unu, Onyenwe anyi kpōrō unu, kpōpūta unu site n'ime oku na-agbaze igwe, site n'Ijīpt pūta, ka unu burū ihe nketa ya, dīka unu dī ugwu a. **21** Onyenwe anyi wesoro m iwe n'ihu unu, o nūrū iyi na m agaghī agafe osimiri Jōdan ibanye n'ala oḃa ahū nke Onyenwe anyi Chineke gī na-enye gī dīka ihe nketa gī. **22** Aghaghī m inwū n'ala a. Agaghī m agafe Jōdan. Ma unu ga-agafe gaa nweta ala oḃa ahū. **23** Lezienū anya ka unu ghara ichefu ogbūga ndū unu na Onyenwe anyi Chineke unu nwekoro, unu emerela onwe unu arūsi yiri ụdīdī ihe oḅula, ndī ahū iwu Onyenwe anyi Chineke unu nyere megidere. **24** N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu bụ oku na-erepīa erepīa. O bụ Chineke ekworo. **25** Mgbe jī ga-amū umu, nwekwa umu umu, mgbe unu birila otūtū oge n'ala ahū, o burū na unu emerūo onwe unu site n'imere onwe unu ụdī arūsi oḅula, si otu a mee ihe dī njo n'anya Onyenwe anyi Chineke unu, ma kpasuo ya iwe **26** ana m akpōku eluigwe na ụwa ka ha burū ndī akaebe mū na unu taa, na a ga-alala unu n'iyi ngwangwa n'ala ahū bụ nke unu na-agafe Jōdan inweta. Unu agaghī ebi ogologo oge n'ebe ahū, n'ihu na a ga-ekpochapū unu. **27** Onyenwe anyi ga-eme ka unu gbasasīa n'etiti mba ndī ozo. O bükwa naani mmaḍu ole na ole ga-afoḍu ndū n'etiti mba ndī

ahụ Onyenwe anyị ga-achuga unu. **28** N'ebe ahụ, unu ga-efe chi ndị bụ orụ aka mmadụ nke e ji osisi tọọ na nke e ji nkume pia, nke na-adighị ahụ ụzọ, nke na-adighị anụ ihe, nke na-apughị iri nri ma ọ bụkwanụ inụ isisi. **29** Ma ọ bụrụ na unu anọrọ n'ebe ahụ chọọ Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-achọtakwa ya, mgbe unu ji obi unu niile na mkpuruobi unu niile chọọ ya. **30** Mgbe mkpagbu bjara, mgbe ihe ilu ndị a bjakwasiri unu n'oge dị n'ihu, unu ga-emesia loghachikwute Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-egekwa ntị n'ihe ọ ga-gwa unu. **31** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu bụ Chineke na-eme ebere. Ọ gaghị agọnarị unu maọbụ laa unu n'iyi, maọbụ chefuo ogbugba ndụ ya na nna nna unu ha gbara, nke o ji iyi ọ nūrụ mesie ike. **32** Nyochaanụ ihe mere n'oge gara aga, tupu a mụọ unu, na tupu Chineke ekee mmadụ n'ụwa. Juonụ ajuju n'ụwa niile, juta ma ihe ukwu dị otu a o metụla mgbe ọbụla. **33** O nweela ndị mmadụ nūrụ olu Chineke mgbe o si n'ọkụ gwa ha okwu dika unu mere, ma ha anwughị? **34** O nweela chi ọzọ nwara ka o site na mba ọzọ nwetara onwe ya otu mba, site n'ihe nwalee, site n'ihe iribama na ihe ebube dị iche iche, site n'agha, n'aka dị ike, na ogwe aka esetipuru esetipụ, maọbụ n'ihe dị oke egwu dị iche iche, dika ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke unu mere n'ala Ijịpt n'ihu anya unu abụọ? **35** O gosiri unu ihe ndị a ka unu mara na Onyenwe anyị bụ Chineke n'ezie, na ọ dīkwaghị onye ọzọ ma ọ bughị ya. **36** O sitere n'eluigwe mee ka unu nū olu ya maka idọ unu aka na ntị. N'ụwa, o mere ka unu hụ oke ogidi ọkụ ahụ o wuru, unu nūkwara olu ya n'etiti ọkụ ahụ. **37** N'ihu ihunanya o nwere n'ebe nna nna unu nọ na n'ihu nhoputa ọ hoputara umu umu ha, ka o ji si n'Ijīpt duputa unu n'ihu ya. Ọ bụkwa ike aka ya ka o ji mezuo nke a. **38** Ka o site n'ihu unu chupụ mba dị ukwu na ndị dị ike, ma kpobata unu n'ala ha, inye unu ala ahụ dika ihe nketa unu, dī ka o si dī taa. **39** Matanụ nke oma, ma nabata okwu a n'obi unu na Onyenwe anyị bụ Chineke n'eluigwe na n'ụwa. O nwekwaghị chi ọzọ dī ma ọ bughị ya. **40** Debenụ ụkpuru ya na iwu ndị a niile m na-enye unu taa, ka ihe niile gaara unu na umu unu nke oma, ka unu biekwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye unu ruo mgbe niile. **41** Mgbe ahụ, Mosis hoputara obodo atọ n'ofe ọwụwa anyanwụ nke osimiri Jodan, **42** ebe onye ọbụla gburu mmadụ ga-agbaba oşo ndu, ma ọ buri na ha gburu onye agbataobi ha na-amaghị ama, na-akpoghi ya asi na mgbe gara aga. Ọ ga-agbaba n'otu ime obodo ndi a ichebe ndu ya. **43** Obodo ndi ahụ bu, Beza, nke di n'ugwu elu ya di larịi n'ime ozara. A hoputara ya maka ebo Ruben. Ramot, nke di na Gilead, maka ebo Gad, na Golan, nke di na Bashan, maka ebo Manase. **44** Nke a bu iwu Mosis chere n'ihu umu Izrel. **45** Ndi a bu ihe ama, na ukpuru, na iwu Mosis nyere umu Izrel nke ha aghaghị idebe mgbe ha si n'Ijīpt pūta. **46** na ndagwurugwu Bet-Peoa nke di n'owuwa anyanwū Jodan, n'ala Saihon, eze ndi Amorait, onye na-achị na Heshbon, bu onye Mosis na ndi Izrel meriri n'agha mgbe ha si n'Ijīpt pūta. **47** Ndi Izrel nwetaara onwe ha ala ya na ala Og, eze Bashan. Eze abuo ndi a bu eze ndi Amorait ndi ala ha di n'owuwa anyanwū nke osimiri Jodan. **48** Ala a sitere n'Aroea, n'onu mmiri Anon ruo n'ugwu Sirion (ya bu ugwu Hemon), **49** ruo n'ala Araba niile, nke di n'owuwa anyanwū osimiri Jodan, ruokwa n'Osimiri Nnu, n'ala ala ugwu Pisga.

5 Mosis kpokotara Izrel niile gwa ha okwu si, Geenu nti, unu Izrel, n'ukpuru ndi a na iwu ndi a niile m na-aguputa na nti unu taa, mutanu ha, hukwanu na unu debere ha! **2** Anyi na Onyenwe anyi Chineke anyi gbara ndu n'ugwu Horeb. **3** O bughị Onyenwe anyi na nna nna anyi ha gbara ndu, kama o bu anyi na ya, anyi niile ndi di ndu taa. **4** Onyenwe anyi sitere n'etiti oku gwa unu okwu ihu na ihu n'ugwu ahụ. **5** E guzoro m n'etiti unu na Onyenwe anyi mgbe ahụ, ikwuputara unu okwu Onyenwe anyi, n'ihu na unu turu egwu oku ahụ, unu arigoghikwa n'ugwu ahụ. Ọ siri: **6** "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoptara unu site n'Ijīpt, bụ ala nke ibu ohu. **7** "Gị enwela chi ọzọ tinyere m. **8** Gị emerela onwe gi arusi a piri api, n'oyiwi nke udi obula nke yiri ihe di n'eluigwe maobu nke yiri ihe di n'ụwa, n'okpuru ya maobu n'ime mmiri, n'okpuru ụwa. **9** Gị akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihu na Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke gi, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata umu na umu umu ahuhu, n'ihu ajo omume nke ndi muru ha, o buladi ruo n'ogbo nke ato na nke anọ, nke ndi ahụ kporo m asi. **10** Ma na-egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndi huru m n'anya, bu ndi na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. **11** Gị ejikwala aha Onyenwe anyi bụ Chineke gi eme ihe efu, n'ihu na Onyenwe anyi agaghị agu onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **12** Debe ubochi izuike site n'ido ya nso, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu. **13** N'ime ubochi isii ka i ga-eje ozi gi niile. Ọ bụkwa n'ime ha ka i ga-aruzu oru gi niile, **14** ma ubochi nke asaa bu ubochi izuike nke Onyenwe anyi Chineke gi. I gaghi aru oru obula n'ubochi ahụ, gi onwe gi, nwa gi nwoke na nwa gi nwanyi, onye oru gi nwoke, onye oru gi nwanyi, ehi gi, inyinya ibu gi maobu anu ulo gi obula, o buladi onye obia bi n'obodo gi, ka ohu gi nwoke na ohu gi nwanyi zuru ike dika gi onwe gi si ezu ike. **15** I ga-echetakwa na i bu ohu n'ala Ijīpt, ma Onyenwe anyi Chineke mere ka i si n'ohu pūta. Ọ bu ike ya di ukwu ka o ji naputa gi. Ọ bu ya mere Onyenwe anyi Chineke gi ji nye iwu na i ga-edebe ubochi izuike nso. **16** Sopuru nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu, ka ubochi ndu gi di ogologo, ka ihe dikwara gi mma n'ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **17** Gị egbula mmadụ. **18** Gị akwala iko. **19** Gị ezula ohi. **20** Gị agbala ama ugha megide onye agbataobi gi. **21** Gị enwela anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gi di. Gị enwekwala agwu inwetara onwe gi ulo onye agbataobi gi, maobu n'ebe ala ya, maobu ohu ya nwoke, maobu ohu ya nwanyi, maobu ehi ya, maobu inyinya ibu ya, ma o bukwanu n'ihe obula nke onye agbataobi nwere di." **22** Iwu ndi a ka Onyenwe anyi sitere n'olu ike kwuputa nye ogbako unu niile n'elu ugwu ahụ, site n'oku ahụ na igwe ojii ahụ na oke ochichiri ahụ. O nweghi okwu ọzọ o tukwasiri n'elu ya. O mechara dee ha na mbadamba nkume abuo, nye m ha. **23** Ma mgbe unu nuru oke olu ahụ kwuru okwu site n'oke ochichiri ahụ, hukwa ire oku ahụ di egwu na-enwu n'elu ugwu, ndisi unu, ndi ndu ebo obula na ndi okenye unu bjakwutere m. **24** Unu siri, "Onyenwe anyi bụ Chineke anyi egosila anyi ebube ya, na idi ukwu ya, anyi anukwala olu ya site n'ime oku ahụ. Taa anyi ahula na mmadụ puru idi ndu obuladi ma Chineke kpanyere ha uka. **25** Ma ugbu a n'ihu ginji ka anyi ga-eji nwuo? Oku a, nke na-enwusi ike ga-erechapu anyi. Anyi ga-anwu ma o buru na anyi anu olu Onyenwe anyi Chineke anyi gaa n'ihu. **26** N'ihu na onye di n'etiti mmadụ, nke nuru olu Chineke di

ndụ ka ọ na-ekwu okwu site n'etiti ọkụ, dika anyị nūrụ ma dīrj ndụ. **27** Gaa nso nūtarara anyị ihe Onyenwe anyị Chineke anyị na-ekwu, mgbe ahụ, gwa anyị ihe ọbụla bụ nke ọ gwara gi, anyị ga-anụ, mekwa ya.” **28** Onyenwe anyị nūrụ olu okwu mgbe unu gwara m okwu, Onyenwe anyị sīrj m, “Anūla m ihe ndị a gwara gi. Ihe niile ha kwuru ziri ezi. **29** Lee, ọ ga-adị nnoo mma ma mkpūrūobi ha dī otu a, itū egwu m, na idebe ihe niile m nyere ha n'iwu, ka ihe gaara ha na umū ha nke ọma mgbe niile ebighi ebi. **30** “Gaa, gwa ha ka ha laghachi n'ulo ikwu ha. **31** Ma gi onwe gi, guzo n'ebe a n'akūku m, ka m nye gi iwu m na ukpūrū m niile, i ga-akūziri ha idebe iwu m, ha aghakwaghī idebe ha n'ala ahū m gaje inye ha ka ha nweta.” **32** Lezienū anya ime ihe ndī ahū niile Onyenwe anyī bụ Chineke unu nyere unu n'iwu. Unu esitela na ha wezuga onwe unu gaa n'aka nri maobū n'aka ekpe. **33** Jegharjanū ije n'uzo niile Onyenwe anyī Chineke unu nyere unu n'iwu, ka unu dīrj ndū, baa ūba, ma meekwa ka ndū unu dī ogologo n'ala ahū unu na-aga inweta.

6 Ndī a bụ iwu, na ukpūrū, na ikpe niile nke Onyenwe anyī bụ Chineke unu, nyere m n'iwu ka a kuziere unu ka unu debe, n'ala ahū unu na-agafe Jōdan inweta. **2** Ihe e jī nye iwu ndī a bụ ka unu na umū unu, na umū umū unu, tūo egwu Onyenwe anyī bụ Chineke unu, site n'idebe iwu ya, ogologo ndū unu niile. Ọ būrū na unu emee ya, unu ga-enwe ndū ogologo. **3** Nūrū Izrel ma lezie anya n'irube isi, ka ihe gaara unu nke ọma, ka unu baa ūba nke ukwu n'ala ahū mmiri ara ehi na mmanū ahū na-eru n'ime ya, ọ bulādī dīka Onyenwe anyī Chineke nna nna unu ha kwere unu na nkwa. **4** Nūrū gi Izrel, Onyenwe anyī bụ Chineke anyī, Onyenwe anyī bụ otu. **5** Were obi gi niile, na mkpūrūobi gi niile, na uche gi na ike gi niile, hū Onyenwe anyī Chineke gi n'anya. **6** Iwu ndī a m na-nye gi taa ka i ga-eme ka ọ dīrj gi n'obi. **7** I ga-akūziri ya umū gi. Kwuo okwu banwere ha mgbe i na-anodū ala n'ulo gi, mgbe i na-aga n'okporozo, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. **8** Keenū ha dīka ihe irībama n'elu aka unu, kekwasīkwa ha dīka ihe ncheta n'egedege ihu unu. **9** Dee ha n'elu ibo onū uzō ūlo gi na nke onū uzō ama gi. **10** Mgbe Onyenwe anyī Chineke ga-akpōbata unu n'ala ahū ọ nūrū iyi nye nna nna unu ha, bụ Ebrahim, na Aizik, na Jekōb, na inye unu, ala sara mbara nke juputara n'obodo unu na-ewughī, **11** na ūlo ihe ọma dī iche iche juputara n'ime ya nke unu na-azughī, na olulu mmiri unu na-egwughī n'onwe unu, na ubi vajīnī na otūtū osisi oliv unu na-amaghī ndī kurū ha, mgbe unu riri ihe rījuo afo, **12** lereonu anya, ka unu ghara ichefu Onyenwe anyī, onye mere ka unu site n'ala Ijīpt pūta, bụ ala ebe unu bụ ohu. **13** Onyenwe anyī bụ Chineke gi, ka i ga-atū egwu, naanī ya ka i ga-efe ofufe, ọ būkwa aha ya ka i ga-ejī nūo iyi. **14** Unu agbasola chi ndī ozo, bụ chi ndī niile a gbara unu gburugburu na-efe. **15** N'ihī na Onyenwe anyī Chineke unu, onye nō n'etiti unu, bụ Chineke ekworo. Ọ ga-eme ka iwe ya dī ọkū megide unu, ọ ga-ekpochapūkwa unu site n'elu ūwa. **16** Anwala Onyenwe anyī, bụ Chineke gi onwunwa, dīka unu nwara ya na Masa. **17** Lezienū anya hū na unu debere iwu niile na ukpūrū niile, na ihe ama niile Onyenwe anyī Chineke unu nyere unu. **18** Meenū ihe ziri ezi, na nke dī mma n'anya Onyenwe anyī, ka ihe niile gaara unu nke ọma, ka unu nweekwa ike ibanye, ma nweta ezi ala ahū Onyenwe anyī jī jīnū iyi kwee nna nna unu ha na nkwa. **19** Ka unu chupūkwa

ndī iro unu niile site n'ala ahū, dīka Onyenwe anyī n'onwe ya kwuru. **20** N'oge na-abia, mgbe nwa nwoke gi ga-ajū gi sī, “Gīnī bụ isi ihe ama ndī a, na ukpūrū ndī a, na iwu ndī a Onyenwe anyī Chineke anyī nyere unu?” **21** I ga-aza ya sī, “Anyī burī ndī ohu Fero n'ala Ijīpt, ma site n'ike ya dī ukwu, Onyenwe anyī kpōputara anyī site n'ala Ijīpt. **22** N'ihū anyī, Onyenwe anyī zipūrū otūtū ihe irībama dī iche iche na ihe ebube dī iche iche, dī ukwu jōkwa njo n'ahū Ijīpt na eze Fero nakwa ndī ūlo ya niile. **23** Ma o mere ka anyī site n'Ijīpt pūta, ikpōbata na inye anyī ala ahū o jī jīnū iyi kwee nna nna anyī ha na nkwa. **24** N'ihī ya ka Onyenwe anyī jī nye anyī iwu ka anyī debe ukpūrū ndī a niile, na-atū Onyenwe anyī Chineke anyī egwu, ka anyī burū ndī ihe ga-agara nke ọma ūbōchī niile, ndī a na-edebe ndū, dīka ọ dī taa. **25** Ọ būrū na anyī elezie anya debe iwu ndī a niile Onyenwe anyī Chineke anyī nyere anyī, dīka o nyere anyī n'iwu, anyī ga-abū ndī na-ejgharī n'ezī omume.”

7 Mgbe Onyenwe anyī bụ Chineke unu ga-akpōbata unu n'ala ahū unu na-abanye inweta, mgbe o si n'ihū unu chupū otūtū mba ndī a n'ihū unu, bū ndī Het, ndī Gigash, ndī Amōrait, ndī Kenan, ndī Periz, ndī Hiv na ndī Jebus, bū mba asaa ndī dī ike nke ukwu, baakwa ūba karīa unu; **2** mgbe Onyenwe anyī bụ Chineke unu nyefere ha n'aka unu, unu meriekwa ha, lezienū anya hū na unu bibiri ha kpamkpam. Ka unu na ha ghara igba ndū, unu emekwarala ha ebere. **3** Unu na ha alurītakwala dī na nwunye, unu enyekwala umū ha ndī ikom umū unu ndī inyom ka ha lūo, maobū lūtara umū unu ndī ikom umū ha ndī inyarj. **4** N'ihī na nke a ga-eme ka umū unu site n'iso m tugharjā, malite ife chi ndī ozo. Mgbe ahū iwe Onyenwe anyī ga-adī ọkū megide unu, laakwa unu n'iyi ngwangwa. **5** Kama otu a ka unu ga-eme: tikpōonū ebe ichū aja ha niile. Kurienū ogidi arūsī ha niile. Gbutukwaanū osisi Ashera ha, ma suo arūsī ha niile ọkū. **6** N'ihī na unu bū ndī dī nsō nye Onyenwe anyī bụ Chineke unu. Onyenwe anyī bụ Chineke unu ahōputala unu site n'agbūrū niile dī n'ūwa a, ka unu būrū ndī nke ya, ihe onwunwe ya dī oke onūahajā. **7** Ọ bughī n'ihī na unu dī ukwu n'ōnūogugū karīa ndī mba ozo, ka Onyenwe anyī jī hōpūta unu, hū unu n'anya otu a, n'ezie unu dīkarīsīrj nta n'ōnūogugū. **8** Kama, ọ bū n'ihī Onyenwe anyī hūrū unu n'anya, mezuokwa iyi ọ nūrū nye nna nna unu ha, ka o jī site n'aka ya dī ike gbaputa unu site n'ala ebe unu bū ndī ohu, site n'ike nke Fero, bū eze Ijīpt. **9** Matanū nke ọma na Onyenwe anyī bụ Chineke unu bụ Chineke. Ọ bụ Chineke kwesiri ntūkwasī obi, onye na-edebe ogbūgba ndū ihūnanya ya ruo puku ogbo, nye ndī niile hūrū ya n'anya, ndī na-edebe ihe niile o nyere n'iwu. **10** Ma onye kporo ya asī, ọ na-ejī mbibi kwughachi ya ugwo n'ihū ya, ọ gaghī egbu oge ikwughachi onye kporo ya asī ugwo n'ihū ha. **11** N'ihī ya, hū na unu devezuru iwu na ukpūrū ndī a m na-nye unu taa. **12** Ọ būrū na unu elezie anya, naa ntj n'iwu ndī a, debe ha, ma mezuokwa ha, Onyenwe anyī bụ Chineke unu ga-emezuru unu ogbūgba ndū ihūnanya ahū dīka ọ nūrū n'iyi nye nna nna unu ha. **13** Ọ ga-ahū unu n'anya, gozie unu, meekwa ka unu baa ūba n'ōnūogugū. Ọ ga-agozi unu n'omūmū, gozie ihe ọkū nke ala unu, ọka unu, na mmanya ohūrū unu, na mmanū unu, na umū ehi unu mūrū, na umū igwe atūrū unu mūrū, n'ala ahū ọ nūrū nna nna unu ha iyi inye unu. **14** A ga-agozi unu karīa mba ndī ozo niile dī n'ūwa. Ọ dīghī onye

obùla n'ime unu, maobù nwoke maobù nwanyi ga-anò na-amutaghị nwa, ọ dikwaghị anù ụlò unu ga-agba aka nwa. **15** Onyenwe anyị ga-ewepurù unu ọrja niile. Ọ gaghị ekwe ka ọrja ndị Ijpt obùla, nke unu na-echeta nke ọma dakwasị unu, ọrja ndị a niile ka ọ ga-eme ka ọ bjakwasị ndị iro unu! **16** Mba obùla Onyenwe anyị bụ Chineke unu nyefere unu n'aka ka unu ga-ala n'iyi. Unu emerela ha ebere, unu efekwala chi niile ha, n'ihì na nke a ga-aburù unu ihe ìma n'onya. **17** Ma eleghị anya, unu ga-na-eche n'ime onwe unu sị, "Mba ndị a dị ike karịa anyị, olee otu anyị ga-esi chupụ ha?" **18** Ma unu atula egwul Naanị chetanụ ihe Onyenwe anyị bụ Chineke unu mere Fero na ndị Ijpt niile. **19** Unu jì anyà unu hụ onwunwa ukwu niile, ihe iribama niile na ihe ebube niile, n'aka ahụ dị ike na ogwe aka esetipurù esetipụ, nke Onyenwe anyị bụ Chineke unu jì kpọputa unu. Onyenwe anyị bụ Chineke ga-emekwa otu ihe ahụ n'ebe ndị niile a unu natụ egwu ugbu a. **20** Karịsịa, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-ezipụ ebu n'etiti ha tutu ruo mgbe ọ buladị ndị ọduru ndụ, ndị ahụ ga-ezo onwe ha site n'ebe unu nọ, ghorọ ndị e bibiri. **21** Unu amala jijiji n'ihu ha, n'ihì na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye nọ n'etiti unu bụ Chineke dị ukwu, dikwa egwu. **22** Onyenwe anyị bụ Chineke unu, ga-achupụ mba ndị a ntakiri ntakiri. Ọ gaghị ekwe ka unu chupụ ha otu ugboro, ma ọ bughị ya, ụmụ anụ ọhịa ọjọ ga-amụba megide unu. **23** Onyenwe anyị Chineke unu ga-enyefe ha n'aka unu, ọ ga-etinye ha oke ogbaaghara n'obi, tutu ruo mgbe ha lara n'iyi. **24** Eze ha niile ka ọ ga-enyefe n'aka unu, unu ga-ehichapukwa aha ha n'elu ụwa. Ọ dikwaghị onye puru iguzo n'ihu unu, n'ihì na unu ga-ebibi ha niile. **25** Kpọonụ arụsị niile nke apiri apị nke chi niile ha oku. Unu enwela anya ukwu n'ebe ọlaocha maobù ọlaedo dị ha n'ahụ dị. Unu ewerela ya ka ọ buru nke unu, ka unu ghara ibu ndị ọ matara n'onya, n'ihì na ọ bụ ihe arụ nye Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **26** Unu ewebatala ihe arụ obùla n'ụlò unu, ka unu ghara ibu ihe e debere iche nye mbibi dika ya. Kpọonụ ihe arụ ahụ asi, ledakwanụ ya anyà, n'ihì na ihe e debere iche nye mbibi ka ọ bụ.

8 Lezie anya hụ na i debezuru iwu ndị a niile m nyere gi taa. Ọ buru na i debe ha, ọ bughị naanị na i ga-adị ndụ, kama i ga-amụba, banyekwa inweta ala ahụ Onyenwe anyị kwere nna nna gi ha na nkwa. **2** Chetakwa otu Onyenwe anyị bụ Chineke gi sị duo gi n'ime ọzara iri afọ anọ ndị a niile. Ọ wedara mmụọ gi ala, nwakwaa gi onwunwa imata ihe dị gi n'obi, ichọputa ma i ga-edebekwa iwu ya. **3** E, ọ wedatara mmụọ gi ala mgbe o mere ka ihe oriri kọ gi, mgbe o mere ka i rie máná, nri ahụ gi na nna gi na-amaghị ihe ọ bụ. O mere nke a igosi gi na izi gi na ọ bughị naanị achicha ka mmadu ga-eji dị ndụ, kama ọ bụ n'okwu niile nke si n'ọnụ Onyenwe anyị pụta. **4** Iri afọ anọ ndị a niile, uwe gi akaghị nka, ụkwụ gi azakwaghị aza. **5** N'ihì ya, mata nke a n'obi gi, na dika nna si adọ nwa ya aka na ntị, otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi si adọ gi aka na ntị. **6** Debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi. Na-ējeharị ije n'ụzọ ya, ma na-atụkwa ya egwu. **7** N'ihì na Onyenwe anyị Chineke gi na-ewebata gi n'ala mara mma, bụ ala nwere iyi, na ọdọ mmiri, ala nwere mmiri nke si n'ime ya na-asoputa asoghari n'ugwu na ndagwurugwu, **8** ọ bụ ala na-epu ọka wiiti na ọka balị, na osisi vainị, na osisi fiigi, na osisi pomegranet, na mmanụ oliv, na mmanụ aihụ. **9** Ọ bụkwa ala juputara n'ihè oriri, ebe a na-agaghị enwe ụkọ nri. Ọ bụ ala

ebe igwe juputara n'ime ya dị ka ha bụ nkume, ala ebe ọla juputakwara n'ugwu ya niile. **10** Mgbe i riri rijuo afọ, too Onyenwe anyị Chineke gi n'ihì ala mara mma nke o nyere gi. **11** Ma lezie anya ka i ghara ichefuo Onyenwe anyị Chineke gi, na-edebeghi iwu ya niile, na ikpe ya niile, na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa. **12** Ka ọ ghara i bụ, mgbe i riri rijuru afọ, mgbe i wuuru onwe gi ezi ụlò dij mma birikwa n'ime ha, **13** mgbe igwe ehe na igwe aturu gi mubara, mgbe ọlaocha na ọlaedo gi mubara, na mgbe ihe niile i nwere mubara. **14** Kpachara anya hụ na nganga abanyeghi gi n'obi, ime ka i chefuo Onyenwe anyị Chineke gi onye mere ka i site n'Ijpt, sitekwa n'ala ibu ohu pụta. **15** Onye duuru gi n'ime ọzara ukwu ahụ dij egwu, ebe agwọ ọjọ na akpị juputara, ebe na-ekpo oku, nke mmiri na-adighi. O sitere na nkume nye gi mmiri onwun. **16** O jì máná nyejuo gi afọ n'ọzara, máná ahụ nna gi ha na-amaghị ihe ọ bụ na mbụ. O mere ya n'ihì iweda mmụọ gi ala, na inwale gi, ka ihe si otu a gaara gi nke ọma. **17** I nwere ike kwuo sị, "Ọ bụ site n'ike aka m ka m jì baa ụba." **18** Ma cheta Onyenwe anyị Chineke gi, n'ihì na ọ bụ ya onwe ya na-enye gi ike i jì kpatara akụ, ime ka ogbugba ndụ ya guzosie ike, bụ nke ọ nuru nna nna gi ha n'iyi, dika ọ dij taa. **19** Ma ọ buru na i chefuo Onyenwe anyị bụ Chineke gi, gbasoo chi ndị ọzọ, fee ha ofufe ma kpokwa isiala nye ha, ana m agba ama megide gi taa na i ghaghị ịla n'iyi. **20** Ọ buru na unu egeghị ntị n'olu Onyenwe anyị Chineke unu, ime ihe ọ choro, ọ ga-ala unu n'iyi, dika o si bibie mba ndị a niile dij iche iche ọ na-ebibi n'ihì unu.

9 Nuru, Izrel! Taa ka i na-aga igafe osimiri Jordan ibanye ka inweta ala mba ndị dij ukwu na ndị dij ike karịa gi, inweta obodo ndị dij ukwu nke nwere mgbidi ha dij elu ruo n'eluigwe. **2** Ndị bi n'ime ha bụ ndị Anak, ndị gbara dimkpa, too ogologo nke ukwu. I maara banyere ha. I nukwaaala ka e kwuru sị, "Onye puru iguzo onwe ya n'ihu ụmụ Anak?" **3** Ma mata taa na Onyenwe anyị Chineke gi bụ onye na-aga n'ihu gi dika oku na-erepịa erepịa. Ọ ga-ala ha n'iyi. Ọ bụkwa ya ga-eme ka unu lugbuo ha, chupụ ha, bibiekwa ha ngwangwa dika Onyenwe anyị kwere gi na nkwa. **4** Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi sitere n'ihu gi chupụ ha, asịla onwe gi, "Onyenwe anyị akpobatala m'ebe a, ka m nweta ala a n'ihì ezi omume ny." Mba, ọ bụ naanị n'ihì ajọ omume nke mba ndị a bi n'ala ahụ ka Onyenwe anyị jì esite n'ihu gi chupụ ha. **5** Ọ bughị n'ihì ezi omume gi, maobù izi ezi nke obi gi ka i ga-eji nweta ala ahụ, kama ọ bụ n'ihì ajọ omume nke mba ndị a bi n'ime ya ka Onyenwe anyị Chineke gi ga-eji achupụ ha site n'ihu gi. Ọ na-emekwa ya n'ihì imezu nkwa ahụ ọ kwere nna nna gi ha bụ Ibrahim, Aizik, na Jekub. **6** Ya mere, ghoṭa ya nke ọma na Onyenwe anyị Chineke gi anaghị enye gi ezi ala a ka inweta ya n'ihì ezi omume gi, n'ihì na unu bụ ndị isiike. **7** Chetakwa nke a ma echefukwala otu i si kpasuo Onyenwe anyị Chineke gi iwe, mgbe mgbe, n'ime ọzara. Site n'ubochi i hapuru Ijpt tutu ruo taa, ka i na-enupu isi n'ebe Onyenwe anyị nọ. **8** Unu kpasuru Onyenwe anyị iwe n'ugwu Horeb, ya mere o jiri were iwe laa unu n'iyi. **9** Mgbe m rigooro n'elu ugwu ahụ inata mbadamba nkume ndi ahụ bụ mbadamba nkume ogbugba ndi dij n'etiti Onyenwe anyi na unu, anoro m n'elu ugwu ahụ iri ubochi anọ, ehieha na abali, ọ dighi nri m riri, ọ dighikwa mmiri m nuru. **10** Onyenwe anyi nyere m mbadamba nkume abuo ndi ahụ, nke eji mkpisiaka Chineke

dee. Edekwasiri n'elu ha iwu niile nke Onyenwe anyi gwara unu n'ugwu ahụ site n'etiti oku, n'ubochi mkpokota ahụ. **11** Mgbe iri abali anọ gwuru Onyenwe anyi nyere m mbadamba nkume abụọ ndi ahụ, bu mbadamba nkume ogbugba ndu. **12** Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi gwara m si m, "Ridata osiiso, n'ihu na ndi gi, ndi i si n'Ijpt duputa, emeruola onwe ha, ha emeela ngwangwa iwegwa onwe ha site n'iwu m nyere ha. Ha emeela onwe ha nwa ehi a kpuru akpu, ka o buru chi ha." **13** Onyenwe anyi gwara m si, "Ahula m na ndi a bu ndi isiike n'ezie. **14** Hapu m, ka m kpochapu ma hichapukwa aha ha site n'okpuru eluigwe. Aga m emekwa gi ka i gho mba di ike karja, dikwa otutu n'onuogugu karja ha." **15** Ya mere, atughariri m malite isi n'ugwu ahụ na-enwu oku ridata, ejikwa m mbadamba nkume abụọ nke ogbugba ndu ahụ n'aka m. **16** Mgbe m lepuru anya, ahuru m na unu emeela mmehie megide Onyenwe anyi Chineke unu. Unu akpuolara onwe unu arusi n'udj nwa ehi. Unu esitela n'igbaso iwu Onyenwe anyi wezuga onwe unu osiiso. **17** Mgbe ahụ, ewere m mbadamba nkume abụọ ahụ, tupu ha site n'aka m abụọ, kurie ha n'ihu unu. **18** Mgbe ahụ, adara m n'ala ozo n'ihu Onyenwe anyi. Iri ubochi anọ, ehizie na abali, erighi m nri maobu nuo ihe onunu obula, n'ihu mmehie niile unu mere. Unu mere ihe ojobo n'anya Onyenwe anyi si otu a kpasuo ya iwe nke ukwu. **19** Aturu m egwu iwe na onuma nke Onyenwe anyi, n'ihu na iwe ya di ukwu megide unu ruo na ikpochapu unu. Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyi gere nti n'aririo m. **20** N'oge ahụ, Eron n'onwe ya, noro n'oke nsogbu, n'ihu na Onyenwe anyi were iwe megide ya, choo ibibi ya, ma aroro m Onyenwe anyi aririo n'ihu ya. **21** Mgbe ahụ, ewere m ngwa oru mmehie unu, ya bu nwa ehi ahụ unu kpuru, kpo ya oku, tipja ya, gwerie ya nke oma dika ntu, wuny ntu ya n'ime mmiri nke si n'ugwu na-asoputa. **22** Ozokwa, unu kpasuru Onyenwe anyi iwe na Tabera, na Masa, o buladi na Kibrot Hataava. **23** Mgbe Onyenwe anyi si na Kadesh Banea zipu unu o si unu, "Gaanu nweta ala ahụ m nyere unu." Ma unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. Unu ekwenyeghi maobu rubere ya isi. **24** Site n'ubochi m maara ndi unu bu, o dibeghi mgbe unu na-enupughi isi n'ebe Onyenwe anyi no. **25** O bu ya mere m jiri daa n'ala n'ihu Onyenwe anyi iri ubochi anọ, ehizie na abali, n'ihu na Onyenwe anyi kwuru na o gala unu n'iyi. **26** Ekpere m ekpere n'oge ahụ nye Onyenwe anyi si ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, alala ndi gi n'iyi, n'ihu na ha bu ihe nketa gi, burukwa ndi i ji ike aka gi na ebube gi gbaputa site n'Ijpt. **27** Elekwasila nnu pu isi ha na isiike ha anya, kama, cheta nkwa gi, nke i kwere ndi ohu gi, Ebrahim, Aizik, na Jekob. Biko, agunyela ndu ojobo ha, na mmehie ha megide ha. **28** Ma o bughi otu a, ndi obodo ahụ nke i si na ya kpopta anyi ga-asị, 'O bu n'ihu na Onyenwe anyi apughi inye ha ala o kwere ha na nkwa ka o ji laa ha n'iyi. N'ihu na o kporo ha asị, ka o ji kpobata ha n'ime ozara mee ka ha nwuo n'ebe ahụ.' **29** Ma ha bu ndi gi, ha bukwa ihe nketa gi. Ha bu ndi i sitere n'ike gi di egwu na ike nke aka gi kpopta site n'Ijpt."

10 N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara m, si, "Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, were ha biakwute m n'elu ugwu. Ozo, wuokwara onwe gi igbe osisi. **2** Aga m edekwasị n'elu mbadamba nkume ndi a, okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu, bu nke i tupiasiri. I ga-

etinyekwa ha n'ime igbe ahụ." **3** Ya mere, eji m osisi akashia kwaa igbe ahụ. A waputakwara m mbadamba nkume abuo yiri ndi nke mbu, were ha rigoro ugwu ahụ. **4** Onyenwe anyi dere n'elu mbadamba nkume ahụ ihe ndi ahụ o dere na mbu, bu iwu iri ndi ahụ o gwara unu n'elu ugwu site n'ime oku, n'ubochi mkpokota ahụ. Onyenwe anyi nyekwara m ha. **5** Mgbe m si n'ugwu ahụ ridata, etinyere m mbadamba nkume abuo ahụ n'ime igbe ahụ m kwara, dika Onyenwe anyi nyere m n'iwu. Ha dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **6** (Umụ Izrel gara ije site n'olulu mmiri nke Bene Jaakan garuo Mosera, n'ebe ahụ ka Eron no nwuo, e lie ya n'ebe ahụ. Elieza, bu okpara ya nochiri onodu ya dika onye nchujaja. **7** Site n'ebe ahụ, ha gagidere ije ruo Gudgoda, sitekwa na ya ruo Jobata, ala nke iyi na-aso aso juru n'ime ya. **8** N'oge ahụ, Onyenwe anyi kewaputara ebo Livayi ibu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na iguzo n'ihu Onyenwe anyi jere ya ozi na ikwuputa ngozi n'aha ya, dika ha si eme ruo taa. **9** O bu nke a mere ndi Livayi enweghi oke maobu ihe nketa n'etiti ndi Izrel ibe ha; Onyenwe anyi bu ihe nketa ha, dika Onyenwe anyi Chineke unu gwara ha.) **10** Ugbu a, anoola m n'elu ugwu ahụ iri ubochi anọ, ehizie na abali, dika m mere n'oge mbu, Onyenwe anyi gekwara m nti n'oge ugbu a. O bughi ochicho Onyenwe anyi ibibi unu. **11** Onyenwe anyi gwara m, "Bilie, gaa ka i duru ndi a gaa na njem ha, ka ha banye, ma nwetakwa ala ahụ nke m kwere nna nna ha na nkwa inye ha." **12** Ugbu a, Izrel, ginj ka Onyenwe anyi Chineke gi na-ana n'aka gi ma o bughi ka i tuo egwu Onyenwe anyi bu Chineke gi, jee ije na nrube isi nye ya, ihu ya n'anya, na iwere obi gi niile na mmu gi niile fee ya ofufe, **13** na ilezi anya debezuo iwu na ukpuru Onyenwe anyi, ndi m na-enye gi taa, n'ihu odimma gi. **14** Uwa na eluigwe na ebe niile kachasi elu nke eluigwe, na ihe niile di n'ime ha, bu nke Onyenwe anyi Chineke gi. **15** Ma Onyenwe anyi nwere mmasi n'ahụ nna nna unu ha, hukwa ha n'anya, o horo unu, na naani umu ha niile, site n'etiti mba niile dika o di taa. **16** N'ihu nke a, biekwanu obi unu ugwu, kwusikwanu ibi ndu nke isiike. **17** N'ihu na Onyenwe anyi, bu Chineke unu bu Chineke kachasi chi niile, burukwa Onyenwe kachasi ndi nwenu niile. Chineke ukwu ahụ, onye di ike dikwa egwu, onye na-adighi ele mmadu anyi n'ihu, o nakwaghi eri ngari. **18** O na-aluru ndi na-enweghi nna, na umu nwanji na-enweghi di ogo. O na-ahu ndi obia n'anya, na-enyekwa ha nri na uwe. **19** Ya mere, unu onwe unu kwa, hunu ndi obia n'anya, n'ihu na unu onwe unu bururi ndi obia n'ala Ijpt. **20** Tuo Onyenwe anyi Chineke gi egwu, feekwa ya ofufe. Ya ka i ga-arapara n'ahu, o bukwa naani n'aha ya ka i ga-anu iyi. **21** O bu ya bu onye i ga-eto otuto, o bu ya bu Chineke gi, onye ruru gi oru ndi ahụ di oke egwu na ebube, nke gi onwe gi ji anya gi hu. **22** Nna nna unu ndi gara n'Ijpt di naani iri mmadu asaa, ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke gi emeela ka imubaa dika kpakpando nke mbara igwe.

11 Hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, na-edebuzukwa ikpe ya na ukpuru ya na ihe niile o nyere n'iwu. **2** Chetanu taa na o bughi umu unu, kama o bu unu onwe unu jiri anyi unu hu ido aka na nti Onyenwe anyi Chineke unu. O bu unu huru idi ukwu ya, idi ike ya, irusi oru ike nke ike ya, **3** ihe iribama ya niile na ihe niile o mere n'Ijpt, otu o si megide Fero eze Ijpt na ndi ala Ijpt niile. **4** Unu huru ihe o mere ndi agha Ijpt na inyinya ha, na ugo agha ha. Otu o si mee ka ha laa n'iyi n'ime Osimiri Uhie, mgbe ha na-achu

unu oşo, na otu Onyenwe anyi si wetara ha ıla n'iyi ebighi ebi. **5** O bughị umu unu huru ihe o meere unu n'oge ahụ niile unu nọ n'ozara tutu unu erute n'ebe a, **6** na ihe o mere Datan na Abiram, umu Eliab, ndi si n'ebo Ruben, otu ala si meghee onu ya loda ha, ha na ezinaulo ha, ulo ikwu ha na ihe obula nke di ndu ha nwere n'etiti Izrel niile. **7** Ma o bu anya unu huru oke ihe itunanya ndi a niile Onyenwe anyi mere. **8** Lezieny anya debe iwu ndi a m na-enye unu taa, ka unu nwee ike, baa bichikwaa ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta, **9** ka unu bie ogologo ndu n'ime ala ahụ Onyenwe anyi nuru n'iyi inye nna nna unu ha, na umu umu ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **10** N'ihu na ala a unu na-aga ibanye n'ime ya inweta adighi ka ala Ijpt, ebe unu si puta, ebe i na-aga mkpuru gi, were ukwu twarea mmiri uzọ, dika a na-eme n'ubi akwukwo nri. **11** Ma ala unu na-agafe Jodan inweta bu ala nwere ugwu na ndagwurugwu, nke na-anu mmiri ozuzo si n'eluigwe. **12** O bu ala nke Onyenwe anyi Chineke unu n'onwe ya na-elekota! Site n'ubochi ruo n'ubochi, sitekwa na mbido afo ruo n'ogwuwu afo, anya ya adighi apu na ya. **13** Ya mere, o bu unu ga-eji ntukwasị obi rube isi n'iwu ya niile, nke m na-enye unu taa, o burukwa na unu ga-eji obi unu niile na mmu unu niile hu Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, o burukwa na unu ga-efe ya ofufe, **14** o ga na-ezite mmiri ozuzo n'oge ya, mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpeazu, nke ga-eme ka oka unu mja mkpuru hiri nne, ka unu nwee otutu vajin, nweekwa mmanu oliv. **15** O ga-eme ka anu ulo gi nwee ahijia ha ga-ata, gi onwe gi ga-enwekwa ihe oriri di ukwu. Afo ga-ejukwa gi n'ihe i nwere. **16** Ma lezieny anya, ka ahapu irafu obi unu mee ka unu wezuga onwe unu, bido ife chi ndi ozọ ofufe, kpokwa isiala nye ha. **17** Mgbe ahụ, iwe Onyenwe anyi ga-adi oku n'ebe unu nọ, o ga-agbachi eluigwe, mmiri agaghị ezo, ala agaghị epuputakwa ihe ubi, unu galakwa n'iyi n'otu ntabi anya, n'ezi ala ahụ Onyenwe anyi na-enye unu. **18** Meenu ka okwu m ndi a digide n'obi unu na n'ime mmu unu. Keenu ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. **19** Kuzierenu ha umu unu, na-ekwu ihe banyere ha mgbe i na-anodu n'ulo gi, na mgbe i na-aga n'okporouzo, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. **20** Dee ha n'elu ibo onu ulo gi na nke onu uzọ ama gi. **21** Ka ubochi ndu unu na nke umu unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya, nke Onyenwe anyi kwere nna unu na nkwa. Dika ogologo ubochi niile ha nke eluigwe di n'elu, uwa dikwa n'okpuru ya. **22** O buru na unu elezie anya debe iwu niile m na-enye unu taa, na-ahukwa Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, na-eso uzọ ya, na-adaberekwa na ya, **23** Onyenwe anyi ga-achupu mba niile bi n'ala ahụ unu na-aga inweta, unu ga-anapukwa ha ala ahụ, o buladi na ha buru ibu, siekwa ike karja unu. **24** Ebe obula unu zonyere ukwu unu n'ala ahụ aghoala nke unu, site na ndida Negeb ruo Lebanon, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo Osimiri Mediterenja. Ha ga-abu nke unu. **25** O dighi onye obula puru imegide unu n'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-emenye ha egwu na ujo n'afọ n'uzọ obula unu na-aga, dika o kwere na nkwa. **26** Lee, taa, ana m eche n'ihu unu ngozi Onyenwe anyi na obubu onu. **27** Ngozi ga-adiri unu ma o buru na unu edebe iwu Onyenwe anyi Chineke unu, nke m na-enye unu taa. **28** Nkocha ahụ ga-adi ma o buru na unu aju irube isi nye iwu niile nke Onyenwe anyi, bu Chineke unu, wezuga onwe unu n'uzọ ahụ nke m nyere unu n'iwu taa site

n'igbaso chi ndi ozọ, nke unu na-amaghị. **29** Mgbe Onyenwe anyi Chineke unu mere ka unu nweta ala ahụ, a ga-esite n'elu ugwu Gerizim kwuputa ngozi ga-adiri unu, a ga-esitekwa n'elu ugwu Ebal kwuputa obubu onu ga-adakwasị unu. **30** Gerizim na Ebal bu ugwu di n'ofe Jodan, n'akuku okporouzo di n'odida anyanwu. O di nso n'ebe osisi ukwu ndi ahụ toro na More, n'ala ndi Kenan ahụ bi n'Araba, n'akuku Gilgal. **31** N'ihu na unu na-aga igafe osimiri Jodan, ibanye nweta ala ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu. Mgbe unu nwetara ya biri n'ime ya, **32** humu na unu rubere isi debe iwu niile na ukpuru niile m na-eche n'ihu unu taa.

12 Ndi a bu iwu na ukpuru niile unu na-aghaghị idebe ogologo ubochi niile unu ga-ebi n'ala ahụ, Onyenwe anyi Chineke nna unu ha nyere unu, dika ihe nweta. **2** Tikponu ebe niile nke di n'elu ugwu niile di elu na n'elu ugwu niile di nta, nakwa n'okpuru osisi mgbaso obula, bu ebe mba niile unu na-anapu ala ha fere chi niile ha ofufe. **3** Kwatuokwanu ebe ichu aja ha niile, tijisie ogidi nso ha niile, kpokwa osisi Ashera ha oku, gbutukwanu arusi niile a apiri api nke chi niile ha. Kpochapukwanu aha ha niile site n'ebe niile ahụ. **4** Unu agaghị efe Onyenwe anyi Chineke unu ofufe dika ndi ahụ na-efe arusi na-eme. **5** Kama unu choputa ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, site n'etiti ebo Izrel niile, ebe o ga-akpokwasị aha ya. N'ebe ahụ ka unu ga-abjakwute ya. **6** O bukwa n'ebe ahụ ka unu ga-ewetara Onyenwe anyi aja nsure oku unu, na aja ndi ozọ niile, na otu uzọ n'uzọ iri unu, na onyinye puru iche unu, bu onyinye unu kwere nkwa inye, na onyinye afo ofufu unu, na onyinye umu mbu igwe ehi, na igwe ewu na aturu unu. **7** Unu na ezinaulo unu ga-anokwa n'ebe ahụ, n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu, rie oriri unu. N'ihu ya kwa ka unu ga-ahurikwa onu, n'ihu ihe niile ahụ unu setipuru aka unu ime, na n'ihu ngozi Onyenwe anyi Chineke unu goziri unu. **8** Unu agaghị emekwa ihe masiri unu, dika unu si eme taa, n'ihu na onye obula na-eme ihe obula o chere na o ziri ezi n'anya ya, **9** n'ihu na iwu ndi a ebidobeghi idu ire, ebe o bu na unu abanyebeghi n'ebe izuikwa ahụ, na ihe nketa ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu. **10** Kama, mgbe unu gafere osimiri Jodan, birikwa n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu dika ihe nketa, mgbe Onyenwe anyi nyere unu izuikwa, meekwa ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi iro unu nọ. **11** Mgbe ahụ, unu ga-eweta ihe ndi ahụ niile m nyere unu n'iwu: aja nsure oku unu niile, na aja ndi ozọ, na onyinye ahụ puru iche unu kwere nkwa inye, unu ga-eweta ya n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu hoputara ebe o kpokwasiri aha ya. **12** Unu na umu unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom, na ndi odibo nwoke na nwanji niile unu, na ndi Livayi bi n'obodo unu, ndi na-enweghi ihe nketa nke aka ha, ga-anọ n'ebe ahụ nurija onu n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu. **13** I gaghi achu aja nsure oku gi n'ebe obula masiri gi, **14** o bu naani n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. O ga-ahoputa otu ebe, n'ala otu ebo. O bu naani n'ebe ahụ ka i ga-esure aja unu niile, o bukwa n'ebe ahụ ka i ga-eweta onyinye gi niile. **15** Otu o di, i puru ino n'ebe obula gbuo anu i ga-eri, dika o bu ele maobu mgbada ugwu a. Rie anu mgbe obula o guru gi aguu, na-erikwa ya mgbe obula i nwetara ya, dika ngozi Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu. Ma onye di ocha, ma onye na-adighi ocha nwere ike iso rie ya. **16** Naani iwu

dị n'iri anụ ndị a bụ na i gaghị eri ọbara ya, wusa ọbara ya n'ala, dika mmiri. **17** Ma o nweghị onyinye ọbụla a na-enye Onyenwe anyị i kwesiri inọ n'ulo gi rie. I kwesighi inọ n'ulo gi rie onyinye ndi a: onyinye otu uzo n'uzo iri nke oka na mmanya ohuru gi, na nke mmanu oliv, na umu mbu nke igwe ehi na igwe ewu na aturu gi, na ihe obula i kwere na nkwa, na onyinye afo ofufe gi, na onyinye ndi ozo puru iche. **18** Kama unu ga-eri ha n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, gi onwe gi, na umu gi ndi nwoke na umu gi ndi nwanyi, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi si n'obodo unu niile, unu ga-anurikwa onu n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, na ihe niile aka gi ruputara. **19** Echefukwala ndi Livayi, gi na ha ga na-enweko ihe ndi a niile, ogologo ubochi niile i biri n'ala ahụ. **20** Mgbe Onyenwe anyi, bu Chineke gi mere ka oke ala gi saa mbara, dika o kwere gi na nkwa, i nwee oke aguu maka iri anu na-asi, "Achoro m iri anu," mgbe ahụ, i nwere ike rie anu dika i si choro. **21** O buru n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gi kpokwasiri aha ya di gi anya site n'ebe i no, i nwere ike gbuo anyi ulo site n'igwe ehi maobu ewu na aturu nke Onyenwe anyi nyere gi, dika m si nye gi n'iwu. Gbuo ha n'obodo ebe i bi, riekwa ha otu i choro. **22** Rie ha dika i ga-esi rie ele maobu mgbada. Onye obula n'ime unu nwere ike rie ya, ma onye di ocha ma onye na-adighi ocha. **23** Ma lezie anya hu na i righi ọbara, n'ihu na ndu di n'obara. I gaghị erikota anu obula na ndu ya. **24** Erila ọbara, wusa ya n'ala dika mmiri. **25** Erila ya, ka ihe si otu a gaara gi na umu umu gi nke oma, n'ihu na i na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **26** Ma were ihe ndi ahụ niile i doru nso, ya na ihe obula i kwere Onyenwe anyi na nkwa gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. **27** Chuo aja nsure oku n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi, ma anu na ọbara. A ghaghị iwusa ọbara anu ahụ e ji chuo aja n'akuku ebe nchujaja nke Onyenwe anyi Chineke gi. Ma i nwere ike rie anu ahụ e ji chuo aja. **28** Lezie anya, debe iwu ndi a niile m na-enye gi. O buru na i mee ya, ihe ga-agara gi na umu gi nke oma, n'ihu na o bu ihe di mma n'anya Onyenwe anyi Chineke gi, na ihe ziri ezi ka i ga na-eme. **29** Onyenwe anyi Chineke gi ga-ala mba niile bi n'ala ahụ i na-aga ibuso agha n'iyi. Ma mgbe i si n'ala ahụ chupu ha, i ga-ebichi n'ala ha. **30** Mgbe i lachara ha n'iyi, lezie anya ka i ghara ima n'onya, site n'iju ajuju ka ijuputa otu ha si efe chi ha, na-asi, "Mba ndi a o si ana na-efe chi ha ofufe? Anyi gamemekwa otu a." **31** Efekwala Onyenwe anyi bu Chineke gi dika ha si efe chi ha, n'ihu na mgbe ha na-efe chi ha ofufe, ha na-eme ihe aru di iche iche nke Onyenwe anyi kporo asi. O buladi umu ha ndi ikom na ndi inyom ka ha na-esure n'oku nye chi ha di iche iche dika aja. **32** Lezienyanya hu na unu na-eme ihe niile bu nke m nyere unu n'iwu. Unu etinyela ihe n'ime ya maobu wepukwa ihe site na ya.

13 O buru na onye amuma, maobu onye na-akowa nro aputa n'etiti gi kwee nkwa na ihe iribama maobu ihe di ebube na-aga ime, 2 o burukwa na ihe iribama ahụ maobu ihe ebube ahụ e kwuru maka ya emezuo, emesja onye amuma ahụ na-asi, "Ka anyi gbaso chi ndi ozo di iche, ka anyi feekwa ha," bu chi ndi i na-amaghị, 3 egela okwu onye amuma maobu oro nro ahụ nti. N'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke unu na-ele unu ule imata ma unu jikwa obi unu, na uche unu hu ya n'anya. 4 O bu Onyenwe anyi bu Chineke unu ka unu

ga-eso, naani ya ka unu ga-atu egwu. Debenu iwu ya niile narubekwara ya isi, na-ejere ya ozi, jidesiekwa ya ike. **5** A ga-egbu onye amuma ahụ maobu onye oro nro ahụ nke choro iduhie unu, n'ihu na o choro iweta nnupu isi megide Onyenwe anyi bu Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, onye gbaputara unu site n'onodu ibu ndi ohu. Ihe o choro ime bu iduhie gi, ka i ghara ibi udi ndu ahụ Onyenwe anyi Chineke gi choro ka i bie. Onwu ya ga-eme ka i wezuga ihe ojoo site n'etiti gi. **6** O buru na ezi enyi gi maobu nwanne gi nwoke maobu nwa gi nwoke maobu nwunye gi i huru n'anya ejiri aghughu gwa gi okwu si gi, "Bia ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe" (bu chi ndi i na-amaghị maobu nke nna gi ha na-amaghị, 7 chi nke ndi ala ahụ gbara unu gburugburu, ma ha bu ndi bi gi nso ma ha bu ndi bi n'ebe di anya, site n'otu nsotu nke ala ahụ ruo nsotu nke ozo), 8 ekwenykwala maobu naa nti n'ihe o na-ekwu. Enwekwala obi ebere n'ebe o no, ekpuchikwala atumatu ojoo ya niile. **9** I gaghị igbu ha. Buru uzo setipu aka gi tuo ya nkume, ka ndi ozo soro gi tugbuo ya. **10** Jiri nkume tugbuo ya, n'ihu na o choro ime ka i site n'iso Onyenwe anyi Chineke, wezuga onwe gi, ka i puo, ma chigharia site n'iso ya, bu Onyenwe anyi, onye mere ka i site n'ala Ijpt puta, ala ebe i no n'ime ya dika ohu. **11** Izrel niile ga-anukwa banyere ihe ojoo o mere, ha ga-atukwa ihe ojoo di otu a egwu, o dikwaghị onye obula n'etiti gi ga-achokwa ime ihe ojoo di otu ahụ. **12** Mgbe i bi n'obodo ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, o buru na akuko esite n'otu obodo ndi a ruo gi nti si, **13** na ufodu ndi mmadu jogburu onwe ha eduhie ndi obodo ha, na-asi, "Ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe" (bu chi ndi i na-amaghị na mbu), **14** tupu i mee ihe obula, i ga-eburu uzo juo ase, juputa nke oma, ma nyochaputa ma okwu ahụ o bu ezikwu. O buru na o bu ezikwu na-achoputakwara n'ihu aru di otu a mere n'etiti unu, **15** i gaghị ibuso obodo ahụ agha jiri mma agha gbuo ndi mmadu niile bi n'ime obodo ahụ. I gaghị ibibi ya kpamkpam, ma ndi mmadu ma anu ulu ha. **16** Ihe nkwa niile i si n'obodo ahụ kwata ka i ga-ekpokota n'otu ebe, n'ama di n'etiti obodo ahụ. A ga-akpokwa na niile oku, gbaakwa obodo ahụ niile oku, dika aja nsure oku nye Onyenwe anyi bu Chineke unu. Ruo mgbe ebighi ebi, obodo ahụ ga-abu mkpomkpo ebe, a gaghị ewugharikwa ya ozo. **17** O dighi ihe ndi ahụ e debere nye mbibi nke e kwesiri ihu n'aka gi. Nke a ga-emekwa ka iwe oku Onyenwe anyi dajuo, ka o gosikwa gi obi ebere. O ga-enwekwa omijiko n'ahu gi, meekwa ka i baa uba n'onuogugu, dika o ji ihu iyi kwee nna nna gi ha na nkwa. **18** Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ihe ndi a ma o buru na i na-erubere ya isi, na-edebekwara iwu ya niile, nke m na-enye gi taa, ma na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi Chineke gi.

14 Unu onwe unu bu umu Onyenwe anyi Chineke unu, ya mere unu egbula onwe unu mma, maobu kpuchapu agiri isi di nso nso egedege ihu unu n'ihu onye nwuru anwu. **2** N'ihu na onye di nso ka i bu nye Onyenwe anyi Chineke gi. O bukwa gi ka Onyenwe anyi horo site na ndi niile no n'elu uwa, i bu ihe oke onuhia nye ya. **3** Erila ihe obula m kwuru na o bu ihe ruru aru. **4** Ndi a bu anumanu unu ga-eri: ehi, aturu, na ewu, **5** na ele nta, na mgbada, na aturu ohia, na ewu ohia, ele ukwu, na anigo bi n'elu ugwu. **6** Anumanu obula ukwu ya wara njakpa, nke na-ataghari onu ka unu ga-

eri. 7 Ma otu o di, n'etiti anu ndi ahụ na-ataghari nri maobu ndi ukwu ha wara njakpa, ndi a ka unu na-agaghị eri, inyinnya kamel, na ewi maobu ewi nkume, na anu ndi ozo yiri ha, o bu ezie na ha na-ataghari onu, ma ha enweghi ukwu wara njakpa. Ha bu ihe na-adighi ocha nye unu. 8 Ezi bukwa anu na-adighi ocha; o bu ezie na o nwere ukwu wara njakpa, ma o dighi ataghari nri. Unu agaghị emetula ozu ha aka maobu rie anu ha. 9 N'ime ihe niile e kere eke, di ndu, biri na mmiri, unu nwere ike iri nke obula nwere ntu na akpirikpa, 10 ma ihe obula nke na-enweghi ntu na akpirikpa, unu erila ha, n'ihu na ha ruru aru. 11 Unu ga-eri nnonu obula di ocha, 12 ma unu agaghị eri ndi a: ugo, na udele, na udele ojii, 13 na ndagbu, na ogankwo, na ndagbu di iche iche, 14 na ugodoma obula di iche iche, 15 na enyi nnonu, na egbe abali, na nnonu oke osimiri, na egbe di iche iche, 16 na okwukwu nta, na okwukwu ukwu, na okwukwu nwere mpi, 17 na okwolo na udele, na komorant, 18 na ugballa, na utu di iche iche, na nnonu odu nta, na usu. 19 Umụ ahuhụ niile na-efe efe ruru aru nye unu, unu erila ha, 20 Ma unu nwere ike iri umu ahuhụ ndi ahụ nwere nku, ndi di ocha. 21 Unu erila anu obula nwuru anwu. Ma otu o si di, onye obia n'etiti unu nwere ike rie ya. I nwere ike inye ya, maobu resi ya onye ahụ, ma erila ya, n'ihu na onye di nso nye Onyenwe anyi Chineke gi ka i bu. Esila nwa ewu maobu nwa aturu n'ime mmiri ara nne ya. 22 I ghaghị inye otu uzo n'uzo iri nke mkpuru ubi gi afo niile. 23 I ga-erikwa mkpuru ndi a n'ihu Onyenwe anyi, bu Chineke gi, n'ebe ahụ o ga-ahoputa ka o buru ebe obibi ya, i ga-anu n'ebe ahụ rie otu uzo n'uzo iri nke oka gi, na mmanya vainj ohuru gi, na mmanu oliv gi, na nwa mbu nke igwe ehi gi, na igwe ewu na aturu gi. Ihe e ji eme nke a bu ka i mta itu egwu Onyenwe anyi Chineke gi ubochi ndu gi niile. 24 O buru na ebe Onyenwe anyi hoputara di anya, o burukwa na Onyenwe anyi Chineke gi agoziela gi ruo na i pughi ibu otu uzo n'uzo iri gi gaa n'ebe ahụ (n'ihu na ebe ahụ Onyenwe anyi hoputara di anya), 25 mgbe ahụ, gbanwee otu uzo n'uzo iri nata olaocha, were olaocha ahụ jee n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gi hoputara. 26 Were olaocha ahụ zuo ihe obula i chorọ: ehi, na aturu, na mmanya, maobu mmanya siri ike na-aba n'anya maobu ihe obula ozo nke i chorọ. Mgbe ahụ, gi na ezinaulo gi ga-eri nri n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, nurjakwa onu. 27 Echefukwala ime ka ndi Livayi soro gi rie ihe i kpatara, n'ihu na ha enweghi ihe nketa obula, maobu ihe ubi dika gi. 28 N'ogwugwu afo ato obula, i ga-eweta otu uzo n'uzo iri nke ihe ubi gi, chikota ha n'ebe a ga-echebe ha n'obodo gi, 29 ka ndi Livayi, ndi na-enweghi ihe nketa n'etiti gi, na ndi obia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei niile no n'obodo gi, bia n'ebe ahụ were nri ha ga-eri, rijuokwa afo. N'uzo di otu a, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, goziekwa oru aka gi niile.

15 N'ogwugwu afo asaa obula, i ga-akagbu ugwo niile mmadu ji gi. 2 Otu a ka a ga-esi mee ya: Onye obula e ji ugwo ga-akagbu ugwo niile onye Izrel ibe ya ji ya. O gaghi elekwa anya na onye agbataobi ya maobu nwanna ya ga-akwu ya ugwo ahụ, n'ihu na oge a na-ekwusa mgbaghara ugwo Onyenwe anyi eruola. 3 Mgbaghara a erughi n'ebe ndi obia no, ma i ghaghị ikagbu ugwo obula nwanna gi ji gi. 4 Otu o di, o kwesighi ka ndi ogbenye diri n'etiti gi, n'ihu n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi ka inweta dika ihe

nketa gi, o ga-agozi gi nke ukwu, 5 ma o buru na i rube isi nye Onyenwe anyi Chineke gi, ma lezie anya debe iwu ndi a niile m na-enye gi taa. 6 Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi dika o kwere na nkwa. I ga-agabazine otutu mba ego, i gaghi anu n'uko! I ga-achi otutu mba, ma ha agaghị achi gi. 7 Ma mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye gi, a si na e nwee onye ogbenye n'etiti gi, nke bu onye Izrel ibe gi, i gaghi emechi obi gi maobu kechie aka gi megide ya, 8 i ghaghị igbazinye ya ihe di ka o si chorọ. 9 Lezie anya ka i ghara inwe udi echiche ojo o n'obi gi si, "Afo mgbaghara ugwo na-abia nso," n'ihu ya, i kechie obi gi ju ibinye nwanna gi no na mkpa ihe o chorọ. O buru na onye ahụ nọ na mkpa akwa akwa kpoko Onyenwe anyi, a ga-agu gi dika onye ikpe mmehie mara. 10 I ghaghị inye ha site n'afu ofufu, meekwa nke a na-enweghi obi ilu, mgbe ahụ, n'ihu nke a, Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-agozi gi n'oru gi niile nakwa ihe niile nke i tinyere aka na ya. 11 A ghaghị inwe ndi ogbenye n'etiti unu, o bu ya mere iwu a jiri di mkpa. Gbasapu aka n'ebe nwanna gi na n'ebe ndi ogbenye na ndi no na mkpa no. 12 O buru na onye Hibru ibe gi, ndi nwoke maobu ndi nwanyi, eresi gi onwe ha, gbakwaara gi odibo afo isii, n'afu nke asaa, i ghaghị ihapu ha ka ha nwere onwe ha. 13 Mgbe o hapuru ulo gi, ezipukwala ya n'aka efu! 14 I ga-esite n'igwe anu ulo gi, na n'ebe izocha oka gi, na n'ebe izocha vainj gi, nye ya onyinye puru iche iji si ya laa n'udo. Nye ya onyinye a dika Onyenwe anyi Chineke gi si gozie gi. 15 Cheta na i buru ohu n'ala Ijipt ma Onyenwe anyi bu Chineke gi gbaputara gi. O bu n'ihu ya ka m ji na-enye gi iwu a taa. 16 Ma o buru na ohu gi asi gi, "Achoghi m ihapu gi," n'ihu na o huru gi na ndi ulo gi n'anya, hukwa na ihe na-agara gi na ya nke oma, mgbe gi na ya no. 17 Were agiga kpoo nti ya n'onu uzo ulo gi. O ga-abukwara gi ohu ogologo ndu ya niile. Otu aka ahụ kwa ka i ga-eme ohu gi nwanyi. 18 Enwela obi mwute mgbe obula i na-ahapu ohu gi ka o nwere onwe ya, n'ihu na i ga-echeta na o ruru gi oru afo isii, ihe i mefukwara erughi okara ihe i gaara eji goo ndi oru. Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozikwa gi n'ihu niile i na-eme. 19 Nwa oke ehi obula maobu nwa aturu obula maobu nwa ewu obula e bu uzo muo n'ime igwe anu ulo gi ka i ga-edo nso nye Onyenwe anyi Chineke gi, ejila nwa mbu nke ehi gi e buru uzo muo aru oru ubi, akpachakwala aji nwa ewu maobu nwa aturu obula e buru uzo muo di n'ime igwe ewu na aturu gi. 20 Gi na ezinaulo gi ga-eri anu ndi a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi afo obula n'ebe o hoputara. 21 Ma o buru na nwa anu obula e buru uzo muo nwere nkwaru, dika ngwuru maobu isi maobu nkwaru obula nke joro njo, i gaghi eji ya achu aja nye Onyenwe anyi Chineke gi. 22 Kama, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo gi n'ime ulo gi. Onye obula, ma ndi di ocha ma onye ruru aru n'oge ahụ ga-eri ya, dika onye obula puru iri anu ele maobu anu mgbada. 23 Ma erila obara ya. Wusa ya n'ala dika mmiri.

16 Debe onwa Abib iche maka ime Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi Chineke gi, n'ihu na o bu n'onwa Abib ka Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i si n'ala Ijipt puta n'abali. 2 I ga-eji anu si n'igwe aturu na ehi gi chororo Onyenwe anyi Chineke gi aja ngabiga n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa dika ebe obibi nye aha ya. 3 Erila ya na achicha e ji ihe na-eko achicha mee, kama ubochi asaa ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, ya bu, achicha ahuhu, iji cheta na i si n'ala Ijipt puta ngwangwa. Nke a ga-eme ka i nwee ike na-echeta

mgbe i sitere n'ala Ijpt p'uta, ubochi niile nke ndu. **4** Ka ihe obula na-eko achicha ghara ibata n'ezinaulo gi abali asaa ndi ahụ. Unu ahapukwala anu obula unu churu n'aja n'oge uhuruchi nke ubochi mbu, noo ruo ututu. **5** I gaghị achu aja ngabiga n'obodo obula Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi. **6** kariakwa n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gi hoputara dika ebe obibi nye ya ka i ga-anọ chuo ya. N'ebe ahụ ka i ga-achụ aja ngabiga gi n'oge uhuruchi, mgbe anwu dachara, n'oge mgbe dika oge ubochi ahụ i sitere n'Ijpt p'uta. **7** I ga-ahụ ya n'oku riekwa ya n'ebe ahụ Onyenwe anyi bu Chineke ga-ahoputa. N'ututu, i ga-alaghachikwa n'ulo ikwu gi. **8** Ubochi isii ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, n'ubochi nke asaa, nweenu mkpokota nye Onyenwe anyi Chineke gi, arukwala oru obula. **9** Guputa izu asaa site na mgbe i malitere itinye mma iwe ihe ubi n'ukwu oka guzoro eguzo n'ubi gi. **10** Meenu Mmemme Izu Uka asaa nye Onyenwe anyi, bu Chineke gi, site na inye onyinye afu ofufu, n'usoro otutu ngozi Onyenwe anyi bu Chineke gi ji gozie gi. **11** O bu oge injiri onu nye gi na umu gi ndi ikom na ndi inyom, ndi ohu gi nwoke na nwanji, ndi Livayi bi n'obodo gi, ndi obja, ndi na-enweghi mna na ndi inyom di ha nwuru bi n'etiti gi. Meenu nke a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, n'ebe ahụ o hoputara dika ebe obibi nye aha ya. **12** Cheta na i buru ohu n'ala Ijpt, n'ihl nke a, unu echefula iwu ndi a. **13** Mmenu mmemme ulo ikwu. Unu aghaghị ime ya ubochi asaa mgbe unu wechara ihe ubi, ya bu, mgbe unu chikotachara oka site n'ebe izocha oka, nakwa ebe izocha mmanya unu niile. **14** O bu oge injiri onu, nye gi onwe gi, umu ndi ikom na ndi inyom gi, ndi odibo nwoke na nwanji unu niile, ndi Livayi, ndi obja, umu mgbei na umu nwanji niile di ha nwuru anwu ndi bi n'obodo gi niile. **15** A ga-eme mmemme a nye Onyenwe anyi Chineke gi ubochi asaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi n'onwe ya hoputara. N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozu ihe ubi gi niile, goziekwa akaoru gi niile, ime ka onu gi zuo oke. **16** Ugboro ato n'afu ka ndi ikom unu niile aghaghị jbia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi unu, n'ebe o ga-ahoputa: n'oge mmemme ndi a: Mmemme Achicha na-ekoghi eko, Mmemme Izu Uka asaa na Mmemme Ulo ikwu. O dighi onye obula ga-gaba aka efu bia n'ihu Onyenwe anyi. **17** Onye obula ga-eweta onyinye dika o nwere ike na dika Onyenwe anyi Chineke gi si gozie ya. **18** I ga-ahoputa ndi ikpe, na ndisi ozi n'ebo niile, na n'obodo obula Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. Ha ga-eme ka ezi ikpe diri ndi mmadu niile. **19** Ekpekwa ikpe aghughu, maobu kpee ikpe ile mmadu anya n'ihu. Erikwala ngari, n'ihu na iri ngari na-eme ka anya onye amamihe kpuo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbago agbago. **20** Gbasoo ikpe ziri ezi, mee ka ikpe ziri ezi digide, ka i diri ndu, nweta ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **21** Amanyela oiyi osisi chi Ashera obula gi n'akuku ebe ichu aja i wuru nye Onyenwe anyi Chineke gi. **22** Eguzokwala ogidi nkume obula n'ihu na ha bu ihe Onyenwe anyi Chineke gi kporo asi.

17 Achurula Onyenwe anyi bu Chineke gi ehi maobu aturu nwere nkaru obula maobu ntupo. Onyinye di otu a bu ihe aru n'ebe o no. **2** O buru na i nu na onye obula n'ime obodo ndi ahụ Onyenwe anyi nyere gi, nwoke maobu nwanji na-eme ihe di njo n'anya Onyenwe anyi Chineke gi ime ihe megidere ogbugba ndu ya, **3** o buru na onye ahụ efee chi

ndi ozo, maobu kporo isiala nye ha, maobu fee anwu, maobu onwa, maobu kpakpando nke mbara eluigwe bu ihe m na-enyeghi n'iwu, **4** o buru na e mere ka i maara n'ihe di otu a di maobu i nu ya, i ghaghị jju ase, nyochaa ya nke oma. O buru na ihe i nuru bu eziokwu, o buru n'ezie na e mere ihe aru di otu a n'ala Izrel, **5** kporo nwoke maobu nwanji ahụ mere ihe ojoo di otu a, kporuta ya n'onu uzo ama obodo, tuo ya nkume, tugbuo ya. **6** Ma otu o si di, a gaghị eme ka onye ahụ nwuo site naani n'ama otu mmadu, kama o ga-anwu site n'ama mmadu abuo maobu ato gbara. **7** Ndi ahụ gbara akaebe n'isi ya ga-eburu uzo tuo ya nkume, tupu mmadu niile esoro tugbuo ya. Site n'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojoo site n'etiti gi. **8** O buru na unu enwee okwu siri ike na mkpebi, dika igbu ochu, maobu okwu na uka metutara mmadu, maobu ilu ogo nke mmeru ahụ daputara n'ime ya, ihe unu ga-eme bu iweta ikpe ahụ n'ebe obibi Onyenwe anyi Chineke gi hoputara, **9** n'ihu ndi nchaja, bu ndi Livayi na onye no n'uche ikpe n'oge ahụ ka ha gbugie ikpe ahụ. **10** I ga-emekwa dika mkpebi ha nyere gi n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. Lezie anya hu na i mezuru ihe niile dika ha si tuziere gi aka. **11** Mee dika iwu ha ziri gi si di, na dika mkpebi ha nyere gi si di. Ewezugala onwe gi site n'okwu ha nyere gi n'uzo obula. **12** Ma onye ahụ ledara onye nchaja na onye ikpe ahụ a hoputara ije ozi nye Onyenwe anyi Chineke gi ga-anwu. Unu ga-esi n'ala Izrel wezuga ihe ojoo di otu ahụ. **13** N'uzo di otu a, mmadu niile ga-anu ihe mere onye ahụ nupuru isi, ha ga-atu egwu ghara ibu ndi mpako. **14** Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, merie ndi bi n'ime ya, biri n'ime ya, i nwere ike malite iche n'obi gi si, "Anyi kwesiri inwe eze dika mba ndi ozo niile di anyi gburugburu." **15** O si otu a diri, lezie anya hu na onye i ga-eme eze bu onye ahụ Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoputa. Onye ahụ aghaghị ibu onye Izrel n'ihu na i kwesighi ime onye mba ozo eze ka o chia gi. **16** Hu na eze ahụ i hoputara enweghi otutu inyinya. Eze ahụ ekwesikwaghị izipu ndi ga-aga Ijpt izuputara ya otutu inyinya ozo, n'ihu na Onyenwe anyi agwala gi si, "I gaghị alaghachi Ijpt ozo." **17** Eze ahụ agaghị enwe otutu nwunye, n'ihu na nke a ga-eme ka obi ya si n'ebe Onyenwe anyi no puo. O gawkwaghị ababiga uba olaocha na olaedo oke. **18** Mgbe o nokwasiri n'ocheeze dika eze, o ga-esite n'akwukwo iwu a ndi nchaja bu ndi Livayi na-edebe, deputara onwe ya iwu a metutara obibi ndi ndi eze. **19** Ihe ahụ o deputara ka o ga-agu mgbe niile na ndu ya. Nke a ga-eme ka o muta itu egwu Onyenwe anyi Chineke ya, na igbaso ihe niile di n'iwu na ukpuru ndi a. **20** Igu akwukwo iwu a mgbe niile ga-eme ka o mata na o nweghi uzo o si di elu karja umunna ya. O ga-emekwa ka o ghara iwezuga onwe ya site n'iwu a n'uzo obula. Mgbe ahụ, ya onwe ya, na umu umu ya ga-achi alaeze Izrel ogologo oge.

18 Ndi nchaja bu ndi Livayi, na ndi ebo Livayi niile agaghị enwe oke maobu ihe nketa obula dika ebo ndi ozo n'Izrel. Ihe onyinye ichu aja niile e wetara n'ihu Onyenwe anyi site n'oku bu ihe nketa ha. **2** Ha agaghị enwe ihe nketa obula n'etiti umu Izrel ndi ozo, n'ihu na Onyenwe anyi aburula ihe nketa nke ha dika o kwere ha na nkwa. **3** Nke ga-abu oke ruuru ndi nchaja n'ebe ndi mmadu no, n'ebe ndi na-achu aja, site n'anu ehi maobu aturu: a ga-enye onye nchaja ubu aka ya, agba ya abuo na afu ya. **4** Ha ga-enwetakwa mkpuru

mbụ nke owuwe ihe ubi unu, ya bụ, ọka mbụ unu, mmanya vainjị ohurū unu, mmanū oliv unu na aji mbụ a kpuchaputara site n'ahụ igwe aturū unu. **5** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu ahoputala ebo Livay na umū umū ha site n'ebo niile nke Izrel ka ha burū ndị ga-eguzo jee ozi n'ihu Onyenwe anyị oge niile. **6** Onye Livay ọbụla si n'ebe o bi kwapụ gaa biri n'obodo ozo n'Izrel nwere ike ije n'ebe ichū aja Onyenwe anyị hoputara, **7** ọ ga-eje ozi n'aha Onyenwe anyị bụ Chineke ya dika umunna ya ndị Livay na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyị. **8** Ọ ga-esokwa keta oke a na-ekenye ndị Livay bi n'obodo ahụ, n'agbanyeghị na ọ na-enweta ego site n'orire e rere ihe onwunwe ezinaulọ ya. **9** Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, amụtakwala ime omume arụ dika ndị mba bi n'ala ahụ. **10** Ka a hapụ ichota onye ọbụla n'etiti gi nke na-ewere nwa ya nwoke maobū nwanjị nye ka a kpọọ ya ọkụ n'ihu ichurū chi ndị mba ozo aja. Ka onye Izrel ọbụla ghara jbu onye na-aju mmuọ ase maobū onye mgbasị maobū na-agba aja, **11** maobū onye na-akū mmadu ibe ya ogwu, maobū onye na-aju mmuọ ojoo ase, maobū dibia afa maobū onye na-aju ase site n'aka ndi nwuru anwu. **12** Onye ọbụla na-eme ihe ndi a bu onye Onyenwe anyi kporo asi. O bukwa n'ihu ihe aru ndi a ka Onyenwe anyi Chineke gi ji na-achupu ndi bi n'ala a. **13** I ghaghị jbu onye zuruoke n'uzo niile n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi. **14** Mba ndi i na-aga inweta ala ha bu ndi na-aju ase site n'aka ndi mgbasị na ndi na-agba aja, ma Onyenwe anyi Chineke gi anabataghị na i ga-eme ihe di otu ahụ. **15** Kama Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ka onye amuma nke di ka m biliere unu site n'etiti unu, site n'etiti ndi unu bu Izrel. O bu ya ka unu ga-ana ntị. **16** N'ihu na nke a bu ihe gi onwe gi rjoro Onyenwe anyi bu Chineke gi n'ugwu Horeb, n'ubochi mkpokota ahụ. I kwuru si, "Anyi achoghị jnu olu Onyenwe anyi maobū hu oku ahụ di egwu anya ozo, ka anyi ghara jnwu." **17** N'ihu ya, Onyenwe anyi gwara m okwu si m, "Ihe ha kwuru di mma. **18** Aga m eme ka onye amuma bilie n'etiti ha, onye Izrel dika gi. Aga m agwa ya ihe o ga-ekwu, okwu niile m tyniere n'onu ya ka o ga-agwa ha. **19** Onye ọbụla juru ige ntị n'okwu m niile nke onye amuma ga-agwa ha n'aha m ka mụ onwe m ga-emesi ike. **20** Ma onye amuma ọbụla sitere na nganga obi ya kwuo okwu n'aha m, bu okwu nke m na-ezighi ya ka o kwuo, ga-anwu, maobu onye amuma ọbula nke kwuru okwu n'aha chi ndi ozo, onye amuma ahụ ga-anwukwa." **21** I nwere ike ikwu n'obi gi si, "Olee otu anyi ga-esi mata na okwu e kwuru si n'aka Onyenwe anyi n'ezie?" **22** Otu a ka unu ga-esi mata, o buru na ihe onye amuma buru n'amuma n'aha Onyenwe anyi emezughi, okwu ahụ esighi n'ebe Onyenwe anyi no bja. O bu okwu onye amuma ahụ cheputara kwuo n'onwe ya. Unu atula ya ujo.

19 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi bibiri mba ndi ahụ nwe ala ahụ o na-enye gi, mgbe i chupuru ha bichie n'obodo ha nakwa ulo ha niile, **2** mgbe ahụ, kewaputa obodo ato n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi inweta, doo ha iche. **3** Kewaa ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa uzo ato ka otu obodo mgbaba diri n'otu akuku. Wuzie uzo e si aga n'obodo ndi a ka o diri onye na-agba oso mfe igbaje n'ebe ahụ. **4** Nke a bu iwu banyere onye ọbula gburu mmadu gbaba n'ebe ahụ maka izere ndu. O buru na mmadu esite na-amaghi ama gbuo onye agbataobi ya, bu onye o na-

akpoghi asi n'oge gara aga, o ga-agbaba n'obodo ahụ n'ihu izere ndu ya. **5** O buru na mmadu na ibe ya agaa n'ohja iwa nku ma isi anyuike ya esite n'osisi ya dapu dagbuo nwoke ahụ so ya gaa iwa nku, nwoke ahụ na-awa nku ga-agbala n'ime otu obodo ndi a ichebe ndu ya. **6** Ma o bughi otu a, onye ahụ na-agba ugwo ochu ga-esite n'onuma juru ya obi chuo nwoke ahụ oso, chukwute ya, gbuo ya ma o buru na obodo mgbaba ahụ adiri n'ebe di anya, o bu ezie na nwoke ahụ abughi onye kwesiri onwu, ebe o bu na o siteghi n'ekworo gbuo onye o gburu. **7** O bu nke a mere m ji nye unu iwu ka unu weputara onwe unu obodo mgbaba ato. **8** O buru na Onyenwe anyi Chineke gi emee ka oke ala gi saa mbara dika o nupuru nna nna gi ha n'iyi na o ga-eme, o burukwa na o nye gi ala niile dika o kwere na nkwa, **9** n'ihu na i leziri anya gbasoo iwu ndi a m nyere gi taa ihu Onyenwe anyi Chineke gi n'anya, na ije ije dika uzo ya si di, mgbe ahụ, i nwere ike hoputa obodo ato ozo, nke ga-abu obodo izere ndu. **10** N'uzo di otu a, i ga-enwe ike gbochie onwu ndi aka ha di ocha. Obara onye na-adighi ihe o mere agaghị adikwa gi n'isi, n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa. **11** Ma o buru na nwoke ọbula echere onye o kporo asi n'uzo, gbuo ya, mesia gbara oso gaa n'ime otu obodo ndi a, **12** ndi okenye obodo ya ga-ezi ndi mmadu ka ha gaa kputa ya site n'ebe ahụ. Ha ga-ewerekwa ya nyefee n'aka onye ga-aboro onye ahụ nwuru anwu obo, ka o gbuo ya. **13** Emerela ya ebere. I ghaghị ikpochapu site n'Izrel ikpe omuma nke so iwufu obara ndi aka ha di ocha, ka ihe gaara gi nke oma. **14** Mgbe i batara n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-aga inye gi dika ihe nketa, ehigharila oke ala onye agbataobi gi n'ala ahụ enyere gi inweta. **15** Amala onye ọbula ikpe mmehie n'ihu ama otu onye gbara. E kwesiri inwe ndi akaebe abuo, maobu ato tupu a maa mmadu ikpe. **16** O buru na onye ọbula achoo imegide onye ozo site n'igba ama ugha, **17** a ga-eduru mmadu abuo ahụ bja n'ihu Onyenwe anyi na n'ihu ndi nchujaja na ndi ikpe na-aru oru n'oge ahụ. **18** Ndi ikpe ga-enyocha okwu ahụ nke oma. O buru na a choputa na onye akaebe ahụ gbara ama ugha, **19** o ga-ata ahuhu ahụ nwoke ahụ o gbagidere akaebe gaara ata. N'uzo di otu a, i ga-ekpochapu ndi ojoo site n'etiti gi. **20** Ndi niile nuru ya ga-atu egwu, ha agaghị emekwa ihe ojoo di otu ahụ ozo. **21** Emekwala ebere ọbula. Ndu laara ndu, anya laara anya, eze laara eze, aka laara aka, ukwu laara ukwu.

20 Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na i lee anya hu na ndi iro gi nwere otutu jinyinya, ugbo agha na ndi agha di ukwu n'onuogugu karja gi, unu atula egwu, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi, onye ahụ mere ka i si n'ala Ijipt putu n'udo, nonyeere gi. **2** Tupu agha ebido, otu onye nchujaja ga-eguzo n'ihu ndi agha Izrel gwa ha okwu si, **3** "Geenu ntị, unu ndi Izrel, taa, unu na-apu ibuso ndi iro unu agha. Unu atula egwu. Unu atula ujo. Ka obi unu gharakwa ida mba. **4** N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-eso unu gaa, o ga-aluru unu ogu imegide ndi iro unu, o ga-enyekwa unu mmeri." **5** Mgbe ahụ, ndi ochiagha ga-esi otu a gwa ndi agha Izrel okwu si ha, "O nwere onye ọbula n'ime unu wuru ulo ohuru o na-edobeghi nso nye Onyenwe anyi? Ka onye di otu a laghachi n'ulo ya. Ka onye ahụ ghara jnwu n'agha hapu ulo ya, ka nwoke ozo doo ya nso nye Onyenwe anyi? **6** O di nwoke ọbula kuru ubi vainjị ohuru nke o na-esitebeghi n'ime ya ghoo mkpuru ọbula? Ya laa, ka o ghara jnwu n'agha,

hapuru ya onye ozo nke ga-eri mkpuru si na ya! 7 O di nwoke nwere nwaagbogho o kwere nkwa na o ga-alu? Ya laa, gaa luo nwanyi! N'ihu na o buru na o nwuo n'agha, nwoke ozo ga-alu ya." 8 Mgbe ahụ, ndi ochiagha ahụ ga-ekwukwa si, "O di onye egwu na-atu? O buru na o nwere onye ujo na-atu, ya laghachi n'ulo ya ka itu ujo ya hapu ijide ndi ozo." 9 Mgbe ndisi agha gwachara ndi agha ha okwu ndi a, ha ga-ahoputa ndisi gachikota usuu ndi agha. 10 Mgbe i bjaruru obodo obula nso ibuso ya agha, i ga-ebu uzo kporo ndi bi n'ime ya oku, maka ime udo. 11 O buru na ha anabata ime udo, megheere gi onu uzo ama ha, ndi niile bi n'ime obodo ahụ ga-aburu gi ndi oru na-agbakwara gi odibo. 12 Ma o buru na ha ekweghi ime udo, luso gi agha, mgbe ahụ, ndi agha gi ga-agba ya gburugburu. 13 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi nyefere gi ya n'aka, were mma agha gbuo nwoke obula no n'ime ya. 14 Ma umu nwanyi niile na umuntakiri niile, anu ulo niile na ihe nkwa niile nke ndi obodo ahụ ka i ga-edebere onwe gi. I gwerekwa ihe nkwa nke Onyenwe anyi Chineke gi nyere site n'aka ndi iro gi mee ihe di gi mma. 15 Iwu ndi a metutara naanị mmeso i ga-emeso obodo ndi tere anya. O metutaghi obodo ndi na-adighi n'ime mba ndi a di nso. 16 Ma otu o di, n'obodo niile ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dika ihe nketa, o nweghi ihe obula na-eku ume i ga-ahapu ndu. Laa ihe niile na-eku ume n'iyi. 17 I ghaghị ila obodo ndi a n'iyi: obodo ndi Het na nke ndi Amorit, nke ndi Kenan na nke ndi Periz, nke ndi Hiv na nke ndi Jebus, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu. 18 Ma o bughị otu a, ha ga-akuziri gi ime ihe ndi ahụ niile ruru aru ha na-eme mgbe ha na-efe chi ha di iche iche, mee ka i mehie megide Onyenwe anyi Chineke gi. 19 Mgbe i nochibidoro obodo obula ogologo oge, na-ebu agha megide ya maka iwere ya, ebibila osisi namị mkpuru di n'ime ya site n'iji anyuikwe gbutuo ha. N'ihu na i nwere ike rie mkpuru osisi ha, egbutula ha. Osisi di n'ohia ha o bu ndi mmadu, na i ga-anochibido ha? 20 Naanị osisi na-adighi amị mkpuru ka i ga-egbutu, nke a na-adighi eri mkpuru ya eri. Jiri ha meere onwe gi ngwa ogu, dika ubibi, na nkwas, na ihe unu ji etitu mgbidi obodo ahụ.

21 Mgbe i batara n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi inweta, biri n'ime ya, o buru na i hu otu onye e gburu egbu ka o togbo n'ime ohia, ma i maghi onye gburu ya, 2 ndi okenye gi, na ndi ikpe ga-aputa, tuo idi anya nke obodo niile di gburugburu ohia ahụ, site n'ebe ahụ onye ahụ e gburu egbu togbo. 3 Ndi okenye obodo ahụ ga-ewere nwa nne ehi a na-ejibeghi ruo oru, maobu nyara yoku obula 4 ha ga-eduru ya gaa na ndagwurugwu nke mmiri na-eru n'ime ya, ndagwurugwu a na-egwuzebeghi mgbe obula iru oru ubi n'ime ya, nke a na-akughi mkpuru n'ime ya, gbajie olu nwaagbogho ehi ahụ n'ebe ahụ. 5 Ndi nchujaja, umu Livayi, ga-abia, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi ahoputala ha ka ha buru ndi na-ejere ya ozi. Ha ka o hoputakwara ikwuputa ngozi n'aha Onyenwe anyi, na ikpe niile metutara mmeru ahụ. 6 Mgbe ahụ, ndi okenye niile nke obodo ndi ahụ dikarisiri ozu ahụ nso, ga-akwo aka ha n'elu nwaagbogho ehi ahụ, nke ahụ a gbajiri olu n'ime ndagwurugwu ahụ. 7 Ha ga-ekwuputa si, "Aka anyi di ochi, o bughị anyi gburu nwoke a, anyi amakwaghị onye gburu ya. 8 Onyenwe anyi, kpuchiere ndi gi Izrel mmehie ha, bu ndi gi i gbaputara. Agula ndi gi dika ndi ikpe mara n'ihu onwu nwoke a na-emeghi ihe ojoo."

Otu a ka a ga-esi kpuchie mmehie n'ihu mwufu obara ahụ. 9 N'uzo di otu a, ka i ga-esi wezugara onwe gi ikpe omuma gaara ahụ nke gi n'ihu obara onye ahụ nwuru anwu, ebe o bu na i meela ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. 10 Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na Onyenwe anyi Chineke gi emee ka i merie ndi iro gi, dota ufodu n'ime ha n'agha, 11 o buru na i hu nwaagbogho mara mma nke masiri gi n'etiti ndi a dotara n'agha, i nwere ike iduru ya ka o buru nwunye gi. 12 I ga-akpobata ya n'ulo gi, mee ka o kpucha agiri isi ya, bekwa mbu ya niile, 13 yipu uwe ahụ o yi mgbe e jidere ya. O ga-anodu n'ulo gi ruo uju n'ihu nna ya na nne ya otu onwa. Emesja, i nwere ike ibakwuru ya ghoo di ya, ya onwe ya ga-aghokwa nwunye gi. 14 O buru na ihe ya amasikwaghị gi, i ga-ahapu ya ka o gaa ebe obula o choro. I ghaghị ere ya n'onu ego obula maobu kpassi ya agwa dika ohu, ebe o bu na i wedala ya n'ala site n'ihu oto ya anya. 15 O buru na nwoke luru ndi inyom abuo, ma hu otu n'ime ha n'anya kariya nke ozo, o burukwa na ndi inyom abuo ahụ mutara ya umu ndi ikom, ma nwanyi ahụ o kporo asi buuru uzo muta nwa nwoke, 16 mgbe nwoke ahụ na-eke ihe onwunwe ya, o ghaghị ewere oke ruuru okpara ya, nke nwanyi ahụ o kporo asi mutara kenye nwa nwoke nke nwanyi ahụ o huru n'anya muru. 17 O ga-anabata nwa nwoke nke nwanyi ahụ o nahughị n'anya mutara di ka okpara, nye ya, oke abuo site n'ihu niile o nwere. N'ihu na nwoke ahụ bu mmalite ume ya, onodu nke i bu okpara bukwa nke ya. 18 O buru na nwoke amuta nwa nwoke na-eme isiike, nke na-enupu isi, onye na-adighi ege nna ya na nne ya ntị, o buladi mgbe ha doru ya aka na ntị. 19 Nne ya na nna ya ga-eduru ya gaa n'ihu ndi okenye, n'onu uzo ama obodo ha. 20 Ha ga-agwa ndi okenye obodo ahụ, "Nwa anyi nwoke a na-eme isiike, na-enupu isi, o dighi ege ntị n'olu anyi. O bu onye mmefu na onye na-anubiga mmanya oke." 21 Ndi ikom niile nke obodo ahụ ga-ewere nkume tugbuo ya. N'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojoo ahụ n'etiti unu. Ndi Izrel niile ga-anu ihe mere, ujo gatukwa ha. 22 O buru na nwoke obula emee ihe ojoo kwesiri onwu, o buru na e kpee ya ikpe onwu, kwugbuo ya n'osisi, 23 unu agaghị ahapu ozu ya ka o digide n'elu osisi abali ahụ niile. Hunu na e liri ya n'otu ubochi ahụ, n'ihu na onye obula a kwbara n'elu osisi bu onye Chineke buru onu. Emerula ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

22 O buru na i hu ehi, maobu aturu nwanna gi ka o na-akpafu, emela dika a ga-asi na i hughị ya, jide ya, kpulaara ya onye nwe ya. 2 O buru na i maghi onye nwe ya, maobu na nwanna gi ebighi nso, were ya laa n'ulo gi, hapu ya n'ebe ahụ tutu onye nwe ya achowa ya, mgbe ahụ ka i ga-ewere ya nyeghachi ya. 3 Otu a kwa ka i ga-eme ma i hu inyinya ibu nwanna gi, maobu uwe, maobu ihe obula i ga-atututa. Were ya debere onye nwe ya. 4 O buru na i hu inyinya ibu, maobu ehi nwanna gi ka ha dara n'uzo, elela anya n'ebe ozo, gaa nyere ya aka bulie ya. 5 Nwanyi ekwesighi iyi uwe ndi ikom, nwoke agaghị eyikwa uwe ndi inyom. N'ihu na ihe aru ka o bu n'anya Onyenwe anyi Chineke gi. 6 O buru na i hu akwu nnonu togbo n'ala, maobu nke di n'elu osisi, o burukwa na o bu nnonu nke no n'elu umu ya, maobu n'elu akwa ya, ewerela nne na umu nnonu ya. 7 Hapu nne nnonu ka o laa, ma were naanị umu ya. Ihe ga-akwara gi nke oma n'ihu ya, i ga-enwekwa ndu ogologo. 8

Mgbe i wuru ụlọ, wuokwa ihe mgbochi gburugburu elu ya, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara isi n'elu ya dapu, si otu a wetara ụlọ na onye nwe ya ikpe ọmụma nke iwufu ọbara. **9** Akụla ụdị mkpuru abụọ n'ubi vainị gi. Ọ buru na i mee otu a, ihe okuku ndị a, na mkpuru ha miri ga-abu ihe ruru aru. **10** Ejikola ehi na inyinya ibu maka ido ihe e ji akọ ala ubi. **11** Eyila uwe e ji ụzọ ihe abụọ kpaa, dika uwe aji anụ na ogho ọcha kpaa. **12** I ga-akpanyere onwe gi ihe ogho akpara akpa, n'akuku anọ nke uwe mgbokwasi gi. **13** Ọ buru na nwoke alụ nwaagboghọ, mesie mgbe o dinakwuru ya kpebie n'obi ya na ọ chokwaghị ilu ya ozo, **14** ọ buru na nwoke a ekwuto nwaagboghọ ahụ, mebie aha ya kwuo na nwaagboghọ ahụ amatalarị nwoke tupu ha abụọ alụ, **15** nne nwaagboghọ ahụ, na nna ya, ga-ewere ihe ga-egosi na nwa ha amabeghi nwoke gaa n'ihu ndi okenye obodo ahụ, n'onụ ụzọ ama. **16** Nna nwaagboghọ ahụ ga-agwa ndi okenye, "Enyere m nwoke a nwa m nwanyị dika nwunye, ma ugbu a, ọ chokwaghị ilu ya. **17** Ugbu a, o boola ya ebubo ihere, si, 'Achoputaghị m ihe ọbụla n'ahụ nwa gi nwanyị a ihe na-egosi na o maghị nwoke.' Ma nke a bu ihe ngosi na ada anyị amaghị nwoke." Mgbe ahụ ndi muru ya ga-agbasapu akwa ahụ n'ihu ndi okenye obodo ahụ. **18** Ndi okenye obodo ahụ ga-akporo nwoke nyekwa ya ahụ. **19** Ha ga-emekwa ya ka ọ kwuo nna nwaagboghọ ahụ narị shekel ọlọcha, n'ihia na o boro nwaagboghọ Izrel namaghị nwoke ebubo ụgha. Nwaagboghọ ahụ ga-anogide buru nwunye nwoke ahụ. Nwoke ahụ agaghị achupukwa ya ụbọchị ndu ya niile. **20** Ma ọ buru na ebubo nwoke ahụ bu eziokwu, na achoputaghị ihe gosiri na nwaagboghọ ahụ amaghị nwoke. **21** A ga-eduru nwaagboghọ ahụ puta n'onu ụzọ ụlọ nna ya, n'ebe ahụ ka ndi ikom obodo ya ga-anọ were nkume tugbuo ya. N'ihia na o mere ihe ihere jogburu onwe ya n'Izrel, site n'ibi ndu akwuna mgbe ọ ka nọ n'ulo mne ya na nna ya. I ghaghị ikpochapu ihe ojoo ahụ site n'etiti unu. **22** Ọ buru na e jide nwoke ebe ya na nwunye onye ozo dina, ma nwoke ahụ dinara ya ma nwanyị ahụ o dinara aghaghị inwu. N'uzo di otu a, i ga-ekpochapu ihe ojoo a site n'Izrel. **23** Ma ọ buru na nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alu alu na nwoke ozo edinaoko n'ime obodo, **24** ya na nwoke ahụ ka a ga-eduru gaa n'onu ụzọ ama obodo, were nkume tugbuo ha n'ebe ahụ, ka ha nwuo, nwaagboghọ ahụ ga-anwu n'ihia na o tighi mkpu, ma nwoke ahụ ga-anwu n'ihia na o mebiela nwunye nwoke ibe ya na-achọ ilu. Unu aghaghị ikpochapu ihe ojoo site n'etiti unu. **25** Ma ọ buru na nwoke ezute nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alu alu n'ohia, were ike mee ka ha abuo dina, ọ bu naani nwoke ahụ ga-anwu. **26** Aka nwaagboghọ ahụ di ọcha, ọ dighi mmehie o mere nke ikpe onwu ji adiri ya, n'ihia na onodu ya di ka onodu mmadu ahụ onye iro ya bjakwasiri na mberede gbuo ya. **27** A puru i si na nwaagboghọ ahụ tiri mkpu ma ọ dighi onye nọ inaputa ya. **28** Ọ buru na nwoke ọbula ejiri ike jide nwaagboghọ na-amaghị nwoke, nke nwoke ọbula na-ekwebeghi nkwa ilu, mee ka ha abuo dinaa, **29** nwoke ahụ ga-akwu nna nwaagboghọ ahụ iri shekel ọlọcha ise. Ọ ga-alukwa nwaagboghọ ahụ n'ihia na o mebiela ya. Ọ gakwaghị achupu ya ụbọchị niile nke ndu ya. **30** Nwoke ọbula agaghị alu nwunye nna ya, n'ihia na o bu nwunye nna ya. Ime ihe di otu a bu imeru ihe ndina nwa ahụ.

Onyenwe anyi. **2** Nwa ọbula a mutara site n'ikwa iko agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, umu umu ya, ruo n'ogbo nke iri, agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi. **3** Onye Amon, maobu onye Moab, agaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, ọ buladi ruo n'ogbo nke iri ha. **4** N'ihia na ha e jighi achicha na mmiri bia zute unu n'uzo mgbe unu si Ijpt puta, ha goro Belam, nwa Beoa, onye si Petọ nke di na Aram Naharaim, ka ọ buo unu onu. **5** Ma Onyenwe anyi Chineke gi egeghi Belam nti, kama Onyenwe anyi Chineke gi gbanwere ibu onu ahụ mee ka ọ ghooro gi ngozi, n'ihia na Onyenwe anyi Chineke gi huru gi n'anya. **6** Achola udo ndi Amon na Moab, na odimma ha ubochi ndu gi niile ruo mgbe ebighi ebi. **7** Ma eledala ndi Edom anya, n'ihia na ndi Edom bu umunna unu. Unu eledala ndi Ijpt anya, n'ihia na unu biri dika ndi obia n'ime ala ha. **8** Umụ a ga-amuru ha n'ogbo nke ato ha nwere ike ibata na mkpokota nke Onyenwe anyi. **9** Mgbe unu mara ulo ikwu unu maka ibu agha megide ndi iro unu, wezuganu onwe unu site n'ihe ọbula na-adighi ọcha. **10** Nwoke ọbula n'etiti gi nke na-adighi ọcha site n'inyu mkpuru nwa n'ahu ya n'abali, ga-apu gha nodu n'azu omuma ulo ikwu. **11** Ọ ga-anọ n'ebe ahụ ruo uhuruchi, emesia, ọ gasa ahụ ya loghachi n'ulo ikwu n'anyasi. **12** I ga-enwekwa otu ebe ndi gi ga-anọ jee n'ogwe ga-adi n'azu omuma ulo ikwu. **13** Onye ọbula n'ime unu ga-enwe shovel dika otu n'ime ngwa agha ya. Mgbe ọbula kwa o jere n'ogwe, ọ ga-eji ya gwuo ala kpochie nsj ọ nyuru. **14** Ulo ikwu gi ga-adi nso, n'ihia na Onyenwe anyi Chineke gi na-ejeghari n'etiti gi ichebe gi, na inaputa gi site n'aka ndi iro gi. Onyenwe anyi achoghi ihu ihe ọbula na-adighi mma n'anya, ka ọ ghara ilaghachi azu iso gi. **15** Ọ buru na ohu esite n'aka onye nwe ya gbakwute unu, akwagidela ya ka ọ loghachi, **16** hapu ya ka o biri n'etiti gi n'ime obodo ọbula masiri ya, emegbukwala ya. **17** Ọ dighi nwoke maobu nwanyị, onye Izrel ga-agho akwuna ulo arusi. **18** I gaghị ewebata n'ulo Onyenwe anyi Chineke gi, onyinye ọbula site n'ego nwanyị na-agba akwuna kpatara, maobu site n'ego nwoke ahụ na-edebe onwe ya dika akwuna nye ndi ikom ibe ya kpatara, iji mezuo nkwa ọbula. N'ihia na ha abuo bu ihe ruru aru n'anya Onyenwe anyi Chineke gi. **19** A nakwala onye Izrel ibe gi omurunwa, n'ihe ọbula i binyere ya, maobu ego, maobu nri, ma ọ bukwanu ihe ọbula ozo nwere ike imuta omurunwa. **20** Onye mba ozo ka i ga-ana omurunwa n'ihe i binyere ya, ọ bughị onye Izrel ibe gi. Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi gozie gi n'ihia niile i tinyere aka gi ime n'ala ahụ nke i na-aba inweta. **21** Mgbe i kwere Onyenwe anyi bu Chineke gi nkwa, alala azu n'ikwughachi ya, n'ihia na Onyenwe anyi Chineke gi choro ka i kwughachi nkwa gi osijiso. Ọ ga-abukwara gi mmehie ma i meghi ya. **22** Ma ọ gaghị aburu gi mmehie ma ọ buru na i kweghi nkwa ọbula! **23** Ihe ọbula nke i kwere na nkwa, jisie ike hu na i mezuru nke ahụ dika okwu gi si di, n'ihia na o bu onyinye afo ofufu nye Onyenwe anyi Chineke gi. **24** Ọ buru na i banye n'ubi vaini onye agbataobi gi, i nwere ike ghoru mkpuru vaini ọbula i choro rachaa n'ebe ahụ, ma etinyela mkpuru ọbula n'akpa gi. **25** Otu a kwa, i banye n'ubi oka onye agbataobi gi, ghoru mkpuru oka ọbula i choro n'aka gi, nookwa n'ebe ahụ taa ya, ma i gaghị etinye mma iwe ihe ubi n'ime oka ha ndi guzoro eguzo.

23 Nwoke ọbula echipara mkpuru amu ya, maobu nke e bipuru mkpuru amu ya, agaghị esonye na mkpokota

24 Ọ buru na nwoke akporo nwanyị, luo ya, ma emesia ihe nwanyị ahụ amasikwaghị ya n'ihia na ọ di ihe o

chọputara n'ahụ ya nke na-adighi mma, o ga-edede akwukwo alukwaghị m nye nwanị ahụ n'aka, zilaa ya. 2 O buru na emesia, nwoke ozo aluo ya, 3 ma nwoke ahụ ekpebiekwa igbara ya akwukwo achokwaghị m, maobu na nwoke a mesiri nwuo, 4 nwoke mbu ahụ luru nwanị ahụ agaghị alu ya ozo, n'ihu na nwanị a aburula onye ruru aru nye nwoke ahụ. O bukwa aru n'anya Onyenwe anyi ma di ya nke mbu luo ya ozo. Ihe di otu a ga-eweta ihe ojoo n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dika ihe nketa. 5 Nwoke obula luru nwunye oheru agaghị apu soro ndi agha, maobu soro ruo oru ozo puru iche, otu afọ ka o ga-enwere onwe ya ino n'ulo ya, ya na nwunye ya, ime onwe ha obi uto. 6 Mmadu agaghị ewere nkume ikwo nri dika ihe ebe, n'ihu na o bu ihe onye nwe ya ji achota nri ubochi ya. 7 O buru na onye obula ezuru nwanna ya onye Izrel n'ohi, mesoo ya mmeso dika ohu, maobu ree ya, onye ohi ahụ ga-anwu. Nke a bu ikpochapu ihe ojoo n'etiti gi. 8 Gbalisie ike ihu na i na-eso iwu niile onye nchujaja, bu onye Livayi nyere gi banyere ndi nwere orja ekpenta, n'ihu na agwala m ya usoro ha ga-agbaso. 9 Chetakwa ihe Onyenwe anyi Chineke gi mere Miriam, mgbe i si n'Ijpt na-aputa. 10 O buru na i binye mmadu ihe obula, abanyekwala n'ulo ya inata ihe a na-enye gi di ka ihe ebe. 11 Guzo n'ez! Ka onye ahụ i na-ebinye ihe wetara gi ihe ibe ahụ n'ez. 12 O buru na o bu onye ogbenye na-enweghị ihe, e jidela ihe ibe ya naba ura abali. 13 Weghachiri ya akwa ahụ n'anyasi, ka onye agbataobi gi jiri ya hie ura abali. Mgbe ahụ ha ga-ekele gi, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agukwara gi ya n'ez omume. 14 Emegbula nwa ogbenye mkpa na-akpa i goro oru, ma onye ahụ o bu nwa Izrel ma o bukwana onye obia bi n'obodo gi. 15 Kwuo ya uguo ya ubochi niile tupu anwu adaa, n'ihu na ebe o bu nwa ogbenye, obi ya dabeere n'ugwo ahụ i ga-akwu ya. O buru na i meghe otu a, o ga-akwa akwa kpokuo Onyenwe anyi megide gi. A ga-agukwara gi ya dika mmehie. 16 Agaghị eme ka ndi muru umu nwuo n'ihu ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihu ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ihu mmehie nke aka ya. 17 Ikpe ziri ezi ga-adiri, o buladi onye obia na nwa mgbei, anarakwala nwanị di ya nwuru anwu uwe ya dika ihe ibe. 18 Cheta mgbe niile na i bururu ohu n'ala Ijpt, ma Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi, n'ihu nke a ka m ji enye gi iwu ndi a. 19 O buru na i lefuokwu oka ufodu anyi mgbe i na-ewe ihe ubi n'ubi gi, alaghachila azu n'ubi gi ichiri ha. Hapuru ya ndi obia, na ndi inyam di ha nwuru anwu, na umu mgbei, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agosi gi, o ga-emekwa ka i baa uba. 20 Mgbe i na-akutusi mkpuru osisi oliv gi, ejeghachila azu n'alaka obula inyochazi ya, ichoputa ma i ghochachala mkpuru niile miri n'elu ya. Hapuru ndi obia na umu mgbei, na ndi inyam di ha nwuru mkpuru obula foduru. 21 Otu a ka i ga-emekwa n'ihu banyere mkpuru ubi vajini gi. Atutukochala mkpuru niile miri n'elu ya. Hapuru ndi obia, na ndi mgbei, na ndi inyam di ha nwuru ihe niile foduru. 22 Chetakwa na o nwere mgbe i bu ndi ohu n'ala Ijpt. O bu n'ihu ya ka m ji na-enye gi iwu a.

25 Mgbe esemokwu di n'etiti ndi mmadu, ha ga-ebuga ikpe ha n'ulokpe ebe ndi ikpe ga-elenye anyi n'ikpe ahụ, maa onye ajo omume ikpe, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya. 2 O burukwa na onye ikpe mara kwesiri ka apia ya utari, onye okaikpe ga-eme ka onye ahụ dinaa ala

n'ihu ya, ka apiakwa ya onuogugu utari kwesiri ajo omume ya, 3 ma agaghị eti ya karja onu utari iri ano. O buru na e tie onye ahụ ikpe mara onu utari kariri nke a, o ga-abu onye e leliri anya n'ihu ndi Izrel ibe ya. 4 Mgbe ehi na-azocha oka, ejila ihe kechie ya onu. 5 O buru na nwoke anwuo namutaghị nwa, nwunye ya ahụ agaghị alu di n'ama, kama nwanne nwoke di ya ga-aluru ya, ha ga-edinakokwa. 6 Nwa nwoke mbu nwanị ahụ ga-amu ga-aza aha nwoke ahụ nwuru anwu, ka a ghara ihichapu aha ya n'ala Izrel. 7 Ma o buru na nwoke ahụ aju ilu nwunye nwanne ya nwuru anwu, nwanị ahụ ga-ejekwuru ndi okenye obodo ahụ n'onu uzo ama, gwa ha si, "Nwanne di m ajula ime ka aha nwanne ya nwoke digide n'Izrel. O kweghi iru oru kwesiri nwanne di n'ebe m no." 8 Ndi okenye obodo ga-akpo ya, dujo ya odu. O buru na o nogide ju si, "Achoghi m ilu ya," 9 nwanị ahụ ga-ejekwuru ya n'ihu ndi okenye, topu akpukpokwu o yi n'ukwu aka nri ya, bujo ya asu n'ihu, si ya, "Otu a ka a na-eme nwoke obula juru iwuli ulo nwanne ya nwoke." 10 A ga-ama ahiri ya n'Izrel dika, "Ezinaulo nwoke ahụ e sitere n'ukwu ya yipu akpukpokwu ya." 11 Mgbe ndi ikom abuo na-ala ugu, o buru na nwunye otu n'ime ha abia inaputa di ya site n'aka onye na-eti ya ihe, ma nwanị ahụ esetipu aka jide nwoke ahụ n'amụ ya, 12 a ga-egbupu aka nwanị ahụ. Ebere adighi ya. 13 Enwela uzo ihe otutu abuo n'ime akpa gi, nke di aru, na nke na-adighi aru. 14 Enwela udi ihe otutu abuo n'ulo gi, nke ukwu na nke nta. 15 I ghaghị inwe ezi ihe otutu na nke zuru ezu. Nke a ga-eme ka ndu gi di ogologo, dikwa mma n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. 16 N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi kporo onye obula na-eme ihe ndi a asi, bu onye obula na-agho aghughu. 17 Cheta ihe ndi Amalek mere gi n'uzo mgbe i si n'Ijpt na-aputa. 18 Chetakwa na ha lusoro gi ugu mgbe ike gwuru gi, mgbe i dara mba, tigbuo ndi niile ji nwayo na-abia n'azu. Ha atukwaghị egwu Chineke. 19 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i nwere onwe gi site n'aka ndi iro gbara gi gburugburu, mgbe o mere ka i zuru ike n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, ime ka i nweta ya, i ghaghị igbuchapu ndi Amalek, ka ha buru ndi a na-agaghị echetakwa ozo n'okuru eluigwe. Echefukwala ime otu a.

26 Mgbe i ga-aba n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, mgbe i nwetara ya, birikwa n'ime ya, 2 i ga-ewere ufodu n'ime mkpuru niile si n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, tinye ya n'ime nkata, were ya gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu gahoputa, dika ebe a kpokwasiri aha ya. 3 I ga-agwakwa onye nchujaja no n'oru n'oge ahụ okwu si: "Ana m ekwuputa taa nye Onyenwe anyi Chineke gi na abjala m n'ala ahụ Onyenwe anyi nupuru nna nna anyi ha n'iyi inye anyi." 4 Onye nchujaja ahụ ga-anara nkata ahụ, doba ya n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi. 5 Mgbe ahụ, i ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi si, "Nna nna m bu onye Aram na-awaghari awaghari, onye jere Ijpt izere ndu. Ha di ole na ole mgbe ha gara Ijpt, ma n'Ijpt ha ghoro mba di ukwu, ndi di ike, na ndi bara uba n'onuogugu. 6 Ma ndi Ijpt mejoro anyi, mee ka anyi taa ahuhu n'ihu oru di ike nke ha bokwasiri anyi. 7 Mgbe ahụ, anyi tikuru Onyenwe anyi Chineke nna nna anyi. Onyenwe anyi nuru olu anyi, hukwa mmegbu a na-emegbu anyi, na ndogbu anyi na-adogbu onwe anyi n'oru, na onodu

ojojo anyi. **8** Onyenwe anyi ji aka di ike na ogwe aka o setiri eseti, n'otutu ihe oke egwu na oru iribama, na ihe ebube, si n'Ijpt kpopta anyi. **9** O kpobatar anyi n'ebe a, nye anyi ala a, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **10** Ya mere, ugbo a, Onyenwe anyi, lee, ewebatala m mkpuru mbu sitere n'ala i nyere m." Doba nkata ahụ n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, kpoakwa isiala nye ya n'ebe ahụ. **11** Mgbe ahụ, gi na ndi Livayi, na ndi mbjarambia bi n'etiti unu, ga-anuri onu n'ihe oma niile Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi na ezinaulo gi. **12** N'afọ nke ato obula, i ga-enye onyinye puru iche, onyinye otu uzo n'uzo iri, nke ihe ubi gi. N'afọ ahụ, i ga-enye ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, onyinye otu uzo n'uzo iri gi, ka ha rie ya n'obodo gi di iche iche, ka afọ jukwa ha. **13** I ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi si, "Esitela m n'ulo wepu oke ahụ di nsọ, nye ha ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, dika i nyere m n'iwu, enupughị m isi maobu chefuo iwu gi obula. **14** Erighi m ihe obula si n'ime ya mgbe m naru uju maobu wepu ihe obula n'ime ya n'onodu adighi ocham, o dikwaghị nke m ji choro ndi nwuru anwu aja. Egeela m nti n'olu Onyenwe anyi Chineke m, meekwa ihe niile i nyere m n'iwu. **15** Site n'ebe obibi nsọ gi di n'eluigwe ledata anyi gi, gozie ndi gi Izrel na ala a i nyere anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, dika i kwere nna nna anyi ha na nkwa." **16** Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi iwu taa si gi gbaso ukpuru ndi a na iwu ndi a. Lezie anyi hu na i ji obi gi niile na mkpurubi gi niile debe ha. **17** I kwuputala taa na Onyenwe anyi bu Chineke gi, i kweekwala nkwa na i ga-ege ya nti, debe iwu ya niile, na ukpuru ya niile, na i ga-emekwa ihe niile o si gi mee. **18** Taa kwa, Onyenwe anyi ekwuputala na unu bu ndi nke aka ya, dika o kwere na nkwa, na i ga-edebekwa ihe niile o nyere n'iwu. **19** O kwuru na o ga-emekwa ka i karja mba niile o kere elu, n'otuto, n'aha, nsopuru na ija mma. Na unu ga-abukwa mba di nsọ nye Onyenwe anyi Chineke unu, dika o kwere na nkwa.

27 Mosis na ndi okenye Izrel nyere ndi Izrel iwu si, "Debenu iwu ndi a niile m na-enye unu taa. **2** Mgbe i gabigara osimiri Jodan ruo n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, bukotaanu nkume buru ibu n'otu ebe, jirikwa uru ochia techie ha. **3** Deputa n'elu nkume ndi ahụ iwu na ukpuru ndi a mgbe i batara n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru n'ime ya, nke Onyenwe anyi Chineke nna nna gi kwere nkwa inye gi. **4** Mgbe i nokwa n'ofe ozo nke osimiri Jodan, doo nkume ukwu ndi a n'ugwu Ebal, dika m na-enye gi n'iwu taa. Jirikwa uru ochia techie ha. **5** Wuokwara Onyenwe anyi Chineke gi ebe ichu aja ya n'ebe ahụ. Ebe ichu aja eji naani nkume wuo, nke ejighi ihe ngwa oru igwe ruo ihe buła na ya. **6** Jiri nkume a na-awaghị awa wuore Onyenwe anyi Chineke gi ebe ichu aja ahụ, chukwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyi Chineke gi. **7** Chuo aja udo n'ebe ahụ, rie ha, ma nurjakwa onu n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi. **8** Deputa iwu ndi a nke oma, n'elu nkume ndi ahụ i gubozere." **9** Mgbe ahụ, Mosis na ndi nchajaja, bu ndi Livayi, gwakwara ndi Izrel niile okwu si, "Noonu jii, gi Izrel, gekwaa nti! Taa, i ghoola ndi nke Onyenwe anyi Chineke unu. **10** N'ihu ya debe iwu niile Onyenwe anyi Chineke gi na ukpuru niile ndi m nyere gi taa." **11** N'otu ubochi ahụ ka Mosis nyere ha iwu si, **12** Mgbe unu gafere Jodan, ebo ndi a: Simion, na Livayi na Juda na

Isaka na Josef na Benjamin, ga-eguzo n'elu ugwu Gerizim gozie umu Izrel **13** Agburu Ruben, Gad, Asha, Zebulon, Dan na Naftali ga-eguzo n'elu ugwu Ebal kwuputa obubu onu. **14** Ndi Livayi ga-eji olu di elu guputa ya nye umu Izrel niile, **15** "Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-apị arushi maobu oyiya obula, akaoru onye nka, nke bu ihe aru n'anya Onyenwe anyi, ma na-eguzobe ya na nzuzo." Ndi mmadu niile ga-aza si, "Amen." **16** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-eleli nna ya na nne ya." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **17** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-ehighari oke ala onye agbataobi ya." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **18** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-eduhie onye isi uzo." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **19** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-adighi ekpe ikpe ziri ezi nye ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **20** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-abakwuru nwunye nna ya soro ya dinaa, n'ihu na o merula ihe ndina nna ya." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **21** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke ya na anumanu obula na-edina." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **22** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nwanne ya nwanyi na-akwa iko, bu nwanne ya nke nne ya muru, maobu nke nwunye nna ya muru." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **23** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nne nwunye ya na-edina." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **24** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-etigbu mmadu ibe ya na nzuzo." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **25** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-anara ngari maka itigbu onye na-emeghi ihe ojojo obula." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen." **26** "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-adighi eme ka iwu ndi a guzosie ike site na-edebeghi ha." Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

28 O buru na i debezuo ma gbasookwa iwu ndi a niile Onyenwe anyi Chineke gi sitere n'aka m na-enye gi taa, Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ka i ghoo mba kachasi mba niile n'awa elu. **2** Ngozi ndi a niile ga-abjakwasị gi, zuo gi ahụ, ma o buru na i rubere Onyenwe anyi Chineke gi isi. **3** Onye a goziri agozi ka i ga-abu n'obodo, burukwa onye a goziri agozi n'ala ubi. **4** Ihe a goziri agozi ka mkpuru nke afọ gi ga-abu na mkpuru nke ala ubi gi na mkpuru nke anu ulo gi, umu ehi gi muru na umu igwe ewu na aturu gi. **5** Ihe a goziri agozi ka abo gi na ihe i ji agwo achicha ga-abu. **6** Onye a goziri agozi ka i ga-abu mgbe i na-abata na mgbe i na-apu apu. **7** Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro obula buliri onwe ha elu imegide gi buru ndi e meriri n'ihu anyi gi. Ha ga-esite n'otu uzo buso gi agha, ma ha ga-esite n'uzo asaa si n'ihu gi gbalaga. **8** Onyenwe anyi ga-ezipu ngozi ya ka o dikwasị n'elu oba gi na n'elu ihe obula i tinere aka gi. Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi n'ala ahụ o na-enye gi. **9** Onyenwe anyi ga-eme ka i guzosie ike dika ndi nsọ ya, dika o sitere n'ihu iyi kwee nkwa ime ma o buru na i debe iwu Onyenwe anyi Chineke gi, ma jee ihe n'uzo ya niile. **10** Mgbe ahụ, ndi niile no n'awa ga-ahuta na o bu aha Onyenwe anyi ka i kpokwasiri gi. Ha ga-atukwa gi egwu. **11** Onyenwe anyi ga-eme ka i babiga uba oke na mkpuru nke afọ gi, na mkpuru nke anu ulo gi, na mkpuru nke ihe ubi gi, n'ala ahụ o nuru n'iyi nye nna nna gi na o ga-enye gi. **12** Onyenwe anyi ga-emeghepu eluigwe ebe ulokwu ya di, zidata mmiri n'ala gi n'oge ya, ma gozie akaoru gi niile. I ga-agbazinye otutu mba ihe, ma gi onwe gi

agaghị esite n'aka onye obula gbaziri ihe obula. **13** Onyenwe anyi ga-eme ka i buru isi, o bughị odudu. O buru na i naa nti n'iwu ndi a Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi taa, lezie anya igbaso ha, i ga-anogide n'elu, i gaghị anọ n'okpuru. **14** Ewezugala onwe gi site n'iwu niile ndi a m na-enye gi taa, maobu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe, igbaso chi ndi ozo na ife ha ofufe. **15** Ma otu o di, o buru na i ju irubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, jukwa ilezi anya, gbasoo iwu ya na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa, obubu onu ndi a ga-adakwasị gi. **16** I ga-abu onye a buru onu n'obodo, buru onye a buru onu n'ala ubi, **17** Abọ gi na ihe igwo achicha gi ga-abu ihe a buru onu. **18** Ihe a buru onu ka mkpuru nke afọ gi ga-abu, ihe a buru onu ka mkpuru nke ala gi ga-abu, ya na umu nke igwe anu ulo gi, na umu ehi gi na nke igwe ewu na aturu gi muru. **19** Onye a buru onu ka i ga-abu mgbe i na-abata abata na mgbe i na-apu apu. **20** Onyenwe anyi ga-ezidata n'isi gi obubu onu, na ogbaaghara, tinyere nkocha n'ihe niile nke i tinyere aka gi, tutu ruo mgbe i ghorọ onye e bibiri ebibi buru onye lara n'iyi na mberede, n'ih ihe ojoo niile i mere site n'ihapu m. **21** Onyenwe anyi ga-ezite ajo orja n'etiti gi tutu ruo mgbe a ga-ekochapu gi site n'ala ahụ i gaje iba n'ime ya inweta. **22** Onyenwe anyi ga-eti unu orja na-eripia eripia, ahụ oku na orja na-aza anu ahụ, oke okpomoku na mma agha, ukọ mmiri ozuzo na orja na-eripia ihe ubi, na omuma ebu ga-abjakwasị gi tutu ruo mgbe i lara n'iyi. **23** Mbara eluigwe nke i na-ahụ anya ga-agho bronzo, ala i nazokwasị ukwu gi ga-agho igwe. **24** Onyenwe anyi ga-eme ka mmiri kwesiri izo n'ala gi ghoo uzuzu na aja. Ha ga-esi na mbara eluigwe na-ezodata n'ala tutu ruo mgbe i lara n'iyi. **25** Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro gi merie gi n'agha. I ga-esi otu uzo puta ibuso ha agha, ma i ga-esi uzo asaa gbalaga. I ga-aghoru ndi uwa ihe a na-aso oyi mgbe ha huru ihe dakwasiri gi. **26** Ozu unu ga-aghoru umu anu ufe niile na anu ohia niile ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anọ menye ha egwu chupu ha. **27** Onyenwe anyi ga-ezite etuto ndi Iijpt ka ha bjakwasị gi, ya na onya, na agba, na oko. O dikwaghị ihe a ga-eji gwoo ha. **28** Onyenwe anyi ga-ezitere gi isi mgbaka, na ikpu isi, na ogbaaghara nke obi. **29** I ga-asoghari isi n'etiti ehilie dika onye kpuru isi n'asoghari n'ochichiri. O dighi ihe obula ga-agara gi nke oma. Site n'ubochi ruo n'ubochi, i ga-abu onye a na-emegbu emegbu, na onye a na-anapu ihe ya n'ike oge niile, na-enweghị onye ga-anaputa gi. **30** Gi na nwanyị ga-enwe nkeworita ilu di na nwunye, ma nwoke ozo ga-eduru ya dinaa ya n'ike. I ga-ewu ulo ma i gaghị ebi n'ime ya. I ga-aku ubi vainji ma i gaghị eri mkpuru si na ya. **31** N'ihu anya gi ka a ga-egbu ehi gi, ma i gaghị ata iberibe anu ya. A ga-anapu gi inyinya ibu gi n'ihu anya gi ma a gaghị eweghachiri gi ya. Aturu gi ka a ga-enye ndi iro gi. O dikwaghị onye ga-anaputa ha. **32** A ga-ewere umu gi ndi ikom na ndi inyom nye ndi mba ozo. O ga-agu gi agu ogologo oge ka i hu ha anya, ma i pughi inyere ha aka. **33** Mba nke i na-amaghị ga-eri mkpuru ubi i tara ahuhu kuọ n'ala gi. I ga-abu naani onye a na-emegbu emegbu na onye a na-akpagbu ubochi ndu gi niile. **34** Ihe ndi a niile i ga-eji anya gi hu ga-eme ka i nwe isi mgbaka. **35** Onyenwe anyi ga-eme ka etuto nke na-egbu oke mgbu a na-apughị igwota agwota too gi n'ikpere na ogwe ukwu gi abuo, o ga-gabasa site n'obọ ukwu gi abuo ruo n'opi isi gi. **36** Onyenwe anyi ga-achupu gi na eze ahụ i hoputara nye onwe gi, chupu gi nye mba ozo, ebe gi na nna nna gi ha, na-amaghị.

N'ebe ahụ, i ga-efe chi ndi ozo nke e ji osisi na nkume kpoo. **37** I ga-abu ihe iju anya, na ihe e ji atu ilu, na ihe akuko, n'etiti mba ahụ niile Onyenwe anyi ga-achuga gi. **38** I ga-aku otutu mkpuru n'ubi ma i ga-aghota ntakiri mkpuru, n'ih i na igurube ga-ericha ihe i kuru n'ubi. **39** I ga-ako ubi vainji lekotakwa ya na anya, ma i gaghị aracha mkpuru ya maobu nyo mmanya si na ya, n'ih i na ikpuru ga-eri ha. **40** Osisi oliv ga na-eto ebe niile, ma mmanu oliv agaghị adi nke i ga-ete n'ahụ n'ih i na mkpuru oliv ga-adasi gi na-akaghị aka oge ha mara ifuru. **41** I ga-amuta umu ndi ikom na ndi inyom ma ha agaghị adigide n'ih i na a ga-adota ha n'agha. **42** Igwe igurube ga-erichasi osisi niile di n'ubi gi, ya na ihe i kuru n'ubi gi. **43** Onye obia bi n'etiti gi ga-aba uba karja gi. Ihe ga na-agara ya nke oma, ma ihe ga na-ajoro gi njo. **44** O ga-ebinye gi ihe, o bukwaghị gi ga-ebinye ya! O ga-abu isi ma i ga-abu odudu. **45** Obubu onu ndi a niile ga-abjakwasị gi. Ha ga-achuso gi oso, chukwute gi tutu ruo mgbe a lara gi n'iyi, naani n'ih i na i juru irubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, na idebe iwu na ukpuru ndi a o nyere gi. **46** Ha ga-abu ihe iribama na ihe ebube nye gi, na mkpuru gi niile, ruo mgbe ebighi ebi. **47** N'ih i na i juru iji onu na obi utọ fee Onyenwe anyi Chineke gi n'oge ihe na-agara gi nke oma. **48** Ya mere, n'onodu agu na akpiri ikpo nku, n'onodu igba oto na uko ka i ga-efe ndi iro ahụ Onyenwe anyi na-ezite imegide gi. O ga-anyakwasi yoku igwe n'olu gi ruo mgbe o lara gi n'iyi. **49** Onyenwe anyi ga-eme ka mba si n'ebe di anya na nsotu uwa, bjakwasị gi, imegide gi. Mba a ga-adi gara gara dika ugo, o ga-abukwa mba i na-amaghị asusu ha, **50** Mba na-enweghị ihu ochi nke na-adighi asopuru okenye maobu were ihuma leta umuntakiri. **51** Ha ga-erichapu mkpuru nke anu ulo gi niile na mkpuru nke ihe ubi gi niile tutu ruo mgbe i ghoru ihe e bibiri ebibi. O nwekwaghị ihe ga-afoduru gi, maobu oka, maobu mmanya ohuru maobu mmanu oliv, maobu umu ehi maobu ewu na aturu gi muru, ruo mgbe e mere ka i laa n'iyi. **52** Mba ahụ ga-anochigide obodo ndi ahụ niile di n'ala gi tutu ruo mgbe mgbidi ndi ahụ niile e wusiri ike, nke i na-atukwasi obi dara. O ga-anochigide ndi ahụ niile di n'ala ahụ niile Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **53** I ga-erikwa anu ahụ umu gi ndi ikom na ndi inyom ndi Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'ih i oke nnochigide nke ndi agha nochigidere gi na n'ih i oke mkpagbu nke ndi iro. **54** O buladi nwoke ahụ dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu ga-agho onye afọ tara mmiri nke ukwu megide wanwe ya nwoke, maobu nwunye nke o huru n'anya, maobu umu ya, ndi ka di ndu. **55** O gaghị enye onye obula n'ime ha ufodu n'ime anu ahụ umu ndi o na-eri, n'ih i na o bu naani ya bu ihe oriri foduru ya, n'ih i ahuhu nke nochi ndi iro nochiri onu uzo obodo gi niile butere. **56** Nwanyi nke dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu, nke di nke nwayo, nke ihe na-emetuta na o dighi amasi ya izogidesi obu ukwu ya ike n'ala, ga-aju ikenye di ya o huru n'anya, nwa ya nwoke maobu nwa ya nwanyị, **57** o buladi akpanwa si n'etiti ukwu ya puta na umu ohuru o muru. N'onodu ojo n'oke uko ya, o choro iri ha na nzuzo, n'ih i ahuhu nke ndi iro gi mere ka o bjakwasi gi n'oge nnochigide nke obodo gi niile. **58** O buru na i lezighi anya gbasoo okwu iwu niile e dere n'ime akwukwo a, o buru na i sopurughị aha a di ebube na nke di egwu, bu Onyenwe anyi Chineke gi, **59** Onyenwe anyi ga-ezitere gi na umu umu gi ihe otiti di oke egwu, oke mbibi nke ga-adi

ogologo oge, na ọrịa dị oke njo nke na-adighi ala ala. **60** Ọ ga- ezitere gi ọrịa ndi ahụ niile di n'ljipt, nke i na-atu ujo ha, ha ga-arapara gi n'ahụ. **61** Ọ bughị naani nke a! Onyenwe anyi ga-eme ka udi ọrịa ọbula, na udi ihe otiti ọbula, ọ buladi ndi na-adighi n'ime Akwukwo Iwu a, bjakwasị gi, tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi. **62** Ọ bu ezie na i di ukwu n'onyogogu dika kpakpando nke eluigwe, maobu naani mmadu ole na ole n'ime gi ga-afodu. Ihe ndi a niile ga-emezu n'ihu na i geghi nti n'olu Onyenwe anyi bu Chineke gi. **63** Dika mmuba i mubara n'onyogogu, na idi ukwu nke akumuba gi si buru ihe nyere Onyenwe anyi obi uto, otu a ka ọ ga-esi tokwaa ya uto ibibi gi, na ime ka i daa ukpa. Ọ ga-esi n'ala ahụ i na-aga inweta hopu gi. **64** N'ihu na Onyenwe anyi ga-eme ka i gbasasị n'etiti mba niile, site n'otu nsotu uwa ruo na nsotu nke ozo. N'ebe ahụ, i ga-efekwa chi ndi ozo, nke gi, maobu nna nna gi ha, namaghi, chi e ji osisi na nkume kpoo. **65** N'etiti mba ndi a, obi agaghi eru gi ala, obu ukwu gi agaghi enwe ebe izuike. N'ebe ahụ, Onyenwe anyi ga-enye gi mkpurubi na-ama jijiji, anya nke ike gwuru n'ihu enweghi oilleanya, na obi na-ada mba. **66** Ndu gi ga-ekonye n'elu n'ihu oke egwu. I ga-anu n'egwu, ehilie na abali, i gaghi ejikwa ndu gi n'aka. **67** N'utu, i gasi, "Ewoo, a sikwa na ugbo a bu uhuruchi!" N'uhuruchi i gasikwa, "Ewoo, a sikwari na ugbo a bu ututu!" I ga-ekwu ihe ndi a n'ihu ihe egwu juru gi obi, na n'ihu ihe ndi ahụ niile anya gi na-ahu. **68** Onyenwe anyi ga-eme ka i soro ugbo mmiri loghachi n'ljipt, n'ije ahụ m kwuru na i gaghi ejekwa ozo. N'ebe ahụ i ga-ewere onwe gi resi ndi iro gi dika ohu ndi ikom maobu ndi inyom, ma o dighi onye ga-acho izu gi.

29 Ndi a bu okwu nke ogbugba ndu ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu ka ya na umu Izrel gbaa n'ala Moab na-agbanweghi ogbugba ndu ahụ ya na ha gbara n'ugwu Horeb. **2** Mosis kpokotara umu Izrel niile gwa ha okwu si, Unu ji anya unu hu ihe Onyenwe anyi mere n'ljipt megide Fero, na ndi ozi ya, na ala ya niile. **3** Anya unu huru oke nwale niile, na ihe iribama ndi ahụ, na ọru ebube niile ahụ. **4** Ma tutu ruo taa, Onyenwe anyi enyebeghi unu obi nwere nghota, na anya na-ahu uzo, maobu nti na-anu ihe, nke ga-enyere unu aka inomi ihe ndi a niile. **5** Ma Onyenwe anyi nasisi, "N'ime iri afu anu ndi ahụ nke m duuru unu n'ime ozara, uwe unu emeghi ochie, akpukpokwu unu akapughi n'ukwu unu. **6** Ọ dighi achicha unu riri, ọ dikwaghi mmanya maobu ihe onunu na-aba n'anya unu nuru. E mere m ihe ndi a ime ka unu mata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu." **7** Mgbe unu rutere ebe a, Saihon, eze ndi Heshbon, na Og, eze ndi Bashan, putara ibuso anyi agha, ma anyi lugburu ha. **8** Anyi weere ala ha nye agburu Ruben, na Gad, na otu okara ebo Manase, dika ihe nketa ha. **9** N'ihu ya, lezie anya idebe ukpuru niile nke ogbugba ndu a, ka ihe niile unu na-eme gaara unu nke oma. **10** Unu niile, ndi ndu unu, na ndjisi unu, na okenye, na ndjisi ochichi, na ndi ikom niile nke Izrel, unu ndi guzo n'ihu Onyenwe anyi Chineke taa, **11** na umuntakiri unu, na ndi nwunye unu, na ndi obia bi n'etiti unu, ndi na-egburu unu nku, na ndi na-echukwara unu mmiri. **12** Unu guzo n'ebe a taa ka unu na Onyenwe anyi Chineke gbaa ndu. Unu guzokwa, maka ogbugba ndu a unu na Onyenwe anyi na-agma taa, nke e ji ihu iyi mesie ike, **13** ime ka ọ puta ihè nye unu taa na unu bu ndi nke ya, imekwa ka unu mata na ọ bu Chineke unu, dika o kwere nna nna unu ha, Ibrahim, na

Aizik, na Jekob na nkwa. **14** Ogbugba ndu a nke ya na ihu iyi so nke m na-eme ka ọ dirr abughị naani n'ihu unu, **15** ndi soro anyi guzo n'ebe a taa, n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, kama ọ bukwa n'ihu ndi ahụ na-anoghi n'ebe a. **16** Unu onwe unu maara otu anyi si bie n'ala ljipt, na otu anyi si gafee mba ndi ahụ niile anyi gafere n'uzo. **17** Unu huru n'etiti ha ihe aru ha niile, na arasi niile e ji osisi, na nkume na olaocha, na olaedo kpoo. **18** Lezieny anya ka unu hu na obi onye obula n'ime unu, nwoke maobu nwanyị, agburu maobu ebo obula n'izrel, esighi n'ebe Onyenwe anyi bu Chineke anyi no puo, bido chewe echiche ife chi ndi mba ozo ndi a niile. Lezieny anya hu na mgborogwu na-eweputa nsi na-elu ilu di otu a adighi n'etiti unu. **19** Mgbe onye di otu a nuru okwu ihu iyi a, na ha ga-agosi onwe ha, na-eche, "Ihe ga-agara m nke oma, ọ bu ezie na m nogidere na-agbaso uzo isiike m." Ha ga-eweta mbibi nye ala a gbara mmiri nke oma nyekwa ala ahụ kpoo nkụ. **20** N'ihu na Onyenwe anyi agaghi agbaghara onye di otu a! Iwe ya, na ekworo ya, ga-adi oku megide nwoke ahụ. Obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a ga-abiakwasikwa ya. Onyenwe anyi ga-ehichapukwa aha ya, ka a ghara inukwa ihe banyere ya n'awa. **21** Onyenwe anyi ga-akpa oke n'etiti ya na ebo niile nke Izrel, maka iwetara ya mbibi, di ka obubu onu niile nke ogbugba ndu nke e dere n'ime Akwukwo Iwu a si di. **22** Mgbe ahụ, umu unu ndi ga-eso unu n'ogbo ndi di n'ihu, na ndi obia si ebe di anya bia, ga-ahu oke ihe otiti ojo a bjakwasiri ala a, ya na ọrịa niile Onyenwe anyi mere ka ọ bjakwasi ya. **23** Ala ahụ niile ga-abu ala nnu, nke oku repiara, ala nke a na-adighi akụ ihe obula n'ime ya, ala na-adighi amj mkpuru, nke ahijia na-adighi epu n'elu ya. Ala dika ala Sodom na Gomora, na Adma, na Zeboim, nke Onyenwe anyi sitere n'oke iwe ya mebie. **24** Mba niile ga-aju si, "Gini mere Onyenwe anyi ji mee ihe di otu a n'ala a? Gini kpata oke iwe oku a?" **25** Osisa ya ga-abu, "O bu n'ihu na ndi a hapuru idebe ogbugba ndu ha na Onyenwe anyi, Chineke nke nna nna ha gbara, ogbugba ndu ha na ya gbara mgbe o mere ka ha site n'ljipt puta. **26** N'ihu na ha fere chi ndi ozo ofufe, kpokwa isiala nye ha, bu chi ndi nke ha na-amaghi, chi ndi nke o na-eneghi ha. **27** Ọ bu ya mere iwe Onyenwe anyi ji di oku megide ala a, meekwa ka o zidata n'isi ha obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a. **28** N'oke iwe ya na onuma ya ka Onyenwe anyi ji hopu ha site n'ala ha, werekwa ha tuba n'ala ozo, dika ọ di ugbo a." **29** Ihe niile e zoro dirr Onyenwe anyi Chineke anyi, ma ihe ndi ahụ niile e kpughere ekpughe dirr anyi, dikwara unu anyi ruo mgbe ebighi ebi, ka anyi nwee ike igbaso na imezu okwu niile nke iwu a.

30 Mgbe ihe ndi a niile ga-emezu n'ebe unu no, ya bu, ngozi niile na obubu onu niile m gputara n'ihu unu, ọ buru na unu ga-na-atughari uche na ha n'etiti mba ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-achuba unu, **2** ọ burukwa na unu ekpebie n'obi unu n'oge ahụ iloghachikwute Onyenwe anyi Chineke unu, ọ buru na unu, na umu unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile mezu iwu ndi a niile m nyere unu taa. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi bu Chineke unu ganaputa unu. Ọ ga-enwe obi ebere n'ebe unu no kpokotakwa unu site na mba niile ebe ọ chusasi ruo unu. **4** A sikwari na ọ bu n'ala di na nsotu uwa n'okpuru eluigwe ka a chugara unu, n'ebe ahụ Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-achikota unu, kpoghachitekwa unu. **5** Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-

akpólata unu n'ala ahụ bụ nke nna unu ha. Unu ga-enwetakwa ya, ọ ga-eme ka ihe gara unu nke oma, meekwa ka unu baa ụba karịa nna unu ha. **6** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-ebi obi unu, na obi ụmụ unu, na nke ụmụ ụmụ unu ugwu, ka unu were obi unu niile na mmụọ unu niile, hụ ya n'anya, ma dịkwa ndụ. **7** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-eme ka obụbụ onụ ndị a biakwasị ndị iro unu, ndị kporo unu asị na ndị na-akpagbu unu. **8** Unu ga-emesiakwa rubere Onyenwe anyị isi, gbasookwa iwu ya niile nke m na-enye unu taa. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-eme ka unu babiga ụba oke n'orụ niile nke aka unu, n'ime mkpụrụ nke afọ, n'ime mkpụrụ nke anụ ụlọ gi, na mkpụrụ nke ala ubi gi. Obi ga-atọkwa Onyenwe anyị ụto ọzọ, ime gi ka i baa ụba dịka ọ toro ya n'ebe nna unu ha nọ. **10** Ma ọ buru na unu erubere Onyenwe anyị bụ Chineke unu isi, debekwa iwu ya na ụkpụrụ ya niile nke e dere n'Akwụkwọ iwu a, jirikwa obi unu niile na mmụọ unu niile biaghachikwute Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **11** Idebe iwu ndị a m na-enye unu taa abughị ọrụ sirị ike, ọ bụkwaghị ihe karịrị unu ike ime. **12** N'ihì na iwu ndị a adighi n'eluigwè nke i ga-eji si, "Onye ga-arigo n'eluigwè wedatara m ya ka m nụ ihe ọ na-ekwu, ma debekwa ya." **13** Iwu a adighikwa n'ofe ọzọ nke oke osimiri, nke i ga-eji si, "Onye ga-agafe ga weta ya, kposaa ya nye anyị ka anyị nụ, ma debekwa ihe ọ na-ekwu?" **14** Mba, okwu ahụ dị gi nso, ọ dị gi n'onụ, dirikwa n'obi gi, ka i nwee ike idebe ha. **15** Lee, edoola m n'ihu gi taa ndu na ọganihu, onwu na jla n'iyi. **16** Enyela m gi iwu taa, si gi hụ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'anya, ana m asikwa gi gbasoo ụzọ ya, ma debekwa iwu na ụkpụrụ ya niile, ka i dirị ndụ, ghoókwa mba buru ibu, ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi gozie gi n'ala ahụ i na-aga inweta. **17** Ma ọ buru na obi gi e si n'iso ya tugharia, ọ burukwa na i ju ige ntị, ọ buru na a dokpufuo gi mee ka i fee chi ndị ọzọ ofufe ma ikpo isiala nye ha, **18** agwala m gi hoojaa taa, na i ga-ala n'iyi, i gaghị enwe ogologo ndụ n'ala ahụ i na-agafe osimiri Jordan inweta. **19** Ana m akpọku eluigwè na ụwa taa ka ha buru ndị akaebe m, na edebela m n'ihu gi onwu na ndu, debekwa n'ihu gi ngozi na obụbụ onụ. Ugbu a, horo ndu, ka gi na ụmụ gi dị ndu. **20** ka i hụ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'anya, naa ntị n'olu ya, daberekwa na ya. N'ihì na Onyenwe anyị bụ ndụ gi, ọ ga-enye gi ụbọchị ndụ gi niile n'ala ahụ ọ kwere nkwa i nye nna nna gi ha Ebrahim, na Ajizik, na Jekob.

31 Mgbe Mosis gwachara ụmụ Izrel okwu ndị a niile, **2** ọ gwakwara ha okwu ọzọ si, "Ugbu a, agbaala m otu narị afọ na iri afọ abụ! Enkwaghị m ike idu unu, n'ihì na Onyenwe anyị agwala m si, i gaghị agafe osimiri Jordan. **3** Onyenwe anyị Chineke gi n'onwe ya ga-ebu gi ụzọ gabiga osimiri a. Ọ ga-ebibi mba niile ndị a n'ihu gi. I ga-enwetakwa ala ha. Joshua ga-edu gi gabiga osimiri a, dika Onyenwe anyị kwuru. **4** Onyenwe anyị ga-emekwa ha ihe o mere Sajahon na Og, bụ eze ndị Amorait, ndị o kpochapuru ha na ala ha. **5** Onyenwe anyị ga-enyefe ndi bi n'ebe ahụ n'aka unu, unu ga-ekpochapukwa ha dika m nyere unu i'iwu. **6** Dinu ike! Nweenu obi ike! Unu atula ha egwu! N'ihì na Onyenwe anyị Chineke unu ga-anonyere unu. Ọ gaghị agbakuta unu azu, ọ gakwaghị ahapụ unu." **7** Mgbe ahụ, Mosis kporo Joshua, gwa ya okwu n'ihu ụmụ Izrel, si ya, "Dị ike! Nwee obi ike! N'ihì na ọ bụ gi ga-edu ndi a baa n'ala ahụ Onyenwe anyi

nuru iyi inye nna nna ha, i ga-emekwa ka ha keta ala a dika ihe nketa ha. **8** Onyenwe anyi n'onwe ya ga-eburu gi ụzọ, ọ ga-anonyekwara gi, ọ gaghị ahapụ gi maobu gbakuta gi azu. Atula egwu, adala mba." **9** Mgbe ahụ, Mosis deputara iwu ndi ahụ niile n'akwukwo, were ya nye ndi nchaja, umu Livayi, ndi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. Mosis nyekwara ndi okenye Izrel akwukwo a e dere iwu niile. **10** Mgbe ahụ, Mosis nyere ha iwu si, "Na ngwucha afọ asaa obula, n'afọ ahụ a na-akagbu ugwo niile, n'oge a na-eme Mmemme ulo Ikwu, **11** mgbe Izrel niile ga-abia n'ihu Onyenwe anyi bụ Chineke unu, n'ebe ahụ ọ ga-ahoputa, i ga-aghuputa ihe a site n'akwukwo unu a n'ihu mmadu niile ka ha nuru ya. **12** Kpokota mmadu niile n'otu ebe, ndi ikom, na ndi inyom na umuntakiri, na ndi obia bi n'etiti obodo unu, ka ha nuru, ma mta itu egwu Onyenwe anyi Chineke unu na ilezi anya igbaso okwu niile di n'iwu a. **13** Umuntakiri ha, ndi namabeghi iwu ndi a, aghaghi inu na imuta itu egwu Onyenwe anyi Chineke unu, ubochi ndu unu niile n'ala ahụ unu na-agafe Jordan inweta." **14** Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Lee, ubochi onwu gi na-abjuru nso. Kporo Joshua ka gi na ya soro bia n'ulo nzute ebe m ga-anọ nye ya ọrụ ọ ga-arụ." Mosis na Joshua sooro bia guzo onwe ha n'onu ụzọ ụlọ nzute. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gosiri ha onwe ya n'ime ogidi igwe ojii nke guzochiri onu ụzọ ụlọ nzute ahụ. **16** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "I ga-anwu, jekwuru nna nna gi ha. Mgbe i nwuru, ndi a ga-amalite ife chi ọzọ ofufe ndi di n'ala ahụ ha na-abanye. Ha ga-agbakuta m azu, mebie ogbugba ndu mu na ha gbara. **17** N'ubochi ahụ, iwe m ga-adi oku megide ha, aga m agbakuta ha azu, zoo ihu m n'ebe ha nọ. A ga-alakwa ha n'iyi. Odachi na ahuhu di iche iche ga-abiakwasị ha, nke gameme ka ha si, 'Chineke anyi anokwaghị n'etiti anyi, ọ bụ ya mere odachi ndi a ji biakwasị anyi.'" **18** Aga m echepu ihu m site n'ebe ha nọ n'ubochi ahụ, n'ihì ajo omume ha nke ife chi ọzọ ofufe. **19** "Ugbu a, deputaranu onwe unu abụ a n'akwukwo, kuziekwara ya umu Izrel, ka ọ buru ihe akaebe m megide ha. **20** Mgbe m mere ka ha bata n'ala ahụ m kwere nna nna ha na nkwa, ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-erughari n'ime ya, mgbe ha rijkwara afo, baakwa ụba, ha ga-ebido ife chi ọzọ ofufe, ju m, ma mebiakwaa ogbugba ndu m. **21** Ma mgbe otutu ihe odachi na ahuhu ga-abiakwasị ha, abụ a ga-eme ka ha cheta ihe mere nsogbu ha niile ji biakwasị ha, n'ihì na abụ a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Amaara m nke oma ugbu a, ọ buladi tupu ha abanye n'ala ahụ m kwere nkwa inye ha site n'inu iyi, udi mmadu ha bu." **22** Ya mere, n'ubochi ahụ, Mosis dere abụ ahụ, kuziekwara ya umu Izrel. **23** Mgbe ahụ Onyenwe anyi nyere Joshua nwa Nun iwu si ya, "Dị ike, nwee obi ike, i ghaghị ikpobata umu Izrel n'ala ahụ m sitere n'inu iyi kwee ha na nkwa. Mụ onwe m ga-anonyere gi." **24** Mgbe Mosis dechara okwu niile iwu ndi a n'akwukwo, site na mbido ruo n'ogwugwu, **25** o nyere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi iwu si ha, **26** "Werenu Akwukwo Iwu a tinye ya n'akuku igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu, ka ọ buru ihe igba ama megide unu. **27** N'ihì na amaara m na unu bu ndi mnuu isi, na ndi isiike. Lee, ọ buladi taa m nọ ndu n'etiti unu, unu na-enupu isi n'ebe Onyenwe anyi nọ, unu ga-esi ahaa ghara inupu isi mgbe m nwuru? **28** Kpokotaanu ndi okenye unu niile, na ndi ochichi agburu unu niile, ka m kwuputa okwu ndi a mgbe ha na-anu ya. Ka m kpokukwa eluigwè na ụwa ka ha gbaa ama

megide ha. **29** N'ihì na amaara m na mgbe m nwurù, unu ga-aghò ndì rùrù aru nke ukwu, unu ga-ewezuga onwe unu site n'ebe iwu ndì ahù m nyere unu dì. Amakwaara m na n'ùbòchì ndì ahù na-abia, ihe ojò ga-adakwasì unu, n'ihì ihe ojò niile unu mere n'ihu Onyenwe anyì nke unu jì kpasuo ya iwe site n'ihe ndì ahù unu jì aka unu kpù." **30** Ya mere, Mosis gupùtara okwu niile dì n'abù a site na mbido ruo ogwugwu na ntì nzukò ndì Izrel niile.

32 Gee ntì, g' eluigwe, nùrù ihe m na-ekwu! Gee ntì, ùwa, nùrù okwu si m n'òñ. **2** Ka okwu m daa dika mmiri ozuzo ka okwu m daa dika igirigi, ka ò daa dika nshansha mmiri n'elu ahìhija, dika oke mmiri ozuzo n'ahìhija na-epupùta epupùta. **3** Aga m eto aha Onyenwe anyì toonu idì ukwu Chineke anyì! **4** O bù oke nkume ahù, orù ya zuruoke, uzò ya niile ziri ezi. Chineke kwesiri ntùkwasì obi, nke na-adìghì eme ihe ojò, onye ezi omume na onye ziri ezi ka o bù. **5** Ha emerùla onwe ha, ha abùkwaghì ùmù ya, ha bù ogbò gbagorò agbago, ndì ùdìdì ha gbanwere agbanwe **6** O bù otu a ka unu si emeso Onyenwe anyì unu ndì nzuzu, ndì na-enweghì uche? Onyenwe anyì o bùghì nna unu, onye kere unu, onye kpùrù unu mee ka unu guzosie ike? **7** Cheta ùbòchì ochie ndì ahù gara aga, tulee ogbò ndì ahù gara aga jùò nna gì, o ga-akorò gì. Jùò ndì okenye gì, ha ga-eme ka o doo gì anya. **8** Mgbe Onye kachasì ihe niile elu nyere mba obùla ihe nketa nke ha, mgbe o kesara ùmù mmadù, mgbe o guzobere oke ala nye ndì niile dika onùogugu ùmù Izrel si dì. **9** N'ihì na oke Onyenwe anyì nwetara bù ndì ya Jekòb bù ihe nketa e kenyerè ya. **10** N'ala dì n'òzara ka o chòtara ya, n'ala tgbòrò n'efu, nke kporò nku. O kpuchitere ya, lezie ya anya, o chebere ya dika o bù mkpùrù anya ya, **11** dika ugo nke na-akpòte ùmù dì n'akwù ya, nke na-erugharì n'elu ùmù ya, nke na-agbasapù nku ya ijide ha, nke na-ebu ha na nku ya, **12** Onyenwe anyì naanì ya duru ya, chi ala ozo esokwaghì ya. **13** O mere ka o rìkwasì n'ebe niile dì elu nke ala ahù, jiri mkpùrù na-amì n'ala ubi ahù zùò ya. O jì mmanù ahù si na nkume zùò ya, ya na mmanù si n'oke nkume, **14** na mmiri ara rahùrù arahù nke igwe ehi, na mmiri ara rahùrù arahù nke igwe ewu na atùrù, na ùmù atùrù na mkpì gbara abùba, na oke ebule Bashan dì ezi mma, tinyere ezi obi òka wiiti. I nùkwara mmanya na-agbò ùfufu, nke bù òbara mkpùrù vainì. **15** Ma Jeshurun mara abùba, ma gbagharja ùkwù ya, ebe nri juru ya onù, o buru ibu, maa mma ile anya. O hapùrù Chineke kpùrù ya, jù oke nkume ahù, bù Onye Nzopùta ya. **16** Ha sitere na chi ndì ala ozo ha kpasuo ekworò ya, meekwa ka iwe wee ya n'ihì ihe arù nke arùsì ha. **17** Ha churù aja nye ùmù mmùò, ndì na-abughì Chineke, bù chi ndì ha na-amaghì, chi ndì ka putara ohùrù, chi ndì ahù nna nna ha na-atughì ùjò ha. **18** I gbakùtara Oke Nkume ahù mùrù gì azù, i chefuru Chineke ahù mùrù gì. **19** Onyenwe anyì hùrù ihe dì otu a, jù ha, n'ihì na ùmù ya ndì ikom na ndì inyom kpasuru ya iwe. **20** "Aga m ezo ihu m n'ebe ha nò," ka o kwuru, "ka m hù ihe onòdù ikpeazù ha ga-abù, n'ihì na ha bù ogbò gbagorò agbago, ùmù na-ekwesìghì ntùkwasì obi. **21** Ha esitela n'ihè na-abughì chi kpalie ekworò m, jiri arùsì ha na-abaghì uru mee ka iwe wee m. Mù onwe m ga-esite na ndì na-abughì ndì kpalie ekworò ha, sitekwa na mba na-enweghì nghòta kpalie iwe ya. **22** N'ihì na a múnýela okù n'òñùma m, okù ga-enwu ruo ala mmùò n'okpuru ùwa. O ga-erepà ùwa na mkpùrùobi niile, o

ga-amúnýe okù na ntòala ugwu ukwu niile. (Sheol h7585) **23** "Aga m ekpokwasì mbibi n'elu ha, zipù àkù m niile megide ha. **24** Aga m eziga onwù na-eripia eripia megide ha, na ìla n'iyi nke na-ebibi ebibi, na orja ojò na-egbu egbu. Aga m eziga anù ohia ndì ga-èjì eze tapiasia ha, na ajuala na-akpù akpù n'uzuzu, nke elo onwù dì n'onù ya. **25** N'okporouzo, mma agha ga-eme ka ha gbara aka ùmù, n'ime ùlò ha, ihe oke egwu ga-abiakwasì ha. ùmù okorobia na agbohòbja ga-ala n'iyi, o bùladì ùmùntakirì na ndì agadi isi awò. **26** Ekwuru m na m ga-achusasì ha, hichapù ncheta obùla banyere ha n'etiti ùmù mmadù. **27** Ma ihe banyere ìnya isi onye iro tinyere m jùò n'obi, ka onye iro gbara ìghòtahie kwuo sù, 'Aka anyì ewetara anyì mmeri, o bùghì Onyenwe anyì mere ihe ndì a niile.'" **28** Ha bù mba na-enweghì uche, ndì na-enweghì mmùò nghòta obùla n'ime ha. **29** A sùkwarì na ha maara ihe, nwee uche nakwa ìghòta ihe ikpeazu ha ga-abù. **30** Kedù ka otu onye ga-esi chùò otu puku mmadù osò, kedù ka mmadù abùò ga-esi chùò iri puku mmadù osò, ma o bùghì na Oke Nkume ha erefuola ha, ma o bùghì na Onyenwe anyì echeputa ihu ya n'ebe ha no? **31** N'ihì na nkume ha adìghì ka Nkume anyì, dika ndì iro anyì, n'onwe ha, jiri onù ha kwuo. **32** Osisì vainì ha si n'osisì vainì Sòdom, na n'ubi dì na Gómòra mkpùrù vainì ha jupùtara na nsi, uyokò vainì ha jupùtara n'ìlu ìlu. **33** Mmanya vainì ha bù elo agwò, elo ajuala na-ebute onwù. **34** "Nke a o bùghì ihe m dokotàlara chere oge, chezie ha nke óma n'ùloaku m? **35** O bù m ka ìbò obò dírì m, aga m akwughachi. Mgbe oge ruru ùkwù ha ga-agbuchapù, ùbòchì mbibi ha na-abia nso, ìla n'iyi ha chù osò na-abjakwasì ha." **36** Onyenwe anyì ga-ekpe ndì ya ikpe, o ga-enwe omìjiko n'ahù ndì ohu ya, mgbe o hùrù na ike ha nwere agwùla, mgbe otu onye na-agaghì afòdù, ohu na onye nwe onwe ya. **37** O ga-asikwa, "Ugbu a, oleè ebe chi niile ha no, bù oke nkume ahù ha gbarara izere ndù n'ime ya, **38** chi ndì ahù riri abùba ihe ìchù aja ha, nùokwa mmanya ha jì chùò aja ihe onùñù? Ha bilie bja nyere unu aka! Ha burù ùlò ndo nye unu!" **39** "Ugbu a, hùñù na mù onwe m abù m ya! O dighìkwa chi ozo dì ma o bùghì m. Mù onwe m na-eme ka a nwùò, mù onwe m na-eme ka a dì ndù. Mù onwe m na-etipù mmadù onya, mù onwe m na-agwò ya, mmadù obùla apughìkwa ìnapùta onye m jì n'aka m. **40** Ana m eweli aka n'eluigwe na-ekwupùta n'ìñù iyi sù, dika m na-adi ndù ruo mgbe ebìghì ebi, **41** mgbe m mùrù mma agha m na-egbu amùma, mgbe aka m jidere mma agha ahù n'òñòdù ikpe ikpe, aga m abò obò megide ndì iro, kwughachi ndì ahù niile kporò m asì. **42** Aga m eme ka àkù m nùjuo òbara afo, ma mma agha ga-ebibi anù ahù, òbara ndì e gburu egbu, na nke ndì a dotara n'agha, na isi ndì ndu ndì iro." **43** Nùriarù onù mba niile, unu na ndì ya, n'ihì na o ga-abò obò òbara ndì ohu ya, o ga-abò obò megide ndì iro ya, kpuchiere ala ya na ndì ya mmehie ha. **44** Mosis na Joshua nwa Nun soro bja gupùta mkpùrù okwu abù a na ntì ndì Izrel. **45** Mgbe Mosis gupùtachara abù a nye ndì Izrel, **46** o gwara ha okwu ndì a sù, "Na-atugharìñù uche n'okwu niile m kwupùtara nye unu taa, ka unu si otu a nyefeekewa ya n'aka ùmù unu, ka ha onwe ha lezie anya debe okwu niile dì n'iwu ndì a. **47** N'ihì na okwu ndì a abughì okwu efu, ndù unu daabere na ha. Unu debe ha, unu ga-adi ndù ogologo n'ime ala ahù unu na-aga inweta n'ofe ozo nke osimiri Jòdan." **48** N'otu ùbòchì ahù, Onyenwe anyì gwara Mosis okwu sù, **49** "Bilie ga n'ugwu Nebo nke dì n'etiti ugwu Abarim, n'ala

Moab, na ncherita ihu Jeriko, leekwa ala Kenan anya, bu ala ahụ m na-enye umu Izrel dika ihe nke ta ha. **50** Mgbe i hujiri ala a, i ga-anwu n'ebe ahụ n'elu ugwu ahụ, lakwurukwa nna ma gi ha, dika Eron nwanne gi si nwuo n'ugwu Hor, lakwuru ha. **51** N'ihu na gi na Eron juru irubere m isi n'ihu umu Izrel, na mmiri Meriba Kadesh, nke di n'ozara Zin, unu edoghi m nso n'ihu ndi Izrel. **52** N'ihu ya, i ga-esite n'ebe di anya hu ala ahụ m na-enye umu Izrel, ma i gaghị aba n'ime ya."

33 Nke a bu ngozi Mosis, onye nke Chineke, jiri gozie umu Izrel, tupu o nwuo. **2** O siri, "Onyenwe anyi si n'ugwu Sajnai bja, o waliteere ha site n'ugwu Sia, o nwuputara site n'ugwu Paran Ya na igwe ndi nso so bja site n'akuku ndida, site n'ala ala ugwu ahụ. **3** N'ezie, o bu gi na-ahụ ndi mmadu ahụ n'anya, ndi nso ahụ niile di gi n'aka. N'ukwu gi ka ha na-ada kpoọ isiala, gi na-akuziri ha ihe, **4** iwu ahụ Mosis nyere anyi, ihe onwunwe nke ogbako Jekob. **5** O bu ya bu eze na Jeshurun, mgbe ndi ndu ndi mmadu zukoro ha na ebo niile nke Izrel. **6** "Ka ebo Ruben diri ndu ghara inwu, ma ka onuogugu ndi ikom ya diri ole na ole." **7** Ihe a ka o kwuru banyere Juda, "Nuru, Onyenwe anyi, akwa Juda, kpolata ya n'ebe ndi ya no. Aka ya ka o ji aluru onwe ya ugu ichebe ihe o bu n'uche. Buru ya ya onye inyeaka megide ndi iro ya." **8** Banyere Livayi o kwuru si, "Urim na Tumim gi diri ohu gi ahụ kwesiri ntukwasị obi. I nwara ya onwunwa na Masa, gi na ya sekwar okwu na mmiri Meriba. **9** Onye ahụ lere mne na nna ya anya si, 'Ejighi m ha kporo ihe.' O gunyeghikwa umunne ya dika ndi o maara, o nabatakwaghị umu nke aka ya. Ma o debere okwu gi, cheziakwa ogbugba ndu gi. **10** O na-akuziri Jekob ikpe gi, na-akuzikwara Izrel iwu gi. O nachukwa aja uda na-esi isi uto n'ihu gi, na-achukwa aja nsure oku n'ebe ichu aja gi. **11** Gozie akunuba ya Onyenwe anyi, ka oru aka ya burukwa ihe na-atọ gi uto. Tijie ukwu ndi niile nabili imegide ya, tigbuo ndi iro ya ka ha ghara inwe ike ibili ozo." **12** Mosis kwuru banyere ebo Benjamin si, "Ka onye ahụ Onyenwe anyi huru n'anya zuru ike na-atughị ujo n'ime ya. N'ihu na o ga-ekpuchi ya ogologo ubochi niile. O bukwa n'etiti ubu ya abuo ka onye Onyenwe anyi huru n'anya nanao." **13** Banyere Josef o kwuru si, "Ka Onyenwe anyi gozie ala ya, ya jiri igirigi di oke onahaja nke eluigwe di n'elu, na ogwu mmiri di n'okpuru ala, **14** na ihe oma niile anyanwu naweta, na ihe oma niile onwa na-eweputa, **15** na onyinye oma niile si n'ugwu ukwu ochie, na iba uba ugwu ebighi ebi ndi ahụ, **16** na onyinye oma niile si n'ala na uju ya niile, na ihuoma onye ahụ na-ebi n'ohia nta ahụ na-enwu oku. Ka ihe ndi a niile diri n'isi Josef, n'ihu anya onye bu nwa eze, n'etiti umunna ya. **17** N'ima mma, o di ka nwa oke ehi e bu uzo muo, mpi ya di ka mpi ehi ohia. Ya ka o ga-eji soda mba niile o buladi mba ndi ahụ di na nsotu uwa. Otu a ka iri puku kwuru puku ndi Ifrem di otu a ka imerime puku ndi Manase di." **18** Banyere Zebulon, o kwuru si, "Nurja, gi Zebulon, n'opupu gi, ma gi Isaka, nurja n'ebe obibi gi. **19** Ha ga-akpo ndi mmadu oku n'elu ugwu ukwuu, no n'ebe ahụ chuo aja ezi omume, ha ga-eri site n'iba uba nke ihe di n'osimiri, site n'aku nzuzu di n'aja." **20** Banyere Gad, o kwuru si, "Ngozi na-adiri onye ahụ na-eme ka ebe obibi Gad saa mbara. Gad na-ebi dika odum, na-adokapu aka maobu isi. **21** O hoozo ala nke kachasi mma nye onwe ya; oke ruuru onyendu ka e wepuru dobere ya. Mgbe ndi ndu ndi mmadu

zukoro, o mezuru ezi ihe di Onyenwe anyi n'obi, na ikpe ya niile banyere Izrel." **22** Banyere Dan, o kwuru si, "Dan bu nwa odum, onye na-esi na Bashan maputa." **23** Banyere Naftali, o kwuru si, "Naftali bu onye njuputa nke ihuoma Onyenwe anyi diri, o juputakwara na ngozi ya, o ga-eketa akuku ndida nke iri ukwu." **24** Banyere Asha, o kwuru si, "Onye a goziri karichasia n'umu ndi ikom ka Asha bu, ka ihe banyere ya too umunna ya oto, ka o jirikwa mmanu saa ukwu ya. **25** Ihe mkpochi nke onu uzo ama gi ga-abu bronza na igwe, dika ubochi ndu gi niile si di, otu a ka idi ike gi ga-adi. **26** "O nweghi onye dika Chineke Jeshurun, onye na-agba eluigwe dika inyinya iba inyere gi aka, onye na-agba igwe ojii dika inyinya n'idi ukwu ya. **27** Chineke ebighi ebi bu ebe mgbaba gi. N'okpuru gi ka aka ebighi ebi ya di. **28** O ga-esite n'ihu gi chupu ndi iro gi, kwuokwa si, 'Bibie ha!' **28** Ya mere Izrel ga-ebi naani ya n'udo, isi iyi mmiri Jekob di chim, n'ala ahụ juputara na mkpuru ubi na mmana oshuru ebe igirigi nke eluigwe na-ada. **29** Onye a goziri agozi ka i bu, gi Izrel, onye di ka gi ndi Onyenwe anyi zoputara? **30** Bu ota gi na onye inyeaka gi, na mma agha gi di ebube. Ndi iro gi ga-eji egwu daa n'ihu gi, i ga-azodakwa ebe ha niile di elu."

34 Mgbe ahụ, Mosis sitere na mbara ala Moab rigoruo n'elu n'ugwu Nebo, ruo n'elu Pisga, nke di na ncherita ihu Jeriko. N'ebe ahụ Onyenwe anyi mere ka o hu ala ahụ niile anya site na Gilead ruo Dan; **2** ya na ala Naftali niile n'oke ala Ifrem, na nke Manase, na ala Juda niile ruo n'osimiri Mediterenja. **3** Mosis hukwara ala Negev, na akuku ala ahụ niile di site na Ndagwurugwu Jeriko, obodo nkwu, ruo Zoa. **4** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwaro Mosis si ya, "Nke a bu ala ahụ m sitere n'inu iyi kwee Ebrahim, Aizik na Jekob nkwa mgbe m kwuru si, 'Aga m enye ya umu umu gi.' Ugwu a emeela m ka i jiri anya gi hu ya ma i gaghị agabiga banye n'ime ya." **5** Ya mere, Mosis, onyeozi Onyenwe anyi nwuru n'ebe ahụ, n'ala Moab, dika Onyenwe anyi kwuru. **6** Onyenwe anyi liri ya na Moab, na ndagwurugwu chere ihu na Bet-Peoa, ma ruo taa, o dighi onye obula maara ebe ili ya di. **7** Mosis gbara nari afọ na iri afọ abuo mgbe o nwuru, ma n'oge ahụ ike ka di ya n'ahụ, anya ya na-ahukwa uzo nke oma. **8** Umụ Izrel ruru uju n'ihu Mosis, iri ubochi ato n'obosara ala Moab, tutu ruo mgbe oge iru uju na ikwa akwa gasiri. **9** Joshua nwa Nun, juputara na mmuo amamihe, n'ihu na Mosis ebikwasila ya aka n'isi. Ya mere, umu Izrel nara Joshua nti, gbasookwa iwu niile Onyenwe anyi nyere ha site n'onu Mosis. **10** O dibeghi onye amuma ozo putarala n'ala Izrel niile, nke dika Mosis, onye ya na Onyenwe anyi kparitara uka ihu na ihu, **11** onye mere ihe iribama ndi a niile, ruokwa oru ebube niile nke Onyenwe anyi ziri ya ka o mee n'Ijiti, n'ihu Fero, na ndi ozi ya niile, nakwa n'ala ahụ niile. **12** N'ihu na o nwebekwaghị onye ozo gosirila ike di oke egwu, maobu ruo oru di oke egwu udi nke Mosis ruru n'ihu ndi Izrel niile.

Joshua

1 Mgbe Mosis, bụ odibo Onyenwe anyị nwurū, Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka okwu si, **2** “Mosis, odibo m anwuola. Ugbo a, jikere onwe gi, meekwa ka ndị m jikere igafe ofe ozo nke osimiri Jodan, ibanye n’ala ahụ m na-aga inye ha, bụ ndị Izrel. **3** Ana m agwa gi ihe m gwara Mosis mgbe ọ dị ndụ si, Ebe obula unu ga-azokwasị ukwu unu n’ala, ala ahụ ga-abụ nke unu. **4** Oke ala unu ga-abụ site n’ozara di na ndida ruo Lebanon, ma site n’iyi ukwu Yufretis, tinarye ala niile nke ndị Het, ruo n’osimiri ukwu ahụ di n’odida anyanwu. **5** Ọ dighi onye obula puru iguzo imegide gi ubochi niile nke ndu gi. Aga m anonyere gi dika m si nonyere Mosis. Agaghị m ahapu gi aka. Agaghị m agbakutakwa gi azu. **6** Dirị ike, nweekwa ume, n’ihi na i ga-abu onye ga-edu ndi a iketa ala ala m nuru n’iyi inye nna nna ha ochie. **7** “Naanị dirị ike, nweekwa ume. Lezie anya ime ihe niile Mosis bụ odibo m nyere gi n’iwu. Ewezugala onwe gi na ya gaa aka nri maobu aka ekpe, ka ihe si otu a gaara gi nke oma n’ebe obula i na-aga. **8** Esitela n’onu gi wezuga ihe di n’Akukwo Iwu a. Kama na-atughari uche gi na ya ehilie na abali, ka i si otu a lezie anya imezu ihe niile e dere n’ime ya. Mgbe ahụ i ga-aba uba, ihe ga-agakwara gi nke oma. **9** Ọ bụ na m enyebeghi gi iwu si gi, Nwee obi ike, dirikwa ike! Wezuga ujo niile na ida mba nke obi. Cheta na mu, bụ Onyenwe anyi Chineke gi, nonyere gi ebe obula i na-aga.” **10** Mgbe ahụ, Joshua nyere ndisi Izrel niile iwu si ha, **11** “Jegharjanu n’etiti ebe obibi umu Izrel gwa mmadu niile okwu si ha ‘Dozierenu onwe unu ihe unu gari n’uzo, n’ihi na n’ime ubochi ato, anyi ga-agafe osimiri Jodan, imeri na inweta ala ahụ Onyenwe anyi bu Chineke na-enye unu.’” **12** Joshua kpokotara ndisi ebo Ruben, na Gad, na okara ebo Manase, gwa ha okwu si, **13** “Chetanu iwu ahụ Mosis odibo Onyenwe anyi nyere unu, mgbe ọ sirị, ‘Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu izuike. O nyekwala unu ala a.’ **14** Kama ndi nwunye unu, na umuntakiri unu, na anu ulo unu, ga-anọ n’ala a di n’owuwa anyanwu nke Mosis nyere unu. Ma ndi agha unu, ndi jikeere ejike, ga-eduru ndi Izrel ndi ozo gafee osimiri Jodan inyere umunna ha aka, **15** tutu ruo mgbe Onyenwe anyi Chineke unu nyere ha izuike, dika o si nye unu, na tutu ruo mgbe ha nwetara ala niile bu nke Onyenwe anyi Chineke unu ga-enye ha. Mgbe nke a mezuru, unu ga-alaghachi azu, nweta ala ahụ Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere unu n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jodan.” **16** Mgbe ahụ, ha zara Joshua, “Ihe obula nke i nyere anyi n’iwu anyi ga-eme ha, ebe obula i zigara anyi ka anyi ga-aga. **17** Anyi ga-ege gi nti dika anyi si gee Mosis nti. Ka Onyenwe anyi Chineke gi nonyere gi dika o si nonyere Mosis. **18** Onye obula nupuru isi n’iwu i nyere anyi, o ga-anwu. Naanị dirị ike, nweekwa obi ike.”

2 Joshua nwa Nun sitere na Shitim zipu ndi nnyoputa abuo na nzuzo si ha, “Gaanu leta otu ihe si aga n’ala ahụ, karisja n’obodo Jeriko.” Ha gara n’obodo ahụ baa n’ulo nwanji akwuna aha ya bu Rehab nono onodu n’ebe ahụ. **2** Ma otu onye gwara eze Jeriko okwu si, “Lee, ufodu umu ndi ikom Izrel batara obodo a n’abali inyochaputa ala anyi.” **3** Mgbe eze Jeriko nuru okwu a, o zigara Rehab ozi si, “Kpopta ndi ikom ahụ batara n’ulo gi n’ihi na ha bjara iledo ala anyi.”

4 Ma nwanji ahụ zoro mmadu abuo ahụ. Mgbe ndi ahụ e ziri ziri bjarutere, o gwara ha okwu si, “O bu eziokwu na ndi ikom ahụ bakwutere m, ma amaghi m ebe ha si bja. **5** Ma ha apuolari. Ha hapuru obodo a mgbe a na-achọ imechi onu uzo ama, n’oge ochichiri bidoro igba. Amaghi m ebe ha gara. Ma, n’uche m, o buru na unu achuso ha oso osiso unu nwere ike ijide ha.” **6** (N’ezikwu o bu Rehab n’onwe ya mere ka mmadu abuo ahụ rigoro n’elu ulo ebe o zoro ha n’okpuru ahijia flakisi o wusara n’ebe ahụ.) **7** Ya mere, ndi ikom ahụ puru na-achụ ndi nnyoputa ahụ n’akuku uzo gara ngabiga Jodan. Ma ngwangwa ha puru, e mechiri onu uzo ama e si abata obodo ahụ. **8** Ma tupu ndi nnyoputa ahụ edina ala irahu ura n’abali ahụ, Rehab rigokwuru ha, **9** gwa ha si, “Ama m na Onyenwe anyi enyela unu ala a, marakwa na oke ujo nke egwu unu adakwasila anyi, nke mere na ndi niile bi n’ime ala a na-agbaze n’egwu n’ihi unu, **10** n’ihi na anyi anula otu Onyenwe anyi si mee ka mmiri di n’Osimiri Uhie taa n’ihi unu, mgbe unu si n’Ijpt pta. Anyi nukwara ihe unu mere Sajhon, na Og, bu eze abuo ndi Amori, ndi bi n’owuwa anyanwu osimiri Jodan, otu unu si bibie ha, gbuchapu ndi niile bi n’ala ahụ. **11** Ma mgbe anyi nuru ihe ndi a, obi anyi gbazere n’ihi ujo, mmuo onye obula dara mba n’ihi unu, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke unu bu Chineke n’eluigwe na n’uwa. **12** “Ugbo a, ebe o bu na m emeelara unu ebere, jirinu Onyenwe anyi n’uzoro m iyi na unu ga-emere ezinaulo m ebere. Gosinu m ihe iribama n’ezikwu, **13** na unu ga-emekwa ka ndu nna m, na nne m, na umunne m ndi ikom na ndi inyom, na ndi ezinaulo ha niile dirị, na unu ga-anaputa anyi site n’onu.” **14** Ndi ikom ahụ kwere ya nkwa si, “Ndu anyi lara ndu unu. O buru na i gbaghị anyi ama, anyi ga-egosi gi obi ebere na ikwesi ntukwasị obi mgbe Onyenwe anyi ga-enye anyi ala a.” **15** Ulo Rehab di n’akuku mgbidi obodo ahụ. O ji udo site na oghereikuku wedata ndi ikom abuo ahụ. **16** O gwakwara ha si, “Gbalaganu n’ugwu, zonu onwe unu n’ebe ahụ ubochi ato, tutu ndi ahụ na-achọ unu alaghachi azu. Mgbe ahụ, unu nwere ike iputa laghachi ebe unu si bja.” **17** Ndi ahụ gwara ya si, “Iyi a i mere ka anyi nuo agaghị adi ire megide anyi, **18** ma o buru na n’ubochi ahụ anyi ga-abata ala a, i wereghi udo ahụ na-acha uhie uhie kenye ya na oghereikuku i si wedata anyi, ma o burukwa na ikpobataghị n’ulo gi nna gi, na nne gi, na umunne gi ndi ikom, na ndi ezinaulo gi niile. **19** O buru na onye obula esite n’ulo gi puo n’ezi, obara ya agaghị adi anyi n’isi, anyi agaghị abukwa ndi ikpe mara. Ma ikpe omuma dirị anyi ma o buru n’ihe obula emee onye obula gi na so nodu n’ime ulo. **20** Ma o buru na i gbaa anyi ama, o dikwaghị iwu ji anyi imezu iyi a i mere ka anyi nuzoro gi.” **21** Rehab zara si ha, “Dika okwu niile unu kwuru si di, otu a ka o ga-adi.” O zilagara ha. Ha pukwara gaara onwe ha. Ma Rehab kekwasiri udo uhie uhie ahụ n’onu oghereikuku ulo ya. **22** Ndi ikom abuo ahụ gara zoo onwe ha n’ugwu ahụ. Ha nono ubochi ato n’ebe ahụ dika Rehab gwara ha, tutu ndi ahụ na-achụ ha laghachiri n’obodo Jeriko. Ndi a chooro ha gaa ebe niile, n’okporozo niile, ma ha ahughị ha. **23** Emesja, mmadu abuo ahụ e zipuru iledo ala ahụ anya sitere n’ebe ha zoro onwe ha riputa, gafee osimiri Jodan, laghachi n’ebe umu Izrel no. Ha bjara koro Joshua nwa Nun otu ha si gaa ije ha. **24** Ha gwara Joshua si, “N’ezie, Onyenwe anyi enyela anyi ala ahụ niile, n’ihi na ndi niile bi n’ala ahụ na-atu anyi ujo.”

3 N'isi ụtụtụ, Joshua na ụmụ Izrel niile hapurū Shitim bjaruo n'akūkū osimiri Jōdan, maa ụlō ikwu n'ebe ahū. N'ebe a ka ha nọ chere tutu ruo mgbe ha ga-agafe. **2** Mgbe ụbọchị atọ gasirī, ndjisi ụmụ Izrel gabigara jegharja n'etiti ọmuma ụlō ikwu ahū, **3** nye ha iwu sị, "Mgbe unu hūrū igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi Chineke unu, ka ndi nchūaja, ụmụ Livayi, bulitere ya, unu onwe unu ga-esi n'ebe unu n'ọ bilie soro ha n'azu. **4** Ma a ga-enwe oke n'etiti unu na ha, ihe dika otu kilomita site n'ebe igbe ogbugba ndū ahū dī. Unu agaghī abjaru ya nso. Nke a bụ maka j mara ụzọ unu ga-eso, n'ihu na unu esibeghī n'uzọ a gaa ije mbū." **5** Joshua gwara ndi Izrel sị, "Doonū onwe unu nso, n'ihu na echī ka Onyenwe anyi game oke ihe ebude dī ichē ichē n'etiti unu." **6** Joshua gwara ndi nchūaja sị ha, "Bulienu igbe ogbugba ndū ahū, gabiga n'ihu ndi Izrel." Ha buliri igbe ogbugba ndū ahū, bido iga n'ihu ụmụ Izrel. **7** Mgbe ahū, Onyenwe anyi gwara Joshua sị, "Taa, ka m ga-amalite ime ka j dī ukwu n'anya ụmụ Izrel niile, ka ha niile mata na dika m si nnyere Mosis, otu a ka m ga-esi nnyere j. **8** ! ga-enye ndi nchūaja bụ ndi na-ebu igbe ogbugba ndū iwu si. 'Mgbe unu ruru n'onu mmiri osimiri Jōdan, banyekwanū gaa guzo n'ime osimiri ahū.'" **9** Mgbe ahū, Joshua gwara ụmụ Izrel niile sị, "Bjanū nso, bjanū nūrū okwu niile nke Onyenwe anyi Chineke unu. **10** Otu a ka unu ga-esi mata n'ezie na Chineke dī ndū n'etiti unu, unu ga-amatakwa na ọ ghaghī inapū ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Hiv, na ndi Periz, na ndi Gigash, na ndi Amorait, na ndi Jebus ala ha n'ihu unu. **11** Lee, igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi, Onyenwe ụwa niile ga-agabiga n'ihu unu banye n'ime Jōdan. **12** Ugbu a sitenu n'ebo Izrel niile hoputa ndi ikom iri na abū, site n'ebo ọbūla otu onye. **13** Ngwangwa ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi, Onyenwe ụwa niile zonyere ụkwū na Jōdan, mmiri Jōdan nke si n'ebe elu ya na-aridata ga-akwū sị, guzoro dika mgbidi." **14** Ya mere, mgbe ndi Izrel sitere n'ulo ikwu ha bilie njem igabiga osimiri Jōdan, ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū buuru ha ụzọ na-aga ha n'ihu. **15** N'oge owuwe ihe ubi ọbūla, osimiri Jōdan na-etoju etoju, sojukwaa akūkū ya niile. Ma ngwangwa ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū a bjaruru nso zonye ụkwū ha n'onu mmiri Jōdan, **16** mmiri si n'elu elu osimiri ahū kwū sị, ọ gara elu tūkōta onwe ya dika mgbidi n'ebe dī anya, n'obodo a na-akpọ Adam, nke dī nso obodo Zaretan. Ebe mmiri nke naruda na-asōbanye osimiri Araba, ya bụ, osimiri Nnu kwū sị ịzọ kpamkpam. Ya mere, ndi Izrel gabigara na ncherita ihu Jeriko. **17** Ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi guzoro n'ala akorọ n'etiti Jōdan, Izrel niile gabigakwara tutu ruo mgbe mba ahū niile gafesirī n'ala akorọ.

4 Mgbe mba ahū niile gafesirī osimiri Jōdan, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu sị ya, **2** "Site n'etiti ndi ụmụ Izrel hoputa ndi ikom iri na abū, otu onye site n'ebo ọbūla, **3** ka onye ọbūla n'ime ha site n'ebe ahū ndi nchūaja guzoro n'etiti osimiri Jōdan buputa otu nkume, otu nkume, gwa ha ka ha debe nkume ndi a ha buputara n'ebe unu ga-anọ ọndū abali taa." **4** Ya mere, Joshua kpōrō ndi ikom iri na abū ndi ahū, ndi ọ hoputara, site n'etiti ndi Izrel, otu onye site n'ebo ọbūla, **5** Ọ gwara ha sị, "Sitenū n'etiti osimiri Jōdan, ebe ndi bu igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi Chineke unu guzoro, buputa nkume. Onye ọbūla n'ime unu ga-ebuputa otu nkume, tūkwasi n'ubu ya, dika ọndū ebo Izrel niile si dī,

6 ka ha burū ihe iribama n'etiti unu. N'oge dī n'ihu, mgbe ụmụ unu ga-ajū unu ajujū sị, 'Gini bụ isi ogidi nkume a dī n'ebe a?' **7** Unu ga-asikwa ha, 'Ọ bụ ihe na-echetara anyi otu osimiri Jōdan si kwū sị, mgbe ndi bụ igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi zonyere ụkwū ha n'osimiri ahū.' Nkume a ga-abūkwa ụmụ Izrel niile ihe ncheta ruo mgbe ebighi ebi." **8** Ụmụ Izrel mere dika Joshua gwara ha. Ha buputara nkume iri na abū site n'etiti osimiri Jōdan, dika Onyenwe anyi si nye Joshua n'iwu sị na otu onye, n'ebo Izrel ọbūla, ga-ebuputa otu nkume. Ha buuru nkume iri na abū ndi ahū gaa n'ebe ha n'oro ọndū abali, debe ha n'ebe ahū. **9** Joshua n'onwe ya kwa jī nkume iri na abū ahū nke si n'etiti osimiri Jōdan wu ogidi iribama, n'ebe ahū ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū ahū guzoro. Ha dika n'ebe ahū ruo taa. **10** Ndi nchūaja, ndi bụ igbe ogbugba ndū ahū, guzoro n'etiti osimiri Jōdan, tutu ruo mgbe e mezuru iwu ahū niile Onyenwe anyi nyere Joshua site n'onu Mosis. Mgbe ahū kwa, ndi Izrel mere ngwangwa gafee osimiri Jōdan. **11** Ngwangwa ha niile gafetasirī, igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi na ndi nchūaja gafetakwara n'akūkū nke ọzọ, ka ndi mmadu na-ale ha ruo taa. **12** Ndi agha ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ọkara ebo Manase, buuru ụmụ Izrel niile ụzọ gafee, idu ha n'agha, dika Mosis nyere ha n'iwu. **13** Ndi agha ọndūgugu ha ruru iri puku anọ, ndi jikeere nke oma ibu agha, duuru ebo ndi ọzọ, gafere n'ihu Onyenwe anyi bata n'obosara ala Jeriko maka ibu agha. **14** Ụbọchī ahū bụ ụbọchī Onyenwe anyi buliri Izrel elu nke ukwu n'ihu na o mere Joshua ka ọ dī ukwu n'anya ndi Izrel niile, si otu a mee ka ha tū ọzọ ya egwu nke ukwu dika ha si tū Mosis egwu, ma sōpūkwa ya ụbọchī niile nke ndū ya. **15** Mgbe ahū, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu sị, **16** "Nye ndi nchūaja, ndi bu igbe ogbugba ndū ahū iwu ka ha si n'osimiri Jōdan pūta." **17** Ya mere Joshua nyere ndi nchūaja iwu sị ha, "Sitenū n'osimiri Jōdan pūta." **18** Mgbe ndi nchūaja bu igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi ahū si n'osimiri Jōdan ripūta, dika ọbū ụkwū ha naemetū n'ala akorọ, mmiri osimiri ahū sōghachiri n'ọndū ya ruchie akūkū ya niile, ka ọ dī na mbū. **19** Ihe iribama a mere n'ụbọchī nke iri, n'onwa nke mbū. N'ụbọchī ahū ka ndi Izrel niile gafere osimiri Jōdan, gaa maa ụlō ikwu ha na Gilgal, ebe dī n'owūwa anyanwū obodo Jeriko. **20** Nkume iri na abū ahū ha si n'osimiri Jōdan buputa, ka Joshua guzobere na Gilgal. **21** Ọ sīrī ndi Izrel, "N'oge dī n'ihu, mgbe ụmụ unu ga-ajū ndi bụ nna ha ajujū sị, 'Gini ka nkume ndi a pūtara, Gini kwa ka ha na-egosi?' **22** Gwa ha, 'Izrel gafere osimiri Jōdan n'ala akorọ.' **23** N'ihu na Onyenwe anyi bụ Chineke unu mere ka osimiri Jōdan takpō n'ihu unu tutu ruo mgbe unu gafesirī n'ofe nke ọzọ. Onyenwe anyi Chineke unu mere osimiri Jōdan ihe o mere osimiri Uhie mgbe o mere ka osimiri Uhie takpō n'ihu anyi, tutu ruo mgbe anyi gafesirī n'ofe ya nke ọzọ. **24** O mere ihe ndi a niile ka ndi niile bi n'elu ụwa mata na aka Onyenwe anyi dī ike. O mekwara ya ka unu onwe unu tū ọzọ egwu Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe niile."

5 Mgbe ndi eze ndi Amorit niile, ndi bi n'ofe ọzọ nke osimiri Jōdan, n'akūkū ọdida anyanwū, na ndi eze ndi Kenan niile bi n'akūkū oke osimiri Mediterenja, nūrū na Onyenwe anyi emeela ka osimiri Jōdan takpō n'ihu ụmụ Izrel, ruo mgbe anyi niile gafesirī, obi lōrō ha mmiri. Ọ dīkwaghī ike ọbūla fōdūrū ha iguzo n'ihu ụmụ Izrel. **2** Ma n'oge ahū, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu sị ya, "Jiri

nkume mee mma i ga-eji bie umu Izrel niile ugwu ozo.” 3 Ya mere, Joshua ji nkume mee mma ntakiri e ji bie umu Izrel niile ugwu. Ebe a no bie umu Izrel ugwu bu ebe a na-akpo Gibjat Haaralot. 4 Nke a bu ihe mere o ji mee otu a: Ndi ikom niile si n'Ijpt puta, ndi tozuru ije agha, nwuru n'uzo, n'ime ozara, mgbe ha hapuchara Ijpt. 5 Mgbe umu Izrel niile si Ijpt puta, e biri ndi nwoke niile no n'etiti ha ugwu. Ma n'ime iri afọ anọ ahụ ha na-awaghari n'ozara, o nweghi umu ha ndi nwoke a muru n'oge a e biri ugwu. 6 Ndi Izrel niile awaghari ala n'ozara iri afọ anọ tutu ruo mgbe ndi ikom niile toruru ije agha, bu ndi hapuru Ijpt nwuchara, ebe o bu na ha juru irubere Onyenwe anyi isi. N'ihu na Onyenwe anyi nuru iyi si ha na ha agaghi ahụ ala aha anya, bu ala ahụ o kwere nna nna ha na nkwa, inye anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya. 7 Onyenwe anyi mere ka umu ndi nupu isi a mutara nochie anya ha. O bukwa ndi a ka Joshua biri ugwu, n'ihu na tutu ruo ugwu a, e bibeghi ha ugwu. 8 Mgbe e bizuru mba niile ahụ ugwu, ha noduru n'ebe ahụ ha mara ulo ikwu tutu onya obibi ugwu ha ala. 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si, “Taa, ewezugala m site n'ebe unu no ihe nkocha nke ya na Ijpt so.” N'ihu nke a, ha kpore ebe ahụ Gilgal. O bukwa aha ya ruo taa. 10 Mgbe umu Izrel mara ulo ikwu ha na Gilgal n'ala ihe n'adighi nke Jeriko, ha mere Mmemme Ngabiga n'uhuruchi nke ubochi iri na anọ nke onwa ahụ. 11 N'ubochi sote ubochi ngabiga, n'otu ubochi ahụ, ha riri ufodu ihe ubi nke ala Kenan. O bu achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, na oka ahuru n'oku ka ha tara. 12 Maná kwusikwara n'echi ya mgbe ha riri nri sitere n'ala ahụ. Umu Izrel ahukwaghị maná anya ozo, ma n'afọ ahụ ha riri ihe omume ubi si n'ala Kenan. 13 Mgbe Joshua no nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hu otu nwoke ka o guzo n'ihu ya. Nwoke a miputara mma agha ya jide ya n'aka ya. Joshua jekwuru ya juo ya si ya, “I dnyeere anyi ka i dnyeere ndi iro anyi?” 14 Nwoke ahụ zaghachiri ya si, “O dighi onye m dnyeere, kama abara m ugwu a dika ochiagha usuu ndi agha Onyenwe anyi.” Joshua dara n'ala kpoo ihu ya n'ala kpoo isiala nye ya, si ya, “Ejikerela m ime ihe obula i nyere n'ihu. Onyenwe m, gini ka i chorọ ka m mee?” 15 Ochigha usuu ndi agha Onyenwe anyi zara si Joshua, “Yipu akpukpukwu gi, n'ihu na ebe ahụ i guzo bu ala di nso.” Joshua mere dika o gwara ya.

6 Ma e mechiri onu uzo e si abata Jeriko nke oma, n'ihu umu Izrel. O dighi onye obula na-apu n'ez, o dighikwa onye na-abata n'ime ya. 2 Ma Onyenwe anyi gwara Joshua si, “Lee, enyefela m obodo a bu Jeriko, ya na eze ya, na ndi di ike ibu agha no n'ime ya, n'aka gi. 3 Gi na ndi agha gi zoonu ije gburugburu obodo a. Unu ga-ejeharị gburugburu mgbidi obodo a otu ugbo n'ubochi. Unu ga-esi otu a jeharị ubochi isii. 4 Ndi nchajaja asaa, ndi ga-eji opi mpi ebule asaa ga-ebu uzo gawa n'ihu. Ndi nchajaja ndi ozo ga-ebu igbe ogbugba ndu. N'ubochi nke asaa, unu ga-agba obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. Mgbe unu na-eme nke a, ndi nchajaja asaa ahụ ga na-afu opi mpi ebule ha. 5 Emesja, ndi nchajaja ga-afusi opi ahụ ike otu ugbo ozo, ha ga-afu ya ka o daa uda nke ukwu. Mgbe mmadu niile nuru uda opi a, ha niile ga-eti mkpu nke ga-ada ezi uda. Nke a ga-eme ka mgbidi obodo ahụ daa. Mgbe ahụ, onye agha obula ga-esite n'ebe obula o no banye n'ime obodo ahụ.” 6 Ya mere, Joshua nwa Nun kpore

ndi nchajaja si ha, “Burunu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ, ka ndi nchajaja asaa n'ime unu werekwa opi mpi ebule buru uzo na-aga n'ihu ya.” 7 Mgbe ahụ Joshua nyere ndi Izrel iwu si ha, “Zolienụ ije! Gbaanụ obodo a gburugburu, ka ndi agha na-aga n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi.” 8 Mgbe Joshua gwachara ndi Izrel okwu, ndi nchajaja asaa ahụ bu opi ike n'aka ha, n'ihu Onyenwe anyi, gafere n'ihu na-afu opi ike ha. Ndi bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi sochiri ha azu. 9 Ndi agha na-aga n'ihu ndi nchajaja bu ndi na-afu opi ike, ebe ndi agha ndi ozo na-esote igbe ogbugba ndu n'azu. N'oge a niile ha na-azo ije, ndi na-afu opi ike gara n'ihu na-eme nke a. 10 Ma Joshua nyere ndi Izrel iwu si ha, “Unu emela mkpotu agha obula, maobu kwee ka anu olu unu, maobu kwuo ogwu obula, tutu ruo ubochi m ga-asị unu tie mkpu. Mgbe m nyere unu iwu a, tienu ezi mkpu.” 11 Ya mere, e buuru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ jeharị obodo ahụ gburugburu otu ugboro n'ubochi ahụ. Mgbe ha mesiri nke a, onye obula laghachiri n'ebe ulo ikwu ya di rahuru ara abali. 12 Joshua biliri n'isi ututu echi ya, ndi nchajaja bulikwara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. 13 Ndi nchajaja asaa ahụ bu opi ike asaa ndi ahụ, na-aga n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na-afu opi ike ha na-esepughị aka. Ndi agha no n'ihu ha, ebe ndi nche na-eso ndi bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi n'azu, n'oge niile a na-afu opi ike ndi a na-esepughị aka. 14 N'ubochi nke abuo, ha gbara obodo ahụ gburugburu otu ugboro, laghachikwa n'ulo ikwu ha. Otu a ka ha mere ruo n'ubochi nke isii. 15 Ma n'isi ututu ubochi nke asaa, ha bilitere mgbe chi na-abobeghi, gbaa obodo ahụ gburugburu ugboro asaa dika ha na-eme. Ma o di iche n'ubochi ahụ, bu naani na ha gbara obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. 16 O ruo, n'oge njeharị nke ugboro asaa ahụ, mgbe ndi nchajaja asaa ndi a fusiri opi ike asaa ndi ahụ ike karja, ka Joshua gwara ndi Izrel si ha, “Tienu mkpu! N'ihu na Onyenwe anyi enyela unu obodo a! 17 Gbuonu ihe niile na-eku ume ndu, n'ihu na obodo a na ihe niile di n'ime ha bu ihe e doro nso nye Onyenwe anyi. Ma o bu naani Rehab, nwanị akwuna ahụ ka unu ga-ahapu ndu, ya na ndi obula no n'ulo ya. N'ihu na o zoro ndi anyi zigara inyochaputa obodo ahụ. 18 Ma unu onwe unu, wezuganụ onwe unu puo n'ebe ihe ndi a kwadoro mbibi di, ka unu gharakwa iweta ila n'iyi nye onwe unu site na iwere ihe obula n'ime ha. Ma o bughị otu a, unu ga-eme ka mbibi dakwasị ulo ikwu umu Izrel niile. 19 Ma ihe niile e ji olaocha na olaedo kpoo, na ihe niile e ji bronzi na igwe kpoo, ka a ga-edo iche nye Onyenwe anyi. A ga-ewebata ha n'ulokwu Onyenwe anyi.” 20 Mgbe uda opi ike ahụ dasiri ike, ndi agha tiri mkpu, na uda opi ike ahụ. Mgbe ndi ikom tiri oke mkpu, mgbidi ahụ dara dapiasja, nke mere na onye obula chere ihu banye n'ime obodo ahụ, lugbuo obodo ahụ. 21 Ha debere obodo a iche nye Onyenwe anyi site n'iji mma agha ha gbuapụ ihe niile di ndu n'obodo ahụ, ma nwoke, ma nwanị, ma nwantakiri, ma okenye, ma ehi, ma aturu, ma inyinya ibu, ihe niile di n'ime ya. 22 Mgbe ahụ, Joshua gwara ndi ikom abuo ahụ buru uzo gaa nnyochaputa obodo ahụ anya si ha, “Mezuonu nkwa unu kwere. Gaanụ n'ulo nwanị akwuna, kpoota ya na ndi niile di n'ulo ya.” 23 Ya mere, umu okorobia abuo ahụ bu ndi mere nleodo ala ahụ, bara n'ulo ahụ, kpoota Rehab na nna ya na nne ya na umunne ya na ndi ikwu ya niile. Ha kpootara ndi ezinaulo ya niile debe ha n'otu ebe nke di n'azu omuma ulo ikwu umu

Izrel. **24** Ha kporo obodo ahụ oku, ya na ihe niile di n'ime ya. Ma ha weputara naanị oiaocha na oiaedo, na ihe niile e ji bronzo na igwe kpọọ, tinye n'uloaku Onyenwe anyi. **25** Joshua mere ka Rehab, nwanyi akwuna ahụ, na ndi ezinaulo ya niile dirị ndu. N'ihia na Rehab zoro ndi ikom abuo Joshua zigara, mee ka ha di ndu, bu ndi gara inyochaputa obodo Jeriko. Ya mere, o binyere ndi Izrel ruo taa. **26** Mgbe ahụ, Joshua gbara obodo Jeriko iyi si, "Ogbubu onu ka a na-abo Juda gara were ufodu n'ime ihe ndi ahụ. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyi nke ukwu megide umu Izrel. **2** Emesja, Joshua si Jeriko zipu ufodu ndi mmadu ka ha gaa Ai, obodo di Bet-Aven nso, n'owuwa anyanwu Betel. O gwara ha si ha, "Gaanu nnyoputa akuku ala ahụ niile." Ya mere, ndi ahụ gara nnyochaputa obodo Ai. **3** Mgbe ha loghachiri azu, ha gwara Joshua si ya, "Ai bu obodo nta. O gaghị ewe karịa puku mmadu abuo maobu ato imeri obodo ahụ. O bakwaghị uru ka anyi niile gaa tigbuo obodo a, n'ihia na ha di mmadu ole na ole." **4** N'ihia nke a, ihe dijka puku ndi agha ato ka e zigara imeri obodo Ai. Ma ngwangwa, ndi agha obodo Ai meriri ndi agha umu Izrel, chuo ha oso. **5** Ihe dijka iri mmadu ato na isii n'etiti ndi agha Izrel ka e gburu n'agha ahụ. Ndi Ai churu ha oso site n'uzo ama obodo ruo n'ebe a na-awa nkume, gbuo ha na mgbada uguwu ahụ. N'ihia nke a, ndi agha Izrel dara mba, obi lokwara ha mmiri. **6** Mgbe ahụ, Joshua na ndi okenye Izrel sitere n'obi mwute dowaa uwe ha, daa n'ala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ogbugba ndi Onyenwe anyi site n'ututu ruo n'anyasi. Ha wekwara ntụ wukwasị onwe ha n'isi igosi obi mwute ha. **7** Mgbe ahụ kwa, Joshua sirị, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! N'ihia ginị ka i ji mee ka ndi a gabiga osimiri Jodan, inyefe anyi n'aka ndi Amorait, ime ka ha tigbuo anyi? O gaara adi anyi mma nke oma ma o buru na anyi noduru n'ofe ozo nke Jodan. **8** Biko, Onyenwe m, Ginị ka m ga-ekwu ugbu a umu Izrel sitere n'ihu ndi iro ha gbaa oso? **9** N'ihia na mgbe ndi Kenan na ndi bi n'akuku ala ahụ ganu maka mmeri e meriri anyi, ha ga-agba anyi gburugburu luso anyi agha, bipu aha anyi n'awa. O bukwa ginị ka i game banyere aha ukwu gi di ebube?" **10** Ma Onyenwe anyi sirị Joshua, "Bilie oto! Ginị bu nke a, na i dara kpuo ihu n'ala? **11** Izrel emehiela. Ha emebiela ogbugba ndu m nyere ha n'iwu idebe, ha ewerela ufodu n'ime ihe ndi ahụ e doro iche nye Onyenwe anyi. O bughị naanị na ha zuru ohi, ha nokwa n'elu ya ghaa ugha banyere ya. Ha ewerekwala ihe ndi ahụ tinyekota n'ime nke aka ha. **12** O bu n'ihia nke a mere na umu Izrel enwekwaghị ike iguzo n'ihu ndi iro ha. O bukwa nke a mere ha ji tugharịa gbaa oso, n'ihia na ha aghoala ndi kwesiri ka e bibie. Ya mere, agaghị m anonyere unu ozo, tutu ruo mgbe unu wezugara ma mebie site n'etiti onwe unu, ihe obula e debere iche maka mbibi. **13** "Bilie! Doo Izrel nso. Gwa ndi m okwu si ha, 'Onye obula n'etiti unu ga-ejikere doo onwe ya nso maka echi. N'ihia na Onyenwe anyi, Chineke

Izrel na-ekwu si, ihe ndi e doro nso di n'etiti unu, Izrel. Unu apughikwa iguzosi ike n'ihu ndi iro unu, tutu ruo mgbe unu ga-esite n'etiti onwe unu wezuga ihe ndi ahụ." **14** "N'ututu echi, unu ga-aputa n'ebo n'ebo. Ebo obula Onyenwe anyi hoputara ga-aputa n'ikwu n'ikwu, ikwu obula Onyenwe anyi hoputara ga-aputa bja n'ezinaulo n'ezinaulo, ulo obula nke Onyenwe anyi horo, ndi ikom ya ga-aputa n'otu n'otu. **15** Ma onye obula e jidere ji ihe ndi ahụ e doro nso ka a ga-akpo oku, ya onwe ya, na ihe niile o nwere, n'ihia o mebiela iwu ogbugba ndu Onyenwe anyi, meekwa ihe jogburu onwe ya na njo n'Izrel." **16** N'ihia nke a, Joshua biliri n'isi ututu. O mere ka ebo niile di n'Izrel bjaruo nso n'ebo n'ebo, ebo Juda ka a horo. **17** Mgbe ahụ, e mere ka ikwu niile di n'ebo Juda bjaruo nso, ikwu Zera ka ahoputara. Mgbe e mere ka ikwu Zera puta n'ezinaulo ha niile n'otu n'otu, ezinaulo Zimri bu nke ahoputara. **18** Joshua mere ka ndi ikom niile di n'ezinaulo Zimri puta n'otu n'otu, ma e jidere Ekan, nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera onye ebo Juda. **19** Mgbe ahụ, Joshua sirị Ekan, "Nwa m, nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel otuto, nyekwa ya nsopuru. Gwa m ihe i mere. Ezonarikwala m ihe ojoo i mere." **20** Mgbe ahụ, Ekan zara Joshua si ya, "O bu eziokwu! Emehiela m megide Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Lee ihe m mere. **21** Mgbe m huru n'etiti ihe ndi a kwatara n'agha, otu uwe mwuda Babilon mara mma, na narị shekel oiaocha abuo, na mkpirisi oiaedo idi aro ya ruru iri shekel ise. E nwere m anya ukwu n'ebe ihe ndi a di, chirị ha. Lee, ezoro m ha n'ime ala n'ulo ikwu m, oiaocha ahụ dijka n'okpuru ya." **22** Ya mere, Joshua zigara ufodu ndi ikom ka ha gaa choo ihe ahụ Ekan zoro. Ndi a gara n'ulo ikwu ahụ, choputa ihe ahụ ezuru n'ohi. Dika Ekan kwuru, ihe ikpeazu ha huru bu oiaocha ahụ. **23** Ha chikotara ha niile chitara ha Joshua. Mgbe ha bjaruru ebe Joshua na ndi Izrel niile no, ha chisara ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. **24** Mgbe ahụ, Joshua na ndi Izrel niile, duuru Ekan, nwa Zera, chikorokwa oiaocha ahụ, na uwe mwuda ahụ, na mkpirisi oiaedo ahụ, na umu ya ndi ikom na umu ya ndi inyom, na ehi na inyinya ibu ya, na igwe ewu na aturu ya, na ulo ikwu ya, na ihe niile o nwere, gaa na Ndagwurugwu Akọ. **25** Mgbe ahụ, Joshua sirị, "Ginị mere i ji wetara anyi nsogbu ndi a? Onyenwe anyi ga-eme ka nsogbu dakwasikwa gi onwe gi taa." Ndi Izrel niile weere nkume tugbuo ha n'ebe ahụ. Emesja, a kporo ha oku. **26** Ha tukotara otutu nkume tukwasị ya n'elu Ekan. Nkume ndi a di n'ebe ahụ ruo taa. O bukwa n'uzo di otu a ka iwe oku Onyenwe anyi ji dajuo. Ya mere, e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Akọ ruo taa.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị Joshua, "Atula egwu, adakwala mba. Chiri ndi agha gi niile gaa Ai, n'ihia na ugbu a, unu onwe unu ga-emerị ha. Aga m eme ka i merie eze ndi Ai, na ndi ya na obodo ya, na ala ya. **2** I ga-emekwa obodo Ai na eze ya ihe i mere Jeriko na eze ya. Ma ihe di iche na nke a bu na unu ga-edebere onwe unu ihe niile unu kwatara n'agha, ya bu anu ulo niile na ngwongwo obodo ahụ niile. Jikerenu ibuso ha agha. O bukwa n'azu obodo ha ka unu ga-esi luso ha agha." **3** Mgbe ahụ, Joshua na ndi agha ya niile, biliri gaa ibuso Ai agha. Joshua hoputara iri puku ndi agha ato zipu ha n'abalị **4** o nyere ha iwu a, "Lee! Unu ga-aga zoo onwe unu n'ohia di n'azu obodo Ai. Unu ezola onwe unu n'ebe di anya site n'obodo ahụ, kama nonu nso, nokwanu na njikere. **5** Mu na ndi niile so m ga-abjaru obodo ahụ nso. Mgbe ha ga-

aputa iluso anyi ogu dika ha mere na mbu, anyi ga-agbakwa oso n'ihu ha, **6** Ha ga-achụ anyi oso, tutu ruo mgbe anyi mere ka ha niile hapụ n'obodo ha pụta. N'ihu n'uche ha, ha gasi, 'Ha na-agbara anyi oso dika ha mere na mbu, bjanu ka anyi chụọ ha oso gbuo ha.' Ya mere, dika anyi na-agbapu site n'ebe ha nọ, **7** unu ga-esite n'ebe unu zoro onwe unu bilie, nweta obodo ahụ, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu ga-enyefe ya n'aka unu. **8** Mgbe unu weere obodo ahụ, unu ga-esunye obodo ahụ oku. Meenụ ihe Onyenwe anyi nyere n'ihu. Hụnụ na unu mezuru ihe ndi a m nyere unu n'ihu." **9** Mgbe Joshua nyesiri ha iwu ndi a, o zipuru ha. Ha hapukwara n'abalị ahụ gaa zoro onwe ha n'ohia di n'etiti Betel na odida anyanwu Ai. Ma Joshua na ndi agha ndi ozo foduru noduru n'abalị ahụ n'etiti ndi Izrel. **10** N'isi ututu echi ya, Joshua chikotara ndi agha ya, ya na ndi ndu Izrel gara n'ihu ha, ruo Ai. **11** Ndi agha niile ha na ya so, chere ihu ha gaa nso obodo ruo n'ihu ya. Ha mara ulo ikwu ha n'akuku uguwu obodo Ai, ndagwurugwu bu ihe kewara ha na obodo ahụ. **12** Joshua chiri ihu ruo puku ndi agha ise, zoo ha n'akuku odida anyanwu obodo ahụ, n'etiti Betel na Ai. **13** Ya mere, ndi agha were onodu ha n'usoro, ndi ga-ebu agha no n'akuku uguwu, ndi niile zoro onwe ha n'akuku odida anyanwu nke obodo ahụ. Ma n'abalị ahụ, Joshua gara nodu na ndagwurugwu ahụ. **14** Mgbe eze Ai huru nke a, ya na ndi ikom obodo ahụ niile mere ngwangwa puo n'isi ututu izute ndi Izrel n'otu ebe, nke chere ihu n'Araba. **Ma** o mataghị na o nwere ndi agha zubere imegide ya ndi zoro onwe ha n'ohia di n'azu obodo. **15** Joshua na ndi Izrel niile mere ka ha chughachi ha azu site n'ihu ha, ha gbara oso na-aga akuku ozara ahụ niile dika ndi e meriri emeriri. **16** N'ihu nke a, a kpokuru ndi ikom niile no n'ime obodo Ai si si ha puta bja chuo umu Izrel oso, ha churu Joshua na-aga, e si otu a raputa ha n'ebe di anya site n'obodo ahụ. **17** O dikwaghị otu onye nwoke nke foduru na Ai maobu na Betel. Ha hapukwara obodo ahụ ka o ghere oghe, gaa ichu ndi Izrel oso. **18** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kporo Joshua si ya, "Setipu ube di gi n'aka n'uzo Ai, n'ihu na aga m enye gi obodo a." Joshua mere dika Onyenwe anyi gwara ya. **19** Mgbe ndi agha ahụ zoro onwe ha n'ime ohia lere anya hu na Joshua setiri aka ya, ngwangwa, ha wuputara site n'ebe ha zoro onwe ha, gbara oso gbaba n'obodo Ai, merie ya, mnye ya oku. **20** Ma mgbe ndi agha Ai lere anya n'azu, hu ka anwuru oku si n'obodo ha na-alali elu, ha dara mba n'ime onwe ha. Ohere obula adighikwa nye ha igbalaga gaa otu uzo maobu uzo ozo. N'ihu na ndi Izrel ahụ buuru uzo gbaa oso, ndi ahụ gbara naga n'ozara, chighariri bido iluso ndi agha Ai ahụ na-achụ ha oso ogo. **21** N'ihu na mgbe Joshua na ndi agha Izrel so ya lepuru anya hu ka anwuru oku si n'obodo Ai na-arigo elu, ha matara na ndi ha zoro onwe ha n'ohia abanyela obodo Ai, lugbuo ya. Ya mere, Joshua na ndi agha so ya tughariri bido igbu ndi agha obodo Ai. **22** Ndi agha Izrel ahụ gara kporo obodo ahụ oku putakwara, site n'obodo ahụ, bido iluso ndi agha Ai ogo. Nke a mere ka ndi agha Ai nodu n'etiti uzo ndi agha Izrel abuo. Otu n'ihu ha, ndi nke ozo n'azu ha. Ya mere, ndi agha Izrel menyuru ha anya, gbuo ha, ruo na o dikwaghị otu onye foduru n'ime ha, maobu onye gbapuru agbapu. **23** Naanị eze Ai ka e jidere na ndu. A kpotakwara ya bjaruo n'ebe Joshua no. **24** Mgbe ndi agha Izrel gbusiri ndi agha Ai niile no n'ohia na n'ozara, ha loghachiri azu gbuo ndi niile foduru n'ime obodo ahụ. **25** Ndi niile e gburu n'ubochi ahụ, ma

nwoke ma nwanji di puku iri na abuo. O bukwa ndi niile no n'obodo ahụ ka e gburu. **26** N'ihu na Joshua nogidere setipu ube o ji n'aka ya, megide obodo Ai, tutu e bibie ndi niile no n'obodo ahụ kpmkpam. **27** Ma ndi Izrel kwaara anu ulo, na ihe nkwa n'agha nke obodo ahụ, dika okwu Onyenwe anyi nyere Joshua n'ihu si di. **28** Ya mere, Joshua kporo obodo Ai oku, mee ya ka o ghozo mkpomkpo ebe nke togboro n'efu ruo taa. **29** Ma Joshua kwabara eze ndi Ai n'elu osisi site n'ututu ruo n'anyasi. Mgbe anyanwu dara, Joshua nyere iwu ka e wedata ozu eze Ai site n'osisi ahụ, tusa ya n'ihu onu uzo e si abata obodo ahụ. Emesja, ha tukotara otutu nkume n'elu ya. Nkume ahụ ha tukotara dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **30** Mgbe ahụ, Joshua wuuru Onyenwe anyi, Chineke Izrel ebe ichu aja n'elu uguwu Ebal, **31** dika Mosis onyezi Onyenwe anyi nyere ndi Izrel n'ihu. O wuru ya dika ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis si di, ebe ichu aja a na-ejighi nkume a wara awa wuo, nkume a na-ejighi ngwa oru igwe waa. N'elu ebe ichu aja a ka ha churu Onyenwe anyi aja nsure oku na aja udo. **32** Ma mgbe ndi Izrel no na-ele anya, Joshua deputara iwu ndi ahụ Mosis nyere ha n'elu nkume. **33** Izrel niile, ha na ndi okenye ha, na ndi ochiagha ha, na ndi ikpe ha, guzo n'akuku abuo nke igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na ncherita ihu ndi nchua, bu ndi Livayi ndi na-ebu ya. Ma ndi oja bi n'etiti ha, ma ndi amuru n'ala ahụ no n'ebe ahụ. Okara n'ime ha gara guzo n'akuku uguwu Gerizim, okara ndi ozo guzoro n'akuku uguwu Ebal, dika Mosis onyezi Onyenwe anyi nyere n'ihu na mbu, na ha ga-agosi ndi Izrel. **34** Emesja, Joshua guputara na nti ha, okwu niile nke iwu ahụ, ya na ngozi na obubu onu so ya, dika ihe niile e dere n'akwukwo Iwu si di. **35** Iwu niile Mosis nyere ha ka Joshua guputara na nti ndi Izrel niile. Ndi inyam na umuntakiri, na ndi oja niile bi n'etiti umu Izrel so nokoro n'oge a ndi Izrel niile zukoro.

9 Mgbe eze ndi niile bi n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan, nuru banyere ihe ndi a, ya bu, ndi niile bi n'ala uguwu uguwu n'odida anyanwu ndagwurugwu, na ndi bi ogologo akuku osimiri Mediterenja ruo Lebanon, eze ndi Het na nke ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Periz na nke ndi Hiv na nke ndi Jebus. **2** ha niile zukotara ibu agha megide Joshua na umu Izrel. **3** Ma mgbe ndi Gibion nuru ihe Joshua mere Jeriko na Ai, **4** ha sitere n'aghugho chuo uzo ha ga-esi zoputa onwe ha. Ha zipuru ndi ozi, ndi bokwasiri inyinya ibu ha akpa mere ochie, na karama akpukpo mere ochie, nke a duchiri ebe di iche iche n'ahu ha. **5** Ndi ahụ yikwasiri n'ukwu ha akpukpokwu kara nke nke a kwachiri akwachi, na uwe mere nnoo ochie. Achicha niile ha je bu nri ha, kporo nku maakwa ebu. **6** Mgbe ha bjaruru n'ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha na Gilgal, ha jekwuuru Joshua, gwa ya na ndi Izrel okwu si ha, "Anyi si n'ala di anya bja. Ugwu a, biko anyi choro ka anyi na unu gbaa ndu." **7** Ndi ikom Izrel zaghachiri si ndi Hiv ahụ, "Olee otu anyi si amata na unu ebighi anyi nso? Ma eleghị anya unu bi anyi nso, anyi na unu o ga-esi aña gbaa ndu?" **8** Ha zara Joshua si ya, "Anyi bu ndi ohu unu." Ma Joshua juru ha ajuru si, "Olee ndi unu bu? Ebee ka unu si bja?" **9** Ha zara ya si, "Ala anyi, ebe ndi ohu gi si bja di anya nke ukwu. Anyi bjara n'ihu na anyi anula akuko banyere Onyenwe anyi Chineke unu, na ihe niile o mere n'Ijpt. **10** Anyi anukwala ihe niile o mere eze abuo ndi Amorait, ndi no n'owuwa anyanwu Jordan, Saihon eze Heshbon, na Og eze

Bashan, onye chirị n'Ashtarot. **11** Ndi okenye anyi na ndi niile bi n'ala anyi sirị anyi, "Werenụ ihe unu ji aga njem, jekwurunụ ndị Izrel si ha, "Anyi bụ ndi ohu unu, kwerenụ ka anyi na unu gbaa ndu." **12** Lee achicha ndi a bu nke anyi ji mgbe anyi hapuru ala anyi. Ha di oku mgbe anyi hapuru ulo anyi ibia njem a, n'ihl na e si n'ebe a na-eghe ya weputa ya, ma ugbu a, dika unu huru, ha akpofala nku, bidokwa ima ebu. **13** A gbajuru karama akpukpo anyi ndi a mmanya oheru mgbe anyi hapuru, ma ugbu a, karama ndi a adowaala. Uwe anyi, na akpukpoukwu anyi, emeela ochie n'ihl iga ije di anya." **14** Ndi ikom Izrel rituru ofodu n'ime ihe oriri ha ji bia, ma ha ajutaghi ihe bu uche Onyenwe anyi. **15** Mgbe ahụ, Joshua na ndi ahụ gbara ndu udo ikwe ka ha di ndu. Ndiisi nzuko Izrel mesiri ogbugba ndu ahụ ike site n'ihu iyi. **16** Mgbe ubochi ato gasiri site na mgbe umu Izrel na ndi Gibion gbara ndu, ndi Izrel nuru na ndi Gibion bu ndi agbataobi ha, ndi bi ha nso. **17** Ya mere, ndi Izrel buliri ije gaa ichoputa ebe ndi a si bia, si otu a bjaruo obodo ha niile n'ubochi nke ato. Aha obodo ha bu Gibion, Kefira, Beerot na Kariat Jearim. **18** Ma ndi Izrel ebusoghi ha agha n'ihl na ndiisi nzuko Izrel ejirila aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel nio iyi idebe ha ndu. Ma nzuko Izrel niile tamuru ntamu megide ndiisi ha n'ihl ogbugba ndu a. **19** Ma ndiisi Izrel kwuru si, "Anyi anuola iyi n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel si, na anyi agaghi emetu ha aka, ugbu a kwa anyi agaghi eme ha ihe obu. **20** Ma nke a ka anyi ga-eme. Anyi ga-ekwe ka ha di ndu, n'ihl na o buru na anyi emezughi iyi anyi nuru, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị anyi niile." **21** Ya mere, ndiisi kwukwara si, "Anyi ga-ahapu ha ka ha diri ndu, kama ha ga-agho ohu ndi Izrel, ndi ga na-awara anyi nku na ndi ga na-ekutere anyi mmiri." N'uzo di otu a, e mere ka ha diri ndu. **22** Emesja, Joshua ziri ozi kpo ndiisi obodo Gibion juo ha ajuju si, "Ginji mere unu ji ghogbuo anyi site n'igwa anyi, 'Anyi bi n'ebe dipuru anya, site n'ebe unu bi,' ebe o bu na unu bi anyi nso? **23** Ugbu a, unu ga-abu ndi a buru onu. Site n'ubochi taa gaa n'ihu, unu aghoola ndi ohu anyi, ndi ga na-awara anyi nku mgbe niile, na ndi ga na-ekutere anyi mmiri nke anyi ga-eji ruo oru n'unonso Chineke m." **24** Ha zara Joshua si, "Anyi mere nke a n'ihl na agwala anyi na Onyenwe anyi Chineke gi nyere Mosis iwu si ya merie ala ndi a niile, ma kpochapu ndi niile bi n'ime ya. O bu nke a mere ujo ji tuo anyi. O bukwa ya mere anyi ji mee ihe di otu a, n'ihl ichebe ndu anyi. **25** Ma ugbu a, anyi di unu n'aka. Unu nwere ike ime anyi ihe di unu mma." **26** N'ihl nke a, Joshua ekweghi ka ndi Izrel gbuo ha. **27** Joshua mere ha ndi owa nku na ndi ose mmiri nye umu Izrel, na ihukwa banyere ihe ndi di mkpa n'ebe ichu aja Onyenwe anyi, n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. O bukwa nke a ka ha bu ruo taa.

10 Mgbe Adoni-Zedek, eze Jerusalem nuru na Joshua emerielai Ai, laa ya n'iyi, gbukwaa eze ya, dika o lara Jeriko na eze ya n'iyi, mgbe o hukwara na ndi Gibion na ndi Izrel emeela udo, na ha bikwa nso ndi Izrel, **2** o turu egwu nke ukwu, ya na ndi ya. N'ihl na Gibion bu obodo a ma ama, dika otu n'ime obodo ndi eze, ndi ikom ya bukwa ndi di ike, n'ihl na o dikwa ukwu karja Ai. Ndi ikom ya niile maara otu e si ebu agha. **3** Ya mere, Adoni-Zedek, eze Jerusalem ziri ozi zigara eze ndi a: Homa, eze Hebron, Piram, eze Jamut, Jafia, eze Lakish, na Debja, eze Eglon, na-asi, **4** "Bjanu nyere m aka, ka anyi gaa tigbuo Gibion, n'ihl na ha na Joshua na

umu Izrel emeela udo." **5** Mgbe ahụ, eze ise ndi Amorait ndi a, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish na eze Eglon chikotara ndi agha. Ha na ndi agha ha gara were onodu ha imegide Gibion, ha lusokwara ha ogo. **6** Ma ndi Gibion mere ngwangwa zigara Joshua ozi n'ulo ikwu di na Gilgal si ya, "Bia nyere ndi ohu gi aka. Bia ngwangwa zoputa anyi, n'ihl na eze niile nke ndi Amorait, ndi bi n'ugwu, abiala n'ebe a, ha na ndi agha ha ibuso anyi agha." **7** Joshua na ndi agha ya niile, tinyere ndi ahụ niile ibu agha were anya, hapuru Gilgal gawa izoputa Gibion. **8** Ma Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, "Atula ha egwu! N'ihl na ha bu ndi e meriri emerl. Enyela m ha n'aka unu ila ha n'iyi. O dikwaghi otu onye n'etiti ha nwere ike iguzo n'ihu unu." **9** Joshua biakwutere ha na mberede, n'ihl na ogologo abali niile ka o si Gilgal gaa njem. **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tinyere ha n'onodu ogbaaghara mgbe ha zutere ndi Izrel. Nke a mere ka ndi agha Izrel lugbuo ha na Gibion. N'ezie, onuogugu ndi ha tigburu na Gibion di nnoo ukwu. Ma ha chukwara ndi foduru oso churuo ha Bet-Horon, na Azeka, na Makeda, na-egbu ha n'uzo. **11** Mgbe ha si n'ihu Izrel gba pu oso n'uzo nrja Bet-Horon na-aga Azeka, Onyenwe anyi sitere n'elu na-atudakwasị ha otutu mkpuru mmiri. Onuogugu ndi mkpuru mmiri ndi a dagburu di ukwu karja ndi umu Izrel ji mma agha ha gbuo. **12** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ndi Izrel lugbuo ndi Amorait. Joshua gwara Onyenwe anyi okwu n'ihu ndi Izrel niile si, "Gi, anyanwu, guzo n'otu ebe na mbara eluigwe Gibion. Gi, onwa, guzokwa n'otu ebe na mbara eluigwe na Ndagwurugwu Aijalon" **13** Anyanwu guzoro, onwa guzokwa. Ha abuo adaghi tutu ruo mgbe ndi agha mba ahụ gbuchasiri ndi iro ha. Ihe banyere akuko agha a ka e dere n'akwukwo Jasha. Ya mere, anyanwu guzoro n'otu ebe n'etiti mbara eluigwe. O nokwa n'otu ebe ihe dika otu ubochi zuru ezu. **14** O nweghi ubochi ozo dika ubochi ahụ n'oge niile gara aga. O dibekwaghi ubochi yiri ubochi ahụ ruo taa. O bu ubochi Onyenwe anyi mere ka anyanwu na onwa kwasi, n'ihl naani ekpere otu nwoke. N'ihl na Onyenwe anyi na-eburu Izrel agha. **15** Joshua na ndi Izrel niile laghachiri n'omuma ulo ikwu di na Gilgal. **16** Ma n'oge ahụ a na-alu agha ahụ, ndi eze ise ahụ si n'ogbo agha gba pu, zoo onwe ha n'ime ogba nkume di na Makeda. **17** Mgbe ozi ruru Joshua ni, na a chotala eze ise ndi ahụ, ebe ha zoro onwe ha n'ime ogba nkume di na Makeda, **18** Joshua nyere iwu si, "Werenu nkume buru ibu mechie onu ogba nkume ahụ. Debekwanu ndi nche n'ebe ahụ, ka ha chee ndi eze ahụ nche. **19** Ma unu eguzola n'ebe ahụ n'onwe unu, chusonu ndi iro unu, na-egbukwanu ha site n'azu. Unu ekwela ka ha gbara n'obodo ha di iche iche, n'ihl na Onyenwe anyi Chineke unu enyefeela ha n'aka unu." **20** Ya mere, Joshua na ndi Izrel tigbuchara ha kpmakpm n'uzo di egwu, o bu naani mmadi ole na ole n'ime ha nwere ike gbara n'ime obodo ha e wusiri ike. **21** Ndi agha niile laghachikwuru Joshua n'omuma ulo ikwu ha di na Makeda n'udo. O dikwaghi onye obu la nwara anwa kwuo okwu megide ndi Izrel n'ala ahụ. **22** Mgbe ahụ Joshua sirị, "Megheenu onu ogba nkume ahụ, weputanu ndi eze ise ahụ." **23** Ya mere, ha kpoptara ndi eze ise ahụ site n'ogba nkume ahụ, ha bu eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish, na eze Eglon. **24** Mgbe a kputura ha n'ihu Joshua, o kporo ndi ikom Izrel niile ka ha zuko, o gwara ndiisi agha bu ndi so ya jee, "Bjanu nso, zokwasinu ukwu unu n'olu

eze ndị a.” Ya mere, ha b́ara zókwasí ụkwú ha n’olu ha. **25** Joshua sịrị ha, “Unu at́la egwu, maqb́ daa mba. Dínú ike, nweekwanú ume, n’ihi na otu a ka Onyenwe anyị ga-eme ndị iro unu niile b́ ndị na-ebuso unu agha.” **26** Emeśja, Joshua ji mma agha ya gbuo eze ise ndị a. Ọ kwúbara ha n’elu osisi ise, ebe ha nọ ruo n’oge anyasi. **27** Ma mgbe anẃ bidoro ida, Joshua nyere iwu ka e site n’osisi wedata ozu ndị eze ise ah́, t́ba ha n’ime ọgbá nkume ah́, ebe ha zoro onwe ha. Ha ji nkume d́ ukwu mechíe onú ọgbá nkume ah́. Nkume ukwu ah́ d́kwa n’ebe ah́ ruo taa. **28** N’otu ụbọch́ ah́, Joshua lara obodo Makeda n’iyi, jiri mma agha gbuo eze ya, na onye ọb́la bi n’ime ya. Ọ d́kwagh́ onye ọb́la nọ n’ime obodo ah́ ọ hapurú ndú. Otu ihe ah́ ọ mere eze Jeriko ka ọ mere eze Makeda. **29** Joshua na nd́ Izrel niile so ya sitere na Makeda gaa na Libna luso ya agha. **30** Onyenwe anyị nyekwara obodo a na eze ya n’aka Izrel. Joshua weere mma agha ya tigbuo mmad́ niile d́ n’ime ya. Ọ nwegh́ onye ọb́la nke ọ hapurú ndú n’ebe ah́. Ọ mekwara eze obodo a ihe ọ mere eze Jeriko. **31** Site na Libna, Joshua na nd́ Izrel gara ruo Lakish, luso ha agha. **32** Ma Onyenwe anyị nyefere Lakish n’aka umú Izrel. Joshua lughburu ya n’ụbọch́ nke ab́ọ ya. Ha weere mma agha ha tigbuo mmad́ niile bi n’ime ya, d́ka ha mere Libna. **33** Ma mgbe a na-alú agha na Lakish, Horam eze Gaza, duuru nd́ agha ya b́a inyere nd́ obodo Lakish aka, ka ha si otu a gbochie nd́ agha Izrel íbata n’ime ya. Ma nd́ agha Joshua gburu ya, laa nd́ agha ya niile n’iyi, ruo na ọ fódugh́ otu onye. **34** Emeśja, n’ụbọch́ ah́ kwa, Joshua na nd́ Izrel hapurú Lakish gaa Eglón lughbuo ya. **35** Ha were obodo ah́ n’otu ụbọch́ ah́, jiri mma agha ha tigbuo mmad́ niile d́ n’ime obodo ah́, d́ka ha mere na Lakish. **36** Mgbe Joshua na nd́ Izrel sitere n’Eglón puo, ha gara Hebrón buso ya agha. **37** Ha were obodo ah́, jiri mma agha gbuo eze ha, na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha gburu nd́ mmad́ niile bi n’ime ya d́ka ha mere n’Eglón. Ọ d́kwagh́ otu onye a hapurú ndú. **38** Joshua na nd́ Izrel niile ya na ha so laghachiri aź gaa busoo Deb́ja agha. **39** Ha meriri obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, na eze ya, jiri mma agha gbuchapú ha niile, mmad́ niile nọ n’ime ya ka ha gburu kpamkpam. Ha ahapugh́ onye ọb́la ndú, ha mere Deb́ja na eze ya d́ka ha mere Libna na eze ya, na Hebrón kwa. **40** Ya mere, Joshua na nd́ agha ya meriri obodo ah́ niile, na ala ah́ niile. Ọ meriri eze niile nke obodo ugwu ah́, na nd́ bi na Negeb, na mgbada ala ugwu d́ n’od́ida anyanẃ, na mgbada ala ugwu ugwu ah́. Ọ gbuchara mmad́ niile bi n’ala ah́, d́ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel si nye ya iwu. **41** Joshua tigburu ha niile site na Kadesh Banea ruo Gaza, sitekwa na Goshen ruo Gibíon. **42** Eze nd́ a niile, na ala ha niile, ka Joshua meriri n’otu oge ibu agha, n’ihi na Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-alurú Izrel agha. **43** Emeśja, Joshua na nd́ Izrel niile laghachiri n’oḿuma uló ikwu ha d́ na Gilgal.

11 Mgbe Jabin eze Hazó nurú nke a, ọ ziri ozí zigara Jobab eze nd́ Madón, zigakwara nd́ eze obodo Shímron na Akshaf, **2** na nd́ eze bi n’obodo ugwu ugwu, na nd́ bi n’ime Araba, na nd́da Kineret, na ndagwurugwu od́ida anyanẃ, na n’ime Nafót Doa, nke d́ n’od́ida anyanẃ, **3** zigakwara eze nd́ Kenan nd́ bi n’oẃwa anyanẃ, na od́ida anyanẃ, zigakwara eze nd́ Amorait, na eze nd́ Het, na eze nd́ Periz, na nke nd́ Jebus nke d́ n’ala ugwu. Ọ zigakwara eze nd́ Hiv nd́ bi na nd́da Hemon, na mpaghara Mizpa. **4** Nd́ eze a niile

kwekorítara ch́kótáa nd́ agha ha niile n’otu. Nd́ agha ha ch́kótara d́ ukwu d́ka aja d́ n’akúkú osimiri. Ha ji otútú inyińya na otútú ugbo agha. **5** Eze nd́ a niile zukoro maa uló ikwu ha n’akúkú mmiri Meróm, maka ibuso Izrel agha. **6** Ma Onyenwe anyị sịrị Joshua, “At́la ha egwu, n’ihi na echi, n’oge d́ka ugbu a, aga m ewere ha niile n’onod́ nd́ egburu egbu nyefee ha n’aka Izrel. Í ga-ebipú nkwonkwo ụkwú inyińya ha niile, kpókwá ugbo agha ha niile okú.” **7** Ya mere, Joshua na nd́ agha ya niile b́aruru akúkú mmiri Meróm na mberede, luso ha agha. **8** Onyenwe anyị nyefere nd́ agha ha n’aka nd́ Izrel, nd́ lughburu ha, ch́ọ ha osó ruo n’oke ala Saidón, ruokwa ebe a na-akpó Mizrefot Maim, na ruo n’akúkú oẃwa anyanẃ, n’ime Ndagwurugwu Mizpa. Ya mere, ọ nwegh́ ọ b́lad́ otu onye iro a hapurú ndú n’agha ah́. **9** Joshua na nd́ agha ya mere ha ihe Onyenwe anyị kwuru na a ga-eme ha. Ha gbupurú nkwonkwo ụkwú inyińya ha niile, surekwaa ugbo agha ha niile n’okú. **10** Mgbe ah́, Joshua laghachiri aź busoo Hazó agha merie ya, were mma agha gbuo eze ya, n’ihi na Hazó buŕ ísi obodo alaeze ah́ niile. **11** Ha ji mma agha gbuo nd́ niile bi n’obodo ah́, bibie ha kpamkpam, ọ d́gh́ onye a hapurú nke na-eku ume. Ọ sukwara Hazó okú. **12** Joshua weere obodo niile nke nd́ eze ah́ na nd́ eze ha niile, jiri mma agha gbuchapú ha. Ọ lakwara ha niile n’iyi, d́ka Mosis onyeozí Onyenwe anyị nyere n’iwu. **13** Ma nd́ Izrel esugh́ obodo ọb́la n’ime nd́ ah́ niile e wuru na mkputamkpu ala okú, na nd́ agha obodo Hazó, nke Joshua kporó okú. **14** Ihe niile a kwatara n’agha n’obodo nd́ a, na anú uló ha niile, ka nd́ Izrel weere. Ma ha gburu mmad́ niile. Ha ahapugh́ ọ b́lad́ otu onye ndú. **15** N’ihi na nke a b́ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis onyeozí ya. Mosis nyekwara Joshua otu iwu a. Ugwu a Joshua emeela d́ka a gwara ya. Ọ mezuru ihe nd́ a niile, b́ nke Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **16** Ya mere, Joshua meriri ala ah́ niile, b́ ala ugwu ugwu ah́, na ala Negeb, na ala Goshen, na obosara ala od́ida anyanẃ ah́ niile, na ala Araba, na ala ugwu ah́ niile, na ala ah́ d́ na mgbada ugwu Izrel. **17** N’ihi nke a, ala nd́ Izrel nwere gbasara n’uzó niile site n’ugwu Halak, nke d́ nso na Sia, ruo Baal-Gad nke d́ na Ndagwurugwu Lebanón, na nd́da ugwu Hemon. Joshua jidere ma gbukwaa nd́ eze nd́ ala ah́ niile. **18** Ọ were Joshua ogologo oge imeri obodo nd́ a niile na eze ha n’agha. **19** Ọ d́kwagh́ obodo ozo e mere ka ha na umú Izrel d́ n’udo karja naań nd́ Hiv, nd́ bi na Gibíon. Obodo nd́ ozo niile ka a lara n’iyi. **20** N’ihi na ọ b́ Onyenwe anyị, n’onwe ya, mere ka nd́ eze ah́ nyichie obi ha, ka ha luso Izrel agha, ka ọ si otu a laa ha n’iyi, kpochapúkwa ha niile, na-emeregh́ ha amara, d́ka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **21** N’oge ah́ kwa, Joshua gara kpochapú nd́ Anak ah́ bi n’ala ugwu ugwu, ya b́, na Hebrón, na Deb́ja, na Anab, na ala ugwu ugwu Juda, na ala ugwu ugwu Izrel. Ọ gburu ha niile, laa obodo ha n’iyi. **22** Ọ d́kwagh́ otu onye Anak a hapurú ndú n’oke ala Izrel niile, kariakwa nd́ fódurú na Gaza, na Gat, na n’ime Ashdód. **23** Ya mere, Joshua meriri ala ah́ niile d́ka Onyenwe anyị si nye ya Mosis n’iwu. Ọ nyekwara nd́ Izrel ala ah́ d́ka ihe nketá ha. Ọ kenyere ha ala ah́ d́ka ebo ha si d́. Site n’oge ah́ gaa n’ihu, ala ah́ dara juu. Ibu agha adigh́kwa n’ime ya ozo.

12 Nd́ a b́ nd́ eze ala nd́ ah́ nd́ Izrel lara n’iyi, b́ ala nd́ ah́ ha nwetara n’akúkú oẃwa anyanẃ osimiri Jodan. Obodo niile a lara n’iyi b́ nd́ d́ site na ndagwurugwu

iyi Anon ruo n'ugwu Hemon ha na akukū oṣuwā anyanwū Araba. **2** Saiḥon, eze ndi Amorait, onye bi na Heshbōn. Ala ya gbatiri site n'Aroea, n'akukū ndagwurugwu Anon, na n'etiti ndagwurugwu iyi Anon, ruo iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Okara ala Gilead, nke di n'ugwu iyi Jabok bukwa ala ya. **3** O bukwa Saiḥon na-achi akukū oṣuwā anyanwū Araba site n'osimiri Kineret ruo n'osimiri Araba (ya bu, Osimiri Nnu), ruo Bet-Jeshimot, gbadaakwa akukū ndida ndida ruo na mgbada ugwu Pisga. **4** Ha merikwara Og, eze Bashan, onye bu otu n'ime ndi eze ikpezū ndi agburū Refaim. Isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. **5** O chirj n'ugwu Hemon, Saleka, ala Bashan niile ruo n'oke ha na ndi Geshua na Maaka nwere, nakwa okara nke Gilead, bu oke ala Saiḥon, bu eze Heshbōn. **6** O bu Mosis onyeozī Onyenwe anyi, na umu Izrel, lara eze abuo ndi a n'iyi. Mosis nyekwara ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase ala ha. **7** Ndi a bu aha ndi eze niile Joshua na umu Izrel meriri, n'ofe osimiri Jodan, n'akukū odida anyanwū, site na Baal-Gad nke di na ndagwurugwu Lebanon, ruo n'ugwu Halak nke di na mgbago n'uzo Sia. Joshua nyere ebo Izrel niile ala ha ndi a dika ihe nketa, n'usoro dika ebo ha si di. **8** Ala ndi ozo bukwa ala ugwu ugwu ahū, na ala di na mgbada ugwu odida anyanwū, na ala Araba, na ala ndi di na mgbada ugwu, na ozara, nakwa Negev. Ndi a bu ala ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Kenan, ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ndi a bu ndi eze ahū: **9** Eze Jeriko, otu eze Ai (nke di nso na Betel), otu **10** eze Jerusalem, otu eze Hebron, otu **11** eze Jamut, otu eze Lakish, otu **12** eze Eglon, otu eze Gaza, otu **13** eze Debja, otu eze Geda, otu **14** eze Homa, otu eze Arad, otu **15** eze Libna, otu eze Adulam, otu **16** eze Makeda, otu eze Betel, otu **17** eze Tapuoa, otu eze Hefa, otu **18** eze Afek, otu eze Lasharon, otu **19** eze Madon, otu eze Hazo, otu **20** eze Shjimon Meron, otu eze Akshaf, otu **21** eze Teanak, otu eze Megido, otu **22** eze Kedes, otu eze Jokneam, n'ime Kamel, otu **23** eze Doa, (n'ime obodo Naftod), otu eze Goim, n'ime Gilgal, otu na **24** eze Tjaza, otu. Ha niile di ndi eze iri ato na otu.

13 N'oge a, Joshua aghoala agadi nwoke, Onyenwe anyi kporo ya si ya, "Ugbu a, i ghoala agadi, ubochi ogwugwu ndu gi abjala nso, ma otutu ala foduru ndi a ga-emer. **2** "Ndi a bu ala nke foduru unu ga-enweta: "ala ndi Filistia niile na ala ndi Geshua niile, **3** site n'osimiri Shaiho di n'onu Ijipt ruo n'oke ala Ekron, n'akukū ugwu ya, nke a gunyere ndi Kenan, na ndisi ise ndi Filistia: ndi Gaza, ndi Ashdod, ndi Ashkelon, ndi Gat, na ndi Ekron; nakwa ala ndi Ava, **4** site na ndida ala ahū niile di n'ugwu; n'ala ndi Kenan, na Meara, nke bu ala ndi Sajdon, ruo n'Afek, na oke ala ndi Amorait; **5** na ala ndi Gebal niile; na Lebanon niile ruo n'owuwa anyanwū, site Baal-Gad n'okpuru ugwu Hemon ruo na mbata Hamat. **6** "Ndi niile bi n'ala ugwu site na Lebanon ruo Mizrefot Maim, ya bu, ndi Sajdon niile, Mu onwe m ga-achupu ha site n'ihu umu Izrel. Ihe dirj gi bu ike ala ahū ka o buru ihe nketa nye ndi Izrel, dika mu onwe m nyere gi iwu. **7** Ya mere, kere ebo itoolu, na okara Manase, ala ndi a niile, ka o buru ihe nketa ha." **8** Okara ebo Manase, na ebo Ruben, na Gad, enwetala ihe nketa ha n'ofe ozo nke Jodan, n'akukū oṣuwā anyanwū, dika Mosis onyeozī Onyenwe anyi nyere ha. **9** Ala ha gbatiri site n'Aroea nke di na ndagwurugwu Anon, na site n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahū, ruo n'ala di larii nke gbatiri

site na Medeba ruo Dibon. **10** O gbatikwara ruo n'oke ala ndi Amon, tinyere obodo niile nke Saiḥon, eze ndi Amorait na-achi mgbe o bi na Heshbōn. **11** O gunyekwara Gilead, n'oke ala ndi Geshua, na ndi Maaka, na ugwu Hemon niile, na Bashan niile, ruokwa Saleka. **12** Ya bu, obodo niile nke Og eze ndi Bashan na-achi, mgbe isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. (O bu eze ikpezū n'agburū ndi Refaim.) Mosis busoro Saiḥon na Og agha, tigbuo ha, napukwa ha ala ha. **13** Ma ndi Izrel achupughi ndi Geshua na ndi Maaka, ya mere, ha nigidere na-ebi n'etiti umu Izrel ruo taa. **14** O nweghi ala o kenyere ebo Livayi. N'ih na Onyenwe anyi kwere ha nkwa na ihe nketa ha ga-abu ihe aja onyine niile e si n'oku nawetara Onyenwe anyi Chineke Izrel. **15** Nke a bu ala Mosis nyere ebo Ruben dika agburu ha si di, ka o buru ihe nketa ha. **16** Ala ha gbatiri site n'Aroea, na ndagwurugwu iyi Anon, sitekwa n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahū na ala di larii gabiga gafee Medeba, **17** ruo Heshbōn, na obodo ndi ozo di n'ala larii ahū, tinyere obodo Dibon, na Bamot Baal, na Bet-Baal-Meon, **18** na Jahaz, na Kedemot, na Mefaat, **19** na Kiriatem, na Sibma, na Zeret Shaha, nke di n'ugwu nta di na ndagwurugwu ahū; **20** na Bet-Peoa, na Bet-Jeshimot, nke di n'ebe di na mgbada ugwu Pisga; **21** na obodo niile di n'ala larii ahū, na ala Saiḥon niile, onye bu eze ndi Amorai nke chirj na Heshbōn. Mosis lugburu ya, lugbukwaa ndisi Midia bu Evi, na nke Rekem, na nke Zua, na nke Hua, na nke Reba, umu ndi eze ha na Saiḥon jikotara aka buo agha. **22** Tinyere ndi ha gburu n'ogbo agha, umu Izrel ji mma agha gbuo Belam nwa Beoa, onye na-agba aja. **23** Ya mere, oke ala ebo Ruben di n'onu mmiri osimiri Jodan. Obodo ukwu na obodo nta ndi a bu ihe ha nwetara dika ihe nketa ha. Ezinaulo obula nwetakwara oke nke ha dika ikwu ha si di. **24** Mosis nyekwara ebo Gad ala nke ha site n'ala ahū ha lugburu, dika ikwu ha si di. **25** Ndi a bu ala ebo Gad nwetara: ala ahū niile di na Jeza, na obodo Gilead niile, na okara ala ndi Amon nke ruru Aroea, n'akukū Raba. **26** Na ala sitere Heshbōn ruo Ramat Mizpa, na Betonim, na sitekwa Mahanaim ruo oke ala Debja. **27** N'ime ndagwurugwu ala ha bu Bet-Haram, na Bet-Nimra, na Sukot, na Zafon, na ala foduru n'alaeze Saiḥon eze Heshbōn, nke di n'akukū oṣuwā anyanwū osimiri Jodan n'oke ala ya ruokwa nsotu osimiri Galili. **28** Obodo ndi a na obodo nta ndi ozo bu ihe nketa umu Gad dika agburu ha si di. **29** Mosis nyekwara ikwu obula di n'okara ebo Manase ala nke ha, dika mkpa ha si di. **30** Ala ha ketara gbatiri ruo Mahanaim. O bu ala nwekwa ala Bashan niile, na ala niile Og, eze Bashan, na-achi, tinyere iri obodo nta isii di na Bashan, nke Jaja wuru. Ha nwetakwara **31** okara Gilead, na Ashtarot, na Edrei bu isi obodo alaeze Og n'ime Bashan. Ala ndi a niile ka e nyere okara ebo Manase, ya bu ikwu niile e nwere site n'umu Makia, okpara Manase. **32** Ndi a bu otu Mosis si keere umu Izrel ala di n'akukū oṣuwā anyanwū osimiri Jodan, mgbe umu Izrel mara ulo ikwu ha n'obosara ala Moab, na ncherita ihu obodo Jeriko. **33** Ma Mosis enyeghi ebo Livayi ala obula, n'ih na o gwara ha na Onyenwe anyi, Chineke Izrel bu ihe nketa ha nwere, dika o kwere ha na nkwa.

14 Otu a ka esi kenye ndi Izrel ala Kenan, bu nke Elieza onye nchaja, na Joshua, nwa Nun, na ndi ndu ikwu niile di n'obo Izrel kere. **2** Ebo obula n'ime ebo itoolu na okara ahū foduru nwetara ihe nketa ha site n'ife nza, dika

Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **3** Ma Mosis enyelari ebo abụọ na ọkara ala nke ha n'ofe ọzọ nke osimiri Jordan, n'akụkụ ọdịda anyanwụ. Ma o kenyeghị ndị Livayj ihe nketa ọbụla n'etiti ha. **4** N'ih na umụ Josef dī ebo abụọ, ya bụ Manase na Ifrem. Enyeghī ndī Livayj oke n'ala ahụ, karjia obodo ụfọdụ ebe ha ga-ebi na ebe jta nri nke anụ ụlọ ha. **5** Ndī Izrel keere ala ahụ n'usoro dīka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dī. **6** N'oge a, umụ Juda zipurū ndī ozi ndī jekwuuru Joshua na Gilgal. Kaleb, nwa Jefune, onye Keniz so ha n'ije a. Mgbe ha bjarutere, Kaleb gwara Joshua okwu sī ya, "I chetakwara okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis onye nke Chineke banyere gi na banyere mụ onwe m, mgbe anyi nọ na Kadesh Banea? **7** Agbara m iri afọ anọ n'oge ahụ Mosis onyeozī Onyenwe anyi si na Kadesh Banea zipu anyi iga iledo ala ndī Kenan anya. Mgbe anyi loghachiri, agwara m ya okwu, kowaara ya ihe m chere n'obi m bụ eziokwu. **8** Ma umūnna anyi, ndī anyi na ha so ga, menyere umū Izrel egwu, mee ka obi ha daa mba jchọ ibanye n'ala ahụ e kwere anyi na nkwa. Ma ebe m nogidere jiri obi m niile soro Onyenwe anyi Chineke m, **9** Mosis nūrū iyi sī m, 'Ebe ọ bụ na i ji obi gi niile soro Onyenwe anyi Chineke m, ala ahụ i jegharjri ije n'elu ya ga-abū ihe nketa nye gi na umū gi ruo mgbe ebighi ebi.' **10** "Ugbu a, dīka Onyenwe anyi kwere na nkwa, o meela ka m dī ndū. Nke a bụ iri afọ anọ na ise kemgbe Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ndī a, mgbe Izrel na-awagharj n'ozara. Ma ugbu a, lee, agbaala m iri afọ asatọ na ise taa. **11** M dī ike taa dīka m dī n'ubochi ahū Mosis zipurū m. Dīka ike m dī mgbe ahū, adikwa m ike ugbu a, ipū buo agha ma batakwa **12** Ya mere, nye m ala ugwu ugwu ahū Onyenwe anyi kwere m nkwa n'ubochi ahū. Gī onwe gi nūrū n'oge ahū na umū Anak bi n'ebe ahū, na obodo ha bukwara ibu, na e jikwa mgbidi e wusiri ike gbaa ha gburugburu. Ma site n'inyeaka Onyenwe anyi, aga m achūpū ha dīka Onyenwe anyi kwuru." **13** N'ih nke a, Joshua goziri Kaleb nwa Jefune. O nyere ya obodo Hebrōn ka ọ burū ihe nketa ya. **14** Ya mere, obodo Hebrōn ghorō ihe nketa Kaleb nwa Jefune onye Keniz bido mgbe ahū, n'ih na o ji obi ya niile soro Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **15** Tupu oge a, aha a na-akpō Hebrōn bụ Kiriat Aaba, nke putara Obodo Aaba. Aaba bukwa aha nwoke kachasi idī ukwu n'etiti ndī Anak niile. Site n'oge a gaa n'ihu, e nwere udo n'ala ahū niile.

15 Ala ndī a ka e nyere ndī Juda dīka ikwu dī n'ebo ahū si dī. Ikwu ọbụla ketara ala nke ha site n'ife nza. Ala Juda gbatjiri nnoq ruo n'oke ala Edom, gbatjakwa ruo n'ozara Zin, kwusj n'onū onū ndīda ozara a. **2** N'akukū ndīda, oke ala ha malitere n'onū onū ndīda osimiri Nnu. **3** Site n'ebe akukū ndīda nriigo Akrabim, gafee ruo n'ozara Zin, ma rigoo n'akukū nke ndīda Kadesh Banea, gafee Hezron rigoruo na Aada, gba gburugburu gaa Kaka; **4** site n'ebe ahū ruo Azmōn, puo gbasoro iyi dī n'oke ala ndī Ijpt gagide ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bụ oke ala n'ebe ndīda. **5** Oke ala ha n'owūwa anyanwū bụ oke osimiri Nnu, ruo n'onū mmiri osimiri Jōdan. Oke ala ha n'akukū ugwu bidoro n'onū mmiri osimiri Jōdan, **6** gbatjiri ruo Bet-Hogla, ma ruo n'ugwu Bet-Araba, rukwaa na nkume Bohan, nwa Ruben. **7** Site n'ebe ahū, ọ gbatjiri ruo na Ndagwurugwu Akō na Debja, tugharja gbatjirikwa ruo Gilgal, na ncherita ihu ala ala Adumim nke dī n'akukū ndīda ndagwurugwu ahū. Site n'ebe ahū ọ gbatjiri ruo na mmiri En-Shemesh, kwusj na En-Rogel. **8** Oke ala ahū

gbagoro Ndagwurugwu nke Ben Hinom, rukwaa n'akukū ndīda Jebus n'ebe e wuru obodo Jerusalem. Oke ala ahū sitekwara ebe ahū gbagoo ruo n'elu dī n'akukū ọdīda anyanwū nke Ndagwurugwu Hinom, na nsotū ugwu nke Ndagwurugwu Refaim. **9** Site n'elu ugwu ebe ahū, oke ala ahū gbatjiri ruo na mmiri ime ala Neftoa, pūta site n'ebe ahū ruo obodo niile dī nso ugwu Efrōn. Site n'Efrōn, oke ala ahū gbadara ruo Baala (nke aha ya ọzọ bụ Kiriat Jearim). **10** Oke ala ahū mere dīka ọ ga-agba Baala gburugburu n'akukū ọdīda anyanwū, site n'ebe ahū pūta n'ugwu Sia, sitekwa n'ebe ahū ruo n'akukū ugwu Jearim (ya bụ Kesalon), gbatjia ruo na ndīda Bet-Shemesh, gafee ruo n'odīda anyanwū oke ala Timna. **11** O sikwara ebe ahū ruo ndīda ugwu Ekron, tugharja ruo Shikeron, gafee ya, ruo n'ugwu Baala, sitekwa n'ebe ahū ruo Jabneel, oke ala ahū kwusiri n'osimiri. **12** Oke ala ha n'akukū ọdīda anyanwū bụ onū mmiri osimiri Mediterenja. Ndī a bụ oke ala gbara ndī Juda gburugburu dīka ikwu ha niile si dī. **13** Dīka iwu Onyenwe anyi nyere si dī, Joshua nyere Kaleb nwa Jefune oke n'etiti ndī Juda. O kenyere ya Kiriat Aaba, ya bụ Hebrōn. Aaba bụ nna nna Anak. **14** Kaleb sitere n'obodo Hebrōn chūpū ndī ikom atō, bụ Sheshai, na Ahiman, na Talmi, umū Anak n'ala ha. **15** O si n'ebe ahū bilie iluso ndī bi na Debja ogu. Nke a na-akpō Kiriat Sefa n'oge mbū. **16** Kaleb siri, "Nwoke ọbūla ga-aga busoo Kiriat Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa, bụ nwa m nwanyị ka ọ burū nwunye ya." **17** Ya mere, Otniel, nwa Kenaz, nwa nwanne Kaleb, lugburu obodo ahū n'agha. N'ih nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bụ nwa ya nwanyị ka ọ burū nwunye ya. **18** Otu ubochi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, ọ kwagidere ya ka ọ rioro ala ubi site n'aka nna ya. Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya rjdata, Kaleb juru ya sī, "Ginj ka i chorō ka m mere gi?" **19** Ọ zaghachiri, "Nyem onyinye puru iche. Ebe ọ bụ na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ụfodū." N'ih nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndīda. **20** Nke a bụ ihe nketa ebo Juda dīka ikwu ha niile si dī. **21** Obodo niile nke ndī ebo Juda dī na Negev, n'akukū ndīda n'oke ala Edom bụ ndī a: Kabzeel, Eja, Jaguo, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kedesh, Hazo, Itnan, **24** Zif, Telem, Bealot, **25** Hazo Hadata, Kerjot Hezron (ya bụ Hazoa), **26** Amam, Shema, na Molada, **27** Haza Gada, Heshmon, Bet-Pelet, **28** Haza Shual, Bjasheba, Biziotja, **29** Baala, Iyim, Ezem, **30** Eltolad, Kesil, Homa, **31** Ziklag, Madmanna, Sansanna, **32** Lebaot, Shilhim, Ain na Rimōn. Onūogugu obodo ndī a dī iri abū na itoolu. Obodo nta ndī ọzọ gbara ha niile gburugburu. **33** Obodo niile ndī a dī na ndīda ugwu ka e nyekwara ebo Juda. Obodo ndī a bụ, Eshtaol, Zora, Ashna, **34** Zanoa, En-Ganim, Tapuoa, Enam, **35** Jamut, Adulam, Soko, Azeka, **36** Shaaraim, Aditajm na Gederā (maobū Gederotajm). Ha niile dī obodo iri na anō. Obodo nta ndī ọzọ gbakwara ha gburugburu. **37** Ebo Juda ketara Zenan, Hadasha, Migdal Gad, **38** Dilean, Mizpa, Jekteel, **39** Lakish, Bozkat, Eglōn, **40** Kabōn, Laamam, Kitlish, **41** Gederot, Bet-Dagon, Naama na Makeda. Obodo ndī a dī iri na isii, tinyekwara obodo nta ha. Ndī Juda ketakwara: **42** Libna, Eta, Ashan **43** Ifta, Ashna, Nezib, **44** Keila, Akzib na Maresha. Ha niile dī obodo itoolu, tinyekwara obodo nta ha niile. **45** Ha ketakwara Ekron, na obodo nta ya niile. **46** Ọ bụ ha nwekwa obodo niile dī n'akukū ọdīda anyanwū Ekron, ndī dī nso nso Ashdod, na obodo nta niile dī ha nso. **47** Ma Ashdod n'onwe ya, na umū obodo nta ya niile, na Gaza na obodo nta ya

niile, ruo n'iyi Ijpt, na ruo n'oke osimiri Mediterenja. **48** Ha nwetakwara ala ndj di n'ugwu ugwu bu, Shamia, Jatia, Sokoh, **49** Dana, Kiriati-Sana (ya bu Debja), **50** Anab, Eshtemo, Anim, **51** Goshen, Hōḷon na Gailo, ha niile di obodo iri na otu tinyere obodo nta ha niile. **52** Obodo ndj ozo bu Arab, Duma, Eshan, **53** Janim, Bet-Tapuḷa, Afeka, **54** Humta, Kiriati Aba nke bu Hebrōn na Zior, obodo itoolu tinyere obodo nta ha niile. **55** Maon, Kamel, Zif, Juta, **56** Jezril, na Jokdeam, Zanoa, **57** Kain, Gibeana na Timna, obodo iri tinyere obodo nta ha niile. **58** Halhaul, Bet Zoa, Gedoa, **59** Maarat, Bet-Anot na Eltekōn, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. **60** Kiriati Baal, ya bu, Kiriati Jeairim na Raba, obodo abūḷ tinyere obodo nta ha niile. **61** Obodo ha ndj di n'ozara bu ndj a: Bet-Araba, Midin, Sekaka, **62** Nibshan, Obodo Nnu na En-Gedi, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. **63** Ma ebo Juda enweghī ike ichupū ndj Jebus bi n'ime Jerusalem; ruo taa ndj Jebus bi na Jerusalem, n'etiti umū Juda.

16 Ala e kenyerere umū umū Josef bidoro n'osimiri Jōdan n'akūḷ oḡwūa anyanwū Jeriko gbatirj ruo n'ozara. O sitere na Jeriko gbago alu ugwu ugwu ahū, ruokwa Betel. **2** O sitekwarā Betel (ya bu Luz), gafee ruo Atarot, ebe ndj Akai bi. **3** Site n'ebe ahū, o gbatirj n'akūḷ oḡwūa anyanwū rute ala ndj Jaflet, ruo ala mgbada mgbada Bet-Horon. O si n'ebe ahū ruo Gaza, tutu kwūḷ n'osimiri Mediterenja. **4** Umū Josef bu Ifrem, na Manase nwetara ihe nketa ha. **5** Ndj a bu ala nke ikwu di iche iche di n'ebo Ifrem nwetara. Oke ala ha n'akūḷ oḡwūa anyanwū malitere n'Atarot-Ada. Site n'ebe ahū, o ruu n'akūḷ elu elu Bet-Horon; **6** sitekwa n'ebe ahū ruo n'osimiri Mediterenja. Oke ala ha n'akūḷ ugwu malitere na Mikmetat, gafee n'akūḷ oḡwūa anyanwū ruo Taanat Shaīlo, gafee ya ruo na Janoa. **7** O sitere na Janoa gbadaa ruo Atarot, na Naara, bjaruo Jeriko, gafee, kwūḷ n'osimiri Jōdan. **8** Oke ala ahū n'akūḷ oḡwūa anyanwū sitere na Tapuḷa gaa ruo iyi Kana, na ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bu ala ebo Ifrem ketara, dika ikwu ha si di. **9** E tinyere obodo ukwu na obodo nta niile ekeputara iche n'ihu ebo Ifrem n'etiti ihe nketa umū Manase. **10** Ma ha achupūghj ndj Kenan ndj bi na Gaza. N'ihu nke a, ndj Kenan binyere ndj Ifrem ruo taa, ma e mere ka ha burū ndj orū ngo.

17 Nke a bu oke e kenyerere ndj ebo Manase, bu oḷpara Josef, ya bu Makia oḷpara Manase, onye bu nna nna ndj Gilead. Onye natara ala Gilead na Bashan, n'ihu na ndj agburū Makia bu dike n'agha. **2** Ya mere, oke a dijirj ndj fōḷurū n'ebo Manase dika ezinaḷo ha si di. Agburū Abieza, Helek, Asriel, Shekem, Hefa na Shemida. Ndj a bu umū ndj ikom agburū Manase, nwa Josef, dika ikwu ha si di. **3** Ma Zelofehad, nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase, amūtaghī umū ndj ikom kama o mūtara naanī umū ndj inyom, ndj aha ha bu nke a: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. **4** Ndj inyom ndj a bjakwutere Elieza, onye nchūaja na Joshua nwa Nun, n'ihu ndj ndu umū Izrel niile si ha, "Onyenwe anyi gwara Mosis si ya kenye anyi ala nke anyi, dika o si kenye umū ndj ikom ikwu anyi." Ya mere, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'ihu, Joshua nyere ha ihe nketa ruuru ha n'etiti umūnne nna ha, dika ndj ozo si keta. **5** Manase chītara ala oke iri, tinyere Gilead, na Bashan nke di n'akūḷ oḡwūa anyanwū Jōdan, **6** n'ihu na e mere ka ndj inyom Manase keta oke n'etiti ndj ikom ebo Manase. Ala fōḷurū na Gilead bu ndj ikom ebo

Manase nwe ya. **7** Oke ala ebo Manase gbatirj site n'Asha ruo na Mikmetat, nke di n'akūḷ oḡwūa anyanwū Shekem. O gbatikwara n'akūḷ ndjda site n'ebe ahū tinyere ndj bi n'ala En-Tapuḷa. **8** Ala di gburugburu Tapuḷa bu ala ebo Manase, ma obodo Tapuḷa n'onwe ya, nke di n'oke ala ebo Manase, bu obodo ebo Ifrem. **9** Oke ala umū Manase gbatirj ga ndjda ruo na mmiri iyi Kana. Ufōḷu obodo ndj Ifrem di n'ebe ahū, n'etiti obodo ndj Manase, kama oke ala ndj Manase n'akūḷ ugwu iyi ahū kwūḷ n'osimiri Mediterenja. **10** Ala di na ndjda bu nke e kenyerere Ifrem, ma ala mgbago ugwu bu nke Manase. Ala ndj Manase gbatirj ruo n'osimiri Mediterenja ma ha na ndj Asha nwekoḷo oke ala n'akūḷ ugwu, ebe ha na ndj Isaka nwere oke ala n'akūḷ oḡwūa anyanwū. **11** Manase ka e nyere obodo ndj a, nke di n'ala e nyere Isaka na Asha: obodo Bet-Shan, na Ibleam, na Doa, na Endoa, na Teanak, na Megido, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Obodo nke atō bu Nafot. **12** Ma umū Manase enweghī ike ichupū ndj Kenan bi n'obodo ndj ahū, n'ihu na ndj Kenan ngogidere bichie obodo ndj a. **13** Ma n'ikepaze, mgbe umū Izrel ghōḷo ndj di ike, ha achupūghj ndj Kenan niile bi n'obodo ndj a kpamkpam, kama ha mere ka ha burū ndj na-ejere umū Izrel ozi, dika ndj ohu ha. **14** Ma umū umū Josef sirj Joshua, "Ginji mere i ji nye anyi naanī otu uzo ala ka o burū ihe nketa anyi? I hurū na Onyenwe anyi goziri anyi mee ka oḷḷogugu anyi baa uba." **15** Joshua zara si ha: "O burū na ala ugwu ugwu Ifrem agaghj ezuru unu n'ihu na unu bara uba n'ḷḷogugu, gaanū n'oke oḷja sūchasja ala, n'ime ala ndj Periz, na nke ndj Refaim." **16** Umū Josef zara Joshua si, "Ala ugwu ugwu a agaghj ezuru anyi. Ozo, ndj Kenan niile bi n'ala di larji nwere ugboala igwe, ma ndj niile bi na Bet-Shan, na umū obodo nta ha na ndj bikwa na Ndagwurugwu Jezril." **17** Ma Joshua zara umū Josef, ya bu, Ifrem na Manase, si ha, "Unu di ukwuu n'ḷḷogugu, burūkwa ndj di ike, o bughj naanī otu oke ka unu ga-eketa, **18** n'ihu na ala ugwu ugwu oke oḷja ahū bukwa nke unu. Sūchaanū ya, ruo na nsotū ya, ka o burū nke unu. O bu ezie na ndj Kenan bi n'ime ya nwere ugbo agha igwe, burūkwa ndj sirj ike, unu nwere ike ichupū ha."

18 Ogbako Izrel niile zukoḷara na Shaīlo maa ḷlo nzute n'ebe ahū. N'oge a, ala ahū niile bjara n'okpuru oḷchichj ndj Izrel, **2** ma e nwekwara ebo Izrel asaa a na-ekenyebeghī ala nke ha dika ihe nketa. **3** Ya mere, Joshua jurū umū Izrel ajuju si ha, "Ruo ole mgbe ka unu ga-eche tupu unu ekpochapū ndj niile bi n'ala a, inweta ala Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nyere unu? **4** Hoḷutanū ndj ikom atō site n'ebo oḷbala, ndj m ga-eziga ka ha gaa jegharja n'ala niile ahū, dee ya n'akwūkwō nkōwa otu ihe nketa oḷbala si di, n'akūḷ ya niile. Mgbe ahū, ha ga-aloghachikwute m. **5** Ha ga-eke ala ahū fōḷurū uzo asaa. Ma ebo Juda ganogide n'ala ha n'akūḷ ndjda, umū umū Josef kwa ganogide n'ala ha n'akūḷ ugwu. **6** Unu deputachaa uzo asaa ndj a n'akwūkwō, werenū ya bjakwute m ka m feere unu nza n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi ichoputa ebo ga-eketa akūḷ oḷbala n'ala ahū. **7** Ma ndj Livayi agaghī eketa ala oḷbala n'etiti unu, n'ihu na ihe nketa ha bu orū nchūaja ha na-arū n'ihu Onyenwe anyi. Ebo Gad, na Ruben, na oḷkara ebo Manase agaghī enwetakwa oke ozo, n'ihu na ha anarala ihe nketa nke ha n'ofe Jōdan, n'akūḷ oḡwūa anyanwū, ebe Mosis onyeozī Onyenwe anyi kwere ha na nkwa na ha ga-

ebi.” **8** Ya mere, mgbe ndị ikom nledo ahụ gwara ijeghari n’ala ahụ niile, Joshua gwara ha okwu si, “Jeenụ jegharịa n’ala ahụ niile. Deputakwanụ otu unu chere a ga-esi kee ya n’akwụkwọ. Mgbe unu lotara aga m anọ n’ebe a bụ Shajilo juta Onyenwe anyị ase site n’ife nza, choputa ala nke ebo oḅula ga-eketa.” **9** Ndị ikom ahụ gabigara ala ahụ, depụta ya n’akwụkwọ, n’obodo n’obodo dịka o si dī n’oke asaa. Mgbe ha mesirị nke a, ha loḡhachikwutere Joshua n’omuma ụlo ikwu n’ime Shajilo. **10** Joshua feere ha nza na Shajilo n’ihu Onyenwe anyị, n’ebe ahụ ka o nọ keere ndị Izrel ala ahụ dịka ebo ha si dī. **11** Ndị mbụ e kenyere ala site n’ife nza bụ ebo Benjamin dịka ikwu ha si dī. Ala niile e kenyere ebo Benjamin bụ nke dī n’etiti ala e nyere ebo Juda na Josef. **12** Oke ala ha n’akụkụ ugwu sitere n’osimiri Jodan ruo n’akụkụ ugwu Jeriko. N’odịda anyanwụ o sitere na Jeriko ruo ala ugwu ugwu ahụ niile, ruokwa n’ozara Bet-Aven. **13** Oke ala ahụ sitekwara n’akụkụ ndịda ruo n’akụkụ Luz (ebe a na-akpọkwa Betel), ruokwa Atarot-Ada, nke dī n’akụkụ ndịda ugwu dī na mgbada Bet-Horon. **14** Site n’ugwu ahụ chere Bet-Horon ihu n’akụkụ ndịda, oke ala ahụ gbadara ndịda gbasoro akụkụ odịda anyanwụ pụta na Kiriath Baal, ya bụ, Kiriath Jearim, otu n’ime obodo ndị Juda. Nke a bụ oke ala ahụ n’odịda anyanwụ. **15** Oke ala ha na ndịda sitere na nsọtụ akụkụ Kiriath Jearim rute n’isi iyi mmiri Neftoa. **16** O sitekwara n’ebe ahụ gbadara ruo na ndịda ugwu ahụ nke chere ihu na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, n’akụkụ ugwu Ndagwurugwu nke Refaim. O sitekwara n’ebe ahụ gafee ruokwa n’akụkụ ndịda ugwu obodo ndị Jebus, ruo En-Rogel. **17** Site n’En Rogel oke ala ahụ gbatirị ruo En-Shemesh, gafee ruo Geliot, nke chere ihu na nrigo ugwu Adumim. O si n’ebe ahụ ruo na nkume Bohan, nwa Ruben. **18** O sitere n’ebe ahụ gafee n’akụkụ ugwu Bet-Araba gbadata rute n’Araba. **19** O gafee gbatirị ruo n’akụkụ Bet-Hogla na mgbagwo ugwu, pụta n’akụkụ ugwu nke osimiri Nnu, nke bụ n’akụkụ ndịda onu mmiri osimiri Jodan. Nke a bụ oke ala ha n’akụkụ ndịda. **20** Oke ala ha n’akụkụ oḅuwa anyanwụ bụ osimiri Jodan. Ndị a bụ ihe nketa ụmụ Benjamin, dịka oke ala ya niile si dī gburugburu, dī ka ikwu ya niile si dī n’akụkụ niile. **21** Ndị a bụ obodo e kenyere ebo Benjamin, dịka ikwu ha si dī: Jeriko, Bet-Hogla, Emek Keziz, **22** Bet-Araba, Zemaraim, Betel, **23** Avim, Para, Ofra, **24** Kefa Amoni, Ofni, Geba, obodo iri na abụọ na obodo nta ha ndị ozo. **25** Na Gibion, Rema, Beerot, **26** Mizpa, Kefira, Moza, **27** Rekem, Iapeel, Tarala, **28** Zela, Haelef na obodo ndị Jebus, nke aha ya bụ Jerusalem, Gibeon na Kiriath Jearim, obodo iri na anọ na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Ndị a bụ ihe nketa ụmụ Benjamin maka ikwu ya niile.

19 Ndị nke abụọ sitere n’ife nza nweta oke ha bụ ebo Simion dịka ikwu ha si dī. Ala ha ketara dī n’ime ala e kenyere ndị Juda. **2** Ihe nketa ụmụ Simion bụ ndị a: Bjasheba (maoḅu Sheba), Molada, **3** Haza Shual, Bala, Ezem, **4** Eltolad, Betul, Homa, **5** Ziklag, Bet-Makabot, Haza Susa, **6** Bet-Lebaot na Sharuhon, obodo iri na atọ na obodo nta ndị ozo gbara ha gburugburu. **7** Na Ain, Rimon, Eta na Ashan, obodo anọ na obodo nta ha, **8** tinyekwara obodo nta ndị ozo niile gbara obodo ukwu ndị a gburugburu, ruo obodo Baalat-Bija, ya bụ (obodo Rema dī na Negev). Nke a bụ ihe nketa ebo Simion dịka ikwu ha si dī. **9** E sitere n’oke ụmụ Juda wepụta oke ụmụ Simion, n’ihi na ihe ụmụ Juda ketara dī ukwu karịa

ihe ha kwesiri iketa. O bụ nke a mere ụmụ Simion ji nweta ihe nketa site n’etiti ala ndị Juda. **10** Ebo nke atọ nwetara ihe nketa ha site n’ife nza bụ ebo Zebulon dịka ikwu ha si dī. Ala ha nwetara gbatirị ruo Sarid. **11** Site n’ebe ahụ, oke ala ahụ gbatirị gaa n’akụkụ odịda anyanwụ, ruo Marala na Dabeshet, rukwaa iyi dī n’ihu Jokneam. **12** O si na Sarid chigharia ihu n’akụkụ oḅuwa anyanwụ, oke ala ahụ ruo n’oke ala Kislōt Tebo, gbagorokwa ruo Daberat, ruokwa Jafia. **13** O gbatikwara n’akụkụ oḅuwa anyanwụ ruo Gat Hefa, Et Kazin na Rimon, tugharia n’uzo e si aga Nea. **14** N’ebe ahụ, o gara gburugburu n’akụkụ ugwu ruo Hanaton, ruokwa na Ndagwurugwu Ifta El ebe o soturu. **15** Obodo ndị a niile dijka n’ime ihe nketa ụmụ Zebulon: Katat, Nahalal, Shjmrōn, Idala na Betlehem. Obodo niile ndị a dī iri na abụọ, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **16** Obodo ndị a niile na obodo nta ha, so n’ala ụmụ Zebulon nwetara dijka ihe nketa ha, dijka ikwu ha si dī. **17** Ebo nke anọ sitere n’ife nza nweta ihe nketa ha bụ ụmụ Isaka dijka ikwu ha si dī. **18** Ala na obodo ha ketara bụ ndị a: Jezril, Kesulot, Shunem, **19** Hafaraim, na Shjōn, Anaharat, **20** Rabit, Kishjōn, Ebez na **21** Remet, En-Ganim, En-Hada na Bet-Pazez. **22** Oke ala ha ruo na Taboa, Shahazuma na Bet-Shemesh, ma kwusị n’osimiri Jodan. Obodo ndị a niile dī iri na isii, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **23** Ya mere, obodo ukwu ndị a na obodo nta ha dī n’ala ahụ ebo Isaka nwetara dijka ihe nketa ha, dī ka ikwu ha si dī. **24** Ebo nke ise e kenyere ala site n’ife nza bụ ụmụ Asha dijka ikwu ha si dī. **25** Ala na obodo ha ketara bụ ndị a: Helkat, Hali, Beten, Akshaf, **26** Alamelek, Amad na Mishal. Oke ala ha n’akụkụ odịda anyanwụ gbatirị ruo Kamel na Shihoa-Libnat. **27** O sitere n’ebe ahụ tugharia n’akụkụ oḅuwa anyanwụ gawa Bet-Dagon, ma ruokwa Zebulon na Ndagwurugwu Ifta El, ma gbagoro ruokwa Bet-Emek na Neiel. O sikwa n’ebe ahụ gafee, ruo Kabul, n’akụkụ aka ekpe. **28** O gara ruo Ebrōn, Rehob, Hamon na Kana, ruokwa ebe obodo Sajōn gbasapuru. **29** Oke ala ahụ mere dijka o na-alaghachi azu biaruo Rema, ruokwa obodo e wusiri ike bụ Taja, tughariakwa gawa Hosa pụta n’onu mmiri osimiri Mediteranea nke dī n’akụkụ Akzib **30** na Umma, Afek na Rehob. Onuogugu obodo ndị a niile bụ iri abụọ na abụọ tinyere obodo nta ha niile. **31** Obodo ndị a na obodo nta ha niile dī n’ala ahụ ebo Asha nwetara dijka ihe nketa, dijka ikwu ha si dī. **32** Ebo nke isii e nyere ihe nketa site n’ife nza bụ ebo Naftali, dijka ikwu ha si dī. **33** Oke ala ha malitere na Helel ruo n’osisi ukwu dī na Zaananim, Adami Nekeb na Jabneel, gafee ruo Lakum, kwusị n’osimiri Jodan. **34** Site n’ebe ahụ oke ala ha gara n’akụkụ odịda anyanwụ ruo Aznot Tabo, site n’ebe ahụ ruo Hukok, rute Zebulon na ndịda, na Asha n’odịda anyanwụ, ruokwa Juda n’akụkụ oḅuwa anyanwụ Jodan. **35** Obodo niile e wusiri ike e kenyere ha bụ ndị a: Zidim, Zea, Hamat, Rakat, Kineret, **36** Adama, Rema, Hazo, **37** Kedesh, Edrei, En-Hazza, **38** Iron, Migdal El, Horem, Bet-Anat na Bet-Shemesh. Ya mere, onuogugu obodo ndị a niile bụ iri na itoolu, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **39** Obodo ndị a na obodo nta ha niile ka ebo Naftali dijka ikwu ha si dī, nwetara dijka ihe nketa ha. **40** Site n’ife nza ebo Dan, bụ ebo nke asaa nwetara ihe nketa dijka ikwu ha si dī. **41** Oke ala ihe nketa ha bụ ndị a: Zora, Eshtaol, Ia-Shemesh, **42** Shaalabin, Aijalon, Itla, **43** Elon, Timna, Ekron, **44** Elteke, Gibeton, Baalat, **45** Jehud, Bene-Berak, Gat Rimon, **46** Me-Jakon na Rakon, obodo dī n’oke

ala, na ncherita ihu Jopa. **47** Mgbe oke ala umu Dan ketara sitere n'aka ha puo. Ha gara buso obodo Leshem agha merie ha, were mma agha tigbuo ndi niile bi n'ime ya, bichie ya. Ha kporo obodo ahụ Dan, nke bu aha nna mma ha ochie. **48** Obodo ndi a na obodo nta ha bu ihe nketa ebo Dan nwetara dika ikwu ha si di. **49** Mgbe e kechara ala ahụ niile, nye ebo obu ala dika onuogugu ha niile si di, umu Izrel nyere Joshua, nwa Nun ihe nketa ha n'etiti ha. **50** N'ihu na Onyenwe anyi ekwuola na Joshua nwere ike iwere ala obu ala o choro. Ya mere, ha nyere Joshua obodo Timnat Sera nke di n'ugwu Ifrem. Joshua wughariri obodo ahụ biri n'ime ya. **51** Ndi a bu oke ala nke Elieza onye nchujaja, Joshua nwa Nun na ndisi ulo ebo umu Izrel, kere na Shajilo site n'ife nwa n'ihu Onyenwe anyi, n'onu uzo ulo nzute. Ha si otu a kebie ala ahụ.

20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu si ha hoputara onwe unu obodo mgbaba dika m gwara unu site n'aka Mosis. **3** Ka obodo ndi a buru ebe onye gburu mmadu n'oghom na-amaghi ama ga-agbaga n'ihu izere ndu ya site n'aka onye ahụ ga-acho iboro obu ochu. **4** Mgbe onye gburu mmadu ahụ na-amaghi ama gabara n'ime otu obodo ndi a, o ga-eguzo n'onu uzo ama obodo ahụ gwa ndi okenye obodo ahụ ihe niile mere. Ndi okenye ahụ ga-akpobata ya n'ime obodo ahụ, nye ya ebe o ga-ebi n'etiti ha. **5** O burukwa na onye ikwu onye ahụ nwuru anwu abia iboro obu ochu ahụ, ndi okenye obodo ahụ agaghi ekwe ka e gbuo onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama, n'ihu na onye ahụ akpachaghi anya mee ihe o mere. **6** Onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama ga-anogide n'obodo ahụ ruo mgbe o ga-akwuru n'ihu nzuko maka ikpe ruokwa mgbe onyeisi nchujaja no n'oge ahụ nwuru. Mgbe ahụ, o nwere ike laghachi n'ulo nke aka ya na n'obodo ya bu ebe o si gbapu oso." **7** Obodo ndi ha kewaputara iche dika obodo mgbaba bu, Kedesh, nke di n'ime Galili, n'ala ugwu ugwu ndi Naftali; na Shekem, nke di n'ala ugwu ugwu Ifrem na Kiriati Aba, nke a na-akpokwa Hebron. O di n'ala ugwu ugwu Juda. **8** Ha kewaputara obodo ato ozo n'ihu otu ihe ahụ, n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan n'ofe Jeriko. Obodo ato ndi a bu, Beza, nke di n'ozara, n'ala lariri ahụ e nyere ebo Ruben, na Ramot; nke di n'ime Gilead bu ala ebo Gad; na Golan, n'ime Bashan, nke e si n'ala ebo Manase weputa. **9** Obodo mgbaba ndi a a hoputara bu maka ndi obia bi n'etiti umu Izrel, na maka umu Izrel. O bu ebe onye obu ala gburu mmadu na-amaghi ama ga-agbaga. Onye na-aboro obu ochu agaghi egbukwa onye ahụ tupu e kpee ya ikpe n'ogbakọ ndi Izrel.

21 Emesija, ndi ndu ezinaulo Livayi bjakwutere Elieza, onye nchujaja, na Joshua, nwa Nun, na ndisi ebo Izrel, **2** na Shajilo, n'ime ala Kenan, si ha, "Onyenwe anyi nyere iwu site n'aka Mosis ka anye anyi obodo ufodu ebe anyi ga-ebi, na ala ebe anyi ulo anyi ga-na-ata ahijia." **3** N'ihu nke a, dika iwu Onyenwe anyi si di, umu Izrel sitere n'ihu nketa ha nye ndi Livayi obodo ufodu, nyekwa ha ala ebe anyi ulo ha ga-anọ taa nri. **4** Ndi buru uzo nweta oke site n'ife nza bu ikwu Kohat dika ikwu ha si di. E sitere n'ala ndi Juda, na Simion, na Benjamin nye ha obodo iri na ato, ka o buru ihe nketa umu Kohat ndi si n'ebo Livayi, ndi bukwa umu umu Eron onye nchujaja. **5** Ma ndi foduru n'umu Kohat ka e nyere obodo iri site n'obodo nke ikwu ndi ebo Ifrem, na Dan, na okara ebo Manase. **6** Umu Geshon nwetara obodo iri na ato site n'ife

nza. Obodo ha nwetara di na Bashan. Ha sikwa n'ala ndi ikwu ebo Isaka na Asha, na Naftali, na okara ebo Manase nweta oke ahụ. **7** Umu Merari dika ikwu ha si di ketara obodo iri na abuo site n'ala ndi ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **8** Ya mere, umu Izrel mezuru iwu niile Onyenwe anyi nyere Mosis site n'ikenye ndi Livayi obodo ha ga-ebi, nakwa ebe anyi ulo ha ga-ata nri. **9** Ha sitere n'ebo Juda na Simion, keputa obodo ndi a akporo aha **10** kenye ndi ikwu Kohat, ndi bu umu umu Eron, burukwa umu umu Livayi. O bu ha ka e bu uzo kenye ihe nketa site n'ife nza. **11** E kenye ha obodo Kiriati Aaba, nke a na-akpokwa Hebron. Obodo a di n'ala ugwu ugwu Juda, ya na ala gbara ya gburugburu ka o buru ebe ita nri anyi ulo. (Aaba bu nna nna ndi Anak.) **12** Ma eburulari uzo nye Kaleb nwa Jefune obodo ukwu na obodo nta niile, na ala ubi niile di n'akuku ya ka o buru ihe nketa ya. **13** Ya mere, umu umu Eron, onye nchujaja, ka e kenye obodo Hebron, nke bukwa obodo mgbaba, kenekwa ha obodo ndi a: Libna, **14** Jatiya, Eshtemoa, **15** Holon, Debja, **16** Ain, Juta na Bet-Shemesh. E nyekwara ha ala niile gbara obodo ndi a gburugburu ka o buru ebe anyi ulo ha ga-anọ taa nri. Ya mere, o bu obodo itoolu ka e si n'ala ebo Juda na Simion kenye ha. **17** Ebo Benjamin nyere ha obodo anọ ndi a, Gibion, Geba, **18** Anatot, Almon na ala di ya gburugburu ebe anyi ulo ha ga-anọ taa nri, bu obodo anọ. **19** Ya mere, obodo niile e nyere ndi nchujaja, umu umu Eron di iri na ato, tinyere ebe anyi ulo ha ga-anọ taa nri. **20** Umu Kohat ndi foduru, ndi agburu Livayi ka e kenye obodo anọ ndi a site n'aka ebo Ifrem. **21** E sitere n'ala ugwu ugwu Ifrem nye ha: Shekem, nke bu obodo mgbaba na Gaza, **22** Kibzaim na Bet-Horon, tinyere ebe ita ahijia nke anyi ulo ha, bu obodo anọ. **23** Ha sitere n'ala ndi ebo Dan keta obodo anọ ndi a: Elteke na Gibeton, **24** Aijal na Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anyi ulo ha, bu obodo anọ. **25** Okara ebo Manase nyere ha obodo abuo, Teanak, Gat Rimon na ebe ita ahijia nke anyi ulo ha. **26** Ya mere, obodo niile na ebe ita ahijia nke anyi ulo e nyere ndi foduru n'ikwu Kohat di iri. **27** Umu Geshon, ndi agburu Livayi, ketara obodo abuo ndi a, ya na ebe ita nri nke anyi ulo ha. Okara ebo Manase nyere: Golan, n'ime Bashan, nke bu obodo mgbaba, na Be Eshtera. **28** Ebo Isaka nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu, Kishion, Daberat, **29** Jamut na En-Ganim, tinyere ebe ita nri nke anyi ulo ha, obodo anọ. **30** Ebo Asha nyekwara ha obodo anọ. Ha bu, Mishal, Abdon, **31** Helkat na Rehob, tinyere ebe ita nri nke anyi ulo ha, obodo anọ. **32** Ebo Naftali nyere ha obodo ato, nyekwa ha ala ebe anyi ulo ha ga-anọ taa nri. Obodo ndi a bu, Kedesh, n'ime Galili, nke bukwa obodo mgbaba, Hamot Doa na Katan. **33** Obodo iri na ato, na ebe ita ahijia nke anyi ulo ka e nyere ikwu Geshon. **34** Ndi ikwu Merari, bu umu umu Livayi foduru nwetara site n'aka: Ebo Zebulon, Jokneam, Kata, **35** Dimna na Nahalal, obodo anọ tinyere ebe ita nri nke anyi ulo ha. **36** Ebo Ruben nyere ha obodo anọ: Beza, Jahaz, **37** Kedemot, Mefaat na ala ebe anyi ulo ha ga-anọ kpa nri. **38** Ebo Gad nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu, Ramot, n'ime Gilead nke bu obodo mgbaba, Mahanaim, **39** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anyi ulo ha, bu obodo anọ. **40** Onuogugu obodo niile e kenye agburu Merari bu obodo iri na abuo, ha bu ndi foduru na ndi Livayi. **41** Onuogugu obodo niile na ebe ita nri nke anyi ulo e sitere n'ala umu Izrel nye ndi Livayi di iri anọ na asato. **42** Obodo obu ala nwere ala gbara ya gburugburu ebe anyi ulo ha ga-anọ kpa nri. **43** Ya mere,

Onyenwe anyi nyere umu Izrel ala ahụ o n'uru iyi inye ndi nna nna ha. Ha nwetara ya, biri n'ime ya. **44** Onyenwe anyi nyere ha izuike n'akukụ niile, dika o n'uru n'iyi nye ndi nna nna ha. O dikwaghị otu n'ime ndi iro ha o bula guzogidere ha, n'ihu na Onyenwe anyi nyefere ndi iro ha niile n'aka ha. **45** O nweghị otu n'ime nkwa oma niile Onyenwe anyi kwere Izrel nke na-emezughi. O mezuru nkwa niile o kwere ha.

22 Emesja, Joshua kpokotara ndi agha si n'ebo Ruben, na Gad, na okara Manase, gwa ha okwu si: **2** "Unu emeela ihe niile Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere unu n'iwu. Unu egeela nti n'olu m, mee ihe niile m nyere unu n'iwu. **3** E, unu aruzuola oru ahụ Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. Unu ahapughị umunna unu n'ogbo agha ogologo ubochi ndi a niile. **4** Ugbo a, Onyenwe anyi Chineke unu enyela umunna unu mmeri. O meekwala ka ha zuru ike dika o kwere nkwa na o ga-eme. Ugbo a, laghachinu n'ulo unu, laghachikwanu n'ala unu, ala ahụ Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere unu n'ofe ozo nke osimiri Jordan. **5** Ma lezienụ anya nke oma idebe iwu na ukpuru niile nke Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere unu: nke bu ihu Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, iga ije n'irube isi nye ya, irube isi n'iwu ya niile, idabere na ya, na iji obi unu niile na mkpuruobi unu niile fee ya ofufe." **6** Ya mere, Joshua goziri ha, zipu ha, ha lakwara n'ulo nke aka ha. **7** Okara ebo Manase ka Mosis nyere ihe nketa nke ha n'ime ala Bashan, ma okara ebo Manase nke ozo nwetara ihe nketa nke ha n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan. Mgbe Joshua nazilaga ha n'ulo ha, o goziri ha, gwa ha okwu si, **8** "Werenụ otutu akụ unu lutara n'agha laa. Mgbe unu ruru, kenyenụ ndi ikwu unu ufođu ihe site n'ime akụ ndi iro unu a." N'ihu na ihe ha kwatara n'agha di ukwu: igwe anyu ulo, na oiaocha, na olaedo, na bronz, na igwe, na uwe di iche iche. **9** Ya mere, ndi agha Ruben na Gad, na okara ebo Manase, hapuru ndi agha Izrel na Shajilo, n'ime ala Kenan, n'ofe osimiri Jordan, laghachi n'ala nke ha di na Gilead, nke ha nwetara dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **10** Mgbe ha rutere Geliłot di n'akuku Jordan, n'ala ndi Kenan, umu Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase wuru ebe ichu aja di ukwu n'ebe ahụ n'akuku Jordan. **11** Mgbe ndi Izrel nuru na ha e wuola ebe ichu aja n'oke ala Kenan, na Geliłot, n'ebe di nso Jordan, n'ofe ala ndi Izrel, **12** ogbako Izrel niile zukotara na Shajilo, jikere iga ibuso umunna ha ahụ agha. **13** Ya mere, umu Izrel zigara Finehaz, nwa Elieza, bu onye nchujaja ka o ga n'ala Gilead, ya bu ijekwuru umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase. **14** Ndi so Finehaz n'ozu a bu ndi ndu iri. Otu onyendu sitere n'otu ebo, n'ime ebo iri nke umu Izrel. **15** Mgbe ndi a rutere n'ala Gilead, ha kpokotara umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase gwa ha okwu si, **16** "Otu a ka ogbako niile nke Onyenwe anyi sirị, 'Olee udi njehie di nke a, nke unu mere megide Chineke? Olee otu unu si wezuga onwe unu site n'ebe Onyenwe anyi no, gaa wuore onwe unu ebe ichu aja, si otu a nupu isi megide ya? **17** O putara na mmehie Peoa ezubereghị anyi? Ruo taa anyi asachapubeghi onwe anyi site na mmehie ahụ, o bu ezie n'orja na-efe efe dakwasiri nzuکو nke Onyenwe anyi. **18** Ugbo a, unu na-achokwa isite n'ebe Onyenwe anyi no chigharia. "O buru na unu enupu isi megide Onyenwe anyi taa, matakwanu na echi ya, o ga-eweso nzuکو Izrel niile iwe. **19** O buru na unu wuru ebe ichu aja ahụ n'ihu na ala unu ruru aru, bjakwutenụ anyi n'akuku nke ozo, nke osimiri a, ebe Onyenwe anyi bu

n'etiti anyi, n'ime ulo nzute obibi ya. Anyi ga-ekenyekwa unu ala anyi. Ma unu enupula isi megide Onyenwe anyi site n'iwu ebe ichu aja ozo, ebe o bu na e nwere otu ebe bu ezi ebe ichu aja nye Onyenwe anyi Chineke anyi. **20** Mgbe Ekan, nwa Zera, ziputara onwe ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ihe metutara ihe e doro nso, o bu na nzuکو Izrel niile esoghi keta oke n'ahulu dakwasiri ya? O bughị naani ya nwuru n'ihu mmehie ahụ." **21** Nke a bu nzaghachi umu Ruben, na umu Gad na okara ebo umu Manase, nyere ndi ndu umu Izrel niile; **22** "Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Ya onwe ya maara, ka Izrel niile matakwa. A si na nke a bu nupu isi, a sikhari na o bu enweghi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, unu ahapula anyi ka anyi diri ndu. **23** O buru na anyi sitere na nupu isi wuo ebe ichu aja a maka ichu aja udo maobu aja mkpuru oka, ka Onyenwe anyi n'onwe ya taa anyi ahulu. **24** "Ma nke ahụ abughị ihe anyi bu n'obi! Anyi wuru ya n'ihu na anyi turu ujo na n'oge di n'ihu, umu unu ga-agwa umu anyi okwu si, 'Gini ka unu na Onyenwe anyi, Chineke Izrel nweko? **25** Onyenwe anyi e jirila osimiri Jordan kpaa oke n'etiti anyi na unu, unu umu Ruben na Gad. Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyi! N'uzo di otu a, umu unu nwere ike ime umu anyi ka ha kwasi itu egwu Onyenwe anyi. **26** "O bu nke a mere anyi ji kpeebe si, 'Ka anyi jikere wuo ebe ichu aja, ma o bughị ebe ichu aja nsure oku maobu aja ndi ozo.' **27** Kama, o bu ebe ichu aja ihuba ama n'etiti unu na anyi, nakwa ogbo ndi nke ga-esote anyi, na anyi ga-efe Onyenwe anyi ofufe n'ulonso ya, site na ichuru ya aja nsure oku, na aja udo. Mgbe ahụ, n'oge di n'ihu, umu umu unu agaghị asi umu umu anyi, 'Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyi Chineke.' **28** "Echiche obi anyi bu na o buru na umu umu unu ekwu ihe di otu a, umu anyi ga-azaghachi ha si, 'Lee ebe ichu aja nna anyi ha wuru, nke yiri ebe ichu aja Onyenwe anyi. E wughị ya maka ichu aja nsure oku, kama e wuru ya dika ihe ama na-egosi nnweko di n'etiti anyi na unu.' **29** "Anyi agaghị enupu isi n'ebe Onyenwe anyi no; anyi agaghị esitekwa n'iso Onyenwe anyi Chineke wezuga onwe anyi, site n'iwuru onwe anyi ebe ichu aja nke aja nsure oku, na aja mkpuru oka maobu udi aja ozo di iche iche. Ebe ichu aja anyi maara bu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke anyi, nke guzo n'ihu ulo nzute ya." **30** Mgbe Finehaz onye nchujaja, na ndi ndu nzuکو ahụ, bu ndiji ezinaulo ndi Izrel nuru ihe umu Ruben, na umu Gad, na umu Manase kwuru, o masiri ha. **31** Ya mere, Finehaz nwa Elieza, bu onye nchujaja, sirị Ruben, na Gad, na Manase, "Taa ka anyi maara na Onyenwe anyi no n'etiti anyi, n'ihu na unu emehieghi megide Onyenwe anyi dika anyi chere. Ya mere, unu azoputala ndi Izrel site na mbibi gaara abjakwasi ha site n'aka Onyenwe anyi." **32** Mgbe ahụ Finehaz, nwa Elieza, onye nchujaja, na ndi ndu ahụ laghachitere Kenan site na nzuکو ha na umu Ruben na Gad na okara Manase mere n'ala Gilead kporo Izrel ihe ha gatara. **33** Okwu a toro umu Izrel ufo. Ha nuri ri onu, too Chineke otuto. Ha ekwukwaghị okwu ibu agha megide umu Ruben, umu Gad na umu Manase, banyere ibibi ala ha bi n'ime ya. **34** Ya mere, umu Ruben na umu Gad kporo ebe ichu aja ha wuru, "Ebe ichu aja akaebe," n'ihu na ha sirị, "O bu ihe akaebe igosi mmadu niile na Onyenwe anyi bukwa Chineke anyi."

23 Ma mgbe otutu oge gasiri, site n'oge Onyenwe anyi mere ka Izrel nwee ezumike n'ebe ndi iro gbara ha okirikiri no, Joshua aghoqla agadi, gbaa otutu afu. **2** Ya mere, Joshua kpuru ndi Izrel niile, ndi okenye ha, ndi ndu ha, ndi odozi okwu ha na ndiji ha, si ha, "Emeela m agadi gbaakwa otutu afu. **3** Unu onwe unu ejirila anya unu hu ihe niile Onyenwe anyi Chineke unu mere mba ndi a niile, n'ihu unu. O luru unu ogu, nyere unu aka imeri ndi iro unu. **4** Unu huru na ekekwarala m unu ala mba ahụ niile nke foduru unu ka ha buru ihe nketa ebo unu, site na Jordan, tinyekwara mba niile ndi ahụ m kpochapuru n'akuku osimiri Mediterenja di na mpaghara odida anyanwu. **5** Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-akpuru ndi bi n'ime ha n'ihu unu. O ga-achupu ha n'ihu unu, mee ka unu nweta ala ha, dika Onyenwe anyi Chineke unu kwere unu nkwa. **6** "Ya mere, dinu ike, lezieny anya idebezu na irube isi n'ihe niile e dere n'Akwukwo Iwu Mosis. Unu esila n'ime ya wezuga onwe unu n'uzo obula. **7** Lezieny anya ka unu na mba ndi a foduru n'ala a ghara inwe mmeko obula. Unu akpotukwala chi ha niile aha. Unu anukwala iyi n'aha ha, maobu fee ha ofufe, maobu kpo isiala nye ha. **8** Kama raparanu n'ahu Onyenwe anyi Chineke unu dika unu mere ruo taa. **9** "Onyenwe anyi achupula mba di ukwu na mba siri ike site n'ebe unu no. O nwekwaghị otu mba n'ime ha o kwere ka ha merie unu. **10** Otu nwoke n'ime unu achupula puku ndi ikom ndi iro unu oso. N'ihu na Onyenwe anyi Chineke unu aluplara unu ogu, dika ya onwe ya kwere nkwa. **11** N'ihu ya, lezieny onwe unu anya nke oma ka unu hu Onyenwe anyi Chineke unu n'anya. **12** "Ma o buru na unu alaghachi azu, ma kwere ka e jikoo unu na mba ndi a foduru n'etiti unu. O buru na unu na ha ebido ilurita di na nwunye, na-emekorita ihe onu, **13** maranu nke oma, na Onyenwe anyi Chineke unu agaghị achupuru unu mba ndi a site n'ala unu. Kama ha ga-aburu unu igbuda na onya. Ha ga-abukwara unu apipia n'akuku unu, na ogwu n'anya unu, ruo mgbe unu gaa n'ihu n'ezala ala a, nke Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. **14** "Mgbe na-adighi anya, mu onwe m ga-agbaso uzo ahụ ndi niile bi n'ụwa na-aghaghị igbaso. Unu niile maara n'ime obi unu na n'ime mkpuruobi unu na o nweghi otu n'ime nkwa oma Onyenwe anyi Chineke unu kwere nye unu nke na-emezughị. E mezuola nkwa ndi a niile; o nweghi nke obula a na-emezughị. **15** Ma dika ezi nkwa niile Onyenwe anyi Chineke unu kwere si buru ihe e mezuru emezu, otu a kwa ka Onyenwe anyi ga-esi mee ka ihe ojoo niile o bara mba ya mezu n'isi unu, tutu ruo mgbe o mere ka unu laa n'ihu n'ezala ala ahụ o na-enye unu. **16** O buru na unu emebie ogbugba ndi Onyenwe anyi Chineke unu, nke o nyere unu iwu idebe, tugharja malite igbaso na ife chi ndi ozo na ikpo isiala nye ha, iwe Onyenwe anyi ga-adị oku megide unu, unu ga-alakwa n'ihu ngwangwa n'ala oma ahụ o nyere unu."

24 Joshua kpokotara ebo Izrel niile na Shekem. O kpuru ndi okenye Izrel na ndiji ha na ndi ikpe ha na ndi nlekota ha. Ha niile bilara chee onwe ha n'ihu Chineke. **2** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndi Izrel niile si, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel kwuru, 'Nna nna unu ochie ha, nke bu Tera, nna Ebrahim, na Nahu, bikwara n'akuku owuwa anyanwu nke ofe osimiri Yufretis, ebe ha no fee chi ndi ozo ofufe. **3** Ma mu onwe m kpoptara nna nna unu Ebrahim site n'ala ahụ di n'ofe osimiri dubata ya n'ala Kenan, nye ya otutu

umu umu, site na nwa ya bu Ajzik. **4** Umu m nyere Ajzik bu Jekob na Iso. Iso ka m nyere ala ugwu ugwu Sia, ka o nweta ma Jekob na ezinaulo ya gara n'ala Ijpt. **5** "Emesja, ezigara m Mosis na Eron, ma wetara ndi Ijpt ihe otiti ojoo niile di iche iche site n'ime m mere n'ebe ahụ. N'ikeazu, akpoptara m ndi m site n'ala Ijpt. **6** Ma mgbe unu rutere n'Osimiri Uhie, ndi agha Ijpt gbaputara chiru ugbo agha ha na ndi agha na-agba inyinyina ha chuuwa unu oso. **7** Mgbe ndi Izrel huru ha, ha tiri mkpu kpokuo Onyenwe anyi. O tinyere oke ochichiri n'etiti unu na ndi Ijpt. O mere ka oke osimiri kpuchie ha, mee ka ha mikpuo n'osimiri ahụ. Unu niile hukwara ihe m mere ndi Ijpt. Emesja, unu bikwara n'ozara otutu afu. **8** "Ma emesja, emere m ka unu bata n'ime ala ndi Amorit, ndi bi n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ha luro unu ogo, ma eweere m ha nyefee unu n'aka. E bibiri m ha n'ihu unu, ma unu nwetara ala ha. **9** Mgbe Balak nwa Zipoa, eze Moab, jikeere ibuso Izrel agha, o zigara Belam, nwa Beoa ozi ka o bja buo unu onu. **10** Ma egeghi m Belam nti. Kama emere m ya ka o gozie unu. Anaputara m unu site n'aka ya. **11** "Emesja, unu gafere osimiri Jordan bjaruo Jeriko. Ndi ikom Jeriko busoro unu agha, otu a kwa ka ndi Amorit, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Gigash, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ma eweere m ha niile nyefee unu n'aka. **12** E zigara m ebu n'ihu unu nke chupuru ha n'ihu unu, bu eze abuo ndi Amorit. O bughi mma agha na uta unu ka unu ji mee nke a. **13** Ya mere enyere m unu ala ahụ, nke unu na-adogbughi onwe unu n'ihu ya, nyekwa unu otutu obodo nke unu na-ewughị, bu ala ndi a unu bi n'ime ya ugbo a. Enyere m unu ubi vainj na ubi oliv nke unu na-akughi, nke unu na-eri mkpuru ha." **14** "Ya mere ugbo a, tūonu egwu Onyenwe anyi, feekwanu ya ofufe n'uzo ikwesị ntukwasị obi na n'ezikwu. Wezaganu chi ndi ahụ niile nna nna unu ha fere ofufe n'ofe osimiri Yufretis ahụ, na n'Ijpt. Feenu naani Onyenwe anyi ofufe. **15** O burukwanu na o masighi unu ife Onyenwe anyi, hoptaranu onwe unu taa onye unu ga-efe. Ma o bu chi ndi ahụ nna nna unu ha fere n'ofe ozo nke osimiri, maobu chi ndi ahụ Amorit, ndi unu bi n'ala ha. Ma n'ebe mu onwe m na ezinaulo m no, anyi ga-efe Onyenwe anyi." **16** Ndi Izrel niile zara si ya, "O nweghi ihe ga-eme ka anyi hapu Onyenwe anyi fee chi ndi ozo! **17** O bu Onyenwe anyi Chineke anyi, ya onwe ya si n'ala Ijpt, ebe anyi bu ndi ohu, kpoputa anyi na nna anyi ha. O ruru oru iribama ndi ahụ niile di oke egwu n'ihu anyi. O chebere anyi n'ije anyi niile n'etiti mba ndi ahụ niile anyi si n'ala ha gafee. **18** O bu Onyenwe anyi chupuru ndi Amorit na otutu mba ndi ozo bi n'ala a. E, anyi onwe anyi ga-efe Onyenwe anyi, n'ihu na o bu Chineke anyi." **19** Joshua zaghachiri ndi Izrel si, "Unu apughi ife Onyenwe anyi ofufe; n'ihu na o bu Chineke di nsu, burukwa Chineke ekworo. O gaghị agbaghara unu nupu isi unu na mmehie unu niile. **20** O buru na unu agbakuta Onyenwe anyi azu, fee chi ala ozo ofufe, o ga-echighari laa unu n'ihu, n'agbanyeghi na o nonyerela unu ubochi ndi a niile." **21** Ma ndi Izrel siri Joshua, "Mba, kama Onyenwe anyi ka anyi ga-efe ofufe." **22** Mgbe ahụ, Joshua siri, "Unu bu ndi ama megide onwe unu na unu achora ife Onyenwe anyi ofufe." Ha zara si, "E, anyi bu ndi akaebe." **23** Joshua siri, "Ugbu a, wezaganu chi ndi mba ozo niile di n'etiti unu. Werekwanu obi unu nye maka irubere Onyenwe anyi Chineke Izrel isi." **24** Ndi ahụ siri Joshua, "Anyi ga-efe Onyenwe anyi Chineke anyi ofufe. Anyi ga-egakwa

ntị n'olu ya, mee ihe o nyere n'iwu." **25** Ya mere, Joshua na ndị Izrel gbara ndụ n'ụbọchị ahụ na Shekem. O nyere ha iwu na ụkpụrụ ha ga-edebe. **26** Joshua dere iwu ndị a ụmụ Izrel kwere na ha ga-eme n'Akwụkwọ Iwu Chineke. Emesja, o bupụtara otu nkume buru ibu guzo ya n'okpuru osisi ukwu ook di n'akụkụ ebe nsọ Onyenwe anyị. **27** Joshua sịrị ndị ahụ niile, "Lee, nkume a ga-abụ ihe ama megide anyị. N'ihì na ọ n'la okwu niile nke Onyenwe anyị gwara anyị. Ọ ga-abụkwa ihe ama megide unu, ma ọ bụrụ na unu mee ihe mmekpu megide Chineke unu." **28** Emesja, Joshua zilara onye ọbụla, ka ha laa n'ìhe nketa nke aka ha. **29** Ọ dighị anya, mgbe ihe ndị a gasịrị, Joshua nwa Nun, odibo Onyenwe anyị nwurụ, mgbe ọ gbara narị afọ na iri. **30** E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, na Timnat Sera, n'ime ala ugwu ugwu Ifrem, n'akụkụ ugwu di n'ala Gaash. **31** Ndị Izrel fere Onyenwe anyị ofufe ụbọchị niile nke ndụ Joshua, na nke ndụ ndị okenye ahụ, bụ ndị gara n'ihu bie ndụ mgbe ọ nwụsịrị, ndị maakwara ihe niile nke Onyenwe anyị rụrụ ndị Izrel. **32** Ọkpụkpụ Josef ndị Izrel chitara mgbe ha si n'ala Ijpt pụta, ka ha liri na Shekem, n'ime ala ahụ Jekob zuru narị mkpuru ọlaocha n'aka ụmụ Hamọ nna Shekem. Ala a ghọrọ n'ìhe nketa ụmụ Josef. **33** Elieza nwa Erọn, nwụkwara. E liri ya n'ala ugwu ugwu ndị Ifrem, na Gibe, obodo e nyere nwa ya bụ Finehaz.

Ndi Ikpe

1 Mgbe Joshua nwurū, umu Izrel juru Onyenwe anyi si, "Olee ebo ga-ebu uto gaa luso ndi Kenan agha n'ihu anyi?" **2** Onyenwe anyi zara, "O bu ebo Juda. Enyefeela m ala aha n'aka ha." **3** Ndi Juda gwara umu nwanne ha ndi ebo Simion si, "Soronu anyi banye n'ala ahụ anyi ketara site n'ife nza, ka anyi ga luso ndi Kenan agha. Anyi ga-esokwara unu banye n'ala nke unu." Ya mere, ndi ebo Simion soro ha gaa. **4** Mgbe Juda busoro ha agha, Onyenwe anyi nyefere ndi Kenan, na ndi Periz n'aka ha, mee ka ha gbuo puku ndi agha iri n'ime obodo Bezek. **5** N'ebe ahụ ka ha zutere Adoni-Bezek, buso ya agha, tigbukwaa ndi Kenan na ndi Periz. **6** Ma Adoni-Bezek gbapuru ozo zoo onwe ya, ma ha chugidere ya, jide ya, gbupu ya isi mkpuru aka ya abuo na isi mkpuru ukwu ya abuo. **7** Mgbe ahụ, Adoni-Bezek sirị, "Iri ndi eze asaa ka m mesoro ụdị mmeso a unu mesoro m, o bukwa nri si na tebul m dapu ka ha riri. Ugbu a Chineke akwughachila m ugwo oru ojo." Ha kpuru ya gaa Jerusalem, ebe o no nwuo. **8** Ndi Juda busoro obodo Jerusalem agha, were mma agha gbuchapu mmadu niile bi n'ime ya, ma gbaakwa obodo ahụ niile oku. **9** Mgbe nke a gasiri, ndi agha Juda busoro ndi Kenan bi na ndida ala ugwu ugwu ahụ, bu Negev, ya na akuku odida anyanwu n'ebe di ala ala. **10** Ha jekwuru ndi Kenan bi n'obodo Hebron (nke a na-akpo Kiriath Aaba na mbu) merie Sheshai, na Ahiman, na Talmi. **11** Site n'ebe ahụ, ha jekwuru ndi bi na Debja (nke a na-akpo Kiriath Sefa, n'oge mbu). **12** Kaleb sirị, "Nwoke obula ga-aga busoo Kiriath Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa bu nwa m nwanyi ka o buru nwunye ya." **13** Otniel nwa Kenaz, nwanne nta Kaleb, lugburu obodo ahụ n'agha. N'ihu nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya. **14** Otu ubochi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o rijo ala ubi site n'aka nna ya. Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya rjida, Kaleb juru ya si, "Gini ka i choro ka m mere gi?" **15** O zaghachiri, "Nyem onyine puru iche. Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufodu." N'ihu nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndida. **16** Umunna nwunye Mosis, onye Ken, si n'obodo nkwi nkwi soro ndi Juda, gaa biri n'etiti ndi ahụ bi n'ozara Juda, na Negev, nke di nso n'Arad. **17** Ndi ikom Juda sooro ndi ikom Simion, umunna ha, luso ndi Kenan bi na Zefat agha, bibie obodo ahụ kpamkpam. N'ihu nke a, a gughariri obodo ahụ, kpo ya Homa. **18** Ndi agha Juda lugbukwara obodo Gaza, na Ashkelon, na Ekron, tinyere ala niile gbara ha gburugburu. **19** Onyenwe anyi nyeeekwara ndi Juda mee ka ha kochapu ndi niile bi n'obodo niile di n'ala ugwu ugwu ahụ. Ma ha enweghi ike ichupu ndi bi n'ala ndagwurugwu ahụ, n'ihu na ndi ahụ nwere ugbo agha igwe di iche iche. **20** E nyekwara Kaleb obodo Hebron, dika Mosis kwere ya na nkwa. Kaleb chupuru umu Anak ato site n'ala ahụ. **21** Ndi ebo Benjamin enweghi ike chupu ndi Jebus bi na Jerusalem. N'ihu nke a, ha soro umu Benjamin biri ruo taa. **22** Ma ndi sitere n'ebo Josef busoro obodo Betel agha. Onyenwe anyi nyeeere ha. **23** Mgbe ha zipuru ndi ikom iga nyochaputa obodo Betel, nke a na-akpo Luz, **24** ndi nnyoputa ahụ huru otu nwoke si n'obodo ahụ na-aputa. Ha gwara ya okwu si ya, "Zi anyi uto anyi ga-esi banye n'ime obodo a, anyi ga-ahụ na e mesoro gi

mmeso di mma." **25** Ya mere, nwoke ahụ gosiri ha uto, ha ji mma agha gbuo mmadu niile bi n'ime obodo ahụ, ma ha hapuru nwoke ahụ na ezinaulo ya ndu. **26** Emesia, nwoke ahụ kporo ezinaulo ya gaa biri n'ala ndi Het wuoro onwe ya otu obodo n'ebe ahụ. O kporo aha obodo ahụ Luz, nke bukwa aha obodo ahụ ruo taa. **27** Manase achupughi ndi Bet-Shan na obodo nta ya ndi ozo, maobu Teanak na obodo nta ya ndi ozo, maobu Doa, maobu Ibleam, maobu Megido, tinyere obodo nta niile ndi ozo gbara ha gburugburu. N'ihu na ndi Kenan bigidere n'ebe ahụ. **28** Mgbe umu Izrel diri ike kari, ha manyere ndi Kenan i ruru ha oru, ma ha achupughi ha site n'ala ahụ. **29** Ifrem enwekwaghị ike chupu ndi Kenan bi na Gaza. Ndi Kenan gara n'ihu biri n'etiti ha n'ebe ahụ. **30** Otu a kwa, ebo Zebulon achupughi ndi Kenan bi n'ala Kithron, maobu na Nahalol, kama ha mere ha ndi ohu na-arụ oru ike. **31** Ozokwa, ndi ebo Asha achupughi ndi niile bi n'Ako, na Saidon, na Ahlab, na Akzib, na Helba, na Afik, maobu Rehob. **32** Ndi Asha binyere n'etiti ndi Kenan bu ndi bi n'ala ahụ, n'ihu na ha achupughi ha. **33** Ndi ebo Naftali achupughi kwa ndi bi na Bet-Shemesh, maobu ndi bi na Bet-Anat. Kama ndi Naftali binyere ndi Kenan bi n'ala ahụ. Ma ndi bi na Bet-Shemesh, na Bet-Anat goro ndi ohu ndi Naftali. **34** Ma banyere ndi ebo Dan, ndi Amorit chupuru ha chuba ha n'elu ugwu. Ha ekwenyeghi ka ha rjida na ndida ugwu ahụ. **35** Ma ndi Amorit ngidesiri ike n'ugwu Heres, na Aijalon, na Shaalim, ma mgbe ike ebo Josef bara uba, ha meriri ha, mee ha ndi ohu ha. **36** Oke ala umu ndi Amorit malitere na mgbago Akrabim ruo, ma gafeekwa ebe a na-akpo Sela.

2 Mmuo ozi Onyenwe anyi sitere na Gilgal bja Bokim gwa ndi Izrel okwu si ha, "Mu onwe m kpoptara unu site n'Ijpt, kpo bata unu n'ala a dika m kwere nna unu ha na nkwa. Asiri m, 'Agaghị m ala azu imezu ogbugba ndu mu na unu, **2** unu na ndi bi n'obodo ahụ agbakwala ndu obula, kama unu ga-etitu ebe ichu aja ha.' Ma unu erubeghi isi n'okwu a, gini mere unu emeghi nke a? **3** Agwara m unu, na 'agaghị m esite n'ihu unu chupu ahụ; ha ga-adiri unu dika onya n'akuku niile, ebe chi niile ha ga-abukwara unu ihe na-eweta onwunwa.'" **4** Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ kwusiri okwu ndi a, umu Izrel niile kwara akwa nke ukwu. **5** N'ihu nke a, ha kporo ebe ahụ Bokim. Ha chupuru Onyenwe anyi aja n'ebe ahụ. **6** Mgbe Joshua zilagasiri ndi Izrel niile, onye obula n'ime ha gara n'ihe nketa ya, iweta ya, dika ebo obula di n'Izrel si di. **7** Ndi Izrel fere Onyenwe anyi ofufe ubochi niile nke ndu Joshua, na nke ndu ndi okenye ahụ, bu ndi gara n'ihu bie ndu mgbe o nwusiri, bukwa ndi huru oru ukwu niile nke Onyenwe anyi ruru ndi Izrel. **8** Ma Joshua, nwa Nun, onyeozi Onyenwe anyi nwuru, mgbe o gbara otu narị afo, na afo iri. **9** E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, n'obodo Timnat Heres, n'ala ugwu ugwu nke ebo Ifrem, n'uto mgbago ugwu Gaash. **10** Emesia, ogbo ahụ niile nwuru dika ndi nna nna ha, ogbo ozo tolitere, ndi na-amaghị Onyenwe anyi maobu ihe ndi nke o mere nye umu Izrel. **11** Mgbe ahụ, ndi Izrel mere ihe ojo n'anya Onyenwe anyi site n'ife Baal ofufe. **12** Ha gbakwara Onyenwe anyi azu, bu Chineke ahụ, nna ha fere ofufe, onye kpoptara ha site n'ala Ijpt. Ma ha malitere ife na isopuru, na ikpo isiala nye otutu chi di iche iche, bu chi nke ndi bi ha gburugburu. Ha si otu a kpasuo Onyenwe anyi iwe. **13** Ha gbakwara Onyenwe anyi

azu, fee chi Baal na Ashtoret ofufe. **14** Ya mere, Onyenwe anyi were iwe megide Izrel, rara ha nye n'aka ndi ji aka ike punara ha ihe ha nwere. O weere ha resi ndi iro ha gbara ha gburugburu, bu ndi ha enwekwaghi ike iguzogide. **15** Dika o nuru ya n'iyi nye ha, mgbe obula umu Izrel puru ibu agha, aka Onyenwe anyi megidere ha ime ka ha buru ndi e meriri emeriri. Onodu ha joro njo nke ukwu. **16** N'ihu onodu ojoo a, Onyenwe anyi mere ka ndi ikpe si n'etiti ha puta, inaputa ha site n'aka ndi a ji ike na-apunara ha ihe ha nwere. **17** Ma umu Izrel egeghi ndi ikpe ahụ ntị, kama ha nogidere na-akpo isiala nye ma na-agbasokwa chi ndi ozo. Dika nna nna ha na-emeghi, ha mere ngwangwa wezuga onwe ha site n'uzo Onyenwe anyi, buru ndi na-enupu isi n'ebe iwu Onyenwe anyi di. **18** Ma mgbe obula Onyenwe anyi nyere umu Izrel onye ikpe, o na-anonyere onye ikpe ahụ ogologo ubochi niile nke ndu ya. O na-esitekwa n'aka onye ikpe a naputa umu Izrel n'aka ndi iro ha n'ihu na Onyenwe anyi nwere obi ebere n'ahu umu Izrel, mgbe ha na-asu ude, n'ihu mmegbu na mkpagbu niile ndi iro ha na-emegbu ha, ma na-akpagbukwa ha. **19** Ma mgbe obula onye ikpe a nwuru, umu Izrel na-alaghachi azu biwe ndu ojoo karja nke nna nna ha ochie. Ha na-agbaso chi ndi ozo, na-akpo isiala nye ha, na ife ha ofufe. Ha juru iwezuga agwa ojoo ha ndi a ma o bukwa uzu isiike ha. **20** N'ihu nke a, Onyenwe anyi were iwe di oku megide Izrel, ma si, "N'ihu na mba a emebiela ogbugba ndu ahụ m nyere nna ha n'iwu, jukwa ige m ti, **21** agaghi m achupukwa site n'ihu ha mba ndi ahụ Joshua hapuru mgbe o nwuru. **22** Aga m eji ha nwalee Izrel, ichoputa ma ha ga-elezi anya idebe uzo Onyenwe anyi, gaakwa ije n'ime ya dika nna nna ha mere m." **23** Onyenwe anyi hapuru mba ndi ahụ niile ka ha nogide. O chupughi ha ngwangwa site na inyefe ha n'aka Joshua.

3 Ndi a bu aha mba di iche iche Onyenwe anyi hapuru n'ala ahụ jii nwaputa ndi Izrel ahụ niile na-esoghi mgbe e buru agha n'ime ala Kenan. **2** O mere nke a naanị ka o kuziere ogbo niile ndi Izrel ibu agha, bu ndi ahụ na-amabeghi ihe agha bu n'oge gara aga. **3** Ndiji ise nke ndi Filistia, na ndi Kenan niile, ndi Sajdon na ndi Hiv, ndi bi n'elu ugwu Lebanon, site n'ugwu Baal-Hemon ruo na mbata obodo Hamat. **4** A ga-esite na ndi a nwaputa okwukwe umu Izrel ma imata ma ha gadebe iwu Onyenwe anyi sitere n'onu Mosis nye nna nna ha ochie. **5** N'ihu nke a, umu Izrel biri n'etiti ndi Kenan, ndi Het, ndi Hiv, ndi Periz, ndi Amorait, na ndi Jebus. **6** Ha lutaara onwe ha umu ha ndi inyom na nwunye, werekwa umu ha ndi inyom nye umu ha ndi ikom, feekwa chi ha niile ofufe. **7** Umu Izrel mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. Ha chefuru Onyenwe anyi Chineke ha, Malite ife chi Baal, na Ashera ofufe. **8** N'ihu ya, iwe oku Onyenwe anyi kpaliri megide umu Izrel. O raara ha nye n'aka eze Kushan Rishataim, eze Aram Naharaim, onye ndi Izrel noro n'okpuru ochichi ya afo asato. **9** Ma mgbe umu Izrel kpokuru Onyenwe anyi, o mere ka Otniel, nwa Kenaz, bilie n'etiti ha. Otniel bu nwa nwanne Kaleb nke nta. O bukwa ya naputara umu Izrel site n'aka ndi iro ha. **10** Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri ya, nke mere ka o buru onye ikpe ndi Izrel, o puru ibu agha. Onyenwe anyi nyefere Kushan Rishataim bu eze ndi Aram n'aka Otniel, onye ike ya kariri nke ya. **11** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, udo dijiri n'ala niile iri afo anọ, mgbe Otniel na-ekpe Izrel ikpe. N'ikepeazu, Otniel, nwa Kenaz nwuru. **12** Umu Izrel bidoro

ime ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi. Ya mere, Onyenwe anyi nyefere ha n'aka Eglon, eze Moab. **13** O kpotara ndi Amon na ndi Amalek ka ha dinyere ya. Eglon bjara buso ndi Izrel agha, nweta obodo Nkwu, ya aburuzia nke ha. **14** Afo iri na asato site n'oge ahụ ka umu Izrel noro n'okpuru ochichi Eglon, eze Moab. **15** Ma mgbe umu Izrel tikuru Onyenwe anyi banyere onodu ojoo ha, o zitere ha onye nzoputa. Aha nwoke ahụ bu Ehud, nwa Gera, onye sitere n'agburu Benjamin. O bu onye na-eme aka ekpe. Ya onwe ya bukwa onye na-ebugara Eglon, eze Moab, ego utu niile umu Izrel na-atu kwa afo. **16** Tupu o malite ije ya, o buru uzo kwadebere onwe ya mma agha nwere ihu abuo na nzuzo. Ogologo mma ahụ ga-eru ihe dika site n'onu mkpisiaka ruo n'isi mbu aka. Ehud kekwasiri mma ahụ n'apata ukwu aka nri ya, yikwasị ya uwe mwada ya. **17** O bunyere Eglon, eze Moab ego utu ahụ. Eglon bu nwoke buru oke ibu. **18** Mgbe Ehud nyesiri eze Eglon ego utu ahụ o ji bja, o zilagara ndi butere ego ahụ. **19** Mgbe o biaruru nso n'obodo Gilgal, ebe arusi di iche iche a piru api di, o laghachiri azu jekwuru eze Eglon si ya, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ma o ga-abu na nzuzo." Mgbe ahụ, eze zipuru ndi so ya nodu, ka ya na Ehud naanị nwee ike ino kparia uka ha na nzuzo. **20** Ehud bjakwutere ya mgbe o no naanị ya n'onuulo di n'ime n'elu uloeze ya, si, "Enwere m ozi Chineke si m zie gi." Dika eze ahụ si n'uche ya bilite oto, **21** Ehud tynere aka ekpe ya n'ime uwe ya, miputa mma ahụ nwere ihu abuo nke o kegidere n'apata ukwu aka nri ya. O weere ya mapuo eze Eglon afo. **22** O buladi isi mma ahụ sooro ihu mma ahụ mibanye n'ime afo ukwu eze Eglon. Onu mma ahụ putakwara n'azu eze ahụ. Ehud amiputaghi mma ahụ, kama abuba di n'afọ eze ahụ kpuchiri ya. **23** Ya mere, Ehud puru n'ezi, mechibido ya onu uzo niile e si abanye n'onuulo elu ahụ, kpochie ha. **24** Mgbe o puchara, ndi na-ejere eze ozi bjara choo ibanye n'ulo ahụ. Ma mgbe ha huru na a kpochiri onu uzo ulo ahụ akpochi, ha kwuru n'onwe ha si, "O ga-abu na o na-anu nsi n'ulo mposi." **25** Ma mgbe oge di anya gasiri ma eze aputaghi, ha enweghi ike ijide onwe ha ozo. Ha weere otughe uzo tughee onu uzo ahụ, hu ebe eze ha togboro n'ala, nwuo. **26** Mgbe ahụ ha no na-eche, Ehud gbapuru. O sitere n'ebe ahụ arusi ndi ahụ a piru api di gbafee, gbaga Seira. **27** Mgbe o ruru n'ebe ahụ, o furu opi ike n'ala ugwu ugwu Ifrem, ndi Izrel sooro ya site n'ugwu ahụ rida, ya onwe ya na-edu ha. **28** O siri ha, "Soronu m n'azu, n'ihu na Onyenwe anyi enyela ndi Moab ndi iro unu n'aka unu." Ya mere, ha sooro ya gbaada, gaa nochie uzo niile ndi Moab nwere ike isi gafee osimiri Jodon. Ha ekewwaghi ka onye Moab obula si n'ebe ahụ gafee. **29** N'ubochi ahụ, ha gburu puku ndi agha Moab iri, ha niile siri ike burukwa dimkpa. O nweghi otu onye gbapuru. **30** N'ubochi ahụ, e mere ka Moab nodu n'okpuru ndi Izrel. Ala ahụ nwere ozuzu ike na udo, iri afo asato. **31** Mgbe Ehud chisiri, Shamga, nwa Anat rigotara ichi. O tigburu narị ndi Filistia isii. O bu ndudu e ji achị ehi ka o ji tigbuo ha. Ya onwe ya kwa, zoputara ndi Izrel.

4 Mgbe Ehud nwusiri, umu Izrel mekwaru ihe ojoo megide Onyenwe anyi. **2** N'ihu ya, Onyenwe anyi renyere ha n'aka Jabin, eze Kenan, onye chiru n'obodo Hazo. Aha onyeisi ndi agha ya bu Sisera, onye bi n'obodo a na-akpo Heroshet Hagoyim. **3** N'ihu na o nwere narị ugbo agha igwe itoolu, ma megbukwaa umu Izrel nke ukwu iri afo abuo, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, ka o nyere ha aka. **4** N'oge

a, Debora, bu wanyi na-ebu amuma, nwunye Lapidot bu onyendu umu Izrel. 5 O na-anọ n'okpuru osisi nkwa a nakpo Nkwu Debora, nke di n'agbata Rema na Betel, bu n'ala ugwu ugwu Ifrem na-ekpe ikpe. N'ebe ahụ ka umu Izrel na-ekjwuru ya ka o doziere ha okwu ha niile. 6 O ziri ozi kpọ Barak, nwa Abinoam, onye bi n'obodo Kedesh, nke di n'ime Naftali, o sirị ya, "Onyenwe anyi Chineke umu Izrel na-enye gi iwu, 'Gaa chikọtata puku ndi agha iri bu ndi sitere n'ebo Naftali na Zebulon, duru ha jeruo ugwu Taboa. 7 Aga m edute Sisera, ochiaghha ndi agha Jabin, mee ka o bjaruo nso iyi ukwu Kishon, ya na ugbo agha ya niile na ndi agha ya niile ma nyefee ha n'aka gi.'" 8 Barak sirị ya, "Ejikeere m iga ma o buru na i ga-eso m. O burukwanu na i ju iso m, agaghị m aga." 9 Debora sirị, "Aghaghị m isoro gi jee ma n'ihu mkpebi gi n'ihe a, nsopuru agaghị abụ nke gi, n'ihu na Onyenwe anyi ga-enyefe Sisera n'aka nwanyi." Ya mere, Debora biliri soro Barak jee obodo Kedesh. 10 Barak sitere n'ebo Zebulon na Naftali kpokọtata ndi ikom ga-eso ya jee agha ahụ, puku ndi agha iri ndi dinyere ya. Debora sokwa ya jee. 11 N'oge a, Heba, onye Ken, ahapula ndi Ken ndi ozo, ndi bu umu umu Hobab, nwanne nwunye Mosis gaa maa ulo ikwu ya n'okpuru osisi ukwu di na Zaananim, nke di nso Kedesh. 12 Mgbe ha gwara Sisera na Barak nwa Abinoam arigorola n'elu ugwu Taboa, 13 Sisera kpokọtara ndi agha ya niile, tinyere nari ugbo agha itoolu ya, site na Haroshet Haroyim gaa n'iyi ukwu Kishon. 14 Mgbe ahụ, Debora sirị Barak, "Gaa n'ihu! Taa bu ubochi nke Onyenwe anyi nyefere Sisera n'aka gi. O bu na Onyenwe anyi apubeghi jee n'ihu gi?" N'ihu nke a, Barak duuru puku ndi agha iri ahụ gbadana ndiada ugwu Taboa. 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi jiri mma agha ya chusaa Sisera na ndi agha ya na ugbo agha igwe ha n'ihu Barak. Sisera n'onwe ya hapuru ugbo agha ya jiri ukwu gbapu oso. 16 Barak na ndi agha ya churu ndi agha ahụ oso, ha na ugbo agha igwe ha niile, churuo ha Haroshet Hagoyim. Ha ji mma agha tigbuo ndi agha Sisera niile. O dikwaghị otu onye n'ime ha foduru ndi. 17 Ma Sisera gbapuru oso gaa zoo onwe ya n'ulo ikwu Jael, nwunye Heba, onye Ken. N'ihu udo di n'etiti eze Jabin, onye Hazo, na ndi ezinaulo Heba, onye Ken. 18 Jael puru ije zute Sisera si ya, "Bia Onyenwe m, bakwute m. Atula ujo." Ya mere na o bara n'ime ulo ikwu ya, o weere akwa ichu oyi kpuchie ya. 19 Mgbe ahụ, o sirị ya, "Akpiri na-akpo m nku, nyetu m mmiri ka m nju." O meghere karama akpukpo mmiri ara ehi, nye ya ihe onunu, jirikwa akwa ahụ sachie ya. 20 Sisera gwara nwanyi ahụ bu Jael okwu si, "Guzo n'onu uzo ulo a. O buru na onye obula abia juo gi, 'O nwere onye gbatata n'ebe a?' si ya, 'Mba.'" 21 Ike gwuru nnoo Sisera. Mgbe ahụ, o malitere irahu ura, Jael, nwunye Heba, weputara otu itu e ji a kpogide ulo ikwu ahụ n'ala, werekwa mkpirisi igwe n'aka ya. O jiri nwayo jekwuuru Sisera ebe o dina narahu ura, kpoo ya itu ahụ n'egedege ihu ya. Otu a ka Sisera si nwuo. 22 Mgbe Barak bjara icho Sisera, Jael jekwuru ya si, "Bia ka m gosi gi nwoke ahụ i na-acho." Barak sooro ya jee, ma lee, Sisera anwọlari site na itu ahụ a kpoo ya n'isi. 23 N'ubochi ahụ, Chineke meriri Jabin, eze ndi Kenan n'ihu umu Izrel. 24 Aka umu Izrel bu nke di ike na-adikwa ike nke ukwu megide Jabin bu eze Kenan ruo mgbe ha lara ya n'iyi.

5 N'ubochi ahụ, Debora na Barak nwa Abinoam buru abụ si, 2 "Mgbe ndi ndu na-edu n'Izrel, mgbe ndi mma dukwa jikwa

afọ ofufu nye onwe ha, toonu Onyenwe anyi! 3 "Nuru nu nke a, unu ndi eze, Geenu nti, unu ndisi! Mu onwe m, o buladi mu onwe m, ga-abuku Onyenwe anyi abu. Aga m abu abu otuto nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. 4 "Onyenwe anyi, mgbe i si Sia puta, mgbe i sitere n'ala Edom gabiga, uwa mara jijiji, mmiri ozuzo di ukwu sikwa na mbara eluigwe zodata. 5 E, o buladi ugwu ukwu niile mara jijiji n'ihu Onyenwe anyi. Ugwu Sainai makwara jijiji n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel. 6 "N'ubochi Shamga, nwa Anat, n'ubochi Jael, ndi inyinya ibu na-azu ahia n'ozara kwusiri, ndi ije niile na-esi n'akuku uzo gbagoro agbago na-aga. 7 O dikwaghị ihe gara aga n'obodo Izrel, tutu ruo mgbe m bjara, ee, mgbe m bu Debora bjara dikwa nye Izrel. 8 Mgbe umu Izrel horo ife chi ndi ozo ofufe, mgbe agha bjara n'onu uzo ama niile, ahughi o buladi otu uta maobu ube. E, o buladi n'etiti iri puku ndi agha ano, a hughu otu ngwa agha obula. 9 Ma ugbu a, ana m anuri onu banyere ndi na-achi umu Izrel. Ndi ji obi ha niile were onwe ha nye n'etiti ndi Izrel. Toonu Onyenwe anyi! 10 "Kwuputani ya, unu ndi na-aga inyinya ibu di ocha, unu ndi na-anokwasi n'elu akwa di oke onuhia n'elu inyinya unu, na unu ndi na-eji ukwu na-agaghari n'okporozo. Tuleenu 11 olu abu igwe mma du ndi no n'akuku olulu mmiri niile. Ha na-ako akuku mmeri niile nke Onyenwe anyi, ya bu, mmeri nke obodo nta ya niile n'Izrel. "Mgbe ahụ, ndi nke Onyenwe anyi ridara gaa n'onu uzo ama niile e si abata n'obodo. 12 'Teta, teta, gi Debora! Teta, teta, buo abu. Bilie, gi Barak nwa Abinoam, bilie! Duru ndi ahụ niile i dotara n'aga.' 13 "Ndi foduru na ndi a na-asopuru ridatara, ndi nke Onyenwe anyi biakwutere m imegide ndi di ike. 14 Ufodu si Ifrem bja, bu ndi ahụ nwere mgborogwu n'ala ndi Amalek, ndi Benjamin sokwa puta, ndi ndu sikwa Makia bja, ndi na-eso ndi ndu sikwa Zebulon puta. 15 Ndi ndu ebe Isaka pukwutekwara Debora. E, Isaka sokwara Barak na ndagwurugwu ahụ ka ezigara ha n'okpuru ya. Ma n'etiti ndi Ruben, ha no na-atughari uche. 16 Gini mere unu ji nodu n'etiti ogba aturu, inu uda oja a na-egburu igwe aturu? N'etiti obodo niile nke Ruben, ka e nwere otutu ntughari uche. 17 Ndi Gilead nogidere n'ofe ozo nke osimiri Jordan. Ndi Dan nogidekwara n'ime ugbo mmiri ha. Ndi Asha nogidere n'ahu udo n'akuku onu mmiri. 18 Ma ndi Zebulon na Naftali jiri ndu ha choo aja, puo n'ozara ibu agha ahụ. 19 "Ndi eze ala Kenan bjara ogo na Teanak, n'akuku mmiri ala Megido. Ma ha enweghi mmeri obula. Ha akwataghị olaocha maobu ihe nkwa ozo n'aga. 20 O buladi kpakpando niile di na mbara eluigwe luru ogo megide Sisera. 21 Mmiri na-achi oku nke iyi ukwu Kishon bupuru ha niile. Ya mere, mkpuruobi m gaa n'ihu, zoo ukwu gi n'ala, di ike dikwa odum! 22 Gee nti nuru uda nzo ukwu nke inyinya ndi iro. Leekwa mwuli elu nke ukwu inyinya ahụ! 23 Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi sirị, 'Buo Meroz onu.' 'Buo ndi bi na ya onu ebe o di ukwu, n'ihu na ha abjaghị nyere Onyenwe anyi aka imeri ndi iro ya.' 24 "Onye a goziri karichasia ka Jael, nwunye Heba onye Ken bu, e, onye a goziri karichasia ndi inyom niile na-ebi n'ulo ikwu. 25 Nwoke ahụ roro mmiri, ma o nyere ya mmiri ara ehi, o ji iko kwesiri ndi a na-asopuru nye ya mmiri ara ehi rahuru arahu. 26 O setipuru igwe nke onye oru ji aru oru. O kpoo ya Sisera otu mko, kpoo ya isi, o kpowasiri, ma kpomie itu ahụ n'egedege ihu ya. 27 N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara, ka o dinara. N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe o

dara, n'ebe ahụ o milara n'ala, n'ebe ahụ ọ dara nwụo. **28** "Nne Sisera si na oghereikuku lepu anya n'azu oghere inata ikuku, o tiri mkpu, 'Gini mere ugboala igwe ya ji anọ ọdu ibia? Gini ji na mkpotu ukwu ugboala ya adawabeghi?' **29** Ma otu n'ime ndi inyom na-ejere ya ozi, nke makarisiri ibe ya n'ihe. E, ya onwe ya kwukwara si, **30** 'O bu na ha adighi achota ma na-ekekwa otutu ihe a kwatara n'agha: onye agha obula gaketata otu nwaagbogho, maobu abuo. Sisera ga-enweta uwe nwere otutu agwa di iche iche, uwe nwere otutu agwa ndi a kpara nke oma uwe ndi akpaziri nke oma maka inya n'olu m, ihe ndi a niile dika ihe nkwa n'agha?' **31** "Onyenwe anyi, biko, ka ndi iro gi niile si otu a laa n'iyi. Ka ndi niile huru gi n'anya nwupuata ihe dika anyanwu mgbe o biliri n'ike." E nwere izuike n'ala ahụ iri afo anọ.

6 Ozokwa, umu Izrel mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi, n'ihu ya, Onyenwe anyi nyefere ha n'aka ndi Midia afo asaa. **2** N'ihu na ndi Midia mekpara ha ahụ nke ukwu, umu Izrel meere onwe ha ebe obibi n'ugwu, n'ime ogba nkume, na n'ebe e wusiri ike di iche iche. **3** Mgbe obula ndi Izrel ghasiri mkpuru n'ubi ha, ndi Midia, ndi Amalek na ufodu ndi ozo si n'owuwa anyanwu na-abia buso ha agha. **4** Ha na-eibichi ala ahụ, bibie ihe niile a kuru n'ubi n'ala ahụ niile ruo na Gaza. O nweghi ihe obula di ndi ndi Izrel nwere, ma aturu, ma ehi, ma inyinya ibu, ha na-ahapu. **5** Dika usuu igurube ka ha na-abia, ha na anu ulo ha niile, na ulo ikwu ha niile. Onyogugu ha di ukwu ruo na-apughi iguta ole ha di, maobu inyinya kamel ha. Ha na-abata n'ala ahụ n'ihu ibibicha ya. **6** Site n'omume ojoo ndi a, e mere ka umu Izrel buru ndi dara ubjam nke ukwu n'ihu ochichi ndi Midia. N'ikpeazu, umu Izrel tikuru Onyenwe anyi ka o nyere ha aka. **7** Mgbe umu Izrel tikuru Onyenwe anyi n'ihu mkpagbu ndi Midia na-akpagbu ha, **8** Onyenwe anyi zitere onye amuma, onye gwara ha okwu si, "Ihe a bu ihe Onyenwe anyi Chineke nke Izrel kwuru, Esi m n'ala Ijpt, ala ahụ unu bu ndi ohi n'ime ya, kpopta unu. **9** Anaputara m unu site n'aka ike ndi Ijpt na site n'aka ndi niile kpagburu unu, chupu ha site n'ihu unu, ma nye unu ala ha. **10** Agwara m unu si, 'Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. Unu efela chi niile nke ndi Amorait, ndi unu bi n'ala ha.' Ma unu juru ige m nti." **11** Mmuo ozi Onyenwe anyi bbara nodu odu n'okpuru osisi ukwu ook di n'Ofra, n'ala ubi Joash, onye obodo Abieza, ebe nwa ya a na-akpo Gidion no na-azocha mkpuru oka wiiti n'ime ebe izocha mkpuru vaini n'ihu na o na-ezo onwe ya ka ndi Midia hapu ihu ya anya. **12** Mmuo ozi Onyenwe anyi putara ihe n'ebe ahụ gwa ya okwu si, "Gi dika na dimkpa n'agha, Onyenwe anyi nonyeere gi." **13** Gidion zara si, "Biko onyenwe m, ma o buru na Onyenwe anyi nonyeere anyi, gini mere ihe ndi a niile ji na-adakwasị anyi? Ebeekwanu ka ihe iribama ahụ niile di nke nna anyi ha gwara anyi si, 'O bughi site n'Ijpt ka Onyenwe anyi siri gbaputa anyi?' Ma ugbu a, Onyenwe anyi ajula anyi, hapu anyi n'aka ndi Midia ka ha laa anyi n'iyi." **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere ya iwu si ya, "Ngwa, jiri ike gi di ukwu puo, gaa ka i gbaputa umu Izrel site n'aka ndi Midia. Mu onwe m na-ezigakwa gi." **15** Ma Gidion siri ya, "Biko, Onyenwe m, olee otu m ga-esi zoputa Izrel? Lee, esi m n'ikwu dikarisiri nta n'ime Manase puta. Mu onwe m bukwa onye dikarisiri ala n'ezinaulo m." **16** Ma Onyenwe anyi zara si ya, "Mu onwe m ga-anonyere gi. I ga-

ebibikwa ndi Midia niile." **17** Gidion zagbachiri si, "O buru na m achotala ihuoma n'anya gi, nye m ihe iribama nke gageosi na o bu gi n'ezie na-agwa m okwu. **18** Biko esikwala ebe a puo ruo mgbe m loghachiri weta onyinye m ga-eche n'ihu gi." Onyenwe anyi zara si ya, "Aga m eche ruo mgbe i loghachiri." **19** Gidion mere ngwangwa laa n'ulo ya, gbuo otu nwa ewu, sie ya. O jikwa utu oka mee achicha, nke ihe na-eko achicha na-adighi n'ime ya. Emesja, o tinyere anu ahụ n'ime nkata, wunyekwa ofe n'ime ite, buru ha jekwuru Mmuo ozi ahụ, ebe o no na-eche ya n'okpuru osisi ook ahụ. **20** Mmuo ozi nke Chineke siri ya, "Were anu a na ogbe achicha ahụ na-ekoghi eko, tukwasị ha n'elu nkume a, wupukwa ofe ahụ." Gidion mere otu a. **21** Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ meturu onu mkpanaka ahụ nke di n'aka ya n'elu anu na achicha ahụ na-ekoghi eko. Oku sitere n'oke nkume ahụ nwuru, rechapu anu ahụ na achicha n'ekoghi eko ahụ. Mmuo ozi nke Onyenwe anyi ahụ gbara barji site n'ihu ya. **22** Mgbe Gidion ghotara na o bu Mmuo ozi nke Onyenwe anyi, o tiri mkpu akwa si, "Ewoo! Onyenwe m Onyenwe anyi! Ahula m Mmuo ozi Onyenwe anyi ihu na ihu!" **23** Ma Onyenwe anyi siri ya, "Udo diri gi, atula egwu! I gaghị anwu." **24** Ya mere, Gidion wuuru Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe ahụ, kpoo ya, Onyenwe anyi bu Onye Udo. Ulo nchaja ahụ dikwa n'ime obodo Ofra n'ala ndi Abieza ruo taa. **25** N'abal ubochi ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidion okwu si ya, "Were oke ehi nna gi, bu oke ehi nke abuo, nke gbara afo asaa. Dotuo ebe ichu aja nna gi wuru maka Baal, gbutukwaa ogidi osisi Ashera di n'akuku ya. **26** Mgbe ahụ, wuoro Onyenwe anyi bu Chineke gi ebe ichu aja, n'elu ebe a di oke elu. Jiri osisi Ashera ahụ nke i gbuturu kwanye oku, chuo oke ehi nke abuo ahụ dika ahụ nsure oku." **27** Ya mere, Gidion duuru mmadu iri site na ndi na-ejere ya ozi, ndi nyere ya aka imezu ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Kama, site n'egwu maka ndi ikwu nna ya, na ndi bi n'obodo ahụ, o mere ihe ndi a niile n'ime abali. **28** Mgbe chi boro, mgbe ndi obodo ahụ malitere ijeghari, ha huru na a kwatuola ebe ichu aja Baal, hukwa na e gbutuola ogidi osisi Ashera di n'akuku ya, ma werewa oke ehi nke abuo chuo aja n'elu ebe ichu aja ohuru ahụ! **29** Ha juritara onwe ha ajuju si, "Onye mere ihe di otu a?" Mgbe ha ji nwayoo jugharia ajuju, a gwara ha si, "O bu Gidion nwa Joash mere ya." **30** Ndi obodo ahụ siri Joash, "Kpuputa nwa gi. O ga-anwuri, n'ihu na o kwadala ebe ichu aja Baal, gbutuo ogidi osisi Ashera, nke di n'akuku ya." **31** Ma Joash tinyere onu juo ha ajuju si ha, "Baal, o gwara unu na o choro ka unu nyere ya aka? Unu na-achio izoputa ya? Onye obula weputara onwe ya maka iluru Baal ogo ga-anwu tupu chi echi aboo. O buru n'ezie na Baal bu chi, hapunu ya ka o tigbuo onye ahụ mebi ebe ichu aja ya." **32** Ya mere, n'ubochi ahụ, ha malitere ikpo Gidion "Jerub-Baal." Ha kwuru si, "Ka Baal luro onwe ya ogo," n'ihu na o kwadara ebe ichu aja Baal. **33** Mgbe na-adighi anya, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na obodo niile gbara ha gburugburu jikotara onwe ha n'otu, bja ibu agha megide umu Izrel. Ha niile gafere osimiri Jordan, bjaruo na Ndagwurugwu Jezril ebe ha mara ulo ikwu. **34** Mgbe ahụ, Mmuo Nso Onyenwe anyi biakwasiri Gidion. O furu opi ike nke o ji kpokota ndi agha ka ha zuko. Ndi agha niile si n'ikwu Abieza pukwutere ya. **35** Otu aka ahụ, o zipuru ndi ozi ka ha jekwuru ndi agha ndi Manase, na nke ndi Asha, na nke ndi Zebulon, na nke ndi Naftali, ikpo ha ka ha bja soro

ya gaa ibu agha. Ha niile kwenyere pūkute ya maka agha ahụ. **36** Gidiōn sīrī Chineke, “Q burū n’ezie na i ga-azọputa Izrel site n’aka m dīka i kwere na nkwa, **37** lee, aga m edebe aji anụ n’ebe iḗocha ọka. Q burū na igirigi adakwasị naanị n’elu aji anụ ahụ ma ala ebe q togbō gbakoḗ agbako, mgbe ahụ aga m amata na i ga-anaputa Izrel site n’aka m, dīka i kwuru.” **38** Ihe a mezukara dīka Gidiōn sī rīḗo ya. Mgbe chi boro, q gara welite aji anụ ahụ chọputa na o juputara na mmiri. Mmiri o si na ya pipūta juru otu efere miri emi. **39** Mgbe ahụ, Gidiōn sīrī Chineke, “Ka iwe gi ghara iḗi ọkụ megide m. Ka m rīḗkwuo naanị otu ihe ozo. Kwere ka m jiri aji anụ a nwalee otu ugboro ozo, kama n’oge a, mee ka mmiri ghara iḗi n’aji anụ ahụ, ma ka igirigi juputa n’ala ebe q togbō.” **40** N’abalị ahụ, Chineke mere otu a. Ala niile gbaa gburugburu dere mmiri site n’igirigi, ma mmiri ọbula adighi n’aji anụ ahụ.

7 Jerub-Baal, onye būkwa Gidiōn, na ndị agha ya niile biliri n’isi ụtutū, maa ụlọ ikwu ha n’isi iyi Harod. Ma ndị agha Midia mara ụlọ ikwu nke ha n’akūkū ugwu ebe ndị Izrel nọ, n’ime ndagwurugwu nke di nso n’ugwu nta More. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidiōn okwu si ya, “Lee, ndi ikom gi di otutu. Agaghị m enyefe ndi Midia n’aka ha, ma o bughị otu a, Izrel ga-anya isi megide m, si, ‘Ike aka m azọputala m.’ **3** Ugbu a, maa okwa nye ndi agha si ha, ‘Onye obula ujo na-atu, ya hapu ugwu Gilead laghachiazu.’” N’ihi nke a, iri puku ndi agha abuo na abuo laghachiriazu n’ulo nke aka ha. Ma ndi agha di puku iri n’onuogugu foduru. **4** Ma Onyenwe anyi gwara Gidiōn, si ya, “Lee, ndi agha gi ka di otutu. Duru ha gbada na mmiri ala, m ga-anwale ha ma webilatara gi onuogugu ha n’ebe ahụ. Q buru na m si, ‘Onye nke a ga-eso gi jee,’ o ga-eje, ma o buru na m si, ‘Onye nke a agaghị eso gi jee,’ o gaghi eso jee.” **5** Ya mere, Gidiōn duuru ha bja na mmiri ala ahụ. N’ebe ahụ, Onyenwe anyi gwara ya okwu si ya, “Kewapu ndi ji ire ha rachara mmiri dika nkita, site na ndi ahụ gburu ikpere n’ala ihi mmiri.” **6** Q bu naanị nari ndi agha ato ji obu aka ha kwolite mmiri ha nuru. Ma ndi agha foduru gburu ikpere ha abuo n’ala tinye onu ha na mmiri, nuq mmiri. **7** Onyenwe anyi siri Gidiōn, “Q bu nari ndi ikom ato ndi a raara mmiri ka m ga-eji zoputa gi, ma rarakwa ndi Midia nye gi n’aka. Zilaga ndi foduru ka ha laa n’ulo nke aka ha.” **8** Gidiōn zilagara ndi Izrel ndi a n’ulo ikwu ha ma hapu naanị nari mmadu ato ndi naputara ndi ahụ nala ala ngwongwo niile ha ji ebu agha, na opi ike. Ndi Midia mara ulo ikwu ha na ndagwurugwu, n’ebe na-adighi anya site n’ebe Gidiōn nọ. **9** N’abalị ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidiōn okwu si ya, “Bilie, gaa luso omuma ulo ikwu ahụ agha, n’ihi na ana m aga nyefe ha n’aka gi. **10** Ma o buru na ujo na-atu gi ibuso ha agha, duru Pura onyeozu gi gaa nso n’omuma ulo ikwu ahụ, **11** naa nti, nuru ihe ha na-ekwu. Emesja, i gabu onye a gbara ume ibu agha megide omuma ulo ikwu ahụ.” Ya mere, ya na Pura onyeozu ya gara n’ebe di nso, n’ebe ndi nche omuma ulo ikwu ahụ nọ. **12** Ma lee, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na ndi obodo ndi ozo ahụ si n’owuwa anyanwu bja juputara na ndagwurugwu ahụ di ka igurube. N’ezie, inyinya kamel ha di otutu, dika aja di n’akūkū oke osimiri. **13** Gidiōn rutere mgbe otu onye nọ na-akoro enyi ya banyere nro q roro. Q na-asị, “Aroro m nro, ebe otu ogbe achicha di gburugburu, e ji oka balị mee dabatara n’ime ulo

ikwu ndi Midia. O ji ike di egwu tie ulo ikwu a, nke mere na ulo ikwu a dajiri, kpuo ihu n’ala.” **14** Onye ibe ya zara si, “Nke a abughị ihe ozo karja mma agha Gidiōn nwa Joash, onye Izrel na-aga ibiakwute anyi n’ebe a. Chineke enyefeela ndi Midia na ulo ikwu ya niile n’aka ya.” **15** Mgbe Gidiōn nuru nro ahụ, na nkwa ya, q kporo isiala kelee Chineke. Q laghachiri na omuma ulo ikwu ndi Izrel si ha, “Bilieu oto! N’ihi na Onyenwe anyi enyefeela unu omuma ulo ikwu ndi Midia n’aka.” **16** O kewara ndi agha ya uzo ato, nyekwa onye obula n’ime ha opi ike, na ite aja nke iheoku di n’ime ya. **17** Q siri ha, “Unu na-ele m anya, meekwa ihe m na-eme. Mgbe anyi bjaruru nso na mpata ebe ulo ikwu ahụ di, meenu ihe obula unu huru m mere. **18** Mgbe obula mu na ndi so m n’azu furu opi ike anyi, unu niile ga-afukwa opi ike unu n’akūkū obula unu nọ, tie mkpu, si, ‘Anyi dnyere Onyenwe anyi, dnyekwara Gidiōn.’” **19** N’abalị ahụ, mgbe etiti abali ahụ gabigajiri, Gidiōn na nari ndi agha ya gbeere egbere ruo na mpata ebe ndi agha Midia mara ulo ikwu ha. N’oge a, ha ka gbanwere ndi agha na-eche nche. **20** Uzo ndi agha Gidiōn ato ahụ furu opi ike ha, tiwakwa ite aja ha. Ha ji owaoku ndi ahụ n’aka ekpe ha na opi ike ha gaje igbu n’aka nri ha, ha tiri mkpu si, “Mma agha Onyenwe anyi, na mma agha Gidiōn!” **21** Onye obula n’ime ha guzoro n’ebe o kwesiri ino gburugburu omuma ulo ikwu ahụ. Ndi Midia niile malitere igba oso, na-etikwa mkpu akwa mgbe ha na-agbalaga. **22** Mgbe ha furu nari opi ike ato ndi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ndi ikom niile nọ n’akūkū niile nke omuma ulo ikwu ahụ tugharja were mma agha gburita onwe ha. Ndi agha ahụ gbapuru oso gbara gaa Bet-Shita n’uzo Zerera, gbarukwaa nke oke ala Ebel-Mehola, nke di nso Tabat. **23** A kpoputara ndi Izrel si Naftali, na Asha na Manase niile ka ha puta chuso ndi Midia oso. **24** Gidiōn ziri ozi n’ala ugwu Ifrem si ha, “Putanu gbochie uzo niile ndi Midia si agbaf. Cheenu onu mmiri Jordan niile nche ruo na Bet-Bara.” Ya mere, a kpoputara ndi ikom niile nọ na Ifrem, bu ndi gbochiri mmiri Jordan ruo na Bet-Bara. **25** Ha jidekwara ochjagha ndi Midia abuo, ndi aha ha bu Oreb na Zeeb. Ha gburu Oreb n’elu nkume nke na-aza aha ya ruo taa. E gbukwara Zeeb n’ebe a na-azocha wajni. Ebe ahụ na-azakwa aha Zeeb ruo taa. Ha bipuru Oreb na Zeeb isi buru ha jekwuru Gidiōn n’akūkū osimiri Jordan.

8 Ndi Ifrem juru Gidiōn ajuju si ya, “Gini mere i ji meso anyi mmeso di otu a? Q bu gini mere i zighi ozi kpọ anyi mgbe i gara ibuso ndi Midia agha?” Ha tara ya uta nke ukwu. **2** Ma Gidiōn zaghachiri ha si, “Gini ka m ruputara e ji atunyere nke unu. Q bu na ntutukota ihe ubi Ifrem adighi mma karja owuwe ihe ubi nke Abieza? **3** Chineke nyefere unu Oreb na Zeeb, ndi ndu Midia, n’aka. Gini ka m ruputara a ga-eji tunyere nke unu?” Okwu a mere ka onuma ha n’ebe o nọ daju. **4** N’oge a, Gidiōn gabigara, gafee osimiri Jordan, ya na nari ndi agha ato so ya. Ike gwuru ha nke ukwu ma ha nogidere na-achusi ndi iro ha oso ike. **5** Q siri ndi ikom Sukot, “Nyetunu ndi agha m achicha n’ihi na ike gwuru ha. Ana m na-achuso Zeba na Zalmuna, ndi eze Midia oso.” **6** Ma ndisi Sukot siri, “Anyi ga-esi ana nye ndi agha gi achicha? Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gi?” **7** Mgbe ahụ, Gidiōn zaghachiri, “N’ihi nke a, mgbe Onyenwe anyi nyefere m Zeba na Zalmuna n’aka, aga m eji ogwu na uga na-epu n’ozara dokasia unu ahụ.” **8** O sitere n’ebe ahụ gaa Peniel rjokwaa ndi obodo ahụ

otu aririŋ ahu. Ma otu udi oŋisa ahu ndi Sukot nyere ka ndi Peniel nyekwara. **9** Ya mere, o gwara ndi ikom Peniel si, “Mgbe m nwere mmeri lota, aga m akwatu ulo elu a.” **10** N’oge a, Zeba na Zalmuna na puku ndi agha iri na ise foduru ha no na Kako. Ndi a bu naani ndi agha foduru n’ime usuu ndi agha ndi Midia niile. N’ihi na onuogugu ndi agha e gburu egbu di nari puku na iri puku abuo. **11** Gidiŋo rigoro site uzo ndi na-achi anyi ulo nke di n’owwa anyanwu obodo Noba na Jogbeha, bjakwasj ndi agha ahu na mberede n’ihi na ha no n’atughj egwu ihe obula ime ha. **12** Zeba na Zalmuna, eze abuo ndi Midia, gbpuru oso, ma Gidiŋo na ndi agha ya chugidere ha oso, jide ha. Ha gweriri ndi agha ha niile. **13** Emesia, Gidiŋo nwa Joash, sitere n’okporouzo Heres lota agha ahu. **14** N’ebe ahu ka Gidiŋo no jide otu nwokorobia onye Sukot. O juru ya ajuju, nwokorobia ahu deputakwaara ya aha ndiji obodo Sukot. Ha di iri asaa na asaa, ndi okenye obodo ahu. **15** Mgbe Gidiŋo biaruru obodo Sukot, o gwara ha okwu si, “Ngwa leenu Zeba na Zalmuna ndi unu kpariri m maka ha, kwuo si, ‘Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gi egbu a nke mere na anyi ga-enye ndi ikom gi ike gwuru achicha?’” **16** O jidere ndi okenye obodo ahu, were ogwu na uga taa ndi ikom Sukot ahuhu ime ka ha mara ihe. **17** O kwaturu ulo elu Peniel gbukwaa ndi ikom obodo ahu niile. **18** Mgbe ahu, o juru Zeba na Zalmuna, “Ndi ikom di ana ka unu gburu na Taboa?” Ha zara si ya, “Ha nwere udiadi ka gi onwe gi, onye obula nwere udiadi dika nwa eze.” **19** Gidiŋo zaghachiri si, “Ndi ahu bu umunne m ndi ikom, ndi nke nne m muru. Ugbu a, Onyenwe anyi n’onwe ya maara na a si na unu egbughi ha, agaraghj m egbu unu.” **20** O chighariri gwa Jeta, okpara ya, si ya, “Gbuo ha!” Ma Jeta amiputaghj mma, n’ihi na o bu naani nwokorobia. O turu egwu igbu ha. **21** Zeba na Zalmuna, gwara Gidiŋo okwu si, “Jiri aka gi gbuo anyi. ‘A hu dimkpa, a hu ike ya.’” N’ihi nke a, Gidiŋo were aka ya gbuo ha, chikoro kwa ihe olu niile ha nyakwasiri inyinya kamel ha n’olu. **22** Mgbe ahu, ndi Izrel gwara Gidiŋo si ya, “Bja ka i buru eze anyi! Gi na umu gi ndi ikom, na ezinaulo gi niile, ga-abu ndi ga-achi, n’ihi na i gbaputala anyi site n’aka usuu ndi agha Midia.” **23** Ma Gidiŋo gwara ha okwu si, “Mu onwe m na umu m agaghj abu eze unu, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke bu eze unu.” **24** O siri, “Enwere m otu aririŋ m ga-arjo unu. Onye obula n’ime unu nye m planti site n’oke unu nwetara site n’ihe nkwa n’agha.” (O bu omenaala ndi Ishmel niile iyi planti olaedo.) **25** Ha jiri obi uto kwenye, gbasaa akwa n’ala, tinyechara planti ha n’ime ya, “Onye obula n’ime ha mere nke a. **26** I di arjo nke planti olaedo ndi a bu otu puku na nari shekel asaa, na-agunyeghi ihe icho mma ndi ozo, na ihe otu, na uwe odo odo ndi eze Midia na-eyi, na ihe otu di n’olu inyinya kamel ha. **27** Gidiŋo jiri olaedo ahu niile kpuo efodo debe ya n’Ofra, n’obodo nke aka ya. Ma mgbe nadighi anya, umu Izrel niile malitere igbaso na ihe ihe ahu ofufe. N’uzo di otu a, o ghoro Gidiŋo na ezinaulo ya ihe ima n’onye. **28** Otu a ka Midia si ghoo ndi Izrel meriri emer. Midia eweliteghj isi ya ozo. N’ihi nke a, Izrel biri n’udo iri afo ano, n’ubochi niile Gidiŋo ndi ndu. **29** Jerub-Baal, nwa Joash laghachiri n’ulo nke aka ya, biri n’ebe ahu. **30** O mutakwara iri umu ndi ikom asaa, n’ihi na o luru otutu ndi inyam. **31** O nwekwara iko nwanji n’obodo Shekem, onye mutaara ya nwa nwoke aha ya bu Abimelek. **32** Mgbe ihe ndi a gasiri, Gidiŋo nwa Joash, nwuru, mgbe o kasiri nka nke ukwu. E liri

ya n’ili nna ya Joash n’obodo Ofra, n’ala Abieza. **33** O dighi anya ka Gidiŋo nwusiri, umu Izrel laghachiri azu bido ife chi Baal. Ha guzobere Baal-Berit ka o buru chi ha. **34** Ma umu Izrel echetaghj Onyenwe anyi Chineke ha, onye naputara ha site n’aka ndi iro ha niile gbara ha gburugburu. **35** Ha ekwesighikwa ntukwasj obi nye ezinaulo Jerub-Baal (ya bu Gidiŋo) dika ezi ihe niile o mere ha si di.

9 Otu ubochi, Abimelek nwa Jerub-Baal jekwuuru umunne na ndi ikom bi na Shekem, na ndi ikwu nne ya niile si ha, **2** “Jekwuuru ndi Shekem juo ha, ‘Kedu nke kara unu mma: o bu ka umu iri ndi ikom asaa Jerub-Baal muru chia unu, ka o bu ka otu onye chia unu?’ Chetakwanu na mu na unu bu otu anu ahu na obara.” **3** Mgbe umunne nne ya ndi ikom gwara ndi Shekem ihe Abimelek kwuru, ha kwekoritara iso ya n’ihi na ha kwuru si, “Nwanne anyi ka o bu.” **4** Ha sitere n’ulo arusi Baal-Berit nye ya iri shekel olaedo asaa. Abimelek ji ego ndi a goo ndi efulefu jogburu onwe ha, ndi na-akpoghi ndu ha ihe obula, ndi kwenyer ma gbasoro ya. **5** O gara n’ulo nna ya n’obodo Ofra. N’ebe ahu, o gburu iri ndi ikom asaa ahu bu umunna ya n’elu otu nkume. Kama Jotam, bu odudu nwa Jerub-Baal, zoro onwe ya gba. **6** Mgbe ahu, ndi Shekem na ndi Bet Milo kporo nzuko n’okpuru osisi ukwu di n’obodo ahu n’akuku ogidi e guzobere oto na Shekem. N’ebe ahu ka ha no mee Abimelek eze Izrel. **7** Mgbe Jotam nuru ya, o rigoro n’ugwu Gerizim guzo n’ebe ahu tikuo ndi Shekem niile mkpu si ha, “Geenu m nti ka Chineke nwe ike gee unu nti. **8** Otu mgbe, osisi niile puru ije iga tee otu onye mmanu ka o buru eze ga-achi ha. Ha siri osisi oliv, ‘Buru eze anyi.’ **9** “Ma osisi oliv juru ha ajuju si, ‘O kwesiri ka m hapu iweputa mmanu m a nke a na-esite na ya sopuru Chineke na umu mma, noo onodu ifegharj alaka m n’elu osisi ndi ozo?’” **10** “Ozokwa, ha riro osisi fiig ka o buru eze ha. **11** “Ma osisi fiig siri, ‘O buru na m ekwere na m ga-abu eze unu, o putara na m ga-akwasj imiputa mkpuru osisi nato uto, noo onodu ifegharj alaka m n’elu osisi ndi ozo?’” **12** “Ozokwa, ha riro osisi vainji ma o ga-ekwenye ibu eze ha. **13** “Ma osisi vainji ahu zara si ha, ‘O buru na m ekwere ibu eze unu, o putara na m ga-akwasj imiputa mkpuru osisi e ji eme mmanya nke na-enye Chineke na umu mma obi uto, noo onodu ifegharj alaka m n’elu osisi ndi ozo?’” **14** “N’ikepeazu, osisi niile jekwuuru ogwu ohja, ‘Bja ka i buru eze anyi.’” **15** “Ogwu ohja siri osisi niile, ‘O buru n’ezie na unu choro ite m mmanu ka m buru eze unu, bjanu zere ndu n’okpuru ndo m kpokwanu isiala nye m. O buru na unuaju ime nke a, ka oku si n’ogwu ohja puta rechapu sida niile di na Lebanon!’” **16** “Ugbu a, omume unu o ziri ezi ma sitekwa n’ezi obi na unu mere Abimelek eze? Mmeso unu mesoro Jerub-Baal na ezinaulo ya o ziri ezi? Unu omesoro ya dika o kwesiri ya? **17** Chetakwanu na nna m luru ogu maka unu, kporo ndu ya ihe efu, n’ihi inaputa unu site n’aka ndi Midia. **18** Ma taa, unu enupula isi megide nna m na ezinaulo ya, gbuo iri umu ndi ikom asaa ya n’elu otu nkume, meekwa Abimelek nwa ya nwoke nke onu nwanji ya mutara eze ga-achi ndi Shekem niile, n’ihi na o bu onye nke unu. **19** Nke a o gosiri na omume unu ziri ezi, sitekwa n’obi ocha n’ebe Jerub-Baal na ezinaulo ya no taa? O buru na unu mere otu a, ka Abimelek buru onye ga-ewetara unu onu ka unu bukwa ndi ga-ewetara ya onu. **20** Ma o buru na omume unu ezighi ezi, ka oku si

n'Abimelek p̄ta rep̄ja unu, nd̄i Shekem na Bet Milo, ka օk̄u sitekwa n'ebe unu b̄u nd̄i Shekem na Bet Milo, p̄ta rep̄ja Abimelek." 21 Emes̄ja, Jotam gbap̄ur̄u, gbaga B̄ja, biri n'ebe ah̄u n'ih̄i egwu Abimelek b̄u nwanna ya. 22 Mgbe օ gas̄ir̄i afօ atօ Abimelek bidoro j̄ch̄i Izrel, 23 Chineke kp̄aliri iro d̄i ukwu n'etiti Abimelek na nd̄i nwe obodo Shekem, nke b̄u na ha mere omume ihu ab̄u megide Abimelek. 24 Chineke mere nke a n'ih̄i na օ chօrօ օbօta օbօ օbara iri um̄u Jerub-Baal asaa ah̄u n'isi Abimelek, na nd̄i Shekem ah̄u b̄u nd̄i nyeere ya aka gbuo um̄unne ya. 25 N'օnօd̄u imegide ya, nd̄i Shekem doro nd̄i ikom ufօd̄u n'elu ugwu niile, nd̄i zoro n'ebe ah̄u na-ap̄unara nd̄i օb̄ula na-esite n'ebe ah̄u agafe ihe ha nwere. E mere ka Abimelek mata na ihe d̄i otu a na-eme. 26 N'օge ah̄u, Gaal, nwa Ebed, ch̄ikօtara um̄unne ya nd̄i ikom gaa biri na Shekem, nd̄i Shekem nwere nt̄ukwas̄i obi n'ebe օ nօ. 27 Mgbe ha pur̄u baa n'ubi, ch̄ikօta mkpur̄u vaj̄ni, zօchaa ha, ha mere mmemme n'ulօ chi ha. Mgbe ha nօ na-eri na-ah̄u, ha kօchara Abimelek. 28 Mgbe ah̄u, Gaal nwa Ebed s̄ir̄i, "Onye b̄u Abimelek? Ḡin̄i mere na anyi b̄u nd̄i Shekem ga-eji nօrօ n'օkpuru ya? օ b̄ugh̄i nwa Jerub-Baal? օ buk̄wagh̄i Zebul b̄u onye na-esote ya? օ b̄u ka anyi fee ezinaulօ Hamօ, nna Shekem ofufe. օ b̄u maka ḡin̄i ka anyi ga-eji fee Abimelek ofufe?" 29 A s̄ikwar̄i na nd̄i a nօ n'օkpuru օch̄ich̄i m, mgbe ah̄u, m ga-ewezuga Abimelek. Aga m as̄i ya, "Kpօp̄uta nd̄i agha gi niile." 30 Mgbe Zebul onye na-ach̄i obodo ah̄u n̄ur̄u ihe Gaal nwa Ebed kwuru, o were nnօ օke iwe. 31 օ zigara Abimelek nd̄i ozi na nzuzo ka ha s̄i ya, "Gaal nwa Ebed na nd̄i ikwu ya ab̄jala obodo Shekem. Ha akp̄aliela obi nd̄i obodo a niile ka ha megide gi. 32 Ugbu a, gi na nd̄i agha gi, b̄jan̄u n'abal̄i zoo onwe unu n'օh̄ia. 33 N't̄ut̄ut̄u, mgbe anw̄u wara, buson̄u obodo a agha. Mgbe Gaal na nd̄i ya p̄tara il̄uso gi agha, mee ha ihe d̄i gi mma." 34 Ya mere, Abimelek na nd̄i agha ya d̄i n'otu anօ, jiri abal̄i bilie jeruo Shekem zoo onwe ha na nso obodo ah̄u. 35 Gaal nwa Ebed pur̄u guzo n'օn̄u ama obodo ah̄u mgbe Abimelek na nd̄i ya sitere n'ebe ha zoro onwe ha p̄ta. 36 Mgbe Gaal h̄ur̄u agha, օ kpօrօ Zebul si ya, "Lee nd̄i mmad̄u s̄i n'elu ugwu nd̄i a na-ar̄idata." Zebul zara si ya, "օ b̄ugh̄i mmad̄u ka i na-ah̄u, kama օ b̄u onyinyo ugwu ka i na-akpօ mmad̄u." 37 Gaal kwukwara okwu s̄i, "Lee nd̄i mmad̄u si n'etiti ala ah̄u na-ar̄idata, nd̄i օzօ sikwa n'akuk̄u uzօ ebe osisi iju ase d̄i." 38 Mgbe ah̄u, Zebul s̄ir̄i ya, "Olee uru օ bara na i turu օn̄u, gi onye na-as̄i, 'Onye b̄u Abimelek na anyi ga-efe ya ofufe?' օ b̄u nd̄i a abugh̄i nd̄i ah̄u i kօchara? P̄kwuru ha gaa l̄uso ha օḡu." 39 Ya mere, Gaal duuru nd̄i nwe Shekem p̄uօ il̄uso Abimelek օḡu. 40 Ma Abimelek ch̄ur̄ur̄u ya օsօ ruo mbata օn̄u uzօ ama, օt̄ut̄u buk̄wa nd̄i egburu ka ha na-agba օsօ. 41 Abimelek nօḡidere n'Aruma n'օge ah̄u. Ma Zebul ch̄ur̄ur̄u Gaal na nd̄i ikwu ya site na Shekem. 42 N'ech̄i ya, nd̄i Shekem p̄tara baa n'օh̄ia. E mere ka Abimelek mara nke a. 43 N'ih̄i ya, Abimelek kere nd̄i agha ya uzօ atօ. Ha niile zokwara onwe ha n'օh̄ia. Mgbe օ h̄ur̄u ka nd̄i mmad̄u si n'ime obodo ah̄u na-ap̄uta, օ biliri buso ha agha. 44 Abimelek na usuu nd̄i agha so ya map̄tara, gbara օsօ were օnօd̄u n'օn̄u uzօ ama obodo ah̄u. Emes̄ja, uzօ ab̄uօ n'ime uzօ atօ nke nd̄i agha na-eso ya chere ihu n'օh̄ia gbuo nd̄i ah̄u niile nօ n'ebe ah̄u. 45 Ubօch̄i ah̄u niile, Abimelek busoro obodo ah̄u agha tutu ruo mgbe օ meriri ya, gbuo nd̄i niile bi n'ime ya. Emes̄ja, օ lara obodo ah̄u niile n'iyi, fesaa nnu n'ala ya niile. 46 Mgbe nd̄i nwe ala nօ n'ulօ elu Shekem n̄ur̄u ihe mere, ha

gbabanyere n'ebe e wusiri ike nke ulօ ar̄us̄i El Berit. 47 Mgbe Abimelek n̄ur̄u na ha ezukօtala n'ebe ah̄u, 48 ya na nd̄i agha ya rigoro ugwu Zalmon. O ji anȳiuke gbutoo ufօd̄u ngalaba osisi nke օ t̄ukwas̄ir̄i n'ubu ya. O nyere nd̄i agha ya iwu si, "Ngwa, meen̄u ihe unu h̄ur̄u na m mere." 49 Ya mere, nd̄i agha ya niile gbutoo alaka osisi buru ha soro Abimelek. Ha t̄ukօtara alaka osisi nd̄i a niile n'akuk̄u ebe ah̄u e wusiri ike m̄unye ha օk̄u ka օ regbuo nd̄i mmad̄u nօ n'ime ya. Ya mere, nd̄i mmad̄u niile nօ n'ulօ elu Shekem, nwoke na nwanȳi, nd̄i օn̄uօguḡu ha ruru otu puku nwur̄u. 50 օzօ, Abimelek gara obodo Tebez l̄uso ya agha, merie ya. 51 Ma e nwere n'ime obodo ah̄u, otu ulօ elu e wusiri ike, ebe nd̄i obodo ah̄u niile, nwoke na nwanȳi, gbabanyere. Ha kpօchidoro onwe ha uzօ, rigoro n'elu ulօ ah̄u. 52 Abimelek gara n'ulօ elu ah̄u ibuso ya agha. Ma mgbe օ na-ab̄jara օn̄u uzօ ama ulօ elu ah̄u isunye ya օk̄u, 53 otu nwanȳi t̄udara nkume igwe nri n'isi ya, nke tiwara okpokoro isi ya. 54 Ngwangwa, Abimelek kpօrօ onye na-ebu ihe agha ya s̄i ya, "Sep̄uta mma agha gi jiri ya gbuo m, ka nd̄i mmad̄u ghara i s̄i banyere m, 'օ b̄u nwanȳi gburu ya.'" Ya mere nwokorobia ah̄u were mma agha ya d̄ugbuo ya, օ nwukwara. 55 Mgbe nd̄i Izrel h̄ur̄u na Abimelek anw̄uօla, ha niile lara n'ulօ ha. 56 Otu a ka Chineke si kwughachi Abimelek ihe օjօ օ mere megide nna ya site n'igbu iri um̄unna ya asaa. 57 Chineke mekwara ka nd̄i Shekem nata ugwօ օr̄u ihe օjօ ha. օb̄ub̄u օn̄u Jotam nwa Jerub-Baal mezukwara n'isi ha.

10 Mgbe Abimelek nw̄sir̄i, Tola nwa Pua, nwa nwa Dodo, biliri j̄zօp̄uta Izrel. O si n'ebo Isaka p̄ta. օ buk̄wa n'obodo Shamia ka o bi, n'ime obodo e wukwas̄ir̄i n'elu ugwu Ifrem. 2 օ kpere Izrel ikpe iri afօ ab̄uօ na atօ. Mgbe օ nwur̄u, e liri ya na Shamia. 3 Onye ikpe օzօ nօchiri ya b̄u Jaja, onye si Gilead p̄ta. օ kpere Izrel ikpe iri afօ ab̄uօ na ab̄uօ. 4 օ nwere um̄u nd̄i ikom iri atօ, nd̄i na-agba j̄nyinya ibu iri atօ. Ha nwekwara obodo iri atօ nke aka ha na Gilead, nke a na-akp̄kwa Havօt̄ Jaja ruo taa. 5 Ma mgbe Jaja nwur̄u, e liri ya na Kamon. 6 օzօkwa, um̄u Izrel mere ihe jօrօ n̄jօ n'ihu Onyenwe anyi, ha fere chi Baal na Ashtօret, chi nd̄i Aram, chi nd̄i Sajdon, nke nd̄i Moab, nke nd̄i Amօn, na chi nd̄i Filistia ofufe. Nd̄i Izrel hap̄ur̄u Onyenwe anyi, ha efekwagh̄i ya ofufe. 7 Nke a mere ka Onyenwe anyi wee iwe megide ha. օ nyefere ha n'aka nd̄i Filistia na nd̄i Amօn, 8 nd̄i mekpara ha ah̄u, chie ha օn̄u n'ala. Afօ iri na asatօ ka nd̄i Filistia megburu nd̄i Izrel bi n'akuk̄u օw̄uwa anyanw̄u osimiri Jօdan, n'ime ala nd̄i Amօrait, ya b̄u na Gilead. 9 Nd̄i Amօn gafekwara osimiri Jօdan ibuso nd̄i Juda, nd̄i Benjamin na nd̄i Ifrem agha. Ihe nd̄i a mere ka օnօd̄u um̄u Izrel d̄i nnօj n̄jօ nke ukwu. 10 N'ikpeazu, um̄u Izrel tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, riօ օ ya ka օ gbap̄uta ha. Ha kwup̄tara s̄i, "Anyi emehiela megide gi, anyi ahap̄ula gi Chineke anyi, fee ar̄us̄i Baal ofufe." 11 Ma Onyenwe anyi s̄ir̄i nd̄i Izrel, "Mgbe nd̄i Ij̄ipt, nd̄i Amօrait, nd̄i Amօn, nd̄i Filistia, 12 nd̄i Sajdon, nd̄i Amalek na nd̄i Maon kpagburu unu; unu tikuru m mkpu akwa inyeru unu aka, օ b̄u na m anaputagh̄i unu site n'aka ha?" 13 Ma unu nօḡidere na-agbak̄uta m az̄u oge niile, na-efe chi nd̄i օzօ ofufe. Ya mere, gawaran̄u onwe unu, agagh̄i m anaputakwa unu օzօ. 14 Kpօkuon̄u chi nd̄i ah̄u b̄u nd̄i unu hop̄tara onwe unu, ka ha zօp̄uta unu mgbe օb̄ula nsogbu dakwas̄ir̄i unu!" 15 Ma nd̄i Izrel s̄ir̄i Onyenwe anyi, "Anyi emehiela. Mee anyi ihe օb̄ula

i chere di gi mma, ma biko, zoputa anyi taa.” 16 Ha sitere n’etiti ha wezuga chi ala ozo niile di iche iche, fee Onyenwe anyi ofufe. O nweghikwa ike nagide onodu ojodu ndi Izrel gaa n’ihu. 17 Mgbe a kpokotara ndi Amon maka ibu agha, ha mara ulo ikwu ha na Gilead, ndi Izrel zukotakwara maa ulo ikwu nke ha na Mizpa. 18 Ndi ndu obodo Gilead gwaritara onwa ha si, “Onye obula ga-amalite agha megide ndi Amon ga-abu onyeisi ndi niile bi na Gilead.”

11 Otu o di, Jefta, onye Gilead, bu dimkpa n’agha. Nna ya bu Gilead; nne ya bu akwuna. 2 Nwunye Gilead mutara ya otutu umu ndi ikom ozo. Mgbe ha tolitere, ha chupuru Jefta site n’obodo ahụ, si ya, “I gaghi eketa ihe obula n’ezi nna anyi, n’ihi na nwa nwanji ozo ka i bu.” 3 N’ihi nke a, Jefta gbapuru site n’ulo nna ya, gaa biri n’obodo Tob. Mgbe na-adighi anya, otutu ndi isi na-anu oku bjara nonyere ya ma sorokwa ya. 4 O ruo mgbe otutu ode gasiri, ndi Amon busoro umu Izrel agha. 5 Ndi okenye Gilead jere ikpopta Jefta site n’ala Tob. 6 Ha siri ya, “Bja buru onyeisi agha anyi ka anyi wee ike ibuso ndi Amon agha.” 7 Jefta siri ha, “Unu akpoghi m asi, ma chupukwa m site n’ulo nna m? Gini mere unu ji na-achọ m ugbu a unu no n’oke nsogbu?” 8 Ndi okenye Gilead siri ya, “na-agbanyeghi nke a, anyi abighachikwutela gi ugbu a, bja ka anyi na gi luso ndi Amon agha. I ga-abukwa onyeisi anyi niile bi na Gilead.” 9 Jefta zara, “A sikwari na m esoro unu gaa luso ndi Amon agha, o buru na Onyenwe anyi enyefee ha n’aka m, m ga-abu onyeisi unu n’ezie?” 10 Ndi okenye Gilead zara, “Onyenwe anyi bu onye akaebe, na anyi aghaghi ime dikwa i kwuru.” 11 Ya mere, Jefta sooro ndi okenye Gilead, ha mekwaru ya onyeisi ha na ochiagha ha. O kwughachikwara okwu ya niile n’ihu Onyenwe anyi n’obodo Mizpa. 12 Mgbe ahụ, Jefta zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon juo ya ajuju si, “Gini bu ihe i nwere megide anyi i ji ebuso ala anyi agha?” 13 Eze ndi Amon zaghachiri ndi ozi Jefta, “Mgbe umu Izrel si n’ala Ijpti puta, ha ji aka ike napu anyi ala anyi, site n’osimiri Anon ruo na Jabok, rukwaa n’osimiri Jodan. Ugbu a nyeghachinu anyi ala ahụ niile n’udo.” 14 Jefta zigachiri ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon, 15 na-asi, “Ihe ndi a ka Jefta siri: Izrel esiteghi n’aka ike napu Moab maobu Amon ala ha. 16 Kama, mgbe ha si Ijpti rigoputa, Izrel sitere n’ozara bjaruo Osimiri Uhie, sikwa n’ebe ahụ ruo Kadesh. 17 Mgbe ahụ, Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze Edom si ya, ‘Kwere ka anyi si n’ala gi gafere,’ ma eze Edom juru aju. Ha zipukwara ozi nye eze Moab, ma o kwenyeghi. N’ihi ya, Izrel nogidere na Kadesh. 18 “Ozo, ha sitere n’ozara gaa gburugburu Edom na Moab, site n’akuku opuwa anyanwu ala Moab, maa ulo ikwu ha n’ofe Anon. Ha abaghi n’oke ala Moab, n’ihi na Anon bu oke ala ya. 19 “Mgbe ahụ, umu Izrel zigara ndi ozi ka ha jekwuru Saihon eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon, si ya, ‘Biko, ka anyi site n’ala gi gafee ruo n’ala nke anyi.’ 20 Ma eze Saihon atukwasighi Izrel obi site n’oke ala ya gabiga. N’ihi nke a, o chikotara usuu ndi agha ya, ma ulo ikwu na Jahaz, buso umu Izrel agha. 21 “Mgbe ahụ, Onyenwe anyi, Chineke Izrel nyere Saihon na ndi agha ya niile n’aka Izrel. Ha merikwara ha. Izrel nwetara ala niile nke ndi Amorait, bu ndi bi n’ala ahụ. 22 Ha nwetara ala niile ahụ, site n’Anon ruo Jabok, sitekwa n’ozara ruo Jodan. 23 “Ma ugbu a, Onyenwe anyi, Chineke Izrel achupula ndi Amorait n’ihu ndi ya bu Izrel. Olee ikike i nwere iwere ala

ahụ? 24 O bughị ihe chi gi, Kemosh, nyere gi ka i ga-enweta? Otu aka ahụ kwa, ihe obula Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi ka anyi ga-enweta. 25 I di mma karja Balak nwa Zipoa, eze Moab? O nwere mgbe o choro Izrel okwu, maobu luso ha agha? 26 O bu narị afo ato kemgbe umu Izrel malitere ibi na Heshbon na Aroea, na n’ime obodo ndi ozo gbara ha gburugburu ruo n’iyi Anon. O bukwa gini mere na inaputaghi ala ndi a n’oge ndi ahụ? 27 Emegeghe m gi, kama o bu gi na-emejo m, site n’ibuso m agha. Ka Onyenwe anyi, onye na-ekpe ikpe ziri ezi kpebie ikpe a taa n’etiti ndi Izrel na ndi Amon.” 28 Ma eze Amon egeghe nti n’ozi Jefta ziri ka e zie ya. 29 N’oge ahụ, mmuo Onyenwe anyi dakwasiri Jefta. Site n’ike mmuo ahụ, o duuru ndi agha Izrel gafee obodo Gilead na Manase, gafeekwa Mizpa, nke di n’ime Gilead, gaa luso ndi Amon agha. 30 Jefta kwere Onyenwe anyi nkwa si ya, “O buru na i ga-enyefe ndi Amon n’aka m, 31 ihe obula sitere n’onu uzo ulo m puta izute m mgbe m loghachiri n’onodu mmeri megide ndi Amon, ga-abu nke Onyenwe anyi. Aga m eji ya choo aja nsure oku.” 32 Jefta duuru ndi agha ya gaa ibuso Amon agha. Onyenwe anyi nyekwara ya mmeri di ukwuu. 33 O bibiri iri obodo abuo site n’Aroea ruo nso nso Minit, ruokwa Ebel-Keramim. Otu a ka Izrel si merie ndi Amon. 34 Mgbe Jefta loghachiri n’ulo ya na Mizpa, ma lee ada ya nwanji onye ji iti egwu na ite egwu puta izute ya. O bu naani ya ka nna ya mutara. Ewezuga ya, nna ya amutaghi nwa nwoke maobu nwa nwanji ozo. 35 Mgbe Jefta huru ya, o dowara uwe ya, tie mkpu si, “Ewoo, nwa m nwanji! I wetarala obi m ihe mgbu, n’ihi na ekwela m Onyenwe anyi nkwa, nke m na-aghaghi imezu.” 36 O zara, “Nna m, lee, i ghaghi imezu ihe i kwere Onyenwe anyi na nkwa. Jiri m mee ihe i kwere Onyenwe anyi na nkwa, n’ihi na o nyela gi mmeri di ukwuu n’ebe ndi Amon, ndi iro gi no. 37 Ma o di otu ihe m choro irjo gi, biko kwere ka m soro umu agboghọ ibe m gaa wagharia n’ugwu ndi a, ka mu na ha kwaa akwa onwa abuo, n’ihi na agaghi m alu di.” 38 Nna ya zara si ya, “E, nwa m, i nwere ike iga.” O puru gaa, jehgharia, kwaakwa akwa, ya na umu agboghọ ndi enyi ya, ruo mgbe onwa abuo ahụ zuru. 39 Mgbe onwa abuo gasiri, o laghachikwutere nna ya, onye ji ya mezu nkwa ahụ o kwere. O bu nwaagboghọ na-amatabeghi nwoke. Malite n’oge ahụ ka o ghorọ omenaala ndi Izrel, 40 na umu agboghọ na-apu kwa afo, gaa, noo abali anọ n’ihi icheta ada Jefta, onye Gilead.

12 Mgbe ahụ, ndi Ifrem kpokotara ndi agha ha na Zafon zigara Jefta ozi si ya, “Gini mere i kpoghi anyi ka anyi bja nyere gi aka iluso ndi Amon agha? Anyi na-abia iwere oku irechapu gi na ezinaulo gi.” 2 Jefta zaghachiri ha si, “Akporo m unu mgbe mu na ndi m na ndi Amon na-ese okwu di ukwu ma unu juru ibia. Unu azoputaghi m site n’aka ha. 3 Mgbe m huru na unu achoghi inyere anyi aka, e tinyere m ndu m n’aka m, gabiga n’ofe nke ozo ibuso ndi Amon agha. Ma Onyenwe anyi nyeere m aka imeri ha. Ugbu a, n’ihi gini ka unu ji bja iluso m ogu taa?” 4 Jefta kpokotara ndi ikom Gilead puo buso ndi Ifrem agha. Ndi Gilead tidara ha n’ala n’ihi na ndi Ifrem siri, “Ndi gbapuru agbapu site n’Ifrem na Manase ka unu bu.” 5 O nochiri akuku Jodan di ndi agha Ifrem n’azu, ebe ndi agha Ifrem nwere ike isi gbapu. Mgbe obula onye agha Ifrem obula gbapuru oso choo igafe osimiri ahụ, ndi agha Gilead ga-ejide ya juo ya si, “I bu onye Ifrem?” O buru na onye ahụ ekwuo na ya abughi onye Ifrem, 6 ha siri, “O di

mma, kpoo, ‘Shibolet.’” O buru na onye ahu akpo, “Sibolet,” n’ihi na o kpootaghi mkpuru okwu ahu nke oma, ha nakpuru ya gbuo ya na ngabiga mmiri Jordan. O bu onuogugu iri puku ano, na puku abuo ndi Ifrem ka e gburu mgbe ahu. 7 Jefta duuru ndi Izrel afo isii. Mgbe o nwuru, e liri ya n’otu obodo Gilead. 8 Onye ikpe ozo Izrel nwere bu Ibazan onye bi na Betlehem. 9 O nwere iri umu ndi ikom ato na iri umu ndi inyam ato. O kenyere ndi ikom ikwu ozo umu ya ndi inyam. Otu a kwa, o sikwa n’ikwu ozo lutara umu ya ndi ikom iri ndi inyam ato. O kpere Izrel ikpe afo asaa. 10 Ibazan nwuru, e lie ya na Betlehem. 11 Onye ozo kpere Izrel ikpe bu Elon, onye Zebulon. O kpere Izrel ikpe afo iri. 12 Emesja, Elon nwuru, e lie ya n’Aijalon, n’ime ala Zebulon. 13 Onye ozo kpere Izrel ikpe bu Abdon nwa Hilel, onye Piraton. 14 O nwere iri umu ndi ikom ano na iri umu umu ato ndi na-agba iri inyinya ibu asaa. O kpere umu Izrel ikpe afo asato. 15 Mgbe ahu, Abdon nwa Hilel nwuru, e lie ya na Piraton ala di n’Ifrem, n’obodo ugwu ndi Amalek.

13 Ndi Izrel mehiekwara ozo n’ihu onyenwe anyi. N’ihi nke a, Onyenwe anyi kwenyere ka ndi Filistia merie ha. Ndi Izrel noro n’okpuru ochichi ha iri afo ano. 2 N’oge ahu, o nwere otu nwoke onye Zora aha ya bu Manoa. Nwoke a si n’agburu Dan, nwunye ya bu nwanyi aga nke mere na o mutaghi nwa. 3 Otu ubochi, mmuo ozi Onyenwe anyi gosiri nwanyi a onwe ya, gwa ya okwu si, “O bu ezie na i bu nwanyi aga nke mere na i mutaghi nwa ma na mgbe na-adighi anya, i ga-aturu ime muta nwa. 4 Ma site ugbu a, gaa n’ihu, anukwala ihe onibun obula na-aba n’anya. Erikwala ihe obula ruru aru. 5 I ga-aturu ime, mukwaa nwa nwoke, onye aguba agaghi aba n’isi ya, n’ihi na o ga-abu onye e kewapuru nye Chineke site n’ime akpanwa. O ga-ebute uzọ n’igbaputa Izrel site n’aka ndi Filistia.” 6 Nwanyi ahu gbara oso gbalaa gaa gwa di ya si ya, “Otu onye nke Chineke egosila m onwe ya. O dokwara m anya na o bu mmuo ozi Chineke, n’ihi na o di oke ebube n’ile anya. Ma ajughu m ya ebe o siri aja, o gwakwaghi m aha ya. 7 Kama o siru m, ‘I ga-adi ime, muta nwa nwoke. Ma ugbu a, i gaghi ahu mmanya vaini maobu ihe obula na-aba n’anya, maobu rie ihe obula ruru aru, n’ihi na nwantakiri ahu ga-abu onye e doro nso nye Chineke, site n’ime akpanwa ruo n’onwu ya.” 8 Mgbe ahu, Manoa kpere ekpere rijo Onyenwe anyi aririo si, “Biko, Onyenwe anyi, ka onye nke Chineke ahu i ziteere anyi bighachikwa ozo, kuziere anyi otu anyi ga-esi zulite nwa nwoke a ga-amuta.” 9 Chineke zara ekpere ya. Mmuo ozi ahu bjakwutekwara nwunye Manoa mgbe o no n’ubi; maobu naani ya no, di ya anoghi ya. 10 Ya mere, nwanyi ahu gbara oso gaa gwa di ya si, “Lee, nwoke ahu bjakwutere m ubochi a, abjala ozo!” 11 Manoa biliri, soro nwunye ya. Mgbe o bjarutere ebe nwoke ahu no, o juru ya ajuju si, “O bu gi bu nwoke ahu gwara nwunye m okwu n’oge gara aga?” O zara si ya, “E, o bu m.” 12 Manoa gwara ya okwu si, “Mgbe okwu gi mezuru, ginji bu iwu banyere ndu na oru nwa nwoke a?” 13 Mmuo ozi Onyenwe anyi zagbachiri, “Nwunye gi aghaghi imezu ihe niile m nke m gwara ya. 14 Ka o ghara iri ihe obula si n’osisi vaini, maobu nuu mmanya obula maobu ihe obula na-aba n’anya, maobu rie ihe ruru aru obula.” 15 Manoa rioro Mmuo ozi Onyenwe anyi si ya, “O ga-amasu anyi ma i nodu chere ka anyi kwadoro gi nwa ewu.” 16 Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi zara ya, “A sikwari na i mee ka m noro, agaghi

m eri nri gi obula. Ma o buru na i kwadoo aja nsure oku, were ya choro Onyenwe anyi aja.” Ma Manoa aghotaghi na onye ahu bu Mmuo ozi Onyenwe anyi. 17 Mgbe ahu, Manoa juru Mmuo ozi Onyenwe anyi ahu, si, “Biko, ginji bu aha gi, ka anyi nye gi nsopuru diiri gi mgbe okwu gi mezuru?” 18 O zara, “N’ihi ginji kwa ka i na-aju banyere aha m? O bu ihe kariri nghota.” 19 Mgbe ahu, Manoa weere nwa ewu, ya na ufodu mkpuru oka, jiri ha choro Onyenwe anyi aja n’elu nkume. Mgbe ahu kwa, Onyenwe anyi mere ihe di ebube nke ukwu mgbe Manoa na nwunye ya guzo na-ele anya: 20 Mgbe ire oku ahu sitere n’ebe ichu aja ahu na-arigo na-aga elu, Mmuo ozi Onyenwe anyi wuliri elu soro ire oku ahu rigoro gawa n’eluigwe! Mgbe Manoa na nwunye ya huru ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n’ala. 21 Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi na-egosighi onwe ya ozo nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghotara na o bu Mmuo ozi Onyenwe anyi ka ha huru. 22 Manoa gwara nwunye ya si, “Anyi aburu ndi nwuru anwu, n’ihi na anyi ahula Chineke!” 23 Ma nwunye ya zara si ya, “O buru na Onyenwe anyi choro igbu anyi, o garaghi anara aja nsure oku, na aja mkpuru oka anyi churu nye ya. Ozokwa, o garaghi egosi anyi ihe ndi a niile maobu gwa anyi ihe ndi a.” 24 Emesja, nwanyi ahu muru nwa nwoke, onye ha guru Samsin. Onyenwe anyi gozikwara nwantakiri ahu mgbe o natolite. 25 Mmuo Onyenwe anyi bidokwara na-agba ya ume n’oge niile, mgbe o no Mahane Dan, nke di n’etiti Zora na Eshtaal.

14 Samsin gbadara n’obodo Timna ebe o huru otu nwaagboghoo onye Filistia. 2 Mgbe o lotara n’ulo, o gwara nne na nna ya, “Ahuru m otu nwanyi n’ime Timna sitere n’umu ndi inyam Filistia; ugbu a, lutara m ya na nwunye.” 3 Nne na nna ya zara ya, “O bu na o dighi nwanyi di n’etiti ndi inyam umunne gi, maobu n’etiti ndi anyi niile? Ginji mere o ji buru n’etiti ndi Filistia a na-ebighi ugwu ka i si lutara onwe gi nwunye?” Ma Samsin siru nna ya, “Gaa lutara m ya. N’ihi na o ziri ez n’anya m.” 4 (Nne na nna ya aghotaghi na aka Onyenwe anyi di n’olulu nwunye a Samsin choro ilu. N’ihi na Onyenwe anyi na-achio uzọ o ga-esi megide ndi Filistia, ndi na-achi umu Izrel n’oge ahu.) 5 Samsin na nne na nna ya gwara obodo Timna maka olulu nwanyi a. Mgbe ha na-erute ubi vaini di obodo Timna nso, otu nwa odum sitere n’ohia maputa, gboro uja na-abjakwute Samsin. 6 N’otu oge ahu, Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri Samsin n’ike. O jekwuuru odum ahu, were aka ya abuo dowaa ya onu, dika a ga-asu na o bu nwa ewu. Ma Samsin agwaghi nne na nna ya ihe mere. 7 Ma mgbe ha bjaruru Timna, Samsin na nwaagboghoo ahu kparitara uka. Ihe banyere nwaagboghoo ahu di Samsin ezi mma. 8 O laghachiri mgbe ubochi ole na ole gasiri ka o kpoo ya. Ma mgbe o tughariri ka o hu ozu odum ahu, o huru na igwe ahu bizi n’ime ozu odum ahu, na-emepukwaa mmanu ahu. 9 O kootara mmanu ahu anyi tinye n’aka ya, malite iracha ka o na-aga n’uzo. Mgbe o bjakwutere nne na nna ya, o nyebinyere ha ufodu, ha onwe ha rachakwara ya. Ma o gwaghi ha na o wetara ya site n’ozu odum. 10 Nna ya gara ihu nwanyi ahu ma Samsin kpoootara umu okorobia obodo ahu meere ha oriri dika omenaala ha si di. 11 Mgbe Samsin rutere, a kponyere ya ndi bjara mmemme onuogugu ha di iri ato. 12 Mgbe ahu, Samsin gwara ha okwu si ha, “O nwere ajuju, gwa m, gwa m, gwa m, m choro ka

unu kōwaa m. Ɔ buru na unu enwee ike kōwaa ya, site taa ruo n'ubochi asaa nke mmemme a, aga m enye unu iri uwe mwūda atō, nyekwa unu iri uwe mwūda atō ozo akpara akpa. **13** Ɔ burukwanu na unu enweghi ike kōwaa ya, unu ga-enye m iri uwe mwūda atō, na iri uwe mwūda atō akpara akpa." Ha niile kwenyere si, "Ɔ di mma. Kwuo ka anyi nu." **14** Ɔ gwara ha si, "Ihe oriri si n'ime onye na-eri eri na-aputa, ozokwa, ihe di uto si n'ime onye di ike puta." Mgbe ubochi atō gasiri, ha enwebeghi kwa ike kōwaa ya. **15** Ma n'ubochi nke anō, ha jekwuuru nwunye Samsin gwa ya okwu si, "Choo uto rafuta di gi onu, ka o gwa gi ihe okwu a putara. Ma o bughy ya, anyi ga-akpo gi na ezinaulo nna gi oku. Ɔ bu inapụ anyi ihe anyi nwere ka unu ji kpo anyi oku bja n'ebe?" **16** Mgbe ahụ nwunye Samsin buuru onwe ya tūo n'elu ahụ ya, n'ebe akwa, si, "I kporo m asi! N'ezie, i hughy m n'anya. I tūuru ndi m ilu, ma i gwaghi m osisa ya." Ɔ siri ya, "Lee, agwaghi m nne na nna m, o bukwa gi ka m ga akowara ya?" **17** Ma nwanyi ahụ kwagidere akwa abali asaa ha no na mmemme ahụ. N'ikpeazu, n'ubochi nke asaa, Samsin kōwaa ya okwu ahụ n'ih na o nogidere na-enye ya nsogbu. Nwanyi ahụ gwara kōwaa umu okorobia obodo ihe okwu ahụ putara. **18** Ma tupu anwu ada n'ubochi nke asaa ahụ, ndi ikom obodo ahụ siri ya, "Olee ihe di uto karja mmanu ahū? Gini dikwa ike karja odum?" Ma Samsin zara si ha, "A si na unu enyeghi nwa ehi m nsogbu, unu agaraghi enwe ike kōwaa ya." **19** Otu mgbe ahụ kwa, Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri ya. Ɔ sitere n'ebe ahụ puo, gaa n'obodo Ashkelon. N'ebe ahụ ka o no tigbuo iri mmadu atō, napu ha uwe ha niile, chiru ha chinye ndi ahū kōwaa ya ilu ahū. Ma site n'oke iwe, o laghachiri n'ulo nna ya. **20** E duuru nwunye Samsin dunye enyi Samsin ka ha abuo buru di na nwunye.

15 Mgbe oge nta gasiri, n'oge owuwe ihe ubi, mgbe a nagho oka, Samsin weere nwa ewu nta, gaa ileta nwunye ya. Ɔ gwara nna nwunye ya si, "Ana m aga n'onuulo nwunye m." Ma nna nwunye ya ekweghi ka o banye. **2** Nna ya siri, "O doro m anya na i kporo nwa m nwanyi asi, o bu n'ih nke a ka m jiri kenye ya enyi gi nwoke ka o buru nwunye ya. Nwanne ya nwanyi nke nta, o maghi mma karja ya? Kporo ya ka o nochie anya ya." **3** Samsin siri ha, "N'oge a, o ziri m ezi i bokwara obo n'ebe ndi Filistia no." Aghaghi m imesi ha ike. **4** Ya mere, Samsin puru gaa jide narị nkita oha atō, wetakwa owa ufodu. Ɔ kekotara odudu ha abuo abuo. Ɔ kwenyere owa n'agbata otu nkita oha na ibe ya. **5** Emesia, o munyere oku n'owa ahū niile. Ɔ mekwara ka nkita oha ndi ahū dokpuru owa a munyere oku baa n'ubi oka ndi Filistia, si otu a rechapu oka niile guzoro eguzo n'ubi, na ubi vaji niile, ha na osisi oliv niile oku. **6** Mgbe ndi Filistia choptuta ihe mere, ha juru si, "Onye mere ihe di otu a?" A gwara ha, "Ɔ bu Samsin ogo onye Timna, n'ih na a kponyere enyi ya nwunye ya." N'ih nke a, ndi Filistia niile zukotara kpoputa nwaagboghō ahū na nna ya kpo ha oku. **7** Ma Samsin gwara ha okwu si, "Ebe o bu na unu mere ihe di otu a, agaghi akwasi tutu m boro obo ihe ojuo unu mere." **8** Ya mere, o pukwuru ha ozo, site n'oke iwe, gbuo otutu mmadu n'ime ha. Mgbe nke a gasiri, o gara biri n'ime otu ogba nkume nke Etam. **9** Ndi Filistia gara maa ulo ikwu ha n'ala Juda, gbasaa n'ala ahū ruo obodo Lehi. **10** Ndi Juda juru ajuju si ha, "Ɔ bu gini mere unu ji bja n'ebe a ibuso anyi agha?" Ha zara si, "Anyi na-acho

ijide Samsin, ka anyi megwara ya ihe ojuo o mere anyi." **11** N'ih nke a, ndi Juda zipuru puku ndi agha ka ha gaa jide Samsin n'ogba nkume ahū nke Etam. Ndi a bja ruo Samsin ajuju si ya, "Gini bu ihe a i mere anyi? Ɔ bu na i maghi na ndi Filistia na-achū obodo anyi?" Samsin zara si ha, "Ihe m mere bu imegwata ha ihe ha mere m." **12** Ha siri ya, "Anyi abjala ka anyi kee gi agbu, dokpuru gi, nye n'aka ndi Filistia." Samsin siri ha, "Nuronu m iyi na unu agaghi eji aka unu gbuo m." **13** Ha zara si ya, "Anyi agaghi egbu gi kama anyi ga-ee gi agbu." Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya jekwuru ndi Filistia. **14** Mgbe o na-abiaru Lehi, ndi Filistia tiiri mkpu, bja izute ya. Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri Samsin n'ebe o di ukwu. Nke a mere ka eriri ahū e kere ya n'aka diri ka eriri ogho flakisi erere oku, sitekwa n'aka ya dapusa. **15** Mgbe ahū Samsin lere anya gburugburu, hū okpukpu agba inyinya ibu nke togboro n'ala n'ebe ahū. Ɔ tutulitere ya, were ya tigbuo puku ndi agha Filistia. **16** Mgbe ahū, Samsin kwuru si, "E ji m agba inyinya ibu mee ka ha di ka inyinya ibu. E ji m agba inyinya ibu tigbuo puku ndi ikom." **17** Mgbe o kwachara ihe ndi a, o tufuru okpukpu agba inyinya ibu ahū; a kpokwara ebe ahū Ramat Lehi. **18** N'oge a, akpiri kporo Samsin nku nke ukwu, n'ih ya, o kpokuru Onyenwe anyi n'ekpere si, "Lee, i nyela ohu gi mmeri a di ukwu! Ma ugbu a, i ga-ekwe ka m nwuo n'ih akpiri ikpo nku, si otu a daba n'aka ndi a na-ebighi ugwu?" **19** Chineke gbawara olulu ahū nke di n'ime Lehi, mee ka mmiri si na ya nuputa. Mgbe Samsin nuru mmiri ahū, ike ya loghachiri, mmuo ya bjaagboghō. Ya mere, a kporo isi iyi ahū En-Hakkore. Mmiri ala ahū ka dikwa na Lehi n'ebe ahū ruo taa. **20** Ya mere, Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afo abuo n'oge ndi Filistia.

16 Otu ubochi, Samsin gara n'otu obodo ndi Filistia a-nakpo Gaza, soro otu nwanyi akwuna bi n'ebe ahū hie ura abali. **2** A gwara ndi Gaza si, "Samsin no n'obodo a." N'ih ya, ha gbara ebe ahū gburugburu ma nodu na-eche n'onu uzo ama obodo ahū abali niile. Ɔ dighi ihe ha mere n'abali ahū n'ih na ha zubere si, "Mgbe chi boro, anyi ga-egbu ya." **3** Ma Samsin dinara n'ulo nwanyi akwuna ahū ruo n'etiti abali ahū. Mgbe o putara, o gara ruo n'onu uzo obodo ahū, foro ibo onu uzo obodo ahū, ya na ibo ya abuo, bukwasi ya n'ubu ya, buru ha gaa n'elu ugwu chere obodo Hebron ihu. **4** Ɔ dighi anya, Samsin huru otu nwaagboghō, onye o huru n'anya. Aha nwaagboghō a bu Delaila, onye si n'obodo di na Ndagwurugwu Sorek. **5** Ndi eze ndi Filistia, biakwutere Delaila ruo ya si, "Gbalja lee ma i ga-enwe ike choputa ebe ike Samsin si abja, ka anyi nwee ike imata uzo anyi ga-esi jide ya, kee ya agbu. Ɔ buru na i meere anyi nke a, anyi na-ekwe nkwa na onye obula n'ime anyi ga-enye gi puku shekel na narị shekel olocha." **6** N'ih nke a, Delaila gwara Samsin okwu si ya, "Gwa m ebe ike gi si abja. Gwakwa m otu mmadu puru isi kee gi agbu, merie gi." **7** Mgbe ahū, Samsin zara si ya, "Ɔ buru na mmadu e jiri akwara eriri asaa di ohuru, ndi a na-amikpoghi amikpo kee m, m ga-abukwa onye na-adighi ike dika mmadu obula ozo." **8** Ngwangwa, ndisi ndi Filistia wetara ya eriri asaa di ohuru ndi a na-amibeghi n'anwu, o weere ha kee Samsin. **9** Ma o mere ka ufodu ndi ikom Filistia zoo onwe ha n'otu akuku ulo ya. Ɔ tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi!" Otu mgbe ahū kwa, Samsin biliri dobisie eriri ahū dika o bu eriri e ji ogho mee nke bja ruo oku

nso. Ya mere, a chọputaghị ebe ike Samsin si abja. **10** Emesija, Delajla gwara Samsin si ya, “Lee, i kwaala m emo, ghaara m ugha. Biko, gwa m ụzọ a ga-esi kee gi agbụ.” **11** Samsin zara si ya, “Lee, ọ buru na e jiri ụdọ ọhuru nke a na-ejibeghị kee ihe mgbe ọbula, kee m, aga m adikwa dika ndi ozo.” **12** Ya mere, Delajla chikotara ụdọ ọhuru jiri ya kee ya nke oma. Ma ufodu ndi ikom Filistia zokwara onwe ha n’ime ime ulo ahụ. Ozokwa, Delajla tiri mkpu si, “Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi.” Ma Samsin biliri dọbisie eriri ahụ e ji kee ya ka a gasi na ọ bu ogho ka e ji mee ha. **13** Mgbe ahụ, Delajla gwara ya si, “Lee, i na-eme ka abụ m onye nzuzu, ghaara m ugha. Gwa m eziokwu, otu a ga-esi kee gi agbụ.” Samsin zara si ya, “Lee, e kewara agiri isi di m n’isi ụzọ asaa, i were ụzọ nkekotaa asaa e kekotara agiri isi m, kpanyekotaa ha n’ihe i ji ekwe akwa, were ntu osisi i ji akpachi akwa kpachie ya, mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ozo.” Mgbe Samsin rahuru ura, Delajla weere agiri isi Samsin kpanyekotaa ya n’ihe o ji ekwe akwa. **14** O jikwa itu osisi o ji akpachi akwa, kpachikotasie agiri isi Samsin ike. Ozo, Delajla sirị ya, “Samsin, ndi Filistia abjala ijide gi.” Ma Samsin bilitere n’ike fokoro itu osisi ahụ, na ihe eji akpa akwa, na akwa akpara akpa. **15** Mgbe ahụ, Delajla gwara ya okwu si, “Olee ka i si kwuo na i huru m n’anya, ebe ọ bu na i nweghị ike igwa m ihe di gi n’obi? Lee, ugbo ato ndi a, i mere m ka m dika onye nzuzu, ma i gwabeghị m ebe ike gi di ruo ugbo a.” **16** Delajla sikwara otu a nyegide Samsin nsogbu tutu ruo mgbe Samsin na-enweghikwa ike inagide nsogbu ya. **17** Ya mere, ọ gwara ya ihe niile, “O dibeghị mgbe agbua obula gara n’elu isi m, n’ihi na abụ m onye Nazirait, onye e doro nso nye Chineke ka m bu, site n’afọ nne m. O burukwa na a kpuchapu agiri isi m, mgbe ahụ, ike niile di m n’ahụ ga-apu. Mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ozo.” **18** Mgbe Delajla matara na ọ gwala ya ihe niile, o ziri ozi kpo ndiisi ndi Filistia ahụ, si, “Bjaghachinu otu ugbo a, n’ihi na ọ gwara m ihe niile.” Ya mere, ndiisi ndi Filistia loghachiri jiri ego olaedo ahụ n’aka ha. **19** Ma Delajla mere ka o dinaa n’apata ukwu ya rahuru ura. Mgbe ahụ, ọ kpobatarara nwoke na-akpucha isi, ka ọ kpuchapu agiri isi niile di Samsin n’isi, si otu a mee ka ike ghara idikwa ya. Ike ya hapuru ya. **20** O tiri mkpu si, “Samsin, lee, ndi Filistia abjala ijide gi.” Ma mgbe Samsin bilitere site n’ura, o chere n’obi ya, “Aga m apu ka m si mee na mbu megharja aru ma nwere onwe m.” Ma ọ maghị na Onyenwe anyi ahapula ya. **21** Ndi Filistia jidere ya, ghupu ya anya ya abuo, duru ya gbadata Gaza. N’ebe ahụ, ha jiri ụdọ bronze kee ya agbu, nye ya oru inyaghari igwe na-akwo oka n’ulo mkporo ha tinyere ya. **22** Mgbe na-adighi anya, agiri isi ya malitekwaro ito ozo. **23** Ugbo a, ndiisi ndi Filistia niile zukotara ichuru chi ha bu Dagon, aja di ukwu, na injiri onu, na-asị, “Chi anyi enyela Samsin bu onye iro anyi n’aka anyi.” **24** Mgbe ndi mmadu huru ya, ha toro chi ha si, “Chi anyi enyela onye iro anyi n’aka anyi, onye mere ka ala anyi togboro n’efu gbukwaa otutu ndi anyi.” **25** Mgbe ha ka no n’obi uto, ha tiri mkpu si, “Duputara anyi Samsin, ka o kpa anyi ochi.” Ya mere, e duputara Samsin site n’ulo mkporo ka o meere ha ihe egwuregwu. Ha mere ka o guzo n’etiti ebe ogidi e ji wuo ulo ahụ di. **26** Mgbe ahụ, Samsin sirị onye na-eji ya n’aka si, “Debe m n’ebe m ga-emetu ogidi ndi ulo a na-eguzo na ha aka, ka m nwe ike dabere na ha.” **27** N’oge a, mmadu ejuputala n’ime ulo ahụ, nwoke na nwanyi; ndiisi ochichi ndi Filistia nokwa n’ebe ahụ. Ndi ozo onuogugu ha

ruru puku ato, nwoke na nwanyi, no n’elu ulo ahụ na-ele Samsin, ebe ọ na-emere ha ihe ochi. **28** Mgbe ahụ, Samsin kpere ekpere ripo Onyenwe anyi aririo si, “O! Onyenwe m Onyenwe anyi, biko cheta m naan otu ugbo a. Biko, Chineke, nye m ike n’otu ohere a m nwere, ka m nwee ike iboro obo n’ahụ ndi Filistia n’ihi, ọ buladi, mkpuru anya m abuo.” **29** Mgbe ahụ, Samsin jidesiri ogidi abuo di n’etiti ulo ahụ aka ike, aka nri ya n’otu, aka ekpe ya na nke ozo. **30** Samsin kpere ekpere si, “Ka m soro ndi Filistia nwuo!” O ji ike ya niile nuo ogidi ahụ aka. Otu mgbe ahụ kwa, ulo arusi ahụ dara, dakwasị ndiisi ochichi Filistia ndi ahụ, na ndi niile no n’ime ulo ahụ. Ya mere, ndi niile so Samsin nwuo ọge ahụ di otutu karja ndi Samsin gburu mgbe ọ di ndi. **31** Mgbe ihe ndi a gasiri, umunna ndi ikom Samsin, na ndi ezinaulo nna ya bjara n’ebe ahụ, buru ozu ya. Ha liri ya n’agbata Zora na Eshtaol, ebe e liri nna ya Manoa. Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afọ abuo.

17 E nwere otu nwoke si n’ala ugwu ugwu Ifrem, aha ya bu Maika. **2** Otu ubochi, Maika gwara nne ya okwu si ya, “I chetara puku na narị ego olaocha shekel ndi ahụ funariri gi, nke i ji n’ihi ya buo onye zuru ya onu n’oge gara aga? Eji m olaocha ahụ. O bu m weere ya.” Nne ya sirị, “Ka Onyenwe anyi gozie gi nwa mi!” **3** Mgbe o nyeghachiri nne ya puku na narị ego olaocha shekel ahụ, nne ya gwara ya si, “Ana m edo olaocha ndi a nso nye Onyenwe anyi n’ihi nwa m nwoke maka iji ya mee oiyi a pirị api na arusi a kpuru akpu. Aga m emesia nyeghachi gi ya.” **4** Ya mere, o nyeghachiri nne ya olaocha ahụ. Nne ya weere narị ego olaocha shekel abuo wegara okpu uzu olaocha, onye jiri ya mee oiyi a pirị api na ihe a kpuru akpu. E tinyere ha n’ulo Maika. **5** Nwoke ahụ bu Maika nwere ulo arusi, o mere efodu na arusi ezinaulo di iche iche, mee otu n’ime umu ya ndi ikom ka ọ buru onye nchajaja ya. **6** N’ubochi ndi a, Izrel enweghị eze na-achi ha. N’ihi nke a, onye obula na-eme ihe obula o chorọ, na ihe obula di ya mma n’anya. **7** Otu nwokorobia onye Livay, sitere n’obodo Betlehem nke di na Juda, bu onye binyere ndi agburu Juda, **8** hapuru obodo ahụ, bu Betlehem Juda icho onodu n’ebe ozo. Mgbe ọ na-aga, ọ bjaruru n’ulo Maika n’ala ugwu ugwu Ifrem. **9** Maika juru ya, “Ebee ka i si bia?” O sirị “Abu m onye Livay si Betlehem di na Juda. Ana m achoro onwe m ebe m ga-anọ.” **10** Mgbe ahụ, Maika sirị ya, “Soro biri n’ulo m, ghokwara m na na onye nchajaja, aga m akwu gi mkpuru ego olaocha shekel iri kwa afọ, nyekwa gi uwe, na ihe oriri.” **11** Ya mere, onye Livay ahụ kwere n’ihe ọ gwara ya, nwokorobia ahụ sooro ya biri ka otu n’ime umu ya ndi ikom. **12** Mgbe ahụ, Maika nyere onye Livay ahụ oru, nwokorobia ahụ ghororo ya onye nchajaja, birikwa n’ulo ya. **13** Mgbe ahụ, Maika kwuru, “Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi ga-agosi m nke ukwu, n’ihi na onye Livay a aghoola onye nchajaja m.”

18 N’oge ahụ kwa, umu Izrel enweghị eze obula na-achi ha. Ebo Dan na-achokwara onwe ha ebe obibi nke ga-abu ala nke aka ha, n’ihi na ruo ugbo a, ha enweghị ike chupu ndi bi n’ala ahụ e kenyere ha dika ihe nketa nke ha. **2** N’ihi nke a, Ebo Dan sitere n’ikwu ise di n’ebo ha hoputa mmadu ise. Ndi a bu dimkpa, na dike n’agha, burukwa ndi si n’obodo Zora na Eshtaol. Ha zipuru mmadu ise ndi a ka ha gaa nyochaa ala ahụ ha na-achọ ibi n’ime ya. Mgbe ndi ahụ jeruru obodo ugwu ugwu Ifrem, ha gara nodu odu abali n’ulo Maika. **3** Mgbe ha no nso ulo Maika, ha nuru asusu

nwokorobia onye Livayi ahụ bu onye nchụaja. Ha kpọtara ya n'otu akukū jūọ ya ajuju si, "Onye kpotara gi ebe a? Gini ka i na-eme n'ebe a? Gini mere i ji bia n'ebe a?" **4** Nwokorobia ahụ kowara ha ihe Maika meere ya. O gwara ha, "O nyere m oru, abukwa m onye nchujaja ya." **5** Ha sirị ya, "O di mmal Biko, juta Chineke ase, choputa ma ije anyi a o ga-agakwa nke oma." **6** Onye nchujaja ahụ zara si ha, "Gaa n'udo. Ije unu nwere ngozi Onyenwe anyi." **7** Ya mere, ndi ikom ise ndi ahụ biliri ije bjaruo n'obodo Laish, ebe ha huru na ndi ahụ na-ebi n'udo, na-enweghi nsogbu obula. Ha di ka ndi obodo Sajdon, ndi onwe ha juru afo, ndi na-adighi atụ anya ihe egwu obula. Ha bu ndi bara uba, ebe o dighi ihe obula koru ukor n'ala ahụ. Ozo, ha bi n'ebe di anya site n'obodo ndi Sajdon. O dikwaghi ihe ha na mmadu obula nwekoru. **8** Mgbe ndi nnyocha ahụ laghachiri n'obodo Zora na Eshtaol, ndi ebo Dan ibe ha juru ha, si, "Unu si anaa jee? Gini ka unu choputara?" **9** Ha zara si, "Bjanu, ka anyi gaa buso ha agha. Anyi ahula ala ahụ, o dikwa mma nke ukwu. Gini ka unu na-agbara nkiti? Unu egbula oge ija n'ebe ahụ nweta ya." **10** Mgbe unu ruru ebe ahụ, unu ga-ahụ ndi na-adighi atụ anya ihe egwu obula, na ala sara mbara nke Chineke na-etinye unu n'aka. Ala nke ihe obula na-adighi akor n'ime ya." **11** Ya mere, nari ndi agha isii ndi si n'ebo Dan biliri gaa ibuso obodo ahụ agha. Ha sikwa Zora na Eshtaol puo. **12** Mgbe ha na-aga, ha rutere Kiriath Jearim, nke di na Juda, maa ulo ikwu ha n'ebe ahụ. O bu ya mere e ji akpo ebe ahụ di n'akuku odida anyanwu Kiriath Jearim Mahane Dan ruo taa. **13** Emesja, ha puru n'ala ugwu ugwu Ifrem, bjarute n'ulo Maika. **14** Mmadu ise ndi ahụ gara nnyochaputa ala (ya bu ala Laish) ahụ gwara umunna ha si, "Unu maara na n'ime otu ulo ndi a na e nwere efodu, n'ufodu arusi ezinaulo ndi di iche iche, na oiyi a kpuru akpu nke eji ola wuo? Ugwu a, maranu ihe unu ga-eme." **15** Ya mere, ha gara n'ebe ahụ, banye n'ulo nwokorobia Livayi ahụ, ebe o bi n'ulo Maika, juo ya maka odimma ya. **16** Nari ndi ikom Dan, ndi jikere ibu agha, guzo n'onu uzo ama. **17** Mgbe ahụ, ndi nnyocha ise ahụ banyere n'ime ulo ahụ buru arusi ola ahụ, na efodu ahụ, na arusi ezinaulo ndi ahụ, ma onye nchujaja ahụ na nari ndi agha isii ndi ji ngwa agha guzo n'onu uzo ama. **18** Mgbe ndi ikom ahụ banyere n'ulo Maika buru arusi ola ahụ, efodu ahụ na arusi ezinaulo ndi ozo ahụ, onye nchujaja ahụ sirị ha, "Gini ka unu na-eme?" **19** Ha zara si ya, "Mechie onu gi! Ekwukwala okwu obula. Soro anyi bia buru nna anyi na onye nchujaja anyi. O ga-abara gi uru karja ibu onye nchujaja nye otu ebo na otu agburu n'Izrel, karja ibu onye nchujaja nke naanị otu nwoke n'ime ezinaulo ya." **20** Mgbe ahụ, obi toro nwokorobia onye nchujaja ahụ uto isoro ha gaa. O buuru efodu ahụ, arusi ezinaulo ndi ozo ahụ na oiyi ahụ a pirị apị soro ndi ahụ gawa. **21** Ha malitewara ije ha, umuntakiri ha, na igwe anu ulo ha, na ngwongwa ka ha tinere n'ihu ha. **22** Mgbe ha gamituru nke nta site n'ulo Maika, ndi ikom ndi bi nso ulo Maika kpokotara onwe ha chuso ndi Dan, gafee ha. **23** Maika na ndi so ya na-etikwa mkpu na-akpo ku ha si ha kwusi ije ha. Ma ndi ebo Dan juru Maika ajuju si ya, "Gini na-eme gi iji kpopta ndi gi ka ha bia luso anyi agha?" **24** O zaghachiri, "Unu chiri gi ndi m mere, kpore onye nchujaja m puo. Gini ozo ka m nwekara? Olee otu unu si aju, 'Gini na-eme gi?'" **25** Ndi ikom Dan zara si ya, "Lezie anya kpachara anya banyere udi okwu i na-ekwu. N'ihu na i kwuo udi okwu a gaa n'ihu, ufodu ndi ikom isi na-anu oku ga-abia luso gi agha gbuo gi na

ndi ezinaulo gi." **26** Ya mere, ndi ebo Dan gbara ya nkiti naga ebe ha na-aga. Mgbe Maika huru na ha di otutu karja ya, o hapuru ha, tugharja laghachi n'ulo ya. **27** Umụ Dan chiri arusi ahụ niile Maika mere, durukwa onye nchujaja ya gawa n'obodo Laish, obodo no n'udo, nke na-adighi atụ anya ihe egwu obula. Ha busoro ndi obodo ahụ agha, suo obodo ahụ oku. **28** O dighi onye obula nwere ike bia inyere ndi obodo ahụ aka n'ihu ha bi n'ebe di anya site n'obodo Sajdon. O nwekwaghi obodo obula ha na ha na-emekorita. Obodo a di na ndagwurugwu di nso na Bet-Rehob. Emesja, ndi ebo Dan wughachiri obodo ahụ ozo, biri n'ime ya. **29** O bu nke a mere e ji kpo aha obodo ahụ Dan, nke bu aha nna ha ochie, onye bu nwa Izrel. Ma tupu ebo Dan ebiee ya, aha obodo a n'oge gara aga bu Laish. **30** N'ebe ahụ ndi Dan guzobeere onwe ha arusi, Jonatan, nwa Geshom, nwa Mosis, na umu ya ndi ikom niile ghoro ndi nchujaja nye ebo Dan ruo n'oge a dotara ala ahụ n'agha. **31** Ndi ebo Dan nogidere na-efe arusi ndi ahụ Maika mere oge ahụ niile ulo nzute Chineke di na Shajlo.

19 N'oge a, Izrel enweghi eze na-achị ha. N'oge ahụ kwa, o di otu nwoke, onye Livayi bi n'ebe di anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Nwoke a gara Betlehem, n'ime Juda, kpore otu nwaagboghọ ka o buru iko ya nwanji. **2** Ma iko ya nwanji ahụ kwara iko megide ya. O hapuru ya laghachi n'ezinaulo nne na nna ya na Betlehem, Juda. O noro onwa ano n'ebe ahụ. **3** Nwoke ahụ kpebiri iga n'ulo nna nwaagboghọ ahụ iriọ ya ka o loghachi. O kpore otu n'ime ndi ohu ya, duru inyinya ibu abuo. Mgbe nwoke ahụ bjaruo n'ulo ahụ, iko ya nwanji kpobataro ya n'ulo nna ya. Mgbe nna nwaagboghọ ahụ huru ya, o jiri onu kelee ya ekele. **4** Nna nwanji ahụ rioro ya ka o nonyere ha ufodu oge. N'ihu nke a, o nonyere ha ubochi ato. Ha niile noro onodu obi uto abali ato ahụ niile, rie nuokwa. **5** N'ubochi nke ano, nwoke ahụ na iko ya jikeere n'isi ututu ilaghachi. Ma nna nwanji ahụ rioro ha si ha, "Jirinụ ihe oriri gbaanụ onwe unu ume. Emesja unu nwere ike ilawa." **6** Ya mere, ha abuo noduru ala rie ihe, nuokwa ihe onu. Mgbe e mesiri, nna nwaagboghọ ahụ sirị ha, "Biko, nodunū rahū ura n'abalī taa, meekwanū onwe unu obi uto." **7** Ma mgbe nwoke ahụ biliri ka o laa, nna nwaagboghọ ahụ, nogidere ya, nke a mere ka o kwenye ino ruo echi ya. **8** N'isi ututu ubochi nke ise, ha bilikwara ngwanga jikere ihapu ma ilaghachi. Ozokwa, nna nwaagboghọ ahụ rjokwara ha si ha, "Biko, nogidenū n'ututu taa, ma n'oge ehie unu nwere ike laa." N'ihu nke a, ha nogidekwara rie, nuo. **9** Mgbe nwoke ahụ na iko ya nwanji, na ohu ya, jikeere ihapu, nna nwaagboghọ ahụ rjokwara ha si ha, "Biko, lee chi ebidola iji ugwu a, abali adikwala nso. Biko, nogide n'ulo m naanī abalī taa. Anyi gamekwa onwe anyi obi uto abalī taa niile. Ma unu ga-amalite ije unu n'isi ututu echi. Mgbe ahụ, unu ga-ala n'udo." **10** Ma nwoke ahụ ekweghi ino onodu abali ozo, o hapuru gawa n'uzo ije Jebus (ya bu Jerusalem), ya na inyinya ibu ya abuo akwadoro maka njem nakwa iko ya nwanji. **11** Ha rutere ebe ahụ oge chi na-akwado iji. Ohu ya sirī nna ya ukwu, "Bia, ka anyi kwusi n'obodo ndi Jebus a, no onodu abali." **12** Ma nna ya ukwu zaghachiri, "Mba! Anyi agaghi aba n'obodo ndi na abughi umu Izrel. Anyi ga-aga n'ihu ruo Gibeā." **13** O kwukwara si, "Bia ka anyi gbalja iru Gibeā maobu Rema, no onodu abali n'otu n'ime ebe ndi a." **14** Ya mere, ha gara n'ihu n'ije ha. Anwu dara di ka ha na-eru Gibeā di na Benjamin. **15**

N'ebe ahụ ka ha kwusiri ino onodu abali. Ha gara noro na mbara ama obodo ahụ, ma o nweghi onye obula kpobataru ha ka ha rahụ ura n'ulo ya. **16** N'anyasi ahụ, otu agadi nwoke zutere ha ka o si iru oru n'ubi na-aloghachi, onye si n'obodo ugwu ugwu Ifrem, ma o bi ka onye obia na Gibe (ndi bi n'ebe a bu ndi Benjamin). **17** Mgbe agadi nwoke a huru ndi ije ahụ na mbara ama obodo ahụ, o juru ha ajuru si, "Ebee ka unu si bia? Ebee ka unu na-aga?" **18** Nwoke ahụ zara si ya, "Anyi si Betlehem di na Juda na-aloghachi n'ulo anyi di n'ebe di anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Esi m ebe ahụ gaa Betlehem di na Juda, ma ugbu a, ana m aga n'ulo Onyenwe anyi. O nweghi onye kpobataru anyi n'ulo ya. **19** Anyi nwere ihe oriri nke inyinnya ibu anyi ga-eri, achicha na mmanya nke anyi bu ndi ohu gi ga-eri, ya bu, mu onwe m na ohu gi nwanyi na nwokorobia so anyi. Anyi achoghi ihe obula n'aka onye obula." **20** Agadi nwoke ahụ siri ha, "Batany n'ulo m diha ndi obia nke m. Ka m nye unu ihe niile bu mkpa unu. Naanj unu anola onodu abali n'ama." **21** N'ihu nke a, o kpobataru ha n'ulo ya. O duuru inyinnya ibu ha, nye ha ihe oriri. Emesja, ha sara ukwu ha mmiri, nody ala rie ma nuokwa. **22** Ma mgbe ha risiri nri, noro na-ezu ike, na-akporita uka, na mberede, ndi ikom ufodu sitere n'obodo ahụ, ndi jogburu onwe ha n'omume gbara ulo ahụ gburugburu. Ha malitekwaru iti aka n'uzo ahụ na iti mkpa na-akpoku agadi nwoke ahụ, si ya, "Kpopta onye obia ahụ n'ime ulo gi ka anyi mara ya." **23** Agadi nwoke ahụ bu onyenwe ulo ahụ pukwuuru ha n'ez, si ha, "Biko umunna m, unu emela ihe ojoo di otu a. Nwoke a no n'ulo m diha obia. Unu emela ihe ihere di otu a. **24** Ka m kpoptara unu nwa m nwanyi na-amaghi nwoke, na iko nwanyi nwoke a ka unu jiri ha mee ihe obula unu choru ma hapuru nwoke a. Unu emela ihe ihere di otu a." **25** Ma ndi ikom ahụ egeghi ya nti. Ya mere, nwoke ahụ kpoptara iko ya nwanyi zipuru ha ya n'ez. Ha niile n'otu na otu, dinakwuru nwanyi ahụ abali ahụ niile. Mgbe chi na-achio ibo, ha hapuru ya ka o laa. **26** N'isi ututu, nwanyi ahụ biliri laghachi azu n'ulo ahụ iko ya nwoke no. Ma o dara n'ala n'ihu onu uzo ulo ahụ togboro n'ebe ahụ tutu chi abozie. **27** Mgbe nwoke ahụ biliri n'ututu, meghee uzo ka o malite ije ya, o huru iko ya nwanyi ahụ ka o togbo n'onu uzo ahụ. Aka ya abuo dikwa n'onu uzo mbata ulo ahụ. **28** Nwoke ahụ kpokuru ya si ya, "Ngwa, bilie ka anyi laa." Ma nwaagboghohu ahụ ekwughu okwu obula. Nwoke ahụ buliri ya, tukwasu ya n'elu inyinnya ibu ya, buru ya laa n'obodo nke aka ya. **29** Mgbe o bjaruru obodo ya, o banyere n'ulo ya weputa mma jiri ya bowa ozu iko ya nwanyi ahụ uzo iri na abuo. O zigaara ebo iri na abuo niile di n'Izrel otu uzo, otu uzo. **30** N'ihu nke a, Onye obula huru ihe ojoo a kwuru si, "O nweghi onye obula mere udi ajo omume di otu a kemgbe umu Izrel si n'obodo Ijpt putu. Chee echiche banyere ihe a. Tulee ya ma gwa anyi ihe anyi ga-eme?"

20 Mgbe ahụ, ndi Izrel niile ndi si n'ala Dan ruo Biasheba, tynere ndi si n'ala Gilead, putara diha otu mmadu, bia zuko n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa. **2** Ndi ndu ebo Izrel niile weere onodu na nzuko nke ndi Chineke, onuogugu ha bu nari puku ndi agha ano, ndi na-ebu mma agha. **3** Mgbe na-adighi anya, nzuko umu Izrel niile na Mizpa ruru umu Benjamin nti. Mgbe ahụ, ndiisi Izrel niile kporo nwoke ahụ e gburu iko ya nwanyi si ya, "Kporo anyi otu ihe ojoo a si mee." **4** Ya mere, onye Livayi ahụ, di nwanyi ahụ e gburu kwuru si,

"Mu na iko m nwanyi bjaruru obodo Gibe, obodo nta ndi Benjamin, kwusi n'ebe ahụ ino onodu abali. **5** N'oge abali, ndi ikom Gibe bjara gba ulo anyi no n'ime ya gburugburu. Nzube ha bu igbu m. Ma ha jidere iko m nwanyi, dinakwuru ya n'ike, tutu ruo mgbe o nwuru. **6** N'ihu ya, abowasiri m ahụ iko m nwanyi uzo iri na abuo, zisa ya n'akuku niile nke ihe nketa ndi Izrel niile n'ihu na ndi ikom Gibe ndi ahụ emela ihe ojoo na ihe ihere n'ala Izrel. **7** Ugbu a, unu umu Izrel niile, unu onwe unu tureen okwu a, nyekwanu ndumodu ihe a ga-eme ebe a." **8** Ndi mmadu niile kulitere diha otu onye, si, "O nweghi onye obula ga-ala na be ya. O nweghi onye obula ga-esi n'ebe a laa n'ulo ya. **9** Ma ugbu a, nke a bu ihe anyi ga-eme ndi Gibe. Anyi ga-efe nza choputa ndi ga-aga luso ndi Gibe agha. **10** Anyi ga-esite n'ezo niile nke Izrel hoputa mmadu iri site na nari mmadu, hoputa nari mmadu site na puku mmadu, hoputakwa puku mmadu site n'iri puku mmadu, ka ha hu maka iwetara ndi agha ihe oriri. Mgbe ndi agha a rutere Geba di na Benjamin, anyi puru ikwughachi ha ugwu ruru ha diha ihe ihere niile ha mere n'ala Izrel si di." **11** Ya mere, ndi Izrel niile jikotara onwe ha onu ibu agha ahụ diha otu onye, megide obodo ahụ. **12** Ndi ebo Izrel zipuru ndi ozi ka ha gazuo ebo Benjamin niile, si ha, "Gini bu ihe ojoo nke a jogburu onwe ya emere n'etiti unu? **13** Ugbu a, kpoptara anyi ndi ikom ojoo di a si n'obodo Gibe ka anyi gbuo ha. Anyi ga-esikwa otu a hichapu ihe ojoo a site n'Izrel." Ma umu Benjamin egeghi ndi Izrel ihe ha nti. **14** Ha sitere n'obodo ha di iche iche zukoata na Gibe maka ibuso ndi Izrel agha. **15** N'ubochi ahụ, ndi Benjamin sitere n'obodo ha di iche iche kpokota iri puku ndi ikom abuo na puku isii bu ndi na-amiputa mma agha, tynere nari ndi ikom asaa ahụ zuruoke site na ndi bi na Gibe. **16** N'ime ndi agha ndi a, e nwere nari ndi agha asaa, ndi a maara nke oma diha ndi na-agbata uta nke oma. Ha bu ndi na-eme aka ekpe, onye obula n'ime ha nwere ike iji okwute mata otu agiri isi, ghara imahie ya. **17** Ma onuogugu ndi agha umu Izrel, ma o buru na e wezuga umu Benjamin, di nari puku ano. **18** Ma tupu agha ebido, ndi agha Izrel buru uzo ga Betel ijuta Chineke ase. Ha juru ya si, "Olee ebo ga-edu anyi ibuso ndi agha Benjamin agha?" Onyenwe anyi zara si ha na o bu Juda ga-ebu uzo. **19** N'ihu nke a, n'isi ututu echi ya, ndi agha umu Izrel niile buliri ihe agha ha puo, maa ulo ikwu ha nso nso Gibe. **20** Emesja, ndi Izrel puru izute ndi Benjamin, doo onwe ha n'usoro ibu agha na Gibe. **21** Ma n'ubochi ahụ, ndi Benjamin si Gibe nuputa n'igwe gbuo ndi agha Izrel onuogugu ha di iri puku abuo na puku abuo. **22** Ndi agha Izrel gbaritara onwe ha ume, ma werewa onodu ibu agha diha ha mere n'ubochi mbu. **23** Ndi agha Izrel kwara akwa nke ukwu n'ubochi ahụ n'ihu Onyenwe anyi site n'ututu ruo anyasi. Ha juru Onyenwe anyi ase ozo si ya, "Anyi ga-aga n'ihu iluso umunna anyi ndi Benjamin ogo?" Onyenwe anyi zara si ha, "Gaanu ga luso ha agha." **24** N'ihu nke a, ndi Izrel jehachikwara ozo ibuso umu Benjamin agha n'ubochi nke abuo ya. **25** N'oge a kwa, ndi agha Benjamin si n'obodo Gibe putu ibuso ha agha. Ha gburu ndi agha Izrel onuogugu ha di puku iri na asato. Ndi a niile bukwa ndi ji mma agha ebu agha. **26** Mgbe ahụ, ndi Izrel niile gara Betel, nody n'ebe ahụ, kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyi Ha erighi nri obula n'ubochi ahụ site n'ututu ruo n'anyasi. Ha chere n'ihu Onyenwe anyi onyine aja udo, ma chukwa aja nsure oku. **27** Ndi Izrel juru

ase site n'aka Onyenwe anyi. (N'oge ndi ahụ, igbe ogbugba ndi Chineke di n'ebe ahụ. **28** Finehaz nwa Elieza, nwa nwa Erõn na-eje ozi nchụaja n'ebe ahụ.) Ụmụ Izrel juru Onyenwe anyi ase si ya, "O bu anyi gaakwa ozo ibuso umunna anyi ndi Benjamin agha, ka i si anyi agala?" Onyenwe anyi zara si ha, "Gaanu, n'ihu na aga m ahụ na unu meriri ndi agha Benjamin echị." **29** N'ihu nke a, umu Izrel kewaputara ndi zoro onwe ha n'ohja, gburugburu obodo Gibeaa. **30** N'ubochi nke ato ya, ha puru gaakwa izute ndi Benjamin, ha were onodu ha imegide ndi Gibeaa dika ha mere n'oge gara aga. **31** Ndi Benjamin putara izute ha, e mere ka ha site n'obodo puo. Ha malitere igbu ndi Izrel dika ha mere na mbu, nke mere na ndi ikom iri ato dara nwuo n'ohja ma na uzo, otu nke gwara obodo Betel, na nke ozo gwara obodo Gibeaa. **32** Ya mere, mgbe ndi agha Benjamin malitere na-asi, "Lee, anyi emerielaa ha dika anyi mere na mbu," ndi Izrel no na-ekwu si, "Ka anyi gbara oso na-aga ruo mgbe ha ga-anu ebe di anya site n'obodo ha." **33** Ndi ikom niile nke Izrel sitere n'onodu ha bilie, doo onwe ha n'usoro na Baal-Tama, ndi Izrel ndi zoro onwe ha waputara site n'onodu ha n'odida anyanwu nke Geba, si n'ohja maputa. **34** Iri puku ndi ikom Izrel ahụ zuruoke gara na ncherita ihu Gibeaa busoo ya agha. Agha ahụ di ike nke ukwu nke mere na ndi Benjamin amataghi na oke mbibi na-abiakwasị ha. **35** Onyenwe anyi meriri ndi Benjamin n'ihu Izrel, n'ubochi ahụ; ndi Izrel gburu ndi agha Benjamin onuogugu ha di iri puku abuo, na puku ise, na otu nari. Ha niile bukwa ndi na-eji mma agha aga agha. **36** Mgbe ahụ, ndi Benjamin n'onwe ha, huru na e emerielaa ha. Ugbu a, ndi ikom Izrel nyere ndi Benjamin ohere iga n'ihu, n'ihu na ha dabere na ndi ha zoro n'ohja n'akuku Gibeaa. **37** Ndi ahụ zoro n'ohja gbaputara osijiso gbaba n'obodo Gibeaa, kesaa onwe ha, were mma agha gbuchapu ndi niile no n'obodo ahụ. **38** Ndi Izrel na ndi zoro n'ohja kwekotara na ha ga-eme ka anwuru oku di ukwu na-ala elu elu site n'obodo ahụ, **39** ma mgbe ahụ, ndi Izrel ga-ebido ibo obo ogbugbu egburu ha. Ndi Benjamin egbuolari iri ndi Izrel ato, n'ihu ya ha siri, "Anyi na-emerii ha dika anyi mere n'aha mbu." **40** Ma mgbe anwuru oku malitere ila elu site n'obodo ahụ, ndi Benjamin lere anya n'azu lu ka anwuru oku na-ala elu site n'akuku niile nke obodo ahụ. **41** Mgbe ahụ, ndi Izrel bidoro igbu ha, oke egwu jidere ndi Benjamin n'ihu na ha ghotara na ila n'iyi adakwasila ha. **42** Ha si n'ihu ndi Izrel gbaa oso, gbaga n'uzo gwara n'ozara, ma ha enweghi ike igbanari agha ahụ. Ndi Izrel si n'obodo Gibeaa gbaputa gburu ha n'ebe ahụ. **43** Ha gbara ndi Benjamin gburugburu n'akuku owuwa anyanwu Gibeaa, gbuo otutu n'ime ha n'ebe ahụ. **44** Ndi agha Benjamin e gburu n'aha ubochi ahụ di puku iri na asato. **45** Mgbe ha chighariri na-agbala n'uzo ozara na-aga n'ebe oke nkume Rimon di, ndi Izrel gburu puku ndi agha ise n'ime ha n'uzo ahụ. Ha chugidere ndi Benjamin oso ruo Gidom, gbukwaa puku ndi agha ha abuo. **46** Ya mere, ndi Benjamin e gburu n'aha n'ubochi ahụ di iri puku abuo, na ise. Ndi a bu ndi agha mma agha, dike na dimkpa n'aha. **47** Naanị nari ndi agha isi n'ime ha tughariri gbapu oso gbalaga n'ozara, n'ebe nkume Rimon di. Ha nogidere n'ebe ahụ onwa ano. **48** Mgbe ahụ, ndi agha Izrel hapuru ha, laghachi azu, gaa n'obodo ndi Benjamin niile gbuo ndi niile no n'ime ha, igwe anu ulo, na ihe ndi ozo niile di n'ime ha. Obodo niile ha ruru, ha kporo ha oku.

21 Mgbe ndi ikom Izrel niile zukotara na Mizpa, ha nuru iyi si, "O nweghi onye obula n'ime anyi ga-ekwe ka nwoke obula si n'ebo Benjamin luo umu anyi ndi inyom." **2** Ndi Izrel niile gara Betel, nodu ebe ahụ ruo mgbede n'ihu Chineke. Ha welitere olu bee akwa dara udu. **3** "Ha siri, Onyenwe anyi, Chineke Izrel, gini mere ihe di otu a ji dakwasị Izrel? Gini mere a ga-eji na-achọ otu ebo Izrel achọ taa?" **4** N'isi ututu echị ya, ha biliri ngwangwa ruo ebe ichu aja. Ha churu aja nsure oku, na aja udo n'ebe ahụ. **5** Emesja, ha juritara onwe ha ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-enweghi onye nchiri anya ha n'ihu Onyenwe anyi anyi mgbe anyi zuko na Mizpa?" N'ihu na ha nuru iyi kwuo na onye obula juru ibia n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa aghaghị inwu. **6** Ma oke iru uju di n'ala Izrel dum n'ihu ihe dakwasiri umunna ha, bu ndi Benjamin. Ha niile kwuru si, "Taa, otu ebo Izrel alaala n'iyi, e kpochapula ya. **7** Olee otu anyi ga-esi nwetara ndi foduru nwunye ha ga-alu ebe anyi nuru iyi site n'aha Onyenwe anyi na anyi aghaghị enye ha umu anyi ndi inyom?" **8** Mgbe ahụ, ha juru ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-esoghi anyi zuko mgbe anyi zuko n'ihu Onyenwe anyi na Mizpa?" Ha choputara na o nweghi onye obula si na Jebesh Gilead bia. **9** N'ihu na mgbe ha gururu ndi zuko onu, ha choputara na o nweghi ndi si Jebesh Gilead bia. **10** Ya mere, nzuko ahụ zipuru puku ndi agha iri na abuo, ndi di ike n'etiti ha, ka ha gaa jiri mma agha gbuchapu mmadu niile bi na Jebesh Gilead, ndi nwoke, na ndi nwanyi, na umuntakiri. **11** Nke a bukwa ihe unu game, "Gbuonu ndi ikom niile na umu nwanyi niile matarala nwoke." **12** Onuogugu umu agboghọ na-amabeghi nwoke ha chotara na Jebesh Gilead di nari ano. Ndi agha ahụ kpotara ha na Shailo, n'ime Kenan, ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha. **13** Emesja, ha zigara ufodu mmadu ka ha jekwuru ndi agha Benjamin na nkume Rimon maka ime udo. **14** Mgbe ndi Benjamin loghachiri, e duniere ha nari ndi inyom ano, ndi Jebesh Gilead, bu ndi e mere ka ha di ndu. Ma umu agboghọ ndi a ezughi onuogugu ha niile. **15** Oge ahụ bu nnoo oge iru uju di ukwu n'ala Izrel maka onodu ndi Benjamin, n'ihu na Onyenwe anyi emeela ka ebo ndi Izrel hapu izu ezu. **16** Ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini ka anyi ga-eme iutara umunna anyi nwunye ebe o bu na umu agboghọ ndi Benjamin anwuchaala? **17** Ndi Benjamin foduru ndu aghaghị inweta ndi ga-anochi anya ha," bu ihe ha kwuru, "ka otu n'ime ebo Izrel ghara ibu ndi e kpochapuru ekpochapu. **18** Ma anyi enweghi ike inye ha ndi nwunye site n'umu anyi ndi inyom, n'ihu na umu Izrel nuru iyi si, 'Onye aburu onu ka o bu, bu onye obula nke nyere onye Benjamin nwunye.' **19** Ma lee, e nwere mmemme Onyenwe anyi a na-eme afo niile na Shailo, n'akuku ugu Betel, na mpaghara owuwa anyanwu nke uzo ahụ sitere Betel gaa Shekem, na n'akuku ndida Lebona." **20** Ya mere, ha gwara ndi ikom Benjamin, bu ndi choro nwunye okwu si ha, "Gaanu zoo onwe unu n'ubi vaini di n'agbata uzo ahụ, **21** ma na-elepu anya. Mgbe umu agboghọ Shailo ga-aputa ite egwu ha, sitenu n'ubi vaini gbaputanu jide ha, ka onye obula n'ime unu jide otu nwaagboghọ kpuru ya laa n'ala Benjamin, ka ha buru nwunye unu. **22** O buru na mma ha maobu umunne ha abiakwute anyi iju ajuju banyere ha, anyi ga-agwa ha okwu si, 'Biko, gosinu anyi amara, site n'ihapu ha ka ha luo umu agboghọ ahụ, n'ihu na anyi achotaghi umu agboghọ ga-ezuru ha niile mgbe anyi gburu ndi niile bi na Jebesh Gilead. O nwekwaghi uzo ozo unu gaara esi nye ha

umụ unu ndị nwanyị ghara jibụ ndị ikpe mara.” 23 Ya mere, ndị Benjamin mere dika ndumọdụ e nyere ha si dị. Onye ọbụla n’ime ha jidere otu nwaagboghọ n’ike mgbe ha na-ete egwu n’oge mmemme ahụ ka ọ buru nwunye ya. Ha lara n’ihe nketa ha, wughachi obodo ha, biri n’ime ya. 24 Mgbe ihe ndị a gasiri, umụ Izrel laghachiri n’obodo ha, n’otu n’otu, onye ọbụla kwa laghachiri n’ebo ya, n’ikwu ya, n’ihe nketa nke aka ya. 25 N’ubochi ndị a, Izrel enweghị eze na-achị ha. N’ihi nke a, onye ọbụla na-eme ihe ọbụla ọ choro, na ihe ọbụla dị ya mma n’anya.

Rut

1 N'oge ndị ahụ, mgbe ndị ikpe na-achi, oke unwu dara n'ala Izrel. N'ihị unwu a, otu nwoke, onye Betlehem, obodo di na Juda, kwakporo ihe ya niile, duru nwunye ya, na umu ya ndi ikom abuo, hapu obodo ya gaa biri dika obia n'ala Moab. **2** Aha nwoke a bu Elimelek. Aha nwunye ya bu Naomi, ma aha umu ya ndi ikom abuo bu Mahlon na Kilion. Ha bu ndi Efrat si Betlehem nke di na Juda. Ha bjarutere n'ala Moab biri n'ebe ahụ. **3** Ma Elimelek di Naomi nwuru, hapu naani Naomi, na umu ya ndi ikom abuo. **4** Ha luru ndi nwunye site n'etiti ndi inyom Moab. Aha nke mbu bu Opa, ebe aha nke abuo bu Rut. Ha biri n'ebe ahụ ihe di ka afọ iri. **5** Mahlon na Kilion mechara nwuo. Ya mere, Naomi ghoro onye gba aka di, na onye gba aka umu. **6** Mgbe Naomi no n'ala Moab nu na Onyenwe anyi etelata ndi Izrel site n'inye ha ihe oriri, Naomi na ndi nwunye umu ya abuo kwadoro ilaghachiazu n'ala Izrel. **7** Ya mere, Naomi na ndi nwunye umu ya abuo hapuru ala Moab ebe ha bi kemgbe, malite igbaso uzọ ha ga-esi laghachi n'ala Juda. **8** Mgbe ahụ, Naomi gwara ndi nwunye umu ya abuo okwu si ha, "Ngwa, onye obula n'ime unu laghachi n'ulo nne ya. Ka Onyenwe anyi gosi unu obioma dika unu si gosi mi onwe m, na ndi unu nwuru anwu. **9** Ka Onyenwe anyi nyekwa unu di ozo ma meekwa ka unu chota udo n'ezinaulo ozo." Mgbe ahụ Naomi suturu ha onu, ha niile kwara akwa. **10** Ma Opa na Rut zara Naomi si ya, "E, anyi agaghị ala. Anyi ga-esoro gi laghachikwuru ndi gi." **11** Naomi zara si ha, "Laghachinu umu m, o bu n'ihị gini ka unu ga-eji soro m laa? E nwere m ike imuta umu ndi ikom ozo ndi ga-abu di unu? **12** Laghachinuazu umu m. Emeela m agadi ilu di ozo. A sikhari na olileanya foduru m ilu di na imuta umu ndi ikom n'abal taa, **13** unu ga-echere ruo mgbe ha tolitere? Unu ga-anọ na-alughi di ozo? Mba, umu m ndi inyom, onodu m di ilu kari nke unu, n'ihị na Onyenwe anyi esepatala aka ya imegide m." **14** Ha welitere olu ha kwaa akwa ozo. Mgbe ahụ Opa suturu nne di ya onu ma Rut kwesiri ike n'ebe o no. **15** Ma Naomi gwara ya si, "Lee, nwunye nwanne di gi alaghachikwuru ndi nwe ya na chi ya niile, soro ya laa." **16** Ma Rut zara, "Akwa gidele m ka m hapu gi, ma obu ime ka m site n'iso gi chigharia. Aga m esoro gi gaa ebe obula i na-aga. Aga m esokwa gi biri n'ebe obula i ga-ebi; ndi gi ga-abu ndi m, Chineke gi ga-abukwa Chineke m, **17** ebe i nwuru ka m ganwu, ebe ahụ kwa ka a ga-eli m. Ka Onyenwe anyi mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ekwere ka ihe ozo, ma o bughị onwu, kewaa mu na gi." **18** Mgbe Naomi huru na Rut ekpebiela n'ime onwe ya iso ya, o kwesiri igwa ya okwu ozo. **19** Ya mere, ha abuo gaidere ije rute Betlehem. Mgbe ha batara Betlehem, obodo ahụ mere mkpotu, n'ihị nlotu ha. Ndi inyom juru si, "O bu Naomi bu nke a n'ezie?" **20** Ma Naomi zara ha si, "Unu akpokwala m Naomi, kama kponu m Mara, n'ihị na Onye puru ime ihe niile emeela ka ndu m Juputa n'ihē ilu. **21** Aka m juru eju mgbe m si n'ebe a puo, ma Onyenwe anyi emeela ka m gbara aka lota. Gini mere unu ji akpo m Naomi ebe o bu na Onyenwe anyi gbakutara m azu, ebe o bu na Onye puru ime ihe niile mere ka nsogbu dakwasi m." **22** Otu a ka Naomi na Rut onye Moab bu nwunye nwa ya si laghachi n'ala Juda. Oge ha ji lobata n'obodo Betlehem bu oge a na-amalite igho oka bali.

2 Ma Naomi nwere otu nwanne di ya, onye bara uba, burukwa onye a maara nke oma, onye si n'agburu Elimelek. Aha nwoke a bu Boaz. **2** Rut onye Moab, gwara Naomi okwu si ya, "Kwere ka m gaa n'ubi ebe a na-agho oka, ka m lee ma m ga-achota ihoma n'ihu ndi na-agho oka, ndi ga-ekwere ka m tutukota oka ndi ha hapuru." Naomi zara si ya, "O di mma nwa m, gaa." **3** Ya mere, Rut puru gaa na-atutu oka n'azu ndi na-ewe ihe ubi. Ma dika ihe si di, Rut choputara na ubi o natutu oka bu ubi Boaz, onye si n'agburu Elimelek. **4** N'oge ahụ, Boaz n'onwe ya si na Betlehem bjarute n'ubi ahụ, kelee ndi ahụ na-agho mkpuru n'ubi si ha, "Onyenwe anyi nonyere unu." Ha niile zakwara si ya, "Onyenwe anyi gozie gi." **5** Mgbe Boaz huru Rut, o juru onyeisi ndi oru ubi ya si, "Onye ka nwanji a bu?" **6** Onye nlekota oru ubi ahụ zaghachiri, "O bu onye Moab ahụ so Naomi lota. **7** O siri, 'Biko kwere ka m soro ndi oru n'azu tutukota ukwu oka ha hapuru.' Kemgbe ututu o bjara, o kwusibeghi oru ya kariakwa naani nwa mgbe nta o zuru ike n'okpuru ndo." **8** Ya mere, Boaz gwara Rut okwu si ya, "Nwa m nwanji, gee m nti. Agakwala itutu oka n'ubi ozo, esitekwala n'ebe a puo. Soro umu agbogho na-ejere m ozi nodu n'ebe a. **9** Lezie anya n'ubi ebe ndi ikom na-ewe ihe ubi, ma soro umu agbogho ndi a. Enyela m ndi ikom ndi a iwu ka ha ghara imetu gi aka. Mgbe obula agwu mmiri gurughi gi, gaa n'ite mmiri ndi ahụ ndi ikom gbanyere mmiri kuru mmiri nu." **10** Mgbe Boaz na-agwa ya okwu, Rut hulatar isi ya ala. Emesia o kwuru si, "Gini mere m ji chota udi amara di otu a n'ebe i no, na i hutara m, ebe i maara na m bu naani onye mba ozo?" **11** Boaz zara si ya, "Anu m ihe niile i meere nne di gi site n'oge di gi nwuru, na otu i si hapu nne gi na nna gi, na ala ebe amuru gi, bia n'ebe a ibi n'etiti ndi i na-amaghi na mbu. **12** Ka Onyenwe anyi kwughachi gi ugwo ihe oma ndi a i mere. Ka Onyenwe anyi onye bu Chineke Izrel, onye i gbabara n'okpuru nku ya izere ndu kwughachi gi nkweghachi di ukwu n'ihē ezi oru gi niile." **13** Rut zara si ya, "Ka m gaa n'ihu na-achota amara n'ebe i no, onyenwe m. N'ihī na i kasjela m obi, gwakwa m, odibo nwanji gi, okwu di nro. O bu ezie na m abughi otu n'ime ndi odibo nwanji gi." **14** Mgbe oge iri nri ruru, Boaz siri ya, "Bia nso n'ebe a, were ufodu nri rie, sunyekwa achicha gi n'ime mmanya viniga." Mgbe o soro ndi ahụ na-ewe ihe ubi nodu ala iri ihe, o nyere ya ufodu oka a huru n'oku. O riri, rijuo afọ ma nri e nyere ya foduru. **15** Mgbe o biliri ichikotakwa oka, Boaz nyere umu okorobia ya iwu, "Hapunu ya ka o chikota oka o buladi n'etiti ukwu oka ndi guzo eguzo, unu agwala ya okwu ihere obula. **16** Unu sitekwa n'ukwu oka miputara ya ufodu tusara ya n'ala ka o tuturu. Unu abarala ya mba." **17** Ya mere, Rut tuturu oka n'ubi ahụ ruo oge anyasi. Mgbe o fuchasiri oka bali niile o tututara, o nwetara ihe nwere ike iru otu bushel. **18** O buuru ya baa n'ime obodo, bunye ya nne di ya, nyekwa ya nri o riforo mgbe o rijuchara afọ. **19** Nne di ya juru ya, "Ebee ka i tuturu oka taa? Ebee ka i ruru oru? Ka nwoke ahụ hutara gi buru onye a goziri agozi." Rut kororo nne di ya banyere onye ahụ o ruru oru na nke ya. O siri, "Aha nwoke mu na ya ruru oru bu Boaz." **20** Mgbe ahụ Naomi zara nwunye nwa ya si, "Onye Onyenwe anyi goziri ka o bu, onye na-ahapubeghi igosi ebere ya nye ndi di ndu na ndi nwuru anwu. Nwoke a bu otu n'ime ndi agburu anyi, otu onye n'ime ndi onye mgbaputa anyi." **21** Mgbe ahụ Rut, onye Moab siri, "Ihe o sikhara m bu, Nonyere ndi oru m tutu ruo mgbe ha

ghochara oka niile di n'ubi m." 22 Naomi siri Rut, nwunye nwa ya, "Nwa m nwanyi, o kaara gi mma ime di ka o kwuru. Soro umu agbogho no n'ubi ya n'azu tututu oka i na-atutu, n'ihu na n'ubi onye ozo, e nwere ike imeru gi ahụ." 23 Ya mere, Rut sogidere umu agbogho Boaz na-atutu oka, tutu ruo ogwugwu igbo oka balị na wiiti. Ya na nne di ya bigidekwara.

3 Otu ubochi, Naomi, nne di Rut, gwara ya okwu si, "Nwa m nwanyi, o bu na o rubeghi mgbe m ga-achotara gi ulo nke aka gi, ebe a ga-anọ lekotazie gi anya nke oma? 2 O bu na Boaz, onye gi na umu agbogho ya so ruo oru ichikota oka abughi onye agburu anyi? Lee, n'abalị taa ka o ga-afucha oka balị n'ebe izocha oka. 3 Ugbu a, gaa saa ahụ gi, teekwa mmanu isi uto, yirikwa uwe mara mma. I mesia, gaa n'ebe izocha oka, ma ekwekwalala ka o hu gi, tutu ruo mgbe o risiri nri nuokwa ihe onunu. 4 Leziakwa anya choputa ebe o gadina rahụ ura. Mgbe i maara na o rahula ura nke oma, gaa kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya, dinaraakwa ala n'ebe ahụ. O ga-agwa gi ihe i ga-eme." 5 Rut zara si, "Aga m eme ihe obula i si m mee." 6 Ya mere, Rut puru n'abalị ahụ gaa n'ebe izocha oka ahụ, meekwa di ka nne di ya gwara ya. 7 Mgbe Boaz risiri nri ma nuokwa ihe onunu, mmuo ya dikwa mma, o gara ka o dinaa ala na nsotu ebe atukotara akpa oka. Rut jiri nwayoo gaa n'ebe ahụ, kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya abuo, dina n'akuku ukwu ya. 8 N'etiti abali Boaz kujara teta na mberede, tugharja, ma lee o nwere nwanyi dina n'ala ala ukwu ya. 9 O juru ya si, "I bu onye?" Rut zara ya si, "Abu m Rut, ohu gi nwanyi, onyenwe m. Were onu onu akwa gi kpukwasị m, n'ihu na i bu onye agburu mgbaputa m di nso." 10 Boaz zara si, "Onyenwe anyi gozie gi, nwa m nwanyi. Ihunanya i gosiri ugbu a akarjala nke i gosiri na mbu, n'ihu na i gbasoghi umu okorobia, ma ha bu ogaranya maobu ogbenye. 11 Ma ugbu a, nwa m nwanyi, atula ujo. Aga m emezuru gi di ka i si ripo, n'ihu na mmadu niile maara na i bu onye nwere ezi agwa. 12 O bu ezie na m bu onye mgbaputa di nso nke ezinaulo anyi, ma o nwere onye ozo di ezi nso karja m. 13 Nodu n'ebe a n'abalị a. N'ututu, o buru na onye ahụ ekwere imezu oru ya di ka onye mgbaputa, ya ruzuo ya. O buru na o kwere, o di mma, o burukwanu na o kweghi, di ka Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m emezu ya. Ugbu a, dinara ala ruo ututu." 14 Ya mere, Rut dinara n'ukwu ya ruo ututu. Ma chi abozibeghi nke oma mgbe o si n'ebe ahụ bilie n'ihu na Boaz siri ya, "Ekwela ka onye obula mata na nwanyi bjara n'ebe izocha oka." 15 O gwakwara Rut okwu si ya, "Chita akwa mgbokwasị gi, gbasaa ya." Ya mere Rut gbasara akwa ya, Boaz manyere ya otutu oka balị isii, bokwasị ya Rut, onye buuru ya banye n'ime obodo. 16 Mgbe Rut bjakwutere nne di ya, Naomi juru ya si, "Nwa m nwanyi, olee otu ihe si gaa?" Rut gwara ya ihe niile Boaz meere ya, si, "17 O manyeere m otutu oka balị isii ndi a si m, 'O kwesighi ka i gbara aka lakwuru nne di gi.'" 18 Naomi zara si ya, "Chere, nwa m nwanyi, ruo mgbe i ga-ahụ otu okwu a ga-esi bie. Nwoke a agaghi ezu ike tutu ruo mgbe o kwubiri okwu a taa."

4 Ya mere, Boaz puru gaa n'onu uzo ama obodo ahụ, nodu ala n'ebe ahụ. O dighi anya onye mgbaputa ahụ di nso nke Boaz kwuru okwu banyere ya si n'ebe ahụ na-agafe. Boaz kporo ya si, "Enyi m bja nodu ala." O bjara nodu ala. 2 Boaz kporo mmadu iri, ndi bu ndi okenye obodo ahụ, gwa ha,

"Nodunu ala n'ebe a." Ha mere otu ahụ. 3 Mgbe ahụ, o gwara nwoke onye mgbaputa ahụ di nso si, "Naomi, onye si n'ala ndi Moab lota, na-achọ ire ala nwanna anyi nwoke Elimelek. 4 Ahuru m na o kwesiri ka m buru uzo gwa gi ka i zuo ya n'ihu ndi a no qdu n'ebe a, na n'ihu ndi okenye obodo anyi. O buru na i ga-agbara ya, gwa m, o burukwanu na i gaghị agbara ya, gwa m, ka m mara ihe m ga-eme. N'ihu na o bu gi ka o diri igbaputa ya. Mu onwe m na-esote gi." O zara si, "Aga m agbaputa ya." 5 Mgbe ahụ, Boaz siri, "N'ubochi i ga-azuru ala ahụ site n'aka Naomi ka i ga-enwetakwa Rut onye Moab bu nwunye onye ahụ nwuru anwu, ime ka aha onye ahụ nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide." 6 Na nke a, onye nchekwa mgbaputa ahụ siri, "Apughi m igbaputa ya n'ihu na e nwere m ike itinye ihe nketa m na nsogbu. Gi onwe gi gbaputa ya. Nke a agaghị ekwe m omume." 7 Na mgbe ochie n'ala Izrel, ime ka mgbaputa ihe na iwefe ihe site n'aka baa n'aka zuo oke, otu onye ga-eyipu akpukpukwu ya were ya nye onye nke ozo. Otu a ka e si ekpebi okwu gbasara orire na ozuzu, na-ime ka ihe ndi ozo guzosie ike n'ala Izrel. 8 N'ihu ya, mgbe nwoke ahụ gwara Boaz si ya, "Zuru ala ahụ n'onwe gi," o yiputara akpukpukwu ya. 9 Mgbe ahụ, Boaz kwuputara na nti ndi okenye ndi ahụ na ndi mmadu no n'ebe ahụ si ha, "Unu bu ndi akaebe na esitela m n'aka Naomi zuru ala niile Elimelek, na Kilion na Mahlon nwere. 10 Azurukwala m Rut onye Moab, nwunye Mahlon ka o buru nwunye m, ime ka aha onye nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide, ka aha ha hapu ifu n'etiti ndi ikwu ya maobu site n'obodo ebe amuru ya. Taa unu niile bu ndi akaebe m." 11 Mgbe ahụ, ndi okenye na ndi niile no n'onu uzo ama kwuru si, "Anyi bu ndi akaebe. Ka Onyenwe anyi mee nwanyi a na-abata n'ezinaulo gi ka o diri ka Rechel na Lia, ndi ebo Izrel niile sitere na ha puta! Ka i burukwa ogaranya n'agburu Efrata, ghoakwa onye a ma ama na Betlehem. 12 Site n'umu Onyenwe anyi ga-enye gi site na nwanyi a, ka ezinaulo gi diri ka nke Perez onye Tama muru Juda." 13 Boaz kporo Rut ka o buru nwunye ya. Mgbe ya na Rut dinakoro, Onyenwe anyi nyeere ya aka ituru ime. O mukwara nwa nwoke. 14 Mgbe ahụ, ndi inyom obodo ahụ bjakwutere Naomi si ya, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye na-agbawaghi gi aka onye agburu mgbaputa di nso. Ka aha ya buru ihe ga-ada uda n'ala Izrel niile. 15 Ya wetakwara gi ntute na ndu gi ma burukwa onye ga-azu gi n'isi awo gi. N'ihu na nwunye nwa gi, onye huru gi n'anya, onye baara gi uru karja ndi ikom asaa, amurala gi nwa nwoke." 16 Naomi kuuru wantakiri ahụ, jikuo ya n'apata ya, lekotaa ya. 17 Ndi inyom ndi agbataobi ya siri, "Ugbu a, n'ikpeazu, Naomi enwetala nwa nwoke ozo!" Ha guru ya Obed. O bukwa onye ahụ bu nna Jesi, onye bu nna Devid. 18 Nke a bu usoro ndi a muru site na Perez. Perez muru Hezron 19 Hezron muru Ram Ram muru Aminadab 20 Aminadab muru Nashon Nashon muru Salmōn 21 Salmōn muru Boaz Boaz muru Obed 22 Obed muru Jesi Jesi muru Devid.

1 Samuel

1 O nwere otu nwoke onye Zuf, si na Ramataim, n'ala ugwu ugwu Ifrem. Aha ya bu Elkena nwa Jeroham, nwa Elihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Ifrem. **2** Elkena luru ndi inyom abuo, aha nke mbu bu Hana, ebe aha nke abuo bu Penina. Penina nwere umu, ma Hana enweghi nwa. **3** Kwa afo, nwoke a na-esi n'obodo ya gaa Shajilo ife ofufe na ichuru Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile aja. O bu n'ebe ahụ ka umu ndi ikom abuo Elayi a na-akpo Hofni na Finehaz, bu ndi nchujaja Onyenwe anyi no. **4** N'ubochi obula Elkena na-achu aja ya, o na-ekenye Penina na umu ya ndi ikom na ndi inyom otutu oke site n'anụ o ji chuo aja. **5** Ma o na-enye Hana oke mmadu abuo, n'ihu na o huru ya n'anya, o bu ezie na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **6** Ma Penina na-eme ka obi joo Hana njo karja, site n'ikpasu ya iwe, n'ihu na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **7** Ihe ndi a na-eme kwa afo. Penina na-akwa Hana emo, na-achj ya ochi oke niile ha gara n'ulo Onyenwe anyi, si otu a na-eme ka o na-akwa akwa, gharakwa iri nri. **8** Mgbe Hana bidoro ikwa akwa otu a, Elkena na-aju ya si, "Hana, o bu ginj mere i ji na-akwa akwa? Ginj mere i naghi eri nri? Ginj mere obi ji ajo gi njo? O bu na mu adighi gi mma karja umu ndi ikom iri nye gi?" **9** Otu ubochi mgbe ha risiri nri, nuokwa ihe onunụ na Shajilo, Hana biliri oto. N'oge a, Elayi onye nchujaja noduru ala n'ochi ya n'akuku onu uzo ulo Onyenwe anyi. **10** N'onodu obi mwute Hana kwara akwa, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. **11** O kwere nkwa si, "O! Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o buru na i ga-elekwasị anya na nhuju anya nke ohu gi nwanyi ma cheta m, ghara ichefu ohu gi nwanyi, ma nye ya nwa nwoke, mgbe ahụ, aga m enyeghachi ya Onyenwe anyi ogologo ubochi niile nke ndu ya. Aguba agakwaghị aga n'isi ya mgbe obula." **12** Mgbe o nogidere na-ekpe ekpere nye Onyenwe anyi, Elayi no na-ele ya anya n'onu. **13** Ka Hana no na-ekpe ekpere n'obi ya, naani egbugbere onu ya na-emeghari emeghari, ma enweghi onye na-anu olu ya. Mgbe ahụ, Elayi chere n'obi ya na o bu nwanyi mmanya na-egbu. **14** Elayi siri ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-kwusi inubiga mmanya oke? Si n'ebe mmanya di wezuga onwe gi!" **15** Ma Hana zara si ya, "Mba, onyenwe m, anughị m mmanya obula! Kama abu m nwanyi obi ya di ilu nke ukwu. Anọ m na-ekwuputara Onyenwe anyi ihe di m n'obi. **16** Biko agula ohu gi nwanyi dika onye ajo omume. Esi m n'obi mwute na-akwasara Onyenwe anyi uwa m." **17** Elayi zara si ya, "Laa n'udo, ka Chineke Izrel mezuoro gi dika ariri gi niile si di." **18** Hana zara si, "Ka m buru onye si n'aka gi nata ihuoma." O jiri obi oto laghachi, malitekwa iri nri ya. Ihu ya agbarukwaghị ozo. **19** N'isi ututu echi ya, ha biliri kpo isiala n'ihu Onyenwe anyi, mgbe ahụ, ha laghachiri n'ulo ha di na Rema. Mgbe ha laruru, Elkena bakwuru nwunye ya Hana, Onyenwe anyi chetakwara ya. **20** Mgbe oge ruru, o mere ka Hana turu ime, muo nwa nwoke. O guru ya Samuel, n'ihu na o siri, "Ariri m Onyenwe anyi maka ya." **21** Mgbe di ya, bu Elkena na ndi ezinaulo ya gara Shajilo ichuru Onyenwe anyi aja nke afo ahụ, na ichukwa aja metutara nkwa di iche nke o kwere Onyenwe anyi, **22** Hana esoghi ha, o gwara di ya, "Mgbe nwantakiri a kwusiri inu ara, ka m duru ya ga chee ya n'ihu Onyenwe anyi, o ga-ebikwa n'ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi." **23** Elkena bu di ya siri ya, "Mee ihe obula i chere kwesiri

ekwesi. Nodu ruo mgbe o hapuru inu ara, ma ka Onyenwe anyi mezuoro okwu ya." Hana nogidere n'ulo tutu ruo mgbe o zulitere nwantakiri ahụ, kwusi ya inu ara. **24** Mgbe o kwusiri nwantakiri ahụ inu ara, nwantakiri ahụ ka di ntakiri. Ma o duuru ya, jiri oke ehi gbara afo ato, na iri lita utu oka abuo na abuo, na otu karama mmanya, gaa n'ulo Onyenwe anyi di na Shajilo. **25** Mgbe ha ji oke ehi ahụ chusia aja, ha kpootara Elayi nwantakiri ahụ. **26** Mgbe ahụ, o siri, "Onyenwe m, dika i si na-adi ndu, o bu m bu nwanyi ahụ guzoro onwe ya nso n'ebe i no kpee ekpere nye Onyenwe anyi. **27** N'ihu nwa a ka m kpere ekpere, Onyenwe anyi emelara m ihe m roro n'aka ya. **28** Ma ugbu a, ana m enyeghachi ya Onyenwe anyi ka o buru nke ya ndu ya niile." O fere Onyenwe anyi ofufe n'ebe ahụ.

2 Mgbe ahụ Hana kpere ekpere si: "Obi m na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi; n'ime Onyenwe anyi ka e buliri mpi m elu. Onu m na-anya isi megide ndi iro m, n'ihu n-ewere m mmasi na nzoputa gi. **2** "O nweghi onye di nso dika Onyenwe anyi; o nweghi onye di karja gi, o nweghi nkume ozo yiri Chineke anyi. **3** "Anogidela na-ekwu okwu site na mpako, ekwekwa ka onu gi kwuputa okwu nganga. N'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke maara ihe niile, ya bu onye nanwale oru niile. **4** "Uta ndi na-ebu agha agbajela ma ndi ahụ dara mba ka e nyere ike. **5** Ndi na-eriju afo e meela onwe ha ndi oru ngo maka nri, ma ndi na-adighi eriju afo na mbu aghola ndi aguu adighi agukwa. Nwanyi aga amutala umu asaa ma nwanyi ahụ muru otutu umu adighi amutakwa. **6** "Onyenwe anyi na-eweta onwu, ya na-emekwa ka a di ndu, o bu ya na-eme ka mmadu daa n'ura onwu, na-emekwa ka ha di ndu ozo. (Sheol h7585) **7** Onyenwe anyi na-ezite ubjam na akumuba; o na-eweda n'ala, ma na-ebulikwa elu. **8** O na-esite na ntụ welite onye ogbenye na-ebuli ndi mkpa na-akpa site n'ikpo ntu. O na-eme ka ha soro umu eze nodu, na-emekwa ka ha keta ocheeze nsopuru. "N'ihu na ntala uwa bu nke Onyenwe anyi n'elu ya ka o dokwasiri uwa. **9** O ga-echebe ukwu ndi nso ya ma ndi ajo omume ka o ga-eme ka ha dere duu n'ime ochichiri. "O bughị site n'idi ike ka mmeri si abia. **10** Ndi ahụ na-ebuli onwe ha imegide Onyenwe anyi ka a ga-etipia. Onye kachasi ihe niile elu ga-ebigbo site n'eluigwe megide ha. Onyenwe anyi ga-ekpe nsotu niile nke uwa ikpe. "O ga-enye eze ya ike bulikwaa idi ike nke onye ya e tere mmanu." **11** Mgbe ahụ, Elkena na Hana laghachiri Rema, ma ha hapuru Samuel n'ebe ahụ. Nwata ahụ ghoru onyeozi Onyenwe anyi, n'ihu na o no na-enyere Elayi onye nchujaja aka. **12** Umụ Elayi bu ndi omume ha jogburu onwe ya; ha na-eleli Onyenwe anyi anya. **13** Dika mmeso ndi nchujaja n'ebe ndi mmadu si di; mgbe onye obula biara ichu aja, onyeozi onye nchujaja na-abia mgbe a na-esi anu, jiri ndudu nwere eze ato n'aka ya. **14** O na-adunye ya n'ime efere anu maobu ite, maobu iko e ji esi anu. Ihe obula ndudu ahụ duputara ka onye nchujaja na-ewere. Otu a ka ha si emeso ndi Izrel niile na-abia na Shajilo. **15** Mgbe ufodu, tupu e suree abuba anu n'ebe ichu aja, ndi ozi onye nchujaja na-abia gwa onye wetara anu ichu aja si ya, "Nye onye nchujaja anu ndu nke o ga-ahu n'oku, n'ihu na o choghi iri anu e siri esi, kama anu ndu ka o choro." **16** O buru na onye ji anu ahụ bia ichu aja agwa onyeozi ahụ okwu si, "Chere ka anyi buru uzo suo abuba ndi a oku tupu i were ihe i choro," onyeozi ahụ na-aza si, "Nye m anu ahụ ugbu a, o buru na i nyeghi m ya aga m eji ike were ya." **17** Mmehie

umụ okorobia ndị a na-eme di ukwu n'anya Onyenwe anyi, n'ihu na ha na-eleda onyinye a na-ewetara Onyenwe anyi anya. **18** N'oge a, Samuel na-agakwa ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. O bu ezie na o bu naani nwantakiri, o na-eyi akwa ocha efod dika ndi nchujaja. **19** Afọ obula, nne ya na-akwara ya uwe mwuda, nke o na-ewetara ya mgbe ya na di ya bjara ichu aja. **20** Tupu ha alaa, Elayi na-agosi Elkena na Hana si, "Ka Onyenwe anyi nye gi umu ozo, ndi ga-anochi anya onye a i rioro maka ya, nke i nyeghachiri Onyenwe anyi." **21** Onyenwe anyi gosiri Hana amara. O turu ime muta umu ndi ikom ato, na umu ndi inyom abuo. Ma Samuel tokwara n'ije ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. **22** N'oge a, Elayi aburula nnoo agadi. O nokwa na-anu ihe ojojo niile umu ya ndi ikom na-eme ndi Izrel niile, ya na otu ha si edinakwuru umu nwanji na-eje ozi n'onu uzo ebe ichu aja ulo nzute. **23** Ya mere, Elayi gwara umu ya si, "Anula m site n'onu ndi Onyenwe anyi, banyere ihe ojojo niile di iche iche unu na-eme. Gini mere unu ji na-eme ihe ojojo di otu a? **24** O bughị akuko oma ka m na-anu site n'onu ndi Onyenwe anyi banyere unu. **25** O buru na mmadu emehie megide mmadu, Chineke nwere ike gbooro ya ogo. Ma o buru na mmadu emehie megide Onyenwe anyi, onye ga-egboro ya ogo?" Ma umu ya ndi ikom egeghi nna ha nti, n'ihu na Onyenwe anyi na-akwado ila ha n'iyi. **26** Nwata ahụ bu Samuel na-eto, na-agba dimkpa, burukwa onye ihe ya di Onyenwe anyi na mmadu mma. **27** Otu onye nke Chineke bjara gwa Elayi okwu si ya, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: O bu na m eziputaghi ike m n'uzo putara ihe mgbe nna nna gi ha bu ohu n'ala Ijpt n'okpuru Fero? **28** Ahoputara m nna nna unu ochie site n'etiti ebo niile nke Izrel mee ya ka o buru onye nchujaja m, ka o chuo aja n'ebe ichu aja m, isure ihe nsure oku na-esi isi uto, na iyi uwe efod ndi nchujaja n'ihu m. Enyere m ezinaulo nna nna gi onyinye niile Izrel ji chuo aja nsure oku. **29** Gini mere unu ji na-eleli aja a na-achuru m, na onyinye a na-ewetara m n'usoro dika m si nye ya n'iwu anya? Gini mere i ji na-asopuru umu gi karia m, ime onwe unu ka unu gbaa abuba site n'idebere onwe unu akuku kachasi mma nke onyinye niile umu Izrel, ndi m, na-ewetara m. **30** "N'ihu ya, otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, kwuputara, si, 'Ekwere m nkwa na ndi ezinaulo gi na nke nna gi ga-eje ozi n'ihu m ruo mgbe ebighi ebi,' ma ugbu a, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, 'O gaghị adikwa otu a n'ebe m no! N'ihu na ndi na-asopuru m ka m ga-asopuru, ma ndi niile na-eleda m anya, ka a ga-akpo ihe efu. **31** Oge na-abja mgbe m ga-ebipu ike gi na ike ezinaulo nna gi, wezuga ha ka nwoke obula n'ezinaulo gi hapu ito gho agadi. **32** I ga-ahu mkpagbu n'ebe obibi m; a ga-emere Izrel ihe oma nke ga-eme ka i nwee anya ufu, ma o dighi onye ga-eme agadi n'ezinaulo gi. **33** Onye obula n'ime unu nke m na-ebipughi site n'ebe ichu aja m ga-adi ndu naani n'onodu umu mmiri akwa nke ga-ekpuchi ya anya, na iru uju nke obi. Umu umu gi niile ga-anwu tupu ha eruo agadi. **34** "Ihe ga-adakwasị umu gi ndi ikom, bu Hofni na Finehaz, ga-aburu gi ihe ama. Ha abuo ga-anwu n'otu ubochi. **35** Aga m akpolite nye onwe m, onye nchujaja kwesiri ntukwasị obi, onye ga-eme ihe di m n'uche na n'obi. Aga m eme ka ezinaulo ya guzose ike. O ga-eje ozi n'ihu Onye m e tere mmanu oge niile. **36** Mgbe ahụ, ndi niile foduru n'ezinaulo gi ga-abia kpo isiala nye ya, roro ya ego na ihe oriri. Ha ga-asị, "Biko, nyetu m oru m ga-aru n'etiti ndi nchujaja, ka m hu ihe m ga-eri.""

3 Nwata ahụ bu Samuel nokwa na-ejere Onyenwe anyi ozi n'ihu Elayi. N'ubochi ndi ahụ okwu Onyenwe anyi di uko, adighikwa ahụ otutu oho. **2** O ruru n'otu abali, ka Elayi dinara ala n'onodu ya irahu ura, ebe o bu na anya ya akala nka nke bu na o dighi ahuzikwa uzo nke oma. **3** Mgbe ahụ, oriona Chineke anyubeghi, Samuel dinara n'ulonso Onyenwe anyi, n'ebe ahukwa ka igbe ogbugba ndu Chineke di. **4** Onyenwe anyi kporo Samuel oku, Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." **5** O biliri jekwuru Elayi, si ya, "Lee m abjala m." Ma Elayi siru ya, "Mba, akpoghi m gi, laghachi gaa dinaa ala." Samuel gara dina ala. **6** Ozokwa, Onyenwe anyi kporo ya si, "Samuel!" Samuel gbaara oso jekwuru Elayi si ya, "Lee m, gini ka m ga-eme?" Ma Elayi zara si ya, "Mba akpoghi m gi oku, nwa m. Laghachi gaa dinaa ala." **7** Ma Samuel amatabeghi onye Onyenwe anyi bu, ekpughebeghi okwu Onyenwe anyi nye ya. **8** Onyenwe anyi kporo ya oku nke ugbo ato; ozokwa Samuel biliri jekwuru Elayi si ya, "Lee m, gini ka i choro ka m mee?" Mgbe ahụ, Elayi ghotara na o bu Onyenwe anyi na-akpo nwantakiri ahụ, **9** n'ihu ya o gwara Samuel okwu si, "Laghachi, dinaa ala. O buru na o kporo gi ozo, si ya, 'Lee m, kwuo, Onyenwe anyi, n'ihu na ohu gi na-ege nti.'" Ya mere Samuel laghachiri gaa dinaa ala. **10** Onyenwe anyi bjara guzo onwe ya n'ebe ahụ, kpo ya ozo dika o si kpo ya na mbu si, "Samuel! Samuel!" Samuel zara si, "Lee m, kwuo, n'ihu na ohu gi na-anu." **11** Onyenwe anyi gwara Samuel si, "Lee, ana m aga ime ihe n'Izrel nke ga-eme ka nti nuru ya zuo wuruwuru. **12** N'oge ahụ aga m emezu ihe niile m kwuru megide Elayi na ezinaulo ya, site na mmalite ruo ogwugwu. **13** N'ihu na agwara m ya na m ga-ekpe ezinaulo ya ikpe, ruo mgbe ebighi ebi, n'ihu mmehie ahụ o maara ihe banyere ya. N'ihu na umu ya mere onwe ha ndi a na-eleli anya, ma o meghe ihe obula ikwusi ha. **14** Ya mere, ahuola m iyi nye ulo Elayi si, 'Ikpe omuma dikwasiri ulo Elayi bu nke a na-agaghi eji onyinye maobu ichu aja kpuchie.'" **15** Samuel dinara ala tutu ruo ututu. Mgbe chi boro, o mehere onu uzo ulo nzute Onyenwe anyi dika o na-eme. Ma egwu turu ya igwa Elayi oho ahụ. **16** Ma Elayi kporo ya si, "Samuel, nwa m." Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." **17** Elayi juru ya si, "Gini ka o gwara gi? Ezola ihe obula n'ebe m no. Ka Chineke mesoo gi mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i zoo ihe obula o gwara gi n'ebe m no." **18** Ya mere, Samuel gwara ya ihe niile, o zokwaghị ihe obula. Mgbe ahụ Elayi kwuru okwu si, "Ya onwe ya bu Onyenwe anyi, ya meekwa dika o si di ya mma n'anya." **19** Onyenwe anyi nonyeere Samuel mgbe o na-eto, meekwa ka amuma niile Samuel buru mezu. **20** Ndi Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, matara na Samuel bu onye amuma Onyenwe anyi kwesiri ntukwasị obi. **21** Onyenwe anyi gakwa n'ihu na-egosi onwe ya na Shailo. N'ebe ahụ o gosiri onwe ya nye Samuel site n'okwu ya.

4 Okwu Samuel rutere ndi Izrel niile nti. Mgbe Izrel puru izute ndi Filistia n'agha, ha mara ulo ikwu ha na Ebeneza, ma ndi Filistia mara nke ha n'Afek. **2** N'agha a luru n'ubochi ahụ, ndi Filistia doro onwe ha n'usoro izute ndi Izrel, dika agha na-agbasa, ndi Filistia lugburu umu Izrel, gbukwaa puku mmadu ano n'ime ha. **3** Mgbe ndi agha Izrel foduru laghachiri n'ulo ikwu ha, ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini mere Onyenwe anyi ji kwe ka ndi Filistia merie anyi taa. Ka anyi gaa Shailo buta igbe ogbugba ndu Onyenwe

anyi, ka o soro anyi jee agha, ka o naputa anyi site n'aka ndi iro anyi." 4 Ya mere, ha zigara ndi mmadu ka ha gaa Shajlo. Ha sitere n'ebe ahụ bute igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye ahụ na-anokwasị n'uche ebere n'etiti cherubim. Umụ ndi ikom Elayi abuo, bu Hofni na Finehaz, nonyeere igbe ogbugba ndu Chineke ahụ. 5 Mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ebe ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha, ndi Izrel tiri mkpu mere ka ala maa jijiji. 6 Mgbe ndi Filistia nuru uda mkpu a, ha juru si, "Gini na-eme? O bu gini kpatara oke iti mkpu a n'ulo ikwu ndi Hibru?" Mgbe a gwara ha na o bu n'ihu na igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi erutela, 7 ujo turu ndi Filistia. Ha siru, "Chi abatala n'omuma ulo ikwu ahụ. Ahuhu diri anyi n'ihu na ihe di otu a emetubeghi n'oge gara aga. 8 Ahuhu diri anyi! Onye ga-anaputa anyi site n'aka chi ndi a di ike? N'ihu na o bu chi ndi a ji ihe otiti di iche iche tie ndi Ijipt mgbe umu Izrel no n'ozara. 9 Unu di ike, unu ndi Filistia, burukwanu ndi ikom, ma o bughị otu a, unu ga-agho ohu ndi Hibru dika ha buuru unu ndi ohu. Burunu ndi ikom, luo aghal!" 10 Ndi Filistia luru ogo dika dike, lughbu ndi Izrel. Ndi agha ji ukwu eje ogo onuogugu ha di iri puku ato nwuru n'otu ubochi ahụ. Ma ndi foduru gbalara n'ulo ikwu ha. 11 Ndi Filistia dotara igbe ogbugba ndu Chineke n'agha, ma gbukwaa Hofni na Finehaz umu Elayi. 12 Ma otu nwoke onye Benjamin gbapuru oso site n'ogbo agha ahụ, gbara ruo Shajlo n'otu ubochi ahụ, o yi uwe dparwa adqwa, aja dikwa ya n'isi. 13 Mgbe o rutere, Elayi no n'uche ya n'akuku uzo, na-eche, n'ihu na obi ya na-ama jijiji, n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke. Mgbe nwoke ahụ batara n'ime obodo, koo ihe mere, mkpu akwa dara n'obodo ahụ niile. 14 Elayi nuru iti mkpu ahụ juo si, "Gini bu isi uzu a?" Onyeozi ahụ mere ngwangwa bata gwa Elayi okwu. 15 Elayi agbaala iri afo itoolu na afo azato n'oge a, nke mere na o naghị ahukwa uzo. 16 Nwoke ahụ gwara Elayi si, "Esi m n'ihu agha gbalata. Anọ m n'ebe ahụ taa hu ka agha si gaa." Elayi juru si, "Nwa m, o bu gini mere?" 17 Onyeozi ahụ zara si, "Izrel sitere n'ihu ndi Filistia gbaa oso. E tigbukwara otutu n'ime ndi agha ha. Ozo, umu gi abuo, Hofni na Finehaz nwuru. E burukwara igbe ogbugba ndu Chineke." 18 Mgbe onyeozi ahụ kwutere maka igbe ogbugba ndu Chineke. Elayi sitere n'uche ya dalaa azu n'akuku onu uzo ama, dajie olu ya, nwuol! N'ihu na o meela nnoo agadi. O bukwa onye buru ibu. Ya onwe ya kpekwaru umu Izrel ikpe iri afo ano. 19 Nwunye nwa ya, bu nwunye Finehaz, di ime, nookwa nso oge imu nwa ya. Mgbe o nuru maka obubu e buuru igbe ogbugba ndu Chineke, nukwa maka onwu nna di ya na di ya, o muputara nwa ya n'ike. Ma o nwuru n'ihu ihe mgbu nke afo ime. 20 Ma mgbe o na-anwu, ndi inyom na-eji ya ime, siru ya, "Atula egwu, adala mba, i muola nwa nwoke." Ma o zaghi ha ihe obula. O nakwaghi ha nti. 21 O guru nwantakiri aha, kpo o ya ikabodu, kwuo si, "Ebube esitela n'Izrel puo," n'ihu obubu e buuru igbe ogbugba ndu Chineke, na n'ihu onwu nna di ya na di ya. 22 O kwuru si, "Ebube esitela n'Izrel puo, n'ihu na e buuru igbe Chineke."

5 Mgbe ndi Filistia buuru igbe ogbugba ndu Chineke, ha si Ebeneza buru ya buga Ashdod. 2 Ha butere igbe ogbugba ndu Chineke, buba ya n'ime ulo Dagon, dpa ya n'akuku Dagon. 3 Mgbe ndi Ashdod tetara n'isi ututu echi ya, ma lee, Dagon adaala, kpuo ihu ya n'ala n'ihu igbe ogbugba ndu

Onyenwe anyi. Ha bulikwara Dagon elu doghachi ya n'onodu ya. 4 Ma n'ututu echi ya, Dagon adakwala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Isi ya na aka ya abuo dakapuru, togboro na mbata onu uzo, O bukwa naani ogwe ahụ ya foduru. 5 O bu nke a mere, site mgbe ahụ ruo taa, ndi nchaja Dagon na ndi niile na-abata n'ulo Dagon, adighi azo ukwu ha n'onu uzo mbata ulo Dagon di n'Ashdod. 6 Aka Onyenwe anyi malitere idi aro n'ahu ndi Ashdod, ha na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu, o ji etuto di iche iche menye ha egwu ma bibiekwa ha n'Ashdod n'oke ala ya niile. 7 Mgbe ndi Ashdod huru ihe na-eme, ha siru, "Anyi achoghị ka igbe ogbugba ndu Chineke nke Izrel diri n'etiti anyi, n'ihu na aka ya di ike n'ahu anyi, otu aka ahukwa na chi anyi Dagon." 8 Ya mere, ha ziri ozi kpokota ndisi ndi Filistia niile, juo ha si, "Gini ka anyi ga-eme igbe chi ndi Izrel?" Ha zara, "Ka e buru igbe chi ndi Izrel buga ya n'obodo Gat." Ya mere ha buuru igbe Chineke nke Izrel buga Gat. 9 Ma mgbe ha bubatara ya na Gat, akaOnyenwe anyi malitere imegide obodo ahụ. O tinyere ndi obodo ahụ n'onodu oke egwu. O tiri ndi bi n'obodo ahụ ihe otiti, ma nwantakiri ma dimkpa, etuto di iche iche toro ha n'ahu. 10 Ya mere, ha zilara igbe ahụ Ekron. Ma mgbe igbe ahụ na-abata Ekron, ndi Ekron kwara akwa si, "Ha e burula igbe ogbugba ndu chi ndi Izrel butere anyi, ka anyi na ndi anyi nwusial!" 11 Ya mere, ha kpoikota ndisi ndi Filistia niile si ha, "Sinu n'obodo zipu igbe chi ndi Izrel, maobu zighachinu ya n'obodo e si bute ya na mbu, ka o hapu igbuchapu anyi na ndi anyi." N'ihu egwu maka onwu ejidela ndi niile bi n'obodo. Aka Chineke dikwa ike nke ukwu megide obodo ahụ. 12 Ndi na-anwughi ka e mere ka etuto juputa ha n'ahu, mkpu akwa nke ndi obodo ahụ ruru eluigwe.

6 Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ noro n'obodo ndi Filistia onwa asaa. 2 Emesja, ndi Filistia kporo ndi nchaja ha na ndi na-aju mmuo ase juo ha si, "Gini ka anyi ga-eme banyere igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi? Gwa anyi otu anyi ga-esi zilaga ya n'ala ya." 3 Ndi ahụ zara si, "O buru na unu ezighachi igbe ogbugba ndu chi ndi Izrel, unu ezighachila ya n'aka efu, kama jirinụ onyinye aja ikpe omuma zilaga ya. Unu mee nke a, ihe otiti ndi a ga-ala. Unu ga-amatakwa ihe mere o ji na-ata unu ahuhu ndi a." 4 Ha juru, "Olee udi onyinye aja ikpe omuma anyi ga-enye." A gwara ha, "Dika onuogugu ndisi obodo Filistia si di ise, unu ga-eziga onyinye oyiya etuto ise nke e jiri olaedo kpuo na oyiya oke ise nke e jikwa olaedo kpuo, n'ihu na o bu otu udi ihe otiti ahụ ka o ji tie unu na ndisi obodo unu niile. 5 Jiri olaedo kpuo oyiya etuto na oke ndi ahụ na-emebi ala jiri, si otu a nye chi ndi Izrel nsopuru. Ma eleghi anya o ga-ezewuga aka ike ya site n'ebe unu na chi unu di iche iche na ala unu no. 6 Gini mere unu ga-eji nyichie obi unu dika ndi Ijipt na Fero mere? Mgbe Chineke mesiri ha ike, o bu na ha ahapughi ndi Izrel ka ha laa? 7 "Wuonu ugboala ohuru, werukwanu nne ehi abuo na-enye umu ara kegide n'ugbo ahụ. Ehi ndi a ga-abu ndi a na-ejibeghi koo oru ubi mbu. Mgbe unu kegidere ehi ndi a, chirinu umu ha chuba ha n'ebe a na-edebe ehi. 8 Werenu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi tinye n'ugboala ahụ, tinyekwa ihe olaedo ndi ahụ unu na-enye ka o buru aja ikpe omuma unu n'ime igbe nta unu ga-etinye n'akuku ya. Zilaganu ya n'uzo o ga-agbaso. 9 Ma guzonu na-ele ya anya.

Ọ buru na ọ gafee oke ala anyị banye Bet-Shemesh, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị mere ka ihe ọjọọ ndị a dakwasị anyị. Ma ọ buru na o megħi otu a, ọ buru na ọ loghachi, anyị ga-amata na ihe otiti a bụ naanị ihe ndaba nke dakwasiri anyị, o sikwaghị n'aka Onyenwe anyị." 10 Ha were dika okwu ndị a si dī. Ha weere nne ehi abụọ na-enye ụmụ ara kegide ha n'ugboala ahụ, werekwa ụmụ ha kpochie n'ogba anụ. 11 Igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị na igbe nta ahụ e tinyere oke na oyiyi etuto ọlaedo ndị ahụ a kpuru akpu ka ha dọkwasi n'elu ugboala ahụ. 12 Ehi ndị ahụ dọkpuru ugbo ahụ gawa n'uzo Bet-Shemesh. Ha na-ebekwa muu mgbe ha na-aga. Ha sogidere uzo ahụ na-aga. Ha echigharighi gaa aka nri maobu aka ekpe. Ndi eze ndi Filistia sogidekara ha n'azu tutu rute n'oke ala Bet-Shemesh. 13 N'oge a, ndi Bet-Shemesh no n'ubi na-ewe ihe ubi nke oka wiiti na ndagwurugwu ala ahụ. Mgbe ha lepuru anya hu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, onu juru ha obi. 14 Mgbe ugboala ahụ batara n'ubi nwoke a na-akpo Joshua na Bet-Shemesh, ọ kwasi n'akuku otu nkume ukwu di n'ebe ahụ. Ngwangwa, ndi no n'ebe ahụ gbuwasiri osisi e ji mee ugbo ahụ, gbukwaa ehi abuo ahụ, were ha churo Onyenwe anyi aja nsure oku. 15 Ndi ikom Livayi no n'ebe ahụ buliri igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na igbe nta ahụ di n'akuku ya nke ọlaedo niile a kpuru akpu di n'ime ya, dokwasi ha n'elu nkume. Ndi Bet-Shemesh chiru otutu aja nsure oku na aja ndi ozo nye Onyenwe anyi n'ubochi ahụ. 16 Mgbe ndi eze ise obodo ndi Filistia huru ihe mere, ha laghachiri n'Ekron n'ubochi ahụ. 17 Onyinye etuto ọlaedo ise a kpuru akpu nke ha nyere Onyenwe anyi di ka aja ikpe omuma n'ihu ihe mere ha bu maka obodo ndi Filistia ndi a, Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gat na Ekron. 18 Ha wetakwara oke ọlaedo a dika onugogu obodo ndi Filistia si di, bu nke ndiisi ise ahụ nwere, obodo ndi e wusiri ike, na obodo nta niile ha. Nkume ukwu ahụ ebe a dokwasiri igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, bu ihe akaebe n'ubi Joshua, onye Bet-Shemesh ruo taa. 19 Ma Onyenwe anyi tigburu iri ndi ikom asaa n'etiti ndi Bet-Shemesh n'ihu na ha nyobara anya n'ime igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. N'ihu ya ndi Bet-Shemesh ruru uju n'ihu ndi ahụ niile Onyenwe anyi tigburu. 20 Ndi Bet-Shemesh juru si, "Onye puru iguzo n'ihu Onyenwe anyi, bu Chineke a di nsog? Olee ebe anyi ga-ezigakwa igbe ogbugba ndu a?" 21 Ha zipuru ndi ozi ka ha gaa gwa ndi Kiriath Jearim si ha, "Ndi Filistia ezighachila igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Bianu buru ya gaa n'obodo unu."

7 Ya mere, ndi ikom Kiriath Jearim bjara buru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi bubata ya n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu. Ha doro Elieza, okpara Abinadab nso, ka ọ buru onye na-elekota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. 2 Igbe ahụ digidere na Kiriath Jearim ogologo oge, iri afọ abụọ zuruoke. Ma n'oge a niile, ndi Izrel no na-eru uju n'ihu Onyenwe anyi. 3 Ya mere, Samuel gwara ezinaulo Izrel niile si, "Ọ buru na unu ji obi unu niile na alaghachikwute Onyenwe anyi, mgbe ahụ, wezuganụ chi niile nke ndi ala ozo, na arusi Ashdoret site n'etiti unu. Kpebienu n'obi unu ibiakwute Onyenwe anyi, feekwa naanị ya ofufe. Ọ ga-anaputakwa unu site n'aka ndi Filistia." 4 Ya mere, ndi Izrel wezugara arusi Baal na Ashdoret ha, bido ife naanị Onyenwe anyi. 5 Samuel gwara ha si, "Unu ndi Izrel, zuko na Mizpa, ka m ripo Onyenwe anyi ariri n'isi unu." 6 Mgbe ha niile zuko n'ebe ahụ, ha kuuru

mmiri wupu ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. N'ubochi ahụ kwa, ha buru onu, kwuputa mmehie si, "Anyi emehiela megide Onyenwe anyi." 7 Ọ bụ na Mizpa ka Samuel malitere ikpe umu Izrel ikpe. 7 Mgbe ndi Filistia nuru na umu Izrel zuko na Mizpa, ndi eze ndi Filistia chikotara ndi agha ha, bja ibuso Izrel agha. Mgbe umu Izrel nuru na ha na-abia nso, ha turu ujo nke ukwu. 8 Ha siri Samuel, "Akwasila itiku Onyenwe anyi Chineke anyi mkpu akwa n'ihu anyi, kpekwa ekpere ka ọ zoputa anyi site n'aka ndi Filistia." 9 Mgbe ahụ, Samuel weere nwa aturu na-ahu ara jiri ya churo Onyenwe anyi aja nsure oku, rikwa Onyenwe anyi ka o nyere Izrel aka. Onyenwe anyi zara ekpere ya. 10 N'oge ahụ, mgbe Samuel no na-esure aja nsure oku ahụ, ndi Filistia bjaruru nso ibuso Izrel agha, ma Onyenwe anyi sitere n'eluigwe were oke olu eze eluigwe nke dara oke ụda chusasia ha. O mere ka ogbaaghara bata n'etiti ndi Filistia. Nke a mekwara ka umu Izrel kpochapu ha, 11 Ndi ikom Izrel si na Mizpa puta chuso ndi Filistia oso, na-etigbu ha n'uzo ruo na ndia Bet-Ka. 12 Mgbe ahụ, Samuel weere otu nkume doo ya n'agbata Mizpa na Shen, kpo ebe ahụ, Ebenezer, nke putara, "Nkume inyeka," n'ihu na ọ siri, "N'ezie, Onyenwe anyi enyere ala anyi aka ruo ugbo a." 13 Ya mere, mmeri a e meriri ndi Filistia mere ka ha ghara ibuso Izrel agha ozo, n'ihu na Onyenwe anyi kwasi ha ime nke a ubochi niile nke ndu Samuel. 14 E nyeghachiri ndi Izrel obodo niile ndi Filistia dotara n'agha na mbu, nke di site n'Ekron ruo Gat. Ndi Izrel naputara oke ala ndi a site n'aka ndi Filistia. N'uzo di otu a, e mere ka udo di n'etiti ndi Izrel na ndi Amorit. 15 Samuel nogidere dika onye ikpe ndi Izrel ubochi niile nke ndu ya. 16 Afọ niile, ọ na-eghari site n'otu obodo ruo n'obodo ozo, site n'obodo Betel ruo Gilgal, ruokwa Mizpa. Ọ na-anokwa n'obodo ndi a na-ekpe ndi Izrel ikpe. 17 Ma ọ na-aloghachi na Rema, n'ihu na ọ bụ n'ebe ahụ ka ulo ya di. O kpekwa ndi Izrel ikpe n'ebe ahụ, wuokwara Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe ahụ.

8 Mgbe Samuel ghorog agadi, o mere umu ya ndi ikom ka ha buru ndi ikpe ndi Izrel. 2 Juel, okpara ya, na Abija, nke na-eso ya ka ọ hoputara. Ha nokwa na Biasheba na-ekpe ndi Izrel ikpe. 3 Ma umu ya esoghi uzo ya. Ha na-agbaso naanị ihe ga-abara ha. Ha na-erikwa ngari, na-ekpe ikpe na-ezighi ezi. 4 N'ihu ya, ndi okenyen umu Izrel niile zuko, bjakwute Samuel na Rema si ya, 5 "I meela agadi, umu gi ndi ikom adighikwa eso uzo gi. Ugbo a hoputara anyi onye ga-abu eze anyi, onye ga na-edu anyi, dika mba ndi ozo." 6 Ma obi adighi Samuel uto mgbe ha ripo si, "Nye anyi eze ga-edu anyi." N'ihu ya, Samuel kpokuru Onyenwe anyi n'ekpere. 7 Onyenwe anyi gwara ya, "Gee nti n'ihu niile ndi a na-agwa gi; ọ bughị gi ka ha juru, kama ọ bu mu onwe m ka ha juru ibu eze ha. 8 Site n'ubochi m mere ka ha si n'Ijpti puta ruo taa, ha na-agbaka ma azu, na-efe chi ndi ozo. Ọ bukwa otu a ka ha na-eme gi ugbo a. 9 Mee dika ha ripo, ma echefula igwa ha udi omume eze ahụ ga-achi ha ga-emeso ha." 10 Samuel gwara ndi Izrel na-arjo ka e nye ha eze ihe Onyenwe anyi kwuru. 11 Ọ zara si ha, "Ihe ndi a bu udi mmeso eze ahụ ga-achi unu ga-emeso unu: Ọ ga-eduru umu unu ndi ikom mee ha ndi na-agba oso n'ihu ugbo agha ya na inyinya ya. 12 Ufodu ka ọ ga-eme ochiagha, ndi ga-elekota otutu puku ndi agha, maobu iri ndi agha ise; ndi ufodu ga-abu ndi ga-ako ubi ya, ndi ozo ga-ewebatakwa ihe owuwe ubi ya, ma ndi ozo ga-

akpuru ya ngwa agha na ihe niile e ji anya ugbo agha ya. **13** O ga-eduru umu unu ndi inyom mee ka ha buru ndi na-esiri ya mmanu otite na-esi isi utu, na ndi na-esiri ya nri, na ndi na-eghere ya ihe oghighe. **14** O ga-anarakwa unu ubi unu, na ubi vajni unu, na ubi oliv unu ndi kachasi mma, were ha nye ndi na-egere ya ozi. **15** O ga-ewere otu uzu n'ime uzu iri nke mkpuru ubi unu na ubi vajni unu nye ndisi oru ya na ndi na-egere ya ozi. **16** O ga-akwagidekwa unu ka unu nye ya ndi ohu unu, ndi ikom n'ime ha, na ndi inyom n'ime ha, ya na anu ulu unu ahụ di ezi mma, na jinyinya ibu unu. **17** O ga-ewerekwa otu uzu n'uzu iri nke igwe anu ulu unu, meekwa ka unu onwe unu burukwa ndi ohu ya. **18** Mgbe ubochi ndi ahụ bjara, mgbe ihe ndi a bidoro imezu, unu ga-akwa akwa, riuo ka e wezugara unu eze ahụ unu hoputaara onwe unu, ma Onyenwe anyi agaghị aña unu nti n'ubochi ahụ." **19** Ma ndi Izrel juru ige Samuel nti. Ha siri, "Anyi chorọ eze ga-achi anyi. **20** Mgbe ahụ, anyi onwe anyi ga-adị ka ndi mba niile ozo, anyi ga-enwe eze ga na-edu anyi, na-aga n'ihu anyi nabukwa agha anyi." **21** Samuel gwara Onyenwe anyi ihe niile ha kwuru. **22** Ma Onyenwe anyi zara ya ozo si, "Mee ihe ha kwuru, nye ha eze." Mgbe ahụ, Samuel gwara ndi ikom Izrel okwu si ha, "Laanu, nwoke obula n'obodo ya."

9 E nwere otu nwoke si Benjamin aha ya bu Kish nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, onye Benjamin, burukwa oke mma a maa ama. **2** O nwere nwa nwoke aha ya bu Sol, onye bu okorobia no n'uju ya. O nweghi nwoke ozo e ji atunyere ya n'Izrel niile. O toro ogologo karja onye obula site n'ubu ruo n'isi. **3** Otu ubochi, ufodu n'ime jinyinya ibu Kish nna Sol nwere kpafuru. N'ihu ya, Kish kporo Sol gwa ya okwu si, "Duru otu odibo ka gi na ya soro ga chogharja jinyinya ibu ndi a." **4** Ha chorọ jinyinya ndi ahụ gaa n'ala ugwu ugwu Ifrem, na n'akuku Shalisha, ma ha ahughị ha. Ha chokwara ha gaa n'akuku Shaalim, ma ha ahughị ha n'ebe ahụ. Emesja, ha chorọ jinyinya ibu ndi ahụ gaa n'ala niile nke ndi Benjamin, ma ha ahughị ha ebe obula. **5** N'ikpeazu, mgbe ha chorọ ha rute n'ala Zuf, Sol gwara onyeozu ahụ ya na ya so, si, "Ka anyi laghachi, n'ihu na o buru na nna m elee anya anyi ma o hughị anyi, o ga-amalite iche echiche banyere anyi karja jinyinya ibu ndi a." **6** Ma odibo ahụ zara ya si, "Lee, e nwere otu onye nke Chineke bi n'obodo a; o bukwa onye mma niile na-asopuru n'ihu na ihe obula o kwuru namezu. Ka anyi gaa hu ya, ma eleghị anya o ga-agwa anyi uzu anyi ga-esi." **7** Sol siri odibo ya, "O buru na anyi agaa, gini ka anyi ga-enye nwoke ahụ? Nri di na-akpa anyi agwula, o di kwaghị onyinye anyi nwere nke anyi ga-enye onye nke Chineke. Gini ka anyi nwere?" **8** Onyeozu ahụ zara ya ozo si, "Lee, enwere m otu mkpuru shekel olaocha. Aga m enye ya onye Chineke a ka o gwa anyi uzu anyi ga-esi." **9** (Na mgbe gara aga n'Izrel, o buru na mma agaa iju Chineke ase, o nasisi, "Bia ka anyi jekwuru onye ohu uzu," n'ihu na onye a nakpo onye amuma taa, ka a nakpo onye ohu uzu n'oge ahụ). **10** Sol siri odibo ya, "O di mma, Bia ka anyi gaa." Ha biliri gawa n'obodo ebe onye Chineke ahụ no. **11** Mgbe ha na-arigo ugwu ibanye obodo ahụ, ha zutere ufodu umu agbogho ka ha na-aputa iseta mmiri, juo ha ajuru si, "Onye ohu uzu ahụ o no n'ebe a?" **12** Umụ agbogho ahụ zara ha si, "E, o no ya. Lee ya ka o na-aga n'ihu unu. Unu jesie ike unu ga-ahụ ya. Ugwu a ka o batara obodo anyi, n'ihu na o na-aga iso ndi mma

gaa ichu aja n'ebe di elu. **13** Ngwangwa unu banye n'obodo, unu ga-ahụ ya tupu o gaa n'ebe di elu iri ihe. N'ihu na ndi mma agaghị ebido iri ihe tutu ruo mgbe o rutere, n'ihu na o ghaghị igozu ihe aja ahụ tupu ndi a kporo oku ebido iri ihe. Gbagoonu unu ga-ahụ ya n'oge dika nke a." **14** Ya mere, ha mere ngwangwa, baa n'ime obodo ahụ. Dika ha nabata n'ime obodo, lee Samuel ka o na-abiakwute ha; o na-aga n'ebe ahụ di elu. **15** Ma n'ubochi boru tupu ubochi Sol na-abia, Onyenwe anyi kpughere nke a nye Samuel. **16** "Dika mgbe a echi, aga m ezitere gi otu nwoke si n'ala Benjamin. I ga-ete ya mmanu nke ga-eme ya ka o buru onyendu Izrel ndi m. O ga-azoputa ha site n'aka ndi Filistia, n'ihu na ahula m ahuhu nke ha no n'ime ya; anukwala m ikwa akwa ha." **17** Mgbe Samuel huru Sol, Onyenwe anyi gwara ya si, "Lee nwoke ahụ m gwara gi ihe banyere ya! O bu ya ga-achi ndi m." **18** Ma Sol bjaruru Samuel nso juo ya si, "Biko, zi m ebe ulu onye ohu uzu di." **19** Samuel zara si ya, "Mu onwe m bu ohu uzu ahụ. Gaanu n'ihu m rigoruo n'ebe di elu, n'ihu na mu na unu ga-eso rikoo nri taa. N'utuutu echi aga m agwa gi ihe di gi n'obi. Aga m ezilagakwa gi. **20** Enyela obi gi nsogbu maka jinyinya ibu ndi ahụ furu efu n'abalị ato gara aga, n'ihu na a chotala ha. Ma, onye ka mma ahụ bu, onye ndi Izrel niile na-achosi ike? O bughị gi na ezinaulo nna gi." **21** Ma Sol zara si, "O bughị onye Benjamin ka m bu, onye sitere n'ebo kachasi nta n'Izrel; o bughị agburu m dikarisiri nta n'etiti agburu niile ozo di n'ebo Benjamin? Gini mere i ji agwa m udi okwu di otu a?" **22** Mgbe ahụ, Samuel duuru Sol na onyeozu ya kpobata ha n'ime ulu ukwu, nye ha onodu n'isi oche n'etiti iri mma ato o kporo oriri. **23** Samuel gwara onyeisi ndi nasesi nri okwu si, "Weta anu ahụ m nyere gi, nke ahụ m si gi ka i debe iche." **24** Onye na-esi nri weere ukwu anu ahụ na ihe ndi so ya debe ya n'ihu Sol. Samuel siri, "Lee, ihe ndi e wepuru ka e debere gi. Rie, n'ihu na e debere gi ya maka oge akara aka, site n'oge ahụ m kwuru si, 'Akporo m ndi mma oku nri.'" Sol sooro Samuel rie nri n'ubochi ahụ. **25** Mgbe ha sitere n'ebe ahụ di elu rjdata n'obodo. Samuel kpanyere Sol uka n'elu ulu ya. **26** N'isi ututu mgbe ha biliri, Samuel kporo Sol n'ulo elu si, "Jikere, ka m zilaga gi." Mgbe Sol kwadoro, ya na Samuel sooro puo n'ezi. **27** Ka ha na-arida na-abjara nsotu obodo ahụ, Samuel siri Sol, "Gwa onyeozu ahụ ka o gafee n'ihu anyi." Onyeozu ahụ mekwara otu a, ma, "Gi onwe gi chere ntakiri oge n'ebe a ka m mee ka i nuru ozi sitere n'aka Chineke."

10 Mgbe ahụ, Samuel weere karama mmanu wukwasị ya n'isi, sutukwa ya onu n'agba si ya, "O bu na Onyenwe anyi etebeghi gi mmanu ime gi onyendu ihe nketa ya? **2** Mgbe i ga-ahapu m n'ebe a, i ga-ahụ ndi ikom ahụ n'akuku ili Rechel na Zelza, n'ala Benjamin, ha ga-agwa gi, 'A chotala jinyinya ibu ndi ahụ furu efu, ugwu a, nna gi akwusila iche ihe gbasara jinyinya ibu ya, ma o nokwa na-echegbu onwe ya n'ihu gi, o na-aju, 'Olee ihe m ga-eme banyere okpara m?'" **3** "Mgbe i ruru n'osisi ukwu Taboa, i ga-ezute ndi ikom ato ndi na-aga ife Chineke ofufe na Betel. Otu n'ime ha ga-ebu umu ewu ato, nke ozo ga-eji ogbe achicha ato, ma nke ato ga-eji otu karama mmanu. **4** Ha ga-aju gi banyere odimma gi, nyekwa gi ogbe achicha ahụ, nke i ga-anara site n'aka ha. **5** "Emesja, i ga-aga Gibeon nke Chineke, ebe ndi agha ndi Filistia mara ulu ikwu nche. Mgbe i na-abata obodo ahụ, i ga-ezute

ndi amūma, ndi si n'ebe di elu ahū na-arịdata. Ha ga na-akpo une, na egwu otiti, na oja, na ubo akwara. Ha ga na-ebukwa amūma. **6** N'oge ahū, mmuo Onyenwe anyi ga-abjkwasi gi, i ga-esorokwa ha buo amūma. I ga-abukwa onye a gbanwere, onye di iche. **7** Mgbe ihe iribama ndi a mezuru i ga na-eme ihe obula i cheputara n'obi gi, n'ihu na Chineke nonyeere gi. **8** "I ga-aga Gilgal chere m n'ebe ahū abali asaa, n'ihu na ana m abia ichu aja nsure oku na aja udo. Aga m agwa gi ihe i g-eme mgbe m bjara." **9** Mgbe o na-atughari ka o si ebe Samuel no puo, Chineke gbanwere ya, nye ya obi ohuru, ihe iribama ndi ahū mezukwara n'ubochi ahū. **10** Mgbe ya na onye na-ejere ya ozi rutere Gibea, ndi amūma no n'ahiri zutere ha. Mmuo nke Chineke bjakwasiri ya n'ebe o di ukwu, o sooro ha malite ibu amūma. **11** Mgbe ndi niile maara Sol huru ya ka o so ndi a na-ebu amūma, ha juru onwe ha ajuru si, "Gini mere nwa Kish? Sol, o ghoala otu n'ime ndi amūma?" **12** Otu n'ime ndi bi n'ebe ahū juru si, "Onye ka nna ha bu?" Nke a bu mmalite okwu ahū a na-ekwu si, "Sol o ghoala otu n'ime ndi amūma?" **13** Mgbe Sol buchara amūma, o rigooro gaa n'ebe ichu aja ahū di n'elu ugwu. **14** Mgbe nwanne nna ya huru Sol, o juru ya ajuru si, "Olee ebe i gara?" Sol zara ya si, "Anyi gara icho inyinya ibu ndi ahū furu efu, ma anyi achotaghi ha, n'ihu ya anyi gara n'ebe onye amūma a na-akpo Samuel ijuta ase ebe ha no." **15** Ma nwanne nna Sol siri, "Gwa m ihe Samuel gwara gi." **16** Sol zara ya si, "O gwara anyi na a chotala inyinya ibu ndi ahū." Ma okwu gbasara alaeze, dika Samuel siri kwuo ya, o gwaghi ya ihe obula. **17** Emesja, Samuel kporo nzuko ndi Izrel niile na Mizpa, ka ha bia zute Onyenwe anyi. **18** O gwara ha si, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Mu onwe m si n'ala Ijpt kpoputa Izrel ma naputakwa unu site n'aka ike ndi Ijpt, na site n'aka alaeze niile bu ndi kpagburu unu.'" **19** Ma ugbu a, unu ajula Chineke unu onye na-azoputa unu site n'ihu ndakwasị na nhuju anya unu niile. Unu kwukwara si, 'Mba, nye anyi eze ga-achi anyi.' Ugbu a, doonu onwe unu n'usoro n'ihu Onyenwe anyi dika ebo unu na ikwu unu niile si di." **20** Samuel mere ka ebo Izrel niile bjaruo nso n'ebo n'abo, nza mara ebo Benjamin. **21** O mere ka ebo Benjamin bjaruo nso n'agburu n'agburu, nza mara agburu Matri. N'ikpeazu nza ahū mara Sol, nwa Kish. Ha choghariri ya ma ha ahughi ya. **22** Ha juru Onyenwe anyi ase ozo, "Nwoke ahū o bjala n'ebe a?" Onyenwe anyi siri, "E, Lee, o zoro onwe ya n'etiti akpa ndi ahū." **23** Ha gbaara gaa n'ebe ahū kpoputa ya. Mgbe o putara guzoro n'etiti ha, ha huru na o toro ogologo karja onye obula site n'ubu ruo n'isi. **24** Samuel gwara ndi ahū niile okwu si, "Onye a bu nwoke ahū Onyenwe anyi hoputara ka o buru eze unu. O dighi onye ozo dika ya n'Izrel!" Mgbe ahū, mmadu niile tiri mkpu si, "Ka eze di ogologo ndu gaa n'ihul!" **25** Ozokwa, Samuel gwara ndi Izrel ihe bu oru eze, na ihe ruuru ya. O dekwaro ihe ndi a n'akwkwu, debe akwkwu ahū n'ihu Onyenwe anyi. Emesja, Samuel mechiri nzuko ahū. Onye obula laghachikwara n'ulo ya. **26** Mgbe Sol laghachiri n'obodo ya, bu Gibea, ndi ikom ndi Chineke meturu aka n'obi sooro ya. **27** Ma ufodu ndi efulufu jogburu onwe ha kwuru si, "Olee otu nwoke a ga-esi zoputa anyi?" Ha leliri ya anya, jukwa iwetara ya onyine jnata ihuoma. Ma Sol gbachitere ha nkiti.

11 N'oge ahū, Nahash, eze ndi Amon, duuru ndi agha ya bilie imegide ndi Izrel bi n'ala Jebesh Gilead. Ma ndi

Jebesh rioro ya si, "Ka anyi na gi gbaa ndu, anyi ga-anu n'okpuru ochichi gi." **2** Ma Nahash, onye Amon zara si ha, "Mu na unu ga-agba ndu ma o buru na unu ekwenye ka m ghuputa anya aka nri nke onye obula n'ime unu, si otu a wetara Izrel niile ihe nkocha." **3** Ndi okenye obodo Jebesh zara si, "Nye anyi abali asaa ka anyi ziga ndi ozi n'ala Izrel niile. O buru na o nweghi onye kwere ibia zoputa anyi, anyi ga-ewere onwe anyi nyefee gi n'aka." **4** Mgbe ndi ozi ha zipuru bjaruru Gibea, nke bu obodo Sol, ha kororo ndi mmadu ihe ndi a, ha niile dapuru n'akwa. **5** Ma n'oge a, Sol si n'ubi na-alota, soro umu ehi ya n'azu, o juru, "O bu gini na-eme onye obula? Gini mere na ha ji ebe akwa?" Ha kororo ya ihe banyere ozi e si Jebesh zite. **6** Mgbe Sol nuru ozi a, Mmuo nke Chineke bjakwasiri ya n'ike, iwe wekwara ya nke ukwu. **7** O kpoputara ehi abuo bokasia ha, zipu ndi ozi ka ha buru ha ga obodo niile di n'Izrel. Ozi ha ga-ezi ndi obodo obula bu nke a. "O bu ihe e mere ehi ndi a ka a ga-eme ehi onye obula juru iso Sol na Samuel jee ugu." Onyenwe anyi mere ka egwu jide ndi Izrel niile. N'ihu ya, ha niile bjakwutere Sol dika otu mmadu. **8** Mgbe Sol kpopotara ha na Bezek, onugogu ndi ikom Izrel di nari puku ato, tinyekwara iri puku mmadu ato, ndi sitere na Juda. **9** Ha gwara ndi zitere ozi ahū okwu si ha, "Zienu ndi ikom Jebesh Gilead, 'Echi, tupu anyanwu achaa n'uju ya, a ga-anaputa unu.'" Mgbe ndi ozi a gwara zie ndi ikom Jebesh Gilead ozi a, ha nuriri onu nke ukwu. **10** Ndi ikom Jebesh ziri ozi gwa ndi Amon si ha, "Echi, anyi ga-enye unu onwe anyi, ka unu mee anyi ihe masiri unu." **11** Ma n'ututu echi, Sol na ndi agha ya bjaruru. O kwara ndi agha ya uzo ato, buso umu Amon agha na mberede n'isi ututu. O gbugidere ha ututu niile ruo mgbe anyanwu chara n'uju ya, chusasia ndi foduru n'ime ha. Nke a mere na o nweghi ebe a ga-ahū ka ndi agha Amon abuo nokotara. **12** Ndi Izrel niile bjakwutere Samuel juo ya si, "Olee ndi ahū si na Sol agaghi abu eze anyi? Kpoputara anyi ha ka anyi gbuo hal!" **13** Ma Sol zara si, "O nweghi onye obula a ga-egbu taa, n'ihu na taa, Onyenwe anyi anaputala Izrel!" **14** Samuel gwara ha si, "Bianu ka anyi gaa Gilgal mee ibu eze a ka o di ohuru ozo." **15** Ya mere, mmadu niile gara Gilgal. Na mmemme puru iche, ha mere Sol eze n'ihu Onyenwe anyi. Ha chukwara aja udo nye Onyenwe anyi n'ebe ahū. Onu juputakwara n'obi Sol na ndi Izrel niile.

12 Mgbe ahū, Samuel gwara umu Izrel si, "Lee, emeelara m unu ihe unu rioro, Enyela m unu eze. **2** Ugbu a, unu enweela eze, onye bu onyendu unu. Ma n'ebe mu onwe m no, aburula m agadi isi awo, umu m ndi ikom so norokwa n'etiti unu. Abu m onyendu unu site na mgbe m bu okorobia ruo taa. **3** Lee m ka m guzo n'ihu unu. Gbaanu ama megide m n'ihu Onyenwe anyi na n'ihu onye ya o tere mmanu. Onye ka m zuuru ehi ya? Onye ka m zuuru inyinya ibu ya? O di onye m ghogburu? O di onye m megburu? O di onye m si n'aka ya nara ego aka azu ime ka m ghara ikpe ikpe ziri ezi? Gwanu m ma o buru na m mere ihe ndi a, aga m emezi ya." **4** Ha zara si, "Mba o dibeghi mgbe i ghogburu anyi, maabu kpagbuo anyi, n'uzo obula. O nweghikwa onye i si n'aka ya were ihe obula." **5** Samuel zara si ha, "Onyenwe anyi bu onye akaebe megide unu. Otu a kwa, onye ya o tere mmanu bu onye akaebe taa, na unu achotaghi ihe obula n'aka m." Ha zara si, "E, o bu onye akaebe!" **6** Samuel gwara n'ihu n'okwu ya si, "O bu Onyenwe anyi hoputara Mosis na Eron. O

bukwa ya mere ka nna nna unu ha si n'Ijpti pta. 7 Ugbu a, guzonju ju n'ebe a n'ihu Onyenwe anyi ka m chetara unu ihe oma niile Onyenwe anyi meere unu na nna nna unu ha. 8 "Mgbe umu Jekob batara Ijpt, ha kpokuru Onyenwe anyi ka o nyere ha aka. Onyenwe anyi zitere Mosis na Eron, ndi kpoputara nna nna unu ha site n'Ijpti, mee ka ha bja biri n'ebe a. 9 "Ma ha chefuru Onyenwe anyi bu Chineke ha, n'ihu ya o nyefere ha n'aka Sisera, bu ochiagha eze Hazo, nakwa n'aka ndi Filistia, na eze ndi Moab, bu ndi lusoro ha ogy. 10 Ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, si ya, 'Anyi emehiela, anyi agbakutala Onyenwe anyi azu, fee arush Baal na Ashtoret. Ma ugbu a, naputa anyi site n'aka ndi iro anyi, anyi gafekwa gi.' 11 Onyenwe anyi zitere Jerub-Baal, na Barak, na Jefta, na Samuel, ka ha zoputa unu site n'aka ndi iro no unu gburugburu, mee ka unu biri n'udo. 12 "Ma mgbe unu huru na Nahash, eze ndi Amon na-achog ibuso unu agha, unu turu egwu biakwute m si m, 'Mba, anyi chorog eze ga-achj anyi,' n'agbanyeghi na Onyenwe anyi Chineke unu bu eze unu. 13 Ugbu a, leenu eze unu hoputara, n'ihu na o bu unu riorog Onyenwe anyi ka o nye unu ya; Onyenwe anyi azakwala aririo unu. 14 Ugbu a, o buru na unu ga-atu egwu Onyenwe anyi, fee ya, rubere ya isi, hapu inupu isi n'ebe iwu ya di, o burukwa na unu na eze unu ga-esogide Onyenwe anyi Chineke unu, ihe niile ga-adi mma. 15 Ma o buru na unu enupu isi n'iwu Onyenwe anyi, ju ige ya nti, aka ya ga-abiakwasu unu n'oke iwe, o ga-emekwa unu ihe o mere nna nna unu ha. 16 "Ugbu a, na-elenu anya ka unu hu oru itunanya niile Onyenwe anyi na-aga iru. 17 Unu maara na ugbu a bu oge a na-aghog mkpuru oka wiiti, ma aga m ekpe ekpere ka Onyenwe anyi zite egbe eluigwe na mmiri ozuzo taa, ka unu ghota udi ihe ojoo unu mere n'anya Onyenwe anyi mgbe unu riorog ya si ya nye unu eze." 18 Mgbe ahj Samuel kpokuru Onyenwe anyi, Onyenwe anyi zidatakwa egbe eluigwe na mmiri ozuzo n'ubochi ahj. Nke a mere ka mmadu niile tuo Onyenwe anyi na Samuel egwu. 19 Ndi ahj riorog Samuel aririo si ya, "Biko kpeere anyi ekpere nye Onyenwe anyi Chineke gi ka anyi bu ndi ohu gi ghara inwu. N'ihu na, n'ezie, anyi ejirila aka anyi mee ka mmehie anyi muba site n'irio ka e nye anyi eze." 20 Samuel zara si, "Unu atula egwu. Unu emeela ihe ojoo ndi a niile, ma hukwanu na unu ji obi unu niile fee Onyenwe anyi ofufe. Unu agbakutakwala ya azu n'uzo obula. 21 Unu agbasola chi ndi ozo, n'ihu na ha abaghi uru. Ha agaghi enyere unu aka maobu naputa unu site n'aka ndi iro unu. 22 Onyenwe anyi agaghi ahapu ndi ya o hoputara, n'ihu na-ime ihe di otu a bu iwetara aha ya di ukwu ihere. O torog Onyenwe anyi utog ime unu mba puru iche nye onwe ya. 23 Ma banyere mu onwe m, o ga-aburu m ihe aru ma a si na m ga-emehie megide Onyenwe anyi site n'ikwasj ikpere unu ekpere. Aga m anogidekwa naezi unu ihe ndi ahj di mma, na ihe ndi ahj kwesiri ekwesi. 24 Naanij ttonju egwu Onyenwe anyi, werewanu obi unu fee ya ofufe n'ikwesj ntukwasj obi; chetanu ihe ukwu niile o meere unu. 25 Ma o buru na unu anogide na-eme ihe ojoo, unu na eze unu ka a ga-ekpochapu."

13 Sol gbara iri afog ato mgbe e mere ya eze. O chikwara dika eze n'ala Izrel iri afog anog na abuo. 2 Sol sitere n'etiti umu Izrel hoputa puku ndi ikom ato ka ha buru ndi agha ya. Sol na puku abuo no na Mikdash n'ala ugwu ugwu Betel. Otu puku nonyee Jonatan na Gibe, n'ala Benjamin.

Ndi ikom ndi foduru ka o zighachiri, onye obula n'ulo ha. 3 Ma Jonatan busoro ndi agha Filistia no na Geba agha. Ndi Filistia nukwara ihe banyere ya. Mgbe ahj, Sol nyere iwu ka e gbuo opi ike n'ala Izrel niile, kwuo si, "Unu ndi Hibru niile, geenu nti." 4 Ya mere, umu Izrel niile nuru akuku ahj nke kwuru si, "Sol ebusola omuma ulog ikwu ndi agha Filistia agha, n'ihu nke a, ndi Izrel niile aburula ndi a kporo asi ugbu a n'etiti ndi Filistia." Ya mere, ndi agha Izrel niile putakwara soro Sol gaa Gilgal. 5 Ndi Filistia n'onwe ha chikotara ndi agha ha ibuso ndi Izrel agha. Onuogugu ugbo agha ha di puku ato, ndi na-agma inyinya ha nwere di puku isii; ndi agha ha ndi ozo di ukwu n'onuogugu. N'ezie, ha di ukwu dika aja di n'onu osimiri. Ha manyere ulog ikwu ha na Mikdash n'owu manyanwu Bet-Aven. 6 Mgbe ndi agha Izrel huru na onodu ha di njo nke ukwu, hukwa na ndi iro na-emegide ha, ha zoro onwe ha n'ogba nkume, n'ime oke oha, n'etiti nkume, n'ime olulu na n'ime oghere obula. 7 Ndi Hibru ufodu gafere Jordan ruo n'ala Gad na Gilead. N'oge a, Sol no na Gilgal, ndi agha niile ya na ha no na-amakwa jijiji n'ihu ujo. 8 Samuel gwarari Sol ka o chere ya ruo abali asaa, ma mgbe abali asaa zuru Samuel ablaghi Gilgal. N'oge a, ndi agha Sol malitere na-agbasasi. 9 Ya mere, Sol kwuru si, "Wetaranu m ihe aja nsure oku na nke aja udo." Sol chukwara aja nsure oku ahj. 10 Ngwangwa o na-achucha aja ndi ahj, Samuel rutere, Sol puru izute ya, na ikele ya. 11 Samuel sirj, "Ginji bu ihe a i mere?" Sol zara, "Mgbe m huru na ndi a na-agma aghara aghara, na-esite n'ebe m no na-agbapu, mgbe m lere anya lee, ma ahughi m ka j na-abja dika i kwuru, mgbe m hukwara ndi Filistia ka ha no na Mikdash, na-akwado ibuso anyi agha, 12 echeere m, 'Ugbu a, ndi Filistia ga-aridakwute m ibuso m agha na Gilgal, ma aribeghi m ihuoma Onyenwe anyi.' Ya mere m, m jisie ike chuo aja nsure oku ahj." 13 Samuel sirj Sol, "I kpara agwa onye nzuzu. I debeghi ihe Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu idebe. A si na i mere nke a, o gaara eme ka alaeze gi guzosie ike n'ebe Izrel no ruo mgbe niile. 14 Ma ugbu a, alaeze gi agaghi adigide. Onyenwe anyi achoputala otu nwoke dika ochicho obi ya si di, o hoputakwala ya ibu eze nke ndi ya; n'ihu na j debeghi ihe Onyenwe anyi nyere gi n'iwu." 15 Samuel biliri hapu Gilgal gaa Gibe n'ala Benjamin. Mgbe Sol gururu ndi agha so ya, o choputara na ha di naanij narj isii. 16 Sol na nwa ya nwoke Jonatan, na narj mmadu isii ndi soo ha no na Geba n'ala Benjamin, ebe ndi Filistia mara ulog ikwu ha na Mikdash. 17 Ufodu n'ime ndi agha Filistia kere onwe ha uzog ato site n'ulo ikwu ndi Filistia puta; otu uzog chere ihu n'uzog Ofra n'akuku Shual, 18 nke ozog chere ihu iga Bet-Horon, nke ato chee ihu n'uzog oke ala di na Ndagwurugwu Zeboim, nke di ozara nso. 19 N'oge ahj, e nweghi ike ichota otu okpu uzog n'ala Izrel, n'ihu na ndi Filistia sirj, "Ma o bughi otu a, ndi Hibru ga-akputara onwe ha mma agha maobu ube." 20 Izrel niile na-ejekwuru ndi Filistia maka imu ogu igwuzo ala ha, maobu mma oge ha, maobu anyuikwe ha, maobu mma ha ji ewe ihe ubi. 21 Ihe ha na-akwu maka imu ogu igwuzo ala, na mma oge ha bu uzog abuo nke shekel e kere uzog ato, maka imu anyuikwe, na ndudu, ya na ipi ndudu e ji achj ehi bu, otu uzog nke shekel e kere uzog ato. 22 Nke mere na ahutaghi mma agha maobu ube obula n'aka ndi agha Izrel n'ubochi agha ahj, ma o bughi naanij nke di n'aka Sol na Jonatan. 23 Ugbu a ndi Filistia e kewaputara iche a puola gaa n'uzog warawara di na Mikdash.

14 Otu ubochi, Jonatan nwa Sol, kporo nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ndagwurugwu jeruo n'ulo ikwu ndi Filistia." Ma o gwaghị Sol nna ya. **2** Sol na nari ndi ikom isii ya na-anodu n'ebe di anya site na Gibe, n'okpuru osisi pomegranet di na Migron. **3** Otu n'ime ndi so Sol bu Ahija onye nchujaja, onye yi efod. O bu nwa Ahitub, onye bu nwanne ikabodu. Ahitub bu nwa nwa Finehaz, onye bu nwa Elayi, onye nchujaja Onyenwe anyi na Shajlo. O dikwaghị onye ma na Jonatan apuola. **4** Tupu Jonatan eruo ebe ndi Filistia no, o ghaghị isite na nwa uzọ warawara di n'agbata nkume abuo, a na-akpo Bozez na Sene gabiga. **5** Nkume nke di n'akuku elu elu, di n'ihu Mikmash, nke di n'akuku ndida di n'ihu Geba. **6** Jonatan gwara nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ga n'ebe nguzo ndi ahụ a na-ebighi ugwu, ma eleghi anya Onyenwe anyi ga-aluru anyi ogo. N'ihu na o dighi ihe puru igbochi Onyenwe anyi izoputa, site n'otutu mmadu, maobu ole na ole." **7** Nwokorobia ahụ zara si ya, "Gaa n'ihu, eji m obi m na mmu m na-eso gi dika ochicho gi si di." **8** Jonatan gwara ya si, "Bia ka anyi ga, lee ihe anyi ga-eme. Anyi gapukwuru ndi agha ahụ mee ka ha hu anyi anya. **9** O buru na ha asi, 'Guzonu ebe ahụ ruo mgbe anyi biakwutere unu,' anyi ga-echere ebe anyi no, anyi agaghị agakwuru ha. **10** Ma o buru na ha si, 'Rigokwuteni anyi,' anyi ga-emekwa otu ahụ, n'ihu na o ga-aburu anyi ihe ama na Onyenwe anyi enyela ha n'aka anyi." **11** Ya mere, ha abuo guzoro ebe ndi Filistia ga-ahụ ha. Mgbe ndi Filistia huru ha, ha tiri mkpu si, "Lee, ndi Hibru esitela n'onu ebe ha zoro na-ariputa." **12** Ndi ikom ndi na-anu n'ebe nguzo ndi nche tikuru Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya si, "Rigokwuteni anyi, ka anyi mee unu ihe." Jonatan gwara onye ahụ na-ebu ngwa agha, "Soro m n'azu rigota, n'ihu na Onyenwe anyi ewerela ha nyefe n'aka Izrel." **13** Ya mere, Jonatan ji ikpere ya na aka ya rigoruo n'ebe ahụ; onye na-ebu ihe agha ya sokwa ya n'azu. Ma ndi agha Filistia daghachiri azu mgbe Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya bidoro igbu ha. **14** Na ogbugbu mbu ahụ, Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya gburu onogogu ndi Filistia di iri abuo. O bu n'ihu ha ka nketa ala ruru otu okara n'ekaa n'otutu. **15** Oke oma jijiji dakwasiri ndi agha niile, na ndi no n'omuma ulo ikwu, ma ndi no n'ohia, ma ndi no n'ebe dipuru adipu, ma ndi na-ejeghari ejeghari ibu agha. Ala ahụ niile mara jijiji. O bu oma jijiji nke Chineke zitere. **16** Ndi nche Sol, bu ndi no na Gibe n'ime Benjamin, lepuru anya hu igwe ndi agha ka ha malitere igba barji n'ihu na-azu. **17** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya na ha so, "Gunu ndi agha onu, choputa onye na-anoghi n'ebe a." Mgbe ha mere nke a, ha choputara, na Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya anoghi n'ebe ahụ. **18** Sol siri Ahija, "Bute igbe ogbugba ndu Chineke." (N'oge ahụ igbe ogbugba ndu di n'aka umu Izrel.) **19** Mgbe Sol na-agwa onye nchujaja okwu, uzu na iti mkpu nke na-ada n'ulo ikwu ndi Filistia dara karja, n'ihu ya, Sol gwara onye nchujaja ahụ okwu si ya, "Sepu aka gi." **20** Mgbe ahụ, Sol na ndi niile ya na ha no jikotara onwe ha baa n'agha ahụ, ma lee, ndi Filistia ji mma agha na-egburita onwe ha. Ogbaaghara dikwa n'ebe niile. **21** Ma ndi Hibru, ndi so ndi Filistia na-ahu ogo, tughariri dinyere ndi Izrel soro Sol na Jonatan. **22** Emesia, ndi ikom Izrel niile, ndi ahụ zoro onwe ha n'ala ugwu ugwu Ifrem putara, mgbe ha huru na ndi Filistia na-agba oso. Ha gbaputara soro ndi ozo ichu ndi Filistia oso. **23** Ya mere,

Onyenwe anyi naputara ndi Izrel n'ubochi ahụ. E buru agha ahụ gabiga Bet-Aven. **24** Ma ndi ikom Izrel no onodu nhuju anyi n'ubochi ahụ, n'ihu na Sol jiri ihu iyi kechie ha, mgbe o kwuru si, "Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu onye ga-eri nri obula site ugbo a ruo anyasi, tutu ruo mgbe m bosiri obo megide ndi iro mi!" N'ihu ya, o nweghi onye obula n'etiti ndi agha ya deturu ihe oriri onu. **25** Ndi agha ahụ niile banyere n'ohia ebe mmanu ahụ di n'ala. **26** Mgbe ha banyere n'ohia, ha huru mmanu ahụ ebe o na-asoputa, ma o nweghi onye meturu aka n'onu ya, n'ihu na ha turu egwu iyi ahụ ha nuru. **27** Ma Jonatan anughi na nna ya mere ka ndi ahụ nuu iyi, ya mere, o setipuru onu onu mkpanaka di ya n'aka ruta mmanu ahụ na ugbugbu ya, tnye n'onu ya rachaa. Nke a mere ka ike ya laghachite. **28** Ma otu onye agha gwara ya si, "Nna gi ji ihu iyi gbaa ndi agha niile iwu, si, 'Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu, onye riri nri taa. O bu nke a mere ndi mmadu ji ada mba.'" **29** Jonatan zara si, "Nna m esitela n'ihu di otu a wetara ala anyi nsogbu. Lee ka m si nweta ike site na mmanu ahụ nta m rachara. **30** O garighi aka mma ma a si na ndi ikom riri ihe ha si n'aka ndi iro ha kwata n'agha? O bu na ogbugbu a gaara egbu ndi Filistia agaraghị adi ukwu karja?" **31** Ma ndi agha Izrel bu aguu tigbuo ndi Filistia, chookwa ha oso site na Mikmash ruo Ajalon. Ha dakwara mba karja. **32** Ha dakwasiri ihe a kwata n'agha, gbuo aturu na ehi na umu ehi, bido iri ahụ na ndu n'ihu aguu. **33** Ma otu onye gwara Sol si, "Ndi ikom Izrel na-emehe megide Onyenwe anyi site na iri ahụ obara ya di n'ahu ya." Mgbe ahụ, o siri, "Ihe di otu a jogburu onwe ya. Nuteni nkume ukwu n'ebe a ugbo a." **34** Sol siri, "Gaa n'etiti ndi ikom a gwa ha, 'Ka onye obula weta ehi na aturu ha choro igbu n'ebe a, ka e gbuo ha n'ebe a, rie anu ha. Unu emehela megide Onyenwe anyi site n'iri ahụ obara di n'ime ya.'" Ya mere, onye obula wetara ehi ya n'abal ahụ, gbuo n'ebe ahụ. **35** Emesia, Sol wuuru Onyenwe anyi ebe ichu aja. Nke a bu ebe ichu aja nke mbu o wuru. **36** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya si, "Ka anyi gaa chopu ndi Filistia oso n'abal a niile, ma gbuokwa onye obula foduru n'ime ha." Ndi agha ya zara si, "O di mma, mee dika i kwuru." Ma onye nchujaja siri, "Ka anyi buru uzu jita ihe bu uche Chineke." **37** Mgbe ahụ, Sol juru Chineke si, "O bu m rida gaa chuso ndi Filistia? I ga-enyefe ha n'aka ndi Izrel?" Ma Chineke enyeghi ya osisa obula n'ubochi ahụ. **38** Sol gwara ndiisi agha Izrel okwu si, "Ihe emebiela! Anyi aghaghị ichoputa udi mmehie anyi mere taa, nke mere Onyenwe anyi ji ju inye anyi osisa. **39** N'ezie dika Onyenwe anyi, onye nazoputa Izrel na-adi ndu, a sikwari o bu nwa m Jonatan ka a choputara na o bu ya ka ikpe mara, o ga-anwu!" Ma o dighi onye gwara ya ihe obula. **40** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi Izrel niile okwu si ha, "Guzonu onwe unu n'ebe ahụ, ma na nwa m Jonatan ga-eguzo onwe anyi n'ebe a." Ndi ahụ zara si, "Mee ihe obula di gi mma." **41** Mgbe ahụ, Sol kpere ekpere nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel, "Gini mere na i zabeghi ohu gi taa? O buru na ikpe mara m maobu nwa m Jonatan, zaa site n'Urim, ma o buru ndi ikom Izrel ka ikpe mara, nye osisa site na Tummim." Nza ahụ mara Jonatan na Sol, ma ikpe amaghị ndi ikom Izrel. **42** Mgbe ahụ, Sol kwuru si, "Ugbu a feenu nza n'etiti mu na Jonatan, nwa m nwoke." Nza ahụ mara Jonatan. **43** Sol gwara Jonatan okwu si ya, "Gwa m ihe i mere." Jonatan zara si ya, "O bu naani mmanu ahụ ntakiri ka m ji onu mkpanaka m ruru rachaa. O putara na m ga-

anwụ n'ihl ya?" **44** Mgbe ahụ, Sọl zara sị, "N'ezie Jonatan, i ghaghị jnwụ. Ka Chineke meso m mmeso, otu oḅula mmeso ahụ si sie ike, ma ọ buru na i nwughị n'ihl ihe a i mere." **45** Ma ndi ikom ahụ siri Sọl, "Jonatan ọ ga-anwụ, bu onye a wetara nzoputa a di ukwu n'Izrel? Nke a apughị ime! Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, ọ buladi otu agiri isi agaghị esi n'isi ya dapu, n'ihl na Chineke ejirila ya ruo oru itunanya di ukwu taa." Ya mere, ndi agha ahụ zoputara Jonatan, e gbukwaghị ya. **46** Emesija, Sọl kwasi ndi agha ya ichu ndi Filistia oso. Ndi Filistia n'onwe ha lakwara n'ala nke ha. **47** Site n'oge Sọl malitere ichi n'Izrel, o buru agha megide ndi iro ha n'akuku niile, ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi eze Zoba na ndi Filistia. Ebe oḅula o chere ihu ọ na-alugbu. **48** O buru agha di ukwu, lugbuo ndi Amalek; ma zoputa ndi Izrel site n'aka ndi niile na-emegbu ha site n'ipunari ha ihe ha nwere. **49** Sọl mutara ndi ikom ato; Jonatan, Ishvi na Malkishua. O mutakwara umu agbogho abuo, Merab na Mikal. **50** Aha nwunye Sọl bu Ahinoam, ada Ahimaaz. Ochiagha Sọl bu Abna, nwa Nea, nwanne nna Sọl. **51** Nea, nna Abna, na Kish, nna Sọl bu umunne. Ha bu umu Abiel. **52** Ndi Izrel na ndi Filistia no n'agha di egwu ubochi niile Sọl bu eze. Mgbe oḅula Sọl huru nwoke di ike, maobu dimkpa, ọ na-eduru ya mee ya ka ọ buru otu n'ime ndi agha ya.

15 Samuel siri Sọl, "Mu ka Onyenwe anyi zitere ite gi mmanu ka i buru eze ndi ya, bu Izrel. Ya mere, gee nti n'ozl sitere n'aka Onyenwe anyi bja. **2** Ihe a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 'Aga m ata ndi Amalek ahulu n'ihl ihe ojojo niile ha mere Izrel, mgbe ha nochiri ha n'uzo oge ha si Ijpti puta. **3** Ugbu a, gaa buso ndi Amalek agha. Gbuchapu ihe niile ha nwere. Enwekwala omijiko n'ahu ha. Gbuo ndi ikom niile, ndi inyom niile, umuntakiri niile na umu na-ahu ara, igwe ehl na aturu, inyinya kamel na inyinya ibu ha niile.'" **4** Ya mere, Sọl chikotara ndi agha ya mee ka ha zukotaa n'obodo Telaim. Onyogugu ha di narị puku abuo, ndi agha ji ukwu, tinyere puku ndi ikom iri si na Juda. **5** Sọl duuru ndi agha ya gaa zoo n'akuku iyi tara ata di nso n'obodo ndi Amalek. **6** Sọl zigaara ndi Ken ozi si ha, "Sitenu n'etiti ndi Amalek wezuga onwe unu ka m ghara ibibikota unu na ha. N'ihl na unu gosiri ndi Izrel obioma mgbe ha si n'Ijpti puta." Ya mere, ndi Ken sitere n'etiti ndi Amalek wezuga onwe ha. **7** Sọl busoro ndi Amalek agha site na Havila ruo Shua, nke di n'owuwa anyanwu Ijpti. **8** O jidere Agag, eze ndi Amalek na ndu, ma jiri mma agha gbuchapu ndi ya niile. **9** Ma Sọl na ndi agha ya debere Agag ndu, debekwa aturu na ehi kachasi mma, na umu ebule na aturu gbara abuba, na ihe ndi ozo niile mara mma. N'ezie, ihe oḅula di mma n'anya ka ha juru ibi. Ma ihe ndi ozo niile nke na-amasighi ha, na nke na-abaghị uru, ka ha bibiri. **10** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Samuel nti, **11** "O na-ewute m na m mere Sọl ka ọ buru eze, n'ihl na o nupuru isi site n'okwu m, ju ime ihe m nyere ya n'iwu." O wutere Samuel nke ukwu mgbe ọ nuru ihe Onyenwe anyi kwuru. Ya mere, o tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa abali ahụ niile. **12** N'isi ututu echi ya, Samuel puru gawa icho Sọl. Otu onye gwara ya si, "Sọl agaala n'ugwu Kamel iwuru onwe ya ihe ncheta. O ga-esitekwa ebe ahụ gaa Gilgal." **13** N'ikpeazu, mgbe Samuel huru ya, Sọl ji oke onu kelee Samuel si, "Onye Onyenwe anyi goziri agozi ka i bu. Lee, emeela m ihe niile Onyenwe anyi kwuru!" **14** Ma Samuel juru ya si, "Gini bu ube

aturu ndi a m na-anu? Ebee ka ube igwe ehl ndi a si na-ada?" **15** Sọl zara si, "Ndi agha m si n'etiti ndi Amalek chita ufodu n'ime aturu na ehl ndi mara mma nke ha choro iji choro Onyenwe anyi Chineke gi aja. Ma anyi bibiri ihe ndi ozo foduru." **16** Mgbe ahụ Samuel gwara Sọl si, "Ekwukwala ozo! Gee nti nuru ihe Onyenwe anyi gwara m n'abali!" Sọl zara ya si, "Kwuo, gini ka ọ gwara gi?" **17** Samuel gwara ya si, "O bughị ezie n'agbanyeghi na i diri ntakiri n'anya gi onwe gi, ma i buru onyeisi ndi ebo Izrel niile? Onyenwe anyi tere gi mmanu ibu eze ndi Izrel. **18** Onyenwe anyi ziri gi ijere ya ozi, gwa gi si, 'Gaa, laa ndi ajo omume ahụ, bu ndi Amalek n'iyi; buso ha agha ruo mgbe i kpochapuru ha niile.' **19** Gini mere i geghi nti n'okwu Onyenwe anyi ime ihe o kwuru? Gini mere i ji churu ihe nkata gaa, si otu a mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi?" **20** Ma Sọl siri ya, "Ma erubeere m Onyenwe anyi isi. Ejere m ozi ahụ Onyenwe anyi zigara m. Anwutara m Agag eze Amalek na ndu, ma gbuchapu ndi Amalek niile. **21** Ndi agha sitere n'ihl a kwatara n'agha were ufodu aturu na ehl, bu ndi kachasi mma n'etiti ihe ndi ahụ e debere iche maka ila ha n'iyi, iji ha choro Onyenwe anyi Chineke gi aja na Gilgal." **22** Ma Samuel siri, "Ihe na-atọ Onyenwe anyi utu o bu onyinye na aja nsure oku dika nrube isi nye ihe si n'onu Onyenwe anyi puta? Nrube isi di mma karja ichu aja ina nti di mma karja abuba ebule. **23** N'ihl na nupu isi dika mmehie igba afa, mpako dikwa njo dika ikpere arusi. N'ihl na i julala okwu Onyenwe anyi ya onwe ya ajukwala gi dika eze." **24** Sọl zara Samuel si ya, "Emehiela m. N'ezie, enupula m isi na ndumodu gi na n'iwu Onyenwe anyi. O bu n'ihl na m turu egwu ndi Izrel ka m ji mee ihe ha choro. **25** Biko, gbaghara m mmehie m ugbu a, biakwa soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi ofufe." **26** Ma Samuel siri ya, "Agaghị m eso gi laghachi azu. Ebe i juru okwu Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ajukwala gi dika eze ndi Izrel!" **27** Mgbe Samuel tughariri ka o si n'ebe ahụ puo, Sọl jidere ya n'onu onu uwe ya ime ka ọ loghachi azu, ma uwe ahụ dowara. **28** Mgbe ahụ, Samuel zara si ya, "Taa Onyenwe anyi adowapula alaee Izrel site n'aka gi were ya nyefee otu n'ime ndi agbataobi gi, onye ka gi mma. **29** Chineke, onye bu Ebube Izrel, anaghi agha ugha; ọ nakwaghị agbanwe obi ya, n'ihl na ọ bughị mmadu efu!" **30** Ma Sọl malitekwarara iri ariri ozo si, "Emehiela m. Ma, sopuru m ugbu a n'ihu ndi okenye ndi m, na n'ihu ndi Izrel. Loghachi soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi Chineke gi ofufe." **31** Ya mere, Samuel kwanyere soro Sọl laghachi, Sọl kpokwara isiala nye Onyenwe anyi. **32** Mgbe ahụ, Samuel gwara ya okwu si ya, "Kpoptara m Agag, eze ndi Amalek." Agag ji ihu ochi biakwute ya, n'ihl na o chere si, "N'ezie oge onwu agaala." **33** Ma Samuel kwuru si, "Dika mma agha gi si gbawa ndi inyom aka umu otu a ka nne gi ga-esi buru onye na-enweghi nwa n'etiti ndi inyom." Samuel gburu Agag n'ihu Onyenwe anyi na Gilgal. **34** Emesija, Samuel lara n'ulo ya na Rema. Ma Sọl laghachikwara na Gibeaa, obodo nke aka ya. **35** Site n'oge ahụ ruo mgbe Samuel nwuru, ọ hukwaghị Sọl anya ozo. Ma o rugidere uju n'ihl Sọl oge ndi a niile. O wutekwara Onyenwe anyi na o mere Sọl eze ndi Izrel.

16 Emesija Onyenwe anyi siri Samuel, "Ruo ole mgbe ka i ga-anogide na-eru uju n'ihl Sọl, ebe ọ bu na m ajula ya dika eze ndi Izrel? Ugbu a, gbajuo mmanu na mpi gi, bilie ije. Ana m eziga gi ka ijekwuru Jesi onye Bethlehem, ahoroala m otu

onye ga-abụ eze site n'etiti ụmụ ya ndị ikom." **2** Ma Samuel zara si, "Olekwanụ otu m ga-esi gaa n'ebe ahụ? Ọ buru na Sọl anụ ya, ọ ga-egbu m." Onyenwe anyị siri, "Were nwaagboghọ ehi, jiri ya n'aka, si, 'Abjara m ichuru Onyenwe anyị aja.' **3** I ga-akpo Jesi ka ọ bia soro n'ochuchụ aja ahụ. Mgbe ahụ, aga m egosi gi ihe i ga-eme. I ga-etekwara m ya mmanụ, bụ onye m nke ga-egosi gi." **4** Samuel mere ihe Onyenwe anyị kwuru. Mgbe o rutere na Betlehem, ndị okenye obodo ahụ ji ima jijiji pụta izute ya. Ha juru ya si "Ọ dịkwa mma? Udo ọ dịkwa?" **5** Ma Samuel zara ha si "E, udo di, Abjara m ichuru Onyenwe anyị aja. Doonụ onwe unu nsọ bia soro m gaa ichụ aja ahụ." O dokwara Jesi na ụmụ ya ndị ikom nso, gwakwa ha ka ha soro gaa. **6** Mgbe ha ruru, Samuel huru Eliab kwuo n'obi ya si, "N'ezie, onye nke Onyenwe anyị tere mmanụ na-eguzo n'ihu Onyenwe anyị." **7** Ma Onyenwe anyị zara Samuel si ya, "Ejila ihu mmadụ maobu ito ogologo ya ekpebi, n'ihu na onye a abughị ya. Onyenwe anyị adighi ahụ ihe dika mmadụ si ahụ. Mmadụ na-ele anya n'elu ahụ, ma Onyenwe anyị na-ele anya n'obi." **8** Jesi kpọrọ Abinadab ka ọ gafee n'ihu Samuel. Ma Samuel siri, "Onyenwe anyị ahoroghị onye a." **9** Jesi mere ka Shama bia gafee, ma Samuel siri, "Mba Onyenwe anyị ahoroghị onye a." **10** Ụmụ ndị ikom Jesi asaa si otu a gafee n'ihu Samuel, ma Samuel siri ya, "Onyenwe anyị ahoroghị ndị a." **11** Ọ juru Jesi si, "Ndị a ọ gwuchaala ụmụ ndị ikom i mutara?" Jesi zara si "O foduru odudu nwa m, ma ọ nọ n'ohia na-azu aturu." Samuel siri, "Ziga ozi kpọlata ya, anyị agaghị anọdu ala tutu ruo mgbe ọ bjara." **12** Ọ zigara ozi ka akpọọ ya, mee ka ọ bia. O nwere ụcha ahụ puru iche, nwee anya mara mma, dikwa mma ile anya. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Samuel okwu si ya, "Ọ bụ onye a, bilie tee ya mmanụ." **13** Ya mere, Samuel weere mpi ahụ mmanụ di tee ya n'ihu ụmụnne ya. Site n'ubochi ahụ Mmụọ Onyenwe anyị biakwasiri Devid n'ebe ọ di ukwu. Emesja, Samuel laghachiri na Rema. **14** Ugbu a, Mmụọ Onyenwe anyị esitela n'ime Sọl puo, Onyenwe anyị zitekwaro mmụọ ojoo nke bjara na-esogbu Sọl. **15** Ndi na-ejere Sọl ozi gwara ya okwu si, "Lee, mmụọ ojoo si n'ebe Chineke nọ bja na-enye gi nsogbu. **16** Biko, ka onyenwe anyi nye ndi ohu ya nọ n'ebe a ike, ka ha gaa chota onye maara akpo ubo akwara nke oma. Ọ ga-akpo ubo akwara mgbe obula mmuọ ojoo si n'ebe Chineke nọ bja biakwasiri gi, ime ka ahụ di gi mma." **17** Sọl kwenyere si ha, "Ọ di mma, gaanụ chota ma kpotara m nwoke na-akpo ubo akwara nke oma." **18** Otu onye n'ime ndi na-eje ozi kwuru si, "Lee, ahula m otu n'ime umu ndi ikom Jesi, onye Betlehem, onye maara akpo ubo akwara nke oma. Ọ bu dike na oka n'agha. Ọ bu onye na-ekwu okwu nke oma, na nwoke mara mma ile anya. Onyenwe anyi nonyekwara ya." **19** Sọl zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Jesi si ya, "Zitere m nwa gi nwoke Devid, onye na-azuru gi aturu." **20** Ya mere Jesi zipuru Devid ka o jekwuru Sọl. O mekwara ka Devid duru otu inyinya ibu nke o bukwasiri achicha, na otu karama akpukpo mmanya, na otu nwa ewu, onyinye a na-enye Sọl. **21** Devid biakwutere Sọl, banye n'oru ijere ya ozi. Sọl huru ya n'anya nke ukwu, n'ihu ya, Devid ghoro otu n'ime ndi na-ebu ihe agha Sọl. **22** Mgbe ahụ, Sọl ziri Jesi ozi si ya, "Biko, kwere ka Devid buru otu n'ime ndi agha m, n'ihu na ihe ya na-atọ m uto." **23** Mgbe obula mmuọ ojoo ahụ si n'ebe Chineke nọ bja malitere inye Sọl nsogbu, Devid na-akpo ubo akwara ya. Ahu Sọl na-adajukwa, mmuọ ojoo ahụ na-esitekwa n'ebe ọ nọ wezuga onwe ya.

17 N'oge a, ndi Filistia chikotara ndi agha ha onu, zokotaa n'obodo Sokoh nke di na Juda maka ibu agha. Ha mara ulo ikwu ha n'Efes Damim, nke di n'agbata Sokoh na Azeka. **2** Mgbe ahụ, Sọl na ndi Izrel niile zokotara maa ulo ikwu nke ha na ndagwurugwu Ila. Ha doro onwe ha n'usoro agha izute ndi Filistia. **3** Ndi Filistia doro onwe ha n'elu ugwu n'otu akuku, ma ndi Izrel dokwara onwe ha n'elu ugwu n'akuku nke ozo. Ndagwurugwu dikwa n'etiti ha. **4** Mgbe ahụ, otu onye oka agha aha ya bu Golajat, onye obodo Gat, sitere n'etiti ulo ikwu ndi Filistia puta. Nwoke a toro ogologo nke ukwu; idi ogologo ya ga-erukwa mita ato. **5** O kpu okpu agha e ji bronzi kpuo, ma yiri uwe agha nke idi aro bronzi e ji kpuo ya ga-erukwa iri kilogram ise na asaa. **6** O yikwa ihe agha o ji kpuchie ukwu ya abuo nke e ji bronzi kpuo, nyakwasikwa n'ubu ya ube e ji bronzi kpuo. **7** A kpuru ube ya ka o diri ka osisi e ji ekwe akwa, jiri igwe idi aro ya ga-eru kilogram asaa kpuo onu ube ahụ. Onye na-ebu ota o ji ekpuchi obi ya nokwa n'ihu ya. **8** Golajat guzoro kpokuo ndi agha Izrel si ha, "Gini mere unu ga-eji puta guzo n'usoro ibu agha. Ọ bu na m abughị onye Filistia? Ọ bukwa na unu onwe unu abughị ndi ozi Sọl? Hoputaranụ onwe unu otu nwoke, ka ọ biakwute m. **9** Ọ buru na onye ahụ unu hoputara etigbuo m, anyi ga-aburu unu ndi ohu, ma ọ burukwanu na m etigbuo ya, unu ga-aburu anyi ndi ohu!" **10** Mgbe ahụ, onye Filistia ahụ siri, "Taa, ana m ama usuu ndi agha Izrel aka n'ihu! Kpọtutaranụ m otu nwoke ka mụ na ya luo ogu." **11** Mgbe Sọl na ndi agha Izrel nuru ihe onye Filistia a kwuru, ha mara jijiji tuokwa oke egwu. **12** Ma Devid bu nwa Jesi, onye Efrat nke Betlehem di na Juda. Jesi mutara ndi ikom asato. N'oge nke Sọl, ọ ghola agadi nwoke. **13** Ato n'ime umu ndi ikom Jesi, ndi bu okenye, soro Sọl gaa agha. Aha ha bu Eliab, okpara ya, Abinadab, nwa nke abuo na Shama, nwa nke ato. **14** Devid bu odudu nwa. Umunne ya ndi okenye ato na-eso Sọl. **15** Ma Devid na-apu jekwuru Sọl, ma na-alaghachikwa n'ulo izu aturu nna ya na Betlehem. **16** Golajat, onye Filistia na-abjara nso ututu na uhuruchi, na-eguzo onwe ya otu a iri ubochi ano. **17** Otu ubochi, Jesi gwara Devid okwu si, "Bja ka i wegara umunne gi otu akpa oka ndi a e ghere eghe. Chirikwa ogbe achicha iri ndi a chilara ha. **18** Wegakwara onyeisi usuu ha, iri chiizi, ndi a. Choputa otu ihe si agara umunne gi natakwa ha ihe i ga-egosi anyi na ha di ndu." **19** Ha na Sọl na ndi ikom Izrel niile, nọ na ndagwurugwu Ila, na-ebuso ndi Filistia agha. **20** Devid biliri njem n'isi ututu, hapu igwe aturu ya n'aka onye na-elekota aturu, buru onyinye ndi ahụ gawa dika Jesi nyere ya n'ihu. Ọ bjarutere ulo ikwu ndi Izrel mgbe ha na-apu n'ihu agha, ha na-etikwa mkpu agha. **21** Ndi Izrel na ndi Filistia dokwara onwe ha n'usoro izute onwe ha n'agha, ndi agha megide ndi agha. **22** Devid hapuru ihe ndi ahụ n'aka onye na-elekota akpa niile, gbara oso gaa n'usoro ndi agha juo umunne ya banyere udo ha. **23** Ma mgbe ha na ya nọ na-akarita uka, onye mmeri n'ogbo agha, onye Filistia nke Gat, Golajat bu aha ya, sitere n'usoro ndi agha Filistia puta, kwokwa okwu niile ahụ dika ọ na-ekwu na mbu. Devid nuru ihe o kwuru. **24** Mgbe ndi Izrel niile huru nwoke a, ha gbara oso puo n'ihu ya ma tuokwa oke egwu. **25** Ndi Izrel siri, "Unu huru nwoke a na-eguzo onwe ya? Ọ bu ka ọ kparia nnoo ndi Izrel ka o ji aputa? Eze kwere nkwa inye onye obula ga-etigbu ya aku n'ebe ọ bara uba. Ọ ga-akponyekwa ya nwa ya nwanyi ka ọ buru nwunye ya, meekwa ka ndi ezinaulo onye ahụ

gharakwa itū utū taks ozo n'Izrel!" **26** Devid juru ndi ikom no ya nso, "Ginji ka a ga-emere nwoke ga-etigbu onye Filistia a, meekwa ka mkpari a ghara idiri Izrel ozo? Onye ka onye Filistia a a na-ebighi ugwu bu, na o ga-aputa na-akpari ndi agha Chineke di ndu?" **27** Ha gwara ya otu ihe ahụ ha kwuru na mbu si ya na o bu ihe ahụ ka a ga-emere onye gburu ya. **28** Mgbe Eliab, nwanne Devid nke okenye, muru ka ya na ndi ikom ahụ na-ekwu okwu, o were iwe di oku megide ya, juo ya si, "Ginji ka i bjara ime n'ebe a? Onye kwa ka i hapuru aturu ole na ole ndi ahụ n'ozara? Amaara m udi nganga di n'ime gi na echiche ojoju juru gi obi. Ihe i ji bja n'ebe a bu naani ka ihuchata ihe na-eme n'agha." **29** Ma Devid zara si ya, "Oleekwanu ihe m mere ugbo a? Adara m iwu n'ziri na m juru ajuju?" **30** Devid chigharikwara jekwuru onye ozo juokwa ya otu ajuju ahụ. O natakwara otu udi osisa ahụ. **31** N'ikepeazu, mgbe a matara ihe bu uche Devid, e mere ka Sol mara ihe banyere Devid. Sol zikwara ozi ka a kpoo ya. **32** Devid sirj Sol, "Ka obi onye obula ghara ida mba n'ziri onye Filistia a; onu gi ga-aga luso ya ogu." **33** Ma Sol zagbachiri, "I pughi ibuso onye Filistia a agha, megide ya, n'ziri na i bu naani nwantakiri, ma ya onwe ya bu onye na-ebu agha siteri na mgbe o bu okorobia." **34** Ma Devid gwara Sol si, "Ohu gi bu onye na-elekota aturu nna ya. Mgbe odum maobu anu ohia bja bjara buru aturu site n'igwe aturu ahụ, **35** achuru m ya, tigbuo ya ma naputakwa aturu ahụ site n'onu ya. Mgbe o biliri imegide m, ejidere m ya n'aji ya, tie ya ihe, gbuo ya. **36** Etigburu m odum na anu ohia bja ahụ, ugbo a, apukwara m ime onye Filistia a na-amaghi Chineke otu ihe ahụ, n'ziri na o kparjala usuu ndi agha Chineke di ndu! **37** Onyenwe anyi ahụ naputara m site n'aka odum na anu ohia bja ganaputakwa m site n'aka onye Filistia al!" N'ikepeazu, Sol sirj Devid, "Gaa, ka Onyenwe anyi nonyere gi." **38** Mgbe ahụ, Sol yinyere Devid uwe ime ahụ nke ya, yikwasikwa ya uwe agha igwe, ma kpukwasị ya okpu bronz n'isi. **39** Devid fanyere mma agha n'ime uwe ahụ, malite ijeharj ije, n'ziri na o maghi otu e si eyi uwe ndi ahụ ejeharj. O dighi anya, o gwara Sol okwu si, "Agaghị m eyi uwe ndi a n'ziri na o doghi m ahụ." Ya mere, Devid yipuru ha. **40** Emesja, o were mkpanaka ya n'aka ya, site n'iyi hoputa nkume ise di murumuru tinye ha n'akpa nta di n'ime akpa onye ozuzu aturu ya. O jidere ebe ya n'aka ya, malite ipukwuru onye Filistia ahụ. **41** Onye Filistia ahụ, na-abja nso na-apukwute Devid, onye ahụ na-ebu ota ya na-agakwa n'ihu ya. **42** O lere Devid anya hu na o bu naani nwantakiri nwoke, onye ahụ di mma, onye mara mma ile anya. N'ihu ya, o ledara Devid anya. **43** O sirj Devid, "Abu m nkita, na i ji mkpanaka na-abiakwute m?" Onye Filistia ahụ ji aha chi niile ya buo Devid onu. **44** O sirj, "Bja n'ebe a ka m were anu ahụ gi mere anu ufe nke eluigwe na anu ohia niile ihe oriri!" **45** Ma Devid sirj onye Filistia ahụ, "I ji mma agha na ube igwe na ube osisi, na-abiakwute m, ma eji m aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke usuu ndi agha Izrel ahụ i kpariri, na-abiakwute gi. **46** Taa ka Onyenwe anyi ga-enyefe gi n'aka m. Aga m etigbu gi, bepukwa gi isi. Taa aga m ewere anu ahụ ndi agha Filistia niile nyefee n'aka umu anu ufe niile nke eluigwe, na umu anu ohia niile nke uwa. Uwa niile ga-amatakwa na Chineke no n'Izrel. **47** Ndi niile guzokwa n'ebe a ga-amata na Onyenwe anyi adighi eji mma agha maobu ube azoputa. N'ihu na agha a bu nke Onyenwe anyi, o ga-ewerekwa unu niile nyefee anyi

n'aka." **48** Mgbe onye Filistia ahụ na-abja nso ibuso ya agha, Devid jiri oso gbara gaa n'ihu agha izute ya. **49** O manyere aka n'ime akpa ya weputa otu nkume, maa ya mata onye Filistia ahụ n'egedege ihu. Nkume ahụ mikpuru n'egedege ihu ya, o dakwara kpoo ihu n'ala. **50** Otu a ka Devid si jiri ebe na nkume merie onye Filistia ahụ. O gburu onye Filistia ahụ ma o jighi mma obula n'aka ya gbuo ya. **51** Devid gbaara oso jeruo n'ebe Golajat dara, miri mma agha ya site n'obo, jiri ya gbuo ya. O ji ya bepukwa isi ya! Mgbe ndi Filistia huru na onye oka agha ha adaala nwuo, ha tughariri gbawa oso. **52** Mgbe ahụ, ndi agha Izrel na Juda tiri mkpu onu, biliekwa, malite ichu ndi Filistia oso. Ha churu ha oso churu ha n'onu uzo ama Gat, na n'onu uzo ama Ekron. Ndi Filistia nwuru anwu dara nnoo aghara aghara n'uzo Shaaraim nke gwara Gat na Ekron. **53** Emesja, ndi Izrel loghachiri bja kwakoro ihe niile di n'ulo ikwu ndi Filistia, nke ha hapuru gbaa oso. **54** Devid buuru isi onye Filistia bulata na Jerusalem. Ma dobe ngwa agha onye Filistia ahụ n'ime ulo ikwu nke ya. **55** Mgbe Sol no na-ele Devid anya ka o na-apu izute onye Filistia ahụ, o sirj Abna, ochiagha ya, "Abna, nwa onye ka nwokorobia ahụ bu?" Abna zara si, "Dika i si adi ndu, eze, amaghi m." **56** Eze zara si, "Choputa onye muru nwokorobia a." **57** Mgbe Devid si n'igbu onye Filistia ahụ loghachi, Abna duuru ya, dute ya n'ihu Sol. Isi onye Filistia a dikwa n'aka Devid. **58** Sol juru ya si, "Nwokorobia, nwa onye ka i bu?" Devid zara si, "Abu m nwa ohu gi nwoke Jesi onye Betlehem."

18 Mgbe Devid gwasiri Sol okwu, ihunanya di ukwu malitere n'etiti Jonatan na Devid. Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. **2** Sol mere ka Devid nogide n'uloze. O kwekwaghị ka o laghachi n'ulo nna ya. **3** Jonatan na Devid gbara ndu n'ihu na Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. **4** Jonatan yiputara uwe o yi n'ahu nye ya Devid, nyekwa ya uwe ime ahụ ya, na o buladi mma agha ya, ma uta ya na eriri ukwu ya. **5** Devid jeziri ozi niile Sol ziri ya, o mere ihe niile nke oma nke a mere na Sol nyere ya okwa di elu n'etiti ndi agha ya. Onodu a di mma n'anya ndi Izrel nakwa n'anya ndi agha Sol. **6** Mgbe ndi agha ahụ na-aloghachite, mgbe Devid gbusiri onye Filistia ahụ, ndi inyom sitere n'obodo niile nke Izrel puta izute eze Sol. Ha na-abu abụ na-ete egwu nku, nke ha ji ubo akwara na ihe egwu ndi ozo na-eti. **7** Dika ha na-ete egwu, ha buru abụ si, "Sol egbuola otutu puku ndi agha ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi agha." **8** Nke a were Sol iwe nke ukwu. O kwuru n'ime onwe ya si, "Ginji bu nke a? Ha enyela Devid ugwu dika onye gburu iri puku kwuru puku ndi agha, ma mu onwe m ka ha nyere naani ugwu dika onye gburu otutu puku ndi agha. Ginji ozo foduru ya ugbo a, ma o bughị naani inweta alaeze?" **9** Site n'ubochi ahụ gawa, Sol malitere ile Devid anya ojo. **10** N'echi ya, mmuo ojo Chineke zitere bjara dakwasị Sol, o malitekwaro ibu amuma n'ulo ya. Ma Devid kpoo ubo akwara dika o na-eme mgbe obula. Ma n'oge a, o nwere ube di Sol n'aka. **11** O turu ube ahụ, kwuo n'obi ya si, "Aga m atugide Devid n'aja ulo ahụ." Ma Devid wezugara onwe ya, ugboro abuo ndi a. **12** Sol na-atu Devid egwu, n'ihu na Onyenwe anyi ahapula Sol, ma nonyere Devid. **13** Emesja, Sol mere ihe ga-eme ka o ghara ihukwa Devid anya ozo. O mere Devid ka o buru onye na-elekota puku ndi agha, ndi o na-edu na-aga ibu agha. **14** Ma ihe niile o na-eme na-agara ya

nke oma, n'ihl na Onyenwe anyl na-anonyere ya. **15** Mgbe Sol huru na o bu onye nwere uche nke oma, o turu ya ujo. **16** Ma Izrel na Juda niile huru Devid n'anya, n'ihl na o na-edu ha n'agha. **17** Sol gwara Devid okwu si ya, "Lee ada m nwanyl Merab. Aga m akponye gi ya, ka i luo ya. Naani jeere m ozi, luo kwa agha Onyenwe anyl." N'ihl na Sol kwuru n'ime obi ya si, "Agaghl m ewelite aka m megide ya. Ka ndl Filistia mee nke ahul." **18** Ma Devid siril Sol, "Onyekwanu ka m bu, ginikwa bu ezinaulo m maobu agburu m n'Izrel, nke m ga-eji buru ogo nwoke eze?" **19** O ruo, na mgbe a ga-eduru Merab, ada Sol dunye Devid, akporo ya nye Adriel, onye Mehola ka o luo. **20** N'oge a, a choputara na Mikal, ada Sol huru Devid n'anya, mgbe e mere ka Sol mata nke a, obi toro ya ujo. **21** O kwuru n'obi ya si, "Aga m akponye ya nwa m nwanyl, ka o buru ihe ima n'onya nye ya, ka aka ndl Filistia si otu a megide ya." Ya mere, Sol gwara Devid si ya, "Ugbu a i nwekwara ohere ozo igho ogo m nwoke." **22** Sol nyere ndl ohu ya iwu si, "Gwanu Devid okwu na nzuzo si ya, 'Lee, ihe banyere gi masirij eze, ndl niile na-eyere ya ozi hukwara gi n'anya. Ugbu a, kwerenu jbu ogo ya.'" **23** Ha gwara Devid okwu ndl a niile. Ma Devid zara si, "O bu ihe nta jbu ogo eze? Mu onwe m bu onye ogbenye, onye a na-amaghil ama." **24** Mgbe ndl ohu Sol gwara Sol ihe Devid kwuru, **25** o gwara ha si, "Gwanu Devid, 'Eze achoghil ihe ozo dika ugwo isi aku obula karja naani narj apil ndl Filistia. Ka o buru obo o ga-aboro m n'isi ndl iro m.'" Ma ihe Sol bu n'obi bu na a ga-egbu Devid n'ogu ahul. **26** Mgbe ndl ohu eze gwara Devid ihe eze kwuru, o toro ya ujo, n'ihl ya, o kwenyere jbu ogo eze. Tupu oge ahul a kara aka eruo, **27** Devid na ndl agha ya puru gbuo narj ndl Filistia abuo, werekwa apil ha gosi eze. Sol kponyere Devid Mikal, nwa ya nwanyl, ka o buru nwunye ya. **28** Mgbe Sol huru na Onyenwe anyl na-anonyere Devid, hukwa na Mikal nwa ya nwanyl huru Devid n'anya, **29** o turu Devid ujo karja na mbu. Sol kpokwara Devid asi, guo ya dika onye iro ubochil ndu ya niile. **30** Ndjisi agha Filistia na-aputa ibu agha dika ha na-eme mgbe obula, ma Devid na-eme nke oma karja ndl ochiagha Sol ndl ozo niile. Nke a mere ka Devid ghoo onye a maha aha ya n'ala ahul niile.

19 Sol gwara ndl ohu ya na okpara ya, Jonatan, ka ha gbuo Devid. Ma n'ihl na ihe banyere Devid masirij Jonatan, **2** o doru ya aka na ntl, "Nna m Sol na-achoo ohere igbu gi. Lezie anya chee ndu gi nche, ututu echi, gaa n'ebe i ga-ezo onwe gi nodu n'ebe ahul. **3** Mu na nna m ga-eso bja n'akuku ohia ebe ahul i zoro onwe gi. Aga m agwa ya okwu banyere gi. Ihe obula m choputara, aga m agwa gi." **4** Jonatan kwuru okwu oma banyere Devid nye Sol nna ya si ya, "Ka eze ghara ime ihe ojoo megide Devid bu ohu ya. O nwebeghil ihe ojoo o mere gi. N'ezie, ihe niile o mere bu ihe baara gi uru nke ukwu. **5** O kporo ndu ya asi mgbe o gburu onye Filistia ahul. Onyenwe anyl nyekwara ndl Izrel niile mmeri dl ukwu. Obi dikwa gi ujo mgbe i huru nke a. Gijnl mekwaranu i ga-eji mejoon nwoke aka ya dl ocha dika Devid, site n'igbu ya ebe o bu na ikpe amaghil ya?" **6** Sol nara Jonatan ntl nuokwa iyi si, "Dika Onyenwe anyl na-adl ndu, agaghil egbu ya." **7** Emesija, Jonatan kporo Devid gwa ya ihe mere. Jonatan duuru Devid gaa n'ihu Sol. Ihe niile dizikwara dika o dl na mbu. **8** Agha ozo dakwara. N'oge a, Devid duuru ndl agha ya puo ibuso ndl Filistia agha. O gburu otutu n'ime ha, chookwa ndl agha

Filistia oso. **9** Ma mmuo ojoo Onyenwe anyl zitere bjakwasirij Sol dika o no n'ime ulo ya, ube ya dikwa ya n'aka. Mgbe Devid na-akpo n'uboo akwara, **10** Sol turu ube ahul ka o tugbuo Devid n'ahul aja, ma o gbapuru site n'ihu Sol, ma ube ahul manyere n'aja ulo ahul. Devid gbapuru oso zoo onwe ya n'abalil ahul. **11** Sol zipuru ndl agha ka ha chee ulo Devid nche, gbuo ya mgbe o putara n'ututu. Ma Mikal nwunye Devid gwara ya si, "O buru na i gbapughil, zoo onwe gi n'abalil a, onye nwuru anwu ka i ga-abu n'ututu echi." **12** Ya mere, Mikal sitere na oghereikuku wetuo Devid, ebe o si gbapu. **13** Emesija, Mikal kwagharij ihe ndina Devid, were ihe a kporu akpu tukwasi n'elu ya, werekwa akwa kpuchie ya, tinye ihe aji ewu n'ebe isi ya. **14** Mgbe ndl agha ahul bjaruru ijide Devid na ikpugara ya Sol, Mikal gwara ha si, "Ahul esighil ya ike." **15** Mgbe ahul, Sol zighachiri ndl ahul azu n'ebe Devid no si ha, "Bute ya na ihe ndina o dina n'elu ya, ka m gbuo ya." **16** Mgbe ndl ikom ahul batara, ha huru ihe a kporu akpu ka o dl n'elu ihe ndina, hukwa aji ewu ka o dl n'akuku ebe isi nke ihe ndina ahul. **17** Sol juru Mikal si, "Gijnl mere i ji ghogbuo m otu a, mee ka onye iro m gbalaga?" Mikal zara, "O bu ya siril m, 'Hapu m ka m puo, n'ihl ginil ka m ga-eji gbuo gi?'" **18** Mgbe Devid gbara oso gbalaga, o gakwuru Samuel na Rema, koro ya ihe niile Sol mere ya. Ya na Samuel gara biri na Najot. **19** Ozi ruru Sol ntl, "Devid no na Najot n'ime Rema," **20** ya mere, o zipuru ndl ikom ka ha gaa jide ya. Ma mgbe ha rutere, ha huru otu ndl amuma ka ha na-ebu amuma, hukwa Samuel ka o na-eguzo n'ebe ahul dika onyeisi ha. Mmuo nke Chineke bjakwasirij ndl ozi Sol ahul, mee ka ha malitekwa ibu amuma. **21** Mgbe Sol nuru ihe mere, o zipukwara ndl agha ozo, ma ha onwe ha bukwara amuma! Otu ihe ahul mekwara ndl o zipuru nke ugboro ato. **22** N'ikpeazu ya onwe ya puru gaa Rema, ruo n'olulu mmiri Seku. O juru, "Ebee ka Samuel na Devid no?" Ha siril, "Ha no na Najot nke Rema." **23** Ya mere, Sol gara Najot nke dl na Rema. Ma Mmuo nke Chineke bjakwasirij ya, dika o na-aga n'uzo o malitere ibu amuma tutu ruo mgbe o bjaruru Najot. **24** O yipuru uwe ya buo amuma n'ihu Samuel. O gba oto dinara ala n'ebe ahul ehilhie ahul, na abalil ahul niile. O bu nke a mere ndl mmadu ji si, "Sol o ghoolo otu n'ime ndl amuma?"

20 Devid sitere na Najot n'ime Rema gbapu oso, chota Jonatan, si ya, "O bu ginil ka m mere? Gijnl bukwa ihe ojoo m mere? Olee uzo m si mejoon nna gi, mere o ji na-achosi ike ka o napu m ndu m?" **2** Jonatan siril ya, "Nke a abughil eziokwu. I gaghil anwu! Ihe dl otu a adighil nna m n'obi, n'ihl na o na-agwa m ihe obula o na-ezube ime, o buladil ihe ukwu maobu ihe ntakirij. Amakwaara m na o gaghil ezonarij ihe dl otu a. Mba, o bughil eziokwu." **3** Devid nuru iyi si, "Nna gi maara nke oma na m anatala amara n'ebe i no, n'ihl ya, o kwuola n'ime onwe ya si, 'Agaghil m agwa Jonatan, ka o ghara iwute ya.' Ma eji m Onyenwe anyl na mkpuruobi gi na-anu iyi na-asi na o bu naani otu nzo ukwu dl ugbu a n'etiti mu na onwu." **4** Jonatan siril Devid, "Ihe obula i choro ka m mee, aga m emere gi ya." **5** Devid siril ya, "Lee echi ga-abu mmemme onwa oharu, e kwesiri m iso eze rie nri. Ma hapu m ka m ga zoo onwe m n'ohia tutu ruo uhuruchi nke nwanne echi. **6** O buru na nna gi ajuo ase m, si ya, 'Devid riosiri m arirjo ike ka m hapu ya ka o gbaga Betlehem, bu obodo ya, n'ihl a na-achul aja nke dirj agburu ya kwa afo.' **7** O buru na o si, 'O dl mma,'

mgbe ahụ, udo ga-adirị ohu gi. Ma ọ buru na o wee iwe nke ukwu, mara n'ezie na o zubere ime m ihe ojoo. **8** Ma gi onwe gi, meere ohu gi ebere, n'ihu na i meela ka o sooro gi baa n'ogbugba ndu n'ihu Onyenwe anyi. O buru na ikpe mara m, gi onwe gi gbuo m. N'ihu ginji ka i ga-eji nyefee m n'aka nna gi?" **9** Jonatan sirị, "Agaghị m eme ya, lee, a sịkwa na m maara na nna m na-achọ igbu gi, o bu na m agaghị agwa gi?" **10** Devid juru ya, "Onye ga-agwa m ma ọ buru na nna gi aza gi okwu ike ike?" **11** Jonatan sirị ya, "Bja ka anyi puo gaa n'ohia." Ya mere, ha abuo puru jee n'ohia. **12** Jonatan gwara Devid si, "Eji m aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwe nkwa na-asi gi, n'oge ugbu a echi, maobu nwanne echi, aga m akpanyere nna m uka banyere gi, meekwa ka i mata ihe, o ga nache banyere gi. O buru na obi di ya mma n'ebe i no, aga m eme ka i mata. **13** Ma ọ buru na nna m na-achọ imeru gi ahụ, ka Onyenwe anyi mesoo Jonatan mmeso, otu obula o si di njo, ma ọ buru na m abiahi gwa gi, zilaga gi ka i laa n'udo. Ka Onyenwe anyi nonyere gi dika o si nonyere nna m. **14** Chetakwa, i ghaghị igosi m ihunanya na obi ebere Onyenwe anyi, ma ọ buru na m anwo. **15** E wezugakwala ihunanya gi na obi ebere gi site n'ebe ezinaulo m di, o buladi mgbe Onyenwe anyi bipuchara ndi iro Devid niile site n'elu uwa." **16** Jonatan na ulo Devid gbara ndu. O kwuru si, "Ka Onyenwe anyi kpee ndi iro Devid niile ikpe." **17** Jonatan mere ka Devid site n'ihunanya o huru ya nuora ya iyi. N'ihu na Jonatan huru Devid n'anya dika o huru onwe ya. **18** Mgbe ahụ, Jonatan sirị Devid, "Echi bu mmemme onwa oheru. A ga-ele anya gi, n'ihu na onodu gi ga-atogboro n'efu. **19** Nwanne echi ya, n'oge uhuruchi, gaa n'ebe ahụ i zoro onwe gi mgbe nsogbu a malitere, chere n'ebe ahụ, n'akuku nkume Ezel. **20** Aga m abia gbaa aku atọ n'akuku ya dika a ga-asi na o nwere ihe m choro jji uta m gbata. **21** Emesja, aga m ezipu otu nwantakiri si ya, 'Gaa chota aku ndi ahụ.' O buru na i nu ka m na-agwa ya okwu si, 'Lee aku ndi a di n'akuku azu gi, chita ha ebe a,' mgbe ahụ, puta n'ihu, dika Onyenwe anyi na-ad ndu, udo diri gi, egwu obula adighi. **22** Ma ọ buru na m agwa nwantakiri ahụ okwu si ya, 'Lee, aku ahụ di n'ihu gi,' o putara na i ghaghị isi n'ebe a puo, n'ihu na Onyenwe anyi ezipula gi. **23** Ma ihe banyere okwu ahụ anyi kwuru, cheta na Onyenwe anyi bu onye akaebe, n'etiti mu na gi ruo mgbe ebighi ebi." **24** Ya mere, Devid gara zoo onwe ya n'ohia. Mgbe oge mmemme onwa oheru ruru, eze Sol noduru ala iri nri. **25** O noduru odu n'akuku aja ulo, bu ebe o di mbu ano, na ncherita ihu Jonatan. Abna noduru n'akuku Sol, ma oche Devid na-anonweweghi onye no ya. **26** Sol ekwughị ihe obula banyere ya n'ubochi ahụ, n'ihu na o chere na o di ihe ndaba mere, nke tinyere Devid n'onodu adighi ocha. Sol kwuru n'obi ya si, "E, o ghaghị ibu ihe kpatara ya." **27** Ma n'echi ya, bu abali nke abuo nke onwa oheru, onodu Devid togboro n'efu ozo. Mgbe ahụ, Sol sirị nwa ya Jonatan, "Gini mere nwa Jesi abiahi iso rie nri, ma unyaahụ ma taa?" **28** Jonatan zara si, "Devid rjoro si m nye ya ike ka o gaa Bethlehem. **29** O sirị m, 'Kwere ka m gaa n'ihu na ndi ezinaulo anyi nwere aja mmemme ha na-eme n'obodo. Nwanne m nwoke nyere m iwu si m na m aghaghị jba. O buru na m ahuta amara n'ebe i no, biko kwere ka m gaa hu umunne m.' O bu nke a mere o biaghị na tebul eze." **30** Iwe were Sol nke ukwu. O gwara Jonatan okwu n'iwe si ya, "Gi nwa nke nwanyị na-enupu isi, nke uche ya gbagoro agbago. I na-eche na m amaghị na i dinyere nwa Jesi si otu a

wetara onwe gi na nne gi ihe ihere? **31** N'ihu na ubochi niile nwa Jesi di ndu n'owa a, onodu gi na alaeze gi agaghị eguzosi ike. Ugbu a, puo, zipu ozi kpotara m ya ka m gbuo ya!" **32** Jonatan juru nna ya Sol si, "Gini ka o mere? N'ihu ginji ka a ga-eji mee ka o nwuo?" **33** Ma Sol turu ube o ji n'aka ya ka o jiri ya tugbuo Jonatan, ma Jonatan zere ya. Nke a mere ka Jonatan mata n'ezie na nna ya na-achọ igbu Devid. **34** Jonatan si na tebul ahụ bilie n'oke iwe puo, o righikwa nri n'ubochi nke abuo nke mmemme ahụ, n'ihu na omume ihere nna ya mesoro Devid wutere ya hie nne. **35** N'ututu echi ya, dika ha kara aka, Jonatan gara n'ohia, ya na nwantakiri nwoke so gaa. **36** O sirị nwantakiri nwoke ahụ, "Gbara oso gaa chota aku ndi ahụ niile m na-agba." Mgbe nwantakiri ahụ na-agba oso na-aga, Jonatan gbapuru aku, gbafee ya n'ihu nwantakiri ahụ. **37** Mgbe nwokorobia ahụ na-ejeru nso ebe aku ahụ Jonatan gbara di, Jonatan kpokuru ya si ya, "Aku ahụ di n'ihu gi." **38** Mgbe ahụ, o tiri mkpu si, "Mee ngwangwa! Gawa ojisio! Eguzokwala!" Nwokorobia ahụ chikotara aku ndi ahụ niile gbaghachikwute nna ya ukwu. **39** Ma nwantakiri nwoke ahụ aghotaghị ihe Jonatan mere; ma Jonatan na Devid maara ihe gara. **40** Jonatan nyere nwokorobia ahụ uta ya na aku ndi ahụ ka o chighachi ha n'obodo. **41** Mgbe nwokorobia ahụ lara, Devid biliri site n'akuku ndida nkume ahụ ebe o zoro onwe kpuo ihu ya n'ala, kpoo isiala ugboro ato, n'ihu Jonatan. Ha suritere onwe ha onu, bekokwaa akwa. Ma Devid kwara akwa karja. **42** N'ikpeazu, Jonatan gwara Devid okwu si, "Gaa n'udo, n'ihu na anyi ejirila aha Onyenwe anyi nuo iyi ibu enyi n'etiti onwe anyi, na-asi, 'Onyenwe anyi bu onye akaebe n'ebe mu na gi, na n'ebe umu umu m, na umu umu gi no ruo mgbe ebighi ebi.'" Ha kewara. Devid malitere ipu, ma Jonatan tughariri baa n'obodo.

21 Devid jere n'obodo Nob ihu Ahimelek, onye nchujaja. Ahimelek mara jijiji mgbe o huru Devid. O sirị Devid, "Gini mere naani gi ji bja? Gini mere o nweghi onye so gi?" **2** Devid zara Ahimelek, onye nchujaja si, "Eze ziri m ozi di mkpa, ma si m, 'Ka onye obula ghara ima ihe obula banyere ozi a m na-eziga gi.' Ma banyere umu okorobia m, agwala m ha ebe ha ga-ezute m. **3** Ugbu a, olee ihe oriri i nwere? Nye m ogbe achicha ise maobu ihe ozo i nwere." **4** Onye nchujaja ahụ zara Devid si, "Enweghi m achicha ana edoghị nso n'ebe a. Ma otu o di, e nwere ufodu achicha e doro nso n'ebe a, ma ọ buru na umu okorobia gi na ha so debere onwe ha ocha, na-emetughị nwanyị ahụ." **5** Devid zara si ya, "N'ezie, anyi ekwebeghi ka umu nwanyị bja anyi nso, dika anyi di mbu eme ma anyi na-eje ozi. Ndi ikom ndi a na-edo onwe ha nso o buladi mgbe njem anyi na-adighi nso ka ofoduzie njem nke taa." **6** Ebe nri ozo na-adighi, onye nchujaja ahụ nyere Devid achicha nso, bu achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi, nke eweputara site n'ihu Onyenwe anyi n'ime ebe ichu aja, debekwa achicha oheru nke e ji gbanwee nke ochie di n'ebe ahụ. **7** Ma otu onye odibo Sol n'ebe ahụ n'ubochi ahụ, onye e jigidere n'ihu Onyenwe anyi. O bu Doeg, onye Edom onyeisi ndi na-azu anyi ulo Sol. **8** Devid juru Ahimelek ajuju si ya, "I nweghi ube maobu mma agha n'ebe a? Ewetaghị m mma agha m maobu ngwa agha ozo, n'ihu na ozi eze ziri anyi di oke ngwangwa." **9** Onye nchujaja zaghachiri, "Mma agha Golajat, onye Filistia, onye ahụ i tibururu na ndagwurugwu lla di n'ebe a, a fuchiri ya n'akwa n'azu efod. O buru na i

chọrọ ya, were ya, n'ih na o dighi mma agha ozo di n'ebe a ma o bughị nke ahụ." Devid siri, "O dighi nke dika ya, nye m ya." **10** N'ubochi ahụ, Devid gbapuru ozo site n'ebe Sol no gbakwuru Akish eze ndi Gat. **11** Ma ndi ozi Akish siri ya, "Onye a o bughị Devid, eze nke ala ahụ? O bughị ya bu isi ahụ ha na-abu mgbe ha na-ete egwu na-asi: "Sol egbuola otutu puku ndi iro ya, Devid egbukwaala iri puku kwuru puku ndi iro nke ya?" **12** Mgbe Devid nuru okwu ndi a, o turu egwu ihe Akish eze Gat ga-eme ya. **13** N'ih ya o gbanwere omume ya, bido ime dika onyeisi na-adighi mma. O bidokwara ika akara n'ibo, bidokwa na-agusasi onu mmiri n'ahonu ya. **14** Akish gwara ndi ozi ya okwu si ha, "Leenu nwoke a! O bu onyeisi mebiril! Gini mere unu ji kpotara m ya? **15** Ndi na-ayi ara ha koru m, nke mere unu ji kpotara m nwoke a n'ebe a ka o bia na-eme ka onye na-ayi ara n'ihu m? O kwesiri ka onye di otu a bata n'ulo m?"

22 Devid hapuru Gat gbara n'ogba nkume Adulam. Mgbe umunne ya ndi ikom na ndi ezinaulo nna ya nuru nke a, ha jekwuru ya n'ebe ahụ. **2** Ndi ozo malitekwa ibjakwute ya n'ebe ahụ, ndi niile no na mkpagbu di iche iche, ndi ji ugwo, na ndi ochichi Sol na-adighi mma. Ha niile jekwuru ya. O dighi anya Devid ghoro onyendu ha. Ihe ruru nari mmadu ano so ya. **3** Devid sitere n'ebe ahụ jee Mizpa di na Moab rijo eze obodo ahụ si, "Biko, i ga-ekwe ka nna m na nne m puta bia biri n'etiti unu tutu ruo mgbe m matara ihe Chineke na-aga imere m?" **4** Ya mere, o hapuru ha ka ha nodu na nke eze Moab. Ha na ya nogidere oge niile Devid bi n'ebe ahụ e wusiri ike. **5** Ma Gad onye amuma siri Devid, "Anogidela n'ebe ahụ e wusiri ike, kama laghachi n'ala Juda." Ya mere, Devid biliri gaa n'oke ohia Heret. **6** Ugwu a Sol nuru na achotala ebe Devid na ndi ikom na-eso ya no. Sol, onye ji ube ya n'aka noduru ala n'okpuru osisi tamarisk nke di n'ugwu di na Gibeaa. Ndi ozi ya guzokwa gburugburu ya. **7** Sol gwara ha si, "Geenu ntị unu ndi ikom Benjamin! O bu unu nna ka nwa Jesi ga-enye ala ubi na ubi vajni? O bu unu niile ka o ga-eme ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, na ochiagha na-achi otutu nari ndi agha? **8** O bu ya mere unu ji dnyere ya imegide m? O dighi onye obula n'ime unu gwara m na nwa m na nwa Jesi gbara ndu. O dighi onye obula n'ime unu ihe gbasara m na-emetu n'obi igwa m na nwa m nwoke akpaliela ohu m imegide m, ichibiriri m n'uzo, dika o mere n'ubochi taa." **9** Ma Doeg onye Edom, onye so ndi ozi Sol guzo n'ebe ahụ kwuru si, "Ahuru m mgbe nwa Jesi bjakwutere Ahimelek, nwa Ahitub na Nob. **10** Ahimelek jutaara ya ase site n'aka Onyenwe anyi, ma nyekwa ya ihe oriri na mma agha Golaia onye Filistia." **11** Mgbe ahụ, eze Sol zipuru ozi nye Ahimelek nwa Ahitub na ndi ezinaulo nna ya niile, ndi bu ndi nchujaja na Nob. Ha niile bjara guzo n'ihu eze. **12** Sol gwara ha okwu si, "Gee ntị, gi nwa Ahitub." Ahimelek zara si, "Ana m ege ntị, onyenwe m." **13** Sol juru ya si, "Gini mere gi na nwa Jesi ji gbaa izu imegide m? Gini mere i ji nye ya nri na mma agha, jukwaara ya ase site n'aka Chineke? Gini mere i ji na-agba ya uwe ka o nupu isi n'ebe m no, na ka o bjakwa n'ebe a imegide m taa?" **14** Ahimelek zara eze si, "Onye n'etiti ndi ohu gi niile bu onye kwesiri ntukwasị obi dika Devid, ogo eze, na onyeisi ndi agha na-eche gi nche; o bukwa onye a na-enye nsopuru di ukwu u'ezinaulo gi? **15** Nke a o bu ubochi mbu m na-ajuru ya ase n'aka Chineke? O bughị! Ka

eze ghara ibo ohu ya na ezinaulo nna m ebubo, n'ih na ohu gi amaghị ihe obula banyere okwu a niile." **16** Ma eze kwuru si, "I ga-anwu. Ahimelek gi na ezinaulo nna gi niile!" **17** O nyere ndi na-eso ya iwu si ha, "Gbuonu ndi nchujaja ndi a, n'ih na ha na Devid agbaala izuzu; ha makwa na o si n'ihu m na-agbapu, ma ha agwaghị m!" Ma ndi agha eze juru isetipu aka ha megide ndi nchujaja Onyenwe anyi. **18** Mgbe ahụ eze nyere Doeg iwu si ya, "Gi onwe gi, chigharị gbuo ha." Ya mere, Doeg onye Edom chigharị tigbuo ha. N'ubochi ahụ, o gburu iri ndi nchujaja asato na ise, ndi yi uwe akwa ocha efod. **19** O ji mma agha jee Nob, obodo ndi nchujaja, gbuo ezinaulo ndi nchujaja niile, nwoke na nwanji, na umuntakiri, na umu na-ahu ara. O gbukwara ehi na inyinya ibu na aturu ha niile. **20** Otu n'ime umu Ahimelek nwa Ahitub, aha ya bu Abjata gbapuru, gbakwuru Devid. **21** O gwara Devid na Sol egbuola ndi nchujaja Onyenwe anyi. **22** Mgbe ahụ, Devid siri Abjata, "N'ubochi ahụ, mgbe Doeg onye Edom no n'ebe ahụ, amara m na o ghaghị igwa Sol. Mụ onwe m kpata onwu ndi niile nke ndi ezinaulo nna gi. **23** Soro m nodu n'ebe a, atula ujo, n'ih na onye na-acho ndu gi na-achokwa ndu nke m. Mmekpa ahụ obula agaghị adakwasị gi ma mụ na gi nodu."

23 Otu ubochi, ozi rutere Devid ntị na ndi Filistia na-ebuso ndi obodo Keila agha na-apunara ha ihe niile ha nwere nke di n'ebe izocha oka ha niile. **2** Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m jee buso ndi Filistia a agha?" Onyenwe anyi zara ya, "Gaa, buso ndi Filistia agha, zoputa Keila." **3** Ma ndi agha Devid siri ya, "Lee, anyi onwe anyi na-atu egwu ihe a ga-eme anyi, o buladi n'ime Juda, oleekwanu otu anyi gae si jee buso ndi Filistia niile agha na Keila?" **4** Devid juru Onyenwe anyi ozo, ma Onyenwe anyi zara ya nke ugboro abuo si, "Jee, ridaruo Keila, n'ih na aga m anonyere gi; i ga-emerikwa ndi Filistia." **5** Ya mere, Devid na ndi agha ya gara Keila buso ndi Filistia agha. Ndi agha Devid gburu otutu ndi Filistia kpokoro igwe anyi ulo ha. Ha zoputakwara ndi Keila. **6** (Ugwu a, Abjata nwa Ahimelek chikwa efod n'aka gbadaa, mgbe o gbakwujere Devid na Keila). **7** Mgbe a gwara Sol na Devid no na Keila, o kwuru si, "Aha! Chineke enyefeela ya n'aka m, n'ih na Devid e jirila aka ya kee onwe ya agbu site n'ibanye n'obodo nwere ibo onu uzo na mkporo e ji akpochi ha." **8** Sol chikotara ndi agha ya iga Keila inochibido Devid na ndi ikom ya. **9** Mgbe Devid nuru ihe Sol na-acho ime, o gwara Abjata onye nchujaja si ya, "Chita efod ahụ." **10** Devid siri, "O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, anula m na Sol na-acho ibia laa Keila na obodo a n'iyi n'ih m no n'ebe a. **11** Ndi nwe Keila ha ga-arara m nye n'aka Sol? O bu ezie na Sol na-abia dika m nuru? O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, biko gwa ohu gi." Ma Onyenwe anyi siri, "O ga-abia." **12** Ozokwa, Devid juru si, "Ndi nwe Keila ha ga-arara m na ndi ikom m nye n'aka Sol?" Onyenwe anyi siri, "Ha ga-eme otu a." **13** N'ih ya, Devid na ndi ikom ya onugogu ha di nari ndi ikom isii, hapuru Keila puo na-awaghari site n'otu ebe gaa n'ebe ozo. Mgbe Sol nuru na Devid esitela na Keila puo, o jekwaghị ebe ahụ ozo. **14** N'oge a, Devid nogidere n'ebe e wusiri ike di n'ozara, na n'ala ugwu ugwu nke ozara Zif. Ubochi niile, Sol choghariri ya ma Chineke enyefeghi Devid n'aka ya. **15** Mgbe Devid no na Horesh, nke di n'ozara Zif, o natara ozi na Sol na-abia igbu ya. **16** Jonatan, nwa Sol puru

ichọ Devid. Mgbe ọ huru ya na Horesh, ọ gbara ya ume, nyere ya aka iguzosi ike n'ime Chineke. **17** Jonatan sirị ya, "Atụla egwu, nna m Sọl apughị ichọta gi. I ga-abụ eze Izrel. Aga m abụkwa onye na-eso gi dika Sọl nna m maara nke oma." **18** Ha abụọ gbara ndụ n'ihu Onyenwe anyi. Devid nogidere na Horesh, ma Jonatan laghachiri n'ulo ya. **19** Ma ndi Zif biliri jekwuru Sọl na Gibe sị ya, "Devid o zoghi onwe ya n'etiti anyi n'ogba nkume di n'ohia Horesh, n'ugwu Hakila, na ndida Jeshimon?" **20** Ugbu a, eze anyi, bja mgbe obula i chorọ, ka anyi gaa jidere gi ya. I ga-emekwa ya dika obi gi sị chọp." **21** Sọl zara ha sị, "Onyenwe anyi gozie unu n'ihu mmetuta onodu m na-emetuta unu n'obi. **22** Gaanụ chọputa nke oma ebe o na-ezo onwe ya, na onye huru ya, n'ihu na agwara m na o bu onye aghugho. **23** Chọputanụ ebe o na-ezo onwe ya ma loghachikwanu bja gwa m ihe unu chọputara. Mgbe ahụ, aga m eso unu jee. O buru na o no n'ala ahụ, aga m achọputa ya; e, aga m enyobanye anya chọp ya n'ikwu niile nke Juda." **24** Ha biliri buru Sọl ụzọ gawa Zif. N'oge a, Devid na ndi agha ya nọ n'ozara Maon, n'ime Araba, na ndida Jeshimon. **25** Sọl na ndi agha ya bjarutere ebe ahụ malite chọwa Devid. Mgbe a gwara Devid na Sọl na-achọ ya, o duuru ndi agha ya gbada gaa n'oke nkume ahụ ma nogide n'ozara Maon. Mgbe Sọl nuru nke a, ọ chugidekwara Devid oşo gaa n'ebe ahụ. **26** Mgbe ha ruru n'ebe ahụ, Sọl na ndi agha ya nọ n'otu akukụ ugwu ahụ, Devid na ndi agha ya nokwa n'akukụ nke ozo, na-eme ngwa ka ha gbanari Sọl. Ma Sọl na ndi agha ya na-abja nnoo nso ijide Devid. **27** Ma n'otu mgbe ahụ, onyeozu bjakwutere Sọl sị ya, "Mee ngwangwa, lota, n'ihu na ndi Filistia apatala ibuso Izrel agha." **28** Ngwangwa, Sọl sitere n'ichu Devid chigharị aзу, lota ibuso ndi Filistia agha. Site n'oge ahụ, a kporo ebe ahụ Devid nọ, Sela Hamahleket, nke putara, Nkume Nkewa. **29** Devid si n'ebe ahụ puo gaa biri n'ebe e wusiri ike nke En-Gedi, ebe o zoro onwe ya.

24 Mgbe Sọl sitere n'iluso ndi Filistia agha lota, a gwara ya sị, "Devid nọ n'ozara En-Gedi." **2** Sọl chiri puku ndi agha ato a zuru nke oma site n'Izrel niile, puo icho Devid na ndi ikom ya n'etiti ogba nkume, na n'akukụ ụzọ di warawara nke Ewu Ohia. **3** Mgbe o bjaruru nso n'ogba aturu nke di n'uzo ahụ, otu ogba nkume di n'ebe ahụ, Sọl banyere n'ime ya, iga mposi. Devid na ndi ikom ya nọ n'ime ime ogba nkume ahụ. **4** Ndi ikom Devid sirị ya, "Ahaa ugba a bu oge gi! Taa bu ubochi ahụ Onyenwe anyi kwuru okwu ya, mgbe o sirị, 'Aghaghị m inyefe gi onye iro gi n'aka, ka i mee ya dika o si masi gi.'" Ma Devid ji nwayo gaa nso ebe Sọl nọ bipu onu onu uwe mwuda ya. **5** Emesja, obi Devid malitere ima ya ikpe n'ihu na o bipuru onu onu uwe mwuda Sọl. **6** O gwara ndi ya na ha so okwu sị, "Onyenwe anyi ekwela na m ga-emeso nna m ukwu, onye Onyenwe anyi tere mmanu mmeso di otu ahụ, maobu na m ga-eweli aka imegide ya. N'ihu na onye Onyenwe anyi tere mmanu ka o bu." **7** Devid sitere n'okwu ndi a o kwuru baara ndi so ya mba. O nyeghi ha ohere ibuso Sọl agha. Emesja, Sọl hapuru ogba nkume ahụ. **8** Mgbe Sọl si n'ogba nkume ahụ puo iga n'ihu n'ije ya, Devid sitere n'ime ogba nkume ahụ puta, kpo Sọl oku sị ya, "Onyenwe m, eze!" Sọl tughariri ma Devid kporo isiala nye ya, daa n'ala kpuo ihu ya n'ala. **9** Mgbe ahụ Devid gwara Sọl okwu sị, "Gini mere i ji na-ana nti n'okwu ndi mma du na-ekwu, ndi ahụ na-asị Devid na-achọ ụzọ o ga-esi meruo gi ahụ? **10** Taa, i jirila anya gi hu

na o bughị eziokwu. Onyenwe anyi nyere gi n'aka m n'ime ogba nkume ahụ i banyere, ufodu ndi mu na ha so gwara m ka m gbuo gi, ma ahapuru m gi ndu n'ihu na m sirị, 'Aghaghị m eweli aka m megide nna m ukwu n'ihu na o bu onye Onyenwe anyi tere mmanu.'" **11** Lee, nna m, lee iberibe uwe mwuda gi n'aka m. Ebiputara m onu onu uwe gi, ma ebughi m gi. Jiri nke a ghota ma matakwa na ikpe nnupu isi na ajo omume megide gi amaghị m. O nweghi ụzọ m si mejo gi, ma i no nachosikwa m ike iwere ndu m. **12** Ka Onyenwe anyi kpebie n'etiti mu na gi, ka Onyenwe anyi boo obo ihe ojo niile i mere. Ma agaghị m emetu gi aka. **13** Dika ilu ndi mgbe ochie si di, 'Ihe ojo na-esi n'aka ndi na-eme ihe ojo,' ma agaghị m emetu gi aka. **14** "Ma onye kwanu ka eze Izrel na-achọ ijide? Onye ka o na-atufu oge ya ichoghari? O bu ozu nkita? Ka o bu akpi? **15** Ka Onyenwe anyi buru onye ikpe n'etiti mu na gi, ya kpebiekwa okwu anyi. Ya leba okwu m anya kpeputa m, ya gosi na m bu onye ikpe na-amaghị site n'naputa m n'aka gi." **16** Mgbe Devid kwachara okwu ndi a, Sọl zara sị ya, "O bu olu Devid nwa m di nke ahụ?" O malitekwa ika akwa. **17** O sirị Devid, "I bu ezi mma du karịa m, n'ihu na i jirila ezi omume kwughachi m ajo omume m. **18** E, i gosila m oke obi ebere taa, n'ihu na mgbe Onyenwe anyi nyefere m n'aka gi, i gbughi m. **19** Ebe ka onye ahụ nọ n'ụwa niile, nke puru ihapu onye iro ya mgbe o mara n'onnya ya? Ka Onyenwe anyi kwughachi gi ezi ihe n'ihu obi ebere i gosiri m taa. **20** Ugbu a, amatala m na i ghaghị ibu eze, i ga-achikwa alaeze Izrel. **21** Biko, nupora m iyi n'aha Onyenwe anyi na mgbe oge ahụ ruru, na i ghaghị egbu umu m, maobu hichapu aha m site n'ezinaulo nna m." **22** Devid nupuru Sọl iyi. Emesja, Sọl laghachiri n'ulo ya, ma Devid na ndi ikom ya laghachiri n'ogba nkume ha.

25 Emesja Samuel nwuru. Izrel niile chikotara onwe ha onu zukota ruo uju n'ihu onwu ya. Ha liri ya n'ulo ya di na Rema. Emesja, Devid gara n'ozara Paran biri n'ebe ahụ. **2** Otu nwoke di, onye obodo Maon, onye ikwu Kaleb, nke nwere akunuba. O nwere igwe aturu di puku ato, na otu puku ewu, ndi o no n'ubi n'oge a na-akpuchapu aji ha n'obodo Kamel. **3** Aha nwoke a bu Nebal. Nwunye ya kwa, onye bu nwanji mara mma, na onye nwere akonuche, ka a na-akpo Abigel. Nwoke a nwere omume ojo; o kwara obi n'azu, afọ takwara ya mmiri. **4** Mgbe Devid nọ n'ozara mu na Nebal na-akpucha aji igwe ewu na aturu ya, **5** o zipuru ndi ikom iri sị ha. "Jekwurunu Nebal n'obodo Kamel, juo ya otu ihe si aga n'aha m. **6** Sini ya, ndu gi, ndu ogologo, udo na ahụ ike nye gi na ezinaulo gi, udo na ahụ ike nye ihe niile i nwere. **7** "Anula m na i na-akpacha aji igwe ewu na aturu gi. Oge ndi ozuzo aturu gi nọ n'etiti anyi, anyi emeoghị ha, o nweghi ihe obula funariri ha oge ahụ niile ha noro n'obodo Kamel. **8** Juokwa ndi ikom gi, ha ga-agwa gi ma ihe m kwuru o bu eziokwu. Ya mere gosi umu okorobia ndi a ihuoma, ebe o bu na ha na-abiakwute gi n'oge mmemme. Biko, nyetu ndi ohu gi ndi a, na mu bu Devid nwa gi, ihe obula aka gi ruru." **9** Umu okorobia Devid zipuru bjarutere zie Nebal ozi Devid ziri ha. Ha nogidekwara chere ka onye ha osisa. **10** Ma Nebal juru ha sị, "Onye bu Devid? Onye bukwa nwa Jesi a? Otutu ndi ohu di taa bu ndi na-esi n'aka nna ha ukwu na-agbapu. **11** M ga-ewere achicha m, na mmiri m, na anu m gburu n'ihu ndi na-akpachara m aji anu nye ndi m na-amaghị ebe ha sị puta?" **12** Ndi ikom Devid tughariri azu laghachi ebe ha si bja. Mgbe ha bjarutere, ha

korọ akukọ banyere okwu niile Nebal kwuru. **13** Devid siri ndi ikom ya, “Onye obula nyara mma agha!” Ha mere ihe o kwuru. Devid n’onwe ya nyanyekwara mma agha nke ya. Ihe di ka nari ndi ikom anọ sooro Devid puo, ebe nari mmadu abuo ndi ozo noduru na-eche ulo ha nche. **14** Ma otu n’ime ndi ikom Nebal gara kororo Abigel, nwunye Nebal si ya, “Lee, Devid esitela n’ozara zite ndi ozi ka ha nye onyenwe anyi ekele ya, ma o kpariri ha, baakwara ha mba. **15** Ma ndi ikom ndi a mesoro anyi mmeso oma, ha emejoghi anyi. Oge ahụ niile anyi no ha nso n’ohia o dighi ihe funariri anyi. **16** Ehihie na abali, ha buuru anyi mgbidi, ichebe anyi na aturu anyi, mgbe ha na-akpa nri n’akuku ebe ha no. **17** O di mma ka i mata ma marakwa ihe i ga-eme ngwangwa; n’ihi nsogbu di njo nke na-aga idiri nna anyi ukwu na ezinaulo ya niile. N’ihi o bu nwoke jogburu onwe ya, na o dighi onye puru igwa ya okwu.” **18** Abigel mere ngwangwa chikota nari ogbe achicha abuo, karama akpukpo mmanya abuo, aturu ise e doziri edozi, otu bushel oka e ghere eghe, otu nari uyoko mkpuru vaini a mikporo amikpo na nari achicha fiig abuo, bukwasi ihe ndi a niile n’elu inyinya ibu. **19** O siri umu okorobia na-ejere ya ozi, “Na-aganu n’ihu, ana m abia n’azu.” Ma o gwaghi di ya Nebal ihe o na-aga ime. **20** Mgbe o no n’elu inyinya ibu na-agbada uzo nke ugwu ahụ o huru Devid na ndi agha ya ka ha na-abia. O zutere ha **21** ma Devid nori na-ekwu na-asi, “O bu n’efu ka anyi nyere nwoke a aka. Anyi chebere igwe ewu na aturu ya n’ozara; o dikwaghi otu furu efu, o dikwaghi otu nke e zuru ezu, ma o jirila ajo omume kwughachi m ihe oma m meere ya. **22** Ka Chineke mesoo Devid mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ahapu otu mkpuru nwoke ndu n’etiti ihe niile o nwere na-eku ume, mgbe chi echi boru.” **23** Mgbe Abigel huru Devid, o mere ngwangwa si n’elu inyinya ibu ya rida, kpuo ihu n’ala, kpoo isiala nye Devid. **24** O dara n’ala n’ukwu ya, si, “Ka ajo omume ahụ dikwasị n’isi ohu gi, onyenwe m. Biko, kwere ka ohu gi gwa gi okwu, gekwaa nti n’ihe ohu gi nwere ikwu. **25** Nebal bu nwoke nwere obi ojoo, biko ka onyenwe m ghara igu ihe obula o kwuru n’ihe. O bu onye nzuzu, dika aha ya na-egosi. Aha ya putara nzuzu, nzuzu na-esokwa ya. Ma ahughi m ndi ozi ahụ i zitere, n’ezie ohu gi ahughi ndi ikom onyenwe m zitere. **26** Ugbu a, onyenwe m, dika Onyenwe anyi na-adi ndu ma gi onwe gi na-adikwa ndu, ebe o bu na Onyenwe anyi gbochiri gi ka i ghara jba n’ikpe omuma nke igbu mmadu, na iji aka gi boru onwe gi obo, ka ndu ndi iro gi na ndi niile na-achio ime onyenwe m ihe ojoo, dika Nebal. **27** Ma kwerekwa ka onyine a, nke ohu gi nwanyi wetaara nna m ukwu, buru nke a ga-enye ndi ikom na-eso gi. **28** “Biko, gbaghara njehie ohu gi nwanyi, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke gi aghaghi imere onyenwe m alaeze nke ga-adigide, n’ihi na o bu agha Onyenwe anyi ka i na-alu, agaghi ahuta ajo omume n’ime gi ogologo ubochi ndu gi niile. **29** O bu ezie na mmadu puru i na-achu gi inapu gi ndu gi, ma ndu onyenwe m ga-abu ihe Onyenwe anyi Chineke gi ga-ekechi na ngwungwu ndi di ndu. Ma ndu ndi iro gi ka o ga-atufu dika nkume esi n’akpa e ji efe ebe. **30** Mgbe Onyenwe anyi mezuru nye onyenwe m ihe oma niile nke o kwere na nkwa, meekwa ya onyendu ndi Izrel, **31** onyenwe m agaghi enwe akonuche nke ga na-esogbu ya n’ihi na o ji aka ya booro onwe ya obo, maobu nke iwufu obara. Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara onyenwe m nke oma, chetakwa ohu gi nwanyi.” **32** Devid zara Abigel si ya, “Otuto diri Onyenwe

anyị, Chineke nke Izrel onye zitere gi taa ka i bia zute m. **33** Ka ngozi diri gi n’ihi ezi uche gi, na n’ihi na i gbochiri m iwufu obara taa, gbochiekwa m iji aka m boru onwe m obo. **34** Ma o bughi otu a, dika Onyenwe anyi Chineke nke Izrel na-adi ndu, bu onye jidere m site n’imeru gi ahụ, o buru na i putaghi ngwa izute m, o dighi otu nwoke gaara adi ndu n’ulo Nebal n’ihe ututu echi.” **35** Devid naara ya ihe ndi ahụ niile o wetara si ya, “Laghachi n’ulo gi n’udo. Anula m ihe i kwuru ma meekwa ihe i rioro.” **36** Mgbe Abigel batara n’ulo, o jekwuru Nebal ebe o no n’oriri o kporo, oriri dika oriri a na-enwe n’uloeze. O nuokwala mmanya nubigakwa ya oke; n’ihi ya o gwaghi ya ihe obula tutu ruo n’ututu. **37** N’ututu, mgbe mmanya puru Nebal n’anya, nwunye ya gwara ya ihe ndi a niile. Nke a mere ka obi ya nwuo, ka o togboro dika nkume. **38** Mgbe abali iri gafere, Onyenwe anyi tiri Nebal ihe otiti, nke mere ka o nwuo. **39** Mgbe Devid nuru na Nebal anwulo, o siri, “Otuto diri Onyenwe anyi, onye kpechitere m okwu m megide Nebal n’ihi nleli anya o leliri m. O gbochiela ohu ya site n’ime ihe ezighi ezi, ma kwughachi Nebal ugwo mmehie ya.” Mgbe ahụ Devid zigara ndi ozi ka ha gaa juo Abigel ma o ga-ekwe i ghoo nwunye ya. **40** Ndi ozi Devid biakwutere Abigel na Kamel zie ya ozi si, “Devid zitere anyi biakwute gi iluta gi ka i ghoo nwunye ya.” **41** Abigel kpuru ihu n’ala si ya, “Lee ohu gi nwanyi, ejikeere m ijere gi ozi, na isacha ukwu ndi na-ejere onyenwe m ozi.” **42** Abigel mere ngwangwa jikere, kporo umu agboghio ise na-ejere ya ozi, nokwasị n’elu inyinya ibu, soru ndi ahụ Devid zitere lakwuru Devid. Otu a ka Abigel si ghoo nwunye Devid. **43** Devid lukwara nwanyi ozo aha ya bu Ahinoam, onye Jezril. Ha abuo bukwa ndi nwunye ya. **44** N’oge a, Sol ewerela nwa ya nwanyi Mikal, onye bu nwunye Devid kpoye Palti, nwa Laish, onye obodo Galim, dika nwunye.

26 Ndi Zif jekwuru Sol na Gibe gwa ya na Devid na-ezo onwe ya n’ugwu Hakila nke chere ihu n’ozara. **2** N’ihi ya, Sol biliri chiru puku ndi agha ato o leziri anya hoputa n’etiti ndi agha Izrel, duru ha gaa n’ozara Zif icho Devid. **3** Sol mara ulo ikwu ya n’akuku uzo ugwu nta Hakila na ncherita ihu Jeshimon nke no n’okporouzo. Ma ka Devid n’onwe ya no n’ime ozara, o huru na Sol chuuru ya bata n’ime ozara, **4** Devid zipuru ndi nledo, matakwa na Sol biana n’ezie. **5** Emesja, Devid puru jeruo ebe Sol mara ulo ikwu ya. O huru ebe Sol na Abna nwa Nea, onyeisi agha dinara ala. Sol dina n’ime ogige ulo ikwu ahụ, ndi agha ya dinakwara gburugburu ya. **6** Devid siri Ahimelek onye Het, na Abishai, nwa Zeruaya onye bu nwanne Joab, “Onye ga-eso m gaa n’ogige ebe Sol na ndi agha ya mara ulo ikwu ha?” Abishai zara si, “Aga m eso gi gaa.” **7** Ya mere, n’abali, Devid na Abishai jiri nwayoo jeruo ebe ndi agha Sol mara ulo ikwu ha. Ha huru Sol ebe o dinara ala na-arahu ura. Ube ya ka o manyekwara n’ala n’akuku ebe isi ya di. Abna, na ndi agha ndi ozo dina gburugburu Sol na-arahu ura. **8** Abishai siri Devid, “N’ezie, Chineke enyefeela gi onye iro gi n’aka taa. Ugbu a, kwere ka m gaa were ube magide ya n’ala otu ugboro; agaghi m atu ya ugboro abuo.” **9** Ma Devid siri Abishai, “Mba egbula ya. Onye ga-eseti aka ya megide onye Onyenwe anyi tere mmanu, ghara i bu onye ikpe na-amaghi?” **10** O siri, “N’ezie dika Onyenwe anyi na-adi ndu, o bu Onyenwe anyi ya onwe ya ga-etida ya, maobu oge ya ga-eru mgbe o ga-anwu, ma o bukwanu o gaa agha, o

nwufuo. **11** Ma Onyenwe anyị ekwela ka m setipụ aka megide onye Onyenwe anyị tere mmanụ. Ugwu a, weta ụbe na ihe ihu mmiri nke dị n'akụkụ isi ya, ka anyị si n'ebe a pụọ." **12** Devid weere ụbe ya na ite mmiri dij n'akụkụ isi Sọl, ha sitere n'ebe ahụ pụọ. O dkwaghị onye huru ha. O dkwaghị onye tetara, n'ihu na Onyenwe anyị mere ka ha daba n'oke ụra. **13** Mgbe ahụ, Devid puru gafee n'ofe nke ozo, guzo onwe ya n'elu ugwu ebe di anya, ebe mbara di n'etiti ya na ha. **14** Devid kpọrọ Abna nwa Nea na ndi agha oku si, "Abna, za m oku!" Abna juru ya si, "Onye ka i bu i ji si otu a na-eti mkpu ikpote eze?" **15** Devid sirị, "N'ezie, o bughị nwoke ka i bu? Onye dikwa ka gi n'Izrel niile? Gini mere i ji hapu ichezi onyenwe gi eze nke oma? Otu onye bbara igbu onyenwe gi, bu eze. **16** Ihe a i mere adighi mma. N'eziokwu, dika Onyenwe anyi naadi ndu, gi na ndi ikom gi kwesiri onwu, n'ihu na gi na ndi gi echebeghi onyenwe unu, bu onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ebee ka ube eze, na ihe mmiri onunu ya, nke di n'akukụ isi ya di?" **17** Mgbe ahụ, Sọl matara na o bu olu Devid, o sirị, "O bu gi nwa m, Devid?" Devid zara si ya, "E, o bu olu m, onyenwe m, eze." **18** O sika, "N'ihu gini ka onyenwe m ji na-achughari ohu ya? Gini ka m mere? Gini nwa bu ihe ojo o chotara n'aka m? **19** Ugwu a ka onyenwe m eze gee nti n'okwu ohu ya: O buru na Onyenwe anyi kpaliri gi imegide m, mgbe ahụ ariri m bu ka Onyenwe anyi nara onyine inata ihuoma. Otu o di, a si na o bu ndi mmadu na-akpali gi imegide m, ka ndi di otu a buru ndi a buru onu n'ihu Onyenwe anyi. N'ihu na ha esitela n'oke m nwere n'ihe nketa Onyenwe anyi chupu m, si m, 'Gaa fee chi ndi ozo ofufe.' **20** Ugwu a, ekwela ka obara m buru ihe a wufuru n'ala di anya, na-abughị n'ihu Onyenwe anyi. Eze Izrel apatala icho akpi dika m, otu dinta si achoghari okwa n'elu ugwu." **21** Mgbe ahụ, Sọl zara si, "Emehiela m. Loghachi n'ulo nwa m Devid. N'ihu na i gurụ ndu m taa dika ihe di oke onuahia. Agaghị m emejo gi ozo. N'ezie, a kpaala m agwa dika onye nzuzu, meekwa ihe nke ukwu na-amaghị ama." **22** Devid zara ya si, "Lee ube eze, Zie otu n'ime ndi ikom gi ka o bja were ya. **23** Onyenwe anyi na-akwughachi nwoke obula ezi omume ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Onyenwe anyi nyere gi n'aka m taa ma ajula m igbu onye ya o tere mmanu. **24** Ugwu a, ka Onyenwe anyi zoputa ndu m, o buladi dika m si zoputa ndu nke gi taa. Ka o naputakwa m site na mkpagbu m niile." **25** Sọl sirị Devid, "Onye a goziri agozi ka i bu nwa m, Devid. I ga-eme oke ihe, burukwa onye na-emeri n'agha." Devid sitere n'ebe ahụ pụọ. Sọl laghachikwara n'ulo ya.

27 Devid chere n'ime onwe ya si, "Otu ubochi Sọl gawetara m, bibie m. Ihe ka mma m ga-eme bu igbaga n'ala ndi Filistia. Nke a ga-eme ka Sọl kwusi ichoghari m ebe obula n'Izrel. Aga m esikwa otu a, nwere onwe m site n'aka ya." **2** Ya mere, Devid na narị ndi ikom isii ya, na ezinaulo ha, biliri jekwuru Akish nwa Maok, eze ndi Gat. **3** Devid na ndi agha ya sooro Akish biri na Gat. Onye obula du ezinaulo ya. Devid n'onwe ya du ndi inyom abuo ya: Ahinoam onye Jezril, na Abigel onye Kamel, nwunye ochie Nebal. **4** O dighi anya, Sọl nuru na Devid agbalaala Gat, n'ihu ya o kwusiri ichuso ya. **5** Devid gwara Akish si ya, "O buru na m anatala amara n'ebe i no, o ga-adi mma ka enye m otu obodo n'ime obodo nke ala a, ka m biri. N'ihu gini ka ohu gi ga-eji soro gi biri n'obodo eze?" **6** Akish nyere ya Ziklag, n'ihu ya, Ziklag bu obodo ndi eze Juda ruo taa. **7** Devid biri n'oke ala ndi Filistia otu afo na

onwa ano. **8** Devid na ndi ikom ya nogidere oge ahụ niile na-emege ndi Geshua, ndi Gizi na ndi Amalek. (Site na mgbe ochie ndi a bi n'ala ahụ gbatiri ruo Shua na Ijpt) **9** Mgbe obula Devid wakporo akukụ obula, o dighi ahapu nwoke maobu nwany ndu. Ma o na-akpuru aturu ha, na ehi ha, na inyinya ibu ha, na inyinya kamel ha, nakwa uwe ha. Emesia, o na-aloghachikwuru Akish. **10** O buru na Akish ajuo Devid ajaju si, "Ndi ole ka unu busoro agha taa?" Devid ga-aza si, "O bu ndi bi na ndida Juda", maobu "ndi ndida Jerahmel", maobu "ndi ndida Ken." **11** Ma o dighi nwoke maobu nwany onye o hapuru ndu, nke a ga-akpota na Gat, n'ihu na o chere n'obi ya si, "Ha nwere ike ibia kwuo megide anyi, si, 'Otu a ka Devid mere.'" Otu a ka o na-emekewa otutu oge ahụ niile o bi n'etiti ndi Filistia. **12** Akish kwenyere Devid, kwuo n'obi ya si, "Devid aburula ihe a kporo asi n'ebe ndi nke ya bu ndi Izrel no. O ga-abukwara m ohu ruo mgbe niile."

28 N'oge ahụ, ndi Filistia chikotara ndi agha ha jikere iluso ndi Izrel agha. Akish eze Gat gwara Devid okwu, "Ghotakwa na gi na ndi agha gi ga-eso mu na ndi agha m gaa ibu agha." **2** Devid zara ya si, "I ga-eji anya gi huru ihe ohu gi ga-eme." Akish zara si, "O di mma aga m eme gi onye nche m ubochi ndu gi niile." **3** N'oge a Samuel anwuola, ndi Izrel niile rukwara uju n'ihu ya, lie ya n'obodo ya bu Rema. Sọl achupusjakwala ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase na ndi dibia afa site n'ala ahụ. **4** Ndi Filistia zukotara, bja maa ulo ikwu ha na Shunem, ebe Sọl na ndi Izrel niile zukotakwara maa ulo ikwu ha na Gilboa. **5** Mgbe Sọl huru igwe ndi agha ndi Filistia, oke ujo jidere ya. **6** O juru Onyenwe anyi ase, ma Onyenwe anyi azaghị ya. O zaghi na nro, maobu site n'Urim, maobu site n'onu ndi amuma. **7** Mgbe ahụ, Sọl sirị ndi na-ejere ya ozi, "Chotara m nwany onye na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, ka m gakwuru ya juta ya ase." Ha sirị, "E nwere otu nwany di otu a n'Endoa." **8** Ya mere, Sọl nwoghari onwe ya, yiri uwe ozo, o ruo n'abal, ya na ndi ikom abuo gakwuru nwany ahu. **9** O sirị, "Jutara m mmuo ase, kpolitekware m onye m ga-akpo aha ya." **9** Ma nwany ahu sirị ya, "N'ezie gi onwe gi maara ihe Sọl mere. O kwusila ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, na ndi dibia afa site n'ala a. N'ihu gini ka iji a gbara ndu m onya, ime ka m nwuo?" **10** Ma Sọl jiri Onyenwe anyi nuora ya iyi, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, agaghị ata gi ahuhu n'ihu ihe a." **11** Mgbe ahụ, nwany ahu juru, "Onye ka i chorọ ka m mee ka o rigokwute gi?" Sọl sirị, "Mee ka Samuel rigokwute m." **12** Mgbe nwany ahu huru Samuel, o tiri mkpu si, "Gini mere iji ghogbuo m? Gi onwe gi bu Sọl!" **13** Eze sirị ya, "Atula egwu! Gini ka i na-ahu?" Nwany ahu sirị, "A huru m chi ka o si n'ala narigoputa." **14** Sọl juru, "Gini ka onye ahụ yiri n'odidi?" **15** O sirị, "O bu agadi nwoke na-arigota, e ji uwe mwuda kpuchie ahụ ya." Mgbe ahụ, Sọl matara na o bu Samuel. O kpuru ihu n'ala, kpookwa isiala. **15** Samuel sirị Sọl, "Gini mere i ji esogbu m, site na ikpolite m?" Sọl zara, "Ano m n'oke nsogbu. Ndi Filistia na-ebuso m agha, ma Chineke esitekwala n'ebe m no wezuga onwe ya. O naghi azakwa m ozo, maobu site na ndi amuma, maobu site na nro. N'ihu ya ka m ji kpo gi, iju gi ihe m ga-eme." **16** Samuel sirị, "N'ihu gini ka i ji na-aju m, ebe o bu na Onyenwe anyi ewezugala onwe ya site n'ebe i no, ghokwara gi onye iro? **17** Onyenwe anyi emeela ihe o si na o ga-eme. O napula gi alaeze gi were ya nye Devid. **18** Ihe ndi

a niile na-aga idakwasị gi n'ihu na i ghegi ntị na ndumodu Onyenwe anyi, mgbe o were iwe di oku megide ndi Amalek. **19** Onyenwe anyi ga-arara gi na ndi Izrel nyefee n'aka ndi Filistia, echi gi na umu gi ndi ikom ga-abia nonyeeere m n'ebe a. Onyenwe anyi ga-ararakwa ndi agha Izrel nye n'aka ndi Filistia." **20** Ngwangwa, Sol dara n'ala, gbatia onwe ya n'oke egwu, n'ihu okwu ndi a niile Samuel kwuru. Ike adighikwa n'ime ya n'ihu aghu, ebe o bu na o ribeghi nri obula ubochi ahụ niile. **21** Mgbe nwanyi a huru onodu Sol, o gwara ya okwu si ya, "Onyenwe m, lee, ohu gi rubere isi mee ihe i si m mee. O bukwa ndu m ka m ji chuo aja imezu ihe i rioro m. **22** Ugbu a, biko, gee ntị n'ihu ohu gi na-aga igwa gi. Kwere ka m nye gi nri ka i rie, ka i nweta ike i ga-eji laghachi." **23** Ma Sol juru iri nri obula. Ma ndi ikom ya na ha so malitere irio ya tutu ruo mgbe o kwenyere bilie, nodu ala n'elu ihe ndina. **24** Nwanyi ahụ mere ngwangwa gbuo nwa ehi gbara abuba o nwere n'ulo ya. O jikwa utu oka mee achicha nke etinyeghi ihe na-eko achicha n'ime ya, **25** O doziri nri n'ihu Sol na ndi ikom ya. Ha rikwara ya. Ha biliri laa n'abalj ahụ.

29 Ndi Filistia chikotara ndi agha ha bjaruo Afek, ma ndi agha Izrel zukotara n'akuku isi iyi Jezril. **2** Mgbe ndisi agha ndi Filistia malitere igafesi ha na ndi agha ha, ufodu n'ime ha du otutu nari ndi agha, ufodu, otutu puku ndi agha, Devid na ndi agha ya so n'azu, ha na Akish, eze ndi Filistia. **3** Ndisi agha ndi Filistia juru eze Akish ajuru si, "Gini ka ndi Hibru ndi a na-eme n'ebe a?" Akish gwara ha si, "Onye a o bughi Devid, onyeozisi n'aka Sol eze ndi Izrel gbapu? Mu na ya ebiela ihe kariri otu afo, ma achoputaghi ihe obula di njo n'ebe o no, site n'ubochi ahụ o hapuru Sol ruo ugbu a." **4** Ma ndisi agha ndi Filistia were iwe megide ya. Ha siri ya, "Zilaga nwoke a, ka o laghachi n'onodu ozi ebe i mere ya onye nlekota. Anyi na ha agaghi eso jee n'ihu ogu, ma o bughi ya o ga-atugharia megide anyi n'agha. Olee uzo ozo o ga-esi mee ka ya na nna ya ukwu di na mma ma o bughi site n'igbu ndi agha anyi ndi a?" **5** Onye a o bughi Devid ahụ ndi inyom Izrel ji guo egwu si, "Sol egbuola otutu puku ndi iro ya, ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi iro?" **6** Ya mere, Akish kpore Devid si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, i bu onye kwesiri ntukwasị obi. O gaara ato m utu ka i soro m buo agha. Site na mgbe i bjakwutere m tutu ruo ugbu a, o nweghi mmejo obula m choputara n'ime gi. Ma ndisi anyi anabataghi gi. **7** Ugbu a, laghachinu azu, laa n'udo. Unu emeela ihe obula ga-akpasu ndisi ndi Filistia iwe." **8** Devid juru Akish, "Ma gini ka m mere? Gini kwaka i hutara megide ohu gi site n'ubochi m bjakwutere gi ruo taa? Gini ga-eme ka m ghara iluso ndi iro onyenwe m, bu eze agha?" **9** Akish zaghachiri, "Ama m n'onye di mma ka i bu n'anya m, dika mmuo ozi nke Chineke. N'agbanyeghi nke a, ochiagha ndi Filistia asila, 'O gaghị eso anyi jee n'agha.'" **10** Ya mere, bilie n'isi ututu, gi na ndi oru onyenwe gi ndi soro gi bia, bilieny n'isi ututu laghachi mgbe ihe diri unu." **11** Devid na ndi ikom na-eso ya biliri n'isi ututu ilaghachi n'ala ndi Filistia. Ma ndi agha ndi Filistia gara n'ihu jeruo Jezril.

30 Mgbe Devid na ndi ikom ya rutere obodo Ziklag n'ubochi nke ato, ha huru na ndi Amalek abiala wakporo bi n'akuku ndida Negev na Ziklag. Ha buru agha megide Ziklag, gbaa obodo ahụ oku, **2** dotakwa ndi inyom na ndi niile bi

n'ime ya n'agha, ma okenye ma umuntakiri. Ha egbughi ha egbu, kama ha buuru ha laa. **3** Mgbe Devid na ndi ikom ya ruru Ziklag, ha huru na-esuola ya oku, dokpuru ndi inyom ha, na umu ndi ikom na ndi inyom n'agha. **4** Ya mere, Devid na ndi ikom ya kwara akwa ruo mgbe ike akwa gwuru ha. **5** Ndi inyom abuo Devid, Ahinoam onye Jezril na Abigel, nwunye ochie Nebal onye Kamel, sokwa na ndi a dotara n'agha ahụ. **6** Ihe a wetaara Devid oke nsogbu, n'ihu na ndi ikom ya no na-ekwu okwu iji nkume tugbuo ya; ha niile no n'obi ilu n'ihu umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ma Devid chotara ike n'ime Onyenwe anyi Chineke ya. **7** Devid siri Abjata, bu onye nchujaja, nwa Ahimelek, "Chitara m efodu ahụ." Ya mere, Abjata chitara ya nye ya **8** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m chuso ndi a na-apunara ndi mmadu ihe? O buru na m achiso ha, aga m ejide ha?" Onyenwe anyi zara, "E, chuso ha oso, i ga-achukwute ha, ma nataghachikwa ihe niile ha were." **9** Mgbe ahụ, Devid na nari ndi agha isii ya bjarutere n'odo mmiri Beso, ebe ha hapuru ufodu ndi **10** nari ndi ikom abuo n'ime ha enwekwaghi ike igafe ndagwurugwu Beso n'ihu ike ogwugwu, ma Devid na nari anọ ndi ozo chusoro ha. **11** Ha huru otu nwokorobia onye Ijpt n'ohia, duuru ya bjakwute Devid. Ha nyere ya mmiri ka o ruo, nyekwa ya nri ka o rie. **12** Ihe ha nyere ya bu achicha fiig, na uyoko mkpuru vainj abuo nke a mkiporo amikpo. Mgbe o richara ha, o nweghachiri onwe ya, n'ihu na o ribeghi nri obula, maobu ruo mmiri obula ubochi ato, ehilie na n'abalj. **13** Mgbe ahụ, Devid juru ya si, "I bu onye? Ebeekwa ka i si bia?" O zara Devid si, "Abu m onye Ijpt, burukwa ohu onye Amalek. Onyenwe m hapuru m n'ebe a abalj ato gara aga n'ihu na ahụ adighi m ike. **14** Anyi si obodo ebe anyi gara luo agha na-aloghachi mgbe ha hapuru m n'ebe a. Anyi gara lujubuo obodo ndi Keret, nke di n'ime Negeb, na obodo di na ndida ala Juda na ala Kaleb. Anyi gbakwara obodo Ziklag oku." **15** Devid juru ya si, "I nwere ike duru m gaa ebe ha no." Nwokorobia ahụ zara ya si, "O buru na i ga-anu iyi n'aha Chineke na i gaghị egbu m maobu were m nyeghachi onyenwe m, aga m eduru gi gaa ebe ha no." **16** O duuru ha jee n'ebe ndi Amalek no. Mgbe ha ruru ebe ahụ, ha huru ha ebe ha tusara onwe ha n'ala na-eri na-anu, na-etekwa egwu onu, n'ihu ihe di ukwu ha kwatara n'agha site n'ala ndi Filistia, na n'ala Juda. **17** Devid na ndi agha ya bjakwasiri ha na mberede gbuo ha site n'abalj ahụ ruo anyasi echi ya. O dikwaghi otu nwoke n'ime ha foduru ndu ma o bughi nari ndi ikom anọ makwasiri n'elu inyinnya kamel ha gbalaga. **18** Devid nwetaghachiri ihe niile ndi Amalek kwatara n'agha, tinyere ndi inyom ya abuo. **19** O nweghi ihe furu efu, ma nke ukwu ma nke nta, umu ndi ikom na umu ndi inyom, ihe a kwatara n'agha, maobu ihe obula ozo ndi Amalek dotara n'agha. Devid nwetaghachiri ihe niile. **20** Ozokwa, Devid chikotara igwe ehi na igwe ewu na aturu. Ndi ikom ya chiri ha, tinyere anu ulo ndi ozo, na-aga, na-asi, "Ndi a bu ihe Devid kwatara n'agha." **21** Emesja, Devid bjarutere ebe nari ndi ikom abuo ndi ahụ no na Ndagwurugwu Beso. Ndi a bu ndi ahụ na-enweghi ike iso Devid n'ihu na ike gwuru ha. Ha putara zute Devid na ndi so ya. Mgbe Devid na ndi ikom ya bjara ha nso, o juru ha otu ha mere. **22** Ma ndi ikom ojuo ahụ niile, na ndi okwu na uka no n'etiti ndi na-eso Devid siri, "N'ihu na ndi a esoghị anyi jee, ya mere ha agaghị eso anyi keta ihe ndi a anyi kwatara n'agha. Nyeghachi ha naani nwunye ha na umu

ha; gwakwa ha ka ha laa.” **23** Ma Devid siri, “Mba, umunna m, unu ekwesighi isi otu a kee ihe ndi ahụ Onyenwe anyi nyere anyi. O chebere anyi, nyefee n’aka anyi ndi agha ahụ niile bjara imegide anyi. **24** Unu chere na o di onye ga-ege unu nti mgbe unu na-ekwu okwu di otu a? Anyi niile ga-eketa oke; oke ndi jere agha na ndi chebere ihe anyi ga-abu otu.” **25** Site n’ubochi ahụ, Devid mere ka nke a buru iwu nye ndi Izrel niile ruo taa. **26** Mgbe ha rutere Ziklag, Devid weere ufodu ihe ha kwatara n’agha zigara ndi okenye Juda, ndi bu ndi enyi ya, na-asi, “Lee onyinye ewetaara unu site n’ufodu n’ime ihe anyi kwatara site n’aka ndi iro Onyenwe anyi.” **27** O zigara ha nye ndi bi na Betel, Ramot Negev na Jatja, **28** nyekwa ndi no Aroea, Sifnot, Eshtemoa **29** na Rakal, nyekwa ndi bi n’obodo ndi Jerameel na nke ndi Ken, **30** nyekwa ndi bi na Homa, Bo Ashan, Atak **31** na Hebron na ndi no n’ebe niile ndi ahụ ebe Devid na ndi ya waghari.

31 N’oge a, ndi Filistia luso ruo ndi Izrel agha, ndi Izrel si n’ihu ha gbaa oso, ma otutu n’ime ha nwuru n’ugwu Gilboa. **2** Ndi Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu umu ya ndi ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3** Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sol, mgbe ndi na-agba uta chukwutere ya ha meruru ya ahụ n’ebe o di ukwu. **4** Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, “Miputa mma agha gi, were ya magbuo m ka ndi a a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu.” Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n’ihi onodu oke egwu. N’ihi ya, Sol were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sol huru na o nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n’elu mma agha nke ya, soro Sol nwuo. **6** Ya mere, Sol na umu ya ndi ikom ato, onye na-ebu ihe agha ya na ndi agha ya niile, nwuru n’otu ubochi ahụ. **7** Mgbe ndi Izrel no n’ofe ozo nke ndagwurugwu, na ndi no n’ofe Jordan, huru na ndi agha Izrel agbaala oso, na Sol na umu ya ndi ikom anwuo, ha hapuru obodo ha niile gbapu oso. Ndi Filistia bjakwara bichie n’ime ha. **8** N’echi ya, mgbe ndi Filistia bjara iyipu ndi nwuru anwu ihe ha gachikoro, ha huru ozu Sol na nke umu ya ndi ikom ato ka ha togbu n’ugwu Gilboa. **9** Ha bipuru Sol isi, yipukwa ya ihe agha ya. Ha zipukwara ndi ozi gara n’ala ndi Filistia niile ikwusa akuko ihe mere n’ulo arusi ha nakwa n’etiti ndi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha Sol n’ulo Ashtoret, kpogidekwa ozu ya n’aja ulo mgbidi obodo Bet-Shan. **11** Mgbe ndi obodo Jebesh Gilead nuru ihe ndi Filistia mere Sol, **12** ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, gara njem ogologo abali ahụ niile jeru Bet-Shan. Ha sitere n’elu mgbidi obodo Bet-Shan toda ozu Sol na nke umu ya ndi ikom buru ha laa Jebesh ebe ha no kpo ozu ha oku. **13** Ha liri okpuku ha n’okpuru osisi Tamarisk di na Jebesh, buo onu ubochi asaa.

2 Samuel

1 Mgbe Sọl nwusiri, Devid si ebe o gara tigbuo ndi Amalek loghachi. Devid noro ubochi abuo na Ziklag. **2** O ruo, n'ubochi nke ato, otu nwoke si n'omuma ulo ikwu Sọl bjakwutere ya. Uwe nwoke a yi n'ahu dowara adowa. Isi ya dikwa aja aja. O batara daa n'ala n'ihu Devid n'onodu inye ya nsopuru. **3** Devid juru ya si, "Ebee ka i si bia?" Nwoke ahụ zara si, "Esi m n'omuma ulo ikwu ndi Izrel gbaputa." **4** Devid juru ya si, "Gini mere? Biko gwa m." Nwoke ahụ zara si, "Ndi agha Izrel niile agbaala oso. Otutu n'ime ndi agha Izrel anwukwala. Sọl na Jonatan nwa ya nwukwara!" **5** Devid juru ya si, "Olee otu i si mata na Sọl na Jonatan anwuola?" **6** Nwokorobia ahụ siri ya, "O daputara na m n'ogwu Gilboa hụ Sọl mgbe o dabeere n'ube ya. Mgbe ahụ ugbo agha ndi iro na ndi na-agba inyinya agha na-esosi ya ike. **7** Mgbe o huru m, o kporo m ka m bjakwute ya. Azara m ya si, 'Gini ka m nwere ike ime?' **8** "O juru m si, 'I bu onye?' "Azara m ya si, 'Abu m onye Amalek.' **9** "O si m, 'Biko, bia guzo n'akuku m ka i gbuo m, n'ihu na o bu ezie na m di ndu, ma anọ m nnoo n'oke ihe mgbu nke onwu.' **10** "Ya mere, eguzoro m n'akuku ya, gbuo ya, n'ihu na amaara m na o gaghị adi ndu tee anya. O bukwa mgbe m gbusiri ya ka m kpupuru ya okpueze di ya n'isi, gbaputakwa ya mgbaaka di n'ogwe aka ya, chirị ha, ka m chitara gi ha, onyenwe m." **11** Mgbe Devid na ndi ikom ya nuru ihe ndi a. Ha dowara uwe ha. **12** Ha ruru uju. Kwaa akwa. Bukwaa onu ruo oge anyasi n'ihu Sọl na Jonatan nwa ya nwoke, na n'ihu ndi agha Onyenwe anyi na ulo Izrel. N'ihu na ha dara site na mma agha. **13** Mgbe ahụ, Devid juru nwokorobia ahụ wetara ozi ahụ ajuru si, "Olee ebe i si bia?" O zara si ya, "Abu m onye obia, onye Amalek." **14** Devid juru ya si, "Gini mere i ji setipu aka gi, na-atughị ujo, tigbuo onye Onyenwe anyi tere mmanu?" **15** Devid kporo otu n'ime ndi ikom ya si ya, "Gbuo ya!" Nwoke ahụ weere mma agha gbuo ya. **16** Mgbe ahụ Devid siri ya, "Obara gi laa gi n'isi, n'ihu na i ji onu gi kwuputa si, 'Egburu m onye Onyenwe anyi tere mmanu.'" **17** Emesja, Devid deputara abu akwa a n'ihu Sọl na Jonatan. **18** O nyere iwu ka akuziere ndi Juda, abu uta a. E dere ya n'ime akwukwo Jeshu. **19** "Ebube gi, gi Izrel, aburula ihe e gburu n'ebe gi niile di elu. Lee ka ndi bu dike si daa! **20** "Ekwutela ya na Gat. Ekwusala ya n'okporozo Ashkelon. Ka ada ndi Filistia ghara injiri onu. Ka umu inyom ndi a na-ebighi ugwu ghara iti mkpu onu. **21** "Unu ugwu Gilboa, ka igirigi maobu mmiri ozuzo ghara ibjakwasị unu. Ka mmiri ozuzo gharakwa izokwasị n'aja mbuli elu unu. N'ihu na n'elu unu ka a no meruo ota ndi di ike. E, ota Sọl, nke a na-adighi etekwa mmanu. **22** "Site n'obara ndi e gburu egbu, site n'ani ahụ ndi di ike. Uta Jonatan aloghachighi azu. Mma agha Sọl agbaghikwa aka loghachi. **23** Sọl na Jonatan, na ndu ha bu ndi a huru n'anya. Ndi juputara n'amara. Ma n'onwu, nkewa obula adighi n'etiti ha. Ha di gara gara karja ugo. Ha di ike karja odum. **24** "Umuda Izrel, kwaanuru Sọl akwa. Onye na-eji uwe uhie uhie choo unu mma. Onye ji uwe na ihe icho mma olaedo choo unu mma. **25** "Lee ka ndi di ike si daa n'etiti ogbo agha. E gbuola Jonatan n'elu ugwu; **26** ana m eruru gi uju, gi Jonatan, nwanne m n'ihu na ihe di oke onuahia ka i buru m. Ihunanya i nwere n'ebe m no di omimi

karja ihunanya ndi nwanyi. **27** "Lee ka ndi di ike si daa! Ngwa agha niile aburula ihe lara n'iyi!"

2 Dika oge na-aga, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "M ga-ebili gbago n'otu obodo di na Juda?" Onyenwe anyi siri, "Gbago." Devid jukwara, "Olee ebe m ga-agbago?" Onyenwe anyi zara, "Hebron." **2** Devid na nwunye ya abuo, Ahinoam onye Jezril, na Abigel nwunye ochie Nebal onye Kamel gara n'ebe ahụ. **3** Devid kpokwara ndi ikom ahụ ya na ha so, onye obula n'ime ha durukwara azinaulo ya, ga biri na Hebron na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu. **4** Ndi ikom Juda bjakwutere Devid na Hebron. Tee ya mmanu ibu eze ebo Juda niile. Mgbe Devid nuru na o bu ndi ikom Jebesh Gilead liri Sọl, **5** o zigaara ha ndi ozi ka ha si ha, "Ka Onyenwe anyi gozie unu n'ihu obioma unu gosiri site n'ili Sọl, nna unu ukwu, n'uzo kwesiri ekwesi. **6** Ka Onyenwe anyi gosikwa unu obioma na ikwesi ntukwasị obi. Mu onwe m ga-egosikwa unu otu udi amara a, n'ihu ihe a unu mere. **7** Ma ugbu a, burunwu dike na dimkpa, n'ihu na Sọl nna unu ukwu anwuola. Ozokwa, ndi Juda niile eteela m mmanu ibu eze ha." **8** Ma Abna nwa Nea, ochiagha ndi agha Sọl edurulari Ishboshet, nwa Sọl, dubata ya n'obodo Mahanaim. **9** O noro n'ebe ahụ mee ya eze ndi Gilead, ndi Ashuri na ndi Jezril; na ndi Ifrem, ndi Benjamin na Izrel niile. **10** Ishboshet nwa Sọl gbara iri afo ano mgbe o ghoru eze ndi Izrel. O chikwara afo abuo. Ma otu o di, ndi Juda niile nogidere n'okpuru Devid. **11** Ogologo oge niile Devid chirị dika eze ndi Juda na Hebron bu afo asaa na onwa isii. **12** Otu ubochi, Abna nwa Nea, duuru ndi agha Ishboshet nwa Sọl site na Mahanaim jee Gibion. **13** Ma Joab, nwa Zeruya dukwara ndi agha Devid puo izute ha n'odo mmiri Gibion. Otu ndi noduru ala n'otu akuku odo mmiri, ndi nke ozo n'akuku ozo nke odo mmiri ahụ. Ha cheritara onwe ha ihu. **14** Abna gwara Joab si, "Ka ufo du umu okorobia puta n'ihu anyi maa aka mgba." Joab siri, "Ka ha puta." **15** Ha putara ka a guputachara ha. Ha di mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Benjamin na Ishboshet nwa Sọl, mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Devid. **16** Nwoke obula jidere ibe ya n'isi were mma agha ya manye ya n'akuku, si otu a wetara onwe ha onwu. O bu nke a mere e ji kporo ebe ahụ di na Gibion, Helkat Hazurim, nke putara Ala mma agha. **17** Agha siri ike dara n'ubochi ahụ. Ma ndi agha Devid lugburu Abna na ndi agha Izrel. **18** Umụ Zeruya ato n'ebe ahụ, ya bu, Joab, na Abishai na Asahel. Asahel bu nwoke na-agba oso dika mgbada. **19** O chuwara Abna oso, o dighi mgbe o tughariri gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe mgbe o no na-achụ ya oso. **20** Mgbe Abna lere anya n'azu hụ ya ka o na-abia, o kporo ya oku si ya, "O bu gi Asahel?" Asahel zara si, "O bu m." **21** Abna gwara ya okwu si ya, "Tugharia n'akuku aka nri maobu aka ekpe, jide otu n'ime umu okorobia ndi a. Napu ya ngwa agha ya niile." Ma Asahel akwusighi ichu ya oso. **22** Abna gwara Asahel ozo si, "Laghachi azu. Kwusi ichu m oso! Gini mere m ga-eji tigbuo gi? Olee otu m ga-esi lekwasị nwanne gi Joab anya n'ihu ma m gbuo gi?" **23** Ma Asahel juru ilaghachi azu. N'ihu ya, Abna weere isi ube ya mapuo ya afo. Ube ahụ sikwa ya n'azu puta. O dara n'ala, nwuo otu mgbe ahụ. Ndi niile bjaruru ebe ahụ o dara nwuo kwusiri. Ha agakwaghị n'ihu ichu ndi ozo. **24** Ma Joab na Abishai chugidere Abna oso. Anwu adaala mgbe ha bjarutere n'ugwu nta Ama, nke di Gia nso, n'uzo e si aga n'ozara Gibion. **25** Ndi ikom Benjamin

chikọtara onwe ha onụ ọnyere Abna. Ha niile guzooro n'elu otu ugwu dika otu usuu ndị agha. **26** Mgbe ahụ, Abna kpọrọ Joab oku sị ya, “Ọ bụ ruo ole mgbe ka anyị ga na-eji mma agha na-egburita onwe anyị? Olee mgbe i ga-akpoghachi ndị gị ka ha hapụ ichụ na igbu ụmụnne ha? I maghị na ihe dị otu a ga-eweta obi ilu?” **27** Joab zara sị, “Eji m aha Chineke nyo iyi na-asị na ọ bụru na i gbara nkịtị, ndị a gaara achuso ụmụnna ha ozo na-akwụsighị ruo n'ututu echi.” **28** Mgbe ahụ, Joab furu opi ike ya. Nke a mere ka ndị ya kwusị ichụ ndị Izrel. Ha kwusịkwa ibu agha. **29** N'abalị ahụ, Abna na ndị ikom ya jere ije gafee ndagwurugwu Jodan, gabigakwa osimiri Jodan, jee ije n'ututu echi ya tutu ha eruo Mahanaim. **30** Joab kwusiri ichụ Abna ozo, ọ chikọtara ndị agha niile. Mgbe ọ guru ha onụ, ọ chọputara na mmadụ iri na itoolu n'ime ndị ikom Devid, tinyere Asahel nwanne ya, bụ ndị na-alotaghị agha. **31** Ma ndị ikom Devid gburu narị ndị agha Benjamin atọ na iri isii, bụ ndị so Abna. **32** Emesja, Joab na ndị agha ya buuru ozu Asahel gaa lie ya na Bethlehem, n'ili nna ya. Ha jere ije abalị ahụ niile tutu ha erute Hebrōn mgbe chi bidoro ibo.

3 Agha dị n'etiti ndị ụlọ Sọl na ụlọ Devid dijiri ruo oge toro ogologo. Ma ka Devid na-aga n'ihu na-esiwanye ike, ụlọ Sọl na-aga azụ na-ada ada. **2** A mụtaara otutu ụmụ ndị ikom nye Devid mgbe ọ nọ na Hebrōn. Ọkpara ya bụ Amnon nke, Ahinoam bụ nwanyi Jezril muru. **3** Nke abụọ bụ Kiliab, nke Abigel, nwunye ochie Nebal, onye Kamel muru. Nke atọ bụ Absalom, nke Maaka nwa nwanyi Talmi, bụ eze Geshua muru. **4** Nke anọ bụ Adonajia, nwa nwoke Hagit. Nke ise bụ Shefataya nwa Abital; **5** nke isii bụ Iream, nwa nwoke Eglu nwunye Devid. Ndị a ka a mụtaara Devid na Hebrōn. **6** O ruo, mgbe agha na-aga n'ihu n'etiti ụlọ Sọl na ụlọ Devid, na Abna nọ na-eme ka onodu ya sie ike n'ụlọ Sọl. **7** Ma Sọl nwererị otu iko nwanyi aha ya bụ Rizpa, nwa Aja. Ishboshet juru Abna ajuju sị, “Gini mere gị na iko nwanyi nna m ji dinaa?” **8** Iwe were Abna nke ukwu n'ihu ihe Ishboshet kwuru. Ya mere, ọ zara, “Ọ bụ isi nkita nke ụlọ Juda ka m bụ? Taa ka m ji obi m niile na-ejere ụlọ nna gị, bụ Sọl, na ezinaụlọ ya, na ndị enyi ya ozi. Ewerebeghị m gị nyefee n'aka Devid. Ma lee, ugbu a i na-ebo m ebubo ajọ omume n'ihu metutara nwanyi a. **9** Ka Chineke mesoo Abna mmeso, otu obula mmeso ahụ si dị njo, ma ọ bụru na m emereghị Devid ihe ndị ahụ niile Onyenwe anyị sitere n'ihu iyi kwee nkwa inye ya. **10** Inapu ụlọ Sọl alaeze ahụ, na ime ka ocheeze Devid guzosie ike n'ebe Izrel niile na Juda niile nọ, site na Dan ruo Bjasheba.” **11** Ishboshet ekwughị ihe obula n'ihu na ọ na-atụ Abna egwu. **12** Ngwangwa, Abna zipuru ndị ozi ka ha jekwuru Devid sị ya, “Onye nwee ala a? Ka mụ na gị gbaa ndụ. Aga m enyere gị aka kpoghachite ndị Izrel ka ha ọnyere gị.” **13** Devid siri, “Ọ dị mma. Mụ na unu ga-agba ndụ. Ma ọ dị otu ihe m choro n'aka unu. Unu agaghị ahụ ihu m anyi ma ọ bụru na unu eduteghị Mikal, nwa Sọl, mgbe unu ga-abia ihu m.” **14** Devid ziri Ishboshet nwa Sọl ozi sị ya, “Dulata m nwunye m Mikal, n'ihu na ọ bụ narị apị ndị Filistia ka m ji lutara ya onwe m.” **15** Na-atufughị ego, Ishboshet nyere iwu ka e site n'aka di ya bụ Paltiel, nwa Lais, kpopta ya. **16** Mgbe ha du ya na-aga, Paltiel sogidere ya n'azu na-akwa akwa tutu ha eruo Bahurim. N'ebe ahụ ka Abna nọ sị ya, “Laghachi ugbu a.” Ọ tughariri laa. **17** Abna na ndị okenye Izrel kparitara ụka. Ọ chetaara ha sị ha, “Ọ dila anya kemgbe unu na-achọ ka Devid

buru eze unu. **18** Ugbu a meenu ya, n'ihu na Onyenwe anyi kweere Devid nkwa, ‘Site n'aka ohu m bu Devid ka m ga-esi zoputa ndi m bu Izrel site n'aka ndi Filistia, nakwa site n'aka ndi iro ha niile.’” **19** Abna gwakwara ndi Benjamin okwu. Emesja, o jere Hebrōn igwa Devid ihe niile ndi Izrel na ndi Benjamin zubre ime. **20** Abna, ya na iri ndi ikom abuo so gakwuru Devid na Hebrōn. Mgbe ha ruru, Devid meere ha oke oriri. **21** Mgbe ahụ, Abna sirị Devid, “Ka m gaa ngwangwa ga kpokotaa ndi Izrel niile, nye onyenwe m bu eze, ka gi na ha gbaa ndu, ka i buru eze ndi niile mkpuruobi gi na-achosi ike.” Ya mere Devid zilara Abna. Ọ laa n'udo. **22** N'otu mgbe ahụ, ndi ikom Devid na Joab si n'ebe ha gara ipunara ndi mmadu ihe lota, bukoru otutu ihe nkwa. Ma Abna anoghikwa na Hebrōn ya na Devid, n'ihu na Devid ezipula ya, ọ puola n'udo. **23** Mgbe Joab na ndi agha ya lotara, a kororo ya na Abna, nwa Nea, bjara hu eze, na ọ laakwala n'udo. **24** Ya mere Joab jekwuuru eze sị ya, “Gini ka i mere? Lee, Abna biakwutere gi. Gini mere i ji hapu ya ka ọ laa? Lee ya ugbu a, ọ laala! **25** I maara onye Abna nwa Nea bu? Ọ bjara igbo gi aghugho, na inyocha njeharị gi, ichoputa ihe niile i na-eme.” **26** Mgbe Joab si n'ihu Devid pta, o zipuru ndi ozi ka ha sochie Abna azu, gwa ya ka ọ laghachi. Ha huru ya n'olulu mmiri Sira. O sokwara ha laghachi, ma Devid amaghi ihe banyere nke a. **27** Mgbe Abna loghachiri na Hebrōn, Joab duuru ya gaa n'akuku onu uzo ama, dika ọ choro ka ha kparitaa ụka. Ngwangwa, ọ miputara nwa mma ya, jiri ya magbuo Abna, n'ihu ibo obo obara nwanne ya, bụ Asahel. **28** Mgbe emesiri, Devid nuru banyere ya, ọ sirị, “Aka m di ocha, ya na nke alaeze m n'ihu Onyenwe anyi banyere obara Abna, nwa Nea. **29** Ka ikpe omuma a dakwasị Joab n'isi, nakwa ezinaulo nna ya niile, ka a gharakwa ihu n'ulo Joab onye na-adighi aria orja ahụ ihe ntokasi, maobu orja ekpenta, maobu onye ji mkpara eji akpa akwa, maobu onye ga-anwu site na mma agha, maobu onye uko nri adighi ako.” **30** Ya mere, Joab na Abishai wanne ya gburu Abna, n'ihu na Abna gburu wanne ha Asahel n'agha Gibion. **31** Emesja, Devid kporo Joab na ndi niile so ya sị ha, “Dowaanu uwe unu, yikwasị onwe unu akwa mkpe, jegharjakwanu n'onodu iru uju n'ihu Abna.” Eze, bụ Devid n'onwe ya so ndi bu ozu Abna n'azu. **32** Ha liri Abna na Hebrōn. Eze na ndi Izrel niile kwara akwa n'akuku ili ahụ n'ihu Abna. **33** Eze buru abụ akwa n'ihu Abna, sị, “O kwesiri ka Abna nwuo dika onye nzuzu? **34** E kekweghị aka gi abuo ihe. E kekweghị ukwu gi abuo agbu. I nwuru dika onye ndi ajo omume gburu.” Mmadu niile bekwara akwa ozo n'ihu ya. **35** Mgbe ahụ, ndi mmadu biakwutere Devid roro ka o ritu ihe, mgbe ihè ubochi ka di, ma Devid nuru iyi sị, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma ọ buru na m edetu achicha maobu ihe obula ozo onu tutu ruo mgbe anyanwu dara.” **36** Ndị mmadu nuru ihe o kwuru, okwu ahụ tokwara ha uto. N'ezie, ihe niile eze mere toro ha uto. **37** N'ubochi ndi mmadu niile nọ ebe ahụ ka Izrel niile matara na eze amaghi ihe banyere onwu Abna, nwa Nea. **38** Devid juru ndi ikom ya ajuju sị, “Unu ghotakwara na onye a dara n'Izrel taa bu nwa eze na onye di mkpa? **39** Ọ bụ ezie na m bu onye Onyenwe anyi tere mmanu ibu eze, ma na nweghi ihe m puru ime umu ndi ikom Zeruua ndi a, n'ihu na ha di ike karja m. Ka Onyenwe anyi kwughachi onye ojoo ihe ojoo ọ mere.”

4 Mgbe Ishboshet nwa Søl n'uru na Abna anwuola na Hebrøn. O t'uru egwu. Ndi Izrel tukwara egwu hie nne. **2** N'oge a, nwa Søl nwere mmadu abuo ndi bu ndiisi ndi na-aga apunara ndi mmadu ihe. Aha otu onye bu Baana, aha onye nke ozo bu Rekab. Ha abuo bu umu Rimon onye Beerot, nke di n'ebo Benjamin. A na-agu ndi Beerot dika ndi Benjamin, **3** n'ihu na ndi Beerot gbara oso agha gbalaa Gitaim, obodo ndi Benjamin. Ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa dika ndi obia. **4** (Jonatan nwa Søl nwere otu nwa nwoke dara ngwuro n'ukwu ya abuo. O gbara afo ise mgbe akuko banyere Søl na Jonatan si Jezril bjarute ha. Nwanyị na-eku ya kuuru ya bido igbapu oso, ma dika o na-aga oso, nwantakiri nwoke ahụ dara n'ala ghozo onye ngwuro. Aha ya bu Mefiboshet.) **5** N'oge a, Rekab na Baana umu Rimon, onye Beerot bjaruru n'ulo Ishboshet n'oge ehie, mgbe o no na-ezu ike. **6** Ha banyere n'ime ime ulo, dika a ga-asị na ha na-aga iburu oka wiiti. Mgbe ha banyere n'ebe ahụ, ha mara Ishboshet mma n'afọ. Emesja, Rekab na nwanne ya Baana si n'ulo ahụ zopu onwe ha. **7** Ha abatala n'ulo mgbe Ishboshet dinara n'elu ihe ndina ya, n'ime ulo ndina ya. Mgbe ha machara ya mma, gbuo ya, ha bipuru ya isi. Buru isi ya gbalaga. Jee ije abali ahụ niile gafee ozara. **8** Ha buuru isi Ishboshet butere Devid na Hebrøn, si eze, "Taa ka Onyenwe anyi booro onyenwe m eze obo megide Søl na mkpuru ya. Nke a bu isi Ishboshet, nwa onye iro gi Søl, onye chosiri ike iwepu ndi ngi." **9** Ma Devid zara Rekab na Baana umu Rimon onye Beerot okwu si ha, "Dika Onyenwe anyi si adi ndu, onye naputara m site na nsogbu m niile, **10** mgbe otu onye bjakwutere m gwa m na Søl anwuola, na-eche n'obi ya na o wetaara m ozioma. Egburu m ya na Ziklag, si otu ahụ kwuo ya ugwo ozioma ahụ o chere na o wetaara m. **11** O buladi karja nke a, mgbe ndi ikom ajo omume gburu nwoke onye aka ya di ocha n'ulo ya, n'elu ihe ndina ya? M ga-ahapu ibotara onye e gburu egbu obo, si otu a kpochapu unu n'uwal!" **12** Devid nyere umu okorobia ya iwu ka ha gbuo mmadu abuo ahụ. Ha gbukwara ha. Emesja, ha bipuru aka ha na ukwu ha. Were ozu ha kwuba ya n'akuku odo mmiri Hebrøn. Ha wekwaara isi Ishboshet, lie ya n'ili Abna na Hebrøn.

5 Mgbe ahụ, ndi ebo Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrøn, si ya, "Lee, okpukpu gi na anu ahụ gi ka anyi bu. **2** N'oge gara aga, mgbe Søl bu eze na-achi anyi, o bu gi duuru ndi agha Izrel n'ogu niile, ma opupu ma mbata. Onyenwe anyi sirị gi, 'I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achi ha.'" **3** Mgbe ndi okenye Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrøn, ha na eze Devid gbara ndu n'ihu Onyenwe anyi na Hebrøn. Ha tere Devid mmanu ibu eze Izrel. **4** Devid gbara iri afo ato mgbe o malitere ibu eze. O chikwara iri afo ano. **5** O chirị ndi Juda niile na Hebrøn afo asaa na onwa isii. Chikwa ndi Izrel na Juda niile mgbe o no na Hebrøn na mgbe o no na Jerusalem iri afo ato na ato, **6** Eze na ndi ikom ya zoro ije garuo Jerusalem ibuso ndi Jebus bi n'ebe ahụ agha. Ndi Jebus gwara Devid si, "I gaghi abata n'ebe a, o buladi ndi isi na ndi ngwuro nwere ike ichughachi gi azu." Ha na-eche si, "Devid agaghi abata n'ebe a," **7** n'agbanyeghi okwu ndi a, Devid otara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n'agha, ya bu obodo Devid. **8** N'ubochi ahụ, Devid kwuru si, "Onye obula ga-emerị ndi Jebus ga-esite n'onu warawara ebe mmiri si abanye n'obodo a banyekwuru ndi ngwuro na ndi isi a bu ndi iro Devid." O bu nke a mere ha ji ekwu okwu si, "Ndi isi na

ndi ngwuro agaghi abata n'uloze ahụ." **9** Devid biiri n'ebe ahụ e wusiri ike, kpozo ya obodo Devid. O wuru akuku ebe di gburugburu ya, site na Milo baa ruo n'ime ya. **10** Ma o gara n'ihu na-adi ukwu karja, n'ihu na Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile nonyeere ya. **11** Hiram bu Eze Taja, zitere Devid osisi sida e ji ewu ulo, na ndi nka osisi, ndi na-ewu ulo. Ha wuru Devid uloze. **12** Mgbe ahụ, Devid ghotara na Onyenwe anyi emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel. Bulikwa alaeze ya elu n'ihu ndi ya Izrel. **13** Mgbe Devid sitere na Hebrøn kwabata na Jerusalem; o luru ndi inyom ozo, nwetakwara onwe ya otutu ndi iko nwanu. O mutakwara otutu umu nwoke na umu nwanu. **14** Ndi a bu aha umu a muru ya na Jerusalem: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, **15** Ibha, Elishua, Nefeg, Jafia, **16** Elishama, Eliana na Elifelet. **17** Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanu i bu eze ndi Izrel, ha puru ka igwe ha niile ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, gbaada n'ime ebe ahụ e wusiri ike. **18** Ma ndi Filistia bjara, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim niile. **19** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m ga buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyi zara si ya, "Gaa, n'ihu na aghaghi m inyefe ndi Filistia n'aka gi." **20** Ya mere, Devid gara Baal-Perazim, merikwa ha n'ebe ahụ. O kwuru si, "Onyenwe anyi enupula megide ndi iro m n'ihu m, dika idee mmiri si enupu." N'ihu ya, a kpozo ebe ahụ Baal-Perazim. **21** Ndi Filistia hapuru arusi niile ha n'ebe ahụ. Devid na ndi ikom ya chikotara ha chipu. **22** Ma ndi Filistia loghachiri ozo, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim. **23** N'ihu nke a, Devid juru Onyenwe anyi ase, o zara si, "Esitekwa n'ihu ha gaa, kama gaa gburugburu ruo n'azu ha, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. **24** Ngwangwa i nuru uda ikiri ukwu n'elu osisi balsam ndi ahụ, mee ngwa malite ogu, n'ihu na nke a putara na Onyenwe anyi eburula unu uzo puo, itigbu ndi agha Filistia." **25** Devid mere dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. O tigburu ndi Filistia, site na Geba ruo Gaza.

6 Emesja, Devid chikotara iri puku ndi agha Izrel ato a zuziri azuzi, **2** Ya na ndi ikom ya niile gara Baala n'ime Juda, isi n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndu Chineke, nke akpokwasiri Aha ya, bu aha Onyenwe anyi. Onye puru ime ihe niile, onye na-anokwasiri n'etiti cherubim. **3** Ha dokwasiri igbe Chineke ahụ n'elu ugboala oheru ehi na adokpu, buputa ya site n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu nta. O bu Uza na Ahio, umu Abinadab, na-edu ugboala oheru ahụ, **4** nke igbe ogbugba ndu Chineke di n'elu ya, Ahio butere uzo na-aga n'ihu igbe ahụ. **5** Devid na ndi Izrel weere ike ha niile na-anu onu n'ihu Onyenwe anyi. Ha ji abu, ubo akwara, opi, une na ogene na ihe egwu di iche iche, dika igba na ekwe na-eti egwu. **6** Mgbe ha rutere n'ebe izocha oka nke Nakon, Uza setipuru aka ya, jide igbe ogbugba ndu Chineke ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. **7** Ma iwe Onyenwe anyi di oku megide Uza, n'ihu omume enweghi nsopuru o mere. Ya mere, Chineke tigburu ya. O nwuo n'ebe ahụ n'akuku igbe Chineke. **8** Mgbe ahụ, iwe were Devid, n'ihu onuma Onyenwe anyi dakwasiri Uza. Ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Uza. **9** Devid turu egwu Onyenwe anyi n'ubochi ahụ. O kwuru si, "Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi o ga-esi anaab bjakwute m?" **10** O kweghi ebubata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulo Obed-Edom, onye Git. **11** Igbe

ogbugba ndu Onyenwe anyi n'oro n'ulo Obed-Edom, onye Git onwa ato. Onyenwe anyi gozikwara ya na ezinaulo ya niile. **12** Mgbe a gwara eze bu Devid si, "Onyenwe anyi agoziela ezinaulo Obed-Edom na ihe niile o nwere, n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke." N'ihu nke a, Devid ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom, n'ihu ibugote igbe ogbugba ndu Chineke, buga n'obodo Devid. **13** Mgbe ndi bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ zoro nzo ukwu isi; o na-eji oke ehi na nwa ehi gbara abuba chuo aja. **14** Devid ji ike ya niile na-ete egwu n'ihu Onyenwe anyi. O yi uwe efood e ji akwa ocha duo n'ubochi ahụ, **15** mgbe ya na ndi Izrel niile ji iti mkpu na uda ifu opi ike nabubata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **16** Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-abata n'obodo Devid, Mikal, nwa Sol lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-awuli elu na-etekwa egwu n'ihu Onyenwe anyi, o ledara ya anya n'ime obi ya. **17** Ha bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ, guzobe ya n'onodu ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Devid churu aja nsure oku na aja udo n'ihu Onyenwe anyi. **18** Mgbe o churiji aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **19** O nyekwara onye obula n'etiti igwe ndi Izrel niile ahụ, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpuruku anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpu. Ndi a niile lara, onye obula n'ulo nke ya. **20** Mgbe Devid lotara ka o gozie ndi ulo ya, Mikal, ada Sol putara izute ya, si, "Lee ka eze Izrel si mee onwe ya onye di ukwu taa! O gbara onwe ya oto na mbara, n'ihu ndi ohu nwanyi nke ndi odibo ya dika mmadu efu." **21** Ma Devid zara Mikal si ya, "O bu n'ihu Onyenwe anyi onye hoputara m karja nna gi maobu onye obula ozo sitere n'ulo ya ka m tere egwu. E, Onyenwe anyi ahụ hoputara m ibu onyendu Izrel, ndi nke ya. N'ezie, aga m aga n'ihu ikpa agwa dika onye nzuzu n'ihu isopuru Onyenwe anyi. **22** E, aga m aga n'ihu igbo onye n'aweghi uche, na onye e weturu ala n'anya onwe m. Ma umu agbogho ndi ahụ i kwuru okwu ha, ha ga-asopuru m!" **23** Mikal, ada Sol amutaghi nwa obula ruo n'oge onwu ya.

7 O ruo mgbe eze nosara ahụ n'uloeze ya, mgbe Onyenwe anyi mekwara ka o site n'aka ndi iro ya no gburugburu zuru ike, **2** o siriji Netan, bu onye amuma, "Lee, mu onwe m na-ebi n'ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Chineke di n'ime ulo ikwu." **3** Netan zaghachiri eze si, "Ihe obula di gi n'obi gaa n'ihu mee ya, n'ihu na Onyenwe anyi nonyeere gi." **4** Ma n'abalih ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Netan nti, na-asij, **5** "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, O bu gi ga-ewuru m ulo ebe m ga-ebi?' **6** N'ihu na ebibeghi m n'ulo site n'ubochi m si n'ijipt kpoputa ndi Izrel ruo taa. Kama ana m ejegharj site otu ebe ga ebe ozo, were ulo ikwu mere ebe obibi m. **7** N'ebe obula m na-ejegharj n'etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siriji onye obula n'ime ndi ochichj ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m Izrel, si, "Gini mere unu ewubereghi m ulo sida?" **8** "Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi. Mee gi onye n'achj ndi m Izrel. **9** Anonyekwara m gi n'ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi di ukwu, dika aha ndi ikom dikarishiri ukwu n'awa. **10** Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukwa ha dika

osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha; ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghj emegbukwa ha dika ha mere na mbu, **11** dika ha na-emekwa siterj na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m enyekwa gi ezumike site n'ebe ndi iro gi niile no. "Onyenwe anyi na-ekwuputara gi, na Onyenwe anyi ya onwe ya, ga-eguzobere gi ulo. **12** Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i ga-esoro nna nna gi ha dinaa n'onwu, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, onye bu anu ahụ na obara gi, aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **13** O bu ya ga-ewuru m ulo. Aga m eme ka ocheeze nke alaeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighj ebi. **14** Mu onwe m ga-aburu ya nna. Ya onwe ya ga-abukwara m nwa. O buru na o jehie, aga m eji mkpanaka mmadu taa ya ahulu. Werekwa ihe otiti si n'aka ndi mmadu du ya odu. **15** Ma agaghj ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m si wezuga ya site n'ebe Sol no, bu onye m wezugara site n'ihu gi. **16** Ulo gi na alaeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighj ebi n'ihu m. A ga-me ka ocheeze gi buru ihe guzosiri nke ruo mgbe ebighj ebi." **17** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahụ si di. **18** Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: "Onye ka m bu, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, gini kwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **19** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, dika a ga-asij na nke a bu ihe di nta n'anya gi. Ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, nke a bukwa ukpuru metutara mmadu efu. **20** "Ma gini ozo ka Devid ga-agwa gi? O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. N'ihu na i maara ohu gi nke oma. **21** N'ihu okwu gi na dika ochichj obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka ohu gi mata ha. **22** "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, lee ka i si di ukwu! O dighi onye dika gi. O dikwaghj Chineke ozo di ma o bughj gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. **23** Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa nke Chineke gara igbaputa dika otu ndi nye onwe ya, na iji mere onwe ya aha, ruokwa ruo itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi jgbaputara site n'ijipt? **24** I meela ka ndi gi Izrel guzosie ike, dika ndi nke gi ruo mgbe ebighj ebi. Ma gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburula Chineke ha. **25** "Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, debe nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya ka o dirj ruo mgbe ebighj ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di. **26** Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighj ebi. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-asij, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke na-achj Izrel' A ga-emekwa ka ulo ohu gi bu Devid guzosie ike n'anya gi. **27** "O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel, n'ihu na i kpugheerela ohu gi ihe a, na-asij, 'Aga m ewuru gi ulo.' Ya mere, ohu gi j nwee obi ike ikpere gi ekpere a. **28** O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, j bu Chineke n'ezie. Okwu gi kwesiri ntukwasj obi. I kwekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. **29** Ugbu a biko, ka o masj gi igoji ulo ohu gi, ka o digide n'ihu gi ruo mgbe ebighj ebi. N'ihu na gi, o Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola ya, sitekwa na ngozi gi, ulo ohu gi ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighj ebi."

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, Devid meriri ndi Filistia. Mee ka ha nodu n'okpuru ochichj ya. O naara obodo Meteg-Amaa site n'ochichj ndi Filistia. **2** Devid merikwara ndi Moab. O mere

ka ha dinaa n'ala. O jikwa ụdọ ọtụtụ tụa ha. Ọtụtụ abụọ ọbụla n'ime ha ka egburu. Ọtụtụ nke atọ ka a hapuru ka ha dịrị ndụ. Ya mere, ndị Moab ghorọ ndị ohu Devid, na-ebutakwara ya ụtụ kwa afọ ọbụla. **3** Devid merikwara Hadadeza nwa Rehob, eze Zoba. Mgbe ọ gara inweghachita ogidi e jiri mara ya, n'akụkụ osimiri Yufretis. **4** Devid nwudere otu puku ịnyinyanya ya na-adokpụ ugbo agha, puku ndị agha asaa ndị na-agba ugbo agha, tinyere ndị agha ji ụkwụ eje di jiri puku abụọ. O bipurụ akwara ụkwụ ịnyinyanya ndị ahụ niile ọ dọtara n'agha, ma hapụ naanị narị ịnyinyanya. **5** Mgbe ndị Aram nke Damaskos bjara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndị agha abụọ na abụọ n'ime ha. **6** O wuru ogige ndị agha n'alaeze ndị Aram nke Damaskos. Ndị Aram ghorọ ndị ohu Devid, na-ewetakwa ụtụ inata ihuoma. Onyenwe anyị nyere Devid mmeri ebe ọbụla ọ gara. **7** Devid chikọtara ọta ọlaedo ndịisi agha Hadadeza ji lụọ agha webata ha na Jerusalem. **8** Site na Teba nakwa Beirutai, bụ obodo Hadadeza na-achị. Eze Devid weere ọtụtụ bronz di ukwuu. **9** Mgbe Tou, eze Hamat, nūrụ na Devid emerila ndị agha Hadadeza niile, **10** o zipurụ Joram, nwa ya nwoke, ka ọ gaa kelee Devid, n'ihị mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bụ onye ya na Tou nọ n'agha. Joram ji ọtụtụ akurungwa nke ọlaocha, nke ọlaedo na nke bronz bja. **11** Eze Devid doro akurungwa ndị a niile nsọ nye Onyenwe anyị, dika o si mee ọlaocha na ọlaedo si na mba niile ndị ọ lughuru. **12** Mba ndị a bụ: Edom, Moab, ndị Amon, ndi Filistia na Amalek. O dokwara nsọ nye Onyenwe anyị ihe ọ kwatara n'agha site n'aka Hadadeza nwa Rehob, bụ eze Zoba. **13** Devid meere onwe ya aha, mgbe o si n'itigbu puku ndi ikom Edom iri na asatọ na Ndagwurugwu Nnu loghachite. **14** O wuru ogige ndi agha n'ala Edom niile, ndi Edom niile ghorọ ndi na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe ọbụla ọ gara. **15** Devid chiri ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. O mesokwaghị onye ọbụla mmeso ọjọọ. **16** Onyeisi ndi agha ya bụ Joab nwa Zeruaya; ode akwukwo obodo bụ Jehoshafat, nwa Ahilud. **17** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abjata, bụ ndi nchujaja; Seraya bụ ode akwukwo eze. **18** Benaya, nwa Jehoiada, bụ onyeisi ndi Keret na Pelet. Ụmụ ndi ikom Devid bukwa ndi nchujaja.

9 Otu ụbọchị, Devid juru ajụjụ si, “O nwere onye fodoru ndu n'ezinaulo Sọl? Achoro m igosi onye aha obi ebere n'ihị Jonatan.” **2** Q nūrụ ihe banyere otu nwoke aha ya bụ Ziba, onye bụ otu n'ime ndi ohu Sọl. O ziri ozi ka a kpọọ ya. Mgbe ọ bjara n'ihu Devid, eze juru ya si, “O bu gi bụ Ziba?” O zara si, “E, onyenwe m, ọ bụ m ohu gi.” **3** Eze juru ya si, “O di onye fodoru ndu n'ezinaulo Sọl? Q buru na o di onye fodoru, achoro m igosi ya udi obioma Chineke na-egosi.” Ziba zara ya si, “Otu nwa nwoke Jonatan, nke dara ngwurọ nọ ndu.” **4** Eze juru, “Ebee ka ọ nọ?” Ziba zaghadiri, “O nọ na Lo Deba, n'ulo Makia, nwa Amiel.” **5** Ya mere eze Devid ziri ka e site n'obodo Lo Deba, n'ulo Makia nwa Amiel kpota ya. **6** Mgbe Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sọl, bjara n'ebe Devid nọ, o hulatarala isi, kpọrọ ya isiala, n'onodu nsopuru. Mgbe ahụ, Devid kpọrọ ya aha si, “Mefiboshet,” Mefiboshet zara si ya, “A bụ m ohu gi.” **7** Ma Devid siri ya, “Atula egwu, n'ezie, aga m egosi gi obioma n'ihị nna gi Jonatan. Aga m enyeghachi gi ala niile nna nna gi Sọl nwere. Ma i ga-eso soro m na-eri nri na tebul m oge niile.” **8** Mefiboshet dara n'ala n'ihu eze si, “Eze, onye ka m bụ i ji egosi nkita nwuru anwu dika m obi

ebere?” **9** Eze kpọrọ Ziba ohu Sọl ahụ si ya, “Enyeghachila m nwa nwa nna gi ukwu ihe niile Sọl na ulo ya nwere. **10** Gi na umu gi ndi ikom na ndi ozi gi ga-arụ ọrụ n'ubi ya iruputa nri. Ma Mefiboshet, nwa nwa nna gi ukwu ga na-eri ihe na tebul m.” Ziba, nwere umu ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo. **11** Q siri eze, “Onyenwe m, ohu gi ga-eme ihe niile eze nyere m n'ihu.” Site n'oge ahụ, Mefiboshet riri nri na tebul Devid dika ọ bụ otu n'ime umu ndi ikom eze. **12** Mefiboshet nwekwara otu nwa nwoke aha ya bụ Mika. Ziba na ndi niile bi n'ulo ya niile ghorọ ndi ohu Mefiboshet. **13** Ma Mefiboshet biri na Jerusalem n'ihị na ọ bụ na tebul eze ka ọ na-eri nri mgbe niile. Ọ bụ onye dara ngwurọ n'ukwu ya abuo.

10 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze ndi Amon nwuru. Hanon nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, “Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere dika nna ya si gosi m obi ebere.” Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihị onwu nna ya. Mgbe ndi ikom Devid rutere n'ala ndi Amon, **3** ndisi ala Amon siri Hanon bụ onyenwe ha, “I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bja kasie gi obi? Q bu na Devid ezitegi ha ibjakwute gi, naanị ka ha bja mee nledo n'obodo a, nyochaputa ya ma kwatuo ya?” **4** N'ihị nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu otu mpaghara afuonu nwoke ọbula, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. **5** Mgbe a gwara Devid ihe mere, o zipuru ndi ozi ka ha gaa zute ndi ikom ahụ, n'ihị na e mere ha ihe ihere n'ebe ọ di ukwuu. Eze siri, “Nodunu na Jeriko ruo mgbe afuonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ghalota.” **6** Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid nọ, ha gara goọ iri puku ndi agha abuo ji ukwu eje site n'Aram, Bet-Rehob nakwa Zoba. Ha gokwara eze Maaka ya na puku ndi ikom, tinyekwara iri puku ndi ikom na puku abuo ozo site n'ala Tob. **7** Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. **8** Ndị Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'onu ụzo abụ nke obodo ha. Ma ndi Aram, ndi si Zoba na Rehob, na ndi ikom Tob na Maaka, nopuru onwe ha na mbara ala. **9** Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, ọ hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. **10** O tinyere ndi ikom fodoru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, zipukwa ha izute ndi Amon n'agha. **11** Joab siri, “Q buru na ndi agha Aram akaria m ike, puta bja nyere m aka; ma ọ burukwanu na ndi Amon akaria gi ike, aga m aputa bja naputa gi. **12** Nwee obi ike, ka anyi luo oyu a dika ndi di ike, n'ihị ndi anyi, na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya.” **13** Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya bjara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gba pu oso. **14** Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab sitere n'ijuso ndi Amon agha loghachi, bja na Jerusalem. **15** Mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tigburu ha; ha lara, chikotaa onwe ha onu. **16** Hadadeza mere ka a kpota ndi Aram site n'ofe ozo nke Osimiri Yufretis. Ha gara Hilam, ha na ochiagha ndi agha Hadadeza, a na-akpo Shobak, onye na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, ọ chikotara ndi Izrel niile, gafee Jordan, jeruo Hilam. Ndị Aram doro usoro agha ha izute Devid, luskwaa ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso, Devid gburu narị ndi ikom asaa na-anya

ugbo agha nke inyinyana na-adokpu. Gbukwaa iri puku ndi agha anọ na-eji ukwu eje. O tidara Shobak, bu ochiagha ndi agha ha, o nwuo n'ebe ahụ. **19** Mgbe ndi eze niile no n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na ndi Izrel diri n'udo, burukwa ndi no n'okpuru ha. Ya mere, ndi Aram turu egwu inyere umu Amon aka ozo.

11 N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Devid zipuru Joab ochiagha ya, na ndi agha Izrel. Ha bibiri ndi Amon, nochibidokwa Raba. Ma Devid noduru na Jerusalem. **2** N'otu uhuruchi, Devid sitere n'ihe ndina ya bilie, gagharja n'elu uloze ya. O sitere n'elu ulo ahụ hu otu nwanji na-asa ahụ. Nwanji ahụ mara mma nke ukwu n'ile anya. **3** Devid ziri ozi ka a juta onye nwanji ahụ bu, ma a gwara ya na o bu Batsheba, nwa Eliam, nwunye Uraya onye Het. **4** Devid ziri ka a gaa kpota ya. Mgbe o biara, ya na Devid dinara. (Ka o ghuchasiri onwe ya site n'adighi ocha ya nke onwa ahụ.) O laghachiri n'ulo ya. **5** Nwanji a mechara di ime, bida ziga ozi ka agwa Devid. O siri, "Adi m ime." **6** Mgbe Devid nuru ya, o zigaara Joab ozi si ya, "Zitere m Uraya, onye Het." **7** Mgbe Uraya biakwutere ya, Devid juru ya otu Joab mere, na otu ndi agha Izrel di na otu agha si aga. **8** Devid siri Uraya, "Laa n'ulo gi gaa saa ukwu gi." Uraya si n'uloze puo. **9** Zipukwara onyinye nke ndi na-ejere eze ozi ji sochie ya azu. **10** Ma Uraya agaghị n'ulo ya. Kama o so ndi na-ejere eze ozi dinaa n'onu uzo e si abata uloze. **10** Mgbe a gwara Devid na Uraya alaghi n'ulo ya, Devid kporo Uraya, juo ya ajuju si, "O bughi ije di anya ka i si lota? Gini mere i larughi n'ulo gi?" **11** Uraya zara Devid, "Lee, igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na Izrel na Juda niile no n'ulo ikwu. Nna m ukwu Joab na ndi agha nna m ukwu no n'ohia. M ga-esi ahaa laa n'ulo m, iri na ihu ihe onunu na isoro nwunye m dinaa? Ana m anu iyi na agaghị m eme ihe di otu a." **12** Devid gwara ya si, "O di mma, nodu n'ebe a taa, echi i ga-alaghachikwa n'ogbo agha." Uraya kweryere nodu na Jerusalem ubochi ahụ, nakwa ubochi na-eso ya. **13** Emesia, Devid kporo ya oriri, meekwa ya ka o nbugba mmanya oke, ma nke a emeghi ka o laa n'ulo ya n'abalı ahụ, kama o bukwa n'onu uzo e si abata uloze ka o dinara n'etiti ndi na-ejere eze ozi. **14** N'ututu echi ya, Devid degaara Joab akwukwo, zighachikwa ya site n'aka Uraya. **15** Ihe o dere n'akwukwo ahụ bu nke a, "Tinya Uraya n'ihu agha ebe ogu siri ike. Mgbe ndi iro na-apukwute unu, laanu azu, ma hapunu Uraya n'ihu ogu ka ndi iro gbuo ya." **16** Ya mere, mgbe Joab gbara obodo ahụ gburugburu, o tinyere Uraya n'ebe o maara na ndi di ike n'etiti ndi iro ha no. **17** Ndi ikom obodo ahụ putara buso Joab agha. Ufodu ndi agha Devid nwuru. Uraya onye Het, so na ndi egburu. **18** Mgbe ahụ, Joab zigara ozi gwa Devid otu agha si na-aga, **19** O gwara onyeozı ahụ si, "Mgbe i gwachara eze akuko ihe gbasara otu agha si gaa **20** iwe nwere ike iwe eze nke ukwu, na o nwere ike juo gi si, 'Gini mere unu ji gaa mgbidi obodo ahụ nso ihu agha? O bu na unu amaghı na a ga-esi n'elu mgbidi ahụ gbaa akü? **21** Onye gburu Abimelek nwa Jeru-Beshe? O bughi na mgbidi obodo ka nwanji no tudaaka aka nkume dagburu ya na Tebez? Gini mere unu ji jeruo mgbidi ahü nso?' O buru na o juo gi ihe di otu a, gwa ya, 'Ohu gi bu Uraya, onye Het anwuokwala.'" **22** Onyeozı ahü biliri ije, mgbe o rutere, o gwara Devid ihe niile Joab ziri ya ka o zie. **23** Onyeozı ahü siri Devid, "Ndi ikom ahü ji ike kariji anyi, ha putara i buso anyi agha na mbara ma

anyı chughachiri ha azu. Churuo ha n'onu uzo ama obodo ahü. **24** Mgbe ahü, ndi ogba uta sitere n'elu mgbidi malite igba ndi ohu gi akü, ufodu n'ime ndi ikom eze nwuru. Ohu gi Uraya, onye Het, sokwa na ndi nwuru." **25** Devid siri onyeozı ahü, "Otu a ka i ga-agwa Joab, 'Ka ihe a ghara iwute gi n'obi, n'ihu na mma agha na-egbu otu onye dika o si egbu onye ozo. Lusie ogu ike, lugbukwaa obodo ahü.' Jiri okwu ndi a gbaa ya ume." **26** Mgbe nwunye Uraya nuru na di ya anwuola, o ruru uju n'ihu ya. **27** Mgbe oge iru uju ya gabigara, Devid ziri ka a kpota ya n'uloze. O ghokwara nwunye ya. Muro ya nwa nwoke. Ma ihe Devid mere joro njo n'anya Onyenwe anyi.

12 Ya mere, Onyenwe anyi zigara Netan ka o jekwuru Devid. Mgbe Netan biakwutere Devid, o koro ya akuko a, "E nwere ndi ikom abuo bi n'otu obodo, otu bu ogaranya ma nke ozo bu ogbenye. **2** Onye ogaranya a nwere otutu igwe aturu na igwe ehi. **3** Ma nwoke ogbenye ahü enweghi ihe obula karija otu nwa nne aturu nta nke o zutara. O zulitere ya, o tolite n'etiti ya na umu ya. O na-eri nri site na ihe oriri ya, na-anu mmiri site n'iko mmiri ya, n'obi ya ka o na-edinakwa. O no onodu dika nwa nwanji nye ya. **4** "Otu ubochi, onye obia biara n'ulo onye ogaranya ahü. Ma kama ogaranya ahü ga-ewere otu aturu maobu ehi nke ya siere onye obia ya nri, o gara were nne aturu ogbenye ahü, gbuo ya, jiri ya siere obia ya nri." **5** Devid were oke iwe megide nwoke ahü, o siri Netan, "Ana m anu iyi n'aha Onyenwe anyi di ndu na onye mere ihe di otu a aghaghı inwu! **6** O ga-ejikwa nwa aturu okpuku ano kwughachi ogbenye ahü ugwo otu aturu ahü o weere, n'ihu na onye ogaranya ahü egosighı na o nwere obi ebere obula." **7** Mgbe ahü, Netan siri Devid, "O bu gi bu nwoke ahü! Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Mu onwe m tere gi mmanu ibu eze Izrel, mu onwe m naputakwara gi site n'aka Sol. **8** Enyere m gi ulo nna gi ukwu, nyefekwa ndi inyom nna gi ukwu n'aka gi, na alaeze Izrel na Juda, ka ha buru nke gi. Ma o buru na nke a ezughi, agaara m atukwasiri gi ihe ndi a niile okpuku okpuku. **9** Gini mere i ji lejia okwu Onyenwe anyi anya, mee ihe a jogburu onwe ya? N'ihu na i jirila mma agha gbuo Uraya onye Het, zurukwa nwunye ya n'ohi. O bukwa mma agha ndi Amon ka i ji gbuo ya. **10** Ya mere, n'ihu ihe a i mere, mma agha agaghı esi n'ezinaulo gi puo, n'ihu na i ledara m anya kporo nwunye Uraya onye Het ka o buru nwunye gi.' **11** "Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m eme ka ihe ojoo si n'ezinaulo gi bilie megide gi. N'ihu gi ka m ga-eduru ndi nwunye gi dunye otu onye di gi nnoo nso, ya na ha ga-edinako n'ehihie ocha, n'ihu ndi Izrel niile. **12** I mere mmehie gi na nzuzo, ma aga m eme nke a na mbara, n'ihu Izrel niile.'" **13** Mgbe ahü, Devid siri Netan, "Emehiela m megide Onyenwe anyi." Netan zara si ya, "Onyenwe anyi n'onwe ya agbagharakwala gi mmehie gi, i gaghı anwu. **14** Ma n'ihu na i meela ka ndi iro Onyenwe anyi nwe ohere ikwulu na ileli ya anya, nwa nwoke ahü amuru gi ga-anwu." **15** Mgbe Netan lara, Onyenwe anyi mere ka nwantakiri ahü nwunye Uraya muru Devid daa orja. **16** Devid rjoro Chineke arirjo banyere nwantakiri ahü. O buru onu, dinaa n'ala efu abalı ahü niile n'ihu Onyenwe anyi. **17** Emesia, ndi okenyere ulo ya rjoro Devid ka o bilie rie nri, ma o juru iri ihe obula. **18** N'ubochi nke asaa, nwantakiri ahü nwuru. Mgbe ahü, ndi na-ejere Devid ozi turu egwu otu ha ga-esi gwa ya na nwantakiri ahü anwuola. N'ihu na ha kwuru n'ime onwe ha si, "Mgbe

nwantakiri ahụ ka di ndu, anyi gwara ya okwu ma o geghi anyi nti. Anyi ga-esi ana gwa ya na nwantakiri ahụ anwuola? O nwere ike imeru onwe ya ahụ.” **19** Mgbe Devid huru na ha na-ekwurita okwu n’etiti onwe ha na nzuzo; o matara na nwa ahụ anwuola. O juru ha si, “Nwata ahụ o nwuola?” Ha zara si ya, “E, o nwuola!” **20** Mgbe ahụ, Devid sitere n’ala ebe o dina, bilie, saa ahụ, gbanwee uwe ya, baa n’ulo Onyenwe anyi, kporo ya isiala. O loghachiri n’ulo ya nye iwu ka e wetara ya ihe oriri. O rikwara nri. **21** O juru ndi na-ejere ya ozi anya, n’ihi ya ha juru ya ajuju si, “Gini mere i ji eme omume di otu a? Mgbe nwantakiri ahụ no ndu, i buru onu, kwaakwa akwa, ma ugbu a, nwa ahụ anwuola, i kwusila iru uju. Ugbu a, i biliela na-erikwa nri.” **22** Devid zara ha si, “Eburu m onu, kwaakwa akwa mgbe nwa ahụ no ndu, n’ihi na ekwuru m si, ‘ma eleghi anya, Onyenwe anyi ga-enwe omijiko n’ebe m no mee ka nwa ahụ di ndu.’” **23** Ma ugbu a o nwuru, ginikwa ka m nwere di ka uru ibu onu ozo? M puru ime ka o di ndu ozo? Aga m alakwuru ya, ma o gaghi alaghachikwutekwa m.” **24** Devid kasiri Batsheba nwunye ya obi, emesia, mgbe ya na ya dinakoro, o tpuuru ime ozo muo nwa nwoke onye ha kporo aha ya Solomon. Ma Onyenwe anyi huru nwantakiri ahụ n’anya. **25** O zigara ozi site n’aka Netan, onye amuma, ka a guo ya Jedidaya n’ihi Onyenwe anyi. **26** N’oge a, Joab busoro Raba obodo ndi Amon agha dota isi obodo eze ha n’agha. **27** Joab zigara Devid ozi si ya, “Ebuola m agha megide Raba dota isi mmiri onunyu ya n’agha. **28** Ugbu a chikotaa ndi agha foduru bia lupuchaa agha a, ka i dota obodo a n’agha. O buru na i meghi otu a, aga m adota obodo a n’agha, a g-akpokwasikwa ya aha m.” **29** N’ihi nke a, Devid duuru ndi agha Izrel jeruo Raba, buso ya agha, meriekwa ya. **30** Devid kpupuru okpueze nke di n’isi eze ha, e kpunye ya n’isi nke ya onwe ya. Idi ar nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri ato na ano, nke e ji nkume ndi di oke onuhia choo mma. Devid sitekwa n’obodo ahụ kwakoro otutu ihe nkwa n’agha. **31** O kpoptara ndi no n’ebe ahụ, manye ha n’iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala na anyuik n’aru. O mere ka ha ruo oru n’ebe a na-akpu blok brik. Devid mekwara otu ihe a n’obodo niile nke umu Amon. Emesia, ya na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

13 Absalom nwa Devid nwere otu nwanne nwanji mara mma, aha ya bu Tama. Ma Amnon, otu n’ime umu ndi ikom Devid, huru nwaagboghọ a n’anya. **2** Ma ihunanya a Amnon huru Tama nwanne ya nwanji mere ya ka o daa orja, n’ihi na o bu ihe rara Amnon ahụ ichoputa uzo ya na Tama ga-esi nwee mmeko, ebe o bu na Tama bu nwaagboghọ namaghi nwoke. **3** Ma Amnon nwere otu enyi di aghugho, onye aha ya bu Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid. **4** Otu ubochi, Jonadab bjakwutere Amnon juo ya si, “Gini mere, gi bu nwa eze ji na-ata ahụ ututu niile? O bu na i gaghi akoro m?” Amnon gwara ya si, “Ahuru m Tama n’anya, bu nwanne Absalom, nwanne m nwoke.” **5** Jonadab gwara ya si, “O di mma. Lee ihe i ga-eme. Gaa dinaa ala, di ka a-ga-asj na ahụ adighi gi. Mgbe nna gi biara ileta gi, gwa ya okwu si ya, ‘Achoro m ka nwanne m nwanji bu Tama bja nye m ihe oriri. Achoro m ka o nodu n’ihu m sie nri ahụ, mgbe m na-ele ya anya, ka o jirikwa aka ya nye m nri ahụ.’” **6** Amnon mere otu a. Mgbe eze bjara ileta ya, Amnon rjoro ya si, “Biko, ka Tama bja ebe a gheere m achicha ole na ole ebe m ga-ahụ ya anya.

Ka o jirikwa aka ya dozie ya n’ihu m ka m rie ya.” **7** Devid kwenyere, zie Tama ka o gaa n’ulo Amnon gaa siere ya nri. **8** Tama gara n’ulo Amnon, banyekwa n’ime ulo ebe o dinaa, ka Amnon na-ele ya anya mgbe o na-agwogharj utu oka. Emesia, Tama gheere ya achicha mara mma. **9** Mgbe o cheziri achicha ahụ n’ihu Amnon, Amnon juru iri ya. Ihe o mere mgbe ahụ bu inye ndi na-ejere ya ozi no n’ebe ahụ iwu si ha niile puo ngwangwa. Ha niile pukwara. **10** Mgbe ahụ, Amnon gwara Tama okwu si, “Ugbu a, wetara m nri ahụ n’ime ulo ndina m, bja jiri aka gi nye m ya.” Tama bugaara ya achicha ahụ n’ime ulo ebe ihe ndina ya di. **11** Ma mgbe Tama guzo n’ihu ya, Amnon jidere ya n’ike si ya, “Bja, soro m dinaa, nwanne m nwanji.” **12** Tama zara si ya, “Mbal Nwanne m nwoke. Emerula m. Ihe di otu a ekwesighi ime n’ala Izrel. Emela ihe ojoo di otu a. **13** Olee ihe ga-abu onodu m? Olee kwanu ihe ga-abu onodu gi? Olee ebe m ga-agbala izo onwe m n’ihi ihe ihere ga-adiri m ma i mee ihe di otu a? I ga-adj ka otu n’ime ndi nzuzu ojoo di n’Izrel. Biko, gwa eze, o ga-ekwe ka i luo m.” **14** Ma Amnon egeghi nti. Ebe o bu na o ka Tama ike, o jidere ya dinaa ya n’ike meruo ya. **15** Emesia, Amnon kporo Tama asi. N’ezie, o kporo ya asi ugbu a karja ihunanya o huru ya na mbu. O gwara Tama okwu si ya, “Bilie si n’ebe a puo osijiso!” **16** Ma Tama kwara akwa si ya, “Mbal Iju m otu a ka njo karja ihe ojoo i mere m.” Ma Amnon egeghi ya nti. **17** O kporo nwokorobia na-ejere ya ozi si ya, “Chupu nwanji a n’ezie, kpachiere m uzo n’azu.” **18** Onyeozie ya chupuru ya n’ezie, kpachie uzo n’azu ya. Uwe mwuda nwere aka ogologo ka Tama yi, n’ihi na o bu udi nke umu ndi inyom eze na-amaghi nwoke na-eyi. **19** Tama dowara uwe mwuda ahụ o yi n’ahu, werekwa ntụ kpokwasj onwe ya n’isi, buru aka ya n’isi na-eti mkpu akwa di ka n’ala. **20** Nwanne ya nwoke, Absalom juru ya si, “Amnon, nwanne gi nwoke, o dinakwuuru gi? Ma ugbu a, nwanne m, gba nkiti, nwanne gi nwoke ka o bu. Etinyela ihe a mere n’obi.” Tama noro di ka onye mmadu niile juru ahụ n’ulo nwanne ya nwoke, bu Absalom. **21** Mgbe eze Devid nuru ihe ndi a niile, iwe were ya nke ukwu. **22** Absalom agwaghi Amnon okwu obula, maobu nke di mma, maobu okwu ojoo. Ma o kporo Amnon asi nke ukwu n’ihi onodu iweda n’ala o wedara nwanne ya Tama, mee ya ihe ihere. **23** Mgbe afọ abuo gasiri, mgbe ndi na-akpuchara Absalom aji umu aturu ya no na Baal-Hazo, n’oke ala Ifrem, o kpoqtara umu ndi ikom eze niile ka ha bja n’ebe ahụ. **24** Absalom jekwuuru eze si ya, “Ndi na-akpucha aji umu aturu ohu gi bjara. Eze na ndisi ozi ya, ha ga-abja sonyere m?” **25** Ma eze zara si ya, “Mba, nwa m, anyi niile agaghi abja, anyi ga-abu ibu di arọ nye gi.” N’agbanyeghi na Absalom rugidere ya ma o kweghi aga, kama o goziri ya. **26** Mgbe ahụ, Absalom rjoro mma ya si, “O di mma, o buru na i gaghi abja, i ga-emekwa ka nwanne m nwoke Amnon, na umu eze ndi ozo bja?” Eze juru ya si, “N’ihi gini ka Amnon ga-eji soro gi gaa?” **27** Ma Absalom rugidere ya, ya mere o zipuru Amnon na umu eze ndi ozo ka ha soro ya gaa. **28** Mgbe ahụ, Absalom nyere ndi na-ejere ya ozi iwu banyere Amnon si, “Cherenj ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, mgbe m sjkwara unu tigbuo ya, unu atula egwu, tigbuonu ya. O bu m na-ekwu ihe ga-eme n’ebe a. Nweenu obi ike, meekwanu ya.” **29** Mgbe oge ruru, ndi ozi Absalom tigburu Amnon. Mgbe ahụ, umu eze niile biliri makwasj n’inyinya ha gbalaga. **30** Mgbe ha ka no n’uzo na-agbaga Jerusalem, ozi eruolarj Devid nti si, “Absalom egbuchaala umu eze niile, o

dikwaghị otu onye n'ime ha fọdurụ ndụ!" **31** Eze biliri ọ̀, dọwaa uwe ya, daa n'ala, gbatịa onwe ya n'ihì obi ọjọ. Ndi na-ejere ya ozi dọwakwara uwe ha n'ihì egwu na obi ọjọ. **32** Ma Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid, sịrị, "Onyenwe m, echekwala na e gburu ụmụ ndị ikom eze niile, kama ọ bu naanị Amnọn! Nke a bụ ihe Absalom jikere ime site mgbe Amnọn wakporo nwanne ya nwanyị bụ Tama, dina ya. **33** Ma ugbu a, ka onyenwe m bụ eze ghara itinye akụkọ banyere ọnwụ ụmụ ndị ikom eze niile, n'obi ya. Ọ bụ naanị Amnọn nwurụ." **34** Ma Absalom gbara ọsọ gbalaga. Ọ dighị anya nwoke na-anọ n'elu mgbidi Jerusalem na-eche nche, lepuru anya hụ ndị mmadụ ka ha si n'uzọ dị n'akụkụ ugwu nta na-abia. Nwoke ahụ gara gwa eze sị ya, "Ahuru m ndị si n'akụkụ Horonaim, n'akụkụ ugwu na-abia." **35** Jonadab gwara eze sị, "Lee, ọ bụ ụmụ ndị ikom eze na-alọta dika m kwuru." **36** Mgbe ha lọbatara, ha bidoro ikwa akwa nke ukwu. Eze na ndị na-ejere ya ozi sokwa kwaa akwa. **37** Absalom gbara ọsọ gbakwuru Talmi nwa Amihud, eze Geshua. Ma eze Devid ruru ujụ nke ukwu maka onwụ Amnọn. **38** Mgbe Absalom gbara ọsọ gbaga Geshua, ọ norọ n'ebe ahụ afọ ato. **39** Ọ gurụ eze bụ Devid agụụ igakwuru Absalom, n'ihì ọ kasịela obi maka onwụ Amnọn.

14 Joab, nwa Zeruaya matara na obi eze di n'ebe Absalom nọ. **2** Joab zigara ozi na Tekoa, si n'ebe ahụ kpọta otu nwanyị maara ihe. Mgbe nwanyị ahụ bjaruru, Joab gwara ya sị, "Mee onwe gi dika onye na-eru ujụ. Yiri akwa mkpe, etekwala mmanji otite. Kpaa agwa dika nwanyị nọ n'iru ujụ ogologo oge. **3** Emesịa, jekwuru eze, gwa ya okwu ndị a m na-agwa gi." Joab tinyere okwu ndị ahụ n'onụ ya. **4** Mgbe nwanyị ahụ si Tekoa gara na nke eze, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala isopuru eze. Ọ sịrị, "Biko nyere m aka, gi onye a nasopuru!" **5** Eze juru ya ajuju sị, "Gini bụ mkpa gi?" Ọ zara sị, "Abụ m nwanyị isi mkpe, di m anwụọla. **6** Enwere m ụmụ ndị ikom abụọ ndị gara luọ ọgo n'ohia. Mgbe ha na-alu ọgụ ahụ, o nweghị onye putara gbuo ha. N'ihì ya, otu n'ime ha tigburu ibe ya. **7** Ma ugbu a, ndị ikwu di m na-esogbu m n'asi. Kpọputa onye ahụ gburu nwanne ya ka anyị gbuo ya n'ihì ndụ nwanne ya o wepuru, ka anyị si otu a memilaa onye nke fọdurụ ga-erita oke ezinaụlo." Ha chorọ isi otu a menyọ icheku oku nke fọdurụ m, nke bụ na di m agaghị enwezikwa aha maobu onye fọdururu ya n'elu ụwa." **8** Eze sịrị nwanyị ahụ, "Laa n'ulo gi, aga m ahụ na o nweghị onye meturu ya aka." **9** Ma nwanyị ahụ si Tekoa sịrị ya, "Ka onyenwe m, bụ eze, gbaghara mụ na ezinaulo m, ka ikpe omuma obula ghara idiri eze na ocheeze ya." **10** Eze zara ya, "Enyela onwe gi nsogbu maka nke ahụ. Ọ buru na onye obula agwa gi okwu obula, kpọtara m ya. Onye di otu a agaghị enyekwa gi nsogbu ozo." **11** Mgbe ahụ ọ zara, "Biko, ka eze kpọkwo aha Onyenwe anyị Chineke ya ka ọ kwusi onye na-agwa ọchụ, ka ọ ghara igbu onye ozo, ka a gharakwa ila nwa m nwoke n'iyi." Ọ sịrị, "Dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, otu agirị isi agaghị esi n'isi nwa gi dapu n'ala." **12** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ sịrị, "Biko kwere ka ohu gi nwanyị gwa onyenwe m eze otu mkpuru okwu ozo." Ọ sịrị, "Gaa n'ihu kwuo." **13** Nwanyị ahụ sịrị, "Ọ bụ n'ihì gini ka i chere ihe di otu a megide ndi nke Chineke? Mgbe eze na-ekwu otu a, ọ bụ na ọ dighi ama onwe ya ikpe, n'ihì na eze a julā ikpoghachi nwa ya a chupuru achupu? **14** Anyi niile ga-anwu. Anyi dikwa ka mmiri a wusara n'ala,

nke a na-apughị ichikotakwa ozo. Ma Chineke adighi anapu mmadu ndu ya, ma ọ na-emeghepu uzọ ga-eme ka onye ọ chupuru achupu loghachikwutekwa ya. **15** "Ma ugbu a, ebe m b'ara igwa onyenwe m bu eze, okwu a, n'ihì na ndi mmadu emenyela m egwu. Ohu gi chere n'obi ya, 'Aga m agwa eze okwu; ma eleghi anya, ọ ga-emezuru ohu ya nwanyị ihe ọ rioro." **16** Ma eleghi anya eze ga-anaputa ohu ya nwanyị site n'aka nwoke ahụ na-agbalị ibipụ mụ na nwa m nwoke site n'ihè nketa nke Chineke." **17** "Ugbu a, ohu gi nwanyị n'asi, 'Ka okwu onyenwe m eze kwuru wetara m izuikwe, n'ihì onyenwe m eze na-enyochaputa ihe oma maobu ihe ọjọ dika mmuọ ozi Chineke. Ka Onyenwe anyị Chineke gi nonyere gi.'" **18** Mgbe ahụ, eze gwara nwanyị ahụ Okwu sị, "Achoro m ka i gwa m ezikwu n'ajuju a m na-aga iju gi." Nwanyị ahụ zara sị, "Ka onyenwe m, bụ eze kwuo ihe di ya n'obi." **19** Devid juru ya sị, "Aka Joab ọ di n'okwu ndi a niile?" Nwanyị ahụ zara sị ya, "Dika i na-adị ndu, onyenwe m, bụ eze, ọ dighi onye obula ga-esi n'ihè onyenwe m bụ eze kwuru, chee ihu n'aka nri maobu n'aka ekpe. E, ọ bụ ohu gi Joab nyere m iwu ime nke a, ya gwakwara ohu gi nwanyị okwu niile ndi a. **20** Ohu gi bụ Joab mere ihe a ka ọ gbanwee otu onodu ihe di ugbu a. Onyenwe m nwere amamihe dika ndi mmuọ ozi Chineke. Ọ maakwara ihe niile na-eme n'ala." **21** Eze siri Joab, "Ọ di mma, aga m eme ya. Gaa kpoghachite nwokorobia ahụ bụ Absalom." **22** Joab dara n'ala kpuo ihu ya n'ala, kpoo isiala, gozie eze. Joab siri, "Taa ka ohu gi maara na ahutala m amara n'ihu gi, onyenwe m bụ eze, n'ihì na eze e merela ohu ya ihe ọ rioro." **23** Joab biliri gaa Geshua, kpolata Absalom na Jerusalem. **24** Mgbe ha bjaruru, eze gwara Joab okwu sị, "Gwa ya ka ọ laa n'ulo ya. Ọ gaghị abia n'ihu m, n'ihì na-achoghi m ihu ya anya." Ya mere, Absalom lara n'ulo ya. Ọ hukwaghị eze anya. **25** Ọ dighi nwoke mara mma dika Absalom n'ala Izrel niile. Ọ dikwaghị onye na-adighi ekwu okwu banyere ima mma ya. N'ihì na ntupo obula adighi ya n'ahu site n'opi isi ya ruo n'obo ukwu ya. **26** Mgbe obula ọ kpuchara ntutu isi ya, n'ihì na ọ bụ otu ugboro n'afọ ka ọ na-akpucha agirị isi mgbe o bidoro inyi ya arọ. Ọ na-atu agirị isi a na-akpuchaputa ya n'isi, idị arọ ya na-eru narị shekel abụ m a tuọ ya n'ihè otutu eze. **27** Absalom mutara umu ndi ikom ato, na otu nwanyị, aha ya bụ Tama. Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu. **28** Mgbe Absalom noro afọ abuo na Jerusalem na-ahughị eze anya, **29** o ziri ozi ka Joab bja, ka ọ gaa ziere ya eze ozi, ma Joab abighi. Absalom zigakwara ozi ozo ka ọ bja ma Joab ekweghị ibja. **30** N'ikpeazu, Absalom gwara ndi na-ejere ya ozi okwu sị ha, "Gaanu sunye ubi oka balị Joab di n'akuku nke m oku." Ha mekwara dika a gwara ha. **31** Mgbe ahụ, Joab biliri jee n'ulo Absalom, ma sị ya, "Gini mere ndi na-ejere gi ozi ji gbaa ubi m oku?" **32** Absalom siri ya, "Lee ezitere m gi ozi, sị, 'Bia n'ebe a ka m ziga gi na nke eze ka i juta, 'N'ihì gini ka m ji site na Geshua loghachita? Ọ gara a kara m mma ma a sị na m nọ n'ebe ahụ ruo ugbu a.'" Ugbu a, achoro m ka mụ hụ ihu eze, ọ buru na onwe ajo omume di n'ime m, ya mee ka m nwuo." **33** Joab gakwuru eze, gwa ya ihe Absalom kwuru. Mgbe ahụ, eze kporo Absalom, onye batara ma kpoo isiala n'ihu eze. Eze sutukwara ya onu.

15 Mgbe nke a gasiri, Absalom zutaara onwe ya ugbo agha na inyinina na-adokpu ya. O nwetakwara onwe ya iri ndi ikom ise ndi na-agba ọsọ n'ihu ya. **2** N'isi ututu, ọ na-

ebili gaa guzo n'akukū ọny ụzọ e si abata Jerusalem. O bụru na ọ hụ onye ọbụla nwere okwu ọ chọrọ ka eze mara ihe banyere ya, Absalom na-akpọ onye ahụ jụọ ya si, "Olee obodo i si bịa?" Onye ahụ na-aza si, "Ohu gi si n'otu n'ime ebo dī n'Izrel." 3 Absalom na-agwa onye ahụ si, "Aharu m na okwu gi niile bu ezikwu. Ma ọ na-ewute m na eze enweghi onye na-enyere ya aka inu okwu ndi a niile." 4 Absalom na-ekwukwa si, "Asi na m bu onye ikpe n'ala Izrel, onye ọbụla nwere okwu na ụka gaara abjakwute m ka m mee ka ikpe ziri ezi rute ya aka." 5 Mgbe onye ọbụla bīara ikpọ isiala nye ya n'ọndu nsoṣupuru, ọ na-eseti aka ya, jide onye ahụ sutu ya ọny. 6 Otu a ka Absalom si na-akpaso Izrel agwa, bu ndi ahụ niile na-abjakwute eze na-arjọ maka ikpe ziri ezi. O si otu a zuru obi ndi Izrel niile n'ohi. 7 Mgbe afọ anọ gasiri, Absalom bjakwutere eze rjọọ ya si, "Biko kwere ka m jee Hebron mezuoro Onyenwe anyi nkwa m kwere ya. 8 Mgbe ohu gi bi na Geshua n'ime Aram, ekweere m nkwa a, 'O buri na Onyenwe anyi ga-eme ka m loghachi ọzọ na Jerusalem, aga m efe ya ofufe na Hebron.'" 9 Eze siri ya, "Gaa n'udo." Ya mere, ọ puru gaa Hebron. 10 Mgbe ahụ, Absalom zigara ndi ozi na nzuzo, ka ha gaa n'eboni niile nke ala Izrel. Nke a bu ihe o ziri ha, "Mgbe unu nuru uda opi ike, tienu mkpu si, 'Absalom aburula eze na Hebron.'" 11 Nari mmadu abuo si Jerusalem soro Absalom gaa dika ndi o kporo oku oriri ma ha amaghi ihe obula. 12 Mgbe Absalom nokwa na-achu aja ahụ, o ziri ozi ka a kporo Ahitofel onye Gailo, otu n'ime ndi na-adu Devid odu, ka o si Gailo bīa nke bu obodo ya. Nke a mere ka nkwekọrita nzuzo ojoo ahụ na-esi ike karja, ndi dinyere Absalom na-amubanyekwa. 13 O dighi anya, onyeozidi bjaruru Jerusalem gwa Devid na ndi Izrel niile kwagidere Absalom. 14 Mgbe ahụ, Devid gwaru ndi ọru ya niile ndi ya na ha no na Jerusalem, si, "Bilienu! Anyi aghaghi igbapu, ma o bughị otu a, o dighi onye n'ime anyi ga-agbanari Absalom. Anyi ga-ahapu ugbu a, ma o bughị ya, o ga-eme ngwa gafee anyi wetara anyi mbibi, werekwa mma agha gbuchapu ndi niile no n'obodo a." 15 Ndi na-ejere ya ozi zara si ya, "Anyi dinyere gi! Anyi jikekwa ime ihe obula onyenwe anyi eze kwuru." 16 Ya mere, eze na ndi ulo ya niile si na Jerusalem puo. O dighi onye o hapuru kariakwa ndi iko ya nwanji iri n'ihile ileketa obieze ahụ. 17 Eze biliri puo, ya na ndi niile so ya, ha kwusiri n'oke ala nke obodo ahụ. 18 Ndi niile na-ejere ya ozi, gafere n'akuku ya, ha na ndi Keret na Pelet, na nari ndi ikom isii ndi Git, bu ndi so ya site na Gat, gafekwara noro n'ihu eze. 19 Mgbe ahụ, Devid tughariri kporo Itai, onye Git, ojchagha nari ndi agha isii ahụ si ya, "Gini mere i ji eso m? Laghachi azu soro eze Absalom, n'ihile na i bu obia n'Izrel, onye gbataara oso ndu. 20 O dibeghi anya kemgbe i bīara. M ga-esi ahaa kwere ka i soro m na-awaghari, ebe o bu na m amaghi ebe m na-ga. Chiri ndi agha gi laghachi. Ka obioma na ikwesi ntukwasi obi dinyere unu." 21 Ma Itai zara eze si, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, onyenwe m na-adikwa ndu, ebe obula onyenwe m bu eze ga-anọ, ma o putara ndu maobu onwu, n'ebe ahụ ka odibo gi ga-anokwa." 22 Devid siri Itai, "Gaa n'ihu, gabiga." Ya mere Itai, onye Git gabigara ya na ndi ikom ya niile, na ezinaulo niile ndi so ya. 23 Obodo niile tiri mkpu akwa mgbe ndi ahụ niile na-agabiga. Eze gafere odo mmiri Kidron, ya na ndi mmadu niile chere ihu n'uzo ozara. 24 Zadok bjakwara, ya na ndi Livayi niile, ndi bu igbe ogbugba ndu Chineke. Ha dobara igbe ogbugba ndu Chineke n'ala. Abjata chugidere aja

tutu ruo mgbe mmadu niile sitere n'obodo ahụ gabigasi. 25 Mgbe ahụ, eze siri Zadok, "Bughachi igbe Chineke a n'ime obodo. O buri na m ahuta amara n'anya Onyenwe anyi, o gakpoghachi m mee ka m hụ ya, na ebe obibi ya anya ozọ." 26 Ma o buri na o si, 'Ihe banyere gi adighi atokwa m uto,' lee m, ya mee m otu o si di ya mma n'anya." 27 Mgbe ahụ, eze gwaru Zadok bu onye nchajaja si, "Okwa i bu onye ohu uzọ? Laghachi n'obodo n'udo, kporo Ahimaaz nwa gi nwoke, na Jonatan nwa Abjata. Gi na Abjata kporo umu unu ndi ikom abuo ndi a laghachi n'obodo. 28 Aga m akwusi chere n'ebe e si akwofe osimiri Jordan, ruo mgbe ozi ga-esi n'ebe i no bīa." 29 Mgbe ahụ, Zadok na Abjata bughachiri igbe Chineke na Jerusalem. Ha nodukwara n'ebe ahụ. 30 Ma Devid na ndi so ya chere ihu irigo Ugwu Oliv. Mgbe o na-aga, Devid no na-akwa akwa. O yikwaghi ihe obula n'ukwu ya, ma o ji ihe kpuchie isi ya. Ndi niile so ya kpuchikwara isi ha na-akwakwa akwa ka ha na-arigo. 31 Mgbe a gwaru Devid na Ahitofel onye na-adu ya odu dinyere Absalom, Devid kpere ekpere si, "O Onyenwe anyi, biko, tugharja ndumodu Ahitofel ka o buri ndumodu nzuzu." 32 Mgbe Devid bjaruru n'elu Ugwu Oliv, ebe ndi mmadu na-anọ na-efe Chineke ofufe, Hushaj, onye Akai no n'ebe ahụ na-eche izute ya. Uwe ya dowakwara adowa, aja dikwa ya n'isi. 33 Ma Devid siri ya, "O buri na i soro m, i ga-abu ibu arọ nye m. 34 Ma o buri na i laghachi n'obodo, si Absalom, 'Aga m abu ohu gi, eze. Abu m ohu nna gi n'oge gara aga, ugbu a aga m abu ohu gi.' N'uzo di otu a i ga-enyere m aka mebie ndumodu Ahitofel. 35 O bu na Zadok na Abjata ndi nchajaja agaghi eso gi nodu n'ebe ahụ? Gwa ha ihe obula i ga-anuta n'uloeze. 36 Umu ha ndi ikom, Ahimaaz nwa Zadok na Jonatan nwa Abjata so ha nodu n'ebe ahụ. Zitere m ha ka ha gwa m ihe obula i nutara." 37 Ya mere Hushaj, enyi Devid, bjarutere Jerusalem mgbe Absalom na-abata obodo ahụ.

16 Mgbe Devid gafechara elu ugwu ahụ na-agbada n'akuku nke ozọ ya, Ziba, onye na-eleketa akụ Mefiboshet, guzo na-eche ya. O chi inyinya ibu bu nari ogbe achicha abuo, na otu nari uyoko mkpuru vainj a mikporo amikpo na nari uyoko mkpuru osisi ndi ozọ, na karama akpukpo buru ibu mmara juru n'ime ya. 2 Eze juru Ziba si, "Gini mere i ji bute ihe ndi a?" Ziba zara si, "Inyinya ibu ndi a bu nke ndi uloze ga-anokwasị. Achicha na mkpuru osisi ndi a bu nke ndi ikom gi ga-eri. Mmara a bu nke ndi na-ada mba n'ozara ga-anu." 3 Eze juru ya si, "Ebeekwanu ka nwa nna gi ukwu no?" Ziba zara ya si, "O no na Jerusalem n'ihile na o siri, 'Taa ulo Izrel ga-enyeghachi m alaeze nna nna m.'" 4 Eze gwaru Ziba si ya, "N'ihile ya, enyela m gi ihe niile Mefiboshet nwere, ha ga-abukwa nke gi." Ziba siri, "Ka m huta amara n'ihu eze, bu onyenwe m." 5 Dika eze bu Devid na-abjuru obodo Bahurim, lee, otu nwoke sitere n'agburu ulo Sol sitere n'ebe ahụ puta. O bu Shimei nwa Gera. O na-akocha mgbe o na-aputa ya. 6 O chiri nkume na-atu Devid na ndi ozi eze niile. O bu ezie na ndi agha Izrel na ndi na-eche Devid nche gbara ya gburugburu n'aka nri na aka ekpe. 7 Ma dika Shimei na-akocha, o siri, "Si n'ebe a puo, si n'ebe a puo, gi ogbu mmadu, gi onye ojoo! 8 Onyenwe anyi akwughachila gi ugwo obara niile i wusiri n'ezinaulo Sol, onye i nochiri ondu ya dika eze. Onyenwe anyi anapula gi alaeze ahụ, were ya nye Absalom nwa gi! Ugwu a, ihu i metara abjala gi ugwo, gi ogbu mmadu." 9 Abishai, nwa Zeruia gwaru eze okwu si, "N'ihile gini ka nkita

a nwurū anwū ga-eji na-akocha onyenwe m bụ eze? Biko, ka m gafee gaa bipụ ya isi.” 10 Ma eze zara sj, “Ginį jikoro mụ na unu, unu ụmū ndị ikom Zeruaya. O burū na o na-akocha m n’ihi na Onyenwe anyị sj ya ‘Kochaa Devid,’ onye purū iju ajuju sj, ‘Ginį mere i ji na-eme ihe di otu a?’” 11 Mgbe ahū, Devid gwara Abishai na ndi ozi ya okwu sj, “Nwa m nwoke, onye si n’ahū m na-agbalị inapụ m ndu m. Ginį ga-eme ka onye Benjamin a ghara ime karja? Hapu ya, ya kochaa, n’ihi na Onyenwe anyị agwala ya ka o kochaa m. 12 Ma eleghị anya, Onyenwe anyị ga-ahū onodu ahuhū m, nyeghachikwa m ngozi n’onodu nkocha ndi a.” 13 Ya mere, Devid na ndi ya gakwara n’ihu ije ha n’uzo ahū ma Shimei sokwara ha na-aga n’akuku ugwu ahū na-akocha ha. O nogidekwara na-atu Devid nkume, na-ekpolikwa aja elu ka o na-awusa ha n’ahū. 14 Ya mere, eze na ndi niile so ya gagidere bjaruo n’akuku Jodan n’onodu ike ogwugwu. N’ihi ya, ha noduru n’ebe ahū zuo ike. 15 Ma Absalom na ndi Izrel abatalarj Jerusalem. Ahitofel sokwa ya. 16 Mgbe Hushaj, enyi Devid, onye Akai bjaruru, o gara hū Absalom sj ya, “Ka eze di ologolo ndu, ka eze di ndu.” 17 Absalom sirj Hushaj, “O bu otu a ka i si egosi ihunanya i nwere na-ebe enyi gi no? Ginį mere i soghi ya?” 18 Hushaj zara Absalom sj, “Mba! Onye ahū Onyenwe anyị na oha mmadu na ndi Izrel niile hoputara, nke onye ahū ka m ga-abu. O bukwa onye ahū ka m ga-adinyere. 19 Ma onye kwanu ka m kwesiri ijeri ozi? O bughị nwa eze? Ejeere m nna gi ozi, ugbu a anokwa m jikere ijeri gi ozi!” 20 Absalom tugharirj gwa Ahitofel okwu sj, “Ginį ozo ka m ga-eme? Nye anyi ndumodu gi. Ginį ka anyi kwesiri ime?” 21 Ahitofel zara, “Ga dinaa ndi iko nwanj nna gi ndi ahū o hapuru ka ha lekota ụlo. Mgbe ahū, Izrel niile ga-anu na i meela onwe gi ihe na-aso oyi n’ebe nna gi no, aka ndi niile nonyere gi ga-akwukwa chjm.” 22 Ya mere, ha manyeere Absalom ulo ikwu n’elu ulo; o kpokwara ndi iko nwanj nna ya dinaa ha n’otu n’otu, n’ihu ndi Izrel niile. 23 N’oge ahū, ndumodu obula Ahitofel duru di ka a ga-asj na o bu ozi si n’onu Chineke n’onwe ya bja. O buladi n’ebe Devid no, na n’ebe Absalom nokwa, otu a ka esi bulie ndumodu obula Ahitofel nyere elu.

17 Ahitofel gwara Absalom sj ya, “Kwere ka m hoputa puku ndi ikom iri na abuo ka m duru ha chuso Devid oso n’azu n’abalj taa. 2 Aga m abiakwasj ya mgbe ike gwuru ya, mgbe obi ya na-ada mba. Aga m emenye ya egwu nke g-eme ka o maa jijiji. Mgbe ahū, ndi niile so ya ga-agbasasikwa. O bu naanj eze ka m ga-egbu 3 Aga m eme ka ndi ya niile loghachikwute gi. Onwu nke otu nwoke a i na-achosi ndu ya ike ga-eme ndi ozo niile loghachikwute gi, onye obula ga-anu n’udo.” 4 Atumatu ahū ziri ezi n’anya Absalom na ndi okenye niile nke Izrel. 5 Ma Absalom kwuru sj, “Kpo Hushaj onye Akai ka anyi juo ya ihe o chere banyere okwu a.” 6 Mgbe Hushaj bjakwutere ya, Absalom sirj ya, “Ahitofel nyere ndumodu di otu a. Ginį ka i chere? Anyi ga-eme ihe o kwuru? O buru na anyi agaghj eme ya, gi onwe gi kwuo nke gi.” 7 Hushaj zara Absalom sj, “Ndumodu Ahitofel duru n’oge a adighj mma. 8 O sirj, Gi onwe gi maara nna gi na ndi ikom ya; ha bu ndi dike n’agha, mkpuruobi ha dikwa ilu ugbu a dika anu ohia bja a gbabara aka nwa n’ohja. Nna gi bu onye ihe banyere agha doro anya. O gaghj eso ndi ya n’oge onodu abalj. 9 O buladi ugbu a, o zoola onwe ya n’ime otu olulu maobu n’ime ogba nkume. O buru na o putu buru

uzo buso ndi agha gi agha, onye obula nuru ya ga-ekwu sj, ‘Etigbuola ndi agha Absalom oke ntigbu.’ 10 Mgbe ahū, o buladi dimkpa n’agha ndi nwere obi odum, ujo ga-atukwa ha. Ha agaghj ekwekwa jga n’ihu ogu. N’ihi na Izrel niile maara na nna gi bu dike. Ha maakwara na ndi agha ya bukwa ndi obi kara aka. 11 “Ndumodu m na-enye bu nke a: chikotaa ndi Izrel niile, site na Dan ruo Bjasheba, ha dikwa aja nke di n’akuku oke osimiri. O bukwa gi ga-edu ha n’agha ahū. 12 Mgbe ahū, anyi ga-ebuso ya agha ebe obula anyi huru ya; anyi ga-abiakwasj ya dikwa igirigi si adakwasj ala. Anyi ga-egbu ya, gbukwaa ndi niile so ya. Otu onye agaghj afodukwa n’ime ha. 13 O burukwa na o zoo onwe ya n’otu obodo, mgbe ahū Izrel niile ga-eweta udo n’obodo ahū, anyi ga-adotu ya dohanye ya na ndagwurugwu, ruo mgbe o buladi otu nkume ga-afodu n’ebe ahū.” 14 Absalom na ndi ikom Izrel niile sirj, “Ndumodu Hushaj, onye Akai di mma karja nke Ahitofel.” Ma Onyenwe anyi ekpebielarj imebi ezi ndumodu Ahitofel ka o si otu a wetara Absalom ihe ndakwasj ojoo. 15 Hushaj gwara Zadok na Abjata, ndi nchujaja, “Otu a na ihe ndi a ka Ahitofel duru Absalom na ndi okenye Izrel n’odu ka ha mee, ma otu a na nke a ka mu onwe dukwaranu n’odu. 16 Ugbu a, meenu ngwa, ziga ozi gwa Devid sj, ‘Anokwala onodu abalj n’uzo ngabiga nke osimiri n’ime ozara, kama gabiga natatufughj oge, ma o bughj otu a, ma eze ma ndi niile ya na ha soo ga-abu ndi elodara.’” 17 Jonatan na Ahimaaz no n’akuku En-Rogel ka a ghara ihu ha mgbe ha na-abata n’obodo. Otu nwaagbogho na-eje ozi na-aga zie ha ozi, ha onwe ha agaa zie eze Devid. 18 Ma otu nwokorobia huru ha gaa gwa Absalom. Ya mere, ha abuo mere ngwangwa baa n’ulo otu nwoke onye Bahurim, onye nwere olulu mmiri n’ogige ya, ha ridara n’ime olulu ahū. 19 Nwunye nwoke ahū weere ihe mkpuchi ya tusaa n’onu olulu mmiri ahū gbasakwa mkpuru oka n’elu ya. O dighi onye maara maka ya. 20 Mgbe ndi ozi Absalom bjaruru juo nwanj ahū, “Olee ebe Ahimaaz na Jonatan no?” Nwanj ahū zara, “Ha agafeela mmiri iyi.” Ndi ozi Absalom choroo ha ma ha ahughj ha. Ha laghachiri na Jerusalem. 21 Mgbe ha lawara, mmadu ebe ahū sitere n’olulu mmiri ahū rigoputa, gaa gwa eze Devid. Ha sirj ya, “Bilie gafeenu mmiri ngwangwa, n’ihi na Ahitofel aduola Absalom odu otu a na otu a megide gi.” 22 Nke a mere Devid na ndi niile so ya biliri gafee osimiri Jodan. Mgbe chi ututu na-abo, ha niile no n’ofe nke ozo Jodan. 23 Mgbe Ahitofel huru na-emeghi ndumodu ya, o biliri jikwaa jinyina ibu ya, laa n’ulo ya n’obodo ya. Mgbe o ruru n’ulo ya, o doziri n’ezi naulo ya n’usoro, were udo kwugbuo onwe ya. O nwuru. E lie ya n’ili nna ya. 24 Devid batara Mahanaim oge Absalom gabigara Jodan, ya na ndi ikom Izrel so ya. 25 Absalom hoputakwara Amasa mee ya onyeisi ndi agha, n’onodu Joab. Amasa bu nwa nwoke Itra, onye ishmel, onye luru Abigel, nwa nwanj Nahash, onye bukwa nwanne nwanj Zeruaya nne Joab. 26 Absalom na ndi agha Izrel mara ulu ikwu ha n’ala Gilead. 27 Mgbe Devid bjarutere Mahanaim, Shobi nwa Nahash onye obodo Raba nke di n’ala ndi Amon, na Makia nwa Amiel onye si Lo Deba, na Bazilai, onye Gilead si Rogelim 28 wetara ute e ji edina ala, na ite isi nri, na efere e ji eri nri bu oru onye okpu ite. Tinyere oka wiiti na oka balj, utu oka na oka a nara n’oku, akidi na lentil. 29 O wetakwara mmanu anu, na bota, aturu na chiizi nke sitere na mmiri ara ehi nye Devid na ndi so ya

ka ha rie. N'ihl na ha siri, "Ike agwula ndi mmadu, aguu na-
agu ha, akpiri na-akpokwa ha nku, n'ime ozara."

18 Devid gukotara ndi ya na ha so ma hoputa ndiisi agha.
Doo ufodu ka ha chia otutu puku ndi agha, ufodu ka ha
chia otutu nari ndi agha. **2** Devid zipuru ndi agha ya, otu
uzo n'ime uzo ato n'okpuru Joab, O hoputakwara Abishai,
nwanne Joab, nwa Zeruaya, ka o chia otu uzo. Ma otu uzo
nke foduru ka o tinyere n'aka Itai onye Gat. Eze gwara ndi
agha ahụ si, "Mu onwe m ga-edu unu gaa agha." **3** Ma ndi
ikom ahụ siri, "I gaghi apukwa ozo n'ihl na o buru na anyi
atugharia bido igba oso, o burukwa na otu okara n'ime anyi
anwu, nke ahụ agaghị emetu ha n'obi. Naani gi ka ha na-
acho. I dikwa mkpa karja puku ndi agha iri. O ga-akara anyi
mma ugbu a ka i na-ezitere anyi inyeaka site n'ime obodo." **4**
Eze zara n'ikpeazu si, "Ihe obula di mma n'anya unu ka m
ga-eme." Ya mere, eze guzoro n'akuku onu uzo ama dikwa
ndi ikom ya niile na-apu n'usu nke otutu nari, nakwa n'usu
nke otutu puku. **5** Eze nyere ndiisi agha ya, bu Joab, Abishai
na Itai, iwu si ha, "Bikonu, n'ihl m, werenu nwayoo n'ebe
nwokorobia ahụ bu Absalom no." Ndi agha niile nukwara
mgbe eze nyere ndiisi niile iwu a banyere Absalom. **6** Ndi
agha Devid si n'obodo puo izute ndi Izrel n'agha. Aluru agha a
n'ohia Ifrem. **7** Ndi agha Devid tigbukwara ndi agha Izrel.
Ha gburu iri puku ndi agha abuo n'ubochi ahụ. **8** Agha ahụ
gbasara n'elu ala ahụ niile. Ndi nwuru n'ohia n'etiti umu Izrel
kariri ndi e gburu egbu. **9** Absalom zutere ndi agha Devid. O
na-anokwasị n'elu inyinya ya n'oge a, dikwa inyinya ahụ sitere
n'okpuru osisi ook ukwu di n'ohia agha na-agbafee, agiri isi
ya konyere n'alaka osisi ahụ, tughikotaaakwa, nke mere na o
kwuru n'etiti eluigwe na ala. Ma inyinya ya gbaara na-aga. **10**
Otu n'ime ndi ikom ahụ huru ya, kororo Joab, "Lee, ahuru m
Absalom ebe o kwu n'elu osisi ook." **11** Joab siri nwoke ahụ
onye gwara gi, "Gini, i huru ya? Gini mere i tigbuhgi ya ka o
ruo n'ala n'ebe ahụ? Mgbe ahụ, agaa m enye gi shekel
olaocha iri, na belit a na-ene onye bu dike n'agha." **12** Ma
nwoke ahụ zara si, "A sikwari na e nyere m puku olaocha
n'aka m a, agaraghị m egbu ya. N'ihl na anyi niile nuru mgbe
eze na-agwa gi na Abishai na Itai si, 'Lezieni anya banyere
nwokorobia bu Absalom, n'ihl m.' **13** A si na m gburu ya, o
ga-abu imegide eze. O ga-emesiekwa choputa onye mere ya.
Ma gi onwe gi अगरaghị aputa kwuchite onu m." **14** Joab siri,
"O bughị otu a ka m ga na-eche n'ihu gi." Ya mere, o chijiri
ube ato n'aka ya, dubaa ha n'obi Absalom, mgbe Absalom ka
di ndu makwuru n'elu osisi ook. **15** Umu okorobia iri ndi na-
ebu ihe agha Joab gbara Absalom gburugburu, tigbuo ya. **16**
Emesja, Joab furu opi ike nke mere ka ndi agha Devid na-achu
ndi Izrel kwasi ichu ha oso, n'ihl na Joab kwasi ichu ha. **17** Ha
buuru ozu Absalom tuba ya n'olulu ukwu di n'oke ohia ahụ,
werekwa nkume tuo ya n'elu. Ndi agha Izrel niile gbalara
n'ulo ha. **18** N'oge Absalom di ndu, o wuuru onwe ya ogidi
ncheta. O wuru ogidi a na Ndagwurugwu Eze, n'ihl na o chere
n'ime onwe ya si, "Enweghi m nwa nwoke ga-aza aha m." Ya
mere, o guru ogidi ahụ aha nke ya onwe ya. O bukwa Ogidi
Absalom ka a na-akpo ya ruo taa. **19** Mgbe ahụ, Ahimaaz,
nwa Zadok, bjakwutere Joab si ya, "Biko, ka m gbara oso gaa
zie eze ozioma a, na Onyenwe anyi azoputala ya site n'aka
ndi iro ya." **20** Ma Joab zara si ya, "O bughị gi ga-ezi eze ozi
taa. I nwere ike ime ya mgbe ozo, ma o bughị taa, n'ihl na

nwa eze nwuru." **21** Joab gwara otu nwoke onye Kush si ya,
"Gaa gwa eze ihe i huru." Nwoke ahụ kporo isiala, gbapu oso.
22 Ahimaaz nwa Zadok rikwara Joab ozo si ya, "Otu obula o
si di, biko kwere ka m gbaso onye Kush a." Ma Joab zara si,
"Nwa m nwoke, gini mere i ji choo i ga? I nweghi ozi obula i
ga-ezi nke ga-ewetara gi ugwo oru." **23** O rikoro si, "Otu obula o
si di, hapu m ka m gaa." N'ikpeazu Joab kweryere si ya, "O
di mma, gbara oso gaa." Ahimaaz sitere n'uzo di mkpompku
nke gafere obosara ala Jordan buru nwoke Kush ahụ uzo
gbaruo. **24** Devid no n'onu uzo ama n'oge a. Mgbe onye nche
rigoruru n'elu mgbidi ebe o na-anoo, o huru otu nwoke ka o
na-agba oso naani ya. **25** Onye nche ahụ kporo Devid oku
gwa ya na o nwere onye na-abja. Ma eze zara ya si, "O buru
naani ya, o nwere ozioma." Mgbe onyeozi ahụ na-abjuru nso,
26 onye nche ahụ lepukwara anya hụ otu nwoke ozo ka o ji
oso na-abja naani ya. O kpokwara oku ozo si, "Onye ozo na-
abjakwa." Eze zara si, "Onye ahụ ga-enwewa ozioma." **27**
Onye nche ahụ zara si, "Onye nke mbu na-abja di ka Ahimaaz,
nwa Zadok," Eze zara si, "O bu ezi mmadu, o bukwa ozioma
ka o ji na-abja." **28** Mgbe ahụ, Ahimaaz kporo eze oku si,
"Udo!" O kporo isiala nye eze. Kpuokwa ihu ya n'ala si, "Ngozi
na-adiri Onyenwe anyi Chineke gi. Onye nke mebiri nzube
ndi ahụ niile weliri aka imegide onyenwe m bu eze." **29** Eze
juru ya si, "Oleekwanu maka nwokorobia ahụ bu Absalom?
O nokwa n'udo?" Ahimaaz zara si, "Mgbe Joab zipuru ohu
eze, na m onwe m, oke uzu di, ma amaghị m ihe kpatara
ya." **30** Eze gwara ya si, "Chere n'ebe a." Ahimaaz chighariri
chere. **31** Mgbe ahụ, onye Kush ahụ bjarutere si, "Onyenwe
m bu eze, nuru ozioma a. Taa Onyenwe anyi ekpeputala gi
site n'inaputa gi n'aka ndi niile biliri imegide gi." **32** Eze
juru onye Kush ahụ, "Nwokorobia ahụ bu Absalom, o nokwa
n'udo?" Onye Kush ahụ zaghachiri, "Ka ndi iro onyenwe m bu
eze na ndi niile na-ebili imegi gi di ka nwokorobia ahụ!" **33**
Okwu a meturu eze n'ahụ nke ukwu, o biliri rigoo n'ulo nke
di n'onu uzo ama, ndu n'ebe ahụ kwaa akwa. O no na-akwa
akwa mgbe o na-aga, na-eti mkpu akwa na-asị, "O, nwa m,
Absalom! O nwa m, nwa m, Absalom. A sikwari na m nwuru
n'onodu gi! O, Absalom nwa m, nwa m ool!"

19 O dighi anya ozi ruru Joab nti si, "Lee, eze na-akwa
akwa, na-eru uju n'ihl Absalom." **2** Mgbe ndi agha ya
nuru na eze no n'oke iru uju n'ihl nwa ya, mmeri ha ghororo
ha ihu mgbaru n'ubochi ahụ. **3** Ndi agha Devid niile zobatasiri
onwe ha n'ime obodo dikwa a ga-asị na ha bu ndi ihere na-eme
dikwa ndi e meriri n'agha. **4** Eze kpuchiri ihu ya nogidekwa
na-akwa akwa na-asị, "O, nwa m Absalom! O! Absalom nwa
m, nwa m!" **5** Emesja, Joab jekwuuru eze n'ulo si ya, "Anyi
zoputara ndu gi, na ndu umu gi ndi ikom na ndi inyom, na
ndi nwunye gi, na ndi iko gi nwanji taa, ma lee ka i si emeso
anyi. I na-eme ka ihere mee anyi, dikwa a ga-asị na anyi mere
ihe ojoo. **6** I huru ndi iro gi n'anya, ma na-akpo ndi huru
gi n'anya asi. I meela ya ka o puta ihè taa na o nweghi ihe
ndi ochiagha gi na ndi agha gi bu n'anya gi. Ahuru m na o
gaara abu ihe ziri ezi n'anya gi ma a sikwari na Absalom di
ndu taa, ma anyi niile anwu. **7** Ugbu a, puo gaa kelee ndi
agha gi. Eji m aha Onyenwe anyi na-anu iyi na-asị na o buru
na i pughi n'ezie kelee ha, otu onye n'ime ha agaghị afodu
n'ebe a mgbe chi taa jiri, mgbe ahụ ihe ga-ajoro gi njo karja
ihe niile i jirila anya gi hụ na ndu gi." **8** Ya mere, eze biliri

n'ogbu ọdụ n'ogbu ọzọ ama. Mgbe ndị agha n'uru na eze n'ogbu ọzọ ama, ha niile putara guzo n'ihu ya. Ma n'oge a, ndị Izrel niile agbalaala, onye ọbụla n'ulo ya. **9** N'etiti ebo Izrel niile, ndị mmadụ n'ogbu ọzọ ama, "Eze naputara anyị site n'aka ndị iro anyị. O bụ ya naputara anyị site n'aka ndị Filistia. Ma ugbo a, o sitela n'ala a gba n'ihu Absalom." **10** Absalom, onye anyị tere mmanụ ka o chịa anyị anwọla n'agha. Gini mere, unu a gaghi ekwu okwu i kpoghachite eze anyi? **11** Eze Devid zigaara Zadok na Abjata, ndi nchujaja ozi a, "Jugonu ndi okenye Juda si, 'N'ihu gini ka unu ga-eji buru ndi ikpeazu ime ka eze loghachi n'obi ya, ebe o bu na ihe a nakwu n'ala Izrel niile eruola eze nti n'ebe o bi?' **12** Umunne ma ka unu bu, okpukpu m na anu ahụ m. Gini mere unu ga-eji buru ndi ikpeazu ga-akpola eze n'ulo ya?" **13** Gwakwanu Amasa si ya, "O bu na i bughị okpukpu m na anu ahụ m? Ka Chineke mesoo m mmeso otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i bughị ochiagha m malite taa n'onodu Joab." **14** Amasa mere ka obi ndi okenye Juda rulata, dika otu mmadu. Ha zigara eze ozi si, "Loghachikwute anyi, gi na ndi ohu gi niile." **15** Mgbe ahụ, eze loghachitere na Judan. Ndi ikom Juda bjarutere Gilgal izute eze, na ikpofeta ya Judan. **16** Shimei, nwa Gera, onye Benjamin, nwoke ahụ sitere na Bahurim, mere ngwangwa soro ndi ikom Juda puta izute eze Devid. **17** Ya na puku ndi ikom Benjamin sokwa. Ziba, onyeozi Sol, na umu ya ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo ndi ozi ya, mekwara ngwangwa ibjarute Judan tupu eze erute n'ebe ahụ. **18** Ha gabigara mmiri n'ebe o di nta ikwofe ndi uloze n'ugbo mmiri, na ime ihe obula di mma n'anya ya. Mgbe Shimei nwa Gera gafere Judan, o dara n'ala n'ihu eze, **19** si ya, "Ka Onyenwe m, ghara igukoro m n'ehie m nye m. Echetakwala otu ohu gi si mee ihe n'ezighi ezi n'ubochi onyenwe m hapuru Jerusalem puo. Ka eze ghara itinye ya n'obi ya, **20** n'ihu na mu bu ohu gi maara na m mehere, ma taa abjara m dika onye mbu site n'agburu Josef, ibia zute onyenwe m, bu eze." **21** Abishai nwa Zerua ya juru eze si ya, "O bu na Shimei agaghi anwu n'ihu ihe a? N'ihu nkocha o kochara onye Onyenwe anyi tere mmanu bu eze." **22** Ma Devid siru, "Gini jikotara mu na unu umu ndi ikom Zerua ya, nke mere na taa unu aghola ndi na-emegide m? O kwesiri ka e gbuo onye obula n'ala Izrel taa? O bu na m amaghi na taa, abu m eze Izrel?" **23** Ya mere eze gwara Shimei si, "I gaghi anwu. Eze jiri inu iyi kwee ya nkwa a." **24** Mefiboshet, nwa nwa Sol bjarukwara izute eze. Site n'ubochi eze hapuru Jerusalem, o sabeghi ukwu ya, ma uwe ya, o kpughikwa afuonu ya tutu ruo mgbe eze lotara n'udo. **25** Mgbe o si Jerusalem puta izute eze, eze juru ya ajuju si, "Mefiboshet, gini mere i soghi m gaa?" **26** O zara ya si, "Onyenwe m, eze, agwara m Ziba ohu m ka o doziere m inyinya ibu m, ka m soro eze, ma ebe m bu onye ngwuro, o ghogburu m. **27** O kwuluru ohu gi n'ebe onyenwe m bu eze no. Ma onyenwe m bu eze dika mmuo ozi Chineke, n'ihu ya mee m ihe masiri gi. **28** N'agbanyeghi na ulo nna m niile dika ndi nwuru anwu n'ebe onyenwe m bu eze no, ma i nyere ohu gi onodu n'etiti ndi na-eri nri n'elu tebul gi. Gini bu ikike ozo m nwere iji rijo eze arirjo?" **29** Eze siru ya, "N'ihu gini ka i ka na-ekwuru okwu? Enyela m gi na Ziba iwu ka unu kee ala ahụ n'etiti onwe unu." **30** Mefiboshet siru eze, "Ka o were ihe niile ebe onyenwe m bu eze loghachiri n'ulo ya n'udo." **31** Bazilai onye Gilead sikwa na Rogelim bia iso eze kwofe osimiri Judan, na izilaga ya site n'ebe ahụ. **32** N'oge a,

Bazilai bu agadi nwoke, onye gbara iri afo asato. O lekotara eze mgbe eze no na Mahanaim, n'ihu na o bu ogaranya. **33** Eze gwara Bazilai si ya, "Soro m gafee osimiri ka i soro m biri na Jerusalem. Aga m elekotakwa gi." **34** Ma Bazilai zara eze si ya, "Afo ole ka o foduru m idi ndu m ga-eji soro eze gaa Jerusalem?" **35** Agbaala m iri afo asato. Enwere m ike ikwa ihe di iche n'etiti ihe di mma na nke na-adighi mma. O nwere uzo ohu gi si anu uto ihe oriri na ihe onuru? O nwere uzo m si anu olu ndi ikom na ndi inyom na-abu abu? Gini mere ohu gi ga-eji buru ibu aru nye onyenwe m na eze? **36** Ohu gi gaeo eze gafee osimiri Judan, maobu n'ihu gini ka eze ga-eji nye m onyinye ozo di iche. **37** Biko, ka ohu gi laghachi, ka m nwee ike nwuo n'obodo m, n'akuku ili nna m na nne m. Ma lee ohu gi bu Kimham, ka o soro onyenwe m, bu eze gafee. Gi mekwara ya ihe obula di mma n'anya gi." **38** Eze zara si ya, "O di mma, Kimham ga-eso m gafee, aga m emekwara ya ihe oma niile i rijo m." **39** Ya mere, ndi ahụ niile gabigara Judan, mgbe eze gabigakwara. Eze suturu Bazilai onu, goziekwa ya, Bazilai laghachiri n'ulo ya. **40** Mgbe eze gabigara ruo Gilgal, Kimham sokwa ya gafee. Ndi agha Juda niile na otu okara ndi agha Izrel niile mere ka eze gabiga. **41** O dighi anya, ndi ikom Izrel niile no na-abjakwute eze na-asi ya, "Gini mere umunna anyi, ndi ikom Juda, jiri zopu eze kpofeta ya na ezinaulo na ndi ikom ya niile osimiri Judan?" **42** Ma ndi ikom Juda zara ndi ikom Izrel, "Anyi mere nke a n'ihu na eze bu onye metutara ahụ anyi. Gini mere iwe ji ewe unu maka nke a? Anyi eriele ihe obula site na nri eze? Ka anyi anarala ihe obula dobere onwe anyi?" **43** Ma ndi ikom Izrel zara si, "Anyi di ebo iri n'Izrel, n'ihu ya, anyi nwere oke iri n'ime Devid karja unu. Gini mere unu ji lelia anyi anya? Chetakwanu na o bu anyi bu uzo kwuo okwu maka nlotu ya ibu eze anyi ozo." Ma ndi ikom Juda ejighi olu oma nye ndi Izrel osisa.

20 Mgbe ahụ, otu onye okwu na ụka, aha ya bu Sheba, nwa Bikri, onye Benjamin no n'ebe ahụ n'oge a. O furu opi ike ya tie mkpu si, "Anyi enweghi oke n'ime Devid, anyi enwekwaghi ihe nketa n'ime nwa Jesi. Ndi Izrel, onye obula laa n'ulo ikwu ya!" **2** Ya mere, ndi ikom Izrel niile tughariri hapu Devid, soro Sheba nwa Bikri. Ma ndi ikom Juda nogidere soro eze ha site na Judan ruo Jerusalem. **3** Mgbe Devid loghachitere n'ulo ya na Jerusalem. O nyere iwu ka ndi iko ya nwanyi iri ndi ahụ o hapuru ilekota ulo, ndi ahụ ha na Absalom dinara, noro n'ulo di iche, ebe a no na-eche ha nche. Eze abakwurughi ha ozo. Ha bu ndi emechibidoro uzo, ha na-ebi ndu dika ndi di ha nwuru anwu tutu ruo ubochi onwu ha. **4** Mgbe ahụ, eze gwara Amasa okwu si, "Kpokota ndi agha Juda ka ha bjakwute m n'ime abali ato. Gi onwe gi kwa ga-eso ha bia n'oge ahụ." **5** Amasa puru jee ikpokota ndi Juda; ma o were ya otutu oge karja abali ato. **6** Devid siru Abishai, "Lee nwoke a bu Sheba nwa Bikri na-aga ime ihe ojoo ga-adi njo karja nke Absalom mere. Chiri ndi agha nna gi ukwu chuso ya, ma o bughu ya, o ga-achota obodo e wusiri ike gbaba, ebe anyi na-apughu inweta ya." **7** Ya mere ndi agha Joab, na ndi Keret na Pelet, na ndi niile bu dike na dimkpa n'agha puru n'ikike ochichi Abishai. Ha si Jerusalem puo ichuso Sheba nwa Bikri. **8** Mgbe ha rutere n'oke nkume ahụ di na Gibion, Amasa putara izute ha. Joab yi uwe agha ya n'oge a; o fanyekwara mma agha ya n'obo n'ukwu ya. Mgbe o gara n'ihu, mma ahụ si n'obo ya daputa. **9** Joab kelere Amasa

sị ya, “Kedụ ka ị dị nwanna m.” Mgbe ahụ, Joab ji aka nri ya jide Amasa n’ahụonụ isutu ya onụ, **10** Amasa elezighi anya hụ na mma agha nta dị n’aka Joab. Joab mabanyere ya n’ime afo Amasa, mee ka mgbirị afo ya sosiskwaa n’ala. O maghi ya mma ahụ ugboro abuo, n’ihi na otu ugboro ahụ mere ka Amasa nwuo. Mgbe ahụ, Joab na wnanne ya Abishai chusoro Sheba nwa Bikri n’azu. **11** Mgbe ahụ, otu n’ime ndi agha Joab guzo n’akukụ Amasa si, “Onye obula dinyeere Joab na Devid ya bja soro Joab n’azu.” **12** Ma Amasa togbo n’ala n’etiti uzo. Obara sikwa ya n’ahụ na-asoputa. Mgbe nwoke ahụ huru na otutu ndi agha na-agbakọ ile Amasa, o bupuru ozu ya n’uzo, were uwe kpuchie ya n’ohja. **13** Mgbe e bupusiri ozu Amasa n’uzo, ndi agha niile sooro Joab gaa ijide Sheba, nwa Bikri. **14** Sheba gabigara ebo niile nke Izrel ruo Ebel-Bet-Maaka, gabigakwa oke ala ndi Bikri, bu ndi zukotara soro ya. **15** Ndi agha Joab bjara gbochie ya na Ebel-Bet-Maaka. Ha wuru ihe mgbochi ruo obodo ahụ, nobichie mgbidi di ya gburugburu. Ebe ha no na-akụ mgbidi ahụ ihe, ka ha kwatuo ya. **16** Otu nwanyi maara ihe si n’obodo ahụ kpoo oku si, “Geenu m nti, geenu m nti, gwanu Joab ka o bja n’ebe a. Achoro m igwa ya okwu.” **17** Joab putara gaa ya nso. Nwanyi ahụ juru si, “O bu gi bu Joab?” O zara si, “E, o bu m.” Mgbe ahụ, o gwara ya, “Gee nti, ka i ntu ihe ohu gi nwere ikwu.” Joab siri ya, “Ana m ege nti.” **18** O gara n’ihu si, “N’oge ochie a na-ekwu si, ‘Gaa juta ase n’Ebel,’ n’uzo di otu a ka ha si ekwubi okwu. **19** Anyi bu ndi udo na ndi kwesiri ntukwasị obi n’Izrel. I na-achọ ibibi obodo bu nne n’Izrel. Gini mere i ji choo iloda ihe nketa nke Onyenwe anyi?” **20** Joab zara si, “Mba! O bughị uche m ila obodo a n’iyi. **21** O bughị otu a ka okwu ahụ di. Otu nwoke a na-akpo Sheba nwa Bikri, nke si n’obodo ugwu Ifrem e welieala aka ya imegide eze, bu Devid. Nyefee nwoke a osiiso n’aka m, aga m esi n’obodo a puo.” Nwanyi ahụ siri Joab, “A ga-atuputara gi isi ya site na mgbidi.” **22** Nwanyi ahụ ji ndumodu nke amamihe ya gakwuru ndi obodo. Ha bipuru Sheba nwa Bikri isi, tputara ya Joab. Ya mere na o furu opi ike ya, ndi ikom ya sitere n’obodo ahụ lasaa, onye obula lara n’ulo nke ya. Joab laghachikwuru eze na Jerusalem. **23** O bu Joab ka e mere onyeisi agha na-achi ndi agha niile nke Izrel. Benaya nwa Jehoiada bu onye na-achikota ndi Keret na ndi Pelet na-eche eze nche. **24** Adoniram na-ahụ maka ihe banyere ndi oru mmanye. Jehoshafat nwa Ahilud bu onye na-edekota ihe niile na-eme n’obodo. **25** Sheva bu ode akwukwo eze, Zadok na Abjata bu ndi nchajaa. **26** Ira, onye si n’obodo Jaja, bu onye nchajaa eze Devid.

21 Unwu dara afo ato n’oge Devid na-achi, afo kwa afo. Devid choro ihu Onyenwe anyi. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, “O bu maka Sol na obara ulo ya kwafuru, n’ihi na o gburu ndi Gibion.” **2** Eze kporo ndi Gibion, gwa ha okwu. (Ndi Gibion abughị ndi Izrel, kama ha bu ndi foduru n’ime ndi Amorait, ndi bi n’ala Kenan mgbe umu Izrel batara. Mgbe ahụ ha batara, ndi Izrel nuru iyi nye ndi Gibion na ha agaghi egbu ha, ma Sol sitere n’inu oku nke obi n’ihi Izrel na Juda choo ikpochapu ha.) **3** Devid juru ndi Gibion ajuju si, “Gini ka m ga-emere unu? Gini ka m ga-eji kpuchie mmehie a e mere megide unu, ime ka unu gozie ihe nketa Onyenwe anyi?” **4** Ndi Gibion zara ya si, “Nsogbu anyi na Sol na ndi ulo ya abughị ihe a ga-eji oiaocha maobu oiaedo mezie. Anyi achokwaghị ka onye obula n’Izrel nwuo n’ihi anyi.” Devid

siri ha, “Gini ka unu choo ka m meere unu?” **5** Ha zara eze si, “Kwere ka anyi wezuga nwoke ahụ wetaara anyi mbibi na ila n’iyi, onye ahụ mere ka anyi ghara inwe ebe obibi obula n’ala Izrel. **6** Ka akponye anyi ndi ikom asaa site n’umu ya, ka anyi kwugbuo ha nye Onyenwe anyi na Gibea Sol, onye Onyenwe anyi hoputara.” Eze zara si, “Aga m akponye unu ha.” **7** Ma eze nwere omijiko n’ahụ Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, n’ihi igba ndu di n’etiti ya na Jonatan n’ihu Onyenwe anyi. **8** Ma eze kporo Amoni na Mefiboshet, umu ndi ikom abuo nke Rizpa, nwa nwanyi Aja, bu ndi o mutara Sol. Nakwa umu ndi ikom ise nke Merab nwa Sol mutara mgbe o bu nwunye Adrieli, nwa Bazilai onye Mehola. **9** O nyefere ha niile n’aka ndi Gibion; ndi Gibion kwabakwara ha n’ugwu n’ihu Onyenwe anyi. Ha asaa nwuru n’otu ubochi na mmalite owuwe ihe ubi nke oka bali. **10** Ma Rizpa, nwa nwanyi Aja were akwa mkpe gbasara onwe ya n’elu nkume. O kweghikwa ka anu ufe bekwasị ha n’ehihie, maobu anu ohia n’abal. O nogidere n’ebe ahụ site n’oge mmalite owuwe ihe ubi tutu ruo mgbe mmiri bidoro izokwasị anu ahụ ha. **11** Mgbe a gwara Devid ihe Rizpa, nwa nwanyi Aja, iko nwanyi Sol mere, **12** o gara chikotaa okpukpu Sol na nke nwa ya Jonatan site n’aka ndi nwe obodo Jebesh Gilead. Ha gara na nzuzo zuru ozu Sol na Jonatan site n’ama di na Bet-Shan, ebe ndi Filistia kwabara ha, oge ha gburu Sol na Gilboa. **13** Devid sitere n’ebe ahụ chikotaa okpukpu Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan, chikotakwa okpukpu ndi ahụ akwugburu. **14** Ha liri okpukpu Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan n’obodo Zela n’ala Benjamin, n’ime ili Kish nna Sol, meekwa ihe ndi ozo niile eze nyere n’iwu. Mgbe nke a gasiri, Chineke zara ekpere n’ihi ala ahụ. **15** Emesja, ndi Filistia busokwara Izrel agha ozo. Devid na ndi agha ya pukwara iluso ha ogo. N’oge ha na-alu ogo a, ike gwuru Devid nke ukwu. **16** Mgbe ahụ, Ishibi-Benob, otu onye agburu Rafa, onye idi arọ nke bronzi di n’onu ube ya ruru kilogram ato na okara, onye jikwa mma agha ohuru, bjaruru Devid nso choo igbu ya. **17** Ma Abishai nwa Zeruaya bjara nyere Devid aka, tigbuo onye Filistia ahụ. Site n’oge ahụ, ndi ikom Devid nuru iyi si ya, “I! gaghị esokwa anyi gaa ibu agha ozo! Ka a ghara imenyu oriọna Izrel.” **18** Mgbe oge gaturu, ha na ndi Filistia luru agha ozo na Gob. N’oge a, Sibekai, onye Husha, gburu Saf, otu n’ime ndi agburu Rafa. **19** N’agha ozo ha na ndi Filistia luru na Gob, Elhanan nwa Jaja onye Betlehem gburu nwanne Golajat onye Gat, onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **20** N’agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n’aka ya obula, nweekwa mkpisiakwu isii n’ukwu ya obula, ya bu, a gukotaa ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiakwu abuo na ano. O bukwa onye amuru n’agburu Rafa. **21** Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimei, nwanne nwoke Devid, gburu ya. **22** Mmadu ano ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

22 Devid buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abụ a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n’aka ndi iro ya niile, nakwa n’aka Sol. **2** O siri: “Onyenwe anyi bu oke nkume m. O bu ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m. **3** Chineke m bu oke nkume m, onye m gbabara n’ime ya. O bu ota m, na mpi nzoputa m. Ya bu oke nkume m nke onye obula napughị iba n’ime ya, ebe mgbaba m, na onye nzoputa m, site

n'aka ndi na-eme ihe ike. **4** “Akpokuru m Onyenwe anyi; onye e kwesiri inye otuto. Azoputara m site n'aka ndi iro m. **5** Ebili mmiri nke onwu gbara m gburugburu; Ichị oku nke mbibi ojojo kpuchiri m. **6** Udo niile nke ili kere m agbu, Onya nke onwu guzogidere m. (Sheol h7585) **7** “N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi, akpokuru m Chineke m. Akwa m ruu ya nti. O sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m. **8** Uwa mere mkpotu maa jijiji, ntala eluigwe makwara jijiji, ha mara jijiji n'ihu iwe nke na-ewe ya. **9** Anwuru oku sitere ya n'imi puta; Oku na-erepia erepia sikwa n'onu ya puta. Icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa. **10** O kewara mbara eluigwe, rjida; oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya. **11** O nokwasiri n'elu cherubim felie elu, O feliri elu n'elu nku nke ifufe. **12** O mere ochichiri ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, bu ochichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **13** Site n'ihè nke na-enwuputa n'ahu ya, amuma egbe eluigwe nwuputara ire oku. **14** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbo. Olu Onye kachasi ihe niile elu dara uda. **15** O gbara aku ya, mee ka ndi iro gbasaja. O jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha. **16** E kpughere ala ala nke oke osimiri. Gbakwa ntala niile nke uwa oto, site n'iba mba nke Onyenwe anyi, na nkuume si n'imi ya puta. **17** “O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, o doputara m site n'ogbu mmiri niile. **18** O naputara m site n'aka ndi iro m di ike, bu ndi kporo m asi, ndi dikwa ike karja m. **19** Ha guzogidere m n'ubochi ihe ndakwasi m. Ma Onyenwe anyi buru m ihe ndabere. **20** O kpoputara m gaa n'ebe sara mbara, O naputara m n'ihu na ihe m na-atu ya utu. **21** “Onyenwe anyi mesoro m dika ezi omume m si di, O kwughachiri m dika idi ocha nke aka m si di. **22** N'ihu na edebezuola m uzo niile nke Onyenwe anyi; ikpe amaghi m n'ihu igbakuta Chinekeazu. **23** Iwu ya niile di n'ihu m, esibekwaghi m n'ukpuru ya wezuga onwe m. **24** Abu m onye na-enweghi ita uta n'ihu ya, edebekwara m onwe m puo na mmehie. **25** Onyenwe anyi kwughachiri m dika ezi omume m si di, dika idi ocha m si di n'anya ya. **26** “N'ebe onye kwesiri ntukwasị obi no, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, n'ebe onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **27** N'ebe onye di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha, ma nye ndi uzo ha na-ezighi ezi, i na-egosi onwe gi dika onye di aghugho. **28** I na-azoputa ndi di umeala n'obi, ma anya gi di n'ahu ndi mpako, I mee ka ha di ala. **29** O bu gi, Onyenwe anyi, bu orioma m, Onyenwe anyi na-eme ka ochichiri m ghojo ihè. **30** Site n'inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogu; sitekwa na Chineke m apukwara m iwufe mgbidi obula. **31** “Ma banyere Chineke, uzo ya zuruoke; okwu onu Onyenwe anyi bu ihe a nuchara anucha. O bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. **32** N'ihu na onye bu Chineke, ma o bughị naani Onyenwe anyi? Onye bukwa Oke Nkume ahụ, ma o bughị naani Chineke? **33** O bu Chineke nanye m ike, na-echekwaga uzo m n'izuoke. **34** O na-eme ka ukwu m di gara gara, dika nke nne ele O na-emekwa ka m kwuru chim n'ebe niile di elu. **35** O na-azu aka m abuo ibu agha, ogwe aka m abuo puru iroji uta bron. **36** I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m, inyeaka gi emeela m ka m di ukwu. **37** I na-edozi uzo sara mbara nye ukwu. Ka nkwonko ukwu m ghara igbuchapu. **38** “Achuru m ndi iro m oso, kpochapu ha. Alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. **39** Etidara m ha n'ala kpmkpm. Ha enwekwaghi ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwu m abuo. **40** O bu gi nyere

m ike ibu agha. I wedara ndi niile na-emegeide m n'ala n'ihu m. **41** I meela ka ndi iro m tugharia gbalaga. Ebibiekwala m ha niile. **42** Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. **43** Egwejiara m ha nke oma, mee ka ha diri ka ntu nke ala. Asuru m ha akwu, zotoo ha dika apiti nke okporouzo. **44** “I naputala m site n'aka ndi niile na-aluso m ogu. I chebere m dika onyeisi nke otutu mba. Ndi m na-amaghi na mbu na-ejekwara m ozi. **45** Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihu egwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. **46** Obi nada ha mba. Ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. **47** “Onyenwe anyi na-adi ndu. Otuto diri oke nkume m. Mbuli elu diri Chineke m, bu oke nkume ahụ, Onye nzoputa m. **48** O bu Chineke ahụ, onye na-aboro m obo. Onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n'okpuru m. **49** Onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m. I mere ka m di elu karja ndi iro m. Naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. **50** N'ihu nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche. Aga m abuku aha gi abu otuto. **51** “Chineke na-ene eze ya mmeri di ukwu. O na-egosikwa onye ya o tere mmanu obi ebere. Ihe ndi a ka o na-emere Devid na umu umu ya, ruo mgbe niile ebighi ebi.”

23 Ndi a bu okwu ikpeazu Devid kwuru: “Okwu puru iche si n'onu Devid, nwa Jesi, ihe si n'onu nwoke ahụ Chineke Onye kachasi ihe niile elu buliri elu. Nwoke ahụ onye Chineke nke Jekob tere mmanu, onye bu oka n'ibu abu n'ala Izrel. **2** “Mmuo Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu m, okwu ya dikwa m n'ire. **3** Chineke Izrel kwuru okwu, Oke nkume Izrel siri m, 'Mgbe mmadu na-achi ndi ozo site n'ezie omume, mgbe o na-achi site n'egwu Chineke. **4** O di ka ihè nke ututu, mgbe anyanwu na-achawaputa n'ututu nke igwe ojii na-adighi. Dika ihè na-acha mgbe mmiri zochara nke na-eme ka ahijia ndu na-epuputa n'ala.' **5** “O buru na ihe banyere ulu m ezighi ezi n'ebe Chineke no. N'ezie, o garaghi ekwe ka ogbugba ndu ebighi ebi diri n'etiti mu na ya, Ogbugba ndu e doru n'usoro nke e mere ka o guzosie ike n'uzo niile. N'ezie, o garaghi eme ka nzoputa m zuo oke. Ma mezuokwara m ochichio obi m niile. **6** Ma ndi ajo mmadu ka a ga-atufu n'akuku dika ogwu, nke mmadu anaghi eji aka ekpokota. **7** Onye obula meturu ogwu aka, bu onye nwere ngwa oru igwe maobu osisi ube. A na-esure ha oku n'ebe ha togboro.” **8** Ndi a bu aha ndi dike n'agha Devid nwere: Josheb-Bashebet, onye Takemon, bu onyeisi nke mmadu ato. O weliri ube ya megide nari ndi ikom asato, bu ndi o gburu n'otu mgbe ibu agha. **9** Onye nke neso ya bu Elieza, nwa Dodayi, onye Ahohi. Dika otu n'ime ndi dike ato agha, ya na Devid no mgbe ha na-akwa ndi Filistia emo, bu ndi zukoro na Pas Damim ibu agha. Mgbe ahụ, ndi Izrel lara azu, **10** ma Elieza guzoro na-alaghi azu. O gbugidere ndi Filistia ruo mgbe ike gwuru aka ya. Aka ya rapakwara na mma agha. Onyenwe anyi nyekwara ha mmeri di ukwu n'ubochi ahụ. Ndi agha ahụ laghachikwutere Elieza, maobu naani ka ha yipusia ndi ahụ e gburu egbu ihe ha yi n'ahu. **11** Onye nke ato bu Shama, nwa Agee, onye Hara. Mgbe ndi Filistia chikotara onwe ha n'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara na lentil, ma ndi agha Izrel niile sitere n'ebe ha no gbapu. **12** Ma naani Shama guzoro n'etiti ubi lentil ahụ. O naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. Onyenwe anyi nyere mmeri di ukwu. **13** N'oge owuwe ihe ubi, mmadu ato n'ime

iri ndi dike ato ahụ, jekwuru Devid n'ogba nkume Adulam, mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. **14** Ma Devid no n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndi agha Filistia di na Betlehem. **15** Aguu mmiri guru Devid nke ukwu. O si, "O ga-amasi m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu, site n'olulu mmiri di nso n'onu uzo ama Betlehem!" **16** Ya mere, ndi dike n'agha ato ahụ wakpuru omuma ulo ikwu ndi Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzo ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru inu ya, kama o wufuru ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. **17** O siri, "Ya buru m ihe aru, Onyenwe anyi, na m ga-eme nke a. Nke a o bughị obara ndi ikom a, ndi jindu ha chuo aja n'ihu ikute mbihi a?" Devid ekweghi anu ya. Nke a bu udi ike dike ato ahụ kpara. **18** Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, bu onyeisi ndi ikom ato ahụ. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a o ghoru onye a ma ama dika mmadu ato ndi a. **19** Ma anaghi asopuru ya n'ebe o di ukwu karja iri ndi ikom ato ahụ? O ghoru onyeisi ha. O bu ezie a na-agonyeghi ya dika otu onye n'ime ha. **20** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bu dike n'agha nke kpara ike di ukwu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu na-amj ami n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. **21** O tigburu otu nwoke onye Ijipt, gbara dimkpa. O bu ezie na onye Ijipt ahụ ji ube n'aka ya, ma Benaya ji naani mkpo jekwuru ya. Punaara onye Ijipt ahụ ube di n'aka ya. Jiri ya magbuo ya **22** Nke a bu udi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndi dike ato mbu. **23** A na-asopuru ya n'ebe o di ukwu karja onye obula n'etiti iri dike ato ndi ahụ, ma o rughi ogugo ndi dike ato mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche. **24** N'etiti iri ndi ikom ato ahụ bu: Asahel, nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo, onye Betlehem **25** Shama, onye Harod, Elika, onye Harod, **26** Helez onye Palti, Ira, nwa Ikesh, onye Tekoa, **27** Abieza, onye Anatot, Mebunai, onye Husha, **28** Zalmon, onye Ahoi, Maharai, onye Netofa, **29** Heled, nwa Baana, onye Netofa, Itai, nwa Ribai, nke Gibeau umu Benjamin, **30** Benaya, onye Piraton, Hidai, nke si n'akuku iyi di na Gaash, **31** Abi-Albon, onye Arba, Azmavet, onye Bahurim **32** Eliaba, onye Shaalbon, umu Jashen, Jonatan **33** nwa Shama, onye Hara Ahiam, nwa Shara nke Hara, **34** Elifelet, nwa Ahasbai, onye Maaka, Eliam, nwa Ahitofel, onye Gailo, **35** Hezro, onye Kamel, Paraj, onye Aaba, **36** Igal nwa Netan, onye Zoba, nwa Hagri, **37** Zelek, onye Amon, Naharai, onye Beerot, onye na-ebu ihe agha Joab nwa Zeruaya, **38** Ira, onye Itra, Gareb, onye Itra **39** na Uraya, onye Het. Ha niile di iri ndi ikom ato na asaa.

24 Ozokwa, Onyenwe anyi were iwe di oku megide Izrel. O kpaliri Devid imegide ha, si, "Gaa guo Izrel na Juda onu." **2** Ya mere, eze gwara Joab na ndiisi ochiagha ya ha so, "Jegharja n'ebo niile nke Izrel, site na Dan ruo Bjasheba, gukotaa ndi tozuru ije agha n'Izrel niile ka m nwee ike mata ole onuogugu ha di." **3** Joab zaghachiri eze, "Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi, mee ka ndi agha muba, otu onye nari uzo, otu onye nari uzo karja. Ka anya onyenwe m, bu eze, hukwa ya. Ma n'ihu ginji ka onyenwe m bu eze ji choo ime ihe di otu a?" **4** Ma okwu eze di ike karja nke Joab na nke ndi ochiagha ahụ. Ya mere, ha hapuru ihu eze puo igu ndi agha Izrel onu. **5** Mgbe ha gabigachara Jodan, ha manyere ulo ikwu ha na

nso Aroea, n'aka nri obodo ahụ di n'etiti ndagwurugwu Gad na-eru Jeza, **6** ha gara Gilead ruokwa n'ala Taatim Hodshi, bjarukwaa Dan Jaan, jee gburugburu jeruo Sajdon. **7** Ha jere ruokwa n'ebe e wusiri ike nke Taja, na obodo niile nke ndi Hiv, na nke ndi Kenan. N'ikpeazu, ha gaara ruo Bjasheba n'ime ndida Juda. **8** Mgbe ha jegharjichara n'ala ahụ niile; ha loghachitere na Jerusalem na ngwucha onwa nke itoolu na iri abali abuo ya. **9** Joab nyere eze ngukota onuogugu nke ndi agha Izrel. N'Izrel, ha di nari puku asato, bu ndi ikom ndi tozuru ije mma agha buo agha, na Juda ha di nari puku ise. **10** Ma obi Devid bidoro ita ya uta mgbe o guchara ndi ikom nalalu agha onu. O siri Onyenwe anyi, "Emehiela m nke ukwu n'ihu ihe m mere. Ma ugbu a, Onyenwe anyi biko, ari o m gi, wezuga ikpe omuma nke dijiri ohu gi; n'ihu na emeela m ihe nzuzu di ukwu." **11** N'utuutu echi ya, tupu Devid na-eteta n'ura, okwu Onyenwe anyi eruola Gad onye amuma, bu onye onu uzo Devid, si, **12** "Gaa gwa Devid, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzo ihe ato ka m na-eche gi n'ihu. Horo otu n'ime ha nke m ga-eme ka o bjakwasi gi.'" **13** Ya mere, Gad jekwuuru Devid si ya, "O bu ka oke unwu ida n'ala gi afo ato? Ka o bu na i ga-agbalaga site n'ihu ndi iro gi onwa ato, ka ha na-achu gi oso? Ka o bu ka ajo orja na-eefe efe daa n'ala gi mkpuru ubochi ato? Ugbu a, chee echiche, kpebie osisa i chooro ka m weghachiri onye ahụ zitere m." **14** Devid siri Gad, "Ano m n'oke nsogbu, o ka mma ka anyi daba n'aka Onyenwe anyi karja idaba n'aka mmadu, n'ihu na obi ebere ya bara uba." **15** N'ihu ya, Onyenwe anyi zitere ajo orja na-eefe efe n'ala Izrel, site n'utuutu ahụ ruo oge akara aka. O bu iri puku mmadu asaa nwuru site na Dan ruo Bjasheba. **16** Mgbe mmuo ozi ahụ setipuru aka ya ibibi Jerusalem, o wutere Onyenwe anyi n'ihu oke mbibi ahụ. O siri mmuo ozi ahụ nke na-eweta nhuju anya nye ndi mmadu, "O zuola. Seghachi aka gi." Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi no n'ebe izocha oka Arauna onye Jebus. **17** Mgbe Devid huru mmuo ozi ahụ na-etida ndi mmadu, o siri Onyenwe anyi, "O bu mu onwe m mehiera; mu bu onye ozuzu aturu, mere ajo omume. Ma ndi a bu naani umu aturu, ginji kwana ka ha mere? Ka aka gi digide naani n'ahu m, digidekwa n'ahu ndi ulo m." **18** N'ubochi ahụ, Gad bjara n'ulo Devid gwa ya si, "Gaa, wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe izocha oka Arauna, onye Jebus." **19** Ya mere, Devid rubere isi gaa mee dika iwu Onyenwe anyi nyere site n'onu Gad. **20** Mgbe Arauna weliri anya hu eze na ndi oru ya ka ha na-abia n'ebe o no, o putara kpo isiala nye eze. Kpudokwa ihu ya n'ala. **21** Arauna siri, "Ginji mere onyenwe m, bu eze ji bjakwute ohu ya?" Devid zaghachiri, "Abjara m izuru ebe izocha oka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja; ka akwusi orja a na-eefe efe dakwasiri ndi mmadu." **22** Arauna siri Devid, "Ka onyenwe m, bu eze were ihe obula o choro, werekwa chuo aja. Lee ehi maka iji chuo aja nsure oku, leekwa ihe igwe izocha oka niile, na osisi ndi ahụ niile a na-anyanye ehi n'olu, ka ha buru nku. **23** Eze, ihe ndi a niile ka mu bu Arauna na-enye eze, ka Onyenwe anyi Chineke gi nabatakwa gi." **24** Ma eze zaghachiri Arauna, "Ee, aghaghi m ikwuzu gi ugwu ya, n'ihu na agaghi m achuru Onyenwe anyi, bu Chineke m aja nsure oku nke na-agaghi efu m ihe obula." Ya mere, Devid zuru ebe izocha oka ahụ na ehi ahụ niile, kwuo Arauna iri shekel olaocha ise, n'ihu ha. **25** Devid wuru ebe ichuru Onyenwe anyi aja n'ebe ahụ. Chukwa aja nsure oku na aja udo. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi

zara ekpere o kpere n'ihu ala ahụ. Nrija nrja ahụ na-eke efe
nke dakwasiri Izrel kwusikwara.

1 Ndi Eze

1 Mgbe eze Devid ghoro agadi, n'agbanyeghi na-eji otutu uwe kpuchie ya, ahụ ya ekpoghi oku. **2** Ya mere, ndi na-ejere ya ozi sirij ya, "Ka anyi chotara eze otu nwaagboghọ na-amaghị nwoke, onye ga-akwu n'ihu eze ma burukwa onye ga-elekota ya. O nwere ike idina n'akuku onyenwe anyi bu eze ime ka ahụ kpoo ya oku." **3** Ha gaghariri n'ala Izrel niile choro nwaagboghọ mara mma, chota otu nwaagboghọ onye Shunem, aha ya bu Abishag, kpotaara ya eze. **4** Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu; o lekotakwara eze, jekwaara ya ozi ma ya na eze enweghi mmeko obula. **5** N'oge a, Adonaija onye nne ya bu Hagit, weputara onwe ya, kwuo si, "Aga m abụ eze." N'ihu nke a, o kwadooro onwe ya ugbo agha na otutu inyinya, kpotakwa iri ndi ikom ise, ndi ga-agba oso n'ihu ya. **6** Na ndu Adonaija niile, o nweghi oge nna ya baara ya mba site n'iju ya, "Gini mere i ji akpa agwa di otu a?" O bu nwokorobia mara mma nke ukwu; o bu ya na-esotekwa nwanne ya Absalom. **7** Adonaija na Joab, nwa Zeruya tinyere Abiata onye nchujaja, kparitara uka. Ha kwenyere inyere ya aka ka o ghoro eze. **8** Ma Zadok onye nchujaja, Benaya nwa Jehoiada, Netan onye amuma, Shimei, Rei na ndi agha niile na-eche Devid nche esonyeghi Adonaija. **9** Adonaija chiri aturu, ehi na umu ehi gbara abuja, gaa n'akuku En-Rogel chuo aja na Nkume Zohet. O kporo umunne ya niile bu umu ndi ikom eze na ndisi Juda niile, ndi na-ejere eze ozi oku, **10** ma o kpori Netan onye amuma, maobu Benaya, maobu ndi agha niile na-eche Devid nche. O kpokwaghi Solomon nwanne ya. **11** Mgbe ahụ, Netan onye amuma juru Batsheba nne Solomon ajuju si, "I nughị na Adonaija nwa Hagit aghoola eze ugbo a, ma onyenwe anyi bu Devid amaghị ihe obula banyere ya? **12** Ma ugbo a, ka m duo gi odu otu i ga-esi zoputa ndu gi na ndu nwa gi Solomon. **13** Bakwuru eze Devid si ya, 'Onyenwe m bu eze, o bu na i kweghi m bu ohu gi nkwa si: 'N'ezie, Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o ga-anodu n'ocheeze m'? Ma gini mere Adonaija ji buru eze?' **14** Mgbe i ka no na-akpanyere eze uka, mu onwe m ga-abiakwute gi gbaa okwu niile i na-ekwu ume." **15** Batsheba bakwuuru eze n'ime ulo. Eze emeela nnoo agadi nke ukwu. Abishag onye Shunem nokwa na-elekota ya. **16** Batsheba gburu ikpere n'ala, kporo isiala nye eze. Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini ka i na-achọ?" **17** Batsheba zara si ya, "Onyenwe m, i jiri Onyenwe anyi Chineke gi nuro m i iyi, kwee m nkwa si na nwa m Solomon ga-abu eze, nodukwa n'ocheeze gi. **18** Ma ugbo a, Adonaija aghoola eze, ma gi onyenwe m bu eze amaghị ihe banyere nke a. **19** O jirila otutu igwe ehi na umu ehi gbara abuja, na aturu chuo aja. O kpokwara umu ndi ikom eze niile na Abiata onye nchujaja, na Joab onyeisi agha. Ma o kpori Solomon bu ohu gi. **20** Ma ugbo a, onyenwe m eze, ndi Izrel niile na-ele gi anya isi n'onu gi nuta onye ganochi anya gi, inokwasị n'ocheeze eze gi. **21** Ma o bughị otu a, ngwangwa onyenwe m bu eze ga-esoro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, mu onwe m na nwa m Solomon ka a gemeso mmeso dika ndi mmebi iwu." **22** Mgbe Batsheba no na-akpanyere eze uka, Netan onye amuma batara. **23** A gwara eze okwu si, "Netan onye amuma no n'ebe a." Ya mere, o gara n'ihu eze kporo isiala nye ya. **24** Netan sirij, "Onyenwe m, bu eze, o bu gi onwe gi sirij Adonaija ga-abu eze mgbe i

nwuru, na o ga-anokwasikwa n'ocheeze gi? **25** Taa, o gaala jiri otutu igwe ehi, na umu ehi gbara abuja, na umu aturu chuo aja. O kpokwala umu ndi ikom eze niile. O kpokwara ndisi agha, na Abiata onye nchujaja. Ha na ya na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu, na-eti mkpu na-asi, 'Eze Adonaija gaadi ruo mgbe ebighi ebi.' **26** Ma ha akpori mu bu ohu gi na Zadok, onye nchujaja, na Benaya nwa Jehoiada, na ohu gi bu Solomon. **27** O bu site n'aka onyenwe m bu eze ka ihe nke a sirij mee, ma i meghe ka ndi ohu ya mata onye ga-anodu n'ocheeze onyenwe m eze, mgbe o noghikwa ya?" **28** Mgbe ahụ, Devid kwuru okwu si, "Kporo m Batsheba." Batsheba batara, guzo n'ihu eze. **29** Mgbe ahụ, eze nuru iyi si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, Onye ahu naputara m site na nsogbu m niile, **30** otu ahụ m sirij nuru gi iyi n'aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel, si, na Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o bu ya ga-anochi anya m, nodukwa n'ocheeze m. Otu ahụ ka m ga-eme n'ubochi taa." **31** Mgbe ahụ, Batsheba kporo isiala, gbukwaa ikpere n'ihu eze si ya, "Ka onyenwe m eze Devid dirij ndu ruo mgbe ebighi ebi." **32** Mgbe ahụ, Devid nyere iwu si, "Kporo m Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada." Mgbe ha niile bjara n'ihu eze, **33** o sirij ha, "Duru ndi ozi onyenwe unu, tinyere unu onwe unu, mee ka Solomon nwa m nokwasị n'elu inyinya muul nke mu onwe m, kporo ya gbaada Gaihon. **34** N'ebe ahụ, ka Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, tee ya mmanu ibu eze Izrel. Fulkwanu opi, tiekwanu mkpu si, 'Eze Solomon ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi.' **35** Mgbe ahụ, unu na ya ga-esokwa gbagota, o ga-abia nokwasị n'ocheeze m ichi n'onodu m. N'ihu na o bu ya ka m hoputara ichi eze n'Izrel na Juda." **36** Benaya nwa Jehoiada zara eze si, "Amen, ka Onyenwe anyi Chineke onyenwe m na eze, kwuputa ya ka o di otu a. **37** Dika Onyenwe anyi si nonyere onyenwe m bu eze, biko, ka o si otu a nonyere Solomon ime ka ocheeze ya di ukwu karja ocheeze onyenwe m bu eze Devid." **38** Ya mere, Zadok, onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada, na ndi Keret na ndi Pelet, duuru Solomon mee ya ka o nokwasị n'elu inyinya muul nke eze Devid. Emesija, ha duuru ya gaa Gaihon. **39** N'ebe ahụ, Zadok onye nchujaja weputara mpi mmanu ahụ di n'ulo nzute Chineke, were tee Solomon n'isi. Ha fukwara opi. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile tiri mkpu si, "Ka eze Solomon dirij ndu ruo mgbe ebighi ebi." **40** Ndi Izrel niile sooro ya rigoo, na-afu oja na-anurikwa oke onu, ruo n'ala mara jijiji n'ihu oke uzu. **41** Adonaija na ndi obja ya niile nuru mkpu onu ahụ mgbe ha onwe ha na-erisi nri. Mgbe Joab nuru opi ike ka o na-ada, o juru si, "Gini mere oke uzu di otu a ji na-ada n'ime obodo." **42** Ma mgbe o ka kpu okwu ahụ n'onu, lee Jonatan nwa Abiata onye nchujaja, ka o batara. Adonaija sirij, "Bata! N'ihu na i bu ezi mmadu amaara m na o bu ozioma ka i ji bja." **43** Jonatan zara ya si, "Mba, o dighi otu ahụ! Onyenwe anyi eze Devid emeela Solomon eze. **44** Eze e zigala ya na Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya nwa Jehoiada, ndi Keret na ndi Pelet sokwa duru ya gaa. Ha mere ka o nokwasị n'elu inyinya muul eze. **45** Zadok onye nchujaja na Netan onye amuma eteela ya mmanu na Gaihon ibu eze. Ha esitekwala n'ebe ahụ nuru onu na-alaghachikwa, ndi obodo niile nokwa ugbo a na-eme mkpotu, na-anurikwa onu. O bukwa uzu onu ha ka unu nuru. **46** Solomon na-anokwasị n'ocheeze ugbo a. **47** Ozokwa, ndi na-ejere eze ozi abiala ikele onyenwe anyi eze

Devid ekele, na-asị, 'ka Chineke gi mee ka aha Solomon buru aha a ma ama karja nke gi, ka ocheeze Solomon dikwa ukwu karja nke gi.' Eze nokwa n'elu ihe ndina ya kpoo isiala ofufe, **48** si, 'Otuto dirị Onyenwe anyi, Chineke Izrel onye mere ka m jiri anya m hu onye nochiri anya n'ocheeze m taa.'" **49** Mgbe ahu, Adonajia, na ndi obja ya si n'ebe ha na-eri ihe malie. Onye obula sikwa n'ebe ahu gbatu oso, n'ihu ujo. **50** Ma Adonajia turu egwu nke ukwu ihe Solomon ga-eme ya, n'ihu ya, o gara jide mpi di n'ebe ichu aja aka. **51** Mgbe ahu, a gwara Solomon si, "Adonajia na-atu egwu ihe Solomon ga-eme ya, n'ihu ya o na-ejide mpi ebe nchujaja aka. O na-asị, 'Ka eze Solomon niora m iyi taa si na o gaghi eji mma agha gbuo ohu ya.'" **52** Solomon zara si, "O buru na o gosi onwe ya dika onye kwesiri ntukwasị obi, otu agiri isi di ya n'isi agaghi ada n'ala, ma o buru na a huta ihe ojojo na n'aka ya, o ga-anwu." **53** Mgbe ahu, eze Solomon, zigara ndi ozi mere ka o site n'ebe nchujaja ridata. Adonajia bjara kpoo isiala nye eze Solomon. Mgbe ahu, Solomon sirị ya, "Laa n'ulo gi."

2 Mgbe ubochi onwu eze Devid na-abiaru nso, o nyere nwa ya Solomon iwu si ya, **2** "Oge onwu m eruola," ka o sirị, "Ya mere, di ike, meekwa dika nwoke. **3** Debe iwu niile Onyenwe anyi bu Chineke gi nyere, bie ndu n'uzo ya niile. Debekwa ukpuru na ihe niile o nyere n'iwu, na ntuziaka ya niile dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis. Mee nke a ka ihe niile j ga-eme gaara gi nke oma, n'ihe niile j na-eme, n'ebe obula j na-eche ihu gi. **4** Ka Onyenwe anyi mezuo nkwa o kwere banyere m, si 'O buru na umu gi na umu umu ha elezie anya n'otu ha si ebi ndu, o buru na ha ejegharja n'uzo ikwesi ntukwasị obi n'ihu m, jiri obi ha niile na mkpuruobi ha mee nke a, j gaghi achọ onye ga-anokwasị n'oche eze Izrel achọ.' **5** "Ugbu a, gi onwe gi maara ihe Joab nwa Zeruaya mere m, ya bu ihe o mere mmadu abuo bu ndiisi agha Izrel, Abna nwa Nea, na Amasa nwa Jeta. O gburu ha, wufuo obira ha n'oge udo, dika a ga-asị na o bu ihe e mere n'agha. O jikwa obara ahu meruo ihe okike o kere n'ukwu na akpukpukwu o yi n'ukwu. **6** J bu nwoke maara ihe, j makwaara ihe j ga-eme. Ekwela ka Joab, n'agbanyeghi isi awo ya, nwuo n'udo. (Sheol h7585) **7** "Ma meere umu Bazilai onye Gilead ebere. Meekwa ka ha buru ndi na-eso gi rie ihe na tebul gi n'ihu na ha ji obi ha zute m mgbe m na-agba oso ndu n'ihu nwanne gi Absalom. **8** "Cheta Shimei, nwa Gera, onye Benjamin ahu bi n'obodo Bahurim, onye kochara m nkocha jogburu onwe ya n'ubochi ahu m jere Mahanaim. Mgbe o bjara izute m na Jordan, eji m aha Onyenwe anyi nioro ya iyi si ya, 'Agaghi m eji mma agha gbuo gi.' **9** Ma achoghi m ka i hapu ya dika onye ikpe na-agbaghi. J bu nwoke maara ihe. J makwaara ihe j ga-eme ya. Mee ka o jiri isi awo obara juru baa n'ili." (Sheol h7585) **10** Emesja, Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. E liri ya na obodo Devid. **11** Ma o chirị Izrel iri afọ anọ; o chirị afọ asaa na Hebron, chikwa iri afọ atọ na atọ na Jerusalem. **12** Solomon noduru n'ocheeze nna ya Devid dika eze. Alaeze ya guzosiri ike nke ukwu. Ochichi ya gwakara nke oma. **13** Otu ubochi, Adonajia nwa Hagit, bjakwutere Batsheba, nne Solomon. Mgbe Batsheba huru ya, o juru ya ajuju si, "O bukwa obijba udo ka j bjara?" Adonajia zara si ya, "E, abjara m n'udo." **14** O kwuru si, "O nwere ihe m nwere igwa gi." Nne Solomon zara si ya, "Kwu." **15** O zara si, "Dika j maara, o bu m nwe alaeze a. Ndi Izrel niile lekwa anya na m ga-abu eze

ha. Ma otu o di, ihe niile adighikwa ka o di na mbu, alaeze a aghola nke nwanne m, n'ihu na o si n'aka Onyenwe anyi rute ya aka. **16** Ugbu a, enwere m otu ihe m na-arjo n'aka gi. Biko ajukwala imere m ya." Batsheba sirị ya, "Gini bu arirjo gi? Kwuo ihe o bu." **17** O zaghachiri ya si, "Biko rjoro m Solomon eze, n'ihu na amaara m na o ga-eme ihe obula j rjoro ya, ka o kpoye m Abishag, nwanyi Shunem ahu, ka o buru nwunye m." **18** Batsheba zara si ya, "O di mma, aga m agwara gi eze okwu." **19** Emesja, Batsheba bjakwutere eze Solomon igwa ya okwu banyere Adonajia. Mgbe o na-abata, eze sitere n'ocheeze ya bilie gaa izute ya, kpokwaa isiala nye ya nodu ala n'ocheeze ya. O mere ka e butere nne eze ocheeze, o nodukwara ala n'aka nri ya. **20** O sirị, "Enwere m arirjo nta m choro iri gi. Ajukwala i mere m ya." Eze zaghachiri, "Rjoro ya nne m. Agaghi maju i mere gi ya." **21** Ya mere o sirị, "Biko, kwere ka enye nwanne gi nwoke Adonajia Abishag nwanyi Shunem, ka o buru nwunye ya." **22** Eze Solomon zara nne ya si, "Gini mere i j rjoro m ka m nye Adonajia naanị Abishag nwanyi Shunem ka o buru nwunye ya? J gaara arjokwa m si m nye ya alaeze m. N'ihu na o bu ya toro m" I gaara arjokwa n'ihu Abjata onye nchujaja ma Joab nwa Zeruaya. **23** Mgbe ahu, eze Solomon ji Onyenwe anyi nuo iyi si, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahu si di njọ, ma o buru na Adonajia ejighi ndu ya kwuo ugwọ n'ihu arirjo a. **24** Ugbu a, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahu mere ka m nogidesie ike n'ocheeze nna m Devid, onye mere ka ochichi eze m malite dika o kwere na nkwa, a ga-eme ka Adonajia nwuo taa." **25** Eze Solomon zigara Benaya nwa Jehoiada ka o gaa gbuo Adonajia. Benaya gwakara tigbuo Adonajia. **26** Eze kpokwara Abjata onye nchujaja si ya, "Laghachi azu n'ubi gi n'Anatot. I kwesiri onwu onwu ma o bughị ugbu a ka a ga-egbu gi n'ihu na i buru igbe ogbugba ndu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n'oge nna m Devid di ndu. I sokwa ya huo ahuhu n'oge ahu niile o nwere nsogbu." **27** Ya mere, Solomon chupuru Abjata ka o ghara jbu onye nchujaja Onyenwe anyi ozo. Otu a ka o si mezuo bu okwu ahu Onyenwe anyi kwuru banyere ezinaulo Elayi na Shailo. **28** Ma mgbe Joab nuru na Adonajia anwula, o gbaara oso gaa n'ulo nzute Onyenwe anyi jigide mpi di n'akuku ebe ichu aja aka. O bu ezie na Joab so Adonajia gbaa izu imegide Solomon, ma o soghi Absalom gbaa izu imegide Devid. **29** Mgbe a gwara eze Solomon, na Joab a gbabala n'ulo ikwu Onyenwe anyi, nodu n'akuku ebe ichu aja. Solomon nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu si, "Gaa, tituo ya n'ala." **30** Benaya banyere n'ime ulo nzute Onyenwe anyi, si Joab, "Eze si gi, 'puta ezil!'" Ma o zara, "Mba, aga m anwu n'ebe a." N'ihu nke a, Benaya jekwuru eze gwa ya ihe Joab kwuru. **31** Mgbe ahu, eze nyere Benaya iwu si ya, "Gaa mee dika o kwuru. Gbuo ya, liekwa ya. Nke a ga-eme ka ikpe omuma ghara idiri mu na ezinaulo nna m Devid n'ihu ikpe omuma diri Joab maka obara ndi aka ha di ochia o wusiri. **32** Onyenwe anyi gamekwa ka obara o wusiri laa ya n'isi, n'ihu na o ji mma agha gbuo ndi ikom abuo, ma nna m Devid amaghi maka ya. Ha abuo, ya bu Abna nwa Nea, ochiagha ndi Izrel, na Amasa nwa Jeta, ochiagha ndi Juda, ndi di mma ma burukwa ndi ezi omume karja ya. **33** Ka ikpe omuma di n'ihu igbu ochu ndi a dikwasị Joab na umu umu ya n'isi ruo mgbe ebighi ebi. Ma n'ebe Devid na umu umu ya, na ulo ya, na ocheeze ya di, ka udo Onyenwe anyi dikwasị ha ruo mgbe ebighi ebi." **34**

Benaya nwa Jehoiada gara gbuo Joab. E liri ya n'ala nke ya di n'ozara. **35** Mgbe ahụ, eze hoputara Benaya, nwa Jehoiada ka o buru onyeisi ndi agha ya niile, ma mee Zadok onye nchujaja n'onodu Abjata. **36** Emesja, eze ziri Shimei ozi si ya, "wuoro onwe gi ulo na Jerusalem, biri n'ebe ahụ, esitekwala n'ebe ahụ puo jee ebe obula. **37** N'ihu na ubochi gi ga-apu gafee iyi di na Ndagwurugwu Kidron, mara nke oma na i ghaghi inwu. Obara gi ga-adikwa n'isi." **38** Shimei zara eze, "Okwu gi di mma. Ohu gi ga-eme dika onyenwe m bu eze kwuru." Shimei biiri n'ime Jerusalem, nookwa otutu ubochi. **39** Ma n'ogwugwu afọ ato, ndi ohu abuo Shimei nwere gbaapu oso gbakwuru Akish, nwa Maaka, eze Gat. Ndi mmadu bjara gwa Shimei si ya, "Lee, ndi ohu gi no na Gat." **40** Nke a mere ka o bilie, rikwasị n'elu inyinnya ibu ya, gaa Gat, jekwuru Akish n'ihu icho ndi ohu ya. Shimei gara mee ka ndi ohu ya soro ya laghachite azu. **41** Mgbe a gwara Solomon na Shimei hapuru Jerusalem gaa Gat ma loghachikwa azu, **42** eze ziri ozi kpo Shimei si ya, "O bu na m adoghi gi aka na nti, jiri aha Onyenwe anyi nuo iyi si, 'Mara nke oma n'ubochi obula i gae si n'ebe a puo gaa n'ebe obula ozo, na i ga-anwu?' N'oge ahụ, i zara m si m, 'Okwu gi di mma. Aga m emekwa ya.'" **43** O bu ginị mere i ji mebie iyi i nuru nye Onyenwe anyi, jukwa idebe ihe m nyere gi n'iwu?" **44** Eze gwakwara Shimei okwu si ya, "I maara ihe ojoo niile i mere megide nna m Devid. Ugbu a Onyenwe anyi ga-akwughachi gi ugwo n'ihu omume ojoo gi. **45** Ma eze Solomon ga-abu onye a goziri agozi. Ocheeze Devid ga-eguzosikwa ike n'ihu Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi." **46** Mgbe ahụ, eze nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu ka o gbuo Shimei. O pukwara tituo ya, o nwuo. Sitekwa n'oge ahụ, alaeze Solomon guzosiri ike n'aka ya.

3 Solomon na Fero eze Ijpt jikotara onwe ha n'otu, o luru nwa nwanyi Fero. O kpobata ya n'obodo Devid ruo mgbe o wusiri uloze ya na ulonso Onyenwe anyi, na mgbidi gbara Jerusalem gburugburu. **2** N'oge ahụ, ndi izrel ka na-achụ aja ha n'ebe di elu niile, n'ihu na ewubeghi ulonso ukwu nye aha Onyenwe anyi. **3** Ma Solomon gosiri ihunanya n'ebe Onyenwe anyi no, site na igbaso ntuziaka niile nke Devid nna ya nyere ya, o bu naani na o churu otutu aja di iche iche, na ihe nsure oku na-esi isi utu n'ebe di elu di iche iche. **4** Eze gara Gibion n'ihu ichu aja, n'ihu na ebe ahụ bu ebe kachasi mkpa, di elu. Solomon churu otu puku aja nsure oku n'elu ebe ichu aja ahụ. **5** Na Gibion, Onyenwe anyi mere ka Solomon hu ya anya na nro nke abali, Chineke siri ya, "Riyo ihe obula i choro ka m nye gi." **6** Solomon zara si, "I gosila ohu gi bu nna m Devid obi ebere di ukwu, n'ihu na o bu onye kwesiri ntukwasị obi nye gi, onye ezi omume nakwa onye obi ya ziri ezi. I nogidela na-egosi ya obi ebere di ukwu, nyekwa ya nwa nwoke ganokwasị n'ocheeze ya n'ubochi taa. **7** "Ugbu a, Onyenwe anyi bu Chineke m, i meela ohu gi eze n'onodu nna m, bu Devid. Ma abu m naanị nwantakiri na-amaghi otu esi apu ma na-abatakwa. **8** Ohu gi no n'ebe a, n'etiti ndi gi i hoputara, ndi bara uba nke ukwu, ndi a na-adighi aguta onu n'ihu n'onogugu ha babigara uba eke. **9** Ya mere, nye ohu gi uche nghota nke m ga-eji chia ndi gi, na ighotu ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe. N'ihu na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?" **10** O masiri Onyenwe anyi na Solomon rjoro nke a. **11** Ya mere, Chineke zara si ya, "N'ihu na i rjoro amamihe na nghota i ga-eji chia ndi m, ma i rjoghi m ka m nye gi ndu

ogologo, maobu akunuba, maobu onwu nye ndi iro gi. **12** Aga m eme dika ihe i rjoro si di. Aga m enye gi obi maara ihe na uche ighotu ihe ziri ezi, nke ga-abu na o dighi onye obula dika gi, o dighikwa onye obula ga-adi ka gi. **13** Ozokwa, aga m enyekwa gi ihe ndi ahụ i na-arjoghi m, akunuba, na nsopuru, ka o ga-abu n'ubochi niile nke ndu gi, i gaghị enwe onye obula ga-adi ka gi n'etiti ndi eze niile. **14** O burukwa na i jee ije n'uzo m niile, debe iwu m, meekwa ihe m gwara gi, dika nna gi Devid mere, aga m enye gi ogologo ndu." **15** Mgbe ahụ, Solomon si n'ura teta, ghotakwa na o bu nro ka o na-aro. O lotara na Jerusalem bata guzo n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, choo aja nsure oku na aja udo. Emesja, o meere ndi na-ejere ya ozi oke oriri. **16** Mgbe ihe ndi a gasiri, umu nwanyi akwuna abuzi bjakwutere eze, guzo n'ihu ya. **17** Otu n'ime ha gwara ya si, "Onyenwe m, mu na nwanyi a bi n'otu ulo. Anyi abuo dikwa ime. Ma eburu m ya uzo muo nwa nke m. **18** Mgbe ubochi ato gasiri ka m musiri nwa, ya onwe ya mukwara nwa nke ya. Naani anyi abuo bi, o nweghi onye ozo binyere anyi. **19** "Ma n'otu abali, nwa ya nwuru mgbe o dinakwasiri ya n'oge o na-arahu ura. **20** Mgbe o biliri n'etiti abali, choputara na nwa ya anwula, o kuuru ya nibe ya n'akuku m, kurukwanu nwa nke m di ndu nibe n'akuku ya onwe ya. **21** N'isi ututu, mgbe m tetara n'ura choo inye nwa m ara, achoputara m na o nwula. Ma mgbe m leziri ya anya nke oma ka chi boro, ahuru m na nwa mu na ya dina abughi nwa nke m muru." **22** Mgbe ahụ, nwanyi nke ozo kwuru si, "Mba, nwantakiri ahụ di ndu bu nwa m, ma nke nwuru anwu bu nwa gi." Nwanyi nke mbu zara si, "Mba, o bughị ezikwu; nwa nke nwuru anwu bu nke gi, ma nke di ndu bu nke m." Otu a ka ha si na-arurita uka n'ihu eze. **23** Eze kwuru si, "Onye nke a na-asi, 'Nwa m bu nke di ndu, ma nke gi bu nke nwuru anwu,' mgbe onye nke ozo na-asi, 'Mba! Nwa gi bu nke nwuru anwu, ma nke m bu nke di ndu.'" **24** Mgbe ahụ, eze siri, "Wetara m mma agha." Ya mere, ha wetaara eze mma agha. **25** Eze nyere iwu si, "Kpooa nwa ahụ di ndu uzo abuo, were otu okara nye otu onye, werekwa nke ozo nye onye nke ozo." **26** Nwanyi ahụ nwa ya di ndu juputara n'omiko n'ebe nwa ya no, o gwara eze si, "Biko, onyenwe m, kunye ya nwantakiri ahụ di ndu. Egbukwala ya." Ma onye nke ozo siri, "Kpooa ya abuo. Nwa a agaghị abu nke gi, o gaghị abukwa nke m." **27** Mgbe ahụ, eze kpobiri ikpe si, "Kuru nwantakiri a di ndu kunye ya nwanyi ahụ choro ka o di ndu. Egbula ya, n'ihu na nwanyi ahụ bu nne ya." **28** Mgbe ndi izrel niile nuru otu eze si kpebie ikpe a, ha sitere n'itu egwu nye eze nsopuru, n'ihu na ha huru na o si n'aka Chineke nweta amamihe ikpe ikpe ziri ezi.

4 Ya mere Solomon ghoro eze ndi izrel niile. **2** Ndi a bu aha ndisi oghichi obodo eze Solomon hoputara inyere ya aka. Azaraya, nwa Zadok bu onye nchujaja. **3** Elihore na Ahija, umu ndi ikom Shisha, bu ndi ode akwukwo. Jehoshafat, nwa Ahilud bu onye na-edeko akuko. **4** Benaya, nwa Jehoiada bu onyeisi agha ndi izrel. Zadok na Abjata, bu ndi nchujaja. **5** Azaraya nwa Netan bu onyeisi na-elekota ndi na-ejere eze ozi. Zabud nwa Netan bu onye nchujaja na onye ndumodu nye eze. **6** Ahisha, bu onyeisi na-elekota n'uloze. Adoniram nwa Abda bu onyeisi na-elekota ndi oru mmanye. **7** Eze Solomon hoputara ndi ikom iri na abuo ndi o mere ndisi ga-elekota akuko iri na abuo nke o mere ka izrel diri. Mmadu iri na abuo

ndị a nwekwa ọrụ iwetara eze ihe oriri. Nwoke ọbụla n'ime ha nwe iwetara eze na ezinaụlọ ya ihe oriri otu ọnwá n'afọ. **8** Nke a bụ aha ndị ikom iri na abụọ ahụ. Ben-Hua, onye na-achị ala ugwu ugwu Ifrem. **9** Ben-Deka, onye na-achị Makaz, na Shaalvim na Bet-Shemesh, na Elon Bethanan. **10** Ben-Hesed, onye na-achị Arubot, na Soko, na Ala Hefa niile. **11** Ben-Abinadab, onye na-achị ala elu elu Doa. Nwoke a luru Tafat, nwa nwanị Solomon. **12** Baana, nwa Ahilud, onye na-achị Teanak, na Megido n'akụkụ Bet-Shan niile, nke dị n'akụkụ Zaretan na ndịda Jezril, sitekwa na Bet-Shan ruo Ebel-Mehola gafee ma ruokwa Jokmeam. **13** Ben-Geba, onye na-achị Ramot Gilead, na obodo niile nke ikwu Jaja, nwa Manase nwere n'ime Gilead, na akụkụ Agob niile nke dị na Bashan, na iri obodo ukwu isii e ji mgbidi gbaa gburugburu, nke nwekwara mkpọrọ bronz e ji kpụọ ụzọ ya. **14** Ahinadab nwa Ido, onye na-achị Mahanaim. **15** Ahimaaz, onye na-achị Naftali (ọ lụkwara nwa nwanị Solomon a na-akpọ Basemat). **16** Baana nwa Hushai, onye na-achị Asha na Alot. **17** Jehoshafat nwa Parua onye na-achị Isaka. **18** Shimei nwa Ela onye na-achị Benjamin. **19** Gebea nwa Uri, onye na-achị Gilead (ala Saihon eze ndị Amōrait, na nke Og eze Bashan). Naanị ya ka e doró dika gwanọ ala ahụ. **20** N'oge a, ndị Juda na Izrel bara ụba n'ọnụogugu dika aja dị n'akụkụ osimiri. Ha dika ukwu n'ọnụogugu. Ha na-eri na-anụ, na-emekwa onwe ha obi ụtọ. **21** Ala niile Solomon na-achị sitere n'oke osimiri Yufretis ruo ala ndị Filistia, rukwaa n'oke ala ndị Ijpt. Ndị niile a lughuru n'agha n'obodo ndị a na-atuta ụtụ ha na-enye Solomon. Ha nogidekwara n'okpuru Solomon ụbọchị niile nke ndụ ya. **22** Ihe oriri a na-ewebata n'ụlọ Solomon ụbọchị niile bụ otu narị bushel ụtụ ọka na iri bushel asatọ, na iri akpa ọka a kworọ akwọ isii, **23** na ehi iri mara abụba, na iri ehi abụọ a zuru n'ebe a na-azụ anụ, na narị aturu na ewu. A gunyeghị anụ ele na mgbada na oke ele na ọkụkọ ọma a na-ewebata. **24** N'ihl na ọ chirị alaeze niile a ruo n'akụkụ odida anyanwụ nke osimiri Yufretis, site na Tifsa ruo na Gaza. O nwekwara udo n'akụkụ niile. **25** N'oge ndụ Solomon niile, Juda na Izrel site na Dan ruo Bjasheba bi ndo. Nwoke ọbụla n'okpuru osisi vainj na n'okpuru osisi fitig nke ya. **26** Onuogugu ụlọ a na-etinye ụgbọ agha inyinina na-adokpu nke Solomon nwere di puku anọ. Onuogugu inyinina a na-agba agba o nwere di puku iri na abuo. **27** N'onwa obula, ndi ahụ a hoputara ichi Izrel na-ewetara eze Solomon na ndi ulo ya ihe oriri. Ha adighi ekwekwa ka otu ihe koo n'ulo ya. **28** Ha na-ewetakwa aka bali na ahijia aka n'ebe o kwesiri, maka inyinina na-adokpu ụgbọ agha na inyinina ukwu oso ndi oso dika ihe ha ketara n'utu si di. **29** Chineke nyere Solomon amamihe, na uche nghota, na mmuo imuta otutu ihe nke bara uba dika aja di n'akuku osimiri. **30** Amamihe Solomon di ukwu karja amamihe ndi si owuwa anyanwu. N'ezie, o di ukwu karjakwa amamihe ndi maara ihe n'Ijpt. **31** O maara ihe karja onye obula, karja Etan onye Ezra, na Heman, na Kalkol, na Dada, umu ndi ikom Mahol. Ihe banyere idi ukwu ya gbasara na mba niile gbara ha gburugburu. **32** O turu puku ilu ato, deekwa abu onuogugu ha di otu puku na ise. **33** O kwuru okwu banyere osisi, site na osisi sida nke Lebanon ruo n'ahijia hisop nke na-eto na mgbidi aja, na ihe banyere umu anumanu na anu ufe, na anu na-akpughari n'ala nakwa azu. **34** Ndi eze niile di n'awa bu ndi bjara inuru banyere amamihe ya zitere ndi si na mba niile di iche iche inuru okwu amamihe Solomon.

5 Mgbe Hiram eze Taja nuru na eteela Solomon mmanu ibu eze n'onodu nna ya Devid, o zipuru ndi ozi ya ijekwuru Solomon, n'ihl na ya na Devid bu enyi, dirikwa na mma. **2** Mgbe ahụ, Solomon zigara Hiram ozi, si ya: **3** "I maara na Devid nna m enweghi ike iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke ya, n'ihl agha niile o luru mgbe o di ndu. O nokwa na-eche ka Onyenwe anyi nye ya udo. **4** Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke m enyela m udo n'akuku obula. Enwekwaghi m ndi iro, ma o bukwanu ihe ndakwasị ojoo obula. **5** N'ihl ya, ana m acho iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke m, dika Onyenwe anyi gwara nna m Devid mgbe o siru ya, 'Nwa gi nwoke, onye m ga-eme ka o nodu n'ocheeze gi, ga-ewu ulonso ukwu nye Aha m.' **6** "Ya mere, nye iwu ka e gbutoro m osisi sida nke Lebanon. Ndi oru m ga-esoro ndi nke gi n'oru a. Aga m akwu gi ihe obula i kpebiri bu ugwo oru ha. I maara na anyi enweghi ndi oka igbutu osisi dika ndi Sajdon." **7** Mgbe Hiram nuru ozi Solomon ziri, obi toro ya uto nke ukwu. O kwuru si, "Otuto diru Onyenwe anyi taa, n'ihl na o nyela Devid nwa nwoke nwere amamihe ichi mba ukwu a." **8** Ya mere, Hiram zigara Solomon ozi si, "Anula m ozi i ziteere m. Aga m emekwa ihe niile dika i kwuru banyere i budatara gi osisi sida na osisi junipa. **9** Ndi ohu m ga-esi n'ugwu Lebanon budaruo ha n'osimiri Mediterenja. A ga-ekokota ha onu, zitere gi ha n'ebe i chorọ ino buru ha. Mgbe ha sere n'elu mmiri rute ebe i chorọ, anyi ga-atosakwara gi ha, ka i buru ha. Ma gi onwe gi ga-eme ihe bu ochicho m, site na-inye ndi ulo m ihe oriri." **10** N'uzo di otu a, Hiram nogidere na-ezitere Solomon osisi sida na junipa niile o chorọ. **11** Solomon nyere Hiram na ezinaulo ya narị puku bushel, na iri puku bushel oka wiiti abuo, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo ya, tinyekwara narị puku galonu, na iri puku galonu abuo nke mmanu oliv asuru asu. Solomon nogidere na-enye Hiram ihe ndi a kwa afọ. **12** Onyenwe anyi nyere Solomon amamihe di ukwu dika o kwere ya na nkwa. Hiram na Solomon nwere mmeko udo, ha abuo gbakwara ndu. **13** Eze Solomon, sitere n'akuku Izrel niile kpobata ndi oru mmanye onuogugu ha di iri puku ato. **14** N'otu onwa, o na-eziga puku mmadu iri n'ime ndi a ka ha gaa Lebanon iru oru. N'onwa ozo, o na-ezigakwa puku mmadu iri ka ha gaa gbanwee ndi buuru uzo gaa. N'uzo di otu a, otu uzo n'ime iri puku mmadu ato ndi a na-anọ na Lebanon otu onwa maka iru oru, ma ha na-alota zuo ike onwa abuo. Adoniram bu onyeisi ndi oru mmanye a. **15** Solomon nwere ndi oru ozo onuogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, nweekwa ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha di iri puku asato. **16** N'agunyeghi ndi a, o nwekwara ndisi, ndi na-elekota ndi oru ndi a, onuogugu ha di puku ato na narị ato. **17** Dika iwu eze si di, ha na-esite n'ebe a na-awa nkume ebuputa nkume di mma buru ibu nke e ji ewu ntola ulonso ukwu ahụ. **18** Ndi ikom si Gebal, nyere ndi oru Solomon na ndi oru Hiram aka, igbutu osisi na iwa ha. Ha nyekwara aka ikwado nkume e ji ewu ulo ahụ.

6 Solomon bidoro iwu ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ n'onwa Zif, bu onwa nke abuo n'afọ nke anọ nke ibu eze ya. O bukwa n'afọ nke mere ya narị afọ anọ na iri afọ asato site n'oge ndi Izrel si n'ala Ijpt puta. **2** Ulonso nke eze Solomon wuru Onyenwe anyi di iri mita abuo na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara, ebe ila elu ya dikwa mita iri na anọ. **3** Mputa onu ulo nke di n'ihu ulo ezumezu nke

ulationso ahụ di mita itoolu n'ogologo nke gbakwunyere ihe n'obosara ulonso ahụ, dirikwa mita anọ na okara n'obosara ya. **4** O meere ulonso ahụ oghereikuku kpara nkpa n'ime ma saa mbara n'ezì, n'ebe elu elu mgbidi ulo ahụ. **5** N'akukụ mgbidi ulo ezumezu ahụ nakwa mgbidi nke ime ebe nso ahụ, o wuru okpukpu gburugburu ulo ahụ, nke nwere otutu ulo nta di iche iche gbaa gburugburu. **6** Obosara okpukpu ulo nke dikarishiri ala bu mita abuo na okara, obosara okpukpu nke ulo etiti di mita ato, otu a kwa, obosara okpukpu ulo nke ato di mita ato na okara. Mgbe e wuru mgbidi gbara ulonso ukwu ahụ gburugburu, e wukwara ihe di ka aka n'akukụ mgbidi ahụ niile. O bu n'elu ihe ndi a di ka aka ka e dokwasiri osisi e ji wuo onuulo nta ndi ahụ. N'uzo di otu a, ka e ji ghochie imanye ihe obula n'aja ulonso ukwu ahụ. **7** Mgbe a na-ewu ulonso ukwu ahụ, o bu naanị nkume awara nke oma n'ebe a no gwuputa ha ka eji wuo ya. O nweghi onye nuru uzu itipja nkume, maobu uzu jwa osisi, maobu ud mkpotu ahụ ngwa oru mkpirisi igwe na-eme, n'ebe a no wuo ulonso ukwu ahụ, mgbe a na-ewu ya. **8** Onu uzu e si abata n'onu ulo ndi di n'okpukpu ulo elu nke mbu di n'akukụ aka nri nke ulonso ukwu ahụ. E nwekwara uzu nrigo e wuru e si abanye n'onu ulo ndi di n'okpukpu ndi di n'etiti. A na-esitekwa na nke a rigoro ruo na nke ato. **9** Mgbe o wusiri ulonso ukwu a, Solomon jiri ibe osisi na osisi di obosara e si n'osisi sida meputa, wuo ihe mgbachị elu ulo ahụ. **10** O wuru otutu onuulo nta n'akukụ mgbidi gbara ulonso ukwu ahụ gburugburu. O bukwa osisi sida ka e ji jikota mgbidi ulo ahụ na onuulo nta ndi ahụ. Idu elu nke obula n'ime ha bu mita abuo na okara. **11** Okwu Onyenwe anyi rutere Solomon nti, **12** "Banyere ulonso ukwu a i na-ewu, o buru na i mee ihe m gwara gi, gbasoo ihe niile m nyere gi n'iwu, ma mezu okwu m niile, aga m esite na gi mezu nkwa ahụ m kwere nna gi David. **13** Aga m ebikwa n'etiti ndi Izrel, agaghi m ahapukwa ndi m, Izrel." **14** Emesia, Solomon wusiri ulonso ukwu ahụ. **15** O ji osisi sida di obosara machie ahụ ime ulonso ukwu ahụ site n'akukụ ala ruo n'elu ya. E jikwa osisi junipa machie ala ulo ahụ niile. **16** O ji osisi sida kewaputa ihe ruru mita itoolu n'azu ulonso ukwu ahụ, site n'ala ulo ahụ ruo n'elu, n'ihu iweputa site n'ulonso ahụ, ime ime ebe nso, nke bu Ebe Kachasi Nso. **17** Ulo ezumezu nke di n'ihu onuulo a di iri mita na asato. **18** Ahu ime ulonso ukwu ahụ bu osisi sida, nke a turu ihe otutu nke oyiya afuta ohia na okoko osisi wasara awasa n'elu ya. Ihe niile di n'ime ulo ahụ bu osisi sida, adighi ahụ nkume obula anya. **19** O kwadokwara ebe nso ahụ, ebe di n'ime ime ulo ahụ, maka idebe igbe ogbugba ndi Onyenwe anyi n'ebe ahụ. **20** Ime ime ebe nso ahụ, di mita iri n'ogologo, obosara ya dikwa mita iri, idi elu ya dikwa mita iri. O ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ulo a niile, jiri osisi sida machie ebe nchaja ya. **21** Solomon ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ulonso ukwu ahụ. O gbatiri udo olaedo gaferè n'ihu ime ime ebe nso ahụ, nke e jikwa olaedo machie. **22** Ya mere, o ji olaedo machie ime ya niile. O jikwa olaedo machie ebe ichu aja nke diiri ime ime ebe nso ahụ. **23** O mere cherubim abuo, nke e ji osisi oliv tutu n'ime ime ebe nso ahụ, idi elu nke obula bu mita ise. **24** Cherub nke mbu nwere nku abuo, otu nku di mita abuo na uma ato n'ogologo, nku nke ozo dikwa mita abuo na uma ato n'ogologo. Ya bu, mita ise site na uma isii, site n'onu otu nku ruo n'onu nku nke ozo. **25** Cherub nke abuo dikwa iri mita na uma isii, n'ihu na cherubim abuo ndi a bu otu n'otutu nakwa

n'ibu ibu. **26** Idu elu nke cherub obula ruru mita ise na uma isii. **27** O tinyere cherubim ndi a nke gbasapuru nku ha n'ime ime Ebe Nso Kachasi Nso nke ulonso ukwu. Onu onu nke nku cherub obula na-emetu otu akukụ ahụ ulo ahụ, ebe onu onu nke nku cherub obula na-emetu na nke ibe ya n'etiti onuulo ahụ. **28** O jiri olaedo machie cherubim ndi ahụ. **29** N'ahu aja ulonso ukwu ahụ gbaa gburugburu, ma n'ime onuulo nke di n'ime na ndi di na mputa, ka o pikwasiri oyiya cherubim, osisi nkwa na okoko osisi wara awa. **30** O jikwa olaedo machie ala ulo nke onuulo niile di n'ime ulo, na onuulo ndi di na mputa ulonso ukwu ahụ. **31** O ji osisi oliv mee ibo onu uzu mbata nke ime ime ebe nso ahụ, osisi ndi a bu otu uzu n'uzu ise nke obosara ebe nso ahụ. **32** N'ahu ibo abuo ahụ nke si n'osisi oliv, o tunyere oyiya cherubim abuo, igu nkwa na okoko osisi wara awa. O ji olaedo etipara etipja machie oyiya cherubim na igu nkwa ndi ahụ. **33** Otu a kwa, o ji osisi oliv mee mbudo ibo onu uzu e si abata n'ulo ezumezu ahụ, nke bu otu uzu na nkewa anọ nke obosara ulo ezumezu ahụ. **34** O jikwa osisi junipa mee ibo abuo a na-emechikota n'otu. **35** O piru oyiya cherubim na oyiya nkwa, na oyiya okoko osisi wara awa, jiri olaedo techie ibo ndi ahụ na oyiya a pikwasiri ha. **36** O wuru ogige n'ime ulonso ukwu ahụ. O bu ahiri nkume ato e doziri edozi na otu ahiri osisi sida a kwachara nke oma ka e ji wuo ogige a. **37** O bu n'onwa Ziv, n'afu nke anọ, nke ibu eze Solomon ka a toro ntala ulonso ukwu Onyenwe anyi. **38** O bu n'ime afu iri na otu, n'onwa Bul, ya bu onwa nke asato, ka e wusiri ulonso ukwu ahụ, n'ihu niile ya di ka ntuziaka e nyere si di. O bu afu asaa ka o weere ya i ji rucha ulonso ukwu ahụ.

7 Solomon ji afu iri na ato wuo ulo nke ya, bu ruchakwaa ulo ya niile. **2** O wuru uloze ukwu aha ya bu Oke Ohia Lebanon, nke ogologo ya di iri mita ise, obosara ya di iri mita abuo na ise. Otu a kwa, idi elu ya di mita iri na ise. Osisi sida ukwu e ji ruo elu ya ka e mere ka ha nokwasị n'elu ogidi e doro n'ahiri n'ahiri. Ahiri ogidi ndi a dikwa anọ. **3** O bukwa osisi sida ka e ji machie elu ulo ahụ. A kukwasiri osisi ndi a n'elu osisi sida ukwu ndi a a wara awa, ndi e mere ka ha nokwasị n'ogidi ndi ahụ. Onuogugu osisi ndi ahụ bu iri anọ na ise. O bukwa iri na ise ka e nwere n'ahiri obula. **4** Oghereikuku ya dikwa n'uzu ahiri ato, otu n'elu ibe ya. E mere ka oghereikuku ndi di n'elu n'otu akukụ chee oghereikuku ndi di n'akukụ nke ozo ihu. **5** Onu uzu niile nwere mbudo onu uzu anọ. Ha di ato ato cheritara ibe ha ihu n'ebe mputa ya. **6** O wuru onu uzu mbata nke ogidi, nke ruru iri mita na anọ n'obosara, rukwaa iri mita anọ na ise n'idi ogologo. N'ihu ya, e nwere mputa onu ulo, n'ihu ya, e nwekwara ogidi na elu ebe kpuchiri ekpuchi. **7** E nwekwara onu ulo ozo a na-akpo, Ulo Ocheeze, maobu Ulo Ikpe ziri ezi ebe Solomon na-anọ ekpe ikpe. E ji osisi sida machie ahụ ya niile, site n'ala ruo n'elu. **8** Ulo obibi Solomon dikwa n'ogige di n'azu ulo ikpe a. E wukwara ya di ka e si wuo ulo ndi ozo. Solomon wukwara nwunye ya ulo yiri nke ya. Nwanyi a bu nwa Fero, eze ndi Ijpt, nke Solomon na-ahu. **9** E ji nkume di mma ma dikwa eke onuahia nke a wara awa na nke a kwadoro nke oma n'ime na n'ezì di ka otutu si di, wuo ulo ndi a. Site na ezi ruo n'ogige ukwu ahụ ma sitekwa na ntala ruo n'elu ya. **10** Nkume e ji toọ ntala ulo ndi a bu nkume buru ibu, ndi di ezi mma. Ufodu n'ime nkume ndi a ruru mita anọ na okara n'ogologo, ndi ozo di mita ato na uma isii. **11** N'elu

nkume ndi a ka e doro nkume ndi ozo, ndi di ezi mma, a waziri awazi dika otutu si di, Emesja, e dokwara osisi sida n'elu ha. **12** Ogige ukwu ahụ bu nke eji ahiri nkume ato a wara awa dikwasiri n'elu ibe ya gbaa gburugburu, otu ahiri bu nke sida a wara awa dika o di n'ime ime ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ, ya na mputa onu ulo ya. **13** Eze Solomon zigara ozi na Taja, ka a kpota Huram. **14** Nne Huram bu nwanji si n'ebo Naftali nke di ya nwuru anwu, ma mna ya bu onye Taja, onye maara nka di n'ikpu bronz. Huram juputara n'amamihe na nghota n'ihe omuma iru oru obula metutara bronz. O biakwutere eze bu Solomon, ruokwa oru niile enyere ya iru. **15** O kpuru ogidi bronz abuo, nke otutu ya ruru mita asato na otu uma n'ogologo, na mita ise na uma anọ gburugburu ya. **16** O kpukwara ihe okpukpu bronz, nke isi ya yiri onu ite mmiri. A dokwasiri ha n'elu ogidi ola abuo ahụ. Otu n'ime ihe okpukpu bronz abuo ndi a di ihe ruru mita abuo na uma ato n'ogologo. **17** E nwekwara ihe e ji choo ha mma. O bu ola akpara akpa, nke yiri udo a turu atu ka e ji choo ha mma. Asaa di n'otu ihe okpukpu ola. **18** O kpuru ihe yiri mkpuru pomegranet, nke di n'ahiri abuo, nke o ji gbaa ihe icho mma ndi ahụ gburugburu, maka iji ha choo ihe okpukpu ola ndi ahụ di n'elu ogidi ndi ahụ mma. O mere otu ihe a maka ihe okpukpu ola obula. **19** Ihe okpukpu ola ndi di n'elu ogidi di na mgbe ulo ka o mere ka ha yie okoko osisi lili. I di elu ha ruru otu mita na uma asato. **20** N'elu ihe okpukpu ola di n'ogidi abuo ahụ, n'elu elu ha, ebe ahụ yiri onu ite mmiri nke di n'akuku ihe okpukpu ola ahụ, e nwere ihe yiri nari mkpuru pomegranet abuo e doro n'ahiri n'ahiri gburugburu ha. **21** O guzobere ogidi abuo ndi ahụ na mgbe onu uzo ulonso ukwu ahụ. Ogidi nke di na ndida ka o kporo Jakin, ma nke di n'ugwu ka o kporo Boaz. **22** Ihe okpukpu ola di n'elu ogidi ndi a bu nke yiri okoko osisi lili. O bu n'uzo di otu a ka e si ruzuo oru niile metutara ogidi ndi ahụ. **23** O mekwara Oke osimiri nke ola awuru awu, nke di gburugburu n'udidi. Otutu ya bu mita abuo na uma ato n'ogologo, dikwa mita ise na uma ato, site n'otu onu ruo n'onu nke ozo. O bu eriri e ji atu ihe ruru ihe dika mita iri na anọ ka e ji tuo ya gburugburu. **24** N'okuru onu ya, oyiyi oha gbara ya gburugburu, iri di na mita anọ na okara obula. Oba ndi a di n'ahiri abuo, awukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. **25** E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abuo. Ato na-eche ihu n'akuku owuwa anyanwu; ato na-eche ihu n'odida anyanwu; ato na-eche ihu n'akuku ndida, ato na-eche ihu n'akuku ugwu. Oke osimiri ahụ dikwasiri ha n'elu, ebe azu ha niile di n'ime n'etiti. **26** I di arọ ya ha ka otu otutu ntu-aka dimkpa. E mere onu ya ka o di ka onu iko mmiri, dikwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. O na-erite puku galonu iri na abuo. **27** O mekwara ihe ndokwasiri bronz iri, nke e nwere ike ikpughari akpughari. Mita abuo ka ogologo nke otu ihe ndokwasiri obula di, mita abuo ka obosara ya dikwa; idj elu ya di otu mita na okara. **28** Ihe ndokwasiri ahụ nwere ihe e ji jikota ya di n'etiti ya. Otu a ka e si mee ihe ndokwasiri ahụ. **29** N'elu ihe njikota ahụ ka a wuru oyiyi di iche iche, dika odum, na oke ehi, na ndi mmuo ozi cherubim nwere nku. N'elu, na n'okuru odum, na oke ehi ndi ahụ, a wukwara ahijia na okoko osisi di iche iche. **30** Otu ihe ndokwasiri obula nwere ukwu bronz anọ di gburugburu, nwekwara okporo bronz ebe ukwu ndi a na-agbaghari. N'akuku anọ nke ihe ndokwasiri ndi a, a runyere ebe a na-adokwasiri efere. E ji oyiyi okoko osisi na

ahijia choo ihe ndi a mma. **31** N'ime ihe ndokwasiri ahụ, e nwere oghere nke nwere onu di gburugburu nke idj omimi ya bu sentimita iri anọ na ise. Oghere a di gburugburu, nwee ebe ndokwasiri n'okpuru ya nke di sentimita iri isii na asato n'otutu. Oyiyi ihe apiri api dikwa gburugburu onu ya. Ihe njikota ha niile nwere akuku anọ nke ha n'otu, ha adighi gburugburu. **32** A na-adokpughari ihe ndokwasiri a n'ukwu anọ o nwere. A dunyekotakwara ukwu anọ ndi a n'ime okporo ola e mekotara ya na ihe ndokwasiri ahụ. I di elu nke ukwu obula bu iri sentimita isii na asato. **33** E mekwara ukwu ndi a dika ukwu ugboala nke inyinya na-adokpu. O bukwa ola ka e ji kpuo akuku ihe ndokwasiri ahụ niile, ma okporo igwe ukwu, ma okporo igwe nta, na ihe niile jikotara ha. **34** Ukwu ola nta anọ dikwa n'okuru ihe ndokwasiri ahụ, n'akuku obula. A wukotakwara ha na ihe ndokwasiri ahụ. **35** E nwere ihe a magidere gburugburu n'elu ihe ndokwasiri obula, nke omimi ya di iri sentimita abuo na uma ato. Ola a, na ukwu ya, ka a wukotara na ihe ndokwasiri ahụ otu mgbe. **36** Ebe obula ohere di, o gbunyere oyiyi cherubim nwere nku, na oyiyi odum, na oyiyi osisi nkwi, n'ahụ ibo ola ahụ e mere ka o diri gburugburu elu ihe ndokwasiri ola ahụ. **37** Ihe ndokwasiri ola iri ndi ahụ ha otu. Ha yikwara ibe ha, n'ihu na e mere ka ha nwee otu udi. **38** Huram jikwa bronz kpuo efere isa ihe iri. Ogbu efere obula di mita abuo na otu uma, otu efere maka ihe ndokwasiri obula. Mmiri na-eju otu n'ime ha bu nari galonu mmiri abuo na iri anọ. **39** O dunyere ihe ndokwasiri ola ise n'akuku ndida ulonso ukwu ahụ, dunyekwa ihe ndokwasiri ola ise nke ozo n'akuku ugwu. O dobara ihe ichenye mmiri ukwu ahụ n'akuku ndida, n'ihu owuwa anyanwu nke ulonso ahụ, n'ebe chere ihu na ndida. **40** O kpukwara ite di iche iche, shovel niile, na efere ikwosa mmiri niile. N'ikpeazu, o rucharara oru niile di n'ulonso Onyenwe anyi, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru. **41** Ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abuo ahụ dika efere mma. **42** Nari anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abuo ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abuo n'ihu otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahụ yiri efere di n'isi elu ogidi ahụ mma. **43** Ihe ndokwasiri iri na efere isa mmiri iri nke dokwasiri n'elu ha; **44** na Oke osimiri ahụ na oke ehi iri na abuo ahụ di ya n'okpuru; **45** ite niile, shovel niile na efere ikwosa mmiri. Ihe ndi a niile nke Huram meere eze Solomon n'ihu ulonso Onyenwe anyi, bu bronz na-egbu maramara ka eji mee ha. **46** O bu n'ala uru, n'obosara ala Jodan, n'etiti Sukot na Zaretan ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. **47** Ma Solomon atughi ihe ndi a niile a kpuru n'ihe otutu, n'ihu na ha di otutu n'onuogugu, achoputaghikwa idj arọ nke bronz ahụ. **48** Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso Onyenwe anyi, ya bu: ebe ichu aja e ji olaedo kpuo, tebul olaedo nke a dokwasiri achijcha nke iche n'ihu Onyenwe anyi. **49** E jikwa olaedo a nuchara anucha kpuo ihe idokwasiri oriona, ise n'akuku aka nri, ise n'akuku aka ekpe, n'ihu ime ime ebe nso; tinyere ihe icho mma oyiyi okoko osisi, na oriona niile, na ihe iguta ihe niile; **50** na efere olaedo a nuchara anucha di iche iche, na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri, na ngaji na ihe igu oku; na ihe ikonye ibo n'ihu ibo onuulo ndi di n'ime ime, bu Ebe Kachasi Nso, nakwa ibo ndi di n'onu uzo ulo ezumezu nke ulonso ukwu. **51** Mgbe a ruzuru oru niile nke eze Solomon nwere iru maka ulonso

ukwu Onyenwe anyi ahụ, o webatara ihe niile Devid bụ nna ya doronso n'ime ya, ya bụ ọlọcha, ọlọle na ngwongwo ndị ọzọ niile. O tinyere ha n'ụlọakụ dī n'ụlọnsọ Onyenwe anyi.

8 Mgbe ahụ, eze Solomon kpọkọtara ndị okenye Izrel, na ndịisi ebo niile, na ndịisi ezinaulọ Izrel niile, ka ha bjakwute eze na Jerusalem, maka i site na Zayon bụ obodo Devid bugota igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyi. **2** Ndị Izrel niile gbakọtara bjakwute eze Solomon n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim nke bụ onwa asaa n'afọ. **3** Mgbe ndị okenye Izrel niile bjarutere, ndị nchụaja buliri igbe oğbugba ndụ ahụ. **4** Ha bugotara igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyi, ya na ụlọ nzute, na ngwongwo niile dī nso dī n'ime ya. Ndị nchụaja na ndị Livay buliri ha elu. **5** Eze Solomon na oğbakọ Izrel niile, bụ ndị zuktara n'ebe ọ no, nọ n'ihu igbe oğbugba ndụ ahụ, na-achụ aja ọtụtụ aturụ na ọtụtụ ehi nke a na-apughị ighata onụ maobụ gbakota onuogugu ha n'ihu ịba ụba. **6** Ndị nchụaja bubatara igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyi ahụ n'ime ime ụlọnsọ ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dọba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. **7** Cherubim ndị ahụ gbasara nku ha n'elu igbe oğbugba ndụ ahụ, zochie igbe oğbugba ndụ ahụ na okporo osisi ndị e ji ebu ya. **8** Okporo osisi ndị a dī oke ogologo, na e nwere ike i site n'Ebe Nso, dī n'ihu ime ime ebe nso ahụ hụ isi ha anya, ma onye na-anoghị n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dīkwa n'ebe ahụ ruo taa. **9** O nweghị ihe dī n'ime igbe oğbugba ndụ ahụ, kariakwa mbadamba nkume abụọ ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyi na ụmụ Izrel gbara ndụ, mgbe ha si n'ala Ijpt pụta. **10** Mgbe ndị nchụaja si n'Ebe Nso ahụ pụta, igwe ojii juputara ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi ahụ. **11** Ndị nchụaja enwekwaghị ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube Onyenwe anyi juputara n'ime ụlọnsọ ya. **12** Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyi ekwuola na ọ ga-ebi n'oke igwe ojii. **13** Ma n'ezie, ewuola m ụlọnsọ puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi." **14** Dika oğbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chigharị onwe ya chee ha ihu, gozie ha. **15** Mgbe ahụ, ọ siri, "Otuto dīrị Onyenwe anyi, bụ Chineke Izrel, onye ji aka ya mezuo nkwa nke o sitere n'onụ ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, **16** 'Site n'ụbọchị ahụ m si n'ala Ijpt kpọputa ndị m, ahoputaghị m obodo ọbụla n'ebo ọbụla nke Izrel, ka e wuru m ụlọnsọ ka Aha m dīrị n'ebe ahụ. Ma a hōrọla m Devid i bụ onye ga-achi ndị m Izrel.' **17** "Nna m, Devid bu n'obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bụ Chineke nke Izrel. **18** Ma Onyenwe anyi siri nna m, Devid, 'I mere nke ọma ibu n'obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha m. **19** Ma otu ọ dī, ọ bughị gi ga-ewu ụlọnsọ ukwu ahụ, kama ọ bụ nwa gi nwoke, anyi ahụ gi na ọbara gi; ọ bụ ya ga-ewu ụlọnsọ ukwu nye Aha m.' **20** "Ugbu a, Onyenwe anyi emezuola nkwa ahụ o kwere. A nōchiela m nna m Devid, ugbu a, ana m anọdụ n'ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. Ewuokwala m ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bụ Chineke nke Izrel. **21** Edoziekwala m onodụ ebe igbe oğbugba ndụ ahụ ga-adi, n'ime ya ka oğbugba ndụ Onyenwe anyi dī, bụ nke ya na nna nna anyi ha gbara, mgbe o mere ka ha si n'ala Ijpt pụta." **22** Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ịchụ aja Onyenwe anyi, na n'ihu oğbakọ ụmụ Izrel niile, gbasapụ aka ya abụọ chilie ha elu, **23** kwuo si, "Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, ọ dighi Chineke dika gi n'eluigwe nke dī n'elu, maobụ n'ụwa, n'okpuru eluigwe. Gi onye na-

edebe oğbugba ndụ ihunanya gi na ndi ohu gi, bụ ndi ji obi ha niile na-eso ụzọ gi. **24** I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bụ ohu gi. I ji onụ gi kwee nkwa a ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. **25** "Ugbu a, O Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, mezuwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, 'O buru na ụmụ ụmụ gi elezie anya bie ndu n'uzo kwesiri ntukwasị obi n'ihu m, n'ihu niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n'ihu m n'ocheeze Izrel n'ime ha.' **26** Ma ugbu a, Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bụ nkwa nke i kwere ohu gi, bụ nna m Devid, bja na mmezu. **27** "Ma ọ bụ ezie na gi Chineke ga-ebi n'elu ụwa? Lee, eluigwe ọbụladị ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughị ịba gi. Olee otu ụlọ a nke m wuru ga-esi bata gi? **28** Ma Onyenwe anyi Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na aririọ ọ na-arịọ maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi taa. **29** Biko, mee ka anyi gi abụọ ghere oghe n'ebe ụlọnsọ ukwu a dī, abalị na ehie, bụ ebe a i kwuru banyere ya, si, 'Aha m ga-adi n'ebe ahụ,' ka i si otu a nuru ekpere nke ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. **30** Nuruwaka aririọ ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe ọbụla ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'eluigwe bụ ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa. **31** "Mgbe onye ọbụla mehiere mmadu ibe ya, a kpọọ ya oku ka ọ bja nūọ iyi, onye dī otu a bja, guzo n'ebe a, n'ihu ebe ịchụ aja gi a, nūọ iyi ezi. **32** Mgbe ahụ, nuru olu ya n'eluigwe ma mee ihe ziri ezi. Kpeeke ikpe n'etiti ndi ohu gi, maa onye mejoro ikpe site n'itukwasị n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya dī ọcha nwere onwe ya, site n'imeso ha dika ezi omume ha si dī. **33** "Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n'ihu na ha mehiere megide gi, ọ buru na ha aloghachikwute gi, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-arịọ gi aririọ n'ụlọnsọ ukwu a, **34** biko, site n'eluigwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n'ala ahụ nke i nyere nna nna ha. **35** "Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n'ihu na ndi gi emehiela megide gi, ọ buru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharja, n'ihu na itaala ha ahuhụ. **36** Biko, site n'eluigwe nuru e gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, bụ ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi ụzọ ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuo n'ala ahụ nke i nyere ndi gi ka ọ buru ihe nketa ha. **37** "Mgbe unwa maobu ajo orja na-efe efe gadakwasị ala a, maobu orja na-eripia ihe ubi maobu omuma ebu, maobu igurube maobu ukpana, maobu mgbe onye iro nochibidoro ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu orja ọbula, **38** ekpere ọbula maobu aririọ nke onye ọbula n'etiti ndi gi Izrel kpere ma rịọ, n'ihu ighota ihe otiti niile nke obi ha, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ụlọnsọ ukwu dī, **39** mgbe ahụ, site n'eluigwe bụ ebe obibi gi nuru aririọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbula dika ihe niile ha na-eme si dī, ebe ọ bụ na i maara obi ha niile, n'ihu na naani gi maara obi mmadu ọbula, **40** ka ha tuọ egwu gi oge niile nke ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha. **41** "Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndi gi Izrel, kama o si n'ala ebe dī anya bja n'ihu Aha gi, **42** n'ihu na ha ganu ihe banyere aha ukwu gi, n'aka gi dī ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbe ha bjaru kpee ekpere n'ụlọnsọ a, **43** mgbe ahụ, site n'eluigwe ebe obibi gi nuru aririọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-arịọ n'ekpere, ka ndi niile nke ụwa mara aha gi, tuokwa egwu gi, dika ndi nke gi bụ Izrel na-eme, ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n'ulo a nke m

wuru. **44** “Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n’ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n’uzo obodo a nke i hoputara na n’ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, **45** mgbe ahụ, site n’eluigwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezukwa ihe ha na-aririo (dinyekwara ha). **46** “Mgbe ha mehiera megide gi, n’ihi na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n’aka ndi iro ha, ndi dokpuru ha n’agha gaa n’obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; **47** o buru na ha anoro n’ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n’obi ha, noro n’ala ebe ahụ eji ha riro gi, si, ‘Anyi emehiela, anyi emeela ihe n’adighi mma, anyi emekwala ajoyi omume’; **48** o buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n’ala ebe ndi iro ha, bu ndi doru ha n’agha, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n’uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n’obodo a nke i hoputara, ya na n’ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi; **49** mgbe ahụ, site n’eluigwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha, nyekwara ha aka. **50** Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiera megide gi, gbaghara njehie niile ha mere megide gi, ma meekwa ka ndi dotara ha n’agha gosi ha obi ebere. **51** N’ihi na ha bu ndi gi na oke gi, ndi i mere ka ha si n’ala Ijpt puta, ala oke ita ahuhu nke nhuju anya. **52** “Ka anya gi ghere oghe n’aririo mu bu ohu gi, nakwa n’aririo ndi gi Izrel, biko, na-egewa ha nti mgbe obula ha bekuru gi akwa. **53** N’ihi na gi onwe gi kewaputara ha site na mba niile nke uwa ka ha buuru gi ihe nketa, dika i kwuputara site n’onu ohu gi bu Mosis, mgbe gi bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka nna nna anyi ha si n’ala Ijpt puta.” **54** Mgbe Solomon kpechara ekpere ndi a ya na aririo o ririo Onyenwe anyi o si n’ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, bu ebe o gburu ikpere n’ala, bilie, gbasapu aka ya abuo chilie ha elu. **55** O guzoro gozie ogbako Izrel niile, gwa ha okwu n’oke olu si ha, **56** “Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye nyere ndi ya, Izrel izuike dika o kwere na nkwa. O dikwaghi okwu obula nke na-emezugh i n’ime ezi nkwa ahụ niile o kwere site n’onu Mosis ohu ya. **57** Ka Onyenwe anyi Chineke anyi dinyere anyi, dika o si dinyere nna nna anyi ha. Ka o gharakwa ihapu anyi, maobu gbaquta anyi azu. **58** Ya nyekwa anyi mmuo ime ihe niile o choro, dika uche nso ya si di, na mmuo ijezi ije n’uzo ya niile, na idebe ukpuru na iwu niile nke o nyere nna nna anyi ha. **59** Ka okwu m ndi a niile, nke m ji riu amara n’ihu Onyenwe anyi dikwa Onyenwe anyi Chineke anyi nso ehilie na abali. Ka o nyekwara ohu ya na ndi Izrel niile aka, dika mkpa ubochi obula si di. **60** Ka ndi niile bi n’uwa mara na Onyenwe anyi bu Chineke, marakwa na o nweghi chi ozo di karja ya. **61** Ya mere, werenu obi unu nyechasia Onyenwe anyi bu Chineke anyi, kpampkam, na-ebinu ndu n’ukpuru ya, rubenu isi n’iwu ya, dika o di taa.” **62** Mgbe ahụ, eze ya na ndi Izrel niile churu aja di iche iche n’ihu Onyenwe anyi. **63** Solomon churu aja udo, bu nke o churu nye Onyenwe anyi. Ehi di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di narj puku na iri puku abuo. Ya mere, eze na ndi Izrel niile si otu a doo ulonso Onyenwe anyi nso. **64** N’otu ubochi ahụ kwa, eze doro etiti ogige di n’ihu ulonso Onyenwe anyi ahụ nso. N’ebe ahụ ka o no chọ aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n’ihi na ebe ichu aja bronz nke na-eguzo n’ihu Chineke di oke nta ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba udo niile ahụ. **65** Ya mere, Solomon ya na ndi Izrel niile mere mmemme a n’oge ahụ, o

bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bjara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. Ha mere mmemme a n’ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, ubochi asaa tinyere ubochi asaa ozokwa, ya bu agukota ha ubochi iri na ano. **66** N’ubochi nke na-eso ya, o zilagara ndi ahụ niile. Ha goziri eze, laakwa n’ulo ha, n’ijuru onu na obi utu n’ihi ihe oma niile nke Onyenwe anyi meere ohu ya Devid, na ndi ya Izrel.

9 Mgbe Solomon rucharu ulonso ukwu Onyenwe anyi, na uloze, ruzukwaa ihe niile bu nke o bu n’obi ime, **2** Onyenwe anyi mere ka o hu ya anyi nke ugboro abuo dika o mere ka o hu ya anyi na Gibion. **3** Onyenwe anyi sirj ya, “Anula m ekpere gi, na aririo gi, nke i ririo n’ihu m. Edoola m ulonso a nke i wuru nso, site n’itinye Aha m n’ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Anya m na obi m abuo ga-adikwa n’ebe ahụ ubochi niile. **4** “Ma gi onwe gi, o buru na i jiri obi zuruoke na omume ziri ezi, bie ndu n’ikwes i ntukwas i obi n’ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n’iwu, debe ukpuru m na iwu m niile, **5** mgbe ahụ, aga m eme ka ocheeze ochichi gi n’Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, dika m kwere nna gi Devid nkwa, mgbe m sirj, ‘I ghagh i nwe onye nnochite anya n’ocheeze Izrel.’ **6** “Ma o buru na unu, maobu umu umu unu alaghachi azu, site n’ebe m no, ju idebe iwu na ukpuru niile bu nke m nyere unu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe na ikpo isiala nye ha, **7** mgbe ahụ, aga m esite n’ala ahụ nke m nyere ha wezuga Izrel. Aga m ajukwa ulonso a m doro nso nye Aha m. Izrel ga-agho ihe eji atu ilu na ihe ikpa ochi n’etiti ndi niile. **8** O bu ezie na ulonso ukwu a kachasi ugu a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n’akuku ya efufe anya. Ha ga-emi onu, si, ‘Gini mere Onyenwe anyi ji mee ala a na ulonso a, ihe di otu a?’ **9** Ndi mmadu ga-aza, ‘N’ihi na ha gbaqutara Onyenwe anyi Chineke ha azu, onye kpoptara ha site n’ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n’ihi nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndi a bjakwas i ha.” **10** N’ogwugwu iri afo abuo, mgbe Solomon ji wuo ulo abuo ndi a, ya bu ulonso Onyenwe anyi na uloze. **11** Eze Solomon nyere Hiram, eze Taja, iri obodo abuo di na Galili, n’ihi osisi sida, na osisi junipa, na olaedo niile Hiram butere ya dika o si cho ya. **12** Ma mgbe Hiram si Taja gaa ihu obodo ndi a nke Solomon nyere ya, ha amasighi obi ya. **13** Ya mere, o juru si, “Nwanne m nwoke, udi obodo di ahaa bu ihe a i nyere m?” N’ihi ya, o kporo ha Kabul, aha o na-aza ruo taa. **14** Hiram zigaara eze olaedo di puku kilogram ano na iri asato. **15** Nke a bu akuko banyere ndi oru mmanye niile eze bu Solomon chiqotara maka iru ulonso ukwu Onyenwe anyi, na uloze nke ya, na ebe e wusiri ike nke Milo, na mgbidi Jerusalem, Hazo, Megido nakwa Gaza. **16** Fero eze Ijpt buru agha na mbu merie Gaza, kpo ya oku, gbukwaa otutu ndi Kenan bi n’obodo ahụ, were ya nye nwa ya nwanyi, bu nwunye Solomon, ka o buru ihe o ji duo ya ulo. **17** Solomon wughariri obodo Gaza, wuokwa ndida Bet-Horon, **18** Baalat na Tadmō nke di n’ozara n’ime ala ya. **19** O wukwara otutu obodo ebe nchikoba ihe, obodo ebe idebe ugbo agha na inyinnya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya agbu iwu na Jerusalem, Lebanon na n’oke ala ahụ niile o na-achi. **20** Ndi niile foduru ndu n’etiti ndi Amorait, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi ahụ abugh i ndi Izrel), **21** ndi umu umu ha niile foduru n’ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-enweghi ike egbuchapu, ndi a ka Solomon mere ndi oru

mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. **22** Ma Solomōn emeghị ka onye Izrel obula buru ohu. Kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi oru n'ochichi, ndiisi ndi ochiaghia, ndiisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. **23** Ndi a bukwa ndiisi na-ahụ ihe banyere oru niile nke Solomōn ji n'aka. Ndi Izrel di narị ise na iri ise, ka e mere ndiisi na-elekota ndi oru Solomōn. **24** Emesija, ada Fero sitere n'obodo Devid puta gbago n'uloeze nke Solomōn wuuru ya. Solomōn wukwara ebe mputa nke ulo ahụ. **25** Ugboro ato n'afọ, ka Solomōn na-achụ aja nsure oku, na aja udo n'elu ebe ichu aja o wuru nye Onyenwe anyi, tinyere aja nsure oku ihe na-esi isi uto o na-achụ n'ihu Onyenwe anyi. O si otu a wuchaa ulonso ukwu Onyenwe anyi. **26** Eze Solomōn wukwara otutu ugbo mmiri n'Eziōn Geba, bu nke di n'akuku Elat, n'onu mmiri Oke osimiri Uhie n'ala Edom. **27** Hiram zigaara ndi ikom ya na-anya ugbo, ndi maara ihe banyere ime njem osimiri nke oma, ka ha soro ndi ikom Solomōn jee ozi n'ime ugbo ndi a. **28** Ha nyaara ugbo gaa Ofia, site n'ebe ahụ bulatara eze Solomōn olaedo nke idi arọ ya ruru puku kilogram iri na anọ na narị abụọ na asato.

10 Mgbe eze nwanyị Sheba nuru akuko Solomōn, na idi na mma nke di n'etiti ya na Onyenwe anyi, o bjara ka o were otutu ajuju ike nwalee Solomōn. **2** O bjarutere Jerusalem, ya na otutu ndi ozi n'ebe ha bara uba, ndi so ya, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu olaedo na nkume di oke onuahia di iche iche. O bjakwutere Solomōn, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. **3** Solomōn zara ya ajuju ya niile; o dikwaghị ihe siiri eze ike ikwara ya. **4** Mgbe eze nwanyị Sheba huru amamihe niile nke Solomōn, hukwa uloeze o wuru, **5** na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndiisi ochichi ya, na ndi guzo na-ajere ya ozi n'uwe ha yi, onye na-ebu ike ihe onuhu ya, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonso Onyenwe anyi, o dikwaghị ihe ozo o maara o ga-eme, maobu kwuo. **6** O jiri eze, "Akuko niile m no n'ala m nu banyere ihe niile i ruputara na amamihe gi bu eziokwu. **7** Ma ekwenyeghi m akuko ndi a tutu ruo mgbe m bjara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughi okara; n'amamihe nakwa n'iba uba gi, i tukwasila ihe n'akuko m nuru. **8** Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. **9** Ngozi diri Onyenwe anyi Chineke gi, onye nwere mmasi n'ebe i no, o debere gi n'ocheeze Izrel. N'ihu ihunanya nke Onyenwe anyi na-adi ruo mgbe ebighi ebi n'ebe Izrel no, o mee gi eze, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume." **10** O nyere Solomōn onyinye olaedo idi arọ ya di puku kilogram ano, nyekwa ya otutu uda na-esi isi uto di iche iche, na otutu nkume di oke onuahia. O nwebeghi ogo ozo ewebatara otutu uda na-esi isi uto di ka ndi ahụ eze nwanyị Sheba nyere eze Solomōn. **11** (Ozokwa, otutu ugbo mmiri nke eze Hiram bubatara olaedo site n'Ofia bulatara Solomōn. Ha sitekwara n'ebe ahụ bute osisi almug n'ebe o bara uba, na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. **12** Eze ji osisi almug ndi a wuo ogidi ndabere di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi na nke uloeze. O jikwa ya meere ndi na-abu abụ ubo akwara na une. O dibeghi mgbe obula ahuru maobu tubata osisi almug ha otu a site n'ubochi ahụ ruo taa.) **13** Eze Solomōn nyekwara eze nwanyị Sheba ihe niile o choro na ihe niile bu nke o rioro, na-agunyeghi

onyinye niile Solomōn nyere ya di ka eze o bu. Emesija, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ajere ya ozi. **14** Otutu idi arọ nke olaedo Solomōn na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abuo na ato, **15** na-agunyeghi uru nke nanesi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia na nke sitekwara n'aka ndi eze Arebia niile, nakwa n'aka ndiisi n'achị obodo niile nke ala ahụ. **16** Eze Solomōn kpuru narị ota olaedo ukwu abuo site n'olaedo etipjara etipia. O bu olaedo nke idi arọ ya ruru kilogram isii na uma itoolu ka eji kpuo ota obula. **17** O kpukwara narị ota nta ato, nke sitere na olaedo etipjara etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'uloeze n'Oke Ohia Lebanon. **18** Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie. **19** Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii, o nwere elu di gburugburu n'azu ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akuku abuo ya, nke nwere oyiyi odum abuo guzo n'akuku nke obula n'ime ha. **20** Odum iri na abuo na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akuku isi abuo nke ihe nrigo obula. O dikwaghị alaeze ozo di nke e mere ihe di otu a nye. **21** Ihe niile Solomōn nwere nke e ji ahụ ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime uloeze n'Oke Ohia Lebanon bukwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olaocha kpuo, n'ihu na-agunyeghi olaocha di ka ihe obula n'oge Solomōn. **22** Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahia n'oke osimiri, tinyere ugbo nke Hiram. Otu ugbo n'afọ ato, ka ugbo mmiri ndi a na-alota, buru olaedo, olaocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata. **23** Eze Solomōn bara uba n'aku, nwekwa amamihe karja ndi eze niile di n'ua. **24** Uwa niile na-abia icho ihu Solomōn ka ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **25** Onye obula bjakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bu ngwa olaocha na olaedo, uwe di iche iche, ngwa agha, uda di iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bu kwa afọ, kwa afọ. **26** Solomōn chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na narị ano na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozo di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. **27** Eze mere ka olaocha baa uba di ka nkume efu na Jerusalem. O mekwara ka osisi sida di otutu di ka osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **28** A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubatara Solomōn inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. **29** Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia narị shekel olaocha isii, jirikwa otu narị shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

11 Ma eze Solomōn huru otutu ndi inyom mba ozo n'anya, tinyere nwa nwanyị Fero, ha bu ndi inyom ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi Saidon na ndi Het. **2** Ha bu ndi sitere na mba ndi ahụ Onyenwe anyi gwara Izrel si, "Unu na ha agaghị aluritikwa di na nwunye, n'ihu na ha aghaghị ime ka obi unu gbasoo chi niile ha." Ma, n'agbanyeghi nke a, Solomōn rapara ha n'ahụ n'ihu ihunanya. **3** Onuogugu ndi inyom Solomōn luru di narị asaa, bu ndi amuru n'obi ndi eze. O nwekwara ndi iko nwanyị, onuogugu ha di narị ato. Ndi inyom ya duhiere obi ya. **4** Mgbe Solomōn ghorọ agadi, ndi inyom ndi a duhiere obi ya mee ka o gbasoo chi ndi ozo, nke mere na o jikwaghị obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi

Chineke ya, dika Devid bu nna ya mere. 5 O gbasoro Ashtoret, bu chi ndi Sajdon na Molek, bu chi ruru aru nke ndi Amon. 6 N'uzo di otu a, Solomon mere ihe ozo n'anya Onyenwe anyi. O soghi uzo Onyenwe anyi dika nna ya Devid si mee n'ubochi niile nke ndu ya. 7 N'elu uguwu di n'owuwa anyanwu Jerusalem, Solomon wuru ebe di elu nye Kemosh, chi ruru aru nke ndi Moab, wuokwara Molek chi ruru aru nke ndi Amon. 8 O mekwara otu ihe ahụ nye ndi nwunye ya niile si mba ozo, bu ndi na-achụ aja nsure oku ihe na-esi isi uto, na-achukwa aja nsure oku di iche iche nye chi niile ha. 9 Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide Solomon, n'hi na obi ya esitela n'ebe Onyenwe anyi Chineke Izrel no puo, bu onye mere ka o hu ya anya ugboro abuo. 10 O bu ezie na o nyere Solomon iwu ka o ghara igbaso chi ndi ozo, ma Solomon erubeghi isi n'iwu a Onyenwe anyi nyere. 11 Ya mere, Onyenwe anyi gwara Solomon okwu si, "Ebe o bu na i mere ihe di otu a, ju idebe ogbugba ndu m na ukpuru m, nke m nyere gi idebe, aghaghị m isite n'aka gi dokapu alaeze a, were ya nye otu n'ime ndi na-ejere gi ozi. 12 Ma n'hi nna gi Devid agaghị m eme ihe ndi a mgbe i di ndu. Aga m anapu nwa gi nwoke alaeze Izrel. 13 Ma agaghị m anapucha ya alaeze Izrel niile, kama aga m eme ka o buru eze otu ebo Izrel, n'hi Devid, na n'hi Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m." 14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mere ka onye iro bilie megide Solomon. Onye a bu Hadad onye Edom, onye sikwa n'ezinaulo ndi eze Edom. 15 N'oge gara aga, mgbe Devid nabuso ndi Edom agha, Joab, onyeisi ndi agha, onye gara ili ndi agha e gburu egbu, tigburu ndi ikom niile no n'Edom. 16 Joab na ndi agha Izrel niile nogidere n'ebe ahụ onwa isii, tutu ruo mgbe ha gbuchapuru ndi ikom niile no n'Edom. 17 Ma Hadad, onye bu nwantakiri n'oge ahụ, gbapuru oso gbaga Ijpt, ya na ufodu ndiisi ochichi Edom, ndi jeere nna ya ozi. 18 Ha sitere n'ala Midia gaa Paran. Site na Paran, ha duuru ufodu ndi mmadu, ndi sooro ha gaa Ijpt, jekwuru Fero eze Ijpt, onye nyere Hadad ulo obibi na ala, nyekwa ya ihe oriri. 19 Hadad hutara amara n'ihu Fero, nke mere na o kponyere ya nwanne nwanyi Tapenes bu nwunye eze ka o buru nwunye ya. 20 Nwanne Tapenes mutara ya nwa nwoke aha ya bu Genubat, onye Tapenes zulitere n'uloge. Genubat biri n'etiti umu Fero. 21 Mgbe Hadad no n'Ijpt, o nuru na Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu na Joab ochigha ndi agha anwuokwala, o rioro Fero aririo ka o kwenye ka o laghachi n'Edom. 22 Fero juru ya ajuju si ya, "Gini mere i ji choo jila? O nwere ihe i choo nke i na-adighi enweta n'ebe a?" Hadad zara si ya, "O nweghi ihe koru m, kama kwere ka m laghachi." 23 Nwoke ozo Chineke mere ka o buru onye iro Solomon bu Rezon nwa Eliada, onye gbapuru site n'aka nna ya ukwu bu Hadadeza, eze Zoba. 24 Devid lara ndi agha Zoba n'iyi, Rezon chikotara ndi ikom gbara ya gburugburu, ghoo onyendu ha, ndi nmuu isi a gara Damaskos biri n'ebe ahụ, na-achikwa n'ebe ahụ. 25 Ogologo ubochi niile nke ndu Solomon, Rezon bu onye iro Izrel, tinyekwara nsogbu nke Hadad wetaara Izrel. Rezon bu eze ndi Aram, burukwa onye na-emegide Izrel. 26 Jeroboam nwa Nebat, onye Ifrem nke Zereda, otu n'ime ndi ozi Solomon, biliri megide eze. Nne ya bu Zerua, nwanyi di ya nwuru anwu. 27 Nke a bu akuko banyere otu o siri bilie imegide eze: Solomon wughariri Milo, wuziekwa ntipu di na mgbidi obodo Devid bu nna ya. 28 Ugbu a Jeroboam, n'onwe ya, bu dimkpa. Mgbe Solomon huru

otu nwokorobia a si aruzi oru ya nke oma, o mere ya onye nlekota ndi oru niile si n'ezinaulo Josef. 29 Ma otu ubochi, mgbe Jeroboam si Jerusalem na-apu, o zutere Ahija onye amuma, onye Shilo, n'uzo, ebe o yi uwe oghuru. O bukwa naani ha abuo no n'ohia mgbe ahu. 30 Mgbe ahu, Ahija yipuru uwe oghuru nke o yi n'ahu dwasaja ya uzo iri na abuo. 31 Mgbe ahu, o gwara Jeroboam si, "Chiri ubochi iri nye onwe gi, n'hi na otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siru, 'Lee, aga m anapu Solomon alaeze a, ma aga m enyekwa gi ebo iri n'ime ha. 32 Ma aga m ahapuru ya otu ebo, n'hi ohu m Devid na n'hi Jerusalem obodo m hoputara site n'ebo niile nke Izrel. 33 N'hi na ha ahapula m malite ikpo isiala nye Ashtoret, chi nwanyi ndi Sajdon; na nyekwa Kemosh, chi ndi Moab; na nye Molek, chi umu Amon. Ha agbasoghị uzo m, ha emekwaghị ihe ndi ahụ m guru dika ezi ihe. Ha edebeghi iwu m na ukpuru m niile dika Devid nna Solomon mere. 34 "Ma agaghị m anapu alaeze ya ugbu a, n'hi ohu m Devid, onye m hoputara, na onye mere ihe toro m uto. Aga m ahapu Solomon ka o nogide dika eze ubochi ndu ya niile. 35 Ma aga m anapu alaeze ya site n'aka nwa ya, nye gi ebo iri. 36 Nwa ya ka m ga-enye otu ebo, n'hi na achoro m ka Devid ohu m nogide ibu eze Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m, ebe m mere ka Aha m diri. 37 Ma otu o di, gi ka m gawere. I ga-abukwa onye ga-achi ebe ahụ niile obi gi choro; i ga-abu eze Izrel. 38 O buru na i gee nti mee ihe niile m ga-enye gi n'iwu, jekwa ije n'irubere m isi, mee ihe ziri ezi n'anya m, site n'idebe ukpuru niile na iwu niile, dika ohu m Devid mere, aga m anonyere gi. Aga m ewuru gi ulo ga-adigide dika m siri wuro Devid. Aga m enyekwa gi Izrel. 39 Aga m eweda agburu Devid n'hi ihe a, ma ha agaghị ahụ ndi e wedara n'ala ruo ebighi ebi." 40 Solomon gbaliri igbu Jeroboam, ma Jeroboam gbaara oso gbakwuru eze Shishak nke Ijpt. O nokwara n'Ijpt ruo mgbe Solomon nwuru. 41 Ma banyere ihe ndi ozo mere n'oge ochichi Solomon, nke bu, ihe niile o mere na amamihe o gosiputara, o bu na-edeghi ha n'akwukwo akuko nke Solomon? 42 Solomon chiru Izrel niile iri afọ ano na Jerusalem. 43 O sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya, ghokwara eze n'onodu nna ya.

12 Rehoboam gara Shekem, n'hi na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. 2 Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o ka no n'Ijpt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon), o sitere Ijpt lota. 3 Ya mere, ha ziri ozi kpo Jeroboam, ya na ogbako Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: 4 "Nna gi boro anyi ibu aru, ma ugbu a mee ka ibu aru na iyagba aru a nke o bokwasiri anyi, di mfe, anyi ga-ejere gi ozi." 5 Rehoboam zara ha si, "Laanu, ubochi atog gasia unu biaghachikwutenu m." N'hi ya ndi ahụ lara. 6 Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge o di ndu, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?" 7 Ha zara ya, "O buru na i ga-abu odibo nye ndi a taa, jeere ha ozi, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile." 8 Ma o nabataghị ndumodu ndi okenye nyere ya, o gawkuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. 9 Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asi, 'Mee ka ibu aru nna gi bokwasiri anyi di mfe?'" 10

Umụ okorobia ahụ, bụ ndị ya na ha tokoro, zaghachiri si, “Gwa ndị ahụ sirị gi, ‘Nna gi bokwasiri anyi ibu arọ, ma mee ka ibu anyi di mfe,’ i ga-agwa ha, si, ‘Mkpisịaka nta di n’aka m gbara okpotokpo karịa ukwu nna m. **11** Nna m boro unu ibu arọ; aga m atukwasị ihe n’ibu ahụ mee ka o di arọ karịa. Nna m ji apipia doo unu aka na ntị, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.’” **12** Mgbe ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndi Izrel niile bğaghachiri inuru osisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, “Laghachitenu n’ubochi nke ato.” **13** Eze sara ndi a okwu n’olu di ike. O juru ndumodu nke ndi okenye nyere ya, **14** ma gbasoro ndumodu nke umu okorobia nyere. O sir, “Nna m mere ka ibu unu di arọ, aga m eme ka ibu unu di arọ karịa. Nna m ji apipia doo unu aka na ntị, aga m eji akpi mekpaa unu ahụ.” **15** Ya mere, eze aňaghị ndi ahụ ntị, n’ihi mgbanwe nke onodu niile a sitere n’ebe Onyenwe anyi no, ka e mezuo okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Jeroboam nwa Nebat site n’onu Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha ntị, ha zaghachiri ya si, “Olee oke anyi nwere n’ime Devid? Olee ihe nmeta anyi nwere n’ime nwa Jesi? Ndi Izrel, laanu n’ulo ikwu unu! Gi Devid lekotaka ulo nke gi.” Ya mere, ndi Izrel lara n’ulo ha. **17** Ma banyere ndi Izrel bi n’obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n’ihu buru eze ha. **18** Eze Rehoboam zipuru Adoniram, onyeisi na-elekota ndi oru mmany, ma ndi Izrel niile ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbana n’ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel no na nnuu isi megide ulo Devid ruo taa. **20** Mgbe ndi Izrel nuru na Jeroboam alaghachitala, ha ziri ya ozi si ya putu n’ihu oha mmadu. N’ebe ahụ ka ha no mee ya eze Izrel. O dighi ebo obula kwenyere iso ulo Devid, kariakwa ebo Juda. **21** Mgbe Rehoboam bjarutere Jerusalem, o kpokotara ndi ulo Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di narị puku na iri asato n’onuogugu, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulo Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n’okpuru ochichi Rehoboam, nwa Solomon. **22** Ma okwu Chineke rutere Shemaya onye nke Chineke ntị, si, **23** “Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na ndi Juda niile, na Benjamin na ndi ozo niile, si ha, **24** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Unu agakwala gaa buso umunna unu, bu ndi Izrel agha. Laghachinu, nwoke obula n’ulo ya, n’ihi na o bu m na-eme nke a.’” Ya mere, ha rubere isi n’okwu Onyenwe anyi, onye obula n’ime ha laghachikwara n’ulo ya dika Onyenwe anyi nyere n’iwu. **25** Mgbe ahụ, Jeroboam wusiri Shekem di n’ala ugwu Ifrem ike, biri n’ebe ahụ. N’ebe ahụ ka o si puo, gaa wuo obodo Peniel. **26** Ma Jeroboam chere n’obi ya, si “Ugbu a, ka alaeze nwere ike laghachikwa n’aka ulo Devid. **27** N’ihi na o buru na ndi mmadu gaa ichu aja n’ulonso ukwu Onyenwe anyi nke di na Jerusalem, obi ha nwere ike laghachikwuru onyenwe ha, bu Rehoboam eze Juda. Ha gae-gbu m, laghachikwuru eze Rehoboam.” **28** Mgbe o natachara ndumodu, eze kpuru umu ehi olaedo abuo. O sir ndi mmadu, “O bu oke oru nye unu igbago Jerusalem. Leenu chi unu, ndi Izrel, ndi sitere n’Ijpt kpoputa unu.” **29** Otu n’ime ha ka o guzobere na Betel, tinyekwa nke ozo na Dan. **30** Ihe a ghoro mmehie diri ha, n’ihi na ndi mmadu na-abia kpo o isiala nye nke di na Betel ma gaakwa ebe di anya, dika Dan, n’ihi ihe ehi olaedo nke di n’ebe ahụ ofufe. **31** Jeroboam wuru ebe ichu aja n’ebe di elu di iche iche. O hoputara ndi nchujaja site n’etiti ndi Izrel niile, n’agbanyeghi na ha abughị ndi Livayi. **32** O hiwere mmemme a na-eme n’ubochi nke iri na ise n’onwa

nke asato, dika mmemme a na-eme na Juda. O chukwara aja n’ebe ichu aja. O mere nke a na Betel, churo umu ehi olaedo ahụ o kpuru aja. O tinyere ndi nchujaja n’oru n’ebe niile di elu nke o mere ka ha diri na Betel. **33** N’ubochi nke iri na ise, n’onwa asato, bu onwa nke ya onwe ya cheputara, o chiru aja di iche iche n’elu ebe ichu aja o wuru na Betel. Ya mere, o hiwere mmemme a ka o diri ndi Izrel niile; ya onwe ya kwa gara chuo aja onyine di iche iche n’elu ebe ichu aja.

13 Otu onye nke Chineke si Juda bja Betel, site n’okwu nke Onyenwe anyi oge Jeroboam guzo n’ebe ichu aja ka o chuo aja. **2** O tiri mkpu n’oke olu megide ebe ichu aja ahụ dika okwu Onyenwe anyi si di, “Ebe ichu aja, ebe ichu aja! Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: ‘A ga-amu otu nwa nwoke n’ulo Devid, aha ya ga-abu Josaya. O ga-eji ndi nchujaja niile nke ebe di elu, bu ndi na-achu aja n’elu gi, chuo aja n’elu gi. A gae-ensurekwa okpuru ndi mmadu oku n’elu gi.’” **3** N’ubochi ahụ, onye nke Chineke ahụ kwuru okwu banyere ihe iribama ga-emezu. O kwuru si, “Nke a bu ihe iribama Onyenwe anyi ji emesi okwu ya ike: Ebe ichu aja a ga-agbawa uzo abuo. Ntu di n’elu ya ga-awusasị n’ala.” **4** Mgbe eze Jeroboam nuru ihe onye nke Chineke ahụ kwuru megide ebe ichu aja Betel, o setipuru aka ya site n’ebe ichu aja ahụ si, “Jideni nwoke al!” Ma aka ahụ o setipuru tugide nwoke ahụ kponwuru na o nwekwaghi ike iweghachi ya azu ozo. **5** Ozokwa, ebe ichu aja ahụ gbawara abuo, ntu di n’elu ya wusikwara n’ala dika ihe iribama nke onye amuma Chineke nyere, site n’okwu Onyenwe anyi. **6** Mgbe ahụ, eze sir onye nke Chineke ahụ, “Biko, riuo Onyenwe anyi Chineke gi, kpekpara m ekpere ka e nyeghachi m aka m.” Ya mere, onye nke Chineke ahụ rioro Onyenwe anyi site n’ekpere, emekwara ka aka eze dighachi dikwa ka o di na mbu. **7** Emesia, eze gwara onye nke Chineke ahụ okwu si, “Soro m gaa n’ulo m. Aga m enye gi ihe oriri, nyekwa gi onyine.” **8** Ma onye nke Chineke ahụ zara eze si, “O buru na i nye m okara ihe niile i nwere, agaghi m eso gi baa n’ime ulo gi. Agaghi m erikwa nri gi maobu nuo mmiri n’ebe a. **9** N’ihi na-enyere m iwu site n’okwu Onyenwe anyi, si, ‘Erika nri, anukwala mmiri, esitekwa uzo i si gaa laghachi.’” **10** Ya mere, o sitere n’uzo ozo lawa, nke na-abughị uzo o si bja Betel. **11** Ma o nwere otu onye amuma bu agadi bi na Betel. Onye umu ya bira kororo ihe niile onye nke Chineke ahụ mere n’ubochi ahụ na Betel, ha kokwara nna ha ihe niile o gwara eze. **12** Nna ha juru ha, “Olee uzo o gara?” Umụ ya ndi ikom ziri ya uzo nke onye nke Chineke ahụ si Juda gara. **13** Mgbe ahụ, o sir umu ya ndi ikom, “Jikekwaranu m inyinya ibu m.” Ha jikekwara ya inyinya ibu, o nokwasiri n’elu ya. **14** O gbasooro onye nke Chineke n’azu, o huru ya ka o no ala n’okpuru osisi oke, O sir ya, “O bu gi bu onye nke Chineke ahụ si Juda bja?” O zara, “E, o bu mu onwe m.” **15** Onye amuma ahụ sir ya, “Soro m ka anyi gaa n’ulo m, ka i rie nri.” **16** Ma o sir, “Apughị m iso gi laghachi azu, maobu rie nri, ma o bukwa nuo mmiri obula n’ebe a. **17** N’ihi na a gwara m site n’okwu Onyenwe anyi si, ‘Erikwala nri maobu nuo mmiri n’ebe ahụ, maobu soro uzo i si gaa lotakwa.’” **18** Ma onye nke ozo sir ya, “Mu onwe m bukwa onye amuma dika gi, mmuo ozi zikwara m ozi site n’okwu Onyenwe anyi si, ‘Kporo ya ka o soro gi laghachi n’ulo gi, ka o rie nri, nuokwa mmiri.’” (Ma o gwara ya okwu ugha.) **19** Ya mere, nwoke nke Chineke ahụ soro ya laghachi rie nri, nuokwa mmiri. **20** Ma mgbe ha abuo

noḍu na-eri ihe na tebul, okwu Onyenwe anyị rutere onye amuma agadi ahụ ntị, bụ onye mere ka ọ loghachi azụ. **21** Ọ kpọrọ onye nke Chineke ahụ si Juda bịa sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, ‘N’ihi na ị nupula isi n’okwu onụ Onyenwe anyị, hapụ idebe iwu Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi. **22** Ị laghachikwara n’ebe a, rie nri, ñụọkwa mmiri, bụ ebe ọ gwara gi sị gi, erila nri, añụkwala mmiri. Ya mere, agaghị eli ozu gi n’ala ili nna gi ha.” **23** Mgbe onye nke Chineke ahụ risiri nri, ñụọkwa ihe onụni, ha kwadooro ya ịnyinyanya ibu nke onye amuma ahụ kpoghachiri ya azụ. **24** Dịka ọ na-alaghachi, otu oḍum zutere ya n’uzo, dogbuo ya. Ma ọ hapụrụ ozu ya ka ọ togboro n’okporoḍo, ma ịnyinyanya ibu ya ma oḍum ahụ dogburu nwoke ahụ guzokwa n’akụkọ ozu ya. **25** Ndị mmadụ na-agafe hụrụ ozu ahụ ka ọ togboro n’uzo, hụkwa ka oḍum ahụ guzo n’akụkọ ya. Ndị a gara kọọ akụkọ ihe ha hụrụ n’uzo n’obodo ebe onye amuma agadi ahụ bi. **26** Mgbe onye amuma ahụ mere ka ọ laghachi azụ nūrụ ihe mere, ọ sịrị, “Ọ bụ onye nke Chineke ahụ nupuru isi n’okwu Onyenwe anyị. Onyenwe anyị enyefeela ya n’aka oḍum, nke dogburu ma gbukwaa ya, dịka okwu Onyenwe anyị doro ya aka na ntị.” **27** Mgbe ahụ, ọ sịrị umu ya ndị ikom, “Jikekwaranụ m ịnyinyanya ibu.” Ha mere otu a. **28** Ọ pūrụ gaa chọta ozu nwoke ahụ ka ọ togboro n’uzo. Ịnyinyanya ibu ya na oḍum ahụ guzokwa n’akụkọ ozu ahụ. Oḍum erighi anụ nwoke ahụ, ọ dogbukwaghị ịnyinyanya ibu ahụ. **29** Onye amuma agadi ahụ buliri ozu onye nke Chineke ahụ dokwasị ya n’elu ịnyinyanya ibu ya, buru ya bughachi ya n’obodo, n’ihi iruru ya ujị, nakwa ili ya. **30** O liri ozu onye nke Chineke ahụ n’ili nke aka ya. Mgbe o liri ya, ọ kwara akwa sị, “Ewooo nwanna m!” **31** Mgbe o lisiri ya, ọ gwara umu ya ndị ikom sị, “Mgbe m nwurū, lienụ m n’otu ili a e liri onye nke Chineke; doonụ okpukpụ m ka ọ dīrī n’akụkọ okpukpụ ya. **32** N’ihi na ozi ahụ niile o ziri site n’okwu Onyenwe anyị megide ebe ịchụ aja dī na Betel, na megidekwa ebe ụlọ arụsị niile dī n’ebe dī elu n’obodo Sameria aghaghị imezu.” **33** N’agbanyeghị ihe ndị a niile, Jeroboam esiteghị n’uzo oḍo ya tugharja. Kama ọ gara n’ihu hōputa ndị nchujaja maka ebe niile dī elu site n’etiti ndị mmadụ efu. Onye oḅula choro ị bụ onye nchujaja ka o doro nsọ maka ije ozi n’ebe niile dī elu. **34** Nke a bụ mmehie ezinaulo Jeroboam. Ọ bụ ya mere alaeze Jeroboam ji daa, meekwa ka e kpochapụ ya n’elu uwa.

14 N’oge a, Abija nwa Jeroboam nọ n’orja nke dī ukwu. **2** N’ihi ya, Jeroboam sīrī nwunye ya, “Gaa, jikwaa onwe gi n’uzo mmadụ na-enweghị ike imata na ị bụ nwunye Jeroboam. I ga-ejekwa Shailo, Ahija onye amuma nọ n’ebe ahụ, bụ nwoke ahụ gwara m okwu na m ga-abụ eze ndị nke a. **3** Chiriakwa ogbe achicha iri, na achicha nta ole na ole, na otu karama mmanu ahụ, jekwuru ya. Ọ ga-agwa gi ihe g-eme banyere nwantakiri a.” **4** Nwunye Jeroboam mere ihe o kwuru, o biliri jee n’ulo Ahija na Shailo. Ahija bụ agadi nwoke n’oge a. Ọ naghị ahukwa uzọ n’ihi nka ọ kara. **5** Ma Onyenwe anyị agwalari Ahija okwu sị ya, “Nwunye Jeroboam na-abja ijuta ase n’aka gi banyere nwa ya nwoke ahụ na-adighi ike, osisa dī otu a ka i ganye ya. Mgbe ọ ga-abja ihu gi ọ ga-eme onwe ya dika ọ bughị nwunye Jeroboam.” **6** Mgbe Ahija nūrū ụda nzo ukwu ya ka ọ na-abata n’onu uzọ, ọ kpọrọ ya oku sị ya, “Bata, nwunye Jeroboam. Gini mere i ji jie ejiji dika onye ozo? Enwere m akuko oḍo m ga-akoro gi. **7** Ga gwa Jeroboam

sị ya, Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, ‘Esi m n’etiti ndi m welie gi elu, mee gi ka ị buru onye ga-achị ndi m, bụ Izrel. **8** Adowapuru m alaeze Izrel site n’ulo Devid nye gi ya, ma ị gēghị ntị n’iwu m, maobu debe ha dika ohu m Devid debere ihe niile m nyere ya n’iwu. Onye echiche obi ya na ihe na-atọ obi ya uto mgbe niile bụ idebe iwu m, na ime ihe ziri ezi n’anya m. **9** Ma ihe oḍo ị mere adila ukwu karja nke ndi niile bu gi uto buru eze mere. Ị kpọlara onwe gi chi ndi ozo, chi ndi e ji ala kpuo, si otu a kpasuo m iwe, gbakuta m azu gi. **10** “N’ihi ihe ndi a, aga m eme ka ihe oḍo bjakwasị ezinaulo Jeroboam. Aga m ekpochapukwa umu ndi ikom gi niile, ma ndi ohu, ma ndi nwe onwe ha nọ n’ala Izrel. Aga m ekpochapukwa ulo Jeroboam dika mmadu si ekpochapu nsị anu, ruo mgbe e kpochapuru ha niile. **11** Nkita ga-eri ozu ndi nke Jeroboam ndi nwuru n’ime obodo, ma ndi nwuru n’ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha. Onyenwe anyi ekwuola ya.’ **12** “Ma gi onwe gi, Laa n’ulo gi. Mgbe ị na-azobanye ukwu gi n’obodo, nwokorobia ahụ ga-anwu. **13** Ndị Izrel niile ga-akwa akwa n’ihi ya lie ya. Ọ bụ naani ya bụ onye a gaeli eli, n’ihi na n’ime ezinaulo Jeroboam, ọ bụ naani n’ime nwokorobia a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel chotara ihe di mma. **14** “Ma Onyenwe anyi ga-emekwa ka eze ozo bilie n’Izrel, onye ga-ekpochapu ezinaulo Jeroboam niile. O bidola taa, e, ma ugbu a kwa! **15** Onyenwe anyi ga-eti Izrel ihe, mee ka ọ maa jijiji dika osisi achara nke ikulu na-ebughari n’ime mmiri. Ọ ga-ehupu Izrel site n’ezi ala o nyere nna nna ha, fesaa ha n’ofe osimiri Yufretis, n’ihi na ha akpasuola iwe Onyenwe anyi site n’iguzobe ogidi ofufe Ashera. **16** Ọ ga-agbakuta Izrel azu n’ihi mmehie Jeroboam mere, ma meekwa ka Izrel niile soro ya mehie.” **17** Mgbe ahụ, nwunye Jeroboam biliri laghachi Tjaza. Ma nwokorobia ahụ nwuru mgbe ọ na-azobata ukwu ya n’onu uzọ ulọ ha. **18** Ha liri ya, ndi Izrel niile rukwara ujū n’ihi ya, dika okwu Onyenwe anyi si di, nke o kwuru site n’onu Ahija, onye amuma. **19** Ihe niile ozo Jeroboam mere, na ihe niile banyere ibu agha ya niile, na otutu ihe ozo di iche iche banyere oghichi ya, ka e dere n’akwukwu akuko ihe ndi eze Izrel mere. **20** Jeroboam chirī Izrel iri afọ abuo na abuo. O sooro ndi nna nna ya ha dina n’onu, nwa ya Nadab ghoru eze n’onu ya. **21** N’oge a, Rehoboam nwa Solomon, bu eze Juda. Ọ gbara iri afọ anọ na otu mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ chirī afọ iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ Onyenwe anyi horo site n’etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe ọ ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. **22** Mgbe ahụ, ndi Juda mehiekwara megide Onyenwe anyi. Ha sitere n’otutu mmehie ha mere, nke kariri mmehie nke ndi nna nna ha ochie mere, kpasuo ekworo ya. **23** Ha wukwara nye onwe ha ebe ichu aja na ogidi arusi n’elu ugwu niile, na ogidi chi Ashera, na n’okpuru osisi obula akwukwu ndu di n’elu ya. **24** E nwere ndi ikom akwuma n’ala ahụ, ndi nọ n’ulo arusi ha di iche iche. Ndị mmadụ mere ụdị ihe aru ahụ nke ndi mba niile ndi ahụ na-eme, bụ mba ndi ahụ Onyenwe anyi sitere n’ihu ndi Izrel chupu. **25** N’afọ nke ise, nke oghichi eze Rehoboam, Shishak, eze Ijpt, busoro Jerusalem agha. **26** O bukoru akụ niile di n’ime ulo Onyenwe anyi, na akụ niile dikwa n’uloeze. Ọ kwakoro ihe niile, werekwa ota olaedo niile ndi ahụ Solomon kpuru. **27** Ma eze Rehoboam kpuru ota bronzi i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n’aka ndiisi ndi nche, bu ndi na-eche n’onu uzọ uloze nche ka a lekota ha anya. **28** Mgbe obula eze na-aga n’ulonso

okwu Onyenwe anyi, ndi nche na-ebu ota ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ulo ndi nche. **29** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Rehoboam, na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda? **30** Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ubochi niile nke ndi ha. **31** Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. Abija nwa ya ghororo eze n'onodu ya.

15 Abija malitere ibu eze Juda, n'afọ iri na asato nke ochichi eze Jeroboam nwa Nebat. **2** O chirị afọ ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka, nwa nwanyi Abishalom. **3** O mere mmehie niile nna ya mere n'ihu ya; o jighi obi zuruoke gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika obi nna nna ya Devid di. **4** Ma n'ihl Devid, Onyenwe anyi Chineke ya nyere ya oriona na Jerusalem, site na-ime ka nwa ya nwoke nochie onodu ya nakwa ime ka Jerusalem guzosie ike. **5** N'ihl na Devid mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, o dighikwa iwu Onyenwe anyi obula nke o na-edebeghi n'ubochi ndu ya niile, ma o bughl naani ihe banyere okwu Uraya, onye Het. **6** Agha di n'etiti Abija na Jeroboam n'ubochi niile nke ndu Abija. **7** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Abija, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda? Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **8** Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghororo eze n'onodu ya. **9** N'afọ nke iri abuo nke ochichi Jeroboam eze Izrel, ka Asa ghororo eze Juda. **10** O chirị iri afọ anọ na otu na Jerusalem. Aha nne nne ya bu Maaka, nwa nwanyi Abishalom. **11** Asa mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika Devid nna ya mere. **12** O sitere n'ala ahụ niile chupụ ndi ikom akwuna ulo arusi niile, wezugakwa arusi niile nke ndi nna nna ya ha mere. **13** O chudakwara obuladi nne nne ya bu Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihl na o kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya kpoo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **14** O bu ezie na o wezugagh iwu niile di elu, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile. **15** O webatara n'ime ulonso Onyenwe anyi olaocha na olaedo na ihe niile nke nna ya na ya onwe ya doro nso. **16** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel ubochi ochichi ha niile. **17** Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula napu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **18** Mgbe ahụ, Asa chiri olaocha na olaedo niile di n'ulokwu ulonso Onyenwe anyi, na ndi di n'uloeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozi ya ka ha chirị ha zigara Ben-Hadad, nwa Tabrimom, nwa Hezion, bu eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, **19** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi onyine olaocha na olaedo. Ugbu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya." **20** Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. O lugburu Ijon, Dan, Ebel-Bet-Maaka na ala Kineret niile, tinere ala niile nke ndi Naftali. **21** Mgbe Baasha nuru nke a, o kwesiri iwu Rema, laghachi biri na Tjaza. **22** Mgbe ahụ, eze Asa nyere iwu zigara ndi Juda niile, na o dighi onye iwu ahụ hapuru, ha bjara bupusja nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe n'ebe ahụ. Eze Asa ji ihe ndi a wulie Geba nke Benjamin, wuokwa Mizpa. **23** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Asa, na ihe niile

o ruputara na obodo niile ndi o wuru, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Juda? Ma o rjara orja nke metutara ukwu ya abuo, mgbe o mere agadi. **24** Asa sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu nna ya. Jehoshafat nwa ya ghororo eze n'onodu ya. **25** Nadab, nwa Jeroboam, malitere ibu eze Izrel, n'afọ nke abuo nke Asa, eze Juda. O chirị Izrel afọ abuo. **26** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. O gbasoro uzo niile nke nna ya ma na-emekwa otu mmehie ahụ nke nna ya ji duba Izrel n'ime mmehie. **27** Baasha nwa Ahija, onye si n'ebo Isaka gbara izu ojo megide ya. O tidara ya na Gibeton, n'otu obodo ndi Filistia, mgbe Nadab na ndi Izrel niile nochibidoro ya. **28** Baasha gburu Nadab, nochie onodu ya dika eze, n'afọ nke ato nke ochichi Asa, eze Juda. **29** Ngwangwa, mgbe o malitere ochichi ya, o gburu ndi ezinaulo Jeroboam niile. O kweghi ka onye obula na-eku ume fodu, kama o lara ha niile n'iyi, dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu onyeozu ya, bu Ahija onye Shilo. **30** Ihe ndi a mere n'ihl mmehie niile Jeroboam mere, nke o mere ka Izrel mee, nakwa n'ihl na o kpasuru Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel iwe. **31** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Nadab, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **32** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel, ubochi ochichi ha niile. **33** N'afọ nke ato nke Asa, eze Juda, Baasha nwa Ahija ghororo eze ndi Izrel niile na Tjaza. O chirị iri afọ abuo na abuo. **34** O mere otutu ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. O gbasoro uzo ojo niile nke Jeroboam, jeekwa ije n'ime otu mmehie ahụ nke Jeroboam dubara ndi Izrel ime.

16 Mgbe ahụ, ozi Onyenwe anyi sitere n'onu Jehu, nwa Hanani banyere Baasha, eze Izrel si ya, **2** "Esi m n'aja welie gi elu, mee gi onye ochichi ndi m Izrel. Ma i jeela ije n'uzo ojo niile nke Jeroboam. I meela ka ndi m bu Izrel mmehie, si otu a kpasuo m iwe site na mmehie ha. **3** Ya mere, aga m ekpochapu Baasha na ezinaulo ya, m ga-emekwa ulo gi ka o dika ulo Jeroboam, nwa Nebat. **4** Onye obula nke metutara Baasha nke nwuru n'ime obodo ka nkita ga-eri ozu ya, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha." **5** Akuko niile banyere oru Baasha ruru, na ibu agha ya niile, e deghi ha n'akwukwo akuko oru ndi eze Izrel? **6** Baasha sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Tjaza. Ela, nwa ya nwoke, nochiri onodu ya dika eze. **7** Ma ozi Onyenwe anyi si n'onu Jehu onye amuma, nwa Hanani bjara Baasha na ndi ezinaulo ya n'ihl ihe ojo niile o mere, si otu a kpasuo Onyenwe anyi iwe. O bu ezie na o maara na Onyenwe anyi kpochapuru ezinaulo Jeroboam n'ihl ihe ojo o mere, ma Baasha gara n'ihu mee ihe ojo. **8** Ela, nwa Baasha, malitere ibu eze Izrel n'iri afọ abuo na isii nke ibu eze Asa, eze Juda. Ma naani afọ abuo ka o chirị dika eze na Tjaza. **9** Mgbe ahụ, Zimri, ochiagha na-achi okara ugboala agha eze, gbara izuzu megide ya. N'oge a, Ela no na-ahu mmanya na Tjaza, n'ulo Aza, onye na-elekota uloeze di n'obodo ahụ. O rukwara mmanya ahụ nbuga ya oke. **10** Zimri batara kudaa ma gbukwaa ya. O bu n'iri afọ abuo na asaa nke ochichi Asa, eze Juda. O buuru eze n'onodu ya. **11** Ngwangwa o ghororo eze, nokwasị n'ocheeze ya, o gburu mmadu niile no n'ezinaulo Baasha. O hapughi o buladi otu nwoke. O gburu ikwu na ibe Baasha, na ndi enyi ya niile. **12** Ya mere, Zimri kpochapuru ndi ezinaulo niile Baasha, n'usoro okwu Onyenwe anyi kwuru

megide Baasha site n'onye amuma ya bu Jehu. **13** N'ihie mmehie niile nke Baasha na nwa ya Ela mere, na nke ha ji mee ka Izrel mehie, bjakwa kpasuo iwe Onyenwe anyi bu Chineke Izrel, site n'arusi ha niile na-abaghi uru. **14** Akuko banyere ochichi Ela, na ihe niile o mere e degi ha n'akwuko ochichi ndi eze Izrel? **15** N'afu nke iri abuo na asaa nke ochichi Asa, eze Juda, ka Zimri chiri ubochi asaa na Tjaza. N'oge a, ndi agha Izrel mara ulo ikwu na Gibeton, obodo ndi Filistia nabu agha. **16** Mgbe ha nuru na Zimri egbuola eze ha, ha niile kwetara mee Omri eze ohuru ha. Omri bu onyeisi agha ndi agha Izrel niile. **17** N'ihie nke a, Omri duuru ndi agha ahụ nọ na Gibeton bja ibuso Tjaza, isi obodo Izrel agha. **18** Mgbe Zimri huru na-adotala obodo ahụ n'agha, o banyere n'ulo elu di n'uloeze, sunye onwe ya na uloze ahụ oku. O si otu a nwuo, **19** n'ihie na Zimri n'onwe ya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi dika Jeroboam. O kporo isiala nye arusi, dubakwa umu Izrel n'ime mmehie. **20** Akuko banyere Zimri na ihe ojoo niile o mere e degi ha n'akwuko akuko ochichi ndi eze Izrel? **21** Ma n'oge a, ndi Izrel kere onwe ha uzo abuo maka onye ga-abu eze ha. Otu uzo dinyeere Omri, ndi nke ozo dinyeere Tibni, nwa Ginat. **22** Ma ndi dinyeere Omri di ike karja ndi dinyeere Tibni, nwa Ginat. Ya mere, Tibni nwuru. Omri ghokwara eze Izrel. **23** Asa, eze Juda anola iri afu ato na otu dika eze mgbe Omri malitere ibu eze Izrel. Omri chiri Izrel afu iri na abuo, afu isii n'ime afu ndi a na Tjaza. **24** Omri zuru ala ugwu ugwu a na-akpo Sameria site n'aka Shema, kwuo ya talenti olocha abuo. O wuru obodo ohuru n'ugwu ahụ guo aha ya Sameria, n'ihie na aha onyenwe ala ahụ na mbu bu Shema. **25** Ma Omri mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi karja ndi eze Izrel niile buru ya uzo. **26** O kporo isiala nye arusi, dika Jeroboam nwa Nebat mere. O dubakwara ndi Izrel n'ime mmehie. N'ihie nke a o mere ka iwe wee Onyenwe anyi, Chineke Izrel, n'ihie arusi nzuzu ha. **27** Akuko ihe niile Omri mere, o bu na e degi ha n'akwuko akuko ochichi ndi eze Izrel? **28** Omri sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Ehab, nwa ya ghoro eze n'ondu ya. **29** N'afu nke iri ato na asato nke ochichi eze Asa na Juda, ka Ehab, nwa Omri, malitere ichi dika eze n'Izrel. O chiri ndi Izrel iri afu abuo na abuo na Sameria. **30** Ehab nwa Omri mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi karja ndi eze niile buru ya uzo. **31** O bugh naan na o guru mmehie niile Jeroboam nwa Nebat mere di ka ihe di nta, kama o gara n'ihu luo Jezebel, nwa nwanyi Etbaal, eze ndi Saidon. O bidokwara ikpo isiala nye arusi Baal, na ife ya ofufe. **32** O guzobere ebe ichu aja nye Baal, n'ulo arusi Baal nke o wuru na Sameria. **33** Ehab manyere ogidi chi Ashera, si otu a kpasuo Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel iwe karja otu ndi eze Izrel niile bu ya uzo chja si mee. **34** Mgbe Ehab na-achi, ka Hiel, onye Betel, wughachiri obodo Jeriko. Okpara ya bu Abiram nwuru, mgbe o toro ntoala obodo ahụ, ka o guzobere onu uzo ama ya oto, nwa ya nwoke nke nta aha ya bu Segub nwuru, imezu okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu Joshua nwa Nun.

17 Ugwu a, Ilaia onye Tishbe, onye si obodo Tishbe, nke di n'ala Gilead, siri Ehab, "Eji m aha Onyenwe anyi Chineke Izrel di ndu, onye m na-efe na onye m na-ejere ozi na-agwa gi na igirigi agaghi ada, mmiri agaghi ezo ozo n'afu ndi a na-abja karja ma o bugh naan site n'okwu onu m!" **2** Okwu Onyenwe anyi rutere Ilaia nti, si ya, **3** "Si n'ebe a

puo. Soro uzo owuwa anyanwu, gaa zoo onwe gi n'akuku iyi Kerit, n'akuku owuwa anyanwu ya, nke bu n'ihu Jodan. **4** Nodu n'ebe ahụ nuo mmiri si n'iyi ahụ, riekwa nri obula umu ugooma ga-ebutere gi, n'ihie na enyela m ha iwu ka ha nye gi nri." **5** O mere ihe Onyenwe anyi gwara ya ka o mee. O gara n'akuku iyi nta Kerit n'akuku owuwa anyanwu Jodan noro n'ebe ahụ. **6** Ugooma na-ebutere ya achicha na anu, ututu na anyasi niile. O na-anuka mmiri site n'iyi ahụ. **7** Ma mgbe ubochi ufofu gasiri, mmiri ahụ tara, n'ihie na mmiri adighi ezokwa n'ala ahụ. **8** Okwu Onyenwe anyi bjakwutere ya, **9** "Bilie, jee Zarefat, obodo di Saidon nso, biri n'ebe ahụ. O nwere otu nwanyi di ya nwuru, onye m nyere iwu ka o nye gi nri." **10** Ilaia biliri jee Zarefat, onye o ruru onu uzo ama e si abanye obodo ahụ, o huru otu nwanyi di ya nwuru ka o no na-achikota nku. Ilaia kporo ya oku si ya, "Biko, kutere m ntakiri mmiri n'iko ka m nuo." **11** Mgbe nwanyi ahụ na-aga ikute mmiri ahụ, Ilaia kporo ya oku ozo si ya, "Biko, wetara m otu iberibe achicha ka m taa." **12** Ma nwanyi ahụ zara si ya, "Dika Onyenwe anyi Chineke na-adi ndu, enweghi m achicha obula n'ulo m. Naan ihe m nwere bu otu njuaka utu oka di n'ite, mmanu ntakiri di na karama. Ugwu a, ana m achikota nku ka m baa ga siere onwe m siekwara nwa m nri, ka anyi rie, chere onwu ga-abja egburu anyi." **13** Ilaia siri ya, "Atula egwu! Gaa mee dika i kwuru. Ma naan buru uzo meere m ogbe achicha ntakiri site n'ihie i nwere, wetara m ya. Emesia, mee nke gi na nwa gi ga-eri. **14** N'ihie na nke a bu ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Utu oka di n'ite ahụ agaghi agwu, mmanu ahụ di n'ite ahụ agakwaghi ako tutu ruo ubochi ahụ Onyenwe anyi ga-ezite mmiri ozuzo n'ala a.'" **15** Nwanyi ahụ mere dika Ilaia kwuru. Sitekwa n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ihe oriri akokwaghi Ilaia na nwanyi ahụ, na ezinaulo ya. **16** N'ihie na utu oka ahụ agwughu, mmanu akokwaghi nwanyi ahụ, dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu Ilaia, onye amuma. **17** Mgbe ihe ndi a gasiri, nwa nwanyi ahụ nwe ulu rjara rjara. Rjara a bjaria sie ike nke ukwu na ume afodughu n'ime ya. **18** Mgbe ahụ, nwanyi ahụ kwaara akwa bjakwute Ilaia si ya, "Ewoo, onye nke Chineke, gini ka i nwere megide m? I bjaria ka i chetara m mmehie m, na igbu nwa m nwoke?" **19** Ilaia zara si ya, "Kunye m nwa gi nwoke." Ilaia kuuru ya site n'aka nne ya rigoo n'ulo elu ebe ya onwe ya na-edina, nibe ya n'elu ihe ndina ya. **20** O kporo Onyenwe anyi si ya, "Onyenwe anyi Chineke m, gini mere i ji wetara nwanyi a m bi n'ulo ya ihe mgbu site n'ikwe ka nwa nwoke ya nwuo?" **21** Ilaia gbatiri onwe ya n'ahu nwantakiri ahụ ugoro ato, kporo Onyenwe anyi, si, "Biko, Onyenwe anyi Chineke m, kwere ka mkpuruobi nwantakiri a laghachikwute ya." **22** Onyenwe anyi nuru ekpere Ilaia, ndu nwantakiri ahụ laghachikwutere ya, o dikwara ndu ozo. **23** Mgbe ahụ, Ilaia kuuru ya si n'ulo elu ahụ ridata, kunye ya nne ya, gwa ya okwu si, "Lee, nwa gi di ndu!" **24** Nwanyi ahụ siri Ilaia, "Ugwu a, amatala m na i bu onye nke chineke, na okwu Onyenwe anyi si n'onu gi apata bu eziokwu."

18 Mgbe otutu oge gasiri, n'afu nke ato, okwu Onyenwe anyi rutere Ilaia nti, "Bilie, gaa gosi Ehab onwe gi. Aga m emekwa ka mmiri zookwa n'ala a." **2** Ya mere, Ilaia puru gaa igosi Ehab onwe ya. Ma unwu di na Sameria n'oge a siri nnoo ike. **3** O nwere otu nwoke na-elekota ihe di n'ezinaulo Ehab. Aha ya bu Obadaya. (O bu nwoke ji obi ya niile kwere

na Onyenwe anyi. 4 Mgbe eze nwanjy bụ Jezebel na-egbu ndị amụma Onyenwe anyi chọp ịgbuchapụ ha, ọ bụ Qbadaya zoro narị ndị amụma n'ime ha n'ime ogba nkume. O zoro iri ndị amụma ise n'otu ogba nkume, zookwa iri ndị amụma ise fọdurụ n'ime ogba nkume ozo. Emesja, ọ na-ewegara ha nri na mmiri n'ebe ahụ.) 5 Ehab kpọrọ Qbadaya si ya, "Jegharja n'ala a niile nyochaputa na ndagwurugwu na isi iyi niile, ebe ahijha ndụ di. Gbutere jinyinya na jinyinya mul m ahijha ahụ ka ha taa ghara inwụ, ka anyi gharakwa igbu ha." 6 Ha kere ala ahụ n'etiti onwe ha. Ehab sitere otu akukụ, ma Qbadaya sitere akukụ nke ozo. 7 Ọ dighị anya, na mberede, Qbadaya huru Ịlajja ka ọ na-abia izute ya. Qbadaya matara na ọ bụ ya. N'ihy ya, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala si, "Ọ bụ gi ka m huru n'ezie, onyenwe m, Ịlajja?" 8 Ịlajja zara si ya, "E, ọ bụ m. Ugbo a gaa gwa onyenwe gi, 'mụ bụ Ịlajja nọ n'ebe a.'" 9 Mgbe ahụ, Qbadaya juru Ịlajja si, "Gini bụ ihe m mejoro, nke mere i ji na-achọ inyefe ohu gi n'aka Ehab ka o gbuo ya? 10 Dika Onyenwe anyi Chineke gi si adị ndụ, o nwebeghi mba maobu alaeze di nke nna m ukwu na-ezigaghị mmadu icho gi. Ebe obula o gara a na-akoro ya na Ịlajja anoghị n'ebe ahụ. Ehab na-eme ka eze obodo ahụ nyozi iyi na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. 11 Ma ugbo a, i na-asị m gaa gwa Onyenwe m na, 'Ịlajja nọ n'ebe a.' 12 Ọ burukwanu na m esite n'ebe a puo, onye ma ebe Mmụọ Onyenwe anyi ga-ebuga gi. Mgbe ahụ, ọ buru na Ehab abia hapu ihu gi, ọ ga-egbu m. N'ihy na mụ bụ ohu gi bụ onye na-efe Onyenwe anyi ofufe siteri na mgbe m bụ okorobja. 13 Ọ bụ na onyenwe m anughị ihe m mere mgbe Jezebel nọ na-egbu ndị amụma Onyenwe anyi? E zoro narị ndị amụma Onyenwe anyi n'ime ogba nkume abuo, iri ise n'ime otu ogba nkume, iri ise n'ime otu ogba nkume ka m zoro ha, jirikwa nri na mmiri onuonu zuo ha. 14 Ma ugbo a i na-agwa m si m, 'Gaa gwa onyenwe gi na Ịlajja abiala.' Ọ ga-egbukwa m!" 15 Ma Ịlajja zara si ya, "Dika Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, onye m na-ejere ozi, ana m agwa gi na agaghị m esi n'ebe a puo tutu ruo mgbe m gosiri Ehab onwe m taa." 16 Mgbe ahụ, Qbadaya puru gaa koro Ehab na Ịlajja abiala. Emesja, Ehab putara izute Ịlajja. 17 Mgbe ọ huru Ịlajja, Ehab siri ya, "Ọ bụ gi onwe gi bụ nke a, gi onye na-emekpa Izrel ahụ?" 18 Ịlajja zara si Ehab, "O nweghi mgbe m ji butere Izrel nsogbu. Ọ bụ gi onwe gi na ezinaulo nna gi na-ebutere Izrel nsogbu. Unu agbakwala iwu Onyenwe anyi azu, gbasoro chi Baal di iche iche. 19 Ugbo a, kpokota ndi Izrel niile ka ha zute m n'ugwu Kamel. Kpoptakwa ndi amuma Baal onuogugwu ha di narị anọ na iri mmadu ise, na ndi amuma Ashera, ndi di narị anọ, bụ ndi na-eso eze nwanjy Jezebel eriko ihe na tebul ya." 20 Ehab zigara ozi kpokota ndi Izrel niile, na ndi amuma ahụ niile. Ha niile bjakwara n'ugwu Kamel. 21 Ịlajja gara n'ihu ndi a, si ha, "Ọ bụ ruo ole mgbe ka unu ga-akwusi inwe obi abuo? Ọ buru na Onyenwe anyi bụ Chineke unu, soronu ya! Ma ọ burukwanu na unu ekpebie na Baal bụ chi unu, soronu ya." Ma ndi zokoro n'ebe ahụ ekwughị ihe obula. 22 Mgbe ahụ Ịlajja siri ha, "Leenu! Ọ bụ mụ onwe m, naanị m, bụ onye amuma Onyenwe anyi fọdurụ, ma ndi amuma Baal di narị anọ na iri ise n'onuogugwu. 23 Ugbo a wetanu oke ehi abuo ka ndi amuma Baal horo otu oke ehi, nke ha choro. Ha ga-egbujasi ya, tukwasị ya n'elu nkụ di n'ebe ichu aja, ma ha agaghị amunye oku obula n'okpuru ya. Mụ onwe m ga-akwado oke ehi nke ozo tukwasị ya n'elu nkụ ma agaghị m

amunyekwa oku n'okpuru ya. 24 Emesja, unu ga-akpoku chi Baal unu, mụ onwe m kwa ga-akpoku aha Onyenwe anyi. Ọ ga-erukwa na chi ga-eji oku za, chi ahụ bụ Chineke." Ndi Izrel niile zara si, "Okwu gi di mma." 25 Ịlajja gwara ndi amuma Baal, si, "Ebe unu di otutu, burunu uzọ horo otu oke ehi n'ime ehi abuo a dozie ya. Unu amunyekwala ya oku n'okpuru, kama kpokuonu chi unu." 26 Ya mere, ndi amuma Baal weere oke ehi ahụ e nyere ha doziekwala ya. Mgbe ahụ, ha kpokuru aha Baal, chi ha. Site n'ututu tigde mkpu ruo n'etiti ehie na-asị "O Baal, biko, zaa anyi." Ma o nweghi ihe ha nuru site n'onu Baal. Ọ dkwaghị onye zara ha. Ha malitere ihe egwu gburugburu ebe ichu aja ahụ ka kwadoro. 27 N'ihy di ka n'etiti ehie, Ịlajja malitere ichi ha ochi, na ikwa ha emo. Ọ gwara ha okwu si ha, "Tisieni mkpu ike ka Baal nwe ike inu ariri unu. N'ezie, ọ bụ chi! Ma eleghị anya ọ nọ n'oke echiche, maobu o ji oru n'aka, maobu ọ gara njem. Ma eleghị anya ọ na-arahu ura. Ọ choro onye ga-akpote ya." 28 Ndi amuma a tiri mkpu n'oke olu dika ha si eme. Ha ji mma na ube na-egbukasi onwe ha ahụ, tutu ruo mgbe obara malitere isite ha n'ahu na-agbaputa. 29 Ma mgbe etiti ehie gasiri, ha nogidekwara na-ebu amuma ruo mgbe oge ichu aja uhuruchi ruru, ma o nweghi onye zara ha, o nwekwaghị olu a nuru. Ọ dkwaghị onye nara ha nti. 30 Mgbe ahụ, Ịlajja kporo ndi Izrel si ha, "Biarueni m nso." Ha niile biaru ruo ya nso, o doziri ebe ichu aja Onyenwe anyi, bụ ndi ahụ a kwaturu n'ala na mbu. 31 Ịlajja chiri nkume iri na abuo, nke otu n'ime ha nochiri anya otu ebo Jekob, onye okwu Onyenwe anyi rutere si ya, "Aha gi ga-abu Izrel." 32 O ji nkume ndi a wuzie ebe ichu aja Onyenwe anyi. Emesja, o gwuru olulu miri emi, nke gbara ebe ichu aja ahụ gburugburu. 33 Ọ tukwasiri nkụ n'elu ebe ichu aja ahụ, tukwasikwa otu oke ehi o gbujasiri n'elu nkụ ndi ahụ. Emesja, o nyere ndi nọ n'ebe ahụ iwu si ha, "Gbajuonu ite anọ mmiri. Butekwanu mmiri ahụ bja wukwasị ya n'elu aja nsure oku a, na n'elu nkụ ndi a." Mgbe ha mesiri nke a, Ịlajja gwara ha okwu si, 34 "Gbajukwanu ite mmiri ndi ahụ, bute ha bja wukwasị mmiri ahụ nke ugboro abuo n'elu aja nsure oku a." Ha mere dika Ịlajja kwuru. Ịlajja nyekwara ha iwu si, "Gbajukwanu ya nke ugboro otu, bja wukwasị ya." Ha mekwara otu a. 35 Mmiri juputakwara n'ebe ichu aja ahụ, na olulu ahụ di ya gburugburu. 36 Mgbe oge e ji achu aja anyasi ruru, Ịlajja, onye amuma bjara ebe ichu aja ahụ nso kpee ekpere si, "O, Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na Ajizik, na Izrel, biko gosi taa na ọ bụ gi onwe gi bụ naanị Chineke n'Izrel, na mụ onwe m bukwa ohu gi. Gosikwa na m bụ onyeozu gi, na ọ bụ ihe i nyere m n'iwu ka m mere oge ndi a niile. 37 Biko, Onyenwe anyi m, zaa m ekpere m, zaa m ya, ka ndi Izrel niile mata na gi onwe gi. Onyenwe anyi bụ Chineke, na gi onwe gi na-atugharikwa obi ha ilaghachikwute gi." 38 Mgbe ahụ, na mberede, oku Onyenwe anyi siteri n'eluigwe daa, rechapu oke ehi ahụ, na nkụ ahụ, na nkume, na ntu, ma rechapukwa mmiri niile di n'ime olulu ahụ di gburugburu ebe ichu aja ahụ. 39 Mgbe ndi mmadu ahụ niile huru ihe a mere, ha niile dara n'ala kpuo ihu n'ala, na-eti mkpu na-asị, "Onyenwe anyi, ya onwe ya bụ Chineke! Onyenwe anyi ya onwe ya bụ Chineke!" 40 Mgbe ahụ, Ịlajja nyere ha iwu si, "Jideni ndi amuma Baal niile. Unu ekwekwala ka otu onye n'ime ha laa." Ha jidekwara ha niile. Ịlajja dukwara ha niile gaa na ndagwurugwu iyi Kishon, gbuo ha n'ebe ahụ. 41 Emesja, Ịlajja gwara Ehab okwu si, "Gaa

rie nri, n'ụọkwa ihe ọ̀nụ̀nụ̀; n'ìhì na an'ur'ụ̀ m ụ̀z'ụ̀ oke mmiri ozuzo ka ọ̀ na-ada." 42 N'ìhì nke a, Ehab sitere n'èbe ah'ụ̀ p'ụ̀ gaa iri nri na ìn'ụ̀ ihe ọ̀nụ̀nụ̀ ma Ìlajia rigooro n'elu ugwu Kamel gbuo ikpere n'ala, kpuokwa ihu ya n'ala n'etiti ikpere ya ab'ụ̀ọ̀ ikpe ekpere. 43 N'oge a, ọ̀ gwara nwokorobia na-ejere ya ozi s'ị̀ ya, "Gaa lee anya n'uzo oke osimiri." Ọ̀ rigoro lee anya, s'ị̀, "Ọ̀ dighi ihe ọ̀b'ụ̀la m h'ur'ụ̀." Ìlajia gwakwara ya otu a, ugboro asaa, s'ị̀ ya, "Jeghachi." 44 O ruo na nke ugboro asaa, nwokorobia ah'ụ̀ b'ìghachiri s'ị̀ Ìlajia, "Onyenwe m, ah'ur'ụ̀ m igwe ojii d'ị̀ nta d'ị̀ka ọ̀b'ụ̀ aka mmad'ụ̀ ka o si n'oke osimiri na-ap'ụ̀ta." Ya mere, Ìlajia s'iri, "Gaa gwa Ehab, 'dozie ugbo agha gi, gbadaa tupu mmiri ozuzo egbochi gi ìla.'" 45 Ọ̀ dighi anya, eluigwe gbajik'ọtara n'ọ̀ọ̀ oji. Oke ifufe bidokwara ife. Mmiri d'ị̀ ukwu bidokwara izo. Mgbe ah'ụ̀, Ehab gbaara ugbo agha ya laa Jezril. 46 Ma ike Onyenwe anyi b'ìkwasiri Ìlajia. Ọ̀ fanyere ọ̀n'ụ̀ uwe mw'ụ̀da ya na bel'it o kere n'ukwu, gbap'ụ̀ ọ̀s'ọ̀ buru Ehab ụ̀z'ọ̀ gbaruo obodo Jezril.

19 Ehab k'ọ̀r'ọ̀ Jezebel ihe niile Ìlajia mere, na otu o si jiri mma agha gbuo ndi am'ụ̀ma Baal niile. 2 N'ìhì nke a, Jezebel zigara onyeozì ka ọ̀ ga zie Ìlajia s'ị̀, "Ka chi ndi a mesoo m mmeso, n'agbanyegh'ị̀ otu mmeso ah'ụ̀ si d'ị̀ n'ọ̀, ma ọ̀ b'ur'ụ̀ na oge d'ị̀ka oge a echi, egbugh'ị̀ gi d'ị̀ka i si gbuo ndi am'ụ̀ma Baal." 3 Ìlajia t'ur'ụ̀ egwu, gbap'ụ̀ ọ̀s'ọ̀, n'ìhì ichebe nd'ụ̀ ya. Mgbe ọ̀ b'jaruru B'iasheba, d'ị̀ na Juda, ọ̀ hap'ur'ụ̀ nwokorobia na-ejere ya ozi n'èbe ah'ụ̀. 4 Ma ya onwe ya p'ukwara jee ije otu ụ̀b'ọ̀ch'ị̀ n'ọ̀zara naan'ị̀ ya. N'ìkpeazu, ọ̀ kwusiri n'ọ̀du ala n'okpuru otu osisi brum, kpee ekpere r'ị̀ọ̀ọ̀ ka a nap'ụ̀ ya nd'ụ̀ ya. Ekpere o kpere n'oge a b'ụ̀, "O zuorela m Onyenwe anyi, biko nap'ụ̀ nd'ụ̀ m. O nwegh'ị̀ zo m si d'ị̀ mma kar'ị̀a nna nna m ha." 5 O dinara n'okpuru osisi brum rah'ụ̀ ụ̀ra. Ma lee, otu oge ah'ụ̀, mm'ụ̀ọ̀ ozi met'ur'ụ̀ ya aka, s'ị̀ ya, "Bilie, rie nri." 6 Ìlajia biliri legharia anya, h'ụ̀ ogbe ach'ị̀cha na ite mmiri nta nke d'ị̀ n'ak'ụ̀k'ụ̀ ebe ọ̀ t'ukwasiri isi ya. O riri oge ach'ị̀cha ah'ụ̀ a h'ur'ụ̀ n'icheku ọ̀k'ụ̀, n'ụ̀ọ̀kwa mmiri ah'ụ̀. Emesia, o dinakwara ọ̀z'ọ̀. 7 Mm'ụ̀ọ̀ ozi nke Onyenwe anyi b'ìghachikwara nke ugboro ab'ụ̀ọ̀, s'ị̀ ya, "Bilie rie ihe, n'ìhì na ije d'ị̀ gi n'ihu d'ị̀ ukwu." 8 Ìlajia biliri rie ihe, n'ụ̀ọ̀kwa mmiri. Nri ah'ụ̀ nyere ya ike ije ije iri ụ̀b'ọ̀ch'ị̀ an'ọ̀ ọ̀z'ọ̀, ehiehie na abali, tutu ruo mgbe ọ̀ b'jaruru n'ugwu Horeb nke b'ụ̀ ugwu Chineke. 9 N'èbe ah'ụ̀, ọ̀ banyere n'otu ogba nkume rah'ụ̀ ụ̀ra abali n'ime ya. Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya s'ị̀, "Ìlajia, gin'ị̀ ka ña-eme n'èbe a?" 10 Ọ̀ zaghachiri s'ị̀, "Eji m ìn'ụ̀ ọ̀k'ụ̀ n'obi na-ejere Onyenwe anyi Chineke Onye p'ur'ụ̀ ime ihe niile ozi. Nd'ị̀ Izrel aj'ula ogb'ugba nd'ụ̀ gi, tidas'ìkwa ebe ìch'ụ̀ aja gi, were mma agha gbukwaa ndi am'ụ̀ma gi niile, ugbu a, ọ̀ b'ụ̀ naan'ị̀ onwe m b'ụ̀ onye f'ọ̀d'ur'ụ̀, ma ha na-ach'okwa iwepu nd'ụ̀ m." 11 Onyenwe anyi s'iri ya, "P'ụ̀ọ̀ gaa guzo n'elu ugwu, n'ihu Onyenwe anyi, n'ìhì na Onyenwe anyi na-aga isite n'èbe ah'ụ̀ gafee." Mgbe ah'ụ̀, oke ifufe d'ị̀ ike gbawara ugwu ah'ụ̀, tipias'ị̀ nkume ndi ah'ụ̀ n'ihu Onyenwe anyi, ma Onyenwe anyi an'ogh'ị̀ n'ime ifufe ah'ụ̀. Mgbe ifufe ah'ụ̀ gasiri, e nwere oke ala ọ̀ma jijiji n'ugwu ah'ụ̀, ma Onyenwe anyi an'okwagh'ị̀ n'ala ọ̀ma jijiji ah'ụ̀. 12 Mgbe ala ọ̀ma jijiji ah'ụ̀ gasiri, ọ̀k'ụ̀ n'wuuru, ma Onyenwe anyi an'ogh'ị̀ n'ime ọ̀k'ụ̀ ah'ụ̀. Ma mgbe ọ̀k'ụ̀ ah'ụ̀ gasiri, nwa olu nta d'ị̀ nway'ọ̀ọ̀ dara. 13 Mgbe Ìlajia n'ur'ụ̀ ya, o ji uwe mw'ụ̀da ya kpuchie ihu ya, p'ụ̀ọ̀ gaa guzo n'ọ̀n'ụ̀ ụ̀z'ọ̀ ogba nkume ah'ụ̀. Mgbe ah'ụ̀, ọ̀ n'ur'ụ̀ olu j'ur'ụ̀ ya s'ị̀, "Ìlajia, gin'ị̀ ka ña-eme n'èbe a?" 14 Ọ̀ zaghachiri s'ị̀, "Eji m

ìn'ụ̀ ọ̀k'ụ̀ n'obi na-ejere Onyenwe anyi Chineke Onye p'ur'ụ̀ ime ihe niile ozi. Nd'ị̀ Izrel aj'ula ogb'ugba nd'ụ̀ gi, tidas'ìkwa ebe ìch'ụ̀ aja gi, were mma agha gbukwaa ndi am'ụ̀ma gi niile, ugbu a ọ̀ b'ụ̀ naan'ị̀ m'ụ̀ onwe m b'ụ̀ onye f'ọ̀d'ur'ụ̀, ma ha na-ach'okwa iwepu nd'ụ̀ m." 15 Onyenwe anyi s'iri ya, "Sikwa ụ̀z'ọ̀ i si b'ia laghachi, gaa n'ọ̀zara Damaskos. Mgbe i ruru ebe ah'ụ̀, tee Hazael mman'ụ̀ ìb'ụ̀ eze Aram. 16 Teekwa Jehu, nwa Nimshi mman'ụ̀ ìb'ụ̀ eze Izrel. Ì ga-etekwa Ìlaisha nwa Shafat, onye Ebel-Mehola mman'ụ̀ ìb'ụ̀ onye am'ụ̀ma n'ọ̀n'ọ̀du gi. 17 Onye ọ̀b'ụ̀la gbanar'iri Hazael ga-anw'ụ̀ n'aka Jehu. Otu a kwa, ndi niile gbanar'iri mma agha Jehu ka Ìlaisha ga-egbu. 18 Ma gh'ọ̀ta na ọ̀ d'ị̀ puku mmad'ụ̀ asaa n'ìzrel, ndi na-egbubegh'ị̀ ikpere ha n'ala nye Baal, ma'ọ̀b' s'utu ya ọ̀n'ụ̀, ife ya ofufe." 19 Ìlajia sitere n'èbe ah'ụ̀ p'ụ̀ọ̀ gaa ch'ọ̀ta Ìlaisha nwa Shafat ebe ọ̀ n'ọ̀ na-ak'ọ̀ ala ubi. Iri ehi ab'ụ̀ọ̀ na an'ọ̀ e j'ik'ọtara ab'ụ̀ọ̀ ab'ụ̀ọ̀ d'ị̀ ya n'ihu, ma ya onwe ya ji ehi ab'ụ̀ọ̀ e j'ik'ọtara ọ̀n'ụ̀, nke iri na ab'ụ̀ọ̀ ya na-ak'ọ̀ ala ubi. Ìlajia jekwuru Ìlaisha w'ukwas'ị̀ ya uwe mw'ụ̀da ya n'ubu ya. 20 Mgbe ah'ụ̀, Ìlaisha hap'ur'ụ̀ ehi ndi ah'ụ̀ ebe ha guzoro n'ubi ah'ụ̀ gbara ọ̀s'ọ̀ gbakwuru Ìlajia s'ị̀ ya, "Biko, kwere ka m gaa s'utu nna m na nne m ọ̀n'ụ̀, s'ị̀ ha n'ọ̀du nke ọ̀ma. Emesia, aga m esokwa gi." Ìlajia zara s'ị̀ ya, "Laghachi az'ụ̀, ọ̀ b'ụ̀ gin'ị̀ ka m mere gi?" 21 Ìlaisha laghachiri az'ụ̀, gbuo ehi ab'ụ̀ọ̀ ah'ụ̀ e j'ik'ọtara n'otu, kp'ọ̀ọ̀ ihe ah'ụ̀ e ji ar'ur'ur'ụ̀ n'ubi ọ̀k'ụ̀, were ha sie an'ụ̀ ah'ụ̀ nye ndi mmad'ụ̀, ha rie. Mgbe ah'ụ̀, o biliri ije p'ụ̀ọ̀ ga soro Ìlajia, b'ur'ụ̀ nwaodibo ya.

20 Ugbu a, Ben-Hadad, b'ụ̀ eze ndi Aram, ch'ik'ọtara ndi agha ya niile. Iri ndi eze at'ọ̀ na ab'ụ̀ọ̀ sonyere ya, ha na ìny'inya ha na ugbo agha ha. Ọ̀ rigooro n'ochibido obodo Sameria buso ya agha. 2 Mgbe ah'ụ̀, eze ndi Siria zigara Ehab, eze Izrel ozi n'ime obodo s'ị̀ ya, "otu a ka Ben-Hadad s'iri, 3 'Ọ̀la'och'a na ọ̀laedo gi, nkem ka ha b'ụ̀, ndi nwunye gi na um'ụ̀ gi, bu ndi d'ị̀ mma kar'ị̀s'ia nke m ka ha b'ụ̀." 4 Ehab eze Izrel, zighachiri ozi s'ị̀, "Ọ̀ d'ị̀ mma, onyenwe m, m'ụ̀ onwe m, na ihe niile m nwere b'ụ̀ nke gi." 5 Ngwangwana ndi ozi Ben-Hadad b'ìghachiri zie Ehab ozi ọ̀z'ọ̀ s'ị̀ ya, "Otu a ka Ben-Hadad s'iri, 'Ọ̀ b'ụ̀ ezie na m ziteere gi ozi, s'ị̀, ọ̀la'och'a gi na ọ̀laedo gi na ndi nwunye gi na um'ụ̀ gi ka ña-eny'e m. 6 Ma ugbu a, n'oge d'ị̀ ka nke a, echi, aga m ezite ndi ozi m ka ha b'ia nyo'chaa ụ̀l'ọ̀ gi niile na ụ̀l'ọ̀ ndi ozi gi niile. Ihe ọ̀b'ụ̀la d'ị̀ oke ọ̀n'ah'ia n'anya gi ka ha ga-ewere.'" 7 Eze Izrel kp'ọ̀ọ̀ ndi okenye niile nke ala ah'ụ̀, s'ị̀ ha, "Leen'ụ̀ ugbu a, h'ukwan'ụ̀ otu nwoke a si ach'ọ̀ nsogbu. Mgbe o zitere m ozi inye ya ndi nwunye m, na um'ụ̀, na ọ̀la'och'a m na ọ̀laedo m, ekwenyere m ya inye ya ihe ndi a." 8 Nd'ị̀ okenye na ndi Izrel zara s'ị̀ ya, "An'ala ya nt'ì! Enyela ya ihe ọ̀b'ụ̀la." 9 Mgbe ah'ụ̀, ọ̀ s'iri ndi ozi Ben-Hadad, "Gwan'ụ̀ onyenwe m, b'ụ̀ eze, 'M bu idibo gi j'ikeere ime ihe niile ña-ani' ña-ani' mman'ya n'ụ̀l'ọ̀ ikwu ha manyere gi. Ma ekwenyegh'ị̀ m n'ozì nke ugboro ab'ụ̀ọ̀ a.'" Nd'ị̀ ozi ah'ụ̀ laghachiri k'ọ̀r'ọ̀ Ben-Hadad ihe niile Ehab kwuru. 10 Ma Ben-Hadad zigakwara Ehab ozi ọ̀z'ọ̀ s'ị̀, "Ka chi ndi a mesoo m mmeso, otu ọ̀b'ụ̀la mmeso ah'ụ̀ si d'ị̀ n'ọ̀, ma ọ̀ b'ur'ụ̀ na aja Sameria ga-af'ọ̀du inye onye ọ̀b'ụ̀la n'etiti ndi ikom m otu njuaka." 11 Ma eze Izrel zaghachiri, "Gwa ya, 'Onye na-ebu agha na-anya isi naan'ị̀ mgbe a l'uchara agha, ọ̀ bugh'ị̀ tupu a l'ụ̀ọ̀ agha.'" 12 Ben-Hadad n'ur'ụ̀ ozi Ehab ziri mgbe ya na ndi eze ndi ọ̀z'ọ̀ ah'ụ̀ n'ọ̀ na-ani' mman'ya n'ụ̀l'ọ̀ ikwu ha manyere n'ogbo agha ah'ụ̀. Ben-Hadad nyere ndi agha ya iwu s'ị̀ ha, "Jikerenu, buso ndi Izrel agha." Ya mere, ha kwadoro ibuso

obodo ahụ agha. **13** N'oge a, otu onye amụma bjakwutere Ehab, bụ eze Izrel sị, "Otu a ka Onyenwe anyị sịrị, 'Ị hụrụ oke igwe ndị agha a? Aga m enyefe ha n'aka gị taa, mgbe ahụ ị ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.'" **14** Ma Ehab juru sị, "Onye ga-eme nke a?" Onye amụma zara, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Ọ bụ ụmụ okorobia bụ ndịisi agha nọ n'okpuru ndị ọchịagha na-achị akụkụ ala Izrel.'" Ehab jukwara ozo, "Onye ga-amalite agha a?" Onye amụma ahụ zara, "Gị onwe gi." **15** Mgbe ahụ, Ehab kpọkọtara ụmụ okorobia bụ ndịisi agha si n'akụkụ obodo ya. Onuogugu ha di narị abuo na iri ato na mmadu abuo. Onuogugu ndi agha Izrel ndi ozo di puku asaa. **16** N'etiti ehie, mgbe Ben-Hadad na iri ndi eze ato na abuo ahụ, bụ ndi ahụ bịa inyere ya aka nọ na-anụ mmanya, na-anubiga ya oke, **17** ụmụ okorobia, bụ ndi agha, ndi nọ n'okpuru ndi ọchịagha na-achị akụkụ ala Izrel buru ụzọ pụo ibu agha. Ma Ben-Hadad, n'onwe ya ezipulari ndi nledo, ndi loghachiri bja gwa ya si, "Ndi agha si Sameria na-abja." **18** O siri, "O buru na ha abja n'ihu udo, jidenụ ha na ndu; o buru na ha bja maka ibu agha, jidenụ ha na ndu!" **19** Ma ụmụ okorobia ndi ọchichi a bụ ndi nọ n'okpuru ndiisi, na-achị akụkụ ala ahụ sitere n'obodo zolie ije ebe ndi agha so ha n'azu, pụo ibu agha. **20** Onye obula n'ime ha gburu onye agha Siria obula lusoro ya ogo. Nke a mere ka ndi agha Siria gbapu oso, ndi agha Izrel chusokwara ha. Ma Ben-Hadad, eze Aram, na ndi agha na-agba inyinya, sitokwara n'ihu ogo agha ahụ gbapukwa oso. **21** Ma eze ndi Izrel pukwuru ya, nwude otutu inyinya na ugbo agha, butere ndi Aram oghom di ukwu. **22** Emesia, onye amuma ahụ bjakwutere eze Izrel si ya, "Mee onwe gi ka i di ike nke oma, mara ihe e kwesiri ka e mee, n'ihu n'etiti okochi na udu mmiri nke afo n'abia, eze Aram ga-abja ibuso gi agha ozo." **23** Ma otu o di, ndiisi agha eze ndi Aram duru ya odu si, "Chi ha bu chi ugwu. N'ihu ya ka ha ji di ike karja anyi. Ma o buru na anyi ebuso ha agha n'obosara ala di larji, anyi aghaghi idi ike karja ha. **24** Mee ihe a, wepu ndi eze a niile site n'ebe ha no, jiri ndi na-achị ala gbanwee ha. **25** Kpokotaa kwa ndi agha ozo, ndi di ukwu n'onuogugu, dika ndi agha i du gaa agha na mbu. Nyekwa anyi inyinya na ugbo agha ga-ezuru anyi. Anyi ga-apukwa buso ndi Izrel agha n'obosara ala di larji. O dikwaghi ihe ga-egbochi anyi imeri ha n'oge a." Ben-Hadad, eze Aram, kwenyere, meere ha dika ha rjoro ya. **26** Mgbe otu afo gasiri, Ben-Hadad chikotakwara ndi Aram niile duru ha gaa Afek ibuso Izrel agha. **27** Mgbe a kpokotara ndi agha niile nọ n'Izrel nye ha ngwa agha, ha puru izute ha. Ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ndi agha Siria, dika igwe ewu nta abuo, ebe ndi Aram juputara ala ahụ niile. **28** Onye nke Chineke bja gwa eze ndi Izrel, "Otu a ka Onyenwe anyi siri, 'N'ihu na ndi Aram na-eche na Onyenwe anyi bu chi nke ugwu, na o bughị chi ala ndagwurugwu, aga m arara igwe ndi agha a nyefee gi n'aka, ka gi na ndi gi mata n'ezikwu na m bu Onyenwe anyi.'" **29** O bu ubochi asaa ka ha mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ibe ha. Ma n'ubochi nke asaa ahụ, ndi agha malitere ibu agha. Ndi Izrel meruru narị puku ndi agha Aram ahụ n'otu ubochi. **30** Ma ndi foduru n'etiti ndi agha Aram gbapuru oso gbalaga n'obodo Afek. Ebe ahụ ka mgbidi obodo Afek nọ dagbuo iri puku ndi agha abuo na asaa n'ime ha. Ma Ben-Hadad n'onwe ya gbalagara, gbaba n'ime obodo ahụ, gaa zoo onwe ya n'ime ime otu ulo. **31** Mgbe ahụ, ndiisi agha ya bjakwutere ya si ya, "Lee, anyi nuru

na ndi eze Izrel bu ndi obi ebere. Ka anyi yiri akwa mkpe n'ukwu anyi, kee udo n'olu anyi, gaa rjoro eze Izrel. Ma eleghi anya o ga-edebe gi ndu." **32** Ya mere, ha yikwasiri onwe ha akwa mkpe, nyarakwa udo n'olu ha, jekwuru eze Izrel si ya, "Ohu gi bu Ben-Hadad na-asj, 'Biko, kwee ka m diri ndu.'" Eze juru ha si, "O bu ezie na o ka di ndu ugbu a? Nwanne m ka o bu." **33** Okwu a mere ka ndi ozi eze Aram nwee oilleanya. Ha mere ngwangwa kwugharjakwa ihe ahụ o kwuru. Ha siri, "E, Nwanne gi bu Ben-Hadad." Mgbe ahụ, eze Ehab nyere ha iwu si, "Gaanu kpoputa ya, dutekwanu ya n'ebe a." Mgbe Ben-Hadad bjara, Ehab mere ka o rigota n'ugbo agha nke ya. **34** Mgbe ahụ, Ben-Hadad gwara Ehab si, "Obodo niile nke nna m naara nna gi, ka m ga-enyeghachgi. I nwere ike iwuru onwe gi odu ahia n'ama obodo Damaskos dika nna m wuru n'ime Sameria." Ehab kwuru, "O buru na anyi agbaa ndu, aga m eme ka i nwere onwe gi." Ya mere, ha abuo gbara ndu. Ehab hapukwara ya ka o laa n'udo. **35** Emesia, okwu Onyenwe anyi rutere otu onye n'etiti umu ndi amuma. O gwara otu nwoke n'ime umu ndi amuma ahụ nọ ya nso si ya, "Jiri ngwa agha di gi n'aka tie m ihe." Ma nwoke ahụ juru ime ihe onye amuma ahụ kwuru. **36** N'ihu nke a, onye amuma gwara nwoke ahụ okwu si, "Ebe o bu na i juru ime ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu, lee ihe ga-adakwasị gi. Mgbe i si n'ebe a na-ala n'ulo gi, odum ga-ezute gi n'uzo dogbuo gi." Amuma a mezukwara, n'ihu na mgbe nwoke ahụ tughariri si n'ebe ahụ na-ala, odum lusoro ya ogo n'uzo gbuo ya. **37** Onye amuma ahụ pukwara chota onye ozo si ya, "Biko, tie m ihe." Nwoke ahụ tiri ya ihe tihia ya ahụ. **38** Mgbe ahụ, onye amuma ahụ e tiri ihe jiri akwa kechie ihu ya, ka mmadu obula ghara imata onye o bu. O puru gaa guzo n'akuku uzo ebe eze Izrel ga-esi gafee. **39** Mgbe eze na-agafe, onye amuma ahụ tiri mkpu si, "Onyenwe m, biko gee m nti. Lee, otu onye agha bjakwutere m mgbe m nọ n'ihu agha si m, 'Lee nwoke a a dotara n'agha; chee ya nche. Ekwekwa ka o gbanari gi. N'ihu na o buru na o site n'aka gi gbapu, i ga-anwu, maobu i jiri otu talenti olocha gbara isi gi.'" **40** Ma mgbe m nọ na-arụ oru ozo, nwoke ahụ a dotara n'agha gbapuru. Ahukwaghi m ya anyi ozo." Mgbe ahụ, eze Izrel zara si ya, "I jirila onu gi maa onwe gi ikpe. I ghaghi inata ahuhu diri gi." **41** Mgbe ahụ, onye amuma ahụ mere ngwangwa wepu akwa ahụ o ji kechie anya ya abuo. Eze Izrel matakwara na o bu otu onye n'ime ndi amuma. **42** Onye amuma ahụ gwara eze okwu si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Ebe i mere ka nwoke a laa, bu onye m nyere gi n'aka ime ka o nwuo, ugbu a, i ghaghi jinwu n'onodu ya. A galakwa ndi gi n'iyi, n'onodu ndi nke ya.'" **43** N'ihu okwu a, eze Izrel ji iwe na ihu mgbaru laa n'ulo ya di na Sameria.

21 Mgbe nwa oge nta gasiri, Nebot, onye Jezril, nwere ubi vainj di na Jezril, n'akuku uleze Ehab bu eze Sameria. **2** Ehab siri Nebot, "Nye m ubi vainj gi ka o buru ubi a gbara ogige, ebe m ga-aku akwukwo nri, ebe o di nso n'uloze m. Aga m enye gi ubi vainj ozo di mma karja ya, ma o burukwa na i choro, aga m akwu gi ego obula o ruru n'onu ahia ya." **3** Ma Nebot zara si Ehab, "Ala a bu ihe nketa ruuru m site n'aka nna nna m ha. M ga-esi anaa nye gi ya. Onyenwe anyi ekwela na m ga-ewere ihe nketa nke nna nna m ha nye gi." **4** Ehab jiri obi ufu na ihu mgbaru laa n'ulo ya n'ihu okwu a Nebot, onye Jezril gwara ya, si, "Agaghi m enye gi ihe nketa nna nna m ha." O dinara n'ime ndina ya, chee ihu ya n'aja ulo, ju iri

ihe ọbụla. **5** Ma nwunye ya bụ Jezebel, bjakwutere ya juo ya si, “Gini mere i ji ju iri ihe? Gini mere i ji nọgide n’obi ojoo na iwe?” **6** Ehab zara si ya, “Agwara m Nebot, nwoke onye Jezril okwu si ya, ‘Resi m ubi vainji gi, ma o buru na i choro, aga m enye gi ala ubi ozo mara mma n’onodu ya.’ Ma o juru juwaa isi inye m ubi ahụ.” **7** Mgbe ahụ, nwunye ya Jezebel juru ya ajuju si ya, “O bughị gi bu eze na-achi Izrel? Bilie, rie nri, enyela obi gi nsogbu, n’ihi na aga m enyefe gi ubi vainji Nebot onye Jezril n’aka.” **8** Ya mere, Jezebel dere akwukwo n’aha Ehab, were mgbaaka akara eze kaa n’akwukwo ndi ahụ, zigara ha ndi okenye obodo na ndi a na-asopuru bi n’obodo ebe Nebot bi. **9** N’ime akwukwo ozi ndi a, o dere si, “Nyenụ iwu ka mmadu niile buo onu. Kpokotanụ ndi Jezril niile, ka ha zukota. Mgbe unu zuko, nyenụ Nebot onodu n’oche di mkpa. **10** Hoputanụ ndi ikom abuo, ndi na-abaghị uru ka ha puta n’ihu nzuko unu guzo gbaa ama ugha megide Nebot si na ha nuru mgbe o kochara Chineke na eze. Maanụ ya ikpe onwu, kpuru ya n’azu obodo, jiri nkume tugbuo ya, ka o nwuo.” **11** Ndi okenyere na ndi a na-asopuru ndi bi n’obodo ahụ mere dika Jezebel nyere n’ihu n’akwukwo ahụ o degara ha. **12** Ha nyere iwu maka ibu onu, kpoakwa nzuko ndi obodo ahụ niile, meekwa ka Nebot nodu n’oche di mkpa. **13** Mgbe ahụ, ndi ikom abuo na-abaghị uru putakwara, nodu na ncherita ihu ya, ha gbara ama ugha megide Nebot, n’ihu ndi mmadu, si, “Nebot kochara Chineke na eze.” N’ihi nke a, ha dokpuru ya gaa n’azu obodo jiri nkume tugbuo ya. **14** Emejia, ndi okenyere na ndi a maara aha ha nke obodo Jezril, ziri ozi zigara Jezebel gwa ya na Nebot anwulo. **15** Ngwangwa Jezebel natara ozi na a tugbola Nebot, o sirị Ehab, “Bilie, gaa nwetara onwe gi ubi vainji Nebot, nwoke onye Jezril. Ubi ahụ o juru inye gi n’ego aburula nke gi ugbu a n’ihi na Nebot anwulo. O dikwaghị ndu ozi!” **16** Mgbe Ehab nuru na Nebot anwulo. O biliri puo, gaa ibanye n’ubi ahụ, inwetara onwe ya ubi vainji Nebot, onye Jezril. **17** Ma okwu Onyenwe anyi rutere Ilaija, onye Tishbe, si ya, **18** “Bilie, gaa zute Ehab, eze Izrel onye bi na Sameria. O no ugbu a n’ime ubi vainji Nebot inwetara ya onwe ya. **19** Gwa ya si ya, ‘Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: I gbuola ochu mmadu si otu a nwetara onwe gi ihe nketa? Ebe ahụ nkita no rachaa obara Nebot ka ha ga-anọ rachaakwa obara gi. E, obara gi onwe gi.” **20** Mgbe ahụ, Ehab juru Ilaija ajuju si ya, “Onye iro m, i chorokwala m bja?” Ilaija zara si ya, “E, achorola m gi bja n’ihi nnyefe i nyefere onwe gi ime ihe di njo n’anya Onyenwe anyi. **21** O sirị, ‘Aga m eme ka ihe ojoo dakwasị gi. Aga m ekpochapu ndi agburu gi, site n’ezinaulo Ehab bipu nwoke obula, maobu ohu maobu onyenwe onwe ya n’izrel. **22** Aga m eme ka ulo gi dirị ka nke Jeroboam nwa Nebat, na dika nke Baasha nwa Ahija, n’ihi na i kpasuola m iwe, meekwa ka Izrel mehie.’ **23** “Ma banyere Jezebel, Onyenwe anyi sirị, ‘Umụ nkita ga-eri anụ ahụ Jezebel n’akuku mgbidi aja ulo di n’obodo Jezril.’ **24** “Nkita ga-eri anụ onye obula si n’ezinaulo Ehab nke nwuru n’ime obodo, ma anụ ufe nke eluigwe ga-eri anụ ndi obula nwuru n’ohia.” **25** (N’ezie, o nwaghị onye obula ozo di ka Ehab, onye rere onwe ya nye ime ihe ojoo di ukwu n’anya Onyenwe anyi, onye Jezebel nwunye ya kwagidere ime ihe ojoo di iche iche. **26** Ehab bu onye mere mmehie di oke njo nke igbaso na ife arusi di iche iche ofufe dika ndi Amorait mere, bu ndi ahụ Onyenwe anyi sitere n’ala a chupu ime ka ndi Izrel nweta ala ha.) **27** Mgbe Ehab nuru okwu amuma ndi a, o dowara uwe

ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, buo onu, dinaa n’akwa mkpe ahụ, jehgariakwa n’idi umeala. **28** Ma okwu Onyenwe anyi rutere Ilaija, onye Tishbe ozo, si ya, **29** “I huru otu Ehab si weda onwe ya ala n’ihu m? N’ihi ihe a o mere, iweda onwe ya ala n’ihu m, agaghị m eme ka ihe ojoo ndi a m kwuru okwu banyere ha rute ya n’oge o di ndu. Kama aga m eme ka ihe ndi a dakwasị ezinaulo ya mgbe nwa ya ga-achi dika eze.”

22 Agha ozo adaghị n’etiti Aram na Izrel afọ atọ. **2** Ma n’afọ nke atọ, Jehoshafat, eze Juda, gara ileta Ehab eze Izrel. **3** Eze Izrel sirị ndi ozi ya, “Unu amaghị na ala Ramot Gilead bu nke anyi, ma lee na anyi gbara nkiti iga naputa ya site n’aka eze Aram?” **4** Ya mere, o juru Jehoshafat, “I gaseo m gaa buso Ramot Gilead agha?” Jehoshafat zagbachiri eze Izrel, si, “Otu m di ka gi onwe gi di, ndi m bukwa ndi gi, inyinya m bukwa nke gi.” **5** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, “Buru uzọ chọputa ihe bu ntuziaka Onyenwe anyi.” **6** Ya mere, eze Izrel kpoakwara ndi amuma, onuogugu ha ruru narị ndi ikom anọ, juo ha si, “O bu m gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu iga?” Ha zara, “Gaa, n’ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ha n’aka eze.” **7** Ma Jehoshafat juru, “O bu na e nwekwaghị onye amuma Onyenwe anyi no n’ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n’aka ya?” **8** Eze Izrel zagbachiri Jehoshafat, si, “A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n’aka ya juo Onyenwe anyi ase, o bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n’ihi na o nwaghị oge o na-ebu amuma ihe oma n’ebe m no, kama o bu naanị nke ojoo.” Jehoshafat sirị, “Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a.” **9** Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, “Mee ojiiso kpoita Maikaya nwa Imla n’ebe a.” **10** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n’ocheeze ya n’ebe izocha oka n’onu uzo ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n’ihu ha. **11** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, “Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, ‘Ihe ndi a ka i gaeji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n’iyi.’” **12** Ndi amuma ndi ozo niile na-ebu otu ihe ahụ n’amuma, na-asi, “Gaa, buso Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n’ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n’aka eze.” **13** Onyeozhi ahụ nke gara ikpo Maikaya sirị ya, “Lee, ndi amuma ndi ozo na-agupughị onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adi eze mma.” **14** Ma Maikaya sirị, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, aga m agwa ya naanị ihe Onyenwe anyi gwara m.” **15** Mgbe o bjarutere, eze juru ya, “Maikaya, o bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu anyi hapu?” O zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n’ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n’aka eze.” **16** Eze sirị ya, “Ugboro ole ka ga-eme ka i nso iyi na i gaghị agwa m ihe ozo, karịa naanị ezikwu n’aha Onyenwe anyi?” **17** Mgbe ahụ Mikaya zara, “Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasiri n’elu otutu ugwu dika aturu na-enweghị onye ozuzu aturu, ma Onyenwe anyi sirị, ‘Ndi a enweghị onyendu. Ka onye obula laghachi n’ulo ya n’udo.’” **18** Eze Izrel, sirị Jehoshafat, “O bu na m agwaghị gi na o dighi mgbe o na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naanị ihe ojoo?” **19** Mikaya gara n’ihu, si, “Ya mere, nurunu okwu Onyenwe anyi. Ahuru m Onyenwe anyi ka o nokwasiri n’ocheeze ya, hukwa usu nke eluigwe ka ha na-eguzo n’akuku ya, n’aka nri ya nakwa n’aka ekpe ya. **20** Onyenwe anyi sirị, ‘Onye ga-aga rafuo Ehab ka o gaa buso

Ramot Gilead agha, gaa nwọọ n'ebe ahụ? "Otu onye tụtputara aro nke a, ebe onye ọzọ tụtputara nke ọzọ. **21** N'ikpeazu otu mmụọ putara, guzo n'ihu Onyenwe anyị sị, 'Mụ onwe m ga-arafu ya.' **22** "Onyenwe anyị juru sị, Olee otu ị ga-esi mee nke a?" "Aga m apụ gaa buru mmụọ nraru n'ọnu ndị amụma ya niile,' ka ọ zara. "Onyenwe anyị sirị, 'I ga-enwe ike ịrafu ya. Gaa mee otu a.' **23** "Ma ugbu a, Onyenwe anyị etinyela mmụọ okwu ughā n'ọnu ndị amụma gị niile ndị a. Onyenwe anyị ekwubiela n'ihe ọjọọ ga-adakwasị gị." **24** Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso, maa Maikaya aka na nti, juo ya, "Olee ụzọ ka mmụọ ahụ sitere na Onyenwe anyị gara, mgbe ọ hapuru m bịa ịgwa gị okwu?" **25** Maikaya zagbachiri, "I ga-achoputa nke a n'ụbọchị ị ga-agbaba n'ime ime ụlọ izo onwe gị." **26** Mgbe ahụ, eze Izrel nyere iwu sị, "Jidenụ Maikaya kpugara ya Amon onye na-achị obodo a, na Joash nwa eze **27** ị ga-asịkwa, 'Otu a ka eze sirị: Tinyinwoke a n'ụlọ mkpọrọ, nye ya naanị achịcha na mmiri ọhụhụ tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.'" **28** Maikaya kwuputara sị, "Ọ buru na ị loghachi n'udo, ọ putara na ọ bughị Onyenwe anyị si n'ọnu m kwuo okwu." O kwukwara sị, "Unu niile hụbakwanu okwu m ndị a niile ama!" **29** Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, puru gawa Ramot Gilead. **30** Eze Izrel gwara Jehoshafat, sị, "Aga m ejikere onwe m dika m bụ onye ọzọ banye n'ogbo agha, ma gị onwe gị yiri uwe eze gị." Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ọzọ baa n'ogbo agha. **31** Ma eze Aram enyelari ndị ochiagha ndị na-agba ụgbo agha, ọnụọgugu ha dī iri atọ na abụọ, iwu sị, "Unu ebusola onye ọbula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel." **32** Mgbe ndị ochiagha, na-achị ụgbo agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "N'ezie, onye a bụ eze Izrel." N'ihu ya ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, **33** ndị ochiagha, na-achị ndị na-agba ụgbo agha huru na ọ bughị eze Izrel, ma kwusi ichuso ya. **34** Ma otu onye dorọ uta ya gbapu ya na-ebughị onye ọbula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njikọ nke uwe agha ya. Eze gwara onye ọkwọ ụgbo agha ya, sị, "Tugharia, si n'ebe a bupu m, n'ihu na emerula m ahụ." **35** Agha ahụ siri ike n'ụbọchị ahụ niile, e ji ihe mee ka eze kwuru ọtọ n'ime ụgbo agha ya na-eche ndị Aram ihu. Ọbara si n'onyia ahụ sojuru n'ala ụgbo agha ahụ, ọ nwuru n'uhuruchi ụbọchị ahụ. **36** Mgbe anyanwu na-ada, e tiri mkpu nke gazuru n'ogbo agha ndị Izrel, sị, "Nwoke ọbula laa n'obodo ya, onye ọbula laakwa n'ala nke aka ya!" **37** Ya mere, eze nwuru, e buta ozu ya n'obodo Sameria, ebe a nọ lie ya. **38** Ha sachara ụgbo agha ya n'ọdọ mmiri dī na Sameria (ebe ndị akwuna na-asa ahụ). Umụ nkita rachara ọbara ya, dika okwu Onyenwe anyị kwubiri. **39** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ochiichi Ehab na ihe niile o mere, uloze o wuru nke o ji ọdụ chọọ mma, na obodo niile o wusiri ike, ọ bụ na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **40** Ehab sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Ahazaya nwa ya ghoro eze n'onodu. **41** Jehoshafat nwa Asa ghoro eze Juda, n'afọ nke anọ, nke ochiichi Ehab eze Izrel. **42** Jehoshafat gbara iri afọ atọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chirị iri afọ abụọ na ise na Jerusalem. Aha nne ya bụ Azuba, nwa Shilhi. **43** N'ihe niile o jere ije n'uzọ Asa bụ nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. Naanị na o wezugaghị ebe dī elu niile, nke mere na ndi mmadu gara n'ihu na-achụ aja, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto n'ebe ahụ niile. **44** Jehoshafat mere ka udo dī

n'etiti ya na eze Izrel. **45** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ochiichi Jehoshafat, ihe niile ndi ọ ruputara, ike ọ kpara n'otutu agha nke o buru, ọ bụ na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **46** O kpochapuru ndi ikom akwuna ulọ arusi, bụ ndi nke foduru, mgbe nna ya bụ Asa chichara ochiichi. **47** N'oge a, eze adighi n'ala Edom, kama ọ bụ onye nnochite anya eze bụ onye na-achi. **48** Jehoshafat wuuru otutu ụgbo mmiri eji azu ahia, maka ije n'ala Ofia iga bute ọlaedo ma ụgbo mmiri ndi a agaghị ebe ọbula, n'ihu na ha mikpuru n'Eziom Geba. **49** N'oge ahụ, Ahazaya nwa Ehab sirị Jehoshafat, "Kwere ka ndi ikom m soro ndi oru gị n'ugbo gị," ma Jehoshafat ekweghi. **50** Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid, nna ya. Jehoram nwa ya ghoro eze n'onodu ya. **51** Ahazaya nwa Ehab, malitere ịbụ eze Izrel na Sameria, n'afọ iri na asaa nke ochiichi Jehoshafat, eze Juda. Ma ọ chirị Izrel naanị afọ abụọ. **52** O mere ihe dī njo n'anya Onyenwe anyi, n'ihu na o sooro ụzọ ọjọọ niile nke nna na nne ya, na ụzọ ọjọọ nke Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel mee mmehie. **53** Ọ fekwara arusi Baal ofufe, kpoakwa isiala nye ya, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, Chineke Izrel iwe, dika nna ya mere.

2 Ndị Eze

1 Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwurū. **2** N'oge a, Ahazaya sitere na mgbe ụlọ elu ya dị na Sameria daa, merụọ ahụ nke ukwu. N'ihị ọrịa a, o zigara ndị ozi, si ha, "Gaa jụta ase n'aka Baal-Zebub, bụ chi Ekron, na m ga-adiri site n'ihe mmeru ahụ a." **3** Ma mmụọ ozi Onyenwe anyi gwara Ịlajja onye Tishbe okwu si ya, "Gaa zute ndị ozi eze Sameria zipuru, jụọ ha si, 'Gịnị mere unu ji aga Ekron iju ase? O bụ na Chineke anoghị n'Izrel mere unu ji aga iju Baal-Zebub ase imata ma eze ọ ga-adị ndụ?'" **4** N'ihị nke a, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ị gaghị esite n'elu ihe ndina ahụ bilie. Ị ghaghị inwụ!" Ya mere Ịlajja puru gaa zie ndị ozi eze ozi ahụ. **5** Ndị ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze huru ha, ọ juru ha si, "Gịnị mere unu ji loghachi?" **6** Ha zara ya, "Otu nwoke zutere anyi n'uzo si anyi, 'Laghachi gi zie eze ahụ zitere unu si ya: 'Ihe ndị a, ka Onyenwe anyi kwuru, O bụ n'ihị na Chineke anoghị n'Izrel ka i ji zipu ndị mmadụ ka ha gaa jụta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndị Ekron? N'ihị nke a, ị gaghị esite n'ihe ndina gi bilie. Ya doo gi anya na ị ghaghị inwụ!'" **7** Eze juru ha si, "Onye bụ nwoke a zutere unu n'uzo gwa unu okwu ndị a? Olee ụdị mmadụ ọ bụ?" **8** Ha zaghachiri ya, "O bụ nwoke yi uwe e ji aji anụ kpa; o kere ihe okike akpukpo anụ n'ukwu ya." Eze siri, "O bụ Ịlajja, onye amụma si Tishbel!" **9** Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndị agha ise ka ha gaa jide Ịlajja. Mgbe ndị agha ahụ bjarutere hụ Ịlajja ka ọ nọ ala n'elu ugwu, onyeisi agha ahụ kpọrọ Ịlajja si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'ritu!'" **10** Ịlajja zara si ha, "O buru na m bụ onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndị agha ise so gi." Otu mgbe ahụ, oku sitere n'eluigwe daa rechapu iri ndị agha ise ahụ na onyeisi ha. **11** Ozo kwaa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ozo ka ha gaa jide Ịlajja. Mgbe ha bjarutere hụ Ịlajja, onyeisi agha ahụ kpokuru ya si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'ritu, bja ngwangwa!'" **12** Ịlajja zara si ya, "O buru na m bụ onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndị agha ise gi na ha so." Ngwangwa, oku Chineke si n'eluigwe daa rechapu ha. **13** Ozo kwaa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ozo ka ha gaa jide Ịlajja. Mgbe ndị agha a bbara hụ Ịlajja, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugwu gbuo ikpere n'ala n'ihu Ịlajja rijo ya amara si ya, "Onye nke Chineke, biko, meere ohu gi na iri ndị agha ise mu na ha so ebere. **14** Lee, oku esitela n'eluigwe rechapu ndịisi agha abuo ahụ buru uzo, ha na ndị agha ha. Ugbu a, biko, ario m gi, chebe ndu anyi." **15** Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi gwara Ịlajja okwu si ya, "Atula egwu! Soro ya gaal!" Ya mere, Ịlajja sooro onyeisi agha ahụ gaa n'ihu eze. **16** Mgbe Ịlajja ruru n'ihu eze, ọ gwara eze okwu si ya, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyi kwuru, ọ bụ n'ihị na Chineke anoghị n'Izrel ka i ji zipu ndị ozi ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndị Ekron? Ebe ọ bụ na i mere ihe di otu a, ị gaghị esite n'ihe ndina gi bilie. Ị ga-anwuri!" **17** O nwuru dika okwu Onyenwe anyi nke Ịlajja kwuru si di. N'ihị na Ahazaya enweghị nwa nwoke obula, Jehoram nochiri anya ya dika eze, n'afọ nke abuo nke ibu eze Jehoram nwa Jehoshafat, bu eze Juda. **18** Akuko banyere ibu eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel?

2 O ruo mgbe Onyenwe anyi chorọ ị kpọrọ Ịlajja laa n'eluigwe site n'oke ifufe, Ịlajja na Ịlaisha nọ n'uzo sitere Gilgal. **2** Ịlajja siri Ịlaisha, "Nodu n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyi ziri m ozi ka m gaa Betel." Ma Ịlaisha zara si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adị ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro gaa Betel. **3** N'ebe ahụ, umu okorobia ndi amuma no na Betel putara zute ha abuo. Ndi amuma ahụ bjakwutere Ịlaisha si ya, "I maara na Onyenwe anyi ga-esi n'ebe ị nọ wepu onyenwe gi Ịlajja taa?" Ịlaisha siri, "Mu onwe m maara, ma unu noro nwayo." **4** Mgbe ahụ, Ịlajja siri ya, "Ịlaisha, nodu n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyi ziri m ozi ka m gaa Jeriko." Ma ọ zara, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adị ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere ha abuo sokwaara ruo Jeriko. **5** Ndi otu ndi amuma no na Jeriko bjakwutere Ịlaisha nso juo ya, "I maara na Onyenwe anyi ga-ewepu onyenwe gi taa?" O zara, "E, amaara m, ya mere noro nwayo." **6** Mgbe ahụ, Ịlajja siri ya, "Nodu n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyi ziri m ka m jee Jodan." Ma ọ zara, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adị ndu, agaghị m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro na-eje. **7** Iri ndi amuma ise sitere n'etiti ndi amuma sooro ha guzoro n'ebe di anya na ncherita ihu ebe Ịlajja na Ịlaisha kwusiri n'akuku Jodan. **8** Mgbe ahụ, Ịlajja chiri uwe mwuda ya, piakotaa ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara uzo abuo, ala akoro putakwa. N'ebe ahụ ka Ịlajja na Ịlaisha si gafee n'ofe ozo nke osimiri ahụ. **9** Mgbe ha abuo gafesiri, Ịlajja juru Ịlaisha ajuju si ya, "Gini ka ị chorọ ka m meere gi tupu e site n'ebe ị nọ wepu m?" Ịlaisha rijo si ya, "Biko, mee ka m nweta udi mmuo i nwere okpuku abuo." **10** Ịlajja zara si ya, "Ihe ị rijo bu ihe siri ike omume. O buru na ị hu m mgbe a na-ewepu m site n'ebe ị nọ, ị ga-enweta ihe ị rijo. Ma ọ buru na ị hughi m, ị gaghị enweta ihe ị rijo." **11** Mgbe ha na-aga n'ihu n'ije ha na-akparita uka, na mberede, ugo oku nke inyinya oku na-adokpu putara ihe kewaa ha abuo. Mgbe ahụ kwa oke ifufe buuru Ịlajja rigoro n'eluigwe. **12** Ịlaisha huru ya, liele anya elu tie mkpu akwa si, "Nna m! Nna m! Usuu ugo agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!" O hukwaghị Ịlajja anya ozo. O jidere uwe o yi n'ahu dowaa ya ibe abuo. **13** Emezia, ọ chiri uwe mwuda Ịlajja nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bja guzo n'akuku osimiri Jodan. **14** O tiri akwa ahụ n'elu mmiri ahụ juo si, "Olee ebe Onyenwe anyi, Chineke Ịlajja nọ?" Mgbe o tiri mmiri ahụ ihe, o kewakwara otu uzo n'aka nri nke ozo n'aka ekpe, Ịlaisha gafere n'ofe nke ozo. **15** Mgbe ndi amuma ahụ si Jeriko n'ele anya, huru ihe mere, ha siri, "Mmuo Ịlajja adakwasila Ịlaisha." Ha gara zute ya, kpo isiala n'ihu ya. **16** Ha siri ya "Lee, anyi bu ndi ohu gi nwere iri ndi ikom ise ahụ siri ike. Kwere ka ha ga chogharja nna gi ukwu. Ma eleghi anya mmuo Onyenwe anyi eburula ya tudakwa ya n'otu ugwu, maobu n'otu ndagwurugwu." Ịlaisha zaghachiri, "Unu ezigala ha." **17** Ma mgbe ha nogidere riosie ya arijo ike, ruo mgbe o newkwaghị ike igbochi ha. O gwara ha si, "O di mma, ziganu mmadu ka ha gaa cho ya." Ha zigara iri ndi ikom ise, ndi gara chogharja Ịlajja ubochi ato, ma ha achotaghị ya. **18** Ịlaisha no na Jeriko mgbe ndi a loghachiri bja koro ya otu ha si gaa. Mgbe ahụ, ọ gwara ha si, "O bụ na m agwaghị unu si unu ejela?" **19** Ndị obodo ahụ siri Ịlaisha, "Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n'ebe di mma, dika gi onwe gi na-ahụ, ma mmiri di n'ime ya joro njo, ala ya

adighi amiputa mkpuru dika o kwesiri.” 20 Ilaisha zara si ha, “O di mma, gaanụ tinye nnu n’ime efere oḥurū wetara m ya.” Ha gara weta efere oḥurū nke nnu juru n’ime ya. 21 Ilaisha buuru nnu ahụ gaa n’ebe mmiri ahụ si asoputa, wūnye nnu ahụ n’ime ya. Mgbe o na-eme nke a, o kwuru okwu si, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Agwọla m mmiri a. Onwụ maobụ amighi mkpuru nke ala agaghị adikwa.’” 22 Site n’ubochi ahụ gaa n’ihu, mmiri ahụ dijiri ocha ruo tao, dika Ilaisha kwuru. 23 Emesija, Ilaisha sitere na Jeriko puo ilaghachi Betel. Mgbe o na-aga n’uzo, ufodu umu okorobia nta sitere n’ime obodo puta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, “Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo! Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo!” 24 Ilaisha tughariri lee ha anya, buo ha onu n’aha Onyenwe anyi. Otu mgbe ahụ, nne anu ohia abuo, a nakpo bja, sitere n’ohia puta, dogbuo iri umu okorobia anọ na abuo n’ime ha. 25 Emesija, Ilaisha sitere n’ebe ahụ puo jeruo n’ugwu Kamel. Emesjakwa, o sitere n’ebe ahụ laghachi na Sameria.

3 Jehoram nwa Ehab, malitere jbu eze ndi Izrel na Sameria n’afọ nke iri na asato nke ochichi Jehoshafat na Juda. Afo iri na abuo ka o chiri dika eze. 2 O mere ihe ojoo n’anya Onyenwe anyi, ma o bughi dika nna ya na nne ya mere. O wezugara nkume ahụ e doro nsọ nye Baal nke nna ya kpuru. 3 Otu o di, o nogidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n’ime mmehie ife arusi. Joram esiteghi na ha wezuga onwe ya. 4 Eze ndi Moab, bu Mishal, na ndi ya, bu ndi na-azu aturu. N’afọ niile, o na-aturu eze Izrel otu nari puo aji ebule, na otu nari puo aturu. 5 Ma mgbe Ehab eze Izrel nwuru, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa ino n’okpuru ya ozo. 6 Ya mere, eze Joram sitere na Sameria puo ga kpokota ndi Izrel niile. 7 O zigara Jehoshafat eze Juda ozi si ya, “Eze Moab enupula isi megide m. I ga-abia soro m iga buso ndi Moab agha?” O zaghachiri, “Aga m eso gi gaa. Mu na gi bu otu, ndi m bu ndi gi, inyinya m bukwa inyinya gi.” 8 “Ma olee uzo anyi ga-esi gaa ibu agha ahụ?” Joram zara, “Anyi ga-esi uzo ozara Edom.” 9 Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom, na ndi agha ha niile, zukotara site uzo ozara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abali asaa n’ozara. Ma mmiri onunu ha nwere gwusiri. O dikwaghi mmiri diri anu ulo ha, na ndi agha ha. 10 Mgbe ahụ, eze Izrel tiri mkpu si, “Gini ka anyi ga-eme? O ga-abu na Onyenwe anyi kpoputara anyi bu eze ato ndi a, n’ebe a, inyefe anyi n’aka ndi Moab, ka ha merie anyi?” 11 Ma Jehoshafat, eze Juda, juru ajuru si, “O bu na o nweghi onye amuma Onyenwe anyi no n’ebe a, onye anyi ga-esi n’aka ya juta Onyenwe anyi ase, site na ya?” Otu onyeisi agha ndi Izrel si ha, “Ilaisha, nwa Shafat, onye jeere Ilaisha ozi, no n’ebe a.” 12 Jehoshafat zara si, “Okwu Onyenwe anyi di nonu ya.” Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat, na eze Edom, gakwuru ya. 13 Ilaisha zara eze Izrel si, “Gini ka mu na gi nwekoru? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase.” Eze Izrel zara si ya, “Mba, n’ihi na o bu Onyenwe anyi kpoputara anyi bu eze ato n’ebe a, ka o were anyi nyefee n’aka ndi Moab.” 14 Ilaisha siri, “Ebe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, bu onye m na-efe, a si na o bughi nsopuru m nwere n’ebe Jehoshafat eze Juda no, agaraghi m atupuru gi onu maobu lee gi anya n’ihu. 15 Ma ugbu a, kpotaranu m onye na-akpo ubo.” Mgbe okpo ubo ahụ malitere ikpo ubo ya, aka Onyenwe

anyị bjakwasiri Ilaisha. 16 O siri, “Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n’olulu mmiri. 17 N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu agaghị ahụ ifufe maobu mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-ajuputa na mmiri, unu onwe unu ga-anu, na ehi unu, na anumanu ndi ozo unu ga-anukwa mmiri. 18 Ma nke a bu ihe di nta n’ebe Onyenwe anyi no, n’ihi na o ga-enyefekwa ndi Moab n’aka unu. 19 Unu ga-etigbu obodo obodo e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amị mkpuru, kpochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebiakwa ezi ala ubi ha niile.” 20 O ruo, n’ututu, n’oge e ji achu aja nsure oku ututu, lee na mmiri sitere uzo Edom sooro bja n’ebe ahụ ha gwuru olulu na ndagwurugwu a ahụ sojuo ala ahụ niile. 21 Mgbe ndi Moab nuru na ndi eze alu na-abia imegha ha, ha kpokotara ndi ikom obula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, puta bja guzo n’oke ala ha. 22 Mgbe chi boru n’isi ututu, anyanwu wara mukwasị mmiri ahụ. Site n’ebe ha no, ndi Moab lepuru anya hu mmiri ahụ ka o na-acha obara obara. 23 Mgbe agha ha siritara onwe ha, “Leenu obara! O ga-abu na ndi agha eze ato ndi a etigbuola onwe ha. Putanu, unu ndi Moab, ka anyi gaa kwakoro ihe nkwa na-agma!” 24 Mgbe ha gbaara oso bjaruo n’ulo agha ndi Izrel, ndi agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndi agha Moab sitere n’ihu ha gbalaga. Ma ndi agha Izrel banyere n’ime obodo ndi Moab, gbuo ihe niile ha huru n’uzo. 25 Ha tidara obodo ndi Moab niile, tinye nkume n’ala ubi oma ndi Moab niile. Ha kpochiri isi mmiri niile, gbudasiakwa ezi osisi niile na-amị mkpuru n’ala ahụ. N’ikpeazu, o bu naani otu obodo ndi Moab foduru, isi obodo a na-akpo Kia Hareset. Ndi ji udo na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha. 26 Mgbe eze Moab huru na agha ahụ anaghi agaziri ya nke oma, o chiri nari ndi agha asaa, ndi j mma agha ebu agha, gbalia isi n’etiti ndi agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom no, ma ha enweghi ike. 27 Ya mere, o weere okpara ya, onye gaara abu eze n’onodu ya, gbuo ya, dika aja n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n’ubochi ahụ megide Izrel. Ha kwusiri ibu agha, laghachi n’obodo nke aka ha.

4 Otu ubochi, otu nwanyi n’ime ndi inyom ndi amuma bjakwutere Ilaisha ruo ya si, “Otu gi, bu di m anwola. I matara na o na-atu egwuOnyenwe anyi. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ikporo umu m ndi ikom abuo ime ka ha buru ndi ohu ya.” 2 Ilaisha juru ya ajuru si, “Gini ka m gamere gi? Gwa m, gini ka i nwere n’ulo?” Nwanyi ahụ zara si, “O nweghi ihe obula ohu gi nwanyi nwere n’ulo karja naani ntakiri mmanu.” 3 Ilaisha siri, “Jeharja na-ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe obula na-adighi n’ime ya. Ha abukwala ole na ole. 4 Mgbe ahụ, baa n’ime ulo, gi na umu gi, mechibido onwe unu uzo. Malite igbanye mmanu ahụ n’ime ite ahụ niile, mgbe nke obula juru, bupu ya n’otu akuku.” 5 Nwanyi ahụ hapuru ya, ga mechibido onwe ya na umu ya ndi ikom uzo. Ha na-ebutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya na-agbanye agbanye n’ime ha. 6 Mgbe o gbajuru ite ndi ahụ niile, o siri nwa ya, “Butere m ite ozo.” Ma o zara, “O nweghi ite ozo foduru.” Mgbe ahụ, mmanu ahụ kwusiri igbaputa. 7 O gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye siri, “Gaa, ree mmanu ahụ, kwukwaa ugwo unu ji. Gi na umu gi ndi ikom were nke foduru mee mkpa diri unu.” 8 Otu ubochi, Ilaisha

gara n'obodo Shunem. Otu nwanjị nwere ugwu bi n'ebe ahụ. Nwanjị ahụ rjiosiri ya ike ka o rie nri. N'ihị ya, mgbe ọbụla ịlaisha si n'ebe ahụ gafee, ọ na-akwụsị n'ebe ahụ rie ihe. **9** Ma nwanjị ahụ gwara di ya okwu si, "O doro m anya nke ọma na nwoke a na-akwụsị n'ụlọ anyị mgbe niile bụ onye nso nke Chineke. **10** Biko, ka anyị doziere ya otu ọnụlọ nta n'ime ụlọ elu anyị, ka anyị tinyere ya ihe ndina na tebul, na oche, na oriṅa, ka o nwee ebe ọ ga na-anọ mgbe ọbụla ọ bjakwutere anyị." **11** Otu ụbọchị, mgbe ịlaisha bjakwara n'ebe ahụ, ọ bara n'ọnụlọ ahụ, dinaa n'ebe ahụ. **12** Ọ sịrị Gehazi onye na-ejere ya ozi, "Gaa kpọọ onye Shunem a," Ya mere, ọ kpọọ ya, ọ bjjara guzo n'ihu ya, **13** ịlaisha gwara Gehazi, "Gwa nwanjị ahụ, si, 'Lee, otu i si enye onwe gi nsogbu niile ndi a maka anyi. Ugwu a, giṅi ka a ga-emere gi? Ọ bụ ka anyi gwa eze okwu banyere gi, ka ọ bụ igwa onyeisi ndi agha?" Ọ zara, "Ebi m n'etiti ndi m." **14** ịlaisha juru, "Giṅikwa ka anyi ga-emere nwanjị a?" Gehazi siri, "N'ezie, o nweghi nwa nwoke, di ya emeekwala agadi." **15** ịlaisha siri, "Kpọọ ya." Ya mere, Gehazi kpọọ ya, ọ bjjara guzo n'onu ụzọ. **16** ịlaisha siri, "Na mgbe di otu a n'afọ ozo, i ga-eku nwa nwoke n'aka gi abuo." Ọ siri, "Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanjị okwu ugha." **17** Ma dija ịlaisha si kwuo, nwanjị ahụ tṅurṅu ime, na mgbe ahụ n'afọ ozo ya, ọ muru nwa nwoke. **18** Nwata ahụ toputara, otu ụbọchị ọ puru jekwuru nna ya n'ubi, ebe ha nọ na-aghọ ọka. **19** O tikuru nna ya si ya, "Isi m o, isi m ol!" Nna ya siri otu n'ime ndi ohu ya, "Kuru ya kulaara nne ya." **20** O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakiri nwoke ahụ noduru n'apata nne ya ruo etiti ehilie, mgbe ọ nwuru. **21** Nne ya kuuru ya rigoo n'elu ụlọ ahụ, togbo ya n'elu ihe ndina ahụ onye nke Chineke ahụ na-edina, mechie ụzọ puo. **22** O ziri ozi kpoo di ya si ya, "Biko, zitere m otu okorobia na otu inyinyia ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahụ. Aga m ałotakwa oṅiiso." **23** Ọ siri, "Giṅi mere i ji ejekwuru ya taa? Ọ bughi Onwa oṅuru, ọ bughikwa ụbọchị izuikwe." Ọ zara si, "Udo di." **24** Mgbe ahụ, ọ nokwasiri n'elu inyinyia ibu ahụ, nye nwokorobia ahụ iwu si ya, "Gbasie oṅo ike. Akwusikwala igba oṅo ma ọ bughi mgbe m gwara gi kwusi." **25** Ya mere, o buliri ije, gakwuru onye nke Chineke n'ugwu Kamel. Mgbe o lepuru anya hu ya ka ọ na-abia, onye nke Chineke siri odibo ya bu Gehazi, "Lee nwanjị Shunem ahụ. **26** Gbara oṅo gaa zute ya juo ya si ya, 'O di kwa mma? Di gi ọ nokwa n'udo? Nwa gi ọ nokwa n'udo?" Mgbe Gehazi zutere ya juo ajuju ndi a, nwanjị ahụ zara Gehazi si ya, "E, anyi niile n'udo, ihe niile na-aga nke ọma." **27** Ma mgbe ọ bjakwutere onye nke Chineke, ọ dara n'ala n'ihu ya, jide ya n'ukwu ya abuo. Gehazi bjaruru nso inupu ya, ma onyeozu Chineke siri ya, "Hapu ya aka, n'ihị na ọ di ihe na-enye ya nsogbu n'ime mmuo ya, ma Onyenwe anyi zonariri m ya, ọ gwaghikwa m ihe mere." **28** Nwanjị ahụ siri, "Onyenwe m, arjoro m gi nye m nwa nwoke? Ọ bụ na m asighi gi, 'emeela m ka m nwee olileanya?" **29** ịlaisha siri Gehazi, "Ngwa, were ihe ike n'ukwu jikota uwe mwuda gi, werekwa mkpanaka m n'aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-aga ekelekwala onye ọbula ekele. Ọ burukwa na onye ọbula ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n'ulo ahụ. I ruo, tukwasị mkpanaka m n'ihu nwantakiri nwoke ahụ." **30** Ma nne nwantakiri ahụ zara si, "Di ka Onyenwe anyi na-adị ndu, na dija gi onwe gi nokwa na-adị ndu, agaghị m ahapu gi laa." ịlaisha biliri soro ya bido ịla n'ulo ya. **31** Ma Gehazi butere ụzọ rute n'ulo ahụ, were mkpanaka ahụ tukwasị n'ihu

nwantakiri nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakiri ahụ teta ma ọ bukwanu kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute ịlaisha, gwa ya si, "Nwata ahụ etetaghi." **32** Mgbe ịlaisha rutere n'ulo ahụ, ọ huru ka nwantakiri ahụ nwuru anwu dina n'elu ihe ndina ya. **33** Ọ banyere n'ime ọnụlọ ahụ, mechibido ha abuo uzo, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. **34** Emesja, ọ makpuuru n'elu nwantakiri ahụ, tukwasị onye n'onu nwantakiri ahụ, na anya ya abuo na nke nwanjị ahụ, na aka ya abuo na nke ya. Mgbe o si otu a dinara n'elu nwantakiri ahụ, ahụ nwantakiri ahụ malitere ikpo oku ozo. **35** ịlaisha biliri jegharja n'ime ụlọ ahụ ugboro ole na ole, laghachikwa makpuru n'elu nwantakiri ahụ ozo. Emesja, nwantakiri ahụ zere uzere ugboro asaa, meghe anya ya abuo. **36** ịlaisha kporo Gehazi si ya, "Kpoo nwanjị Shunem." Ya mere, ọ kporo ya. Mgbe ọ bjakwutere ya, ọ siri, "Kuru nwa gi." **37** Ọ batara, daa n'ala n'ukwu ya, kpoo isiala. Emesja, o kuuru nwa ya nwoke puo. **38** ịlaisha laghachiri na Gilgal, mgbe unwu di n'ala ahụ. Otu ụbọchị, mgbe ya na ufodu ndi amuma no na-enwe nzuoko, ọ gwara onye na-ejere ya ozi okwu si ya: "Sikwasị ite ukwu ahụ n'oku, siere ndi a mu na ha no ihe oriri." **39** Otu onye n'ime ha puru banye n'ohia ichikota akwukwo nri. Ọ huru osisi vaini toro n'ohia, chikotaa ufodu afufa ohia, nke o kpojuru n'uwe mwuda ya dija ọ ga-ejidele. Mgbe ọ laghachiri, o gbupjasiri afufa ohia ndi a, wune ha n'ime ite ahụ si n'oku, ọ bu ezie na o nweghi onye maara ihe ha bu. **40** Mgbe o ghere, a wuputara ya nye ndi ikom ndi ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa si, "Onye nke Chineke, lee, onwu di n'ite nri a." Ha enwekwaghị ike iri ya. **41** ịlaisha kwuru okwu si, "Kpotanụ utu oka." Ọ ghanwere ya n'ime ite ahụ si, "Kunyerenu ha nri ka ha rie." Ha riri ya. O nwekwaghị ihe na-egbu egbu di n'ite ahụ. **42** Otu nwoke si Baal-Shalisha bja, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuo nke e ji oka balị mbu a ghotara n'ubi mee. O butekwara ya isi oka ole na ole n'akpa. ịlaisha siri, "Were ihe ndi a nye ndi anyi ka ha rie." **43** Onye na-ejere ya ozi juru, "Olee otu m ga-esi chee ihe a n'ihu narị mmadu?" Ma ịlaisha zara, "Chiri ya nye ndi mmadu a ka ha rie, n'ihị na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Ha ga-eriju afọ ha, nwekwa ndi gafodukwa.'" **44** Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fodukwara dija okwu Onyenwe anyi si di.

5 N'oge a, Neeman bu ochiagha ndi agha eze Aram, ọ bu onye di ukwu n'anya nna ya ukwu, burukwa onye a na-enye nsopuru n'ihị na Onyenwe anyi sitere n'aka ya nye ndi agha Aram mmeri n'ogbo agha di iche iche. Ọ bu dike na dimkpa n'agha, maobu onye ekpenta. **2** Otu mgbe, ufodu n'ime ndi agha Aram na-apunara ndi mmadu ihe puru ga dota otu nwaagboghọ nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. **3** Ọ siri nne ya ukwu, "O gaara ato m utu ma a si na nna m ukwu ga-aga hu onye amuma no na Sameria. Ọ ga-gwo ya orja ekpenta a." **4** Neeman nuru nke a, bilie gaa koro eze Aram ihe niile nwaagboghọ a si Izrel kwuru. **5** Eze Aram siri, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel akwukwo ozi." Ya mere Neeman gara, ọ chiri talenti olaocha iri, na puku shekel olaedo isii, na uwe oma di iche iche, nke di iri n'onuogugu. **6** Nke a bukwa ihe di n'ime akwukwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwukwo a bjakwute gi bu Neeman, onyeisi ndi agha m. Biko, achoro m ka i gwoo ya orja ekpenta di ya n'ahu." **7** Ngwangwa eze Izrel guru

akwukwo ahụ, ọ dọwara uwe ya si, “Abụ m Chineke? A pụrụ m ime ka mmadụ nwọọ na ime ka mmadụ dī ndụ? Gịnị mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwọ ọrịa ekpenta? Lee ka o si na-achọ ụzọ anyị ga-eji nwee esemokwu.” **8** Mgbe Ịlaisha onye Chineke nṅurū na eze Izrel dọwara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya si, “Gịnị mere i ji dọwaa uwe gi? Zitere m Neeman. Ọ ga-amatakwa na e nwere onye amụma n’Izrel.” **9** Ya mere, Neeman bjarutere guzo n’onye ụzọ Ụlọ Ịlaisha, ya na ịnyinya ya, na ụgbọ agha ya. **10** Ịlaisha zigara onyeozu ya nke b́ara zie sị ya, “Jee saa ahụ gi ugboro asaa n’osimiri Jodan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n’akukū ahụ gi niile puo. I ga-adikwa ocha.” **11** Ma Neeman were iwe nke ukwu tugharịa bido ịlaghachi ebe o si b́ja. Mgbe ọ na-ala, ọ na-ekwu na-asị, “Echere m na ọ ga-apukwute m, guzo, kpokuo aha Onyenwe anyị Chineke ya, fufee aka ya n’ebe ahụ ọrịa m d́, gwọọ m ọrịa ekpenta m. **12** Abana na Fapa, b́u osimiri d́ na Damaskos, ha adighi mma karịa mmiri Izrel niile? Ọ b́u na m enweghi ike isa ahụ n’ime ha ma d́ ocha.” Ọ tugharịrị jiri onuma puo. **13** Ma ndi ozi Neeman jekwuru ya si ya, “Nna anyi, a si na ọ b́u ihe siri ike nke ukwu ka onye amuma ahụ gwara gi si gi mee, i garaghị eme ya? Ma ihe o si gi mee b́u naanị ‘Gaa saa ahụ gi ka i d́ ocha.’” **14** Ya mere, ọ gara sunye onwe ya n’ime osimiri Jodan ugboro asaa, d́ka onye nke Chineke gwara ya. Anụ ahụ ya loghachiri d́ ocha ka anụ ahụ nwantakiri. **15** Mgbe ahụ, Neeman na ndi niile ya na ha so laghachikwutere onye nke Chineke. O guzoro n’ihu ya si, “Ugbu a amatala m na ọ dighi Chineke ọzọ d́ n’ụwa niile ma ọ bughị naanị n’Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n’aka ohu gi.” **16** Ma Ịlaisha zara si ya, “D́ka Onyenwe anyi na-adị ndu, b́u onye m na-ejere ozi, agaghị m ana gi ihe oḅula.” Ma Neeman rịọrọ ya aririọ ka ọ nara ya, ma ọ juru aju. **17** Mgbe ahụ Neeman siri, “Ọ buru na i gaghị anara, biko, kwere n’u ka m kporo aja nke ịnyinya abuo nwere ike ibu. N’ihi na site ugbu a gaa n’ihu, agaghị m achuru chi ọzọ aja nsure oku, ma ọ bughị naanị Onyenwe anyi. **18** Ma ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi naanị otu ihe a. Mgbe nna m ukwu banyere n’ulo arusi Rimon ikpo isiala, mgbe ọ na-adabere n’aka m, nke ga-eme ka mụ onwe m kpokwa isiala. Mgbe m si otu a kpoọ isiala n’ulo arusi Rimon, ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi n’ihi nke a.” **19** Ịlaisha zara si ya, “Ọ d́ mma, laa n’udo.” Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe d́ anya, **20** Gehazi, b́u onyeozu Ịlaisha onye nke Chineke, siri n’obi ya, “Nna m ukwu emezighi ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghi ya ihe o ji b́ja. D́ka Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m eji oso gbakwuru ya naputa ya ufodu ihe ahụ.” **21** Ya mere, Gehazi gbara oso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman huru ya ka ọ gba oso na-abia, o si n’elu ụgbọ agha ya wudata gaa zute ya, juo ya si: “Udo ọ d́kwa?” **22** “E, udo d́,” ka Gehazi zara, “Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, ‘Lee, umu okorobia abuo n’etiti ndi amuma si n’ugwu Ifrem b́kwute m. Biko nye ha otu talenti oḅocha na uwe mgbawne abuo.’” **23** Ma Neeman zara si ya, “Biko, were talenti abuo.” Ọ kwagidere Gehazi ka ọ nara ha. O kechiri talenti oḅocha abuo ahụ n’akpa abuo, tinyere uwe mgbawne abuo. O bunyere ndi ohu ya ka ha buru ya na-aga n’ihu Gehazi. **24** Ma mgbe ha rutere n’ugwu, Gehazi naara ndi uhu Neeman ihe ndi ahụ, si ha laghachikwa. O zoro ihe ndi ahụ n’ime ulu. **25** Mgbe ọ batara n’ulo guzo n’ihu nna ya ukwu, Ịlaisha juru ya si, “Ebee ka i si na-abia Gehazi?” Ọ zara, “Ohu gi ejeghi ebe oḅula.” **26** Mgbe ahụ Ịlaisha zara ya,

“Ọ b́u na mmuo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si n’ugbo ya ridata izute gi? Oge a ọ b́u oge inara ego, na inara uwe, na inara ubi oliv, na ubi vaini, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? **27** N’ihi nke a, ekpenta ahụ d́ Neeman ga-abiakwasị gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi.” Ya mere, Gehazi ghoru onye ekpenta si n’ihu ya puo. Anụ ahụ ya bidokwara icha ocha d́ka ogbo ocha.

6 Umụ ndi amuma gwara Ịlaisha okwu si, “Lee, ebe a anyi bi n’ihu gi d́ oke nta karịa. **2** Ya mere, ka anyi gaa n’akukū Jodan gbute osisi anyi ga-eji wuo ulu ebe anyi ga-ebi.” Ọ siri ha, “Meenu ka unu kwuru.” **3** Ma otu onye n’ime ha rioro ya si, “Biko, nna anyi ukwu, soronu anyi.” O kwenyere na ọ gaseo ha. **4** O sonyekwara ha. Mgbe ha bjaruru n’akukū Jodan, ha malitere igbutu osisi. **5** Ma mgbe otu n’ime ha no nagbutu otu osisi, anyuike ya dabara n’ime mmiri. O tiri mkpu si, “Ewoo, onyenwe m. Ọ b́kwawu ihe a riorara arjota.” **6** Mgbe ahụ, onye nke Chineke juru ya si, “Ebee ka ọ dabara?” Mgbe o ziri ya ebe ọ dabara, Ịlaisha gbute osisi tuba ya n’ebe ahụ, mee ka anyuike ahụ segolite na-erughari n’elu mmiri. **7** Ọ siri, “Tutultile ya.” O setiri aka ya weputa ya. **8** N’oge a, eze ndi Aram na ndi Izrel no n’agha. Mgbe ya na ndisi agha ya kparitachara, ọ siri, “Aga m eguzobe omuma ulu ikwu m n’ebe d́ otu a na n’ebe d́ otu a.” **9** Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel ozi si, “Lezie anya, unu ejekwala nso n’ebe ahụ, n’ihi na eze Aram na ndi agha ya no n’ebe ahụ.” **10** N’ihi nke a, eze Izrel mere nchoputa banyere ebe ahụ onye nke Chineke gwara ya. Otutu mgbe Ịlaisha doru eze aka na nti, n’ihi ya, ha noro na nche n’ebe ahụ niile. **11** Ihe ndi a mere ka iwe wee eze ndi Aram. Ọ kpokotara ndisi oru ya nye ha iwu si, “Gwanu m, onye n’ime anyi dinyere eze Izrel?” **12** Otu onye n’ime ndi ochiagha ya siri, “O nweghi onye oḅula n’ime anyi, onyenwe m b́u eze. Ọ b́u Ịlaisha, onye amuma Izrel, b́u onye na-agwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n’ime ebe ndina gi.” **13** Ya mere, eze Aram nyere ha iwu si ha, “Gaanu, choputa ebe ọ no, ka m ziga ndi agha ga-aga jide ya.” Ha gara lota, kororo ya na Ịlaisha no na Dotan. **14** N’ihi ya, n’otu anyasi eze Aram zigara otutu ndi agha ya, ndi ji ịnyinya na ụgbọ agha gbaa obodo ahụ gburugburu. **15** Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri oto n’isi ututu puo, ọ huru otutu ndi agha na ịnyinya na ugboala, ka ha gbara obodo ha no gburugburu. O tiri mkpu si, “Ewoo, onyenwe m, ginị ka anyi ga-eme ugbu a?” **16** Ma Ịlaisha zara si ya, “Atula egwu, n’ihi na ndi nonyere anyi d́ otutu karịa ndi nonyere ha.” **17** Mgbe ahụ, Ịlaisha kpere ekpere si, “Onyenwe anyi, biko, saghee anya ya abuo ka ọ hu.” Onyenwe anyi meghere anya ohu Ịlaisha, mee ka ọ hu ịnyinya oku, na ugboala oku juputara n’ugwu d́ gburugburu ebe ahụ niile. **18** Mgbe ndi iro ahụ na-abiaru ya nso, Ịlaisha kpokuru Onyenwe anyi n’ekpere si, “Mee ka isi kpuo ndi agha niile.” O mekwara ka isi kpuo ha, d́ka Ịlaisha rioro. **19** Ịlaisha putara si ha, “Nke a abughi uzo, nke a abukwaghi obodo unu na-achọ. Soronu m, ka m gosi unu nwoke unu na-achọ.” O duuru ha jee Sameria. **20** Mgbe ha bjaruru Sameria, Ịlaisha kpere ekpere si, “Biko, Onyenwe anyi, ugbu a meghee anya ha, ka ha hu uzo.” Onyenwe anyi meghere anya ha d́ka Ịlaisha kpere n’ekpere; ha matakwaru na ha no na Sameria. **21** Mgbe eze Izrel huru ha, ọ juru Ịlaisha ajuju si, “Nna m, i choru ka m gbuo ha?” **22**

Ilaisha zara si ya, “Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji mma agha na uta gi dota n’agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha.” 23 Ya mere, o kwadooro ha oke oriri di ukwu, mgbe ha riri, nukwaa, o zilagara ha, ha lakwuuru nna ha ukwu. Site n’oge ahụ gaa n’ihu, ndi otu Aram na-apunara mmadu ihe kwusiri inye nsogbu n’oke ala ndi Izrel. 24 Ma mgbe ufodu oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikotara ndi agha ya niile puta bia gbaa Sameria gburugburu. 25 N’ihi nke a, oke unwu dara n’obodo Sameria. Nri koru n’ala ahụ ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu iri shekel olaocha asato. E rekwaro nsj nduru shekel ise. 26 Mgbe eze Izrel nagafe n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, “Nyere m aka, onyenwe m eze.” 27 Ma eze zara si ya, “O buru na Onyenwe anyi ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? O bu site n’ebe izocha oka? Ka o bu n’ebe izocha mmanya vainji?” 28 Mgbe ahụ, eze juru ya si, “Gini na-eme?” O zara, “Nwanyi a siri, ‘Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echi anyi ga-eri nwa m nwoke.’ 29 Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N’ubochi nke so ya asiri m ya, ‘Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,’ ma o zoola ya.” 30 Mgbe eze nuru okwu nwanyi a, o dowara uwe ya. Ma dika o na-agabiga n’elu mgbidi ahụ, ndi mmadu lere anya hu n’okpuru uwe, akwa mkpe di n’ime ahụ ya. 31 O siri, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na isi Ilaisha nwa Shafat anogide n’ahụ ya taa.” 32 N’oge a, Ilaisha noduru ala n’ulo ya, ndi okenye sokwa ya nodu. Eze zipuru onyeozu, ma tupu o rute, Ilaisha gwara ndi okenye ahụ okwu si ha, “Unu ahula na ogbu mmadu a ezitela mmadu ka o bia gbupu m isi. Mgbe onyeozu ya bjaruru, mechienu uzo hapu ya n’ezi, n’ihi na eze n’onwe ya ga-eso ya n’azu bia.” 33 Mgbe Ilaisha no na-agwa ha okwu, lee onyeozu ahụ ka o na-abiakwute ya. Eze sokwa ya n’azu nakwu okwu na-asi, “Onyenwe anyi emeela ka ihe ojoo di otu a dakwasị anyi. Gini mere m ga-eji lee anya inyeaka site n’aka Onyenwe anyi ozo?”

7 Ilaisha zara si ya, “Nuru okwu Onyenwe anyi. N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, N’oge dika mgbe a echi, a ga-ere otu akpa nta utu oka otu shekel, rekwa akpa nta oka balị abuo otu shekel n’onu uzo ama obodo Sameria.” 2 Ochjagha ahụ, nke eze na-adabere n’aka ya, siri onye nke Chineke, “Lee, a sijkwarị na Onyenwe anyi emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a o puru ime?” Ma Ilaisha zara ya, “I ga-eji anya gi abuo hu ya, ma i gaghị eri site n’ime ya.” 3 N’oge a, e nwere ndi ekpenta anọ n’ezi mgbidi gbara Sameria gburugburu, n’akuku onu uzo e si abata obodo ahụ. Ha siritara onwe ha, “Gini ka anyi n’ebe a na-eme? O bu ka anyi noro n’ebe a tutu anyi nwuo? 4 O buru na anyi asi, ‘Anyi ga-abanye n’ime obodo,’ unwu di n’ebe ahụ, anyi ganwukwa. O burukwanu na anyi anogide n’ebe a anyi ganwu. Ya mere ka anyi gafeenu banye n’omuma ulo ikwu ndi agha Aram, were onwe anyi nyefee ha n’aka. O buru na ha edebe anyi ndu, anyi ga-adi ndu, o buru na ha egbuo anyi, anyi ga-anwukwa.” 5 N’oge uhuruchi, ha biliri gaa n’omuma ulo ikwu ndi agha Aram. Mgbe ha bjarutere n’onu ulo ikwu ahụ, o nwekwaghị onye no n’ebe ahụ, 6 n’ihi na Onyenwe anyi mere ka ndi Aram nu uzu ugbo agha na nke inyinya, na nke usuu ndi agha. Nke a mere ka onye obula gwa ibe ya si, “Lee, eze ndi Izrel egoala ndi agha ndi Het, na ndi eze Ijpt

ibuso anyi agha.” 7 Ha biliri gbapu oso n’abalị ahụ, hapu ulo ikwu ha niile, na inyinya ha niile, na inyinya ibu ha niile, na ihe niile otu o si diri, ma gbapu oso ndu. 8 Mgbe ndi ekpenta ahụ rutere ogige ndi agha ndi Siria, ha banyere n’ime otu ulo rie ihe, nukwaa ihe onu di n’ime ya. Ha chiji olaocha na olaedo na uwe oma niile di n’ime ya gaa zoo ha. Ozokwa, ha loghachiri banye n’ulo ozo kwakoro ufodu ihe di n’ime ya gaa zoo. 9 Ma mgbe ahụ ha siritara onwe ha, “Ihe anyi na-eme ezighi ezi. Taa bu ubochi ozioma, ma lee ka anyi na-agba nkiti. O buru na anyi ehere ruo ihe ututu, a ga-achoputa ajo omume anyi. Ugba a bianu, ka anyi gaa gwa ndi no n’uloeze, ihe anyi huru.” 10 Ya mere, ha gara kpokuo ndi nche onu uzo obodo ahụ, gwa ha si, “Anyi banyere n’ogige ndi agha Aram, o nweghi mmadu obula no n’ebe ahụ, o dighi olu mmadu anyi nuru n’ebe ahụ, naani inyinya na inyinya ibu elibere n’osisi, na ulo ikwu ha a hapuru dika ha di.” 11 Ndi na-eche nche tiri mkpu koru ndi no n’uloeze ihe mere. 12 Eze biliri n’abalị ahụ gwa ndisi oru ya si, “Ka m gwa unu ihe ndi Aram mere anyi. Ha maara na anyi no n’oke aguu, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapu omuma ulo ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime ohia. Echiche ha bu, ‘Ndi a ga-aputariri, mgbe ahụ, anyi ga-ejide ha na ndu, banyekwa n’ime obodo ha.’” 13 Ma otu onye n’ime ndisi agha ya zara si ya, “Ka ufodu mmadu duru inyinya ise ndi ahụ foduru n’obodo. O buru na ndi a alotaghi onodu ha ga-adi ka nke ndi Izrel niile foduru n’ebe, e, ha ga-adi ka ndi Izrel niile a guru dika ndi nwuru anwu. Ya mere, ka anyi zipu ha ka ha gaa choputa ihe mere.” 14 Ya mere, ha hoputara ugbo agha abuo na inyinya ndi nadokpu ha. Eze zipuru ha ichuso ndi agha Aram, O nyere ndi na-agba ha iwu si, “Gaanu choputa ihe mere.” 15 Ha sogidere ha ruo n’osimiri Jordan. N’akuku uzo niile juputara n’uwe na ngwa agha ndi agha Aram tufuru mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndi ahụ e zipuru loghachiri bia koru eze ihe ha huru. 16 Ndi Izrel niile puru gaa kwakoro ihe di n’omuma ulo ikwu ndi Aram. Nke bu na e rere otu akpa nta utu oka a kworo nke oma otu shekel, rekwa akpa oka balị abuo otu shekel dika Onyenwe anyi si kwuo. 17 Eze hoputara ochjagha ahụ, nke o na-adabere n’aka ya, nye ya oru ilekota onu uzo obodo ahụ. Ma ndi si n’obodo na-enuputa nuturu ya, zo ya ukwu, zogbuo ya mgbe ha na-agbaputa. O nwuru dika Ilaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze biakwutere ya unyaa, ijide ya. 18 Ihe niile mezuru dika onye nke Chineke gwara eze okwu si ya, “A ga-ere akpa nta oka balị abuo otu shekel na otu akpa nta utu oka otu shekel, n’onu uzo ama Sameria.” 19 N’oge ahụ, ochjagha ahụ na-ejere eze ozi zara si ya, “Ihe di otu a agaghị eme, o buladi na Onyenwe anyi emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a o ga-eme?” Ma onye nke Chineke zara ya, “I ga-eji anya gi hu ya, ma i gaghị eso rie ya.” 20 O bukwa otu a ka o si mee, n’ihi na ndi mmadu zogburu ya n’ukwu n’onu uzo ama, ebe o no nwuo.

8 Ilaisha gwara nwanyi ahụ o mere ka nwa ya si n’onwu bilie okwu si ya, “Billie, gi na ezinaulo gi, gaa n’obodo ozo ebe unu ga-anọ dika obia n’ihi na Onyenwe anyi ekwuola na oke unwu ga-adakwasị ala Izrel afo asaa.” 2 Nwanyi ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliri, ya na ezinaulo ya gaa biri n’ala ndi Filistia afo asaa. 3 Mgbe unwu ahụ gwusiri n’afọ nke asaa, o si n’ala ndi Filistia lota n’Izrel. Mgbe o lotara, o jekwururu eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ulo ya na ala ya. 4 Mgbe nwanyi ahụ biakwutere eze, eze no na-agwa

Gehazi bu onye na-ejere onye nke Chineke ozi okwu si ya, "Biko, kporo m akuko ihe ukwu niile Ilaisha mere." 5 Mgbe Gehazi na-akoro eze otu Ilaisha si mee ka nwantakiri nwuru anwu di ndu ozo, nwanyi ahụ, onye bu nne nwantakiri ahụ, batara n'ime uloze. Mgbe ahụ, Gehazi kwuru si, "Onyenwe m eze, onye a bu nwanyi ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye Ilaisha mere ka o di ndu ozo." 6 Eze juru nwanyi ahụ ajuju si ya, "O bu eziokwu?" Nwanyi ahụ koro eze akuko ihe niile mere. Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n'ime ndi ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ugwo ruru ya n'ihu mkpuru ubi ya niile ha ghoru mgbe ahụ o bi n'ala ndi Filistia. 7 Mgbe ihe ndi a gasiri Ilaisha gara Damaskos, isi obodo ndi Siria. N'oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-arja orja. "A gara gwa eze na onye nke Chineke abjala n'ebe ahụ." 8 Mgbe eze nuru ya, o koro Hazael si ya, "Were onyinye inata ihuoma n'aka gi wegara onye nke Chineke, site n'aka ya juta Onyenwe anyi ase. Juo ya, 'M ga-esi n'orja a bilie?'" 9 Hazael weere iri inyinya kamel anoye buru ezi ihe niile si n'ala Damaskos, wetara Ilaisha onyinye ndi a si ya, "Nwa gi Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m juo gi si, 'M ga-esi n'orja a bilie?'" 10 Ilaisha zara si ya, "Laa, gaa gwa ya si ya, 'I ga-esi n'orja bilie.' Ma Onyenwe anyi egosila m na, n'ezie, o ganwu." 11 Mgbe Ilaisha no na-ekwu okwu a, o legidere Hazael anya n'ihu tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa. 12 Mgbe ahụ, Hazael juru Ilaisha ajuju si, "O bu ginji mere onyenwe m ji akwa akwa?" Ilaisha zara si ya, "N'ihu na amaara m ihe ojoo i ga-eme umu Izrel n'oge di n'ihu. I ga-akpo obodo niile ha e wusiri ike oku, jiri mma agha gbuo umu okorobia ha. I ga-atupia umuntakiri na-ahu ara, bowakwaa afọ ndi inyom di ime." 13 Hazael siri, "Olee otu oru gi, bu nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwu a?" Ilaisha zara, "Onyenwe anyi egosila m na i ga-abu eze Aram." 14 Mgbe Hazael, si n'ebe Ilaisha no laa, o bjakwutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad juru ya si, "Gini ka Ilaisha gwara gi?" Hazael zara si, "O gwara m na i ga-esi n'orja bilie." 15 Ma n'echi ya, Hazael chiri akwa na-egbo oyi, banye ya na mmiri jiri ya baa n'ebe eze dina, gbasaa ya n'ihu eze, tutu ruo mgbe o nwuru. Emesia, Hazael ghoru eze n'onodu ya. 16 N'afọ nke ise nke ochichi Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bu eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichi ya dika eze Juda. 17 O di iri afọ ato na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiru afọ asato na Jerusalem. 18 O soro uzo ndi eze Izrel dika ulo Ehab mere, n'ihu na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. 19 Ma n'agbanweghi nke a, n'ihu ohu ya bu Devid Onyenwe anyi achoghi ibibi Juda. N'ihu na o kwere nkwa ime ka oriona dijiri Devid na umu umu ruo mgbe ebighi ebi. 20 N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. 21 Ya mere, Jehoram duuru ugbo agha ya niile gaa n'obodo Zaja. O biliri n'abali tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu; ma ndi agha ya gbaghachiri azu, laa n'ulo ha. 22 Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ. 23 Akuko ihe niile Jehoram mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Juda mere n'ubochi ndu ha? 24 Joram sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghoru eze n'onodu ya. 25 N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bu eze Juda malitere ichi. 26 Ahazaya gbara iri

afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiru otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya, nwa nwa Omri, eze Izrel 27 O soro uzo niile nke ndi ezinaulo Ehab, mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ezinaulo Ehab mere, n'ihu na o luru nwanyi si n'ezinaulo Ehab. 28 Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ. 29 Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gwoo ya mmeru ahụ ndi Aram meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihu na e meruru ya ahụ.

9 Emesia, Ilaisha onye amuma, koro otu onye n'ime umu ndi amuma si ya, "Jikere, fanye onu uwe mwuda gi n'eriri ikere n'ukwu gi, werekwa karama mmanu oliv a n'aka gi, bja ka i gaa Ramot Gilead. 2 I jeruo ebe ahụ, jee hu Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi anya. Mee ka o bilie site n'etiti ndi ha na ya no. Mekwaa ka gi na ya naani baa n'ime ulo. 3 Were karama mmanu wukwasi ya n'isi gwa ya okwu si, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' I mesia, meghe uzo osiso, sitekwa n'ebe ahụ gba pu oso." 4 Nwokokorobia onye amuma ahụ gara Ramot Gilead. 5 Mgbe o jeruru, o huru ebe ochiagha ahụ noduru n'ala n'etiti ndiisi agha ibe ya. O kwuru si, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ochiagha." Jehu juru, "O bu onye n'ime anyi ka i choro izi ozi?" O zara, "O bu gi ochiagha." 6 Jehu biliri baa n'ime ulo. Nwokokorobia onye amuma ahụ wukwasiri ya mmanu n'isi, si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Eteela m gi mmanu ibu eze ndi nke Onyenwe anyi, bu Izrel.' 7 I ga-ekpochapu ezinaulo Ehab, nna gi ukwu, aga m esi otu a botara onwe m obo, n'ihu obara ndi ohu m, bu ndi amuma na obara ndi ozi Onyenwe anyi niile Jezebel wufuru. 8 Ezinaulo Ehab ga-abu ihe lara n'iyi. N'ala Izrel, m ga-esite n'ezinaulo Ehab bipu ndi ikom niile, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya. 9 M ga-ala ulo Ehab n'iyi, ka m si laa ezinaulo Jeroboam nwa Nebat n'iyi, na dika m si lakwaa ezinaulo Baasha, nwa Ahija n'iyi. 10 Nkita ga-erikwa anu Jezebel nwunye Ehab na Jezril. O dikwaghi onye ga-eli ya." Mgbe o kwuchara okwu ndi a, onye amuma ahụ meghere uzo gba pu oso. 11 Jehu jekwuuru ndiisi agha ibe ya. Otu onye n'ime ha juru ya si, "Gini ka onye ara ahụ choro bja? Udo o dikwa?" Jehu zara, "Unu maara onye o bu, marama udi okwu ga-esi ya n'onu putu." 12 Ha siri, "Ihe i kwuru abughi eziokwu, gwa anyi ihe o kwuru." Jehu siri, "Ihe ndi a ka o gwara m, 'Otu a ka a Onyenwe anyi kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.'" 13 Ngwangwa ha chiri uwe mgbokwasi ha niile doo ha n'usoro n'ala ebe ahụ ka Jehu zokwasi ha ukwu. Ha furu opi ike tie mkpu si, "Jehu bu eze!" 14 Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N'oge a, Joram na ndi Izrel niile na-eche Ramot Gilead nche, n'ihu Hazael eze Aram.) 15 Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahụ di ya mma maka ahụ ndi Aram meruru ya mgbe ya na Hazael, eze Aram luru agha. Ya mere, Jehu siri, "O buru na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n'obodo a gba pu, gaa Jezril ko akuko a." 16 Mgbe ahụ, Jehu wukwasiri n'elu ugbo agha ya gbagu Jezril, n'ihu na Joram no n'ebe ahụ na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gwara ileta ya. 17 Mgbe onye nche no n'ulo elu Jezril huru Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, "Lee, o

nwere ndị agha na-abịa.” Joram eze Izrel nyere iwu si, “Zipu otu onye na-agba inyinyanya ka ọ gaa zute ha jụọ ha si, ‘Udo ọ dịkwa?’” **18** Onye ogbainyinyanya ahụ nọkwasi n’elu ya gbapụ izute Jehu, si, “Otu a ka eze siri, ‘Udo ọ dịkwa?’” Jehu zara, “Gini ka gi na udo nwekorọ? Tugharịa gaa soro m n’azu.” Onye nche ahụ ziri ozi si, “Onyeozu ahụ ezutela ha, kama ọ naghị alọta.” **19** Eze zipurụ onye ogbainyinyanya nke abụọ. Mgbe ọ bjakwutere ha ọ siri, “Otu a ka eze siri, ‘Udo ọ dịkwa?’” Jehu zara, “Gini ka gi na udo nwekorọ? Chigharịa soro m n’azu.” **20** Onye ahụ nọ na-eche nche siri, “Ọ garuola ha nso, ma ọ dighi aloghachitekwa azụ. Ma ogbugba inyinyanya dika ọ bụ Jehu nwa Nimshi, n’ihi na ọ na-agba inyinyanya ya dika onye na-ayi ara.” **21** Joram nyere iwu si, “Kwadooro m ugbo agha m.” Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, pụtara nkwasi n’ugbo agha, onye oḅula na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n’oke ala ubi Nebot, onye Jezril. **22** Mgbe Joram huru Jehu, ọ juru, “I biara n’udo? Udo ọ dịkwa, Jehu?” Jehu zara, “Olee otu udo ga-esi diri, ebe ọ bụ na ihe ojojo niile nke ikpere arusi na mgbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n’ebe niile.” **23** Joram chighariri ugbo agha ya bido igba oso. Mgbe ọ na-agba oso, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, “Ahazaya, Aghugho di, ogbaaghara di!” **24** Jehu jiri ike ya niile dotia uta o ji n’aka ya gba ya Joram. Ọ gbataara Joram aku ahụ n’azu. Aku ahụ sikwa ya n’obi puta. Nke a mere ka Joram daa n’ime ugboala ya nwuo. **25** Mgbe ahụ, Jehu siri Bidka, bu onyeisi agha ya, “Bulie ya, tuba ya n’ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mu na gi nọkwasi n’elu inyinyanya, anyi abuo, na-eso nna ya Ehab, mgbe Onyenwe anyi kwuru okwu amuma a megide ya. **26** N’ezie, ahuru m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom unyaaahu, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n’ihi ya, aghaghi m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n’ala ubi a.’ Ugbu a, bulie ya tuba ya n’ala ubi a di ka okwu Onyenwe anyi si di.” **27** Mgbe Ahazaya eze Juda, huru ihe mere, ọ gbaara oso na-agbago n’uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, “Gbukwuonyu ya.” Ha meruru ya ahụ ka ọ nọ n’ugbo agha ya, n’uzo iga Gua, nso ibeam, ọ gbara oso ga Megido ebe ọ nọ nwuo. **28** Ndi ohu ya ji ugbo agha bja buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n’ebe e liri nna nna ya ha, n’obodo Devid. **29** N’afọ iri na otu nke ochichi Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere ibu eze Juda. **30** Mgbe Jezebel nuru na Jehu abjaruola Jezril, ọ banyere n’ulo ya, tee uri n’anya abuo, dozie agiri isi ya, puta bja nodu ala n’akuku oghereikuku, site n’ebe ahụ na-elepu anya n’ezi. **31** Mgbe Jehu batara n’onu uzo e si abata uloze, Jezebel kpokuru ya si, “I biara n’udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu.” **32** Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu si, “Onye dinyeere m?” Onozi abuo maobu ato na-eje ozi n’uloze leputara anya lee ya anya. **33** Jehu nyere ha iwu si ha, “Tudanu ya n’ala.” Ya mere, ha si n’elu ebe ahụ tuda ya n’ala. Mgbe ọ daruru ala, obara ya fesaiji n’ahu mgbidi ulo na n’ahu inyinyanya ndi ji ukwu ha zojaa ya. **34** Jehu banyere nọ n’ime uloze rie ihe, nukwaa ihe onunu. Emesja, o nyere iwu si, “Leenu nwanyi a a buru onu; burunu ya gaa lie ya, n’ihi na ọ bu ada eze.” **35** Mgbe ha putara ili ya, ọ bu naani okpokoro isi ya na okpuku ukwu ya abuo, na aka ya abuo ka ha huru. Ha ahukwaghị anu ahụ ya. **36** Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha huru. Ọ zara si ha, “Nke a bu okwu Onyenwe anyi, nke o kwuru site n’onu ohu ya Ilaia onye Tishbe si: ‘N’ala ubi di na Jezril ka nkita ga-anọ rie anu ahụ Jezebel.

37 Ozu Jezebel ga-adi ka anyi n’ala ubi di na Jezril, ruo na mmadu enweghi ike ikwuputa si, Nke a bu Jezebel.”

10 Ugbu a, e nwere umu Ehab ndi ikom onuogugu ha di iri asaa ndi no na Sameria, Jehu dere akwuko ozi ziga Sameria, zigara ndisi obodo Jezril, zigakwara ndi okenye na ndi na-elekota umu Ehab ndi ahụ. Ọ siri, **2** “Ugbu a, mgbe akwuko a rutere unu aka, ebe unu na umu ndi ikom nna unu ukwu no, ebe unu nwekwara ugbo agha na inyinyanya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, **3** hoputanu onye kachasi inwe ugwu ma kwesikwa n’ime umu ndi ikom nna unu ukwu, mee ka ọ nọkwasi n’ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ulo nna unu ukwu.” **4** Ma ha turu egwu n’ebe ọ di ukwu, si, “Lee, eze abuo enweghi ike iguzogide ya, anyi onwe anyi ga-esi anaa guzogide ya?” **5** Ya mere, onye ọ di n’aka ilekota ezinaulo eze, onyeisi obodo, ndi okenye na ndi niile na-elekota umu Ehab, dere akwuko a zigara Jehu, si ya, “Jehu, anyi niile bu ndi ohu gi. Anyi jikeere ime ihe niile i gwara anyi. Anyi agaghị ahoputa onye oḅula dika eze; gi onwe gi mee ihe oḅula i chere na ọ bu ya kachasi mma.” **6** Mgbe ahụ, Jehu degaara ha akwuko nke ugboro abuo si ha, “Ọ buru na unu dinyeere m, ọ burukwa na unu ga-erube isi nye m, chirinu isi umu ndi ikom nna unu ukwu, bjakwute m’otu oge a echi na Jezril.” N’oge ahụ, umu eze iri ndi ikom asaa nọ n’aka ndisi obodo ahụ, ndi na-azulite ha. **7** Mgbe akwuko ozi ahụ rutere ha, ndi ikom ahụ koru umu ndi ikom eze di iri asaa n’onuogugu gbuo ha niile, chiru isi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. **8** Mgbe onyeozu bjarutere, ọ gwara Jehu si, “Ha ebutala isi umu ndi ikom eze.” Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu si, “Tukobanu ha onu n’oke abuo, n’onu uzo e si abata obodo, tutu ruo ututu.” **9** N’ututu ya, Jehu puru, guzoro n’ihu ndi niile gbakoro n’ebe ahụ gwa ha okwu si, “Ndi Izrel, unu bu ndi ezi omume. Ọ bu mu onwe m gbara izu ojojo megide nna m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndi a niile? **10** Matanu nke oma na o nweghi okwu oḅula Onyenwe anyi kwuru megide ezinaulo Ehab nke na-agaghị emezu. Onyenwe anyi emeela ihe o kwere nkwa na ọ ga-eme site n’onu ohu ya Ilaia.” **11** Emesja, Jehu gburu ndi ikwu Ehab foduru n’obodo Jezril, ha na ndisi niile, na ndi enyi ya niile, na ndi nchujaja ya niile. Ọ dikwaghị otu onye ikwu Ehab ọ hapuru ndu. **12** Emesjakwa, Jehu hapuru Jezril gaa Sameria. Mgbe ọ na-aga n’uzo, ọ bjaruru ebe a na-akpo Ebe Izuike Ndi ozuzu aturu. **13** N’ebe ahụ, o zutere ndi umunna Ahazaya, eze Juda, juo si, “Olee ndi ka unu bu?” Ha zara, “Anyi bu ndi ikwu Ahazaya, eze Juda, anyi biara ka anyi juo maka odimma ndi ezinaulo eze na nne eze.” **14** O nyere iwu si, “Jidenu ha na ndu.” Ha jidere ha na ndu, gbukwaa ha niile n’akuku olulu miri nke Bet-Eked. Onuogugu ha di iri anọ na abuo. O nweghi onye oḅula ọ hapuru ndu. **15** Mgbe o si n’ebe ahụ puo, o zutere Jehonadab nwa Rekab, ka ọ na-abia izute ya. Jehu kelere ya, si, “Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m di n’ebe i no?” Jehonadab zara si ya, “E.” Jehu siri, “Ọ buru na o si otu a diri, kwe m n’aka.” Jehonadab kwere ya n’aka. Jehu n’onwe ya nyeeere ya aka ka ọ rigota n’ugbo agha ya. **16** Mgbe ahụ, Jehu siri ya, “Ugbu a, soro m bja lee udi inu oku n’obi m nwere maka oru Onyenwe anyi.” Ha abuo sooro n’ugbo agha Jehu. **17** Mgbe ha bjaruru Sameria, Jehu gburu ndi enyi na ndi ikwu Ehab niile, ndi foduru site n’ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n’onu

onye amuma Ilaija. **18** Emesja, Jehu kpokotara ndi obodo ahụ niile si ha, “Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu ga-efe ya ebe o di ukwu. **19** Ugbu a, kpokotaanụ ndi amuma Baal niile, ndi niile na-efe ya, na ndi nchujaja ya niile. Hụnụ na onye obula n’ime ha bɔara, n’ihi na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye obula e lere anya ya n’ebe ahụ, ma a hughị ya, agaghị adi ndụ.” Ma Jehu ji aghugho n’ihi ka o laa ndi a na-efe Baal n’iyi. **20** Jehu siri, “Kpooaanu na a ga-enwe oke mkpokota di nsọ nye Baal.” Ya mere, ha kwusara ya. **21** O zipuru ozi nye ndi bi n’akuku Izrel niile. Ndi niile na-efe Baal bɔazuru. O dighi onye foduru nke na-abjaghị. Ha juputara n’ulonso ukwu Baal site n’otu isi ya ruo n’isi nke ozo. **22** Jehu siri onye na-elekota ulo ebe a na-edebe uwe ndi na-efe ofufe na-eyi, “Chiputa uwe nye ndi niile na-efe Baal.” Ya mere, o chiputaara ha uwe. **23** Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Rekeb, banyere n’ebe nzuko Baal. Jehu siri ndi n’efe Baal, “Chozienụ nke oma ka unu hu na o nweghi onye obula na-efe Onyenwe anyi n’ebe a, karjakwa naanị ndi na-efe Baal.” **24** Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure oku, Jehu emeelarị ka iri ndi agha asato gbaa ulo ahụ niile gburugburu. O nyelarị iwu si, “O buru na unu ekwere ka otu onye si n’ime ulo a gbapu, unu ga-eji ndu unu kwughachi ugwo onye di otu ahụ.” **25** Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure oku, o puru gwa ndi agha ya, na ndisi ha okwu si, “Baanu n’ime ulo gbuo ndi niile n’ebe ahụ. Unu ekwela ka otu onye n’ime ha gbapu.” Ha jiri mma agha gbuo ndi ahụ n’ime ulo Baal, tuputa ozu ha n’ezi. Emesja, ndi agha Jehu banyere n’ime ime ulo ebe ichu aja Baal, **26** ha buputara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpo o ha oku. **27** Ha kwaturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ulo ichu aja ya. Ya mere e meghariri ya ka o buru ebe oha mmadu na-aga ogwe ruo taa. **28** Jehu kpochapuru ofufe Baal n’ala Izrel niile. **29** Ma otu o di, o siteghi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bu, mmehie nke ife arusi umu ehi e ji olaedo kpuo, di na Betel na Dan. **30** Onyenwe anyi gwara Jehu si, “N’ihi na i mere nke oma mezu o ihe niile ziri ezi n’anya m, n’ebe ezinaulo Ehab no, n’usoro ihe niile di n’uche m ime, umu umu gi ga-anokwasi n’ocheeze Izrel, ruo n’ogbo nke anọ ha.” **31** Ma Jehu akpachapughi anya iji obi ya niile debe iwu Onyenwe anyi, Chineke Izrel. O siteghi na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bu mmehie ahụ o mere ka Izrel mee. **32** N’oge ahụ, Onyenwe anyi malitere ime ka ndi Izrel bido jdi nta. Hazael eze Aram, buru agha merie otutu akuku Izrel, **33** nke di n’owuwa anyanwu osimiri Jordan, na ala niile nke Gilead (n’oke ala ndi Gad, na nke ndi Ruben, na Manase), site n’Aroea nke di n’akuku ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan. **34** Akuku gbasara ochichi eze Jehu, na ihe niile o mere, na ikpa ike ya niile, e deghi ha n’akwukwo akuku ndi eze Izrel? **35** Jehu sooro ndi nna ya ha dina n’onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya bu Jehoahaz nochiri anya ya dika eze. **36** Ma ubochi niile Jehu bu eze Izrel n’ime Sameria di iri afọ abuo na asato.

11 Mgbe Atalaya mne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwofola, o gara n’ihu bido igbu ndi niile a muru n’ulo eze. **2** Ma Jehosheba, bu nwa nwanji eze Jehoram, ma burukwa nwanne nwanji Ahazaya, kuuru Joash nwa Ahazaya, zopu ya site n’etiti umu ndi ikom eze, bu ndi a chorọ igbu egbu. O zoro ya na nwanji na-elekota ya anya n’ime ulo

ndina, ka Atalaya hapu ihu ya, nke a mere na-egbughi ya. **3** Ya na nwanji na-elekota ya anya nogidere na nzuzo n’ime ulonso Onyenwe anyi, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya n-achị n’ala ahụ. **4** N’afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpo ndi ochiagha na-achị nari ndi agha, ndi Kari na ndi nche oku, mee ka ha bɔakwute ya n’ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ya na ha gbara ndu, o mekwara ka ha nso iyi n’ulonso ukwu Onyenwe anyi. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze. **5** O nyere ha iwu, si, “Nke a bu ihe unu ga-eme, unu bu ndi no n’otu ato ga-abia oru n’ubochi izuikwe, nke otu uzo n’ime unu na-eche uloze nche, **6** otu uzo n’ime uzo ato ga-anọ n’onu uzo Sua, ebe otu uzo ga-anọ n’onu uzo ama, n’azu ndi na-eche nche n’ulonso ukwu Chineke. **7** Ma unu bu otu abuo ndi kwesiri iga ezumike site n’oru unu n’ubochi izuikwe, ga-eguzo na nche n’ulonso ukwu n’ihi eze. **8** Doonu onwe unu gburugburu eze, onye obula n’ime unu jide ihe agha n’aka ya. Onye obula nke na-abia nso ahiri unu, ka e gbuo ya. Noronu eze nso ebe obula o gara, mgbe o na-apu n’ezi na mgbe o na-aba n’ime.” **9** Ndi ochiagha ndi a na-achị nari ndi agha mere dika Jehoiada, onye nchujaja nyere n’iwu. Onye obula kporo ndi ikom ya, ma ndi na-emechi oru, ma ndi na-abata iru oru n’ubochi izuikwe, bɔakwute Jehoiada, bu onye nchujaja. **10** O nyere ndi ochiagha ahụ ube na ota niile, ndi burii nke eze Devid, ndi di n’ulonso ukwu Onyenwe anyi. **11** Onye obula na ndi nche ahụ ji ngwa agha n’aka ya, ha guzoro onwe ha, nodu eze gburugburu, na nso ebe ichu aja na ulonso ukwu, site n’akuku ndida ruo n’akuku ugwu nke ulonso ukwu ahụ. **12** Jehoiada kpootara nwa eze, kpube ya okpueze n’isi, o nyere ya otu akwukwo nke ihe ogbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwaro ya mmanu ibu eze. Ndi niile no n’ebe ahụ kuru aka, tie mkpu, si, “Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!” **13** Mgbe Atalaya nuru mkpofu nke ndi nche na ndi mmadu na-eme, o gakwuru ndi ahụ no n’ulonso ukwu Onyenwe anyi. **14** O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n’akuku ogidi, dika omenaala mmemme ichi eze si di. Ndiji na ndi na-afu opi no n’akuku eze. Ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Atalaya dowara uwe ya, si, “Nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!” **15** Jehoiada, bu onye nchujaja nyere ndisi ochiagha na-achị nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, iwu si ha, “Sitenu n’ebe ahụ kpoota ya n’etiti ahiri unu, onye obula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ.” N’ihi na onye nchujaja siri, “Agaghị egbu ya n’ime ulonso Onyenwe anyi.” **16** Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n’uzo ebe inyinya si abata n’ogige uloze, ebe ahụ ka ha no gbuo ya. **17** Jehoiada mere ka ogbugba ndu di n’etiti Onyenwe anyi na eze, na ndi mmadu, na ha ga-abu ndi nke Onyenwe anyi. O mekwara ka ogbugba ndu diri n’etiti eze na ndi ahụ. **18** Ndi niile nke ala ahụ gara n’ulo nchujaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchujaja na arusi niile di n’ebe ahụ mee ka o darisja, gbukwaa Matan onye nchujaja Baal n’ihu ebe ichu aja ahụ. Mgbe ahụ, Jehoiada onye nchujaja, debekwara ndi nche ka ha lekota ulonso ukwu Onyenwe anyi. **19** O kpooro ndi ochiagha na-achị nari ndi agha, ha na ndi Kari, na ndi nche, ha na ndi ala ahụ niile, ha niile duputara eze site n’ulonso Onyenwe anyi site n’onu uzo ndi nche banye n’uloze. Eze were onodu ya n’elu ocheeze. **20** Ndi ala ahụ niile nuri iri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n’ihi na e ji mma agha gbuo Atalaya n’uloze. **21** Joash gbara afọ asaa mgbe o malitere ibu eze.

12 N'afọ nke asaa, nke ọchịchị Jehu n'Izrel, ka Joash malitere ịbụ eze na Juda. Iri afọ anọ ka ọ chiri dika eze na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zibja onye Bjasheba. **2** Joash mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị ụbọchị niile nke Jehoiada onye nchụaja ziri ya ihe. **3** Ma naanị na o wezugaghị ebe ịchụ aja niile di n'ugwu. Ndị Juda nọgidere na-achụ aja di iche iche n'ebe ahụ, na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi uto. **4** Joash sirị ndị nchụaja, "Nakọtaanụ ego niile a na-ewebata dika onyinye di nsọ n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, ya bụ, ego a na-anakọta n'oge igu mmadụ ọnụ, na ego e webatara maka imezu nkwa ndị mmadụ kwere, na ego e webatara n'ụlọnsọ ukwu dika onyinye afọ ofufe. **5** Ka onye nchụaja ọbụla site n'aka otu n'ime ndị na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe ọbụla a chọputara na o mebir n'ụlọnsọ ukwu ahụ." **6** Ma n'afọ nke iri abụọ na atọ nke ọchịchị eze Joash, ọ chọputara na ndị nchụaja ahụ emezibeghị ihe mebir n'ụlọnsọ. **7** Ya mere, eze Joash kpọrọ Jehoiada, onye nchụaja, kpokwaa ndị nchụaja ndị ọzọ jụọ ha, "Gịnị mere unu emezibeghị ụlọnsọ a? Site ugbo a gaa n'ihu, unu esitekwa n'aka ndị na-eche ego ọzọ, kama, nyefeenụ ya maka iji dozie ụlọnsọ ukwu ahụ." **8** Ndị nchụaja ahụ kwenyere si, "Anyị agaghị esitekwa n'aka ndị mmadụ nara ego ọbụla. Otu a kwa, anyị agaghị emezikwa ụlọnsọ ukwu a n'onwe anyị." **9** Mgbe ahụ, Jehoiada wetara otu igbe mepuo ọghere n'elu ya, debe ya n'akụkụ ebe ịchụ aja, n'aka nri dika mmadụ na-abata n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ndị nchụaja niile na-eche nche n'onụ ụzọ ụlọnsọ ahụ na-etinye ego niile e webatara n'ụlọnsọ Onyenwe anyị n'ime igbe ahụ. **10** Mgbe ọbụla ha hụrụ na igbe ego ahụ ejuputala n'ego, onye ode akwukwọ ụlọeze na onyeisi nchụaja na-abia, guọ ego ahụ e webatara n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, tinye ha n'akpa. **11** Ha na-ewere ego ahụ a gurụ ọnụ, nyefee n'aka ndị ikom ahoputara maka ilekọta ndị ọrụ n-emezi ụlọ Onyenwe anyị. Ndị ahụ na-eji ya kwụọ ndị ọkwa nka osisi na ndị na-ewu ụlọ, **12** na ndị na-edo nkume, na ndị na-awa nkume ugwo. Ọ bụ sitekwa n'ego ahụ ka a na-azụta osisi na nkume a wara awa iji dozie ụlọnsọ Onyenwe anyị, na ikwụ ugwo ihe ndị ọzọ e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n'ụlọnsọ ukwu ahụ. **13** E jikwaghị ego ahụ e webatara n'ụlọnsọ kpụta efere ọlaocha, ihe e ji akpakepụ ọkụ, efere ikwosa mmiri, opi maobu ihe ndị ọzọ nke e ji ọlaedo maobu ọlaocha kpụọ maka ụlọnsọ ukwu nke Onyenwe anyị. **14** Ọ bụ ndị na-eje ozi, ndị ji ya ruzie ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ka e nyere ya. **15** O nweghị onye a sirị ka ọ guzie otu e si jiri ego ahụ rụọ ọrụ, bụ ndị e nyere ego ahụ maka ikwụ ndị ọrụ ugwo, n'ihu na ha bụ ndị kwesiri ntụkwasị obi. **16** E webataghị ego niile sitere n'aja ikpe omuma nakwa aja mmehie n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ọ bụ ndị nchụaja nwe nke ahụ. **17** N'oge ahụ, Hazael eze Aram, gara buso Gat agha, lụgbuo ya, dọta ya n'agha. Emesja, o chere ihu n'uzọ Jerusalem imegide ya. **18** Ma Joash, bụ eze Juda, chikọtara ihe niile ahụ bụ nke Jehoshafat, Jehoram na Ahazaya nna ya, ndị bụ eze Juda doro nsọ nye Chineke, chiriakwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsọ, na ọlaedo niile, na akụ niile e nwere ike ịchọta n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, na nke di n'ụlọeze, zigara Hazael, bụ eze Aram. N'ihu ihe ndị a, ọ lara, hapụ ibuso Jerusalem agha. **19** Akukọ gbasara ọchịchị eze Joash, na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe ndị eze Juda niile mere n'oge ha. **20** Ndị ozi ya gbara izu ọjọọ megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n'uzọ e si aga Sila. **21** Ndịisi ozi ahụ gburu ya bụ

Joabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. Ọ nwurụ, e lie ya na ndi nna nna ya ha n'obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghorọ eze n'onọdụ ya.

13 N'afọ nke iri abụọ na atọ nke ọchịchị eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ịbụ eze n'Izrel n'obodo Sameria. Ọ chikwara na Sameria afọ iri na asaa. **2** Kama Jehoahaz bụ eze ọjọọ. O mere ihe jorọ njo n'anya Onyenwe anyị. O soro ụzọ ọjọọ niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndị Izrel na mmehie. **3** N'ihu nke a, ihe were Onyenwe anyị nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha nọrọ n'okpuru ọchịchị Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge. **4** Ma Jehoahaz kpere ekpere rịọọ Onyenwe anyị n'oge a ka o nyere ya aka, Onyenwe anyị gere ya nti, n'ihu na Chineke hūrụ mmegbu nke eze Aram na-emegbu ndị Izrel. **5** Onyenwe anyị hoputara Izrel onye nzoputa, ha sitere n'aka ike ndi Aram nwere onwe ha. Izrel biri n'ulo nke aka ha dika ha biiri n'oge gara aga. **6** Ma ha esighi na mmehie niile nke ulo Jeroboam wezuga onwe ha, bụ nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha nọ na-ejegharị n'ime ha. Ozokwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria. **7** Ọ dighi ihe foduru na ndi agha Jehoahaz ma ọ bughị naanị iri ndi agha ise na-agba ịnyinya, na ugbo agha iri, na puku ndi agha iri. N'ihu na eze Aram alaala ndi nke foduru n'iyi, meekwa ka ha dirị ka uzuzu mgbe a na-azocha mkpuru. **8** Akukọ gbasara ọchịchị Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **9** Jehoahaz sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nochiri anya ya. **10** N'afọ iri atọ na asaa nke ịbụ eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere ị bụ eze Izrel na Sameria. Ọ chiri afọ iri na isii. **11** O mere ihe jorọ njo n'anya Onyenwe anyi. O siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam dubara Izrel ime. Jehoash nọgidere n'ime ha. **12** Akukọ gbasara ọchịchị Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, tinyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **13** Jehoash soro nna nna ya ha dina n'onwu, Jeroboam anochie n'ocheeze ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebe e liri ndi eze Izrel ndi ibe ya. **14** N'oge a, Ịlaisha nọ n'orja nke ọ gae-sie na ya anwu. Jehoash, bụ eze Izrel gara ihu ya, ọ kwara akwa mgbe ọ hūrụ ya si, "Nna m, nna m, usuu ugbo agha na usuu ndi na-agba ịnyinya Izrel!" **15** Ịlaisha gwara ya okwu si, "Weputa uta na akụ ụfodụ." O mere dika Ịlaisha gwara ya. **16** Ịlaisha gwakwara eze Izrel okwu si ya, "Jide uta ahụ n'aka gi abụọ." Mgbe o jidere uta ahụ Ịlaisha tükwasiri aka nke ya n'aka eze. **17** Ịlaisha gwara ya si, "Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu." O megheere ya. Mgbe ahụ Ịlaisha gwara ya si, "Gba ụkọ." Eze gba ụkọ. Ịlaisha kwuru si, "Akụ mmeri Onyenwe anyi, akụ mmeri megide Aram. Ị ga-eibi ndi Aram kpamkpam n'afek." **18** Ọ sirị, "Chilite akụ ndi ahụ," ọ chilitere ha. Ịlaisha gwara eze Izrel, "Gbaa ha n'aka." Ọ gbara ha n'ala ugboro atọ, ma kwasi. **19** Ma onye nke Chineke ahụ were iwe si ya, "Ị gaara apia ya n'ala ugboro ise maobu isii. Mgbe ahụ, ị gaara enwe ike merie ndi Aram bibie ha kpamkpam. Ma ugbo a, ọ bụ naanị ugbo atọ ka ị ga-emerị ha." **20** Ya mere, Ịlaisha nwurụ. E likwara ya. N'oge ahụ, otutu ndi na-apunara mmadụ ihe n'ike na-esi n'ala ndi Moab na-abia n'ala Izrel izu ohi site n'onwa nke atọ

n'afọ oḥurū ọbụla. **21** Otu ụbọchị, mgbe ụfọdụ ndị ikom na-eli otu nwoke nwurū anwū, ha hūrū ndị a na-apunara mmadụ ihe n'ike. N'ihī nke a, ha mere ngwangwa site n'ụjọ tūbanye nwoke ahū n'ili Ịlaisha. Mgbe ozu nwoke ahū dara metū okpukpū Ịlaisha ahū, nwoke ahū nwurū anwū megħarirj ahū bilie, guzo n'ụkwū ya abū. **22** Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ụbọchị niile nke ndū Jehoahaz eze Izrel. **23** Ma Onyenwe anyi meere ha amara, nwee ọmīko n'ebe ha nọ, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetū ya n'obi n'ihī ọgbūgba ndū ya na Ebrahim na Aizik na Jekōb. Ruo taa, o kwegħi ka e bibie ha, maqbū ka e site n'ihu ya chūpū ha. **24** Ernesia, Hazael eze Aram nwurū, Ben-Hadad nwa ya nōchikwara n'ọnōdū ya. **25** Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitere obodo niile nke ọ naara n'aka nna ya Jehoahaz site n'aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugboro atō ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14 N'afọ nke abūọ nke ịbū eze Jehoash nwa Jehoahaz n'Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ọchīchī ya. **2** Amazaya gbara iri afọ abūọ na ise mgbe ọ malitere ịbū eze. Ọ bụ eze na Jerusalem iri afọ abūọ na itoolu. Aha nne ya bụ Jehoadin, onye Jerusalem. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ma o megħi dīka nna nna ya bụ Devid mere. N'ihī niile, ọ gbasoro nzọ ụkwū nna ya Joash. **4** Ọ wezugaghī ebe ịchū aja niile dī n'ugwu. Ndī Juda gara n'ihu na-achū aja na-esurekwa ihe nsure ọkū na-esi isi uto n'elu ugwu ahū niile. **5** Mgbe alaeze ahū siri ike n'ọchīchī ya, o gburu ndī ozi ahū gburu eze, bụ nna ya. **6** Ma o megħi ka ụmū ndī ogbu mmadū ahū nwūọ, n'usoro ihe e dere n'akwūkwō iwu Mosis, ebe Onyenwe anyi nyere iwu si: "Agaghī eme ka ndī mūrū ụmū nwūọ n'ihī ihe ụmū ha metara, maqbū mee ka ụmū nwūọ n'ihī ihe ndī mūrū ha metara, onye ọbūla ganwū n'ihī mmehie nke aka ya." **7** Amazaya bụ onye gburu puku ndī agha Edōm iri na Ndagwurugwu Nnu, dōtakwa obodo Sela n'agha, gugharīja ya Jekteel, nke bụ aha a na-akpọ ya ruo ụbọchī taa. **8** Mgbe ahū, Amazaya zigara ndī ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ịma aka, si, "Bīa, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." **9** Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda si ya, "Uke dī na Lebanōn zigaara osisi sida nke dī na Lebanōn ozi, si ya, "Nye nwa m nwoke nwa gī nwanyī ka ọ būrū nwunye ya." Mgbe ahū, anū ọjia nke dī na Lebanōn gafetere ebe ahū, zōjīa uke ahū. **10** I meriela Edōm, n'ezie. Ugbu a, mpako abatala. Nūrīa ọnū n'ihī mmeri nke i nwetara, ma nōdū n'ulō gī. N'ihī gīnī ka ị ga-eji kpaliere onwe gī nsogbu, si otu a wetara onwe gī na Juda ọdīda?" **11** Ma otu ọ dī, Amazaya egegħi ntī. Ya mere, Jehoash bụ eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, dī n'ala Juda. **12** Ndī Izrel meriri ndī Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbūla n'ulō ya. **13** Jehoash bụ eze Izrel nwudere Amazaya bụ eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahū, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onū ụzo ama Ifrem ruo n'Onū uzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narī nzọ ụkwū isii. **14** Ọ chīkōrō ọlaedo na ọlāocha niile na ngwongwo niile ahūtara n'ulōnsō ukwu Onyenwe anyi, na nke dī n'ulōakū nke ulōeze. Ọ dōtara ọtūtū ndī mmadū n'agha, kpōrō laghachi na Sameria. **15** Ihe banyere akūkō ndī ọzō gbasara ọchīchī Jehoash, na ihe o mere, na ihe ọ rụpūtara, tinyere agha ọ lūrū

megide Amazaya eze Juda, ọ bụ na e-deghī ha n'akwūkwō akūkō ihe ndī eze Izrel mere n'oge ha? **16** Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n'onwū, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndī Izrel ndī ọzō. Jeroboam nwa ya ghōrō eze n'onōdū ya. **17** Amazaya nwa Joash, eze Juda nōrō ndū afō iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwūsirj. **18** Ma banyere ihe ndī ọzō niile mere n'oge ọchīchī Amazaya, ọ bụ na e deghī ha n'akwūkwō akūkō ihe mere n'oge ndī eze Juda? **19** Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, ọ gbapūrū gbalaga Lakish. Ma ha zipūrū ndī ikom chūūrū ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahū. **20** Ha bulatara ozu ya n'elu ịnyjnya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndī nna nna ya ha, n'obodo Devid. **21** Mgbe ahū, ndī Juda niile duuru Azaraya onye aha ya būkwa Uzaya, onye gbara afō iri na isii, mee ya eze n'onōdū nna ya Amazaya. **22** Ọ bụ ya wugharirj obodo Elat, nyegħachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndī nna nna ya ha dina n'onwū. **23** N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghōrō eze na Sameria. Ọ chīrj iri afō anō na otu dīka eze. **24** Ma o mere ihe ọjō n'anya Onyenwe anyi n'ihu na o wezugaghī onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahū dubara ndī Izrel na mmehie. **25** Ọ bụ ya weghachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, dīka okwu Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel si dī, nke o kwuru site n'Onū Jona nwa Amtai, onye amūma si Gat Hefa. **26** Onyenwe anyi hūrū ọnōdū ọjō nke ndī Izrel n'ime ya, onye ọbūla n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, nō n'oke ahūhū. Ọ dīkwaghī onye inyeaka ọbūla ha nwere. **27** Ma ọ bughī uche Onyenwe anyi ịla Izrel n'iyi kpamkpam n'okpuru eluigwe, n'ihī ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash napūta ha site n'aka ndī iro ha. **28** Akūkō niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndī Izrel obodo Damaskōs na Hamat, bụ obodo ndī Juda, ọ bụ na e deghī ha n'akwūkwō akūkō ihe ndī eze Izrel mere n'ụbōchī ndū ha? **29** Jeroboam sooro ndī nna nna ya ha dina n'onwū, e lie ya n'ebe e liri ndī eze Izrel nwurū anwū. Ma Zekaraya nwa ya ghōrō eze Izrel n'onōdū ya.

15 N'afọ nke iri abūọ na asaa nke ọchīchī Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ịchī dīka eze na Juda. **2** Ọ gbara afō iri na isii mgbe ọ malitere ị bū eze. Ọ chīkwara na Jerusalem iri afō ise na abūọ. Aha nne ya bụ Jekolaya, onye Jerusalem. **3** O soro nzọ ụkwū nna ya bụ Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **4** Kama dīka eze ndī ọzō, o wezugaghī ebe ịchū aja dī n'elu ugwu; ndī mmadū gara n'ihu na-achū aja nsure ọkū na aja na-esi isi uto n'ebe ahū. **5** Onyenwe anyi tiri eze ihe otiti ọrjā ekpenta ruo ụbọchī ọnwū ya. O biri n'ulō ewupūrū iche. Jotam nwa nwoke eze ghōrō onye nlekōta ụkeze na-achikwa ndī ala ahū. **6** Ma banyere ihe ndī ọzō niile mere n'oge ọchīchī Azaraya, na ihe niile o mere, ọ bụ na e deghī ha n'akwūkwō akūkō ihe mere n'oge ndī eze Juda? **7** Azaraya soro ndī nna nna ya dina n'onwū, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghōrō eze n'onōdū ya. **8** N'afọ nke iri atō na asatō nke ọchīchī eze Azaraya bụ eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghōrō eze Izrel na Sameria. Ọ chīrj ọnwā isii. **9** Dīka ndī nna ya bu ya ụzō si mee, Zekaraya mere ihe jorō njō n'anya Onyenwe anyi. O mekwara dīka Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndī Izrel na mmehie ịkpō isiala nye chi ọzō. **10** Shalum nwa

Jebesh, na ndị ozo, gbara izu ojoo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndi Izrel niile. O ghokwara eze mgbe Zekaraya nwuru. **11** Akuko metutara ihe ndi ozo mere mgbe Zekaraya bu eze, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. **12** Ya mere, kwu ahụ Onyenwe anyi gwara Jehu mezuru, nke bu: "Umụ umụ gi ga-anokwasị n'ocheeze Izrel ruo n'ogbo nke anọ ha." **13** Shalum nwa Jebesh malitere ibu eze n'afọ nke iri atọ na itoolu nke ochichi Uzaya eze Juda. O chirị otu onwa na Sameria. **14** Menahem nwa Gadi sitere n'obodo Tjaza bjaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh gho eze n'onodu ya. **15** Akuko ndi ozo gbasara Shalum na izu ojoo ya, e deghi ha n'akwukwo ihe mere n'oge ndi eze Izrel n'achị. **16** N'oge ahụ, Menahem sitere na Tjaza buso obodo Tipsa agha, na onye obula bi n'obodo ahụ na gburugburu ya n'ihu na ha ekweghi emeghe onu uzo ama ha. O tigburu Tifsa kwakoro ihe niile, bowakwaa afọ ndi inyom niile di ime. **17** N'afọ iri atọ na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghoru eze ohuru ndi Izrel. O chirị afọ iri dika eze na Sameria. **18** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. N'oge ochichi ya, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o mere ka Izrel mehie. **19** Mgbe ahụ, Pul eze Asirja busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti olocha, ime ka Pul kwagide ochichi ya, na ime ka aka ya siekwa ike n'alaeze Izrel. **20** Menahem si n'aka ndi Izrel nweta ego a. Onye ogaranya obula turu iri shekel olocha ise nke e nyere eze Asirja. Mgbe eze Asirja natachara olocha ndi a, o si n'ala ahụ puo, o nogidekwaghị n'ala ahụ. **21** Akuko banyere Menahem na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? **22** Menahem sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, Pekahaya nwa ya ghoru eze n'onodu ya. **23** N'afọ nke iri ise, nke ochichi eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ichi dika eze n'Izrel. Afọ abuo ka o chirị n'ime Sameria. **24** Ma Pekahaya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi. O sighi na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie. **25** Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndisi agha eze na iri ndi ikom ise ozo si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'ulozeze di n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesia, Peka ghoru eze n'onodu ya. **26** Akuko banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. **27** N'afọ nke iri ise na abuo nke ochichi Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghoru eze Izrel n'obodo Sameria. O chirị dika eze iri afọ abuo. **28** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. O fere chi ozo ofufe, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu mmehie nke o dubara ndi Izrel n'ime ya. **29** N'oge Peka bu eze Izrel, ka Tiglat-Pileasa, eze Asirja bjara were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedesch, Hazo, Gilead, Galili na ala ndi Naftali niile. O chupuru ndi mmadu niile mee ka ha gaa biri n'Asirja. **30** N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojoo megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, buru eze n'onodu ya. O malitere ibu eze n'afọ nke iri abuo nke ochichi eze Jotam nwa Uzaya. **31** Akuko banyere Peka na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel niile mere n'ubochi ndu ha? **32** N'afọ nke abuo nke ochichi Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ochichi ya. **33** O gbara iri afọ abuo na ise mgbe o ghoru eze. O chirị afọ iri na isii na Jerusalem. Aha nne ya bu Jerusha, nwa Zadok. **34** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe

anyị dika nna ya Uzaya mere. **35** Kama, o wezugaghị ebe ichu aja di n'elu ugwu, ndi mmadu gara n'ihu na-achu aja nsure oku di iche iche na aja na-esi isi utọ n'ebe ahụ. Jotam wughariri Onu Uzo ama nke di Elu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi. **36** Ma banyere ihe ndi ozo niile nke oge ochichi Jotam na ihe o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **37** (N'ubochi ndi ahụ, Onyenwe anyi malitere izite Rezin eze ndi Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndi Juda.) **38** Jotam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghoru eze n'onodu ya.

16 Ehaz nwa Jotam, malitere ibu eze Juda n'afọ nke iri na asaa nke ochichi eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. **2** Ehaz gbara iri afọ abuo mgbe o malitere ibu eze. Afọ iri na isii ka o chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi bu Chineke ya, dika nna ya Devid mere. **3** O gbasoro uzo niile nke ndi eze Izrel, obuladi i ji nwa ya nwoke chuo aja n'oku. O gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ihu ndi Izrel. **4** O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utọ n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula. **5** Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighi ya n'agha. **6** N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupu ndi Juda bi n'Elat. Ndi Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa. **7** Ehaz zigara ndi ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pileasa, eze ndi Asirja ozi, si ya, "Abu m ohu gi, onyenwe m ka i bu. Bja naputa m site n'aka eze ndi Aram na eze ndi Izrel, ndi na-ebuso m agha." **8** Ehaz weere oloedu na olocha ahutara n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, na nke di n'aku niile di n'ulozeze zigara eze Asirja dika onyinye. **9** Eze ndi Asirja nara ya ntị site n'ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadu niile bi n'ime ya n'ike ka ha gaa biri n'obodo Kia. **10** Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izite Tiglat-Pileasa bu eze Asirja. O huru otu ebe nchujaja nke di na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchujaja oyiya ebe ichu aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n'akwukwo, nke ga-akwaa otu e si ewu ya. **11** Ya mere, Uraya onye nchujaja, wuru ebe ichu aja nke di ka nke ahụ Ehaz huru na Damaskos. O wuchara ya tupu eze aloṭa. **12** Mgbe eze si Damaskos lota na Juda, o huru ebe ichu aja ahụ, bjaruo ya nso, doo onyinye ichu aja ya n'elu ya. **13** O churu aja nsure oku, na aja ihe nsure oku na-esi isi utọ, na aja onyinye mkpuru oka. O wukwasiri onyinye ihe onunu n'elu ebe ichu aja ahụ, fesakwa obara aja udo ya niile n'elu ebe ichu aja ahụ. **14** O wepuru ebe ichu aja bronze nke di n'ihu Onyenwe anyi, o sitere n'ebe o di n'ihu ulonso ahụ, n'etiti ebe ichu aja ohuru na ulonso ukwu Onyenwe anyi, bute ya n'akuku ugwu nke ebe ichu aja ohuru ya. **15** Eze Ehaz nyere Uraya, bu onyeisi nchujaja iwu, si, "O bu n'elu ebe ichu aja ohuru a ka i ga na-esure aja nsure oku ututu niile, na onyinye mkpuru oka nke uhuruchi niile, na aja nsure oku eze, na onyinye mkpuru oka nke eze, na aja na onyinye nke ndi niile n'ala ya, na na onyinye mkpuru oka ha niile na onyinye ihe onunu ha niile. Fekwasị obara niile e ji chuo aja nsure oku na aja ndi ozo n'elu ebe ichu aja ahụ. Ma ebe ichu aja olo ahụ ga-adiri m iji juta ase." **16** Uraya onye nchujaja mere ihe niile dika eze Ehaz nyere ya n'iwu. **17** Eze

bụ E haz wepuru ihe njiko niile jikoro ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebughari ebughari. O wepuru efere ukwu idjoba mmiri a dokwasiri n'elu ehi oia ahụ di n'okpuru ya, ma dokwasị ya n'elu nkume. **18** N'ih i imekwa ka obi togo eze Asirja uto, o wepuru uto a na-esite maka ubochi izuike nke e wuru n'ime ulonso, na uzo mbata eze si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **19** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi E haz, na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **20** E haz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghorog eze n'onogdu ya.

17 N'afog nke iri na abug nke ochichi E haz, bu eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghorog eze Izrel n'obodo Sameria. O chiru dika eze afog itoolu. **2** O mere ihe ojog n'anya Onyenwe anyi mgbe o bu eze. Ma o bughi dika ndi eze Izrel ndi ozo bu ya uzo. **3** Shalmanesa eze Asirja bjara buso Hoshea agha, n'ih na Hoshea n'okpuru ochichi eze Asirja, burukwa onye na-atu utu nye ya kwa afog. **4** Ma eze Asirja choputara na Hoshea abughi onye kwesiri ntukwasị obi n'ih na Hoshea eze Izrel zipuru ndi ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijpt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwusiri itu utu nye eze Asirja dika o na-eme kwa afog. N'ih ya Shalmanesa nwuchiri ya, tinye ya n'ulo mkporo. **5** Eze Asirja wakporo ala ahụ niile n'agha, gbagoo imegide Sameria, nochibido ya gburugburu, afog atog. **6** N'afog itoolu nke ochichi Hoshea, eze Asirja dotara Sameria n'agha, dokpuru ndi Izrel niile buga ha n'ala Asirja. O mere ka ha biri n'obodo Hala, n'ime Gozan nke di n'osimiri Hoboa, na n'ime obodo ndi Midia. **7** Ihe ndi a niile mere n'ih na ndi Izrel mehiera megide Onyenwe anyi, bu Chineke ha, onye ahụ mere ka ha site n'okpuru ike Fero, eze Ijpt puta. Ha kpog isiala nye chi ndi ozo **8** gbasoro omenaala niile nke ndi mba ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ala ha. Ha gbasokwara omenaala ojog ndi ahụ niile ndi eze ha webatara. **9** Ndi Izrel mere ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyi Chineke ha na-adighi anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ichu aja nye chi di iche iche n'obodo ha niile, e, n'obodo ukwu ma n'obodo nta obula. **10** Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi chi Ashera n'elu ugwu obula, na n'okpuru osisi obula nwere ndo. **11** Ha churu aja nsure oku na-esi isi uto n'elu ugwu obula dika mba ndi naara ebi n'ala ahụ si eme, bu ndi Onyenwe anyi chupuru site n'ala ha, mgbe Izrel bjara biri n'ebe ahụ. Ha mere ihe ojog di iche iche, nke mere ka iwe wee Onyenwe anyi nke ukwu. **12** E, ha fere arusi di iche iche ofufe, lefuo anya na Onyenwe anyi dogo ha aka na nti si ha, "Unu emela ihe di otu a." **13** Mgbe niile ka Onyenwe anyi na-eziga ndi amuma ya, na ndi ohu uzo, ido Izrel na Juda aka na nti, si ha, "Sitenu n'ajo ihe unu na-eme chegharia. Debenu iwu na ukpuru m, dika iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n'onu ndi ozi m bu ndi amuma nye unu." **14** Ma ndi Izrel juru ige nti. Kama ha kpachara anya kwesie olu ha ike dika nna nna ha mere, bu ndi na-ekwenyeghi na Onyenwe anyi Chineke ha. **15** Ha juru ukpuru ya niile na ogbugba ndu ya, nke ya na ndi bu nna nna ha gbara na iwu nke o dogo ha aka na nti ka ha debe. Ha gbasoro chi arusi bu ihe efu, ha onwe ha ghokwara ihe efu. Ha nomiri mba di iche iche ndi ahụ bi ha gburugburu, n'agbanyeghi na Onyenwe anyi nyere ha iwu si, "Unu emela dika ha." **16** Ha juru idebe iwu niile Onyenwe anyi Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe ha

ogidi arusi Ashera, kpogog onwe ha oyiyi umu ehi abug. Ha kpog isiala nye Baal, na anyanwu, na onwa, na kpakpando. **17** Ha jiri umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom chugog aja nsure oku nye chi ndi mba ozo. Ha gakwara n'aja iju ase, na igba aja, si otu a nyefee onwe ha n'aka ime ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, si otu a kpasuo ya iwe. **18** Ya mere, Onyenwe anyi wesoro Izrel iwe nke ukwu, wezuga ha site n'ihu ya. O dikwaghi onye o kwere ka o fodu, kariakwa naani ebo Juda. **19** Ma ndi Juda jukwara idebe ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke ha nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojog ndi Izrel webatara. **20** N'ih i nke a, Onyenwe anyi juru ndi Izrel niile. O tara ha ahuhu site n'inyefe ha n'aka ndi na-apunara mmadu ihe n'ike tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha. **21** Mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi Izrel dogwapu onwe ha site n'alaeze Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso Onyenwe anyi wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie di ukwu. **22** O dikwaghi mgbe umu Izrel sitere n'ime mmehie ahụ Jeroboam dubara ha puta, **23** tutu ruo mgbe Onyenwe anyi kpochapuru Izrel niile site n'ihu ya, dika o kwuru na o ga-eme, site n'onu ndi amuma na-egere ya ozi. O bu nke a mere ndi Izrel ji gaa biri n'Asirja dika ndi a dotara n'agha ruo taa. **24** Eze Asirja sitere n'ala Babilon, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpota ndi mmadu bjara biri n'obodo Sameria inochi anya ndi Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupu. N'uzo di otu a, ha nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. **25** Ma mgbe ndi Asirja malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughi egwu Onyenwe anyi, maobu fee ya ofufe. N'ih ya, Onyenwe anyi zitere odum ndi batara n'etiti ha gbuo ufordu mmadu n'ime ha. **26** Ya mere, e zigara eze Asirja ozi si ya, "Ndi ahụ i dotara n'agha mee ka ha bja biri n'obodo Sameria amaghi ihe chi nwe ala ahụ choro. O zitere odum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ih na ndi ahụ amaghi ihe o choro." **27** Eze Asirja nyere iwu si: "Ka otu onye n'ime ndi nchujaja e si na Sameria dota n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndi bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ choro." **28** Ya mere, otu n'ime ndi nchujaja ebuuru otu na Sameria gaa ala ozo, bjara biri na Betel, kuziere ha site na ga-esi natu egwu Onyenwe anyi. **29** N'agbanyeghi nke a, ndi mba obula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndi a n'ulo arusi nke ndi Sameria wuru n'ebe niile di elu. **30** Ndi si Babilon mere chi ha a na-akpo Sukot Benot; ndi si Kut emee Neagal, ebe ndi si Hamat mekara Ashima. **31** Ndi si Ava mekara Nibaz, na Tatak, ma ndi si Sefavaim na-esure umu ha n'okpo dika aja nye Adramelek na Anamelek, bu chi ndi Sefavaim. **32** Ha turu egwu Onyenwe anyi, ma ha hoputara udi mmadu di iche iche site n'etiti onwe ha, ndi na-egere ha ozi dika ndi nchujaja n'ulo chi ha di n'ebe niile di elu. **33** Ha na-atu egwu Onyenwe anyi ma ha gara n'ihu na-efe chi nke aka ha dika omenaala mba ebe ndi e si dota ha n'agha si di. **34** Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe dika uzo ochie ha si di. Ha adighi atu egwu Onyenwe anyi, maobu mee dika ukpuru na iwu niile, maobu dika ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si di, bu nke Onyenwe anyi nyere umu Jekob, onye o kpog Izrel. **35** Mgbe Onyenwe anyi na ndi Izrel gbara ndu, o nyere ha iwu si, "Unu atukwala chi ozo obula egwu, maobu kpog isiala nye ha. Unu efela ha ofufe maobu chugog aja nye ha. **36** Ma Onyenwe anyi, onye ji ike di ukwu, na aka di ike e setipuru esetipu kpoputa unu site n'ala Ijpt, bu naani onye unu ga-

atụ egwu. Ya ka unu ga-akpọ isiala nye, ya ka unu ga-achūru aja. **37** Unu ga-elezi anya hụ na unu debere ụkpụrụ na iwu niile, ntụziaka na ihe niile enyere n'iwu ndị a e depụtara n'akwụkwọ nye unu. Unu atụkwala egwu chi ndị ọzọ. **38** Unu echefula ogbugba ndụ ahụ mụ na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndị ọzọ n'ihu egwu. **39** Kama, tūonụ egwu ma fee Onyenwe anyị Chineke unu. Ọ bụ ya ga-anaputa unu site n'aka ndị iro unu niile.” **40** Ma ndị Izrel egegghi ntị, kama, dika ụzọ ọjọọ ha si dị, ha fere chi ọzọ ofufe. **41** Ọ bụ ezie na ndị a na-efe Onyenwe anyị ofufe, ma ha nọgidekwara na-ejere arụsị niile ha ozi. Ruo taa, ụmụ ha, na ụmụ ụmụ ha, gara n'ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18 N'afọ nke atọ nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa eze Izrel ka Hezekaya nwa Ehad eze Juda malitere ọchịchị nke ya. **2** Ọ gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere i bụ eze. Ọ chiri iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, dika nna nna ya Devid. **4** O wepụrụ ebe niile di elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipiakwara agwọ bronz ahụ Mosis mere, n'ihu na ruo n'oge ahụ, ụmụ Izrel na-esure aja nsure oku na-esi isi tọ nye ya. (A kpọrọ ya Nehushtan.) **5** Hezekaya tūkwasi n'Onyenwe anyị, Chineke Izrel obi ya. N'ezie, o nwekwaghị onye ọzọ di ka ya n'etiti ndi eze Juda niile, ndi bu ya ụzọ chja, na ndi so ya. **6** Ọ gbasoro Onyenwe anyị n'uzọ niile. O sitekwaghị n'uzọ Onyenwe anyị wezugaa onwe ya. O debere ihe niile Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **7** Onyenwe anyị n'onyeere ya n'ebe ọbula ọ gara, ihe niile o mere gaara ya nke oma. O nupuru isi ju inokwa n'okpuru eze ndi Asirja, o fekwaghị ya ofufe. **8** O tighuru ndi Filistia n'ala ha niile ruo na Gaza, na obodo di ya gburugburu. Ọ lara obodo ahụ niile n'iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighi ike. **9** N'afọ nke anọ nke ọchịchị Hezekaya, nke bukwa afọ nke asaa nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa, bụ eze Izrel, Shalmanesa, eze Asirja gbagoro imegide Sameria, nochibido ya gburugburu. **10** Mgbe afọ atọ gasiri, n'afọ nke isii nke ọchịchị Hezekaya, na afọ nke itoolu nke ọchịchị Hoshea, bụ eze Izrel, ndi agha Asirja dotara Sameria n'agha. **11** Ọ bụ n'oge ahụ ka eze Asirja bupuru ndi Izrel niile bulaa ha Asirja n'ime obodo Hala, na Gozan n'akuku iyi ukwu Hoboa, na n'obodo ndi Midia. **12** Nke a mere n'ihu na ha juru ige ntị n'olu Onyenwe anyi bu Chineke ha, jukwa ime ihe ọ choro ka ha mee. Ha edebeghi ogbugba ndu ya na iwu niile Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere ha. Ha juru ige ntị n'iwu ndi a, maobu debe ha. **13** N'afọ nke iri na anọ nke ọchịchị eze Hezekaya, Senakerib nwa eze Asirja, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. **14** Mgbe ahụ, Hezekaya choro uzo ọ ga-esi mee udo, zie ozi zigara eze Asirja n'obodo Lakish si ya, “Emehiela m, biko, site n'ala m puo. Aga m akwu gi ihe obula i choro n'aka m.” Eze Asirja sitere n'aka Hezekaya eze Juda nara narị talenti olaocha ato, na iri talenti olaedo ato. **15** Hezekaya chiri ọlaocha niile ọ chotara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, na aku niile di n'uloeze, nye ya eze Asirja. **16** N'oge ahụ, Hezekaya bụ eze Juda, nyakaputachara olaedo niile o ji techie ibo na ibo onu uzo ulonso ukwu Onyenwe anyi, chiri ihe ndi a niile nye eze Asirja. **17** Eze Asirja sitere na Lakish zipu ochiagha onye okwa ya kasị ukwu, onyeisi ndi na-eje ozi na ochiagha ya na usuu ndi agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndi agha a bjaruru Jerusalem kwusi

n'akuku olulu warawara e gwuru ebe Ọdọ mmiri di elu si n'asofe, n'uzo e si aga obosara ala ndi na-asu akwa. **18** Mgbe ha kporo eze oku ka ọ bja, Eliakim nwa Hilcaya, onye nlekota uloze, na Shebna, ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ha. **19** Ochigaha ahụ siri ha, “Gwanu Hezekaya: “Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja na-ekwu, Ọ bụ na gini ka ntukwasị obi gi dabere? **20** I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naanị egbe onu ka i na-agba. Ọ bụ onye ka i na-atukwasị obi mere i ji enupu isi n'okpuru m? **21** Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n'Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. **22** Ma ọ bụru na unu asị m, “Anyi na-atukwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi obi.” Ọ bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpo isiala n'ebe ichu aja di n'ime Jerusalem?” **23** “Ma ugbo a, bja kwee nna m ukwu, bụ eze Asirja n'kwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo m ọ buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. **24** I ga-esi ahaa ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n'ime ndisi onu onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasị obi n'Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? **25** Tinyere nke a, abjara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bja? Ọ bụ Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi.” **26** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, “Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik, ebe ọ bụ na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ga-anu.” **27** Ma ochiagha ahụ zaghachiri, “Ọ bụ n'ihu naanị nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? Ọ bughị n'ihu ndi mmadu ahụ na-anodu n'elu mgbidi, ndi, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyuru, niookwa mamiri ha nyuru?” **28** Mgbe ahụ, ochiagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n'asusu Hibru, si, “Nuru okwu eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja. **29** Nke a bụ ihe eze siri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Ọ pughi izoputa unu site n'aka m. **30** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasi Onyenwe anyi obi. Mgbe ọ na-asị, ‘N'ezie, Onyenwe anyi aghaghị inaputa anyi, a gaghị enyefe obodo a n'aka eze Asirja.’ **31** “Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pukwutenu m, bjanu ka mu na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye obula n'ime unu ga-eri mkpuru si n'ubi vaini ya na nke si n'osisi fiig ya, nuokwa mmiri nke si n'ihe icheta mmiri ya: **32** ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n'ala dika nke unu, bụ ala mkpuru oka na nke mmanya oheru, ala achicha na ubi vaini, ala mmanu anu na osisi oliv juputara n'ime ya. Hronu ndu ka unu ghara inwu. “Unu egela Hezekaya ntị, n'ihu na ọ bụ nrafu ka ọ na-arafu unu mgbe ọ na-asị, ‘Onyenwe anyi ga-anaputa anyi.’ **33** O nwere chi mba obula nke naputara ha site n'aka eze Asirja? **34** Olee ebe ka chi ndi Hamat na Apad no? Olee ebe ka chi ndi Sefavaim, Hena na Iva nokwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? **35** Olee chi n'ime chi mba ndi a niile bu nke zoputarala ala ya site n'aka m? Unu si ahaa chee na Onyenwe anyi puru izoputa Jerusalem site n'aka m?” **36** Ma ndi ahụ niile gbara nkiti, ha ekwughi ihe obula, n'ihu na eze nyere ha iwu si, “Unu azaghachila ya.” **37** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, onye na-elekota uloze, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa

Asaf oge akwukwo, ha yi uwe ha dowara adowa, bjakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahụ kwuru.

19 Mgbe eze Hezekaya, nuru nke a, o dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ulonso okwu Onyenwe anyi. **20** O zipuru Eliakim onye nlekota uloze, Shebna ode akwukwo eze na ndi okenye n'etiti ndi nchujaja, bu ndi yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. **3** Ha sirị ya, "Otu a ka Hezekaya sirị, Ubochi taa bu ubochi ahuhu, na iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanji no n'oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghị o ji amuputa nwa ya. **4** Ma eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahụ niile nke Rabashaka bu ochiagha, onye nna ya ukwu bu eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n'ihu okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu." **5** Mgbe ndi ozi eze Hezekaya bjakwute Aizaya, **6** o sirị ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Atula egwu n'ihu okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. **7** Gee nti, mgbe o nuru akuko di aana, aga m eme ka o choo ilaghachi n'obodo nke aka ya." **8** Ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya." **8** Mgbe ochiagha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n'obodo Lakish pua, o laghachiri hụ na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha. **9** N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibia ibuso ya agha. Ya mere, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, si, **10** "Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe o na-asi, 'Agaghị enyefe Jerusalem n'aka eze Asirja.' **11** N'ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile ndi ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezef na nke ndi Eden, ndi no na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze Apad no? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?" **14** Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n'ihu Onyenwe anyi. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, si, "O, Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n'etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achị alaeze niile nke ụwa. O bukwa naani gi kere eluigwe na ụwa. **16** Toọ nti gi n'ala, o Onyenwe anyi ma nuru; meghee anyi gi abuo Onyenwe anyi, ka ihu; gee nti nukwa okwu ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji kwuluo Chineke di ndu. **17** "N'ezio kwu, Onyenwe anyi, ndi eze Asirja alala mba niile a di iche iche na ala ha n'iyi, mee ka ha togboro n'efu. **18** Ha atunyekwala chi ha niile n'ime oku, repiakwa ha, n'ihu na o bughi chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pia. **19** Ugwu a, Onyenwe anyi Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n'aka ya, ka alaeze niile nke ụwa mata na naani gi Onyenwe anyi, naani, bu Chineke." **20** Mgbe ahụ Aizaya nwa Emoz zigara Hezekaya ozi si, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel sirị, Anula m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asirja. **21** Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi kwuru megide ya: "Nwaagboghō na-amaghị nwoke, bu Ada Zayon na-eleli gi anya, ma jirikwa gi na-eme ihe ochi. Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu oso **22** Onye ka i kpariri ma kwulukwaa? O bu onye ka i sitere na

nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide? O bu megide Onye Nso nke Izrel? **23** I sitere n'aka ndi ozi gi kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya, i sikhara, "Eji m otutu ugboala m rigoruo ebe di elu nke n'elu ugwu niile, n'ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasi ala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junia ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsotu niile ya, bu ebe kachasi mma mma n'oke ohia ya niile. **24** Egwuola m otutu olulu mmiri n'ala ndi mba ozo, nukwa mmiri di n'ebe ahụ. O bu obu ukwu m ka m ji mee ka isi iyi niile di n'Ijpt takpo." **25** "O bu na i nubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N'ubochi ndi ahụ gara aga ka m no pia opipia ya; ugwu a, emeela m ka o bia na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghoọ mkpokota nkume. **26** Ndi bi n'ime ha, ndi a napuru ike ha nwere bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n'onodu ihere. Ha dika ahijia ndu puru n'ala ubi na ome na-epuputa epuputa nakwa ahijia natoputa n'elu ulo nke anwu na-achakpo tupu o tolite. **27** "Ma amaara m ebe i no onodu marakwa opupu gi na mbata gi marakwa oke iwe gi megide m. **28** N'ihu onuma di gi n'obi megide m, n'ihu na mkpari gi eruola m nti, aga m etinye nko m n'imi gi werekwa mkpumpkpū igwe m kpachie egbugbere onu gi mee ka i laghachi site n'uzo ahụ nke i siri bia." **29** "Ma nke a ga-abu ihe iribama, nye gi, Hezekaya: "N'afu a unu gari ihe na-epu n'onwe ya, n'afu nke abuo unu ga-eri ihe ubi si na nke ahụ puputa. Ma n'afu nke ato ghaanu mkpuru ubi, weenu ihe ubi; kuọ vaji n'ubi vaji, riekwanu mkpuru ha. **30** Ozokwa, ndi foduru n'alaeze Juda ga-agba mgborogwu n'okpuru ala, mikwaa mkpuru n'elu. **31** N'ihu na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru ga-esi puta; otu ndi foduru ndu gesitekwa n'ugwu Zayon puta. "O bu site n'ihu oku n'obi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-emezu nke a. **32** "Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru banyere eze Asirja, si, "O gaghi azobata ukwu ya n'ime obodo a maobu gbaa o buladi otu aku n'ebe a. O gaghi eji ota jegharja n'onu uzo ama ya, maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya. **33** Uzo o si bia ka o ga-esi laghachi; o gaghi abanye n'obodo a. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **34** Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n'ihu aha m, na n'ihu Devid, bu ohu m." **35** N'abalị ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi puru gaa tigbuo otu puku nari na puku iri asato na ise n'ulo ikwu ndi Asirja. Mgbe ndi mmadu tetara n'isi ututu, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. **36** Ya mere, Senakerib, eze Asirja biliri ije, laghachi n'ala ya. O laghachiri biri n'obodo Ninive. **37** Otu ubochi, mgbe o no na-akpo isiala n'ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru oso gbaga n'ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke, ghoru eze n'onodu ya.

20 N'oge ahụ, Hezekaya rjara orja ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma nwa Emoz bjakwute ya si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi sirị, Dozie ezinulo gi, n'ihu na i ganwu. I gaghi esite n'ute orja a bilie." **2** Hezekaya tughariri chee ihu ya n'aja ulo, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, si, **3** "Chetakwa, Onyenwe anyi, otu m si jegharja n'ihu gi n'ikwesị ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n'anya gi." Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. **4** Tupu Aizaya esite n'etiti ogige uloze puo, okwu nke Onyenwe anyi rutere ya nti, si ya: **5** "Gaghachi azu, gaa gwa Hezekaya, onye na-achị ndi m, 'Otu a ka Onyenwe anyi bu Chineke nna gi

Devid, kwuru: Anụla m ekpere gi, ahụkwala m anya mmiri akwa gi, aga m agwọ gi. Aga m eme ka ahụ dī gi ike n'ubochi nke atọ site taa, mgbe ahụ i ga-aga n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **6** Aga m atukwasị afọ iri na ise n'ubochi ndu gi. Aga m anaputakwa gi na obodo a site n'aka eze Asirja. Aga m echebe obodo a n'ihu mu onwe m, na n'ihu Devid, bu ohu m." **7** Mgbe ahụ, Aizaya siri, "Kwadoonu mmanu fiig di oku." Ha mere nke a, teekwasị ya n'elu etuto ahụ, ahụ dikhara ya mma. **8** Mgbe ahụ, Hezekaya juru Aizaya si, "Gini ga-abu ihe iribama na Onyenwe anyi ga-agwo m, na m ga-aga n'ulonso ukwu Onyenwe anyi n'ubochi nke atọ na-abja n'ihu?" **9** Aizaya zara, "Nke a bu ihe ama Onyenwe anyi nye gi na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kwere na nkwa. I choro ka onyinyo a gaa n'ihu ihe nrigo iri, ka o bu ka o laa azu ihe nrigo iri?" **10** Hezekaya zara si, "O di mfe ka onyinyo gaa n'ihu nzo ukwu iri. Ma mee ka onyinyo a laa azu ihe nrigo iri." **11** Mgbe ahụ, Aizaya, onye amuma riroro Onyenwe anyi ka o meere Hezekaya nke a. Onyenwe anyi mekwara ka onyinyo laghachi azu ihe nrigo iri dika o si gbada n'ihu nrigo ulo E haz. **12** N'oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ihu na o nuru na Hezekaya rjara orja. **13** Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ gosi ha ihe niile di n'uloaku ya, oloacha, na olaedo, uda di iche iche na-esi isi utu na ezigbo mmanu oliv, ulo ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n'uloeze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighi ha. **14** Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, "Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si bjakwute gi?" Hezekaya zara si, "O bu n'ala di anya ka ha si, ha si Babilon." **15** Onye amuma juru, "Gini ka ha huru n'ulo gi?" Hezekaya zara si, "Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha." **16** Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, "Gee nti nuru okwu Onyenwe anyi. **17** Lee, oge na-abja mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **18** A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n'uloeze nke eze Babilon." **19** Hezekaya zaghachiri, "Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma." N'ihu na o chere n'obi ya si, "O bu na udo na nchekwa agaghi adi n'oge ndu m?" **20** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, oru niile o ruru, tynere odo mmiri o gwuru, na olulu owa mmiri na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n'ime obodo, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **21** Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu. Manase nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

21 Manase gbara afọ iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru iri afọ ise na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Hefziba. **2** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, site n'igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na mbu mere, bu ndi Onyenwe anyi chupuru n'ihu ndi Izrel. **3** O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya lara n'yi. O wukwara ebe ichu aja di iche iche nye Baal, piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. O kpore isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe, feekwa ha ofufe. **4** O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso Onyenwe anyi, nke Onyenwe anyi, kwuru okwu banyere ya si, "O bu na Jerusalem

ka m ga-etinye Aha m." **5** O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe, n'ogige abuo nke n'ulonso Onyenwe anyi. **6** O jikwa nwa ya nwoke chuo aja n'ime oku, o gbara aja, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi naju mmuo ojo ase, ya na ndi dibja afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya Onyenwe anyi, si otu a kpasuo ya iwe. **7** O were chi Ashera a piru api, bu nke o mere, debe n'ime ulonso ahụ, nke Onyenwe anyi gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m gakpokwasị Aha m ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma agaghi emekwa ka ukwu ndi Izrel wagharia ozo site n'ala ahụ nke m nyere ndi nna nna ha, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bu Mosis nyere ha." **9** Ma ha egeghi nti, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe di njo karja nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n'yi site n'ihu ndi Izrel. **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu ndi amuma ya, si, **11** "N'ihu na Manase, eze Juda emeela ihe aru ndi a, o meela ihe di njo karja nke ndi Amorit, bu ndi bu ya uzu, o werela arusi ya duba Juda n'ime mmehie. **12** Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, siri: Lee, ana m aga iweta mbibi di ukwu nke ga-adakwasị Jerusalem na Juda, nke nti obula nuru ya ga-azu wuruwuru. **13** Aga m esetipu eriri itu otutu nke m ji megide Sameria na ihe itu mgbidi nke m ji megide ulo Ehab, n'elu Jerusalem. Aga m ehichapu Jerusalem dika mmadu si ehichapu efere, hichaa ya ihu na azu ma kpuo ya ihu n'ala. **14** Aga m agbakutakwa ndi foduru n'ihu nketa m azu, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha ga-agho ihe anaara n'ike, ghokwa ihe nkwa n'agha nye ndi iro ha niile, **15** n'ihu na ha emeela ihe di njo n'anya m, kpasukwaa m iwe, site n'ubochi nna nna ha si Ijpt puta obuladi ruo taa." **16** Nke ka nke, Manase gbukwara otutu ndi aka ha di ocha, ruo na o wusaara obara ha site n'otu akuku Jerusalem ruo n'akuku nke ozo ya, nke a agunyeghi mmehie ahụ nke o dubara ndi Juda ime, nke mere ka ha mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. **17** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Manase na ihe niile o mere, tynere mmehie niile nke o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **18** Manase soro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'uloeze ya, bu ubi Uza a gbara ogige. Amon nwa ya ghoru eze n'onodu ya. **19** Amon gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru afọ abuo na Jerusalem. Aha nne ya bu Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. **20** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Manase mere. **21** O gbasoro uzu ahụ niile di iche nke nna ya gbasoro. O fere arusi niile nke nna ya fere, kpokwa isiala nye ha. **22** O juru iso Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndi irube isi nye ya. **23** Ndị na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime uloze ya. **24** Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya. **25** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Amon na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **26** E liri ya n'ili nke aka ya, di n'ogige Uza. Josaya nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

22 Afọ asatọ ka Josaya gbara mgbe o malitere ibu eze Juda. Iri afọ atọ na otu ka o chiru na Jerusalem. Aha nne ya bu

Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, gbasookwa ụzọ niile nke nna nna ya Devid kpmkpam, o sighị n'ụzọ a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. 3 N'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị ya, eze Josaya, zigara ode akwukwọ bu Shefan nwa Azalaya, onye bụkwa nwa nwa Meshulam, ka ọ gaa n'ụlonsọ Onyenwe anyi. 4 Ọ siri ya, 4 "Gakwuru Hilkaya onyeisi nchujaja, si ya, gụkọta ego nke e webatara n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi, bu nke ndi na-eche onu uzo nakotara site n'aka ndi mmadu. 5 Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonsọ ahụ. Ka ndi ikom a kwuo ndi oru na-aruzi ulonsọ Onyenwe anyi ugwo oru. 6 Ya bu, inye ya ndi okpo itu, ndi na-ewu ulo, na ndi na-edo nkume ulo. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ulonsọ ahụ. 7 Ọ dighi mkpa ka ha guzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ihu na oru ha egosila na ha kwesiri ntukwasị obi." 8 Hilkaya onyeisi nchujaja, siri Shefan ode akwukwọ, "Achetala m Akwukwọ Iwu n'ime ulonsọ Onyenwe anyi." O nyere ya Shefan, onye nke gukwar ya. 9 Mgbe ahụ, Shefan, bu ode akwukwọ, bjakwutere eze, gwa ya si, "Ndi ozi gi enyefela ego niile nke di n'ulonsọ Onyenwe anyi n'aka ndi oru na n'aka ndi ilekota no n'ulonsọ Onyenwe anyi." 10 Mgbe ahụ, Shefan bu ode akwukwọ, gwara eze si, "O nwere akwukwọ Hilkaya, onye nchujaja nyere m." Shefan guputara ihe di n'akwukwọ a n'ihu eze. 11 Mgbe eze nuru okwu niile di n'ime Akwukwọ Iwu ahụ, ọ dowara uwe ya. 12 O nyere Hilkaya bu onyeisi nchujaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwukwọ na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, 13 "Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n'isi m na n'isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n'akwukwọ a nke a chotara. N'ihu na onuma Onyenwe anyi di ukwu bu nke na-ere oku megide anyi, n'ihu na ndi bu anyi uzo erubeghi isi n'okwu nke akwukwọ iwu a, ha agbasoghị ihe niile e dere n'ime ya banyere anyi." 14 Hilkaya onye nchujaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bu onye amuma nwananyi. Onye bu nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, ọ bu onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oheru. 15 Ọ siri ha, "Otu a ka Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, si, 16 "Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, dika ihe niile e dere n'ime akwukwọ nke eze Juda gurū, si di. 17 N'ihu na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku n'asi isi uto nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na arusi niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adi oku megide ebe a, o gaghi akwasijika." 18 Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi si ya, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. 19 N'ihu na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe m kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, na ha ga-abu ihe a buru onu, na ihe togboro n'efu, n'ihu na i dowara uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m, mu onwe m anukwala, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 20 Ya mere, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka ọ bjakwasị ebe a." Ha laghachiri inye eze osisa ya.

23 Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpokota ndi okenye Juda wa Jerusalem. 2 Ọ gara n'ulonsọ ukwu Onyenwe anyi, ya na

ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi amuma niile, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. 3 Ọ guputara na ntị onye obula okwu niile si n'akwukwọ ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonsọ Onyenwe anyi. 3 Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyi, igbaso Onyenwe anyi, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ukpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwọ guzosie ike. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile kwekwara nkwa idebe ogbugba ndu ahụ. 4 Eze nyere Hilkaya onyeisi nchujaja na ndi nchujaja na-esote n'okwa, na ndi na-eche onu uzo mbata, iwu ka ha site n'ulonsọ Onyenwe anyi kwaputasia ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe. O sunyere ha niile oku n'azu Jerusalem, n'ohia di na Ndagwurugwu Kidron, buru ntụ ha bulaa Betel. 5 Ọ chudara ndi nchujaja arusi ndi ahụ niile, bu ndi eze Juda hoputara isure ihe na-esi isi uto n'elu ebe di elu nke obodo Juda nakwa ebe di oku. N'ihu na ndi nchujaja ndi a achuola aja, surekwaa ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ichu aja di n'elu ugwu niile di n'obodo di iche iche na Juda, nakwa ndi di gburugburu Jerusalem. Ha bu ndi surere ihe nsure oku na-esi isi uto nye Baal, na anyanwu, onwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. 6 O sikwa n'ulonsọ Onyenwe anyi bupu ogidi chi Ashera, wezuga ya n'azu Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka ọ no suo ya oku, supia ya ka ọ ghoo ntu, fesaa ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu. 7 Ọ kwadakwa ulo obibi umu ndi ikom na-agba akwuma di no n'ulonsọ Onyenwe anyi. N'ebe ndi inyom na-anọ na-akpara Ashera akwa. 8 O mere ka ndi nchujaja niile site n'obodo Juda niile bia, o merukwara ebe ichu aja niile nke di elu, site na Geba ruo Bshasheba, ebe ndi nchujaja ndi a noro suree ihe nsure oku na-esi isi uto. 9 kwaturu onu uzo ama nke di n'ebe onu uzo ama Joshua, onye bu govanọ obodo, nke di n'akuku aka ekpe nke onu uzo ama obodo. 9 Ma e kweghi ka ndi nchujaja ahụ jee ozi n'ulonsọ Onyenwe anyi di na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndi nchujaja ndi ozo rie achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. 10 Josaya meruwu Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bu ebe ichu aja di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadu obula iji nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwananyi churo chi Molek aja nsure oku. 11 O sitere n'onu uzo ulonsọ ukwu Onyenwe anyi wepu inyinya ndi ahụ ndi eze Juda doru nsọ nye anyanwu. Inyinya ndi a di n'ogige ulonsọ Onyenwe anyi n'ebe di nso n'ulo onyeozu aha ya bu Netan-Melek. Josaya kporo ugbo agha ndi a niile e doru nsọ nye anyanwu oku. 12 Josaya kwadara ebe ichu aja niile nke ndi eze Juda wukwasiri n'elu uloeze, n'elu elu ulo Ehaz. Ọ kwadakwa ebe ichu aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abuo nke ulonsọ ukwu Onyenwe anyi, kporo ha kpofo n'ime Ndagwurugwu Kidron. 13 Eze merukwara ebe ichu aja niile di n'akuku owuwa anyanwu obodo Jerusalem n'akuku ndida nke Ugwu Mbibi, nke Solomon eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe aru ndi Sajdon, na chi Kemosh, ihe aru ndi Moab, na chi Molek, ihe aru umu Amon. 14 Josaya kwadakwa ogidi nkume niile, gbutuo ihe arusi Ashera niile, werewka okpukpu ndi mmadu wusa n'elu ala ahụ niile. 15 Josaya kwadakwa ogidi niile di na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndi Izrel na mmehie. Ọ kwadara ebe ichu aja di n'ebe ahụ, kujisie nkume e doru n'ebe ahụ, gwerie ha dika ntu. Ọ

kpokwara aruşi Ashera oku. **16** Josaya legharikwara anya gburugburu hu otutu ili di n'elu ugwu. O ziri ndi ohu ya ka ha gaa chiputasia okpukpu di n'ili ahụ niile, kpoọ ha oku n'elu ebe ichu aja imeru ya, dika okwu Onyenwe anyi si di, nke onye nke Chineke kwuputara mgbe o buru amuma banyere ihe ndi a. **17** Josaya juru ndi guzo n'ebe ahụ ajuju si, "O bu ili onye bu nke a?" Ndi ikom obodo ahụ zara si, "O bu ili onye nke Chineke ahụ si Juda bja buo amuma megide ebe ichu aja Betel. O buru amuma na ihe ndi a i na-eme ebe ichu aja a g-emezu." **18** Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapunu ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke obula gharakwa ichiputa okpukpu ya." Ha hapuru okpukpu ya, hapukwa okpukpu onye amuma ahụ si Sameria bja. **19** Dika o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merukwaa ebe ichu aja niile di n'ebe niile di elu nke ndi eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bu ebe ichu aja kpasuru Onyenwe anyi iwe. **20** O gburu ndi nchujaja chi ndi a niile n'elu ebe ichu aja ha, suo okpukpu ha oku n'elu ebe ichu aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o laghachiri na Jerusalem. **21** Eze nyere ndi Juda niile iwu si ha, "Meerenụ Onyenwe anyi Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ogbugba ndu a." **22** O nwebeghi mgbe e mere udi Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge obula, site n'ubochi ndi ikpe bu ndi duru Izrel maobu n'ubochi ndi eze Izrel na eze niile chiru Juda, o dighi nke yiri Mmemme Ngabiga a. **23** Ma o bu n'afu nke iri na asato nke ochichi eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a no mee Mmemme Ngabiga a nye Onyenwe anyi. **24** Ozokwa, Josaya gara n'ihu kpochapu ndi niile na-ajuta mmuo ojo ase, na ndi dibia afa, na arusi ezinaulo di iche iche, na arusi a piru api, na ihe aru niile nke a huru n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezu ihe niile e dere n'ime akwukwo ahụ Hilkeya onye nchujaja chotara n'ulo Onyenwe anyi. **25** O dighi eze ozo n'ime ndi niile buru ya uzu chja nke dika Josaya, onye chigharikwutere Onyenwe anyi. Onye ji obi ya niile, na mmuo ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis. O dikwaghi eze ozo dika ya, onye biliri mgbe o nwusiri. **26** Ma ihe ndi a emeghi ka iwe oku Onyenwe anyi na-ewe megide Juda daju, bu iwe a kpasuru ya n'ihu ihe ojo niile nke Manase mere. **27** Ya mere, Onyenwe anyi siri, "Aga m ekpochapu Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapu Izrel niile. Aga m ajukwa obodo ahụ m hoputara, bu Jerusalem, jukwa ulonso ukwu a nke m kwuru banyere ya si, 'N'ime ya ka Aha m ga-adi.'" **28** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Josaya na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **29** N'oge Josaya bu eze, Fero Neko, eze Ijpt, gbagoro gaa n'akuku osimiri Yufretis inyere eze Asirja aka. Eze Josaya pukwara izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha, gbuo ya na Megido. **30** Ndi na-ejere Josaya ozi si na Megido buru ozu ya n'ime ugbo agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ili nke aka ya. Ndi ala ahụ kporo Jehoahaz nwa nwoke Josaya, tee ya mmanu, mee ya eze n'onodu nna ya. **31** Jehoahaz gbara iri afu abuo na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chiru na Jerusalem onwa ato. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. **32** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ndi eze buru ya uzu. **33** Ma Fero Neko keere ya agbu na Ribla n'ala Hamat, ime ka o ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndi Juda ka ha tuoro ya utu nari talenti olaocha, na otu talenti olaedo. **34** Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, n'onodu Josaya bu nna ya. O gughariri aha Eliakim ka o buru

Jehoiakim. Ma o duuru Jehoahaz gaa Ijpt, ebe o no nwuo. **35** Jehoiakim kwuru Fero Neko olaocha na olaedo ahụ o nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere utu n'ala ahụ, werekwa ike nara ndi ala ahụ olaocha na olaedo, dika mkpebi ha si di banyere ihe onye ahụ ga-akwu. **36** Jehoiakim gbara iri afu abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiru afu iri na otu na Jerusalem. Aha nne ya bu Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. **37** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, dika ihe niile nna ya ha ndi bu ya uzu mere.

24 N'oge Jehoiakim na-achi, Nebukadneza eze Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoiakim ghoo ohu ya afu ato. Ma o mesiri tugharja megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya. **2** Onyenwe anyi zigara ndi na-apunara mma du ihe site na Kaldja, Aram, Moab na ndi Amon, ka ha ga bibie Juda. O bu n'usoro okwu Onyenwe anyi kposara site n'onu ndi amuma ya. **3** N'ezie, ihe ndi a biakwasiri Juda dika Onyenwe anyi si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapu ha site n'ihu ya n'ihu mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si di, **4** tinyere obara ndi aka ha di ocha nke o wusiri. N'ihu na o mere ka obara ndi aka ha di ocha juputa na Jerusalem. Onyenwe anyi ekwekwaghi agbaghara ajo omume di otu a. **5** Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'ubochi ndi ndi eze Juda? **6** Jehoiakim sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Jehoiakin nwa ya ghoru eze qhuru n'onodu ya. **7** Ma eze Ijpt esiteghi n'ala ya puta ozo, n'ihu na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijpt ruo n'oke Osimiri Yufretis. **8** Jehoiakin gbara afu iri na asato mgbe o malitere ibu eze. O chiru naanji onwa ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. **9** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya ha mere. **10** N'oge o bu eze, ndjisi Nebukadneza, eze Babilon bjara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. **11** Nebukadneza, eze Babilon n'onwe ya, bjara n'obodo ahụ mgbe ndi agha ya gbara ya gburugburu. **12** Jehoiakin, bu eze Juda, na nne ya na ndi oru ya niile na ndjisi niile na ndjisi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka. N'afu asato nke ochichi eze Babilon ka o kpuru Jehoiakin dika onye mkporo. **13** O kwakoro oku niile di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, na ndi nke di n'uloeze, o gbukakwara ihe olaedo niile Solomon eze Izrel tinyere n'ulonso ukwu Onyenwe anyi buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika Onyenwe anyi kwururji. **14** O bupukwara puku ndi ikom iri site na Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndi a dotara n'agha. Ndi so n'ime ndi a bu ndjisi niile na ndi agha niile. O bupukwara ndi na-akwa nka niile na ndi okpu uzu. Naanji ndi na-enweghi ike, na ndi ogbenye ka o hapuru n'ala ahụ. **15** Nebukadneza kpuru Jehoiakin ka o ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kporo nne eze, na ndi nwunye eze, ndi ozi ya, na ndi niile a ma ama n'ala ahụ gaa Babilon. **16** Eze Babilon bupukwara ndi ikom niile di ike ma otuzakwa ibu agha, ndi onogugu ha di puku asaa, tinyere otu puku ndi oru aka, na ndi oru nka, bulaa ha Babilon. **17** O mere nwanne nna Jehoiakin, bu Matanaya, eze n'onodu ya. O gughariri ya aha, kpoọ ya Zedekaya. **18** Iri afu abuo na otu ka Zedekaya gbara mgbe o malitere ibu eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. O chiru dika eze na Jerusalem afu iri na otu. **19** Ma o mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi dika Jehoiakin mere.

20 Ọ bụ n'ihu iwe Onyenwe anyị ka ihe ndị a niile ji bjakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupụ ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.

25 N'afọ nke itoolu nke ọchịchị ya, n'ọnwa nke iri, n'ụbọchị nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndị agha ya niile bja ibuso Jerusalem agha. Ọ mara ụlọ ikwu n'azụ obodo ahụ, wukwaa mgbidi nnọchibido gburugburu obodo ahụ. **2** Anọchibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ọchịchị eze Zedekaya. **3** N'ụbọchị nke itoolu nke ọnwaa anọ n'afọ ahụ, oke ụnwu siri ike dị n'obodo ahụ ruo na ọ dīkwaghi nri dī nke ndị mmadụ ga-eri. **4** Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndị agha niile ji abalị gbapụ site n'ọny ụzọ ama nke dī n'etiti mgbidi abụọ n'akụkụ ubi eze a gbara ogige, n'agbanweghị na ndị Kaldia nọ obodo ahụ gburugburu. Ha gbapụrụ chee ihu n'ụzọ Araba. **5** Ma ndị agha Kaldia chusoro eze n'azụ, chụkwute ya na mbara ala Jeriko. Ndị agha ya niile sitere n'ebe ọ nọ gbasasị, hapu ya, **6** e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a nọ maa ya ikpe. **7** Ha gburu ụmụ ndị ikom Zedekaya n'ihu ya. Ha ghupurụ anya ya abụọ, jiri ụdọ bronz kee ya agbụ, kpọrọ ya gaa Babilon. **8** N'ụbọchị nke asaa, n'ọnwa nke ise nke afọ iri na itoolu nke ọchịchị eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ọchịagha ndị nche, onyeisi n'oru eze Babilon, bjarutere Jerusalem. **9** O sunyere ụlonsọ Onyenwe anyị ọkụ, ụlọeze na ụlọ niile dī na Jerusalem, ụlọ ọbụla bụ nke dī mkpa ka o surere ọkụ. **10** Ndị agha Kaldia niile bụ ndị nọ n'okpuru onyeisi ndị nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. **11** Nebuzaradan, ọchịagha ndị nche eze, buuru ụfọdụ mmadụ ndị fọduru n'obodo, na ndị niile fọdụkwara, ha na ndị ọzọ ahụ ji aka ha gbakwuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ọzọ. **12** Ma ọchịagha ahụ, hapurū ụfọdụ na ndị ahụ bụ nnọọ ndị ogbenye ọny ntụ, ka ha na-elekọta ubi vajiri niile a gbara ogige na ala ubi niile. **13** Ma ndị Babilon tipjara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na oke osimiri bronz ndị ahụ dī n'ụlonsọ Onyenwe anyị, buru bronz ndị ahụ bulaa Babilon. **14** Ha chikọrọrọ ite niile, na shọvel niile, na ihe ikpakepụ ọkụ, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eje ozi n'ime ụlonsọ ahụ. **15** Ọchịagha ndị nche eze, chirị ihe igunyee ọkụ niile, efere ikwọsa mmiri niile, ya bụ ihe ndị ahụ niile e ji ọlaedo a nuchara anucha maobụ ọlaocha kpụ. **16** O bukwara bronz sitere n'ogidi abụọ ahụ, oke Osimiri ahụ na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bụ Solomon mere n'ihu ụlonsọ Onyenwe anyị. Ha karịrị ihe a ga-eji ihe ọtụtụ tọ. **17** I dī elu nke otu n'ime ogidi abụọ ndị a bụ mita asatọ na ụma n'ọtụtụ. Isi bronz nke e kpukwasịrị n'otu ogidi dī otu mita na ọkara n'idi elu. Ọ bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji chọọ ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abụọ nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **18** Ọchịagha ndị nche eze ahụ, kpurū Seraya, onyeisi nchụaja, na Zefanaya, bụ onye nchụaja na-esote ya n'okwa, na ndị nche atọ na-eche ọny ụzọ mbata. **19** O sitere n'etiti ndị ahụ fọduru n'obodo kpurū otu onyeisi na-ahụ maka ndị agha, na ndị ikom ise na-enye eze ndumọdụ. O kpukwaara ode akwụkwọ, onye isi ọrụ na-ahụ maka imanye ndị ga-aga agha, jidekwa iri ndị ikom isii ndị ọrụ mmanye, ndị a hūrū n'ime obodo ahụ. **20** Nebuzaradan, bụ ọchịagha kpurū ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **21** N'ebe ahụ, na Ribla dī n'obodo Hamat, ka eze nọ nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a dọrọ Juda

n'agha, mee ka ọ ga biri n'ala ọzọ. **22** Emesja, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka ọ burū onye na-elekọta ndị fọduru na Juda, **23** Mgbe ndịisi agha na ndị ikom ha nūrū na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achị ala ahụ, ha bjakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndị bjakwutere ya bụ, Ishmel nwa Netanaya, Johanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazanaya nwa onye Maaka, na ndị ikom ha. **24** Gedaliya nūrọrọ ha iyi, nūkwara ndị ikom ha, sị, “Unu atula egwu n'ihu ndịisi ọrụ Babilon. Birinụ n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma.” **25** Ma n'ọnwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye ya onwe ya si n'agburū eze, duuru mmadụ iri bja Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndị ikom Juda na ndị Kaldia niile, bụ ndị ya na ha nọ. **26** Nke a mere ka ndị Juda niile, site n'onye nta ruo n'onye ukwu, ha na ndịisi agha ndị ahụ biliri gaa Ijpt, n'ihu na ha tūrū ndị Kaldia egwu. **27** N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghoro eze Babilon, o mere ka Jehoiakin si n'ụlọ mkpọrọ pụta nwere onwe ya. Ọ bụ n'ụbọchị nke iri abụọ na asaa nke ọnwaa iri na abụọ ka o mere nke a. **28** Ọ gwara ya okwu oma, nye ya oche ọnọdụ ya dī elu karịa nke ndị eze ndị ọzọ ya na ha nọ na Babilon. **29** N'ihu nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpọrọ ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ, tutu ruo mgbe ọ nwurū, ya na eze na-erikọ nri. **30** Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ụbọchị niile nke ọ dī ndị.

1 Ihe E Mere

1 Adam, Set, Enqsh, 2 Kenan, Mahalalel, Jared, 3 Enqk, Metusela, Lamek, na Noa. 4 Umu Noa bu Shem, Ham, na Jafet. 5 Umu ndi ikom Jafet bu: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. 6 Umu ndi ikom Goma bu: Ashkenaz, na Rifat, na Togama. 7 Umu ndi ikom Javan bu: Elisha, Tashish, Kitim, na Rodanim. 8 Umu ndi ikom Ham bu: Kush, Ijpt, Put na Kenan. 9 Umu ndi ikom Kush bu: Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka. Umu ndi ikom Raama bu: Sheba na Dedan. 10 Kush bu nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'owa. 11 Ijpt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, 12 ndi Patrus, na ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. 13 Kenan bu nna Sajdon, okpara ya, na ndi Het, 14 ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, 15 ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, 16 ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat, 17 Umu ndi ikom Shem bu Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. Umu Aram bu Uz, Hul, Geta na Meshek. 18 Apakshad bu nna Shela; Shela buru nna Eba. 19 Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihu na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa; aha nwanne ya nwoke bu Joktan. 20 Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, 21 Hadoram, Uzal, Dikla, 22 Obal, Abimael, Sheba, 23 Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan. 24 Shem, Apakshad, Shela, 25 Eba, Peleg, Reu, 26 Serug, Nahq, Tera 27 na Ebram, ya bu Ebrahim. 28 Umu Ebrahim muru bu Ajzik na Ishmel. 29 Ndi a bu umu umu ha: Nebaiot (okpara Ishmel), Keda, Adbel, Mibsam, 30 Mishma, Duma, Masa, Hadad, Tema, 31 Jetua, Nafish na Kedema. Ndi a bu umu ndi ikom Ishmel. 32 Ketura, iko nwanji Ebrahim, mutara ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. Jokshan mutara ndi a: Sheba na Dedan. 33 Umu ndi ikom Midian bu: Efaa, Efe, Hanok, Abida na Eldaa. Ndi a niile bu umu umu Ketura. 34 Ebrahim mutara Ajzik. Umu ndi ikom Ajzik bu Iso na Izrel. 35 Iso muru ndi a: Elifaz, Reuel, Jeush, Jalam na Kora. 36 Umu Elifaz bu Teman, Omaa, Zefi, Gatam na Kenaz, na Amalek, site na Timna. 37 Umu ndi ikom Reuel bu: Nahat, Zera, Shama, na Miza. 38 Umu ndi ikom Sia bu Lotan, Shobal, Zibion, Ana, Dishon, Eza na Dishan. 39 Umu ndi ikom Lotan bu Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwanji Lotan. 40 Umu ndi ikom Shobal bu Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. Zibion muru Aja na Ana. 41 Ana muru Dishon. Umu Dishon bu Hamran, na Eshban, na Itran, na Keran. 42 Umu ndi ikom Eza bu Bilhan, na Zaaavan, na Akan. Umu ndi ikom Dishan bu Uz na Aran. 43 Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze nke ha. Bela nwa Beoa, onye aha obodo ya bu Dinhaba. 44 Mgbe Bela nwuru Jobab nwa Zera, onye Bozra nochiri ya dikwa eze. 45 Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dikwa eze. 46 Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi agha Midia n'ozara Moab, ghoro eze. Isi obodo ya bu Avit. 47 Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dikwa eze. 48 Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dikwa eze. 49 Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa, nochiri ya dikwa eze. 50 Mgbe Baal-Hanan nwuru, Hadad nochiri ya dikwa eze. Akporo isi obodo ya Pai. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred, nwa nwa Mezahab. 51 Hadad mesiri nwukwa. Ndiisi onumara n'Edom

bu Timna, Alva, Jetet, 52 Oholibama, Elaa, Pinon, 53 Kenaz, Teman, Mibza, 54 Magdiel na Iram. Ndi a bu ndisi onumara n'Edom.

2 Izrel muru umu ndi ikom ndi a: Ruben, Simion, Livayi, Juda, Isaka, na Zebulon, 2 Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad na Asha. 3 Juda mutara umu ndi ikom ato site na nwunye ya Bat-shua, onye Kenan. Aha ha bu Ja, Onan na Shela. Ma Ja okpara Juda bu nnofo mmadu ozo n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu ya, Onyenwe anyi gburu ya. 4 Juda mutakwara umu nwoke abuo ozo, Perez na Zera, site na Tama nwunye nwa ya nwoke. Umu ndi nwoke niile Juda di ise. 5 Umu ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. 6 Zera muru: Zimri, na Etan, na Heman, na Kalkol, na Dara. Ha di ndi ikom ise n'onuogugu. 7 Ekan nwa Kami, bu onye ahu tinyere ndi Izrel na nsogbu, site n'ihe o mere nke gbasara ihe e doro nso. 8 Etan muru Azaraya. 9 Hezron mutara Jerameel, Ram na Kaleb. 10 Ram muru Aminadab, Aminadab amuo Nashon onyendu a maara ama na Juda. 11 Nashon muru Salma, Salma amuo Boaz. 12 Boaz amuta Obed, Obed amuo Jesi. 13 Nwa nwoke mbu Jesi muru bu Eliab; nke abuo bu Abinadab, nke ato bu Shimea. 14 Nke anao bu Netanel, nke ise bu Radai, 15 nke isii Ozem, nke asaa Devid. 16 O mukwara umu nwanji abuo site n'aka nwunye ya, ndi aha ha bu Zeruaya na Abigel. Zeruaya muru Abishai, na Joab, na Asahel. 17 Abigel, nwunye Jeta onye Ishmel muru Amasa. 18 Kaleb nwa Hezron luru umu nwanji abuo, Azuba na Jeriot. O muru umu ndi ikom ndi a Jeshu, Shobab na Adon. 19 Mgbe Azuba nwuru, Kaleb luru nwunye ozo. Aha ya bu Efrat, onye mutara ya Hua. 20 Hua muru Uri, Uri mutara Bezalel. 21 Mgbe Hezron gbara iri afu isii, o luru ada Makia onye mutara ya Segub. Makia bu nna Gilead. 22 Segub muru Jaja, onye chiru iri obodo abuo na ato na Gilead. 23 Ma Geshua na Aram dotara obodo Jaja n'agha, dotakwa Kenat n'agha, ya na iri obodo nta isii ndi ozo gbara ya gburugburu. Ndi a niile bu umu Makia nna Gilead. 24 Mgbe Hezron nwuru n'obodo Kaleb Efrata, Abija nwunye Hezron mutara ya Ashua, onye bu nna Tekoa. 25 Jerameel okpara Hezron mutara Ram, onye bu okpara ya, muokwa Buna, na Oren, na Ozem, na Ahija. 26 Nwunye Jerameel nke abuo, aha ya bu Atara, mutara Onam. 27 Ram okpara Jerameel mutara umu ndi ikom ndi a: Maaz, na Jamin, na Eka. 28 Umu Onam muru bu Shamai, na Jada. Shamai mukwara Nadab, na Abishua. 29 Abishua na nwunye ya Abihail muru Aban, na Molid. 30 Umu Nadab muru bu Seled, na Apaim. Seled nwuru na-amutaghi nwa obula. 31 Ma Apaim mutara Ishi. Ishi muru Sheshan, Sheshan amutakwa Alai. 32 Jada nwanne Shamai mutara umu ndi ikom abuo, Jeta na Jonatan. Jeta amutaghi nwa obula, 33 ma Jonatan mutara umu ndi ikom abuo: Pelet na Zaza. Ndi a bu umu Jerameel. 34 Sheshan mutara otutu umu nwanji, ma o nweghi nwa nwoke. O nwere otu ohu bu onye Ijpt, aha ya bu Jaha. 35 O weere ada ya nwanji nye odibo ya bu Jaha, ka o buru nwunye ya. O mutara ya otu nwa nwoke aha ya bu Atai. 36 Atai muru Netan, Netan muru Zabad, 37 Zabad amuo Eflal. Nwa Eflal bu Obed, 38 ma Obed muru Jehu. Jehu amuo Azaraya. 39 Azaraya bu nna Helez, Helez muru Eleasa. 40 Eleasa muru Sismai, Sismai amuo Shalum. 41 Shalum bu nna Jekamaya, ebe Jekamaya muru Elishama. 42 Umu ndi ikom Kaleb nwanne Jerameel bu Meshu onye bu okpara ya, nna Zif, onye muru Maresha nna Hebron. 43 Hebron muru ndi a: Kora, Tapuqa, Rekem na

Shema. **44** Shema mụrụ Raham, onye bụ nna Jokean. Rekem mụrụ Shamai. **45** Okpara Shamai bụ Maon, onye mụrụ Bet Zoa. **46** Efaa, iko nwanjy Kaleb, mụtaara ya Haran, Moza na Gazez. Haran mụtakwara nwa ọ kpọrọ aha ya Gazez. **47** Jadia mụtara ndị ikom ndị a: Regem, Jotam, Gesham, Pelet, Efaa na Shaaf. **48** Maaka, iko nwanjy ọzọ Kaleb nwere mụtaara ya ndị a: Sheba na Tiahana, **49** ọ mụtakwara Shaaf, onye bụ nna Madmanna, Sheva nna Makbena, tinyere Gibeaa. Aha nwa nwanjy Kaleb mụtara bụ Aksa. **50** Ndị a bụ ụmụ Kaleb. Ụmụ Hua, okpara Efrata mụrụ bụ, Shobal, nna Kiriati Jearim, **51** Salma nna Kiriati Jearim mụrụ bụ Haroe, onye mụrụ okara ndị ikwu Menuhit. **53** Ya mụtakwara ndị ikwu Kiriati Jearim, ndị Itra, ndị Put, ndị Shumat na ndị Mishra. N'ime ndị a ka ndị Zorat na ndị Eshtaol si pụta. **54** Salma mụtara ikwu ndị a: Betlehem, ndị Netofa, ndị Atrot Bet Joab, ụfọdụ ndị Manaha na ndị Zoa. **55** Ụfọdụ ha bụ ikwu ndị ode akwụkwọ, ndị bi n'obodo Jabez: ndị Tirait, na ndị Shimea, na ndị Suka. Ndị a niile bụ ndị Ken, ndị sitere n'agburu Hamat, nna ndị ikwu Rekab.

3 Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Devid, ndị amụrụ ya mgbe ọ nọ na Hebron. Okpara ya bụ Amnon, nke Ahinoam bụ nwanjy Jezril mụrụ. Nwa ya nke abụọ bụ Daniel, onye nne ya bụ Abigel onye Kamel. **2** Nke atọ bụ Absalom, nwa Maaka, nwa nwanjy Talmai, bụ eze Geshua. Nke anọ bụ Adonaija, nwa nwoke Hagit. **3** Nke ise bụ Shefataya, nwa Abital. Nke isii bụ Itream, nke nwunye ya bụ Egla mụrụ. **4** Ụmụ ndị ikom isii ndị a ka a mụtaara Devid na Hebron, ebe ọ nọ chjia dijka eze afọ asaa na onwa isii. Devid chirị na Jerusalem iri afọ atọ na atọ. **5** Ndị a bụkwa ụmụ a mụrụ ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan na Solomon. Mmadụ anọ ndị a bụ ndị Batsheba nwa nwanjy Amiel mụrụ. **6** Ndị ọzọ bụkwa Ibha, Elishua, Elifelet, **7** Noga, Nefeg, Jafia, **8** Elishama, Eliada na Elifelet. Ha niile di itoolu n'ọnuogugu. **9** Ndị a niile bụ ụmụ ndị ikom Devid, nagunyeghị ụmụ ndị ikom ndị iko ya nwanjy mụtara. Tama bụ nwanne ha nwanjy. **10** Ndị a bụ ụmụ Solomon: Rehoboam, na Abija, na Asa, na Jehoshafat, **11** na Joram, na Ahazaya, na Joash, **12** na Amazaya, na Azaraya, na Jotam, **13** na Ehaz, na Hezekaya, na Manase, **14** na Amon, na Josaya. **15** Ụmụ ndị ikom Josaya: Johanan nwa mbụ ya, na Jehoiakim nwa ya nke abụọ, na Zedekaya nwa ya nke atọ, na Shalum nwa ya nke anọ. **16** Ụmụ Jehoiakim bụ ndị a, Jehoiakin nwa ya, na Zedekaya. **17** Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Jehoiakin, eze ahụ a dọtara n'agha: Shealtiel, nwa ya, **18** Malkiram, Pedaya, Shenaza, Jakamaya, Hoshama na Nedabaya. **19** Ụmụ ndị ikom Pedaya bụ Zerubabel na Shimei. Ụmụ ndị ikom Zerubabel bụ ndị a: Meshulam na Hananaya. Shelomit bụ nwanne ha nwanjy. **20** E nwekwara ndị ikom ise ọzọ aha ha bụ Hashuba, Ohel, Berekaya, Hasadaya na Jushab-Hesed. **21** Ụmụ Hananaya mụrụ bụ Pelataya na Jeshaya. Jeshaya mụrụ Refaya; Refaya mụrụ Anan na Qbadaya, Qbadaya mụrụ Shekanaya. **22** Ụmụ Shekanaya bụ ndị a: Shemaya na ụmụ ya ndị ikom: Hatush, Igal, Barya, Nearaya na Shafat. Ha di isii n'ọnuogugu. **23** Ụmụ Nearaya bụ ndị a, Elioenai, Hezekaya na Azrikam. Ha di atọ n'ọnuogugu. **24** Ndị Elioenai mụrụ bụ ndị a: Hodavaya, Eliashib, Pelaya, Akub, Johanan, Delaya na Anani. Ha niile di asaa n'ọnuogugu.

4 Ndị ikwu Juda bụ Perez, Hezron, Kami, Hua na Shobal. **2** Shobal mụrụ Reaya, onye bụ nna Jahat. Jahat bụ nna Ahumai na Lahad, ndị a bụ ndị ikwu Zorat. **3** Ndị a bụ ụmụ Etam: Jezril, na Ishma, na Idbash, aha nwanne ha nwanjy bụ Hazelelponi. **4** Penuel bụ nna Gedoa, Eza bụ nna Husha. Ndị a bụ ụmụ Hua, bụ okpara Efrata, nna Betlehem. **5** Ashua nna Tekoa luru ndị nwunye abụọ: Hela na Naara. **6** Naara mụtaara ya Ahuzam, na Hefa, na Temeni, na Haahashitari. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Naara. **7** Ụmụ ndị ikom Hela mụtara bụ Zeret, Zoha, Etnan. **8** Na Koz, onye bụ nna Anub na Hazobeba, nakwa nke ikwu Ahahel, nwa Harum. **9** Jabez bụ nwoke a na-asopuru karịa ụmụnne ya ndị ikom niile. Nne ya bụ kpọrọ aha ya Jabez, si, "A mụrụ m ya n'ihe mgbu." **10** Jabez titoru Chineke Izrel mkpu akwa si ya, "Biko gozie m, mee ka oke ala m saa mbara. Kwere ka aka gi dīkwasi m, ma wezuga m site n'ihe mmeru ahụ ọbụla, ka m si otu a gbanarị ihe mgbu." Chineke zara ekpere ya meere ya ihe ọ rjọrọ. **11** Kelub, nwanne nwoke Shua mụrụ Mehia, nna Eshton, **12** Eshton mụrụ Bet-Raafa, na Paea, na Tihina. Tihina mụrụ Ir Nahash. Ndị a niile bụ ndị ikwu Reka. **13** Ụmụ ndị ikom Kenaz mụtara bụ, Otniel na Seraya. Otniel amụta Hatat na Meonotai. **14** Meonotai bụ nna Ofra. Seraya bụ nna Joab, Joab bụ nna Ge Harashim. A kpọrọ ha Ge Harashim n'ihia na ha bụ ndị nka. **15** Kaleb nwa Jefune mụrụ Iru, Elaa na Naam. Ma Elaa mụrụ Kenaz. **16** Ụmụ ndị ikom Jehalelel mụrụ bụ ndị a: Zif, Zifa, Tiria na Asarel. **17** Ụmụ Ezra bụ Jeta, Mered, Efaa na Jalon. Otun n'ime ndị nwunye Mered luru mụtara Miriam, Shamai na Ishba, bụ nna Eshtemoa. **18** Ndị a bụkwa ụmụ ndị ikom Bitaya, bụ nwa nwanjy Fero, nke Mered luru. Nwunye ya nke si n'ebo Juda mụrụ Jered bụ nna Gedoa, Heba nna Soko na Jekutieli nna Zanoa. **19** Ụmụ ndị ikom nwunye Hodia, nwanne nwanjy Naham, bụ nna Keila onye Gam na Eshtemoa onye Maaka. **20** Ụmụ ndị ikom Shimon mụrụ bụ Amnon, Rina, Ben-Hanan na Tilon. Ishi mụrụ Zohet na Ben-Zohet. **21** Ụmụ Shela nwa Juda mụrụ bụ Ia, nna Leka, Laada, nna Maresha, na ikwu ndị oru ikpa ezi akwa ọcha nọ na Bet Ashbea. **22** na Jokim, ndị ikom Koziba, na Joash na Saraf, ndị chirị na Moab na Jashubi Lehem. Aha ndị a sitere n'akwụkwọ akụkọ mgbe ochie. **23** Ha bụ ndị okpu ite, ndị biri na Netaim ya na Gadera. Ha biri n'ebe ahụ n'ihia iruru eze oru. **24** Simion mụrụ Nemuel, Jamin, Jarib, Zera na Shaul. **25** Shaul mụrụ Shalum nna Mibsam. Mibsam bụkwa nna Mishma. **26** Ụmụ Mishma mụrụ bụ Hamuel nwa ya, Zakua nwa ya na Shimei nwa ya. **27** Shimei mụrụ ndị ikom iri na isii, na ndị inyom isii. Ụmụnne ya ndị ikom enweghị otutu ụmụ dijka ya onwe ya. N'ihia ya, ndị ikwu ya adighi ukwu n'ọnuogugu dijka ndị ọzọ na Juda. **28** Ha biri na Bjasheba, Molada, Haza Shual, **29** Bilha, Ezem, Tolad, **30** Betuel, Homa, Ziklag, **31** Bet-Makabot, Haza-Susim, Bet-Biri na Shaaraim. Ọ bụ ha bi n'obodo ndị a niile tutu ruo n'oge ojchiji Devid. **32** Obodo gbara ha gburugburu bụ Etam, Ain, Rimon, Token na Ashan, obodo ise, **33** tinyere obodo nta niile gbara obodo ndị a gburugburu ruo na Baalat. Ndị a bụ ebe obibi ha. Ha nwekwara akwụkwọ usoro omumu. **34** Meshobab, Jamlek, Joshua nwa Amazaya, **35** Juel, Jehu nwa Joshibaya, nwa Seraya, nwa Asiel, **36** nakwa Elioenai, Jaakoba, Jeshohaya, Asaya, Adiel, Jesimiel na Benaya, **37** na Ziza nwa Shifi, nwa Alon, nwa Jedaya, nwa Shimri, nwa Shemaya. **38** Ndị ikom ndị a e deputara aha ha bụ ndị ndu ikwu ha. Ezinaulo ha mubara nke ukwu, **39** ha gakwara na mputa

Gedoa n'akukū ọwūwa anyanwū ndagwurugwu ịchọrọ igwe anụ ụlọ ha ebe ịta nri. **40** Ha chọtara ebe ịta ahijia anụ ụlọ mara mma, nke sara mbara, nke dị juu, burukwa ebe nsogbu na-adighi. Ufodụ n'ime umu Ham ebiela n'ebe ahụ na mbu. **41** Ndi ikom ndi a e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu bjara n'oge Hezekaya na-achị dika eze Juda. Ha busoro umu Ham agha n'ebe obibi ha, busokwa ndi Meunim bi n'ebe ahụ agha, bibie ha kpamkpam, dika o di ruo taa. Emesia ha bichiri ebe ahụ n'ihu na ebe ịta ahijia nke igwe anụ ụlọ ha n'ebe ahụ. **42** Ozokwa, narị ndi ikom ise n'ime ndi a si n'ebo Simion, ndi ndu ha bu Pelataya, Nearaya, Refaya na Uziel, umu Ishi busoro obodo ugwu ugwu Sia agha. **43** Ha gburu ndi Amalek foduru ndu n'ebe ahụ, bichie ala ahụ ruo taa.

5 Okpara Izrel bu Ruben. Ma n'ihu na o meruru ihe ndina nna ya site na idinakwuru nwunye nna ya, a napuru ya onodu okpara ya were ya nye umu nwanne ya Josef mutara. N'ihu ya, akwukwo akuko usoro omumu umu Izrel akpoghi Ruben okpara. **2** O bu ezie na Juda di ike kariya umunna ya, burukwa ezikwu na onyendu si na Juda puta, maobu Josef ka e nyere oke ruuru okpara. **3** Ruben, okpara Izrel muru ndi ikom ndi a: Hanok, na Palu, na Hezron, na Kami. **4** Juel muru Shemaya, nna Gog, Gog muru Shimei. **5** Shimei muru Maika, Maika amuo Reaya. Reaya amuo Baal. **6** Baal muru Beera, onye Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja dotara n'agha. Beera bukwa onyendu ndi Ruben. **7** Ndi umunna ha dika agburu niile ha si di, bu ndi e deputara aha ha dika usoro omumu ha si di; Jeiel onyeisi, na Zekarya, **8** na Bela nwa Azaz nwa Shema, nwa Juel. Ha nwere ebe obibi ha site n'Arcoa ruo n'ugwu Nebo, rukwaa Baal-Meon. **9** Ha bu ndi ozuzu aturu, nwekwa otutu igwe anu ulo. O bukwa n'akuku owuwa anyanwu, n'onu ozara ruo n'osimiri Yufretis ka ha na-azu ha, n'ihu na anu ulo ha nwere bara uba na Gilead. **10** N'oge Sol bu eze Izrel, umu Ruben meriri ndi Haga n'agha, bichie ala ha niile di n'owuwa anyanwu Gilead. **11** Umu Gad bi n'akuku ha site na Bashan ruo Saleka. **12** Juel bu onyendu na Bashan, Shafam na-esote ya, ya na Janai na Shafat. **13** Umunna ha, ndi bu ndi ndu ikwu asaa a bu, Maikel, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakan, na Zia, na Eba. **14** Ndi a bu umu ndi ikom Abihail, nwa Huri, nwa Jaroa, nwa Gilead, nwa Maikel, nwa Jehishai, nwa Jado, nwa Buz. **15** Ahi nwa Abdiel, nwa Guni bu onyeisi n'etiti umunna ya. **16** Ndi Gad nwere ebe obibi na Gilead n'ime Bashan, na n'obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha bikwa n'ebe ahijia anu ulo na-ata juputara na Sharon ruo n'ebe oke ala ha kwajiri. **17** E denyere aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu n'oge Joban bu eze Juda, na n'oge Jeroboam bu eze Izrel. **18** Ndi Ruben na ndi Gad, na okara ebo Manase nwere iri puku mmadu ano na ano na narị asaa na iri isii ndi jikeere ije agha, ndi di ike, ndi a zuru iji ota na mma agha, na uta ibu agha. **19** Ha busoro ndi Haga, na Jetua, na Nafish na ndi Nodab agha. **20** E nyere ha aka ibuso ha agha, Chineke nyefere ndi Haga na ndi niile na-enyere ha aka n'aka ha, n'ihu na ha kpokuru ya n'oge ogu ahụ. O zara ekspere ha n'ihu na ha tukwasiri ya obi. **21** Ha ji ike chikoro anu ulo ndi Haga, di iri puku inyinya kamel ise, narị puku aturu abuo na iri puku ise, puku inyinya ibu abuo. Ha dokpukwara narị puku ndi mmadu n'agha. **22** E gbukwara otutu ndi mmadu n'ihu na agha ahụ bu nke Chineke luru n'onwe ya. Ha bichiri ala ahụ tutu ruo mgbe a doro Izrel niile n'agha. **23** Okara ebo Manase di ukwu

n'onuogugu; ha nwere ebe obibi ha site n'ala Bashan ruo Baal-Hemon, ya bu, ruo Senia, ugwu Hemon. **24** Ndiji ikwu ha niile bu ndi a: Efaa, Ishi, Eliel, Azriel, Jeremaya, Hodavaya na Jadiel. Ndi a niile bu dimkpa n'agha, ndi a ma ama na ndiji ezinaulo. **25** Ma ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke nna nna ha. Kama ha meruru onwe ha site n'ife chi niile nke ndi bi n'ala ahụ na mbu, bu ndi Chineke lara n'iyi n'ihu ha. **26** N'ihu nke a, Chineke nke Izrel kpaliri mmuo Pul, bu eze Asirja (ya bu Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja), ka o bilie megide ndi Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase, dota ha n'agha, buru ha gaa Hala, na Hoboa, na Hara na osimiri Gozan, ebe ha no ruo taa.

6 Livayi muru ndi a: Geshon, Kohat na Merari. **2** Kohat muru Amram, Izha, Hebron na Uziel. **3** Amram muru Eron, Mosis na Miriam. Eron muru Nadab, Abihu, Elieza na Itama. **4** Elieza muru Finehaz; Finehaz aburu nna Abishua **5** Abishua bu nna Buki, Buki aburu nna Uzi. **6** Uzi muru Zerahaya, Zerahaya amuo Meraiot. **7** Meraiot muru Amaraya, Amaraya amuo Ahitub. **8** Ahitub muru Zadok, Zadok amuo Ahimaaz. **9** Ahimaaz muru Azaraya, Azaraya amuo Johanan. **10** Johanan muru Azaraya o bu ya bu onye ahụ bu onye nchujaja ulonso ukwu ahụ Solomon wuru na Jerusalem. **11** Azaraya muru Amaraya, Amaraya amuo Ahitub. **12** Ahitub muru Zadok, Zadok amuo Shalum. **13** Shalum muru Hilkaya, Hilkaya amuo Azaraya. **14** Azaraya muru Seraya, Seraya amuo Jehozadak, **15** A dotara Jehozadak n'agha mgbe Onyenwe anyi mere ka Nebukadneza dokpuru ndi Juda na Jerusalem n'agha. **16** Umu ndi ikom Livayi bu, Geshom, Kohat na Merari. **17** Geshom muru Libni na Shimei. **18** Umu Kohat bu Amram, Izha, Hebron, na Uziel. **19** Merari mutara Mahali na Mushi. Ndi a bu ikwu Livayi ndi e deputara dika aha nna ha si di. **20** Ikwu Geshom bu Libni, Jahat, Zima, **21** Joa, Ido, Zera na Jeaterai. **22** Ikwu Kohat bu Aminadab, Kora, Asja, **23** Elkena, Ebiasaf, Asja, **24** Tahat, Uriel, Uzaya na Shaul. **25** Umu umu Elkena bu Amasai na Ahimot. **26** Umu umu Ahimot bu Elkena, Zofai, Nahat, **27** Eliab, Jeroham, Elkena na Samuel. **28** Umu Samuel bu Juel, okpara ya, na Abija nke abuo. **29** Umu umu Merari bu Mahali, Libni, Shimei, Uza, **30** Shimea, Hagiya na Asaya. **31** Ndi a bu ndi ikom Devid hoputara nye oru ilekota ndi obu abu n'ulo Onyenwe anyi mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu n'ebe ahụ. **32** Ha jere ozi ibu abu ha n'ihu ulo ikwu, ya bu, ulo nzute, tutu ruo mgbe Solomon wuchara ulonso Onyenwe anyi na Jerusalem. Ha jere ozi ha dika usoro ije ozi ha si di. **33** Ndi a bu ndi ikom ahụ jere ozi, ha na umu ha ndi ikom: Site n'ikwu Kohat: Heman, obu abu. Ndi a bu nna nna ya ochie: Juel, nwa Samuel, **34** nwa Elkena, nwa Jeroham, nwa Eliel, nwa Toa, **35** nwa Zuf, nwa Elkena, nwa Mahat, nwa Amasai, **36** nwa Elkena, nwa Juel, nwa Azaraya, nwa Zefanaya, **37** nwa Tahat, nwa Asja, nwa Ebiasaf, nwa Kora, **38** nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, nwa Izrel. **39** Asaf onye na-enyere Heman aka, na-eje ozi n'akuku aka nri ya. Ndi bu nna nna ya ochie bu ndi a: Berekeya, nwa Shimea, **40** nwa Maikel, nwa Baaseya, nwa Malkija, **41** nwa Etni, nwa Zera, nwa Adaya, **42** nwa Etan, nwa Zima, nwa Shimei, **43** nwa Jahat, nwa Geshom, nwa Livayi. **44** Onye ozo na-enyere Heman aka bu Etan, onye ikwu Merari. O na-anọ n'aka ekpe ya. Ndi bu nna nna ochie Etan bu ndi a, Kishi, nwa Abdi, nwa Maluk, **45** nwa Hashabaya, nwa Amazaya, nwa Hilkaya, **46**

nwa Amzi, nwa Bani, nwa Shema, **47** nwa Mahali, nwa Mushi, nwa Merari, nwa Livayi. **48** Umunna ha ndj Livayi ufodj ka e tinyere n'orj di iche iche n'ulo ikwu, bu ulo Chineke. **49** Ma Erjon na umu umu ya bu ndj churu aja onyinye n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku, nakwa n'elu ebe ichu aja ihe na-esi isi utu, nke metukara oru ije ozi niile n'ime Ebe ahj Kachasi Nso, na-ekpuchikwara Izrel mmehie niile ha, n'usoro dika ihe niile si di nke Mosis ohu Chineke nyere n'iwu. **50** Umumu umu Erjon bu Elieza, na Finehaz, na Abishua, **51** na Buki, na Uzi, na Zerahaya, **52** na Meraiot, na Amaraya, na Ahitub, **53** na Zadok, na Ahimaaz. **54** Ndj a bu ala na obodo di iche iche umu Erjon ketara, nke e nyere ikwu Kohat, umu umu Erjon, n'ihl na o bu ha ka e bu uzj kenye oke site n'ife nza. **55** Hebron, n'ime Juda, ya na ala ita nri anu ulo niile di ja gburugburu. **56** Ma ala ubi na obodo nta niile gbara Hebron gburugburu ka e nyere Kaleb nwa Jefune. **57** Ya mere e nyere umu umu Erjon Hebron (obodo mgbaba), na Libna, na Jatja, na Eshtemoa, **58** na Hilan, na Debja, **59** na Ashan, na Juta, na Bet-Shemesh, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **60** Site n'obo Benjamin e nyere ha obodo Gibjon, Geba, Alemet, na Anatot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. Obodo ndj a, nke e kere n'etiti ndj ikwu Kohat, di iri na otu n'onuogugu. **61** E fere nza tupu e nye ndj foduru n'ime ikwu Kohat obodo iri site n'ala okara ebo Manase. **62** E fekwara nza nye agburu niile di n'ikwu Geshom obodo iri na atj na Bashan, site n'ala ebo Isaka, na Asha, na Naftali, na agburu niile di n'ikwu Manase. **63** E fekwara nza nye ikwu Merari obodo iri na abuj site n'ala ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **64** Otu a ka ndj Izrel si nye ndj Livayi obodo ndj a na ebe ita nri nke anu ulo di. **65** Site n'obo Juda, na Simion, na Benjamin ka e si kenye ha obodo ndj ahj a kporo aha ha na mbu. **66** E sitere n'ala ndj ebo Ifrem kenye ufodj n'ime ndj agburu Kohat obodo ufodj. **67** N'ala ugwu ugwu Ifrem e kenye ha Shekem (obodo mgbaba), na Gaza, **68** na Jokmeam, na Bet-Horon, **69** na Aijalon, na, Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anu ulo gbara ya gburugburu. **70** Site n'okara ebo Manase, ndj Izrel nyere ndj ikwu Kohat foduru obodo ndj a: Anea na Bileam, tinyere ala ebe ita nri anu ulo ha. **71** Ndj Geshom natara obodo ndj a: Site n'agburu okara ebo Manase ha natara Golan, nke di na Bashan, na Ashtarot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **72** Ebo Isaka nyere ha Kedesh, Daberat, **73** Ramot na Anem, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **74** Ebo Asha nyere ha Mashal, Abdon, **75** Hukok na Rehob, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **76** Ebo Naftali nyere ha Kedesh n'ime Galili, Hamon na Kiriatham, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **77** Ndj ebo Zebulon nyere umu Merari ndj Livayi foduru ala ndj a: Jokneam, Kata, Rimon na Taboa, tinyere ebe ita nri anu ulo ha. **78** Ma n'ofe osimiri Jordan, n'owuwa anyanwu obodo Jeriko, ndj ebo Ruben nyere ha obodo Beza di n'ozara, nyekwa ha Jahaz, **79** Kedemot na Mefaat, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile. **80** Ndj ebo Gad nyere ha Ramot nke Gilead, Mahanaim, **81** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile.

7 Isaka muru umu anj: Tola, na Pua, na Jashub, na Shimron. **2** Umumu Tola ndj ghoro ndjisi ezi bu ndj a: Uzi, na Refaya, na Jeriel, na Jamai, na Ibsam, na Samuel. N'oge Devid bu eze, onuogugu ndj agha sitere n'etiti ha di iri puku abuj na abuj, na narj isii. **3** Uzi muru Izrahaya. Izrahaya amuta ndj a:

Maikel, Qbadaya, Juel na Ishaya. Ha niile bukwa ndjisi ikwu ha. **4** Ndj bu ndj agha n'etiti umu umu ha n'oge Devid bu eze ruru iri puku atj na isii, n'ihl na ha niile luru otutu ndj inyom, muo otutu umu. **5** Umunne ha bu ndj na-alu agha bu ndj agburu Isaka di iri puku asatj na asaa n'onuogugu, dika e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. **6** Benjamin muru ndj ikom atj: Bela, Beka na Jedial, **7** Bela muru umu ise: Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot na Iri. Ha niile bu ndjisi ezi. Onuogugu ndj agha ha di iri puku abuj na abuj na iri atj na anj. E dekwara aha ndj a niile n'akwukwo usoro omumu. **8** Umumu ndj ikom Beka muru bu Zemira, Joash, Elieza, Elioenai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot na Alemet. **9** Akwukwo ebe e dere usoro omumu ha deputara aha ndjisi ezinaulo, na iri puku ndj agha abuj na narj abuj. **10** Jedial muru otu nwa nwoke: aha ya bu Bilhan. Umumu Bilhan bu Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tashish na Ahishaha. **11** Umumu ndj ikom Jedial ndj a bu ndjisi ezinaulo. E nwere n'etiti ha ndj agha onuogugu ha di puku iri na asaa na narj abuj, ndj no na njikere ibu agha. **12** Ndj Shupim na ndj Hupim bu umu umu Er ebe ndj Hushim bu umu umu Aha. **13** Umumu Naftali mutara bu Jaziel, Guni, Jeza na Shalum bu umu Bilha. **14** Umumu Manase: Asriel, onye iko ya nwanj bu onye Aram mutara, na Makia. Makia bu nna Gilead. **15** Makia sitere n'etiti ndj Hupim na Shupim luj nwunye. Aha nwanne ya nwanj bu Maaka. Otu onye ozo si n'agburu Manase bu Zelofehad, onye mutara naanji umu ndj inyom. **16** Maaka nwunye Makia mutara otu nwa nwoke o guru Peresh. Aha nwanne ya bu Sheresh, onye mutara Ulam na Rakem. **17** Nwa nwoke Ulam mutara bu Bedan. Ndj a bu umu Gilead, nwa nwa Makia, nwa Manase. **18** Hamoleket, nwanne nwanj Makia muru Ishod, Abieza na Mahla. **19** Shemida muru umu ikom ndj a: Ahian, Shekem, Liiki na Aniam. **20** Umumu Ifrem bu Shutela, Bered, Tahat, Eleada, Tahat **21** na Zabad nwa ya, na Shutela nwa ya. Eza na Elead bu ndj gara ichikoro anu ulo ndj Gat, ndj ikom nwe obodo ahj jidere ha gbuo ha n'ebe ahj. **22** Ifrem nna ha ruru ujju nke ukwuu n'ihl onwu ha, ma umunna ya kasiri ya obi. **23** Mge nwunye ya muru nwa nwoke ozo, o kporo aha ya Beriya, nke putara, Ihe ndaba ojo, n'ihl onwu Elead na Eza. **24** Aha nwa Ifrem nke nwanj bu Sheera. Sheera bu onye wuru akuku ugwu na ndjida Bet-Horon, wuokwa Uzen-Sheera. **25** Ndj a bukwa umu Ifrem: Refa, nna Reshef, onye bu nna Tela. Tela bu nna Tahan, **26** onye bu nna Ladan, Ladan bu nna Amihud, onye bu nna Elishama. **27** Elishama bu nna Nun, onye bu nna Joshua. **28** Betel na obodo ndj ozo gbara ya gburugburu, ya bu Naaran, n'akuku owuwa anyanwu, na Gaza na obodo nta ya, ndj di n'odjida anyanwu, na Shekem, na obodo ndj ozo, tutu ruo Aya, na obodo nta ya niile, so n'ala ha. **29** Umumu Manase, nwa Josef, nwa nwa Izrel, bikwa n'obodo ndj a di n'oke ala ha: Bet-Shan, na Teanak, na Megido, na Doa, tinyere obodo nta ha niile. **30** Asha muru ndj a: Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwa ya nwanj bu Sera. **31** Beriya amuta ndj a: Heba na Malkiel, onye bu nna Biazait. **32** Heba bu onye muru Jaflet, Shoma na Hotam. Nwanne ha nwanj bu Shua. **33** Umumu Jaflet muru bu Pasak, Bimhal na Ashvat. Ndj a bu umu Jaflet. **34** Shoma amu Ahi, Roga, Huba na Aram. **35** Nwanne ya nwoke Helem muru Zofa, Imana, Shelesh na Amal. **36** Zofa amuta ndj a: Sua, Hanefa, Shual, Beri, Imra, **37** Beza, Hod, Shama, Shilsha, Itran na Beera. **38** Jeta mutara Jefune, Pispal na Ara. **39** Ula amuta Ara, Haniel na Rizia. **40**

Umụ umụ Asha ndị a niile bụ ndịisi ezi, ndị a sara anyị na mmiri hopputa, ndị bụ dimkpa n'agha, ndị ndu a ma ama. Onuogugu ndị ha tozuru ije agha di puku iri abuo na isii, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.

8 Benjamin mutara umu ndi ikom ise. Aha ha n'usoro dika e si muo ha bu: Bela nke mbu, nke abuo Ashbel, nke ato Ahara, **2** nke ano Noha, na nke ise Rafa. **3** Ndi ikom Bela muru bu Aada, Gera, Abihud, **4** Abishua, Neeman, Ahoa, **5** Gera, Shefufan na Huram. **6** Umụ Ehud ndi bu ndisi ezinaulo na Geba, ndi bukwa ndi e si na Geba chupu mee ka ha gaa biri na Manahat bu ndi a: **7** Neeman, Ahija na Gera, onye chupuru ha na onye bukwa nna Uza na Ahihud. **8** A mutara Shaharaim umu ndi ikom na Moab mgbe o gbachara ndi nwunye ya abuo bu Hushim na Baara alukwaghi m. **9** Nwunye ya Hodesh mutara Jobab, Zibia, Mesha, Malkam, **10** Jeuz, Sakia na Miama. Ndi a bu umu ya ndi ikom, ndi bukwa ndisi ezi. **11** Tupu o chupu nwunye ya Hushim, o mutara ya Abaitub, na Elpaal. **12** Elpaal muru ndi a: Eba, Misham, Shemed (onye wuru obodo Ono na Lod, na obodo nta gbara ha gburugburu). **13** Umụ ya ndi ozo bu Beriya, na Shema, ndi bu ndisi ezinaulo ndi bi n'Aijalon. O bu ha chupuru ndi Gat site n'obodo ahu. **14** Beriya muru Ahio, Shashak, Jeremot, **15** Zebadaya, Arad, Eda, **16** Maikel, Ishpa na Joha, ndi a bu umu ndi ikom Beriya. **17** Zebadaya, Meshulam, Hizki, Heba, **18** Ishmerai, Izlaya na Jobab bu umu Elpaal. **19** Jakim, Zikri, Zabdi, **20** Elienai, Ziletai, Eliel, **21** Adaya, Beraya na Shimrat bu umu Shimei. **22** Ishpan, Eba, Eliel, **23** Abdon, Zikri, Hanan, **24** Hananaya, Elam, Antotija, **25** Ifdeya na Penuel bu umu ndi ikom Shashak. **26** Jeroham muru Shamshera, Sheharaya, Atalaya, **27** Jareshaya, Ilajia na Zikri bu umu ndi ikom Jeroham. **28** Ndi a niile bu ndisi ezi, ndi ndu, ndi bi na Jerusalem, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. **29** Jeiel nna Gibion biri na Gibion. Aha nwunye ya bu Maaka. **30** O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **31** Gedoa, Ahio na Zeka **32** na Miklot, onye bu nna Shimea. Ha onwe ha bikwa ndi umunna ha nso na Jerusalem. **33** Nea muru Kish, nna Sol. Ma Sol muru Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. **34** Jonatan muru nwa nwoke a na-akpo Merib-Baal, nna Maika. **35** Umụ Maika muru bu, Piton, Melek, Tarea na Ehaz. **36** E haz amuo Jehoada nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. **37** Moza muru Binea, nna Rafa, nna Eleasa, nna Azel. **38** Azel muru umu ndi ikom isii ndi a: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Qbadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel. **39** Eshkek nwanne nwoke Azel muru ndi ikom ato: Ulam, okpara ya na Jeush, na Elifelet. **40** Umụ Ulam bu dike na dimkpa ndi a zuru igba uta. Onuogugu umu ha na umu umu ha di otu nari na iri mmadu ise, 150. Ha niile sikwa n'ebo Benjamin.

9 E dere usoro omumu umu Izrel niile n'ime akwukwo ndi eze Izrel na Juda. Emesja, a doro ha n'agha buru ha gaa Babilon n'ihu ekwesighi ntukwasj obi ha. **2** N'ime ndi a, ndi bu uzo lota bja birikwa n'ihu onwunwe ha n'obodo nke aka ha bu ufodu ndi Izrel, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. **3** Ndi si n'ebo Juda, na Benjamin, na Ifrem na Manase lota bja biri na Jerusalem bu ndi a: **4** Utai nwa Amihud, nwa Omri, nwa Imri, nwa Bani, onye ikwu Perez, nwa Juda. **5** N'ezinaulo Shilo: Asaya nwa mbu ya na umu ya ndi ikom. **6** Umụ Zera, Jeuel so n'ime ha. Onuogugu

ndi juda niile lotara di nari isii na iri itoolu. **7** Umụ Benjamin: Salu nwa Meshulam, nwa Hodavaya, nwa Hasenua; **8** na Ibneia nwa Jeroham; Elaa nwa Uzi, nwa Mikri; na Meshulam nwa Shefataya, nwa Reuel, nwa Ibnija. **9** Ha niile bu ndisi ezi. Onuogugu ndi Benjamin niile lotara ndi e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu ha, di nari itoolu na iri ise na isii. **10** Ndi nchujaja: Jedaya, Jehoiarib na Jakin; **11** Azaraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, na Meraiot, nwa Ahitub. Azaraya bu onye na-elekota ulonso ukwu Chineke. **12** Ndi nchujaja ozo lotaranu bu Adaya nwa Jeroham, nwa Pashua, nwa Malkija. Onye ozo bu Maasai nwa Adiel, nwa Jazera, nwa Meshulam nwa Meshilemit, nwa Imea **13** Onuogugu ndi nchujaja lotaranu bu otu puku na nari asaa, na iri isii. Ha niile bukwa ndisi ezinaulo, ndi tozuru etozu iru oru ha, ndi oru ha bu ije ozi n'ulonso Chineke. **14** Ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya onye ikwu Merari. **15** Bakbaka, Heresh, Galal, na Matanaya nwa Mika, nwa Zikri, nwa Asaf; **16** Qbadaya nwa Shemaya, nwa Galal, nwa Jedutun; na Berekaya nwa Asa, nwa Elkena onye biri n'obodo nta ndi Netofa. **17** Ndi nche onu uzo ulonso si n'ebo Livayi: Shalum, onyeisi ha, Akub, Talmon, Ahiman na umunna ha. **18** Ha no ruo ugbu a n'onu uzo ama Eze, n'akuku opuwa anyanwu. Ha bu ndi nche onu uzo ama si n'omuma ulo nke ndi Livayi. **19** Shalum bu nwa Kore, na nwa nwa Ebiasaf na Kora. Ya na umunna ya ka o bu oru ha ilekota ebe a na-eje ozi, na onu uzo ulonso ukwu ahu dika nna nna ha lekotara, cheekwa ulo nzute Onyenwe anyi nche. **20** Finehaz nwa Elieza bu onyeisi ndi mbu ruru oru a na mgbe ochie, Onyenwe anyi nyekwaara ya. **21** Mgbe ahu, Zekaraya nwa Meshelemaia bu onye na-elekota onu uzo e si abata n'ime ulo ikwu. **22** Onuogugu ndi na-eche onu uzo nche n'oge ahu bu nari abuo na iri na abuo. E deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu nke obodo nta ha. Ndi nche onu uzo ama ndi a bu ndi Devid na Samuel onye amuma hoputara nye ha onodu a n'ihu natukwasirj ha obi. **23** Ha na umu umu ha ka e tinyere ya n'aka iche ulo nzute Onyenwe anyi nche. **24** Ha na-eche akuku ano ya niile, opuwa anyanwu, odida anyanwu, ugwu na ndida. **25** Ubochi asaa ka ha na-an'oru a. Emesja, umunna ha na-abja gbanwee ha. Ya mere, ha na-agbanwe onwe ha ubochi asaa asaa. **26** Ma ndisi nche onu uzo ama ano ndi ahu bu ndi Livayi ka esitere n'itukwasj obi nyefee oru ilekota ime ulo niile nakwa ulokwu niile di n'ime ulo Chineke n'aka. **27** Ha na-eche nche gburugburu ulonso Chineke abali niile, n'ihu na o bu ha ka o di n'aka iche ya nche. O bukwa ha ka e nyefere oru imeghe ya ututu niile. **28** Ufodu n'ime ha ka o di n'aka ilekota ngwongwo e ji achu aja. Ha na-agu ya onu mgbe obula e webatara ya, na mgbe obula a na-ewepu ya. **29** Ndi ozo na-elekota ihe niile e ji choo ulonso ahu mma, ya na utu oka, na mmanya, na ihe nsure oku na-esi isi utu, na uda di iche iche. **30** Ma o bu ndi nchujaja ndi ozo ka e nyere oru isu, igwakota na ikpukota uda na ihe nsure oku na-esi isi utu. **31** Matitaia, onye Livayi, okpara Shalum, onye ikwu Kora, ka esitere na ntukwasj obi nyefee ya oru ime achicha onyinye. **32** Ufodu n'ime ndi ikwu Kohat ka o di n'aka ime achicha puru iche, a na-adokwasj n'elu tebul, n'ubochi izuike niile. **33** Ndi obu abu, ndi bu ndisi ezinaulo ndi Livayi na-anogide n'ime onupulo ndi di n'ulonso ukwu n'ihu na e kweghi ka ha ruo oru ozo ebe o bu na ha na-aru oru ibu abu ehilie na abali niile. **34** Ha niile bu ndisi ezinaulo n'ebo Livayi. Ndi ndu dika

e deputakwara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ha bikwa na Jerusalem. **35** Jeiel nna Gibion bu na Gibion ka o bi, Aha nwunye ya bu Maaka. **36** O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **37** Gedoa, Ahio, Zekaraya na Miklot. **38** Miklot bu nna Shimeam. Ha onwe ha sokwa umunna ha biri na Jerusalem. **39** Nea muru Kish nna Sol, onye bu nna Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. **40** Jonatan muru Merib-Baal nna Majka. **41** Majka muru Piton, Melek, Tahrea na Ehaz. **42** Ehaz muru Jada. Jada bu nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. **43** Moza muru Binea, nna Refaya, nna Eleasa, nna Azel. **44** Azel muru umu isi: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel.

10 N'oge a ndi Filistia lusero ndi Izrel agha, ndi Izrel si n'ihu ha gbaa oso, ma otutu n'ime ha nwuru n'ugwu Gilboa. **2** Ndi Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu umu ya ndi ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3** Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sol, mgbe ndi na-agba uto chukwutere ya ha meruru ya ahụ. **4** Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, "Miputa mma agha gi, were ya magbuo m ka ndi a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu." Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n'ihu onodu oke egwu. N'ihu ya, Sol were mma agha nke ya, dakwasị n'elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sol huru na o nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n'elu mma agha nke ya, nwuokwa. **6** Ya mere, Sol na umu ya ndi ikom ato nwuru, ndi niile si n'ulo ya nwukwara n'otu mgbe ahụ. **7** Mgbe ndi Izrel niile no na ndagwurugwu huru na ndi agha agbaala oso, na Sol na umu ya ndi ikom anwuola, ha hapuru obodo ha niile gbapu oso. Ndi Filistia bjakwara bichie n'ime ha. **8** N'echi ya, mgbe ndi Filistia bjara iyipu ndi nwuru anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sol na nke umu ya ndi ikom ka ha togbo n'ugwu Gilboa. **9** Ha yipuru ya ihe niile oyi, buru isi ya na ihe agha ya, zipukwa ndi ozi gara n'ala ndi Filistia niile ikwusa akuku ihe mere nye ndi ha niile na arusi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha ya n'ulo chi ha, kwubakwa okpokoro isi ya n'ulo Dagon. **11** Mgbe ndi Jebesh Gilead niile nuru ihe ndi Filistia mere Sol, **12** ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, biliri gaa buru ozu Sol na umu ya, bulata ha na Jebesh. Ha liri okpuku ha n'okpuru osisi ukwu di na Jebesh, buo onu ubochi asaa. **13** Sol nwuru n'ihu ekwesighi ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi, o debeghi okwu Onyenwe anyi, karisja, o gara na nke onye na-aju mmuo ojoo ase, n'ihu juta ya ase, **14** ma o jughi ase site n'onu Onyenwe anyi. O bu nke a mere Onyenwe anyi ji gbuo ya, were alaeze ya nyefee Devid nwa Jesi n'aka.

11 Ndi Izrel niile gbakotara bjakwute Devid na Hebron si ya, "Lee, okpuku gi na anu ahụ gi ka anyi bu. **2** N'oge gara aga, o bkladi mgbe Sol bu eze, o bu gi duuru ndi agha Izrel n'ogu niile, ma oppu ma mbata. Onyenwe anyi bu Chineke gi, siri gi, 'I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achi ha.'" **3** Mgbe ndi okenye Izrel niile bjakwutere eze Devid na Hebron, ya na ha gbara ndu n'ihu Onyenwe anyi na Hebron. Ha tere ya mmanu ibu eze Izrel, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa site n'onu Samuel. **4** Devid na ndi Izrel zoro ije garuo Jerusalem nke bu Jebus. Ma ndi Jebus bi n'ebe ahụ, **5** gwara Devid si, "I gaghị abata n'ebe a." N'agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n'agha, ya bu obodo Devid. **6** Devid ekwuolarị si, "Onye

obula buru uzo buo agha megide ndi Jebus ga-abu onyeisi ochiagha ndi agha." Joab nwa Zeruya bu onye mbu gara, n'ihu ya, o nwetara ike ibu ochiagha. **7** Devid biiri n'ebe ahụ e wusiri ike. O bu nke a mere e ji akpo ya obodo Devid. **8** O wuru obodo gburugburu ya, site na Milo ruo na mgbidi gbara ya gburugburu. Ma Joab wuzikwara akuku obodo ahụ nke foduru. **9** Ma Devid gara n'ihu na-adi ukwu karja, n'ihu na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nonyeere ya. **10** Ndi a bu ndisi ndi dike n'etiti ndi agha Devid. Ha na ndi Izrel niile nyere ichi eze Devid ezi nkwado ime ka ochichi ya ruo n'akuku niile nke ala ahụ, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. **11** Nke a bu ndeko onuogugu ndi dike n'agha Devid nwere: Jashobeam, onye Hakmon, bu onyeisi n'etiti ndisi ndi ozo. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, bu ndi o gburu n'otu mgbe ibu agha. **12** Onye nke na-eso ya bu Elieza nwa Dodayi, onye Ahoi, onye bu otu n'ime ndi dike ato ndi ahụ. **13** Ya na Devid no na Pas Damin mgbe ndi Filistia zukoro n'ebe ahụ ibu agha. N'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara n'oka bali, ma ndi agha Izrel si n'ogbo agha gbapu oso n'ihu ndi Filistia. **14** Ma ha were onodu ha n'etiti ubi ahụ, ha naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. Onyenwe anyi nyere mmiri di ukwu. **15** Mmadu ato n'ime iri ndisi agha ato ahụ jekwuru Devid na nkume di n'ogba Adulam, na mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. **16** Ma Devid no n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndi agha ndi Filistia di na Betlehem. **17** Aguu mmiri guru Devid nke ukwu, o si, "O gamasị m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu site n'olulu mmiri di nso n'onu uzo ama Betlehem!" **18** Ya mere, ha ato wakpuru omuma ulo ikwu ndi Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzo ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru inu ya, kama o wufuru ya n'ala dika onyinye nye Onyenwe anyi, kwuo si, **19** "Chineke ekwela ka m mee nke a. M ga-anu obara ndi ikom a, bu ndi ji ndu ha chuo aja n'ihu ikute mmiri a?" N'ihu na ha ji ndu ha chuo aja iga kute ya, Devid ekweghi anu ya. Nke a bu udi ike dike ato ahụ kpara. **20** Abishai, nwanne Joab bu onyeisi ndi ikom ato ahụ. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a, o ghoro onye a ma ama dika mmadu ato ndi a. **21** N'etiti mmadu ato ahụ, a nasopuru ya karja, o ghoro onyeisi ha. O bu ezie na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha. **22** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bu dike n'agha, kpara ike di ukwu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu na-amj amj n'ubochi mkpuru mmiri nazezo, gbuo ya. **23** O tigburu otu nwoke onye Ijpt, nke ogologo ya di mita abuo na okara. O bu ezie na onye Ijpt ahụ ji ube buru ezigbo ibu n'aka, nke okporo ya dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa, ma Benaya ji naani mkpo jekwuru ya, punara onye Ijpt ahụ ube di ya n'aka, jiri ya magbuo ya. **24** Nke a bu udi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndi dike ato ahụ. **25** A na-asopuru ya n'ebe o di ukwu karja onye obula n'etiti iri dike ato ndi ahụ, ma o rughi ogugo ndi dike ato mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche. **26** Ndi bu dike n'agha bu ndi a: Asahel nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo onye Betlehem, **27** Shamot onye Haroa, Helez onye Pelon, **28** Ira nwa Ikes, onye Tekoa, Abieza onye Anatot, **29** Sibekai onye Husha, Ilai onye Ahoi, **30** Maharai onye Netofa, Heled nwa Baana, onye Netofa, **31** Itai nwa Ribai, nke Gibeaz umu Benjamin, Benaya

onye Piraton, **32** Hurai onye si n'akukū iyi dī na Gaash, Abiel onye Arba, **33** Azmavet onye Baharum, Eliaba onye Shaalbon, **34** Umū Hashem onye Gizon, Jonatan nwa Shagee, onye Hara, **35** Ahiam nwa Saka, onye Hara, Elifal nwa Uo, **36** Hefa onye Mekerat, Ahija onye Pelon, **37** Hezro onye Kamel, Naarai nwa Ezbai, **38** Juel nwanne Netan, Miba nwa Hagri, **39** Zelek onye Amon, Naharai onye Beerot, onye na-ebu ngwa agha Joab, nwa Zeruaia, **40** Ira onye Itra, Gareb onye Itra, **41** Uraya onye Het, Zabad nwa Alai, **42** Adina nwa Shiza, onye Ruben, onye bụ onyeisi ebo Ruben na iri mmadu atọ ahụ na-eso ya. **43** Hanan nwa Maaka, Joshafat onye Mitna, **44** Uzia onye Ashterat, Shama na Jeiel umū Hotam, onye Aroea, **45** Jediel nwa Shimri, Joha nwanne ya, onye Tiza, **46** Eliel onye Mahavi, Jeribai na Joshavia umū Elnaam, Itma onye Moab, **47** Eliel, Obed, na Jaasiel onye Mezoba.

12 Ndi a bụ ndi ikom bjakwutere Devid na Ziklag, mgbe e si n'ihu Sol nwa Kish chupụ ya. (Ha so n'ime ndi oka agha nyeere Devid aka ibu agha. **2** Ngwa agha ha bụ uto, ha nwere ike iyi aka nri maobu aka ekpe gbapu aku maobu fee ebe; ndi a bụ ndi ikwu Sol si n'ebo Benjamin.) **3** Onyeisi ha bụ Ahieza na Joash, bụ umū Shema onye Gibeaa. Ndi ozo bụ, Jeziel na Pelet umū Azmavet, Beraka, Jehu onye Anatot, **4** Ishmaya onye Gibion, dimkpa n'etiti iri mmadu atọ ndi ahụ, onye bụ onyendu iri mmadu atọ ahụ, Jeremaya, Jahaziel, Johanan, Jozabad onye Gedera, **5** Eluzai, Jerimot, Bealia, Shemaraia, na Shefataya onye Haruf; **6** Elkena, Ishaya, Azarel, Joeza na Jashobeam, ndi Kora; **7** Juela na Zebadaya umū Jeroham onye Gedoa. **8** Ndi a bukwa dike n'agha sitere n'ebo Gad gbasoo Devid n'ebe e wusiri ike ya di n'ozara. Ha bukwa ndi oka n'iji ube na ota alu agha. Ha dikwa gara gara dike ele n'elu ugwu, ihu ha dikwa ka ihu odum. **9** Eza, bụ onyeisi ha. Obadaya bụ onye na-eso ya, tupu Eliab esoro. **10** Onye nke anọ bụ Mishmana. Ndi ozo n'usoro ha bụ, Jeremaya, **11** na Atai bụ nke isii, na Eliel bụ nke asaa, **12** na Johanan bụ nke asato, na Elzabab bụ nke itoolu, **13** na Jeremaya onye nke iri, nakwa Makbanai onye nke iri n'otu. **14** Ndi a, ndi sitere n'ebo Gad bụ ndiisi agha. Onye na-adighi ike n'ime ha di ike dike narị ndi agha, ma onye di ike n'ime ha di ike dike puku ndi agha. **15** O bụ ha gafere osimiri Jordan n'udu mmiri, mgbe Jordan tofere akuku ya niile, chusaa ndi niile bi na ndagwurugwu, n'akuku oyuwa anyanwu na odida anyanwu. **16** Ndi ozo sitekwara n'ebo Benjamin na Juda bjakwute Devid n'ebe ya e wusiri ike. **17** Mgbe ahụ, Devid puru iga zute ha, si ha, "O buru na unu bjara n'udo inyere m aka, ejikeere m inabata unu ka unu dnyere m. Kama o burukwanu na unu bjara irara m nye n'aka ndi iro m, ebe aka m di oka, ka Chineke nna nna anyi hu ihe di unu n'obi kpee unu ikpe." **18** Mgbe ahụ, Mmuo Nso dakwasiri Amasai, onyendu iri ndi ikom atọ ahụ, mee ka o gwa Devid okwu si ya, "Anyi bụ ndi gi, Devid! Anyi so gi n'azu, gi nwa Jesi! Udo, udo ga-abu nke gi, udo ga-abukwa nke ndi na-enyere gi aka, n'ihu na Chineke gi na-enyere gi aka." Ya mere, Devid nabatara ha mee ha ndiisi agha na-apunara ndi mmadu ihe. **19** Ufodu n'ime ndi ebo Manase gbasooro Devid, mgbe o gara sonyere ndi Filistia n'ilusọ Sol ogu. Ma ya na ndi agha ya enyeregi ndi Filistia aka, n'ihu na mgbe ndi Filistia gbachara izu, ndi ndu ndi Filistia zilagara ya. Ha kwuru si, "Isi anyi ka anyi ga-atufu ma o buru na Devid ahapu anyi n'ogbo agha gbakwuru nna ya ukwu bụ Sol." **20** Mgbe

Devid gara Ziklag, ndi a bụ ndi ikom si n'ebo Manase ndi gbasooro ya: Adna, Jozabad, Jediel, Maikel, Jozabad, Elihu na Ziletai. Ndi a niile bụ ndiisi agha na-achi puku ndi agha n'ebo Manase. **21** Ha nyeere Devid aka imegide ndi agha nkwaata ahụ, n'ihu na ha niile bụ dike n'agha, burukwa ndiisi agha. **22** Site n'ubochi ruo n'ubochi, otutu ndi ikom na-agbafeta soro Devid, tutu ruo mgbe ha ghoro igwe ndi agha, ndi agha nke Chineke. **23** Ndi a bụ ndi jikeere ibu agha, ndi chikwa ngwa agha bjakwute Devid na Hebron, n'ihu na ha chorọ ka o bja buru eze ha n'onodu Sol, dike Onyenwe anyi kwuru. **24** Ndi sitere n'ebo Juda, ndi bu ota na ube ha di puku isii na narị asato. **25** Ndi Simion a maara aha ha n'ibu agha di puku asaa na otu narị. **26** Ndi Livayi di puku anọ na narị isii., **27** tinye Jehoiada, onyendu n'einaulo Eron na puku ndi ikom atọ na narị asaa, **28** na Zadok, nwokorobia bụ dike na dimkpa n'agha, onyendu ndiisi agha iri abuo na abuo ndi si n'einaulo ya. **29** Umū Benjamin, ndi ikwu Sol, di puku atọ, n'ihu na n'oge a, otutu ha nonyeere Sol. **30** Umū Ifrem di iri puku abuo na narị asato, ndi di ike n'agha, ndi a makwaara aha ha n'ikwu ha. **31** Site n'okara ebo Manase, ndi onuogugu ha di puku iri na asato ka a hoputara iga inyere Devid aka ibu eze. **32** Umū Isaka; narị ndiisi abuo, na ndi ha na-edu. Ndiisi a bụ ndi nwere nghota oge ha no n'ime ya marakwa ihe Izrel kwesiri ime n'oge ahụ. **33** Umū Zebulon di iri puku ise. Ha enweghi obi abuo obula iso Devid. A zukwara ha n'iji udi ngwa agha obula na-ebu agha. **34** Onuogugu ndi ndu umū Naftali di otu puku, tinyere ndi agha di puku iri atọ na asaa, ndi ji ube na ota. **35** Umū Dan di iri puku abuo na asato, na narị isii. Ha bukwa ndi agha jikeere ibu agha. **36** Umū Asha di iri puku anọ. Ha bụ ndi ibu agha doro nnoo anya. **37** Sitekwa n'owuwa anyanwu Jordan, site n'ebo Ruben na Gad, na okara ebo Manase bi, ndi agha onuogugu ha di narị puku na iri abuo, ndi ji udi ngwa agha obula putara soro Devid. Ha bukwa ngwa agha ha puta. **38** Ndi a niile bụ ndi agha na-eje ozi n'usoro ndi ji obi ha puta. Ha nwekwara mkpebi mgbe ha si ebe obula ha si puta ibia Hebron ime Devid eze. Ndi Izrel niile jikwa otu obi puta ime Devid eze Izrel. **39** Mgbe ha pukwutere Devid, ha so ya rie, nuo, abali atọ. O bukwa ihe ndi ezinaulo ha kwadoro ha ji bja ka ha riri. **40** Ndi Isaka, na Zebulon, na Naftali si ebe di anya bute nri. Inyinya ibu, na inyinya kamel, na inyinya muul na ehi ka ha ji bute nri ndi a. O bukwa nri di iche iche ka ha butere, dike utu oka, na achicha e ji mkpuru fiig mee, na achicha ndi ozo di iche, na mmanya, na mmanu, na igwe ehi, na igwe aturu. Ha si otu a bute nri ndi a n'ihu na oke onu juputara n'ala Izrel niile.

13 Devid na ndiisi agha ya na-achi imerime puku ndi agha, na otutu narị ndi agha, zukoro gbaa izu. **2** O gwara ogbako Izrel niile ahụ si, "O buru na o di unu mma, o burukwa na o bụ ochichọ Onyenwe anyi Chineke anyi, ka anyi ziga ozi zie umunna anyi niile bi n'akuku niile nke ala Izrel, na ndi nchujaja na ndi Livayi niile, bi n'obodo ha na ndi bi n'ebe ita nri nke anu ulo ha, ka ha bja, soro anyi. **3** Ka anyi gaa bulata igbe ogbugba ndi Chineke n'ihu na e lefuru ya anya n'oge ahụ niile Sol bụ eze." **4** Ha niile kwekoritara ime nke a n'ihu na okwu ahụ di ndi niile zukoro mma. **5** Mgbe ahụ, Devid kporo ndi Izrel niile oku ka ha zuo ezuo site n'ebe niile ha bi, site n'oke ala ha na ndi Ijipt, ya bụ iyi Shihho, ruo n'oke ala di n'ugwu, ya bụ Lebo Hamat, ka ha gaa

bulata igbe ogbugba ndu Chineke site na Kariat Jearim. 6 Devid na ndi Izrel niile jere Baala n'ime Juda, ya bu Kariat Jearim, i si n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndu Chineke, bu Onyenwe anyi, onye na-anokwasị n'etiti cherubim, igbe ahụ nke akpokwasiri aha ya. 7 Ha ji ugboala oheru ehi na-adokpu buru igbe ogbugba ndu Chineke site n'ulo Abinadab, Uza na Ahio na-eduzi ugboala ahụ ụzọ. 8 Devid na ndi Izrel niile weere ike ha niile na-anu oñu n'ihu Chineke, jiri abụ, ubo akwara, opi, une na ogene na iti egwu na-etekwa egwu. 9 Mgbe ha rutere n'ebe izocha oka nke Kidon, Uza setipuru aka ya ijide igbe ogbugba ndu ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. 10 Ma iwe Onyenwe anyi di oku megide Uza, o tigburu ya n'ihu na o meturu igbe ogbugba ndu ahụ aka. Ya mere, o nwuru n'ebe ahụ n'ihu Chineke. 11 Mgbe ahụ, iwe were Devid n'ihu onuma Onyenwe anyi dakwasiri Uza, ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Uza. 12 Devid turu egwu Chineke n'ubochi ahụ, o kwuru si, "M ga-esi aña bubatara onwe m igbe ogbugba ndu a?" 13 O bubataghi igbe ogbugba ndu ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulo Obed-Edom, onye Git. 14 Igbe ogbugba ndu Chineke ahụ n'oro n'eziualo Obed-Edom n'ulo ya onwa atọ. Onyenwe anyi gozikwara ezinaulo ya na ihe niile o nwere.

14 Hiram bu eze Taja zitere Devid ndi ozi, na ndi okwa nka osisi na ndi na-edo nkume, ka ha nyere Devid aka iwu uloze ya. O nyekwara ya osisi sida o ji ewu ulo ahụ. 2 Devid ghotara na Onyenwe anyi emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel, na ebuliela alaeze ya elu nke ukwu n'ihu ndi ya Izrel. 3 Devid luru ndi inyom ozo mgbe o jere biri na Jerusalem. Nke a mere ka o muo otutu umu nwoke na umu nwanji. 4 Ndi a bukwa aha umu a muru ya n'ebe ahụ: Shama, Shobab, Netan, Solomon, 5 Ibh, Elishua, Elpelet, 6 Noga, Nefeg, Jafia, 7 Elishama, Beeliada na Elifelet. 8 Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanji bu eze ndi Izrel niile, ha puru n'igwe ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, jikere puo izute ha. 9 Ma ndi Filistia bja, buko ihe niile di na Ndagwurugwu Refaim. 10 Devid juru Chineke ase si, "O bu m gaa buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyi zara si ya, "Gaa, aga m enyefe ha n'aka gi." 11 Ya mere, Devid na ndi ikom ya gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru si, "Chineke enupula megide ndi iro m site n'aka m, dika idee mmiri si enupu." N'ihu ya, a kporo ebe ahụ Baal Perazim. 12 Ndi Filistia hapuru chi niile ha n'ebe ahụ, Devid nyere iwu ka e suo ha niile oku. 13 Ndi Filistia bukwara agha bja na ndagwurugwu ahụ ozo. 14 N'ihu nke a, Devid juru Chineke ase ozo. Chineke siri ya, "Esitekwa n'ihu buso ha agha, kama gbaa ha gburugburu, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. 15 Ngwangwa j nuru uda ikiri ukwu n'elu osisi balsam ndi ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-apu ibu agha, n'ihu na nke a putara na Chineke eburula unu uzo puo, itigbu ndi agha Filistia." 16 Devid mere dika Chineke nyere ya n'ihu. Ha tigburu ndi agha Filistia site na Gibion ruo Gaza. 17 Ya mere, aha Devid bidoro na-ewu ewu; Onyenwe anyi tinyekwara ujo ya n'obi mba niile.

15 Mgbe Devid wuchara ulo obibi ya n'obodo Devid, o doziri ebe a ga-adosa igbe ogbugba ndu Chineke. O mara ulo ikwu maka ya. 2 Devid kwuru si, "O nweghi onye obula ga-ebu igbe Chineke kariakwa ndi Livayi, n'ihu na Onyenwe anyi hoputara ha ibu igbe Onyenwe anyi na ije

ozu n'ihu Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi." 3 Ya mere, Devid kporotara ndi Izrel niile, na Jerusalem ibubata igbe Onyenwe anyi n'ebe ahụ o kwadoro na a ga-adosa ya. 4 O kporotara umu Eron na ndi Livayi: 5 Ndi Kohat na umunna ha di otu narị na iri abuo. Uriel bu onyeisi ha. 6 Umụ Merari na umunna ha di narị abuo na iri abuo. Asaya bu onyeisi ha. 7 Umụ Geshom na umunna ha di otu narị na iri atọ. Juel bu onyeisi ha. 8 Umụ Elizafan na umunna ha di narị abuo. Shemaya bu onyeisi ha. 9 Umụ Hebron na umunna ha di iri asato. Eliel bu onyeisi ha. 10 Umụ Uziel na umunna ha di otu narị na iri na abuo. Aminadab bu onyeisi ha. 11 Devid kporo Zadok na Abjata, ndi nchaja na Uriel, Asaya, Juel, Shemaya, Eliel, na Aminadab ndi Livayi si ha. 12 "Unu bu ndiisi ezinaulo di iche iche, n'ebu Livayi. Doonu onwe unu nso unu na umunna unu ibulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Chineke Izrel n'ebe a m doziri n'ihu ya. 13 Na mbu, Onyenwe anyi Chineke tara anyi ahuru n'ihu na anyi esoghi omenaala ime ka unu bu ndi Livayi buru ya. Anyi ajutaghi ya ase otu a ga-esi bulata ya n'uzo o kwesiri." 14 Ya mere, ndi nchaja na ndi Livayi mezuru omenaala ido onwe ha nso maka ibulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, Chineke Izrel ahụ. 15 Ndi Livayi jiri osisi ogologo buru igbe Chineke ahụ n'isi ubu aka ha dika Mosis nyere n'ihu n'usoro dika okwu Onyenwe anyi si di. 16 Devid nyekwara ndi ndu Livayi iwu si ka ha hoputa site n'etiti umunna ha ndi abụ na ndi egwu, ndi ga-abu oñu, nke ya na ngwa egwu ndi a ga-eso: ubo akwara, une na ogene. 17 Ndi Livayi hoputara Heman nwa Juel; ma site n'etiti umunna Juel ha hoputara Asaf, nwa Berekaya. Sitekwa n'etiti umunna ha ndi Merari ha hoputara Etan nwa Kushaya, 18 tinyere ndi a, ha hoputara umunna ha ndi a, ndi na-esote ha n'okwa: Zekaraya, Jaazel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Benaya, Maaseia, Matitai, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom na Jeiel bu ndi na-eche onu uzo. 19 Heman, Asaf na Etan ka a hoputara maka iku ogene bronze. 20 Zekaraya na Aziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseia na Benaya bu ndi na-akpo ubo akwara dika usoro abụ Amelot, si di 21 Matitai, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom, Jeiel na Azazaya bukwara ndi na-akpo une dika usoro abụ Sheminit si di. 22 Onyeisi ndi na-abu abụ a hoputara bu Kenaniya, onye bukwa onyeisi ndi Livayi. A hoputara ya n'ihu na o bu onye nwere ngota banyere abụ. 23 Berekaya na Elkana bu ndi na-eche onu uzo ebe igbe ahụ di. 24 Shebanaya, Joshafat, Netanel, Amasai, Zekaraya, Benaya na Elieza, ndi bu ndi nchaja bu ndi na-afu opi n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke. Obed-Edom na Jehaya ga-esokwa ndi ga-eche onu uzo ebe igbe ahụ di nche. 25 Devid na ndi okenye Izrel, na ndiisi agha na-achi puku ndi agha, ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom n'ihu ibugote igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ. 26 N'ihu na Chineke nyere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi aka, o bu oke ehi asaa na ebule asaa ka a churu n'aja. 27 O bu ezi akwa ocha ka e ji kee Devid ekike, dika ndi Livayi niile bu ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ, na ndi obu abụ, na Kenaniya, bu onyeisi otu ndi na-abu abụ yi akwa ocha n'ahu ha. Devid yikwa une efod e ji akwa ocha duo. 28 Ya mere, ndi Izrel niile ji iti mkuo, na-ifu opi mpi ebule na-ifu opi ike, ikpo ubo akwara, iku ogene na une, bulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. 29 Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-abata n'obodo Devid, Mikal nwa Sol, lepuru anya site

na oghereikuku ụlọ. Mgbe ọ hụrụ eze Devid ka ọ na-ayorị egwu na-anūrjị ọhụ, o ledara ya anya n'ime obi ya.

16 Ha bubatara igbe ogbugba ndụ Chineke ahụ guzobe ya n'ime ụlọ ikwu nke Devid manyere maka ya. Ha chekwara aja nsure ọkụ na aja udo n'ihu Chineke. **2** Mgbe Devid chūsiri aja nsure ọkụ na aja udo ndị a, ọ goziri ndị Izrel n'aha Onyenwe anyị. **3** O nyekwara onye ọbụla n'Izrel, ma nwoke ma nwanyị, otu ogbe achịcha, ọkpurukpu anụ na achịcha mkpuru osisi a mīkporo amīkpo. **4** Ọ hopụtara ụfọdụ ndị Livayị ka ha nọdụ n'ihu igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ inye Onyenwe anyị, Chineke Izrel ekele na otuto na iriọ ya ngozị n'isi ndị ya Izrel. Ndị a bụ ndị o nyere ije ozi a: **5** Asaf bụ onyeisi ndị a. Ndị ọzọ bụ Zekaraya, Jeiel, Shemiramot, Jehiel, Matitaia, Eliab, Benaya, Obed-Edom na Jeiel. Oru ha bụ ikpo ubo akwara, na une, ma oru Asaf bụ onye na-akụ ogene ọla na-ada ụda. **6** Benaya na Jahaziel, ndị nchujaja, ketara oru ifu opi n'ihu igbe ogbugba ndụ Chineke kwamgbe kwamgbe. **7** N'ubochi ahụ ka Devid buru ụzọ hoputa Asaf na ndi otu ya ka ha nye Onyenwe anyi otuto n'usoro di otu a: **8** Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya, meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. **9** Bikuonu ya abu, bukuonu ya abu otuto; kwuputaranu mba niile oru ebube ya niile. **10** Nurianu n'ime aha nsọ ya; ka obi ndi niile nacho Onyenwe anyi nuriya onu. **11** Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonnu ihu ya mgbe niile. **12** Chetanu oru ebube niile nke o ruru, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile nke si n'onu ya putu. **13** Unu, umu Izrel, bu ohu ya umu Jekob, ndi o hoputara. **14** Ya onwe ya bu Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'uju niile. **15** O na-echeta ogbuga ndu ya ruo mgbe ebighi ebi; bu nkwa o kwere nye puku ogbo. **16** Ogbuga ndu ahụ nke ya na Ebrahim gbara, na iyi o nuru nye Ajzik. **17** O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukuru, ma n'ebe Izrel na dika ogbuga ndu ebighi ebi: **18** Si, "Aga m enye gi ala Kenan ka o buru ihe nketa gi." **19** Mgbe ha di ole na ole n'onugugu, n'ezie, ole na ole, burukwa obia n'ala ahụ. **20** Ha waghariri site n'otu mba gaa mba ozo, sitekwa n'otu alaeze gaa na alaeze ozo. **21** O kweghi ka onye obula mekpaa ha ahụ; o baara ndi eze mba n'ihu ha, si: **22** "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka, unu emekpakwala ndi amuma m ahụ." **23** Bikuonu Onyenwe anyi ahụ, unu uwa niile; kwuputanu nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozo. **24** Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile, kosakwanu banyere oke oru ya niile n'etiti ndi niile di iche iche. **25** N'ihu na Onyenwe anyi di ukwu, o bukwa onye kachasi ka e nye otuto. Onye a na-atu egwu karja chi ozo niile ka o bukwa. **26** N'ihu na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu, maobu Onyenwe anyi kere eluigwe niile. **27** Ima mma na ebube di n'ihu ya; ike na onu di n'ebe obibi ya. **28** Nyenu Onyenwe anyi, unu ezinaulo nke mba niile di iche iche, nyenu Onyenwe anyi nsopuru na ike. **29** E, nyenu Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya, wenu onyinye bja n'ihu ya. Kponu isiala nye Onyenwe anyi n'ima mma nke idi nsọ ya. **30** Maa jijji n'ihu ya, unu uwa niile. Elu uwa niile kwu chim, a pughi iwuzuga ya n'onodu ya. **31** Ka eluigwe nuriya, ka uwa nwekwa obi utu; ka ha kwuputa n'etiti mba niile si, "Onyenwe anyi na-achi." **32** Ka osimiri bigbo, na ihe niile di n'ime ya, ka ala ubi niile na ihe niile di n'ime ha juputa n'obi utu. **33** Ka osisi niile nke oke ohia buo ahụ, ka ha buo ahụ onu n'ihu Onyenwe

anyị, n'ihu na ọ na-abia ikpe uwa ikpe. **34** Keleenu Onyenwe anyi, n'ihu na ọ di mma, n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **35** Tikuonu ya mkpu si, "Zoputa anyi, gi Chineke, Onye nzoputa anyi; chikota anyi, ma naputakwa anyi site n'aka mba di iche iche, ka anyi nwee ike nye aha nsọ gi ekele; ma nyaakwa isi n'ime otuto gi." **36** Otuto di ruo Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. Mgbe ahụ, mmadu niile siri, "Amen" na "Toonu Onyenwe anyi." **37** Devid hapuru Asaf na ndi Livayị ibe ya n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ ubochi niile ije ozi mgbe niile, dika oru ubochi obula si di. **38** Obed-Edom nwa Jeduton so n'ime ha, ya na Hosa, na iri mmadu isii na asato ozo. Obed-Edom nwa Jeduton na Hosa bu ndi na-eche onu uzo. **39** Devid nyefekwara Zadok, onye nchujaja, na ndi nchujaja ibe ya, oru ino n'ihu ulu nzute Onyenwe anyi, n'ebe di elu nke Gibion. **40** N'ihu ichu aja nsure oku mgbe niile n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku nye Onyenwe anyi, ututu na anyasi niile n'usoro dika e si dee ya n'akwukwo iwu Onyenwe anyi, nke o nyere ndi Izrel. **41** Devid hoputakwa Heman, na Jeduton, na ndi ozo a kporo aha hoputa inye Onyenwe anyi ekele, "n'ihu ihunanya ya na obi ebere ya nke na-adu ruo mgbe ebighi ebi." **42** Heman na Jeduton bu ndi o diiri ifu opi, na iku ogene ọla, na ihe egwu ndi ozo eji na-enye Chineke otuto. Umu ndi ikom Jeduton bu ndi no nche n'onu uzo ama. **43** Mgbe mmemme ahụ gwusiri, onye obula lara n'ulu ya. Devid lakwara igozu ezinaulo ya.

17 Mgbe Devid nosara aha n'uloeze ya, ọ siri Netan onye amuma, "Lee, mu onwe m na-ebi n'ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi di n'okpuru ulu ikwu." **2** Netan zaghachiri Devid, "Ihe obula di gi n'obi, mee ya, n'ihu na Chineke nyonyere gi." **3** Ma n'abal ahụ, okwu Chineke rutere Netan nti, na-asị, **4** "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: Gi onwe gi agaghi ewuru m ulu ebe m ga-ebi, 5 n'ihu na ebibeghi m n'ulo site n'ubochi m si n'Ijipt kporuta Izrel ruo taa. Kama e sitela m n'otu omuma ulu ikwu baa na nke ozo, sitekwa n'otu ebe obibi gaa ebe nke ozo. **6** N'ebe obula m na-ejehari n'etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siri onye obula n'ime ndi ndu ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m, si, "Gini mere unu ewuberegi m ulu sida?" **7** "Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulu, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kporuta gi, mee gi onye na-achi ndi m Izrel. **8** Anonyekwara m gi n'ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dika aha ndi ikom dikarisi ruo ukwu n'awa. **9** Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha, ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghi emegbukwa ha dika ha mere na mbu, **10** dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m eme ka ndi iro gi niile noro n'okpuru gi. "Ana m ekwuputara gi na Onyenwe anyi ga-ewuru gi ulu. **11** Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i gakwuru ndi nna nna gi ha, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, o ga-abu otu n'ime umu ndi i muru. Aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **12** O bu ya onwe ya ga-ewuru m ulu, aga m emekwa ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **13** Mu onwe m ga-aburu ya nna, ya onwe ya ga-abukwara m nwa. Agaghi m

ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m mere onye bu gi uzọ chja. **14** Aga m eme ka o chja ulo m na n'alaeze m ruo mgbe ebighi ebi. A ga-emekwa ka ocheeze ya buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi.” **15** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahụ si di. **16** Mgbe ahụ, eze Devid banyere nọdu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: “Onye ka m bu, Onyenwe anyi Chineke, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **17** O Chineke m, dika a ga-asi na nke a bu ihe di nta n'anya gi, ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi. Ma gi onwe gi Onyenwe anyi Chineke na-ele m anya dika a ga-asi na m bu onye onodu ya di elu karjhasia nke umu mmadu niile. **18** “Gini ozọ ka Devid ga-gwa gi, n'ihu nsopuru i nyere ohu gi? N'ihu na i maara ohu gi nke oma, **19** O Onyenwe anyi, n'ihu okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka o mata nkwa ndi a niile di ukwu. **20** “Onyenwe anyi, o dighi onye dika gi, o dikwagh Chineke ozọ di ma o bughj gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. **21** Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa ndi Chineke ha gara igbaputara onwe ya ka o buru otu ndi, na iji mere onwe gi aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijip? **22** I mere ka ndi gi Izrel buru ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburula Chineke ha. **23** “Ma ugbu a, Onyenwe anyi, mee ka nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya buru nke ga-eguzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di, **24** ka o nwee ike guzosie ike. Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahụ ndi mmadu ga-asi, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke na-achj Izrel, bu Chineke Izrel.' A ga-emekwa ka ulo ohu gi Devid guzosie ike n'ihu gi. **25** “Gi onwe gi, Chineke m, e kpugheerela ohu gi na i ga-ewuru ya ulo. Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere. **26** Gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Chineke. I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. **27** Ugbu a, o masiri gi igozu ulo ohu gi, ime ka o diri naga n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi, n'ihu na gi Onyenwe anyi, agoziela ya. O ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi.”

18 Mgbe nke a gasiri, Devid meriri ndi Filistia, mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. O naara obodo Gat na obodo nta ndi ozọ gbara ya gburugburu site n'aka ndi Filistia. **2** Devid merikwara ndi Moab, ha ghorọ ndi ohu ya, na-ebutakwara ya utu kwa afo obula. **3** Devid merikwara Hadadeza eze Zoba, na nso Hamat, mgbe o na-aga iguzobe ogidi eji mara ya n'akuku osimiri Yufretis. **4** Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinwere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahụ niile o dotara n'agha, ma hapu naani narị inyinya. **5** Mgbe ndi Aram nke Damaskos bjara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n'ime ha. **6** O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos, ndi Aram ghorọ ndi ohu Devid, na-ewetakwara ya utu inata ihuoma. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. **7** Devid chikotara ota olaedo nke ndiji agha Hadadeza nabeu na Jerusalem. **8** Site na Tibhat nakwa Kun, bu obodo ndi Hadadeza na-achj, Devid weere otutu bronz di ukwu, nke Solomoni ji kpuo Osimiri bronz ahụ, ogidi niile na ngwongwo

ndi ozọ niile nke e ji bronz kpuo. **9** Mgbe Tou eze Hamat nuru na Devid emerielu ndi agha niile nke Hadadeza, eze Zoba, **10** o zipuru Hadoram nwa ya nwoke, ka o gaa kelee eze Devid n'ihu mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Hadoram ji otutu akurungwa nke olaedo, nke olaocha na nke bronz di iche iche bja. **11** Eze Devid doro akurungwa ndi a niile nso nye Onyenwe anyi, dika o mere olaocha na olaedo o wetara na mba ndi a: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek. **12** Abishai nwa Zeruya gburu puku ndi Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu. **13** O wuru ogige ndi agha n'Edom, ndi Edom niile ghorọ ndi na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. **14** Devid chiri ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. **15** Joab nwa Zeruya bu onyeisi agha ya; Jehoshafat nwa Ahilud bu onye na-edekota akuko. **16** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abjata, bu ndi nchujaja. Shavsha bu ode akwukwo eze. **17** Benaya nwa Jehoiada bu onyeisi ndi Keret na Pelet. Umu ndi ikom Devid bukwa ndiji n'oru eze.

19 Mgbe ihe ndi a gasiri, Nahash eze ndi Amon nwuru, nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, “Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere n'ihu na nna ya gosiri m obi ebere.” Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwu nna ya. Mgbe ndi ozi Devid bjakwutere Hanon n'ala ndi Amon ikasi ya obi, **3** ndiji ala Amon siri Hanon, bu onyenwe ha, “I na-eche na Devid nakwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bja kasie gi obi? O bu na ndi ozi ya abjakwuteghi gi, naani ka ha mee nledo, nyochaputa otu obodo a di ma kwatuo ya?” **4** N'ihu nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu ha aji, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. **5** Mgbe otu onye bjara zie Devid ihe banyere ndi ikom ahụ, o zipuru ndi ozi, ka ha gaa zute ha, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, “Nodunu na Jeriko tutu ruo mgbe afununu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota.” **6** Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid no, Hanon na ndi Amon zipuru otu puku talenti olaocha jji gbazite ugbo agha na ndi na-agba ugbo agha site na Aram Naharaim, na Aram Maaka, nakwa Zoba. **7** Ha goro ugbo agha onuogugu ya di iri puku ato, na puku abuo. Ha gokwara eze Maaka na ndi agha ya, ndi bjara maa ulo ikwu agha ha na nso Medeba, ebe ndi Amon sikwa n'obodo ha niile chikota onwe ha puta ilu agha. **8** Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. **9** Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'onu uzọ ama obodo ha. Ma ndi eze ahụ bjara agha, nopuru onwe ha na mbara ala. **10** Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. **11** O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, e zipuru ha izute ndi Amon n'agha. **12** Mgbe Abishai na-apu, Joab gwara ya okwu si ya, “O buru na ndi Aram esie ike karja m, mgbe ahụ, i ga-abja naputa m. O burukwanu na ndi Amon adiri ike karja gi, aga m abja naputa gi. **13** Nwee obi ike, ka anyi luo ogu a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya.” **14** Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya bjara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. **15** Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso

n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab laghachiri na Jerusalem. **16** Ma mgbe ndị Aram huru na ndị Izrel tighuru ha, ha zipuru ndi ozi gara kpota ndi Aram site n'ofe ozo nke Osimiri Yufretis. O bu Shofaka ochiaghha ndi agha Hadadeza na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikotara ndi Izrel niile, puo gafee Jordan. O gara nso imegide ha, o doro usoro agha ya na ncherita ihu ha. Devid doro usoro ndi agha ya izute ndi Aram n'agha, ha lusokwara ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso. Devid gburu puku asaa n'ime ndi ikom na-anya ugbo agha, gbukwaa iri puku ndi agha anọ ndi na-eji ukwu eje. O gbukwara Shofaka, bu ochiaghha agha ha. **19** Mgbe ndi eze niile no n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na Devid diri n'udo, burukwa ndi no n'okpuru ya. Ya mere, ndi Aram adighikwa njikere inyere umu Amon aka ozo.

20 N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Joab duuru ndi agha puo ibu agha. O bibiri ala ndi Amon niile, gaa Raba nochibido ya, ma Devid noduru na Jerusalem. Joab busoro Raba agha, mee ka o ghozo mkpompko ebe. **2** Devid kpupuru okpueze nke di eze ha n'isi, ahutara n'idi arọ nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri ato na ano, nke e ji nkume ndi di oke onuahia chọọ, e, kpunyere ya Devid n'isi. O sitekwara n'obodo ahụ mwakoro otutu ihe nkwata n'agha. **3** O kpoputara ndi no n'ebe ahụ, manye ha n'iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala, na anyuike na-aru. Otu a ka Devid mekwara obodo niile nke ndi Amon. Emesja, Devid na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem. **4** Mgbe oge gaturu, agha ozo daara ha na ndi Filistia, na Gaza. Mgbe ahụ, Sibekai, onye Husha, gburu Sipai, otu n'ime ndi agburu Refaim. Nke a mere ka ndi Filistia chilie aka ha elu, buru ndi a lugburu n'agha. **5** N'agha ozo ha na ndi Filistia luru, Elhanan, nwa Jaia, gburu Lami nwanne Golajat, onye Gat. Onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **6** N'agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya obula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya obula, ya bu, a gukotaa ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abuo na ano. O bukwa onye amuru n'agburu Rafa. **7** Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimea, nwanne Devid gburu ya. **8** Ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

21 Ekwensu biliri megide Izrel, mgbe o kpaliri Devid ka o guo Izrel onu. **2** Ya mere, Devid gwara Joab na ndiisi agha okwu si, "Gaa guo umu Izrel niile onu, site na Biasheba ruo Dan. Emesja, bja gwa m ihe i gutara ka m mata ole onuogugu ha di." **3** Ma Joab zaghachiri, "Ka Onyenwe anyi mee ka ndi agha ya mubaa, otu onye nari uzo karja. Ma onyenwe m eze, o bu na ndi a niile abughi ndi no n'okpuru ochichi onyenwe m? N'ih i ginj ka onyenwe m ji na-achọ ime ihe a? N'ih i ginj ka o ga-eji wetara Izrel ikpe omuma?" **4** Ma okwu eze di ike karja nke Joab. Ya mere, Joab puru gagharia n'Izrel niile, mechaa loghachikwa na Jerusalem. **5** Joab nyere Devid ngukota onuogugu nke ndi agha Izrel niile. N'Izrel niile, ha di otu nde, na nari puku ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, tinyekwara nari puku ndi ikom ano na iri asaa n'ala Juda ndi na-amiputa mma agha. **6** Ma Joab agunyeghi ndi Livayi, na ndi Benjamin n'onuogugu ahụ, n'ih i na iwu eze amasighi ya n'obi n'uzo obula. **7** Iwu banyere onuogugu a

adighikwa Chineke mma n'anya. Ya mere, o tara ndi Izrel ahuru n'ih i ya. **8** Mgbe ahụ, Devid sirj Chineke, "Emehiela m nke ukwu site n'ih e a m mere. Ma ugbu a, biko, arjo m gi, wezuga ikpe omuma dirj ohu gi; n'ih i na emeela m ihe nzuzu di ukwu." **9** Onyenwe anyi gwara Gad, onye ohu uzo Devid, si, **10** "Gaa gwa Devid, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzo ihe ato ka m na-eche gi n'ihu. Horo otu n'ime ha nke m ga-eme ka o bjakwasj gi.'" **11** Ya mere Gad jekwuuru Devid si ya, "Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, Horo nke di gi mma. **12** Oke unwu nke ga-adi ato, ka o bu onwa ato nke mkpochapu n'ihu ndi iro unu, site na mma agha ha ga-eru unu ahụ, ka o bu ubochi ato nke mma agha Onyenwe anyi, bu ajo orja na-efe efe ida n'ala a, nke mmuo ozi Onyenwe anyi ga-eme ka o bjakwasj ala Izrel niile. Ugbu a, chee echiche, kpeebe osisa i choro ka m weghachiri onye ahụ zitere m." **13** Devid sirj Gad, "Ano m n'oke nsogbu. O ka mma ka m daba n'aka Onyenwe anyi karja idaba n'aka mmadu. N'ih i na obi ebere ya bara uba nke ukwu." **14** N'ih i ya, Onyenwe anyi zitere ajo orja na-efe efe n'ala Izrel, iri puku ndi ikom asaa dara nwuo. **15** Chineke zipuru mmuo ozi i ga bibie Jerusalem, ma dika mmuo ozi ahụ na-eme nke a, Onyenwe anyi huru ya, o wutere ya n'ih i mbibi ahụ. O sirj mmuo ozi ahụ nke na-ebibi ndi mmadu, "O zuola! Seghachi aka gi." Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi na-eguzo n'ebe izocha oka Arauna onye Jebus. **16** Mgbe Devid leliri anya elu hụ mmuo ozi Onyenwe anyi ka o guzo n'etiti mbara eluigwe na uwa, hukwa mma agha o ji, nke o chere ihu ya na Jerusalem, ya na ndi okenye Izrel yi akwa mkpe, dara n'ala kpoo ihu n'ala. **17** Devid sirj Chineke, "O bughi m nyere iwu ka a guo ndi tozuru ibu agha onu? O bu mu onwe m, mu bu onye ozuzu aturu, mehiere mee ajo omume. Ma ndi a bu naani umu aturu, ginj kwanu ka ha mere? Onyenwe anyi Chineke m, biko ekwela ka orja a na-efe efe nogide n'ahu ndi gi, ka aka gi digide naani n'ahu m, digidekwa n'ahu ndi ulu m." **18** Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi nyere Gad iwu ka o gwa Devid, ka o gaa wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe izocha oka Arauna, onye Jebus. **19** Ya mere, Devid rubere isi gaa dika okwu ahụ Gad kwuru n'aha Onyenwe anyi. **20** Mgbe Arauna no n'ebe izocha oka, o tughariri hụ mmuo ozi ahụ, umu ya ndi ikom ano ndi so ya guzo n'ebe ahụ zoro onwe ha. **21** Mgbe Devid bjakwutere Arauna, Arauna weliri anya hụ ya, o hapuru ebe izocha oka ahụ, bja kpo isiala nye Devid, kpudokwa ihu ya n'ala. **22** Devid sirj ya, "Nye m ebe a, bu ala ebe izocha oka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja, ka akwasj orja a na-efe efe dakwasirj ndi mmadu. Resi m ya n'onu ahia o ruru." **23** Ma Arauna zara si Devid, "Were ya ka onyenwe m eze mee ihe obula di ya n'obi. Aga m enye ehi maka iji chuo aja nsure oku, ihe nzocha oka niile ka ha buru nku na oka wiiti maka ichu aja mkpuru oka. Aga m enye ha niile." **24** Ma eze Devid zaghachiri Arauna, "ee, aghagh i mkwuzo gi onuahia ya. N'ih i na agagh i m ewere ihe bu nke gi nye ya Onyenwe anyi, maobu chuo aja nsure oku nke na-agagh i efu m ihe obula." **25** Ya mere, Devid kwuru Arauna nari shekel olaedo isii iji zuru ebe ahụ. **26** Devid wuru ebe ichuru Onyenwe anyi aja n'ebe ahụ, chukwaka aja nsure oku na aja udo. O kpokuru Onyenwe anyi, Onyenwe anyi zakwara ya, site n'oku nke si n'eluigwe daa n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ. **27** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere mmuo ozi ahụ iwu ka o tinyekwa mma agha ya n'obo ya. **28** Mgbe Devid huru na Onyenwe anyi azala ekpere ya

n'ebe ijōcha oka nke Arauna onye Jebus, o chūkwarā aja ọzọ nye Onyenwe anyi. **29** Ụlọ ikwu Onyenwe anyi na ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ Mosis wuru n'ozara di n'ebe di elu Gibion, n'oge ahụ. **30** Ma Devid ejerughị ebe ahụ ijuta Chineke ase, n'ihī na ujo turu ya mgbe o huru mma agha ahụ di n'aka mmuo ozi Onyenwe anyi.

22 Mgbe ahụ, Devid siri, "Ebe a ka a ga-ewuru Onyenwe anyi Chineke ulo, nakwa ebe ichu aja nke aja nsure oku nye Izrel." **2** Ya mere, Devid nyere iwu ka a kpokota ndi obia niile bi n'Izrel, site n'etiti ha o hoputara ndi ga-edozi nkume a wara awa nke e ji wuo ulo Chineke. **3** Devid wetara otutu igwe di ukwuu, nke ha ji akputa itu maka ibo onu uzo ama niile, na nke ikpu ihe njikota niile. O wetakwara bronz a napughị ikowa idi arọ ya. **4** O webatakwara osisi sida n'apughị iguta onuogugu ha, n'ihī na ndi Taja na Sajdon butere ha n'onuogugu riri nne nye Devid. **5** Mgbe ahụ, Devid kwuru, "Solomon nwa m bu nwantakiri, onye na-amachabeghi ihe. Ma ulonso a ga-ewuru Onyenwe anyi ga-abu ulo di ukwuu, nke ga-enwe aha a ma ama, na nke mara ezi mma n'anya mba niile di n'awa. N'ihī ya, aga m akpakoba ihe niile e ji ewu ya." Ya mere, tupu Devid anwo, o kwakotara ngwongwo riri nne. **6** O kporo Solomon, bu nwa ya, nye ya iwu iwuru Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel ulo. **7** Devid gwara Solomon si, "Nwa m, o di m n'obi iwu ulo maka aha Onyenwe anyi bu Chineke m, **8** ma okwu Onyenwe anyi ndi a ruru m nti si m, 'I wusjala otutu obara, bukwa otutu agha. I gaghị ewu ulo nye Aha m, n'ihī na i wusjala otutu obara n'elu ala n'ihu m. **9** Ma i ga-amuta otu nwa nwoke onye ga-abu mmadu udo, na onye ga-enwe izuike n'oge ya. Aga m enye ya izuike site n'aka ndi iro ya n'akuku niile. Aha ya ga-abu Solomon. Aga m enye Izrel udo na ahụ di juu n'oge ochichi ya. **10** Ya onwe ya ga-ewuru m ulo ahụ. O ga-aburu m nwa, mu onwe m ga-abukwara ya nna. Aga m emekwa ka ocheeze alaeze ya n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.' **11** "Ya mere, ugbo a nwa m, ka Onyenwe anyi nonyere gi mgbe i ga-ewu ulo Onyenwe anyi Chineke gi, dika o kwuru na i ga-eme. **12** Onyenwe anyi nyekwa gi amamihē na nghota nke i ga-eji chia ezi ochichi mgbe i ghorọ eze Izrel, ka i si otu a debe iwu Onyenwe anyi Chineke gi. **13** Mgbe ahụ, i ga-enwe oganihu, ma o buru na i lezie anya idebe iwu na ukpuru niile nke Onyenwe anyi nyere Mosis maka Izrel. Di ike, nwee obi ike. Atula ujo, maobu daa mba. **14** "Ejisiela m ike chikotaa ihe maka ulonso Onyenwe anyi, nari puku talenti olaedo na nde talenti olaocha, na igwe, na bronz, nke a na-apughị iguta idi arọ ha, na osisi, na nkume. I nwere ike itinyekwa ihe ndi ozo n'ime ha. **15** Lee, i nwekwara otutu ndi oru ndi na-awa nkume, na ndi nado nkume, na ndi oka osisi, na ndi a maara aha ha n'ihe gbasara hka n'oru di iche iche, **16** olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, ndi oru n'enweghi onuogugu. Onyenwe anyi aghaghị inonyere gi. Bilie, ruo oru diiri gi." **17** Devid nyere ndiji Izrel iwu ka ha nyere nwa ya Solomon aka, mgbe o ga-ewu ulo ahụ. **18** O gwara ha okwu si, "O bu na Onyenwe anyi Chineke anonyereghị unu? O bu na o nyebeghi unu udo n'akuku niile? N'ihī na o nyela m mmeri n'ebe ndi iro m no. Ugbo a, ala a dikwa n'aka Onyenwe anyi na n'aka ndi ya. **19** Ya mere, tinyenu obi unu na mmuo unu n'igbaso Onyenwe anyi Chineke unu. Malitekwanu iwu ulonso Onyenwe anyi Chineke, ka unu nweekwa ike ibubata igbe ogbugba ndu

Onyenwe anyi, na ihe nso ndi ozo n'ime ulonso ukwu ahụ a ga-ewu n'ihī Aha Onyenwe anyi."

23 Mgbe Devid ghorọ nnoo agadi, ubochi ndu ya jukwara ya afọ, o mere Solomon nwa ya, eze Izrel. **2** N'oge a, o kpokotara ndi ndu Izrel niile, tinyekwara ndi nchujaja na ndi Livayi. **3** A guru ndi Livayi niile onu, bu ndi gbara iri afọ atọ gbagoo, choputa na ha di iri puku ndi ikom atọ na asatọ n'onuogugu. **4** Devid siri, "N'ime ndi a, ka iri puku ndi ikom abuo na anọ buru ndi ga-ahụ maka oru ulonso ukwu Onyenwe anyi, puku ndi ikom isii a buru ndiji na ndi ikpe, **5** puku ndi ikom anọ aburu ndi nche onu uzo ama, ebe puku ndi ikom anọ ndi ozo ga-eji ihe egwu di iche iche nke m kwadobere maka ito Onyenwe anyi, na-eto ya." **6** Devid kewara ndi Livayi n'oke, n'oke dika umu ndi ikom Livayi si di: Geshon, Kohat na Merari. **7** E kekwarā ikwu Geshon uzo abuo dika umu ya si di, Ladan na Shimei. **8** Ndi sitere n'ezinaulo Ladan di ndi ikom atọ: Jehiel, onyeisi ha, Zetam na Juel. **9** Umụ Shimei bu, Shelomot, Haziel na Haran, ha di ndi ikom atọ. Ndi a niile bu ndiji ezinaulo n'ikwu Ladan. **10** Umụ Shimei bu, Jahat, Ziza, Jeush na Beriya. Ha di ndi ikom anọ. **11** Jahat bu onye mbu, Ziza onye nke abuo. Ma Jeush na Beriya amataghị otutu umu ndi ikom. N'ihī ya, a gunyekotara ha dika otu ezinaulo, kenye ha otu oru. **12** Umụ ndi ikom Kohat bu Amram, Izha, Hebron na Uziel. Ha di ndi ikom anọ. **13** Umụ ndi ikom Amram bu, Eron na Mosis. Eron ka e kewapuru iche, ido ya nso ya na umu ya ruo ebighi ebi, maka ido ihe niile kachasi nso nso, ichu aja n'ihu Onyenwe anyi, ije ozi n'ihu ya nakwa ikwuputa ngozi n'aha ya ruo ebighi ebi. **14** Umụ Mosis, onye nke Chineke ka a gunyekotara dika ndi si n'ebo Livayi. **15** Umụ ndi ikom Mosis bu, Geshom na Elieza. **16** Umụ ndi ikom Geshom bu Shubuel, onye mbu. **17** Umụ umu Elieza bu Rehabaya onye mbu. Elieza amataghị umu ndi ikom ozo, ma umu ndi ikom Rohabaya di otutu. **18** Umụ ndi ikom Izha bu Shelomit onye mbu. **19** Umụ ndi ikom Hebron bu Jereaya onye mbu, na Amaraya, onye nke abuo, Jahaziel onye nke atọ, na Jakameam, onye nke anọ. **20** Umụ ndi ikom Uziel bu Majka, onye mbu, na Ishaya, onye nke abuo. **21** Umụ ndi ikom Merari bu Mahali na Mushi Umụ ndi ikom Mali bu Elieza na Kish **22** Elieza nwuru na-amataghị umu ndi ikom. O bu naani umu ndi inyam ka o mutara. Umụ nwanne nna ha, umu ndi ikom Kish, luru ha. **23** Umụ ndi ikom Mushi bu Mahali, Eda na Jeremot. Ha di ndi ikom atọ. **24** Ndi a bu umu umu Livayi dika ezinaulo ha si di, ndiji ezi, dika e si debanye aha, na dika e si guo ha onu n'otu n'otu, ya bu ndi na-aru oru n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ndi gbara iri afọ abuo gbagoo. **25** N'ihī na Devid kwuru si, "Ebe o bu na Onyenwe anyi, Chineke Izrel enyela ndi ya udo, ebe o bukwa na o ga-ebi na Jerusalem ruo ebighi ebi. **26** Ugbo a, o dikwaghị mkpa o di na ndi Livayi ga na-ebuhari ulo ikwu, maobu ngwongwo obula nke ije ozi niile ya." **27** Igu ndi Livayi onu bu otu n'ime ihe ikpeazu Devid mere tupu o nwuo. A guru ndi Livayi gbara iri afọ abuo gbagoo onu. **28** Oru e nyere ndi Livayi niile bu inyere umu Eron ndi nchujaja aka n'ofufe n'ulonso ukwu Onyenwe anyi: ilekota ogige, na onuulo nta ndi di n'akuku ya niile, na ime ka ihe nso niile di ocha, na iru oru obula e nyere ha n'ulo Chineke. **29** O bukwa oru ha iwebata achicha a na-eche n'ihu Chineke, na utu oka e ji enye onyinye mkpuru oka, na achicha mbadamba a na-ejighi ihe na-eko achicha

mee. Oru ha bukwa igwakota ihe e ji eme achicha, na ighe ya, na ilekota ihe otutu niile e ji atu ihe. **30** Ututu obula, na anyasi obula, o bu oru ha iguzo n'ihu Onyenwe anyi ibu abu otuto, na ekele. **31** Ha na-enyekwa aka n'ihe gbasara aja nsure oku a na-achu n'ubochi izuikwe, na n'oge mmemme onwa ohuru, na mmemme ndi ozo niile a kara aka. Mgbe niile ka ha ga-eje ozi ha n'ihu Onyenwe anyi dika usoro ha na onogogu ha si di. **32** Ya mere, e tinere oru ilekota ulo nzute Onyenwe anyi, na ulonso ukwu ahu n'aka ha. Ha ka o dikwara inyere ndi ikwu ha, bu ndi nchujaja ahụ, umu Eron, aka n'oru ha niile n'ulonso ukwu ahu.

24 Ndi a bu otu e si kenye umu Eron oru ije ozi ha: Umu ndi ikom Eron bu Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **2** Ma Nadab na Abihu nwuru tupu nna ha anwo. Ha amutaghi umu ndi ikom, ya mere, Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja. **3** Devid kewara ha dika usoro ije ozi ha ga-esi di. O bu Zadok onye ikwu Elieza, na Ahimelek onye ikwu Itama nyeere Devid aka ime nke a. **4** Onogogu ndi ndu a chotara n'ikwu Elieza kariri onogogu ndi ndu a chotara n'ikwu Itama. N'ihu ya, e sitere n'ikwu Elieza nweta ndisi ezinaulo iri na isii, sitekwa n'ikwu Itama nweta ndisi ezinaulo asato. **5** E kere ha na-eleghi onye obula anya n'ihu, site n'ife nza, n'ihu na e nwere ndisi ozi ebe nso, nweekwa ndisi ozi Chineke n'etiti ndi ikwu Elieza na Itama. **6** Ode akwukwo Shemaya, nwa Netanel, onye Livayi, dekotara aha ndi a niile n'ihu eze, na ndisi ozi eze, ya bu, Zadok onye nchujaja, na Ahimelek nwa Abjata, na ndisi ezi ndi nchujaja, na nke ndi Livayi. E sitere n'ikwu Elieza, horo otu ezinaulo, sitekwa n'ikwu Itama horo otu ezinaulo. **7** Nza nke mbu mara Jehoiarib nke abuo a maa Jedaya **8** nke ato, Harim nke ano, Seorim **9** nke ise, Malkija nke isii, Mijamin **10** nke asaa, Hakoz nke asato, Abija **11** nke itoolu, Jeshua nke iri, Shekanaya **12** nke iri na otu, Eliashib nke iri na abuo, Jakin **13** nke iri na ato, Hupa nke iri na ano, Jeshebeab **14** nke iri na ise, Bilga nke iri na isii, Imea **15** nke iri na asaa, Hezia nke iri na asato, Hapizez **16** nke iri na itoolu, Petahaya nke iri abuo, Jehezkel **17** nke iri abuo na otu, Jakin nke iri abuo na abuo, Gamul **18** nke iri abuo na ato, Delaya nke iri abuo na ano, Maazaya. **19** Otu a ka e si keere ha usoro ije ozi ha mgbe ha batara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. E mere ya di ka ukuru nna nna ha eron nyere ha si di, dika Onyenwe anyi, Chineke Izrel si nye ya n'iwu. **20** Ndi a bukwa ndi ndu a hoputara n'ebo Livayi: Site n'umu Amram, a hoputara Shubuel. Site n'umu Shubuel a hoputara Jehdeia. **21** Site n'umu Rehabaya, onye mbu a hoputara bu Ishaya. **22** Site na ndi Izha a hoputara Shelomot. Sitekwa n'umu Shelomot a hoputara Jahat. **23** Site n'umu Hebron a hoputara Jeraya, nwa mbu ya, Amaraya nwa nke abuo ya, Jahaziel nwa nke ato ya na Jekameam nwa nke ano ya. **24** A hoputara Majka nwa Uziel, sitekwa n'umu Majka hoputa Shamia. **25** A hoputara nwanne Majka nke nwoke aha ya bu Ishaya, sitekwa n'umu Ishaya hoputa Zekaraya. **26** Site n'umu Merari e nwere Mahali na Mushi. A hoputakwara Beno nwa Jaazia. **27** Sitekwa n'umu Merari a hoputara umu Jaazia ndi a: Beno, Shoham, Zakua na Ibr. **28** Site n'umu Mahali a hoputara Elieza, ma Elieza n'onwe ya amutaghi nwa nwoke. **29** Site n'umu Kish a hoputara Jerameel. **30** Site n'umu Mushi, a hoputara Mahali, na Eda na Jerimot. Ndi a niile bu ndi Livayi dika ezinaulo ha si di. **31** Dika e mere mgbe a na-ahoputa

umu Eron, e ji ife nza kenye ha niile oru ha kwesiri iru n'otu n'otu, onye ukwu ha na onye nta ha. E mere ya n'ihu eze Devid, na Zadok, na Ahimelek, na ndisi ezinaulo ndi nchujaja na ndi Livayi niile. Mgbe a na-eje nza a, e mesoro ndi ikom niile otu mmeso, ma okenye ha ma ndi na-etolite etolite.

25 Devid na ndisi agha ndi Izrel hoputara ndi ga na-ebu amuma mgbe ndi ji ubo akwara, une na ogene nati egwu. Ha sitere n'umu Asaf, Heman na Jedutun, hoputa ha. Ndi a bu aha ndi ruru oru nke a: **2** Ndi amuma na-ebu amuma, ndi nke bu umu Asaf: Zakua, Josef, Netanaya na Asarela bu umu Asaf no n'okpuru Asaf, onye no n'okpuru eze bu onyeisi ha. **3** Ma nye Jedutun, umu ndi ikom ya: Gedaliya, Zeri, Jeshaya, Shimei, Hashabaya na Matitaia. Ha di isii n'onogogu noro n'okpuru nna ha bu Jedutun, onye na-ebu amuma, na-eji une na-enye Onyenwe anyi ekele na otuto. **4** Ma nye Heman, umu ndi ikom ya: Bukaya, Matanaya, Uziel, Shubuel, Jerimot, Hananaya, Hanani, Eliata, Gidalti, Romanti-Eza, Joshbekasha, Maloti, Hotia, na Mahaziot. **5** Ndi a niile bu umu Heman, onye bu oho uzo eze. Dika nkwa Chineke kwere maka ibuli ya elu, Chineke nyere ya umu ndi ikom iri na ano, na umu ndi inyom ato. **6** Umu ndi ikom ndi a niile no n'okpuru nna ha, maka ibu abu n'ulo Onyenwe anyi na-eji ikpo ubo na une na iti oia na-ada uda, n'ihu ofufe ulo Chineke. Asaf, na Jedutun, na Heman nokwa n'okpuru nlekota eze. **7** Onogogu ha tinere umu nne ha ndi e nyere ozuzu n'ihe gbasara abu, bu ndi nwere nghota n'ihe banyere abu a na-abuku Onyenwe anyi, di nari abuo, na iri asato na asato. **8** Ha ji ife nza kee oru ha, ma onye ukwu ma onye nta n'ime ha, ndi nwere nghota ma ndi a na-azu azu, n'otu aka ahu. **9** Nza nke mbu e fere mara Josef nwa Asaf, ya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. Nke abuo, Gedaliya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **10** Nke ato, Zakua na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **11** Nke ano, Izri na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **12** Nke ise, Netanaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **13** Nza nke isii mara Bukaya, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **14** Nke asaa, Jesarela na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **15** Nke asato, Jeshaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **16** Nke itoolu, Matanaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **17** Nke iri, Shimei na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **18** Nke iri na otu, Azarel na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **19** Nza nke iri na abuo mara Hashabaya, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **20** Nke iri na ato, Shubuel na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **21** Nke iri na ano, Matitaia na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **22** Nke iri na ise, Jeremot na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **23** Nke iri na isii, Hananaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **24** Nke iri na asaa, Joshbekasha na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **25** Nza nke iri na asato mara Hanani, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **26** Nke iri na itoolu, Maloti na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **27** Nke iri abuo, Eliata na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **28** Nke iri abuo na otu,

Hotia na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **29** Nke iri abuo na abuo, Gidalti na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **30** Nke iri abuo na ato, Mahaziot na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **31** Ebe nza nke iri abuo na anọ mara Romamti-Eza, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo.

26 Usoro otu ndi nche onu uzo ulonso ahụ. Site na ndi Kora: Meshelemaia, nwa Kore, otu n'ime umu Asaf. **2** Meshelemaia nwekwara umu ndi ikom: nke mbu bu Zekaraya, na Jediael nke abuo, Zebadaya, bu nke ato, Jatniel, nke anọ **3** Elam, nke ise na Jehohanani, bu nke isii na Eliehoenai bu onye nke asaa. **4** Obed-Edom nwekwara umu ndi ikom. Ha bu ndi a: Shemaya, nwa mbu ya, Jehozabad, osote ya, Joa, nke ato, Saka, bu onye nke anọ Netanel, nke ise, **5** Amiel, nke isii Isaka, nke asaa na Peuletai, onye bu onye nke asato. N'ihl na Chineke goziri Obed-Edom. **6** Shemaya, nwa ya mutakwara umu ndi ikom, ndi bu ndi ndu n'ezinaulo nna ha, n'ihl na ha bu dike na dimkpa. **7** Umu ndi ikom Shemaya bu, Otni, Refael, Obed na Elzabad; umunne ya bu Elihu na Semakaya bukwa dike na dimkpa. **8** Ndi a niile bu umu umu Obed-Edom; ha na umu ha ndi ikom, na ndi ikwu ha niile bu dimkpa ndi nwere ike iru oru ahụ. Ha niile bu umu umu Obed-Edom. Ha di iri isii na abuo n'onuogugu. **9** E sitekwara n'ezinaulo Meshelemaia hoputa ndisi na isi asato ndi bukwa ezi ndi ndu. **10** Hosa, nwa Merari nwekwara umu ndi ikom: Shimri onye nke mbu (o bu ezie na o bughl okpara ya ma nna ya hoputara ya ka o buru onye mbu). **11** Hilcaya, nke abuo, Tebalaya, nke ato na Zekaraya onye nke anọ. Umu ndi ikom na umunne Hosa nwere di iri na ato. **12** E kere ndi nche ulonso ukwu niile n'otu n'otu. Otu ndi a nwekwara ndisi. E kenyekwara otu obula oru dike e si kenye umunna ha oru ha n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **13** E sitere n'ife nza kenye ma nwantakiri ma okenye, onu uzo ha ga-eche nche, dike ezinaulo ha si di. **14** Site n'ife nza, Shelemaya ketara iche onu uzo di n'akuku owuwa anyanwu nche. Zekaraya nwa ya, onye ndumodu nwere uche, sitekwara n'ife nza keta iche onu uzo di n'akuku ugwu, ya na ndi otu ya. **15** Obed-Edom na ndi otu ya na-eche uzo di na ndida. Umu ya bu ndi na-eche ulo ebe a na-achikota ihe. **16** Shupim na Hosa na-eche onu uzo di n'odida anyanwu ya na onu uzo ama Shaleket nke di n'uzo elu elu. Ndi nche na-esota ndi nche ibe ha. **17** Ya mere, o bu ndi Livayi isii na-eche nche n'onu uzo di n'akuku owuwa anyanwu ubochi niile. Mmadu anọ na-anọ n'ugwu, anọ na ndida, abuo n'ebe a na-achikobata ihe. **18** N'ogige nke di n'odida anyanwu e nwere ndi nche anọ n'uzo, ndi nche abuo ozo n'ime ogige n'onwe ya. **19** A hoputara ndi nche ndi a site n'ikwu Kora na Merari. **20** Ufodu ndi Livayi ka e nyefere oru ilekota ulokwu, na ulo a na-echekota onyine niile e doro nso nke e webatara n'ulonso ukwu Chineke. **21** Ndi agburu Ladan, ndi si n'ikwu Geshon, ndi bu ndisi ezinaulo nna ha Ladan, bu onye Geshon, bu Jehieli, **22** na umu ndi ikom Jehieli, Zetam na nwanne ya nwoke Juel. Ndi a bu ndi na-elekota ulokwu niile di n'ulonso Onyenwe anyi. **23** Site na ndi Amram, na ndi Izha, na ndi Hebron, na ndi Uziel. **24** Shubuel nwa Geshon, na nwa nwa Mosis ka e nyere oru ibu onyeisi ulokwu di n'ulonso ahụ. **25** Umunna ya site na Elieza bu ndi a, Rehabaya nwa ya nwoke, Jeshaya nwa nwoke Rehabaya, Joram nwa nwoke Jeshaya na Zikri nwa nwoke Shelomit. **26** Shelomit na umunna ya

ka o di n'aka ilekota ulokwu nke ihe nso niile, nke Devid bu eze, na ndisi ezinaulo niile, ndi bu ndisi agha na-achl otutu puku ndi agha, na ndisi agha na-achl otutu narl ndi agha, na ndisi agha ndi ozo, doro nso. **27** Ufodu ihe agha na ihe sitere n'ihe a kwatara n'agha ka ha doro nso maka idozi ulonso ukwu Onyenwe anyi. **28** Ya na ihe niile nke Samuel, bu onye ohu uzo, na Sol, nwa Kish na Abna, nwa Nea na Joab, nwa Zerua na ihe niile ndi ozo e doro nso. O bu n'aka Shelomit na umunna ya ka o di ilekota ha. **29** Site n'ikwu Izha, Kenaniya, na umu ndi ikom ya ka ozi diri puo n'ulonso, dike ndisi na ndi ikpe nye ndi Izrel. **30** Site na ndi Hebron, Hashabaya na umunna ya ndi bukwa dimkpa, onuogugu ha di otu puku na narl asaa, ka e mere ndisi ala Izrel di n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan. Ihe niile banyere oru Onyenwe anyi, na ijere eze ozi di ha n'aka. **31** Jeraya bu onyendu ndi Hebron, dike akwukwo e dekoru usoro omumu si gosi. N'ihl na n'afu nke iri anọ nke ochichl eze Devid n'Izrel, ka e mere nnyocha n'akwukwo usoro omumu choputa na e nwere ndi di ike oru n'etiti ndi Hebron. A choputara ndi a n'obodo Jeza nke di na Gilead. **32** Jeraya nwere ndi ikwu ya, ndi bu dimkpa, na ndi di ike oru, onuogugu ha di puku abuo na narl asaa. Ndi a niile bukwa ndi ndu ezinaulo di iche iche. Ya mere, Devid, eze Izrel, mere ha ndisi ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase. Oru ha bu ilekota ihe banyere ofufe Chineke na ije ozi niile metutara eze.

27 Nke a bu usoro ndi Izrel, dike onuogugu ha si di, ndisi ezinaulo, na ndi ochiagha na-achl otutu puku ndi agha, bu ndi ochiagha na-achl otutu narl ndi agha, na ndisi ozi ha, bu ndi na-ejere eze ozi n'ihe niile gbasara nkewa e kewara ndi agha dike iru oru ha si di n'onwa n'onwa n'ime onwa niile nke afu. Nkewa obula nwere ndi agha onuogugu ha di iri puku ndi agha abuo na anọ. **2** Ndi a bu aha ochiagha na-achl ndi agha n'onwa obula. Onyeisi nkewa nke mbu, maka onwa nke mbu bu Jashobeam nwa Zabdiel. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **3** O si n'ikwu Perez nke di n'ebọ Juda, o bu onyeisi ndisi agha nke onwa mbu. **4** Onyeisi nkewa nke abuo, maka onwa nke abuo bu Dodayi, nwa Aholi bu onyeisi agha nkewa nke abuo. Miklot bu onyendu otu a, onuogugu ndi agha di na nkewa a bu iri puku abuo na anọ. **5** Onyeisi nkewa nke ato, maka onwa nke ato bu Benaya nwa Jehoiada, onye nchujaja. O bu onyeisi, onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **6** Nke a bu Benaya ahụ bu dike n'agha n'etiti iri ndisi agha ato, ma burukwa onye na-achl iri ndi agha ato ahụ. Amizabad nwa ya ka e tinyere ilekota nkewa nke ato a. **7** Onyeisi nkewa nke anọ, maka onwa nke anọ bu Asahel, nwanne Joab. Zebadaya nwa bu onye nnochiri anya ya. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. Zebadaya nwa ya, nochiri anya ya mgbe o nwuru. **8** Onyeisi nkewa nke ise, maka onwa nke ise bu Shamhut onye Izha. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **9** Onyeisi nkewa nke isii, maka onwa nke isii bu Ira nwa Ikeshe, onye Tekoa, bu onyeisi agha nkewa nke isii. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **10** Onyeisi nkewa nke asaa, maka onwa nke asaa bu Helez onye Pelon. Onye sitere n'ikwu Ifrem. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **11** Onyeisi nkewa nke asato, maka onwa nke asato bu Sibekai onye Husha. Onye sitere n'ikwu Zera. Onuogugu ndi

agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na ano. **12** Onyeisi nkewa nke itoolu, maka onwa nke itoolu bu Abiezia onye Anatot. Onye sitere n'ikwu Benjamin. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na ano. **13** Onyeisi nkewa nke iri, maka onwa nke iri bu Maharai onye Netofa, site n'ikwu Zera. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na ano. **14** Onyeisi nkewa nke iri na otu, maka onwa nke iri na otu bu Benaya onye Piraton, nke ikwu Ifrem. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na ano. **15** Onyeisi nkewa nke iri na abuo, maka onwa nke iri na abuo bu Heldai onye Netofa. Onye sitere n'ezinaulo Otniel. Onuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na ano. **16** Ndi a bu ndi ndu ebo Izrel niile: Elieza nwa Zikri bu onyendu ndi Ruben; Shefataya nwa Maaka bu onyendu ndi Simion; **17** Hashabaya nwa Kemuel bu onyendu ndi Livayi; Zadok bu onyendu umu Eron; **18** Elihu nwanne Devid bu onyendu ndi Juda; Omri nwa Maikel bu onyendu ndi Isaka; **19** Ishmaya nwa Qbadaya bu onyendu ndi Zebulon; Jerimot nwa Azriel bu onyendu ndi Naftali; **20** Hoshea nwa Azazaya bu onyendu ndi Ifrem; Juel nwa Pedaya bu onyendu okara ebo Manase; **21** Ido nwa Zekaraya bu onyendu okara ebo Manase nke ozo di na Gilead; Jaasiel nwa Abna bu onyendu ndi Benjamin; **22** Azarel nwa Jeroham bu onyendu ndi Dan. Ndi a niile bu ndi ndu ebo Izrel niile. **23** Mgbe Devid gururu umu Izrel onu. O gughu ndi gbara site n'iri afo abuo gbaada ala, n'ihu na Onyenwe anyi kwere nkwa ime ka onuogugu umu Izrel baa uba dika kpakpando eluigwe. **24** Joab nwa Zeruya, aguchaghi mmadu niile onu n'ihu na Chineke tara Izrel ahuhu n'ihu igu onu a. Ya mere, e denyeghi onuogugu mmadu ole a gutara n'akwukwo akuko Devid eze Izrel nwere. **25** Azmavet nwa Adiel, bu onye na-elekota ulo ichikota ihe eze. Ma Jonatan nwa Uzaya bu onyeisi ndi na-ahu maka ulo nchikota ihe di n'akuku ala ahu niile, ma n'obodo ukwu, ma n'obodo nta, ma n'ulo nche ndi Izrel niile. **26** Ezri nwa Kelub bu onye na-elekota ubi eze na ndi na-aruru onu n'ime ya. **27** Shimei onye Ramat na-elekota ubi vaini niile. Otu a kwa, Zabdi onye Sifma ka o di n'aka imeputa mmaya na ichekwa ha. **28** Baal-Hanan onye Gederat na-elekota ubi oliv na osisi sikamo eze, nke di n'oke ala ndi Filistia na Izrel. Joash ka o di n'aka iweta mmanu oliv. **29** Shitrai onye Sharon na-elekota igwe ehi eze ndi na-ata nri na Sharon. Shafat nwa Adlai na-elekota igwe ehi ndi nke di n'ala ndagwurugwu. **30** Obil onye Ishmel nwe ilekota inyinya kamel eze. Jehdeia onye Meronot na-elekota inyinya ibu. **31** Jaziz onye Haga bu onyeisi na-elekota igwe aturu. Ndi a niile bu ndiisi na-elekota aku niile nke eze Devid nwere. **32** Jonatan nwanne nna Devid bu onye ndumodu na nwoke nwere ezi nghota. O bukwa ode akwukwo. Jehiel nwa Hakmoni bu onye na-elekota umu eze ndi ikom. **33** Ahitofel bu onye na-adu eze odu. Hushai onye Akai bu enyi eze. **34** Mgbe Ahitofel nwuru, Jehoiada nwa Benaya na Abjata nochiri anya ya. Joab bu ochiagha igwe ndi agha eze.

28 Devid kpokotara ndiisi ozi niile nke Izrel, ka ha zukoo na Jerusalem, bu ndi ndu ebo Izrel niile, na ndi ochiagha nke otu ndi agha no n'oru eze. Ndi ozo bu ndiisi agha n-achi otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndiisi ozi na-elekota ihe niile na anu ulo niile nke eze na umu ya ndi ikom nwere, tinyere ndi ozi niile no n'uloze, na ndi bu dimkpa na ndi niile bu dike n'agha. **2**

Eze Devid biliri kwuru oto si, "Geenu m nti, unu umunna m, na ndi m. O burii ihe di m n'obi iwu ulo nke ga-abu ebe izuike nye igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, nke ga-abu ebe mgbakwasu ukwu nye Chineke anyi. Edokotachaala m ihe e ji ewu ya, **3** ma Chineke siru m, 'O bughu gi ga-ewu ulo nye Aha m, n'ihu na i bu onye na-ebu agha, onye wufuru obara site n'igbu otutu mmadu n'agha.' **4** "Ma otu o di, Onyenwe anyi, Chineke Izrel esitela n'etiti ikwu m hoputa m, mee m eze Izrel ruo ebighi ebi. O hooro ebo Juda dika onyendu. O bukwa site n'ebu Juda ka o si horo ulo nna m, sitekwa n'etiti umunne m ndi ikom horo m. Mee m eze Izrel. **5** Onyenwe anyi enyela m otutu umu ndi ikom, ma site n'ime ha o hoputara Solomon nwa m ka o nokwasu n'ocheeze nke alaeze Onyenwe anyi dika eze Izrel. **6** O gwara m, 'Solomon nwa gi, bu onye ga-ewuru m ulo m, na ogige m niile, n'ihu na ahoputala m ya i buru m nwa, aga m abukwara ya nna. **7** O burukwa na o debe ihe niile m nyere n'iwu, mezuo ha dika o si eme n'oge a. Aga m eme ka alaeze ya digide ruo ebighi ebi.' **8** "Ya mere, ugbo a ana m enye unu iwu n'ihu ndi Izrel niile, na n'ihu ogbako ndi nke Onyenwe anyi, na n'ihu Chineke anyi. Kpachapuru anya choputa ma debekwa iwu niile nke Onyenwe anyi Chineke unu, ka unu nwee ike nweta ezi ala nke a; ma nyefeekwa ya dika ihe nketa n'aka umu umu unu ruo ebighi ebi. **9** "Ma gi, Solomon nwa m, mara Chineke nke nna gi, jiri obi zuruoko, na mmuo nwere njikere mgbe niile fee Onyenwe anyi ofufe, n'ihu na Onyenwe anyi na-enyocha obi mmadu niile. O na-aghota ihe niile anyi bu n'obi na echiche niile. O buru na i chosie uzo ya ike, i gachota ya, ma o buru na i ju ya, o ga-aju gi ruo ebighi ebi. **10** Kpachapu anya, n'ihu na Onyenwe anyi ahoroala gi iwuru ya ulonso ya. Di ike, ruokwa oru a e tinyere gi n'aka." **11** Mgbe ahu, Devid nyere Solomon nwa ya ihe e sere gbasara otu o gae si wuo ulonso ukwu Onyenwe anyi ahu, na nke ulo ndi ozo niile ga-adi n'ime ya, na n'akuku ya; uloku ya niile, na ime ulo elu ya, na ime ulo ya, na ulo ebe ikpuchi mmehie. **12** O nyekwara ya ihe osise gosiri ihe niile nke Mmuo Nso tinyere ya n'uche banyere ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahu, na onulo niile di ya burugburu, maka ulo nchikota aku nke ulonso Chineke nakwa aku niile nke e doro nso. **13** Devid nyekwara Solomon iwu otu o gae si kewaa ndi nchujaja na ndi Livayi, na iwu metutara oru ije ozi niile nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, na iwu metutara ngwongwo niile e ji eze ozi. **14** O weputara olaedo di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaedo a ga-eji jee ozi di iche iche. O weputakwa olaocha di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaocha a ga-eji jee ozi di iche iche. **15** O weputara olaedo nke e ji akpu iheoku na ihe idoba iheoku. Weputakwa olaocha ga-ezu ikpu oriona olaocha, na ihe idoba ha. **16** O weputara olaedo e ji akpu tebul achicha nso, na olaedo e ji akpu tebul ndi ozo, na olaocha e ji akpu tebul olaocha. **17** O weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ndudu e ji aduru anu e ji chuo aja, efere ikwosa mmiri na ite mmiri; olaedo zuru nke e ji akputa efere olaocha obula, na olaocha zuru nke e ji akputa efere olaocha obula, weputakwa olaocha na olaedo. **18** N'ikpeazu, o weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu. O nyere ya ihe osise gosiri otu a ga-esi wuo ugbo agha, ya bu, mmuo ozi cherubim ndi ahu e ji olaedo kpuo, ndi gbasapuru nku ha n'elu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **19** Devid kwuru si, "E deela ihe niile gbasara osise

ulonso ukwu a n'akwukwo nke m sitere na ntuziaka Onyenwe anyi nweta. Onyenwe anyi nyekwara m nghota banyere ihe niile metutara osise ulonso ukwu a." **20** Devid gwakwara nwa ya Solomon okwu si, "Di ike, nwee obi ike, ruo oru a. Atula ujo, adakwala mba, n'ih na Onyenwe anyi Chineke, bu Chineke m, nnyoneere gi. O gaghi ahapu gi, maobu gbakuta gi ozu. O ga-ahu na ihe niile gaara gi nke oma, tutu ruo mgbe oru iwu ulonso Onyenwe anyi gwusiri. **21** Ndi nchujaja ndi a niile, na ndi Livayi jikeere iru oru niile metutara ulonso ukwu Chineke ah. Ndi ozo bu ndi oka oru di iche iche ndi o meturu n'obi ga-abiakwa inyere gi aka, ma ndi ozi, ma ndi Izrel niile; ha ga-emezu iwu obula i nyere ha."

29 Mgbe ah, Devid gwara ogbako Izrel niile okwu si ha, "Nwa m Solomon, onye Chineke hoputara ibu eze n'onodu m, bu nwantakiri na-amachabeghi ihe. Ma oru o nwere iru di ukwu, n'ih na ulo ukwu a abughi mmadu ka o diri, kama o bu nye Onyenwe anyi Chineke. **2** Ma n'ike m niile, agbaljala m wetachaa ihe niile a ga-eji wuo ulonso ukwu Chineke m ebe ha di ukwu: olaedo a ga-eji kpuo ihe olaedo niile, olaocha a ga-eji kpuo ihe olaocha niile, bronz a ga-eji kpuo ihe bronz niile, igwe a ga-eji kpuo ihe igwe niile, na osisi a ga-eji ruo ihe osisi niile, nkume di oke onuahia oniks, a ga-ahonye ahonye, na nkume di oke onuahia tokwoisi, na nkume ndi ozo ucha ha di iche iche, na nkume ndi ozo mara mma, tinyere mabul. **3** Ugbu a, n'ih mmasi m n'ebe ulonso Chineke m di, ana m enye aku nke aka m niile, ya bu olaedo na olaocha m, iji ya nye aka, maka iwu ulonso ukwu Chineke m. Ihe ndi a ka m na-enye, tukwasikwa n'elu ihe ndi ozo niile bu nke m nyerela, n'ih ulonso ukwu a: **4** bu puku talenti olaedo ato (olaedo e si Ofia bubata), na puku talenti olaocha asaa nke a nuchara anucha, nke a ga-eji machite ah ulo niile nke ulo ndi ah. **5** Maka oru niile a ga-eji olaedo ruo, na nke a ga-eji olaocha ruo, na oru niile ndi nka ga-aru. Ugbu a, onye jikeere iwere onwe ya nyechasia Onyenwe anyi n'aka taa?" **6** Mgbe ah, ndiji ezinaulo, na ndiji ozi nke ebo Izrel niile, na ndiji agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiji agha na-achi otutu narj ndi agha, na ndiji ozi na-elekota oru eze, jiri obi ha niile nye onyinye. **7** Ha nyere maka oru ulonso ukwu Chineke. Ha nyere puku talenti olaedo ise, na puku darik olaedo iri, nyekwa puku talenti olaocha iri, na puku talenti bronz iri na asato, na narj puku talenti igwe. **8** Ndi niile nwere nkume di oke onuahia di iche iche webatara ya tinye ha n'ulokwu di n'ulo nso ukwu Onyenwe anyi, nke Jehiel onye Geshon na-elekota. **9** Ndi Izrel niile nuriri onye n'ih otu ndiji ha jiri weputa obi nye onyinye, n'ih na ha ji onye na obi ha niile nye Onyenwe anyi onyinye. Eze Devid n'onwe ya nurikwara onye nke ukwu. **10** N'ihu oha Izrel niile, Devid kelere Onyenwe anyi ekele si, "Otuto diri gi Onyenwe anyi Chineke nna anyi Izrel site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. **11** Gi onwe gi, Onyenwe anyi nwe jdi ukwu, na ike, na ima mma, na ugwu eze, na ebube, n'ih na ihe niile n'elugwe na n'awa bu nke gi. Gi onwe gi, Onyenwe anyi nwe alaeze. Gi kwa ka e buliri elu dika onye na-achi isi n'elu ihe niile. **12** Akunuba na nsopuru na-esite n'ebe i no abja. Gi onwe gi na-achikwa ihe niile. O bukwa n'aka gi ka ume na ike di ibuli ihe niile elu, na inye ihe niile ike. **13** Ugbu a, Chineke anyi, anyi na-enye gi ekele na-etokwa aha gi di ebube. **14** "Ma onye ka m bu, ole ndi kwa ka umu Izrel bu, na i kweere ka

anyi gbasapu aka anyi nye gi onyinye. Ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi bja, ha kwa ka anyi na-enyeghachi gi. **15** Anyi bu ndi obja na ndi mbjarambia n'ihu gi, dika nna nna anyi ha. Ubochi ndu anyi n'awa di ka onyinyo, nke olileanya na-adighi n'ime ya. **16** O, Onyenwe anyi Chineke anyi, ihe niile ndi a anyi bukoru maka iji ruora gi ulonso si n'aka gi bja. Ha niile bukwa nke gi. **17** Amaara m, Chineke m, na i na-anwale obi, na i na-enwewa mmasi n'ih ziri ezi. Ihe ndi niile ka m onwe m nyere site n'afu ofufu nakwa obi ziri ezi. Ma ugbu a, ahula m onu ndi gi, bu ndi no n'ebe a, ji were afu ofufu nye gi onyinye ha. **18** Ya mere, gi Onyenwe anyi, Chineke nna anyi Ebrahim na Ajzik, na Izrel, biko, mee ka udi ochicho a digide n'ime obi ndi gi ruo ebighi ebi, meekwa ka ha jiri obi ha niile gbasoo gi mgbe niile. **19** Nye nwa m Solomon obi zuruoke nke o ga-eji debe iwu gi niile, ochicho gi niile na ukpuru gi niile, ya na mmuo imezu ihe niile metutara owuwu ulonso ukwu a nke m kwadooro ihe niile ndi a." **20** Mgbe ah, Devid gwara ndi Izrel okwu si, "Toonu Onyenwe anyi Chineke unu!" Ha niile toro Onyenwe anyi Chineke nna ha, kpo isiala nye Onyenwe anyi na eze. **21** N'echi ya, ha wetara otu puku oke ehi, na otu puku ebule, na otu puku umu ebule jiri ha churo Onyenwe anyi aja nsure oku. Tinyere aja ihe onu na otutu aja ndi ozo n'ebe o bara uba n'ih umu Izrel niile. **22** Emesia, ha jiri onu rie oriri, nukwaa ihe onu n'ihu Onyenwe anyi. Ha nokwa n'ebe ah nabata Solomon, nwa Devid dika eze nke ugboro abuo, teekwa ya mmanu n'ihu Onyenwe anyi ka o buru onye ochichi. Ha mekwara Zadok onye nchujaja. **23** Ya mere, Solomon nokwasiri n'ocheeze Onyenwe anyi dika eze, n'onodu nna ya Devid. O bara uba nke ukwu. Ndi Izrel rubekwara ya isi. **24** Ndiisi ochichi niile, na ndiji Izrel niile, na umu ndi ikom eze Devid niile kwuputara nrube isi ha nye Solomon, eze oruru. **25** Onyenwe anyi mere ka Solomon di ukwu hie nne n'anya ndi Izrel niile. O yikwasiri ya ebube nke alaeze n'udi o dibeghi eze obula buru ya uzo chia n'Izrel nweturula. **26** Devid nwa Jesi bu eze ndi Izrel niile. **27** O chiri Izrel iri afu ano. O chiri afu asaa na Hebron, chikwa iri afu ato na ato na Jerusalem. **28** O nwuru mgbe o ghoro ezigo agadi. O bukwa onye biri ogologo ndu, onye nwekwara akunuba na nsopuru. Solomon nwa ya nwoke nochiri ya dika eze. **29** Ihe niile gbasara ochichi eze Devid, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e dere n'akwukwo akuko Samuel, onye ohu uzo, na n'akwukwo Netan, onye amuma, na n'akwukwo Gad onye ohu uzo. **30** Akuko ndi a gosiri ihe gbasara ochichi eze ya, na jdi ike ya, na ihe niile mere ya, na ihe mere ndi Izrel, na ndi eze ndi mba ozo bi ha gburugburu.

2 Ihe E Mere

1 Solomōn nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeze ya, n'ihu na Onyenwe anyị Chineke ya nonyeere ya, meekwa ka ọ dị ukwu hie nne. **2** Mgbe ahụ, Solomōn gwara ndị Izrel niile okwu, ya bụ, ndịisi agha na-achị ọtụtụ puku ndị agha, na ndịisi agha na-achị ọtụtụ narị ndị agha, na ndị ikpe, na ndị ndu niile nọ n'Izrel, na ndịisi ezinaulọ niile. **3** Solomōn ya na ogbakọ ahụ niile, gara n'ebe dị elu nke Gibiōn, n'ihu n'ebe ahụ ka ulọ nzute Chineke dij, bụ nke Mosis onyeozị Onyenwe anyị wuru n'ọzara. **4** Ma Devid esitelari na Kiriat Jearim buputa igbe ogbugba ndụ Chineke ahụ, bulaa ya n'ulọ ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. **5** Ebe ichu aja bronzi ahụ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru dikwa na Gibiōn, n'ihu ulọ nzute Onyenwe anyị. Solomōn na ogbakọ ahụ na-ajuta ya ase n'ebe bronzi ahụ. **6** Solomōn jere n'ebe ichu aja ahụ e ji bronzi kpụọ, nke dij n'ihu Onyenwe anyị, n'ime ulọ nzute, jiri anụ ulọ ọnuogugu ha dij otu puku chụọ aja nsure ọkụ n'elu ya. **7** N'abalị ubochi ahụ na Gibiōn, Onyenwe anyị mere ka Solomōn hụ ya anya, si ya, "Riọọ ihe ọbụla i choro ka m nye gi." **8** Ma Solomōn zara Chineke, si, "I gosila nna m bụ Devid obi ebere dij ukwu. Ugbu a, i meekwala m eze n'onodu ya. **9** Ugbu a, Onyenwe anyị bụ Chineke, ka nkwa gi nke i kwere nna m, bụ Devid, buru ihe e mezuru, n'ihu na i meela m eze ndi a bara uba n'onuogugu dika aja nke ala. **10** Biko, nye m amamihe na nghota, nke m ga-eji edu ndi a napu nabata, n'ihu na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?" **11** Chineke zara Solomōn si ya, "Ebe o bu na i rioghi m ka m nye gi akunuba, maobu ogologo ndu; ebe o bukwa na i rioghi m ka m mee ka ndi kporo gi asi nwusia, maobu ka m mee ka i nwee nsopuru karja, kama mkpa na-akpa gi bu ka m nye gi amamihe na nghota i ga-eji duzie ndi m, nke m mere gi eze ha. **12** Ya mere, enyela gi amamihe na nghota dika i riogho. Aga m enyeka gi akunuba na nsopuru di ukwu, nke eze obula nke buru gi uzọ na-enwebeghi. O dikwaghi onye nke ga-eso gi ga-enwe udi ya." **13** Mgbe ahụ, Solomōn sitere n'ebe dij elu nke Gibiōn, site n'ihu ulọ nzute ahụ, loghachi na Jerusalem. O chiri dika eze n'Izrel. **14** Solomōn chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha dij otu puku na narị anọ na inyinya agha dij puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufođu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozo di na Jerusalem ebe ya onwe ya nọ. **15** Eze mere ka ọlaocha na ọlaedo baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida dij otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **16** A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubata Solomōn inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. **17** Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia narị shekel ọlaocha isii; jirikwa otu narị shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

2 Solomōn nyere iwu ka e wuo ulọ nso ukwu nye Aha Onyenwe anyị, ka e wuokwara ya bụ Solomōn uloze. **2** O manyere ndi oru onuogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, na ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha di iri puku asato, na ndi o doro dika ndisi ha, onuogugu ha di puku ato na narị isii. **3** Solomōn zigara Hiram eze Taja ozi si ya, "Zidatara m osisi sida dika i mere n'oge nna m Devid wuru uloze nke ya. **4** Ugbu a, ana m akwado iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe

anyị Chineke m, na ido ya nso nye ya maka ichu aja nsure oku na-esi isi utọ n'ihu ya, na idebe n'ebe ahụ achicha nso a na-edo n'usoro mgbe niile. Na isure aja nsure oku ututu na anyasi, na n'ubochi izuike niile, na n'onwa oheru na n'oge mmemme ndi ozo niile a kara aka nke Onyenwe anyị Chineke anyị. Nke a bu ukpuru na-adigide nye umu Izrel ruo ebighi ebi. **5** "Ulonso m ga-ewu ga-adi ukwu n'ihu na Chineke anyi di ukwu karja chi ndi ozo niile. **6** Ma onye puru iwu ulonso nye ya, ebe o bu na eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi? Onye ka mu onwe m bu, na m ga-ewu ulonso nye ya, ma o bughị naanị ebe a ga-anọ chuo aja di iche iche n'ihu ya? **7** "Zitere m, onye nka, onye maara otu e si eji ọlaedo na ọlaocha, na bronzi, na igwe aru oru. Onye bukwa onye maara oru nka metutara akwa di iche iche, akwa ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie, na nke anunu anunu. O ga-abukwa onye igbunye akara n'ihe doro anya, onye ga-aru oru na Juda na n'ime Jerusalem, ebe o ga-eso ndi nka m, bu ndi nna m Devid hoputara ruo oru. **8** "Zitekware m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, ndi sitere n'ohia Lebanon, n'ihu na ndi gi bu okachamara n'oru iwa osisi. Aga m ezitekwa ndi m ga-abia soro ha ruo oru, **9** ime ka osisi ha ga-egbutere m di ukwu, n'ihu na ya bu ulonso ga-ebu ibu, maakwa mma. **10** Aga m enye ndi oru gi, bu ndi na-awa osisi, narị puku bushel na iri puku bushel oka wiiti abuo a kworo akwo, na narị puku bushel na iri puku bushel oka balı abuo, na narị puku galonu ite mmanya vainj na iri galonu abuo, nakwa narị puku galonu mmanu na iri galonu mmanu oliv abuo." **11** Hiram, eze Taja zighachiiri Solomōn akwukwo ozi si ya. "O bu n'ihu na Onyenwe anyi huru ndi ya n'anya ka o ji mee gi eze ha." **12** Hiram kwukwara si, "Otuto diri Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na uwa. Onye nyere Devid, bu eze, nwa nwere nghota na akonuche di otu a, iwuru Onyenwe anyi ebe obibi, na iwukwa uloze nke aka ya. **13** "Ana m ezitere gi Hiram-Abi, onye oka maara oru ya nke oma. **14** Onye nne ya si n'ebo Dan nke di n'Izrel, ma nna ya bu onye Taja. O bu onye a zuru n'oru ikpu uzu nke oma, n'ihe gbasara ọlaedo, na ọlaocha, na bronzi, na igwe, na nkume, na osisi. O makwa otu e si eji akwa odo odo, na akwa anunu anunu, na akwa uhie uhie na ezi akwa ocha aru oru. Igbunye udi akara obula n'ihe nakwa icheputa ihe o ga-eji ihe obula enyere ya mee doro ya anya nke oma. O ga-esonye ndi nka gi, na ndi nke onyenwe m Devid, bu nna gi. **15** "Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndi ohu ya oka wiiti ahia, na oka balı, na mmanya vainj, na mmanu oliv, dika o kwere na nkwa. **16** Anyi ga-egbutu osisi niile i choro site n'ugwu Lebanon, sitekwa n'osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruo ha Jerusalem." **17** Emesia, Solomōn guru ndi obia niile bi n'ala Izrel onu, dika Devid mere, achoputara na ha di narı puku iri ise na ato, na narı isii. **18** O mere iri puku ndi oru asaa n'ime ha ka ha buru ndi na-ebu ibu, na onuogugu di iri puku asato ka ha buru ndi ga-awa nkume, meekwa puku ndi ikom ato na narı isii, ndi ga-abu ndisi oru ime ka oru na-aga nke oma.

3 Mgbe ahụ, Solomōn malitere iwu ulonso ukwu Onyenwe anyị. O bụ n'ugwu Mōrija, nke dij na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n'ebe ahụ Onyenwe anyị mere ka Devid bụ nna ya hụ ya anya. O bụ n'ala ebe izocha oka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid hoputara. **2** O bidoro iwu ulọ ahụ n'abalị nke abuo, nke onwa abuo, n'afọ nke anọ, nke ochichi eze ya. **3**

Ntqala Solomōn tōrō maka iwu ulōnsō Chineke dī iri mita abūō na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara. (Nke a bụ ma ejiri ihe otutu ochie). 4 Idī ogologo mpūta onū ulō nke ulōnsō ukwu ahū dī mita itoolu, dīka idī ogologo obosara ulō nso ahū n'onwe ya. Idī elu ya dīkwa mita itoolu. O jikwa olaedo a nūchara anūcha machie ime ya. 5 O jī osisi junipa machie ahū ime ulō ezumezu ahū, jirikwa olaedo a nūchara anūcha techie osisi ndī ahū niile. Emesja, e sere oyiyi nkwy dī iche iche, na oyiyi udō igwe n'ahū ulō ahū ijī chōō ya mma. 6 O jī nkume dī oke onūahja dī iche iche chōō ime ulōnsō ahū mma, ya na olaedo nke e si na Pavaim bute. 7 Ogidi osisi silin niile, na ibo onū uzō niile, na aja ulō niile, na onū uzō niile dī n'ulōnsō ukwu ahū ka o jī olaedo techie. 8 Gbukwara egbugbu oyiyi cherubim na mgbidi ya niile. 8 O wuru Ebe ahū Kachasi Nso; nke ogologo onū ulō ya dī mita iri, otu a kwa, obosara ya dī mita iri. O jī olaedo dī ezi mma nke onūahja ya ruru narī talenti isii techie ahū ime ulō ahū niile. 9 Idī arō olaedo e jī kpūō ntu e jī wuo ya dī iri shekel ise. E jikwa olaedo techie akūkū elu nke ime onū ulō a. 10 Solomōn tinyere oyiyi mmūō ozi cherubim abūō ọ kpūru n'ime Ebe ahū Kachasi Nso, werekwa olaedo machie ha. 11 Idī ogologo nku cherubim ndī a ruru mita iri. Idī ogologo otu nku cherub nke mbū ruru mita abūō na okara. Onū nku a na-emetū ahū ime ulō nke ulōnsō ukwu, ma onū onū nku nke ozo, nke idī ogologo ya ruru mita abūō n'okara, na-emetū onū otu nku cherub nke ọzo. 12 N'otu aka ahū, otu nku cherub nke abūō ruru mita abūō na okara n'ogologo. Onū nku ya na-emetū akūkū nke ozo nke ahū ime ulōnsō ukwu, ma nku ya nke ozo, nke rukwara mita abūō na okara n'ogologo, na-emetū onū onū otu nku cherub nke mbū. 13 Nku cherubim ndī a gbasapuru ruo mita iri n'ogologo. Ha guzo otō n'ukwū ha, na-eche ihu n'onū ulō ezumezu ahū. 14 O jī akwa na-acha anūnū anūnū, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ocha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya. 15 O wuru ogidi abūō dī n'ihu ulōnsō ahū, nke idī elu ya ruru mita iri na asaa. 16 Kpukwara ihe a dokwasirī n'elu ogidi ndī a, nke idī elu ha dī mita abūō na okara. 16 Ọ kpukwara ihe yiri udō igwe a tūru atū, nke e kokwasirī n'elu ogidi abūō ndī ahū. Kpukwara narī mkpūru pomegranet, nke a ganyekotara ya na udō igwe ahū. 17 O guzobere ogidi abūō ndī ahū n'ihu ulōnsō ukwu ahū, otu n'akūkū ugwu nke ozo n'akūkū ndīda. Ogidi nke dī na ndīda ka ọ kpōrō Jakin, ma nke dī n'ugwu ka ọ kpōrō Boaz.

4 Solomōn wukwara ebe ichū aja bronz. Ogologo ya ruru iri mita na okara. Obosara ya rukwara iri mita na okara; ma idī elu ya dī mita ise na uma atō. 2 O mekwara Oke osimiri nke ọla awūru awū, nke dī gburugburu n'udīdī. Otutu ya bụ ihe ruru mita abūō na uma atō n'ogologo, dīkwa mita ise na uma atō, site n'otu onū ruo n'onū nke ozo. 3 Bụ eriri e jī atū ihe nke ruru ihe dīka mita iri na anō ka e jī tūō ya gburugburu. 3 N'okpuru onū ya, oyiyi umū oke ehi gbara ya gburugburu, iri dī na mita anō na okara oḅula. Ehi ndī ahū dī n'ahīrī abūō. A wūkotara ha na Oke osimiri ahū otu mgbe. 4 E mekwara ka Oke osimiri ahū guzo n'elu ehi iri na abūō. Atō na-eche ihu n'akūkū oḅwūwa anyanwū; atō na-eche ihu n'odīda anyanwū; atō na-eche ihu n'akūkū ndīda, atō na-eche ihu n'akūkū ugwu. Oke osimiri ahū dīkwasirī ha n'elu, ebe azū ha niile dī n'ime n'etiti. 5 Idī arō ya ha ka otu otutu

ntu-aka dimkpa. E mere onū ya ka ọ dī ka onū iko mmiri, dīkwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. 6 Na-erite puku galōonū iri na asatō. 6 A kpukwara efere ukwu iri nke e jī asacha ihe e wetara maka ichū aja nsure ọkū. Ise n'ime ha dī n'akūkū ndīda olulu mmiri ahū, ise n'akūkū ugwu. Ndī nchūaja na-esite naanī na olulu mmiri ahū ekuru mmiri ha jī asacha ihe. 7 Ọ kpūru ihe idōba oriōna olaedo iri n'usoro dīka Chineke nyere ya n'iwu. O debere ha n'ime ulōnsō ukwu ahū, ise n'akūkū ndīda ulō ahū, ise n'akūkū nke ugwu. 8 O mekwara tebul iri dōnye n'ulōnsō ukwu ahū, ise n'akūkū ndīda, ise n'akūkū ugwu. 9 Kpukwara otu narī efere olaedo maka ikwōsa mmiri. 9 Ọ mere ogige ndī nchūaja, mekwa otu ogige ukwu, na ibo onū uzō maka itinye n'ogige ahū. O jiri bronz machie ibo onū uzō ndī ahū. 10 Oke osimiri ahū ka ọ dōbara n'akūkū ndīda, na ncherita ihu oḅwūwa anyanwū nke ulōnsō ahū. 11 Huram kpukwara ite dī iche iche, shōvel niile, na efere ikwōsa mmiri niile. N'ikpeazu, ọ rūchara orū dī n'ulōnsō Chineke, nke eze Solomōn tinyere ya n'aka irū. 12 Ogidi abūō ahū; ihe ọkpukpū abūō dīka efere dī n'elu ogidi abūō ahū; ihe ọkpukpū yiri udō a tūru atū nke e jī chōō ihe ọkpukpū abūō ahū dīka efere mma; 13 narī anō nke mkpūru pomegranet a kpūru akpū maka ahīrī ihe abūō ahū a kpūru akpū, ya bụ, ahīrī pomegranet abūō n'ihu otu ihe ọkpukpū, ijī chōō ihe ọkpukpū ahū yiri efere dī n'isi elu ogidi ahū mma; 14 ihe ndokwasī na efere isā mmiri ha, 15 na Oke osimiri ahū na ehi iri na abūō ahū dī ya n'okpuru, 16 na ite niile, shōvel niile, ihe iguru anū niile na ihe ngwongwo ndī ozo ya na ha so. Ihe niile nke Huram-Abi mere eze Solomōn n'ihu ulōnsō Onyenwe anyi, bụ bronz e hichaziri nke oḅa. 17 Ọ bụ n'ala urō, n'obosara ala Jōdan, n'etiti Sukōt na Zaretan, ka eze mere ka a nōrō kpūō ihe ndī a. 18 Ihe ndī a niile nke Solomōn mere dī ukwuu nke ukwu; nke bụ na-enweghī ike igūkōta ihe idī arō nke bronz ahū bụ. 19 Solomōn mekwara ngwongwo niile dī n'ime ulōnsō Chineke, ya bụ, ebe ichū aja e jī olaedo kpūō, na tebul niile nke a dōkwasirī achīcha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi, 20 ihe idokwasī oriōna niile nke olaedo a nūchara anūcha, ha na oriōna ha niile, ka ọ na-enwu n'ihu ime ime ebe nso, dīka e nyere n'iwu, 21 ihe ichō mma oyiyi okoko osisi, na oriōna niile na ihe igūta ihe niile. E jī olaedo a nūchara anūcha kpūō ha niile. 22 Ọ kpukwara ihe ikpakepū ọkū niile nke olaedo a nūchara anūcha, na efere ikwōsa mmiri niile, na ngaji niile, na ihe igū ọkū niile, na ibo olaedo niile nke ulōnsō, ya bụ, ibo onū uzō ime ime niile nke dīrī Ebe ahū Kachasi Nso, na ibo ndī dī n'onū ulō ezumezu.

5 Mgbe a ruzuru orū niile nke eze Solomōn nwere irū maka ulōnsō ukwu Onyenwe anyi ahū, o webatara ihe niile Devid bụ nna ya dorō nso n'ime ya, ya bụ ọlaocha, olaedo na ngwongwo ndī ozo niile. O tinyere ha n'ulōakū dī n'ulōnsō Chineke. 2 Mgbe ahū, Solomōn kpokotara ndī okenye Izrel niile, na ndīsi ebo Izrel niile, na ndīsi ezinauḅ Izrel niile na Jerusalem, maka jī site na Zayōn, bụ obodo Devid bugota igbe ogbugba ndī Onyenwe anyi. 3 Ndī Devid gbakotara bjakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim, nke bụ onwa asaa n'afō. 4 Mgbe ndī okenye Izrel niile bjarutere, ndī Livayī buliri igbe ogbugba ndū ahū. 5 Ha bugotara igbe ogbugba ndū Onyenwe anyi, ya na ulō nzute, na ngwongwo niile dī nso dī n'ime ya. Ndī nchūaja bụ ndī Livayī buliri ha elu. 6 Eze Solomōn na ogbakō Izrel niile, bụ ndī zukotara

n'ebe o no, n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achụ aja otutu aturu na otutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu iba uba. 7 Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dōba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. 8 Cherubim ndi ahụ gbasara nku na n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndi ahu e ji ebu ya. 9 Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ogbugba ndu ahụ na-aputa, na e nwere ike i site n'ihu ime ime ebe nso ahụ hụ ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa. 10 O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, karjakwa mbadama nkume abuo ahụ Mosis tynere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyi na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijpt puta. 11 Mgbe ndi nchujaja sitere n'Ebe Nso Kachasi Ebe Nso puta, n'ihu na ndi nchujaja ahụ niile doro onwe ha nso n'agbanyeghi usuu nke onye obula n'ime ha si puta. 12 Ma ndi Livayi bu ndi obu ahụ, ya bu Asaf, Heman, Jedutun na umu ha ndi ikom na ndi ikwu ha guzoro onwe ha n'akuku owuwa anyanwu nke ebe ichu aja. Ha yi uwe ezi akwa ocha ma na-akpo ubo akwara, na-akukwa ogene oia. Ndi nchujaja di otu nari na iri abuo n'onuogugu. Ndi na-afu opi sokwa ha. 13 Ndi obu ahụ na ndi na-afu opi jikoro onwe ha onu were otu olu bukwo Onyenwe anyi abu ekele na otuto. Ndi na-afu opi, na ndi na-aku oia na-ada uia, na ndi ji ngwa egwu ndi ozo sonyere ha, welie olu ha elu too Onyenwe anyi n'abu si: "N'ihu na O di mma ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Mgbe ahụ igwe ojii juputara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, 14 nke mere na ndi nchujaja enwekwaghi ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube Onyenwe anyi juputara n'ime ulonso Chineke.

6 Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyi ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. 2 Ma ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi!" 3 Dika ogbako Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. 4 Mgbe ahụ o siri, "Otuto otutu Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. Onye ji aka ya abuo mezuo nkwa ahụ o ji onu ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, 5 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijpt kpoputa ndi m, ahoputaghi m obodo obula n'ebo obula nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m diri n'ebe ahụ, maobu hoputa onye obula ka o buru onyendu ndi m Izrel. 6 Ma ugbu a, a horola m Jerusalem ka o buru ebe Aha m ga-adi, ahorokwala m Devid i bu onye ga-achị ndi m Izrel.' 7 "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. 8 Ma Onyenwe anyi siri nna m, Devid, 'I mere nke oma ibu n'obi, iwu ulonso ukwu nye Aha m. 9 Ma otu o di, o bughị gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwoke nke si n'ahu gi puta ga-ewu ulonso ahụ nye Aha m.' 10 "Ugbu a, Onyenwe anyi emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochie m nna Devid, ana m anodu n'ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. 11 N'ebe ahụ ka m dōbara igbe ogbugba ndu, n'ime ya ka ogbugba Onyenwe anyi di, bu nke ya na umu Izrel gbara." 12 Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, na n'ihu ogbako umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo. 13 Solomon ji bronzi kpuo ihe nrigoro ino gwa pha mmadu okwu. Ogologo ihe nrigoro ahụ, obosara ya ruru mita abuo na okara mita abuo na okara. Idi elu ya ruru otu mita na

okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ulonso ukwu ahụ. O guzoro n'elu ihe nrigoro ahụ, n'ihu ogbako Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abuo chilie ha elu. 14 O siri, "Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n'eluigwe maobu n'awa. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzo gi. 15 I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. 16 "Ugbu a, O! Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, mezuokwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, 'O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu dika iwu m si di n'ihu m, n'ihu niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghi achio onye ga-anu n'ihu n'ocheeze Izrel n'ime ha.' 17 Ma ugbu a, Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi Devid bia na mmezu. 18 "Ma o bu ezie na Chineke ga-ebinyere umu mmadu n'elu uwa? Lee, eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe ezughi iba gi. Olee otu ulu a nke m wuru ga-esi bata gi! 19 Ma Onyenwe anyi Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na aririo o na-arjo maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi. 20 Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n'ebe ulonso ukwu a di, ehilie na n'abali, bu ebe a i kwuru si, na i ga-akpokwasị Aha gi n'ebe ahụ. Biko, ka i nuru ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. 21 Nuru kwa aririo niile nke ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa. 22 "Mgbe onye obula mehiera mmadu ibe ya, a kpo ya oku ka o bia ruo iyi, onye di otu a bia guzo n'ebe a, n'ihu ebe ichu aja gi a, ruo iyi ahụ. 23 mgbe ahụ, nuru olu ya n'eluigwe ma mee ihe ziri ezi, kpekwa ikpe n'etiti ndi ohu gi. Maa onye mejoro ikpe site n'itukwasị n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya, site n'imeso ha dika ezi omume ha si di. 24 "Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n'ihu na ha mehiera megide gi, o buru na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-arjo aririo n'ihu gi n'ulonso ukwu a, 25 biko, site n'eluigwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha. 26 "Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n'ihu na ndi gi emehiela megide gi, o buru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharja, n'ihu na itaala ha ahuhu. 27 biko, site n'eluigwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzo ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuzo n'ala ahụ nke i nyere ndi gi ka o buru ihe nketa ha. 28 "Mgbe unwu, maobu ajo orja na-efe efe ga-adakwasị ala a, maobu orja na-eripia ihe ubi, maobu omuma ebu; maobu igurube, maobu ukpana, maobu mgbe ndi iro ga-anochibido ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu orja obula, 29 ekpere obula maobu aririo nke onye obula n'etiti ndi gi Izrel kperu ma ruo, n'ihu ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapu aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ulonso ukwu di; 30 mgbe ahụ, site n'eluigwe bu ebe obibi gi nuru aririo ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye obula dika ihe niile ha na-eme si di, ebe o bu na i maara obi ha niile (n'ihu na naani gi maara obi umu mmadu), 31 ka ha tuo ngwa gi, jeekwa ije n'irubere gi isi n'oge niile ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha. 32 "Ma banyere onye mba ozo, onye nasonyeghi na ndi gi Izrel, kama o si n'ala ebe di anya bia n'ihu ukwu gi, n'aka gi di ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu.

Mgbe ha bjara kpee ekpere n'uloonso a, **33** mgbe ahụ, site n'eluigwe ebe obibi gi nuru aririo ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ozo ahụ na-ario n'ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha gi, tuokwa egwu gi, dika ndi nke gi bu Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n'ulo a nke m wuru. **34** "Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'uloonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere, **35** mgbe ahụ, site n'eluigwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezu kwa ihe ha na-ario. **36** "Mgbe ha mehiere megide gi, n'ihu na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro, ndi ga-adokpuru ha n'agha gaa n'obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; **37** o buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n'obi ha, noro n'ala ebe a dotara ha n'agha, rigo gi, si, 'Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, meekwa ajo omume.' **38** O buru na ha ejiri obi ha na mmu ha niile chegharia, n'ala ebe ndota n'agha ha, bu ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'uloonso ukwu a m wuru nye Aha gi **39** mgbe ahụ, site n'eluigwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiere megide gi. **40** "Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gi na nti gi ghere oghe n'ekpere niile a na-ekpe n'ebe a. **41** "Ma ugbu a, bilie, O Onyenwe anyi Chineke, bata n'ebe izuik gi, **42** O Onyenwe anyi Chineke, agbakatala onye gi e tere mmanu azu.

7 Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n'eluigwe daa repia aja nsure oku ahụ na aja ahụ niile. Ebube Onyenwe anyi juputakwara n'uloonso ukwu ahụ, **2** Ndi nchujaja enweghi ike ibanye n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi n'ihu ebube Onyenwe anyi nke juputara ulonso ahụ. **3** Mgbe oha ndi Izrel niile huru oku ahụ si n'elu daa, hukwa ebube Onyenwe anyi ka o guzo n'elu ulonso ukwu ahụ, ha dara n'ala kporo isiala nye Onyenwe anyi, kelee ya ekele si: "N'ihu na O di mma ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." **4** Mgbe ahụ, eze na ndi a niile churu aja di iche iche n'ihu Onyenwe anyi. **5** Eze Solomon churu aja ehi nke di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri abuo. Ya mere, Eze na ndi ahụ niile si otu a doo ulonso Chineke nso. **6** Ndi nchujaja guzo n'ihu oru ha, ha na ndi Livayi. Ha jiri ngwa egwu Onyenwe anyi nke eze Devid mere maka i na-eto Onyenwe anyi, bukwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asj, "Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Na ncherita ihu ndi Livayi, ndi nchujaja furu opi ike ha mgbe ndi Izrel guzooro oto. **7** Mgbe ahụ, Solomon doro etiti ogige di n'ihu ulonso Onyenwe anyi ahụ nso. N'ebe ahụ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihu na ebe ichu aja bronz nke o ruru enweghi ike ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba ndi ahụ. **8** Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ubochi asaa, ya na ndi Izrel niile. O bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bjara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. **9** N'ubochi nke asato, ha nwere ogbako, n'ihu na ha mere mmemme nke ido ebe ichu aja nso n'ime ubochi asaa, meekwa mmemme ahụ abali asaa ozo. **10** Ya mere, n'ubochi nke iri abuo na ato n'onwa nke asaa, o zilagara ndi ahụ niile n'ulo ha, n'ihuru onu na obi utu n'ihu ihe oma niile nke Onyenwe anyi Devid na

Solomon na ndi ya Izrel. **11** Mgbe Solomon rucharu ulonso ukwu Onyenwe anyi, na uloze, mezu kwa ihe niile bu nke o bu n'obi ime n'uloonso Onyenwe anyi nakwa n'uloze nke ya onwe ya. **12** Onyenwe anyi mere ka o hu ya n'ohu abali si ya, "Anula m ekpere gi, ahorokwala m ebe a nye onwe m, ka o buru ebe ichu aja. **13** "Mgbe obula m mere ka mmiri ghara izo, maobu zidata igurube ka ha bja bibie ihe ubi unu, maobu zidata orja n'etiti unu, **14** o buru na ndi m ndi a kpokwasiri aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chosie ihu m ike, sitekwa na mmehie ha chigharia, aga m esite n'eluigwe za ekpere ha, gbaghara ha mmehie ha, mee ka ala ha diri ndu. **15** Anya m ga-eghere oghe mgbe niile; otu a kwa, nti m ga-egherekwa oghe ihu na ihu ekpere niile a na-ekpe n'uloonso a. **16** Edoola m ulonso a nso nye onwe m, ka Aha m di n'ebe ahụ ruo ebighi ebi; anya m abuo na obi m ga-adikwa n'ebe ahụ ubochi niile. **17** "Ma gi onwe gi, bie ndu n'ikwesị ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile. **18** Aga m eme ka ocheeze ochichi gi guszosie ike, dika m na mna gi Devid gbara na ndu, mgbe m siri, 'I ghaghị inwe onye mnochite anya n'ocheeze nke ga-achi Izrel.' **19** "Ma o buru unu alaghachi azu, gbaka ta ukpuru na iwu niile, bu nke m nyere unu azu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, **20** mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bu nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ulonso a m doro nso nye Aha m, meekwa ka o ghoo ihe e ji atụ ihu na ihe ikpa ochi n'etiti ndi niile. **21** O bu ezie na ulonso ukwu a kachasi elu ugbu a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n'akuku ya gafee anya, ha ga-asj, 'Gini mere Onyenwe anyi ji mee ala a na ulonso a, ihe di otu a?' **22** Ndi mmadu ga-aza, 'O bu n'ihu na ha gbakwara Onyenwe anyi, Chineke nna nna ha, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ihu nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndi a bjakwasị ha.'"

8 N'ogwugwu iri afọ abuo, mgbe Solomon ji wuo ulonso Onyenwe anyi na uloze nke ya onwe ya, **2** Solomon wughariri obodo ndi ahụ Hiram nyere ya, mee ka ndi Izrel biri n'ime ha. **3** Solomon gara Hamat-Zoba, merie ha. **4** O wuru obodo Tadmō nke di n'ozara na otutu obodo nchikoba ihe na Hamat. **5** O wugharikwara obodo Bet-Horon nke di n'elu elu, wuokwa Ndida Bet-Horon ka o ghoo obodo e wusiri ike nke nwere mgbidi, ibo onu uzo ama na mkporo e ji kpochie ha. **6** O wukwara obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikoba ihe, na obodo niile ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya aguu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi. **7** Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Het, ndi Amorait, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi a abughi ndi Izrel), **8** ndi umu umu ha foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-ebibighi, ndi a ka Solomon mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. **9** Ma Solomon emeghi ka onye Izrel obula buru ohu, maka oru ya, kama ha bu ndi ikom agha, ndiji ndi ochiagha ya, ndiji ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. **10** Ha bukwa ndiji ozi nke eze Solomon, nari ndi ikom abuo na iri ise bu ndiji na-elekota ndi mmadu. **11** Solomon kpoputara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'uloze nke o wuuru ya, n'ihu na o siri, "Nwunye m agaghị ebi n'uloze Devid, bu eze Izrel, n'ihu na ebe obula igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi banyere aburula ebe di nso." **12** Emesja, Solomon churu aja nsure oku

nye Onyenwe anyi, n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi, nke o wuru n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu ahụ, **13** obuladi dika iwu metutara aja e kwesiri ichu kwa ubochi si di, bu nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndi a bu maka Ubochi Izuike, Onwa Ohuru na udi mmemme ato a na-eme n'afu, ndi bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme izu uka asaa na mmemme ulo Ikwu. **14** O sitere n'usoro eji ozi nke Devid, hoputara otu ndi nchujaja oru di iche iche ha na-aru ubochi niile. O nyekwara ndi Livayi oru idu n'otuto a na-enye Chineke na inyere ndi nchujaja aka ime ihe ubochi obula n'ubochi ya. Kenyeka ndi na-eche onu uzo ulonso ahụ niile nche oke oru ha n'otu n'otu, n'ihu na nke a bu ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. **15** Ha ewezugaghị onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndi nchujaja maobu ndi Livayi banyere ihe obula na ihe gbasakwara ulokwu niile. **16** A ruzuru oru niile Solomon zubere iru, site n'ubochi a toro ntolala ulonso ukwu Onyenwe anyi tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ulonso ukwu Onyenwe anyi. **17** Mgbe ahụ, Solomon gara Ezion Geba na Elat nke di nonu osimiri, n'ala Edom. **18** Hiram zigaara ya otutu ubo mmiri nke ndi ikom ya na-anya ugbo mmiri na-edu, bu ndi maara ihe banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndi a, ha na ndi ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ofia site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon, olaedo idi aru ya ruru puku kilogram iri na ise na narị ato.

9 Mgbe eze nwanyi Sheba nuru akuko Solomon, o bjara Jerusalem ka o were otutu ajuju siri ike nwalee ya. O du otutu ndi ozi bara uba bja, tinyere otutu jinyinya kamel ndi bu udi di iche iche, otutu olaedo na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. O bjakwutere Solomon, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. **2** Solomon zara ya ajuju ya niile. O dikwaghị ihe siiri ya ike ikowara ya. **3** Mgbe eze nwanyi Sheba huru amamihe Solomon, ma hukwa uloze o wuru, **4** na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndi na-ebu iko ihe onuhia n'uwe ha, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonso Onyenwe anyi. O dikwaghị ihe ozo o maara o ga-eme, maobu kwuo. **5** O siri eze, "Akuko niile m no n'ala nu banyere ihe niile i rupertara na amamihe gi bu eziokwu. **6** Ma ekwenyeghi m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m bjara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughị okara nke idi ukwu amamihe gi. I tukwasila ihe n'akuko m nuru. **7** Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. **8** Ngozị diri Onyenwe anyi Chineke gi, onye nwere mmasi n'ebe i no. O debere gi n'ocheeze ya dika eze ichi n'aha Onyenwe anyi bu Chineke gi. N'ihu ihunanya nke Chineke gi nwere n'ebe Izrel no, na mmasi ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. O meela gi eze ha, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume." **9** Emesja, O nyere Solomon onyinye olaedo idi aru ya di puku kilogram ano, nyekwa ya udi di iche iche, na nkume oke onuahia di iche iche. Enwebeghi udi udi dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomon. **10** Ndi ohu Hiram na ndi ohu Solomon bubatara olaedo site n'Ofia. Ha butekwara osisi algum, na nkume di oke onuahia di iche iche. **11** Eze ji osisi algum ndi ahụ mee nkwasị n'igbo Onyenwe anyi, na nke uloze. O jikwa ya meere ndi na-abu abụ ubo akwara na une. O nwebeghi oge ozo e nwere udi ngwa egwu e ji osisi oma di otu a kwaa

n'ala Juda niile. **12** Eze Solomon nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile o choru na ihe niile bu nke o rioro. O nyere ya karja ihe niile o wetaara ya. Emesja, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi. **13** Otutu idi aru nke olaedo Solomon na-enweta kwa afu bu puku kilogram iri abuo na ato, **14** na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-abu mgbereahia na ndi na-azu ahia. Ozokwa, ndi eze niile nke di Arebia na ndisi na-achi obodo niile nke ala ahụ, na-enwetara Solomon olaocha na olaedo. **15** Eze Solomon kpuru narị ota olaedo ukwu abuo site n'olaedo etipjara etipja. O bu olaedo idi aru ya ruru kilogram isii ka e ji kpuo ota obula. **16** O kpukwara narị ota nta ato, nke sitere na olaedo etipjara etipja. O bu olaedo idi aru ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'uloze n'Oke Ohia Lebanon. **17** Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie **18** Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii na ihe itukwasị ukwu eji olaocha ruo nke ejikotara n'ahu ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akuku abuo ya, nke nwere oiyi odu abuo guzo n'akuku nke obula n'ime ha. **19** Odum iri na ubo na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akuku isi abuo nke ihe nrigo obula. O dikwaghị alaeze ozo di nke e mere ihe di otu a nye. **20** Ihe niile Solomon nwere nke e ji ahụ ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime uloze n'Oke Ohia Lebanon bukwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olaocha kpuo, n'ihu na-agunyeghi olaocha dika ihe obula n'oge Solomon. **21** Eze nwere otutu ubo mmiri e ji azu ahia nke ndi ohu Hiram na-eleko. Otu ugbo n'afu ato, ka ugbo ndi a na-alota buru olaedo, olaocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata. **22** Eze Solomon bara uba n'aku, nweekwa amamihe karja ndi eze niile di n'uta. **23** Ndi eze niile nke uwa na-achọ ihu Solomon, ka ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **24** Onye obula bjakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bu ngwa olaocha na olaedo, na uwe di iche iche, ngwa agha, udi di iche iche, jinyinya na jinyinya muul, nke a bu kwa afu, kwa afu. **25** Solomon nwere ulo anumanu di puku ano maka jinyinya na ugbo agha, nweekwa puku jinyinya iri na abuo ndi o dobere n'obodo ugbo agha di iche iche, na n'ebe eze no na Jerusalem. **26** O chiru ndi eze niile site n'osimiri Yufretis ruo n'ala ndi Filistia, rukwaa oke ala ndi Ijpt. **27** Eze mere ka olaocha baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **28** A na-esite n'Ijpt na n'ala ndi ozo di iche iche abutara Solomon jinyinya. **29** Ma banyere ihe ndi ozo mere n'oge ochichi Solomon, site na mmalite ruo n'ogwugwu, o bu na-edeghi ha n'akukwo Netan onye amuma, n'ime akukwo amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohu Ido onye onu uzo, banyere Jeroboam nwa Nebat? **30** Solomon chiru Izrel niile iri afu ano na Jerusalem. **31** O sooro nna nna ya ha dina n'onwu. E lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'onodu ya.

10 Rehoboam gara Shekem n'ihu na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o no n'Ijpt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon) o sitere Ijpt lota. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpuo Jeroboam, ya na ndi Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: **4** "Nna gi boro anyi ibu aru, ma ugbo a mee ka ibu aru na iyagba aru a nke o bokwasiri anyi di mfe, anyi ga-ejere gi ozi." **5** Rehoboam zara

ha si, “Bjaghachikwutenu m mgbe ubochi ato gasiri.” N’ihi ya ndi ahụ lara. **6** Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n’aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n’oge o di ndu ya, si ha, “Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?” **7** Ha zara ya, “O buru na i ga-emere ha ihe oma, mee ihe ga-ato ha utu, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile.” **8** Ma o nabataghi ndumodu ndi okenye nyere ya, o gakwara umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. **9** Rehoboam juru ha si, “Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asj, ‘Mee ka ibu aru nna gi bokwasiri anyi di mfe?’” **10** Umụ okorobia ahụ, bu ndi ya na ha tokoro, zaghachiri si, “Gwa ndi ahụ siri gi, ‘Nna gi bokwasiri anyi ibu aru, ma mee ka ibu anyi di mfe,’ i ga-agwa ha, si, ‘Mkpisjaka nta di n’aka m gbara okpotokpo karja ukwu nna m. **11** Nna m boro unu ibu aru; aga m atukwasj ihe n’ibu ahụ mee ka o di aru karja. Nna m ji apijia dọo unu aka na nti, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.’” **12** Mgbe ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndi Izrel niile bjaghachiri inuru osisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, “Laghachitenu n’ubochi nke ato.” **13** Eze sara ha okwu n’olu di ike. O juru ndumodu ndi okenye **14** ma gbasoro ndumodu nke umu okorobia nyere, o siri, “Nna m mere ka ibu unu di aru, aga m eme ka ibu unu di aru karja. Nna m ji apijia dọo unu aka na nti, aga m eji akpi mekpaa unu ahụ.” **15** Ya mere, eze anaghi ndi ahụ nti, n’ihi mgbanwe nke onodu niile a sitere n’ebe Chineke no, ka e mezuo okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Jeroboam nwa Nebat site n’onu Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha nti, ha zaghachiri ya si, “Olee oke anyi nwere n’ime Devid? Olee ihe nketa anyi nwere n’ime nwa Jesi? Ndi Izrel, laanu n’ulo ikwu unu! Gi Devid lekotakwa ulu nke gi.” Nke a mere, ka ndi Izrel niile laa n’ulo ha. **17** Ma banyere ndi Izrel bi n’obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n’ihu buru eze ha. **18** Eze Rehoboam zipuru Adoniram onyeisi na-elekota ndi oru mmanye ma ndi Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbara n’ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel no na nupu isi megide ulu Devid ruo taa.

11 Mgbe Rehoboam bjarutere Jerusalem, o kpokotara ndi ulu Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di nari puku na iri asato n’onuogugu, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha ga buso ulu Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n’okpuru ochichi Rehoboam. **2** Ma okwu Onyenwe anyi rutere Shemaya, onye nke Chineke nti: **3** “Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na Izrel niile no na Juda na Benjamin, **4** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Unu agakwala ga buso ndi Izrel ibe unu agha. Laghachinu, nwoke obula n’ulo ya, n’ihi na o bu m na-eme ihe ndi a.’” Ya mere, ha rubere isi n’okwu niile nke Onyenwe anyi. Ha tughariri laghachi azu n’iga megide Jeroboam. **5** Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndi di na Juda ike n’ihi nchedo. **6** Obodo ndi a bu Bethlehem, Etam, Tekoa, **7** Bet Zoa, Soko, Adulam, **8** Gat, Maresha, Zif, **9** na Adoraim, Lakish, Azeka **10** Zora, Aijalon na Hebron. Obodo ndi a bukwa obodo ndi Juda na Benjamin e wusiri ike. **11** O wusiri ha ike tnye ndisi agha n’ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanu oliv na mmanya. **12** O tynere ota na ube n’ebe niile a na-edebe ngwa agha n’obodo niile, n’ihi iche obodo ya nke oma, ebe o bu naani Juda na Benjamin no n’okpuru ya. **13** Ma

ndi nchujaja niile na ndi Livayi ndi sitere n’akuku niile nke Izrel dinyere ya. **14** Ndi Livayi hapuchara ebe ita nri anu ulu ha na ihe niile ha nwere bja biri na Juda na Jerusalem, n’ihi na Jeroboam na umu ya ndi ikom juru ha dika ndi nchujaja Onyenwe anyi. **15** O hoputara ndi nchujaja nke aka ya, maka ebe niile di elu, nakwa ife arusi ewu na nwa ehi ndi ahụ o kpuru. **16** Ndi si n’ebo niile nke Izrel, ndi kpebiri n’obi ha icho Onyenwe anyi, Chineke Izrel sooro ndi Livayi bja Jerusalem ichu aja nye Onyenwe anyi Chineke nna nna ha. **17** Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwa Rehoboam nwa Solomon afo ato, na-agbasokwa n’uzo niile nke Devid na Solomon n’oge a. **18** Rehoboam, luru Mahalat, bu nwa nwanji Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanji Eliab, nwa Jesi. **19** O mutara ya umu ndi ikom ato ndi a: Jeush, na Shemara, na Zaham. **20** Emesja, o lukwara nwunye ozo aha ya bu Maaka, nwa nwanji Absalom. Umụ ha mutara bu Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. **21** Rehoboam huru Maaka nwa nwanji Absalom n’anya karja ndi nwunye ya na ndi iko ya nwanji niile. O nwere ndi nwunye iri na asato, nwekwa iri ndi iko nwanji isii. O mutara iri ndi ikom abuo na asato, na iri umu nwanji isii. **22** Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n’etiti umu eze niile n’ihi na o choro ime ya eze. **23** O ji ezi uche zipuchaa umu ya ndi ikom gaa n’ala ndi Juda na Benjamin, nakwa n’obodo ndi agha e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elekota ndi n’ebe o bara uba ma lukwara ha otutu ndi inyan.

12 Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam gzosie ike, mgbe o dikwa ike, o hapuru iwu Onyenwe anyi ya na ndi Izrel niile. **2** N’ihi na ha ekwesighi ntukwasj obi nye Onyenwe anyi, Shishak eze Ijpt busoro Jerusalem agha n’afu nke ise nke ochichi eze Rehoboam. **3** O ji otu puku ugbo agha na nari abuo, na ndi agha na-agba inyinya di puku iri isii, na ndi agha ukwu ala, ndi a na-apughi iguta onu, ndi agha si Libja, Sukim na Kush, ndi sooro ya site n’ala Ijpt. **4** O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma bjarukwaa Jerusalem. **5** Mgbe ahụ, Shemaya onye amuma bjakwutere Rehoboam na ndisi Juda niile, ndi zukotara na Jerusalem n’ihi egwu Shishak, si ha, “Otu a ka Onyenwe anyi siri, ‘Unu ahapula m, n’ihi ya, ahapukwala m unu, nyefee unu n’aka Shishak.’” **6** Ndi ndu Izrel na eze wedara onwe ha n’ala si, “Onye ezi omume ka Onyenwe anyi bu.” **7** Mgbe Onyenwe anyi huru otu ha si weda onwe ha n’ala, okwu Onyenwe anyi bjakwutere Shemaya, si, “Ebe o bu na ha ewedala onwe ha n’ala, agakwaghi m ebibi ha kama aga m eme ka ha nwe nzoputa ngwangwa. Agakwaghi m eji Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. **8** Ma otu o di, ha gaburu ya ohu, ka ha nwe ike mata o di iche di n’etiti ijere m ozi na ijere ndi eze ala ozo di iche iche ozi.” **9** Mgbe Shishak eze Ijpt busoro Jerusalem n’agha; o bukoru akụ niile di n’ime ulu Onyenwe anyi, na akụ niile dikwa n’uloeze. O kwakoro o ihe niile, werekwa ota olaedo ndi ahụ Solomon kpuru. **10** Ma eze Rehoboam kpuru ota bronzi i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n’aka ndisi ndi nche, bu ndi na-eche n’onu uzo uloeze nche ka a lekota ha anya. **11** Mgbe obula eze na-aga n’ulonso ukwu Onyenwe anyi, ndi nche na-eso ya buru ota ndi ahụ, emesja, ha na-ebughachikwa ha n’ime ulu ndi nche. **12** Mgbe eze wedara onwe ya n’ala, iwe Onyenwe anyi na-eweso ya dajuru, O laghikwa ya n’iyi kpmkpm. N’ezie, ezi ihe fodukwara na Juda. **13** Eze Rehoboam mere onwe ya ka o di ike na Jerusalem

na-achikwa ka eze. O gbara iri afo anọ na otu mgbe o malitere ibu eze, o chiri afo iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ Onyenwe anyi hgoro site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe o ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. **14** O mere ihe ojoo, n'ihi na o dighi mgbe obula o kpebiri n'obi ya icho Onyenwe anyi. **15** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Rehoboam, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko nke Shemaya onye amuma na nke Ido onye onu uzo, nke na-ahu maka ihe banyere usoro omumu niile? Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ubochi niile nke ndu ha. **16** Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Abija nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

13 Abija malitere ibu eze Juda, n'afọ iri na asato nke ochichi eze Jeroboam. **2** O chiri afo ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka, otu n'ime umu nwanji Uriel, onye Gibeaa. Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **3** Abija hoputara ndi ya di ike n'agha bu ndi onuogugu ha di nari puku anọ, ma Jeroboam eze Izrel hoputara ndi agha onuogugu ha di nari puku asato doo ha n'usoro. **4** Abija guzoro n'ugwu Zemaraim n'ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu si "Jeroboam na ndi Izrel niile geenu m nti! **5** Unu amataghi na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel esitela n'ogbugba ndu nnu nyefee ochichi ala Izrel niile n'aka Devid na umu umu ya ruo ebighi ebi? **6** Ma Jeroboam, nwa Nebat, bu onye oru Solomon nwa Devid, nupuru isi megide onyenwe ya. **7** Ndi efu niile na-abaghi uru chikotara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomon, mgbe o bu nwantaghi na onye na-enweghi ike inwe mkpebi, onye n'adighikwa ike iguzogide ha. **8** "Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze Onyenwe anyi nke di n'aka umu umu Devid. N'ezie, unu bu igwe ndi agha bara uba, n'etiti unu ka umu ehi olaedo ahụ dikwa, bu nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. **9** Ma unu achupughi ndi nchujaja Onyenwe anyi, bu umu Eron, chupukwa ndi Livayi ma meere onwe unu ndi nchujaja dika ndi mba ozo na-eme? Onye obula ji nwa oke ehi na ebule asaa bja ido onwe ya nso na-aghoro unu onye nchujaja nye ihe ndi ahụ na-abughị chi. **10** "Ma banyere anyi, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, anyi ahapubeghi ya. Ndi nchujaja na-egere Onyenwe anyi ozi bu umu Eron, ndi Livayi bukwa ndi na-enyere ha aka. **11** Ha na-achụ aja nye Onyenwe anyi kwa ututu na anyasi niile, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utu; ma na-edobekwa achicha edoro nso n'elu tebul ahụ di ochi. Ha na-amunyekwa oku n'heokpu ndi ahụ di n'elu ihe idoba oriṅa olaedo kwa abali niile. N'ihi na anyi onwe anyi na-edebe iwu Onyenwe anyi Chineke anyi; ma unu onwe unu ahapula ya, gbakuta ya azu. **12** Chineke nonyeere anyi. O bukwa onyendu anyi. Ndi nchujaja ya ga-eji ifu opi ike tie mkpu agha megide unu. Unu ndi Izrel, unu alusokwala Onyenwe anyi bu Chineke nna unu ha ogu n'hi na mmeri agaghi abu nke unu!" **13** Ma Jeroboam ezipulari ufodu ndi agha ya ka ha ga ndi agha Juda n'azu. Mgbe Jeroboam no n'ihu ndi Juda, ufodu ndi agha ya nokwa ndi Juda n'azu. **14** Mgbe ndi agha Juda tughariri hu na agha di ha n'ihu dikwa n'azu, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu nzoputa, ndi nchujaja fukwara opi ike ha. **15** Ndi Juda tiri oke mkpu agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija na ndi Juda merie Jeroboam na ndi Izrel. **16** Ndi agha Izrel gbara oso n'ihu ndi Juda, Chineke nyefere ha n'aka ndi Juda. **17** Abija na

ndi agha ya gburu nari puku ndi Izrel ise n'ubochi ahụ. **18** Ya mere, ntukwasị obi nke Juda nwere n'ime Onyenwe anyi Chineke nna ha mere ka ha merie Jeroboam na ndi Izrel. **19** Abija chukwara Jeroboam na ndi agha ya oso dota obodo ndi a n'agha: Betel, na Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. **20** Jeroboam enwetakwaghi ike ya ozo oge niile Abija no dika eze. Ma o dighi anya Onyenwe anyi tidara ya tigbuo ya. **21** Ma Abija gbara n'ihu buru onye di ike, o luru nwunye iri na anọ, muo iri umu nwoke abuo na abuo, na umu ndi nwanji iri na isii. **22** Akuko niile banyere ochichi Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, di n'akwukwo akuko nke Ido onye amuma dere.

14 Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghoro eze n'onodu ya. Udo dikwa afo iri n'ubochi ibu eze ya. **2** Asa mere ihe di mma na nke ziri ezi n'anya Onyenwe anyi bu Chineke ya. **3** O wezugakwara ebe ichu aja nke chi ozo niile di n'ugwu, tipia ogidi nso niile, gbujasakwa ogidi Ashera. **4** O nyere Juda iwu ka ha choo Onyenwe anyi Chineke nke nna ha, ka ha debekwa iwu ya na ukpuru ya niile. **5** O wezugakwara ebe niile a na-eke arusi n'elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure oku na-esi isi utu n'obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n'okuru ochichi ya. **6** O wuru otutu obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu n'ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n'hi na Onyenwe anyi nyere ya udo. **7** N'hi nke a, o gwara ndi Juda si ha, "Ugbu a ka anyi kwesiri iwu obodo ndi a. Ka anyi wuokwa mgbidi gburugburu ha, wuokwa ulo elu nche, tinyesja ha niile ibo onu uzo ama, na mkporo e ji akpochi ya, ala a bu nke anyi, n'hi na Onyenwe anyi Chineke onye anyi ji obi anyi chosie ike enyela anyi udo." Ya mere, ha wuru ihe ndi a niile nwekwa oganihu. **8** Onuogugu ndi agha Asa ndi si Juda n'oge ahụ bu nari puku ato. Ngwa agha ha ji bu ota ukwu na ube. Ndi agha ya ozo si Benjamin di nari puku abuo na iri puku mmadu asato. Ndi a jikwa ota na uta. Ndi agha ndi a niile bu ndi a zuziri azuzi, burukwa ndi di ike. **9** Zera, bu onye Kush duru puku kwuru puku, na nari ugbu agha ato, bjaruo Maresha ibuso Juda agha. **10** Asa puru izute ya. Ha doro onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke di Maresha nso. **11** Mgbe ahụ, Asa kpokuru Onyenwe anyi Chineke ya, si, "Onyenwe anyi o dighi onye dika gi n'inyere onye na-adighi ike aka n'ihu onye di ike nke ukwu. Nyere anyi aka, O Onyenwe anyi Chineke anyi, n'hi na anyi dabere na gi. O bukwa n'aha gi ka anyi na-apu ibuso igwe a agha. O Onyenwe anyi i bu Chineke anyi. Ekwela ka o buru na mmadu efu meriri gi." **12** Onyenwe anyi tigbukwara ndi Kush niile ahụ n'ihu Asa na Juda. Ndi Kush gbakwara oso. **13** Asa na ndi agha ya churu ha oso churuo ha obodo Gera ebe otutu ndi Kush dara, ruo na o nwekwaghi onye foduru ndu n'ime ha. E tigburu ha n'ihu Onyenwe anyi na ndi agha ya. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n'agha di iche iche. **14** Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n'hi na egwu Onyenwe anyi dakwasiri obodo ndi ahụ niile. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n'hi na otutu ihe di n'obodo ndi ahụ. **15** Ha busokwara ebe obibi ndi na-azu anu ulo agha, chikoro igwe aturu na ewu na inyinya kamel. Emesja ha laghachiri Jerusalem.

15 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke dakwasiri Azaraya nwa Oded. **2** O puru jekwuru Asa si ya, "Geenu m nti, gi Asa

na ndi Juda niile na Benjamin. Onyenwe anyi ga-anonyere unu oge niile unu na-eme okwu ya. Unu ga-achota ya mgbe obula unu choro ya. Ma o ga-agbakuta unu azu oge obula unu nupuru isi n'iwu ya. **3** Ma otutu oge di anya ndi Izrel no na-enweghi Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke **4** Ma mgbe obula ha chigharikwutere Onyenwe anyi, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagba ha, o na-enyere ha aka. **5** N'oge ahụ, o dighi udo diri onye obula na-apu apu igaghari n'obodo, maka na ndi niile bi n'ala ahụ no n'onodu oke ogbaaghara. **6** Otu obodo na-azopia obodo ozo ebe otu mba na-emegekwa mba ozo n'ihu na Chineke ji nsogbu di iche iche megide ha. **7** Ma unu ndi Juda, unu adala mba n'oru oma unu, n'ihu na a gakuwu unu ugwu oru unu." **8** Mgbe Asa nuru okwu ndi a, bu amuma Azaraya nwa Oded, o bu onye a gbara ume. O wepuru ihe aru niile di n'ala Juda na Benjamin na nke di n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndi di n'ugwu Ifrem. O wuziri ebe ichu aja Onyenwe anyi, nke di n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **9** Mgbe ahụ, Asa kporo ndi Juda na Benjamin niile oku, ha na ndi obia niile si Izrel, n'ihu na otutu sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simion gbateta Juda, mgbe ha huru na Onyenwe anyi Chineke nonyeere Asa. **10** Ha niile zukoro na Jerusalem n'onwa nke ato n'afu nke iri na ise nke ochichi eze Asa. **11** N'oge ahụ, ha ji nari ehi asaa na puku aturu na ewu asaa, churo Onyenwe anyi aja n'ubochi ahụ. Anumanu ndi a so n'ihe ha kwatara n'agha. **12** Mesia, n'ubochi ahụ, ha gbara ndu, kpebie na o bu naani Onyenwe anyi Chineke nna ha ka ha ga-efe. **13** Ha kpebikwara na onye obula nke na-agaghi efe Onyenwe anyi, Chineke Izrel ganwu, ma onye ahụ o bu nwoke maobu nwanji, nwantakiri maobu okenye. **14** Ha niile ji oke olu na iti mkuu na opi na opi ike, nuro Onyenwe anyi iyi. **15** Ndi Juda niile huru onu n'ihu na ha ji obi ha niile nuro iyi a. Ha jikwa obi ha niile cho Chineke. O mere ka ha chota ya. Onyenwe anyi nyekwara ha udo n'akuku niile. **16** Eze Asa chudakwara nne nne ya bu Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihu na o kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iyi fee ya ofufe. Asa gbuturu ya, supia ya, kpo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **17** O bu ezie na o wezugaghi ugwu niile di elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile. **18** O webatara n'ime ulonso ukwu Chineke, olocha na oloedo na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya dororo. **19** O dikwaghi agha ozo a luru tutu ruo n'afu iri ato na ise nke ochichi eze Asa na Juda.

16 N'afu nke iri ato na isii nke ochichi Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **2** Mgbe ahụ, Asa chiri olocha na oloedo niile di n'uloaku ulonso Onyenwe anyi, na ndi di n'uloeze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, **3** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi olocha na oloedo. Ugwu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya." **4** Ben-Hadad kwanyere eze Asa, zipu ndi ochigaha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lughuru Ijon, Dan, Ebel-Maim na obodo niile a na-achikobata ihe di na Naftali. **5** Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, hapukwa oru ya. **6** Mgbe ahụ, eze Asa chiri ndi ikom niile nke Juda. Ha bira busupia nkume na osisi niile di na Rema,

nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndi a wulie Geba na Mizpa. **7** N'oge ahụ Hanani, bu onye onu uzo biakwutere Asa, bu eze Juda si ya, "Ebe o bu na i hapuru Onyenwe anyi Chineke gi, tukwasi eze Aram obi, lee na usuu ndi agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. **8** Ndi Kush na ndi Libia, ha abughi usuu ndi agha ji otutu ugbo agha, na ndi na-agba inyinya? Ma mgbe i dabere na Onyenwe anyi, o nyefere ha n'aka gi. **9** N'ihu na anya Onyenwe anyi na-agazu uwa niile, igba ha ume bu ndi obi ha zuruoke n'ebe o no. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihu i ga na-enwe agha." **10** Iwe were Asa megide onye onu uzo a n'ihu nke a; iwe were ya nke ukwu nke mere na o tunyere Hanani n'ulo mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ufodu n'ime ndi ya ahụ. **11** Ihe banyere ihe ozo niile n'oge ochichi Asa, site na mmalite ruo ogwugwu ka e dere n'ime akwukwo ndi eze Juda na Izrel. **12** N'ime iri afu ato na itoolu nke ochichi ya, eze Asa rjara rjara nke metutara ukwu ya abuo. O bu ezie na rjara a siri noo ike ma n'ime onodu ya o choghi enyemaka site n'aka Onyenwe anyi kama o bu naani ndi dibja ka o jekwuru. **13** Asa wuru n'iri afu ano na otu nke ochichi eze ya, sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. **14** Ha liri ya n'ihu nke o waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na uda di iche iche, na mmanu na-esi isi utu nke a gwokotara nke oma, surekwara ya ihe nsure oku n'ebe o di ukwu iji kwanyere ya ugwu.

17 Jehoshafat nwa ya ghoro eze n'onodu ya, o mere onwe ya ka o di ike imegide Izrel. **2** O tinyere ufodu ndi agha ya n'obodo niile di na Juda e wusiri ike, tinyekwa ufodu n'obodo ndi ozo di n'Ifrem, na ebe ndi ozo niile nke nna ya, Asa meriri n'agha. **3** Onyenwe anyi nonyeere Jehoshafat n'ihu na o sooro nzo ukwu nna ya, bu Devid, onye buuru ya uzo chja. O jughi ase site n'aka Baal, **4** kama o choro Onyenwe anyi, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, o bughikwa dika omume ndi Izrel si di. **5** N'ihu nke a Onyenwe anyi mere ka ochichi ya guzosie ike. Ndi Juda niile tukwara utu ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwee akunba ebe o di ukwu, nwekwa nsopuru. **6** O ji obi ya niile gbasoo uzo Onyenwe anyi. Ozokwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile di elu nakwa ogidi Ashera niile. **7** N'afu nke ato nke ochichi ya, o zipuru ndisi ochichi alaeze ya ndi a, Ben-Hail, Qbadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndi mmadu ihe n'obodo niile nke Juda. **8** Ufodu ndi Livayi ndi a sokwa gaa: Shemaya, Netanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndi nchaja ufodu, ndi di ka Elishama na Jehoram. **9** Ha ji akwukwo iwu Onyenwe anyi, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndi mmadu ihe. **10** Egwu Onyenwe anyi dakwasiri alaeze niile di gburugburu Juda, n'ihu ya, ha ebukwaghi agha megide Jehoshafat. **11** Ufodu n'ime ndi Filistia wetaara ya onyine na olocha kwa afu n'uzo ikwanyere ya ugwu, ma ndi Arab, wetaara ya igwe anu ulu di puku ebule asaa na nari asaa, na puku mkpi asaa na nari asaa. **12** Ya mere, Jehoshafat ghoro eze di ike. O wusiri obodo ndi di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. **13** O nwekwara ihe ndi o chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndi agha ibu agha dororo anya n'ime Jerusalem. **14** Ngukota ha dika e si deko ya n'ezinaulo si di: Ndi si Juda, ndisi agha na-achi puku ndi agha, Adna, onyeisi agha, na-

achị narị puku ndị agha atọ, **15** onye na-eso ya bụ Jehohanan, onyeisi agha, na-achị narị puku ndị agha abụọ na iri puku asatọ, **16** ọzọ, Amasiya nwa Zikri, onye ji afọ ofufu nye onwe ya maka ọrụ Onyenwe anyị, na-achị narị puku ndị agha abụọ. **17** Ndi si Benjamin, Eliada, dimkpa n' agha, na-achị narị puku ndị agha abụọ, ndị ji akụ na ụta, na ọta ebu agha. **18** Onye ọzọ bụ Jehozabad, onye na-achị narị puku ndị agha na iri puku asatọ, ndị jikeere ibe agha. **19** Ndi a bụ ndị ikom na-ejere eze ozi, n'agunyegehị ndị ahụ o tinyere ka ha nọdụ n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18 Ugbu a, Jehoshafat nwere akunụba na ugwu buru ibu, bjakwa ghoọ ọgọ Ehab. **2** Mgbe afọ ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndị ya na ha yi otutu aturu na ehi, o kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. **3** Ehab eze Izrel juru Jehoshafat eze Juda, si, "I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?" Jehoshafat zaghachiri, "Otu m di ka gi onwe gi di, ndi nke m bukwa ndi gi. Anyi ga-eso gi gaa agha." **4** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, "Buru uto choputa ntuziaka Onyenwe anyi." **5** Ya mere, eze Izrel kpokotara ndi amuma di narị ndi ikom anọ n'onuogugụ juo ha, si, "Anyi a ga-ebuso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?" Ha zara, "Gaa, n' ihi na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze." **6** Ma Jehoshafat juru, "O bu na e nwekwaghi onye amuma Onyenwe anyi no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?" **7** Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyi ase, o bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n' ihi na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama o bu naanị nke ojoo." Jehoshafat si, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a." **8** Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiiso kpoa Maikaya nwa Imla n'ebe a." **9** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka n'onu uto ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. **10** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n'iyi.'" **11** Ndi amuma ndi ozo niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n' ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze." **12** Onyeozu ahụ nke gara ikpo Maikaya si ya, "Lee, ndi amuma ndi ozo na-agupughi onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma." **13** Ma Maikaya si, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m agwa ya naanị ihe Chineke m kwuru." **14** Mgbe o bjarutere, eze juru ya, "Maikaya, o bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?" O zara, "Gaa, na nwekwa mmeri, n' ihi na a ga-enyefe ha n'aka gi." **15** Eze si ya, "Ugboro ole ka m ga-eme ka i nupọ iyi na i gaghi agwa m ihe ozo, kari naanị eziokwu n'aha Onyenwe anyi?" **16** Mgbe ahụ, Mikaya zara, "Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasi ri n'elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu na Onyenwe anyi si ri, 'Ndi a enweghi onyendu, ka onye obula laghachi n'ulo ya n'udo.'" **17** Eze Izrel si ri Jehoshafat, "O bu na m agwaghi gi na o dighi mgbe o na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naanị ihe ojoo?" **18** Maikaya gara n'ihu si, "Ya mere, nurunụ okwu Onyenwe anyi: Ahuru m Onyenwe anyi ka o

nokwasi ri n'ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. **19** Ma Onyenwe anyi si ri, 'Onye ga-aga rafuo Ehab, eze Izrel, ka o gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n'ebe ahụ?' "Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ozo tuputara nke ozo. **20** N'ikepeazu, otu mmuo putara guzo n'ihu Onyenwe anyi si, 'Mu onwe m ga-arafu ya.' "Onyenwe anyi juru ya si, 'Olee otu i ga-esi mee nke a?' **21** "O zara, 'Aga m apu buru mmuo nrafu n'onu ndi amuma ya niile.' "Onyenwe anyi si ri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.' **22** "Ma ugbu a, Onyenwe anyi etinyela mmuo okwu ugha n'onu ndi amuma gi niile ndi a. Onyenwe anyi ekwubiela n' ihe ojoo ga-adakwasị gi." **23** Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na nti, juo ya, "Olee uto ka mmuo ahụ sitere na Onyenwe anyi gara, mgbe o hapuru m bja igwa gi okwu?" **24** Maikaya zaghachiri, "I ga-achoputa nke a n'ubochi i ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi." **25** Eze Izrel nyere iwu si, "Jidenụ Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achị obodo a, na Joash, nwa eze. **26** I gasikwa, 'Otu a ka eze si ri: Tinye nwoke a n'ulo mkporo, nye ya naanị achicha na mmiri oñuñu tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.'" **27** Maikaya kwuputara si, "O buru na i loghachi n'udo, o putara na o bughi Onyenwe anyi si n'onu m kwuo okwu." O kwukwara si, "Unu niile, hubakwanu okwu m ndi a niile ama." **28** Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda puru gawa Ramot Gilead. **29** Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, "Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozo banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi." Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozo baa n'ogbo agha. **30** Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha, ndi na-agba ugbo agha iwu si, "Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel." **31** Mgbe ndi ochiagha na-achị ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "Onye a bu eze Izrel." N' ihi ya, ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na Onyenwe anyi nyeere ya aka. Chineke wezugara ha site n'ebe o no, **32** n' ihi na mgbe ndi ochiagha, na-achị ndi na-agba ugbo agha huru na o bughi eze Izrel, ha kwesiri ichuso ya. **33** Ma otu onye doro uta ya gba pu ya na-ebughi onye obula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njiko ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha, si, "Tughari, si n'ebe a bupu m n' ihi na emerula m ahụ." **34** Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka o kwuru oto n'ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu ruo uhuruchi. O nwuru mgbe anyanwu dara.

19 Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n'ulo ya na Jerusalem n'udo. **2** Jehu nwa Hanani, onye ohu ohu, puru gaa izute ya; o si ri eze Jehoshafat, "O kwesiri ka i nyere onye ojoo aka? O bukwana ndi na-akpo Onyenwe anyi asi ka i na-ahụ n'anya? N' ihi nke a iwe oku Onyenwe anyi adakwasila gi. **3** Ma otu o di, achotara ezi ihe n'ime gi, i sitela n'ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi icho Chineke." **4** Jehoshafat biri na Jerusalem. O puru gaghari n'etiti ndi ya site na Bjasheba ruo n'obodo ugwu Irem, laghachikwutekwa Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna ha. **5** O hoputara ndi ikpe n'ala ahụ, n'otu n'otu n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nke Juda. **6** O gwara ha si, "Lezienụ anya ihe unu na-eme n' ihi na o bughi mmadu ka unu na-ekpere ikpe kama o bu Onyenwe anyi, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. **7** Ugbu a, kwenụ ka egwu Onyenwe anyi

dirị n'ime unu. Kpeenụ ikpe ziri ezi, n'ihu na n'ebe Onyenwe anyị Chineke anyị nọ, ikpe ikpe na-ezighị ezi, maobụ ile mmadụ anya n'ihu maobụ iri ngarị adighị ya." 8 Ọzọkwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufođu ndị Livayi, na ndị nchụaja, na ndịisi ezinaulo Izrel ka ha buru ndi na-ahazi iwu nke Onyenwe anyi na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. 9 O nyere ha iwu ndi a, "Jirinu ikwesi ntukwasị obi, na itụ egwu Onyenwe anyi ruo oru unu. 10 Mgbe obula umunna unu ndi bi n'obodo unu di iche iche buteere unu ikpe igbu mmadu maobu ikpe mmebi iwu obula, maobu ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maobu nke megidere ukpuru, ma o bukwany megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adọ ha aka na nti ka ha ghara imehie megide Onyenwe anyi. O buru na unu emeghi otu a, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị unu na umunna unu. Ma o buru na unu aruo oru unu nke oma, unu agaghị emehie. 11 "Amaraya, onyeisi nchujaja, ga-abu onyeisi unu n'ihe obula metutara Onyenwe anyi. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abu onyeisi unu n'ihe o buła metutara eze. Ndi Livayi ga-abu ndisi ozi n'ihu unu. Burukwanu ndi di ike, unu atukwala ujo, ka Onyenwe anyi nonyere ndi na-eme nke oma."

20 Mgbe oge nta gasiri, eze ndi Moab na nke ndi Amon, na ndi ozokwa, bjara ibuso Jehoshafat na ndi Juda agha. 2 Ufođu ndi mmadu bjara gwa Jehoshafat si, "Lee, igwe usuu ndi agha na-abia imegide gi site n'Edom, nakwa n'ofe osimiri Nnu (osimiri nwuru anwu). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpokwa En-Gedi." 3 Jehoshafat turu egwu nke ukwu, kpebiekwa icho inyeaka Onyenwe anyi. N'ihu nke a, o kpasara oburu onu nye ndi Juda niile. 4 Ndi Juda zukotara icho inyeaka Onyenwe anyi; n'ezie, ha sitere n'obodo niile nke Juda bja icho ihu Onyenwe anyi. 5 Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n'etiti nzuko ndi Juda na Jerusalem n'ulonso Onyenwe anyi n'ihu ogige ohuru ahụ, 6 si; "O Onyenwe anyi, Chineke nna nna anyi ha, o bughi gi bu Chineke onye bi n'eluiigwe? O bukwa gi na-achị alaeze niile nke mba di iche iche. Ike na ume di n'aka gi, o dikwaghị onye puru iguzogide gi. 7 O Chineke anyi, o bughi gi onwe gi chupuru ndi bi n'ala, site n'ihu ndi gi Izrel, were ya nye umu umu Ebrahim, bu enyi gi nwoke? 8 Ha ebiela n'ime ya wukwaa ebe nso n'ime nye n'Aha gi nasi, 9 O buru na ihe ojoo adakwasị anyi, maobu mma agha, ma nke ikpe omuma, maobu ajoo orja na-efe efe, maobu oke unwu, anyi ga-eguzo n'ihu gi n'ulonso a nke a kpokwasiri Aha gi, kpoquo gi n'ime nsogbu anyi, gi onwe gi ga-aza anyi, zoputakwa anyi." 10 "Ugbu a lee, ndi ikom si Amon, na Moab, na n'ugwu Sia, ndi i na-ekweghi ka ndi Izrel banye n'oke ala ha mgbe ha si n'Ijipt puta, kama ha sitere n'akuku ozo gabiga si otu a chebe nda a ndu. 11 Lee ihe ha ji akwu anyi ugwu bu icho ka ha chupu anyi n'ala a i nyere anyi ka o buru ihe nketa anyi. 12 O Chineke anyi, o bu na i gaghị ekpe ha ikpe? N'ihu na ike adighi n'ime anyi iguzogide igwe mmadu ndi a bara uba na-abia iluso anyi ogo. Anyi amakwaghị ihe anyi game, kama o bu na gi ka anyi anyi na-adikwasị." 13 Ndi ikom Juda niile, ha na ndi nwunye ha, na umu ha, na umuntakiri ha guzoro n'ihu Onyenwe anyi. 14 Mgbe ahụ, mmuo Nso Onyenwe anyi dakwasiri Jahaziel nwa Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bu onye Livayi, onye si n'ikwu Asaf, dika o guzo n'etiti mkpokota ahụ. 15 O siri, "Geenu m nti, unu ndi Juda niile na ndi bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat.

Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-asị unu. 'Unu atula ujo, maobu daa mba, n'ihu usuu ndi agha a niile di unu n'ihu. O bughị unu ka agha a dijiri, kama o bu Chineke nwe ya. 16 Echi puonu izute ha. Ha ga arigota site n'uzo warawara nrigo Ziz, unu gahu ha na nsotu ndagwurugwu di tupu e ruo n'ozara Jeruel. 17 O bughị unu ka o diri ilu agha a, kama werenu onodu unu, guzosienu ike ka unu jiri anyi unu hu nzoputa Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-enye unu, unu ndi Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n'ihu agha mgbe chi echi boro, Onyenwe anyi ga-anonyekwara unu." 18 Mgbe ahụ, Jehoshafat, na ndi Juda na ndi Jerusalem niile dara n'ala kelee Onyenwe anyi, kpoo isiala nye ya. 19 Mgbe ahụ kwa, ndi Livayi si n'agburu Kohat na Korah jiri ike ha niile to Onyenwe anyi Chineke Izrel n'abu. 20 N'isi ututu, ha puru gawa n'ozara Tekoa. Ma mgbe ha na-apu, Jehoshafat guzoro oto si, "Geenu m nti, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem. Nweenu okwukwe n'ime Onyenwe anyi bu Chineke unu, nwekwany ntukwasị obi na ige ndi amuma ya nti, ka ihe gaara unu nke oma." 21 Mgbe ya na ndi ya gbasiri izu, Jehoshafat hoputara ndi ikom ndi ga-eji abu to Onyenwe anyi n'ihu ebube ya na idi nso ya. Mgbe ha na-aga n'ihu ndi agha, ha na-abu abụ nasi: "Nyenu Onyenwe anyi ekele, n'ihu na ihunanya ya nadigide ruo ebighi ebi." 22 Mgbe ndi Juda malitere ibu abụ na ito otuto, Onyenwe anyi cheere ndi agha Amon na nke ndi Moab, na ndi nke si n'ugwu Sia n'uzo, merie ha. 23 Ma ndi agha Amon na Moab buru uzo luso ndi agha si n'ugwu Sia ogo. Mgbe ha lakwara onwe ha n'iyi, ogo dakwara n'etiti ndi Moab na Amon. 24 Mgbe ndi agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepu anyi hu ihe na-eme n'ozara ahụ, ha lepuru anyi ihu usuu ndi agha ahụ, ma ihe ha huru bu ozu ndi agha togbocha n'ala. O dikwaghị otu n'ime ndi agha ahụ gburu na ndu. 25 Ya mere Jehoshafat na ndi agha ya banyere n'ogbo agha ahụ kwakoro ihe nkwa n'agha. Ha butere otutu ngwa agha, na uwe na ihe ndi ozo di oke onuhaja ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkwa n'agha hiri nne ruo na o were ha ubochi atọ ibutecha ha. 26 N'ubochi nke anọ ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka ebe ha nọ to Onyenwe anyi ototo. O bu nke a mere e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Beraka ruo taa. 27 Emeja, Jehoshafat duuru ndi Juda na Jerusalem niile laghachi na Jerusalem n'onu, n'ihu na Onyenwe anyi emelara ha ihe ha kwesiri iji huria onu n'ebe ndi iro ha nọ. 28 Ha ji ihe na ubo akwara, na opi ike bata Jerusalem, gaa n'ulonso Onyenwe anyi. 29 Egwu Chineke dakwasiri alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nuru otu Onyenwe anyi si luo ogo megide ndi iro Izrel niile. 30 Ya mere, udo diri n'alaeze Jehoshafat, n'ihu na Chineke nyere ya udo. 31 Jehoshafat ghoru eze juda. O gbara iri afọ ato na ise mgbe o malitere ibu eze juda. O chiri iri afọ abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. 32 O jere ije n'uzo niile nke Asa bu nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. 33 Naani na o wezugaghị ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu ka nọ na-ejighi obi ha niile tukwasị na Chineke nke nna nna ha. 34 Ihe banyere ihe ndi ozo niile mere n'ochichi Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwucha, ka e dere n'akwukwo ihe mere nke Jhe unu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwukwo akuko ndi eze Izrel. 35 Mgbe ihe ndi a gasiri, Jehoshafat, bu eze juda jikoro onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahụ omume ya joro njo. 36 Ha kwekoritara ka ha na ya wuo otutu ugbo mmiri e ji azu

ahja. Emesja, ha wuru ugbo ndi a n'Eziön Geba. 37 Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amuma megide Jehoshafat, na-asi, "N'ih na i kwenyere ka gi na Ahazaya na-azuko ahja, Onyenwe anyi ga-emebi ihe ndi a i ruru." Ugbo mmiri ahj niile kpuru, ha enwekwaghi ike ijeru Tashish zuo ahja.

21 Mgbe ahj, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghorö eze n'onodu ya. 2 Umunne Jehoram, ndi bukwa umu Jehoshafat bu ndi a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu, Maikel na Shefataya. Ndi a niile bu umu Jehoshafat, bu eze Izrel. 3 Nna ha nyere onye obula n'ime ha otutu onyinye nke olaocha, na olaedo, na ihe ndi di oke onuahja, tinyere obodo e wusiri ike n'ime Juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ih na o bu okpara ya. 4 Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya di, o weere nna agha gbuo umunne ya ndi ikom niile, tinyere ufodu n'ime ndjisi Izrel. 5 Jehoram gbara iri afo ato na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chirj afo asato na Jerusalem. 6 O sooro uzo ndi eze Izrel, dika ulo Ehab mere, n'ih na o luru ada Ehab. O mere ihe di njö n'anya Onyenwe anyi. 7 Ma n'agbanyeghi nke a, Onyenwe anyi achoghi ibibi ulo Devid, n'ih obugba ndu ahj Onyenwe anyi na Devid nwere. N'ih na o kwere ya nkwa ime ka oriona dirj ya na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi. 8 N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. 9 Ya mere, Jehoram duuru ndjisi agha ya na ugbo agha ya niile gaa n'ebe ahj. O biliri n'abalj tigbuo ndi Edom ahj gbara ya na ndi ochjagha ugbo agha ya gburugburu. 10 Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo tara. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahj, n'ih na Jehoram gbakutara Onyenwe anyi Chineke nna nna ya ha azu. 11 O wukwara otutu ebe di elu n'otutu ugwu nke Juda, mee ka ndi bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwaa Juda. 12 Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Iajia onye amuma, nke siri: "Otu a ka Onyenwe anyi Chineke nke nna gi Devid, kwuru, 'N'ih na i soghi uzo niile nke nna gi, bu Jehoshafat, maobu nke Asa bu eze Juda, 13 kama i sooro uzo niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi Juda na ndi Jerusalem fee chi ozo, dika ulo Ehab mere. I gbuola umunne nke gi, ndi bu ndi si n'eziainulo nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma karja gi. 14 Ya mere, ugbu a, Onyenwe anyi ga-eji ihe otiti nke orja tie ndi gi, umu gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere. 15 Gi onwe gi kwa ga-ada n'oke orja, orja afo nke na-agaghi ekwe ngwota. Orja a ga-eme ka eriri afo gi na-enuputa kwa ubochi.'" 16 Onyenwe anyi mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bja luso Jehoram agha. 17 Ha ji ike bata Juda, buru ihe niile di mma ha huru n'uloeze, tinyere umu nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. O bu naan Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru. 18 O bu mgbe nke a gasiri ka Onyenwe anyi mere ka orja afo nke a na-apughi igwota agwota bjakwasj Jehoram. 19 Mgbe afo abuo gasiri, eriri afo ya nuputara n'ih orja ahj. O nwukwara n'oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghi omenaala ikwanye oku olili dika a na-eme n'oge a na-eli ndi eze. 20 O gbara iri afo ato na abuo mgbe o malitere ibu eze Jerusalem. O chirj afo asato nwuo. Onwu ya abughi ihe mwute nye onye obula. E liri ya n'obodo Devid ma o bughj n'ime ili a na-eli ndi eze.

22 Ndi Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze n'onodu ya, n'ih na ndi na-apunara mma du ihe

n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulo ikwu ha, egbulari umunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi. 2 Ahazaya gbara iri afo abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chirj otu afo na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa nwa Omri eze Izrel. 3 Ya onwe ya sokwara uzo niile nke ndi ezainulo Ehab, n'ih na nne ya gbara ya ume ime ajo omume. 4 O mere ihe di njö n'anya Onyenwe anyi dika ezainulo Ehab mere n'ih na ha ghorö ndi ndumodu ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odida ya. 5 O gbasokwara ndumodu ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahj, 6 ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gwö ya mmeru ahj ha meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahj, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ih na e meruru ya ahj. 7 O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odida Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram puru iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahj Onyenwe anyi tere mmanu ka o laa ezainulo Ehab n'iyi. 8 Mgbe Jehu no na-emezu ihe e kpebiri n'ike banyere ezainulo Ehab, o zutere ndi ozi Juda na umu ndi ikom umunne Ahazaya, ndi na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. 9 O puru icho Ahazaya. Ndi ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kpataara ya Jehu onye gburu ya. Ha liri ya, n'ih na ha kwuru si, "Nwa Jehoshafat ka o bu, onye jiri obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi." Ya mere, o nwekwaghi onye di ike n'ulo Ahazaya ijide alaeze ahj. 10 Mgbe Atalaya, nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwuola, o gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru n'ulo eze, bu ndi ezainulo eze Juda. 11 Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti umu eze, bu ndi a chorö igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n'ime ulo ndina. N'ih na Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, bu nwanne Ahazaya, ma burukwa nwunye Jehoiada onye nchujaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakiri ahj, ka o ghara igbu ya. 12 Ya na ha nogidere na nzuzo n'ime ulonso Chineke, afo isii, oge ahj niile Atalaya na-achj n'ala ahj.

23 N'afö nke asaa, Jehoiada gosiri idi ike nke obi ya. Ya na ndi ochjagha na-achj nari ndi agha gbara ndu. Ndi a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohanam, Azaraya nwa Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. 2 Ha puru gaa akuku niile nke ala Juda kpokota ndi Livayi na ndjisi ezainulo Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha bjarutere Jerusalem, 3 ogbakö ahj niile na eze gbara ndu n'ulonso ukwu Chineke. Mgbe ahj, Jehoiada siri ha, "Nwa eze ga-achj dika Onyenwe anyi kwere na nkwa banyere agburu Devid. 4 Ugbu a, nke a bu ihe unu ga-eme: Otu uzo n'ime uzo ato nke ndi nchujaja na ndi Livayi, bu ndi ga-abja oru n'ubochi izuikwe ga-abu ndi ga-eche onu uzo niile nche. 5 Otu uzo n'ime uzo ato nke ozo ga-anö n'uloeze, ebe otu uzo ga-anö n'onu uzo Ntoala. Ndi ozo niile ga-anö gburugburu mputa ulonso Onyenwe anyi. 6 O dighi onye obula ga-abata n'ulonso ukwu Onyenwe anyi karja naanji ndi nchujaja na ndi Livayi ndi no oru, ha ga-abata n'ih na bu ndi edoro nso, ma ndi ozo niile ga-edebe iwu Onyenwe anyi, ghara ibata. 7 Ndi Livayi ga-edo onwe ha gburugburu eze, onye obula ga e jide ihe agha n'aka ya. Onye obula batara n'ime ulonso ahj ka a ga-egbu. Noronu eze nso, ebe obula o gara, mgbe o na-apu n'ezi na mgbe o na-

aba n'ime." 8 Ndị Livayi na ndị ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchūaja nyere n'iwu. Onye obūla kpōrō ndị ikom ya, ma ndị na-abata irū orū n'ubōchī izuike ma ndị na-emechi orū. N'ihī na Jehoiada onye nchūaja ezipughī otu obūla n'ime ndị orū ahū niile. 9 O nyere ndị ochiagha ahū na-elekōta narī ndị agha, ūbe na ota ukwu na ota nta niile, ndị burīrī nke eze Devid, bụ ndị dī n'ulōnso Chineke. 10 O guzobere ndị ikom niile ahū, onye obūla jī ngwa agha ya n'aka ya, nōdū eze gburugburu na nso ebe ichū aja na ulōnso ukwu ahū. Site n'akūku ndīda ruo n'akūku ugwu nke ulōnso ukwu ahū. 11 Jehoiada na umū ya ndị ikom kpōputara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwūkwō nke ihe ogbugba ndū agha, chie ya eze. Ha tekwara ya mmanū ihū eze, tie mkpu sī, "Ka eze dīrī ndū ruo mgbe ebighī ebī!" 12 Mgbe Atalaya nūrū mkpōtū ndī mmadū, ndī na-agba osō na-eto eze, o gakwuru ha n'ulōnso ukwu Onyenwe anyi. 13 O lepurū anya, ma lee eze, ka o guzo n'akūku ogidi ya dī na mbata. Ndīsī na ndī na-afū opī nō n'akūku eze, ndī niile nke ala ahū nōkwa na-ahūrī otū na-afū opī. Ndī obū ahū jikwa iti egwu na-edu n'abū otū. Mgbe ahū, Atalaya dōwara uwe ya, sī, "Nke a bū nnupu isi megide eze! Nke a bū nnupu isi megide ochīchī!" 14 Jehoiada, bụ onye nchūaja zipurū ndī ochiagha na-achī narī ndī agha, bụ ndī na-elekōta usuu ndī agha, sī ha, "Sitenū n'etiti ahīrī ahū kpupūta ya n'etiti ahīrī unu, onye obūla nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahū." N'ihī na onye nchūaja sīrī, "Ka egbula ya na ulōnso ukwu Onyenwe anyi." 15 Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke onū uzō inyinya n'ogige ulōeze, ebe ahū ka ha gburu ya. 16 Jehoiada mere ka ogbugba ndū dī, na ya, na ndī mmadū, na eze, ga-abū ndī nke Onyenwe anyi. 17 Ndī niile ahū gara n'ulō nchūaja Baal kwatuo ya. Ha tidasīrī ebe nchūaja na arūsī niile dī n'ebe ahū, gbukwaa Matan onye nchūaja Baal n'ihu ebe ichū aja ahū. 18 Mgbe ahū, Jehoiada nyefere nlekōta nke ulōnso ukwu Onyenwe anyi n'aka ndī nchūaja bụ ndī Livayi, bụ ndī Devid nyere orū ichū aja nsure okū nke Onyenwe anyi n'ime ulōnso, dika e dere ya n'iwu Mosis, n'iji onū na ihū abū dika Devid nyere n'iwu. 19 O debekwara ndī nche n'onū uzō ama ulōnso ukwu Onyenwe anyi, igbochi ka onye obūla nke na-adighī ocha n'uzō obūla ghara ibanye. 20 O kpōrō ndī ochiagha na-achī narī ndī agha, na ndī a na-asopurū, na ndī na-achī achī, na ndī ala ahū niile, dupūta eze site n'ulōnso Onyenwe anyi. Ha bara n'ulōeze site n'onū uzō ama nke dī Elu, mee ka eze nōkwasi n'elu ocheeze. 21 Ndī ala ahū niile nūrīrī onū nke ukwu, obodo ahū dakwara juu, n'ihī na e jī mma agha gbuo Atalaya n'ulōeze.

24 Joash gbara afō asaa mgbe e mere ya eze, o chīrī iri afō anō na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zibia onye Bīasheba. 2 Joash mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi n'afō niile nke Jehoiada bụ onye nchūaja, dī ndū. 3 Jehoiada lūtaara ya ndī inyom abūo, ndī mūtaara ya umū ndī ikom na umū ndī inyom. 4 Mgbe ihe ndī a ghasīrī, Joash kpēbiri ime ka ulōnso ukwu Onyenwe anyi dī oharū. 5 O kpōkōtara ndī nchūaja na ndī Livayi niile sī ha, "Gaanū n'obodo Juda niile nakōta ego utū afō n'aka ndī Izrel niile, maka iwuzi ulōnso Chineke unu. Meenu ya ugbu a." Ma ndī Livayi emeghī ya ngwangwa. 6 Ya mere, eze kpōrō Jehoiada bụ onyeisi nchūaja sī ya, "Ginī mere i mebeghī ka ndī Livayi gaa nakōtaa, site n'aka ndī bī

n'obodo Juda niile, na n'obodo Jerusalem, ego utū nke Mosis ohu Onyenwe anyi na ogbakō umū Izrel nyere n'iwu maka ulō ikwu nke iwu ogbugba ndū?" 7 N'oge a umū ndī ikom Atalaya, nwanī ojōo ahū tipuru ulōnso Chineke, bukōrō ihe nsō niile e jī efe Onyenwe anyi dī n'ime ya maka Baal. 8 Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinnye, nke a ga-adōba n'onū uzō e si abanye ulōnso ukwu Onyenwe anyi. 9 A kpōsara ya na Juda na Jerusalem niile sī ka ha wetara Onyenwe anyi utū nke Mosis ohu Chineke kwagidere umū Izrel n'ozara na ha ga natu. 10 Ndīsī na ndī mmadū niile jiri obi utō tūta utū ha. Ha jiri onyinnye ha bīa tūnye ha n'igbe onyinnye ahū, tutu ruo mgbe o juru n'onū. 11 Mgbe obūla ndī Livayi bubataara ndī ozi eze igbe ahū, ha hū na-atūjuola ya ego, ebe akwūkwō eze ya na onyeozī nke onyeisi nchūaja ga-awūpūta ihe dī n'igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahū n'onōdū ya. Otu a ka ha mere otūtū oge ruo mgbe ha nwetara otūtū ego dī ukwu. 12 Eze na Jehoiada weere ego ahū niile nyefee ha n'aka ndī orū ulō Onyenwe anyi dī n'aka, ha chōtara ndī oka na-edo nkume, na ndī okpō ntu. Ha tīnyere orū ime ka ulōnso ahū dī ohūrū n'aka ndī a. Ha gokwara ndī uzū biara kpūo ihe niile gbasara bronz na igwe e jī ruo orū ahū. 13 Ndī e nyefere orū ahū n'aka jī obi ha niile ruo orū nke mere na orū ahū gara n'ihu nke oma. Ha ruzirī ulōnso ukwu Chineke dika atūmatū ya mbū sī dī, meekwa ya ka o sie ike karja. 14 Mgbe ha rusīrī orū niile, ha weghachitere ego fōdurū, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya rūtā ngwa ije ozi maka ulōnso Onyenwe anyi, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure okū, na ngaji, ya na efere dī iche iche, na ihe oloacha na oloaedo. A nachū aja nsure okū n'ulōnso nye Onyenwe anyi ubōchī niile Jehoiada dī ndū. 15 Ma Jehoiada mere nnōo agadi, jupūtakwa n'otūtū afō, o nwurū mgbe o gbara narī afō na iri afō atō. 16 E liri ya n'ebe a na-elī ndī eze n'obodo Devid n'ihu ihe oma niile o meere Izrel na Chineke na ulōnso ya. 17 Mgbe Jehoiada nwūsīrī, ndīsī Juda bīara ikwanyere eze Joash ugwu. O gekwara ha ntī. 18 Ha hapurū ulōnso ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna ha, fee ogidi Ashera na arūsī ndī ozō. N'ihī ikpe omūma ha wetara onwe ha, iwe Chineke dakwasīrī Juda na Jerusalem. 19 Onyenwe anyi zitere otūtū ndī amūna, ndī bīara buo amūma maka ikpōghachi ha azū, ma ha mesiri obi ha ike, ju ige ntī. 20 Mgbe ahū, Mmūo nke Chineke bīakwasīrī Zekaraya nwa Jehoiada onye nchūaja. O guzoro n'ihu oha na eze gwa ha okwu sī; "Otu a ka Chineke sīrī, 'Ginī mere unu jī enupu isi n'iwu Onyenwe anyi? Ihe agaghī agara unu nke oma. Unu agbakūtala Onyenwe anyi azū, ugbu a, ya onwe ya agbakūtakwala unu azū.'" 21 Ma ndīsī Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n'iwu eze nyere ha jī nkume tugbuo ya n'ogige ulōnso ukwu Onyenwe anyi. 22 Eze Joash echetaghī ebere nke nna Zekaraya bụ Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwū, o sīrī, "Ka Onyenwe anyi hūkwa mmeso ojōo a ma kwūokwa unu ugwō ajō omume unu niile." 23 O ruo ka o gbara otu afō, ndī agha Aram bīara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndī ndu niile site n'etiti ndī mmadū. Ha zigāara eze ha nō na Damaskos ihe niile na kwatara n'ike. 24 N'agbanyeghī na ndī Aram kpōo naanī ndī ikom ole na ole bīa, Onyenwe anyi raara igwe ndī agha dī ukwu ranye ha n'aka. N'ihī na Juda gbakūtara Onyenwe anyi azū, bụ Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n'ikpe n'ahū Joash. 25 Mgbe ndī agha Aram lara, hapū Joash n'onōdū mmerū ahū dī ukwu, ndīsī ozi ya

gbara izu gbuo ya, n'ih i ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchajaa. Ha gburu ya mgbe o dina n'ih ndina ya. Emesja, ha liri ya n'obodo Devid, ma o bughj n'ebe a na-eli ndj eze. **26** Ndj gbara izu gbuo ya bu Zabad, onye nne ya bu Shimeat onye Amon, na Jehozabad, onye nne ya bu Shimrit onye Moab. **27** Ihe niile gbasara Joash na umu ya, na amuma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ulonso ukwu Chineke, ka e dere n'akwukwo akuko ndj eze Izrel niile. Mgbe Joash nwuru, Amazaya nwa ya ghoro eze Juda.

25 Amazaya gbara iri afu abuo na ise mgbe e mere ya eze, o chirj dika eze iri afu abuo na itoolu na Jerusalem. Nne ya bu Jehoadin onye Jerusalem. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ma o jighi obi ya niile mee nke a. **3** Mgbe alaeze guzosiri ike n'okpuru ochichj ya, o gburu ndj ozi ahj gburu eze, bu nna ya. **4** Ma o meghe ka umu ha nwuo, kama o gbasoro usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosi, ebe Onyenwe anyi nyere iwu si: "Ndj muru umu agaghj anwu n'ih ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ih ihe ndj muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ih mmehie nke aka ya." **5** Amazaya kpokotara ndj Juda, guzo ha dika ezinaulo ha si di, kenye ha n'okpuru ndj ochiagha na-achi otutu puku ndj agha, na ndj na-achi otutu narj ndj agha, bu ndj Juda na ndj Benjamin niile. Mgbe o gurj ndj di afu iri abuo maobu karja onu, o choputara na ha di narj puku ndj ikom ato ndj tozuru jji ube na ota buo agha. **6** O ji narj talenti olocha gota narj puku ndj agha site n'ala Izrel. **7** Ma otu onye nke Chineke biakwutere ya, si ya; "Eze, ka ndj agha a si Izrel ghara isonyere gi, n'ih na Onyenwe anyi anonyereghj ndj Izrel, o nonyereghj onye obula sitere n'Ifrem. **8** A sikwari na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke ga-eme ka ndj iro gi merie gi, n'ih na Chineke bu onye nwere ike inyere mmadu aka maobu ime ka o suo ngongo." **9** Amazaya sirj onye nke Chineke ahj, "Ginj kwaju ka anyi ga-eme banyere narj ego talenti m kwuru maka ndj agha Izrel?" Onye nke Chineke ahj zara, "Onyenwe anyi puru inye gi karja nke ahj." **10** Amazaya zighachiri ndj agha Izrel ahj azu ka ha laa, bu ndj a si n'Ifrem biakwute ya. Ha were iwe nke ukwu megide Juda, jirikwa oke iwe laghachi n'ulo ha. **11** Amazaya duuru ndj agha ya gaa na Ndagwurugwu Nnu, ebe o gburu ndj ikom Sia di puku iri. **12** Ndj agha Juda nwudoro puku ndj ikom iri ozo na ndu, duru ha gaa n'elu nkume di elu, si n'ebe ahj tuda ha niile, nke mere na ha niile kupiasiri. **13** Ma ndj agha ahj Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa agha, wakporo otutu obodo ndj Juda site na Sameria ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadu ato n'ime ha, bukorokwa otutu ihe nkwa n'agha, buru ha laa. **14** Mgbe Amazaya sitere n'agha ebe o gburu otutu ndj Edom lota, o bulatara chi nke ndj Sia. O guzobere ha dika chi ndj nke aka ya, kpo isiala nye ha ma surekwa aja nsure oku na-esi isi utu nye ha. **15** Iwe Onyenwe anyi di ukwu megide Amazaya. O zigaara ya onye amuma, onye sirj, "N'ih ginj ka jji aju ase site n'aka chi nke ndj ahj, bu ndj na-enweghi ike izoputa ndj ha site n'aka gi?" **16** Mgbe o ka kpuru okwu n'onu ya, eze sirj ya; "Mechie onu! I choru inwu? Ole mgbe ka anyi mere gi onye na-adu eze odu?" Ya mere, onye amuma ahj kwusiri, ma si, "Amaara m na Chineke ekpebiela ila gi n'yi, n'ih na i mere nke a ma jukwa ige ntj na ndumodu m." **17** Emesja, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndj ndumodu ya, o zigara Jehoash

nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ima aka, si, "Bja ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." **18** Ma Jehoash eze Izrel, zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda, si; "Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanj ka o buru nwunye ya.' Mgbe ahj, anu ohja nke di na Lebanon gafetere ebe ahj zopja uke ahj. **19** I na-asj onwe gi, na i meriela Edom, ugbu a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma nodu n'ulo gi. N'ih ginj ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?" **20** Ma Amazaya egeghj ntj, n'ih na Chineke na-akwado inyefe ya n'aka Jehoash onye iro ha, n'ih na ha choru chi ndj Edom gawa. **21** Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. **22** Ndj Izrel meriri ndj Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke obula n'ulo ya. **23** Jehoash, bu eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahj, Jehoash duuru ya bja na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onu uzoro ama Ifrem ruo n'onu uzoro ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narj nzo ukwu isii. **24** O chikoro olaedo na olocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonso ukwu Chineke, nke e tinyere n'aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara aku niile di n'uloeze. O dororo otutu ndj mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria. **25** Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afu iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **26** Ma banyere ihe ndj ozo niile mere n'oge ochichj Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghe ha n'akwukwo akuko ndj eze Juda na Izrel? **27** Site n'oge Amazaya gbakutara Onyenwe anyi azu, ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem. O gbapuru gbalaga Lakish, ma ha zipuru ndj ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe agha. **28** Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha n'obodo Juda.

26 Mgbe ahj, ndj Juda mere Uzaya eze n'onodu Amazaya nna ya, mgbe o di naani afu iri na isii. **2** O bu Uzaya wughariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bu Amazaya sooro ndj nna nna ya dinaa n'onwu. **3** Uzaya di afu iri na isii mgbe o malitere ichj dika eze. O chirj iri afu ise na abuo na Jerusalem. **4** O soro nzo ukwu nna ya bu Amazaya mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **5** Uzaya chosiri Chineke ike ubochj niile nke Zekaraya na-adi ndu, bu onye mere ka o ghota itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achoro Onyenwe anyi, Chineke nyere ya oganihu. **6** O busoro ndj Filistia agha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesja, o wuziri otutu obodo di n'akuku Ashdod na n'ebe ndj ozo n'obodo Filistia. **7** Chineke nonyere ya n'ogu niile o lusoro ndj Filistia, na ndj Arab bi na Gua Baal na ndj Meunim. **8** Ndj Amon na-atutara ya utu afu niile, ude aha ya ruru o buladi ala Ijipt n'ih na o ghoro onye di ike nke ukwu. **9** O wuru otutu ulu elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzoro Ama, n'Onu Uzoro Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. **10** O kwara otutu ulu elu nche siriri ike n'ozara, gwuokwa otutu olulu mmiri n'ih na o nwere otutu anu ulu na ndagwurugwu, na n'ala di larji. O huru iru oru ubi n'anya, n'ih ya, o nwere otutu ndj na-aru oru n'ubi na ubi vajin ya di n'ala ugwu ugwu, na n'ala ndj di na ndagwurugwu. **11** Uzaya nwere ndj agha onyogugu ha di ukwu, ndj a zuziri azu, na ndj no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onyogugu e kewaputara ha si di. O bu Jeiel, ode

akwukwo na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndiisi ozi eze, ka o di n'aka iguputa ndi agha ga-apu ibu agha. **12** Ndi agha a nwekwara puku ndiisi agha abuo na nari isii, ya bu 2,600. **13** Onuogugu ndi agha ahụ niile di nari puku ato na asaa, na nari ise, ya bu, 307,500. Ha bu ndi a zuziri nke oma, ndi di nnoya ike iguzo n'azu eze ibu agha megide ndi iro ya. **14** Uzaya nyere ndi agha niile, ota, na ube, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, uta na nkume na-akwo murumuru, nke ndi na-atu iche ji alu ogo. **15** O meputakwara ihe ncheputa oheru na Jerusalem, nke ndi nwere amamihe cheputara, bu nke a ga-eguzobe n'ulo elu nche nakwa n'elu nkuku mgbidi, ka ndi agha nwee ike jiri ha gbaa aku maobu tuo nkume ukwu site n'elu mgbidi ahụ niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe di anya, n'ihu na-enyeere ya aka n'uzo di ukwu ruo mgbe o ghoru onye di ike. **16** Ma mgbe Uzaya ghoru onye di ike, nganga wetaara ya odida. O bu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi bu Chineke ya, o banyere n'ime ulonso Onyenwe anyi ka o chuo aja ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ebe ichu aja. **17** Azaraya onye nchujaja na ndi nchujaja Onyenwe anyi iri asatogozo bu dimkpa jekwuru ya n'ebe ahụ. **18** Ha guzogidere eze bu Uzaya, si ya, "Uzaya, i kwesighi ibata n'ebe a jiri aka gi suree ihe nsure oku na-esi isi uto nye Onyenwe anyi. Nke a bu oru diri naani ndi nchujaja ndi bu umu Eron, ndi a hoputara doo iche maka oru a. Site n'ebe nso a puo, n'ihu na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Ozo i gaghi enwekwa nsopuru site n'aka Onyenwe anyi Chineke gi." **19** Uzaya onye ji ihe igu oku nke e ji esure ihe nsure oku na-esi isi uto ahụ n'aka, were iwe nke ukwu megide ndi nchujaja ahụ. Mgbe o no na-abara ndi nchujaja mba n'ihu ebe ichu aja nke di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, lee ekpenta putara ya n'egedege ihu. **20** Mgbe Azaraya onyeisi nchujaja, na ndi nchujaja ozo niile lere ya anya, ha heru na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka o site n'ebe ahụ puo ngwangwa. Ya onwe ya kwa chokwara isite n'ebe ahụ puo ngwangwa, n'ihu na Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti. **21** Eze Uzaya bu onye ekpenta ruo ubochi onwu ya. O biri n'ulo ewupuru iche, ebe o bu onye ekpenta, na onye amapuru site n'ulonso Onyenwe anyi. Jotam nwa ya ghoru onye nlekota uloze, na-achikwa ndi ala ahụ. **22** Ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Uzaya, site na mmalite ruo ogwugwu, onye amuma Ajzaya nwa Emoz deturu ha n'akwukwo. **23** Uzaya soro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya nso n'ohia ebe a na-eli ozu nke ddiri ndi eze, maka na ndi mmadu siri, "O bu onye ekpenta." Jotam nwa ya, ghoru eze n'onodu ya.

27 Jotam gbara iri afu abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiru afu iri na isii na Jerusalem. Nne ya bu Jerusha nwa Zadok. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Uzaya mere, ma o meghi dika nna ya, o banyeghi n'ime ulonso Onyenwe anyi. Ma ndi mmadu gara n'ihu na-eme omume ha ruu aru. **3** Jotam wuhariri Onu Uzo Ama nke di Elu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ruokwa otutu ruu n'elu mgbidi nke ugwu Ofel. **4** O wuru otutu obodo n'ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulo elu nche n'oke ohia. **5** Jotam busoro eze ndi Amon agha, meriekwa ha. N'afu ahụ, ndi Amon banyere ya nari talenti olaocha, ha bushel oka iri puku na puku abuo, na bushel oka balu iri puku na puku abuo. **6** Jotam ghoru eze di ike n'ihu na o kpachara

anya debe iwu Onyenwe anyi Chineke ya. **7** Ihe ndi ozo niile n'oge ochichi Jotam, tinyere ihe gbasara agha niile o luru, na ihe ndi ozo niile nke o mere, e deturu ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. **8** O gbara iri afu abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiru afu iri na isii na Jerusalem. **9** Jotam sooro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke ghoru eze n'onodu ya.

28 Ehaz gbara iri afu abuo mgbe o malitere ibu eze. O chikwara afu iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya Devid mere. **2** O gbasoro uzo niile nke ndi eze Izrel, kpuokwa arusi di eche iche maka ofufe arusi Baal. **3** O surere ihe nsure oku na-esi isi uto di eche iche n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekwaa umu ya n'oku. O gbasoro omenaala niile ruu aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ihu ndi Izrel. **4** O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi uto n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula. **5** N'ihu ya, Onyenwe anyi Chineke ya nyefere ya n'aka eze ndi Aram. Ndi Aram lugburu ya, kporo otutu n'etiti ndi ya dika ndi mkporo kpota ha n'Damaskos. E nyefekwara ya n'aka eze Izrel, onye gburu otutu ndi agha ya. **6** N'otu ubochi, Peka nwa Remalaya gburu nari puku ndi agha Juda na iri puku abuo. Ihe ndi a mere n'ihu na ha gbakwara Onyenwe anyi Chineke nna nna ha azu. **7** Zikri onye Ifrem, onye bu diki n'aga, gburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-ekokota uloze. O gbukwara Elkena onye na-esota eze. **8** Ndi Izrel sitere n'etiti umunne ha ndi Juda dota ndi inyom, na umu okorobia, na umu agboghobia onuogugu ha di nari puku abuo n'aga. Ha bukokwara otutu ihe ndi ozo ha kwatara n'aga laghachi na Sameria. **9** Ma Oded, onye amuma Onyenwe anyi, no na Sameria n'oge a. O puru jekwuru ndi agha ahụ na Sameria si ha, "Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndi Juda n'ihu na ha na-efe arusi. Ma unu ji onuma gbuo ha, nke mere na uzu turu ruo n'eluigwe. **10** Ugwu a, unu na-achokwa ime ndi ikom na ndi inyom Juda na Jerusalem ndi ohu unu? Ma unu abughi ndi ikpe mmehie mara n'ebe Onyenwe anyi Chineke unu no? **11** Ugwu a, geenu nti n'ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndi a unu dotara n'aga n'ulo ha, n'ihu na ugwu a Onyenwe anyi na-ewe oke iwe megide unu." **12** Ufodu ndisi ndi Ifrem, bu Azaraya nwa Jehohan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai, biliri guzogide ndi ahụ si agha na-alota. **13** Ha siri, "Unu akpobatakwalala ndi a unu dotara n'aga n'ebe a, n'ihu na unu mee ya, anyi ga-abu ndi ikpe maara n'ihu Onyenwe anyi. Unu choro itukwasị ihe na mmehie na ikpe omuma anyi? N'ihu na ikpe omuma anyi adila ukwu, iwe ya di oku na-adikwasikwa n'ahu Izrel." **14** Ya mere, ndi agha ahụ hapuru ndi mkporo ahụ na ihe niile ha bulatara, n'ihu ndi ozi na igwe mmadu ahụ niile. **15** Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ akporo n'aha n'aha duuru ndi mkporo ahụ, manye aka n'ihu ahụ niile a dotara n'aga weputa uwe, na nri, na mmanya na akpukpokwu, na mmanu, nyeghachi ha ndi ahụ niile a dotara n'aga. Ha bulitere ndi orja no n'etiti ndi ahụ a dotara n'aga kukwasị ha n'elu inyinya ibu. Emesja, ha duuru mmadu ahụ niile dughachiri ha ndi ha no na Jeriko, obodo nkwi. Emesjakwa, ha laghachikwara azu na Sameria. **16** N'oge ahụ, eze Ehaz zigara ndi eze Asirja ozi ka o bja nyere ya aka. **17** Ndi Edom bbara ozo buso Juda

agha, ma dorokwa otutu n'ime ha n'agha. **18** Ndi Filistia ebusokwa ufodu obodo Juda di na mgbada ugwu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndi a; Bet-Shemesh, na Aijalon, na Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. **19** Ma Onyenwe anyi wedara Juda n'ala n'ih E haz, eze Izrel onye mere ka ihe ojoo baa uba na Juda, na ekwesighi ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi. **20** Mgbe Tiglat-Pileasa eze ndi Asirja biara, o wetaara E haz nsogbu kama enyemaka. **21** E haz weere ufodu ihe di n'ulonso Onyenwe anyi, na nke di n'uloeze, sitekwa na n'ulo ndiji obodo, were ha nye eze Asirja, ma ihe ndi a enyereghi ya aka. **22** N'oge nsogbu ya, eze E haz gakwara n'ihu buru onye nakwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. **23** O churu aja nye chi niile nke Damaskos, bu ndi meriri ya n'agha. **24** O siri, "N'ih na chi nke ndi eze Aram nyeere ha aka, ha ka m ga-achuru aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bu ihe wetaara ya odida, burukwa odida nye Izrel niile. **24** E haz chikotara ngwongwo niile di n'ulonso ukwu Chineke, gbujasja ha. O mechiri onu uzo niile e si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ma wuo otutu ebe ichu aja na nkuku uzo niile n'ime Jerusalem. **25** N'obodo niile obula na Juda, o wuru ebe di elu maka ichu aja di iche iche nye chi ndi ozo, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ya ha iwe. **26** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi ya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda na Izrel? **27** E haz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma o bughi n'ime ili ebe a na-eli ndi eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghoru eze n'onodu ya.

29 Hezekaya gbara iri afo abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O chiru iri afo abuo na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bu Abija, ada Zekaraya. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna nna ya Devid mere. **3** N'onwa mbu nke afo ahụ e mere ya eze ka o meghere ulonso Onyenwe anyi, mezie ime ya. **4** O kpoo ndi Livayi, na ndi nchujaja niile oku n'akuku owuwa anyanwu nke ulonso ukwu Chineke, **5** gwa ha okwu si ha, "Geenu m nti unu ndi Livayi, doonu onwe unu nso, dokwaan ulonso ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nso. Wezaganu ihe aru niile di n'ebe nso nke ulonso ahụ. **6** N'ih na nna anyi ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi; ha mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi bu Chineke anyi, hapu ya. Ha wepu ihu ha site n'ebe obibi Onyenwe anyi, gbakutakwa ya ichu. **7** Ha mechikwara uzo ndi e si abanye na mputa onu ulo ahụ, menyukwa oku di n'ime ya. E sureekwaghi ihe nsure oku na-esi isi uto, o dikwaghi aja nsure oku obula a churu nye Chineke nke Izrel. **8** N'ih nke a ka iwe Onyenwe anyi ji dakwasị Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ujo, dika unu jirila anya unu hu. **9** E gburu nna anyi ha n'agha, dotakwa ndi nwunye anyi na umu okorobia na umu agboghobia anyi n'agha n'ih ya. **10** Ma ugbu a, achoro m ka anyi na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel gbaa ndu, ka iwe ya juru n'ebe anyi no. **11** Umụ m, o kwesighi ka unu gbakuta oru unu azu ozo, n'ih na Onyenwe anyi hoputara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na iru oru n'ihu ya, na ichuru ya aja ihe nsure oku na-esi isi uto." **12** N'oge a ndi Livayi ndi a malitere oru: site n'ikwu Kohat: Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya; n'ikwu Merari: Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehaleel; n'ikwu Geshon: Joa nwa Zima, na Eden nwa Joa; **13** n'ikwu Elizafan:

Shimri, na Jeiel; n'ikwu Asaf: Zekaraya, na Matanaya; **14** n'ikwu Heman: Jehiel, na Shimei; n'ikwu Jedutun: Shemaya, na Uziel. **15** Mgbe ha kpokotara umunna ha bu ndi Livayi, dokwaa onwe ha ocha, ha bara ido ulonso Onyenwe anyi nso, dika eze nyere n'iwu, n'usoro okwu Onyenwe anyi si di. **16** Ndi nchujaja banyere n'ime ebe nso ahụ ido ya nso. Ihe niile na-adighi ocha ha huru n'ime ya ka ha weputasiri n'ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. Ndi Livayi buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. **17** Ha bidoro mmemme ido nso a n'abal mbu n'onwa nke mbu. N'abal nke asato ha ruru na mputa onu ulo nke ulonso Onyenwe anyi. Ma o were ha abal asato ozo idochasi ulonso ahụ nso maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abal iri na isi nke onwa mbu ahụ. **18** Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bu Hezekaya koro ya si, "Anyi emeela ebe niile n'ulonso Onyenwe anyi ka o di nso, ebe ichu aja nke aja nsure oku na ngwongwo ya, na tebul idoba achicha e doru nso, na ihe niile di n'ime ya. **19** Ozo, anyi edozielala ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nso, bu nke eze E haz wepu ihu n'ih ekwesighi ntukwasị obi ya mgbe o bu eze. Ha dikwa ugbu a n'ihu ebe ichu aja nke Onyenwe anyi." **20** N'ututu echi ya, eze bu Hezekaya kpokotara ndiji obodo niile, gaa n'ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. **21** Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na umu ebule asaa, na mkpi asaa, maka ichu aja mmehie n'ih alaeze ahụ, maka ulonso ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndi nchujaja bu umu Eron iwu si ha gbuo anu ulo ndi ahụ n'ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. **22** Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndi nchujaja fesara obara ha n'elu ebe ichu aja. Ha gbukwara ebule ndi ahụ fesa obara ha n'ebe ichu aja, gbukwaa umu aturu ndi ahụ fesakwa obara ha n'ebe ichu aja. **23** Ha wetara mkpi ndi ahụ eji achu aja mmehie n'ihu eze na ogbako ahụ, ha bikwasikwara ha aka n'elu. **24** Ndi nchujaja gburu mkpi ndi ahụ, chee obara ha n'elu ebe nchujaja maka ikpuchi mmehie ndi Izrel niile. N'ih na eze nyere iwu ka a chuo aja nsure oku na aja mmehie n'ih ndi Izrel niile. **25** O mere ka ufodu ndi Livayi nodu n'ulonso ahụ, dika ndi na-abu abu. O nyere ha ogene, na une, na ubo akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bu onu uzo eze, na Netan, bu onye amuma, nke a bu dika Onyenwe anyi nyereriji n'iwu site n'aka ndi amuma ya. **26** Ya mere, ndi Livayi ji ihe egwu Devid ndi ahụ niile guzoro na njikere, ma ndi nchujaja jikwa opi ha nke ha na-afu. **27** Hezekaya nyere iwu ka a chuo aja nsure oku ahụ n'elu ebe ichu aja. Mgbe a malitere isure aja ahụ oku, a malitekware i bu abu nye Onyenwe anyi, na ifu opi na iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. **28** N'oge mmemme ochuchu aja ahụ, mmadu niile kpoo isiala nye Chineke, mgbe ndi abu na-abu abu, ndi opi na-afukwa opi ha. Ihe niile a no na-eme tutu ruo mgbe a chusiri aja niile ahụ. **29** Mgbe ha chuchara aja ndi ahụ, eze na ndi niile no n'ebe ahụ gburu ikpere n'ala, kpokwaa isiala. **30** Eze Hezekaya na ndiji ozi ya nyere iwu ka ndi Livayi buo ufodu n'ime abu oma Devid, na nke Asaf onye amuma, maka iji ya too Onyenwe anyi. Ha mere otu a, kpokwaa isiala nye Chineke. **31** Emesja, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nso nye Onyenwe anyi, bianu nso, webatanu aja na onyinye ekele n'ime ulonso Onyenwe anyi." Ya mere, nzuko ahụ niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndi niile nwere mkpebi n'obi ha wetara aja nsure oku. **32** Onuogugu anu ulo niile ha wetara bu ndi a: iri oke ehi asaa, na nari ebule, na nari umu ebule abuo, ka e wetara maka aja nsure oku nye Onyenwe anyi. **33** Anu ndi e doru nso maka

ichu aja di narj oke ehi isii na aturu na ewu di puku ato. **34** Ma ndi nchuaja di ole na ole, ha apughikwa igba akpukpo anu niile ahụ maka aja nsure oku, n'ihii ya, umunne ha bu ndi Livayi nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahụ gwusiri, ruokwa mgbe e doro ndi nchuaja ndi ozo nso. N'ihii na ndi Livayi nwere obi ziri ezi karja ndi nchuaja ido onwe ha nso. **35** Aja nsure oku bara uba, tinere abuba nke aja udo niile, na aja ihe onunu nke so aja nsure oku ndi a. O bu n'uzo di otu a ka e si weghachite ije ozi na ichu aja nke na-adi n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **36** Hezekaya na ndi Juda niile nuriri onu n'ihii ihe Chineke doziri nye ndi ya, n'ihii na ihe niile ndi a mere ngwangwa.

30 Hezekaya zigaara ndi Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndi Ifrem na Manase akwukwo ikpo oku ka ha bja n'ulonso ukwu Onyenwe anyi di na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. **2** Eze na ndiisi ya, na ndi nkpokota niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adi n'onwa nke abuo. **3** Ha enweghi ike ime ya n'oge e kwesiri ime ya n'ihii na otutu ndi nchuaja enwebeghi ike doo onwe ha nso n'onwa ahụ. Otu a kwa, ndi Izrel enwebeghi ike zukotaa na Jerusalem. **4** Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. **5** Ha kpebiri ka e kwusaa n'ala Izrel niile site na Dan ruo a Biasheba ka onye obula bja na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Otutu mmadu n'Izrel esobeghi mee mmemme a dika e nyere ya n'iwu. **6** Ndi ogba oso weere akwukwo ozi sitere n'aka eze na ndi ozi ya jeharja n'Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n'iwu si: "Unu ndi Izrel, loghachikwute Onyenwe anyi Chineke Ibrahim, na Ajzik, na Jekob, ka o laghachikwute unu bu ndi eze Asirja na-emeribeghi. **7** Unu adikwala ka nna unu ha, na umunne unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe iji unu, dika unu huru ya. **8** Unu abula ndi isiike dika ha, kama werenu onwe unu nye Onyenwe anyi. Bjakwanu n'ulonso ya nke o doro nso ruo ebighi ebi. Fee Onyenwe anyi Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya juru n'ebe unu no. **9** O buru na unu aloghachikwute Onyenwe anyi, o ga-eme ka e gosi umunna unu na umu unu a dotara n'agha obi ebere, meekwa ka ha site n'ebe e bugara ha loghachikwa. N'ihii na Onyenwe anyi Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obioma; o gakwaghị agbakuta unu azu, ma o buru na unu echegharja, loghachikwute ya." **10** Ya mere, ndi ogbo oso ozi ahụ sitere otu obodo gaa obodo ozo n'Ifrem, na Manase, o buladi ruo Zebulon. Ma ndi mmadu chirj ha ochi, kwaakwa ha emo. **11** Ma otu o di, ufodu ndi si n'ebo Asha na Manase, na Zebulon wedataro onwe ha ala, bja Jerusalem. **12** Ma aka Chineke dinyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze na ndiisi ya nyere n'iwu, site n'okwu Onyenwe anyi. **13** Ya mere, otutu mmadu bjara Jerusalem n'onwa nke abuo nke afu ahụ, maka mmemme achicha ekoghi eko. **14** Ha niile jiri otu obi bibie ulo arusi Baal niile di na Jerusalem, kutuokwa ebe ichu aja na-esi isi utu niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidron. **15** N'abalj nke iri na anọ nke onwa abuo ahụ, ndi mmadu ahụ niile gburu aturu Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndi nchuaja na ndi Livayi. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nso were aja nsure oku bja n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **16** Ha niile guzokwara n'onodu ha dika

e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndi nchuaja fesara obara nke ndi Livayi bunyere ha n'aka, n'elu ebe ichu aja. **17** Ebe o bu na otutu ndi so n'igwe mmadu ahụ edobeghi onwe ha nso, ndi Livayi gbuuru ha aturu Mmemme Ngabiga n'ihii na ha adighi ocha, ha apughikwa ido aturu ha nso nye Onyenwe anyi. **18** O bu ezie na otutu ndi sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghi onwe ha ocha, ma ha sokwa rie oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere si, "Ka Onyenwe anyi onye di mma gbaghara onye obula **19** bu ndi ji obi ha na-achọ Onyenwe anyi Chineke nke nna nna ha, o buladi ma o buru na ha adighi ocha dika iwu nke ebe nso si di." **20** Onyenwe anyi nuru ekpere Hezekaya gwokwaa ha. **21** Ya mere, ndi Izrel ahụ niile ji onu mee mmemme achicha ekoghi eko ahụ na Jerusalem ubochi asaa. Ma ndi nchuaja na ndi Livayi ji abụ na ngwa egwu Onyenwe anyi too ya otuto ubochi ahụ niile. **22** Hezekaya ji okwu di mma gbaa ndi Livayi ume n'ihii ezi nghota ha nwere n'ijere Onyenwe anyi ozi. N'ime ubochi asaa ahụ niile, ha churu aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a churu. Ha tokwara Onyenwe anyi Chineke nna nna ha otuto. **23** N'ihii oke onu ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n'ihu ubochi asaa ozo. **24** Hezekaya eze Juda, nyere nzuko ahụ otu puku oke ehi, na puku aturu asaa. Ndi ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku aturu iri. Otutu ndi nchuaja dooro onwe ha nso. **25** N'oge ahụ kwa, oke onu juputara n'obi ndi Juda niile, na n'obi ndi nchuaja na ndi Livayi, na n'obi ndi obja, na ndi sitere ala Izrel bja. **26** Oke onu juputara na Jerusalem n'ihii na site n'oge Solomon nwa Devid, eze Izrel ruo n'oge a, e mebeghi mmemme di otu a na Jerusalem. **27** Mgbe ahụ, ndi nchuaja na ndi Livayi guzoro gozie oha mmadu ahụ niile. Chineke nukwara ekpere ha site n'ebe obibi ya di nso nke eluigwe.

31 Mgbe ihe niile a gwusiri, ndi Izrel bu ndi no n'ebe ahụ puru gaa n'obodo niile di na Juda, kurisie ogidi nso niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwaturu ebe niile di elu na ebe ichu aja niile di na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n'iyi, ndi Izrel niile laghachiri n'obodo nke aka ha nakwa n'ihii onye obula nwere. **2** Hezekaya nyekwara ndi nchuaja na ndi Livayi n'usoro iru oru ha n'ulonso ukwu Chineke ubochi niile, maka oru ichu aja nsure oku na aja udo, na inye ekele, na ito Onyenwe anyi n'onu uzo ama ebe obibi ya. **3** Eze nyekwara utu nke ya site n'ihii nweta ya maka iji chuo aja nsure oku, nke ututu na abali, ya na aja nsure oku nke ubochi izuikwe niile na onwa ohuru, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dika o di n'iwu Onyenwe anyi. **4** O nyekwara ndi bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebataro ndi nchuaja na ndi Livayi oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebanye anya nke oma n'iwu Onyenwe anyi. **5** Ngwangwa e kwusara okwu a, umu Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe o bara uba. Ha wetara mkpuru mbu nke oka ha, na mmanya vainj ohuru ha, na mmanu oliv, na mmanu anu, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'uba otu uzo n'uzo iri nke ihe niile ozo ha nwere. **6** Ndi Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakwara otu uzo n'ime uzo iri nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu, na otu uzo n'uzo iri nke ihe nso niile edoro nso nye Onyenwe anyi bu Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu **7** Ha bidoro iwabata ihe ndi a site n'onwa nke ato n'afu ruo n'onwa nke asaa. **8** Mgbe

Hezekaya na ndjisi ya bjara hu ukwu ihe ndi ahụ niile, ha toro Onyenwe anyi, goziekwa ndi ya bu Izrel. **9** Hezekaya juru ndi nchujaja na ndi Livayi banyere onyinye ndi ahụ e bubatara. **10** Azaraya, onyeisi nchujaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara si ya; "Lee, kemgbe ndi mmaadi malitere iwebata onyinye ha n'ulonso ukwu Onyenwe anyi o nwebeghi ihe koru anyi. N'ezie, anyi nwere karja, n'ihl na Onyenwe anyi agoziela ndi ya. Leekwa ihe di ukwu ka foduru." **11** Hezekaya nyere iwu ka e edozie ulo ichikoba ihe n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. Ha mekwara otu a. **12** Emesja, ha jiri ikwesi ntukwasị obi bubata onyinye ndi ahụ, na onyinye nke otu uzo n'ime uzo iri, na onyinye e dororo nso, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayi. Shimei nwanne ya nwoke bu onye nasotese ya. **13** Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bu ndi nlekota oru ndi no n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndi a niile bu ndi eze Hezekaya na Azaraya onye nlekota ulonso ukwu Chineke hoputara. **14** Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bukwa onye na-elekota onu uzo ama di n'owuu anyanwu, ka e tinnyere oru ilekota onyinye afo ofuwu niile e wetara Chineke. O bu ya nwekwa oru ikesa onyinye ndi ahụ niile e bubatara Onyenwe anyi ha na onyinye ndi ozo e dororo nso. **15** Ndi naenyere ya aka bu Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ nye ndi nchujaja niile n'obodo ahụ, onye ukwu na onye nta, dika usoro iru oru ha si di. Ha ji ikwesi ntukwasị obi na-enyere ya aka. **16** Ozokwa, ndi ikom niile si n'ezinaulo ndi nchujaja, ndi gbara site n'afoto gbago, ndi aha ha di n'akwukwo usoro omumu, bu ndi na-aru oru n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe obula ha bjara iru oru dika usoro oru ha si di. **17** Ha na-ekenye ndi nchujaja niile e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu, kenyeke na ndi Livayi niile gbara site iri afo abuo gbago ihe oriri dika usoro oru ha si di. **18** Ndi na-esokwa keta oke ndi a bu umuntakiri, na ndi inyom, na umu ndi ikom na ndi inyom na-etolite etolite, bu ndi niile e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ndi a bu ndi kwesiri ntukwasị obi n'ido onwe ha nso. **19** A hoputara ufodu ndi ikom ndi oru ha bu ike nri nye ndi nchujaja niile bu umu umu Eron. Ndi nchujaja na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bu ndi ahụ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndi nchujaja gburugburu, maobu ndi bi n'obodo ndi ozo. Ndi a bukwa ndi e dere aha ha niile n'akwukwo usoro omumu ndi Livayi. **20** Ndi a bu ihe ndi Hezekaya mere n'ime Juda niile, o name ihe di mma, na nke ziri ezi, n'ikwesị ntukwasị obi n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke ya. **21** N'ime ihe niile o mere, nke metutara ije ozi nke ulo ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke oma.

32 Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntukwasị obi rucha oru ndi a niile, Senakerib bu eze Asirja, bjara n'ime Juda megide ya. O nochibidoro obodo niile nke e wasiri ike, na-eche na o ga-emi ha nye onwe ya. **2** Mgbe o dororo eze anya na Senakerib bjara ka o buo agha megide Jerusalem, **3** Hezekaya mere ngwangwa kpokota umu eze niile na ndjisi agha ya. Mgbe ha zukotara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azu obodo na-asoputa. Ha mekwara otu a. **4** Ha kpokotara otutu ndi oru, ndi gara gbochie isi iyi niile, mee ka mmiri

gharakwa isoputa n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihl na ha achoghị ka eze ndi Asirja na ndi agha ya nweta mmiri ha ga-anu mgbe ha bjaruru ibuso Jerusalem agha. **5** Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wasie ha ike n'ebe niile o nada ada. O wukwara mgbidi ozo gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo di n'obodo Devid ike, kpuokwa otutu ngwa agha na ota. **6** O tinnyere ndi agha niile no n'obodo ahụ n'okpuru ndjisi agha na-achị ha, mee ka ha niile zukota n'onu uzo ama nke obodo. N'ebe ahụ ka o no gwa ha okwu si ha, **7** "Dirinu ike, unu adakwala mba. Unu atula ujo maobu daa mba n'ihl eze Asirja na usu ndi agha ya, n'ihl na onye dnyere anyi ka ya ike. **8** Ihe nonyere ya bu ogwe aka nke anu ahụ, ma nke nonyere anyi bu Onyenwe anyi, Chineke anyi, inyere anyi aka na ibu agha anyi niile." Okwu a, nke Hezekaya bu eze Juda kwuru, mere ka ndi Juda nwee agbamume. **9** Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asirja na ndi agha ya niile nochibidoro Lakish, o zipuru ndi oru ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, eze Juda na ndi Juda niile ndi no n'ebe ahụ. **10** "Nke a bu ihe Senakerib, bu eze Asirja siri: O bu na ginji ka ntukwasị obi gi dabere, mere i ji nogidesie ike na Jerusalem n'onodu nochibido a? **11** Mgbe Hezekaya na-asi, 'Onyenwe anyi bu Chineke anyi gazoputa anyi site n'aka eze Asirja,' o bu aghughu ka o naghoro unu. O na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwuo n'aguu nakwa akpiri ikpo nku. **12** O bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, 'Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chukwa aja n'elu ya?' **13** "Unu amaghị ihe mu na nna m ha bu ndi bu m uzo chia mere ndi ala ozo? Chi niile nke mba ndi ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? **14** O bu onye n'etiti chi niile nke mba ndi a niile, bu ndi nna nna m ha bibiri, naputarala ndi ya site n'aka m." **15** Anaa ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? **15** Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekarala ya, n'ihl na o dighi chi obula maobu nke mba obula maobu alaeze obula puru inaputa ndi ya site n'aka m maobu n'aka nna m ha. Ka o buruzie chi unu ga-abu nke ga-anaputa unu site n'aka m!" **16** N'uzo di otu a ka ndi ozi Senakerib ahụ ji leda Onyenwe anyi Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkpari megide ha. **17** Emesja, Senakerib dekwara akwukwo mkpari ndi ozo, nke o no n'ime ya kwuluo Onyenwe anyi Chineke Izrel, na-asi, "Dika chi ndi ala ozo niile enweghi ike zoputa ndi ha site n'aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa izoputa ndi ya site n'aka m." **18** Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpokuo ndi Jerusalem, bu ndi no na mgbidi ahụ n'asusu Hibru, imenye ha egwu nakwa ime ka ujo tuo ha, ka ha nwee ike were obodo ahụ. **19** Ha kwuru okwu ojo di ichie ichie banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndi ozo di n'uju, bu oru aka mmadu. **20** Mgbe ahụ, Hezekaya bu eze, na Aizaya onye amuma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n'ekpere. **21** Onyenwe anyi zipuru otu mmuo ozi, onye gara tigbuo ndi agha niile bu dike, ndi ochiagha na ndjisi niile no n'omuma ulo ikwu nke eze Asirja. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n'ala ya. Ma mgbe o gara n'ulo chi ya, ufodu n'ime umu ya ndi ikom, ndi bu anu ahụ na obara ya, were mma agha gbuo ya n'ebe ahụ. **22** Otu a ka Onyenwe anyi si zoputa Hezekaya na ndi Jerusalem, site n'aka Senakerib eze Asirja, na sitekwa n'aka ndi iro ya ndi ozo. Udo dikwara n'ala ya niile. **23** Site n'oge

ahụ, Hezekaya ghorọ eze a maara aha ya na mba niile di Juda gburugburu. Otutu mmadu bidokwara ibutere Onyenwe anyi onyinye di iche iche na Jerusalem. Hezekaya n'onwe ya nwetakwara onyinye nke ya. **24** Ma n'oge ahụ, Hezekaya rjara rjara, ruo na o gaara anwu. Ma o kpere ekpere rjọ Onyenwe anyi ka o gwọọ ya. O zara ekpere ya, gosikwa ya ihe iribama di ebube. **25** Ma Hezekaya ejighi obi ya niile kelee Chineke ekele n'ihu na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyi megide ya na ndi Jerusalem na Juda. **26** Mgbe Hezekaya na ndi Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe Onyenwe anyi dajuru n'ebe ha no, o takwaghị ha ahuhu n'oge niile ahụ Hezekaya di ndu. **27** Ya mere, Hezekaya ghorọ eze bara ogaranya, burukwa onye a na-asopuru. O wuru ulokwu maka ichebe olaocha ya na olaedo, na nkume di oke onahia, na uda na-esi isi uto, na ota na efere olaedo ya. **28** O wukwara otutu ulo ozo ebe a na-echebe oka, na mmanya vaini ohuru, na mmanu oliv. O wukwara ulo anumanu maka otutu igwe ewu na aturu ya. **29** O wukwara otutu obodo nta di iche iche, nweekwa otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, n'ihu na Chineke mere ka o baa uba. **30** Hezekaya bukwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihon n'akuku elu elu ya, gwuo olulu ebe mmiri ahụ si sogharja na-asobata n'akuku odida anyanwu nke obodo Devid. Ihe niile o mere gaara ya nke oma. **31** Ma mgbe ndi ozi nke ndi na-achi Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahụ nke mere n'ala ahụ, Chineke hapuru ya i nwalee ya, ka o mara ihe niile di ya n'obi. **32** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Hezekaya, na oru ebere niile nke o ruru ka edere n'akwukwo onu onye amuma bu Aizaya, nwa Emoz, dikwa n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel niile. **33** Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndi nna nna Devid di. Ndi Juda niile na ndi niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'onwu ya. Manase nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

33 Manase gbara afo iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru iri afo ise na ise na Jerusalem. **2** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi, site n'igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na mbu mere, bu ndi Onyenwe anyi chupuru n'ihu ndi Izrel. **3** O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe ichu aja di iche iche nke Baal, pjakwa ogidi Ashera di iche iche. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe feekwa ha ofufe. **4** O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso Onyenwe anyi, nke Onyenwe anyi, kwuru okwu banyere ya, si, "Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi." **5** O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe n'ogige abuo di n'ulonso Onyenwe anyi. **6** O jikwa umu ya chuo aja n'ime oku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O gbara aja, taa amusu, choo osisa n'aka ndi mgbasi, juta ase n'aka ndi naju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya Onyenwe anyi si otu a kpasuo iwe ya. **7** O were oyiyi apiri api nke o mere debe n'ime ulonso Chineke, nke Chineke gwara Devid na nwa ya Solomon okwu si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'obo niile nke Izrel, ka m gakpokwasị Aha m ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel hapu ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naanị ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu banyere iwu niile, ukpuru niile na ntuziaka niile m

nyere site n'aka Mosis." **9** Ma Manase duhiere Juda na ndi Jerusalem, mee ka ha mee ihe di njo karja nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel. **10** Onyenwe anyi gwara Manase na ndi ya okwu, ma ha egeghi nti. **11** N'ihu ya, Onyenwe anyi mere ka ndi ochiagha nke eze ndi Asirja bja buso ha agha, bu ndi jidere Manase, gbanye ya nko igwe n'imi, were udo bronz kee ya agbu, kporo ya laa Babilon. **12** N'oge ahụ ka anya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwu, rjoo amara site n'aka Onyenwe anyi Chineke nna nna ya. **13** Onyenwe anyi nuru aririyo ya mee ya ka o lotakwa n'alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na Onyenwe anyi bu Chineke n'ezie. **14** O bu n'oge a ka o wughachiri mgbidi nke abuo gburugburu obodo Devid, na mgbidi di n'odida anyanwu iyi Gaihon na ndagwurugwu Kidron. Site n'ebe ahụ, o wuru ya ruo n'onu uzo ama Azu, na gburugburu ugwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndisi agha ya n'obodo niile e wusiri ike di na Juda. **15** O wezugara chi ndi mba ozo niile, wepukwa oyiyi ahụ o tinyere n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, kputuokwa ulo arusi o wuru n'ugwu ulonso, na ndi nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. **16** Emesja, o wughariri ebe ichu aja Onyenwe anyi di n'ulonso ukwu Chineke, chuo aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndi Juda niile iwu si ha fee Onyenwe anyi Chineke nke Izrel ofufe. **17** Ma ufordu ndi Juda nogidekwara na-achụ aja n'ugwu, maobu naanị Onyenwe anyi Chineke ha ka ha na-achuru aja ndi a. **18** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndi onu gwara ya n'aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Izrel niile. **19** Ekpere ya, na osisa Chineke zara ya, na mmehie ya niile, na-ekwesighi ntukwasị obi ya, na ebe niile o wuru ulo arusi n'elu ugwu, na ebe o manyere ogidi arusi Ashera, na arusi ndi ozo, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwo akuko ndi amuma. **20** Manase sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'uloeze ya. Amon, okpara ya, nochiri ya. **21** Amon gbara iri afo abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru afo abuo na Jerusalem. **22** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Manase mere. Amon kporo isiala, chukwa aja nye arusi niile, nke Manase mere. **23** Ma o wedaghị onwe ya ala n'ihu Onyenwe anyi dika Manase nna ya mere. Kama Amon gara n'ihu mee ka ikpe omuma ya mubaa. **24** Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime uloze ya. **25** Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

34 Josaya gbara afo asato mgbe e mere ya eze. O chiru iri afo ato na otu na Jerusalem. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, gbasookwa uzo niile nke nna nna ya Devid, o sighi n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **3** N'afu nke asato nke ochichị ya, mgbe o ka bu okorobia, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afu iri na abuo nke ochichị ya, o malitere ime ka Juda na Jerusalem di ocha site n'iwezuga ebe ichu aja niile di elu, na ogidi Ashera niile, na arusi a piri api na nke a kpuru akpu niile. **4** N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. O kudara ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto di n'elu ebe ichu aja Baal ndi ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na arusi na oyiyi niile. O kujasiri ha niile, kpokoro ha ghasaa

ha n'elu ili ndi na-eife ha. 5 O kporo okpukpu ndi nchujaja ahụ oku n'elu ebe ichu aja arushi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem di ocha. 6 N'obodo ndi Manase, na Ifrem na Simion, ruo na Naftali, na mkpomkpo ebe ha niile gburugburu. 7 O tituru ebe ichu aja nke arushi niile na ogidi arushi Ashera, gwepia arushi ndi a niile di ka ntu. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu o laghachi Jerusalem. 8 N'afu nke iri na asato nke ochichi Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ulonso di ocha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achi obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edeko akuko, ka ha wuzie ulonso Onyenwe anyi, bu Chineke ya. 9 Ha jekwuru Hilkaya onyeisi nchujaja nye ya ego nke e webatara n'ulonso Chineke, nke ndi Livayi bu ndi na-eche onu uzo nakotara site n'aka ndi Manase na Ifrem, na ndi niile foduru n'Izrel, na sitekwa n'aka ndi Juda na Benjamin, na ndi niile bi na Jerusalem. 10 Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso Onyenwe anyi. Ndi ikom a kwuru ndi oru ruziri ma mezue ulonso ahụ ugwo. 11 Ha nyekwara ndi okpo ntu na ndi na-ewu ulo ego jji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikota na osisi ikwado ulo, maka iji ruzie ulo a nke ndi eze Juda hapuru ka o dakasja. 12 Ndi oru a ruru oru ha n'ikwesj ntukwasj obi. Ndi nlekota ha bu ndi Livayi ndi a: Jahat na Qbadaya ndi si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndiisi n'ikwu Kohat. Ndi Livayi ndi ozo, ndi bu ndi nwere nghota n'iti ngwa egwu di iche iche. 13 ka e mere ndi nlekota ndi na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndi niile ruru oru di iche iche. Ufodu n'ime ndi Livayi ndi a bu ndi ode akwukwo na ndi na-edeko ihe, na ndi na-eche onu uzo nche. 14 Mgbe ha na-eweputa ego anabatara n'ulonso Onyenwe anyi, Hilkaya onye nchujaja chotara akwukwo Iwu Onyenwe anyi, bu nke o nyere site n'aka Mosis. 15 Hilkaya sirj Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi." O nyere ya Shefan. 16 Mgbe ahụ, Shefan buuru akwukwo ahụ wegara ya eze, gwa ya sj, "Ndi ozi gi na-eje ozi ha di ka ihe niile i tinyere ha n'aka si di. 17 Ha enyefela ego niile nke di n'ulonso Onyenwe anyi n'aka ndi nlekota oru, na ndi oru." 18 Emesja, Shefan ode akwukwo gwara eze okwu ozo sj ya, "O nwere akwukwo Hilkaya nyere m." Shefan weputara ya guo ya na ntj eze. 19 Mgbe eze nuru ihe niile e dere n'akwukwo iwu ahụ, o dowara uwe ya. 20 O nyere Hilkaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Majka, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, sj ha, 21 "Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n'isi m na n'isi ndi foduru n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a bu nke achotara. N'ihu na onuma Onyenwe anyi di ukwu bu nke a wukwasjiri anyi, n'ihu na ndi bu anyi uzo edebeghi okwu nke Onyenwe anyi, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime akwukwo a banyere anyi." 22 Ya mere, Hilkaya na ndi ahụ eze zipuru ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amuma nwanj, onye bu nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekota ebe a na-edebe uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ohuru. 23 O sirj ha, "Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, sj 24 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ka-adakwasj ebe a na ndi niile bi n'ime ya, obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a, bu nke a guputara n'ihu eze Juda. 25 N'ihu na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasj iwe m n'ebe a,

o gaghi akwusikwa.' 26 Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi sj ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ j nuru. 27 N'ihu na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe j nuru ihe o kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, n'ihu na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowakwaa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mu onwe m anula, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 28 Ugba a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka o bjakwasj ebe a na ndi bi n'ime ya.'" Ha laghachiri inye eze osisa ya. 29 Mgbe ahụ, eze kporo ndi okenye Juda na Jerusalem niile. 30 O gara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na ntj onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonso Onyenwe anyi. 31 Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyi, igbaso Onyenwe anyi, na idebe iwu ya na ukuru ya niile, na iji obi ya niile, na mkipurubi ya niile rupe isi n'okwu ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo ahụ. 32 O mekwara ka ndi niile no na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahụ. Ndi niile bi na Jerusalem mezu kwara ihe ndi a di ka ogbugba ndu Chineke, bu Chineke nna nna ha si di. 33 Josaya sitere n'ala niile bu nke ndi Izrel wezuga ihe aru niile bu arusi, o mere ndi niile no n'Izrel n'oge ahụ ka ha fee Onyenwe anyi bu Chineke ha. N'ubochi ndu ya niile, ha esiteghi n'iso Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35 Josaya mere Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi na Jerusalem n'ubochi iri na ano nke onwa mbu n'afu. Ha gburu aturu Mmemme Ngabiga n'ubochi ahụ. 2 O debekwara ndi nchujaja n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, gbaa ha uwe ka ha bidokwa iru oru ha. 3 O sirj ndi Livayi, bu ndi e doro nsọ nye Onyenwe anyi, ndi na-emekwa ka ndi Izrel ghota ihe, "Donyenubighe nso ahụ n'ulonso ukwu aha Solomon, nwa Devid, bu eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghi j na-ebughari ya n'ubu unu ozo. Ugba a jeerenu Onyenwe anyi Chineke unu, na ndi ya Izrel ozi. 4 Kwadoonu onwe unu n'usoro ezinaulo unu n'otu n'otu, di ka ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwo si di, ya na nke Solomon nwa ya si di ka. 5 "Werenu onodu n'ebe nsọ unu na otu ndi Livayi, maka nkwa nke ezinaulo nna nna unu ha si di, bu ikwu ndi Izrel, ndi na-abughi ndi nchujaja. 6 Gbuonu aturu ngabiga ndi ahụ, doonu onwe unu nsọ, doziekwaranu umunna unu ndi Izrel aja ha, ime di ka ihe Onyenwe anyi nyere Mosis n'ihu si di." 7 Josaya nyere ndi niile n'ebe ahụ onyinye igwe ewu na aturu onuogugu ya di iri puku ato, nke ha ga-eji chuo aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi ato site n'aku eze. 8 Ndiisi ya nyekwara ndi nchujaja na ndi Livayi onyinye afu ofufu. Otu a kwa, Hilkaya na Zekaraya, na Jehiel, ndi na-ekota ulonso Chineke nyere ndi nchujaja puku ewu na aturu abuo na nari isii, nyekwa ha nari oke ehi ato, maka iji chuo aja Ngabiga. 9 Ndi bu ndi ndu n'ebo Livayi aha ha bu Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na wannae ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndi Livayi puku ewu na aturu ise, na nari oke ehi ise maka iji ha chuo aja Ngabiga. 10 Mgbe e doziechara usoro ije ozi ahụ niile, ndi nchujaja weere onodu ha, ha na ndi Livayi n'oke oru ha n'usoro di ka eze

nyere n'iwu. **11** Mgbe ahụ ndị Livayi gburu atụrụ ngabiga ahụ niile, were ọbara ha nye ndị nchụaja. Ha fesara ya n'ebe ichu aja mgbe ndị Livayi nọ na-agba anụ ndị ahụ akpukpọ. **12** Ha kenyere ezinaulo ọbula anụ ndị ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chụọ aja nsure oku nye Onyenwe anyi n'usoro dika e dere n'ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndị ahụ. **13** Otu a kwa, dika e dere ya n'iwu Mosis, ha huru anụ aja ngabiga ahụ n'oku, site aja ndị nso n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndị mmadu niile. **14** Emesja, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndị nchụaja, n'ih na ndị nchụaja, bụ umu Eron, nọrj na-achụ aja nsure oku na abụba anu ruo abali. Ya mere, ndị Livayi ji kwadooro onwe ha ma kwadokwara ndị nchụaja, bụ umu Eron ihe. **15** Ndi ikwu Asaf ndi a, bu ndi na-abu abu, nokwa n'onodu ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amuma eze nyere n'iwu. Ndi na-eche nche n'onu uzọ ama ahapughi onodu ha, n'ih na ndi Livayi ibe ha doziri ihe debere ha. **16** Ya mere, e doziri ofufe niile nke Onyenwe anyi n'otu ubochi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure oku niile n'ebe ichu aja Onyenwe anyi, dika eze Josaya nyere n'iwu. **17** Ndi Izrel bu ndi nọ n'ebe ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achicha ekoghi eko ubochi asaa. **18** E mebeghi Mmemme Ngabiga n'udi a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amuma, o nwebekwaghi eze Izrel obula nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi Juda niile na ndi Izrel niile bu ndi nọ n'ebe ahụ tinyere ndi Jerusalem. **19** O bu n'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a. **20** Emesja, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonso ahụ, Neko eze Ijpt gbagoro iga buo agha na Kakemish, nke di n'akuku osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. **21** Ma Neko zipuru ndi ozi bjara zie Josaya ozi, si ya, "Olee esemokwu di ugbu a n'etiti mu na gi, gi eze Juda? O bughị ibuso gi agha ka m bjara, kama o bu naani ulo mu na ha nọ n'agha. Chineke sirj m ka m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nonyeere m, ka o ghara iji iwe bibie gi." **22** Ma Josaya esiteghi n'ebe o nọ chigharja, kama o nwoghariri onwe ya, ka a ghara imata onye o bu, maka iga buwo ya agha. O geghi kwa ntị na okwu ahụ eze Neko kwuru nke si n'aka Chineke bja, kama o puru ibuso ya agha n'ala Megido. **23** Ma mgbe ndi n'agba uta gbataara eze, bu Josaya uta, eze gwara ndi ozi ya si, "Bupunu m, n'ih na emerula m ahụ n'ebe o di ukwu." **24** Ya mere, ha sitere n'ugbo agha ya bulie ya bubanye ya n'ime ugbo agha ozo, bulata ya na Jerusalem, ebe o nọ nwuo. E liri ya n'ili nna nna ya ha, ndi Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju. **25** Jeremaya buuru Josaya abu akwa, ruo taa ndi ikom na ndi inyom na-abu abu a iji na-echeta Josaya. Nke a ghorọ omenaala n'Izrel, e dekwara ya n'akwukwo abu akwa di iche iche. **26** Ihe ndi ozo niile Josaya mere, na oru ebere niile o ruru n'usoro ihe e dere n'iwu Onyenwe anyi, ndi na akuku ndu ya site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e depu tara n'akwukwo akuku ndi eze Izrel na Juda.

36 Ndi ala ahụ kpoforo Jehoahaz, nwa nwoke Josaya mee ya eze na Jerusalem, n'onodu nna ya. **2** Jehoahaz gbara iri afọ abuo na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chirj na Jerusalem onwa ato. **3** Eze Ijpt chudara ya site n'ochichi na Jerusalem, kwagide ndi Juda ka ha tuora ya utu narj talenti olaocha na otu talenti olaedo. **4** Eze Ijpt mere Eliakim, otu nwanne

Jehoahaz, eze ndi Juda na Jerusalem. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma Neko duuru Jehoahaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijpt. **5** Jehoiakim gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O chirj afọ iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi Chineke ya. **6** Nebukadnez eze Babilon busoro ya agha, jiri udo bronz kee ya agbu, n'ih i duru ya gaa Babilon. **7** Nebukadnez bukwawara efere na iko olaedo di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, buru ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon. **8** Akuku ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim, na banyere ihe aru niile o mere, na ihe niile a choputara megide ya, ka e dere n'akwukwo akuku ndi eze Izrel na Juda. Jehoiakim nwa ya ghoru eze n'onodu ya. **9** Jehoiakim gbara afọ iri na asato mgbe o malitere ibu eze, o chirj naani onwa ato na abali iri na Jerusalem. O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. **10** Emesja, n'afọ nke ozo ya, Nebukadnez ziri ozi mee ka akporo ya, na otutu ihe ndi di oke onuhja sitere n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, bulaa ha Babilon n'oge a. O mere nwanne nna Jehoiakim bu Zedekaya, eze Juda na Jerusalem. **11** Zedekaya gbara iri afọ abuo na otu mgbe e mere ya eze. O chirj afọ iri na otu na Jerusalem. **12** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi Chineke ya, o wedaghi onwe ya ala nara ndumodu Jeremaya bu onye amuma, onye na-ekwu okwu nke Onyenwe anyi. **13** Ozokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadnez, onye mere ka o njo iji n'aha Chineke. O ghoru onye isiike, onye mechiri obi ya, yu ichigharikwute Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **14** N'ime ka ihe di njo karja, mmadu niile, tinyere ndi ndu n'etiti ndi nchujaja, nogidere buru ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, site n'igbaso omenaala ruru aru nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha meruru ulonso Onyenwe anyi, nke o doro nso n'ime Jerusalem. **15** Onyenwe anyi, Chineke nna nna ha, sitere n'onu ndi amuma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na nti. O mere nke a n'ih na o nwere obi ebere n'ebe ha no, na n'ebe ulonso ukwu ya di. **16** Ma ha kwara ndi amuma Chineke ndi a emo, leja okwu Chineke ha wetara anya, chia amuma ha buru ochi, tutu ruo mgbe ha kpasuru onuma Onyenwe anyi megide ndi ya, ruo mgbe ihe obula nadighikwa nke puru igbochi ngosiputa oke onuma a. **17** Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bu onye ji mma agha gbuchapu umu okorobia ha n'ulo ebe nso ha. O nweghi kwa omijiko n'ebe umu okorobia, maobu umu agboghodi, ndi okenye maobu ndi nrja nrja. Chineke weere ha niile nyefee ha n'aka Nebukadnez. **18** O sitere n'ulonso ukwu Chineke kporo ihe niile di n'ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere aku niile di n'ime ulonso Onyenwe anyi, na n'uloeze, na n'ulo ndisi ozi eze buru ha gaa Babilon. **19** Ha sunyere ulonso Chineke oku, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere uloze niile oku, mebi kwaa ihe niile ndi bara uru di n'ime ya. **20** Ha buuru ndi foduru, bu ndi niile gbanariri mma agha, gaa Babilon, ha ghoru ya, ghokwara umu ya ndi nochiri anya ya, ndi ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshja. **21** Ala ahụ nwere ubochi izuikwe niile kwesiri ya n'ebe o zuruoke, n'oge niile nke itogbo n'efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n'imezu okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu Jeremaya onye amuma. **22** Ma n'afọ mbu nke ochichi Sairoz eze Peshja, ime ka okwu Onyenwe anyi nke sitere n'onu Jeremaya mezu, Onyenwe anyi kpaliri mmuo Sairoz, eze Peshja ka o mee mkpasa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwukwo iwu, si, **23** "Otu a ka Sairoz, eze Peshja kwuru: "Onyenwe anyi,

Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke di n'ụwa. O nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke di na Juda. Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndi ya nwere ike ịga, ka Onyenwe anyị Chineke ha nnyekwara ha.”

Ezra

1 N'afọ mbụ nke ọchịchị Sairos, eze Peshja, ime ka okwu Onyenwe anyị nke sitere n'ọnụ Jeremaya mezuu. Onyenwe anyị kpaliri mmụọ Sairos, eze Peshja ka o mee mkpọsa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwụkwọ iwu, si, **2** "Otu a ka Sairos, eze Peshja kwuru, "Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dị n'ụwa, o nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke dị na Juda. **3** Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike iga Jerusalem nke dị na Juda, gaa wuo ụlọnsọ Onyenwe anyị, Chineke Izrel, bụ Chineke nọ na Jerusalem. Ka Chineke ha nnyekwara ha. **4** Ma n'obodo ọbụla ebe ndị fọduru ndụ bi, ka ndị nọ n'ebe ahụ nye ha onyinye ọlọcha na ọlaoedo, na akụ na anụ ụlọ n'uzọ enyemaka, tyniere onyinye afọ ofufu maka ụlọnsọ ukwu Chineke nke dị na Jerusalem." **5** Mgbe ahụ, Chineke tyniere ọchịchị ịlaghachi Jerusalem n'obi ndịisi ezinaụlọ Juda na Benjamin na ndị nchụaja, na ndị Livayi. Ha kwadokwara ịlaghachi maka ịrụ ọrụ ụlọnsọ Onyenwe anyị ahụ na-atụfughị oge. **6** Ndi Juu bi na gburugburu Peshja nyere ndị nke na-alaghachi Jerusalem onyinye ihe ọlọcha na ọlaoedo, na anụ ụlọ na ihe ndị ọzọ, na onyinye dị oke ọnụahịa dị iche iche, tyniere onyinye afọ ofufu ha. **7** Nke ka nke, eze Sairos chiputara ọtụtụ ngwongwo nke ụlọnsọ Onyenwe anyị nke Nebukadneza sitere na Jerusalem bukorọ gaa debe n'ụlọ chi ya. **8** Sairos bụ eze Peshja, chiputara ha site n'aka Mitredat, onye bụ odozi akụ, onye gurụ ha ọnụ nye Sheshbaza, onye bụ onyeisi ndi Juu ahụ na-alaghachi Jerusalem na Juda. **9** Nke a bụ ọnụọgụ ngwongwo ndi ahụ: efere ọlaoedo iri atọ, efere ọlọcha otu puku, efere ọlọcha iri abụọ na itoolu, **10** efere nta ọlaoedo iri atọ, efere ọlọcha nta narị anọ na iri, ngwongwo ndi ọzọ otu puku. **11** N'ime ihe ndi a niile, ọnụọgụ ihe e ji ọlọcha na ọlaoedo kpọọ di puku ise na narị anọ. Sheshbaza bulatara ihe ndi a mgbe ya na ndi ahụ a dọrọ n'agha hapuru Babilon na-alọta Jerusalem.

2 Ugbo a, ndi a bụ ndi obodo niile a na-achị achị, bụ ndi sitere na ndota n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa Babilon. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbụla n'obodo nke ha. **2** Ndịisi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Seraya, Reelaya, Mokedai, Bilshan, Mispa, Bigvai, Rehum na Baana. Ihe ndeputa ọnụọgụ ndi ikom Izrel bụ nke a: **3** Ndi agburu Parosh, puku abụọ, otu narị na iri asaa na abụọ. **4** Umụ Shefataya, narị atọ na iri asaa na iri asaa. **5** Umụ Ara, narị asaa na iri asaa na ise. **6** Umụ Pahat-Moab (site n'umụ Jeshua na Joab), di puku abụọ na narị asatọ na iri na abụọ. **7** Umụ Elam, otu puku na narị abụọ na iri ise na anọ. **8** Umụ Zatu, narị itoolu na iri anọ na ise. **9** Umụ Zakai, narị asaa na iri isii. **10** Umụ Bani, narị isii na iri anọ na abụọ. **11** Umụ Bebai, narị isii na iri abụọ na atọ. **12** Umụ Azgad, otu puku na narị abụọ na iri abụọ na abụọ. **13** Umụ Adonikam, narị isii na iri isii na isii. **14** Umụ Bigvai, puku abụọ na iri ise na isii. **15** Umụ Adin, narị anọ na iri ise na anọ. **16** Umụ Atea, site na Hezekaya, iri itoolu na asatọ. **17** Umụ Bezai, narị atọ na iri abụọ na atọ. **18** Umụ Jora, otu narị na iri na abụọ. **19** Umụ Hashum, narị abụọ na iri abụọ na atọ. **20** Umụ Giba, iri itoolu na ise. **21** Ndi ikom Betlehem, otu narị na iri abụọ na atọ. **22** Ndi

ikom Netofa, iri ise na isii. **23** Ndi ikom Anatot, otu narị na iri abụọ na asatọ. **24** Ndi ikom Azmavet, iri anọ na abụọ. **25** Ndi ikom Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, narị asaa na iri anọ na atọ. **26** Ndi ikom Rema na Geba, narị isii na iri abụọ na otu. **27** Ndi ikom Mikdash, otu narị na iri abụọ na abụọ. **28** Ndi ikom Betel na Ai, narị abụọ na iri abụọ na atọ. **29** Ndi ikom Nebo, iri ise na abụọ. **30** Ndi ikom Magbish, otu narị na iri ise na isii. **31** Umụ Elam nke ozo, otu puku, narị abụọ na iri ise na anọ. **32** Umụ Harim, narị atọ na iri abụọ. **33** Umụ Lod, Hadid na Ono, narị asaa na iri abụọ na ise. **34** Umụ Jeriko, narị atọ na iri anọ na ise. **35** Umụ Senaa, puku atọ, narị isii na iri atọ. **36** Ndi nchujaja: ndi agburu Jedaya (site n'ezinaulo Jeshua), narị itoolu na iri asaa na atọ. **37** ndi Imea, otu puku na iri ise na abụọ. **38** ndi Pashua, otu puku na narị abụọ na iri anọ na asaa. **39** ndi Harim, otu puku, otu narị na asaa. **40** Ndi Livayi: Ndi agburu Jeshua na Kadmiel (nke umụ Hodavaya), iri asaa na anọ. **41** Ndi obu abụ: Ndi agburu Asaf, otu narị, na iri abụọ na asatọ. **42** Ndi nche ọnụ ụzọ ụlọnsọ ukwu: Ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai. Ha di otu narị, na iri atọ na itoolu. **43** Ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ: Ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaot, **44** Keros, Siaha, Padon, **45** Lebana, Hagaba, Akub, **46** Hagab, Shalmal, Hanan, **47** Gidel, Gaha, Reaya, **48** Rezin, Nekoda, Gazam, **49** Uza, Pasea Besai, **50** Asna, Meunim, Nefusim, **51** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **52** Bazlut, Mehida, Hasha, **53** Bakos, Sisera, Tema, **54** Nezaya na Hatifa. **55** Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi, ya bụ ndi agburu Sotai, Hasoferet, Peruda, **56** Jaala, Dakon, Gidel. **57** Shefataya, Hatil, na Pokeret-Hazebaim na Ami. **58** Ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ, na umụ ndi na-ejere eze Solomon ozi, di narị atọ na iri itoolu na abụọ. **59** Ndi a bụ ndi ọzọ sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshja lota. Ma ha enweghị ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. **60** Ndi agburu Delaya, Tobaya na Nekoda, narị isii na iri ise na abụọ. **61** Sitekwa n'etiti ndi nchujaja: Ndi agburu Hobaya, Hakoz na Bazilai, nwoke luru ada Bazilai onye Gilead, a kpọọ ya aha n'agha ha. **62** Ndi a chorọ ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghị ya, n'ihii ya, e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. **63** Onyeisi ọchịchị nyere iwu ka ha ghara iri ihe dikarisiri nso tutu ruo mgbe e nwere onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. **64** Nkpokota ọnụọgụ ndi niile lotara di iri puku anọ na abụọ, na narị atọ, na iri isii, **65** nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa na narị atọ na iri atọ na asaa, nke di ikom na ndi inyom, ndi obu abụ di narị abụọ. **66** Inyinyo di narị asaa na iri atọ na isii, ebe inyinyo muul di narị abụọ na iri anọ na ise. **67** Inyinyo kamel ha di narị anọ na iri atọ na ise, ebe inyinyo ibu di puku isii, na narị asaa, na iri abụọ. **68** Mgbe ha bjarutere n'ulo Onyenwe anyi di na Jerusalem, ufodu n'ime ndisi ezinaulo nyere onyinye afọ ofufu maka i ji ruzie ulo Chineke ka o guzo n'onodu ya. **69** Onye obula n'ime ha webatara n'ulokazu ihe o nwere ike inye n'ihii oru a. Ha nyere darik ọlaoedo di puku iri isii na otu, majina ọlọcha di puku ise na onyinye uwe ndi nchujaja, otu narị. **70** Ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abụ, ndi na-eche ọnụ ụzọ ama, na ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ, tyniere ufodu ndi mmadu ozokwa, ha na ndi Izrel niile fodoru gara biri n'obodo nke aka ha.

3 Mgbe o ruru ọnwaa asaa n'afọ, ndi Izrel nokwa n'obodo ha niile, ndi mmadu zukotara n'otu na Jerusalem. **2**

Mgbe ahụ, Jeshua, nwa Jozadak na ndị nchụaja ndị ọzọ, na Zerubabel nwa Shealtiel na ndị na-enyere ya aka malitere iwugharị ebe ichu aja Chineke Izrel maka ichu aja nsure oku n'elu ya dika Mosis onye nke Chineke si nye n'iwu. **3** N'agbanyeghị oke egwu maka ndị niile gbara ha gburugburu, ha gara n'ihu wughachikwa ebe ichu aja ahụ na ntọala ya chụokwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyi, bu aja nsure oku nke ututu na nke uhuruichi. **4** Ha mekwara mmemme ulo lkwu dika e dere ya n'iwu Mosis, chukwa aja nsure oku di iche iche n'ubochi niile nke mmemme ahụ. **5** Mgbe ihe ndi a gasiri, ha churu aja nsure oku nke a na-achụ mgbe niile, na nke aja maka onwa oheru, na aja ndi ozo maka mmemme aja ozo di nso a kara aka nke Onyenwe anyi. Ha chukwara aja onyinye nke ha ji nye Onyenwe anyi onyinye afo ofufu. **6** Ndi nchujaja bidoro ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi n'abali mbu nke onwa nke asaa. O bu ezie na a tobeghi ntola ulonso ukwu Onyenwe anyi. **7** Ha nyere ndi oru na-edo nkume na ndi okpo ntu ego, nyekwa ndi Sajdon na ndi Taja ihe oriri, na ihe onun na mmanu oliv, ka ha nwee ike isite n'osimiri Lebanon butada osisi sida ndi ahụ rute Jopa, dika ikike Sairoş bu eze Peshja si kwadoo ya. **8** N'onwa nke abuo nke afo abuo site mgbe ha bjarutere n'ulo Chineke na Jerusalem. Mmadu niile ahụ lotara Juda so ruo oru. Zerubabel nwa Shealtiel, Jeshua nwa Jozadak na ndi foduru na umunne ha, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi niile si na ndota n'agha lota Jerusalem, malitere iru oru ahụ. Ha hoputara ndi Livayi niile gbara iri afo abuo rigoo ka ha lekota ihe banyere oru ulo Onyenwe anyi. **9** Jeshua na umu ya ndi ikom, na umunne ya, Kadmiel na umu ya, ndi si n'ikwu Hodavaya, ha na umu Henadad na umu ha, na umunna ha, ha niile bu ndi Livayi, jikotara aka na-elekota ndi na-aru ulonso ukwu Chineke ahụ. **10** Mgbe ndi na-ewu ulo toro ntola ulonso Onyenwe anyi ahụ, ndi nchujaja ahụ niile yii uwe ha jide opi n'aka. Otu a kwa ndi Livayi, umu ndi ikom Asaf jikwa ogene ha na-eto Onyenwe anyi dika usoro iwu Devid, eze Izrel nyere ha si di. **11** Ha ji abu otuto na ekele bukuo Onyenwe anyi abu si: "O di mma, ihunanya ya n'ebe Izrel no na-adi ruo ebighi ebi." Mmadu niile jiri oke olu too Onyenwe anyi n'ihu ntola ulonso ukwu ahụ ha toro. **12** Ma ufodu ndi merela agadi n'etiti ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi ndu nke ikwu di iche iche, bu ndi chetara ulonso ukwu ahụ Solomon wuru, kwara akwa hie nne, mgbe ndi ozo no na-eti mkpu onu. **13** Ya mere, e sitere n'ebe di nnoo anya nu uzu onu na uda akwa ndi mmadu ahụ. Ma o nweghi onye nwere ike jikwata nke bu mkpu akwa maobu mkpu onu, n'ihu na uzu ahụ di ukwuu.

4 Mgbe ndi iro Juda na Benjamin nuru na ndi ahụ a dotara n'agha alotala, nukwa na ha na-ewughari ulonso ukwu Onyenwe anyi, Chineke Izrel, **2** ha bjakwutere Zerubabel na ndiisi ezinaulo si ha, "Kwerenu ka anyi nyere unu aka n'oru iwu ulo a, n'ihu na anyi huru Chineke unu n'anya dika unu onwe unu si hu ya n'anya. Lee na kemgbe Isahadon eze Asirja butere anyi n'ebe a, anyi alabeghi azu ichuru ya aja." **3** Ma Zerubabel, na Jeshua na ndiisi ozo zara si ha, "Unu enweghi oke obula n'oru iwuru Chineke anyi ulonso. Naani ndi anyi ga-ewuru Onyenwe anyi, Chineke Izrel ulo ukwu a dika Sairoş eze Peshja nyere n'iwu." **4** Ya mere ndi niile no ha gburugburu malitere ime ihe ga-ewetara ndi Juda ida mba n'obi, na ihe ga-eme ka ujo tuo ha iga n'ihu n'oru iwu

ulo ahụ. **5** Ha ji ngari gota ufodu ndiisi ka ha megide ha, mebiakwa atumatu ha niile n'oge niile Sairoş bu eze Peshja, ruokwa n'oge Daraios ghoru eze oheru Peshja. **6** Na mmalite ochichi Sekses, ha deere ya akwukwo ebubo megide ndi Juda na Jerusalem. **7** N'ubochi niile ahụ Ataksekse bu eze ndi Peshja, ka Bishlam, na Mitredat, na Tabeel, na ndi otu ya foduru degaara Ataksekse akwukwo. E dere akwukwo ozi ahụ n'odide akwukwo ndi Aramaik, a sugharikwara ya n'asusu Aramaik. **8** Ndi ozo soro ha gbaa ajo izu a bu Rehum onyeisi ochichi, na Shimshai ode akwukwo. Ha deere Ataksekse akwukwo megide ndi Jerusalem si ya: **9** "Akwukwo ozi a si n'aka Rehum, onyeisi agha na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu anyi ndi ozo, na ndi ikpe, na ndiisi obodo na-elekota ndi ahụ niile si Tripolis, na Peshja, na Erek, na Babilon, na Susa nke di n'Elam, **10** na otutu ndi ozo ahụ onye ukwu ahụ na onye a na-asopuru bu Ashobanipal si n'ala ha bupu bute na Sameria, na obodo ndi ozo di n'odida anyanwu Yufretis." **11** Nke a bu ihe ha dere n'akwukwo ha zigaara Eze Ataksekse. O bu gi, eze ukwu Ataksekse, ka ndi ohu gi bi n'akuku odida anyanwu Yufretis na-edetara akwukwo a. **12** Nke a bu ime ka i mata na ndi Juu si Babilon lota Jerusalem oheru a ebidola iwughachi obodo ojojo nke nnupu isi ahụ. Ha ewulari mgbidi ya, tokwaa ntola ya. **13** Anyi choru ka o doo gi anya na o buru na ha ewuchaa ya, o ga-abu nsogbu nye alaeze gi, n'ihu na ndi Juu agaghi ekwekwa ituru gi utu isi ha. **14** Ebe anyi na-asopuru gi dika nna anyi ukwu, anyi achoghi ka ihe ojojo mee n'alaeze gi, ya mere anyi ji kpebie idere gi akwukwo a. **15** Anyi choru ka i leba anya n'akwukwo akuko nke mgbe ochie, ka i choputa na o dighi mgbe Jerusalem na-ejighi buru obodo nnupu isi. N'ezie, o bu n'ihu nnupu isi a na nkwalu nke ha na-ekwulu ndi eze di iche iche, ka e ji bibie ya na mbu. **16** Anyi choru ka i mata na o buru na e wuchaa mgbidi obodo a, o ga-esi ike ka akuku alaeze gi a, nke di ruo n'osimiri Yufretis, burukwa nke gi ozo. **17** Eze ahụ si otu a saa akwukwo ahụ. O siri ha, Rehum onyeisi ochichi, na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu ha bi na Sameria ruo n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. Ndeewonu. **18** Akwukwo ozi ahụ unu zitere anyi, agwola ma tapiakwaa ya n'ihu m. **19** Enyere m iwu ka e nyochaa choputa, e mere nyochaa, a choputakwara ya n'akwukwo na obodo a siteri n'oge gara aga bu obodo na-ebuli onwe ya megide otutu ndi eze, burukwa ebe na-akpali nnupu isi na okwu na-eweta ogbaaghara. **20** Jerusalem e nweela ufodu ndi eze nke chiru n'Izrel, ndi di ike a maara aha ha, ndi alaeze ha gbasara rute n'osimiri Yufretis, ndi a na-atukwara utu di iche iche. **21** Ugbu a, nye iwu ka ndi ikom ndi ahụ kwusi oru, ka a ghara iwuzi obodo a tutu ruo mgbe m ga-enye iwu. **22** Lezieni anya ka unu ghara i lepuru okwu a anya. Gini ga-eme ka a hapu ihe iyi egwu a ka o gaa n'ihu, ime ka ihe joro alaeze a njo kari? **23** Ngwangwa a guru akwukwo ozi si mata eze Ataksekse, nye Rehum na Shimshai bu ode akwukwo, na ndi otu ha, ha mere osijiso gawkuru ndi Juu na Jerusalem jiri ike kwagide ha ka ha kwusi iru oru ahụ. **24** Ya mere, ha kwusiri iru oru n'ulonso ukwu Chineke na Jerusalem tutu ruo n'afu abuo nke ochichi Daraios eze Peshja.

5 Ugbu a, ndi amuma, bu Hegai, na Zekaraya nwa Ido buru amuma nye ndi Juu no na Juda nakwa Jerusalem. O bu n'aha Chineke nke Izrel, onye na-achị ha ka ha buru amuma

ahụ. **2** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Jeshua nwa Jozadak malitekwa iwu ụlọnsọ Chineke n'Jerusalem. Ndi anyị Chineke ahụ n'onyeere ha na-enyekwa ha aka. **3** Ma Tatenai, onye na-achị mba niile di n'ọdịda anyanwụ Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndị enyi ha, gara Jerusalem jụọ ndị Juu si; "Onye nyere unu ike ibido iwuzi ụlọnsọ a na mgbidi Jerusalem?" **4** Ha jukwara ha ajuju si: "Gini bụ aha ndị na-arụ ọlọ a?" **5** Ma anyị Chineke ha dikwasirị n'ahụ ndị okenye ndị Juu, ha akwụsighị ha ọrụ ruo mgbe akwụkwọ ozi ruru Daraios, na mgbe ọsịsa ya b'ịara site n'akwụkwọ ozi. **6** Nke a bụ akwụkwọ ozi Tatenai, onye na-achị ala di n'ọdịda anyanwụ Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndịisi otu degara eze Daraios: **7** Ha zigara ya akwụkwọ ozi, nke e si otu a dee, Daraios bụ eze nwe akwụkwọ a, Anyị ekelee gi. **8** Ọ di mma ka eze mata na anyị jeruru mpaghara ala Juda, n'ebe ahụ ụlọnsọ ukwu Chineke di. Anyị chọputara na ndị ahụ ji nkume a wara awa na-ewu ya, na-edokwa osisi na-elu mgbidi ya. Ọrụ ahụ na-agakwa n'ihu nke ọma na-esepughị aka n'okpuru nlekota ha. **9** Anyị juru ndị okenye ajuju si: Onye nyere unu ikike ibido iwuzi ụlọnsọ a na mgbidi Jerusalem? **10** Anyị jukwara ha aha ha, ka anyị si otu a mee ka i mata aha ndị ndu ha. **11** Ma nke a bụ ihe ha zagbachiri anyị: "Anyị onwe anyị bụ ndị ohu Chineke nke eluigwe na ụwa. Anyị na-ewugharị ụlọnsọ nke otu eze ukwu ndị Izrel wuru n'oge gara aga. **12** Ma n'ihu na nna nna anyị ha mere ka iwe wee Chineke nke eluigwe, o weere ha nyefee n'aka Nebukadnez, onye Kaldia, bụ eze Babilon, onye bibiri ụlọnsọ a ma doro ndị bi n'ala ahụ n'agha laa Babilon. **13** "Ma otu ọ di, n'afọ mbụ nke ọchịchị Sairo, eze Babilon, eze Sairo nyere iwu ka e wugharịa ụlọnsọ Chineke a. **14** O sikwa n'ụlọnsọ di na Babilon weputa ngwongwo ọlọcha na ọlaedo si n'ụlọnsọ Chineke nke Nebukadnez si n'ụlọnsọ Chineke di na Jerusalem bupụ bulaa n'ụlọnsọ di na Babilon. Mgbe ahụ eze Sairo nyefere ha n'aka otu nwoke a na-akpọ Sheshbaza, onye ọ họtara dika govanọ. **15** Ọ gwara ya si, 'buru ngwongwo ndi a bulaa ha n'ụlọnsọ di na Jerusalem, wugharịakwa ụlọnsọ Chineke n'ọnọdụ ya mbụ.' **16** "Ya mere, ọ bụ Sheshbaza a b'ịara tọ n'ala ụlọnsọ di na Jerusalem. Sitekwa n'oge ahụ ruo ugbu a, ha nọ na-arụ ya ma ha aruchabeghi ya." **17** Ugbu a, ọ buru na ọ di eze mma n'obi, ya nye iwu ka e nyochaa n'ụlọ a na-echebe akwụkwọ ochie nke ndi eze Babilon, ichoputa maobu eziokwu na eze Sairo nyere iwu di otu a iwugharị ụlọnsọ Chineke di na Jerusalem. Ka eze gwakwa anyi ihe bu mkpebi ya banyere okwu a.

6 Ya mere, Daraios nyere iwu ka a chọputa n'ụlọ a na-echebe akwụkwọ ochie nke ndi Babilon ma ọ di akwụkwọ obula di otu ahụ. **2** Emesia, a chọputara otu akwụkwọ n'ụlọeze di na Ekbatana n'ala Midia. Nke a bụ ihe e dere n'ime akwụkwọ ahụ: Akwụkwọ ozi eze; **3** N'afọ mbụ nke Sairo bụ eze, o nyere iwu banyere ụlọnsọ ukwu Chineke di na Jerusalem ebe ndi Juu na-efe Chineke. A ga-ewughachi ụlọnsọ ukwu ahụ ka ọ buru ebe ichu aja, ka a tōsiekwa ntọala ya ike. Idu elu ya ga-adị iri mita atọ, obosara ya ga-abụkwọ otu ihe ahụ. **4** Ahiri atọ nke oke nkume ka a ga-eji tọ ntọala ya, tinyere otu ahiri osisi. A ga-esi n'ụlọakụ eze Sairo kwuo ụgwọ ihe ndi a niile. **5** Ọzokwa, a ga-ebughachikwa ngwongwo ọlaedo na ọlọcha niile nke ụlọ Chineke, ndi Nebukadnez sitere n'ụlọnsọ ahụ di n'Jerusalem buru gaa Babilon, doghachikwa ha n'ụlọ Chineke. **6** Mgbe a gusiri ya, Daraios zigbachiri

Tatenai onye na-achị Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndiisi otu n'ọdịda anyanwụ Yufretis ozi si ha, Unu hapu ha ka ha ruo ọrụ ha. **7** Unu egbochila owuwu ụlọ Chineke ahụ. Kwerenu ka onyeisi ndi Juu na ndi okenye Juu wughachi ụlọ Chineke a n'ebe e wuru ya na mbu. **8** Ozo, ana m enye iwu na nke a bu ihe unu na-aghaghị imere ndi okenye, na ndi Juu niile na-ewugharị ụlọnsọ Chineke ahụ. Ka unu site n'utu isi a na-aturu m kwuo ugwo e ji ewu ụlọ ahụ na-atufughị oge obula. **9** Unu nye ha ihe obula dikwa ha mkpa, umu oke ehi na ebule, umu aturu, ha ga-eji choro Chineke nke eluigwe aja. Nyekwanu ha oka wiiti, na mmanya, na nnu, na mmanu oliv, dika ndi nchaja roro, bu ndi no na Jerusalem, aghaghị inye ha ihe ndi a kwa ụbuchi niile na-esepughị aka. **10** Ka ha nwee ike ichu ezi aja nye Chineke nke eluigwe, kpeekwara mu na umu m ekpere. **11** Ana m enye iwu na onye obula ga-agbanwe okwu a, ka ehoputa osisi n'ulo ya jiri kwugbuo ya. A ga-emekwa ulo ya ka o buru ebe ikpofu ahija. **12** Chineke ahụ, onye mere Jerusalem ebe obibi ya, ga-ebibi eze obula maobu mba obula gbanwere iwu a, maobu bibie ụlọnsọ ahụ ozo. Ọ b' Daraios na-enye iwu a. Ka onye obula were ike ya niile debe ya. **13** Ya mere, n'ihu iwu ahụ eze Daraios zitere, Tatenai, onyeisi ochichi n'ala ofe mmiri, na Sheta Bozenai, na ndi otu ha, mere ihe niile dika ozi ahụ si di natufughị oge obula. **14** N'ihu ya, ndiisi Juu gara n'ihu n'oru, ihe na-agakwa ha nke oma site na nkwasia onye anyị, bu Hegai, na Zekaraya, nwa Ido. Ha wuchara ụlọnsọ ahụ dika iwu Chineke Izrel nyere si di, nakwa dika Sairo, na Daraios, na Ataksekse, ndi eze Peshia, nyekwara n'iwu. **15** Ha wusiri ya n'abal nke ato n'onwa isii (di ka ogugu afọ ndi Juu si di) n'afọ nke isii nke ochichi Daraios. **16** Umu Izrel, bu ndi nchaja na ndi Livayi, na ndi foduru n'ime ndi e mere ka ha ga biri n'ala ozo, ji onu mee mmemme nke ido ulo nke Chineke ahụ nsọ na gbaghee ya. **17** N'ihu ido ulo ahụ nsọ, ha ji oke ehi di otu nari n'onuogugu, na nari ebule abuo, na nari aturu ano chuo aja, werewa mkpi iri na abuo chuo aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile, dika ebo niile nke Izrel si di. **18** Ha guzobere ndi nchaja na nkewa ha, ndi Livayi n'otu ha maka ije ozi nke Chineke na Jerusalem, dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis. **19** Ndi ahụ emere ka ha gaa biri n'ala ozo, mere Mmemme Ngabiga n'abal iri na ano nke onwa mbu. **20** Ndi nchaja na ndi Livayi edoola onwe ha ocha, ha niile dikwa ocha. Ndi Livayi n'onwe ha gburu otutu aturu Mmemme Ngabiga maka ndi nchaja, na ndi Livayi ndi ozo, na ndi ahụ niile lotara aloata site na mba ozo. **21** Ya mere, ndi Izrel niile bu ndi ahụ lotara site n'ebe e mere ka ha gaa biri riri ihe ahụ, ha na ndi ahụ niile kewapuru onwe ha juu ibi ajo ndu nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na-ebi, n'ihu icho Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel. **22** Ha sokwa mee mmemme achicha na-ekoghi eko, nke ha mere ubochi asaa. Oke onu juputara n'ala Izrel niile n'ihu na Onyenwe anyi mere ka eze Asiria nwee obioma n'ebe Izrel no, nyere ha aka iwugharị ụlọnsọ ukwu Chineke, onye bu Chineke Izrel.

7 Mgbe nke a gasiri, n'oge ochichi Ataksekse bu eze Peshia. Ezra bu nwa Seraya nwa Azaraya, Azaraya nwa Hilcaya, **2** bu nwa Shalum, nwa Zadok, nwa Ahitub, **3** nwa Amaraya, nwa Azaraya, nwa Meraiot, **4** Meraiot nwa Zerahaya; Zerahaya nwa Uzi, Uzi nwa Buki; **5** Buki nwa Abishua, Abishua nwa Finehaz; Finehaz nwa Elieza, Elieza nwa Eron onyeisi nchaja.

6 Ezra a si Babilon bjarute. Ɔ bu onye ọka n'ihe gbasara iwu ahụ Onyenwe anyị, Chineke Izrel nyere Mosis. Eze nyere ya ihe niile nke ọ rjọrjọ, n'ihl na aka Onyenwe anyị Chineke ya djkwaslrj n'ahụ ya. 7 Ufodụ ndj Izrel, ndj nchujaja, ndj Livayl, ndj ọbu abụ, ndj nche na ndj na-eje ozi n'ulonsọ, soro ya jee Jerusalem n'afọ asaa nke ọchichij eze Ataksekse. 8 Ezra bjaruru Jerusalem n'onwa nke ise, nke afọ asaa nke ọchichij eze. 9 Ɔ hapurj Babilon n'abalj mbj nke onwa mbj, rute Jerusalem n'abalj mbj nke onwa ise n'ihl na Chineke nonyeere ya. 10 Nke a mere n'ihl na Ezra kpebiri n'obi ya jmj, na idebe iwu Onyenwe anyị, na jbu onye ozizi nke okwu Chineke nye umj Izrel. 11 Nke a bu ndeputa akwukwo ozi eze, bu Ataksekse degaara Ezra onye nchujaja, na onye ozizi, na onye ọka n'ihe gbasara iwu na ukpurj nke Onyenwe anyi nyere Izrel: 12 Ataksekse, eze na-achij ndj eze ozo, na-edegara Ezra akwukwo, bu onye nchujaja, burukwa onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe. Ndeewo! 13 Ugbu a, ana m enye iwu ka onye Izrel ọbula bi n'alaeze m, ma ndj nchujaja, na ndj Livayl, ndj weputara onwe ha j soro gi gaa Jerusalem, ha nwere ike iga. 14 Eze na mmadu asaa ndj na-adu ya ọdu na-eziga gi Juda na Jerusalem ka j gaa leba anya n'iwu Chineke nke dj gi n'aka. 15 Ozokwa, iga e were onyinye olaedo na olaocha ndj a eze na ndj ndumodu ya ji afọ ofufu nye Chineke nke Izrel, onye ebe obibi ya dj na Jerusalem. 16 Tinyere olaedo na olaocha nke i nwere ike inata n'ala ahj niile n'akuj niile nke Babilon, tinyekwara onyinye ihuoma si n'aka ndj mmadu, na ndj nchujaja niile, maka ulonsọ okwu Chineke ha dj na Jerusalem. 17 J ga-eji ego niile ndj a zuo oke ehi, na ebule, na aturu, na onyinye mkpurj ọka, na onyinye ihe ọruru, e ji achj aja n'ebe ichj aja nke ulonsọ Chineke dj na Jerusalem. 18 Ɔ burj na ego amaputa n'ime ya, gi na umunne gi ga-eji ya mee ihe unu maara bu uche Chineke unu. 19 Ngwongwo niile e bunyere gi maka ije ozi n'ulonsọ Chineke, buru ha buruo n'ihu Chineke nke Jerusalem. 20 Ma ihe ndj ozo nke foduru n'ihl ulonsọ Chineke gi, nke kwesiri na i mere, j nwere ike site n'ulokwu eze mee ha. 21 Mj, bu Ataksekse, na-eziga iwu na nye ndj na-elekoa ego n'odida anyanwu osimiri Yufretis sj ha, ihe obula Ezra, onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe chorj site n'aka unu, unu nye ya. 22 Ɔ buladi ruo olaocha dj otu narj talenti, ya na narj akpa ọka wiiti ise, na narj galonj mmanya vainj isii, na narj efa nke mmanj oliv na nnu n'otutu obula, dika ọ chorj ya. 23 Ihe obula ozo, nke Chineke nke eluigwe chorj, ka e mee ha n'uzo kwesiri nye maka owuwu ulonsọ Chineke nke eluigwe. N'ihl ginj ka iwe Chineke ga-eji dakwasj eze na umj ya ndj ikom? 24 Ana m enyekwa iwu na ndj nchujaja niile, ndj Livayl niile, ndj ọbu abj niile, ndj nche niile, ndj ozi ulonsọ niile, na ndj ozo niile na-aruru Chineke orj, agaghj atj utj obula. 25 "Ugbu a, Ezra, j ga-eji amamihe Chineke gi nyere gi hoputa ndj ikpe, na ndjisi, ndj ga-achj obodo niile dj n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. Ɔ burj na ha amazighj iwu Chineke nke oma, j ga-akuziri ha. 26 Ahuhj ga-adirj onye obula juru idebe iwu Chineke, na iwu eze, ga-abj onwu, maobj nchupj site n'ala ya gaa mba ozo, maobj inakoro ya ihe niile o nwere, maobj ituba ya n'ulo mkporo." 27 Otuto dirj Onyenwe anyi Chineke nna nna anyi ha, onye mere ka eze kpebie ime ka ulonsọ Onyenwe anyi dj na Jerusalem dj mma ile anya. 28 Keleekwa Chineke onye nyere m ihuoma n'ihu ndj ndumodu ya, na n'ihu umj eze, bu ndjisi ọchichij dj

ike. N'ihl na aka Onyenwe anyi Chineke m nonyeere m. Eji m obi ike chikota ndjisi site n'Izrel ka ha soro m gaa.

8 Ndj a bu usoro omumu ndjisi ezinaulo ahj niile sooro m site na Babilon laghachi mgbe Ataksekse bu eze: 2 ndj ikwu Finehaz, Geshom; ndj ikwu Itama, Daniel; ndj ikwu Devid, Hatush 3 ndj ikwu Shekanaya; ndj ikwu Parosh, Zekaraya na narj mmadu na iri ise ndj so ya denye aha ha n'akwukwo. 4 Ndj ikwu Pahat-Moab, Eliehoenai nwa Zerahaya dj narj mmadu abuj, 5 ndj ikwu Zatu, Shekanaya nwa Jahaziel na narj mmadu ato so ya. 6 Ndj ikwu Adin, Ebed nwa Jonatan na iri mmadu ise so ya. 7 Ndj sitere n'ikwu Elam, Jeshaya nwa Atalaya, na iri ndj ikom asaa, 8 ndj sitere n'ikwu Shefataya, Zebadaya nwa Maikel, na iri ndj ikom asato. 9 Ndj sitere n'ikwu Joab, Qbadaya nwa Jehiel na narj ndj ikom abuj na iri na asato, 10 ndj sitere n'ikwu Bani, Shelomit nwa Josifaya na narj ndj ikom na iri isii. 11 Ndj sitere n'ikwu Bebai; Zekaraya nwa Bebai na ndj ikom iri abuj na asato, 12 ndj sitere n'ikwu Azgad, Johanan nwa Hakatan na narj ndj ikom na iri. 13 Ndj sitere n'ikwu Adonikam, ndj ikpeazu, ndj aha ha bu Elifelet, na Jeuel na Shemaya na iri ndj ikom isii bu ndj so ha, 14 ndj sitere n'ikwu Bigvai, Utai na Zakua na iri ndj ikom asaa bu ndj so ha. 15 Akpokotara m ha n'akukj osimiri na-erubanye n'Ahava, anyi norj n'ebe ahj ubochj ato. Mgbe m leruru anya n'etiti ndj mmadu zukoronj, ha na ndj nchujaja bjara, a choputara m na o nweghj ọ buladi otu onye Livayl no n'ebe ahj. 16 Mgbe ahj, ezigara m ozi kpoo Elieza, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Netan, Zekaraya na Meshulam, ndj bu ndjisi. Ezikwara m ozi kpoo Joarib na Elnatan, bu ndj maara ihe. 17 Enyere m ha iwu ka ha gakwuru Ido, onyendu no na Kasifia. Agwara m ha ihe ha ga-agwa Ido na ndj Livayl ibe ya, bu ndj na-eje ozi n'ulonsọ dj na Kasifia, ka ha zite ndj ga-eje ozi ka ha bjakwute anyi maka ulonsọ Chineke. 18 Chineke gosikwara anyi obioma zitere anyi nwoke a na-akpo Sherebaya na umj ya, na umunne ya, ndj onogogu ha dj iri na asato. Sherebaya bu nwa Mahali, nwa Livayl nwa Izrel, burukwa nwoke nwere ezi uche. 19 Chineke sitere n'ikwu Merari zite Hashabaya, na Jeshaya, tinyere umunne ya na umj ha ndj ikom, ndj onogogu ha dj iri ndj ikom abuj. 20 Ha zitekwarara narj abuj na iri abuj site na ndj na-eje ozi n'ulonsọ. Otu nke Devid na ndjisi ya hoputara hiwee, maka inyere ndj Livayl aka. E deturu aha ha niile n'otu n'otu. 21 N'ebe ahj, ka m no kposaa obubu onj n'akukj osimiri Ahava, n'ihl iweda onwe anyi ala n'ihu Chineke anyi, na irjjo ya ka o duo anyi, umj anyi na akuj anyi niile, n'uzo ziri ezi n'ije anyi, ma nonyekwara anyi. 22 N'ihl na ihere ekweghj m rjo eze ka o dunyere anyi ndj agha, na ndj na-agba jinyinya ga-edu anyi, ichebe anyi n'uzo, site n'aka ndj iro. N'ihl na anyi agwalari eze na Chineke, onye anyi na-eje, na-echebe ndj niile na-eje ya; gwakwa ya na oke iwe ya na-adakwasj ndj niile gbakutara ya azu. 23 Ya mere, anyi buru onj, kpee ekpere, rjo Chineke ka o chebe anyi. O chebekwara anyi. 24 Ahoputara m ndj nchujaja iri na abuj ndj a: Sherebaya, Hashabaya na mmadu iri ndj ozo bu umunna ha ka ha bu maka olaocha, na olaedo, na efere olaedo ahj, na ihe ndj ozo ahj eze na ndj na-adu ya ọdu, na ndjisi ọchichij ya, na umj Izrel niile nyere maka ulonsọ okwu Chineke anyi. 25 Eji m ihe otutu tuo onyinye olaocha na olaedo na ihe ndj ozo eze, na ndj ndumodu ya, na ndjisi

ozi ya, na ndi Izrel nyere maka ulonso ukwu Chineke. 26 E jiri m ihe otutu tunye ha olaocha di narj talenti isii na iri ise (ya bu 650), na ngwongwo olaocha di otu narj talenti (ya bu 100), na olaedo di otu narj talenti (ya bu 100). 27 Iri efere olaedo abuo nke onuahia ya bu puku darik, tinyere efere bronz abuo e hichaziri nke oma, nke di oke onuahia di ka efere olaedo. 28 Emesia, agwara m ha okwu si ha, "Lee, unu onwe unu na ihe ndi a niile bu ihe di nso nye Onyenwe anyi. Olaocha na olaedo ndi a bukwa onyinye afo ofufu e nyere Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha. 29 Chenu ha nche, debekwa ha nke oma, tupu ruo mgbe unu ga-atu ha n'ihu ndjisi nchujaja, na ndjisi Livayi, na ndjisi ulo nke Izrel n'ime Jerusalem, n'ime uloaku nke ulo Onyenwe anyi." 30 Ya mere, ndi nchujaja na ndi Livayi kwenyere ibu olaocha na olaedo, na ngwongwo ihe nso ndi ahụ, buga ha n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem. 31 Anyi hapuru osimiri Ahava n'ubochi nke iri na abuo nke onwa mbu, chee ihu anyi iga Jerusalem. Chineke nonyewkwara anyi, doputa anyi site n'aka ndi iro obula, na n'aka ndi ohi. 32 N'ikpeazu, anyi rutere Jerusalem n'udo, zukwaa ike ubochi ato. 33 N'ubochi nke ano, site n'oge anyi ruru, e jiri ihe otutu tujukwa olaocha na olaedo ahụ, ha na ngwongwo ihe nso ndi ozo ahụ. E mere nke a n'ulonso ukwu Chineke. Ndi turu ha bu Meremot nwa Uraya onye nchujaja, na Elieza nwa Finehaz. Jozabad nwa Jeshua, na Noadaya nwa Binui, ndi Livayi, sokwa tuo ha. 34 Ihe niile zuru ezu dika idj aru ha si di. E dekwara onuogogu ihe a tuputara n'akwukwo n'oge ahụ. 35 Emesia, onye obula n'ime anyi si esi lota chupuru Chineke Izrel aja nsure oku. E ji oke ehi iri na abuo chuo aja maka ebo Izrel niile, ya na iri ebule itoolu na isii, na iri umu ebule asaa na asaa. Ma e ji mkpi iri na abuo chuo aja mmehie. E jichakwa ha niile chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi. 36 E nyere ndjisi oru eze niile, na ndjisi ochichj niile di n'ofe odida anyanwu osimiri Yufretis akwukwo iwu ahụ eze nyere. Ndjisi a nyekwara aka n'oru iwughachi ulonso Chineke ahụ.

9 Mgbe e mesiri ihe ndi a, ndjisi bjakwutere m si, "Ndi Izrel na ndi nchujaja, na ndi Livayi, ekewapughj onwe ha site n'etiti ndj agbataobi ha, na omume aru ha niile, dika nke ndi Kenan, na ndi Het; na ndi Periz, na ndi Jebus, na ndi Amon, na ndi Moab, na ndi Ijpt, na ndi Amorait. 2 Ha alutarala onwe ha nwunye site n'umu ndi inyom mba ozo ndi a, lutakwara umu ha ndi ikom. Ha agwakotala mkpuru nso na ndi di iche iche no ha gburugburu. O bu ndi ndu na ndjisi ochichj ha bu ndi butere uzo n'ibi ndu ekwesighj ntukwasj obi a." 3 Ma mgbe m nuru nke a, adowara m uwe ahụ m na nwe mwuda m, dopukwa ufo adogwu agiri isi nke isi m, na aji afuonụ m, nodukwa ala n'onodu mgbagwoju anyi. 4 Mgbe ahụ, ndi niile mara jijiji n'okwu Chineke nke Izrel, gbakotara m gburugburu n'ihu ekwesighj ntukwasj obi nke ndi ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozo lotaranu. Mu onwe m nokwa n'onodu mgbagwoju anyi ruo oge ichu aja nsure oku nke anyasi. 5 N'ikpeazu, n'oge aja uhuruwchi, esitere m n'iweda onwe m ala bilie, eji m uwe na nwe mwuda dokara adoka daa n'ala n'ikpere m, chilie aka m abuo elu, tikuo Onyenwe anyi Chineke m 6 n'ekpere si, "Ihere na-eme m, Chineke m, amaghj otu m ga-esi lelie anya m lekwasj gi n'ihu, n'ihu na mmehie anyi babigara uba oke, ikpe omuma di na-eche anyi dikwa ukwu, n'ezie o ruola eluigwe. 7 Site n'ubochi nna nna

anyi ha ruo taa, ikpe omuma anyi adila ukwu. N'ihu mmehie anyi, anyi na ndi eze anyi, na ndi nchujaja anyi ka enyefere n'aka mma agha, na ndota n'agha, na ipunara anyi ihe n'ike na nweda n'ala n'aka ndi eze ala mba ozo, dika o di taa. 8 "Ma ugbu a, na nwa oge nta a, gi bu Onyenwe anyi Chineke anyi egosila anyi amara, mee ka ole na ole foduru anyi. O nyeela anyi onodu siri ike n'ime ebe nso ya. Chineke anyi naenye anya anyi ihe, mee ka anyi kurutu ume ndu n'oge a site n'onodu ibu ohu anyi. 9 N'ihu na ndi ohu ka anyi bu, ma n'ihu obioma na obi ebere gi, i gbakutaghj anyi azu n'onodu ibu ohu anyi. Kama i mere ka ndi eze Peshja gosi anyi obi ebere. Ha enyewkwala anyi ndu ohuru, nke anyi ga-eji nwee ike wughachi ulonso Chineke anyi, ma wuziekwa ebe ya niile dakporo adakpo. Ozokwa, o nyekwala anyi ebe zue ndu site na mwughari nke mgbidi Juda na Jerusalem. 10 "Ugbu a, Chineke anyi, ginikwa ka anyi nwere ikwu banyere ihe ndi a niile mere? Lee na anyi ahapula gi ozo, hapukwa igbaso iwu gi, 11 nke i ji doro anyi aka na nti site n'onu ndi amuma, bu ndi ohu gi. N'ihu na i si n'onu ha kwuo si, 'Ala ahụ unu na-abanye inwetba bu ala nke ndi bi n'ime ya mere ka o ruo aru. N'ihu na ndi bi n'ime ya esitela n'omume ojoo ha mee ka akuku ala ahụ niile ruo aru. 12 Ya mere, unu enyewkwala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha luru, maobu kwenye ka umu unu ndi ikom luo umu ha ndi inyom. Unu achokwala udo nke odjima obula n'etiti unu na ha n'oge obula, ka unu di ike, rie ezi ihe nke ala ahụ, hapukwara ya umu unu dika ihe nketa ha ruo mgbe ebighj ebi.' 13 "Ma ihe niile dakwasiri anyi bu maka ajo omume anyi, n'ihu ikpe omuma di ukwu anyi. Ma lee, Chineke anyi ataghj anyi ahuhj dika idj ukwu nke mmehie anyi si di, kama, o mekwara ka ole na ole n'ime anyi fodu. 14 Ma anyi o ga-emebi iwu gi ozo, site n'ihu ndi a ruru aru n'omume ha? I gaghj eweso anyi iwe ruo na i ga-ebibi anyi kpmkpam, na-afodughj otu onye? 15 Ma gi, Onyenwe anyi, Chineke Izrel, i bu onye ezi omume. Lee anyi ka anyi guzo n'ihu gi n'onodu ikpe omuma anyi, o bu ezie na o nweghj onye obula n'ime anyi kwesiri iguzo n'ihu gi n'ihu nke a."

10 Mgbe Ezra na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie ndi a, na-akwa akwa, na-atu onwe ya n'ala n'ihu ulo Chineke, igwe ndi Izrel di ukwu, bu ndi nwoke, na nwanyi, na umuntakiri gbara ya gburugburu soro ya na-akwa akwa di ilu. 2 Mgbe ahụ, Shekanaya nwa Jehiel, onye agburu Elam, siri Ezra, "Anyi emehiela megide Chineke anyi, n'ihu n'ihu ndi inyom mba ozo ndi gbara anyi gburugburu. Ma otu o di, olileanya ka dirj ndi Izrel. 3 Ugbu a ka anyi gbaa ndu n'ihu Chineke anyi, izilaga ndi inyom ndi mba ozo ndi a na umu ha dika ndumodu onyenwe m Ezra, na ndi na-atu egwu iwu Chineke anyi si di. Ka e mee ihe ndi a dika iwu si di. 4 Biko, bilie gwa anyi uzo anyi ga-esi dozie ihe niile mebiri emebi. Anyi ga-eme ihe i kwuru." 5 Mgbe ahụ, Ezra biliri juo ndjisi ndi nchujaja na ndi Livayi, na Izrel niile, ma ha ga-eme ihe Shekanaya kwuru. Ha niile nuru iyi kwenye na ha ga-eme ya. 6 Mgbe ahụ, Ezra si n'ihu ulo Chineke puo banye n'ime onuulo Jehohanan, nwa Eliashib. Mgbe o no n'ebe ahụ, o righj nri obula, o nughj mmiri obula, n'ihu na o nogidere na-eru uju n'ihu ekwesighj ntukwasj obi nke ndi si n'ebe a dotara ha n'agha lota. 7 E zisara ozi na Juda na Jerusalem niile na a choro ihu ndi niile si esi lota na Jerusalem. 8 Ndjisi

na ndị okenye kpebiri na onye ọbụla nke na-abịaghị n'ụbọchị atọ, dika atumatu ha si dị, na a ga-anara onye ahụ akụ niile o nwere, kewapụkwa onye ahụ site na mkpokọta ndị Izrel e mere ka ha gaa biri n'ala ọzọ. **9** Mgbe ụbọchị atọ ahụ zuru, ndị ikom Juda na Benjamin niile zukoro na Jerusalem. N'ụbọchị nke iri abụọ nke ọnwá itoolu, mmadụ niile zukoro nođu n'ama dị n'ihu ụlonsọ Chineke. Mmiri dij ukwu zoro n'ụbọchị ahụ. Ujọ tukurara ndị ahụ niile zukoro n'ihu oke mmiri ozuzo ahụ na n'ihu okwu ahụ. **10** Mgbe ahụ Ezra onye nchụaja, biliri ọto, sị ha, "Unu emehiela, n'ihu na unu luru ndị inyom mba ọzọ, si otu a tukurasi ihe n'ikpe omuma dij Izrel. **11** Ugbu a, sọpuru Onyenwe anyi, bụ Chineke nna nna unu ha, meekwanu ihe bụ nzube ya. Kewapunu onwe unu site n'ebe ndị mba ọzọ nọ, nakwa ebe nwunye ndị unu si mba ọzọ luta." **12** Nzuko niile ahụ zara n'otu olu sị. "Okwu gi ziri ezi, Anyi aghaghị ime dika i kwuru." **13** Ma ha zakwara sị, "Nke a abughị ihe anyi ga-eme n'otu ụbọchị maobu n'ụbọchị abuo, n'ihu na aka otutu mmadu n'ime anyi dij na mmehie ahụ. Mmiri na-ezosikwa ike, anyi enwekwaghị ike inogide ruo oge dij anya. **14** Ka ndisi anyi guzobe mkpokota niile. Ka ndi niile no n'obodo anyi ndi luru nwanji site na mba ọzọ bja n'oge a kara aka, ha na ndi okenye na ndi ikpe nke obodo obula, ruo mgbe oke iwe Chineke banyere okwu a sitere n'ebe anyi no puo." **15** Ma ndi na-ekweghi ka e mee ya otu a bu naanị Jonatan nwa Asahel na Jazeia nwa Tikva, na Meshulam na Shabetai onye Livayi. **16** Ya mere, ndi ahụ niile si esi lota, mere dika mkpebi ahụ si dij. Ezra hoputara ufodu ndi ikom, ndi bu ndisi ezinaulo, e si n'ezinaulo obula hoputa otu onye. E dekwara aha ndi niile a hoputara n'akwukwo. Ya mere, n'ubochi mbu nke onwa iri, ndi a malitere inyocho okwu ndi a. **17** Mgbe onwa ato gasiri, ya bu, n'abal mbu nke onwa mbu n'afu, ha rucharara oru banyere ndi ikom luru ndi inyom mba ọzọ. **18** A choputara n'etiti umu ndi nchujaja, na ndi a luru ndi inyom si na mba ọzọ. Ndi si n'ikwu Jeshua nwa Jozadak na umunne ya bu, Maaseia, Elieza, Jarib na Gedaliya. **19** Ha niile jikoro aka kpebiekwa na ha ga-ezila ndi nwunye ha. Onye obula wetara ebule site n'igwe aturu dika ihe ikpe omuma. **20** Ndi si n'ikwu Imea bu Hanani, na Zebadaya. **21** Ikwu Harim: Maaseia, Ilaija, Shemaya, Jehiel na Uzaya. **22** Ndi si n'ikwu Pashua: Elioenai, Maaseia, Ishmel, Netanel, Jozabad, na Eleasa. **23** N'ime ndi Livayi: Jozabad, Shimei, Kelaya (onye a na-akpokwa Kelita), Petahaya, Juda na Elieza. **24** N'ime ndi na-abu abu, Eliashib. N'ime ndi nche onu uzu: Shalum, Telem, na Uri. **25** N'etiti ndi Izrel ndi ọzọ: Site n'ikwu Parosh: Ramaya, Izaya, Malkija, Mijamin, Elieza, Malkija na Benaya. **26** Site n'ikwu Elam: Matanaya, Zekaraya, Jehiel, Abdi, Jeremot na Ilaija. **27** Site n'ikwu Zatu: Elioenai, Eliashib, Matanaya, Jeremot, Zabad na Aziza. **28** Site n'ikwu Bepai: Jehohanan, Hananaya, Zabai, na Atlai. **29** Site n'ikwu Bani, Meshulam, Maluk, Adaya, Jashub, Sheal na Jeremot. **30** Site n'ikwu Pahat-Moab, Adna, Kelal, Benaya, Maaseia, Matanaya, Bezalel, Binui, na Manase. **31** Site n'ikwu Harim: Elieza, Ishija, Malkija, Shemaya, Shimeon, **32** Benjamin, Maluk na Shemaraya. **33** Site n'ikwu Hashum, Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manase na Shimei. **34** Site n'ikwu Bani, Maadai, Amram, Uel, **35** Benaya, Bedeia, Keluhi **36** Venaya, Meremot, Eliashib **37** Matanaya, Matenai na Jaasu. **38** Site n'ikwu Bani: Binui na Shimei, **39** Shelemaya, Netan, Adaya, **40** Maknadebai, Shashai, Sharai, **41** Azarel, Shelemaya,

Shemaraya, **42** Shalum, Amaraya na Josef. **43** Site n'ikwu Nebo: Jeiel, Matitaia, Zabad, Zebina, Jadai, Juel na Benaya. **44** Ndi a niile luru ndi inyom site na mba ọzọ. Ha zilagara ha na umu ha.

Nehemaya

1 Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya: N'ọnwa Kislev, nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchịchị Ataksekse mgbe m nọ n'ụlọeze dị na Susa, **2** otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani, na ụfọdụ ndị ọzọ sitere Juda bjara ileta m. Ajuru m ha ajuru otu ihe si agara ndị Juu ahụ ọduru, ndị si ebe dị iche iche lọta, jụkwara ha maka Jerusalem. **3** Ha zara si: "Ndị ahụ niile lotara nọ n'oke nsogbu na ihere. A kọdara mgbidi Jerusalem; e sukwarị ọnyị ụzọ ama ya niile ọkụ." **4** Mgbe m nuru okwu ndị a, anọduru m ala kwaa nnoọ akwa. N'ezie, ajuru m iri ihe ọbụla ọtụtụ ụbọchị, n'ihu na eji m oge m niile kpee ekpere rjọ Chineke nke eluigwe arirjọ, **5** si ya: "Gị, Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, onye dị ukwu na onye dịkwa egwu; gị onye na-edebe ogbugba ndụ ihunanya nke ndị ahụ hụrụ ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nuru arirjọ m. **6** Leda anya ebere gị ka ị nuru arirjọ mụ bụ ohu gị na-arjọ gị ehiehie na n'abalị. Ana m ekwuputa mmehie anyị bụ umụ Izrel, ma nke m na ezinaụlọ nna m mere megide gị. **7** Anyị emela ihe jorọ njọ megide gị. Anyị edebeghị iwu gị na ukpuru gị nke i nyere ohu gị Mosis. **8** "Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bụ ohu gị, na-asi, 'O buru na unu emehie, mụ onwe m ga-achusa unu n'etiti mba dị iche iche. **9** Ma o buru na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n'iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n'akụkụ niile nke ụwa, aga m achikwota unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bụ obodo m hoputara nye Aha m.'" **10** "Anyị bụ ndị ohu gị, burukwa ndị i ji aka gị dị ke zoputa. **11** Biko, Onyenwe anyị, nuru ekpere mụ bụ ohu gị, nuru kwara ekpere ndị ohu gị niile o na-atọ ụtọ itụ egwu aha gị. Mee ka ihe gara ohu gị nke ọma taa site n'ime ya ebere n'ihu nwoke a." N'oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe ọnnu nze.

2 N'ọnwa Nisan, n'iri afọ abụọ nke ọchịchị eze Ataksekse, mgbe e wetaara eze mmanya. E buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugwu a, o nwebeghị mgbe ọbụla m jirila ihu mgbaru bja n'ihu eze. **2** Ya mere, eze juru m, "Gini mere ihu gị ji gbaruo mgbe o dighi orja ji gị? Nke a na-egosị naanị na obi jorọ gị njọ." Ujọ turu m nnoọ nke ukwu. **3** Azara m eze sị, "Onyenwe m, ka ọchịchị eze dị ogologo ndu. Gini game ka obi dij m uto ebe o bu na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghoala mkpokpokọ ebe, nke a kpokwara ọnyị ụzọ ama ya niile ọkụ?" **4** Eze siri m, "O bu gini ka i chorọ?" Mgbe ahụ ekpere m ekpere n'obi m nye Chineke, **5** ma zaa eze sị, "O buru na o ga-amasi eze, biko, o burukwa na ohu gị achota ihuoma n'anya gị, ana m arjọ ka i ziga m Juda, bụ obodo nna nna m ha, ka m gaa wughariakwa ya." **6** Eze siri m, ebe nwunye ya nokwa n'akuku ya, "Ije gị o ga-abu ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?" O masiri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge. **7** Mgbe ahụ, asiri m ya, "O buru na o ga-amasi eze, aga m achọ ka i nye m akwukwo nke m ga-enye ndịisi ọchịchị niile nọ n'akuku ọdida anyanwu osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n'obodo ha gafee ruo mgbe m ga-eru na Juda. **8** Nyekwa m akwukwo ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota ohia eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie ọnyị ụzọ dị n'akuku ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo ulo nke aka m." Eze meere m ihe ndị a niile, n'ihu na aka ebere Chineke dijnyere m. **9** Mgbe m rutere obodo ndị a dij n'akuku ọdida anyanwu osimiri

Yufretis, enyere m ndịisi ọchịchị niile akwukwo ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndịisi agha na ndị agha na-agba inyinya ka ha chebe m n'ije m. **10** Ma mgbe Sanbalat, onye Horonaim, na Tobaya, onye Amon bụ onyeisi ọnyị ụzọ ọchịchị, nuru ihe banyere ọbija m, iwe were ha nke ukwu ihu na o nwere onye na-achọ inyere ndị Izrel aka. **11** E rutere m Jerusalem, nođukwa ebe ahụ mkpuru ụbọchị atọ, **12** eji m abali puo kporo mmadu ole na ole. O nwebeghị onye ọbụla m gwara ihe Chineke tinyere m n'obi ime na Jerusalem. O dighi inyinya ọzọ anyị ji ma o bughi nke ahụ m na-agba. **13** N'abalị a puru m site n'Onu ụzọ ama Ndagwurugwu ruo n'isi iyi mmiri Nkita ohia, sitekwa n'ebe ahụ ruo n'Onu ụzọ ama ebe ikpofu ahijia. Anyị jeghariri ihu ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na onu ụzọ ama ya niile nke ọkụ rere. **14** Emesja, ejeruru m onu ụzọ nke dij n'ebe isi iyi dij, ruokwa n'odo mmiri eze, ma inyinya ibu m enweghi ike isite n'ebe ahụ gafee. **15** Ya mere, ejiri m n'abalị jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesja, atughariri m loghachi site n'Onu ụzọ Ama ndagwurugwu. **16** Ndịisi obodo amaghi ebe m gara maobu ihe m na-eme, n'ihu na agwabeghi m onye Juu ọbụla ihe m bu n'obi, maobu ndi nchujaja, maobu ndi a na-asopuru, maobu ndi ọchichichị obodo, maobu onye ọzọ ọbụla ndi ga-arụ ọrụ ahụ. **17** N'ikpeazu, agwara m ha sị, "Unu maara nke oma ihe dakwasiri obodo anyi. Lee otu mgbidi ya si dakasja, na otu onu ụzọ ama ya si rechapu oku. Ka anyi wuzienwu mgbidi Jerusalem, si otu a wepu ihe ihere a dijiri anyi." **18** Akporo m ha ọchichichọ ahụ Chineke tinyere m n'obi na ihe mụ na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya. Ha zara m sị, "O dij mma, ka anyi wugharjanu mgbidi ahụ." Ọrụ ahụ bidokwara na-atufughị oge. **19** Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozidi ndi Amon, na Geshem onye Arab, nuru ọrụ, ha kwara anyi emo sị, "Gini bu ihe nke a unu na-eme? O bu eze ka unu na-enupu isi megide?" **20** Ma azara m ha sị, "Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyi nke oma. Anyi onwe anyi bu ndi ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghi oke maobu onodu ziri ezi maobu ihe ncheta ọbụla n'ime Jerusalem."

3 Mgbe ahụ, Eliashib onyeisi nchujaja na ndi nchujaja ibe ya wuru mgbidi ahụ ruo n'ulo elu Narj na ulo elu Hananel. Ha wukwara Onu Ụzọ ama Aturu, kwuba ibo ya, doo ya nsọ. **2** Ndị sitere obodo Jeriko rukwara ọrụ n'akuku ha. Ma Zakua nwa Imiri, ruru ọrụ nke ha n'akuku ndi ọrụ si Jeriko. **3** Umụ ndi ikom Hasena wuru Onu Ụzọ ama Azu, dobe osisi ya, kwuba ọnyị ụzọ ya, kpukwaka ihe mkpochi ya niile, na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. **4** Meremot, nwa Uraya, nwa Hakoz, ruziri akuku mgbidi nke ọzọ. Onye na-eso ya bụ Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshazel, ruziri mgbidi, onye na-esota ya bụ Zadok nwa Baana, onye ruzikwara mgbidi. **5** Akuku nke ọzọ ka ndi ikom Tekoa ruziri, ma ndi ha a na-asopuru ekweghi ehudata ubu ha nye ọrụ ahụ n'okpuru ndi nlekota ha. **6** Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru Onu Ụzọ Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwuba ibo onu ụzọ ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. **7** Ndị ọzọ ruru ọrụ n'akuku ha bụ Melataya, onye Gibion, na Jadon onye Meronot, na ndi si Gibion na Mizpa. Obodo ndi a dij n'okpuru onyeisi ọchichichị akuku ọdida anyanwu Yufretis. **8** Uziel nwa Hahaya, bụ ọkpụ ụzọ ọlaedo, doziri otu akuku. Onye na-eso ya bụ Hananaya, otu onye n'ime ndi na-eme

mmanụ otite na-esi isi ọma, doziri nke na-esote nke ahụ. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. **9** Onye na-eso ha bụ Refaya nwa Hua onyeisi ọchịchị otu akụkụ Jerusalem. **10** Onye na-eso ya bụ Jedaya nwa Harumaf, onye ruru akụkụ mgbidi ahụ chere ihu n'ụlọ nke aka ya. Onye na-eso ya n'ọrụ a bụ Hatush nwa Hashabneia. **11** Onye ọzọ bụ Malkija nwa Harim, na Hashub nwa Pahat-Moab, ndị wugharịrị ụlọ elu okụ, na otu akụkụ mgbidi ahụ. **12** Shalum nwa Haloresh na umụ ya ndị inyom meziri akụkụ mgbidi nke na-esota. Ọ bụ onyeisi ọchịchị otu akụkụ Jerusalem nke ọzọ. **13** Hanun duuru ndị obodo Zanoa wuo Onụ Ụzọ Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tine ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'ọnọdu ha. Ha wuzikwara mpaghara ahụ nke idị ologolo ya ruru narị mita ise, ruo n'ọnụ ụzọ ama dị n'ebe a na-ekpofu ahijhia. **14** Malkija nwa Rekab, onyeisi ọchịchị ala nke dị Bet-Hakerem gburugburu, bụ onye wuziri onụ ụzọ ama dị n'ebe ikpofu ahijhia. O tinyere ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'ọnọdu ha. **15** Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi ọchịchị ala dị Mizpa gburugburu, wuziri onụ ụzọ ama isi iyi, kpuchie elu ya, tine ya ibo onụ ụzọ ya, ihe mkpochi na ihe ntuchi ya niile n'ọnọdu ha. O mezikwara mgbidi ahụ site n'ọdọ mmiri Siloam ruo n'ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasara nrjda dị site n'obodo Devid ma e site Jerusalem na-aputa. **16** Onye na-eso ya bụ Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi ọchịchị ọkara n'ime Bet Zoa. O wuziri mgbidi ahụ ruo ncherita ihu ebe ili Devid, ruokwa odo ebe emere maka ichekota mmiri, na n'Ụlọ ndị Dike n'agha. **17** Ndị na-eso ya bụ ndị Livayi, ndị nke Rehum nwa Bani na-achikọta. Onye ọzọ bụ Hashabaya onyeisi ọchịchị ọkara ndị bi na Keila. Ọ ruru ọrụ e kenyere ndị ya. **18** Onye ọzọ na-eso ya bụ Binui nwa Henadad onye bụ onyeisi ọchịchị ọkara akụkụ Keila nke ọzọ. O du ndị Keila ibe ya ruo ọrụ ha ketara. **19** Onye na-eso ya bụ Eza nwa Jeshua onyeisi ọchịchị obodo Mizpa. Ya na ndị otu ya ruziri akụkụ mgbidi ahụ dị na mgbago ebe ụlọ nchikọta ngwa agha ruo na nkuku ya. **20** Onye ọzọ na-eso ya bụ Baruk, nwa Zabai, onye ji nnoo inụ oku n'obi ruzie mgbidi ahụ site na nkuku ya ruo n'ọnụ ụzọ e si abata ụlọ Eliashib, bụ onyeisi nchujaja. **21** Onye na-eso ya bụ Meremot nwa Ụraya, nwa Hako. Ọ sitere n'ọnụ ụzọ ụlọ Eliashib ruziri ruo na ngwucha ya. **22** Ndị nchujaja si n'akụkụ Jerusalem wuziri akụkụ nke na-esote ya. **23** Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akụkụ ahụ dij n'ihu ụlọ ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bukwa nwa nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke dikwa n'akụkụ ụlọ ya. **24** Binui nwa Henadad wuziri akụkụ nke ọzọ, nke sitere n'ihu ụlọ Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahụ. **25** Palal nwa Uzai wuziri akụkụ nke na-eso ya site na nkuku mgbidi ahụ ruo n'ụlọ elu dij n'akụkụ elu elu ụlọeze n'ebe dij nso n'ogige ndị nche. Nke so ya bụ Pedaia nwa Parosh, **26** na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ ahụ bụ ndị bi n'elu ugwu Ofel, wuziri akụkụ nke na-esote ruo n'ebe dij n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke Onụ Ụzọ Ama Mmiri, ruokwa n'ụlọ elu nche nke ụlọ ukwu ahụ. **27** Ndị ikom Tekoa wuru akụkụ nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebe chere ụlọ elu nche nke ụlọnsọ ukwu ahụ ihu, wuzie mgbidi ahụ ruo na mgbidi dij Ofel nso. **28** Ufodụ ndị nchujaja wuziri akụkụ na-esote, nke dij n'ugwu, site n'Onụ Ụzọ Ama Inyinya. Onye obula wuziri mgbidi nke dij n'ihu ụlọ ya. **29** Zadok nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akụkụ mgbidi ahụ chere ihu n'ụlọ ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Onụ Ụzọ Ama Ọwụwa Anyanwụ wuziri akụkụ nke na-esota.

30 Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akụkụ mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akụkụ mgbidi na-esota, bukwa nke dij n'ihu ụlọ obibi ya. **31** Malkija okpu ụzọ ọlaedo wuziri akụkụ na-esota ruo n'ụlọ ahụ ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ, na ndị na-azu ahia na-anokpo. Ụlọ a dij na ncherita ihu Onụ Ụzọ Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebe ahụ wuzie mgbidi ahụ ruo n'ọnụlọ ahụ dij n'elu nkuku mgbidi ahụ. **32** Ndị okpu ụzọ ọlaedo na ndị ahia rucharara ọrụ iwuzi akụkụ mgbidi nke fọdurụ, site n'etiti ọnyụlọ ahụ dij n'elu nkuku mgbidi ahụ ruo n'Onụ Ụzọ Ama Aturu.

4 Iwe were Sanbalat nke ukwu mgbe ọ nuru na anyị na-ewuzigharị mgbidi ahụ niile. O were iwe dij oku, onuma jukwara ya obi. Ọ chirị ndị Juu ọchị, kwaakwa ha emo. **2** N'ihu ndị otu ya na ndịisi agha Sameria, o kwuru si, “Gini ka ndị Juu ole na ole a na-adighi ike na-eme? Ha na-achọ iwugharị mgbidi obodo a? Ha ga-achụ aja? Ha ga-arucha ọrụ niile n'otu ubochi? Ha ga-esita n'aja a kupiasiri akupia mee ka nkume ndi a dij ndu, ka ọ bụ site na nkume ochie ndi a akporo oku?” **3** Tobaya onye Amon, onye no ya n'akukụ mgbe ahụ, kwukwara okwu si; “Leenu udi mgbidi ha na-ewu! Ọ buru na nkita ghia arikwasj ya n'elu ọ ga-ada!” **4** Mgbe ahụ, e kpere m ekpere si, “Chineke, biko nuru emo a na-akwa anyi. Ka iwa emo ha laghachikwa ha n'isi; ka a dotakwa ha n'agha buru ha jee mba ozo. **5** Efulu mmehe ha anya, agbagharakwala ha, n'ihu na ha ledara gi anya, ledakwa anyi anya, bu ndi na-ewuzi mgbidi gi.” **6** Ya mere, anyi wuziri mgbidi ahụ ruo mgbe ha niile ruru okara n'idi elu ya, n'ihu na onye obula weputara obi ya iru ọrụ. **7** Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndi Arab, ndi Amon na ndi Ashdok nuru na ọru iwuzi mgbidi Jerusalem na-aga n'ihu, njkwa na-emechichala ebe niile puru epu, iwe were ha nke ukwu. **8** Ha niile gbara izu ichiri ndi agha bja imegide Jerusalem, ime ka ogbaaghara dij n'obodo ahụ. **9** Ma anyi kpere ekpere nye Chineke, kwubakwa ndi nche iguzogide ha ehieha na abali. **10** Mgbe ahụ, ndi Juda bidoro itamu ntamu na-asi, na ike ebidola igwu ndi ọrụ ha, na mkpomkpo ihe fodoru ka buru ibu, na naani anyi apughiri irucha mgbidi ahụ. **11** Ma n'otu oge ahụ kwa, ndi iro anyi na-agba izu n'akukụ, na-achọ igbu anyi mgbe anyi na-eleghi anya ha maobu mara ka ọrụ ahụ kwusi. **12** Ndị Juu ndi bi ha nso bjara otutu mgbe gwa anyi, “Ebe obula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha.” **13** N'ihu ya, eguzobere n ndi ufodu n'ebe niile dikarisiri ala n'azu mgbidi ahụ, n'ebe niile ghere oghe, e guzobere ha, kpanye ha mma agha, ube na uta n'aka dikwa ezinaulo ha si di. **14** Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzooro m oto si ndi ahụ a na-asopuru, na ndi ọchichị niile na ndi ozo n'obodo ahụ, “Unu atula ha egwu. Chetanụ na Onyenwe anyi, nke di ukwu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranu ezinaulo unu, umu unu ndi ikom ndi inyom, ndi nwunye unu na ulo unu agha.” **15** Mgbe ndi iro anyi choputara na anyi amatala izu ojoo ha, na Chineke emebiekwala atumatu ha, anyi onwe anyi laghachiri n'oru anyi nke iwuzi mgbidi ahụ. **16** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, anyi kere onwe anyi ndi abuo. Ufodu ndi ji ube, ota na uta na-anọ na nche mgbe ndi ozo na-aru ọrụ. Ndiji niile putakwara guzo n'azu ndi Juda niile ebe ha no n'ihu ọrụ ha. **17** Ndị na-edo nkume na ndi ọrụ obula debere ngwa ọgu ha n'ebe ọ ga-eru ha aka mgbe obula ha na-aru ọrụ. **18** Ndị ozo tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndị na-egbu opi nokwa m'akukụ mgbe niile maka ifu opi mgbe a choro

ya. **19** Mgbe ahụ, asịrị m ndị niile a na-asọpuru, ndị ọchịchị na ndị mmadụ ọzọ ahụ niile, “Oru anyị nwere iru di ukwu, gbasapukwa, anyị anọkọtaghị onu n’otu ebe, ekewakwara anyị ebe di iche iche na mgbidi. **20** Ya mere, mgbe ọbụla unu nuru ụda opi, gbaranu osọ bja n’ebe m nọ. Chineke galukwara anyị ọgu.” **21** Ya mere, anyị nogidere n’oru anyị site n’ihe mbu nke ututu ruo mgbe kpakpando putara. Okara n’ime ndi oru jikwa ube nora na nche. **22** Agwara m ndisi oru niile okwu si ha na onyeisi oru ọbụla na ndi na-enyere ya aka n’oru ga na-anọ na Jerusalem n’abalị niile. N’uzo di otu a, ndi oru ga-arụ oru ha n’oge ihe di, ma ha ga-anokwa na nche n’abalị. **23** N’oge ndi a niile, eyipughị m uwe m yi n’ahu. O nwekwaghị onye ọbụla ọzọ, maobu nwanne m nwoke, maobu ndi nche na-eso m onye yipuru uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyi na-adikwa anyi n’ukwu mgbe niile, ọbụladị mgbe anyi chorọ mmiri.

5 N’oge ahụ, ụfọdụ ezinaulọ bidoro itamu ntamu megide ndi Juu ihe ba. **2** Ụfọdụ na-atamu na-asị, “Anyi na umu anyi di ukwu n’onugogu. O buru na anyi ga-eri nri di ndu, o kwesikwara ka anyi nwee ike jzuru oka.” **3** Ndi ozo na-asikwa, “Anyi agbaala ubi anyi, ubi vaini anyi na ulo anyi n’ibe ka anyi nweya mkpuru ubi n’oge unwu.” **4** Ma ndi ozokwa na-asị, “Lee na anyi gbazitere ego anyi ji tpo uti ise maka ubi anyi na ubi vaini anyi. **5** N’agbanyeghi na o bu otu anu ahụ na obara ka anyi na ndi Juu ozo nwere, dika umu ha di ka umu anyi dikwa, ma anyi emeela ka umu anyi ndi ikom na ndi inyom buru ndi ohu. Ụfodụ n’ime umu anyi ndi inyom aburulari ndi ohu, ma anyi enweghi ike nke aka anyi, n’ihi na ndi ozo bu ndi nwezi ala ubi anyi na ubi vaini anyi niile.” **6** Iwe were m nke ukwu mgbe m nuru mkpu akwa ha na mkpesa ndi a. **7** Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndi a na-asopuru na ndi ochichi ebubo. A gwara m ha, “Unu na-anara umunna unu omurunwa ego unu enyere ha.” Ya mere, a kporo m nzuko oha mmadu maka imegide ha. **8** N’ubochi nzuko ahụ, agwara m ha okwu si, “Otutu n’ime anyi na-agbalị n’uzo niile ihu na anyi zutaghachiri umunna anyi ndi Juu bu ndi e resiri ndi mba ozo. Ma unu no n’ebe a na-agbalị ime ha ka ha ghoo ndi ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyi ga-anogide na-agbaputa ha site n’onodu ibu ohu?” Ma ha niile ekwughị okwu ọbụla, n’ihi na ha enweghi ihe ha ga-ekwu. **9** Agwakwara m ha okwu ozo si, “Ihe unu name joro njo. O kwesighi ka unu tpo egwu Chineke si otu a gbanari nkocha nke ndi iro anyi, bu ndi mba ozo?” **10** Mu onwe m na umunna m na ndi na-eyere m ozi na-agbazinye umunne anyi ego na oka. Ma ka anyi kwasi inara omurunwa. **11** Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vaini ha niile, ubi oliv ha niile, ulo ha niile na omurunwa nke unu na-anara ha nke bu otu ozo n’ime nari nke ego, oka, mmanya oharu na mmanu. **12** Ha siri, “Anyi ga-enyeghachi ha. Anyi agakwaghị anara ha ihe ozo. Anyi ga-emezu ihe i kwuru.” Mgbe ahụ, akpokotara m ndi nchaja, mee ka ndi ndu na ndisi ozi nno iyi imezu nkwa ha. **13** Ayoghariri m onu onu unwe mwuda m si, “Otu a ka Chineke ga-esi yochapu site n’ulo ha na ihe nweta ha onye ọbụla nke na-agaghị edebezu nkwa a.” Ndi niile zuko kwere si, “Amen.” Ha tokwara Onyenwe anyi: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa. **14** Ozo, n’ime afo iri na abuo ahụ a hoputara m i bu onyeisi ochichi na Juda, site n’iri afo abuo nke ibu eze Ataksekse ruo n’afọ

iri ato na abuo ya, mu na umunne m esiteghi na nri a na-atukoro onyeisi ochichi were ihe oriri ọbụla. **15** Ma o bughị otu a ka o si di na mbu, n’ihi na ndisi ochichi niile buru m uzo chia boro ndi ahụ ibu arọ di ukwu. Ha na-anakota site n’aka onye ọbụla iri mkpuru olocha anọ, tinyere ihe oriri na mmnya ha na-ewebatakwa. Ọbūladị ndi na-enyere ha aka mekpakwara ndi mmadu ahụ. Ma emeghi m otu a, n’ihi itu egwu Chineke. **16** Kama, anogidesiri m ike n’oru iwughari mgbidi ahụ, achikotara ndi ikom m niile n’ebe ahụ n’ihi ije ozi a. O dighikwa ala anyi zuru. **17** Ma otu o di, ndisi Juu onugogu ha di otu nari na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndi na-abjakwute anyi site na mba ndi di anyi gburugburu. **18** Ihe na-ezu nri a na-eri n’ulo m kwa ubochi bu otu ehi na aturu isii gbara abuba, na otutu okuku, na udi mmnya di iche iche a na-ebubata kwa ubochi iri ọbụla. N’agbanyeghi nke a, o dighi mgbe ọbụla m nara site n’aka ha utu ihe oriri nke onye na-achi ala kwesiri inweta, n’ihi na ha onwe ha no na mkpa di ukwu. **19** Chineke m biko, echefula ihe m meere ndi a, gozie m n’uzo nke gi.

6 Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndi iro anyi ndi ozo na m ewuzichaa mgbidi ahụ, na o dikwaghị ntipu foduru na ya, o bu ezie na n’oge ahụ, etinyebeghi m ibo n’onu uzo ama ya niile, **2** Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, “Bja ka anyi zukota n’otu obodo nta nke di n’obosara ala Ono.” Ma ha na-achọ uzo imeru m ahụ. **3** Ya mere, azara m ha site n’aka ndi ozi si, “Ana m aru oru di oke mkpa, agaghị enwe ike iridata. N’ihi ginj ka oru a ga-eji kwasi mgbe m ga-ahapu ya ibja n’ebe i no?” **4** Ha zitere ozi ahụ ugboro anọ, ma enyere m ha otu osisa ahụ ugboro anọ. **5** Na nke ugboro ise, Sanbalat zitere m onye na-eyere ya ozi, ya na akwukwo ozi nke e mechighi emechi o ji bja. **6** Nke a bu ihe e dere n’ime ya; “Anula ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahụ, na gi na ndi Juu na-akwada inupu isi. O bu ya mere i ji na-ewu mgbidi ahụ. Ozi ahụ na-ekwukwa na gi onwe gi na-achọ ibu eze ha, **7** na i hoputala ndi amuma ndi ga-ekwuputa na Jerusalem na i bu eze ndi Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru nti eze, ya mere, bja ka mu na gi kparitaa uka n’etiti onwe anyi.” **8** Ma eziri m ya ozi si, “O nweghi eziokwu ọbụla di n’ihe i na-ekwu, n’ihi na ha bu ihe i cheputara n’obi gi.” **9** Nzube ha bu ime ka ujo tpo anyi. Ha na-echekwa si, “Ha ga-ada mba n’oru a ma hapukwa irucha ya.” Ma akpokuru m Chineke si ya, “Biko gbaa aka m ume.” **10** Otu ubochi, a gara m n’ulo Shemaya, nwa Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro uzo n’ulo ya. O siri m, “Ka anyi zukota n’ulo Chineke, n’ime ulonso, ka anyi mechiekwa uzo niile nke ulonso ahụ, n’ihi na ndi ikom na-abia igbu gi, e, n’abalị ka ha na-abia igbu gi.” **11** Ma azara m si; “O kwesiri ka mu onwe m bu onyeisi ochichi gbaa oso? O kwesiri ka mmadu dika m gbaa oso gbaa n’ulonso Chineke izoputa ndu ya? Agaghị m aga.” **12** Mgbe ahụ ka o doro m anyi na Chineke agwaghị ya okwu ọbụla, kama na o bu Tobaya na Sanbalat zuru ya. **13** Egoro ya oru ka o yinye m egwu, ka m site na-ime otu a mehie, mgbe ahụ, ha ga-ahụ ihe ha ga-eji nye m aha ojo, kwaa m emo. **14** “Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat, n’ihi ihe ndi a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bu onye amuma nwanyi, na ndi amuma ndi ozo niile foduru, bu ndi ahụ chorọ ime ka m tpo egwu.” **15** E wuchara mgbidi ahụ n’ubochi iri abuo na ise nke onwa Elul, n’ime iri ubochi ise na abuo. **16** Mgbe

ndi iro anyi niile nuru ya, mba niile ndi no anyi gburugburu turu ujo, obi jukwara ha oyi, n'ih na ha matara na-aruru oru a site n'inyeaka Chineke. 17 Ozo, n'ubochi ndi ahụ ndi juda a na-asopuru na e zigara Tobaya otutu akwukwo ozi, akwukwo ozi Tobaya na-erutekwa ha aka. 18 N'ih na otutu ndi juda nuru iyi ino na n'ukwu, n'ih na ogo ya nwoke n'ala juda bu shekanaya nwa Ara. Ozokwa, Jehohan nwa nwoke Tobaya na-alu nwa nwanyi Meshulam, nwa Berekaya. 19 Ha niile nogidere na-agwa m otu Tobaya si buru ezigbo mmadu. Ma ha na-apukwa gaa kororo ya ihe niile m kwuru. N'ih na Tobaya zitere otutu akwukwo ozi ime ka ujo tujo m.

7 Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiri ibo n'onu uzo ya niile n'onodu ha, hoputakwa ndi obu abu na ndi nche, na ndi Livayi. 2 Enyefere m oru ilekota Jerusalem n'aka nwanne m nwoke bu Hanani, ya na Hananaya onye bu onyeisi ulu kwu ahụ e wusiri ike, n'ih na o bu nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa onye na-atu egwu Chineke karja otutu ndi ozo. 3 Agwara m ha, "Na-emeghenụ onu uzo ama naanị mgbe chi boziri nke oma. Kpochiekwa ha mgbe ndi nche ka no na nche. Hoputakwanu ndi bi na Jerusalem ka ha buru ndi nche. Ufodu ga-eche n'ebe a hoputara ha, ufodu ga-eche n'akuku ulo nke aka ha." 4 N'oge a obodo ahụ buru ibu dikwa mbara, ma ndi bi n'ime ya di ole na ole n'onuogugu, ulo ndi di n'ime ya bukwa ihe ewugharibeghi. 5 Ya mere Chineke m tinere ya n'obi m ka m chikota ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi, na ndi niile bi n'obodo, maka idebanye aha n'akwukwo ezinaulo n'ezinaulo. Achotara m ebe e deputara usoro ndi mmadu niile bu uzo lota juda n'oge gara aga. Nke a bu ihe m choputara edere n'ime ya: 6 Ndi a bu ndi obodo niile a na-achi achi, bu ndi sitere na ndota n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa n'ala ozo. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa juda, onye obula n'obodo nke aka ya. 7 Ndjisi ha na Zerubabel soo, bu Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Mdekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana. Ihe ndeputa onuogugu ndi ikom Izrel bu nke a: 8 Ndi agburu Parosh, puku abuo, otu nari na iri asaa na abuo, 9 nke Shefataya, nari ato na iri asaa na abuo, 10 nke Ara, nari isii na iri ise na abuo, 11 nke Pahat-Moab site n'umu Jeshua na Joab, puku abuo, na nari asato na iri na asato, 12 nke Elam, otu puku, na nari abuo na iri ise na ano, 13 nke Zatu, nari asato na iri ano na ise, 14 nke Zakai, nari asaa na iri isii, 15 nke Binui, nari isii na iri ano na asato, 16 nke Bebai, nari isii na iri abuo na asato, 17 nke Azgad, puku abuo, na nari ato na iri abuo na abuo, 18 nke Adonikam, nari isii na iri isii na asaa, 19 nke Bigvai, puku abuo, na iri isii na asaa, 20 nke Adin, nari isii na iri ise na ise, 21 nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asato, 22 nke Hashum, nari ato na iri ato na asato, 23 nke Bezai, nari ato na iri abuo na ano, 24 nke Harif, otu nari na iri na abuo, 25 nke Gibion, iri itoolu na ise. 26 Ndi ikom Betlehem na Netofa, otu nari na iri asato na asato, 27 ndi Anatot, otu nari na iri abuo na asato, 28 ndi Beer-Azmavet, iri ano na abuo, 29 ndi Kariat Jearim, Kefira na Beeroth, nari asaa na iri ano na ato, 30 ndi Rema na Geba, nari isii na iri abuo na otu, 31 ndi Mikdash, otu nari na iri abuo na abuo, 32 ndi Betel na Ai, otu nari na iri abuo na ato, 33 ndi Nebo nke ozo, iri ise na abuo, 34 ndi agburu Elam nke ozo, otu puku, nari abuo na iri ise na ano, 35 ndi Harim, nari ato na iri abuo, 36 ndi Jeriko, nari ato na iri

ano na ise, 37 ndi Lod, Hadid, na Ono, nari asaa na iri abuo na otu, 38 ndi Senaa, puku ato, na nari itoolu na iri ato. 39 Ndi nchujaja: ndi agburu Jedaya site n'ezinaulo Jeshua, nari itoolu na iri asaa na ato, 40 ndi Imea, otu puku, na iri ise na abuo, 41 ndi Pashua, otu puku, na nari abuo na iri ano na asaa, 42 ndi Harim, otu puku, na iri na asaa. 43 Ndi Livayi: ndi agburu Jeshua site na Kadmiel nke umu Hodavaya, iri asaa na ano. 44 Ndi obu abu: ndi agburu Asaf, otu nari, na iri ano na asato. 45 Ndi nche onu uzo ulonso ukwu: ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai otu nari, na iri ato na asato. 46 Ndi na-eje ozi n'ulonso: ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaoth, 47 Keros, Sia, Padon, 48 Lebana, Hagaba, Shalmai, 49 Hanan, Gidel, Gaha, 50 Reaya, Rezin, Nekoda, 51 Gazam, Uza, Pasea, 52 Besai, Meunim, Nefusim, 53 Bakbuk, Hakufa, Hahua, 54 Bazlut, Mehida, Hasha, 55 Bakos, Sisera, Tema, 56 Nezaya na Hatifa. 57 Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi, ya bu ndi agburu Sotai, Soferat, Perida, 58 Jaala, Dakon, Gidel, 59 Shefataya, Hatil, Pokeret-Hazebaim na Amon. 60 Ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di nari ato na iri itoolu na abuo. 61 Ndi a bu ndi ozo sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. 62 Ndi agburu: Delaya, ndi Tobaya na ndi Nekoda, nari isii na iri ano na abuo. 63 Sitekwa n'etiti ndi nchujaja: Ndi agburu: Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke luru ada Bazilai onye Gilead a kpo ya aha n'aha ha). 64 Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha n'ih na e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. 65 N'ih nke a, onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dikarisiri nsu, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. 66 Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku ano na abuo, na nari ato na iri isii, 67 nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa, na nari ato na iri ato na asaa, ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abu di nari abuo, na iri ano na ise. 68 Inyinya di nari asaa na iri ato na isii, inyinya muul nari abuo na iri ano na ise, 69 inyinya kamel di nari ano na iri ato na iri ise, ebe inyinya ibu di puku isii, na nari asaa na iri abuo. 70 Ma ufodu n'ime ndjisi ezinaulo nyere onyinye maka oru ahụ. Onyeisi ochichi tinere n'uloaku otu puku darik olaedo, iri efere olaedo ise na uwe ndi nchujaja nari ise na iri ato. 71 Ufodu ndjisi ezinaulo tinere n'uloaku maka ije ozi ahụ, darik olaedo puku iri abuo, na otutu minas olaocha puku abuo na nari abuo. 72 Nkpokota onuogugu nke ndi mmadu foduru nyere bu, darik olaedo puku iri abuo, na minas olaocha puku abuo, na uwe ndi nchujaja iri isii na asaa. 73 Ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi nche onu uzo, ndi obu abu na ndi na-eje ozi n'ulonso, tinere ufodu ndi mmadu na ndi Izrel niile foduru, gara birikwa n'obodo nke ha. Mgbe onwa asaa ruru, n'oge a ndi Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8 Ndi mmadu niile zukoro dika otu onye na mbara ala di n'Onu Uzo Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka o weta akwukwo Mosis, nke Onyenwe anyi nyere ndi Izrel n'iwu. 2 Ya mere, Ezra, onye nchujaja weputara akwukwo Iwu ahụ n'ubochi mbu nke onwa asaa n'ihu mkpokota ahụ bu nke ndi ikom na ndi inyom na onye obula ga-aghotu ihe mejuputara. 3 O chere ihu n'Onu Uzo Ama Mmiri were oke olu guo ya site n'ututu ruokwa ehie n'ihu ndi nwoke, ndi nwanyi na ndi ozo nwere ike ighotu ihe o na-agu. Mmadu

niile gekwara ntị na nguputa nke akwukwo iwu ahụ. 4 Ezra onye ode akwukwo, rigoro n'elu ihe mgbakwasị ukwu ha mere maka nke a. Ndi guzo n'aka nri ya bu, Matitaia, Shema, Anaia, Uraya, Hilkaya na Maaseia. Ndi guzo n'aka ekpe ya bukwa ndi a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam. 5 Ezra meghere akwukwo ahụ mgbe mmadu niile na-ahuzu ya n'ihl na o guzoro n'ebe di elu mgbe o na-agu ya. Mmadu niile guzoro oto mgbe o na-agu ya. 6 Mgbe ahụ, Ezra goziri Onyenwe anyi Chineke ukwu ahụ, mmadu niile zakwara si; "Amen! Amen!" Ha chijiri aka ha abuo elu, kpo isiala nye Onyenwe anyi. 7 Ndi Livayi aha ha bu Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndi mmadu ihe di n'iwu mee ka ha ghota ya dika ha guzo n'ebe ahụ. 8 Ha guputara site n'akwukwo iwu Chineke ahụ, sugharja ya, kowazie okpurukpu okwu niile di n'ihe a guputara, mee ka ndi mmadu ghota ihe a na-aguputa nke oma. 9 Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ochichi, na Ezra, ode akwukwo na onye nchajaja, na ndi Livayi ahụ na-atuziri ndi mmadu ihe, gwara ndi ahụ niile si: "Taa bu ubochi di nso nye Onyenwe anyi, Chineke unu. Unu erula uju maobu bee akwa." N'ihl na ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege ntị n'okwu niile nke iwu ahụ. 10 Nehemaya gwakwara ha si; "Laanu n'ulo unu gaa mee mmemme oriri na ononu nyekwanu ndi na-enweghi nke ha ga-eri. Ubochi taa di nso nye Chineke anyi. Unu erukwala uju, n'ihl na onu Onyenwe anyi bu ike unu." 11 Ndi Livayi mere ka ndi mmadu ahụ noro nwayoo, na-asi, "Noronu nwayoo, n'ihl na taa bu ubochi di nso, o bughl ubochi iru uju na anya mmiri." 12 Ya mere, ha niile lawara i ga rie ma nuo, na ikenye ndi ozo site n'ihe ha nwere. Ha gwara ime mmemme nke oke onu, n'ihl na ha ghotara okwu agwara ha. 13 N'ubochi nke abuo nke onwa ahụ, ndisi ezinaulo niile na ndi nchajaja, na ndi Livayi, zukoro n'ebe Ezra, bu onye nkuzi no, maka itinye uche n'akwukwo iwu ahụ. 14 Mgbe ha na-agu ya, ha choputara ebe Onyenwe anyi gwara Mosis si ya na umu Izrel kwesiri ibi n'ulo ikwu mgbe obula a na-eme mmemme ulo ikwu nke a ga-eme n'onwa ahụ. 15 O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n'obodo niile nke Juda na Jerusalem si; "Gaanu n'ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ulo, na alaka oliv ohia, na alaka osisi mietul, na alaka nkwi, na alaka osisi ndi ozo na-enye ndo nke a gaeji wuo ebe unu ga-ebi tutu ruo mgbe mmemme ahụ ga-gwusi, dika e dere ya n'akwukwo iwu." 16 Ya mere, ndi ahụ puru gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ulo ahijia ha ga-ebi nwa mgbe nta n'elu ulo ha, na n'ogige ulo nke aka ha, nakwa n'ogige ulo Chineke, na mbara ala Onu Uzo Ama Mmiri, na n'akuku Onu Uzo Ama Ifrem. 17 Ndi ahụ niile si na ndota n'agha lota wuuru onwe ha ulo ikwu biri n'ime ya ubochi asaa ahụ niile e mere mmemme ahụ. Oke onu juputara abụ mmadu niile, n'ihl na site n'oge Joshua nwa Nun ruo n'oge a, o nwebeghi mgbe umu Izrel mere mmemme a n'uzo di otu a. 18 Ezra na-aguputa site n'akwukwo iwu Chineke kwa ubochi, site n'ubochi mbu ruo n'ubochi ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ubochi asaa ma n'ubochi nke asato ha nwere ogbako ofufe mmechi dika e dere ya n'iwu.

9 N'ubochi nke iri abuo na ano nke otu onwa ahụ, ndi Izrel niile zukokwara na obubu onu, yiri uwe iru uju, kpokwasikwa onwe ha ntu n'isi. 2 Ndi si n'agburu Izrel

wezugakwara onwe ha site n'ebe ndi mba ozo niile no. Ha guzoro n'onodu ha kwuputa mmehie ha na ajo omume nke nna nna ha. 3 Ha guzokwara n'ebe ahụ ha no guo site n'akwukwo iwu nke Onyenwe anyi, bu Chineke ha ruo awa ato. Ha jikwa awa ato nke ozo kwuputa mmehie ha, na ife Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. 4 Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na Kenani rigoro guzo n'elu ihe nguzo ndi Livayi. Ha jiri oke olu kpo kwuo Onyenwe anyi bu Chineke ha. 5 Ndi Livayi ndi a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya sirj, "Bilienu oto, too Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-adi site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi." "Ka aha gi di ebube buru ihe a goziri agozi, ka o buru ihe e buliri elu karja ngozi niile na otuto niile. 6 Gi onye gi, naanj gi bu Onyenwe anyi. Gi kere eluigwe, o buladi eluigwe kachasi elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, uwa na ihe niile di n'ime ya, oke osimiri niile na ihe niile di n'ime ha. O bu gi na-enye ihe niile ndu, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi. 7 "Gi, onwe gi bu Onyenwe anyi Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n'obodo Ugo nke ndi Kaldia, kpoputa ya, gugharja aha ya ka o buru Ebrahim. 8 I hukwara n'obi ya kwesiri ntukwasị obi nye gi, gi na ya gbakwara ndu na i gae nye umu ya ala ndi Kenan, nke ndi Het, nke ndi Amorait, nke ndi Periz, nke ndi Jebus na nke ndi Gigash. I mezuola nkwa gi n'ihl na i bu onye ezi omume. 9 "I huru nsogbu na iru uju niile nke nna nna anyi ha n'ala Ijipt; i nukwara akwa ha n'akuku Osimiri Uhie. 10 I gosiri Fero na ndisi ochichi ya na ndi ya niile otutu ihe iribama na oru ebube n'ihl na i huru otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndi gi mmeso ojo. Uwa niile maara aha gi taa n'ihl oru ebube ndi a niile i ruru. 11 I kewara Osimiri Uhie abuo mee ka ndi gi site n'ala akoro gafe. Ma i mere ka ndi iru ha na-achu ha oso nwuo n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. 12 I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyi ha n'ehihie, ma were ogidi oku duo ha n'abali, inye ha ihe ka ha ghara ijehie uzo. 13 "I sitere n'eluigwe gwa ha okwu, i rjataru n'ugwu Sajnai, i nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ukpuru na ihe niile di mma nke enyere n'iwu. 14 I mere ka ha mata ubochi izuike gi di nso, nyekwa ha iwu site n'onu ohu gi Mosis, ka ha debe iwu gi na ukpuru gi niile. 15 I sitere n'eluigwe nye ha achicha mgbe aguu guru ha, sitekwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpiri kporo ha nku. I sikwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bu nke i weliri aka gi nuo iyi inye ha. 16 "Ma nna nna anyi ha erubeghi isi n'okwu gi, n'ihl isiike ha na nganga ha. 17 Ha egeghi ntị obula, ha echetakwaghi ihe iribama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha onyeisi ga-eduru ha ilaghachi Ijipt. Ma i bu Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmehie ndi gi mgbe obula. I bu onye obioma, onye iwe na-adighi ewe osiso. I juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'ihl ya, i gbakutaghi ha azu. 18 O buladi mgbe ha meere onwe ha nwa ehi ha kpuru akpu kwuo si, 'Nke a bu chi unu. O bu ya si n'ala Ijipt duputa anyi,' maobu mgbe ha mehere megide gi n'uzo niile. 19 "Ma n'ihl obi ebere gi nke di ukwu, i hapughi ha ka ha nwuo ozoara. Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ubochi niile, ma ogidi oku ahụ dukwara ha abali niile. 20 I zitere ezi Mmuo nke gi ime ka ha nwee uche. I gbochikwaghi mana gi iru ha onu, i nyekwara ha mmiri n'ihl akpiri ikpo nku ha. 21 Iri afo ano ka i debere ha ndu n'ozara. O dighi ihe

korọ ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghị nka, ukwu ha azaghị. **22** "I nyere ha alaeze na mba dị iche iche, kenye ha ọbụladị ebe ndị dịkarisriri anya. Ha nwetara ala Saihōn bụ eze Heshbōn, na ala Oḡ bụ eze Bashan. **23** I mere ka ụmụ Izrel mụbaa dịka kpakpando nke eluigwe, i kpobatarā ha n'ala ahụ i gwara ndị bụ nna ha ka ha baa nweta. **24** Ụmụ ha banyere nweta ala ahụ. I meriri ndị Kenan n'ihu ha, bụ ndị bi n'ala ahụ. I weere ndị Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndị eze ha, na ndị niile bi n'ala ahụ ka ndị gi jiri ha mee ihe ọbụla ha kpebiri n'obi ha. **25** Ndi gi nwetara ala mara mma, na ọtụtụ obodo e wusiri ike; ha nwetakwara ọtụtụ ụlọ nke ihe ọma juru n'ime ha, na olulu mmiri e gwuru nke ọma, na ubi vajiri mkpuru di, na ubi oliv, na ọtụtụ osisi ọma ndi ọzọ na-amj mkpuru. Ha rjiuru afo, ahụ ha mara mma ile anya, ha iurikwara onu n'ihu ngozi i goziri ha. **26** "Ma ha nupuru isi n'okwu gi, ju iwu gi, gbuo ndi amuma turu ha mmehie ha n'ihu, meekwa ọtutu ihe ojoo ndi ozo di iche iche. **27** N'ihu nke a, i nyefere ha n'aka ndi iro ha, ndi kpagbuo ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gi, i nokwa n'eluiwu nu ekpere ha, sitekwa n'obi ebere gi zigara ha ndi biara zoputa ha, na ndi naputara ha site n'aka ndi iro ha. **28** "Ma mgbe ihe bidoro igara ha nke oma, ha mekwara ihe joro njo n'ihu gi. Ozokwa, i nyefere ha n'aka ndi iro ha ka ndi iro ha merie ha. Ma mgbe obula ndi gi chegharikwutere gi, kpoogo gi ka i nyere ha aka, i na-anu ariri ha, sitekwa n'obi ebere gi gbaputa ha. **29** "I doru ha aka na nti si ha loghachi debe ihe i nyere n'iwu. Ma ha sitere na nganga juru ha obi ju idebe iwu gi. Ha mehiere megide ihe niile i nyere n'iwu, o bu ezie na ha maara na idebe ya gawetara ha ndu. Ma site n'isiike ha, ha gbakutara giazu, buru ndi isiike na ndi juru ige nti. **30** Ma i sitere na ntachiobi gi nye ha ogologo oge icheghari; i doru ha aka na nti site n'onu ndi amuma gi, ma ha egeghi nti. Ya mere, i kwenyekwara ka ndi iro ha merie ha ozo. **31** Ma n'ihu obi ebere gi i bibighi ha kpamkpam; i gbakutakwaghi haazu n'ihu na i bu Chineke onye di ebere na onye amara. **32** "Ugbu a, Chineke anyi, Chineke di ukwu, onye di ike dikwa ebube, onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya ya, ka onodu ihe isi ike a ghara ibu ihe nta n'anya gi. Ntaramahulu nke dakwasiri anyi, ndi eze anyi na ndi ndu anyi, ndi nchujaja anyi, ndi amuma anyi, nna nna anyi ha na ndi gi niile, site n'oge ndi eze Asirja buru uzọ lugbuo anyi n'agha tutu ruo taa. **33** Ma gi onwe gi bu onye ezi omume, n'ihu niile bjakwasiri anyi; i mere ihe kwesiri, ebe anyi onwe anyi mere ajo omume. **34** Ndi eze anyi, ndi ndu anyi na ndi nchujaja na nna nna anyi edebeghi iwu gi; ha ahaghikwa nti n'ihu niile i nyere n'iwu maobu ihe ama gi nke i doru ha aka na nti idebe. **35** O buladi mgbe ha no n'alaeze nke aka ha na-ekpori ndu, nke oke idi mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala oma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeghi gi ofufe, ha esitekwaghi n'uzo ojoo ha chigharia. **36** "Ma lee, anyi bu ndi ohu taa, e, anyi bu ndi ohu n'ala ahụ i nyere nna nna anyi ha, ka o buru ebe ha ga-esi rie mkpuru o miputara na ihe oma o na-amiputa. **37** N'ihu mmehie anyi, mkpuru oma niile a na-esi na ya weputa ka ndi eze ahụ niile i mere ka ha na-achj anyi na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyi, na n'ebe anyi ụlọ anyi di ka o si di ha mma. Anyi na-ahujukwa anya. **38** "N'ihu ihe ndi a niile, anyi na-ekwe gi nkwa ugbu a na anyi ga-efe gi. Anyi, ndiisi anyi, ndi Livayi na ndi nchujaja, na-etinye aha anyi n'ogbugba ndu a."

10 Ndi tinyere aka, n'akwukwo ahụ bu: Onyeisi ochichi: Nehemaya nwa Hakalaya. Zedekaya, **2** Ndi ozo bu Seraya, Azaraya, Jeremaya, **3** Pashua, Amaraya, Malkija, **4** Hatush, Shebanaya, Maluk, **5** Harim, Meremot, Qbadaya, **6** Daniel, Gineton, Baruk, **7** Meshulam, Abija, Mijamin, **8** Maazaya, Bilgai na Shemaya. Ndi a bu ndi nchujaja. **9** Ndi Livayi so tinye aka ha n'akwukwo bu, Jesua nwa Azanaya, Binui otu n'ime umu Henadad, Kadmiel, **10** ndi so ha na-aruru: Shebanaya, Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan, **11** Mika, Rehob, Hashabaya **12** Zakua, Sherebaya, Shebanaya, **13** Hodia, Bani na Beninu. **14** Ndiisi ochichi tinyere aka ha bu, Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani, **15** Buni, Azgad, Bebai, **16** Adonajia, Bigvai, Adin, **17** Atea, Hezekaya, Azoa, **18** Hodia, Hashum, Bezai, **19** Harif, Anatot, Nebai, **20** Magpiash, Meshulam, Hezia, **21** Meshhezabel, Zadok, Jadua, **22** Pelataya, Hanan, Anaia, **23** Hoshea, Hananaya, Hashub, **24** Haloheh, Pilha, Shobek, **25** Rehum, Hashabna, Maaseia, **26** Ahaya, Hanan, Anan, **27** Maluk, Harim na Baana. **28** "Ndi ozo foduru bu ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi nche, ndi obu abu, ndi na-eje ozi n'ulonso na ndi ahụ niile sitere n'irube isi n'iwu Chineke wezuga onwe ha site n'ebe ndi mba ozo ahụ bi ha gburugburu no, ha na ndi nwunye ha na umu ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi niile tozuru ighota ihe. **29** Ndi a niile sooro umunne ha ndi Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n'obubu onu na ihu iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n'aka Mosis, bu ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n'ihu niile enyere n'iwu, ntuziaka niile na ukpuru niile nke Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi. **30** "Anyi kpebikwara na umu anyi ndi ikom na ndi inyom agaghi alu di maobu nwunye site na mba ozo. **31** "Anyi kpebikwara na o buru na ndi mba ozo eburu ngwa ahia ha maobu mkpuru ubi ha bja ire ya n'ubochi izuike, maobu n'ubochi ozo di nso, anyi agaghi azu ihe obula. Anyi na-ekpebikwa na anyi agaghi aru ru obula n'afu nke asaa niile, kwekwo kwa na anyi ga-agbaghara umunna anyi niile ji anyi ugwo n'afu ahụ. **32** "Anyi kwekoritakwara na anyi ga-atu utu otu uzo n'ime uzo ato nke otu shekel afu niile maka iji kwadoo ru ulonso ukwu Chineke, **33** maka ime ka ihe ndi a diri n'ulonso ukwu ahụ: achicha nso, onyinye oka nke ubochi niile, aja nsure oku na onyinye nke ubochi izuike, mmemme onwa ohuru niile, ha na mmemme ndi ozo niile a kara aka, maka aja di nso niile na aja ikpuchi mmehie ndi Izrel, maka ozi niile a na-aga n'ulonso Chineke anyi. **34** "Anyi bu ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi ozo, ejirila ife nza choputa mgbe ezinaulo obula n'etiti anyi ga-eji bubata nku n'ulo Chineke anyi n'oge ya kwa afu, maka ebe ichu aja nke Onyenwe anyi Chineke anyi dikwa e dere ya n'iwu. **35** "Anyi kpebikwara na mmadu niile n'otu n'otu ga na-ewebata mkpuru mbu nke ihe ubi ya n'ulonso Onyenwe anyi, na mkpuru osisi obula, maobu ihe ubi ndi ozo. **36** "Dika e dere ya n'iwu, anyi ga-ewebata umu ndi ikom mbu anyi, na nwa mbu nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu anyi niile, n'ulo Chineke anyi. A ga-enye ha ndi nchujaja na-eje ozi n'ebe ahụ. **37** "Karisja, anyi ga-ewebata n'ulo ichikoba ihe nke ulonso Chineke anyi, nyekwa ha ndi nchujaja, utu oka mbu anyi kworo, ya na onyinye ndi ozo nke mkpuru ubi mbu anyi, dikwa mmanya vajiri mbu, mmanu oliv mbu na mkpuru osisi ndi ozo. Anyi kpebikwara inye ndi Livayi otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile anyi nwetara n'ubi anyi, n'ihu na o bu ru ndi Livayi inakota otu uzo n'uzo iri site n'obodo niile ebe anyi na-aruru ru. **38** Ndi nchujaja bu umu umu Eron ga-eso ndi

Livayi mgbe ha na-anakọta onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ndi a. Ha ga-ewekọta ihe ndi a niile webaa ha n'ụlọ Chineke anyi, ruo n'ime onụlụlọ ichikọba ihe, nke ụlọakụ. **39** Ndi Izrel na ndi Livayi, kwesiri iweta onyinye oka ha, na mmanya vainji oḣuru, na mmanu oliv n'ime ụlọ ichikọba ihe, n'ebe a na-edebe ngwongwo niile e ji eje ozi n'ụlọ ukwu ahụ, nke ndi nchụaja na-eje ozi, ndi nche na nke ndi oḣu abụ. "Anyi agaghi agbakatwaka ụlọ Chineke anyi azu."

11 Ugbu a, ndiisi Izrel bi n'obodo nso Jerusalem n'oge a, ma e sitere n'ife nza hoḣuta otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ndi bi n'obodo ndi ozo niile ka ha bja biri na Jerusalem, bu obodo nso ahụ, ebe ụzọ itoolu foḣuru bikwa n'obodo nke aka ha. **2** Ndi mmadu toro ndi niile jiri afo ofufu hoḣo jibia soro biri na Jerusalem. **3** Ndi a bu ndiisi ala ahụ a na-achi achi ndi bjara biri na Jerusalem (ma otutu ndi Izrel, ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-egere Solomon ozi biiri n'obodo Juda, onye obula n'ihe onwunwe ya n'obodo ha di iche iche. **4** Ebe ndi ozokwa bu ndi sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem). Ndi sitere n'agburu Juda bu ndi a: Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraya, nwa Shefataya, nwa Mahalalel, nwa Perez; **5** na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Hoze, nwa Hazaia, nwa Adaya, nwa Joiarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo. **6** Onuogugu umu Perez niile bi na Jerusalem di narị anọ, na iri isii na asato. Ha bu ndi ikom gbara dimkpa. **7** Ndi sitere n'agburu Benjamin bu, Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, **8** ya na ndi na-eso ya bu umu Gabai na Salai. Onuogugu ha di narị itoolu na iri abuo na asato. **9** Juel nwa Zikri bu onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bu onye na-eso ya, na onye na-achi akuku oḣuru nke obodo ahụ. **10** Ndi sitere n'etiti ndi nchujaja bu, Jedaya nwa Joiarib, na Jakin, **11** na Seraya nwa Hilkaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub onye na-elekota ulu ukwu Chineke. **12** Onuogugu ndi ikom ha na ha na-aruko oru n'ulo ukwu ahụ bu narị asato na iri abuo na abuo. Adaya, nwa Jeroham, nwa Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, **13** na ndi ikom bu ndiisi ezinaulo ndi so ya ruo oru di narị abuo na iri anọ na abuo n'onuogugu, Amashai nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, **14** na ndi otu ya n'oru ndi bukwa dimkpa, di otu narị na iri abuo na asato n'onuogugu. Onyeisi ha bu Zabdiel nwa Hagedolin. **15** Site na ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni, **16** na Shabetai, na Jozabad, mmadu abuo na ndi ndu ndi Livayi, ndi o bu ha na-aru oru di n'ezini nke ulu Chineke; **17** Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bu onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele. Bakbukaya onye nke abuo n'etiti ndi otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bu ndi na-enyere ya aka. **18** Onuogugu ndi Livayi niile no na obodo nso ahụ di narị abuo na iri asato na anọ. **19** Ndi nche onu ụzọ ama, Akub, Talmon na ndi otu ha di otu narị na iri asaa na abuo n'onuogugu, ha bu ndi na-eche nche n'onu ụzọ ama niile. **20** Ndi foḣuru n'Izrel, ha na ndi nchujaja, na ndi Livayi, no n'obodo Juda niile, onye obula n'ihe nketa ya. **21** Ndi ahụ niile na-eje ozi n'ulonso bi n'ugwu Ofel. Ndiisi ha bu Ziha na Gishpa. **22** Onye na-elekota ndi Livayi bi na Jerusalem bu Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bu otu onye si n'ikwu Asaf, ndi oḣu abụ maka ije ozi nke ulu Chineke. **23** Eze

hoḣutara ndi oḣu abụ nyekwa ha oru ha kwesiri iru ubochi niile. **24** Petahaya nwa Meshezabel, onye bu otu n'agburu Zera, nwa Juda, bu onyeozi eze banyere ihe niile gbasara ndi mmadu ahụ. **25** Obodo ufoḣu ebe ndi Juda bi bu ndi a: Kiriati Aba, Dibon, Jekabzeel na obodo nta ndi di ha gburugburu, **26** Jeshua, Molada, Bet-Pelet, **27** Haza Shual, Bjasheba na obodo ya niile, **28** Ziklag, Mekona na obodo ya niile, **29** En-Rimon, Zora, Jamut, **30** Zanoa, Adulam na obodo nta di ha gburugburu, Lakish, ala di ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a putara na ndi mmadu bi site na Bjasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom. **31** Ndi agburu Benjamin biri na Geba, Mikdash, Aija, Betel na obodo di ya gburugburu, **32** Anatot, Nob, Ananaya, **33** Hazo, Rema, Gitaim, **34** Hadid, Zeboim, Nebalat, **35** Lod, Ono na Ge Harashim. **36** Ufoḣu n'otu ndi Livayi, ndi ebe obibi ha di na Juda ka e zigara isoro biri n'ebodo Benjamin.

12 Ndi a bu ndi nchujaja na ndi Livayi ndi so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua Iota. Seraya, Jeremaya, Ezra, **2** Amaraya, Maluk, Hatush, **3** Shekanaya, Rehum, Meremot, **4** Ido, Gineton, Abija **5** Mijamin, Maadaya, Bilga, **6** Shemaya, Joiarib, Jedaya, **7** Salu, Amok, Hilkaya na Jedaya. Ndi a niile bu ndi ndu ndi nchujaja na ndi na-enyere ndi ndu aka n'ubochi Jeshua. **8** Ndi Livayi so ha bu ndi a: Jeshua, Binui, Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya, onye ya na ndi otu ya na-elekota ofufe ekele. **9** Bakbukaya, na Unni, ndi otu ha no na ncherita ihu n'ofufe ahụ. **10** Jeshua muru Joiakim, Joiakim muru Eliashib, Eliashib muru Joiada, **11** Joiada muru Jonatan, ebe Jonatan muru Jadua. **12** Ndi a bu ndiisi ikwu ndi nchujaja n'oge ndu Joiakim. Meraiu bu onyeisi umu Seraya, Hananaya bu onyeisi umu Jeremaya, **13** Meshulam bu onyeisi umu Ezra, Jehohanan, onyeisi umu Amaraya; **14** Jonatan, onyeisi umu Maluk; Josef bu onyeisi umu Shekanaya; **15** nke Harim, Adna, nke Meremot, Helkai; **16** Zekaraya, onyeisi umu Ido; Meshulam, onyeisi umu Gineton **17** Zikri, onyeisi umu Abija; Piltai, onyeisi umu Modaya na Miniamin **18** Shamua, onyeisi umu Bilga, Jehonatan, onyeisi umu Shemaya; **19** Matenai, onyeisi umu Joiarib; Uzi, onyeisi umu Jedaya; **20** Kalai, onyeisi umu Salu; Eba, onyeisi umu Amok, **21** Hashabaya, onyeisi umu Hilkaya; Netanel, onyeisi ndi Jedaya. **22** E dekotara aha ndiisi ezinaulo ndi Livayi niile n'ubochi Eliashib, Joiada, Johanan na Jadua, nakwa nke ndi nchujaja n'akwukwo n'oge oḣichiji Daraios bu eze Peshja. **23** E dekwara aha ndiisi ndi Livayi niile n'akwukwo tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib di ndu. **24** Ndi a bu ndiisi ndi Livayi n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndi otu ha. Ha kere onwe ha uzo abuo. Uzo abuo ndi a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe obula ha na-abuku Chineke abụ otuto na ekele. Oturu ụzọ na-amalite nke ozo azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu. **25** Ndi nche na-eche onu ụzọ ulu ichikọba ihe nke ulonso bu ndi a: Matanaya, Bakbukaya, Qbadaya, Meshulam, Talmon na Akub. **26** Ha jere ozi ha n'oge Joiakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, di ndu, na n'oge Nehemaya bu onyeisi oḣichiji, na n'oge Ezra bukwa onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke. **27** Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem oḣuru ahụ nso, e sitere n'obodo niile ndi Livayi bi kpoo ha ka ha bja nye aka iji oḣu mee memme ido nso ahụ. Ha bjakwara jiri abụ ekele na ihe egwu di iche iche dika ubo akwara, igba na une kelee Chineke. **28** Ndi

oḅu abụ sitekwara n'obodo niile di gburugburu Jerusalem
 bja, ọ bụladị site n'obodo niile ndị Netofa, **29** na Bet-Gilgal,
 na akukū Geba na Azmavet, n'ihu na ha ewuorola onwe ha
 obodo nta di iche iche gburugburu Jerusalem. **30** Mgbe ndi
 nchujaja na ndi Livayi dochara onwe ha ocha, ha dokwara
 ndi Izrel niile, na onu uzọ ama niile, na mgbidi ahụ ocha.
31 E mere m ka ndi ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahụ.
 N'ebe ahụ ka m kenyere otu ndi oḅu abụ abụo inye ekele. Otu
 uzọ gara akukū aka nri nke elu mgbidi ahụ ruo n'Onu Uzọ
 Ama ikpofu Ahijha. **32** Hoshaya na okara ndi ndu Juda na-
 eso ha n'azu, **33** ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, **34** Juda,
 Benjamin, Shemaya, Jeremaya **35** na ndi nchujaja ndi a ndi
 na-afu opi, tynere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndi
 bu nna nna Zekaraya bu Matanaya, Mikaya na Zakua, ndi
 ikwu Asaf. **36** Ndi otu ya, bu Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai,
 Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, udi
 ngwa egwu ndi ahụ Devid onye nke Chineke nyere n'iwu
 na ndi oḅu abụ ga-eji. Ezra, bu ode akwukwo no n'ihu na-
 edu ha. **37** Mgbe ha rutere n'Onu Uzọ ama Isi Iyi, ha rigooro
 n'elu nkwaso nriگو elu e si abata n'obodo Devid, si ebe
 ahụ gafee uloze Devid, gaakwa loghachi n'Onu Uzọ Ama
 Mmiri, nke di n'akukū oḅuwa anyanwu obodo ahụ. **38** Ndi
 oḅu abụ nke ozo bu ndi na-enye ekele gara uzọ aka ekpe.
 Mu onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahụ, tynere okara ndi
 mmadu ahụ, gafee Ụlo elu Ite Oku jeruo Mgbi Sara Mbara.
39 Anyi sitekwara n'ebe ahụ gafee Onu Uzọ Ama Ifrem, Onu
 Uzọ ama Jeshana, Onu Uzọ Ama Azu, Onu Uzọ Ama Ụlo Elu
 Hananel, ruokwa n'Onu Uzọ Ama Ụlo Elu Nari na ruo n'Onu
 Uzọ Ama Aturu, kwusi n'Onu Uzọ Ama Ndi Nche. **40** Ya mere,
 uzọ ndi mmadu abụo na-abu abụ ekele nye Chineke zukotara
 bata n'ulonso ukwu. Esokwa m ha bata, mu na okara ndi ndu,
41 tynere ndi nchujaja ndi a: Eliakim, Maaseia, Miniamin,
 Mikaya, Elioenai, Zekaraya na Hananaya. Ndi a niile ji opi ha.
42 Ndi ozo sokwa bata bu ndi a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi,
 Jehohanan, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndi oḅu abụ ahụ
 niile bu Jezrahaya. **43** Ha churu otutu aja n'ubochi ahụ n'ihu
 na Chineke nyere ha oke onu. Umunta na ndi inyom sokwa
 nuria onu. Ha nukwara uda onu ndi Jerusalem site n'ebe di
 anya. **44** N'oge ahụ ka a hoputara ndi ikom na-elekota ulo
 ichikoba ihe, ebe a na-achikoba onyinye mkpuru mbu, na
 onyinye otu uzọ n'uzo iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem
 gburugburu na-ewebata n'ulo ichikoba ihe onyinye niile e
 nyere n'iwu maka odimma ndi nchujaja na ndi Livayi. E si otu
 a na-ewebata ya n'ihu na oru ndi nchujaja na ndi Livayi na-aru
 na-atọ ndi Juda utọ nke ukwu. **45** N'ihu na ha na-aru oru
 Chineke ahụ ha ketara iru, ya na oru ido ndi mmadu na ihe
 obula nso. Otu a kwa ka ndi oḅu abụ, na ndi na-eche nche si
 arukwa oru a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di.
46 O bu n'oge Devid na Asaf ka e bidoro inwe ndi ndu abụ ito
 na ikele Chineke. **47** Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya,
 ndi Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide oru ndi oḅu
 abụ, na ndi nche, na ndi Livayi. Ha kewaputakwara oke ruru
 ndi Livayi ndi ozo iche, ndi Livayi n'onwe ha kwa, kewaputara
 oke ruru umu Eron n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya
 n'iwu.

13 N'ubochi ahụ, a guputara okwu Chineke na ntị ndi Izrel
 site n'akwukwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a
 choputara na o megidere iwu na onye Amon, maobu onye

Moab, ga-eso n'ofufe ulonso ukwu Chineke. **2** N'ihu na ha
 bu ndi iro umu Izrel. Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe onunu
 kama ha zuru Belam ka o bu umu Izrel onu. (Ma Chineke
 anyi gbanwere ibu onu ahụ mee ka o ghoo ngozi.) **3** Mgbe
 a guputara iwu a, ndi Izrel chupuru ndi mba ozo niile no
 n'ogbako ha. **4** Ma tupu ihe ndi a niile emee, Eliashib onye bu
 onye nchujaja, onye e doro n'isi ilekota ime ulo a na-achikoba
 ihe n'ulo Chineke anyi, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, **5**
 o weere otu onuulo buru ibu a na-achikoba ihe nye ya. Na
 mbu, o bu onuulo ebe a na-achikoba onyinye oka na uda na-
 esi isi utọ, na ngwongwo ulonso, na efere mmanya ohuru, na
 mmanu oliv. Mosis enyelarị ya n'iwu na o bu ndi Livayi na
 ndi oḅu abụ na ndi nche nwe onyinye ndi ahụ. Ndi nchujaja
 nwekwa oke n'ihu ndi a. **6** Mgbe ihe ndi a na-eme, anoghi
 m na Jerusalem, n'ihu na n'iri afọ atọ na abuo nke ochichi
 Ataksekese, eze Babilon, a loghachikwutere m eze. Ma e
 mesiri m nata ya ike **7** laghachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka
 m no mata banyere ihe ojoo ahụ Eliashib mere, inye Tobaya
 otu onuulo nke di n'ogige ulo Chineke ka o buru ebe izuikwa
 ya. **8** Iwe were m nke ukwu, nke mere na m sitere n'onuulo
 ahụ tupusja ngwongwo Tobaya niile n'ez. **9** Enyere m iwu
 ka e doo onuulo ndi ahụ niile ocha, a chighachikwara m
 ngwongwo ulo Chineke niile n'ime ha, ha na onyinye mkpuru
 oka, na uda na-esi isi utọ ndi ahụ. **10** A choputakwara m na-
 enyebeghi ndi Livayi oke ihe ruru ha, nke mere na ndi oḅu
 abụ, na ndi nche ndi o bu oru ha a doo ofufe, alaghachila
 n'ubi ha di iche iche. **11** N'ihu ya, abaara m ha mba juo ha si:
 "Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chineke azu?" Mgbe
 ahụ akpoghachiri m ndi Livayi nyekwa ha oru ha n'ulonso.
12 Ndi Juda niile bidokwara iweta utu ha, na onyinye oka,
 na mmanya vaini na mmanu oliv ha n'ulo ichikoba ihe di
 n'ulonso. **13** E tynere m Shelemaya onye nchujaja, na Zadok
 ode akwukwo, na Pedaia onye Livayi, ka ha buru ndi na-
 elekota ulo ichikoba ihe niile ahụ. Emekwara m Hanan nwa
 Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n'ihu na a
 guru ha dika ndi kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bu ikere ndi
 Livayi ihe ha niile oke. **14** Chineke m, biko cheta m n'ihu nke
 a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile ruo n'ulonso gi
 na ije ozi niile ya. **15** N'ubochi ndi ahụ, ka m huru na Juda
 ndi na-azocha mmanya vaini n'ubochi izuikwa, ndi ji inyinya
 ibu na-ebubata ogbe oka, na-ebokwasị ha n'elu inyinya ibu,
 tnyekwara mmanya, na mkpuru vaini na fiig, na ibu niile
 obula. Ha na-ebubatakwa ha n'ime Jerusalem n'ubochi izuikwa.
 Nke a mere m ji dọ ha aka na ntị megide ire nri n'ubochi
 ahụ. **16** Ndi si obodo Taja, bu ndi birila na Jerusalem no na-
 ebubata azu na ngwa ahia ndi ozo di iche iche, na-ere ha na
 Juda, nakwa na Jerusalem n'ubochi izuikwa. **17** A baara m ndi a
 na-asopuru na Juda mba, si ha, "Gini bu ihe ojoo nke a unu
 na-eme, na-emeru ubochi izuikwa? **18** O bughị otu ihe a ka
 nna nna unu ha mere, nke mere na Chineke wetara odachi a
 tukwasị anyi nakwa obodo a? Ugbu a, unu na-akpali onuma
 tukwasị na nke di megide Izrel site n'imeru ubochi izuikwa?"
19 N'ihu nke a, enyere m iwu na a ga-emechi onu uzọ ama
 Jerusalem n'uhuruchi tupu ubochi izuikwa, ruo mgbe ubochi
 izuikwa gafesiri. Emeru m ka ufodu ndi ohu m na-anọ na nche
 n'ebe ahụ, ihu na o dighi onye ahia obula ga-abata n'ime
 obodo Jerusalem n'ubochi izuikwa. **20** Ya mere, ndi na-azu ahia
 na ndi na-ere udi ngwa ahia di iche iche, na-anọ onodu abali
 n'azu Jerusalem, otu gboro maobu ugboro abuo. **21** Ma a doro

ha aka na ntị, si, “Gini ka unu ji na-anọ ọnọdu abali n’akuku mgbidi a? Ọ bụrụ na unu eme ya ọzọ, aga m enye iwu ka e jide unu.” Site n’ụbọchị ahụ gaa n’ihu, ha abiakwaghị ọzọ n’ụbọchị izuike. **22** Mgbe ahụ, enyere m ndị Livayị iwu ka ha doo onwe ha ọcha, nọkwa na nche n’onyị ụzọ ama, ihu na onye ọbụla doro ụbọchị izuike nsọ. Chineke m, biko, cheta m n’ihi ihe ọma ndị a niile, nwee amara n’ebe m nọ, dika iba ụba nke obi ebere gi si dị. **23** Ọzọ, n’ụbọchị ndị ahụ a hụrụ m ndị ikom Juda ndị lūtara ndị inyom site n’etiti ndị Ashdod, na ndị Amon, na ndị Moab, **24** chọputakwa na ọkara n’etiti umu ha na-asụ naanị asụsụ ndị Ashdod, maọbụ otu asụsụ nke ndị mba ọzọ, ma ha amaghị asụsụ Juda ma ọli. **25** Ya mere, abara m ha mba, bukwa ha ọny. Ụfọdu ha ka m tiri ihe, dookwa ha n’agiri isi. Emesja, emere m ka ha nyo iyi n’aha Chineke si: “Unu agaghị ekwekwa ka umu ndị ikom na ndị inyom unu luo ndị mba ọzọ ma unu onwe unu agakwaghị alutara umu unu, maobu onwe unu, ndị inyom ndị mba ọzọ. **26** Ọ bughị olulu di na nwunye di otu a wetara odida Solomon? O nweghi eze ọzọ di na mba ọbụla a puru iji tunyere Solomon, n’ihi na Chineke ya huru ya n’anya mee ya eze ndi Izrel niile. Ma o bu ndi nwunye mba ọzọ o luru dubara ya na mmehie ikpere arusi. **27** Ugbu a, o bu ka anyi gere na nti na unu onwe unu na-emekwa ajo ihe di otu a, na unu ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke anyi, site n’ilu ndi inyom ndi mba ọzọ?” **28** Ya mere, esitere m n’ebe m nọ chupu otu n’ime umu ndi ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchujaja, onye bu ogo Sanbalat onye Hor. **29** Cheta ha, Chineke m, n’ihi na ha meruru oru nchujaja, na ogbugba ndu oru nchujaja, na nke ndi Livay. **30** Ya mere, e doro m ndi nchujaja, na ndi Livay ọcha, wezugakwa ihe ọbụla nke na-ekwesighi n’ebe ha nọ. E kenyere m ha oru, onye ọbụla n’ije ozi ya. **31** Emekwara m ka a na-ebubata nkụ nke ebe ichu aja n’oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbu niile n’oge ha. Cheta m Chineke, gosi m ihuoma gi.

Esta

1 Nke a bụ ihe mere n'oge ọchịchị eze Sekses, bụ Sekses nke chiri alaeze nwere mpaghara di iche iche nke kariji otu narị na iri abụọ na asaa, nke gbasakwara site n'India ruo Kush. **2** N'oge ahụ, isi ọchịchị obodo eze Sekses bụ Susa ebe ocheeze ya dikwa. **3** N'afọ nke atọ nke ọchịchị ya, o mere mmemme oke oriri nye ndịisi ọrụ ya niile. Ndị ọzọ ọ kpokwara bụ ndịisi agha nke Peshja na Midia, na umu eze, na ndị ọchịchị sitere na mba di iche iche ọ na-achị. **4** Mmemme a were otu narị na iri ubochi asatọ. Eze jikwa oge a gosi akunuba, na ima mma na ebube nke alaeze ya. **5** Mgbe ubochi ndi a gafesiri, eze kporo oke oriri noro ubochi asaa n'ubi a gbara ogige di n'uloeze, nye ndi niile no na Susa, site n'onye ukwu ruo n'onye nta. **6** Ihe icho mma e ji dozie ogige ahụ bu ezi akwa mgbochi di ọcha, nke e ji ogbo ọcha kpaa na nke e jikwa ogbo na-acha anụnụ anụnụ kpaa. E jikwa eriri ogbo di ezi ọcha na nke na-acha odo odo kekota akwa mgbochi ndi ahụ, n'ihe mgbaaka ọlaọcha di n'ogidi nkume di oke onuahia e wuru n'ebe ahụ. A dobakwara oche ọlaọcha na ọlaedo ndi ahụ n'ebe e wulituru elu, nke e ji nkume mabul na nkume ndi ọzọ di oke onuahia, ndi na-acha ezi ọcha, ndi na-acha odo odo na nke na-eji oji wuo ala ya. **7** E jikwa iko ọlaedo n'ụzọ ihe onunụ. Iko ọlaedo ọbụla e weputara n'ubochi ahụ di iche n'iche. O nweghi nke yiri ibe ya. E mekwara ka mmanya eze baa uba dika afọ oma aka eze si di. **8** E nyeghikwa iwu ọbụla banyere iko mmanya ole mmadu kwesiri inu kama ndi chorọ ga-anu dika o si masi ha. N'ihu na eze agwalari ndisi ozi ya na onye ọbụla kwesiri inu dika o si chorọ. **9** N'otu oge ahụ, eze nwanyị Vashti, kpokwara oke oriri nye umu nwanyị niile no n'uloeze, Sekses. **10** N'ubochi nke asaa, mgbe obi di eze Sekses mma n'ihu mmanya ọ nuru, ọ nyere ndi onozu asaa ndi a na-ejere ya ozi iwu, ha bu, Mehuman, na Bizta, na Habona, na Bigta, na Abagta, na Zeta, na Kakas, **11** si ha gaa kporo Vashti nwunye eze ka ọ bjakwute ya. Eze na ndi a mara ihe, bu ndi maara ihe ubochi nyere kparitara ọka. **14** Ha bukwa ndi na-anokari eze nso. Aha ha bu Kashena, na Sheta, na Admata, na Tashish, na Meres, na Masena, na Memukan. A maara aha mmadu asaa ndi a n'ala Midia na Peshja. Ha bu ndi na-aga n'ihu eze mgbe ọbula ha chorọ, burukwa ndi dikarisiri elu n'alaeze ahụ. **15** Eze juru si, "Dika iwu si di, gini ka a ga-eme Vashti bu nwunye eze n'ihu na o nupuru isi n'ihu eze Sekses nyere nke o zigaara ya site n'onu ndi onozu ya?" **16** Memukan kwuchitere onu ndi ọzọ si, "Ihe Vashti nwunye eze mere joro njo. O mehiela eze, mehiakwa ndi ọchichi niile, na ndi niile bi n'akuku niile nke alaeze Sekses. **17** N'ihu na ndi inyom niile ga-amata ihe eze nwanyị mere, malite ilei ndi di ha anya, ma na-ekwu si, 'Eze Sekses nyere Vashti nwunye ya iwu ka ọ bja n'ihu ya, ma ọ juru ibja.' **18** N'ubochi taa ka ndi inyom ndisi nke Peshja na Midia, bu ndi nuru banyere omume nwunye eze mere, ga-azakwa ndisi ọchichi alaeze gi n'uzo di otu a. A ga-enwe nleda anya na esemokwu n'ala a

mgbe niile. **19** "Ya mere, ọ buru na ọ masi eze, ya nye iwu, nke a ga-edeputa, ka ọ buru iwu n'ala Peshja na Midia, nke na-agaghị agbanwe, na Vashti agaghị abatakwa n'ihu eze Sekses ọzọ. Ka eze werekwa onodu eze nwanyị ahụ nye onye ọzọ ka ya mma. **20** Ọ ga-erukwa na mgbe a guputara iwu a eze nyere n'akuku alaeze a niile, ndi inyom niile ga-asopuru ndi di ha site n'onye dikarisiri nta n'etiti ha ruo n'onye di ukwu." **21** Eze na ndisi ọchichi ya nabatara ndumodu a, n'ihu ya, eze mere ihe Memukan kwuru. **22** O zipuru akwukwo ozi a nye akuku niile a na-achị achị nke alaeze ahụ. E dekwara akwukwo ozi ahụ n'asusu di iche iche, na-ekwuputa n'asusu ọbula na nwoke ọbula kwesiri ibu onye na-achị ezinaulo ya.

2 Mgbe ihe ndi a gasiri, ka iwe eze Ahasueros dajuru, ọ malitere iche echiche banyere Vashti. O chetara ihe Vashti mere, chetakwa ihe e kpebiri banyere ya. **2** Mgbe ahụ, ndi na-ejere eze ozi siru ya, "Ka anyi gaa chotara eze umu agboho na-amaghị nwoke mara mma ile anya. **3** Ka eze hoputa ndi nchikota n'isi obodo niile, ndi ga na-ahoputa, ma na-akpobatakwa umu agboho ndi a niile mara mma, n'uloeze di na Susa. Ka Hegai, onozu eze burukwa onye ga-elekota ndi inyom ndi a. Ka e jirikwa ihe icho mma niile chorọ ha mma dika o si kwesi. **4** Emesja, nwaagboho ahụ ihe ya masiri eze karja ga-abu nwunye eze n'onodu Vashti." Ntuputa a toro eze uto nke ukwu. O nyere ha ike ka ha malite na-atufughi mgbe. **5** N'oge a, enwere otu onye Juu no n'obodo Susa nke ewusiri ike, a na-akpo Mdekai nwa Jaja, nwa Shimei, nwa Kish, onye Benjamin. **6** Ọ bu onye a dotara n'agha mgbe Nebukadneza bibiri Jerusalem. N'oge ahụ, e mere ka ọ hapu obodo ya gaa biri na Babilon bukwa oge a dotakwara Jekonaya eze ndi Juda na otutu ndi ọzọ n'agha. **7** Mdekai nwere nwa nwanne nna ya, aha ya bu Hadasa, ma a na-akpokwa ya Esta, onye mara mma n'ahụ dikwa mma ile anya. Nne ya na nna ya anwọla, ma Mdekai kpobatarara ya n'ulo ya zuo ya dika nwa ya nwanyị. **8** Ya mere, n'ihu iwu ahụ eze nyere, e mere ka otutu umu agboho bja na Susa, n'ime ulu ukwu eze. Ọ bukwa Hegai na-elekota ha niile. A kpobatakwara Esta n'uloeze nyefee ya Hegai n'aka, onye na-elekota ebe obibi ndi iko nwanyị eze. **9** Ọ masiri ya, ọ natakwara ihuoma n'ebe ọ no. Ngwangwa ọ malitere inye ya nri puru iche, na ihe ndi ahụ niile e ji edozi ahụ na icho mma. O sitere n'etiti umu agboho no n'uloeze hoputa umu agboho asaa ndi na-ejere Esta ozi. O duuru ya na ndi na-ejere ya ozi dubaa n'ebe kachasi mma n'ogige ebe ndi inyom eze bi. **10** Ma Esta agwabeghi onye ọbula obodo ya maobu ihe banyere ezinaulo ya, n'ihu na Mdekai nyere ya iwu ka ọ ghara igwa onye ọbula. **11** Ubochi niile, Mdekai na-abia n'ogige ulu ndi inyom na-aju ase otu Esta mere, n'ichoputa otu ihe si agara ya. **12** Tupu o ruoro nwaagboho ọbula ibakwuru eze Sekses, ọ ga-anozu onwa iri na abuo n'ebe a na-achọ ya mma dika iwu e nyere banyere icho mma ndi inyom si di. A ga-eji mmanu maá chorọ ya mma onwa isii, werekwa mmanu isi uto di iche iche, na ihe icho mma ndi ọzọ kwadoo ya n'ime onwa isii nke ọzọ. **13** N'uzo di otu a, ka nwaagboho ọbula ga-adj gakwuru eze, bu Sekses. A na-enye ya ihe ọbula ọ chorọ site n'ebe obibi ha nke o ji aba n'uloeze. **14** A na-eme ka ọ banye n'uloeze n'anyasi, ma n'ututu, ọ na-aloghachi n'ulo ọzọ nke di n'ebe umu nwanyị eze bi. N'ebe ahụ ka Shashgaz, onozu eze no na-elekota ndi iko nwanyị eze. Ọ gakwaghị aloghachi n'ebe eze ọzọ kariakwa

ma ihe ya o masiri eze, eze akpoọ ya ka o biaghachi ọzọ. **15** Mgbe oge Esta (ada Abihail, onye bu nwanne nna Mdekai, onye kpooro nwantakiri nwaagboghọ a ka o buru nwa nke ya) ga-eji gaa n'ihu eze ruru, o nabatara ndumodu Hegai, onozu ahụ na-elekota ndi nyom. O hutara amara n'ihu mmadu niile ndi huru ya. **16** E mere ka Esta bakwuru eze n'onwa nke iri n'afọ nke asaa nke ochichi eze Ahasueros. **17** Eze huru Esta n'anya karja umu agboghọ ndi ọzọ niile. O natara amara na mmasi eze karja umu agboghọ na-amaghi nwoke ndi ọzọ. Ya mere, o weere okpueze kpukwasị ya n'isi mee ya eze nwanyi n'onodu Vashti. **18** Eze kporo oke oriri, n'ihu Esta, nye ndisi ochichi ya niile na ndi ozi ya niile. O kpasara ezumike nye ndi oru niile n'alaeze ya, ma kesaakwa onyine nye otutu ndi mmadu dika eze puru ime. **19** Mgbe a chikotara umu agboghọ ndi a na-amaghi nwoke nke ugboro abuo, Mdekai no ala n'onu uzo ama eze. **20** Ma Esta emebeghi ka onye obula mara ihe banyere ezinaulo ya maobu obodo ya, dika Mdekai nyere ya n'iwu, nke o na-emeri mgbe a na-azulite ya. **21** Otu ubochi, mgbe Mdekai na n'oru n'onu uzo ama ulo ukwu eze, ndi onodi abuo eze nwere, aha ha bu Bigtan na Teresh, ndi na-eche onu uzo ulo eze nche, were iwe megide eze. Ha gbara izu kpebie na ha ga-egbu eze Sekses. **22** Ma Mdekai choputara nzube ojoo a gwa ya Esta, nwunye eze, onye gwara eze, meekwa ka eze mata na o bu Mdekai gwara ya. **23** Mgbe e nyochara kwu a, choputa na o bu eziokwu, e jidere mmadu abuo ahụ kwugbuo ha n'osisi. E dekwaro ihe ndi a niile n'ihu eze n'ime akwukwo akuko ihe e mere.

3 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze bu Ahasueros mere Heman nwa Hamedata onye Agag ka o buru onye ukwu, o nyere ya ugwu site n'inye ya oche di elu karja nke ndi ọzọ niile a na-asopuru. **2** Ndisi ochichi eze niile na-egbu ikpere n'ala nye Heman nsopuru mgbe obula o si n'onu uzo ama ulo eze na-gafe, n'ihu na o bu otu a ka eze nyere n'iwu. Ma Mdekai ekweghi egbu ikpere nye ya, o kwekwaghi enye ya nsopuru. **3** Mgbe ahụ, ndi ozi eze ndi no n'onu uzo ama eze juru Mdekai ajuju si ya, "Gini mere i ji na-enupu isi n'iwu eze nyere?" **4** Ha na-agwa ya ukwu kwa ubochi kwa ubochi, ma o geghi ha ntị. N'ihu nke a, ha gwara Heman ihe banyere ya, ihu ma o ga-anabata omume Mdekai, ebe o gwara ha na ya bu onye Juu. **5** Ihe a were Heman iwe nke ukwu mgbe o choputara na Mdekai juru igbu ikpere n'ihu ya, maobu isopuru ya. **6** Mgbe o matara ndi Mdekai ha bu, o di ya ka ihe ileda anya ma o gbuo naanị Mdekai. Kama Heman chorọ uzo o ga-esi laa ndi Mdekai niile, bu ndi Juu no n'alaeze niile nke Sekses n'iyi. **7** N'onwa mbu, nke bu onwa Nisan, n'afọ nke iri na abuo nke ochichi eze Ahasueros. Ha fere nza (nke bu Pua) n'ihu Heman iji hoputa ubochi na onwa. Ma nza ahụ danyere n'ubochi nke iri na ato n'onwa nke iri na abuo, nke bu onwa Aada. **8** Mgbe ahụ Heman sirị eze Sekses, "O nwere otu ndi gbasara ebe niile, n'etiti ndi bi n'obodo di iche iche niile nke alaeze gi, ha kepuru onwe ha iche. Iwu ha di iche site n'iwu nke ndi mba ọzọ. Ha adighi edebekwa iwu eze, o gaghị abara eze uru i hapu ha ka ha noduru onwe ha. **9** O buru na o masiri eze, ya nye iwu ka a laa ha n'iyi, aga m akwunye puku talenti olocha iri n'aka ndi nlekota n'ihu uloaku eze." **10** Ya mere, eze gbaputara olaaka ikike ya nye ya Heman nwa Hamedata onye Agag, onye iro ndi Juu **11** Eze gwara Heman, "Enyela m gi olocha ahụ, ya na ndi a. Mee ha dika o si di gi

mma." **12** N'abalị iri na ato nke onwa mbu, a kporo ndi ode akwukwo eze niile. Ha deputara n'akwukwo isi obodo di iche iche, nakwa n'asusu ndi obula, ihe niile Heman nyere n'iwu nye ndi nnochị anya eze niile, ndi ochichi nke ala niile ha na-achi, na ndisi nke ndi obula no n'ime alaeze a. E ji aha Ahasueros dee akwukwo ndi ahụ, werekwa mgbaaka eze n'onwe ya kaa ya akara. **13** E zipuru ndi oga oso ozi eze ka ha gaa n'isi obodo obula n'alaeze ahụ, na-onye iwu a edere n'akwukwo ka a laa n'iyi, gbuo, ma kpochapukwa ndi Juu niile, ma nwantakiri ma okenye, ma nwanyi, ma umuntakiri, n'otu ubochi, n'abalị iri na ato nke onwa iri na abuo, nke bu onwa Aada, nakwa ipunara ha akunuba ha n'ike. **14** Ihe ndeputa nke otu akwukwo ahụ bu nke a ga-enye dika iwu n'obodo niile obula site na nkwaputa, mee ka ndi mba niile mara maka ya, nookwa na njikere n'ihu ubochi ahụ. **15** O bu ndi ozi eze na-agba oso nke oma ka e nyere ozi ahụ, ka ha jiri ya jee n'obodo niile. E mekwara ka iwu ahụ baa mmadu niile bi na Susa ntị. Emesja, eze na Heman noduru ala ihu ihe onunu n'oge ndi niile bi na Susa no n'egwu n'ihu okwu ibibi ndi Juu ahụ.

4 Mgbe Mdekai nuru ihe mere, o dowara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, werekwa ntụ kpokwasị onwe ya, puo baa n'ime obodo, na-eti mkpu akwa. **2** O bjaruru n'onu uzo ama nke ulo eze guzo n'ebe ahụ, n'ihu na o dighi onye a na-ekwe ka o yiri akwa mkpe banye n'ogige ulo eze. **3** N'alaeze ahụ ndi Juu niile, no n'iru uju na ibu onu na ikwa akwa na iti aka n'obi n'ihu iwu eze ahụ. Otutu yikwa akwa mkpe ha, dinarakwa na ntụ. **4** Mgbe umu agboghọ na ndi onozu Esta gwara ya ihe banyere Mdekai, o wutere ya nke ukwu. O zigaara Mdekai uwe, ka o nwee ike gbanwee uwe mkpe ahụ o yi, ma o naraghi ha. **5** Mgbe ahụ, Esta ziri ka a kpoọ Hatak, otu n'ime ndi onozu eze, onye nke o bu oru ya jere Esta ozi, gwa ya ka o jekwuru Mdekai juo ya ihe kpata nke a, na ihe mere o ji na-eme otu a. **6** Hatak jere n'ama obodo ahụ ebe o huru Mdekai n'onu uzo ulo eze. **7** Mdekai koro ya niile niile, na otu Heman si kwee nkwa ikwunye ego n'uloaku eze ka e were laa ndi Juu n'iyi. **8** O nyekwara ya akwukwo iwu eze ebe e dere maka ila ha n'iyi, bu nke akposara na Susa, ka o gosi ya Esta, kowaakwa ya nye ya. O gwara ya ka o nye ya iwu ka o bakwuru eze riu ya aririo amara, rikwa ya ebere n'ihu ndi ya. **9** Hatak loghachiri zie Esta ihe niile Mdekai kwuru. **10** Ma Esta gwara Hatak ka o jeghachi gwa Mdekai si, **11** "Uwa niile maara nke oma na onye obula, maobu nwoke maobu nwanyi, banyere n'ime ime ulo eze mgbe eze na-akpoghi ya, ga-anwu, karjakwa ma eze o setipuru mkpara olaedo ya gosi onye ahụ na o nabatara obibia ya. Ugwu a, o meela ihe di ka otu onwa kemgbe eze na-ezibeghi ozi ka a kpoọ m." **12** Mgbe ha gwara Mdekai ihe Esta zara, **13** o zighachiri osisa a, "Echela n'ihu na i bi n'ulo eze na naanị gi ga-afodu ndu n'etiti ndi Juu niile. **14** O buru na i gba nkiti n'oge a, oghere na naputa ndi Juu gae site n'uzo ọzọ bja, ma gi onwe gi na ulo nna gi ga-ala n'iyi. Onye makwanu ihe mere i ji noro n'ulo eze n'oge di otu a?" **15** Mgbe ahụ, Esta zara Mdekai si, **16** "Gaa kpokotaa ndi Juu niile bi na Susa, bukwaaranu m onu. Unu erila ihe obula, maobu nuo ihe obula abali ato, ehilie na abali. Mu onwe m kwa, na umu agboghọ na-ajere m ozi, ga-emekwa otu ihe ahụ. Emesja, o bu ezie na o bu ihe megidere iwu, ma aga m

aga hụ eze anya. Ihe ọ pụtara ya pụta. Ọ pụtara m ọnwụ, ka m nwụ!” 17 Mòdekai pụrụ, gaa mee dika Esta gwara ya.

5 N’abalị nke atọ ya, Esta yiri uwe eze nwanyị ya, guzo n’ime ime ogige ụlọeze, nke chere ihu n’ụlọ nzuko ukwu dī n’ụlọeze, ebe eze nọdụ n’ocheeze ya chee ihu n’ọnu ụzọ. **2** Mgbe ọ hụrụ Esta bụ nwunye eze ka o na-eguzo n’ogige ahụ, ihe ya masịrị ya, ọ nabatakwara ya site na i setipụrụ ya mkpara ọlaedo nke dī n’aka ya. Ya mere, Esta bjaruru nso metukwa isi mkpara ọlaedo ahụ aka. **3** Eze juru ya si, “Gini ka i choro, eze nwanyị Esta? Gini bu mkpa gi? Aga m emere gi ya, ọ buladi ma ọ buru inye gi otu okara alaeze m.” **4** Esta zara si, “O buru na o masiri eze, achoro m ka gi na Heman bja rie oriri m kwadooro unu taa.” **5** Eze tughariri gwa ndi ozi ya si, “Gwanu Heman ka o mee ngwangwa bja ka anyi gaa mee ihe Esta rioro.” Emesja, eze na Heman bjaru n’oriri Esta. **6** Mgbe ha na-anu mmanya, eze siri Esta, “Ugu b, gwa m ihe i choro, aga m enye gi ya, ọ buladi ma ọ buru otu okara alaeze m.” **7** Esta zara si, “Ariri o m na mkpa m bu nke a, 8 ọ buru na m ahutala amara n’ihu eze n’ezie, ọ burukwa na ọ masiri eze imere m ihe m na-ario, na ime ihe m na-achio, ka ya na Heman sorokwa bja echi n’oriri ozo m ga-akwado. Echi ka m ga-akokwara gi ihe niile.” **9** Heman hapuru ebe oriri ahụ n’oke obi uto. Ma mgbe ọ huru Mòdekai n’onu ụzọ ama eze, hukwa na o bilighi maobu maa jijiji n’ihu ya, iwe were ya nke ukwu. **10** N’agbanyeghi nke a, Heman jisiri onwe ya ike, laa n’ulo ya. Ọ kpokotara ndi enyi ya niile na Zeresh, nwunye ya, **11** ọ nyara ha isi n’ihi oke akunuba ya, na otutu umu ndi ikom ya, n’uzo niile nke eze si nye ya nsopuru ma bulikwaa ya elu karja ndi ozo okwa ha di elu na ndi oru eze niile. **12** Heman kwukwara si, “Nke a abughi di okwu, ọ bu naani mu ka Esta nwunye eze, kporo ka m soro eze bja n’oriri nke ọ kwadooro. Echi ka ọ kporo m ka m soro eze bja. **13** Ma ihe ndi a niile bu ihe efu mgbe obula m na-ahu Mòdekai onye Juu ahụ ka ọ na-anodu ala n’onu ụzọ ama uloze.” **14** Mgbe ahụ, Zeresh nwunye ya na ndi enyi ya niile, duru ya ọdu si ya, “Ihe i gae me bu nke a: Kwadoo osisi e ji akwugbu mmadu, nke idi elu ya ga-adi iri mita abuo na ato. N’ututu echi, riu eze ka o nye gi ike ikwugbu Mòdekai n’elu ya. Mgbe e mere nke a, onu gi ga-ezukwa oke, mgbe i ga-esorokwa eze gaa rie oriri a kporo unu.” Okwu a masiri Heman nke ukwu. O nyere iwu ka a kwadoo osisi ahụ ngwangwa.

6 N’abalị ahụ, ura abighi eze n’anya ma oli. N’ihi ya, o meturu ya n’obi igu akwukwo ihe ncheta. Ya mere, o nyere iwu ka e wetara ya akwukwo a na-edekota ihe niile e mere n’oge ochichi ya. **2** N’ime ya, ọ gutara ihe e dere banyere Mòdekai, otu o si kpughee izuzu ojo Bigtan na Teresh, ndi onzi eze na-eche nche n’onu ụzọ uloze, gbara igbu eze Sekses. **3** Mgbe ahụ eze juru ajuju si, “Gini bu ihe oma e meerela Mòdekai n’ihi ihe a o mere?” Ndi ozi ya zara, “O nwebeghi ihe obula e meere ya!” **4** Eze siri, “Onye no n’ogige?” Ma Heman ka batachara na mbata ogige uloze, igwa eze banyere mkwugbu Mòdekai n’elu osisi nke o guzobere n’ihi ya. **5** Ndi na-ejere ya ozi zara, “Heman na-eguzo n’ogige.” Eze siri, “Kpobata ya.” **6** Mgbe Heman batara, eze juru ya ajuju si, “Gini bu ugwu m kwesiri inye onye mere ihe na-atu m uto?” Heman chere n’ime onwe ya si, “Oleekwanu onye ozo eze ga-achio inye ugwu karja mu onwe m?” **7** Ya mere ọ zara eze, “Banyere nwoke ahụ

ọ masiri eze ikwanyere ugwu, **8** nye iwu ka e weputa uwe gi, nke gi bu eze yituru, na inyinnya gi, nke eze gbaarala, nke e kpukwasiri oyiyi okpueze n’isi ya. **9** Ka enye uwe ahụ na inyinnya ahụ n’aka otu onye kachasi wee ugwu n’ime umu eze, ka ha yikwasị nwoke ahụ nke eze choro isopuru uwe ahụ, ka inyinnya buru ya dika ha dokpu ya na-egharị n’okporo ụzọ niile n’obodo, na-ekwusa n’ihu ya na-asi, ‘Otu a ka a na-emere nwoke ahụ ọ masiri eze inye nsopuru!’ **10** Mgbe ahụ eze nyere Heman iwu, si; “Ahaa! Ntuputa gi di mma nke ukwu! Mee ngwangwa, were uwe ndi a, na inyinnya m, meekwara Mòdekai onye Juu ahụ na-anodu n’onu ụzọ ama uloze ihe niile ndi a i kwuru. Hukwa na i mechasi ihe ndi a niile i kwuru.” **11** Ya mere, Heman chiri uwe eze ahụ yikwasị ya Mòdekai n’ahu. O mekwara ka ọ nodu n’elu inyinnya eze. Emesja, o duuru ya jegharja n’akuku obodo ahụ niile na-eti mkpu na-asi, “Otu a ka eze ga-esi sopuru nwoke ahụ ihe ya di ya mma.” **12** Emesja, Mòdekai loghachiri n’onu ụzọ ama eze. Ma Heman mere ngwangwa laa n’ulo ya, kpuchiekwaa isi ya n’iru uju, **13** ọ koro Zeresh nwunye ya, na ndi enyi ya niile ihe niile nke mere ya. Ndi ndumu ya na nwunye ya Zeresh siri ya, “Ebe ọ bu na Mòdekai, onye i bidoro ida n’ihu ya, bu onye Juu, i ghaghi enwe ike emegide ya, i ghaghi ila n’iyi.” **14** Mgbe ha na ya no na-akparita uka, ndi onzi eze bjaruru duru Heman ngwangwa maka iga n’oriri ahụ Esta kwadoro.

7 Eze na Heman gara iri oriri ahụ Esta nwunye eze kporo ha, **2** mgbe ha no na-anu mmanya, n’ubochi nke abuo ahụ, eze juru Esta ajuju si, “Gini bu ariri gi, Esta, eze nwanyị? Gini ka i choro? Ihe obula ọ bu, aga m enye gi ya, ọ buladi otu okara alaeze m.” **3** N’ikpeazu, Esta nwunye eze zara si, “Eze biko, ọ buru na m ahutala amara n’ihu gi, ọ burukwa na ọ masiri gi, zoputa ndu m na ndu ndi m. **4** N’ihi na mu na ndi m aburu ndi erere ere n’aka ndi ga-ala anyi n’iyi. Anyi aburu ndi a ga-egbu, na ndi aghaghi ila n’iyi. A si na e rere anyi dika ndi onye nwoke na nwanyị, agaara m agba nkiti, hapu inye gi nsogbu, ma n’ihi n’odighi ihe ga-akwu ugwo isogbu eze.” **5** Eze, bu Sekses, juru Esta, bu nwunye eze, “Onye ka mmadu ahụ bu, ole ebe ọ no, bu onye na-ezube ime ihe ojo di otu a?” **6** Esta zara, “Ọ bu onye iro na onye mmegide. Ọ bu Heman, nwoke ojo al!” Mgbe ahụ, ujo di ukwu jidere Heman n’ihu eze na nwunye eze. **7** Eze biliri oto n’iwe, hapu mmanya ya site n’ebe oriri ahụ puo, gaa n’ime ubi ya a gbara ogige di n’uloeze. Ma Heman noduru iri eze nwanyị, bu Esta ariri maka ndu ya, n’ihi na ọ maara na eze ekpebiela ila ndu ya n’iyi. **8** Mgbe eze sitere n’ubi a gbara ogige loghachita n’ulo oriri ahụ, lee ka Heman turu onwe ya n’elu oche ahụ Esta na-adabere n’elu ya. Eze siri, “Ọ choro iwedakwa nwunye eze n’ala n’ihu m n’ulo m?” Ngwangwa okwu a si n’onu eze puta, ha kpuchiri Heman akwa n’ihu. **9** Mgbe ahụ kwa, Habona otu n’ime ndi ozi eze gwara eze si, “Onyenwe m, lee na Heman enyela iwu ka a kwadoo osisi nke idi elu ya bu iri mita abuo na ato, ebe ọ choro ino kwugbuo Mòdekai, nwoke ahụ mere ka a ghara igbu eze. Osisi ahụ guzokwa ugbu a n’ihu ulo Heman.” Eze siri, “Kwugbuonu ya n’osisi ahụ!” **10** Ya mere, ha kwugbuo Heman n’osisi ahụ ọ kwadoro maka Mòdekai. Iwe eze dajukwara.

8 N’otu ubochi ahụ, Ahasueros bu eze, nyefere Esta nwunye eze akunuba niile Heman onye iro ndi Juu nwere. E mekwara ka Mòdekai bja n’ihu eze, n’ihi na Esta agwala eze

na o bu nwanne nna ya. 2 Mgbe ahụ, eze weputara olaaka ikike ya, nke a gbaputara site n'aka Heman nye ya Mòdekai. Esta mekwara Mòdekai onye nlekota akunuba Heman. 3 Ozokwa, Esta bjara n'ihu eze daa n'ala n'ukwu eze rjọ ya arirjọ n'anya mmiri ka o kwusi echiche ojọ ahụ Heman onye Agag, chere megide ndi Juu. 4 Eze setipuru mkpara olaedo ya nye Esta. Esta biliri, guzo n'ihu eze, 5 o siri, "O buru na o di eze mma, o burukwa na m hutara amara n'ihu ya, burukwa ihe ziri ezi n'anya eze, o burukwa na ihe m masiri ya, ka ede iwu n'akwukwo ikagbu ozi Heman nwa Hamedata, onye Agag, nke o cheputara dee ime ka a laa ndi Juu n'iyi n'ala niile eze na-achi. 6 N'ihu na m ga-esi anaa nagide ya, ihu ka a na-egbu ndi m, na-alakwa umunna m n'iyi?" 7 Mgbe ahụ, eze bu Ahasueros gwara Esta nwunye eze na Mòdekai onye Juu okwu si ha, "Enyela m Esta akunuba Heman, ha akwubukwaala Heman n'osisi, n'ihu na o chorọ ila ndi Juu n'iyi. 8 Ugbo a, deenu akwukwo ozi banyere ndi Juu niile, dee ihe obula di mma n'anya unu n'aha eze. Werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, n'ihu na o dighi akwukwo obula e dere n'aha eze, kaakwa ya akara mgbaaka eze nke a puru imeghari." 9 Otu mgbe ahụ, akporo ndi ode akwukwo eze. O bu n'iri abali na ato nke onwa ato n'afọ nke bu onwa Sivan ka ihe ndi a mere. Ha dere iwu niile Mòdekai nyere banyere ndi Juu, ndisi ochichj niile na ndi ochichj niile na-elekota mpaghara alaeze niile site n'India ruo Kush. Onuogugu ha niile di otu nari na iri abuo na asaa. E deputasiri iwu ahụ n'odide akwukwo nke ala obula a na-achi achj si di, na dika asusu ndi obula si di, ma nyekwa ndi Juu dika odide akwukwo na asusu ha si di. 10 Mòdekai dere akwukwo ahụ n'aha eze, bu Ahasueros, werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, zipu akwukwo ndi a site n'aka ndi ogba oso ndi inyinya na-ebu, bu ndi na-agba inyinya ukwu oso nke e leziri anya nke oma zuo maka ije ozi dirj eze. 11 Akwukwo nke iwu eze a, nyere ndi Juu niile no n'obodo obula ike izukota n'otu maka izo ndu ha, nyekwa ha ikike ibibi, gbuo ma laa n'iyi ndi agha nke mba obula, maobu ala ndi ahụ a na-achi achj bu ndi nwere ike ila ha, ndi inyom ha na umuntakiri ha n'iyi, na ipunara ha akunuba ha. 12 Ubochj a akara aka maka ndi Juu ime ihe ndi a n'obodo niile n'alaeze eze Ahasueros bu n'abalj iri na ato nke onwa Ada. 13 E kwukwara n'akwukwo iwu ahụ na a ghaghj inabata iwu eze ahụ n'obodo obula di n'alaeze ya. E kwukwara na a ga-aguputara ya mmadu niile, kowazie ya ime ka ndi Juu niile nodu na njikere imeri ndi iro ha. 14 Ndi ahụ na-agba oso, bu ndi na-ebu akwukwo ozi, nokwasiri n'elu inyinya eze mee ngwangwa puo, ebe iwu eze kwaliri ha. E nyekwara iwu a na Susa. 15 Mgbe Mòdekai si n'ihu eze puo, o yi uwe ndi eze nke na-acha ocha, na nke na-achakwa anunu anunu, kpurukwa okpueze olaedo di ukwu, na uwe mwuda e ji ezi akwa nke na-acha odo odo duo n'ahu ya. Obodo Susa tiri mkpu nurjakwa onu. 16 Nye ndi Juu n'onwe ha, o bu oge injuri onu, obi utọ na nsopuru. 17 Na mpaghara alaeze ahụ niile, na n'obodo obula nke iwu eze ahụ bjaruru, e nwere onu na obi utọ n'etiti ndi Juu niile, nweekwa oke oriri na onu. Otutu mmadu n'ime ndi si mba di iche iche ghorọ ndi Juu, n'ihu egwu ndi Juu dakwasiri ha.

9 N'abalj iri na ato nke onwa iri na abuo, nke bu onwa Ada, bu ubochj a gaara emezu iwu ahụ eze nyere. N'ubochj a, ndi iro ndi Juu lere anya na ha ga-ekpochapu ha. Ma ugbo a,

a tugharjala iwu ahụ, mee ya ka o buru ihe megidere ndi ahụ kporo ndi Juu asi. 2 Ndi Juu chikotara onwe ha onu n'obodo niile di n'alaeze eze Sekses, maka izo ndu ha. Ma o nweghi onye obula puru imegide ha, n'ihu na egwu ha dakwasiri ndi obodo niile di iche iche. 3 Ndisi ochichj obodo niile, ndi na-anochite anya eze, na ndisi, na ndi ozi eze, nyeere ndi Juu aka, n'ihu na ha turu egwu Mòdekai. 4 N'ihu na Mòdekai bu onye a ma ama n'uloeze, o bukwa onye a maara aha ya n'alaeze ahụ niile, n'ihu na ike ochichj ya na-abawanye uba kariya ubochj niile. 5 Nke a mere, na ndi Juu ji mma agha gbuo, ma bibie ndi iro ha niile. Ha mesoro ndi kporo ha asi mmeso obula masiri ha. 6 N'ime obodo ahụ e wusiri ike bu Susa, ndi Juu gburu nari ndi ikom ise laa ha n'iyi. 7 Ha gbukwara Pashandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adalia, Aridata, 9 Pamashta, Arisai Aridai na Vaizata, 10 ha bukwa umu ndi ikom iri Heman nwa Hamedata, onye iro ndi Juu mutara. Ma ha emetughi akunuba ha aka. 11 N'ubochj ahụ, a gwara eze onuogugu ndi e gburu n'obodo Susa. 12 Eze siri Esta bu nwunye eze, "Ndi Juu egbuola nari mmadu ise n'obodo Susa, gbukwaa umu ndi ikom Heman iri. Ebe ha mere otu a n'ebe a, onye ma ihe ha mere n'obodo di iche iche n'alaeze m? Ugbo a, ginj ozo bu arirjọ gi? A ga-emezuru gi ya. Ginj ozo bu ihe j chorọ? A ga-emekwa ya." 13 Esta siri, "O buru na o di eze mma, ka ndi Juu bi na Susa meekwa ihe ha mere taa echi, ka a kwubakwa umu ndi ikom iri Heman n'elu osisi." 14 Ya mere, eze kwenyere, a kukwara ya dika ekwe na Susa, a kwubara umu iri Heman n'elu osisi. 15 Ndi Juu bi na Susa chikotakwara onwe ha onu n'ubochj iri na ano nke onwa Ada, gbuo nari mmadu ato oso n'obodo Susa. Ma ha emetughi akunuba ndi ahụ aka. 16 Ma ndi Juu ndi oso bi n'obodo ndi oso di iche iche eze na-achi, jikotakwara onwe ha onu izo ndu ha, site otu a nwere onwe ha puo n'aka ndi iro ha. Ha gburu iri puku mmadu asaa na ise bu ndi kporo ha asi, ma ha emetughi akunuba ha aka. 17 E mere ihe ndi a n'abalj iri na ato nke onwa Ada, ha zukwara ike n'ubochj so ya bu abali iri na ano. Ha mere ubochj ahụ, ubochj onu na nke oriri na onu. 18 Ma ndi Juu no na Susa zukotara n'ubochj nke iri na ato, na n'ubochj nke iri na ano. Emejia, n'ubochj nke iri na ise ha zuru ike, mekwa ya ubochj onu na nke oriri na onu. 19 O bu nke a mere ndi Juu niile bi n'ime ime obodo ji eme mmemme onu na nke oriri na onu n'abalj iri na ano nke onwa iri na abuo nke afọ obula. Ha mere ubochj ahụ ka o burukwa ubochj inyerjta onyinye. 20 Emejia, Mòdekai dere ihe ndi a niile n'akwukwo, zigakwara ndi Juu niile no n'okpuru ochichj eze Sekses, ma ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya, 21 ka ha na-eme mmemme a kwa afọ n'ubochj nke iri na ano na nke iri na ise nke onwa Ada obula. 22 Nke a bu iji gosi mgbe ndi Juu weere onwe ha site n'aka ndi iro ha, na iji cheta mgbe iru uju ha ghorọ onu, na mgbe ikwa akwa ha ghorọ ubochj mmemme onu. O deere ha ka ha debe ubochj ndi a dika ubochj mmemme onu na oriri na onu, na inyerjta onwe ha onyinye ihe oriri na inye umu ogbenye onyinye di iche iche. 23 Ya mere, ndi Juu kwenyere jga n'ihu ime mmemme a nke ha malitere ime, dika Mòdekai si deere ha ya, 24 n'ihu na Heman nwa Hamedata, onye Agag, onye iro ndi Juu niile, kpebiri ila ha n'iyi n'ubochj ahụ o tuputara site n'ife nza. 25 Mgbe izu ojoo a ruru eze nti, o nyere iwu nke e debanyere n'akwukwo si, ka echiche ojoo nke Heman megide ndi Juu tugharja n'isi ya, o kwukwara ka

akwugbuo ya na ụmụ ndị ikom niile n'elu osisi. **26** Ya mere, a kpọrọ ụbọchị ndị ahụ Purim nke sitere na mkpụrụ okwu Pur. N'ihie niile e dere n'akwụkwọ ahụ na nke ha hụkwara na nke mekwaara ha. **27** Ndị Juu niile kwekọrịtara idebe mmemme a, na imekwa ka ụmụ ha, na ndị niile kwenyere iso ha, na-emekwa ya. Ha kpebiri na ha ga-edebe ụbọchị abụọ ndị ahụ kwa afọ, n'uzọ nakwa oge e zubere ka ọ buru. **28** Aga na-echeta ụbọchị ndị a, na-eme kwa ya n'ogbo niile ọbụla, n'ezinaụlọ ọbụla, n'ala ọbụla a na-achị nakwa obodo ọbụla. Ndị Juu aghaghị idebe mmemme ụbọchị Purim, ma ọ bụkwanụ ncheta ụbọchị ndị a apụọ n'obi ọgbo ha niile. **29** N'oge a, Esta nwunye eze, nwa Abihail, na Mōdekai onye Juu jikọtara aka dee akwụkwọ ọzọ nke e ji mesie akwụkwọ ahụ Mōdekai dere ike, maka ịmalite mmemme Purim. **30** Mōdekai zipurụ akwụkwọ ozi nke okwu udo na eziokwu dị n'ime ya, nye ndị Juu niile bi n'ime mpaghara alaeze Sekses, nke dị otu narị na iri abụọ na asaa. **31** E ji akwụkwọ a mesie okwu ahụ ike na a ga-edebe ụbọchị ndị ahụ kwa afọ maka mmemme Purim dika Mōdekai onye Juu na Esta nwunye eze nyere n'iwu. Ndị Juu niile na ụmụ ụmụ ha ga-eme mmemme a n'oge a kara aka, dika ha si edebe iwu ndị ọzọ metụtara oge ibu onụ na oge iru ụjụ. **32** Iwu a Esta nyere mesiri ụkpụrụ mmemme Purim ike. E dekwara ya n'akwụkwọ.

10 Eze bụ Ahasueros na-anakọta ụtụ site n'aka ndị niile bi n'alaeze ya tutu ruo n'ọnụ mmiri osimiri ebe alaeze ahụ sọturụ. **2** Ma ọrụ ukwu na ọrụ niile ọ rurụ, ya na ihe niile gbasara ịdị ukwu nke Mōdekai, na ugwu niile eze nyere ya, ha niile ka e dere n'ime akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Midia na Peshja mere n'oge ọchịchị ha. **3** Mōdekai, onye Juu, bụ onye na-esote eze Ahasueros n'okwa. Ọ bụ onye dị ukwu n'etiti ndị Juu, na onye ndị Juu ibe ya na-asopukwara, n'ihie na ọ na-elenye anya n'ihie gbasara udo ndị Juu. Ọ bụkwa onye na-ekwuchite onụ n'ihie banyere ọdịmma nke ndị Juu niile.

Job

1 Otu nwoke aha ya bu Job bi n'obodo Uz. Nwoke a bu Job bu onye na-enweghi ita uta obula, burukwa onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke ma na-agbara mmehie oso. **2** O muru umu ndi ikome asaa na umu agbogho ato. **3** O nwere puku aturu asaa, na puku inyinya kamel ato, na ehi onugogu ha di otu puku e jikoro abuo abuo, na nari inyinya ibu ise, na otutu ndi na-ejere ya ozi. O bu nwoke di ukwu karja ndi niile bi n'owuwa anyanwu. **4** Umu ya ndi ikom na-eme mmemme oriri na onununu n'ubochi omumu ha n'ulo ha, nke obula n'ime ya n'usoro. Mgbe ha na-eme nke a, ha na-akpokwa umunne ha ndi nwany ato ka ha bia soro ha rie ma nukwaa. **5** Mgbe oge mmemme ndi ahụ gwusiri, Job na-akpokota umu ya doo ha nso. N'isi ututu ya, o na-achụ aja nsure oku n'ihu onye obula n'etiti umu ya. Echiche ya bu, "Ma eleghị anya, umu ya emehiela kochaa Chineke n'ime obi ha." Nke a bu ihe Job na-eme mgbe niile. **6** Otu ubochi umu Chineke bjara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi ma ekwensu sonyekwara ha bia. **7** Onyenwe anyi siri Ekwensu, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara Onyenwe anyi, "Site n'iwagharị n'ụwa na site n'igagharị ihu na azu n'ime ya." **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozo n'ụwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula." **9** Ekwensu zara Onyenwe anyi si, "Job o na-atu Chineke egwu n'efu?" **10** O bu na i gbaghi Job na ezinaulu ya na ihe niile o nwere ogige gburugburu n'akuku niile? I goziela oru aka ya, nke mere na igwe ewu na aturu ya na igwe ehi ya juputara ebe niile. **11** Ngwa, setipu aka gi metu ihe niile o nwere aka, ka i hu ma o gaghi abu gi onu." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zara ekwensu si ya, "Lee Job, jiri niile o nwere mee ihe obula i choro, kama emetukwala ndu ya aka." Emesja, ekwensu sitere n'ihu Onyenwe anyi puo. **13** Otu ubochi, mgbe umu Job ndi nwoke na umunne ya ndi nwany zukoro iri ihe oriri na inu ihe onununu n'ulo nwanne ha nwoke nke okenye. **14** Otu onye n'ime ndi na-eje ozi biakwutere Job si, "Mgbe ehi anyi na-ako oru na mgbe inyinya ibu anyi na-ata nri n'ebe di nso, **15** ndi Sheba bjara lusoo anyi ogu ma chikoro ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi obu gi, maobu naani m bu onye gbaputara igwa gi." **16** Mgbe o ka kpọ okwu n'onu, onyeozu ozo gbabatara kwuo si, "Oku Chineke zitere sitere na mbara eluigwe daa rechapu igwe aturu na ndi ohu niile. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere." **17** Mgbe onye nke ahụ nọ na-ekwu okwu, onyeozu ozo batara kwuokwa si, "Ndi agha ndi Kaldia kere onwe ha uzu ato biakwasị inyinya kamel gi niile, dota ha n'agha, kpuru ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi ohu gi niile gbalaa. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere." **18** Mgbe o kpọ okwu ya n'onu, onyeozu ozo batakwara kwuo si, "Umu gi ndi ikom na ndi inyom nọ n'ulo nwanne ha nke okenye na-eri na-anu, **19** na mberede, oke ifufe di ukwu nke si n'ozara feere tite akuku ano nke ulo ahụ, mee ka o dakwasị ha. Ha niile nwuru, ma o bukwa naani m gbaputara igwa gi ihe mere." **20** Mgbe Job nuru ihe ndi a, o sitere n'ebe o nọ bilie oto, dowaa uwe ya, kpuchaa agiri isi ya, o dara n'ala ma kpoo isiala, **21** kwuo si: "Oto ka m gba mgbe m si n'afọ nne m puta n'onodu igba oto ka m ga-eji laghachikwa. Onyenwe

anyị nyere ihe niile, Onyenwe anyi ewerekwala ihe niile, ka aha Onyenwe anyi buru ihe a goziri agozi." **22** N'ime ihe ndi a niile, Job emehieghi site n'ibo Chineke ebubo ime ihe ojoo.

2 Ubochi ozokwa, umu Chineke biakwara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi. Ekwensu sonyekwara ha ozo biakwara igosi onwe ya n'ihu ya. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi jukwara ekwensu ajuju si, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara onyenwe anyi, "Site n'iwagharị n'ụwa na site n'igagharị ihu na azu n'ime ya." **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozo di n'ụwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula. O ka jidekwara izuoke ya, n'agbanyeghi na i kpaliri m imegide ya ka m laa ya n'iyi mgbe o na-adighi ihe o mere." **4** Ekwensu zagbachiri Onyenwe anyi, "Akpuke anu ahụ lara akpuke anu ahụ; mma du ga-nye ihe niile o nwere n'onodu ndu ya. **5** Setipu aka gi metu akpuke anu ahụ ya na okpuke ya, o ghakwaghị i bu gi onu n'ihu gi." **6** Onyenwe anyi siri ekwensu, "Lee, o nọ n'aka gi. Kama i ghaghị idebe ndu ya." **7** Mgbe ahụ, ekwensu sitere n'ihu Onyenwe anyi puo. O were onya ojoo na-egbu mgbu tie Job, site n'obo ukwu ya ruo n'opi isi ya. **8** Job tuturu mpekele ite wara awa, jiri ya na-ako onwe ya oko n'ahụ, ma dinara n'ebe e kpokotara ntu. **9** Nwunye ya siri ya, "I ka na-eguzo n'izuoke gi? Bu Chineke onu, nwuo." **10** Ma o zara, "I na-ekwu okwu dika otu n'ime ndi inyom nzuzu. Anyi ga-anata ihe oma site n'aka Chineke, hapu inata ihe ojoo?" Ma n'ime nsogbu a niile, Job emehieghi site n'ikwu okwu ojoo obula. **11** Mgbe ndi anyi Job ato, Elifaz onye Teman, Bildad onye Shua na Zofa onye Neama, nuru banyere nsogbu niile dakwasiri ya, ha biliri ije site n'ulo ha, ha zukotara site na nkwekorita iga nonyere ya na ikasi ya obi. **12** Mgbe ha huru ya site n'ebe di anya, ha amataghi ya, ha weliri olu bido iti mkpu akwa, dokaa uwe ha yi n'ahu ha, kporo aja kpokwasị onwe ha n'isi. **13** Ha sooro Job nodu n'ala ubochi asaa, ehilie na abali. **14** O dighi onye gwara ya okwu n'ihu na ha huru otu ihe mgbu ya si di ukwu.

3 N'ikpeazu, onye kwuru okwu bu Job n'onwe ya. O kwuru okwu buo ubochi a muru ya onu. **2** Job siri: **3** "Ka ubochi ahụ amuru m buru ubochi lara n'iyi; ya na abali ahụ e kwuru si, 'Aturu ime nwa nwoke.' **4** Ubochi ahụ, ka o gho o chichiri; ka Chineke site n'elu ghara iju ase ya; ka ihè gharakwa imukwasị ya. **5** Ka ochichiri na onyinyo onwu gbara ubochi ahụ dika ubochi nke aka ya, ka igwe ojii kpuchigidekwa ya, ka ochichiri kpuchie ya n'ebe o di ukwu. **6** Abali ahụ, ka oke ochichiri kpuchie ya, ka a kachapu ya, ka o hapu ibukwa ubochi a ga-aguko ya na ubochi ndi ozo n'afọ, ka o ghara dika otu ubochi nke na-adi n'onwa. **7** Ka abali ubochi ahụ buru ubochi togboro n'efu, ka a ghara inu mkpu onu obula n'ime ya. **8** Ka ndi ahụ na-abu ubochi onu buo ubochi ahụ onu, bu ndi ahụ jikeere ikpote Leviatan. **9** Ka kpakpando ututu ya gbaa ochichiri, ka o lee anya ihè na-efu, ka o ghara ihu mgubere anya nke chi obubo, **10** n'ihu na o mechighi akpanwa nne m, i zonarikwa anya m nsogbu. **11** "Gini mere m ji hapu inwu mgbe ahụ nne m mputara m, kubie ume mgbe m si n'ime akpanwa puta? **12** Gini mere ikpere ji diri inabata m? Gini mere ara ji diri i ji zuo m? **13** N'ihu na ugu na, agara m idina n'udo; agara m ano n'ura na izuikwe, **14** mu na ndi eze na ndi ochichi nke uwa, ndi rukwara onwe ha ebe

obibi di iche iche nke togbooro n'efu ugbu a, **15** mu na umu ndi ikom eze, ndi nwere olaedo, ndi jikwa olaocha kpojwo ulo ha. **16** O bu ginji mere e zofughị m n'ala dika nwantakiri a mukworo amukwo, dika nwa oheru nke na-ahughị ihè nke ubochi anya? **17** N'ebe ahụ ka ndi na-emebi iwu na-akwusi iweta ogbaaghara, n'ebe ahụ ka ndi ike gwuru na-ezu ike. **18** Ebe ahụ ka ndi n'agbu na-enwere onwe ha, ha adighi anukwa jba mba nke ndi na-eji aka ike achị ha. **19** Ebe ahụ ka ndi ukwu na ndi nta no; ebe ahụ kwa ka ohu na-enwere onwe ya kpmkpam site n'aka onye nwe ya. **20** "N'ihì ginji ka e ji enye ndi no n'onodu nhuju anya ihè? Ginji bu uru ndu nye onye mkpurubi ya juputara n'ihè ilu? **21** Ginji bu uru ya nye ndi na-echere onwu ma o dighi abia, ee, ndi na-achosi onwu ike karja aku e zoro ezo, **22** ndi juputara n'onu, na-ahuri onu mgbe ha ridaruru n'ili? **23** Ginji mere e ji enye mmadu ndu; bu onye ahụ uzo ya zoro ezo, onye Chineke mechibidoro uzo? **24** N'ihì na ima osu aghoala ihe oriri m kwa ubochi; isu ude m na-awuputakwa dika mmiri. **25** Ihe m turu egwu ya abjakwasila m, ihe m turu ujo ya bu ihe bjakwasiri m. **26** Enweghi m udo, anokwaghi m juu, enweghi m izuike, naani ogbaaghara."

4 Mgbe ahụ, Elifaz onye obodo Teman zara Job si: **2** "Iwe o ga-ewe gi ma o buru na mmadu agwa gi okwu? Onye kwanu nwere ike ino n'ebe a hapu ikwu okwu? **3** Lee ka i siri nye otutu mmadu ndumodu, na ka i si mee ka ndi na-ada mba nwee ume. **4** Okwu onu gi aburula ihe igbaume nye otutu mmadu, i burula igbaume nye ndi ikpera ha na-ama jijiji. **5** Ma leenu ugbu a, nsogbu abjakwasila gi, i burula onye na-ada mba; nsogbu etiola gi aka, i na-ama jijiji. **6** Egwu i natu Chineke o gaghị abụ ihe igbaume nye gi, izi ezi nke ndu gi aburukwa olileanya gi? **7** "Chee echiche ugbu al Onye, bu onye aka ya di ocha, nke a larala n'iyi? Ebee ka i huru ka e bibiri ndi na-eme ihe ziri ezi? **8** Dika m si hu ya, ndi na-agma ajo ihe dika mkpuru na ndi na-aku okwu na aka na-aghota ya dika ihe ubi. **9** Chineke na-ala ha n'iyi site n'ume o nakuputa. O na-esitekwa n'oke iwe ya repia ha. **10** Odum nwere ike gboou uja, maobu bigboou, ma eze odum di ike ka a gbajisiri. **11** Oke odum na-ala n'iyi site na-enweghi ihe o dogbutara, umu nne odum niile ka a na-achusa. **12** "E mere ka okwu rute m n'uzo nzuzu, nti m nuru ya n'igba izu. **13** N'ime nkujia nke oke nro nke abali, mgbe oke ura na-adakwasị umu mmadu, **14** oke ujo na ahụ ima jijiji dakwasiri m, meekwa ka okpukpu niile di n'ahụ m maa jijiji. **15** Otu mmuo sitere n'ihu m gafee. O buladi aji di m n'ahụ guzochara oto n'ihu ujo. **16** O kwusiri; ma apughị m iko ihe o bu. Inyinyo guzooro n'anya m, anuru m olu di nro, nke kwuru si: **17** "Mmadu efu o nwere ike buru onye ezi onume karja Chineke? O buladi nwoke di ike, o puru idi ocha n'obi karja Onye kere ya? **18** O buru na Chineke adighi atukwasị ndi ozi ya obi, o buru na o na-ebo ndi mmuo ozi ya ebubo imejo ihe, **19** o ga-esi ahaa ghara ibo ndi bi n'ulo uru ebubo karja, bu ndi ntala ha di n'aja, ndi nke a na-azopia ngwangwa dika nla. **20** Site n'ututu ruo n'anyasi, a natipiasị ha: ha na-ala n'iyi ruo mgbe ebighi ebi, ihe niile a nagakwa dika o si aga. **21** O bu na-eholiteghi eriri ulo ikwu ha elu, mee ka ha nwuo na-enweghi amamihe?"

5 "Kpoou oku ma i choo, ma onyekwanu ga-aza gi? Ole ndi di nso i ga-agbakwuru? **2** Oke iwe na-egbu onye nzuzu, ekworo na-egbu onye na-enweghi uche. **3** Mu onwe m ahula

onye nzuzu ka o na-agba mgborogwu, mana mberede, aburu ulo ya onu. **4** Umụ ya na-anopu anya site n'ebe nchebe di, a na-azopia ha n'onu uzo ama, o dikwaghi onye na-anaputa ha. **5** Onye aguu na-agu na-eripia ihe o wetara n'ubi; o na-ewere ihe ubi ndi a o buladi site n'etiti ogwu; akunuba ya ka onye akpiri na-akpo nku ga-achuso. **6** N'ihì na onodu ojoou adighi esite n'ala puputa, ma o bukwanu nsogbu adighikwa esite n'ala walite. **7** Kama, a muru mmadu nye nsogbu, dika ire oku si esite n'oku a kwanyere na-amali elu. **8** "Ma o buru na m bu gi, m ga-ekpesara Chineke; ya ka m ga-akosara ihe niile. **9** N'ihì na Chineke na-arụ oru itunanya kariri nghota, oru ebube nke a na-apughị iguta onu. **10** O bu ya na-enye elu uwa mmiri ozuzo, ma na-ezigakwa mmiri n'ubi niile. **11** O nabuli ndi di ala elu, na-emekwa ka ndi na-eru uju no n'ebe a na-echebe ha. **12** O na-emebi nzube niile nke ndi aghugho, ka aka ha ghara imezu ihe ha zubere. **13** O na-efide ndi oke amamihe n'aghugho ha niile, mee ka atumatu ndi aghugho buru ihe e kpochapuru. **14** Ochihihi na-abjakwasị ha n'oge ehilie, n'etiti ehilie ha na-aso isi dika ndi no n'ochichiri nke abali; **15** O na-azoputa ndi mka na-akpa, site na mma agha di ha n'onu, o na-anaputakwa ha site n'aka ndi di ike. **16** Ya mere, ndi ogbenye na-enwe olileanya, ikpe ezighi ezi na-emechikwa onu ya. **17** "Ngozi na-adiri mmadu ahụ Chineke na-adou aka na nti; ya mere, ajula idou aka na nti nke Onye puru ime ihe niile. **18** N'ihì na o na-etihia mmadu ahụ ma na-ekechikwa onya ha; O na-eti mmadu ihe, ma aka ya nagwo kwa. **19** O ga-anaputa gi site n'uzo nsogbu isii, mee ka ihe ojoou hapu irute gi na nsogbu nke asaa. **20** O ga-echebe gi ka i hapu inwu n'oge unwu; chebekwa gi ka mma agha hapu imetu gi n'oge agha. **21** I ga-abu onye a na-echebe site na nkwesto nke ire ndi ga-ekwuto gi. I gaghị atukwa egwu mgbe mbibi bjara. **22** I ga-achi ochi n'oge unwu na n'oge mbibi, i gaghị atukwa egwu ajo anu ohia di iche iche. **23** N'ihì na gi na nkume niile di n'ohia ga-agba ndu, gi na anu ohia ga-anokwa n'udo. **24** I ga-amata na ulo ikwu gi di n'udo; i ga-aguko ihe niile i nwere choputa na o nweghi nke na-efu efu. **25** I ga-amata na umu gi ga-adi otutu, matakwa na umu umu gi di ukwu n'onuogugu dika ahijia di n'ala. **26** I ga-aba n'ili mgbe i mere nnoou ezigbo agadi, dika oka a ghoro mgbe oge ya ruru. **27** "Anyi enyoachaala ihe a, hu na o bu eziokwu. Ya mere nuru ya, ma jiri ya ruo oru na ndu gi."

6 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "A sikhari na a puru itu ihe mgbu m ya na nhuju anya m niile n'elu n'ihè otutu! **3** O ghaghị idi arọ karja aja di n'onu mmiri otutu osimiri, nke mere okwu m ji ada ike ike. **4** Aku Onye puru ime ihe niile gbara di n'ime m; mmuo m na-anukwa nsi di na ha; ihe egwu Chineke edoola onwe ha n'usoro imegide m. **5** Inyinyo ibu ohia o na-akwa akwa mgbe o nwere ahijia o na-ata, ka oke ehi o na-akwa akwa mgbe ihe oriri ya di? **6** A na-eri nri na-adighi utu ma e etinyeghi ya nnu, ka o nwere utu di na eso okwuru? **7** A juru m imetu ya aka, n'ihì na nri di otu a na-eme ka m daa orija. **8** "O, asi nnoo na a ga-emere m ihe m na-arjo, na Chineke ga-enye m ihe m na-atu anya ya. **9** Obuladi ka Chineke kwe igwepia m ka o topu aka ya, bipu ndu m. **10** Mgbe ahụ, aga m enwe nkasiobi a, wulikwaa elu n'ime ihe mgbu na-adigide, na o nwebeghi oge obula m gonariri okwu nke Onye ahụ di nso. **11** "Ike ginji ka m nwere, na m ga-anogide na-enwe olileanya ndu? Oganihu ginji di, na m na-anogide na-enwe ndidi? **12** O

ga-abụ na m nwere ike nkume? Ka anụ ahụ m ọ bụ bron? **13** Ọ ga-abụ na m nwere ike inyere onwe m aka, ugbu a, e siterela n'ebe m nọ wezuga nzube? **14** "Onye obula n'ejichi ebere site n'ebe enyi ya nọ na-agbakwuta egwu Onye puru ime ihe niile azu. **15** Ma umunna m bu ndi a na-ekwesighi idabere na ha, dika iyi mmiri na-ako, dika iyi nke na-etofe onu ya, **16** nke na-eji ojii n'ih mkpuru mmiri oyi, nke unyi juputara n'ih mgbaze nke mkpuru mmiri oyi. **17** Nke nakawusi isoputa n'oge okochi, nke na-ata ata n'ih okpomoku. **18** Ndi ije na-atughari site n'okporoozo ije ha. Ha na-arigo n'ala akoro si otu a laa n'iyi. **19** Ndi ije si Tema na-ele anya mmiri, otu a kwa ndi ahia Sheba na-ele anya n'olileanya. **20** Obi mgbu na-ejide ha n'ih na ha nwere ntukwasi obi, ha bjarutere ebe ahụ, buru ndi emenyere ihere. **21** Ma ugbu a, unu egosila na unu abaghị uru, unu ahula ihe na-eyi egwu ma ujo ejidela unu. **22** O nweela mgbe m siri unu, 'Nyenụ ihe obula n'onodu m, sitenụ n'akunba unu kwuo ugwo igbaputa m, **23** gbaputanu m n'aka ndi iro, maobu naputanu m n'aka ndi na-enweghi obi ebere?' **24** "Zienụ m ihe ga-eme ka m mechie onu, gosi m ebe si mejoo. **25** Eziokwu na-egbu mgbu n'obi! Ma gini ka iru aka unu na-eweputa? **26** I choro idozi okwu onu m? Si otu a mee ka okwu onye ike gwuru ghoo ikuku efu? **27** Unu nwere ike ife nza n'isi onye na-enweghi nna, ma refukwaa enyi unu. **28** "Lezie m anya nke oma, o di unu ka m nwere ike ilegide unu anya gwa unu okwu ugha? **29** Kwusinu ihe unu na-eme. Unu abula ndi name ihe na-ezighi ezi, tuleenu ihe unu na-eme, n'ih na ezi omume m ka guzosiri ike. **30** O di ihe ojoo si n'egbugbere onu m abuo puta? O bu na onu m apughi ichoputa nzube iro?"

7 "Ndu mmadu n'ua o bughi ogu na mgba? Ubochi ya o dighi ka ubochi onye e goro oru? **2** Dika ohu na-eche mgbe anyanwu ga-ada, maobu dika onye e goro oru si ele anya ugwo oru ya, **3** otu a ka e si kenye m otutu onwa nke obi utu na-adighi n'ime ya, nakwa abali nhuju anya di n'ime ya. **4** Mgbe m na-edina ala, ana m asi, 'Olee mgbe m ga-ebili?' Abali na-eseti onwe ya, n'ih ya, m na-anu na-atughari onwe m tutu chi aboo. **5** Lee na anu ahụ m juputara n'ikpuru, na akpuko; anu ahụ m etiwajala juputa n'onya. **6** "Ubochi nke ndu m na-agabiga ngwangwa karja ihe eji akpa akwa nke okpa akwa, ha na-agwucha na-enweghi olileanya obula. **7** O Chineke cheta na ndu m bu naani otu nkume; anya m abuo agaghị ahukwa onu ozo. **8** Anya na-ahu m ugbu a agaghị ahukwa m ozo; unu ga-acho m ma unu agaghị a hu m ozo. **9** Dika igwe ojii si efefusi ma na-agbasa, otu a ka o diri onye narida n'ime ili o naghị ariputakwa. (Sheol h7585) **10** E, o naghị aloghachikwa n'ulo ya ozo; ebe ya agaghị amakwa ya ozo. **11** "Ya mere agaghị m emechi onu; aga m ekwuputa n'ih ihe mgbu di m n'ime mmuo. Aga m eme mkpesa n'ih ihe ilu di m n'obi. **12** A bu m oke osimiri, maobu anu ukwu di n'ogbu osimiri, nke mere i ji eche m nche? **13** Mgbe m chere na ihe ndina m ga-akasị m obi, maobu na oche izuike m ga-ewepu ntamu m, **14** n'agbanyeghi na i na-eji nro menye m egwu werekwa ihu mee ka m maa jijiji, **15** ya mere, ahoro m i bu onye a togburu atogbu na onwu, karja inwe udi ahụ m nke a. **16** Ana m aso ndu m oyi; agaghị m adi ndu ruo ebighi ebi. N'ih ya, hapu m ka m noro onwe m, n'ih na ubochi ndu m enweghi isi. **17** "Gini ka mmadu bu i ji na-aga ya dika ihe, i ji na-elenye anya n'ih gbasara ya, **18** i ji na-enyocha ya ututu

niile, ma na-anwale ya mgbe mgbe? **19** I gaghị elepu anya gi site n'ebe m nọ, maobu hapu m ka m noro onwe m loda asu mmiri? **20** O buru na m emehiela, gini ka m mere megide gi, gi onye na-ahu ihe niile anyi na-eme? Gini mere i ji elekwasị m anya? Aburula m ibu aro nye gi? **21** O bu na i nweghi ike igbaghara m njehie m, ma bupu mmehie m? N'ih na oge onwu m eruola nso, e, oge a ga-eliba m n'aja, ma m nwuo. Mgbe ahụ i ga-acho m, ma i gaghị ahukwa m anya ozo, n'ih na agaghị m adikwa."

8 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zaghachiri si: **2** "Ruo ole mgbe ka i ga na-ekwu okwu di otu a? Okwu onu gi bu naani ifufe di ike. **3** Chineke o na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Onye puru ime ihe niile o na-eme ka ihe ziri ezi gbago agbago? **4** Mgbe umu gi mehiera megide ya, o weere ha nyefee n'ikpe omuma kwesiri mmehie ha. **5** Ma o buru na i ga-achosi Chineke ike, rjo Onye puru ime ihe niile, **6** o buru na i bu onye di ocha n'obi na onye uzo ya ziri ezi, o buladi ugbu a, o ga-agbachitere gi weghachi gi n'onodu iju ogaranya gi. **7** O bu ezie, na mmalite gi nwere ike idi ala, ma ubochi ikpeazu gi ga-adi elu. **8** "Ju ogo ndi gara aga ma choputa ihe ndi bu nna ha choputara. **9** N'ih na anyi onwe anyi bu ndi a muru naani unyaahu, ndi o dighi ihe ha maara. Ubochi ndu anyi n'ua dika onyinyo. **10** O bu na ha agaghị agwa gi ma kuziekwara gi ihe? O bu na ha agaghị esite na nghota kwuo okwu? **11** Ahijia papiros o nwere ike ito n'ebe apiti na-adighi? Ahijia riidi o ga-eto n'ebe mmiri na-adighi? **12** N'ih na mgbe ha ba na-etoputa etoputa, mgbe a na-egbubibeghi ha, ha na-ebu ahijia ndi ozo uzo kpouwu. **13** Nke a bu oke ndi na-echefu Chineke, otu a kwa ka olileanya nke onye na-amaghị Chineke si ala n'iyi. **14** Ihe o tukwasiri obi bu ihe na-awa awa; ihe mgbakwasị ukwu ya bu akwu udide. **15** O buru na o dabere na ya, o ga-etibi; o buru na o jide ya aka, o ga-adobikwa. **16** O di ka ahijia ubi a na-agba mmiri nke oma n'ubi a gbara ogige, nke anwu na-amukwasị, nke ome ya na-awasa ruo akuku niile nke ogige ahụ. **17** Mgborogwu ya tuhiri gburugburu nkume ndi di n'ubi ahụ, ma na-achokwa onodu n'etiti nkume ndi a. **18** Ma mgbe e si n'onodu ya hopu ya, ebe ahụ na-agonarikwa ya, na-asi, 'Ahutubeghi m gi.' **19** N'ezie, ndu ya na-akponwu, site n'ala ahụ ahijia ndi ozo na-etoputakwa. **20** "N'ezie Chineke anaghị agbaku onye uzo ya ziri ezi azu, maobu gbaa aka onye aji omume ume. **21** O ga-eme ka onu gi juputa n'ochi. O ga-eme ka mkpu onu si n'egbugbere onu gi puta. **22** Ndi iro gi ka a ga-eyikwasị ihere di ka uwe, ebe obibi nke ndi na-emebi iwu agaghị adikwa."

9 Job zara si: **2** "N'ezie, amaara m na ihe ndi a bu eziokwu. Ma mmadu di ndu o ga-esi ana gosi na ya bu onye aka ya di ocha n'ihu Chineke? **3** O buru na Chineke ekpebie iju mmadu ajuju, ebee ka mmadu ahụ nọ nke nwere ike ija o buladi otu n'ime ajuju di iche iche Chineke ga-aju ya? **4** Amamihe ya di ukwu, ike ya sara mbara, onye guzodidere ya ma hapu imeru ahụ? **5** O na-enughari ugwu ukwu ma ha adighi ama nke a, na-akwatụ ha n'we ya. **6** O na-enughari kwa uwa site na ntola ya, mee ka ogidi ya maa jijiji. **7** O na-agwa anyanwu okwu mee ka o kwasi icha; o na-emenyụ ihè kpakpando na-enye. **8** Naani ya gbasara mbara eluigwe, o na-agakwa ije n'elu ebili mmiri nke oke osimiri. **9** O bu ya mere kpakpando Bja, na Orion na Pleiades, na kpakpando niile nke ndi eluigwe. **10** O na-arụ otutu oru ebe nke mmadu

na-enweghị ike ighota, ihe ịrịbama nke onu na-enweghị ike iguta. **11** Mgbe o na-esi n'akukū m agafe, enweghị m ike ihu ya, mgbe o na-agabiga, adighi m amata na o bu ya. **12** O buru na o punara ihe, onye na-akwusi ya? Onye kwa puru iju ya si, 'Gini ka i na-eme?' **13** Chineke adighi eme ka iwe ya laghachi, obuladi ndi inyeaka Rehab, ruru ala n'ukwu ya. **14** "Onye kwanu ka m bu, m ga-eji nwee ike iguzo n'ihu ya iju ya ajuju, maobu mu na ya ịrurita uka? **15** N'agbanyeghi na aka m di ocha, apughị m isa ya okwu; kama m ga-arịo onye ikpe m ka o mere m ebere. **16** A sikhwarị na m kpoo ya oku, o za m, ekwenyeghi m na o ga-ege m nti. **17** O ga-eji oke ifufe tirie m, meekwa ka ihe mgbu m baa uba na-enweghị ihe butere ya. **18** O gaghị ekwe ka iku ume m loghachi kama o ga-eji iru uju kpuchie m. **19** O buru ihe e ji ike eme, lee na o di ike nke ukwu! Ozo o buru n'ikpe ziri ezi, onye puru iguzogide ya. **20** A sikhwarị na aka m di ocha, onu m ga-ama m ikpe; o buru na abụ m onye na-enweghị ita uta, o ga-agu m n'onye ikpe mara. **21** "O bu ezie na abụ m onye ikpe na-amaghị ejighi m onwe m kpoo ihe; n'ezie ana m eleda ndu m anya. **22** Otu ihe ahụ ka o bu; n'ihu ya ka m ji asi, 'O na-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'iyi.' **23** Mgbe ipia utari wetara onwu mberede, o nachị enweghị olileanya nke ndi na-enweghị ihe ha mere ochi. **24** Mgbe ala dabara n'aka ndi na-emebi iwu, o na-ekpuchi ndi okaikpe anya. O buru na o bughị ya na-eme ya, onye kwanu bu onye ahụ na-eme ya? **25** "Ubochi ndu m di gara gara karja onye ogba oso; ha na-agafekwa na-ahutughị onu anya. **26** Ha na-agafe dika ugbo mmiri papiros, dika mgbe ugo nafeda ngwangwa ijide anu o ga-eri. **27** O buru na m si, 'Aga m echefu mkpesa m, aga m agbanwe ihu m, nwee ihu ochi.' **28** Nsogbu m niile ka na-atu m egwu n'ihu na amara m na i gaghị ewere m dika onye aka ya di ocha. **29** Ebe m buriji onye ikpe mara, n'ihu gini ka m ji na-adogbu onwe m n'efu? **30** A sikhwarị na m jiri ncha saa ahụ m werekwa soda saa aka m abuo, **31** i ga-enuba m n'olulu apiti nke puru ime ka uwe m yi n'ahụ m kpoo m asi. **32** "O bughị mmadu efu dika m nke m ga-aza ya, ka anyi abuo kporetaa onwe anyi ikpe n'uloikpe. **33** A sikhwarị na e nwere onye odozi okwu n'etiti mu na gi, onye ga-ebikwasị anyi abuo aka ya, **34** onye ga-ewepu mkpara Chineke site n'ebe m no, ka oke egwu ya gharakwa itu m ozo. **35** Mgbe ahụ ka m ga-ekwu okwu na-atughị ya egwu; ma ka o di ugba a o dighi ihe m nwere ike ime.

10 "Ike idi ndu agwula m. Hapunu m ka m kwuo ihe di m n'obi, kwuputa ya dika obi ilu nke mkpuruobi m si di. **2** Ihe m ga-agwa Chineke bu nke a: Apatala maa m ikpe, kama gwa m ihe mere i ji ama m ikpe. **3** O di gi gina m n'obi imegbu m, si otu a leda oru aka gi anya, mgbe i na-anabata atumatu nke ndi na-emebi iwu? **4** I nwere anya nke anu ahụ? I na-ahụ uzo dika mmadu si ahụ? **5** Ubochi nke gi, ha dika nke ndi nwere anu ahụ, ka afọ nke gi, ha dika nke mmadu di ike? **6** Nke ga-eme na i na-achoputa ikpe omuma m ma nyochaa mmehie m? **7** O bu ezie na i maara na ikpe amaghị m, na o dighi onye puru inaputa m site n'aka gi. **8** "O bu aka gi kpuru m kee m. O ga-atugharja ugba a bibie m? **9** Cheta na i kpuru m dika uru. I ga-eme ka m laghachi n'aja ozo? **10** O bu na i wupughị m dika mmiri ara ehi mee ka m kpukota dika mmiri ara rahuru arahu? **11** Yikwasị m akpukpo ahụ na anu ahụ, werekwa okpukpu na akwara kpaam dika uwe? **12** I nyere m ndu gosikwa m obioma gi, n'idi mma gi chebekwara mmuo

m. **13** "Ma nke a bu ihe i zoro n'ime obi gi, amakwa m na o bu ihe di gi n'uche. **14** O buru na m mehiere, i ga na-ele m anya, i gaghị ekwe ka m ghara ita ahuhu n'ihu mmehie m. **15** O buru na ikpe mara m, ahuhu na-adiri m! A sikhwarị na aka m di ocha, apughị m iweli isi m elu n'ihu na ejuputara m n'ihere, burukwa onye e mibara n'ime nsogbu m. **16** O buru na m welie m isi elu, dika odum i ga-eji nwayoo na-eso m n'azu ma werekwa ike gi di egwu megide m. **17** I na-eweta ndi ama ohuru megide m, mee ka iwe gi baa uba n'ebe m no; i na-eme ka ndi agha gi na-abjakwute m, otu n'elu ibe ya dika ebili mmiri. **18** "Gini mere i ji weputa m site n'afọ nne m? O gaara aka m mma inwu tupu anya obula ahụ m. **19** A sikhwarị na amuputaghị m maobu na e sitere n'afọ nne m buba m n'ime ili! **20** Ubochi ndu m o dighi ole na ole? Si n'ebe m no wezuga onwe gi ka m nwetu onu nwa mgbe nta, **21** tupu m hapu laa n'ala ochichiri na onyinyo nke onwu ebe m na-agaghị esi putakwa. **22** N'ala nke oke ochichiri, ala nke onyinyo onwu, nke usoro na-adighi, ebe obuladi ihè dikwa ka ochichiri."

11 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: **2** "O dighi nzaghachi diiri otutu okwu niile ndi a? A ga-agu onye ekwurekwu na dika onye ikpe na-amaghị? **3** Okwu efu gi ndi a ha ga-eme ka mmadu gba nkiti? O bu na o dighi onye ga-abara gi mba mgbe i na-akwa emo? **4** I na-asi Chineke, 'Okwukwe m enweghị ntupu, adikwa m ocha n'anya gi.' **5** O ga-adị m nnoo mma ma a si na Chineke ga-ekwu okwu, na o ga-asaghe egbugbere onu ya imegide gi. **6** Kpugheere gi ihe nzuzo niile nke amamihe, n'ihu na ezi amamihe nwere akuku abuo. Mara nke a: Chineke echefuola ufodu mmehie gi. **7** "I nwere ike ichoputa ihe omimi Chineke? I nwere ike inwaputa nsotu nke Onye puru ime ihe niile? **8** Ha di elu karja eluigwe, gini ka i puru ime? Ha di ogbu karja ala ili, gini ka i puru ima? (Sheol h7585) **9** Otutu ha di ogologo karja uwa, di obosara karja oke osimiri. **10** "O buru na o bja tuba gi n'ime ulo mkporo, kpokota ndi ikpe, onye ga-egbochi ya? **11** N'ezie, ya onwe ya na-amata ndi nduhie, mgbe o huru ajo ihe, o bu na o dighi amatakwa ya? **12** Onye nzuzu ga-agho onye maara ihe naani mgbe nwa inyinya ibu ohia muru ghoru mmadu. **13** "Ma o buru na i were obi gi nye ya, setipu aka gi abuo nye ya, **14** o buru na i wezuga mmehie nke di n'aka, ghara ikwe ka ihe ojoo diri n'ulo ikwu gi. **15** Mgbe ahụ, ihere agaghị eme gi iwelite ihu gi, i ga-eguzokwa chim na-atughị egwu. **16** N'ezie i ga-echefukwa nsogbu gi, na-echeta ya dika mmiri gabigara agabiga. **17** Ndu gi ga-amuke karja etiti ehie, ochichiri ya ga-adikwa ka ututu. **18** I ga-anokwa n'udo n'ihu na olileanya di; i ga-elegharikwa anya gburugburu gi zuo ike na-atughị ujo. **19** I ga-edina ala na-atughị egwu onye obula, otutu ndi mmadu ga-achọ inata amara n'ihu gi. **20** Ma anya ndi na-emebi iwu ga-ada, ha agaghị achota uzo mgbaru; olileanya ha ga-abu nkubi ume nke onwu."

12 Mgbe ahụ, Job zara: **2** "N'ezie, naani unu bu ndi maara ihe, unu na amamihe ga-anwuko n'otu. **3** Ma enwere m mmuo iche uche dika unu; abughị m onye na-erughị eru n'ebe unu no. Onye bu onye na-amaghị ihe ndi a unu na-ekwu? **4** "Abuzi m ihe ochi n'ebe ndi enyi m no, n'agbanyeghi na m kpokuru Chineke, o za, onye ezi omume, onye na-enweghị ita uta buzikwa ihe eji akpa ochi! **5** Ndi na-enweghị nsogbu na-eleda ndi odachi dakwasiri anya dika nsogbu si eche ndi ukwu ha na-amichapu amichapu. **6** Ulo ikwu nke ndi

na-apunara mmadu ihe na-adi juu; ndi na-akpasu Chineke iwe na-adi n'udo, bu ndi na-ebughari chi ha n'aka ha. **7** "Ma juo umu anumanu, ha ga-akuziri gi, maobu umu nnunu, ha ga-agwa gi. **8** Ma o bukwanu gwa ala okwu, o ga-akuziri gi, maobu kwere ka azu no na mmiri koro gi. **9** Olee otu n'ime ihe ndi a nke na-amaghi na o bu aka Onyenwe anyi mere nke a? **10** N'aka ya ka ndu ihe niile e kere eke di, ya na ndu umu mmadu. **11** O bu na ntị adighi anwale okwu, otu ire si anwale ihe oriri? **12** O bu na-adighi ahụ amamihe n'etiti ndi okenye? Ogologo ndu, o dighi eweta nghota? **13** "O bu Chineke nwe amamihe na ike, ndumodu na nghota bukwa nke ya. **14** Ihe o tidara enweghi mwuhari ozo; mgbaputa adighi nye onye o tubara n'ulo mkporo. **15** O buru na o gbochie mmiri, ebe niile atakoro chaa. O buru na o zipu ha, ha erikpuo ala niile. **16** N'aka ya ka ike na nzube ihe di; ndi a ghogburu na ndi na-aghogbu bukwa nke ya. **17** O na-anapu ndi ndumodu okwa ha chupu ha, ma ndi ikpe ka o na-eme ka ha gho o ndi nzuzu. **18** O na-atopu mkporo igwe ndi eze kere, ma were akwa mgbochi kee ha n'ukwu. **19** O na-agbawa ndi nchajaja oto chupu ha, kwatuokwa ndi onodu ha sirila ike ogologo oge gara aga. **20** O na-emechi onu ndi ndumodu a tukwasiri obi, wepukwa nghota nke ndi okenye. **21** O na-eji ndi ogaranya eme ihe ochi, napukwa ngwa agha nke ndi di ike. **22** O na-ekpughe ihe omimi nke ochichiri meekwa ka oke ochichiri puta ihe. **23** O na-eme ka mba di ukwu, o na-eme ka ha laa n'iyi; O na-eme ka mba baa uba, ma chusakwa ha. **24** O na-anapu ndi ndu nke uwa amamihe ha, zipukwa ha ka ha na-awaghari n'ozara ebe uzo na-adighi. **25** Ha na-asoghari isi n'ochichiri na-enweghi ihe. O na-eme ha ka ha na-adaghari dika ndi mmanya na-egbu.

13 "Anyi m abuo ahula ihe ndi a niile, nti m anula ma ghotakwa ha. **2** Mu onwe m makwa ihe unu maara; abughi m onye di ala n'ebe unu no. **3** Ma o bu Onye puru ime ihe niile ka m choro igwa okwu, ka mu na Chineke ruokwa uka banyere okwu m. **4** Ma otu o di, unu ji okwu ugha etechi m dika o bu mgba ulo; unu niile bu ndi dibja na-abaghi uru. **5** O buru nnoo na unu ga-agba nkiti, nke a gaara egosi na unu bu ndi nwere amamihe. **6** Ugbu a, nurunu iru uka m; geekwanu nti nuru okwu si m nonu na-aputa. **7** Unu ga-ekpelara Chineke ikpe mmegide? Unu ga-esite n'okwu aghugho kwuchitere Chineke onu ya? **8** Unu ga-egosi ya na unu na-ekpelara ya ikpe? Unu ga-ekwuchite onu Chineke? **9** O ga-adiri unu mma ma o buru na o nyochaa unu? Unu puru ighogbu ya dika unu si aghogbu ndi mmadu? **10** O ghaghi ibara unu mba ma o buru na unu ejiri okwu ugha choo inyere ya aka. **11** O ga-abu na ebu na idi ukwu ya adighi eme ka unu maa jijiji? Egwu ya o dighi atu unu? **12** Okwu amamihe unu niile dika ilu nke ntu; okwu ngoru unu dika ihe ngoru uro. **13** "Nnonu juu ka m kwuo okwu; ihe o putara ya puta. **14** N'ihini ginji ka m ga-eji tinye onwe m na nsogbu, werekwa ndu m tinye n'obuaka m? **15** A sikwari na o ga-etigbu m aghaghi m itukwasia ya obi m. Aga m ekwuchite onu m gwa ya na uzo m di ocha. **16** N'ezie, nke a ga-aghoro m nzoputa maka na o dighi onye ajo omume obula puru ibia n'ihu ya. **17** Geenu nti nke oma n'okwu m. Kwerenu ka ihe m na-ekwu baa unu nti. **18** Ugbu a, edoziela m ikpe m n'usoro, amatala m na ikpe agaghi ama m. **19** O di onye puru ibo m ebubo? O buru na o nwere, aga m emechi onu m ma nwuo. **20** "Meere m naani

ihe abuo ndi a, O Chineke, mgbe ahụ agaghị m ezo onwe m n'ihu gi. **21** Wepu aka gi i ji emegide m, meekwa ka ha di anya n'ebe m no. Kwusi ime ka oke egwu gi mee ka m maa jijiji. **22** Mgbe ahụ, kpo o m oku, aga m azakwa gi. Maobu, kwerekwa ka m kwuo okwu, ka i zaa m. **23** Ole ka ha di bu mmejọ na mmehie m mere? Gosi m ajo omume m na mmehie m. **24** Ginji mere i ji gbakuta m azu? Ginji mere i ji guo m dika onye iro gi? **25** I ga-enye ahijia ikuku na-ebughari ntaramahụ? I ga-achu ahijia kporo nku oso? **26** N'ihu na i na-edetu ihe ndi di ilu megide m, na-emeekwa ka m ghoru mkporu mmehie m mere n'oge okorobia m. **27** I na-eji mkporo igwe kegide ukwu m abuo; na-enyochakwa nzo ukwu m niile site n'itinye akara n'ebe obula obu ukwu m zoro. **28** "Ya mere, mmadu n'ala n'iyi dika ihe rere ere, na dika akwa nke nla iri.

14 "Mmadu nke nwanji muru nwere ubochi ole na ole nke juputara na nsogbu. **2** O na-awalite dika okoko osisi, ma kporowokwa mgbe na-adighi anya, dika onyinyo, o na-agabiga agabiga. **3** I na-elegide onye di otu a anya? I ga-akpo ya ikpe n'ihu gi? **4** Onye puru iweputa ihe di ocha site n'ihu na-adighi ocha? O dighi onye o bu. **5** I kpebiela ubochi ndu nke mmadu; i kabiela onyogugu nke onwa ya niile, kpaakwa oke ebe o na-agaghi agabiga. **6** N'ihu nke a, wepu anya gi n'ebe o no, hapu ya ka o ngoro onwe ya ruo mgbe ubochi ya ga-ezu dika onye e goro oru. **7** "Ma olileanya dijiri osisi; n'ihu na o buru na e gbutoo ya, o ga-epuchikwa, alaka ohuru ya aghaghi iwaputakwa. **8** A sikwari na mgborogwu ya emeela ochie n'ala, maobu na ogwe ya anwuo n'aja, **9** mgbe obula mmiri zokwasiri ya, o na-epuputa dika ihe a kuru aku. **10** Ma mmadu na-anwu, e lie ya; o na-ekubikwa ume si otu a gabiga. **11** Dika mmiri di n'oke osimiri si ata, maobu ka mmiri di n'iyi si ata n'oge okochi, **12** otu a ka mmadu si e dinaa ma o dighi etetakwa ozo; tutu ruo mgbe eluigwe na-agaghi adikwa; mmadu obula apughi i si n'ura kpootee ya, agaghi akpotekwa ha site n'ura ha. **13** "A si na i ga-ezo m n'ala mmuo, na i ga-ezobe m tutu ruo mgbe iwe gi gabigara. A si na i ga-akanyere m oge ma mesia cheta m. (Sheol h7585) **14** O buru na mmadu anwuo, o ga-adj ndu ozo? Ubochi niile nke oru ahulu m, aga m echeri mgbe nnaputa m ga-abia. **15** I ga-akpo, aga m azakwa gi, aguu oru aka gi ga-agu gi. **16** N'ihu mgbe ahụ i ga-agu nzo ukwu m niile onye, ma i gaghi aguko mmehie m. **17** A ga-ekechi njehie m n'akpa, i ga-ekpuchi mmehie m. **18** "Ma dika ugwu si erichasi daa, na dika a na-enupu oke nkume n'onodu ya, **19** dika mmiri si akwochasi nkume, na dika oke mmiri ozuzo si akwazekwa aja ala, otu a ka i si eme ka olileanya mmadu laa n'iyi. **20** I na-egosi ya na i kariji ya ike, ma ha na-agabiga; i na-eme ka ihu ya gbanwe, ma zilaga ya. **21** O buru na a na-asopuru umu ha, ha adighi amata nke a; o burukwa na a na-eweda ha n'ala, ha o dighi ahụ ya. **22** Ihe mgbu nke anu ahụ ya ka o na-ama ma na-erukwara naani onwe ya uju."

15 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si: **2** "Onye maara ihe o ga-eji okwu na-abaghi uru zaghachi? O ga-emeju afo ya n'ifufe na-ekpo oku nke si n'owuwa anyanwu? **3** O ga-eji okwu na-abaghi uru ruo uka, maobu kwuo okwu na-enweghi isi? **4** Ma i na-eleda ezi omume anya na-egbochikwa isopuru Chineke. **5** Mmehie gi na-eme ka onu gi kwuo okwu ngwangwa; o bukwa ire ndi aghughu ka i nwere. **6** Onu gi na-ama gi ikpe, o bughu mi onwe m, egbugbere onu gi na-

ekwu okwu megide gi. 7 “I bu mmadu mbu a muru? A muola gi tupu e kee ugwu niile? 8 O getula ntj n'izu nzuzo nke Chineke? Amamihe niile o bu n'ime gi ka ha juru? 9 Gini ka i maara nke anyi na-amaghi? Udi nghota di ahaa ka i nwere nke anyi na-enweghi? 10 Ndiisi awo na ndi kara nka no n'etiti anyi, ndi ikom mere agadi karja nna muru gi. 11 O ga-abu na nkasiobi Chineke buru gi ihe nta, ka o bu okwu di nro nke o gwara gi? 12 Gini mere obi gi ji duhie gi, gini mekwa anya gi abuo ji chagharia, 13 nke mere iwe gi jiri di oku megide Chineke, meekwa ka okwu ojoo ndi a niile si n'onu gi puta? 14 “Gini ka mmadu efu bu, o ga-eji di ocha n'obi, gini ka mmadu nwanyi muru bu, na ha nwere ike i bu ndi ezi omume? 15 O buru na Chineke atukwasighi ndi nso ya obi, o burukwa na eluigwe adighi ocha n'anya ya, 16 o gaei ahaa tukwasj mmadu efu onye rurur aru obi, bu onye na-ahu ajo omume dika mmiri. 17 “Gee m ntj ka m kowaara gi; kwerekwa ka m gwa gi ihe m huru, 18 bu ihe ndi amamihe kwuru, ndi na-ezobeghi ihe ha natara n'aka nna nna ha, 19 bu ndi e nyefere ala ndi a n'aka ha mgbe o dighi onye obja gabigara n'etiti ha. 20 Ubochi ndu ya niile, onye ajo omume na-ata ahulu mmekpa ah, bu nke e debere ogologo afonye nwoke ah na-eme ihe ike. 21 Uzu na-eweta oke egwu na-eju ya ntj, mgbe o di ka ihe niile na-aga nke oma, ndi na-apunara mmadu ihe na-abjakwasi ya. 22 O nweghi olileanya igbanari ochichiri; mma agha no na-echere ya. 23 O na-akpaghari na-achonye nri dika udele; o makwara na ubochi ochichiri no nso. 24 Ahulu na mkpagbu na-eme ka o tuo oke egwu, nsogbu na-abjakwasi ya dika eze nke no na njikere ibuso ndi iro ya agha. 25 N'ihu na o na-atu Chineke aka n'ihu, dokwaa onwe ya imegide Onye puru ihe ihe niile. 26 O ji ikwesi olu ike, dika ota siri ike, na-emegide Chineke. 27 “O bu ezie na abuba kpuchiri ihu ya, abuba nke di n'ukwu ya na-eme ka anu ah nuputakwa, 28 o ga-ebi n'obodo e bibiri ebibi, n'ulo nke mmadu na-ekwesighi ibi n'ime ha, ulo nke na-adakasi adakasi. 29 Ma o gaghi aga n'ihu i bu ogaranya, aku ya agaghi adigidekwa. Ihe o nwere agakwaghi agbasapu n'ala niile ah. 30 O gaghi agbanari ochichiri, ire oku ga-eme ka ome ya kponwu, iku ume nke onu Chineke ga-ebufu ya. 31 Ka onye di otu a hapu ighogbu onwe ya site n'itukwasj uche n'ihe efu, n'ihu na o dighi ugwo oru obula o ga-enweta. 32 Tupu oge ya eruo, o ga-anata ugwo oru ya n'uju, ozo, alaka ya ga-akponwu 33 O ga-adi ka osisi vainj nke mkpuru ya dapusiri na-achaghi aha, dika osisi oliv nke akwukwo ya kponwuru akponwu. 34 N'ihu na ndi na-amaghi Chineke ga-adi ka nwanyi aga, oku ga-erepja ulo ikwu niile nke ndi huru iri ngari n'anya. 35 Ha na-aturu ihe ojoo dika ime, ma mukwa ajoo omume; naani aghugho ka akpanwa ha na-aruputa.”

16 Mgbe ah, Job zara sj: 2 “Anula m otutu ihe dika ndi a; ndi nkasiobi na-eweta onodu ojoo ka unu niile bu. 3 Ogologo okwu efu ndi a niile unu na-ekwu, o naghj akwasj? Gini bu nsogbu unu nke mere unu ji aga n'ihu na-aru aka niile ndi a? 4 Mu onwe m nwekwa ike ikwu okwu dika unu, ma o buru na unu no n'onodu m; enwere m ike kwuo okwu di utu na ntj megide unu, ma fufekwaa isi m megide unu. 5 Ma onu m ga-agba unu ume; nkasiobi si n'egbugbere onu m gamekwa ka ihe mgbu unu daju. 6 “Ma o buru na m ekwu, adighi egbochi ihe mgbu m, o buru na m ahapu ikwu okwu, odighi esi n'ahu m puo? 7 N'ezie o Chineke, i meela ka ike

gwu m, i tidakwala ezinaulo m. 8 I keela m agbu; agbu m aburu ihe akaebe megide m; ita ah m ebiliela igba akaebe megide m. 9 Chineke na-eweso m iwe, jiri iwe ya na-adowasi m, o na-atakwa ikikere eze ya megide m; onye iro m na-achichapuru m anya ya. 10 Umu mmadu na-asaghe onu ka ha chia m ochi, ha ji iti m aka n'onu na-akwa m emo, jikotakwa onwe ha megide m. 11 Chineke ewerela m nyefee n'aka ndi ajo omume, tubakwa m n'aka ndi na-emebi iwu. 12 Ihe nagara m nke oma, ma Chineke tipjara m. O jidere m n'olu ma tiwasja m. O meela m ihe igba uta ya; 13 ndi ogba uta ya agbaala m gburugburu. O na-agbawa akuru m na-enweghi omijiko mee ka oluilo m wusja n'ala. 14 Mgbe niile, o na-emegide m; o na-achuso m dika dike n'agha. 15 “Adukotala m akwa mkpe were ya kpuchie anu ah m, liekwa ikuanya m n'ime ntj. 16 Ihu m na-acha obara obara site n'akwa nke m na-akwa, onyinyo nke onwu dikwa gburugburu egbugbere anya m abuo; 17 ma aka m emeghi ihe ike obula, ozo ekpere m dikwa ocha. 18 “Ala, biko, ezokwala obara m; mee ka akwa m ghara ibu ihe lara n'iyi! 19 O buladi ugbe a, onye akaebe m no n'elugwe, onye nkwochite onu m no n'ebe di elu. 20 Onye na-arjoro m arjoro bu enyi m, dika m na-awusara Chineke anya mmiri m. 21 N'onodu mmadu ka o na-arjo Chineke dika mmadu na-arjo n'ihu enyi ya. 22 “Naani afonye ole na ole gabagiba tupu m ga n'uzo nke nloghachi m na-adighi.

17 Mmuo m tiwara etiwa, ubochi m niile di mkpumpku, ili na-echere inabata m. 2 N'ezie ndi na-akwa emo gbara m gburugburu; anya m na-elekwasjka mkpasu iwe ha. 3 “Debere m ihe ebe n'ebe gi Chineke no. Olee onye ozo puru inara m n'akaebe? 4 I mechuela uche ha ka ha ghara inwe nghota; ya mere, i gaghi ekwe ka ha nwee mmeri. 5 O buru na mmadu ekwujo enyi ya ka o were nweta uru di n'ime ya, anya umu ya ga-ada mba. 6 “Chineke emeela ka m buru okwu ilu nye onye obula, meekwa ka m buru onye ha nagbusa aso mmiri n'ihu. 7 Anya m na-ahu inyogho inyogho n'ihu iru uju; ah m aghoala onyinyo nke ihe m bu na mbu. 8 Ndi na-eme ihe ziri zie na-akuja mgbe ha huru nke a; ndi aka ha di ocha na-enwe mkpali megide ndi ajo omume. 9 Ma otu obula o di, ndi ezi omume ga-aga n'ihu n'iso uzo ha, ndi aka ha di ocha ga-aga n'ihu n'idi ike. 10 “Ma bianu, unu niile, bidonu okwu unu ozo! Agaghi m achota onye maara ihe n'etiti unu. 11 Ubochi m niile agafeela, atumatu m aburu ihe lara n'iyi. Ma ochicho nke obi m 12 na-edo abali n'onodu ehizie; n'ihu ochichiri ka ihè di nso. 13 O buru na ebe obibi m na-ele anya ya bu ili, o buru na m agbasaa ihe ndina m n'elu ochichiri, (Sheol h7585) 14 a sikwa na m asj ire ure, ‘Nna m ka i bu,’ maobu sj ikpuru ‘Nne m’ maobu ‘Nwane m nwanyi,’ 15 ebeekwa ka olileanya m di? Onye puru ihu ma m nwere olileanya? 16 Olileanya m o ga-arida ruo n'onu uzo ama nke onwu? Anyi ga-esokota rjdaruo n'uzuzu?” (Sheol h7585)

18 Mgbe ah Bildad onye Shua zara sj: 2 “Ruo ole mgbe ka i ga-ekwubi okwu ndi a i na-ekwu? Nwee ezi uche ka anyi kparitaa aka. 3 Gini mere i ji were anyi dika anu ohia, guo anyi dika ndi na-enweghi uche n'anya gi? 4 Gi onye na-eji iwe adokasi onwe gi, a ga-ahapu uwa n'ihu gi? Ka a gaeenu oke nkume n'onodu ha? 5 “A na-afunyu oriya nke onye na-emebi iwu; ire oku ya ga-akwasjka inwu enwu, 6 ihè nke di n'ime ulo ikwu ya na-abu ochichiri, oriya nke di n'akuku ya na-anyaakwa. 7 Ike agakwaghi adi na nzo ukwu

ya; atumatu ya onwe ya ga-atuda ya n'ala. **8** Ukwu ya na-duba ya n'onya; o na-akpagharị na-adaba n'ime oghere. **9** Onya na-ejide ikiri ukwu ya, onya ahụ na-ejidesi ya ike. **10** E zobere ya ụdọ onya igbudu n'ala, ihe e ji ejide ya na-echere ya n'uzo ya. **11** Ihe egwu na-emenye ya uto n'akukụ niile, na-agbasokwa nzo ukwu ya niile. **12** Ila n'iyi na-achosi ya ike; mbibi n'okwa na njikere na-eche mgbe o ga-ada. **13** Mbibi na-eripia akukụ anụ ahụ ya; okpara onwu na-eripia ahụ ya niile. **14** Esi na nchekwa nke ụlọ ikwu ya doputa ya duru ya jekwuru eze nke ihe egwu niile. **15** Oku na-ebi n'ime ụlọ ikwu ya; a ga-efesasi nkume na-enwu oku n'ebe obibi ya. **16** Mgborogwu ya na-akpo nku n'ime ala, alaka ya ga-akponwu n'elu. **17** A gaghị echeta echiche ya n'ụwa ozo, o nweghị onye obula na-echetakwa aha ya. **18** A na-esite n'ihè chuba ya n'ochichiri, otu a kwa, a na-achupukwa ya site n'ụwa. **19** O nweghị umu, o nwekwaghị umu umu n'etiti ndi ya, o dighi onye foduru n'ebe o bi na mbu. **20** Onodu ya na-eju ndi si n'odida anyanwu anya; oke egwu na-ejidekwa ndi si n'owuwa anyanwu n'ihu ya. **21** N'ezie, otu a ka ebe obibi nke onye ajo omume di, ee, bu onye ahụ nke na-amaghị Chineke."

19 Job zara si: **2** "Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ata m ahuhu? Ruo ole mgbe ka unu ga-ewere okwu onu unu zopia m? **3** Ugboro iri ndi a ka unu kocharala m, ihere adighi eme unu na unu na-ebuso m agha? **4** A sikhwarị na m bu onye mmehie, o bu naanị mu onwe m ka o gbasara. **5** O buru na unu na-ebuli onwe unu elu karja m, ma were onodu idi ala m megide m, **6** mgbe ahụ, maranụ na Chineke emejobla m, were ugbu ya tuo m gburugburu. **7** "O bu ezie na m na-eti mkpu akwa si: 'A na-emejo m.' Ma o dighi osisa m na-anata; o bu ezie na m na-eti mkpu ka e nyere m aka ma ikpe ziri ezi adighi. **8** O nochieala uzo m ka m ghara igafe; o jirila ochichiri kpuchie uzo m. **9** O yipula m ugwu m, wepukwa okpueze m kpu n'isi. **10** O na-eti m ihe otiti n'akukụ niile, ruo mgbe m gabigara; o na-ehopu oilenya m dika osisi. **11** Iwe ya di oku megide m; o na-agunyekwa m dika onye iro ya. **12** Ndi agha ya ji ike na-abia; ha ewuola mgbidi were nnochibido m ha agbaala ulo ikwu m gburugburu imegide m. **13** "O meela ka umunne m na ndi enyi m si n'ebe m no puo. **14** Ndi ikwu m anaghị etinyekwa uche n'ihe banyere m; ndi ezi enyi m niile echefuola m. **15** Ndi obia no n'ulo m na ndi odibo m nwanị na-agu m dika onye ala ozo; adi m ka onye mba ozo n'ebe ha no. **16** Ana m akpo odibo m oku ma o dighi aza m, o buladi mgbe m jiri onu m rjo ya. **17** Iku ume m aburu ala ihe nwunye m apughi inagide; aburu ala m ihe aru nye umunne m. **18** O buladi umuntakiri nwoke na-akwa m emo; ha na-ejikwa m eme ihe ochi mgbe obula m putara. **19** Ndi ahụ m kporo ndi enyi oma m na-ele m anya dika m bu ihe aru; ndi ahụ niile m huru n'anya echigharịakwala megide m **20** Ahu m naanị okpukpu okpukpu; ihe m ji gbanarị onwu adighi ukwu. **21** "Meerenụ m ebere, ndi enyi m, meerenụ m ebere, n'ihu na aka Chineke na-emege m. **22** Gini mere unu ji achu m dika Chineke si achu m? O ga-abu na ahuhu m ejubeghi unu afo? **23** "O gaara ato m uto ma a si na e dekoru okwu m n'akwukwo, **24** na e ji mkpisi igwe dee ha, maobu kakwasị ha n'elu mbadamba nkume ruo mgbe ebighi ebi. **25** Amara m na onye mgbaputa m na-adi ndu, amakwaara m na o ga-eguzo n'elu uwa n'oge ikpeazu. **26** Mgbe e mebisikwara akpukpo ahụ m, ma n'ahụ ahụ m aga m ahụ Chineke. **27** Mu onwe m

ga-eji anya m abuo hu ya, mu onwe m, o bughị onye ozo. Lee ka obi m si anu oku n'ime m maka nke a! **28** "O buru na unu asi, 'Anyi ga-emege ya n'ihu na nsogbu a si n'aka ya,' **29** unu onwe unu kwesiri itu egwu mma agha; n'ihu na iwe ga-ebute ita ahuhu nke mma agha, mgbe ahụ, unu ga-ama na ikpe di."

20 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: **2** "Enweghi udo nke echiche m na-akpali m izaghachi n'ihu na anọ m na mwute di ukwu. **3** Anula m okwu mkpari nke ileda anya nye m, ma nghota m na-akpalite m izaghachi gi. **4** "N'ezie, i maara otu o di site na mgbe ochie, ya bu kemgbe e debere mmadu n'ụwa. **5** Obi uto nke onye na-emebi iwu na-adi nwa mgbe nta, onu nke ndi na-amaghị Chineke na-anọ naanị nwa oge. **6** N'agbanyeghi na inya isi ya ga-eru eluigwe, na isi ya ga-emetukwa igwe ojii; **7** o ga-ala n'iyi ebighi ebi, dika nsi ya onwe ya nyuru; ndi maara ya ga-aju, 'Olee ebe o no?' **8** O ga-efelaga dika nro, agaghị achotakwa ya mgbe obula, dika onu abali nke e chefuru echefu. **9** Anya huru ya na mbu agaghị ahukwa ya ozo, ebe obibi ya agaghị elegidekwa ya anya ozo. **10** Umụ ya ga-achọ ihuoma site n'aka ndi ogbenye; aka ya abuo kwa ga-enyeghachi akụ ya. **11** Okpukpu ya nke juputara n'ike okorobia ga-eso ya buru ihe a ghanwere na ntu. **12** "O bu ezie na ihe ojoro na-ato ya uto n'onu, na o na-ezokwa ya n'okpuru ire ya; **13** o bu ezie na o pughi n'ihapu ya, o na-edebe ya n'onu ya, **14** ma nri o na-eri ga-agho ihe gbara uka n'afọ ya, o ga-aghokwa elo agwo n'ime afọ ya. **15** O ga-agboputa akunuba niile o lodara; Chineke ga-eme ka o si n'afọ ya gboputachaa ha. **16** O ga-amicha elo agwo, eze agwo ajuala ga-egbu ya. **17** O gaghị anu uto mmiri si n'iyi, bu iyi nke na-aso aso nke juputara na mmanu anu na mmiri ara ehi rahuru arahu. **18** Ihe o ruputara ka o ga-eji kwughachi ugwo o ji na-erighi ma otu. Uru o zutara n'ahia agaghị aburu ya ihe onu. **19** N'ihu na o kpagburu ndi ogbenye, hapu ha na-enweghi oilenya obula, o nakotakwara ulo nke o na-ewughị. **20** "N'ezie, o gaghị enwe izuikwe site n'oke ochicho ya; o gaghị azoputakwa onwe ya site n'ulokwu ya. **21** O dighi ihe foduru ya iripia, oganihu ya agaghị adigide. **22** N'etiti ihe niile o nwere ka mkpagbu ga-abiakwasị ya, oke ita ahuhu ga-adakwasị ya. **23** Mgbe o rjuru afọ ka Chineke ga-eme ka iwe ya di oku megide ya, iti aka Chineke ga-adakwasị ya dika mmiri ozuzo. **24** O buru na o si na ngwa agha e ji igwe kpuo gbalaga, akụ nke e ji ola bronzo kpuo onu ya ga-amapu ya ahụ. **25** N'azu ya ka o na-esi miputa ya, site n'umeju ya ka a ga-esi miputa onu ya na-egbu amuma. Oke egwu di iche iche ga-abiakwasị ya. **26** Oke ochichiri no na-echere akunuba ya, oku nke a na-afunwughị afunwu ga-erepịa ya o ga-erechapukwa ihe niile foduru n'ulo ikwu ya. **27** Eluigwe ga-ekpughe ikpe omuma ya uwa niile ga-ebili megide ya. **28** Idee mmiri ga-ebupu ulo ya; oke mmiri okwukwo n'ubochi iwe Chineke. **29** Nke a bu oke nke Chineke debeere ndi na-emebi iwu, ya bukwa ihe nketa nke Chineke kwadooro ha."

21 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "Gee nti nke oma n'okwu m; ka nke a buru nkasiobi i ga-enye m. **3** Nwee ndidi ka m kwuchaa okwu m, mgbe m kwuchara, gaa n'ihu ikwa m emo. **4** "O bu mmaadu ka m na-ekpesara? Gini ka m ga-eji ghara ibu onye na-enweghi ndidi? **5** Lee m anya ka ahụ maa gi jijiji; were aka gi kpuchie onu gi. **6** Mgbe m chere echiche maka nke a, egwu turu m meekwa ka ahụ m maa jijiji. **7** Gini mere ndi ajo omume ji enwe ndu ogologo, gho okenye,

baakwa ụba n'ịdị ike? **8** Ha na-ahụ ụmụ ka ha na-akwụsike ike gburugburu ha, ụmụ ha ka ha ji anya ha ahụ. **9** Ha na-ebi ndụ udo n'ezinaụlọ ha na-atughị egwu na ihe ojoo ọbụla ga-adakwasị ha; mkpara Chineke adighikwa adakwasị ha. **10** Oke ehi ha na-agba nne ehi ha na-esepughị aka; nne ehi ha na-amụ ụmụ; ha adighị ekwo ime. **11** Ha na-ezipụ ụmụ ha dika igwe aturu; umuntakiri ha na-eteghari egwu. **12** Ha na-abụ abụ n'ụda egwu otiti na ubo akwara; ha na-anrịkwa ọhụ n'ụda nke oja. **13** Ha na-anọ ụbọchị ndụ ha niile n'oganihu, ha na-arịdakwa n'ili ha n'udo. (Sheol h7585) **14** Ma ndị a na-asị Chineke, 'Hapụ anyị aka, ọ dighị anyị mkpa imata ụzọ gi. **15** Onye ka Onye puru ime ihe niile bụ, anyị ga-eji jeere ya ozi? Uru ginị ka iriyo ya aririyo ga-abara anyi?' **16** Ma oganihu ha adighị n'aka ha ya mere ana m wezugawa onwe m site na ndumọdụ ndị na-emebi iwu. **17** "Ma ugboro ole ka a na-emenyū ọkụ oriọna nke ndị na-emebi iwu? Ugboro ole ka nhūju anya na-adakwasị ha, bụ nke Chineke kenyere ha n'ịwe ya? **18** Ugboro ole ka ha dika ahijia kpọrọ nkụ n'ihu ikuku, maobu dika igbugbo ọka nke ikuku siriri ike na-efesasị? **19** A na-asị, 'Chineke na-akpakotara ụmụ ha n'taramahūhū nke njehie ha.' Ka a kwughachi ha ya, ka ha nwee ike mata ya. **20** Ka anya ha hū mbibi nke onwe ya, ka ha nūọ ọnuma nke Onye puru ime ihe niile dika mmiri. **21** Gini gbasara ha banyere ezinaụlọ ha hapuru mgbe onwa ndi e kenyere ya bjara na ngwucha? **22** "Ọ di onye puru izi Chineke ihe omuma, ebe o bu ya na-ekpe ndi kachasi elu ikpe? **23** Otutu onye na-anwu mgbe o juputara n'ike na ume, mgbe o no na nchekwa na udo, **24** mgbe ahụ ya bu nke eji ezi nri zuo nke oma, okpukpu ya juputakwara n'umi. **25** Onye ozo na-anwu n'ihu ilu nke mkpurubi, n'ihu na o nweghi mgbe o riri ezi ihe obula. **26** Nke obula n'ime ha dina n'akuku ibe ya n'ime aja, ikpuru kpuchikwara ha abuo. **27** "Amaara m nke oma ihe bu echiche unu na nzube unu ji emegide m. **28** Unu ga-aju m ajuju si, 'Ugbu a, ole ulo oke mmadu ahụ. Ulo ikwu ndi ahụ ebe ndi na-emebi iwu biiri?' **29** Ọ bu na unu ajubeghi ndi njem ajuju? Ọ bu na unu ejighi ihe ha korọ mere ihe, **30** na a na-echebe ndi ojoo puo n'ubochi nhuju anya, na a na-anaputa ha site n'ubochi oke iwe? **31** Onye na-atu ha mmehie ha n'ihu? Onye kwa na-akwughachi ha ugwo ihe ha mere? **32** A na-eburu ha gaa n'ili, a na-echekwa ili ha nche. **33** Aja di na ndagwurugwu na-atọ ha uto; Mmadu niile na-eso ha n'azu, na otutu a na-apughị iguta onu na-ebu ha uzo n'aga. **34** "Ya mere, olee otu unu ga-esi were okwu na-enweghi isi kasie m obi? Ọ dighi ihe foduru n'osijisa unu ma o bughị naani okwu ugha."

22 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si: **2** "Mmadu o puru jbara Chineke uru? Ọ buladi onye nwere uche o puru jbara Chineke uru? **3** O nwere onu o ga-enye Onye puru ime ihe niile ma a si na i bu onye ezi omume? Uru ginị ka o ga-enweta ma o buru na uzo gi niile enweghi ita uta? **4** "Chineke o na-abara gi mba na-ebo gi ebubo n'ihu na i na-atu egwu ya? **5** Ọ bu na mmebi iwu gi adighi ukwu? Mmehie gi o nwere ogwugwu? **6** I naara umunne ihe ebe n'efu; i yipuru ndi mmadu uwe ha gbawa ha oto. **7** I nyeghi ndi ike gwuru mmiri, i nyeghikwa ndi aguu na-agu ihe oriri. **8** Ọ bu eziokwu na i bu nwoke di ike na onye nwere ala, burukwa onye a nasopuru bi n'ala ya, **9** I na-agbaba umu nwanyi di ha nwuru aka, zipu ha, I na-anyaji ogwe aka nke umu na-enweghi nna. **10** Ọ bu ya mere onya jiri gbaa gi gburugburu, burukwa ihe

mbibi ji eyi gi egwu. **11** Ọ bukwa ya mere ochichiri ji gbaa gi gburugburu ka i ghara ihu uzo, meekwa ka idee mmiri kpuchie gi. **12** "Ọ bu na Chineke anoghi n'ebe di elu nke eluigwe? Lee ka idi elu nke kpakpando di elu si di. **13** Kama i na-asi, 'Gini ka Chineke maara? Ọ na-esite n'oke ochichiri di otu a ekpe ikpe? **14** Oke ochichiri kpuchiri ya, nke mere na o naghi ahụ anyi mgbe o na-agaghari n'ebe di elu nke eluigwe.' **15** I ga-agbaso uzo ochie nke ndi na-eme ihe ojoo zoro ije na ya? **16** E bupuru ha tupu oge ha eruo. Ntola ndu ha ka idee mmiri sachapuru **17** Ha sirị Chineke, 'Hapu anyi aka! Gini ka Onye puru ime ihe niile ga-eme anyi?' **18** Ma o bu ya ji ihe di mma di iche iche mejuputa ulo ha, ya mere ana m wezugawa onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. **19** Ndi ezi omume na-ahu mbibi ndi di otu a ma nura; ndi aka ha di ocha na-akwa ha emo si: **20** 'N'ezie, e bibiela ndi iro anyi, oku erepjala akunuba ha.' **21** "Doo onwe gi n'okpuru Chineke ka gi na ya noo n'udo, n'uzo di otu a, oganihu ga-abjara gi. **22** Gee nti, nabata ndumodu si n'onu, doo okwu ya niile n'obi gi. **23** Ọ buru na ilaghachikwute Onye puru ime ihe niile, o ga-eweghachi gi n'onodu gi; o buru na iwezuga ihe mmebi iwu mee ka o di anya site n'ebe ulo ikwu gi di, **24** togbo okpurukpu olaedo gi n'aja, tupukwa olaedo nke Ofia gi n'elu nkume di n'ime odo mmiri nta. **25** Mgbe ahụ, Onye puru ime ihe niile ga-aburu gi olaedo, bukwa gi olaocha kachasi mma. **26** N'ezie, mgbe ahụ kwa, ihe nke Onye puru ime ihe niile ga-atu mkpurubi gi uto, i ga-ewelikwa ihu gi nye Chineke. **27** I ga-ekpe ekpere, o ga-azakwa gi ekpere gi, i ga-emezukwa nkwa i kwere. **28** Ihe i kpebiri ga-emezukwa, ihe ga-amukwasị n'uzo gi niile. **29** Mgbe a na-eweda ndi mmadu ala, o burukwa na i si, 'Bulienu ha elu,' mgbe ahụ o ga-azoputa ndi e wedara n'ala. **30** Ọ ga-azoputa o buladi onye ahụ nke aka ya na-adighi ocha, bu onye nke a ga-azoputa site n'idi ocha nke aka gi."

23 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "Ọ buladi taa, mkpesa m di ilu; aka ya di arọ megide m n'agbanyeghi isu ude m. **3** A sika na m maara ebe m ga-achota ya; a sika na m nwere ike ijeru ebe obibi ya! **4** Aga m edozi mkpesa m n'usoro n'ihu ya were iru aka mejuo onu m. **5** Aga m achoputa ihe o ga-aza m ma tuleekwa ihe o ga-agwa m. **6** Ọ ga-eji ike di egwu megide m? Mba, o gaghị ebo m ebubo. **7** N'ebe ahụ, onye ziri ezi ga-eme mkpesa n'ihu ya. N'ebe ahụ, a ga-anaputakwa m site n'aka onye ikpe m ruo mgbe ebighi ebi. **8** "Ma o buru na m agaa n'owuwa anyanwu o noghi n'ebe ahụ; o buru na m gaa n'odida anyanwu, agaghị m achota ya. **9** Mgbe o no n'oru n'ugwu anaghị m ahụ ya, mgbe o loghachiri na ndida anaghị m ahukwa ya. **10** Ma o maara uzo m na-aga, mgbe o nwaputasi m, aga m aputa dika olaedo, **11** ukwu m abuo na-agbaso nzo ukwu ya; ana m eso uzo ya na-atugharighi n'aka nri maobu aka ekpe. **12** Esibeghi m n'iwu nke si n'onu ya puta wezuga onwe m; a na m echekwa okwu onu ya karja nri nke m na-eri kwa ubochi. **13** "Ma o guzo naani ya, onye puru iguzogide ya? Ọ na-eme ihe obula masiri ya. **14** Ọ na-emezu ukpuru ya niile o zubere megide m, ka nwekwa nzube ndi ozo yiri nke a o dobere imegide m. **15** N'ihu ya ka obi ji ama m jijiji n'ihu ya; mgbe m chetara banyere ihe ndi a niile, ana m atu egwu ya. **16** Chineke emeela ka obi m daa mba; Onye puru ime ihe niile emeela ka m maa jijiji. **17** Ma ochichiri

emeghi ka m mechie onu m, bu oke ochichiri nke kpuchiri ihu m.

24 “Gini mere onye puru ime ihe niile adighi ahoputa oge maka ikpe ikpe? Gini mere ndi maara ya ga-eji na-ele anya n’efu maka oge ndi a? **2** Ufodu umu mmadu na-ewezuga nkume oke ala, na-elekota igwe aturu ha zutere n’ohi. **3** Ha na-apunara inyinya ihu nke nwa mgbei, ha na-anarakwa ehi nke nwanji di ya nwuru n’ihe ebe. **4** Site n’okporozo ka ha na-akwapu ndi na mkpa. Ha na-ejikwa aka ike mee ka ndi ogbenye di n’ala ahụ zoo onwe ha. **5** Dika inyinya ihu oha na n’ozara, otu a ka ndi ogbenye si agaghari na-achoghari ihe oriri, ala na-adighi epuputa ihe na-enye umu ha nri. **6** Ha na-ekpokota ahijia anu ulo na-ata n’ubi, na-atutukotakwa mkpuru vainji nke foduru n’ubi ndi ajo omume. **7** N’ihi enweghi uwe, ha na-agba oto n’abali, ha enweghaghị akwa iji kpuchie onwe ha oyi. **8** Oke mmiri ozuo nke ugwu na-ede ha ahụ, ha na-amaku nkume n’ihi enweghi ebe mgbaba. **9** Nwa na-enweghi nna ka a na-eji ike napu ara. Nwa oharu nke onye ogbenye ka a na-anara n’ihe ebe. **10** N’ihi enweghi akwa ha na-agba oto na-agaghari, ha na-ebu ukwu oka ma noro n’agu. **11** Ha na-asuputa mmanu oliv n’elu ebe e mebere maka ya, ha na-azochaputa mmanya vainji ma akpiri na-akpo ha nku. **12** Uzu isu ude ndi na-anwu si n’obodo na-ebili, mkpuruobi nke ndi e meruru ahụ na-eti mkpu enyemaka. Ma o dighi onye Chineke na-ahuta ka onye ikpe mara n’ihi ihe ndi a. **13** “O di ndi na-enupu isi megide ihè, ndi na-amaghi uzo ya maobu na-anogide n’uzo ya. **14** Mgbe ihè nke ubochi gafere, ogbu mmadu na-ebili, gbuo onye ogbenye na onye no na mkpa; n’abali kwa, o na-ezoba dika onye ohi. **15** Anya onye na-akwa iko na-ele anya chi ojiji; o na-eche n’obi ya si, ‘O dighi onye obula ga-ahụ m,’ o na-ekpuchikwa ihu ya. **16** N’ochichiri, ndi ohi na-egbuka ulo ndi mmadu baa, ma n’ehihie ha na-emechibido onwe ha uzo n’ime ulo; o nweghi ihe ha na ihè jikoro. **17** N’ebe ha niile no, etiti abali bu ututu ha, ha na ihe egwu nke ochichiri bu enyi. **18** “Ma ha bu ufufu di n’elu mmiri; ala ha ketara bu ihe a buru onu, nke mere na o dighi onye na-agakwa n’ubi vainji ha. **19** Dika okpomoku na okochi si eme ka mkpuru mmiri oyi gbazee, otu a ka ala ili si ewere ndi mehiere n’ike. (Sheol h7585) **20** Akpanwa na-echefu ha, ikpuru na-eji ha mere ihe oriri; anaghi echetakwa ndi ajoro onwume kama a na-etiji ha dika osisi. **21** Ha na-akpagbu nwanyị aga na nwanji na-enweghi nwa, ha adighi elekota nwanji di ya nwuru. **22** Ma Chineke na-eji ike ya dokpuru ndi di ike nke ukwu puo, o bu ezie na ha bu ndi ihe na-agara nke oma, ma ha enweghi nkwa nke ndu. **23** O nwere ike ime ka ha dabere na ntukwasị obi na o nweghi ihe puru imetu ha, ma anya ya dikwasiri uzo ha niile. **24** A na-ebuli ha elu nwa mgbe nta, ma e mesja, ha anokwaghị, a na-eweda ha n’ala chikotakwa ha dika ndi ozo, a na-ebipụ ha dika ukwu oka. **25** “O buru na o bughị otu a, onye puru i si na ihe m kwuru bu kwu ugha si otu a mee ka okwu m buru ihe efu?”

25 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zara si: **2** “Ike ochichiri na oke egwu bu nke Chineke; O bu na na-eme ka udo diri n’eluigwe. **3** Onye puru iguta usuu ndi agha ya onu? Onye kwa ka ihè ya na-adighi enuwkwasi? **4** Mmadu o ga-esi anaa buru onye ezi omume n’ihu Chineke? Mmadu nwanji muru o ga-esi anaa di ocha? **5** Lee, o buladi onwa adighi achawaputa,

ozo kpakpando adighi ocha n’anya ya, **6** ka ofoduzie nwa mmadu efu muru, nke bu naanị ikpuru, mmadu, nke bu naanị idide.”

26 Mgbe ahụ, Job zaghachiri: **2** “Lee ka i si nyere onye na-adighi ike aka! Leekwa ka i si zoputa ogwe aka nke onye ume na-adighi! **3** Lee udi ndumodu i nyerela onye na-enweghi amamihe! Leekwa udi oke nghota nke i gosiputara. **4** O bu onye nyeere gi aka ikwu okwu ndi a? Mmuo onye si n’onu gi kwuo okwu? **5** “Ndi nwuru anwu no n’oke ihe mgbu, ha na ndi no n’okpuru mmiri na ndi bi n’ime ya. **6** Ala mmuo gba oto n’ihu Chineke; mbibi togbokwara na-enweghi ihe kpuchiri ya. (Sheol h7585) **7** O na-agbasapu elu elu nke mbara eluigwe n’elu ebe togboro n’efu. O nweghi ihe o kokwasiri uwa n’elu ya. **8** O na-ekechi mmiri n’ime igwe ojii, ma idi aro ya adighi eme ka igwe ojii gbawaa. **9** O na-ekpuchi ihu onwa nke di n’uju ya, na-agbasakwa igwe ojii ya n’elu ya, **10** O kewaputara oke n’elu ogbu mmiri, ka o buru oke di n’etiti ihè na ochichiri. **11** Ogidi niile nke eluigwe na-ama jijiji, turokwa oke egwu n’ihi iba mba ya. **12** N’ike ya ka o ji kpalie oke osimiri; o bu amamihe ya ka o ji tigbuo Rehab. **13** O bu site na nkuume ya ka mbara eluigwe ji maa mma; aka ya dupuru agwo na-agba ozo. **14** Ihe ndi a bu onu onu oru aka ya; lee ka o si di nta bu okwu ntakwu anyi na-anu gbasara ya! Onye puru ighotacha ida uda nke ike ya?”

27 Ma Job gakwara n’ihu n’okwu ya si: **2** “N’ezie, dika Chineke na-adi ndu, onye juru ikpere m ikpe ziri ezi, Onye puru ime ihe niile, onye mere ka m hu ihe ihu nke mkpuruobi. **3** Ogologo mgbe m nwere ndu n’ime m, mgbe iku ume Chineke dikwa n’imi m, **4** egbugbere onu m agaghị ekwu ihe ojoo, ire m agakwaghị ekwu okwu aghugho. **5** Agaghị m ekwenye na ihe unu kwuru ziri ezi; ruo mgbe m ga-anwu, agaghị m agonarj izuoke m. **6** Aga m ejigidesi ezi omume m aka ike, agaghị m ahapu ya; o nwekwaghị mgbe obi m ga-ata m uta ogologo ubochi niile nke ndu m. **7** “Ka ndi iro m diri ka ndi ajo omume, ka ndi na-ebili imegide m diri ka ndi na-emebi iwu. **8** N’ihi nke a, gini bu olileanya onye na-amaghị Chineke nwere mgbe e bipuru ya, mgbe Chineke wepuru ndu ya? **9** Chineke o na-anu ikwa akwa ya mgbe nsogbu dakwasiri ya? **10** O ga-achota ihe utu n’ime Onye puru ime ihe niile? O ga-akpoku Chineke mgbe niile? **11** “Aga m akuziri unu maka ike nke Chineke; agaghị m ezo ihe banyere uzo Onye puru ime ihe niile. **12** Unu onwe unu ahula ihe ndi a, gini mere unu ji ekwu okwu ndi a na-enweghi isi? **13** “Nke a bu oke Chineke na-ekenye ndi ajo omume, nke a bukwa ihe nketa nke onye ahụ na-adighi eme ebere na-anata site n’aka Onye puru ime ihe niile. **14** N’agbanyeghi onuogugu umu ya, oke ha bu mma agha; umu ya agaghị enwe ihe oriri ga-ezuru ha. **15** Orija na-efe efe ga-egbu ndi ya foro ndu; ozo, umu nwanji ha hapuru nwao agaghị akwa akwa n’ihi ha. **16** O buru na o kpakota olaocha dika uzuzu, ma tukotakwa uwe dika aja uro, **17** ihe ndi o kpakotara bu onye ezi omume ga-eyi ha, ndi aka ha di ocha ga-ekewa olaocha ya. **18** Ulo o wuru di ka ulo nla, dikwa ka ulo ntu nke onye nche wuru. **19** O na-edina ala dika ogaranya ma o gaghị edinakwa dika ogaranya ozo; mgbe o saghere anya ya abuo, ihe niile edigwa. **20** Oke egwu na-adakwasị ya dika idee mmiri; oke ebili mmiri na-ebufu ya n’abali. **21** Ifufe si n’owuwa anyanwu na-ebufu ya, agaghị ahukwa ya anya ozo; o na-zachapu ya site n’onodu ya. **22** O

na-atufu ya na-enweghi ebere mgbe o na-eme ngwangwa igbapu site n'ike ya. **23** O na-akukota aka ya n'ikwa emo, were ima osu wezuga ya n'onodu ya."

28 Olulu e si egwuputa olaocha di; ebe a na-anucha olaedo dikwa. **2** E si n'ime ala eweputa igwe, olanchara nagbazeputa site nkume na-aghola. **3** Mmadu na-eme ka ochichiri nwee ogwugwu; o na-enyochaputa ihe di ebe di anya, na-achola igwe n'ime oke ochichiri. **4** O na-egwu olulu n'ebe di anya site n'ebe mmadu bi, n'ebe ukwu mmadu nadighi eru, n'ebe ahu di anya site n'ebe mmadu bi ka ha nakwafeghari. **5** Ala ahụ e si na ya enweta nri, aburula ihe e ji oku gbanwee n'okpuru ya. **6** Safaia bu nkume di oke onuahia di na nkume ya; aja ya nwekwara mkpuru olaedo. **7** O dighi anu ufe nke na-eri anu maara uzo ahụ zoro ezo; anya agụ nkwo obula ahutubeghi ya. **8** Anu ohia di ngangwa anaghi azonye ukwu n'elu ya, odum obula adighi awaghari n'ebe ahụ. **9** Ndi mmadu na-eji aka na-etiwasi nkume ahụ na-enwu oku mee ka mgborogwu ugwu ahụ puta ihè. **10** Ha na-awaputa owa uzo n'etiti nkume ahụ, anya ha na-ahukwa akunuba ya niile. **11** Ha na-achoputa isi mmiri niile ma meekwa ka ihe nzuzo puta ihè. **12** Ma olee ebe ka a ga-achota amamihe? Olee kwa ebe nghota bi? **13** Mmadu apughi ighota onuahia ya, agaghị achotakwa ya n'ala ndi ndu. **14** Ogbu mmiri na-asị, "O dighi n'ime m," osimiri na-asị, "O dighi n'aka m." **15** A gaghị eji olaedo a nuchara nke oma zuta ya, apughi itu ihe bu onuahia ya n'olaocha. **16** A gaghị eji olaedo nke ofia zuta ya, a gaghị ezikwa nkume dara oke onuahia nke oniks maobu safaia zuta ya, **17** A gaghị eji olaedo maobu kristal tunyere ya, maobu iji ejiji olaedo nweta ya. **18** Koral na jasper erughi ihe a na-akpotu aha n'ebe o di; onuahia nke amamihe kariri otutu rubi. **19** A gaghị eji ola topaazi nke Kush tunyere ya; a pughi iji olaedo a nuchara anucha zuta ya. **20** Olee ebe amamihe si abja? Olee ebe nghota bi? **21** E zoro ya ezo site n'anya ihe niile di ndu, e kpuchikwara ya nye o buladi anu ufe nke eluigwe. **22** Mbibi na onwu na-asị; "Naani akuko ya ruru anyi nti." **23** Chineke ghotara uzo ya, naani ya makwara ebe obibi ya di. **24** N'hi na o na-ahu nsotu nke uwa, na-ahukwa ihe niile di n'okpuru eluigwe. **25** Mgbe o hiwere ike nke ikuku, tuchukwa mmiri n'ihe otutu, **26** mgbe o nyere mmiri ozuo iwu meekwa uzo nye egbe eluigwe na oke ikuku, **27** mgbe ahụ, o lere amamihe anya, nyochasja ya, meekwa ka o guzosie ike, na nwaputakwa ya. **28** O sirji mmadu, "Itu egwu Onyenwe anyi, nke ahụ bu amamihe; ozo, i si n'ihe ojojo wezuga onwe bu nghota."

29 Job gakwara n'ihu n'okwu ya si: **2** "O gaara adi m no mma ma a si na m ga-adi dika m di n'onwa ole na ole gara aga, dika ubochi ndi ahụ mgbe Chineke na-elekota m, **3** mgbe oriona ya na-achakwasị m n'isi ihè ya ka m ji jee jee n'ochichiri. **4** Ewoo, otu ihe dijiri n'ubochi ihe na-agara m nke oma, mgbe mmekorita mu na Chineke mere ka ulo m buru ebe a goziri agozi, **5** mgbe Onye puru ime ihe niile nonyeere m na mgbe umu m nokwa m gburugburu, **6** mgbe uzo m juputara na mmiri ara ehi rahuru arahu, mgbe nkume na-awaputara m mmanu oliv dika mmiri na-aso aso. **7** "Mgbe m na-apu n'onu uzo ama obodo were onodu m n'ama. **8** Umụ okorobia na-ahụ m wezuga onwe ha, ndi okenye na-ahukwa m ma guzo n'ukwu ha; **9** ndisi ochichij obodo na-akwusi ikwu okwu ma were aka ha kpuchie onu ha; **10** olu ndi a na-

asopuru na-adakwa juu, ire ha na-araparakwa ha n'akpo onu. **11** N'oge ahụ, onye obula nuru olu m na-ekwu ihe di mma banyere m, ndi hukwara m na-agba ama oma maka m. **12** N'hi na anaputara m ndi ogbenye na-eti mkpu enyemaka, naputakwa ndi mgbei na-enweghi ndi enyemaka. **13** Onye no n'onu onwu goziri m; emekwara m ka obi nwanyi di ya nwuru bu abu. **14** Ana m eyikwasị ezi omume dika uwe, ikpe ziri ezi bu uwe mwuda m na akwa okike nke isi m. **15** Abụ m anya nye onye isi, burukwa ukwu nye onye ngwuro. **16** Abụ m nna nke onye no na mkpa; burukwa onye gbaliri ihu na ndi obia natara ikpe ziri ezi. **17** Eti jiri m ikiri eze nke ndi ajo omume, si otu a naputa ndi ha na-achola idogbu. **18** "Echere m si, 'Aga m anwu n'ulo nke aka m, na ubochi m ga-abakwa uba dika aja di n'ala. **19** Mgborogwu m ga-eto rida na mmiri, na igirigi ga-adakwasikwa n'alaka m abali niile. **20** Nsopuru m ga-adigide ohuru n'ime m, uta m ga-adigidekwa ohuru n'aka m.' **21** "Umụ mmadu na-eji oke olileanya na-ege m nti, ha na-ederekwa duu inuru ndumodu m. **22** Mgbe m kwusiri okwu, ha anaghi ekwukwa ozo. Okwu m na-ada juu na nti ha. **23** Ha na-echerekwa m dika e si echere mmiri ozuzo, na-anukwa okwu m dika ala si anu mmiri ozuzo n'okochi. **24** Mgbe m miiri ha onu ochi, ha adighi ekwenye ya; ihè nke ihu m di oke mkpa nye ha. **25** O bu m na-ahoputara ha uzo, na-anodu dika onyeisi ha; ebiri m dika a ga-asị na m bu onye eze n'etiti ndi agha ya; na dika onye na-akasi ndi na-eru uji obi.

30 "Ma ugbu a, ha na-akwa m emo bu ndi bu umuntakiri n'ebe m no, bu ndi nna ha na-eturughi ndi m na-ezipu ka ha na nkita na-eso aturu m nokota. **2** Uru ginj ka ike aka ha ga-abara m, ebe o bu na ha adighikwa ike? **3** Ha bu ndi ike gwuru site n'uko na aguu, ha na-agahari n'ala kporo nku na-awaghari n'ime ozara n'abali. **4** N'ala ohia ka ha natari ahijia nnu, mgborogwu osisi brum bukwa nri ha. **5** A chupuru ha site n'etiti ndi mmadu ibe ha, a na-etiso ha mkpu dika ha bu ndi ohia. **6** A chupuru ha ka ha gaa biri n'ala iyi mmiri na-adighi. Ha bi n'etiti ogba nkume na onu a turu n'ime ala. **7** Ha na-eme uzu n'ohia dika umu anumanu, na-ejikota onwe ha n'ahijia toro n'okpuru osisi. **8** Ha bu ndi e ledara anya, ndi na-enweghi aha, e sitere n'ala ahụ chupu ha. **9** "Ma ugbu a, aburula m ihe umu okorobia ji abụ abụ ika emo; aburukwala m okwu ha ji anopuru ubochi. **10** Abụ m ihe iso oyi nye ha, ha adighi abiakwa m nso; ha anaghi egbu oge igbu m aso mmiri n'ihu. **11** Ma ugbu a, ebe o bu na Chineke atopula eriri uta m ma kpagbuo m, o nwekwaghị ihe ha na-adighi eme n'ihu m. **12** N'aka nri m mba ndi a na-ebuso m agha. Ha na-esiri ukwu m onya, ha na-ewuli mgbidi ha nochibido m. **13** Ha na-etiwasi uzo m, ha kwadoro mmekpa ahụ m. 'O nweghi onye ga-enyere ya aka,' ka ha na-ekwu. **14** Ha na-abiakwasị m dika ndi sitere ebe e tipuru mgbidi; n'etiti mbibi ya ha na-enu onwe ha enute n'ebe m no. **15** Oke egwu abiakwasila m; ugwu m adila ka ihe ifufe buuru, nchekwa m agabigala dika igwe ojii. **16** "Ugbu a, ndu m ji nwayoo nwayoo na-agabiga; ubochi ahuhu ejidela m. **17** Abali na-esewasi okpukpu m, ihe mgbu m nke na-ata ata enweghi ezumike. **18** N'oke ike ya, Chineke na-adiri m ka uwe; o na-ekechi m dika olu uwe m. **19** O na-atuba m n'ime apiti, mee ka m ghoo ntu na aja. **20** "Chineke m, anam etiku gi ma i dighi aza m; anam eguzo oto, ma naani anya ka i lere m. **21** I na-emegide m na-enweghi obi ebere; i ji aka gi di ike megide

m. 22 I na-ējide m n'ike welie m elu chuba m n'oke ifufe, i name ka m buru onye na-akwufegharj n'oke ifufe nke mmiri. 23 Amara m na i ga-eweda m ruo onwu; ruo n'ebe e debeere mmadu niile di ndu. 24 "N'ezie, o dighi onye na-emegide onye e tidara n'ala; mgbe o na-eti mkpu n'onodu nhuju anya ya na-achọ enyemaka. 25 O bu na m akwaghj akwa n'ihj ndj nọ na nsogbu; o bu na mmuọ m erughi ujju n'ihj ndj ogbenye? 26 Ma mgbe m lere anya ihe oma, ihe ojoo bjara; mgbe m lere anya ihè, mgbe ahj ka oghichirj bjara. 27 Obi m anaghj ezu ike n'ime m; ubochi ahuhj na-ezute m. 28 Ana m agaghari na-eji nji ma o bughj n'ihj oke anwu. Eguzola m otọ n'ogbakọ ndj mmadu tikuo ha ka ha nyere m aka. 29 Aburula m nwanne nkita ohja; onye ya na ikwighikwighj na-esoghari. 30 Akpukpo ahj m na-eji nji na-ekpe iwere; anj ahj m na-anj oku djka ihe a kwanyere oku. 31 Uda ubo akwara m bu uda iru ujju; uda oja m bukwa uda iti mkpu akwa.

31 "Mu na anya m gbara ndu kpebie na o nweghi mgbe m ga-ele nwaagbogho obula anya n'ihj aguu jkwa iko. 2 N'ihj na, ginj bu oke mmadu ketara n'aka Chineke onye bi n'elu; ginj bukwa ihe nketa ya site n'aka Onye puru ime ihe niile no n'elu? 3 O bughj mbibi nye ndj ajo omume, nhuju anya nye ndj na-eme ihe ojoo? 4 O bu na o naghj ahj uzo m niile, guokwa nzo ukwu m niile onu? 5 "O buru na m gara ije n'uzo ugha maobu na ukwu m mere ngwangwa gbasoro uzo aghugho, 6 ka Chineke were ihe otutu ziri ezi tuo m, o ga-amata na m bu onye na-enweghi jta uta. 7 O buru na nzo ukwu m si n'uzo wezuga onwe ya, o buru anya m na-edu obi m, ma o bukwanu na aka m abuo bu ihe e meruru emeru, 8 o buru otu a, ka onye ozo rie ihe m kuru n'ubi, ka e hopuchakwa ihe niile m kuru n'ubi. 9 "O buru na o guola obi m aguu ijekwuru nwanyj ozo, maobu na m ezoola n'onu uzo onye agbataobi m, 10 mgbe ahj, ka nwunye m kworo nwoke ozo nri, ka ndj ikom ozo dinaa ya. 11 N'ihj na nke ahj ga-abu ihe ihere, burukwa mmehie kwesiri ka e kpee ya ikpe. 12 O bu oku na-ere ruo n'ebe jla n'iyi; nke puru ihopu ihe owuwe ubi m niile. 13 "O buru na m juru ikpe ikpe ziri ezi nye nwoke maobu nwanyj obula na-ejere m ozi mgbe ha nwere mkpesa megide m, 14 ginj ka m ga-eme mgbe Chineke bjakwutere m? Ginj ka m ga-aza ya mgbe o juru m ajuju? 15 O bu na o bughj onye kpuru m n'afọ nne m mekara ha? O bughj ya kpuru anyj abuo n'afọ nne anyi? 16 "O buru na m ajụ inye ndj ogbenye ihe di ha mkpa, ma o burukwa na m eme ka anya nwanyj di ya nwuru dalaa ya n'isi, 17 o buru na m dobere ihe oriri m maka naanj m, ma ju inye ya umu mgbei; 18 ma site n'okorobia m, azulitere m ha djka nna kwesiri, o bukwa site na nwantakiri ka m bu onyendu nye nwanyj di ya nwuru. 19 O buru na o di mgbe m huru onye na-ala n'iyi n'ihj enweghi akwa, maobu onye no n'ukọ nke na-enweghi uwe, 20 ma obi ha agozighi m n'ihj iji aji sitere n'umu aturu m mee ka o nwee okpomoku n'ahu ya. 21 O buru na m eweliela aka m megide onye nna ya nwuru, n'ihj na m mara na m nwere nkwa kwu n'uloikpe, 22 mgbe ahj, ka aka m si n'ubu m dapu, ka e tijekwa ogwe aka m site na nkwonko ya. 23 N'ihj na aturu m egwu mbibi na-esite n'aka Chineke, n'ihj egwu ebube ya, enweghi m ike ime ihe ndj a. 24 "O buru na ntukwasj obi m di n'olaedo, maobu na m sj olaedo a nuchara anucha, 'I bu ebe ndabere m.' 25 O buru na m nuriri onu n'ihj oke aku m, ihe nnweta nke aka m ritere

n'uru, 26 o buru na m legidere anyanwu anya n'ebube ya, maobu onwa n'ike nchawa ya, 27 nke ga-eme ka obi m buru ihe a rafuru na nzuzo, maobu aka m aburu ihe e weliri ihe ha ofufe, 28 mgbe ahj, ihe ndj a ga-abu mmehie nke a gaeke ikpe, n'ihj na m gaara abu onye na-ekwesighj ntukwasj obi nye Chineke, Onye bi n'elu. 29 "O buru na m nuriri onu n'ihj odachi nke dakwasiri onye iro m maobu chja ochi n'ihj nsogbu nke dakwasiri ya, 30 ekwebeghi m ka onu m mehie megide ha site n'ibu ndu ha onu. 31 O buru na o nwebeghi oge ndj no n'ezinaulo m kwuru okwu sj. 'Onye ka o bu nke na-erijubeghi afọ site n'ihj oriri Job na-enye?' 32 Ma o dighi onye obja na-anọ onodu abali n'ama, n'ihj uzo m na-eghe oghe mgbe obula nye ndj ije. 33 O buru na m na-ezo mmehie m djka ndj ozo, site n'izobe mmehie m n'ime obi m, 34 n'ihj na m turu egwu igwe mmadu, si otu a, tuo oke egwu n'ihj nleda anya nke ndj agburu di iche iche, nke mere ka m gbaa nkiti ghara ipu n'ezi. 35 ("O, a si na o nwere onye ga-egge m nti! Ana m ebinye aka m n'okwu ngogu m, ka Onye puru ime ihe niile za m, ka onye na-ebo m ebubo deputa ihe o nwere megide m n'akwukwo. 36 N'ezie, aga m eyiri ya n'ubu m, aga m eyinyekwa ya djka okpueze. 37 Aga m agukoro ya nzo ukwu m niile, aga m ejekwuru ya djka okpara eze.) 38 "O buru na ala m etie mkpu megide m, o buru na olulu di na ya ejuputa n'anya mmiri, 39 o buru na m eripia ihe o meputara na-akwughj ugwo, maobu mee ka mmuọ ndj bi n'ime ya daa mba, 40 ka ogwu puputa n'onodu oka wiiti, ka ahijha na-esi isi ojoo puputakwa n'onodu oka bali." Okwu Job agwula.

32 Mgbe ahj, ndj ikom ato ndj a kwusiri isa Job okwu obula ozo n'ihj na o huru onwe ya djka onye ezi omume. 2 Ma oke iwe were Elihu nwa Barakel onye obodo Buz, si n'ikwu Ram megide Job n'ihj na o guru onwe ya djka onye ezi omume karja Chineke. 3 Iwe wekwara ya n'ebe mmadu ato ndj enyi Job no, n'ihj na o dighi ebe ha hutara Job djka onye uzo ya na-ezighi ezi, ma ha gara n'ihu jma ya ikpe. 4 Ma ruo ugbu a, Elihu agwaghj Job okwu obula n'ihj na ndj ozo bu okenye n'ebe o no. 5 Ma mgbe o huru na ndj ikom ato ndj a enweghi okwu ozo ha ga-ekwu, nke a kpasuru ya iwe. 6 Ma Elihu nwa Barakel onye obodo Buz zara sj: "Abu m nwantakiri n'onuogugu afọ m gbara, ma unu bu ndj okenye; o bu nke a mere m ji gbaa nkiti n'uju, hapu igwa unu ihe m maara. 7 Echere m n'obi m sj, 'Onuogugu afọ ga-ekwu okwu; otutu afọ ka o dikwara ikuzi amamihe.' 8 Ma o bu mmuọ di n'ime mmadu, nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye nghota. 9 O bughj naanj ndj okenye bu ndj mara ihe, o burkaghj naanj ndj gbara otutu afọ bu ndj na-aghota ihe ziri ezi. 10 "Ya mere m na-asi, Geenu m nti; mu onwe m ga-agwa unu ihe m ma. 11 Echeere m oge niile unu na-ekwu okwu, egere m nti na ntughari uche unu, oge niile unu na-achoputa okwu unu ga-ekwu. 12 Egere m nnoo unu nti, ma o dighi onye n'ime unu nwerela ike gosi Job uzo o si jehie; o dighi onye n'ime unu zaghachiri iru uka ya. 13 Unu ekwula sj, 'Anyj acholata amamihe, ka Chineke na-abughj mmadu gosi ya mmehie ya.' 14 Ma Job edozighi okwu ya n'usoro megide m, ya mere agaghj m eji iru uka unu zaghachi ya. 15 "Ha daala mba na-enweghi ihe ozo ha ga-ekwu; ike okwu agwula ha. 16 M ga-echere, ugbu a ha deere duu, ugbu a ha guzo ebe ahj na-enweghi ojisa? 17 Mu onwe m ga-ekwu uche m; ihe m maara ka mu onwe m ga-ekwu, 18 n'ihj na

okwu juru m onụ, ọ bụkwa mmụọ dị n'ime m na-akwagide m. **19** N'ime m, adi m ka mmanya na-agbọ ụfufu a kwuchiri na karama, dika karama akpukpo oheru dij njikere igbawa. **20** Aga m ekwuriri okwu ka m si n'uzo di otu a chota izuike; aga m emeghe egbugbere onu m ma zaghachi. **21** Agaghị m ekpe mmadu obula ikpe mmegide maobu jaa mmadu obula mma n'uzo na-ezighi ezi. **22** N'ihu na o buru na m bu oka nwere ire utu n'ija ihe na-ezighi ezi mma, Onye kere m ga-ewepu m n'oge na-adighi anya.

33 “Ma ugbu a, Job, gee ntị n'okwu m; naakwa ntị nke oma n'ihe niile m ga-ekwu. **2** Ejikerela m imeghe onu m ikwu okwu; okwu m dikwa n'onu ire m. **3** Okwu m sitere n'izi ezi nke obi m; egbugbere onu m na-ekwu naanị eziokwu nke m ma. **4** O bu Mmuo nke Chineke mere m, nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye m ndu. **5** Zaghachi m ma o buru na i nwere ike; jikere onwe gi ka anyi ruriata uka. **6** Mu onwe m di ka i si di n'ihu Chineke; mu onwe m bukwa ihe esitere n'uro kpwo. **7** Egwu m ekwesighi ime ka i tuo oke ujo, ma o bukwanu ogwe aka m idi aru n'ahu gi. **8** “Ma i kwuola ya na ntị m, anuru m okwu ndi ahụ niile, **9** Mu onwe m di ocha n'obi m, o nweghi ihe na-ezighi ezi m mere; adi m ocha na-enweghi mmehie obula. **10** Ma Chineke chotara ezughi oke n'ebe m no; o na-ahuta m dika onye iro ya. **11** O na-eji mkporo kechie ukwu m abuo; o na-enyochakwa uzo m niile.” **12** “Ma ana m agwa gi, na nke a i meghe nke oma, n'ihu na Chineke di elu karja mmadu. **13** Gini mere i ji na-ekpesara ya na o dighi azaghachi mmadu obula okwu? **14** Ma Chineke na-ekwu okwu, ugbu a n'otu uzo, ugbu a kwa n'uzo ozo, o bu ezie na mmadu nwere ike ghara ighotu ya. **15** Na nro maobu n'ohu nke abali, mgbe umu mmadu nada n'oke ura, mgbe ha na-atughari n'elu ihe ndina ha. **16** O nwere ike kwunye ha okwu na ntị ma mee ka egwu tuo ha site n'otutu ido aka na ntị; **17** ka mmadu si n'ajo omume ya chegharja, ka o si na nganga ya wezuga onwe ya, **18** ka o chebe mkpurubi ya site n'olulu, chebekwa ndu ya site n'ila n'iyi nke mma agha. **19** “Ozokwa, a na-abara mmadu mba site n'ihe mgbu nke na-eme ka o dinara n'elu ihe ndina, ebe okpukpo niile di ya n'ahu na-anogide na-egbu ya mgbu. **20** Nke na-eme ka ndu ya na-aso ihe oriri oyi, ozo, mkpurubi ya na-ajukwa nri dikarisiri utu. **21** Anu ahụ ya na-abu ihe nala n'iyi, ma okpukpu ya; nke bu ihe zoro ezo na mbu, na-aputa ihe ugbu a. **22** Mkpuruobi ya na-abjuru ili nso, ndu ha na-anokwa nso n'aka ndi na-ejere onwu ozi. **23** Ma a si na e nwere mmuo ozi no ya n'akuku, dika onye nkwuchite onu, otu onye n'etiti puku mmadu, onye ga-agwa mmadu ihe ziri ezi nye ya, **24** o na-emere onye ahụ amara, na-asjkw Chineke, ‘Naputa ya, ekwela ka o gbadaa n'ime olulu ili; achotala ihe mgbatu n'ihu ya. **25** Ka ahụ ya nwogharja dika nke nwantakiri, ka a eweghachi ike ya dika o di n'ubochi okorobia ya.’ **26** Mgbe ahụ, onye ahụ ga-arjo Chineke arirjo ma chotakwa ihuoma ya, ha ga-ahu ihu Chineke ma tiekwa mku onu, o na-enyeghachi ha ezi ihe n'ihu ezi omume ya. **27** Mgbe ahụ, o na-abjkwute umu mmadu si ha: ‘Emehiere m, mee ihe ziri ezi ka o buru ajo omume, ma anataghi m ihe kwesiri ibu ugwo oru m; **28** o gbaputara mkpurubi m ka m ghara irjda n'olulu ili, ya mere aga m adi ndu hukwa ihè nke ndu.’ **29** “Ihe ndi a niile ka Chineke na-emere mmadu ugboro abuo, obuladi ugboro ato. **30** Ka o doghachite mkpurubi ya

site n'olulu ili, ka ihè nke ndu si otu a mukwasij ya. **31** “Gee ntị, Job, ma nuru okwu m; dere jii ka m kwuo okwu. **32** O buru na i nwere ihe i choro ikwu, zaghachi m; kwupu okwu, n'ihu na achoro m igu gi n'onye ezi omume. **33** Ma o bughi otu a, gee m ntị; dere jii, ka m zi gi amamihe.”

34 Mgbe ahụ Elihu sirj: **2** “Nuru okwu m, unu ndi amamihe; gee m ntị unu ndi ikom nwere mmuta. **3** Nti na-anwale okwu dika ire si anu utu ihe oriri. **4** Ka anyi choputara onwe anyi ihe ziri ezi; ka anyi nokota muta ihe di mma. **5** ‘Job nasis, ‘Abu m onye ezi omume, ma Chineke na-anapu m ikpe ziri ezi. **6** O bu eziokwu na aka m di ocha ma a na-ahuta m dika onye ugha; o bu eziokwu na ikpe amaghi m ma onya na-enweghi ngwota ka aku ya na-enye m.’ **7** Olee nwoke dika Job, nke na-anu ikwa emo dika mmiri? **8** Ya na ndi na-eme ajo ihe bu enyi, ya na ndi ajo omume na-emekokwa ihe. **9** N'ihu na o na-asj, ‘O dighi uru di ya na mmadu na-achio ime ihe na-ato Chineke utu.’ **10** “Ya mere, geenu m ntị, unu ndi ikom nwere nghota. Ya buru ihe di anya n'ebe Chineke no, bu ime ajo omume, burukwa ihe di anya n'ebe Onye puru ime ihe niile no, bu ime ihe na-ezighi ezi. **11** O na-akwughachi onye obula dika ihe o mere si di, o na-ewetara mmadu dika omume ya kwesiri. **12** O bu ihe a na-ekwesighi ihe n'uche na Chineke puru ime ihe na-ezighi ezi, na Onye puru ime ihe niile ga-ekpe ikpe n'ezighi ezi. **13** Onye hoputara ya ichi uwa? Onye mere ya onye nlekota uwa niile? **14** O buru na o bu ebumnuche ya iweghachi mmuo ya na nkuume ya, **15** mmadu niile ga-alakota n'iyi, mmadu niile ga-alaghachikwa n'aja. **16** “O buru na i nwere nghota, nuru nke a; gee ntị n'okwu m. **17** O puru ichi bu onye ahụ kporo ikpe ziri ezi asi? I gama Onye ezi omume na onye di ike ikpe? **18** O bughi ya na-agwa ndi eze okwu si, ‘Unu abaghi uru,’ ma na-agwakwa ndi a mara aha ha si, ‘Unu bu ndi ajo omume.’ **19** Onye na-adighi ekpe ikpe mmegide nye umu ndi ikom eze, onye na-adighi emenyere ndi ogaranya, ma megbuo ndi ogbenye, n'ihu na ha niile bu oru aka ya. **20** N'otu ntabi anya, ha na-anwu n'ime etiti abali; ndi ahụ na-ama jijiji ma gabiga; a na-ewezugakwa ndi di ike ma o bughi site n'aka mmadu. **21** “Anyi ya na-elekwasij uzo niile nke umu mmadu; o na-ahukwa nzo ukwu ha niile. **22** O dighi ochichiri di, o dighikwa oke ochichiri di, ebe ndi na-eme ajo ihe puru izo. **23** O dighi mkpa o dirri Chineke iga n'ihu inyocha umu mmadu, nke mere na ha ga-abia n'ihu ya maka ikpe ikpe. **24** Na-ajughi ajuju Chineke na-akutu ndi a maara aha ha ma were ndi ozo dochie n'onodu ha. **25** N'ihu na o na-aguko oru ha niile, o na-achupu ha n'abalj mee ka ha ghoo ndi e gwepjara egwepja. **26** N'ebe mmadu niile ga-ahu ha ka o na-ata ha ahuhu n'ihu ajo omume ha, **27** n'ihu na ha sitere n'iso ya wezuga onwe ha, ha enweghikwa uche ilebanye anya n'uzo ya obula. **28** Ha mere ka iti mkpu akwa nke ndi ogbenye ruo ya ntị, nke mere na o nuru akwa ndi no na mkpa. **29** Ma o buru na o gba nkiti, onye ga-ama ya ikpe? O buru na o zoo ihu ya, onye puru ihu ya? Ma ya onwe ya na-achij isi n'ebe mmadu na mba no, **30** igbochi nwoke na-adighi atụ egwu Chineke ichi obodo, ka o gharakwa ibu ihe onya nye ndi mmadu. **31** “O buru na mmadu a si Chineke, ‘Abu m onye ikpe mara ma agaghij m emehie kwa ozo. **32** Biko, zi m ihe ndi ahụ m na-apughi ihu; o buru na m emehiela, agaghij m emekwa ya ozo.’ **33** Chineke o ga-akwughachi gi ugwo oru site na mkpbi gi mgbe i juru

icheghari? Gị onwe gi ga-ekpebi, ọ bughị mu; ya mere gwa m ihe i mara. **34** “Ndi ikom ndi nwere nghota na-ekwu si, ndi amamihe nuru okwu m na-asị m, **35** ‘Job na-ekwu okwu dika onye na-amaghị ihe; okwu ya di ka nke onye na-enweghi uche.’ **36** Ọ ga-adi nnoo mma ma a si na a nwa Job ruo nsotu maka osisa ya dika nke ayo mmadu! **37** Ọ na-atukwasi nnuwu isi n’elu mmehie ya; na-aku aka n’etiti anyi n’uzo ikwa emu, ma werekwa okwu nkwalu bara uba megide Chineke.”

35 Mgbe ahụ, Elihu siri: **2** “Ị na-eche na nke a ziri ezi? Ị siri, ‘Na m ziri ezi ọ bughị Chineke.’ **3** N’agbanyeghi ihe ndi a, ị na-aju ya si, ‘Uru ginji ka ọ baara m, ginji bu uru m ma ọ buru na emehieghe m?’ **4** “Ọ ga-amasị m izaghachi gi, zaghachikwa ndi enyi gi na ha no. **5** Lelie anya na eluigwe ma hukwa. Legide mbara igwe na igwe oji niile, nke di anya karja gi. **6** Ọ buru na i mehie, olee uzo nke a si metuta ya? Ọ buru na mmehie gi bara uba, ginji ka nke a puru ime ya? **7** Ọ buru na i bu onye ezi omume, ginji ka ị na-enye ya, maobu ginji ka ọ na-anata site n’aka gi? **8** Ajo omume gi na-emetuta naani mmadu dika gi, ma ezi omume gi na-emetuta naani umu ndi mmadu. **9** “Umu mmadu na-eti mkpu akwa n’ihi jba uba nke mmegbu, ha na-arjo arijo enyemaka site n’aka ndi di ike. **10** Ma ọ dighi onye na-si, ‘Olee ebe Chineke onye kere m no, onye na-enye abụ n’ime abali, **11** onye na-akuziri anyi ihe karja ka ọ na-akuziri umu anu ohia nke uwa, onye na-eme ka anyi buru ndi maara ihe karja umu nnuwu nke igwe?’ **12** Ọ dighi azaghachi mgbe umu mmadu na-eti mkpu akwa, n’ihi jnya isi nke ndi ajo omume. **13** N’ezie, Chineke adighi ana nti n’arijo efu ha; Onye puru ime ihe niile a dighi elebara ya anya. **14** Ma ya buruzie nke a ị na-ekwu, ọ ga-esi anaa gee nti mgbe ị na-ekwu na ị dighi ahụ ya anya, na i burula ikpe gi bia n’ihu ya na ị ga-anokwa na-eche ya! **15** Ozo, n’ihi na iwe ya adighi eweta ntaramahụhụ, n’ihi na ọ dighi ariba ama ajo omume ọ buladi nke dikarisiri nta. **16** Ya mere, Job saghere onu ya kwuo okwu dika onye na-amaghị ihe; ka onye na-enweghi uche ọ na-ekwu okwu nkukwasị efu.”

36 Elihu gara n’ihu si: **2** “Nyetu m nwa oge nta, ka m gosi gi na ọ ka di otutu ihe e nwere ikwu nyere Chineke. **3** Ana m enweta amamihe m site n’ebe di anya; aga m enye Onye kere m ezi omume. **4** Ya doo gi anya na okwu m abughị okwu ugha; onye zuruoke n’ihe omuma nonyeere gi. **5** “Chineke di ike ma ọ dighi eleda mmadu obula anya; ọ di ike, burukwa onye na-eme ihe obula o zubere ime. **6** Ọ naghị edebe ndi ajo omume ndu, kama ọ na-enye ndi a na-akpagbu akpagbu ihe ruuru ha. **7** Ọ dighi ewepu anya ya n’ebe ndi ezi omume no, kama ọ na-eme ka ha na ndi eze nokwasị n’ocheeze, buru ndi e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma ọ buru na e kechie umu mmadu n’agbu igwe, jirikwa agbu nke mkpagbu jidesie ha ike, **9** ọ na-agwa ha ihe ha mere, na ha sitere na nganga ha mehie. **10** Ọ na-eme ka ha naa nti nye ntuziaka, na-enyekwa ha iwu ka ha chegharja site n’ajo ihe ha na-eme. **11** Ọ buru na ha erube isi, jekwaara ya ozi, ha ga-abu ndi gabi oge ndu ha foduru n’akunba, biekwa ogologo ndu ha niile n’afọ ojuju. **12** Ma ọ buru na ha egeghi nti, ha ga-ala n’iyi site na mma agha, ha ga-anwu na-enweghi omuma ihe. **13** “Ndi ajo omume na-ebu iro n’obi ha. Ha adighi echeghari kpokuo ya ọ buladi mgbe o kere ha agbu. **14** Ha na-anwu n’oge okorobia ha, n’etiti ndi ikom na-agba akwuma n’ulo arusi di iche iche. **15** Ma ndi na-ahusi anya ka ọ na-azoputa

site n’ahuhu ha; na-agwa ha okwu site na mkpagbu ha. **16** “Ọ na-achosi ike inaputa gi site n’onu mkpagbu, baa n’ebe sara mbara, ebe mkpagbu na-adighi, baa na tebul nke juputara na nri di ezi uto. **17** Ma ugbu a, ikpe omuma diiri ndi ajo omume na-anyigbu gi; ikpe omuma na ikpe ziri ezi abiakwasila gi. **18** Lezie anya ka mmadu obula ghara iji akunba rafuo gi; ekwekwa ka ihe ngari bara uba wezuga gi n’onodu gi. **19** Akunba gi maobu idi ike gi ha puru inaputa gi ka ị ghara ino na mkpagbu? **20** Anola na-echere ka abali bia, mgbe a na-adokpuru ndi umu mmadu site n’ulo ha puo. **21** Lezie anya, ka ị ghara iche ihu nye ajo ihe, bu nke ọ di ka ị na-ahoro karja mkpagbu. **22** “E bulielia Chineke elu n’ike ya, onye bu onye ozizi dika ya? **23** Onye hoputaara ya uzo ọ ga-agbaso, maobu si ya ‘I meela ajo ihe?’ **24** Cheta ka i bulie oru aka ya elu, bu nke umu mmadu torola site n’abu. **25** Mmadu niile ahuzuola ya; umu mmadu no n’ebe di anya na-ele ya anya. **26** Lee, Chineke di ukwu, karja nghota anyi. Onuogugu afo ya kariri mmadu ichoputa. **27** “Ọ bu ya na-eme ka ukuru mmiri n’elu mgbe anwu na-acha, nke a na-agho mmiri ozuzo nye iyi niile. **28** Igwe oji na-awadata mmiri di n’ime ya mee ka mmiri ozuzo di ukwu zokwasị umu mmadu. **29** Onye puru ighota ka o si gbasaa igwe oji, ka o si ebigo site n’ebe obibi ya? **30** Lee, ọ gbasaa amuma ya gburugburu ya na-ekpuchi ebe niile dikarisiri omimi nke oke osimiri. **31** Nke a bu uzo o si achị mba niile na-enyejuka ha nri afo. **32** Ọ ji amuma nke egbe eluigwe kpooju aka ya, ma na-enye ya iwu itida ihe obula ọ choro. **33** Ida uda nke egbe eluigwe na-akwa obibia nke oke ifufe mmiri; ọ buladi ehi na-eme ka a mara na ọ no nso.

37 “N’ihi nke a, obi m na-ama jijji, na-amali elu site n’onodu ya. **2** Gee nti! Gee nti nuru uda olu ya, na uzo nke si n’onu ya aputa. **3** Ọ na-atopu amuma ya ka ọ na-ejeru n’okpuru eluigwe niile, ọ na-ezisakwa ya ebe niile uwa soturu. **4** Nke a gasia, ihe ozo na-eso ya bu mbigo nke olu ike ya; uda olu ya na ada uda dika egbe eluigwe, mgbe olu ahụ dara dakwasị, ọ naghị egbochi amuma igbu egbu. **5** N’uzo di ebube ka olu Chineke si ada dika egbe eluigwe; ọ na-eme otutu ihe ukwu nke anyi na-abughị ighota. **6** N’ihi na ọ bu ya na-agwa snoo okwu si: ‘Daa n’elu ala,’ na-agwakwa mmiri ozuzo okwu si, ‘Zoo nnukwu mmiri ozuzo.’ **7** Ka mmadu o kere mata akaorụ ya; ọ na-emekwa ka mmadu obula kwusi idogbu onwe ya n’oru. **8** Umu anumanu bi n’ohia na-agbaba zoo onwe; ha na-anogide n’ebe obibi ha. **9** Oke ifufe na-esite n’ulo ya na-abia, oyi na-esitekwa n’ikuku na-agbasa agbasa. **10** Iku ume Chineke na-emeputa mkpuru mmiri, ogbu mmiri na-akpokotakwa. **11** Ọ na-eme ka igwe oji juputa na mmiri; na-eme ka amuma gbuo n’ime igwe oji. **12** Site na ntuziaka ya ka ha na-echigari onwe ha gburugburu imezu ihe obula ọ choro ka ha mee n’elu uwa niile. **13** Ọ na-ewebata igwe oji maka ita ndi mmadu ahuhu, na-eweta ya maka ime ka mmiri zokwasị elu ala igosi ihunanya ya. **14** “Job, gee nti. Tulee oru ebube niile Chineke na-arụ. **15** Ị maara otu Chineke si achikota igwe oji na-eme ka amuma gbuo? **16** Ị maara otu Chineke si kwuba igwe oji na mbara eluigwe, nke bu oru ebube onye ihe omuma ya zuruoke? **17** Gị onye uwe i yi n’ahu na-ekpo gi oku mgbe uwa dere jii n’ihi ifufe na-esite na ndida na-abia, **18** ị puru iso ya tusa mbara eluigwe nke di ike dika enyo bronz a wuru awu? **19** “Gwa anyi ihe anyi ga-

azaghachi ya; ebe o bu na anyi apughị ido okwu anyi n'usoro n'ihì ochìchìrì nke anyi nò n'ime ya. **20** A ga-agwa ya na m nwere okwu? O dì mmadụ ọbụla ga-achọ ka e loda ya? **21** Ugbu a, o dighị mmadụ ọbụla puru ilekwasị anyanwụ anya ka o na-achake na mbara igwe, mgbe ifufe ji ngwangwa gabiga mee ka o nwuo ọcha. **22** N'ugwu ka ebube na-enwu dika ọlaedo si aputa; Chineke na-eji ebube di egwu na-abja. **23** Onye puru ime ihe niile bu onye anyi na-enweghị ike chọta. Ike ya dī ukwu, n'ikpe ikpe ya ziri ezi na ezi omume ya bara ụba, o naghị emegbu mmadụ. **24** Ya mere, umu mmadụ natu egwu ya, o bu na o nweghị nsopuru nye ndi niile obi ha maara ihe?"

38 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si: **2** "Onye bu onye a nke ji okwu ihe omuma na-adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihè? **3** Ugbu a, jikere onye gi dika dimkpa n'ihì na enwere m ajuju m ga-aju gi nke m choro ka i nye m ojsa ha. **4** "Ebee ka i no mgbe m toro ntala uwa? Gwa m ma o buru na i ghotara. **5** Onye kpebiri ihe uwa ga-aha ka ya? N'ezie i maara, onye setiri ihe otutu e ji tuo ya n'elu ya? **6** N'elu ginji ka a toro ntala ya, onye doro nkume mbu e ji tuo ntala ya? **7** Mgbe kpakpando nke isi ututu zukoro buo abu, umu Chineke niile tisikwara mkpu onu ike? **8** "Onye kara akara nye osimiri iwu ebe o ga-ejedebe mgbe o nuputara dika a ga-asị na o si n'akpanwa putu, **9** mgbe m yikwasiri ha igwe ojii dika uwe, werekwa ochichiri meere ya akwa okike, **10** mgbe m kpaara ya oke ebe o ga-akwasị, tinye ibo onu uzo na mkporo e ji akpochi ya, **11** mgbe m siri, 'Ruo ebe a ka i ga-asorute, i gaghị agabiga ya, n'ebe a ka a ga-akwasị ebili mmiri mpako gi?' **12** "O nweela oge i nyere ututu iwu, maobu mee ka chi obubo maara onodu ya, **13** ka o jide akuku niile nke uwa aka ma site n'awa yoppu ndi mmebi iwu? **14** Uwa na-ewere udidi ya dika uru a kakwasiri akara; udidi ya na-egosiputa dika uwe. **15** A na-eme ka ndi na-emebi iwu ghara inwe ihè, meekwa ka aka e weliri elu buru nke a nyajiri. **16** "Ijeruola n'isi iyi mmiri di n'osimiri, ka i jegharjala n'ebe miri emi nke ogbu mmiri? **17** O nweela onye gosiri gi onu uzo onwu? Ka i jirila anya gi hu onu uzo nke onyinyo onwu? **18** I ghotara idi ukwu nke uwa na otu o si gbasapu? Gwa m, ma o buru na i maara ihe ndi a niile. **19** "Olee uzo e si aga ebe ihè bi? Olee ebe ochichiri bi? **20** I nwere ike iduru ha jee n'ebe ha bi? I maara uzo e si eje ebe obibi ha? **21** N'ezie i maara, n'ihì na a mulo gi tupu e kee ihe ndi a! I bikwaala otutu afo. **22** "I banyela n'ulo niile ebe a na-achikoba snoo, ka i hula ulo niile ebe a na-achikoba mkpuru mmiri igwe, **23** nke m chekwara nye oge nsogbu, n'oge onu na n'oge agha? **24** Kedu uzo e si ejeru ebe a na-ano ekwasị amuma egbe eluigwe, ebee ka e si ekwasị ifufe owuwa anyanwu n'elu uwa? **25** Onye wara uzo maka oke mmiri ozuzo, onye kwa waara amuma na egbe eluigwe uzo? **26** Si otu a mee ka mmiri zokwasị ebe mmadụ na-ebighi, ala ozara ebe o dighi onye no n'ime ya, **27** ka mmiri ozuzo mee ka ala kporo nku nweta mmiri iji mee ka ahijia puputa n'ime ya. **28** Mmiri ozuzo o nwere nna? Onye muru igirigi? **29** Site n'akpanwa onye ka mkpuru mmiri si aputa? Onye kwa bu nne oke oyi nke eluigwe, **30** nke na-eme ka mmiri kpukotaa dirj ike dika nkume, meekwa ka ihu ogbu mmiri kpukota? **31** "I puru ikechi agbu niile nke Pleiades? I puru itopu ihe nkechikota Orion? **32** I puru ime ka igwe kpakpando putu

n'oge ha maobu duputa anu ndogbu Bja na umu ya ndi ozo? **33** I maara iwu na-achị ihe niile di na mbara eluigwe? I puru inye ha ike ichi uwa? **34** "I puru iti mkpu ruo igwe ojii si otu a mee ka idee mmiri kpuchie gi? **35** I puru izipu amuma egbe eluigwe n'uzo ha? Ha na-asị gi, 'Ebe a ka anyi no?' **36** Onye na-etinye amamihe n'obi mmadụ, maobu na-enye oke okpa nghota? **37** Onye nwere amamihe igu igwe ojii niile di na mbara eluigwe onu? Onye kwa puru ihulata karama mmiri niile nke eluigwe niile, **38** mgbe aja di n'ala siri ike, mgbe okpuruku aja di n'ala na-akpukota n'ahu ibe ha? **39** "O bu gi na-achutara nne odum ihe oriri, mee ka afo ju umu odum **40** mgbe ha makpuuru n'ime oga ha, maobu mgbe ha zoro onwe ha na-eche anu n'ohia? **41** Onye na-edoziri ugoloma ihe oriri ya, mgbe umu ya na-etiku Chineke mkpu agu, mgbe ha na-akpaghari na-achọ ihe oriri?"

39 "I maara mgbe ewu ohia bi n'elu ugwu ji amu nwa? O nweela mgbe i ji hu nne ele ka o na-amuputa nwa ya? **2** I na-aguko onwa ole afo ime ha na-adi tupu ha amuo nwa ha. I maara oge ha na-amu umu ha? **3** Ha na-amakpuru ala muputa nwa ha. Ihe mgbu nke omumu nwa ha ebikwa. **4** Umụ ha na-eto n'ohia gbasiekwa ike. Ha na-apu, ha adighi alaghachikwute ha ozo. **5** "Onye na-eme ka inyinya ibu ohia nwere onwe ya? Onye na-atopu agbu e kere ya? **6** Nke m nyere ala ihe na-adighi ka o buru ebe obibi ha, ala nnu ahụ ka o buru ulo ha. **7** Uzu di n'obodo adighi emetuta ya, o naghị anukwa mbigbo nke onye na-achị ya. **8** Elu ugwu niile bu ebe ikpa nri ya, ebe ahụ ka o na-achoputa ahijia ndu obula. **9** "I nwere ike ime ka atụ jeere gi ozi? I nwere ike ime ka o nodu n'abalị n'ulo ebe i na-azu anu ulo gi nri? **10** I nwere ike ime ka atụ ruora gi oru n'abi gi? O ga-akpughariri gi ugu i ji ako ala? **11** I ga-atukwasị ya obi n'ihì na ike ya hiri nne? I ga-ahapuru ya oru ndi ahụ siri ike ka o ruo? **12** I nwere ike itukwasị ya obi ka o gaa bulatara gi oka site n'ebe izocha oka gi? **13** "Enyi nnonu na-eji onu gbasapu nku ya, ma a pughi iji nku ya tunyere nku na abuba nke ugbala. **14** O na-eyi akwa ya n'ala ma hapu ha ka uzuzu kpoo ha oku. **15** O naghị emeta ya n'obi na ukwu nwere ike izopja ha maobu na anu ohia nwere ike zorie ha. **16** O na-emeso umu ya ihe ike dika a ga-asị na ha abughị nke ya, o dighi emetuta ya na ndogbu n'oru ya nwere ike i bu n'efu, ma o dighi atụ egwu. **17** N'ihì na Chineke ekenyeghi ya amamihe maobu kenye ya oke na inwe uche. **18** Ma o na-agbalite oso. Mgbe obula o gbasara nku ya igba oso, o na-achị inyinya na onye na-agba inyinya ochi. **19** "O bu gi na-enye inyinya ike ya, ka o bu gi mere ka aji ogologo ahụ o nwere dirj n'olu ya? **20** I na-eme ya ka o wugharia dika igurube, were ebube nke imapu imi ya na-eyinye ihe oke egwu? **21** O na-azo ukwu gam gam n'ala, o na-anuri onu n'ihì ike ya, o na-apu izute agha na-atughị egwu. **22** O na-achị ihe egwu ochi, ujo obula anaghị atụ ya; o naghị esi na mma agha wezuga onwe ya. **23** Akpa aku na-ayoghari n'akuku ya, ya na ube na arua na-egbu maramara. **24** Mgbe uzu agha bara ya n'isi, o na-eripia ala. Mgbe o nuru uda opi ike, o naghị eguzo otu ebe. **25** Mgbe uzu agha bara ya n'isi, o na-eti mkpu si, 'Ahaa!' Site n'ebe di anya ka o na-anu isisi agha. O na-anurikwa onu maka iti mkpu nke ndi ochiagha n'oge agha. **26** "O bu site n'amamihe gi ka egbe ji efego n'elu, gbasakwa nku ya gaa n'ebe ndida? **27** O bu gi nyere ugo iwu ifeli elu ma wuo akwu ya n'ebe di elu? **28** N'elu nkume di elu

ka o na-ebi nookwa onodu abali; owara nkume di elu bu ebe e wusiri ike ya. **29** O bu site n'ebe ahụ ka o na-esi enyochaputa ihe o ga-eburu. **30** Umụ ya na-amịchakwa obara, n'ihu na ebe o na-aga bu ebe obula o ga-ahụ ihe e gburu egbu."

40 Onyenwe anyị zara Job si: **2** "Onye ahụ na-aruso Onye puru ime ihe niile uka o puru ido ya aka na nti? Ka onye ahụ na-ebo Chineke ebubo zaghachi ya." **3** Mgbe ahụ, Job zaghachiri Onyenwe anyị si: **4** "Abụ m onye na-erughi eru. Oleekwanu ka m ga-esi zaghachi gi? Eji m aka m kpuchie onu m. **5** Ekwuola m mbu, ma enweghi m osisa ozo kwuokwa ugboro abuo, ma agaghị m ekwukwa ozo." **6** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si: **7** "Kwadoo onwe gi dika dimkpa; enwere m ajuju m ga-aju gi, achokwara m ka i nye m osisa. **8** "I ga-aga n'ihu ikwujo ikpe ziri ezi m? I ga-aga n'ihu maa m ikpe ka i si otu a buru onye ikpe gaara? **9** Ogwe aka gi o di ike dika nke Chineke? Olu gi o puru ida uda dika nke ya? **10** Were ebube na idj ukwu choo onwe gi mma, yikwasikwa onwe gi nsopuru na ugwu dika uwe. **11** Wusa iwe gi di oku n'ebe ndi mpako niile no, weda ha n'ala, **12** lekwasikwa ndi mpako niile anya mee ha ihe ihere, ma tiriekwa ndi na-emebi iwu ebe ha guzo. **13** Likota ha niile n'otu n'aja, kpuchie ihu ha niile n'ala ili. **14** Mgbe ahụ, mụ onwe m ga-ekwenyere gi, na aka nri nwere ike izoputa gi. **15** "Lee enyi mmiri anya, bu nke m kere dika m si kee gi, ma ihe o na-eri bu ahijia dika ehi. **16** Lee ike di n'ukwu ya, leekwa ike di n'ime afo ya. **17** Odudu ya ka o na-efeghari dika osisi sida; akwara di ya n'ahụ ka e jikotara nke oma. **18** Okpukpu ya niile dika ogidi bron zwere umi, okpukpu ukwu na aka ya dika okporo igwe. **19** Ya onwe ya bu otu n'ime oru aka mbu nke Chineke, ma naani onye kere ya nwere ike iji mma agha bja ya nso. **20** Ugwu na-enye ya ihe o na-eri. N'ebe ahụ kwa ka umu anu ohia ndi ozo na-anọ egwuri egwu. **21** O na-edina n'okuru ahijia na-eto n'akuku mmiri, zookwa onwe ya n'etiti ahijia riidi n'apiti. **22** Ahijia lotus na-eji ndo ya kpuchie ya, osisi popla nke di n'akuku mmiri gbara ya gburugburu. **23** O buladi mgbe ebili mmiri na-ama, o dighi atu egwu; o na-anọ nwayo, n'agbanyeghi na mmiri jodan na-asoputa na-asoji ya n'onu. **24** Onye puru ijide ya mgbe o na-ele anya, maobu were onya jide ya mapuo ya imi?"

41 "I puru iji nko azu jide Leviatan maobu jiri udo kegide ire ya bjada ya? **2** I puru ikenye eriri n'imi ya maobu were ngu igwe mapuo agba ya? **3** O ga-arjo gi arirjo ka i meere ya ebere? O ga-eji olu di nro gwa gi okwu? **4** O ga-ekwe ka gi na ya baa n'ogbugba ndu ka i were ya dika ohu gi ogologo ndu ya niile? **5** I ga-eji ya gwurie egwu dika nmanu? Maobu kee ya eriri nye ya umu agbogho no n'ulo gi? **6** Ndi ahia ha ga-eji ya zuo ahia? Ha ga-eke ya n'etiti ndi mgberahia? **7** I puru iji igwe nko mejuo akpukpo ahu ya maobu iji ube ndi oku azu dupuo isi ya? **8** O buru na i tukwasi ya aka, i gaghị echefu ogo o ga-aluso gi. I gawkaghị anwa ya ozo. **9** O bu ime ihe nzuzu bu mmadu igbali ijide ya. Naani ilekwasi ya anya na-eyi egwu. **10** N'ihu nke a, o nweghi onye nwere obi ike ikpasu ya iwe. O bu onye puru iguzogide m? **11** Olee onye m ji ugwo nke m na-aghaghị ikwu? Ihe niile di n'okuru eluigwe bu nke m. **12** "Agaghị m akwasị ikwu ihe banyere ukwu na aka Leviatan, na ike ya, na udidi ya mara mma. **13** Onye nwere ike ikpughepu ihe e ji kpuchie ya ahụ? Onye nwekwa ike ibanye n'agba ya apajiri okpukpu

abuo? **14** Onye puru imeghe uzo nke onu ya, nke eze di eke egwu gbara gburugburu? **15** Azu ya nwere ota ndi e doro n'usoro nke e mechisiri ike ka ha rapara n'ahụ ibe ha, **16** nke obula di ibe ya nso, na ikuku enweghi ike gafee n'etiti ha. **17** E jikotara ha onu nke oma, ha na-ejisi onwe ha ike, enweghi ike ikewa ha. **18** Ihe na-enwuputa mgbe obula o zere uzere; anya ya abuo na-achakwa dika anwu ututu. **19** Ire oku na-asoputa site n'onu ya, icheku oku na-ekeputakwa n'onu ya. **20** Anwuru oku na-esi n'imi ya na-aputa, dika ukuru oku nke na-esi n'ime mmiri na-agbo n'elu osisi achara. **21** Ume o na-ekuputa na-afunwu oku icheku. Ire oku na-esitekwa n'onu ya na-amapu dika aku. **22** Ike nwere onodu n'olu ya, obi ilo mmiri na-aga ya n'ihu. **23** Akpukpo anu ahu ya bu ihe jikotara onu nke oma, ha siri ike na-apughi inughari ha. **24** Obi ya di ike dika nkume, dika nkume e ji akwo ihe. **25** Mgbe o bilitere oto, ndi dike na-atu oke ujo; ha na-alaghachi azu n'ihu mmaghari ya. **26** O nweghi mma agha obula puru igbochi ya, o nwekwaghị ube igwe, maobu aku maobu ihe obula a piru onu ya apu nke puru igbochi ya. **27** N'ebe o no, igwe di ka ahijia; bron dika ka osisi rere ure n'ebe o no. **28** Aku adighi eme ka o gbalaga, itu ya nkume di ka itu ya igbugbo oka. **29** Mkporo osisi na-adi ya ka ahijia oka, o na-achi ochi na mkpotu arua na-eme. **30** Okpuru afo ya di ka ejuju di nko, nke na-ahapu uzo n'apiti dika igwe eji azocha mkpuru oka site n'ogbe ya. **31** O na-eme mmiri di ogbu ka o gbozo dika ite; o na-akpaghari oke osimiri ka o di ka mmanu otite di n'ite. **32** O na-ahapu ufufu n'azu mgbe o na-aga; mmadu ga-eche na o osimiri nwere isi awo. **33** O nweghi ihe ozo di n'ua yiri ya, o nweghi ihe na-emenye ya ujo. **34** O na-eleda ndi mpako niile anya. O bukwa eze n'ebe ndi na-anya isi no."

42 Mgbe ahụ, Job zara Onyenwe anyị si: **2** "Amara m na i puru ime ihe niile; o dighi atumatu gi nke a puru ikpasa. **3** I juru si, 'Onye bu onye nke a ji okwu ihe omuma na-adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihe?' N'ezie, ekwuru m banyere ihe ndi m na-aghotaghi, ihe ndi di oke ebube karja m imata. **4** "I siri, 'Gee nti ugbu a, aga m ekwu okwu; m ga-aju gi ajuju, gi onwe gi ga-azakwa m.' **5** Nti m nuru ihe banyere gi ma ugbu a, ejirila m anya abuo hu gi. **6** Ya mere, ana m akpo onwe m asi, na echegharikwa n'ime ntu na uzuzu." **7** Mgbe Onyenwe anyi gwasiri Job okwu, o tughariri gwa Elifaz onye Teman okwu si ya, "Ana m ewesa gi na ndi enyi gi abuo iwe, n'ihu na ihe unu kwuru banyere m ezighi ezi dika nke ohu m Job kwuru. **8** Ugbu a, werenu oke ehi asaa na ebule asaa, jekwuru ohu m bu Job ka o jiri ha choro unu aja nsure oku, ohu m bu Job ga-ekpekwa unu ekpere. Aga m anabatakwa ekpere o ga-ekpe n'ihu unu. Agaghị m alakwa unu n'iyi n'ihu okwu nzuzu unu. Unu ekwughị ihe ziri ezi banyere m dika ohu m Job si kwuo." **9** Ya mere, Elifaz onye Teman, na Bildad, onye Shu, na Zofa, onye Naaman mere dika Onyenwe anyi si nye ha n'iwu. Onyenwe anyi nabatakwa ekpere nke Job kpere n'ihu ndi enyi ya. **10** Mgbe Job kpesiri ekpere maka ndi enyi ya, Onyenwe anyi mekwa ka o baa uba ozo. O nyekwara ya okpukpo abuo nke ihe niile o nwere na mbu. **11** Mgbe ahụ, umunne ya ndi ikom na umunne ya ndi inyom, na ndi enyi ya niile bjara soro ya rie oriri n'ulo ya, na-akasi ya obi n'ihu iru uju ya niile. Ha kasikwara ya obi n'ihu onwunwa niile Onyenwe anyi mere ka o bjakwasị ya. Ha niile n'otu n'otu nyere ya onyinye oloacha na mgbaaka oloaedo. **12**

Mgbe ahụ, Onyenwe anyị goziri Job n'oge ikpeazu nke ndụ ya karịa ka o si gozie ya na mbụ. Job nwere puku aturu iri na anọ na puku inyinya kamel isii na puku ehi abuo na otu puku inyinya ibu. **13** Chineke mekwara ka o muta umu ndi ikom asaa, na umu ndi inyom ato ozo. **14** Ndi a bu aha umu ya ndi inyom: nke mbu bu Jimajima, nke abuo bu Kezaya, ebe nke ato bu Kerin-Hapuk. **15** N'ala ahụ niile, o nweghi umu agboghọ mara mma dika umu ndi inyom Job ndi a. Job mekwara ka ha buru ndi ga-eso umu ya ndi ikom keta oke n'ihe niile o nwere. **16** Job nogidekwara ndu narị afọ na iri afọ anọ ozo. O huru umu ya, na umu ha ruo ogbo nke anọ. **17** Job nwuru mgbe o mere ezigbo agadi, ubochi ndu ya jukwara ya afọ.

Abụ Oma

1 Onye ihe na-agara nke oma ka mmadu ahụ bu, onye na-adighi agaka ije na ndumodu ndi na-emebi iwu; onye na-adighi eguzokwa n'uzo ndi mmehie maobu soro n'otu ndi nkwo. **2** Kama ihe na-atọ ya uto bu ime ihe niile di n'iwu Onyenwe anyi. O na-atugharikwa uche ya n'iwu Onyenwe anyi ehie na abali. **3** O di ka osisi a kuru n'akuku iyi, nke na-amiputa mkpuru ya n'oge ya, nke ahijia ya na-adighi akponwu akponwu. Ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma. **4** Ma ndi ajo omume adighi otu a. Ha di ka igbugbo aka nke oke ifufe na-efesasi. **5** Ya mere, ndi ajo omume agaghị eguzosi ike n'ubochi ikpe; ndi mmehie agaghị eguzokwa na nzuko ndi ezi omume. **6** N'ihu na Onyenwe anyi na-eche uzo ndi ezi omume nche. Ma uzo ndi ajo omume ga-eduba ha n'ila n'iyi.

2 Gini mere mba niile ji agba izu nzuzo? Gini mere ndi mmadu ji na-apia oppia nke na-abaghị uru? **2** Ndi eze nke uwa na-eguzokwa onwe ha, ndi na-achi achị na-agbakotakwa imegide Onyenwe anyi na imegide Onye ya e tere mmanu. **3** Ha na-asi, "Ka anyi tije mkporo igwe niile ha kere anyi ma tufukwaa ha, nwere onwe anyi." **4** Onye na-anodu n'eluigwe na-achi ochi. Onyenwe anyi na-akwa ha emo. **5** Mgbe ahụ, o na-eji iwe baara ha mba mee ka ujo juputa ha obi n'ihu oke iwe ya. **6** "Mu onwe m eguzobela m eze m na Zayon, ugwu m di nso." **7** Aga m ekwusa iwu Onyenwe anyi: O siri m, "I bu Okpara m; taa aburula m nna gi. **8** Riyo m, aga m enye gi mba niile nke uwa ka ha buru ihe nketa gi. **9** I ga-eji mkpara igwe chia ha, tipia ha dika onye na-akpu ite si etipia ite ndi o kpuru na-adighi mma." **10** N'ihu nke a, unu ndi eze, burunu ndi nwere uche; ka nke a burukwa ihe ido aka na nti nye ndi nachi achị n'ụwa. **11** Jirinu itu egwu fee Onyenwe anyi ofufe; jirikwanu ima jijiji nuria onu n'ihu ya. **12** Sutukwanu Okpara ahụ onu ka iwe ghara iwe ya, ka unu ghara i bu ndi a lara n'iyi n'uzo unu. N'ihu na iwe ya puru imalite n'otu ntabi anya. Ndi niile na-eme ya ebe mgbaba ha bu ndi a goziri agozi.

3 Abụ Oma Devid. Nke o dere mgbe o si n'ihu Absalom gbapu oso ndu. O Onyenwe anyi, onuogugu ndi iro m di otutu. Otutu ndi mmadu na-ebili imegide m. **2** Otutu n'ime ha na-ekwu banyere m si, "Chineke agaghị azoputa ya." (Sela) **3** Ma gi, Onyenwe anyi bu ota na-ekpuchi m; I na-ebuli isi m elu na-eme ka m buru onye nwere nsopuru. **4** Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa, o nukwara olu m, sitekwa n'ugwu nso ya za m. (Sela) **5** Edinara m ala, hie ura, ma bilikwa n'ututu n'udo, n'ihu na Onyenwe anyi na-eche m nche. **6** A sikwa na iri puku kwuru puku ndi iro agbaa m gburugburu, agaghị m atụ egwu obula. **7** Bilie Onyenwe anyi! Zoputa m Chineke m! Tie ndi iro m niile aka n'agba; tipukwa ndi ajo omume eze n'onu. **8** N'ihu na nzoputa na-esite n'ebe Onyenwe anyi no na-abia. Ka ngozi gi diiri ndi gi niile. (Sela)

4 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid nke a na-eji ubo akwara akpo. Zaa m mgbe m na-akpoku gi Chineke m, gi onye ezi omume; Naputa m site n'ihe mgbu m, meere m ebere, nurukwa ekpere m. **2** Unu umu mmadu, ruo ole mgbe ka unu ga-atugharia ebube m, mee ka o buru ihe ihere? Ruo ole mgbe ka unu ga-ahụ ihe efu n'anya na-achọ chi ndi ahụ na-abughị chi n'ezie? (Sela) **3** Matanu nke oma na Onyenwe anyi ahoputala ndi ezi omume nye onwe ya; o ga-egakwa

nti n'olu m mgbe obula m kpokuru ya. **4** Maanu jijiji, unu emehiekwala; mgbe unu no n'elu ihe ndina unu; noonu juu na-enyocha obi unu. (Sela) **5** Tukwasinu Onyenwe anyi obi unu, chukwaranu ya aja ezi omume. **6** Otutu ndi mmadu na-aju, "Onye puru imere anyi ihe oma?" Ma Onyenwe anyi, biko mee ka ihè nke ihu gi mukwasị anyi. **7** Were onu mejuputa obi m kariya mgbe mkpuru ubi, ya na mmanya ohuru ha bara uba nke ukwu. **8** Aga m edina ala ma rahụ ura n'udo, n'ihu na o bu naani gi Onyenwe anyi, na-eme ka m noro na-enweghi ihe egwu obula.

5 Abụ Oma. Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. O bu opi ka e ji abụ ya. Abụ Oma nke Devid. Onyenwe anyi, biko, nuru ekpere m tulee isu ude m. **2** Geekwa nti n'akwa aririyo m, gi Chineke onye bu eze m. N'ihu na o bu naani gi ka m na-akpoku. **3** Ututu ubochi niile, O Onyenwe anyi, i ga-anu olu m; aga m ekwuputara gi ihe niile na-akpa m mkpa. Aga m elekwa anya osisa gi. **4** I bu Chineke, onye ihe ojo obula anaghi ato uto; gi na ndi ajo omume apughi ibikota. **5** Ndi mpako agaghị eguzo n'ihu gi. I kporo ndi niile na-eme ihe ojo asi. **6** I ga-ala ndi niile na-agma ugha n'iyi; Onyenwe anyi kporo ndi ogbu mmadu niile na ndi aghughu niile asi. **7** Ma mu onwe m, aga m abata n'ime ulo gi, site n'oke ihunanya gi; aga m ejikwa itu egwu kpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di. **8** Onyenwe anyi, biko, duo m n'ime ezi omume gi n'ihu ndi iro m; mee ka uzo gi zie ezi n'ihu m. **9** Obi ha juputara n'echiche ila n'iyi, a pughi itukwasị okwu obula si ha n'onu puta obi. Akpiri ha bu ili ghere oge; ha ji ire ha ekwu okwu ugha. **10** Maa ha ikpe, Chineke. Mee ka nzube ojo ha niile buru odida ha. Chupu ha n'ihu iba uba nke otutu mmehie ha, n'ihu na ha enupula isi megide gi. **11** Ma mee ka onye obula na-agbaba n'ime gi nuria; mee ka ha nogide na-eti mkpu onu. Were aka nchebe gi kpuchie ha, ka ndi niile huru aha gi n'anya nuria onu n'ime gi. **12** N'ezie, O Onyenwe anyi, i na-agozi onye ezi omume. I na-eji ihuoma gi gbaa ha gburugburu dika ota.

6 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Nke e ji ubo akwara abụ. N'usoro Sheminit. Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, abarala m mba mgbe i na-ewe iwe. Atala m ahuhu n'oge onuma gi. **2** Biko, meere m ebere Onyenwe anyi, n'ihu na adighi m ike. Gwo m, n'ihu na okpuku m niile no n'ihe mgbu. **3** Mkpuruobi m no n'onodu ihe mgbu. Ruo ole mgbe, O Onyenwe anyi, ka i ga-anogide na-agba m nkiti? **4** Onyenwe anyi, biko, bia zoputa m; n'ihu ihunanya gi na-enweghi ogwugwu, naputa m. **5** N'etiti ndi nwuru anwu o dighi onye na-ekwuputa aka gi. O nwere onye na-eto gi site n'ala ili? (Sheol h7585) **6** Ihe agwula m n'ihu isu ude. Abali niile, ana m eji ikwa akwa mee ka ihe ndina m juputa na mmiri, ana m eji anya mmiri dee ihe ndina m. **7** Anya m adighi ahuzikwa uzo nke oma n'ihu ihe mwute; o kaala nka n'ihu mmeso ndi iro m. **8** Sitenu n'ebe m no wezuga onwe unu, unu ndi na-eme ajo ihe, n'ihu na Onyenwe anyi anula akwa m niile. **9** Onyenwe anyi anula akwa m; o nula aririyo nke m na-ario ya ka o meere m ebere. O nabatala ekpere m. **10** Ka ndi iro m niile buru ndi ihere ga-eme. Ha ga-ada mba, burukwa ndi ga-eji ihere laghachi ebe ha si bia.

7 Abụ Shiggaion nke Devid, nke o bukuru Onyenwe anyi banyere Kush, onye Benjamin. Onyenwe anyi Chineke m, n'ime gi ka m gbara; zoputa m, ma naputa m site n'aka

ndị niile na-achụ m ọsọ, 2 ma ọ bụ ha adọkaa m dika ọdum, ha ga-adọsasikwa m ebe mmadụ obula enweghị ike inaputa m. 3 O Onyenwe anyị Chineke m, ọ buru na m mere ihe di otu a; ọ burukwa na aka m adighi ọcha. 4 Ọ buru na m jiri ihe ojoo kwughachi onye mu na ya no n'udo ugwo, maobu site n'uzo na-ezighi ezi zuo ihe onye iro m. 5 Mgbe ahụ, ka onye iro m chuo m ọsọ, jide m; ka ọ tuo m n'ala zopja ndu m, mee ka m buru onye a ga-ahapu n'uzuzu n'ọnodu odindudu-onyukamma. (Sela) 6 Bilie, Onyenwe anyị, n'we gi, bilie megide oke iwe ndi iro m; teta Chineke m, kpee ikpe ziri ezi. 7 Ka nzuko niile chikotara onwe ha onu gbaa gi gburugburu, ebe i na-anokwasikwa n'ebe di elu na-achị ha. 8 Ka Onyenwe anyị kpee umu mmadu niile ikpe. Kpee m ikpe, O Onyenwe anyi, dika ezi omume m si di, na dika izuoke m si di, gi Onye kachasi ihe niile elu. 9 O Chineke onye ezi omume, onye n-enyochaputa echiche na obi mmadu, mee ka ihe ike ndi ajo omume bja na njedebe meekwa ka ndi ezi omume guzosie ike. 10 Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu ota m, o nazoputa ndi niile obi ha ziri ezi. 11 Chineke bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, Chineke, onye na-eziputa oke iwe ya kwa ubochi. 12 Ọ buru na onye ahụ echegharighi, ọ ga-amu mma agha ya ka ọ diri nko, ọ ga-arogo uta ya, kwadokwa igba ya. 13 Ọ kwadoola ngwa agha niile nke onwu; ọ na-eme ka aku ya buru nke na-ere oku. 14 Onye obula di ime ajo ihe, na-aturu ime okwu na uka muputakwa ngharipu nke ugha na-eweta. 15 Ma onye ahụ na-egwu olulu na-adaba n'ime olulu ahụ o gwuru. 16 Nsogbu ahụ ọ kpaliri na-abjkwasi ya ihe ike ahụ ọ kwadooro na-alaghachikwa azu dakwasị ya n'isi. 17 Aga m enye Onyenwe anyi ekele n'ihu ezi omume ya, aga m abuku aha Onyenwe anyi, Onye kachasi ihe niile elu abu otuto.

8 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu Oma Devid n'usoro gittit. O Onyenwe anyi Onyenwe anyi, lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile! Meela ka ebube gi di elu n'ime eluigwe. 2 Site n'otuto umuntakiri na umu na-anu ara, i topla ntolala siri ike megide ndi ro gi, ka e si otu a mechie onu onye iro na onye ahụ na-abo obo. 3 Mgbe obula m lere anya na mbara eluigwe, hu oru niile nke aka gi ruru, mgbe m lere anya n'elu hu onwa na kpakpando i tinyere n'onodu ha, 4 ginj ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Ginkwa ka mmadu bu iji na-elekota ha? 5 I mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi no, I jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze. 6 I mekwaala ya ka ọ buru onyeisi nke ihe niile i kere eke, tinyekwa ihe niile n'okpuru ukwu ya. 7 Ọ na-achị igwe ewu na aturu, na ehi, na umu anu oha ndi ozo niile, 8 na nnonu niile, na azu niile, na anu ndi ozo na-ebi n'ime mmiri. 9 O Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile.

9 Abu Oma. Abu Oma nke diri onyeisi abu. N'usoro olu abu "Onwu nke Okpara." Abu oma Devid. O Onyenwe anyi, aga m esite n'ala ala obi m too gi, aga m agwakwa onye obula ihe oma niile i na-eme. 2 Obi ga-atu m utu; obi m ga-epuputa n'onu n'ihu gi, aga m aburu gi abu otuto, gi Onye kachasi ihe niile elu. 3 Ndi iro m na-alaghachi azu, ha na-aso ngongo na-alakwa n'ihu gi. 4 I kpeela ikpe m n'uzo ziri ezi, n'ocheeze gi ka i noduru na-ekpe ikpe ziri ezi. 5 I baarala mba niile mba ma laa ndi ajo omume n'ihu, hichapukwa aha ha ruo mgbe ebighi ebi. 6 Mbibi nke na-enweghi ogwugwu adakwasila ndi iro m, I hopukwala obodo ha niile. Ọ dighi

onye na-echetakwa ha ozo. 7 Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. Ọ kwadoola ocheeze ya maka ikpe ikpe ziri ezi. 8 Ọ ga-eji ezi omume kpee mba niile ikpe; jirikwa ikpe ziri ezi chja mba niile. 9 Onyenwe anyi bu ebe mgbaba nye ndi niile a na-emegbu emegbu. Ọ buru ha ebe mgbaba e wusiri ike n'oge nsogbu. 10 Onyenwe anyi, ndi niile maara aha gi gatukwasị gi obi, n'ihu na ọ dighi mgbe i na-agbakuta ndi niile na-atukwasị gi obi azu. 11 Bkuonu Onyenwe anyi abu otuto, bu onye no n'ocheeze ya na Zayon. Kwusaaranu mba niile ihe banyere oru ebube ya. 12 N'ihu na onye ahụ na-aboro ndi e gburu egbu obo anaghi echefu ihe; ọ dighi elefu mkpu akwa nke ndi a na-akpagbu anya. 13 O Onyenwe anyi, lee ka ndi iro m si akpagbu m! Meere m ebere ma naputa m site n'onu onwu, 14 ka m nwee ike ikwusa banyere otuto gi n'onu uzo ama niile nke ada Zayon, norokwa ebe ahụ n'uru oru n'ime nzoputa gi. 15 Ndi mba niile adabala n'ime olulu ahụ ha gwuru; onya ahụ ha siri, zoo, amaala ha. 16 Ihe e ji mara Onyenwe anyi bu ikpe ya ziri ezi; oru aka ndi na-emebi iwu na-ama ha dika onya. (Sela) 17 Ndi niile na-eme ajo omume na-alaghachi n'ihu; nke a bukwa onodu mba niile na-echefu Chineke. (Sheol h7585) 18 Ma ọ bughị ruo mgbe ebighi ebi ka a ga-echefu ndi no na mkpa; olileanya ndi a na-akpagbu agaghi abukwa nke efu. 19 O Onyenwe anyi, bilie! Ekwela ka mmadu nwee mmeri obula n'ebe i no; ka e kpee mba niile ikpe n'ihu gi. 20 O Onyenwe anyi! Mee ka ha maa jijiji n'oke egwu; mee ka mba niile ghota na ha bu naani mmadu. (Sela)

10 Onyenwe anyi, ginj mere i ji na-eguzoro onwe gi n'ebe di anya? Gini mere i na-ezo onwe gi n'oge nsogbu? 2 Site na mpako, onye ajo omume na-emegbu ndi na-adighi ike, ndi mpia mpia aghughu ya mara dika onya. 3 Ọ na-anya isi banyere ochicho niile nke obi ya, ọ na-eleli Onyenwe anyi anya ma na-agosi ndi oke ochicho. 4 N'onodu mpako ya, onye ajo omume anaghi acho Chineke, n'echiche ya niile, ọ naghị eche banyere ya. 5 Ma ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke oma; ọ bu onye na-ebuli onwe ya elu, iwu gi niile dikwa anya site n'ebe ọ no; ọ na-eleli ndi iro ya niile. 6 N'ime obi ya, ọ na-asi, "Ọ dighi ihe ga-emetuta m. Aga m an' onodu onu mgbe niile. Nsogbu obula agaghi adakwasị m." 7 Onu ya juputara n'okwu ugha na iba mba ime ihe ojoo, n'okpuru ire ya ka nsogbu na ajo ihe dikwa. 8 Ha na-ezo onwe ha n'obodo nta di iche iche, n'ebe zooro ezo ka ha na-anu, na-eche itigbu ndi aka ha di ocha. 9 Dika odum, ha anaghi eme mkpotu obula, ọ na-eche idakwasị umu ogbenye. Dika ndi bu dinta si ejide umu anumanu n'onya ha siri, otu a ka ha si ejide umu ogbenye. 10 Umu ogbenye ndi a na-ada n'ala n'ihu idi ike ya, ọ na-azopikwa ha. 11 N'ime obi ya, ọ na-asi, "Chineke echefuola. O zofuola ihu ya, ọ dighi mgbe ọ huru ya." 12 Bilie O Onyenwe anyi! O Chineke welie aka gi, echefukwala ndi na-enweghi onye inyeaka. 13 Gini mere onye ajo omume ji na-eleda Chineke anya? Gini mere o ji na-asi n'ime obi ya, "Ọ gaghị akpo m ka m zaa ajuju banyere omume m"? 14 Ma gi, O Chineke, i na-ahu nsogbu na ihe mwute, i na-atule ihe i ga-eme banyere ha. Ndi a na-emegbu na-atukwasị gi obi, n'ihu na i bu onye inyeaka ndi na-enweghi nna. 15 Gbajie aka onye ajo omume a na-eme ihe ojoo, kpo ya ka ọ zaa ajuju banyere ajo omume ya niile nke a na-apughi ichoputa. 16 Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. Ọ ga-esite n'ala ya kpochapu mba niile. 17 O Onyenwe anyi, i maara ochicho obi ndi niile

a na-akpagbu; i na-ege ntị na mkpu akwa ha ma kasịekwa ha obi, **18** I na-echedo ndị na-enweghị nna na ndị niile a na-emegbu emegbu, ka mmadụ efu, onye e kere eke, ghara imenye ha egwu ọzọ.

11 Abụ Ọma nke Ọmọ Devid. Abụ ọma Devid. N'ime Onyenwe anyị ka m mere ebe mgbaba m. Gini mere i ji na-agwa m okwu si, "Felagaa n'elu ugwu gi dika nnonu." **2** N'ihu na ndi ajo omume ekweela uto ha; ha edoziala aku n'elu eriri uto ha, zoo onwe ha n'akuku uto, ino n'ochichiri, gbaa ndi obi ha ziri ezi uto. **3** Mgbe a na-ebibi ntala niile, gini ka ndi ezi omume puru ime? **4** Onyenwe anyi no n'unlonsu ukwu ya; Onyenwe anyi nokwa n'elu ocheeze ya di n'eluigwe. O nahuzu ihe niile umu mmadu na-eme; anya ya na-anwalekwa uto ha. **5** Onyenwe anyi na-ele onye ezi omume ule, ma onye ajo omume na ndi niile huru imebi iwu n'anya, ka o na-akpo asi nke ukwu. **6** O ga-eme ka nkume oku zokwasị ndi ajo omume dika mmiri ozuzo; oke ifufe di oku ga-abu ihe nketa ha. **7** N'ihu na Onyenwe anyi bu onye ezi omume, o hukwara ikpe ziri ezi n'anya; ndi ezi omume niile ga-ahukwa ihu ya anya.

12 Abụ Ọma nke Ọmọ Devid. N'usoro Sheminit. Abụ Ọma nke Devid. Onyenwe anyi, nyere anyi aka! N'ihu na ndi ezi omume agwala! Ndi kwesiri ntukwasị obi anokwaghi n'etiti umu mmadu. **2** O nwekwaghi onye ezikwu di n'onu ya nye onye agbataobi ya. Egbugbere onu onye obula nakwukwa okwu ire uto, maobu aghugho ndi n'obi ha. **3** Ka Onyenwe anyi wezuga egbugbere onu niile na-ekwu okwu ire uto na ire niile na-ekwu okwu inya isi. **4** Ndi na-asi, "O bu site n'ire anyi ka anyi ga-enwe mmeri; egbugbere onu anyi ga-echebe anyi, o bu onye na-achi anyi?" **5** "N'ihu na a na-apunara ndi ogbenye ihe n'ihu ndi no na mkpa na-asu ude, aga m ebili ugbu a, ka Onyenwe anyi kwuru. Aga m zoputa ha puo n'aka ndi ahụ ji iwe ekwulu ha." **6** Okwu onu Onyenwe anyi niile zuruoke, ha dika oloacha a nuchara n'oku, nke a nuchara ugboro asaa. **7** O Onyenwe anyi, i ga-ebebe anyi n'udo ma sitekwa n'aka ndi di otu a chebe anyi ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ndi ajo omume na-eghaghi n'ebe niile mgbe a na-eto ihe ojoo n'etiti umu mmadu.

13 Abụ Ọma nke Ọmọ Devid. Abụ ọma Devid. Ruo ole mgbe ka i ga-echefu m Onyenwe anyi? Ruo ole mgbe ka i ga-ezonari m ihu gi? **2** Ruo ole mgbe ka mu na mmuo m ga na-agba mgba nodukwa na-eru uju kwa ubochi n'ime mkpurubobi m? Ruo ole mgbe ka ndi iro m ga-anogide na-emeri m? **3** Lekwasị m anya, ma zaa m, O Onyenwe anyi Chineke m. Nyeghachi m ihè nke anya m ka m ghara inwu; **4** mgbe ahụ onye iro m ga-asi, "Emeriela m ya," mgbe m ga-ada, ndi kporo m asi ga-anurikwa onu. **5** Ma atukwasiri m obi n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugwu; mkpurubobi m na-anuri onu na nzoputa gi. **6** Aga m abuku Onyenwe anyi abụ, n'ihu na o mesoro m meso ọma.

14 Abụ Ọma nke Ọmọ Devid. Abụ ọma Devid. Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, "O dighi Chineke obula di." Ha bu ndi ajo omume riri ahụ, oru aka ha niile bukwa ihe aru; o dighi onye obula na-eme ezi ihe. **2** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe na-ele umu mmadu anya ihu ma o ga-achota onye obula nwere nghota onye nke na-achọ Chineke. **3** Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajo omume riri

ahụ; o dighi onye obula na-eme ihe ziri ezi, o dighi o buladi, otu onye. **4** Ndi niile na-eme ajo ihe, ha amaghi ihe? Ha naripja ndi m dika mmadu si eri nri, ha adighi akpokukwa Onyenwe anyi. **5** Ma n'ebe ahụ ka ha no, n'onodu oke egwu, n'ihu na Chineke no n'etiti ndi ezi omume. **6** Unu ndi ajo omume na-emebi atumatu ndi ogbenye, ma Onyenwe anyi bu ebe mgbaba ha. **7** A sikwari na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta! Mgbe Onyenwe anyi ga-akpoghachite ndi ya n'onodu ha, ka Jekob nuriya onu, ka Izrel nwekwaa obi uto!

15 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyi, onye puru inogide n'unlonsu ukwu gi? Onye puru ibi n'ugwu nsọ gi? **2** Onye na-ebi ndu nke na-enweghi ita uto, onye na-aru oru ezi omume, onye na-ekwu ezikwu site n'obi ya. **3** Onye juru ikwutosi ndi ozo, onye na-adighi eme onye agbataobi ya ihe ojoo, na onye na-adighi ekwulu mmadu ibe ya, **4** onye na-eleda onye ajo omume anya, ma na-asopuru ndi ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi, onye na-adighi agbanwe nkwa obula o kwere, o buladi mgbe nkwa ahụ na-emegide ya, **5** onye na-agbazinye mmadu ego na-anaghi uma, onye na-adighi a nara ngari imegide onye aka ya di ocha. Onye na-eme ihe ndi a agaghị ama jijiji n'onodu ya, mgbe obula.

16 Abụ miktam nke Devid. Chebe m, O Chineke, n'ihu na n'ime gi ka m gbabara izere ndu. **2** A gwara m Onyenwe anyi, "I bu Onyenwe m, e wezuga gi, enwekwaghi m odimma obula." **3** Ana m asi maka ndi nsọ bu ndi no n'ala a, "Ha bu ndi a na-asopuru, ndi ihe ha n'ato m uto." **4** Iru uju nke ndi ahụ na-agbaso chi ndi ozo ga-aba uba. Agaghị m eso ha wusa aja ihe onunu obara nye chi ndi a, maobu were egbugbere onu m kpoo aha ha. **5** Onyenwe anyi, i nyeele m oke m na iko m; i na-elekota ihe niile bu nke m site n'ife nza. **6** Otutu oke ala niile dabara m n'ebe di ezi mma; n'ezie, e nwere m ihe nketa nke na-enye m onu. **7** Aga m eto Onyenwe anyi, onye na-adu m odu; o buladi n'abali, obi m na-agwa m ihe m ga-eme. **8** Ana m elekwasi Onyenwe anyi anya mgbe niile. Ebe o no n'aka nri m, agaghị m ama jijiji. **9** N'ihu nke a, obi di m uto, ire m juputakwara n'onu; aga m anokwa n'udo. **10** N'ihu na i gaghị ahapu m n'ala mmuo, i gaghị ekwewa ka Onye gi kwesiri ntukwasị obi hu ire ure. (Sheol h7585) **11** I gosila m uzo ndu; i ga-eji onu mejuputa obi m n'ihu gi; ya na ihe uto ndi di n'aka nri gi ruo ebighi ebi.

17 Ekpere Devid. O Onyenwe anyi, nuru ariri o m ziri ezi, nuru kwa mkpu akwa m. Gee ntị n'ekpere m n'ihu na o siteghi n'egbugbere onu na-ekwu okwu aghugho. **2** Ka mkpeputa m si n'aka gi bia; ka anya gi hu ihe ziri ezi. **3** O bu ezie na i nyochaala obi m, i letala m n'abali, nwalekwaa m, i ga-achoputa na o nweghi ihe o ojoo buka m zubere, na onu m ekwuhiebeghi. **4** Ndi mmadu agbalala inye m ngari ma anaghi m ekwe ka mu na ndi na-eme ihe ike nwee mmekorita n'ihu iwu sitere n'egbugbere onu gi. **5** Nzọ ukwu m akpafubeghi site n'uzo gi, ukwu m agbuchapughikwa site n'onodu ya. **6** Ana m akpoku gi, O Chineke, n'ihu na amaara m na i ga-aza m; gee m ntị ma nuru ekpere m. **7** Ziputa ihunanya gi di oke ebube; gi onye na-eji aka nri gi di ike azoputa ndi niile gbabara na gi site n'aka ndi iro ha. **8** Chebe m dika mkpuru anya gi; zoo m na ndo nke nku gi, **9** site n'aka ndi ajo omume gbara m gburugburu, o buladi ndi iro m, ndi choro igbu m. **10** Ha anaghi eme ebere, ha bu ndi

afo tara mmiri, okwu inya isi juru ha onu. **11** Ha achoputala ebe m no, ugbu a, ha gbara m gburugburu, ha ji anya nko, jikerekwa itu m n'ala. **12** Ha ka odum agu u na-agu nke zoro onwe ya n'ohia, dika odum di ike na-eche ihe o ga-adogbu. **13** Onyenwe anyi, bilie guzogide ha, tigbuo ha. Jiri mma agha gi zoputa m site n'aka ndi ajo omume. **14** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'aka ndi di otu a, site n'aka ndi ugwo oru ha bu n'awa a. Ka ihe ikpakobara debere ndi ajo omume juputa afo ha, ka afo jukwa umu site n'ihe ndi a, ka ha hapuru ihe foduru nye umuntakiri ha. **15** Ma mu onwe m ga-ahu ihu gi site n'ezi omume; mgbe m ga-ebili, afo ga-eju m nke oma, n'ihu na aga m ahụ gi ihu na ihu.

18 Abụ oma Devid. Abụ Devid ohu Onyenwe anyi. O buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abụ a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. O siri: O Onyenwe anyi, ahuru m gi n'anya, gi bu ike m. **2** Onyenwe anyi bu oke nkume m, na ebe mgbara m e wusiri ike, na onye nnaputa m. Chineke m bu oke nkume m, onye m gbara n'ime ya. O bu ota m, na mpi nzoputa m, na oke nkume m nke onye obula na-apughị iba n'ime ya. **3** Akpokuru m Onyenwe anyi, onye e kwesiri inye otuto, o zoputara m site n'aka ndi iro m. **4** Udo niile nke onwu kere m agbu; ichi oku nke mbibi ojoo kpuchiri m. **5** Udo nke ili kere m gburugburu, onya nke onwu guzogidere m. (Sheol h7585) **6** Nonodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi; etiri m mkpu akwa, kpoquo Chineke m ka o nyere m aka; akwa m rutekwara ya nti, o sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m. **7** Uwa mere mkpotu, maa jijiji, ntola niile nke ugwu niile makwara jijiji, ha mara jijiji n'ihu iwe nke na-ewe ya. **8** Anwuru oku sitere ya n'imi puta, oku na-erepia erepia sikwa n'onu ya puta; icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa. **9** O kewara mbara eluigwe, ridata; oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya. **10** O nokwasiri n'elu cherubim felie elu, o feliri elu n'elu nku nke ifufe. **11** O mere ochichiri ebe nzuzo ya, ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, bu ochichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **12** Site n'ihè nke na-enwuputa n'ahu ya, igwe ojii ji mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe gabiga. **13** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbo; olu Onye kachasi ihe niile elu dara uda. **14** O gbara aku ya, mee ka ndi iro gbasasia, o jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha. **15** E kpughere ala ala nke oke osimiri, bakwa ntola niile nke uwa oto, site n'iba mba gi, O Onyenwe anyi, na nkuume si gi n'imi puta. **16** O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, o doputara m site n'ogbu mmiri niile. **17** O naputara m site n'aka ndi iro m di ike, bu ndi kporo m asi, ndi dikwa ike karja m. **18** Ha guzogidere m n'ubochi ihè ndakwasị m, ma Onyenwe anyi buru m ihè ndabere. **19** O kpoputara m gaa n'ebe sara mbara, o naputara m n'ihu na ihe m na-atọ ya uto. **20** Onyenwe anyi mesoro m dika ezi omume m si di; o kwughachiri m dika idi ocha nke aka m si di. **21** N'ihu na edebzuola m uzo niile nke Onyenwe anyi, ikpe amaghi m n'ihu igbakuta Chinekeazu. **22** Iwu ya niile di n'ihu m, esibekwaghi m n'ukpuru ya wezuga onwe m. **23** Abụ m onye na-enweghi ita uta n'ihu ya, edebekwara m onwe m puo na mmehie. **24** Onyenwe anyi kwughachiri m dika ezi omume m si di, dika idi ocha nke aka m abuo si di n'anya ya. **25** N'ebe onye kwesiri ntukwasị obi no, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, n'ebe onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **26** N'ebe onye

di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha, ma nye ndi uzo ha na-ezighi ezi, i na-egosi onwe gi dika onye di aghugho. **27** I na-azoputa ndi di umeala n'obi, ma i na-eme ka ndi nwere anya mpako di ala. **28** O bu gi, Onyenwe anyi, na-eme ka oriona m na-enwu, Chineke m na-eme ka ochichiri m ghoo ihè. **29** Site n'inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogo, sitekwa na Chineke m, apukwara m iwufe mgbidi obula. **30** Ma banyere Chineke, uzo ya zuruoke, okwu onu Onyenwe anyi bu ihe a nuchara anucha; o bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. **31** N'ihu na onye bu Chineke, ma o bughị naanị Onyenwe anyi? Onye bukwa oke Nkume ahụ, ma o bughị naanị Chineke anyi? **32** O bu Chineke na-ene m ike, na-echebekwa uzo m n'izuoke. **33** O na-eme ka ukwu m di gara gara, dika nke nne ele; O na-emekwa ka m kwuru chim n'ebe niile di elu. **34** O na-azu aka m abuo ibu agha, ogwe aka m abuo puru iroji uta bronzo. **35** I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m, aka nri gi na-akwagidekwa m, inyeaka gi emeela m ka m di ukwu. **36** I na-edozi uzo sara mbara nye ukwu, ka nkwanwo ukwu m ghara igbuchapu. **37** Achuru m ndi iro m oso, jidekwa ha; alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. **38** Etidara m ha n'ala ebe ha enwekwaghi ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwu m. **39** O bu gi nyere m ike ibu agha, i wedara ndi niile na-emegeide m n'ala n'ihu m. **40** I mere ka ndi iro m tugharja gapu oso. Ebibikwara m ndi kporo m asi. **41** Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kporuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. **42** Egwepiara m ha nke oma dika ntu nke ikuku na-ebufu; a zotozo m ha dika apiti nke okporozo. **43** I naputala m site n'aka ndi na-aluso m ogo i meela m onyeisi nke otutu mba; ndi m na-amaghi na mbu na-ejekwara m ozi. **44** Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihu igwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. **45** Obi na-ada ha mba; ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. **46** Onyenwe anyi na-adi ndi! Otuto diri oke nkume m! Mbuli ibi diri Chineke, Onye nzoputa m. **47** O bu Chineke ahụ onye na-aboro m obo, onye na-emekwa ka mba di iche iche nro m n'okpuru m, **48** onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m. I mere ka m di elu karja ndi iro, naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. **49** N'ihu nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche, aga m abuku aha gi abu otuto. **50** O na-ene eze ya mmeri di ukwu; O na-egosikwa onye ya onye e tere mmanu ihunanya na-adighi ada ada, nye Devid na ndi agburu ya ruo mgbe ebighi ebi.

19 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ oma Devid. Eluigwe na-eziputa ebube Chineke; mbara eluigwe na-egosikwa oru aka ya. **2** Ubochi niile, ha na-ekwuputa okwu, ehieha na abali, ha na-egosiputa ihe omuma. **3** Ha nweghi asusu, ha nweghi okwu, ma a na-anu uda ha. **4** N'awa niile ka olu ha na-apu gazuo, okwu onu ha niile erukwala n'ebe uwa soturu. O bu na mbara eluigwe ka Chineke maara ulo ikwu nye anyanwu. **5** O di ka nwokorobia luru nwunye ohuru mgbe o si n'ulo ndina ya na-anaputa, dika ogba oso nke o na-anu oku n'obi igba oso iso mpi. **6** O na-esite n'otu nsotu nke mbara eluigwe, bido ije ya, gafee ruo na nsotu nke ozo. O dikwaghi ihe obula na-ezonari onwe ya site n'okpomoku ya. **7** Iwu Onyenwe anyi zuruoke; o na-eweghachi mkpuruobi. Ukpuru Onyenwe anyi niile kwesiri ntukwasị obi; o na-eme ka onye na-enweghi uche mara ihe. **8** Iwu Onyenwe anyi ziri

ezi, o na-enye mkpuruobi onu. Iwu Onyenwe anyi na-amuke amuke, o na-enye anya ihè. 9 Itu egwu Onyenwe anyi di ocha, o na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ukpuru niile nke Onyenwe anyi na-eguzosi ike, ha niile bukwa ihe ziri ezi. 10 Ha di oke onu karja olaedo, karja olaedo a nuchara anucha; ha na-atokwa utu karja mmanu anu, karja mmanu anu si n'ububo anu. 11 O bu site na ha ka a na-adu ohu gi aka na nti; ugwo oru di ukwu di n'idebe ha. 12 Onye eluru ighota amaghí ama ya niile? Gbaghara m ihe niile zoro ezo nke adighi ike m. 13 Chebe m, ka m ghara ilezi anya mehie megide gi. Ekwela ka ha na-achí achí na ndu m. Mgbe ahú ka m ga-abu onye zuruoke, onye nwere onwe ya site n'ebe ihe ojojo niile nke mmehie di. 14 Kwere Onyenwe anyi, Onye mgbaputa m, na Oke nkume nchebe m, ka okwu onu m niile, na echiche obi m niile, buru ihe na-atu gi utu, na nke i na-anabata.

20 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Ka Onyenwe anyi zaa gi n'ubochi nsogbu gi; ka aha Chineke nke Jekob chebe gi. 2 Ya sitekwa n'ebe nso ya zitere gi inyeaka, ma site na Zayon kwagide gi. 3 Ya chetakwa aja niile i churu, ma nabata aja nsure oku niile i churu nye ya. (Sela) 4 Ya mezuokwa gi ihe niile nke obi gi na-achó, mekwaa ka atumatu gi niile gaa nke oma. 5 Anyi ga-eti mkpu onu maka mmeri i meriri, buliekwa okolotu anyi elu n'aha Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi mezu arirjo gi niile. 6 Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi na-azoputa onye ya o tere mmanu; o nasite n'ebe nso ya n'eluiwe jiri aka nri ya, zoputa ma zakwaa ya. 7 Ufodu na-atukwasí obi ha na inyinya, ndi ozo n'ugbo agha; ma anyi na-atukwasí aha Onyenwe anyi, Chineke anyi, obi. 8 Ha na-egbu ikpere n'ala ma daa, ma anyi ga-ebili, kwuru chim. 9 O Onyenwe anyi, zoputa eze! Zakwaa anyi mgbe anyi kpokuru gi!

21 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. O Onyenwe anyi, lee na eze na-anuru onu n'ike gi. Obi na-atokwa ya utu nke ukwu n'ihu mmeri niile i nyere ya! 2 I nyela ya ihe obi ya choro; i mekwaara ya ihe niile o rioro gi! (Sela) 3 I ji ngozi bara uba nabata ya, o bukwa okpueze e ji olaedo a nuchara nke oma kpuo ka i kpukwasiri na n'isi. 4 O rioro ka i nye ya ndu, i zara ekpere ya mekwaa ka o nwee ogologo ndu nke ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 5 Nso puru ya di ukwu site na mmeri niile i nyere ya, ebube na ima mma bu onyinye i nyere ya. 6 N'ezie, i nyela ya ngozi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, i mere ka o nwee obi utu nke na-esite n'onu nke nonyere gi. 7 N'ihu na eze na-atukwasí Onyenwe anyi obi, agaghí ewezuga ya n'onodu ya site n'ihumanya nke Onye kachasi ihe niile elu nke na-enweghi ogwugwu. 8 I ganwuchi ndi iro gi niile; aka nri gi ga-ekidekwa ndi kporo gi asi. 9 Mgbe i putara ilu ugu, i ga-erepia ha dika oku nke na-enwu ajo onwunwu. N'oke iwe ya, Onyenwe anyi gaelo ha, oku ya ga-erepiakwa ha. 10 I ga-esite n'elu uwa laa agburu ha niile n'iyi, umu ha kwa site, n'etiti umu mmadu. 11 N'agbanyeghi na ha nwere ike ipia oppia ojo megide gi, maobu tuputa atumatu ojojo, ha agaghí emezu ebumnuche ha. 12 N'ihu na i ga-eme ka ha gbaghachi azu mgbe i kwere uta gi tugide ha n'ihu. 13 O Onyenwe anyi, ka e bulie gi elu n'ihu ike gi; anyi ga-abu abu ma tokwaa ike gi.

22 Abu Oma diri onyeisi abu. N'usoro olu abu nke "Nne ele nke ututu." Abu Oma Devid. Chineke m, Chineke m,

gini mere i jiri hapu m? Gini mere i ji no ebe di anya izoputa m, n'ebe di anya site n'isu ude m niile? 2 O Chineke m, ana m akpoku gi n'ehihie, ma i dighi aza m, n'abalí kwa, ma o dighi izuike m nwere. 3 N'ezie, i no n'ocheeze gi dika Onye ahú di Nso; i bu otuto ndi Izrel. 4 Nna anyi ha tukwasiri gi obi; ha tukwasiri gi obi, i zoputakwara ha. 5 Ha kpokuru gi si otu a buru ndi a zoputara; ihere emeghi ha n'ihu na ha tukwasiri gi obi. 6 Abu m idide, abughí m mmadu; onye ndi ozo na-akwa emo, onye ndi mmadu na-eleda anya. 7 Ndi niile huru m na-achí m ochi; na-emiri m onu ikwa emo, nafufekwa isi ha na-asi. 8 "O na-atukwasí Onyenwe anyi obi; ka Onyenwe anyi bja gbaputa ya. Ya naputa ya ebe o bu na ihe ya masiri ya." 9 Ma Onyenwe anyi, o bu gi weputara m site n'afu nne m. O bu gi mere ka m tukwasí gi obi, o buladi mgbe m ka na-anu ara. 10 Site n'oge amuru m ka e nyefere m n'aka gi. Site n'afu nne m, ka gi onwe gi bu Chineke m. 11 Anla m ebe di anya, n'ihu na nsogbu di nso. O dikwaghí onye inyeaka no nso. 12 Otutu oke ehi gbara m gburugburu; oke ehi di ike nke Bashan gbara m gburugburu. 13 Odum ndi na-agbo uja mgbe ha na-adogbu anu oha asaghepula onu ha megide m. 14 A wupula m dika mmiri, okpuku m niile apukwala n'onodu ha. Obi m agbazela dika mmanu, obi ilo mmiri ewerela onodu n'ime m. 15 Ike obula adighikwa m n'ahu, dika a ga-asi na m bu uru nke anwu mikporo mmiri di ya n'ime. Ire m na-araparakwa m n'onu, n'ihu na i togboro m n'onu onwu. 16 Otutu nkita agbaala m gburugburu; otu ndi na-eme ihe ojojo agbaala m gburugburu, ha adupuola m aka m na ukwu m. 17 A puru iguta okpuku m niile onu; ndi mmadu na-ele m anya na-emikwa onu ochi. 18 Ha na-eke uwe m n'etiti ha, ha sitere n'ife nza kee uwe m. 19 Ma gi, Onyenwe anyi, anla m ebe di anya; gi Onye bu ike m, mee ngwangwa bja nyere m aka. 20 Naputa ndu m site na mma agha, site n'ike umu nkita, naputa ndu m nke di oke onuahia. 21 Gbaputa m site n'onu odum ndi a, zoputa m site na mpi atu ndi a. 22 Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m; n'etiti oha mmadu aga m enye gi otuto. 23 Toonu Onyenwe anyi! Unu niile bu ndi na-atu egwu ya; unu bu ndi agburu Jekob, sopuru ya! Tupu ya egwu, unu agburu Izrel! 24 N'ihu na o ledaghí ahuhu onye a na-akpagbu anya maobu kwaa ya emo; o lefughi ya anya kama mgbe o kpokuru ya, o nuru olu akwa ya. 25 Isikwu otuto m n'etiti oha mmadu sitere na gi; aga m emezukwa nkwa niile m kwere gi n'ihu ndi ahú na-atu egwu gi. 26 Ndi ogbenye ga-eri nri, rijuo afu ha, ndi niile na-achó Onyenwe anyi ga-eto ya ka mkpuruobi unu di ndu ruo mgbe ebighi ebi. 27 Nsotu elu uwa niile ga-echeta, ma laghachikwute Onyenwe anyi. Ezinaulo nke mba niile di iche iche ga-akpo isiala n'ihu ya. 28 N'ihu na ike ochichi bu nke Onyenwe anyi, o na-achikwa mba niile. 29 Ndi ogaranya niile nke elu uwa ga-eri oriri ma fee ya; ihe niile na-anwu anwu ga-akpo isiala n'ihu ya; ndi na-apughi ndide onwe ha ndu. 30 Agburu anyi ga-ekere ya ozi; a ga-akoro ogbo ndi na-abia n'ihu ihe banyere onyenwe anyi. 31 Ha ga-ekwusa ezi omume ya nye ogbo niile na-abia n'ihu, bu ndi a na-amubeghi n'ihu na o meela ya.

23 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi na-azu m dika aturu, o dighi ihe akoro m. 2 O na-eme ka m dinaa ala n'ebe ahijia ndu na-eto, o na-edughari m n'akuku mmiri di juu. 3 O na-atute mkpuruobi m. O na-edu m n'uzo niile nke ezi omume

n'ihl aha ya. **4** A s'ikwarj na m na-aga ije, na ndagwurugwu nke o'chichiri onwu, agaghj m atụ egwu ihe o'jọ o'bulā; n'ihl na j n'onyeere m, mkporo gi na mkpanaka gi na-akasi m obi. **5** J na-akwado tebul n'ihu m, n'anya ndi iro m. I tere isi m mmanji iko m na-ejubiga oke. **6** N'ezie, idi mma na ebere ga-agbaso m ogologo ubochi niile nke ndu m, m ga-ebikwa n'ulo Onyenwe anyi mgbe niile ebighi ebi.

24 Abụ Oma Devid. Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi; uwa na ndi niile bi n'ime ya. **2** O toro ntala ya n'ime oke osimiri niile, o mekara ka o guzosie ike. **3** Onye bu onye ahụ nwere ike irigo n'elu ugwu Onyenwe anyi? Onye nwere ike ibata guzo n'ime ulonso ya? **4** O bu onye aka ya emeghi ihe ojoo, obi ya dikwa ocha, onye na-adighi atukwasj obi na chi arusi, maobu nuo iyi aghugho. **5** Ha ganata ngozi site n'aka Onyenwe anyi, natakwa mkpeputa site n'aka Chineke Onye nzoputa ha. **6** Otu a ka o ga-adirj ogbo ndi ya, bu ndi na-achọ ihu gi, Chineke nke Jekob. (Sela) **7** Weliteni isi unu, unu onu uzo ama, meenu ka isi unu buru ihe e welitere, unu onu uzo ama ochie, ka eze ebube nwee ike ibata. **8** Onye bu eze ebube a? O bu Onyenwe anyi, onye bu dimkpa na dike. O bu Onyenwe anyi, onye bu dike n'agha. **9** Weliteni isi unu, unu onu uzo ama, buliekwanu ha elu, unu onu uzo ama ochie, ka Eze ebube nwee ike ibatakwa. **10** Onye bu eze ebube a? O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o bu ya bu Eze ebube! (Sela)

25 Abụ Oma Devid. O bu na gi Onyenwe anyi ka m tukwasiri obi m. **2** O Chineke m, o bu gi ka m tukwasiri obi m. Ekwela ka ihere mee m, ekwekwa na ndi iro m merie m. **3** Ihere agaghj eme onye obula olileanya ya di na gi, ma ihere ga-eme ha bu ndi niile igbo aghugho juru ahụ. **4** O Onyenwe anyi, zi m uzo gi niile, kuzikwaara m uzo gi niile. **5** Duo m n'ezikwu gi, kuzikwaara m ihe, n'ihl na j bu Chineke, onye Nzoputa m, ubochi niile, olileanya m di na gi. **6** Cheta, Onyenwe anyi, oke obi ebere na ihunanya gi, n'ihl na ha na-adi siteri na mgbe ochie. **7** Echetalala mmehie m mere n'okorobia m, ya na nnupe isi m niile. Kama site n'ihunanya gi cheta m, Onyenwe anyi, n'ihl na onye di mma ka j bu. **8** Onye di mma na onye ezi omume ka Onyenwe anyi bu; o bu ya mere o na-ezi ndi mmehie uzo ya. **9** O na-edu ndi di umeala n'obi n'uzo ziri ezi, na-ezikwa ha uzo nke ya. **10** Uzo niile nke Onyenwe anyi juputara n'ihunanya na ikwesi ntukwasj obi, nye ndi niile na-edebe iwu ogbugba ndu ya. **11** N'ihl aha gi, O Onyenwe anyi, gbaghara m ajo omume m n'agbanyeghi na ha di ukwu. **12** Olee mmadu ahụ nke na-atu egwu Onyenwe anyi? O ga-ezi ya ihe n'uzo ahụ a hoputaara ya. **13** O ga-ebi ogologo ubochi nke ndu ya n'ime iba uba, ndi agburu ha ga-eketa ala ahụ. **14** Onyenwe anyi na-eme ka ndi ahụ na-atu egwu ya mara ogbugba ndu ya na izu nzuzo ya. **15** Anya m abuo na-elegide Onyenwe anyi mgbe niile; n'ihl na o bu naani ya ga-eme ka ukwu m abuo site n'onya puta. **16** Chee m ihu ma gosi m ebere gi, n'ihl na abụ m onye no na nsogbu, naani m nokwa. **17** Ihe mgbu nke obi m abaalā uba, naputa m site n'obi mwute. **18** Lekwasj nsogbu m na ihe mgbu m anya. Biko, gbaghara m mmehie m niile. **19** Lee ka ndi iro m si mubaa, ha ji oke iwe kpo o asi. **20** Chebe ndu m ma gbatuta m; ekwela ka m buru onye ihere ga-eme, n'ihl na n'ime gi ka m gbarara izere ndu **21** Kwere ka ezi omume na izuoke buru

ihe ga-agba m gburugburu, n'ihl na olileanya m di n'ime gi. **22** O Chineke, Gbatutakwa Izrel, site na nsogbu ya niile.

26 Abụ Oma Devid. Onyenwe anyi, biko kpeputa m, n'ihl na ebiala m ndu zuruoke; atukwasiri m Onyenwe anyi obi, na-eleghi anya n'azu. **2** Tulee m, O Onyenwe anyi, ma nwakwaa m, nyochaa obi m na echiche m. **3** N'ihl na ejirila m ihunanya gi mere ihe nlere anya nye onwe m. Ana m ejegharikwa n'ime ezioke gi. **4** Mu na ndi na-agho aghugho adighi enwe mmeko obula. Otu a kwa, nnweco obula adighikwa n'etiti mu na ndi ihu abuo. **5** Akporo m otu ndi na-emebi iwu asi. Mu na ndi ajo omume agaghj anokokwa. **6** Ana m asacha aka m abuo n'onodu emeghi ihe ojoo, na-eje ozi n'ebe ichu aja gi ife gi ofufe, o Onyenwe anyi. **7** Ana m abukwa abu ekele, jiri iti mkpu na-ekwusa otuto gi, na oru ebube gi niile. **8** O Onyenwe anyi, ahuru m ulo obibi gi n'anya, ulo ahu ebe ebube gi na-adigide n'ime ya. **9** Ebibikotala mu na ndi mmehie, ewezugakotala ndu m na nke ndi na-awufu obara, **10** ndi aka ha juputara n'atumatu ojoo, aka nri ha juputakwara na ngari. **11** Ma mu onwe m na-ebi ndu zuruoke; gbatuta m ma meere m ebere. **12** Ukwu m na-eguzo n'ala di larji; aga m eto Onyenwe anyi n'etiti oha mmadu.

27 Abụ Oma Devid. Onyenwe anyi bu ihu m na nzoputa m, onye ka m ga-atu egwu ya? Onyenwe anyi bu ebe siri ike nke ndu m, o bukwa onye ka m ga-atu egwu? **2** Mgbe ndi na-eme ihe ojoo busoro m agha ka ha ripia anu ahu m, o bu ndi iro m na ndi kporo m asi, bu ndi ga-aso ngongo ma dakwaa. **3** O buru na usuu ndi agha agbaa m gburugburu, obi m agaghj atu ujo obula; o buladi na agha adaa imegide m, n'oge ahu, ka m ga-enwe ntukwasj obi. **4** Naani otu ihe ka m rjoro n'aka Onyenwe anyi, nke ahu bukwa ihe m na-achosi ike; ka m biri n'ulo Onyenwe anyi ubochi niile nke ndu m, na ka m lekwasj ima mma Onyenwe anyi, na ka m choo ya n'ime ulonso ukwu ya. **5** N'ihl na n'ubochi nsogbu, o ga-echebe m n'ime ebe obibi ya; o ga-ezo m n'ime ulo ikwu ya; ma bulie m elu, debe m n'elu oke nkume. **6** Mgbe ahu, a ga-eweli isi m elu karja ndi iro m gbara m gburugburu; aga m eji iti mkpu onu, choo aja n'ulo ikwu ya; aga m abu abu, kuo egwu nye Onyenwe anyi. **7** Gee nti mgbe m na-akpo gi Onyenwe anyi. Meere m ebere, zaa m. **8** Obi m na-ekwu banyere gi, "Choo ihu ya!" Ihu gi, Onyenwe anyi, ka m ga-achọ. **9** Ezonarija m ihu gi, agbakotala ohu gi azu n'iwe; n'ihl na j burji onye inyeaka m. O Chineke, Onye nzoputa m, ahapukwala m. **10** O bururj na nne na nna m ahapu m, Onyenwe anyi ga-anabata m. **11** Zi m uzo gi, O Onyenwe anyi; duo m n'uzo kwesiri n'ihl ndi na-akpagbu m. **12** Ararala m nyefee n'aka ndi kporo m asi n'ihl ochicho ha, otutu ndi ama ugha ebiliela imegide m, ha na-ekupu ihe ike dija ume. **13** Olileanya m bu nke a: Aga m ahu idi mma Onyenwe anyi n'ala ndi di ndu. **14** Chere Onyenwe anyi; dirj ike, nwekwaa ume, ma chere Onyenwe anyi.

28 Abụ Oma Devid. Gi Onyenwe anyi ka m na-akpo gi; gi bu Oke nkume m, agbala m nkiti. O buru na j ju iza m, aga m eyi otu n'ime ndi ahu na-arida n'olulu. **2** Nuru ariri o m maka ebere dija m na-akpo gi maka enyemaka, mgbe m chijiri aka m abuo elu n'Ebe gi Kachasi Nso. **3** Adokpurula m tinyere ndi ajo mmadu, tinyekwara ndi na-eme ajo ihe, ndi ji ire ujo agwa ndi agbataobi ha okwu udo, ma ha bu iro

n'ime obi ha. **4** Kwughachi ha dika oru ojojo ha na omume ha kwesiri; kwughachi ha maka ihe aka ha mere, ka ihe gadakwasị ha buru ihe ha kwesiri iketa. **5** N'ih na ha adighi aghota oru niile nke Onyenwe anyi, ha adighikwa aghota ihe aka ya abuo ruru, o ga-akwada ha n'ala, o gaghi ewulikwa ha elu ozo. **6** Toonu Onyenwe anyi, n'ih na o gere nti n'aririo m rioro ya ka o meere m ebere. **7** Onyenwe anyi bu ike m na ota m; ana m atukwasi ya obi m, si otu a buru onye a na-enyere aka. Obi m na-awuli elu n'ih onu, aga m ejikwa abu m na-eto ya. **8** Onyenwe anyi bu ike nke ndi ya, ebe mgbaba e wusiri ike nke nzoputa dijiri onye ya etere mmanu. **9** Zoputa ndi gi, gozikwaa ihe nketa gi; buuru ha onye ozuzu aturu, nakukwa ha ruo mgbe ebighi ebi.

29 Abu Oma Devid. Toonu Onyenwe anyi, unu ndi bi n'eluigwe, nyenu Onyenwe anyi nsopuru n'ih ebube na ike ya. **2** Nyenu Onyenwe anyi nsopuru kwesiri aha ya; kpoo isiala nye Onyenwe anyi n'ebube nke idi nso ya. **3** Olu Onyenwe anyi na-ada n'elu osimiri; olu Chineke di ebube na-ada ike ike, olu Onyenwe anyi na-ada dika egbe eluigwe n'elu oke osimiri. **4** Olu Onyenwe anyi di ike, olu Onyenwe anyi juputakwara n'ebube. **5** Olu Onyenwe anyi na-etiwasi osisi ukwu sida; Onyenwe anyi na-etiwasi osisi ukwu sida nke Lebanon. **6** O na-eme ka Lebanon wulie elu dika nwa ehi, o na-eme ka Sirion wulie elu dika nwa atu. **7** Olu Onyenwe anyi na-agba dika egbe eluigwe mgbe amuma na-egbu. **8** Olu Onyenwe anyi na-eme ka ozara maa jijiji; Onyenwe anyi na-eme ka ozara Kadash maa jijiji. **9** Olu Onyenwe anyi na-eme ka osisi ook gbago na-agbapukwa akwukwo niile nke oke ohia. N'ime ulonso ukwu ya mmadu niile na-eti, "Ebube!" **10** Onyenwe anyi no n'ocheeze ya n'elu uju mmiri; Onyenwe anyi na-achi dika eze ruo mgbe ebighi ebi. **11** Onyenwe anyi na-enye ndi ya ike, o ga-ejikwa udo gozie ndi ya.

30 Abu Oma. Abu nke ido obieze Devid nso. Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'ih na i sitere n'ebe di omimi doputa m. I kweghi ka ndi iro m chia m ochi. **2** O Onyenwe anyi Chineke m, akpokuru m gi, ka i nyere m aka, i gwokwara m. **3** O Onyenwe anyi, i si n'ala ili kpoputa m, i mere ka m diri ndu. (Sheol h7585) **4** Bukuonu Onyenwe anyi abu, unu ndi nso ya, toonu aha nso ya. **5** Iwe ya adighi adigide tee anya, ma ime amara ya na-adi ruo ebighi ebi! Ikwa akwa nwere ike diri ogologo abali niile, ma iti mkpu onu ga-adi n'utu. **6** Mgbe m no n'udo, asiri m, "Ihe obula apughi inapu m udo m." **7** O Onyenwe anyi, mgbe i gosiri m ihuoma, i mere ka m kwuru chim dika ugwu; ma mgbe i zoro ihu gi site n'ebe m no, adara m mba. **8** O bu gi, Onyenwe anyi, ka m kpokuru; o bukwa onyenwe anyi ka m rioro aririo amara si, **9** "Uru gim di ma m laa n'iyi? Uru gim di ma m rida n'ili? Uzuzu aja o ga-enye gi otuto? O ga-ekwusa banyere ikwesi ntukwasị obi gi?" **10** O Onyenwe anyi, gee m nti ma meere m ebere; O Onyenwe anyi, buuru m onye inyeka. **11** I meela ka iti mkpu akwa m ghoo ite egwu; i napuru m akwa mkpe m, ma yinye m onu dika akwa mmemme. **12** I mere nke a ka obi m buo maka otuto gi, ghara ino nwayo. O Onyenwe anyi Chineke m, aga m eto gi ruo mgbe ebighi ebi.

31 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Onyenwe anyi, n'ime gi, ka m gbabara izere ndu; ekwela ka ihere mee m; site n'ezimume gi gbaputa m. **2** To o nti gi n'ala

nuru olu m, bia ngwangwa gbaputa m; ghoro oke nkume nke ebe mgbaba, ebe mgbaba e wusiri ike maka nzoputa m. **3** Ebe i bu oke nkume m na ebe mgbaba m e wusiri ike, n'ih aha gi, duo m ma na-edukwa m. **4** Naputa m site n'onya nke e zobere n'ih m, n'ih na o bu naani gi bu ebe mgbaba m siri ike. **5** N'aka gi ka m na-enyefe mmuo m; gbaputa m, o Onyenwe anyi, Chineke, onye eziokwu. **6** Akporo m ha asi bu ndi niile na-efe chi mba ozo ndi na-abaghi uru; ana m atukwasị Onyenwe anyi obi m. **7** Aga m enwe obi utu ma nuri kwaa onu n'ime ihunanya gi, n'ih na i huru nsogbu m marakwa ihe mgbu nke mmuo m. **8** I weregh m nyefee n'aka ndi iro m, kama i nyela m ohere ijeghari ebe obula m choro. **9** O Onyenwe anyi, meere m amara n'onodu ihe mgbu m. Anya m abuo na-acha uhie uhie n'ih ikwa akwa; ike adighikwa m. **10** Iru uju eriel m ahu; ikwa akwa m ewepula ihe n'afu m; ihe mgbu m mere ka ike gwusia m ruo na ume adighikwa n'okpuku m. **11** N'ih ndi iro m niile; ndi agbataobi m na-eleli m anya. Ndi enyi m na-atu ujo ibiakwute m, ndi huru m n'okporozo na-esite uzo ozo gafee. **12** Aghoala m onye e chefuru echefu, di ka a ga-asi na m nwuru anwu. A puru iji ite kwara akwawa tunyere m. **13** Anula m nkulu ha megide m; oke egwu di n'akuku niile; ha na-agba izu megide m, na-agba izu nzuzo iji napu m ndu m. **14** Ma ana m atukwasị gi obi Onyenwe anyi. Ekwuola m ya si, "Naani gi bu Chineke m." **15** Oge m niile di gi n'aka. Naputa m n'aka ndi iro m na n'aka ndi ahu na-adighi eze ike ichu m oso. **16** Mee ka amara gi mukwasị ohu gi dika anyanwu; zoputa m n'ih ihunanya gi na-enweghi ogwugwu. **17** O Onyenwe anyi, ekwela ka ihere mee m, n'ih na akpokuola m gi; kama mee ka ihere mee ndi na-eme ihe ojojo, ka ha togboro n'ala mmuo debe onu ha duu. (Sheol h7585) **18** Ka onu ahu ha ji ekwu okwu ugha mechie kpamkam; n'ih na o bu site na mpako na nleli ka ha ji nakwu okwu megide ndi ezi omume. **19** Lee ka idi mma gi si baa uba, nke i na-edebere ndi niile na-atu egwu gi, nke i na-enye ndi na-agbaba n'ime gi, n'ihu oha mmadu. **20** I na-ezobe ha n'ebe nzuzo gi puo n'izu nzuzo nke umu mmadu; i na-echebe ha n'ime ebe obibi gi; ka ha puo n'ebubo nke ire di iche iche. **21** Otuto diri Onyenwe anyi n'ih na o gosila m ihunanya ya di ukwu mgbe m no n'obodo ndi iro gbara gburugburu. **22** Akujara m, kwuo okwu n'uju si, "Ewezugala m site n'ihu ya!" Ma i nuru aririo m maka ebere mgbe m kpokuru gi ka i nyere m aka. **23** Hunu Onyenwe anyi n'anya, unu ndi ya niile kwesiri ntukwasị obi, n'ih na Onyenwe anyi na-anaputa ndi niile kwesiri ntukwasị obi nye ya, ma o nakwughachi ndi mpako oke zuru ezu. **24** Ya mere, dirin ike, ka obi siekwa unu ike, unu niile ndi olileanya ha di n'ime Onyenwe anyi.

32 Abu Oma Devid. Abu Maskil. Onye a goziri agozi ka mmadu ahu bu, onye a gbaghaara ajo omume ya niile, onye e kpuchikwaara mmehie ya niile. **2** Ngozi na-adiri nwoke ahu, onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya, onye ahu nke aghughu obula na-adighikwa n'ime mmuo ya. **3** Mgbe m gbachiri nkiti, okpuku m re ure site n'isu ude m ogologo ubochi niile. **4** Ehihie niile na abali niile, i tara m ahuhu, ume di m n'obi gwuchara, dika mgbe okpomoku nke okochi. (Sela) **5** Mgbe ahu, ekwuputa m mmehie m niile n'ihu gi, kwusikwa izo ha ezo. Agwara m onwe m okwu si, "Aga m ekwuputa mmehie m niile n'ihu Onyenwe anyi." !

gbaghakwaara m ikpe omuma nke mmehie m niile. (Sela) 6 Ya mere, ka ndi niile bu ndi ezi omume kpokuo gi n'ekpere mgbe e nwere ike ichota gi; n'uzo di otu a, o buru na uju mmiri abja, o gaghị erute ha. 7 Gi onwe gi buru m ebe nzuzo; I ga-echebekwa m ka nsogbu obula hapu irute m nso. O bukwa abu nzoputa ka i ji gbaa m gburugburu. (Sela) 8 Aga m eme ka i nwee uche, zikwa gi uzo i kwesiri igbaso; Aga m adu gi odu, anya m ga-adikwasikwa n'ahu gi. 9 Adikwala ka inyinya maobu inyinya ibu nke na-enweghi akonuche, nke a na-aghaghị iji mkpumpku igwe na eriri kechie onu ya, ijide ya, ma emeghi otu a, o gaghị abjakwute gi. 10 Otutu ihe mgbu na-abjakwasị ndi na-eme ihe ojojo, ma ihunanya Onyenwe anyi nke na-enweghi ogwugwu, na-agba onye ahụ tukwasiri ya obi gburugburu. 11 Nuriaru onu n'ime Onyenwe anyi, nweekwanu obi utu, unu ndi ezi omume; buo abu, unu ndi obi ha ziri ezi.

33 Tienu mkpu onu nye Onyenwe anyi, unu ndi ezi omume; n'ihu na o bu ihe ziri ezi ka ndi obi ha ziri ezi too ya. 2 Werenu ubo akwara too Onyenwe anyi; werenu une nke nwere akwara iri kporo ya egwu. 3 Bkuonu ya abu quru; were nka kporo ubo akwara ma tiekwa mkpu onu. 4 N'ihu na okwu Onyenwe anyi niile ziri ezi burukwa eziokwu; o kwesiri ntukwasị obi n'oru ya niile. 5 Onyenwe anyi na-ahu ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya; uwa niile juputara n'ihunanya ya nke na-enweghi ogwugwu. 6 O bu site n'okwu onu Onyenwe anyi ka e ji kee eluigwe niile, jirikwa nkuume nke onu ya mee anwu, na onwa na kpakpando niile. 7 O bu ya kekwa osimiri niile chikota ha n'otu ebe, kpaa oke ebe ha ga-anu dika uloku di ukwu. 8 Ka uwa niile tuo Onyenwe anyi egwu; ka mmadu niile bi n'awa sopuru ya. 9 N'ihu na o kwuru okwu, okwu ahụ mezukwara; o nyere iwu, iwu ahụ guzokwara chim. 10 Onyenwe anyi na-emebi atumatu mba niile; o na-emebi ebumnobi umu mmadu. 11 Atumatu Onyenwe anyi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ebumnobi ya ruo ogbo niile. 12 Mba a goziri agozi ka mba ahụ bu, bu ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha; bu ndi o hoputara ka ha buru ihe nketa ya. 13 Onyenwe anyi si n'eluigwe na-ele ndi mmadu bi n'awa anya. O na-ahuzu umu mmadu niile anya. 14 O sitere n'ebe obibi ya na-ele onye obula bi n'elu uwa anya. 15 Ebe o bu ya kpuru obi mmadu niile n'otu na otu; o nahazu, na-amazukwa ihe niile ha na-eme. 16 Onuogugu ndi agha eze apughi izoputa ya; o nweghi onye agha obula na-azoputa onwe ya, site n'idi ukwu nke ike ya. 17 Inyinya agha ezukwaghị iwetara ndi na-agba ha mmeri n'agha. O bu ezie na inyinya di ike, ma ha apughi izoputa ndi nwe ha. 18 Ma Onyenwe anyi ji anya ya na-eche ndi niile na-atu ya egwu nche, ya bu ndi niile na-atukwasị obi ha n'ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu. 19 O ga-anaputa ha site n'aka onwu. O ga-echebekwa ha o buladi n'oge unwu. 20 Anyi ji olileanya eche Onyenwe anyi; o bu ya bu inyeaka anyi na ota anyi. 21 Obi anyi na-anuri onu n'ime ya; n'ihu na anyi tukwasiri aha nso ya obi. 22 O Onyenwe anyi, ka ihunanya gi na-adigidere anyi, dika olileanya anyi di na gi.

34 Abu Oma Devid. Mgbe o gbanwere omume ya mee ka onye na-ayi ara n'ihu Abimelek, onye nke chupuru ya, ya a puo. Aga m eto Onyenwe anyi mgbe niile. Mgbe niile ka otuto ya ga-adi n'onu m. 2 Mkpuruobi m ga-anya isi na

Onyenwe anyi; ka ndi niile a na-akpagbu gee nti nuriaru onu. 3 Soro m too Onyenwe anyi; ka anyi bulie aha ya elu. 4 N'ihu na etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa, o zakwara m, naputa m site n'aka itu ujo m niile. 5 Ihu ndi na-elekwasị ya anya na-enwu dika ihe; ihere adighi eme ha. 6 Onye ogbenye a kpokuru Onyenwe anyi, o zakwara ya; o zoputara ya site na nsogbu ya niile. 7 Mmuo ozi Onyenwe anyi na-agba ndi niile na-atu egwu ya gburugburu na-anaputakwa ha. 8 Jiri aka gi tulee ma hukwa na Onyenwe anyi di mma; onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye nke na-agbaba n'ime ya. 9 Tūonu egwu Onyenwe anyi, unu ndi nso ya, n'ihu na o dighi ihe nako ndi niile na-atu egwu ya. 10 Aguu nwere ike igu umu odum, ike pukwara igwu ha, ma ihe obula bu ihe oma agaghị ako ndi niile na-acho Onyenwe anyi. 11 Umu m, bianu gee m nti; aga m ezi unu ihe itu egwu Onyenwe anyi bu. 12 Onye obula n'ime unu huru ndu n'anya, ma nwee ochicho ihu otutu ubochi ndi di mma, 13 chezie ire gi ka o ghara ikwu ihe ojojo, chezikwaa egbugbere onu gi ka o gharakwa igba ugha. 14 Site n'ihu ojojo wezuga onwe gi ma mee ezi ihe, choo udo ma gbasookwa ya. 15 Anya Onyenwe anyi di n'ahu ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe nye mkpu akwa ha; 16 ma ihu Onyenwe anyi na-emegide ndi na-eme ihe ojojo, ime ka a hapu ichetakwa ihe banyere ha n'awa. 17 Onyenwe anyi na-anu olu ndi ezi omume, mgbe ha na-akpoku ya ka o nyere ha aka; o na-azoputakwa ha site na nsogbu ha niile. 18 Onyenwe anyi na-anu ndi niile obi ha tiwara etiwa nso, o na-anaputa ndi niile olileanya ha gwuru. 19 Nsogbu na-adakwasị ndi ezi omume na-adi ukwu, ma Onyenwe anyi na-anaputa ha site na nsogbu ndi ahụ niile. 20 O na-anaputakwa ha kpampam. O gaghị ekwe ka o buladi otu okpuku di ha n'ahu gbajie. 21 Ihe ojojo ga-eme ka onye ajo omume nwuo; ndi na-akpo onye ezi omume asi ka a ga-ama ikpe onwu. 22 Onyenwe anyi na-agbaputa ndi ohu ya; o dighi onye obula nke na-agbaba n'ime ya a ga-ama ikpe onwu.

35 Abu Oma Devid. O Onyenwe anyi, luso ha ogu bu ndi na-aluso m ogu; buso ha agha bu ndi na-ebuso m agha. 2 Yikwasị uwe agha gi, werekwa ota gi; bilie bja nyere m aka. 3 Seputa ube gi na anyuike agha gi; bja zute ndi na-achu m oso. Gwa mkpuruobi m, "Abu m nzoputa gi." 4 Mee ka ihere mee ndi niile na-agbalisi ike igbu m. Ka ndi na-agba izuzu igbu m burukwa ndi a chughachiri azu, na ndi ihere mere. 5 Ka ha dika igbugbo oka mgbe oke ifufe na-eke, ka mmuo ozi Onyenwe anyi buru onye na-achufu ha. 6 Mee ka uzo ha gbaa ochichiri, burukwa ebe na-amị amị; ka mmuo ozi Onyenwe anyi buru onye na-achu ha oso. 7 O bu ezie na o dighi ihe ojojo obula m mere ha, ma ha siere m onya, gwukwara m olulu n'uzo m. 8 Ka mbibi bjakwasị ha na mberede, ka ugu bu ha zobeere m kee ha; ka ha lakwaa n'iyi site n'idaba n'olulu ahụ ha gwuru. 9 Mgbe ahụ, mkpuruobi m ga-anuri onu na Onyenwe anyi, o ga-enwekwa obi utu n'ime nzoputa ya. 10 Ihe niile di n'ime m ga-eti mkpu si, "O Onyenwe anyi, o ndi onye dika gi? I na-agbaputa ndi na-adighi ike site n'aka ndi di ike karja ha, ma na-anaputa ndi ogbenye ndi choro enyemaka site n'aka ndi na-apunara ha ihe ha nwere n'ike." 11 Ndi akaebe, ndi kwara obi n'azu na-apukwute m; ha na-ebo m ebubo ihe ndi m na-anubeghi ihe banyere ha na mbu. 12 Ana m emere ha ihe oma, ma ha na-akwughachi m ihe ojojo. Nke a na-ewute mmuo m ruo n'onwu. 13 Mgbe ha na-arja orja,

eyiri m akwa mkpe, site na ibu ọ̀nụ́ weda onwe m n'ala. Mgbe ekpere m loghachikwutere m na-enweghị ọ̀sịsị, **14** ejeghariji m n'ọ̀nọ̀dụ́ iru ụ́jụ́, dika a ga-asị na ọ̀ bụ́ nwanne m, maọ̀bụ́ enyi m, jeghariakwa n'obi ojojo dika a ga-asị na ọ̀ bụ́ nne m na-aria ọ̀ria ahụ́. **15** Ma mgbe m dahiere, ha zukọtara na-ahuri ọ̀nụ́; mgbe m na-adighi ele anya, ha biliri imegide m. Ha na-ekwulu m na-esepughị aka. **16** Dika ndi ajo omume, ha na-akwa m emo n'ibe, na-atakwa m ikikere eze ha. **17** O Onyenwe anyi, ọ̀ bụ́ ruo ole mgbe ka i ga-anọ́ na-ele ihe na-eme? Gbaputa ndu m site na mbibi ha niile, site n'aka umu odum ndi a, gbaputa ndu m di oke onuahia. **18** Aga m enye gi ekele n'ihu oha mmadu di ukwuu, n'etiti oha kachasi ibe ya di ukwuu, ka m ga-anọ́ too gi. **19** Ekwekwala ka ndi ahụ́ bụ́ ndi iro m, mgbe o nweghi ihe m mere ha, chja m ochi; ekwekwala ka ndi ahụ́ kporo m asi n'ihu iro, mgbe o nweghi ihe m mere ha nwee izuike. **20** N'ihu na ọ̀ bughị okwu udo ka ha na-ekwu, kama ha na-echeputa ebubo ugha di iche iche megide ndi ahụ́ na-anọ́ onwe ha juu n'ime ala ahụ́. **21** N'ju anya, ha na-ele m anya na-eti mkpu na-asi, "Ewo! Ewo! Anya anyi abuo ka anyi ji hu ya." **22** O Onyenwe anyi, i hula nke a, agbakwala nkiti; anokwala m n'ebe di anya, O Onyenwe anyi. **23** Teta, bilie buuru m onye mkpeputa m. Kpechitere m onu m, Chineke m na onyenwe m. **24** O Onyenwe anyi Chineke m, kpeputa m n'ihu ezi omume gi; ekwekwala ka ha chja m ochi. **25** Ekwekwala ka ha si, "Ahaa, ọ̀ di ka anyi turu anya ya!" Maobu si, "Anyi eolola ya!" **26** Mee ka ihere na ogbaaghara buru nke ndi na-achi m ochi n'ime mkpagbu m; were ihere na nweda n'ala yinye ha dika uwe, bu ndi niile nabuli onwe ha elu imegide m. **27** Ka ndi niile mkpeputa m di mma were obi utu tie mkpu onu; ka ha na-asi mgbe niile, "Ka e bulie Onyenwe anyi elu, onye odimma nke onu ya na-amasị." **28** Ire m ga-ekwu banyere ezi omume gi na otuto gi niile ogologo ubochi niile.

36 Abụ́ Ọ́ma diri onyeisi abụ́. Abụ́ Ọ́ma Devid, bụ́ ohu Onyenwe anyi. E nwere m ozi di n'ime obi nke sitere n'aka Chineke banyere ndu mmehie nke ndi na-eme ajo ihe: Ọ́ dighi itu egwu Chineke di n'anya ha. **2** N'ihu ha na-agwarita onwe ha okwu ire utu n'anya ha onwe ha, na o nweghi uto a ga-esi nwe ike ichoputa mmehie ha maobu kpo ya asi. **3** Okwu onu ha niile bu ihe ojojo na aghughu; ha adighi eji uche eme ihe maobu mee ihe di mma. **4** Ọ́ buladi mgbe ha no n'elu ihe ndina ha, ha na-eche echiche ajo ihe; ha enyefeela onwe ha n'aka ndu ajo omume, ha adighi ajukwa ihe na-ezighi ezi. **5** O Onyenwe anyi, ihunanya gi na-eru mbara eluigwe, ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa igwe ojii nke eluigwe. **6** Ezi omume gi dika ugwu di ukwuu, ikpe ikpe ziri ezi gi dika omimi nke oke osimiri. O Onyenwe anyi, i na-echebe umu mmadu na anumanu. **7** Lee ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu si di oke onuahia, O Chineke! Umu mmadu na-agbaba n'okpuru ndo nke nku gi abuo. **8** Ha na-eri oriri site n'iba uba nke uloku gi; I na-enyeka ha mmiri site n'iyi nke obi utu gi. **9** N'ihu na mmiri na-enye ndu di na gi; ọ́ bukwa n'ihè gi ka anyi na-ahu ihè. **10** Mee ka ihunanya gi na-adigidere ndi maara gi, ka ezi omume gi na-adigidekwa ndi ziri ezi n'obi. **11** Ekwela ka ndi mpako a zoọ́ m ukwu n'isi, ekwekwala ka aka ndi ajo omume nupu m n'ebe m guzo. **12** Lee ka ndi na-eme ajo ihe si daa n'ala, a kwatuola ha n'ala, ha apughikwa ibilite ozo.

37 Abụ́ Ọ́ma Devid. Echegbula onwe gi n'ihu ndi na-eme ihe ojojo, maobu kwosa ndi na-eme ihe ojojo ekworo; **2** n'ihu na mgbe na-adighi anya, ha ga-akponwu dika ahijia, dika ahijia ndu, ha ga-anwukwa. **3** Tukwasị Onyenwe anyi obi meekwa ihe ziri ezi; biri n'ala na nchebe, riuokwa afo. **4** Ka ihe Onyenwe anyi toọ́ gi utu. Ọ́ ga-enyeka gi ihe niile bu ochicho nke obi gi. **5** Nyefee onwe gi n'aka Onyenwe anyi; tukwasị ya obi, ọ́ ga-emere gi nke a: **6** Ọ́ ga-eme ka ezi omume gi puta ihè dika ihe nke chi obubo, meekwa ka izi ezi nke ikpe gi dika ihe nke anyanwu n'ehihie. **7** Dere duu n'ihu Onyenwe anyi, were ndidi chere ya; echegbula onwe gi mgbe ndi ozo na-enwe oganihu, mgbe ha na-emezu atumatu ojojo ha niile. **8** Kwasi iwe iwe, kwasi iwe oke iwe; echegbula onwe gi, ọ́ na-eduba naan n'ihu ojojo. **9** N'ihu na a ga-ala ndi ajo omume n'iyi, ma ndi niile olileanya ha di na Onyenwe anyi ga-eketa ala ahụ́ dika ihe nketa ha. **10** Ọ́ foduru nwa oge nta, ndi ajo omume ga-agabiga; ọ́ bụ́ ezie na i ga-achọ́ ha, ma i gaghị achota ha. **11** Ma ndi niile di nwayo n'obi ga-eketa ala a dika ihe nketa ha, ha ga-enwewa udo di ukwuu. **12** Ndi ajo omume na-agba izu ojojo megide ndi ezi omume, na-ata ikekere eze megide ha; **13** ma onyenwe anyi na-achi ndi ajo omume ochi, n'ihu na ọ́ maara na ubochi ha na-abia. **14** Ndi ajo omume amiputala mma agha ha, kwee uta ha ime ka ndi no na mkpa na ndi ogbenye daa, igbu ndi uto ha ziri ezi. **15** Ma ha ga-ewere mma agha ha gbuo onwe ha, kurisiekwa uta ha. **16** Ihe ntakiri nke onye ezi omume nwere di mma karja akunuba otutu ndi ajo omume; **17** n'ihu na a ga-etiji ike niile nke ndi ajo omume, ma Onyenwe anyi ga-akwagide ndi ezi omume. **18** Ndi na-enweghi ita uta na-ebi ndu ha n'okpuru nlekota Onyenwe anyi, ihe nketa ha ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **19** N'oge ihe ndakwasị, ha agaghị akponwu; ha ga-erijukwa afo n'ubochi ndu. **20** Ma ndi ajo omume ga-ala n'iyi. N'agbanyeghi na ndi iro Onyenwe anyi dika ima mma nke ubi ahijia ndu, ha ga-agabigakwa ngwangwa n'anya dika anwuru oku. **21** Ndi na-eme ihe ojojo na-ebiri mmadu ihe ma ha adighi akwughachi ya, ma onye ezi omume na-eme amara na-enye ndi ozo ihe o nwere. **22** Ndi Onyenwe anyi goziri agozị ga-eketa akụ́ nke uwa, ma ndi ọ́ buru onu ka a ga-egbuchapu. **23** Ọ́ buru na Onyenwe anyi nwere mmasi na ndu mmadu, ọ́ ga-eme ka nzo ukwu ya guzosie ike; **24** ọ́ buru na ọ́ kpobie ukwu, ọ́ gaghị ada, n'ihu na Onyenwe anyi na-eji aka ya ejigide ya. **25** Abụ́ m nwantakiri na mbu, ugbu a, abụ́ m agadi, ma ahubeghi m ebe e chefuru ndi ezi omume, maobu ebe umu ha na-arjo nri. **26** Mgbe niile, ha na-eme amara jiri obi ha na-agbazinye ndi mmadu ihe, umu ha ga-abu ngozi. **27** Site n'ihu ojojo puo, mee ezi ihe, mgbe ahụ́, i gabi n'ala a ruo mgbe ebighi ebi. **28** Onyenwe anyi na-ahu onye ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya. Ọ́ gaghị ahapukwa ndi ya kwesiri ntukwasị obi. A ga-echebe ha ruo mgbe ebighi ebi, ma umu ndi ajo omume ka a ga-egbuchapu; **29** ndi ezi omume ga-eketa ala ahụ́ dika ihe nketa ha, ha ga-ebikwa n'ime ya ruo mgbe ebighi ebi. **30** Okwu amamihe na-esi n'onu onye ezi omume puta, ire ya na-ekwukwa ihe ziri ezi. **31** Iwu Chineke ya di ya n'obi; nzo ukwu ha adighi agbuchapu. **32** Ndi ajo omume na-echeere ndi ezi omume na nzu, na-achọ́ inapu ha ndu ha; **33** ma Onyenwe anyi agaghị ahapu ha n'aka ha, ọ́ gaghị ekwe ka a maa ha ikpe mgbe a na-ekpe ha ikpe. **34** Chere Onyenwe anyi, debekwa uto ya. Ọ́ ga-ebuli gi elu ka i nweta ala ahụ́ dika ihe nketa; mgbe a na-egbuchapu ndi ajo

omume, i ga-eji anya gi hu ya. **35** Ahula m onye ajo omume na nwoke na-eme ihe ike, ka o na-eto, na-awasa, dika osisi di ndu n'eziala, **36** ma o dighi anya, o nwuru, n'agbanyeghi na m choghariri ya, o dighi ebe obula a huru ya. **37** Ma tugharja uche banyere ndi ezi omume, rjbaa ndi uzọ ha ziri ezi ama; oganihu dijiri onye udo. **38** Ma a ga-ala ndi mmehie niile n'iyi; o dighi olileanya dijiri ndi ajo omume. **39** Nzoputa nke ndi ezi omume si n'aka Onyenwe anyi bja; o bu ebe ha e wusiri ike n'oge nsogbu. **40** Onyenwe anyi na-enyere ha aka, na-anaputakwa ha ma na-azoputakwa ha site n'aka ndi ajo omume, n'ihu na ha mere ya ebe mgbaba ha.

38 Abụ Oma Devid. Ariri. Biko, Onyenwe anyi, abarala m mba n'we, maobu taa m ahuhu mgbe iwe gi di oku. **2** N'ihu na aku gi niile amapuola m ahụ, aka gi adakwasikwala m, dika o bu okpo. **3** N'ihu oke iwe gi, o dighi izuoke di n'ime anu ahụ; enweghikwa m udo n'ime okpuku m niile n'ihu mmehie m. **4** Maaruta ikpe omuma m na-adakwasij m dika ibu arọ nke di arọ karja m. **5** Onya m na-ere ure na-asọ oyi n'ihu mmehie enweghi uche m. **6** Abụ m onye a nyidara ma kwatukwaa n'ala ogologo ubochi niile, ana m agaghari n'iru uju. **7** Azu na-egbu m mgbu nke ukwu ahụ adighikwa m. **8** Ume obula adighikwa n'ime. Adi m ka onye e gwepiara egwepia. Ana m asu ude n'ihu oke ihe mgbu nke obi. **9** O Onyenwe m, i maara aguu niile nke na-agu obi m; isu ude m ezokwaghi ezo n'ebe i no. **10** Obi na-alọ m mmiri, ike na-agwukwa m, ihē esitekwala n'anya m puo. **11** Ndi m huru n'anya na ndi enyi m na-asọ m oyi n'ihu onya m, ndi agbataobi m na-anọ m ebe di anya. **12** Ndi na-achọ igbu m nasiri m onya, ndi ahụ choro ineru m ahụ na-ekwu maka ihe dakwasiri m; ogologo ubochi niile ha na-agba izuzu aghughu. **13** Adi m ka onye nti chiri, onye na-apughi inu ihe obula, dika onye ogbu, onye na-apughi imeghe onu ya. **14** Adila m dika onye na-anaghi anu ihe, onye onu ya apughi isa okwu. **15** O Onyenwe anyi, ana m eche gi; o Onyenwe m Chineke m, i ga-aza. **16** N'ihu na asiri m, "Ekwela ka ha nurja onu n'isi m; maobu bulie onwe ha elu n'ebe m no mgbe ukwu m na-agbuchapu." **17** N'ihu na lee, ana m achọ ida ada. Anokwa m n'onodu oke mgbu. **18** Ana m ekwuputa mmehie m; mmehie m na-ewute m. **19** Ndi iro m, ndi na-eme ihe ike di otutu, ndi na-akpo m asi, na-enweghi ihe m mere, bara uba. **20** Ndi na-eji ihe ojo okwughachi m ezi ihe, na-ebo ebubo megide m n'agbanyeghi na m na-achọ ime naani ezi ihe. **21** O Onyenwe anyi, ahapukwala m; O Chineke m, anokwala m ebe di anya. **22** Bja osisọ inyere m aka Onyenwe m na Onye nzoputa m.

39 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ maka Jedutun. Abụ Oma Devid. Asiri m, "Aga m elezi anya n'uzo m niile ma debe ire m ka m ghara ikwuhie; aga m eji ihe kechie onu m mgbe m no n'etiti ndi ajo omume." **2** Ma mgbe m mechiri onu m ma noro duu, ju ikwu o buladi ihe obula di mma, oke ihe mgbu m mubara. **3** Obi m kporo oku n'ime m, ma mgbe m na-atughari ihe ndi a n'uche, oku ahụ no na-ere; mgbe ahụ ekwuru m okwu si: **4** "O Onyenwe anyi, gosi m ogwugwu nke ndu m na onuogugu ubochi m niile; mee ka m mara na ndu m na-agafe ngwangwa. **5** I meela ka ubochi m niile buru naani ihe di nta; ogologo afọ m niile adighi ka ihe obula n'ihu gi. Ndu onye obula bu naani otu nkuume obuladi ndi dika ha guzosirike. (Sela) **6** "N'ezie onye obula na-egharj dika onyinyo n'efu ka

ha na-ekwogharj n'otu ebe na nke ozo, na-akpakoba aku, na-amaghi onye o ga-abu nke ya n'ikeazu. **7** "Ma ugbu a, Onyenwe m, ginj ka m na-ele anya ya? Olileanya m di n'ime gi. **8** Zoputa m site na mmehie m niile; ekwela ka m buru ihe ochi nye ndi nzuzu. **9** Agbachiri m nkiti, ajuru m ikwu okwu, n'ihu na o bu gi mere ihe a. **10** Kwusi iti m ihe; ihe otiti nke aka gi ezuala m ahụ. **11** I na-abara ndi mma mba ma na-ata ha ahuhu n'ihu mmehie ha; i na-eripja akunuba ha dika nla, mma obula bu naani otu nkuume. (Sela) **12** "O Onyenwe anyi, nuru ekpere m, gekwaa nti n'akwa m maka enyemaka; emechila nti gi nye ike akwa m. N'ihu ana m ebinyere gi dika onye obja, dika onye ije, dika nna nna m ha mere. **13** Lepu anya na-ebe m no, ka m nwee ike kporie ndu ozo, tupu m hapu ebe a laa, a gaghi ahukwa m ozo."

40 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. Eji m ndidi chere Onyenwe anyi, o tugharikwutere m, o nukwara akwa m. **2** O sitere n'olulu na-amj ami, nke apiti na uru juru, seputa m; o guzobere ukwu m abuo n'elu oke nkume, nyekwa m ebe siri ike ka m guzo. **3** O tinyere abụ ohuru n'onu m, abụ otuto nye Chineke anyi. Otutu ga-ahụ ya ma tuo egwu, ha ga-atukwasij obi ha n'ime Onyenwe anyi. **4** Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye na-eme Onyenwe anyi ebe ntukwasij obi ya; onye na-adighi ele ndi mpako anya maobu ndi na-atughari gbasoo arusi. **5** O Onyenwe anyi Chineke m, oru ebube i ruru di otutu, o dighi onye puru igukota ihe niile i kwadooro maka inye anyi; a sikwari na aga m ekwu ma kosaa ihe banyere ha, ha kariri ihe onu puru ikwu. **6** Aja na onyinye abughi ihe i choro ma i megheela nti abuo; aja nsure oku na aja a churu maka mmehie abughi ihe i choro. **7** Mgbe ahụ, ekwuru m si, "Lee m, abjala m, e dere banyere m n'ime akwukwo mpiakota. **8** O Chineke m, o bu ochichọ m ime ihe i na-achọ, iwu gi di n'ime obi m." **9** Ana m anọ n'etiti ogbako ukwu na-ekwusa ihe ziri ezi; dika i maara, o Onyenwe anyi, anaghi m emechi onu m. **10** Ekpuchighi m ezi omume gi n'ime obi m, ana m ekwuputa maka ikwesi ntukwasij obi gi na nzoputa gi. Adighi m ekpuchi ihunanya na eziokwu gi, n'ebe ogbako ukwu no. **11** O Onyenwe anyi, ezonarila m ebere gi, ka ihunanya gi na eziokwu gi chebe m oge niile. **12** N'ihu na otutu nsogbu a na-apughi iguta onu gbara m burugburu; mmehie m niile akarjala m, apughikwa m ihu uzo: ha kariri agiri isi di m n'isi, obi m na-adakwa mba n'ime m. **13** O Onyenwe anyi, ya masi gi izoputa m; O Onyenwe anyi, bja ngwangwa inyere m aka. **14** Ka ndi niile na-achọ inapu m ndu m, buru ndi a ga-etinye n'onodu ihere na ogbaaghara; ka ndi niile o na-amasi ihu ila n'iyi m, laghachi azu n'ihere. **15** Ka ndi ahụ na-asi m, "Ehee! Eheel!" kuja n'ihu ihere onwe ha. **16** Ma ka ndi niile na-achọ gi nurja onu, nwekwa obi uto n'ime gi; ka ndi ahụ huru nzoputa gi n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyi di ukwu." **17** Ma mu onwe m bu m ogbenye na onye no na mkpa; ka Onyenwe anyi cheta m. I bu onye inyeaka m na onye mgbaputa m; I bu Chineke m, anola odu ibia.

41 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. Ndi a goziri agozi ka ha bu ndi nwere uche na-eleta ndi ogbenye; Onyenwe anyi na-azoputa m n'oge nsogbu. **2** Onyenwe anyi ga-echebe ha, debekwa ha ndu; o ga-eme ka ihe na-agara ha nke oma n'ala ahụ, o gaghi arara ha nye n'ochichọ ndi iro ha. **3** Onyenwe anyi na-elekota ha mgbe

ahụ na-esighi ha ike, meekwa ka ahụ dị ha mma. 4 Ekwuru m si, “O Onyenwe anyị, meere m ebere; gwọọ m, n’ihi na emehiela m megide gi.” 5 Ndị iro m na-esite n’iro ha ekwu okwu megide m na-asị, “Olee mgbe ọ ga-anwụ ka aha ya laa n’iyi?” 6 Mgbe otu n’ime ha bịara ihu m, ọ na-ekwu okwu ugha, ma obi ya na-achikọta ihe nkwalu; mgbe ahụ ọ na-apụ, ga kọsaa ya. 7 Ndị niile kpọrọ m asị na-agbarịta izu megide m; ha na-echekwa echiche ojọọ banyere m, na-asirịta onwe ha: 8 “Orịa ojọọ adakwasịla ya; ọ gaghị esite na ihe ndina ya bilie ọtọ ọzọ.” 9 Ọ buladị ezigbo enyi m, onye m tụtwasiri obi, onye mụ na ya na-eso erikọ nri m, ebiliela imegide m. 10 Ma gi, O Onyenwe anyị, meere m ebere, mee ka ahụ sie m na ihe ọzọ, ka m nwee ike kwughachi ha ugwọ. 11 Amaara m na ihe banyere m na-atọ gi uto n’obi, n’ihi na i kwebeghi ka ndị iro m nwee mmeri n’ebe m nọ. 12 N’ihi ikwesi ntụkwasị obi m, i na-akwagide m, mee ka m nọrọ n’ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. 13 Otuto dirị Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, site n’ebighi ebi ruo ebighi ebi.

42 Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. Abụ Maskil nke ụmụ Kora. Dịka agụụ jiri mmiri si na-agụ nne ele, otu a ka agụụ ihe banyere gi si na-agụ m, O Chineke. 2 Akpiri nke ihe banyere Chineke, bụ Chineke ahụ dị ndu, na-akpọ m nkụ. Olee mgbe m puru iga zute Chineke? 3 Anya mmiri m aghọlara m ihe oriri n’ehihie ma n’abalị, mgbe ndị mmadu na-asị m ogologo ubochi niile, “Olee ebe Chineke gi nọ?” 4 Ihe ndị a ka m na-echeta mgbe m na-ekwuputa ihe mgbu nke obi m: ma m cheta mgbe mụ na igwe mmadu so aga, mgbe m ji iti mkpu onu na ekele na-edu ha n’etiti oha kachasi ibe ya, ndi onu juru obi, na-aga n’ulo Chineke. 5 O mkpuruobi m, ginji mere i ji daa mba? Ginji mere i ji na-asu ude n’ime m? Nwee olileanya na Chineke, n’ihi na m ka ga-eto ya, Onye nzoputa m na Chineke m. 6 Mkpuruobi m na-ada mba n’ime m; ya mere, aga m echeta gi site n’ala Jordan, na ebe di elu nke Hemon, na sitekwa n’ugwu Miza. 7 Ogbu mmiri na-akpoku ogbu mmiri mgbe olu ha na-ada uda n’etiti nruda mmiri gi niile; ebili mmiri gi niile na mmali mmiri gi niile ekpuchiela isi m. 8 N’ehihie, Onyenwe anyi na-awukwasị m ihunanya ya, n’abalị abụ ya di m n’obi, ekpere nye Chineke nke ndu m. 9 Ana m asị Chineke, oke nkume m, “Ginji mere i ji chefu m? Ginji mere m ga-eji na-ejegharị n’iru uju n’ihi mmegbu nke onye iro?” 10 Okpukpu m na-agabiga oke ihe mgbu, mgbe ndi iro m ji m na-eme ihe ochi, ogologo ubochi niile ha na-aju m, “Olee ebe Chineke gi nọ?” 11 O mkpuruobi m, ginji mere i ji daa mba? Ginji mere i ji na-asu ude n’ime m? Nwee olileanya na Chineke, n’ihi na m ka ga-eto ya ozo, Onye nzoputa m na Chineke m.

43 O Chineke, kpeputa m, kpechitere m ikpe m n’ebe mba na-amaghị Chineke nọ; gbaputa m site n’aka ndi ajo omume na ndi aghugho. 2 I bu Chineke, ebe m e wusiri ike. Ginji mere i ji ju m? Ginji mere m ga-eji na-ejegharị n’iru uju, n’ihi mmegbu nke onye iro? 3 Zipu ihè gi na eziokwu gi, ka ha duo m; ka ha kpobata m n’ugwu nsọ gi, bu ebe i bi. 4 Mgbe ahụ, aga m aga n’ebe ichu aja Chineke, gakwuru Chineke, bu onu m na obi uto m. Aga m eji ubo akwara too gi, O Chineke, bu Chineke m. 5 O mkpuruobi m, ginji mere i ji daa mba? Ginji mere i ji na-asu ude n’ime m? Nwee olileanya na Chineke, n’ihi na m ka ga-eto ya ozo, onye Nzoputa m na Chineke m.

44 Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. Abụ maskil nke ụmụ Kora. O Chineke, anyi anula; nna anyi ha agwakwala anyi ihe ndi i mere n’oge ha, n’oge gara aga. 2 I ji aka gi chupu ndi mba ozo, ma kunye nna nna anyi ha dika osisi. I gwepjara ndi ahụ ma mee ka ndi nna anyi na-eto na-awasa. 3 O bughi site na mma agha ha ka ha ji merie nweta ala a, ha emerighi site n’ike nke aka ha; ọ bu aka nri gi, aka gi, na ihè nke ihu gi nyere ha mmeri, n’ihi na i huru ha n’anya. 4 I bu eze m na Chineke m, onye na-ekpebi na Jekob aghaghị inwe mmeri. 5 N’ihi ọ bu naanị site n’ike gi, ya na aha gi, ka anyi ji zoda ndi iro anyi n’okpuru ukwu anyi. 6 Atukwasighi m obi m n’uta m, mma agha m anaghi enye m mmeri; 7 ma i na-enye anyi mmeri n’ebe ndi iro anyi nọ, i na-eme ka ihere mee ndi na-eguzogide anyi. 8 N’ime Chineke ka jnya isi anyi di ogologo ubochi niile, anyi ga-eto aha gi ruo mgbe ebighi ebi. (Sela) 9 Ma ugbu a, i jula anyi ma weda anyi n’ala; i naghi esokwa ndi agha anyi apu ozo. 10 I mere ka anyi site n’ihu ndi iro anyi gbalaga, i meela ka ndi na-emegeide anyi were aka ike napu anyi ihe bu nke anyi. 11 I gbakutara anyi azu ka e ripja anyi dika aturu, ma chusasia anyi n’etiti mba niile. 12 I rere ndi gi onu ala, ihe i retara ha abaghi uru nye gi. 13 I meela ka anyi buru nkocha nye ndi agbataobi anyi, anyi bu ihe ikwa emo na ihe ochi nye ndi gbara anyi gburugburu. 14 I meela anyi ka anyi buru ihe imaatu ochi n’etiti mba niile, ndi obula huru anyi na-efufe isi na mkpari. 15 Ogologo ubochi niile, ihere m di m n’ihu, ihere m na-ekpuchiwa m ihu, 16 mgbe ndi nkwalu na ndi nkocha na-eji m eme ihe ochi, n’ihi onye iro, onye kpebiri ibo obo. 17 O bu ezie na ihe ndi a adakwasila anyi, ma anyi echefubeghi gi. Anyi enupubeghi isi n’ogbugba ndu anyi na gi. 18 Obi anyi ahapubeghi gi! Anyi ahapubekwaghi iso ozo gi. 19 Ma i gwepjara anyi mee ka anyi buru ebe nkita oha na-akpaghari, jirikwa oke ochichiri kpuchie anyi. 20 O buru na anyi chefuru aha Chineke anyi, maobu na anyi gbasaara chi mba ozo aka anyi, 21 o bu na Chineke agaraghi achoputa ya, ebe o maara ihe nzuzo niile di n’obi? 22 O bu n’ihi gi ka anyi na onwu gi agba mgba, ogologo ubochi niile. A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu. 23 O, Onyenwe m teta! Ginji mere i ji arahu ura? Kpotee onwe gi! Ajukwala anyi ruo mgbe ebighi ebi. 24 Ginji mere i ji ezopu ihu gi, ma chefu mmegbu na ita ahulu anyi? 25 E tidala anyi n’ala, n’uzuzu, ahụ anyi rapara n’aja 26 Bilie ma nyere anyi aka; gbaputa anyi maka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu.

45 Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. N’usoro olu abụ “Okoko osisi lili.” Abụ maskil ụmụ Kora. Abụ maka agbamakwukwo. Isi okwu di ebube na-akpali mkpuruobi m, mgbe m na-agughari abu m nye eze; ire m bu mkpisi akwukwo di n’aka oka ode akwukwo. 2 I bu onye kachasi mma n’etiti umu mmadu, e ji amara tee egbugbere onu gi mmanu, ebe o bu na Chineke agozuela gi ruo mgbe ebighi ebi. 3 Kenye mma agha gi n’ukwu gi, gi onye di ike; yikwasị onwe gi ebube na ima mma dika uwe. 4 N’ebube gi, gaa n’ihu n’ime mmeri, n’ihi eziokwu, na jdi obi umeala, na ezi omume; ka aka nri gi gosiputa oru gi niile nke na-eju anya. 5 Ka aku gi niile di nko mapuo mkpuruobi ndi iro niile nke eze; ka mba niile na-adakwa n’okpuru ukwu gi. 6 O Chineke, ocheeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu 7 I huru ezi omume n’anya, ma kpoo

ihe ojoo asi; ya mere, Chineke, onye bu Chineke gi, emeela ka idi elu karja ndi ibe gi, site na ite gi mmanu nke onu. **8** Uwe gi niile juputara n'isisi utu nke si na mmanu maá na aloos na akashia; ha sitere n'uloeze niile, e ji odu enyi choo mma. Egwu sitere n'ubog akwara na-eme ka i nwee obi utu. **9** Umú agboghó eze no n'etiti ndi inyom gi ka a na-asopuru; nwunye oho, onye yikwasiri olaedo nke Ofia na-eguzo n'aka nri gi. **10** Gee nti, gi nwaagboghó, tulee ma nurukwa ihe m na-ekwu: "Chefuo ndi gi na ezinaulo nna gi. **11** N'ih na ima mma gi ga-eme ka eze chosie gi ike. Sopuru ya n'ih na o bu onyenwe gi." **12** Ada Taja ga-eji onyinye bia; ndi ogaranya gachokwa ka i gosi ha ihuoma. **13** Adaeze, lee ka o si maa mma di ukwu n'ime ulu ya; o bu akwa a kpanyere olaedo ka e ji duu uwe mwuda ya. **14** Umú agboghó ibe ya, ndi na-amaghi nwoke, na-eso ya bjakwute gi; o bu uwe mwuda a kpanyere ihe okpukpa ka o yi mgbe e dubatara ya n'uloeze. **15** E ji onu na obi utu dubata ha; ha bara n'ime uloze. **16** Umú gi ndi ikom ga-anochi anya nna nna gi; i ga-eme ka ha buru ndisi n'ala ahú niile. **17** Aga m eme ka echeta ihe banyere gi ruo ogbo niile; n'ih nke a, mba niile ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi.

46 Abú Oma nke diri onyeisi abú. Abú umú Kora. N'usoro olu abú alamo. Otu Abú. Chineke bu ebe mgbaba anyi, na ike anyi, onye inyeaka anyi ka o bu n'oge nsogbu. **2** N'ih ya, anyi agaghi atu egwu, o buladi mgbe uwa niile na-emebi, maobu mgbe a na-ewezuga egwu n'onodu ha, mee ka ha daba n'oke osimiri. **3** N'agbanyeghi na mmiri ya na-agba aghara, na-asukwa ufufu, maobu na ugwu niile na-eme mkpotu site n'oke mbili elu ha. (Sela) **4** Otu iyi di nke na-asobata naweta onu n'ime obodo Chineke, n'ime ebe obibi di nsogbu nke Onye kachasi ihe niile elu. **5** Chineke bi n'ime ya, o gaghi ada; Chineke ga-enyere ya aka mgbe chi boru. **6** Mba niile na-agba aghara, alaeze niile na-adakwa; o welitere olu ya elu, uwa na-agbaze. **7** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela) **8** Bia, huru ihe ebube niile Onyenwe anyi mere, lee oke ila n'iyi niile o webatara n'elu uwa. **9** O na-eme ka agha kwusi ruo nsotu nke elu uwa niile. O na-agbaji uta, na-ebibi ube, ma na-esu ota agha niile oku. **10** O na-asi, "Nonon juu! Maranu na mu onwe m bu Chineke! A ga-ebuli m elu n'etiti mba niile, a ga-ebulikwa m elu n'awa." **11** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela)

47 Abú Oma nke diri onyeisi abú. Abú umú Kora. Abú Oma. Kuonu aka unu, unu mba niile; jiri iti mkpu onu tikuo Chineke. **2** N'ih na Onyenwe anyi bu Chineke kachasi ihe niile elu. O di egwu! O bu eze ukwu na-ach uwa niile. **3** O wedara mba niile mee ka ha noo n'okpuru anyi; ndi mmadu niile no n'okpuru ukwu anyi. **4** O hoputaara anyi ihe nketa anyi, ihe inya isi nke Jekob, onye o huru n'anya. (Sela) **5** Chineke ewerela iti mkpu onu rigoro n'eluigwe. Onyenwe anyi ewerela olu opi ike rigoo. **6** Bikuonu Chineke abú otuto, buo abú otuto; bikuonu eze anyi abú otuto, buo abú otuto. **7** N'ih na Chineke anyi bu eze uwa niile. Jirin abú too ya. **8** Chineke bu eze mba niile; o na-anokwasi n'ocheeze ya di nsogbu na-ach mba niile. **9** Ndi niile a ma ama na mba niile ezukootaala, dika ndi Chineke nke Ebrahim, n'ih na ndi eze

niile di n'awa bu nke Chineke; o bu onye e buliri elu n'ebe o di ukwu.

48 Otu Abú. Abú Oma nke umú Kora. Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto, n'ime obodo Chineke anyi, n'ugwu nsogbu ya. **2** O mara mma n'idi elu ya, bukwa onu elu uwa niile. Ugwu Zayon, obodo eze ahú di ukwu, dika ebe kachasi elu nke Zafon. **3** Chineke no n'ime ebe ya e wusiri ike; o gosila onwe ya dika ebe mgbaba ha e wusiri ike. **4** Mgbe ndi eze jikotara ndi agha ha onu, mgbe ha bjakotara nso, **5** ihe ha huru jura ha anya; n'ih oke egwu, ha gbara oso. **6** Ahu oma jijiji bidoro ha n'ebe ahú, ihe mgbu ha dika nke nwanyi na-achó imu nwa. **7** I lara ha n'iyi dika oke ifufe si n'owuwa anyanwu si ala uguo mmiri ukwu nke Tashish n'iyi. **8** Dika anyi nuru, otu a ka anyi huru, n'ime obodo Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, n'ime obodo Chineke anyi; Chineke na-eme ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. (Sela) **9** O Chineke, n'ime ulonso ukwu gi, ka anyi no na-atughari uche n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugwu. **10** O Chineke, dika aha gi, otuto gi na-eru na nsotu uwa niile; aka nri gi juputara n'ez omume. **11** Ugwu Zayon na-anuri onu, obodo nta niile nke Juda nwere obi utu n'ih ikpe gi niile. **12** Gaanu Zayon gburugburu, Jegharja ya gburugburu, guokwanu ulu elu ya niile onye. **13** Lezienu mgbidi ya niile anya, nyochakwanu ebe ya niile e wusiri ike, ka unu nwee ike ikoro ogbo na-abia n'ihu akuko ndi a. **14** N'ih na Chineke a, bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi, o ga-abu onyendu anyi, o buladi ruo n'ogwugwu.

49 Abú Oma diri onyeisi abú. Abú umú Kora. Abú Oma. Nuru nke a, unu mmadu niile! Geenú nti, unu ndi niile bi n'awa, **2** ma ndi di ala ma ndi di elu, ma onye ogaranya ma onye ogbenye. **3** Aga m ekwu okwu amamihe, ihe si n'obi m ga-enye nghota. **4** Aga m ana nti nye ilu, aga m e ji ubo akwara kwaa ilu m. **5** N'ih ginji ka m ga-eji tuu egwu mgbe ubochi ojoo biana, mgbe ndi aghughu ojoo gbara m gburugburu, **6** ndi na-atukwasi obi n'akunuba ha ma na-anyakwa isi n'ih oke uba ha. **7** O nweghi onye puru igbaputa ndu onye ozo, maobu nye Chineke uguo e ji agbara onye ahú, **8** n'ih na uguo e ji agbara ndu di oke onu, o nweghi uguo a ga-akwu nke ga-ezu, **9** nke ga-eme ka mmadu diri ndu ruo ebighi ebi, ma hapu inwu. **10** N'ih na mmadu niile na-ahu na ndi amamihe na-anwu, ndi nzuzu na ndi na-enweghi uche na-anwukwa, si otu a hapuru ndi ozo akunuba ha. **11** Ili ha na-aghó ulu ha ruo ebighi ebi, ebe obibi ha ruo ogbo niile n'agbanyeghi na ha guru otutu ala aha ha. **12** Ma mmadu, n'agbanyeghi akunuba ya, aghaghi inwu, dika anu ohia, o ganwukwa. **13** Nke a bu ihe na-adakwasí ndi na-atukwasí obi n'onwe ha, na ndi na-eso uzó ha, ndi na-akwado okwu ha. (Sela) **14** Dika aturu, o bu ala mmuo ka a kwadooro ha, onwu ga-abu onye na-azu ha dika aturu, ma ndi na-eme ihe ziri ezi ga-emeru ha n'ututu. Ozu ha ga-erekasi n'ime ili n'ebe di anya site n'uloeze ha. (Sheol h7585) **15** Ma Chineke ga-agbaputa ndu m site n'ili, n'ezie, o ga-akporo m nye onwe ya. (Sela) (Sheol h7585) **16** Amala jijiji mgbe mmadu na-aba oke uba, mgbe idi ebube nke ulu ya na-amuba, **17** n'ih na o ga-agba aka laa ma o nwuo, idi ebube ya agaghi eso ya banye n'ili. **18** N'agbanyeghi na o guru onwe ya dika onye a goziri agozi mgbe o di ndu, o bu ezie na ndi mmadu na-eto gi mgbe i na-enwe oganihu, **19** o ga-eso ogbo ndi nna nna ya ndi na-agaghi

ahukwa ihè ọzọ. **20** Ndi bara uba nke na-enweghị nghoṭa dika anụ ọhịa nke ga-ala n'iyi.

50 Abụ Ọma Asaf. Onyenwe anyị, Chineke, Onye kachasi chi niile, ekwuola okwu ma kpokọta ụwa niile, site na ọwuwa anyanwụ ruo na ọdida ya. **2** Chineke na-enwuputa dika ihè, site na Zayon, nke zuruoke n'ime ịma mma. **3** Chineke anyị na-abịa, ọ gaghị emechikwa onụ; oku na-erepịa erepịa dī n'ihu ya, oke ifufe na-efesi ike gbakwara ya gburugburu. **4** Ọ na-akpoku eluigwe na ụwa ka o kpee ndi ya ikpe: Ọ na-asị, **5** “Chikotaranu m ndi m e doro nso, bu ndi mu na ha ji ichu aja gbaa ndu.” **6** Eluigwe na-ekwuputa ezi omume ya, n'ihu na Chineke n'onwe ya bu onye ikpe. (Sela) **7** “Nurunu, ndi m, m ga-ekwukwa, Izrel, aga m agba ama megide unu, Abụ m Chineke, Chineke unu. **8** Anaghị m abara unu mba n'ihu ichu aja unu, na aja nsure oku unu nke na-adi m n'ihu oge niile. **9** Enweghị m mkpa maka oke ehi unu site n'ulo anumanu unu maobu mkpi site n'ogba igwe ewu na aturu unu, **10** n'ihu na umu anumanu niile nke oke ohia bu nke m, ha na ehi niile no n'elu otu puku ugwu. **11** Amaara m umu nmanu niile no n'elu ugwu niile, ihe niile e kere eke no n'ohia bu nke m. **12** Ọ buru na aguu aguu m, agaghị m agwa gi ya, n'ihu na ụwa na ihe niile dī n'ime ya bu nke m. **13** Ana m ata anu oke ehi, ka ọ bu ọbara mkpi ka m ga-ahụ? **14** “Churo Chineke aja ekele, mezu nkwa i kwere Onye kachasi ihe niile elu, **15** ma kpokuo m n'ubochi nsogbu gi, aga m agbaputa unu, unu ga-enyekwa m nsopuru.” **16** Ma Chineke na-agwa ndi na-eme ihe ojoo okwu si, “Olee, nkwuwa okwu unu nwere iguhari iwu m, maobu kwuputa ogbugba ndu m n'onu unu? **17** Unu kporo ndumodu m asi, na-atufekwa okwu m n'azu unu. **18** Mgbe unu huru onye ohi, unu na ya na-ekikota aka; unu na ndi na-akwa iko na-ekekokwa oke. **19** Onu unu na-eme osijiso ikwu ojoo, okwu aghugho na nke rere ure na-esikwa n'onu unu na-asoputa dika iyi. **20** Unu na-ekwugide umunna unu mgbe niile, na-ekwutokwa wannu unu nwoke. **21** Ihe ndi a ka unu mere ma agbachiri m nkiti; unu chekwa na adi m ka unu. Ma aga m abara unu mba ma bokwaa unu ebubo unu n'ihu unu. **22** “Tugharja uche na nke a, unu ndi na-echefu Chineke, ma ọ bughị ya, aga m adorisi unu, ọ dikwaghị onye ga-agbaputa unu. **23** Onye na-eji ekele achuru m aja, na-asopuru m, ọ bukwa onye na-edozi ụzọ ya, ka m ga-eme ka ọ hu nzoputa Chineke.”

51 Abụ dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Mgbe Netan bu onye amuma bjakwutere Devid n'oge ya na Batsheba kwara iko. O Chineke, meere n'ebe, n'ihu ihunanya gi nke na-adigide adigide; n'ihu oke omijiko gi, hichapu ngehie m niile. **2** Sachapu mmehie m niile, ma mee m ka m di ocha. **3** N'ihu na amaara m ngehie m niile, mmehie m dikwa n'ihu m mgbe niile. **4** Ọ bukwa naanji gi ka m mehiere megide, mee ihe ahụ bu ihe ojoo n'ihu gi, nke mere na i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi mgbe i na-ekwu okwu, na onye ezi omume mgbe i na-ekpe ikpe. **5** N'ezie, onye mmehie ka m bu site n'oge amuru m; burukwa onye mmehie site n'oge nne m turu ime m. **6** N'ezie, i na-achọ eziokwu n'akuku niile zoro ezo; i na-akuziri m amamihe n'akuku niile zoro ezo. **7** Were hisop sachaa m, aga m adi ocha; sachaa m ka m di ocha karja snoo. **8** Mee ka m nuru olu obi uto na onu; ka okpuku ndi i gwepjara nurikwaa. **9** Zopu ihu gi n'ebe mmehie m niile di, hichapukwa mmehie m niile. **10** Kee obi di ocha n'ime m,

O Chineke, nwogharja ezi mmuo n'ime m. **11** Achupula m n'ihu gi, anapukwala m Mmuo Nso gi. **12** Nyeghachikwa m onu nke nzoputa gi, ma jiri ezi mmuo kwagide m. **13** Mgbe ahụ, aga m enwe ike izi ndi ngehie ụzọ gi, ndi mmehie ga-echeghari loghachikwute gi. **14** O Chineke, zoputa m site n'ikpe omuma nke mwufu ọbara, Chineke, gi bu Chineke Onye nzoputa m, ire m ga-abu abụ banyere ezi omume gi. **15** O, Onyenwe m, meghee onu m, ka m kwuputa ototo gi. **16** I naghị enwe mmasi n'aja, ma ọ bughị ya, agaara m eweta ya. I naghị enwe mmasi n'aja nsure oku. **17** Aja Chineke choro bu mmuo tiwara etiwa, O Chineke, i naghị elefu anya, n'obi tiwara etiwa na nke nwere ezi ncheghari. **18** Ka ọ masi gi inye Zayon oganihu; i wulie mgbidi niile nke Jerusalem. **19** Mgbe ahụ, a ga-enwe ezi aja, aja nsure oku nke ga-atọ gi uto; mgbe ahụ, a ga-achukwa aja otutu oke ehi n'elu ebe ichu aja gi.

52 Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. Abụ maskil Devid. Nke o buru mgbe Doeg onye Edom gara gwa Sol si, “Devid gara hu Ahimelek n'ulo ya.” Gini mere i ji na-anya isi n'ihe ojoo, gi nwoke di ike? Gini mere na ogologo ubochi niile, i na-anya isi, gi onye Chineke na-aleda anya? **2** Ire gi na-atu atumatu ila n'iyi; ọ di ka aguba di nko, gi onye na-ebi ndu aghugho. **3** I huru ihe ojoo n'anya karja ihe oma, i huru okwu ugha n'anya karja eziokwu. (Sela) **4** O onye ire aghugho! I huru okwu obula nke na-emegide mmadu n'anya. **5** N'ezie, Chineke ga-akwatu gi ruo mgbe ebighi ebi. O ga-ejide gi, doputa gi site n'ulo ikwu gi, ọ ga-ehopukwa gi site n'ala ndi di ndu. (Sela) **6** Ndi ezi omume ga-ahu ya tukwaa egwu; ha gachi ya ochi na-asị, **7** “Ugbu a, lee nwoke ahụ, onye juru ime Chineke ebe mgbaba ya. Ọ tukwasiri obi ya na akunuba ya nke di ukwuu. O sitekwa na ibi ndi ozo ghoo onye di ike!” **8** Ma adi m ka osisi oliv, nke na-eto na-awasa n'ulonso ukwu Chineke. Ana m atukwasiri obi m n'ihunanya Chineke, nke na-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. **9** Aga m eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi n'ihu ihe i mere; aga m eto gi n'ihu ndi gi di nso. Olileanya m ga-adi n'ime aha gi, n'ihu na aha gi di mma.

53 Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. N'usoro Mahalat. Abụ maskil Devid. Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, “Ọ dighi Chineke obula di.” Ha bu ndi ajo omume riri ahụ, ụzọ ha niile bukwa ihe aru; ọ dighi onye obula na-eme ezi ihe. **2** Chineke sitere n'eluigwe na-ele umu mmadu anya, ihu ma ọ ga-achota onye obula nwere nghota, onye nke na-achọ Chineke. **3** Onye obula, n'otu n'otu ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajo omume riri ahụ; ọ dighi onye obula na-eme ihe ziri ezi, ọ dighi ọ buladi otu nde. **4** Ndi niile na-eme ajo ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripia n'ime m dika mmadu si eri nri, ha adighi akpokukwa Chineke. **5** Ma n'ebe ahụ ka ha no, n'onodu oke egwu, ebe ọ dighi ihe egwu na-adighi. Chineke fesasiri okpuku ndi niile megidere gi; i mere ka ihere mee ha, n'ihu na Chineke ajula ha. **6** O, a sikwarị na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta Mgbe Chineke ga-akpoghachite ndi ya n'onodu ha, ka Jekob nurja onu, ka Izrel nwekwaa obi uto!

54 Abụ Ọma Devid. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ maskil Devid. Mgbe ndi Zif gara si Sol, “Devid ọ dighi ezo n'etiti anyi?” O Chineke, jiri aha gi zoputa m; jirikwa ike gi kpeputa m. **2** O Chineke, nuru ekpere m; gee nti n'okwu onu m. **3** Ndi m na-amaghị na-ebuso m agha; ndi na-eme ihe ike na-achọ inapu m ndu m, ndi na-akpoghị Chineke ihe obula.

(Sela) 4 N'ezie, Chineke bụ onye inyeaka m; onyenwe m bụ onye na-agba m ume. 5 Mee ka ihe ojoo loghachikwute ndi na-ekwulu m; n'ime ikwesi ntukwasị obi gi, laa ha n'iyi. 6 Aga m eji onyinye afọ ofufu chọrọ gi aja; O Onyenwe anyi, aga m eto aha gi, n'ihia na o di mma. 7 N'ihia na o gbatatala m site na nsogbu m niile, o bụ anya mmeri ka m ji na-ele ndi iro m anya.

55 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ maskil Devid. O Chineke, nury ekpere m, agbakwala ariri m nkiti; 2 naa m nti, zaakwa m. Echiche m na-esogbu m; ana m asukwa oke ude 3 n'ihia ihe onye iro m na-ekwu, n'ihia jba mba nke ndi ajo mmadu, n'ihia na ha na-ewetara m ntaramahulu, na-akpagbu m n'iwhe ha. 4 Obi m no n'onodu oke ihe mgbu n'ime m; oke ujo nke onwu abiakwasila m. 5 Itu egwu na ahụ ima jijiji abjakwasikwala m; oke egwu ekpuchiela m. 6 Agwara m onwe m okwu si, "A sikwarị na m nwere nku dika nduru! Agaara m efelaga ebe ozo gaa zuru ike. 7 Agaara m efelaga ebe di anya, ga noro n'ozara; (Sela) 8 Agaara m eme ngwangwa gaa n'ebe mgbaba m, ebe di anya site n'ebe ifufe siri ike na oke ifufe di." 9 O Onyenwe anyi, gbawojuo ndi ajo omume anya, mee ka ha ghara ighota ihe ibe ha na-ekwu, n'ihia na ana m ahụ ihe ike na ihu ogu n'ime obodo. 10 Ehihie na abali, ha na-egharị n'elu mgbidi ya; iro na mmegbu di n'ime ya. 11 A na-ahuta akaoru ihe ihia n'iyi n'ime obodo; ihe ike na ugha ewerela onodu ha n'ime obodo. 12 A si na o bụ onye iro m eme ihe ochi, apuru m inagide ya; a sikwa na o bụ onye iro na-eweli onwe ya megide m, apuru m izonari onwe m site n'ebe o no. 13 Maobu gi, nwoke dika m, onye mu na ya di na mma, enyi m oma, 14 onye mu na ya na-enwe mmekorita di utu na mbu, n'ulo Chineke, ka anyi na-egharị n'etiti oha mmadu bjara ife ofufe. 15 Ka onwu bjakwasị ndi iro m na mberede; ka ha ridaa ala mmu na ndu, n'ihia na ihe ojoo na-achota ebe onodu n'etiti ha. (Sheol h7585) 16 Ma akpokuru m Chineke, Onyenwe anyi na-zoputakwa m. 17 N'ututu, ma n'ehihie, ma n'abali, ka m siteri n'oke ihe mgbu, na-akpokuru ya ma o na-anukwa olu m. 18 O na-agbatata m, mee ka m ghara imeru ahụ, site n'agha niile e busoro m, n'agbanyeghi n'otutu biliri megide m. 19 Chineke, onye nokwasiri n'ocheeze ya ruo mgbe ebighi ebi, onye na-adighi agbanwe, ga-anu olu ha, taakwa ha ahulu, n'ihia na ha adighi atu egwu Chineke. (Sela) 20 Onye mu na ya di na mma na-emege ndi enyi ya, o na-emeru ogbugba ndu ya ka o ghara idi nso. 21 Okwu onu ya di murumuru ka bota, ma ibu agha juru ya obi; okwu ya niile di nro karja mmanu, ma ha bu mma agha e welitere maka ibu agha. 22 Tukwasi Onyenwe anyi mkpa gi niile, o ga-agba gi ume; o gaghị ekwe ka ewezuga onye ezi omume. 23 Ma gi, O Chineke, ga-adotu ndi ajo omume n'ime olulu nke juputara n'ire ure; ndi ogbu mmadu na ndi aghughu agaghị ebi o buladi okara ndu ha. Ma mu onwe m, o bu na gi ka m na-atukwasị obi m.

56 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. O bụ olu abụ "Nduro no n'osisi Ook di ebe di anya." Abụ nke Devid ka eji agụ ya. Abụ miktam. Mgbe ndi Filistia nochibidoro ya n'obodo Gat. O Chineke, meere m ebere, n'ihia na ndi mmadu ji ike na-achuso m; ogologo ubochi niile, ha na-ebu agha imegide m. 2 Ogologo ubochi niile ndi iro m na-achuso m; site na nganga ha, otutu na-ebu agha megide m. 3 Ma mgbe ujo natu m, o bu na gi ka m na-atukwasị obi m. 4 N'ime Chineke

onye m na-eto okwu ya, n'ime Chineke ka m na-atukwasị obi; ujo agaghị atu m. Gini ka mmadu efu puru ime m? 5 Ogologo ubochi niile, ha na-asughari okwu m kwuru isi; oge niile ka ha na-atu atumatu imeru m ahụ. 6 Ha na-agba izu nzuzo na-ezokwa onwe ha, ha na-enyochaputa nzo ukwu m niile, dikwa njikere inapu m ndu m. 7 N'ihia ajo omume ha, ekwekwala ka ha gba; o Chineke, n'ime iwe gi, wedaa mba ndi a niile di iche n'ala. 8 Deputa akwa ariri m; chekotasja anya mmiri akwa m niile n'ime karama gi. O bu na ha adighi n'akwukwo ndeputa gi? 9 Mgbe m ga-akpokuru gi maka enyemaka, ndi iro m ga-agbaghachi azu. Site n'uzo di otu a, aga m amara na Chineke nonyeere m. 10 N'ime Chineke, onye m na-eto okwu ya, n'ime Onyenwe anyi, onye m na-eto okwu ya, 11 n'ime Chineke ka m na-atukwasị obi; ujo agaghị atu m. Gini ka mmadu puru ime m? 12 O Chineke m, n'isi m ka nkwa niile m kwere gi di; aga m ewetara gi onyinye ekele m niile. 13 N'ihia na j zoputala m site n'onwu, ma naputa ukwu m site n'iso ngongo, ka m nwee ike jegharja n'ihu Chineke, n'ihie nke ndu.

57 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Nke olu abụ "E bibikwala" Devid. Abụ miktam. Mgbe o gba puru ga biri n'ime ogba nkume n'ihia Sol. Meere m ebere, O Chineke, meere m ebere, n'ihia na o bu gi ka mkpuruobi m ji mere ebe mgbaba. O bu na ndo nke nku gi abo ka m ga-agbaba tutuu ihe mbibi ndi a agafesja. 2 Aga m akpokuru Chineke nke kachasi ihe niile elu, Chineke na-emezuru m ihe niile na-akpa m mkpa. 3 O na-esite n'eluigwe zidata inyeaka ma zoputa m na-abara ndi ahụ ji ike na-achụ m mba; (Sela) Chineke na-ezite ihunanya ya na ikwesi ntukwasị obi ya. 4 Anọ m n'etiti otutu odum; amanyere m ka m dina n'etiti ajo anu oha, umu mmadu ndi eze ha di nko dika aku na ube, ire ha dikwa nko dika mma agha. 5 O Chineke, ka e bulie gi elu karja eluigwe niile; ka ebube gi di n'elu uwa niile. 6 Ha gbasaa ukwu m ugbu, ihe mgbu nyituru m. Ha egwuola olulu n'uzo m si agafe, ma ha onwe ha adabala n'ime ya. (Sela) 7 Obi m di njikere, o Chineke, obi m di njikere sikwaa ike; aga m abụ abụ, kükwaa egwu. 8 Teta n'ura mkpuruobi m! Teta, ubo akwara na unel! Aga m akpote chi obubo. 9 O Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile; aga m abụ abụ banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. 10 N'ihia na ihunanya gi di ukwu na-eru na mbara eluigwe; ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa mbara eluigwe. 11 O Chineke, ka e bulie gi elu karja eluigwe; ka ebube gi di n'elu uwa niile.

58 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Nke olu abụ "E bibikwala." Abụ Devid. Abụ miktam. Unu ndi na-achi achi, O nweela oge unu na-ekwu ihe ziri ezi? O nweela oge unu na-ekpe ikpe ziri ezi n'etiti mmadu? 2 Mba, n'ime obi unu, unu na-echeputa mmegbu, aka unu na-emeputa ihe ike n'elu uwa. 3 O buladi site n'omumu, ndi ajo omume na-akpafu; site n'ime afọ, ha na-akpafu akpafu na-ekwusa okwu ugha. 4 Ha na-agboputa nsi n'onu ha dika agwo, na-emechi nti ha dika ajuala nti chiri, 5 nke na-adighi anu olu onye mgbaasi na-akpoputa ya, n'agbanyeghi otu nka onye ahụ si di. 6 O Chineke, tijie eze niile di ha n'onu; o Onyenwe anyi, doputa eze odum ndi al! 7 Mee ka ha sọfuo dika mmiri na-aso aso; mgbe ha na-eseti uta ha, mee ka onu aku ha gbajie. 8 Dika ejula nke na-agbaze mgbe o na-aga n'uzo ya; dika nwa nwuru

n'afọ nne ya, ka ha ghara ihu anyanwu. 9 Tupu ite unu amata okpomokwu nke osisi ogwu, ma ha di ndu, ma ha kponwuru akponwu, a ga-azachapu ndi ajo omume. 10 Ndi ezi omume ga-enwe obi utọ mgbe a booro ha obo, mgbe ha ga-asacha ukwu ha n'ime obara ndi ajo omume. 11 Mgbe ahu, ndi mmadu ga-ekwu si, "N'ezie, a na-akwughachi ndi ezi omume ugwo; n'ezie, e nwere Chineke onye na-ekpe uwa ikpe."

59 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Devid. Abu miktam nke eji olu abu "E bibikwala," abu. Mgbe Sol zipuru ndi ikom ka e chee ulọ Devid nche n'ihu igbu ya. O Chineke, site n'aka ndi iro m gbaputa m, chebe m site n'aka ndi nabili imegide m. 2 Gbaputa m site n'aka ndi na-eme ajo ihe, zoputakwa m site n'aka ndi ogbu mmadu. 3 Lee ka ha siri zoo onwe ha n'ihu inapu m ndu! Ndi na-eme ihe ike na-agba izu megide m, o Onyenwe anyi, ma o bughị m'ihu ihe m mere maobu mmehie m. 4 Mgbe o na-adighi ihe ojoo m mere, ma lee ha di njikere imegide m. Bilie, bja nyere m aka; lee ihe ojoo dakwasiri m! 5 Gi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, gi onye bu Chineke nke Izrel, kpotee onwe gi ita mba niile di iche iche ahuhu; e gosikwala ndi na-ezube nzube ojoo obi ebere. (Sela) 6 N'anyasi, ha na-alaghachi, na-eme mkpotu dika umu nkita mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo. 7 Lee ihe ha si n'onu ha na-aghuputa, okwu si n'onu ha nagbuputa di nko dika mma agha, ha na-asikwa, "Onye puru ihu ihe anyi na-ekwu?" 8 Ma gi Onyenwe anyi, na-achi ha ochi; i na-akwa mba ndi a niile emo. 9 O, gi onye bu ike m, ana m ele anya gi; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike. 10 Chineke m, onye m tukwasiri obi. Chineke ga-ebutere m uzọ mekwaa ka m chia ndi niile na-ekwulu m ochi. 11 O Onyenwe anyi na ota anyi, egbukwala ha, ma o bughị ya, ndi m ga-echefu. Were ike gi mee ka ha wagharia, wedakwaa ha n'ala. 12 Ka e jide ha n'ime nganga ha, n'ihu mmehie si ha n'onu na-aputa, na n'ihu okwu onu ha. N'ihu okwu obubu onu ha na okwu ugha ha, 13 jiri iwe oku repja ha, repja ha ruo mgbe ha ga-agho ntu. Mgbe ahu, a ga-amata ruo na nsotu nke uwa, na Chineke na-achi Jekob. 14 N'anyasi ha na-alaghachi; na-eme mkpotu dika umu nkita, mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo. 15 Ha na-awaghari na-achọ nri, na-etikwa mkpu ma o buru na afọ ejughị ha. 16 Ma aga m abu abu banyere ike gi, n'ututu aga m abu abu banyere ihunanya gi; i bu ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'oge nsogbu. 17 O, gi onye bu ike m, ana m abuku gi abu otuto; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-adabere.

60 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. O bu olu abu eji ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndu." Abu miktam nke Devid maka izi ihe. Mgbe o lusoara Aram Naharaim na Aram Zoba ogu, nakwa mgbe Joab loghachitara, tigbuo nari ndi Edom iri n'abuo na Ndagwurugwu Nnu. O Chineke, i julā anyi, i tirawo anyi n'ike; i wesola anyi iwe, ugbu a, kpoghachi anyi. 2 I meela ka ala a maa jijiji, i dowakwala ya; mezie ntiwa ya niile, n'ihu na o na-ama jijiji. 3 I meela ka ndi gi gabiga onodu ihe isi ike; i nyela anyi mmanya nke mere ka anyi na-adaghari. 4 Ma nye ndi na-atu egwu gi, i weliele otu okoloto nke a ga-agbasa n'ihu eziokwu imegide uta nke ndi iro. (Sela) 5 Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i huru n'anya. 6 Chineke esitela n'idi nso ya kwuo, si, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ihe otutu nyepu ya. 7 Gilead

bu nke m, otu a kwa, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m. 8 Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpokwu m n'elu Edom; n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." 9 Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? 10 O bughị gi, O Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? 11 Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ihu na inyeaka mmadu bu ihe efu. 12 Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopja ndi iro anyi niile n'ala.

61 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu oma Devid nke eji ubo akwara akpo. Nuru akwa m, O Chineke, gee nti n'ekpere m. 2 Ana m akpo gi site na nsotu nke uwa, ana m akpo gi mgbe obi m na-ada mba; duru m gaa n'oke nkume ahu nke kariri m elu. 3 N'ihu na i buriri ebe mgbaba m, na ulo ahu dikariri elu, sie ike imegide onye iro ahu. 4 O na-ago m ibi n'ulo ikwu gi ruo mgbe ebighi ebi, ka m gbaaba, zere ndu n'okpuru nku gi abuo. (Sela) 5 N'ihu na gi onwe gi, Chineke, anula nkwa niile m kwere; i nyela m ihe nketa nke ndi na-atu egwu aha gi. 6 Tukwasi otutu ubochi na ndu eze, mee ka afọ ya ruo otutu ogbo. 7 Kwere ka o noro n'ocheeze n'ihu Chineke ruo mgbe ebighi ebi; zidata ihunanya gi na ikwesi tukwasi obi gi, ka ha na-echezikwa ya. 8 Mgbe ahu, aga m abu abu otuto nye aha gi, ruo mgbe ebighi ebi. Aga m emezukwa nkwa m kwere gi ubochi niile.

62 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Maka Jedutun. Abu Oma Devid. O bu naani n'ime Chineke ka mkpurubi m na-achota izuikwe. Nzoputa m na-esite na ya na-abia. 2 Naani ya bu oke nkume m na nzoputa m; o bu ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghị m ama jijiji n'onodu m. 3 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ebuso agha megide nwoke a? Unu niile, unu choro ikwatu ya, ebe o bu naani mgbidi na-ada ada, mgbidi na-esighi ike e ji osisi wuo? 4 Ha ekpebiela isite n'onodu ya di elu kwatuo ya; okwu ugha na-atọ ha utọ. Ha na-eji onu ha na-agozi, ma n'ime obi ha, ha na-abu onu. (Sela) 5 O mkpurubi m, chota ezumike naani n'ime Chineke; olileanya m na-esite na ya na-abia. 6 Naani ya bu oke nkume m, na onye nzoputa m. Naani ya kwa bu ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghị m ama jijiji n'onodu m. 7 Nzoputa m na nsopuru m dabere na Chineke, O bu oke nkume m, ebe mgbaba m. 8 Tukwasinu ya obi mgbe niile, unu ndi mmadu; kwuputaranu ya obi unu, n'ihu na Chineke bu ebe mgbaba anyi. (Sela) 9 Ndi nta n'etiti umu mmadu bu naani otu nkuume, ndi ikwu bu naani ugha; o buru na a tuo ha n'ihe otutu, ha bu ihe efu; ha niile bu naani otu nkuume. 10 Unu atukwasila obi unu n'iji aka ike kpata ego, maobu tukwasi olileanya unu n'ihu e zuru ezu; akp unu nwere ike mubaa, unu atukwasila ha obi. 11 Chineke ekwuola otu ihe, ihe abuo ka m nuru: "Na gi, O Chineke, di ike, 12 na gi, Onyenwe anyi, juputara n'ihunanya. N'ezie, i ga-akwughachi onye obula dika oru ya si di."

63 Abu Oma Devid, mgbe o no n'ozara Juda. O Chineke, i bu Chineke m, e ji m obi m niile na-achọ gi; akpiri na-akpo mkpurubi m nku, anu ahu m na-achosi gi ike, n'ala kporo nku na nke ida mba ebe mmiri na-adighi n'ime ya. 2 Ahula m gi n'ulosno gi, hukwa ike gi na ebube gi. 3 N'ihu na ihunanya gi di mma karja ndu, aga m eji egbugbere onu m jaa gi mma. 4 Ogologo ubochi m niile ka m ga-eto gi, aga m eweli aka m abuo elu kpokuo aha gi. 5 Mkpurubi m ga-enwe

afo ojuju dika onye ji ezi nri rijuo afo; aga m eji egbugbere onu juputara n'abu too gi. **6** N'elu ihe ndina m, ana m echeta gi, ana m atughari uche n'ihe banyere gi, ogologo abali niile. **7** N'ih na i bu onye inyeaka m, ana m abu abu n'okpuru ndo nke nku gi. **8** Mkpuruobi m na-arapara gi n'ahu; aka nri gi na-ejigide m. **9** A ga-ala ndi na-achio ndu m n'iyi; ha ga-arida ruo ebe omimi nke uwa. **10** A ga-eji mma agha laa ha n'iyi, ha ga-abukwa nri nye nkita ohia. **11** Ma eze ga-anuri onu n'ime Chineke; ndi niile na-eji aha Chineke anu iyi ga-eto ya, ma a ga-eme ka onu ndi niile na-agma ugha dere duu.

64 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Nuru olu m O Chineke, mgbe m na-akosara gi ihe na-esogbu m. Chebe ndu m site n'aka ndi iro m. **2** Zopu m puo n'izu nzuzo niile nke ndi ojo, site n'atumatu ndi na-eme ajo ihe. **3** Ha na-amu ire ha dika e si amu mma agha, na-agabu okwu dika aku ojo. **4** Ha na-agma onye na-enweghi ihe o mere aku site n'ebe nzuzo, na mberede ka ha na-agma ya, na-atughi egwu. **5** Ha na-agbari ihe ha ume na-atumatu ojo, ha nakwu banyere isi onya ha na nzuzo, ha na-asi, "Onye ga-ahu ya?" **6** Ha na-atuputa atumatu ojo na-asi, "Anyi echeputala atumatu zuruoke!" N'ezie, uche na obi mmadu di aghughu. **7** Ma Chineke ga-agma ha aku, na mberede ka a ga-etida ha. **8** O ga-atughari okwu onu ha megide ha, mee ka ha laa n'iyi; ndi niile huru ha ga-efufe isi ha n'ikwa emo. **9** Mmadu niile gatatu egwu, ha ga-ekwuputa onu niile nke Chineke, ma tugharia uche nke oma banyere ihe o mere. **10** Ndi ezi omume ga-anuri onu n'ime Onyenwe anyi, ha ga-agbabakwa n'ime ya; ndi niile obi ha ziri ezi ga-anyakwa isi n'ime ya.

65 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Otu Abu. I kwesiri otuto, O Chineke, n'ime Zayon; o bu gi ka anyi ga-emezuru nkwa anyi, **2** O gi onye na-anu ekpere, o bu gi ka mmadu niile ga-abjakwute, **3** Mgbe mmehie na-aniyibu anyi, i bgbhara anyi njehie anyi niile. **4** Ngozi na-adiri ndi ahu i hoputara, ka ha bjaruo nso, ibi n'ebe obibi gi! E ji otutu ezi ihe nke ulo gi, nke ulonso ukwu gi, mee ka afo ju anyi. **5** O Chineke, Onye nzoputa anyi, i ji onu ezi omume di oke egwu na-aza anyi, i bu olileanya ndi niile bi na nsotu nke uwa, na osimiri niile di ebe danya, **6** onye ji ike ya kpoo ugwu niile, ebe i yikwasiri onwe gi ike dika ngwa agha, **7** onye mere ka uda olu oke osimiri niile na uda olu ebili mmiri, na ogbaaghara mba niile deere duu. **8** Uwa niile juputara n'itunanya n'ihu onu ebube gi niile, n'ebe chi na-abo, ebe anyanwu na-ada, ka i na-akpolite abu onu. **9** I na-elekota ala na-agma ya mmiri; i na-eme ka o buru ala di mma. Isi iyi Chineke adighi ata ata, n'ihu inye ndi mmadu mkpuru ubi, n'ihu na o bu otu a ka i choro ka o diri. **10** I na-eme ka mmiri juputa n'ala a koro ako mee ka elu aja a koro ako di larji; i na-eji mmiri ozuzo eme ka o di nro, na-agozikwa ihe ndi akunyer na ya. **11** I na-eji owuwe ihe ubi bara uba kpukwasifw ofula dika okpueze, ugbu na-ebu ihe owuwe ubi na-ejubiga oke. **12** Ala ebe ahijia na-epu n'ozara na-epuputa n'ahijia ndu, e yikwasiri ugwu niile obi utu dika uwe. **13** E were igwe anu ulo kpuchie n'elu ala niile ebe ahijia di ndu puru, oka kpuchikwara ndagwurugwu niile; ha na-eti mkpu onu na-abukwa abu.

66 Abu diri onyeisi abu. Otu Abu. Abu Oma. Uwa niile, jirinu onu tikuo Chineke! **2** Bu abu banyere ebube aha

ya; meenu ka otuto ya buru ihe di ebube! **3** Gwa Chineke okwu si ya, "Lee ka onu gi niile si di oke egwu Ike gi di nno ukwu, ya mere ndi iro gi, na-ada n'ihu gi n'ihu ujo. **4** Ndi niile bi n'uwa na-akpo isiala nye gi; ha na-abuku gi abu otuto, ha na-abu abu otuto nye aha gi." (Sela) **5** Bja lee ihe Chineke mere, udi onu oke egwu o na-aru n'ihu mmadu! **6** O mere ka osimiri ghoo ala akoro, ha ji ukwu si n'etiti osimiri gafee; bjanu ka anyi nura n'ime ya. **7** O na-achj ruo mgbe ebighi ebi site n'ike ya, anya ya na-elekwa mba niile, ka ndi nnupu isi ghara ifuli onwe ha elu megide ya. (Sela) **8** Toonu Chineke anyi, unu mmadu niile, kwere ka a nu uda otuto ya; **9** O chebela ndu anyi, ma mee ka ukwu anyi ghara imichapu. **10** N'ihu na o bu gi, O Chineke, nwaru anyi; i nuchara anyi dika olaocha. **11** I kpobatala anyi n'ulo mkporo, ma bokwasibu di aru n'azu anyi. **12** I kwere ka ndi mmadu rja anyi elu; anyi esitela n'ime oku na n'ime mmiri gafee. I kpobatala anyi ebe anyi nwezuru ihe niile. **13** Aga m e ji aja nsure oku bata n'ime ulonso ukwu gi, imezu nkwa m kwere gi **14** n'ihu na nke a bu ihe m ji onu m kwuo, o buka nke a ka egbugbere onu m kwuputara na m ga-eme n'oge nsogbu m. **15** Aga m eji anu ndi gbara abuba choro gi aja, ya na aja onyinye nke otutu ebule; Aga m achukwa aja onyinye nke otutu oke ehi na mkpi. (Sela) **16** Bjanu nuru, unu niile na-atu egwu Chineke; ka m koro unu ihe o meere m. **17** Eji m onu m kpokuo ya; otuto ya di m n're. **18** O buru na mmehie na-amasi m n'ime obi m, Onyenwe anyi agaraghi ege m nti; **19** Ma Chineke gere nti n'ezie, nurukwa olu ariri m. **20** Otuto diri Chineke, onye na-ajughi ekpere m maobu ghara izi m ihunanya ya!

67 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu eji ubo akwara akpo. Abu Oma. Otu Abu. Ka Chineke meere anyi amara ma gozie anyi, ma mee ka ihu ya chakwasu anyi, (Sela) **2** Ka a mara uzo gi niile n'uwa, marakwa nzoputa gi n'etiti mba niile. **3** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **4** Ka mba niile nura na buo abu onu, n'ihu na i na-eji ikpe ziri ezi na-achi ndi mmadu, na-edukwa mba niile nke uwa. (Sela) **5** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **6** Mgbe ahu, ala ga-amiputa ihe owuwe ubi ya, Chineke, onye bu Chineke anyi, ga-agozikwa anyi. **7** Chineke ga-agozi anyi, nsotu niile nke uwa ga-atu egwu ya.

68 Abu Oma diri onyeisi abu. Nke Devid. Abu Oma. Otu Abu. Ka Chineke bilie, ka ndi iro ya buru ndi a chusasi; ka ndi iro ya site n'ihu ya gbalaga. **2** Dika ikuku si achusa anwuru oku, sikwa otu a chusaa ha. Dika mmanu na-ehi ura si agbaze n'oku, ka ndi na-eme ihe ojo laa n'iyi n'ihu Chineke. **3** Ka ndi ezi omume buru ndi nwere obi utu, ma nura n'ihu Chineke; ka ha buru ndi nwere obi utu, juputakwa n'onu. **4** Bukuo Chineke abu, bukuonu aha ya abu otuto, toonu onye na-agma igwe ojii dika inyinya, Onyenwe anyi bu aha ya, nura onu n'ihu ya. **5** O bu nna ndi nke na-enweghi nna, onye na-ekpechitere ndi di ha nwuru anwu onu ha, onye a bu Chineke, onye bi n'ebe ya di nso. **6** Chineke na-eme ka ndi naani ha no nwee ezinaulo, o na-eji ibu abu duputa ndi no n'ulo mkporo, ma ndi nnupu isi ka o na-eme ka ha biri, n'ala koro nku. **7** Mgbe i buteere ndi gi uzo, O Chineke, mgbe i gabigara n'ala togboro n'efu, (Sela) **8** elu uwa mara jijji, eluigwe wupuru mmiri ozuzo, n'ihu Chineke, Onye Sainai, n'ihu Chineke, Chineke nke Izrel. **9** I nyere mmiri ozuzo n'ebe

o di ukwuu, O Chineke, i tutere ihe nketa gi nke ike gwuru. **10** Ndi gi biri n'ime ya, site n'oke akunuba gi, O Chineke, i roputaara ndi ogbenye mkpa ha. **11** Onyenwe anyi kposara okwu ahụ, onuogugu ndi inyom kwusara ya bu igwe di otutu; **12** ndi eze na ndi agha ha ji oso gbalaa; ndi mmadu kere ihe a dotara n'agha, n'ime omuma ulo ikwu. **13** O buladi mgbe i na-arahu ura n'etiti ogba aturu, nku abuo nke nduru m bu ihe e ji olaocha kpuchie, jirikwa laedo nke na-enwuke kpuchie abuya ya. **14** Mgbe Onye puru ime ihe niile chusasiri ndi eze bi n'ala a, o di ka snoo dara n'elu Zalmon. **15** Ugwu Bashan, ugwu mara mma nke ukwu, ugwu Bashan, ugwu nwere n'elu ya otutu ugwu di iche iche. **16** Gi ugwu nwere otutu ugwu, ginji mere i ji ele anya site n'ekoro n'ugwu Chineke hooro i bu ebe o ga-anu chja, ebe Onyenwe anyi n'onwe ya ga-ebi, ruo ebighi ebi? **17** Onuogugu ugbu agha Chineke di iri puku kwuru puku, a pughi iguta ha; ha dikwa puku kwuru puku; Onyenwe anyi sitere Sainaj bata n'ulonso ya. **18** Mgbe i rigoro gaa n'elu, i duuru ndi a dotara n'agha; i natara onyine di iche iche n'aka ndi mmadu, o buladi n'aka ndi na-enupu isi, ka gi, O Onyenwe anyi Chineke, biri n'ebe ahụ. **19** Otuto diri Onyenwe anyi, Chineke anyi, na Onye Nzoputa anyi, Onye na-ebu ibu aro anyi ubochi niile. (Sela) **20** Chineke anyi bu Chineke na-azoputa; mgbaputa puo n'onwu na-esite n'aka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **21** N'ezie, Chineke ga-egwepia isi ndi iro ya niile, isi ndi niile na-aga n'ihu ibi ndu mmehie. **22** Onyenwe anyi kwuru si, "Aga mesite na Bashan kpolata ha, aga m adoputa ha site n'ebe omimi nke osimiri, **23** ka unu nwee ike saa ukwu unu n'ime obara ndi iro unu, ka ire nkita unu niile ketakwa oke nke ha." **24** O Chineke, ahula igwe ahiri mmadu ndi na-eso gi, bu igwe ahiri mmadu nke so Chineke m, na Eze m na-ba n'ebe nso ahụ. **25** Ndi na-abu abu no n'ihu, ndi na-eti egwu, na-eso ha n'azu; umu agbogho na-akpo ubo sokwa ha. **26** Too Chineke n'etiti nzuko ukwu ahụ; toonu Onyenwe anyi n'etiti nzuko umu Izrel. **27** Lee Benjamin bu agburu dikarisiri nta, ka o na-edu ha, lekwa igwe umu ndi eze Juda na nke Zebulun na Naftali. **28** O Chineke, kpolite ike gi; mee ka ike gi puta ihe, O Chineke, di ka i mere na mbu. **29** N'ihu ulonso ukwu gi nke di na Jerusalem, ndi eze ga-ewetara gi onyine di iche iche. **30** Baara anu ohia ahụ zoro n'etiti riidi mba, igwe oke ehi no n'etiti umu ehi nke mba niile. Site na nweda n'ala, ka o wetara gi ogbe olaocha. Chusasija mba niile, bu ndi na-enwe mmasi n'ibu agha. **31** Ndi nnochi anya obodo, ga-esite n'Ijpt bja, Kush ga-etinye onwe ya n'okpuru Chineke. **32** Bukuo Chineke abụ, unu alaeze niile nke uwa, bukuo Onyenwe anyi abụ otuto. (Sela) **33** Bu o abụ nye onye na-agba inyinya n'eluigwe, e, o buladi eluigwe nke diri site na mgbe ochie, onye olu ike ya di ka egbe eluigwe. **34** Kwusaa ike Chineke, onye di ukwu nke ima mma ya na-ekpuchi Izrel, onye ike ya di n'eluigwe. **35** O Chineke, i di oke egwu n'ime ulonso gi; Chineke nke Izrel na-enye ndi ya ume na ike. Toonu Chineke!

69 Abụ Oma diri onyeisi abụ. Eji olu abụ "Okoko Lili." Abụ Devid. O Chineke, zoputa m, n'ihu na mmiri abjaruola m n'olu. **2** Ana m emikpu n'ururu ebe di omimi, e nwekwaghi ebe jzokwasị ukwu di. Abiala m n'ebe mmiri di omimi; uju mmiri na-achokwa ikpuchigide m. **3** Akpiri akpoola m nku; ike agwula m ebe m na-akpo oku maka enyemaka. Anya m

agbaala ochichiri ebe m na-ele anya Chineke. **4** Ndi kporo m asi n'efu di ukwu karja agiri isi di m n'isi. Ndi na-achọ ıla ndu m n'iyi di ukwu, bu ndi hooro ibu ndi iro m, mgbe o na-adighi ihe obula m mere ha. Ha nogidesiri m ike mee ka m nyeghachi ihe m na-ezughị n'ohi. **5** Gi, Chineke, i maara enweghi uche m niile; ikpe omuma m abughi ihe zoro ezo n'ihu gi. **6** Ekwela ka ihere mee ndi na-atukwasị gi obi n'ihu m, O Onyenwe m, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; ka ndi na-achọ gi ghara ibu ndi a ga-eme ihe ihere n'ihu m, O Chineke nke Izrel. **7** O bu n'ihu gi ka m na-anagide ikwa emo, ihere ekpuchiela m ihu. **8** Abụ m obia n'ebe umunna m no, n'ebe umunne no, abụ m onye mba ozo. **9** N'ihu na ihe gbasara ulo gi na-anu m oku n'obi, ita uta niile nke ndi na-akpari gi adakwasila m. **10** Mgbe m na-ebe akwa na-ebukwa onu, ha kpariri m n'ihu na m na-eme nke a. **11** Mgbe m yikwasiri uwe iru uju m, a ghoru m ihe ha ji eme ihe ochi. **12** Ndi na-anu onodu ala n'onu uzo ama, na-akwa m emo, na-ako m onu, abụ m isi abụ nke ndi na-anubiga mmanya oke na-abu. **13** O Onyenwe anyi, ana m akpoku gi n'ekpere, n'oge ihuoma gi, na oke ihunanya gi, O Chineke m, zaa m n'ezikwu nke nzoputa gi. **14** Doputa m site n'ururu, ekwela ka m mikpuo; zoputa m site n'aka ndi kporo m asi, site na mmiri miri emi. **15** Ekwela ka uju mmiri kpuchie m, maobu ka ebe di omimi loda m, ma o bukwanu ka olulu lomie m, kpuchie m n'ime onu ya. **16** O Onyenwe anyi, zaa m, site n'idi mma nke ihunanya gi, n'ime idi ukwu nke oke ebere gi, chee m ihu. **17** Ezonarija mu bu ohu gi ihu gi. Anu m na nsogbu, mee ngwangwa zaa m! **18** Bja m nso zoputa m. Gbaputa m site n'aka ndi iro m. **19** I maara ihe niile banyere ihe ochi ha ji m mee, mweda n'ala m na ihe ihere: ndi iro m niile nokwa gi n'ihu. **20** Ochi ha na-achi m etiwaala m obi, ma hapu m n'onodu enweghi inyeaka. Elere m anya onye ga-emere m ebere, ma o dighi onye obula m huru; lee anya ndi ga-akasi m obi, ma o dikwaghi onye m chotara. **21** Ha tinyere oluulu n'ime nri m, nyekwa m mmanya gbara uka ka m nuu. **22** Ka tebul e debere n'ihu ha ghoru ha onya; ka o buru ha ihe ibo obo mgbe ha no n'udo ya ghoru ha onya igbudo. **23** Ka anya ha gbaa ochichiri, ka ha gharakwa ihu uzo ozo, mekwa ka ukwu ha na-ama jijiji mgbe niile. **24** Wukwasị ha oke iwe gi, ka iwe gi di oku zute ha. **25** Ka ebe obibi ha togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ulo ikwu ha. **26** Ha na-akpagbu ndi ahụ i meruru ahụ, na-ekwukwa banyere ihe mgbu ndi ahụ i kwohijara ahụ. **27** Boo ha ebubo ajo omume tukwasị n'elu ajo omume, ekwekwala ka ha keta oke na ezi omume gi. **28** Mee ka e hichapu aha ha site n'akwukwo nke ndu, ka a hapu idekota aha ha na nke ndi ezi omume. **29** Anu m n'ufu na ihe mgbu, O Chineke, mee ka nzoputa gi kpuchie m. **30** Aga m eji ibu abụ too aha Chineke, jirikwa ekele bulie ya elu. **31** Nke a ga-atu Onyenwe anyi utu karja oke ehi, karja oke ehi, nke mpi ya na ukwu ya ka di. **32** Ndi ogbenye ga-ahụ ya ma nurjakwa onu; unu ndi na-achọ Chineke, ka obi unu na-adi ndu. **33** Onyenwe anyi na-anu ekpere ndi no na mkpa, o naghị eledakwa ndi ya a dotara n'agha anya. **34** Ka eluigwe na uwa too ya, osimiri niile na ihe niile bi n'ime ha. **35** N'ihu na Chineke ga-azoputa Zayon; o ga-ewughari obodo niile nke Juda. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ebi n'ime ya, mee ya ihe nweta ha. **36** Umu ndi na-ejere ya ozi ga-eketa ya, ndi huru aha ya n'anya ga-ebikwa ebe ahụ n'ime ya.

70 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Nke Devid. Arịrịọ. O Chineke, gbara ọsọ bịa zọputa m, O Onyenwe anyị, bịa ngwangwa inyere m aka. **2** Ka ndị niile na-achọ ịnapụ m ndụ m, bụrụ ndị a ga-etinye n'ọnọdụ ihere na ogbaaghara. Ka ndị ọ n-amasị ịhụ ịla n'iyi m laghachi azụ n'ihere. **3** Ka ndị ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!" laghachi azụ n'ihere ihere ha. **4** Ma ka ndị niile na-achọ gi n'urịa ọhụ, nweekwa obi uto n'ime gi, ka ndị ahụ hūrụ nzọputa gi n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyị dị ukwu." **5** Ma mụ onwe m bụ ogbenye na onye nọ na mkpa; O Chineke, mee ngwangwa bjakwute m. Ị bụ onye inyeka m na onye mgbaputa m; O Onyenwe anyị, anọla ọdụ ịbịa.

71 Onyenwe anyị, n'ime gi ka m gbara izere ndụ; ekwela ka ihere mee m. **2** Site n'ezị omume gi, gbaputa m, mee ka m nwere onwe m; tọọ nti gi n'ala nūrụ olu m ma zọputa m. **3** Ghoorọ m oke nkume nke ebe mgbaba, ebe m nwere ike igbaba mgbe ọbula; nye iwu maka nzọputa m, n'ihị na ị bụ oke nkume m na ebe m e wusiri ike. **4** O Chineke m, site n'aka ndị ajọ omume na ndị mmadụ na-eme ihe ọjọọ, ndị afọ tara mmiri, gbaputa m. **5** N'ihị na gi onwe gi buri ịlileanya m, Onyenwe m Onyenwe anyị, ntụkwasị obi m site na mgbe m bụ nwantakiri. **6** Ọ bụ gi ka m tükwasiri obi, site n'oge amurụ m; gi onwe gi weputara m site n'afọ nne m. Aga m anogide na-eto gi. **7** Adịla m ka ihe ama nye ọtụtụ mmadụ, ma ị bụ ebe mgbaba m siri ike. **8** Onụ m juputara n'otuto gi, ọ na-ekwuputa jma mma gi ogologo ubochi niile. **9** Agbakwala m azụ mgbe m mere agadi; ahapukwala m mgbe ike adighikwa m. **10** N'ihị na ndị iro m na-ekwu okwu megide m; ndị ahụ na-achọ igbu m na-agbarịta izu nzuzo. **11** Ha na-asị, "Chineke agbakwala ya azụ; chụọ ya ọsọ, jidekwa ya, n'ihị na o nweghi onye ọbula ga-agbaputa ya." **12** O Chineke, anọla m ebe di anya; O Chineke m, bịa ngwangwa nyere m aka. **13** Ka e were ihere kpuchie ndị na-ebo m ebubo ugha; ka ihere na nlela anya buri ihe ga-ekpuchi ndị ahụ na-achọ imerụ m ahụ. **14** Ma mụ onwe m ga-anogide na-enwe olileanya mgbe niile; aga m eto gi mgbe niile karịa otu m toro gi na mbụ. **15** Onụ m ga-ekwu banyere ezi omume gi na nzọputa gi ogologo ubochi niile, ọ bụ ezie na-amaghị m ọtutu ya. **16** Aga m abia kwusaakwa ịdị ukwu ọrụ gi niile, Onyenwe m Onyenwe anyị, aga m ekwusa ezi omume gi, e, naanị nke gi. **17** O Chineke, site na mgbe m bụ nwantakiri, i kuzielera m ihe, ruo taa, ana m ekwuputa banyere ọrụ ebube gi niile. **18** O Chineke m, ọ buladi mgbe m mere agadi, mgbe isi awọ juru m isi, ahapula m, tutu ruo mgbe m ga-ekwuputa ike gi nye ogbo nke na-abia, na ịdị ike gi nye ndị niile na-abia n'oge di n'ihu. **19** O Chineke, ezi omume gi na-eru n'eluigwe, gi onye merela ọtụtụ ihe di ukwu. O Chineke, onye di ka gi? **20** N'agbanyeghi na i meela ka m gabiga ọtụtụ nsogbu nke di ilu, ị ga-atute ndụ m ọzọ; site n'ebe di omimi nke uwa, ị ga-adokpuputa m ọzọ. **21** Ị ga-eme m ka m dirị ukwu karịa ka m di na mbụ. Ị ga-akasikwa m obi ọzọ. **22** O Chineke m, aga m eji ubo akwara too gi, n'ihị ikwesị ntụkwasị obi gi; aga m eji uwe bụkwo gi abụ otuto, gi Onye nsọ nke Izrel. **23** Egbugbere ọm m ga-eti mkpu ọhụ mgbe m na-abuku gi abụ otuto, mụ, onye ị gbaputara. **24** Ogologo ubochi niile, aga m ekwuputa ọrụ ezi omume gi niile, n'ihị na ndị ahụ chorọ imerụ m ahụ, ka e tinyere n'ọnọdụ ihere na ogbaaghara.

72 Abụ nke Solomon. O Chineke, jiri ikpe ziri ezi mejuputa eze. Nyekwa nwa eze ezi omume gi. **2** Ọ ga-eji ezi omume chịa ndị gi, jiri ikpe ziri ezi chịa ndị a na-emegbu. **3** Ka ugwu niile wetara ndị mmadụ ịba uba; ugwu nta niile wetakwara ha mkpuru ezi omume. **4** Ọ ga-ekpeputa ndị a na-emegbu n'etiti ndị mmadụ, zọputakwa ụmuntakiri ndị nọ na mkpa; ọ ga-egwepia onye mmegbu. **5** Ka ọ digide ruo mgbe niile dika anyanwụ na-adigide, dika onwa na-adigidekwa ruo ogbo niile. **6** Ọ ga-adị ka mmiri na-ezokwasị ala ubi a suru asu, dika mmiri ozuzo na-ede elu ala. **7** N'oge ndu ya, ka ndị ezi omume too, na-awasa; ịba uba ga-ejuputa ebe niile ruo mgbe onwa agaghị adikwa. **8** Ọ ga-achị site n'osimiri ruo osimiri, na-esite n'iyi ukwu. ruo na nsọtụ niile nke uwa **9** Ebo niile ndi bi n'ozara ga-akpo isiala nye ya, ndi iro ya niile ga-abu ndi e wedara n'ala. **10** Ndi eze Tashish na mba niile di n'ebe di anya, ga-atu utu wetara ya; e, ọ buladi ndi eze si Sheba na Seba, ga-ewetara ya otutu onyinye. **11** Ndi eze niile ga-akpo isiala nye ya, mba niile ga-ejekwara ya ozi. **12** N'ihị na ọ ga-azoputa ndi nọ na mkpa mgbe ha kpokuru ya. Ọ ga-azoputakwa ndi ogbenye na-enweghi onye ga-enyere ha aka. **13** Ọ ga-enwe omijiko n'ahụ ndi na-enweghi ike, na ndi nọ na mkpa, ọ ga-azoputa ndi nọ na mkpa site n'onwu. **14** Ọ ga-azoputa ha site na mkpagbu na ihe ike, n'ihị na ndu ha di oke onwahia n'anya ya. **15** Ka ọ di ogologo ndu! Ka e nye ya ọlaocha e wetara na Sheba. Ka ndi mmadu na-ekpere ya ekpere mgbe niile, ma goziakwa ya ogologo ubochi niile. **16** Ka mkpuru oka juputa n'ebe niile n'ala a; ka ha na-efufeghari n'elu ugwu niile. Ka mkpuru ubi ya wasaa dika Lebanon; ka mmadu juputa nke oma n'obodo dika ahijia ndu nke ohia. **17** Ka aha ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ka ọ na-adigide ruo mgbe niile dika anyanwu si adigide. A ga-esite na ya gozie mba niile, a ga-akpo ya onye a goziri agazi. **18** Otuto dirị Onyenwe anyi Chineke, Chineke nke Izrel, onye naanị ya na-arụ ọrụ ebube di iche iche. **19** Otuto dirị aha ya di ebube ruo ebighi ebi; ka uwa niile juputa n'ebube ya. **20** Nke a bu ogwugwu ekpere Devid nwa Jesi.

73 Abụ Ọma Asaf. N'ezie, Chineke dirị Izrel mma, dikwara ndi obi ha di ọcha. **2** Ma mụ onwe m, ọ fodoru nwantiji ka m zohie ukwu, ọ fodoru nwantiji ka ukwu m gbuchapu. **3** N'ihị na e kwosara m ndi mpako ekworo; mgbe m huru ịba uba nke ndi ajọ omume. **4** Ha anaghị adogbu onwe ha; ahụ ha gbara abuba, siekwa ike. **5** Nsogbu niile mmadụ ibe ha na-enwe adighi erute ha. Ha enweghi mkpa ọbula nke na-akpa ha dika ndi ọzọ nwere. **6** N'ihị nke a, nganga bụ ihe inya n'olu ha; ha jikwa ihe ike kpuchie onwe ha dika uwe. **7** Mmehie na-esite n'obi ojọ ha aputa; echiche ojọ ha enweghi nguta. **8** Ha na-akwa emo, na-ejikwa iro ekwu okwu; n'ime mpako ha, ha na-aba mba imegbu ndi ọzọ. **9** Ha ji ọhụ ha na-ekwu na eluigwe bụ nke ha, ha jikwa ire ha kwuo na uwa niile bụ nke ha. **10** N'ihị nke a, ndi ha na-eso ha, na-anuru okwu ha ebe ọ bara uba dika mmiri. **11** Ha na-asị, "Olee otu Chineke gaeisi mara? Ọ dikwanu ihe Onye kachasi ihe niile elu maara?" **12** Otu a ka ndi ajọ omume di, ha na-ebi ndu na-enweghi nsogbu; akunuba ha na-amubakwa. **13** N'ezie, ọ bụ naanị n'efu ka m debere obi m ọcha, n'efu ka m kworo aka m abụ n'imeghị ihe ọjọ. **14** Ogologo ubochi niile, anọ m na nsogbu; ututu niile ka m na-anata ntaramahuhu. **15** Ọ buri na m kwuru si, "Nke a ka m ga-ekwu," agaara m abụ onye na-

ekwesighi ntukwasị obi n'etiti ụmụ gi. **16** Mgbe m gbalirị ighota ihe ndị a niile, ọ ghọrọ m ihe mwute, **17** tutu ruo mgbe m bara n'ebe nsọ Chineke; mgbe ahụ ka m ghọtara ihe ga-eme ha n'ikpeazụ. **18** N'ezie, i na-eguzo ha n'ala na-achị achị; i na-atụda ha, laa ha n'iyi. **19** Lee, ka ha si laa n'iyi n'otu ntabi anya, buru ndị ihe egwu dị iche iche kpochapuru kpankpan! **20** Dịka nro, mgbe mmadụ na-eteta, otu a, O Onyenwe anyị, mgbe i tetara, i ga-elela ha anya dịka echiche na-agaghị emezu. **21** Mgbe m nọ n'obi mwute; mmụọ m dara mba. **22** Abụ m onye nzuzu na onye na-amaghị ihe. Adj m ka anụ ọhia n'ihu gi. **23** Ma ana m anonyere gi mgbe niile; i na-ejide m n'aka nri m. **24** I na-eji ndumọdụ gi na-edu m, ma emesia, i ga-anabata m n'ebube gi. **25** Onye ka m nwere n'eluigwe ma ọ bughị gi? Ọ dighị ihe uwa a nwere nke m gachosi ike karịa gi. **26** Anụ ahụ m na mkpuruobi m nwere ike jda mba, ma Chineke bu ike nke obi m, na ihe nketa m ruo ebighi ebi. **27** Ndi niile nọpuru gi n'ebe di anya ga-ala n'iyi. I ga-alakwa ndi niile na-ekwesighi ntukwasị obi, nye gi n'iyi. **28** Ma nye mụ onwe m, ọ di mma jnọ Chineke nso. Emeela m Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ebe mgbaba m. Aga m akọ banyere oru gi niile di iche iche.

74 Abụ maskil nke Asaf. Chineke, ginị mere i ji ju anyi ruo mgbe ebighi ebi? Ginị mere iwe gi ji akwụ anwuru megide igwe aturu ndi i na-azu? **2** Cheta mba ahụ nke i zutara na mgbe ochie, ebo ahụ bu ihe nketa gi, ndi i gbaputara, n'ugwu Zayon ebe i biri. **3** Tugharia nzo ukwu gi bja na mbibi ebighi ebi ndi a. O bu onye iro wetara ila n'iyi a niile n'ulonso a. **4** Ndi iro gi gboro uja n'ebe i zutere anyi. Ha weliri okoloto ha dijia ihe iribama. **5** Ha kpara agwa dijia ndi ikom ji anyuike ha ga-eji gbutuo otutu osisi di n'oke ohia. **6** Ha ji anyuike na egbugbu ha kujisie ihe niile eji amachi ihe bu nke egbunyere ihe. **7** Ha kpokwara ulonso gi oku, mee ya ka o repja. Ha meruru ulo obibi ahụ a kpokwasiri aha gi. **8** Ha siru n'obi ha, "Anyi ga-etipia ha kpankpan!" Ha kporo ebe niile a na-anọ efe Chineke n'ala a oku. **9** Enyeghi anyi ihe iribama obula site n'aka Chineke. O dikwaghị ndi amuma foduru. O dikwaghị onye obula n'etiti anyi onye maara, mgbe ihe a ga-agwu. **10** O Chineke, ruo ole mgbe ka ndi iro ga-anogide na-achị gi ochi? Onye iro, ọ ga-eleli aha gi ruo mgbe ebighi ebi? **11** Ginị mere i na-eseghachi aka gi azu, e aka nri gi? Seputa aka gi laa ha n'iyi! **12** Ma gi, O Chineke, buriji eze m site na mgbe ochie. O bu gi na-aruputa nzoputa n'elu uwa. **13** Site n'ike gi di ukwu i mere ka osimiri kewaa abuo. O bu gi gwepjara isi anu ojojo ahụ n'ime mmiri. **14** O bu gi gwepjara isi anu ojojo ahụ a na-akpo leviatan, mee ka ọ ghoro nri nye ụmụ anyumanu bi n'ozara. **15** O bu gi mere ka isi iyi na mmiri iyi na-aso. I mere ka osimiri na-eru ruo mgbe niile taa. **16** Ehilieh na abali bu nke gi. I mere ka anyanwu na onwa guzosie ike. **17** O bu gi kewaputara oke ala niile nke uwa. O bu gi mere ka okochi na udu mmiri di. **18** O Onyenwe anyi, cheta otu onye iro si chja gi ochi, na otu ndi nzuzu si kwaa aha gi emo. **19** Eweralu ndu nduru gi nyefee anu ohia ojojo n'aka. Echefukwala ndu ndi gi a na-akpagbu ruo mgbe ebighi ebi. **20** Chetakwa ogbugba ndu gi, n'ihu na ihe ike na-ejuputa ebe niile gbara ochichiri n'ala a. **21** Ekwela ka ndi a na-akpagbu gbaghachi azu n'ihere; ka ndi ogbenye na ndi no na mkpa too aha gi. **22** O Chineke, bilie, kpechitara onwe gi ikpe. Chetakwa otu ndi nzuzu si kpo

gi onu ogologo ubochi niile. **23** Elepula mkpotu nke ndi iro gi niile anya, olu mkpotu nke ndi iro gi na-aga n'ihu na-ala elu.

75 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Nke olu abụ "E bibikwala." Abụ Oma Asaf. Otu Abụ. Anyi na-eto gi, O Chineke. Anyi na-eto gi, n'ihu na aha gi di nso. **1** Ndi mmadu na-ekwu banyere oru ebube gi di iche iche. **2** I na-asị, "Ana m ahoputa oge a kara aka. O bu m na-ekpe ikpe ziri ezi. **3** Mgbe uwa na mmadu niile bi n'ime ya na-ama jijiji, ọ bu m na-ejidesi ogidi ya ike ka o guzo chim. (Sela) **4** Nye ndi mpako, ana m asi, 'Unu etukwala onu ozo, nye ndi ajo omume, ana m asi, Unu ewelila mpi unu elu. **5** Unu ewelila mpi unu megide eluigwe; unu ejila nnuu isi kwuo okwu.'" **6** O dighi onye obula sitere n'owuwa anyanwu, maobu n'odida anyanwu, maobu n'ozara nke puru ibuli mmadu elu. **7** Kama o bu Chineke, onye na-ekpe ikpe; o na-eweli otu onye elu, wedakwa onye ozo ala. **8** Otu iko di n'aka Onyenwe anyi nke juputara na mmanya na-aga ufufu nke a gwanyekotara uda di iche iche. **9** Na-awupu ya, ndi ajo omume niile nke uwa na-anu ya ruo mgbe o gwusiri. **9** Ma mu onwe m, aga m ekwuputa nke a ruo mgbe ebighi ebi. Aga m abuku Chineke nke Jekob abu otuto, **10** bu onye siru, "Aga m ebipu mpi ndi ajo omume niile, ma a gabuli mpi ndi ezi omume elu."

76 Abụ Oma dirị onyeisi abụ. Nke eji ubo akwara akpo. Abụ Oma Asaf. Otu Abụ. A maara Chineke n'obodo Juda; aha ya di ukwu n'obodo Izrel. **2** Ulo ikwu ya di na Salem, ebe obibi ya di na Zayon **3** Ebe ahụ ka o tijisiri aku niile na-egbu amuma, na ota niile, na mma agha niile, na ngwa agha niile. (Sela) **4** I juputara n'ihè, i di oke ebube karja otutu ugwu nke anumanu juputara. **5** A punarila ndi nwere obi ike ihe ha, ha na-arahukwa ura ikpeazu ha; o nweghi otu onye n'ime ndi dike n'agha ndi a puru iweli aka ya abuo elu. **6** N'ihu iba mba gi, O Chineke nke Jekob, jinyina na ugbo agha na-anu juu. **7** O bu naani gi ka e kwesiri itu egwu. Onye puru iguzo n'ihu gi mgbe i na-ewe iwe? **8** I sitere n'eluigwe mee ka a nu olu ikpe ikpe gi. Uwa tukwara egwu, dere duu, **9** mgbe gi, O Chineke, biliri ikpe ikpe, izoputa ndi niile a na-akpagbu n'ala a. (Sela) **10** N'ezie, oke iwe gi megide umu mmadu na-ewetara gi otuto, ndi foduru mgbe oke iwe gi gabigasiri, na-anu juu. **11** Kwenu Onyenwe anyi Chineke nkwa ma mezuo kwa ha; ka ndi ala niile bu agbataobi unu wetara onye ahụ e kwesiri itu egwu onyine di iche iche. **12** O na-eweda ndi na-achị achị n'ala; ndi eze niile nke uwa na-atu ya egwu.

77 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Maka Jedutun. Abụ nke Asaf. Abụ Oma. Etikuru m Chineke n'oke olu maka enyemaka; etikuru m Chineke mkpu ka o nuru olu m. **2** Mgbe m no n'ihe mgbu, o bu Onyenwe anyi ka m choro. N'anyasi, esetipuru m aka m abuo, ike na-agwughi, mmuo m jukwara ka a akasie ya obi. **3** O Chineke, echetara m gi, sukwa ude; echere m echiche, mkpuruobi m dakwara mba. (Sela) **4** I kweghi ka anya m abuo mechie; n'ihu oke mwute m, nweghi m ike kwuo okwu. **5** Echere m echiche banyere ubochi niile gara aga, na afu niile ndi gara aga. **6** Echetara m abu niile m na-abu n'ime anyasi. Mkpuruobi m no n'onodu ntughari uche, mmuo m jukwara ajuju. **7** "Onyenwe anyi o ga-agbakuta m azu ruo mgbe ebighi ebi? O putara na o gaghi egosi ihuoma ya ozo? **8** O putara na ihunanya ya nke na-adigide ruo ebighi ebi agwula? O putara na nkwa ya agaghi

emezu ruo ebighi ebi? 9 Chineke, o chefuola i mere anyi ebere? O jichieala omijiko ya n'ihu iwe?" (Sela) 10 Mgbe ahụ, ekwuru m, "Lee onodu ojojo m, afo niile mgbe Onye kachasi ihe niile elu setipuru aka nri ya. 11 Aga m echeta oru niile Onyenwe anyi ruru; e, aga m echeta ihe iribama niile i mere n'oge gara aga. 12 Aga m atugharia uche m n'oru gi niile, tuleekwa oru ukwu gi niile di iche iche." 13 O Chineke, uzo gi niile di nso. Olee chi di ukwu dika Chineke anyi? 14 I bu Chineke onye na-aru oru ebube di iche iche; i na-egosiputa ike gi n'etiti umu mmadu. 15 I ji aka gi di ike gbaputa ndi gi, bu umu umu Jekob na Josef. (Sela) 16 Osimiri huru gi, O Chineke, osimiri huru gi, taa; ogbu mmiri mere mkpotu. 17 Igwe ojii wupuru mmiri, mkpotu egbe eluigwe juputara mbara eluigwe; aku gi gburu amuma ebe niile. 18 A nuru uda egbe eluigwe gi n'oke ifufe, amuma gi nyere uwa niile ihe; elu uwa niile mara jijiji, tukwaa oke egwu. 19 O bu n'osimiri ka nzo ukwu gi gara, uzo gi gara n'etiti oke osimiri, o bu ezie na ahughi m nzo ukwu gi anya. 20 I sitere n'aka Mosis na Eron duo ndi gi dika igwe aturu.

78 Abụ maskil nke Asaf. Ndị m, nūrūnū ihe m na-ezi; geenū ntī n'okwu onū m. 2 Aga m eji ilu malite okwu m, aga m ekwu otutu ihe omimi, ihe ndi sitere na mgbe ochie; 3 ihe ndi anyi nuruła, marakwa, ihe ndi nna nna anyi ha gwara anyi. 4 Anyi agaghị ezonari umu anyi ihe ndi a, kama anyi ga-akoro ogbo nke na-abia n'ihu akuko idi ike Onyenwe anyi, na oru ebube ya, na ihe itunanya niile o mere. 5 O nyere Jekob iwu banyere ukpuru ya, mekwaa ka iwu ahụ guzosie ike n'Izrel, bu nke o doro nna nna anyi ha aka na ntị, ka ha kuziere umu ha, 6 ka ogbo na-eso ha nwee ike mta ya, o buladi ogbo nke a ka amubeghi, ndi nke ga-agwakwa ha umu ha. 7 Mgbe ahụ, ha ga-atukwasị Chineke obi ha, ma ghara ichefu oru ya niile di iche iche. Ha ga-edebekwa iwu ya niile. 8 Ha agakwaghị adi ka ndi nna nna ha, ogbo ndi nnupu isi na ndi isiike; ndi obi ha na-adighi n'ebe Chineke no, ndi mmuo ha na-ekwesighi ntukwasị obi nye ya. 9 Ndị ikom Ifrem, n'agbanyeghi na ha kwere utā ha, chighariri azu, gbaa oso n'ubochi agha. 10 Ha edebeghi ogbugba ndu Chineke. Ha jukwara ibi ndu dika iwu ya si di. 11 Ha chefuru ihe o mere, oru itunanya o gosiri ha. 12 Chineke ruru oru ebube ndi a n'ihu nna nna ha n'ala Ijpt na n'ohia Zoan. 13 O kewara oke osimiri, site n'etiti ya dufee ha. O mere ka mmiri ahụ guzo oto dika mgbidi. 14 O ji igwe ojii duo ha n'ije n'ehilie, jirikwa ihè sitere n'oku ahụ, duo ha ogologo abali niile. 15 O gbawara oke nkume di n'ozara, si otu a nye ha mmiri hiri nne, dika a ga-asi na o bu mmiri si n'otutu oke osimiri. 16 O mere ka mmiri iyi site na nkume gbaputa, mee ka mmiri rudata dika osimiri. 17 Ha nogidere na-emehie megide ya. Ha nupuru isi n'ozara megide Onye kachasi ihe niile elu. 18 Ha kpachara anya nwaa Chineke onwunwa, mgbe ha roro ya nri nke obi ha choro. 19 Ha kwuhie Chineke; juo ya onu si, "Chineke o puru inye anyi ezi nri na mmiri onunu n'ozara a? 20 O bu ezie na tiri nkume ahụ ihe, mee ka mmiri soputa, mmiri iyi soputara n'ebe o hiri nne, ma o puru inye anyi nri? O puru inye ndi ya anu?" 21 Mgbe Onyenwe anyi nuru ihe ha kwuru, iwe were ya; oku ya repjara Jekob, iwe oku ya biliri megide Izrel. 22 N'ihu na ha ekwenyeghi na Chineke, maobu tukwasị obi na nzoputa ya. 23 N'agbanyeghi ihe ndi a, o nyere mbara eluigwe iwu meghekwa onu uzo niile nke eluigwe. 24 O mere

ka manà zokwasị ndi mmadu a dika mmiri, ka ha rie. O nyere ha mkpuru oka nke si n'eluigwe. 25 Ndị mmadu tara achicha ndi mmuo ozi. O zitere ha nri niile ha nwere ike iri. 26 O sitere n'eluigwe topu ikuku nke opuwa anyanwu, o jikwa ike ya duo ikuku nke ndida. 27 O zidatara ha anu di ukwu dika o bu uzuzu, anu ufe onuogugu ha dika onuogugu aja di n'ala onu oke osimiri. 28 O mere ka umu anu ufe ndi a daara ha n'ala n'etiti omuma ulo ikwu ha nakwa gburugburu ulo ikwu ha. 29 Ha riri ihe tutu ruo mgbe ha enwekwaghị ike iri ozo, n'ihu na o nyere ha ihe obi ha choro. 30 Ha erisibeghi nri ahụ obi ha choro, anu ufo du dika ha n'onu, 31 mgbe iwe Chineke biliri imegide ha; o tigburu ndi kachasi ike n'etiti ha, tigbukwaa umu okorobia ndi Izrel. 32 Ma na-eleghi ihe ndi a anya, ha gakwara n'ihu na mmehie ha, jukwa ikwere n'oru ebube niile Onyenwe anyi ruru. 33 O mere ka ubochi ndu ha buru ihe efu. O mekwara ka afo ha gwusia n'obi olulo mmiri. 34 Mgbe obula Chineke tigburu ha, ha na-achoro ya; ha nalaghachi azu, chosie ya ike. 35 Ha na-echeta na Chineke bu Oke nkume ha, na Chineke nke kachasi ihe niile elu buru ha Onye Mgbaputa. 36 Ma mgbe ahụ, ha ga-eji naani okwu efu fee ya ofufe, were ire ha na-aghara ya ugha. 37 Obi ha ekwesikwaghị ike nye ya. Ha ekwesighi ntukwasị obi nye ogbugba ndu ya. 38 Ma o meere ha ebere. O gbaghara ha mmehie ha. O laghi ha n'iyi. Otutu oge ka o jidere iwe ya. O kpali kwaghị oke iwe ya. 39 N'ihu na o chetara na ha bu naani anyi ahụ nke o kere eke, chetakwa na ha dika ikuku nke na-adighi aloghachi azu mgbe o gabigasiri. 40 Otutu oge ka ha nupuru isi megide ya n'ozara; ha kpasuru ya iwe n'ala ahụ togboro n'efu. 41 Mgbe mgbe, ha nwara Chineke; ha kpasuru Onye Nso nke Izrel iwe. 42 Ha echetaghị ike ya, ubochi ahụ o gbaputara ha site n'aka ndi na-emegbu ha; 43 n'ubochi o gosiputara ihe iribama niile n'ala Ijpt, oru ebube ya niile n'ohia Zoan. 44 O mere ka osimiri ha niile gho obara. Ha enwekwaghị ike inu mmiri si na ha. 45 O zigakwara igwe ijiji n'etiti ha, nke tara ha, zitekwa awo n'ala ha, nke bibiri ha. 46 O zitekwara umu ukpana ndi tachapuru mkpuru a kuru n'ubi ha, zitekwa igurube nke ripjara ihe niile a gaara eweta dika ihe ubi. 47 O ji oke mkpuru mmiri mebie osisi vaini ha, jirikwa igirigi juru oke oyi bibie osisi sikamo ha niile. 48 O weere ehi ha niile nyefee mkpuru mmiri, werekwa anu ulo ha nyefee amuma egbe eluigwe. 49 O zipuru iwe oku ya n'etiti ha, oke iwe ya, na iwe ya, na mmeso nke iwe ya, ndi mmuo ozi na-ebibi ihe na-eleghi anya n'azu. 50 O doziri uzo nke iwe ya ga-eso; o gboghighi ka ha ghara inwu; kama o nyefere ndu ha n'aka orja na-efe efe. 51 O tigburu nwa obula e bu uzo muo n'ala Ijpt, mkpuru mbu nke ndi ikom n'ime ulo ikwu Ham. 52 Ma o duputara ndi nke ya dika igwe aturu; o duuru ha dika aturu gafee ozara. 53 O duuru ha n'udo, ujo atukwaghị ha, ma osimiri kpuchididere ndi iro ha. 54 Otu a ka o si duru ha bjaru n'oke ala nso ya, ala ugwu ugwu ahụ nke aka nri ya nwetara. 55 O chupuru mba niile n'ihu ha, tuo ala ha kesara ha dika ihe nketa; o mere ka ebo niile nke Izrel biri n'ulo nke aka ha. 56 Ma ha nwara Chineke onwunwa, nupu isi megide Onye kachasi ihe niile elu; ha edebeghi ukpuru ya. 57 Dika nna nna ha, ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, na ndi aghugho, ha dika utā a na-ekweghi nke oma. 58 N'ihu ebe nchujaja ha wuru, ha mere ka iwe wee ya; sitekwa n'arusi ha piri api, ha kpaliri ekworo ya. 59 Mgbe Chineke nuru ha, iwe were ya nke ukwu. O juru ndi Izrel kpankpan.

60 Ọ gbakutara ọlọ nzute ya nke di na Shajilo azu, ọlọ ikwu ahụ ọ mara n'etiti ndị mmadu. 61 O nyefere igbe ogbugba ndi ike ya ka a dọta ya n'agha, o nyefekwara onye iro ahụ ebube ya n'aka. 62 O kwere ka e gbuo ndi ya n'agha; iwe ya di oku megide ihe nketa ya. 63 Oku repjara umu okorobia ha, o dikwaghị onye a guuru egwu ọlọlọ di na nwunye, n'etiti umu agbogho ha; 64 E gburu ndi nchujaja ha n'agha; ndi inyom ha ndi di ha nwuru enkwewaghị ike iru uju. 65 Mgbe ahụ, onyenwe anyi tetara dika onye si n'ura teta, dika dike si n'ura mmanya teta. 66 Ọ chughachiri ndi iro ya azu, mee ha ihe ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi. 67 O juru ọlọ ikwu Josef, o hoputaghị ebo Ifrem; 68 ma o hoooro ebo Juda, na ugwu Zayon, nke o huru n'anya. 69 O wuru ọlonsọ ya ka o di ka ebe di elu, dika ọwa nke o mere ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. 70 Ọ hoputara Devid, ohu ya, kporo ya site n'ogba igwe aturu; 71 o si n'ebe o no na-azu aturu kporo ya, ka o bja buru onye na-azu ndi ya Jakob, na Izrel, ihe nketa ya dika aturu. 72 Devid ji izuoke nke obi ya zuo ha, aka nke maara ihe o name ka o ji duo ha.

79 Abụ Ọma Asaf. O Chineke, mba di iche iche abatala n'ihe nketa gi; ha emerula ọlonsọ ukwu gi, ha etikpoala Jerusalem, mee ka o togboro n'efu. 2 Ha ewerela ozu ndi ohu gi nye anu ufe niile nke eluigwe ka o buru ihe oriri nye ha, werekwa ozu nke ndi nso gi nye anu ohia niile nke uwa. 3 Ha awupula obara dika mmiri n'akuku niile nke Jerusalem, o dighi otu onye foduru nke ga-eli ndi nwuru anwu. 4 Anyi aghoala ihe ita uta n'ebe ndi agbataobi anyi no, gho kwara ndi gbara anyi gburugburu ihe ichi ochi, na ihe ikwa emo. 5 O Onyenwe anyi, ruo olee mgbe? I ga-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi? Ruo olee mgbe ka ekworo gi ga na-ere dika oku? 6 Wukwasị mba niile ndi na-amaghi gi dika Chineke oke iwe gi, bu alaeze niile ndi ahụ na-adighi akpoku aha gi; 7 n'ihu na ha eripiala Jakob mekwaa ka ebe obibi ya togboro n'efu. 8 Atala anyi ahulu mmehie nke nna nna anyi mere; ka ebere gi bja ngwangwa zute anyi, n'ihu na anyi no n'onodu oke mkpa. 9 Nyere anyi aka, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, n'ihu ebube nke aha gi; naputa anyi, gbaghara mmehie anyi niile n'ihu aha gi. 10 Gini mere ndi mba ozo ji na-aju ajuju si, "Olee ebe Chineke ha no?" N'ihu anyi, mee ka a mara n'etiti ndi mba ozo, na i na-abo obo obara ndi ohu gi niile a wufuru. 11 Gee nti n'isu ude nke ndi no n'ulo mkporo; site n'ike nke aka gi chebe ndi niile a mara ikpe onwu. 12 Boro obo ugboro asaa megide ndi agbataobi anyi n'ihu uta ha tara gi, O Onyenwe anyi. 13 Mgbe ahụ, anyi bu ndi gi, umu igwe aturu gi ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi; anyi ga na-ekwuputa otuto gi, site n'ogbo ruo n'ogbo.

80 Abụ Ọma nke diri onyeisi Abụ. Ọ bu olu abụ eji ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndu" Abụ Ọma nke Asaf. Nuru olu anyi, O Onye ozuru aturu nke Izrel, gi onye na-edu Josef dika igwe aturu. 1 Gi onye na-anodu dika eze, n'etiti cherubim, nwuputa l'he 2 n'ihu Ifrem, Benjamin na Manase. Kpotee idi ike gi, bja zoputa anyi. 3 O Chineke, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 4 O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile ruo ole mgbe ka iwe gi ga-adi oku megide ekpere ndi gi? 5 I jirila anya mmiri dika a ga-asi na o bu achicha zuo gi nri; i meela ka ha nuo anya mmiri n'ihe otutu. 6 I meela ka anyi buru ihe na-eweta esemokwu n'etiti ndi agbataobi anyi, ndi iro

anyi na-achikwa anyi ochi. 7 O Chineke, Onye puru ime ihe niile, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 8 I sitere n'ala Ijpt weputa osisi vainji; i chupuru mba ndi ozo, kuo ya. 9 I suchaara ya ala, mgborogwu ya bara n'ime ala nke oma, o juputakwara ala ahụ niile. 10 Ndo ya kpuchiri ugwu niile, alaka ya gbasara kpuchie osisi sida ukwu sida. 11 Ọ wasaala alaka ya ruo oke osimiri wasaakwa ume ya ruo osimiri. 12 Gini mere i ji tiwasia mgbidi ya niile si otu a mee ka ndi niile na-agafe ghoru mkpuru ya? 13 Oke ezi si n'oke ohia na-emebisi ya, umu ahulu si n'ohia di iche iche na-ejikwa ya emere ihe oriri. 14 Loghachikwute anyi, O Chineke, Onye puru ime ihe niile. Si n'eluigwe ledata anya ma hu! Letakwa osisi vainji a, 15 mgborogwu nke aka nri gi kuru, okpara nke i zulitere nye onwe gi. 16 E gbutuola osisi vainji gi, e ji oku repja ya; mgbe i bara mba, ndi gi na-ala n'iyi. 17 Ka aka gi dikwasị nwoke ahụ no n'aka nri gi, nwa nke mmadu onye i zulitere nye onwe gi. 18 Mgbe ahụ, anyi agaghị esikwa n'ebe i no laghachi azu; tutee anyi, anyi ga-akpokukwa aha gi. 19 Kpoghachi anyi azu, O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike zoputa anyi.

81 Abụ Ọma nke diri onyeisi Abụ. Abụ nke Asaf n'usoro gittit. Bkwo Chineke bu ike anyi abụ onu, tikusie Chineke Jakob mkpu ike! 2 Bidonu iti egwu, kuo ihe iti egwu, kpounu ubo akwara na-enye abụ uto na une. 3 Founu opi ike n'oge onwa ohuru, na mgbe onwa gbaputara n'uju ya, n'ubochi mmemme anyi; 4 nke a bu iwu diri Izrel, ukuru Chineke nke Jakob. 5 O mere ka o guzosie ike dika iwu nye Josef mgbe o puru imegide Ijpt. Anukwara m olu n'asusu nke m na-amaghi, ka o na-asi: 6 "Ewezugala m ibu arọ site n'ubu ha; aka ha abuo nwere onwe ha site n'iru oru. 7 N'ime ihe mgbu unu, unu kporo oku, anaputara m unu, azara m unu site n'egbe eluigwe; anwara m unu na mmiri nke Meriba. (Sela) 8 "Nuru, ndi m, aga m adu unu aka na nti, a sikwari na unu ga-ege m nti, unu ndi Izrel! 9 Unu agaghị enwe chi ndi mba ozo n'etiti unu; unu agaghị akpokwa isiala nye chi si ala ozo. 10 Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijpt. Meghe onu unu ka o saa mbara, aga m emeju ya. 11 "Ma ndi m ekweghi ige m nti. Izrel emekwaghị dika m gwara ha. 12 Ya mere, ahapuru m ha na ndi isiike ha, ka ha soro ncheputa nke echiche ha. 13 "Ewoo, a si na ndi m gaara ege m nti, a sikwa na Izrel ga-eso uto m niile. 14 Ọ gaghị adi anya mgbe m ga-eji ike m, wezuga ndi iro ya site n'onodu ha. Aga m eweli aka m, megide ndi iro ya niile. 15 Ndi niile kporo Onyenwe anyi asi, ga-ada n'ihu ya n'uju. Ita ahulu ha ga-adigidekwa, ruo ebighi ebi. 16 Ma a ga-eji utu oka wiiti kachasi mma, nyejuo unu afo; aga m ejikwa mmanu anu nke sitere n'oke nkume, nyejuo unu afo."

82 Abụ Ọma Asaf. Chineke na-ewere onodu ichi isi n'etiti ogbako di ukwu; o na-ekpebi ikpe n'etiti chi niile. 2 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Ruo ole mgbe ka unu ga na-egosi ndi ajo omume ihuoma? (Sela) 3 Kperenu ndi na-adighi ike na ndi na-enweghi mma ikpe ziri ezi; hunu na ndi ogbenye na ndi a na-emegbu nwetara ihe ruuru ha. 4 Gbaputani ndi na-adighi ike na ndi no na mkpa; naputa ha site n'aka ndi ajo omume. 5 Ha amaghi ihe obula, ha aghotaghị ihe obula. Ha na-ejeghari n'ochichiri; ntola niile nke uwa na-ama jijiji. 6 "Asiri m,

‘Unu bu “chi,” unu niile bu umu ndi ikom nke Onye kachasi ihe niile elu.’ 7 Ma unu ga-anwu onwu dika mmadu ndi ozo; unu ga-ada dika ndi ochichi ozo.” 8 O Chineke, bilie kpee uwa ikpe, n’ihi na mba niile bu ihe nketa gi.

83 Abu, bu Abu Oma Asaf. O! Chineke agbachikwala nkiti. Biko, Chineke, ahapukwala ikwu okwu, anokwala juu. 2 Lee na ndi iro gi no na-ebigbo, ndi kporo gi asi na-eweli isi ha. 3 Ha ji aghugho na-agba izu imegide ndi gi; ha na-atu atumatu ojo megide ndi j huru n’anya. 4 Ha na-asj, “Bjanu ka anyi laa mba a n’iyi, ka a ghara ichetakwa aha Izrel ozo.” 5 Ha ji otu obi na-agbarita izu; ha agbaala ndu imegide gi, 6 ulo ikwu niile nke ndi Edom, na ndi Ishmel, na ndi Moab, na ndi Haga, 7 na ndi Gebal, na ndi Amon, na ndi Amalek, na ndi Filistia, ha na ndi Taja. 8 O buladi ndi Asirja esorokwala ha, igba ndi agburu Lot ume. (Sela) 9 Mee ha dika i si mee ndi Midia, na dika i mere Siseru na Jabin, n’akuku iyi Kishon, 10 ndi lara n’iyi n’Endoa ma ghoo ihe dika nsj anyi e kpofuru ekpofu n’ala. 11 Mee ka ndi ogaranya ha dika Oreb na Zeeb, ka umu ndi ikom eze ha niile dika Zeba na Zalmuna, 12 ndi siri, “Ka anyi nwetara onwe anyi, ebe ita nri umu anumanu niile nke Chineke.” 13 O Chineke m, mee ha ka dika ahijia ifufe na-efeghari gburugburu, maobu dika igbugho oka n’ebe ifufe di. 14 Dika oku na-erepia oke ohia, maobu nke na-ere n’elu ugwu, 15 si otu a were oke ifufe chuo ha oso, jiri oke ifufe nke na-eso mmiri ozuzo mee ka ha noro n’onodu obi olulo mmiri. 16 Were ihere kpuchie ha ihu, ka ndi mmadu si otu a choo aha gi, O Onyenwe anyi. 17 Ka ha nodu n’onodu ihere na ida mba mgbe niile; ka ha laa n’iyi n’onodu mweda n’ala. 18 Mee ka ha mata na gi, onye aha ya bu Onyenwe anyi, na o bu naani gi bu Onye kachasi ihe niile elu n’uwa niile.

84 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora n’usoro gittit. Lee ka ebe obibi gi si maa mma, O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile! 2 O na-agusi mkpurubi m aguu ike, e mkpurubi m na-adakwa mba, ibata n’ogige Onyenwe anyi; mkpurubi m na anu ahu m na-eti mkpu na-achio Chineke di ndu. 3 O buladi umu nnuunu nta nke eluigwe, achotala ebe obibi; eleke achotakarwala onwe ya akwu, ebe o ga na-edebe umu ya, n’akuku ebe ichu aja nsjo gi, O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Eze m na Chineke m. 4 Ndi a goziri agozi ka ndi bi n’ulo gi bu; ha na-eto gi mgbe niile. (Sela) 5 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi ike ha nwere di na gi, ndi kpebiri n’obi ha iga njem. 6 Mgbe ha na-esite na Ndagwurugwu Baka na-agafe, ha na-eme ya ka o buru ebe isi iyi di iche iche na-asoputa; mmiri ozuzo mbu na-ewere ngozi niile kpuchie ya. 7 Ike ha na-abawanye abawanye, tutu ha niile n’otu na otu, abia guzo n’ihu Chineke na Zayon. 8 O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nuru ekpere m. Gee m nti, gi Chineke nke Jekob. 9 Lekwasj anyi n’ota anyi, O Chineke, jiri ihuoma lekwasj onye gi e tere mmanu anyi. 10 Otu mkpuru ubochi a noro n’ime ogige gi, kariri puku ubochi a noro ebe ozo; o ga-akara m mma ibu onye nche n’onu uzo ulonso Chineke m, karja ibi n’ulo ikwu nke ndi ajo omume. 11 Onyenwe anyi Chineke bu anyanwu na ota; Onyenwe anyi na-enye ihuoma na nsopuru; o naghi egbochi ihe oma obula site n’ebe ndi na-eje ije n’izuoke no. 12 O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ngozi na-adiri ndi niile na-atukwasj gi obi.

85 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora. O Onyenwe anyi, i gosila ala gi ihuoma; i nyeghachila Jekob akunuba ya. 2 I gbagharala ajo omume ndi gi, kpuchikwaa mmehie ha niile. (Sela) 3 I kwusila iwe oke iwe gi, I sikwala n’idi oku nke iwe gi chigharia. 4 Kpoghachi anyi azu, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, wezuga iwe gi site n’ebe anyi no. 5 O bu ruo mgbe ebighi ebi, ka i ga na-eweso anyi iwe: I ga-eme ka iwe gi digide ruo ogbo niile? 6 I gaghie eme ka anyi dikwa ndu ozo ka ndi gi nuri onu n’ime gi? 7 O Onyenwe anyi, gosi anyi ihunanya gi nke na-adigide, nyekwa anyi nzoputa gi. 8 Aga m ege nti mara ihe Chineke, onye bu Onyenwe anyi ga-ekwu; o na-ekwe ndi ya, ndi nsjo ya nkwa udo, ma ka ha ghara iloghachi na nzuzo. 9 N’ezie, nzoputa ya di nso ndi na-atu egwu ya, ka ebube ya si otu a digide n’ala anyi. 10 Ihunanya na ikwesi ntukwasj obi ezukotala; ezi omume na udo esutula onu. 11 Ikwesi ntukwasj obi gae-site n’ala puputa, ezi omume ga-esite n’eluigwe ledata anyi. 12 N’ezie, Onyenwe anyi ga-enye ihe di mma, ala anyi gamikwa mkpuru ubi ya. 13 Ezi omume ga-aga n’ihu ya, idoziri ya uzo o ga-esi gaa.

86 Ekpere Devid. Gee m nti, O Onyenwe anyi, ma zakwa m, n’ihi na abu m ogbenye na onye no na mkpa. 2 Chebe ndu m, n’ihi na m na-erubere gi isi; zoputa ohu gi onye nke na-atukwasj gi obi. I bu Chineke m; 3 meere m ebere, O Onyenwe m, n’ihi na ana m akpoku gi ogologo ubochi niile. 4 Wetara ohu gi onu, n’ihi na o bu gi, O Onyenwe m, ka m naweliriri mkpurubi m. 5 I bu onye na-agbaghara ajo omume na onye di mma, O Onyenwe m, i juputara n’ihunanya nye ndi niile na-akpoku gi. 6 O Onyenwe anyi, nuru ekpere m; gekwaa nti n’akwa ariri o maka ebere. 7 N’ubochi nsogbu m, aga m akpoku gi, n’ihi na i ga-aza m. 8 N’etiti chi niile, i nweghi oyiri, O Onyenwe m; o dighi oru ebube obula a puru i sj na o di ka nke i na-aru. 9 Mba niile i kere ga-abia n’ihu gi, fee gi ofufe, O Onyenwe anyi; ha ga-ebutere aha gi ebube. 10 N’ihi na i di ukwuu na-arukwa oru ebube di iche iche; o bu naani gi bu Chineke. 11 Kuziere m uzo gi, O Onyenwe anyi, ka m dabere n’ikwesj ntukwasj obi gi; nye m obi na-adighi agba abuo, ka m nwee ike tuo egwu aha gi. 12 Aga m eji obi m niile too gi, O Onyenwe anyi, na Chineke m; aga m ebulikwa aha gi elu ruo mgbe niile ebighi ebi. 13 N’ihi na ihunanya gi n’ebe m no di ukwuu; i sitela n’omimi nke di ala site n’ala ndi nwuru anwu doputa m. (Sheol h7585) 14 O Chineke, ndi mpako na-emege m; otu ndi mmadu na-eme ihe ike na-achio igbu m, ha bu ndi na-egighi gi kporo ihe obula. 15 Ma gi, Onyenwe anyi, i bu Chineke onye omiiko na onye amara, iwe adighi ewe gi ngwangwu, i juputara n’ihunanya na ikwesi ntukwasj obi. 16 Chee m ihu, mekwaara m amara. Nye ohu gi ike gi, zoputakwa nwa ohu gi nwanji n’ihi na m na-egere gi ozi. 17 Gosi m ihe iribama nke ga-egosiputa idi mma gi, ka ndi iro m hu ya si otu a buru ndi ihere ga-eme, n’ihi na gi, O Onyenwe anyi, nyere m aka ma kasjekwa m obi.

87 Abu Oma umu Kora. Otu Abu. Chineke atola ntola ya n’elu ugwu nsjo ahj; 2 Onyenwe anyi huru onu uzo ama Zayon n’anya, karja ebe obibi niile nke Jekob. 3 Ihe di iche iche nke di ebube ka a na-ekwu banere gi, O obodo Chineke; (Sela) 4 “Aga m agunye Rehab na Babilon, dika ndi na-asopuru m, aga m agunyekwa ndi Filistia, na ndi Taja, na ndi Kush, aga m asi, ‘A muru nke a na Zayon.’” 5 N’ezie, a

ga-ekwu okwu banyere Zayon si, “A muru nke a na nke ozo n’ime ya, ya onwe ya, bu Onye kachasi ihe niile elu, ga-eme ka o guzosie ike.” 6 Onyenwe anyi ga-ede n’ime akwukwo usoro nke ndi mmadu: “A muru onye a na Zayon.” 7 Dika ha na-eti egwu, ha ga-abu abu si, “Isi iyi m niile di na gi.”

88 Abu, bu Abu Oma umu Kora, nke diri onyeisi Abu. N’usoro olu abu Mahalat leannot. Abu Maskil nke Heman onye Ezra. O Onyenwe anyi, Chineke onye na-azoputa m, n’ehihie na abali ka m na-eti mkpu akwa n’ihu gi. 2 Ka ekpere m bia n’ihu gi. Chee nti gi nuru akwa m. 3 N’ihi na otutu nsogbu ejuputala mkpuruobi m, anu m nso n’onu uzo onwu. (Sheol h7585) 4 Agunyela m n’etiti ndi na-arida n’olulu. Adj m dika onye na-enweghi ike. 5 A hoputara mu na ndi nwuru anwu iche, dika ndi e gburu egbu na-edina n’ili, ndi i nakwaghi echeta ozo, ndi e kewapuru site na nlekota gi. 6 I tubanyela m n’ime olulu dikariri omimi, olulu nke ochichiri juputara n’ime ya. 7 Oke iwe gi na-anyigide m nke ukwu; i jirila ebili mmiri gi niile kpuchigide m. (Sela) 8 I napula m ndi enyi m, ndi m huru n’anya, mee ka m buru ihe a naso oyi n’ebe ha no. Abu m onye emechibidoro uzo; nke n’enweghi ike ipu ezi; 9 anya m adighi ahukwa uzo n’ihi iru uju. O Onyenwe anyi, ubochi niile ka m na-akpoku gi; ana m agbasa aka m abuo n’ihu gi, 10 o bu ndi nwuru anwu ka i na-egosi oru ebube gi? Ndi nwuru anwu, ha na-ebili too gi? (Sela) 11 O bu n’ime ili ka a na-ekwuputa ihunanya gi? A na-ekwuputa ikwesi ntukwasị obi gi n’ebe ila n’iyi? 12 A namata banyere oru ebube gi n’ebe ochichiri di? Ma o bu oru ezi omume gi, na idi mma gi niile n’ala ndi e chezo echezo? 13 Ma Onyenwe anyi m, o bu gi ka m na-akpoku. Ututu niile ka ekpere m ga na-abia n’ebe i no. 14 O Onyenwe anyi, gini mere i jiri ju m? Gini mekware i jiri zonari m ihu gi? 15 Site na mgbe okorobia m, abu m onye a na-esogbu, onye nokwa onwu nso; ataal a ahulu oke ujo gi, anu m n’onodu ida mba. 16 Oke iwe gi agabigala n’ahu m; ihe egwu gi alaala m n’iyi. 17 Ha na-agba m gburugburu ubochi niile dika idee mmiri; ha gbara m gburugburu n’akuku niile. 18 I napula m ndi enyi m na ndi m huru n’anya; ochichiri bu enyi m nokarisiri m nso.

89 Abu maskil nke Etan, onye Ezra. Aga m abu abu banyere oke ihunanya Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi; aga m eji onu m mee ka ogbo niile mara maka ikwesi ntukwasị obi gi. 2 Aga m ekwuputa na ihunanya gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; na i mere ka ikwesi ntukwasị obi gi, guzosie ike n’eluigwe. 3 Onyenwe anyi siri, “Mu na onye m hoputara agbaala ndu. Anuokwala m iyi nye ohu m Devid si, 4 Aga m eme ka agburu gi guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi meekwa ka ocheeze gi digide ruo ogbo niile.” (Sela) 5 O Onyenwe anyi, eluigwe na-eto oru ebube gi niile, na ikwesi ntukwasị obi gi, n’etiti nzuko ndi di nso. 6 N’ihi, o bu onye n’eluigwe niile, ka a ga-eji tunyere Onyenwe anyi? Onye yiri Onyenwe anyi n’etiti ndi mmu ozi niile? 7 Na nzuko ndi nso, Chineke bu onye a na-atu oke egwu; o di oke egwu karja ndi niile gbara ya gburugburu. 8 O Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, onye dika gi? Gi, O Onyenwe anyi, di ike nke ukwu, ikwesi ntukwasị obi gi na-agba gi gburugburu. 9 I na-achi osimiri nke ji ike na-aso; mgbe ebili mmiri ya na-amali elu; i na-eme ka ha daju. 10 I zopjara Rehab dika otu n’ime ndi ahu e gburu egbu; jiri aka gi di ike chusasia ndi iro gi. 11 O bu gi nwe eluigwe; gi nwekwa uwa, o bu gi toro ntala elu uwa

dum, na ihe niile di n’ime ya. 12 O bu gi kere ugwu na ndia; Taboa na Hemon na-abu abu onu n’ihi aha gi. 13 Aka gi ka e mejuputara n’ike; aka gi di ike, a na-ebuli aka nri gi elu. 14 Ezi omume na ikpe ziri ezi, bu ntala ocheeze gi; ihunanya na ikwesi ntukwasị obi, na-aga n’ihu gi. 15 Ndi a goziri agozi ka ndi ahu bu ndi na-eji olu iti mkpu onu na-abuku gi abu, ndi na-ejegharikwa n’ihe nke ihu gi, O Onyenwe anyi. 16 Ha na-anuri onu n’aha gi ogologo ubochi niile; ha na-anuri n’ezi omume gi. 17 N’ihi na i bu ebube na ike ha, site n’ihuoma gi, i na-ebuli mpi anyi elu. 18 N’ezie, ota anyi bu nke Onyenwe anyi, eze anyi bukwa nke Onye nso Izrel. 19 I kwuru okwu otu mgbe site n’ohu, nye ndi gi kwesiri ntukwasị obi si: “Enyela m otu onye di ike agha ike; Ebuliela m otu nwa okorobia elu site n’etiti ndi m. 20 Achotala m Devid otu m, were mmanu nso m tee ya. 21 Aka m ga-agba ya ume; n’ezie, aka m ga-eme ka o di ike. 22 O dighi onye iro ga-abjakwasị ya, na mberede; o dighi onye ajo omume ga-emegebu ya. 23 Aga m etigbu ndi iro ya niile n’ihu ya. Aga m emekwa ka ndi niile na-akpo ya asi laa n’iyi. 24 Ihunanya m kwesiri ntukwasị obi ga-adinyere ya, site n’aha m, a ga-ebuli mpi ya elu. 25 M ga-edo aka ya n’oke osimiri, dokwaa aka nri ya n’osimiri niile. 26 O ga-akpo m si m, ‘I bu Nna m, burukwa Chineke m, na oke Nkume nzoputa m.’ 27 Aga m eme ya nwa mbu m, onye kachasi di elu n’ebe eze niile nke uwa no. 28 Aga m eme ka ihunanya m nwere n’ebe o no digide ruo ebighi ebi, ogbugba ndu mu na ya ga-adigidekwa. 29 Aga m eme ka agburu ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa dika eluigwe na-adigide. 30 ‘O buru na umu ya elefu iwu m niile anya, gharakwa ijeghari n’uzo m niile, 31 o buru na ha eleja ukuru m niile anya, hapukwa idebe ihe m nyere ha n’iwu, 32 aga m eji mkporo taa ha ahulu maka mmehie ha, tikwaa ha utari maka njehie ha; 33 ma agaghị m ewezuga ihunanya m, n’ebe ha no. Ma o bu laa azu n’ikwesị ntukwasị obi m. 34 Agaghị m emeru ogbugba ndu m. Agakwaghị m agbanwe ihe obula siterela n’onu m puta. 35 Ejirila m idi nso m nuu iyi, kpebie na m apughị ighara Devid ugha, 36 na agburu ya ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa n’ihu m ka anyanwu na-adigide. 37 O ga-adigide ruo ebighi ebi dika onwa. E, dika onwa ahụ, onye akaebe m kwesiri ntukwasị obi na mbara eluigwe.” (Sela) 38 Ma i julia, i werela nleli jukwa, i na-ewe iwe di ukwu megide onye gi e tere mmanu. 39 I julia ogbugba ndu gi na ohu gi gbara i merula okpueze ya n’ime ntu di n’ala. 40 I kutuola mgbidi gbara ya gburugburu, i meela ka ebe ya niile e wusiri ike buru ihe dapjara adapja. 41 Ndi niile si uzo ahu na-agafe, ezuruchaala ihe niile o nwere. Ndi agbataobi ya na-akwakwa ya emo. 42 I meela ka aka nri ndi iro ya di elu; mekwa ka ndi iro ya nurja onu. 43 I meela ka aka o ji jide mma agha ya suu ngongo, i nyereghi ya ka mgbe agha dara. 44 I meela ka ima mma ya gwusia. I tudakwala ocheeze ya n’ala. 45 I meela ka ubochi ndu nke okorobia ya di mkpumkpu. I ji ihere dika akwa kpuchie ya. 46 Ruo ole mgbe Onyenwe anyi, ka i gazonari onwe gi? Ruo ole mgbe ka iwe gi di ukwu ga-eregide dika oku? 47 Cheta, na ndu m bu ihe na-agafe ngwangwa. N’ihi ihe efu gini ka i ji kee mmadu niile! 48 Olee onye ahu nwere ike idi ndu ghara ihu onwu anya, maobu zoputa onwe ya site n’ike nke ili? (Sela) (Sheol h7585) 49 O Onyenwe anyi, olee ebe oke ihunanya mbu di, nke i sitere n’ikwesị ntukwasị obi gi nuoro Devid n’iyi? 50 Onyenwe m, cheta otu e si leda

ndi ohu gi anya, otu m si anagide n'ime obi m ichi ochi niile nke ndi mba niile. **51** O Onyenwe anyi, ichi ochi nke ndi iro gi ji akwa m emo, nke ha ji lelja nzo ukwu niile nke onye gi i tere mmanu. **52** Otuto diri Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi.

90 Ekpere Mosis, bu onyeozu Chineke. O Onyenwe anyi, ebe obibi ka gi onwe gi burii nye anyi n'ogbo niile. **2** Tupu e kee ugwu niile, na tupu a kpoo uwa na elu uwa, siteri na mgbe ebighi ebi ruo ebighi ebi, i bu Chineke. **3** I na-eme ka mmadu laghachi buru aja mgbe i kwuru okwu si, "Unu umu mmadu, laghachi buru aja." **4** Puku afo di n'anya gi dika otu ubochi; ha dika unyaahu gafere agafe maobu ka otu awa nke anyasi. **5** N'ime ura nke onwu ka i na-ekpochapu mmadu; ha dika ahijia ohuru nke na-epupu n'isi ututu. **6** O bu ezie na o na-agbawa uzari na-etokwa eto n'ututu, ma n'anyasi, o na-akponwu ma-achanwukwaa. **7** E meela ka anyi gwusija n'ihie oke iwe gi megide anyi; anyi na-amakwa jijiji n'ihie onuma gi. **8** I gbasala njehie anyi niile n'ihu gi. I nahuzukwa mmehie nzuzo anyi niile. **9** Ogologo ubochi anyi niile na-agabiga n'oke iwe gi; afo ndu anyi nke foduru ka anyi na-ebi dika okwu e ji nwayoo kwuo na mwute. **10** Ogologo ubochi anyi niile nwere ike ruo afo iri asaa, maobu afo iri asato, ma o buru na ike anyi adigide, ma otu o di, nke a ga-asi na o bu ya kachasi mma na-ejuputa na nsogbu na isu ude, n'ihie na ha na-agabiga osijiso, anyi onwe anyi na-efelakwa. **11** Onye puru ighota idi ike nke oke iwe gi? N'ihie na oke iwe gi di ukwu dika itu egwu kwesiri gi si di ukwu. **12** Kuziere anyi igu ubochi niile nke ndu anyi onye, ka anyi si otu a nweta obi amamihe juputara. **13** O Onyenwe anyi, nwee ntughari obi! Tutu ruo ole mgbe ka o ga-adi? Meere ndi ohu gi ebere. **14** Jiri ihunanya gi nke na-adigide adigide, mejuputa anyi n'ututu, ka anyi nwee ike ibu abu onu ma nwekwaa obi utu ogologo ubochi ndu anyi niile. **15** Mee ka anyi nwee obi utu, nke onuogugu ubochi ya ga-adikwa ka onuogugu ubochi niile i tara anyi ahuhu, ka onuogugu afo ya dikwa ka onuogugu afo niile anyi huru nsogbu. **16** Kwere ka ndi ohu gi hu oru gi di iche iche, ka umu ha hukwa ima mma gi. **17** Ka ihuoma Chineke, Onyenwe anyi dikwas anyi; mee ka oru aka anyi guzosie ike, e, mee ka oru aka anyi guzosie ike.

91 Onye ahu na-ebi n'ebe mgbaba Onye kachasi ihe niile elu ga-ezu ike n'okpuru ndo Onye puru ime ihe niile. **2** Nke a ka m ga-ekwu maka Onyenwe anyi, "O bu ebe mgbaba na ebe nchebe m e wusiri ike, Chineke m, onye m natukwas obi m." **3** N'ezie, o ga-anaputa gi site n'onya nke onye osi onya na site n'aka ajo orja na-efe efe na-eweta ila n'iyi. **4** O ga-eji nku ya kpuchie gi. O bukwa n'okpuru nku ya abuo, ka i ga-agbaba zere ndu, ikwesi ntukwas obi ya ga-echebe gi, ghokwaara gi ota. **5** I gaghj atu egwu ihe itu oke egwu nke abali, maobu aku na-efeghari n'ehihie, **6** maobu ajo orja na-efe efe, nke na-ejehari n'ochichiri, ma o bukwanu ihe mbibi mberede na-eme n'ehihie. **7** Puku mmadu puru ida n'akuku gi, iri puku mmadu nwekwara ike ida n'akuku aka nri gi, ma ihe ojo ndi a agaghie erute gi nso. **8** O bu naani anya gi abuo ka i ga-eji hu ntaramahuhu nke ndi ajo omume. **9** O buru na i mee Onye kachasi ihe niile elu ebe obibi gi, o buladi Onyenwe anyi, onye bu ebe mgbaba m, **10** mgbe ahu, ihe ojo obula enweghi ike idakwas gi; ihe ike obula enweghi ike ibiaru ulo obibi gi nso. **11** N'ihie na o ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ka ha chebe gi n'uzo gi niile.

12 Ha ga-eji obu aka ha, bulie gi elu ime ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume. **13** I ga-azokwas odum na ajuala ukwu, zogbukwaa odum na-akpa ike, na agwo ojo. **14** "N'ihie na o huru m n'anya, Mu onwe m ga-agbaputa ya, ka Onyenwe anyi kwuru; aga m echebe ya, n'ihie na o maara aha m. **15** O ga-akpoku m, aga m azakwa ya. Aga m anonyere ya n'ime nsogbu ya, aga m adoputa, ma sopurukwa ya. **16** Aga m eji ogologo ndu mee ka afo ju ya, gosikwa ya nzoputa m."

92 Abu Oma. Abu maka ubochi izuikwe. O bu ihe ziri ezi ito Onyenwe anyi, na iti egwu nye aha gi, gi Onye kachasi ihe niile elu, **2** ikwuputa ihunanya gi n'ututu, na ikwesi ntukwas obi gi n'abali, **3** jiri ihe iti egwu ubo akwara na une buoro gi abu di utu. **4** N'ihie na i na-eme ka obi di m utu, site n'oru gi niile, o Onyenwe anyi, O bu ya mere m ji na-abu abu onu. **5** Lee ka ori gi si di ukwu, Onyenwe anyi. Leekwa udi echiche miri emi i na-eche. **6** Ndi uche koru amaghi nke a, ndi nzuzo enweghi nghota, **7** o bu ezie na ndi ajo omume na-etoputa dika ahijia ndi na-emekwa ajo ihe na-eto na-awasa, a ga-ala ha n'iyi ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, O Onyenwe anyi, bu onye e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **9** N'ezie, ndi iro gi niile, Onyenwe anyi, e ndi iro gi niile ga-ala n'iyi; ndi niile na-eme ajo ihe ka a ga-achusasi. **10** I meela ka mpi m di elu dika oke ehi na-akpa ike; awasala m mmanu di mma. **11** Ejirila m anya m abuo hu ka e meriri ndi iro m; ejirila m nti m nu maka ila n'iyi nke ndi iro m afo tara mmiri. **12** Ma ndi ezi omume ga-awa igu dika osisi nkwi; ha ga-ebukwa ibu dika osisi ukwu sida nke Lebanon, **13** nke a kuru n'ime ulo Onyenwe anyi, ha ga-eto, wasaakwa n'ime ogige Chineke anyi. **14** Ha ga-amj mkpuru, o buladi mgbe ha mere agadi. Ha ga-ejuputakwa n'ahijia ndu, **15** na-ekwuputa, "Onyenwe anyi bu Onye ziri ezi; o bu Oke Nkume m, o dikwaghj ajo omume di n'ime ya."

93 Onyenwe anyi bu eze, o na-eyikwasj ima mma dika uwe; Onyenwe anyi na-eyikwasj ima mma dika uwe, o dikwa ike nke ukwu; n'ezie, uwa niile na-eguzosikwa ike; apughikwa iwezuga ya n'onodu ya. **2** Ocheeze gi eguzosiela ike siteri na mgbe ochie; i na-adikwa site n'ebighi ebi ruo ebighi. **3** Oke osimiri niile amaliela elu, O Onyenwe anyi; oke osimiri niile eweliela olu ha elu; ebili mmiri niile nke oke osimiri na-amali elu na-eme mkpotu. **4** Onyenwe anyi onye no n'elu, di ukwu karja mkpotu nke oke osimiri niile na-eme, ma karjakwa uda nke ebili mmiri nke oke osimiri. **5** Ukpuru gi niile, Onyenwe anyi na-eguzosi ike; idi nso bu ihe e ji choo ulo gi mma ruo ubochi na-enweghi ogwugwu.

94 O Onyenwe anyi, Chineke onye na-abo obo, o Chineke, onye na-abo obo, ziputa onwe gi. **2** Bilie, o Onye Ikpe nke uwa; kwughachi ndi ngangwa ugwu oru ruuru ha. **3** Onyenwe anyi, o bu ruo ole mgbe? O bu ruo ole mgbe ka ndi na-eme ajo omume ga-anogide na-ahuri onu? **4** Ha na-ekwuwapu okwu mpako; ndi niile na-eme ajo ihe juputara n'itu onu. **5** Ha na-azopja ndi gi, O Onyenwe anyi; ha na-eme bu ihe nketa gi. **6** Ha na-egbu ndi di ha nwuru na ndi obia; ha na-egbu ndi na-enweghi nna. **7** Ha na-asi, "Onyenwe anyi anaghi ahu ihe ndi a; Chineke Jekob na-agba nkiti." **8** Lezienu anya, unu ndi amamihe koru n'etiti ndi m; unu ndi nzuzu, olee mgbe unu ga-amuta ihe? **9** O putara na onye kpuru nti anaghi anu ihe? O putara na onye kere anya anaghi

ahụ ụzọ? **10** Ọ pụtara na onye na-adọ mba niile aka na ntị agaghị ata ha ahụhụ? Ọ pụtara na onye na-ezi mmadụ ihe enweghị ihe omuma? **11** Onyenwe anyị maara echiche obi mmadụ; ọ maara na ihe mmadụ na-eche n'obi ya bụ naanị ihe na-enweghị isi. **12** Onye a góziri agózi ka mmadụ ahụ bụ, onye ị na-adọ aka na ntị, O Onyenwe anyị, onye ahụ ị na-akúziri ihe site n'iwu gi; **13** ị na-enye ya izuikwe n'ụbọchi nsogbu; tutu ruo mgbe a ga-egwuru ndị ajọ omume olulu. **14** N'ihì na Onyenwe anyị agaghị ajụ ndị ya; ọ gaghị agbakweta ihe nketa ya azụ. **15** Ezi omume ga-abụ ntọala ikpe ikpe niile; ndị niile ndị ziri ezi n'obi ga-agbasokwa ya. **16** Onye ga-e biliri m imegide ndị ajọ omume? Onye ga-eguzo n'ọnọdụ m imegide ndị na-eme ajọ ihe? **17** A sị na Onyenwe anyị abjaghị nyere m aka, agaara m rịi abụ onye nwurụ anwụ. **18** Mgbe m kwuru sị, "Ukwu m na-agbuchapụ," ọ bụ ihunanya gi, O Onyenwe anyị, kwagidere m. **19** Mgbe oke nchekasi obi batara n'ime m, nkasiobi gi wetara mkpuruobi m onụ. **20** A ga-ejikota gi na ocheeze ochihi ya rurụ arụ, nke na-eweta mmekpa ahụ site n'iwu ya? **21** Ndi ajọ omume na-ejikota onwe ha imegide ndi ezi omume na-amakwa ndi aka ha di ocha ikpe onwu. **22** Ma Onyenwe anyi a burula ebe mgbaba e wusiri ike nye m, na Chineke m na oke nkume ebe m na-ezere ndu. **23** O ga-akwughachi ha ugwo oru kwesiri mmehie ha, lakwaa ha n'iyi n'ihì ajọ omume ha; Onyenwe anyi Chineke anyi ga-ala ha n'iyi.

95 Bjanu ka anyi jiri onu bukuo Onyenwe anyi abu; ka anyi tikuo oke nkume nzoputa anyi mkpu onu. **2** Ka anyi jiri ekele bjakwute ya jirikwa iti egwu na ibu abu jaa ya mma. **3** N'ihì na Onyenwe anyi bu Chineke di ukwu, eze ukwu kachasi chi niile elu. **4** Ebe niile michasiri emi nke uwa di n'aka ya, ebe kachasi elu nke ugwu niile bukwu nke ya. **5** Osimiri niile bu nke ya, n'ihì na o bu ya kere ha, aka ya kpuru ala akoro niile. **6** Bjanu ka anyi kpo isiala n'ofufe, ka anyi gbuo ikpere n'ala n'ihu Onyenwe anyi, onye kere anyi; **7** n'ihì na o bu Chineke anyi anyi bukwa ndi o na-azu dika aturu, igwe aturu o na-elekota anya. Taa, o buru na unu anu olu ya, **8** "Unu emela ka obi unu sie ike dika unu mere na Meriba, maobu dika unu mere n'ubochi ahụ na Masa n'ime ozara, **9** ebe nna nna unu ha nwara m, n'agbanyeghi na ha huru ihe niile m mere. **10** Iri afọ anọ ka m were iwe megide ogbo ahụ; kwuru m sị, 'Ndi a bu ndi obi ha na-akpafu akpafu site n'ebe m no, ha amatabeghi uzo m niile.' **11** N'ihì nke a, anuru m iyi n'uwe, sị, 'Ha agaghị abanye n'izuikwe m ma oji.'"

96 Bkuonu Onyenwe anyi abu oheru, bkuonu Onyenwe anyi abu, unu uwa niile. **2** Bkuonu Onyenwe anyi abu, toonu aha ya; kwuputanu nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozọ. **3** Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile, kosakanu banyere oke oru ya niile n'etiti ndi niile di iche iche. **4** N'ihì na Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto; onye a na-atu egwu karja chi ozọ niile ka o bukwu. **5** N'ihì na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu, maobu Onyenwe anyi kere eluigwe niile. **6** Ima mma na ebube di n'ihu ya; ike na otuto di n'ebe nsọ ya. **7** Nyenu Onyenwe anyi, unu ezinafulo nke mba niile di iche iche, nyenu Onyenwe anyi nsopuru na ike. **8** Nyenu Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya; werenu onyine bata n'ime ogige ya. **9** Kponu isiala nye Onyenwe anyi n'ima mma nke idi nsọ ya; maa jijiji n'ihu ya, unu uwa niile. **10** Kwusaa n'etiti mba

niile sị, "Onyenwe anyi na-achi." Elu uwa kwu chim, a pughi iwezuga ya n'onedu ya; ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndi niile ikpe. **11** Ka mbara eluigwe nurja, ka uwa nwekwa obi utu; ka osimiri bigbo, na ihe niile di n'ime ya. **12** Ka ala ubi niile na ihe niile di n'ime ha juputa n'obi utu. Ka osisi niile nke oke oha buo abu n'ihu onu. **13** Ka ihe niile e kere eke nurja onu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihì na o na-abia, o na-abia ikpe uwa ikpe. O ga-eji ezi omume kpee uwa ikpe, jirikwa ikwesi ntukwasị obi kpee ndi niile di iche iche ikpe.

97 Onyenwe anyi bu eze, ka uwa niile nwee obi utu; ka ndi niile bi n'ebe di anya nurja. **2** Igwe ojii na oke ochichiri gbara ya gburugburu; ezi omume na ikpe ziri ezi bu ntọala ocheeze ya. **3** Oku na-enwu enwu na-aga n'ihu ya o na-erepiasi ndi iro ya n'akuku ya obula. **4** Amuma ya na-acha chazuo elu uwa niile; uwa niile na-ahu ya na-ama jijiji. **5** Ugwu niile na-agbaze dika mmanu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu Onyenwe uwa niile. **6** Eluigwe na-ekwuwaputa ezi omume ya; ndi niile bi n'awa na-ahukwa ebube ya. **7** A na-eme ka ihere mee ndi niile na-efe arusi niile a piru api ofufe, ndi na-anya isi na chi niile e jiri aka mee feenu ya ofufe, unu chi niile! **8** Zayon na-anu maa na-anurikwa onu, obodo nta niile nke Juda na-enwekwa obi utu n'ihu ikpe gi, O Onyenwe anyi. **9** N'ihì na gi, O Onyenwe anyi, bu Onye kachasi ihe niile elu n'awa niile; i bu onye e buliri elu karja chi ndi ozọ niile. **10** Ka unu, ndi huru Onyenwe anyi n'anya, kpo ihe ozo asi, n'ihì na o na-echebe ndu ndi nke ya, ndi tukwasiri ya obi maa na-anaputakwa ha site n'aka ndi ajọ omume. **11** Ihe na-amukwasị ezi omume, onu na-adikwa n'ime obi onye na-eme ihe ziri ezi. **12** Nurjanu onu n'ime Onyenwe anyi, unu ndi ezi omume, tookwanu aha nsọ ya.

98 Abu Oma. Bkuonu Onyenwe anyi abu oheru, n'ihì na o ruola otutu oru di ebube; aka nri ya na aka nsọ ya aruputarala ya nzoputa. **2** Onyenwe anyi emeela ka a mata nzoputa ya o kpugheela ezi omume ya nye mba niile. **3** O chetala ihunanya ya na ikwesi ntukwasị obi ya n'ebe ulu izrel di; nsotu nke uwa niile ahula nzoputa Chineke anyi. **4** Tikusienu Onyenwe anyi mkpu onu ike, uwa niile jirinu iti egwu tiwaa mkpu abu onu; **5** werenu ubo akwara bukuo Onyenwe anyi abu, e, were ubo akwara na olu abu oma, **6** jirinu opi na opi ike, tisie mkpu onu ike n'ihu Onyenwe anyi, Onye bu Eze. **7** Ka oke osimiri niile gbogbu uja, ya na ihe niile di n'ime ya, uwa na ndi niile bi n'ime ya. **8** Ka osimiri na iyi niile kpo aka ha, ka ugwu niile bukuokwa ya abu n'ihu onu; **9** ka ha buo abu n'ihu Onyenwe anyi, n'ihì na o na-abia ikpe uwa ikpe. O ga-eji ezi omume kpee uwa ikpe. O ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndi niile ikpe.

99 Onyenwe anyi bu eze, ka mba niile maa jijiji! O wuru ocheeze ya n'etiti cherubim, ka elu uwa maa jijiji. **2** Onyenwe anyi di ukwu n'ime Zayon; o bu onye e buliri elu karja mba niile di iche iche. **3** Ka ha too aha gi nke di ukwu, di kwa oke egwu, o di nsọ. **4** Eze bu onye di ike, o huru ikpe ziri ezi n'anya, i meela ka ihe ziri ezi guzosie ike; n'ime Jekob ka i mere ihe ziri ezi na ihe di mma. **5** Bulienu Onyenwe anyi Chineke anyi elu, feenu ofufe n'ihu ebe ihe itukwasị ukwu ya; o di nsọ. **6** Mosis na Eron so n'etiti ndi nchajaja ya, Samuel sokwa n'etiti ndi kpokuru aha ya; ha kpokuru Onyenwe anyi o zakwara ha. **7** O gwara ha okwu site n'ogidi

igwe ojii. Ha debere ukpuru ya na iwu niile o nyere ha. **8** O Onyenwe anyi, Chineke anyi, i zara ha; i buuru Izrel Chineke onye na-agbaghara mmehie, n'agbanyeghi na i tara ha ahuhu n'ihu mmehie ha. **9** Bulienu Onyenwe anyi Chineke anyi elu; na-efe ya ofufe n'elu ugwu ya di nso, n'ihu na onye di nso ka Onyenwe anyi Chineke anyi bu.

100 Abu Oma maka ikele ekele afo ojuju. Tikusienu Onyenwe anyi mkpu onu ike, uwa niile. **2** Jiri obi utu fee Onyenwe anyi ofufe; jirinu ibu abu onu bja n'ihu ya **3** Matanu na Onyenwe anyi bu Chineke. O bu ya onwe ya kere anyi, o bukwa ya nwe anyi, anyi bu ndi ya, igwe aturu nke o na-azu. **4** Jirinu ekele banye n'onu uzo ama ya jiri otuto baa n'ogige ya; keleenu ya, tookwa aha ya. **5** N'ihu na Onyenwe anyi di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Ruo ogbo niile ka ikwesi ntukwasị obi ya na-adigidekwa.

101 Abu Oma Devid. Aga m abu abu banyere ihunanya gi na ikpe gi ziri ezi; o Onyenwe anyi, o bu gi ka m ga-abuku abu otuto. **2** Aga m enwe uche i hu na m biri ndu na-enweghi ita uta obula, olee mgbe i ga-abjakwute m? Aga m ejikwa obi nke a na-agaghi ata uta obula jegharja n'ime ulu m. **3** Agaghi m edo ihe jogburu onwe ya n'ihu m. Ana m akpo oru ndi na-ekwesighi ntukwasị obi asi. Agaghi m enwekwa oke n'ime ya. **4** Ndi obi ha gbagoro agbago agaghi ano m nso. Agakwaghi m etinye aka n'oru ojo obula. **5** Onye obula na-ekwulu onye agbataobi ya na nuzo, onye ahụ ka m gamedichi onu; agaghi m anabata onye obula di mpako ma nwee obi nganga. **6** Aga m elekwasi ndi kwesiri ntukwasị obi n'ala a anya, ka mu na ha biri; onye ahụ na-eje ije na-enweghi ita uta obula ga-ejere m ozi. **7** Onye obula na-agho aghugho agaghi ebi n'ulu m; onye obula na-ekwu okwu ugha agaghi eguzokwa n'ihu m. **8** Ututu niile ka m na-eme ka ha dere duu bu ndi ajo omume niile no n'ala a; Aga m ebipu ndi niile name ajo ihe site n'obodo Onyenwe anyi.

102 Ekpere nke onye no na mmekpa ahụ na onodu ida mba, na-ekwuputa otu o si dirị ya n'ihu Onyenwe anyi. Nuru ekpere m, O Onyenwe anyi; ka ikwa akwa m maka inyeaka ruo gi nti. **2** Ezonarila m ihu gi n'ubochi nsogbu m. Gee nti n'ekpere m, zakwaa m ngwangwa. **3** N'ihu na ubochi m niile na-agabiga, dika anwuru oku; okpuku m niile dika ka oloko oku. **4** Mkpuruobi m etiwala abuo na-achanwuka dika ahijia; ana m echefu iri nri m. **5** N'ihu oke isu ude m nasu, enwekwaghi m anu ahụ obula n'ahu m. Abu m naani okpuku. **6** Adi m ka ikwighikwighi nke ozara, a di m ka ikwighikwighi n'etiti ebe dakposiri adakposi. **7** Ana m amu anya abali niile; adi m ka nwa nnuu naani ya bekwasi n'elu ulu. **8** Ubochi niile, ndi iro m na-eji m eme ihe ochi; ndi nakwa m emo na-eji aha m mere ihe ibu onu. **9** N'ihu na ejirila m ntu mere ihe oriri m, anya mmiri m na-agwakota n'iko ihe onu m **10** n'ihu oke iwe gi, i bulitela m, ma tpu m n'akuku. **11** Ubochi m niile dika onyinyo nke a na-ahu anya mgbe anu na-ada. Ana m akponwu akponwu, dika ahijia. **12** Ma gi Onyenwe anyi, na-anogide n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi; aha gi ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **13** I gabili nwee omijiko n'ebe Zayon no, n'ihu na oge izi ya ihuoma eruola; oge ahụ a kara aka eruola. **14** N'ihu na nkume ya niile di oke onuahia nye ndi ohu gi; mgbe ha huru uzuzu ya, ha na-emere ya ebere. **15** Mba niile ga-atu egwu aha Onyenwe

anyi, ndi eze niile nke uwa ga-asopurukwa ebube gi. **16** N'ihu na Onyenwe anyi ga-ewughari Zayon, o ga-aputa ihe n'ebube ya. **17** O ga-aza ekpere ndi no na mkpa; o gaghị eleda aririo ha anya. **18** Ka e deputa ihe ndi a maka ogbo nke di n'ihu, ka ndi a na-amubeghi nwee ike too Onyenwe anyi: **19** "Onyenwe anyi sitere n'ebe nso ya di elu ledata anya, o sitere n'eluigwe ledata anya ya n'awa, **20** inu isu ude nke ndi a turu mkporo na igbaputa ndi a mara ikpe onwu." **21** N'ihu nke a, a gae-ekwuwaputa aha Onyenwe anyi na Zayon; a ga-eto ya na Jerusalem, **22** mgbe mba niile na alaeze niile, ga-ekwota n'otu ebe, ife Onyenwe anyi ofufe. **23** O meela ka ike gwu m n'oge ndu m; o meela ka ndu m diri mkpumkpu. **24** N'ihu ya, ekwuru m si, "Anapula m ndu m, o Chineke m, ugbu a m ka di ndu; i na-adigide ndu site n'ogbo ruo n'ogbo. **25** Na mmalite, i toro ntala uwa, eluigwe bukwa oru aka gi. **26** Ha ga-ala n'iyi, ma i ga-adigide; ha ga-erichasi dika akwa ochie. I ga-agbanwe ha dika mmadu si agbanwe uwe ya, ha ga-abu ndi ewezugara ewezuga. **27** Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe, onuogugu afo gi adighi agwukwa agwu. **28** Umu ndi ohu gi ga-ebigide; umu umu ha ga-eguzosie ike n'ihu gi."

103 Abu Oma Devid. Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi; ka ihe niile di n'ime m too aha nso ya. **2** Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi; echefukwala mmeso oma ya niile, **3** o bu ya na-agbaghara gi mmehie gi niile; na-agwokwa gi oria gi niile, **4** onye na-agbaputa ndu gi site n'olulu werekwa ihunanya na omijiko kpukwasị gi dika okpueze, **5** onye na-eji ezi ihe na-emejuputa ochicho gi niile, ka oge okorobia gi buru ihe a gbanwere dika nke ugo. **6** Onyenwe anyi na-aru oru ezi omume, na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a na-emegbu emegbu. **7** O mere ka Mosis mata uzo ya, mekwa ka umu Izrel mara oru ya di iche iche: **8** Onyenwe anyi nwere obi omijiko na-emekwa amara. O dighi ewe iwe osiso, o juputara n'ihunanya. **9** Iwe ya anaghi adigide ruo mgbe ebighi ebi, o bughu oge niile ka o na-anogide na-ata mmadu uta; **10** o bughu dika mmehie anyi si di ka o na-emeso anyi, o dighi akwughachi anyi dika ajo omume anyi si di. **11** N'ihu na dika eluigwe si di elu karja uwa, otu a ka ihunanya ya si di ukwu n'ebe ndi na-atu egwu ya no. **12** Dika onwu anyanwu si di anya, site n'odida anyanwu, otu a ka o sirila mee ka mmehie anyi niile diri anya site n'ebe anyi no. **13** Dika nna si enwe obi ebere n'ebe umu ya no, otu a ka Onyenwe anyi si enwe obi ebere n'ebe ndi na-atu egwu ya no, **14** n'ihu na ya onwe ya maara otu e si kpuo anyi, o na-echeta na anyi bu aja. **15** Ebe mmadu no, ubochi ya niile di ka ahijia, o na-etoputa, na-awasa dika okoko osisi ohia, **16** ifufe na-efesi ya ike, o na-adakwa, adighi echetakwa ya n'onodu mbu ya. **17** Ma ihunanya Onyenwe anyi na-adigide site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi n'etiti ndi na-atu egwu ya. Ezi omume ya na-adigidekwara umu umu ha, **18** nye ndi ahụ niile na-edebe ogbugba ndu ya na ndi na-echeta irubere ukpuru ya isi. **19** Onyenwe anyi meela ka ocheeze ya guzosie ike n'eluigwe, alaeze ya na-achi ihe niile. **20** Toonu Onyenwe anyi, unu ndi mmuo ozi ya, unu ndi di ike ndi na-eme ihe o choro, na-erubere okwu ya isi. **21** Toonu Onyenwe anyi unu usuu ndi agha ya niile; unu ndi na-ejere ya ozi, ndi na-eme uche ya. **22** Toonu Onyenwe anyi, oru aka ya niile n'ebe obula o na-achi. Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi.

104 Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi. O Onyenwe anyi na Chineke m, i di ukwu nke ukwu; i na-eyikwasị

ima mma na ebube dika uwe. 2 O na-eji ihè kpuchie onwe ya dika akwa; o na-agbasa eluigwe dika ulò ikwu 3 na-atò ntòala ulò elu ya n'elu mmiri. O na-eji igwe ojii emere onwe ya ugbo agha na-èjirikwa nku nke ifufe felie elu. 4 O ji oke ifufe mere ihe na-èjere ya ozi, meekwa ka oku na-enwu enwu buru ndi na-èjere ya ozi. 5 O bu ya toro ntòala uwa; agaghi ewezugakwa ya site n'onodu ya. 6 I gbokwasiri ogbu mmiri n'elu ya dika o bu uwe ka i yikwasiri ya, mmiri tokpukwara ugwu niile. 7 Ma mgbe i bara mba, mmiri ahù gbapuru, n'uda oke olu nke egbe eluigwe gi, ha gbapuru oso. 8 Ha sitere n'elu ugwu niile, soro gaa na ndagwurugwu, ruokwa n'ebe ahù i kpara oke na ha ga-anò. 9 I kpara oke nye ha, nke ha nagaghi agafe, gbochie ha ikpuchi elu uwa ozo. 10 O na-eme ka mmiri, site n'ala na-asoputa na ndagwurugwu, meekwa ka iyi niile site n'etiti ugwu na-asofe. 11 Ha na-enye anu ohia niile mmiri onunu burukwa ebe akpiri ikpo nku nke inyinya ibu ohia na-adaju. 12 N'osisi di n'akuku ha ka umu anu ufe nke eluigwe ga-anò wuo akwu ha; norokwa n'alaka ha buo abu. 13 O na-esite n'eluigwe na-èzidata mmiri ozuo n'elu ugwu niile; uwa niile na-èjuputaka na mkpuru nke oru aka ya. 14 O na-eme ka ahijia puputara anu ulò, na-emekwa ka ihe a kuru n'ala puoro mmadu n'ubi ya, ime ka nri site n'ala puputa; 15 mmanya nke na-enye obi mmadu anuri, mmanu nke na-eme ka ihu na-egburu amuma, na achicha nke na-enye ya ume n'obi. 16 A na-agba osisi niile nke Onyenwe anyi mmiri nke oma, osisi sida nke Lebanon nke o kuru. 17 Umu nnu nu na-ewu akwu ha; n'osisi fia ka ugbala na-ewu akwu ya. 18 Ugwu niile di elu diiri ewu ohia; n'ogba di na nkume ka ewi nkume na-ezo onwe ha. 19 I mere onwa ka o buru ihe a ga-eji na-agu oge na mgbe di iche iche; anyanwu makwaara mgbe o ga-eji daa. 20 I na-eme ka ochichiri bja, o buru abali; umu anu ohia niile nke oke ohia na-akpagharj. 21 Umu odum na-agbo uja ha na-eleghari anya anu ha gadogbu, ichoro onwe ha ihe oriri ahù Chineke na-enye ha. 22 N'isi ututu mgbe anwu wara, ha na-alaghachi zoo onwe ha n'ebe nzuzo ha. 23 Umu mmadu na-amalitekwa oru ha n'isi ututu, kwusikwa n'anyasi mgbe ochichiri bidoro igba. 24 Onyenwe anyi, oru aka gi di otutu. O bu site n'amamihe ka i ji kee ha. Elu uwa niile juputara n'ihe niile i kere eke. 25 Leenu osimiri nke buru ibu saakwa mbara; juputara n'ihe e kere eke na-akpu akpu nke a na-apughj iguta onu bi, anu di ndu ma ndi ukwu ma ndi nta. 26 N'ebe ahù ka ugbo mmiri niile na-èjehari, n'ime ya kwa ka leviatan, nke gi onwe gi kere, na-anò egwuri egwu. 27 Ha niile na-adabere na gi, ka i nye ha nri n'otu n'otu, mgbe oge iri nri ha ruru. 28 I na-enye ha nri; ha na-erikwa ya. Mgbe i meghere obu aka gi nye ha nri, afo na-eju ha nke oma. 29 Mgbe i zonariri ha ihu gi, egwu na-eju ha obi. Mgbe i napukwara ha ume ndu i nyere ha, ha na-ekubi ume, nwuo, laghachikwa n'aja ebe ha siri puta. 30 Mgbe i zipuru mmu gi, a na-eké ha; i na-agbanmekwa ihu elu uwa. 31 Ka ebube Onyenwe anyi digide site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi; ka oru aka Onyenwe anyi niile wetara ya onu. 32 Onye na-ele uwa anya, uwa amaa jijiji, onye na-emetu ugwu niile aka, ha na-akwu anwuru oku. 33 Aga m abuku Onyenwe anyi abu ogologo ubochi niile nke ndu m; aga m abuku Chineke m abu otuto oge niile m na-adj ndu. 34 Ka ntughari uche m niile buru ihe na-atò ya utò, dika m na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi. 35 Ka e kpochapu ndi mmehie niile

site n'uwa. Ka ndi niile na-emebi iwu gharakwa idi ozo. Too Onyenwe anyi gi mkpuruobi m! Toonu Onyenwe anyi!

105 Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya. Meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. 2 Bukuo ya abu, bukuo ya abu otuto; kwuputano ru ihe iribama ya niile. 3 Nurienu n'ime aba nso ya; ka obi ndi niile na-achò Onyenwe anyi nuri. 4 Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonu ihu ya mgbe niile. 5 Chetanu oru ebube niile nke o ruru, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile si n'onu ya puta, 6 unu umu umu Ibrahim, bu ohu ya, unu umu umu Jekob, ndi o hoputara. 7 Ya onwe ya bu Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'uwa niile. 8 O na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi, bu nkwa o kwere nye puku ogbo, 9 ogbugba ndu ahù nke ya na Ibrahim gbara na iyi o nuru nye Ajizik. 10 O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukpuru, ma n'ebe Izrel no, dika ogbugba ndu ebighi ebi: 11 "Aga m enye gi ala Kenan dika oke i ga-eketa." 12 Mgbe ha di ole na ole n'onuogugu, n'ezie ha di ole na ole, burukwa ohia n'ime ya. 13 Ha waghari site n'otu mba gaa na mba ozo, sitekwa n'otu alaeze gaa alaeze ozo. 14 O kweghi ka onye obula mekpa ha ahù; o baara ndi eze mba n'ihu ha; 15 si, "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka; unu emekpakwala ndi amuma m ahù." 16 O zitere unwu n'ala ahù, bibie uzò niile ha si enweta ihe oriri; 17 o zipuru otu nwoke ka o gaa n'ihu ha, Josef, onye e refuru dika ohu. 18 Ha ji mkporo igwe meruo ya ahù n'ukwu, nyanyekwa ya mkporo igwe n'olu, 19 tutu ruo mgbe ihe ahù o kwuru na o ga-eme mezuru, tutu ruo mgbe okwu Onyenwe anyi nwaputara ya dika onye eziodku. 20 Eze ahù zipuru ozi ka a topu ya, onye ahù na-achi ndi di iche iche mere ka o nwere onwe ya. 21 O mere ya ka o buru onyenwe ezinaulo ya, onye na-achi ihe niile o nwere, 22 ikuziri umu eze ndi ikom dika o si masi ya, na izi ndi okenye ya amamihe. 23 Mgbe ahù, Izrel bara n'ala Ijpt; Jekob bikwara n'ala Ham dika onye si mba ozo bja. 24 Onyenwe anyi mere ka ndi ya mbuaa nke ukwu; o mere ka ndi ya di ukwu n'onuogugu karja ndi iro ha, 25 ndi o tughari obi ha ka ha kpo ndi ya asi, ka ha gbaa izu nzuzo megide ndi ohu ya. 26 O zipuru Mosis, ohu ya, na Eron, onye o hoputara. 27 Ha mere otutu ihe iribama di iche iche n'etiti ha, oru ebube ya di iche iche n'ala Ham. 28 O zipuru ochichiri, mee ka ala ahù gbaa ochichiri, n'ihu na ha nupuru isi megide okwu ya. 29 O mere ka mmiri ha niile ghoo obara, nke mere ka azu niile di n'ime ya nwusja. 30 Ala ha niile juputara n'awo o buladi n'ime onuulo ndina nke ndi na-achi achi. 31 O kwuru okwu, igwe jijji na anwu nta di iche iche ejuputa n'ala ha niile. 32 N'onodu mmiri ozuo, o zitere ha mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe n'ala ha niile; 33 o tijisiri osisi vaini na osisi fiig niile ha, kwatusiakwa osisi niile di n'ala ha. 34 O kwuru okwu, igurube na ukpana a na-apughj iguta onu juputara ebe niile; 35 ha richapuru ihe niile bu ahijia ndu di n'ala ahù, ripiakwa mkpuru niile ha kuru n'ubi ha. 36 Mgbe ahù, o gburu ndi niile e buru uzò muo n'ala ahù, mkpuru mbu nke ndi ikom ha. 37 O kpoputara umu Izrel, ndi chiri oiaocha na olaedo, o dighi otu onye n'ime ebo ya niile nke ahù na-esighi ike. 38 Obi di Ijpt utò mgbe ha puru, n'ihu na oke egwu ndi Izrel dakwasiri ha. 39 O gbasara igwe ojii dika ihe mkpuchi, na oku na-enye ihè n'abali. 40 Ha roro ya, o zitere ha umu nnu nu kweel, jirikwa achicha si n'eluigwe nyejuo ha afo. 41 O tiwara nkume ahù,

mmiri sọputara; ọ sọghariri n'ime ọzara dika iyi. 42 N'ih na o chetara nkwa ya di nso, nke o kwere ohu ya Ebrahim. 43 O ji anurj duputa ndi ya, jirikwa onodu iti mkpu onu duputa ndi ya o hoputara; 44 o nyere ha ala niile nke mba di iche iche, ha ghorj ndi nweta nke ihe ndi ozoruputa, 45 ka ha nwee ike debe ukpuru ya niile ma na-erubekwa isi n'iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi.

106 Toonu Onyenwe anyi. Keleenu Onyenwe anyi n'ih na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 2 Onye puru ikwuputasa ihe ukwu niile nke Onyenwe anyi na-aru maqbu kwuputa otutu ya niile? 3 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ikpe ziri ezi, ndi ahụ na-eme ezi ihe mgbe niile. 4 O Onyenwe anyi, cheta m mgbe i gageosi ndi gi ihuoma, bia leta m, mgbe i na-azoputa ha, 5 ka m soro keta oke na ngozi ndi gi i hoputara, ka m keta oke n'onu ahụ diri mba gi sorokwa ihe nketa gi nye otutu. 6 Anyi emehiela, dika nna nna anyi ha mehiera; anyi emeela ihe ojojo, ruokwa oru ajo omume. 7 Mgbe nna nna anyi ha no n'Ijpt, ha echeghi uche banyere oru ebube gi niile; ha echetakwaghi iba uba nke ebere gi niile, kama ha nupuru isi n'akuku oke osimiri ahụ, bu Osimiri Uhie. 8 Ma o zoputara ha n'ih aha ya, ime ka a mara ike ya di ukwu. 9 O baara Osimiri Uhie mba, o tachaa; o duferu ndi ya site n'ebe di omimi gafee dika o bu ozara. 10 O zoputara ha site n'aka ndi kporo ha asi; gbaputakwa ha site n'aka ndi iro ha. 11 Mmiri ahụ riri ndi iro ha niile; o dighi otu onye n'ime ha foduru. 12 Mgbe ahụ, ha kweere okwu gi niile, ma bukwo gi abu otutu. 13 Ma o teghi aka, ha chefuru ihe niile o ruru, ha e chereghị ka ndumodu ya puta ihè. 14 N'ozara, ha sooro ochicho nke obi ha; n'ala togboro n'efu, ha nwara Chineke onwunwa. 15 N'ih ya, o nyere ha ihe ha rjoro ya, ma zite orja na-efe efe ka o dakwasị ha. 16 N'etiti omuma ulo ikwu ha, ha kworo ekworo megide Mosis na Erj, ndi e doro nso nye Onyenwe anyi. 17 Ala meghere loda Datan, o likwara Abiram, na ndi otu ya. 18 Oku repjara ndi niile sonyere ha; ire oku repjara ndi ajo omume. 19 Na Horeb, ha kpuru nwa ehi, kporo isiala nye arusi e jiri igwe pja. 20 Ha jiri oiyi oke ehi nke na-ata ahijia gbanwere Ebube ha. 21 Ha chefuru Chineke, onye zoputara ha, onye ruru otutu oru di ukwu n'Ijpt, 22 otutu ihe iribama n'ala Ham, na otutu oru itunanya n'akuku Osimiri Uhie. 23 N'ih ya, o kwuru na o ga-ala ha n'iyi, ma Mosis, onye ya o hoputara, guzoro n'etiti ndi ahụ na Chineke, ka oke iwe ya ghara jla ha n'iyi. 24 Emesja, ha ledara ala oma ahụ anya, ha ekwenyeghi na nkwa ya. 25 Ha tamuru ntamu n'ime ulo ikwu ha; ha erubekwaghi isi nye Onyenwe anyi. 26 N'ih nke a, o weliri aka ya elu nujoro ha iyi na o ga-eme ka ha niile nwuo n'ozara, 27 mee ka agburu ha daa n'etiti mba di iche iche, ma chusasa ha n'ala niile. 28 Ha djnyeere ndi na-efe arusi Baal nke Peoa, riekwa ihe e ji choro chi na-enweghi ndu aja; 29 ha sitere n'ajo omume ha kpasuo Onyenwe anyi iwe, nke mere ka orja na-efe efe dakwasị ha. 30 Ma Finehaz guzoro oto, mee ihe ziri ezi, orja ahụ na-efe efe kwajikwara. 31 A gunyere nke a dika ezi omume nye ya site n'ogbo ruo n'ogbo. 32 N'akuku mmiri Meriba, ha kpasuru Onyenwe anyi iwe, n'ih ha, nsogbu dakwasiri Mosis; 33 n'ih na ha nupuru isi megide Mmuo nke Chineke, Mosis kwuru okwu, na-echeghi echiche banyere ihe o na-ekwu. 34 Ha egbuchapughi mba niile bi n'ala ahụ dika Onyenwe anyi doro

ha aka na ntị ka ha mee. 35 Kama ha gwakotara onwe ha na mba niile nke ala ahụ, site otu a, muta ime ka ha na-eme. 36 Ha fere arusi ha ofufe, nke ghorj ihe jma n'onya nye ha. 37 Ha gara n'ihu were umu ha ndi ikom na ndi inyom choro chi na-abughi chi aja. 38 Ha na-awufu obara ndi na-emeghi ihe obula, obara umu ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi ha chiru dika aja nye arusi niile nke ala Kenan, si otu a jiri obara ha meru ala ahụ. 39 Ha sitere n'ih ha na-eme meru onwe ha; site n'aka oru ha, maka uru ha nyefere onwe ha n'aka ndi na-emeru ha. 40 N'ih nke a, iwe were Onyenwe anyi megide ndi ya; o gukwara ihe nketa ya dika ihe ruru aru. 41 O raara ha nye n'aka ndi mba ozor di iche iche, ndi kporo ha asi chikwara ha. 42 Ndi iro ha mekpara ha ahụ chie ha onu n'ala n'okpuru ike ha. 43 Otutu oge, o naputara ha, ma ha nogidesiri ike n'inupu isi site na ndumodu ya, buru ndi lara n'iyi n'ime mmehie ha. 44 Ma mgbe o nuru mkpu akwa ha, onodu mkpagbu ha metutara ya; 45 n'ih ha, o chetara ogbugba ndu ya, sitekwa n'oke ihunanya ya, meere ha ebere. 46 O na-emekwa ka ndi ahụ dotara ha n'agha nwee omijko n'ahụ ha. 47 O Onyenwe anyi Chineke anyi, zoputa anyi, chikota anyi site n'aka mba di iche iche, ka anyi nwee ike nye aha nso gi ekele ma nyaakwa isi n'ime otutu gi. 48 Otutu diri Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. Ka mmadu niile si, "Amen!" Toonu Onyenwe anyi.

107 Keleenu Onyenwe anyi, n'ih na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 2 Ka ndi niile Onyenwe anyi gbaputara kwuo otu a, ndi niile o gbaputara site n'aka onye kporo ha asi, 3 ndi o kpolatara site n'ala niile di iche iche, site n'owuya anyanwu na odida anyanwu, site n'ugwu na ndjda. 4 Ufodu waghari n'ozara, ala nke togboro n'efu, ha enweghi ike ichota uzor nke ga-eduba ha n'obodo ebe ha ga-ebi. 5 Agwu guru ha, akpiri kpokwara ha nku, oleanya gwuru ha n'obi. 6 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi, n'ime nsogbu ha, o naputakwara ha site na mkpagbu ha niile. 7 O duuru ha n'uzo ziri ezi baa n'obodo ha ga-ebi. 8 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ih ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ih oru ebube ya niile nye umu mmadu, 9 n'ih na o jirila otutu ezi ihe nyejuo ndi agwu na-agu afo meekwa ka onye akpiri na-akpo nku nujuo afo. 10 Ufodu noduru ala n'ochichiri na n'onodu oke ihe mwute nke obi, ndi no n'ulo mkporo na-ata ahuhu ndi e ji mkporo igwe kee ha agbu, 11 n'ih na ha nupuru isi megide okwu niile nke Chineke ma lelikwaa ndumodu niile nke Onye kachasi ihe niile elu. 12 N'ih ya, Chineke mere ka ha hujuo anya site n'idogbu onwe ha n'oru, ha suru ngongo daa, ma o dighi onye obula nyeere ha aka ibilite oto. 13 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o zoputara ha site na mkpagbu ha niile. 14 O mere ka ha site n'ochichiri na oke ihe mwute nke obi puta. O tijikwara agbu ha niile. 15 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ih ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu na n'ih oru ebube ya niile nye umu mmadu, 16 n'ih na o tijisiela onu uzo ama niile e ji bronzo kpuo gbujekwa mkporo ikpochi uzo niile e ji igwe kpuo. 17 Ufodu ghorj ndi nzuzu site na mmupu isi taakwa ahuhu n'ih njehie ha niile. 18 Ihe oriri obula ghorj ha ihe ruru aru ha bjakwara onu uzo ama onwu nso. 19 Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha o zoputara ha site na mkpagbu ahụ niile. 20 O zipuru okwu onu ya, gworo ha; o naputara ha site n'ih. 21 Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ih

ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ihu oru ebube ya niile nye umu mmadu. **22** Ka ha chuo aja ekele nye ya jirikwa otutu abu onu kwuputa banyere oru ya niile. **23** Ufodu ji ugbo mmiri na-ejeghari n'elu oke osimiri; ha bu ndi na-azu ahja ma na-ebugharika ngwa ahja n'elu oke osimiri. **24** Ha huru oru niile nke Onyenwe anyi, otutu oru ebube ya n'ogbu mmiri. **25** N'ihu na o kwuru okwu mere ka oke ifufe kuo nke buliri ebili mmiri elu. **26** Ha bu ndi e buliri nnoo ezigbo elu, ma budatakwa ruo ogbu mmiri niile; n'onodu ihe egwu ahj, obi loro ha mmiri. **27** Ha na-adagharj, na-anagharikwa dika ndi nubigara mmanya oke. Mmuta ha banyere jnya ugbo mmiri adighi enyekwara ha aka n'oge di otu a. **28** Mgbe ahj, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu elu, o mere ka ha puta na mkpagbu ahj niile. **29** O mere ka oke ifufe dere duu; o mekwara ka ebili mmiri nke oke osimiri dajuo. **30** Ha nuri onu mgbe o dajuru, o duuru ha ruo ebe ha na-aga n'udo. **31** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihu ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ihu oru ebube ya niile nye umu mmadu. **32** Ka ha bulie ya elu n'etiti ogbakwo ukwu umu mmadu ma toolkwa ya na nzuko ndi okenye. **33** O na-eme ka iyi ghoo ozara; na-emekwa ka ebe mmiri si asoputa ghoo ala kporo nku. **34** O na-eme ka ala na-amj mkpuru hiri nne ghoo ozara, n'ihu ajo omume nke ndi bi n'ime ya. **35** O na-eme ka ozara ghoo ala nke odo mmiri juputara mee ka ala akoro ghoo isi iyi nke na-aso aso; **36** ebe ahj ka o kpobatara ndi agwu na-agu ka ha biri, ebe ahj ka ha wuru obodo ebe ha ga-ebi. **37** Ha ghara mkpuru n'ubi ha di iche iche, kuko kwatutu ubi vajini ndi miri mkpuru di ukwu; **38** o goziri ha, onuogogu ha bakwara uba, o mekwara ka anu ulo ha muba. **39** Mgbe ahj, onuogogu ha adighikwa ka o di na mbu, ha bu ndi e ji mkpagbu na ihe ndakwasj na iru uju wedata n'ala; **40** onye ahj na-eleda ndi na-achj achj anya mere ka ha wagharia n'ozara, ebe uzo na-adighi. **41** Ma o na-anaputa ndi mkpa na-akpa site na nhuju anya ha, mee ka ezinaulo ha muba dika igwe anu ulo. **42** Ndi ezi omume na-ahj ya na-anuri onu, ma ndi ajo omume na-emechi onu ha noo duu. **43** Onye obula maara ihe ga-echezi echiche banyere ihe ndi a, ma tuleekwa oru ihunanya Onyenwe anyi nke di ukwu.

108 Abu, Abu Oma Devid. Obi m di njikere, o Chineke; aga m eji mkpuruobi m niile buo abu ma kukwaa egwu. **2** Teta! Ubo akwara na une! Aga m akpote chi obubo. **3** Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'etiti mba niile; aga m abu abu banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. **4** N'ihu na ihunanya gi di ukwu karja eluigwe; ikwesi ntukwasj obi gi na-erukwa mbara eluigwe. **5** Ka e bulie gi elu, o Chineke, karja eluigwe niile, ka ebube gi di n'elu uwa niile. **6** Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi j huru n'anya. **7** Chineke esitela n'idi nsu ya kwuo, sj, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ihe otutu, nyepu ya. **8** Gilead bu nke m, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m. **9** Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akupokukwu m n'elu Edom n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." **10** Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? **11** O bughj gi, o Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? **12** Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ihu na inyeaka mmadu bu ihe efu. **13**

Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopja ndi iro anyi niile n'ala.

109 Abu Oma nke dirj onyeisi Abu. Abu Oma Devid. O Chineke, onye m na-eto, anogidekwa na-agba nkiti, **2** n'ihu na ndi ajo omume na ndi aghugho emegheela ha ha megide m; ha aghaala ugha megide m. **3** Ha na-eji okwu ikpo asi gbaa m gburugburu; na-ebuso m agha n'efu. **4** N'onodu ihunanya m huru ha, ha na-ebo m ebubo ma abu m nwoke onye ekpere. **5** Ha ji ihe ojoo na-akwu m ugwo ihe oma m mere, ikpo asi n'onodu ihunanya. **6** Hoputa otu onye ajo omume ka o guzogide ya; ka onye na-ebo ebubo ugha guzokwa n'aka nri ya. **7** Mgbe a ga-ekpe ya ikpe, ka o buru onye ikpe mara, ka ekpere ya maa ya ikpe onwu. **8** Ka ubochi ndu ya di ole na ole, ka onye ozo nara ya okwa ya. **9** Ka umu ya ghoo ndi na-enweghi nna, ka nwunye ya buru nwanji na-enweghi di. **10** Ka umu ya ghoo ndi arirjo na-enweghi ebe obibi, ndi e si na mkpomkpo ebe ha bi chupu. **11** Ka ndi o ji ugwo kwakoro ihe niile o nwere, ka ndi obia baa bukoru ihe niile o rupuataara onwe ya. **12** Ka onye obula ghara igosi ya obioma; ka onye obula gharakwa imere umu ya ndi o hapuru ebere. **13** Kama ka umu umu ya niile nwusia, ka a ehichapukwa aha ha n'ogbo nke na-abia n'ihu. **14** Ka Onyenwe anyi chetakwa mmehie niile nna nna ya ha, ka Onyenwe anyi hapukwa igbaghara mmehie nne ya. **15** Ka Onyenwe anyi na-echeta mmehie ha oge niile; ma ka o mee ka ha buru ndi a ga-echefu echefu n'ogbo niile. **16** N'ihu na o dighi mgbe o chere echiche banyere imere onye ozo obi ebere, o kpaburu ndi ogbenye, ndi no na mkpa na ndi obi ha tiwara etiwa ruo n'onwu. **17** O huru ibu ndi ozo onu n'anya, ka obubu onu biakwasj ya; o dighi ato ya uzo igosi onye obula, ka ngozi di anya site n'ebe o no. **18** O yikwasirj ibu onu dika uwe ya; o bara n'ime ahj ya dika mmiri, bakwaa n'ime okpukpu ya dika mmanu. **19** Ka o dijiri ya ka uwe mwuda nke e kere ya gburugburu dika akwa, dika belit e kegidere ya gburugburu ruo mgbe ebighi ebi. **20** Onyenwe anyi, mee ka nke a buru udi ugwo oru ndi iro m ga-anata, bu ndi ahj niile na-ekwu okwu ojoo megide m. **21** Ma gi onwe gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nyere m aka n'ihu aha gi, site n'idi mma nke ihunanya gi, naputa m. **22** N'ihu na abu m ogbenye na onye no na mkpa, obi m tiwakwara etiwa n'ime m. **23** Ana m efu dika onyinyo nke a na-ahj anya mgbe anwu dara; adikwa m ka igurube nke onye m bekwasirj n'ahj ya na-efechapu. **24** Ike agwula ikpere m, n'ihu ibu onu; ataakwala m ahj, buru naanji okpukpu. **25** Aghoola m onye e ji eme ihe ochi nye ndi na-ebo m ebubo, mgbe ha huru m, ha na-efufe isi ha. **26** Nyere m aka, o Onyenwe anyi Chineke m; zoputa m dika ihunanya gi si di. **27** Ka ha mara na o bu aka gi, na o bu gi, o Onyenwe anyi, mere ya. **28** Ha nwere ike nogide na-abu onu, ma j ga-agozji; mgbe ha ga-abia ogu, a game ha ihe ihere, ma ohu gi ga-anuri onu. **29** A ga-eji ihere yikwasj ndi na-ebo m ebubo dika uwe werekwa ihere kee ha gburugburu dika uwe mwuda. **30** Aga m eji onu m jaa Onyenwe anyi mma nke ukwu; n'etiti oha mmadu di ukwu, aga m eto ya. **31** N'ihu na o na-eguzo n'aka nri nke onye no na mkpa, izoputa ya site n'aka ndi na-ama ya ikpe onwu.

110 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu sj ya: "Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m game ndi iro gi ihe mgbakwasj ukwu nye ukwu gi." **2** Onyenwe

anyị ga-eme ka ike ọchịchị gị site na Zayon ruo ala ndị ọzọ; i ga-achị n'etiti ndị iro gị niile. **3** N'ụbọchị i ga-ebu agha, ndị agha gị niile ga-ahọrọ n'onwe ha i soro gị. Ndị yikwasiri jma mma nke ịdị nsọ ka uwe, bụ ụmụ okorobia gị ga-abiakwute gị dika igirigi site n'afọ ụtụtụ. **4** Onyenwe anyị ańwala iyi, ọ gaghị agbanwe uche ya: "Gị onwe gị bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighị ebi, n'usoro Melkizedek." **5** Onyenwe anyị nọ n'aka nri gị. Ọ ga-egwepia ndị eze n'ụbọchị oke iwe ya. **6** Ọ ga-ekpe mba niile ikpe, na-atụkọta ndị nwurụ anwụ, ma gwepia ndị na-achị achị n'elu ụwa niile. **7** Ọ ga-ańw mmiri site n'iyi nta nke dị n'akụkụ ụzọ; n'ihị nke a, ọ ga-eweli isi ya elu.

111 Toonu Onyenwe anyị! Aga m eji obi m niile jaa Onyenwe anyị mma n'ime nzuko ndị ụzọ ha ziri ezi na n'ime ọgbakọ ukwu. **2** Orụ niile Onyenwe anyị na-arụ dị ukwu; ndị niile na-enwe mmasị na ha na-atugharị uche n'ime ha. **3** Orụ ya juputara n'ebube na jma mma, ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi. **4** O meela ka e cheta orụ ebube ya niile; Onyenwe anyị bụ onye amara na onye omijiko. **5** Ọ na-egboro ndị na-atụ egwu ya mkpa ihe oriri; ọ na-echetakwa ọgbugba ndụ ya ruo mgbe ebighị ebi. **6** O gosila ndị ya ike nke orụ ya niile, site n'inye ha ala niile nke ndị mba ọzọ. **7** Orụ aka ya niile bụ ihe kwesiri ekwesi na ikpe ziri ezi; ụkpuru ya niile bụ ihe kwesiri ntụkwasị obi. **8** E hiwere ha ịdị ruo mgbe niile ebighị ebi, ha bụ ihe e mere n'ikwesị ntụkwasị obi na izi ezi. **9** O wetaara ndị ya mgbaputa; o meela ka ọgbugba ndụ ya guzosie ike ruo ebighị ebi, aha ya dị nsọ dikwa oke egwu. **10** Itụ egwu Onyenwe anyị bụ mmalite amamilhe; ndị niile na-edebe ụkpuru ya nwere ezi nghọta. Ututo ya na-adị ruo mgbe ebighị ebi.

112 Toonu Onyenwe anyị. Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bụ onye na-atụ egwu Onyenwe anyị; onye na-enwe oke mmasị idebe iwu ya niile. **2** Ụmụ ya ga-abụ ndị dị ike n'ala ahụ; ọgbọ ndị na-eme ihe ziri ezi ga-abụ ndị a goziri agozi. **3** Akunuba na-adigide n'ulo ya; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi. **4** Ihè na-enwuru ndị na-eme ihe ziri ezi, ọ buladị n'ime ọchịchiri, nyekwa ndị na-eme amara, ndị obioma na ndị ezi omume. **5** Ihe oma ga-abjara onye ahụ na-eme ebere na-ejikwa obi ya agbazinye ndị mmadụ ihe, onye na-eji ikpe ziri ezi arụ orụ ya niile. **6** N'ezie, agaghị ewezuga ya n'ọndụ ya; a ga-echeta onye ezi omume ruo mgbe ebighị ebi. **7** Ọ gaghị atụ egwu akụkọ ọjọ; obi ya na-eguzosi ike, na-atụkwasị Onyenwe anyị obi. **8** Obi ya siri ike, ọ gaghị atụ egwu ihe ọbụla; n'ikpeazụ, ọ ga-ele ndị na-akpọ ya asi anyị na mmeri. **9** Ọ gbasapurụ aha ya nye ndị ogbenye onyinye dị iche iche, ezi omume ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi; a ga-ewere nsopuru welie mpi ya elu. **10** Iwe ga-ewe onye ajọ omume mgbe ọ ga-ahụ ya, ọ ga-atagide ikikere eze tutu ọ nwụ; olileanya niile nke ndị ajọ omume ga-ala n'iyi.

113 Toonu Onyenwe anyị! Toonu Onyenwe anyị unu ndị ohu ya. Toonu aha Onyenwe anyị. **2** Ka aha Onyenwe anyị buru ihe a goziri agozi site ugbu a ruo mgbe ebighị ebi. **3** Site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda ya, aha Onyenwe anyị ga-abụ ihe a na-eto eto. **4** Onyenwe anyị dị elu karịa mba niile, ebube ya dị elu karịa eluigwe. **5** Onye dị ka Onyenwe anyị Chineke anyị, onye nkwasiiri ocheeze n'ebe dị elu, **6** onye na-eme onwe ya ka ọ dị ala ilekwasị eluigwe na ụwa

anyị? **7** Ọ na-esi n'uzuzu bulie ogbenye elu sitekwa n'ebe ikpofu ahijia bulie onye nọ na mkpa elu; **8** ọ na-eme ka ya na umụ eze ndị ikom nọkọ, ọ na-eme ka o soro ndị a maara aha ha n'etiti umụ mmadụ nọkọ. **9** Ọ na-eme ka nwanyị aga biri n'ulo nke ya dika nne mụrụ ọtụtụ umụ ọbụ juru obi. Toonu Onyenwe anyị.

114 Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijpt pụta, mgbe ezinaulo Jekob sitekwara n'ebe ndị asụsụ ha dị iche pụta, **2** Juda ghorọ ebe nsọ Chineke, Izrel ghorọ ala ọ na-achị. **3** Osimiri hụrụ ya, gbaa ọsọ, osimiri Jodan hukwara ya chigharia laa azu; **4** Ugwu ukwu niile wuliri elu dika ebule; ugwu nta niile wulikwara elu dika umụ atarụ. **5** Gini mere gị oke osimiri, i ji na-agba ọsọ? Osimiri Jodan, gini na-eme gị i ji chigharia laa azu? **6** Gini na-eme unu, ugwu ukwu niile unu ji na-awuli elu dika umụ ebule? Gini na-emekwa unu, ugwu nta niile, unu ji na-awuli elu dika umụ atarụ? **7** Ka ụwa niile maa jijiji n'ihu Onyenwe anyị, ka ọ maakwa jijiji n'ihu Chineke nke Jekob, **8** onye mere ka oke nkume ghọọ ọdọ mmiri, onye mere ka omụ nkume ghọọ isi iyi mmiri.

115 Ọ bughị anyị ka ọ diri, o Onyenwe anyị, ọ bughị anyị ka ọ diri, kama ọ bụ aha gị ka ebube na-adiri, n'ihị ihunanya gị na ikwesi ntụkwasị obi gị. **2** Gini mere ọtụtụ mba niile nke ụwa ji na-aju si, "Olee ebe Chineke ha nọ?" **3** Chineke anyị bi n'eluigwe. Ọ bukwa ihe toro ya uto n'obi ka ọ na-eme. **4** Arusi ha niile bụ ọlaocha na ọlaedo ka e ji kpọ ha, ha bụ orụ aka mmadụ. **5** Ha nwere ọmụ ma ha adighi ekwu okwu, ha nwere anya abụọ ma ha adighi ahụ ụzọ; **6** ha nwere ntị ma ha adighi anụ ihe, ha nwekwara imi ma ha adighi anụ isisi ọbụla; **7** ha nwere aka, ma ha adighi emetu ihe ọbụla aka, ha nwere ụkwụ, ma ha adighi eje ije; ha enweghị ike iji akpiri ha mee mkpọtụ ọbụla. **8** Ndị na-eme ha ga-adikwa ka ha. Ndị na-atụkwasị ha obi ga-adikwa ka ha. **9** Ụmụ Izrel, tükwasinụ Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **10** Ezinaulo Erọ, tükwasinụ Onyenwe anyị obi. Ọ bụ ya bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **11** Unu ndị na-atụ egwu ya, tükwasinụ Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **12** Onyenwe anyị na-echeta anyị, ọ ga-agozikwa anyị, ọ ga-agozị ndị ya bụ Izrel, ọ ga-agozị ezinaulo Erọ, **13** ọ ga-agozị ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị, ma onye nta ma onye ukwu. **14** Ka Onyenwe anyị mee ka unu mụbaa, unu na umụ unu. **15** Ka Onyenwe anyị onye kere eluigwe na elu ụwa gozie unu. **16** Eluigwe niile bụ nke Onyenwe anyị, ọ bukwa ya nyere umụ mmadụ elu ụwa niile. **17** Ọ bughị ndị nwurụ anwụ na-eto Onyenwe anyị, ndị na-arịda n'ebe ino duu; **18** ọ bụ anyị ga-aja Onyenwe anyị mma, site ugbu a ruo mgbe ebighị ebi. Toonu Onyenwe anyị.

116 Ahurụ m Onyenwe anyị n'anya, n'ihị na ọ nūrụ olu m; ọ nūrụ mkpu akwa m maka ebere. **2** N'ihị na o gere m ntị, aga m akpọku ya oge ndụ m niile. **3** Agbụ nke ọnwụ kekoro m, oke ihe mgbu nke ili bjakwasiri m; nsogbu na iru ụjọ dakwasiri m. (Sheol h7585) **4** Mgbe ahụ, akpọkuru m aha Onyenwe anyị: "O Onyenwe anyị, zoputa m!" **5** Onyenwe anyị bụ onye na-eme ebere na onye ezi omume. Chineke anyị juputakwara n'omijiko. **6** Onyenwe anyị na-echebe ndị na-enweghị uche; mgbe m nọ n'ọndụ mkpa, ọ zoputara m. **7** Laghachi azu zuru ike, gị mkpuruobi m, n'ihị na Onyenwe anyị emesola gị mmeso oma. **8** N'ihị na gị, o Onyenwe anyị,

naputara mkpuruobi m site n'onwu, anya m site na anya mmiri akwa, naputakwa ukwu m site n'iso ngongo, 9 ka m nwee ike jegharja n'ihu Onyenwe anyi n'ime ala ebe ndi di ndu bi. 10 Ekwenyere m na Onyenwe anyi mgbe m kwuru si, "Abu m onye no n'oke nsogbu," 11 n'ime ida mba m, ekwuru m si, "Mmadu niile bu ndi ugha." 12 Gini ka m ga-enyeghachi Onyenwe anyi n'ihu mmeso oma niile o mesoro m? 13 Aga m eweli iko nke nzoputa m elu kpokwokwa aha Onyenwe anyi. 14 N'ihu ndi ya niile ka m ga-anu mezuo nkwa m kwere Onyenwe anyi. 15 Onwu nke ndi nsu ya di oke onuhaja n'anya Onyenwe anyi. 16 O Onyenwe anyi, n'ezie, abu m ohu gi; abu m ohu gi, nwa nwoke nke ohu gi nwanyi; i zoputala m site na agbu e kere m. 17 Aga m achuru gi aja ekele kpokwokwa aha Onyenwe anyi. 18 O bukwa n'ihu ndi ya niile ka m ga-anu kwughachi Onyenwe anyi nkwa m kwere, 19 n'ime ogige ulo Onyenwe anyi, n'etiti gi, O Jerusalem. Toonu Onyenwe anyi.

117 Toonu Onyenwe anyi, unu mba niile di iche iche. Jaakwa ya mma, unu ndi niile di iche iche. 2 N'ihu na ihunanya ya n'ebe anyi no di ukwu. Ikwesi ntukwasi obi Onyenwe anyi na-adikwa ruo mgbe ebighi ebi. Toonu Onyenwe anyi!

118 Keleenu Onyenwe anyi n'ihu na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 2 Ka umu Izrel kwuputa n'onwe ha si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." 3 Ka ndi ezinaulo Eron kwuokwa si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." 4 Ka ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi kwuo si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." 5 N'onodu oke ihe mgbu m, akpokuru m Onyenwe anyi, o zara m, mee ka m nwere onwe m. 6 Onyenwe anyi nonyere m, agaghi m atu egwu. Gini ka mmadu puru ime m? 7 Onyenwe anyi nonyere m; o bu onye na-enyere m aka. Aga m ele ndi iro m anya na mmeri. 8 O kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyi karja itukwasi umu mmadu obi. 9 O kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyi karja itukwasi ndi amara aha ha obi. 10 Mba niile gbara m gburugburu ma site n'aha Onyenwe anyi aga m ala ha n'iyi. 11 Ha gbara m gburugburu, ma site n'aha Onyenwe anyi ka m na-egbuda ha. 12 Ha gbara m gburugburu dika anu, ma e menyola ha dika ogwu na-ere oku; site n'aha Onyenwe anyi, ka m na-egbuda ha. 13 Akwaghachiri m azu, agaara m ada, ma Onyenwe anyi nyere m aka. 14 Onyenwe anyi bu ike m na abu m; o ghola nzoputa m. 15 Olu iti mkpu onu na mmeri na-ada n'ime ulo ikwu ndi ezi omume: "Aka nri Onyenwe anyi emeela otutu ihe di ukwu! 16 Aka nri Onyenwe anyi bu ihe e weliri elu; aka nri Onyenwe anyi emeela otutu ihe di ukwu!" 17 Agaghi m anwu, kama aga m adi ndu kwusaara ndi ozu oru ebube Onyenwe anyi ruru. 18 Onyenwe anyi tara m ahuhu nke ukwu, ma o nyefeeghi m n'aka onwu. 19 Megheere m onu uzọ ama nke ezi omume; aga m abanye nye Onyenwe anyi ekele. 20 Nke a bu onu uzọ ulonso Onyenwe anyi, ebe ndi ezi omume ga-esite na ya banye. 21 Aga m enye gi ekele, n'ihu na i zara m; i ghola nzoputa m. 22 Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru, aghola nkume isi ntola ulo; 23 nke a bu oru aka Onyenwe anyi, o bukwa ihe itunanya n'anya anyi. 24 Nke a bu ubochi Onyenwe anyi anyi mere, ka anyi nrija onu, nweekwa obi utu n'ime ya. 25 O Onyenwe anyi, zoputa anyi; o Onyenwe anyi, mee ka ihe gaara anyi nke oma. 26 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, nke na-abia n'aha Onyenwe anyi.

Anyi sitere n'ulo Onyenwe anyi na-agozi gi. 27 Onyenwe anyi bu Chineke, o bu ya mere ka ihe ya mukwasị anyi. Chiri igu nkwa n'aka gi, soro ndi ji onu bata n'ogige Chineke bjaruo n'ebe ichu aja. 28 I bu Chineke m, aga m eto gi; i bu Chineke m, aga m ebuli gi elu. 29 Keleenu Onyenwe anyi n'ihu na o di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

119 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi uzọ ha na-enweghi ihe ita uta obula, ndi na-ejeharị dika iwu Onyenwe anyi si di. 2 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ukpuru ya ma jirikwa obi ha niile na-achosi ya ike. 3 Ha adighi eme ihe ojo obula; ha na-ejeharị n'uzo ya niile. 4 I doola ukpuru ndi a ga-erubekwara isi. 5 O ga-adi m mma ma o buru na m anogidesie ike na-erube isi nye iwu gi niile! 6 Mgbe ahụ, ihere agaghi eme m mgbe m tulere uche n'iwu gi niile. 7 Aga m eji obi ziri ezi too gi dika m na-amu ihe banyere iwu gi ziri ezi. 8 Aga m erubere iwu gi niile isi; biko ahapukwala m. 9 Olee uzọ nwa okorobia ga-esi bie ndu di nsu? O bu site n'ibi ndu dika okwu gi si di. 10 Eji m obi m niile na-achosi gi ike. Ekwela ka m kpafuo site n'ihu niile i nyere n'iwu. 11 Ezoola m okwu gi niile n'obi m, igbochi m imehie imegide gi. 12 Otuto diri gi, o Onyenwe anyi; kuziere m iwu gi niile. 13 Aga m eji egbugbere onu m gugharja iwu niile nke si n'onu gi. 14 Ana m anuri onu n'igbaso iwu gi niile dika mmadu si anuri onu n'ime oke iba uba. 15 Ana m atugharị uche n'ukpuru gi na-atulekwa uche n'uzo gi niile. 16 Iwu gi na-amasi m; agaghi m elefu okwu gi anya. 17 Meere ohu gi ihe oma, ka m nwe ike di ndu; aga m erubere okwu gi isi. 18 Kpughee ana m abuo ka m hu oke ihe ebube niile di iche iche di n'ime okwu gi. 19 Abu m onye obia n'elu uwa; ezonari! m iwu gi niile. 20 N'oge niile, ihe banyere iwu gi niile na-agu mkpuruobi m aguu. 21 I na-abara ndi mpako mba, ha bu ndi a buru onu na ndi na-anaghi agbaso iwu gi. 22 Site n'ebe m no wepu ichi ochi na nleli, n'ihu na m na-edebe ukpuru gi niile. 23 N'agbanyeghi na ndisi nokoro na-ekwulu m, ohu gi ga-atugharị uche n'iwu gi. 24 Ukuru gi niile bu ihe na-amasi m; ha bu ndi ndumodu m. 25 Mkpuruobi m na-arapara n'uzuzo; kpoghachite ndu m dika okwu gi si di. 26 Akowaara m gi uzọ m niile, i zakwara m; ugbu a, kuziere m iwu gi. 27 Mee ka m ghota ozizi ukpuru gi; ka m nwe ike tugharja uche n'oru ebube gi niile. 28 Iru uju emeela ka mkpuruobi m daa mba; gbaa m ume dika okwu gi si di. 29 Chebe m puo n'uzo aghughu niile; site n'iwu gi meere m amara. 30 Ahorola m uzọ ikwesi ntukwasị obi; e kpebiela m idebe obi m n'iwu gi niile. 31 O Onyenwe anyi, ana m ejigidesi iwu gi niile aka ike; ekwela ka ihere mee m. 32 Aga m agbaso iwu gi niile n'ihu na i meela ka obi m nwere onwe ya. 33 O Onyenwe anyi, zi m uzọ m ga-esi gbaso iwu gi niile; mgbe ahụ, aga m edebe ha ruo n'ogwugwu. 34 Nye m nghota, aga m edebe iwu gi ma jiri obi m niile rubere ya isi. 35 Duo m n'uzo nke iwu gi niile, n'ihu na o bu n'ime ha ka m na-achota obi utu. 36 Mee ka obi m chee ihu n'iwu gi niile o bughị nye uru na-esite n'ochichu nke onwe. 37 Wepu anya m site n'ihu na-abaghi uru; chebe ndu m dika okwu gi si di. 38 Mezuo nkwa i kwere ohu gi, ka a tuo egwu gi. 39 Wepu nkocha nke m na-atu egwu ya, n'ihu na iwu gi niile ziri ezi. 40 Ukuru gi na-agusi m aguu ike! Chebe ndu m site n'ezie omume gi. 41 O Onyenwe anyi, ka ihunanya gi nke na-adigide bjakwasị m, nzoputa gi dika nkwa i kwere si di; 42 mgbe ahụ, aga m azaghachi onye ahụ na-achi m

ochi, n'ihl na ana m atukwasl obi m n'okwu gi. 43 Esitela n'onu m napu okwu nke ezlokwu, n'ihl na olileanya m dl n'iwu gi niile. 44 Aga m anogide na-erubere iwu gi isi ruo mgbe ebighi ebi. 45 Aga m ejehari n'onodu inwere onwe n'ihl na achoputala m ukpuru gi niile. 46 Aga m ekwuputa banyere ukpuru gi n'ihu ndi eze ma ihere agaghi eme m, 47 n'ihl na iwu gi na-amasi m n'ihl na ahuru m ha n'anya. 48 Ana m eweliri iwu gi niile aka elu, bu ndi m huru n'anya, ana m atugharikwa uche n'iwu gi niile. 49 Cheta okwu i nyere ohu gi, n'ihl na i nyela m olileanya. 50 Nkasiobi m n'ime ita ahuhu m bu nke a: nkwa gi na-echebe ndu m. 51 Ndi mpako na-akwa m emo na-esepughi aka, ma anaghi m esite n'iwu gi wezuga onwe m. 52 O Onyenwe anyi, ana m echeta iwu gi niile, ndi di site na mgbe ochie, ha na-ewetara m nkasiobi. 53 Ana m ewe iwe nke ukwu n'ihl ndi ajo omume, ndi gbakutara iwu gi azu. 54 Iwu gi niile bu isi okwu abu m ebe obula m na-anu. 55 N'abali, o Onyenwe anyi, ana m echeta aha gi, aga m edebekwa iwu gi. 56 Nke a burji ihe m na-eme oge niile: ana m erubere ukpuru gi isi. 57 O Onyenwe anyi, i bu ihe nketa m; ekweela m nkwa irube isi nye okwu gi niile. 58 Ejirila m obi m niile choo ihu gi; meere m ebere dika nkwa gi si di. 59 Echeela m echiche banyere uzu m niile, chigharjakwa na-agbaso ukpuru gi niile. 60 Aga m eme ngwangwa, agaghi atutu oge irubere iwu gi niile isi. 61 A sikhari na ndi ajo omume ejiri udo kee m agbu, agaghi m echefu iwu gi. 62 N'etiti abali, aga m ebili nye gi ekele n'ihl iwu gi niile ziri ezi. 63 Abu m enyi ndi niile na-atu egwu gi, ndi niile na-agbaso ukpuru gi. 64 O Onyenwe anyi, uwa niile juputara n'ihunanya gi; kuziere m iwu gi niile. 65 Meere ohu gi ihe oma dika okwu gi si di, o Onyenwe anyi. 66 Zi m ihe omuma na ikpe ziri ezi n'ihl na ekwenyere m n'iwu gi niile. 67 Tupu m nwee nsogbu, a kpafuru m, ma ugbu a, ana m erubere okwu gi isi. 68 I di mma, ihe i na-eme ziri ezi; kuziere m iwu gi niile. 69 N'agbanyeghi na ndi mpako a gbasala okwu ugha techie m, ana m eji obi m niile na-edebe ukpuru gi. 70 Obi ha siri ike, o dighi ihe na-emetuta ha, ma ana m enwe mmasi n'iwu gi. 71 O di mma na m tara ahuhu ka m nwee ike muta iwu gi niile. 72 Iwu si n'onu gi puta di oke onuhia nye m karja imerime puku olaocha na olaedo. 73 Aka gi kere m, kpukwa m; nye m nghota ka m muta iwu gi niile. 74 Ka ndi na-atu egwu gi hurja mgbe ha huru m, n'ihl na olileanya m dl n'okwu gi. 75 O Onyenwe anyi, amaara m na iwu gi niile ziri ezi, o bukwa n'ikwasl ntukwasl obi ka i tara m ahuhu. 76 Ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu kasie m obi, dika nkwa i kwere ohu gi si di. 77 Ka omijiko gi bjakwasl m, ka m nwee ike di ndu, n'ihl na iwu gi na-amasi m. 78 Ka ihere mee ndi mpako n'ihl ihe ojoo ha mere m na-enweghi ihe m mere; ma aga m atughari uche n'ukpuru gi. 79 Ka ndi niile na-atu egwu gi bjakwate m, ndi na-aghota ukpuru gi niile. 80 Ka m were obi zuruoke na-agbaso ukpuru gi niile, ka ihere ghara ime m. 81 Mkpuruobi m na-ada mba site n'ochicho ya maka nzoputa gi, ma olileanya m dl n'okwu gi. 82 Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nkwa gi; ana m asi, "Olee mgbe i ga-akasj m obi?" 83 N'agbanyeghi na adi m ka karama akpukpo nke di n'anwuru oku, anaghi m echefu iwu gi niile. 84 Ruo olee mgbe ka ohu gi ga-anogide na-eche? Olee mgbe ka i ga-ata ndi na-akpagbu m ahuhu? 85 Ndi mpako na-egwuru m olulu, bu ihe nke na-adighi ka iwu gi si di. 86 Iwu gi niile kwesiri ntukwasl obi; nyere m aka, n'ihl na ndi mmadu na-akpagbu

m ma o nweghi ihe m mere ha. 87 O foduru ntakiri ihe, ha gaara ala m n'iyi, ma agbakutaghi m ukpuru gi azu. 88 Site n'ihunanya gi nke na-adigide chebe ndu m, ka m nwee ike rube isi n'iwu nke onu gi. 89 O Onyenwe anyi, okwu gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; o na-eguzosi ike n'elutigwe. 90 Ikwasl ntukwasl obi gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo; o bu gi kere uwa, o na-eguzosika ike. 91 Ruo taa, iwu gi niile na-eguzosi ike, n'ihl na ihe niile na-ejere gi ozi. 92 A sikhari na iwu gi anaghi amasi m, agaara m anwu n'ime nsogbu m. 93 Agaghi m echefu ukpuru gi niile, n'ihl na o bu ha ka i ji chebe ndu m. 94 Zoputa m, n'ihl na abu m nke gi; achoputala m ukpuru gi niile. 95 Ndi ajo omume na-eche ita m n'iyi, ma aga m atughari uche n'ukpuru gi. 96 Ana m ahu nsotu ihe niile zuruoke, ma iwu gi niile enweghi nsotu. 97 O, otu m si hu iwu gi n'anya! Ana m atughari uche na ya ogologo ubochi niile. 98 Iwu gi na-eme ka amamihe m karja nke ndi iro m, ha na-anonyere m oge niile. 99 Enwere m nghota karja ndi na-ezi m ihe, n'ihl na ana m atugharia uche n'iwu gi niile. 100 Enwere m nghota karja ndi okeny n'ihl na ana m erubere ukpuru gi niile isi. 101 Ajuru m aju ije ije n'uzu ojoo obula ka m nwee ike rubere okwu gi isi. 102 Ewezugaghi m onwe m n'iwu gi niile, n'ihl na o bu gi onwe gi ziri m ha. 103 Lee ka okwu gi niile si ato m utu, ha di utu n'onu m karja mmanu anu! 104 A na-enweta nghota site n'ukpuru gi niile; ya mere ana m akpo uzu ojoo obula asi. 105 Okwu gi bu oriona diri ukwu m burukwa ihe n'uzu m. 106 Anuola m iyi, mee ka o guzosie ike, na aga m agbaso iwu ezi omume gi niile. 107 Ataala m ahuhu nke ukwu; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika okwu gi si di. 108 O Onyenwe anyi, nabata otuto afu ofufu niile nke si n'onu m, kuziekwara m iwu gi niile. 109 Mkpuruobi m na-adi m n'obuka m oge niile, ma echezoghi m iwu gi. 110 Ndi ajo omume esielera m onya, ma esitebeghi m n'ukpuru gi kpafuo. 111 Iwu gi niile bu ihe nketa m ruo mgbe ebighi ebi; ha bu ihe na-enye obi m onu. 112 Obi m ekpebiela idebe ukpuru gi ruo na ngwucha. 113 Ana m akpo ndi na-enwe obi abuo asi, ma ahuru m iwu gi n'anya. 114 I bu ebe mgbaba m na ota m; olileanya m dl n'okwu gi. 115 Sitenu n'ebe m no opu, unu ndi na-eme ihe ojoo, ka m nwee ike idebe iwu niile nke Chineke m! 116 Gbaa m ume dika nkwa gi si di, aga m adikwa ndu; ekwekwa ka olileanya m daa. 117 Kwagide m, aga m abu onye a gbaputara; aga m anogide nasopuru iwu gi niile. 118 I na-aju ndi niile na-adighi edebe iwu gi, nzube aghughu ha niile bu ihe na-enweghi isi. 119 I na-ekpochapu ndi ajo omume dika unyi a na-ekpofu ekpofu; n'ihl ya, ahuru m ukpuru gi niile n'anya. 120 Anu ahu m na-ama jijiji n'ihl itu egwu gi; ana m eguzo n'oke egwu n'ihl iwu gi niile. 121 Emeela m ihe di mma na ihe ziri ezi; ahapukwala m n'aka ndi na-emegbu m. 122 Kwee ohu gi nkwa na i ga-elekota ya; ekwela ka ndi mpako kpagbu m. 123 Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nzoputa gi ebe m na-ele anya nkwa gi ziri ezi. 124 Biko mesoo ohu gi mmeso dika ihunanya gi si di ma kuziekwara m ukpuru gi niile. 125 Abu m ohu gi, nye m nghota, ka m nwee ike mara ukpuru gi niile. 126 O Onyenwe anyi, oge eruola mgbe i ga-aru opu, n'ihl na a na-emebi iwu gi. 127 N'ihl na ahuru m iwu gi niile n'anya karja olaedo, e karja olaedo a nuchara anucha, 128 n'ihl na m na-ahuta ukpuru gi niile ka ihe ziri ezi, akporo m uzu niile na-ezighi ezi asi. 129 Iwu gi niile di ihunanya; ya mere, ana m erubere ha isi. 130 Mkpughepu na nkowa nke okwu gi na-

enye ihè; ọ na-eme ka ndị na-enweghị uche ghoṭa ihe. **131** Ana m asaghe ọṅụ m na-ekupụ ume ike ike, na-achọsi iwu gi niile ike. **132** Chee m ihu, meere m ebere, dika i si emere ndi niile huru aha gi n'anya ebere. **133** Mee ka nzo ukwu m niile na-aga dika okwu gi si di; ekwela ka mmehie chia m. **134** Gbaputa m site n'aka ndi na-emegbu m, ka m nwee ike debe iwu gi. **135** Mee ka ihuoma gi dikwasị n'ahụ ohu gi. Kuziere m ukpuru gi niile. **136** Anya mmiri akwa na-agba m nke ukwu n'ihu na ndi mmadu adighi erube isi nye iwu gi. **137** O Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, iwu gi niile zikwara ezi. **138** Ukpuru gi niile ziri ezi; ha kwesiri ntukwasị obi. **139** N'ihu na ndi iro m na-elefu okwu gi anya, inu oku n'obi m na-ada mba. **140** Nkwa gi niile bu ihe enyochara nke oma, ohu gi nahukwa ha n'anya. **141** O bu ezie na m bu onye di ala, na onye a na-eleda anya, ma adighi m eleda ukpuru gi niile anya. **142** Ezi omume gi na-adi ruo mgbe ebighi ebi. Iwu gi niile bukwa eziokwu. **143** Nsogbu na ihe mgbu adakwasila m, ma iwu gi niile bu ihe na-amasi m. **144** Iwu gi niile bu ezi omume ruo mgbe ebighi ebi; nye m nghota, ka m nwe ike di ndu. **145** Eji m obi m niile na-akpo oku; zaa m o Onyenwe anyi, aga m erubekwa isi nye ukpuru gi niile. **146** Ana m akpoku gi; zoputa m aga m erube isi nye ukpuru gi niile. **147** Tupu chi na-abo, ana m ebili, na-akwa akwa maka enyemaka; olileanya m di n'okwu gi. **148** Ana m amu anya abali n'elu ihe ndina m, n'ihu itughari uche na nkwa gi niile. **149** Nuru oku m dika ihunanya gi si di; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika iwu gi niile si di. **150** Ndi na-atuputa atumatu ojojo no nso ma ha no iwu gi niile n'ebe di anya. **151** Ma i no nso, Onyenwe anyi; ihe niile i nyere n'iwu bu eziokwu. **152** Site na mgbe ochie ka m mutara site n'ukpuru gi, na i mere ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **153** Ledata anya ka i hu ita ahuhu m ma gbaputa m, n'ihu na echefughị m iwu gi. **154** Kpeputa m, gbaputa m, chebe ndu m dika nkwa gi si di. **155** Nzoputa di anya n'ebe ndi na-eme ihe ojojo no, n'ihu na ha anaghị agbaso ukpuru gi niile. **156** O Onyenwe anyi, omijiko gi di ukwu; chebe ndu m dika iwu gi niile si di. **157** Ndi iro m na ndi nakpagbu m di otutu, ma aga m anogide na-ebele iwu gi. **158** Ana m aso ndi niile na-enweghị okuwke n'ime gi oyi, n'ihu na ha anaghị erubere okwu gi isi. **159** Lee ka m si hu ukpuru gi niile n'anya; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika ihunanya gi si di. **160** Okwu gi niile bu eziokwu; iwu gi niile ziri ezi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **161** Ndiisi na-emegbu m na-enweghị ihe m mere, ma obi m na-ama jijiji n'ihu okwu gi. **162** Ana m anuri onu n'ime nkwa gi dika onye chotara otutu ihe nkwa n'agha. **163** Akporo m okwu ugha asi, o bukwa ihe aru n'ebe m no, ma ahuru m iwu gi n'anya. **164** Aga m eto gi ugboro asaa n'ubochi, n'ihu iwu gi ziri ezi. **165** Ndi huru iwu gi n'anya nwere udo di ukwu, o dighi ihe ga-eme ka ha suu ngongo. **166** Ana m echere nzoputa gi, o Onyenwe anyi, nagbasokwa iwu gi niile. **167** Ana m erubere ukpuru gi niile isi n'ihu na m huru ha n'anya nke ukwu. **168** Ana m erubere ukpuru na iwu gi niile isi, n'ihu na i maara uzo m niile. **169** Ka akwa m ruo gi nti, o Onyenwe anyi; nye m nghota dika okwu gi si di. **170** Ka ariru m ruo gi nti; gbaputa m dika nkwa gi si di. **171** Ka onu m juputa n'otuto, n'ihu na i na-ezi m iwu gi niile. **172** Ka m jiri ire m buo abu banyere okwu gi, n'ihu na iwu gi niile ziri ezi. **173** Noo na njikere oge niile inyere m aka, n'ihu na ahoroa m ukpuru gi niile. **174** Ana m ele anya nzoputa gi, o Onyenwe anyi, iwu gi bu ihe na-amasi m. **175**

Kwere ka m diri ndu ka m nwee ike ito gi, ka iwu gi niile gbaa m ume. **176** Akpafuola m dika aturu nke furu efu, choo ohu gi, n'ihu na echefubeghi m iwu gi niile.

120 Abu nriogo. Ana m akpoku Onyenwe anyi n'ime nsogbu m, o na-azakwa m. **2** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'egbugbere onu okwu ugha na ire na-ekwu okwu aghugho. **3** Gini ka a ga-eme gi, o bukwa gini ozo ka a gatukwasiri gi, gi ire aghugho? **4** O ga-eji aku di nko nke dike n'agha taa gi ahuhu, ya na icheku oku osisi brum na-ere ere. **5** Ahuhu diri m m'ihu na m bi na Meshek, n'ihu na m bikwa n'etiti ulo ikwu ndi Keda! **6** Odogo oge ka m binyere ndi kporo udo asi. **7** Abu m onye udo; ma mgbe m kwuru okwu, okwu ha bu okwu agha.

121 Abu nriogo. Aga m eweli anya m abuo elu, lee ha n'elu ugwu niile, oleee ebe inyeaka ga-esi bjara m? **2** Inyeaka m na-esite n'aka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa aja. **3** O gaghie kwe ka ukwu gi gbuchapu, onye na-eche gi nche na-amu anya oge niile; **4** n'ezie onye na-eche Izrel nche adighi arahu ura, o dighi atukwa oru ura. **5** Onyenwe anyi na-eche gi nche, Onyenwe anyi bu ndo gi n'aka nri gi; **6** anyanwu agaghie achagbu gi n'ehilie, onwa agaghie etigbukwa gi n'abali. **7** Onyenwe anyi ga-ebele gi ka ihe ojojo obula ghara idakwasị gi. O ga na-eche ndu gi nche mgbe niile. **8** Onyenwe anyi ga-echebe gi mgbe i na-apu na mgbe i na-abata abata, site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi.

122 Abu nriogo, nke Devid. Anuriri m onu mgbe ha si m, "Ka anyi gaa n'ulonso Onyenwe anyi." **2** Ukwu anyi eguzola ugbu a n'onu uzo ama gi niile, gi obodo Jerusalem. **3** E wuru Jerusalem dika obodo a chikotara onu nke oma. **4** O bu ebe ahụ ka ebo niile na-arigo, bu ebo niile nke Onyenwe anyi, ibuku aha Onyenwe anyi abu dika iwu o nyere ndi Izrel si di. **5** N'ebe ahụ ka ocheeze niile nke ikpe ikpe di, bu ocheeze niile nke ezinaulo Devid. **6** Kpeenu ekpere maka udo Jerusalem: "Ka ndi niile huru gi n'anya noo n'udo. **7** Ka udo diri n'ime mgidi gi niile nchekwa dirikwa n'ime ebe nche gi niile e wusiri ike." **8** N'ihu umunne m na ndi anyi m, ana m ekwu okwu si, "Udo diri gi." **9** N'ihu ulo Onyenwe anyi, Chineke anyi, aga m achọ oganihu gi.

123 Abu nriogo. Ana m eweli anya m abuo elu ile gi, gi onye ocheeze ya di n'eluigwe. **2** Dika ohu si elekwasị nna ya ukwu anya ya, na dika ohu nwanji na-eje ozi si elekwasị nne ya ukwu anya, inata ozi o ga-eje, otu a ka anyi si na-elekwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi anya, ruo mgbe o ga-emere anyi ebere. **3** Meere anyi ebere, O Onyenwe anyi, meere anyi ebere, n'ihu na anyi aburu ndi na-na-akocha akocha. **4** N'ihu na nnagide anyi na-anagide ichi ochi ndi nganga, na ileda anya ndi mpako adila ukwu.

124 Abu nriogo. Nke Devid. A si na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, ka Izrel kwuo, **2** a si na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, mgbe ndi mmadu biliri imegide anyi, **3** mgbe iwe ha rere dika oku megide anyi, ha gaara eloda anyi na ndu; **4** idee mmiri gaara iri anyi, oke mmiri gaara ebufu anyi, **5** ebili mmiri niile gaara ebufu anyi. **6** Ma otuto diri Onyenwe anyi, onye na-ekweghi ka ha jiri eze ha dorie anyi. **7** Anyi agbanarila ha dika nwa nnumu si gbanari onya osi onya chorọ iji jide ya; onya ahụ agbajiel, anyi ewezugakwala onwe

anyi, nwere onwe anyi. **8** Inyeaka anyi di n'aha Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa.

125 Abụ nrigo. Ndị niile na-atụkwasị Onyenwe anyi obi na-anogidesi ike di ka ugwu Zayon nke a na-apughị inughari, nke na-adigidekwa n'onodu ya ruo mgbe ebighi ebi. **2** Dika ugwu niile si gbaa obodo Jerusalem gburugburu, otu a ka Onyenwe anyi na-agba ndi ya gburugburu ugwu a na ruo mgbe ebighi ebi. **3** Mkpapa ochichi ndi ajo omume agaghị adigide n'ala ndi ezi omume ketara n'ife nza, n'ihii na ndi ezi omume nwere ike itinye aka ha na-ime ihe ojoo. **4** O Onyenwe anyi, nwere ndi niile na-eme ezi omume ihe oma, ya bu, ndi niile obi ha ziri ezi. **5** Ma Onyenwe anyi ga-achupu ndi niile na-agbaso uzọ aghugho na ndi niile na-eme ajo ihe. Ka udo diri Izrel.

126 Abụ nrigo. Mgbe Onyenwe anyi kpoghachitere ndi e mere ka ha lota na Zayon, anyi di ka ndi na-arọ nrọ. **2** Ochi juru anyi onu, abụ onu jukwara anyi ire. Mgbe ahụ, e kwukwara ya na mba niile si, "Onyenwe anyi emeerela ha otutu ihe di ukwu." **3** Onyenwe anyi emeerela anyi otutu ihe di ukwu, obi anyi juputakwara n'onu. **4** Nyeghachi anyi akunuba anyi, o Onyenwe anyi, dika mmiri iyi na-aso n'ala Negev. **5** Ndị niile na-eji anya mmiri na-arụ oru iku mkpuru ga-emesia jiri abụ onu wee ihe ubi ahụ. **6** Onye ji ikwa akwa buru mkpuru ubi o ga-agma na-aga, ga-emesia jiri abụ onu na-aloghachi azu, mgbe ha bu ukwu oka ha.

127 Abụ nrigo, nke Solomon. O buru na Onyenwe anyi ewughi ulo, ndi na-ewu ya na-adogbu onwe ha n'oru n'efu. O buru na Onyenwe anyi echeghi obodo, n'efu ka ndi nche na-amu anya. **2** O bu n'efu ka i na-ebili n'isi ututu na-adogbu onwe gi n'oru ichota ihe i ga-eri ruo n'abali, n'ihii na o na-eme ka ndi niile o huru n'anya hie ura n'udo. **3** Umuntakiri bu ihe nketa si n'aka Onyenwe anyi, umuntakiri bu ugwo oru o na-enye. **4** Dika aku n'aka dike n'agha, otu a, ka umu a mutaaara na mgbe okorobia di. **5** Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bu onye kpojuru aku ndi a n'akpa aku ya. Ihere agaghị eme ha mgbe ha na ndi iro na-arurita uka n'ama.

128 Abụ nrigo. Ngozi na-adiri ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi, ndi na-aga ije n'irube isi nye ya. **2** I ga-eri mkpuru oru aka gi; otutu ngozi na ihe iga nke oma ga-abu nke gi. **3** Nwunye gi ga-adi ka osisi vainji na-amị mkpuru n'ime ulo gi; umu gi ndi ikom ga-adikwa ka ome osisi oliv gburugburu tebul gi. **4** Otu a ka a ga-esi gozie nwoke ahụ natu egwu Onyenwe anyi. **5** Ka Onyenwe anyi gozie gi site na Zayon ubochi niile nke ndu gi; ka i hukwa odimma Jerusalem, **6** ka i di ndu hu umu umu gi. Ka udo diri Izrel.

129 Abụ nrigo. Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ka Izrel kwuo. **2** "Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ma ha enweghi ike merie m. **3** Ndị ikom na-ako ubi akogharjala azu m dika ala ubi, mee ebe ha koru ako ka o di ogologo. **4** Ma Onyenwe anyi bu onye ezi omume; o topula m site n'agbu niile nke ndi ajo omume." **5** Ka ndi niile kpore Zayon asi buru ndi ga-aloghachi azu n'ihere. **6** Ka niile diri ka ahijia na-epu n'elu ulo nke na-akponwu tupu o puputa; **7** nke onye na-ewe ihe ubi na-adighi eji ha kpojoo aka ya abuo, maobu onye mkpokota e nwee ike kpojoo aka ya. **8** Ka ndi si n'uzo

na-agafe hapu i si ha, "Ngozi Onyenwe anyi diri unu. Anyi na-agozu unu n'aha Onyenwe anyi."

130 Abụ nrigo. O Onyenwe anyi, o bu site n'ebe di omimi ka m na-ebeku gi akwa. **2** Onyenwe anyi, nuru olu m. Ka nti gi na-anakwa nti n'olu ariri o m, maka amara. **3** O Onyenwe anyi, a si na i detuo mmehie niile, Onyenwe anyi, onye puru iguzo? **4** Ma o bu n'aka gi ka mgbaghara mmehie di; ime ka anyi tuo gi egwu, ma jeere gi ozi. **5** Ana m echere Onyenwe anyi, mkpuruobi m na-echekwa ya, o bu n'okwu ya ka olileanya m di. **6** Mkpuruobi m na-echere Onyenwe anyi karja ndi nche abali na-echere chi obubo, e, karja ndi nche abali na-echere chi obubo. **7** Ndị Izrel, ka olileanya unu diri na Onyenwe anyi, n'ihii na ihunanya ya na-adigide adigide, n'aka ya ka nzoputa zuruoke dikwa. **8** Ya onwe ya, ga-agbaputa Izrel site na mmehie ya niile.

131 Abụ nrigo, nke Devid. O Onyenwe anyi, ngang adighi n'obi m, ndu mpako abukwaghị ochicho m; adighi m etinye onwe m n'okwu kariri m maobu n'ihii ndi di ukwu karja m. **2** Ma ana m edere duu, mkpuruobi m nokwa juu; dika nwantakiri a napuru ara, ya na nne ya no, e, dika nwantakiri a napuru ara, otu a ka mkpuruobi m no n'ime m. **3** Ndị Izrel, ka olileanya unu diri na Onyenwe anyi ugwu a na mgbe niile ebighi ebi.

132 Abụ nrigo. O Onyenwe anyi, cheta Devid, n'ihii niile bu ndi o gbakutara azu. **2** O nuru iyi nye Onyenwe anyi, kwee nkwa nye Onye di ukwu nke Jekob: **3** "Agaghị m abanye n'ime ulo m maobu rigoo n'ihii ndina m, **4** agaghị m arahu ura, egbugbere anya m agaghị atu ura ura, **5** tutu ruo mgbe m chotaara Onyenwe anyi onodu ebe obibi nye Onye di ukwu nke Jekob." **6** Anyi nuru ihe banyere ya n'Efrata, anyi chotara ya n'ubi niile nke Jearim. **7** "Ka anyi gaa na-ebe obibi ya; ka anyi kpo isi alala n'ebe ihe mgbakwasị ukwu ya. **8** 'Bilie, Onyenwe anyi, bata n'ebe izuikwe gi, gi na igbe ogbugba ndu nke ike gi. **9** Ka ndi nchujaja gi yiri ezi omume gi dika uwe; ka ndi gi kwesiri ntukwasị obi buo abụ n'ihii onu." **10** N'ihii ohu gi, bu Devid, agbakutala onye gi e tere mmanu azu. **11** Onyenwe anyi nuru Devid iyi n'ezikwu, bu iyi nke o gaghi esi na ya laghachi azu: "Otu n'ime umu gi, ka m ga-eme ka o nodu n'ocheeze gi, **12** o buru na umu ndi ikom gi edebe ogbugba ndu m na ukpuru niile m kuziri ha, mgbe ahụ umu ha ga-anodu ala n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi." **13** N'ihii na Onyenwe anyi ahoroala Zayon, o bu ochicho obi ya ime ya ebe obibi ya; **14** "Ebe a bu ebe izuikwe m ruo mgbe ebighi ebi, ebe a ka ocheeze m ga-adikwa, n'ihii na o bu ihe m choro. **15** Aga m eji otutu nri di iche iche gozie ya; aga m eji nri mee ka afọ ju ndi ogbenye ya. **16** Aga m eji nzoputa yinye ndi nchujaja ya niile dika uwe, ndi nso ya ga-abu abụ n'ihii onu. **17** "N'ebe a ka m ga-eme ka mpi puputara Devid ma debekwa oriona n'ihii onye m e tere mmanu. **18** Aga m eyikwasị ndi iro ya ihere dika uwe ma aga eji okpueze mara mma choro isi ya mma."

133 Abụ nrigo, nke Devid. Lee ka o si buru ihe di mma na ihe onu mgbe umunne na-ebiko n'otu! **2** O di ka mmanu di oke onuahia a wuru n'isi, nke na-asodata ruo n'ahonu, e, nke na-asodata ruo n'ahonu Eron, ruokwa n'olu uwe mwuda ya. **3** O di ka a ga-asi na igirigi si na Hemon na-

ada n'elu n'ugwu Zayon. N'ih na n'ebe ahụ ka Onyenwe anyi na-enye onyinye ngozi ya, o buladi ndu na-adi ruo mgbe ebighi ebi.

134 Abụ nri. Toonu Onyenwe anyi, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile ndi na-eje ozi n'ime ulo Onyenwe anyi n'oge abali. **2** Chilenụ aka unu abuo elu n'ime ulonso ya ma toonu Onyenwe anyi. **3** Ka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa site na Zayon gozie unu.

135 Toonu Onyenwe anyi. Toonu aha Onyenwe anyi, toonu ya, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile, **2** unu ndi na-eje ozi n'ime ulo Onyenwe anyi, n'ime ogige ulo Chineke anyi. **3** Toonu Onyenwe anyi, n'ih na Onyenwe anyi di mma; bukuo aha ya abu otuto, n'ih na o bu ihe ziri ezi. **4** N'ih na Onyenwe anyi ahoputala Jekob nye onwe ya, o hoputala Izrel ka o buru ihe oke onahia nke aka ya. **5** Amaara m na Onyenwe anyi di ukwu, na Onyenwe anyi di ukwu karja chi niile. **6** Onyenwe anyi na-eme ihe obula masiri ya n'eluigwe na elu uwa na n'oke osimiri na n'ime ogbu mmiri niile. **7** O bu ya na-eme ka igwe ojii na-aputa site n'akuku niile nke uwa. O bukwa ya na-ezite amuma nke na-eweta mmiri ozuzo. O na-eweputakwa ifufe site n'ulo ifufe ya niile. **8** O tigburu umu niile e buru uzọ muo n'ala Ijpt, umu mma bu buru uzọ muo na umu anyi ulo e buru uzọ muo. **9** O zipuru ihe iribama ya di iche iche na oru ebube ya niile n'etiti unu, o Ijpt, megide Fero na ndi niile na-ejere ya ozi. **10** O Tigburu otutu mba di ukwu n'onuogugu, tigbukwaa ndi eze ha, ndi di ike n'agha. **11** Ufodu n'ime ha bu Saihon, eze ndi Amorait, na Og eze Bashan, na ndi eze niile di na Kenan. **12** O weere ala ndi obodo ahụ niile nye ndi ya, nye ya umu Izrel dika ihe nketa ha. **13** O Onyenwe anyi, aha gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi a maara aha gi ruo ogbo niile. **14** N'ih na Onyenwe anyi ga-ekpeputa ndi ya. O ga-enwekwa omijiko n'ahu ndi ohu ya. **15** Chi ndi mba ozọ bu arusi e jiri aka kpuo, nke e ji olocha na gaeo kpuo. **16** Ha nwere onu ma ha adighi ekwu okwu, ha nwere anya ma ha adighi ahụ ụzọ. **17** Ha nwere nti ma ha adighi anu ihe, o dikwaghị nkuume di n'ime onu ha. **18** Ndi na-eme ha ga-adi ka ha. O bukwa otu a ka ndi na-atukwasi ha obi ga-adi. **19** Ndi Izrel, toonu Onyenwe anyi. Unu ndi ulo Eron, toonu Onyenwe anyi. **20** Unu ndi ulo Livayi, toonu Onyenwe anyi; unu ndi na-atu egwu ya, toonu Onyenwe anyi. **21** Ka otuto diri Onyenwe anyi site na Zayon, nye onye ahụ na-ebi na Jerusalem. Toonu Onyenwe anyi.

136 Keleenu Onyenwe anyi, n'ih na o di mma. **2** Keleenu Chineke kachasi chi niile elu. **3** Keleenu Onyenwenu kachasi ndi nwenụ niile. **4** Keleenu onye ahụ naani ya na-aru oru ebube di iche iche. **5** Keleenu onye ahụ ji nghota ya kee mbara eluigwe niile, **6** Keleenu onye wuru uwa n'elu ogbu mmiri, **7** Keleenu onye ahụ kere anyanwu na onwa, **8** Onye mere anyanwu ka o na-acha n'ehie, **9** Onye mere ka onwa na kpakpando na-achi n'abali, **10** Onye ahụ tigburu umu niile e buru uzọ muo n'Ijpt, **11** O duuru ndi Izrel site n'Ijpt puta, **12** O ji aka ya di ike nke o setipuru esetipu duputa ha; **13** Onye ahụ kewara Osimiri Uhi abuo, **14** Onye duuru ndi Izrel gafee n'etiti ya, **15** Ma Osimiri Uhi riri Fero na ndi agha ya niile; **16** Keleenu onye duuru ndi ya gafee ozara, **17** Onye ahụ tigburu ndi eze di ukwu, **18** O gbukwara ndi eze di ike nke ukwu, **19** O gburu Saihon eze ndi Amorait, **20** Na Og eze

Bashan, **21** Were ala ha nye dika ihe nketa, **22** O nyere ohu ya Izrel ala ahụ ka o buru ihe nketa ha, **23** Onye chetara anyi mgbe anyi na-adighi ike, **24** Mee ka anyi nwere onwe anyi site n'aka ndi iro anyi, **25** O na-enye ihe niile di ndi nri, **26** Keleenu Chineke nke eluigwe ekele.

137 N'akuku iyi niile Babilon ka anyi noduru ala kwaa akwa mgbe anyi chetara Zayon. **2** O bu n'osisi popla ka anyi kokwasiri ubo akwara anyi niile. **3** N'ebe ahụ ka ndi dotara anyi n'agha gwaro anyi ka anyi buoro ha abụ, ndi na-emekpa anyi ahụ rioro anyi ka anyi buoro ha abụ onu; ha kwuru si, "Buro anyi otu abụ n'ime abụ Zayon!" **4** Ma, olee otu anyi ga-esi buo abụ Onyenwe anyi ebe anyi no n'ala ozọ? **5** O buru na m echezoo gi, Jerusalem, ka aka nri m chefuo nka ya. **6** O buru na m echezoo gi, o burukwa na m akwasi iche echiche banyere Jerusalem, oke onu m, ka ire m rapara n'okpo onu m. **7** Cheta, o Onyenwe anyi, ihe ndi Edom mere n'ubochi ahụ a dotara Jerusalem n'agha. "Tikposia ya," ka ha tiri, "Tikposia ya ruo na ntala ya niile!" **8** Gi ada Babilon, onye a ghaghị jla n'iyi, onu ga-abu nke onye ahụ ga-akwughachi gi ugwo oru ruru gi n'ih ihe i mere anyi, **9** onye ahụ ga-achiri umu gi ndi na-anu ara tupia ha n'elu nkume.

138 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, aga m eji obi m niile too gi; n'ihu chi niile di iche iche ka m ga-abuku gi abu otuto. **2** Aga m akpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di aga m etokwa aha gi n'ih ihunanya gi na ikwesi ntukwasi obi gi, n'ih na i meela ka aha gi na okwu gi di elu karja ihe niile. **3** Mgbe m kpokuru gi, i zara m; i mere m ka m nwee nkwa okwu ma guzosiekwa ike. **4** O Onyenwe anyi, ka ndi eze niile no n'ua too gi, mgbe ha nuru ihe niile i nyere n'iwu. **5** Ka ha buo abụ banyere uzọ niile nke Onyenwe anyi, n'ih na ebube Onyenwe anyi di ukwu. **6** N'agbanyeghi na Onyenwe anyi di ukwu, o na-elekwasị ndi di umeala n'obi anya, ma o naghị ekwe ka ndi nganga bia ya nso. **7** A sikhari na m na-eje ije n'etiti nsogbu, i na-echebe ndi m; i na-esetipu aka gi megide iwe ndi kporo m asi, i na-eji aka nri gi zoputa m. **8** Onyenwe anyi ga-emezuru m ihe niile o kwadoro m; ihunanya gi, o Onyenwe anyi, na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ahapukwala oru aka gi niile.

139 Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, i nyochaala m, i makwara m nke oma **2** I maara mgbe m na-anodu ala na mgbe m na-eguzo oto; site n'ebe di anya, i na-aghota echiche obi m niile. **3** I na-ahuzu opupu m na ndina ala m; i mazukwara uzọ m niile. **4** O Onyenwe anyi, i maara ihe m gaje ikwu tupu m kwuo ya. **5** I na-anu m n'ihu, ma na-esokwa m n'azu, i tukwasila m aka gi. **6** Ihe omuma di otu a di oke omimi nye m, o dikwa elu apughi m iru ya. **7** Ebee ka m ga-ezo onwe m si otu a zonarị Mmuo gi? Ebeekwa ka m puru igbaga ka m si n'ihu gi zoo onwe m? **8** O buru na m arigoro n'eluigwe i no n'ebe ahụ. O burukwa na m arida zoo onwe m n'ala mmuo, i nokwa n'ebe ahụ. (Sheol h7585) **9** O buru na m efepu n'isi ututu dika nwa nnu, felagaa n'ebe di nnoo anya nke oke osimiri, **10** o buladi n'ebe ahụ ka aka gi ga na-edu m aka nri gi ga-ejidesi m ike. **11** O buru na m asi, "N'ezie, ochichiri ga-ekpuchi m ihè ga-agho abali gbaa m gburugburu." **12** O buladi ochichiri agaghị abu ochichiri n'ebe i no; abali ga-enye ihè dika ehie, n'ih na ochichiri di ka ihè n'ebe i no. **13** O bu gi kpuru akuku niile di

m n'ahụ. Ọ bụkwa gi jikọtara ha niile ka ha buru otu mmadu n'ime afo nne m. **14** Ana m eto gi n'ihu na abụ m onye e sitere n'oke egwu na ebube kee; oru gi niile di ebube; amaara m nke a nke oma. **15** Udidi m abughi ihe zoro ezo n'ebe i no mgbe a kpuru m n'ebe nzuzo ahu, mgbe a kpakotara m n'ebe omimi nke uwa. **16** Anya gi abuo huru ahu m mgbe o nanweghi udidi obula. E dere ubochi niile a kwadoro m n'ime akwukwo gi tupu otu n'ime ha adiri. **17** Lee ka echiche i naeche banyere m si di oke onuhaja, o Chineke! Leekwa ka ha si di ukwu. **18** O buru na m aguo ha onu, ha ga-adi ukwu karja onuogugu aja di n'ala. Mgbe m tetara, mu na gi ka no. **19** O Chineke, a sikwari na i ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi! Sitenu n'ebe m no puo, unu ndi na-akwafu obara! **20** Site n'echiche ojoo, ha na-ekwu okwu banyere gi; ndi iro gi na-ekwuto aha gi. **21** O Onyenwe anyi, o bu na m akpoghi ha asi bu ndi kporo gi asi, na-asokwa ndi na-enupu isi megide gi oyi? **22** O bu naan i kpo asi ka m nwere n'ebe ha no? Ana m agunya ha dika ndi iro m. **23** O Chineke, nyochaa m, mara obi m. Nwaa m, matakwa echiche uche m niile. **24** Choputa ma o nwere ihe ojoo di n'ime m, ma duo m n'uzo ebighi ebi.

140 Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, doputa m site n'aka ndi na-eme ihe ojoo. Chebe m ka m ghara idaba n'aka ndi na-eme ihe ike di ihe ihe. **2** Ndi na-atu atumatu ime ihe ojoo n'obi ha na-akpali agha ubochi niile. **3** Ha na-eme ire ha ka ha di nko dika nke agwo; elo ajuala di n'egbugbere onu ha. (Sela) **4** Chebe m Onyenwe anyi, ka m ghara idaba n'aka ndi na-eme ihe ike, ndi na-eche echiche odida m. **5** Ndi mpako esielera m onya igbudu; ha agbasala ugbu ha na udo ha, siekwa m onya di ihe ihe n'uzo m na-aga. (Sela) **6** A siri m Onyenwe anyi, "Gi onwe gi bu Chineke m." Nuru, O Onyenwe anyi, olu aririo m maka amara. **7** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi Onye nzoputa m di ike, i na-ekpuchi isi m n'ubochi agha. **8** Ekwewala ka ndi ajo omume chota ihe ha na-acha, o Onyenwe anyi, ekwewala ka nzube ha mezuo. (Sela) **9** Ndi niile gbara m gburugburu nabuli isi ha elu na nganga ka ndu ojoo nke egbugbere onu ha rikpuo ha. **10** Ka icheku oku na-ere ere dakwas i ha; ka a tuba ha n'ime oku na-ere ere, n'ime olulu apiti juputara, nke ha na-enweghi ike isite n'ime ya puta ozo. **11** Ekwela ka ndi na-ekwu okwu nkwalu guzosie ike n'ala, ka ihe ojoo chuda ndi na-eme ihe ike. **12** Amaara m na Onyenwe anyi ga-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi ogbenye na-emekwa ka ndi no na mkpa nweta ihe ruuru ha. **13** N'ezie, ndi ezi omume ga-eto aha gi, ndi ziri ezi ga-ebikwa n'ihu gi.

141 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, ana m akpoku gi; bjakwute m osiiso. Nuru olu m mgbe m na-akpoku gi. **2** Ka ekpere m bja n'ihu gi dika ihe na-esi isi utu; ka nchili elu nke m chiliri aka m abuo diri ka aja a na-achu n'anyasi. **3** Nyere m aka ka m mechie onu m, o Onyenwe anyi; naechekwab egbugbere onu m nche. **4** Ekwela ka obi m nwere mmasi n'ihe ojoo, isonye ndi na-eme ihe ojoo ruo oru ajo omume niile di ihe ihe; ekwela ka m soro ha rikoo ihe utu ha niile. **5** Ka onye ezi omume tie m ihe, nke a na-egosi obi ebere; ka o baara m mba, nke a bu mmanu n'elu isi m. Isi m agahiji aju ya. Otu o di, ekpere m na-emegide oru niile nke ndi na-eme ihe ojoo. **6** A ga-esite n'elu nkume di elu tuda ndi na-ach i ha, mgbe ahu, ndi ajo omume ga-amata na okwu m

niile bu eziokwu. **7** Ha ga-ekwu si, "Dika mmadu na-egburi, na-akoghari ala, otu a ka a ghasasiri okpukpu anyi n'onu ili." (Sheol h7585) **8** Ma olileanya m di na gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n'ime gi ka m gbabara izere ndu, ararala m nyefee n'aka onwu. **9** Naputa m ka m ghara idaba n'ime onya igbudu niile nke ndi na-eme ajo ihe siiri, sitekwa n'onya niile ha siiri m. **10** Ka ndi ajo omume daba n'ime ugbu ha, ma mu onwe m ga-agabiga na-emerughi ahu obula.

142 Abụ maskil nke Devid. Mgbe o no n'ogba nkume. Ekpere. Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa; ewelitara m olu m riu Onyenwe anyi ka o meere m ebere. **2** Ekwuputara m ihe na-esogbu m n'ihu ya, gwakwa ya ahulu nke m no n'ime ya. **3** Mgbe mmuo m dara mba n'ime m, o bu gi maara uzo m. N'uzo ebe m na-esi aga ka ndi mmadu siiri m onya. **4** Lee anya n'aka nri m ma hu na o dighi onye obula na-eche ihe banyere m. Enweghi m ebe mgbaba. O dighi onye obula ihe banyere m na-emetuta n'obi. **5** Ana m etiku gi mkpu akwa, o Onyenwe anyi, na-asi, "Gi bu ebe mgbaba m, oke m n'ala ndi ndu." **6** Gee nt i na mkpu akwa m, n'ihu na ano m n'onodu ihe isike; gbaputa m site n'aka ndi na-achu m oso, n'ihu na ha siri ike karja m. **7** Mee ka m nwere onwe m site n'ulo mkporo, ka m nwee ike too aha gi. Mgbe ahu ndi ezi omume ga-agba m gburugburu n'ihu idi mma gi n'ebe m no.

143 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, nuru ekpere m, gekwaa nt i na ez i omume gi, bja nyere m aka. **2** Edbatala m n'onodu ikpe m ikpe, n'ihu na o dighi onye obula di ndu bu onye ezi omume n'ihu gi. **3** Onye iro na-achu m oso, o na-azopia ndu m n'ala; na-emekwa ka m nodu n'ochichiri, dika ndi nwuru anwu n'ogologo oge gara aga. **4** Ya mere mmuo m na-ada mba n'ime m ujo juputakwara m n'obi. **5** Ana m echeta ubochi niile ndi ahu gara aga; ana m atughari uche n'oru gi niile na-echekwab echiche banyere ihe niile aka gi ruru. **6** Ana m agbasa aka m abuo nye gi; aguu gi na-agu mkpurubi m dika aguu mmiri ozuo si agu ala kporo nku. (Sela) **7** O Onyenwe anyi, zaa m osiiso; mmuo m na-ada mba. Ezonarila m ihu gi, ma o bugh i ya, aga m adi ka ndi na-arida ruo n'ili. **8** Mee ka m nuru okwu ihunanya gi nke na-adighi agharipu n'isi ututu, n'ihu na o bu gi ka m tukwasiri obi. Zi m uzo m kwesiri igbaso, n'ihu na o bu gi ka m na-eweli mkpurubi m nye. **9** O Onyenwe anyi, gbaputa m site n'aka ndi iro m, n'ihu na o bu n'ime gi ka m na-ezo onwe m. **10** Kuziere m ime uche gi, n'ihu na i bu Chineke m; ka ezi Mmuo gi duo m n'ala di larji. **11** O Onyenwe anyi, n'ihu aha gi chebe ndu m; n'ime ezi omume gi, naputa m site na nsogbu. **12** N'ime ihunanya gi na-adighi agharipu, kpochapu ndi iro m; laa ndi niile kporo m asi n'iyi, n'ihu na abu m ohu gi.

144 Abụ Oma nke Devid. Otuto diri Onyenwe anyi, onye bu oke nkume m, onye na-ezi aka m abuo ibu agha, na mkpisiaka m ilu ugu. **2** O bu Chineke m, onye juputara n'ihunanya, burukwa ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe m e wusiri ike na onye mgbaputa m, o bu ota m, onye m na-agbaba n'ime ya, onye ji aka ike mee ka ndi di ihe ihe nodu n'okpuru m. **3** O Onyenwe anyi, gini ka mmadu bu i ji naeche echiche banyere ya, gini ka nwa nke mmadu bu ihe banyere ya ji na-emetu gi n'obi? **4** Mmadu di ka otu nkuume; ubochi ndu ya niile na-agafe ngwangwa dika onyinyo. **5** O

Onyenwe anyi, kewaa eluigwe rịdata; metụ ugwu niile aka ka ha kwụọ anwūrụ oku. **6** Zipu amụma ka o chūsasja ndi iro niile; gbaa ha àkụ gi niile ma chūsasja ha. **7** Site n'elu setipụ aka gi; gbaputa m, naputakwa m site n'oke osimiri, site n'aka ndi si mba ozo, **8** ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho. **9** O Chineke, aga m abuku gi abu ohuru. Une e ji akwara iri mee ka m ga-eji kporo gi egwu; **10** gi onye na-enye ndi eze mmeri, onye na-agbaputa ohu ya Devid. Site na mma agha di njo **11** gbaputa m; naputakwa m site n'aka ndi si mba ozo ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho. **12** Mgbe ahụ, umu ndi ikom anyi, n'oge okorobia ha, ga-adị ka ihe a kuru n'ala e lekotara anya nke oma, umu anyi ndi inyam ga-adị ka ogidi a piri api e ji achọ uloeze mma. **13** Oba anyi niile ga-ajuputa n'ihe oriri di iche iche si n'ubi anyi. Aturu anyi ga-amuba n'otutu puku n'onuogugu, ha ga-adị iri puku kwuru puku n'ubi anyi; **14** igwe ehi anyi ga-adokpu ibu di arọ. A gaghi enwe ntipu na mgbidi anyi niile, a gaghi adota anyi n'agha gaa obodo ozo, akwa ihe mgbu agaghi adi n'okporozo anyi niile. **15** Ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi ihe ndi a dijiri; ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha.

145 Abụ Oma otuto, nke Devid. Aga m ebuli gi elu, Chineke m onye bu eze; aga m eto aha gi, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. **2** Ubochi niile ka m ga-eto gi jaakwa aha gi mma site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. **3** Onyenwe anyi di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto; idi ukwu ya kariri ihe onye obula puru ighota. **4** Otu ogbo ga-eto oru gi niile n'ihu ogbo ozo; ha ga-ekwuputa maka oru ukwu gi niile di iche iche. **5** Ha ga-ekwuputa ihe banyere idi ebube nke ima mma gi, aga m atugharikwa uche n'oru ebube gi niile. **6** Ha ga-ekwuputa ihe banyere ike nke oru itunanya gi niile, aga m ekwusakwa oru ukwu gi niile. **7** Ha ga-eme mmemme n'ihu idi mma gi di ukwu jirikwa onu buo abụ banyere ezi omume gi. **8** Onyenwe anyi na-eme amara nweekwa obi omijiko, o dighi ewe iwe osiso, o bara uba n'ihunanya. **9** Onyenwe anyi di mma n'ebe mmadu niile di; o nwere omijiko n'ebe ihe niile o kere eke di. **10** O Onyenwe anyi, ihe niile i kere eke ga-eto gi; ndi nso gi na-aja gi mma. **11** Ha ga-ekwuputa banyere ebube nke alaeze gi. Kwuputakwa maka idi ike gi, **12** ka mmadu niile mata ihe banyere oru ukwu gi niile di iche iche na ebube nke idi mma alaeze gi. **13** Alaeze gi bu alaeze na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ochichi gi na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo. Onyenwe anyi na-emezu nkwa ya niile na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. **14** Onyenwe anyi nakulite ndi niile dara ada na-akwagide ndi niile dara mba. **15** Olileanya ihe niile di na gi, i na-enye ha nri ha mgbe oge ya ruru. **16** I na-asaghepu aka gi na-emezu ochicho ihe niile di ndu. **17** Uzọ Onyenwe anyi niile ziri ezi; o na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. **18** Onyenwe anyi na-anọ nso ndi niile na-akpoku ya, bu ndi niile na-akpoku ya n'ezikwu. **19** O na-emezu ochicho niile nke ndi na-atu egwu ya; o na-anu akwa na-a-zoputakwa ha. **20** Onyenwe anyi na-echebe ndi niile huru ya n'anya, ma o ga-ala ndi ajo omume niile n'yi. **21** Onu m ga-ekwuputa otuto Onyenwe anyi; ka ihe niile e kere eke too aha nso ya ruo mgbe ebighi ebi.

146 Toonu Onyenwe anyi. O mkpuruobi m, too Onyenwe anyi. **2** Aga m eto Onyenwe anyi ogologo ndu m niile; aga m abu abu otuto nye Chineke m mgbe m no na-

adi ndu. **3** Atukwasija umu eze obi gi, ndi bu mmadu efu na-apughi izoputa. **4** Mgbe mmuo ha puru, ha na-alaghachi n'aja; n'ubochi ahụ, atumatu ha na-agho ihe efu. **5** Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye inyeaka ya bu Chineke nke Jekob, onye olileanya ya di na Onyenwe anyi, Chineke ya. **6** Onye kere eluigwe na uwa, na osimiri, na ihe niile di n'ime ha, Onyenwe anyi, onye ikwesi ntukwasij obi ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **7** O na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a nakpagbu na-enyekwa ndi aguu na-agu nri. Onyenwe anyi na-eme ka ndi no n'ulo mkporo nwere onwe ha, **8** Onyenwe anyi na-emegehe anya ndi kpuru isi, Onyenwe anyi na-akwagide ndi niile dara mba, Onyenwe anyi huru ndi ezi omume niile n'anya. **9** Onyenwe anyi na-echebe ndi obia, na-elekotakwa ndi na-enweghi nna na ndi di ha nwuru anwu, ma o na-eme ka ihe ghara igara ndi ajo omume nke oma. **10** Onyenwe anyi na-achi ruo ebighi ebi, Chineke gi, o Zayon, site n'ogbo ruo n'ogbo. Toonu Onyenwe anyi.

147 Toonu Onyenwe anyi! O bu ihe di mma ibuku Chineke anyi abu otuto. O bu ihe na-eweta mmasi, burukwa ihe ziri ezi ito ya! **2** Onyenwe anyi na-ewu Jerusalem: o nakpoghachita umu Izrel ndi a doro n'agha gaa n'ala ozo. **3** O na-agwo ndi niile obi ha tiwara etiwana ekechikotakwa ebe niile ha meruru ahụ. **4** O bu ya na-ekpebi onuogugu kpakpando niile na-akpokwa ha n'otu na otu. **5** Onyenwe anyi di ukwu, ike ya dikwa ukwu; nghota ya enweghi nso. **6** Onyenwe anyi na-agba ndi di umeala n'obi ume ma o natuda ndi ajo omume n'ala. **7** Jirinu ekele bukwo Onyenwe anyi abu; jirinu ubo akwara kporo Chineke anyi egwu. **8** O na-eji igwe ojii na-ekpuchi mbara eluigwe; o na-ewetara elu uwa mmiri ozuzo na-eme ka ahijia puo n'elu ugwu niile. **9** O na-enye ehi niile nri na-enyekwa umu ugooma nri mgbe ha na-ebeku ya akwa n'ihu nri. **10** Mmasi ya adighi n'ike nke inyinya, maobu n'ike ukwu nke mmadu. **11** Onyenwe anyi na-enwe mmasi n'ebe ndi na-atu egwu ya no, ndi olileanya ha di na ihunanya ya nke na-adighi agharipu. **12** O Jerusalem, jaa Onyenwe anyi mma; o Zayon, too Chineke gi. **13** N'ihu na o wusiela mkporo onu uzo ama gi niile ike, na-agozikwa ndi niile bi n'ime gi. **14** O na-eme ka oke ala gi nwee udo, jirikwa oka wiiti kachasi mma nyejuo gi afo. **15** O na-ezipu iwu ya n'elu uwa niile; okwu ya na-agbasa ngwangwa. **16** O na-atusa snoo n'ala dikwa aji anu, na-efesasi igirigi snoo dikwa ntu. **17** O na-atudata mkpuru mmiri ya di ka mkpuru okwute. Onye puru iguzogide oke ifufe oyi ya? **18** O na-ezipu okwu ya na-agbaze ha; o na-akpalite ikuku ya mee ka mmiri bido isoghari. **19** O kpugheela okwu ya nye Jekob, iwu ya na ukpuru ya niile nye Izrel. **20** O mesobeghi mba ozo idi mmeso di otu a. Ha amakwaghi iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi!

148 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi site n'eluigwe, toonu ya n'ebe niile kachasi elu. **2** Toonu ya, ndi mmuo ozi ya niile, toonu ya, unu usuu ndi agha ya niile. **3** Toonu ya, anyanwu na onwa toonu ya, kpakpando niile. **4** Toonu ya, unu eluigwe kachasi elu na unu mmiri di n'elu mbara eluigwe. **5** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ihu na ha niile malitere idi site n'okwu onu ya. **6** O doro ha n'onodu ha ga-anu ruo mgbe ebighi ebi; o nyere iwu nke a na-agaghi agabiga. **7** Toonu Onyenwe anyi, site n'uwa, unu oke anu mmiri niile na ogbu mmiri niile, **8** na amuma, na mkpuru mmiri, na snoo na igwe ojii niile, na oke ifufe niile

na-eme ihe o nyere n'iwu, **9** unu ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile na-amj mkpuru na osisi sida niile **10** na anu oha, na anu ulo niile, na ihe niile na-akpu akpu n'ala na nnu nu niile, **11** ndi eze niile nke uwa na mba niile di iche iche, unu umu eze na ndi niile na-achj achj n'awa, **12** umu okorobia na umu agbogh, ndi okenye na umuntakiri. **13** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ih na o bu naani aha ya ka e buliri elu; ebube ya di ukwu karja eluigwe na uwa. **14** O meela ka mpi ndi ya di elu, otuto ndi ns, ya niile, nke Izrel ndi o huru n'anya. Toonu Onyenwe anyi.

149 Toonu Onyenwe anyi! Bikuonu Onyenwe anyi abu quru. Bunu abu ito ya n'etiti ndi ns ya. **2** Ka Izrel nurja onu n'ime onye kere ha; ka ndi bi na Zayon nwee obi utu n'ime Eze ha. **3** Ka ha jiri ite egwu too aha ya ka ha jiri oy, na ubo akwara kporo ya egwu. **4** N'ih na ihe banyere ndi ya na-at, Onyenwe anyi utu. O na-eji nzoputa kpukwasi ndi di umeala n'obi n'isi dika okpueze. **5** Ka ndi ns nurja onu n'ime nsopuru a, bukwa abu n'ih onu n'elu ihe ndina ha. **6** Ka otuto Chineke diri n'onu ha, ka mma agha ihu abu dirikwa n'aka ha, **7** jji boro mba niile obo taakwa ndi niile di iche iche ahuh, **8** jji mporo igwe kee ndi eze ha na ndi ha a na-asopuru agbu igwe, **9** imezu ihe ah e kpebiri, deputakwa megide ha. Nke a bu nsopuru diri ndi ns ya. Toonu Onyenwe anyi.

150 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Chineke n'ime ulonso ya. Toonu ya, na mbara igwe nke ike ya. **2** Toonu ya, n'ih ru niile o ruru site n'ike ya. Toonu ya, n'ih idi ukwu ya nke kachasi idi ukwu niile. **3** Werenu opi ike too ya, werekwanu ubo akwara na une too ya, **4** jirin ihe iti egwu na ite egwu too ya, jirikwanu ubo akwara di iche iche na oja too ya, **5** werenu ogene too ya, werekwanu ogene na-ada oke da too ya. **6** Ka ihe niile na-eku ume too Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi.

Ilu

1 Ndị a bụ ilu Solomon nwa Devid, eze Izrel. **2** Ọ bụ maka amamihe na ntuziaka, maka igkota okwu niile kwesiri igkota nke oma, **3** n'ihị inweta ntuziaka n'inwe uche, ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghugho na-adighi. **4** N'ihị ime ka ndị na-enweghị uche nwee ezi uche, ka ndị na-eto eto nweta ihe omuma na izuzu oma. **5** Ka onye maara ihe gee ntị, tukwasikwa ihe n'ihie o maara, ka ndị nwere nghota nwetakwa ezi ndumodu. **6** Ka ha ghota ilu niile na okwu niile na-esi n'onu ndi maara ihe. **7** Itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite ihe omuma. O bukwa naani ndi nzuzu bu ndi na-adighi anabata amamihe na ido aka na ntị. **8** Nwa m, na-ana ntị na ntuziaka nke nna gi ahapukwala ndumodu nne gi. **9** N'ihị na okpu amara ka ha ga-aburu isi gi, burukwa ihe inya n'olu nye gi. **10** Nwa m, o buru na ndi mmehie ara gi ura, ekwenyerela ha, Ekwela! **11** O buru na ha asi gi, "Bia soro anyi; ka anyi zoo onwe anyi, tigbuo onye obula anyi huru, bu onye na-emeghi ihe ojojo obula. **12** Ka anyi loo ha na ndu, dika ala ili, loo ha kpamkam dika ndi na-ajida n'olulu. (Sheol **h7585**) **13** Anyi ga-enwetakwa otutu ihe di oke onuahia, nke anyi ga-akwaju n'ulo anyi. **14** Soro anyi fee nza gi ka anyi nwaia ike anyi, ihe obula kwa anyi nwetara, anyi na gi ga-ekekota ya onu." **15** Nwa m, ejela ije n'uzo ndi di otu a, a zookwala ukwu n'okporouzo ha; **16** n'ihị na ukwu ha na-agba oso ime ihe ojojo, na-emekwa ngwangwa iwufu obara. **17** O bu ihe abaghị uru igbasa ugbu, n'ebe mmunū obula na-ahu ya anya. **18** Ma ndi a na-esi onya nke na-ama ha. Ha onwe ha ka onya ahụ ga-ejide. **19** Otu a ka o na-adikwara ndi o na-agusi aguu ike inweta akunuba n'uzo na-ezighi ezi. N'ihị na igbaso uzo di otu a na-ewetara ndi na-eso ya onwu. **20** Amamihe na-eti mkpu n'ezi ka mmadu nu. Olu ya na-ada uda n'ama. **21** O bu n'isi akuku uzo nke mkpotu dikarisiri ka o na-akpo oku, n'onu uzo ama obodo ka o na-anog ekwuputa okwu onu ya niile. **22** "Unu ndi na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide buru ndi ga-ahu enweghi uche n'anya? Ruo ole mgbe ka ndi na-akwa emo ga-anogide na mmasi ikwa emo? Ruo ole mgbe ka ndi nzuzu ga-anogide na-akpo ihe omuma asi? **23** O buru na unu gere ntị na mba m na-abara unu, aga m awupu echiche niile nke obi m nye unu, aga m emekwa ka unu mara okwu m. **24** Ma ebe o bu na unu egeghi ntị mgbe m kporo oku, setipukwa aka m nye unu ma o dighi onye nara ntị, **25** ebe o bu na unu akpola ndumodu m asi, jukwa inabata iba mba m nye unu, **26** ubochi unu ga-adaba na mmekpa ahụ, aga m achị ochi. Mgbe ihe egwu bjakwasiri unu, aga m akwa unu emo. **27** Mgbe oke ihe egwu ga-abiakwasị unu dika ikuku di ike, mgbe nhuju anyi ga-erubiga n'elu unu dika oke ifufe, mgbe ita ahuhu na nsogbu ga-agbagwoju unu anya. **28** "Agaghị m ege ntị n'akwa unu, o bu ezie na unu ga-na-akpo m. Unu ga-achokwa m ma unu agaghị achota m. **29** N'ihị na unu mechiri anya unu n'ebe ihe omuma di, unu atughi egwu Onyenwe anyi. **30** Unu anaghị ntị na ndumodu m. Unu leliri iba mba m anya. **31** Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghota. O bukwa uzo unu na ndumodu unu ga-eju unu afo. **32** N'ihị na ezizighi ije nke ndi na-enweghi uche na-egbu ha, o bukwa onodu afo ojuju ndi nzuzu ga-alakwa ha n'iyi. **33** Ma onye na-ege ntị n'okwu m ga-ebi obi ntukwasị obi. O ga-anog juu na-enweghi ihe obula ga-atu ya egwu."

2 Nwa m, o buru na i nabata okwu onu m niile zobekwa iwu m niile n'ime obi gi, **2** toto ntị gi n'ala nye amamihe, weputa obi gi inwe nghota. **3** E, o buru na o bu ihe omuma ka i na-akpo, o burukwa na o bu nghota ka i na-eweliri olu gi, **4** o buru na i na-achọ ya dika i si achọ olocha maobu akụ nke zoro ezo, **5** mgbe ahụ, i ga-aghatakwa ihe bu itu egwu Onyenwe anyi chotakwa ihe omuma nke Chineke. **6** N'ihị na o bu Onyenwe anyi na-enye amamihe; n'ebe o no ka nghota na ihe omuma na-esi abja. **7** O na-edebere ndi uzo ha ziri ezi nzube oganihu, o bu ota nye ndi na-eje ije n'izuoke. **8** O na-echebekwa uzo nke ndi na-eme ezi ihe na-agbaso, na-elekotakwa uzo nke ndi huru ya n'anya na-agbaso. **9** Mgbe ahụ ka i ga-aghota ihe ziri ezi na ihe di mma na ezi uzo niile. **10** N'ihị na amamihe ga-enwe onodu n'ime obi gi, ihe omuma ga-adikwa mkpuruobi gi utu. **11** Izuzu zuruoke ga-echebe gi, nghota ga-na-eche gi nche. **12** Amamihe ga-azoputa gi site n'uzo ndi mmehie, sitekwa na mmadu ndi okwu ha joro njo, **13** ndi hapuru uzo niile ziri ezi nke Chineke na-agbaso uzo niile nke ochichiri, **14** ndi na-anuri onu n'ihie ojojo, n'ihị na mmehie ha na-atu ha utu. **15** Ihe obula ha na-eme gbago agbago, jookwa njo. **16** O bu naani amamihe ga-anaputa gi n'aka nwanji akwuna, na nwanji na-abughi nwunye gi nke na-ekwu okwu nrufu. **17** Onye na-ahapu di o luru n'agboghō, nke chefuru ogbugba ndu o gbara n'ihu Chineke. **18** Ulo nwanji di otu a di n'okporouzo nke na-eduba n'onwu na n'oku ala mmu. (questioned) **19** Ndị ikom niile banyere n'ulo ha na-ala n'iyi. Ha adighi alotakwa n'okporouzo nke na-eduba na ndu. **20** N'ihị nke a, i ga-aga ije n'uzo ndi ezi omume, debekwa ukwu gi n'okporouzo niile nke ndi ezi omume, **21** n'ihị na o bu naani ndi ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ, ndi na-enweghi ita uta ga-afodukwa n'ime ya. **22** Ma ndi na-emebi iwu ka a ga-ebipu site n'ala ahụ, o bukwa ndi nakwesighi ntukwasị obi ka a ga-ewezuga na ya.

3 Nwa m echezala ihe niile m ziri gi. Ma debe iwu m n'obi gi. **2** N'ihị na ha ga-eme ka ndu gi di ogologo ruo otutu afo, wetakwara gi udo na oganihu. **3** Ekwela ka ihunanya na ikwesi ntukwasị obi hapu gi, kekwasị ha n'olu gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Mgbe ahụ, i ga-enwe ihuoma na ezi aha n'anya Chineke na n'ihu mmadu. **5** Tukwasị Onyenwe anyi obi gi niile, adaberekwala na nghota gi. **6** N'ihie obula i na-eme, ka Chineke bute uzo, o ga-eduzi gi, meekwa ka okporouzo gi niile gazie. **7** A bu la onye maara ihe n'anya nke onwe gi. Tuto Onyenwe anyi egwu, kpookwa ihe ojojo asi. **8** Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike gbaakwa okpukpu gi ume. **9** Soporu Onyenwe anyi site n'innye ya mkpuru mbu nke akunuba gi, na mkpuru mbu nke ihe ubi gi. **10** Mgbe ahụ ka o ga-eme ka o ba gi niile jubigakwa oke, ebe inara mmanya gi ga-ejuputa na mmanya oheru. **11** Nwa m nwoke ajula ido aka na ntị nke Onyenwe anyi, ike agwula gi inagide iba mba ya. **12** N'ihị na o bu ndi Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba, dika nna si abara nwa ya nke ihe ya nato ya utu mba. **13** Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu onye chotara amamihe, onye nwetara nghota. **14** N'ihị na amamihe di mma karja olocha, o bakwara uru karja oloedu. **15** O di oke onuahia karja ola rubi, o dighi ihe na-amasi gi e ji atunyere ya. **16** Ndu ogologo di n'aka nri ya; n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopuru dikwa. **17** Uzo ya bu uzo di mma burukwa uzo udo. **18** Amamihe bu osisi nke ndu nye ndi na-

ejide ya aka, e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe na-agara nke oma. **19** Ọ bụ site n'amamihe ka Onyenwe anyị jì tọọ ntọala ụwa; ọ bụkwa nghọta ya mere ka eluigwe dirị ebe ọ dị. **20** Esitere n'ihe omụma ya kewaa ogbu mmiri niile, igwe ojii na-atudakwa igirigi. **21** Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abụọ ndị a site n'ihu gi wezuga onwe ha: amamihe na nghọta nke ime ihe dị mma n'izuzu zuruoke, **22** n'ihu na ha na-enye gi ndụ ọhụrụ, ha bụkwaara gi ihe ichọ mma amara n'olu gi. **23** Ha na-eme ka ị na-aga ije n'uzọ gi na-enweghị ihe egwu maọbụ ihe mkpọbi ụkwụ. **24** Mgbe ị ga-edina ala, ị gaghị atụ egwu, ị ga-edina ala ụra gi ga-adi uto. **25** Ị gaghị atụ egwu ihe mbibi mberede obula maọbụ tọọ egwu ịla n'iyi nke na-abjakwasị ndị ajọ omume. **26** N'ihu na Onyenwe anyị bụ ebe ndabere gi, ọ ga-echebekwa gi. **27** Ejigidele ihe oma ị puru imere onye ọzọ mgbe ọ dị gi n'aka ime ya. **28** A sịkwa onye agbataobi gi laa, biaghachi azụ echị mgbe ị nwere ike ime ya taa. **29** Agbala izu ojoọ megide onye agbataobi gi, n'ihu na ọ nwere ntụkwasị obi n'ebe ị nọ. **30** Ebola mmadu ebubo na-enweghị isi, mgbe onye ahụ na-emeghị gi ihe ojoọ obula. **31** Ekwosola onye na-eme ihe ike ekworo maọbụ horo uzọ ya obula. **32** N'ihu na ndị di otu a bụ ihe arụ n'anya Onyenwe anyị, ma ọ na-emeso ndị na-eme ihe ziri ezi mmeso oma. **33** Ogbu onye Onyenwe anyị di n'ulo ndi na-eme ajọ omume, ma ọ na-agozi ulo ndi ezi omume. **34** Ndi mpako na-akwa emo ka ya onwe ya na-akwaka emo, ma ndi di umeala n'obi ka ọ na-enye amara. **35** Ndi maara ihe na-enweta nsopuru, ma ndi nuzu na-enweta ihere.

4 Ụmụ m ndi ikom, geenu nti na ndumodu nke nna unu, lezienu anya ka unu nwee nghota. **2** Naanu nti, nwee uche, n'ihu na ọ bụ ezi ozizi ka m na-ezi unu; ya mere, unu ahapukwala iwu m. **3** Mgbe m bụ nwantakiri n'ulo nna m, mgbe m ka di ntakiri, burukwa naanji otu nwa nne m ji, **4** ọ ziri m ihe, sika m, "Ka obi gi jidesie okwu m niile ike, debe n'iwu niile, ị ga-adikwa ndu. **5** Nweta amamihe, nwetakwa nghota, echezokwala okwu m, maobu site na ya wezuga onwe gi. **6** Ahapula amamihe, ọ ga-echebe gi, hu ya n'anya, n'ihu na ọ ga-eduzi gi. **7** Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe, ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota. **8** Ọ buru na ị bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa gi elu. Jidesie ya ike, o ga-ewetara gi oke nsopuru. **9** Ọ ga-eji okpueze okoko osisi choọ isi gi mma nyekwa gi okpueze mara mma n'isi gi." **10** Nwa m, nna m nti, meekwa ihe m gwara gi; ị ga-enwekwa ndu ogologo. **11** M ga-edu gi n'uzo nke amamihe, duokwa gi n'uzo ziri ezi. **12** Ọ buru na ị bie udi ndu di otu a, ihe agaghị akpo gi n'ukwu n'ije gi, ị gaghị asukwa ngongo mgbe ị na-agba oso. **13** Mee ihe niile m gwara gi, echefukwala ha, n'ihu na ọ ga-eduba gi na ndu zuruoke. **14** Emela dika ndi na-emebi iwu. Esokwala uzo ha. **15** Zeere ha, ejekwala n'uzo ha; chepu ihu gi n'uzo ahụ, **16** n'ihu na ndi na-emebi iwu adighi arahu ura tutu ha emee aru nke ubochi ahu. Ha anaghi ezu ike tutu ha emee ka otu onye maa n'onya. **17** Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu, na-anukwa ihe onuhu nke ogbaaghara. **18** Ma uzo ndi ezi omume di ka anyanwu na-awa n'isi ututu, nke na-enwuwakwa dika ihu n'etiti ehiehu ubochi. **19** Ma uzo onye na-emebi iwu di ka itiri nke ochichiri, ha anaghi ama ihe na-eme ka ha suo ngongo. **20** Gee nti nwa m, n'ime m na-ekwu. Gee nti nke oma. **21** Doo ihe ndi a n'uche gi mgbe niile; ka ha bamiekwa n'ime obi gi, **22** n'ihu na ha bu ndu nye ndi

chotara ha, burukwa ahụ ike nye mmadu. **23** Nke ka nke, lezie echiche uche gi niile anya, n'ihu na ha na-emetuta ndu gi niile. **24** Ka ugha obula ghara isi gi n'onu putu; kpoo igha ugha niile na okwu ruru aru niile asi. **25** Legide anya n'ihu ime ihe bu ezioke; atugharjkwala isi gi ile ihe obula. **26** Leruo ije ukwu gi anya, doziekwa uzo gi niile ka ọ guzozie. **27** Ewezogala onwe gi site n'aka nri maobu n'aka ekpe; si n'ihe ojoọ wezuga ukwu gi.

5 Nwa m, nna nti n'okwu amamihe m, gee nti n'okwu nghota m ndi a. **2** Lezie anya, ka ị debe izuzu di iche iche, ka egbugbere onu gi na-echebekwa ihe omuma. **3** N'ihu na egbugbere onu nwanji na-akwa iko na-atọ ka mmanu anu, okwu onu ya na-akwo murumuru kariu mmanu. **4** Ma n'ikpeazu, ọ na-elu ilu dika olulu dikwa nko ka mma agha ihu abuo. **5** Ukwu ya abuo na-aridaru n'onwu, nzo ukwu ya abuo na-eje n'uzo oku ala mmuo. (Sheel h7585) **6** N'ihu na ọ dighi agbaso uzo kwesiri ndu; uzo ya ga-bagoro agbago, ma ọ maghi nke a. **7** Ugbu a umu m, geenu m nti, unu esikwala n'okwu niile nke onu m wezuga onwe unu. **8** Gbaara nwanji di otu a oso! Ejekwala onu uzo ulo ya nso, **9** ka ị ghara ire ugwu gi n'ebe ndi ozo no, maobu were ndu gi tinye n'aka ndi na-enweghị obi ebe. **10** Ka ndi obia ghara inwe oke oriri n'elu akụ gi, ka ihe niile ị dogburu onwe gi n'oru ikpata gharakwa imejuputa ulo onye ozo. **11** Ka ị gharakwa isu ude n'ikpeazu mgbe oria ga-eripia okpuku gi na anu ahu gi. **12** Mgbe ị gasi, Lee ka m si kpoo ido aka na nti asi! "Leekwa ka obi m si lela iba mba anya! **13** Egeghi m nti n'ozizi nke ndi nkuzi m maobu nabata ndumodu nke ndi ndumodu m. **14** N'ihu na ugbu a, abjaruola m na mbibi n'ihu oha mmadu niile." **15** Nuo naanji mmiri nke si n'ite mmiri gi; mmiri di mma nke si n'olulu mmiri gi. **16** Gini mere ị ga-eji kwe ka isi mmiri gi so n'okporozo, ka mmiri nke aka gi so n'ama? **17** Wee ka ha buru nke naanji gi, nke onye obia na-agaghị enwe oke n'ime ya. **18** Kwere ka ibu nwoke gi buru ngozi nye gi; nuriakwa onu n'ihu nwunye nke ị lutara n'okorobia gi. **19** Nne anu nke na-ahu n'anya, dika ele mara mma, ka ara di ya n'obi zuore gi, ka ihunanya ya na-enye gi obi uto mgbe obula. **20** Gini ka ị na-achọ n'ahu nwanji na-akwa iko? Gini mere ị ji na-amaku nwunye onye ozo obi? **21** N'ihu na Onyenwe anyi na-ele gi anya, ihe niile ị na-eme ka ọ na-ahu. **22** Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa onwe ya n'iyi; mmehie ndi a bu udo nke na-ejide ya. **23** Ọ ga-anwu n'ihu na ọ nabataghi ido aka na nti; ọ bụkwa nuzu ya dufuru ya.

6 Nwa m, ọ buru na ị nara onye agbataobi gi n'ibe, ọ buru na ị nara aka ị buru onye obia onye akaebe, **2** ị buru onye mara n'onya site n'ihe ị kwuru, onye enwudere site n'okwu onu ya. **3** Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepu onwe gi; n'ihu na idabala n'aka onye agbataobi gi: Jee osiji weda onwe gi n'ala ripo ya enyekwala ya izuikwe obula. **4** Ekwekwala ka ura baa gi anya abuo, ekwekwala ka mbubara anya gi ruo ura. **5** Naputa onwe gi, dika mgbada site n'aka dinta, maobu dika nnuhu site n'onya osi onya. **6** Gaa muta ihe site n'aka ndanda, gi onye umengwu. Muta ihe site n'uzo ya niile. **7** Ọ bu ezie na ọ nweghi eze na-achikota ha, maobu onyendu, maobu ochiaghara, **8** ma ọ na-akpakota nri ya n'oge okochi ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi. **9** Ọ bu ruo ole mgbe ka ị ga-edina ala n'ebe ahụ, gi onye umengwu? Olee mgbe ka ị ga-esi n'ura bilie? **10** Nwa ura nta, nwa iru ura

nta, nwa ichikọba aka nta zuo ike, **11** Ụbajam ga-abiakwasị gi dika onye ohi, ụkọ abiakwasịkwa gi dika onye na-apunara mmadu ihe. **12** Onye okwu na ụka na onye omume ya jogburu onwe ya, onye na-ejeghari na-ekwu okwu aghugho, **13** onye ji iro na-egbu ikuanya ya, jiri ukwu ya na-ekwu okwu na mkpisiaka ya na-egosi ihe. **14** Onye obi ya na-echeputa ihe okwu na aghugho, onye na-akpalikwa esemokwu mgbe niile. **15** N'ih iya, mbibi ga-abiakwasị ya na mberede; n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughikwa igwoya ya. **16** O di utozọ ihe isii Onyenwe anyi kporo asi, e, ha di asaa bu ihe aru n'ebe o no. **17** Anya di nganga, ire na-ekwu okwu ugha, aka na-awufu obara ndi na-emeghi ihe ojoo. **18** Obi na-echeputa nzube ojoo; ukwu na-eme ngwangwa igbata n'ajo ihe, **19** onyeama ugha na-awupu ugha dika mmiri na onye na-agbasa esemokwu n'etiti umunna. **20** Nwa m, debe ihe nna gi nyere gi n'iwu, ahapukwala iwu nke nne gi. **21** Ka ndumodu ha dir gi n'obi mgbe niile, ka i ghara ichefu ha. **22** Mgbe i na-ejeghari, o ga na-edu gi; mgbe i na-arahu ura, o ga na-eche gi. Mgbe i tatakwara, ha ga-akpanyere gi ụka. **23** N'ih na iwu a bu oriṅa, ihe ozizi a bukwa ihe, otu a kwa ido aka na nti na iba mba bu utozọ ezi ndu, **24** idebe gi ka i puo n'ebe nwunye onye agbataobi gi no, sitekwa n'ire utozọ nke nwanyi ojoo. **25** Ekwela ka agu n'ezighi ezi guo gi n'ime obi n'ih jma mma ya, ma o bukwanyu ka o jiri ile anya ya rata gi. **26** N'ih na nwanyi akwuna ka enwere ike jii otu ogbe achicha nweta, ma nwunye nwoke ozo na-achy nta ndu gi ila ya n'iyi. **27** Mmadu o puru iguru oku tukwasị n'ahu ya, ma uwe ya ereghi oku? **28** Mmadu o puru ije ije n'elu icheku oku ma ukwu ya ahapu igbuchapu? **29** Otu a ka o na-adiri nwoke na-abakwuru nwunye mmadu ibe ya; o nweghi onye obula na-emetu ya aka nke a na-agaghi ata ahuhu. **30** Ndi mmadu adighi eleda onye ohi anya ma o buru na o zuo ohi ka o were gboo mkpa aguu nke na-agusi ya ike. **31** Ma o buru na ejide ya o ga-akwughachi ugwo ihe niile ahụ o zuru okpukpu asaa. N'agbanyeghi na nke a ga-eme ka o ree ihe niile o ji biri n'ulo ya. **32** Ma nwoke ahụ na-akwa iko bu onye nzuzu, amamihe koru ya, n'ih na o bu onwe ya ka o na-ala n'iyi. **33** A ga-eti ya ezi ihe otiti, a ga-eleikwa ya anya, ihere ya agaghi ekwe ihichapu. **34** N'ih na di nwanyi ahụ ga-esite n'ekworo wee iwe di oku; o gakwaghi enwe obi ebere n'ebe o no n'ubochi o ga-abo obo. **35** O gaghi anara ihe obula n'onodu ihe nkughachi n'ih ihe ojoo o mere ya. O nwekwaghi ihe a ga-enye ya puru ime ka iwe ya dajuo.

7 Na-agbaso okwu m nwa m, nogide na ya, dokwaa iwu m niile n'ime obi gi. **2** Debe iwu m ka i di ndu, chee ozizi m nche dika o bu mkpuru anya gi. **3** Kee ha na mkpisiaka gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Hu amamihe n'anya dika nwaagboghọ i huru n'anya; hukwa inwe nghota n'anya dika a ga-asi na o bu nwanne gi. **5** Kwee ka ha debe gi, ka i ghara ijekwuru nwanyi na-akwa iko, ka i gharakwa jina nti n'okwu ire uto ya. **6** N'ih na otu ubochi, esi m na oghereikuku di n'ulo m lepu anya, **7** hu n'etiti ndi na-enweghi uche, ahutara m otu nwokorobia n'etiti ha, onye amamihe koru, **8** ka o na-aga n'uzo di nso ebe nkuku ulo n'akuku ulo nwanyi ihere na-adighi eme, **9** n'oge anyasi, dika chi na-eji, mgbe ochichiri na-agbachi. **10** Mgbe ahụ, nwanyi ahụ putara zute ya. O yi uwe dika nwanyi akwuna, jiri aghugho na-abjakwute ya. **11** O na-eme uzu na-anaghi nti inu ihe

obula. Ukwu ya anaghi anogide n'ulo ya. **12** O na-akwughari ma n'okporozo ma n'ama; na-amighari n'ebe nzuzo niile.) **13** O weere aka ya abuo kijuo nwokorobia ahụ n'olu, sutu ya onu, were ihu nke ihere na-adighi, si: **14** "Emezuru m nkwa niile m kwere taa, enwekwa m nri nke sitere n'ih aja udo m churu n'ulo m, **15** O bu gi ka m na-achokwute, lee gi ka i na-abia. **16** Agbasala m akwa mara mma n'elu ihe ndina m, bu akwa ocha mara mma turu otutu agwa nke e ji ogbo ndi Ijpt kpaa. **17** Efesakwala m mmanu isi oma nke maá, aloos na sinamon n'elu n'ih ndina m. **18** Bia, ka anyi were ihunanya nujubiga afo anyi; ka anyi mee onwe anyi obi uto site ugbo a ruo ututu echi. **19** N'ih na di m anoghi n'ulo o jeela njem di anya. **20** O ji akpa ego juru gaa njem, abali ole na ole ga-agafekwa tupu o lota." **21** Otu a ka o si jiri okwu ire uto ya megharia nwokorobia ahụ isi tutu o kwenyere ya. O nwekwaghi ike inaputa onwe ya site n'okwu nrafu nke nwanyi ahụ. **22** O sooro nwanyi ahụ dika ehi a na-adokpu naga ebe a ga-egbu ya, dika ele nke na-aba n'onya, **23** nke na-eche ka e were aku gbata ya n'obi. Nwoke ahụ dika nnunu nke na-efeba n'onya na-amaghi ihe na-eche ya puru iwepu ndu ya. **24** Geenu nti, umu m, ma o bughị naani ige nti, kama meekwanu ihe m na-ekwu. **25** Ekwela ka aguu nke obi gi chia gi; ejela nwanyi di otu a nso; gbaara ya oso, ka o ghara inwa gi nwetakwa gi. **26** N'ih na o mebiela ndu otutu mmadu, otutu mmadu amaala n'onya ya. **27** Ulo ya bu okporozo nke na-eduba n'ili, nke na-edubakwa n'ala onwu. (Sheol h7585)

8 O bu na amamihe adighi eti mkpu? O bu na nghota anaghi eme ka olu ya daa uda? **2** O na-eguzo n'elu ebe niile di elu n'okporozo, n'agbata utozọ niile. **3** N'onu uzu nke obodo niile na n'onu utozọ ulo niile ka o no na-eti mkpu, **4** o na-asi, "Umụ mmadu geenu m nti; o bu unu ndi di ndu ka m na-agwa okwu. **5** Unu ndi na-enweghi uche, nweenu uche zuruoke; unu ndi nzuzu, nweenu nghota. **6** Geenu m nti, n'ih na enwere m okwu di mkpa m ga-agwa unu; Ihe obula m kwuru bu ihe ziri ezi, **7** Onu m na-ekwu eziokwu n'ih na akporo m okwu ugha asi. **8** Ndumodu m zuruoke, o dikwa mma. Ihe ojoo obula adighi n'ime ya. **9** N'ebe onye nwetara nghota no, okwu m doro anya; n'ebe ndi chotara ihe omuma no, okwu m ziri ezi. **10** Horo ido aka na nti m karja olaocha horokwa ihe omuma karja olaedo di ezi mma." **11** Amamihe di mkpa karja nkume rubi di oke onuahia. O dikwaghi ihe a ga-eji tunyere ya. **12** "Mu onwe m bu amamihe na ezi nghota na-agakota. Enwere m omuma ihe na ezi izuzu. **13** Iu egwu Onyenwe anyi bu ikpo ihe ojoo asi. Akporo m nganga na mpako, omume ojoo nakwa okwu gbagoro agbago asi. **14** Ndumodu na ezi nghota bu nke m; enwekwa m omuma ihe na ike. **15** Site na m ka ndi eze ji achi, o bu m na-eme ka ndi na-achi achi mee iwu ziri ezi. **16** Site na m ka ndi eze ji achi bu ndisi niile na-achi n'ua. **17** Ndi niile huru m n'anya ka m na-ahu n'anya. Ndi niile na-achọ m aghakwaghi ichota m. **18** Ana m ekenye uba na nsopuru, na ikpe ziri ezi na ezi omume. **19** Onyinye m na-ene di mma karja olaocha, o karikwara olaedo. **20** Ana m aga ije n'uzo ezi omume, n'okporozo ikpe ziri ezi. **21** Ndi niile huru m n'anya, na-eketa akunuba. Ana m emejuputakwa uloaku ha. **22** "Onyenwe anyi kpuru m dika mmalite uto ya, tupu o bido ike ihe obula ozo. **23** Site n'ebighi ebi gara aga ka m di; adikwa m adi tupu e kee uwa. **24** Anọ m na-adi tupu e kee ogbu mmiri, tupu isi iyi obula agbaputa mmiri n'elu uwa,

25 tupu e kee ugwu ukwu na ugwu nta. 26 E, amụọla m rji tupu Chineke ekee ụwa na osisi niile, na aja niile di n'ime ya. 27 Anọ m ya mgbe o doziri mbara eluigwe n'ọnọdụ ya, mgbe o túsara ha n'elu ogbu mmiri niile; 28 mgbe o hiwere mbara eluigwe, mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri di ike, 29 mgbe o kpara oke nye osimiri ebe o ga-akwúsi, ka mmiri ya ghara igafe iwu ya, mgbe o kara akara ebe a toro ntọala nke ụwa. 30 Oge ahụ niile ka m na-anọ n'akụkụ ya dika onye nka. Ihe banyere m na-atọkwa ya uto; ana m egwuri egwu n'ihu ya. 31 Ihe niile o kere tokwara m uto, ụwa niile na umu mmadu! 32 "N'ihia ya, umu m ndi ikom, geenu m nti; n'ihia na ndi niile na-eso ụwa m na-enwe onu. 33 Gee nti na ndumodu m ka i buru onye maara ihe, agbakutakwala ndumodu m azu. 34 Ngozi dirji mmadu ahụ na-ana nti n'okwu m, onye na-anọ na nche n'onu uto m ubochi niile, onye na-anọ na-echere m n'onu uto ulo m; 35 n'ihia na onye obula chotara m chotara ndu; o natakwala ihuoma n'ebe Onyenwe anyi no. 36 Ma onye na-enweghi ike chota m na-emeru onwe ya ahu; ndi niile kporo m asi huru onwu n'anya."

9 Amamihe ewuola ulo ukwu ya n'elu ogidi asaa. 2 O doziela oriri ya n'usoro, o gbuola anu ya, gwaakwa mmanya. 3 O zipukwala ndi ozi ya ka ha gaa kporo mmadu niile, site n'ebe di elu nke obodo ka ha no na-akpo oku na-asi, 4 "Bjanu n'ulo m, unu ndi niile na-enweghi uche" Ma nye ndi amamihe koro, o na-asi, 5 "Bjanu, rie nri m, nuokwa mmanya m gwakotara. 6 Hapunu uto enweghi uche unu, ka unu were di ndu; gbasokwanu uto mmu ighotu ihe." 7 Onye obula na-adọ onye na-akwa emo aka na nti na-ewetara onwe ya nleli; onye na-abara mmadu ojo mba na-enweta nkocha. 8 Abarala ndi na-akwa emo mba, ma o bughi ya, ha ga-akpo gi asi; baara ndi maara ihe mba, ha ga-ahu gi n'anya. 9 Kuziere onye maara ihe o kwesiri imuta, o gama ihe karja, kuziere onye ziri ezi ihe o ga-atukwasi ihe o mutara n'amamihe ya. 10 N'ihia na itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite amamihe, inwe ihe omuma banyere onye Nso ahu bukwa nghota. 11 N'ihia na o bu site na amamihe, ka ubochi gi ga-adi ogologo. A ga-etinyekwara gi otutu afo na ndu gi. 12 I buru onye nwere amamihe, amamihe gi ga-abara gi uru, ma i buru onye na-akwa emo, naani gi ga-ata ahuhu ya. 13 Nwanyi di nzuzu na-eme mkpotu, o nweghi uche; ihere adighikwa eme ya. 14 O na-anọ odu n'onu uto ulo ya, n'elu oche n'ebe dikarisirj elu n'obodo, 15 na-akpo ndi na-aga n'uto oku, bu ndi na-aga mkpa ha, 16 "Ka ndi niile amamihe koro bia n'ulo m." O na-asikwa ndi na-enweghi uche, 17 "Mmiri e zutere n'ohi na-atọ uto, nri e riri na nzuzo na-atokarjkwana uto." 18 Ma ha adighi aghota na ndi n'adighi ndu no n'ebe ahu, na ndi o kporo oku nri aghoqlari ndi no n'ala mmuo. (Sheol h7585)

10 Ilu di iche iche nke Solomon: Nwata maara ihe na-eme ka nna ya nura onu; ma nwantakiri di nzuzu na-ewetara nne ya n'iru uju. 2 Aku a kpata n'uto na-ezighi ezi adighi aba uru, ma ezi omume na-azoputa mmadu site n'onwu. 3 Onyenwe anyi agaghie kwe ka onye ezi omume nwuo n'aguu, o gakwaghie kwe ka ihe nogide na-agara onye ajo omume nke oma. 4 Aka ndi umengwu na-eweta ogbenye, ma aka na-arusi oru ike na-eweta uba. 5 Onye na-ekpokota n'oge okochi bu nwa maara ihe, ma nwa ahu nke na-arahu ura n'oge oru bu nwa na-eweta ihere. 6 Onye ezi omume

na-anata ngozi, ma naani nkocha juputara n'onu onye ajo omume. 7 Aha onye ezi omume ka eji enye ngozi, ma aha onye ajo omume ga-ere ure. 8 Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere n'iwu, ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n'iyi. 9 Onye uto ya ziri ezi na-aga ije n'atughie egwu, ma onye uto ya ezighi ezi ka a ga-achoputa. 10 Onye obula na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute, onye nzuzu ekwurekwu ga-abia n'ila n'iyi. 11 Onu onye ezi omume bu isi iyi nke ndu, ma naani nkocha juputara n'onu onye ajo omume. 12 Ikpo asi na-akpali esemokwu, ma ihunanya na-ekpuchi mmehie niile. 13 Ndi nwere nghota na-ekwu okwu nwere isi, ma ndi na-enweghi uche ka a na-eti ihe dika ohu. 14 Onye amamihe na-akpakoba ihe omuma, ma onye nzuzu na-eji onu ya akpo ila n'iyi oku. 15 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike, ma ubiam bu ila n'iyi nke ndi ogbenye. 16 Ugwo oru onye ezi omume bu ndu, ma ihe nweta nke onye ajo omume bu mmehie na onwu. 17 Onye na-ege nti na ndumodu na-egosi uto nke ndu, ma onye na-adighi anabata ndumodu na-eme ka ndi ozo kpafuo. 18 Onye ji egbugbere onu ugha ekpuchi ikpo asi na onye na-agbasa okwu nkutu bu onye nzuzu. 19 N'otutu okwu mmehie adighi akwusi ma ndi nwere uche na-ajide ire ha. 20 Ire nke onye ezi omume bu olaocha kachasi mma, ma obi onye ajo omume bu ihe onuahia nta. 21 Egbugbere onu onye ezi omume na-azuju otutu mmadu afo, ma ndi nzuzu na-anwu n'ihia amamihe nke koro ha. 22 Ngozi Onyenwe anyi na-eme mmadu ogaranya, o naghi atukwasi ya nsogbu. 23 Ihe na-atọ onye nzuzu uto bu izube nzube ojo; ma ihe na-atọ onye maara ihe uto bu inwe nghota. 24 Ihe ahu onye na-emebi iwu n'atu ujo ya ga-abiakwasị ya, ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya. 25 Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndi na-emebi iwu ka o na-eburu; ma ndi ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighi ebi. 26 Onye umengwu na-abu ihe mgbu nye onyenwe ya; o dika anwuru oku n'anya mmadu maobu dika mmanya gbara uka nke na-ejiji eze. 27 Itu egwu Onyenwe anyi na-enye ogologo ndu, ma onugogu afo nke onye ajo omume na-adi mkpumkpu. 28 Olileanya ndi ezi omume ga-abu onu; olileanya ndi na-emebi iwu bu naani ihe efu. 29 Uzo Onyenwe anyi bu ebe mgbaba nye ndi na-enweghi ita uta, maobu ila n'iyi nye ndi na-eme ajo ihe. 30 A pughi iwezuga onye ezi omume, ma onye na-emebi iwu agaghie anogide. 31 N'onu onye ezi omume ka mkpuru amamihe si abia, ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka o dere duu. 32 Egbugbere onu onye ezi omume mara ihe na-eweta ihuoma, ma onu ndi ajo omume bu naani okwu nduhie.

11 Ihe otutu aghughu bu aru n'ihu Onyenwe anyi ma ihe otutu zuru ezu na-anata ihuoma n'ebe o no. 2 Nganga bia, nleli a na-eso ya, ma onye di umeala n'obi na-amuta ihe. 3 Ezikwu nke ndi ziri ezi n'obi na-edu ha; ma omume gbagoro agbago nke ndi aghughu n'ala ha n'iyi. 4 Akunuba gi agaghie azoputa gi n'ubochi ikpe; o bu naani ezi omume na-anaputa site n'onwu. 5 Ezi omume nke ndi na-enweghi ita uta na-eme ka uto ha zie ezi, ma ajo omume nke ndi na-emebi iwu na-akwada ha. 6 Ezi omume nke onye ziri ezi na-azoputa ya; ma ochicho ojo nke ndi na-aghọ aghughu ka a ga-eji jide ha. 7 Mgbe onye ajo omume nwuru, olileanya ya niile alala n'iyi, ihe niile o na-ele anya inweta site n'ike ya alaakwala n'iyi. 8 Chineke na-azoputa ndi ezi omume site na

nsogbu ha, ma ndi ajo omume ka o na-ahapu ka ha daba n'ime ya. **9** Okwu ojoo ka onye ajo omume ji emebi onye agbataobi ya. Ma site n'ihe omuma ka onye ezi omume ga-aji doputa ndu ya. **10** Oganihu nke onye ezi omume na-atu mmadu niile uto, otu aka ahụ kwa, onwu onye ajo omume na-atu mmadu niile uto. **11** A na-site na ngozi nke ndi ziri ezi bulie obodo elu, ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu onu ndi ajo omume. **12** Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bu nzuzu; ma onye ahụ nwere nghota na-agba nkiti. **13** Onye na-agba asiri na-ekpughe ihe nzuzo, ma onye kwesiri ntukwasị obi na-ekpuchi ihe nzuzo. **14** N'ihie enweghi ezi ndi ndu ka obodo ji ada, ma otutu ndi ezi ndumodu na-eweta mmeri. **15** Onye obula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahuhu, ma onye juru ikwu ugwo onye ozo ji, no na ntukwasị obi. **16** Nsoपुरu na-adiri nwanji nwere obioma, ma ndi na-adighi eme ebere bu naani akunuba ka ha na-enweta. **17** Onye nwere obioma baara onwe ya uru, ma onye nwere obi ojoo na-ewetara onwe ya nsogbu. **18** Onye ajo omume nanata ugwo oru aghugho, ma onye na-agha ezi omume dika mkpuru na-anata ugwo oru kwesiri ekwesi. **19** Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe ndu; ma onye na-agbaso ihe ojoo ga-ahụ onwu. **20** Onyenwe anyi na-akpo ndi obi ha gbagoro agbago asi ma ndi uzo ha na-enweghi ihe ita uta na-amasi ya. **21** O bu ihe doro anya na ndi na-emebi iwu ga-ata ahuhu, ma ndi ezi omume ka a ga-anaputa. **22** Nwanji mara mma, nke na-enweghi uche, dika oleda a gbanyere ezi n'imi. **23** Olileanya onye ezi omume bu onu, ma onye na-emebi iwu na-ele naani anya ihe ojoo. **24** Otu onye na-agbasapu aka ya na-enye enye ma na-enweta aku karja, ma onye ozo na-egbochi egbochi ma na-ada ogbenye. **25** E, onye na-agbaso aka ya ga-aba ogaranya; onye obula na-atute ndi ozo ka a gatutekwa. **26** Ndi mmadu na-abu onye na-achikoba mkpuru oka na-ereghị ya ere onu, ma ha na-ekpetara onye nke di njikere ire nke ya ngozi Chineke. **27** Onye na-achọ ihe oma na-enweta ihuoma, ma ihe ojoo na-abiakwasị onye na-achọ ya. **28** Ndi tukwasiri obi n'akunuba ha ga-ada, ma onye ezi omume ga-epuputa dika akwkwọ ndu. **29** Onye na-ewetara ezinaulo ha nsogbu ga-eketa naani ifufe, onye nzuzu ga-abu ohu nke onye maara ihe. **30** Mkpuru nke ndi ezi omume bu osisi na-enye ndu, onye na-erita mkpuruobi n'uru bu onye maara ihe. **31** O buru na a ga-akwu ndi ezi omume ugwo oru ha n'awa a; a ga-esi ana gbara ikwu ndi na-amaghi Chineke na ndi mmehie ugwo oru.

12 Onye obula na-ahụ ido aka na nti n'anya na-ahụ ihe omuma n'anya, ma onye na-akpo iba mba asi bu onye na-enweghi uburu isi. **2** Ezi mmadu na-anata ihuoma site n'aka Onyenwe anyi, ma onye na-atuputa atumatu ojoo ka o na-ama ikpe. **3** Onye ajo omume agaghi anogide, ma apughi ihopu onye ezi omume. **4** Ezi nwanji bu onu na okpueze di ya, ma nwanji na-eweta ihere dika ire ure n'okpukpu di ya. **5** Echiche obi niile nke onye ezi omume bu ihe ziri ezi, ma ndumodu onye ajo omume juputara n'aghugho. **6** Okwu niile nke ndi ajo omume bu ihe na-eweta onwu, ma okwu ndi omume ha ziri ezi na-anaputa ha. **7** Ndi na-emebi iwu ga-ala n'iyi, ma ndi ezi omume ga-eguzosi ike. **8** Onye nwere uche zuruoke ka mmadu niile na-achọ, ma onye uche ya gbagoro agbago ka mmadu na-eleda anya. **9** O ka mma ibu onye a na-eleli anya ma i nwere ohu, karja ibu onye a na-asopuru

ma buru onye nri na-adighi n'ulo ya. **10** Onye ezi omume na-elekota anu ulo ya, ma obi ebere kachasi nro nke onye ajo omume mere bu enweghi obi ebere. **11** Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, amamihe koru. **12** Ndi ajo omume na-enwekwa anya ukwu n'ihie ndi ajo omume ibe ha nwere, ma mgborogwu nke ndi ezi omume ga-eto eto. **13** A na-ejide onye ajo omume site n'okwu onu ya, ma onye ezi omume na-esi na nsogbu wezuga onwe ya. **14** Ikwu eziokwu na-enye mmadu obi uto, inwe mgbalị na-ewetara ya ngozi. **15** Uzo ndi nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi, ma onye maara ihe na-ana nti nye ndumodu. **16** Ndi nzuzu na-egospupa iwe ha osiiso, ma onye nwere uche na-elepuru mkpari anya. **17** Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu, ma ajo onye akaebe na-ekwu okwu ugha. **18** Okwu ojoo na-agbawa obi dika mma agha, ma ire onye maara ihe na-eweta ogwugwo. **19** Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebighi ebi, ma okwu ugha anaghi adigide. **20** Aghugho na-epuputa n'obi na-eche ihe ojoo; ma ndi na-eme ka udo di na-enwe onu. **21** Ihe ojoo anaghi adakwasị onye ezi omume, ma ndi ajo omume enwetala nsogbu ebe o di ukwu. **22** Onyenwe anyi kpoo egbugbere onu n'agha ugha asi, ma ihe ndi kwesiri ntukwasị obi na-amasi ya. **23** Onye nwere uche na-edebe ihe omuma ha nye onwe ha, ma onye nzuzu na-agbaso enweghi uche ya n'anwu. **24** Aka na-arusi oru ike ga-achi achi, ma umengwu ga-akwasị naani n'oru mmanye. **25** Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba, ma okwu oma na-eme ka obi nura. **26** Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya, ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha. **27** Onye umengwu adighi ahụ anu o chutara na nta n'oku, ma ndi na-arusi oru ike na-eri site n'aku ha nwetara n'ichu nta. **28** Uzo nke onye ezi omume na-eduba na ndu, n'uzo ahụ, onwu adighi ya.

13 Nwa maara ihe na-ege nti na ndumodu nna ya ma onye na-akwa emo adighi ege nti n'iba mba. **2** Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu onu ya nweta ugwo oru, ma ndi na-aghogbu ibe ha ga-anata ihe ike dika ugwo oru ha. **3** Mmadu zuruoke bu onye na-ejide ire ya aka! Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi. **4** Ndi umengwu na-achọ otutu ihe ma o dighi ihe ha na-enweta; ma onye na-arusi oru ike na-enweta ihe niile o choro. **5** Onye ezi omume kpoo ugha asi, ma okwu onu onye na-emebi iwu na-ewetara ya ihere na nkocha. **6** Ezi omume mmadu na-abara ya uru na ndu ya niile, ma ajo omume ndi mmehie na-ala ha n'iyi. **7** O di mmadu na-eme ka o bu ogaranya maobu onye ukpa. Ma o dikwa mmadu na-eme ka o bu onye ukpa maobu ogaranya. **8** Ogaranya nwere ike jiri ego ya gbatuta onwe ya, ma ogbenye adighi azaghachi mba banyere imeru ya ahụ. **9** Ihe onye ezi omume na-enwupu enwupu, ma oriona onye mmebi iwu ga-anyu. **10** Nganga na-eweta esemokwu, ma a na-ahụ amamihe n'ime ndu ndi na-anata ndumodu. **11** Aku a kpata ngwangwa na-emebikwa ngwangwa; ma aku sitere n'irusi oru ike na-eto eto. **12** Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi, mgbe ihe a na-eche mezuru, oke onu na-adi. **13** Onye na-eleli ntuziaka anya ga-akwu ugwo n'ihie ya, ma onye na-atu egwu ihe enyere n'iwu ga-anata ugwo oru ya. **14** Nkuzi nke onye maara ihe bu isi iyi nke ndu, nke na-eme ka mmadu ghara ima n'onya onwu. **15** Ezi nghota na-eweta ihuoma, ma uzo nke ndi na-ekwesighi

ntụkwasị obi na-eduba ha na mbibi. **16** Onye nwere uche na-eji ọmụma ihe n'arụ oru, ma ndị nzuzu na-egosiputa enweghị uche ya. **17** Onyeozị ajọ omume na-adaba na nsogbu, ma onyeozị kwesiri ntụkwasị obi na-eweta ogwugwo. **18** Onye na-aju idọ aka na ntị ga-anwu n'ụkpa na n'ihere; ma onye na-anabata idọ aka na ntị ka a ga-asopuru. **19** Mgbe ihe a na-ele anya mezuru ọ na-atọ mkpuruobi uto, ma ndị nzuzu kporo isite n'ajo ihe wezuga onwe ha asi. **20** Na-eso ndị maara ihe ka i ghọọ onye mara ihe, n'ihina na onye na-eso ndị nzuzu naba na nsogbu. **21** Nsogbu bụ ihe na-esogharị ndị mmehie, ma ngozị na-esogharị ndị ezi omume. **22** Mgbe ezi mmadụ nwuru, ọ na-ahapuru ụmụ ya na ụmụ ụmụ ya akụ, ma mgbe onye mmehie nwuru, akụ ya na-abụ nke ndị ezi omume. **23** Ubi onye ogbenye puru inwe otutu ihe oriri, ma ikpe na-zighi ezi na-azachapu ya. **24** Onye ọbụla na-adoghị ụmụ ya aka na ntị, na-egosi na ọ hughị ha n'anya; ma onye huru ha n'anya, ga-adọsi ha aka na ntị ike. **25** Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afọ onwe ya, ma nri na-akọ n'afọ onye ajo omume.

14 Nwanyị maara ihe na-ewu ụlọ ya, ma nwanị nzuzu na-eji aka ya akwada ụlọ ya. **2** Ime ihe ziri ezi bụ itụ egwu Onyenwe anyị; ma ndị na-ejehie n'uzọ ha na-akpọ ya asi. **3** Onụ onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako, ma egbugbere onụ onye maara ihe na-echebe ha. **4** Mgbe ehi na-adighi, ụlọ ebe a na-azụ anụ na-adị ọcha, ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ụlọ. **5** Onye akaebe eziokwu adighi aghogbu mmadu, ma onye akaebe ụgha na-agma ụgha mgbe ọbụla. **6** Onye na-akwa emo na-achọ amamihe ma ọ dighi achọta ya, ma ihe ọmuma na-abjara onye nwere nghọta osiiso. **7** Si n'ebe onye nzuzu wezuga onwe gi, n'ihina na i gaghị achọta ihe ọmuma n'onụ ya. **8** Amamihe nke onye nwere uche bụ ihe na-eme ka ọ mata ebe ọ na-aga, ma enweghị uche nke ndị nzuzu bụ aghughọ. **9** Ndi nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebiri akwa emo; ma obi ebere ka a na-achọta n'etiti ndi omume ha ziri ezi. **10** Ọ bụ naanị onye ihe na-eme maara ufu ya, ọ dighi onye ozo ga-eso keta onụ ya. **11** A ga-ala ụlọ onye ajo omume n'iyi, ma ụlọ ikwu onye omume ya ziri ezi ga-awasa ka igu. **12** Ọ di ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadu, ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'onwu. **13** Ọ bụladị n'ime ọchị obi mgbu na-adị, ma onụ nwere ike kwusị n'iru ụjụ. **14** Ndi na-ekwesighi ntukwasị obi aghaghị inweta ugwo ọru ha, ma ezi mmadu ga-enwetakwa ugwo ọru ya. **15** Onye na-enweghị uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya; ma onye nwere uche na-atule mara ebe ọ na-eje. **16** Onye mara ihe na-atụ egwu Onyenwe anyi na-ewezugakwa onwe ya n'ihere ọjọ, ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na ọ ka bụ onye kwesiri ntukwasị obi. **17** Onye iwe oku na-eme ihe nzuzu, ma onye na-echeputa nzube ọjọ ka a na-akpọ asi. **18** Ndi na-enweghị uche na-eweta ugwo ọru nke uche gbagoro agbago, ma onye nwere uche na-eweta ihe ọmuma. **19** Ndi ọjọ ga-akpọ isiala n'ihu ndi ezi mmadu, ndi ajo omume gada n'onụ ụzọ ama ndi ezi omume. **20** Ọ bụladị ndi agbataobi onye ogbenye na-akpọ ya asi, ma ọgaranya na-enwe otutu ndi enyi. **21** Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie, ma onye na-emere ndi ogbenye ebere ka ihe ga-agara nke ọma. **22** Ndi na-ezube ihe ọjọ, ha ọ naghị akpafu? Ma ndi na-ezube ihe ọma na-achọta ihunanya na ikwesị ntukwasị obi. **23** Irusị ọru ike na-eweta uru; ma oke okwu na-eweta ụkpa.

24 Okpueze nke ndi maara ihe bụ akunuba ha, ma enweghị uche nke ndi nzuzu na-emeputa naanị ihe na-abaghị uru. **25** Onye na-agba akaebe eziokwu na-anaputa ndi mmadu, ma onye akaebe ụgha bụ onye aghughọ. **26** Onye ọbụla na-atụ egwu Onyenwe anyi nwere ebe mgbaba; nye ụmụ ya ọ ga-abukwa ebe ize ndi. **27** Itụ egwu Onyenwe anyi bụ isi iyi nke ndi; nke na-eme ka mmadu ghara jma n'onya onwu. **28** Ututo onye eze na-enwe daabeere n'onuogugu ndi ọ na-achi, e wezuga ndi ọ na-achi, eze enweghị ugwu ọbụla. **29** Onye na-enwe ndidi nwere otutu nghota, ma onye obi oku na-egosi enweghị uche ya. **30** Ndi di juu na-eme ka ubochi mmadu di ogologo; ekworo na-eme ka o ree ure. **31** Onye ọbụla na-eme bụ onye ogbenye na-eleli Chineke kere ha anya, ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asopuru Chineke. **32** Ọ bụladị n'onwu onye ezi omume nwere ebe mgbaba n'ime Chineke, ma ndi ajo omume na-ala n'iyi, mgbe mbibi bjara. **33** N'obi onye nwere nghota ka amamihe na-anogide, ma ọ bụladị n'etiti ndi nzuzu ọ na-eme ka amara ya. **34** Ezi omume na-ewuli mba elu, ma mmehie bụ ihe ihere nye ndi ọbụla. **35** Eze na-anurị onụ n'ihina odibo maara ihe; ma odibo na-eweta ihere na-akpali oke iwe ya.

15 Osisa okwu di nro na-eme ka iwe na ọmuma laa azu; ma okwu ike na-akpali iwe. **2** Ire onye maara ihe na-eme ka ihe ọmuma muba, ma onụ onye nzuzu na-ekwuputa okwu enweghị uche. **3** Onyenwe anyi na-ahuzu ihe niile, anya ya dikwa n'ahu ndi oma na ndi ojọ. **4** Okwu di nwayo na-eweta ndi na ume; ma nkwuto na-eweta ida mba. **5** Naanị onye nzuzu na-akpọ ndumodu ndi muru ya ihe efu; ma onye ọbụla na-eme nti nye mgbanwe na-eziputa ezi uche. **6** Ulo ndi ezi omume na-ejuputa n'otutu akụ, ma akụ ndi na-emebi iwu na-ewetara ha nsogbu. **7** Egbugbere onụ onye maara ihe na-agbasa ihe ọmuma, ma obi ndi nzuzu ezighi ezi. **8** Onyenwe anyi na-akpọ aja ndi ajo omume asi, ma ekpere ndi ndi ha ziri ezi na-atọ ya uto. **9** Onyenwe anyi kporo ụzọ ndi na-emebi iwu asi, ma ndi na-achuso ezi omume ka ọ na-ahu n'anya. **10** Oke idọ aka na ntị na-echere ndi na-ahapu ụzọ. Onye kporo iba mba asi ga-anwu onwu. **11** Onyenwe anyi mazuru ihe omimi niile nke onwu na oku ala mmu; ọ ga-esikwa ana ghara jma obi umu mmadu? (Sheol h7585) **12** Ọ dighi atọ onye na-akwa emo uto ma a baara ya mba, ya mere ọ dighi ejekwuru onye maara ihe. **13** Obi nke na-anurị onụ na-eme ka ihu di mma. Ihu gbaruru agbaru na-egosi obi nwere ihe mwute. **14** Obi nwere nghota na-achọ imata ihe, ma onụ onye nzuzu na-azụ onwe ya n'okwu na-abaghị uru. **15** Ndi onye ogbenye juputara nnoo na mgbali, ma ndi nwere udo n'obi na-eri oriri mgbe niile. **16** Ọ di mma inwe akunuba di nta ma buru onye na-atụ egwu Onyenwe anyi, karja inwe akụ ma noro na nsogbu. **17** Ọ ka mma bụ oke nri akwukwo nri nta nke nwere ihunanya, karja ehi buru ibu a zuziri azuzi nke ikpo asi di na ya. **18** Onye iwe oku na-amalite ogu; ma onye na-adighi ewe iwe osiiso na-eme ka ilu ogu kwusi. **19** Eji ogwu gbochie ụzọ onye umengwu, ma ụzọ onye omume ya ziri ezi bụ ụzọ di larị. **20** Nwa nke maara ihe na-eme ka obi toọ nna ya uto, ma onye nzuzu na-eleda mne ya anya. **21** Onye na-enweghị uche na-anurị onụ n'ime amaghị ihe ya, ma onye nwere nghota na-aga ije n'uzọ ziri ezi. **22** Nzube na-enweghị ndumodu na-ama afọ n'ala, ma ndi ndumodu diri otutu oganihu ga-adi. **23** Onụ na-adi mgbe

mmadu natara oşisa di mma, okwu e kwuru n'oge o kwesiri di mma. **24** Uzọ ndu na-agbago elu nye onye nwere uche, iwezuga ha site na-igbada n'ala mmuọ di n'okpuru. (**Sheol h7585**) **25** Onyenwe anyi na-adotu ma na-adorisi ulo nke onye mpako, ma oke ala nke nwanji di ya nwuru ka o na-elekota. **26** Echiche ojojo niile nke ndi na-emebi iwu ka Onyenwe anyi kporo asi ma okwu ebere niile di ocha n'anya ya. **27** Onye anya ukwu na-ewetara ezinaulo ya nsogbu. Ma onye kporo iri ngari asi ga-adi ndu. **28** Obi onye ezi omume na-atule oşisa ya ma onu nke onye ajo omume na-asoputa ihe ojojo di iche iche. **29** Onyenwe anyi anoghji ndi na-emebi iwu nso; ma o na-anu ekpere ndi ezi omume. **30** Ihu ochi na-eweta obi utu. Akuko oma na-enyekwa okpuku ndu. **31** Onye na-ege nti nye iba mba nke na-enye ndu ga-esoro ndi amamihe nro. **32** Onye juru ido aka na nti kporo onwe ya asi ma onye obula naara ndumodu nwere nghota. **33** Itu egwu Onyenwe anyi bu amamihe na-abia site n'ido aka na nti; onye di umeala n'obi ga-anata ugwu na nsopuru.

16 Mmadu nwere ike pia ihe o choro ime, ma okwu ikpeazu ga-esi n'onu Onyenwe anyi. **2** Uzọ niile nke mmadu di ocha n'anya ya, ma Onyenwe anyi na-atule ebumnobi niile nke mmadu. **3** Were oru gi niile nyefee n'aka Onyenwe anyi, o ga-eme ka ha gaa n'ihu. **4** Onyenwe anyi na-eme ka ihe niile rupuata ebumnuche ya, o buladi ndi mmebi iwu ka e debere maka ubochi mbibi. **5** Onyenwe anyi kporo ndi nwere obi di mpako asi. Mara nke a nke oma: Ha aghaghi ita ahuhu. **6** O bu site n'ihunanya na eziokwu ka eji ekpuchi mmehie; o bukwa site n'egwu Onyenwe anyi ka mmadu ji agbanari mmehie. **7** Mgbe uzọ mmadu na-agbaso na-atu Onyenwe anyi utu, o na-eme ka mmadu ahụ na ndi iro ya di n'udo. **8** O di mma inwe ihe nta n'ezi omume karja inwe otutu uru n'uzo ikpe na-ezighi ezi. **9** Anyi nwere ike pia otipia n'obi anyi, maobu Onyenwe anyi na-edu ije anyi. **10** Egbugbere onu eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghota, onu ya adighi ekpe ikpe na-ezighi ezi. **11** Ihe otutu ziri ezi na ihe niile ha n'otu diri Onyenwe anyi, ihe niile e ji atu ihe di n'ime akpa bu ya mere ha. **12** Ndi eze kporo ime ihe na-adighi mma asi, n'ihu na site n'ezi omume ka ocheeze ji eguzosi ike. **13** Ndi eze na-enwe mmasi n'egbugbere onu na-ekwu eziokwu, ha na-agu onye na-ekwu eziokwu di ka ezi mmadu. **14** Inwe eze bu onyeozu nke onwu. Onye maara ihe ga-eme ka o dajuo. **15** Mgbe ochi di n'ihu eze o na-ewetara onye huru ya ndu, ihuoma ya di ka igwe ojii na-eweta mmiri ozuzo. **16** O ka mma inwe amamihe na mmuọ ighota ihe karja inwe oiaocha na oiaedo. **17** Uzọ di larji nke onye ziri ezi bu iwezuga onwe ya puo n'ihu ojojo, ndi na-echebe uzọ ha niile na-echebekwa ndu ha. **18** Nganga na-eweta ila n'iyi, mpako na-ewetakwa odida. **19** O ka mma ibu onye ogbenye nwere obi umeala karja ibu onye nganga, na onye so ndi nganga keta oke n'ihu ha kwatara n'agha. **20** Onye obula na-ana nti na ndumodu ka ihe na-agara nke oma, onye a goziri agozi bu onye ahụ nke na-atukwasị Onyenwe anyi obi. **21** A na-amata onye nwere uche site n'udi nghota o nwere. Okwu di utu na-eme ka mmadu muta ihe nke oma. **22** Inwe uche bu isi iyi ndu nye ndi niile nwere ya, ma enweghi uche na-ewetara ndi nzuzu ntaramahuhu. **23** Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche n'okwu onu ya, egbugbere onu ha na-emekwa ka mmuta gaa n'ihu. **24** Okwu di nro na-atu utu ka mmanu ahụ, o na-atu mkpuruobi utu, na-enyekwa

okpuku ahụ ike. **25** O di uzọ nke ziri ezi n'anya mmadu, ma n'ikpeazu o na-eduba n'onwu. **26** Aguu ihe oriri nke onye oru na-aruputara ya oru; aguu na-akpali mmuọ ya iga n'ihu. **27** Ndi ojojo na-atuputa echiche ojojo, egbugbere onu ha di ka oku nke na-ekpochapu ahụ. **28** Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu; ha na-akpali nsogbu, na-ekewa enyi na enyi. **29** Ndi ojojo na-arafu ndi agbataobi ha, na-edubakwa ha n'uzo ga-ewetara ha mbibi. **30** Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atu atumatu ojojo, onye na-atabi egbugbere onu ya abuo ekpebiela ime mmehie. **31** Isi awo bu okpueze nke mara mma, a na-enweta ya n'uzo ezi omume. **32** Onye na-adighi ewe iwe oşiso kariri onye a maara aha ya. Onye nwere ogologo ntachiobi kariri onye na-adota obodo n'agha. **33** A na-eke nza, n'ihu ichoputa uche Onyenwe anyi, maobu Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17 O ka mma ita iberibe achicha kporo nku ma ino n'udo adi ya, karja n'ulo juputara n'oke oriri na ilu ogu. **2** Ohu nwere uche ga-achi nwa nna ya ukwu na-eweta ihere ma ketakwa oke n'ihu nkeka dika otu n'ime ndi ezinaulo ahụ. **3** Ite eji anucha ihe diri oiaocha, oke oku dikwara oiaedo ma Onyenwe anyi na-anwale obi. **4** Ajo mmadu na-ana nti n'egbugbere onu na-eduhie, onye ugha na-ana nti nye ire na-ekwu okwu ila n'iyi. **5** Onye obula na-akwa ogbenye emo o bu Chineke kere ha ka o na-eleli anya. Ndi niile na-anuri onu n'ihu ihe ike dakwasiri ha aghaghi ita ahuhu. **6** Umụ umụ bu okpueze ndi okenye. Nne na nna bu inya isi nke umu ha. **7** Egbugbere onu na-ekwu okwu di mma abughi nke onye nzuzu, otu a kwa, egbugbere onu na-agma ugha ekwesighi ibu nke onye na-achi achị. **8** N'anya onye na-enye ngari o nahuta ya dika ogwu irata mmadu, ha na-eche n'ebe obula ha chere ihu ihe ga-aga nke oma. **9** Onye obula na-akwado ihunanya na-ekpuchi njehie, ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe na-ekewa ezi enyi. **10** Iba mba ntakiri a baara onye nwere nghota bara uru karja nari utari nke a pbara onye nzuzu. **11** Onye ojojo na-ebi naanji ndu nnu pu isi megide Chineke. O bukwa onyeozu nke onwu ka a ga-eziga imegide ya. **12** O ka mma izute nne Bja a napuru umu ya karja izute onye nzuzu uche ya gbagoro agbago. **13** O buru na i jiri ihe ojojo kwuo ugwo ihe oma, obubu onu diri ezinaulo gi. **14** Esemokwu malite o na-esi ike imedo ya, n'ihu ya ekwela ka o malite. **15** Onye na-asi onye ikpe maara na ikpe amaghi ya na-amakwa onye aka ya di ocha ikpe, Onyenwe anyi na-akpo omume abuo a asi. **16** Uru ginji ka ego bara n'aka onye nzuzu; ebe o bu na o nweghi ike icho amamihe. **17** Ezi enyi na-egosi ihunanya ya n'oge obula. Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa. **18** O bu uche ezughi oke inara ugwo onye ozo ji, si otu a ghoo onye ji ugwo. **19** Onye na-ahu esemokwu n'anya huru mmehie n'anya. Onye na-ewuli onu uzọ ama ya elu na-akpo ntipia oku. **20** O dighi aga n'ihu bu onye obi ya gbagoro agbago. Onye nwere ire nrafu ga-adanye na nsogbu. **21** O bu naanji iru uju na obi ojojo diri nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu. **22** Obi nke na-anuri onu na-eme ka ahụ sie ike, ma mmuọ na-eru uju oge niile na-akpata orja. **23** Onye ajo omume na-anara ihe ngari na nzuzu ka o sugharja ikpe ziri ezi isi. **24** Onye nwere nghota na-eche uche amamihe n'ihu o na-eme, ma anya onye nzuzu na-eleghari ruo na nsotu nke uwa. **25** Nwa di nzuzu na-ewetara nna ya mwute, burukwa nne muru ya ihe ilu. **26** O buru na ira onye ezi omume nra

adighi mma, n'ezie, ipia ndi oru ihe n'ih i ezi oru ha ezighi ezi. 27 Nwoke ahụ na-adighi ekwu otutu okwu bu onye maara ihe, onye mmuo ya dikwa juu bu onye nwere nghota. 28 A ga-agu onye nzuzu n'onye maara ihe ma o buru na ha gba nkiti, guokwa ha na ndi nwere nghota ma o buru na ha e jide ire ha.

18 Onye ihe mmadu na-adighi amasi na-agbaso naani ochichio nke ya onwe ya, na-alusokwa ezi nzube niile ozo ogo. 2 Nghota adighi ato onye nzuzu uzo. Naani ihe o maara bu ikwu uche ya. 3 Mgbe onye ajo omume na-abata, ka nleda anya na-abata, otu a kwa nkocha na-eweta ihere. 4 Okwu onu niile bu mmiri di omimi, ma amamihe di ka mmiri iyi na-aso aso. 5 O dighi mma ime ka ikpe gara onye mere ihe ojo, si otu a gbochie onye aka ya di ocha inweta ikpe ziri ezi. 6 Egbugbere onu ndi nzuzu na-ebutere ha esemokwu, onu ha na-ebutere ha ihe otiti. 7 Onu onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu, egbugbere onu ya bu onya nye mkpuruobi ya. 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dikwa iberibe nri n'ato ezi uzo, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo. 9 Onye di umengwu n'oru ya bu nwanne nke onye mbibi. 10 Aha Onyenwe anyi bu ulo elu e wusiri ike, ndi ezi omume na-agbaba n'ime ya izere ndu. 11 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike, o bukwa mgbidi di elu nke a na-apughi imafe n'echiche ha. 12 Tupu mmadu adaa obi ya na-ajuputa na nganga, ma inwe obi umeala na-eweta nsopuru. 13 Inye osisa okwu tupu mmadu ege nti bu enweghi uche na ihe ihere. 14 O bu mmuo mmadu na-akwado ya n'oge nri nri, ma mmuo e tipjara etipja, onye puru ibuli ya? 15 Obi onye nwere nghota na-enweta ihe omuma, n'ih na nti onye maara ihe na-achoputa ya. 16 Onyinye mmadu na-akwara ya uzo sara mbara, o na-edubakwa ya n'ihu ndi di elu. 17 N'ikpe onye buru uzo kwuo ihe na-ese na-adi ka onye ikpe gaara, tutu ruo mgbe mmadu bjara bido iju ya ajuju. 18 Ife nza nakwasi esemokwu na ndorondoro di n'etiti mmadu abuo ndi olu ha na-ala bu. 19 O di mfe ilugbu obodo karja ime ka obi nwanne e mehiere tugharia. Iwe ya na-adi ike dikwa onu uzo e jiri igodo tuchie. 20 Site na mkpuru nke okwu onu mmadu miputara ka afo ga-eji ju ya. Sitekwa n'ih owuwe ubi nke egbugbere onu ha ka ha ga-eji rjuo afo. 21 Ike onwu na ndu di ire n'aka. Ndi huru ya n'anya ga-eri mkpuru ya. 22 Nwoke ahụ chotara nwunye chotara ezi ihe. O na-anatakwa ihuoma site n'aka Onyenwe anyi. 23 Onye ogbenye na-arjo arirjo maka ebere; ma ogaranya na-asa okwu ike ike. 24 Onye nwere otutu ndi enyi ndi na-ekwesighi ga-abia n'ila n'iyi mgbe na-adighi anya, ma o di enyi nke na-arapara nso karja nwanne.

19 O ka mma ibu ogbenye onye kwesiri ntukwasị obi karja ibu onye nzuzu na-ekwu okwu ugha mgbe niile. 2 Arirjo nke na-enweghi ihe omuma adighi mma otu a kwa onye ukwu ya na-eme ngwa na-ehie uzo. 3 Enweghi uche nke mmadu na-eduba ha n'oghom, ma obi ha na-awe iwe di ukwu megide Onyenwe anyi. 4 Onye nwere ego na-enwe otutu ndi enyi, ma o na-ara ahụ ka ndi enyi onye ogbenye nogide. 5 Onye na-agba ama ugha ga-ata ahuhu, uzo onye na-ekupu ugha dikwa ume ka a ga-achoputakwa. 6 Otutu mmadu na-achio ihuoma n'ebe onye na-achj achj no, otu a kwa, mmadu niile na-agbalj ibu enyi onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye. 7 Ebe o bu na umunne onye ogbenye nakpo ya asi, ginikwa ka ndi enyi ya ga-eme? Mgalj ya niile

irjo ha arirjo ezughj ime ka ha nogide. 8 Onye na-enweta amamihe huru ndu n'anya, onye na-edebe kwa nghota na-enweta oganihu. 9 Onyeama ugha aghaghj ita ahuhu, onye obula na-ekwupu okwu ugha dikwa mmiri ga-ala n'iyi. 10 Onye nzuzu ekwesighi ibi dikwa ogaranya; ohu ekwesikwaghj ichi umu eze. 11 Ezi uche mmadu nwere na-amuputa ndidi; o bukwa nkwanye ugwu nye onye n'adighi agu mkpari a na-akpari ya. 12 Iwe eze di ka mbigbo nke odum. Ma obi uzo ya di ka igirigi n'elu ahijia ndu. 13 Nwa nzuzu bu ila n'iyi nke nna, nwunye na-ese okwu di ka mmiri otutu na-atu kpom, kpom, mgbe niile n'elu ulo puru epu. 14 Ulo di iche iche na aku bu ihe nketa a na-anata n'aka ndi nne na nna, ma nwunye nwere uche na nghota na-ese naani n'aka Onyenwe anyi. 15 Umengwu na-akpata oke irahu ura, onye ofo ogori ka aguu na-agu. 16 Onye na-edebe iwu Chineke na-enweta ndu, ma onye na-akpo ya asi na-anwu. 17 Onye obula na-egosi ndi ogbenye obi ebere na-ebinye Onyenwe anyi ihe, o gakuwghachi ha n'ih ihe oma ha mere. 18 Doo nwa gi aka na nti mgbe o ka di na nwantakiri n'ih na oge ahụ ka oilleanya di. Ma i meghi otu a, o bu ndu ya ka i na-emebi. 19 Onye oke iwe ga-anata nra so ya, n'ih na o buru na i naputa ya, i ganaputakwa ya ozo. 20 Gee nti na ndumodu a na-enye gi, nabata ido aka na nti. N'ikpeazu, i ga-abu onye maara ihe. 21 Otutu atumatu di n'obi mmadu; maobu uche Onyenwe anyi ga-emezu. 22 Obi ebere mmadu na-eme ka a na-achosi ya ike. O ka mma ibu ogbenye karja ibu mmadu nke ezikwu obula na-adighi n'onu ya. 23 Itu egwu Onyenwe anyi na-eweta ndu na onu, na nchebe site n'ih e mmeru ahụ. 24 Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri, o gaghi eweghachi ya o buladi tinye n'onu ya. 25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-ago onye nwere ezi uche, baara onye nwere nghota mba, ha ga-enweta ihe omuma. 26 O bu nwa ahụ na-eweta ihere ga-ezu nne na nna ya ohi, maobu chupu ha site n'ulo ya. 27 Nwa m o buru na i hapu ige nti na ntuziaka m, i ga-esi n'okwu ihe omuma kpafuo. 28 Onyeama ugha na-akwa ikpe ziri ezi emo. Onu nke onye ajo omume na-eloda ajo ihe. 29 Ndi na-akwa emo na ndi nzuzu ga-ata ahuhu; a ga-etikwa ha ihe.

20 Mmanya bu onye na-akwa emo. Onye mkpotu ka ihe onun na-aba n'anya bu. Onye obula kwere ka ha duhie ya bu onye nzuzu. 2 Onuma eze na-emenye oke ujo n'ahu dikwa mbigbo nke odum; ndi na-akpasu ya iwe ga-atufu ndu ha. 3 O bu ihe nsopuru nye onye na-ezere okwu na uka, ma onye nzuzu obula na-eme ngwa ise okwu. 4 Onye umengwu adighi aru oru ubi n'oge ya. N'oge owuwe ihe ubi o pughi ichota ihe oriri. 5 Nzube niile nke di mmadu n'obi bu mmiri di omimi, ma onye nwere nghota na-adoputa ha. 6 Otutu mmadu na-asi na ha nwere ihunanya na-adighi agharipu, ma onye kwesiri ntukwasị obi, onye puru ichota ya? 7 Onye ezi omume nke na-egharj n'izuoke, ndi ihe na-agara nke oma ka umu ga-anochi ya ga-abu. 8 Mgbe eze na-anokwasj n'ocheeze ya ikpe ikpe, o na-eji anya ya abuo afuchapu ihe ojo niile. 9 Onye puru i si, "Emeela m ka obi m di ocha; Abụ m onye di ocha, mmehie adighikwa n'ime m?" 10 Ihe otutu aghugho na ihe otutu nghogbu, ha niile bu ihe aru n'ihu Onyenwe anyi. 11 Obuladi umuntakiri ka a na-amata site n'omume ha niile, nke a o putara n'omume ha di ocha n'ezie a, burukwa ihe ziri ezi? 12 Nti nke na-anu ihe na anya

nke na-ahụ ụzọ, ọ bụ Onyenwe anyị mere ha abụọ. **13** Ahụla irahụ ụra n'anya, ka i ghara ighọ onye ụkpa. Bilie, muru anya, rusie oru ike, ka i nweekwa ihe oriri. **14** "Lee, ihe a joro njo, o baghi uru," ka onye na-azu ahia na-asi, ma mgbe o puru o na-anya isi n'ihu ihe o zutara. **15** Olaedo di, na otutu rubi n'ebe o bara uba, ma egbugbere onu nke na-ekwuputa ihe omuma bu ola di oke onuahia. **16** Chiri uwe onye ahụ naara onye mba ozo n'aka mbe. Jichiekwa ihe mbe ahu o nyere n'ihu onye mba ozo o nara na mbe. **17** Nri e nwetara n'uzo aghugho na-atọ mmadu uto. Ma n'ikpeazu aja ga-egu ya onu. **18** Buru uzo nata ndumodu tupu i mee ihe obula i chorọ ime; ebula agha ma i bubeghi uzo pia opipia. **19** Agwala onye na-akpa asiri ihe nzuzo gi, n'ihu na o ga-aku ya n'ekwe nye uwa niile. **20** Oriona onye ahụ na-akocha mne ya na nna ya ka Chineke na-afunyū. **21** Ihe nketa nke anatarā n'oke osiiso, agaghi agozi ya n'ikpeazu. **22** A sikhala, "Aga m akwughachi gi n'ihu ihe ojoo a." Chere Onyenwe anyi, o ga-aboro gi obo. **23** Onyenwe anyi kporo ihe otutu gbara iche iche asi, ihe otutu aghugho adighi ato ya uto. **24** Onyenwe anyi na-eduzi nzo ukwu niile nke mmadu. Olee otu onye obula ga-esi ghota uzo ha? **25** Ime ngwangwa doo ihe nso, bu ima n'onya ma mesie tughariwa uche banyere imezu nkwa ahụ. **26** Eze maara ihe na-afuchapu ndi ajo omume, o na-eji wijulu ifucha mkpuru gaa n'elu ha. **27** Akonuche mmadu bu oku Onyenwe anyi ji enyocha mmu ya, o na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyi ihe anyi bu. **28** Ihunanya na ikwesi ntukwasi obi na-echebe eze, site n'ihunanya ka ocheeze ya na-eguzo chijim. **29** Ugwu a na-akwanyere umu okorobia bu n'ihu idi ike ha, ma isi awo bu nsopuru ndi okenye. **30** Okpo na mmeru ahu na-ehichapu ihe ojoo, utari na-asachapu ime ime nke ahu mmadu.

21 Iyi di iche iche nke juputara na mmiri ka obi eze bu n'aka Onyenwe anyi, nke o na-ahazi n'uzo obula di ya mma. **2** Oru niile bu ihe ziri ezi n'anya onye na-arụ ya, ma Onyenwe anyi bu onye na-eleba anya n'echiche obi anyi niile. **3** Ime ezi omume na ihe ziri ezi ka Onyenwe anyi na-anabata karja ichu aja. **4** Nganga na mpako na aguu ihe ojoo nke bu oru ndi ajo omume, bu mmehie. **5** Echiche niile nke onye narusi oru ike na-eweta uru, dika echiche onye ome ngwangwa na-enweta naani uko. **6** Uru niile enwetara n'uzo na-ezighi ezi adighi adigide, ha bu nkuume ifufe na-efesa, ndi na-achọ ya na-achọ onwu. **7** N'ihu na ndi na-emebi iwu anaghị eme ihe oma, ihe ojoo ha na-eme na-alaghachi laa ha n'iyi. **8** Uzo onye na-emebi iwu bu ihe gbagoro agbago, ma omume onye aka ya di ocha ziri ezi. **9** O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo karja ibinyere nwanyi na-ese okwu. **10** Ihe na-atọ onye ojoo uto bu imeru ndi ozo ahu; o maghi imere mmadu ibe ya ebere. **11** Mgbe a na-ata onye na-akwa emo ahuhu, onye na-enweghi uche na-enweta amamihe, ma mgbe a na-akuziri onye maara ihe ihe o na-enweta ihe omuma. **12** Onye ezi omume na-amuta ihe site n'ile ulo onye ajo omume anya na-emekwa ka ndi ajo omume laa n'iyi. **13** Onye na-adighi ege nti na mkpu onye ogbenye, ya onwe ya ga-akpokwa mkpu ma agaghị aza ya. **14** Onyinye enyere na nzuzo na-eme ka iwe dajuo, otu a kwa, ngari ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke onuma dajuo. **15** Onye ezi omume na-anuri onu mgbe e kpere ikpe ziri ezi, ma buru ihe oke egwu diri ndi na-eme ajo ihe. **16** Onye obula si n'uzo nghota wezuga onwe ya ga-eso n'otu ndi nwuru anwu. **17** Nwoke huru ibi ndu nganga n'anya

na-ada ukpa; ihu mmanya na oke oriri abughi uzo esi akpata aku. **18** Onye ajo omume ga-abu ihe mgbaputa maka onye ezi omume, onye aghugho ga-abukwa ihe mgbaputa maka onye ndu ya ziri ezi. **19** O ka mma ibi n'ozara karja ibinyere nwanyi na-atamu ntamu na-esekwa okwu. **20** Onye maara ihe na-edebe ezi ihe oriri na mmanu oliv n'ulo ya, ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'onu ya. **21** Onye na-achuso ezi omume na ihunanya ga-achota ndu, na ugwu na oganihu. **22** Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndi dike, kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tukwasiri obi ha. **23** Onye na-echekwa ire ya na onu ya na-egbochiri onwe ya odachi. **24** Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa emo bu aha ya. O na-eji oke nganga eme ihe niile. **25** Oke ochicho nke onye umengwu na-ewetara ya onwu n'ihu na o juru iru oru. **26** Kwa ubochi ka o na-achọ inwe karja, ma onye ezi omume na-enye na-akpaghi oke. **27** Chineke kporo aja ndi na-emebi iwu asi, nke ka nke, ma o buru na ha na-enye onyinye a site na nzube ojoo. **28** Onyeama ugha ga-ala n'iyi, ma onye obula na-ege ya nti ka a ga-ebibi ruo ebighi ebi. **29** Ndi ajo omume na-ebi ndu atughi egwu, ma ndi omume ha ziri ezi na-atughari uche n'uzo ha niile. **30** O nweghi amamihe di, o nweghi nghota di, o nwekwaghi atumatu obula, nke puru iguzosi ike megide Onyenwe anyi. **31** E nwere ike jikere jinyina, kwadokwaa maka agha, maobu naani Onyenwe anyi na-enye mmeri.

22 Ihe nhoru di ezi mma ka aha oma bu karja otutu aku, inata amara ihuoma ka mma karja olaocha na olaedo. **2** Ma ogbenye ma ogaranya bu otu n'ihu Onyenwe anyi onye kere ha niile. **3** Onye nwere uche na-ahu nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya, ma onye na-enweghi uche anaghị ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahuhu so ya. **4** Obi umeala bu egwu Onyenwe anyi, ugwo o na-akwu bu akunuba, na nsopuru na ndu ogologo. **5** Ugwu na igbudu di n'uzo onye na-emebi iwu; ma onye kporo ndu ya ihe na-aso ya aso. **6** Kuziere nwantakiri ka o horo uzo ziri ezi, mgbe o tolitere o ga-anogide n'ime ya. **7** Dika ogaranya si achị ogbenye, otu a kwa ka onye na-ebi ego si buru ohu onye na-ebinye ya ego. **8** Onye na-agma ikpe na-ezighi ezi dika mkpuru, ga-ewe ajo ihe dika ihe ubi, mkpanaka nke ikike iwe ha ga-agbajikwa. **9** Onye na-agbasapu aka enye onyinye ga-abu onye a goziri agozi, n'ihu na ha na ekenyetu ndi ogbenye nri. **10** Chupu onye na-akwa emo, ise okwu ga-akwasi, e, ilu ogu na nleli ga-akwasikwa. **11** Onye na-ahu idi ocha nke obi n'anya, onye okwu ya juputara n'amara ga-abu enyi eze. **12** Anya Onyenwe anyi na-echebe ihe omuma, ma o na-emebi atumatu niile nke ndi aghughu. **13** Onye umengwu na-asi, "Odum no n'ez! A ga-egbu m n'ama oha mmadu!" **14** Onu nwanyi na-akwa iko bu oke olulu, nwoke no n'okpuru oke iwe Onyenwe anyi na-adaba n'ime ya. **15** Obi umuntakiri juputara n'enweghi uche, ma apipia ido aka na nti ga-achupu ya n'ebe di anya. **16** Onye na-achọ uru site n'imegbu onye na-enweghi ike, maobu onye na-enye ogaranya onyinye ga-ebi n'oke uko. **17** Lezie anya gee nti n'okwu niile nke ndi maara ihe, tinye uche gi n'ihu m na-akuzi. **18** O di uto ma idebe ha n'obi gi, ma ha dikwa n'egbugbere onu gi mgbe niile. **19** O bu ka ntukwasi obi gi di n'ime Onyenwe anyi, ya ka m na-akuziri gi taa, obuladi gi onwe gi. **20** O bu na m edepatabereghị gi iri ndumodu ato ndi a, bu okwu ndumodu na ihe omuma? **21** Ha na-ezi gi ihe bu ikwesi ntukwasi obi na ikwu eziokwu. Mgbe ahu o buru na-

ezie gi si gi gaa chota eziokwu i ga-eji ezi osisa loghachi. 22 Emegbula ogbenye n'ihu na o bu ogbenye. Emegidekwala ya n'uzo ikpe. 23 N'ihu na Onyenwe anyi ga-ekwuchitere ha onu ha ma bibiekwa ndi na-emegide ha. 24 Gi na onye na-ewe oke iwe abula enyi, gi na onye na-ewe iwe osiso emekokwala ihe, 25 ma o bughi ya, i nwere ike imuta ndu ha, si otu a tinye ndu gi na nsogbu. 26 Abula onye otu n'ime ndi na-anara ndi mmadu akaebe maobu kwee nkwa ikwu ugwo onye ozo ji. 27 N'ihu na o buru na i nweghi ego i ga-eji kwuo ugwo ahu, a ganapu gi o buladi ihe ndina gi. 28 Ehigariha oke ala e tinyere site na mgbe ochie. Nke ndi nna ochie gi ha hiwere. 29 I huru mmadu ahu nke nwere nka n'iru oru ya nke oma? O ga-eguzo n'ihu ndi eze, o gaghi eguzo n'ihu ndi a na-amaghi aha ha.

23 Mgbe gi na onye na-achi achi noduru iriko nri, lezie ihe di n'ihu gi anya, 2 tukwasi mma n'akpiri gi, ma o buru na i bu onye iri oke nri na-atu uto. 3 Achosila nri uto ya ike, n'ihu na nri ahu bu nri aghughu. 4 Adogbula onwe gi n'oru maka ibu ogaranya, atukwasila obi na nghota gi. 5 N'ihu na aku nwere ike ifu n'otu ntabi anya dika a ga-asj na ha nwere nku dika nnuhu ugo. 6 Erila nri onye aka ntagide na-enye gi. Nri uto ya agukwala gi agu. 7 N'ihu na o bu udi mmadu ahu na-eche onuahia ihe o na-emefuru gi. O na-asj gi, "Rie ihe, nuokwa ihe onuhu," ma obi ya adighi n'ebe i no. 8 I ga-agbokwa nke ntakiri ahu i riri mgbe ahu, okwu oma ahu niile i kwuru banyere ya ga-abu ihe efu. 9 Atufula ume gi igwa onye nzuzu okwu, n'ihu na o ga-eleda okwu i sitere n'ezi uche kwuo anya. 10 Anarala nwa na-enweghi nne na nna ala ya site n'ihigari oke ala e gwunyere site n'oge gara aga. 11 N'ihu na onye mgbaputa ha di ike; ya onwe ya ga-ekwuchitere ha onu ha. 12 Tinye uche gi n'ido aka na nti; gekwaa nti nuru okwu ihe omuma niile. 13 Ahapula ido umu gi aka na nti. Ha agaghi anwu n'ihu na i tiri ha ihe. 14 Jiri mkpara tie ya ihe ma zoputa ndu ya site n'onwu. (Sheol h7585) 15 Nwa m, aga m ahuru onu nke ukwuu ma o buru na i ghoo onye maara ihe. 16 Mkpuruobi m ga-ahuru onu mgbe egbugbere onu gi abuo kwuru ihe ziri ezi. 17 Ekwela ka obi gi kwosa ndi mmehie ekworo, kama nogide n'ihu oku n'obi n'itu egwu Onyenwe anyi mgbe niile, 18 n'ihu na i nwere otutu ihe oma n'ihu gi. Olileanya di ukwuu diri gi. 19 Nwa m, nwee uche, gbasookwa uzo Chineke. 20 Anola n'etiti ndi na-ahubiga mmanya oke, na ndi iri oke oriri na-atu uto, 21 n'ihu na ihe niile ga-ako ha. O bukwa nkirinka akwa ka onye oke ura na-eyi n'ahu. 22 Naa nti n'ido aka na nti nna gi, akpokwala ido aka na nti nne gi bu agadi nwanji asi. 23 Zuta eziokwu, erekwala ya, zutakwa amamihe, ntuziaka, na nghota. 24 Nna onye ezi omume ga-ahuru onu. O bukwa ihe oke onu inweta nwa maara ihe. 25 Ka nne na nna gi nwee obi uto. Ka onye muru gi nurja. 26 Nwa m, nye m obi gi ka uzo m niile nyekwa anya gi onu. 27 N'ihu na onye akwuna bu olulu miri emi, nwanji nwe di na-akwa iko bu olulu mmiri di warawara. 28 Dika onye ohi ka o na-eche na-emekwa ka ndi na-ekwesighi ntukwasi obi baa uba n'etiti umu nwoko. 29 Onye ka obi ya juputara n'ahuhu? Onye no na iru uju? Olee onye nwere esemokwu? Onye nwere otutu ihe mkpesa? Onye nwere mmeru ahu nke na-abaghi uru? Onye nwere anya nke na-acha obara obara? 30 O bu ndi na-anoo ogologo oge na-anu mmanya, onye na-aga ichoputa mmanya agwara agwa. 31 Elekwasiha mmanya anya mgbe o na-acha obara obara, mgbe o na-eziputa odidi ya

n'iko mgbe o na-asughari nke oma n'ime iko. 32 N'ikpeazu, o na-ata dika agwo na-atukwa dika ajuala. 33 Anya gi abuo gahuh ihe i na-amaghi isi ya na odu ya, obi gi ga-atulekwa ihe ndi na-agbagwoju anya. 34 I ga-adi ka onye na-edina n'etiti oke osimiri, nke na-edinakwa n'elu udo n'ejide ugbo. 35 I gasi, "Ha tiri m ihe, ma emerughu m ahu. Ha pjara m ihe, ma amaghi m. Olee mgbe m ga-eteta, ka m puo ga choo mmanya ozo?"

24 Ekwasola ndi ajo omume ekworo, ka ihe banyere ha ghara ito gi uto. 2 N'ihu na-atumatu obi ha niile bu otu ha ga-esi mee ihe ike, egbugbere onu ha na-ekwu naanji maka ogbaaghara. 3 O bu amamihe ka e ji ewu ulo, o bukwa nghota ka e ji eme ka o guzosie ike. 4 Sitekwa n'ihe omuma ka aku niile ji ejuputa n'ime ya, bu aku ndi puru iche ma dikwa oke onuahia. 5 Onye maara ihe na-emeri site n'idi ike, ndi nwere omuma ihe na-akpali ike ha. 6 Ejela ogu ma o bughi na i nwetara ezi ndumodu, n'ihu na nzoputa di n'ige otutu ndi ndumodu nti. 7 Amamihe di elu nke ukwuu nye ndi nzuzu, ha gaghi asaghe onu ha n'ogbako onu uzo ama. 8 Onye na-eche echiche ime ihe ojoo ka a ga-ago dika onye nzube ihe ojoo 9 Nzube niile nke onye na-enweghi uche bu mmehie, ndi mmadu na-akpo onye na-akwa emo asi. 10 O buru na i pughi iguzosi ike n'oge nsogbu, i bu nnoo onye ike ya di ntakiri. 11 Naputa ndi a na-eduba n'onwu. Naputakwa ndi ahu a mara ikpe onwu n'uzo na-ezighi ezi. 12 O buru na i si, "Anyi amaghi banyere ihe ndi a," o bu na onye na-enyocha obi aghotaghi ya? O bu na onye na-eche ndu gi amaghi ya? O bu na o gaghi akwughachi onye obula ugwo dikwa akaoru ya siri di? 13 Nwa m nwoke, rachaa mmanu anu n'ihu na o di mma. Mmanu anu nke si n'ugbugbo mmanu anu na-adi gi uto n'onu. 14 Marakwa na otu a ka amamihe kwesiri isi too obi gi uto. O buru na i chota ya i nwere olileanya nke ga-adigide. 15 Adila ka onye na-emebi iwu, onye echiche ya niile bu imegide ulo onye ezi omume. A gakwala ga kwakoro ihe di n'ulo ya. 16 N'ihu na onye ezi omume nwere ike daa ugboro asaa ma o ga-ebilikwa ozo. Ma ndi na-emebi iwu na-asoo ngongo mgbe nsogbu biakwasiri ha. 17 Anurila onu mgbe onye iro gi dabara na nsogbu. Ka obi gharakwa ito gi uto mgbe o dara. 18 N'ihu na Onyenwe anyi puru iwe iwe n'ihu ya megide gi ma kwusi ita ya ahuhu. 19 Ekwasola onye na-emebi iwu ekworo, maobu nwe anya ukwu n'ebe onye ajo omume noo. 20 N'ihu na onye na-emebi iwu enweghi odinihu; a ga-afunykwa oku onye ajo omume. 21 Nwa m, tuo egwu Onyenwe anyi na onye bu eze, esonyerela ndi ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu. 22 N'ihu na o bu na mberede ka i gaso ha daba na nhuju anya. Onye maara ihe ga-abu ogwugwu ya? 23 Ndi a bukwa okwu ozo ndi amamihe kwuru, iji gosi na ikpe ikpe na-akwughu oto adighi mma. 24 Onye obula nke na-asj onye ikpe mara, "Onye ezi omume ka i bu," ga-anata obubu onu site n'onu otutu mmadu, mba niile ga-eweso ya iwe. 25 Ma o ga-adiji ndi ahu na-abara onye ikpe mara mba na mma, ha ga-anatakwa ezi ngozu. 26 Osisa ziri ezi bu ihe na-egosi ikwesi ntukwasi obi. 27 Ruchaa oru gi di n'ezi. Dozie ala ubi gi. Emesja wuoro onwe gi ulo. 28 Agbala ama ugha megide onye agbataobi gi n'efu. O bu egbugbere onu gi abuo ka i ga-eji ghoo aghughu? 29 Asila, "Aga m emeso ha dika ha siri meso m. Aga m akwughachi ha ugwo ihe ha mere." 30 Esitere m n'ubi otu onye umengwu gafee, bu ubi vajini nke

onye na-enweghị uche, **31** hụ na ogwu etochiela ya, ahijia etochiekwala ya; mgbidi dī ya gburugburu adaakwala. **32** Elegharīrī m ya anya site na ya mụta otu ihe a: **33** Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta, nwa ichikọba aka nta zuo ike **34** ụbiam ga-abiakwasị gi dika onye ohi, ụkọ abiakwasikwa gi dika onye na-apunara mmadụ ihe.

25 Ndi a bukwa ilu Solomon, nke ndi ozi Hezekaya eze ndi Juda dekotara n'akwukwo. **2** O bu nsopuru Chineke izobe okwu, ma nsopuru ndi eze bu ichoputa ala okwu. **3** Dika idi elu nke eluigwe, dika idi onimi nke ala, otu a ka obi ndi eze bu ihe a na-apughi ichoputa. **4** Wepu ihe ahụ niile na-ekpuchi mma ọlaocha, onye okpu uzu ọla ga-aruputa efere; **5** wezugakwa ndiisi n'eme ajo ihe n'ihu eze, ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n'ezì omume. **6** Egosiputala onwe gi n'ihu eze, ewerela onodu n'etiti ndi oke mmadu. **7** O ga-aka mma ma o buru na o si gi, "Rigota n'ebe a," karja na o wedara gi ala n'ihu ndi oke mmadu. Ihe jji anya gi abuo hu **8** e mekwala ngwangwa jga n'uloikpe, n'ihu na o bu ginji ka i ga-eme n'ikpeazu ma o buru n'onye agbataobi gi etinye gi n'onodu ihere? **9** O buru na gi na onye ozo enwe esemokwu, dozieny ya n'onwe unu, emekwala ka ndi ozo mata okwu nzuzo gi na onye ozo kwuru. **10** Ma o bughị ya, onye nuru ya nwere ike menye gi ihere, agwa ojoo gi agaghị enwekwa ogwugwu. **11** Ndumodu e nyere n'oge kwesiri ekwesi di ka mkpuru osisi apul ọlaedo e tinyere n'efere ọlaocha. **12** Dika ọlantị ọlaedo maobu ihe icho mma nke ọlaedo mara mma ka mba onye maara ihe bu na nti onye na-anu ya. **13** Onyeozì kwesiri ntukwasị obi na-eweta ntute na ndu, dika mmiri oyi si eme ka ahụ di juu n'oge okpomkọ owu ihe ubi. **14** Onye ahụ na-adighi emezu nkwa o kwere dika igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri. **15** Nwee ndidi, n'ikpeazu i ga-enwe mmeri, n'ihu na ire di nro na-agbaji okpukpu. **16** Mmanu ahụ o natọ gi uto? Arachala ya karja, ka o ghara iwetara gi ọja. **17** Ejela ileta onye agbataobi gi mgbe mgbe, ka i ghara ire ugwu gi. **18** Onye na-agbagide onye agbataobi ya ama ugha, dika mkporo osisi maobu mma agha, maobu aku a piziri apizi. **19** Itukwasị onye aghughu obi n'oge nsogbu di ka jji eze na-eme ndakapu ata ihe, maobu jji ukwu jiri eji agba oso. **20** Dika onye e yipuru uwe n'ubochi oyi uguru, maobu iwere nnu tee n'elu onya, otu a ka onye na-aburu onye iwe na-ewe abu di. **21** O buru na aguu na-agu onye iro gi, nye ya nri ka o rie, o burukwa na akpiri na-akpo ya nkụ, nye ya mmiri ka o nuo. **22** Mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasị icheku oku na-ere ere n'isi ya, Onyenwe anyi ga-akwughachikwa gi. **23** Dika ifufe si n'ugwu si eweta mmiri ozuzo, otu a ka ikwu mmadu okwu azu si eweta iwe. **24** O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo karja ibinyere nwanyni na-ese okwu. **25** Ozioma e sitere na mba di anya nata di ka mmiri juru oyi nye onye akpiri na-akpo nkụ. **26** Onye ezi omume nke kwenyere n'ihu onye na-emebi iwu kwuru di ka iyi a gworuru n'isi ya. **27** Dika iracha mmanu ahụ hie nne si joo njo, otu a ka o si buru ihe na-enweghi nsopuru, mmadu ichoputa ihe ndi ezomiri ezomi. **28** Nwoke obula na-dighi achị mmuọ ya di ka obodo na-enweghi ndi na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpo.

26 Ihu onye nzuzu a na-onye nsopuru dika ihu mkpuru mmiri ka o na-ada n'oge okochi maobu mmiri nazeo n'oge owu ihe ubi. **2** Dika nnuonu nta na-efeghari efeghari, maobu dika eleke na-awughari otu a ka obubu onu

na-ekwesighi agaghị ere. **3** Utarị dirị inyinya, inyinya ibu ka a na-ekenye mkpumkpu igwe n'onu; otu a kwa ka apipia di nye azu ndi nzuzu. **4** A zaghachila onye nzuzu dika enweghi uche ya si di, ma o bughị ya gi onwe gi ga-adi ka ya. **5** Zaa onye nzuzu dika enweghi uche ya si di, ma o bughị ya o gababu onye maara ihe n'anya onwe ya. **6** Iziga ozi site n'aka onye nzuzu dika mmadu bipu ukwu ya maobu ihu ihe ike dika mmiri. **7** Dika onye ngworo si eji ukwu ya eje ije, otu a ka ilu si esite n'onu onye nzuzu aputa. **8** O bughị uru inye onye nzuzu nsopuru, n'ihu na o gaghi anogide. O di ka jwu okuko mmiri n'azu. **9** Dika ogwu manyere n'aka onye na-ahubiga mmanya oke otu a ka ilu di n'onu onye nzuzu. **10** Dika ogha uta si agba uta ya na-enweghi onye o bu n'obi, otu a ka o di bu onye na-onye onye nzuzu maobu onye o bula na-agafe n'uzo oru ka o ruora ya. **11** Dika nkita laghachiri ozo n'ihu o gboro, otu a ka ndi nzuzu di mgbe ha na-emekwa omume enweghi uche ha. **12** I huru onye mara ihe n'anya nke onwe ya? Olileanya di nye onye nzuzu karja ndi di otu a. **13** Onye umengwu na-asi, "Odum n'o okporouzo, odum ji oke iwe na-awaghari no n'ama niile!" **14** Dika ibo onu uzo si emeghari n'ihu nkonye ya, otu a ka onye umengwu si natughari onwe ya n'elu ihe ndina ya. **15** Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri ma oke umengwu a naghị ekwe ka o weghachi ya tinya n'onu ya. **16** N'uche ya, onye umengwu na-eche na o maara ihe karja ndi ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu. **17** Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasaghi ya di ka mmadu na-apu n'okporouzo dokpuru nkita obula o huru na nti. **18** Dika onye ara na-agba aku nare oku nke na-eweta onwu, **19** ka nwoke ahụ bu nke na-aghogbu onye agbataobi ya ma si, "o bu naani egwuregwu ka m na-egwu." **20** Oku na-anyu mgbe nkụ gwuru, otu a kwa esemokwu na-akwasị mgbe a kwusiri ikwu ndi ozo okwu n'azu. **21** Dika icheku si eme ka nkụ nwuru oku, otu a ka onye na-ese okwu si eme ka ogu nwuru oku. **22** Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi uto, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo. **23** Dika ite aja uru nke e ji ọlaocha na-abaghi uru techie, ka egbugbere onu di nro nke obi juputara n'ihu ojoo bu. **24** Ndi iro na-eji egbugbere onu ha gbanwee onwe ha, ma n'ime obi ha o bu naani aghughu di ya. **25** Okwu onu ya nwere ike too uto na nti ma ekwenyere ha, n'ihu na ihe aru asaa juputara n'ime obi ha. **26** O bu ezie na o ga na-eme ka o huru gi n'anya, ma iro ya ga-aputa ihe, mmadu niile ga-ahukwa ya. **27** Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime ya. Ozo, onye na-enuda nkume, ya ka nkume ahụ ga-adagbu. **28** Onye i kporo asi bu onye i ga-achọ iwetara ihe mgbu site n'igha ugha. Okwu oma na-esighi n'obi mmadu puta na-eweta ila n'iyi.

27 Anyala isi banyere echi, n'ihu na i maghi ihe echi ga-abu. **2** Ka onye ozo too gi, o bughị onu gi. Ka onye ozo too gi, ka egbugbere onu gi abuo ghara ito gi. **3** Nkume di arọ, aja bukwa ibu arọ, ma mkpasu iwe nke onye nzuzu di arọ karja ha abuo. **4** Iwe na-emebi ihe, ma ekworo joro njo karja iwe. **5** Mba abara n'ihu ka mma karja ihunanya ezoro ezo. **6** Ihe kwesiri ntukwasị obi ka mmeru ahụ nke sitere n'aka enyi bu, ma onye iro na-eme ka isutu onu mubaa. **7** Mmanu ahụ adighi ato onye rijuru afo uto; ma mgbe aguu ji ya, o ga-eri o buladi ihe di ilu. **8** Nwoke na-akpafu site n'ulo ya di ka nnuonu na-amakwaghị akwu ya. **9** Mmanu isi uto na ihe nsure oku

na-esi isi uto na-eme ka obi nuri, otu a ka uto enyi di, site na ndumodu nke mkpuruobi ha. **10** Ahapula enyi gi maobu ndi enyi nna gi. Mgbe i no na mkpa arjola nwanne gi ka o nyere gi aka. Onye agbataobi no gi nso nwere ike inyere gi aka karja nwanne gi no ebe di anya. **11** Nwa m, obi ga-atu m uto nke ukwu ma a si na i ga-amuta ihe! Mgbe ah, aga m enwe ihe m ga-asana ndi na-akocha m. **12** Onye nwere uche nahu nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya. Ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ah, taa ahulu so ya. **13** Chiri uwe onye ah nke naara onye mba ozo na mbe. E, chiri ya ma o buru nwanji na-abughi nwunye ya ka o nara na mbe. **14** O buru na onye obula e jiri oke olu gozie onye agbataobi ya n'isi ututu a ga-agu nke a dika ibu onu. **15** Mmiri na-ata n'ime ulo mgbe mmiri na-ezo na nwanji na-eso okwu bu otu. **16** Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka jide ifufe, maobu were aka jide mmanu. **17** Dika e si eji igwe amu igwe ozo ka o di nko, otu a ka mmadu si enyere ibe ya aka idi nko. **18** Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri mkpuru ya, onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a gasopuru. **19** Dika e si ah, ihu mmadu n'ime mmiri otu a ka obi mmadu si egosi ihe onye ah bu. **20** Dika afo adighi eju onwu na mbibi, otu a ihe na-agu anya mmadu adighi agwu agwu. (Sheel h7585) **21** Ite eji anucha ihe diri olocha, oke oku dikwara olaedo ma a na-anwale ndi mmadu site n'otuto a nanye ha. **22** N'agbanyeghi na i ga-egwepia onye nzuzu n'ime ikwe, were aka odo gwee ha dika mkpuru oka, i pughi isite n'ahu ha wepu enweghi uche ha. **23** Lezie oru gi anya nke oma, marakwa onodu igwe ewu na aturu gi na anu ulo ndi ozo, **24** n'ihu na akunuba adighi adigide. O buladi okpueze nke onye eze na-emesia gabiga. **25** Mgbe e gbupuchara ahijia ochie, nke ohuru na-epuputa, mgbe ahu ka a na-achikobata ahijia si n'ugwu. **26** Um, aturu ga-enye gi uwe i ga-eyi, umu ewu ga-enyekwa gi ego onuhia ala ubi gi. **27** I ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na ndi ezinaulo gi nri, na nke ga-edozi ah, ndi odibo nwanji gi.

28 Ndi ajo omume na-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu ha, ma ndi ezi omume na-enwe ntukwas, obi dika odum. **2** Mgbe njehie di n'obodo di otutu, o nwere otutu ndisi, ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe omuma ga-eme ka udo na-adigide ogologo oge. **3** Onye na-ach, ach, nke na-emebu ndi ogbenye, bu mmiri ozuzo nke na-azachapu ihe niile mee ka nri ghara idi. **4** Onye na-adighi asopuru iwu na-eto ndi ajo omume, ma ndi na-edebe ihe iwu kwuru na-ebu agha megide ha. **5** Ndi ajo omume adighi aghota uru ikpe ziri ezi bara, ma ndi na-eso Onyenwe anyi na-aghota ihe bu uru ya. **6** O kaara gi mma ibu na ogbenye na onye ezikwu karja na i bu ogaranya na eze aghughu. **7** Um, okorobia nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru, ma nwa nke ya na ndi oke oriri bu enyi na-emenye nna ya ihere. **8** Onye na-eme ka ak, ya baa uba site na inara uma maobu omurunwa n'aka onye ogbenye, na-ekpokota ya nye onye ozo, onye na-emere ndi ogbenye ebere. **9** Onye na-ewezuga nti ya site n'ebe iwu m di, o buladi ekpere ha bu ihe aru. **10** Onye obula na-eduhie ndi ziri ezi n'uzo ihe ojo, ga-adaba n'onya ah, ha onwe ha ghara, ma ndi na-enweghi ita uta ga-anata ezi ihe nketa. **11** N'anya nke onwe ya, onye ogaranya na-agu onwe ya dika onye maara ihe, ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota nanyochaputa amaghi ihe nke onye ogaranya. **12** Mgbe ihe na-

agara ndi ezi omume nke oma, onye obula na-anuri onu, ma onye obula na-ezo onwe ya mgbe onye na-emebi iwu na-aga n'ihu. **13** Onye na-ezo mmehie ya agaghi enwe oganihu na ndu ya. Ma onye na-ekwuputa mmehie ya hapukwa ha, ka a ga-emere ebere. **14** Ngozi na-adiri mmadu ah, na-atu egwu Chineke, ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na nsogbu. **15** Dika odum na-agbu uja maobu nne bja na-achu mmadu otu a ka onye ochichi ojo nke na-ach, ndi na-enweghi ike di. **16** O bu naani eze na-amaghi ihe ga-akpagbu ndi ya; ma eze ga-ach, ogologo oge bu eze kporo iri ngari asi. **17** Obi ogbu mmadu ga na-ama ya ikpe ruo ala mmu. Ka onye obula ghara inyere ya aka. **18** Onye na-eje ije na-enweghi ita uta ka a na-echebe, ma onye uzo ya gbago agbago ga-adaba n'olulu. **19** Onye na-ar, ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, ubjam ga-eju ya afo. **20** Onye obula nke kwesiri ntukwas, obi ga-enweta otutu ngozi, ma nwoke ah, na-ach, ibu ogaranya ngwangwa aghaghi inweta ntaramahulu. **21** Ile mmadu anya n'ihu n'oge ikpe jogburu onwe ya. Ma ufodu ndi ikpe na-eme ihe na-ezighi ezi, o buladi, n'ihu iberibe nri. **22** Onye aka ntadige o na-anu oku n'obi igho ogaranya amaghi na ukpa no na-eche ya. **23** Onye obula na-abara mmadu mba, n'ikpeazu ga-enweta amara karja onye ah, na-aja mmadu ibe ya mma ire uto. **24** Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma na-asikwa, "Olee ihe ojo di na ya?" Onye di otu a bu nno, enyi ndi mbibi. **25** Ndi oke ochich, na-akpali ise okwu, ma ndi natukwas, Onyenwe anyi obi na-enwe oganihu. **26** Nwoke ah, na-atukwas, onwe ya obi bu onye nzuzu! Ma ndi na-agbaso amamihe Chineke, aka adighi akpa ha. **27** O buru na i nye ogbenye, a ga-egboro gi mkpa gi. Ma obubu onu diri ndi ah, na-ekpuchi anya ha n'ebe ndi ogbenye no. **28** Mgbe ndi ajo omume na-aga n'ihu, ndi ezi omume na-ezo onwe ha, ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndi ezi omume n'aba uba.

29 Onye a na-abara mba mgbe niile ma o naghi anata ndumodu, n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, o gaghi ekulikwa ozo. **2** Mgbe ndi ezi omume no n'ochichi, ndi a na-ach, na-anuri onu, ma ha na-asu ude mgbe onye ajo omume na-ach. **3** Nwoke huru amamihe n'anya na-eme ka nna nuri, ma onye bu enyi umu nwanji akwuna, na-ala akunuba ya n'iyi. **4** Eze na-ach, n'ezikwu na-ewetara obodo ya oganihu, ma nke na-ach, ngari na-ala ya n'iyi. **5** Onye ah, ji ire uto na-aja onye agbataobi ya mma bu onya ka o na-esiri ya. **6** O bu onye ajo omume siri onya ka onya ah, na-ama. Ma ndi ezi omume na-anoro onwe ha na-agu egwu onu. **7** Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere ikpe ziri ezi nke ndi ogbenye, ma ndi echiche ah, adighi abata ndi ajo omume n'obi. **8** Ndi uzuzo na-amalite ogu ebe niile, ma ndi nwere uche na-agbalisi ike ime ka udo di. **9** O buru na onye maara ihe esoro onye nzuzu gaa n'uloikpe, onye nzuzu ga-ewe iwe oku, mee mkpotu, kwaa emo ma udo agaghi adi. **10** Ndi ndu ha na-ebi bu ime ihe ike na-akpo onye ezikwu asi, ha na-ach, sikwa ike uzo ga-esi gbuo onye ndu ya ziri ezi. **11** Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya, ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-eme kwa ka mmu ya daju. **12** O buru na onye na-ach, ach, anaa nti n'okwu ugha, ndi niile na-ejere ya ozi ga-agh, ndi ajo omume. **13** Ogbenye na ogaranya bu otu na nke a: o bu Onyenwe anyi na-eme ka ha jiri anya ha nahu uzo. **14** O buru na eze esite n'izi ezi kpee ndi ogbenye

ikpe, a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **15** Iba mba na iti nwantakiri ihe na-enye aka mee ka o buru ezi nwa, ma nwantakiri a na-adighi adu odu na-eme nne ya ihe ihere. **16** Mgbe ndi na-emebi iwu na-aga n'ihu, njehie na-aba uba n'etiti ndi a na-achi achi, ma ndi ezi omume gaguzo hu odida ha. **17** Doo nwa gi aka na nti, ndu ya ga-ene obi gi udo na onu. O gaghi emekwa ka ihere mee gi. **18** Obodo na-adighi atu egwu Chineke bu obodo na-adighi agazi n'usoro, ma onu na-adiri obodo ahụ na-edebe ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu. **19** O bughi naani okwu onu ka e ji adu ndi na-eje ozi aka na nti, n'ihu na ha nwere ike ghotu ma ha gaju ime ihe i choro. **20** Olileanya diri onye nzuzu karja onye ahụ na-adighi echezi echiche tupu o kwuo okwu. **21** I malite na mbu na-emezi onye na-ejere gi ozi, o ga-emesia cho ka i meere ya dika nwa gi. **22** Onye na-ewe iwe na-akpali ogu, onye na-ewe iwe oku na-eme otutu mmehie. **23** Nganga mmadu na-eme ka o daa, ma mmadu ahụ di umeala n'obi gaweta nsopuru. **24** Ndi obula na-enyere ndi ohi aka bu ndi iro nke ndu ha, a na-edu ha n'ihu iyi, ma ha adighi agba akaebe. **25** Itu egwu mmadu bu ihe ima n'onya, ma onye obula natukwasị Onyenwe anyi obi na-anu n'udo. **26** I choro ikpe ziri ezi? Elela onye ikpe anya n'ihu, kama gwa Onyenwe anyi maka ya. **27** Onye ezi omume na-akpo ajo omume asi; ndi na-emebi iwu na-akpo onye ndu ya ziri ezi asi.

30 Ndi a bu okwu Ago, nwa Jake, onye Masa, Okwu si n'onu nwoke a zigaara Itiel na Ukal: "Ike agwula m, Chineke ma a puru imeri. **2** N'ezie, abu m onye nzuzu karja mmadu obula; Enweghi m udi nghota ahụ mmadu na-enwe. **3** Amutabeghi m amamihe, maobu ruo imata maka Onye Nso ahụ. **4** Olee onye na-arigo n'eluigwe na-aridatakwa? Onye ka o bu, bu onye jikotara ifufe n'aka ya? Onye kwa weere akwa kechikotaa osimiri niile n'aka ya? Onye hiwere oke nsotu uwa niile? Onye ka o bu? O buru na i ma onye o bu, ginji bu aha ya? Giniwara bu aha nwa ya? **5** "Okwu onu Chineke niile bu ihe anuchara anucha, o bu eta nye ndi na-agbaba n'ime ya izere ndu. **6** Atukwasila ihe obula n'okwu ya, ka o ghara ibara gi mba, ka i gharakwa igbo onye ugha. **7** "O Onyenwe anyi, naani ihe abuo ka m na-arigo gi tupu m nwuo; ajukwala imere m ha: **8** Nke mbu, mee ka okwu efu na okwu ugha di anya n'ebe m no. Nke abuo, e nyela m onodu ogbenye maobu onodu ogaranya, kama nye m naani nri ga-ezuru m kwa ubochi niile. **9** N'ihu na, o buru na m aghoo ogaranya, ma eleghi anya, afo ga-eju m, jubiga m oke, ruo na m ga-asi na m achokwaghi gi ma kwuokwa si, 'Onye ka Onyenwe anyi bu?' O burukwa na m adaa ogbenye, ma eleghi anya, aga m ezu ohi, site n'uzo di otu a, wetara aha nso gi Chineke, ihe ihere. **10** "Ekwujola onu n'ihu nna ya ukwa, ka o ghara ibu gi onu, ikpe amaa gi. **11** "O di ndi na-akocha nna ha, ha adighi agozikwa nne ha; **12** Ogbo ndi di ocha n'anya nke onwe ha ma asapubeghi isisi n'unyi ha ruru. **13** O di ndi anya ha di n'elu, ndi ile anya ha juputara na nleli. **14** Ndi eze ha niile bu mma agha ikiri eze ha bukwa mma maka irichapu ndi ogbenye site n'uwa na ndi no n'uko site n'etiti mmadu. **15** "Etu nwere umu nwanji abuo ndi na-eti, 'Nye, nye.' "O di uzo ihe ato nke afo na-adighi eju. E, anu di na-adighi asi, 'O zuola.' **16** Ala ili, akpanwa nwanji na-adighi atu ime, ala nke mmiri na-adighi eju afo, na oku nke na-adighi asi, 'O zuola.' (Sheol h7585) **17** "Onye ahụ na-akwa nna ya emo, nke

na-akpokwa irubere nne ya isi asi, ugooma ga-aturu mkpuru anya ya, udele ga-erikwa anu ahụ ya. **18** "O di ihe ato na-agbagwoju m anya, apughi m ighotu ha; mbaa, ha di anu! **19** Otu ugo si efeghari na mbara eluigwe; otu agwo si akpu n'elu nkume, otu ugbo mmiri si achota uzo ya n'oke osimiri; na otu ihunanya si eto n'etiti nwoke na nwaagbogho. **20** "Nke bu uzo nwanji na-akwa iko, O na-eri ma hichaa onu ya, na-asi, 'E meghi m ajo ihe obula.' **21** "O di ihe ato na-eme ka uwa maa jijiji, n'okpuru ihe anu nke o na-apughi inagide, **22** Ohu ghoru eze, onye nzuzu ihe na-agara nke oma, **23** nwanji obi ilu mesiri luta di, na odibo nwanji ghoru nwunye nna ya ukwu. **24** "Ihe anu di nke di nta n'elu uwa, ma ha maa ihe nke ukwu. **25** Ndanda bu ndi na-enweghi ume, ma ha na-akpakota nri ha, dozie nke ha ga-eri n'oge oyi. **26** Ewu nkume bu ndi na-adighi ike, ma ha na-echebe onwe ha site n'ibi n'ogba nkume. **27** Igurube enweghi eze, ma ha na-aga n'igwe n'ahiri n'ahiri. **28** Ngwere di mfe iji aka jide ya, ma i ga-achota ha o buladi n'ulo ndi eze. **29** "Ha di ihe ato na-ejeghari n'uwa n'onodu idi oke ebube, mbaa, ha di anu. **30** Odum, eze umu anumanu. O naghi atu onye obula egwu. **31** na oke okuko na-ejeghari ejeghari, na mkpi, na eze ndi agha ya gbara gburugburu. **32** "O buru na i meela ihe nzuzu site n'ifuli onwe gi elu maobu zube nzube ojo, anyala isi n'ihu ya, were aka gi kpuchie onu gi n'ihere. **33** A pja mmiri ara ehi a na-eweputa mmadu ara ehi; iti mmadu aka n'imi na-akpata igba obara, otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu."

31 Ndi a bu okwu si n'onu Lemuel, eze Masa. Ha bu okwu ndi ahụ nne eze Lemuel kuziri ya. **2** Gee nti, nwa m, gee nti, nwa nke afo m. Gee nti, nwa m, nwa nke oziza ekpere m niile. **3** Enyela umu nwanji ike gi, enyekwela idi ike gi n'aka ndi n'ala ndi eze n'iyi. **4** Lemuel nwa m, o bughi ihe kwesiri ekwesiri na ndi eze ga-anu mmanya. O kwesikwaghi ka agbu ihu mmanya buru ihe ga na-angu ndi eze. **5** Ka ha ghara inubiga mmanya oke si otu a chefu ikpe ikpe ziri ezi dika iwu kwuru. Ka ha gharakwa isite n'inubiga mmanya oke napu ndi a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi ha kwesiri inweta. **6** Ndi e kwesiri inye mmanya bu ndi ahụ na-ala n'iyi, ndi ahụ no n'onodu oke ihe mgbu nke obi. **7** Ka ha nuu chefu onodu ojo ha, ka ha gharakwa icheta onodu nhuju anya ha. **8** Jisie ike kwuchite onu ndi ahụ na-enweghi ike ikwuru onu onwe ha; kwuchitekwa onu ndi niile onodu ha di ala. **9** Kwusie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi. Gbooro ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa ogu site n'aka ndi na-emegbu ha. **10** Nwanji nwere ugwu onye ga-achotali ya? O di oke onu karja nkume rubi. **11** Di nwanji di otu a na-atukwasị obi ya niile n'ime ya, o dighi ihe di mkpa nke na-ako ya. **12** Ihe nwanji di otu a na-ewetara di ya bu naani ihe oma. Ihe ojo obula adighi esi n'aka ya abjakwasị di ya ubochi niile nke ndu ya. **13** O na-ahoro aji anu na flakisi jiri ya na-arụ oru na-ato aka ya uto. **14** O na-esite n'ebe di anya na-ebubata ihe oriri n'ulo ya dika a ga-asi na o bu ugbo mmiri. **15** Tupu chi abozie, nwanji a esitelari n'ihu ndina bilie kwadooro ezinaulo ya ihe oriri, ma debekwara odibo ndi inyom na-ejere ya ozi oke ihe oriri nke ha. **16** O na-apu nyochaputa idi mma ala ubi, ma zuputa ya. O bu ego o rupertara n'onwe ya ka o ji aru oru ubi vaini. **17** Ike iru oru adighi agwu ya. O di nnoo ike, burukwa onye naruputa ihe di iche iche. **18** O na-elezi anya hu na ihe ahia o meputara di ezi oke onuahia; o bu nke a mere o ji na-aru oru

ruo n'ime ime abali. **19** N'òbùaka ya ka o jidere osisi ìtù ogho akwa; mkpìsìjaka ya na-èjidesikwa ozele e ji na-ekwe akwa ike. **20** Ò na-agbasapù aka inyere ndị ogbenye na ndị mkpa na-akpa aka. **21** Udu mmiri maòbù oge oke oyi adighị eche ya uche n'ìhi na ndị niile nò n'ezinaụlò ya nwere uwe ha ga-èji chụọ oyi. **22** Ò na-akpa akwa a na-agbasa n'elu ihe ndina, ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa ọcha na akwa odo odo dūọ. **23** Di ya bụ onye a na-asòpùrù n'ònyị ụzọ ama obodo ebe ọ na-ewere ọnyòdù n'etiti ndị okenye nke ala ahụ. **24** Ò na-akpa ma na-adụkwa akwa dī iche iche, ya na ihe ike n'ukwu, ndị ọ na-eresi ndị ahịa ndị ọzọ. **25** Ò bụ nwanyị dī ike, onye a na-asòpùrù asòpùrù. Ujọ adighị atụkwa ya maka ihe ga-eme n'oge dī n'ihu. **26** Ò na-èji amamihe na-ekwu okwu ntụziaka kwesiri dīkwa n'ire ya. **27** Ò na-etinye uche n'ìhe niile banyere ezinaụlò ya, ọ naghị arụ ọrụ umengwụ. **28** Ụmụ ya na-ebili gòzie ya; otu a kwa dī ya ga-eto ya ezi otuto. **29** Ò ga-asj; "E nwere ọtùtù ndị inyom ndị bụ ezi nwunye nye dī ha, ma gī onwe gī kachasị ha niile mma." **30** Ịma mma nke elu ahụ adighị egosi ihe mmadụ bụ, n'ìhi na ịma mma adighị adigide ogologo oge. Ma nwanyị ọbụla nke na-atụ egwu Onyenwe anyị bụ onye e kwesiri ito. **31** E kwesiri ito ya n'ìhi ọrụ ọma niile nke aka ya rụputara. Ka ọrụ ya niile wetara ya otuto n'ònyị ụzọ ama nke obodo.

Ekiliziastis

1 Okwu onye ozizi, nwa Devid, onye bụ eze na Jerusalem. **2** Ihe efu, ihe niile bụ ihe efu ka onye ozizi na-ekwu. Ihe na-enweghị isi ka ihe niile bụ. Ihe niile bụ nnoqo ihe efu. **3** Olee uru mmadụ na-enweta site na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya n'orụ n'okpuru anyanwụ? **4** Otu ogbo laa, ogbo ozo abia, ma uwa na-adigide ruo ebighi ebi. **5** Anyanwụ na-awa, na-adakwa, ma mee ngwangwa laghachi ebe o si awaputa. **6** Ifufe na-efe gaa na ndida; feekwa gburugburu gaa n'ugwu, o na-efegharị gburugburu ebe niile; na-efe na-enweghikwa nsọtụ. **7** Mmiri dī n'iyi niile na-asobanye n'oke osimiri ma oke osimiri ejughị eju. Emesjakwa, mmiri ndī a na-aloghachi n'iyi ndī a, malitakwa isokwa na-aga n'osimiri. **8** Ihe niile nō na-adogbu onwe ha n'orū; onū apughī ikō udī ike ogwugwu dīnū. Otu obula anyi si lee anya, afo adighi eju anya anyi. Afo adighikwa eju nti anyi inu ihe, na ige nti. **9** Ihe obula nke dirila na mbu ga-adikwa ozo. Ihe ndi mmadu mere n'oge gara aga ka a ga-emekwa ozo. O dikwaghī ihe ohuru obula dī n'okpuru anyanwū. **10** Q dī ihe enwere ike ikwu sī, "Lee, ihe a bụ ihe ohuru"? Q bụ ihe dīrī n'oge gara aga, n'oge ndi garalarī tupu oge anyi. **11** Anaghī echeta ndi mgbe ochie, otu aka ahū kwa, ogbo na-abia abia ndi ga-eso ha agakwaghī echeta ha. **12** Mū onwe m bụ onye nkuzi, burīj eze Izrel n'ime Jerusalem. **13** Ekpebiri m, were onwe m nye, iji amamihe nnyochaputa ihe m nwere ike imata banyere ihe niile a na-eme n'ime uwa. Olee udī ibi arō bụ nke a, nke Chineke bokwasirī umu mmadu? **14** Enyochaala m ihe niile a na-eme n'ụwa choputa na ha enweghī isi. Q dī ka mmadu ichugharī ifufe. **15** Ihe gbagoro agbago, apughī ime ya ka o dizie. Ihe na-ezughī ezu, enweghī ike iguta ha onū. **16** Echere m n'ime obi m sī, "Lee anya! Aghoala m onye ukwu, burū onye maara ihe karja ndi eze niile chirila na Jerusalem. Enweela m amamihe n'ebe o dī ukwu, babigakwa ụba oke n'ihe omuma." **17** N'ihī ya, agbalisiri m ike imuta ihe dī iche n'etiti ihe omuma, na iyi ara na nzuzu. Ma ihe m choputara bụ na o baghī uru. Q dī ka itufu oge icho ụzo ijide ifufe. **18** N'ihī na mgbe amamihe na-aba ụba, mgbe ahū ka iwe na onuma na-epuputa, oke ihe omuma na-ewetakwa oke ihe mgbu.

2 Echere m n'ime obi m sī, Ugbu a, aga m eji ihe na-enye obi anurī n'aa gi site otu a choputa ihe dī mma, ma nke a bukwa ihe efu. **2** "Qchi," ka m siri na "o bụ ihe nzuzu. Ikpori ndū, uru ginj ka o bara?" **3** Echere m n'obi utō m ga-esite n'jnu mmanya. Agbasokwara m ụzo ibi ndū nzuzu ma obi m nō nnoqo na-edu m site n'amamihe. Olileanya m bụ na m gae-si otu a chota ụzo kachasi mma ndi mmadu nwere ike iji bie mkpumpku ndū ha n'ụwa. **4** Aruputara m otutu ihe dī iche iche, ewuru m ulō nye onwe m ma nweekwa ubi vaini. **5** Ewuru m ubi a gbara ogige ebe izuike, ma kuko osisi na-amī mkpuru dī iche iche n'ime ha, **6** wuore onwe m odo mmiri ebe a ga-esi na-agma ubi m niile mmiri. **7** Agbatara m ndi ohu nwoke na nwanyi, nweekwa ndi ohu ozo a muru n'ulo m. Enwekwara m otutu igwe ehi na anu ulo karja eze niile ndi bu m ụzo chja na Jerusalem. **8** Achikotara m olocha na oloado nye onwe m, na akunuba nke otutu ndi eze na-achi ala na atutara m. E nwetakwara m nye onwe m ndi ikom na ndi nyom ndi na-abu abu. Enwekwara ndi iko nwanyi

n'ebe o bara uba. Ihe utō niile ndi na-amasi obi nwa mmadu. **9** E, aghoro m onye dī ukwu karja eze niile ndi burula m ụzo chja na Jerusalem. Ma n'ime ihe ndi a niile, anya doro m, ihe niile ka m ji amamihe tulee. **10** Ihe obula m choro, ka m na-ewere; egbochighi m onwe m anuri obula. Obi m nuriri onu site n'oru niile, nke a bukwa oke m ketara na ndogbu niile m dogburu onwe m. **11** Mgbe m tulere ihe banyere ihe ndi a niile m tinyeturu aka, otu m si dogbuo onwe m n'oru banyere ha, mkpebi m bu na ha niile bu ihe efu, dika icho ijide ifufe. N'ezie, ihe niile bu ihe efu, ha abakwaghī uru. **12** Atughariri m bido imu ihe banyere amamihe, na iyi ara na nzuzu. Olee ihe ozo nke onye ga-anochi anya eze ga-eme, karja ihe ndi ahū e merela na mbu? **13** Achoputara m na amamihe dī mma karja nzuzu, dika ihē si dī mma karja ochichiri. **14** N'ihī na onye maara ihe na-ahu ụzo ma isi kpuru onye nzuzu. Ma achoputakwara m na otu ihe ndaba na-adabara onye amamihe na onye nzuzu. **15** Agwara m onwe m okwu sī, "Dika onye nzuzu ga-anwu, otu ahū kwa ka m ga-anwu. Gini bụ uru amamihe m niile bara?" Ekwuru m n'obi m sī, "Ihe a bukwa ihe efu. **16** N'ihī na onye maara ihe na onye nzuzu bụ ndi a na-agaghī echeta ihe banyere ogologo oge dī n'ihu. N'ubochi ndi na-abia n'ihu, a gaghī echeta ha. Onye amamihe na onye nzuzu aghaghī inwu." **17** Ya mere, akporo m idī ndū asi, n'ihī na orū a na-arū n'okpuru anyanwū wutere m. Ihe efu ka o bụ; o dī ka ichugharī ifufe. **18** Ihe niile m gbaliri iruputa ka m kporo asi, n'ihī na amaara m na emesja, aga m ahapuru ha onye ozo na-abia n'azu m. **19** Onye maara ma o ga-abu onye maara ihe ma o ga-abukwanu onye nzuzu? Ma ihe niile m ji amamihe nka m na ike m ruputa n'okpuru anyanwū ga-abu nke ya! Ihe a bụ ihe efu. **20** Ya mere, o wutere m n'obi na m dogburu onwe m n'oru n'okpuru anyanwū. **21** N'ihī na mmadu nwere ike jiri amamihe, na ihe omuma na nka dogbuo onwe ya n'oru, emesja, ha ahapuru onye na-enweghī mgbe o ruru oru obula ihe ndi ahū niile. Nke a bukwa ihe efu, na oke ihe ndakwasī. **22** Gini bụ uru mmadu na-enweta na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya n'oru n'okpuru anyanwū? **23** N'ihī n'ubochi ihe niile juputara naanī n'ihī mgbu na iru ujū, o buladī n'abali, obi ha anaghī ezu ike. Ihe ndi a bukwa ihe efu. **24** N'ihī ya, ekpebiri m na o dighi ihe ozo ga-abara mmadu uru kariakwa naanī inodu ala rie nri, nuokwa ihe ma chota ojuju afo n'oru ya. Achoputakwara m na o buladī nke a si n'aka Chineke. **25** Q dighi onye puru iri maobu nuo ma o siteghi na Chineke? **26** N'ihī na ndi na-eme ihe na-atō ya utō, ka Chineke na-enye amamihe na ihe omuma, na onu; ma o na-enye onye mmehie oru ikpakota na ichikoba akunuba nke o ga-enyefe n'aka onye ahū ihe ya dī Chineke mma. Nke a bukwa ihe efu; ichuso ifufe.

3 Ihe obula nwere oge; mgbe dikwara ihe obula a na-eme eme n'eluigwe. **2** Oge imu nwa na oge inwu anwu, oge iku ihe na oge ihopu, **3** oge igbu egbu; na oge igwo oria, oge itikpo na oge iwuzi ewuzi, **4** oge ikwa akwa, na oge ichi ochi, oge iru ujū na oge ite egwu, **5** oge ikpasa nkume na oge ichikota nkume, oge ibaku na oge ikwasī ibaku, **6** oge icho ihe, na oge ntufu, oge ichikoba, na oge ichifusi, **7** oge ndowasi, na oge ndukota, oge igba nkiti, na oge ikwu okwu, **8** oge ihunanya na oge ikpo asi, oge ibu agha, na oge ime udo. **9** Gini bụ nnoqo ihe mmadu na-enweta site na ndogbu niile nke n'oru niile o na-arū? **10** Ahula m ibi arō nke Chineke

bokwasiri ndi mmadu e kere eke. **11** O meela ka ihe niile maa mma n'oge nke ya. O tinyekwala ebighi ebi n'ime obi ndi mmadu; ma o nweghi ka mmadu ghotu oru Chineke site na mmalite ruo n'ogwugwu. **12** N'ih i ya, ekpebiri m na ihe dijiri mmadu icho bu obi utu na inwe anuri na ndu ya niile. **13** Ihe ozo bu ka mmadu rie, nyo, ma nwee afo ojuru na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya, n'ih i na ha bu onyinye si n'aka Chineke. **14** Amaara m na ihe niile Chineke mere na-adigidekwa. O nweghi ihe apuru itinye na ya, o nweghikwa ihe apuru iwepukwa site na ya. Chineke na-eme nke a ka ndi mmadu tuo egwu ya. **15** Ihe obula di ugbu a, adilarj na mgbe ochie, ihe obula gaje idi dilari na mbu. Chineke name ka ihe niile mere na mgbe gara aga meghariakwa ozo. **16** Ozokwa, achoputara m otu ihe n'okpuru anyanwu, na onodu ezi ikpe naani mmebi iwu jututara, n'ebe e kwesiri inwe ikpe ziri ezi i ga-achoputa na ihe ojoo dikwa ya. **17** A gwara m onwe m, "Chineke ga-ekpe, ndi ezi omume na ndi ajo omume ikpe, n'ih i na a ga-enwe oge maka ihe obula a na-eme eme, oge dikwa maka ikpe oru niile nke mmadu ikpe." **18** Echeri m n'obi si, "Ebe mmadu no, Chineke na-anwale ya, ka mmadu mata na ha di ka anumanu. **19** N'ih i na ihe na-eche mmadu na anumanu bu otu. Ha abuo na-eku ume, ha abuo na-anwukwa anwu. O dighi ihe mmadu ji karja anumanu. Ihe niile bu ihe efu. **20** Ha niile na-alaghachi n'otu ebe; o bu n'aja ka ha si puta, ebe ahj kwa ka ha ga-alaghachi. **21** Onye puru iguzo gbaa akaebe na mmuo mmadu na-ala n'elu ma nke anumanu na-ala n'aja?" **22** N'ih i ya, ahuru m na o dighi ihe ozo umu mmadu kwesiri ime kariakwa inwe onu n'oru ha, n'ih i na nke ahj bu oke ha n'ebe a. Onye ga-eme ka ha biaghachi hu ihe ga-eme n'azu ha?

4 Ozo, ahuru m mmegbu na obi ilu niile di n'okpuru anyanwu, anya mmiri akwa ndi a na-eme emegbu, ma o dikwaghi ndi nkasiobi ha nwere, ma ike di n'aka ndi mmegbu a, ma ha enweghaghi ndi nkasiobi. **2** N'ih i ya, ekwuru m, na ndi nwuru anwu, bu ndi nwuru anwu mgbe gara aga, ka ndi di ndu mma, bu ndi nke di ndu ruo ugbu a. **3** Ma o di mma karja ha abuo bu onye ahj a na-amubeghi, onye na-ahubeghi ihe ojoo nke di n'okpuru anyanwu. **4** Achoputakwara m na ihe mere ndi mmadu ji na-adogbu onwe ha n'oru bu n'ih i anya ufu ha nwere n'ebe ihe ndi agbataobi ha di. Nke a bu ihe efu, ichuso ifufe. **5** Onye nzuzu na-afanye aka abuo n'apata, na-eri anu ahj onwe ya. **6** O ka mma inwe ihe ntakiri na obi udo, karja mmadu inweju aku site n'idogbu onwe ya n'oru, nke bu naani ichuso ifufe. **7** O dikwa ihe ozo m huru n'okpuru anyanwu bu naani ihe efu. **8** O di otu nwoke nke naani ya no, o nweghi nwa, o nweghaghi umunne. Mgbe niile, o na-adogbu onwe ya n'oru, ma nke a emeghi ka afo ju ya n'akunuba o nwere. O juru si, "O bu n'ih i onye ka m ji adogbu onwe m n'oru," "n'ih i ginj ka m ji anapu onwe m ihe obi anuri?" Ihe nke a enweghi isi, ihe efu na-eweta obi mgbawa ka ha bu. **9** Mmadu abuo ka mma karja otu onye, n'ih i na ha ga-aruputa otutu ihe: **10** Otu onye n'ime ha daa, onye nke ozo ga-apalite ya. Ma mgbe o bu naani otu onye, onye ga-apalite ya? O no n'ime nsogbu. **11** Ozo, o buru na mmadu abuo edinako, ahj ga-ekpokwa ha oku, ma olee otu onye naani ya dina ga-esi nweta okpomoku? **12** O bu ezie na e nwere ike merie onye naani ya guzo, ma mmadu abuo puru iguzo zo onwe ha. Udo e ji eriri ato tukota n'otu, adighi

adobi ya ngwangwa. **13** O ka mma ibu nwantakiri na onye ogbenye nwere ngota karja ibu agadi bu eze ndi nzuzu, onye na-adighi ana nti na ndumodu obula. **14** Nwata di otu a, ma eleghi anya, o ga-esi n'ulo mkporo puta buru eze, ma o bukwanu na a muru ya ogbenye n'alaeze ahj. **15** Ahuru m na mmadu niile ndi bi n'okpuru anyanwu na-eso nwantakiri ahj onye nochiri anya eze. **16** A puru iguta ndi dinyere ya, ma ndi ga-esota n'azu agaghj enwe onu n'ebe onye nochiri eze ahj no. Ozokwa, nke a bu ihe efu, naani ichuso ifufe.

5 Mgbe j na-aba n'ulo ukwu Chineke, lezie anya. Meghee nti gi nke oma, karja ichu aja onyinye nke ndi nzuzu, ndi na-amaghj na ha na-eme ihe ojoo. **2** Abula onye na-eme osiiso ikwu ukwu maobu ime ngwangwa n'ime echiche obi gi, maobu ikwe Chineke nkwa onu efu. N'ih i na Chineke no n'eluigwe ma naani n'uja ka i no, n'ih i ya ka okwu onu gi di ole na ole. **3** Di ka otutu nchekasi si eweta i roo nro, otu a ka okwu onye nzuzu si di mgbe otutu okwu di ya n'onu. **4** N'ih i ya, mgbe j na-ekwe Chineke nkwa, atufula oge imezu ihe ahj, n'ih i na ihe banyere ndi nzuzu adighj ato Chineke utu. Mezuo nkwa niile i kwere Chineke. **5** O ka mma na i gbara nkiti karja na i ga-ekwe nkwa ma i gaghj emezu ya. **6** Ekwela ka onu gi duba gi na mmehie. Azokwala onwe gi site n'igwa onyeozi Chineke, "na i kwere nkwa a na-amaghj ama." N'ih i ginj ka Chineke ga-eji wee iwe n'ih i ihe i kwuru, ma bibiekwa oru aka gi? **7** Aga m eme, aga m eme, ma e meggi ya bu naani okwu efu. Ya mere, tuo egwu Chineke. **8** O buru na i hu ebe a na-eme eme ndi ogbenye, na-anapukwa ha ihe ruru ha site n'ikpe ikpe na-ezighj ezi na mpaghara obodo a na-achi achi, ya ejula gi anya, n'ih i na onyeisi obula nwere onye na-aturu ya. Ndiisi na-atu iwu nwekwara ndi kachasi ha elu. Otu a kwa, o dikwa ndi di elu karja ha. **9** Mgbe ihe nnweta si n'ala ubi bara uba, o na-abara onye obula uru; o na-abakwara eze n'onwe ya uru. **10** Onye obula huru ego n'anya, o gaghj eju ya afo. Onye obula huru akunuba n'anya adighj enwe afo ojuru n'ih i obula. Nke a bukwa ihe efu. **11** Aku na-abawanye, ndi na-eri ya na-abawanyekwa. Olee uru ha bara nye onyenwe ha karja jji anya ya abuo na-ele ha? **12** Onye na-arusi oru ike na-arahu ura nke oma, ma o riri nri nta ma o rikwaranu nke di ukwu, ma oke iriji afo onye ogaranya anaghj ekwe ya rahu ura. **13** Ahuru m ihe ojoo ozo n'okpuru anyanwu, mmadu debere akunuba ruo mgbe o wetara ya ihe mgbu, **14** ma akunuba ndi ahj bu ihe furu site n'odachi nke bu na mgbe ha mutara umu, o nweghaghi ihe foduru umu ahj iketa. **15** Dika mmadu si gbara oto site n'afu nne ya bata n'uja, otu a ka anyi ga-esi hapu ya. O nweghi ihe o ga-ebu puo site na ndogbu niile o dogburu onwe ya n'oru. **16** Ma nke a bu ihe ojoo nke na-egbu mgbu n'obi. Mmadu na-ala dikwa o siri bja. Gini bu uru ya, mgbe o na-adogbu onwe ya n'oru nye ifufe? **17** Ubochi ndu ya niile, o na-eri ihe n'ochichiri, site oke mgbagwoju anya, na nsogbu na iwe. **18** Ma achoputara m na o bu ihe di mma na ihe kwesiri omume, ka nwoke rie ihe ma n'ujukwa ihe onunu Ka o chotakwa afo ojuru n'ime ndogbu niile nke oru o ruru n'okpuru anyanwu, n'oge mkpumkpu ndu nke Chineke nyere ya. N'ih i na nke a bu oke ya. **19** Ozokwa, o buru na Chineke enye mmadu akunuba na ihe nweta, ma nyekwa ya ike o ga-eji kporie ndu n'ime ihe ndi a, ya nabata nke a di ka oke ya ma were onu ruo oru ya. Ha bu onyinye si n'aka

Chineke. 20 Ebe ọ bụ na Chineke enyela ya obi uto, ubochi ndu ya ekwesighi iwetara ya oke echiche.

6 Ọ dị ihe ojoo ozo nke m huru n'okpuru anyanwu, nke na- anyido umu mmadu. 2 Chineke na-enye mmadu akunuba, na ihe nnweta, na nsopuru, na-emekwa na ha nwee ihe niile ha choro, ma o dighi enye ha ike inu uto ha; ma onye ozo na- anu uto ha. Nke a bu ihe efu, burukwa ihe jogburu onwe ya. 3 Mmadu nwere ike muta narị umu, o nwekwara ike nwee ndu ogologo ruo agadi, ma o buru na o nweghi ike inu uto akunuba ya, o burukwa na o nwetaghi udi olili ruru ya, ana m asi, na nwa nwuru n'afọ di mma karja ya. 4 Obibia ya e nweghi isi, n'ochichiri ka o na-ala, o bukwa ochichiri ka e kpuchiri aha ya. 5 O bu ezie na o gaghi ahụ ihe anwu anya, o makwaghi ihe obula, o nwere izuikwe karja nwoke ahu. 6 A sikiwari na o biri ndu puku afo, okpukpu abuo, ma o nughi uto akunuba ya. O bughị n'otu ebe ka ha niile na-ala? 7 Ndogbu niile mmadu na-adogbu onwe ya n'oru bu ka o rjioo afo, ma o nweghi onye na-enweta ihe na-ezuru ya. 8 Olee uzọ onye maara ihe si di mma karja onye nzuzu? Gini bu uru dijiri onye ogbenye na o maara otu e si akpa ezi agwa n'ihu ndi di ndu? 9 Ihe eji anya hu ka mma karja oke ochichio! Nke a bukwa ihe efu na ichuso ifufe. 10 Ihe obula di ugbu a, ka akporo aha na mgbe gara aga. Amakwaara ihe mmadu bu, mmadu obula apughi iluso onye ka ya ike ogu. 11 Okwu na-aba uba, nghota na-adi nta. O nwere uru nke a bara? 12 Onye mara ihe diri mmadu mma na ndu, n'ubochi ole na ole nke na-abaghi uru o nwere igabiga ndu a dika onyinyo? Onye puru igwa ya ihe gae- me n'okpuru anyanwu, mgbe o nwusiri?

7 Ezi aha ka mma karja mmanu isi uto. Ubochi mmadu nwuru ka ubochi a muru ya mma. 2 O kaara gi mma ije n'ebe a na-eru uju karja ebe a na-eri na-anu. N'ihu na onwu dijiri mmadu obula; ndi di ndu kwesiri iburu nke a n'obi. 3 Iru uju ka ichi ochi mma, ihu gbaruru agbaru na-enyere obi aka 4 Onye maara ihe na-eche echiche banyere onwu, ma onye nzuzu na-eche naan banyere ikpori ndu. 5 O ka mma ige nti nye mba onye maara ihe karja ina nti n'abu ndi na-enweghi uche na-abu. 6 Ochi onye nzuzu di ka mkpotu nke ogwu na-ere oku na-eme n'okpuru ite. Ihe a bukwa ihe efu. 7 Iji anya ike nara mmadu ihe na-eme ka onye mara ihe ghoo onye nzuzu, iri ngari na-emeru obi mmadu. 8 Ogwugwu ihe obula di mma karja mmalite ya! Ogologo ntachiobi di mma karja mpako! 9 Abula onye na-ewe iwe osiiso, n'ihu na iwe bu oke ndi nzuzu. 10 Asila, "Gini mere ubochi gara aga ji di mma karja ubochi ndi a?" N'ihu na o bughị amamihe i ju ajuju di otu a. 11 Amamihe dika ihe nketa, bu ihe di mma. O na- abara uru nye ndi na-ahu anyanwu anya. 12 Amamihe bu ndo dika ego si burukwa ndo, ma uzọ ihe omuma ji di mma karja bu nke a: Amamihe na-echebe ndu ndi nwere ya. 13 Chee echiche banyere ihe Chineke na-eme. Mmadu o puru ime ka o dizie adizie, bu ihe Chineke mere ka o gbago agbago? 14 Mgbe ihe na-agara gi nke oma, nura onu, n'ihu o diri gi mma, ma mgbe mmekpa ahụ batara, mata nke oma na Chineke onye na-enye onodu oma makwa ihe banyere onodu ojoo. Ya mere, o nweghi onye obula nwere ike ichoputa odinihu ya. 15 Ndu m n'ua a bu ihe efu, ahula m ihe abughi ndi a, onye ezi omume na-anwu n'ezie omume ya, ma onye na-emebi iwu na-ebi ogologo ndu na mmebi iwu ya. 16 N'ihu ya, abugigala onye ezi omume oke, emekwala onwe gi onye mabigara ihe oke.

Gini mere i ji achọ igbu onwe gi? 17 Abugigala onye na-emefe ajo omume oke, abukwala onye nzuzu! Gini ka i ga-eji nwuo mgbe oge gi na-erubeghi? 18 O di mma ijide otu na-esepughi aka na nke ozo, onye na-atu egwu Chineke ga-enweta uru n'ime ha abuo. 19 Amamihe na-eme ka otu onye di ike karja mmadu iri na-achi otu obodo. 20 Gbaa uwa niile gburugburu, o dighi otu onye bu onye ezi omume, o dighi onye na-eme ihe ziri ezi nke na-adighe ime mmehie mgbe obula. 21 Egela nti n'ihu niile ndi mmadu na-ekwu, i puru inu nkocha nke ohu gi na-akocha gi. 22 Gi onwe gi maara na otutu oge, i na-akochakwa ndi ozo. 23 Agbalisiela m ike inwe nghota. Ekwuru m si, "Aga m abu onye amamihe," ma nke a kariji m. 24 Amamihe adighi mfe inweta, o di omimi nke ukwu; o bu onye puru ichoputa ya? 25 A tughariji uche m ka m ghota, iledo na ichoputa amamihe na atumatu otu ihe niile si di na ighotakwa nzuzu nke di na ajo omume na iyi ara nke di na enweghi uche. 26 Achoputara m na o di ihe di ilu karja onwu, ihe ahụ bu nwanji. Obi ya di ka ugbu. Otu a kwa, aka o ji ejiku gi di ka udo igwe. Onye ahụ na-eme ihe na-atọ Chineke uto na-esi n'aka ya gba, ma ndi mmehie ka o na-enwude n'onya ya. 27 "Lee, ihe a ka m choputara," ka onye nkuzi kwuru: "Site n'itukwasị otu ihe n'elu ibe ya ka m matara isi ihe niile. 28 Mgbe m ka na-achọ ma achotaghi m, n'etiti puku mmadu ndi ikom, achotara m otu onye aka ya di ocha, ma o dighi otu nwanji m chotara n'etiti ha. 29 Achoputara m naan nke a, Chineke mere ndi mmadu ka ha buru ndi uzo ha ziri ezi, ma ha atugharjala choro otutu ihe ncheputa gawa."

8 Onye di ka onye amamihe? Onye maara nkowa ihe? Amamihe na-enyekwa ihu ya ihe, na-emekwa ka mgbaru nke ihu ya gbanwee. 2 Asi m, debe iwu eze, n'ihu iyi i nuru n'ihu Chineke. 3 Emela ngwangwa isi n'ihu eze puo. Akwagidela ihe ojoo n'ihu na o ga-eme ihe masiri ya. 4 N'ihu na okwu eze nwere ike o dighi onye puru iju ya, Gini ka i na-eme? 5 Onye na-eedebe iwu eze agaghi adaba na nsogbu. Onye maara ihe na-ama mgbe kwesiri na uzọ kwesiri ime ihe. 6 Ihe niile nwere oge kwesiri ya, uzọ e si eme ha dikwa, o bu ezie na nsogbu mmadu di ukwu n'ahu ya. 7 Ebe o bu na o nweghi onye mara ihe na-aga ime, onye puru igwa ibe ya ihe gaje ime? 8 O dighi onye nwere ike igbochi mmuo mmadu mgbe o choro. O dighi onye nwere ike igbochi ubochi onwu ya. Dika o si sie ike izighachi mmadu azu n'oge agha, otu a ka o si sie ike ajo omume itoghapu ndi na-eme ihe ojoo. 9 Ihe ndi a niile ka m huru, mgbe m na-atughari uche banyere ihe niile a na-eme n'okpuru anyanwu. Mgbe ufodu, mmadu na-emegide ibe ya si otu a wetara onwe ya nsogbu. 10 Ozokwa, ahuru m ebe e liri ndi ajo omume, ndi na-abata na apukwa site n'ebe di nso, a na-etokwa ha n'obodo ebe ha mere ihe ndi a. Nke a bukwa nnoo ihe na-enweghi isi; ihe efu. 11 N'ihu na e nyeghi ntaramahulu mmehie mgbe o kwesiri, obi ndi mmadu na- ejuputa n'atumatu ime mmehie. 12 Onye ajo omume nwere ike mee narị mmehie bikwaa ogologo ndu, ma amara m na o ga-adiri ndi na-atu egwu Chineke mma karja, bu ndi na- atu egwu n'ihu Chineke. 13 N'ihu na ndi ajo omume adighi atu egwu Chineke, o gaghi adiri ha na mma, ubochi ndu ha agaghi agbatikwa ogologo dika onyinyo. 14 O di ihe ozo na-enweghi isi n'ua: ndi ezi omume na-anata ntaramahulu diri ndi na-emebi iwu. Ndi na-emebi iwu na-anata ugwo oru ruru ndi ezi omume. N'ezie, ihe ndi a niile bu ihe efu, ha

enweghị isi. **15** Ya mere, ana m ekwuputa, na ikpori ezi ndu di mma, n'ih na o dighi ihe ka mma nye mmadu n'okpuru anyanwu, karja iri, na jnu, na inwe obi uto. Mgbe ahụ o ga-enwe obi uto n'oru o na-arụ n'ubochi niile nke Chineke nyere ya n'okpuru anyanwu. **16** Mgbe m weputara obi m icho amamihe na ighota oru mmadu n'okpuru anyanwu nke mere na o naghị ehi ura ehiehi na abali, **17** mgbe ahụ ka m choptara ihe Chineke mere. O nweghị onye puru ighota ihe na-aga n'okpuru anyanwu. Otu obula mmadu siri gbalja o nweghị ike ichoputa ihe o putara. Onye maara ihe puru i si na a amatala ya, ma n'ezie o maghị ya.

9 Ihe ndi a niile ka m tulere nke oma n'obi m, kpebie na ihe ndi ezi omume na ndi maara ihe na-eme di n'aka Chineke, ma o dighi onye maara ihe na-echere ha maobu ihunanya maobu ikpo asi. **2** Ihe niile na-adakwasị mmadu niile n'otu uzo ahụ, ma onye ezi omume ma onye ajo omume, ezi mmadu na onye na-abughị ezi mmadu, onye di ocha na onye na-adighi ocha, onye na-achụ aja na onye na-adighi achu aja. Dika o dirị ezi mmadu, otu a ka o dirị onye mmehie; dika o dirị ndi na-anu iyi, otu a kwa ka o di nye ndi na-adighi anu. **3** Nke a bukwa ihe ojoo na-eme n'okpuru anyanwu. Otu ihe ndakwasị dirị mmadu niile. Ozokwa, obi umu mmadu juputara n'ihe ojoo na iyi ara mgbe ha no na ndu, emesia ha alakwuru ndi nwuru anwu. **4** Naanị ndi di ndu nwere olileanya. O ka mma ibu nkita di ndu karja ibu odum nwuru anwu. **5** N'ih na ndi di ndu maara nke oma na ha ga-anwu, ma ndi nwuru anwu amaghị ihe obula; ha enwekwaghị ugwo oru ozo, n'ih na ha bu ndi echefurula echefu. **6** Ihunanya ha, na ikpo asi ha, na ekworo ha gabigara mgbe ha nwuru. Ha agaghị enwekwa oke n'ihe obula na-eme n'okpuru anyanwu. **7** Ya mere, gaa n'ihu, jiri onu rie nri gi, jirikwa onu nuo ihe onu nu n'ih na o bu ugbu a ka Chineke nabatara oru gi. **8** Yiri akwa di ocha mgbe niile, tee mmanu na-esi isi uto n'isi gi. **9** Bie ndu obi uto, gi na nwunye gi i huru n'anya, ubochi niile nke ndu ihe efu gi nke Chineke nyere gi n'okpuru anyanwu, n'ih na nke a bu oke dijiri gi na ndu ndogbu onwe gi n'oru n'okpuru anyanwu. **10** Ihe obula i na-eme, were ike gi niile mee ya, n'ih na iru oru maobu iche echiche, maobu ihe omuma, maobu amamihe adighi n'ala ndi nwuru anwu. Ebe ahụ kwa ka i na-aga. (Sheol h7585) **11** Ahuru ihe ozo n'okpuru anyanwu, o bughị ndi nwere ukwu oso nagbata ihe, o bukwaghị onye sikariri ike na-emer n'agha; o bughị ndi maara ihe ka nri dirị, o bughị ndi nwere nghota ka akunuba dirị, ozokwa, o bughị ndi nka ka amara na-adiri; kama o bu mgbe na ihe ndaba na-eme ka ihe ndi a dirị. **12** Nke ka nke, o dighi mmadu obula maara mgbe oge ya gaueru: O di ka nnuhu nke mara n'onya, maobu azu e jidere n'ugbu. Dika ha, umu mmadu na-adaba n'onya nke ihe ojoo mgbe ha na-atughị anya ya. **13** Ahukwara m ihe ozo n'okpuru anyanwu, nke a bu udi amamihe nke meturu m n'obi n'ebe o di ukwu. **14** O di obodo nke naanị mmadu ole na ole bi n'ime ya, ma otu eze di ike chiri ndi agha ya bja ibuso obodo nta a gha. Ndi agha ya gbara obodo a gburugburu na-acho ikwatu mgbidi ya. **15** Ma o di otu onye ogbenye bi n'obodo nta ahụ, onye maara ihe, o zoputara obodo ahụ site n'amamihe ya. Ma o nweghị onye chetara ihe banyere ya. **16** Nke a mere m ji si, inwe amamihe bara uru karja idj ike, ma o buru na onye amamihe ahụ bu onye ogbenye, a ga-eleda ya anya, a gaghi

akpokwa okwu ya ihe. **17** Okwu nke onye maara ihe na-ekwu na nwayoo ka a na-anu, karja iti mkpu nke onye na-achị achị n'etiti ndi nzuzu. **18** Amamihe ka ihe agha niile mma, ma otu onye mmehie na-ala otutu ezi ihe n'iyi.

10 Ijji nwuru anwu ga-eme ka mmanu isi uto sie isi ojoo. Otu a kwa, nzuzu nta puru ime ka amamihe di ukwu ghara inwe nsopuru. **2** Obi onye maara ihe na-eme ka o mee ihe ziri ezi, ma obi onye nzuzu na-eduba ya na mmehie. **3** I ga-ama onye nzuzu site n'ije ukwu ya, n'ih na o maghị ihe. O buladi onye obula na-achoputa onye nzuzu osiiso. **4** O buru na iwe onye ochichị ebilie megide gi, ahapula onodu gi, n'ih na mmuo di nwayoo ga-eme ka mmehie ukwu di iche iche daju. **5** O dikwa ihe ojoo ozo m huru n'okpuru anyanwu, dika njehie nke ndi eze na ndi na-achị achị na-ehie. **6** Ahuru m ka ndi nzuzu na-enweta okwa di elu, ma ndi ogaranya adighi enweta onodu ruuru ha. **7** Ahula m ka ohu na-agma jnyinya, ma umu eze ji ukwu na-agma dika umu ohu. **8** Onye gwuru olulu ga-adaba n'ime ya! Onye na-etida mgbidi ka agwo ga-atagbu. **9** Onye na-arū oru n'ebe a na-awa nkume ka nkume ga-adakwasị. Onye na-awa nku no n'ize ndu site na ha. **10** O buru na anyuikie adighi nko, o burukwa na-amughị ihu ya amu, a ga-etinye ike karja, ma ima eme ihe na-eme ka ihe gazie agazi. **11** O buru na agwo ataa mmadu tupu e kechie ya onu, o dikwaghị uru o bara na e kechiri ya onu. **12** Okwu onye maara ihe na-ajuputa n'amara, ma okwu onye nzuzu na-eduba ya n'ila n'iyi. **13** N'ih na mmalite okwu ya bu nzuzu, ogwugwu okwu ya bukwa naanị mmebi iwu na iyi ara. **14** Onye nzuzu na-ekwu otutu okwu. Ma o nweghị onye ma ihe na-aga ime, onye puru igwa ya ihe gaje ime mgbe o nwuru? **15** Oru nke ndi nzuzu na-agwu ya ike, ha makwaghị uzo ijeru obodo. **16** Ahuhu ga-adiri ala nke eze ya bu nwantakiri, nke ndi na-achị achị bu ndi na-akpo oriri n'ututu. **17** Ngozi na-adiri ala ahụ nke eze ya bu onye a na-asopuru, nke umu eze ya na-eri ihe mgbe o kwesiri n'ih inweta ike, o bughị maka inubiga mmanya oke. **18** O bu umengwu na-eme ka ulo hie mmiri; o bukwa umengwu na-eme ka elu ulo malite ize eze. **19** Ikpo oriri na-eweta onu ochi, mmanya na-enye obi uto, ma ego bu osisa nye ihe niile. **20** Akochala eze, o buladi n'echiche obi gi; maobu buo ogaranya onu n'ime ulo ndina gi, n'ih na onye ufe no n'elu nwere ike buru okwu gi nna nnuhu nwere nku ga-ako ihe i kwuru.

11 Gbasapu aka gi n'inye onyinye n'ih na mgbe otutu ubochi gasiri i ga-anata ugwo oru gi. **2** Kee aku gi uzo asa maobu uzo asato n'ih na i maghị udi ihe ndaba ojoo nwere ike ibjakwasị gi n'obodo. **3** Mgbe eluigwe rujiri, mmiri ga-ezo; mgbe osisi dara, maobu n'ugwu maobu na ndida, ebe ahụ ka o na-atogbo. **4** Onye na-ele ikuku anya agaghị aku mkpuru obula, onye na-ele igwe ojii anya agaghị ewe ihe ubi. **5** Dika mmadu na-apughị imata uzo ikuku si aga maobu otu ndu ohuru si ebido n'ime afo nwanji di ime, otu a ka o si diri ma mmadu apughị ighota oru Chineke, onye mere ihe niile. **6** Ghaa mkpuru gi n'ututu, esepukwala aka n'anyasi, n'ih na i maghị nke ga-eto, maobu nke a maobu nke ozo, ha niile nwere ike too nke oma. **7** Ihe di uto, o na-amasiakwa anya ihu ihe anyanwu. **8** O buru na mmadu adi ndu otutu afo, ya nuria n'ime ihe niile, ma ya cheta ubochi ochichiri ga-adi otutu. Ihe niile ndi na-abia bu ihe efu. **9** Nwa okorobia, o bu ihe oke onu na i bu okorobia. Ya mere, ka obi gi nye gi onu n'ubochi

niile nke okorobia gi. Mee ihe niile i choro ime; gbasookwa ihe niile nke anya gi na-ahụ. Kama, ghotakwa nke a, na i ghaghị ịza ajuju n'ihu Chineke n'ihu ihe niile i mere. **10** Ya mere, wezuga nchegbu site n'obi, wezugakwa nsogbu nke ahụ gi, n'ihu na okorobia na ịdị ike bụ ihe efu.

12 Ya mere, cheta Onye kere gi mgbe i ka bụ okorobia, tupu ubochi ojojọ ndi ahụ abia, na mgbe afọ aka abjarubeghi mgbe i ga-asi, "Ha anaghị atokwa m uto." **2** Tupu anyanwu na ihè, onwa na kpakpando ga-agba ochichiri, na nloghachi igwe ojii mgbe mmiri zosiri. **3** Mgbe ndi na-echebe ulo ga-ama jijiji, mgbe ndi dimkpa nwoke ga-ehulata, mgbe ndi na-akwo ihe kwusiri maka ha di ole na ole, mgbe ndi na-elepu anya site n'oghere ga-ebido igba ochichiri, **4** mgbe e mechiri onu uzọ nke puru n'okporozo, mgbe olu ikwo nri ga-adi ala, mgbe uda olu abu umu nnonu ga-akpote ndi mmadu, ma abu ha niile na-ala ala, **5** mgbe ndi mmadu ga-atu egwu ebe di elu; na ihe egwu nke okporozo, mgbe osisi alumonon ga-ama ifuru mgbe ukpana ga na-adokpu onwe ya n'uzo, agwu ihe obula ga-akwasikwa. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ala ulo ebighi ebi ya, ndi na-akwa akwa ga na-agaghari n'okporozo niile. **6** E, cheta ya, tupu e gbubie udọ olocha ahụ, tupu e tiwaa okwa olaedo, tupu ite adawaa n'isi iyi, tupu e tijie ukwu igwe olulu mmiri. **7** Mgbe ahụ, anụ ahụ anyi ga-alaghachi n'aja ebe o si puta; mmuo anyi ga-alaghachikwuru Chineke onye nyere ya. **8** "Ihe efu! Ihe efu!" ka onye ozizi kwuru. "Ihe niile bụ ihe efu!" **9** O bughị naanị n'onye ozizi ahụ bụ onye maara ihe, o jehariri na-ezi ndi mmadu ihe o maara. O tughariri uche choputa otutu ilu, detuokwa ha n'usoro. **10** Onye ozizi choputara okwu ndi dabanyere n'usoro, ihe o deputara bụ ihe ziri ezi na eziokwu. **11** Okwu onu nke onye maara ihe di ka ndudu e ji achu ehi. Nchikota okwu amamihe ndi a di ka itu a kumiri nke oma, nke onye na-azu aturu nyere. **12** Ma nwa m nwoke lezie anya, atukwasila ihe ozo n'elu ihe ndi a. Akwukwo a na-edede enweghi ogwugwu, otutu mmuta nagwu ike. **13** Ugbu a anula ihe ndi a niile, ma nuru ihe bu nkwebi okwu: Tu egwu Chineke, debekwa iwu ya niile, n'ihu na nke a bu oru niile dir mmadu. **14** N'ihu na Chineke gakepe oru obula ikpe, ya na ihe nzuzo anyi niile, ma ha di mma ma ha di njo.

Abụ nke Abụ

1 Abụ nke abụ nke Solomon. **2** Ya were nsusu niile nke ọnyụ ya susuo m ọnyụ, n'ihu na ihu n'anya gi dị ụtọ karịa mmanya. **3** Mmanụ otite gi niile na-esi isi ọma, aha gi dika mmanụ isi ụtọ awupụtara awuputa, ọ bughị ihe itụnanya na umụ agboghọ hụrụ gi n'anya. **4** Kpọrọ m, ka mụ na gi soro, ka anyị mee ngwangwa. Ka eze kpọbata m n'ime ụlọ ya. Ndi Enyi Anyi ga-añurị ọnyụ nwekwa obi ụtọ n'ime gi. Anyi gaeto ihu n'anya gi karịa mmanya. Onye a hụrụ n'anya Lee n'izi ezi ka ha n'ahụ gi n'anya nke ukwu. **5** Ana m eji nji ma a maara m mma ile anya, unu umụ agboghọ Jerusalem. Adị m nji dika ụlọ ikwu nke Keda dika akwa mgbochi di n'ụlọ Solomon. **6** Unu elekwasiła m anya, maka na m na-eji nji. Ọ bụ anwụ gbajiri m. Umunne m ndi ikom were iwe megide m, zipu m n'ezi ilekọta ubi vajiñ anyi, ma ubi vajiñ nke m ka m na-elekotaghị. **7** Gwa m, gi onye m hụrụ n'anya, ebee ka anụ ụlọ gi na-ata nri? Ebee ka aturụ gi na-ezu ike n'etiti ehilhie? N'ihu gi ka m ga-eji dika nwanji e kpuchiri ihu n'etiti igwe anụ ụlọ ndi enyi gi. **8** Ọ buru na i maghi, gi nwanji kachasi mma, soro nzo ukwu igwe aturu meekwa ka umu ewu gi taa ahijia di n'akuku ụlọ ikwu ndi na-elekota aturu. **9** Ana m atunyere gi, gi onye m huru n'anya dika nne inyinya e kenyere n'otu ugbo agha Fero. **10** Agba nti gi ka e jiri olanti choo mma, olu gi kwa ka e jiri nkume di oke onuahia e doro n'ahiri choo mma. **11** Anyi ga-emere gi olanti di iche iche nke olaedo, nke e ji olaocha choo mma. **12** Mgbe eze no na tebul ya, mmanu isi oma m tere sijuru ebe niile. **13** Onye m huru di m ka uda maara e kechiri n'akpa nke di n'etiti ara m abuo. **14** Onye m huru n'anya diri m ka uyoکو ukwu okoko henna nke sitere n'ogige ubi vajiñ En-Gedi. **15** N'ezie, i mara mma, onye m huru n'anya. Leenu ka i si maa mma! Anya gi dika nduru. **16** Onye m huru n'anya, i mara mma nwoke. E, i mara mma. Ebe ndina anyi dika ahijia ndu. **17** Ogidi nke ulo anyi bu osisi sida, ntuhie ya bukwa osisi fia.

2 Abụ m okoko osisi ohia nke Sharon, na okoko lili nke na-epu na ndagwurugwu. **2** E, dika okoko lili nke na-epu n'etiti ogwu, otu a ka omasiri m di n'etiti umu agboghọ ndi ozo. **3** Onye m huru n'anya dika osisi apul, n'etiti osisi namị mkpuru n'ohia, mgbe e ji ya tunyere umu okorobia ndi ozo. Ọ na-enye m obi uto ino n'okpuru ndo ya, mkpuru ya dikwa uto n'onu. **4** Ka o kporo m jee n'ulo oriri, ka okoloto ya n'ekpuchi m buru ihunanya. **5** Were mkpuru osisi a mikporo amikporo gbaa m ihu; werekwa mkpuru osisi apul mee ka ahụ m di ike, n'ihu na abụ m onye ihunanya mere ka ike gwusia. **6** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejiku m. **7** Unu umu agboghọ Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia niile na-agba unu iyi si: Unu akpotela maobu mee ka ihunanya teta, ruo mgbe o masiri ya. **8** Gee nti! Onye m huru n'anya! Lee ya ka o na-abia, na-amali elu n'elu ugwu niile, na-amafekwa n'elu ugwu nta niile. **9** Onye m huru n'anya yiri mgbada, o yiri nwa ele. Lee ya ka o na-eguzo n'azu mgbidi anyi, o na-esikwa na oghereikuku na n'oghere di ya na-elebata anya. **10** Onye m huru n'anya gwara m okwu si m, "Bilie, onye ihe ya na-atọ m uto, onye m mara mma, soro m. **11** Lee, oge oyi agafeela, udu mmiri agabigakwala. **12** Okoko osisi epuputala n'ala; oge eji agụ egwu eruokwala, a na-

anụ abụ nduru n'ala anyi niile. **13** Mkpuru osisi fiig ebidola imiputa mkpuru ya nke mbu, isi osisi vajiñ na-amiputa okoko na-esiju ebe niile. Bilie, ma bja, omasiri m. Onye nke m mara mma! Bja ka i sooro m." **14** Nduru m no n'ogba nkume, n'ebe nzuzo nke akuku ugwu, gosi m ihu gi, mee ka m nu olu gi, n'ihu na olu gi di uto, ihu gi makwara mma. **15** Jidenu nkita ohia, umu nkita ohia niile na-emebiri anyi ubi, o buladi ubi vajiñ anyi na-agbawa okoko. **16** Onye m huru n'anya bu nke m, mu onwe m bukwa nke ya. O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi, **17** tutu chi ututu aboo mgbe onyinyo niile na-agabigakwa. Tugharia, onye m huru n'anya, di ka mgbada maobu nwa ele nke no n'elu ugwu.

3 Achoro m onye m huru n'anya n'elu ihe ndina m n'abali, ma ahughi m ya. Ebiliri m choo ya ma ahughi m ya. **2** Ugbu a, aga m ebili puo jeharia n'ama niile na n'okporouzo niile nke obodo icho ya, m ga-achoghari onye m huru n'anya. Ya mere, achoro ya ya ma ahughi m ya. **3** Ndi nche na-eche obodo huru m, mgbe ha na-agaharị n'obodo, ma ajuru m ha si, "Biko, unu huru onye ahụ m huru n'anya?" **4** O dighi anya mgbe m gafero ha, achotara m onye m huru n'anya, ejidesiri m ya ike, ahapughi m ya aka tutu m duta ya n'ulo nne m, n'ime ulu nwanji turu ime m. **5** Unu umu agboghọ Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia gbaa unu iyi si, unu akpotela, maobu mee ka ihunanya teta ruo mgbe o masiri ya. **6** Onye bu nke a na-esi n'ozara na-abia dika anwuru oku, nke tere mmanu ma na uda na-esi isi uto, uda nke ndi ahia na-ere? **7** Lee o bu ugbo Solomon. Iri mmadu isii ndi oka agha, ndi a maara aha ha karijia n'ala Izrel sokwa ya. **8** Ha niile ji mma agha; ha bu ndi a zuru nke oma ibu agha. Mma agha onye obula dikwa n'ukwu ya, idi njikere maka ihe egwu abali. **9** Eze Solomon ruru onwe ya ugbo a nke o ji osisi sitere Lebanon ruo. **10** Ogidi ya ka o ji olaocha mee; ala ya bukwa olaedo. Ebe inodu odu ya ka e ji akwa odo odo kpaa, e ji ihunanya dozie ebe ime ya. Ndi inyom Jerusalem, **11** putanu, bja huru, unu umu agboghọ Zayon, bianu ka unu hu Solomon bu eze; lee udi okpueze nne ya kpunyere ya n'isi, n'ubochi agbamakwuko ya, n'ubochi obi uto na injiri onu ya.

4 Leenu ka i si maa mma, onye m huru n'anya, e, i mara mma! Anya gi abuo nke di n'azu akwa mkpuchi ihu gi di ka nduru. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-arida n'akuku ugwu Gilead. **2** Eze gi di ka igwe aturu a ka kpachapuru aji ha ohuru, nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke gba aka nwa n'etiti ha. **3** Egbugbere onu gi abuo di ka ogho uhie. Onu gi di mma ile anya. Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. **4** Olu gi di ka ulu elu Devid, nke e wuziri nke oma. E konyere puku ota na ya, ha niile bu ota nke ndi oka n'agha. **5** Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo, nke otu nne muru n'otu oge, ndi na-ata nri n'etiti okoko urodi. **6** Tutu chi ututu aboo, tutu onyinyo agbalaga, aga m aga n'ugwu uda ma na n'ugwu insensi. **7** I mara mma nke ukwu, onye m huru n'anya, o dikwaghị ntupo obula di gi n'ahu. **8** Si na Lebanon soro m, nwanne m luru ohuru. Si na Lebanon bja soro m; rjdata site n'ugwu Amana, n'ugwu Senia, na n'ugwu Hemon, site n'ogba odum n'ugwu niile ebe agu bi. **9** I riel m obi, nwanne m nwanji, nwanne ohuru m; i riel m obi, i werela ile anya gi na ihe olu i yie rie obi m. **10** Lee ka ihunanya gi si di uto, nwanne m nwanji, nwanne

ohurū m. Lee ka ihunanya gi si di mma nke ukwu karja mmanya, isisi uto nke mmanu otite gi na-esi isi oma karja mmanu uda obula. **11** Egbugbere onu gi di uto dika mmanu ahū di, nwunye ohurū m, mmiri ara ehi na mmanu ahū di n'okpuru ire gi, isisi uto nke uwe gi na-esi ka Lebanon **12** Ubi a gbara ogige, ma gbachiekwa, ka nwanne m nwanyi, nwunye ohurū bu. I bu isi iyi nke a gbara ogige, rachiekwa. **13** Ihe okuko di n'ime ogige gi bu pomegranet nwere ezi mkpuru di oke onuahia, nke nwere henna na naad, **14** naad na safron, kalamus na sinamon, na osisi nke ihe nsure oku na-esi isi uto, na uda maá, na aloos na uda kachasi mma di iche iche nase isi uto. **15** I bu isi iyi nke ubi a gbara ogige, olulu mmiri di ndu nke si na Lebanon asodata. **16** Teta n'ura gi ifufe si n'ugwu; bjakwa gi ifufe si na ndia, fekwasi ubi m a gbara ogige, ka isisi uda ya di uto fesaa ebe niile, ka onye m huru n'anya bja n'ubi ya a gbara ogige, ka o bja rie mkpuru di iche iche di n'ime ya nke di oke onuahia.

5 Abatala m n'ubi m a gbara ogige, nwanne m nwanyi, nwunye ohurū m. Achikotala m maá ya na uda m, arachakwala m mmanu ahū m na ugbugbo mmanu ahū. Anukwala m mmiri ara ehi na mmanya m. Ndi Enyi Rie, nuokwa, unu ndi bu enyi; nujuo afo, unu ndi huru onwe unu n'anya. **2** A rahuru m ura, ma obi m mu anya. Gee nti, onye ahū m huru n'anya na-aku aka n'ibo onu uzo. "Megheere m uzo, nwanne m nwanyi, onye m huru n'anya, nduru m, onye na-enweghi ntu. Igirigi ezokwasila m n'isi, agiri isi m juputara na mmiri nke abali." **3** Eyipulari m uwe m. O bu m yirikwa ha ozo? Asaala m ukwu m, aga m eme ka ha ruo unyi ozo? **4** Onye m huru n'anya gbatiri aka ya imeghe uzo, mgbe ahū, obi m chosikwara ya ike. **5** Mu onwe m biliri imeghere onye m huru n'anya uzo, ma aka m abuo juputakwara na mmanu maá, mmanu maá si na mkpisiaka m niile na-atapusi, n'elu ihe mkpochi nke ibo. **6** Mgbe m megheere onye m huru n'anya uzo, ma lee, o nokwaghi ya, o laala. Obi feperu m mgbe o puwara. Eleghari m anya cho ya ma ahughi m ya ebe obula. Akporo m ya oku ma o zaghi. **7** Ndi nche huru m mgbe ha na-agahari n'obodo, ha tiri m ihe meruo m ahū. Ndi nche mgbidi obodo napuru m akwa mkpuchi m. **8** Unu umu agbogho Jerusalem, ana m agba unu iyi, o buru na unu ahū onye m huru n'anya, ginj ka unu ga-agwa ya? Gwa ya na abu m onye ihunanya mere ka ike gwuchasia n'ahū. **9** Gi nwanyi kachasi mma, oleo otu onye i huru n'anya si di mma karja ndi ozo? Oleo otu onye i huru n'anya si di mma karja ndi ozo nke i ji enye anyi iwu di otu a? **10** Onye m huru n'anya chapuru achapu, di mma ile anya. O puru iche n'etiti puku ndi nwoke iri. **11** Isi ya dika olaedo a nuchara anucha, agiri isi ya n'eruda dika igu nkwu, na-ejikwa nji dika ugoloma. **12** Anya ya abuo dika nduru no n'akuku mmiri iyi nke e jiri mmiri ara ehi sachaa, dika nkume di oke onuahia e doro n'ahiri. **13** Nti ya abuo di ka ihe ndina uda nke juputara na mmanu isi uto. Egbugbere onu ya di ka okoko urodi, nke na-agbusi mmanu maá. **14** Aka ya abuo di ka mkpara olaedo a kpuziri akpuzi, nke a hionyere nkume oke onuahia beril n'ime ya. Ahu ya na-akwo murumuru dika odu nke e ji nkume di oke onuahia safai cho mma. **15** Ogwe ukwu ya abuo di ka ogidi e ji nkume mabul kpuo, nke e ji olaedo a nuchara anucha to n'otala ha. Udidi ya di ka Lebanon, dikwa oke onu dika osisi sida ya. **16** Onu ya bu ihe tokarisi uto n'onwe ya, ihe niile

banyere ya di mma n'ile anya. Unu umu agbogho Jerusalem, onye di otu a bu onye ahū m huru n'anya, o bukwa enyi m.

6 Gi onye mara mma n'etiti ndi inyam, ebee ka onye i huru n'anya jere? Olee uzo o sitere? Ka anyi soro gi cho ya. **2** O gara n'ubi ya a gbara ogige, n'ebe ihe ndina ya nke e fesara uda na-esi isi uto, ijeghari n'etiti okoko urodi, na ichikota okoko lili. **3** Abu m nke onye m huru n'anya, onye m huru n'anya bukwa nke m. O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi. **4** Onye m huru n'anya, i mara mma dika Tjaza, i mara mma nke ukwu dika Jerusalem, i di ebube ka usu ndi agha ji okolofo. I di mma ile anya dika Jerusalem; I di ka ndi agha bu okolofo. **5** Wepu anya gi n'ebe m no, n'ih na i jirila anya gi dota m. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-aridata site n'ugwu Gilead. **6** Eze gi di ka igwe aturu nke si n'ebe a sapuru ha ahū na-ariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke nwa ya furu efu n'etiti ha. **7** Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. **8** E nwere ike nwee iri eze nwanyi isii, na iri ndi iko nwanyi asato, na otutu umu agbogho a na-apughi iguta onu, **9** ma gi onwe gi, nduru m, ezigbo m zuruoke, puru iche n'etiti ha niile. Naani otu nwanyi nne ya nwere, o masiri onye muru ya. Umu agbogho huru ya kpoo ya onye a goziri agozi, ndi eze nwanyi na ndi iko nwanyi tooro ya. **10** Onye bu onye a, putara ihe dika chi obubo, nke mara mma dika onwa, na-enwu dika anyanwu, di ebube ka di usu kpakpando na-aga n'ahiri n'ahiri? **11** Agara m n'ubi a gbara ogige ebe a kuru mkpuru osisi, ile ihe na-etoputa ohuru na ndagwurugwu, ilekwa akwukwo ndu ohuru ndi na-epuputa n'osisi vaini, na i mata ma n'osisi pomegranet o mara ifuru. **12** Tupu m mata ebe m no, agwu nke mkpuruobi m adotala m tinye n'etiti ugbu agha nke ndi eze ala m. **13** Laghachi azu, gi onye Shulam, laghachi azu; laghachi azu, e, laghachi azu ka anyi lee gi anya. Onye huru ibe ya n'anya Maka ginj ka unu ga-eji lee onye Shulam anya dika o bu ite egwu ndi Mahanaim?

7 Lee ka ukwu gi si di mma n'ime akpukpukwu gi ada nwa eze. Apata ukwu gi abuo di ezi mma dika nkume oke onuahia, oru aka nke ezigbo onye okwa nka. **2** Otubo gi mara mma dika iko nke a gbajuru mmanya. Ukwu gi di ka ukwu oka e ji okoko urodi gbaa gburugburu. **3** Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo nke otu nne muru n'otu oge. **4** Olu gi guzo kwem di ka ulo elu e ji odu wuo. Anya gi abuo di ka odo mmiri Heshbon nke di n'akuku onu uzo ama Bat-Rabim. Imi gi mara mma di ka ulo elu Lebanon nke chere Damaskos ihu. **5** Isi gi guzo n'ahū gi ka ugwu Kamel. Agiri isi nke isi gi dikwa oghe odo odo. Ima mma nke agiri isi gi emela eze onye a dotara n'agha. **6** Lee ka i si maa mma nke ukwu, n'ezie, i mara mma. I dikwa uto nke ukwu, gi onye m huru n'anya. **7** I di ogologo dika osisi nkwi; ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru osisi. **8** Ekwuru m si, "Aga m arigoro elu osisi nkwi ahū, jidekwa mkpuru ya aka." Ugbu a, ka ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru vaini, ka isisi nke iku ume gi dikwa ka mkpuru osisi apul, **9** ka okpo onu gi dika mmanya makarisi na mma. Onye a huru n'anya Ka mmanya ahū gbadaa nwayoo nye onye m huru n'anya, na-asoda nwayoo n'elu egbugbere onu ya na eze ya. **10** Abu m nke onye ahū m huru n'anya, o bukwa m ka o cho. **11** Bia, nke m huru n'anya, ka anyi gaa n'ime obodo, ka anyi noo onodu abali n'obodo nta. **12** Ka anyi bilie ngwangwa n'isi ututu puo jee n'ubi lee ma osisi vaini ha

amaala ifuru, ma okoko ya agbawaala, ma osisi pomegranet agbawaala okoko. N'ebe ahụ ka m ga-egosi gi ihunanya m. **13** N'ebe ahụ ka i ga-anọ nụ isi nke mandreki na-eweputa; mkpuru osisi niile na-atọ uto ga-adikwa n'onu uto anyi, ma ndi oheru ma ndi ochie, n'ih na edokotaala m ha maka onye m huru n'anya.

8 O, a sikwari na i bu nwanne m nwoke; nke otu nne muru mu na ya m gaara esutu gi onu mgbe anyi zutere n'okporozo ma o dikwaghi onye obula ga-eleda m anya. **2** Agaara m akporo gi baa n'ulo nne m, ka i nodu n'ebe ahụ, n'ulo onye ziri m ihe. Agaara m enye gi mmanya e tynere ihe na-esi isi uto, mmanya uto nke pomegranet. **3** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejiku m. **4** Unu umu agboghọ Jerusalem, ana m agba unu iyi, unu agaghi akpote maobu mee ka ihunanya teta tupu ruo mgbe o masiri ya. **5** Onye bu onye a si n'ozara na-abja, onye na-adabere n'ahu onye o huru n'anya. Onye a huru n'anya N'okpuru osisi apul ka m kpote ere gi; n'ebe ahụ ka nne gi turu ime gi; n'ebe ahụ ka o no muo gi. **6** Tukwasị m dika mgbaaka ihe a kara n'obi, dika mgbaaka ihe a kara n'aka gi n'ih na ihunanya di ike dika onwu, ekworo ya dikwa ike dika ala mmuo. O na-enwuputakwa dika oku na-ere ere, dika oku nke di ukwu. **(Sheol h7585)** **7** Otutu mmiri apughi imenyu ihunanya, osimiri niile enwekwaghi ike iri ya. O buru na mmadu ga-enye aku niile nke ulo ya n'ih ihunanya, a ga-eleda ya anya nke ukwu. **8** Anyi nwekwara otu nwanne nwanji nta ma o kpobeghi ara. Gini ka anyi gamere nwanne anyi nwanji, n'ubochi a ga-abja ilu ya? **9** O buru na o bu mgbidi, anyi ga-ewukwasị ulo elu olocha n'elu ya; ma o buru na o bu onu uto, anyi ga-eji ibo e ji osisi sida wuo mechie ya, ichebe ya. **10** Abu m mgbidi, ara m abuo guzokwa dika ulo elu. Otu a ka m siri di n'anya ya dika onye na-ewetara ya afo ojuju. **11** Solomon nwere ubi vaini na Baal-Hamon, o nyefere ubi vaini ya n'aka ndi oru nlekota. Onye obula n'ime ha ga-eweta puku shekel olocha maka mkpuru o na-amita. **12** Ma ubi vaini m bu nke aka m. Ana m enye ya onye m chorọ inye. Puku olocha bu nke Solomon, ndi oru ubi ga-enwetakwa nari olocha abuo. **13** Gi onye bi n'ubi a gbara ogige, gi na ndi enyi gi, kwere ka m nu olu gi. **14** Soro m ka anyi puo, onye m huru n'anya, bjakwute m dika mgbada, maobu dika nwa ele na-awughari n'elu ugwu ebe uda di iche iche na-esi isi uto juputara.

Aizaya

1 Ohụ Aizaya nwa Emọz, nke ọ hụrụ banyere Juda wa Jerusalem n'oge ọchịchị Uzaya, Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. **2** Gee nti, gi eluigwe, gee nti, gi uwal! N'ihu na Onyenwe anyi ekwuola okwu: "Azurụ m umuntakiri, zulite ha, ma ha enupula isi megide m. **3** Ehi maara onyenwe ya, jinyinya ibu makwaara ebe onyenwe ya na-anọ azu ya nri, ma Izrel amaghị m, ndi m adighi aghotakwa." **4** Ahuhụ dirị mba ndi mmehie, ndi ajo omume riri ahụ, umu ndi ajo omume, umu ndi nyefere onwe ha na nmeru! Ha agbakutala Onyenwe anyi azu, ha eleliala Onye di Nso nke Izrel, ha agbakutala ya azu ha. **5** Gini mere a ga-eji nogide na-eti unu ihe? Gini mere unu ji nogide na nupu isi? Lee onya juru unu isi, leekwa na orja na-arja obi unu. **6** O nweghi akuku ahụ unu zuruoke, site n'obo ukwu unu ruo n'opi isi unu; onya, na ntihia ahụ, na onya mmeru ahụ, juputara unu n'ahụ; e kechikwaghị ha, e tekweghị ha mmanụ. **7** Ala unu togboro n'efu, agbaakwala obodo unu oku. Ndi mbjarambia ewerechaala ihe di n'ubi unu n'ihu unu, ha emeela ka o togboro n'efu dika mgbe onye obia kpochapuru ihe di n'ime ya. **8** Ada Zayon ka a hapuru dika ulo nche di n'ubi vainj, dika ulo nta di n'ubi kukumba, dika obodo ndi iro gbara gburugburu. **9** O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile emeghi ka mmadu ole na ole fodu ndu n'ime anyi, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora. **10** Nuruonu okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-achi Sodom; geenu nti n'ozizi Chineke anyi, unu ndi Gomora. **11** "N'ihu gini ka unu ji na-achuru m otutu aja, gini ka ihe ndi a bu nye m?" ka Onyenwe anyi siri. "Afo ejula m n'aja nsure oku niile nke eji ebule na anumanu e mere ka ha gbaa abuba chuo; Obara oke ehi na nke umu aturu na mkpi adighi atokwa m utu. **12** Mgbe unu na-abia ka ahụ unu n'ihu m, onye choro nke a n'aka unu? Kwusinu izoto ogige m. **13** Kwusi iweta onyinye niile na-enweghi isi. Ihe nsure oku na-esi isi utu unu buru m ihe aru. Mmemme onwa oheru, na nke ubochi izuike, na nzukota unu niile, apughi m inagide mkpokota unu nke na-abaghi uru. **14** Mkpuruobi m kporo mmemme onwa oheru, na mmemme unu ndi ozo a kara aka asi. Ha buuru m ibu aru, ike agwukwala m ibu ha. **15** Mgbe unu na-agbasa aka unu n'ekpere, agaghị m ana unu nti; o buladi mgbe unu na-ekpe otutu ekpere, agaghị m ana nti." N'ihu na aka unu juputara n'obara! **16** Sachapunu onwe unu, dikwanu ocha. Wezaganu ajo omume unu niile site n'ihu m; kwusinu ime ihe na-adighi mma. **17** Mutanu otu e si eme ihe ziri ezi; chonnu ikpe ziri ezi, nyerenu ndi a na-emegbu aka. Werenu onodu nna n'ebe ndi na-enweghi nna no, ma kwuchitenu onu umu nwanji di ha nwuru. **18** "Bjanu ka anyi kparitaa uka," bu ihe Onyenwe anyi na-asi. "A sikwari na mmehie unu di ka uwe uhie, ha ga-adi ocha dika akummiri igwe, a sikwa na ha di uhie uhie dika oghe uhie, ha ga-adikwa ka ajj anu ocha. **19** O buru na unu ga-ekwenye, o buru na unu ga-erubere m isi, aga m eme ka unu nwee ezi ihe nke unu ga-eri n'ala a. **20** Ma o buru na unuaju ma nupu isi, o bu mma agha ka a ga-eji gbuchapu unu." N'ihu na onu Onyenwe anyi ekwula ya. **21** Lee ka obodo ahụ kwesiri ntukwasị obi aghoala onye akwuna! O bu nke juputarari n'ikpe ziri ezi; ezi omume na-anobu n'ime ya, ma ugu a, o buzi ndi ogbu mmadu. **22** Oloacha gi aghoala unyi, ezi mmanya gi aghoala

nke a gwafere mmiri oke. **23** Ndi ndu gi niile bu ndi nupu isi, ndi bukwa ndi enyi ndi ohi, onye obula n'ime ha huru iri ngari n'anya, na-agbasokwa onyinye. Ha adighi echebe ndi na-enweghi nma ikpe gbasara ndi inyom di ha nwuru adighi abia n'ihu ha. **24** N'ihu ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Onye di ike nke Izrel, kwubiri si, "Aga m abo obo megide ndi iro m, ime ka unu gharakwa inye m nsogbu ozo. **25** Aka m ga-abiakwasị unu. Aga m anucha unu dika e si anucha olaedo, si otu a wepuchaa unyi niile di n'ime unu. **26** Emesja, aga m enye unu ndi na-ekpe ikpe ziri ezi. Ndi na-adu unu odu ga-abukwa ndi nwere uche dika ndi unu nwere na mbu. Ozo, a ga-akpo obodo unu Obodo Ezi Omume, Obodo kwesiri Ntukwasị Obi." **27** A ga-eji ikpe ziri ezi zoputa Zayon. O ga-ejikwa ezi omume zoputa ndi niile loghachikwutere ya. **28** Ma ndi mmehie niile na ndi niile na-enupu isi ka o ga-ala n'iyi; o ga-egbukwa ndi niile na-agbakuta Onyenwe anyi azu. **29** "Ihere ga-eme unu n'ihu osisi ook nso ndi ahụ niile obi unu na-enwe anuri n'ime ha. Ihere ga-eme unu n'ihu ubi a gbara ogige ndi ahụ unu jiri aka unu horo. **30** Unu ga-ala n'iyi dika osisi ook na-akponwu akponwu maobu ka ubi a gbara ogige nke mmiri koro. **31** Onye kachasi ike n'etiti unu ga-ala n'iyi dika ahijia na-ere oku; oru ya ga-abu icheku oku nke ga-emenye oku ahụ ga-erepia unu. O dikwaghị onye puru imenyu ya."

2 Nke a bu ihe Aizaya nwa Emoz huru banyere Juda wa Jerusalem. **2** N'ubochi ikpeazu, ugu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ga-abu nke eguzobere dika ugu di elu karja ugu niile, a ga-ebuli ya elu karja ugu nta niile, mba niile di ihe icha ga-eruba n'ime ya dika iyi. **3** Otutu ndi mmadu ga-abia ma sika, "Bjanu, ka anyi rigoru uguw Onyenwe anyi, ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob. O ga-akuziri anyi uzo ya niile, ka anyi nwe ike jee ije n'okporouzo ya niile." Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyi gasitekwa na Jerusalem puta. **4** O ga-ekpe ikpe n'etiti mba niile, doziekwa esemokwu di n'etiti ndi diche icha. Ha gapugharikwa mma agha ha niile mee ka ha buru mma oge; kpugharikwa ube ha mee ya ka o gho mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghị ebuli mma agha megide mba ozo, maobu zuo onwe ha n'ihu agha ozo. **5** Unu ulo Jekob, bianu ka anyi na-agbaso ihè nke Onyenwe anyi anyi. **6** Gi, bu Onyenwe anyi, i gbakutala ndi gi, bu ulo Jekob azu. N'ihu na ha juputara n'ikpere arusi nke si n'owuwa anyanwu. Ha na-ajukwa ase dika ndi Filistia. Ha na ndi na-ekpere arusi na-ejikokwa aka. **7** Ala ha juputara n'olocha na olaedo, ha bara uba nke ukwu. Ala ha juputara n'inyinya. Ugbo agha ha dikwa ukwu. **8** Ala ha juputara n'arusi, ha na-akpo isiala nye ihe ndi ahụ ha ji aka ha kpuo, ihe ndi ahụ mkpisiaka ha kpuu. **9** N'ihu ya, a ga-eme ka mmadu buru ihe e wedara n'ala, meekwa ka mmadu niile buru ndi e wedara n'ala. Ya mere, agbagharala ha. **10** Gaanu n'ime nkume, zoonu n'ime ala n'ihu ihe egwu si n'ebe Onyenwe anyi, na n'ihu ima mma ebube nke id ukwu ya. **11** Anya nke onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndi mmadu ka a ga-ewedakwa n'ala. O bu naani Onyenwe anyi ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ. **12** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nwere ubochi o kwadooro nye ndi mpako na ndi na-ebuli onwe ha elu, n'ihu na ihe niile e buliri elu (ka a ga-eweda n'ala), **13** nye osisi sida niile topuru ogologo ma maa mma nke Lebanon, na osisi ook niile nke Bashan, **14** nye

ugwu ukwu niile nke di elu, na ugwu nta niile e buliri elu, **15** nye ụlọ elu niile, na mgbidi niile e wusiri ike, **16** nye ụgbọ mmiri niile e ji azụ ahịa, na ụgbọ mmiri ndị ọzọ niile buru ibu maa mma. **17** Onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndị mmadụ niile ka a ga-eweda n'ala. Naanị Onyenwe anyị ka a ga-ebuli elu n'ụbọchị ahụ. **18** A ga-ala arụsị niile n'iyi, mee ka ha ghara ịdịkwa. **19** Ndi mmadụ ga-agba ọsọ gbaba n'onyi di na nkume, na n'onyi e gwuru n'ala, n'ihii egwu Onyenwe anyi, na n'ihii ima mma ebube nke idi ukwu ya, mgbe o ga-ebili iyogharị uwa. **20** N'ụbọchị ndi ahụ, ha ga-atufusi arusi ọlaedo na nke ọlaocha ha kpuru, nke ha kpuru ma na-efe, hapuru ha umu oke, na umu usi. **21** Mgbe ahụ, ha ga-ezo onwe ha n'oghere niile di n'oke nkume, na n'ime ogba niile nke oke nkume n'ihii igbanari iwe oku Onyenwe anyi, na ima mma ebube nke idi ukwu ya, mgbe o biliri iyogharị uwa. **22** Kwusi itukwasị mmadụ efu obi. O nweghi ihe o bu karja naanị nkuume ahụ di ya na n'ime, n'ihii gini ka e ji agunye ya?

3 N'ihii na, lee, Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-akwado isite na Jerusalem na Juda wezuga ihe nnweta na ihe nkwado niile, ya na ihe oriri niile na mmiri onyinu niile. **2** O ga-ewezugakwa ndi bu dike n'etiti ha, na onye agha, na onye ikpe, na onye amuma, na onye naja ase, na ndi okenye ha, **3** na onyeisi agha na-achi ndi agha iri ise, na onye a na-asopuru, na onye ndumodu, na onye oka maara oru, na onye nwere ezi mmuo nghota iko mmadu ibe ya ogwu. **4** "Aga m eme ka umu okorobia ghoo ndi ozi ha, meekwa ka umu na-ahu aba buru ndi ichi isi di n'aka ha." **5** Ndi mmadu ga-emegbu ibe ha, otu onye megide onye ozo, onye agbataobi megide onye agbataobi ibe ya. Umu okorobia ga-ebili megide ndi okenye, ndi a na-eleli ga-emegide ndi a na-asopuru. **6** Otu nwoke ga-ejide nwanne ya nwoke n'ulo nna ya si ya, "I nwere akwa mgbochi, buru onyendu anyi; lekota mkpomko ebe a puru." **7** Ma o ga-azaghachi n'ubochi ahụ si, "O nweghi ihe m anya ime. Onweghi m nri maobu akwa mgbochi n'ulo m. Emela m onyendu ndi a." **8** Lee na Jerusalem na-aso ngongo. Juda na-adakwa. N'ihii na ndi bi n'ime ya ekwujoola Onyenwe anyi. Ha na-eleli kwa, ma nanupu isi n'ebube Onyenwe anyi. **9** Ihu ha na-egosi ihe ha bu. O na-eziputa ajo omume ha. Ha na-anya isi n'ime mmehie ha dika Sodom. Ihere adighikwa eme ha. Ahuhu ga-adiri ha, n'ihii na ha ejirila aka ha kpataara onwe ha ahuhu. **10** Zie ndi ezi omume niile ozi si ha, na ihe ga-agara ha nke oma, n'ihii na mkpuru sitere n'omume ha niile ka ha ga-eri. **11** Ma gwa ndi na-emebi iwu na ahuhu diri ha. Mbibi adakwasila ha! Ha ga-eketa oke ruoru ha, n'ihii ihe aka ha kpataara ha. **12** Umu okorobia na-emegbu ndi m, umu wanyi na-achikwa ha. Ndi m, lee na ndi na-achi unu na-eduhie unu uzo. Ha na-eme ka unu kpafuo; ha esitela n'ezu uzo wezuga unu. **13** Onyenwe anyi anyi ewerela onodu ya n'uloikpe; o na-eguzo ikpe ndi ya niile ikpe. **14** Onyenwe anyi na-aba n'ikpe megide ndi okenye na ndi ndu nke ndi ya niile. O bu unu bu ndi lara ubi vainj m n'iyi; ihe unu ji aka ike punara ndi ogbenye juputara n'ulo unu. **15** Gini mere unu ji azopia ndi m, "Gini mere unu ji si otu a na-egwepia ihu ndi ogbenye?" Otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara. **16** Ozokwa, Onyenwe anyi kwuru si, "Ndi inyom Zayon bu ndi mpako. Ha ji olu e setiri eseti, na anya na-achogharị ndi ikom ha ga-aghogbata na-ejeghari. Ha na-ejeghari kwa na-aro

mma na-anagharikwa ukwu, na-emekwa ka ihe icho mma ola ukwu ha na-ada uda. **17** N'ihii ya, Onyenwe anyi ga-eme ka onya juputa n'isi ndi inyom Zayon, Onyenwe anyi ga-emekwa ka ha gharakwa inwe agiri isi n'isi ha." **18** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-anapu ha ihe icho mma ha niile, ma mgbaaka, ma ichafo igbado isi, ma ihe olu nke di n'udidi onwa ohuru, **19** ma olanti, ma mgbaaka, ma akwa e ji ekpuchi ihu, **20** ma akwa ha na-eyi n'isi, na ola ukwu, ma ihe ha na-eeke n'ukwu, ma karama mmanu isi uto, ma ogwu di iche iche; **21** ma olaaka ha niile na ola imi ha niile, **22** ma uwe mmemme ha niile ma uwe mwuda niile, ma akwa akwa mgbochi, ma akpa nta niile, **23** ma enyo ha niile, ma akwa ocha niile, ma okpu oma niile, ma mgbokwasị ha niile. **24** N'onodu uda oma, ha ga-esi ure ure; n'onodu ihe ike n'ukwu, ha ga-ekewasi onwe ha eriri; n'onodu agiri isi e doziri edozi, ha agaghi enwe o buladi otu agiri isi; n'onodu akwa ocha, o bu akwa mkpe ka ha ga-eyi; n'onodu ima mma, anu ahụ ha ga-achakposi. **25** Ndi ikom unu ka a ga-eji mma agha gbuo, ndi bu dike ka a ga-egbu n'agha. **26** Onu uzo ama niile nke Zayon ga-eti mkpu akwa ruokwa uju. O ga-atogboro n'efu. O ga-anodu n'ala.

4 N'oge ahụ, ndi ikom ole na ole ga-afodu ndu. Nke a ga-eme ka ndi inyom asaa na-azo otu nwoke. Ha ga-abiakwute ya si ya "Kwere ka anyi niile buru ndi nwunye gi! Anyi gakpara onwe anyi nri, zura onwe anyi akwa. Naanị kwere ka anyi na-aza aha gi, ka a ghara iko anyi onu." **2** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka Alaka Onyenwe anyi mabiga mma oke, ma nwekwa ebube di ukwu. Ndi foduru ndu n'izrel gawetara ihe ubi ga-enye ha onu, na nke ga-ewetara ha obi nganga na mmuo inya isi. **3** Ndi ahapuru na Zayon, ndi no na Jerusalem ka a ga-akpo ndi di nso, bu ndi ahụ niile e dere aha ha n'etiti ndi bi n'ime Jerusalem. **4** Onyenwe anyi gasachapu unyi niile nke ndi inyom Zayon, o ga-asachapukwa obara niile di na Jerusalem site na mmuo nke ikpe, na mmuo nke oku. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-ewuru ugwu Zayon niile na ndi niile zokoro n'ebe ahụ ndo ga-ekpuchi ha niile. Ihe o ga-eji mee ndo a bu igwe ojii na anwuru oku nke ga-adiri ha n'ehihie, na oku na-enwu enwu, nke ga-adiri ha n'abali. Ebube ahụ ga-abu ihe mkpuchi nye ha. **6** O ga-aburu ha ebe mgbaba na ndo ime ka okpomoku nke ehie hapu ichagbu ha. O ga-abukwara ha ebe izere ndu, na ebe nzuzo puo n'oke ifufe na mmiri.

5 Aga m abụ abụ nye onye m huru n'anya, abụ banyere ubi vainj ya. Onye m huru n'anya nwere ubi ya n'elu ugwu nta nke bu ezi ala. **2** O gwuzere ya, wepusia okwute niile di n'ime ya, werekwa mkpuru vainj mara mma ku o n'ime ya. O wuru ulo nche n'etiti ya, sitekwa na nkume waputakwa ebe izocha mmanya. Emesja, o noduru chere oge owuwe ihe ubi. Mgbe oge ahụ ruru, o choputara na n'onodu mkpuru vainj mara mma, o bu ndi joro njo miji. **3** "Ugbu a, ndi ikom Jerusalem na Juda, unu anula ihe mere. Kpebienu ikpe a di n'etiti mu na ubi vainj m. **4** Olee ihe ozo m gaara emere ya karja ihe m mere? Gini mere ubi vainj m ji mijara m mkpuru joro njo n'onodu mkpuru na-atu uto? **5** Ugbu a, lee, ihe m na-aga ime ubi vainj m a. Aga m ewepu ihe mgbochi a gbara ya, hapu ya ka o ghoo ebe anyi ulo na-ata nri. Aga m etida mgbidi ya hapu ya ka o buru ebe a na-azoto ukwu. **6** Agaghi m akwachakwa ya ozo. Agakwaghi m egwuru ya ala, aga m ahapu ya ka ogwu na uke too n'ime ya. Aga m enyekwa igwe ojii iwu ka mmiri

ghara izokwasị ya ozo.” 7 Ubi vainị nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu mba Izrel na ndi Juda, ha bu vainị ahụ nke n'atọ obi ya uto. Ma o lere anya ikpe ziri ezi, ma ihe o huru bu iwusi obara. O lere anya ezi omume, ma ihe o nuru bu mkpu akwa ndi a na-emegbu emegbu. 8 Ahuhu diri unu ndi na-azukota ala ma ndi ozo ahughi ebe ha ga-ebi, unu ndi na-ewu ulo na-ewukwasị ulo n'ala buru ibu, ime ka o buru naanị unu bi n'ụwa. 9 Ma Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ihe banyere unu, na onodu unu. Eji m nti m abuo nu mgbe o na-asi, “N'ezie, otutu ulo mara mma ga-atogboro n'efu, ulo ukwu mara mma ndi nwe ha agaghi anokwa. 10 Ubi vainị ahụ a ga-eji ehi abuo kojo ubochi iri gaweputa naanị ihe nwere ike iru galoonu mmanya isii, ma oka a koro, nke ruru akpa oka ato ga-amiputa ihe ruru oto akpa n'okara.” 11 Ahuhu ga-adiri unu niile ndi na-ebili n'isi ututu igbaso mmanya. Ndi na-amugide anya abali tutu ruo mgbe ha hubigara mmanya oke. 12 Unu na-eji ubo akwara di iche iche na une, na ihe iti egwu na opi, na mmanya na-eme onwe unu obi uto n'oge mmemme oriri unu, ma unu na-eleli Onyenwe anyi anya; unu adighikwa asopuru akaoru ya. 13 N'ihu ya, ndi m ga-eje biri na mba ozo, n'ihu amaghi ihe; ndi okwa ha di elu ga-anwu n'ihu agu, ndi mmadu efu ga-abu ndi akpiri ga-akpo nku n'ihu agu mmiri. 14 N'ihu ya, ala mmuo na-eme ka ochicho ya saa mbara, o na-asaghebigakwa onu ya oke; ndi ukwu na ndi nta bi n'ime ala a ka o ga-elo, tinere ndi na-emebiga mkpotu oke, na ndi na-egwuribiga egwu onu oke. (Sheol h7585) 15 N'ubochi ahụ, a ga-eweda n'ala ndi di elu, na ndi di ala, ndi mpako ka a ga-eweda n'ala. 16 Ma Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nwee onodu dikarisiri elu, n'ihu ikpe ikpe ziri ezi ya, Chineke onye di nsọ na-egosikwa onwe ya na o di nsọ site n'ezị omume ya. 17 Mgbe ahụ, umu aturu ga-akpa nri ha di ka o bu n'ozara ka ha no, ehi na anu ulo ga-akpa nri ha n'ulo ndi ogaranya niile e tikporo etikpo. 18 Ahuhu ga-adiri ndi j aghugho na-adokpughari mmehie ha; ahuhu dikwara ndi na-adokpughari ajo omume ha dika udo eji adokpughari ugboala. 19 Nye ndi ahụ na-asi “Ka Chineke mee ngwa; ya ruo oru ya o biao, ka anyi hu ya. Atumatu nke Onye nso nke Izrel, ka o bjaruo nso, ka o puta ihe, ka anyi nwe ike mara ihe o zubere.” 20 Ahuhu diri ndi na-akpo ihe ojojo ezi ihe ndi na-akpokwa ezi ihe ihe ojojo, ndi na-etinye ochichiri n'onodu ihe na ihe n'onodu ochichiri ndi na-etinye ihe di ilu n'onodu ihe uto, na ihe uto n'onodu ihe ilu. 21 Ahuhu ga-adiri ndi maara ihe n'anya nke onwe ha, ndi na-elekwa onwe ha anya na ha bu ndi nwere nghota. 22 Ahuhu ga-adiri ndi bu dike n'inu mmanya, na ndi bukwa dimkpa n'igwakota mmanya, 23 ndi na-asi onye ikpe maara n'ikpe amaghi ya n'ihu inata ngari, ma wezuga ikpe ziri ezi site n'ebe onye aka ya di ochi nọ. 24 N'ihu ya, dika ire oku si erchapu ahijia oka, na dika ahijia kporo nku si ada n'ime oku na-enwu enwu, otu a ka mgborogwu ha ga-ere ure okoko ha ka ikuku ga-ebufu dika uzuzu; n'ihu na ha ajula iwu niile Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nyere, lelakwa okwu nke Onye nso Izrel. 25 N'ihu nke a, iwe Onyenwe anyi di oku megide ndi ya; o setipuru aka ya na-etitu ha n'ala. Ugwu niile ga-ama jijiji, ozu ndi ahụ dika ihe na-abaghi uru n'okporozi niile. Ma n'agbanweghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. 26 O ga-eweli okoloto nye mba niile di n'ebe di anya, o na-akpokota ndi niile no na nsotu uwa. Ma lee, ka ha na-abia, ha na-eme ngwa bia

osijiso. 27 O dighi onye na-ada mba, o dikwaghi onye n'asu ngongo n'ime ha, o dighi onye n'atu oru ura maobu rahu ura, o dighi ihe ike n'ukwu ha nke topuru atopu o dighi ihe ikechi akpukpokwu nke dobiri adobi. 28 Aku ha niile di nko, ekweela uta ha niile, ukwu inyinya di ka nkume oku, ukwu ugbo agha ha di ka oke ifufe. 29 Ha na-ebigbo dika odum, ha na-ebigbokwa dika umu odum; ha na-asu mgbe ha wukwasiri n'elu ihe ndogbu. Ha na-egide ndi m, kpuru ha laa, o dikwaghi onye nnaputa ha nwere. 30 N'ubochi ahụ, ha ga-ebigbo n'elu ya dika mbigbo nke oke osimiri. A sika na mmadu elegide ala ahụ anya, o ga-ahụ na ochichiri na ihe mgbu, o buladi anyanwu ka igwe ojii ga-eme ka o gbaa ochichiri.

6 N'afọ ahụ, mgbe eze bu Uzaya nwuru, ahuru m Onyenwe anyi ka o no n'ocheeze ya di oke elu. Onu onu ala uwe ya juputara ulonso ukwu ya. 2 Ndi na-erughari n'elu ocheeze ya bu ndi mmuo ozi a na-akpo seraf, ndi nwere nku isii. Ha ji nku ha abuo kpuchie ihu ha; abuo ka ha ji kpuchie ukwu ha, abuo nke foduru ka ha ji na-efeghari. 3 Ha na-aburitarara onwe ha abu, si, “Nso, Nso, Nso, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile di. Uwa niile juputara n'ebube ya.” 4 N'ihu uda olu ha, onu uzo na mgbidi ulonso mara jijiji, ulo ahụ juputara n'anwuru oku. 5 Etiri m mkpu akwa si. “Ewool Onye nwuru anwu ka m bu, n'ihu na onye mmehie ka m bu, egbugbere onu m bu egbugbere onu ruru aru; o bukwa n'etiti ndi egbugbere onu ha ruru aru ka m bi. Ugbu a, ejirila m anya m hu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Eze ukwu ahụ!” 6 Mgbe ahụ, otu n'ime seraf ndi ahụ sitere n'ebe o no fekwute m, were mkpa guta otu icheku di oku site n'ebe ichu aja. 7 O weere icheku oku ahụ sotu m n'onu, si m, “Ugbu a, a guola gi dika onye di ochi, n'ihu na icheku a emetula gi n'onu. A gbagharakwala gi mmehie gi niile.” 8 Mgbe ahụ, anuru m olu Onyenwe anyi ka o na-aju, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyi?” Asiri m, “Lee m, zigara m.” 9 O siri, “Gaa gwa ndi a si, “Na-anunu, ma unu aghotala, na-enelu anya ma unu ahula.” 10 Mee ka obi ndi a maa abuba, dika aru, mee ka nti ha kpuchie, mechiekwa anya ha. Ma o bughi otu a, ha nwere ike jii anya ha hu uzo, jiri nti ha nu ihe, jirikwa obi ha ghotu, ma chigharia buru ndi a gworo.” 11 Ma ekwuru m si, “Onyenwe m, o bu ruo ole mgbe?” O zara, “O bu ruo mgbe obodo ha togboro n'efu, mgbe o na-adighi onye ga-afodu n'ime ya; mgbe ulo obibi ha niile ga-atogboro n'efu, mgbe e bibisiri ala ubi ha niile. 12 O bu ruo mgbe Onyenwe anyi zigara onye obula gaa ebe di anya, ala niile atogbokwara n'efu. 13 Ma o burukwa na otu uzo n'ime uzo iri n'ime ha niile afodu n'ala a, a ga-eme ka o laa n'iyi. Ma dika osisi terebint na osisi ook na-ahapu ogwe mgbe e gbujiri ha, ya mere mkpuru nsọ ahụ ga-abu ogwe osisi n'ala ahụ.”

7 Mgbe Ehaz, nwa Jotam, nwa nwa Uzaya bu eze na Juda, Rezin eze Aram, na Peka eze Izrel, nwa Remalaya, busoro Jerusalem agha. Ma ha emerighi ya; obodo ahụ gzosiri ike. 2 Ma mgbe e mesiri, ozi ruru ulo David nti si, “Ndi Aram na Ifrem ejikoola onwe ha onu”; nke a mere ka uloze, na obi ndi o na-achi maa jijiji, dika osisi di n'ohia si ama jijiji mgbe oke ifufe na-efe. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Aizaya okwu si ya, “Jekwuru Ehaz bu eze. Mgbe i na-aga, kporo Shia-Jashub nwa gi nwoke. Unu ga-ahụ Ehaz n'aku Elu elu olulu odo mmiri nke di n'uzo ahụ gawara n'Ala osu akwa. 4 Gwa ya ka o ghara inye ndu ya nsogbu, ka o gharakwa itu egwu. Si

ya, 'Lezie anya, nọ jụu, echegbula onwe ya banyere icheku oku abụọ ahụ na-anya anyu. Atula egwu n'ihu iwe Rezin nwa Aram, na iwe Peka nwa Remalaya. 5 E, Aram, na Ifrem, na nwa nwoke Remalaya, agbaala izu ibuso gi agha ịla gi n'iyi. Ha ekwuola sj, 6 "Ka anyi wakpo Juda, ka anyi dowaa ya ma kee ya n'etiti onwe anyi, mee nwa Tabeel ka o buru eze ya." 7 Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "O gaghi adi ire! O gaghi emezukwa. 8 N'ihu isi obodo Aram bu Damaskos. Onyeisi Damaskos bu naanị Rezin. Ma tupu afo iri isii na ise agafee a ga-etikpokwa Ifrem. 9 Isi obodo Ifrem bu Sameria. Onyeisi Sameria bu naanị nwa Remalaya. O buru na unu eguzosighi ike n'okwukwe unu, unu agaghị eguzo ma oji." 10 O dighi anya, Onyenwe anyi ziri E haz ozi ndi a sj, 11 "Juo m bu Onyenwe anyi Chineke gi, ka m meere gi ihe iribama nke ga-egosi gi na m ga-ebibi ndi iro gi niile dika m kwuru. Rifo m ihe masiri gi, n'ebe di elu n'eluigwe maobu n'ebe kachasi omimi n'uwu." (Sheol h7585) 12 Ma E haz zara sj, "Mba, agaghị arjo, agaghị m anwakwa Onyenwe anyi m otu a." 13 Ma Aizaya siri, "Naanị ntị unu ulo Devid. O bu na o zurughi unu ime ka ike gwu mmadu? Unu ga-emekwa ka ike gwu Chineke n'onwe ya? 14 Ya mere, Onyenwe anyi n'onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghị nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. O ga-akpo aha ya Imanuel, nke putara, Chineke nonyeeere anyi. 15 Mmiri ara ehi rahuru arahu na mmanu ahụ ka nwantakiri ahụ gari mgbe o matara iju ihe ojo na ihoro ezi ihe. 16 Tupu a zulite nwantakiri ahụ imata ihoro ezi ihe na iju ajo ihe, ndi eze abuo ndi i na-atu egwu ha, ga-anwucha. 17 Onyenwe anyi ga-eme ka obubu onu di ukwu bjakwasị gi na obodo gi, na ezinaulo gi. Ihe egwu ga-adikwa, udi nke a na-ahubeghi mbu, site n'oge e kewapuru Ifrem site na Juda. Eze Asirja ga-edu ndi agha ya bia." 18 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-akpo iji site na nsotu Nail di n'Ijpt nakwa ahụ sitere n'ala Asirja. 19 Ha ga-abia n'igwe, bichie ndagwurugwu ala gi niile, na n'ogba nkume niile, na n'ohia ogwu ogwu niile, na n'ozara niile, na n'ezi ala niile. 20 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eji aguba e gotara n'ofe osimiri, nke bu eze Asirja, kpuchapụ unu agiri isi na aji ukwu, kpuchapukwa afuonu unu niile. 21 N'ubochi ahụ, otu onye ga-edebe otu nwa ehi na ewu abuo ndu. 22 Onye obula kwa n'ala ahụ ga-eri mmiri ara ehi rahuru arahu, ya na mmanu ahụ, n'ihu na mmiri ara ehi ga-aba uba nke ukwu n'ala ahụ. 23 N'ubochi ahụ, ala obula nke nwere otu puku osisi vaini nke onahia ya ruru otu puku shekel olaocha ga-abu naanị ogwu na uke. 24 Ndi dinta gachiri aku na uta gaa n'ebe ahụ, n'ihu na uke na ogwu gakupuchi ala ahụ. 25 Ma banyere ugwu eji ogu koo na mbu, i gaghi abakwa n'ebe ahụ ozo n'ihu egwu uke na ogwu; ha ga-abu ebe a na-atopu ehi na ebe aturu na-agbaghari.

8 Onyenwe anyi siri m, "Were otu mbadamba ihe di ukwu, were odee nke onye obula na-eji ede ihe dekwasi ya Mahashalal-Hash-Baz. 2 Aga m akpobata Uraya onye nchujaja na Zekaraya nwa Jeberekaya dika ndi akabee kwesiri ntukwasị obi." 3 Emesia, mu na nwunye m, bu onye amuma dinakoro, o tukuru ime, muoro m nwa nwoke. Ma Onyenwe anyi siri m, "Guo ya Maha-shalal-Hash-Baz. 4 N'ihu na tupu nwantakiri ahụ etolite ikpo nne maobu nna, eze ndi Asirja ga-ebuso Damaskos na Sameria agha, bukorokwa aku ha niile." 5 Onyenwe anyi gwakwara m okwu ozo sj, 6 "N'ihu na ndi a

ajula mmiri Shiloa nke ji nwayo na-aso ma na-anuri onu n'ihu Rezin na nwa nwoke Remalaya, 7 ya mere, Onyenwe anyi na-aga iweta iju mmiri nke osimiri Yufretis megide ha, bu eze ndi Asirja ya na ebube ya niile. O ga-erubiga oke, gafee uzo ya niile, o ga-erubiga ma tofeekwa onu ya niile, 8 wusjakwa n'ala Juda niile. O ga-erikpu ala Juda niile, o ga-agabiga, kpuchiekwa o buladi n'olu ka o ga-eru. Nku ya ga-agbasa kpuchie obosara niile nke ala gi, O Imanuel." 9 Tienu mkpu agha unu mba di iche iche, ma a ga-etipia unu. Geenu ntị unu mba niile di ebe di anya. Kwadoonu maka agha ma a ga-etipia unu. Kwadoonu maka agha ka e tipia unu. 10 Tupon atumatu unu ma a ga-ekposa ya. Weputanu atumatu unu ma o gaghi eguzo n'ihu na Chineke nonyere anyi. 11 Otu a ka Onyenwe anyi siri m n'ike nke aka ya di n'ahu, o doro m aka na ntị ka m ghara ije ije n'uzo ndi nke a, na-asi: 12 "Adinyerela ha n'ihu niile ha na-ezube ime na nzuzo megide ochichi; ka ihe ha na-atu egwu hapu ibu ihe ga-eme ka i tuo egwu. 13 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ya ka unu ga-edo nso. Ya bu onye unu kwesiri itu ujo. Ya bu onye unu ga-atu egwu ma jijiji. 14 O ga-abukwa ebe nso; nye ulo Izrel na Juda, o ga-aghoro ha nkume nke na-eme ka ndi mmadu so ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. O ga-abukwara ndi Jerusalem igbuda na onya nke ha ga-adaba n'ime ya. 15 Otutu n'ime ha ga-aso ngongo; ha ga-ada buru ndi e tipjara. Ha ga-abu ndi onya ga-ama, na ndi a ganwude." 16 Kechie ihe igba ama nke iwu a kpuchie ntuziaka Chineke nke oma n'etiti ndi na-eso uzo ya. 17 Aga m echere Onyenwe anyi, onye na-ezonari ulo Jekob ihu ya ugbu a. Aga m atukwasị obi m na ya. 18 Lee mu onwe m, na umu ndi Onyenwe anyi nyere m. Anyi bu ihe iribama na ihe iji cheta ihe nye ndi Izrel site na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye na-ebi n'ugwu Zayon. 19 Mgbe onye obula siri unu, jutanu ndi na-aju mmuo ojo ase na ndi dibia afa ihe, bu ndi na-ekwu okwu n'olu di nta nke mmadu na-adighi anu nke oma na ndi na-atamu atamu, ndi mmadu o gaghiaju Chineke ha ase? O bu n'ihu gini ka eji juta ndi nwuru anwu ase n'ihu ndi ndu? 20 Lezienu okwu ntuziaka na nke ido aka na ntị Chineke anya. O buru na ozi ha di iche na nke a, o gosiri na ha enweghi ihè maobu eziokwu obula n'ime ha. 21 Ndi a ga-awaghari n'ala a niile. Aguu ga-agu ha, ha ga-adakwa mba. N'onodu oke aguu nke ga-agu ha, iwe di ukwu ga-ewe ha, mee ka ha lerie anya ha n'elu, kochaa eze ha, na Chineke ha. 22 Mgbe ahụ, o buru na ha eledata anya ha n'ala o bu naanị oke nsogbu na oke ihe mgbu ka ha ga-ahu. Ha ga-ahukwa oke ihe egwu na ochichiri. Uzo mgbapu agaghị adikwara ha n'oge nsogbu a. A ga-achubanye ha n'ime ochichiri.

9 Ma otu obula o siri di, oge ahuhu na ochichiri na iru uju ahụ agaghị adigide nye ndi ahụ nọ na nkpa. N'ihu na n'oge gara aga, o mere ka e lejia ala Zebulon na ala Naftali anya, ma n'oge di n'ihu, o ga-eme ka a asopuru Galili nke mba niile, nke di n'akuku osimiri, n'ofe Jordan. 2 Ndi nọ na-agaghari n'ochichiri ahula ihè di ukwu; ndi ahụ bi n'ala nke onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri. 3 I meela ka mba ahụ baa uba diri ukwu, mee ka onu ha dikwa ukwu, ha na-enwe onu n'ihu gi, dika onu nke ndi oru ubi n'oge owuwe ihe ubi, dika ndi agha na-eteghari egwu onu mgbe ha na-ekesa ihe a kwatara n'agha. 4 N'ihu na dika n'ubochi nke Midia, i gbajisiela ibu arọ niile e bokwasiri ha, ihe mgbochi nke di n'ubu ha, nke bu

mkpara ndi na-akpagbu ha. 5 N'ih i na akpukpoukwu nke ndi agha na-eyi, na uwe agha nke obara mechuru, ha ga-abu ihe a ga-agba oku, ha ga-abu ihe ndi ga-eme ka oku ree nke oma. 6 N'ih i na amuoralanya otu nwa, e nyekwala anyi otu nwa nwoke. O ga-abukwa onye ga-achij anyi. Ndi a ga-abu aha ya, Onye Nduomodj di Ebube, Chineke bu dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo. 7 Alaeze ya ga-aba uba, ochichi eze ya ga-abu n'onodu udo nke na-enweghi ogwugwu. O bu n'ocheeze Devid ka o ga-anokwasij, chjakwa n'alaeeze ya. O ga-eme ka alaeze ahj guzosie ike; o bukwa ikpe ziri ezi na ezi omume ka o ga-eji chja site n'oge ahj ruo mgbe ebighi ebi. Inu oku nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezkwa nke a. 8 Onyenwe anyi ezuela otu megide Jekob o ga-adakwasikwa Izrel. 9 Ndi ahj niile ga-amatakwa ya, Ifrem na ndi bi na Sameria ga-amatakwa bu ndi na-eji nganga na mpako na-ekwu sj, 10 "Nkume brik ndi ahj adakposjala ma anyi ga-eji nkume a waziri awazi wughachi ha; o bu ezie na e gbutusjala osisi sikamo niile anyi ji wuo ulo anyi, ma anyi ga-eji osisi oma sida dochie ha." 11 Ma Onyenwe anyi a kpaliela ndi iro Rezin ka ha bilie megide ha, o kwalielwala ndi iro ha. 12 Ndi Aram sitere n'owuga anyanwu, na ndi Filistia sitere n'odida anyanwu ha e werela onu ghete oghe richapu Izrel. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. 13 Ma o bu ezie na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ataalha ahj ndi otu a, ndi Izrel echeharibeghi, ha aloghachikwutebeghi ya. 14 N'ih i ya, n'otu ubochij, Onyenwe anyi ga-ebibi ndijisi Izrel na ndi odudu, o ga-ebibikwa alaka nkwu na osisi achara niile. 15 Ndi okenye na ndi a maara aha ha bu ndijisi ha, ndi amuma ugha bu odudu ha. 16 N'ih i na ndi ndu nke ndi ya eduhiela ha; ndi na-ezi ha uzo emeela ka ha kpafuo. 17 Ya mere, Onyenwe anyi agaghij enwe mmasj n'umu okorobia ahj, o gaghij enwekwa obi ebere n'ebe umu ndi na-enweghi nna maobu n'ebe umu nwanji na-enweghi di no, n'ih i na onye obula n'ime ha adighi asopuru Chineke, burukwa ndi ajo omume, onu onye obula na-ekwu ihe nzuzu. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. 18 N'ezie, ajo omume na-ere di ka oku; o na-erepia ogwu na uke, o na-emekwa ka oke ohja nwuru oku, mee ka anwuru oku si na ya rigoruo na mbara eluigwe. 19 N'ih i iwe ahj Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ewe, ahju o ga-enye ga-adi ka oku na-ere ere; o na-erepia ala ahj niile na ndi bi n'ime ya; o dikwaghij onye ga-azoputa ibe ya. 20 N'ala ahj niile, ma n'aka nri ma n'aka ekpe, onye obula ga-agbalj idotara onwe ya ihe oriri. Ha ga-eri ma afo agaghij eju ha; n'ezie, ha ga-eri o buladi anu ahj umu nke aka ha. 21 Ndi Manase ga-aluso ndi Ifrem ogu, ndi Ifrem ga-alusokwa ndi Manase ogu. Ha abuo kwa ga-ejikota aka luso Juda ogu. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu. Aka ya ka setipukwara esetipu.

10 Ahju na-adiri ndi niile na-atuputa iwu na-ezighi ezi; ndi niile na-atuputa iwu mmegbu, 2 iji napu ndi ogbenye ihe ruru ha nakwa inapu ndi m a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi, na-emekwa ka umu nwanji di ha nwuru buru anu oriri ha na izunara umu na-enweghi nne na nna ihe ha nwere. 3 Gini ka unu ga-eme n'ubochij m ga-abia ileta unu? Gini ka unu ga-eme n'ubochij m ga-eweta ila n'iyi, nke ga-esi n'ebe di anya bjara unu? Onye ka unu ga-agbakwuru maka enyemaka? O bu ebe ka unu ga-ahapu aku unu niile? 4

Mba, o dighi ihe ga-afodu; karja na a ga-egbu unu n'ihu ogu, maobu dokpuru unu dika ndi mkporo. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. 5 "Ahju ga-adiri Asirja onye bu mkpara nke iwe m. N'aka ya ka mkpo nke onuma m di. 6 Ana m ezipu ya imegide mba a na-amaghij Chineke, m na-eziga ya imegide ndi na-akpasu m iwe, ka ha kwakoro ihe nkwa n'agha ha, punakwara ha ufodu n'ike, nakwa izoto ndi ha niile n'ala dika apiti nke okporouzo. 7 Ma o bughij ihe a ka o zubere, nke a abughi ihe o na-eche n'obi ya; o zubere ila ndi m n'iyi, na ibibi otutu mba di iche iche. 8 O sirj, "Ndi ochjagha m niile ha abughi ndi eze?" 9 "Onodu Kalno o dighi ka nke Kakemish? Hamat o dighi ka Apad; Sameria o dighikwa ka Damaskos? 10 Dika aka m si chikotara alaeze di iche iche nke otutu arusi, alaeze di iche iche nke arusi apiri api ha kariri nke Jerusalem na Sameria. 11 O bu na m agaghij emekwa Jerusalem na arusi ya niile apiri api dika m mere Sameria na arusi ya niile?" 12 Mgbe Onyenwe anyi rusiri oru ya niile megide ugwu Zayon na Jerusalem, o ga-asi, "Aga m ata eze ndi Asirja ahju n'ih i nganga nke obi ha, na inya isi nke anya mpako ya. 13 N'ih i na o na-asi, "'O bu site n'ike aka m, ka m ji mee nke a, o bukwa na amamihe m, n'ih i na m nwere nghota. Ewezugara m oke ala mba niile di iche iche, apunara m ha aku na niile; dika onye di ike, e wedara m ndi eze ha niile n'okpuru m. 14 Dika mmadu si agbatij aka n'ime akwu nmanu, otu a ka m chikotara akunuba mba di iche iche, dika mmadu si achikota akwa ahapuru ahapu, otu a ka m chikotara mba uwa niile; O dighi onye meghariri otu nku, maobu saghee onu ya ime mkpoti!" 15 Anyuikwe o ga-anya isi sj na ya di ukwu karja onye na-eji ya awa nku, ka o bu mma nkwo, o ga-aja onwe ya karja onye na-eji ya akpwa ihe? Dika a ga-asj na okporo igwe ga-ebuli onye na-eweli ya elu, maobu mkpo o ga-efegharj onye na-abughi osisi. 16 N'ih i ya, Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-ezitere ndi agha gi mara abuba ihe otiti; o ga-akwanye oku n'okpuru ihe ngosiputa nke idi ebube ya dika ire oku nke na-ere ere. 17 Ihe nke Izrel, ga-agho oku, Onye nso ha, ga-aghokwa ire oku nke ga-ala ihe niile n'iyi. N'otu abali ka o ga-erechapu ogwu niile na uke niile oku. 18 A ga-ala ima mma nke oke ohja ya na ala ya na-amj ezi mkpuru n'iyi kpamkpam, dika mgbe orja na-ala mmadu n'iyi. 19 Naanj osisi ole na ole ga-afodu, ha ga-adi ntakiri ruo na nwantakiri nwere ike guo ha onu. 20 N'ubochij ahj, ndi foduru n'ala Izrel, na ndi foduru ndu n'ulo Jekob, agaghikwa adabere n'onye ahj tidara ha, kama ha ga-adabere naanj na Onyenwe anyi, Onye nso nke Izrel. 21 Ndi foduru ga-aloghachi, bu ndi Nke Jekob foduru ga-aloghachikwute Chineke di ukwu. 22 O bu ezie na ndi gi Izrel di ukwu dika aja di n'akuku osimiri, o bu naanj mmadu ole na ole ga-aloghachi. A kabiela ila n'iyi, nke di oke ukwu ya na ezi omume. 23 E, Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpebiela na o ga-ebibi ala ahj niile. 24 Ya mere, ihe a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, sirj, "Unu ndi m, ndi bi na Zayon, unu atukwala ndi Asirja egwu bu ndi na-eti unu mkpara igwe, na-ewelikwa mkpo megide unu dika ndi Ijipt mere. 25 N'oge na-adighi anya, iwe m ga-adaju n'ebe unu no, ma o ga-ebili megide ha, laakwa ha n'iyi." 26 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji utari tie ha ihe dika o sirj tie ndi Midia ihe na nkume Oreb. O ga-eweli mkpanaka ya n'elu

oke osimiri, o ga-eweli ya dika o mere n'lijpt. **27** N'ubochi ahụ, aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi Asirja no. Udo igwe ha kenyere unu n'olu ka m ga-adobisi, wezuga ibu arọ unu. **28** Ha erutela Ayjat; ugbu a, ha no na Migron. Ha na-edokota ngwa agha ha na Mikmash. **29** Lee ka ha na-agabiga uto warawara; ha ekpebiela ino onodu abali na Gebal Ndi Rema na-ama jijiji, obodo Gibeon nke bu obodo Sol agbapula oso ndu. **30** Tienu mkpu akwa unu ada Galim, geenu nti unu ndi Laisha! Leenu ihe na-adanyere gi, gi Anatot! **31** Lee na Madmena no n'oso, ndi Gebim na-ezo onwe ha. **32** Ndi iro akwusila n'obodo Nob taa; ha na-atu ugwu Zayon na Jerusalem aka, na-ekwere ya n'isi. **33** Lee Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji oke ike gbuto ngalaba osisi niile. O ga-egbutukwa osisi ndi di elu, meekwa ka ndi toro ogologo di ala. **34** Ya onwe ya ga-egbutu ha niile ka e si eji anyuike egbutu osisi di n'oke ohia. Lebanon gadakwa n'ihu Onye ahụ di ike dika osisi di n'oke ohia si ada.

11 Ome ga-epuputa site n'ogwe osisi Jesi; otu Alaka gesitekwa na mgborogwu ya tolite ga-amikwa mkpuru. **2** Mmuo Onyenwe anyi ga-enwekwa onodu n'ime ya, inye ya Mmuo amamihe na Mmuo nghota, Mmuo ndumodu na ike, Mmuo ihe omuma na nke itu egwu Onyenwe anyi. **3** Ihe gamasị ya bu egwu Onyenwe anyi. O gaghị ekpe ike site naani n'ihe o ji anya ya abuo hu, maobu gbugie ike site naani n'ihe o nuru na nti ya. **4** Kama o bu ezi omume ka o ga-eji kpee ndi ogbenye ike; o bukwa ike ziri ezi ka o ga-ekpere ndi nadighi ike nke uwa. Okwu onu ka o ga-eji nye ndi mmadu ahuhu, o bu okwu onu ka o ga-eji maa ndi ajo omume ike onu. **5** Ezi omume ya ga-adi ka ihe ike n'ime, ma ikwesi ntukwasị obi ga-abu ihe okike ukwu ya. **6** N'ubochi ahụ, nkita ohia na nwa aturu ga-ebiko n'udo; agu na nwa ewu ga-amakpukokwa. Nwa ehi na umu odum na nwa inyinya mara abuba ga-anokotakwa, o bukwa nwantakiri ga-na-edughari ha. **7** Nne ehi na anu ohia bia ga-atakikwa ahijia n'otu ebe, umu ha ga-amakpukokwa n'udo n'otu ebe. Odum gatakwa ahijia dika ehi. **8** Umuntakiri ga-egwughari egwu n'akuku onu ajuala; nwantakiri ga-etinyekwa aka n'akwu ibi. **9** Ha agaghị eme ihe mmeru maobu bibikwa ihe, n'elu ugwu nso m niile. N'ih na uwa niile ga-epuputa na ihe omuma nke Onyenwe anyi dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **10** N'ubochi ahụ, mgborogwu Jesi ga-eguzo ka okoloto nye ndi di iche iche. Mba niile ga-abjakwute ya; ebe izuike ya ga-epuputakwa n'ebube. **11** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-esetikwa aka nke ugboro abuo inwetaghachiri onwe ya ndi ya foduru site na Asirja, sitekwa na ndida Ijpt, sitekwa na Mgbago Ijpt, sitekwa na Kush, sitekwa na Elam, sitekwa na Babilon, bu Shajna, sitekwa na Hamat na obodo niile di n'ala niile osimiri gbara gburugburu. **12** O ga-ebuliri mba niile okoloto o ga-akpoghachite umu Izrel achupuru achupu, o gesite na nsotu anọ nke uwa kpokota ndi Juda niile site n'ebe a chusasiri ha. **13** Ekworo Ifrem ga-akwusi, a ga-ebipu ndi iro Juda. N'ikpeazu, ekworo ahụ nke di n'etiti Izrel na Juda ga-akwusi; ha agaghị alusokwa onwe ha ogu ozo. **14** Ha gaejikota aka ha buso ndi Filistia no n'akuku odida anyanwu ala ha agha; ha ga-ebusokwa ndi bichiri n'akuku owuwa anyanwu ala ahụ agha. Ha ga-emi ndi Edom na Moab. Ndi Amon garubekwara ha isi. **15** Onyenwe anyi ga-eme ka warawara onu osimiri Ijpt taa. O ga-eji ifufe siri ike, nke na-ekpo oku

mikoro mmiri di n'osimiri Yufretis. O ga-ekewa ya ka o buru isi iyi asaa, nke mmadu nwere ike jji ukwu gafee. **16** O ga-esite n'Asirja kpawaa uzo n'ih ndi ya foduru n'ebe ahụ, dika o si meere ndi Izrel n'oge gara aga, mgbe ha si n'Ijpt na-alota.

12 N'ubochi ahụ, i ga-ekwu si, "Aga m eto gi Onyenwe anyi. O bu ezie na i wesara m iwe, ma ugbu a, iwe gi adajuola; i kasikwara m obi. **2** N'ezie, Chineke bu onye nzoputa m; aga m atukwasị ya obi, ujo agaghị atukwa m. Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ya onwe ya, bu ike m burukwa abụ m, o ghoroala m onye nzoputa." **3** I ga-eji onu dorọ mmiri site n'olulu mmiri nke nzoputa. **4** N'ubochi ahụ, i ga-ekwukwa si, "Nyenwe Onyenwe anyi otuto, Kwuputakwa aha ya; meenu ka amata n'etiti mba niile ihe niile o ruru; kwusaanu na aha ya bu ihe e buliri elu. **5** Bikuonu Onyenwe anyi abụ, n'ih na o meela oke ihe di ebube. Meekwanu ka uwa niile mara ihe o ruru. **6** Ka ndi niile bi na Zayon tie mkpu onu, bukwara abụ. N'ih na Onye nso nke Izrel. di ukwu, e, o di ike nke ukwu, bu Onye ahụ na-ebi n'etiti unu."

13 Nke a bu amuma megide Babilon nke Ajaya nwa Emoz huru. **2** Welienu okoloto agha n'elu ugwu togboro n'efu. Kpokuonu ndi agha. Feerenu ha aka, ka ha site n'onu uzo ama nke ndi a maara aha ha bata n'ime obodo ukwu ahụ na-anya isi. **3** Enyela m ndi m kwadoro maka agha iwu; akpoola m ndi oka agha m oku, bu ndi na-anuru onu na mmeri m, ka ha gosiputa oke iwe m. E, ndi m kporo bu ndi ahụ na-anuru onu ihu na m meriri ndi iro m. **4** Gee nti nuru uzu na-ada n'ugwu niile; gee nti nuru uzu yiri uzu nke igwe mmadu na-eme. Gee nti nuru mkpotu na-ada n'etiti alaeze di iche iche. Dika mkpotu na-eme mgbe otutu mba na-ezukota n'otu ebe. O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-achikota ndi agha ya n'ihu ibu agha. **5** Ha si n'obodo di iche iche, nke di anya na nke di na nsotu uwa na-abja. Ha bu ngwa agha na-egosi oke iwe Onyenwe anyi na-abja imebi ala ahụ niile. **6** Kwasienu akwa ike n'ih na ubochi Onyenwe anyi di nso, ubochi ahụ oke mbibi ga-esi n'aka Onye puru ime ihe niile bjara unu. **7** N'ih nke a, aka ndi mmadu ga-ada mba, obi ga-alokwa ndi mmadu mmiri. **8** Ha ga-ama jijiji n'ih oke egwu. Ahu mgbu ga-abiakwasị ha mee ka ha suo ude dika nwanu ime na-eme. Ha ga-elerita onwe ha anya n'onodu mgbagwoju anya, ha agaghị amakwa ihe ha ga-eme. Onodu di otu a ga-aputa ihe n'ihu ha. **9** N'ih na lee, ubochi Onyenwe anyi na-abja, ubochi nke obi ebere na-agaghị adikwa, ubochi iwe na oke onuma. A ga-ekpochapu ala ahụ, ya na ndi mmehie niile di n'ime ya. **10** N'ih na kpakpando niile nke eluigwe na kpakpando ndi ozo gbara ha gburugburu agaghị egosiputa ihè ha. Anyanwu ga-agba ohichiri n'owuwa ya onwa agakwaghị enye ihè ya. **11** Aga m ata uwa ahuhu n'ih mmehie ya, taakwa ndi na-emebi iwu ahuhu n'ih mmehie ha. Inya isi nke onye mpako ka m ga-egwepja, ya na nganga onye na-adighi eme ebere. **12** Aga m eme ka mmadu di uko karja olaedo a nuchara anucha, ha ga-ako uko karja olaedo si Ofia. **13** N'ih na m ga-eme ka eluigwe maa jijiji, meekwa ka e wezuga uwa site n'onodu ya, n'ih oke iwe ga-ewe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Ha ga-emezu n'ubochi ahụ o ga-epuputa oke iwe ya di oku. **14** O ga-erukwa na onye obula n'ime ha ga-eche ihu ya n'uzo gwara ebe ndi ya no. Ha ga-agbarakwa oso laghachi n'ala nke aka ha dika mgbada na-agbanari ndi na-achu nta, maobu umu aturu ndi na-enweghi onye na-azu ha. **15** Onye obula e

jidere n'ime ha ka a ga-amapu afo, onye oḅula nke e jidere ka a ga-eji mma agha gbuo. **16** A ga-etipia umu ha na-aḅu ara n'ihu ha; a ga-anapu ha uḅo ha, merukwaa ndi nwunye ha. **17** N'ihu na lee, aga m eme ka ndi Midia puo imegide ha; o dikwaghi olaedo maobu oḅaḅa ha puru iji megharia ha anya. **18** Ha ga-eji uta ha gbatusia umu okorobia; ha agaghi emekwara umuntakiri ebere, maobu gosi umu na-etoputa etoputa obi ebere. **19** Babilon, bu oḅa mma nke alaeze niile, jma mma na ebube ndi Kaldia, mgbe Chineke ga-akwatu ya o ga-adi ka Sodom na Gomora. **20** O gaghị abụ ebe obibi ozo ruo mgbe ebighi ebi. Site n'otu ogbo ruo n'ogbo ozo ndi mmadu agaghị ebi n'ime ya. O dighi onye Arebia na-ejehari ejehari ga-ama uḅo ikwu ya n'ime ya; ndi ozuzu aturu agaghị ekwe ka aturu ha makpuru n'ebe ahụ. **21** O ga-abu ebe obibi nye anyi oḅia niile bi n'ozara. Uḅo di n'ebe ahụ ga-abukwa ebe obibi nye nkita oḅia, na ikwighikwighi, n'ebe ahụ kwa ka umu mkpi oḅia ga-na-awughari. **22** A ga-anukwa uḅa akwa anya oḅia, na igbo uja nkita oḅia n'ime uḅo ha niile e wusiri ike. Nkita oḅia ga-ebikwa n'ime uḅo oḅa niile di n'ebe ahụ. Lee na oge ha ji emezu adila nso, a gaghị emekwa ka oge imezu ihe ndi a di anya.

14 Ma Onyenwe anyi ga-emekwara Jekob ebere; o ga-ahoputakwa ndi Izrel ozo, meekwa ka ha loghachi bja biri n'ala nke aka ha. Otutu ndi oḅia di iche iche ga-adinyere ha, soro ezinaulo Jekob bikotaa onu. **2** Mba di iche iche ga-enyere ha aka iloghachi n'ala ha, nke Onyenwe anyi nyere ha. Mba ndi a ga-aghokwa ndi di n'okpuru umu Izrel, ghokwara ha ndi ohu nwoke na nwanji. Umu Izrel ga-adotakwa n'agha ndi ahụ dotara ha n'agha na mbu, ma chiakwa ndi ahụ kpagburu ha n'oge gara aga. **3** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka i puo site n'ihe mgbu na ihe mwute, sitekwa na ndogbu onwe unu n'oru nke ibu ohu unu wetaara onwe unu, **4** unu ga-achi eze Babilon ochi si ya, Leenu gi. Ahaa, lee ka i si daa gi onye na-emegbu ndi mmadu. Lee ka ikpa ike gi si gwusial **5** N'ihu na Onyenwe anyi anyajielu mkpara ndi name ajo ihe, meekwa ka mkpara ndi na-achi achi, **6** nke sitere n'uwe tidasia ndi mmadu na-esepughi aka n'iti ha ihe, nke ji nrubiga oke nke iwe ya megbuo mba di iche iche ya na oke mmekpa ahụ na-enweghi nkwasu. **7** Uwa niile adaala ju, ha enwekwaala izuike, ha na-etipu olu ibu ahụ. **8** O buladi osisi junipa na osisi sida niile nke Lebanon na-anuri onu megide gi na-asi, "Agbajielu ike gi; ugbu a o dikwaghi onye ga-esogbu anyi ozo." **9** Ala mmuo na-eme mkpotu, na-eche izute gi n'obibia gi; o na-akpote mmuo nke ndi nwuru anwu ibja kelee gi, bu ndi niile buburiji ndi ndu n'awa, o na-eme ka ha si n'oocheeze ha niile bilie bu ndi niile ahụ bu eze na mba niile di iche iche. (Sheol h7585) **10** Ha niile ga-eji otu olu zaa, ha gasi gi, "Gi onwe gi adighikwa ike, dika anyi na-adighi ike; I ghoḅla otu onye n'ime anyi." **11** Nganga ibu eze gi niile, na oke uzu ubo akwara gi, ka a na-elikota n'aja. Ikpuru ga-aghoro anu ahụ gi ebe ndina; o bukwa ikpuru ga-aghō ihe mkpuchi ahụ gi. (Sheol h7585) **12** Lee ka i si site n'eluigwe daa, gi kpakpando ututu, nwa chi qubuo. O bu ezia na i di ukwuu n'ebe mba niile nke uwa no na mbu, ma lee ka e si mee ka i buru onye a tudara n'ala. **13** N'ihu na i kwuru ya n'obi gi si, "Aga m arigoro n'eluigwe, doo ocheeze m n'elu kpakpando niile Chineke kere; aga m anodukwa n'ugwu nzuko, na nsotu ugwu nsu ahụ di n'elu elu ugwu, tuo iwu. **14** Aga m arigo

n'ebe kachasi elu nke eluigwe, mee onwe m ka m diri ka Onye kachasi ihe niile elu." **15** Ma a ga-ewedata gi ala ruo n'ili, ruo na nsotu ala mmuo. (Sheol h7585) **16** Ndi niile huru gi na-elegide gi anya, na-atule banyere ndu gi, si, "O bu nwoke a bu onye ahụ mere ka uwa maa jijiji, onye mekwara ka alaeze mee mkpotu. **17** O bu onye a bu onye ahụ mebiru uwa mee ya ka o di ka oza? O bu ya tikporo obodo ukwu ya niile, jukwa ihapu ndi o dotara n'agha ka laa?" **18** Ndi eze mba niile di iche iche na-edina na nsopuru n'ime ili ha. **19** Ma ozu gi ka a tupuru dika alaka osisi ruru aru, nke gbajiri agbaji. O bukwa ozu ndi niile e gburu n'agha, na ozu ndi e ji mma agha mapuo afo, ndi na-aridaru n'olulu nkume, ka e ji kpuchie gi n'ili gi. E, ozu gi di ka ozu nke inyinya zotoro ukwu. **20** A gaghị eli gi dika e si lie ndi eze ndi ozo, n'ihu na i bibiela ala gi. I gbukwaala ndi gi. A gaghị akpotukwa aha umu umu ndi na-emebi iwu ozo. **21** Dozienu ebe a ga-anḅo gbuo umu ya ndi ikom, n'ihu mmehie nke ndi bu nna ha. Ha agaghị ebili nweta ala ahụ, mee ka elu uwa juputa n'obodo ha niile. **22** N'ihu na mu bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara si, "Aga m ebili megide ha; aga m esitekwa na Babilon bipu aha ndi foduru, na umu ha na umu umu ha. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **23** Aga m eme ka Babilon ghoo uḅo obibi nye ikwighikwighi, na ebe mmiri ga-na-adoko. M ga-eji aziza ila n'iyi zachapu ha." Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **24** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile anuḅla iyi kwuo si, "N'ezie, dika m si tuo ya n'obi m, otu a ka o ga-emekwa. O ga-eguzosikwa ike dika m si zube ya. **25** M ga-etipia ndi Asiria n'ala m, n'elu ugwu m ka m ga-anḅo zopia ha n'okpuru ukwu. A ga-eburu ibu aru ya site n'ahu ndi m, a ga-ewezugakwa ibu aru ya site n'ubu ha." **26** Nke a bu nzube ahụ nke ezubere maka uwa niile; nke a bukwa aka ahụ esetipuru n'elu mba niile di iche iche. **27** N'ihu na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu dike n'agha, ezubela ime ya. Onye kwa puru igbanwe nzube ya? O setipula aka ya, onye puru ime ka o weghachi ya azu? **28** Amuma a bjara n'afu ahụ eze Ehaz nwuru. **29** Unu anurila onu, unu ndi Filistia, maka na mkporo e ji etu uhe agbajielu; O bu ezia na o gbajielu, ma ihe ga-esite n'odudu agwo ahụ puta bu ajuala, mkpuru ya ga-abu agwo ojoo, nke na-amaghari ebe niile. **30** Ndi bu nnoo ogbenye ga-achota ihe oriri, ndi mkpa na-akpa ga-ebikwa n'udo. Ma aga m eji aguu na unuu laa ndi foduru ndu n'etiti unu n'iyi. **31** Kwasi akwa ike gi onu uzo ama! Tie mkpu gi obodo! Tuponu oke egwu unu ndi Filistia. N'ihu na lee, ndi agha a zuziri azuzi si n'ugwu na-abia imegide gi. O dighi onye na-aga iche n'etiti ahiri ha. **32** Osisa di aḅa ka anyi ga-enye ndi ozi si na mba ahụ? Gwa ha na Onyenwe anyi emeela ka Zayon guzosie ike. O bukwa n'ime ya ka ndi ya e wedara n'ala ga-achotara onwe ha ebe mgbaba.

15 Amuma megide Moab: Ar di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naanji n'otu abali. Kia di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naanji n'otu abali. **2** Ndi niile bi na Dibon na-aga n'ihu uḅo mmuo ha ikwa akwa. Ndi Moab na-akwa akwa n'ihu Nebo na Medeba. Isi ha niile bu isi nkwocha, afonuh ha niile ka akpuchakwara. **3** Ha na-eyi akwa mkpe na-agaghari n'ezie, mkpu akwa na-ada n'elu uḅo, na n'ama. Ha niile ji iti mkpu na ikwa akwa na-ada n'ala. **4** Heshbon na Eleale na-eti mkpu akwa, a na-anu olu akwa ha o buladi

ruo Jehaz. N'ih i nke a, ndi agha Moab na-eti mkpu akwa, mkpurubobi ha na-amakwa jijiji. 5 O na-ewute mkpurubobi m n'ih i Moab, ndi ya na-agba oso ruo o buladi n'obodo Zoa na Eglat Shelishiya. Ha na-akwa akwa dika ha na-arigo Luhit. Mgbe ha na-agbago uzo Heronaim, ha na-ebe akwa mwute n'ih i mbibi bjakwasiri ha. 6 Mmiri Nimrim atachaala! Ahijia akponwukwala; ahijia ndu niile agwukwala o nwekwaghi akwukwo ndu nke foro. 7 Ya mere akunba ha kpakobara ndi ha chekwara ka ha buuru gafee ofe ndagwurugwu warawara nke odo mmiri osisi popla niile. 8 Mkpu akwa ha na-ada uda gburugburu oke ala Moab niile; akwa ha na-ebesi ike na-ada ruo obodo Eglaim; abu akwa ha na-erukwa Bja-Elim. 9 Iyi Dibon juputara n'obara, ma aga m atukwasikwa o buladi otutu ihe ndi ozo n'elu Dibon! Odum ka a ga-atukwasiri ndi Moab gbapuru tukwasikwara ndi foduru n'ala ahu.

16 Ziganu umu aturu dika onyine nye onye na-achi ala ahu site na Sela, gafee n'uzo ozara ruo ugwu nke Ada Zayon. 2 Ndi inyom Moab nokwa n'onu mmiri Anon nakwughari dika umu nnun e si n'akwu ha chupu. 3 Moab na-asi, "Nwee mkpebi na mmuo gi," "Kwubie okwu n'ih e i kpebiri. Mee ka onyinyo gi diri ka abali n'etiti oke ehizie. Zobe ndi gbapuru oso ndu, ekpugheela onye na-achio ebe nchebe. 4 Ka ndi Moab achupuru achupu noro n'etiti unu, ghoro ha ebe nchebe puo n'aka onye mbibi ahu." Onye mmegbu ahu nwere ogwugwu, mbibi ga-akwasikwa, onye ahu na-azoda mmadu ga-agwuchakwa site n'ala ahu. 5 A gahiwe otu ocheeze site n'ihunanya; otu nwoke ga-anokwasi n'elu ya site n'ikwesi ntukwasii obi, otu onye sitere n'ulo ikwu Devid, bu, onye mgbe o na-ekpe ikpe, na-achio ikpe ziri ezi, na-emekwa ngwa ime ezi omume. 6 Anyi anula akuko banyere Moab, nukwa ihe banyere nganga ya na aghughu ya niile. Obodo ahu na-anya isi, nke nganga juru obi? Ugbu a, lee na inya isi ha erijughu afo. 7 Ya mere, ndi Moab niile na-eti mkpu akwa, ha na-ebetara Moab akwa. Kwasi akwa ike, nwee mwute, n'ih i achicha e ji mkpuru osisi a mkiporo amikpo mee nke Kia Hereset. 8 Lee ka ubi niile nke Heshbon si togboro n'efu; osisi vaini ha niile di na Sibma akponwusjala. E, ndi eze mba di iche iche azodala otutu osisi vaini oma ndi a niile n'ukwu. E, osisi vaini ndi gbatiri ruo Jeza, ruokwa n'ozara, nke mgborogwu ha gbasara ruo n'onu osimiri. 9 N'ih i ya, ana m akwa akwa di ka ndi Jeza si akwa akwa n'ih i ubi vaini Sibma. Anya mmiri akwa m ga-edo gi ahu gi Heshbon, na gi Eleale, n'ih i na e meela ka uzu mkpu onu nke na-ada mgbe a na-ewe ihe ubi n'ime gi gharakwa idi ozo. 10 Ewepula onu na obi utu site n'ubi na-ami mkpuru oma, o dighi onye na-abu maobu tie mkpu onu n'ubi vaini a gbara ogige; o dikwaghi onye na-azochaputa mmanya m vaini n'ebe izocha mmanya; n'ih i na emeela m ka iti mkpu onu niile kwusi. 11 Mkpuruobi m na-enwe mwute n'ih i Moab dika ubo akwara, ime mmuo m kwa n'ih i Kia Heres. 12 Mgbe Moab ga-egosiputa onwe ya n'ebe ya di elu, o na-eme naani ka ike gwu ya, mgbe o ga-aga ikpe ekpere n'ihu mmuo ya, o nweghi uru nke a ga-abara ha. 13 Ihe ndi a niile bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere Moab na mbu, 14 ma ugbu a Onyenwe anyi na-ekwu, si, "Tupu afo ato agachaa, dika onye e goro oru si agu afo, a ga-eleli ugwu niile Moab nwere, ya na igwe mmadu ya bara uba. Ndi fodukwara ndu ga-adi naani mmadu ole na ole burukwa ndi na-adighi ike."

17 Nke a bu amuma megide Damaskos, isi obodo Siria. "Lee, Damaskos agaghii adikwa! O gaghi abukwa obodo ozo, kama o ga-agho mkpomkpo ebe, nke zedara ezeda. 2 O dikwaghi onye ga-ebi n'ime n'obodo niile nke Aroea, o ga-adiri igwe aturu na ehi di iche iche, ndi ga-amakpu, o dikwaghi onye ga-eme ka egwu utu ha n'ebe ahue. 3 Ebe e wusiri ike nke Ifrem agaghii adikwa, ya na ike alaeze nke si Damaskos, ndi foduru nke Aram ga-adi ka ebe nke ndi Izrel," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. 4 "N'ubochi ahu, a ga-eme ka nsopuru Jakob nwere buru ihe e wedara n'ala. Abuba dikwa ya n'ahu ga-atalata. 5 O ga-adi ka ubi e si n'ime ya wee ihe mkpuru site n'oka guzoro oto, na-achikota mkpuru n'ogwe aka ha dika mgbe mmadu na-atukwota mkpuru site n'igbo oka n'ime Ndagwurugwu Refaim. 6 Ma o bu ole na ole n'ime mkpuru ahu ga-afodukwa, dika mgbe a kuchasiri osisi oliv, hapu mkpuru abuo maobu ato, nke di n'alaka kachasi elu, maobu mkpuru ano maobu ise a hapuru n'onu onu alaka nke ahu miri mkpuru." Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwubiri ya. 7 N'ubochi ahu, ha ga-echeta onye kere ha, nweekwa nsopuru n'ebe Onye nso nke Izrel no. 8 N'ubochi ahu, ha agaghii elekwasikwa chi ha di iche iche anya ka ha nyere ha aka. Ha agakwaghi efe ihe ndi ahu ha ji aka ha mee. Ha agakwaghi asopuru chi nwanji ha bu Ashera, maobu ebe ichu aja uda na-esi isi utu nke mkpjsjaka kpuru. 9 N'ubochi ahu, obodo ha niile e wusiri ike, nke ha hapuru n'ih i ndi Izrel, ga-adi ka ebe ahapuru ahapuru nye oke ohia na ahijia nke ohia. Ebe niile ga-abu nnoo mkpomkpo ebe. 10 N'ih i na i chezola Chineke onye na-azoputa gi. I chetaghi Nkume ahu, nke bu ebe mgbaba gi. Ya mere, o masikwa gi kuo ihe okuku di iche iche nke di utu, maobu manye alaka osisi vaini i si n'ala ozo bubata. 11 o burukwa na i mee ka ha too n'ubochi ahu i kunyere ha n'ala, maobu na ha mara ifuru n'ututu ubochi ahu i kunyere ha n'ala, i gaghi aghota mkpuru o miri, n'ih i na o bu naani oria na ihe mgbu ka ha ga-ewetara gi. 12 Ahaa, lee uzu nke otutu mmadu na-eme, nke yiri mkpotu oke osimiri. O bu mkpotu nke mba di iche iche; ha na-eme mkpotu di ka nnughari nke otutu osimiri. 13 O bu ezia na ha na-agbo uja dika mkpotu nke oke osimiri, Ma Chineke ga-abara ha mba nke ga-eme ka ha gbaa oso. A ga-achusa ha dika ifufe si efesa igbugbo oka, na dika mpempe akwukwo ifufe siri ike na-ebughari gburugburu gburugburu. 14 N'anyasi, ha na-eme ka oke egwu diri, tutu ruo ututu, ha adighikwa. Nke a bu ihe nketa diiri ndi ahu na-apunara anyi ihe anyi nwere n'ike. E, o bu ihe nza ruru ndi ahu ji ike na-anakoror anyi ihe anyi nwere.

18 Ahuhu ga-adiri ala ahu a na-anu uzu otutu nku n'ime ya, ala ahu di n'ofe iyi ukwu niile nke Kush. 2 Ala nke na-ezipu ndi ozi ya site n'osimiri, bu ndi na-eji ugbo mmiri papiriso n'aga n'elu mmiri. Gaanu ngwangwa, unu ndi ozi di nko gakwuru ndi toro ogologo nke ahu ha na-akwo murumuru, gakwuru ndi a na-atu egwu n'ebe niile, mba na-achio okwu na uka, nke na-azopiakwa azopia, ndi osimiri di iche iche kewara ala ha. 3 Unu niile bi n'elu uwa dum, na unu ndi nwere ebe obibi n'uwa, geenu m nti. Mgbe e buliri okoloto elu n'elu ugwu niile, lee anya; mgbe a furu opi ike, gee nti. 4 N'ih i na ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi gwara m, "Aga m anu juu na-elepu anya site n'ebe obibi m, dika mgbe igirigi na-ada n'oge okpomoku nke owuwe ihe ubi, na

dika anyanwu si acha n'oge okpomoku." 5 N'ihl na tupu oge owuwe ihe ubi eruo, mgbe ifuru dapusiri, mgbe okoko nagho mkpuru vaini nke ka na-achata achata, o ga-eji mma oge gbuchapu umu alaka ya, o ga-egbutu ma wezugakwa alaka ndi ahụ na-awasa awasa. 6 A ga-ahapu ozu ndi agha ha ka anu ufe nke ugwu na umu anu ohia rie ha. Umu nnumu ga-eri ana ha n'oge okpomoku, ma umu anu ohia ga-eri ha n'oge oyi. 7 Ma mgbe ahụ, a ga-ewetara Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile onyinye di iche iche, site na ndi toro ogologo, ndi ahụ na-akwo murumuru, site na ndi a-na-atu egwu n'ebe niile, bu mba ndi okwu na uka, nke na-azopiakwa azopia, ndi osimiri di iche iche kewara ala ha. A ga-eweta onyinye a n'Ugwu Zayon, n'ebe ahụ a na-akpoku aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

19 Nke a bu amuma megide Ijpt: Lee, Onyenwe anyi na-abia imegide Ijpt, o na-anokwasikwa n'eluwige ojii nke na-agba oso. Arusi ndi Ijpt niile na-ama jijiji n'ihu ya. Ozo, n'ihl ujo obi ndi Ijpt na-agbaze n'ime onwe ha. 2 "Aga m akpali ndi Ijpt mee ka ha luo ogo n'etiti onwe ha. Nwanne ga-emege nwanne ya, onye agbataobi ga-emegeidewa onye agbataobi ya; obodo ga-emegeide isi obodo; otu a kwa, alaeze ga-emegeidekwa alaeze. 3 Ndi Ijpt ga-ada mba n'ime mmuo ha, aga m eme ka nzube ha niile buru ihe efu, ha ga-ajuta arusi na mmuo ndi nwuru anwu ase, juokwa ndi na-ajuta mmuo ojoo ase na ndi dibia afa. 4 Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya si, O bu n'aka eze afọ tara mmiri, nke na-adighi eme ebere, ka m ga-enyefe ndi Ijpt, ka o buru onye ga-achị ha." 5 Mmiri di n'osimiri gatada; o ga-atakwa takorokwa. 6 Uzo niile osimiri Ijpt ahụ si asogharị ga-atalata bido n'isi isi. Ahijia riidi niile na ami niile ga-akponwusikwa. 7 Ahijia ndu niile di n'akuku Nail ga-akponwu, ifufe ga-efesakwa ha. Mkpuru niile a kuru n'ebe ahụ ga-ala n'iyi, ihe niile ga-anwu. 8 Ndi oku azu ga-asu ude, kwaa uwa, na ndi niile na-atuba nko azu n'ime Nail, ndi nagha ugbu n'elu mmiri ga-ata ahụ. 9 Ndi n'aru oru flakisi etiri eti ga-eru uju, na ndi na-akpa akwa ocha ka olileanya ha ga-agharipu. 10 Obi utu agaghị adikwara ndi na-esite n'ikpa akwa enweta ego, ha na ndi oru di iche iche a na-akwu ugwo. 11 Naani ndi nzuzu ka ndisi Zou bu, ndumodu na-enweghi isi ka ndi na-adu eze Ijpt odu na-enye. I ga-esi ahaa gwa Fero, "Abu m otu n'ime ndi maara ihe, onye si n'agburu ndi eze ochie"? 12 Ebee ka ndi ikom gi ahụ maara ihe no ugbu a? Ka ha gosi gi ma meekwa ka j maara, ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere megide Ijpt. 13 Ndisi obodo Zou aghola ndi nzuzu, ndisi obodo Memfis aghokwala ndi e duhiere eduhie; ndi bu nkume isi nkuku nke ndi ya niile eduhiela ndi Ijpt uzo. 14 Onyenwe anyi awunyela n'ime ha mmuo nzuzu nke uche na-ezughị oke; nke mere ka Ijpt nadagharị n'ime niile o na-eme dika onye nubiagara mmanya oke si adagharị n'ime o gboro. 15 O dighi ihe Ijpt nwere ime, isi maobu odu; alaka nkwu maobu osisi achara. 16 N'ubochi ahụ, ndi ikom Ijpt ga-adi ka ndi inyom, ha ga na-ama jijiji n'egwu n'ihl aka ahụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile weliri elu imegide ha. 17 Ala Juda ga-ewetara ndi Ijpt oke egwu, oke ujo ga-atu onye gbula akpotaara aha Juda, n'ihl ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ezube megide ha. 18 N'ubochi ahụ, obodo ise n'ime ala Ijpt gasu asusu Kenan, njo iyi irubere Onyenwe anyi, Onye puru

ime ihe niile isi. Otu n'ime obodo ndi a ka a ga-akpo Obodo anwu. 19 N'ubochi ahụ, ebe ichuru Onyenwe anyi aja ga-adi n'etiti ala Ijpt. A ga-ewukwa otu ogidi ncheta nye Onyenwe anyi n'oke ala ha. 20 Nke a ga-abu ihe ama na ihe ngosi, na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nokwa n'Ijpt. Mgbe ha kpokuru Onyenwe anyi maka ndi na-emegbu ha, o ga-aza ha, o ga-ezitere ha onye nzoputa, onye ga-azoputa ha. 21 Ya mere, Onyenwe anyi ga-eme ka ndi Ijpt mara onye o bu, n'ubochi ahụ, ha ga-amata Onyenwe anyi, jirikwa ichu aja na onyinye fee ya. Ha ga-ekwe Onyenwe anyi nkwa debekwa ya. 22 Onyenwe anyi ga-eti Ijpt ihe otiti, ma o ga-agwoakwa ha. Ndi Ijpt ga-aloghachikwute Onyenwe anyi, o ga-aniakwa nti n'ariri ga-gwoakwa ha. 23 N'ubochi ahụ, a ga-enwe okporozo atuliri atuli nke ga-esite na Ijpt ruo Asiria. Ndi Asiria ga-aga Ijpt, ndi Ijpt ga-agakwa Asiria, ndi Ijpt na ndi Asiria ga-eso fee ofufe. 24 N'ubochi ahụ ka Izrel ga-abu nke ato imezu Ijpt na Asiria, buru ngozi n'awa. 25 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-agozi ha, na-asi, "Ka ngozi diri Ijpt, ndi m, diri Asiria nke bu akoru m, na Izrel ihe nketa nke m."

20 N'afọ ahụ, Sagon, eze Asiria, zipuru ochiagha onye okwa ya kasi ukwu, ka o ga buo Ashdod agwu. O gara meriekwa ya n'agha. 2 N'oge ahụ Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu Ajzaya nwa Emoz. O siri ya, "Yipu uwe mkpe iyi n'ahu, ya na akpukpokwu di gi n'ukwu." O mere otu a, o gbaara oto, jehghariakwa n'ukwu efu. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Di ka ohu m Ajzaya si gbara oto jehgharia n'ukwu efu afọ ato ndi a niile, o bu ihe ama na ihe ido aka na nti na-egosi ihe gaje ibiakwasị ndi Ijpt na ndi Kush. 4 N'ihl na otu a ka eze Asiria ga-esi kpuru ndi Ijpt na ndi Kush o dotara n'agha. Ha ga-agba oto na-ejehghari n'ukwu efu, ma nwantakiri ma okenye. Otule ha gba oto ga-aburu Ijpt ihe ihere. 5 Egwu ga-egide ndi ahụ niile nwere nchekwube n'ike Kush, na ndi ahụ niile jiri Ijpt nyaa isi ga-ada mba. Ihere ga-emeakwa ha. 6 N'ubochi ahụ, ndi ahụ dinyeere ha, bu ndi bi n'onu mmiri ha ga-asi, 'O buru na ihe di otu a dakwasiri ndi Ijpt anyi tukwasiri obi inyere anyi aka, na inaputa anyi site n'aka eze Asiria, ebeekwanu ka anyi ga-agbaga?'"

21 Amuma megide ozara nke di n'akuku oke osimiri: Dika oke ifufe si n'ozara Negeb na-efebiga, ka onye na-eme ihe ike ga-esi n'ozara bia, site n'ala nke oke egwu. 2 Ahuru m odu di egwu, odu oke mbibi, na odu oke nrara nye n'aka ndi mbibi, n'ebe onye na-apunara mmadu ihe n'ike na-akwakota ngwongwo. Bilienu unu ndi agha Elam, buonu aghal Unu ndi agha Midia, gbaanu obodo gburugburu! Aga m eme ka isu ude na mmegbu niile kwusi. 3 N'ihl nke a, ahụ m niile no n'oke ihe mgbu, oke ihe mgbu zuru m ahụ, dika ihe mgbu nke nwanyi ime na-eme. Amara m jijiji n'ihl ihe m nuru, ihe m na-ahu na-agbagwoju m anya. 4 Obi m anokwaghị juu, oke oma jijiji na-eme ka m tuo egwu; chi ojiji nke m na-ele anya ya aghoolara m ihe ima jijiji. 5 Ha na-akwado tebul. Ha na-edozi ute inodu ala, ha na-eri, ha na-ahu. Bilienu ndisi agha, teekwanu ota niile mmanu! 6 Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, "Gaa, guzobe onye nche, ka o kwuo ihe o na-ahu. 7 Mgbe o huru ugbo agha, na usu inyinya, na ndi na-agba inyinya ibu, maobu ndi na-agba inyinya kamel ka ha na-abia abuo abuo, gwa ya ka o lezie ha anya nke oma, nookwa na njikere." 8 Onye nche na-elepu anya tiri mkpu dika odum,

sị, “Onyenwe m, n’ehihie ụbọchị niile ka m na-eguzo n’elu ụlọ nche, n’ọnọdụ nche m ka m na-eguzokwa abalị niile. **9** Lee, otu nwoke nọ n’ime ụgbọ agha na-abịa, ya na ndị nọ n’elu ịnyinyina na-abịa abụọ abụọ. O nyeghachiri ọsisa ahụ, ‘Babilon adaala, e ọ daala, arụsị niile apirị apị nke chi ya niile a kurisiela togboro n’ala.’” **10** O, ndị m, ndị a zọchara azọcha, dika oka a zọchara n’ebe izọcha oka, agwala m unu ihe Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile bu Chineke Izrel kwuru. **11** Nke a bu amuma megide Duma: Otu onye si na Sia na-akpo m oku, “Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo? Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo?” **12** Onye nche zara si, “Chi obubo na-abia, abali na-abjakwa. O buru na i choro iju ajuju, juonu ajuju, ma laghachikwa ozo.” **13** Amuma megide Arebja: Unu ndi ije niile nke Dedan, ndi na-ano onodu abali n’oke ohia nke Arebja, **14** kuterenu ndi ahụ bjakwutere unu akpiri na-akpo nku mmiri onunu; unu ndi bi n’ala Tema, buterenu ndi gbakwutere unu oso ndu nri. **15** N’ihi na o bu site n’agha nke e ji mma agha egbu ndi mmadu, na agha e ji aku agbatu mmadu ka ha si na-agbapu oso. **16** Nke a bu ihe Onyenwe anyi sirj m, “Tupu otu afọ agwu, di ka esi agu afọ onye ohu e goro oru, ima mma Keda ga-agwusi. **17** Ndi foduru ndu n’ime ndi na-agba uta, ndi bu dike n’agha na Keda, ga-adj mmadu ole na ole.” Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel ekwuola ya.

22 Amuma megide ndagwurugwu nke ohu. O bukwa gini na-eme unu ugbo a nke mere na unu niile rigooro n’elu ulo? **2** Gi obodo juputara n’oke ogbaaghara, gi obodo oke uzu na-anuri obi uto? Ndi unu niile nwuru anwughi n’ime ogbo agha, ma o bukwani site na mma agha. **3** Ndiisi unu niile agbapuchaala. E jidechara ha niile na-enweghi aku obula a gbapuru. Unu niile e jidere ka a dokpuru n’otu dika ndi mkporo bu ndi ahụ gbapuru oso mgbe ndi iro ka nori ebe di anya. **4** N’ihi nke a, asiri m, “Lepunu m anya ka m ngoro onwe m; ka m bee akwa di ilu. Unu anwakwala ikasi m obi, n’ihi mbibi e bibiri ndi m.” **5** Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nwee otu ụbọchị ụbọchị ogbaaghara na nzoda na ihe nke igba mmadu gharij, n’ime ndagwurugwu nke ohu, o bu ụbọchị itida mgbidi na nke itiku ugwu niile mkpu akwa. **6** Elam bu akpa aku, ya na ndi nokwasiri n’elu ugboala na inyinyia ha; Kia eweputakwala ota. **7** Ugboala juputara na ndagwurugwu unu niile mara mma; ndi nagba inyinyia anochisiela onu ozo niile e si abanye n’obodo unu. **8** Onyenwe anyi wezugara ihe nchedo niile nke Juda, n’ubochi ahụ unu legidere anya na ngwa agha di n’Uloze di n’Oke ohia. **9** Unu huru na mgbidi obodo Devid nwere otutu mgbawa n’ebe di iche iche na ya. Unu chekotara mmiri n’odo mmiri nke ala ala. **10** Unu gurụ ulo di na Jerusalem onu, tiwaa ufodu ulo iji mee ka mgbidi sie ike. **11** Unu gwuru odo mmiri n’etiti mgbidi abuo maka ichekwa mmiri si n’odo mmiri ochie, ma unu elekwasighi Onye ahụ kere ya anya, unu ejikwaghị Onye ahụ turu atumatu ya site na mgbe gara aga kporo ihe. **12** Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kporo unu ubochi ahụ ka unu kwaa akwa, ruo uju, kpuchaa agiri isi unu ma yirikwa akwa mkpe. **13** Ma lee, e nwere obi uto, na-egwuri egwu; igbu ehi na igbu aturu, iri anu nakwa inu mmanya. Unu na-asi, “Ka anyi rienu, nukwanu, n’ihi na echi ka anyi ga-anwu.” **14** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpugheerala m mee ka m nuru,

“N’ezie, agaghị ekpuchiri unu mmehie a ruo ubochi unu ga-anwu.” O bu ihe Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **15** Otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwuru: “Gaa, gwa odozi aku a bu Shebna, nke bu onye na-elekota ulo ukwu eze: **16** Gini ka i na-eme n’ebe a, onye nyekwara gi ikike na i gwuwaara onwe gi ili n’ebe a, na-egwuakwa ili gi n’ebe di elu na-akaputara onwe gi ebe izuike n’ime nkume ahuz? **17** “Kpachara anya, Onyenwe anyi na-aga ikpata gi aka, tufuo gi n’ebe di anya, gi dike na nwoke. **18** O ga-afikota gi okirikiri dika bolu, tufuo gi n’obodo sara mbara. N’ebe ahụ ka i ganog nwuo, n’ebe ahụ kwa ka ugboala gi nke i ji anya isi ga-agho ihe ihere nye ezinaulo onyenwe gi. **19** Onyenwe anyi ga-achupukwa gi site n’okwa gi, na sitekwa n’onodu gi di elu, doda gi n’ala. **20** “N’ubochi ahụ, aga m akpo ohu m, Eliakim, nwa Hilcaya. **21** Aga m eyikwasị ya uwe oru gi, kekwasikwa ya ihe ike n’ukwu, werekwa ike ochichi ahụ i nwere na mbu nyefee ya. O ga-abukwara ndi Jerusalem na ndi Juda nna. **22** Aga m enyefekwa ya n’aka ihe ntughe ozo nke ulọ Devid. A ga-emege ihe niile o si na a ga-emege, mechiekwa ihe niile o si na a ga-emechi, **23** Aga m eme ka o guzosie ike dika itu a kpogidere n’aja ulo. Ocheeze ya ga-ewetara ulo nna ya nsopuru. **24** A ga-ekokwasị ya ebuwe nke ezinaulo ya, umu ya na umu umu ya, ihe niile nke di nta, site na ite na efere, sitekwa n’oba ruo na karama niile. **25** “N’ubochi ahụ,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri, “N’oge ahụ, itu ahụ a kpogidesiri ike n’aja ulo ga-apu n’onodu ya, a ga-akpajiru ya o dapu n’ala. Ibu niile nke kokwasiri n’elu ya ka a ga-egbuda n’ala.” N’ihi na Onyenwe anyi ekwuola ya.

23 Nke a bu amuma megide Taja: Tienu mkpu akwa, unu ugbo mmiri nke Tashish n’ihi na e bibiela Taja, ahapula ya na-enweghi ulo obula maobu onu mmiri mbata. Ozi erutela ha aka site n’obodo Saipros. **2** Derenu duu, unu ndi bi n’ala ahụ osimiri gbara gburugburu. Unu ndi na-azu ahia na Sajdon, ndi na-ezipu ugbo mmiri na-aga n’osimiri, kwaanu akwa. **3** N’elu otutu mmiri di ukwu, ka mkpuru okuku Shihoa si bia, owuwe ihe ubi nke Nail bu ihe uru ahia Taja, o ghororo oma ahia nke mba di iche iche. **4** Ka ihere mee gi, Sajdon, na gi bu ebe e wusiri ike nke osimiri, n’ihi na oke osimiri ekwuola okwu; “Ime emetubeghi m, nke m ji amuputa nwa; o nwebeghi mgbe m ji zuputa umu ndi ikom maobu umu ndi inyom tozuru oke.” **5** Mgbe ozi ga-abjara ndi Ijpt, ha ga-anog na mwute n’ihi ozi si Taja. **6** Gabiganu ruo Tashish tisienu mkpu akwa ike, unu ndi bi n’ala mmiri gbara gburugburu. **7** Nke a o bu obodo ahụ onu na-epuputa n’ime ya oge niile? Obodo ahụ dirila kemgbe oge gara aga? Nke a o bu ihe foduru n’obodo ahụ ndi ya na-esi n’ime ya puo gaa n’ebe di anya iwu obodo ozo? **8** Onye zubere ihe di otu a megide Taja, bu mba na-ekpube ndi ozo okpueze, mba nke ndi ahia ya bu umu eze, nke ndi ozu ahia ya bu ndi a na-asopuru n’uwa? **9** O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere ya, n’ihi iweda n’ala mpako na ima mma ya niile, na iwetara ndi niile a na-asopuru n’uwa nleli. **10** Gaanu koo ala ubi unu dika ha na-eme n’akuku Nail, unu umuada Tashish, n’ihi na unu enwekwaghị onu mmiri. **11** Onyenwe anyi esetipula aka ya n’elu osimiri mee ka laeze ha niile maa jijiji. O nyela iwu banyere Fonisia ka e bibie ebe ya niile nke wusiri ike. **12** O sirj, “I gaghị anuri onu inu mmanya n’oke

oriri ozo, gi ada Sajdon na-amaghị nwoke, nke a na-emegbu emegbu. "Billie, gafee garuo Saipros, o b'ladị n'ebe ahụ, i gaghị enweta ezumike." **13** Lee anya n'ala ndị Kaldia, ndị a gupurula ugbu a na mmadu! Ndị Asiria mere ya ka o buru ebe obibi nye anụ ọjia na-ebi n'ozara. Ha wuliri ụlọ nche ha niile dī elu gburugburu tikpoo ebe ya niile e wusiri ike, mee ha ka ha togboro n'efu ghoọ mkpompko ebe. **14** Tienụ mkpu akwa, unu ugbo mmiri Tashish niile dī n'oke osimiri, n'ihu na e mebiela ebe unu niile e wusiri ike. **15** A gaghị echeta Taja ozo, tutu iri afo asaa agafee, nke bu ogologo ubochi ndu onye eze. Mgbe oge ahụ zuru, Taja ga-adikwa ka nwanị akwuna e jiri roo abụ dī otu a: **16** "Welite ubo akwara, jegharja n'ime obodo, gi nwanị akwuna e chefuru echefu; kpozie ubo gi nke oma, buo otutu abụ, ka e si otu a mee ka i buru onye e chetara echeta." **17** E, mgbe iri afo asaa gasiri, Onyenwe anyi ga-eleta Taja. O ga-alaghachi n'oru ya dika nwanị akwuna, ya na alaeze niile dī n'ihu elu uwa niile. **18** Ma uru ahia ya niile, na ego niile o kpatara site n'izu ahia ka o ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi. Ha agaghị edokokwa ha n'otu ebe izo ha, kama uru ahia ha niile ga-adiri ndi niile na-ebi ezi ndu n'ihu Onyenwe anyi. Ha ga-ejikwa ego ahụ zuo ihe oriri na uwe dī mma.

24 Lee, na Onyenwe anyi na-aga igba uwa oto. O na-aga ime ka o togboro n'efu. O na-aga ibibicha ihe dī n'elu uwa, mee ka ndi bi n'ime ya gbasasia. **2** Otu ihe ahụ ka o ga-eme mmadu niile, nye ndi nchujaja ma ndi mmadu, nye umuodibo na ndi nwe ha, nye ndi odibo nwanị, na nne ha ukwu, nye ndi na-azu ihe a na-ere ere, na ndi na-ere ihe orire; nye ndi na-ebinye ego, na ndi a na-ebinye ego; nye ndi ji ugwo, na ndi e ji ugwo. **3** O nweghi onye o ga-ahapu. A ga-agba ala ahụ oto kwakoro ihe niile dī n'ime ya. Nke a ka Onyenwe anyi kwuru. **4** Ala atakochaala, ma kponwuo. Uwa ahujoula anya ma kponwuo. Eluigwe na n'ua so nahujukwa anya. **5** Uwa bu ihe e meruru emeru site na ndi ya; ha enupula isi n'iwu niile, ha agbanweela ukpuru ya, mebie ogbugba ndu ebighi ebi ahụ. **6** Ya mere, obubu onu narija uwa; ndi bi n'ime ya aghaghị inatakwa ikpe omuma ha. Ya mere ndi niile bi n'ua na-ere oku, o bukwa naani mmadu ole na ole foduru. **7** Mmanya ohuru atakoroala, osisi vainj akponwukwala, n'ihu ya, ndi ahụ niile onu na-ajuputa n'obi ha na-asu ude. **8** Egwu uto niile akwusila, mkpotu nke ndi na-eri oriri dī iche iche akwusila. Uda obi uto nke ubo akwara adighikwa. **9** Abụ obi uto nke ya na mmanya na-eso adighikwa; mmanya dī ike na-akuzi ilu n'onu ndi na-anu ya. **10** Obodo atogboroala n'efu; a kpochichaala onu uto e si abata ulo ndi mmadu ka onye obula ghara inwe ike jbatu. **11** Igwe ndi mmadu no n'okporo nke na-eti mkpu n'ihu na mmanya adighikwa. Onu adighikwa, otu a, ewezugakwala obi uto site n'ua. **12** Obodo ahụ aghoala mkpompko ebe, e tikpoala onu uzo ya niile. **13** Otu a ka o ga-adj n'ua niile, nakwa n'etiti mba niile, dika mgbe a na-etitusi mkpuru dī n'elu osisi oliv, maobu mgbe ahapuru ufodu mkpuru grepu n'elu osisi mgbe a ghochasiri ihe ubi. **14** Ma ndi niile foduru ga-eti mkpu onu; ndi no n'odida anyanwu ga-eto idi ebube nke Onyenwe anyi. **15** Ndi no n'owuwa anyanwu ga-enye Onyenwe anyi otuto. Ndi bi n'ala nta niile osimiri gbara gburugburu ga-ebuli aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel elu. **16** Anyi ga-anu abụ oma dī iche iche site na nsotu uwa. Ha ga-abu abụ na-asi, "Otuto diri

Onye ezi omume ahụ." Ma n'ezie, o nweghi olileanya diri m. "Lee ka anu ahụ m si na-akponwu! Ahuhu diri m! N'ihu na ndi ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi ereela anyi. Akpiri ego ha ka ha ji refuo anyi." **17** Ihe egwu, na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya dī na-eche unu, unu ndi niile bi n'ua. **18** Onye obula n'ime unu nke gbara oso n'ihu ihe egwu ga-adaba n'olulu; onye obula siterikwara n'olulu riputa ga-azonye ukwu ya n'onya. N'ihu na mmiri nke ila n'iyi sitela na mbara eluigwe na-ekwasị unu. Ntola uwa na-amakwa jijiji. **19** Uwa adapiasiala; uwa agbasiala; e jirila oke ike nugharia uwa. **20** Uwa ga-adagbuhari dika onye mmanya na-egbu. O ga-anagharikwa dika osisi nke oke ifufe na-efeghari. O daala, o pughikwa ibili ozo, n'ihu na njehia ya dī aro na-anydakwa ya. **21** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-ata ike usu niile dī n'eluigwe ahuhu. O ga-atakwa ndi eze niile n'ua ahuhu. **22** A ga-achikota ha dika ndi mkporo, kpochiekwa ha n'ulo mkporo n'ebe ahụ ka ha ga-anogide, tutu ruo mgbe a ga-ekpe ha ikpe. **23** Onwa ga-ada mba, anwu ka ihere ga-eme; n'ihu na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-achi n'ugwu Zayon nakwa n'ime Jerusalem, o ga-eji oke ebube chia n'ihu ndi okenyeyi.

25 O Onyenwe anyi, i bu Chineke m; aga m ebuli gi elu, nye aha gi otuto, n'ihu na site na ntukwasị obi zuruoke, i ruola otutu ihe iribama, nke i turu atumatu ha siteri n'oge gara aga. **2** N'ihu na i meela ka obodo ghoọ mkpompko ebe; mee ka obodo e wusiri ike ghoọ ebe dakporo adakpo; meekwa ka ebe siri ike nke ndi mba ozo ghoọ ebe obodo na-adighizi, agaghị ewukwa ya ruo mgbe ebighi ebi. **3** N'ihu nke a, ndi niile dī ike ga-asopuru gi. Obodo ndi ahụ na-emenye ndi mba ozo egwu ga-atu gi egwu. **4** N'ihu na i buuru onye na-enweghi ike ebe mgbaba; i bukwaara ndi ogbenye ebe mgbaba n'oge mkpa ha, ebe nchebe siri ike n'oge oke mmiri ozuzo, na ndo n'oge okpomoku. N'ihu na nkuume nke ndi na-adighi emere mmadu ebere dī ka oke mmiri ozuzo nke na-amakwasị mgbidi, **5** dika ka okpomoku nke na-adj n'ozara. I na-eme ka mkpotu nke ndi mba ozo kwusi, dika ndo nke igwe ojii na-eweta si eme ka okpomoku dajou, otu a ka abụ oma nke ndi na-adighi eme ebere si kwusi. **6** N'elu ugwu a, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-anọ kwadooro uwa niile oke oriri. O ga-abu oke oriri nke ga-adiri ndi niile. Oke oriri nke ezi anu na mmanya dī mma ga-adi. **7** N'elu ugwu a, ka o gawepu ihe ndi ahụ niile na-eweta ihu mgbaru, nke dī ka akwa e ji kpuchie mmadu niile, nke kpuchikwara ihu ndi mba niile. **8** O ga-elomi onwu ruo mgbe ebighi ebi. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-ehicha anya mmiri niile site n'ihu mmadu niile, o ga-ewezuga ihe ita ita niile dakwasiri ndi ya site n'ua niile. Onyenwe anyi ekwuola ya. **9** N'ubochi ahụ, ndi mmadu ga-asi, "Nke a bu Chineke anyi n'ezie, anyi tukwasiri ya obi, o zopotakwara anyi. Nke a bu Onyenwe anyi ahụ, anyi tukwasiri ya obi, ka anyi nwee onu ma nurakwa na nzoputa ya." **10** N'ihu na aka Onyenwe anyi ga-adigide n'elu ugwu a, ma a ga-azoto ndi Moab n'onodu ha, dika esi azoda ahijia dī n'okpuru ukwu mmadu. **11** Ha ga-agbasa aka ha abuo n'ime ya, dika onye na-egwu mmiri si agbasapu aka ya, ma Chineke ga-eweda mpako ha niile, n'agbanyeghi oru aghughu niile nke aka ha. **12** O ga-akwatu mgbidi gi niile dī elu nke e wusiri ike, mee ka ha daruo ala, o ga-eme ka ha daruo ala, ruo mgbe ha ghoro uzuzu.

26 N'ubochi ahụ, a ga-abụ abụ a n'ala Juda niile: Anyi nwere obodo e wusiri ike. Chineke na-eme ka mgbidi ya na ebe ya niile e wusiri ike buru nzoputa nye anyi. **2** Meghee uzo ama niile, ka mba ndi ahụ na-eme ezi omume bata, e, bu mba ahụ kwesiri ntukwasị obi. **3** I na-eme ka ndi niile echiche uche ha guzosiri ike nwee udo zuruoke, n'ih na o bu na gi ka ha na-atukwasị obi ha. **4** Tukwasị Onyenwe anyi Chineke obi mgbe niile, n'ih na Onyenwe anyi Chineke bu oke nkume nke mgbe ebighi ebi. **5** Ndi na-akpa nganga ka o na-ewedata ala, na-emekwa ka obodo na-anya isi kpo o nu n'ala. Mgbidi ya ka o na-eme ka o daruo ala. **6** O na-enyefe obodo ahụ n'aka ndi a na-emegbu emegbu, na n'aka ndi ogbenye ka ha zoto o ya ukwu. **7** Uzo nke onye ezi omume ha n'otu gi, Onye ziri ezi, na-eme ka okporozo ndi ezi omume di larji. **8** E, Onyenwe anyi, anyi na-aga n'uzo nke ikpe gi niile, na-ele anya gi. Aha gi na ihe niile e ji mara gi bu ihe na-agusi obi anyi agu ike. **9** Abali niile ka obi m na-achosi gi ike, n'utu eji m mmuo m niile na-achosi gi ike, n'ih na o bu naan mgbe i bjara kpee uwa ikpe ka mmadu ga-esi n'ajo omume tugharia ime ezi ihe. **10** Obi ebere gi n'ebe ndi na-emebi iwu no adighi eme ka ha gbanwee. O buladi n'ala a, ebe ndi ezi omume bi, ha na-anogide na-eme ihe ojo. Ha adighi echeta idi ukwu gi, Onyenwe anyi. **11** Onyenwe anyi ebuliela aka ya elu, ha adighi ahụ ya. Gosi ha ekworo gi banyere ndi gi, ka e si otu a mee ka ihere mee ha. E, ka oku ahụ i kwadooro ndi iro gi rechapu ha. **12** Onyenwe anyi, i na-enye anyi udo; n'ih na ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi. **13** O, Onyenwe anyi Chineke anyi, o di mgbe anyi no n'okpuru ochichi ndi ozo di iche iche, ma ugu a, o bu naan aha gi ka anyi naefe. **14** Ndi niile anyi fere na mbu anwuchaala; ha adighi kwanda; mmuo ha agakwaghị aloghachi ozo. N'ih na i tara ha ahuhu, laa ha n'iyi; e chefu kwaala ha. **15** I meela ka mba a di ukwu, Onyenwe anyi; i meela ka mba a saa mbara. I wetarala onwe gi nsopuru, i meela ka oke ala ahụ niile gbatja. **16** Onyenwe anyi, n'ime mkpagbu ha, ha gbakwutere gi. Mgbe iwe gi bjakwasiri ha, o bu olu di nta ka ha ji kpeere gi ekpere. **17** Gi, Onyenwe anyi, imeela ka anyi kwa akwa, di ka nwanyi ime na-eme si ata ikikere eze na akwa akwa n'ih ihe mgbu. Otu a ka anyi no n'ihu gi. **18** Anyi anoola onodu ihe mgbu, na ita ikikere eze, ma o nweghi ihe oma anyi nwetara n'ime ya. Mgal anyi niile emeghi ka nzoputa rute uwa aka. O nwekwaghị ihe nwere isi anyi ruputara. **19** Ma ndi gi niile nwuru anwu ga-adi ndu, O Onyenwe anyi. Ozu ha ga-esite n'onwu bilie. Unu ndi niile bi n'aja tetanu ma tie mkpu onu. N'ih na igirigi gi di ka igirigi nke ututu, ala ga-amuputakwa ndi ya niile nwuru anwu. **20** Baanu n'ulo, ndi m, kpochienu uzo unu! Zoonu onwe unu naan nwa oge nta, tutu ruo mgbe iwe Chineke ga-agabia. **21** Lee anya! Onyenwe anyi si n'ebe obibi ya na-abia ikpe ndi bi n'awa ikpe n'ih mmehie ha niile. Uwa ga-ekpughepu gosi obara niile a wusiri n'elu ya, o gaghi ezokwa ndi niile e gburu lie n'ime ya.

27 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eji mma agha ya iwe ya, di ukwu ndi kwa ezigbo ike, taa agwo uwa na-akpu akpu bu Leviatan ahuhu. Leviatan bu agwo mgbakọ ahụ; o ga-egbukwa nnukwu anu ojo ahụ nke bi na mmiri. **2** N'ubochi ahụ, abụ a ga-adi n'onu ha, abụ ha ga-abu banyere ubi vaini nke na-amji ezi mkpuru. **3** "Mụ onwe m bu Onyenwe anyi na-ekota ya, ana m agba ya mmiri ubochi niile, na-eche ya

nche ehieha na abali. Ka onye obula ghara iji ihe ojo leta ya. **4** Adighi m ewekwa iwe. O buru na o bu naan ogwu na uke na-eche m aka mgba, aga m ebili buso ha agha, aga m esurekwa ha oku. **5** Ma o bughi otu a, ka ha bjakwute m maka nchekwa, ha bja ka mu na ha mee udo. E, ha bja ka mu na ha mee udo." **6** N'ubochi ndi na-abia, Jekob ga-agba mgborogwu. Izrel ga-agbawa okoko dika osisi, maakwa ifuru, jirikwa mkpuru mejuputa uwa niile. **7** Onyenwe anyi atabeghi Izrel ahuhu dika o si taa ndi iro ya. O mebekwaghị ka e gbuo ndi ya di ka e si gbuo ndi iro ha. **8** Onyenwe anyi tara ndi ya ahuhu, mee ka a doru ha n'agha ma buru ha gaa mba ozo. O bu ifufe ojo nke si n'owuwa anyanwu ka o ji bupu ya. **9** O bu n'uzo di otu a ka a ga-esi bupu ikpe omuma diri Jekob, nke a bukwa iju eju nke mkpuru e ji wezuga mmehie ya: Mgbe ha gweriri nkume niile ha ji wuo ebe ichu aja arusi ha dika ntu, mgbe ha wezugara ogidi arusi Ashera, na ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu niile. **10** Obodo ahụ e wusiri ike adakposala. O ghoola ozara nke ndi mmadu na-ebighi n'ime ya. O ghokwala ebe umu ehi na-akpa nri, ebe ha na-amakpu na-ezu ike. Ha ga-atacha ahijia di n'akala osisi. **11** Mgbe alaka osisi ndi ahụ kponwuru daa, umu nwanyi ga-abia chikotaa ha were ha kwanye oku. N'ih na ndi a bu ndi na-enweghi nghota. O bu nke a mere Onye kere ha adighi emere ha ebere. Onye ahụ kpuru ha agakwaghị egosi ha obi ebere. **12** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-ahocha site n'ebe mmiri na-eru eru Yufretisi ruo na Wadi nke Ijpt, ma gi, bu Izrel ka a ga-achikota otu n'otu. **13** N'ubochi ahụ, opi ike ga-ada. Ndi ahụ na-ala n'iyi n'Asiria na ndi ahụ e mere ka ha gaa biri n'Ijpt dika ndi mba ozo ga-abia fee Onyenwe anyi ofufe n'ugwu nsọ ya di na Jerusalem.

28 Ahuhu ga-adiri okpueze okoko ohia ahụ, nke bu mpako Ifrem, obodo ahụ ndi ya na-anubiga mmnya oke ji anyi isi. Obodo ahụ e wukwasiri na mbara ala ndagwurugwu mara mma. Obodo ahụ ima mma ya na-ada dika okoko osisi e kpukwasiri ndi ndu ya mmnya na-egbu n'isi. **2** Lee, Onyenwe anyi nwere otu onye di ike, onye nwekwara ume, dika oke mmiri ozuzu nke akummiri igwe na dika oke ifufe na-eweta mbibi, dika oke mmiri ozuzo na-erubiga oke na dika oke mmiri ozuzo bu idee mmiri ji ike ekwo, o ga-eji ike tupu ya n'ala. **3** Okpueze okoko osisi, bu mpako nke ndi Ifrem na-anubiga mmnya oke, ga-abu ihe a ga-azotkwa n'okpuru ukwu. **4** Okoko ohia nke na-akponwu akponwu, nke bu ebube ima mma ya, nke di n'isi ndagwurugwu na-emeputa ihe, ga-adi ka mkpuru fiti chara tupu oge owuwe ihe ubi eruo, nke mgbe onye obula huru ha na-ewere ha n'aka, tnye n'onu ya, loo ha. **5** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile n'onwe ya, ga-aghoru ndi ya fodoru n'ala ahụ okpueze mara mma, o ga-aghokwara ha okoko mara mma. **6** O ga-abu mmuo nke ikpe ziri ezi nye ndi ikpe. O ga-abukwa ike nye ndi na-achughachi ndi iro azu n'onu uzo ama. **7** Ndi a kwa na-adagharị site na mmnya sitekwa n'ih onunu na-aba n'anya. Ndi nchaja na ndi amuma na-adagharị site na ihe onunu na-aba n'anya, mmnya imeela na ha amakwaghị ihe ha na-eme; ha na-adagharị site n'ih onunu na-aba n'anya ha na-adagharị mgbe ha na-ahu onu di iche iche, ha na-aso ngongo mgbe ha n'ekpe ikpe. **8** N'ih na tebul ha niile juputara n'ih ogbugbo ruru unyi. O nwekwaghị ebe di ocha. **9** "O bu onye ka o na-achọ ikuziri ihe? O bu onye ka o na-achọ ka o ghota

ozi ya? O bu umunta ndi a kwesiri inu mmiri ara, bu ndi a ka napuru ara? **10** N'ih i na o na-agbal i z i anyi ihe dika e si dee ya, ahiri ime nke a, n'ahiri ime nke ozo, n'usoro tukwas i n'usoro, nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ah u." **11** N'ezie, Chineke ga-eji ndi na-asu asusu unu na-amaghi zi unu ihe. **12** N'ih i na o gwara unu okwu si, "Lee, nke a bu ebe izuike ah u, ebe onye ike gwuru nwere ike ino zuru ike; nke a bu ebe igbaume ah u." Ma ha juru ige ya nti. **13** O bu n'ih i ya ka e ji na-ezi unu okwu Onyenwe anyi n'ahiri n'ahiri, n'usoro n'usoro; nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ah u, ka unu gaa su o ngongo dalaa azu, ka unu buru ndi e tihjara ah u, ndi onya mara, ndi e jidekwa. **14** N'ih i nke a, nuru nu okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-akwa emo, ndi ochichi Jerusalem di n'aka. **15** N'ih i na unu ekuwala si, "Anyi na onwu agbaala ndu, anyi na ala mmuo enwekokwala otu mkpebi. Mgbe ila n'iyi ah u di ukwu ga-esi n'ebe anyi no gafee, o gaghi erute anyi, n'ih i na anyi emeela ka okwu ugha buru ebe mgbaa anyi; o bukwa n'ime okwu ugha ka anyi nazeo onwe anyi." (Sheol h7585) **16** Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke anwaputarala. Nkume nkuku di oke onuahja, n'ih i ntoala siri ike. Onye nke kweere na ya egwu agaghi ejide ya. **17** Ikpe ziri ezi ga-abu eriri otutu nke ji atu ihe, ezi omume ga-abukwa ihe itu mgbidi; akummiri nke oke mmiri ozuo, ga-ekpochapu ebe mgbaa unu, okwu ugha unu, mmiri ga-etojukwa n'ebe nzuzo unu. **18** Mgbe ah u, a ga-akagbu ogbugba ndu ah u unu na onwu gbara; mkpebi unu na ala mmuo agaghi eguzokwa. Mgbe oke ila n'iyi ah u si n'ebe unu no na-agafe, o ga-azoda unu. (Sheol h7585) **19** Mgbe obula o si n'ebe unu no na-agafe, o ga-eburu unu, maobu n'ututu, ehilie, maobu n'abali, oge niile, mgbe mgbe." Mgbe ah u, obi unu ga-aghota okwu Chineke; o ga-ewetara unu ah u ima jijiji. **20** Ihe ndina di mkpumkpu, mmadu enweghi ike esetipu onwe ya n'elu ya; akwa mkpuchi di oke warawara, mmadu enweghi ike jji ya fuchizie ah u nke oma. **21** Onyenwe anyi gabili dika o mere n'ugwu Perazim, o ga-akpal onwe ya dika o mekwa na Ndagwurugwu Gibon, jru oru ya, oru ya nke di ike n'ikwa, na iruzu oru ya, ud nke a na-atugh anyi ya. **22** Ugbu a, ya mere, kwusin ikwa emo, ka a ghara ime ka ahuhu unu di ukwu karja. N'ih i na Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile agwala m na o kpebiela ila unu n'iyi. **23** Geen nti, nurunu olu m, naanu nti n'ih e m na-agwa unu. **24** O bu ubochi niile ka onye oru ubi na-ako ala ubi ya hapu ikunye ya mkpuru? O bu mgbe niile ka o na-egwuzela ala ubi ya ime ka o di larji, ma o gaghi akunye ya mkpuru obula? **25** Mgbe o gwuzesiri ya, o nagh i aghasa mkpuru karawe, ghasaakwa kumin? O bu na o nagh i akunye oka wiiti n'ahiri nke ya, oka bal i n'ebe o kwesiri, na spelti n'ebe o kwesiri? **26** O maara ihe o kwesiri ime, n'ih i na Chineke na-ezi uz o ziri ezi. **27** N'ih i na ejigh i ige eji azocha mkpuru oka etichaputa mkpuru karawe, maobu kporee ukwu igwe n'elu kumin, kama o bu mkporo ka e ji etichaputa kumin, werekwa osisi nta kwesiri ekwesi kuputa karawe. **28** A na-akwo oka e ji eme achicha akwo, o bugh i ruo mgbe ebigh i ebi ka a na-anogide na-etichaputa ya. E nwere ike jiri ukwu igwe ugboala inyinya na-adokpu zochaa ha, ma o bugh i ka a kwopiasia mkpuru ha. **29** Ihe ndi a niile na-esite n'aka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-abia, onye nzube ya di itunanya, onye amamihe ya di ebube.

29 Ahuhu ga-adiri gi, gi bu Ariel, Ariel, gi obodo ebe Devid bi. Gbakonyenu otu afo n'af o ozo nke unu ga-eji rie oriri, mee mmemme. **2** Ma aga m akpagbu Ariel, o ga-eru uju, ma bee akwa, o ga-adi ka ala ebe ichu aja. **3** Aga m ama ulo ikwu m n'akuku gi niile gburugburu, aga m eji otutu ulo elu gba gi gburugburu dokwaa ihe nnochibido m niile megide gi. **4** N'onodu mweda n'ala, i ga-ekwu okwu site n'ala, okwu onu gi ga-esikwa n'uzuzu putu. Olu gi ga-ada ka nke onye mmuo site n'ala, o bu site n'uzuzu ka okwu onu gi na-ada ntakiri ntakiri ga-esi putu. **5** Ma igwe ndi iro gi ga-agho ntu, igwe ndi na-adigh i eme obi ebere ga-adikwa ka igbugbo oka nke ifufe na-ebufu. Mgbe ah u, na mberede, **6** mu onwe m, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji egbe eluigwe na ala oma jijiji na oke ifufe na oke uzu, na oku na-erepia erepia, bjakwute ha. **7** Mba niile ah u, ndi na-ebuso Ariel agha, bu ndi na-ebuso ya na ebe ya e wusiri ike agha, ga-efu dika nro, onye na-arahu ura n'abali roro. **8** Dika mgbe onye aguu na-agu, nke na-ar o nro ebe o na-eri nri, ma aguu nokwa na-agu ya mgbe o si n'ura teta. Dika onye aguu mmiri na-agu, nke no na nro hu mmiri o na-anu, ma teta n'ura choputa na akpiri na-akposi ya nku ike, na-adakwa mba. E, otu a ka o ga-adi mgbe igwe ndi agha mba ah u niile ga-ebuso ugwu Zayon agha. **9** Ka o gbawgojuo unu anya. Ka o jukwa unu anya. Kpuonu onwe unu isi ka unu ghara ihu uz o. Nagharianu ma o bugh i site na mmanya unu nuru, soonu ngongo ma o bugh i site na mmanya na-aba n'anya. **10** N'ih i na Onyenwe anyi awukwasila unu mmuo nke oke ura. O mechuela anya ndi amuma unu niile, kpuchie isi ndi niile na-ahu ohu. **11** Ihe ndi a niile na-aga ime n'oge di n'ihu dika akwukwo a kara akara. Mgbe e weere ya nye onye ma akwukwo ka o guo, o ga-as i, "Enweghi m ike, n'ih i na a kaala ya akara." **12** Mgbe e weere ya nye onye na-amaghi akwukwo, o ga-as i, "Ewela iwe, amaghi m agu." **13** Onyenwe anyi siri, "Ndi a ji onu ha na-abja m nso, ha ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m no. Ofufe ha na-efe m, bu nke gbadoro ukwu n'ih e mmadu nyere n'iwu, bukwa nke a kuziiri ha. **14** Ya mere, otu ugoro ozo, aga m eme ndi a ihe oke iju anya jiri ihe itunanya tukwas i n'elu ihe itunanya, amamihe nke ndi maara ihe ga-ala n'iyi, nghota nke ndi nwere nghota ga-agba barji." **15** Ahuhu ga-adiri ndi na-eche na ha na-ezonari Onyenwe anyi nzube ha, ndi na-agbalisi ike ime ihe ha zubere na nzuzo, ma na-asirita onwe ha, "Chineke agaghi ah u anyi. O maghi ihe anyi na-eme!" **16** Lee ka unu si ekpu ihe ihu n'ala, ka a ga-as i na okpu ite di ka ur o e ji akpu ite. Ihe mmadu kpuru o nwere ike itughari gwa onye kpuru ya, si, "I kpughi m"? Ka ite o nwere ike i si okpu ite, "I ghotaghi ihe obula"? **17** Mgbe na-adigh i anyi o bu na Lebanon agaghi agho ala ubi na-emeputa ihe, ala ubi ah u na-emeputa ihe ga-adikwa ka oke ohia? **18** N'ubochi ah u, ndi nti chiri ga-anu ihe a na-aguputa site n'akwukwo ah u, ndi isi, ndi ah u naara ejeghari n'ochichiri ga-emegehe anya ha, hukwa uz o ozo. **19** Ndi di umeala n'obi, na ndi ogbenye n'etidi ndi mmadu ga-achota onu na obi ut o nke Onyenwe anyi Onye di ns o nke Izrel na-enye. **20** Ndi na-adigh i enwe obi ebere agaghi adikwa; ndi niile na-akwa emo agaghi adikwa, ndi niile echiche ha bu ime ajo ihe ka a ga-bipu ndu ha, **21** bu ndi ah u na-eme ka e site n'okwu onu ha mee onye ozo onye ikpe mara, ndi na-eme ka onye na-ekpechite onu onye a na-emegebu emegbu maa n'onya, ndi na-eji igba akaebe ugha mee ka ikpe ziri

ezi hapu irute ndi ezi omume aka. **22** Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi onye gbaputara Ebrahim na-agwa ulo Jekob, "Ndi m, a gaghị emekwa ka ihere mee unu ozo. Ihu unu agaghị agbarukwa ozo. **23** Mgbe ha huru umu ha, bu oru aka m abuo, n'etiti ha, ha ga-edo aha m nso, ha ga-ekwuputa, nabatakwa idi nso nke Onye nso Jekob, ha ga-eguzokwa n'ihu Chineke Izrel n'egwu na n'ima jijiji. **24** Ndi na-akpafu n'ime mmuo ha ga-enweta nghota, ndi ntau ga-achokwa ka ha muta ihe."

30 "Ahuhu ga-adiri umu ndi nnuu isi," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "bu ndi na-agbaso nzube nke nasiteghị n'aka m, ndi ha na ndi ozo na-agba ndu nke Mmuo m na-anabataghị, si otu a na-eme ka mmehie na-aba uba n'elu mmehie. **2** Ndi na-aga Ijpt icho enyemaka ma ha ajutaghị ase site n'aka m. Ndi were obi ha tukwasị na Fero maka nchebe, chosiekwa ike ime Ijpt ebe mgbaba. **3** Ma nchekwa Fero ga-aghoru unu ihe ihere, ndo ndi Ijpt ga-etinye unu n'onodu mweda n'ala. **4** O bu ezie na ha nwere ndi ozi na Zoan ndi nnochị anya ha erutekwala Hans, **5** ihere ga-eme onye obula n'ihu ndi na-abaghị uru nye ha, ndi na-abughị ihe inyeaka maobu ihe iba uru, kama naani ihe ihere na ita uta." **6** Amuma banyere umu anumanu bi na Negev. N'ala ahuhu na mkpagbu, nke odum na nne odum, nke ajuala na agwo ojoo na-efe ka oku, ndi nnochite anya obodo na-ebu aku ha niile n'elu jinyina ibu, na-ebukwa akunuba ha di oke onuahia n'elu jinyina kamel, na-agakwuru mba ahu nabaghị uru, **7** bu Ijpt, ndi inyeaka ha na-enye enweghị isi. N'ihu nke a, ana m agu ya Rehab, onye na-enweghị ihe o naru. **8** Gaa ugbu a, dekwasiri ha ya n'elu mbadamba nkume, detuokwa ha n'ime akwukwo, ka o diri maka ubochi na-abia dika ihe akaebe ruo mgbe ebighi ebi. **9** N'ihu na ndi a bu ndi na-enupu isi, umu aghughu ndi kpachaara anya ju inabata ozizi Onyenwe anyi na-ezi. **10** Ha na-agwa ndi ohu uzo, "Unu ahukwala oho, o zuola," ma sika ndi amuma, "Mechienu onu! Unu ahutakarwala anyi ihe ziri ezi n'ohu unu. Gwanu anyi ihe na-atu utu na nti, buonu amuma nduhie. **11** Unu na-anochiri anyi uzo, nyenu anyi ohere. Anyi achokwaghị iju ihe obula banyere onye ahu unu na-akpo Onye di nso nke Izrel." **12** Ya mere, ihe a ka Onye di nso nke Izrel na-ekwu, "N'ihu na unu kporo okwu m na-agwa unu asi, ma dabere na mmegbu na-atukwasikwa obi unu n'aghughu, **13** mmehie a ga-aghoru unu ihe dika mgbidi di elu, nke gbawara agbawa, nke ga-ada na mberede, n'otu ntabi anya. **14** O ga-etipiasị dika ite aja, nke etipara na-enweghị obi ebere, nke a na-enweghị ike ichota mpekele ejuju obula n'etiti ya, iji guta oku site na-ekwu, maobu kuputa mmiri site n'ite." **15** N'ihu na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu Onye nso nke Izrel siri, "O bu na nchegharị na izuika ka a ga-azoputa unu, na ino juu na ntukwasị obi ka idi ike unu ga-adi, ma unu ekweghị na nke obula. **16** Kama unu na-asị, 'Anyi ga-arikwasị n'elu jinyina gbaụ.' E, unu ga-agba oso n'ezie. Unu siri, 'Anyi ga-arikwasị n'inyina ndi na-efe oso.' Ya mere, ndi ga-achu unu ga-adi ngwa. **17** Otu onye n'ime ndi iro unu ga-achu puku mmadu n'ime unu oso. Mmadu ise si n'ime ha ezuala ichusasi unu, ruo mgbe unu ga-adi ka osisi a manyere okoloto debe n'elu ugwu, e, ka okoloto a hapuru n'elu ugwu nta." **18** Ma Onyenwe anyi nokwa na-echere ka unu bjakwete ya, ka o gosi unu ihunanya ya. O

jikeere imere unu ebere, n'ihu na Onyenwe anyi bu Chineke na-ekpe ikpe ziri ezi. Ngozi na-adikwara ndi niile na-ele anya inyeaka ya. **19** Unu ndi Zayon ndi bi na Jerusalem, ndi nke m, unu agaghị ebekwa akwa ozo, n'ihu na Onyenwe anyi bu onye obi ebere. O ga-enyere unu aka mgbe obula unu kpokuru ya. **20** N'agbanyeghi na Onyenwe anyi na-enye unu achicha nke nhuju anya na mmiri nke ahuhu, ndi ozizi unu agaghị abukwa ndi zoro onwe ha ozo, kama unu ga-eji anya unu hu ha. **21** Ma unu tughariri n'aka nri ma o bukwanu n'aka ekpe, nti unu ga-anu otu olu n'azu unu, nke na-asi, "Nke a bu uzo, Jeeu ije n'ime ya." **22** Mgbe ahu kwa, unu ga-emebi arusi unu niile, nke e ji olaocha na olaedo kpuo. Unu gatufukwa ha dika ihe ruru unyi, nke na-aso oyi. Unu ga-asi ha, "Punon n'ebe al!" **23** O ga-ezitekwa mmiri ozuzo maka mkpuru unu kuru n'ala ubi unu, ihe omume nke ga-esite n'ala ahu puta ga-ama abuba baakwa uba. N'ubochi ahu anu ulo unu ga-ata nri n'ebe ita nri sara mbara. **24** Ehi na jinyina ibu ndi na-arụ oru ubi ga-ata nri a gwara nke oma nke nnu di, nke eji ngwa oru ifucha oka na shovel kpasaa nke oma. **25** N'elu ugwu obula di elu na n'elu ugwu nta obula di elu, ka iyi na mmiri niile ga-eru, n'ubochi oke ogbugbu, mgbe ulo elu niile ga-ada. **26** Onwa ga-amuke dika anwu, ihè anyanwu ga-adikwa okpuku asaa dika ihè ubochi asaa e mere ka o muo n'otu ubochi! Ihe ndi a ga-emezu n'ubochi ahu Onyenwe anyi malitere ikechi na igwo onya o mere ka o rute ndi ya aka. **27** Lee, Aha Onyenwe anyi ka o si n'ebe di anya na-abia! O na-abia n'oke iwe, anwuru oku gbakwara ya gburugburu. Iwe juputara n'egbugbere onu ya, okwu ya na-erechapu dika oku. **28** Iku ume ya dikwa ka iyi rubigara oke, nke na-achi oku, nke na-etoru onye no n'ime ya n'olu. O na-ayocha mba niile n'ime nyo ila n'iyi, o na-etinye n'agba ndi mmadu eriri igwe nke na-edufu ha. **29** Ma unu ga-abu abu dika unu na-abu n'abal mmemme di nso, obi unu ga-ariri onu dika mgbe ndi na-egbu opi na-arigo elu na-aga n'ugwu nso Onyenwe anyi, na-agakwuru Oke Nkume Izrel. **30** Onyenwe anyi ga-eme ka ndi mmadu nu olu ya di ebube, o ga-emeakwa ka ha hu aka ya na-aridata ala jiri onuma nke iwe ya na oku na-erepia erepia, jirikwa oke mmiri ozuzo, na egbe eluigwe, na akummiri igwe. **31** Olu Onyenwe anyi ga-emenye ndi Asirja egwu; o ga-eji mkpara igwe ya kudaa ha n'ala. **32** Ihe otiti obula nke Onyenwe anyi na-eji mkpo ya, tie ha n'ahu ga-adi ka egwu ubo akwara na une di iche iche na-enye, mgbe o naweli aka ya na-eti ha oke ihe otiti dika o na-aluso ha ogu. **33** Edoolari ihe niile n'usoro site n'oge gara aga. A kwadoola ebe a ga-akwanye oku nke ga-erechapu eze ahu. O bu ebe sara mbara, nke di omimi, na nke a kwajuru nku. O bu iku ume Onyenwe anyi nke dika mwuputa nke nkume na-enwu oku ka a ga-eji munye ya oku.

31 Ahuhu diri ndi na-aga Ijpt icho enyemaka, ndi nchekwube ha di n'ike ndi ha na-agba jinyina, ndi na-atukwasị obi ha n'ugboala ha, nke di otutu, ndi na-atukwasikwa obi ha n'idi ike nke ndi Ijpt na-agba jinyina. Ma ha adighi ele anya inyeaka site n'aka Onye Nso Izrel; ha adighi arikwa ya ka Onyenwe anyi nyere ha aka. **2** Ma ya onwe ya maara ihe, o puru iweta ila n'iyi. O dikwaghị agbanwe okwu ya. O ga-ebili megide ndi mba na-eme ihe ojoo; ha na ndi niile na-enyere ndi na-eme ajo ihe aka. **3** N'ihu na ndi Ijpt bu naani mmadu, ha abughị Chineke! Inyina ha nwekwara

anụ ahụ, ha abughị mmụọ. Mgbe Onyenwe anyị setipuru aka ya imegide ha, ha ga-asọ ngongo; ndị ha na-enyere aka ga-adakwa. Ha niile ga-alakokwa n'iyi. **4** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, "Dịka ọdum na-agbọ uja, na-ebigbo n'elu anụ ọ dogburu, n'agbanyeghị na-akpokotara igwe ndị ọzụzụ aturu imegide ya, ọ naghị atụ egwu mkpu ha, mkpotu uzo ya adighi enyekwa ya nsogbu, Otu a kwa, Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile ga-aridata ibu agha n'ugwu Zayon, na n'ugwu nta ya niile. **5** Dịka nnunụ si efegharị n'elu akwu ya ichebe umu ya, otu a ka mu bu Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile ga-esi chebe Jerusalem, ọ ga-ekpuchi ya naputa ya, ọ ghaghị igabiga ya, gbaputakwa ya." **6** Loghachitenu azu, unu bu Izrel, laghachikwuru onye ahụ nke unu nupuru isi n'ebe ọdị ukwu megide. **7** Amaara m nke oma na ubochi ahụ na-abja, mgbe onye obula n'ime unu ga-atufu arusi olaedo na olaocha niile nke aka mmehie unu kpuru. **8** "Mgbe ahụ, Asirja ga-ada, kama ọ bughị site na mma agha mmadu, mma agha na-abughị nke mmadu efu ga-erichapu ha. Ha ga-esi n'ihu mma agha gbaa oso, ma umu okorobia ha ka a ga-akpuru tinya n'oru mmanye. **9** Obodo ha niile e wusiri ike ga-ada n'ihu oke egwu, ndi ochiagha ha ga-atukwa ujo mgbe ha huru okoloto agha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. Onye oku ya di na Zayon, onye ekwu igwe oku ya di na Jerusalem.

32 Lee, eze ga-achi n'ezi omume na-abja, ya na ndisi kwesiri ntukwasị obi, ndi ga-ekpe ikpe ziri ezi. **2** Onye obula n'ime ha ga-aghoru ndi mmadu ebe a na-ezere ndi n'oge oke ifufe, na ebe mgbaba n'oge oke mmiri ozuo. Ha ga-adi ka mmiri na-aso n'ozara, maobu dika ndo nke nkume di elu na-enye n'ebe okpomoku na-eweta ike ogwugwu di. **3** Mgbe ahụ, agaghị emechikwa anyi ndi niile na-ahu uzo, agakwaghị eme ka ntị na-anu ihe kwusi inu ihe. **4** O buladi obi ndi nzuzu n'etiti ha ga-ekpuchi n'akonuma na nghota, ndi ahụ na-asu nsu ga-ekwukwa okwu nke oma. **5** N'ubochi ahụ, a gaghị ahukwa onye nzuzu si na o bu onye maara ihe. A gaghị enyekwa onye aghughu nsopuru ozo. **6** N'ihu na ndi nzuzu na-ekwu okwu na-echeghi echiche, obi ha niile di na-ime ajo ihe. O na-ebi ndi asopurughi Chineke, na-ekwusakwa okwu njehie megide Onyenwe anyi; ndi aguu na-agu ka ha na-agbaba aka ndi akpiri na-akpo nku, ha adighi enye ha mmiri onunju. **7** Ndi ojojo na-efi uzo aghughu niile eme ihe ojojo, ha na-echeputa nzube ajo ihe niile, iji okwu ugha laa onye ogbenye n'iyi, o buladi mgbe ariri nke onye ahụ no na mkpa bu nke ziri ezi. **8** Ma onye a na-asopuru na-atuputa atumatu di ezi mma, o na-eguzokwa chim nye ezi ihe. **9** Unu ndi inyam na-ebi ndu ndi afo juru, bilie oto, gee m nti; unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi, nrunu ihe m nwere ikwu. **10** N'oge na-adighi anyi, mgbe otu afo na abali ole na ole gasiri, unu bu ndi nwere ntukwasị obi ga-ama jijiji; n'ihu na mkpuru ubi vaini unu ga-emebi, owuwe mkpuru ihe ubi agaghị abja. **11** Maanu jijiji, unu ndi inyam afo juru, tuo egwu unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi. Yipunu uwe oma unu, kekwasinu onwe unu akwa mkpe. **12** Tienu aka n'obi n'ihu ubi unu na-enye afo ojuju, n'ihu osisi vaini na-ami mkpuru. **13** N'ihu na ogwu na uke ga-epuputa n'ala unu. Ruonu uju, n'ihu na ulo niile unu na-anu n'ime ya enwe obi ufo, na obodo niile unu na-anu n'ime ya na-eri, na-anu agakwaghị adi. **14** N'ihu na a ga-ahapu ebe niile e wusiri ike, gbahapukwa obodo ahụ uzu na-adi n'ime ya; ulo elu nche niile na ebe niile ewusiri

ike ga-abu ebe ga-atogboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi, ha ga-agho ebe inyinya ibu ohia ga na-enwe obi ufo, na ebe igwe anu ulo ga na-akpa nri ha. **15** Ha niile ga-adigide otu a tutu ruo mgbe a ga-esite n'elugwe wukwasị anyi Mmuo Nso. Mgbe ahụ ozara ga-agho ala ubi mara mma, ala ubi oma ahụ ga-adikwa ka ohia. **16** A ga-emekwa ka ikpe ziri ezi ga-ebi n'ozara, ezi omume ga-adikwa n'ubi oma ahụ. **17** Mkpuru nke ezi omume ahụ ga-abu udo; ihe ga-esikwa na ya puta ga-abu i no juu na ntukwasị obi mgbe niile ebighi ebi. **18** Ndi m ga-ebi n'ebe obibi nke udo, n'ulo nwere ezi nchekwa, n'ebe izuike nke nsogbu na-adighi. **19** A sikwa na mkpuru mmiri ezoo n'oke ohia niile, a sikwa na e bibie obodo niile, **20** ndi a goziri agozi ka unu ga-abu, mgbe unu na-aha mkpuru unu n'akuku iyi, mgbe ehi unu na inyinya ibu unu na-akpagharị na-aga ebe obula ha choru.

33 Ahuhu diri gi, onye mbibi, onye bibiri ihe niile di gi gburugburu, ma o dibeghi mbibi rutere gi aka. Ahuhu diri gi, onye nrafu, onye na-enwebeghi ndi rafuru gi. Mgbe i kwusiri ibibi ihe ka a ga-ebibi gi, mgbe i kwusikwa nrafu ka a ga-arafu gi. **2** Biko, Onyenwe anyi, nwee obi ebere n'ebe anyi no, n'ihu na o bu gi ka anyi na-ele anya. Buuru anyi ike n'ututu ubochi niile, burukwara anyi onye nzoputa mgbe niile anyi no na mkpa. **3** Ndi iro na-agba oso mgbe ha nuru olu gi. Mgbe i guzoro oto, mba niile na-agbalaga. **4** Dika igurube si atachapu ihe di n'ubi, otu a ka a ga-esi kwakoro ihe niile unu nwere n'agha, unu mba di iche iche. **5** Onyenwe anyi di elu, n'ihu na o bi n'ebe di elu. O ga-eji ikpe ya ziri ezi, na ezi omume mejuputa Zayon. **6** O ga-abu ntola guzosiri ike nke oge unu niile, uloku di ukwu nke nzoputa, na amamihe na ihe omuma; egwu Onyenwe anyi bu igodo nke aku a. **7** Lee ndi ha di ike ka ha na-eti mkpu akwa n'okporozo niile; ndi na-anochite anya ha, ndi biara ikwu otu udo ga-esi diri na-akwa akwa. **8** O dikwaghị onye a na-ahu anya n'okporozo obula. E meela ka ogbugba ndi niile ghara didikwa ire. A na-eleli ndi e sitere n'akaebe ha mee ka ogbugba ndi ahụ guzosie ike. O dikwaghị onye a na-asopuru. **9** Ala ahụ niile na-eru uju. O togbokwara n'efu. Oke ohia Lebanon akponwuola buru ihe ihere. Sharon aghokwala ozara; osisi di na Bashan na n'elu ugwu Kamel na-agbuchakwa akwukwo ha. **10** Ma Onyenwe anyi na-asị, "Ugbu a, m ga-ebili." "Ugbu a, ka a ga-eme ka m di elu; ugbu a, ka a ga-ebuli m elu. **11** Unu na-atu ime ahijia kporo nku, unu na-amuputa ahijia, nkuume unu na-ekuputa bu oku ga-erepia unu. **12** Ndi gi ga-ere oku, dika osisi ogwu e gbuturu egbutu tunye n'oku; ha ga-ere oku dika avuvu nkwi." **13** Geenü nti nru ihe m mere, unu mba niile di n'ebe di anya! Unu ndi no nso, kwerenu n'ezie na m siri ike! **14** Ndi mmehie na ndi ajo omume no na Zayon na-ama jijiji n'egwu, ha na-akwa akwa na-asị, "Onye n'ime anyi puru ibi n'ebe a, n'etiti onye a bu oku na-erepia erepia, oku nke n-ere ruo mgbe ebighi ebi?" **15** Ndi na-egharị n'ezie omume na-ekwu ihe ziri ezi, ndi na-aju uru sitere n'uzo n'ezighi ezi, ndi na-ewezuga aka ha site na inata ngari di iche iche, ndi na-emechi ntị megide izu ikwafu obara, na-amuchi anya ha abuo ka ha ghara itugharị uche n'ihu ojojo. **16** Ha bu ndi ahụ ga-ebi n'ebe di elu, ndi ebe mgbaba ha ga-abu ebe e wusiri ike nke ugwu. A ga-enye ha nri, mmiri a gaghị akokwa ha. **17** Anya unu ga-ahu eze n'ebube ya; unu ga-ahukwa alaeze ya nke nsotu oke ya di n'ebe di anya. **18** N'ime echiche obi

unu, unu ga na-atule ihe oke egwu nke oge ndi ahụ gara aga. “Olee ebe onyeisi ochichi ahụ nọ ugbo a? Ebee ka onye na-anakọta utu ahụ nọ? Ebeekwa ka onyeisi ahụ nke ụlọ elu nche niile di n’aka ya nọ?” **19** N’oge ahụ, unu agaghị ahụkwa ndi nganga ahụ ozo, bu ndi ahụ na-asu asusu nke unu na-amaghị, nke unu na-adighi aghotakwa. **20** Lekwasinụ Zayon anya, obodo unu na-anọ eme mmemme anyi niile; anya unu ga-ahụkwa Jerusalem, ụlọ obibi di juu, ụlọ ikwu nke a na-apughị ibupu ebupu; apughikwa iholite ntu jidere ya, maobu dobie nke obula n’ime udo ji ya. **21** Ebe ahụ ka Onyenwe anyi ga-aburu anyi Onye di ike. O ga-adikwara anyi ka osimiri na iyi di obosara. O dighi ugbo amara maobu ugbo ukwu ga-abia na mmiri ahụ. **22** N’ihi na Onyenwe anyi bu onye ikpe anyi. Onyenwe anyi bu onye na-enye anyi iwu. Onyenwe anyi bu eze anyi, o bu ya na-azoputa anyi. **23** A tosaala udo niile: Ha adighi ejidesikwa okoloto gi ike, a gbasaghikwa akwa igbochi ifufe. Mgbe ahụ, a ga-ekesa uba ihe a kwatara n’agha o buladi ndi ngwuro ga-ebute ihe nkwa n’agha. **24** O dikwaghị onye bi na Zayon ga-asi, “Ahụ esighi m ike,” n’ihi na a ga-agbaghara ndi bi n’ime ya mmehie ha niile.

34 Bjanu nso, unu ndi mba niile, naa nti. Geenu nti, unu mba niile nke uwa. Ka uwa na ihe niile di n’ime ya, na ihe niile na-esi n’ime ya aputa nuru. **2** N’ihi na Onyenwe anyi na-eweso mba niile nke uwa iwe, iwe ya di oku megide ndi agha ha niile. O ga-ala ha n’iyi kpmkpm, nyefee ha n’aka ndi ga-egbu ha. **3** Ndi ha e gburu egbu ka a ga-atupu. Ozu ha ga-esikwa isi. Ugwu niile ga-epuputa n’obara ha. **4** N’oge ahụ, kpkpando niile nke eluigwe ga-agbaze, a ga-apiakotakwa mbara eluigwe dika akwukwo, kpkpando niile ga-ada dika ahijha osisi vainj kporo nku, dika mkpuru osisi fig chakporo achakpo. **5** N’ihi na mma agha m aruchaala oru ya n’eluigwe, lezie anya ihe gaje ime, o ga-adakwasị Edom, ndi m mara ikpe mbibi. **6** Mma agha Onyenwe anyi juputara n’obara, abuba kpuchikwara ya, obara umu aturu na mki na abuba sitere n’akuru ebule n’ihi na Onyenwe anyi nwere ichu aja na Bozra. O nwekwa oke ogbugbu ga-adi n’ala Edom. **7** Oke ehi ohia ga-esokwa ha daa, ha na oke ehi ukwu na oke ehi nta. Ala ga-epuputa n’obara ha. Uzuzu nke obodo ahụ ga-amikoro obara ha. **8** N’ihi na Onyenwe anyi nwere ubochi ahụ bu ubochi ibo obo. O bu afọ ikwughachi Edom ihe ha mere Zayon. **9** Isi iyi ndi Edom niile ga-agbanwe gbajie ojii, uzuzu di n’ala ga na-ere oku dika solfo (ntu oku), ala ahụ niile ga-enwuru oku di ka unyi ojii. **10** O gaghị anyu anyu n’abalị maobu n’ehihie; anwuru oku ya ga na-ala n’elu ruo ebighi ebi. Ala ahụ ga-atogboro n’efu site n’ogbo ruo n’ogbo; o dighi onye ga-esitewa n’ebe ahụ gafee ozo. **11** Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-enweta ya, ikwighikwighi ukwu na ugoloma ga-akpa akwu ha birikwa n’ebe ahụ. Chineke ga-eseti n’elu Edom, eriri otutu nke ogbaaghara, na ihe itu mgbidi nke e tikporo etikpo, togboro n’efu. **12** Ndi ya na-asopuru agaghị ahukwa ihe obula n’ebe agha nke ha ga-akpo alaeze. Otu a kwa, umu ndi eze ya niile agaghị adikwa. **13** Ogwu ga-etochi ulo ukwu ya niile; ebe ya niile e wusiri ike ga-agho ahijha ogwu, o ga-abukwa ulo nkita ohia na nke ikwighikwighi. **14** Anu ohia niile nke ozara ga-ezute nkita ohia n’ebe ahụ. Umụ mki ohia ga-awaghari n’ebe ahụ na-ebeku ibe ha akwa. N’ebe ahụ ka umu anu ohia na-akpaghari n’abalị ga-ezo onwe ha, chotakwara onwe ha onodu ebe izuike. **15** Ikwighikwighi

ga-akpa akwu ya n’ebe ahụ. O ga-anokwa n’ebe ahụ yie akwa, zuo umu ya, lekotaa ha site n’iji nku ya kpuchie ha. Ebe ahụ kwa ka ndagbu ga-ezukokwa, nke obula na ibe ya. **16** Nyochaa akwukwo nso ka i guo ihe Onyenwe anyi gaje ime: O dighi anu ohia obula ga-efu. O dighi nke obula ga-anọ n’ebe ahụ hapu ikpo ibe ya, n’ihi na onu ya enyela iwu a. Mmuo ya ga-achikotakwa ha. **17** O bu ya onwe ya ga-ekewa ala ahụ, jiri ihe otutu n’aka keere ha oke ahụ. Ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighi ebi, nwekwa ebe obibi n’ebe ahụ site n’ogbo ruo n’ogbo.

35 N’ubochi ahụ, ozara na ala kporo nku ga-enwe obi utu; okoko osisi mara mma ga-awaputakwa n’ozara. Dika rozu, **2** o ga-agbawa ifuru juputa; o ga-anuru onu nke ukwu, tiekwa mkpu onu. A ga-enye ya nsopuru nke ugwu Lebanon, nyekwa ya ima mma nke ala ubi Sharon na Kamel. Ha ga-ahụ ebube Onyenwe anyi n’ebe ahụ, ha ga-ahukwa idi ukwu nke Chineke anyi. **3** Meenu ka aka ndi anu kudara akuda dikwa ike, gbaakwanu ukwu ndi ahụ na-aso ngongo ume. **4** Gwanu ndi ahụ na-atu egwu si ha, “Dirinji ike, unu atula egwu, n’ihi na Chineke unu na-abia. O ga-abia ibotara unu obo, ikwughachi ndi iro unu ihe ruuru ha. O ga-abia izoputa unu.” **5** Mgbe o bjara, o ga-emege anya ndi kpuru isi, meekwa ka ndi nti chiri nu ihe. **6** O ga-eme ka onye ngwuro wulie elu dika ele, meekwa ka ndi na-adighi ekwu okwu tie mkpu onu. Mmiri ga-agbawaputa so o n’ozara, mmiri iyi ga-epuputakwa n’ala kporo nku. **7** Elu ala ahụ na-ere oku n’ukwu ga-agho odo mmiri. Ala ahụ nke mmiri koro ga-agho isi iyi nke mmiri ga-epuputa. Ebe ahụ nkita ohia naara ebi ga-agho ala mmiri mmiri; ahijha, na ahijha riidi, na ahijha papiros, ga-epuputa n’ime ya. **8** Okporozo ga-adikwa n’ebe ahụ, nke a ga-akpo, Okporozo Idi Nso, O ga-adiri naani ndi ahụ na-agbaso Uzo ahụ. Ndi na-adighi ocha agaghị eje ije n’elu ya, ndi nzuzu ajo omume agaghị ejeghari n’elu ya. **9** Odum agaghị anọ nso uzo ahụ. O dikwaghị anu ohia na-egbu mmadu ga-ga n’elu ya. E, agaghị ahụ anu di otu a n’ebe ahụ. Kama, o bu naani ndi na-gbatara ga-eje ije na ya. **10** Ma ndi ahụ Onyenwe anyi gbatara ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon; onu na-adigide ga-adikwasị n’isi ha. Oke onu na obi utu ga-epuputa n’obi ha. Iru uju na isu ude ga-efelaga.

36 N’afọ nke iri na anọ nke ochichi eze Hezekaya, Senakerib, bu eze Asirja, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, meriekwa ha. **2** Mgbe ahụ, eze Asirja sitere na Lakish zipu ochiagha ya, ya na usuu ndi agha ijekwuru Hezekaya na Jerusalem. Mgbe ochiagha ahụ kwesiri n’uzo mmiri nke odo mmiri di Elu, n’uzo jere n’ebe ohia Osi akwa. **3** Eliakim, nwa Hilkaya, onye nlekota ọlọeze, na Shebna, bu ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ya. **4** Ochiagha ahụ siri ha, “Gwanu Hezekaya: “Otu a ka eze ukwu ahụ, bu eze Asirja, na-ekwu, O bu na ginj na ntukwasị obi gi dabere? **5** I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onu ka i na-agba. O bu onye ka i na-atukwasị obi, mere i ji enupu isi n’okpuru m? **6** Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n’Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. **7** Ma o buru na unu asi m, “Anyi na-atukwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi obi.” O bughị ya ka Hezekaya wezugara

ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpo isiala n’ebe ichu aja a?” **8** “Ma ugbu a, bja kwee nna m ukwu, bu eze Asirja nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. **9** I ga-esi kwa aana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n’ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i-na-atukwasị obi n’Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? **10** Tinyere nke a, abiana m ibuso ala a agha na ibibi ya ma o bughị nkwado Onyenwe anyi? Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n’iyi.” **11** Mgbe ahụ Eliakim, Shebna na Joa sirj ochiaghaha ahụ, “Biko, gwa ndi ohu gi okwu n’asusụ Aramaik, ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n’asusụ Hibru, ebe ndi no n’elu mgbidi ga-anu.” **12** Ma ochiaghaha ahụ zaghachiri, “O bu n’ihi naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? O bughị n’ihi ndi mmadu ahụ na-anodu n’elu mgbidi, ndi, dika unu, ha gaseo rie nsi ha nyuru, n’okwaka mamiri ha nyuru?” **13** Mgbe ahụ, ochiaghaha ahụ guzoro were oke olu kwuo n’asusụ Hibru, si, “Nurumu okwu niile nke eze ukwu ahụ, bu eze Asirja. **14** Nke a bu ihe eze sirj, Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. O pughi izoputa unu. **15** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasị Onyenwe anyi obi, mgbe o na-asị, ‘N’ezie, Onyenwe anyi aghaghị inaputa anyi. A gaghi enyefe obodo a n’aka eze Asirja.’” **16** “Unu anakwala Hezekaya nti. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pukwutenụ m, bjanu ka mu na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye obula n’ime unu ga-eri mkpuru si n’ubi vaini ya na nke si n’osisi fiig ya, n’okwaka mmiri nke si n’ihe icheta mmiri ya: **17** ruo mgbe m ga-abja duru unu gaa n’ala dika nke unu, bu ala mkpuru oka na nke mmanya oheru, ala achicha na ubi vaini juputara n’ime ya. **18** “Unu ekwela ka Hezekaya rafuo unu mgbe o na-asị, ‘Onyenwe anyi ga-anaputa anyi.’ O nweela chi niile nke ndi mba ozo, nke naputarala ala ha site n’aka eze Asirja. **19** Olee ebe ka chi ndi Hamat na Apad no? Olee ebe ka chi ndi Sefavaim nokwa? Ha anaputala Sameria site n’aka m? **20** Olee chi n’ime chi mba ndi a niile, bu ndi zoputarala ala ha site n’aka m? Unu si aana chee na Onyenwe anyi puru izoputa Jerusalem site n’aka m?” **21** Ma ndi ahụ niile gbara nkiti, ha ekwughị ihe obula, n’ihi na eze nyere ha iwu si, “Unu azaghachila ya.” **22** Mgbe Eliakim nwa Hilka, onyeisi ochichi, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, ode akwukwo akuko eze laghachikwuuru Hezekaya, ha dowara uwe ha mgbe ha na-aga igosi ya ida mba nke obi ha. Ha gwakwara ya ihe niile onyeisi agha ndi Asirja kwuru.

37 Mgbe eze Hezekaya nuru nke a, o dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n’ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. **20** zipuru Eliakim, onye nlekota uloze, Shebna ode akwukwo na ndi okenye n’etiti ndi nchujaja, bu ndi yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. **3** Ha sirj ya, “Otu a ka Hezekaya sirj, Ubochi taa bu ubochi ahuhu, iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanji no n’oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghị o ji amputa nwa ya. **4** Ma eleghị anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahụ nke Rabashaka, bu ochiaghaha, onye nna ya ukwu bu eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghị anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n’ihi okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu.”

5 Mgbe ndi oru eze Hezekaya bjakwutere Aizaya, **6** o sirj ha, “Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, ‘Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: Atula egwu n’ihi okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. **7** Gee nti, mgbe o nuru akuko di aana, aga m eme ka o choo ilaghachi n’obodo nke aka ya. N’ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.” **8** Mgbe ochiaghaha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n’obodo Lakish pua, o laghachiri hu na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha. **9** N’oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibja ibuso ya agha. Mgbe o nuru nke a, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, si, **10** “Gwanu Hezekaya, eze Juda: Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe o na-asị, ‘Agaghi enyefe Jerusalem n’aka eze Asirja.’” **11** N’ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpmkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile, ndi ahụ nna m ha lara n’iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezef na nke ndi Eden ndi no na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze ndi Apad no? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?” **14** Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n’aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n’ime ulonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n’ihu Onyenwe anyi. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, si: **16** “O, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n’etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achi alaeze niile nke uwa. O bukwa naani gi kere eluigwe na uwa. **17** Tpo nti gi n’ala, o Onyenwe anyi ma nuru; meghee anya gi abuo Onyenwe anyi, ka ihu; gee nti nukwa okwu niile ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji kwulu Chineke di ndu. **18** “N’eziokwu, Onyenwe anyi, ndi eze Asirja alala ndi a niile na ala ha n’iyi, mee ka ha togboro n’efu, **19** ha atunyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihi na o bughị chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pja. **20** Ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n’aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naani gi Onyenwe anyi bu Chineke, na o dikwaghị chi ozo ma o bughị gi.” **21** Mgbe ahụ, Aizaya nwa Emoz, zigaara Hezekaya ozi, si, “Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, sirj, n’ihi ekpere gi niile nye m banyere Senakerib, eze Asirja, **22** nke a bu okwu Onyenwe anyi kwuru megide ya. “Nwaagboghō na-amaghị nwoke, bu ada Zayon, na-elel gi anya, jirikwa gi na-eme ihe ochi, Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu ozo. **23** Onye ka i kpariri ka kwulukwaa? O bu onye ka i sitere na nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide? O bu megide onye Nso nke Izrel? **24** I sitere n’aka ndi ozi gi kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya, i sikwara, ‘Eji m otutu ugboala m rigoro ebe di elu nke n’elu ugwu niile, n’ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasjala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsofu ya kachasi n’idi elu, bu ebe kachasi maa mma n’oke ohia ya niile. **25** Egwuola m otutu olulu mmiri n’ala ndi mba ozo, nukwa mmiri di n’ebe ahụ. O bu obu ukwu m ka m ji mee ka isi iyi niile di n’Ijpt takpoo.’” **26** “O bu na i n’ubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N’ubochi ndi ahụ gara aga ka n’o pja opipja ya, ugbu a, emeela m ka o bja na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, gho mkpokota nkume. **27** Ndi bi n’ime ha, ndi a napuru ike ha nwere, bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n’onodu ihere. Ha dika ahijia ndu puru n’ala ubi, na ome na-eputa eputa, nakwa ahijia

na-etoputa n'elu ụlọ nke anwụ na-achakpo tupu o tolite. **28** “Ma amaara m ebe ị nọ onọdụ, marakwa ọpupu gi na mbata gi, marakwa oke iwe gi megide m. **29** N'ih i onuma di gi n'obi megide m, n'ih i na mkpari gi eruola m nti, aga m etinye nko m n'imi gi, werekwa mkpumpku igwe m kpachie egbugbere onu gi, mee ka ị laghachi site n'uzo ahụ nke i siri bja. **30** “Ma nke a ga-abu ihe ịrịbama nye gi, Hezekaya. “N'afọ a, unu gari ihe na-epu n'onwe ya, n'afọ nke abuo unu ga-eri ihe si na nke ahụ puputa. Ma n'afọ nke ato ghaanụ mkpuru ubi, weenu ihe ubi, kuọ vaini n'ubi vaini, riekwanu mkpuru ha. **31** Ozokwa, ndi foduru n'alaeze Juda ga-agba mgborogwu n'okpuru ala, mikwaa mkpuru n'elu. **32** N'ih i na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru ga-esi puta, otu ndi foduru ndu ga-esitekwa n'ugwu Zayon puta. O bu site n'inu oku n'obi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezu nke a. **33** “Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru banyere eze Asirja. “O gaghi azobata ukwu ya n'ime obodo a maobu gbaa o buladi otu aku n'ebe a. O gaghi eji ota jegharja n'onu uzo ama ya, maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya. **34** Uzo o si bja ka o ga-esi laghachi; o gaghi abanye n'obodo a.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **35** “Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n'ih i aha m, na n'ih i Devid, bu ohu m.” **36** Mmuo ozi Onyenwe anyi puru gaa tigbuo otu puku nari na puku iri asato na ise n'ulo ikwu ndi Asirja. Mgbe ndi mmadu tetara n'isi ututu, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. **37** Ya mere, Senakerib, eze Asirja, biliri ije, laghachi n'ala ya. O laghachiri biri n'obodo Ninive. **38** Otu ubochi, mgbe o no nakpo isiala n'ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru oso gbaa n'ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

38 N'oge ahụ, Hezekaya rjara orja ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma, nwa Emoz, bjakwutere ya, si ya, “Otu a ka Onyenwe anyi siri: Dozie ezinaulo gi, n'ih i na i ganwu. I gaghi esite n'ute orja a bilie.” **2** Hezekaya tughariri chee ihu ya n'aja ulo kpee ekpere nye Onyenwe anyi si, **3** “Chetakwa, Onyenwe anyi, otu m si jegharja n'ihu gi n'ikwesi ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n'anya gi.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. **4** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi rutere Aizaya, **5** “Gaa, gwa Hezekaya, si ‘Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nna gi Devid kwuru, anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri akwa gi. Aga m atukwasị afọ iri na ise n'ubochi ndu gi. **6** Aga m anaputakwa gi na obodo a site n'aka eze Asirja. Aga m echebe obodo a. **7** “Nke a bu ihe ịrịbama site n'aka Onyenwe anyi nye gi, na Onyenwe anyi ga-emezu ihe a nke o kwere na nkwa. **8** Aga m eme ka anyanwu laa azu nzo ukwu iri n'ih e nri go ulo elu Ehaz.” Ya mere, anyanwu laghachiri azu nzo ukwu iri. **9** Ederede Hezekaya eze Juda, mgbe orjachara orja, wee ahụ ike: **10** Asiri, m, “O bu n'oge m bu okorobia ka m ga-agabiga n'onu uzo nke onwu, buru onye anapuru oge ndu m nke foduru afodu?” (Sheol h7585) **11** Asiri, m, “O dikwaghi mgbe m ga-ahu Onyenwe anyi ozo n'ala ndi di ndu, m gaghi elegidekwa mmadu ibe m anya ozo, maobu bie n'etiti ndi bi n'ime uwa a. **12** Esila n'onodu ya bupu ulo m di ka ulo ikwu nke onye ozuzu aturu. Apjakotala m ndu m di ka okpa akwa si apiakota akwa o bipula ndu site nkwe-akwa, ehilie na n'abali, i mere ka ndu m gwusja. **13** Enwere m ntachiobi

chere chi obubo. Ma di ka odum ka o na-agbaji okpukpu m niile. Ehilie na n'abali ka i na-eme ka ndu m gwusja. **14** Di ka eleke maobu ugba la ka m na-ebe akwa. Ana m asu ude di ka nduru na-eru uju. Ike gwuru anya m n'ih i ile anya n'eluigwe. Anọ m n'onodu mkpagbu, Onyenwe anyi, bja nyere m aka.” **15** Ma ginj ka m ga-ekwu? Ya onwe ya gwara m si na o bu ya mere nke a. M ga-eji obi umeala gagharja ubochi ndu m niile n'ih i ihe mwute nke obi m. **16** Onyenwe anyi, o bu n'ih i ihe ndi a ka mmadu ji adi ndu. Mmuo m na-adikwa ndu n'ime ha. I nyeghachila m ahụ ike, mee ka m di ndu. **17** N'ezie, o bu n'ih i odjima m, ka m ji taa ahuhu nke ihe mgbu di otu a. N'ihunanya gi ka ị zoputara m site n'olulu nke ịla n'iyi. I werela mmehie m niile wefere n'azu gi. **18** N'ih i n'ala mmuo agaghi eto gi, onwu agakwaghi abuku gi abu otuto. Ndi narida n'olulu agaghi ele anya ikwesi ntukwasị obi gi. (Sheol h7585) **19** O bu ndi di ndu, e, naani ndi di ndu ga-eto gi otuto, di ka m na-eme taa. O bu otu ogbo na-eme ka ogbo na-eso ha mata ihe banyere ikwesi ntukwasị obi gi. **20** Onyenwe anyi ga-azoputa m, anyi ga-abu abụ kpoo ubo akwara n'ubochi niile nke ndu anyi, n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. **21** Aizaya ekwuolarị si, “Kwadoon mmanu fiig di oku tee ya n'elu etuto ahụ, ahụ ga-adikwa ya mma.” **22** Hezekaya juru si, “Ginj ga-abu ihe ịrịbama na m ga-aga n'ulonso ukwu Onyenwe anyi?”

39 N'oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ih i na o nuru na Hezekaya rjara orja ma nwe ahụ ike. **2** Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ nke oma gosi ha ihe ndi di n'uloaku ya, olocha, na oloedo, uda di iche iche na-esi isi utu, ezigbo mmanu oliv, ulo niile ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n'uloeze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighi ha. **3** Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, “Ginj ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si bjakwute gi?” Hezekaya zara si, “O bu n'ala di anya ka ha si bjakwute m, ha si Babilon.” **4** Onye amuma juru, “Ginj ka ha huru n'ulo gi?” Hezekaya zara si, “Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha.” **5** Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, “Gee nti nuru okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **6** Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **7** A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onzi n'uloeze nke eze Babilon.” **8** Hezekaya zaghariri, “Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma.” N'ih i na o chere n'obi ya si, “Udo na nchekwa ga-adi n'oge ndu m.”

40 Kasienụ ndi m obi, kasienụ ha obi, ka Chineke gi kwuru. **2** Were nwayo gwa Jerusalem okwu, gwa ya; na ubochi ojoo ya niile agwula, na a kwuzuola ugwo mmehie ya niile, na o sitela n'aka Onyenwe anyi nata ugwo oru kariri okpukpu abuo nke mmehie ya niile. **3** Otu onye na-eti mkpu si, “Dozienụ uzo nye Onyenwe anyi n'ime ozara, meenu ka uzo atuliri atuli guozie kwem n'ime ozara nye Chineke anyi. **4** A ga-eme ka ndagwurugwu obula di elu, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ahụ, ebe niile di mkputamkpu ka a ga-eme ka o guzo kwem, meekwa ka ebe niile di ndakoro ndakoro diri larị. **5** N'ih i na a ga-ekpughepu

ebube Onyenwe anyi, mmadụ niile ga-ahụkọkwa ya n'otu. N'ihì na onụ Onyenwe anyi ekwuola ya." 6 Olu ahụ sirì, "Tie mkpu!" Ma ajurū m si, "Ginì ka m ga-eti?" "Mmadụ niile dī ka ahìhja, ikwesi ntụkwasi obi ha niile dīkwa ka okoko osisi ohja. 7 Ahìhja na-akponwū, okoko osisi na-achanwū, n'ihì n'okoku ume nke Onyenwe anyi na-ekukwasi ya. N'ezie, ahìhja ka ndi mmadụ bu. 8 E, ahìhja na-akponwū, okoko na-achanwūkwa, ma okwu Chineke anyi na-eguzogide ruo mgbe ebighi ebi." 9 Gị onye na-eweta ozioma nye Zayon, rigorō n'elu ugwu; gị onye na-eweta ozioma nye Jerusalem, welie olu gị elu tisie mkpu ike; e, tisie mkpu ike, atula egwu. Gwa obodo niile nke Juda okwu sị ha: "Chineke unu na-abja." 10 Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-abja n'ike, ike aka ya ka o ji achi. Lee, ugwo orū ya dī ya n'aka, o na-abja ikwughachi ugwo. 11 O ga-azū igwe aturū ya dīka onye ozuzū aturū. O na-achikōta umū aturū. N'aka ya abūo ka o ga-ekuru umū aturū n'obi ya. O ga-eji nwayo duo ndi na-enye umū ara. 12 Onye jirila obū aka ya tūo mmiri dī n'oke osimiri? Maobū onye jiri ntu-aka ya tūo mbara eluigwe? Onye ka o bu jirila nkata kute uzuzu? Maobū jiri ihe otūtū tūo ugwu ukwu? Onye kwa ji ihe otūtū tūo ugwu nta? 13 Onye nwere ike ighōta Mmūo nke Onyenwe anyi, maobū dīka onye ndumōdū Onyenwe anyi na-ezi ya ihe? 14 O bu onye ka Onyenwe anyi gakwuru gbaa izu ka o kōwara ya ihe, o bu onye ziri ya uzō bu nke dī mma? Onye bu onye ahū kuziri ya ihe omūma, maobū gosi ya uzō nke nghōta? 15 N'ezie, mba niile dī iche iche dīka otu ntupūta mmiri tanyere n'ime efere; a na-agunye ha dīka uzuzu dī n'elu ihe otūtū e ji atū ihe; o na-atū ala ndi ahū mmiri gbara gburugburu dīka a ga-asī na ha bu uzuzu oma na-adighi arō. 16 Osisi niile dī na Lebanon ezughī jī kwanye okū e ji a churū Chineke anyi aja. Otu a kwa, anumanū niile dī n'ohja Lebanon niile erughī jī churō Chineke anyi aja. 17 O nweghī ihe obūla mba niile dī n'ūwa bu n'ihu ya; o na-agū ha ka ihe na-abaghī uru, dīka ihe na-erughī ihe efu. 18 Onye kwanū ka unu ga-eji tūnyere Chineke? Olee udī oyiyi unu ga-eji kōwaa ihe o yiri? 19 Ma gbasara arūsi apiri api, nke onye na-akwa nka ola turu, nke onye okpū uzū olaedo na-eji olaedo techie ya, o būkwa ya ka o na-akpurū olaocha. 20 Ma onye ogbenye na-enweghī ichū aja dī otu a na-ahōrō osisi nke na-agaghī ere ure. O na-akpōtara onwe ya onye maara akwa nka osisi nke oma, onye ga-apitara ya oyiyi arūsi nke na-agaghī ada ada. 21 O bu na unu amaghī? O ga-abū na unu anūbeghī ya? O putara na a kōbereghī unu ya site na mmalite? O bu na unu aghōtabeghī site na mgbe a tōrō ntōala ūwa? 22 Na Chineke nō n'elu ocheeze ya nke gbara ūwa gburugburu. Ndi nō n'ūwa dīkwa ka umū ukpana. O bu ya tūsara eluigwe dīka akwa, were ya mere ebe obibi ya. 23 O na-eweda ndi ukwu niile nke ūwa, mee ha ka ha ghōo ihe efu. 24 Mgbe a na-ele ha anya, ha na-adi ka ihe a kurū n'ubi nke na-epute epute. Mgbe a kurū ha, mgbe ha na-epute, mgbe ha na-amanye mgborogwū n'ala, mgbe ahū kwa ka Onyenwe anyi na-ezite ifufe nke na-akponwū ha, bufuo ha dīka ahìhja kpōrō nkū. 25 "Olee onye unu ga-eji tūnyere m? Onye kwa ka mū na ya ha?" Nke a bu ihe Onye Nsō Izrel na-aju. 26 Lee anya n'eluwē; onye kere kpakpando ndi a niile? Onye na-edu ha dīka onye ozuzū aturū? Onye na-akpō nke obūla aha ya? O bu site n'amamihe na ike ya dī ukwu, ka o ji eme ka ha ghara ikpafu. 27 O bu n'ihì ginì ka i ji na-asī, gī Jekōb? O būkwa ginì mere gī Izrel, i ji na-atamu ntamu na-asī, "Uzō m bu ihe

ezonari Onyenwe anyi, Chineke adighi etinyekwa anya ya n'ihè metūtara m?" 28 O bu na i matabeghī? O ga-abū na i nūbeghī ya? Onyenwe anyi bu Chineke nke mgbe niile ebighi ebi, Onye kere nsōtū niile nke ūwa. O naghī ada mba; ike adighikwa agwū ya. O nwekwaghī onye purū imata idi omimi nke nghōta ya. 29 O na-enye ndi na-ada mba ike, na-emekwa ka ndi na-enweghī ume nwee ume. 30 O buladi umū okorobia na-ada mba, ike na-agwūkwa ha. E, umū okorobia na-asō ngōngō daa, 31 ma ndi niile oilleanya ha dī na Onyenwe anyi, ga-agbanwe ike ha, nweta ike ohurū. Ha ga-eji nku felie elu dīka ugo. Ha ga-agba osō, ma ike agaghī agwū ha; ha ga-gaga ije ma ha agaghī ada mba.

41 Nōronū jūū n'ihu m, unu mba niile mmiri gbara gburugburu! Ka mba niile gbanwee ike ha. Ka ha pūta kwuo okwu. Ka anyi zūkōtaa n'ebe ikpe ikpe. 2 "Onye kpōtere onye a sitere n'owūwa anyanwū na-abja, onye e sitere n'ezī omume kpōy ya ije ozi? O weere mba niile nyefee ya n'aka, meriekwa ndi eze n'ihu ya. O ji mma agha ya tie ha mee ka ha ghōo uzuzu, jiri ūta ya mee ka ha ghōkwa igbugbo oka nke ifufe na-ebughari. 3 O na-achū ha osō, ma na-agakwa n'ihu na-enweghī mmerū ahū obūla. E, o na-agbasokwa uzō nke o na-agabeghī mbū. 4 O bu onye rurū orū dī otu a mezukwa ya, na-akpō ogbo niile site na mmalite? O bu mū onwe m, bu Onyenwe anyi, onye dī siteri na mbido ihe niile, onye ga-adigidekwa ruo ogwugwū ihe niile. O bu mū onwe m bu onye ahū." 5 Mba niile bi n'ala mmiri gbara gburugburu ahūla orū m rurū. Ha hurū ya tūo egwu; ndi niile bi na nsōtū ūwa na-amakwa jijiji. Ha zūkōtara bja nso. 6 Onye obūla n'ime ha na-agba ihe ya ume na-asī, "Nwee obi ike." 7 Onye okpū uzū ola na-agba onye okpū uzū olaedo ume. Onye ji mkpirisi igwe eme ka ihe dī mūrūmūrū, na-agba onye na-akū osiama ume. Otu onye na-ekwu banyere nkpukōta ya, na-asī, "A kpuziri ya akpuzi." Onye nke ozo, na-eji ntu kpogidesie ihe ahū apiri api ike ka o ghara ida. 8 "Ma gị onwe gī, Izrel, ohu m, Jekōb, onye m hōpūtara, gī mkpurū Ebrahim, bu enyi m. 9 Esitere m na nsōtū niile nke ūwa kpōghachi unu, gwa unu na ohu m ka unu bu, n'ihì na ahōpūtala m unu, agakwaghī m ahapū unu. 10 Ya mere, unu atūla egwu n'ihì na anōnyeerem m unu. Ka obi ghara ilō unu mmiri n'ihì na abū m Chineke unu. Aga m eme ka unu dīrī ike; aga m enyere unu aka; aga m ejikwa aka nri nke ezi omume m kwagide unu. 11 "Lee! A ga-etinye ndi niile iwe ha dī okū megide unu n'ōnōdū ihe ihere, ihere ga-emekwa ha. Ndi niile na-eguzogide unu ga-aghō ihe efu, burū ndi lara n'iyi. 12 Unu ga-ele anya ha, chōo ha, ma o dighi onye obūla n'ime ha ga-afōdū ndū. Ndi a na-ebuso unu agha ga-abū naanī ihe efu. 13 N'ihì na mū onwe m, bu Onyenwe anyi Chineke gī, onye na-ejidesi aka nri gī ike bu onye na-asī gī, 'Atūla egwu; aga m enyere gī aka.' 14 Atūla egwu, gī idide, bu Jekōb, unu Izrel dī nta, atūla egwu, n'ihì na mū onwe m ga-enyere gī aka," otu a ka Onyenwe anyi kwupūtara, Onye mgbaputa gī, bu Onye nsō nke Izrel. 15 "Lee, aga m eme ka unu ghōo igwe ohurū eji azōcha mkpurū oka nke dī nko, nwekwa otūtū eze. Unu ga-azōcha ugwu niile zōpīa ha, meekwa ka ugwu nta niile dīka igbugbo oka. 16 Unu ga-ayoghari, fūchaa ha; ikuku ga-eburu ha bufuo, oke ikuku ga-ekposasi ha. Ma unu ga-anūrī orū n'ime Onyenwe anyi, nyaakwa isi n'ime Onye dī nsō nke Izrel. 17 "Mgbe mmiri oñunū kōrō ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa, mgbe ha na-

enweghị ike ịchọta mmiri ọñụñụ mgbe akpịrị na-akpọ ha nkụ n'ihị agụụ mmiri, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ga-aza ha. Mụ onwe m, bụ Chineke nke Izrel, agaghị agbakuta ha azu. **18** Aga m eme ka mmiri site n'ala kporo nkụ nke ugwu niile na-erudatarara ha. Aga m eme ka isi iyi na-asoputa na ndagwurugwu niile. Aga m eme ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi mmiri site n'ala kporo nkụ na-asoputa. **19** Aga m akụ n'ozara, osisi sida, na osisi akashia, na osisi mietul, na osisi oliv. M ga-eji osisi junipa, na osisi saipres na osisi fịa, kụkọta ha ọñụ n'ala ahụ togboro n'efu, **20** ka ndị mmadụ hụ, matakwa, tuleekwa uche ma ghotā, na ọ bụ aka Onyenwe anyị mere nke a, na ọ bụ Onye nsọ nke Izrel kere ya. **21** “Weputa nkpesa unu,” ka Onyenwe anyị siri, “Doo okwu unu n'usoro,” ka Eze nke Jekob na-asikwa. **22** “Ka ha bubata arushi ndị a, ma gwa anyị, ihe gaje ime. Ka ha gwa anyị ihe mere n'oge gara aga, ihe ha putara, ka anyị nwee ike tulee ha matakwa ihe ga-abụ ikpeazụ ha. Maobu kwuputara anyị ihe ndị ahụ na-abịa, **23** gwa anyị ihe odinihu ji, ka anyị mara na unu bụ chi. Meenụ ezi ihe, maobu ihe ojoo, nke ga-eme ka anya gbagojuo anyị, ka anyị juputakwa n'egwu. **24** Ma unu dị nta karịa ihe efu. Oru unu niile bukwa ihe na-abaghi uru. Ihe hooro unu emeela onwe ya ihe aru. **25** “Akpoliela m otu onye site n'akuku ugwu, ọ na-abiakwa. Otu onye na-asopuru aha m sikwa n'owuwa anyanwu. Ọ na-azopia ndi ochichi niile dika ha bu uru, ọ ga-azopia ha dika onye na-akpu ite si azopia aja uru. **26** O kwuru maka nke a site na mmalite, ka anyị nwee ike mara, maobu mgbe na o mebeghi, ka anyị nwee ike si, ‘Ihe o kwuru ziri ezi?’ O nweghi onye kwuru ihe banyere nke a, o nweghi nke onye mere ka amata ya, o nwekwaghi onye si n'onu gi nu okwu obula. **27** Abụ m onye mbu gwara Zayon, ‘Lee, n'ebe a ka ha di!’ Ọ bụ m ziteere Jerusalem onyeozio ziojima. **28** Eleghariri m anya ma o nweghi onye m huru. O nweghi onye no n'etiti chi ha nke nwere ike inye ndumodu; o nweghi onye inye osisa ajuju mgbe m juru ha. **29** Lee, ha niile bu ugha! Oru ha niile putara ihe efu, arusi ha niile awuru awu bu naani ifufe na oghaaghara.”

42 “Lee ohu m, onye m na-agba ume, onye m hoputara, onye ihe ya na-atọ mkpuruobi m uto. Aga m eme ka Mmụọ m diri n'ime ya. Ọ ga-emekwa m ikpe ziri ezi rute mba niile aka. **2** Ọ gaghị eti mkpu maobu welie olu ya kwa akwa, maobu welie olu ya elu, ọ gaghị eme ka a nū olu ya n'ezị. **3** Ọ gaghị agbaji ahijia riidi azopjara azopia, maobu menyuo ogho oriona na-enwu ntakiri ntakiri. Ọ ga-esite n'ikwesi ntukwasị obi weputa ikpe ziri ezi. **4** Ọ gaghị aso ngongo maobu daa mba, ruo mgbe o hiwere ikpe ziri ezi n'elu uwa. Ọ bukwa n'ozizi ya ka agwa etiti niile ga-atukwasị olileanya ha.” **5** Nke a bụ ihe Chineke bụ Onyenwe anyị kwuru, onye ahụ kere eluigwe niile, onye gbasapukwara ha, onye gbasapukwara uwa n'ihē niile nke si n'ime ya aputa, onye na-enye ndi niile bi n'ime ya ume, na-enyekwa ndi na-agaghari n'ime ya ndu. **6** “Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, akpola gi ka i gosi ezi omume m. Aga m echebe gi, gbaa gi ume, n'ihē na ewere m gi nye ndi m ka i buru ihe imesi ogbugba ndu m ike. ! ga-abukwa ihē nye mba niile. **7** ! ga-emeghe anya ndi kpuru isi, gbaputakwa ndi no n'ulo mkporo, meekwa ka ndi no n'ulo mkporo gbara ochichiri nwere onwe ha. **8** “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị! Nke a bukwa aha m. Agaghị m enye onye ozo ugwu na nsopuru m. Mụ na arusi a pirī apī agakwaghi azo

otuto m. **9** Lee ihe ochie emezuala ma nke oheru ka m na-ekwuputa. Tupu ha puta ihē ana m akpōsa ha nye unu.” **10** Būkuonu Onyenwe anyi abū oheru; tookwanu ya, unu ndi niile bi na nsotu niile nke uwa, unu ndi na-arida n'osimiri, na ihe niile bi n'ime ya. Toonu ya unu ndi bi n'ala ebe mmiri gbara gburugburu. **11** Ka ozara na obodo niile di n'ime ya welie olu ha elu, ka ndi bi na Keda nuriya onu. Ka ndi bi na Sela tie mkpu onu, ka ha si n'elu ugwu niile tisie mkpu onu ike. **12** Ka ha nye Onyenwe anyi ebube, kposakwa otuto ya n'ala niile mmiri gbara gburugburu. **13** Onyenwe anyi gaputa buo agha dika dika. Ọ bụ site n'inu oku n'obi nke onye agha ka o ga-eji buo agha. Ka ga-eti mkpu agha megide ndi iro ya, ma merie ha. **14** “O dila anya kemge m gbara nkiti; ejidesiri m onwe m aka ike. Ma ugbu a, aga m egosi iwe m; aga m asu ude, kwaa akwa di ka nwanyi ime na-eme. **15** Aga m eme ka ugwu ukwu na ugwu nta niile di larji, meekwa ka ihe okuku ha niile kponwo. Aga m eme ka osimiri ghoo ozara, meekwa ka odo mmiri niile takpoo. **16** Aga m edu ndi kpuru isi, site n'uzo nke ha na-amaghi, n'okporouzo ha agatubeghi ka m ga-edu ha; Aga m eme ka ochichiri ghoo ihē n'ihu ha, meekwa ka ebe niile gbago agbago guzozie. Ihe ndi a niile ka m ga-eme. Agaghị m agbakuta ha azu. **17** Ma ndi niile na-atukwasị arusi obi, ndi na-asi ihe ndi ahụ a pirī apī, ‘Unu bụ chi anyi,’ a ga-achughachi ha azu n'onodu ihere. **18** “Geenu ntị, unu ndi ntị chiri, leenu anya unu ndi isi kpuru, ma hụ ọzọ. **19** Olee onye kpuru isi dika ohu m? Onye kwa ka ntị chiri dika onyeozio nke eziokwu m? Ọ di onye ozo kpuru isi dika onye a m hoputara ka o buru ohu Onyenwe anyi? **20** ! hula otutu ihe, ma ! dighi atukwasị uche gi na ha. Nti gi ghere oghē, ma ! dighi eji ya anu ihe.” **21** Onyenwe anyi emeela ka iwu ya di ukwu, meekwa ka o di ebube, n'ihē na o toro ya utu isite na ya mee ka ezi omume ya puta ihē. **22** Ma e meela ka ndi ya buru ndi e zukuporo ihe ha nwere n'oge agha. A kpochikwara ha n'olulu e gwuru n'ala, zoo ha n'ime ulo mkporo di iche iche. Ha aghola ihe a kwatara n'agha, ma o dighi onye na-anaputa ha. Ha aghokwaala ihe e si n'aka mmadu punara ya n'ike, ma o dighi onye na-asi ndi iro ha, “Nyeghachikwa m ihe m i ji aka ike were.” **23** Onye ka o bu n'etiti unu nke ga-ege nti n'ihē ndi a? Onye ga-ania nti si otu a mata ihe na-aga ime n'oge di n'ihu? **24** Onye weere Jekob nyefee n'aka ndi na-eibi ihe, onye were Izrel nyefee ndi ohi? Ọ bụ na ọ bughị Onyenwe anyi onye ha mehiera megide? N'ihē na ha ekweghi eso ọzọ ya niile, ha erubeghi isi nye iwu ya. **25** Ọ bụ ya mere o ji wukwasị ndi ya iwe oku ya, ihe ike nke agha. Ọ bụ ezie na iwe ya biakwasiri ha dika oku na-erepja erepja, ma ha aghotaghi ihe kpatara ya; o repjara ha, ma ha atugharia uche ha banyere ya.

43 Ma ugbu a, nke a bụ ihe Onyenwe anyi kwuru, bụ onye kere gi, Jekob, na onye kpuru gi Izrel, “Atula egwu, n'ihē na agbaputala m gi. Akpola m gi aha, i bukwa nke m. **2** Mgbe i si na mmiri di omimi na-agafe, aga m anonyere gi. Mgbe i si na mmiri nke na-ekwo oke okwukwo, agaghị m ekwe ka o bufuo gi. Mgbe i na-eje ije n'ime oku, ọ gaghị eregbu gi. Ire oku ahụ agakwaghi erepja gi. **3** N'ihē na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke gi, Onye nzoputa gi, na Onye nsọ nke Izrel. Ewerela m Ijijit na Kush na Seba nye ka ha buru ihe i ji gbara onwe gi. **4** Ebe i bụ ihe di oke onuhia n'anya m, ebe o bukwa na m huru gi n'anya, aga m ewere ndi mmadu nye

n'ih i jgbaputa gi. Aga m ebibi ndu ndi mmadu n'ih i chebe gi ndu. **5** Atula egwu n'ih i na anyeere m gi. Aga m esite n'owuwa anyanwu na n'odida anyanwu chikotaa umu gi. **6** Aga m enyekwa ugwu na ndida iwu si ha, 'Hapunu ha ka ha laa, unu egbochikwala ha.' Hapunu ndi m ka ha site n'ala niile di anya nke nsotu uwa loghachi, **7** onye obula nke a nakpo aha m, onye m kere n'ih i ototo m, onye m kpuru, ma meekwa." **8** Kpoputanu ha, bu ndi ahụ nwere anya ma ha adighi ahụ uto, ndi nwere nti ma ha adighi kwana anu ihe. **9** Mba niile di iche iche ezukotala, mmadu niile agbakotakwala. Onye n'ime chi ha kwuru na ihe di otu a ga-eme, onye kwa kwuru ihe ndi a mere n'oge gara aga? Ka ha kpobata ndi akaebe ha iziputa na ihe ha kwuru ziri ezi, ka ndi ozo nu ya ma si na, "O bu ezikwu." **10** "Unu bu ndi akaebe m," ka Onyenwe anyi kwuputara, "burukwa ndi ohu m hoputara, ka unu mara m, ma kwerekwa na m, ghotakwa na Mu onwe m bu onye ahụ. O dighi chi a kpuru tupu m diri, o dikwaghi nke ga-eso m n'azu. **11** Mu, o bu na naani m, bu Onyenwe anyi, o dikwaghi onye nzoputa ozo di ma ewezuga m. **12** Mu onwe m egosila, zoputa ma kwuputakwa ya, mee ka unu nuru ya, mu onwe m, o bughi chi ndi mba ozo no n'etiti unu. Unu bukwa ndi akaebe m, na mu onwe bu Chineke," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **13** "E, site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi, mu onwe m bu Chineke. O dighi onye puru inaputa m ihe m ji n'aka. Mgbe m ruru oru, onye puru igbanwe ya?" **14** Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa unu na Onye nsọ nke Izrel. "N'ih i unu, aga m eziga ozi na Babilon budata ndi Kaldia niile dika ndi gbapuru agbapu, n'ime ugbo mmiri ahụ niile ha ji anya isi. **15** Mu onwe m bu Onyenwe anyi, Onye nsọ gi, onye kere Izrel, Eze unu." **16** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahụ kwara uto n'ime osimiri, nke mere ka okporozo diri n'ime oke osimiri. **17** Nke name ka ugbo ndi agha di ukwu, na inyinya puta, ndi agha na usu ha achikotara onu, mee ha ka ha dinaa n'ebe ahụ, ghara ibilitekwa ozo, dika ha bu oku ogho orion a menyuru emenyu. **18** "Chefuonu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara aga; unu atuharikwala uche unu na ha. **19** Kama leenu anya ihe oheru nke m na-aga ime. Leenu ya n'ih i na o bidolari iputa ihe. O ga-abu na unu adighi ahụ ya? N'ih i na ana m akwa okporozo n'ozara, na-eme kwa ka mmiri juputa n'ala togboro n'efu. **20** Anu ohia niile na-asopuru m, nkita ohia, na enyi nnunu niile na-ekele m, n'ih i na emeela m ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi na-aso n'ala ebe togboro n'efu, nye ndi nke m na-aga ime. Leenu ya n'ih i na o bidolari iputa ihe. O ga-abu na unu adighi ahụ ya? N'ih i na ana m akwa okporozo n'ozara, na-eme kwa ka mmiri juputa n'ala togboro n'efu. **21** Ndi m kpuru nye onwe m, ka ha kosaa akuko ototo m. **22** "Ma unu akpokughi m, Jekob, kama ihe banyere m agwula gi ike, Izrel. **23** I kpuru ghi aturu wetara m maka aja nsure oku, maobu jiri aja niile sopuru m. O nweghi mgbe m kwagidere gi ka i wetara m onyinye mkpuru oka, maobu mee ka ike gwu gi site n'ina gi uda na-esi isi uto. **24** Unu ewetabereghi m uda kalamus na-esi isi uto, maobu were abuba anu nke aja unu niile mee ka obi togo m uto. Kama o bu naani mmehie unu ka unu na-ebokwasi m, unu ejirila ajo omume unu mee ka ike gwusia m. **25** "Mu onwe m, o bu naani mu onwe m, bu onye na-ehichapu mmehie unu. Ana m emekwa ya n'ih i na o di m mma n'obi ime ya. Agakwaghi m echeta mmehie unu ozo. **26** Chetara m ihe gara aga, ka anyi ruru uka n'etiti onwe anyi, doo okwu gi n'usoro igosi na i bu onye ikpe na-amaghi. **27** Site na mmalite, nna nna unu ha mehiere megide m. Ndi

m dunyere ka ha kuziere unu ihe nupukwara isi megide m. **28** Ya mere, m ji menye ndi a maara aha ha n'unlonso ihere. Enyefere m Jekob ka o buru onye ewezugara nye mbibi, nyekwa Izrel ka o buru ihe mkpari.

44 "Ma ugu bu a, gee nti gi Jekob, bu ohu m, geekwanu nti, unu ndi Izrel m hoputara. **2** Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, bu onye kere unu, onye kpuru unu n'ime n'afu, na onye ga-enyere unu aka: Atula egwu, gi Jekob, ohu m, atukwala egwu gi Jeshurun, onye nke m hoputara. **3** N'ih i na aga m eme ka ala ahụ kporo nku nweta mmiri, mee ka mmiri na-asogharj n'ala ahụ akpiri na-akpo nku. Aga m awukwasi umu umu unu Mmuo m, meekwa ka ngozi m diri ha. **4** Ha getoputa etoputa dika ahijia a gbara mmiri, e, dika osisi popla n'akuku iyi juputara na mmiri. **5** Ha ga-eji nganga si, 'Abu m nke Onyenwe anyi,' maobu 'Abu m nwa nwa Jekob,' ebe ndi ozo ga-edeputa n'aka ha, 'Nke Onyenwe anyi ka m bu,' ha gagukwa onwe ha Izrel. **6** "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, onye bu Eze Izrel na Onye mgbaputa ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile: Mu onwe bu Mmalite na Ogwugwu; o dikwaghi Chineke ozo di ma ewezuga m. **7** O bukwa onye di ka m? Ya kwuputa ya. Ya kwuputa ya, doo ya n'usoro ka nti nuru! Ya kwuputa ihe niile mere kemge m mere ka ndi m gzosie ike. Ya kwuputakwa, ma dokwaa ha n'usoro, ihe niile na-aga ime n'oge di n'ihu. **8** Unu atula egwu. Unu amakwala jijiji. O bu na m akopotaghi ihe ndi a ma kwuputa ha n'oge gara aga. Unu onwe unu bu ndi akaebe m. O di chi ozo di ma e wezuga m? Mba! O nweghi Oke nkume ozo di, nke m maara ihe banyere ya." **9** Ndi a niile na-aji arusi bu ndi nzuzu. Chi ndi ahụ niile ha na-agu di ka ihe ukwu bukwa ihe na-enweghi isi. Ndi niile na-akpo isiala nye chi ndi a bu ndi kpuru isi, na ndi amamihe koru, ndi ihere ga-eme kwa. **10** O baghi uru mmadu ikpuru onwe ya arusi maobu chi a piri api, nke na-apughi inyere ya aka n'uzo obula? **11** Lee ihere ga-eme ndi niile na-akpo isiala nye ha, guzo, nwee mmiri ndi mmadu. Ka ha niile chikota onwe ha, guzo, nwee mkpebi ha, ha ga-anu n'onodu n'ihere, na n'oke egwu. **12** Okpu uzu na-ewere ngwa oru ya na-ahu ya n'ime icheku oku, o na-eji mkpirisi igwe onye oka tipia ya n'udidi arusi, o bu ike nke ogwe aka ya ka o ji akpu uzu. Agu na-agu ya, ike na-agwusiakwa ya; o nughj mmiri obula, o na-adakwa mba. **13** Onye oka osisi na-esite n'eriri otutu tuputa osisi were pensulu kaa ya; o na-ewere ngwa oru ya kpuchaa osisi ahụ, were ngwa oru jka akara, kaa ya akara. O na-aru ya dika oyiyi mmadu, oyiyi mmadu n'ima mma ya niile, maka ibi n'ime ulu arusi. **14** O na-egbutu osisi sida di iche iche, maobu osisi saipres ma o bukwa osisi ook. O na-ahapu ya ka o too n'etiti osisi di iche iche nke oke ohia, maobu kuo osisi fia, nke mmiri ozuzo na-eme ka o too nke oma. **15** O bukwa nku ka eji ya e mere; ufo du ka o na-ewere nya oku, o na-eji ya afunwu oku ghee achicha. Sitekwa na ya pia chi, kpuo ihu n'ala nye ya; o na-eme kwa arusi apiri api, kpo isiala nye ya. **16** Okara n'ime osisi ndi a ka o ji emenwu oku; n'elu ya kwa ka o na-esi nri ya, o na-ahunyere unu, were tajuo afu ya. Nku ahụ ka o ji anya oku na-asi, "Ahaa, ahụ ekpola m oku; ahula m oku." **17** Ihe foduru n'ime osisi ahụ ka o na-ewere kwaara onwe ya arusi a piri api; O na-ada n'ala n'ihu ya, fee ya ofufe. O na-ekpekwa ya ekpere na-asi, "Biko, Zoputa m, n'ih i na chi m ka i bu!" **18** Ha amaghi ihe obula; ha adighi

aghotakwa, n'ih i na-emechiela anya ha ka ha ghara ihu ụzọ, mechiekwa uche ha, ka ha ghara ighota. **19** Ọ dighị onye na-anọdụ chee echiche, ọ dighịkwa onye nwere ihe omuma maobu nghota i si, “Ufodụ n'ime osisi a ka m ji kwanye oku, Ọ buladị ghee achicha n'elu icheku oku ya, ejikwa m ufodụ n'ime ya hụo anụ m tara. M ga-esite na nke foduru meputa ihe ruru aru? Ọ bu ugwe osisi ka m ga-akpo isiala nye?” **20** Onye na-adighi eche udị echiche a bu onye nzuzu, nke na-eji ntụ si n'ebe a kwanyere oku na-azụ onwe ya. Ọ pughi inaputa onwe ya, maobu juo onwe ya ajuju si, “Ihe a m ji n'aka m, nke m na-akpo chi, ọ bughị okwu ugha ka ọ bu?” **21** “Cheta ihe ndi a, gi Jekob, n'ih i na gi bu Izrel, i bu ohu m. Ọ bu m kpuru gi, i bu ohu m; gi bu Izrel, agaghị m echezo gi. **22** Ehichapula m n'ehie gi niile; dika igwe ojii, hichapukwa mmehie gi dika igirigi ututu. Loghachikwute m, n'ih i na akwuola m ugwo igbaputa gi.” **23** Bụonụ abụ oke onu, unu eluigwe, n'ih i na Onyenwe anyi emeela ya; tienu oke mkpu, unu uwa di n'ala. Tienu mkpu onu, unu ugwu niile, unu bu oke ohia niile na osisi obula nke di n'ime gi, n'ih i na Onyenwe anyi agbaputala Jekob, na-egosikwa ebube ya n'Izrel. **24** “Otu a, Onyenwe anyi na-ekwu, Onye mgbaputa unu, onye ahụ kpuru unu n'ime afọ: Mụ onwe bu Onyenwe anyi, Onye kere ihe niile, onye gbatipuru eluigwe, onye gbasara uwa naani mụ onwe m, **25** onye na-emebi ihe iribama niile nke ndi amuma ugha na-emeke ka ndi na-ajuta ase ghoọ ndi nzuzu, onye na-ekpu ihe omumu ndi maara ihe ihu n'ala tugharia ya, ha ghoọ ihe nzuzu, **26** onye na-eme ka okwu ndi ohu ya mezu meekwa ka amuma ndi ozi ya buru mezu, onye na-asị banyere Jerusalem, 'A ga-ebikwa n'ime ya ozo,' na-asikwa banyere obodo niile nke Juda, 'A ga-ewughachi ha,' banyere mkpomkpo ebe ha niile, 'Aga m ewulikwa ha.' **27** Onye ahụ na-asị, ogbu mmiri, 'Takoro, aga m emekwa ka iyi ya niile takorosa,' **28** Onye na-asị banyere Sairo, 'Ọ bu onye ozuzu aturu m, ọ ga-emezuka ihe niile na-adi m mma; Ọ ga-asikwa banyere Jerusalem, "Ka ewugharia ya," ma banyere ulonso, "Ka ehiwe ntala ya.”

45 “Nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu nye ohu ya nke o tere mmanu, bu Sairo, onye m ga-eji aka nri ya megide mba niile, mee ka ha noro n'okpuru ya, napukwa ndi eze ngwa agha ha niile, megheere ya onu ụzọ niile nke na ọ dikwaghị onu ụzọ ama a ga-emechibido ya. **2** Mụ onwe m ga-ebu ụzọ gaa n'ihu gi kwazee ugwu ukwu niile, tiwasia ibo onu ụzọ bronzo niile gbuwakwa mkporo igwe di iche iche. **3** Aga m enye gi akụ niile e zoro n'ebe ochichiri gbara, akunuba niile e zoro n'ebe nzuzo di iche iche. Ka j mata na ọ bu mụ onwe m bu Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, onye ahụ kporo gi aha, na-eme ihe ndi a niile. **4** N'ih i Jekob bu ohu m, n'ih i Izrel onye m hoputara nye onwe m, ka m ji kporo gi aha gi nyekwa gi aha nke nsopuru, maobu ezie na i maghi onye m bu. **5** Ọ bu m bu Onyenwe anyi, ọ dighikwa onye ozo di; ewezuga m, ọ dikwaghị Chineke ozo di. Ọ bu ezie na i maghi m, ma aga m eme ka i dirj ike. **6** Mgbe ahụ, uwa niile, site n'owua anyanwu ruo n'odida anyanwu, ga-amata n'ezie na Chineke ozo adighi, karja m. Abụ m Onyenwe anyi, ọ dighikwa onye ozo di. **7** Ọ bu m kpuru ihè, keekwa ochichiri. Ọ bu m na-ezite oganihu, na-ekewa ila n'iyi. Mụ onwe m, bu Onyenwe anyi, na-eme ihe ndi a niile. **8** “Gi, eluigwe, zodata ezi omume na ka mbara eluigwe na-ezodakwa ya dika mmiri. Ka ala meghee

onwe ya, ka nzoputa puputa, ka ezi omume soro ya puokwa dika ahija. Ọ bu mụ onwe m, bu Onyenwe anyi kere ha niile. **9** “Ahuhu na-adiri mmadu ahụ nke na-aluso onye kere ya ogu, mmadu ahụ bu otu mpekele ejuju n'etiti mpekele ejuju niile di n'ala. Uro ọ na-aju onye ji ya akpu ihe ajuju si, 'Gini ka i ji m akpu?' Ka oru gi ọ ga-asi, 'Lee, ọ dighi aka abuo ọ nwere?' **10** Ahuhu na-adiri nwantakiri ahụ gwara nna ya okwu si, 'Gini ka i mutara na nwa?' maobu sikwa nne ya, 'Gini bu ihe i muputara?' **11** “Otu a ka Onyenwe anyi, Onye nso nke Izrel, Onye kere Izrel na-aju ajuju si; banyere ihe ndi gaje ime i na-aju m ajuju banyere umu m, maobu nye m iwu banyere oru aka m? **12** Ọ bu mụ onwe m kere uwa, keekwa mmadu ka o biri n'ime ya. Aka m abuo ka m ji gbasaa mbara igwe, nyekwa kpakpando niile iwu. **13** M ga-akpolite Sairo n'ezie omume m: M ga-eme ka ụzọ ya niile zie ezi. Ọ ga-ewughachi obodo m, mee ka ndi m a dotara n'agha nwere onwe ha, ma ọ bughị n'ih i onuhia maobu ihe nrite, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru.” **14** Otu a ka Onyenwe anyi siri, “Ihe ndi Ijpt rputara na ngwa ahia ndi Kush na ndi Saba ahụ toro ogologo, ha ga-abjakwute gi, ha ga-abu nke gi; ha ga-esokwa gi n'azu dika ndi mkporo e kere agbu. Ha ga-akpo isiala n'ihu gi riọ gi ariri, na-asi, 'N'ezie, ọ bu naani otu Chineke di, onye nonyere gi, ọ dikwaghị chi ozo di.” **15** N'ezie, gi onwe gi bu Chineke, Onye nzoputa Izrel. I bukwa Chineke, onye na-ezonari mmadu onwe ya. **16** A ga-eme ndi niile na-akpu arusi ihe ihere, e, ihere game ha n'ih i na a ga-etinye ha n'onodu oke ihere. **17** Ma Onyenwe anyi ga-eji nzoputa nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi zoputa Izrel. Ihere agaghị eme ha. A gaghị etinyekwa ha n'onodu ihe ihere ruo mgbe ebighi ebi. **18** N'ih i na otu a ka Onyenwe anyi onye kere eluigwe siri, ọ bu ya dookwara ihe niile n'onodu ha. Ọ bu ya, bu Chineke, onye zubere ma kee uwa, tokwaa ntala ya. O keghị uwa ka ọ togboro n'efu, kama ọ bu ka e biri n'ime ya ka o ji kee ya. Ọ siri, “Mụ onwe m bu Onyenwe anyi; ọ dikwaghị Chineke ozo di. **19** Ọ bughị na nzuzo ka m kwuru okwu, site n'otu ebe n'ala nke ochichiri. Agwaghị m mkpuru Jekob 'Chonu m n'efu.' Mụ onwe m, bu Onyenwe anyi na-ekwu ezikwu, Ana m ekwuputa ihe ziri ezi. **20** “Chikotaaun onwe unu, gbakotanu, bianu nso, unu ndi si na mba niile gbaputa oso ndu. Ha amaghị ihe bu ndi a nabughari chi osisi e ji aka mee, ndi na-ekpekwa chi ndi ahụ na-enweghi ike izoputa ekpere. **21** Kwuputanu ihe kwesiri idi, gosinu ya, ka ha gbaakokwa izu. Onye buru ụzọ kwuo ihe ndi a n'oge gara aga, onye kwuputara ya site na mgbe ochie? Ọ bughị mụ onwe m, bu Onyenwe anyi? Ọ dikwaghị Chineke ozo di ma ọ bughị mụ onwe m, Chineke onye ezi omume na Onye nzoputa; ọ dighi onye ozo di ma ewezuga m. **22** “Laghachikwutenu m, ka m zoputa unu. Laghachikwutenu m, unu ndi bi na nsotu niile nke uwa. N'ih i na ọ bu naani m bu Chineke, ọ dikwaghị chi ozo di. **23** Ejirila m onwe m n'ozo iyi, onu m ekwuputa okwu n'ezie omume, bu okwu nke na-enweghi mgbanwe: N'ihu m ka ikpere niile obula ga-egbu n'ala; mụ ka ire niile obula ga-anuru iyi. **24** E, ha gae kwuputa si, 'Ọ bu n'ime Onyenwe anyi naani ka ezi omume na ike di.” Ndi niile na-akpo ya asi ga-abjakwute ya. Ihere gamekwa ha. **25** Ma agburu niile nke Izrel ga-achota nnaputa ha n'ime Onyenwe anyi, ọ bukwa na ya ka ha ga-anya isi.

46 Bel na Nebo, aruşj ndi Babilon makpu amakpu. Lee, aruşj niile ha ka ebukwasirj ha n'azụ injinyia ibu. Aruşj niile apiri apj bụ nke a na-ebughari bụ ibu di arọ, ibu arụ nye umu anumanu na-ada mba! **2** Ha makpuuru, rudakokwa ala n'otu; ha enweghi ike iwezuga ibu ndi a n'onwe ha, ha onwe ha kwa, a dotala ha n'agha. **3** "Geenu m nti, unu umu umu Jekob, unu ndi foduru n'ulo Izrel, unu bu ndi m na-elekota siteri na mgbe a muru unu na-akpogharikwa unu siteri na mgbe amuputara unu. **4** Mu onwe m, bu onye ahụ, o bu m ga-elekotakwa unu anya, o buladi ruo mgbe isi awo juputara unu n'isi, n'agadi unu. N'ih na o bu m kere unu, aga m elekotakwa unu. Aga m agba unu ume, burukwa onye nzoputa unu. **5** "Onye ka unu ga-asj na o yiri m? Onye kwa ka m na ya ha? Onye ka unu ga-eji tunyere m? **6** Ufodu mmadu na-emege akpa ego ha wuputa olaedo di n'ime ya, na-atuputakwa olaocha n'ihe otutu, were ya goo onye okpu uzu olaedo ka o jiri ya kpuro ha chi, emesja, ha na-akpo isiala na-efe aruşj ahụ ofufe. **7** Ha na-ebuli aruşj ahụ buru ya n'ubu ha, buru ya debe ya n'onodu ya, n'ebe ahụ ka o na-akwuru. O dighi apu site n'ebe ahụ jegharia. O buru na mmadu e tikuo ya mkpu, o gaghị aza, o pughi izoputakwa ha puo na nsogbu ha niile. **8** "Chetanu nke a, ma tuleekwa ya, ka o digidekwa unu n'obi, unu ndi na-enupu isi. **9** Chetakwanu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara agha, n'ih na abụ m Chineke, chi ozo adighikwa. Naani m bu Chineke, o dikwaghị onye ozo di ka m. **10** O bu m na-egosi ikpezasi site na mmalite, o bu m na-ekwu site na mgbe ochie ihe ga-eme n'odinihu. Ana m asj, 'nzube m ga-eguzogide. O bukwa ihe di m mma n'obi ka m ga-eme.' **11** Aga m esite n'owuwa anyanwu kpo anu ufe, e, sitekwa n'ala ebe di anya kpo nwoke ahụ ga-abia mee nzube m. N'ih na ihe m kwuru ya ka m ga-eme ka o mezu; o bukwa atumatu m ka m ga-emekwa. **12** Geenu m nti, unu ndi isi ike, unu ndi nupuru ezi omume m n'ebe di anya. **13** Ana m eweta ezi omume nso, o dighi n'ebe di anya, nzoputa m agaghị anokwa odu. Aga m enye Zayon nzoputa, nyekwa Izrel jma mma m.

47 "Rida n'ala, nodu na uzuzu, gi nwaagboghọ na-amaghi nwoke, bu ada Babilon, nodu n'ala na-eghighe ocheeze, gi eze nwanji obodo ndi Babilon. Agaghị akpokwa gi onye di nro, maobu onye di pekepeke. **2** Wene nkume igwe nri gwee oka, wepu akwa ahụ i ji kpuchie ihu gi. Chilite uwe mwuda gi, kpughepu ogwe ukwu gi, mgbe i na-agabiga iyi di iche iche. **3** A ga-ekpughe oto gi, tinyekwa gi n'onodu ihere. N'ih na aga m abotara ndi m obo, agaghị m elekwa anya n'azu." **4** Otu a ka Onye mgbaputa anyi kwuru, Onye ga-azoputa Izrel. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Onye nso Izrel. **5** "Nodu duu, baa n'ime ochichiri, gi eze obodo nke ndi Kaldia; O dikwaghị mgbe ozo a ga-akpo gi nwanji nwe alaeze di iche iche. **6** Ewesoro m ndi m iwe, mee ndi ahụ bu ihe nketa m ka ha ghoo ihe na-adighi nso. Eweere m ha tinye gi n'aka, ma i gosighi ha obi ebere. O buladi ndi bu agadi n'etiti ha ka i bokwasirj ibu arọ. **7** I kwuru si, 'Abu m eze nwanji ruo mgbe ebighi ebi!' Ma i cheghị echiche banyere ihe ndi a, i tugharighi uche banyere ihe puru ime. **8** "Ugbu a gee nti, gi onye na-eme dikwa o si togo gi uto. Gee nti, gi onye na-anu n'udo, na-asj onwe gi, 'O bu naani m di, o nweghi onye ozo ka m n'wu. O nweghi mgbe m ga-adi ka nwanji a na nwuru, maobu dikwa nwanji umu ya nwuru.' **9** Ma lee anyi ihe abuo

ndi a na-aga ibjakwasj gi na mberede. N'otu ubochi di gi ganwu, umu gi ga-anwuchakwa. Mgbaasi gi niile, na idi ike nke ogwu okike gi niile, agaghị egbochi ihe ndi a ibjakwasj gi n'uju. **10** N'ih na i werela obi gi tukwasj n'ajo omume gi i na-asi, 'O nweghi onye na-ahu m.' Ma amamihe gi na ihe omuma gi na-eduhie gi, mgbe i na-asi onwe gi, 'O bu naani mu onwe m, o dighi kwa onye ozo ma ewezuga m.' **11** Ihe ojojo ga-abjakwasj gi, i gaghị ama otu i ga-esi gbaa afa iwezuga ya. Oke mbibi ga-adakwasj gi nke i na-agaghị enwe ike iji ego gbara onwe gi; Ila n'iyi nke i na-atughị anya ya ga-abjakwasj gi na mberede. **12** "Dokotazie ogwu okike gi niile, na ihe mgbaasi gi niile. Ihe ndi ahụ niile i jirila na-eche onwe gi siteri na mgbe i bu nwantakiri. Ma eleghi anya ha puru inyere gi aka n'oge di n'ihu. I puru iji ha menyende ndi iro gi ujo, maobu mee ka ha maa jijiji. **13** Ndumodu niile a na-enye gi adighi enyere gi aka. Mee ka ndi ahụ ihe banyere ngaghari onwa na kpakpando doro anya bja nso. Kpopta ndi ahụ na-esite n'ih ha huru na kpakpando akowa ihe ga-eme site n'otu onwa ruo n'onwa nke ozo. Kpokuo ha ka ha zoputa gi site na nsogbu nke na-aga ibjakwasj gi. **14** Lee, ha bu ihe efu dikwa ahijia kpuro nku. Oku ga-erechapukwa ha. Ha apughikwa izoputa onwe ha site n'oku ahụ na-enwusi ike. N'ih na oku ahụ adighi ka oku a na-akwanye, nke a na-anya n'oge oyi. **15** Lee ihe ndi a na-enyocha kpakpando ga-emere gi, bu ndi i na-ana nti na ndumodu ha site na mgbe i bu nwantakiri. Ha ga-hapụ gi gaa n'uzo nke aka ha; i gaghị enwekwa onye ga-azoputa gi.

48 "Geenu nti na nke a, unu agburu Jekob, unu ndi a-akpo n'aha Izrel, ndi si n'agburu Juda puta. Unu ndi na-eji aha Onyenwe anyi na-anu iyi, ndi na-akpo aha Chineke nke Izrel, ma o bughị n'ezikwu maobu n'ez omume. **2** Unu ndi na-akpa nganga na unu bu ndi bi n'obodo di nso, ndi na-anyakwa isi na unu na-adabere na Chineke Izrel. Onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **3** N'oge gara aga ka m kwuru ihe na-aga ime n'oge di n'ihu. Mgbe m kwupuru ya, emekwara m ka ihe ahụ m kwuru mezu. **4** N'ih na amaara m na unu bu ndi isiike, matakwa na akwara di unu n'olu bu igwe a na-apughị iroji aroji. Amakwaara m na egedege ihu unu bu bronze. **5** O bu ya mere m ji buru uzo gwa unu n'oge gara aga ihe m gaje ime, ka unu ghara i si, 'O bu aruşj anyi mere ya. O bu aruşj anyi a pirj apj na chi ola m nyere iwu ka ha mee!' **6** Unu anula ama m na-agba, hukwa ka ha na-emezu, ma unu ajula ikwere na o bu ezikwu. "Site ugbu a gawa, aga m agwa unu ihe oheru nke m na-agwabeghi unu na mbu. **7** O bu ugbu a ka e kere ya, o bughị na mgbe ochie. Unu anubeghi ihe banyere ya mbu, ya mere, unu agaghị asi, 'O bu ihe maara ihe banyere ya.' **8** E, i nubeghi, i maghikwa, site na mgbe ochie nti gi egheghị oghe. N'ih na amaara m na i bu onye aghugho na-ekwesighi ntukwasj obi, onye a na-akpo onye nupu isi site n'afọ nne ya. **9** Ma n'ih aha m, ka m na-eme ka onuma m juru n'ih otuto m, na m agbochi ya n'ebe i no, ka a ghara ikpochapu unu kpampam. **10** Lee, anuchaalam unu, ma o bughị dika e si anucha olaocha n'oku. E, anwaleela m unu n'oke oku nke ahuhu. **11** N'ih mu onwe m, e, n'ih mu onwe m, ka m na-eme nke a. Aga m esi anaa hapu ka m buru onye emere ka aha m ghara idi nso? Agaghị m enye onye ozo otuto m. **12** "Geenu m nti, gi Jekob, na gi Izrel onye m kpuro. Mu onwe m bu onye ahụ; Abụ m

onye mbụ, burūka onye ikpeazu. **13** O bu aka m toro ntoala uwa. O bukwa aka nri m gbasara eluigwe. Mgbe m kporo ha oku ha na-abia guzo n'ihu m. **14** "Chikōtaanụ onwe unu, unu niile, geenụ ntị. Onye n'etiti arụsị ndị a gosiri ihe ndị a na-aga ime? Onye ahụ Onyenwe anyị hoṣoro ka ya na ya dị na mma ga-emezu nzube ya megide Babilon, aka ya ga-emevide ndị Kaldia. **15** Mụ onwe m, o buladi mụ onwe m ekwuola ya; e, akpōla m ya. Aga m eme ka obia n'ije ya, o ga-agakwa nke oma. **16** "Bjākwutenụ m nso, geenụ ntị na nke a: "Site na mkpōsa mbụ o bughị na nzuzo ka m kwuru okwu; mgbe o mere anọ m n'ebe ahụ." Ma ugbu a, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyị ezitela m, o mejuputala m na Mmụo ya. **17** Otu a ka Onyenwe anyị sirị, Onye mgbaputa unu, bu Onye nsọ Izrel, "Mụ onwe m bu Onyenwe anyị Chineke gi, onye na-ezi unu ihe n'ihu oḍimma unu, na-eduzikwa unu n'uzo unu kwesiri iso. **18** A sīkwarị na unu nara ntị n'ihu m niile, udo unu gaara na-eru dika osimiri, oḍimma unu adikwa ka mmali nke ebili oke osimiri. **19** Mkpuru gi gaara amuba dika aja, umu unu gaara a di ka mkpuru okuku a na-enweghi ike iguta onu, a gaghi ehichapukwa aha ha, maobu bibie n'ihu ha." **20** Sitenu na Babilon puo, gbanarinu ndi Kaldia! Werenu olu iti mkpu onu kwusaa inwere onwe unu a. Meenu ka ndi bi na nsotu niile nke uwa nuru ya sinu, "Onyenwe anyi agbaputala ohu ya Jekob." **21** Mgbe O duuru ndi ya jee ije n'ozara, ala kporo nku, akpiri akpoghi ha nku. O mere ka mmiri si n'oke nkume soputara ha, e, o kpwarara oke nkume mee ka mmiri soputa. **22** Onyenwe anyi sirị, "O dighi udo diri nde na-emebi iwu."

49 Geenụ m ntị, unu niile ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu, nurukwanu nke a, unu ndi no na mba di anya. Onyenwe anyi kporo m tupu amuo m. O kporo m aha m mgbe m ka no n'ime afo nne m. **2** O mere ka okwu si m n'onu diri nko dika mma agha. O zobere m n'aka ya kpuchie m. O mere m ka m diri ka aku di nko nke o zoro n'ime akpa aku ya. **3** O sirị m, "I bu ohu m, Izrel. O bukwa site na gi ka m ga-eji gosi ima mma na ike m." **4** Ma mụ onwe m sirị, "O bu n'efu ka m dogburu onwe m n'oru. Etufuola m ike m niile n'ihu ihe na-abughị ihe. Ma ihe ruru m di n'aka Onyenwe anyi, ugwo oru m dikwa n'aka Chineke m." **5** Ma ugbu a Onyenwe anyi na-asị, Onye ahụ kpuru m n'afọ nne m ka m buru onye na-eyere ya ozi; ka o kpoghachite Jekob nye ya ka achikotakwa ndi Izrel nyekwa ya onwe ya, n'ihu na-abu m onye nsopuru diri n'anya Onyenwe anyi, Chineke m aghokwaarala m ike m. **6** O sirị, "O bu ihe di nta karja, gi i buru m ohu, ikpoghachita ebo niile nke Jekob na ikpoghachita ndi Izrel ndi m chebere. Aga m emekwa ka i buru ihè nye ndi mba ozo, ka nzoputa m site n'aka gi ruo ndi bi na nsotu uwa niile." **7** Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa na Onye nsọ Izrel na-agwa onye ahụ a na-eleli anya, onye ahụ mba kporo ihe aru, e, onye ahụ ndi na-achi achị mere ka o ghoṣo ohu ha, "Ndi eze ga-eguzo oto mgbe i na-agafe. Ndiji na-achi achị ga-akpo isiala nye gi, n'ihu na Onyenwe anyi, Onye kwesiri ntukwasị obi, Onye nsọ Izrel, ahoputala gi." **8** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: "N'oge amara m, aga m aza unu, n'ubochi nzoputa aga m enyere unu aka. Aga m echebe unu, mee ka unu buru ogbugba ndu nye ndi mmadu, iweghachite ala ahụ na ikegharikwa ihe nketa ya nke togboro n'efu; **9** na-asị ndi mkporo, 'Putanu,' na-asikwa ndi no n'ochichiri,

'Putanu n'ihe.' "Ha ga-adikwa ka aturu m, noo n'akuku uzo, ndi na-ata ahijia n'ebe ita nri nke ahijia ndu, n'akuku ugwu nta niile. **10** Agu agaghi agu ha, akpiri agaghi akpokwa ha nku. Oke anwu otiti nke ozara agaghi acha ha ozo. N'ihu na Onyenwe anyi ga-esite n'obi ebere ya duo ha n'akuku isi iyi juputara na mmiri. **11** Aga m emekwa ka ugwu ukwu niile ghoṣo okporouzo, meekwa ka okporouzo niile guzozie. **12** Lee, ndi m ga-aloghachi, ha ga-esitekwa n'ebe di anya, ufodu gesite n'ugwu, ufodu n'odida anyanwu, ndi ozo ga-esite na mpaghara Aswan." **13** Tienu mkpu onu, eluigwe niile; ka uwa nuriya onu. Ugwu ukwu niile, buonu abu, n'ihu na Onyenwe anyi akasijela ndi ya obi. O ga-enwekwa obi ebere n'ihu iru uju ha. **14** Ma Zayon sirị, "Onyenwe anyi agbakutala m azu; Onyenwe m echefuola m." **15** "Nwanyi o puru ichezo nwa ya na-anu ara, hapu inwe obi ebere n'ahu nwa si n'afu ya? Eleghị anya o puru ichezo, ma agaghi m echezo unu. **16** Lee, edeela m aha gi n'obuka m, n'ihu m kwa ka m debere foto mgbidi gi nke ga-adigide. **17** Umụ gi emeela ngwangwa loghachite, ndi ahụ mere ka i togboro n'efu ga-esi n'ime gi puo. **18** Welie anya gi abuo lee gburugburu, legharja anya, umu gi niile na-ezukota na-aloghachikwute gi. Dika m na-adi ndu," ka Onyenwe anyi kwubiri. "I ga-eyi ha niile dika ola icho mma, i ga-ekewa ha dika nwanji a na-alu ghuru si eme. **19** "O bu ezie na e bibiri gi, mee ka i togboro n'efu, ala gi aburu nkponko ebe, ma ugbu a, i gaghi ezuru ndi gi, otu a kwa, ndi ahụ ripara gi ga-anu gi n'ebe di anya. **20** Umụ niile a muru n'oge onwu gbara gi aka, ga-asikwa na nti gi, 'Ebe a diri anyi oke ntakiri, nye anyi ebe sara mbara karja nke anyi ga-ebi n'ime ya.' **21** Mgbe ahụ, i ga-eche n'ime onwe gi si, 'Onye mtaara m otutu umu ndi a niile? A diri m ka nwanji na-amughi nwa maobu onye umu ya nwuchara. Onye ajuru aju na nke e mere ka o gaa biri n'ala ozo. Mụ onwe m foduru, naani m. Onye kwa muru m umu ndi a? Onye zulitere ha?'" **22** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Lee, aga m akpoku ndi mba ozo, welie ha okoloṣo m, ha ga-ekulata gi umu gi ndi ikom n'aka ha. Umụ ndi inyom ka ha ga-ekukwasị n'ubu ha kulatakwa ha. **23** Ndi eze ga-abukwa ndi nna na-azu umu gi, ndi eze nwanji ha ga-abukwa ndi inyom na-ene umu gi ara. Ha ga-akpo isiala nye gi, rachakwa aja di n'ukwu gi abuo. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bu Onyenwe anyi, matakwa na ihere agaghi eme ndi niile na-ele anya inyeaka m." **24** A ga-anara dike n'agha ihe o lutara n'agha, maobu zoputa ndi a doṣoro n'agha site n'aka onye afo tara mmiri? **25** Ma otu a ka Onyenwe anyi sirị, "N'ezie, a ga-esi n'aka ndi bu dike n'agha punara ha ndi ha dotara n'agha. A ga-esitekwa n'aka onye na-akpa ike naputa ya ihe o dotara n'agha. N'ihu na aga m ebuso ha agha bu ndi niile na-ebuso gi agha. Aga m anaputakwa umu gi. **26** Aga m eme ka ndi na-akpagu gi rie anu ahụ onwe ha; ha ga-anu obara onwe ha nubiaga ya oke, dika mmanya. Mgbe ahụ, ihe niile bu mmadu n'uwa ga-amata, na mụ onwe m Onyenwe anyi, bu Onye na-azoputa gi, Onye mgbaputa gi, na Onye di ike nke Jekob."

50 Otu a ka Onyenwe anyi sirị, "Olee ebe akwukwo m ji gbaa nne unu alukwaghi m di bu nke m ji chupu ya? Ma o bu onye n'ime ndi m ji ugwo ka m resiri unu? O bu n'ihu mmehie unu ka e ji ree unu; n'ihu mmehi iwu unu ka e jiri chuo nne unu. **2** Gini mere o ji buru na o nweghi onye no ya

mgbe m b̄jara? Ḡn̄j mere o nwegh̄i onye zara m mgbe m kporo oku? O p̄tara na aka m d̄j mkp̄mkp̄ j̄zop̄ta unu? O ga-ab̄u na m enwekwagh̄i ike j̄zop̄ta? N̄'ih̄i na enwere m ike j̄bara osimiri mba mee ya ka o gh̄o ala akoro. Enwere m ike ime ka osimiri gh̄oro ozara, ka azu niile d̄j n̄'ime ya nw̄o n̄'ih̄i enwegh̄i mmiri. 3 O b̄u m̄u b̄u onye ah̄u na-eme ka o ch̄ich̄iri kpuchie ihu eluigwe, ka ihu eluigwe dir̄i ka ihu onye na-eru uj̄u.” 4 Onye kachasi ihe niile elu, b̄u Onyenwe anyi enyela m amamihe ya ka m nwee ike imata ihe m ga-agwa nd̄i a ike gw̄ur̄u. Ūtut̄u niile ka o na-akpote mm̄o m, meghee akpa uche m, ime ka m gh̄ota uche ya. 5 Onye kachasi ihe niile elu, b̄u Onyenwe anyi emeghela nt̄i m ab̄u, ma enupugh̄i m isi, a tugharikwagh̄i m azu. 6 Azu m ka m megheere nd̄i tiri m ihe; agba nti m ab̄u ka m hap̄ur̄u nd̄i hopusiri m af̄on̄u m. Ezopugh̄i m ihu m n̄'ebe nd̄i na-akwa emo, na nd̄i na-agb̄u on̄u mmiri n̄o. 7 Ebe o b̄u na Onye kachasi ihe niile elu, b̄u Onyenwe anyi na-enyere m aka, ihere agagh̄i eme m. N̄'ih̄i ya, ejikerela m onwe m ime uche ya; agagh̄i m elekwa anya n̄'azu, a maara m na ihere agagh̄i eme m. 8 N̄'ih̄i na onye na-agu m n̄'onye ezi omume n̄o nso. Onye ga-ap̄ta ibo m ebubo? Ya p̄ta ka anyi guzo ihu na ihu! Onye nwere ebubo megide m? Ya b̄ja ka anyi kwuo ya. 9 Lee, Onye kachasi ihe niile elu, b̄u Onyenwe anyi b̄u onye na-enyere m aka. Onye pur̄u ima m ikpe? Lee, ha niile ga-aka nka dir̄i ka uwe, nla ga-erichap̄kwa ha. 10 Onye n̄'etiti unu b̄u onye ah̄u na-at̄u egwu Onyenwe anyi, na-egkekwa nti n̄'okwu odibo ya? Ka onye ah̄u na-eje ije n̄'och̄ich̄iri, nke na-enwegh̄i ih̄e ōb̄ula, tukwas̄i obi n̄'aha Onyenwe anyi daberekwa na Chineke ha. 11 Ma lee, unu niile nd̄i na-am̄unye oku, nd̄i meere onwe ha owaok̄u, nke unu ji na-ejehar̄i n̄'och̄ich̄iri, gaan̄u n̄'ihu na-ejehar̄i n̄'ih̄e oku ah̄u unu m̄unyeere onwe unu. Ihe unu ga-anata site n̄'aka Onyenwe anyi b̄u ihe mwute nke ga-abjakwas̄i unu.

51 Geenu m nt̄i, unu nd̄i niile na-agbaso ezi omume, nd̄i na-ach̄o Onyenwe anyi! Legiden̄u oke nkume ah̄u e sitere na ya wap̄ta unu anya. E, legiden̄u ogba nkume ah̄u e si n̄'ime ya gwup̄ta unu anya! 2 Legiden̄u Ebrahim b̄u nna unu na Sera anya, b̄u nd̄i m̄ur̄u unu. Ebrahim n̄o naani ya mgbe m kporo ya, ma a goziri m ya, mee ka o gh̄o oke mba. 3 Onyenwe anyi aghagh̄i ikasi Zayon obi, werekwa obi ebere leta ebe ya niile e tikporo etikpo, o ga-eme ala ozara ya niile ka o d̄jka Iden, ala ya nke niile ihe na-adigh̄i ga-ad̄ikwa ka ubi a gbara ogige nke Onyenwe anyi. On̄u na obi ut̄o ga-ajup̄ta n̄'ime ya, inye ekele na ūda ab̄u ut̄o d̄i iche iche ga-ad̄ikwa. 4 Nd̄i m, geenu m nt̄i; naa nt̄i, ḡi Izrel mba nkem, n̄'ih̄i na iwu m ga-esi n̄'on̄u m puo; ikpe ikpe ziri ezi m ga-agh̄okwara mba niile ih̄e. 5 Ezi omume m na-abiaru unu nso os̄is̄jo, nzop̄ta m na-ad̄ikwa nso. Aga m achikwa mba niile. Mba d̄i anya ga na-ele anya ōb̄ib̄ja m; ha ga na-ele anya nzop̄ta nke m ga-azop̄ta ha. 6 Welien̄u anya unu lee anya n̄'elu, leekwan̄u anya n̄'uwa, n̄'ih̄i na mbara eluigwe ga-agba bar̄i fuo, d̄jka anw̄ur̄u oku; uwa ga-aka nka d̄jka akwa, nd̄i b̄u n̄'ime ya ga-anw̄ukwa d̄jka ijiji. Ma nzop̄ta m ga-ad̄igide ruo mgbe ebigh̄i ebi, ezi omume m ga-ad̄igidekwa, o gagh̄i agw̄u agw̄u. 7 Geenu m nt̄i, unu niile nd̄i maara ihe ōma, unu nd̄i na-anabata iwu m n̄'obi unu. Unu at̄ula egwu ihe nd̄i mmadu ga-as̄i unu, unu at̄ukwala egwu nkwt̄o ha ga-ekwt̄o unu. 8 N̄'ih̄i na nla ga-eri ha d̄jka o si eri akwa. Ikpuru ga-erichap̄

ha d̄jka o si eri aji anu. Ma ezi omume m, na obi ebere, ga-ad̄i ruo mgbe ebigh̄i ebi. Nzop̄ta m ga-ad̄ikwa site n̄'ogbo ruo n̄'ogbo. 9 Teta, teta, yikwas̄i onwe ḡi ike, ḡi aka Onyenwe anyi, bilie, d̄jka uboch̄i nd̄i gara aga, d̄jka ogbo nke mgbe ochie. O bugh̄i ḡi gbubisir̄i Rehab ma dugbukwaa anu ojoo ah̄u? 10 O bugh̄i ḡi mere ka osimiri taa? Mmiri ah̄u d̄i omimi. O bugh̄i ḡi mekwa ka okporouzo dir̄i n̄'etiti ya, ebe nd̄i ah̄u i gbaputara si gafee? 11 Nd̄i ah̄u Onyenwe anyi gbaputara galotakwa. Ha ga-eji ab̄u bata na Zayon; on̄u na-ad̄igide ga-ad̄ikwas̄i n̄'isi ha, oke on̄u na obi ut̄o ga-ajup̄ta n̄'obi ha, iru uj̄u na is̄u ude ga-efelaga. 12 “Mu, o b̄lad̄i mu onwe m, b̄u Onye ah̄u na-akasi unu obi. Onye ka i b̄u, na i na-at̄u egwu nwa mmadu nke ga-anwu anwu, i na-at̄u egwu nwa mmadu nke bu naani ah̄ih̄ia, 13 na i na-echefu Onyenwe anyi b̄u onye kere unu, onye na-esetip̄u eluigwe, onye tokwara nt̄ola niile nke uwa; na-ebi nd̄u it̄u oke egwu uboch̄i niile n̄'ih̄i oke iwe nke onye mkpagbu ah̄u, onye nke kpebir̄i ibibi unu? Ma lee ebe oke iwe nke onye mkpagbu ah̄u d̄i? 14 N̄'oge na-adigh̄i anya, a ga-agbabu nd̄i mkporo egwu mere ka ha rudata ala. Ha agagh̄i anwu n̄'ime olulu, nri agakwagh̄i ako ha. 15 N̄'ih̄i na ab̄u m Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-akpali oke osimiri mee ka ebili mmiri ya bigbo, Onyenwe anyi, Onye pur̄u ime ihe niile b̄u aha ya. 16 Etinyela m okwu m n̄'on̄u ḡi, chebekwa ḡi n̄'ob̄uaka m. O b̄u m tinnyere eluigwe n̄'on̄od̄u ya, dokwaa nt̄ola nke uwa. O bukwa m na-as̄i Zayon, ‘Nd̄i m ka unu bu.’” 17 Teta, teta, bilie ḡi Jerusalem, ḡi onye n̄'ur̄u site n̄'aka Onyenwe anyi, b̄u iko nke oke iwe ya. Ḡi onye n̄'ur̄u ihe niile d̄i n̄'ime iko ah̄u nke na-eme ka umu mmadu dagbughar̄ia. 18 O digh̄i otu nwa ya nke f̄oduru, nke ga-agwa ya ihe o ga-eme, maob̄u nke ga-edu ya n̄'uzo o kwesiri igbaso. 19 Ihe ab̄u nd̄i a adakwas̄ila ḡi. Onye ga-akasi ḡi obi? Mbibi na īla n̄'iyi, unwu na mma aha. 5 Onye ga-akasi ḡi obi? 20 N̄'ih̄i na umu ḡi nd̄i ikom adaala mba. Ha na-atogbokwa n̄'akuk̄u okporouzo niile, d̄jka mgbada onya mara. Ha b̄u nd̄i juputara n̄'on̄uma Onyenwe anyi na ība mba nke Chineke ḡi. 21 Ya mere, n̄'ur̄u nke a, unu nd̄i a na-akpagbu, nd̄i ihe na-egbu ma o bugh̄i mmanyana. 22 Lee ihe Onyenwe anyi kwuru, b̄u Chineke unu, onye ihe banyere nd̄i ya na-emetu n̄'obi. “Lee, aga m esite n̄'aka ḡi wezuga iko ah̄u mere ka i dagbughar̄ia, i gagh̄i anukwa site n̄'iko on̄uma ah̄u ozo. 23 Ma m ga-etinye ya n̄'aka nd̄i ah̄u na-akpagbu ḡi, b̄u nd̄i sir̄i ḡi, ‘makpuru n̄'ala ka anyi gaa ije n̄'elu ah̄u ḡi.’ I mere azu ḡi ka o d̄jka ala, d̄jka okporouzo ebe nd̄i mmadu si aga ije.”

52 Teta, teta ḡi Zayon, yikwas̄i onwe ḡi ike d̄jka uwe! Yikwas̄i onwe ḡi uwe mara mma, ḡi Jerusalem, obodo d̄i nso. Nd̄i a na-ebigh̄i ugwu na nd̄i rur̄u aru agagh̄i abata n̄'ime ḡi ozo. 2 Kuchap̄u aja d̄i n̄'ah̄u ḡi, bilie ozo, ḡi Jerusalem, n̄od̄u ala n̄'ocheeze ḡi. Topu onwe ḡi site n̄'agbu igwe e kere ḡi n̄'olu, ḡi ada Zayon, a dotara n̄'agha. 3 N̄'ih̄i na otu a ka Onyenwe anyi sir̄i, “N̄'efu ka erere unu, anagh̄i nd̄i zuru unu ego ōb̄ula, ka bugh̄ikwa ego ka a ga-eji gbaputa unu.” 4 N̄'ih̄i na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, b̄u Onyenwe anyi kwuru, “Na m̄bu, o b̄u n̄'ala Ijpt ka nd̄i m gara bir̄i, ugbu a, o b̄u nd̄i Asir̄ia na-akpagbu ha. 5 “Ma ugbu a, ḡin̄i ka m nwere n̄'ebe a?” b̄u ihe Onyenwe anyi kwuputara. “Ebe o b̄u na e durula nd̄i m puo n̄'efu, nd̄i na-ach̄i ha na-akwakwa ha emo na-ach̄i ha och̄i nlel̄i,” ka Onyenwe anyi kwuputara. “Ha na-ekwulukwa aha m ogologo uboch̄i niile. 6 N̄'ih̄i ya, nd̄i m ga-

ama aha m; n'ih i nke a, ha ga-amarakwa n'ubochi ahụ na o bu Mụ onwe m kwuru na o ga-eme. E, o bu mụ onwe m." 7 Lee ka ha si maa mma n'elu ugwu bu ukwu ndi na-eweta ozioma, onye na-ekwusa okwu udo, e, onye na-eweta akuko oma, onye na-agbasa akuko banyere nzoputa, onye na-asị Zayon, "Lee, Chineke gi bu ezeli!" 8 Geenu nti! Nuruonu olu ndi nche unu, ndi na-eweli olu ha elu na-eti mkpu onu. N'ih i na mgbe Onyenwe anyi ga-aloghachi Zayon, ha ga-ahu ya anya. 9 Tienu mkpu onu unu mkpomkpo ebe niile e tikporo etikpo na Jerusalem, n'ih i na Onyenwe anyi akasjela ndi ya obi. O gbaputala Jerusalem. 10 Onyenwe anyi ga-eme ka mba niile huru ike ya di nso; ebe niile uwa soturu ga-ahukwa nzoputa Chineke anyi. 11 Wezaganu onwe unu, wezaganu onwe unu, sinu n'ebe ahụ puo. Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka. Sitenu n'etiti ya puta, dirinu ocha, unu ndi na-ebu ihe di iche iche nke ulo Onyenwe anyi. 12 Ma unu agagh i eji oku oku puo, unu agakwagh i agbapu oso, n'ih i na Onyenwe anyi ga-ebutere unu uzo, o bukwa ya, Chineke Izrel, ga-echebe unu n'azu. 13 Lee, ohu m ga-enwe uche, a ga-ebulikwa ya elu, o ga-abukwa onye a na-asopuru. 14 Dika ibubo si nwuo otutu ndi mmadu n'ahu; otu a ka ihu ya bu ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na o dikwagh i ka ihu mmadu ozo, anu ahụ ya ka ebibikwara n'uzo o na-agagh i eyikwa anu ahụ mmadu. 15 Otu a ka o ga-esi fesaa otutu mba di iche iche, ndi eze gamechikwa onu ha n'ih i ya, o bu ihe a na-agwagh i ha ka ha ga-ahu, ihe ha a ka anubeghi, ka ha ga-aghotakwa.

53 Onye kweere ozi anyi, o bukwa n'ahu onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi? 2 N'ih i na o tolitere n'ihu Onyenwe anyi dika ome, dika mgborogwu nke puputara n'ala kporo nku. O nweghi udidi oma maobu ima mma nke ga-eme ka anyi lee ya anya. O nweghi ihe obula di n'udidi ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyi, maobu mee ka anyi chosie ya ike. 3 Ndi mmadu ledara ya anya, jukwa ya. O bu onye nwere otutu ihe mgbu, burukwa onye huru otutu ahuhu. Ma anyi gbakwara ya azu, ju ilenye anyi n'ebe o no. E, anyi ledara ya anya, ju igu ya dika o bu ihe obula. 4 N'ezie, ihe mgbu niile anyi ka o buuru, burukwa ahuhu nke oria anyi niile, ma anyi guru ya ka onye Chineke tara ahuhu, onye o tiri ihe otiti, na onye o mekpara ahụ. 5 Ma e tipuru ya onya n'ihu mmehie anyi: o bukwa n'ih i ajo omume anyi ka e ji meruchaa ya ahụ. E mere ka anyi nwee udo n'ih i ahuhu o huru; o bukwa ubiri utari di ya n'ahu mere anyi ji buru ndi ahụ di ike. 6 Anyi niile akpafuola dika igwe aturu; onye obula n'ime anyi etinyela isi ya n'uzo nke aka ya. Ma Onyenwe anyi ebokwasila ya ajo omume anyi niile. 7 A kpagburu ya, mesie ya ihe ike, ma otu mkpuru okwu esighi ya n'onu puta. E duuru ya puo dika aturu a na-aga igbu egbu, dika aturu a na-akpachapụ aji ya si anọ nwayo n'ihu ndi na-akpacha ya aji, otu a ka o si nodu na-asaghegi onu ya. 8 Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepu ya. Ma, onye n'etiti ndi ogbo ya weliri olu kwuo okwu? N'ih i na e bipuru ya site n'ala ndi di ndu; maka njehie ndi m ka e ji tie ya ihe. 9 E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-emebi iwu, o bukwa n'etiti ndi ogaranya ka e liri ya, o bu ezie na o nweghi ihe ojoo obula o mere, o dikwagh i okwu aghugo si n'onu ya puta. 10 Ma o bu ochicho Onyenwe anyi izopia ya, na ime ka o taa ahuhu. N'ih i na onwu ya bu aja a churu n'ih i ikpe omuma nke mmehie. O ga-ahu otutu umu na umu umu ya; o ga-adikwa ndu ogologo

oge. Nzube Chineke niile ga-emezuka site na ya. 11 Mgbe o hursi ahuhu, o ga-emesia hu ihe nke ndu, afọ ga-ujukwa ya, site n'ih e omuma ya, ka onye ezi omume ahụ, bu ohu m gameme ka a guo otutu mmadu dika ndi ezi omume, o ga-ebukwa mmehie ha niile. 12 N'ih i ya, aga m enye ya oke n'etiti ndi bara uba, o ga-esokwa ndi bu dike keta ihe nkwa n'agha, n'ih i na o wupuru ndu ya nye onwu, a gukotara ya na ndi na-emebi iwu. Ma ya onwe ya buuru mmehie otutu mmadu, riodokwara ndi na-emebi iwu aririo.

54 "Buo abụ, gi nwan yi aga, gi onye na-amutagh i nwa; tie mkpu onu, tiwakwaa olu abụ, gi onye ime nwa na-emetubeghi; n'ih i na umu nwan yi ahụ a hapuru naani ya gadi otutu karja umu nke nwan yi nwere di," Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 2 "Mee ka ebe ulo ikwu gi saa mbara, gbasap akwa mgbochi ulo ikwu gi, egbochila gbasapu aka; mee ka udọ gi di ogologo, meekwa ka o sie ike nke oma. 3 N'ih i na n'aka nri na n'aka ekpe ka i ga-agbasa gaa; umu gi ga-achupu mba di iche iche site n'ala ha, bichikwaa n'obodo ha niile dakposiri adakposi, nke togboro n'efu. 4 "Atula egwu, n'ih i na ihere agagh i emekwa gi ozo. I gagh i abukwa onye e wedara n'ala. I gakhagh i echeta ihere mere gi mgbe i bu nwantakiri, na ita uta diri gi n'ih i onwu di gi. 5 N'ih i na onye kere gi ga-aburu gi di. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; Onye nso Izrel bu Onye mgbaputa gi, Chineke nke uwa niile ka a na-akpo ya. 6 N'ih i na Onyenwe anyi ga-akpoghachi gi dika a ga-asị na i bu nwunye a hapuru ahapu, nke o nawetakwa n'ime mmuo ya bu nwunye alutara na nwantakiri, naani ka o buru onye ajuru aju," ka Chineke gi na-ekwu. 7 "Naani nwa mgbe nta ka m hapuru gi. Ma aga m eji obi ebere ukwu kpoghachikwa gi 8 Na nwa oge, esitere m n'oke iwe na-ewe m zonari gi ihu m, ma site n'ihunanya m nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, aga m enwe omiiko n'ahu gi." Otu a ka Onyenwe anyi, onye mgbaputa gi kwuru. 9 "Dika m si nuo iyi n'oge Noa si na m agagh i ekwekwa ka mmiri kpuchie uwa ozo, bibie ndu ndi di n'ime ya, ana m anukwa iyi ugbu a na mu agagh i ekwe ka iwe m bjakwas i ozo. Agakhagh i m abasiri gi mba ike. 10 N'ih i na a puru iwezuga ugwu ukwu niile, wezugakwa ugwu nta niile site n'onodu ha, ma obi ebere m agagh i esi n'ebe i no puo, agagh i ewezugakwa ogbugba ndu nke udo m," ka Onyenwe anyi, onye nwere omiiko n'ahu gi, kwuru. 11 "Gi, onye a na-emekpa ahụ, onye oke ikuku uwa a na-ebuhari, nke onye obula na-adighi akasi obi, lee, aga m e ji nkume tokwosi wugharia gi, jirikwa nkume oma safai di oke onahaja toto ntala gi niile. 12 Aga m eji nkume rubi wugharia akuku ulo gi niile, jiri nkume na-egbu nweghenweghe wuo onu uzo ama gi niile. Aga m ejikwa nkume di oke onahaja wuo mgbidi obodo gi. 13 Umu gi niile ga-abu ndi Onyenwe anyi ga-akuziri ihe. Udo ha ga-adikwa ukwu. 14 N'ezie omume ka a ga-eme ka i guzosie ike. Mmegbu ga-adikwa anyi site n'ebe i no, n'ih i ya, i gagh i atu egwu ihe ojoo obula. O dighi ihe egwu ga-abaru gi nso, n'ih i na a gawezuga ha site n'ebe i no. 15 O buru na onye obula abia iluso gi ogo, o sitegh i n'aka m; onye obula nke na-aluso gi ogo ga-abu onye e meriri emer i. 16 "Lee, o bu mu onwe m kere okpu uzu nke na-eji icheku afu oku o ji akpu ihe agha nke mbibi. O bukwa m kere ndi agha ahụ mbibi bu oru ha. 17 N'ubochi ahụ, o dighi ihe agha a kpuru megide gi nke ga-ad i ire. Ozo, i ga-emeri ndi niile kporo gi ikpe mmegide. N'ih i na

nke a bu ihe nketa diri ndi ohu Onyenwe anyi. Mkpeputa ha na-esite na m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

55 Gee nti, bja onye obula akpiri na-akpo nku, bjanu na mmiri, unu ndi na-enweghi ego bjanu zuo, riekwa. Bjanu, zuru mmanya na mmiri ara ehi na-ejighi ego narughu onuahia obula. **2** N’ihi gini ka i ji na-atufu ego gi izu ihe na-abughu ezi nri? Gini mere i ji na-adogbu onwe gi n’oru n’ihe na-apughu iju gi afo? Gee nti, geenu m nti nke oma, rie ezigo nri mkpurubi gi ga-enwe afo ojuu na nri di ezi mma! **3** “Toonu nti unu n’ala, bjakwute m! Gee nti, ka inwe ike di ndu. Mu na unu ga-aba n’ogbugba ndu ebighi ebi, bu ihunanya m kwesiri ntukwasi obi nke m kwere Devid na nkwa. **4** Lee, emere m ya ka o ghooro ndi niile di iche iche onyeama, ka o buru onyendu na onyeisi ochichi nye ndi niile di iche iche. **5** N’ezie, gi onwe gi ga-akpo mba di iche iche na i maghi, mba ndi ahụ na-amaghi gi ga-ejikwa oso gbakwute gi, n’ihi Onyenwe anyi Chineke gi, Onye nso nke Izrel, n’ihi na o meela ka i buru ihe di oke mma.” **6** Choonu Onyenwe anyi mgbe a ga-achota ya. Kpoonu ya mgbe o no nso. **7** Ka onye na-eme ihe ojoo hapu uzo ya, ka onye ajo omume hapu echiche ojoo ya niile. Ka ha tugharja bjakwute Onyenwe anyi, o ga-emere ha ebere, ha bjakwute Chineke anyi, n’ihi na o ga-agbaghara ha mmehie ha niile. **8** “N’ihi na echiche m ha abughi echiche unu, uzo unu niile, ha abukwaghị uzo m,” ka Onyenwe anyi kwuputara. **9** “N’ihi na dika eluigwe si di elu karja uwa, otu a ka uzo m niile si di elu karja uzo unu niile, otu a kwa ka echiche m niile si di elu karja echiche unu niile. **10** Dika mmiri na mkpuru mmiri si esi n’eluigwe ada n’uwa na-alaghighi n’eluigwe ma o buru na o meghe ka mmiri dee ala, mee ka ihe ubi puputa, too eto, meekwa ka o mja mkpuru nye onye na-aku ihe okuku, burukwa ihe oriri nye onye na-eri nri. **11** Otu a ka okwu si m n’onu puo si adi. Ana m ezipu ya, o gaghị aloghachikwute m n’efu. O ga-emezu ihe niile m chorọ ka o mee, baakwa uba ebe obula m zigara ya. **12** N’ihi na unu ga-eji onu puo, a ga-esikwa n’ebe ahụ duputa unu n’udo. Ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile nke ubi, ga-eti mkpu onu, kuokwa aka n’obi uzo. **13** Ebe ogwu na-eto na mbu, osisi junipa ga-eto na ya; ebe uke toro, osisi mietul ga-eto na ya. Ihe ndi a ga-aghoro Onyenwe anyi aha di ukwu, nke ga-abukwa ihe iribama ga-adi ruo mgbe ebighi ebi.”

56 Nke a bu ihe Onyenwe anyi siri, “Debenu ikpe ziri ezi, meekwanu ihe ziri ezi. N’ihi na nzoputa m di nso, ezi omume m ga-aputa ihe mgbe na-adighi anya. **2** Ngozi na-adiri onye na-eme nke a, bu onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike, onye ahụ nke na-edebe ubochi izuikwe m na-emerughu ya, nke na-edebekwa aka ya ka o ghara ime ihe ojoo.” **3** Ka onye ala ozo bu onye jikoro onwe ya na Onyenwe anyi si, “Onyenwe anyi aghaghị i site na ndi ya kewapu m.” Ka onye onozu obula gharakwa i si “Mu onwe m bu naani osisi kponwuru akponwu.” **4** N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi kwuru: “Nye ndi onozu ahụ na-edebe ubochi izuikwe m niile, ndi na-ahoro ihe na-atọ m uzo, na ndi na-ejidesikwa ogbugba ndu m ike. **5** Aga m enye ha n’ime ulo m na n’etiti mgbidi ya, ihe ncheta na aha di mma karja umu ndi ikom na umu ndi nyom. Aga m enye ha aha ga-adi ruo ebighi ebi nke a na-agaghị echezo ruo ebighi ebi. **6** Ma ndi mba ozo ndi gbakwuuru Onyenwe anyi ijere ya ozi, na ihu aha Onyenwe

any n’anya, nakwa i bu ndi ohu ya, ndi niile na-edebe ubochi izuikwe nso na-emerughu ya, na ndi jidesiri ogbugba ndu m ike, **7** ndi a ka m ga-akpo n’ugwu nso m, meekwa ka ha nurja onu n’ime ulo ekpere m. Aga m anabata aja nsure oku ha na onyinye niile ha nyere n’ebe ichu aja m. N’ihi na a ga-akpo ulo m Ulo Ekpere nye mba niile di iche iche.” **8** Otu a ka onye achasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, bu onye ahụ na-eme ka Izrel si n’ebe ha gbapuru oso lota, “Aga m achikotakwa ndi ozo tinyere ha tinyekotara na ndi ya achikotarala.” **9** Bjanu, unu anumanu niile nke oke ohia. Bjanu dogbuo, unu umu anumanu nke oke ohia. **10** N’ihi na ndi na-eche ndi m nche kpuru isi. Ha niile bu ndi amamihe koru. Ha di ka nkita dara ogbi, nke na-adighi agbo uja. Ha huru irahu ura na iro nro, na idina ndina n’anya. **11** Ha bu nkita na-eribiga nri oke; ha adighi enwe afo ojuju. Ha bu ndi ozuzu aturu na-enweghi nghota, ha niile echela ihu n’uzo nke aka ha, onye obula na-agbalisi ike ichota uru nke ya. **12** Onye obula na-asi, “Bja ka m weta mmanya, ka anyi nujuokwa mmanya n’aba n’anya afo anyi. Echi ga-adikwa ka taa, ma o bukwanu di mma karja.”

57 Ndi ezi omume na-ala n’iyi, ma o dighi onye obula na-etinye ya n’obi; a na-ewezuga ndi ji obi ha niile na-eke Chineke, ma o dighi onye na-aghota, na-ewezugara onye ezi omume puo n’ihu ihe ojoo. **2** Ndi na-agazi agazi n’uzo ha na-abanye n’udo. Ha na-enwekwa izuikwe mgbe ha dinara n’onu. **3** “Ma unu onwe unu, bjanu n’ebe a, unu umu ndi mgbaasi, unu umu ndi na-akwa iko, na umu ndi akwuna. **4** Onye ka unu na-akwa emo? Onye ka unu na-akocha, na-araputakwara ire unu? Unu o bughu umu ndi nmuo isi, mkpuru ndi na-ekwu okwu ugha? **5** Unu na-emejuputa ihe ojoo niile na-agu obi unu aguu mgbe unu zukoro na-eke arusi unu n’okpuru osisi ook obula. Unu na-ewerekwa umu unu chuo aja na ndagwurugwu niile, na n’okpuru nkume niile di elu. **6** Chi unu na-eke bu nkume niile na-akwo murumuru, nke di na ndagwurugwu niile, ha bu ihe nketa nza unu fere. E, o bu ha ka unu na-awupuru onyinye mmanya unu niile na onyinye mkpuru oka unu niile. N’ihi ihe ndi a niile, m ga-esi ahaa dere duu? **7** O bu n’elu ugwu di elu ka unu doziiri onwe unu ihe ndina, n’ebe ahụ kwa ka unu gara chuo aja unu. **8** O bukwa n’azu onu uzo niile, na ibo uzo niile, ka i kwubara oyiya arusi gi. I gbakutara m azu, yipu uwe gi ribanye n’ime ihe ndina gi, ebe gi na ndi ahụ i huru n’anya dinakoro, imejuputa ihe ojoo ahụ na-agu obi gi aguu. **9** I were mmanu jekwuru Molek meekwa ka mmanu otite gi na-esi isi uzo baa uba. I zipuru ndi nnochite anya gi gaa na mba di anya; i gbadara ruo n’ime ime ala mmuo. (Sheol h7585) **10** Oke mwaghari ndi a niile emeela ike gwusia gi, ma i dighi asi, ‘Oileanya adighi.’ I chotara ntute nye ndu gi, ya mere, na i daghi mba. **11** “Onye na-emenye gi ujo na egwu di otu a? Nke mere na i dighi agwa m eziokwu? I naghị echetakwa m, i naghị atugharika ihe banyere m n’obi gi? O bu n’ihi na m gbara nkiti oge ndi a niile ka i ji hapu itu m egwu? **12** Lee, aga m ekpughe ezi omume gi na oru oma gi, igosi gi na ihe ndi a i guru di ka ezi ihe agaghị enyere gi aka. **13** Mgbe i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, ka arusi niile ndi ichikobara zoputa gi. Ikuku ga-eburu ha niile bufuo, naani otu nkuume ga-ekutu ha. Ma onye obula gbadara n’ime m izere ndu ga-eketa ala ahụ; ha ga-enwetakwa ugwu nso m.” **14** A ga-asikwa, “Dozienu uzo! Dozienu uzo, mee ya ka o

maa mma. Bupusianu ihe isho ngongo niile n'uzo ndi m." 15 N'ih ihe a ka onye di elu, onye e mere ka o di ukwu, onye di mgbe ebighi ebi, onye aha ya di nso kwuru: "Ebi m n'ebe di elu nke dikwa nso, ibinyere onye di umeala n'obi, na onye wedara mmuo ya n'ala, itute mmuo nke onye e wedara n'ala, na ikpolite mmuo nke onye di umeala n'obi. 16 N'ih na o bughi ruo ebighi ebi ka m ga na-emegide gi, maobu na-egosi iwe m. O buru na m emee otu a, mmuo ndi madu uwa niile ga-ada mba, ya na mkpurubi niile ahụ m ji aka m kpuo. 17 Ewesoro m ha iwe n'ih mmehie ha na oke ochicho ha. O bukwa n'ih ya ka m ji taa ha ahuhu, gbakutakwa ha azu. Ma lee, ha nogidesikwara ike na-eme mmehie, na-eme ihe obula nke na-atọ obi ha uto. 18 Ahu m ihe niile ha mere ma aga m agwo ha. Aga m edu ha, kasiekwa ndi na-eru uju n'izrel obi. 19 Aga m eme ka abu otuto di n'egbugbere onu ha. Udo, udo, diri ndi no nso na ndi no n'ebe di anya," ka Onyenwe anyi kwuru. "Aga m agwo kwa ha." 20 Ma ndi niile na-emebi iwu di ka oke osimiri na-amaghari amaghari, nke na-adighi ezu ike mgbe obula. O na-amaputakwa uru na apiti. 21 "O dikwaghi udo diri onye na-emebi iwu," ka Chineke kwuru.

58 "Welie olu gi tie mkpu, egbochikwala iti mkpu. Welie olu gi dika opi ike. Gwa ndi m nnupu isi ha, gwakwa ulo Jekob mmehie ha. 2 Kwa ubochi ka ha na-achọ m ha na-eme dika o na-agu ha agu imara uzo m niile, dika a ga-asj na ha bu mba na-eme ihe ziri ezi, ndi na-agbakutaghi iwu Chineke ha azu. Ha na-aju m maka ikpe ziri ezi, na-eme dika o na-agu ha aguu ka Chineke bjaruo ha nso. 3 Ha na-asj, 'N'ih gi ni ka anyi ji ebu onu, ma i dighi ahuta ya? N'ih gi ni ka anyi ji weda onwe anyi n'ala, ma i dighi ahuta nke a?" "Ma n'ubochi unu na-ebu onu, unu na-eme ihe masiri unu, unu na-eji anya ike nara ndi na-aruru unu oru ihe ha rupu tara. 4 N'oge ahụ, o bu ise okwu na ilu ugu, ya na iti iwe unu okpo n'ih ajoobi ka unu ji emechi ubochi ibu onu unu. Unu apughị ibu onu otu unu si eme taa na-ele anya ka anu olu unu n'elu. 5 Nke a o bu udi obubu onu nke m hoputara, naani ubochi nke ndi mmadu ji eweda onwe ha n'ala? O bu naani nke mmadu ji ehulata isi ya n'ala dika osisi achara, nke i dina n'akwa mkpe na ntu? O bu nke a ka unu na-akpo obubu onu, ubochi nke Onyenwe anyi nabatara? 6 "Nke a o bu ghi udi obubu onu m hoputara: Itopu agbu niile nke ikpe na-ezighi ezi, na itopu udo niile nke mmegbu, na ime ka ndi a na-emegbu nwere onwe ha na itiji yoku obula? 7 Ka i kenye ndi aguu na-agu ihe oriri gi, ka i kpobata n'ime ulo gi ndi na-enweghi onye inyeaka, ma ndi ogbenye. Ka i nye ndi na-agba oto uwe, ka i hapu izo onwe gi n'ebe ndi ikwu gi choru inyeaka gi no. 8 O buru na i mee ihe ndi a, aga m eme ka ihuoma m chakwasị gi dika ihè isi ututu. A ga-agwo kwa oria gi niile. Mgbe ahụ, ezi omume gi ga-edu gi, ebube Onyenwe anyi ga-echekwa gi n'azu. 9 Mgbe ahụ, i ga-akpo, Onyenwe anyi ga-azakwa, i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, o ga-asi gi, Lekwa m n'ebe a. "O buru na i wezuga yoku mmegbu, o burukwa na ikwusi itu mkpisiaka, na igbasa okwu ikpo asi, 10 o buru na inye ndi aguu na-agu nri, nyere ndi no na mkpa aka, mgbe ahụ, ihè gi ga-achawaputa, ochichiri niile gbara gi gburugburu ga-agho ihè, na-achakwa ka ehizie. 11 Onyenwe anyi ga na-edu gi mgbe niile. O ga-eme ka afọ ju gi n'ala kporo nku, meekwa ka i noro n'ahu isiike. I ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke a na-agba mmiri nke oma, dika isi iyi na-adighi ata ata. 12

Ndi gi ga-edozi mkpompko ebe ochie niile. Ha ga-ebulikwa ntoala nke mgbe ochie. A ga-akpo unu ndi na-edozi mgbidi dara ada, ndi na-aruzikwa okporouzo nke ebe obibi. 13 "O buru na i debe ukwu gi site na-edebeghi ubochi izuike nso, sitekwa na-ime ihe ndi na-atọ gi uto n'ubochi nso m, o buru na ikpo ubochi izuike m ihe mmasi na ubochi nso Onyenwe anyi ihe a na-akwanyere ugwu, o buru na i soruru ya site na-emeghi ihe n'uzo nke gi, na-emeghi ochicho nke obi gi, maobu ikwugheri onu, 14 mgbe ahụ, i ga-achota onu gi n'ime Onyenwe anyi, m ga-emekwa ka inokwasị n'ebe di elu niile nke ala ahụ, meekwa ka irie oriri na ihe nketa nke nna gi Jekob." N'ih na onu Onyenwe anyi ekwuola ya.

59 N'ezie, aka Onyenwe anyi adighi mkpompko nke na o nweghi ike izoputa, nti ya adighikwa arọ nke na o nweghi ike inu ihe. 2 Kama mmehie unu ekwapula unu site n'ebe Chineke unu no; mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n'ebe unu no, nke mere na o chokwaghi ige nti ozọ. 3 N'ih na aka unu juputara na ntupu obara, mkpisiaka unu bukwa nke mmehie meruru. Egbugbere onu unu ekwuola okwu ugha, ire unu na-atamukwa ihe ojo. 4 O dighi onye na-ekpe ikpe ziri ezi, o dikwaghi onu na-eji ikwesi ntukwasị obi kpee ikpe. Ha na-adabere n'iru aka n'enweghi isi, ha na-ekwu okwu ugha, ha na-aturu ime okwu na uka muokwa ajo ihe. 5 Ha na-avu akwa ajuala, na-akpakwa akwu udide. Onye obula riri akwa ha ga-anwu, mgbe obula otu kuwara, o bu agwo ajuala na-esi n'ime ya aputa. 6 Akwu udide ha abaghi uru jii mee uwe, ha enweghi ike jii ihe ha meputara kpuchie onwe ha. Oru ha niile bu ajo oru, omume ihe ike juputara ha n'aka. 7 Ukwu ha na-eme ngwangwa igbaba n'ime mmehie, ha na-emekwa ngwa ikwafu obara ndi o nweghi ihe ojo ha mere. Ha na-achoso echiche ajo ihe, oru mbibi na ntipia bu ejiri mara nke uzo ha niile. 8 Ha amaghi ihe uzo udo bu, ikpe ziri ezi adighi n'uzo ha na-eso. Ha e mela uzo ha ka ha gbago agbago. Ndi niile na-eso ya anaghi enweta udo. 9 Ya mere ikpe ziri ezi di anya n'ebe anyi no, ezi omume adighi erute anyi nso. Anyi na-ele anya ihè, ma lee, ochichiri ka anyi na-ahu. Anyi na-ele anya mmuke ihè ma anyi na-ejehari n'ime oke ochichiri. 10 Anyi na-asoghari isi na mgbidi dika ndi na-enweghi anya, na-asoghari isi dika ndi na-enweghi anya; anyi na-ada na-akpobi ukwu n'etiti ehizie dika a ga-asi na o bu oge chi ojiji, n'etiti ndi nwere ezi ndu, anyi no ka ndi nwuru anwu. 11 Anyi na-agbo uja dika bia; anyi na-akwasị akwa ike dika nduru n'eru uju. Anyi na-ele anya ikpe ziri ezi, ma o dighi eru anyi aka; anyi na-ele anya nzoputa, ma o di anya n'ebe anyi no. 12 N'ih na mmehie anyi amubala n'ihu Onyenwe anyi; o na-agbakwa ama megide anyi. E, anyi makwara udi ndi mmehie anyi bu, n'ih na mmehie anyi dikwa n'ihu anyi mgbe niile. 13 Anyi maara nnupu isi anyi na ngonari anyi gonariri Onyenwe anyi; anyi esitela n'iso Onyenwe anyi Chineke anyi wezuga onwe anyi, nogide na-akpali mmegbu na nnupu isi. Okwu onu anyi bu okwu ugha, nke anyi si n'obi anyi tuputa. 14 Ulo ikpe anyi niile adighi achọ onye ezi omume; anyi amaghi ihe a na-akpo ikpe ziri ezi. Eziokwu asola ngongo n'ama niile, ihe ziri ezi apughị ibata. 15 E, eziokwu alaala; onye obula kwa nke na-achọ ibi ndu oma na-etinye onwe ya na nsogbu. Onyenwe anyi lere anya hu ihe ojo ndi a niile, nke na-enyeghi ya obi uto; o hukwara na ikpe ziri ezi adighi. 16 O huru na anyi enweghi onye inyeaka obula; o wutere ya na o

dighi onye na-arioro anyi arioro. O bu ya mere o ji bata site n'ike aka ya na n'ezie omume ya, bja izoputa anyi. 17 O na-eyikwasị ezi omume dika ngwa agha ikpuchi obi ya. Okpu nke nzoputa ka o na-eyikwasịkwa n'isi ya. O bukwa uwe jbo obo na nke ekworo na jnu oku na obi ka o ji kpuchie onwe ya. 18 O ga-akwughachi ndi iro ya dika ajo omume ha niile si di. Iwe oku ya ka o ga-eji megide ndi iro ya niile bi na mba di anya. 19 Site n'odjida anyanwu, ndi mmadu ga-asopuru aha Onyenwe anyi, sitekwa n'owuwa anyanwu, ha ga-atu egwu ebube ya. N'ihu na o ga-abia dika idee mmiri nke nkume, Onyenwe anyi na-agba na-aga. 20 "Onye mgbaputa ga-abia na Zayon; o ga-abjakwute umu Jekob ndi na-esite na mmehie ha chegharia." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 21 "Ma mu onwe m, nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mu na ha," ka Onyenwe anyi na-ekwu. "Mmuo m, nke di n'ahu gi, na okwu m niile nke m tinyere n'onu gi, agaghị apu n'egbugbere onu gi, maobu n'egbugbere onu umu gi, maobu n'egbugbere onu agburu gi. Ha ga-adigide site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi," ka Onyenwe anyi kwuru.

60 "Bilie, mukkee, n'ihu na ihè gi abiala, ebube Onyenwe anyi awaakwala n'ahu gi dika anyanwu. 2 Lee, ochichiri na-ekpuchi uwa niile, oke ochichiri na-ekpuchi ndi niile bi n'awa, ma Onyenwe anyi ga-awa dika anyanwu n'ahu gi ebube ya ga-achakwa ka ihe n'ebe i no. 3 Mba niile di iche iche ga-abjakwute ihè gi, ndi eze niile ga-abjuru mmuke nke owuwa gi. 4 "Welienu anyi unu abuo elu legharia gburugburu unu, ha niile na-ezuko na-abjakwute gi; umu gi ndi ikom na-esi n'ebe di anya bja, umu gi ndi inyom ka a ga-ekukwa n'ukwu. 5 Mgbe ahụ, i ga-elepu anyi ma chakee, obi gi ga-atu gi utu, saa mbara n'ihu onu, n'ihu na aku niile nke osimiri ka a ga-ewebataru gi, akunuba nke otutu mba ga-abjara gi. 6 Otutu igwe inyinya kamel nke si Midia na Efaa ga-ajuputa n'ala gi, ma ndi sikwa n'obodo Sheba ga-ebutere gi olaedo na uda na-esi isi utu. Ha ga-ekwasukwa otuto Onyenwe anyi. 7 A ga-enye gi igwe ewu na aturu niile nke ndi Keda. Ebule niile nke Nebaiot ga-abu nke gi. A ga-anabata ha dika oninye n'elu ebe ichu aja m. Aga m edozi ulonso m di ebube, mee ya ka o maa mma karja. 8 "Olee ndi bu ndi a na-efeghari dika igwe ojii, ndi na-efeghari dika umu nduru na-efeba n'aku ha? 9 N'ezie, mu ka ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu na-echere; ugbo niile nke Tashish ga-ebukwa uzo, na-ebughachi umu gi site n'ebe di anya, ha na olaocha na olaedo ha niile. Inye Onyenwe anyi bu Chineke gi nsopuru, Onye nsu nke Izrel, n'ihu na o jirila ima mma gozie gi. 10 "Ndi mba ozo ga-abia wuziere unu mgbidi unu niile. Ndi na-achj achj na ndi eze ha niile ga-ejere unu ozi. O bu ezie na m tikporo gi n'uwe m, ma site n'amara m, aga m emere gi ebere. 11 Onu uzo ama gi ga-eghe oghe oge niile site n'ututu ruo n'ututu, jnabata aku niile si na mba di iche iche. A ga-edurukwa ndi eze di iche iche bata n'ime ya n'onodu ndi a dotara n'agha. 12 Mba obula juru jere gi ozi ga-ala n'iyi; a ga-ekpochapu ha. 13 "Otuto niile na ima mma niile nke Lebanon ga-abu nke gi. Osi jupina, na osisi fia, na osisi jupina, na osisi saipres, ka a ga-eji choo ulonso m mma. Aga m emekwa ka ebube juputa n'ebe ahụ ukwu m na-adi mgbe niile. 14 Umu ndi na-emegbu gi ga-abia kpo isiala nye gi. Ndi ahụ niile nalele gi ga-abia daa n'ala n'ihu gi sutu ukwu gi onu. Ha ga-akpo Jerusalem, Obodo Onyenwe anyi, Zayon nke Onye nsu

Izrel. 15 "O bu ezie na o di mgbe i bu onye a kporo asi, onye a na-emegbu, onye mmadu niile na-eweda n'ala, ma ugbu a, i ga-ama mma ruo ebighi ebi; i ga-abu ihe na-ewetara ogbo niile nke uwa onu, n'ihu na otu a ka m ga-eme gi. 16 I ga-ahu mmiri ara nke mba di iche iche, o bukwa ara ndi eze ka a ga-eji zuo gi. Mgbe ahụ, i ga-amata n'ezie na mu onwe m, bu Onyenwe anyi bu Onye nzoputa gi na Onye mgbaputa gi, Onye di ike nke Jekob. 17 N'onodu bronzo, aga m eweta olaedo, n'onodu igwe aga m eweta olaocha. N'onodu osisi, o ga-abu ola, n'onodu nkume, o ga-abu igwe. M ga-eme ka udo buru ndi nlekota gi ezi omume ga-abu onye na-achj gi. 18 Ihe ike agaghj adikwa n'ala gi ozo. Agha niile ga-akwusi, mbibi na ila n'iyi agaghj adikwa. Mgbidi gi ga-aghō Nzoputa, i ga-akpokwa onu uzo ama gi niile Otuto. 19 Anyanwu agaghj abukwara gi ihè n'ehihie ozo, maobu maramara nke onwa amukwasị gi ihe, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi ga-aburu gi ihè ruo ebighi ebi, Chineke gi ga-abukwa ebube gi. 20 Anwu gi agaghj ada ada, onwa gi agaghj akwusikwa icha; n'ihu na Onyenwe anyi ga-aburu gi ihè ubochi gi niile, iru uju gi niile ga-agabigakwa. 21 Mgbe ahụ, ndi gi niile ga-abu ndi ezi omume, ha ga-enwetakwa ala ahụ ruo ebighi ebi. Ha bu ome nke m kuru, bu oru aka m, ime ka ima mma m putu ihè. 22 Ezinaulo di nta ga-aba uba ghoo obodo, mba nta ga-aghoo obodo buru ibu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi, ga-eme ka ha niile mezuo osijsu n'oge ya."

61 Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi di n'ahu m, n'ihu na Onyenwe anyi eteela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikasi ndi obi ha tiwara etiwa obi, ikwuputa inwere onwe nye ndi a dotara n'agha, na ntoghapu site n'ochichiri nye ndi mkporo. 2 O zitere m ikwuputa afo mgbe Onyenwe anyi ga-eji ihuoma leta ndi mmadu, na ubochi jbo obo nke Chineke anyi. O zitekware m ikasi ndi niile na-eru uju obi, 3 na igboro ndi niile na-eru uju na Zayon ihe na-akpa ha. O zitere m inye ha okpueze mara mma n'onodu ntu, inye ha onu, n'onodu ikwa akwa, na iyikwasị ha mmuo otuto n'onodu mmuo ida mba. N'ihu na Chineke akulo ezi omume n'ime ha, dika osisi ook siri ike, igosi ima mma Onyenwe anyi. 4 Ha ga-ewugharjka ebe niile e tikporo etikpo n'oge ochie, doziekwa ebe niile togboro n'efu site n'oge di anya; ha ga-eme ka obodo e tikporo etikpo di ohuru, bu ebe togborori n'efu nke otutu ogbo gara aga. 5 Ndi obja ga-azuru gi igwe ewu na aturu unu; ndi mba ozo ga-akoro unu ala ubi unu, lekotakwa ubi vajni unu niile. 6 A ga-akpo unu ndi nchajaja Onyenwe anyi, kpokwa unu ndi ozi Chineke anyi. A ga-eji aku niile si na mba di iche iche zpu unu. O bukwa akunuba ha ka unu ga-eji nyaa isi. 7 N'onodu ihere djiri ha ugbu a, ndi m ga-enweta ngozj okpuku abuo, n'onodu nkocha djiri ha ha ga-anuru onu n'ihu ihe nketa ha nwetara. Ha ga-enweta okpuku ihe nketa ala abuo, ketakwa onu nke ga-adigidere ha ruo mgbe ebighi ebi. 8 "N'ihu na mu onwe m, Onyenwe anyi, na-ahu ikpe ziri ezi n'anya. Ma ana m akpo izu ohi na ajo omume niile asi. Aga m esite n'ikwesj ntukwasj obi m kwughachi ndi m n'ihu ahulu ha tara, mu na ha ga-agbakwa ndu ebighi ebi. 9 Mkpuru ha ga-abu ndi a ma ama, a ga-asopukwara ha n'etiti mba niile. Ndi niile huru ha ga-amata, kwuputakwa na ha bu ndi Onyenwe anyi goziri." 10 Obi na-atu m utu nke ukwu n'ime Onyenwe anyi, mkpuruobi m ga-eteghariakwa egwu onu n'ime Chineke m.

N'ihì na o werela uwe nzoputa kpuchie m, werekwa uwe oke onu nke ezi omume ya yikwasì m n'ahù. Adì m ka nwoke na-alù nwanýì ohuru, onye na-emezi isi ya ka o dirì ka nke onye nchuaia. E, adì m ka nwaagbogho na-alù di, nke jì òla òma dì iche iche choo onwe ya mma. **11** Dika aja di n'ubi si eme ka ihe a kuru n'ubi puputa, dika ubi a gbara ogige si eme ka mkpuru ubi too, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-esi mee ka ezi omume na ototo puputa n'ihu mba niile.

62 N'ihì Zayon agaghì m emechi onu, n'ihì Jerusalem agaghì m anò jii, ruo mgbe ezi omume ya ga-enwuwa dika ihe ututu; mgbe nzoputa ya kwa ga-enwukwa dika owaoku na-enwu enwu. **2** Mba niile ga-ahù ezi omume gi. Ndì eze niile ga-ahukwa ebube gi. A ga-akpokwa gi aha ohuru ahù nke onu Onyenwe anyi ga-agu gi. **3** I ga-agho okpueze nke ima mma n'aka Onyenwe anyi, ihe iyi n'isi nke ndì uloze n'aka Chineke gi. **4** A gakwaghì akpo gi onye ahapuru ahapu, maobu kpoò ala gi ala togboro n'efu. Ma a ga-akpo gi Hefziba, kpokwa ala gi Beula, n'ihì na ihe gi ga-atò Onyenwe anyi utò, a ga-alukwa ala gi dika nwunye. **5** Dika nwokorobia si aluru nwaagbogho na-amaghì nwoke, otu a ka Onye nawe gi ga-alu gi, dika onye luru nwunye ohuru si anuri onu n'ebe nwunye ohuru ya no, otu a ka Chineke gi ga-anuri onu n'ihì gi. **6** Enyela m ndì nche onodu oru n'elu mgbidi gi niile, Jerusalem. Ha agaghì edebe onu ha duu mgbe obula, ma ehieha ma abali. Unu ndì na-akpokwa Onyenwe anyi, unu enyela onwe unu izuike. **7** Unu enyekwala ya izuike tutu ruo mgbe o ga-eme ka Jerusalem guzose ike, meekwa ya ototo nke uwa niile. **8** Onyenwe anyi ewerela aka nri ya werekwa ogwe aka ya nuò iyi si, "O dighikwa mgbe m ga-enye mkpuru ubi gi ka o buru nri nye ndì iro gi ozo, o dighikwa mgbe ndì obia ga-anukwa mmanya ohuru ahù bu nke i dogburu onwe gi n'oru n'ihì ya. **9** Ma ndì were ya ka ihe ubi ga-eri ya, tookwa Onyenwe anyi, ndì kpokotara oroma gepu ga-anu ya n'ime ogige ebe nso m." **10** Gabiganu! Gabiganu sitenu n'onu uzo ama niile. Dozienu uzo maka ndì m. Wuzienu uzo niile, wuzienu okporozo niile. Bupusanu nkume niile, weliekwanu okoloto maka mba niile. **11** Onyenwe anyi ekwusaala okwu nye nsofu niile nke uwa si, "Gwanu Ada Zayon, 'Lee Onye Nzoputa gi na-abial Lee, ugwò oru ya di ya n'aka, nkwughachi nke o ga-akwughachi sokwa ya na-abia.'" **12** A ga-akpo ha Ndì Nso, ndì Onyenwe anyi gbaputara; a ga-akpokwa unu ndì a na-achosi ike, Obodo a na-agbakutaghì azu.

63 Onye bu onye a si n'Edom na-abia, onye si Bozra, nke uwe ya di obara obara? Onye bu onye a, yi uwe mara oke mma, onye na-azo ije dika iba uba nke ike ya si di? "O bu mu onwe m, onye na-ekwu okwu n'ezi omume, onye di ike izoputa!" **2** Ginì mere uwe gi ji na-acha obara obara, dika uwe onye na-azocha mkpuru vainji? **3** "Azochaaala m ebe izocha mkpuru vainji, naanì m zochara ya; o nweghi onye si na mba niile di iche iche bja nyere m aka. Azochara m ha n'uwe m, zopiasiakwa ha n'ime oke onuma m; obara ha gbasajiri n'uwe m, ma metosia uwe m niile. **4** N'ihì na o bu ubochi m ji abo obo; afo mgbaputa m kwadoro eruola. **5** Elere m anya ma o nweghi onye bjaara inyere m aka. O juru m anya, jukwa m onu, na o nweghi onye putara inyere m aka. N'ihì ya, aka m wetara m mmeri. O bukwa onuma juru m obi gbara m ume imezu ya. **6** N'we m, azopjara mba niile di iche

iche; esitere m n'onuma juru m obi zopiasia ha. Emekwara ka obara ndu ha buru ihe a wusiri n'ala." **7** Aga m ekwuputa ihe banyere ihunanya Onyenwe anyi. Aga m eto ya n'ihì ihe niile o mere. Aga m anuri onu n'ihì idi mma ya n'ebe Izrel no, e, n'ihì otutu ihe oma o mere n'ihì mmeso oma niile o mesoro ulò Izrel, nke o na-emeso ha dika obi ebere ya na omijiko ya si di. **8** N'ihì na Onyenwe anyi siri, "Ndì a bu nke m; e, ha agakwaghì agonari m ozo." Ya mere, o ghoro ha Onye nzoputa. **9** N'ime mkpagbu ha niile, a kpagbukwara ya onwe ya, o bukwa mmuo ozi nke ihu ya zoputara ha. N'ime ihunanya ya na obi ebere ya, o gbaputara ha, bulie ha elu, kuru ha ogologo ubochi ndi a niile ndi gara aga. **10** Ma ha nupuru isi megide ya, meekwa ka obi joo Mmuo Nso ya njo. O bu ya mere o ji ghoo onye iro ha, lusokwa ha ogu n'onwe ya. **11** Mgbe ahù, ndi ya chetara ubochi ndi ahù gara aga, ubochi Mosis na ndi nke ya. Olee ebe onye ahù no nke mere ka ha si n'oke osimiri rigoputa, ya na onye ozuzu aturu nke igwe aturu ya? Olee ebe onye ahù tinyere Mmuo Nso ya n'etiti ha no. **12** Olee onye ahù ike ya mere ka osimiri kewaa abuo n'ihu ha, mgbe Mosis weliri aka ya elu, meekwa ka aha ya digide ruo ebighi ebi? **13** Onye duuru ha gafee mmiri di oke omimi? Dika inyinyina na-agba oso n'ozara, ike agwughì ha. **14** Dika ehi na-ata ahijia na ndagwurugwu, Mmuo Onyenwe anyi nyere ha izuike. Otu a ka i si duo ndi gi, ime ka aha gi buru ihe a nasopuru asopuru. **15** Onyenwe anyi, biko site n'elugwe, ebe obibi nso gi, lee anyi anya. Olee ebe n'inu oku n'obi na ike gi di? Olee ebe obi ebere gi na omijiko gi dikwa? **16** Ma gi onwe gi, bu Nna anyi, a sikhari na Ebrahim amaghì anyi maobu Izrel agonari anyi, gi onwe gi. Onyenwe anyi, bu Nna anyi, onye Mgbaputa anyi ka i na-azakwa siteri na mgbe ochie. **17** Onyenwe anyi, ginì mere i ji na-eme ka anyi si n'uzo gi kpafuo na-eme ka obi anyi sie ike otu a, na anyi adighi atu egwu gi? Loghachi n'ihì ndi ohu gi, n'ihì ebo ndi ahù bu ihe nketa gi. **18** O bu naani nwa oge nta ka ndi gi nwetara ebe nso gi, ma ugbu a, ndi iro anyi azodala ebe nso gi. **19** Anyi bu nke gi site na mgbe ochie, ma i naghì achì n'ebe ha no, ha bu ndi a na-akpokwasighikwa aha gi.

64 O gaara adi mma ma asi na i ga-adowa eluigwe ridata n'ala, ma asi n'ugwu ukwu niile ga-ama jijiji n'ihu gi! **2** Dika mgbe oku na-agba umu osisi, na-eme ka mmiri e sikwasiri n'oku gbò. Si n'elu ridata bja mee ka ndi iro gi niile maara aha gi, meekwa ka mba niile di iche iche maa jijiji n'ihu gi. **3** N'ihì na o bu mgbe i mere otutu ihe egwu di iche iche nke anyi na-atughì anya ya ka i ridadara mee ka ugwu ukwu niile maa jijiji n'ihu gi. **4** N'ihì na site na mgbe ochie, o dibeghi onye nuru, o dibeghi ntì ghotara, o nwebeghi anya huru Chineke ozo karja gi, onye na-emejuputara ndi na-echere ya ihe na-akpa ha. **5** I na-enyere ndi na-eme ezi ihe aka, bu ndi ji onu na-echeta uzo gi n'echiche uche ha. Ma mgbe anyi nogidere na-emehie megide ha, iwe were gi. A gasikwanu ahaa zoputa anyi? **6** Anyi niile dika onye ruru aru, ezi omume anyi niile kwa dika nkirinka akwa ruru unyi. Anyi akponwuola dika akwukwo osisi, mmehie anyi na-ebufukwa anyi dika ifufe. **7** O dighi onye n'ime anyi na-arjo gi arijo; o dikwaghì onye na-akpokwa aha gi. N'ihì ya, i zoola ihu gi site n'ebe anyi no, meekwa ka anyi buru ndi gbazere agbaze n'ihì mmehie anyi. **8** Ma otu obula o si di, gi Onyenwe anyi bu Nna anyi. Anyi bu urò, ma i bu okpu ite. O bu aka gi kpuru anyi

niile. **9** Biko, Onyenwe anyi, anogidelala na-eweso anyi iwe; echetakwala mmehie anyi ozo ruo mgbe ebighi ebi. Biko, lekwasị anyi anya n'ihu na ndi gi ka anyi bu. **10** Obodo nso gi niile aghoola ozara; o buladi Zayon aghoola ozara, Jerusalem, ebe togboro n'efu. **11** Ulonso ukwu anyi ahụ mara mma, nke dikwa nso, ebe nna anyi ha no too gi, ma feekwa gi ofufe, aburula ihe a gbara oku. Ihe niile mara mma n'ime ya alaala n'iyi. **12** Mgbe ihe niile gasiri, Onyenwe anyi, i ga-egisi onwe gi ike? I ga-agba nkiti, taa anyi ahuhu ebe o gafere oke?

65 “Ana m egosiputa onwe m nye ndi ahụ na-adighi ajụ ase m. O bukwa ndi ahụ na-adighi achosi m ike nachota m. Ana m agwa mba ahụ nke na-adighi akpoku aha m, asiri m, ‘Lee m, anọ m n’ebe a.’ **2** Ogologo ubochi niile ka m gbasapuru aka m abuo nye ndi na-enupu isi, bu ndi na-agbaso uzo na-ezighi ezi ndi a na-agbaso ihe obula ha tuputara n’uche ha, **3** ndi na-anogide na-akpasu m iwe n’ihu m mgbe niile, ndi na-achụ aja n’ubi ha a gbara ogige, n’ebe ichu aja eji brik wuo, **4** ndi na-anodu n’etiti ili, ma na-anodukwa onodu abali n’ebe nzuzo di iche iche; ndi na-eri anu ezi, ndi ite ofe ha juputara n’anu na-adighi ocha; **5** ndi na-asirita onwe ha, ‘Nodu iche, Abjala m nso, n’ihu na i ga-emeru m, adi m nso karia gi!’ Ma ndi di otu a dika anwuru oku n’imi m. Ha bu oku na-enwu ehie na n’abali. **6** ‘Lee, edeela ya rii n’ihu m si; Agaghi m agba nkiti, aga m akwughachi n’uju. E, aga m akwughachi ha. **7** O bughị naanị maka mmehie ha, kama maka mmehie nna nna ha niile,” Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “N’ihu na ha surere aja nsure oku n’elu ugwu di iche iche, kparjakwa m n’elu ugwu nta niile. Aga m akwughachi ha n’uju, n’ihu ihe ndi a niile ha mere n’oge gara aga.” **8** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, “Dika a na-achota mmanya site n’uyoko mkpuru vaini ndi mma di asi, ‘Ebibila ya, n’ihu na ngozi ka di n’ime ha,’ otu a ka m ga-eme n’ihu ndi ohu m; Agaghi m ebibicha ha niile. **9** Aga m eme ka mkpuru site na Jekob puta, sitekwa na Juda nweta ndi ga-enweta ugwu m niile. Ndi m hoputara ga-eketa ha, ndi ohu m ga-ebikwa n’ebe ahụ. **10** Sharon ga-aghokwa ebe ita nri nke igwe anu ulo; Ndagwurugwu Akọ ga-abukwa ebe izuike nye igwe ehi, na ndi m na-achosi m ike. **11** “Ma unu ndi wezugara onwe unu site n’ebe Onyenwe anyi no, ndi chezoro ugwu nso m, ndi na-edozu tebul maka Ihuoma, ndi na-agbaju mmanya agwara ogwa n’iko maka Akara aka. **12** Aga m eme ka unu zute mma agha; unu niile ga-adakwa mgbe a na-egbu unu. N’ihu na akporo m unu ma unu azaghi; mgbe m gwara unu okwu, unu anaghi nti. Unu kpachapuru anya mehie megide m n’ihu, horokwa ime ihe ndi ahụ unu maara nke oma na m kporo asi.” **13** Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, “Ndi ohu m ga-eriju afo, ma unu ga-anọ agu, akpiri ga-akpokwa unu nku, ma ha ga-anu mmiri. Unu ga-anọ n’onuma na ihere, ma ha ga-anọ n’ohu. **14** Ndi ohu m ga-abu ahụ n’ihu onu nke juputara n’obi ha, ma unu ga-akwa akwa, n’ihu ihe mgbu nke obi unu, tiekwa mkpu akwa n’ihu obi ntiwa nke mmu unu. **15** Unu ga-ahapu aha unu nye ndi m hoputara nye onwe m ka o buru ihe ha ji abu onu; n’ihu na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-etigbu unu, ma o ga-akpo ndi ohu ya aha ozo. **16** Onye obula na-ekpe ekpere n’ala ahụ, ga-eme otu a n’aha Chineke nke eziokwu, onye obula na-ahukwa iyi n’ime ala ahụ ga-anu iyi n’aha Chineke nke eziokwu. N’ihu na-echezolam nsogbu niile

ndi gara aga, zokwa ha site n’anya m. **17** “N’ihu na lee, ana m eke eluigwe ohuru na uwa ohuru. O dighi onye ga-echetakwa ndi ochie ahụ ozo; o gaghi abatakwa n’echiche onye obula. **18** Ma nuri anu onu, teghariakwa mgbe niile n’obi utu n’ihu ihe nke mu onwe m na-ekpe, n’ihu na-aga eke Jerusalem ka o buru ihe onu ndi ya ga-abukwa ihe obi utu. **19** Aga m anuru onu n’ihu Jerusalem, nweekwa obi utu n’ihu ndi m; a gaghi anukwa olu jkwa akwa n’ime ya ozo, maobu olu iti mkpu akwa. **20** “O dighiakwa nwa ohuru nwuchuru anwuchu ga-adi n’ebe ahụ ozo, a gaghi ahukwa agadi nwoke nke na-anozughi ubochi ndu ya; n’ihu na a ga-agunye onye nwuru mgbe o gbara nari afo tupu o nwuo di ka nwantakiri; a ga-agukwa onye na-anorughi nari afo dika onye a buru onu. **21** Ha ga-ewu ulo, biekwa n’ime ya; ha ga-akukwa ubi vaini, riekwa mkpuru ha. **22** Ndi m agaghi ewukwa ulo hapuru ya ndi ozo, maobu ghaa mkpuru n’ubi nke ndi ozo ga-aghoru rie. N’ihu na dika osisi si adi ndu ogologo oge otu a ka ndi m ga-esi dikwa ndu ogologo oge. Ha ga-anurikwa onu n’ihe ahụ ha ji aka ha rputa. **23** Ha agaghi adogbu onwe ha n’oru n’efu. Ha agaghi amutakwa umu ndi ga-emesia nwuchuo onwu. N’ihu na ha ga-abu ndi Onyenwe anyi goziri, ha na umu umu ha. **24** Tupu ha akpokuo m, aga m aza ha. Mgbe ha ka no na-agwa m banyere mkpa ha, aga m anu, zakwa ekpere ha. **25** Nkita ohia na nwa aturu ga-atako nri n’otu ebe, odum ga-ata ahijia dika ehi, ma agwo ojoo niile ga-ata aja! Ha agaghi emeru ihe obula ahụ, maobu bibie ihe obula n’ugwu nso m.” Ka Onyenwe anyi kwuru.

66 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, “Eluigwe bu ocheeze m, uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m. O bu udi ulo ginj ka i ga-ewuru m? Ebee ka ebe izuike m ga-adi?” **2** O bughị aka m mere ihe ndi a niile, mee ka ha ji diri? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “Ma olee ndi ihe ha na-atọ m utu, o bu ndi ahụ nwere obi umeala, ndi na-adighi ebuli onwe ha elu, ndi na-amakwa jijiji n’okwu m. **3** Ma onye obula nke na-achụ aja ehi dika nwoke na-egbu mma, onye obula jikwa nwa aturu achu aja di ka onye na-agbaji nkita olu, onye obula na-achụ aja mkpuru oka di ka onye na-eche obara ezi, otu a kwa, onye obula na-esure uda na-esi isi utu nke ncheta di ka onye na-efe arusi. Ha ahoputarala onwe ha uzo nke ha, ha na-enwewa mmasi n’ihe aru ha niile. **4** Ya mere, aga m ezitere ha ahuhu di egwu, mee ka ihe ahụ ha na-atu egwu ya bjakwasị ha. N’ihu na mgbe m kporo ha oku, ha azaghi, mgbe m gwara ha okwu, ha egeghi nti. Kama ha mere ihe ojoo n’ihu m, horokwa ime ihe ndi ahụ ha maara na m kporo asi.” **5** Nuru onwu Onyenwe anyi, unu ndi na-ama jijiji n’okwu ya, “Umunna unu, ndi kporo unu asi, ndi chupukwara unu n’ihu aha m, ekwuola si, ‘Ka a sopuru Onyenwe anyi! Ka anyi lee udi onu ga-abu nke unu!’ Ma a ga-etinye ha n’onodu ihere. **6** O bu ginj bu mkpotu di n’ime obodo? Ginj bu oke uzu na-ada n’ime ulonso ukwu Onyenwe anyi? O bu uzu Onyenwe anyi na-eme. Onye ahụ na-akwughachi ndi iro ya ugwo ruuru ha. **7** “Tupu ime amalite ime ya, o muputalari nwa ya. Tupu ihe mgbu ya ebido, o muputala nwa nwoke. **8** Onye jiri nti ya nutu ihe di otu a mbu? Onye kwa ji anya ya hu ihe di otu a? A puru imuputa otu mba n’otu ubochi? Ka e nwere ike ime ka otu obodo malite idi n’otu ntabi anya? Lee na tupu ihe mgbu nke omumu nwa ya ebido Zayon amuputala umu ya. **9** Mu onwe m, m ga-eme ka nwa rute n’oge omumu gharakwa ime ka a muo ya?” ka Onyenwe anyi na-ekwu. “M

ga-emechi akpanwa mgbe m na-eme ka a mụpụta ya?” ka Chineke gi juru. **10** “Soronu Jerusalem nuriya onu, soronu ya nwee obi utu, unu ndi niile huru ya n’anya; soronu ya nuriya onu nke ukwu, unu ndi ruru uju n’ihi ya. **11** N’ihi na ihe banyere Jerusalem ga-atu unu utu. Unu ga-anujukwa ara nkasiobi ya afo, o buladi dika nwantakiri si enwe obi utu mgbe o na-anu ara nne ya nke na-agba nke oma.” **12** N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Aga m eme ka udo bara ya uba dika osimiri, mee ka akunuba niile nke ndi mba ozo diri ka mmiri na-asobiga oke. O ga-elekota gi, kurukwa gi, makufokwa gi n’aka ya, wugharjakwa gi n’ikpere ya. **13** Dika nne si akasi nwa ya obi, otu a ka m ga-esi kasie unu obi. O bu n’ime Jerusalem ka a ga-akasi unu obi.” **14** Mgbe i huru ihe ndi a, obi gi ga-anuri onu, iga awasa dika ahija oheru; a gаемekwa ka aka Onyenwe anyi puta ihè n’ebe ndi ohu ya no, ma a ga-egosi ndi iro ya oke iwe ya. **15** N’ihi na lee, Onyenwe anyi ga-eji oku bia. Ugboala ya ga-adikwa ka oke ifufe. O gaeji onuma gosi iwe ya, werekwa oku na-enwu enwu baa mba. **16** N’ihi na Onyenwe anyi ga-eji oku na mma agha ya kpee ndi mmadu niile ikpe. O ga-egbukwa otutu mmadu. **17** “Ndi ahụ niile na-edo onwe ha nsu, ndi na-eme onwe ha ka ha di ocha n’ihi ibanye n’ubi a gbara ogige, ndi ahụ na-eso onye ahụ no n’etiti ndi ahụ na-eri anu ezi, na oke, na ihe ndi ozo ahụ niile ruru aru, ga-ezute onwu nke no na-eche ha niile.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **18** “Ma mu onwe m, amaara m nke oma ihe ha zubere ma meekwa, ana m abia ichikota mba niile na-asu asusu di iche iche. Ha niile ga-abjakwa hu ebube m. **19** “Aga m edokwa ihe iribama n’etiti ha, zipukwa ndi foduru ndi n’etiti ha ka ha gaa n’obodo Tashish, na Libiya, na Lidiya (ndi na-agba aku n’uta nke oma) na Tubal, na Griis. E, ha gaeje na mba niile nke di anya, n’ofe osimiri, ebe ndi bi n’ime ya na-anubeghi ihe banyere idi ukwu nke m, maobu hu ebube m. Ha ga-ekwusakwa ihe banyere ebube m n’etiti mba niile di iche iche. **20** Ha ga-akpoghachi umunne unu niile site na mba niile, bja n’ugwu nsu m di na Jerusalem, dika onyinye a nawetara Onyenwe anyi. Ha ga-ebute ha n’elu inyinya, n’ugbo agha, n’elu ugboala a na-adokpu adokpu, n’elu inyinya muul na n’elu inyinya kamel,” ka Onyenwe anyi na-ekwu. “Ha ga-ebubata ha dika mgbe ndi Izrel na-ewebata onyinye mkpuru ha n’ulonso Onyenwe anyi n’efere mmemme di ocha. **21** Aga m ahokwa ufodu ka ha buru ndi nchujaja na ndi Livayi,” ka Onyenwe anyi kwuru. **22** “Dika eluigwe oheru na uwa oheru ahụ nke m ga-eke ga-esi digide n’ihu m, otu a ka aha unu na agburu unu ga-adigide, ka Onyenwe anyi kwubiri. **23** O ga-abukwa na site n’otu Onwa oheru ruo nke ozo, sitekwa n’otu ubochi izuike ruo na nke ozo ya, anu ahụ niile bu mmadu ga-abja, daa, kpoo isiala n’ihu m,” ka Onyenwe anyi kwuru. **24** “Ha ga-apu, jee, lekwasị ozu ndi ahụ niile nwuru anwu anya, bu ndi ahụ niile nupuru isi megide m. N’ihi na ikpuru ha agaghị anwu anwu, oku a kwanyere agakwaghị anyu anyu. Ha ga-abukwara mmadu niile ihe na-aso oyi.”

Jeremaya

1 Ndị a bụ okwu Jeremaya nwa Hilkaya, bụ otu onye n'ime ndị nchụaja, nọ n'Anatot nke dị n'ala Benjamin. **2** Onye okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere n'afọ nke iri na atọ n'oge ọchịchị Amōn, eze Juda bụ nwa Josaya. **3** Ozi ndị ọzọ rukwara ya ntị n'oge Jehoiakim nwa Josaya, bụ eze Juda, ruokwa n'ọnwá nke ise n'afọ nke iri na otu nke Zedekaya nwa Josaya, bụ eze Juda kwusiri, mgbe a ọkpụpụrụ ndị Jerusalem n'agha buru ha ka ha gaa biri na mba ọzọ. **4** Okwu Onyenwe anyị bjakwutere m, na-asị, **5** "Amaara m gi tupu a tūrú ime gi, tupu a mụọ gi, edoro m gi nsọ, ahọpụtakwara m gi dika onye amụma nye mba niile." **6** Asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi. Lee, amaghị m ekwu okwu. Abụ m naanị nwantakiri." **7** Ma Onyenwe anyi siri m, "Asikwala 'Abụ m naanị nwantakiri,' n'ihu na i ga-agakwuru onye ọbụla m zigara gi, i ga-ekwukwa ihe niile m nyere gi n'iwu. **8** Atụkwala egwu n'ihu ha, n'ihu na m'onye nnyere gi inaputa gi," ọ bụ ihe Onyenwe anyi kwuputara. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi setipuru aka ya metụ m n'onye, si m, "Lee, ewerela m okwu m tinye gi n'onye. **10** Lee, taa, ana m eme gi onye nlekota mba di iche iche na alaeze niile, ihopu na ikwada, ila n'iyi na itikpọkwa ha, i wulite ma kọkwa." **11** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, na-asị, "Jeremaya, ginị ka i na-ahụ?" Azara m si, "Ana m ahụ otu alaka osisi alumond." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, "I huru nke oma, n'ihu na m na-eche okwu onye ihu m na m mezuru ha." **13** Okwu Onyenwe anyi bjakwutere m nke ugboro abuo na-asị, "Ginị ka i na-ahụ?" A siri m, "Ana m ahụ ite mmiri oku, nke na-agbo agbo, nke e mere ka o hulata chee onye ya na ndida." **14** Onyenwe anyi siri m, "Ihe egwu ga-esite n'ugwu bjakwasị ndi niile bi n'ala a. **15** Ma ugbu a, ana m akpoku ndi niile bi n'alaeze di n'ugwu," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "Ndi eze ha ga-abia doo ocheeze ha n'onye uzo ama e si abata Jerusalem, imegide ogologo mgbidi nke obodo ahụ gburugburu, na imegidekwa obodo niile nke Juda. **16** Aga m ekwuputa ikpe niile m megide ha, n'ihu ajo omume ha niile n'igbakuta m azu, na isure ihe nsure oku na-esi isi utọ nye chi ndi ọzọ, nakwa ikpo isiala nye ihe ndi ahụ niile ha ji aka ha kpuo. **17** "Bilie ọto, jikere onwe gi, ka i puo gaa gwa ha ihe ọbula m nyere gi n'iwu. Atukwala ujo ha, ma o bughị ya, aga m emenye gi egwu n'ihu ha. **18** N'ihu na lee, site taa gaa n'ihu emeela m gi ka i diri ka obodo e wusiri ike. I dikwa ka mgbidi e ji igwe kpuo, na dika ibo e ji ọla di arọ kpuo, iguzogide ala ahụ niile. Iguzogide ndi eze Juda niile, ndisi ala Juda niile, na ndi nchujaja niile, na ndi mmadu ọzọ. **19** Ha ga-agbali ka ha megide gi, ma ha agaghị emerị gi. N'ihu na mụ onwe m nnyere gi, aga m anaputakwa gi." Otu ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

2 Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m na-asị, **2** "Gaa, kwuputa na ntị Jerusalem, "Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Echetara m inu oku n'obi nke okorobia gi n'oge gara aga ime ihe ga-atọ m uto, ihunanya gi dika onye a luru ọhuru, echetakwara m otu unu si soro m n'ime ozara, ga n'ala togboro n'efu nke a na-akughị mkpuru. **3** Izrel bụ ihe di nsọ nye Onyenwe anyi, mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ya. Ndi niile ripara ya ka a guru di ka ndi ikpe mara. Ihe ọjọ dakwasikwara ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4**

Nuru okwu nke Onyenwe anyi unu uto Jekob, na unu ndi bu agburu niile sitere n'Izrel. **5** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, "Gini bụ ihe ọjọ nna unu ha choputara n'ime m, mere ha ji si n'ebe m no kpafuo, noro m ebe di anya? Nke mere na ha goro ndi nzuzu site n'igbaso arusi? **6** Ha agughị 'Olee ebe Onyenwe anyi ahụ no, bụ onye sitere n'ala Ijpt kpopta anyi, duuru anyi gafee ozara togboro n'efu, n'ala ozara na ala olulu juputara, ala nke akpiri ikpo nkụ na nke oke ọchichiri, ala ebe o dighi onye na-esi na ya agafee na nke mmadu na-ebighi na ya? **7** O bụ m kpobatarara unu n'ala na-amị otutu mkpuru, ka unu rie ihe di ukwu na ihe di mma si n'ime ya. Ma unu bara meru ala m unu mere ihe nketa m ka o gho ọ ihe aru. **8** Ndi nchujaja agughị si, 'Olee ebe Onyenwe anyi no?' Ndi ikpe ha amaghị m, ndi na-achi ha meliере megide m, ndi amuma ha bukwa aha Baal ka ha ji ebu amuma, ha gbasoro ihe na-enweghi isi. **9** "N'ihu ya, aga m ebulate ebubo megide unu," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "M ga-ebulikwa ebubo megide umu umu unu. **10** Gafee n'onye mmiri Saipros lee anya, zie ozi gaa Keda ma leroo anya nke oma, ma i ga-ahụ ihe ọbula yiri nke a. **11** O nwereala mba gbanwere chi ndi ha na-efe? (O bụ ezie na ha abughị chi.) Ma ndi m ewerela arusi na-enweghi isi gbanwere ebube ha. **12** Ka ibubo nwuo gi, gi eluigwe n'ihu nke a, maa jijiji, tukwa oke ujo." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **13** "N'ihu na ndi m emeela ihe ọjọ abuo. Ha agbakwala m azu, bu Isi iyi mmiri ndu, gwuoro onwe ha ebe iche mmiri nke tipuru etipu na-enweghi ike inagide mmiri ọbula. **14** Izrel o bụ ohu, ka o bụ ohu a muru n'ulo? Gini mere o ji gho ọ ihe nluta n'agha? **15** Odum agbala uja, ha ebigoala meekwa ka o nu olu ha. Ha ebibiela obodo ya laa ya n'iyi, suo ya oku, nke mere na o nweghi onye bi na ha. **16** Ozokwa, ndi ikom Memfis na Tapanhis a kupuola gi isi. **17** O bughị unu onwe unu wetara onwe unu ihe ọjọ di otu a site na ihapu Onyenwe anyi bu Chineke unu, mgbe o na-edu unu na-aga n'uzo? **18** Ugbu a, ginị bụ uru unu nwetara site n'iga Ijpt sitekwa n'inu mmiri nke osimiri Naij? Gini bụ uru unu nwetara site n'iga Asiria, sitekwa n'inu mmiri si na Yufretis? **19** O bụ ọjọ omume unu ga-ewetara unu ahuhu; ahuhu soo ndaghadị otu unu bụ ihe ga-adu unu aka na ntị. Tulee ma matanu n'onwe unu otu o si buru ihe ọjọ na ihe ilu nye unu bu inupu isi na igbakuta Onyenwe anyi bu Chineke unu azu na-enweghi egwu ọbula n'ime unu banyere m," nke a bụ ihe Chineke, Onye puru ime ihe niile, kwuputara. **20** "N'oge gara aga, unu gbajiri yoku unu dokapu agbu jikotara mụ na unu, unu siri, 'Agaghị m ejere gi ozi.' N'ezie, o bụ n'elu ugwu ọbula nakwa n'okpuru osisi na-agbasa agbasa, ka i na-edina dika onye akwuna. **21** Ma mụ onwe m kuru gi dika osisi vaini kachasi mma nke mkpuru ya di ndu dikwa mma. Olee otu i siri tugharịa megide m, gho ọ ihe ruru aru, osisi vaini ohia? **22** N'agbanweghi na iji ncha sachaa onwe gi, maobu jirikwa otutu ntu ncha, ntupo nke mmehie gi ka di n'ihu m," Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara. **23** "I ga-esi ana na-asị, 'A bughị m onye e meruru emeru; o nwebeghi oge ọbula m ji gbaso Baal?' Leruo uzo gi anya na ndagwurugwu, tulee ihe ndi i mere. I bu nne inyinya ibu di nko, na-agbaghari ebe a n'ebe nke ọzọ. **24** Nne inyinya ibu ohia nke mara uzo ya nke oma n'ozara, na-esi imi ma o ga-esichaputa oke inyinya ibu, onye puru igbochi ya n'oge mmeko ya na oke inyinya zuru? Oke inyinya ọbula choro ya agaghị atufu oge n'ichughari ya, n'ihu n'oge ha

chọrọ mmekọ, ha ga-achọta ya. **25** Agbala oşo ruo mgbe i ga-agbara ukwọ efu, mgbe akpiri ga-akpọ gi nku. Ma i na-asi, 'O nweghi uru o bara. N'ihu na ahuru m chi ndi mba ozo n'anya, aghaghi m igbaso ha.' **26** "Dika a na-eme onye ohi ihe ihere mgbe e jidere ya, otu a ka a ga-eme ulo Izrel ihere, ha onwe ha, ma ndi eze ha, ma ndiisi ha, ndi nchujaja ha na ndi amuma ha. **27** Ha na-asi osisi, 'Nna m a ka i bu,' na-asikwa nkume, 'O bu gi muru m.' Ha agbakatala m azu, ju iche m ihu. Ma mgbe obula nsogbu bjakwasiri ha, ha na-asi, 'Bja, zoputa anyi.' **28** Olee ebe chi ndi ahụ i meere nye onwe gi no? Ka ha bja, ma o buru na ha nwere ike izoputa gi, mgbe nsogbu bjakwasiri unu. N'ihu na gi, bu Juda, nwere otutu chi dika i si nwee otutu obodo. **29** "Gini mere unu ji ekwu okwu ebubo megide m? Unu niile enupula isi megide m," ka Onyenwe anyi kwuputara. **30** "N'efu ka m tiri umu unu ihe; ma nke a emeghi ka ha nabata ido aka na nti. Dika odum na-adogbu anu, mma agha unu eripiala ndi amuma unu. **31** "Unu ndi ogbo a, tuleeny okwu nke Onyenwe anyi: "O nweela mgbe m bu ozara nye ndi Izrel ma o bukwanu ala gbara oke ochichiri? Gini mekwaranu ndi m ji na-asi, 'Anyi enwerela onwe anyi iwaghari, anyi agaghi abiakwutekwa gi ozo?' **32** Nwaagbogho o na-echefu ola icho mma ya, nwanyi a na-alu ohuru o na-echefu ngwa icho mma ya? Ma n'ime otutu ubochi nke a na-apughi iguta onu, ndi m echefuola m. **33** Lee ka unu si buru ndi oka n'igbaso ihunanya. O buladi umu nwanyi di njo karjisa nwere ike imuta ihe site n'uzo unu. **34** N'uwe unu ka achotara obara ndi ogbenye na-enweghi ihe ojoo ha mere, n'agbanyeghi na unu ejideghi ha ka ha n'agbaka uzo. Ma unu gara n'ihu **35** na-asikwa, 'Emeghi m ihe ojoo, o dighi eweso m iwe.' Ma aga m ekpe unu ikpe, n'ihu na unu na-asi, 'Emeghi m mmehie.' **36** Gini mere unu ji na-akpaghari na-agbanwe uzo unu otutu mgbe? Ijipt ga-etinye unu n'onodu ihere dika ndi Asirja mere unu. **37** Unu ga-ebu aka unu n'isi mgbe unu si ebe ahụ na-apu, n'ihu na Onyenwe anyi ajula ndi ahụ unu tukwasiri obi. Ha agaghi enyere unu aka.

3 "O buru na nwoke agbaara nwunye ya alukwaghi m, nwanyi ahụ ahapụ ya puo ga luru nwoke ozo, di mbu ya ahụ, o kwesiri ilaghachi ka o luokwa ya ozo? O bu na agaghi emeru ala ahụ nke ukwu? Ma unu ebiela ndu dika ndi akwuna nwere otutu ndi iko, o bu ugbo a ka unu galaghachikwute m?" otu ka Onyenwe anyi kwuputara. **2** "Welie anya gi abuo ma lee ebe niile nke di elu nke ohia na-adighi n'ala a, olee ebe gi na ndi ikom na-edinakobeghi n'ikwa iko? I na-anu n'akuku uzo niile na-eche ndi iko, na-anokwa dika onye Arebja n'ozara. I werela ikwa iko gi niile na ihe ojoo gi meruo ala a. **3** O bu nke a mere mmiri ji kwusi izokwara unu, obula di mmiri nke na-ezo n'oge okochi. N'ihu na unu bu ndi akwuna, ndi ihere na-adighi eme. **4** O dibeghi anya mgbe unu kporo m, si m, 'Nna m, i bu enyi m kemgbe m di na nwantakiri. **5** Iwe gi o ga-adigide mgbe niile? Iwe gi di oku o ga-adigide ebighi ebi?' Otu a ka unu si ekwu okwu, ma unu nogidesiri ike na-eme ihe ojoo niile unu nwere ike ime." **6** Ozi a, nke si n'onu Onyenwe anyi puta, rutere m aka n'oge eze Josaya na-achi. Lee ihe o gwara m. "I hula ihe Izrel na-ekwesighi ntukwasii obi na-eme? O gaala n'elu ugwu obula di elu nakwa n'okpuru osisi ndu obula, na-akwa iko n'ebe ahụ. **7** Echere m na mgbe o mesiri ihe ndi a niile na o ga-aloghachikwute m, ma o lotaghi. Nwanne ya nwanyi bu

Juda, onye na-ekwesighi ntukwasii obi hukwara ya. **8** Enyere m Izrel na-ekwesighi ntukwasii obi akwukwo alukwaghi m, chupu ya n'ihu ndu ikwa iko ya, ma lee na nwanne ya nwanyi onye na-ekwesikwaghi ntukwasii obi bu Juda atughi egwu. O gakwara n'ihu ikwa iko. **9** Ma nke a emeghi ka ihere mee ya. O meruola ala, o na-akwakwa iko site n'ife nkume na osisi. **10** N'agbanyeghi nke a, nwanne ya nwanyi nke na-ekwesighi ntukwasii obi, bu Juda ejighi obi ya loghachikwute m, maobu naani nloghachi aghugho," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, "Izrel na-adaghachi azu na-egosi onwe ya n'onye ezi omume karja Juda onye na-agho aghugho. **12** Gaa, kwusaa ozi a n'uzo ugwu, na-asi, "'Lota, gi Izrel nke na-ekwesighi ntukwasii obi,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewesokwa gi iwe ozo, n'ihu na abu m onye obi ebere,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi. **13** Naani nabata na i bu onye ikpe mara, na i nupula isi megide Onyenwe anyi, bu Chineke gi. Kwuputa na i werela onwe gi kesara ndi mba ozo di iche iche n'okuru osisi ndu niile, na i jukwara irubere m isi.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **14** "Loghachinu unu ndi na-ekwesighi ntukwasii obi," ka Onyenwe anyi kwuputara, si, "n'ihu abu m di unu. M ga-ahoro unu, otu onye site n'otu obodo na mma abuo site n'otu agburu. M ga-akpoghachi unu Zayon. **15** Mgbe ahụ, aga m enye unu ndi ozuzu aturu masiri m, ndi ga-eji amamihe na nghota duo unu. **16** N'ubochi ahụ, mgbe onuogugu unu mubara di ukwu n'ala ahụ," otu ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "ndi mma agaghi asikwa ozo, 'igbe ogbugba ndu nke Onyenwe anyi.' O gaghị abakwa ha n'obi maobu ha echeta ya; o gaghị adikwa ha mkpa maobu emeputakwa ozo. **17** Mgbe oge ahụ ruru, aha a ga-akpo Jerusalem bu Ocheeze Onyenwe anyi. Mba niile kwa ga-ezukota n'ebe ahụ ife m ofufe. Ha agakwaghi agbaso echiche obi ojoo ha. **18** N'ubochi ahụ ndi Juda ga-adinyere ndi Izrel, ha abuo ga-ejikota aka site n'ala ahụ di n'ugwu bja n'ala nke m nyere nna nna unu dika ihe nketa." **19** "Mu onwe m kwuru si, "'Lee ka o ga-esi masi m imeso unu mmeso dika unu bu umu m ndi ikom, nye unu ala di mma nke ga-ewetara unu ohi, nke bu ihe nketa kachasi mma na mba niile.' Ana m eche na unu ga-akpo m 'Nna' ma hapu iwezuga onwe unu site n'igbaso m. **20** Ma dika nwunye na-ekwesighi ntukwasii obi, i gosila onwe gi, O Izrel na i bu onye a na-ekwesighi itukwasii obi" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **21** A na-anu uzu mkpu akwa n'elu ugwu. O bu uzu akwa umu Izrel ndi na-arjo arirjo n'ihu na ebiela ndu mmehie; ha echefuokwala Onyenwe anyi bu Chineke ha. **22** "Loghachinu, unu bu ndi na-adaghachi azu. Mu onwe m ga-agwo unu ndaghachi azu unu." Ma unu na-aza si, "E, anyi na-aloghachikwute m n'ihu na gi onwe gi bu Onyenwe anyi Chineke anyi. **23** N'ezie, aghugho, ka mkpotu ofufe nke arusi niile, n'elu ugwu nta di iche iche na n'elu ugwu niile bu, n'ezie, n'ime Onyenwe anyi, bu Chineke anyi ka nzoputa Izrel di. **24** Ma site mgbe anyi di na nwantakiri, ihe ihere ahụ eripiala mkpuru sitere na ndogbu n'oru nke nna nna anyi ha igwe anu ulo na ehi ha, umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom. **25** Ka anyi dinara ala n'ihere anyi, ka onodu oke ihere diri anyi kpuchikwa anyi. Anyi na nna nna anyi ha emehiela megide Onyenwe anyi Chineke anyi; site mgbe anyi di na nwantakiri ruo taa o nwebeghi mgbe anyi ji rube isi ime ihe Onyenwe anyi Chineke anyi nyere n'iwu."

4 “O buru na unu bu Izrel, ga-alota, ka Onyenwe anyi kwubiri, mu ka i ga-aloghachikwute.” “O buru na unu ewezuga arusi ndi ahuru ruru aru site n’ihu m, hapu isi ebe m no kpafuo, **2** o burukwa na unu ga-eji eziokwu, ikpe ziri ezi na uzọ ezi omume ihuo iyi si, ‘Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,’ mgbe ahụ mba niile ga-agozo onwe ha site na ya nyakwaa isi n’ime ya.” **3** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-agwa ndi Juda na Jerusalem si, “Kozeehu ala ubi unu nke unu na-akobeghi; unu akunyela mkpuru ubi unu n’etiti ogwu. **4** Bienu onwe unu ugwu nye Onyenwe anyi, biekwanu mkpuruobi unu ugwu, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem ma o bughị otu a, iwe m ga-abjakwasị unu dika oku, n’ihi ihe ojoo niile unu mere, o ga-ere ma o dikwaghị onye ga-emenyu ya. **5** “Kwuputa ya na Juda, kwusaa ya na Jerusalem si, ‘Fionu opi n’ala ahụ niile.’ Tienu mkpu n’uzo mmadu ga-aghota ya. Gwanu ndi Juda na Jerusalem ka ha zokotaa gbaga n’obodo ndi ahụ niile e wusiri ike. **6** Bulie ihe i gosi uzọ i ga Zayon! Gbaganu zoo onwe unu. Unu atufula oge! Lee na mu onwe m na-ewebata mbibi na ila n’iyi site n’akuku ugwu.” **7** Dika odum si n’ebe o zoro onwe ya amaputa, ka onye a na-ebibi mba niile si abia. O hapula ebe obibi ya, na-abia ila Juda n’iyi. O ga-etidasị obodo niile nke Juda, o dikwaghị onye ga-ebi n’ime ha. **8** Ya mere, yikwasinu onwe unu uwe mkpe; kwanu akwa, tiekwanu mkpu akwa, n’ihi na onuma Onyenwe anyi esitebeghi n’ebe Juda no wezuga onwe ya. **9** “N’ubochi ahụ,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “Obi ndi eze na ndisi ochichi ga-ada mba; ahụ ga-akponwu ndi nchaja, otu a kwa, ihe ga-eme ga-eju ndi amuma anya.” **10** Mgbe ahụ ekwuru m si; “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi lee na i ghogbuola ndi a na Jerusalem site na i si, ‘Unu ga-enwe udo,’ mgbe mma agha di anyi n’olu.” **11** N’oge ahụ, a ga-agwa ndi a na Jerusalem, “Ifufe di oku, nke sitere n’ebe di elu ihe na-adighi si n’ozara na-efebata irute ndi m. Ma o bughị ifufe maka ifucha, maobu ime ka adi ocha, **12** o bu ifufe nke di oke ike karja nke na-esite na mu. Ugbu a, ana m ekwuputa okwu ikpe m megide ha.” **13** Lee anya, ha na-abia dika igwe ojii. Ugboala agha ya na-abia dika oke ifufe, inyinya ha niile na-agbasikwa oso ike karja ugo. Ahuhu diri anyi, anyi aburula ndi e bibiri ebibi! Anyi aburula ndi na-aga ila n’iyi! **14** Jerusalem, sachapu mmehie di gi n’obi, ka a zoputa gi. Ruo ole mgbe ka echiche mmehie ga-ajuputa gi obi? **15** Otu olu na-akposo site na Dan, o na-akposo ila n’iyi site n’ugwu niile nke Ifrem. **16** “Gwa mba niile otu a, ha abjala, kposaa banyere Jerusalem: ‘Ndi agha ga-agba gi gburugburu na-abia site n’ala di anya, na-eti mkpu agha megide obodo niile nke Juda. **17** Ha ga-agbakwa Jerusalem gburugburu dika ndi agha na-eche ubi a gbara ogige nche, n’ihi na ndi bi n’ime ya enupula isi megide m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **18** “Uzo gi na omume gi niile buteere gi ihe ndi a. Nke a bu ntaramahu gi. Lee ka o si di ilu! Lee ka o si emibanye n’ime obi.” **19** Ihe mgbu a di ukwu. Lee na apughi m inagide ya. Obi m o, obi m o! Lee ka obi m si ada m gbim gbim gbim. Apughi kwa m ino juu. Ana m anu uda opi ike, na-anukwa uzu agha. **20** Mbibi na-ari mbibi ibe ya elu, lee na laala ala a niile n’iyi. Na mberede, e bibiela ulo ikwu anyi niile; a dokasikwala akwa mgbochi ha niile. **21** Ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-ahu okoloto agha ndi a na-ahu? Ruo ole mgbe kwa ka m ga-anogide na-anu uda opi ike? **22** “Ndi m bu ndi nzuzu, ha amaghi m. Ha bu umuntakiri ndi na-enweghi uche, ha enweghi nghota obula.

Ha bu okachamara n’ihe gbasara ajo omume, ma ha amaghi otu esi eme ezi ihe obula.” **23** Elere m anya n’uwa hu na o bu ihe togboro n’efu, leekwa anya na mbara eluigwe, ma o nweghi ihe di ya. **24** Elere m anya n’ugwu ukwu, hu na ha na-ama jijiji, leekwa anya n’ugwu nta, hu na ha na-anaghari anaghari. **25** Elere m anya ma ahughi mmadu obula, umu nnuhu niile di na mbara eluigwe efesusiala. **26** Ala oma ahụ aghoala ozara, obodo niile aghoala mkputamkpu ebe n’ihu Onyenwe anyi, n’ihu oke iwe ya. **27** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, “A ga-ebibi ala ahụ niile, ma agaghị m ebibicha ya kpamkam. **28** Uwa ga-eru uju, mbara eluigwe ga-agbakwa ochichiri. N’ihi na ekwuola ya, agaghị m agbanwe obi m. Ekpebiela m ya, agaghị m alakwa azu n’ihe m zubere ime.” **29** Ndi mmadu niile ga-agbapu oso site n’obodo ha mgbe ha nuru uzu ndi agha na-agba uta no n’elu inyinya na-abia nso nso. Ha ga-ezo onwe ha n’ohia; ndi ozokwa ga-agbalaga zoo onwe ha n’ugwu ukwu. Obodo ha niile ga-atogborokwa n’efu, mgbe ndi mmadu si n’ime ya gbapu oso n’ihi oke ihe egwu. **30** Gini bu nke a, gi onye na-enweghi oilleanya? Gini mere unu ji yiri uwe uhie, were olaolu olaedo di oke onu yiri n’olu? Gini mere unu ji were ihe icho mma tee n’anya unu? N’efu ka unu na-eme onwe unu ka unu di mma. Ndi iko unu na-elele unu; ndu unu ka ha na-achokwa. **31** Ana m anu olu iti mkpu akwa nke yiri olu akwa nwanyi ime na-eme, o di ka ude nwanyi na-agbalị imuputa nwa mbu ya. Ma olu akwa m nuru bu nke ada Zayon, ebe o no na-eku uwe ike ike. O dara n’ala gbasapu aka ya, ma na-akwa akwa na-asi, “Onye nwuru anwu ka m bu! Lee, ndu m ka e nyere ndi ogbu mmadu.”

5 “Jegharja n’okporozo niile di na Jerusalem, legharia anya, ma mara, chokwanu gburugburu n’ama ya niile. Ma unu o ga-achoputa otu onye, bu onye na-eme ihe ziri ezi, na onye na-acho eziokwu. M ga-agbagharakwa obodo a **2** O bu ezie, na ha na-asi, ‘Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,’ ma ha ka na-anu iyi n’okwu ugha.” **3** Onyenwe anyi, anya gi abuo o bughị eziokwu ka o na-acho? I tiela ha ihe, ma o metughi ha n’ahu. I gwepiara ha, ma ha ekweghi a nabata ido aka na nti. Ha emeela ka ihu ha sie ike karja nkume, ha ajula ichighari. **4** Mgbe ahụ, a siri, “Ndi a bu naani ndi ogbenye na ndi na-enweghi uche, ha amaghi ihe obula gbasara uzọ Onyenwe anyi, na iwu nke Chineke ha. **5** Aga m ejekwuru ndi ndu, gwa ha okwu si, n’ezie ha maara ihe gbasara uzọ Onyenwe anyi, marakwa iwu niile nke Chineke ha.” Ma ha onwe ha n’otu obi agbajuela iyagba ahụ, tijiekwa agbu niile. **6** Ya mere, aga m eme ka odum si n’oke ohia bia luso ha ogu; nkita ohia bi n’ozara ga-ebibi ha. Otu a kwa, agu ga-abia makpuru nso nso obodo ha idokasi onye obula si n’ime obodo ahụ na-aputa. Ihe ndi a ga-emezu n’ihi na nnupu isi ha adila ukwu, na n’ihi na ndaghachi azu ha site na iso uzọ m adila ukwu. **7** “N’ihi gini ka m ga-eji gbaghara unu? Lee na umu unu ahapula m, na-agbaso, ma na-eji chi ndi na-abughi chi na-anu iyi. O bu m gbooro ha mkpa ha, ma ha nogidere na-akwa iko. Ha jikwa ulo ndi akwuna mere ebe ha na-ezuko. **8** Ha rijuru afo, gbaa abuba di ka oke inyinya. Onye obula n’ime ha kwa na-esighari imi na-akpoku nwunye na-abughi nke ya. **9** Ma Onyenwe anyi na-aju ajuju si, m ga-ahapu ita ha ahuhu n’ihi ihe ndi a niile? M ga-ahapu ibotara mkpuruobi m obo megide mba di otu a?” **10** “Baanu n’ime ubi vaini ha a gbara ogige kposaa ihe di n’ime ya, ma unu emebila ya kpamkam. Gbajisienu alaka ya

n'ihì na o nweghì oge ndì a jì buru ndì nke Onyenwe anyi. **11** Onyenwe anyi ekwuola ya sị, Lee, ụlọ Izrel na ụlọ Juda egosila na ha abughị ndi e kwesiri itukwasị obi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Ha ekwuola okwu ụgha megide Onyenwe anyi. E, ha ekwuola sị, "O nweghì ihe Ọ ga-eme! Ihe ojoọ ọbụla agaghị adakwasị anyi; mbibi nke unwu na mma agha na-eweta agaghị erute anyi nso. **13** Ndi amuma ndi a niile dika ikuku, nke okwu nwere isi na-adighi n'ime ha. Ya mere, ka ihe ahụ niile ha buru n'amuma bjakwasị ha." **14** N'ihì ihe ndi a niile, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile kwuru, "N'ihì na okwu ndi a esitela n'onu ndi a pụta, aga m eme ka okwu m, nke si gi n'onu na-aputa, ghoo oku. Aga m emekwa ka ndi a ghoo nku oku ahụ ga-erepịa. **15** Unu bu ndi Izrel," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m eme ka otu mba si n'ebe di anya bja megide unu. O bu mba naadi site na mgbe ochie, mba di ike, nke unu na-adighi anu asusu ha, ndi unu na-adighi aghota okwu ha. **16** Akpa aku ha dika ili ghere oghè; ha niile bukwa ndi nke n'agha. **17** Ha garipia ihe niile unu wetara n'ubi, ya na nri niile unu nwere. Ha ga-ebibi umu unu ndi nwoke na ndi nwanji. Ha ga-ebibi igwe ewu na aturu unu, na igwe ehi unu. Ha ga-ebibikwa osisi vaini na osisi fiig unu. O bu mma agha ha ka ha ga-eji bibie obodo unu niile e wusiri ike, bu obodo ndi ahụ niile unu na-atukwasị uche. **18** "Ma o buladi na n'ubochi ndi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "Agahị m ebibicha unu kpamkpam. **19** O ga-erukwa, mgbe ndi mmadu ga-aju ajuju sị, 'Gini mere Onyenwe anyi Chineke anyi jì mee anyi ihe di otu a?' Unu ga-agwa ha sị, 'Dika unu si gbakuta ya azu malite ife chi ndi mba ozo n'ala nke aka unu, otu a ka unu ga-esi kpo isiala nye ndi mba ozo n'ala na-abughị nke unu.' **20** "Kwuputa ihe a ka ụlọ Jekob nuru ya, kwusaa ya na Juda. **21** Nuru unu ihe ndi a, unu ndi nzuzu na ndi na-enweghị uche, unu ndi nwere anya nke na-adighi ahụ ụzo, na unu ndi nwere nti nke na-adighi anu ihe. **22** Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, na-aju sị, o kwesighi ka unu tuo m egwu?" "O kwesighi ka unu maa jijiji n'ihu m? Emeela m ka uzuzu buru oke osimiri nwere. O bukwa ukpuru ebighi ebi nke o na-enweghị ike igafe. Ebili mmiri nwere ike magharia, ma nke a apughị ime ka osimiri si n'onodu ya wezuga onwe ya. Osimiri nwere ike bigbo, ma o pughi igafe oke ahụ. **23** Ma ndi a nwere obi nke na-enupu isi, na obi nke na-adighi ekwe ekwe. Ha atugharjala wezuga onwe ha. **24** Ha adighi asị onwe ha, 'Ka anyi tuo egwu Onyenwe anyi Chineke anyi, onye na-enye anyi mmiri ozuzo n'oge ya, o bukwa ya na-eme ka anyi na-ewebata ihe ubi anyi n'oge ya.' **25** Ajo omume unu emeela ka ihe ndi a hapu irute unu aka. Mmehie unu anapula unu ihe oma gaara abu nke unu. **26** "E nwere ndi ajo mmadu n'etiti ndi m, ndi na-edo onwe ha dika ndi mmadu na-esiri nnu na onya, dika ndi na-esi onya ka ha nwede mmadu. **27** Dika nkata a kpara nke nnu juputara n'ime ya, ụlọ ndi di otu a juputara n'aghugho. N'ihì nke a, ha ghoro ndi ogaranya na ndi di ike, **28** ha amaala abuba, anu ahụ ha na-akwo kwa murumuru. Ajo oru ha enweghị nsotu; ha adighi achokwa ikpe ziri ezi. Ha adighi ekwuchite onu onye na-enweghị nna; ha adighi ekwuchitekwa onu ndi ogbenye ime ka ha nweta ihe ruuru ha. **29** M ga-ahapu ita ha ahuhụ n'ihì ihe ndi a niile?" ka Onyenwe anyi kwuputara, na-aju. "M ga-ahapu iboro onwe m obo megide mba di otu a? **30** "Ihe ojoọ nke jobigara njo oke emeela n'ala a. **31** Lee, ndi amuma na-ebu naani amuma ụgha, ndi nchujaja na-achikwa

ndi m site n'ochichi nke n'aka ike, ma lee, ndi m huru ndu di otu a n'anya. Gini kwa ka unu ga-eme n'oge ikpeazu."

6 "Gbalaganu unu umu Benjamin! Sitenu na Jerusalem gbapu! Gbuonu opi ike na Tekoa! Bulienu ihe ngosi elu na Bet-Hakerem! N'ihì na lee, ihe ojoọ si n'akuku ugwu na-abia, e, mbibi di ukwu na-abia. **2** Aga m ebibi ada Zayon, onye mara ezi mma, na onye dikwa pekepeke. **3** Ndi na-azu aturu ga-eduru igwe aturu bja megide ya. Ha ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ya. Onye ọbụla n'ime ha ga-elekotazi akuku ala nke o ketara anya nke oma. **4** "Jikerenu ibu agha megide ya Bilienu, ka anyi buso ha agha n'ehihie. Ma lee, anyanwu ebidola ida, onyinyo anyasi na-esetipukwa onwe ya. **5** Ya mere, bilienu ka anyi buso ha agha, o buladi n'abali! Ka anyi bibie ebe ha niile e wusiri ike!" **6** Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwuru, "Gbutusienu osisi niile, wuonu nkwaso ogo gburugburu Jerusalem. A ghaghị ita obodo a ahuhu, n'ihì na n'imebu juputara n'ime ya. **7** Dika mmiri si esite n'olulu mmiri na-asoputa otu a ka ajo omume na-esite n'ime ya na-asoputa. Ihe ike na mbibi ka a na-anu n'ime ya; orja ya niile na onya ya niile ka a na-eche n'ihu m oge niile. **8** Nabata ido aka na nti m, gi Jerusalem, ka m ghara igbaka ga azu, mee ka ala gi togboro n'efu, ka mmadu ọbụla hapukwa inwe ike ibi n'ime ya." **9** Nke a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Ka ha tutukotasia ndi niile foduru n'ala Izrel nke oma, dika e si atukota mkpuru niile di n'osisi vaini; werenu aka chogharia n'akala niile, dika onye ogho mkpuru vaini si eme." **10** Ma onye kwanu ka m nwere ike igwa okwu ma doo aka na nti? Onye ga-egwu nti inuru ihe m na-ekwu? Nti ha emechiela ruo na ha enweghị ike inu ihe ọbụla. Okwu Onyenwe anyi aghoala ihe ha na-achoghi inu ozo; nke na-adighi ewetara ha obi uto. **11** Ma onuma Onyenwe anyi juru m obi, apughị m inagide ya n'ime m. "Wukwasị ya n'ahu umuntakiri ndi no n'okporozo; wukwasikwa ya umu okorobia ebe ha zuko. O buladi di na nwunye ga-anuru ufu onuma ahụ, ndi agadi na ndi ahụ merela nnoo ezigo agadi. **12** A ga-ewere ụlọ ha nyefee n'aka ndi ozo. A ga-ewerekwa ala ubi ha na ndi nwunye ha nye ndi ozo, mgbe m setipuru aka m megide ndi ahụ bi n'ala ahụ." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **13** "N'ihì na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchujaja na-etinyekwa aka n'oru aghugho. **14** Ha na-ekechi onya ndi m, dika a ga-asị na o dighi ihe o bu. Ha na-asị, 'Udo di, udo di,' mgbe udo na-adighi. **15** O nwere ụzo omume ha ndi a ruru aru si eme ha ihere? Mba! Ihere adighi eme ha ma oli. N'ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpo inwe ihere! N'ihì ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada. Ha ga-aso ngongo mgbe m tara ha ahuhu." Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **16** Ihe ndi a kwa bu ihe Onyenwe anyi kwuru, "Guzonu n'ebe niile ụzo gbara abuo. Lee anya. Juonu ajuju banyere okporozo ochie ahụ. Juputanu ebe ọzọ oma ahụ di, jeenu ije n'ime ya. Unu gbaso ya, unu ga-achota mkpuruobi unu ebe izuikwe. Ma gini ka unu kwuru? Unu siri. 'Anyi agaghị agbaso ụzo oma ahụ.' **17** Ahoputara m ndi nche doo ha ichebe unu. Agwakwara m unu okwu sị, 'Naanu nti n'uda opi ike ha.' Ma unu kwuru sị, 'Anyi agaghị ege nti!' **18** Ya mere, nuru unu, unu mba niile; lezienu anya, unu ndi akaebe niile, ka unu huru ihe na-aga ibjakwasị ha. **19** Nuru, gi uwa, lee, ana m aga iwetara ndi a ila n'iyi, nke

bū mkpuru atumatu ojo ha niile, n'ihu na ha juru ige nti n'okwu m. Ha jukwara inabatara onwe ha iwu m. **20** Gini ka m ji ihe nsure oku na-esi isi utu nke unu si n'obodo Sheba bubata, eme? Gini ka m ji uda kalamus oma unu si mba di anya bubata eme? Ajula m inabata aja nsure oku unu niile. Aja niile unu na-achu adighi ato m utu." **21** Ya mere, ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, "Aga m etinye ihe iso ngongo n'uzo ndi a si agafe. Nna na nwa ya ga-aso ngongo n'elu ya; otu a kwa, ndi agbataobi na enyi ha ga-ala n'iyi." **22** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, ndi agha si n'ala di n'ebe ugwu na-abja; mba di ukwu ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke uwa. **23** Ha ji uta na ube, ha bu ndi afo tara mmiri, ndi na-adighi eme obi ebere. Ha na-ebigo dika mbigo nke osimiri, dika ha na-anokwasi n'elu inyinya ha. Ha na-abja dika ndi ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Zayon." **24** Anyi anula akuko banyere ude ha, ike agwula aka anyi abuo kpankpan. Oke ihe mgbu na-ajide anyi di ka nke nwanji ime na-eme. **25** Ka onye obula gharakwa iga n'ubi, maobu ijehari n'okporozo, n'ihu na ndi iro ji mma agha na-agahari, egwu dikwa n'ebe niile. **26** Unu ndi m, yikwasinu onwe unu uwe mkpe. Turonu onwe unu na ntu, ruonu uju, ma kwaanu akwa, dika nwanji na-eru uju n'ihu onwu otu nwa nwoke o mutara. N'ihu na onye mbibi ahụ ga-abiakwasị anyi na mberede. **27** "Emeela m gi ka i buru onye na-anwaputa oia, ma oia ahụ bukwa ndi m. Achoro m ka i nyochaa ma nwaputakwa uzo ha niile. **28** Ha bu ndi nnuju isi, ndi nwere obi n'azu, ndi na-eghari na-ekwuto ibe ha. Ha bu bronzi na igwe; o bukwa ndi ruru aru ka ha na-ebi. **29** Ngwa oru okpu uzu na-afunwu oku ike ike, ime ka oku rechapu akuku igwe ahụ na-enweghi isi, ma nucha ahụ na-aga n'ihu abaghi uru, n'ihu na anuchapughi ndi ajo omume. **30** Olocha a juru aja ka akporo ha, n'ihu na Onyenwe anyi ajula ha."

7 Ndi a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no biakwute Jeremaya. **2** "Guzo n'onu uzo ama nke ulo Onyenwe anyi kwusaa ozi a n'ebe ahụ, "Nuru okwu Onyenwe anyi, unu ndi juda niile, ndi na-esi n'onu uzo a niile na-abata ife Onyenwe anyi ofufe. **3** Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-ekwu. Biezenu uzo unu na omume unu niile, m ga-ekwe ka unu biri n'ebe a. **4** Unu atukwasila uche unu n'okwu aghughu niile a na-agwa unu na-asị, "Nke a bu ulonso ukwu Onyenwe anyi, ulonso ukwu Onyenwe anyi, ulonso ukwu Onyenwe anyi!" **5** O buru na unu emee ka uzo unu na omume unu guzozie, o buru na unu emesoo ibe unu mmeso n'uzo ikpe ziri ezi, **6** o buru na unu ahapu imegbu ndi obia, na ndi na-enweghi nna, maobu nwanji di ya nwuru; o buru na unu aju iwufu obara onye aka ya di ocha n'ebe a, o burukwa na unu aju igbaso chi ndi ozo nke na-ewetara unu nsogbu, **7** mgbe ahụ, aga m ekwere ka unu biri n'ebe a, n'ala a m nyere nna nna unu ha, ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma lee, ihe unu na-eme ugbu a bu itukwasi uche unu n'okwu aghughu nke na-enweghi isi. **9** "Unu ga-aga n'ihu na-ezu ohi, na-egbu mmadu ibe unu, na-akwa iko, ma na-eji chi ndi ozo na-anu iyi? Unu ga-anogide na-achu aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye Baal, ma na-agbaso chi ndi ozo unu na-amaghi? **10** Unu ga-emecha bja guzo n'ihu m n'ulonso a, nke a kpokwasiri aha m, na-asị, "Anyi no na nchekwa," o bu ino na nchekwa maka ime ihe aru niile ndi a? **11** O putara na ulo a, nke a kpokwasiri aha m aghoala

ogige nye ndi ohi? Ma anokwa m ya na-ele unu anya, ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** "Otu o di, biko, Jeruonu ebe ahụ di na Shailo, ebe ahụ m buru uzo mee ka o buru ebe a kpokwasiri aha m, ka unu choputa ihe m mere ya n'ihu ajo omume ndi m, umu Izrel. **13** Mgbe unu no na-eme ihe ndi a niile, ka Onyenwe anyi kwuputara, agwara m unu okwu mgbe mgbe, ma unu juru ige nti. Akporo m unu oku, ma unu juru iza. **14** N'ihu ya, ihe ahụ m mere na Shailo ka m ga-emekwa ozo megide ulo ahụ a kpokwasiri aha m. E, aga m eme ya megide ulonso ukwu ahụ unu na-atukwasị obi unu n'ime ya, ulonso ukwu ahụ m nyere unu na nna nna unu ha. **15** A ga-esite n'ihu m wezuga unu, tufuo unu, dika m wezuga ma tufukwaa umunna unu, bu ndi Ifrem.' **16** "Ya mere, unu ekperela m ekpere n'ihu ndi a; unu atufula oge unu irio m aririo n'ihu ha. Agaghi m ege nti n'ekpere na aririo unu. **17** O bu na unu adighi ahụ ihe na-eme n'obodo niile nke juda, na ihe ha na-eme n'okporozo niile nke Jerusalem? **18** Umụ na-achikota nku nke nna ha ji emenye oku, ebe nne ha na-eghe achicha ha na-eche n'ihu Eze nwanji mbara Eluigwe. Ha na-wapuru chi ndi ozo mmaza n'ihu ikpasu m iwe. **19** O bu m ka ha na-akpasu iwe? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. O bughị onwe ha ka ha na-emesi ike, ka ihe ihere mee ha? **20** "Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriri: Iwe m na onuma m ka a ga-awukwasị n'ebe a, n'elu ndi mmadu, na anumanu, na osisi di n'ohia, na mkpuru nke ala ubi. O ga-ere oku ma agaghi emenyu ya. **21** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Gaanu n'ihu, tukwasinu aja nsure oku unu n'elu aja unu ndi ozo niile. Riekwanu anu ndi a n'onwe unu. **22** N'ihu na mgbe m si n'ala Ijpt kpopta nna nna unu ha, gwa ha okwu, e nyeghi ha naani iwu maobu gwa ha okwu banyere ichu aja nsure oku na aja ndi ozo. **23** Ma iwu m nyere ha bu nke a, ruberenu m isi, aga m abu Chineke unu, unu ga-abukwa ndi nke m. Bienu ndu n'iwu niile m nyere unu, ka ihe gaara unu nke oma. **24** Ma ha juru ige nti, jukwa ilezi anya ihe ndi ahụ m nyere n'iwu. Kama ha gbasoro ochicho ojo nke obi ruru aru ha. Kama iga n'ihu, ha daghachiri azu. **25** Site na mgbe nna nna unu ha hapuru ala Ijpt, esepubeghi m aka izitere unu ndi amuma bu ndi ohu m. **26** Ma ha juru ige nti, jukwa ilezi anya ime ihe m nyere n'iwu. Ha bu ndi nti ike, ndi nogidere na-eme ihe ojo kariri nke nna nna ha mere. **27** "Mgbe i gwara ha ihe ndi a niile, ha agaghi ege nti. O burukwa na i kpo ha oku ha agaghi aza. **28** Ya mere, ihe ndi a ka i ga-agwa ha, 'Nke a bu mba na-enwebeghi oge ha ji rubere Onyenwe anyi Chineke ha isi. O nwebekwaghi oge obula ha ji nabata ido aka na nti ya. Eziokwu obula adighikwa; okwu onu ha bu naani ugha ugha. **29** "Kpuchaanu agiri isi unu, tufuo ya, nonu n'ebe di elu nke togboro n'efu bulie abu akwa, n'ihu na Onyenwe anyi esitela n'oke onuma ya ju ogbo a. O gbakutala ha azu bu ogbo nke a iwe ya na-adakwasi. **30** "Onyenwe anyi kwuputara si, ndi juda emeela ihe ojo di iche iche n'ihu m. Ha akpuola arusi ruru aru nke ha tinyere n'ime ulonso ukwu ahụ a kpokwasiri aha m. Ha emeula ya. **31** Ha ewuolara onwe ha ebe ichu aja di elu na Tofet, nke di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ebe ahụ ka ha na-ano na-esure umu ha ndi ikom na ndi inyom oku. Ihe di otu a abukwaghi udi ihe m nyere ha n'iwu ka ha mee. O nwekwaghi oge ihe di otu a batara m n'obi. **32** Ya mere, kpacharanu anya, n'ihu na otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, ubochi ndi ahụ na-

abja, mgbe ndi mmadu na-agaghị akpokwa ebe ahụ Tofet maobu Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Kama ha ga-akpo ya ndagwurugwu ogbugbu mmadu, n'ih na ha ga-eli otutu ndi ha na Tofet ruo mgbe ha na-agaghị ahukwa ebe ha ga-eli ndi foduru. **33** Mgbe ahụ, ozu ndi mmadu ndi a ga-aghoru umu anu ufe na anu ohia ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anọ menye ha egwu chupụ ha. **34** Mgbe ahụ, aga m eme ka uzu ohu na obi utu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-ahụ di na nwunye n'obodo niile nke Juda, na n'okporoizu Jerusalem kwusi. Ala ahụ ga-aghokwa ebe togboro n'efu.

8 “Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n'oge ahụ a ghesi n'ili ha wezuga okpukpu ndi eze, na okpukpu ndisi ochichi Juda, na okpukpu ndi nchujaja na ndi amuma, na okpukpu ndi niile bi na Jerusalem. **2** A ga-agbasapu ha nye anyanwu, na onwa, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, bu ihe ndi ahụ niile ha huru n'anya na ihe ha na-akpo isiala nye. Bukwa ihe ndi ahụ ha na-agbaso, nke ha na-ajuta ase site n'aka ha, na-efekwa. A gaghị ekpokota okpukpu ndi a niile, maobu lie ha n'ala. Kama ha ga-aghasara n'ala dika unyi. **3** N'ebe niile nke m chusara ha, bu ndi foduru ndu site na mba ojo a, ha ga-ahoro onwu karja idi ndu. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri.” **4** “I ga-asikwa ha, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: “Mgbe mmadu dara ada, o dighi ebili oto? Mgbe mmadu daghachiri azu, ha o dighi alaghachi azu? **5** Gijikwa mere ndi a ji tugharja site n'igbaso uzu ojo ha? Gini mere Jerusalem ji nogide na-agbaso uzu ojo? Lee, ha na-ejidesi aghugho aka ike; ha juru itughari. **6** Anaala m nti, ma anubeghi m ka ihe oma obula si ha n'onu na-aputa. O nweghi onye n'ime ha cheghariri tie aka n'obi si, “Gini bu ihe a m mere?” Kama onye obula na-agbaso uzu nke aka ya, dika inyinya nke na-agbaba n'ogbo agha. **7** O buladi ugbala na-efeghari na mbara eluigwe maara oge ya a kara aka. Nduru, na eleke, na okwolo makwaara mgbe ha kwesiri isite n'otu ebe obibi ha gafee n'ebe obibi ozo. Ma ndi m amaghi ihe Onyenwe anyi choru site n'aka ha. **8** “Unu si ana kwuo, “Ndi maara ihe ka anyi bu, n'ih na iwu Onyenwe anyi di n'aka anyi,” ebe o bu na mkpisi akwukwo aghughu ndi ode akwukwo unu adighi akowa iwu ya otu o kwesiri? **9** A ga-eme ka ihere mee ndi maara ihe; a ga-eme ka ujo juputa ha obi, meekwa ka ha maa n'onya. Ebe o bu na ha ajula okwu Onyenwe anyi, o bu udi amamihe di ana ka ha nwere? **10** Ya mere, aga m akponye ndi ikom ozo nwunye ha, werekwa ubi ha nyefee n'aka ndi oru ubi ozo. N'ih na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchujaja natinyekwa aka n'oru aghughu. **11** Ha na-ekechi onya ndi m dika a ga-asị na o dighi ihe o bu. Ha na-asị, “Udo di, udo di,” mgbe udo na-adighi. **12** Ihere o mere ha n'ih omume aru ha niile? Mba! Ihere adighi eme ha ma oli; n'ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpo inwe ihere. N'ih ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada; ha ga-aso ngongo mgbe e nyere ha ntaramahulu. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **13** “Aga m anapu ha ihe owuwe ubi niile ha nwetara, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Ha agaghị enwekwa mkpuru vaini, maobu mkpuru osisi fiig n'elu osisi fiig ha. Akwukwo osisi ndi a niile ga-akponwu. A ganapukwa ha ihe niile m nyere ha.” **14** Gini ka unu na-eme n'ebe a unu noduru ala? Kwakotaanụ ihe unu niile. Ngwa, ka anyi gbapunu oso gaa n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nodu

n'ebe ahụ nwuo! N'ih na Onyenwe anyi Chineke anyi amaala anyi ikpe onwu. O nyela anyi mmiri e tinyere nsi ka anyi nuu, n'ih na anyi emehiela megide ya. **15** Anyi lere anya udo, ma o nweghi ihe oma obula anyi huru. Anyi lere anya ogwugwo oria anyi, maobu naani ihe egwu ka anyi huru. **16** E sitere na Dan nu uda ima imi inyinya ndi iro. Ala a niile mara jijiji mgbe ha nuru akwa nke inyinya ndi ahụ di ike. Ha na-abia ila ala a na ihe niile di n'ime ya n'iyi. O bukwa otu ihe ahụ ka ha na-abia ime obodo a na ndi bi n'ime ya. **17** “Lee, ana m ezibata agwo ojo, ndi na-atagbu atagbu, n'etiti unu. Ajuala nke o dikwaghị ura ga-arata ha. Ana m ezibata ha ka ha taa unu.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **18** O ga-adi mma ma o buru na m huru onye ga-akasị m obi n'ime onodu iru uju m, n'ih na obi m na-ada mba n'ime m. **19** Gee nti nuru akwa ndi m ka o na-ada site n'ebe di anya. “Onyenwe anyi, o sitela na Zayon puo? O putara na Eze ha anokwaghị n'ebe ahụ?” “Gini mere ha ji site n'oyiyi a turu atu, na arusi ndi mba ozo ha na-efe kpasuo m iwe?” **20** “Oge owuwe ihe ubi agafeela, leekwa na okochi agabigakwala, ma a zoputabeghi anyi.” **21** Ebe o bu na a zopjara ndi m, o bukwa m ka azopjara. Anam eru uju, oke egwu jisikwara m aka ike. **22** O putara na o nweghi mmanu otite na-eme ka onya laa di na Gilead? O bu na e nwekwaghị dibia no n'ebe ahụ? Gini mere o nweghi ogwugwo diri ndi m n'ih mmeru ahụ ha niile?

9 O gaara adi m mma ma a si na isi m bu isi iyi, ebe mmiri si asoputa; o gaara adi m mma ma a sikwa na anya mmiri akwa juputara m n'anya. Agaara m akwagide akwa ehie ihe na abali n'ih ndi m niile e gburu egbu. **2** O gaara adi m mma ma a si na m nwere ulu ndi ije e wuru n'ime ozara. Ka m nwee ike hapu ndi m site n'ebe ha no puo. N'ih na ha niile bu ndi na-akwa iko, igwe ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. **3** “Ha na-ekwe ire ha dika uta, igbapu okwu ugha dika aku; O bughị site n'eziokwu ka ihe ji agara ha nke oma n'ala ahụ. Ha na-esite n'otu mmehie gaa n'ozo; o dikwaghị mgbe ha ji mara m,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4** “Lezie anya, gbaara enyi gi oso. Atukwasikwala nwanne gi obi. N'ih na nwanne obula na-agho aghughu. Ndi enyi niile bukwa ndi nkwtu. **5** Enyi na-aghogbu enyi ya, o dikwaghị onye na-agwa ibe ya eziokwu. Ha azuola ire ha ikwu naani okwu ugha; ha emeekwala ka ike gwu anu ahụ ha ime mmehie. **6** I bi n'etiti aghughu. Ha jukwara imara m n'ime aghughu ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **7** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m anucha ha, nwaa ha onwunwa. Gini ozo ka m kwesiri ime n'ih mmehie ndi m? **8** Ire ha na-egbu dika aku. O bu naani okwu aghughu si na ya aputa. Ha ji onu ha na-agwarita ibe ha okwu udo, m n'ime obi ha, ha na-esirita onwe ha onya igbudo.” **9** Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara si, “M ga-aghara ita ha ahuhu n'ih ihe ndi a niile? M ga-ahapu iboro onwe m obo megide mba di otu a?” **10** Aga m anọ n'elu ugwu ukwu kwa akwa. N'ebe ahụ ka m ga-anọ kwaa uwa m n'ih ebe ita nri nke anumanu ndi ahụ di n'ozara. Ha togboro n'efu. O dighi onye na-ejeharị n'ime ya. A naghị anukwa olu anu ulu n'ebe ahụ. Umụ nnuu efufusiala. Otu a kwa, umu anumanu alaala. **11** “Aga m eme ka Jerusalem ghoo ebe a na-awufu unyi. O ga-agho ebe nkita ohia na-awagharị na-achọ nri. Aga m ekpasa obodo niile nke Juda. O dikwaghị onye gabi na ya.” **12** Olee onye ahụ maara ihe, nke nwere ike igkota

ihe ndi a niile? Onye ka Onyenwe anyi ziri ihe ndi a, nke ga-akowa ya? Ginji mere e ji bibie ala a, kposaa ya, mee ka o togboro n'efu dika ozara mmadu na-enweghi ike igafe? **13** Onyenwe anyi kwuru si, "O bu n'ih na ha agbakwala iwu ahụ m nyere ha idebe azu. Ha juru irubere m isi, jukwa igbaso iwu m. **14** Kama, ha na-agbaso isiike nke obi ha, ha gbasoro chi Baal dika nna nna ha si kuziere ha." **15** N'ih na, nke a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel kwuru, "Lee, aga m eme ka ndi a rie nri na-aku ilu. Ha ga-anukwa mmiri e tinyere nsi. **16** Aga m ekposa ha na mba niile nke uwa. Ha ga-ebi na mba nke ha na nna ha na-amagh. Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m bibiri ha niile." **17** Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Tugharjanu uche unu ugbo a. Kpoonu umu nwanji ndi oru ha bu ibu abu akwa. E, zienu ozi ka ndi okachamara n'etiti ha bja. **18** Ha bja ngwangwa kwaa akwa n'ih anyi, tutu anya mmiri akwa ejuputa ha n'anya, tutu anya mmiri akwa esite anyi n'anya na-asoda ruo na nti anyi. **19** Olu uzu jkwa akwa ka a nuru site na Zayon 'Lee ka anyi si laa n'iyi! Lee ka ihe there anyi si di ukwu! N'ih na anyi hapuru ala anyi, n'ih na ha etikposjala ebe obibi anyi niile." **20** Ugbo a, nurunu okwu Onyenwe anyi, unu umu nwanji, megheenu nti unu nuru okwu si ya n'onu. Kuzierenu umu unu ndi inyom otu e si eti mkpu akwa, kuziekwaranu ibe unu abu akwa. **21** N'ih na onwu abatala n'etiti anyi, o si na oghereikuku niile nke ulo anyi bata n'ebe niile e wusiri ike nke ala anyi. O gbuola umuntakiri ndi na-ejehari n'okporozo, gbukwaa umu okorobia ndi na-anu n'ama. **22** Gwa ha, si, "Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Ozu ndi nwuru anwu ga-atogboro dika unyi e kporuru n'ohja, dika ukwu oka nke e gbaturu n'azu onye na-agho mkpuru ubi, nke o dighi onye ga-achikota ha." **23** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ka onye maara ihe hapu inya isi n'ih amamihe ya, ka onye di ike ghara inya isi n'ih idi ike ya, ka ogaranya hapukwa inya isi n'ih iba uba nke aku ya, **24** kama, onye obula na-anya isi, ya nyaa isi n'ih nke a: na o nwere uche igkota na mu onwe m bu, Onyenwe anyi nke na-eme obi ebere, na-ekpe ikpe ziri ezi na ezi omume n'owa. N'ih n'ih ndi a ka m na-enwe obi uzo," ka Onyenwe anyi kwubiri. **25** "Lee, ubochi ahụ na-abja," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-ata ndi ahụ niile nke e biri ugu naanji n'any ahụ ha ahuhu. **26** Ya bu ndi Ijpt, Juda, Edom, Amon, na Moab, na ndi ahụ niile bi n'ozara n'ebe di anya. N'ih na, n'ezie, mba ndi a niile bu ndi a na-ebighi ugu. O buladi ulo Izrel niile bu ndi a na-ebighi ugu n'ime obi ha."

10 Nurunu ihe Onyenwe anyi na-agwa unu, umu Izrel. **2** N'ih na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Unu amatala uzu ndi mba ozo, unu atukwala ujo ihe iribama niile nke na-aputa ihe na mbara eluigwe, o bu ezie na ndi mba di iche iche na-atu ha ujo. **3** N'ih na omenaala ndi mmadu ahụ abagh uru. Ha na-aba n'ohja gbute osisi, nke onye nka osisi na-eji anyuikpe pjara ha ihe. **4** Ha na-eji olaocha na olaedo choo ihe ahụ a piri api mma, jiri mkpirisi igwe na ntu kujo ya ka o sie ike, ka o ghara ida. **5** Arusi ha yiri osisi eguzobere n'ubi kukumba maka iji choo anu ufe oso, ha adighi ekwu okwu. A na-ebughari ha n'aka n'ih na ha adighi eje ije. Unu atula ha egwu, n'ih na ha apugh iemeru unu ahụ, ha enwekwagh ike imere unu ihe oma obula." **6** O nweghi onye dika gi, Onyenwe anyi. I di ukwu. Aha gi di ukwu, na-aruputakwa

ihe di ike. **7** Onye ka o bu nke na-ekwesighi itu gi egwu? O bu gi bu eze mba niile. O bukwa gi ka e kwesiri itu egwu. N'etiti ndi niile maara ihe na mba niile, na n'alaeze niile, o dighi onye dika gi. **8** Ha niile bu ndi na-enweghi uche na ndi nzuzu. O bukwa arusi osisi na-abagh uru na-ezi ha ihe. **9** A na-esite na Tashish bubata olaocha e tipiaziri nke oma, site na Ufaz bubata olaedo. Ihe ahụ nke oka osisi piri, nke ndi okpu uzu olaedo choo mma ka a na-eyikwasị uwe na-acha anunu anunu, na uwe na-acha odo odo. O bukwa ndi nka di iche iche na-eme ha niile. **10** Ma naanji Onyenwe anyi bu Chineke n'ezie. O bu Chineke di ndu, na Eze nke ebighi ebi. Mgbe iwe were ya, uwa na-ama jijiji. Mba niile apughikwa inagide iwe ya di oku. **11** "Ihe ndi a ka unu ga-agwa ha, 'Chi ndi ahụ niile a na-esitegi n'aka ha mee eluigwe na uwa niile ga-ala n'iyi. A ga-ewezuga ha site n'owa na n'okpuru eluigwe niile.'" **12** Ma Chineke sitere n'ike ya mee uwa. O toro ntoala uwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya, o jikwa nghota ya setipu eluigwe niile. **13** Mgbe o bigboro, mmiri niile nke di n'eluigwe na-ebigbokwa. O na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke uwa kwulie. O na-ezipu amuma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulo nkwakoba ihe ya niile na-eweputa ifufe. **14** Onye obula bu onye na-enweghi uche nke ihe omuma koru. Emeela ka there mee onye okpu uzu olaedo obula site n'arusi o kpuru. N'ih na oyi niile o na-akpu bu aghughu; ha enweghi nkuume obula n'ime ha. **15** Ha bu ihe efu, na ihe jkwa emo, mgbe ikpe omuma ha bjakwasiri ha, ha ga-ala n'iyi. **16** Ma Onye ahụ bu Oke Jekob adighi ka ihe ndi a, n'ih na o bu ya na-eke ihe niile, tinyere Izrel bu ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu aha ya. **17** Chikootaanu ngwongwo unu niile; noonu na njikere ihapu ala a, n'ih na lee, ndi iro gbara unu gburugburu. **18** N'ih na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "N'oge a, aga m amafu ndi niile bi n'ala a. M ga-eme ka oke mkpagbu bjakwasi ha, meekwa ka ndi iro ha jide ha." **19** Ahuhu dijiri m n'ih mmeru ahụ m meruru. Onya di m n'ahu enweghi ogwugwo. Ma ana m akasi onwe m obi na-asi, "N'ezie, orja a dakwasiri m bu orja m, aga m edikwa ya." **20** Ebibiala ulo ikwu m, e tibisiala udo ya niile. Umụ m ndi ikom esitela n'ebe m no puo, ha anokwagh ya. O dikwagh onye foduru nke ga-enyere m aka isetipu ulo ikwu m, maobu onye ga-edoziri m ebe m ga-anu zuo ike. **21** N'ih na ndi ozuzu aturu a enweghi uche. Ha adighi ajuta ase site n'aka Onyenwe anyi, ya mere, na ihe adighi agara ha nke oma, igwe aturu ha niile agbasasiakwala. **22** Gee nti, nuru! Lee ozi na-abja, oke uzu nke ogbaaghara site n'ala di n'ugwu, ime ka obodo niile nke Juda togboro n'efu, ghookwa ebe obibi nye nkita ohja. **23** O Onyenwe anyi, amaara m na uzu mmadu adighi n'aka ya, na o bughji mmadu ka o dijiri ituziri onwe ya uzu nke o ga-agbaso. **24** Ya mere, Onyenwe anyi, site n'uzo nke ikpe ziri ezi doo m aka na nti, ma o bughji site n'iwe gi, ma o bughji ya, i ga-eme ka m ghoo ihe efu. **25** Wukwasị onuma gi n'elu mba niile di iche iche bu ndi na-amagh gi, wukwasikwa ya ndi ahụ niile na-adighi akpoku aha gi. N'ih na ha eripjala Jekob, ha eripjala ya kpmkpm, bibiekwa ebe obibi ya.

11 Nke a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya, **2** "Gee nti n'ih niile metutara ogbugba ndu a, gwakwa ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem. **3** Gwa ha na nke a bu ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Onye a buru

onyị ka mmadụ ahụ bụ nke na-adighi edebe ihe niile banyere ogbugba ndụ a, 4 bụ nke m nyere nna nna unu ha, mgbe m si n'Ijpt, site n'oke oku e ji agbaze igwe, kpọputa ha.' Asiri m, Ruberenụ m isi, meekwa ihe niile m nyere unu n'iwu, unu ga-abụ ndị m, mụ onwe m kwa ga-abukwa Chineke unu. 5 'Mgbe ahụ, aga m emezu iyi ahụ m n'ụrụ nna nna unu ha, inye ha ala mmiri ara ehi na mmanụ ahụ na-eru na ya,' ya bu, ala ahụ unu bi n'ime ya taa." Azara m si, "Amen, Onyenwe anyi." 6 Onyenwe anyi siri m, "Kpọsaa okwu ndị a n'obodo Juda niile, na n'okporoụzọ Jerusalem niile, 'Geenụ ntị n'iwu nke ogbugba ndụ ahụ, ma mezuo ihe o kwuru. 7 Site n'oge ahụ m si n'ala Ijpt kpọputa nna nna unu ha ruo taa, adọola m unu aka na ntị mgbe mgbe si, "Ruberenụ m isi." 8 Ma ha juru ige ntị. Ha akpokwaghị okwu m mkpa diri ha. Kama ha jeghariji n'isiike nke obi ojoo ha. O bụ nke a mere m ji mee ka obubụ onyị niile nke ya na ogbugba ndụ ahụ so bjakwasị ha, dika m buru ụzọ nye n'iwu, ma ihe ndị a emeghi ka ha jezie ije." 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m si, "Achoputala na-enwere njikọta na igba izu mmegide n'etiti ndị Juda na ndị bi na Jerusalem. 10 Ha alaghachila azu n'udị mmehie ahụ nna nna ha mehiere, bụ ndị ahụ juru ige ntị n'okwu m. Ha agbasoola chi ndị ozo na-efe ha. Ụlọ Izrel na ụlọ Juda adighi edebekwa ogbugba ndụ ahụ mụ na nna nna ha gbara. 11 N'ihia ya, nke a bụ ihe Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m eme ka mbibi, nke ha na-enweghi ike igbanari, bjakwasị ha. O burukwa na ha akpokuo m agaghị m aña ntị. 12 Ndi obodo Juda na ndi bi na Jerusalem ga-apu kpokuo chi ndi ahụ niile ha na-achuru aja ihe nsure oku na-esi isi uto, ma chi ndi a agaghị enyere ha aka mgbe mbibi a bjakwasiri ha. 13 Gi, bu Juda, nwere otutu chi di iche iche dika obodo di n'ime gi si di otutu. Ebe ichu aja i wukwara n'ihia ichuru chi ahụ na-eweta ihere bu Baal aja ihe nsure oku na-esi isi uto, dika otutu dika okporoụzọ di na Jerusalem.' 14 "Ekperela ndi a ekpere, arikwala ariri obula n'ihia ha. N'ihia na agaghị m ege ntị mgbe ha ga-akpokuo m n'oge ihe mgbu ha. 15 "Gini ka onye m huru n'anya n-eme n'ime ulonso ukwuu m, mgbe ya na otutu ndi ozo na-ajikota onwe ha n'otu itu atumatu ihe ojoo? Anu e doro nso apughị ime ka ahuhu unu kwesiri inata hapu bjakwasị unu. A si na o si otu a diri, mgbe ahụ, unu puru ihuru onyị mgbe unu na-eme ihe ojoo unu." 16 Aha Onyenwe anyi nyere gi bu Osi oliv di ndu, nke na-amj mkpuru mara mma. Ma o bu olu mkpotu nke oke mmiri ozuo ka o ga-eji mukwasị gi oku; alaka gi ga-agbajisikwa. 17 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu onye ahụ kunyere gi n'ala, e nyela iwu na mbibi ga-abjakwasị gi, n'ihia na ndi Izrel na Juda emeela ihe ojoo, kpasuo m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye Baal. 18 O bu Onyenwe anyi kpughere izuzu ojoo ha nye m; amatakwara m ihe ha na-ezube, n'ihia na o gosiri m ya n'oge ahụ. 19 Mụ onwe m di ka nwa aturu di nwayo nke e du na-aga ebe a ga-egbu ya. Ma aghotaghị m na o bu m ka ha zubereri nzube ojoo megide. Ha kwuru si, "Bianu ka anyi bibie osisi a na mkpuru ya. Ka anyi site n'ala ndi di ndu wezuga ya, ka a hapu ichetakwa aha ya ozo" 20 Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, na-anwaputakwa obi mmadu na mmuo ya. Mee ka m hu mgbe i ga-abo obo megide ha, n'ihia na o bu n'aka gi ka m na-etinye okwu a metutara m. 21 Ya mere, nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu banyere ndi Anatot ahụ na-achọ inapu gi ndu gi, ndi ahụ na-asi gi, "Ebukwala amuma site

n'aha Onyenwe anyi ka i ghara inwu n'aka anyi." 22 N'ihia nke a Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, si, "Aga m ata ha ahuhu. Umụ okorobia ha ga-anwu site na mma agha, unwu ga-egbukwa umu ha ndi ikom na ndi inyom. 23 O nweghi ndi ga-afodu ndu n'ime ha n'ihia na a ga-eme ka oke mbibi bjakwasị ndi Anatot n'afu ahụ m ga-ata ha ahuhu."

12 Onye ezi omume ka i bu mgbe niile, gi Onyenwe anyi, mgbe obula m butere ikpe bia n'ihu gi. Ma achoro m igwa gi okwu banyere ikpe ziri ezi gi: Gini mere ihe ji agara ndi ajo omume nke oma? Gini mere ndi na-agho aghughu ji ebi ndu enweghi nsogbu obula? 2 I kuola ha ka osisi, ha agbaala mgborogwu; ha na-etokwa na-amj mkpuru. I no nso mgbe niile n'onu ha, ma i no n'ebe di anya n'obi ha. 3 Ma gi onwe gi maara m Onyenwe anyi; i na-ahu m, na-anwaputakwa echiche niile m na-eche banyere gi. Dokpuru ha dika aturu a ga-egbu egbu. Doo ha iche nye ubochi ahụ a ga-egbu ha. 4 Ruo ole mgbe ka ala ga-eru uju? Ruo ole mgbe ka ahijia di n'ubi ga-anogide na-akponwu? Umụ anumanu na mmun na-anwuchasi n'ihia na ndi bi n'ala ahụ bu ndi na-emebi iwu. Ma ndi mmadu ahụ na-ekwu si, "O gaghị ahụ ihe ga-adakwasị anyi." 5 "O buru na ndi ji ukwu ha agba oso emerie gi n'oso nke gi na ha gbara, i si aña chee na gi na ndi ji inyinya agba oso nwere ike igbakota oso iso mpi? O buru na i so ngongo n'ala ebe udo di, i ga-esi aña gbara iso ngongo n'ohia di n'akuku osimiri Jordan? 6 Lee, o buladi umunne gi, ndi ezinaulo nke aka gi, ararala gi nye. Lee, ha eweliela oke olu iti mkpu megide gi. Atukwasila ha obi, o buladi mgbe ha na-ekwu okwu oma banyere gi. 7 "Aga m agbakuta ulo m na ihe nketa m hoputara nye onwe m azu. Aga m ewere onye ahụ m huru n'anya nyefee ya n'aka onye iro ya. 8 Ihe nketa m aghoroala m, ihe dika odum no n'ohia, O na-agbo uja megide m; ya mere, m ji kpo ya asi. 9 O bu na ihe nketa m aghobeghi mmun ugo turu agwa nye m nke otutu ugo gbara gburugburu na-emegide ya? Gaanu, kpokota umu anu ohia niile, mee ka ha kuko bia dorie nri. 10 Otutu ndi ozuzu aturu ebibiela ubi vajni m. Ha azotola ubi m n'okuru ukwu, ha emeela ka ubi m mara mma gho ozara togboro n'efu. 11 Ha emeela ya ka o gho ebe togboro n'efu; e, o ghola ebe kporo nku n'ebe togboro n'efu n'ihu m. Ala ahụ niile gatogborokwa n'efu, n'ihia na o nweghi onye obula ihe banyere ya na-emetu n'obi. 12 Ndi mbibi ga-ejuputa n'elu ebe niile di elu nke ozara, n'ihia na mma agha Onyenwe anyi ga-esite n'otu nsotu ala ahụ ruo na nsotu nke ozo, ripia ndi niile di na ya. O nweghi onye obula udo ga-adiri n'ala ahụ. 13 Ha ga-aga mkpuru oka wiiti, maobu ogwu ga-epuru ha. Ha ga-adogbu onwe ha n'oru ma ha agaghị enweta ihe obula. Ya mere, ka ihe ihere unu ghotara dika ihe ubi diri unu, n'ihia na ahuhu ndi a sitere n'iwu di oku nke Onyenwe anyi." 14 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ma banyere ndi agbataobi ojoo m ahụ niile, bu ndi na-apunara ndi m Izrel ihe nketa ahụ m nyere ha. Aga m esite n'ala ha hopu ha. Aga m esitekwa n'etiti ha hopu ulo Juda. 15 Ma mgbe m hopuchara ha, aga m emesia meere ha ebere, meekwa ka onye obula n'ime ha laghachikwa n'obodo nke aka ya. Ha ga-enwetakwa ihe nketa ha niile. 16 O burukwa na ha amuta uto niile nke ndi m nke oma, na iji aha m nuu iyi, na-asi, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu,' dika ha si kuziere ndi m iji aha Baal na-anu iyi, aga m eme ka ha guzosie ike n'etiti ndi m. 17 Ma o buru na mba

obùla aju ige ntị, aga m ehopu ha kparamkam, laa ha n'iyi." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.

13 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, "Gaa, zuta mgbado ukwu akwa ocha nke a na-eke n'ukwu. I zutachaa ya, kekwasị ya n'ukwu gi. Ma ekwewala ka o metu na mmiri." **2** Ejere m zuta aji ahụ dika Onyenwe anyị kwuru, kee ya n'ukwu m. **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị bjakwutere m nke ugboro abụọ, sị m, **4** "Were aji ahụ i zutara, nke i kekwasiri n'ukwu gi, bilie, jee n'osimiri Yufretis. I ruo, zoo ihe okike ukwu ahụ na mgbawa nkume dī n'ebe ahụ." **5** Ya mere, apurū m, jee, zoo ya na Yufretis dika Onyenwe anyị gwara m. **6** Mgbe otutu ubochi gasiri, Onyenwe anyị gwara m okwu sị m, "Bilie, jeghachi Yufretis. I jeruo, weputa aji ahụ m sị gi zoo n'ebe ahụ." **7** Ya mere, agara m Yufretis, gwuputa aji ahụ site n'ebe m zoro ya, ma mgbe m weputara ya, ahuru m na o mebiela, na o bakwaghị uru obula. **8** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **9** "Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'N'otu aka ahụ, mụ onwe m ga-ebibi mpako Juda na oke mpako Jerusalem. **10** Ndi ajo omume ahụ, bu ndi juru ige ntị n'okwu m, ndi ahụ na-ejeghari n'isiike nke obi ha na-agbaso chi ndi ozo na-efe ma na-akpokwa isiala nye ha. Ha ga-adika belit a, nke na-abakwaghị uru obula. **11** N'ih na dika belit mmadu kere n'ukwu ya si arapara ya n'ukwu, otu a ka m si mee ka ulo Izrel niile, na ulo Juda niile rapara m n'ahu, ime ka ha ghoo ndi m, ndi a ga-esite na ha bulie aha m elu, nye m otuto na nsopuru. Ma ha ajula ige ntị." Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **12** Sị ha, "Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru: A ga-agbaju karama akpokpo obula mmanya. O buru na ha sị gi, 'O bu na anyi amaghi na a na-agbaju karama akpokpo obula mmanya?' **13** Mgbe ahụ gwa ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Aga m eme ka ndi bi n'ala a nubiga mmanya oke, ma onye eze na-anokwasị n'ocheeze David, ma ndi nchajaja, na ndi amuma niile bi na Jerusalem. **14** Aga m atupiakwa ha, otu onye n'elu ibe ya, mna na umu ya n'elu ibe ha kwa. Agaghi m ekwe ka obi omijio, maobu obi ebere gbochie m ibibi ha.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **15** Nuru, geekwanu ntị, unu ebulila onwe unu elu, n'ih na Onyenwe anyi ekwuola ya. **16** Nyenu Onyenwe anyi Chineke unu nsopuru. Tupu o mee ka ochichiri dakwasị unu; tupu unu akpobie ukwu unu n'elu ugwu gbara ochichiri. Unu na-ele anya ihe ma o ga-eme ka ihe ahụ ghoro unu oke ochichiri. O ga-agbanwe ihe ahụ, mee ka o ghoo onyinyo onwu. **17** Ma o buru na unu aju ige ntị. O bu na nzuzo ka m ga-anọ kwaa akwa n'ih mpako unu. Anya mmiri ga-esi m n'anya puta; anya mmiri ga-esi na ya na-eruda nke ukwu n'ih na igwe aturu Onyenwe anyi ka a ga-adota n'agha. **18** Gwanu eze na nne eze okwu sị ha, "Sitenu n'ocheeze unu rịdanta, n'ih na okpueze oma unu ga-esi n'isi unu dapu." **19** A ga-emechi obodo niile nke Negeb. O dikwaghị onye ga-emege ha. A ga-adotakwa Juda niile n'agha buru ha kparamkam buga ha n'ala ozo. **20** Welieny anyi unu ka unu huru ndi ahụ si n'ugwu nabaja. Ebee ka igwe ewu na aturu ndi ahụ e tinerye unu n'aka no, igwe ewu na aturu ahụ unu ji na-anya isi? **21** Gini ka i gasi mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi ahụ i gurū dika ndi enyi gi bia buso gi agha? Ihe mgbu nke ga-abiakwasị gi o gaghi adi ka ihe mgbu na-abiakwasị nwanị ime na-eme? **22** Mgbe ahụ, i ga-ajukwa obi gi ajuju sị, "Gini mere ihe ndi a ji dakwasị m?" O bu n'ih iha uba nke mmehie gi ka e ji dowaa uwe mwada

gi, meruo gi ahụ n'akukū ahụ gi niile. **23** Onye Kush o puru igbanwe akpokpo ahụ ya? Agu o puru igbanwe akpokpo ahụ ya turu agwa agwa? N'uzo di otu a kwa, unu ndi ihe ojojo riri ahụ apughi ime ezi ihe. **24** "Aga m efesasi unu dika ahijia oka kporo nku, nke oke ifufe si n'ozara na-ebughari. **25** Nke a bu ihe unu fetara na nza, oke nke m kwadoro si n'aka m inye unu." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "N'ih na unu echefuola m, tukwasị obi unu na chi okwu ugha di iche iche. **26** Ya mere, aga m ekpughepu uwe i yi n'ahu, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gbaa gi oto. Ihere ga-emekwa gi. **27** Mgbe ahụ, ikwa iko gi niile ga-aputa ihe ya na aguu ihe ojojo niile na-agu gi, na onodu enweghi ihere nke igba akwuna gi niile! N'ih na ahula m omume uru aru gi niile, nke i na-eme n'elu ugwu, na n'ime ohia. Ahuhu diri gi, Jerusalem! Ruo ole mgbe ka i ga-anogide n'ime adighi ocha gi?"

14 Nke a bu okwu Onyenwe anyi, nke rutere Jeremaya banyere uko mmiri. **2** "Juda na-eru uju, ndi bi n'obodo ya niile na-ahujukwa anya. Ha na-akwa akwa n'ih ala ahu, uda ikwa akwa ha eruokwala Jerusalem. **3** Ndi a na-asopuru na-ezipu ndi ohu ha iga chota mmiri. Ha na-aga n'olulu mmiri ma o nweghi mmiri ha na-achota. Ha bu ite nke mmiri obula na-adighi n'ime ya na-alota. Ha ji aka ha kpuchie isi ha n'ih ida mba nke obi na n'ih onodu obi ojojo nke ha no n'ime ya. **4** Ala na-agbawa n'ih enweghi mmiri ozuzo. Ndi oru ubi na-ekpuchikwa isi ha n'ih obi ojojo ha. **5** O buladi nne ele, nke no n'ohia, na-ahapu nwa ohuru ya, n'ih na ahijia ndu adighi. **6** Inyinya ibu ohia na-eguzokwa n'elu ebe di elu nke ahijia na-adighi. Ha na-eku ume na-ekupu ngwangwa, ngwangwa, dika nkita ohia; anya ha adabamiela ha n'isi n'ih ahughi ahijia ndu ha ga-ata." **7** O bu ezie na mmehie anyi na-agbagide anyi ama, Onyenwe anyi, biko ruo oru gi n'ih aha gi. Anyi emehiela megide gi. Ndaghachi azu anyi site n'ebe i no dikwa ukwu. **8** Gi, onye bu oilleanya Izrel. Onye Nzoputa ya n'oge ahulu, gini mere i ji nodu dika onye obja n'ala a, dika onye ije nke na-ano naani onodu otu abali? **9** Gini mere i ji nodu dika onye ihe mere na mberede, dika dike nke na-enweghi ike izoputa? Onyenwe anyi, i no n'etiti anyi; o bukwa aha gi ka a kpokwasiri anyi. Ahapukwala anyi! **10** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere ndi a, "Ha huru mwaghari n'anya nke ukwu. Ukwu ha adighi anokwa n'otu ebe. N'ih nke a, ihe banyere ha adighi atokwa Onyenwe anyi utu. Ugbu a kwa ka o na-echeta ajo omume ha, o gataakwa ha ahulu n'ih mmehie ha." **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, "Ekpela ekpere n'ih odimma ndi a. **12** O bu ezie na ha na-ebu onu, agaghi m ege ntị n'akwa ha; o burukwa na ha achuro m aja nsure oku, maobu aja mkpuru onyinye, agaghi m anabata ha. Kama, aga m eji mma agha na unwu, na orja di iche iche bibie ha." **13** Ma asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! Lee na ndi amuma na-asị ha, 'Unu agaghi ahụ mma agha anya, maobu hu ahulu nke unwu na-eweta, n'ezikwu, aga m enye unu udo nke na-adigide adigide n'ebe a.'" **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m okwu sị, "Ndi amuma ahụ na-ebu amuma ugha n'aha m. O bughị m hoputara ha, o bughị m gwara ha okwu, o bukweghi m ziri ha. O bu amuma ugha ka ha na-eburu unu, amuma ugha nke onu ugha, na nke igba afa, na nke na-enweghi isi, na nke si n'obi ha nke aghugho juputara. **15** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere ndi amuma ahụ na-ebu

amụma n'aha m. O bughị m ziteere ha, ma ha nogidere nasị, 'Mma agha na ụnwụ enweghị ike jibiaru ala a nso.' Ndi amụma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na ụnwụ. **16** A ga-esitekwa n'ulo tupu ndi ahụ niile ha na-eburu amuma n'okporozo Jerusalem n'ihu ụnwụ na mma agha. O nweghị onye ga-eli ha, maobu ndi nwunye ha, maobu umu ha ndi ikom na ndi inyom. N'ihu na aga m awukwasị wa ihe ojoo ahụ niile ruuru ha. **17** "Gwa ha okwu ndi a, "Ka anya mmiri si n'anya m na-eruda ehieha na abali, na-akwusighi akwusi, n'ihu ndi m, n'ihu ada ndi m, nke na-amaghị nwoke, ndi hurula ahuhu di ukwu, ndi e tiputara onya joro njo. **18** O buru na m apuo jee n'ime ime obodo ana m ahụ ndi e ji mma agha gbuo; O buru na m abata n'obodo ukwu, ana m ahụ mbibi nke ụnwụ wetara. Ma onye amuma ma onye nchujaja agaala n'ala nke ha amaghị." **19** I julà Juda kpamkpam? O putara na ihe banyere Zayon adighi atokwa gi utu? Gini mere i ji tigbuo anyi ruo na ogwugwo adighikwa nye anyi? Anyi lere anya udo, ma o dighi ezi ihe bjara; anyi lere anya ogwugwo, ma lee, ihe anyi huru bu oke egwu. **20** Onyenwe anyi, anyi nabatara ajo omume anyi, na ike mara nna nna anyi ha; n'ezie, anyi onwe anyi emehiekwala megide gi. **21** Elelila anyi anya, n'ihu aha gi. Ekwela ka ocheeze gi di ebube buru ihe a na-adighi asopuru. Cheta ogbugba ndu nke anyi na gi gbara; emebikwala ya. **22** O di chi ihe efu nke ndi mba ozo nwere ike ime ka mmiri zoo? Mbara eluigwe o puru ime ka mmiri zoo site n'ike aka ya naani? Mbal O bu gi, Onyenwe anyi Chineke anyi puru ime ihe ndi a. N'ihu nke a, olileanya anyi di n'ime gi, n'ihu na o bu gi na-eme ihe ndi a niile.

15 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara m okwu si m, "O buru na Mosis na Samuel aputa bja guzo n'ihu m, udidi obi m agaghị agbanwe n'ebe ndi a no. Chupu ha n'ihu m. Mee ka ha si n'ebe a puo. **2** O buru na ha ajuo gi si, 'Ebee ka anyi ga-aga?' Gwa ha na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ndi e debere n'ihu onwu ga-anwu, ndi e debere n'ihu mma agha ka mma agha ga-egbu; ndi e debere n'ihu ụnwụ ka ụnwụ ga-egbu, otu a kwa, ndi e debere n'ihu idota n'agha, ka a ga-adota n'agha buru ha gaa mba ozo." **3** "Aga m ezite udi mbibi anọ megide ha: mma agha nke ga-egbu ha, nkita ga-adokpuru ozu ha puo, umu anu ufe na umu anu ohia di iche iche garijia ha, ma bibiekwa ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **4** Aga m eme ka ha ghoo ihe a na-aso oyi n'alaeze niile nke uwa, n'ihu ihe Manasa nwa eze Hezekaya nke Juda mere na Jerusalem. **5** "Onye ga-enwe ebere n'ahu gi, gi Jerusalem? Onye ga-eru uju n'ihu ihe ga-adakwasị gi? Onye ga-aputa guzo iju ajuju banyere otu ihe si agara gi? **6** Gi onwe gi ajula m," ka Onyenwe anyi kwuputara. "I nogidela na-adaghachi azu. Ya mere, aga m ebikwasị gi aka, bibie gi. Ike m ji akwasị gi ka i ghara idaghachi azu agwula m. **7** Aga m eji ihe e ji afucha oka fuchaa ha n'onu uzo ama nke ala ahụ. Aga m eme ka mbibi bjakwasị ndi m, nke ga-eme ka ha gbara aka umu, n'ihu na ha esitebeghi n'uzo ojoo ha chigharja. **8** Aga m eme ka onuogugu umu nwanji di ha nwuru baa uba. Ha ga-ehi nne karja aja di n'onu oke osimiri. N'etiti ehieha m ka g-eme ka onye mbibi bjakwasị ndi bu nne umu okorobia ha; na mberede ka m ga-eme ka nhuju anya na ihe oke egwu bjakwasị ha. **9** Nwanyị muru umu asaa ga-ada mba, kubie ume. O ga-anwu mgbe oge ya na-erubeghi, ihere ga-eme ya; o ga-abukwa onye e wedara n'ala. Ma ndi foduru ndu ka m

ga-eme ka ha nwuo site na mma agha ndi iro ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **10** Ahuhu diiri m, nne m, na i muru m, onye ya na ndi niile bi n'ala a na-alu ogu, ma na-ese okwu. O nweghị onye m binyere ego, o dikwaghị onye binyere m ego, ma mmau niile na-akocha m. **11** Onyenwe anyi kwuru si, "N'ezie, aga m anaputa gi n'ihu ezi ihe, aga m eme ka onye iro gi riu gi aririu n'oge ihe ojoo na n'oge mkpagbu. **12** "Mmadu o nwere ike igbaji igwe, ya bu igwe e si n'akuku ugwu bubata, maobu bronzo? **13** "Aga m ewere ihe niile i nwere, ya na akunba gi, nye ya onye ga-akwata ha n'agha. O gaghị akwu gi ihe obula. N'ihu na mmehie gi niile ejuputala n'ala a niile. **14** Aga m ewere gi nye ka i buru ohu ndi iro gi. I ga-ebi n'ala i na-amaghị. N'ihu na a ga-esite n'ime m mune oku nke ga-eregbu gi." **15** I maara O Onyenwe anyi, ya mere cheta m, lekotaakwa m. Boro o obo megide ndi na-akpagbu m. Ewezugala m, biko, n'ihu na i bu onye ogologo ntachiobi. Lee ka m si na-anata nkocha n'ihu na m na-asopuru gi. **16** Mgbe m choputara okwu gi, eweere ya ya rie dika nri. Ha toro obi m utu, burukwa ihe na-enye m onu, n'ihu na-akpokwasiri m aha gi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile. **17** O nweghị oge mu na ndi na-achi ochi nke ukwu ji nokoo. Esokwaghị m ha nuriokoo onu. A noduru m onwe m n'ihu na aka gi dikwasiri m. I mekwa ka iwe juputa m n'obi n'ihu ajo omume ha. **18** Gini mere ihe mgbu m adighi akwasị akwasị? Gini mekwa onya m ji di njo na-apughi igwota ya? I diri m dika mmiri iyi na-arafu mmau, dika isi iyi nke na-ekwesighi ntukwasị obi. **19** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O buru na i chegharja, aga m etinyeghachi gi n'onodu gi, ime ka i guzokwa n'ihu m. O buru na okwu si gi n'onu aburu okwu kwesiri ntukwasị obi, okwu na-abughi okwu nzuzu i ga-abu onye na-ekwuchitere m onu m. Ndi a ga-alaghachikwute gi ma i gaghị alaghachikwuru ha. **20** Aga m eme ka i diri ka mgbidi n'ebe ha no. I ga-abu mgbidi e wusiri ike, nke e ji bronzo wuo. Ha ga-ebuso gi agha, ma ha agaghị emeri gi n'ihu na m nonyeere gi inaputa gi, nakwa izoputa gi." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **21** "Aga m anaputa gi site n'aka ndi ojoo. Gbaputakwa gi site n'aka ndi na-enweghi obi ebere."

16 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "I gaghị alutara onwe gi nwunye, i gaghị amutakwa umu ndi ikom na ndi inyom n'ebe a." **3** N'ihu na otu a ka Onyenwe anyi kwuru banyere umu ndi ikom niile na umu ndi inyom niile a muru n'ala a. Otu a ka o kwukwara banyere nne na nna umuntakiri ndi a. **4** "Ha ga-anwu site n'ajo orja nke ga-egbu ha niile. O nweghị onye ga-eru uju n'ihu ha, a gaghị elikwa ha. Kama ha ga-adi ka unyi e kposara n'ala. Mma agha na ụnwụ ga-ala ha n'iyi, ozu ha ga-abukwa ihe oriri nye umu anu ufe na umu anu ohia nke uwa." **5** N'ihu na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Abanyela n'ulo obula a na-akwa ozu; abanyela maka iso ha ruo uju, maobu maka igosi ha ebere, n'ihu na ewepula m ngozi m n'ihunanya m, na omijiko m site n'ebe ha no," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **6** "Ma ndi ukwu na ndi nta n'ime ha ga-anwu n'ala a. O nweghị onye gaeli ha, maobu ruo uju n'ihu ha. O nweghị onye ga-akupcha isi ya, maobu gbuo onwe ya mma n'ihu ha. **7** O nweghị onye ga-eweta ihe oriri nye ndi zuko maka ikasi ndi na-eru uju obi. Nri agaghị adi o buladi nye ndi na-eru uju, n'ihu onwu nna ha maobu onwu nne ha. O dikwaghị onye ga-enye ha ihe onunu n'ihu ikasi ha obi. **8** "Abanyekwala n'ulo ebe e nwere oriri

soro ndi nọ n'ebe ahụ nọdụ ala iri ihe na jñu ihe ọñuñu 9 N'ihu na otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, onye bukwa Chineke Izrel kwuru, 'N'ihu gi, na n'oge ndi a niile i di ndu, ka m ga-eme ka uzu ọñu na obi utọ, na olu ndi ikom na nke ndi inyom na-alu di na nwunye kwusi.' 10 "Mgbe i gwara ndi a ihe ndi a, ha ga-aju gi ajuju si, 'Gini mere Onyenwe anyi ji kpeeibe izitere anyi udi oke ila n'iyi di otu a? Gini bu ihe ojoo anyi mere? Gini bu mmehie anyi mere megide Onyenwe anyi Chineke anyi?' 11 Mgbe ahụ, i ga-asa ha si ha, 'Ihe ndi a na-adakwasị unu n'ihu na nna nna unu ha gbakutara m azu,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'gbasoro, fee ma kpookwa isiala nye chi ndi ozo. Ha juru iso m, jukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu. 12 Ma unu emesoola m mmeso ojoo karja udi mmeso nna unu ha mesoro m. Lee ka unu niile n'otu n'otu si agbaso uzu isiike nke obi ojoo unu cheputara, kama irubere m isi. 13 Ya mere, aga m esite n'ala a tufuo unu. Aga m atubanye unu n'ala ahụ unu na nna unu ha na-amaghị. Ebe ahụ ka unu ga-anokwa fee chi ndi ozo ehiehie na abali. N'ihu na agaghị m emere unu amara.' 14 "Otu o di, ubochi ndi ahụ na-abja," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe ndi mmadu na-agaghị asikwa ozo, 'Dika Onyenwe anyi na adi ndu, bu onye ahụ sitere n'ala Ijipt kpopta umu Izrel.' 15 Ma a ga-asị, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ kpoptara Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba ahụ niile o chusara ha.' N'ihu na aga m akpolata ha n'ala ahụ m nyere nna nna ha. 16 "Ma ugbu a, aga m ezipu otutu ndi oku azu ka ha gaa jide ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Mgbe nke ahụ gasiri, aga m ezipukwa otutu ndi na-achu nta, ndi ga-esite n'elu ugwu ukwu niile na n'elu ugwu nta niile, na n'onu mgbawara di na nkume niile, chuo nta ha. 17 Ana m ahuzu uzu ha niile. O nweghi ihe zoro ezo n'ebe m no. Anya m na-ahuzukwa mmehie ha niile. 18 Aga m akwughachi ha okpukpu abuo n'ihu ajo omume ha, na mmehie ha, n'ihu na ha ejirila oiyi ihe aru a piru api ha, nke na-enweghi ndu n'ime ya, meruo ala m. Ha emekwala ka arusi bu ihe aru juputa n'ihe nketa m." 19 Onyenwe anyi, i bu ike m na ebe m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'ebe nsogbu. Mba niile nke uwa ga-esite na nsote uwa niile bjakwute gi. Ha ga-abjakwute gi si gi, "Nna anyi ha enweghi ihe obula kariakwa chi ndi nabughi chi n'ezie. Ha bukwa chi na-abaghi uru, nke na-adighi ewetara ha ihe oma obula." 20 Mmadu o puru imere onwe ya chi? E, ma chi ndi ahụ abughi chi. 21 "Ya mere, aga m eme ka ha mata. N'oge a ka m ga-eme ka ha mata ike m, na idi ike m. Mgbe ahụ, ha ga-amata na aha m bu Onyenwe anyi.

17 "E ji mkpisi igwe gbunye mmehie Juda, jikwa onu nkume siri ike a piru onu ya api, deputa n'elu mbadamba nkume, bu obi ha, nakwa n'elu mpi niile nke ebe ichu aja ha. 2 O buladi umu ha na-echeta ebe ichu aja ha, na ogidi a manyere n'ala n'ihu arusi Ashera, nke di n'ebe otutu osisi ndu na-etoko onu, ma n'elu ugwu nta niile. 3 Ugwu m, nke di n'ala ahụ, na ihe niile ha nwere, na akunuba ha ka m ga-eweta nye ndi ga-adota ha n'agha. Aga m enyekwa ha ihe niile ahụ di n'elu ugwu, n'ihu mmehie gi, nke juputara n'ala gi niile. 4 Ihe nketa ahụ m nyere gi ga-efunari gi, n'ihu ihe i ji aka gi wetara onwe gi. Aga m emekwa ka i buru ohu ndi iro gi n'ala nke i na-amaghị, n'ihu na i kpasuola iwe m, o ga-adigidekwa ruo mgbe niile ebighi ebi." 5 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu

nke na-atukwasị mmadu ibe ya obi, onye olileanya ya di n'inyeaka ga-esi n'aka mmadu rute ya aka, onye wezugara obi ya site n'ebe Onyenwe anyi nọ. 6 Onye ahụ ga-adi ka osisi na-eto n'ala togboro n'efu. O gaghị ahukwa mgbe o dimma na-abjara ya. O ga-ebi n'ebe niile kporo nku nke ozara, n'ala nnu nnu, ebe ndi mmadu na-ebighi. 7 "Ma ngozi na-adiji onye ahụ na-atukwasị Onyenwe anyi obi ya. Onye inya isi ya bu n'ime Onyenwe anyi. 8 Onye di otu a ga-adi ka osisi a kuru n'akuku iyi, nke mgborogwu ya na-awasa banye n'iyi ahụ. Ujo adighi atu ya n'oge okpomoku, akwukwo ndu na-adigidekwa n'elu ya. O dighi echegbu onwe ya n'afu unwu di. O dikwaghị mgbe o na-akwusi imi mkpuru." 9 Obi mmadu di aghugho karja ihe niile, o nwekwaghị ngwota. Onye puru ighota ya? 10 "Mu onwe m bu Onyenwe anyi na-enyocha obi, na-anwuputa ihe di n'ime mmu, n'ihu ikwu mmadu ugwo dika oru ya si di, na dika ihe ruuru ya si di n'ihu oru ya." 11 Dika okwa si ekpokoaba akwa o na-eyighi, otu a ka ndi na-akpakoba akụ n'uzo na-ezighi ezi di. N'etiti ubochi ndu ha, akụ ndi a ga-efunari ha. N'ikpeazu ha ga-agho ndi nzuzu. 12 Ocheeze di ebube, nke e mere ka o di elu site na mmalite, ka ebe nsọ anyi bu. 13 Onyenwe anyi, olileanya Izrel ka i bu. A ga-emekwa ka ihere mee ndi na-agbakuta gi azu. A ga-edekwa aha ndi ahụ niile si n'ebe i nọ wezuga onwe ha n'ala, n'ihu na ha ewezugala onwe ha site n'ebe Onyenwe anyi, isi iyi nke mmiri na-enye ndu, nọ. 14 Onyenwe anyi, o buru na i mee ka ahụ sie m ike aga m adi ndu. O buru na i zoputa m aga m abụ onye azoputara, n'ihu na o bu naani gi ka m na-eto. 15 Ha nọ na-aju m onu, na-asị m, "Olee ebe okwu Onyenwe anyi di? Ya mezuonu ugbu a!" 16 Ma esitebeghi m na i bu onye ozuzu aturu gi wezuga onwe m. I maara na o bughi ochicho obi m ihu ubochi ahụ na-eweta ida mba. I maara udi okwu niile na-esite n'onu m na-apu. 17 A ghorola m ihe na-eyi egwu, n'ihu na i bu ebe mgbaba m n'ubochi mbibi. 18 Mee ka ihere mee ndi na-akpagbu m. Ekwekwala ka ihere mee m. Mee ka ha tuo ujo, ma chebe m site n'ihe egwu. Mee ka ubochi mbibi bjakwasị ha, werekwa okpukpu ihe mbibi abuo tipja ha. 19 Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, "Gaa, guzo n'onu uzu ama obodo, ebe ndi eze Juda na-esi apu, ma na-abatakwa. Guzokwa n'onu uzu ama ndi ozo niile di na Jerusalem. 20 Gwa ha si, 'Nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi eze Juda na ndi Juda niile, na ndi niile bi na Jerusalem, ndi na-esi n'onu uzu a apu, na-abatakwa.' 21 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Lezienu onwe unu anya ihu na unu ebughi ibu obula n'ubochi izuike; lezienu onwe unu anya ihu na unu esiteghị n'onu uzu ama Jerusalem bufee ya. 22 Unu esitela n'ulo unu buputa ihe obula, unu arukwala oru obula n'ubochi izuike. Doonu ubochi izuike nsọ dika m nyere nna unu ha n'iwu. 23 Ma ha egeghị ntị, maobu kpo ya mkpa ha. Ha bu ndi ntị ike, ndi na-adighi anya ntị n'ido aka na ntị, maobu nabata ya. 24 Ma otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, o buru na unu ga-elezi anya rubere m isi, hapu isi n'onu uzu ama obodo a bufee maobu bubata ibu n'ubochi izuike, kama debe ubochi izuike nsọ, site na-arughu oru obula n'ime ya, 25 mgbe ahụ, ndi eze ndi ga-anokwasị n'ocheeze Devid ga-edu ndi na-ejere ya ozi na-agafe na-abatakwa site n'onu uzu ama a. Ha na ndi na-ejere ha ozi ga-anokwasị n'inyinya ha, na n'ugbo agha ha, mgbe ha si n'onu uzu ama a na-abata, ma na-apu. Ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem ga-esokwa ha n'azu. Aga m emekwa ka ndi mmadu biri n'obodo a ruo mgbe ebighi ebi. 26 Ndi

mmadu ga-esite n'obodo niile nke Juda, na n'obodo nta gbara Jerusalem gburugburu; ha ga-esitekwa n'ala ndi Benjamin, na n'ala ndagwurugwu nke ugwu ndi ahụ di n'odjida anyanwu, sitekwa n'ala Negev, na-ewebata onyinye aja nsure oku, na aja di iche iche, na onyinye oka, na onyinye ihe nsure oku na-esi isi uto, na onyinye ekele, n'ime ulo Onyenwe anyi. **27** Ma o buru na unu enupu isi ju idebe ubochi izuike nso, o buru na unu anogide na-ebubata ihe site n'onu uzo ama Jerusalem n'ubochi izuike, aga m amunya onu uzo ama niile di na Jerusalem oku, nke a na-apughị imenyu emenyu. O garepiakwa ebe niile e wusiri ike na Jerusalem.”

18 Nke a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya. **2** “Bilie, jee n'ulo okpu ite, ebe ahụ ka m ga-anọ zie gi ozi.” **3** Ya mere, ebiliri m jee n'ulo okpu ite, bjakwute ya mgbe o no na-arụ oru na nkume ikpu ihe. **4** Ma ite ahụ o chorọ ikpu aputaghị dika okpu ite si chorọ ya, n'ihia ya, o kpukọtara uru ahọ ozo, malitekwa ikpughari ya. **5** Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyi ruo m nti, **6** O siri, “O bu na m apughị ime unu dika okpu ite a mere, unu umu Izrel?” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Dika uru si di n'aka okpu ite ahụ, otu a ka unu onwe unu si diri n'aka m, gi Izrel. **7** Mgbe obula m kposara na a ga-akwada maobu bibie, maobu si n'onodu ya hopu mba maobu alaeze obula, **8** o buru na mba ahụ m dorọ aka na nti esite na mmehie ha chegharia, a gaghị ebibi ya dika m si zube. **9** Ozo, o buru na m akposaa na a ga-ewuli mba obula maobu alaeze obula elu, kuokwa ya, **10** o buru na o mee ihe joro njo n'anya m, ju irubere m isi, agaghị m emere ya ihe oma ahụ m zubere imere ya. **11** “Ugbu a, gwa ndi Juda na ndi ahụ bi na Jerusalem, si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi siri: Lee, ana m akwado mbibi nke ga-abiakwasị unu; ana m echekwa echiche ojoo megide unu. Ya mere, ka onye obula n'ime unu site n'uzo ojoo ya chegharia, ya meekwa ka uzo ya na omume ya zie ezi.’ **12** Ma ha ga-aza si, ‘O nweghị isi! Anyi ga-anogide na-eme ihe obula anyi cheputara n'echiche anyi, na-emekwa atumatu isiike nke obi ojoo anyi tnyputara.’” **13** N'ihia ya ka Onyenwe anyi ji kwuo si, “Jutanu ajuju n'etiti mba niile, onye nuru ihe di otu a? Ndi m, Izrel, bu nwaagbogo na-amaghị nwoke emeela ihe jogburu onwe ya. **14** O nweela mgbe mmiri oyi m mere ka o kpukotaa korọ n'elu ugwu Lebanon? O nweela mgbe mmiri ya juru oyi, nke si n'ebe di anya na-asodata ji akwasị iso aso? **15** Ma ndi m echezọla m. Ha na-achu aja nsure oku na-esi isi uto nye arusi na-enweghị isi, bu arusi ndi ahụ mere ka ha so ngongo n'uzo ha niile. Ha suru ngongo hapu igbasokwa uzo oma ahụ di site na mgbe ochie. Kama ha na-eje ije n'uzo ohia, nke na-enweghị ukpuru, nke a na-ewuzighi ewuzi. **16** Ala ha ga-atogboro n'efu. O gaghị ihe iju anya ruo ebighi ebi. Ndi si n'akuku ya na-agafe ga-efufe isi ha, n'ihia na ihe ha ga-ahụ ga-eju ha anya. **17** Aga m achusa ha n'ihu ndi iro ha dika ifufe na-efe site n'onwu anyanwu. Aga m agbakuta ha azu. Ha agaghị ahukwa ihu m anya n'ubochi ahụ mbibi ga-abiakwasị ha.” **18** Ha siri, “Bianu ka anyi gbaa izu megide Jeremaya, n'ihia na izi iwu agaghị esite n'ebe ndi nchaja na kwusi, maobu ndumodu n'ebe ndi maara ihe, ma o bukwanu okwu site n'ebe ndi amuma no. Ya mere, bianu ka anyi were ire anyi buso ya agha, gharakwa ina nti n'okwu obula nke o na-ekwu.” **19** Gee m nti, Onyenwe anyi. Nuru ihe ndi na-ebo m ebubo na-ekwu megide m. **20** O kwesiri iji ajo omume kwughachi ihe oma? Ma lee na ha

egwuolara m olulu. Chetakwa na m guzooro n'ihu gi ma rijo gi aririo n'ihia ha. Aririo m bu ka i hapu iweso ha oke iwe. **21** Ya mere, were umu ha nyefee n'aka unwu. Werekwa ha onwe ha nyefee n'aka mma agha. Mee ka ndi nwunye ha gho o ndi gba aka umu na di. Meekwa ka e gbuo ndi ikom ha, ka mma agha gbukwaa umu okorobia n'ogbo agha. **22** Mee ka e site n'ulo ha nu mkpu akwa, mgbe i mere ka ndi iro ha buso ha agha na mberede. N'ihia na ha egwuola olulu ijide m, ha esiekwarala m onya nzuzo ijide m n'ukwu. **23** Ma gi onwe gi, Onyenwe anyi, maara nzube ojoo ha niile igbu m. Agbagharala ha ajo omume ha; maobu hichapu mmehie ha site n'ihu gi. Mee ka ukwu ha gbuchapu ka ha daa n'ihu gi; mesie ha ike mgbe i na-ewe iwe.

19 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Jee, zuta otu ite aja site n'aka okpu ite. Duru ufodu n'ime ndi okene na ndi nchaja, **2** Jee na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, nke di nso n'onu uzo ama Ejuju di n'onwu anyanwu. Nodu n'ebe ahụ kwuputara ha okwu ndi m gwara gi. **3** Si ha, ‘Nuru unu okwu Onyenwe anyi, unu ndi eze Juda, na ndi Jerusalem. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke Izrel kwuru. Geenu nti! Aga m eme ka ihe ojoo bjakwasị ala a, udi ihe ojoo ga-eme ka nti obula nuru ya zuo wuruwuru. **4** N'ihia na ha ahapula m, mee ka ebe a gho o nke chi ndi mba ozo. Ha achuola aja nsure oku n'ime ya nye chi ndi ahụ ha na nna nna ha, maobu ndi eze Juda, na-amaghị. Ha ejirila obara ndi aka ha di ocha mejuputa ebe a. **5** Ha ewuola ebe ichu aja di elu nye chi Baal. N'elu ya kwa ka ha na-esure umu ha dika aja nye Baal, bu nke m na-enyeghi n'iwu, ekwughikwa m ya, o nwekwaghị mgbe o ji bata m n'obi. **6** Ya mere, kpacharanu anya, n'ihia na ubochi ahụ nabia, ka Onyenwe anyi kwubiri, mgbe ndi mmadu agaghị akpokwa ebe a Tofet ma o bukwanu Ndagwurugwu nke Ben Hinom, kama a ga-akpo ya Ndagwurugwu Ogbu. **7** “N'ebe a ka m ga-anọ laa nzube niile nke Juda na Jerusalem n'iyi. Aga m eme ka ha daa site na mma agha n'ihu ndi iro ha, n'aka ndi ahụ na-achosi ndu ha ike. Aga m enye umu anu ufe na anu ohia ozu ha dika nri. **8** Aga m ebibi obodo a mee ka o gho o ihe iju anya na ihe ima osu. Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anọ n'onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ihia onya ya niile. **9** Aga m emekwa ka ha rie anu ahụ nke umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ha ga-erikwa anu ahụ ibe ha, n'ihia na ndi iro ha ga-agba ha gburugburu nochibido ha n'ime oke mkpagbu ka ha bibie ndu ha.’ **10** “Kuwaa ite ahụ mgbe ndi gi na ha so no na-ele gi anya. **11** Gwa ha si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile siri: Aga m etipia mba a na obodo a, dika ite aja nke okpu ite a si daa tipiasia n'uzo a na-apughị imezikwa ya ozo. Ha ga-eli ndi nwuru anwu na Tofet tutu ruo mgbe ohere na-agaghị adikwa ili ozu ozo. **12** Ihe di otu a ka m ga-eme n'ebe a, meekwa ndi bi na ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m eme obodo a ka o diri ka Tofet. **13** Ulo niile di na Jerusalem na ulo niile nke ndi eze Juda ka a ga-emeru dika ebe a, bu Tofet, otu a ka a ga-esi meruokwa ulo niile a suree ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ha nye usuu niile nke eluigwe, wusakwara chi ndi ozo ihe onuru dika onyinye.’” **14** Mgbe Jeremaya si na Tofet, ebe ahụ Onyenwe anyi zigara ya ibu amuma lota, o guzoro n'ogige ulonso ukwu Chineke ahụ, gwa ndi mmadu niile okwu si ha, **15** “Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu

Chineke nke Izrel siri, 'Geenu nti! Ana m aga ime ka ihe ojoo ahụ m kwuru okwu ya, bjakwasị obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, n'ihl na ha bu ndi isiike, ndi juru ige nti n'okwu m.'"

20 Mgbe Pashua nwa Imea, bu onye nchujaja, ma burukwa onyeisi na-elekota ulonso ukwu Onyenwe anyi, nuru amuma ndi a Jeremaya na-ebu, **2** o nyere iwu ka e tie Jeremaya, bu onye amuma ihe, kee ya agbu, tinye ya n'onu uzọ ama Di Elu nke Benjamin, nke di ulonso ukwu Onyenwe anyi. **3** N'echi ya, mgbe Pashua topuru ya site n'agbu ahụ, Jeremaya siri ya, "Onyenwe anyi akpoghi gi Pashua, kama aha gi bu Mago-Misabib, nke putara, Nwoke ihe egwu gbara gburugburu. **4** N'ihl na nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu, 'Aga m eme ka i ghoro onwe gi, ghokwara ndi enyi gi niile ihe egwu. Anya gi abuo ka i ga-eji hu ha mgbe mma agha ndi iro ha ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-eburu ndi niile bi n'ime ya gaa Babilon. O ga-egbu ndi foduru. **5** Aga m enyefe ndi iro ha aku niile di n'obodo, na ihe niile ha rupertara, na ihe niile di oke onuahia, na ngwongwo na aku niile nke ndi eze Juda. Ha ga-eburu ya dika ihe a kwatara n'agha laa Babilon. **6** Ma gi onwe gi bu Pashua, na ndi niile bi n'ulo gi, ka a ga-adota n'agha buru gaa Babilon. N'ebe ahụ ka i ga-anwu. Ebe ahụ kwa ka a ga-eli gi, gi na ndi enyi gi ndi a niile i na-eburu amuma ugha.'" **7** Onyenwe anyi, i ghoola m aghugho, meekwa m ka m ghoo onye a ghogburu n'aghugho. I jidesiela m aka ike, mee ka uche gi mezu m n'ahu. Lee na mmadu niile na-akpari m ubochi niile. Onye obula jikwa m na-eme ihe ochi. **8** N'ihl na mgbe obula m meghere onu kwuo okwu, aghaghị m iti mkpu. Aga m akpo mkpu banyere ihe ike na ila n'iyi. N'ihl na okwu Onyenwe anyi ewetara m mkpari na ikwa emo ubochi niile. **9** O burukwa na m ekwuo n'obi m si, "Agaghị m ekwute ihe obula metutara okwu ya maobu aha ya ozo." O dighi ekwe m. N'ihl na okwu ya na-enwu m oku n'obi. O dikwa ka oku na-enwu emechibidoro uzọ n'ime okpukpu m. Ike agwula m inagide okpomoku nke okwu ya. N'ezie, apughikwa m inagide ya. **10** Ana m anu otutu akuko nduzo, "Oke egwu n'akuku niile! Juunu ya! Ka anyi juunu ya!" Ndi enyi m niile no na-eche mgbe m ga-azohie ukwu daa, na-asi, "Ma eleghị anya o ga-abu onye eduhiere, mgbe ahụ, anyi ga-emegide ya, bororo onwe anyi obo n'ahu ya." **11** Ma Onyenwe anyi nonyeere m dika dike n'agha; n'ihl ya, ndi na-esogbu m ga-aso ngongo, ha agaghị emerikwa m. Ihe ha zubere agaghị emezuru ha, n'ihl ya, ihere ga-eme ha nke ukwu; a gaghị echezokwa onodu ihere ha ruo ebighi ebi. **12** Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, gi, onye na-enyocha onye ezi omume, onye anya ya na-eru n'ihl di mmadu n'obi na n'ime echiche uche ya, biko, kwere ka m di ndu hu mgbe i ga-aboro onwe gi obo megide ha, n'ihl na o bu n'aka gi ka m tinyere ihe niile gbasara m. **13** Bkuonu Onyenwe anyi abu! Nyenu Onyenwe anyi otuto! N'ihl na o na-anaputa ndu ndi mkpa na-akpa, site n'aka ndi ajo omume. **14** Ihe a buru onu ka ubochi ahụ a muru m bu. Ka ubochi nne m muru m ghara inwe ngozi. **15** Onye a na-abu onu ka nwoke ahụ bu nke wetara nna m akuko omumu m, nke mere ka o nuria onu, na-asi ya, "A muolara gi nwa, o bu nwa nwoke!" **16** Ka e meekwa nwoke ahụ ihe Onyenwe anyi mere obodo ndi

ahụ o bibiri na-enweghi omijko. Ka nwoke ahụ nogidekwa na-anu iti mkpu akwa n'ututu, na akwa ibu agha n'ehilie. **17** N'ihl na o hapuru igbu m mgbe m no n'afọ nne m, hapu ime ka afọ nne m buru ili m, ka afọ ya burukwa ihe buru ibu ruo mgbe ebighi ebi. **18** N'ihl ginj ka m ji site n'afọ nne m puta ihu onodu ojoo ndi a, na inogide n'obi mwute, na ino onodu ihere ogologo ubochi niile nke ndu m?

21 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi, nke ruru Jeremaya nti mgbe eze Zedekaya zigara Pashua nwa Malkija, na onye nchujaja bu Zefanaya nwa Maaseia, **2** si, "Jutara anyi ase site n'aka Onyenwe anyi, n'ihl na Nebukadzeza eze Babilon nabuso anyi agha. Eleghị anya Onyenwe anyi ga-emere anyi ihe itunanya dika oge gara aga, nke ga-eme ka o si n'ebe anyi no wezuga onwe ya." **3** Ma Jeremaya zara si ha, "Gwanu Zedekaya si ya, **4** 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru: Lee ejikerela m ugbu a ichighari ihe agha niile di unu n'aka, nke unu ji na-ebuso eze Babilon na ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu agha, e, ejikerela m ichighari ha megide unu. Aga m akpobata ha n'ime obodo a. **5** Mu onwe m ga-eji aka e setipuru nke oma, na aka di ike, nke iwe na onuma di ukwu, buo agha megide unu. **6** Aga m etida ndi niile bi n'obodo a, ma mmadu ma anu ohia. Ha ganwukwa site n'oke ihe otiti, nke m ga-eme ka o bjakwasị ha. **7** Mgbe nke a mesiri, Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, aga m ewere Zedekaya eze Juda, na ndisi ochichi ya, na ndi niile bi n'obodo a, ndi mma agha na unwu na ihe otiti ndi a na-egbughi, nyefee ha n'aka Nebukadzeza eze Babilon, unu n'aka ndi iro ha, ndi na-achosi ndu ha ike. O ga-eji mma agha gbuo ha. O gaghị emere ha ebere, o gaghị egosikwa ha omijko." **8** "Tinyere nke a, gwanu ndi mmadu niile, 'na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m eche n'ihu unu uzọ abuo, uzọ na-eduba na ndu, na uzọ na-eduba n'onwu. **9** Onye obula n'ime unu nogidere n'obodo a ka mma agha, maobu unwu, maobu ihe otiti ga-egbu. Ma onye obula n'ime unu pukwuru ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu, were onwe ya nyefee ha n'aka, ga-adu ndu; o ga-echebekwa ndu ya. **10** Ekpebiela m imesi obodo a ike; o nweghi ihe oma obula ga-esi n'aka m rute ha, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A ga-enyefe obodo a n'aka eze Babilon, onye ga-eji oku laa ya n'iyi.' **11** "Karichasja, gwa ndi ezinaulo eze Juda si, 'Nuru okwu Onyenwe anyi. **12** Unu ulo Devid, otu a ka Onyenwe anyi siri, "Kpeenu ikpe ziri ezi kwa ututu niile; naputanu ndi a na-emegbu emegbu site n'aka ndi na-emegbu ha. Naputawanu ndi a na-apunara ihe ha nwere site n'aka ndi na-apunara ha ihe ndi a. O buru na unu emeghi otu a, iwe m ga-abjakwasị unu, dika oku n'ihl ajo omume unu, o dikwaghị onye puru ime ka o kwusi. **13** Edoola m onwe m megide gi, Jerusalem, gi onye bi n'ebe di elu karja ndagwurugwu a, onye bi n'ebe di elu nke di larji, Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Gi onye na-asi "Onye puru ibuso anyi agha? Onye kwa puru ibata n'ebe anyi e wusiri ike?" **14** Aga m enye gi ahuhu nke ruuru gi n'ihl ajo omume gi, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m amanye oku n'oke ohia gi niile, nke ga-erechapu ihe niile di gi gburugburu.'"

22 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jee n'ulozeza Juda nodu n'ebe ahụ kwusaa ozi ndi a. **2** 'Nuru okwu Onyenwe anyi, nye gi, gi eze Juda, gi onye na-anokwasị n'ocheeze Devid. Nuru ya, gi na ndisi ochichi gi, na unu ndi

niile na-esite n'onyụ ụzọ ama ndị a na-apụ na-abatakwa. **3** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Meenụ ihe dị mma na ihe ziri ezi. Napụtanụ onye eji aka ike napụ ihe o nwere site n'aka onye ahụ na-emegbu ya. Unu emejokwala onye ọbịa, maọbụ mee ya ihe ike. Unu emekwala ndị na-enweghị nna, maọbụ ndị inyom di ha nwurụ ihe ojọ. Unu awụsịkwala ọbara ndị aka ha di ọcha n'ebe a. **4** N'ihị na ọ buru na unu elezie anya mee iwu ndị a niile, mgbe ahụ, ndị eze na-anọkwasi n'elu ocheeze Devid ga-anogide na-esite n'onyụ ụzọ ama ndị a na-apụta, na-abata n'elu ugbo agha ha, ma n'elu inyinyịna ha, ha na ndịisi ọchịchị ha, na ndị ha na-achị. **5** Ma ọ buru na unu ajụ irube isi nye iwu ndị a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, eji m onwe m na-anụ iyi na ulọeze a ga-aghọ mkpompko ebe.”

6 N'ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere ulọeze Juda, “O bụ ezie na ịdị dika Gilead nye m, dika elu ugwu ukwu Lebanon, aghaghị m ime gi ka ị dirị ka ebe ikpofu ahijia, dika obodo ndị mmadụ na-ebighị n'ime ya. **7** Aga m ezite ndị mbibi ndị ga-abia megide gi. Onye ọbụla n'ime ha ga-eji ngwa agha ya. Ha ga-egbutusijika osisi sida ọma gi niile, tūnye ha niile n'ime ọkụ. **8** “Otutu ndị si mba ozo bja ga-agafe obodo a. Ha ga-ajurita ibe ha ajujụ sị, ‘Gini mere Onyenwe anyị ji mee obodo ukwu a ihe ojọ di otu a?’ **9** Osisa ha ga-enweta ga-abu, ‘O bụ n'ihị na ha gbakutara ogbugba ndụ Onyenwe anyị Chineke ha azụ, malite ikpo isiala na ife chi ndị ozo.’”

10 Unu akwala akwa n'ihị eze ahụ nwurụ anwu, maobu ruo uju n'ihị na ọ gaghị abukwa eze unu, kama kwaanụ akwa n'ihị onye ahụ a dotara n'agha buru gaa mba ozo. N'ihị na ọ gaghị aloghachi ozo; ọ gaghị ahukwa ala ebe a muru ya anya ozo. **11** N'ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Shalum nwa Josaya, onye nọchiri anya nna ya dika eze Juda, bụ onye aha e si n'ebe a buru gaa mba ozo, “O gaghị alotakwa ozo. **12** Ebe ahụ e buuru ya gaa ka ọ ga-anọ nwụ. O gaghị ahukwa ala nke aka ya anya ozo.”

13 “Ahuhụ na-adirị onye ahụ na-ewu ulọeze ya site n'uzo ajo omume, nke jikwa ikpe na-ezighi ezi na-ewu ime ulo elu ya niile, onye ahụ nke na-eme ndi mmadu ruo ọrụ n'efu, nke na-adighi akwu ha ugwo ọbula n'ihị ọrụ ha. **14** Onye na-asi, ‘Aga m ewuru onwe m ulọeze buru ibu, nke onuulo di n'ulo elu ya sara ezi mbara.’ Ya mere, ọ tinyere oghereikuku sara mbara n'ulo ahụ, jirikwa osisi sida machie elu ya, werekwa penti na-acha uhie uhie choo ya mma. **15** “I ga-abu eze n'ihị na i nwere otutu osisi sida karja ndi ozo? Nna gi o nweghi ihe oriri na ihe onuhu? O mere ihe di mma na ihe ziri ezi n'ihị ya ihe niile gaara ya nke oma. **16** O kwuchitere onu ndi ogbenye na ndi na mkpa, nke a mere na ihe niile gara nke oma. O bughị nke a bu ihe o putara bu imara m? Ka Onyenwe anyi kwuputara **17** Ma anya unu na obi unu adighi n'ihie ozo ma o bughị naanị n'uru n'ezighi ezi n'iwufu ọbara ndi aka ha di ọcha, na imegbu ndi mmadu, na iji aka ike punara ha ihe ha nwere.”

18 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim nwa Josaya eze Juda: “Ha agaghị eruru ya uju sị, ‘Ewoo nwanne m nwoke! Ewoo nwanne m nwanyi!’ Ha agaghị eruru ya uju sị, ‘Ewoo nna anyi ukwu! Ewoo ima mma ya!’ **19** A ga-eli ya dika e si eli inyinyịna ibu. A ga-adokpuru ozu ya n'ala tufuo ya n'azu onu ụzọ ama Jerusalem.”

20 “Gbagoruo na Lebanon tie mkpu akwa, meenụ ka a nụ olu unu na Bashan, sitewanu na Abarim tie mkpu akwa n'ihị na e gweriela ndi niile unu na ha di na mma. **21** Adoro m gi aka na nti n'oge ahụ i no na-eche na i guzo chim, ma i juru ige nti. Nke a bukwa omume gi site

na mgbe i bu nwantakiri. Ijukwara irubere m isi. **22** Oke ifufe ga-ebufu ndi ozuzu aturu gi niile, a ga-emekwa ka ndi gi na ha di na mma gaa biri na mba ozo. Mgbe ahụ, ihere ga-eme gi, i ga-aghokwa onye e wedara n'ala n'ihie ajo omume gi niile. **23** Gi onye na-ebi na Lebanon, onye ebe obibi ya di n'ulo e ji osisi sida wuo, lee ka i si na-asu ume mgbe ihe mgbu bjakwasiri gi, ihe mgbu yiri nke nwanyi ime na-eme. **24** “Ma dika m na-adi ndu,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, “a sikwari na gi, bu Jehoiakim, nwa Jehoiakim eze Juda, bu mgbaaka akara m gbanyere na mkpisiaka di n'aka nri m, aga m agbapukwa gi, **25** were gi nyefee n'aka ndi ahụ na-achosi ndu gi ike, bu ndi ahụ i na-atu ujo ha. Aga m enyefe gi n'aka Nebukadnezze eze Babilon na ndi Kaldia. **26** Aga m atufu gi na nne muru gi, tuga unu na mba ozo di iche site n'obodo a no muo unu. Ebe ahụ ka unu ga-anọ nwụ. **27** Unu agaghị aloghachikwa n'ala ahụ na-agu unu agu iloghachi n'ime ya.”

28 Nwoke a bu Jehoiakim, o bu ite tiwara etiwa, nke e leliri eleli, ihe onye ọbula na-achoghi? N'ihie gini ka a ga-eji tufuo ya na umu ya, tuga ha na mba ha na-amaghi? **29** Ala, ala, ala, nyuru okwu Onyenwe anyi. **30** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: “Detuo ya n'akwukwo na nwoke a bu onye gba aka nwa, nwoke nke ihe na-agaghị agara nke oma n'oge ndu ya niile, n'ihie na o nweghi onye n'ime umu o muru nke ihe ga-agara nke oma, o nwekwaghị onye n'ime ha ga-anokwasị n'ocheeze Devid, maobu chikwa ozo na Juda.”

23 “Ahuhụ dirị ndi ozuzu aturu ahụ na-achusasị, ma na-ebibi igwe aturu m ha kwesiri ilekotazi anya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **2** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-agwa ndi ozuzu aturu ahụ na-elekota ndi m, “Ebe o bu na unu akpasasiala igwe ewu na aturu m, chusaa ha, kama ilekotazi ha anya nke oma, aga m ata unu ahuhụ n'ihie ihe ozo ndi a unu mere.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **3** “Mu onwe m ga-eji aka m chikota ndi m foduru n'igwe ewu na aturu m site na mba ahụ niile m chugara ha, kpoghachikwa ha n'ebe ita nri ha, ebe ha ga-anọ muba, di ukwu n'onyogugu. **4** Aga m ahoputakwa ndi ozuzu aturu, ndi ga-elekotazi ha anya. Egwu agaghị atụ ha, o dikwaghị onye ga-emenye ha ujo. O nwekwaghị onye ga-akpafu akpafu n'ime ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **5** “Ubochi ndi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-eme ka Ngalaba na-eme ezi omume otie n'ezinaulo Devid. O ga-abu Eze ga-eji amamihe chia ndi ya. O ga-eme ezi ihe, kpeekwa ikpe ziri ezi n'ala ahụ. **6** N'ubochi, ya ka a ga-azoputa Juda, Izrel ga-ebikwa n'udo. Nke a bu aha a ga-akpo ya: Onyenwe anyi Onye Nzoputa, bu Ezi omume Anyi. **7** “N'ihie nke a, ubochi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe ndi mmadu na-agaghị asikwa ozo, ‘Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye sitere n'ala Ijiti duputa ndi Izrel,’ **8** ma ha gasi, ‘Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ kpolatara agburu Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba di iche iche ebe o chugara ha.’ Mgbe ahụ, ha ga-ebi n'ala nke aka ha.”

9 Ma banyere ndi amuma, obi m na-agbawa n'ime m, okpukpu m na-amakwa jijiji n'ihie ha. Adi m dika nwoke mmanya na-egbu, dika onye nubigara mmanya oke, n'ihie ihe na-eche ha site n'aka Onyenwe anyi, na site n'okwu nsọ ya. **10** Ndi juputara n'ala a bu ndi na-akwa iko. N'ihie ibu onu ndi a niile ala a togboro n'efu, ahijia niile di n'ozara akponwola. Ndi amuma na-agbasokwa ihe ozo. Ha na-egosikwa ike ha n'uzo

na-ezighi ezi. **11** “N’ihi na ndi amuma na ndi nchujaja aghoala ndi na-amaghị Chineke. O buladi n’ime ulonso ukwu m ka m na-ahụ ajoy omume ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** “N’ihi ya, uzo ha na-agbaso ga-adi ka ebe na-amị amị; a ga-achubanye ha n’ochichiri ebe ahụ ka ha ga-anokwa daa. Aga m eme ka ihe mbibi bjakwasị ha n’afọ ahụ, a ga-ata ha ahuhụ.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **13** “Ahuru m ihe aru n’etiti ndi amuma Sameria: Ha buru amuma site n’ike chi Baal, si otu a duba ndi m, bu Izrel na mmehie. **14** Ahukwara m ihe jogburu onwe ya n’etiti ndi amuma no na Jerusalem. Ha na-ebi ndi ikwa iko, na ikwu okwu ugha. Ha na-agba ndi ajoy omume ume, si otu a na-egbochi ha isi n’ihe ojojo ha tugharja. Ha niile dika ndi Sodom n’ebe m no; ndi Jerusalem dikwa ka ndi Gomora n’ihu m.” **15** N’ihi nke a, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ndi amuma a, “Aga m eme ka ha rie nri na-aku ilu, meekwa ka ha nuch mmiri e tinyere nsi, n’ihi na mmuo nke amaghị Chineke esitela n’aka ndi amuma ndi na Jerusalem gbasaa ruo ndi niile bi n’ala ahụ.” **16** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Unu ahala ntị n’ihe ndi amuma ahụ na-eburu unu n’amuma, n’ihi na olileanya ha na-ewetara unu abughị ezi olileanya. Ohu ha na-agwa unu na ha huru bu ihe ha cheputara n’obi ha, o sighi n’onu Onyenwe anyi rute ha **17** Ha na-anogide na-agwa ndi ahụ na-eleli m anya na-asị ha, ‘Onyenwe anyi kwuru si, unu ga-enwe udo.’ Ndi ahụ niile na-agbasokwa uzo isiike nke obi ha tuputara, ka ha na-agwakwa okwu si, ‘O nweghi ihe ojojo gabjakwasị gi.’ **18** Ma olee onye o bu n’etiti ndi amuma a nke na-abiaru Onyenwe anyi nso, hu ya anya maobu inu ihe o nakwu? Onye kwa n’etiti ha nwerela ike niaa ntị nuru okwu ya? **19** Lee, Onyenwe anyi na-ezite oke ifufe na-efesi ike, o bu oke ifufe nke iwe ya, nke ga-abia bufuo ndi ajoy omume a. **20** Onyenwe anyi agaghị akwusi iwe iwe ya tutu ruo mgbe o mezuru ihe niile di ya n’obi. N’ubochi ndi ahụ na-abia n’ihu, unu ga-aghota ihe ndi a niile nke oma. **21** O bughi m zitere ndi amuma a, ma ha na-ekwu na o bu okwu si m n’onu ka ha na-ekwu. O nweghi oge m ji gwa ha okwu, ma ha nokwa na-ebu amuma. **22** A si na n’igbala nso guzo n’ebe igba izu nzuzo m, ha gaara ekwusara ndi m okwu m, nke gaara eme ka ha site n’ajo omume ha tugharja, sitekwa n’uzo ojojo ha chigharja. **23** “Abu m naanị Chineke na-anọ ha nso, ma adighi m anọ n’ebe di anya?” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **24** “O nwere onye puru izo onwe ya n’ebe nzuzo nke m na-enweghi ike ihu anya?” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “O bu na m anoghi n’ebe niile n’eluigwe nakwa n’uwa?” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **25** “Anula m ka ndi amuma a, bu ndi na-ebu amuma ugha n’aha m na-ekwu na-asi, ‘Aroro m nro! Aroro m nro!’ **26** Ruo ole mgbe ka ihe di otu a ga-adigide n’obi ndi amuma ndi a, ndi na-ebu amuma aghugho di ha n’obi? **27** Ha na-eche na nro ha na-akoritara ibe ha gae me ka ndi mmadu chezo aha m, dika ndi nna nna ha si chezo aha m site n’ikpo isiala nye Baal. **28** Ka onye amuma ahụ roro nro kogharja nro o roro. Otu a kwa, ka onye ahụ okwu m di n’onu ya nogidekwa na-ekwusa ya n’eziokwu. N’ihi na gini ka okporo oka na mkpuru oka nwekoro?” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **29** “Okwu m o dighi ka oku? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Okwu m o dikwaghị ka okporo igwe nke na-etiwasi nkume?” **30** N’ihi ya, Onyenwe anyi kwubiri si, “Ana m edo onwe m megide ndi amuma na-

esite n’onu ibe ha na-ezute okwu ha na-ekwu, ma na-asi na o bu n’onu m ka ha si nata ya. **31** E, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, Ana m edo onwe m megide ndi amuma ahụ ire ha na-ekwu otutu okwu, ndi ahụ na-asikwa, ‘O bu ihe si n’onu Onyenwe anyi puta.’ **32** N’ezie, ana m edo onwe m megide ndi ahụ niile na-ebu amuma nro ugha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “Ha ji okwu ugha ha na-agwa ndi m okwu, na-eduhie ha, ma o bughi m hoputara ha. O bukwaghị m zitere ha. Okwu ha adighikwa abara ndi m uru obula.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **33** “Mgbe ndi a, maobu ndi amuma ha, maobu ndi nchujaja ha, juru gi ajuju si gi, ‘Gini bu ozi i si n’onu Onyenwe anyi nata?’ I ga-asa ha si, ‘Ozi nke ole? Aga m agbakuta unu azu, ya bu ihe Onyenwe anyi kwubiri.’ **34** O buru na onye amuma maobu onye nchujaja maobu onye obula ozo ekwuo si, ‘Ihe di otu a bu ozi si n’onu Onyenwe anyi,’ aga m ata onye ahụ kwuru okwu ahụ na ndi ezinaulo ya ahuhu. **35** Ihe ndi a bu ihe unu na-agwarita onwe unu n’otu n’otu. O bu ihe onye na-agwa enyi ya, na ihe nwanna na-agwa nwanna Izrel ibe ya. Unu na-asi, ‘Gini bu osisa Onyenwe anyi nyere?’ maobu, ‘Gini bu okwu e si n’onu Onyenwe anyi nata?’ **36** Kwusinu ijughari ajuju banyere ihe Onyenwe anyi kwuru, n’ihi na okwu onye obula n’ime unu kwuru na-ahoro onye ahụ ihe si n’onu Onyenwe anyi puta. Site n’uzo di otu a unu na-agbanwe ma na-asugharikwa okwu Chineke di ndi isi, bu okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke anyi. **37** Ihe ndi a niile bu ihe unu na-ajukari onye amuma, ‘Gini bu osisa Onyenwe anyi nyere gi? Maobu, gini ka Onyenwe anyi kwuru?’ **38** O bu ezie na unu na-ekwu si, ‘Ihe ndi a bu ozi si n’aka Onyenwe anyi,’ ma lee ihe Onyenwe anyi na-ekwu: Unu na-ekwu okwu ndi a, ‘Ihe a bu ozi si n’aka Onyenwe anyi,’ o buladi mgbe m gwarala unu si unu asikwala ‘Ihe ndi a bu ozi n’aka Onyenwe anyi.’ **39** Ya mere, mu onwe m ga-echezo unu kpmkpm ma sitekwa n’ihu m chupu unu na obodo a nke m nyere unu na nna nna unu ha. **40** Aga m eme ka ita uta ebighi ebi bjakwasị unu. Aga m etinyekwa unu n’onodu ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi, e, onodu ihere nke a na-agaghị echefu echefu.”

24 Emesia, Onyenwe anyi gosiri m nkata fiig abuo, nke a dobara n’ihu ulonso Onyenwe anyi. N’oge a, Nebukadneza eze Babilon esitelari na Jerusalem dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakin, eze Juda, na ndisi Juda, na ndi oka, na ndi uzu, mee ka ha gaa biri na Babilon, nke di na mba ozo. **2** Otu nkata nwere mkpuru fiig mara mma, dika ndi ahụ na-ebu uzo acha, nkata nke ozo nwere mkpuru fiig nke joro njo, ha joro njo na mmadu enweghi ike iracha ha. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi juru m ajuju si m, “Jeremaya, gini ka i huru?” Azara m si ya, “Ahuru m mkpuru fiig. Ufodu di nnoo ezi mma, ma ndi ozo joro njo. Ha adighikwa mma nracha.” **4** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, si, **5** “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel kwuru: Ndi ahụ m mere ka e si na Juda dota n’agha, ndi e buuru gaa n’ala Kaldia di m dika mkpuru osisi fiig ndi a mara mma. **6** Anya m ga-adikwasị ha n’ahụ ihu na ihe gaara ha nke oma. Aga m akpoghachitekwa ha n’ala a. Aga m ewulikwa ha elu ghar ikwada ha; Aga m akụ ha dika osisi ghara ihopu ha. **7** Aga m enye ha udi obi ha ga-eji mata m, na m bu Onyenwe anyi. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. N’ihi na obi ha niile ka ha gaeji loghachikwute m. **8** “Ma dika fiig ojojo ndi a, bu ndi di njo

nke ukwu na-enweghị ike iri ha eri,' Onyenwe anyị siri, 'otu a ka m gaa emeso Zedekaya, eze Juda, na ndịisi ochichị ya, na ndị ahụ niile fọdurụ ndụ na Jerusalem, ma ha bi n'ime ya, maọbụ biri n'Ijpt. **9** Aga m eme ka ha ghọrọ alaeze niile nke ụwa ihe isọ oyi, na ihe na-eweta obi ojoo. Ha ga-aghọ ihe jita ụta, na ihe e ji akọ akọkọ, na ihe nkọcha na ihe jbu onu n'ebe obula m mere ka ha gaa biri. **10** Aga m ezigakwa mma agha na unwu na orja na-eefe efe n'etiti ha, tutu ruo mgbe e mere ka ha gwusja n'elu ala ahụ nke m nyere ha, nyekwa ndị bu mma nna ha."

25 Okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndị Juda niile, n'afọ nke anọ nke ochichị eze Jehoiakim, nwa Josaya na Juda. O bukwa n'afọ nke mbu nke ochichị eze Nebukadneza na Babilon. **2** Ya mere, ihe ndị a ka Jeremaya, bu onye amuma gwara ndi Juda na ndi niile bi na Jerusalem: **3** Kemgbe afọ iri abuo na ato, sitekwa n'afọ iri na ato nke ochichị eze Josaya nwa Amon, bu eze Juda ruo taa, ka okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, a gwara m unu okwu, mgbe na mgbe, ma unu juru ige ntị n'ihe m gwara unu. **4** O bukwa ezie na Onyenwe anyi eziterela unu ndi ohu ya bu ndi amuma site n'oge ruo n'oge ma unu ajula ige ntị. Unu jukwara jna ntị n'ihe ha na-ekwu. **5** Ozi ha ziri unu bu nke a, "Unu niile n'otu n'otu sitenu n'uzo ojoo unu na ndu ojoo unu tugharja, ka unu nwee ike ibigide n'ala a Onyenwe anyi nyere unu na nna nna unu ha ruo mgbe ebighi ebi. **6** Unu agbasola maobu fee, maobu kpoo isiala nye chi ndi ozo; unu ejila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, ka m ghara imeru unu ahụ. **7** "Ma unu juru ige m ntị," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Unu ejirila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, si otu a wetara onwe unu mmeru ahụ." **8** Ya mere, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-asi, "Ebe o bu na unu ajula ige ntị n'okwu m. **9** Aga m akpoku ndi ahụ si n'ugwu, ha na ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m eme ka ha bja megide ala a, na ndi bi n'ime ya. Ha ga-emegidekwa mba niile gbara ala a gburugburu. Aga m ebibi ha niile kpmkpam, mee ha ka ha ghoo ihe iju anya, na ihe a na-eleli. Ha gaghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. **10** Aga m emekwa ka olu obi uto na onu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi na-akwo oka, na ihè nke oriona na-enye, hapukwa idi n'ime ya. **11** Ala a niile ga-agho mkpomkpo ebe togboro n'efu, mba ndi a niile ga-eyere eze Babilon ozi iri afọ asaa. **12** "Ma mgbe iri afọ asaa zuru, aga m ata eze Babilon na mba ya, bu ala ndi Babilon, ahuhu n'ih ijo omume ha," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m emekwa ka ala ahụ ghoo mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. **13** Aga m emekwa ka ihe niile m buru uzo kwuo megide ala ahụ bjakwasị ya, bu ihe niile e dere n'akwukwo a, na ihe niile Jeremaya buru n'amuma megide mba niile di iche iche. **14** A ga-eme ka ha ghoo ndi ohu nye mba di iche iche na nke ndi eze di ukwu. Aga m akwughachikwa ha dika omume ha si di, na dika akaoru ha si dikwa." **15** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel gwara m, "Nara m iko a di m n'aka, nke a gbajuru mmanya onuma m, gaa mee ka mba niile m zigara gi ijekwuru nuru site na mmanya onuma m di n'ime ya. **16** Mgbe ha nuru ya, ha ga-adaghari, malitekwa iyi ara n'ih ijo mma agha, nke m ga-ezite n'etiti ha." **17** Ya mere, esi m n'aka Onyenwe anyi nara iko ahụ, meekwa ka mba ndi ahụ niile o ziri m ka m jekwuru nuru ihe di n'ime ya. **18** Jerusalem

na obodo Juda niile, na ndi eze ha, na ndisi ochichị ha, si n'iko ahụ nuru ihe di n'ime ya, n'ih ijo mme ka e bibie ha, ka ha ghoo ihe iju anya, na ihe nkocha, na ihe a buru onu, dika ha di taa. **19** Fero, eze Ijpt, na ndi na-eyere ya ozi, na ndisi ochichị ya, na ndi ya niile, **20** na ndi mba ozo niile bi n'ebe ahụ; na ndi eze Uz; na ndi eze ndi Filistia niile, bu nke ndi Ashkelon, na Gaza, na Ekron, na ndi fodoru n'ime Ashdod. **21** Ndị eze Edom, na Moab, na ndi Amon; **22** na ndi eze Tajā na Sajdon, na ndi eze obodo ha di n'akuku osimiri, nke di n'ofe nke ozo; **23** na ala Dedan, na Tema, na Buz, na ndi niile bi n'ebe di anya. **24** Na ndi eze Arebia, na ndi eze mba niile ndi ahụ bi n'ozara; **25** na ndi eze Zimri, na Elam, na Midia; **26** na ndi eze ala di n'ugwu, na mba di nso, na mba di anya, ha niile n'otu n'otu, na alaeze niile di n'üwa. Mgbe eze ndi a niile nuru site n'ihe di n'iko ahụ, eze Sheshak gae-sitekwa na ya nuru. **27** "Mgbe ahụ, gwakwa ha si, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: Nuru, nubiganu oke; gbokwanu agbo, daanu n'ala ebe unu na-agaghị esi bilitekwa ozo, n'ih ijo mma agha m gaezite n'etiti unu." **28** O buru na ha ajụ inara gi iko a site na ya nuru ihe di ya n'ime, gwa ha si, 'Unu ga-anuru ya, n'ih ijo na otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **29** Lee, ana m amalite ime ka mbibi bjakwasị obodo ahụ a kpokwasiri aha m. Ma unu ga-esi ana gbanari ahuhu? Unu agaghị agbanari ahuhu, n'ih ijo na ana m enye iwu ka e webata mma agha n'etiti ndi niile bi n'üwa. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **30** "Ugbu a buo amuma ndi a niile megide ha, si ha, "Onyenwe anyi ga-esi n'elu bigbo; o ga-esitekwa n'ebe obibi ya di nso mee ka olu ya daa ụda. O ga-ebigbo si ike megide ala ya O ga-eti mkpu dika ndi ahụ na-azocha mkpuru vainji; o ga-eti mkpu megide ndi niile bi n'üwa. **31** Uda mkpotu ahụ ga-eru na nsotu niile nke üwa, n'ih ijo na Onyenwe anyi ga-ebo mba niile nke üwa ebubo. O gae-me ka ikpe omuma rute mmadu niile, meekwa ka e jiri mma agha bibie ndi ajo omume." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **32** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Lee, mbibi na-agbasa site n'otu mba na-eru na mba ozo; oke ifufe na-abiakwa site na nsotu niile nke üwa." **33** N'oge ahụ, ndi ahụ Onyenwe anyi ga-egbu ga-atogboro n'ebe niile, site n'otu nsotu nke üwa ruo na nke ozo. A gaghị eli ha, o nkwaghị onye ga-akwa ha. Kama ha ga-atogboro n'ala dika unyi. **34** Kwasienu akwa ike, unu ndi ozuzu aturu, tiekwanu mkpu akwa; turonu onwe unu n'ala, unu ndi ndu nke igwe ewu na aturu. N'ih ijo na oge a ga-egbu unu eruola, unu gadaakwa tiwasia dika ite aja. **35** Ndị ozuzu aturu agaghị enwe ebe ha ga-agbaga oso; ndi ndu igwe ewu na aturu agaghị enekwa ebe ha ga-ezo onwe ha. **36** Geenü ntị ka unu nuru ijo akwa ndi ozuzu aturu, geenü ntị nuru mkpu akwa ndi ndu igwe ewu na aturu, n'ih ijo na Onyenwe anyi na-ebibi ebe ita nri ha. **37** Ebe mmakpu oma niile nke anu ulo ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n'ih ijo oke iwe nke Onyenwe anyi. **38** O ga-apukwute ha, dika odum si esi n'ebe ndina ya na-aputa ichu anu ohja. O ga-eme ka ala ha ghoo mkpomkpo ebe, n'ih ijo mma agha nke onye mmegbu, na n'ih ijo oke iwe Onyenwe anyi.

26 Na mmalite oge ahụ, Jehoiakim nwa Josaya eze Juda bidoro ichi ndi Juda, Onyenwe anyi mere ka okwu ya rute Jeremaya ntị. **2** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Guzo n'ogige ulonso Onyenwe anyi. Nodu n'ebe ahụ gwa ndi niile

si n'obodo Juda bja ikpo isiala n'ulonso Onyenwe anyi okwu. Gwa ha ihe ahụ niile m nyere gi n'iwu. Mee ka ihe ndi ahụ niile m nyere gi n'iwu rute ha nti, na-afodughị otu. **3** Ma eleghị anya ha ga-anụ, si na mmehie ha chegharja. Mgbe ahụ, mụ onwe m ga-eme ka ihe ojoo ahụ m na-ezube na o ga-abjakwasị ha ghara ibjakwasị ha. **4** Gwa ha si, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: O buru na unu aju ige m nti, jukwa igbaso iwu m, nke m nyere unu. **5** O burukwa na unu aju ige nti n'okwu ndi ohu m bu ndi amuma ahụ m ziteere unu site n'oge ruo n'oge (ndi unu nogidekwaru ju ige nti), **6** mgbe ahụ, aga m eme ka ulonso a dirj ka Shajilo. Aga m emekwa ka obodo a buru obodo a buru onu n'etiti mba niile di n'üwa.'" **7** Ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi mmadu ndi ozo no n'ulonso Onyenwe anyi nuru mgbe Jeremaya kwuru okwu ndi a niile. **8** Mgbe Jeremaya kwusiri okwu ndi ahụ Onyenwe anyi si ya kwuo, ndi nchujaja ahụ, na ndi mmadu ndi ozo, na ndi amuma ahụ niile, jidere ya si ya, "I ghaghị inwu! **9** Ginj mere i ji buo amuma na ulonso a ga-adi ka Shajilo? Ejinikwa mere i ji akwado na obodo a ga-agho mkpompko gibe, nke onye obula na-agaghị ebikwa n'ime ya?" N'oge ahụ, ndi mmadu ahụ niile gbara Jeremaya gburugburu n'ulonso Onyenwe anyi. **10** Mgbe ndiisi ochichij Juda nuru ihe ndi a na-eme, ha sitere n'uloeze bilie puo, jee n'ulonso Onyenwe anyi. Mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha weere onodu n'onu uzo ama ohuru nke di n'ulonso Onyenwe anyi. **11** Mgbe ahụ, ndi nchujaja na ndi amuma gwara ndiisi ochichij ahụ okwu si ha: "O kwesiri ka a maa nwoke a ikpe onwu, n'ih i na o buru amuma megide obodo a. Unu onwe unu ji nti unu nuru ihe o kwuru." **12** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndiisi ochichij ahụ na mmadu niile no n'ebe ahụ okwu si ha, "O bu Onyenwe anyi zitere m ibu amuma megide ulonso a na obodo a. Okwu niile m kwuru, nke unu nuru, bu ihe Onyenwe anyi ziri m ikwu. **13** Ma o buru na unu emee ka uzo unu na omume unu zie ezi, o buru na unu erube isi nye Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka ihe ojoo ahụ o zube na o ga-abjakwasị unu ghara ibjakwasị unu. **14** Ma n'ebe mụ onwe m no, lee adi m unu n'aka, jirinụ m mee ihe obula ziri unu ezi n'anya nke dikwa mma n'anya unu. **15** Ma ghotakwanu nke oma, na o buru na unu emee ka m nwuo, unu ga-eweta ikpe omuma nke igbu onye aka ya di ocha n'isi unu. Ikpe omuma ga-adikwara obodo a na ndi bi n'ime ya, n'ih i na eziokwu, Onyenwe anyi zitere m ikwuputa na nti unu okwu ndi a niile." **16** Mgbe ahụ, ndiisi ochichij na ndi mmadu ahụ niile gwara ndi nchujaja na ndi amuma okwu si ha, "O kwesighi ka a maa nwoke a ikpe onwu n'ih i na o gwara anyi okwu site n'aha Onyenwe anyi Chineke anyi." **17** Ufodu n'ime ndi okenye no n'ebe ahụ putara n'ihu oha mmadu ahụ gwa ha okwu si, **18** "Maika onye Moreshet buru amuma n'oge Hezekaya, bu eze Juda. O gwara ndi Juda niile, si ha, 'Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: "A ga-akoghari Zayon dika ala ubi. Jerusalem ga-agho ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-agho ebe di elu nke oke oha tochiri.' **19** "Hezekaya bu eze Juda, na ndi Juda niile, ha mere ya ka o nwuo? Hezekaya o tughị egwu Onyenwe anyi, rijo amara na ihuoma ya? O bu na Onyenwe anyi atugharighi uche, mee ka ihe ojoo o kwuru megide ya gharakwa imezu? Ma anyi na-achọ iwetara onwe anyi ihe ojoo nke oke mbibi." **20** (Uraya nwa Shemaya, onye si Kariat Jearim puta, bukwa onye

ozo buru amuma site n'aha Onyenwe anyi. Amuma o buru megide obodo a na ala a bukwa udi amuma nke Jeremaya nabu. **21** Mgbe Jehoiakim bu eze na ndisi ochichij nuru amuma Uraya na-ebu, ha gbaliri ijide ya gbuo ya, ma Uraya nuru ihe ha zube ime. Ya mere, Uraya nuru ya gbapu oso gbalaa Ijiti n'ih i egwu. **22** Ma eze bu Jehoiakim, zipuru Elnatan nwa Akboa na ufodu ndi ikom ozo ka ha gaa Ijiti jide Uraya. **23** Ha si n'Ijiti kpolata Uraya, duru ya gaa n'ihu Jehoiakim bu eze, onye nyere iwu ka e jiri mma agha gbuo ya. A tnyere ozu ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu n'ala ahụ.) **24** Ma otu o di, Ahikam nwa Shefan, dnyeere Jeremaya, n'ih i ya a raraghi Jeremaya nye n'aka ndi mmadu ka ha gbuo ya.

27 Na mmalite ochichij Zedekaya, nwa Josaya eze Juda, okwu ndi a si n'onu Onyenwe anyi rute Jeremaya nti. **2** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi gwara m, "Jiri akpuko anu di warawara na ufodu okporo igwe, meere onwe gi udi agbu ahụ a na-amanye umu ehi n'olu, nyakwasị ya n'olu gi. **3** Mgbe ahụ, zigara ndi eze Edom, na Moab, na Amon, na Taja, na Sajdon ozi site n'onu ndi ozi ha bjara Jerusalem iwetara Zedekaya eze Juda ozi. **4** Zie ha ozi ha ga-ezi ndi nwe ha, si, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, si, "Zienu ndi nna unu ukwu ozi a, si, **5** O bu site n'ike aka m, na site n'ogwe aka m, nke e setiri eseti, ka m ji mee üwa, na mmadu, na anumanu di n'ime ya. Mụ onwe m ka o dikwara ikpebi itinye ha niile n'aka onye obula m hoputara dika o si di m mma. **6** Ugbu a, ana m ewere alaeze unu niile nyefee ya n'aka onye na-ejere m ozi bu Nebukadneza eze Babilon; aga m emekwa ka o buladi umu ajo anu oha mee ihe o nyere n'iwu. **7** Mba niile ga-akpo isiala nye ya; ha ga-akpokwa isiala nye nwa ya na nwa nwa ya, tutu ruo mgbe m kpebiri na oge ha ezuala. Mgbe ahụ, aga m eme ka otutu mba na otutu ndi eze merie ya. **8** "Ma o burukwa na mba maobu alaeze obula aju ife Nebukadneza, bu eze Babilon, maobu ju ijere ya ozi dika ohu, aga m eji mma agha na unwu na orja na-efe efe, taa mba ahụ ahuhu, tutu ruo mgbe m bibiri ya site n'aka ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **9** Ya mere, unu anala ndi amuma unu, na ndi na-aju mmuo ase, na ndi na-akowara unu nro, na ndi mmuo ojo si n'onu ha ekwu okwu, na ndi mgbaasi nti. Unu anala ha nti mgbe ha na-asị unu, 'Unu agaghị ahụ ndi ohu eze Babilon.' **10** N'ih i na o bu naani amuma ugha ka ha na-eburu unu, okwu ugha nke ga-eme ka e site n'ala unu wezuga unu, bulaa unu ala di anya. Aga m esi n'ala unu chusaa unu. Unu ga-alakwa n'iyi. **11** Ma o buru na mba obula ekwere ibu ohu eze Babilon, kwenyekwa ife ya ofufe, mba ahụ ka m ga-eme ka o nogide n'ala nke aka ya. O ga-ako ala ahụ, birikwa n'ime ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri." **12** Otu ozi ahụ ka m ziri Zedekaya, bu eze Juda. Asiri m, "Were olu gi nyefee eze Babilon n'aka dika ohu, feekwa ya na ndi ya, i ga-adikwa ndu. **13** N'ih i ginj ka gi na ndi gi ga-eji nwuo site na mma agha, na site n'unwu na orja na-efe efe, dika nke Onyenwe anyi kwurula banyere mba obula nke na-agaghị efe eze Babilon? **14** Egela nti n'okwu ndi amuma na-agwa gi si, 'Unu agaghị efe eze Babilon,' n'ih i na o bu okwu ugha ka ha na-agwa unu. **15** 'O bughị m zitere ha,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Ha ji aha m na-ebu amuma ugha. N'ih i ya, aga m achupu unu, unu ga-alakwa n'iyi, unu na ndi amuma ahụ na-eburu unu amuma.'" **16** Mgbe ahụ, agwara m ndi nchujaja na ndi mmadu niile okwu si

ha, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Unu egela ndi amuma ahụ ntị, bụ ndi na-asị unu, ‘Na mgbe na-adighi anya a ga-ebughachi ngwongwo ahụ e si n’ulonso Onyenwe anyi bulaa Babilon.’ O bụ amuma ugha ka ha na-eburu unu. 17 Unu egela ha ntị. Feenụ eze Babilon, n’ihi na o bụ naanị site n’uzo ahụ ka unu ga-esi dirị ndụ. N’ihi gini ka unu ga-iji kwenye ka obodo a ghoọ mkpompko ebe? 18 O buru n’ezie na o bụ okwu Onyenwe anyi si n’onu ndi amuma a na-aputa, ha rionu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile aririo ka o hapu ikwe ka e bukoru ngwongwo foduru n’ime ulonso nakwa ndi foduru n’uloeze Juda, na n’ime Jerusalem bulaa Babilon. 19 N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ogidi niile ndi ahụ, na Oke osimiri bronza ahụ, na ihe ndokwasị niile, na ihe niile foduru n’obodo a, 20 nke Nebukadneza, bụ eze Babilon na-eburughi mgbe o sitere na Juda na Jerusalem, dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, bụ eze Juda, na ndi niile a na-asopuru bulaa Babilon. 21 E, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru banyere ihe niile foduru n’ulonso Onyenwe anyi, na ndi foduru n’uloeze Juda na n’ime Jerusalem. 22 A ga-eburu ha niile bulaa ha Babilon. Ebe ahụ ka ha ga-anokwa tutu ruo mgbe m ga-abia leta ha,’ ka Onyenwe anyi kwubiri. ‘Mgbe ahụ, aga m ebulatakwa ha, kpoghachitekwa ha n’ebe a.’”

28 O ruo, n’onwa nke ise nke otu afo ahụ, nke bụ afo nke anọ, na mmalite ochichị Zedekaya eze Juda, Hananaya, nwa Azoa, onye amuma si Gibion, gwara m okwu n’ulonso Onyenwe anyi n’ihu ndi nchujaja na ndi mmadu si m. 2 “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Aga m agbaji agbu nke eze Babilon. 3 Tupu afo abuo agabiga, aga m esi Babilon bulata ihe ndi ahụ niile Nebukadneza eze Babilon si n’ulonso Onyenwe anyi bupu bulaa Babilon. 4 Aga m akpolatakwa Jehoiakin nwa Jehoiakim, na ndi niile ozo e si na Juda dota n’agha bulaa Babilon, n’ihi na aga m agbaji agbu ahụ eze Babilon nyanyere ha n’olu.’” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 5 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma zara Hananaya onye amuma n’ihu ndi nchujaja na ndi mmadu niile guzo n’ulonso Onyenwe anyi. 6 Jeremaya onye amuma siri, “Amen! Ka Onyenwe anyi mezuo okwu amuma a i buru site na ibughachite ngwongwo ulo Onyenwe anyi na ikpoghachite ndi niile e mere ka ha si n’ebe a gaa biri na Babilon. 7 Ma gee ntị nuru ihe m ga-ekwu n’ihu gi na n’ihu ndi a niile guzo n’ebe a. 8 Site na mgbe ochie, ndi amuma ahụ bu mụ na gi uzo ebuola amuma banyere agha na mbibi na orja na-efe efe megide otutu obodo di iche iche, na otutu alaeze di iche iche. 9 Ma ihe e ji amata na o bụ Onyenwe anyi n’ezie, zitere onye amuma buru amuma kwuo na udo ga-adi, bụ naanị ma o buru na amuma ya emezuo.” 10 Mgbe ahụ, Hananaya bụ onye amuma yipuru Jeremaya agbu ahụ o yikwasiri onwe ya n’olu gbajie ya. 11 O siri n’ihu oha mmadu ahụ niile, “Nke a ka Onyenwe anyi kwuru: ‘O bụ n’otu aka ahụ ka m ga-agbajipuka agbu iyagba Nebukadneza, eze Babilon nyanyere n’olu mba niile tupu afo abuo agabiga.’” Mgbe o kwuru otu a, Jeremaya onye amuma hapuru ebe ahụ laa. 12 Mgbe Hananaya bụ onye amuma gbajisiri iyagba ahụ Jeremaya, onye amuma nyanyere onwe ya n’olu, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị si ya, 13 “Gaa gwa Hananaya okwu si ya, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: I gbajielā agbu e ji osisi mee, ma n’onodu ya ihe i ga-enweta bụ agbu igwe.

14 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru. Aga m anyanye mba ndi a niile agbu igwe, i mee ka ha fee Nebukadneza eze Babilon. Ha ga-efekwa ya. Aga m enyekwa ya ike o buladi n’ebe umu anu oha di.” 15 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma siri Hananaya onye amuma, “Gee ntị, Hananaya! O bughị Onyenwe anyi zitere gi, ma i ghogbuola mba a mee ka ha tukwasị uche n’okwu ugha. 16 N’ihi nke a, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Ekebiela m isite n’uwa wepu gi. I ga-anwu n’afọ a, n’ihi na i kwusaala nnupu isi megide Onyenwe anyi.’” 17 N’onwa asaa nke afo ahụ Hananaya onye amuma nwuru.

29 Ihe ndi a bụ ihe di n’akwukwo ozi Jeremaya onye amuma si Jerusalem degaara ndi foduru ndu n’etiti ndi okenye, na ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi Izrel Nebukadneza dotara n’agha si na Jerusalem bulaa ha Babilon. 2 Nke a bụ mgbe eze Jehoiakin, nne eze, ndi ozi n’uloeze, ndi ndu Juda na Jerusalem, ndi oka, na ndi uzu sitere na Jerusalem dota ha n’agha buru ha gaa mba ozo. 3 Onye Jeremaya nyere akwukwo ozi a ka o nyeruo ndi e deere ya bụ Eleasa nwa Shefan, na Gemaraya nwa Hilkaya, ndi Zedekaya eze Juda zigara Babilon izi Nebukadneza bụ eze ozi. 4 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-agwa ndi niile m mere ka e si na Jerusalem dota n’agha buru laa Babilon, 5 “Wuoronu onwe unu ulo, birikwanu n’ime ya; kionu ihe n’ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya; 6 lionu nwunye, mukwanu umu ndi ikom na umu ndi inyom; lukwaranu umu unu ndi ikom nwunye, kwenyewanu ka umu unu ndi inyom luo di, ka ha mukwa umu ndi ikom na umu ndi inyom. Mubanu n’ebe ahụ, unu ebulatakwa. 7 Choonu udo nke obodo ahụ m mere ka unu gaa biri n’ime ya. Kpeekwanu ekpere nye Onyenwe anyi banyere ya. N’ihi na o buru na ihe agaara obodo ahụ nke oma, o ga-agakwara unu nke oma.” 8 N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru, “Unu ekwela ka ndi amuma ahụ n’etiti unu, na ndi na-aju arusi ase rafuo unu; unu egela ntị n’akuko ha na-ako banyere nro ndi ahụ unu na-akwagide ha ka ha roo. 9 N’ihi na amuma ha na-ebu n’aha m bụ amuma ugha. O bukwaghị m zitere ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 10 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Mgbe iri afo asaa m kwadoro maka Babilon zuru, aga m abia mezuo nkwa ahụ m kwere. Aga m eme ka unu lotakwa n’ebe a. 11 N’ihi na mụ onwe m maara echiche niile m na-eche banyere unu,” ka Onyenwe anyi kwubiri, “echiche ime ka ihe gaara unu nke oma, o bukwaghị echiche ime unu ihe ojoo, echiche ime ka unu nwee ezi odinihu, na olileanya kwesiri ntukwasị obi. 12 Mgbe ahụ, unu ga-abjakwute m, unu ga-abia kpokwokwa m n’ekpere, aga m egakwa unu ntị. 13 Unu ga-achosikwa m ike, chota m ma o buru na unu ejiri obi unu niile choo m. 14 Aga m emekwa ka unu chota m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “meekwa ka unu bụ ndi a dotara n’agha lota. Aga m esitekwa na mba ahụ niile m chugara unu chikotaa unu, kpoghachitekwa unu n’ebe ahụ m si chupu unu.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 15 Unu puru i si, “Onyenwe anyi akpolite ndi amuma nye anyi na Babilon.” 16 Ma ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu banyere eze ahụ na-anokwasị n’ocheeze Devid, na banyere ndi mmadu niile foduru n’obodo a, bụ umunne unu ndi ahụ na-esoghi unu gaa ebe e mere ka ha ga biri na mba ozo. 17 E, ihe ndi a ka

Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Aga m eziga mma agha n'etiti ha, zigakwa unwu na orja na-efe efe. Aga m eme ha ka ha di ka mkpuru fiig jogburu onwe ya, nke mmadu na-agaghi ata ata. 18 Aga m eji mma agha, na unwu, na orja na-efe efe, chuo ha oso. Aga m eme ha ka ha buru ihe alaeze niile nke uwa ga na-aso oyi. Ha ga-abu ihe ibu onu, na ihe iju anya, na ihe nkocha, na ihe ita uta n'etiti mba niile ebe m ga-achula ha oso. 19 N'ihu na ha egeghi nti n'okwu m, bu okwu si n'onu ndi ohu m bu ndi amuma, ndi m zigaara ha mgbe mgbe. Ma unu onwe unu, ndi bi na mba ozo egekwa ghi nti n'okwu m." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 20 Ya mere, nurunu okwu Onyenwe anyi, unu niile bu ndi m mere ka e si na Jerusalem dota n'agha ga Babilon. 21 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-ekwu banyere Ehab nwa Kolaya, na Zedekaya nwa Maaseia, ndi na-ebu amuma ugha n'aha m, "Aga m ewere ha nyefee n'aka Nebukadnez bu eze Babilon. O ga-etigbukwa ha n'ihu unu. 22 N'ihu ha, ndi niile e si Juda dota n'agha buru gaa Babilon ga na-ekwu okwu nkocha si, 'Ka Onyenwe anyi mesokwa gi udi mmeso o mesoro Zedekaya na Ehab, ndi eze Babilon tunyere n'oku nke regburu ha.' 23 N'ihu na ha emeela ihe ndi jogburu onwe ya na njo n'Izrel; ha na nwunye ndi agbataobi ha akwaala iko; ha esitekwala n'aha m buo amuma ugha, amuma nke m na-enyeghi ha iwu ibu. Amaara na ihe ndi a bu eziokwu, n'ihu na ahuru m ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 24 Gwa Shemaya onye Nehelam okwu si ya, 25 Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "I dere akwukwo zigara ndi niile bi na Jerusalem, ha na Zefanaya nwa Maaseia onye nchujaja, na ndi nchujaja ndi ozo. I gwara Zefanaya okwu n'akwukwo ahụ si ya, 26 "Onyenwe anyi ahoputala gi mee gi onye nchujaja ga-anochi anya Jehoiada. N'ihu ya, i burulu onyeisi ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ya mere, o kwesiri ka i jide onye ara obula na-akpo onwe ya onye amuma, manye ya agbu igwe n'ukwu, na n'olu ya. 27 Gini mere i ji hapu ibasiri Jeremaya, onye Anatot mba ike, onye na-eme onwe ya onye amuma n'etiti unu? 28 O ziterela anyi ozi di otu a na Babilon si anyi, Unu ga-anu n'ebe ahụ tee anya. Ya mere, wuoronu onwe unu ulu, birikwanu n'ime ya. Kwonu ihe n'ubi, riekwanu ihe si n'ubi unu." 29 Zefanaya bu onye nchujaja, guru akwukwo ozi ahụ n'ihu Jeremaya, bu onye amuma. 30 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi bjakwutere Jeremaya, si, 31 "Zigara ndi ahụ niile e mere ka ha gaa biri na mba ozo ozi si ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Shemaya onye Nehelam, Ebe o bu na Shemaya ebuorola unu amuma mee ka unu tukwasi obi unu n'okwu ugha ya, ma o bughu m ziri ya, 32 ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Mu onwe m aghaghi ita Shemaya onye Nehelam na mkpuru ya ahuhu n'ihu mmehie ya. O gaghị enwe nwoke obula ga-afodu ndu n'etiti ndi ya niile. O gaghị esokwa unu lekwasị anya n'ihu oma ahụ niile m na-akwado imere ndi m, n'ihu na o kwusara nnupu isi megide Onyenwe anyi. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri."

30 Ndi a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya. 2 "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, 'Dee ihe niile m gwara gi n'ime akwukwo. 3 N'ihu na ubochi ndi ahụ na-abia,' ka Onyenwe anyi kwuputara, 'mgbe m ga-akpoghachite ndi m bu Izrel na Juda si n'ebe e mere ka ha jee biri na mba ozo lota. Aga m eme ka ha laghachi

n'ala ahụ m nyere nna mma ha, ka ha nwetakwa ya.' Otu a ka Onyenwe anyi kwuru." 4 Ma ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere Izrel na Juda. 5 "N'ihu na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "A na-anu mkpu akwa sitere n'egwu, nke oke egwu, o bughu udo. 6 Jwonu ajuju, ma hu, nwoke o puru imu umu? Giniakwa mere m ji na-ahụ ndi ikom di ike ka ha tukwasiri aka ha n'ukwu ha dika nwanyi ime na-eme, ihu onye obula gbanwekwa dika nke onye na-anwu anwu? 7 Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ ga-abu. O nwekwaghị ubochi ga-adi ka ya. O ga-abu oge oke nsogbu nye Jekob, ma a ga-anaputa ya site na ya. 8 "N'ubochi ahụ, 'aga m agbaji ihe inya n'olu a nyakwasiri ha n'olu, bitisikwaa agbu niile e kere ha. Ha agaghị abukwa ndi ohu nye ndi mba ozo, ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. 9 Kama ha ga-efe Onyenwe anyi bu Chineke ha, na Devid eze ha, onye m ga-esi n'etiti ha mee ka o biliere ha. 10 "Ya mere, atula egwu, gi Jekob, ohu m. Atukwala ujo gi Izrel,' Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Aghaghi m jzoputa gi site na mba ahụ di anya, zoputakwa umu umu gi site na mba ahụ e mere ka ha gaa biri n'ime ya. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo na nchebe. O dikwaghị onye ga-eme ka ujo tuo ya ozo. 11 N'ihu na mu onwe m nonyeere gi, aga m azoputakwa gi,' otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 'A sikwari na m alaa mba ndi ahụ niile n'iyi, bu mba ndi ahụ m chubanyere gi n'ime ha, agaghị m ebibi gi onwe gi kpmkpam. Aga m adu gi aka na nti maobu dika o kwesiri, i gaghị agbanari ita ahuhu.' 12 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwukwara, "'Onya di gi n'ahụ enweghi ngwota, mmeru ahụ i meruru di ukwu, o pughi ila ala. 13 O nweghi onye na-ekpechitere gi onu gi, o nweghi ogwu di nke e ji eme ka onya gi laa. Olileanya adighi na a ga-agwo gi. 14 Ndi niile gi na ha di na mma e chezoala gi; ha adighi echetakwa gi n'echiche uche ha. E tieela m gi ihe dika onye iro gi ga-esi tie gi ihe; ataala m gi ahuhu dika onye na-enweghi obi ebere ga-esi taa gi ahuhu, n'ihu na ajo omume gi bara uba nke ukwu, mmehie gi dikwa otutu. 15 Gini mere i ji na-akwa akwa n'ihu onya di gi n'ahụ? Gini mere i ji na-akwa akwa n'ihu ihe mgbu nke na-enweghi ogwugwo? Emera m ka ihe ndi a bjakwasị gi n'ihu iba uba nke ajo omume gi, na n'ihu otutu mmehie gi. 16 "Ma a ga-eripia ndi niile na-eripia gi; ndi iro gi niile, ha niile n'otu n'otu, ka a ga-adota n'agha buru gaa mba ozo. Ndi na-apunara gi ihe i nwere n'ike ka a ga-apunarakwa ha ihe ha nwere n'ike. Ndi niile na-alutakwa ihe inwere n'agha ka a ga-enye ka ha ghoo ihe nluta n'agha. 17 Ma aga m eme ka ahụ sie gi ike; aga m agwokwa onya gi niile,' otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 'N'ihu na a na-akpo gi onye a juru aju. Gi Zayon, nke o nweghi onye na-elekota ya.' 18 "Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "'Lee, ana m aga ime ka Jekob nwetaghachi ulu ikwu ya; aga m enwekwa obi ebere n'ebe obibi ya. A ga-ewughari obodo ahụ n'elu mkpomkpo ebe ya; uloze ga-eguzokwa n'onodu kwesiri ya. 19 N'ebe ahụ ka a ga-esi na-anu olu abụ ekele, na olu ndi na-anuru onu. Aga m eme ka ha baa uba n'onuogugu, ha agaghị adikwa ole na ole. Aga m eme ka ha buru ndi a na-asopuru, ndi a na-agaghị eledakwa anya. 20 Umu ha ga-adikwa ka umuntakiri ndi mgbe ochie ahụ, nzuko ha ga-eguzosikwa ike n'ihu m. Aga m atakwa ndi ahụ na-emegbu ha ahuhu. 21 Onyendu ha ga-abu otu onye n'ime ndi ha; onye ga-achi ha ga-esi n'etiti ha puta. Aga m akpobata ya nso ebe m no, o ga-abiaru m nso, n'ihu na ole mmadu ahụ nke puru inyefe onwe ya kpmkpam, maka

ibjaru m nso?' Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 22 'N'uzo di otu a unu ga-abu ndi m, mu onwe m kwa ga-abu Chineke unu.'" 23 Lee, Onyenwe anyi ga-esite n'onuma ya mee ka oke ifufe ya fee. O ga-efekwasị ndi na-emebi iwu dika ifufe nafesi ike. 24 Iwe oku Onyenwe anyi agaghị akwusi tutu ruo mgbe o mezuru ihe ndi o bu n'obi. N'ubochi ndi ahụ na-abia unu ga-aghota ihe ndi a.

31 "N'oge ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara ya, si, "Aga m abụ Chineke nke agburu Izrel niile. Ha ga-abukwa ndi m." 2 Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ndi ahụ gbanarịrịmma agha ga-ahuta ihuoma n'ozara. Aga m abia iwetara Izrel izuikwe." 3 Onyenwe anyi mere ka anyi hu ya anya site n'ebe di anya, na-asi, "O bu ihunanya nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi ka m ji hu gi n'anya; O bu ebere nke na-adighi agbanwe ka m ji dota unu nso. 4 Aga m ewulikwa gi elu ozo, e, aga m eme ka i buru ihe e wuhariri ozo, gi Izrel bu nwaagboghọ na-amaghị nwoke. Mgbe ahụ, i ga-eji ihe iti egwu gi puo soro ndi onu juru obi tee egwu. 5 Mgbe ahụ, i ga-akukwa ubi vaini a gbara ogige n'elu ugwu Sameria. Ndi oru ubi kuru ya ga-erikwa mkpuru si na ya. 6 Ubochi ahụ ga-adi mgbe ndi nche ga-anọ n'elu ugwu nta niile nke Ifrem tikuo ndi niile si ha, 'Bjanu ka anyi jeruo Zayon, ka anyi jee n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi.'" 7 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Tienu mkpu onu n'ihu Jekob, tienu mkpu onu n'ihu onye ahụ kachasi mba niile n'idi ukwu. Meenu ka a nuru ya, toonu ma na-asikwanu, 'Onyenwe anyi, biko, zoputa ndi gi, bu ndi Izrel foduru.'" 8 Lee, aga m esite n'ala ahụ di n'ugwu kpota ha; aga m eme ka e si na nsotu niile nke uwa chikotaa ha. N'etiti ha ka a ga-ahu ndi kpuru isi na ndi ngwuro, na ndi inyom di ime, na ndi inyom ime na-eme. Ndi ga-alota ga-adi mroo ukwu! 9 Ha ga na-akwa akwa mgbe ha na-alota, ha ga-anokwa n'ekpere mgbe m ga-edulata ha. Aga m edu ha site n'akuku iyi, n'ala di lariri, ebe ha na-agaghị akpobi ukwu ha, n'ihu na agholara m Izrel nna, Ifrem bukwa okpara m. 10 "Nuru okwu Onyenwe anyi, unu mba niile; kwusaanu ya n'ebe di anya nke ala ahụ di n'akuku osimiri niile. Onye ahụ chusara Izrel ga-achikotakwa ha. O ga-elekotakwa igwe ewu na aturu ya dika onye ozuzu aturu. 11 N'ihu na Onyenwe anyi ga-agbaputa Jekob, o ga-anaputakwa ha site n'aka ndi ka ha ike. 12 Ha ga-abia noo n'ugwu Zayon tie mkpu onu, ha ga-anuri onu n'ihu idi ukwu nke ezi ihe Onyenwe anyi nyere ha, dika oka, na mmanya ohuru, na mmanu, na umu igwe ewu na aturu, na otutu ehi. Ha ga-adi ka ubi a na-agba mmiri mgbe niile; ha agaghị erukwa uju ozo. 13 Mgbe ahụ, obi ga-atọ umu agboghọ utọ, ha ga-etekwa egwu onu, umu okorobia na ndi agadi ga-anurikwa onu. Aga m eme ka iru uju ha ghooro ha obi utọ, aga m enyekwa ha nkasiobi na onu n'onodu mwute. 14 Aga m emekwa ka afọ jubiga ndi nchaja oke n'ihu idi ukwu nke onyinye ha ga-enweta, afọ ezi ihe m ga-ujukwa ndi m," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 15 Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, "A nuru otu olu na Rema, iru uju na oke ikwa akwa. Rechel na-akwa akwa n'ihu umu ya, o kwewaghị inabata nkasiobi a na-akasi ya, n'ihu na umu ya adighikwa." 16 Ma otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jide olu gi aka, ka o ghara ikwa akwa, jidekwa anya gi abuo, ka ha ghara igba anya mmiri, n'ihu na a ga-akwu gi ugwo oru n'ihu oru gi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ha ga-esite n'ala ndi iro ha lotakwa. 17 N'ihu ya, oilleanya dikwara odin'ihu gi." Otu a

ka Onyenwe anyi kwubiri. "Umụ gi ga-alotakwa n'ala nke aka ha. 18 "Anula m nnoqo isu ude Ifrem, na okwu o kwuru si, 'I doola m aka na nti dika nwa ehi nke na-eme isiike. Lee, amutala m ihe i choro ka m muta site n'ido aka na nti gi. Ya mere, kpolata m, ka m nwee ike lotakwa, n'ihu na i bu Onyenwe anyi na Chineke m. 19 Mgbe m kpafuru, echeghariri m. Mgbe m ghotakwara, e tiri m aka n'obi m, ihere mere m, o wutekwara m n'ihu n'onodu ihe ihere n'ihu udi ndu m biri n'okorobia m.' 20 Ifrem, o bughị nwa m nwoke, onye ihe ya na-atọ m utọ? O bu ezie na m na-ekwu okwu megide ya, ma anokwa m na-echeta ya. N'ihu ya, ihe banyere ya na-agusi obi m aguu ike. Ana m enwekwa obi ebere n'ebe o no." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 21 "Manyenu ogidi ihuba utọ ama, manyekwanu osisi ihuba uzo ama. Lezienu anya maza aha okporo uzo niile, bu okporo uzo unu ga-eso. Lota, gi Izrel, bu nwaagboghọ na-amaghị nwoke, laghachi n'obodo gi ndi a. 22 Ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-awaghari, gi nwaagboghọ na-ekwesighi ntukwasị obi Izrel? N'ihu na Onyenwe anyi na-aga ime ihe ohuru n'awa; nwanu gi ga-anọ nwoke gburugburu." 23 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru, "Mgbe m si na mba ozo kpoghachi ha, ndi ga-ebi n'ala Juda na n'ime obodo ya niile ga-ekwu okwu ndi a ozo si: 'Onyenwe anyi gozie gi, gi ebe obibi di nso, gi ugwu di nso.' 24 Ndi mmadu ga-ebikota onu na Juda na n'obodo niile di n'ime ya, ma ndi na-aru oru ubi, ma ndi na-elekota igwe ewu na aturu ha. 25 Aga m enwaghakwa ike ndi na-ada mba, meekwa ka afọ ju ndi ike gwuru." 26 N'oge a, esi m n'ura teta, lee anya gburugburu m. Ura m rahuru toro m utọ nke ukwu. 27 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "Lee, ubochi ndi ahụ na-abia, mgbe m ga-aku umu mmadu na umu anumanu n'ulo Izrel na n'ulo Juda. 28 O ga-erukwa na dika m legidere ha anya maka ihopu ha, ikwada ha, itikpo ha, laa ha n'iyi, ma mee ka ihe ojojo bjakwasiri ha, otu a ka m gasikwa lezie ha anya iwuzi ha na iku ha di ka mkpuru." O bu otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 29 "N'ubochi ndi ahụ, ndi mmadu agaghị asikwa, "Nna anyi ha arachaala mkpuru osisi na-achaghị aha, ma lee, eze umu ha na-ejiji ejiji." 30 Kama onye obula ga-anwu n'ihu mmehie nke aka ya; onye rachara mkpuru osisi na-achaghị aha ka eze ya ga-ejiji. 31 "Lee, oge na-abia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu ohuru diru n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda. 32 O bughị udi ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara, mgbe ahụ m jidere ha n'aka site n'ala Ijipt duputa ha, n'ihu na ha mebie ogbugba ndu m, o bu ezie na mu onwe m bu di nye ha," Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 33 "Ma nke a bu ogbugba ndu mu na ulo Izrel ga-agba mgbe oge ndi ahụ gasiri," ka Onyenwe anyi kwuputara. "Aga m etinye iwu m n'ime obi ha, aga m edekwasikwa ha n'uche ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndi m. 34 O dighi onye obula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maobu otu onye asị ibe ya, 'Mara Onyenwe anyi,' n'ihu na ha niile ga-ama onye m bu, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu n'etiti ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "N'ihu na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ozo." 35 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahụ hoputara anyanwu mee ka o na-enye ihe n'ehihie, onye ahụ nyere onwa na kpakpando iwu ka ha na-enye ihe n'anyasi, onye na-akpali oke osimiri, na-eme ka ebiliri mmiri na-ebigbo. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye

puru ime ihe niile. 36 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “O bu naani ma ukpuru ndi a o puru n’ihu m, ghara idikwa, ka a ga-eme ka umu umu Izrel ghara idi, ka ha ghara ibukwa mba n’ihu m ozo.” 37 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “O bu naani mgbe e nwere ike itu ma choputa isa mbara nke mbara eluigwe, na idi omimi nke ntala uwa, ka m ga-aju umu umu niile nke Izrel, n’ihi ihe niile ha mere.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 38 “Ubochi ndi ahụ na-abia, Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, mgbe a ga-ewughari obodo a nye m, site n’ulo elu Hananel ruo n’onu uzo ama Akuku. 39 Iidi ogologo nke eriri otutu a ga-eji tuu ya ga-adi ka site n’ihu onu uzo ama ahụ ruo n’ugwu Gareb, gaakuwa ruo Goa. 40 Ndagwurugwu ahụ niile ebe a tnyere ozo ndi mmadu, na ebe e kpofuru ntu, na mgbada ugwu ahụ niile ebe e doziri edozi maka iku ihe, ruo na ndagwurugwu iyi Kidron nke di n’akuku onu uzo ama inyinyia, ga-aghokwa ebe di nso nye Onyenwe anyi. A gaghi ehopukwa obodo ahụ ozo, maobu tikpo ya.”

32 Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi nke rutere Jeremaya n’afọ nke iri nke ochichi Zedekaya eze Juda, nke bukwa afọ nke iri na asato nke ochichi Nebukadneza. 2 N’oge a, ndi agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu. E tinyekwara Jeremaya, bu onye amuma n’ogige ulo ndi nche nke di n’ulozeze Juda. 3 Zedekaya eze Juda turu ya mkporo n’ebe ahụ, si ya, “Gini mere i ji na-ebu amuma di otu a. N’ihi na i na-asi, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ejikerela m inyefe gi na obodo a n’aka eze Babilon. O ga-alutakwa ya n’agha. 4 Zedekaya eze Juda agaghi agbapu site n’aka ndi Babilon, n’ihi na a ga-enyefe ya n’aka eze Babilon, onye ya na ya ga-ekwuritakwa okwu ihu na ihu. Zedekaya ga-ejikwa anya ya abuo hu eze Babilon, 5 onye ga-eduru ya, bu Zedekaya, gaa Babilon, ebe o ga-anọ tutu ruo mgbe mu, bu Onyenwe anyi, mesiri ya ike. O buru na ibuso ndi Babilon agha, i gaghi emerit.” 6 Jeremaya siri, “Okwu Onyenwe anyi rutere m nti, si, 7 Lee, Hanamel nwa Shalum, nwanne nna gi, ga-abiakwute gi, si gi, ‘Zuru ala m di n’Anatot, n’ihi na ebe i bu onye ikwu m o bu gi ka o ruuru izu ya.’ 8 ‘Mgbe ahụ, dika Onyenwe anyi si kwuo ya, Hanamel nwa nwanne nna m biakwutere m n’ogige ndi nche si m, ‘Zuru ala m di n’Anatot, n’ime ala ndi Benjamin. Ebe o bu ihe ruuru gi igbaputa ya ime ka o buru nke gi, o bu gi kwesiri izu ya.’ ‘Amaara m na nke a bu okwu Onyenwe anyi. 9 Ya mere, azuru m ala ahụ di n’Anatot site n’aka nwanne m Hanamel. Atuputara m oloacha shekel iri na asaa onuahia ala ahụ, jiri ya kwuo ya ugwo. 10 Emesja, etinyere m aka m n’akwukwo ire ala ahụ, kaa ya akara, nyachie ya, n’ihu ndi akaebe. Atukwara m oloacha ahụ n’ihe otutu. 11 Eweere m akwukwo izuta ala ahụ a kara akara, nke a nyachikwara anyachi, ebe e dere ihe banyere ozuzu na orire nke ala ahụ, werekwa udi akwukwo ahụ nke a na-nyachighi anyachi, 12 nyefee ha n’aka Baruk nwa Neraya, nwa Mahseia, n’ihu Hanamel nwanne m, na n’ihu ndi akaebe ndi ozo, ndi aka ha di n’akwukwo ahụ, na n’ihu ndi Juu ndi ozo, ndi n’ogige ulo ndi agha ahụ. 13 “N’ihu ha, nyere m Baruk iwu ndi a si ya, 14 ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Were akwukwo ndi a, ma nke a nyachiri anyachi, ma nke a na-nyachighi anyachi, tnye ha n’ime ite e ji uru kpuo, ebe ha ga-adi ogologo oge. 15 N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, a ga-

emesiakwa zuo ulo, ala ubi nakwa ubi vainj n’ala a.’ 16 “Mgbe m nyechasiri Baruk nwa Neraya akwukwo ndi ahụ, ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi si, 17 “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi o bu gi sitere n’ike gi di ukwu, na aka gi e setiri eseti mee eluigwe na uwa. O nweghi ihe obula i na-nweghi ike ime. 18 I na-egosi ihunanya nye otutu puku ndi mmadu ma na-eweta ita ahuhu nye umu site n’ihi mmehie nna ha. O Chineke di ukwu dikwa ike, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu aha gi. 19 Nzube gi di ukwu, otu a kwa akaoru gi dikwa ukwu. Anya gi ghete oghe nye uzo mmadu niile. I na-akwughachikwa onye obula dika ndu ya na akaoru ya si di. 20 O bu gi mere ihe iribama na ihe ebube di iche iche n’Ijpt. I nogidekwa na-aru ha ruo taa, ma n’ala Izrel ma n’etiti ndi niile no n’uwa. N’ihi ya, i meere onwe gi aha nke ka bukwa nke gi n’ebe niile. 21 O bu ihe iribama na oru ebube di iche iche, n’aka di ike, na ogwe aka e setipuru esetipu, n’ihe oke egwu, ka i ji kpopta ndi gi Izrel site n’Ijpt. 22 I nyere ha ala a, nke i nuru n’iyi inye nna nna ha, ala mmiri ara ehi na mmanu ahụ na-eru na ya. 23 Ha batara n’ala a, nweta ya, ma ha juru irubere gi isi, maobu jehharja n’ihu gi; ha emeghi ihe ndi i nyere ha n’iwu mee. N’ihi ya, i mere ka ihe ojoo ndi a biakwasị ha. 24 “Lee ka ndi iro si wuo ihe agha ha gburugburu mgbidi obodo a, ihe agha nke ha ga-eji luta ya n’agha. I werela obodo a nyefee ndi Babilon nabuso ya agha n’aka, n’ihi mma agha na unwu, na oke oria di n’ime ya. Ihe i kwuru na o ga-eme emezuola, dika i si ahụ ya ugwu a. 25 Ma o bu ezie na a ga-enyefe obodo a n’aka ndi Babilon, ma gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gwara m si, ‘Were oloacha zuta ala ahụ. Zukwaa ya n’ihu ndi akaebe.’” 26 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya, 27 “Abu m Onyenwe anyi, Chineke nke anu ahụ niile bu mmadu. O di ihe obula kariri m ime? 28 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Ejikerela m ugwu a inyefe obodo a n’aka ndi Babilon, na n’aka Nebukadneza eze Babilon, onye ga-aluta ya n’agha. 29 Ndi Babilon ahụ nabuso obodo a agha, ga-abata n’ime ya, kpo o ya oku. Ha ga-akpo ya oku, ya na ulo niile di n’ime ya, bu ulo niile ahụ ndi bi n’ime ya, na kpasuo m iwe, site n’isure ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi Baal n’elu ulo ha niile, na site n’iwusara chi ndi ozo onyinye ihe onunu. 30 “O bu naani ihe ojoo ka ndi Izrel na ndi Juda mere n’ihu m site na mgbe ha bu nwantakiri. N’ezie, ha esitela n’ihe ha ji aka mee kpasuo m iwe, ka Onyenwe anyi kwuru. 31 Site n’oge e wuru ya ruo ugwu a, ndi bi n’obodo a akpaliela iwe m na onuma m. Ya mere, aga m esite n’ihu m wezuga ha. 32 Ndi Izrel na Juda, na ndi eze ha, na ndisi ochichi ha, na ndi nchaja ha, na ndi amuma ha, na ndi ikom Juda, ma ndi bi na Jerusalem, akpasuola m iwe site n’ihe ojoo niile ha mere. 33 Ha gbakutara m azu, ju ilenye anya n’ebe m no. O bu ezie na m ziri ha ihe mgbe mgbe, ma ha juru ige nti, jukwa inabata ido aka na nti m. 34 Ha doru oyiyi ihe aru n’ulonso ahụ a kpochasiri aha m, si otu a meruo ya. 35 Ha wuru ebe di elu di iche iche na Ndagwurugwu nke Ben Hinom nye Baal, ebe ha no jiri umu ha ndi ikom na ndi inyom chuo aja nye Molek. O nweghi mgbe m nyere ha iwu ime ihe di otu a, o nweghi mgbe ajo ihe di otu a batara m n’obi, nke i nye ha iwu ime ihe di otu a, nke ime ka Juda mehie. 36 “The i kwuru banyere obodo a bu, ‘A ga-esite na mma agha, na n’unwu, na n’oke oria, nyefee ha n’aka eze Babilon,’ ma ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel

kwuru, 37 Lee, aghaghị m ịchịkọta ha site na mba ndị ahụ niile m sitere n'we m, na n'oke ọnụma m chụga ha. Aga m akpoghachite ha n'ebe a, mee ka ha biri n'udo. 38 Ha ga-abụ ndị m, mụ onwe m ga-abụkwa Chineke ha. 39 Aga m enye ha otu obi na otu ụzọ, ime ka ha na-atụ egwu m, n'ihị ọdịmma nke ha, na ọdịmma nke ụmụ ha ndị ga-eso ha. 40 Aga m eme ka ogbugba ndụ ebighị ebi dirị n'etiti mụ na ha. Agaghị m akwụsị imere ha ihe ọma, aga m akwalikwa obi ha ịtụ egwu m. N'ụzọ dị otu a, ha agaghị esitekwa n'iso m wezuga onwe ha. 41 Obi ga-atọkwa m ụtọ ime ha mma; m ga-ejikwa obi m niile, na mkpuruobi m niile kọọ ha n'ala a. 42 "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Dịka m mere ka ihe ojojo ukwu a niile bjakwasị ndị a, otu a ka m ga-esikwa mee ka ezi ihe ahụ niile m kwere ha na nkwa bjakwasị ha. 43 A ga-azụkwa ọjia n'ala a unu na-asị na ọ bụ ala togboro n'efu, nke mmadụ na anumanu na-adighi n'ime ya, ala nke e nyefere n'aka ndị Babilon. 44 A ga-ejikwa oiaocha zuo ala ubi, deekwa ihe banyere orire na ozuzu ya n'akwukwo. A ga-aka akwukwo ndị ahụ akara n'ihu ndị akaebe, n'ala Benjamin, na n'obodo nta niile di gburugburu Jerusalem, ma n'ala Juda, na n'obodo di n'ala ugwu ugwu, na nke di na mgbada ugwu niile di n'odida anyanwu, na nke di na Negev, n'ihia na aga m esite n'obodo ndi ahụ dotara ha n'agha buuru ha gaa kpolata ha. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri."

33 Mgbe Jeremaya ka no dikwa onye mkporo n'ogige ulo ndi nche, okwu Onyenwe anyi ruru ya ntị nke ugboro abuo, si ya, 2 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, onye ahụ kere ụwa kwuru, Onyenwe anyi, onye kpuru ya mee ya ka o guzosie ike, Onye aha ya bu Onyenwe anyi: 3 'Kpokuo m, aga m aza gi, gosi gi ihe di ukwu di iche iche, na ihe siri ike na nghota nke i na-amaghi.' 4 N'ihia na nke a bu ihe Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel, kwuru banyere ulo ndi ahụ niile di n'obodo, na uloze niile nke ndi eze Juda, bu nke akwadara maka iji megide nnochibido niile na mma agha 5 n'agha a na-aluso ndi Babilon. 'Aga eji ozu ndi mmadu ahụ niile m ga-etigbu site n'we m na n'onuma m kpjoo ha. Aga m ezo ihu m site n'ebe obodo a no, n'ihia ajo omume ya niile. 6 "Ma otu o di, aga m agwo ya, mee ka ahụ sie ya ike. Aga m agwo ndi m, meekwa ka ha nwe udo n'ebe o bara ụba. Ha ga-ebikwa n'udo na-enweghi egwu obula. 7 Aga m emekwa ka ndi Izrel na ndi Juda a dotara n'agha lota. Aga m ewugharikwa ha dikwa ulo, mee ka ha dirị ka ha di na mbu. 8 Aga m eme ka ha di ocha site na mmehie ha niile, nke ha mere megide m. Aga m agbaghara ha mmehie ha na nnupu isi ha niile megide m. 9 Mgbe ahụ, obodo a ga-aghokwa ihe ga-eme ka mba niile nke ụwa mara m, ka ha nura ọnu n'ime m, tookwa m, ma wetara m nsopuru, mgbe ha ga-anu ihe ọma niile m meere obodo a. Ha ga-atukwa oke egwu, maakwa jijiji, n'ihia ezi ihe ahụ niile na n'ihia udo ahụ niile nke mụ onwe m mere ka o rute ha aka.' 10 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Unu na-asị banyere ebe a, "O bu mkpomkpo ebe, ebe umu mmadu na umu anumanu na-ebighi n'ime ya." Ma n'obodo Juda, ya na okporuzo niile di na Jerusalem, nke togboro n'efu ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n'ime ya, a ga-emesia nukwa 11 olu onu na obi uto, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi ahụ niile na-eweta onyinye ekele n'ulo Onyenwe anyi, ndi ahụ ga-asi, "Nyenụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekele n'ihia na Onyenwe anyi

dị mma. Ihunanya ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." N'ihia na aga m eme ka ndi ala a, nke a dotara n'agha lota, dikwa ka ha di na mbu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 12 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'N'ebe a, nke bu mkpomkpo ebe ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n'ime ya, ka a ga-emesia nweekwa ebe ita nri nke igwe ewu na aturu, n'ime obodo niile, ebe ndi ozuzu aturu ga-eduru igwe ewu na aturu ha gaa izuike. 13 N'ime obodo niile nke di n'ala ugwu ugwu, na n'obodo niile nke di na mgbada ugwu niile nke Negev, n'oke ala Benjamin, n'ime obodo nta niile nke gbara Jerusalem gburugburu, na n'ime obodo niile nke Juda. Igwe ewu na aturu ga-agabigakwa ozo n'okpuru aka abuo nke onye na-agu ha onu.' Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu. 14 "Ubochi ndi ahụ na-abia,' ka Onyenwe anyi kwuputa, 'mgbe m ga-emezu ezi nkwa ahụ m kwere ulo Izrel na ulo Juda. 15 "N'ubochi ndi ahụ, na n'oge ahụ, aga m eme ka Alaka ezi omume puputa site n'ezinaulo Devid. O ga-eme ihe ziri ezi, kpekwa ikpe ziri ezi n'ala ahụ. 16 N'ubochi ndi ahụ, ka a ga-azoputa Juda, Jerusalem ga-ebikwa n'udo. Nke a bu aha a ga-akpo ya, Onyenwe anyi Onye Nzoputa, bu ezi omume anyi.' 17 N'ihia na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'O nweghi oge a ga-ahapu inweta otu onye site n'ezinaulo Devid onye ga-anu n'ocheeze ulo Izrel. 18 O dikwaghị mgbe a ga-ahapu inweta onye ga-esite n'etiti ndi nchaja na ndi Livayi, nke ga-eguzo n'ihu m ubochi niile ichu aja nsure oku, na i wetara m onyine inata ihuoma, na ichuru m aja di iche iche.'" 19 Emesia, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị si ya, 20 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'O buru na unu nwere ike ime ka ogbugba ndu m na ehie, na ogbugba ndu mu na abali ghara idikwa, ime ka ehie na abali gharakwa iputa n'oge ha, 21 mgbe ahụ ogbugba ndu nke mu na Devid ohu m gbara, na ogbugba ndu nke m mere ka o dirị n'etiti mu na ndi Livayi, bu ndi nchaja na-eje ozi ha n'ihu m, agaghị adikwa. A gaghị enwekwa onye ga-esi n'ezinaulo Devid nke ga-anokwasị n'ocheeze ya. 22 Aga m eme ka umu umu Devid ohu m, na ndi Livayi, bu ndi na-eje ozi ha n'ihu m, di ukwu n'onuogugu dikwa kpakpando di na mbara eluigwe; ha ga-adikwa ukwu dikwa uzuzu di n'onu mmiri osimiri nke a na-apughị iguta onu.'" 23 Okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị si ya, 24 "I hula ajuju ndi a na-aju? Ha na-aju na-asi, 'Onyenwe anyi o julā agburu abuo ndi a o hoputara? N'ihia ya, ha na-eleli ndi m, ha adighi agukwa ha dikwa mba. 25 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'O buru na m emeghi ka ogbugba ndu dirị n'etiti mu na ehie na abali, meekwa ka iwu na-achị eluigwe na ụwa guzosie ike, 26 mgbe ahụ, agaara m ajụ umu umu Jekob, na umu umu Devid ohu m. Agaraghị m ahoputa otu n'ime umu ya ka o chia umu umu Ebrahim na Ajizik na Jekob. Ma aga m eme ka ndi ha a dotara n'agha lota; aga m enwekwa obi ebere n'ahụ ha."

34 Mgbe Nebukadneza eze Babilon na ndi agha ya niile, na mba niile di n'alaeze nke o na-achị na-ebuso Jerusalem na obodo niile gbara ya gburugburu agha, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị si, 2 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, Jekwuru Zedekaya bu eze Juda, gwa ya si, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ejikerela m ugbu a inyefe eze Babilon obodo a n'aka. O ga-esurekwa ya oku. 3 I gaghị agbanari ya, n'ihia na o ga-ejide gi. A ga-arara gi nyefekwa ya n'aka. Anya gi abuo ka i ga-eji hu eze Babilon. Gi

na ya ga-ekwuriṭakwa okwu. I ga-agakwa Babilōn. 4 “Ma nūrūḱwa nkwa Onyenwe anyi na-ekwe gi, gi Zedekaya eze Juda. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere gi, I gaghi anwu site na mma agha; 5 I ga-anwu n’udo. Dika ndi mmadu si mnye oku kwaa ozu nna gi ha, bu ndi buru gi uzo chja ka eze, otu a ka ha ga-esi mnye oku kwaa gi. Ha ga-eti aka n’obi kwa akwa si, “Ewo, onyenwe anyi!” O bu mu onwe m na-ekwe nkwa a, etu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.” 6 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma gara gwa Zedekaya eze Juda ihe ndi a niile na Jerusalem. 7 N’oge a, ndi agha eze Babilōn na-ebuso Jerusalem agha. Ha na-ebusokwa obodo ndi ozo nke nogidere na-ebuso ha agha, nke bu obodo Lakish na Azeka. Obodo ndi a bu naani obodo foduru n’ala Juda nke ndi agha Babilōn na-emeribeghi. 8 Okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti mgbe Zedekaya bu eze, na ndi Izrel niile gbachara ndu na Jerusalem ikposara ndi ohu niile nwere onwe ha. 9 Onye obula ga-ahapu ohu ya bu onye Hibru ka o nwere onwe ya, ma ohu ahụ o bu nwoke maobu nwanji. A gaghi agukwa onye Juu obula dika ohu ozo. 10 Ya mere, ndisi ochichi niile, na ndi niile bu ndi kwekoritara gbaa ndu a, na ha ga-ahapu ohu ha ndi nwoke na ndi nwanji ka ha nwere onwe ha. Ha mekwa dika ha si kwuo. 11 Ma mgbe oge nta gasiri, ndi a niile gbanwere obi ha. Ha gara jide ohu ndi ahụ ha hapuru, mee ka ha ghokwa ndi ohu ha ozo. 12 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya, 13 “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, kwuru, Mu na nna nna unu ha gbara ndu mgbe m si n’ala Ijpt, bu ala ebe ha bu ohu kporuta ha. Mgbe ahụ agwara m ha si, 14 ‘N’ogwugwu afo asa obula, onye obula n’ime unu aghaghi ihapu onye Hibru ibe unu resiri unu onwe ya dika ohu, ka o nwerekwa onwe ya. Mgbe onye ahụ jeere unu ozi afo isii, unu kwesiri ihapu ya ka o nwere onwe ya.’ Ma nna nna unu ha egeghi m nti, ha etinyeghikwa uche ha n’iwu m nyere ha. 15 Na nwa oge nta gara aga unu cheghariri mee ihe ziri ezi n’anya m. Onye obula n’ime unu kposara inwere onwe nye ndi unu. Unu gara n’ihu gbaa ndu n’ihu m n’ime ulonso ahụ a kpokwasiri aha m. 16 Ma ugba a, unu echigharjala, meruo aha m; onye obula n’ime unu akpoghachikwala nye onwe ya ndi ohu ndi ikom na ndi inyom ahụ unu hapuru ka ha nwere onwe ha, gaa dika o si masi mkpuruobi ha. Unu akwagidekwala ha ka ha burukwa ndi ohu unu ozo. 17 “N’ihi nke a, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu erubeghi isi nye m, unu ekwasaghi nwere onwe nye ndi unu. Ya mere, ugba a mu onwe m na-akposi ‘Inwere onwe’ nye unu, ka Onyenwe anyi kwubiri, ‘inwere onwe’ nke ida n’ihi mma agha, na ajo orja na-efe efe, na oke unwu. Aga m emekwa unu ka unu ghoo ihe iso oyi nye alaeze niile nke uwa. 18 Ma ndi ikom ahụ niile meruru ogbugba ndu m, ndi ahụ na-edebezughi ogbugba ndu ha gbara n’ihu m, ka m game ka ha diri ka nwa ehi ogbugba ndu ahụ ha kpwara abuo, nke ha si n’etiti okara abuo ya gafee, maka imesi ogbugba ndu ha ike. 19 Ndi ndu Juda na Jerusalem na ndi ozi eze na ndi nchujaja na ndi niile bi n’ala a ndi si n’etiti okara nwa ehi ahụ gabiga 20 ka m ga-enyefe n’aka ndi iro ha ndi na-achio iwepu ndu ha. Ozu ha ga-abu ihe oriri nye anu ufe nke eluigwe na anu ohia nke uwa. 21 “Aga m enyefe Zedekaya eze Juda na ndisi ochichi ya n’aka ndi iro ha, ndi na-achio ndu ha. Aga m enyefe ha n’aka ndi agha eze Babilōn, ndi siterela n’ibuso unu agha wezuga onwe ha. 22 Aga m enye iwu, ka Onyenwe anyi kwubiri, mee ka a kporghachi ha azu n’obodo a. Ha ga-ebuso

ya agha, merie ya, surekwaa ya oku. Aga m emekwa ka obodo Juda niile togboro n’efu. O dikwaghi onye ga-ebi n’ime ya.”

35 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi nke ruru Jeremaya nti n’oge ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda si ya, 2 “Jee n’ulo umu Rekab kpo ha oku ka ha bja n’ulonso Onyenwe anyi, n’otu n’ime onuulo ya, nodu n’ebe ahụ nye ha mmanyaka ha n’u.” 3 Ya mere, ejekwuuru m Jaazanaya nwa Jeremaya, nwa Habazinaya na umunne ya, na umu ya ndi ikom, ya bu, ndi ezinaulo Rekab niile. 4 Akpobatara m ha n’ulonso Onyenwe anyi, n’ime onuulo umu Hanan nwa Igdalaya, onye nke Chineke. Onuulo a di nso n’onuulo ndisi ulonso, nke di n’elu onuulo Maaseia nwa Shalum, onye nche onu uzo ulonso. 5 Mgbe ahụ, e doziri m okwa ufodu juputara na mmanyaka na iko ufodu n’ihu umu Rekab, si ha, “Ngwanu, nwanu mmanyaka.” 6 Ma ha zara si, “Anyi adighi anu mmanyaka, n’ihi na nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab nyere anyi iwu si anyi, ‘Unu akwukwala mmanyaka, unu na umu umu unu. 7 Ozokwa, unu ewurula onwe unu ulo, unu akula mkpuru ubi, maobu kuo ubi vajni. Unu adotara onwe unu ihe ndi a niile, kama na-ebinu n’ulo ikwu. O bu n’uzo di otu a ka unu ga-esi bie ogologo ndu n’ala ahụ unu bu ndi obia n’ime ya.’ 8 Anyi erubela isi n’ihe niile nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab gwara anyi. Anyi na ndi nwunye anyi na umu anyi ndi ikom na ndi inyom adighi anu mmanyaka, 9 maobu wuo ulo, maobu nwee ubi vajni, ala ubi maobu mkpuru okuku. 10 O bukwa n’ulo ikwu ka anyi na-ebi di ka nna nna anyi Jehonadab nyere anyi n’iwu. 11 Ma mgbe Nebukadneza eze Babilōn busoro ala anyi agha, anyi kpebiri si, ‘Bianu ka anyi gbaba Jerusalem si otu a gbanari ndi agha Babilōn, na ndi agha ndi Aram.’ O bu nke a mere anyi ji biri na Jerusalem.” 12 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya 13 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, “Gaa gwa ndi Juda na ndi bi na Jerusalem, ‘O bu na unu agaghi esite n’ido aka na nti muta irubere okwu m isi?’ ka Onyenwe anyi kwuputara. 14 ‘Jehonadab nwa Rekab nyere umu umu ya iwu si ha anula mmanyaka, ha na-edebe iwu ahụ. Ruo taa, ha adighi anu mmanyaka, n’ihi na ha na-edebe iwu nna nna ha nyere ha. Ma mu onwe m agwala unu okwu mgbe na mgbe, ma unu juru irubere m isi. 15 Mgbe mgbe ka m ziteere unu umu ohu m bu ndi amuma, ndi bjara gwa unu okwu si, ‘Dozieni uzo unu, sitekwanu n’ajo omume unu tugharia. Unu niile n’otu n’otu, unu agbasola chi ndi ozo ife ha. O buru na unu emee otu a, unu ga-ebi n’ala a m nyere unu na nna nna unu ha.’ Ma unu juru ina nti, jukwa ige m nti. 16 Umu umu Jehonadab, nwa Rekab, emeela ihe nna nna ha nyere ha n’iwu, ma ndi a juru irubere m isi.’ 17 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel kwuru: ‘Geenu nti! Lee, ana m aga ime ka ihe ojojo bjakwasi Juda na ndi niile bi na Jerusalem, dika m kwuru na o ga-adi. N’ihi na agwala m ha okwu, ma ha juru ige m nti. Akporo m ha oku, ma ha juru iza.’” 18 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndi ezinaulo Rekab, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, ‘Unu erubeela isi mee ihe niile nna nna unu bu Jehonadab nyere unu n’iwu.’ 19 N’ihi ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru si, ‘O nweghi mgbe obula nwoke ga-ajere m ozi ga-ako n’ezinaulo Jehonadab nwa Rekab.’”

36 N'afọ anọ nke ọchịchị Jehoiakim nwa Josaya bụ eze Juda, okwu Onyenwe anyị ndị a ruru Jeremaya ntị, **2** "Were akwụkwọ detuo okwu ahụ niile m gwarala gị banyere Izrel, na Juda, na banyere ndị mba ozo dị iche iche, bụ okwu ndị ahụ m bidoro igwa gị site n'oge ọchịchị Josaya ruo ugwu a. **3** Ma eleghị anya mgbe ndị Juda nūrū ka e kwuputara ihe banyere ihe ojoo ndị ahụ m zubere, nke na-aga ibjakwasị ha, onye obula n'ime ha n'otu n'otu ga-esite n'uzo ojoo ya tugharịa. Mgbe ahụ, aga m agbaghara ha ajọ omume ha na mmehie ha." **4** Ya mere, Jeremaya kpọrọ Baruk nwa Neraya ka ọ bjakwute ya. Mgbe Jeremaya nọ na-akpọtuta okwu ahụ niile Onyenwe anyị gwara ya, Baruk nọkwa na-edeputa ha n'akwụkwọ. **5** Emesija, Jeremaya gwara Baruk okwu si ya, "Onọdu nke m nọ n'ime ya ugwu a agaghị ekwe ka m site n'ebe a puo jeruo n'ulonso Onyenwe anyị. **6** N'ihu ya, gaa n'ulonso Onyenwe anyị n'ubochi ibu onu, nodu n'ebe ahụ guputara ndi mmadu okwu Onyenwe anyi ndi a i dere n'akwukwo dika m kpoputara ha. Guputara ya ndi Juda si obodo niile bja n'ulonso ahụ. **7** Ma eleghị anya, ha ga-arịo Onyenwe anyi arirjo. Ma eleghị anya onye obula n'ime ha ga-esite n'uzo ojoo ya tugharịa, ka iwe na onuma di ukwu nke Onyenwe anyi ga-ekpughe megide ndi a ghara ibjakwasị ha." **8** Baruk nwa Neraya mere dika Jeremaya onye amuma si gwa ya. O guputara okwu Onyenwe anyi, nke di n'akwukwo ahụ, n'ulonso Onyenwe anyi. **9** N'onwa itoolu nke afọ ise nke ọchịchị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda, e doro oge di iche nye maka ibu onu n'ihu Onyenwe anyi. E kwusara ibu onu a nye ndi niile nọ na Jerusalem, na ndi si n'obodo Juda niile bja na Jerusalem. **10** Baruk nọ n'onuulo Gemaraya nwa Shefan, bụ ode akwukwo, guputara ndi niile nọ n'ulonso Onyenwe anyi okwu Jeremaya, nke di n'akwukwo a di nso n'onu uzo ama ohuru nke ulonso ahụ. **11** Mgbe Mikaya nwa Gemaraya nwa Shefan nuru okwu Onyenwe anyi nke e si n'akwukwo ahụ guputa, **12** o si n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo ode akwukwo di n'uloeze, ebe ndisi niile zukoro. Ndi a bu ndi zukoro n'ebe ahụ; Elishama, ode akwukwo, na Delaya nwa Shemaya, na Elnatan nwa Akboa, na Gemaraya nwa Shefan, na Zedekaya nwa Hananaya, na ndisi ọchichị ndi ozo. **13** Mgbe Mikaya gwara ha ihe o nuru Baruk si n'akwukwo ahụ guputara ndi mmadu, **14** ndisi ahụ niile zipuru Jehudi nwa Netanaya, nwa Shelemaya, nwa Kushi, ka o jekwuru Baruk si ya "Were akwukwo ahụ i si na ya guputara ndi mmadu ihe, bja." Ya mere, Baruk, nwa Neraya, ji akwukwo a n'aka ya jekwuru ha. **15** Mgbe o ruru n'ebe ahụ, ha gwara ya si ya, "Biko, nodu ala guora anyi ihe di n'akwukwo a." Ya mere, Baruk guputara ha ihe di n'akwukwo ahụ. **16** Mgbe ha nuchasiri okwu di n'akwukwo ahụ, ha leritara onwe ha anya n'egwu, gwa Baruk okwu si ya, "Anyi aghaghị ime ka okwu ndi a ruo eze nti." **17** Ha juru Baruk si ya, "Gwa anyi i si ahaa detuo ihe ndi a niile? O bu Jeremaya kpoputaara gi ihe i dere?" **18** Baruk zara si ha, "E, o bu ya kpoputara m okwu ndi a niile m deturu. E ji m inki dee ha n'akwukwo." **19** Mgbe ahụ, ndisi ahụ gwara Baruk okwu si ya, "Oso, gaa ka gi na Jeremaya zoo onwe unu. Unu ekwekwa ka onye obula mata ebe unu zoro onwe unu." **20** Mgbe ha zochasiri akwukwo ahụ n'onuulo Elishama onye ode akwukwo, ha jekwuuru eze n'ogige ulo ya kororo ya ihe niile. **21** Eze ziri Jehudi ka o gaa weta akwukwo ahụ. Mgbe Jehudi wetara ya site n'onuulo Elishama, ode akwukwo, o guru ya n'ihu eze, na n'ihu ndisi

ọchichị ahụ niile guzo n'akukwu eze. **22** N'onwa nke itoolu ahụ, mgbe eze nọ n'ulo oyi ya, oku na-enwukwa n'ime ite oku di n'ihu ya. **23** Mgbe obula Jehudi gusiri ibe akwukwo ato maobu anọ, eze na-anara ya akwukwo ndi ahụ were aguba ode akwukwo chakasia ha, wunye ha n'oku. O megidere otu a tutu ruo mgbe o wunyechara akwukwo ndi ahụ niile n'oku. **24** Eze na ndi so ya nodu n'oge a na-aguputa akwukwo a atughi egwu obula; ha adowakwaghị uwe ha igosi obi ojoo. **25** O bu ezie na Elnatan na Delaya na Gemaraya rioro eze si ya adokasila akwukwo ndi ahụ, ma o geghi ha nti. **26** Kama eze nyere Jerameel otu n'ime umu eze, na Seraya nwa Azriel, na Shelemaya nwa Abdeel iwu ijide Baruk ode akwukwo, na Jeremaya onye amuma, ma Onyenwe anyi zoro ha. **27** Mgbe eze suresiri akwukwo ahụ na okwu niile nke Baruk dere n'ime ya oku, bụ okwu nke Jeremaya kpoputara site n'onu ya, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti si ya: **28** "Werekwa akwukwo ozo dee okwu ndi ahụ niile e dere n'akwukwo nke mbu ahụ, nke Jehoiakim eze Juda kporo oku. **29** Ozokwa, gwa Jehoiakim eze Juda si ya, 'otu a ka Onyenwe anyi kwuru. I kporo akwukwo ndi ahụ oku, kwuo si, "Gini mere i ji dee n'ime ya na eze Babilon aghaghị ibja bibie ala a, gbuchapu ndi niile nọ n'ime ya, ma mmadu ma anumanu?" **30** N'ihu ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim eze Juda; O gaghị amuta onye ga-anọ n'ocheeze Devid. Ozo, a ga-atufu ozu ya n'ebe igirigi nke abali ga-adakwasị ya, ebe okpomoku nke ehiehie ga-erute ya. **31** Aga m ata ya na umu ya, na ndi ozi ya ahuru n'ihu ajọ omume ha. Aga m eme ka ihe ojoo ahụ m kwuru ihe banyere ya bjakwasị ha na ndi niile bi na Jerusalem, na ndi Juda niile, n'ihu na ha juru ige m nti." **32** Ya mere, Jeremaya weere akwukwo ozo nye Baruk ode akwukwo, bụ nwa Neraya, dika Jeremaya na-akpọtuta okwu, Baruk deputakwara n'akwukwo okwu ndi ahụ niile, nke Jehoiakim eze Juda surere n'oku. A tukwasikwara n'elu ha otutu okwu ndi ozo nke dika ha.

37 Emesija, Nebukadneza eze Babilon mere Zedekaya nwa Josaya eze Juda, n'onodu Konaya nwa Jehoiakim. **2** Ma Zedekaya na ndi ozi ya, na ndi Juda niile egeghị nti n'okwu Onyenwe anyi nke o si n'onu Jeremaya onye amuma gwa ha. **3** Zedekaya bụ eze, ziri Jehukal nwa Shelemaya, na Zefanaya onye nchaja, bụ nwa Maaseia ozi si ha, jekwuru Jeremaya onye amuma gwa ya okwu si, "Biko, kpeere anyi ekpere, rioro anyi Onyenwe anyi Chineke anyi arirjo." **4** N'oge a, Jeremaya nweere onwe ya ijeghari n'etiti ndi Izrel, n'ihu na ha etinyebeghi ya n'ulo mkporo. **5** N'ihu na mgbe ndi agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu na-ebuso ya agha, ndi agha Fero sitere Ijpt na-apukwute ha ibuso ha agha. Mgbe ndi agha Babilon nuru na ndi agha Ijpt na-abia, ha mere ngwangwa si n'ibuso Jerusalem agha wezuga onwe ha. **6** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya onye amuma nti si ya, **7** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi bu Chineke Izrel kwuru, Ihe ndi a ka i ga-agwa eze Juda onye zitere ozi si gi rioro m arirjo, 'Ndi agha Fero ahụ si n'Ijpt puta bja inyere unu aka ga-emesija laghachi n'ala ha bu Ijpt. **8** Mgbe ahu, ndi agha Babilon ga-aloghachikwa ibuso obodo a agha. Ha ga-emeri ya, dota ya n'agha, kpoakwa ya oku.' **9** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu arafula onwe unu site n'iche echiche si, 'Ndi Babilon agaghị abiakwa ibuso anyi agha.' E, ha agaghị abiakwa ozo. **10** A sika na ndi agha unu enwee ike

merie ndi agha Babilon ahụ ga-abia ibuso unu agha, a sịkwa na ọ bu naani ndi e meruru ahụ bu ndi foduru n'etiti ha, ndi a ga-esi n'ogige ndi agha Babilon puta bja kpoọ obodo a oku.” **11** Mgbe ndi agha Babilon si na gburugburu Jerusalem wezuga onwe ha n'ihu obibia ndi agha Fero na-abia, **12** Jeremaya sitekwara na Jerusalem puo malite igawa n'ala ndi Benjamin, n'ihu iketa oke ruuru ya site n'aka ndi bi n'ebe ahụ. **13** Ma mgbe o ruru n'onu uzo ama Benjamin, onyeisi ndi agha aha ya bu Irija nwa Shelemaya, nwa Hananaya jidere ya, boo ya ebubo si ya, “O bu oso ka i na-agba! I na-acho igbakwuru ndi Babilon!” **14** Ma Jeremaya zara si ya, “O bu okwu ugha ka i na-ekwu. Anaghị m agba oso igbakwuru ndi Babilon.” Ma Irija egeghi ya nti, kama o jidere Jeremaya kputa ya n'ihu ndjisi ochichị. **15** Ha were iwe megide Jeremaya, nye iwu ka e tie ya ihe, kpochiekwa ya n'ulo Jonatan, ode akwukwo. N'ihu na ha ji ulo ahụ mere ulo mkporo n'oge a. **16** E tinyere Jeremaya n'ime ulo mkporo olulu, ebe o noro ogologo oge. **17** Emesja, Zedekaya bu eze nyere iwu ka a kpota ya n'uloeze. Mgbe a kpotara ya, Zedekaya juru ya ajuju na nzuzo si ya, “I nwere okwu site n'aka Onyenwe anyi?” Jeremaya zara si ya, “E, lee, a ga-arara gi nyefee gi n'aka eze Babilon.” **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara Zedekaya, bu eze okwu ozo si ya, “Ihe ojojo di aana ka m mere megide gi, maobu megide ndi oru gi, maobu megide ndi a, unu ji tinye m n'ulo mkporo? **19** Ebee ka ndi amuma unu no, bu ndi ahụ na-eburu unu amuma na-asj unu, ‘Eze Babilon agaghị ebuso unu agha, o gaghi ebisokwa ala a agha?’ **20** Ugbu a, biko, onyenwe m eze, biko gee m nti. Biko, nuru aririo m: Ezighachila m n'ulo Jonatan, ode akwukwo, n'ihu na o buru na i mee otu a, aga m anwu n'ebe ahụ.” **21** Zedekaya bu eze, nyere iwu ka e debe Jeremaya n'ogige ndi nche. O nyekwara iwu ka a na-enye ya achicha e si n'ulo ndi na-eme achicha na-ewebata ubochi niile, tutu ruo mgbe achicha e nwere n'obodo ahụ gwusiri. Ya mere, o mere ka Jeremaya nogide n'ogige ndi nche.

38 Shefataya nwa Matan, na Gedaliya nwa Pashua, na Jehukal nwa Shelemaya, na Pashua, nwa Malkija, nuru mgbe Jeremaya no na-agwa ndi mmadu okwu ndi a si ha, **2** “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Onye obula nogidere n'ime obodo a ga-anwu site na mma agha, maobu site n'unwu, maobu site n'orja na-efe efe. Ma onye obula pukwuru ndi Babilon ga-adj ndu. O ga-adj ndu, n'ihu na o ga-echebe ndu ya.’ **3** Ihe ndi a kwa ka Onyenwe anyi kwuru, ‘A ga-arara obodo a nyefee ya n'aka ndi agha eze Babilon, onye ga-adota ya n'agha.’” **4** Mgbe ahụ, ndjisi ochichị sirj eze, “O kwesiri ka e gbuo nwoke a, n'ihu na o na-eme ka obi ndi agha na obi ndi mmadu foduru n'ime obodo a na-ada mba site n'udi okwu o na-agwa ha. O bughị odjima ndi a ka o na-eche echiche ya, kama o bu otu ha ga-esi laa n'iyi.” **5** Zedekaya bu eze zara si ha, “O di unu n'aka. Unu maara na o nweghi ihe obula eze nwere ike ime igbochi unu ime ihe unu chorọ.” **6** Ya mere, ha jidere Jeremaya, tinye ya n'ime olulu mmiri Malkija, nwa eze. Olulu mmiri a di n'ogige ulo ndi nche. O bu udo ka ha ji wetuo Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. Ma mmiri adighi n'ime ya, naanj apiti. Ya mere, Jeremaya danyere n'ime apiti ahụ, mibanye n'ime ya. **7** Ma Ebed-Melek, onye Kush, otu n'ime ndjisi ozi n'uloeze nuru na etinyela Jeremaya n'ime olulu mmiri. Mgbe eze noduru n'onu uzo ama Benjamin, **8** Ebed-Melek si n'uloeze puo jekwuuru ya n'ebe ahụ si ya, **9**

“Onyenwe m eze, lee na mmeso ndi a mesoro Jeremaya onye amuma jogburu onwe ya. Ha atubala ya n'ime olulu mmiri hapu ya ka o nodu n'ebe ahụ nwuo n'ihu aguu mgbe achicha korọ n'obodo.” **10** Mgbe ahụ, eze nyere Ebed-Melek onye Kush iwu si ya, “Si n'ebe a kporo iri mmadu ato ka gi na ha soro gaa doputa Jeremaya onye amuma site n'olulu ahụ tupu o nwuo.” **11** Ya mere, Ebed-Melek duuru ndi ahụ puo. O buru uzo jee n'onuulo di n'okpuru ulokwu nke uloze. N'ebe ahụ, o chiputara ufodu nkirinka akwa, na ufodu uwe kara nka. O kenyere ha n'udo, wetuore ya Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. **12** Ebed-Melek onye Kush ahụ gwara Jeremaya okwu si ya, “Were nkirinka akwa ndi a, na uwe ndi a kara aka fanye ha na mkpa abụ gi, ime ka udo a ghara imeru gi ahụ.” Jeremaya mere di ka a gwara ya. **13** Emesja, ha dolitere ya elu, doputa ya site n'olulu mmiri ahụ. Site n'oge ahụ, Jeremaya nogidere n'ogige ulo ndi nche. **14** Mgbe ahụ, Zedekaya bu eze, ziri ozi ka a kpota Jeremaya onye amuma, ka o bjakwute ya n'onu uzo nke ato, nke ulonso Onyenwe anyi. Mgbe o biara, eze gwara ya okwu si ya, “Achoro m iju gi ajuju. Ezonarila m ihe obula.” **15** Ma Jeremaya zara Zedekaya si ya, “O buru na m enye gi osisa, i gaghi egbu m? A sịkwa na m aduo gi odu, i gaghi ege m nti.” **16** Ma Zedekaya bu eze nuru iyi na nzuzo nye Jeremaya si ya, “Dika Onyenwe anyi onye nyere anyi ume anyi na-eku si adi ndu, agaghị m egbu gi, maobu nyefee gi n'aka ndi na-achosi ndu gi ike.” **17** Mgbe ahụ, Jeremaya zara Zedekaya si ya, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye nuru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, ‘O buru na i pukwuru ndjisi eze Babilon nyefee onwe gi n'aka ha, ha ga-echebe gi ndu, ha agakwaghị akpo obodo a oku. Gi na ezinaulo gi ga-adikwa ndu. **18** Ma o buru na i ju iwere onwe gi nyefee n'aka ndjisi eze Babilon, a ga-enyefe obodo a n'aka ndi Babilon. Ha ga-akpokwa ya oku, ma gi onwe gi agakwaghị agbapu site n'aka ha.’” **19** Eze Zedekaya sirj Jeremaya, “Mu onwe m na-atu egwu ndi juu ahụ bu ndi gbakwuru ndi Babilon, n'ihu na ndi Babilon nwere ike nyefee m n'aka ha, ha ga-emesikwa m ike.” **20** “Ha agaghị enyefe gi n'aka ha,” ka Jeremaya zara ya, “Rubere Onyenwe anyi isi, site n'ime ihe m gwara gi. Mgbe ahụ, ihe niile ga-agara gi nke oma. A ga-echebekwa ndu gi. **21** Ma o buru na i ju iwere onwe gi nye, lee ihe Onyenwe anyi mere ka m hu. **22** A ga-akputa ndi inyom niile foduru n'uloeze Juda mee ka ha pukwuru ndjisi eze Babilon. Ndi inyom ndi a ga-asi gi, “Ndi enyi gi ahụ niile i na-atukwasị obi arafuola gi, mee ka i buru onye e meriri emer. Ukwu gi abuo emikpuola n'ime apiti, ugbu a, ndi enyi gi niile ahụ agbanarila gi.’” **23** “A ga-akpuputara ndi Babilon ndi nwunye gi niile na umu gi niile. Gi onwe gi agaghị agbanarj ha, ma eze Babilon ga-ekidekwa gi, a ga-esurekwa obodo a oku.” **24** Mgbe ahụ, Zedekaya gwara Jeremaya, “Ekwela ka nti ozo nu ihe ndi a niile mu na gi kwuru, ma o bughị ya, i ga-anwu. **25** O buru na ndjisi ochichị anu na mu na gi kparitara uka, ha bjakwute gi, si gi, ‘Gwa anyi ihe i gwara eze na ihe eze gwara gi, ezola ihe obula n'ebe anyi no, ma o bughị ya anyi ga-egbu gi.’” **26** mgbe ahụ i ga-agwa ha, ‘Ano m na-arjo eze aririo ka o hapu izighachi m n'ulo Jonatan, ka m nwuo n'ebe ahụ.’” **27** Ndjisi ochichị ahụ niile bjakwutere Jeremaya juo ya ajuju. O gwakwara ha ihe ahụ niile eze nyere ya n'iwu. Ha hapuru iju ya ihe ozo, n'ihu o nwekwaghị onye ozo nuru okwu niile ya na eze kwuru. **28**

Jeremaya nogidekwara n'ogige ndị nche tutu ruo ụbọchị ahụ a dotara Jerusalem n'agha. Otu a ka esi were Jerusalem.

39 Otu a ka e si dotara Jerusalem n'agha. N'afọ nke itoolu, nke ọchịchị Zedekaya eze Juda, n'ọnwa nke iri ya, Nebukadneza eze Babilon duuru ndị agha ya niile bịa ibuso Jerusalem agha, Ha gbara ya gburugburu, nọchibido ya. **2** N'ụbọchị nke itoolu, n'ọnwa nke anọ, n'afọ nke iri na otu nke ọchịchị Zedekaya, ha gwupuru mgbidi obodo ahụ. **3** Mgbe ahụ, ndịisi niile nke eze Babilon batara were onọdụ ha n'ọny ụzọ ama nke Etiti. Ndi a bu ndi batara: Negal-Shareza onye Samga, na Nebo-Sasekim, ndeisi n'etiti ndjisi, na Negal-Shareza onyeisi nke okwa ya di elu, na ndjisi niile ozo nke eze Babilon ndi foduru. **4** Mgbe Zedekaya eze Juda na ndi agha ya niile huru ha, ha ghapuru oso. Ha ji abali ghapu n'obodo ahụ site n'ony ụzọ ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, chee ihu n'uzo Araba. **5** Ma ndi agha ndi Babilon chusoro ha n'azu, chukwute Zedekaya na mbara ala Jeriko. Ha jidere ya, kpugara ya Nebukadneza eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe o no maa ya ikpe. **6** O bu na Ribla, ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile n'ihu ya. Ebe ahụ ka a nokwa gbuo ndi Juda niile a nasopuru. **7** Emesia, o ghupuru Zedekaya anya ya abuo, jiri udo bronze kee ya agbu kporo ya gaa Babilon. **8** Ndi Babilon sunyere uloze na ulo ndi mmadu niile oku, kwatukwa mgbidi niile nke Jerusalem. **9** Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, buuru ndi niile foduru n'obodo, ha na ndi ahụ buuru ụzọ jekwuru ya, na ndi ozo foduru, bulaa ha Babilon, dika ndi a dotara n'agha. **10** Ma Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, hapuru ufodu ndi ogbenye, ndi na-enweghi ihe obula n'ala Juda. N'oge ahụ, o nyere ha ubi vaini a gbara ogige na ala ubi niile. **11** Ugwu a, Nebukadneza eze Babilon enyelari Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze iwu banyere Jeremaya, si, **12** "Kporo ya, lekotazie ya anya nke oma; emekwala ya ihe ojojo obula, kama meere ya ihe obula o rioro gi." **13** Ya mere, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, na Nebushabzan, onyeisi n'etiti ndjisi, na Negal-Shareza, bu onyeisi okwa ya di elu, na ndjisi ndi ozo niile nke eze Babilon, **14** ziri ndi jere kporuta Jeremaya site n'ogige ndi nche. Ha nyefere ya n'aka Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, ka o dulaa ya n'ulo ya. Ya mere, Jeremaya nogidere n'etiti ndi nke ya. **15** Ma n'oge ahụ, Jeremaya no di ka onye mkporo n'ogige ulo ndi nche, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti si ya, **16** "Jekwuru Ebed-Melek onye Kush, gwa ya si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Lee, ana m aga ime ka okwu ahụ m kwuru megide obodo a mezu. Ihe ga-abjakwasi obodo a bu ila n'iyi, o bughị oganihu. N'oge ahụ, ihe ndi a gamemekwala n'ihu gi. **17** Ma aga m anaputa gi n'ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A gaghi-enyefe gi n'aka ndi ahụ i na-atu egwu ha. **18** Aga m azoputa gi. I gakwaghị ada site na mma agha kama i ga-agbapukwa na ndu, n'ihu na i tukwasiri m obi.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

40 Mgbe oge nta gasiri site n'oge Nebuzaradan ochiagha ndi nche no na Rema mere ka Jeremaya nwere onwe ya, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti. Nebuzaradan huru Jeremaya mgbe e kekotara ya na ndi e si na Jerusalem na Juda dota n'agha agbu, bu ndi ahụ a na-ebula Babilon. **2** Mgbe ochiagha ndi nche eze a huru Jeremaya, o siri ya, "O bu Onyenwe anyi Chineke gi nyere iwu na ihe ojojo ndi a ga-abjakwasi

ala a. **3** Ugwu a kwa Onyenwe anyi emeela ka ihe o kwuru mezu. O wetarala ala a mbibi ahụ. Ma ihe ndi a niile mezuru n'ihu na ndi gi mehiere megide Onyenwe anyi, ju irubere ya isi. **4** Ma taata, ana m eme ka i nwere onwe gi site n'agbu nke e kere gi na nkwoji aka. O buru na i choo, soro m gaa Babilon. N'ebe ahụ, aga m elezi gi anya nke oma. O burukwa na i kpebie na i gaghi eso m gaa Babilon, abjala. Ma, lee, ala a niile di gi n'ihu. Jee ka i biri n'akuku ya obula di gi mma; jeharjakwa n'ebe obula i choo." **5** Ma tupu Jeremaya atugharia ihapu ya puo, Nebuzaradan gwakwara ya ozo si, "Laghachikwuru Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, onye eze Babilon hoputara ka o na-elekota obodo Juda niile. Gaa soro ya biri n'etiti ndi gi, maobu i nwere ike gaa ebe obula ozo di gi mma." Mgbe ahụ, ochiagha ahụ nyere ya ihe oriri hiri nne. O nyekwara ya onyinye, hapu ya ka o laa. **6** Ya mere, Jeremaya jekwuuru Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa, soro ya na ndi foduru n'ala ahụ biri. **7** Mgbe ndjisi agha ahụ niile na ndi ikom ha, bu ndi gbalagara n'ohia, nuru na eze Babilon emeela Gedaliya nwa Ahikam, onye na-achi ala ahụ, na onye nlekota ndi ikom na ndi inyom, na umuntakiri, bu ndi ogbenye onu ntu, ndi a na-eburughi gaa Babilon, ka ha gaa biri n'ala ozo, **8** ha bjakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi bjakwutere ya bu ndi a; Ishmel nwa Netanaya, Johanan na Jonatan umu Kariya, na Seraya nwa Tanhumet, na umu Efa onye Netofa, na Jaazanaya nwa Maaka, na ndi ikom ha. **9** Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, nurogo ha iyi, nukwara ndi ikom ha iyi, si, "Unu atula egwu ife ndi Babilon: birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma. **10** Mu onwe m ga-ebi na Mizpa inochite anya unu n'ihu ndi Babilon ga-abjakwute anyi, ma gaanu chikotaa mkporu vaini niile, na mkporu niile e kwesiri ihokota n'oge okpomoku, na mmanu niile. Chikotanu ha tinye ha n'ime ite ichebe nri unu. Birikwanu n'obodo ahụ niile unu nwetara." **11** Mgbe ndi Juu niile no na Moab, na Amon, na Edom, na n'obodo ndi ozo niile nuru na eze Babilon hapuru ufodu ka ha biri na Juda, na o hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, mee ya onye na-achi ndi ahụ niile, **12** ha niile si n'ebe ahụ ha no loghachikwa n'ala Juda. Ha lokwutere Gedaliya na Mizpa, site na mba ndi ahụ niile a chugara ha. Ha chikotakwara mmanya vaini, na mkporu di ukwu, bu mkporu nke na-acha n'oge okpomoku. **13** Johanan nwa Kariya, na ndjisi agha niile no n'ohia bjakwutere Gedaliya na Mizpa **14** si ya, "O bu na i maghi na Baalis eze ndi Amon ezitela Ishmel nwa Netanaya ka o bja gbuo gi?" Ma Gedaliya nwa Ahikam kwetaghị na o bu eziokwu ka ha na-ekwu. **15** Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya puru na nzuzo jekwuru Gedaliya na Mizpa si ya, "Biko, kwere ka m gaa gbuo Ishmel nwa Netanaya. O nweghi onye gamata otu o si nwuo. N'ihu gini ka o ga-eji gbuo gi, ime ka ndi Juu niile na-aloghachikwute gi gbasasjakwa ozo, na imekwa ka ndi Juda foduru laa n'iyi?" **16** Ma Gedaliya nwa Ahikam zara Johanan nwa Kariya si ya, "Biko, emela ihe di otu ahụ! N'ihu na ihe i na-ekwu banyere Ishmel abughi eziokwu."

41 N'onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye si n'agburu eze, na onye naara abụ otu n'ime ndjisi ozi eze, duuru ndi ikom iri bja n'ulo Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa. Mgbe Gedaliya soo ha niile na-eri nri, **2** Ishmel nwa Netanaya na mmadu iri ndi ahụ ya na ha so, biliri jiri mma agha tigbuo Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, bu onye eze

Babilon hoputara dika onye na-achi ala ahụ niile. **3** Ishmel gbukwara ndị ikom Juda niile ha na Gedaliya nọ na Mizpa, gbukwaa ndị agha Babilon nọkwa n'ebe ahụ. **4** N'ubochi n'eso ubochi ahụ ha gbusiri Gedaliya, tupu mmadu obula anu ihe banyere ya, **5** o nwere iri mmadu asato, bu ndi kpuchara afuonu ha, dowasja uwe ha, gbukasjakwa onwe ha ahụ, sitere n'obodo Shekem, na Shajilo na Sameria buuru onyinye inata ihuoma, na ihe nsure oku na-esi isi uto na-abia n'ulonso Onyenwe anyi. **6** Ishmel nwa Netanaya sitere na Mizpa puo izute ha, na-akwa akwa mgbe o na-aga. Mgbe o zutere ha, o siri ha, "Bjakwutenu Gedaliya nwa Ahikam." **7** Mgbe ha batara n'obodo, Ishmel nwa Netanaya na ndi ikom ahụ bu ndi so ya, gburu ndi ahụ tunye ozu ha n'ime olulu. **8** Ma mmadu iri n'ime ndi ahụ gwara Ishmel okwu si ya, "Biko, egbula anyi, n'ih na anyi nwere oka wiiti na oka bali, na mmanu anu anyi zoro n'ime ohia." N'ih ya, o bughị ha, kama o hapuru ha ndi. **9** Olulu ahụ Ishmel tunyere ozu Gedaliya na ozu ndi ozo ahụ niile bu olulu nke Asa bu eze gwuru maka ichebe Jerusalem mgbe Baasha eze Izrel na-ebuso ya agha. O bukwa ozu ndi mmadu ka Ishmel, nwa Netanaya kpojuru n'ime olulu ahụ. **10** Ishmel dotakwara ndi niile foduru n'ime Mizpa n'agha. O dotara umu ndi inyom eze n'agha, dotakwa ndi ahụ niile a hapuru n'ebe ahụ, bu ndi ahụ Nebuzaradan, ochjagha ndi nche eze mere ka Gedaliya nwa Ahikam buru onye na-achi ha. Ishmel nwa Netanaya dotara ha niile n'agha duru ha na-acho igbapu gaa n'ala ndi Amon. **11** Mgbe Johanan nwa Kariya, na ndiisi agha ahụ niile ya na ha no nuru ihe ojojo Ishmel nwa Netanaya mere, **12** ha duuru ndi agha ha niile puo ibuso Ishmel nwa Netanaya agha. Ha chukwutere ya n'ebe di nso n'iyi ukwu Gibion. **13** Mgbe ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha huru Johanan nwa Kariya na ndiisi agha so ya, ha nuriri onu. **14** Ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha na Mizpa, chighariri gafee n'ebe Johanan nwa Kariya no. **15** Ma Ishmel nwa Netanaya, na mmadu asato n'ime ndi agha ya, gbapuru oso gbanari Johanan. Ha gbalagara n'ala ndi Amon. **16** Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya na ndiisi agha niile ya na ha so duuru ndi ahụ niile ha naputara site n'aka Ishmel puo, bu ndi ahụ Ishmel nwa Netanaya dotara n'agha na Mizpa, mgbe o buuru uzo gbuo Gedaliya nwa Ahikam. Ndi ozo Johanan si na Gibion durukwa bu ndi a, ndi agha, na ndi inyom, na umuntakiri, na ndiisi ulo ikpe. **17** Ha duuru ha na-aga, ma kwusi n'obodo Gerut Kimham, nke di nso na Betlehem, ebe ha bu n'obi iga Ijpt, **18** n'ih igbanari ndi Babilon. Ha turu egwu ihe ndi Babilon ga-eme ha n'ih ogbugbu Ishmel nwa Netanaya gburu Gedaliya nwa Ahikam, onye eze Babilon hoputara ka o buru onye na-achi ala ahụ.

42 Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya, na ndiisi agha ahụ niile, na Jezenaya nwa Hoshaya, na ndi Izrel niile, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu, bjakwutere **2** Jeremaya onye amuma si ya, "Biko, anyi bjara iri gi ariri. Kpokuo Onyenwe anyi Chineke gi n'ekpere n'ih anyi bu ndi foduru n'ala a. I maara na o nwere oge anyi di otutu n'ala a, ma ugbu a anyi di naani ole na ole. **3** Kpee ekpere ka Onyenwe anyi Chineke gi gosi anyi ihe anyi ga-eme, maobu ebe anyi ga-eje." **4** Jeremaya onye amuma zara si ha, "Anula m ihe unu kwuru. Aga m ekpere Onyenwe anyi Chineke unu ekpere dika unu rjoro. Mgbe m natara osisa ya, aga m agwakwa unu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. O nwekwaghị

ihe m ga-ezonari unu." **5** Ha siri Jeremaya, "Ka Onyenwe anyi buru onyeama eziokwu na nke kwesiri ntukwasị obi megide anyi, ma o buru na anyi emeghi dika ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke gi gwara gi ka i gwa anyi. **6** O bu ihe Chineke, onye anyi na-eziga gi ka i juta ase, kwuru ka anyi ga-eme. Ma o di mma, ma o di njo. Anyi ga-erubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, ka ihe gaara anyi nke oma." **7** Mgbe ubochi iri gasiri okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya nti. **8** N'ih ya o kporo Johanan nwa Kariya, ndiisi agha ya na ha so na ndi Izrel niile, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu. **9** Mgbe ha bjara, o gwara ha okwu si ha, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, onye unu zigara m ka m wegara ariri unu, siri. **10** O buru na unu anogide n'ala a, aga m ewuli unu elu; agaghị m akwada unu. Aga m akukwa unu dika osisi, gharakwa ihopu unu. N'ih na ihe ojojo ahụ m mere ka o bjakwasị unu na-ewute m nke ukwu. **11** Unu atula eze Babilon egwu, bu onye unu na-atu egwu ya ugbu a. Unu atula ya egwu, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, n'ih na anonyeere m unu, aga m azoputa unu, naputakwa unu site n'aka ya. **12** Aga m enwe obi ebere n'ebe unu no, si otu a mee ka ya onwe ya nweekwa obi ebere n'ebe unu no. O ga-emekwa ka unu nwetaghachikwa ala unu." **13** "Ma o buru na unu onwe unu asi, 'Anyi agaghị anogide n'ala a,' si otu a nupu isi n'ebe Onyenwe anyi Chineke unu no; **14** o burukwa na unu asi, 'Mba, anyi ga-aga biri n'ala Ijpt ebe anyi na-agaghị ahụ agha, maobu nu uda opi ike, maobu njo aguu n'ih enweghi ihe oriri,' **15** mgbe ahụ, nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi foduru na Juda. Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'O buru na unu anogidesie ike na mkpebi unu iga Ijpt ibiri n'ebe ahụ, o burukwa na unu agaa biri n'Ijpt n'eziokwu, **16** mgbe ahụ, mma agha ahụ unu na-atu egwu ga-eru unu n'ahụ, unwu ahụ unu natu oke egwu ya ga-esoro unu baa n'Ijpt. Unu ga-anwukwa n'ebe ahụ. **17** N'ezie, ndi ahụ niile kpebiri iga biri n'Ijpt ganwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'orja na-efe efe. O nweghi onye obula n'ime ha ga-afodu ndu, o nweghi onye obula n'ime ha ga-agbanari ihe ojojo ahụ m ga-eme ka o bjakwasị ha." **18** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Dika iwe m na onuma m bu ihe awukwasiri n'elu ndi bi na Jerusalem, otu a ka m ga-esi wukwasikwa unu onuma m, mgbe unu ga-aga Ijpt. Unu ga-aghọ ihe obubu onu na ihe iju anya, ihe nkocha na ihe ita uta. Unu agakwaghị ahụ ebe a anya ozo.' **19** "Unu bu ndi foduru na Juda, lee na Onyenwe anyi agwala unu si, 'Unu agala Ijpt.' Matanu nke oma na m adoola unu aka na nti, **20** na unu mehiere n'obi unu mgbe unu ziri m si m juta Onyenwe anyi Chineke unu ase. Mgbe ahụ, unu rjoro m si m, 'Rjoro anyi Onyenwe anyi Chineke anyi ariri, gwa anyi ihe niile o kwuru, anyi ga-emekwa ya.' **21** Agwala m unu taa ihe o kwuru, ma unu ajula ime ihe ahụ niile Onyenwe anyi Chineke unu, bu onye unu zigara m ka m jekwuru, kwuru. **22** Ya mere, matanu ya nke oma taa na unu ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'orja na-efe efe, n'ebe ahụ unu chorọ iga biri."

43 Mgbe Jeremaya gwasiri ndi ahụ niile okwu ahụ Onyenwe anyi Chineke ha ziri ya ka o zie ha, **2** Azaraya nwa Hoshaya, Johanan nwa Kariya na ndi nganga niile no n'ebe ahụ, gwara Jeremaya okwu si ya, "O bu okwu ugha ka i

kwuru! Onyenwe anyị Chineke anyị ezighị gị ka i kwuo na anyị ekwesighị iga biri n'Ijpt, 3 Kama ọ bu Baruk nwa Neraya na-akwali gị megide anyị, n'ihị na ọ choro inyefe anyị n'aka ndi Babilon ka ha gbuo anyị, maobu buru anyị gaa Babilon dika ndi a dotara n'agha." 4 Ya mere, Johanan nwa Kariya na ndisi agha ahụ niile, nakwa ndi mmadu ahụ niile nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị, juu inogide n'ala Juda. 5 Kama Johanan nwa Kariya, na ndisi agha ahụ, duuru ndi ahụ foduru na Juda puo, ha na ndi ahụ si na mba ndi ozo di iche iche, ebe ha gbagara lota. 6 Ha duuru ndi ikom niile na ndi inyom niile na umuntakiri niile, na umu ndi inyom eze niile, bu ndi ahụ Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze Babilon tinyere na nlekota Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan na Jeremaya onye amuma na Baruk nwa Neraya. 7 Ya mere, ha nupuru isi n'ebe Onyenwe anyị no site n'ibanye ala Ijpt. Ha jegidere ije ruo n'obodo Tapanhis. 8 Mgbe ha no na Tapanhis, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya nti si ya, 9 "Mgbe ndi Juu no na-ele gi anyị, chirị ufodu nkume buru ibu n'aka gi, gaa zoo ha n'ime uro di na mputa ihu ulo e ji aja uro wuo, nke di n'onu uzo e si abata n'ulo Fero di na Tapanhis. 10 Mgbe ahụ si ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel sirị, Aga m ezi ozi kpota ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon. Aga m edokwasikwa ocheeze ya n'elu nkume ndi a m zoro n'ebe a, o ga-agbasa ulo ndo nke ibu eze ya n'elu ha. 11 O ga-abia buso Ijpt agha, si otu a mee ka ha nwuo, bu ndi ahụ a kwadobere maka onwu, mee ka a dota ha n'agha, bu ndi ahụ a kwadobere na-aga adota n'agha; mekwaa ka ha nwuo site na mma agha bu ndi ahụ a kwadobere na ha ga-anwu site na mma agha. 12 O ga-esunyekwa oku n'ulo ebe a no na-efe chi niile nke ndi Ijpt. O ga-esure ulo ndi a oku, dotakwa chi ha niile n'agha. Dika onye ozuzu aturu si ewepucha igwu site na uwe ya, o ga-esikwa otu a wezuga onwe ya n'udo site n'Ijpt puo. 13 N'ime ulonso anyanwu di n'Ijpt, ka o ga-akwatu ogidi nso niile, surekwaa ulonso niile nke chi di iche iche n'Ijpt oku."

44 Ndi a bu okwu ruru Jeremaya nti banyere ndi Juu ahụ niile bi n'ala Ijpt, bu ndi bi na Migdol, na n'ime Tapanhis, na n'ime Memfis, na n'ime Patros, 2 "Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu ji anya unu hu ihe ojoo ahụ niile m mere ka ha bjakwasị Jerusalem, na obodo niile nke Juda. Lee, obodo ndi ahụ aghoola mkpompko ebe taa, o nwekwaghị onye bi n'ime ha. 3 Ihe ndi a bjakwasiri ha n'ihị ihe ojoo ha mere. Ha kpasuru m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto, na site n'ife chi ndi ozo, ndi ha onwe ha maobu nna nna ha namaghị. 4 Site n'oge ruo n'oge, mgbe mgbe, eziteere m ha ndi ohu m, bu ndi amuma, ndi gwara ha okwu si ha, 'Unu emela ihe aru di otu a nke m kporo asi!' 5 Ma ha egeghi nti, ha atokwaghị nti ha n'ala. Ha esiteghi n'ihē ojoo ha na-eme cheghari, maobu kwusi ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye chi ndi ozo. 6 N'ihị ya, awukwasiri m ha onuma m na iwe m, nke rere dika oku megide obodo niile nke Juda, na okporozo nke Jerusalem. Ya mere, ha ghoru mkpompko ebe na ebe togboro n'efu taa. 7 "Ma ugbu a, ihe ndi a ka Onyenwe anyị Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, N'ihị gini ka unu ji choo iji aka unu wetara onwe unu ihe ojoo ndi a? Lee ka unu si duru ndi ikom na ndi inyom niile, na umuntakiri niile, na umu a muru ohuru niile na-

agbala n'ala Ijpt, si otu a mee ka, o buladi, otu mkpuru mmadu hapu ifodukwa n'ala Juda. 8 Gini mere unu na-eji oru aka unu na-akpasu m iwe, na-esurere chi ndi ozo ihe nsure oku na-esi isi uto n'ala Ijpt, ebe unu bjara ibi? Unu onwe unu ga-ala onwe unu n'iyi, mekwaa onwe unu ihe ibu onu nakwa ihe nkocha n'etiti mba niile di n'uwu. 9 Unu echefuola ihe ojoo nna unu ha mere na ihe ojoo niile ndi eze Juda na ndi eze nwanji Juda mere na ihe ojoo niile nke unu onwe unu na ndi nwunye unu mekwara n'ala Juda, na n'okporozo Jerusalem? 10 Ruo ubochi taa, o nwebeghi onye obula n'ime ha wedarala onwe ya ala, maobu tuo egwu m; ha adighi ejeghari n'iwu m, maobu jidesie ukpuru ndi ahụ niile m debere n'ihu ha na n'ihu nna ha aka ike, igbaso ya. 11 "N'ihị ihe ndi a niile, otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: Ekpebiela m ime ka ihe ojoo bjakwasị unu; ekpebiela m ibibi Juda. 12 Aga m eme ka ndi ahụ niile foduru n'ala Juda, bu ndi ahụ kpebiri n'obi ha iga biri n'ala Ijpt ghara idikwa. A ga-ala ha n'iyi n'ala Ijpt; ha ga-ada site na mma agha, maobu site n'uwu. Ndi niile dikarisiri ukwu n'etiti ha na ndi niile dikarisiri nta ganwu. Ha ga-aghokwa ihe ibu onu na ihe iju anya, ihe omuma ikpe na ihe nkocha. 13 Dika m si taa Jerusalem ahuhu, otu a ka m ga-esi jiri mma agha, na unwu, na orja na-efe efe, taa ndi ahụ bi n'Ijpt ahuhu. 14 O nweghi onye obula n'ime ndi Juda ahụ foduru, ndi gara biri n'Ijpt nke ga-agbanari onwu. O bu ezie na o na-agusi ha aguu ike iloghachi n'ala Juda, ma o nweghi onye obula n'ime ha ga-aloghachi, kariakwa mmadu ole na ole ndi ga-agbapu agbapu." 15 Ndi no n'ebe ahụ mgbe ahụ Jeremaya kwuru okwu ndi a bu ndi ikom ahụ niile maara na ndi nwunye ha na-achu aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye chi ndi ozo, na ndi niile bi n'Ijpt n'akuku Patros. Ndi a zara Jeremaya si ya, 16 "Anyi agaghị anabata okwu ahụ i si n'aha Onyenwe anyi gwa anyi 17 N'ihị na anyi aghaghị ime ihe ndi ahụ anyi kpebiri ime. Anyi ga-achuru Eze nwanji mbara Eluigwe aja ihe nsure oku na-esi isi uto. Anyi ga-awusakwara ya aja ihe onunu dika anyi na nna anyi ha, ndi eze anyi na ndisi ochichi anyi mere n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem. N'oge ahụ, anyi na-eriju afo, ihe na-agakwara anyi nke oma, o nweghi ihe ojoo bjakwasiri anyi. 18 Ma site n'oge anyi kwusiri ichuru Eze nwanji mbara Eluigwe aja, ihe nsure oku na-esi isi uto na iwusara ya aja ihe onunu, ihe niile akola anyi, o bukwa site na mma agha na oke unwu ka anyi na-ala n'iyi." 19 Ndi inyom ahụ niile kwukwara si, "Mgbe ahụ anyi na-eji ihe nsure oku na-esi isi uto na-achuru Eze nwanji mbara Eluigwe aja na mgbe ahụ anyi na-awusakwara ya aja ihe onunu, o bu na ndi di na-alu anyi amaghị na anyi na-eme achicha n'oyi ya, na-awusakwara ya aja ihe onunu?" 20 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara mmadu ahụ niile okwu, ma ndi ikom ma ndi inyom ahụ niile zara ya okwu si ha, 21 "Onyenwe anyi chetara ihe nsure oku na-esi isi uto niile unu na nna unu ha, na ndi eze unu, na ndisi ochichi unu, na ndi Izrel niile ji choo aja n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem niile. 22 N'ihị ya, mgbe Onyenwe anyi na-enweghikwa ike inagide ihe ojoo niile ndi a unu mere, na ihe aru niile unu mere, o mere ka ala unu ghoo mkpompko ebe, na ihe iju anya, na ihe nkocha, nke mmadu na-ebighi n'ime ya, dika o di taa. 23 N'ihị na unu surere ihe nsure oku na-esi isi uto na n'ihị na unu mehiere megide Onyenwe anyi, ghara irubere ya isi, maobu igbaso iwu ya,

maoḅu idebe ukpuru ya, maoḅu imezu ihe niile o sirji ka unu mee, n'ihii ya ka ihe oḅo ndi a ji dakwasii unu dika unu nahu ugbu a." **24** Mgbe ahu, Jeremaya gwara ndi inyom ahu, na ndi Izrel niile okwu si ha, "Nuruḅu okwu Onyenwe anyi unu ndi Juda niile no n'Ijpt. **25** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu na ndi nwunye unu esitela n'omume unu gosi na unu na-emezu ihe ndi ahu unu ji onu kwuo si, 'Anyi aghaghi imezu nkwa niile anyi kwere banyere ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu na nke ihe onuru nye Eze nwanji mbara Eluigwe.' "Gaanu n'ihu mezuo nkwa unu kwere! Mezuokwanu iyi unu nuru. **26** Ma nuruḅu okwu Onyenwe anyi, unu ndi Juu niile bi n'Ijpt, 'Eji m aha m di kwuu na-anu iyi,' ka Onyenwe anyi na-ekwu, 'na o nweghi onye Juda obula bi n'akuku obula nke Ijpt, nke ga-akpokukwa aha m ozo, maoḅu jiri ya nuro iyi si, "Dika Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi naadi ndu." **27** N'ihii na anya m na-ele ha abughi maka ime ha mma, kama o bu maka ime ha ihe oḅo. Ndi Juu niile bi n'Ijpt ga-anwu site na mma agha, maoḅu site n'oke unwu, tutu ruo mgbe e bibichara ha dum. **28** Naani mmadu ole na ole ga-esi Ijpt gbalata Juda igbanari mma agha. Mgbe ahu ndi Juda niile foduru, bu ndi bjara biri n'Ijpt, ga-amata onye okwu ya na-eguzosi ike, maoḅu nke m, maoḅu nke ha. **29** "Nke a ga-aburu unu ihe ama nke ga-egosi unu na m ga-ata unu ahuhu n'ebe a,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Ka unu si otu a maa na mba m na-aba na m ga-emesi unu ike aghaghi iguzosi ike.' **30** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m arara Fero Hofra, eze Ijpt nyefee n'aka ndi iro ya, bu ndi nacho ndu ya, dika m si rara Zedekaya eze Juda, nyefee n'aka Nebukadneza eze Babilon, bu onye iro ahu choro ndu ya.'"

45 Okwu ndi Jeremaya onye amuma gwara Baruk nwa Neraya, mgbe o dere okwu ndi a n'akukwo dika Jeremaya na-akpopta ha, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda. Jeremaya gwara Baruk si, **2** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi bu Chineke Izrel na-agwa gi, gi Baruk, **3** I sirji, 'Ahuhu dijiri m! Lee na Onyenwe anyi atukwasirila m mwute n'elu ihe mgbu nke m nwere. Ike isu ude agwula m, ma ruo ugbu a, achotabeghi m izuike.' **4** Ma ihe ndi a ka i ga-agwa ya, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Aga m akwada ihe ndi ahu niile m wuru, hopukwa ihe ndi ahu niile m kuru n'ala a niile. **5** Ma gi onwe gi, i na-achoro onwe gi ihe ukwu? Achokwala ha. N'ihii na, lee, aga m eme ka ihe oḅo bjakwasii mmadu niile, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, ma aga m eme ka i jiri ndu gi gbaḅu jee ebe obula i ga-eje.'"

46 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi, nke ruru Jeremaya onye amuma nti, banyere mba di iche iche. **2** Nke diri Ijpt: Ndi a bu okwu di megide usuu ndi agha Fero Neko, bu eze Ijpt, ndi Nebukadneza eze Babilon meriri n'agha na Kakemish, n'akuku osimiri Yufretis, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya, bu eze Juda. **3** "Kwadoonu ota agha unu, ndi ukwu na ndi nta, zopunu ije maka ibu agha. **4** Kegidezienu inyinya unu, rikwasikwanu n'elu ha. Guzokwanu n'onodu ibu agha unu, ma kpukwasikwanu onwe unu okpu agha unu. Mponu ube unu ka o di nko, yikwasikwanu uwe agha unu. **5** Gini ka anya m abuo huru? Ujo na-atu ha, ha nagbaghachikwaazu; lee, a na-etipia ndi ha bu dike n'agha. Ha na-agbasi oso ike, na-eleghi anya n'azu. Egwu dikwa n'akuku niile," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **6** "Ndi nwere ukwu

oso enweghi ike igbalaga, ndi di ike enweghi ike isi n'ebe ahu wezuga onwe ha. Ha na-aso ngongo daa, n'akuku ugwu di nso n'osimiri Yufretis. **7** "Onye bu onye a, nke na-ebili oto dika osimiri Naij, na dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari? **8** Ijpt na-ebili elu dika osimiri Naij, dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari. O na-asi, 'Aga m ebili kpuchie uwa niile. Aga m ebili obodo ukwu di iche iche, na ndi mmadu bi n'ime ha.' **9** Gbabanyenu n'ogbo agha, unu inyinya niile. Gbanu oku oku, unu ndi na-agba ugbo agha. Zopunu ike ike, unu ndi bu dike n'agha, unu ndi ikom Kush na Put, ndi na-ebu ota, na unu ndi ikom Lidiya ndi na-agba uta. **10** Ma ubochi ahu diri Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. O bu ubochi ibo obo ya, ubochi o ga-aboro obo n'ahu ndi iro ya. Mma agha ga-eripia ha tutu afu eju ya, e, tutu ruo mgbe o nujuru obara afu. N'ihii na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-achu aja n'ala ahu di n'ugwu, nke di nso osimiri Yufretis. **11** "Rigoro Gilead ka i weta mmanu a na-ete n'onya, gi Ada Ijpt na-amaghi nwoke. Ma o bu n'efu ka i na-ewebata ogwu ndi a niile, n'ihii na ogwugwo obula agaghi adiri gi. **12** Mba niile ga-anu akuku ihe ihere bjakwasiri gi. N'akuku niile nke uwa ka a ga-anukwa ikwa akwa gi. Otu dike n'agha na-aso ngongo na-adakwasii dike ibe ya; ha abuo na-adakwa n'ala." **13** Okwu ndi a ka Onyenwe anyi gwara Jeremaya onye amuma, banyere obibia nke Nebukadneza, bu eze Babilon, onye na-abia ibuso Ijpt agha. **14** "Kwuputaru ihe ndi a n'Ijpt. Kwusaa ya na Migdol. Kwusaa ya na Memfis, na n'obodo Tapanhis. Guzozienu onwe unu n'usoro, nookwanu na njikere, n'ihii na mma agha na-eripia ndi gbara unu gburugburu. **15** Gini mere a ga-eji gbudasi ndi gi niile bu dike n'agha? Ha agaghi enwe ike guzokwa, n'ihii na Onyenwe anyi ga-akwada ha. **16** Ha ga-aso ngongo mgbe mgbe, ha gadakwasikwa n'elu ihe ha. Ha ga-asikwa, 'Bilienu oto, bianu ka anyi laghachikwuru ndi anyi, ka anyi laghachikwa n'ala ebe a muru anyi, ka anyi wezugakwa onwe anyi site na mma agha nke ndi mmegbu.' **17** N'ebe ahu ka ha ga-anu tie mkpu si, 'Fero eze Ijpt bu naani onye oke okwu. Lee, oge a kara aka nye ya efunarila ya.' **18** "Dika mu onwe m na-adi ndu," ka Eze ahu kwuputara, onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, "otu onye ga-abia, onye di ukwu dika ugwu Taboa si di ukwu n'ebe ugwu ndi ozo di, na dika Kamel si diri n'akuku osimiri. **19** Kwakotanu ngwongwo unu, jikerenu maka ije biri n'ala ozo, unu ndi bi n'Ijpt, n'ihii na a ga-eme ka Memfis ghoo ebe togboro n'efu. O ga-aghokwa mkpomkpo ebe, nke mmadu na-agaghi ebi n'ime ya. **20** "Ijpt mara mma dika nne ehi, ma ijiji nke si n'akuku ugwu, na-abia imegide ya. **21** Ndi agha e goro ego no n'etiti ha dika umu ehi gbara abuba. Ha onwe ha kwa ga-atugharia gbaa oso, ha agaghi eguzo, n'ihii na ubochi nhuju anya na-abiakwasii ha, bu ubochi a ga-ata ha ahuhu. **22** Ijpt ga-eme mkpotu, dika mkpotu nke agwo na-agba oso na-eme, mgbe ndi iro ya ji ike na-abiakwasii ya. Ha ga-eji anyuika bjakwasii ya, dika ndi na-egbutu osisi. **23** Ha ga-egbutu oke ohia ya," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "n'agbanyeghi na o bu oke ohia rubigara oke. Ha di otutu karija igurube a, puhikwa iguta ole ha di. **24** A ga-eme ka ihere mee Ada Ijpt, mgbe e nyefere ya n'aka ndi si n'akuku ugwu bja." **25** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, sirji, "Ana m aga ime ka ahuhu bjakwasii Amon, bu chi ndi Tibs, na Fero, na ala Ijpt na chi niile di n'ime ya, ndi eze ya niile nakwa ndi ahu na-atukwasii

Fero obi. **26** Aga m enyefe ha n'aka ndi ahụ na-achosi ndu ha ike, bu Nebukadneza eze Babilon, na ndisi ochichi ya. Ma n'ikepeazu, aga m emekwa ka ndi mmadu birikwa n'ime ya ozo, dika e si biri n'ime ya na mgbe ochie." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **27** "Atula egwu, gi Jekob, ohu m. Adakwala mba, gi Izrel. N'ih na lee, aghaghi m izoputa gi site n'ebe di anya nke e mere ka i gaa biri. Aga m azoputakwa umu umu gi site n'ala ebe e mere ka ha gbapu oso gaa biri. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo, na-atughi egwu obula. O dikwaghi onye ga-eme ka o tuo ujo. **28** Atula egwu, gi Jekob, ohu m, n'ih na anonyeere m gi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "A sikwari na m ebiese mba ndi ahụ niile nke m mere ka i gaa biri n'etiti ha kpmakam, agaghi m ebisi gi kpmakam. Aga m ado gi aka na nti, ma o ga-abu site n'uzo ikpe ikpe ziri ezi. Agakwaghi m ahapu inye gi ahuhu i kwesiri inata."

47 Okwu Onyenwe anyi nke ruru Jeremaya onye amuma nti banyere ndi Filistia. Okwu ndi a bjara tupu Fero ebuso obodo Gaza agha. **2** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee ka mmiri si ala elu n'akuku ugwu; ha ga-aghokwa mmiri nke na-erubiga oke. Ha ga-erukwasị ala ahụ, kpuchiekwa ihe niile di n'ime ya, o ga-ekpuchikwa obodo niile di n'ala ahụ, na ndi bi n'ime ya. Ndi niile bi n'ala aha ga-eti mkpu akwa, mmadu niile ga-akwasikwa akwa ike. **3** Mgbe ha ga-anu uzu ikiri ukwu nke otutu inyiny, nke na-agbata oso na-abia n'ebe ha no, mgbe ha ga-anukwa uzu ugbo agha ndi iro, na uzu nzo ukwu igwe ha. N'oge ahụ, ndi bu nna agaghi enwe ike nyere umu ha aka, n'ih na aka ha ga-akuda n'akuku ha. **4** N'ih na ubochi ahụ abjala mgbe a ga-ebibi ndi Filistia niile, mgbe a ga-ebipu ndi niile foduru, ndi nwere ike inyere obodo Taja na Sajdon aka. N'ih na Onyenwe anyi akwadoola ibibi ndi Filistia, o kwadoola ibibi ndi ahụ foduru n'onu mmiri Kafto. **5** Gaza ga-akpucha isi ya n'onodu iru uju. A ga-eme ka Ashkelon dere duu. Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-egbukasi onwe unu ahụ, unu bu ndi foduru afodu bi n'ala di larị? **6** "Ewoo, gi mma agha Onyenwe anyi, ole mgbe i ga-ezi ike? Mjinye onwe gi n'obo gi, kwusi ikpa ike gi ma dere duu." **7** Ma o ga-esikwanu ana zuru ike, ebe o bu Onyenwe anyi nyere ya iwu ibu agha megide Ashkelon, na ndi bi n'onu mmiri oke osimiri?"

48 Nke a diri Moab: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Ahuhu diri Nebol N'ih na a ga-emebi ya. A ga-emekwa ka ihere mee Kiriatem, e, a ga-adota ya n'agha. A ga-etipia Misgab, mee ka ihere mee ya. **2** O dikwaghi ndi ga-eto Moab ozo, kama a ganu na Heshbon dijia opijia odida ya. Ha ga-asi, 'Bianu ka anyi bibie mba a, ka o ghara idikwa.' O buladi gi bu Madmen, ka a ga-eme ka i dere duu. A ga-ejikwa mma agha chuo gi oso. **3** Gee nti nuru akwa na-ada na Horonaim, o bu mkpu akwa oke mbibi na jla n'iyi. **4** A ga-etikpo Moab, umuntakiri ya ga-etikwa mkpu akwa. **5** Ha ga-eji oke ikwa akwa na-agbago uzo Luhit; a ga-anukwa mkpu akwa nke ndi e bibiri ihe ha n'uzo na-agbada Horonaim. A ga-anu akwa mwute n'ih mbibi nke bjakwasiri ha. **6** Gbalaganu! Gbapunu oso ndu! Dikwanu ka osisi nta nke di n'ozara. **7** Ebe o bu na unu na-atukwasi obi n'aka oru unu, na n'akunba unu, a ga-adotakwa unu n'agha. Ndi Kemosh ka a ga-eburu gaa mba ozo, ha na ndi nchujaja na ndisi ochichi ya. **8** Onye mbibi ahụ ga-abia megide obodo

niile. O newkwaghi obodo nke puru igbanari mbibi ya. A ga-ala ndagwurugwu niile n'iyi, bibiekwa ebe di elu nke di larị, n'ih na o bu okwu si n'onu Onyenwe anyi puta. **9** Wukwasị ala Moab nnu, n'ih na a ga-eme ka o gho ebe togboro n'efu. Obodo niile di n'ime ya ga-agho mkpomkpo ebe, nke mmadu obula na-agaghi ebikwa n'ime ya. **10** "Obubu onu diri onye ahụ ji aghugho na-aru oru Onyenwe anyi. Ahuhu diri onye na-ewezuga mma agha n'ebe iwusi obara di. **11** "Onye nanao juu ka Moab bu site na mgbe o bu nwantakiri, o dika mmanya doro edo, nke a na-adighi esi n'otu udu wugharia ya n'ime udu ozo, o nwebeghi oge obula e ji mee ka o ga biri n'ala ozo. O bu ya mere ufo ya adighi agbanwe agbanwe, isisi ya agbanwekwaghi. **12** Ma ubochi ndi ahụ na-abia," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-eziga ndi ikom oru ha bu iwupu ihe site n'ite, ha ga-awupukwa ya. Ha ga-gbapu ihe niile di n'ite ya niile, tujakwaa ite ya niile. **13** Mgbe ahụ, ihere Kemosh ga-eme Moab, dika ihere si mee Izrel mgbe ha tukwasiri Betel obi ha. **14** "Unu si ana ekwu si, 'Ndi di ike n'agha ka anyi bu; anyi bukwa dimkpa n'agha?' **15** A ga-ebibi ala Moab, busokwa obodo ya niile agha. Umu okorobia ya niile ndi ahoro ahoro ga-ada n'ogbugu ahụ." Otu a ka Eze ahụ kwubiri, onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **16** "Odida Moab di nso; oke nhuju anya ya ga-abiakwa osiso. **17** Kasienu ya obi, unu ndi niile gbara ya gburugburu, unu ndi niile maara na o bu mba di ukwu. Kwuputanu si, 'Esi ana gbajie mkpanaka eze a, nke di ike, lee ka e si gbajiekwa mkpanaka a nke di ebule!' **18** "Sitenu n'ebe nsopuru unu di elu ridata, bia nodunu n'ala kporo nku, unu ndi bi n'obodo bu Ada Dibon. N'ih na onye ahụ bibiri Moab ga-abia ibu agha megide unu, o ga-alakwa obodo unu niile e wusiri ike n'iyi. **19** Guzonu n'akuku uzo, huru ihe na-eme, unu ndi bi n'ime Aroea. Juonu nwoke unu huru na-agba oso, na nwanu nke na-ewezuga onwe ya ajuju si ha, 'Gini mere?' **20** E meela ka ihere mee Moab, n'ih na a tupjala ya. Kwasienu akwa ike, tiekwanu mkpu akwa. Kwuputa ya n'Anon na e bibiela Moab. **21** Oge a ga-ekpe ndi bi n'ala di larị ikpe abjala, bu ndi bi na Holon, Jahaz na Mefaat, **22** Dibon, Nebo na Bet-Diblataim, **23** Kiriatem, Bet-Gamul na Bet-Meon, **24** Keriot na Bozra, na obodo niile di n'ala Moab, ndi di nso, na ndi nke di anya. **25** E bipula mpi Moab, a gbajiekwala ogwe aka ya," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **26** "Meenu ya ka o nubiaga mmanya oke, n'ih na o nupuru isi megide Onyenwe anyi. Moab ga-aturu onwe ya n'ihe o gboro. O ga-aghokwa ihe ochi. **27** Izrel o bughị ihe ochi nye gi? O bu n'etiti ndi na-ezu ohi ka e jidere ya, mere i ji na-efufere ya isi mgbe obula i na-ekwu okwu banyere ya? **28** Sitenu n'obodo unu niile gbapu oso; jeenu biri n'etiti nkume, unu ndi bi n'ala Moab. Dirinu ka nduru nke na-ewu akwu ya n'akuku onu ogba nkume. **29** "Anyi anula ihe banyere mpako Moab. Anyi anula na mpako ahụ di ukwu, nukwa ihe banyere oke mbuli elu nke o na-ebuli onwe ya, na oke nganga nke obi ya. **30** Amaara m ihe banyere mmuo nke akpoghi onye ozo ihe obula, nke di n'ime ya, ma o gaghi abara ya uru obula. Inya isi ya agaghi aruputakwa ihe obula, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **31** N'ih ya, aga m akwasị akwa ike n'ih Moab, aga m eti mkpu akwa n'ih ala Moab niile. Aga m asu ude akwa n'ih ndi Kia Hareset. **32** Akwa nke kariri akwa Jeza ka m ga-akwa n'ih gi, gi osisi vaini di na Sibma. Alaka gi gbasara ruo n'akuku osimiri, e, ha gbasara ruo n'osimiri Jeza. Ma onye

mbibi abjakwasila mkpuru gi niile chara acha, e, o bjakwasila mkpuru vainj gi niile. **33** Onu na obi uto ka e wepuru site n'ubi vainj niile, na n'ala ubi niile nke Moab. E meela ka mmanya vainj kwusi igbaputakwa site n'ebe izocha mmanya. O dikwagh onye na-eji mkpu onu na-azocha ha, O bu ezie na a na-anu olu iti mkpu, ma o bughị olu iti mkpu onu. **34** "A na-anu uda iti mkpu akwa ha site n'obodo Heshbon ruo Eleale, na Jehaz. A na-anukwa ya site na Zoa ruo, o buladi obodo ndi di anya, dika Horonaim, na Eglat Shelishiya. N'ihu na mmiri niile nke Nimrim ataala. **35** Aga m eme ka ndi ahụ niile na-achụ aja n'ebe niile di elu, na ndi ahụ niile na-achuru chi ha di iche iche aja ihe nsure oku na-esi isi uto, hapu idikwa n'ala Moab," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **36** "Uda akwa nke na-ada n'ime obi m n'ihu Moab dika uda oja. Uda akwa nke dikwa ka uda oja na-adakwa n'ime obi m n'ihu ndi Kia Hareset. Aku niile ha kpakotara alaala n'iyi. **37** A kpuchapula agirji isi niile, kpachakwa afonon ha niile. E bipukwala aka ha niile. O bukwa akwa mkpe ka e ji kpuchie ukwu niile. **38** N'elu ulo niile nke di na Moab, nakwa n'ama egwuregwu niile, o dighi ihe ozu karja naanj iru uju ka a na-ahu. N'ihu na e tiwaala m Moab dika e si etawa ite aja nke o dighi onye bu la chorọ ya," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **39** "Lee ka e si tipia ya! Lee ka ha si akwas akwa ike! Leekwa ka Moab si gbakuta azu ya n'ihu onodu ihere ya! Moab aghoala ihe ochi, o ghoala ihe iju anya nye ndi niile gbara ya gburugburu." **40** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, o di otu ugo na-efedata, nke gbasapuru nku ya kpuchie ala Moab niile. **41** A ga-adota Keriot n'agha, meriekwa ebe ya niile e wusiri ike. N'ubochi ahụ, obi ndi bu dike n'agha n'ala Moab ga-adj ka obi nwanji ime na-eme. **42** A ga-ebibi obodo Moab, mee ya ka o ghara idikwa, n'ihu na o kagidere Onyenwe anyi anya. **43** Oke egwu na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya no na-ache unu, unu ndi Moab," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **44** "N'oge ahụ, onye obula gbapuru oso site n'ihe oke egwu ga-adaba n'olulu. Onye obula ga-esikwa n'olulu riputa ka igbudu ga-ejide. N'ihu na aga m eme ka afọ ahụ a kara aka maka ita Moab ahuhu bjakwasị ya," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **45** "N'okpuru ndo Heshbon ka ndi ahụ gbapuru oso ndu guzoro, na-enweghi onye inyeaka. N'ihu na oku esitela na Heshbon rere na-aga; ire oku di ukwu esitela n'etiti Saihon na-apu, na-erepia egedege ihu ndi Moab, na okpokoro isi ndi ahụ ji oke uzu na-anya isi. **46** Ahuhu diri gi, gi Moab! Ebibiela ndi Kemosh niile. A dotakwala umu gi ndi ikom na umu gi ndi inyam n'agha, buru ha gaa mba ozo. **47** "Ma emesia, n'ubochi ndi ahụ na-abia, aga m eme ka ndi Moab a dotara n'agha loghachi." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. Nke a bu ogwugwu ikpe omuma diri Moab.

49 Nke a diri ndi Amon: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O bu na Izrel enweghi umu ndi ikom? Izrel o nweghi onye nnweta ihe o nwere? Gini mere Molek ji nweta obodo Gad? Gini mere ndi ya ji bichie obodo ya niile? **2** Ma ubochi ahụ na-abia," Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-eme ka a nu uda iti mkpu agha, nke a ga-eti megide Raba, obodo ndi Amon. A ga-eme ya ka o gho okputamkpu ebe. A ga-esurekwa ya oku, ya na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Mgbe ahụ Izrel ga-achupukwa ndi ahụ niile chupuru ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **3** "Kporo mkpu akwa, gi Heshbon, n'ihu na ebibiela Ai! Tisieni mkpu akwa ike unu ndi bi na

Raba! Yirinu uwe mkpe unu, tiekwanu aka n'obi n'ihu iru iju; gbagharjanu n'ogige mgbidi obodo unu, n'ihu na a ga-adota Molek n'agha, buru ya na ndi nchaja ya na ndiisi ochichi ya gaa mba ozo. **4** Gini mere unu ji anya isi n'ihu ndagwurugwu nke na-amj mkpuru hiri nne, gi ada nwanji na-ekwesighi ntukwasị obi, onye ntukwasị obi ya di n'akunuba ya, gi onye na-asi, 'Onye ga-ebuso m agha?' **5** Aga m esite n'aka ndi niile gbara gi gburugburu mee ka oke egwu bjakwasị gi." otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara ya, "A ga-achupu onye obula n'ime unu. O dikwagh onye ga-achikota ndi ahụ niile gbapuru agbapu. **6** "Ma mgbe e mesiri, aga m emekwa ka ndi Amon laghachikwa n'ala ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **7** Nke diri Edom: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "O putara na onye amamihe adighikwa na Teman? Okwu ndumodu o gwula n'onu ndi nwere nghota? Amamihe ha o reela ure? **8** Chigharjanu gbalaga, unu ndi bi na Dedan. Gaa zoonu onwe unu n'ogba nkume miri emi, n'ihu na aga m eme ka ihe ojoo bjakwasị iso, n'oge ahụ m ga-ata ya ahuhu. **9** O buru na ndi na-aghoro mkpuru vainj abjakwute gi, o bu na ha agaghị ahapuru gi mkpuru ole na ole? O burukwa na ndi ohi abia n'abali, o bughị naanj ihe ha chorọ ka ha ga-akwakoro? **10** Ma aga m agba iso oto. Aga m ekpughe ebe nzuzo ya niile ka o ghara izobe onwe ya. Umu ya na ndi ikwu ya, tinyere ndi ya na ha di na mma na ndi agbataobi ya, ga-ala n'iyi. Ya mere, o dighikwa onye ga-asi, **11** 'Hapunụ umu mgbei unu niile, n'ihu na mu onwe m ga-edebe ha ndu. Ndi inyam unu niile ndi di ha nwuru nwere ike itukwasị m obi.'" **12** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "O buru na e mere ka ndi ahụ na-ekwesighi inu ihe di n'iko ahụ nuo ya, a ga-esi ana ghara ita gi ahuhu? A ghaghị ita gi ahuhu; i ghakwagh inu site n'iko ahụ." **13** "Eji m onwe m nuo iyi, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, si, na Bozra ga-agho mkpomkpo ebe, na ihe iju anya, na ihe ita uta, na ihe ibu onu. Obodo ya niile ga-aghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi." **14** Anula m ozi si n'onu Onyenwe anyi. E zipula onyeozu ka o ga mba niile di iche iche zie ha ozi, si, "Chikotaaonu onwe, megide ya. Bilikwanu maka ibu agha!" **15** Ugwu a, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche, ihe nleli na-ebe mmadu no. **16** Idu egwu gi nke na-eyinye ndi mmadu egwu, na nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye na-ebi na mgbawa niile nke nkume di elu, gi onye ji ebe niile di elu nke ugwu n'aka ya. A sikwarị na i wuo akwụ gi n'ebe di elu, dika ebe ugo ga-ewu akwu ya, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gi n'ala, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **17** "Edom ga-agho ihe iju anya. Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anu n'onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ihu onya ya niile. **18** Dika a kwaturu Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu. Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n'ebe ahụ; nwa mmadu obula agakwagh ebi n'ime ya," otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **19** "Aga m esi n'ala ya chupu Edom n'otu ntabi anya, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahijia ndu. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ganyefe oru a n'aka ya? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tyo m aka n'ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?" **20** N'ihu nke a, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Edom, nrukwa ihe o zubere megide ndi bi na Teman. A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu

na aturu ahụ, ebe ita nri ha ga-anọ n'ọnọdụ mgbagwoju anya n'ihì nke a. **21** Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpọtụ ọdida ha; iti mkpu akwa ha ga-adakwa ụda ruo n'Osimiri Uhie. **22** Lee, otu ugo ga-efeli elu, fedatakwa. Ọ ga-agbasapụ nku ya kpuchie ala Bozra niile. N'ubochi ahụ, obi ndi bu dike n'agha n'Edom ga-adi ka obi nwanji ime na-eme. **23** Nke diri Damaskos: "Ujo ejula Hamat na Apad obi, n'ihì na ha anula akuko ojoo. Ha adaala mba, nookwa n'oke echiche dika osimiri nke ebili na-amaghari n'elu ya. **24** Damaskos aghoala onye ike gwuru. Ọ tugharijala igbapu oso, ma oma jijiji ejidela ya. Oke obi ufu na ihe mgbu ejidesiela ya aka ike, dika obi ufu na ihe mgbu nke na-ajide nwanji ime na-eme. **25** Gini mere na-agbahapubeghi obodo ahụ a maara aha ya, bu obodo ahụ nke ihe ya na-atoo obi m utoo? **26** N'ezie, umu okorobia no n'ime ya ga-ada n'okporouzo niile, a ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n'ubochi ahụ." Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **27** "Aga m esunye mgbidi Damaskos oku. Oku ahụ ga-eripakwa ebe e wusiri ike nke Ben-Hadad." **28** Banyero Keda na alaeze Hazo, nke Nebukadnez eze Babilon busoro agha: ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Bilienụ gaa buso Keda agha. Bibiekwanu ndi ahụ niile bi n'akuku owuwa anyanwu. **29** A ga-adota ulo ikwu ha, na igwe ewu na aturu ha n'agha. A ga-ebukorokwa ulo mgbochi ha niile, ya na ngwongwu na inyinya kamel ha niile. Ndi mmadu ga-etikwa mkpu si ha, 'Oke egwu di n'akuku niile!' **30** "Gbalaganu osiso. Jenụ nodu n'ime ogba nkume niile miri emi, unu ndi niile bi na Hazo," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Nebukadnez eze Babilon atoola atumatu megide unu, o cheputakwala uzo o ga-esi megide unu. **31** "Bilienụ gaa buso mba ahụ agha, bu mba ahụ na-ebi na ntukwasị obi," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "mba nke na-eweghi ibo onu uzo, maobu mkporo e ji akpochi ya, mba ahụ nke ndi ya na-ebiri naani onwe ha. **32** Inyinya kamel ha ga-abu ihe a ga-akwata n'agha, otutu igwe ehi ha ga-abukwa ihe a ga-aluta n'agha. Aga m efesa ha nye ifufe, bu ndi niile no ebe di anya, bu ndi ahụ niile na-akpuchapu agiri isi egedege ihu ha. Aga m emekwa ka ihe ojoo si n'akuku niile bjakwasị ha," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **33** "Mgbe ahụ, Hazo ga-agho ebe obibi nke nkita ohia. Ọ ga-agho ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi. O nweghi onye obula ga-ebi n'ebe ahụ, nwa mmadu obula agakwaghi ebi n'ime ya." **34** Nke a bu okwu Onyenwe anyi ndi ruru Jeremaya onye amuma nti banyere Elam, mgbe Zedekaya eze Juda bidoro ochichi ya. **35** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Lee, aga m agbaji uta nke Elam, bu uta ahụ ha ji anya isi na o bu ebe ike ha di. **36** Aga m esite n'akuku anọ nke mbara eluigwe zite oke ifufe anọ, nke ga-abia megide Elam. Aga m efesa ha nye oke ifufe anọ ndi a, ndi ga-ebufu ha buga ha na mba niile di iche iche, o dighi obodo a na-agaghi ahụ ndi llam a dotara n'agha. **37** Aga m etipia Elam n'ihu ndi iro ha, e, n'ihu ndi ahụ na-achosi ndu ya ike. Aga m eme ka ihe ojoo bjakwasị ha, meekwa ka oke iwe m di oku bjakwasị ha," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m mere ka ha niile gwusja. **38** Aga m edo ocheeze m n'Elam, bibiekwa eze ya na ndisi ochichi ya," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **39** "Ma n'ikpeazu, n'ubochi ndi ahụ na-abia, aga m eweghachite akunuba niile nke Elam." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

50 Okwu Onyenwe anyi nke ruru Jeremaya onye amuma nti banyere Babilon na banyere ala ndi Babilon. **2** "Kwusaa ya na mba niile, mee ka a nuru ya; bulie okoloto mgbe a na-ekwusa ya. Kwuputa ihe niile, ezokwala ihe obula, kama kwusaa ya si, 'A ga-adota Babilon n'agha. There gamesia mee Bel; otu a kwa, egwu ga-epuputa Maduk obi. A game ka ihere mee oyiyi ya niile a kpuru akpu; oke egwu ga-ejidekwa arusi ya niile.' **3** Otu mba, nke si n'akuku ugwu, ga-ebuso ya agha, mee ala ya ka o togboro n'efu. Ọ dikwaghi onye ga-ebi n'ime ya, n'ihì na mmadu na anumanu ga-esi n'ime ya gbalaga. **4** "N'ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, ndi Izrel na ndi Juda ga-ejikota onwe ha n'otu. Ha niile ga-eji anya mmiri puo icho Onyenwe anyi Chineke ha. **5** Ha ga-aju ajuju, banyere uzo e si eje Zayon. Mgbe ahụ, ha ga-eche ihu ha ijeru n'ebe ahụ. Ha niile ga-abiakwa were onwe ha nyefee n'aka Onyenwe anyi, n'ime ogbugba ndu ebighi ebi, nke a na-agaghi echefu echefu. **6** "Ndi m akpafuola dika aturu furu efu. Ndi ozuzu aturu ha eduhela ha, mee ka ha na-awaghari n'ugwu ukwu niile. Ha na-akpaghari n'elu ugwu ukwu, ma n'elu ugwu nta. Ha echefuokwala ebe izuike nke ha. **7** N'ihì ya, ndi niile chotara ha na-eripja ha. Ndi iro ha na-ekwukwa si, 'Ikpe amaghi anyi n'ihì na ha emehiela megide Onyenwe anyi, onye bu ezi ebe ita nri ha, na onye bukwa olileanya nke nna nna ha.' **8** "Sinu na Babilon gbalaga; sitekwanu n'ala Babilon puo, dirinu ka mkpi na-edu igwe ewu na aturu. **9** N'ihì na aga m akpali otutu mba di ike site n'ala di n'ugwu, ndi ga-ejikota onwe ha ibuso Babilon agha. Ha ga-edo onwe ha n'usoro imegide ya; o bukwa n'akuku ugwu ka ha ga-esi dota ya n'agha. Aku ha ga-aga ga-adi ka aku nke onye bu dike n'agha na onye oka igba uta na-aga. Ha agaghi agba aka lota. **10** N'ihì nke a, Babilon ga-agho ihe nkata n'agha. Afo ga-ekwada ndi niile bu ndi ga-akwata ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **11** "N'ihì na i nuri onu nwee obi uzo, gi onye bibiri ihe nketa m, i wughariri dika nwa ehi nke na-azocha oka, bee akwa dika oke inyinya. **12** Ihere ga-eme nne unu, e, a ga-eme ka oke ihere mee nne muru unu. Ọ ga-abukwa mba dikarisiri ala n'etiti mba niile, burukwa ozara, ala kporo nku na ala uzuzu. **13** N'ihì iwe di ukwu nke Onyenwe anyi, o dighi onye ga-ebikwa n'ala Babilon ozo, n'ihì na a ga-ebibi ya kpamkam. Ndi niile si n'akuku ya na-agafe ka o ga-aju anya. Ha gakpari ya n'ihì onya niile di ya n'ahụ. **14** "Doonu onwe unu n'usoro gburugburu obodo Babilon, unu ndi niile na-aga uta. Gbaanu ya uta. Unu echela banyere aku elu unu ga-gbapu n'ihì na o mehiela megide Onyenwe anyi. **15** Kporo mkpu agha megide ya, site n'akuku niile! Ọ chiliela aka ya elu. Lee, ulo elu ya e wusiri ike adaala, a kwatuokwala mgbidi ya niile. Ebe o bu na Onyenwe anyi na-aboro onwe ya obo n'ahụ Babilon, boonu ya obo. Meenu ya dika o si mee ndi ozo. **16** Site na Babilon wezuga onye na-aga mkpuru na onye ji mma owuwe ihe ubi na-ewe ihe ubi. Ka onye obula laghachikwuru ndi nke ya, ka onye obula gbalaakwa n'ala nke aka ya, n'ihì mma agha nke onye na-eme emegbu emegbu. **17** "Izrel di ka ewu na aturu a chusasiri achusasị, nke odum chusasiri. Onye bu uzo ripia ya bu eze Asirja. Onye ikpeazu gwepiara okpukpu ya bu Nebukadnez, eze Babilon." **18** N'ihì ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Aga m ata eze Babilon, na ndi ala ya ahuhu, dika m si taa eze Asirja ahuhu. **19** Ma ga m akpoghachitekwa

Izrel n'ebe ita nri nke ha. Ha ga-atakwā nri na Kamel na Bashan. Ọ bụkwa n'ugwu Ifrem na Gilead ka afọ ga-ajukwa ha. 20 N'ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "a ga-achọ ajoy omume nke Izrel, ma ọ dighi nke a ga-achota. A ga-achokwa mmehie niile nke Juda, ma o nweghi nke a ga-achota, n'ih na aga m agbaghara ndi ahụ m mere ka ha fodu mmehie ha. 21 "Busonu ala Merataim agha, busokwanu ndi bi na Pekod agha. Chuo ha oso, gbuchapu ma bibiekwa ha niile kpmkpm." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Mezonu ihe niile m nyere unu n'iwu. 22 A nanu uzu agha n'ala ahụ, a na-anu uzu oke mbibi. 23 Lee ka e si gbajie, ma tipja mkpirisi igwe ahụ na-esupia uwa niile. Lee ka Babilon si togboro n'efu n'etiti mba niile nke upu. 24 Esiri m gi onya, gi Babilon; i makwara n'onya ahụ tuwa i mata na onya ahụ di. A chotala gi, jidekwa gi, n'ih na i doola onwe gi ibuso Onyenwe anyi agha. 25 Onyenwe anyi emegheela ulokwu ngwa agha ya, site n'ime ya weputa ngwa agha nke onuma ya. N'ih na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nwere oru o ga-aru n'ala Babilon. 26 Sitenu n'ebe di anya bja buso ya agha. Kwapunu oja ya niile, tukotanu ha onu dika akpa oka di ukwu, nke atukotara n'elu ibe ha. Bibienu ya kpmkpm, ka ihe obula ghakwara ifoduru ya. 27 Gbuonu umu oke ehi ya niile, ka ha niile gaa n'ebe ulu igbu anu Ahuhu na-adiri ha, n'ih na ubochi ahụ a kara aka banyere ha abjala, bu oge a ga-eji taa ha ahuhu. 28 Geenu nti n'ihe ndi na-agbalaga na-ekwu, bu ndi si na Babilon na-agbapu oso. Ha na-ekwusa na Zayon otu Onyenwe anyi Chineke anyi si boyo obo, otu o si abo obo n'ih ulonso ukwu ya. 29 "Kpokotanu ndi na-agba uta maka imegide Babilon, bu ndi niile na-agba uta. Maanu ulu ikwu, gbaa ya gburugburu; unu ekwela ka onye obula si n'ime ya gbapu. Kwughachi ya ugwo dika oru ya si di, dika ihe niile ahụ o mere si di meenu ya otu ahụ. N'ih na o buliela onwe ya elu megide Onyenwe anyi, bu Onye nsọ nke Izrel. 30 N'ih ya, umu okorobia ya gada n'okporozo ama niile. A ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n'ubochi ahụ." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 31 "Lee, edoola m onwe m imegide gi, gi onye nganga." Otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. "N'ih na ubochi gi abjala, bu oge ahụ a ga-ata gi ahuhu. 32 Onye nganga ahụ ga-aso ngongo daa, ma o nweghi onye ga-enyere ya aka ka o bilitekwa. Aga m esunye obodo ya niile oku, nke ga-erechapu ndi niile gbara ya gburugburu." 33 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: "A na-emegbu nnoo ndi Izrel, n'otu aka ahukwa, ndi Juda. Ndi dotara ha n'agha jidesiri ha aka ike. Ha adighi ahapu ha ka ha laa. 34 Ma Onye mgbaputa ha di ike. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bukwa aha ya. O ga-eji ike ya niile kpeputa onu ha, ime ka ala ha nweekwa izuikwe, ma meekwa ka ndi bi na Babilon ghara inwe izuikwe. 35 "Mma agha ga-ebili megide ndi Babilon niile," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "na ndi ahụ niile bi na Babilon ma megidekwa ndisi ochichi niile na ndi ahụ niile maara ihe. 36 Mma agha ga-ebili megide ndi amuma ugha ha niile. Ha ga-agho ndi nzuzu. Mma agha ga-ebili megide ndi bu dike n'agha. Obi ha ga-epuputakwa n'oke egwu. 37 Mma agha ga-ebili megide inyina ha, na ugbo agha ha, na ndi mba ozo niile no n'etiti ha. Ha ga-aghokwa ndi inyom. Mma agha ga-ebilikwa megide aku ha niile. A galuta ha niile n'agha. 38 Okpomoku ga-abiakwasị mmiri ha niile mee ka ha taa. N'ih na ala ha bu ala arusi: arusi ha

niile ga-ayikwa ara n'ih oke egwu nke ga-abiakwasị ha. 39 "N'ih ya, o bu umu anumanu nke ozara, na nkita ohia ga-ebi n'ebe ahụ. Ikwighikwighi ga-ebikwa n'ebe ahụ. Mmadu obula agaghi ebikwa n'ime ya ozo. O nweghi onye ga-ebikwa n'ime ya site n'ogbo ruo n'ogbo. 40 Dika m si kwatuo Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n'ebe ahụ; nwa mmadu obula agakwaghi ebi n'ime ya." 41 "Lee, ndi agha si n'ala di n'ebe ugwu na-abia; mba di ukwu na otutu ndi eze ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke uwa. 42 Ha ji otutu uta na ube; ha bu ndi afọ tara mmiri, ndi na-enweghi obi ebere. Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri, dika ha na-anokwasị n'elu inyina ya. Ha na-abia dika ndi ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Babilon. 43 Eze Babilon nuru akuko banyere ude ha, akuko mere ka ike gwuru aka ya abuo kpmkpm. Oke ihe mgbu ejidela ya, ihe mgbu dika nke nwanji ime na-eme. 44 Lee, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jodan na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahija ndu, n'otu ntabi anya ka m ga-esi n'ala ya chuputa Babilon. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuo m aka n'ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?" 45 N'ih ya, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Babilon, nuru kwa ihe o zubere megide ala ndi Babilon. A ga-adokpuru ndi nta n'etiti igwe ewu na aturu ahụ. Ebe ita nri ha ganoo n'onodu mgbagwoju anya n'ih nke a. 46 Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida Babilon, iti mkpu akwa ya ga-adakwa uda n'etiti mba niile di iche iche.

51 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, aga m akpali mmuo onye mbibi, ka o bja megide Babilon na ndi bi na Kaldia. 2 Aga m eziga ndi mba ozo n'obodo Babilon, ka ha gaa fuchaa ya, bibiekwa ala ya. Ha ga-emegide ya n'akuku niile, n'ubochi ahụ ihe ojoo ga-abiakwasị ya. 3 Ekwela ka onye na-agba uta kwee uta ya, ekwekwa ka o yikwasị uwe agha ya. Enwekwala omjiko n'ebe umu okorobia ya no, kama bibie usuu ndi agha ya kpmkpm. 4 Ha ga-ada, buru ndi e gburu egbu n'ime Babilon, ha ga-abu ndi e meruru oke ahụ n'okporozo niile. 5 O bu ezie n'ala ha juputara n'ikpe omuma, n'ihu Onye nsọ nke Izrel, ma Chineke bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile agbakutabeghi ndi Izrel na Juda azu. 6 "Sinu na Babilon gbapu oso. Gbasienu oso ike n'ih ndu unu. Unu ekwela ka e bibie unu n'ih mmehie ya. Oge ibo obo Onyenwe anyi eruola, o ga-akwughachi ya ihe ruuru ya. 7 Babilon di ka iko olaedo n'aka Onyenwe anyi. O mere ka uwa niile si n'iko ahụ nubiga ihe onunu oke. Mba niile nke uwa nuru mmanya ya. Ugbo a ha niile na-ayi ara. 8 Na mberede, Babilon ga-ada, a ga-etipjakwa ya. Kwasierenu ya akwa ike. Wetanu ogwu tee ya, ma eleghi anya onya ahụ ga-adi ya mma. 9 "Anyi gaara agwo Babilon, ma orja ji ya enweghi ngwota. Ka anyi hapunu ya; ka anyi niile n'otu n'otu lughachi n'obodo nke aka anyi, n'ih na ikpe omuma diri ya eruola mbara eluigwe. O na-arigokwa ruo n'igwe ojii." 10 "Onyenwe anyi emeela ka ezi omume anyi puta ihè. Ka anyi kwuputa ihe Onyenwe anyi Chineke anyi mere na Zayon." 11 "Munu onu aku unu; bulienu ota unu! Onyenwe anyi akwaliela ndi eze ndi Midia, n'ih na nzube ya bu ila Babilon n'iyi. Onyenwe anyi ga-aboro onwe ya obo, o

ga-abotara ulonso ukwu ya obo. **12** Bulienụ okoloto n'ihu imegide mgbidi Babilon. Tinyekwanụ ndị agha ozo n'etiti ndi nche, ka onuogugu ha hie nne Kwadoonu ndi ga-na-elepu anya. Kwadoonu ndi agha ga-ezo onwe ha, n'ihu na Onyenwe anyi ga-eme ka ihe o zubere mezuu, bu ihe ahụ o kpebiri megide ndi Babilon. **13** Unu bu ndi bi n'akuku otutu mmiri, ndi nwere akunba di ukwu, ogwuwu unu abiaruola. Oge ahụ eruola mgbe e ji wezuga unu. **14** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ji onwe ya nuo iyi, si, N'ezie, aga m eme ka ndi mmadu onuogugu ha ga-aha ka igurube juputa n'ime gi. Ha ga-etikwa mkpu onu megide gi. **15** "O sitere n'ike ya mee uwa; o toro ntola uwa mee ka o guzosite ike site n'amamihe ya, o jikwa ngwa ya setipu eluigwe niile. **16** Mgbe o bigboro, mmiri niile nke di n'eluigwe na-ebigboka. O na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke uwa kwulie. O na-ezipu amuma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulo nkwakoba ihe ya na-eweputa ifufe. **17** "Onye obula bu onye na-enweghi uche nke ihe omuma koru. Emeela ka ihere mee onye okpu uzu olaedo obula site n'arusi o kpuru. N'ihu na oyiyi niile o na-akpu bu aghugho; ha enweghi nkume obula n'ime ha. **18** Ha bu ihe efu, na ihe ikwa emo, mgbe ikpe omuma ha bjakwasiri ha, ha ga-ala n'iyi. **19** Ma onye ahụ bu Oke Jekob adighi ka ihe ndi a, n'ihu na O bu ya na-eke ihe niile, tinyere Izrel bu ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu aha ya. **20** "I bu mkporo osisi m ji ebu agha, na ngwa agha m ga-eji gaa n'ihu agha. Gi ka m ga-eji tipia mba niile di iche iche, gi ka m ga-eji laa alaeze niile n'iyi; **21** gi ka m ga-eji tipia inyinya na onye na-agba ya, gi ka m ga-eji tipia ugbo agha na onye na-anya ya; **22** gi ka m ga-eji tipia nwoke na nwanyi, gi ka m ga-eji tipia agadi nwoke na okorobia, gi ka m ga-eji tipia okorobia na nwaagboghoo, **23** gi ka m ga-eji tipia onye ozuzu aturu na igwe ewu na aturu ya, gi ka m ga-eji tipia onye oru ubi na ehi ya; gi ka m ga-ejikwa tipia ndi na-achj achj na ndisi ochichj eze. **24** "N'ihu gi ka m ga-anu kwughachi Babilon na ndi niile bi na Babilon ihe ojoo niile ha mere na Zayon," o bu ihe Onyenwe anyi kwubiri. **25** "Edoola m onwe m imegide gi, gi ugwu ukwu na-emebisi ihe, gi onye na-ala uwa niile n'iyi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Aga m esetipu aka m megide gi, kwapu gi site na nkume di elu. Aga m emekwa gi ka i buru ugwu ukwu e suru oku. **26** A gaghj esite n'ime gi weta nkume e ji ewu isi nkuku ulu, maobu nke e ji ewu ntola ulu obula, n'ihu na i ga-abu ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **27** "Bulienụ okoloto elu n'ala ahụ. Furonu opi ike n'etiti mba niile. Kwadoonu mba niile maka ibu agha megide ya; kpokonu alaeze ndi a niile imegide ya: Ararat, na Mini, na Ashkenaz. Hoputanu ochiagha ga-edu usuu ndi agha megide ya; ziganu inyinya ga-adi ukwu n'onuogugu, dika igurube. **28** Kwadoonu mba niile maka ibu agha megide ha, kwadoonu ndi eze Midia, na ndi ha na-achj achj, na ndisi ochichj, na mba niile nke ha na-achj. **29** Ala ahụ na-ama jijiji, na-atakwa ikikere eze nke ihe mgbu, n'ihu na nzube Onyenwe anyi zubere megide Babilon gamezu. O ga-eme ka ala Babilon ghoo ebe togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya. **30** Ndi bu dike n'agha na Babilon akwasila ilu ogu; ha anogidela n'ebe ha e wusiri ike. Ike agwala ha; ha adila ka ndi inyom. E sunyela ebe obibi ya niile oku, tijiekwa mkporo e ji akpochi onu uzo ama ya niile. **31** Otu onye na-agba oso na-agbaso ogba oso ibe ya, otu

onyeozu na-esochikwa onyeozu ozo n'azu; ha niile na-abia izi eze Babilon ozi si ya na a dotala obodo ya n'agha, **32** na ndi iro anochiela uzo e si agafe iyi, na e sunyela ala mmiri mmiri niile oku, na ndi agha niile na-amakwa jijiji." **33** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "Ada Babilon dika ebe izocha oka, n'oge a na-zocha ya. Mgbe a ga-ewe ya dika e si ewe ihe ubi na-abia nso." **34** "Nebukadneza eze Babilon eripjala anyi, o tinyela anyi n'onodu mgbagwoju anya. O meela ka anyi dirj ka ihe ihe na-adighi n'ime ya. O lodara anyi dika o bu agwo ojoo, jiri ihe utu anyi niile mejuo afu ya. Emesia, o gboputara anyi. **35** Ka ihe ike ahụ niile o mere anyi na umu anyi dikwasikwa Babilon n'isi." O bu ihe ndi bi na Zayon kwuru. Jerusalem na-ekwukwa si, "Ka obara anyi dikwa n'isi ndi bi na Babilon." **36** N'ihu ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Lee, aga m ekwuchitere gi onu gi, botakwara gi obo. Aga m emekwa ka osimiri taa, meekwa ka isi iyi mmiri niile taakwa. **37** Babilon ga-agho mkpomkpo ebe, o ga-agho ebe obibi nke nkita ohia, burukwa ihe iyi anya, na ihe nkocha, na ebe mmadu obula na-agaghj ebikwa. **38** Ndi ya niile na-agbo uba dika umu odum, ha na-emeakwa uzu dika umu odum na-anu ara. **39** Ma n'oge ahụ a kpaliri ha, aga m edo oriri n'ihu ha. Aga m eme ka ha nubiga mmanya oke, si otu a mee ka ha jiri oke ichi ochi tie mkpu onu. N'ikpeazu, ha ga-arahu ura ebighi ebi, nke ha na-agaghj esite na ya bilie." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **40** "Aga m akpudata ha, dika umu aturu a na-aga igbu egbu, dika ebule na mkpi. **41** "Lee ka a ga-esi dota Sheshak n'agha, jichie ihe uwa niile ji anya isi n'agha. Lee ka Babilon ga-esi ghoo ihe togboro n'efu n'etiti mba niile! **42** Osimiri ga-eri Babilon, mmali elu nke mmiri ya ga-ekpuchi ya. **43** Obodo ya niile ga-atogboro n'efu, o ga-abu ebe kporo nku, na ala ozara, o ga-agho ala onye obula na-agaghj ebi n'ime ya, nke mmadu obula na-agaghj esi n'etiti ya gafee. **44** Aga m ata Bel di na Babilon ahuhu, mee ya ka o gboputa ihe ndi ahu o loro. Mba di iche iche agakwaghj agakwurukwa ya ozo. Mgbidi Babilon ga-adakwa. **45** "Sinu n'ime ya puta, unu ndi m! Gbanu ozo n'ihu ndu unu. Gbanu ozo site n'iwu di oku nke Onyenwe anyi. **46** Unu adala mba, unu atukwala ujo, mgbe unu nuru akuko di iche iche n'ala ahu. N'ihu na otu udi akuko ka a ga-anu n'afu a, akuko ozo di iche ka a ga-anukwa n'afu nke ozo. A ga-anu akuko iwusi obara n'ala ahu, nukwa akuko onye ochichj nke na-ebuso onye ochichj ozo agha. **47** N'ihu na oge ahu aghaghj ibia mgbe m ga-ata arusi niile di na Babilon ahuhu. A ga-eme ka ihere mee ala ahu niile. Ndi ya niile e gburu egbu ga-ada, togborokwa n'ime ya, **48** mgbe ahu, eluigwe na uwa, na ihe niile di n'ime ha ga-eti mkpu onu n'ihu ihe dakwasiri Babilon. Ndi ga-ebuso ya agha ga-esitekwa n'ugwu bia." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **49** "Babilon ga-ada n'ihu ndi Izrel e gburu, dika ndi niile e gburu n'awa si daa site n'aka ndi Babilon. **50** Unu ndi siterela n'ihu mma agha gbanu oso, wezaganu onwe unu, unu eguzokwala. Chetanu Onyenwe anyi n'ala ahu di anya, na-echetakwa Jerusalem." **51** "Ihere emeela anyi, n'ihu na a kparjala anyi. Ihere ekpuchiekwala ihu anyi, n'ihu na ndi mba ozo abatala n'ebe nso nke ulonso Onyenwe anyi." **52** "Ma ubochi ndi ahu na-abia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-ata arusi ya niile ahuhu. Ndi e meruru ahu gasukwa ude n'ala ahu niile. **53** A sikwari na Babilon a arigoruo n'eluigwe, ma a sikwa na o wusie ebe di elu nke ike ya mee

ka o siwanyekwuo ike karja, aga m ezite ndj mbibi ga-abja megide ya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **54** “Uzu jkwa akwa si na Babilon na-aputa, uzu oke jla n’iyi sikwa n’ala ndj Babilon na-aputa. **55** Onyenwe anyi ga-ala Babilon n’iyi. O gamekwa ka oke uzu ha kwusi. Mbigbo nke ndj iro ga-adjkwa ka mbigbo nke otutu mmiri, mkpotu nke olu ha ga-ada uda di ukwuu. **56** Onye mbibi ga-ebuso Babilon agha. A ga-adota ndj bu dike ya n’agha, gbajisiekwa uta ha niile. N’ihi na Onyenwe anyi bu Chineke onye na-akwughachi; o ga-akwughachikwa n’uju ya. **57** Aga m eme ka ndjisi ochichji ya niile, na ndj maara ihe ha nubiga mmaya oke; aga m emekwa ndj ha nachj achj, na ndjisi ha, na ndj ha bu dike n’agha otu ihe ahj. Ha ga-arahu ura ruo mgbe ebighi ebi. Ha agaghj esitekwa n’ura ahj bilie ozo.” O bu ihe Eze ahj kwubiri, bu onye ahj aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **58** Ihe ndj a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “A ga-akwada mgbidi Babilon nke sara mbara, mee ka o daruo ala, a ga-eji oku sunye n’onu uzu ama ya niile di elu. Ndj di iche iche na-adogbu onwe ha n’oru n’efu. Ndogbu n’oru nke mba niile di iche iche ga-abu nku a na-akwanye n’oku.” **59** Ndi a bu ozi Jeremaya, bu onye amuma ziri onyeisi ozi aha ya bu Seraya nwa Neraya, nwa Mahseia, mgbe o so Zedekaya eze Juda gaa Babilon. E ziri ya ozi a n’afu nke anu nke ochichji Zedekaya. **60** Jeremaya deputara n’akwukwa ihe banyere ihe ojojo ndj ahj niile ga-abiakwasj Babilon, ya bu ihe niile e dere banyere Babilon. **61** O sirj Seraya, “Mgbe i ruru Babilon, lezie anya hu na i guputara okwu ndj a niile ebe ndj mmadu ga-anu ya. **62** Emesja, i ga-ekwukwa sj, ‘Onyenwe anyi, gi onwe gi ekwuola na i ga-ebibi ebe a, ma mmadu maobu anumanu agaghj ebikwa n’ime ya. I kwuokwala na o ga-agho mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi.” **63** Mgbe i gusiri ihe di n’akwukwo a, kegide ya nkume, tunye ya n’etiti iyi ukwu Yufretis. **64** I ga-asikwa, ‘Otu a ka Babilon ga-esi mikpuo. O gaghj ebilikwa ozo, n’ihi ihe ojojo ahj m ga-eme ka o bjakwasj ya. Ndj ya ga-adakwa.” Ebe a ka okwu Jeremaya niile gwuru.

52 Zedekaya gbara iri afu abuo na otu mgbe o malitere jbu eze. O chirj di ka eze na Jerusalem afu iri na otu. Aha nne ya bu Hamutal nwa Jeremaya, onye Libna. **2** O mere ihe joro njo n’anya Onyenwe anyi dika Jehoiakim mere. **3** O bu n’ihi iwe Onyenwe anyi ka ihe ndj a niile ji bjakwasj Jerusalem na Juda. N’ikpeazu, o sitere n’ihu ya chupu ha. N’oge a, Zedekaya nupuru isi n’okpuru eze Babilon. **4** N’ihi ya, n’afu nke itoolu, nke ochichji Zedekaya, n’ubochji nke iri n’onwa nke iri, nke afu ahj, Nebukadneza, eze Babilon, duuru usuu ndj agha ya niile bja ibuso Jerusalem agha. Ha mara ulo ikwu ndj agha n’azu obodo ahj, wuokwa mgbidi mnochibido gburugburu obodo ahj. **5** Anochibidoro obodo a n’agha ruo n’afu nke iri na otu nke ochichji eze Zedekaya. **6** N’abalj nke itoolu, nke onwa anu n’afu ahj, oke unwu siri ike di n’obodo ahj ruo na o dikwaghj nri di nke ndj mmadu ga-eri. **7** Mgbe ahj, e tipuru oghere n’aja mgbidi obodo ahj, ndj agha niile ji abalj gbapu site n’onu uzu ama nke di n’etiti mgbidi abuo n’akuku ubi eze a gbara oge, n’agbanyeghi na ndj Babilon no obodo ahj gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n’uzu Araba. **8** Ma usuu ndj agha Babilon chusoro Zedekaya bu eze n’azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndj agha ya niile sitere n’ebe o no gbasasia, hapu ya, **9** e jide ya. Ha kpuagara ya eze Babilon, n’obodo Ribla, nke di n’ala Hamat, ebe a no

maa ya ikpe. **10** Na Ribla ka eze Babilon no gbuo umu ndj ikom Zedekaya niile, n’ihu ya, o gbukwara ndjisi ochichji Juda niile. **11** O ghupuru anya Zedekaya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu, kpuru ya gaa Babilon, ebe o tinyere ya n’ulo mkporo tutu ruo ubochji onwu ya. **12** N’ubochji nke iri, n’onwa nke ise, nke afu iri na itoolu, nke ochichji Nebukadneza eze Babilon, Nebuzaradan ochiagha ndj nche eze, onye na-ejere eze Babilon ozi, bjarutere Jerusalem. **13** O sunyere ulonso Onyenwe anyi oku, uloze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o surere oku. **14** Usuu ndj agha Kaldja niile bu ndj no n’okpuru onyeisi ndj nche eze ahj, kwaturu mgbidi ahj niile gbara Jerusalem gburugburu. **15** Nebuzaradan, ochiagha ndj nche eze, buru ufodu n’ime ndj dakarisiri n’ogbenye na ndj foduru n’ime obodo ahj, ha na ndj nka niile foduru, na ndj ahj ji aka ha gbakwuru eze Babilon, bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n’ala ozo. **16** Ma Nebuzaradan, hapuru ndj ahj bu nnoo ndj ogbenye onu ntutu, ka ha na-elekota ubi vainj niile a gbara ogige na ala ubi niile. **17** Ma ndj Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasj niile na Oke osimiri bronz ndj ahj di n’ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ahj niile bulaa Babilon. **18** Ha chikoro ite niile, na shovel niile na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji ukwu niile, na ihe bronz niile, bu nke e ji eje ozi n’ime ulonso ahj. **19** Ochigaha ndj nche eze ahj sikwa n’ulonso ahj chirj ihe ndj a: efere ukwu niile, ihe igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ite niile, ihe idokwasj orioma niile, ngaji ukwu niile na iko e ji enye onyinye ihe onunu, ya bu ihe ndj ahj niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu glogha kpuo. **20** O burukwara bronz sitere n’ogidi abuo ahj, oke Osimiri ahj na ehi iri na abuo e ji bronz kpuo, bu nke di n’okpuru ya, na ihe ndokwasj ya niile, nke eze bu Solomon mere n’ihu ulonso Onyenwe anyi. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. **21** I di elu nke otu n’ime ogidi abuo ndj a bu mita asato na uma n’otutu. I di gburugburu ya bukwa mita ise na uma anu, nke obula n’ime ha bu mkpisiaka anu. Oghere dikwa n’ime ha. **22** Isi bronz nke e kpuwasiri n’otu ogidi di mita abuo na uma atu n’jdi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abuo nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **23** Pomegranet ndj ahj di iri itoolu na isii, o bukwa n’akuku obula ka o di. Onuogugu pomegranet niile di n’elu ihe ahj a kpuru akpu di otu nari. **24** Ochigaha ndj nche eze ahj, kpuru Seraya, onyeisi nchujaja, na Zefanaya, bu onye nchujaja na-esote ya n’okwa, na ndj nche atu na-eche onu uzu mbata dika ndj mkporo. **25** O sitere n’etiti ndj ahj foduru n’obodo kpuru otu onyeisi na-ahj maka ndj agha, na ndj ikom asaa na-enye eze ndumodu. O kpukwara ode akwukwo, onye isi oru na-ahj maka imanye ndj ga-aga agha, jidekwa iri ndj ikom isii bu ndj a huru n’ime obodo ahj. **26** Nebuzaradan, bu ochigaha kpuru ha niile, dute ha n’ihu eze Babilon na Ribla. **27** N’ebe ahj na Ribla, di n’obodo Hamat, ka eze no nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a doro Juda n’agha, mee ka o ga biri n’ala ozo. **28** Nke a bu onuogugu ndj ahj Nebukadneza, mka ha gaa biri n’ala ozo. N’afu nke asaa nke ochichji ya, puku atu ndj Juu na iri abuo na ato, **3,023**. **29** N’afu nke iri na asato nke ochichji Nebukadneza, ka o mere ka nari mmadu asato na iri ato na abuo, 832 si na Jerusalem gaa biri n’ala ozo. **30** N’afu nke iri abuo na ato, Nebuzaradan, onyeisi ndj nche alaeze Babilon bulara ndj di

narị ndị Juu asaa na iri anọ na ise, 745 ka ha ga biri n'ala ọzọ. Ọnụọgụgụ ha niile dị puku anọ na narị isii, 4,600. **31** N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghorọ eze Babilon. Mgbe ahụ, o mere ka Jehoiakin eze Juda, si n'ụlọ mkpọrọ pụta, nwere onwe ya. O mere nke a n'ụbọchị iri abụọ na ise nke ọnwá iri na abụọ. **32** Ọ gwara ya okwu ọma, nyekwa ya ọndụ ugwu dị elu karịa ọndụ ndị eze ndị ọzọ niile ha na ya nọ na Babilon. **33** N'ihì nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpọrọ ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ tutu ruo mgbe ọ nwurụ, ya na eze na-erikọ nri. **34** Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ụbọchị niile nke ọ dị ndụ, ruokwa n'ụbọchị ọnwụ ya.

Abụ Akwa

1 Lee ka obodo ahụ nke ndị ya dị ọtụtụ si buru ebe togboro n'efu! Lee ka o si ghoọ nwanị di ya nwuru, bu obodo ahụ a maara aha ya n'etiti mba niile. Lee ka onye naara abụ eze nwanị n'etiti ala niile a na-achị achị si ghoọ ohu. **2** O na-akwasị akwa ike n'abalị, anya mmiri na-asodakwa na nti ya, n'etiti ndị ahụ niile huru ya n'anya, o dighi onye na-akasị ya obi. Ndi enyi ya niile aghogbuola ya; ha niile aghoala ndi iro ya. **3** Juda ejeela biri n'ala ozo, mgbe o siri n'onodu mweda n'ala na ndogbu n'oruputa. O na-ebi n'etiti mba di iche iche, ma o chotaghi ebe izuike obula. N'etiti nhuju anya ya ndi niile na-achu ya oso achukwutela ya. **4** Okporozu niile e si eje Zayon na-eru uju, n'ihu na o dighi onye na-abjakwa na mmemme ndi ahụ a kara aka. Onu uzọ ama ya niile atogborola n'efu, ndi nchujaja ya na-asu ude, umu agboghō n'onodu mwute, ya onwe ya nkwana n'onodu di ilu. **5** Ndi iro ya aghoala ndi na-achi ya; ndi iro ya no n'ahu udo. N'ihu na Onyenwe anyi emekpaala ya ahụ, n'ihu iba uba nke njehie ya niile. E burula umuntakiri ya bulaa mba ozo, dika ndi a dotara n'agha. **6** Ima mma niile esitela n'ahu ada Zayon puo. Umu eze ya di ka ele nke na-enweghi ike ichota ebe ita nri. N'ihu adighi ike ha, ha esitela n'ihu ndi na-achu ha oso gbalaga. **7** N'ubochi ndi ahụ niile e wedara ya n'ala, Jerusalem echetala akụ ndi ahụ niile bu nke ya na mgbe ochie. Jerusalem echetala ha n'ubochi ndi ahụ niile o na-awaghari. Mgbe ndi ya dabara n'aka ndi iro ya, o nweghi onye inyeaka ha huru. N'oge ahụ, ndi iro ya huru onodu ya, chia ya ochi. **8** Jerusalem emehiela nke ukwu, n'ezie, o ghoala ihe ruru aru. Ndi ahụ niile na-asopuru ya na mbu eleliala ya anya, n'ihu na ha ahula oto ya. Ya onwe ya kwa na-asu ude, ma chighariakwa azu. **9** Iru aru ya putara ihe, o buladi n'uwe ya. O dikwaghi mgbe o chere echiche banyere ihe di na-eche ya n'oge di n'ihu. Lee ka o si daa, dasie ike, ma o dighi onye bjara kasie ya obi. "Onyenwe anyi, lee nsogbu m niile. Lee ka ndi iro si merie m." **10** Onye iro agbasaala aka ya chikotaa akụ ya niile. O ji anya ya hu ka mba ndi ozo di iche iche si bata ebe nso ya. Ndi ahụ na-ekwesighi ibata bu ndi batara n'ebe nzuko gi. **11** Ndi ya niile na-asu ude mgbe ha na-achọ ihe ha ga-eri. Ha na-ewere ihe ha nwere nye n'ihu oriri, ime ka ha nwee ike diri ndu. "Onyenwe anyi, lee, ma tuleekwa ihe ndi a niile, n'ihu na aburula m onye a na-eleli." **12** "O bu na o dighi emetu unu n'obi, unu ndi niile na-esi ebe a na-agafe? Legharijanu anya unu ka unu huru. O nwere ahuhu dika ahuhu m, nke e mere ka o bjakwasị m, bu nke Onyenwe anyi mere ka o bjakwasị m, n'ubochi o na-ewe iwe ya di oku?" **13** "O si n'elu ziate oku, e, o zitere oku nke na-ere n'ime okpukpu m. O gbasara ugu bu n'ebe ukwu m ga-esi gafee, meekwa ka m laghachi azu. O mere ka m buru ihe togboro n'efu, onye na-ada mba ogologo ubochi niile. **14** "O na-eleru anya na mmehie m niile; jiri aka ya na-akpa ha dika udo. A nyakwasila m n'olu m. Onyenwe anyi emeela ka ike gwusia m. O werela m nyefee n'aka ndi ahụ m na-apughị iguzogide. **15** "Onyenwe anyi ajula ndi niile bu dike n'agha no n'etiti m. O kpokuola usuu ndi agha ka ha bja buo agha megide m, ka ha bja gwepia umu okorobia m niile. N'ebe izocha mkpuru vaini ya ka Onyenwe anyi zochara ada Juda na-amaghi nwoke. **16** "O bu nke a mere m ji akwa akwa. O bu ya mekwara anya

mmiri ji ju m anya. O nweghi onye nkasiobi obula no m nso; o nwekwaghi onye ga-akpoghachi mkpurubi m. Umu m atogbola n'efu, n'ihu na onye iro emerela." **17** Lee ka Zayon si gbasapu aka ya ma o nweghi onye nkasiobi o nwere. Onyenwe anyi enyela iwu banyere Jekob na ndi agbataobi ya ga-aghō ndi iro ya. Jerusalem aghokwaala ihe ruru aru n'etiti ha. **18** "Ma Onyenwe anyi bu onye ezi omume. O bu mu onwe m nupuru si n'iwu ya. Geenu nti unu ndi niile, leenu anya n'udi ahuhu dakwasiri m. A dotala umu okorobia na umu agboghobia m niile n'agha buru ha jee mba ozo. **19** "Akpokuru m ndi mu na ha di na mma, ma ha ghogburu m. Ndi nchujaja m na ndi okenye m nwuru n'ime obodo mgbe ha no na-achota nri ha ga-eji ebe onwe ha ndu. **20** "Lee, Onyenwe anyi, ka m si buru onye ahuhu di ukwu dakwasiri. Ime anu ahụ m na-anu oku, obi m kwa enweghi izuike n'ime m n'ihu na onye nnupu isi di ukwu ka m bu. N'ezie, o bu mma agha ka a ga-eji mee ka mma gbara aka nwa. Ma n'ime ulo, o bu naani onwu di ya. **21** "Ndi mma anula olu isu ude m, ma o nweghi onye bjara ikasi m obi. Ndi iro m niile anula akuko ihe ojo dakwasiri m, ma ha na-anurikwa onu n'ihu ihe i mere ka o bjakwasi m. Mee ka ubochi ahụ i kara aka bja, nke ga-eme ka ha diri ka m di. **22** "Kwere ka ihe ojo niile ha na-eme bja n'ihu gi. Mesokwa ha mmeso dika i si mesoo m n'ihu mmehie niile nke m. N'ihu na isu ude m di otutu, ana m adakwa mba n'obi m."

2 Lee ka Onyenwe anyi si jiri igwe ojii nke iwe ya kpuchie ada Zayon! O sitela n'elugwe tuda ima mma Izrel n'ala, o chetakwaghi ebe mgbakwasị ukwu ya, n'ubochi iwe ya. **2** Onyenwe anyi elodala ebe obibi niile nke Jekob; na-enweghikwa omiiko n'ebe o no. O sitela n'oke iwe ya dodasia ebe niile e wusiri ike nke ada Juda. O wedala alaeze ya na ndi umu eze ya n'ala, mee ka ha gharakwa i nwee nsopuru. **3** O sitela n'oke iwe ya bipi ike niile Izrel nwere. O seghachiri aka nri ya, mgbe ndi iro ha na-abia nso. O nwukwara dika oku na-enwusi ike n'etiti Jekob; si otu a rechapu ihe niile di gburugburu ya. **4** O kweela uta ya, jide ya n'aka nri ya, dika onye iro. Dika onye iro kwa o gbuola ndi ahụ niile mara mma ile anya; o wupula iwe ya, dika o bu oku, n'elu ulo ada Zayon. **5** Onyenwe anyi di ka onye iro, o lomichaala Izrel. O lomichaala uloze ya niile, bibiekwa ebe ya niile e wusiri ike. O meela ka iru uju na ikwa akwa mubara ada Juda. **6** O meela ka ebe obibi ya togboro n'efu, dika ubi a gbara ogige; o bibiela ebe nzuko ya niile. Onyenwe anyi emeela ka Zayon chezo ime mmemme ya a kara aka, na idebe ubochi izuike obula nso. Site n'oke iwe ya, o jula eze na onye nchujaja. **7** Onyenwe anyi ajula ebe ichu aja ya gbakuta ebe nso ya azu. O werela mgbidi niile nke uloze ya nyefee n'aka onye iro; ha emeela ka olu ha daa uda n'ime ulo Onyenwe anyi dika n'ubochi mmemme a kara aka. **8** Onyenwe anyi ekpebiela ibibi mgbidi gbara ada Zayon gburugburu. O setipuru ihe otutu; o sepukwaghi aka ya na ibi ya. O mere ka mkputamkpu aja na mgbidi ruo uju, meekwa ka ha richapusia. **9** Onu uzọ ama ya niile emikpuola n'ala; o gbajela mkporo niile e ji akpochi ha, laakwa ha n'iyi. A dotala eze ya na umu eze ya n'agha, buru ha jee mba ozo. Iwu adighikwa, otu a, ndi amuma ya enwekwaghi ike ihu onu site n'ebe Onyenwe anyi no. **10** Ndi okenye ada Zayon no odu n'ala, dere duu. Ha ekpokwasila aja n'isi ha; ha eyikwasikwala onwe ha uwe mkpe. Umu agboghō Jerusalem na-amaghi

nwoke ehulatala isi ha n'ala. 11 Ike agwula anya m n'ih i jkwa akwa, ime ime ahụ m na-anụ oku. Obi m di ka ihe a wupuru n'ala, n'ih i na e bibiela ndi m, n'ih i na umuntakiri na umu a muru oheru na-ada mba n'okporozo nke obodo. 12 Ha na-ebere nne ha akwa na-asi, "Olee ebe oka na mmara di?" Mgbe ha na-ada mba dika ndi e meruru ahụ n'okporozo obodo, mgbe onwu ji nwayo na-eripasi ndu ha n'aka nne ha ku ha. 13 Gini ka m nwere ike ikwu banere gi? Gini ka m gaeji tunyere gi, gi ada Jerusalem? Gini ka m ga-asi na i yiri, nke ga-enyere m aka imata otu m ga-esi kasie gi obi, gi ada Zayon na-amaghi nwoke? Onya di gi n'ahụ miri emi, dika idi omimi nke osimiri. Onye puru igwo gi? 14 Ohu niile ndi amuma gi huru bu ohu ugha na ohu na-enweghi isi. Ha ekpughegi mmehie gi, igbuchi ndota n'agha nke a dotara gi. Kama ihe ha hutara gi bu ihe ugha na nduhie. 15 Ndi niile si n'ebe i no na-agafe na-akuru gi aka ha; ha na-efufe isi ha, jirikwa ada Jerusalem na-eme ihe ochi. Ha na-aju ajuju na-asi, "Nke a o bu obodo ahụ a na-akpo ebe mabigara mma oke, onu nke uwa niile?" 16 Ndi iro gi niile na-emegepu onu ha megide gi; ha na-achi gi ochi, na-atara gi ikeere eze. Ha na-ekwu na-asi, "Anyi eloola ya. Nke a bu ubochi ahụ anyi na-ele anya ya. Anyi adirila ndu hu ya." 17 Onyenwe anyi emeela ihe o zubere ime. O mezuola ihe o kwuru na o ghaghi ime site n'oge gara aga. O kwatuola gi, na-enweghi omiiko obula. O meela ka ndi iro gi nuriu onu n'ahu gi; o meekwala ka e bulie ike nke ndi iro gi. 18 Obi ndi mmadu na-etiku Onyenwe anyi. Gi, mgbidi niile nke ada Zayon, ka anya mmiri gi na-asoputa dika osimiri ehieha na abali niile, enyekwala onwe gi izuike, enyekwala anya gi izuike. 19 Bilie, kwaa akwa n'abali, n'oge mmalite nche abali. Wuputa ihe di gi n'obi n'ihu Onyenwe anyi dika o bu mmiri. Welie aka unu elu nye Onyenwe anyi n'ih i umuntakiri ndi a, ndi na-ada n'ih i agwu n'isi okporozo niile. 20 "Lee anya, Onyenwe anyi, ma tugharia uche gi. Onye ka i sirila otu a mesoo mmeso? O kwesiri ka ndi bu nne rie umu ha, bu umu nke ha muru? O kwesiri ka e gbuo onye nchajaja na onye amuma n'ime ebe di nsog nke Onyenwe anyi? 21 "Umu okorobia na ndi okenye dinakoro n'otu ebe, n'uzuzu nke okporozo. E jirila mma agha gbuo umu okorobia m na umu agboghọ m. I gbuola ha n'ubochi iwe gi; i gburu ha ju inwe omiiko n'ahu ha. 22 "Dika i si akpo oku ka a bja n'ubochi oriri, otu a ka i si kpokota ihe egwu niile ka ha bjakwas m n'akuku niile. N'ubochi nke iwe Onyenwe anyi o dighi onye gbapuru oso, o dikwaghi onye foduru ndu; ndi m lekotara, zulitkwa ka ndi iro m lara n'iyi."

3 Abụ m onye hurula ahuhu site na mkpara igwe nke nrubiga oke nke iwe Onyenwe anyi. 2 O sitela n'ihu ya chupu m, mee ka m jeharia n'ochichiri kama n'ih e. 3 N'ezie, o tugharjala aka ya megide m, mgbe mgbe, ogologo ubochi niile. 4 O meela ka akpukpo ahụ na anu ahụ m fikpo, o nyajisiela okpuku di m n'ahu. 5 O busola m agha, jiri ihe ilu na oke mkpagbu gbaa m gburugburu. 6 O meela ka m biri n'ochichiri dika ndi nwuru anwu kemgbe oge gara aga. 7 O gbachibidola m ogige, ime ka m ghara igbapu; o jirila udo igwe di arọ mee ka m ghara ijehari. 8 O na-eme ka ekpere m hapu irute ya, o buladi mgbe m kpokuru ya ka o nyere m aka. 9 O jirila nkume a wara awa gbachie uzo m niile, o meela ka okporozo m gbago agbago. 10 Dika anu ohia bja nke makpu na-eche nche, na dika odum nke na-ezo onwe ya,

11 o sitela n'okporozo dokpuru m dobisie m ahụ, hapu m na-enweghi onye inyeka. 12 O doola uta ya mee m ka m buru onye aku ya ga-agbata. 13 O ji aku nke si n'akpa aku ya gbapuo m obi. 14 Aghoro m ihe ochi nye ndi m niile; ha ji abụ na-akwa m emo ogologo ubochi niile. 15 O meela ka ihe niile na-elu ilu ju m afo, meekwa ka m njuuo oluili afo. 16 O meela ka m jiri okwute tajisie eze m, o kponyekwala m ntụ n'onu m. 17 Enweghi m udo, echezokwala m ihe oganihu bu. 18 N'ih i ya, ana m ekwu, "Ima mma m obula adighikwa. Agaghi m enwetakwa ihe ndi ahụ m lere anya na m ga-esi n'aka Onyenwe anyi nweta." 19 Ana m echeta ahuhu m, na mwaghari m, ya na ihe ilu na oluili. 20 Mgbe m na-echeta ya, obi m na-ada mba n'ime m. 21 Ma o di ihe m na-echeta n'obi m nke na-eme ka m nwee olileanya. 22 O bu n'ih i ihunanya di ukwu nke Onyenwe anyi na-emegehi ka anyi gwusja, n'ih i na obi ebere ya adighi agwu agwu. 23 Ha na-adi oheru ututu niile; ikwesi ntukwasi obi gi bu ihe kwudosiri ike. 24 Mkpuruobi m na-ekwu, "Onyenwe anyi bu oke m, n'ih i ya, aga m enwe nchekwube na ya." 25 Onyenwe anyi di mma n'ebe ndi olileanya ha di n'ime ya, e, n'ebe obi ahụ di, nke na-achosi ya ike. 26 O bu ihe di mma iji nwayo chere nzoputa nke Onyenwe anyi. 27 O bu ihe di mma ka mmadu buru ibu arọ diri ya mgbe o bu okorobia. 28 Ya nrokwa duu naani ya, n'ih i na o bu Onyenwe anyi bokwasiri ya ibu ahụ. 29 Ya tinye ihu ya n'aja, n'ih i na olileanya nwere ike diri. 30 Ya cheziere onye ahụ choro iti ya ihe ntị ya, ya kwerekwala ka ihe ihere ju ya afo. 31 N'ih i na Onyenwe anyi adighi aju onye obula ruo mgbe ebighi ebi. 32 O bu ezie na o na-eme ka mmekpa ahụ bja, ma o na-emesakwa gosi obi ebere ya, n'ih i na ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu, di ukwu. 33 N'ih i na o nagh i elezi anya eweta ahuhu, maobu mee ka umu mmadu noo na mmekpa ahụ. 34 Iji ukwu zogbu ndi mkporo no n'ala ahụ 35 ime ka ihe ruru mmadu hapu iru ya aka n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, 36 ime ka ikpe ziri ezi ghara irute mmadu. O bu na Onyenwe anyi agaghi ahụ ihe ndi a? 37 Onye puru ikwu okwu mekwa ka o di ire ma o buru na Onyenwe anyi enyeghi iwu ka o di otu ahụ? 38 O bughi site n'onu Onye kachasi ihe niile elu ka ihe oma na ihe ojoo si abia? 39 Gini mere mmadu di ndu ga-eji tamuo ntamu mgbe o na-ahu ahuhu n'ih i mmehie ya? 40 Ka anyi nyochaanụ uzo anyi nwaputa ya. Ka anyi loghachikwutenu Onyenwe anyi. 41 Ka anyi welie aka anyi abuo na obi anyi elu nye Chineke no n'eluigwe, si: 42 "Anyi emehiela, nupu isi, ma i gbaharabeghi. 43 "I jirila iwe kpuchie onwe gi, si otu a chuo anyi oso. I gbuola anyi, ju imere anyi ebere. 44 I jiri igwe ojii kpuchie onwe gi ka ekpere anyi ghara irute gi. 45 I meela ka anyi ghoo unyi na ihe a zachapuru azachapu n'etiti mba niile. 46 "Ndi iro anyi niile asaghepula onu ha megide anyi. 47 Anyi ahula ahuhu site n'oke ihe egwu na ihe ndaba di iche iche, na mbibi na ila n'iyi." 48 Anya mmiri nke dika iji na-aso aso si n'anya m nasoputa n'ih i ndi m a lara n'iyi. 49 Anya mmiri si m n'anya ga-anogide na-asoputa na-akwasighi akwasi, 50 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-esite n'eluigwe ledata anya ma hu. 51 Ihe anya m na-ahu na-ewetara mkpuruobi m ihe mgbu, n'ih i onodu nke ndi inyom niile no n'ime obodo m. 52 Ndi ahụ mere onwe ha ndi iro m, ndi m na-emegehi ihe ojoo obula, na-achụ m oso dika m bu nnu. 53 Ha gbaliri ime ka m nwuo n'ime olulu site n'itu m nkume. 54 Mmiri kpuchiri m isi, echer m na-efuola m. 55 Esitere m na nsotu olulu ahụ

kpokuo aha gi, gi Onyenwe anyi. **56** I nuru aririo m rioro gi, "Biko, emechila nti gi. Nuru aririo inyeaka nke m na-arjo gi." **57** I bjara nso mgbe m kpokuru gi. I sirj, "Atula egwu." **58** Gi onwe gi, Onyenwe anyi, kpechitere onu m, gi gbatputara ndu m. **59** Onyenwe anyi, i hula ihe ojoo ha mere m. Kpechitere m onu m. **60** I hula jbo obo ha niile na nzube niile ha na-zube megide m. **61** Onyenwe anyi, i nula nkocha niile ha na-akocha m na zube niile ha na-zube megide m. **62** I na-anu izu na ntamu nke ndi iro m megide m ogologo ubochi niile. **63** Lee ha! Ha na-akocha m mgbe ha guzoro oto, na-akocha m mgbe ha noduru ala. Ha ji abu na-akocha m. **64** Onyenwe anyi, biko, kwughachi ha ihe ruuru m, n'ih ihe niile aka ha rupertara. **65** Jiri ihe mkpudo kpuchie obi ha. Meekwa ka jbu onu gi dikwasi ha. **66** Site n'we gi chuo ha oso. Laakwa ha n'iyi n'we gi, ka ha ghara idikwa n'okpuru eluigwe nke Onyenwe anyi ozo.

4 Lee ka olaedo si chuo echu. Lee ka olaedo makarisiri mma si gbanwee ghoo ihe na-amakwaghj mma. Nkume niile di oke onuahja nke ebe nso bu ndi a ghasara n'isi okporouzo niile. **2** Lee ka umu ndi ikom Zayon di oke onuahja, ndi di oke onuahja na mbu dika olaedo a nuchara anucha, si dirj ugbu a dika ihe aja nke okpu ite kpuru. **3** O buladi umu nkita ohja na-eji ara ha azu umu ha, ma ndi a aghoola ndi na-enweghi obi ebere; ha aghoola enyi nnuju nke na-ebi n'ozara. **4** Lee na ire nwa ohuru na-arapara n'akpo onu ya n'ih akpiri ikpo nku. Umuntakiri na-arjokwa ka e nye ha nri, ma o nweghi onye na-enye ha nri ahj. **5** Ndi ahj naara eri ihe uto di iche iche togboro n'efu ugbu a n'okporouzo. Ndi ahj a zuru iyi uwe uhie no ugbu a na-edina n'ebe a na-ekpofu ahijia. **6** Ahuhu dirj ndi m di ukwu karja ahuhu nke bjakwasiri Sodom. N'ih na o bu n'otu ntabi anya ka a kwaturu ya. O dikwaghj onye bjara nyere ya aka. **7** Umumu ndi eze ha na-egbuke karja akummiri igwe, ha na-acha ocha chakarja mmiri ara ehi. Anu ahj ha na-akwo murumuru dika nkume rubi di oke onuahja; ha makwara mma ihe anya dika nkume safaia, bu nkume di oke onuahja. **8** Ma ugbu a, ha na-eji nji karja unyi. A naghj amatakwa ha ma a hu ha n'ez i. Anu ahj ha araparala n'okpuku ha; o kponwuala dika a ga-asj na o bu osisi kporo nku. **9** Onodu ndi e ji mma agha gbuo mma karja onodu ndi nwuru site n'unwu, ndi aguu gugburu, ndi ji nwayoo nwayoo nwuo n'ih nri nke na-adighj n'ubi. **10** Aka ha ka ndi inyom ndi ahj nwere obi ebere ji gbuo umu ha, sie ha. Umumu ha ghoro ha nri n'oge ahj a lara ndi m n'iyi. **11** Onyenwe anyi emeela ka nrubiga oke nke iwe ya puta ihe; o wupula iwe ya di oku. O sunyela oku na Zayon, nke rechapuru ntola ya niile. **12** Ndi eze nke uwa ekwetaghj; otu a kwa, ndi uwa niile ekwetaghj na ndi iro nwere ike si n'onju uzo ama banye n'ime Jerusalem. **13** Ma ihe ndi a mere n'ih mmehie ndi amuma ya, na n'ih ajo omume nke ndi nchujaja ya, ndi wusiri obara ndi ezi omume no n'etiti ya. **14** Ugbu a, ha na-aso isi n'okporouzo niile, dika ndi kpuru isi. Ha ejirila obara meru onwe ha. O nwekwaghj onye na-agbalj ibjaru ha nso imetu uwe ha aka. **15** Ndi mmadu na-eti mkpu na-asj ha, "Sitenu n'ebe anyi no wezuga onwe unu! Unu ruru aru! Wezuganu onwe unu, unu emetukwala anyi aka!" Mgbe ha gbaturu oso bido na-awaghari, ndi no na mba di iche iche na-asj ha, "O kwesighj ka ha norokwa n'ebe a." **16** Onyenwe anyi n'onwe ya achusaala ha. O gaghi agunyekwa ha. O dikwaghj ndi na-

asopuru onye nchujaja, o dikwaghj ndi na-emere ndi okenye amara. **17** Nke ka nke, anya agbaala anyi ochichiri, ebe anyi no na-elepu anya n'efu maka enyemaka. O bu site n'ulo elu nche ka anyi no na-elepu anya, na-ele anya maka obibia mba ahj na-enweghi ike bja zoputa anyi. **18** Ndi mmadu na-esoghari anyi ebe niile anyi jere, n'ih ya anyi enweghi ike jehhariakwa n'okporouzo anyi. Ogwugwu anyi adila nso, a pukwara iguta ubochi ole foduru anyi, tupu ogwugwu anyi eruo. **19** Ndi na-achu anyi oso na-agbasi oso ike karja ugo na-efe na mbara eluigwe. Ha chughariri anyi n'elu ugwu niile, norokwa n'ozara zoo onwe ha na-eche anyi. **20** Ume ndu anyi, nke Onyenwe anyi tere mmanu, ka ha jidere n'onya ha. Anyi naara eche na anyi ga-ebi n'okpuru ndo ya, n'etiti mba di iche iche. **21** Nurja onu, ka obi tokwaa gi utu, gi ada Edom, onye nke bi n'ala Uz. Ma a ga-emesiakwa nye gi iko ahj. I ga-esitekwa na ya nuu ihe onunu nujubiga afu oke. A ga-agbakwa gi oto. **22** Gi ada Zayon, ahuhu gi agwusjala; O gaghi emekwa ka i jee biri ogologo oge na mba ozo. Kama, o gata gi ahuhu n'ih mmehie gi, gi, ada Edom, kpugheekwa ajo omume gi niile.

5 Onyenwe anyi, biko, cheta ihe niile dakwasiri anyi; leekwa anya ka i huru onodu ihere anyi. **2** E werela ihe nketa anyi nyefee ndi obia n'aka, werekwa ebe obibi anyi nyefee n'aka ndi mba ozo. **3** Anyi aghoola umu mgbei, na ndi na-enweghi nna. Nne anyi ha di ka ndi inyom di ha nwuru. **4** Anyi na-akwu ugwo n'ih mmiri anyi na-ahu. O bukwa ego ka anyi ji azu nku. **5** Agbanyeghi na anyi nya yoku n'olu, anyi bu ndi a na-adogbu n'oru, ike agwala anyi, enyeghi anyi izuikwe. **6** Anyi weere onwe anyi nyefee ndi Ijpt na ndi Asiria n'aka n'ih inweta nri ga-ezuru anyi. **7** Nna anyi ha mehiere, ma ha anwuala. Ma o bu anyi na-anata ntaramahuhu kwesiri jbu nke ha. **8** Ndi bu ohu na-achu anyi. O dighj onye anyi nwere nke ga-anaputa anyi site n'aka ha. **9** Anyi ji ndu anyi n'aka mgbe anyi na-acho inweta ihe anyi ga-eri, n'ih mma agha nke di n'ozara. **10** Anu ahj anyi di oku dika ite oku, namakwa jijiji n'ih aguu. **11** Emeruala ndi inyom di na Zayon, ha na umu agbogho na-amaghj nwoke niile di n'obodo di iche iche nke Juda. **12** Akwugbuola umu eze site n'ikegide aka ha n'elu; a dighj enyekwa ndi okenye nsopuru. **13** Umumu okorobia na-adogbu onwe ha n'oru na nkume ikwo nri, umuntakiri ndi nwoke na-asukwa ngongo n'okpuru otutu nku. **14** Ndi okenye adighjika na o n'onju uzo ama, umu okorobia akwusikwala ikpo ubo akwara ha. **15** Onu adighjika n'obi anyi; ite egwu anyi aghoolara anyi ino onodu iru uju. **16** Okpueze esitela n'isi anyi dapu. Ahuhu dirj anyi n'ih na anyi emehiela. **17** N'ih nke a, obi anyi na-ada mba, n'ih ihe ndi a ka anyi anyi na-agba ochichiri. **18** N'ih ugwu Zayon nke togboro n'efu, nke ghoro ebe nkita ohja na-akpaghari. **19** Gi, Onyenwe anyi, na-abu eze ruo mgbe ebighj ebi. Ocheeze gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **20** Gini mere i ji na-echezo anyi kpankpan? Gini mere i ji gbakuta anyi azu ogologo ubochi ndi a niile? **21** Mee ka anyi loghachikwute gi, Onyenwe anyi, ka anyi si otu a lotakwa; gbanwee ubochi anyi ka o di ohuru dika na mgbe ochie, **22** ma o bughj na i jula anyi kpankpan na-eweso anyi iwe nke ukwu.

Izikiel

1 O ruo n'afọ nke iri atọ, n'ọnwa nke anọ, n'ụbọchị nke ise ya, mgbe mụ onwe m na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri na mba ozo nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, na e meghere eluigwe mee ka m hụ ọhụ dī iche iche site n'aka Chineke. **2** N'ụbọchị nke ise n'ọnwa ahụ, ọ bụ n'afọ nke ise mgbe a dokpuru eze Jehoiakin jee mba ozo, **3** okwu Onyenwe anyi ruru Izikiel onye nchajaa nwa Buzi ntị, mgbe ọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, nke dī n'ala ndị Kaldja. N'ebe ahụ kwa ka aka Onyenwe anyi nọ dīkwasi ya n'ahụ. **4** Elere m anya hụ oke ifufe nke si n'ugwu na-abja, ahụkwara m oke igwe ojii na amụma nke na-egbuke egbuke; ihè nke na-enwu nnoo vaa gbara ya gburugburu. Etiti ọkụ ahụ nwere ihe dīka ọlaọkụ na-amuke amuke. **5** Ihe e kere eke anọ dī ndụ, nke yiri mmadụ n'ụdịdị ha, nọkwa n'etiti oke ihe ahụ. **6** Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ, na nku anọ. **7** Ụkwu ha guzoro kwem; ọbụ ụkwu ha dīka nke nwa ehi, na-amukekwa dīka bronze e hichara nke oma. **8** N'okpuru nku ha, ha nwere aka yiri aka mmadụ n'akụkụ anọ ha niile. Otu a ka ihu ha na nku anọ dī. **9** Nku ha na-emetu na nke ibe ha. Mgbe ha na-efe, ha na-eche ihu ha n'otu ụzo, ha adighi agha anya ha n'azu mgbe ha na-aga. **10** Maka oyiyi ihu ha: Ha anọ nwere ihu mmadụ, n'akụkụ aka nri ha nwere ihu ọdum, n'akụkụ aka ekpe ha bụ ihu ehi, onye ọbụla nwekwara ihu ugo. **11** Otu ahụ ka ihu ha niile dī. Ha gbasara nku ha n'elu, nke ọbụla nwere nku abụọ, otu n'ime nku ndị a na-emetu nku nke ibe ya, ebe abụọ kpuchiri ahụ ha. **12** Ha niile gawara n'ihu. Ebe ọbụla mmuọ ahụ gara ka ha na-aga, na-eleghi anya n'azu. **13** N'etiti ihe ndị a dī ndụ, e nwere ihe dīka icheku ọkụ na-enwu enwu, dīkwa ka ọwa na-enwu ọkụ. Ọkụ na-esi n'etiti ihe ndị ahụ dī ndụ na-aga ihu na azu, ọkụ ahụ nwupuru enwupu, amụma eluigwe sikwa na ya egbuputa. **14** Ihe ndị ahụ dī ndụ na-efeghari n'ebe a, na-efeghari n'ebe nke ọzọ, dīka mgbe amụma na-egbu. **15** Mgbe m na-ele ihe e kere eke dī ndụ ndị a anya, ahuru m ụkwu ụgbọ agha anọ nke dī n'ala n'okpuru ha. Onye ọbụla nwere nke ya. **16** Ụkwu ụgbọala ahụ niile dī ka ihe e ji nkume na-egbu maramara a na-akpo beril kpọ. Nke ọbụla n'ime ha anọ yikwara ibe ya. Ha niile dīkwa ka wiflū a kpuru tinye n'etiti ụkwu ụgbọala buru ibu. **17** Mgbe ha puru, ha na-aga n'akụkụ anọ nke ha chere ihu ha, ma ụkwu ụgbọ agha ahụ adighi echighari echighari mgbe ha na-aga. **18** Azu ụkwu ụgbọ agha ha dī elu, dīkwa egwu. Anya juputakwara n'azu ụkwu ụgbọ agha ndị ahụ. **19** Mgbe ihe ndị a dī ndụ feburu gaa n'ihu, ụkwu ụgbọala ndị ahụ dī n'akụkụ ha na-eso ha. Mgbe ha feliri elu, ụkwu ndị ahụ na-esokwa. **20** Ebe ọbụla mmuọ ha jere, ebe ahụ ka ha na-aga, ụkwu ụgbọ agha ahụ na-esokwa ha, n'ihu na mmuọ nke anọ ahụ dī ndụ dī n'ụkwu ụgbọ agha ndị ahụ. **21** Mgbe ha biliri, ndị ozo na-ebilikwa. Mgbe ha guzoro otu ebe, ndị ozo na-eguzokwa. Mgbe ha feliri elu, ụkwu ụgbọala ahụ na-eso ha. N'ihu na mmuọ anọ ndị ahụ dī ndụ dī n'ime ụkwu ụgbọ agha ndị ahụ. **22** A túsara ihe sara mbara dīka mbara eluigwe n'elu isi ihe ndị ahụ dī ndụ. Ọ na-eyi egwu, ma na-egbukwa nweheweghe dīka kristal. **23** N'okpuru ihe ahụ ka ha gbasapuru nku ha, ka ọ na-emetu nke ibe ya. Ha niile n'otu n'otu nwere nku abụọ nke na-ekpuchi ahụ ya. **24** Mgbe ha na-aga, nku ha na-eme mkpotu dī ka mkpotu ebili mmiri na-amaghari amaghari. Mkpotu

ahụ dīkwa ka ida ụda nke olu Onye puru ime ihe niile, ka olu iti mkpu nke usuu ndị agha. Mgbe ọbụla ha guzoro, ha na-achitu nku ha. **25** Mgbe ahụ ha kwajiri mechie nku ha olu sitere n'ime ihe ahụ dīka mbara eluigwe nke dī n'elu isi ha na-abja. **26** N'elu mbara eluigwe ahụ, o nwere ihe dīka ocheeze e ji nkume dī oke onyahia a na-akpo safai wuo. Otu onye, nke ụdidi ya dī ka nwoke, nọkwasi kwara n'elu oche ahụ. **27** Site n'ụkwu ya ruo n'isi ya, ahụ onye ahụ na-egbu maramara dīka ọkụ. Site n'ụkwu ya ruo n'ukwu ya, ọ dī ka ọkụ na-enwu enwu, ihè nke na-enwukwa ka ọkụ gbara ya gburugburu. **28** Ihè ahụ gbara ya gburugburu, nke a na-ahụ anya, dīkwa ka ihè eke na egwurugwu, nke a na-ahụ anya n'oge mmiri na-ezo. Otu a ka ebube Onyenwe anyi si gosi m onwe ya. Mgbe m huru ya, adara m n'ala kpuo ihu m n'ala. Mgbe ahụ, anuru m olu onye na-ekwu okwu.

2 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, bilie ọto, guzo n'ụkwu gi abụo, n'ihu na ana m aga igwa gi okwu.” **2** Mmuo ahụ banyere n'ime m mgbe ahụ ọ na-ekwu okwu, mee ka m guzo ọto n'ụkwu m abụo. Anuru m ka ọ gwara m okwu. **3** Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, ana m eziga gi ka i jekwuru ndi Izrel, ndi bu mba na-enupu isi, ndi nupuru isi megide m. Ha na mna nna ha enupula isi megide m, ruo ọ buladi n'ubochi taa. **4** Ndi ahụ m na-eziga gi ka i jekwuru bu ndi isiike na ndi mnuu isi. Si ha, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu.' **5** Ma ha gere gi nti, ma ha egeghi gi nti (ha bu ndi na-enupu isi), ihe di mkpa bu na ha ga-amata na onye amuma anoola n'etiti ha. **6** Ma gi nwa nke mmadu, atula ha egwu. Ka ujo okwu si ha n'onu ghara itukwa gi. Atula egwu, o buladi ma a si na i na ogwu na uke gbara gi gburugburu, o buladi ma a si na i bi n'etiti umu akpi. Ka ujo ghara itu gi n'ihu okwu onu ha, ekwekwala ka ha menye gi egwu, n'ihu na ha bu ndi na-enupu isi. **7** I ghaghị izi ha ozi m ziri gi zie ha, ma ha gere nti ma ha egeghi nti, n'ihu na ha bu ndi na-enupu isi. **8** Ma gi, nwa nke mmadu, gee nti n'ihe m na-agwa gi. Enupula isi dika ha si nupu isi. Meghee onu gi taa ihe m ga-etinye gi n'onu.” **9** Otu mgbe ahụ, elere m anya hụ aka e setipuru, nke ji akwukwo a fukoro afuko, **10** nke e dekwara ihe n'ime ya, ihu na azu ya. Aka ahụ ji ya gbasapuru ya mee ka m hụ ihe e dere n'ime ya. Ọ bụ okwu ikwa akwa na iru uju na ahuhu.

3 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, rie ihe a m gaje inye gi. Taa akwukwo a a fukoro afuko; puo gaa gwa umu Izrel okwu.” **2** Ya mere, a saghere m onu m, o nyere m akwukwo ahụ a fukoro afuko ka m rie. **3** Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, taa akwukwo a niile m nyere gi, tajuo ya afo gi.” Atara m ya. Ma mgbe m na-ata ya, ọ toro m uto n'onu guzo a ga-asị na o bu mmanu ahụ. **4** Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, bilie jekwuru umu Izrel gwa ha okwu m niile. **5** N'ihu na-ezighi m gi ka i jekwuru mba ndi okwu ha edoghi anya na ndi a naghi aghota asusu ha, kama o bu ijekwuru ulo Izrel. **6** Ezikwaghi m gi ka i jekwuru mba nwere asusu na-edoghi anya, nke i na-adighi aghota okwu ha. N'ihu na a si na o bu ndi di otu a ka m zigara gi ka i jekwuru, ha gaara ege gi nti. **7** Ma ulo Izrel agaghị ekwe gee gi nti, n'ihu na ha juru ige m nti. N'ihu na ulo Izrel bu ndi obi ha siri ike, na ndi isiike. **8** Lee, emeela m ka ihu gi sie ike karja nke ha, ka egedege ihu gi siekwa ike karja nke ha. **9** Aga m emekwa ka egedege ihu gi di ka nkume siri ike, sie ike karja nkume. N'ihu ya, atula ha egwu; o bu

ezie na ha bu ndi na-enupu isi, ma atula ihu ha egwu.” 10 O siri m, “Nwa nke mmadu, gee nti nke oma n’okwu ndi a niile m na-agwa gi, tinyekwa ha n’uche gi. 11 Jekwuru ndi gi a dotara n’agha no na mba ozo, si ha, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu,’ Gwa ha ya, ma ha gere gi nti ma ha egeghi gi nti.” 12 Mgbe ahụ, Mmụọ ahụ buliri m elu. Anụrụ m olu mere oke uzụ n’azụ m, mgbe ebube nke Onyenwe anyi si n’onodu ya bilie. 13 O bu uzụ nke nku ihe ndi ahụ di ndu na-eme mgbe ha na-emeturita nku ibe ha; o bukwā uzụ ukwū wiji lu ha nke di n’akukū ha. 14 Mmụọ ahụ buliri m, bupu m. Ejeghariri m n’obi ilu na iwe nke mmụọ m, ebe aka Onyenwe anyi dijika ike n’ahụ m. 15 A bjakwutere m ndi ahụ a dooro n’agha, ha aga biri na Tel Abib n’akukū osimiri Keba. N’ebe ahụ, bu ebe ha na-eabi, anoduru m n’etiti ha abali asaa, n’onodu obi ilu na onuma. 16 Mgbe abali asaa gasiri, okwu Onyenwe anyi bjakwutere m, 17 “Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N’ihi ya, gee nti n’ihe m na-ekwu, ka i dooro m ha aka na nti. 18 Mgbe m na-asị onye ajo omume, ‘I ghaghị inwu,’ ma o buru na i doghi ya aka na nti, maogu i kwughi okwu ime ka ha chigharja site n’uzo ojoo ha niile puta n’ihi izoputa ndu ha, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwu n’ihi mmehie ya niile, ma n’aka gi ka m ga-ajuta obara ha. 19 Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na nti, ma ha esighi n’ajo omume maogu n’uzo ojoo ha niile chigharja, ha ga-anwu n’ihi mmehie, ma ndu gi ka i zoputa. 20 “Ma o buru na onye ezi omume esite n’uzo ezi omume ya wezuga onwe ya bido ime ihe ojoo, m siere ha onya, ha ga-anwu n’ihi na i doghi ha aka na nti, ha ga-anwu n’ihi mmehie ha. Agaghikwa echeta ihe oma niile ndi ha mere, ma i ga-aza ajuju maka onwu ha. 21 Ma o buru na i doo onye ezi omume aka na nti ka o ghara ime mmehie, ha gharakwa ime mmehie, ha ga-ad ndu n’ihi na ha nabatara ido aka na nti ahụ. Gi onwe gi azoputakwala ndu gi, n’uzo di otu a.” 22 Aka Onyenwe anyi digidesiri ike n’ahụ m n’ebe ahụ. Ma o siri m, “Billie gaa n’ebe ahụ obosara ala di ka m gwa gi okwu n’ebe ahụ.” 23 Ebiliri m gaa n’ebe ahụ ala di larị. Ebube Onyenwe anyi guzo n’ebe ahụ dika ebube nke m huru n’akukū iyi Keba. Adara m kpuo ihu m n’ala. 24 Mgbe ahụ, Mmụọ ahụ banyere n’ime m mee ka m guzo oto n’ukwu m abuo. O gwara m okwu si m, “Gaa, baa n’ulo, mechibido onwe gi uzo. 25 Ma gi, nwa nke mmadu, a ga-eji udo kee gi ka i ghara inwe ike ipu gaa n’etiti ndi mmadu. 26 Aga m eme ka ire gi rapara n’akpo onu gi, ka i ghoo onye ogbi, gharakwa ipu onye na-ado ha aka na nti, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi. 27 Ma mgbe obula m ziri gi ozi, aga m atoghpepu ire gi. I ga-asikwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru.’ Ka onye nwere nti nuru, ka onye nke na-achoghi inu ghara inu, n’ihi na ha bu ndi na-enupu isi.

4 “Ugbu a, gi nwa nke mmadu, were otu okpurukpu aja, togho ya n’ihu gi. Seputakwa obodo Jerusalem n’elu ya. 2 Seekwa ihe nnochigide n’agha megide ya, wuokwa ulo ndi agha gburugburu ya, wukota ulo igwu di iche iche megide ya na ihe e ji akudasi mgbidi ya niile. 3 Werekwa efere igwe debe n’etiti gi na obodo ahụ dika mgbidi e ji igwe wuo. Chee obodo ahụ ihu gi, ka i chegide ya nke oma n’ihi na ndi iro gbara ya gburugburu. Nke a ga-abu ihe ama nye ndi Izrel. 4 “Ugbu a, dinara ala n’akukū aka ekpe gi, aga m enye gi ntaramahuhu mmehie ndi Izrel, i ga-ata ahuhu mmehie ha

ubochi niile nke i ga-edina n’akukū gi. 5 N’ihi na ana m enye gi nari ubochi ato na iri ubochi itoolu, onuogugu nke a na onuogugu nke afo ntaramahuhu ha ga-abu otu, o bu oge ha. Otu a ka i ga-esi buru mmehie Izrel. 6 “Mgbe i mesiri nke a, i ga-edina ala nke ugboro abuo, ma o ga-abu n’akukū aka nri gi, i ga-eburu ntaramahuhu mmehie ndi Juda. O bu iri abali ano, otu ubochi ga-anochi anya otu afo. 7 Chee ihu gi n’ebe nnochibido Jerusalem, gbara aka nkiti buo amuma megide ya. 8 Aga m eke gi eriri ahụ gi niile, ka i ghara inwe ike tugharja site n’otu akukū gaa n’akukū nke ozo tutu ubochi nnochigide gi ahụ niile ezuo. 9 “Ma gi were oka wiiti na oka bali, werekwa akidi na lentil, na oka millet na spelti. Tinyekota ha n’otu ite were ha meere onwe gi achicha. N’ubochi ole ahụ niile nke i ga-edina n’akukū gi, nari ubochi ato na iri ubochi itoolu, o bu ya ka i ga-eri. 10 A ga-atu ihe oriri gi atụ, nri nke i ga-eri otu mgbe ga-abu nari gram abuo na iri gram ato; naanji otu mgbe ka i ga-eri nri n’ubochi. 11 A ga-ekuputakwa mmiri i ga-anu, i ga-anu mmiri naanji otu ugboro n’ubochi, otu udu mmiri e kere uzo isii. 12 I ga-eri ya dika ogbe achicha oka bali, i ga-eghe ya n’elu nsi mmadu kporo nku mgbe ndi mmadu no na-ele gi anya.” 13 Onyenwe anyi kwuru, “Otu a ka ndi Izrel ga-esi rie nri ruru aru, n’etiti mba di iche iche ebe m ga-achuga ha.” 14 Mgbe ahụ, asiri m, “E e, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi lee, emerubeghi m onwe m site na nwantakiri m ruo ugbu a, eribeghi ihe obula nwuru n’onwe ya, maogu nke anu ohia dogburu, anu na-adighi ochā abatubeghi m n’onu.” 15 O siri, “O di mma, aga m enye gi nsi ehi n’onodu nke mmadu, n’elu ya ka i ga-akwado achicha gi.” 16 Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadu, lee, aga m eme ka nri ko na Jerusalem; ha ga-eji nhegbu rie nri a tuputara atuputa, jirikwa egwu nu mmiri e kuputara ekuputa. 17 Aga m eme ka ihe oriri na mmiri ohinu ko ha. Ha ga na-elerita onwe ha anya n’oke egwu, ha ga-anwukwa n’ihi mmehie ha.”

5 “Ma gi, nwa nke mmadu, were mma agha di nko dika aguba onye okpui, kpuchaa isi gi na afonon gi; werekwa ihe e ji atụ ihe otutu tuo agiri isi gi, ka uzo obula hara n’otu. 2 I ga-ewere otu uzo n’uzo ato, kporo ya oku n’etiti obodo ahụ mgbe ubochi nke nnochigide ahụ zuru; i ga-ewere otu uzo, jiri mma agha chabichaa ya gburugburu obodo ahụ, otu uzo nke ozo ka i ga-efesacha n’ikuku. N’ihi na aga m eji mma agha chusachaa ha. 3 Ma i ga-esite n’ime ya weputa agiri isi di ole na ole, kedo ha n’onu onu uwe gi. 4 Ozokwa, site na ndi a, i ga-ewere ufodu tunye ha n’ime oku ka ha ree oku, site na ha ka oku ga-esi banye n’ulo Izrel niile. 5 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Nke a bu Jerusalem, obodo m mere ka o diri n’etiti mba di n’uwa, nke mba di iche iche gbara gburugburu. 6 Ma o sitela n’ajo omume ya, nupu isi n’ihu na ukpuru m nyere, karja mba na obodo ndi ozo ahụ niile gbara ya gburugburu. O jukwara idebe iwu m, jukwa igbaso ukpuru m. 7 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: I burula onye nnupu isi karja mba niile ndi gbara gi gburugburu. I jukwara idebe iwu m na igbaso ukpuru m, o bughikwa dika ihu na atumatu nke mba di iche iche no gi gburugburu ka i mere. 8 “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Mụ onwe m, o buladi mụ onwe m, ga-emeigide gi bu Jerusalem, kpee gi ikpe n’ihu mba niile. 9 N’ihi ihe aru gi niile, aga m eme gi ihe m na-emebeghi mbu, nke m agaghị emekwa ozo.

10 N'ihì nke a, ndị bụ nna ga-eri umụ ha n'etiti gi, umụ ga-erikwa ndị nna ha. Aga m ekpe gi ikpe mee ka ndị fọdurụ ndụ gbasasịa n'ụwa niile. 11 Ya mere, dika mụ onwe m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara, ebe o bụ na i jirila oyiyi ihe arụ na omume ruru arụ merụọ ụlọ m, aga m esite n'ebe ị nọ wezuga ihunanya m. Agaghị m emekwara gi ebere maobu hapu ita gi ahuhụ. 12 Otu ụzọ n'ime ụzọ ato nke ndị bi n'ime gi ga-anwụ site n'agụu maobu na orja; otu ụzọ ga-anwụ site na mma agha nke ndị iro nọ n'azụ mgbidi gi, otu ụzọ fọdurụ ka a ga-achusa n'ifufe, a ga-eji mma agha ndị iro chusasịa ha. 13 "Mgbe ahụ, iwe m ga-akwụsị, onuma m megide ha ga-adajukwa, na nke a ka a ga-aboro m obo. Ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị kwuru okwu site n'ekworo mgbe m mezuru onuma m n'ahụ ha. 14 "N'ihì ya, aga m eme ka ị buru ihe e bibiri ebibi, na ihe e ji eme ihe ochi nye mba niile gbara gi gburugburu, na n'ihu ndị na-agafe n'uzo ahụ. 15 I ga-abu ihe e ji eme ihe ochi na ihe nkocha nye mba di iche iche gbara gi gburugburu, mgbe m ga-eji iwe na obi oku na ntaramahuhu di egwu kpee gi ikpe, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. 16 Mgbe m gbara gi akụ ojoo ahụ na-eweta onwu na ila n'iyi, bụ akụ nke oke unwu, aga m agba gi ya, gbajaa gi. Aga m anogide naezite unwu tutu ruo mgbe e mere ka ihe oriri koo gi. 17 Aga m ezitere gi oke unwu na ajo anu ohia, ha ga-agbawa gi aka nwa, orja ojoo na obara ga-esi n'etiti gi gafee; aga m eji mma agha megide gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola."

6 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, chee iru gi n'ugwu niile nke n'Izrel, buo amuma megide ha, 3 si, 'Unu ugwu niile nke Izrel, nurunukwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siru nye ugwu ukwu na ugwu nta niile, na iyi mmiri niile, na ndagwurugwu niile. Mu, o buladi mu onwe m, ga-eme ka agha bjakwasu unu, aga m ebidikwa ebe di iche iche unu na-achu aja. 4 A ga-etikpo ebe ichu aja unu, tipia ebe unu na-anosure ihe nsure oku na-esi isi uto. Aga m atusa ndi unu e gburu egbu n'ihu arusi unu. 5 Aga m atogbo ozu ndi Izrel n'ihu arusi ha. Aga m aghasakwa okpukpu unu gburugburu ebe ichu aja unu. 6 Ebe obula unu bi, a ga-etikpo obodo ndi ahụ, tipiakwa ebe ichu aja niile, si otu a mee ka ebe ichu aja unu ghoọ mkpomkpo ebe nke togboro n'efu. A ga-etipakwa arusi unu, kujietkwa ebe unu na-anosure ihe nsure oku na-esi isi uto. Ihe niile unu ji aka unu meputa ka a ga-ekpochapukwa. 7 Ndi e gburu egbu gada n'etiti unu, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. 8 "Ma aga m eme ka ufodu n'ime ndi m fodu. Ndi ahụ fodoru ga-esi n'ihu mma agha gbapu, gbasasija n'ala niile, na mba niile nke ụwa. 9 Mgbe ha nọ dika ndi a dotara n'agha na mba ozo, ndi ahụ gbapuru oso ga-echeta m. Ha ga-echeta otu ha si jiri obi nke ikwa iko juputara n'ime ya, nke si n'ebe m nọ wezuga onwe ya, na anya nke na-agbaso arusi ha, mee ka obi joọ m njo. Ha ga-akpo onwe ha asi n'ihì ihe ojoo ndi ahụ ha mere, ya na ochuchụ aja ruru aru ha churu. 10 Ha gamata na m bụ Onyenwe anyi, matakwa na mgbe m gwara ha na ihe ndi a niile gaje ibjakwasị ha, na o bughị okwu efu ka m kwuru. 11 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siru, kukoo obo aka gi abuo onu, zokwaa ukwu gi n'ala, ma tisikwaa mkpu akwa ike site n'obi mwute, n'ihì ihe ojoo niile na omume ruru aru ndi Izrel mere. N'ihì na ha ga ila

n'iyi site n'oke unwu, na site n'agha, na site n'orja na-efe efe. 12 Ndi no n'ebe di anya ga-anwu site n'orja na-efe efe, ndi no nso ga-anwu site na mma agha, ndi fodoru ndu ga-anwu site n'aguu. Aga m eme ka ha nuru ufu oke iwe m. 13 Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, mgbe ozu ndi e gburu egbu ga-atogbosu n'etiti arusi niile, na n'ebe ichu aja niile, na n'ugwu nta niile, na n'ugwu ukwu niile, na n'okpuru osisi obula, na n'okpuru osisi ook niile, ebe ha na-anosure uda na-esi isi uto nye arusi ha. 14 E, aga m esetipu aka m megide ha, mee ka ala ha laa n'iyi, n'ebe niile ha bi, site n'ozara ruo na Ribla. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi."

7 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siru ala Izrel: "Ogwugwu! Ogwugwu abjakwasila akuku ano nke ala ahụ. 3 Ugbu a ka ogwugwu bjakwasiri unu. Lee, aga m eme ka iwe m bjakwasu unu; aga m ekpe unu ikpe dika omume unu si di, aga m ata unu ahuhu maka aru unu niile. 4 Agaghị m enekwara omijiko n'ebe ị nọ, agaghị m emekwara gi ebere, kama aga m ata unu ahuhu maka omume unu na aru niile di n'etiti unu. "Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. 5 "Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siru, "Oke mbibi, oke mbibi nke a na-anubeghi udi ya mbu. Lee, ka o na-abia. 6 Ogwugwu abiala! Ogwugwu abiala! O kwalitela onwe ya imegide unu. Lee, ka o na-abia! 7 Oke nsogbu abjakwasila gi, gi onwe gi bi n'ala ahụ. Oge ahụ abiala! Ubochi ahụ dikwa nso! Ogbaaahara di ebe niile, o bughị onu di n'elu ugwu niile. 8 Ejikerela m iwukwasị gi onuma m n'ahụ mee ka oke iwe m zuo gi ahụ niile. Aga m ekpe gi ikpe dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ihì ibi ndu ruru aru gi niile. 9 Agaghị m emere gi ebere, agakwaghị m ahapu ita gi ahuhu. Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ihì ibi ndu ruru aru niile nke di n'etiti unu. "Mgbe ahụ, i gamata na o bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, na-eti unu ihe ndi a. 10 "Lee, ubochi ahụ! Lee, ka o na-abia! Oke nsogbu enuputala, mkpanaka agbala okoko nganga amaala ifuru! 11 Ihe ike ebilitala, mkporo eji ata ndi ajo omume ahuhu. O nweghi onye obula n'ime ha nke ga-afodu, maobu igwe mmadu maobu uba ha, o nweghikwa nke bara uru. 12 Mgbe ahụ abiala! Ubochi ahụ abiakwala nso. Ka onye na-azu ahia ghara injuru onu ka onye na-ere ere ghara iru uju, n'ihì na onuma ahụ diri igwe mmadu niile. 13 Onye rere ahia agaghị enwetaghachi ngwa ahia nke erere ere o buladi dika onye rere na onye zuru na-adị ndu. N'ihì na oghu nke a gbasara igwe mmadu niile bu nke a na-apughị igbanwe. N'ihì mmehie ha niile, o nweghi onye n'ime ha nke puru ichebe ndu ya. 14 "Ha afuola opi ike, ha edoziela ihe niile ma o nweghi onye ga-aga ibu agha n'ihì na onuma m dikwasiri igwe mmadu ahụ niile. 15 Mma agha di n'ezì; ajo orja na-efe efe na unwu dikwa n'ime. Onye no n'ohia ga-anwu site na mma agha, ndi no n'ime obodo ukwu ka unwu na orja na-efe efe ga-eripia. 16 Ma ndi gbapuru gbapu ga-agbaga noro n'ugwu. O bu dika nduru nke ndagwurugwu, ha niile ga-asu ude akwa, onye obula n'ihì mmehie ha. 17 Aka niile ga-akuda, ikpere niile ka a ga-eji amiri nyudee. 18 Ha ga-eyikwasị akwa mkpe, oke ihe egwu ga-ekpuchi ha. O bukwa ihu niile ka ihere ga-ekpuchi, a ga-akpuchakwa isi niile. 19 "Ha ga-etufu olaocha ha niile

n'okporoꝣo niile, ọlaedo ha ga-aghokwa ihe na-adighi ọcha. Ọlaocha na ọlaedo ha agaghị enwe ike naputa ha n'ubochi nrubiga oke nke oke iwe Onyenwe anyi. Ha agaghị eme ka agụ gharakwa igụ ha, maobụ mee ka afo ju ha, n'ihia na o buuru ha ihe iso ngongo nke idaba na mmehie. **20** Ihe icho mma ha ghoꝣo ha ihe ikpa nganga, ha jikwa ya meputa arusi ruru aru ha di iche iche. Ha ji ya metakwa oyiyi ihe aru niile jogburu onwe ya; ya mere, aga m eme ka o buuru ha ihe ruru aru. **21** Aga m ewere akunuba ha nye ndi mba ozo dika ihe apunata n'agha, nyekwa ya ndi ajo omume nke uwa dika ihe nkwa ndi ga-emeru ya. **22** Aga m esite n'ebe ha no wezuga ihu m ndi ohi ga-emerukwa ebe ahụ m kporo ihe di oke onuahia. Ha ga-abata n'ime ya merukwa ya. **23** "Kwadoonu udo igwe. N'ihia na ala ha juputara n'igbu ochu na iwusa obara, obodo ahụ juputara n'ihie ike. **24** Aga m akpota mba ndi ahụ jogburu onwe ha ka ha bia nwetara onwe ha ulo ha niile. Aga m eme ka mpako nke ndi bu dike kwusi, meekwa ka ebe nso ha niile buru ebe e meruru emeru. **25** Mgbe ihe mmekpa ahụ bjara, ha ga-acho udo ma o nweghi nke ga-adi. **26** Mbibi ga-esochi mbibi, akuko na-enweghi isi ga-esochikwa akuko na-enweghi isi. Ha ga-agaghari na-acho ohi site n'aka onye amuma, ntuziaka onye nchajaja ga-akwusi, ndumodu nke ndi okenye agaghị adikwa. **27** Eze ga-eru uju, nwa eze gayikwasị jda mba nke obi dika uwe, aka ga-ama ndi ala ahụ niile jijiji n'ihie egwu. Aga m emeso ha dika omume ha si di, aga m ekpekwa ha ikpe dika ihe ha kwenyere si di. "Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

8 N'afọ nke isii, n'onwa nke isii, n'ubochi nke ise nke onwa ahụ, mgbe mu onwe m nodu ala n'ulo m, ndi okenye Juda na-anokwuka ala n'ihu m, aka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi dikwasiri m n'ahu n'ebe ahụ. **2** Ahuru m oyiyi yiri mmadu. Akuku oyiyi a nke di site n'ukwu ya ruo n'ala ya na-acha dika oku, sitekwanu n'ukwu ya rigoo, o na-egbu nnoo amuma dika nkume amba di oke onuahia. **3** Oyiyi a setipuru ihe dika aka mmadu, jiri ya jide m n'agiri isi m. Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m elu n'etiti ala na mbara eluigwe. N'ime ohi nke Chineke, o buuru m jee Jerusalem, n'onu uzo ama nke di n'ugwu, n'ime ogige ya, ebe arusi ahụ na-akpasu ekworo guzo. **4** Ma, lee, ebube Chineke Izrel juputara n'ebe ahụ, di ka m si hu ya na mbu na ndagwurugwu. **5** O siri m, "Nwa nke mmadu, welie anya gi lee n'uzo nke ugwu." Eweliri m anya m lee n'uzo ugwu, ma lee, n'onu uzo e si abata n'ime ebe ichu aja, ahuru m oyiyi arusi ekworo ka o guzo n'akuku ugwu ya. **6** O siri m, "Nwa nke mmadu, i na-ahu ihe ha na-me, aru di egwu nke ulo Izrel na-eme n'ebe a, ihe ndi ga-achupu m n'ebe di anya site n'ebe nso m? Ma i ga-ahuka ihe aru ndi di ukwu karja ndi a." **7** O mere ka m guzo n'onu uzo ogige ahụ, mgbe m lere anya, ahuru m oghere di n'aja ulo ahụ. **8** O siri m, "Nwa nke mmadu, ugbu a gwupuo aja ulo a." Mgbe m gwupuru ya, ahuru m onu uzo e si abata n'ebe ahụ. **9** O siri m, "Banye n'ime ka i hu ihe aru ojo niile nke ha na-me n'ebe a." **10** Abanyere m hu na ihe juputara n'ahu ulo ahụ bu naani oyiyi e sere ese, nke ihe na-akpu akpu dika agwo di iche iche, ngwere na anumanu ruru aru di iche iche, tinyekwara arusi niile nke ulo Izrel na-efe. **11** N'ihu ihe ndi a, ka iri ndi okenye asaa nke ulo Izrel, ha na Jaazanaya nwa Shefan guzo n'ebe ahụ. Onye obula n'ime ha ji ihe nsure oku na-esi isi uzo n'aka ya, anwuru oku si n'ihie nsure oku ndi a

na-agbagokwa elu. **12** O siri m, "Nwa nke mmadu, i hula ihe ndi okenye ulo Izrel na-eme n'ochichiri, onye obula n'ime ulo ya n'ihu arusi ya? Ma ha na-asi, 'Onyenwe anyi adighi ahụ anyi, O sitela n'ala anyi wezuga onwe ya.'" **13** Ozo, o siri m, "I ga-ahuka oke ihe aru kariri ndi a ha na-eme!" **14** O mere ka m bjakwa n'onu uzo ahụ di n'akuku ugwu nke ulonso nke Onyenwe anyi. N'ebe ahụ, ahuru m ndi inyom no na-akwa akwa n'ihie Tamuz, chi ha. **15** Mgbe ahụ, o siri m, "I hula ihe ndi a, nwa nke mmadu? I ga-ahuka ihe aru ndi di ukwu karja ndi a." **16** O mere ka m baa n'ime ogige di n'ime ulo ukwu nke Onyenwe anyi, n'ebe ahụ, n'onu uzo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi, n'agbata ebe ichu aja na mputa onu ulo ahụ, ka ihe ruru iri mmadu abuo na ise guzo, chee ihu ha n'akuku owuwa anyanwu na-efe anyanwu. Ha gbakutara ulonso ukwu nke Onyenwe anyi azu mgbe ha na-eche ihu n'owuwa anyanwu na-akpo isiala nye anyanwu. **17** O siri m, "I hula nke a, nwa nke mmadu? O bu ihe di nta nye ulo Juda, bu ime ihe aru niile ndi a ha na-eme n'ebe a? Ha ga-ejikwa ihe ike mejuputa ala, siri otu a na-akpasu m iwe mgbe niile? Lee ka ha si nogide na-akpari m, na-etinye alaka n'imi ha. **18** N'ihia ya, aga m eme ka ha nuru ufu iwe m, o dikwaghị onye m ga-ahapu. O burukwa na ha anogide na-ebe akwa n'oke olu, agaghị m aha ha nti."

9 Mgbe ahụ, a nuru m ka o ji oke olu kpo oku si, "Bianu nso, unu bu ndi ahoputara ilekota obodo a, onye obula jidekwa ngwa agha n'aka ya." **2** A huru m ndi ikom isii si n'onu uzo ama nke di n'akuku ebe di elu na-aputa, nke chere ihu n'ugwu, onye obula jikwa mma agha n'aka ya. Otu onye n'ime ha yi uwe akwa ocha, nyarakwa nwa akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya. Ha niile batara n'ime ulonso, guzokwa n'akuku ebe ichu aja e ji bronzu wuo. **3** Ma ebube nke Chineke Izrel sitere n'elu cherubim ndi ahụ, ebe o no na mbu, bilie bia guzokwa n'onu uzo ulonso ahụ. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kporo nwoke ahụ yi uwe akwa ocha bu onye nya akpa ahụ nke ihe e ji ede ihe di n'ime ya, **4** o siri ya, "Bilie, jeharja n'okporoꝣo niile nke obodo Jerusalem, kakwasị akara n'egedege ihu ndi niile na-akwa akwa na ndi niile na-asu ude n'ihie ihe aru niile nke a na-eme n'ime ya." **5** Anukwara m ka o gwara ndi ozo, "Soronu ya baa n'ime obodo, gbukwaanu, unu emekwala onye obula ebere maobu omiiko. **6** Gbuonu ha niile, ndi okenye, na umu okorobia, na umu agboghobia, na ndi inyom, na umuntakiri. Ma unu emetkwala onye obula nwere akara ahụ n'ihu ya. Malitenu n'ebe a, n'ime ulonso ukwu m." Ya mere, ha malitere igbu ndi okenye ndi no n'ihu ulonso. **7** O siri m, "Meruonu ulonso! Werekwanu ozu ndi unu gburu egbu tujuo n'ime ogige ya! Gaanu!" Ha puru baa n'ime obodo, bido igbu ndi mmadu. **8** Mgbe ha no na-egbu ndi mmadu maobu naani m foduru, adara m n'ala kpuchie ihu m, tie mkpu akwa, si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! I gae-site n'oke iwe i na-eweso Jerusalem bibie ihe niile foduru n'Izrel?" **9** O siri m, "Mmehie niile nke ulo Izrel na Juda di ukwu rie nne. Ala niile juputakwara n'obara ndi egburu, obodo juputakwara n'ikpe ikpe na-ezighi ezi. N'ihia na ha na-asi, 'Onyenwe anyi esitela n'ala anyi wezuga onwe ya. O dighi ihe Onyenwe anyi na-ahu.'" **10** N'ihia ya, agaghị m ahapu ha, agakwaghị m enwe omiiko n'ahu ha. Aga m akwughachi ha n'ihie ihe ojo niile ha mere." **11** Mgbe ahụ, nwoke ahụ yi uwe

akwa ocha, nke nya akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya, loghachiri si, "Aruchaala m oru i nyere m iru."

10 Mgbe ahụ, elere m anya hụ ocheeze oma e ji nkume safaiya wuo ka o putara ihe na mbara eluigwe, n'elu ebe ahụ isi cherubim ndi ahụ di. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, "Baa n'etiti ukwu ugboala ahụ di n'okpuru cherubim ndi ahụ. Site n'etiti cherubim ndi ahụ kpọjuo icheku oku nke na-ere ere n'aka gi, fesachaa ha n'ime obodo ahụ niile." O bara n'ime ka m n'ele ya anya. **3** Cherubim ndi ahụ na-eguzo n'akuku ndida nke ulonso ahụ mgbe nwoke ahụ banyere. Igwe ojii juputakwara n'ogige ime ulonso ahụ. **4** Mgbe ahụ, ebube Onyenwe anyi sitere n'elu cherubim bilie, bja guzo n'onu uto ulonso ahụ. Ulonso ahụ juputakwara n'igwe ojii, ihe nke ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ogige ulonso ahụ. **5** Uzu nke nku cherubim ndi ahụ na-eme dikwa ka olu Chineke Onye puru ime ihe niile. A na-anukwa uzu nku ndi ahụ n'ogige ulonso ahụ di n'ezi. **6** Mgbe Onyenwe anyi nyere nwoke ahụ yi uwe ezi akwa ocha iwu, si, "Gaa n'etiti cherubim ahụ guta ufodu icheku oku di n'etiti wijilu ugboala ahụ," nwoke ahụ banyere guzo n'akuku otu wijilu ahụ. **7** Mgbe ahụ, otu n'ime ndi cherubim ahụ setipuru aka ya n'ebe oku ahụ di n'etiti ha. O gutara ufodu icheku oku tinye n'aka nwoke ahụ yi uwe akwa ocha onye weere ya puo. **8** N'okpuru nku ndi cherubim ahụ ka a na-ahuta ihe yiri aka mmadu. **9** Elere m anya hụ wijilu anọ, nke di n'akuku cherubim ndi ahụ. Cherubim obula nwere otu wijilu n'akuku ya. Wijilu ndi a niile na-egbu maramara dikwa nkume beril. **10** Wijilu anọ ndi ahụ yiri onwe ha. Nke obula n'ime ha dikwa wijilu a runyere n'etiti wijilu ozo. **11** Mgbe ha na-aga, ha niile na-eche ihu n'akuku obula nke cherubim ndi ahụ chere ihu. Wijilu ndi a adighi echighari echighari mgbe cherubim ndi a na-agahari. Kama ebe isi cherubim ndi ahụ chere ihu ka wijilu ndi ahụ na-aga. Ha adighi elekwa anya n'azu dikwa ha na-aga. **12** Gburugburu n'anyu ahụ ha niile, ma n'azu ha, ma n'aka ha, ma na nku ha, ma na wijilu ndi ahụ, ihe juputara ha bu anya. Anya di n'akuku ha niile. **13** Aha m nuru a na-akpo wijilu ndi ahụ bu, Ogbu gburugburu. **14** Nke obula n'ime cherubim ndi a nwere ihu anọ. Ihu nke mbu dikwa ihu cherubim. Nke abuo dikwa ihu mmadu; nke ato dikwa ihu odum, ma nke anọ dikwa ihu ugo. **15** Mgbe ahụ, Cherubim ndi ahụ buliri onwe ha elu. Ndi a bu ihe ndi ahụ di ndu nke m huru na mbu n'akuku osimiri Keba. **16** Mgbe cherubim ndi ahụ na-aga, wijilu ndi ahụ di n'akuku ha na-eso ha na-aga. Mgbe ha na-achili nku ha i si n'ala bulie onwe ha elu, wijilu ha na-anogidekwa n'akuku ha. **17** Mgbe cherubim ndi ahụ guzoro n'otu ebe, wijilu ahụ na-eguzokwa. Mgbe ha na-ebuli onwe ha elu, wijilu ndi ahụ na-ebulikwa onwe ha elu, n'ihu na mmuo nke ihe ahụ di ndu di n'ime ha. **18** Emesja, ebube nke Onyenwe anyi sitere na mbata onu uto ulonso ahụ puo, gaa guzo n'elu cherubim ndi ahụ. **19** Mgbe m no na-ele anya, cherubim ahụ gbasapuru nku ha felie, wijilu ha niile dikwa n'akuku ha. Ha guzoro na mbata onu uto nke di n'akuku owuwa anyanwu nke ulo Onyenwe anyi, na ebube nke Chineke nke Izrel dikwa n'elu ha. **20** Ndi a bu ihe ndi ahụ di ndu, nke m huru n'okpuru Chineke Izrel n'akuku osimiri Keba, amatara m na ha bu cherubim. **21** Nke obula n'ime ha nwere ihu anọ na nku anọ, na ihe yiri aka mmadu n'okpuru nku ha. **22** Ihu ha yikwara ihu ihe ndi ahụ m huru n'akuku

osimiri Keba. Nke obula na-agakwa ije n'ihu ihu na-eleghi anya n'azu.

11 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m mee ka m bjaruo n'onu uto ama ulo Onyenwe anyi, nke di n'akuku owuwa anyanwu. N'ebe ahụ, n'oghere nke onu uto ama ahụ, ahuru m iri mmadu abuo na ise. Ahukwara m n'etiti ha, Jaazanaya nwa Azoa na Pelataya nwa Benaya, bu ndisi ndi Izrel. **2** O sirị m, "Nwa nke mmadu, ndi a bu ndi ikom na-agba izu ajo ihe, na-enyekwa ndumodu ojo niile a na-enye n'obodo a. **3** Ha na-asi, 'Oge a ga-ewuzi ulo ndi ahụ o dighi nso? Obodo a bu ihe igwe, anyi onwe anyi bukwa anu di n'ime ya.' **4** N'ihu ya, nwa nke mmadu, buo amuma megide ha." **5** Mgbe ahụ, Mmuo nke Onyenwe anyi bjakwasiri m si m kwuo, "Otu a ka Onyenwe anyi sirị: otu a ka unu na-ekwukwa, unu ndi ndu ulo Izrel, ma amaara m ihe unu bu n'uche. **6** Unu egbuola otutu mmadu n'ime obodo a, meekwa ka okporouzo ya juputa n'ozu ndi nwuru anwu. **7** 'N'ihu ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ji si, ozu ndi ahụ niile togbo n'okporouzo obodo unu bu anu ndi ahụ unu gburu egbu, obodo a bukwa ite. Ma aga m eme ka unu site n'ime ya puta. **8** Mma agha ahụ unu na-atu egwu ya ka m ga-eme ka o bjakwasị unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **9** Aga m esitekwa n'etiti ya kpopta unu, were unu nyefee n'aka ndi mba ozo, ma kpekwa unu ikpe. **10** Unu ga-ada site na mma agha. O bu n'oke ala Izrel niile ka m ga-anọ kpee unu ikpe. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **11** E, obodo a agaghị aburu unu ite. Unu agaghị anokwa n'ime ya dikwa anyi. Aga m ekpe unu ikpe n'oke ala Izrel niile. **12** Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. N'ihu na unu bu ndi na-enupu isi site n'ihu m na ukpuru m. Ma unu na-agbaso nzo ukwu nke mba ndi ahụ niile gbara unu gburugburu." **13** Mgbe m ka no na-ebu amuma, Pelataya nwa Benaya nwuru. Mu onwe m kpoo ihu m n'ala kwaa akwa si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi i ga-ebi ndi niile foduru n'ala Izrel?" **14** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **15** "Nwa nke mmadu, umu nke nna gi, o buladi umunna gi, na ndi mgbaputa gi na ezinaulo Izrel niile, o bu ha ka ndi bi na Jerusalem sirị, 'Ha esitela n'ebe Onyenwe anyi no gaa ebe di anya, o bukwa anyi ka enyere ala nke a ka o buru ihe nweta anyi,' **16** "N'ihu nke a, kwuo, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-asi, N'agbanyeghi na m zipuru ha gaa ebe di anya n'etiti mba di iche iche, chusakwaa ha n'etiti ala di iche iche, ma nwa mgbe nta, a buru m ha ebe di nso n'ala niile ahụ bu ebe ha gara.' **17** "Ya mere kwuo, 'Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Aga m achikotakwa unu onu ozo, site n'obodo niile bu ebe unu gbasara, nyeghachikwa unu ala Izrel.' **18** "Ha ga-aloghachi n'ebe ahụ, sitekwa n'etiti ya wezuga oiyi ihe aru niile, na arusi niile bukwa ihe aru. **19** Aga m enyekwa ha otu obi, tinyekwa mmuo oheru n'ime ha. Aga m ewepu site n'ime ha obi kporo nku ma nye ha obi nke anu ahụ. **20** Nke a ga-eme ka ha soro ukpuru m na ihu m niile, leziekwa anya idebe ha. Ha ga-abu ndi nke m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. **21** Ma banyere ndi ahụ obi ha na-agbaso ihe ojo na ihe niile ruru aru, mmehie ha ka m ga-atukwasị n'isi ha; otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya." **22** Mgbe ahụ, cherubim ndi ahụ weliri nku ha elu, wijilu ndi ahụ dikwa n'akuku ha ma ebube

nke Chineke nke Izrel guzokwa n'elu ha. **23** Ebube Onyenwe anyi sitere n'etiti obodo ahụ rigoo, guzo n'elu ugwu, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. **24** N'ime ọhụ, Mmụọ nke Chineke buliri m elu bubata m na Kaldia, ebe ndị a dokpụrụrụ gaa mba ọzọ nọ. Otu a ka ọhụ m hụrụ si hapụ m. **25** Agwakwara m ndị niile ahụ e mere ka ha jee biri na mba ọzọ ihe niile nke Onyenwe anyi gosiri m.

12 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, i bi n'etiti ndi na-enupu isi, ndi nwere anya ihu upo ma ha adighi ahụ; ndi nwere nti ihu ihe ma ha adighi anu ihe, n'ihu na ha bu ndi nnupu isi. **3** "Ya mere, nwa nke mmadu, kwakotaa ngwongwo ulo gi maka i ga biri n'ala ozo, mee nke a n'ehihie dika ha na-ele gi anya, hapu ulo gi gaa n'ebe ozo. Ma eleghi anya ha ga-aghotata, o bu ezie na ha bu ndi nnupu isi. **4** Kwaputa ngwongwo gi n'ezi n'ehihie ka ha hu ya. Ma hapu ulo gi n'abalị dika ndi na-agba oso ndu si eme, mgbe ha na-amalite ije ha, nke iga ije n'ala ozo. **5** Mgbe ha na-ele gi anya, gwupuo mgbidi, site na ya kwara ngwongwo gi puo. **6** Mgbe ha no na-ele gi anya, bulie ibu gi, tukwasị ya n'ubu gi, puo gawa n'ime ochichiri, kpuchie ihu gi, ka i ghara ihu ala ahụ anya. N'ihu na emela m gi ihe iribama nye ulo Izrel niile." **7** Emera m ihe e nyere m n'iwu. Ebuputara m ngwongwo m n'ehihie, jikota ha maka igba oso ndu. **8** N'anyasi, eji m aka m gwuo onu na mgbidi ahụ. Ebukwasiri m ngwongwo m n'ubu, bulie ije n'ime ochichiri mgbe ha no na-ele m anya. **9** N'utu echi ya, okwu Onyenwe anyi bjakwutere m, **9** "Nwa nke mmadu, o bu na ulo Izrel ndi nnupu isi ahụ ajubeghi gi, 'o lee ihe i na-eme?" **10** "Gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: 'Amu a bu maka onyeisi no na Jerusalem, n'ulo Izrel niile nokwa ebe ahụ.' **11** Si ha, 'Mu onwe m bu ihe ama nye unu.' "Dika m mere, otu a kwa ka a ga-eme nye ha. Ha ga-aga na mba ozo biri ka ndi a dotara n'agha. **12** "Nwa eze nke no n'etiti ha gamaburu ibu ya n'ubu puo n'ochichiri, o ga-egwupu mgbidi aja nke obodo site n'ebe ahụ puo. O ga-ekpuchikwa ihu ya ka o ghara iji anya ya hu obodo ahụ. **13** Ma aga m eji ugu bu m jide ya, meekwa ka o bjaruo Babilon bu ala ndi Kaldia. Ebe ahụ ka o ga-anọ nwuo, ma o gaghị ahụ ya anya. **14** Ndi niile gbara ya gburugburu na ndi agha ya niile ka m gachasa n'ala niile, o bukwa mma agha ka m ga-amiputa jiri chuo ha oso. **15** "Ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m chusachara ha n'etiti mba niile di iche iche, fesaakwa ha n'ala niile. **16** Ma o bu mmadu ole na ole n'ime ha ka m ga-edebe ndu site na mma agha, na unwu na orja na-ebe efe. Ka ha nwee ike koo akuko ihe aru niile ha n'etiti mba di iche iche ebe ha bgagara oso. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi." **17** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **18** "Nwa nke mmadu, tuo egwu mgbe i na-eri nri gi. Jirikwa ihe otutu tuputa mmiri onu gi, dika a ga-asị na o bu ihe ikpeazu i nwere. **19** I ga-asikwa ndi bi n'ala ahụ, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu banyere ndi bi na Jerusalem, n'ala nke Izrel, si, 'Ha ga-eji ujo rie achicha ha, jirikwa obi ilo mmiri nuu mmiri ha, n'ihu na a ga-ekpochapu ihe niile di n'ala ha, n'ihu ihe ike nke ndi bi n'ime ya. **20** Obodo niile nke ndi mmadu bi n'ime ya ga-ala n'iyi, otu aka ahụ, ala unu niile ga-abu ebe togboro na nkiti. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe bu Onyenwe anyi.'" **21** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **22** "Nwa nke mmadu,

kedu ihe ilu a na-atu n'Izrel putara, nke na-asi 'Ubochi adila oke anya, ohu niile aburukwala ihe na-enweghi isi?' **23** Gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, Aga m eme ka ilu a kwusi, ha agaghị atukwa ya dika ilu n'Izrel ozo.' Kama gwa ha, 'N'ubochi ahụ adila nso mgbe ọhụ niile ga-emezu. **24** N'ihu na agaghị enwekwa ọhụ ugha ozo, maobu iju ase ire utu n'etiti ulo Izrel. **25** Ma mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-ekwu ihe m zubere. Ihe obula m kwuru ga-emezu na-atufughi oge. N'ihu na o bu n'oge unu di ndu, unu ndi nnupu isi, ka m ga-emezu ihe obula bu nke m kwuru. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.'" **26** Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, **27** "Nwa nke mmadu, lee, ulo nke Izrel na-asi, 'Ohu niile o na-ahu bu maka otutu afo di n'ihu, amuma ya bukwa maka oge na-abja n'ihu.' **28** "N'ihu ya, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, o dighikwa okwu m nke a ga-atufu oge ozo n'ime ya, ihe obula m kwuru ka a ga-emezu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.'" **29**

13 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi amuma nke Izrel ndi na-ebu amuma ugbu a, gwa ndi amuma ahụ na-ekwu ihe sitere ha n'uche: 'Nuru okwu nke Onyenwe anyi. **3** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ahuhu ga-adiri ndi amuma nzuzu ndi na-agbaso mmu nke onwe ha, ndi o dighi ihe ha na-ahu. **4** Gi Izrel, lee, ndi amuma gi niile di ka nkita ohia bi na mkpomko ebe. **5** Unu arigobeghi na oghere juputara na mgbidi maobu ruzie mgbidi aja ndi ahụ maka nchekwa ndi Izrel ka o nwee ike kwudisie ike n'ubochi agha nke Onyenwe anyi. **6** Ohu ha bu ugha, otu a, iju ase ha bukwa ugha, ha na-asi, "Onyenwe anyi kwuputara," ebe Onyenwe anyi ezipughi ha, ha na-agakwa n'ihu na-atu anya ka o mezu okwu ha. **7** O bughị ọhụ ugha ka unu huru, o bughikwa okwu iju ase ugha ka unu kwuru, mgbe unu na-asi, "Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara," n'agbanyeghi na mu onwe m ekwughị okwu? **8** "N'ihu ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, aga m ebibi unu n'ihu okwu ugha na ohu ugha unu niile. Edoola m onwe m imegide unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **9** Aka m ga-emegide ndi amuma niile ahụ bu ndi na-ahu oho ugha, na-agakwa afa ugha. Ha a gaghị esonye na otu obukwu ndi m maobu buru ndi agunyekorọ n'akwukwo ndekota aha ulo nke Izrel, ha agaghị abakwa n'ala ndi Izrel. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **10** "N'ihu na ha eduhie ndi m, mgbe ha na-asi, "Udo," ebe unu na-adighi, n'ihu na mgbe e wuru mgbidi na-esighi ike, ndi amuma ndi a jara ha mma, werekwa nzu techie ya. **11** Ya mere, gwa ndi ahụ jiri nzu techie mgbidi ahụ na o ga-ada. Oke mmiri ozuzo nke ga-ezobiga oke ga-ezo, aga m ezitekwa mkpuru mmiri di ukwu nke ga-ada, na oke ifufe nke ga-akwada ya. **12** Mgbe mgbidi ahụ dara, ndi mmadu o gaghị aju, "Olee ebe mba ocha ahụ i ji techie ya di?" **13** "Ya mere, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, aga m eji oke ifufe nke onuma m, na oke mmiri ozuzo nke iwe m, ma oke akummiri nke oke iwe m mebie ya. **14** Aga m akwada mgbidi ahụ unu tere nzu, aga m emekwa ka o daruo ala nke ga-eme ka ahụ ntala ya anya; o ga-adakwasikwa unu, gwepia unu. Mgbe o dara o ga-egbuchapu unu niile; unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

15 Otu a ka m ga-esi gosiputa iwe m n'ebe mgbidi ahụ nọ, na n'ahụ ndị ahụ ji nzu techie ya. Aga m asị unu, "Mgbidi ahụ adighikwa, otu a ka o dikwa ndị ahụ ji nzu techie ya, 16 bụ ndị amuma Izrel ndị ahụ buru amuma nye Jerusalem, ndị hukwara ya oghu udo mgbe udo na-adighi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri." 17 "Ma ugba a, gị nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe umuada ndi unu nọ, ndi nke na-ebu amuma di ka o si si ha n'obi puta. Buo amuma megide ha 18 si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Ahuhu diri ndi inyom na-adunye ogwu mgbaasi na nkwoji aka ha na-emekwa akwa mgbokwasi nke ikpuchi isi maka ndi mmadu di iche iche, iji raata ha. Unu si anaa chee na unu ga-echebe ndu unu mgbe unu buru uzo mee ka ndi m maa n'onya? 19 Unu emeela ka m ghara idi nso n'etiti ndi m, n'ihu mkpoju aka oka bali na iberibe achicha ole na ole. N'ihu ya, unu emeela ka ha nwuo bụ ndi na-ekwesighi jnwu anwu. Unu edebekwala ha ndu bụ ndi na-ekwesighi jdi ndu, site n'okwu ugha unu na-agwa ndi m, bụ ndi na-ana nti n'okwu ugha. 20 "N'ihu nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, ana m emegide ogwu mgbaasi niile nke unu ji achu nta mkpuruobi ndi m di ka nnunu. Aga m adowapu ha site n'aka unu, naputakwa ndi m, bụ ndi unu ji n'onya di ka nnunu e tinerye n'ulo akpara akpa. 21 Aga m adowa akwa mgbokwasi ogwu unu, naputa ndi m site n'aka unu. Ha agaghị amakwa n'onya nke ike unu ozo. N'uzo di otu a unu ga-amatakwa na mu onwe m bụ Onyenwe anyi. 22 N'ihu na ugha unu emeela ka obi ndi ezi omume daa mba, mgbe o na-abughị uche m na ihe di otu a ga-eme. Ma unu emeela ka obi ndi ajo omume sie ike site na nkwa ogologo ndu unu kwere ha, mee ka ha ghara isite n'uzo ojojo ha chegharia ma zoputa ndu ha. 23 N'ihu nke a, unu agaghị ahukwa oghu ugha ozo, maobu gbaa afa. M ga-anaputa ndi nke m site n'aka unu. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bụ Onyenwe anyi."

14 Ufodu n'ime ndi okenye Izrel bjakwutere m, nodu ala n'ihu m. 2 Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyi ruru m nti, 3 "Nwa nke mmadu, ndi ikom ndi a na-eferusi n'ime obi ha, ma tinyekwa ihe isu ngongo nke ajo omume ya n'ihu ha. Aga m ekwenye ka ha juta m ase obula? 4 Ya mere, gwa ha okwu si ha 'Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Mgbe onye Izrel obula na-agbaso arusi n'obi ya, nke na-ekwekwa ka arusi ndi a na-eduba ya na mmehie, bjakwutere onye amuma ijuta ya ase, mu onwe m bụ Onyenwe anyi ga-aza onye ahụ di ka o si di, ya bụ di ka jba uba nke arusi ya niile si di. 5 N'uzo di otu a ka m gae-esi nwetaghachikwa obi ndi Izrel niile bụ ndi si n'ebe m nọ wezuga onwe ha, ma malite ife arusi.' 6 "N'ihu ya, gwa ulo Izrel, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Chegharjanu! Sitenu n'ife arusi unu niile chigharia, jukwanu omume unu niile ruru aru. 7 "N'ihu na onye obula n'ulo Izrel maobu onye obula n'ime ndi obia bi n'ala Izrel, nke kewapuru onwe ya site n'iso m, si otu a mee ka arusi o na-eferi baa ya n'obi, nke na-etinye ihe isu ngongo ajo omume n'ihu ha, mechaa, gawkuru onye amuma maka isite n'aka ya ijuta m ase, mu onwe m bụ Onyenwe anyi ga-azaghachi ha. 8 Aga m edokwa onwe m imegide ha, mee ka ha buru ihe imaatu na ilu nye ndi ozo. Aga m esitekwa n'etiti ndi m wezuga ha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bụ Onyenwe anyi. 9 "O buru na arafuo onye amuma ahụ ka o

buo amuma, o bụ mu onwe m bụ Onyenwe anyi rafuru onye amuma ahụ. Aga m esetipu aka m megide ya, bipukwa ya site n'etiti ndi m, bụ Izrel. 10 Ha ga-ata ahuhu n'ihu mmehie ikpe omuma ha, di ka ikpe omuma diri onye na-aju ase, otu a ka o ga-adikwa nye onye amuma ugha ahụ. 11 Mgbe ahụ, umu Izrel agaghị esitekwa n'iso m kpafuo ozo. Ha agakwaghị eji mmehie meruo onwe ha, kama ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara ya." 12 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 13 "Nwa nke mmadu, o buru na ndi bi n'ala emehie megide m, site n'ekwesighi ntukwasi obi ha, o buru na m esetipu aka m mee ka oke unwu bjakwasi ha, o burukwa na m emee ka mmadu na anumanu niile di n'ala a nwuchasia, 14 a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n'etiti ya, ha ga-azoputa naani onwe ha n'ezie omume ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya. 15 "Asi na m eziga anu ohia ojojo ka ha bia bibie ala ahụ, mee ka o ghoo ebe togboro n'efu meekwa ka mmadu obula ghara i site n'ime ya gafee n'ihu anu ohia ndi ahụ, 16 di ka m na-adi ndu ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, o burukwani na ndi ikom ato ndi a nọ n'ebe a, ha agaghị anaputa o buladi umu ha ndi nwoke maobu umu ha ndi nwanu site n'ila n'iyi. Naani ha ka a ga-azoputa, ma ala ahụ ga-abu ihe togboro n'efu. 17 "O buru na a si na m mere ka mma agha bjakwasi ala ahụ, m si, 'Ka mma agha gabiga site n'ala ahụ niile gburugburu,' ma gbuo mmadu na anumanu niile di n'ime ya, 18 di ka m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri, a sikwari na ndi ikom ato ndi a nọ n'ala ahụ, ha agaghị anaputa umu ndi ikom na umu ha ndi inyom site n'ila n'iyi. Kama, o bụ naani ha onwe ha ka a ga-anaputa. 19 "Ozokwa, o buru na m eziga oke iwe m site n'ajo orja na-eferi, o buru na orja ahụ egbuo mmadu na anumanu ha niile, 20 di ka m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri, a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n'ime ya, ha agaghị anaputa umu ha ndi ikom maobu ndi inyom site n'ila n'iyi. Ha ga-azoputa naani onwe ha n'ezie omume ha. 21 "N'ihu na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, a ga-esi anaa naputa ya, mgbe m zipuru uzo ikpe m anu di oke egwu nke na-eche Jerusalem. Ikpe ndi a bu: mma agha na unwu, anu ohia ojojo na-adogbu adogbu na orja na-eferi eferi, ka ha gbuchapu mmadu na anumanu niile di n'ime ya. 22 Ma a ga-enweta ufodu ndi ga-afodu ndu, bụ umu unu ndi nwoke na ndi nwanu, ndi a ga-anaputa site n'ahuhu ndi a. Ha ga-abjakwute unu. Mgbe unu huru omume ha, na obibi ndu ha, ha ga-aburu unu ihe nkasiobi n'ihu na unu ga-esite na ha mata udi mbibi nke m mere ka o bjakwasi Jerusalem. 23 A ga-akasikwa unu obi mgbe unu huru omume ha na obibi ndu ha, unu ga-amatakwa na o bughu n'efu ka m mere ka ihe ndi a niile dakwasi ha." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya.

15 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, ole, uzo osisi vainji si puo iche site n'alaka osisi ndi ozo di n'ime oke ohia? 3 A na-esi n'ime osisi ya were meputa ihe obula bara uru? O bu site na ya ka a na-esi emeputa osisi nke e ji ekonye ihe? 4 Uru ha bara bu iji ha menye oku. Ma mgbe isi ya abuo repiara, mgbe etiti ya rekwaro oku, o nwere ihe ozo mmadu nwere ike iji ya mee? 5 O buru na o baghi uru mgbe o zuruko, a ga-esi ana were ya meputa ihe bara uru mgbe oku repiasiri, a o ghoo unyi? 6 "N'ihu ya, ihe ndi a ka

Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, dika m sitere n'etiti ohia niile weputa osisi vainji nye ka o buru nku e ji emenye oku, otu a ka m ga-esi mesoo ndi bi na Jerusalem. 7 Aga m eche ihu m imegide ha. O bu ezie na ha esitela n'oku puta, ma oku ga-erepia ha. Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m guzoro onwe m megide ha. 8 Aga m emekwa ka ala ha togboro n'efu, n'ihu na ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasaj obi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

16 Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, 2 "Nwa nke mmadu, gwa Jerusalem okwu mee ka o mara banyere ndu ya niile ruru aru 3 si ya, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Jerusalem: Iputa uwa gi na omumu gi bu n'ala ndi Kenan; nna gi bu onye Amori, mne gi bu onye Het. 4 N'ubochi ahụ a muru gi, ebeghi otubo gi, o dighi onye lekotara gi maobu jiri mmiri saa gi ahụ i sachapu gi unyi maobu tee gi nnu, maobu jiri akwa kechie gi. 5 O dighi onye nwere obi ebere n'ebe i no. O dighi onye ihe banyere gi meturu n'obi, o dikwaghị onye lekotara gi. Kama n'ubochi ahụ a muru gi a tufuru gi n'ohia, n'ihu na-eledara gi anya. 6 "Ma mgbe m si n'ebe ahụ i togbo na-agafe, ahuru m gi ka i chijiri ukwu gi, obara jukwara gi ahụ, dika i dina n'ime obara gi. N'oge ahụ, ihe puru m n'onu bu, "Di ndu." 7 Emere m ka i too dika osisi na-eto eto n'ime ohia. I tolitere, too ogologo ma tozuo oke na nwanyi, i kpuru ara, agiri isi gi pukwara, ma gi onwe gi gba oto. 8 "Emesia, a gafere m n'akuku gi, mgbe m lere gi anya ahuru m na i tozuola onye mmadu ga-ahu n'anya. A gbasapuru m akuku akwa m n'ahu gi, jiri ya kpuchie oto gi. Anuru m gi iyi, mu na gi gbara ndu, i ghokwara nke m. Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 9 "Eji m mmiri saa gi ahụ, sachapu obara di gi n'ahu, teekwa gi mmanu. 10 Enyere m gi akwa ocha na uwe a kpara nke oma, nke i ji kpuchie ahụ gi. Nyekwa gi akpukpokwu e ji ezi akpuko kwa, jirikwa ezi akwa ocha na uwe ndi di oke onu kpuchie gi. 11 Eyinere m gi ihe icho mma, tinye olaaka n'aka gi, nakwa olaolu n'olu gi. 12 Etinyekwara m gi ola n'imi, tinye gi olanti abuo na nti gi, na okpueze mara mma n'isi gi. 13 E ji ihe icho mma olaocha na olaedo choo gi mma. Uwe gi bukwa uwe ezi akwa ocha, uwe di oke onu, na uwe a kpara nke oma. Nri i na-eri bu utu oka a yochaziri nke oma, na mmanu ahụ, na mmanu oliv. Mma gi puchaziri ihe nke oma, i ruo ogo ibu eze nwanyi. 14 Aha gi dara uda nke ukwu n'etiti mba di iche iche n'ihu mma gi, nke zuruoke site n'ebube ahụ bu nke m tukwasiri gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 15 "Ma i tukwasiri mma gi obi, jiri n'ihu na a mara aha gi onye akwuna. I wekwaara onwe gi nye nwoke obula gabigara mee ka mma gi buru nke ya. 16 I were uwe gi ufodu, meere onwe gi ebe di iche iche di elu nke turu agwa, ebe doziri ihe ndina ikwa iko gi. Ihe di otu a emetubeghi mbu, ha ekwesikwaghị ime mgbe obula. 17 I chiri olaocha na olaedo ndi ahụ mara mma, bu nke m nyere gi, were ha kporo onwe gi oyiyi nwoke di iche iche, ndi i nakpo isiala nye. N'uzo di otu a ka gi na ha si na-akwako iko. 18 Uwe oma ahụ a kpara akpa ka i ji kpuchie ha. Mmanu m na uda m na-esi isi utu ka i chere n'ihu ha dika onyinye. 19 Ozokwa, utu oka oma, mmanu oliv na mmanu ahụ, nri ndi m nyere gi ka i rie, ka i ji chuo aja na-esi isi utu n'ihu ha. Otu a ka o si di, ka Onyenwe anyi Onyenwe anyi kwuputara. 20

"Umụ niile i mụtaara m, nwoke na nwanyi, ka i ji chuo aja arusi gi aja ka ha rie. O bu na igba akwuna gi ezughiri gi? 21 Ma i gburu umu m, jiri ha chuo aja nye arusi! 22 N'oge ndi a niile i na-akwa iko, na-eme ihe aru ndi a niile, o metubeghi gi n'obi ka i cheta ubochi niile ndi ahụ i bu nwantakiri, mgbe i no na-agba oto, mgbe obara juputara gi n'ahu. 23 "Ahuhu, ahuhu, ga-adiri gi, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. Tinyekwara ajo omume gi niile, 24 i wuru arusi gi ulo ebe ikwa iko, wuokwa ulo arusi ndi ozo n'akuku okporozo niile. 25 I wuru onwe gi ebe ichu aja e wuliri elu di iche iche n'isi uzo niile, si otu a meruo mma gi. N'ebe ahụ ka i na-anọ na-emeghere onye obula gafetara ukwu gi abuo, mee ka ikwa iko gi na-amubanye. 26 I kwasoro ndi Ijpt bu ndi agbataobi gi iko, ndi anahụ ha di ukwu. I si otu a mee ka iwe di ukwu wee m megide ikwa iko gi nke na-aba uba. 27 N'ihu ya, esetipuru m aka megide gi, e webilataro m oke ala gi ka o di ntakiri; ewere m gi nyefee oke ochicho nke ndi iro gi, bu ndi inyom Filistia, ndi ihere mere n'ihu omume gi niile ruru unyi. 28 Gi na ndi Asiria akwaala iko, n'ihu na afọ adighi eju gi. O buladi mgbe nke a gasiri, i bukwa onwe na-enweghi afọ ojuju. 29 I mere ka ikwa iko gi mubaa ruo ala ndi Kaldia, mba ahụ izu ahia doro anya. Ma obuladi na nke a afọ ejughikwa gi. 30 "Iwe m di oku megide gi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Mgbe i na-eme ihe ndi a, i na-eme ha nnoo di ka onye akwuna nke ihere adighi eme. 31 Mgbe i ruru ulo arusi n'isi uzo niile, wuokwa ulo ikwa iko gi na mbara uzo niile, i meghi ya dika akwuna, n'ihu na i juru inara ndi gi na ha kwara iko ego obula. 32 "N'ezie, i bu nwanyi na-akwa iko ma i no na di, onye na-anabata ndi ikom ozo karja di ya! 33 Ndi akwuna niile na-anata onyine, ma gi onwe gi na-enye ndi ikom niile huru gi n'anya onyine, inye ha ngari ka ha bjakwute gi site n'ebe niile bjakwute gi n'ihu igba akwuna gi. 34 N'ihu ya, i di iche n'etiti ndi inyom ndi ozo n'udi igba akwuna gi, o nweghi onye na-agbaso gi na-arjo gi maka ikwaso gi iko. I kwuru ugwo ma o nweghi ugwo a kwuru gi, n'uzo di otu a i di iche. 35 "N'ihu nke a, gi nwanyi akwuna, nuru okwu Onyenwe anyi! 36 Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, N'ihu na i wupuru agwu nke anu ahụ gi, kpugheekwa oto gi n'ikwa iko gi nke gi na ndi i huru n'anya na-akwa, na n'ihu arusi gi niile ruru aru, nakwa n'ihu na i nyere ha obara umu gi, 37 n'ihu ya, aga m achikota ndi niile bu ndi ahụ niile i huru n'anya, ndi gi na ha na-enwe obi utu, ndi i huru n'anya, ma ndi i kporo asi. Aga m achikota ha site gburugburu gi imegide gi, gbaa gi oto n'ihu ha, ka ha hu oto gi niile. 38 Aga m ata gi ahuhu a na-ata ndi inyom na-akwa iko, na ndi inyom na-egbu mmadu. Aga m eme ka ibu obo obara nke onuma m, ya na ekworo m, bjakwasị gi. 39 Aga m enyefe gi n'aka ndi ahụ i huru n'anya, bu otutu mba ahụ di iche iche. Ha ga-ebibi gi, kwada ulo ikwa iko gi, na ulo arusi gi niile di elu, gbaa gi oto, narakwa gi uwe gi niile, na ihe icho mma gi niile, hapu gi ka ihere mee gi. 40 Ha ga-akpoa igwe mmadu ga-emegide gi, ndi ga-atu gi nkume, jirikwa mma agha ha bokasja gi. 41 Ha ga-agba ulo gi oku ma takwaa gi ahuhu n'ihu otutu ndi inyom. Aga m ahukwa na i kwusiri ikwa iko i na-akwa, i ga-akwasikwa ikwu ugwo ahụ i na-akwu ndi iko gi. 42 Mgbe ahụ, oke iwe m megide gi ga-adaju, ekworo m ga-esite n'ebe i no gabiga. Aga m anọ nwayo gharakwa iwe iwe ozo. 43 "Ebe o bu na i chetaghị ubochi ndi ahụ niile, mgbe i di n'agboghobia,

ma i ji ihe ojoo ndi a niile i na-eme kpasuo m iwe. Ya mere, aghaghị m ikwughachi gi dika mmehie gi si di. O bu na i meghi omume ndi a ruru aru, tinyekwara mmehie aguu i kwa iko? O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **44** “Lee, onye obula na-atu ilu, ga-atu ilu a banyere gi si, “Otu o di nne ka o di nwa ya nwanyi.” **45** N’ezie, i di ka nne gi, n’ihi na nne gi kporo di ya na umu ya asi. I dikwa ka umunne gi ndi inyom. Ha na-akpo di ha na umu ha asi. N’ezie, nne gi bu onye Het, nna gi bukwa onye Amori. **46** Ada nne gi bu Sameria, ya na umu ya bi n’ugwu. Nwanne gi nwanyi nke nta bu Sodom, ya na umu ya bi n’ala ndida. **47** O bughi naani na i soro uzo ha niile, i nomiri omume ibi ndu aru ha niile, kama dika a ga-asi na nke a bu ihe nta, n’uzo gi niile, i ghoru onye ruru aru karja ha. **48** Ebe m na-adj ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Sodom na umu ya ndi inyom emetubeghi ihe ndi a gi na umu gi ndi inyom mere. **49** “Mmehie nwanne gi nwanyi Sodom bu nganga, na umengwu, na oke oriri. Ha juru inyere ndi no na mkpa, na ndi aguu na-agu no n’onu uzo ha aka. **50** Ha di elu n’obi ha, mee ihe aru n’ihu m. N’ihi ya, esitere m n’ihu m wezuga ha dika i huru. **51** O buladi Sameria emerughi okara mmehie niile i mere. I meela ihe aru bara uba karja nke ha mere, si otu a guo umunne gi ndi inyom ka ndi ezi omume site n’ihe ndi a niile nke i mere. **52** Gi onwe gi buru ihe ihere gi, n’ihi na omume gi ekpeputala umunne gi ndi inyom. N’ihi na mmehie gi di njo, dikwa ukwu karja nke ha, ha bu ndi a guru na ndi ezi omume karja gi. Ya mere, ka ihere mee gi, burukwa onodu ihere gi, n’ihi na i meela ka a guo umunne gi ndi inyom dika ndi ezi omume. **53** “Ma otu o di, aga m eme ka oganihu nke Sodom na umu ya ndi inyom, na oganihu nke Sameria na umu ya ndi inyom, na oganihu nke gi dighachikwa n’etiti ha: **54** Ka i nwee ike buru onodu ihere gi, ka ihere mekwa gi n’ihi ihe niile i mere, n’ikasi ha obi. **55** Ozọ ndi umunne gi nwanyi bu Sodom na Sameria na umu ha ndi inyom ga-alota n’onodu mbu ha; gi na umu gi ndi inyom ga-alotakwa n’onodu mbu unu. **56** Ma i pughi emeghe onu gi kporo aka nwanne gi nwanyi bu Sodom n’ubochi nganga gi, **57** tupu e kpughe ajo omume gi. O buladi otu ahụ, ugbu a i bu ihe ikwa emo nye ndi ada Edom na ndi agbataobi ya niile, na ndi ada ndi Filistia. Ndi niile no gi gburugburu na-elelikwa gi anya. **58** I ga-anata ugwo oru nke ikwa iko gi, na ihe aru ndi ozo i na-eme. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **59** “Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, n’ihi na i ledara iyi ahụ i nuru anyi site n’imebi ogbugba ndu ahụ. **60** Ma otu obula o si di, aga m edebezu nkwa ahụ niile m kwere gi mgbe i di na nwantakiri. Aga m eme ka ogbugba ndu ahụ di n’etiti mu na gi guzosie ike ruo ebighi ebi. **61** Mgbe ahụ, i ga-echeta uzo gi niile, ma nwee ihere, mgbe m ga-ewere umunne gi ndi inyom ndi ahụ toro gi na ndi nke i toro nye gi ha dika umu, ma o bughi n’ihi ogbugba ndu m. **62** Aga m eme ka ogbugba ndu mu na gi guzosie ike, i ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **63** Mgbe ahụ, aga m ekpuchiri gi ajo omume niile bu nke i mere. Ihere ga-eme gi mgbe i chetara ndu ojoj gi, i gaghị emeghekwa onu gi kwuo okwu n’ihi oke mweda n’ala gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.”

17 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, tuo ilu kowaara ulo Izrel akuko ihe omuma atu. **3** Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, otu ugo nke nwere nku abuo buru ibu, nke abuba ya turu agwa agwa ma dikwa ogologo, feere bja na Lebanon, tujiri onu onu osisi sida kachasi ibe ya ogologo. **4** O kupipuru onu onu alaka osisi a, buru ya gaa n’ala ebe otutu ndi na-azu ahia juru, kuo ya n’obodo ahụ. **5** “O sitekwara n’ala ahụ were otu mkpuru kuo ya n’ala mara nno ezi mma. O kuru ya dika e si aku osisi wilo n’akuku ebe enwere uba mmiri. **6** O dighi anya, mkpuru osisi ahụ gbara mgborogwu, too, ghozo osisi vaini di mkpumpku, nke na-awasa awasa, nke alaka ya niile chere ihu n’ebe ugo ahụ no. **7** O nwekwara alaka siri ike, na akwukwo mara mma. **8** “Ma e nwekwara ugo ozo, nke nwere nku sara mbara, nke juputara n’abuba. Mgbe ugo a bjara, osisi vaini a gbasakwara mgborogwu ya na alaka ya, chee ugo ahụ ihu, ka o gbakwasị ya mmiri. **9** A kuru ya n’ebe ala di mma, n’akuku otutu mmiri, ka o nwee ike waputa ngalaba, mja mkpuru, ghoakwa ezigbo vaini mara mma.’ **10** “Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O ga-adihukwa? O bu na agaghị ehopu mgborogwu ya niile, bipukwa mkpuru ya niile mee ka o kponwuo? Ka akwukwo ndu niile nke na-epute ohuru kponwuo. O gaghị ewekwa ogwe aka di ike maobu otutu ndi mmadu ihoputa ya site na mgborogwu ya. **11** A kuola ya ma o ga-etokwa? O gaghị akponwu kpankpan mgbe oke ifufe si n’ogwuwa anyanwu feturu ya, kponwuchakwaa n’ala ebe ahụ o no puo?” **12** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **13** “Ugbu a, gwa ndi nupu isi ahụ, ‘unu maara ihe ilu a putara?’ Si ha, ‘Lee, Babilon bjara na Jerusalem dokpuru eze ya na ndi ochichi ya laa Babilon. **14** O were otu onye site n’ezinaulo eze, ya na ya gbara ndu, bu onye o mere ka o nyo iyi. **15** O sitekwara n’ala ahụ bu ndi ndu obodo ahụ niile. **16** N’uzo di otu a, alaeze ahụ ghoru alaeze e wedara n’ala nke ukwu, nke na-enweghikwa ike ibili ozo. Oganihu nke alaeze ahụ dabeere naani na ndebe ha debere ogbugba ndu ahụ. **17** Ma o nupuru isi n’okpuru ya site n’iziga ndi ozi n’Ijpt ka ha nye ya otutu injinya na ndi agha. O ga-enwetakwa ihe o choro? Onye na-eme ihe di otu a, o puru igbanari ntaramahuru? O puru imebi ogbugba ndu ma gbalaga? **18** “N’ezie, dika mu onwe m na-adj ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, o ga-anwu na Babilon, n’ala nke eze ahụ mere ka o nokwasị n’ocheeze, bu onye o ledara ihu iyi ya anya mebiakwa ogbugba ndu ya. **19** N’agbanyeghi igwe ndi agha ya siri ike, Fero agaghị enwe ike zoputa ya n’agha, mgbe ha ga-ewulite mgbidi agha, gwuokwa olulu nnochibido iji gbuo otutu mmadu. **20** O leliri ihu iyi ahụ site n’imebi ogbugba ndu ahụ. N’ihi na o nyere aka ya n’ihe ibe ma gaa n’ihu mee ihe ndi a niile, mgbapu agaghị adiri ya. **21** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Dika mu onwe m na-adj ndu, aga m akwughachi ya n’ihi nleda anya o ledara ihu iyi m nakwa n’ihi ogbugba ndu nke o mebiri. **22** Aga m agbasa ugbu m n’uzo o si aga; onya m ga-amakwa ya. Aga m ewetakwa ya na Babilon, ndukwa n’ebe ahụ taa ya ahuru n’ihi na o kwesighi ntukwasị obi nye m. **23** Mma agha ka a ga-eji gbuo ndi agha ya niile na agbapu igwe, ndi niile foduru ka a ga-achusasi n’akuku niile. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. **24** “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Mu

onwe m ga-esi n'onu onu osisi kachasi mma nke osisi sida kachasi elu kuru ihe m ga-aku. Aga m esi n'onu onu osisi sida di elu kuru alaka di nro, nke m ga-aku n'ugwu di ezigbo elu. **23** O bu n'elu ugwu niile nke Izrel ka m ga-akunye ya. O gawaputakwa alaka ya, ma m mkpuru, burukwa sida mara oke mma. Umu nnuu di iche iche ga-ewu akwu ha na ya, ha gachotakwa ebe obibi na ndo nke alaka ya niile. **24** N'oge ahụ, osisi ohi niile ga-amata na mụ onwe m bu Onyenwe anyi, bu onye na-egbuda osisi niile di elu, ma na-ewelikwa ndi di nta elu. Na o bu m na-eme ka osisi di ndu kponwuo, ma na-emekwa ka nke nwuru anwu diri ndu. "Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Aghakwaghị m ime ya."

18 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, si, **2** "Gini ka unu bu mmadu na-ekwu mgbe unu na-atu ilu a banyere ala Izrel?" "Ndi bu nna erielu mkpuru vaini na-achaghị acha, eze umuntakiri a na-eru ha izizi." **3** "Dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, unu agaghị atukwa ilu a ozo n'ala Izrel. **4** N'ihu na mkpuruobi niile bu nke m, ma nke nna ma nke nwa, ha niile bu nke m. Mkpuruobi obula mehieri bu nke ga-anwu. **5** "O buru nanwere otu onye ezi omume nke na-eme naani ihe ziri ezi na ihe di mma, **6** onye na-adighi eje n'ugwu iri oriri maobu welie anya ya n'ebe arusi niile nke Izrel di, onye na-adighi emeru nwunye onye agbataobi ya, maobu dinakwuru nwanyi no n'oge nsu ya. **7** Onye na-adighi emegbu ndi mmadu, kama o na-akwughachi ugwo o ji, maobu na-enyeghachi ihe o naara dika ihe mbe, o dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike, kama o na-enye ndi agwu na-agu nri, na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi. **8** O dighi agbazinye mmadu ego nara muru nwa, o dighi ana uma site n'aka ha. O na-esite n'ihu ojojo sepụ aka ya, na-ekpekwa ikpe ziri ezi n'etiti mmadu na ibe ya. **9** O na-edebezu iwu m niile, na-agbaso ukpuru m niile n'ikwesị ntukwasị obi. Onye ezi omume ka nwoke ahụ bu; o ghaghị idikwa ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **10** "O buru na o nwere nwa nwoke na-akpa ike, na-akwafu obara, na-emekwa ihe ndi ozo di iche iche, **11** o bu ezie na nna ya emeghi ihe ndi a: "Ma o na-eri nri n'ulo arusi di n'ugwu, na-emeru nwunye onye agbataobi ya; **12** O na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa. O na-apunara mmadu ihe n'ike. O dighi eweghachi ihe o naara na mbe. O na-efe arusi, na-emekwa ihe aru ndi ozo di iche iche. **13** O na-anara ndi o gbazinyere ego omurunwa na uma. O kwesiri ka onye di otu a di ndu? O gaghị adi ndu. N'ihu na o meela ihe ndi a niile ruru aru. A ga-egbu ya. Obara ya ga-adikwa n'isi ya. **14** "O burukwa na nwoke a nwere nwa nwoke nke huru ihe ojojo ndi a niile nna ya na-eme, ma kpebie na o gakwaghị ebi udi ndu ahụ. **15** "O dighi eri nri n'ulo arusi di n'elu ugwu maobu welie anya lee arusi niile nke Izrel. O dighi emeru nwunye onye agbataobi ya. **16** O dighi emegbu onye obula, maobu anara ihe mbe n'ihu ego o gbazinyere mmadu. O dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike, kama na o na-enye ndi agwu na-agu ihe oriri ya, na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi; **17** o buru na o dighi etinye aka na mmehie obula, na o naghị anara omurunwa na uma n'aka ndi o binyere ego, na o na-erubekwara iwu m niile isi, na-agbaso ukpuru m niile. Onye di otu a agaghị anwu n'ihu mmehie nke nna ya mere. O ga-adi ndu. **18** Ma nna ya ga-anwu n'ihu mmehie niile o mere, n'ihu na o bu onye na-ewe ihe na-abughị nke ya, onye

na-apunara ndi ozo ihe ha nwere n'ike. O bukwa onye na-eme ihe ojojo di iche iche n'etiti ndi ya. **19** "Ma unu na-aju, 'Gini mere nwa adighi eketa oke n'ahuhu nke ajo omume nna ya?' Ihe di otu ahụ apughị ime, ebe o bu na nwa ya emeela ihe ziri ezi ma leziekwa anya debezuo ukpuru m niile, o ghaghị idi ndu. **20** Onye ahụ mere mmehie bu onye ga-anwu. Nwa agaghị ata ahuhu n'ihu ihe nna ya metara, nna agakwaghị ata ahuhu n'ihu ihe nwa ya metara. Onye ezi omume ga-anata ugwo ezi omume o mere, ma onye ajo omume ga-anata ugwo n'ihu ajo ihe o mere. **21** "Ma o buru na onye ajo omume esite na mmehie niile o mere chigharia, malite idebe ukpuru m niile, ma na-emekwa ihe ziri ezi na nke di mma, onye ahụ aghaghị idi ndu, o gaghị anwu. **22** O dighi ajo omume niile bu nke ha mere a ga-echeta megide ha. Ha ga-adi ndu n'ihu ihe ezi omume ha mere. **23** O na-atu m utu bu onwu nke ndi ajo omume? Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Kama, o bughị mgbe ha si n'uzo ha chigharia, diri ndu, ka obi na-atu m utu? **24** "Ma o buru na onye ezi omume esite n'ezì omume ya chigharia, mee mmehie na-emekwa ihe aru nke ndi ajo mmadu na-eme, ha o ga-adi ndu? Mba! O dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. N'ihu ekwesighi ntukwasị obi ha, ha bu ndi ikpe mara, n'ihu mmehie ndi ha mere, ha ga-anwu. **25** "Ma unu na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi!' Geenu nti, unu ulo Izrel. O bu n'uzo m ezighi ezi? O bughị uzo unu niile bu nke na-ezighi ezi? **26** O buru na onye ezi omume esite n'ezì omume ya chigharia malite ime mmehie, o ga-anwu maka ya; n'ihu mmehie ahụ o mere ka o ga-anwu. **27** O buru na onye ajo omume esite n'ajo omume niile nke o mere chigharia malite ime ihe ziri ezi na nke di mma, o ga-azoputa ndu ya. **28** N'ihu na o tuleela n'obi ya, kpebiekwa ihapu mmehie ya niile, ma malite ibi ndu ziri ezi. Ndu ga-abu nke ya. O gaghị anwu. **29** Ma ulo Izrel na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi!' O bu n'uzo m niile ezighi ezi, unu ulo Izrel? O bughị uzo unu niile bu nke na-ezighi ezi? **30** "Ya mere, unu ulo Izrel, aga m ekpe onye obula n'ime unu ikpe dika uzo ya si di, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. Chegharijanu, sitemu na njehie unu niile unu chigharia, mgbe ahụ, mmehie agaghị a buru unu ihe iso ngongo. **31** Weziganu njehie niile unu jehiere n'ime ya, ka unu nweta obi oheru na mmuo oheru. Ulo Izrel, gini mere unu ga-aji nwuo? **32** N'ihu na o dighi ato obi m utu ihu na onye obula na-anwu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Cheghariakanu, ka unu diri ndu!

19 "Ma gi onwe gi, buoronu ndisi Izrel abu akwa a, **2** ma kwuo, "Udi nne Odum gini ka nne gi bu n'etiti umu odum. O dinara n'etiti ha, na-azu umu ya. **3** O zuluere otu n'ime umu ya nke ghoru nwa odum siri ike. O mutakwara ka e si adorisi anu oha, ghoo odum na-eri mmadu. **4** Mba niile nuru maka ihe banyere ya, mee ka o danye n'olulu ha gwuru. Ha ji nko koro ya, duru ya gaa n'ala Ijiti. **5** "Mgbe o huru na o dikwaghị ihe ozo o nwere ike ime banyere onodu ahụ, matakwa na olileanya ya aburula ihe efu, o hoputara nwa ya ozo kuziere ya otu o ga-esi buru odum di ike. **6** O ghoru onyeisi umu odum niile, n'ihu na o bu odum siri ike, o mutakwara ka e si ejide anu oha, ya onwe ya ghokwara odum na-eri mmadu. **7** O tikporo ebe ha niile e wusiri ike meekwa obodo ha niile mkpomkpo ebe. Ala ahụ na ndi niile

nọ n'ime ya, mara jijiji site n'oke egwu n'ihu olu igbo ọja ya. **8** Mgbe ahụ, ndị agha nke mba niile di iche iche pụtara gbaa ya gburugburu. Ha sitere n'akụkụ niile nwude ya n'onyia olulu ha siiri ya. **9** Ha tinyere ya nko n'imi, were dokpuo ya n'ulo igwe a kpara akpa, bute ya n'ihu eze Babilon. E mere ka o biri na mba ozo dika ohu, ka a ghara inu ıda olu ya ozo n'ugwu niile nke Izrel. **10** "Nne gi dika osisi vaini n'ogige vaini a kuru n'akukụ mmiri, nke nwere otutu alaka, nke na-amikwa mkpuru n'ihu mmiri o na-enweta. **11** Alaka ya niile siri ike, ha toputara gho mkpara eze. O topuru etopu, tokaria alaka ndi ozo elu. Nke a mere e ji na-ahụ ya anya site n'ebe di anya. **12** Ma e ji oke iwe hopu ya tupu ya n'ala. Oke ifufe si n'owuwa anyanwu mere ka akwukwo ya kponwusa, meekwa ka mkpuru ya daa. Alaka ya ndi ahụ di ike kponwusiri, oku rechapukwara ha niile. **13** Ugbu a, akwola ya n'ime ozara ebe kporo nku nke mmiri na-adighi. **14** Oku esitela n'ogwe ya rechapu alaka ya na mkpuru ya niile. O dikwaghị alaka siri ike foduru nke dikwa mma ibu mkpara eze." Abụ a bu abụ akwa, nke e kwesiri ibu mgbe ikwa akwa."

20 O ruo, n'ogwugwu onwa ise, n'afọ nke asaa, ufodu n'ime ndi okenye Izrel bjara ijuta Onyenwe anyi ase. Ha nduru ala n'ihu m. **2** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, si, **3** "Nwa nke mmadu, gwa ndi okenye Izrel okwu si ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-aju. O bu ijuputa ase n'aka m ka unu bjara? Dika mu onwe m na-adı ndu, agaghı m ekwe ka unu juo m ase obula, o bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.' **4** "I ga-ekpe ha ikpe? I ga-ekpe ha ikpe, nwa nke mmadu? Mee ka ha mara banyere ihe aru niile nna nna ha mere. **5** Gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ubochi m hoputara Izrel, eweliri m aka m nuro ya na umu ya bu ulo Jekob iyi ma kpugheekwa onwe m gosi ha n'ala Ijpt. Site n'iweli aka m, agwara m ha okwu si, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu." **6** N'ubochi ahı, anuru m ha ya ihi na m ga-esi n'ala Ijpt duputa ha baa n'ala nke m choputara ha, ala mmiri ara ehi na mmanu ahı na-eru na ya, bu ala nke kachasi ibe ya mma. **7** Mgbe ahı, agwara m ha, "Onye obula n'ime unu, wezuganuyi ihe aru niile ndi ahı bu nke unu legidere anya, unu ejikwala arusi niile nke Ijpt meru onwe unu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu." **8** "Ma ha nupuru isi megide m. Ha anaghı m ntı. Ha ewezugawaghı oyiyi ihe aru ndi a, bu nke ha lekwasiri anya, maobu hapukwanu arusi niile nke ndi Ijpt. N'ihu ya, aga m awukwası ha oke iwe m, meekwa ka iwe m zuo oke n'ahu ha n'Ijpt. **9** Ma n'ihu aha m, e si m Ijpt kpoputa ha. E mere m nke a ka a ghara imeru aha m bu nke di nso, n'anya ndi mba di iche iche n'etiti ndi ha binyere, bu ndi mkpughere onwe m nye Izrel n'ihu ha. **10** N'ihu ya, esitere m n'Ijpt duputa ha, dubata ha n'ozara. **11** N'ebe ahı ka m no nye ha iwu m niile, gosikwa ha ukuru m, gwa ha na onye obula debere ha ga-adı ndu. **12** Ozo, e nyekwara m ha ubochi izuikwe, ka o buru ihe iribama di n'etiti mu na ha, ka ha maara na mu onwe m bu Onyenwe anyi, na-edo ha nso. **13** "Ma ulo nke Izrel nupuru isi megide m. N'ime ozara ahı, ha juru idebe iwu m. Ha agbasoghı usoro m, o bu ezie na igbaso ya putara idı ndu. Ha edebeghi ubochi izuikwe m nso. N'ihu ya, ekpebikwara m na m ga-awukwası ha iwe oku m, ka m kpoputa ha n'ime ozara. **14** Ma n'ihu aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka

o hapu idi nso n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijpt kpoputa ha. **15** Ma n'ime ozara ahı, eweliri m aka nuro ha ya iyi na m agaghı eduba ha n'ala ahı m nyere ha, ala mmiri ara ehi na mmanu ahı na-eru na ya, ala ahı kachasi ala niile ozo di n'wu mma. **16** N'ihu na ha juru iwu m, ha jukwara igbaso ukuru m niile. Ha meruru ubochi izuikwe m, n'ihu na obi ha niile di n'ebe arusi ha di. **17** Ma eji m obi ebere lee ha anya ma ghara ila ha n'iyi. Ekpochapughi m ha n'ozara. **18** Mgbe ahı, agwara m umu ha okwu n'ozara, "Unu agbasola nzo ukwu nna unu ha maobu debe iwu ha maobu jiri arusi ha meru onwe unu. **19** Mu onwe m bu Onyenwe na Chineke gi. Gbasoonu iwu m niile, lezie anya ka j sorokwa uzo m niile. **20** Doonu ubochi izuikwe m nso, ka ha ghoakwa ihe iribama n'etiti mu na unu. Mgbe ahı, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe na Chineke unu." **21** "Ma umu ahı nupuru isi megide m. Ha ejeharighı n'ukuru m, ha elezighı anya ka ha debe iwu nke m kwuru banyere ha, "Na onye obula na-erubere ha isi ga-adı ndu site na ha," ha meruru ubochi izuikwe m. N'ihu ya, asiri m, Aga m awukwası ha onuma m, mezuokwa iwe m megide ha n'ozara. **22** Ozokwa, eseghachiri m aka m, n'ihu aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu idi nso n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijpt kpoputa ha **23** E jikwa m iweli aka elu nuro ha iyi n'ime ozara, na m ga-achusiwa na n'etiti mba niile, mee ka ha gbasaa n'akukı niile nke uwa, **24** n'ihu na ha edebeghi iwu m, kama ha juru ukuru niile, lelia ma merukwa ubochi izuikwe m. Naani ihe na-agu ha bu arusi niile nke nna ha. **25** Ahapuru m ha ka ha nabatara onwe ha iwu na omenaala di iche iche nke na-abaghı uru. N'ihu na site n'idebe omenaala ndi a, ha apughi inweta ndu. **26** E meruru ha site n'onyinye ha, bu, jji nwa mbu obula chuo aja, ka m si otu a menyee ha egwu ka ha mara na mu onwe m bu Onyenwe." **27** "Ya mere, nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel okwu, si ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, Nna unu ha kwuluru m na nke a, site na-ekwesighı ntukwası obi nye m. **28** Mgbe m dubatara ha n'ala ahı nke m nuru n'iyi inye ha, ha huru ugwu di elu maobu osisi nwere otutu akwukwo, ebe ahı ha churu aja ha, nyekwa onyinye ha, si otu a kpasuo m iwe. Ha doro ha ihe ndi ahı niile na-esi isi uo, wusakwara ha aja ihe onunu **29** Ya mere a juru m ha, Gini ka a na-akpo ebe ichu aja a unu na-aga?" (A na-akpo ya Baama ruo taa.) **30** "N'ihu nke a, gwa ulo Izrel, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Unu o ga-emeru onwe unu dika nna nna unu ha mere site n'ichuso oyiyi ihe aru ha di iche iche? **31** Mgbe unu na-enye onyinye unu, na-eme ka umu unu site n'oku gafee, unu na-aga n'ihu jiri arusi unu niile na-emeru onwe unu ruo taa. Mu onwe m, m ga-ekwe ka unu juta m ase, O ulo Izrel? Dika mu onwe m na-adı ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, agaghı m ekwe ka unu juo m ase. **32** "Unu na-ekwu n'obi unu si, "Anyi choro idi ka mba ndi ozo, dika agburu ndi ozo no n'wu, ndi na-akpo isiala nye osisi na nkume." Ma ihe unu bu n'obi agaghı emezu. **33** Dika m na-adı ndu, aga m eji aka ike na ogwe aka e setiri eseti nakwa nwuru nke oke iwe m chia unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **34** Aga m akpoputa unu site na mba di iche iche, chikotaa unu site na mba ndi ahı a chusasiri unu. O bu aka m di ike, aka m setipuru na onuma a wururu ka m ga-eji mee ya. **35** Aga m akpobata unu n'ozara nke mba niile, nodu n'ebe

ahụ kpee unu ikpe n'ihu n'ihu. **36** Dịka m kpere nna nna unu ha ikpe n'ozara nke di n'ala Ijpti, otu a ka m ga-esi kpee unu ikpe, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **37** Aga m eme ka unu si n'okpuru mkpanaka m gafee, aga m akpobata unu na njiko nke ogbugba ndu ahụ. **38** Aga m esi n'etiti unu wezuga ndi na-ekwe nti ike ma nanupu isi megide m. O bu ezie na m ga-akpoputa ha site n'ala ahụ ha bi, ma ha agaghị abata n'ala Izrel. Mgbe ahụ, unu gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **39** "Ma banyere unu, bu ulo Izrel, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Gaanụ fee aruşi unu niile di iche iche, onye obula n'ime unu. Ma emesja, unu aghaghị jina m nti, o dighikwa mgbe unu ga-eji onyinye na aruşi unu niile meruo aha nso m. **40** N'ihu na o bu n'elu ugwu m di nso, nke bu elu ugwu nke Izrel, ka Izrel niile ga-anọ fee m. N'ebe ahụ ka m ga-anokwa nabata onyinye unu na onyinye puru iche unu, na aja nso unu di iche iche. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **41** Aga m anabatakwa unu dika onyinye ihe nsure oku na-esi isi uto, mgbe m si na mba di iche iche kpolata unu, mgbe m ga-achikota unu site n'obodo ahụ niile a chugara unu. Mgbe ahụ, mba niile gamata na m di nso. **42** Mgbe m mere ka unu lota n'ala Izrel, bu ala ahụ m weliri aka elu nuo iyi inye nna nna unu ha, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **43** N'ebe ahụ, unu ga-echeta obibi ndu na omume mmehie niile unu ji meruo onwe unu. Unu ga-asokwa onwe unu oyi, n'ihu ihe ojoo niile unu mere. **44** Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m mesochara unu mmeso n'ihu aha m, na-agughị ajo omume unu maobu otu uzo ojoo niile unu si di, unu bu ulo Izrel. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara." **45** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **46** "Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'uzo ndida. Kwuokwa okwu megide ala ahụ di na ndida, na oke ohia niile di na ndida. **47** Si oke ohia ndida ahụ, 'Nuru okwu nke Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ana m akwado isunye gi oku, nke ga-erechapu osisi niile di n'ime gi, ma ndi di ndu ma ndi kponwuru akponwu. A pughi imenyu oke oku ahụ, o ga-erechapukwa ihu niile site na ndida ruo n'ugwu niile. **48** Ihe niile bu mmadu, ga-ahụ na mu onwe m bu Onyenwe anyi, sunyere oku ahụ. A gaghị emenyukwa ya." **49** Mgbe ahụ, ekwuru m si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ha na-ekwu banyere m, si, 'O bughị naanị ilu ka o na-atu?'"

21 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'uzo Jerusalem, buo amuma megide ulonso ukwu ahụ. Bukwaa amuma megide ala Izrel **3** si ala Izrel otu a, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Mu onwe m na-emegide gi. Aga m esite n'obọ miputa mma agha m, site na gi gbuchapu ma onye ezi omume na onye ajo omume. **4** N'ihu na m na-aga igbuchapu ndi ezi omume na ndi ajo omume, mma agha m ga-esite n'obọ ya puta megide onye obula site n'ugwu ruo na ndida. **5** Mgbe ahụ, mmadu niile gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi amiputala mma agha m site n'obọ ya, o gaghị amighachi baa n'obọ ozo." **6** "N'ihu ya, suo ude, nwa nke mmadu, suo ude n'ihu ha n'onodu oke mwute na obi mgbawa. **7** Mgbe ha juru gi, 'Gini kpata i ji asu ude?' I ga-asị, 'N'ihu ozi nke na-abia. Obi niile ga-agbaze site n'egwu, aka niile ga-akudakwa; mmuo niile ga-ada mba,

ikpere niile ga-edede mmiri site n'amiri.' O na-abia, o ghaghị imezu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya." **8** Ozokwa, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **9** "Nwa nke mmadu buo amuma si, 'Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: "Lee, mma agha, lee, mma agha, a muola ya, hichakwaa ya. **10** Amuola ya n'ihu oke ogbugbu nke gaje idi, hichakwaa ya nke oma ka o na-egbu dika amuma. "Anyi o ga-anuri onu na mkpara eze nwa m nwoke Juda? Mma agha na-eleli mkpara niile di otu a anya. **11** "E nyere iwu ka e hichazie mma agha ahụ, ka e jidekwa ya n'aka. A muola ya, hichazie ya. E doziela ya maka onye ahụ ga-eji ya laa ndu n'iyi. **12** Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa ma kwasie akwa ike, n'ihu na o bu megide ndi m o bukwa megide ndisi Izrel niile. A natunyere ha mma agha ga-egbu ha, ha na ndi m. N'ihu ya, tie aka gi n'obi gi. **13** "Onwunwa aghaghị jiba. Ma gini game, ma o buru na mkpara eze nke mma agha na-eleli anya, agaghị n'ihu na-adigide? Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri." **14** "N'ihu ya, buo amuma, nwa nke mmadu. Kuko o bu aka gi abuo, ka mma agha gbuo ugboro abuo e, o buladi ugboro ato. O bu mma agha e debere maka ogbugbu, nke e debere maka oke ogbugbu nke ga-abjachibido ha gburugburu. **15** Ka obi ha gbazee site n'egwu, ka ndi na-ada ada hie nne, n'ihu na edozielala m mma agha ahụ n'onu uzo ama ha niile maka oke ogbugbu. Lee, mma agha ahụ na-egbu amuma, etinyela ya n'aka onye ga-egbu oke ogbugbu. **16** Gi mma agha, ebe obula i chorọ, ebe obula i nwere ike, gbuo onye obula, ma o no gi n'aka nri ma o no gi n'aka ekpe. **17** Mu onwe m ga-akukotakwa obu aka m, ime ka iwe m juru. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola." **18** Okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, **19** "Nwa nke mmadu mee uzo abuo nke mma agha eze Babilon gaseo. Ka uzo abuo ndi a malite n'otu obodo. Dee ihe ngosi manye ha n'ebe ahụ uzo wara abuo. **20** Mee ka otu n'ime uzo ndi ahụ buru ebe mma agha gasei bja megide Raba nke Amon, ka nke ozo megide Juda na Jerusalem, bu ebe e wusiri ike. **21** N'ihu na eze Babilon ga-abia guzo n'ebe ahụ uzo wara abuo, n'isi uzo abuo ahụ icho ihe ama. O ga-esite n'igba aku nke ife nza, juo ase site n'aka arusi ya niile, nyochakwaa umeku ahụ. **22** N'uzo di n'aka nri, ka ihe iju ase banyere Jerusalem ga-esi bja. N'ebe ahụ ka o ga-ewu ihe niile ha ji etida mgbidi obodo ahụ. N'ebe ahụ ka o ga-anọ nye iwu maka igbuchapu ndi niile, na iwu ido ihe e ji etipu mgbidi n'onu uzo ama niile, na iwu a ga-eji wuo nkwasia agha na mgbidi e ji ebuso ya agha. **23** O ga-adi ha dika ojui ase nke na-abaghi uru, nye ndi ahụ nuru ha iyi, ma o ga-echetara ha ihe ojoo ha mere, dokpuru ha n'ike. **24** "N'ihu ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. 'Ebe o bu na unu esitela na nupu isi unu mee ka e cheta ajo omume unu, si otu a na-ekpughe mmehie unu n'ihu niile unu na-eme. Ebe o bu na unu emeela ihe di otu a, a ghaghị idota unu n'agha. **25** "Gị onye ruru aru, onye na-emebi iwu, gi nwa eze n'Izrel, gi onye ubochi ahuhu ya rurula, **26** ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, yipu okpueze gi, ya na akwa i na-atughị n'isi. Ihe agaghị adikwa dika o si adi na mbu. A ga-ebuli ndi di ala, wedata ndi di elu. **27** Mbibi, mbibi. Aga m eme ka o ghoo ihe e bibiri ebibi. A gaghị eweghachikwa ya ozo tutu ruo mgbe onye ahụ o ruuru n'izi ezi bjara. Ya ka m ga-enyefe ya n'aka.' **28** "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, buo amuma kwuo, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru megide ndi

Amon n'ihì jkwa emo ha: "Lee mma agha, lee mma agha, nke a mipùtara maka oke ogbugbu. E hichaziela ya mee ka ọ ò ndị iripija, ka ọ na-egbu amụma dika amụma egbe eluigwe. 29 N'agbanyeghì ọhụ ugha nke a na-ahụ banyere unu, na a jutakwala ase ugha banyere unu, a ga-etinye ya n'olu ndi mmeebi iwu ahụ a gaje igbu egbu, bụ ndi ụbọchị ha rurula, ndi oge ita ahuhụ ha zukwara. 30 "Mighachinụ ya n'ọbọ ya. N'ebe ahụ e kere unu n'ala nna unu ha, Aga m ekpe unu ikpe. 31 Aga m awụkwasi unu ọnụma m, kukwasikwa unu ikuku nke oke iwe m. Aga m ewere unu nyefee n'aka ndi na-eme ihe ike, ndi bụ oka na ịla mmadu n'iyi. 32 Unu ga-aghokwa mmanọ a na-awunye n'okụ. A ga-awusikwa obara unu n'ala unu. O dikwaghị onye ga-echeta unu ozo, n'ihì na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ekwuola."

22 Okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si: 2 "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, i ga-ekpe ya ikpe? I ga-ekpe obodo obara a ikpe? Mgbe ahụ, i ga-eguzogide ya ihu n'ihu mee ka ọ mara ihe arụ niile o mere. 3 'I ga-asị, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu: Gi obodo nke na-ewetara onwe gi mbibi n'ihì obara niile a na-awusi n'etiti gi, na arusi niile i ji na-emeru onwe gi. 4 Lee ka i si buru onye ikpe mara n'ihì obara i wusiri. Leekwa ka i si buru onye e meruru emeru site n'arusi niile i kpuru. I jirila aka gi mee ka ogwugwu gi di nso, leekwa na ogwugwu gi di nso, leekwa na ogwugwu gi abjala n'ezie. N'ihì ya, aga m eme gi ka i buru ihe nkocha nye mba niile, na ihe jkwa emo nye mba di iche iche. 5 Ndi no gi nso na ndi no gi ebe di anya ga-achi gi ochi, gi obodo ruru aru, na nke juputara n'ogbaaghara. 6 "Lee ka ndisi Izrel no n'ime gi si e ji ike ha nwere na-awusi obara. 7 A na-eleji nne na nna n'ime gi. Ndi mbjarambia ka e ji anya ike na-eme gbua. Ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwuru ka a na-akpagbu, na-emejokwa. 8 I leliala ihe nso m niile, meruokwa ubochi izuikwe m niile. 9 Ndi nkwtu, ndi na-awusi obara no n'ime gi. Ndi na-eri nri n'ihu arusi niile di n'elu ugwu, na ndi na-eme omume ruru aru nokwa n'ime gi. 10 N'ime gi ka ndi na-akwaso nwunye nna ha iko di, n'ime gi ka ndi na-awakpo umu nwanyi mgbe ha no na nso ha, bu mgbe ha no n'onodu adighi ocha. 11 N'ime gi ka otu nwoke na-eme ihe aru ya na nwunye onye agbataobi ya, onye ozo na-enweghi ihere emeruola nwunye nwa ya, onye ozokwa, emerukwala nwanne ya nwanyi, bu ada nke nna ya muru. 12 E nwekwara ndi na-anara ego gbuo mmadu ibe ha n'ime gi. Gi onwe gi na-anarakwa ndi i binyere ego uma buru ibu, na-esitekwa n'aka ike na-anara ndi mmadu ihe ha. I chefuokwala m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. 13 "Lee, aghaghi m ikukota obu aka m abuo n'ihì uru nke na-ezighi ezi i na-eri, na obara niile nke i wusiri n'etiti gi. 14 Obi gi o ga-esikwa ike? I ga-eguzokwa n'ubochi m ga-ekpe gi ikpe? N'ihì na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ekwuola. Aga m emezukwa ya. 15 Aga m achusa unu n'etiti mba niile, fesaa unu n'etiti mba niile. Aga m emekwa ka adighi ocha unu kwusi. 16 Mgbe e mere ka i ghara idi nso n'anya ndi mba di iche iche, i ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi." 17 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 18 "Nwa nke mmadu, Ụl Izrel aghoolara m ihe efu. Ha niile aghoola oia, na gbamgbam, na igwe, na oia opu a hapuru n'okụ. Ha bụ nnoo ihe efu nke oiaocha. 19 N'ihì ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru:

"N'ihì na unu niile aghoola ihe efu, aga m achikota unu n'ime Jerusalem. 20 Dika a na-achikota oiaocha, na oia, na igwe, na opu, na gbamgbam, tinye ha n'oke oku ka ha gbazee, otu a ka m ga-esite n'ime m na onuma m chikotaa unu n'ime obodo ahụ gbazee unu. 21 Aga m achikota unu, fukwasi unu oku nke onuma m, mee ka unu gbazee n'ime ya. 22 Dika oiaocha si agbaze n'okụ, otu a ka unu ga-esi gbazee n'ime ya. Unu ga-amatakwa n'ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi awukwasila unu iwe m." 23 Ozokwa, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 24 "Nwa nke mmadu, gwa ala ahụ okwu, 'I bụ ala nke a na-emebeghi ka ọ di ocha, maobu mmiri izokwasị ya n'ubochi onuma.' 25 E nwere izuzu ojoj nke ndi umu eze no n'ime ya, dika odum nke na-agbo uja na-adogbu anu o nari eri, ha na-eripia ndi mmadu. Ha ewereala aku ha na ihe ha niile di oke onwahia, mekwa ka umu nwanyi na-enweghi di baa uba n'etiti ya. 26 Ndi nchujaja ya na-enupu isi n'iwu m niile, mee ka ihe nso m niile gharakwa idi nso, n'ebe nso m. Ha adighi akpakwa oke n'etiti ihe di nso na ihe na-adighi nso. Ha na-ezi ndi m na ihe di iche obuta adighi n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. Ha adighi akpokwa ubochi izuikwe m ihe obuta. N'ihì ya, e mere ka m ghara idikwa nso n'etiti ha. 27 Ndiji no n'ime gi dika nkita ohia na-adogbu anu o gbutara. Ha na-awusi obara, ime ka mkpurubi mmadu laa n'iyi n'ihì uru akpa ha. 28 Ndi amuma ha eteela nzu n'oru ha niile site n'ohu ugha n'igba afa ugha mgbe ha na-ahughi ohu obuta. Ha na-asị, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi sirji,' mgbe Onyenwe anyi na-ekwughi ihe obuta. 29 Ndi ala a na-eji aka ike na-apunara ndi ozo ihe ha nwere na-ekwala ohi. Ha na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa, na-emegbukwa ndi obia site n'uzo ekpeghị ikpe ziri ezi. 30 "Achoro m otu onye n'etiti ha bụ onye nke ga-ewusi mgbidi ogige, guzkwa n'ihu m ikwuchite onu ala a, ka m ghara ịla ala a n'iyi, ma o dighi onye m huru. 31 N'ihì ya, aga m awukwasi ha onuma m, jirikwa iwe m di oku rechapu ha. Aga m ebokwasikwa ahuhu niile nke mmehie ha, n'isi ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri."

23 Okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si m, 2 "Nwa nke mmadu, ọ di ndi inyom abuo nke otu nne muru. 3 Ha ghoro ndi akwuna n'ala Ijiti site na mgbe ha bu agbogho. N'ala ahụ, a biagidere ara ha aka, piakwa onu ara agbogho ha aka n'onodu igwuri egwu. 4 Aha nke okenye bu Ohola. Aha nwanne ya nwanyi bu Oholiba. Ha buriji nkem, ha mutakwara m umu ndi nwoke na ndi nwanyi. Ohola bu Sameria, Oholiba bukwa Jerusalem. 5 "Ohola na-agba akwuna mgbe o ka bu nkem. O nwere aguu ikwa ike n'ebe ndi niile o huru n'anya no, bu ndi dike n'agha nke ndi Asirja, 6 ndi yi uwe anunu, ndiji ochichij na ndi ochiagha, ha niile bu umu okorobia mara mma n'ile anya, na ndiji agha, ndi ikom na-amakwasị n'elu jinyinya. 7 O weere onwe ya nyefee n'aka ndi ikom Asirja ogugo ha kachasi elu dika onye akwuna, meruokwa onwe ya site n'ife arusi di iche iche nke onye obuta aguu ya gurubi obi ya. 8 Ma o hapughi mmuo akwuna ahụ di n'ime ya, bu nke o bidoro n'Ijiti, nke bu na mgbe o bu agbogho ya na ndi ikom dinakoro, ha na-apikwa onu ara agbogho ya aka, na-awukwasikwa aguu nke ochicho ojoo ha n'ahu ya. 9 "N'ihì nke a enyefere m ya n'aka ndi ahụ huru ya n'anya, bu ndi Asirja, ndi aguu ha na-agu ya. 10 Ha gbara ya oto, ha kpoo umu ya ndi ikom na ndi inyom, ma ya onwe ya ka ha

were mma agha gbuo. N'uzo di otu a, o ghoro ihe akuko ilu n'etiti ndi inyom niile, a takwara ya ahuhu. **11** "Oholiba bu nwanne ya nwanyi huru ihe ndi a, ma n'ime aguu ihe ojo nke guru ya nakwa igba akwuna, o kpara agwa joro njo karja nke nwanne ya nwanyi. **12** Ya onwe ya kwa, aguu umu Asirja guru ya, bu ndiji ochichi, na ndi ochiagha, ndi dike n'agha yi uwe agha dika o kwesiri, ndi ikom na-amakwasi n'elu jinyina, ha niile bu umu okorobia di mma n'ile anya. **13** Ahuru m na ya onwe ya merukwara onwe ya; ha abuo si otu uzo aga. **14** "O gara n'ihu tukwas ihe n'igba akwuna ya karja. O huru onyinyo ndi ikom atunyerere n'ahu aja, bu onyinyo nke ndi Kaldia e ji ihe chara uhie seputa, **15** ha kere ihe okike n'ukwu ha nakwa akwa okike n'isi ha, n'ile anya ha niile dika ndiji ugbo agha ndi Babilon, Kaldia bu ala amuru ha. **16** Ngwangwa o na-ele ha anya, agu ha guru ya, o zipuru ha ndi ozi na Kaldia. **17** Mgbe ahuru ndi Babilon bjakwutere ya, n'elu ihe ndina ihunanya, n'ime aguu nke anu ahuru ha, ha meruru ya. Mgbe ha mesiri ka o buru ihe uru aru site n'ikwa iko, o si n'ebe ha no wezugara onwe ya n'onodu iso ha oyi. **18** Mgbe o gara n'ihu na-akwa iko n'ezoghi ezo na-ekpughekwa oto ya, elepuru m ya anya n'ihu iso oyi, dika m mere lepukwara anya site n'ebe nwanne ya nwanyi no. **19** Ma o gara n'ihu na-akwa iko karja, dika o na-echeta ndu akwuna o biri n'Ijpt mgbe o bu agbogh. **20** N'ebe ahuru, aguu ndi ikom ya na ha na-akwa iko guru ya, bu ndi anahu ha dika nke jinyina ibu, ndi ihe ha na-anyputa dika ka nke jinyina. **21** Ya bu, na-aguu ndu ojo nke i biri mgbe i bu agbogh na-agusi gi ike, mgbe i no n'Ijpt ebe a na-abigide gi aka n'ara, ebe apikwara onu ara nta gi aka. **22** "N'ihu nke a, gi Oholiba, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m akpali ndi ahuru gi n'anya megide gi, bu ndi ahuru ihe ha na-amasi kwaghi gi ozo. Aga m esi n'akuku niile kpota ha, megide gi. **23** Ndi Babilon, ndi Kaldia niile, ndi ikom Pekod, ndi Shoa, na ndi Koa, na ndi Asirja niile ha na ha soo. Umuru okorobia niile di mma ile anya, ha niile bu ndi na-achi ach i na ndi ochiagha, ndiji na-agba jinyina, na ndi ikom okwa ha di elu, ha niile ga-anokwas i n'elu jinyina. **24** Ha ga-eji ngwa agha di iche iche, ugboala nke agha na otutu igwe ndi mmadu di iche iche; ha ji ota ukwu na ota nta, kpurukwa okpu agha igwe, were onodu gburugburu gi n'akuku obula, imegide gi. Aga m enyefe gi n'aka ha, ka ha taa gi ahuru, ha ga-atakwa gi ahuru dika usoro ikpe ha si di. **25** Aga m edo ekworo nke iwe m megide gi, ha ga-eji iwe na onuma meso gi ike. Ha ga-ebipuru imi unu na nti unu, ndi fodukwara n'ime unu ga-anwu site na mma agha. Ha ga-achikoro umu unu ndi ikom na ndi inyom puo, unu ndi nke foduru ka oku ga-erepia. **26** Ha ga-eyipu gi uwe oma gi niile, chikoro ihe icho mma gi niile. **27** N'uzo di otu a, a ga-eme ka agu ochicho ojo nke anahu na ikwa iko, bu nke i bidoro n'ala Ijpt kwusi. I gagh i enwewa aguu ile ihe ndi a niile anya maobu chetakwa Ijpt n'uche gi. **28** "N'ihu na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m aga iwere gi nyefee n'aka ndi ahuru kpoko gi asi, bu ndi ahuru i wezugara onwe gi site n'ebe ha no n'ihu iso oyi. **29** Ha ga-esite n'ikpo asi mesie gi ike, punara gi ihe niile i nwere nke i dogburu onwe gi n'oru n'ihu ha. Ha ga-ahapuru gi ka igbara oto ihu na azu, mgbe ahuru ihere nke igba akwuna gi ga-aputa ihe. Aguu nke ochicho ojo na ikwa iko gi **30** emeela ka ihe ndi a bjakwas i gi, n'ihu na aguu mmekorita n'ebe mba ndi ozo guru gi, i jikwa arusi ha meruo onwe gi. **31**

I gbasoro nzo ukwu nwanne gi nwanyi, n'ihu ya, aga m ewere iko ya tinye gi n'aka. **32** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Iko nwanne gi nwanyi ka i ga-anu bu iko sara mbara ma dikwa omimi; nke ga-eme ka i ghoo onye a na-achi ochi na onye a na-akwa emo, n'ihu na o na-anagide ihe di ukwu. **33** I ga-epuputa n'jupuga mmanya oke na iru ugu, n'ihu iko mbibi na ntikposi, bu iko nke nwanne gi nwanyi bu Sameria. **34** I ga-anu ya, nuchaa ihe di n'iko ahuru. I ga-atapiakwa iberibe ya niile, dokasjakwa ara gi abuo. Ekwuola m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **35** "N'ihu ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ebe o bu na i chefuola m, gbakuta m azu gi, i ga-ata ahuhu niile ruuru gi n'ihu mmehie, aguu ochicho ojo na igba akwuna gi." **36** Onyenwe anyi siri m, "Nwa nke mmadu, i ga-ekpe Ohola na Oholiba ikpe? Mgbe ahuru, guzogide ha mee ka ha mara ihe aru niile ha na-eme. **37** N'ihu na ha akwaala iko, obara juputakwara n'aka ha, ha na arusi ha kwakwara iko. Ha jikwa o buladi umu nke ha mutaara m chuo aja nsure oku nye ha. **38** Ihe ozo ha mere m bu nke a: Ha meruru ebe nso m n'otu ubochi ahuru ha mere ka ubochi izuikwe m gharakwa idi nso. **39** N'ihu na n'otu ubochi ahuru ha ji umu ha chuo aja nye arusi ha, bukwa ubochi ha batara n'ulonso m meruo ya. Ihe di otu a ka ha mere n'ulonso m. **40** "O bughi naani nke a, ha zigara ndi ozi ikpo ndi ikom na-esi ebe di anya bja, mgbe ha bja, n'ihu ha, i sachara ahuru gi nke oma, tee ihe n'anya gi, yirikwa ezigbo ihe icho mma gi. **41** I noduru n'elu ihe ndina e doziri nke oma, na tebul e doro n'usoro dikwa n'ihu ya nke i dobara ihe nsure oku na-esi isi oto na mmanu oliv bu nke m n'elu ya. **42** "Olu igwe mmadu ndi obi di oto na-ada gburugburu ya n'ime ulo, e sitekwara n'ozara bubata ndi nubigara mmanya oke, ha na otutu ndi ozo. Ha gbanyekwara nwanyi a na nwanne ya nwanyi mgbaaka na nkwoji aka ha, yinyekwa ha okpueze mara mma n'isi. **43** Mgbe ahuru, ihe m kwuru banyere nwanyi ahuru ikwa iko riri ahuru bu nke a, 'Ugbu a, ka ha mesoo ya mmeso dika onye na-agba akwuna, n'ihu na nke ahuru ka o bu.' **44** Ha bara dinakwuru ya. Dika ndi ikom si abakwuru nwanyi akwuna, otu a ka ha si bakwuru umu nwanyi ndu ojo a bu Ohola na Oholiba. **45** Ma ndi ikpe ezi omume ga-ama ha udi ikpe a na-ama ndi inyom na-akwa iko na ndi na-awusikwa obara. N'ihu na ha bu ndi na-akwa iko, na ndi obara di n'aka ha. **46** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, aga m akpokota igwe ndi mmadu ga-emege ha, nyefee ha n'aka oke ihe egwu, nakwa ihe nluta n'agha. **47** Mkpokota mmadu ahuru ga-atu ha nkume, werekwa mma agha gbudasia ha. Ha ga-egbu umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, kpokwaa ulo ha niile oku. **48** "Otu a, aga m eme ka ibi ndu ojo kwusi n'ala ahuru, ka esi otu a ado ndi inyom niile aka na nti, ka ha hapu igbaso nzo ukwu gi. **49** I ghagh i ahuru n'ihu ndu ojo nke ikwa iko gi, hukwaa ahuru n'ihu mmehie niile nke ikpo isiala nye arusi. Mgbe ahuru i ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi."

24 O ruo n'afu nke itoolu, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, okwu nke Onyenwe anyi ruuru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, detuo ubochi taa n'akwukwo, n'ihu na o bu taa ka eze Babilon gbara Jerusalem gburugburu. **3** Ugbu a, tuoro ndi a na-enupu isi ilu a, gwa ha: 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "'Sikwasin ihe ahuru n'oku;

sikwasị ya kunyekwanụ mmiri n'ime ya. **4** Tinyenụ anụ a boro abo n'ime ya. Tinye anụ di mma, apata ya na aka ya. Tinyekwa okpukpu ndi ahụ di mma n'ime ya. **5** Werenụ naani ndi kachasi mma na ndi ahoputara site n'igwe ewu na aturu, kwajuokwa nku n'okpuru ya maka okpukpu ndi ahụ, mee ya ka o gboro nke oma, sie okpukpu ndi ahụ n'ime ya. **6** "N'ih na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirị, "Ahuhụ dirj obodo ahụ a na-awusi obara n'ime ya. E, ahuhụ dirj ite ahụ nchara di n'ime ya, nke a na-apughị isachapu nchara ya. Weputasianu ha n'otu n'otu. Ka a hapu ifekwa nza mgbe a na-eme nke a. **7** "N'ih na obara o wusiri di n'etiti ya. O bukwa n'elu nkume ka a wusiri ya. O bughị n'elu ala efu, ebe e nwere ike jiri aja kpochie ya. **8** O bu n'ih ikpali onuma na ibo obo ka m ji hapu obara ahụ n'elu nkume, ebe a na-apughị jji aja kpochie ya. **9** "Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, "Ahuhụ dirj gi obodo ahụ na-awusi obara. Mu onwe m ga-akwanyekwa nku di ukwu n'oku. **10** Chikọtaanu nku di ukwu, mnyekwanu oku. Jirinụ uda di iche iche sizie anu ahụ nke oma; surekwaanu okpukpu ya oku. **11** Sinyekwanu ite ahụ ihe na-adighi n'ime ya n'oku, tutu ruo mgbe o nuru oku, chagharia, gbazee ihe niile na-abughị oia di n'ime ya ga-asoputasi, nchara ya ga-agwusikwa. **12** Ndogbu n'oru niile a emeghi ka nchara ahụ puo. O buladi oku di ukwu ahụ a kwanyere n'okpuru ya emeghi ka o gbazee. **13** "Ugbu a, adighi ocha gi sitere na ndu ojo nke ikwa iko gi. N'ih na m agbaljala ime ka i di ocha, ma i kweghi adi ocha site na mmeru gi, i gaghị adikwa ocha ozo tutu ruo mgbe onuma m megide gi zuruoke. **14** "Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Oge m ji emezu ihe m kwuru eruola. Agaghị m ahapu imezu ya. Agaghị m eme ebere maobu weghachi aka m azu. A ga-ekpe gi ikpe dika omume na obibi ndu gi si di. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya." **15** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **16** "Nwa nke mmadu, ana m aga iwere ihe otiti napu gi onye ahụ ihe ya na-atu gi utu. Ma mgbe o mere, i gaghị eti aka n'obi maobu kwaa akwa. Anya mmiri agakwaghị esi gi n'anya putu. **17** I nwere ike sụo ude, ma asukwa ya ike. I gaghị eru uju n'ih onye nwuru anwu. Kechie isi gi, yirikwa akpukpukwu gi, ekpuchila egbugbere onu gi, maobu rie nri ndi na-eru uju nari." **18** Agwara m ndi mmadu okwu a n'ututu, ma n'anyasi nwunye m nwuru. N'ututu echi ya, emere m ihe niile dika e siri nye m ya n'iwu. **19** Mgbe ahụ, ndi mmadu sirj m, "I gaghị agwa anyi ihe ndi a putara? Gini mere jji eme omume di otu a?" **20** Ya mere a sirj m ha, "Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, **21** Gwa ulo Izrel, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga ime ka ebe nsu m ghara i di nsu, bu ebe e wusiri ike nke unu ji na-anya isi, ihe na-amasi anyi unu, nke ihe banyere ya na-atu obi unu utu. Umụ unu ndi ikom na ndi inyom, ndi unu hapuru ga-ada site na mma agha. **22** Mgbe ahụ, unu ga-eme dika m mere. Unu agaghị ekpuchi egbugbere onu unu, maobu rie nri ndi na-eru uju kwesiri iri. **23** Ihe ikchi isi unu ga-adigide n'isi unu, akpukpukwu unu ga-adikwa n'ukwu unu. Unu agaghị akwa akwa maobu tie aka n'obi, kama unu ga-ata ahụ n'ih mmehie unu, sukwaa ude n'etiti onwe unu. **24** Izikiel ga-aburu unu ihe jmaatu. Unu ga-emekwa dika o mere mgbe ihe ndi a mezuru. Unu ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi." **25** "Ma gi, nwa nke mmadu, n'ubochi ahụ m napuru ha ebe ha siri ike, nke bu

onu ha na ebube ha, na ihe anya ha na-achosi ike; na ihe na-atu obi ha utu, na umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, **26** n'ubochi ahụ, o bu onye na-agba oso ndu ga-agbakwute gi ikoro gi ihe mere. **27** N'oge ahụ, i ga-asaghe onu gi. Gi na onye ahụ na-agba oso ndu ga-ekwurita okwu. I gaghị anokwa juu ozo. N'ih ya, i ga-aghoru ha ihe iribama. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

25 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'ala umu Amon buo amuma megide ha. **3** Gwa ndi Amon, Nurunu okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ih na i sirj "Ahal!" megide ebe nsu m mgbe e meruru ya na megide ala Izrel, mgbe e mere ka o togboro n'efu, na mgbe a dotara ndi Juda n'agha duru ha gaa mba ozo dika ohu, **4** n'ih ya, aga m ewere gi nyefee n'aka ndi si n'owuwa anyanwu putu, ka i buru ihe nketa ha. Ha ga-ewu ebe obibi n'etiti gi, rie mkpuru ubi gi, hukwa mmiri ara ehi gi. **5** Aga m eme ka obodo Raba ghoo ebe ita nri nye inyinya kamel, meekwa ka ala Amon ghoo ebe igwe ewu na aturu na-amakpu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **6** N'ih na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: N'ih na i kuru aka gi, zoo ukwu gi n'ala gidim, ma sitekwa n'ikpo asi nke obi gi n'ura onu megide ala Izrel, **7** n'ih ya, lee, aga m esetipu aka m megide gi, were gi nyefee n'aka otutu mba, ndi galuta gi n'agha. Aga m eme ka i gwusia, mee ka i hapu idikwa ozo. Aga m ala gi n'iyi. I ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi." **8** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, N'ih na Moab na Sia sirj, "Lee, Juda adirila ka mba ndi ozo niile," **9** n'ih nke a, aga m emeghe akuku Moab, site n'obodo nke nsotu oke ala ya niile, bu Bet-Jeshimot, Baal-Meon na Kiriatem, nke bu ebube nke ala ahụ. **10** Aga m ewere Moab na Amon nyefee ha n'aka ndi ga-esi n'owuwa anyanwu putu, ka o buru nke ha. N'uzo di otu a, a gaghị agukwa maobu cheta Amon n'etiti mba niile. **11** Aga m ata Moab ahuhu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi." **12** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, N'ih na Edom boro onwe ha obo megide ulo Juda sitekwa n'ibo obo ha buru ndi ikpe mara, **13** n'ih nke a, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m esetipu aka m megide Edom, gbuo ndi bi n'ime ya, ma mmadu ma anumanu. Aga m eme ka o togboro n'efu. Ndi niile bi n'ala ahụ site na Teman ruo na Dedan ka a ga-eji mma agha gbuo. **14** O bu site n'aka ndi nke m Izrel ka m ga-esi bo obo megide Edom, ga-emeso ndi Edom dika iba uba nke iwe m na onuma m si di, ha ga-amata ihe ibo obo bu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri." **15** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ih na ndi Filistia esitela na mmuo nke ibo obo, na mmuo ikpo asi nke di ha n'obi boro onwe ha obo, choo ila ha n'iyi. **16** Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, ana m aga isetipu aka m megide ndi Filistia. Aga m ebipu ndi Keret, bibie ndi ahụ niile bi n'onu mmiri osimiri. **17** Aga m esite n'oke onuma bo obo ha obo site na ita ha ahuhu. Mgbe ahụ ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m ga-abogwata ha obo."

26 N'ubochi nke mbu n'onwa, n'afu nke iri na otu, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti si, **2** "Nwa nke mmadu,

Taja anurjala onu n'ih i odida Jerusalem. O na-ekwukwa na-asi, 'Ahaa, agbajiel a obodo ah u bu onu uzo e si eje mba di iche iche. Onu uzo ama ya niile egherekwala oghe nye m. Ugbu a, e mebirila ya, ihe ga-agara m nke oma karja.' 3 N'ih i ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Lee, ana m eguzo imegide gi Taja. Aga m emekwa ka otutu mba bilie bjakwas i gi dika ebili mmiri nke oke osimiri. 4 Ha ga-etida mgbidi Taja niile, kwadakwa ulo elu ya niile. Aga m akochapu aja mgbidi ya dakporo adakpo mee ka ala ah u ghoo ala nkume nkume. 5 O ga-aghokwa ebe ndi oku azu na-agbasa ugbu ha n'etiti oke osimiri. N'ih i na mu onwe m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. O ga-aghokwara mba niile di iche iche ihe a kwatara n'agha. 6 Ma a ga-eji mma agha laa umuada ya bi n'elu ala n'iyi. Mgbe ah u, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi." 7 "N'ih i na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Aga m esite na mgbago ugwu kpota Nebukadneza eze Babilon, onye bu eze ndi eze, o ga-achi otutu ndi agha na ugbuala, na ndi na-agba inyinya bilie imegide Taja. 8 O ga-ebu uzo jiri mma agha bibie ndi gi bi n'elu ala. O ga-agbakwa obodo gi gburugburu, wulie mgbidi agha ya elu, imegide mgbidi obodo gi. O gawelikwa ota agha ya elu. 9 O ga-echezikwa ihe agha e ji akwatu mgbidi n'ebe mgbidi gi di, jiri ngwa agha ya kwada ulo elu gi niile. 10 Inyinya ya ga-adi otutu nke ga-eme ka ha jiri uzuzu kpuchie gi. Mgbidi gi agha jijiji n'ih i oke uzu nke inyinya agha ndi a, na ugbu agha, na wagon inyinya na-dokpu ga-eme, mgbe ha na-abata n'onu uzo ama gi, di ka mgbe otutu mmadu na-abanye n'ime obodo e tidara mgbidi ya. 11 O ga-eji ukwu inyinya ya niile zotoo okporouzo gi niile, jirikwa mma agha gbuchapu ndi gi niile. Ogidi niile nke ike gi ga-adaru ala. 12 Ha ga-akwara aku gi niile, na ihe ahja gi niile dika ihe ha dotara n'agha. Ha ga-akwatu mgbidi gi niile, na ulo oma gi niile, kpokotaa osisi gi niile, na nkume niile, na ngwongwo niile n'abaghi uru wunyie ha n'ime osimiri. 13 Aga m emekwa ka uzu nke ab u gi niile kwusi. A gagh i anukwa uda ubo akwara gi ozo. 14 Aga m emekwa ka ala gi ghoo ala nkume nkume, nke ihe na-adighi n'ime ya. I ga-abukwa ebe ndi oku azu ga na-agbasa ugbu ha. O dighi onye ga-ewuzi gi ozo. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 15 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Taja, O bu na agagh i anu mkpote odida gi na mba ndi ah u niile di n'onu mmiri osimiri, mgbe ndi e meruru ah u ga na-asu ude n'oge a na-egbu ndi bi n'ime gi? 16 Mgbe ah u, ndi ndu n'obodo ndi ah u niile di n'onu mmiri osimiri ga-esi n'ocheeze ha ridata. Ha ga-eyipu uwe mwuda ha, yipusjakwa uwe ha niile a kpara nke oma. Ha ga-anodu odu n'ala na-ama jijiji site n'oke egwu n'ih i ihe ha huru dakwasiri gi. 17 Ha ga-ebulikwa ab u akwa banyere gi, si gi, "Lee ka i si laa n'iyi, gi obodo a maara aha ya, nke ndi na-ejeghari n'osimiri bi n'ime ya. Na mbu, i bu obodo nke idi ike ya putara ihe n'osimiri niile, gi na ndi bi n'ime gi. I na-emenyekwa ndi bi n'ime ya egwu. 18 Ugbu a, lee na ala niile di n'onu mmiri nke osimiri na-ama jijiji n'ih i odida gi. O buladi agwa etiti niile ka ujo juru obi n'ih i nkwa ta kwaturu gi." 19 "Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Mgbe m mere ka i ghoo obodo togboro n'efu, dika obodo niile nke mmadu na-ebighi, mgbe m mekwa ka ogbu mmiri nke oke osimiri

bjakwas i gi, mgbe otutu mmiri ya kpuchiri gi, 20 mgbe ah u ka m ga-eme ka i rjarduo n'ala mmuo, gi na ndi na-arjda n'olulu, ka i jekwuru ndi mgbe ochie. Aga m eme ka ebe obibi gi buru n'okpuru ime ime ala, ka i diri ka obodo ndi ochie ah u e tikporo etikpo. Gi na ndi ah u na-arjdaru n'olulu. I gagh i esitekwa n'ebe ah u loghachi iba isoro ndi di ndu birikwa. 21 Aga m eme ka ogwugwu gi buru ihe a ga-atu egwu. I gagh i adikwa. A ga-acho gi, ma agagh i achota gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

27 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, bulie ab u akwa banyere Taja, 3 si ya, gi oke obodo di n'onu oke osimiri, onye bu onye ahja nke mba niile di n'onu osimiri. Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Gi onwe gi, bu Taja, na-asi, "Ezuru m oke n'ima mma." 4 I meela ka oke ala gi diri n'etiti oke osimiri. Ndi wuru gi emeekwala ka ima mma gi zuo oke. 5 Osisi e ji wuo ah u ugbu gi sitere n'osisi junipa nke si Senia; o bukwa osisi sida nke si Lebanon ka e ji jidesie ihu ugbu ah u ike. 6 Osisi ook nke si Bashan ka e ji mee umara gi niile. Osisi e si Sairpos bubata ka e ji wuo ala ugbu gi, jirikwa odu machie ya n'onodu icho ya mma. 7 Ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke e si Ijibt bubata, ka e ji mee okoloto gi. Akwa ndo gi bukwa akwa na-acha anunu anunu, na odo odo, nke e si n'obodo onu mmiri Elisha bubata. 8 Ndi ikom si Sajdon na Avad bu ndi na-akworo gi ugbu mmiri gi. Ndi nka ndi ikom gi, gi Taja, no n'ugbu dika ndi oka n'ikwo ugbu mmiri. 9 Ndi okeny e na ndi nka Gebal a maara aha ha no n'ime ugbu mmiri gi. Oru ha bu imechisi oghere obula di n'ugbu ah u. Ugbu mmiri niile na ndi na-anya ha na-abata n'onu mmiri gi n'ih i izu ihe ahja gi. 10 "Ndi ikom Peshja na Lidiya, na Put, jere gi ozi dika ndi agha n'usu ndi agha gi. Ha kokwasiri ota ha na okpu agha igwe ha n'aja ulo gi, na-ewetara gi ebube. 11 Ndi ikom Avad, na Helek bu ndi na-eche mgbidi gi n'akuku niile. Ndi ikom Gamad na-eche nche n'ulo elu gi niile e wusiri ike. Ha konyekwara ota ha n'usoro na mgbidi gi, ime ka ima mma gi zuo oke. 12 "Tashish bu onye ahja gi, n'ih i iba uba nke aku gi. O bu olaocha na igwe, na gbambangam, na opu, ka ha ji akwu gi ugwu ihe ha si n'aka gi zuru. 13 "Ndi Griis, Tubal na Meshek, bukwa ndi ahja gi. Ha na-ebutere gi ndi ohu, na ihe e ji bronzo kpoo, jji kwuo gi ugwu ihe ha si n'aka gi zuru. 14 "Otu a kwa ndi ikom Bet Togama jikwa inyinya ugbu, na inyinya agha, na inyinya ibu na-agbanwere ihe ha zuru. 15 "Ndi ahja si na Dedan bukwa ndi ahja gi. Otu a kwa otutu ndi bi n'onu mmiri bukwa ndi ahja gi. Ha ji odu, na osisi eboni kwuo gi ugwu ihe ha zuru gi. 16 "Ndi Aram ka gi na ha zuru ahja n'ih i otutu ngwa ahja gi. Ha na-ejikwa nkume di oke onu tokwoisi na akwa e sijiri esiji odo odo, na akwa a kpara nke oma, na ezi akwa ocha, na koral, na nkume oke onuhaja rubi na-akwu gi ugwu ihe ha zuru gi. 17 "Ndi Juda na ndi Izrel niile bukwa ndi ahja gi. Ha na-eji oka wanti nke si n'obodo Minit, ya na shuga, na mmanu ah u, na mmanu, na mmanu otite na-akwu gi ugwu ihe ha zuru gi. 18 "Damaskos bukwa ndi ahja gi, n'ih i otutu ngwa ahja na uba ihe ndi i nwere ire ere. O bukwa mmanya si Helbon, na aji anu di ocha nke esi Zaha weta, 19 na mmanya a gbara n'udu n'udu nke si Uzal, na igwe nwupuru enwupu, na kashia, na kalamus, ka ha ji akwu gi ugwu ihe ha zuru gi. 20 "Dedan bu onye ahja gi n'akwa a na-agbasa n'elu inyinya anokwas i odu. 21 "Arebja na umu eze niile nke Keda bukwa

ndị ahịa gi. Ọ bụ ụmụ aturụ, na ebule, na mkpi, ka gi na ha n'azurita na-erekwa. **22** “Ndi ahia Sheba, na Raama, bukwa ndi ahia gi. Ha ji ụda di iche iche na nkume di oke onuahia, na olaedo akwu gi ugwo ihe ha zuru. **23** “Ndi Haran, Kanne na Eden, na ndi ahia Sheba, Asho na Kilmad, bu ndi gi na ha zukuror ahia. **24** Ha na-eweta uwe mara mma di iche iche, na akwa e tejiri anunu anunu, na akwa a kpara nke oma, na kapeeti mara mma di iche iche, nke e ji udo kpazie nke oma, nke e tejiri n'udi dikwa iche iche n'oma ahia gi. **25** “Ugbo mmiri niile nke Tashish bu ndi na-ebu ihe ahia gi. I juputara n'ihe ahia, gi obodo di n'etiti mmiri. **26** Ndi na-anyaghari ugbo mmiri gi na-ebuba gi n'osimiri. Ma ifufe siri ike nke si n'owuwa anyanwu ga-etiwasi gi n'etiti osimiri. **27** Aku gi niile, na ngwa ahia gi niile, na ihe izu ahia gi niile, na ndi niile na-aruru ugbo mmiri gi, na ndi na-anya ugbo mmiri, ma ndi na-edozi ugbo mmiri gi, ma ndi na-azu ahia gi, ma ndi agha gi niile, ha na ndi niile no n'ime ugbo gi ka mmiri ga-eri n'etiti mmiri, n'ubochi ahia ugbo gi ga-emikpu. **28** Ala niile di n'onu mmiri ga-ama jijiji mgbe ndi oka ugbo mmiri gi ga-eti mkpu akwa. **29** Ndi niile na-anya ugbo mmiri, na ndi oka ugbo niile nke oke osimiri, ga-esitekwa n'ugbo ha ridata guzo n'elu ala. **30** Ha ga-eti mkpu akwa, ha ga-akwa akwa nke ukwu, werewa aja wukwasị onwe ha n'isi, na-aturukwa onwe ha na ntụ. **31** Ha ga-akpuchapu agiri isi ha, yirikwa akwa mkpe, kwaa akwa n'ihu idi ilu nke mkpuruobi ha. Ha ga-etikwa aka ha n'obi. **32** Mgbe ha ga-na-eti mkpu akwa na-erikwa uju n'ihu gi, nke a bu abụ akwa a ga-abu banyere gi, “Onye ka e mere ka o dere duu ka e si mee obodo Taja, nke osimiri gbara gburugburu?” **33** Mgbe e si n'ime gi na-ebupusi ihe ahia gi, e ji ha na-enyeju mba di iche iche afo. E sitekwa n'aku gi di ukwu na ngwa ahia gi mee ka otutu ndi eze nke uwa buru ogaranya. **34** Ugbu a, mmiri e riela gi, o bu n'okpuru osimiri ka i togbo. Aku gi niile na ihe ahia gi niile, na ndi niile no n'ime gi esorola gi laa n'iyi. **35** Ihe ndi a niile ga-egu ndi bu n'ala onu mmiri osimiri niile anya. Ndi eze ha niile tukwara egwu nke ukwu; ihu ha gbarukwara agbaru site n'egwu. **36** Ndi ahia nke mba di iche iche na-efufe isi ha, n'ihu na ihe mere gi di egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi.”

28 Okwu Onyenwe anyi ruu m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, gwa eze Taja, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: “N'ihu nganga nke juru gi obi, i na-ekwu si, “Mu onwe m bu chi, mu onwe m na-anokwasị n'ocheeze nke otu chi, nke di n'etiti oke osimiri niile.” Ma gi onwe gi bu mmadu efu, i bughị chi, o bu ezie na i na-eche na i mara ihe dika chi. **3** I maara ihe karja Daniel? O bu na o nweghi ihe e zoro ezo n'ebe i no? **4** I werela amamihe gi na nghota gi nwetara onwe gi aku, tukoba olaedo na olaocha, n'ime uloaku gi di iche iche. **5** E, mmuta n'izu ahia gi emeela ka i ghoo ogaranya, n'ihu akunuba inwere i burula onye na-akpa nganga. **6** “Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu; “ebe o bu na i guru onwe gi dika onye maara ihe onye maara ihe dika chi, **7** ana m aga ikpobata ndi mba ozo megide gi, bu mba kachasi mba niile di iche iche njo na-enweghi obi ebere. Ha ga-amiputa mma agha ha megide ima mma gi na amamihe gi, ha ga-aduwakwa ebube nke mma gi. **8** Ha ga-eme ka i ridaruo n'olulu nke ala mmuo. I ga-anwu onwu ike n'etiti oke osimiri niile. **9** Mgbe nke a mere, i ga-asị, “Mu onwe m bu chi,” n'ihu ndi ahia na-

egbu gi? Ma gi onwe gi bu mmadu efu, i bughị chi, n'aka ndi ahia na-egbu gi. **10** I ga-anwu onwu dika ndi a na-ebighi ugwu, site n'aka ndi oja. Mu onwe m ekwuola, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” **11** Okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti, si, **12** “Nwa nke mmadu, bulie abụ akwa banyere eze Taja ma gwa ya, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Gi onwe gi bu akara izuoke, i juputara na amamihe na ima mma. **13** I no n'Iden, n'ubi Chineke a gbara ogige. N'ebe ahia ka e ji nkume di oke onuahia ndi a choo gi mma, rubi, na topaazi, na emeraludu, na krisolajt, na oniks, na jasper, na safai, na tokwoisi, na beril. A runyere nkume ndi a niile n'ime olaedo. O bukwa n'ubochi ahia e kere gi ka e doziri ha. **14** Ahoputara m gi mee gi ka i buru cherub, oru ahia e doru gi ihe iru. O bu n'ugwu nso Chineke ka i na-anu, na-ejeharikwa n'etiti nkume ndi ahia na-acha oku. **15** I bu onye na-enweghi ita uta n'uzo gi niile site n'ubochi e kere gi, tutu ruo mgbe a huru ajo omume n'ime gi. **16** Site n'iba uba nke ozuzu ahia gi i ghoro onye na-eme ihe ike, si otu a mehekwa. N'ihu ya, esi m n'ugwu Chineke chupu gi, n'ihu adighi nso gi. Esitekwa m n'etiti nkume oku ndi ahia chupu gi, gi cherub na-ekpuchi ekpuchi. **17** Obi gi juputara na nganga n'ihu ima mma gi, i mere ka amamihe gi buru ihe ruru aru n'ihu ebube nke ima mma gi. N'ihu ya, achudara m gi, tuo gi n'ala, mee ka i buru ihe nle anya nye ndi eze niile. **18** N'ihu otutu mmehie gi, na izu ahia aghughu gi, i meela ka ulonso gi niile ghoo ihe ruru aru. N'ihu ya, emere m ka oku si n'etiti gi puta, repa gi. Ka i ghoo ntụ n'elu ala, n'ihu ndi ahia niile na-ele gi anya. **19** Ndi niile maara gi ka ihe ndi a juru anya, n'ihu na i ghoola ihe oke egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi.” **20** Okwu Onyenwe anyi ruu m nti, si, **21** “Nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe Saidon di buo amuma megide ya, **22** ma kwuo, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Mu onwe m na-emegide gi, gi Saidon, n'etiti unu ka m ga-egosiputa otuto m. Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi mgbe m mere ka ahulu dakwasị unu, n'ime unu, a ga-anwaputa na m bu onye di nso. **23** Aga m ezite ajo orja na-efe efe, nke ga-emegide ya, meekwa ka obara juputa n'okporofo ya niile. Ndi e gburu egbu ga-ada n'ime ya, site na mma agha nke ga-abjakwasị ya n'akuku niile. Mgbe ahia, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **24** “Ulo Izrel agaghị enekwa mba kporo ha asi gbara ha gburugburu ndi dika uke, nke na-adu adu, na ogwu nke na-egbu mgbu. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **25** “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi Izrel ga-aloghachi biri n'ala nke aka ha ozo, ala nke m nyere nna ha Jekob ohu m. N'ihu na aga m esite na mba niile ha gbasasiri chikotaa ha, si otu a gosi mba niile nke uwa idi nso m. **26** Ha ga-ebi n'ala a na ntukwasị obi. Ha gawu ulo, kuo ubi vainji, birikwa na-atughị egwu obula. Mgbe m piachara mba niile di ha gburugburu utari, bu mba ndi ahia mekpara ha ahia, mgbe ahia, ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha.”

29 N'afọ nke iri, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri na abuo, okwu nke Onyenwe anyi ruu m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'Ijpt buo amuma megide Fero bu eze Ijpt, na ala Ijpt niile. **3** Gwa ya okwu, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: “Lee, mu onwe m

na-emegeide gi, Fero eze Ijpt, gi onye bu ogologo anyi ojuo ahụ na-amakpu n'etiti mmiri iyi. N'ihl na i siri, "Q bu m nwe Nail, o bukwa mu onwe m mere ya nye onwe m." 4 Ma aga m etinye nko n'agba gi, mee ka azu niile nke iyi gi niile rapara n'akpirikpa gi. Aga m adoputa gi site n'etiti iyi gi niile, mee ka azu niile rapara n'akpirikpa gi. 5 Aga m ahapu gi na azu niile nke osimiri iyi gi n'ozara, ebe ahụ ka unu ga-anọ nwụọ n'ala ubi, a gaghi eli unu eli maobu tutuọ unu, n'ihl na emeela m ka unu buru nri nye anyi oha niile, na nnuhu niile. 6 Mgbe ahụ, ndi niile bi n'Ijpt ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. "I dirila ka mkpanaka achara n'ebe ulo Izrel no. 7 Mgbe ha jidere gi n'aka, i nyajiri dowa ha ubu ha. Mgbe ha dabere na gi, i gbajiri mee ka ha ghara inwekwa ike iguzosi ike n'ukwu ha. 8 "N'ihl ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Lee, aga m eme ka mma agha bjakwasị gi, aga m ebipukwa mmadu na anumanu niile di n'ime gi. 9 Ala Ijpt ga-agho ebe togboro n'efu; ha gamatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. "N'ihl na i siri, "Osimiri Nail bu nke m. Q bu m kere ya." 10 N'ihl ya, aga m edo onwe m megide gi, megidekwa osimiri gi. Aga m ala Ijpt niile n'iyi site na Migdol ruo Aswan, ruokwa n'oke ala ha na ndi Kush. 11 O dighi ukwu anumanu maobu mmadu ga-agafe n'ime ya, agaghi ebikwa n'ime ya ruo mgbe iri afọ anọ gasiri. 12 Aga m emekwa ka ala Ijpt buru ebe togboro n'efu n'etiti mkpomkpo ala niile, obodo ya niile ga-atogboro n'efu iri afọ anọ n'etiti obodo ndi e mere ka ha laa n'iyi. Aga m achusasị ndi Ijpt n'etiti mba niile, fesaa ha n'ala niile. 13 "Ozokwa, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ogwugwu iri afọ anọ ahụ, aga m achikotakwa ndi Ijpt site n'ebe niile ha gbasara. 14 Aga m emekwa ka ndi ya niile laghachi n'ala Patros, ala ebe a muru ha. Ma Ijpt agaghi abukwa alaeze a maara nke oma ozo. 15 Q ga-abu alaeze di nnoo ala karja alaeze niile. O dikwaghị mgbe ozo o ga-eweli onwe ya elu karja mba ozo niile. Aga m emekwa ka ha di nta, nke ha agaghi inwe ike achikwa mba niile ozo. 16 Ijpt agaghi abukwara ulo Izrel ihe ntukwasị obi, kama o ga-aburu ha ihe iyi cheta mmehie ha mere mgbe ha lere anya enyemaka site n'aka ya. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi." 17 O ruo, n'iri afọ abuo na asaa, n'onwa mbu, n'ubochi nke mbu, ka okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, 18 "Nwa nke mmadu, Nebukadneza bu eze Babilon mere ka ndi agha ya lusoọ Taja oju oju n'ebe o di ukwu. Isi niile obula ka e mere ka o kwochasja, ubu niile kwa echihjara echihja. Ma ya na ndi agha ya anataghi ugwo oru obula, n'agha ahụ o buru megide Taja. 19 N'ihl nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu si: Lee, ana m aga inye Nebukadneza eze Babilon ala Ijpt. O ga-akwakoro akunuba ya, o ga-azacha ma bukorokwa ihe niile nke di n'ala ahụ. Ha ga-abukwa ugwo oru nke ndi agha ya. 20 Enyefeela m ala Ijpt n'aka ya, ka o buru ugwo oru n'ihl oru ya, n'ihl na ya na ndi agha ya ruru m ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri." 21 "N'ubochi ahụ, aga m eme ka otu mpi puputara ulo Izrel. Aga m asaghekwa onu gi n'etiti ha. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

30 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, buo amuma sikwa, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, "Kwasienu akwa ike ma si, "Ewo,

n'ihl ubochi ahul!" 3 N'ihl n'ubochi ahụ adila nso, Ubochi nke Onyenwe anyi abiala nso, ubochi igwe ojii, ubochi ga-ewetara mba di iche iche mbibi. 4 Mma agha ga-abjakwasị Ijpt, ihe mgbu ga-adakwasị Kush. Mgbe ndi e gburu egbu ga-abu aja di n'ala, a ga-ekpokorokwa akunuba ya, mebiakwa ntoala ya. Ala ya ga-abukwa ihe e bibiri ebibi. 5 Kush na Libiya, Lidiya na ndi Arebia niile gwara owa, Kub na ndi mba ogbugba ndu ahụ, na Ijpt ga-eso daa site na mma agha. 6 "Q bu ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: "Ndi niile na-akwagide Ijpt ga-ada, nganga niile nke ike ya ga-agwusikwa. Site na Migdol ruo n'Aswan, o bu site na mma agha ka ha ga-ada n'ime ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 7 Ha ga-atogboro n'efu, n'etiti ala niile togboro n'efu. Obodo ha niile ga-abu mkpomkpo ebe, n'etiti otutu obodo e bibiri ebibi. 8 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m tinesiri oku n'Ijpt, mgbe m gwepjara ndi niile na-enyere ya aka. 9 "N'ubochi ahụ, aga m ezipu ndi ozi ndi gaeji ugbo di iche iche, ka ha gaa menye ndi Kush egwu, bu ndi onwe ha juru afọ. Oke egwu ga-ejidekwa ha n'oge ahụ n'ihl ihe dakwasiri Ijpt, n'ihl ihe ndi a agaghị imezu. 10 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Aga m esite n'aka Nebukadneza eze Babilon bibie igwe ndi agha Ijpt niile. 11 Ya onwe ya na ndi agha ya, bu mba kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere, ka a ga-akpobata ka ha bja bibie ala ahụ. Ha ga-amiputa mma agha ha megide Ijpt, werekwa ozu ndi e gburu egbu tusasia n'ala ahụ. 12 Aga m eme ka osimiri Nail taa. O ga-aghokwa ala kporo nku. Aga m ewekwa ala ahụ resi mba ndi ojuo. Aga m ala ala ahụ na ihe niile di n'ime ya n'iyi. O bukwa ndi mba ozo ka m ga-eji mee ya. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. 13 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "M ga-ala arusi niile n'iyi, mekwa ka ihe niile a kpuru akpu di na Memfis kwusi. Onye eze agakwaghị adi ozo n'Ijpt, aga m emekwa ka egwu juputa n'ala ahụ niile. 14 Aga m emekwa ka Patros togboro n'efu. Aga m etinye oku na Zoan, ma taa Tibs ahuhu. 15 M ga-awukwasị Pelusium onuma m, bu ebe siri ike nke Ijpt, m ga-ebipukwa igwe ndi Tibs niile. 16 Aga m amunye oku n'Ijpt, Pelusium ga-anọ n'oke ihe mgbu. A ga-eji ike tipja Tibs. Memfis ga-anogidekwa n'onodu ojuo ubochi niile. 17 Umụ okorobia Heliopolis na Bubasti ga-anwu site na mma agha. Obodo ndi a niile ga-abukwa ndi a dotara n'agha. 18 Ubochi ahụ ga-agba ochichiri na Tapanhis mgbe m ga-agbaji yoku Ijpt, n'ebe ahụ ka mpako nke ike ya ga-agwusi. Igwe ojii ga-ekpuchi ya, a ga-adotakwa obodo nta ya niile n'agha. 19 Aga m eme ka Ijpt taa ahuhu di ukwu, ka ha mata n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi." 20 O ruo, n'afọ nke iri na otu ya, n'ubochi nke asaa, n'onwa nke mbu, okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, 21 "Nwa nke mmadu, agbajielu m ogwe aka Fero, eze Ijpt. Lee, o nwebeghi onye gbara ya okpukpu, ma o bukwanu kee ya ihe, ka o sie ike ozo ijide mma agha. 22 N'ihl ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: Lee, mu onwe m na-emegeide Fero bu eze Ijpt. Aga m agbaji ogwe aka ya abuo, ma nke siri ike ma nke gbajiri agbaji na mbu. Aga m emekwa ka mma agha ya si n'aka ya dapu. 23 Aga m achusa ndi Ijpt n'etiti mba niile tusaakwa ha n'obodo niile, 24 meekwa ka ogwe aka abuo nke eze Babilon sie ike. Aga m etinye mma agha m n'aka ya, ma ogwe aka abuo nke Fero ka m ga-agbajisi. Mgbe ahụ, Fero ga-asu ude n'ihu eze Babilon dika onye e meruru

ahụ. **25** Aga m eme ka ogwe aka abụọ nke eze Babilon sie ike; ma ogwe aka Fero ga-akponwu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m tinyere mma agha n'aka eze Babilon, na mgbe o setipuru ya imegide Ijipt. **26** Aga m achusa ndị Ijipt n'etiti mba niile, fesa ha n'ala niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

31 O ruo, n'afọ nke iri na otu, n'ọnwa nke atọ, n'ubochi nke mbụ ya, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadu, gwa Fero eze Ijipt na ndi agha ya niile okwu si ha, “Olee onye ahụ yiri gi n'idi ukwu? **3** Tulee n'obi gi ihe gbasara Asirja, nke bu oke obodo burukwa mba a maara aha ya. O di ka osisi sida nke Lebanon, nke juputara n'alaka mara mma, nke otutu alaka ya na-enye ndo, nke di ezi ogologo, nke alaka onu ya topuru tokaria osisi ohia niile. **4** O nwetara mmiri mere ka o buo ibu, na isi iyi mmiri miri emi nke mere ka o too ogologo. Iyi ha niile na-aso n'okpuru ya. Ebe ahụ ka ha si ezipu ụzọ mmiri ndi na-enye osisi ndi ozo di n'ohia mmiri. **5** N'hi ya, o toro tokaria osisi niile n'ogologo. Ngalaba ya bara uba, alaka ya topukwara ogologo n'hi idi ukwu nke mmiri ha na-enweta. **6** N'alaka ya niile ka anu ufe niile nke eluigwe na-akpa akwu, n'okpuru ndo nke alaka ya niile ka umu anu ohia niile muru umu, oke mba niile di iche iche bikwara n'okpuru ndo ya. **7** O mara mma n'idi ukwu ya, n'ogologo nke alaka ya n'awasa, n'hi na mgborogwu ya mibara emiba n'ebe mmiri di ukwu. **8** Osisi sida niile di n'ubi Chineke a gbara ogige erughi ya n'otutu. O dighi osisi junipa niile nwere ngalaba a ga-eji tunyere nke ya, osisi plenu niile adighikwa ka alaka ya, o dighikwa osisi di n'ubi Chineke a gbara ogige, nke yiri ya n'jma mma ya. **9** Emera m ya ka o maa mma site n'ba uba nke alaka o nwere, o bu ihe ekworo nye osisi niile no n'Iden n'ubi Chineke a gbara ogige. **10** “N'hi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'hi na o toro ogologo tokaria osisi ohia niile, n'hi na o nyara isi banyere onodu idi ogologo ya karja ndi ozo, **11** Eweere m ya nyefee n'aka onye ahu na-achị mba niile, ka o mesie ya ike, dika iba uba nke ajo omume ya si di. Ewezugakwara m ya n'akuku. **12** Mba ahụ kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere gbutura ya, hapu ya ka o togboro n'ala. Ngalaba ya dara n'elu ugwu ukwu niile nakwa n'ime ndagwurugwu niile. Alaka ya kwa dajisiri danyesia n'ime ebe niile gbawara agbawa nke ala mmiri si eru. Mba niile nke uwa sitere n'okpuru ndo ya puta wezuga onwe ha. **13** Umụ nnumu niile bere n'elu ukwu osisi ahụ dara ada, n'etiti alaka ya niile ka umu anu ohia bjara biri. **14** Ya mere, ka osisi niile nke di n'akuku mmiri gharakwa eto ogologo, maobu ka onu onu ya ghakwara idi elu karja alaka ndi ahụ bara uba. Nyekwa na o dikwaghị osisi obula na-enwetazu mmiri nke ga-etoruo osisi ndi ahụ n'ogologo. N'hi na edebela ha nye onwu, nye iridaru n'okpuru uwa, n'etiti ndi mmadu ndi na-arjda n'olulu omimi ahụ. **15** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ e mere ka o ridaruo n'ala mmu, a kwusiri n'ogbu mmiri niile were ha kpuchie ya. A kwusiri nsogharị nke mmiri, meekwa ka iba uba nke mmiri ya niile kwusi. N'hi ya, eyinyere m Lebanon uwe mkpe, osisi niile nke ohia kponwukwara n'hi ya. (Sheol h7585) **16** Emera m ka mba niile maa jijiji n'egwu n'hi odida ya, mgbe m tunyere ya na ndi ahụ na-aga n'olulu n'ime ala mmu. Mgbe ahụ, a kasiri osisi niile mara mma obi, bu osisi ndi ahụ di n'ogige

Iden, na osisi oma niile nke Lebanon, ndi nke mgborogwu ha na-enweta mmiri nke oma. (Sheol h7585) **17** Ha onwe ha kwa, dika sida ukwu ahụ, sokwaara gbadaruo n'ala mmu, gakwuru ndi niile eji mma agha gbuo, ha na ndi ikom ji mma agha bu ndi biri n'okpuru ndo ya n'etiti mba di iche iche. (Sheol h7585) **18** “Olee osisi di n'Iden a ga-eji tunyere gi n'jma mma, na n'idi ebube? Ma gi onwe gi kwa, na osisi ndi a niile di n'Iden ka a ga-eme ka unu ridaruo n'okpuru uwa. I ga-edina n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi eji mma agha gbuo. “Nke a bu Fero na usuu ndi agha ya niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.”

32 N'afọ nke iri na abuo, n'ọnwa nke iri na abuo, n'ubochi nke mbụ ya, okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadu, buliere Fero bu eze Ijipt, abụ akwa si ya, “I di ka odum n'etiti mba niile. I dikwa ka ogologo anu ojo na-anọ n'osimiri. I na-akpughari onwe gi n'ime mmiri. I ji ukwu abuo na-agbaru mmiri, na-emekwa ka mmiri iyi niile gbaru. **3** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, “Aga m eji otutu ndi di ukwu n'onuogugu gbasaa ugbu m n'elu gi. Ha ga-adokpukwara gi n'ime ugbu m. **4** Aga m atusa gi n'ala, n'ohia ka m ga-atufukwa gi, meekwa ka umu nnumu niile nke eluigwe bekwasi gi. Aga m emekwa ka anu ohia nke uwa niile rjiao afọ n'anu ahụ gi. **5** Aga m tusasikwa anu ahụ gi n'ugwu niile, werekwa ihe obula foduru n'ime gi mejuo ndagwurugwu niile. **6** M ga-eji obara gi na-aso aso dee ala niile dika mmiri o buladi ruo n'ugwu niile, ebe niile mmiri si erufe ga-eputakwa n'anu ahụ gi. **7** Mgbe m ga-emenyi gi dika oku, aga m ekpuchi ihu eluigwe, meekwa ka kpakpando niile jie nji. Aga m eji igwe ojii mechie ihu anyanwu, onwa agakwaghị enye ihè ya. **8** Ihe niile nke na-enye ihè n'eluigwe ka m ga-eme ka ha jie nji n'elu gi, mee ka ochichiri gbachie n'ala gi niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **9** Aga m eweta obi mgbawa n'etiti ndi mmadu di iche iche mgbe m ga-eme ka mbibi gi bja n'etiti mba niile n'ime ala di iche iche nke i namaghị. **10** Aga m eme ka i ju otutu ndi mmadu anya, ndi eze ha ga-ama jijiji n'uju maka gi mgbe m ga-efeghari mma agha m n'ihu ha. Onye obula n'ime ha ga-ama jijiji na ntabi anya obula n'hi ndu ya n'ubochi ahụ, i ga-ada. **11** “N'hi na nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Mma agha nke eze Babilon ga-abjakwasi gi. **12** Usuu ndi agha gi ga-adakwa n'ihu mma agha nke ndi di ike, bu ndi mba ahụ kachasi mba niile njo. Nganga niile nke Ijipt na ndi ya, ka ha ga-egwepia. Ha ga-akwatu usuu ndi agha ha niile. **13** Aga m emekwa ka anumanu ya niile, nke na-ata ahijia n'akuku mmiri laa n'iyi. Ukwu mmadu, na ukwu anumanu agakwaghị agbaru mmiri ahụ ozo. **14** N'hi ya, mmiri niile nke ya ga-adi ocha, na-asokwa dika mmanu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. **15** Mgbe m bibiri Ijipt, kpochapukwa ihe niile di n'ime ya, mgbe m tidara ndi niile bi n'ime ya, ha ga-amata n'ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. **16** “Nke a bu abụ akwa ha ga-aburu ya. Ndi inyam mba di iche iche otu aha ya. Ha ga-abu ya n'hi Ijipt na usuu ndi agha ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” **17** N'afọ nke iri na abuo ahụ, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahụ, okwu nke Onyenwe anyi rutere m ntị sị, **18** “Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa n'hi usuu ndi agha Ijipt niile, wezuga ha baa n'okpuru uwa ma ndi inyam mba di iche

iche dị ukwu, ha na ndị ahụ na-arịdaru n'olulu. **19** Gwa ha okwu si ha, 'Unu o nwere ihuoma karịa ndị ọzọ? Lee, ihe na-eche gi bụ olulu. Ọ bụkwa ndị a na-ebighị ugwu ka i gadinakwuru.' **20** N'etiti ndị e ji mma agha gbuo ka ha ga-ada. Amiputala mma agha maka ya, ka a dokpuru ya na igwe ndị ya niile pụọ. **21** Ndị dike nke ndị ndu dike ga-esite n'ala mmuọ kwuo banyere Ijpt na ndị niile ha na ya dị na mma, 'Ha arịdatala, ha na-edina ala ha na ndị a na-ebighị ugwu, nakwa ndị niile ahụ e ji mma agha gbuo.' (Sheol h7585) **22** "N'ebe ahụ ka Asirija na ndị agha ya niile nọ; ili ndị niile o gburu egbu gbara ya gburugburu, bụ ndị niile nwurụ site na mma agha. **23** Ili ha dij na nsọtụ niile nke olulu, ndị agha ya niile gbakwara ili ya gburugburu. E gbudala ndị niile mere ka oke egwu dij n'ala ndị ndu. Ndị a nwurụ site na mma agha. **24** "N'ebe ahụ ka Elam na usuu ndị agha ya nọ gbaa ili ya gburugburu. Ha niile bụ ndị e gburu egbu, ndị nwurụ site na mma agha. Ndị niile mere ka oke egwu dij n'ala ndị dij ndu arịdaruola n'olulu ahụ dika ndị a na-ebighị ugwu. Ha esorola ndị ahụ rīdaru n'ala mmuọ keta oke n'ihere dirī ha. **25** E meere ya ebe ndina n'etiti ndị nwurū anwū. Igwe mmadu ya nwurū anwū gbakwara ili ya gburugburu. Ha niile bụ ndị a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihī na-emere ka oke egwu ha dij n'ala ndi dij ndu, ma ha na-eburu ihere ha, ha na ndi ahū na-arīdaru n'olulu. Ha bū ndi e debere n'etiti ndi nwurū anwū. **26** "Meshek na Tubal nōkwa n'ebe ahū, ha na usuu ndi agha ha niile, gburugburu ili ha. Ha niile bükwa ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihī na ha mere ka oke egwu ha dij n'ala ndi dij ndu. **27** Ugbu a, e likoala ha na ndi a na-ebighi ugwu, bū ndi dike n'agha, ndi nwurū anwū, ndi ji ngwa agha ha gbadaa n'ime ili ha, ndi e hinyere ngwa agha ha n'okpuru isi ha, ebe ọta ha dikwasiri n'okpukpu mgbe e tinyere ha n'ili. Ma n'ezie, ndi a bụ dike n'agha mere ka oke egwu dij n'ala ndi dij ndu. (Sheol h7585) **28** "Ma gi onwe gi, bụ Fero, otu a ka a ga-esi gbajie gi, i gadinakwa n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi e ji mma agha gbuo. **29** "N'ebe ahū ka Edom na ndi eze ya, na ndiisi ya niile nọ. N'agbanyeghi idi ike ha, ha na ndi e ji mma agha gbuo togboro n'ebe ahū. Ha na ndi a na-ebighi ugwu so dinaa, bū ndi na-arīdaru n'olulu. **30** "Ndiisi nke mba ndi ugwu, na ndi Saidon niile nọ n'ebe ahū. Ujo niile nke ha sitere n'isiike ha menye ndi mmadu egbochighi ha iketa oke n'ihere nke iso ndi e gburu egbu nwu. Ha soro ndi eji mma agha gbuo dinaa na-ebighi ugwu, buru ihere ha, ha na-arīdaru n'olulu. **31** "Fero na ndi agha ya niile ga-ahū ndi a, o ga-enwe nkasiobi maka ndi ya niile, na usuu ndi agha ya niile ndi eji mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bū Onyenwe anyi kwuputara. **32** N'agbanyeghi na emeela m ka o gbasaa ujo n'ala ndi dij ndu, Fero na igwe mmadu a niile ka a ga-eli n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, ya na ndi ejiri mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bū Onyenwe anyi kwubiri."

33 Okwu Onyenwe anyi ruu m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, gwa ndi gi okwu si ha, 'Mgbe m wetara mma agha imegide mba obula, ma ndi ala ahū ahoputa otu onye n'etiti ha mee ya ka o ghorō ha onye nche, **3** onye ga-ahū mma agha ka o na-abjakwasi ala ahū, o buru na o gbuo opi ike, ido ndi bi na mba ahū aka na nti banyere mma agha nke na-abja, **4** o burukwa na onye obula anu opi ike ahū ma ju inabatara onwe ya ido aka na nti ahū, mma agha ahū gbuo ya, obara ya ga-adikwasi ya n'isi. **5** N'ihī na ha nuru ụda opi nke ido aka

na nti ahū ma ha geghi nti. Ọ bụ ha wetaara onwe ha ịla n'iyi. A si na ha gere nti ha gaara azoputa ndu ha. **6** Ma o buru na onye nche elepu anya hu ndi agha ka ha na-abja hapu igbu opi ido ndi mmadu aka na nti, onwu ha di n'isi ya. Ha ganwu n'ime mmehie ha, ma aga m ajuta obara ha site n'aka onye nche ahū.' **7** "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ihī ya, gee nti n'ihē m na-ekwu, ka i dororo m ha aka na nti. **8** Mgbe m na-asị onye ajo omume, gi onye na-emebi iwu, i ghaghị inwu! Ọ buru na i kwughị okwu, ime ka o chigharja site n'uzo ya puta, onye ahū na-emebi iwu ga-anwu n'ihī mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. **9** Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na nti ka o chigharja site n'uzo ya puta, ma o meghi nke a, ha ga-anwu n'ihī mmehie ha, ma ndu gi onwe gi ka i zoputara. **10** "Nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel, 'Otu a ka unu na-ekwu, "Njehie niile anyi na mmehie niile anyi adila aro n'ahū anyi. Ọ bukwa n'ime ya ka anyi na-ata ahū. Olee otu anyi ga-esi dij ndu?" **11** Gwa ha, 'Dika m na-adij ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bū Onyenwe anyi kwuputara, onwu onye na-emebi iwu adighi ato m uto, kama o na-atō m uto mgbe onye na-emebi iwu sitere n'uzo ya chegharja diri ndu. Chigharjanu, sitenu n'uzo ojoo unu niile chigharja. N'ihī ginī ka unu ga-eji nwu, unu bu ulo Izrel?' **12** "N'ihī ya, nwa nke mmadu, gwa ndi ala gi, 'Ezi omume nke onye na-eme ezi ihe agaghị azoputa ya ma o buru na o tugharja, mee ihe ojoo. Otu a kwa, mmehie niile nke onye na-emebi iwu agaghị eme ka o laa n'iyi ma o buru na o chegharja puo site na mmehie.' **13** Ọ buru na m asị onye ezi omume, na o ghaghị idi ndu, ma onye di otu a atukwasị obi n'ezī omume ya mee ajo ihe, o dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. Ha ga-anwu n'ihī ajo ihe ha mere. **14** Ma o buru na m asị onye ajo omume, 'I ghaghị inwu,' ma onye ahū esite na mmehie ya chigharja, mee ihe ziri ezi na nke di mma, **15** o buru na o nyeghachi ihe ebe o naara n'aka ndi o gbazinyere ego, kwughachi ihe niile o zuuru n'ohi, gbasoo ukpuru ahū niile bu nke na-enye ndu, gharakwa ime ajo omume; onye di otu a aghaghị idi ndu, o gaghị anwu. **16** Ọ dighi mmehie niile nke onye ahū mere nke a ga-echeta megide ya. N'ihī na o meela ihe ziri ezi na nke dikwa mma, o gaghị idi ndu. **17** "Ma ndi gi na-asị, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma o bu uzo ha bu nke na-ezighi ezi. **18** Ọ buru na onye ezi omume esite n'ezī omume ya chigharja malite ime ihe ojoo, o ga-anwu maka ya. **19** Ma o buru na onye ajo omume esite n'ajo omume ya chigharja malite ime ihe ziri ezi na nke di mma, o ga-adi ndu site n'ime nke a. **20** Ma unu bu ulo Izrel na-asị, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma aga m ekpe onye obula n'ime unu ikpe dika uzo ya si di.' **21** O ruo n'afu nke iri na abuo nke e mere ka anyi jee biri na mba ozo, n'onwa nke iri, n'ubochi nke ise nke onwa ahū, otu onye n'ime ndi sitere na Jerusalem gbapu biakwutere m gwa m si, "Obodo ahū adaala." **22** Ma n'anyasi, tupu onye ahū gbapuru agbapu abja, aka Onyenwe anyi ruu m ahū, mee ka m nweekwa ike ikwu okwu ozo. **23** Mgbe ahū, okwu Onyenwe anyi ruu m nti, si, **24** "Nwa nke mmadu, ndi ahū bi n'ebe dakposiri adakposi n'ala Izrel na-asị, 'Ebrahim bu otu onye, ma o nwetachara ala a niile! Ma anyi di ukwu, n'ihī enwela anyi ala dika ihe nweta anyi.' **25** Ya mere, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bū Onyenwe anyi kwuru: Ebe o bu na unu na-eri anu nke obara di n'ime ya, na-elekwasikwa arusi unu anya, na-awusikwa

obara, o kwesiri ka unu nweta ala a? **26** Unu na-atụkwasi obi unu na mma agha unu, unu na-eme ihe arụ dị iche iche, onye oḅula n'ime unu na-emery nwunye onye agbataobi ya. Ọ bụkwa ala nke a ka unu ga-enweta? **27** "Gwa ha nke a, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, dika m na-adị ndụ, ndị niile fọdurụ n'obodo ahụ e tikporo etikpo ga-anwucha site na mma agha. Ndị bi n'ohia ka anụ ohia ga-atagbu. Ndị niile bi n'ogba na n'ebe niile e wusiri ike ga-anwụ site n'orja. **28** Aga m eme ka ala unu ghoḅ ebe togboro n'efu. Nganga ya, na ike ya ga-agwusi. Obodo niile di n'ugwu Izrel ga-agho ebe e tikporo etikpo, mmadu agakwaghị esite n'ebe ahụ gafee ozo. **29** Ha ga-amakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, mgbe m mesiri ka ala ahụ ghoḅ mkpompko ebe togboro n'efu, n'ih ihe arụ niile nke ha mere.' **30** "Ma gi onwe gi, nwa nke mmadu, ndi ala gi na-ekwu banyere gi n'akuku mgbidi ha na n'onu ụzọ ụlọ ha. Ha na-asiriṅta onwe ha, 'Bianu ka anyi gaa nuru ozi sitere n'onu Onyenwe anyi.' **31** Ha na-abiakwute gi dika ndi mmadu si abia, ha na-anoro ala n'ihu gi na-anu ihe i na-ekwu ma ha anaghi emeputa ya n'omume: n'ih na ha na-eji egbugbere onu ha na-egosi ihunanya, ma obi ha no naani na uru ojoḅ ha ga-enweta. **32** N'anya ha, i dika onye ji ezigbo olu na-ekwe ukwe ihunanya, dika onye nwere olu uto, nke na-abu abụ di uto, na onye maara ka e si eti igba. Ha na-anu ihe i na-ekwu ma ha ejighi ya kporo ihe oḅula. **33** "Ma mgbe nke a bjara na mmezu, n'ih i o ghaghị jba, ha ga-amata na onye amuma anotula n'etiti ha."

34 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi ozuzu aturu Izrel niile, buo amuma si ha, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Ahuhu na-adiri unu ndi ozuzu aturu Izrel, ndi na-enyeju naani onwe ha afo. O kwesighi ka onye ozuzu aturu lekotazie igwe aturu e tinyere n'aka ya anya? **3** Unu na-eri abuba ha niile, unu na-eyi uwe aji anu, na-egbu anu ndi mara abuba n'agbanyeghi na unu adighi elekota igwe ewu na aturu m ndi a. **4** Unu anaghi eme ka ndi na-adighi ike di ike, maobu gworo ndi na-arja orja, maobu kechie onya ndi meruru ahụ. Unu adighi akpoghachite ndi kpafuru akpafu, maobu puo icho ndi furu efu. Kama naani aka ike ka unu ji na-achi ha. **5** N'ih i ya, ha agbasajala n'ih na onye ozuzu aturu anoghi ya. Ha aghokwaarala anu ohia niile ihe oriri. **6** Igwe ewu na aturu nke m na-awagharj n'ugwu niile, na n'elu ugwu nta niile. O bukwa n'elu uwa niile ka ha gbasara. O dikwaghj onye na-aju ajuju banyere ha. O dikwaghj onye na-elenye anya n'ebe ha no. **7** "N'ih i nke a, unu ndi ozuzu aturu, nuru unu okwu nke Onyenwe anyi: **8** Dika m unu onwe m na-adj ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, ebe unu hapuru igwe aturu m na-enweghi onye ozuzu aturu, mee ka ha ghooro anu ohia ihe oriri, ebe unu na-achogharighi ha, kama unu no na-enyeju onwe unu afo, ma hapu igwe aturu m ka aguu gbuo ha, **9** n'ih i ya, unu ndi ozuzu aturu, nuru unu okwu nke Onyenwe anyi: **10** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ana m edo onwe m megide ndi ozuzu aturu niile. O bukwa n'aka ha m ga-ajuta ihe banyere igwe ewu na aturu m. Aga m eme ka ha kwusi i bu ndi na-azu igwe ewu na aturu m, ka ndi ozuzu aturu ndi a ghara jzu onwe ha nri ozo. Aga m esite n'onu ha naputa igwe ewu na aturu m, ha agaghj abukwara ha nri ozo. **11** "N'ih na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, mu onwe

m ga-eji aka m puo gaa chogharja igwe aturu m. Mu onwe m kwa ga-elekota ha. **12** Dika onye ozuzu aturu si elekota igwe ewu na aturu ya anya, mgbe ha na ya no, otu a ka m ga-esi lekota igwe aturu m. Aga m anaputa ha site n'ebe niile ha gbasari gaa, n'ubochi igwe ojii na ochichiri ahụ. **13** Aga m esite n'obodo niile, na mba niile ha no kpoghachi ha n'ala nke ha. Aga m azu ha nri n'elu ugwu niile nke Izrel, na n'akuku mmiri niile, ebe ala na-eweputa nri nke oma. **14** Aga m azu ha n'ebe ita ahijha mara mma, na n'elu ugwu niile nke Izrel. N'ebe ahụ ka ha ga-amakpukwa n'udo. Ha ga-ata nri n'ebe ita ahijha mara mma nke elu ugwu Izrel. **15** O bu mu onwe m ga-abu onye ozuzu aturu nke aturu m niile. Aga m eme ka ha makuru n'udu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **16** Aga m achu ndi furu efu n'ime ha, ndi kpafuru akpafu, kpoghachite ha n'ulo. Aga m ekechi onya ndi meruru ahụ, meekwa ka o di ike. Ma ndi mara abuba na nke ndi ahụ di ike ka m ga-ala n'iyi. Aga m eji ikpe ziri ezi zuo ha. **17** "Ma unu onwe unu, umu igwe anu ulu m, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, aga m ekpe ikpe n'etiti aturu na aturu, ebule na mkpi. **18** O bu unu ihe nta n'anya na unu na-ata nri kachasi mma? Unu ga-ejikwa ukwu zotosia nke fodoru? O bu unu ihe nta n'anya na unu na-anu mmiri nke kachasi mma? Unu ga-ejikwa ukwu unu na-agbaru nke fodoru? **19** O bu ihe kwesiri ekwesi na igwe aturu m ga-ata nri unu zotoro azoto, ma nuokwa mmiri unu gbaruru agbaru? **20** "N'ih i ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri ha, n'ezie, mu onwe m ga-ekpe ikpe n'etiti aturu ndi gbara abuba, na aturu ndi a tara ahụ. **21** N'ih na unu ji akuku ahụ unu, na ubu aka unu na-enupu ha. Unu jikwa mpi unu na-enupu ndi na-adighi ike, tutu ruo mgbe unu chusachara ha. **22** Lee, aga m azoputa igwe ewu na aturu m. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturu na ibe ya. Ha agaghj aghokwa ihe oriri ozo. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturu na ibe ya. **23** Aga m edobe otu onye ozuzu aturu nke ga-elekota ndi m, o buladi ohu m Devid. Ya onwe ya ga-elekota ha, burukwa onye ozuzu aturu nye ha. **24** Ma mu onwe m bu Onyenwe anyi, ga-abu Chineke ha, ma ohu m Devid ga-abu onyeisi n'etiti ndi m. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. **25** "Mu na ha ga-agba ndu udo. Aga m achupukwa anu ojoḅ niile n'ala ha, ka ndi m nwee ike ibi n'udo n'ozara, ma rahukwa ura o buladi n'etiti oke ohia n'enweghi nsogbu. **26** Aga m agozi ndi m, goziekwa ebe obibi ha na ihe niile gbara ugwu nta m gburugburu. Aga m ezite mmiri ozuzo n'oge ya, n'ezie, ngozi ga-ezoro ha dika mmiri. **27** Osihi ohia ga-amj mkipuru ya, ala ga-eme ihe omume ya. Ndj m ga-anokwa n'udo n'ala ha na-atughj ujo. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m tijasiri mkporo yoku niile ha, naputa ha site n'aka ndi nakapgu ha. **28** Ha agaghj abukwa mba ndi ozo na-apunara ihe ha nwere, maobu ndi anu ohia ga-adogbu. Ha ga-ebi na-atughj ujo, o dikwaghj onye ga-eme ka ha tuo egwu. **29** Aga m enye ha ala nke amaara nke oma n'ih ihe na-epuputa n'ime ya, ha agaghj abukwa ndi unwu mekpara ahụ n'ala ahụ ozo, maobu ihe a na-akwa emo nke mba di iche iche. **30** Ha ga-amata na mu onwe m, bu Onyenwe anyi Chineke ha, na m na-anonyere ha, na ha onwe ha kwa, bu ulo Izrel, bu ndi m, otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuputara. **31** Unu bu igwe ewu na aturu m, aturu nke ebe ita nri m, mu onwe m bukwa

Chineke unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.”

35 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee ihu imegide n’ugwu Sia, buo amuma megide ya, **3** si ya, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji: Mu onwe m na-emeigide gi, gi ugwu Sia. Aga m esetikwa aka m imegide gi, mee gi ka i ghoo ebe togboro n’efu. **4** Obodo gi niile ka m ga-eme ka ha ghoo mkpomkpo ebe, gi onwe gi ga-abukwa ebe togboro n’efu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **5** “N’ihi na i sitere n’iro ahụ di gi n’obi siterji na mgbe ochie rara umu Izrel nye n’aka mma agha, n’oge ha no na-ahuju anya, n’oge ahụ ita ahuhụ nke ajo omume ruru n’ogo di ukwu. **6** N’ihi nke a, ebe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m enyefe gi n’aka ndi na-awusi obara. Obara ga-achukwa gi oso. Ebe o bu na i kpoghi iwusi obara asi, obara a ga-awusi n’ime gi ga-achu gi oso. **7** Aga m eme ka ugwu Sia ghoo ebe togboro n’efu. Aga m esitekwa n’ime ya bipu ndi na-abata abata, na ndi na-apu apu. **8** Ugwu ukwu gi niile ga-ajuputa n’ozu ndi nwuru anwu, ugwu nta niile, na ndagwurugwu niile na mgbawara niile di n’ala ga-ajuputa n’ozu ndi e ji mma agha gbuo. **9** I gaghị ebulitakwa isi gi ozo. Ebe togboro n’efu ka i ga-abu ruo ebighi ebi. A gaghị ewuzikwa obodo gi ozo. I ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **10** “N’ihi na i sirji, “Mba abuo ndi a, na ala abuo ndi a ga-abu nke anyi, anyi ga-enweta ha,” n’agbanyeghi na mu onwe m bu Onyenwe anyi no n’ebe ahụ. **11** N’ihi ya, ebe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m emeso gi mmeso dika iba uba nke iwe gi na ekworo gi si di, bu nke i gosiri mgbe i kporo ha asi. Aga m emekwa ka ha mata onye m bu, mgbe m kpesiri gi ikpe. **12** Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi nuru okwu ojo ndi ahụ niile i kwuru megide ugwu Izrel niile, na-asi, “E meela ha ebe togboro n’efu, ewerela ha nyefee anyi n’aka ka i anyi dogbuo ha.” **13** Unu nyakwara isi megide m, kwuo okwu kwugide m dika o si di unu mma. Anukwara m ihe niile unu kwuru. **14** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji. Mgbe uwa niile na-anuru onu ka m ga-eme ka i ghoo mkpomkpo ebe. **15** Dika i nuri onu mgbe ihe nketa Izrel ghoro mkpomkpo ebe, otu a ka m ga-esi mesoo gi mmeso. I ga-aghokwa ebe togboro n’efu, gi ugwu Sia, gi na ndi Edom niile. Mgbe ahụ, ha gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

36 “Nwa nke mmadu, buo amuma nye ugwu niile di n’Izrel, na-asi ha, ‘Ugwu niile nke Izrel, nuru okwu nke Onyenwe anyi. **2** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi iro unu ekwuola megide unu si, “Aha! Ebe niile di elu nke mgbe ochie aghoola ihe nkweta anyi.” **3** N’ihi ya, buo amuma si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N’ihi na ha emeela ka unu togboro n’efu, chugharja unu oso n’akuku niile, mekwaa ka unu ghoro mba niile ihe nkweta, ma meekwa ka unu buru ndi a na-ekwujo, na ndi a na-akocha, **4** n’ihi ya, unu ugwu niile nke Izrel, nuru okwu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa ugwu ukwu na ugwu nta niile, na mgbawara niile di n’ala, na ndagwurugwu niile, na ebe niile togboro n’efu, na obodo ndi ahụ niile ndi mmadu

na-ebighi n’ime ya, nke ndi mba ozo kwakoro ihe di ha n’ime, ma jirikwa ha na-eme ihe ochi. **5** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, O bu site n’inu oku nke obi m ka m ji kwuo okwu megide mba ndi ozo, ma megidekwa Edom, n’ihi na o bu site n’ikpo asi nke obi ha ka ha ji mee ka ala m buru ihe nkweta ha, ka ha si otu a kposaa, ma chikoro kwa ihe niile di n’ebe ita nri nke anu ulo ala ahụ.’ **6** N’ihi nke a, buo amuma banyere Izrel, gwa ugwu ukwu ya na ugwu nta ya niile, na mgbawara ala ya, na ndagwurugwu ya niile, si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji, o bu site n’onuma nke ekworo ka m ji ekwu okwu ndi a, n’ihi na unu ahula ahuhụ site na nleli ndi mba ozo na-eleli unu. **7** N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, eweliri m aka m elu nuu iyi na mba ndi a gbara unu gburugburu ga-anokwa n’onodu ihere. **8** “Ma unu, ugwu niile nke Izrel ga-awaputa ngalaba, miakwa mkpuru nke ndi m ga-eri, n’ihi na oge ha ga-aloghachi adighikwa anya. **9** Lee, mu onwe m dinyeere unu; aga m abia inyere unu aka, n’ihi na a ga-akoghari kwa unu, kujukwa mkpuru n’ime unu. **10** Aga m emekwa ka onuogugu ndi ga-ebi n’ime unu baa uba, o buladi ulo Izrel niile. Ha ga-ebikwa n’obodo niile, wughariakwa ebe niile e tikporo etikpo. **11** Aga m eme ka onuogugu ndi mmadu, na anu ulo di n’ime gi baa uba. Ha ga-amubakwa, juputakwa ebe niile. Ndi mmadu ga-ebikwa n’elu gi dika ha si biri n’oge gara aga. Aga m emekwa ka ihe gaara ha nke oma karja ka o di na mbu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **12** Aga m eme ka ndi m, ndi m bu Izrel, biri n’ime unu. Unu ga-abu ihe nweta ha, unu ga-aghokwara ha ihe nketa. Unu agakwaghị agbaba ha aka umu ozo. **13** “Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji, n’ihi na ufodu mba na-ekwuto gi na-asi, “I bu ala na-eri umu ya, ala na-agbaba ndi ya aka umu.” **14** N’ihi nke a, i gaghị erikwa mmadu ozo. I gaghị agbawakwa mba gi aka umu ozo. O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **15** Agaghị m emekwa ka i nuru mkpari nke ndi mba ozo na-akpari gi. I gaghị anokwa onodu nke ga-eme ka ndi mba ozo lelia gi, maobu n’o onodu nke ga-eme ka i so ngongo. O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” **16** Ozokwa, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti, si, **17** “Nwa nke mmadu, mgbe umu Izrel bi n’ala nke aka ha, ha meruru ya, site na ndu ojo ha, na omume ha. Ndu ojo ha n’ihu m, di ka adighi ocha nke nwanji n’oge o no na nsọ ya, n’onwa niile. **18** N’ihi ya, awukwasiri m ha onuma m, n’ihi na ha na-awusi obara n’ala ahụ, jirikwa arusi ha na-emeru ya. **19** Achusasiri m ha na mba di iche iche. Otu a ka m si kpee ha ikpe n’ihi uzo ojo ha, na omume ojo ha. **20** Ma ebe niile ha gara n’etiti mba niile, ha mere ka aha nsọ m gharakwa idi nsọ, n’ihi na a na-ekwu banyere ha, si, ‘Ndi a bu ndi nke Onyenwe anyi, ma agbanyeghi nke a, ha sitere n’ala ya puo.’ **21** Ihe na-ewutekwa m bu aha nsọ m, nke ulo Izrel mere ka o ghara idi nsọ n’etiti mba niile bu ebe ha gara. **22** “Ya mere, gwa ulo Izrel, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O bughi n’ihi na unu, ulo Izrel, ka m ji na-eme ihe ndi a, kama o bu n’ihi aha nsọ m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n’etiti mba niile di iche iche ebe ndi unu gara. **23** Aga m eme ka idi nsọ nke aha ukwu m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n’etiti mba niile, puta ihè. Mgbe ahụ, mba niile ga-amakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,

bụ Onyenwe anyị kwupụtara, mgbe a ga-edo m nso site n'ime unu n'anya ha. **24** “N’ihi na aga m esi na mba niile dī iche iche kpoputa unu. Aga m achikōta unu site n’ala niile, mee ka unu bata n’ala unu. **25** Aga m efekwasị unu mmiri dī ocha, unu ga-adikwa ocha. Aga m eme ka unu dī ocha site na-adighi ocha unu niile, na site n’ikpere arụsị unu niile. **26** Aga m enye unu obi oḥurū, kenyekwa unu mmuḡ oḥurū. Aga m ewepu obi nkume nke mmehie dī n’ime unu, nye unu mkpuruobi nke anụ ahụ. **27** Aga m etinyekwa mmuḡ m n’ime unu, mee ka unu gbaso ụkpuru m niile ma lezie anya mekwaa ihe niile m nyere n’iwu. **28** Unu ga-ebikwa n’ala ahụ nke m nyere nna unu ha. Unu ga-abụ ndị m, aga m abukwa Chineke unu. **29** Aga m azoputa unu site na-adighi ocha unu niile. M ga-akpo mkpuru ubi, mee ka o rie nne nke ukwu, agaghị m emekwa ka unu dakwasị unu ozo. **30** Aga m emekwa ka mkpuru osisi na ihe owuwe ubi baa uba nke ukwu, ka unu gharakwa inata ihere ozo n’ihi unu, n’etiti mba niile dī iche iche. **31** Mgbe ahụ, unu ga-echeta ụzo oḡo unu niile na omume oḡo unu niile, unu ga-asokwa onwe unu oyi n’ihi mmehie unu na ihe arụ niile unu mere. **32** Ma achoro m ka unu mata na o bughị n’ihi mma unu ka m ji na-eme ihe ndị a. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupụtara. Unu ụlọ Izrel, ihere kwesiri ime unu n’ihi omume oḡo unu mere. **33** “Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N’ubochi aḡe m ga-eme ka j dī ocha site na mmehie gi niile, aga m eme ka unu loḡhachi n’obodo unu biri, a ga-ewugharịkwa ebe niile toḡborḡ n’efu. **34** Ala ubi ndị ahụ nke toḡborḡ n’efu agaghị atḡobokwa n’efu n’ihu anya ndị na-agafe agafe. A ga-akokwa ha niile. **35** Mgbe ahụ, ha ga-asị, “Ala a, nke naara atḡobḡ n’efu, aḡhḡla ubi a gbara ogige, nke yiri ogige Iden. Leekwa na obodo niile ndị ahụ e tikporḡ etikpo, ka e wuzikwara, werekwa mgbidi gbaa ha ogige. Ugbu a, ndị mmadu juputakwara n’ime ha.” **36** Mgbe ahụ, mba niile gbara unu gburugburu, bụ ndị foduru, ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị wuziri ebe niile e tikporḡ etikpo, kḡokwa mkpuru n’ebe niile toḡborḡ n’efu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ekwuola, aga m emekwa ya.” **37** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, ozokwa, aga m ege ntị, zaa ekpere ụlọ Izrel, mezuoro ha aririḡ ha. Aga m eme ka ha baa uba dika igwe anụ ụlọ. **38** Dika igwe anụ ụlọ, nke na-ajuputa na Jerusalem n’oge mmemme ya niile a kara aka. N’uzo dī otu a, obodo niile e tikporḡ etikpo ajuputakwa na mmadu ozo. Mgbe ahụ ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

37 Aka nke Onyenwe anyị dīkwasiri m, o sitekwara n’ike Mmuḡ nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bulie m, debe m n’etiti ndagwurugwu nke juputara n’okpukpu. **2** O mere ka m jegharịa n’etiti ha. Ahuru m okpukpu kporḡ nkụ, nke dī ukwu n’onugogu, ka ha ghasa na ndagwurugwu ahụ. **3** O siri m, “Nwa nke mmadu, okpukpu ndị a ha puru idị ndị ozo?” Asiri m, “Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị o bụ naanị gi onwe gi maara.” **4** Mgbe ahụ, o siri m, “Buo amuma nye okpukpu ndị ahụ, gwa ha, ‘Unu okpukpu niile kporḡ nkụ, geenu ntị n’okwu nke Onyenwe anyị. **5** Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-agma okpukpu ndị a. Lee, aga m eme ka ume baa n’ime unu, unu ga-adikwa ndu. **6** Aga m etinyekwasị unu akwara, na anụ ahụ, werekwa akpukpo ahụ kpuchie unu.

Aga m etinye ume n’ime unu, unu ga-adikwa ndu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” **7** Ya mere, eburu m amuma dika e si nye m n’iwu. Mgbe m no na-ebu amuma ahụ, anuru m uzu, uzu mkpofu. Ma lee, okpukpu ndi ahụ niile bjara ibe ha nso; okpukpu malitekwa ijikota onwe ha onu. **8** Mgbe m nokwa na-ele anya, lee, ahuru m ka akwara na anu ahụ malitere jibakwasị n’elu okpukpu ndi ahụ, akpukpo ahụ kpuchikwara elu ha. Ma n’oge a ume obula adighi n’ime ha. **9** Mgbe ahụ, o siri m, “Buo amuma nye ifufe; buo amuma, nwa nke mmadu, si ifufe, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: site n’akuku anọ nke ụwa bja, gi ume na-enye ndu, kukwasị ndi a e gburu eḡbu ka ha dikwa ndu ozo.” **10** Ya mere, eburu m amuma dika o si nye m n’iwu. Ume ndu banyekwara n’ime ha. Ha niile dijiri ndu, bilie oḡo, guzo n’ukwu ha, ghoo usu ndi agha di ukwu n’onugogu. **11** Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadu, okpukpu ndi a nochiri anya ulo Izrel niile. Ha na-asị, ‘Anyi aghoala okpukpu kporḡ nkụ, olileanya niile agwukwala, anyi aburula ndi e bipuru.’ **12** N’ihi ya, buo amuma gwa ha, ‘otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Ndi m, aga m emeghe ili unu, si n’ebe ahụ weputa unu. Aga m eme ka unu loḡhachitakwa n’ala Izrel. **13** N’ikpeazu, mgbe m meghere ili unu mee ka unu si n’ime ya puta, unu bụ ndi m ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **14** Aga m etinye Mmuḡ m n’ime unu, unu ga-adị ndu, loḡhachikwa n’ala unu ozo. Unu ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ekwuola ya, meekwa ya, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.” **15** Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **16** “Nwa nke mmadu, were osisi dee ihe ndi a n’elu ya, ‘Osisi a nochiri anya Juda na ndi Izrel e kekotara ya na ha onu.’ Werekwa osisi ozo deekwa okwu ndi a n’elu ya. ‘Osisi a nochiri anya Ifrem, na Josef, na ndi Izrel niile e jikotara ha na ndi a onu.’ **17** Jidekotaa osisi abuo ndi a onu, mee ka ha buru otu osisi n’aka gi. **18** “Mgbe ndi gi juru gi, ‘I gaghị egosi anyi ihe nke a putara?’ **19** gwa ha, si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Lee, agaje m iwere osisi Josef, ndi dī Ifrem n’aka, nke bukwa ihe nochiri anya ebo ufodu nke Izrel, jidekotaa ya na osisi nochiri anya Juda, mee ha ka ha ghoo otu osisi, burukwa otu n’aka m.’ **20** Were mkpirisi osisi ndi ahụ i dere ihe nke di n’aka gi, gosi ha, **21** ma gwakwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Aga m esite na mba niile ndi Izrel jere biri kpoputa ha. Aga m achikotakwa ha site n’akuku niile, kpobata ha n’ala nke aka ha. **22** Aga m eme ka ha buru otu mba n’ala ahụ, n’ugwu niile nke Izrel. Ha ga-enwe naanị otu eze nke ga-achi ha niile. Ha agaghị abukwa mba abuo maobu alaeze abuo ozo. **23** Ha agaghị ejikwa arusi ha niile, maobu ihe a piru apu ruru aru, maobu jiri ihe oḡo ndi ozo dī iche iche meruo onwe ha ozo. N’ihi na aga m azoputa ha site na ilaghachi azu n’uzo mmehie ha niile, meekwa ka ha dī ocha. Ha ga-abu ndi m, mụ onwe m ga-abukwa Chineke ha. **24** “Ohu m, Devid, ga-abu eze ga-achi ha, ha ga-enwekwa otu onye ozuzu aturu. Ha ga-edebezu iwu m niile, na ukuru m niile. **25** Ha ga-ebi n’ala ahụ m nyere ohu m Jekob, ala ebe nna nna ha biri. Ha na umu ha ga-ebi n’ime ya. Umu umu ha ruo ogbo niile ga-ebikwa n’ime ya. Ohu m Devid ga-abu eze ha ruo ebighi ebi. **26** Mụ na ha ga-agba ndu udo, ogbugba ndu nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Aga m agozi ha, mee ka ha baa uba. N’etiti ha kwa ka ulonso m ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. **27** Ebe obibi m ga-abukwa n’etiti ha. E, aga m abu

Chineke ha, ha ga-abukwa ndi m. **28** Mgbe ulonso m ga-adi n'etiti ha ruo ebighi ebi, mba niile ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi na-edo Izrel nso."

38 Okwu Onyenwe anyi ruo m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, chee ihu n'ala Magog, bukwa amuma megide Gog, bu onyeisi nke Meshek na Tubal. Buo amuma megide ya, **3** si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ana m edo onwe m imegide gi, Gog, eze ukwu ndi Meshek na Tubal. **4** Aga m echighari gi, tinye gi nko n'agba gi abuo, jiri ya kpuputa gi na usuu ndi agha gi niile, na inyinnya gi, na ndi na-agba inyinnya gi na ihe agha ha, na usuu ndi agha gi niile, ndi ji ota ukwu na ota nta, ndi niile na-ejide mma agha ha. **5** Peshia na Itiopia, na Put, ga-esonyere ha, ha niile ga-ejikwa ota ha na okpu agha ha. **6** Goma na usuu ndi agha ya niile, na ndi agha Bet Togama ndi si n'akuku ukwu, di ebe di anya na otutu ndi mba ozo ga-eso gi. **7** "Jikere! Jikere onwe gi, gi onwe gi na usuu ndi agha ahụ nọ gi gburugburu, gi Gog, burukwa onyendu ha. **8** Mgbe otutu ubochi gasiri, a ga-akpolite gi ibu agha. N'ogologo oge di n'ihu, i ga-ebuso ala ahụ agha bu ala ahụ na-enwetaghachi onwe ya site na mbibi nke ibu agha; ala ahụ e si na mba di iche iche chikotaa ndi bi n'ime ya, mee ka ha birikwa n'ugwu niile nke Izrel ahụ naara atogbo n'efu. E bulatara ha site na mba di iche iche, ma ugbo a, ha anorola n'udo. **9** Gi onwe gi, na ndi agha gi niile, na otutu ndi mba ahụ di iche iche ndi na-eso gi, jiri oso, dika ikuku siri ike, rigoo, kpuchie ala ahụ dika igwe ojii. **10** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ, echiche ojoo ga-abata n'obi gi, mgbe i na-atule otutu ihe di iche iche n'obi gi. **11** I ga-asi, "Aga m ebuli megide n'ala na-enweghi mgbidi, aga m awakpo ndi nọ n'udo na-adighi atu anya nsogbu obula, ha niile bu ndi bi n'ebe na-enweghi mgbidi, ha enweghikwa ibo onu uzo na mkporo e ji akpochi ha. **12** Aga m akwata ihe nkwa, lutakwa ihe nluta n'agha. Aga m eweli ala m megide obodo ndi a niile e wughariri ewughari, megidekwa ndi a niile e si na mba di iche iche chikotaa, bu ndi bara ogaranya n'anụ ulo na ngwongwo di iche iche, ndi bikwa n'etiti ala a." **13** Ndi Sheba na Dedan, na ndi ahia Tashish niile, na umu odum ya niile ga-aju gi, "I bjara ikwata ihe nkwa? I chikotara usuu ndi agha gi n'ihu ikwara ihe nluta, na iburu olaocha na olaedo, na ichiri igwe anu ulo ha, na ngwongwo ha, na ikwakoro ihe ha nwere n'ike?" **14** "N'ihu ya, nwa nke mmadu, buo amuma si Gog, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ mgbe ndi m bu Izrel nabi n'udo n'ala ha, o bu na i gaghị ahụta ya? **15** I ga-esi n'ebe obibi gi di n'ugwu bja, gi na otutu mba di iche iche, ndi nanokwasị n'inyinya. Ha ga-adi ukwu, buru ndi agha di ike. **16** Unu ga-abia ibuso ndi m Izrel agha, kpuchie ala ha dika igwe ojii. N'ubochi ndi ahụ di n'ihu, aga m eme ka gi, bu Gog, bja buso ala m agha, ka mba niile si otu a mata m, mgbe m mere ka idi nso m puta ihè n'anya ha site n'ihe m ga-eme.' **17** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O bu gi, bu onye ahụ m kwuru okwu banyere ya n'oge gara aga, site n'onu ndi ohu m, bu ndi amuma Izrel, ndi buru amuma otutu afo na mgbe ahụ, si, na m ga-eme ka i megide ndi m. **18** Lee ihe ga-eme n'ubochi ahụ. Mgbe Gog busoro ala Izrel agha, o ga-esi otu a kpalie iwe m di oku. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **19** N'ihu

na esitere m n'ihu oku nke obi m, na oke iwe m kwuputa si, na ala oma jijji di ukwu ga-adi n'Izrel n'ubochi ahụ. **20** Azu niile di n'oke osimiri, na anu ufe nke eluigwe, na anu ohia, na ihe niile na-akpu akpu, na mmadu niile no n'elu uwa ga-ama jijji n'ihu m. A ga-akwatu ugwu niile, ebe niile di mkputamkpu ga-adarukwa ala. **21** Aga m akpolite mma agha ka o megide Gog n'ugwu m niile. Onye obula ga-ejikwa mma agha ya megide nwanne ya nwoko. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **22** Aga m eji orja na-efe efe na iwusi obara kpee ya ikpe. Aga m awukwasị ya na ndi agha ya na otutu mba di iche iche ndi ahụ so ya, oke mmiri ozuo na akummiri, na nkume oku. **23** Otu a ka m gae-esi gosi idi ukwu m, na idi nso nke aha m. Aga m emekwa ka a mara m n'anya mba niile di iche iche. Mgbe ahụ, ha gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

39 "Ma gi, nwa nke mmadu buo amuma megide Gog, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m emegide gi, Gog, onyeisi nke Meshek na Tubal. **2** Aga m echighari gi, kpuru gi na-aga. Aga m esi n'ebe dikarisiri anya n'akuku ukwu kpota gi, ziga gi ka i buso ukwu niile nke Izrel agha. **3** Mgbe ahụ, aga m etichapu uta di gi n'aka ekpe, meekwa ka aku niile nke di n'aka nri gi dachapu. **4** N'elu ukwu niile nke Izrel ka i ga-ada, gi onwe gi, na usuu ndi agha gi niile, na mba niile di iche iche ndi na-eso gi. Udele niile di iche iche na anu ohia niile ka m gae-nyefe anu ahụ unu ka ha were unu mere ihe oriri. **5** I ga-ada n'ohia na-enweghi ebe nzobe, n'ihu na m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **6** Aga m awukwasị oku n'ahụ Magog, na n'ahụ ndi ahụ niile bi n'udo, n'onu mmiri niile. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **7** "Aga m eme ka amara aha nso m n'etiti ndi m bu Izrel. Agaghị m ekwekwa ka e lejia aha nso m anya ozo. Mba niile di iche iche ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, bu Onye nso no n'Izrel. **8** Lee, o na-abia, n'ezie, o ga-emekwa, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. Nke a bu ubochi ahụ nke m kwuru ihe banyere ya. **9** "N'oge ahụ, ndi bi n'obodo niile nke Izrel ga-apu tutukotaa ngwa agha ndi ahụ, were funwue oku, surekwa ha oku, ma ota ukwu ma ota nta niile, uta na aku niile, ma mkpo agha na ube niile. O bu afo asaa ka ha ga-eji ha mere nku. **10** Ha agaghị akpatakwa nku site n'ohia ozo, maobu gbuta ha site n'oke ohia, n'ihu na ha gaeji ngwa agha ndi a mere ihe ifunwu oku. Mgbe ahụ, ha ga-akwata ihe onwunwe nke ndi ahụ kwakoro ihe onwunwe ha n'agha, lutakwa ihe onwunwe nke ndi ahụ lunara ha ihe onwunwe ha n'ike. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **11** "N'ubochi ahụ, aga m enye Gog ebe olili ya n'Izrel, n'ime ndagwurugwu si owuwa anyanwu gawa n'uzo oke osimiri. O ga-anochi uzo ndi ije n'ihu na ebe ahụ ka a ga-eli Gog na usuu ndi agha ya. Ya mere, a ga-akpo ya Ndagwurugwu Hamon Gog. **12** "Onwa asaa ka o ga-ewe ndi Izrel ili ozu ahụ niile, ime ka ala ahụ di ocha. **13** Ndi niile nke ala ahụ ga-eli ha, ubochi ahụ m ga-eme ka ebube m puta ihè ga-abu ubochi ihe ncheta nye ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **14** A ga-ekewaputakwa ndi oru ha ga-abu naani ime ka ala ahụ di ocha. Ha ga-ejehari n'ala ahụ niile, ha na ndi ozo, na-eli ozu obula bu ndi togboro n'ala. "Mgbe onwa asaa zuru, ha ga-

edo anya chogharia n'ala ahụ ma o nwere ebe ozu ozo di. **15** Mgbe ahụ, ha na-ejeghari, o buru na onye obula achota okpukpu mmadu o ga-amanye ihe iribama n'akuku ya, ka ndi na-eli ozu hu ha, kporokwa ha gaa na Ndagwurugwu Gog na ndi agha ya lie ha. **16** Ozokwa, otu obodo aha ya bu Hamona, nke putara otutu, ga-adi n'ebe ahụ. Otu a ka ha ga-esi mee ka ala ahụ di ocha. **17** "Nwa nke mmadu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, kpofo umu nnuu niile oku, na anyi oha niile di iche iche, si ha, 'Chikotaaany onwe unu, site n'akuku niile bjanu n'ochuchu aja m, nke mu onwe m na-achu n'ihu unu, bu aja di ukwu nke m na-achu n'elu ugwu niile di n'Izrel. N'ebe ahụ ka unu ga-anọ taa anyi, nuokwa obara. **18** Anu ahụ ndi di ike ka unu ga-eri, o bukwa obara ndisi niile nke ywa ka unu ga-anu, dika a ga-asj na ha bu ebule na umu aturu, na mkpi, na oke ehi, anyi mara abuba nke si na Bashan. **19** Unu ga-erijukwa abuba afo, nubigakwa obara oke ruo mgbe o ga-ebu unu, site n'aja mmemme nke m na-achu n'ihu unu. **20** Afo anyi inyinya, na ugboala, na nke ndi dike, na nke ndi agha niile ga-eju unu na tebul m.' Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **21** "Mgbe ahụ, aga m egosi ebube m na nsopuru m n'etiti mba niile di iche iche. Mba niile ga-ahukwa ahuhu nke m tara ha, na aka m nke m tukwasiri ha. **22** Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ulo Izrel ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. **23** Mba niile ga-amatakwa na o bu n'ihu mmehie ka e ji dota Izrel n'agha, buru ha jee mba di iche iche. Ha ga-amata na ihe di otu a dakwasiri ha n'ihu ekwesighi ntukwasi obi ha. O bu n'ihu ya ka m ji zoo ihu m site n'ebe ha no, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha niile dakwara site na mma agha. **24** Atara m ha ahuhu dika adighi ocha ha na ajo omume ha si di. Ezokwara m ihu m site n'ebe ha no. **25** "N'ihu ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Aga m eme ka Jekob a dotara n'agha lota. Aga m enwekwa obi ebere n'ahu ndi Izrel niile. Aga m esitakwa n'ekworo mee ka aha m digide nso. **26** Ha ga-echezokwa ihe ihere ha, na-ekwesighi ntukwasi obi ha niile, nke ha gosiri m, mgbe ha biri n'udo n'ala ha, na-enweghi onye na-eme ka ha tuo egwu. **27** Mgbe m mere ka ha site na mba di iche iche puta, mgbe m sitere n'ala niile nke ndi iro ha kpopta ha, aga m esite na ha gosi idi nso m nye mba di iche iche. **28** Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. Ha ga-amata na o bu ezie na o bu m mere ka a dota ha n'agha buru ha jee mba di iche iche, na m ga-achikoye ha mee ka ha loghachi n'ala nke aka ha. O dikwaghj onye a ga-ahapu na mba ozo. **29** Agaghj m ezokwa ihu m ozo n'ebe ha no, n'ihu na aga m awukwasj ulo Izrel Mmuo m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

40 N'afọ nke iri abuo na ise nke e mere ka anyi biri na mba ozo, na mbido afọ ahụ, n'ubochi nke iri, nke onwa ahụ n'afọ nke iri na anọ site na mgbe obodo ahụ dara, n'otu ubochi ahụ ka aka Onyenwe anyi dikwasiri m n'ahu. O mere ka m bja n'ebe ahụ. **2** N'ohu di iche iche Chineke mere ka m hu, o buuru m gaa n'ala Izrel, debe m n'elu ugwu di elu nke ukwu, ebe m no hu ihe dika obodo a na-ewu oharu, nke di n'akuku ndida ugwu ahụ. **3** O mere ka m bjaruo n'ebe ahụ, ma lee, ahuru m otu nwoke nke udidj ya na-enwu dika bronza ka o guzo n'akuku onu uzo ama. O na-ejide eriri akwa ocha, na osisi e ji atụ ihe n'aka ya. **4** Nwoke ahụ sirj m, "Nwa nke

mmadu, lezie anya nke oma, gekwaa ntj tinyekwa ihe niile m gaje igosi gi n'obi, n'ihu na-akpotara m gi n'ebe a n'ihu ka ihu ihe ndi a. Gwakwa umu Izrel ihe niile i huru." **5** Mgbe ahụ, ahuru m mgbidi gbara ulonso ahụ gburugburu. Idi ogologo nke osisi ihe otutu nke di n'aka nwoke ahụ, ruru mita ato na uma abuo, nke obula n'ime ha ruru iri sentimita ise na ato. O turu mgbidi ahụ, choputa na ila elu ya di mita ato na okara. Isa mbara ya dikwa mita ato na okara. **6** Emesja, o gara n'onu uzo ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu, rigoro n'ihe nrigo elu, tuo ala ala uzo mbata nke onu uzo ahụ. Obosara ya di mita ato na okara. **7** Oghere di n'ulo ahụ nke bu ebe ndi nche na-anọ di mita ato n'okara n'obosara. Mgbidi di n'etiti ha di mita abuo na uma asaa n'igbidi. Ebe e si abata na mputa onu uzo ama nke chere ulonso ukwu ahụ ihu, di mita ato n'okara n'omimi. **8** O jikwa ihe otutu tuo ebe mputa onu ulo nke onu uzo ama, **9** o di mita anọ na uma abuo n'omimi. Ogidi di n'akuku ya di otu mita n'igbidi. Ebe mputa onu ulo nke uzo ama ya chere ihu n'ulonso ukwu. **10** N'ime onu uzo ama nke owuwa anyanwu, e nwere oghere ato di n'akuku obula, oghere ato ndi ahụ ha n'otu. Ihu akuku aja ya niile nke chere ha ihu bukwa otu n'otutu. **11** Mgbe ahụ, o turu obosara nke mbata onu uzo ama ahụ, o di mita ise na uma ato n'obosara, na mita isii na uma itoolu n'ogologo. **12** N'ihu oghere niile nke ulo ahụ e nwere mgbidi di otu okara mita n'idi elu ya. Akuku anọ nke oghere ndi a ha otu. Ha ruru mita ato mita ato. **13** Mgbe ahụ, o turu obosara onu uzo ama ahụ, site n'elu ulo nke otu ime ulo ruo n'elu ulo nke ime ulo chere ya ihu; obosara ya di mita iri na ato, site n'otu oghere ruo n'oghere nke chere ya ihu. **14** O turu ogologo ogidi niile di n'akuku n'ime mgbidi onu uzo ama ulo ahụ, choputa na o di iri mita ato na abuo, o buladi ruo n'akuku mgbidi nke chere ihu n'onu uzo ama ogige ahụ. **15** Site n'ihu onu uzo ama mbata ahụ, ruo n'ebe ngwucha nke onu uzo di na mputa onu ulo ya di iri mita abuo na asaa. **16** Onu ulo ndi ahụ niile nwere oghereikuku di warawara n'akuku aja ulo ha, dika mputa onu ulo ahụ nwekwara; oghereikuku ndi a di gburugburu di n'ime, n'etiti onu ulo ndi a. N'aja ulo ndi a niile, e nwere oyiji nkwi di iche iche e sere n'elu ha. **17** O kpobatara m n'ogige di n'ezie. N'ebe ahụ, ahuru m ufodu onuulo di na pevumentj e wunyere gburugburu ogige ahụ niile. Ha di iri onuulo ato di n'ogologo pevumentj ahụ. **18** Ebe nzokwasj ukwu a gara ogologo ruo n'akuku onu uzo ama, ogologo ya na onu uzo ama ahụ ha, nke a bu pevumentj nke dikariri ala. **19** Mgbe ahụ, o turu idi ogologo ya, site n'ime onu uzo ama nke dikariri ala ruo n'onu uzo nke ime ogige, o ruru iri mita ise na ato n'akuku ihu anyanwu nakwa n'akuku ugwu. **20** O turu ogologo na obosara onu uzo nke di n'ugwu, nke e si abanye n'ogige di n'ezie. **21** Ime ulo ya di onu ulo ato n'akuku ya obula. Akuku aja na mputa onu ulo ya, bu otu otutu dika otutu nke onu uzo ama mbu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. **22** Oghereikuku ya, mputa onu uzo ya na osisi nkwi e sere n'ahu aja ulo ahụ niile, dika e mere n'akuku onu uzo ama nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, bu otu otutu. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa di nke e si aga na mputa onu ulo ahụ na ncherita ihu ogige ezi. **23** Otu onu uzo di nke gara n'ogige di n'ime, nke chere ihu onu uzo mbata di n'ugwu, dika o dikwa n'akuku nke owuwa anyanwu. O turu site n'otu onu uzo ama ruo na nke chere ya ihu, o di iri mita ise na anọ. **24** Mgbe

ahụ, o duuru m gaa n'akụkụ ndịda, a huru m onu uto mbata ndịda. O turu tuo akuku ogidi onu uto ahụ na mputa onu ulo ya, choputa na ya na ndi ozo bu otu otutu. **25** Onu uto ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghereikuku di warawara gbaa gburugburu, dika e nwere na ndi ozo niile. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. **26** Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa dikwa iyi rigoo ya, mputa onu ulo ya dikwa na ncherita ihu ha, o nwekwaro ihe icho mma osisi nkwi e sere n'ahu akuku aja ahụ, otu n'otu akuku, nke ozo n'akuku nke ozo. **27** Ogige nke di n'ime, nwekwaro onu uto ama nke na-eche ihu na ndida. O turu site n'otu onu uto ama ruo na nke chere ya ihu, o di iri mita ise na ano. **28** O duuru m site n'onu chere ya na ndida banye n'ogige di n'ime. O turu onu uto mbata a hu na ya na onu uto nke di ozo bu otu otutu. **29** N'onu ulo ya niile, n'akuku aja ya niile, na mputa onu ulo ya bukwa otu otutu dika ndi ozo niile. Onu uto ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. **30** Mputa onu ulo nke ndi di gburugburu ogige nke ime, di iri mita na ato n'obosara, na mita abuo na uma ato n'idi omimi. **31** Mputa onu ulo ya chere ihu n'ogige di n'ez, oyiyi osisi nkwi ka eji choo ogidi onu ulo ahụ mma, ihe nrigo nwere nzo ukwu asato ka eji arigo ya. **32** O kpobatakwaro m n'ogige di n'ime site n'onu uto mbata nke oyuwa anyanwu. O tukwara onu uto ama ahụ, choputa na ya na ndi ozo bukwa otu otutu. **33** N'onu ulo ya niile, n'akuku aja ya niile, na mputa onu ulo ya niile bukwa otu otutu dika ndi ozo niile. Onu uto ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. **34** Mputa onu ulo ya chere ihu n'ogige di n'ez. Oyiyi nkwi e sere ese ka eji choo akuku ogidi onu uto ya mma, n'akuku nke a, nakwa n'akuku nke ozo. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asato ka eji arigo ya. **35** O mere ka m bjaruo n'onu uto ama mbata nke ugu. O turu ya, choputa na otutu ya dikwa ka nke ndi ozo, **36** dika onu ulo ya niile, n'akuku aja ya niile, na mputa onu ulo ya, ha niile nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. **37** Mputa onu ulo ya chere ihu n'ogige di n'ez. Oyiyi nkwi e sere ese ka eji choo akuku ogidi onu uto ya mma, n'akuku nke a, nakwa n'akuku nke ozo. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asato ka eji arigo ya. **38** Otu onuulo nke nwere onu uto dikwa n'akuku mputa onu ulo nke ime ime onu uto ama obula, ebe a na ano asacha anu aja nsure oku niile. **39** N'ime mputa onu ulo nke onu uto ama, ka tebul abuo di n'otu akuku, abuo nke ozo dikwa n'akuku nke ozo nke onu ulo ahụ. N'elu ha ka a na-egbu anu e ji achu aja nsure oku, maobu aja mmehie, maobu onyinye n'ihu aja ikpe omuma. **40** N'akuku mgbidi ezi nke mputa onu ulo nke onu uto ama, n'akuku ihe nrigo nke di na mbata onu uto ugu, e nwere tebul abuo, n'akuku nke ozokwa nke ihe nrigo ahụ, e nwekwaro tebul abuo n'ebe ahụ. **41** Ya mere, e nwere tebul ano n'otu akuku ihe nrigo ahụ, nwekwa ano n'akuku nke ozo ya, ya bu, tebul asato ma agukota ya onu, ebe a na-ano egbu anu e ji achu aja. **42** E nwekwaro tebul ano ndi ozo n'ime onu ulo ahụ e ji nkume a wara awo. N'elu ya ka a na-ano akwado anu a ga-eji choo aja nsure oku. Idi ihu tebul ndi a bu iri sentimita asato. Obosara elu ha n'akuku niile di iri sentimita ise na ato. Ngwongwo niile e ji egbu anu e ji achu aja na-adi n'elu tebul ndi a. **43** E ji nko nke idi ogologo ya di

sentimita itoolu ejigidesi tebul ndi ahụ ike n'ahu aja ulo. Nko ndi a di gburugburu tebul ndi ahụ. O bukwa n'elu tebul ndi a ka a na-eede anu niile e ji enye onyinye. **44** N'ime ogige di n'ime, e nwere onuulo abuo nke nwere uto e si abanye n'ogige di n'ime. Otu di n'akuku onu uto ama di n'ugwu, chee ihu n'odida anyanwu, nke ozo di n'akuku onu uto ama di n'odida anyanwu, chee ihu n'ugwu. **45** O gwara m, "Onuulo ahụ di n'akuku onu uto ama di n'ugwu bu nke ndi nchujaja, ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. **46** Onuulo nke di n'akuku onu uto ama chere ihu n'ugwu, bu nke ndi nchujaja ndi na-eche ebe ichu aja nche. Ndi a bu umu umu Zadok. O bu naani ha ka e kwere ka ha nwee ike ibiaru Onyenwe anyi nso, ijere ya ozi site n'etiti ebo Livayi niile." **47** Mgbe ahụ, o turu ogige ime ahụ, choputa na ogologo ya di iri mita ise na asato. Obosara ya bukwa otu ihe ahụ. Ebe ichu aja dikwa n'ihu ulonso ukwu ahụ. **48** O mere ka m bjaruo na mputa onu ulo nke ulonso ukwu ahụ, o turu akuku ogidi onu uto nke mputa onu ulo ahụ, o ruru mita abuo na uma ato n'obosara, n'akuku ya abuo. Ebe mbata ya ruru mita asaa na uma ano n'obosara, ebe akuku aja ulo ahụ ruru otu mita na uma isii n'obosara, n'otu akuku nakwa n'akuku nke ozo ya. **49** Ebe mputa onu ulo ahụ di ihe ruru mita iri na otu n'obosara, sitekwa n'azu ruo n'ihu ya ruru mita isii na uma ano. O bu ihe nrigo iri ka eji arigo ya. Ogidi dikwa n'akuku onu uto abuo ahụ otu n'akuku nke a ozo n'akuku nke ozo ya.

41 Mgbe ahụ, nwoke ahụ kpobataro m n'onu ulo ezumezu ahụ, o turu akuku onu uto ya. Akuku ya obula di mita ato na uma abuo, nke a bu obosara ulo ikwu ahụ. **2** Obosara onu uto mbata ya di mita ise na uma ato. Akuku aja abuo nke onu uto ahụ dikwa mita abuo na uma asaa. O tukwara ogologo ulo ezumezu ahụ; ya diri iri mita abuo na otu n'ogologo, obosara ya di mita iri na otu. **3** Mgbe ahụ, o banyere n'ime ime ebe nso ahụ, tuo ogidi di n'onu uto e si abanye n'ime ya, choputa na obosara nke obula bu otu mita na otu uma, obosara onu uto ahụ n'onwe ya di mita ato na uma abuo. Akuku aja nke onu uto obula di mita ato na uma asaa n'obosara. **4** O turu ogologo ime ebe nso ahụ, ya di mita iri na okara, obosara ya dikwa mita iri na okara, n'ogologo ulo ezumezu ahụ. Ma o siri m, "Ebe a bu Ebe Kachasi Nso." **5** O tukwara mgbidi ulonso ukwu ahụ choputa na idi igbidi ya bu mita ato na uma abuo. E nwekwaro onuulo ndi di gburugburu ulonso ukwu ahụ, nke obula di mita abuo na otu uma n'igbidi. **6** Onuulo nta ndi a di n'okpukpu ato, nke obula n'elu ibe ya, okpukpu obula nwere iri onuulo ato. E nwere mgbidi gbara aja ulonso ahụ gburugburu n'akuku niile, ka ha buru ihe nkwapo nye onuulo nta ndi a, ka ihe nkwapo ndi a ghara ibu ihe a runyere n'aja ulonso ukwu ahụ. **7** E wuru onuulo nta ndi a ka obosara onuulo ndi ahụ niile di n'elu ibe ha di ukwu karja obosara ndi nke di n'okpuru ha. N'uzo di otu a, obosara onuulo niile di n'okpukpu nke abuo di ukwu karja nke di n'ala; nke ato dikwa ukwu karja nke abuo. E wukwara ebe e si arigo site n'okpukpu nke dikarisiri ala rigoruo n'onuulo ndi kachasi elu, site n'okpukpu nke di n'etiti. **8** Ahuru m na ulonso ukwu ahụ nwere ebe e wuliri elu n'akuku ya niile. O bukwa ebe a di elu ka e ji mee ntola onuulo nta ndi ahụ niile. Idi ogologo nke ebe ahụ e wuliri elu bu mita ato na uma abuo. **9** Idi aru nke mgbidi onuulo nta ndi a n'akuku ezi bu mita abuo na uma ato. Ala togboro n'efu n'etiti onuulo nta

10 na onu n'ala ndi n'akuku niile gbaa gburugburu ulonso ukwu ahụ. 11 E nwere onu uto ndi a na-esi abanye n'onu n'ala ndi ahụ, site n'ala ahụ na-enweghi ihe aruru na ya, otu onu uto n'akuku ugwu, nke ozo n'akuku ndi. Obosara ala nke foduru di mita abuo na uma ato n'akuku niile gbaa gburugburu. 12 Ma ulo nke na-eche ihu n'ogige ulonso ukwu ahụ, n'akuku odida anyanwu, di iri mita ato na asaa n'obosara, idi igbidi nke aja ulo ahụ di mita abuo na uma ato, gbaa gburugburu, ogologo ya dikwa iri mita ano na asato. 13 Mgbe ahụ, o turu ulonso ukwu ahụ, ya diri iri mita ise na ato, ogige ulonso, na ulo ahụ nakwa mgbidi ya, dikwa iri mita ise na ato n'ogologo. 14 Obosara nke ogige ulonso n'akuku owuwa anyanwu, tinyere ebe ihu ulonso ukwu ahụ, di iri mita ise na ato. 15 O turu idi ogologo nke ulo ahụ chere ihu n'ogige di n'azu ulonso ukwu ahụ, tinyere ebe njeghari ya nke di n'akuku abuo ya. O di iri mita ise na ato. Ulo ezumezu ahụ, n'ime ebe nsọ ahụ, na mputa nke onu ulo, bu nke chere ihu n'ogige ahụ, 16 ya na onu uto ndi ahụ, na oghereikuku niile di warawara, na ebe njeghari gbara ha ato gburugburu, ihe niile, elu ma ala, tinyere onu uto bu nke eji osisi mmachite. Ala ya, na mgbidi ya ruo na oghereikuku, ma oghereikuku niile bukwa ihe ekpuchiri ekpuchi. 17 N'elu oghere di n'ebe onu uto ezi, nke gara n'ime ebe nsọ, nakwa n'ahu aja niile, na nkebi na nkebi, gbaa gburugburu n'ime na n'ezi ebe nsọ ahụ, 18 ka a turu oyiyi cherubim na osisi nkwi. Cherubim na-esota osisi nkwi. Osisi nkwi obula na-esotakwa cherubim. Cherub obula nwere ihu abuo: 19 otu akuku cherub nke bu ihu mmadu chere ihu n'otu nkwi. Ihu ya nke ozo, nke bu ihu odum, chere ihu na nkwi nke di akuku nke ozo. A turu ha gburugburu ulonso ukwu ahụ. 20 Site n'ala ulo ruo n'elu onu uto ya, a turu oyiyi cherubim na osisi nkwi n'ahu aja ulo ezumezu ahụ. 21 Onu ulo ezumezu ahụ nwere mbudo ibo nke akuku ano ya ha otu n'otutu. Nke di n'ihu Ebe ahụ Kachasi Nso, yiri ndi ozo. 22 Ebe ichu aja ya bu nke eji osisi wuo. Akuku niile nke ebe ichu aja a ha n'otu. O di otu mita na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita itoolu n'akuku ya obula. Osisi ka e ji wuo nkuku ano ya, akuku ya niile, na ntala ya. Mgbe ahụ, nwoke ahụ gwara m, "Nke a bu tebul na-adi n'ihu Onyenwe anyi." 23 Ma ulo ezumezu, ma Ebe ahụ Kachasi Nso, nwere onu uto abuo, n'otu n'otu. 24 Onu uto obula nwere ibo abuo, ibo abuo nke a na-akwagharị gburugburu. 25 A tinyere onyinyo cherubim na osisi nkwi n'elu ibo na-edubanye n'ulo ezumezu ahụ, dika ndi ahụ a turu n'ahu mgbidi niile. E jikwa osisi ruchi elu ihu mputa nke onu ulo ahụ. 26 Windo di warawara di n'aja mputa onu ulo ahụ, nke e sekwasiri oyiyi osisi nkwi; onu n'ala niile nke ulonso ukwu ahụ nwekwara ihe a runyere n'elu uto ya, nke a machiri amachi.

42 Nwoke ahụ duuru m gaa n'akuku ugwu, banye n'ime ogige ahụ di n'ezi, kpobata m n'ime onu n'ala ndi ahụ di na ncherita ihu n'akuku ugwu nke ulonso ukwu ahụ. 2 Ulo ahụ nke onu uto ya chere ihu n'ebe ugwu di iri mita ise na ato n'ogologo, ebe obosara ya di iri mita abuo na asaa. 3 Ma n'akuku nke di iri mita na otu, site n'ime ogige nakwa n'akuku nke di na ncherita ihu pevumentị nke ogige di n'ezi, ebe njeghari chere ebe njeghari ozo ihu, n'okpuku ato ahụ. 4 N'ihu onu n'ala ndi a, e nwere ka uto njeghari nke di mita ise na uma ato n'obosara, dikwa iri mita ise na ato n'ogologo.

Onu uto ya niile chere ihu n'ugwu. 5 Okpuku ulo nke di n'elu asaghi mbara dika nke di n'ala, n'ihu na ebe njeghari ndi ahụ weere otutu oghere karja ka o di n'onu n'ala ndi di okpuku nke di n'ala na nke etiti ulo ahụ. 6 Ebe a na-ejighi ogidi wuo ulo a, dika e si wuo ndi di n'ogige, nke a mere ka ulo ndi di n'elu na-akpa nkpa karja ndi nke di n'ala, na ndi di n'etiti. 7 E nwere mgbidi aja nke di n'ezi n'akuku onu n'ala niile, n'uto ogige nke di n'ezi. O maputara n'ihu onu n'ala ndi ahụ, ogologo ihe di iri mita abuo na asaa. 8 N'otutu ogologo onu n'ala ndi a, ndi di nso n'ogige mputa, ruru mita iri abuo na itoolu, ebe ogologo ndi nke dikarisiri nso ebe nsọ ahụ, ruru mita iri ise na asato. 9 N'okuru onu n'ala ndi a, e nwere uto mbata n'akuku owuwa anyanwu, dika mmadu na-abata ha site n'ogige di na mputa. 10 N'akuku ndi, n'ogologo aja ulo di n'ogige mputa, nke di n'akuku ogige ulonso ukwu, nke chere aja ulo mputa ihu, otutu onu n'ala ndi ya. 11 Uto njeghari di n'etiti akuku abuo ulo ahụ, ha dikwa ka onu n'ala ndi ahụ nke di n'uto ugwu. Ogologo ha na obosara ha bu otu; ha niile yiri onwe ha. Onu uto ya dikwa ka onu uto di n'ugwu. 12 Otu a ka onu uto e si abanye n'ime onu n'ala ndi a di na ndi a si di. E nwere onu uto na mputa, nke di na mgbidi ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu. Ebe a ka e si abanye n'ime onu n'ala ndi ahụ. 13 Mgbe ahụ, o siri m, "Ime onu n'ala niile di n'ugwu, na ime onu n'ala ndi di na ndi, bu ndi a chere ogige ulonso ahụ ihu, bu ime ulo di nso, nke ndi n'akuku. Ebe ndi n'akuku ndi na-abia nso Onyenwe anyi ichu aja ga-ano rie nri niile nke kachasi nsọ, n'ebe ahụ ka ha ga-edebekwa aja inata ihuoma, aja mmehie na aja ikpe omuma, n'ihu na ulo ndi a di nsọ. 14 Mgbe ndi n'akuku bara n'ime ebe nsọ ahụ nke e kewapuru iche, ha aghaghi esikwa n'ebe ahụ puta n'ogige mputa ezi, tupu ruo mgbe ha yisara uwe ha yii jee ozi, n'ihu na uwe ndi a di nsọ. Ha ga-eyiri uwe ozo, tupu ha abanye n'akuku ulo ndi ahụ diri ndi ozo." 15 Mgbe o tuchara ihe ndi di n'ime ebe ulonso ahụ, o duuru m site n'onu uto di n'owuwa anyanwu puta, tukwaa n'akuku niile gburugburu. 16 O ji ihe otutu di ogologo tuo akuku owuwa anyanwu, o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. 17 O ji mkpirisi osisi ahụ e ji atụ ihe tuo akuku nke ugwu ma choputa na o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. 18 O tukwara akuku nke ndi, choputakwa na o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. 19 Mgbe ahụ, o tughariri jirikwa ihe otutu ahụ tuo akuku nke odida anyanwu. O di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. 20 Ya mere, o turu akuku ano niile nke ebe ahụ. Mgbiidi gbara ya gburugburu. Otutu ha di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise, n'ogologo, obosara ya dikwa ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise, jii kewaputa ebe di nsọ site n'ebe ndi ozo.

43 Emesija, o kpobatakwa m n'onu uto mbata nke chere ihu n'owuwa anyanwu. 2 Ma lee, ahuru m ebube Chineke nke Izrel ka o si n'akuku owuwa anyanwu na-aputa. Olu ya di ka mbigbo nke ebili mmiri, eburu ya nwukwara n'ala ahụ niile. 3 O dikwa ka onu mbu m huru, nke m buru uto hu n'akuku onu mmiri Kebe, ya na nke m huru na Jerusalem mgbe o bjara ibibi obodo ahụ. Adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. 4 Ebube Onyenwe anyi sitere n'onu uto chere ihu n'owuwa anyanwu bata n'ime ulonso ahụ. 5 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m bubata m n'ime ogige nke ime, ma ebube nke Onyenwe anyi juputara n'ulonso ukwu ahụ.

6 Mgbe ahụ, anụrụ m olu ka o si n'ụlọnsọ ahụ na-agwa m okwu, dịka nwoke ahụ na-eguzokwa n'akụkụ m. 7 O siri m, "Nwa nke mmadụ, ebe a bụ ebe nke ocheeze, na ebe nke ọbụ ụkwụ m abụọ ga-anogide, ebe a ka m ga-ebi n'etiti ụmụ Izrel ruo mgbe ebighị ebi. Ulo Izrel agaghị emerukwa aha nsọ m ozo, ha onwe ha maobu ndi eze ha, site n'ikpere arusi niile ha na ibubata onyine olili ozi ndi eze ha, mgbe ha nwuru anwu. 8 Mgbe ha wuru mbata onu uzo ha n'akuku mbata onu uzo m, tinye onu uzo ha n'akuku onu uzo m, o bukwa naani mgbidi bu ihe di n'etiti mu na ha. Ha meruru aha nsọ m site n'ihe aru niile ha mere. Ya mere m ji bibie ha n'we m. 9 Ugbu a, ka ha wezuga adighi ocha na ife chi ndi ozo ha n'ihu m, bupukwa onyine olili ozi ndi eze ha n'ebe m no, mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ha ruo mgbe ebighi ebi. 10 "Nwa nke mmadu, kowaara umu Izrel ulonsohu m ziri gi. Gwa ha udidi ya, na ipu iche ya, ka ihere mee ha n'ihu mmehie ha. 11 O buru n'ezie na ihere emee ha n'ihu ihe ha mere, mgbe ahụ, kowaara ha ihe niile metutara otu a ga-esi wuo ulonsohu a, na ihe gbasara nkwa ya, na ihe gbasara onu uzo opupu na mbata ya niile, ihe metutara ebunobi nke owuu ya niile na usoro na iwu niile banyere ya. Deputa ihe ndi a n'ihu ha, nye ha ka ha lezie anya mezuo ihe niile metutara usoro a ga-agbaso wuo ya. 12 "Nke a bu iwu ulu banyere nsokwu ahụ. Ebe niile gbara elu uguwu a gburugburu ga-abu ebe dikarisiri nsokwu nke a bu iwu ulonsohu ahụ. 13 "Nke a bu otutu niile gbasara ebe ichu aja ya: Idi elu nke ala ya bu iri sentimita ise na ato; igba gburugburu nke onu ya bu iri sentimita abuo na ato; obosara ya di iri sentimita ise na ato. Otu a ka ebe ichu aja ahụ ga-aha n'ogologo. 14 Site n'ukwu ya nke di n'ala ruo n'okere ya nke etiti, o ga-adị otu mita n'ogologo nakwa n'uhie; site n'okere nke nta ruo na nke ukwu ga-adị mita abuo n'ogologo na okara n'uhie. 15 Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita abuo, mpi anokwu n'akuku ya gbagoo elu, nke obula n'ime ha ga-adị okara mita n'ogologo. 16 Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita isii n'ogologo na mita isii n'uhie, nwee akuku anokwu n'ala. 17 Nke di n'okuru ga-adị mita asato n'akuku obula; a ga-arulite onu onu ya gburugburu, ka idi elu nke onu onu ya buru iri sentimita abuo na asaa. Akuku ya niile gbasapuru site n'elu ya ruo n'ala. Otutu mgbasapuru a di iri sentimita ise na ato. N'akuku owuwa anyanwu ka ihe e ji arigo ya di." 18 Mgbe ahụ, o gwara m, "Nwa nke mmadu, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi a bu usoro metutara iwu ichu aja nke aja nsure oku, na ifesa obara n'elu ebe ichu aja mgbe e wusiri ya. 19 I ga-enye ndi nchujaja bu ndi Livayi si n'ezinaulo Zadok, bu ndi na-abia m nso ife ofufe n'ihu m, otu oke ehi maka aja mmehie, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 20 Unu ga-ewere anokwu n'obara ya tee na mpi anokwu nke ebe ichu aja, na n'akuku anokwu nke mbadamba nkume di n'elu, na gburugburu onu onu ya, si otu a sachaa ebe ichu aja ahụ, kpuchikwaara ya mmehie. 21 Mgbe ahụ, a ga-ewere nwa oke ehi e ji chuo aja mmehie ahụ, kpoo ya oku n'ebe a kwadoro n'ezie ulonsohu ukwu ahụ. 22 "N'ubochi nke abuo, i gaeji nwa mkpi na-enweghi ntupo chuo aja mmehie. A ga-eme ka ebe ichu aja di ocha, dika e ji oke ehi ahụ mee ka o di ocha. 23 Mgbe i mechara memme nsacha ndi a, werekwa nwa oke ehi ozo nke na-enweghi ntupo, na nwa ebule site n'igwe anu nke na-enweghi ntupo chuo aja. 24 Were ha jee chee n'ihu

Onyenwe anyi, ka ndi nchujaja were nnu fesa ha dika aja nsure oku a churu nye Onyenwe anyi. 25 "Ubochi asaa, kwa ubochi ka i ga-eweputa otu mkpi, na nwa oke ehi, na nwa ebule site n'igwe anu ndi ahụ, chuo aja mmehie. Ha niile ga-abu umu anumanu ndi na-enweghi ntupo. 26 Ubochi asaa ka ha ga-na-achu aja ikpuchi mmehie n'ihu ebe ichu aja, mee ka o di ocha, site otu a doo ya nsokwu. 27 Ubochi nke asato, na n'ubochi obula so ya, ndi nchujaja ga-achu aja nsure oku n'ebe ichu aja, chukwa aja udo. Mgbe ahụ, aga m anabatakwa unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

44 Mgbe ahụ, o mere ka m laghachi n'uzo, n'onu uzo ama nke ebe nsokwu ahụ, nke di n'ezie, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, ma a gbachiri ya agbachi. 2 Ma Onyenwe anyi siri m, "Onu uzo ama nke a ga-abu ihe e mechiri emechi. A gaghị emeghe ya ozo, o dighi onye obula ga-esi na ya bata. N'ihu na Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel esitela na ya bata. Ya mere, o bu ihe emechiri emechi. 3 Naani nwa eze, naani ya onwe ya, bu onye ga-anodu ala n'ime ya, iri nri n'ihu Onyenwe anyi. O ga-esite na mputa onu ulu nke onu uzo bata, o bukwa ebe ahụ ka o ga-esi puo." 4 Mgbe ahụ, o mere ka m bjaruo n'onu uzo ama di n'ugwu, n'ihu ulonsohu ukwu ahụ. Elere m anya hu na ebube nke Onyenwe anyi juputara n'ulonsohu nke Onyenwe anyi. N'ihu ya, adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. 5 Onyenwe anyi siri m, "Nwa nke mmadu, leroo anya nke oma, gee nti nke oma n'ihu niile m na-agwa gi banyere iwu m niile na usoro niile nke ulonsohu ukwu nke Onyenwe anyi. Leroo anya nke oma banyere onu uzo ibata n'ulonsohu ukwu a, na nke opupu niile nke ebe nsokwu. 6 I ga-agwa ndi Izrel bu ndi ulu nmu isi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, o zuola bu ibi ndu aru unu niile ahụ, unu ndi Izrel! 7 N'ihu na o bughị naani na ihe aru unu mere di ukwu, kama unu mekwa ihe aru kachasi site n'ikpobata ndi ala ozo a na-ebighi anu ahụ ha na obi ha uguwu n'ime ulonsohu, si otu a meruo ulonsohu mgbe unu na-ewetara m nri nsokwu, nke bu abuba na obara. N'uzo di otu a, unu emebiela ogbugba ndu m. 8 Unu edebeghi iwu m nyere unu banyere ihe m ndi di nsokwu, kama unu goro ndi ozo ka ha buru ndi na-elekota ebe nsokwu. 9 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o nweghi onye ala ozo obula a na-ebighi anu ahụ ya na obi ya uguwu kwesiri ibata n'ulonsohu m. O buladi ndi obia ndi bi n'etiti umu Izrel. 10 "Ndi ikom agburu Livayi niile, ndi sitere n'ijere m ozi wezuga onwe ha mgbe Izrel bidoro igbaso arusi niile ha, ga-ata ahuhu n'ihu ekwesighi ntukwasighi obi ha. 11 Ha ga-abu ndi na-eje ozi n'ime ebe nsokwu, ndi nlekota nke onu uzo ama nke ulonsohu ukwu, na-ejekwa ozi n'ime ya; ha ga-egburu ndi m anu e wetara maka ichu aja nsure oku na nke aja ndi ozo, ha ga-eguzokwa n'ihu ha jeere ha ozi. 12 Ma n'ihu na ha guzoro n'ihu arusi jeere ha ozi, mee ka ulu Izrel daba na mmehie ikpere arusi, n'ihu nke a, eweliela m aka elu na-anu iyi na ha aghaghị ita ahuhu mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 13 Ha agaghị abjakwute m nso ije ozi dika ndi nchujaja, maobu bjaruo nso ihe nsokwu niile obula maobu onyine m di nsokwu karichasia onyine nsokwu niile, ha aghaghị ibu onodu ihere nke ihe aru niile ha mere. 14 Ma aga m ahoputa ha ka ha buru ndi ilekota ulonsohu m di n'aka, n'ihu iru oru niile na ije ozi niile di n'ime ya. 15 "Ma ndi nchujaja, bu umu Zadok, ndi Livayi, ndi chegidere ebe

nso m nche, mgbe Izrel niile sitere n'ebe m no kpafuo, ga-abja nso ijere m ozi, ha ga-eguzo n'ihu m chuo aja abuba na obara. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **16** O bu naanị ha ga-abanye n'ime ebe nso m, naanị ha ga-abjakwa na tebul m ije ozi n'ihu m, na ife m dika ndi nche. **17** "Mgbe ha na-abata n'onu uzo ama nke ogige di n'ime, ha ga-eyi naanị akwa ocha. Ha agaghị eyi uwe oḅula e ji ajị anụ kpa mgbe ha na-eje ozi n'ogige ime nke ulonso ukwu m. **18** Ha ga-eji akwa ocha kee n'isi ha, yirikwa uwe ocha n'ukwu ha. Ha agaghị eyi ihe oḅula ga-eme ka osiso gbaa ha. **19** Mgbe ha na-apu n'ogige di n'ezị ebe ndi mma du no, ha ga-eyipu uwe ha yi mgbe ha na-eje ozi, hapukwa na n'ime onuḅulo nso ndi a, yiri uwe ozo, ka ha ghara ime ka ndi mma du buru ndi e doru nso site n'imetu uwe ha ahụ. **20** "Ha agaghị ekwe ka agirị isi ha too ogologo, ha agakwaghị akpuchapu ya. Naanị mkpacha ka ha ga-na-akpacha isi ha. **21** Onye nchujaja oḅula agaghị anu mmanya vainj mgbe o nabata n'ogige di n'ime. **22** Ha agaghị alu nwanj nke di ya nwuru anwu, maobu nwanj gbara di ya alukwaghị m. Kama o bu naanị umu agboghō ndi sitere n'agburu Izrel ndi namaghị nwoke, maobu nwunye ndi nchujaja nwuru anwu. **23** Ha ga-akuziri ndi m ihe di iche n'etiti ihe di nso na ihe nadighi nso; gosi ha otu esi amata ihe di iche n'etiti ihe nadighi ocha na nke di ocha. **24** "Ha ga-abu ndi ikpe, idozo esemokwu daputara n'etiti ndi m. Usoro iwu m niile ka ha gaeji kpee ikpe. Ndi nchujaja n'onwe ha kwa ga-erube isi n'iwu m niile n'oge mmemme oḅula di nso. Ha ga-ahukwa na e doru ubochi izuike nso. **25** "Onye nchujaja agaghị emeru onwe ya site n'ije n'ebe ozu di, kariakwa maobu ozu nna ya maobu nne ya, ma o bu nwa ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwanj na-enweghi di. **26** Mgbe e mechara ka o di ocha ozo, o ga-echere ruo ubochi asaa. **27** Ma n'ubochi ahụ, o ga-aloghachi n'ulo ukwu ahụ ibanye n'ime ebe nso, o ga-ebu uzo chuo aja mmehie n'ihu onwe ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **28** "O bu naanị mu onwe m bu ihe nketa nke ndi nchujaja ga-enweta. Unu agaghị enye ha ihe nweta oḅula n'Izrel. Mu onwe m bu ihe nketa ha. **29** Ha ga-eri onyinye inata ihuoma, ihe aja mmehie, ihe aja ikpe omuma, ihe niile di n'Izrel e doru nso nye Onyenwe anyi ga-abu nke ha. **30** Mkpuru mbu kachasi mma site na mkpuru ubi oḅula na onyinye niile puru iche ga-abu nke ndi nchujaja. Oka mbu a kworo akwo, nke a na-eweta n'ihu ubi ga-abukwa nke ndi nchujaja, ime ka ngozi dikwasị n'ulo unu. **31** Ndi nchujaja agaghị ata nnuḅu oḅula, maobu anu nke nwuru onwu chi ya, maobu nke anu ozo dogburu.

45 "Mgbe unu ga-eke ala ahụ dika ihe nketa, unu ga-ebu uzo nye Onyenwe anyi otu oke n'ime ya ka o buru oke di nso nke ala ahụ. Ogologo ya ga-adi kilomita iri na ato, obosara ya ga-abu kilomita iri na otu. Ihe di nso ka ala ahụ niile ga-abu gbaa gburugburu. **2** Site n'ala, otu akuku di nari mita abuo na iri itoolu na otu, na iri sentimita asaa na ise, ga-abu maka ebe nso. A ga-ahapu ala di iri mita abuo na itoolu gburugburu ya. **3** Site n'oke ebe ahụ di nso, tupa oke ogologo ya di kilomita iri na ato, obosara ya kilomita ise na okara. O bu n'ime ya ka ebe nso, ya bu Ebe ahụ Kachasi Nso ga-adi. **4** O ga-abu oke ala ndi nchujaja, ndi na-eje ozi n'ebe nso, na ndi na-abja nso ije ozi n'ihu Onyenwe anyi. O ga-abukwa ebe ulo obibi ha ga-adi, burukwa ebe di nso maka ebe

nso ahụ. **5** Ala ozo di ya n'akuku, nke ga-adi kilomita iri na ato n'ogologo, kilomita ise na okara n'obosara ya, ga-abu ebe obibi ndi Livayi, ndi na-aru oru n'ulonso ukwu ahụ. **6** "N'akuku obodo nso ka a ga-ekewaputa ala nke ogologo ya di kilomita iri na ato, nke obosara ya dikwa kilomita abuo na okara, nke a ga-abu nke ndi Izrel. **7** "A ga-eweputa ala puru iche maka nwa eze. Ala a ga-adi n'akuku abuo nke ala nso ahụ, na obodo ahụ. Ala a ga-agbatiri site n'akuku odida anyanwu ebe oke ya di ruo n'osimiri Mediterenja. O gasitekwa n'oke ala ya n'owuwa anyanwu gbatiri ruo n'ebe ebo Izrel nwere ala ha. N'uzo di otu a, ala a ga-aha ka ala ebo Izrel ketara. **8** Ala a ga-aburu ya ihe nketa n'Izrel. Ndiji m agaghị emegbu ndi m ozo, ma ha ga-ahapu ndi Izrel ka ha keta ala ndi a dika ebe niile ha si di. **9** "Nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O zuolara unu, unu umu ndi eze Izrel. Kwusinu ipunara ndi m ihe ha nwere n'ike, kpeenụ ikpe ziri ezi na-emekwa ihe kwesiri ekwesi. Kwusinu ichupu ndi m site n'ihu ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **10** Ka ihe otutu unu ji ere ahia unu buru ezigbo efa na ezigbo baf nke a na-ejighi aghughu kpuo. **11** Ka ihe otutu homa buru ihe unu gaeji na-atu ihe niile, ma mmanu, ma oka. Ihe otutu ndi ozo unu ga-enwe ga-abu efa, nke bu otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika oka. Nke ozo bu baf, nke bukwa otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika mmanu. **12** Ihe otutu a ga-eji mata idi arọ nke ihe oḅula ga-abu shekel. Ihe a gaeji gbanwere shekel a bu iri gera abuo naanị. Iri shekel isii ka a gaejikwa gbanwere otu mina. **13** "Nke a bu onyinye puru iche unu ga-enye: otu uzo n'uzo isii nke efa, site n'otu homa nke oka wiiti unu. Unu ga-enyekwa otu uzo n'uzo isii nke efa site n'otu homa oka balị unu. **14** Dika e nyere ya n'iwu, unu ga-eji ihe otutu baf, weta mmanu oliv bu otu uzo n'ime uzo iri site n'otu ko oḅula (ko na-erita baf iri, n'ihu na baf iri, bu otutu otu homa). **15** Ozokwa, otu aturu nke sitere n'igwe aturu di nari aturu abuo, nke si n'ebe ita nri nke Izrel a gbara mmiri nke oma ka unu ga-eweta. A ga-eji ndi a chuo aja mkpuru oka, na aja nsure oku, na aja udo, maka ikpuchiri ndi wetara ha mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **16** Ndi niile nke n'ala ahụ ga-eso nwa eze Izrel bute onyinye ndi a. **17** Nwa eze ahụ ka o diri iweta ihe eji achu aja nsure oku niile, aja mkpuru oka, aja ihe onunu niile, na nke Onwa oḅuru nakwa nke ubochi izuike niile, n'oge mmemme niile nke ndi Izrel. O ga-ewetakwa ihe eji achu aja mmehie, aja mkpuru oka, aja nsure oku, aja udo maka ikpuchiri umu Izrel mmehie ha. **18** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi mbu nke onwa mbu oḅula, unu ga-ewere nwa oke ehi nke na-enweghi ntupo, chuo aja ido ulonso m nso. **19** Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara nke aja mmehie ahụ tee ya n'akuku onu uzo ulonso m, na n'akuku anọ nke onu ebe ichu aja, na n'ahu ibo nke onu uzo ogige ime. **20** Unu ga-emekwa otu ihe ahụ n'abalị asaa nke onwa ahụ n'ihu onye oḅula mehiere namaghị ama, maka ikpuchi mmehie metutara ulonso m. **21** "N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka unu ga-edebe Mmemme Ngabiga. O ga-abu mmemme abali asaa. N'ubochi ndi a, naanị achicha nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ka unu ga-eri. **22** N'ubochi ahụ, onyeisi ga-eweta otu nwa oke ehi maka aja mmehie nke onwe ya, na maka mmehie mma du niile nke ala ahụ. **23** N'ubochi asaa nke mmemme

ahụ, kwa ubochi, o ga-eweta oke ehi asaa na ebule asaa, ndi na-enweghi ntupo obula, dika ihe ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi. O ga-enyekwa nwa mkpi kwa ubochi maka aja mmehie. **24** O ga-ewetakwa n'ihu onyine inata ihuoma, narị lita oka anọ na iri itoolu, nke bu otu otutu otu oke ehi, otu otutu otu ebule. T inyere lita mmanu oliv ato na uma asato. Lita mmanu ato na uma asato dikwara otu efaf oka. **25** "N'oge mmemme ubochi asaa ahụ, nke ga-ebido n'ubochi iri na ise nke onwa asaa, o ga-ewetakwa ihe a ga-eji chupo aja mmehie na aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na mmanu.

46 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Onu uzọ ama nke ogige ime, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu ga-abu ihe e mechiri emechi n'ubochi isii niile unu na-aru oru. Ma a ga-emegehe ya n'ubochi izuike, na n'ubochi mmemme onwa oheru. **2** Nwa eze ga-esitekwa na mputa onu ulo nke onu uzọ ama bata, guzoro n'akuku onu uzọ ama. Ndi nchujaja ga-edozikwa aja nsure oku ya, na aja udo ya. O ga-anokwa n'ulo mbata kpoo isiala nke ofufe ya, sitekwa n'ebe ahụ puo. Ma a gaghi emechi onu uzọ ahụ tutu ruo anyasi. **3** N'ihu onu uzọ ama ka ndi ala a ga-anọ fee Onyenwe anyi ofufe n'ubochi izuike na n'ubochi mmemme onwa oheru. **4** Ihe nwa eze ahụ ga-eji chuporo Onyenwe anyi aja nsure oku n'ubochi izuike na n'oge mmemme onwa oheru ga-abu umu ebule isii, na otu ebule, ndi na-enweghi ntupo. **5** O ga-eweta ihe e ji achu aja mkpuru oka, nke bu iri lita utu oka abuo na abuo, na otu ebule. O ga-ewetakwa lita mmanu oliv asaa maka iri lita utu oka abuo na abuo ahụ, t inyere onyine umu aturu dika o si masi ya. **6** N'ubochi mmemme onwa oheru, o ga-eweta otu nwa oke ehi, umu aturu isii na otu ebule, ha niile o dighi nke ga-enwe ntupo obula. **7** O ga-ewetakwa otu oke ehi na iri lita utu oka iri abuo na abuo, maka aja mkpuru oka. O ga-enye ebule ahụ na iri lita utu oka iri abuo na abuo. O ga-enyekwa umu aturu ndi ahụ na utu oka dika o si masi ya inye ha, t inyere iri lita oka abuo na abuo, nke o ga-eweta maka lita mmanu oliv asaa. **8** Mgbe nwa eze ga-abata n'ulo ahụ, o ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzọ ama, ebe ahụ kwa ka o ga-esikwa puo. **9** "Ma mgbe ndi ala ahụ ga-abata n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme di nsọ, onye obula sitere n'onu uzọ di n'ugwu bata aghaghi ipu site n'onu uzọ nke di na ndida. Ndi si na ndida bata gaseitekwa n'uzo nke ugwu puo. O dighi onye ga-esi n'uzo o si bata laghachi, kama ha ga-esi uzọ nke chere ebe ha si bata ihu puo. **10** Nwa eze ga-anọ n'etiti ha, o buru na ha abanye, o ga-eso ha banye, o burukwa na ha apuwa, o ga-esokwa ha puo. **11** N'oge mmemme ndi ahụ puru iche, na mmemme ndi akara aka, ihe a ga-eji nye onyine mkpuru oka ga-abu iri lita utu oka abuo na abuo, na otu oke ehi, na iri lita utu oka abuo na abuo na otu ebule, t inyere umu aturu nke onuogugu ya ga-abu dika o si masi ya, t inyere lita mmanu asaa maka iri lita utu oka abuo na abuo obula. **12** "Mgbe obula onyeisi choro inye onyine afọ ofufu, maka ichuru Onyenwe anyi aja nsure oku maobu aja udo, a ga-emegehe ya onu uzọ ime nke di n'owuwa anyanwu ka o si n'ebe ahụ bata. O ga-enye onyine ya dika e si enye ya n'ubochi izuike. Emesia, o ga-atugharia puo. A ga-emechikwa uzọ ahụ mgbe o puchara. **13** "O bu nwa aturu gbara otu afọ nke na-enweghi ntupo ka i ga-eweta ubochi niile maka ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, o bu kwa ututu, kwa ututu ka i ga-eweta ya. **14** I ga-ewetakwa

onyine mkpuru oka kwa ututu kwa ututu t inyere ya, ihe niile ga-emejuputa ya bu lita utu oka isii, na lita mmanu abuo e ji agwakota ya. Iche onyine mkpuru oka a n'ihu Onyenwe anyi bu ukpuru ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **15** Ya mere, ha ga-edozi nwa aturu na utu oka na mmanu oliv ahụ, kwa ututu kwa ututu, maka aja nsure oku a na-achu kwa mgbe niile. **16** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o buru na onyeisi enye onye obula n'ime umu ya ndi ikom onyine site n'ihe nketa ya, ihe ahụ ga-abu nke ya, burukwa nke mkpuru ya, o ga-abu oke ha site n'ihe nketa ruo ebighi ebi. **17** O burukwanu na o kenye otu n'ime ndi ohu ya ala site n'ihe nketa ya, ala ahụ ga-abu nke ohu ahụ tutu ruo n'afọ inwere onwe, nke bu afọ asaa obula. Mgbe ahụ, ohu ahụ ga-enwere onwe ya, ma ala ahụ ga-aghokwa nke nwa eze ahụ. Ihe nketa ya bu nke dijiri naani umu ya, nke ha ka o bu. **18** Nwa eze ahụ agaghị ewere ala obula site n'ihe nketa ndi mmadu n'aka ike, si otu a chupu ha site n'ala ha. Ala obula o na-enye umu ya ga-aburiri ihe nketa sitere n'ala nke aka ya. Ka a ghara ime ka o buladi otu n'ime ndi m buru onye e kewapuru site n'ihe nketa ha." **19** Mgbe nke a gasiri, o duuru m site n'onu uzọ di n'akuku onu uzọ ama kpobata m n'onu ulo ndi ahụ di nsọ, nke chere ihu n'ugwu, nke bu ihe nketa ndi nchujaja. O gosiri m otu ebe di na nsotu akuku odida anyanwu. **20** O siri m, "Ebe a ka ndi nchujaja ga-anọ sie anu aja ikpe omuma na aja mmehie. Ebe a ka ha ga-anokwa ghee onyine mkpuru oka, ka a ghara iwabata ha na mputa ogige a nakwa ido ndi mmadu nsọ." **21** Mgbe ahụ, o mere ka m puata ozo n'ogige ezi. O duuru m gaa n'akuku anọ nke ogige ahụ. Ahuru m na e nwere ogige nke di n'akuku obula. **22** N'akuku anọ nke ogige ndi a, ogige ndi ozo di n'ime ha. Ha ruru mita iri abuo na ato n'ogologo, ebe obosara ha rukwara mita iri na asaa n'okara. Ogige anọ ndi a ha n'otu. **23** N'ime ulo ahụ, gburugburu ya, e nwere ahiri e ji nkume doo, nke nwere ekwu di n'okpuru ahiri nkume ahụ. **24** O siri m, "Ndi a bu ulo ebe ndi niile na-eje ozi n'unlonsu ukwu ahụ ga-anọ nasei ihe aja niile ndi mmadu webatara."

47 Mgbe ahụ, nwoke ahụ mere ka m loghachikwa n'onu uzọ unlonsu ukwu ahụ. Ahuru m iyi nke na-asọ na-aga n'akuku owuwa anyanwu (n'ihu na ihu unlonsu ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu). Mmiri ahụ si n'okpuru unlonsu ukwu ahụ n'akuku aka nri nke ebe ichu aja, n'akuku ndida ya nasoputa, **2** O mere ka m si n'onu uzọ di n'ugwu puata, ma gaa n'onu uzọ nke owuwa anyanwu, ebe m huru mmiri ahụ ka o si na ndida na-asoputa. **3** Mgbe anyi na-aga, o ji ihe otutu di ya n'aka tuputa ihe ruru narị mita ise na iri mita ato. O duuru m na-agafe mmiri ahụ. N'oge a, mmiri ahụ erutela na nkwonkwo ukwu. **4** O jikwa ihe otutu ya tuputakwa ihe ruru narị mita ise na iri mita ato ozo, durukwa m na-aga. N'oge a, mmiri ahụ erutela m n'ikpere. Mgbe o tuputara ihe ruru narị mita ise na iri mita ato ozo, o duuru m gafee mmiri ruru m n'ukwu. **5** O tuputakwa ihe ruru narị mita ise na iri mita ato ozo, mmiri ahụ ghoru osimiri nke m na-apughị igafe, n'ihu na mmiri ahụ toro eto buru mmiri ogwugwu, osimiri nke mmadu na-apughị iji ije ukwu gafee. **6** O siri m, "Nwa nke mmadu, i huru ihe ndi a?" O duuru m laghachi n'onu mmiri. **7** Mgbe m rutere n'onu mmiri, lee, ahuru m otutu osisi nke toro n'akuku abuo nke iyi ahụ. **8** O siri, "Iyi a na-asọ na-aga akuku owuwa anyanwu, sobanye n'ime Araba, tutu

bija sobanye n'osimiri nnu ahụ. Mgbe o sobanyere n'osimiri nnu ahụ, mmiri ya na-aghọ mmiri dị mma oñuñ 9 Otụtụ ihe e kere eke dị ndụ ga-ebi n'ebe obula mmiri a na-asọ aga. Azụ dị ukwu ga-ajuputa n'ebe ahụ, n'ihia na mmiri a na-sobanye n'ebe ahụ, na-eme ka mmiri osimiri ghoọ mmiri dị mma inu ahụ. Ya mere, ihe niile dị n'ebe obula mmiri a sojere ga-adi ndu. 10 Ndi oku azu ga-eguzo n'onu mmiri, site n'En-Gedi ruo n'En-Eglaim a gaghi enweta ebe a na-agbasa ugu e ji egbu azu. Azu di iche iche ga-adikwa, dika azu osimiri Mediterenja. 11 Ma ebe apiti ya niile, n'ebe niile mmiri na-adọ, agaghj adj oñuru, o bu nnu ga-aga ka a ga-ahapuru ebe ndi ahu. 12 Mkpuru osisi di iche iche ga-eto n'akuku abuo nke iyi ahu. Akwukwo ha agaghj akponwu akponwu, mkpuru ga-adi n'elu ha mgbe niile. Mkpuru oñuru ga-adi n'onwa obula, n'ihia na o bu mmiri si n'ebe nsọ ahụ na-agba ha mmiri. Mkpuru ha ga-abu nri, akwukwo ha ga-abukwa maka igwo orja." 13 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Nke a ga-abu oke ala nke unu ga-eke n'etiti ebo iri na abuo nke Izrel diha ihe nketa ha, Josef ga-enweta oke ala abuo. 14 Ebo obula ga-eketa diha ibe ya ketara, n'ihia na-eweliri m aka nuo iyi na m ga-enye ndi nna nna unu ala ahu, na ala a ga-aghokwa ihe nketa unu. 15 "Nke a ga-abukwa oke ala nke ala unu ahu. "N'akuku ugu, o ga-esite n'osimiri Mediterenja n'akuku uzọ Hetlon, gafee Lebo gawa Zedad, 16 site ya ruo Berota na Sibraam (nke di n'oke ala di n'agbata Damaskos na Hamat), rukwaa na Haza Hatikon, nke di n'oke ala Hauran. 17 Oke ala ahụ ga-esite n'oke osimiri gbasoro oke ala nke ugu Damaskos ruo Haza Enan. Oke ala ndi Hamat ga-adikwa n'akuku ugu. Nke a ga-abu oke ala nke akuku ugu unu. 18 Oke ala n'akuku oñwua anyanwu ga-esite n'agbata Hauran na Damaskos soro akuku osimiri Jodan, n'agbata ndi Gilead na ala ndi Izrel ruo n'osimiri di n'owuwa anyanwu, ruokwa Tama. Nke a ga-abukwa oke ala unu n'akuku oñwua anyanwu. 19 Oke ala na ndida, o ga-esite na Tama ruo obuladi mmiri Meriba Kadesh, soro uzọ odo mmiri iyi Ijpt ruo osimiri Mediterenja. Nke a bu oke ala ahụ na ndida. 20 N'odida anyanwu, osimiri Mediterenja ga-abu oke ala, ruo na ncherita ihu uzọ e si abata Hamat. Nke a bu oke ala unu n'akuku odida anyanwu. 21 "Ala niile di n'ime oke ala ndi a, ka unu ga-eke n'etiti onwe unu diha ebo Izrel si di. 22 Keenu ha ka ha buru ihe nketa nye onwe unu, ma nyekwa ndi obia bi n'etiti unu, bu ndi obia niile mutara umu. Unu ga-agu ha diha ndi amuru n'ala Izrel. Ha ga-esokwa unu keta oke n'ihie nketa a na-ekenye ndi ebo niile nke Izrel. 23 A gakenye ndi obia ihe nketa n'ebo obula ha bi n'etiti ha." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.

48 "Nke a bu aha ebo niile, na ala ha ga-eketa: "Dan otu oke. Site na nsotu ugu, n'akuku uzọ Hetlon ruo mbata Hamat. Haza Enan na oke ala ugu Damaskos, nke di n'akuku Hamat ga-abu akuku oke ala ha site n'akuku oñwua anyanwu ruo n'odida anyanwu. 2 Asha ga-enwe otu oke. O ga-abu n'akuku oke ala Dan, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 3 Naftali ga-enwe otu oke. O ga-abu n'akuku oke ala Asha, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 4 Manase nwere otu oke. O ga-abu n'akuku oke ala Naftali, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 5 Ifrem ga-enwe otu oke. O ga-abu n'akuku oke ala Manase, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 6 Ruben ga-enwe otu oke. O ga-abu

n'akuku oke ala Ifrem, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 7 Juda ga-enwe otu oke. O ga-abu n'akuku oke ala Ruben, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 8 "Ala nke ya na oke ala ndi Juda ga-agbatu site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu, ka i ga-enye diha onyinye puru iche. Obosara ya ga-abu ihe di kilomita iri na ato. Ogologo ya site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu ga-aha ka ala otu ebo ketara. Ulonso ukwu ahụ ga-adikwa n'etiti ya. 9 "Ogologo ebe a eweputara iche nye Onyenwe anyi ga-adi kilomita iri na ato, obosara ya ga-abu kilomita ise na okara. 10 Nke a ga-abu ala di nsọ e debere iche nye ndi nchujaja. N'akuku ugu, idi ogologo ala ahụ ga-abu kilomita iri na ato. N'akuku odida anyanwu, ogologo ya bu kilomita ise na okara. Ogologo nke akuku ndida na nke ugu bu otu. Otu a kwa, ogologo nke akuku oñwua anyanwu na odida anyanwu bu otu. Ebe nsọ Onyenwe anyi ga-adi n'etiti ya. 11 O ga-adiri ndi nchujaja, bu umu Zadok ndi e doro nsọ, ndi sitere n'ikwesj ntukwasj obi jeere m ozi, ndi na-esiteghj n'iso uzọ m kpafuo diha ndi Izrel na agburu Livayi mere mgbe ha mehiera. 12 O bu onyinye puru iche a na-enye ha site n'ala ahụ di nsọ, bu ala ahụ kachasi nsọ, nke ya na ala ndi Livayi nwekoru oke ala. 13 "N'akuku ala ndi nchujaja, a ga-ekenye ndi Livayi ala nke ha. Ha ga-eketa ala nke ogologo ya bu kilomita iri na ato, nke obosara ya bu kilomita ise na okara. 14 O nweghi akuku ala nsọ a a ga-ere ere, maobu nye ya ndi ozo, n'ihia na ihe di nsọ ka o bu nye Onyenwe anyi. 15 "Ala nke foduru, nke ogologo ya di kilomita iri na ato, nke obosara ya di kilomita ise na okara ga-abu ala oha. A ga-ewu ebe obibi n'elu ya, wukwaa ebe izu anu ulo. Obodo ga-adi n'etiti ya, 16 nke ogologo akuku ugu ruru kilomita abuo na uma ano, akuku oñwua anyanwu ruru kilomita abuo na uma ano, na akuku odida anyanwu rukwara kilomita abuo na uma. 17 Ogologo nke ala ebe ita nri nke ga-agba obodo ahụ gburugburu ga-aha n'otu. O ga-adi narj mita na iri mita ato na ise n'ugwu, na ndida narj mita na iri mita ato na ise, n'owuwa anyanwu narj mita na iri mita ato na ise, n'akuku n'odida anyanwu narj mita na iri mita ato na ise. 18 Ma nke ga-afdu na ya, n'akuku oke ala ahụ di nsọ nke gara ogologo ya niile, ga-abu n'akuku oñwua anyanwu kilomita ise na okara n'akuku odida anyanwu ga-abukwa kilomita ise na okara. Ihe omume ya ga-abu nri nye ndi oru nke obodo ahụ. 19 Ndi oru si n'obodo, bu ndi na-ako ya ga-abukwa ndi si n'ebo niile nke Izrel. 20 Ala ahụ niile, ma ala ahụ e doro nsọ, ma ala ndi obodo, ga-adi kilomita iri na ato n'akuku ya obula. 21 "Ala niile foduru n'akuku abuo nke ala ahụ di nsọ, na ala ndi obodo ga-abu nke nwa eze. O ga-agbatu ruo oñwua anyanwu site n'otutu kilomita iri na ato nke oke ahụ do nsọ ruo n'oke ala oñwua anyanwu, sitekwa na kilomita iri na ato n'akuku odida anyanwu ruo oke ala odida anyanwu. Akuku abuo ndi a nke gbatiri ruo n'oke ala ndi obodo ga-abu nke onye ochichi, ebe nsọ ahụ na ulo ukwu ahụ ga-adi n'etiti ha. 22 Ya mere, oke ala nke ndi Livayi na ala ndi obodo ga-adi n'etiti ala nke nwa eze nwee. Oke ala nke nwa eze ahụ ga-adi n'etiti oke ala Juda na oke ala Benjamin. 23 "Ala e nyere ebo foduru di otu a: "Benjamin ga-enwe otu oke, nke sitere n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. 24 Simion ga-enwe otu oke; ha na ndi Benjamin ga-enweko otu oke ala n'akuku oñwua anyanwu na n'akuku odida anyanwu. 25 Isaka ga-enwe otu oke; ha na ndi Simion ga-enweko oke ala

n'akukū ọwụwa anyanwụ, na n'akukū ọdịda anyanwụ. **26** Zebulun ga-enwe otu oke; ha na ndị Isaka ga-enwekọ oke ala n'akukū ọwụwa anyanwụ, na n'akukū ọdịda anyanwụ. **27** Gad ga-enwe otu oke; ha na ndị Zebulun ga-enwekọ oke ala n'akukū ọwụwa anyanwụ na n'akukū ọdịda anyanwụ. **28** Ma oke ala Gad nke chere ihu n'akukū ndịda ga-esi na Tama ruo n'iyi Meriba Kadesh, sorokwa ọdọ mmiri Ijpt ruo n'osimiri Mediterenja. **29** "Nke a bụ ala unu ga-ekenye ebo Izrel niile dịka oke ha. Ha ga-abụkwara ha ihe nketa." Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. **30** "Ndị a ga-abụ ọnụ ụzọ ama e si apụ n'obodo ahụ. "N'akukū nke ugwu, nke ịdị ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụọ, **31** ọnụ ụzọ ama obodo ahụ ga-abụ aha ebo niile nke Izrel. Ọnụ ụzọ ama atọ n'akukū ugwu ga-abụ ọnụ ụzọ ama Ruben, ọnụ ụzọ ama Juda, na ọnụ ụzọ ama Livayi. **32** N'akukū ọwụwa anyanwụ, nke mgbidi ya dị kilomita abụọ n'ogologo, ọnụ ụzọ ama atọ ga-adị ya. Ha ga-aza ọnụ ụzọ ama Josef, ọnụ ụzọ ama Benjamin, na ọnụ ụzọ ama Dan. **33** N'akukū ndịda, nke ogologo ya bụkwara kilomita abụọ, ọnụ ụzọ ama atọ ga-adị ya: ọnụ ụzọ ama Simiọn, ọnụ ụzọ ama Isaka, na ọnụ ụzọ ama Zebulun. **34** N'akukū ọdịda anyanwụ nke ịdị ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụọ, ọnụ ụzọ ama atọ ga-adị ya: ọnụ ụzọ ama Gad, ọnụ ụzọ ama Asha, na ọnụ ụzọ ama Naftali. **35** "Gburugburu obodo ahụ bụ kilomita iri. "Aha a ga-akpọ obodo ahụ site n'oge ahụ gawa, ga-abụ, 'Onyenwe anyị nọ n'ebe ahụ."

Daniel

1 Mgbe afo ato gafere site na mgbe Jehoiakim bidoro buru eze na-achi Juda, Nebukadneza eze na-achi Babilon bjara buso Jerusalem agha. **2** Onyenwe anyi nyefere Jehoiakim, eze Juda n'aka ya, na ihe ufodu e jiri choo ulonso Chineke mma. O buuru ha niile gawa Shajna n'ulo chi ya, dobe ha n'ime n'ulokwu chi ya. **3** Eze nyere Ashipenaz, onyeisi ndi ozi ya iwu ka o kpobata umu okorobia sitere n'ezinaulo eze na nke ndi ochichi n'ala Izrel n'ije ozi eze. **4** Umu okorobia ndi a ga-abu ndi n'enweghi nkwaru obula n'ahu ha, ndi mara mma ile anya na ndi nwere nghota banyere ihe omuma di iche iche. Ha kwesikwara ibu ndi maara ihe, ndi na-amuta ihe osiiso na ndi tozuru oke ije ozi n'uloeze. O ga-akuziri ha asusu na akwukwo ogugu di iche iche nke ndi Kaldia. **5** Onye eze si n'ochi nri ya na-eweputa nri na mmnya a ga-enye ha kwa ubochi. Ha ga-anu n'ozuzu a afo ato, nke o ga-abu e mechaa, ha ga-abu ndi kwesiri ino n'ije ozi n'obi onye eze. **6** Ndi so n'ime ha bu Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ha bu ndi Juda. **7** Ma onyeisi ndi na-eyere eze ozi nyere ha aha ohuru ozo Daniel ka o kporo Belteshaza; Hananaya ka o kporo Shedrak; o kporo Mishael, Mishak; kpokwa Azaraya, Abednego. **8** Ma Daniel kpebiri n'obi ya na o gaghi emeru onwe ya site n'iri nri maobu inu mmnya eze. Ya mere o rjoro onyeisi ndi ozi ka o hapu ya ka o ghara imeru onwe ya. **9** Ma Chineke mere ka Daniel nweta ihuoma na obi ebere n'aka onyeisi ndi na-eyere eze ozi. O nwekwara omjiko n'ebe Daniel no n'ihu onodu ha. **10** Ma onyeozu a gwara Daniel, "Ana m atu egwu n'ihu onyenwe m eze, onye kwuru ihe unu ga-eri na ihe unu ga-ani. O buru na o hu na unu tara ahụ karja ndi ogbo unu ndi ozo, ndu m ga-anu na nsogbu n'aka onye eze." **11** Daniel siri onyeisi ahụ e tinyere oru ilekota Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya n'aka, **12** "Biko, nye anyi naani ahijia nri, na mmiri onunu, ka o buru ihe oriri anyi na ihe onunu anyi. Jiri ya lee anyi ule ubochi iri. **13** Jirizie anya gi choputa ma o nwere ihe di iche n'etiti anyi na ndi ozo, ndi na-eri nri oma nke eze nyere, site n'ihu i huru, mee umuodibo gi otu o kwesiri." **14** O kwenyere ime ihe ha kwuru, o nwalere ha abali iri. **15** Mgbe ubochi iri ahụ zuru, a choputara na ahụ di ha mma, choputakwa na ha di mma ile anya karja umu okorobia ndi ozo e ji nri oma niile eze nyere zuo. **16** Ya mere onyeisi ozi ahụ wepuru nri na mmnya oma ahụ ha kwesiri iri ma nye ha naani akwukwo nri. **17** Chineke mere ka umu okorobia ano ndi a nwee oguguisi puru iche na nghota n'ihu obula gbasara edemede na amamihe niile. Daniel nwekwara nghota ikowa udi ohu niile na nro niile. **18** Mgbe oge eze nyere a ga-aji kpobata ha n'ije ozi ya zuru, onyeisi ndi na-eje ozi chere ha n'ihu Nebukadneza. **19** Ha na eze kparitakwara uka. Ma n'ime umu okorobia ahụ niile a zuru, o nweghi nke amamihe ya juru eze afo dika amamihe Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya. N'ihu nke a, o mere ka ha soro buru ndi na-adu ya odu. **20** Mgbe o bulakwa eze choru ndumodu banyere amamihe na nghota, o na-achoputa na ndumodu ha na-enye ya na-adu mma okpuku iri karja ndumodu nke ndi majiki ya na ndi maara ihe banyere kpakpando no n'alaeze ya na-enye ya. **21** Daniel nogidere buru onye na-adu eze odu tutu ruo afo mbu nke Sairos bidoro ichi dika eze.

2 N'ime afo nke abuo nke ochichi ya, eze Nebukadneza roro nro di iche iche. Nro ndi a mere ka obi ya gbasasja, ura pukwara ya n'anya. **2** Mgbe ahụ, eze kporo ndi majiki, ndi ha na mmuo ojo na-ekwu okwu, ndi mgbaasi na ndi ihe banyere ngaghari nke kpakpando doru anya ka ha bia gwa ya ihe ahụ o roro na nro. Mgbe ha bjara, guzo n'ihu eze, **3** o siri ha, "Aroro m nro nke na-enye m nsogbu n'obi. Achoro m ima ihe o putara." **4** Mgbe ahụ, ndi ahụ na-enyocho kpakpando gwara eze ahụ okwu n'asusu ndi Siria si, "Ka gi eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi, I ga-agwa umuodibo gi nro a i roro, anyi ga-akowara gi ihe o putara." **5** Ma eze zara ndi Kaldia, "Nke a bu ihe m kpebirila: O buru na unu agwaghị m ihe nro a na nkowa ya bu, aga m eme ka abokasia unu, tikpokwa ulu unu, mee ka ha gho mmpokpo ebe. **6** Ma o buru na unu gwa m ihe ahụ m roro na nro ma kowaakwa ya, aga m enye unu onyinye di iche iche na ugwo oru nsopuru di ukwu. Ya mere, gwanu m nro ahụ na nkowa ya." **7** Ozokwa, ha zaghachiri, "Ka eze gwa ndi ohu ya ihe o roro na nro, anyi ga-akowakwa ya." **8** Eze zaghachiri, "Ama m na o bu oge ka unu na-achoputa n'ihu na unu amatala na ihe a ka m kpebiri ime. **9** O buru na unu agwaghị m nro ahụ naani otu ntaramahuhu diri unu. Unu agbaala izu igwa m okwu ugha na okwu nduhie na-ele anya na onodu ga-agbanwe. Ya mere, gwanu m nro ahụ, m ga-amatakwa na unu puru ikowara m ya." **10** Ndi Kaldia zara eze, "O dighi mmadu obula n'elu uwa a nke nwere ike ime ihe a eze na-achop. O dighiakwa eze, n'agbanyeghi idi ukwu ya na idi ike ya, nke juturu la udi ihe di otu a eze na-aju n'aka ndi mgbaasi, ndi na-agba aja ya, ndi ha na mmuo ojo na-ekwu okwu, na ndi Kaldia. **11** Ihe a i choru ka anyi mee bu ihe na-agaghị ekwe omume. O bu naani ndi mmuo nwere ike ikoro gi ihe i roro na nro. Ndi mmuo anokwaghị n'etiti ndi mmadu." **12** Nke a mere ka eze juputa n'oke iwe na onuma, o nyere iwu ka e gbuchaa ndi amamihe niile nke Babilon. **13** Mgbe e kwuputara iwu onye eze ka e gbuo ndi oke amamihe niile, ndi agha chokwara ebe Daniel na ndi otu ya no ka ha gbuo ha. **14** Mgbe Ariok, onye bu onyeisi ndi nche eze puru igbu ndi ikom maara ihe na Babilon, Daniel ji amamihe na ezi uche gwa ya okwu. **15** O juru onyeozu eze, bu Ariok, "Gini mere eze ji nye iwu di ike di otu a?" Mgbe ahụ, Ariok kowaara ihe niile nye Daniel. **16** Mgbe ahụ, Daniel banyere n'uloeze, ihu ya. O rjoro eze ka o nyetu ya nwa oge iji kowaakwa ya ihe nro ahụ putara. **17** Emesja, Daniel lara n'ulo nke ya gaa koro Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ndi enyi ya ihe merenu. **18** O gwara ha ka ha rjoro maka ebere site n'aka Chineke nke eluigwe banyere ihe nzuzo a, ka a hapu igbu ya na ndi enyi ya na ndi amamihe foduru na Babilon. **19** N'abali, e mere ka Daniel mata ihe omimi ahụ site n'ohu. Mgbe ahụ, Daniel toro Chineke nke eluigwe, **20** Daniel siri, "Otuto diri aha Chineke ruo mgbe ebighi ebi; amamihe na ike di n'aka ya. **21** O na-agbanwe oge na mgbe di iche iche; O na-ebuli ndi eze na-akwatukwa ha. O na-enye onye maara ihe amamihe, ma na-enyekwa onye nwere mmuo nghota ihe omuma. **22** O na-ekpughe ihe di omimi na ihe zoro ezo; O maara ihe di n'ochichiri, ma ihè binyekwara ya. **23** Ana m ekele gi, na-etokwa gi, Chineke nke nna m ha, n'ihu na i nyela m amamihe na ike. I meela ka m mata ihe anyi rjoro gi, i mekwala ka anyi mata nro ahụ eze roro." **24** N'ihu ya, Daniel jekwuru Ariok, onye ahụ eze nyere iwu igbu ndi ndumodu niile di na Babilon, si ya, "Egbukwala onye obula n'ime ndi amamihe Babilon.

Kama duru m gaa n'ihu eze n'ihu na ejikeere m igwa ya ihe ahụ ọ choro imata." 25 Mgbe ahụ, Ariok mere ngwangwa duru Daniel gaa n'ihu eze, si ya, "Achoputala m otu onye n'ime ndi Juda a dotara n'agha nwere ike igwa eze ihe nro ya putara." 26 Eze juru Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), "I nwere ike igwa m ihe ahụ m roro na nro, na ikowara m ihe ọ putara?" 27 Daniel gwara eze, "O nweghi onye amamihe obula, onye obula ya na mmu na-ekwu okwu, onye mgbaasi obula maobu onye na-enyocha kpakpando obula puru igwa eze ihe omimi a i choro. 28 Ma o nwere Chineke no n'eluigwe, onye na-ekpughe ihe omimi niile. O gosila Nebukadneza ihe ga-eme n'ubochi ndi di n'ihu. Nro gi na onu niile nke gara n'uche gi mgbe i dinara n'ihe ndina gi bu ndi a: 29 'Ihe i roro na nro, gi bu eze, bu ihe banyere ihe na-aga imezu n'oge di n'ihu. Onye ahụ na-ekpughe ihe nzuzo niile egosikwala gi ihe nke ga-eme. 30 Ma mu onwe m, ekpughegi ihe omimi a nye m n'ihu na m kariri mmadu obula di ndu n'amamihe, kama o bu ka gi bu eze mata nkwa ya ma ghotakwa ihe gabigara n'uche gi. 31 "Eze, ihe i huru n'ohu bu nke a. I huru mmadu a kpuru akpu. Mmadu a a kpuru akpu buru mmu ibu. O na-egbukwa nweghenweghe, burukwa ihe na-eyi onye obula lekwasiri ya anya egwu. 32 E ji olaedo a nuchara anucha kpuo isi mmadu ahụ, jiri olaocha kpuo aka ya na obi ya. E jikwa bronzi kpuo afọ ya na apata ukwu ya. 33 O bukwa igwe ka e ji kpuo ogwe ukwu ya abuo. Ma akuku ukwu ya, nke a na-azo n'ala ka e ji igwe a gwara ya na uru kpuo. 34 Mgbe i na-ele anya, a waputara nkume, ma o bughị aka mmadu ka e ji waputa ya. Nkume a kuru mmadu ahụ a kpuru akpu n'ukwu nkume na uru ya, kupiasia ha. 35 Mgbe ahụ, e tijiisiri igwe ahụ na uru ahụ, bronzi ahụ na olaocha ahụ nakwa olaedo ahụ niile. Ha dika igbugbo oka nke na-adi n'ebe a na-azocha oka n'oge okpomoku. 36 Nyefechapusi ha na ahapughi ihe ngosi obula. Ma nkume ahụ dakwasiri ihe ahụ awuru awu mechara ghozo ugwu di ukwu, nke juputara uwa niile. 36 "Eze, nke a bu nro ahụ. Ugwu a ka anyi kowara gi ihe nro ahụ putara. 37 Gi onwe gi, eze, bu nke otutu ndi eze ozo no n'okpuru ya, onye Chineke nke eluigwe nyere ihe ochichi, n'ocheeze niile, na ike na otuto; 38 nyefekwa n'aka gi umu mmadu niile na umu anumanu bi n'ime ohia, na umu nmanu nke igwe, e mere ka i buru eze ihe niile ndi a, gi bu isi ahụ e ji olaedo kpuo. 39 "Mgbe i chichara alaeze ozo ga-ebili, ma o gaghi adi ukwu dika nke gi, mgbe nke a gasiri, alaeze ozo bu nke ato, nke ga-adi ka bronzi ga-ebilikwa, o ga-achi uwa niile. 40 A ganekwa alaeze nke ano, nke ga-esi ike dika igwe. Dika igwe nke na-akuri ihe niile, o ga-egwepia ma kurikwaa ndi a niile. 41 Ma ebe i huru na obu ukwu ahụ na mkpisiukwu ya niile na ufodu n'ime ha bu uru okpu ite na ufodu bukwa igwe, alaeze nke ekwara ekwa ka o ga-abu, ma o ga-esitu ike dika igwe nke di n'ime ya, n'ihu na i huru igwe ahụ na agwakotara ya na uru apiti. 42 Dika mkpisiukwu ya, nke ufodu n'ime ya bu igwe, ufodu bukwa uru, na-egosi na akuku ufodu nke alaeze ahụ ga-esi ike ma akuku ufodu agaghi esi ike ntiwa. 43 Dika otu ahụ i huru e siri gwakota igwe na uru onu, otu a ka ochichi alaeze ndi a ga-acho njikota alaeze na ibe ya, ma nke a agaghi ekwe mee, dika o gaghi ekwe omume bu igwakota igwe na uru. 44 "N'oge ahụ, ndi eze ndi a ga-anu n'ochichi, Chineke nke eluigwe ga-eme ka alaeze ozo bido. O bukwa alaeze nke a na-apughi imebi emebi. O nwekwaghi onye obula puru imeri alaeze ahụ. O ga-ala alaeze ndi ozo

n'iyi, mee ka ha buru ihe efu, ma o ga-adiri na-aga n'ihu ruo ebighi ebi. 45 Dika i siri hu nkume ahụ di ukwu e sitere n'ugwu waputa, nke a na-egighi aka waputa were kurichaa igwe ahụ, bronzi ahụ, uru ahụ, olaocha ahụ na olaedo ahụ. "Chineke di ukwu emeela ka eze mara ihe na-aga ime n'oge di n'ihu. Nro a bu eziokwu, nkwa ya kwesikwara ntukwasị obi." 46 Mgbe ahụ, eze Nebukadneza dara n'ala n'ihu Daniel nye ya nsopuru. O nyekwara iwu ka eweta onyinye na uda na-esi isi utu were chunyere ya aja. 47 Onye eze gwakwara Daniel, "N'ezie, Chineke gi bu Chineke kachasi chi niile. O bu ya na-achi eze niile bi n'awa, burukwa Onye na-ekpughepu ihe omimi niile, n'ihu na lee, i nwere ike ikwa ihe omimi nke a." 48 Emesja eze nyere Daniel okwa di ukwu, nyekwa ya otutu onyinye di iche iche. O mere ya onyeisi na-achi ala Babilon niile, meekwa ya onyeisi ndi ndumodu eze niile. 49 Ma dika Daniel siri riu eze, o mekwara ka Shedrak, Mishak na Abednego buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon, Daniel n'onwe ya noduru n'ogige eze.

3 Eze Nebukadneza kpuru oyiyi olaedo nke jdi elu ya ga-adi iri mita ato, obosara ya ga-adi ka mita ato. Emesja, o debe ya n'obosara ala Dura, nke di n'otu mpaghara Babilon. 2 Eze Nebukadneza ziri ozi ka e zie ndi nnochite anya eze niile, ndisi, ndi na-achi achu, ndi ndumodu ya niile, ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaike, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozo nokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, ka ha bia n'ubochi a ga-edo oyiyi ahụ nso bu nke eze Nebukadneza guzobere. 3 Ya mere, ndi nnochite anya eze niile, ndisi, ndi na-achi achu, ndi ndumodu ya niile na ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaike, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozo nokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, zukotara maka ido oyiyi ahụ nke eze, bu Nebukadneza guzobere nso. Ha niile guzooro oto n'ihu oyiyi ahụ bu nke eze Nebukadneza guzobere. 4 Onye nkwasu kwuru okwu n'olu ike, "Mmadu niile si na mba niile na asusu niile di iche iche bia, ka a na-enye iwu nke a, 5 mgbe obula unu nuru uda oja, une, ubo akwara, maobu uda ihe egwu obula, unu ga-ada n'ala kpuo isiala nye ihe a Nebukadneza eze ji olaedo kpuo. 6 Onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba ngwangwa n'ime oku nke na-enwu ajo onwunwu." 7 Ya mere, ngwangwa ha nuru uda opi ike, nke oja, une ubo akwara, unu na nke egwu di iche iche, ndi niile si mba di iche iche, ndi na-asu asusu di iche iche, dara n'ala kpuo isiala nye oyiyi olaedo ahụ, nke eze bu Nebukadneza guzobere. 8 N'oge a, ufodu n'ime ndi Kaldia putara n'ihu boo ndi Juu ebubo. 9 Ha gwara eze, bu Nebukadneza, "Ka eze di ndu ruo mgbe ebighi ebi. 10 Gi, onwe gi nyere iwu, na onye obula nuru uda opi ike, oja, une, ubo akwara maobu ihe egwu ozo ga-akpo isiala sepuoro ihe ahụ e ji olaedo kpuo, 11 na onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba n'ime oku na-enwu ajo onwunwu. 12 Ugwu a, e nwere ufodu ndi Juu, ndi aha ha bu Shedrak, na Mishak na Abednego, ndi i mere ka ha buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon; ha ahaghi ndi n'ihu eze nyere, jukwa ikpo isiala nye oyiyi a i ji olaedo kpuo." 13 Nebukadneza n'onodu oke iwe nyere iwu ka a kputa Shedrak, na Mishak, na Abednego. Ya mere, a kpobataru ndi ikom a n'ihu eze, 14 Nebukadneza siri ha, "O bu eziokwu, Shedrak, na Mishak, na Abednego, na unu adighi efe chi m maobu kpuo isiala nye oyiyi olaedo ahụ m guzobere? 15 Mgbe unu nuru uda opi,

oja, une na ụbọ akwara maobu ihe egwu ozo, o buru na unu adaa n'ala kpoọ isiala nye oyiyi ahụ a kpuru akpu, ihe niile ga-adị mma. Kama o buru na unu aju ikpo isiala, a ga-atunye unu ngwangwa n'ime oku na-enwu ajo onwunwu. Kedu chi ahụ nke puru inaputa unu site n'aka m?" **16** Shedrak, na Mishak, na Abednego, gwara eze, "O Nebukadnez, o dighi mkpa na anyi ga-azara onu anyi n'ihu gi banyere okwu a. **17** O buru Chineke anyi na-efe nwere ike izoputa anyi site n'oku na-enwusi ike n'aka gi, ya zoputa anyi. **18** Ma o burukwa na o zoputaghị anyi, mata nke oma, o eze, na anyi agaghị efe chi gi ndi a maobu kpoọ isiala nye oyiyi a j kpuru akpu nke i guzobere." **19** Mgbe ahụ, Nebukadnez juputara n'oke iwe megide Shedrak, na Mishak, na Abednego, nke bu n'ihu ya gbaruru n'ebe ha no. O nyere iwu si ka e mee ulo oku ahụ ka o di oku ugboro asaa karja ka o kwesiri. **20** O nyere ufodu ndi kacha sie ike n'etiti ndi agha ya iwu ka e kee Shedrak, na Mishak, na Abednego eriri n'ukwu na aka, tɔbakwa ha n'oku ahụ na-enwu enwu. **21** Ya mere, ha kere ndi ikom ahụ agbu ebe ha ka yi uwe ukwu ha, na akwa nkuku isi ha, na uwe mwuda ha, na uwe ha niile, tɔba ha n'etiti oku ahụ na-enwu ajo onwunwu. **22** Ebe o bu n'okwu eze di oku oku, tinyere na oku ahụ na-enwusi ike, o mere ka ire oku regbuo ndi agha ahụ tɔbara Shedrak, na Mishak, na Abednego. **23** Ya mere, Shedrak, na Mishak, na Abednego ndi e kesiri agbu ike, dabara n'ime oku ahụ na-enwusi ike. **24** N'onodu iju anya, Eze Nebukadnez wuliri n'ukwu ya, juo ndi ndumodu si, "O bughi ndi ikom ato anyi kere agbu ka anyi tɔbara n'ime oku?" Ha zara eze, "O bu ezie, eze." **25** O siri, "Ma ana m ahụ mmadu ano ndi a na-ekeghi agbu, ka ha na-agaghari n'ime oku ahụ. Leekwa na oku ahụ anaghị ere ha. Onye ahụ mere ha mmadu ano yiri nwa nke ndi bu chi." **26** Mgbe ahụ Nebukadnez, bjara nso n'onu uzo oke oku ahụ si, "Shedrak, Mishak na Abednego, ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu, putanu! Bjanu n'ebe a!" Ya mere, Shedrak, Mishak na Abednego, sitere n'oke oku ahụ pɔta. **27** Umụ ndi eze niile, ndisi niile, ndi ahụ niile na-achị achị na ndi ndumodu eze niile, zukotara gburugburu ndi ikom ato ahụ, ha hukwara na oku emerugha ha ahụ, na o rechapughikwa agiri isi di ha n'isi, uwe ha ereghikwa oku, isisi anwuru oku adighikwa n'ahụ ha. **28** Mgbe ahụ, Nebukadnez siri, "Otuto diri Chineke nke Shedrak, Mishak na Abednego n'ihu na o zitere mmu ozi ya izoputa ndi ohu ya tukwasiri ya obi, mgbe ha juru ime ihe eze nyere n'ihu, kama ha jiri aka ha horo inwu, kama ife chi ozo nke na-abughị Chineke nke ha. **29** Ya mere, ana m enye iwu a taa, na-asị na onye obula, maobu mba obula, maobu asusu obula, onye kwuru okwu ojoo megide Chineke Shedrak, Mishak na Abednego, a ga-etikpoka ulo onye ahụ, mee ka o ghoo mkpomkpo ebe. N'ihu na o nweghi chi ozo nke puru izoputa n'uzo di otu a." **30** Mgbe ahụ, eze nyere Shedrak, Mishak na Abednego okwa ozo di elu karja nke ha nwere na mbu n'ala Babilon.

4 Mụ bu Nebukadnez, Na e zigara mmadu niile, mba niile, na ndi na-asu asusu di iche iche n'ụwa ozi: Ka o diri unu na mma! **2** E ji m obi utu, na-eme ka unu mata ihe iribama niile na ihe iju anya niile, nke Chineke Onye kachasi ihe niile elu meere m. **3** Lee ka ihe iribama ya, **4** Mụ onwe m, bu Nebukadnez n'afọ ojju na ihe iga nke oma n'ulooze m. **5** Aroro m nro, nke mere ka ujo tuo m. Ihe niile m huru na nro

mgbe m dina ala n'elu akwa mere ka oke ujo tuo m. **6** N'ihu ya, enyere m iwu ka a kpoọ ndi amamihe niile m nwere na Babilon ka ha bja n'ihu m, bja kowaara m isi nro ahụ. **7** Ma mgbe ndi mgbaasi, ndi dibia, ndi Kaldia na ndi na-agba afa bjara, a koro m ha nro ahụ m roro, ma ha enweghi ike igwa m nkowa ya. **8** N'ikeazu, Daniel batara n'ihu m, onye aha ya bu Belteshaza dika aha chi m si di, onye mmu nke chi niile di nso bi n'ime ya. Akoro m ya ihe ahụ m roro na nro. **9** Asiri m, "Belteshaza, onyeisi ndi nkowa ihe niile. Amaara m na mmu nke chi niile di nso bi n'ime gi. Amakwara m na o nweghi ihe omimi obula ga-esiri gi ike ichoputa osisa ya. Ugbu a, nke a bu nro m, kowaara m ihe o putara. **10** Mgbe m dina n'elu akwa, nke a bu ihe m huru. E nwere otu osisi nke toro n'etiti uwa, ogologo ya di ukwu. **11** Osisi a toro sie ike, idi elu ya rukwara n'elugwe, a na-ahukwa ya anya site na nsotu nke ụwa niile. **12** Akwukwo ya di mma ile anya, alaka ya juputakwara na mkpuru hiri nne, o gobkwara mkpa nri nye mmadu niile. Umụ anumanu niile nke ohia na-abjakwa n'okuru ndo ya izuikwe. Umụ nnu nu niile nke eluigwe na-ebikwa n'akala ya. O bukwa site na ya ka a na-azu ihe niile di ndu nri. **13** "Mgbe m nokwa na-aroro nro ahụ, ahuru m otu n'ime ndi mmu ozi Chineke ka o si n'elugwe na-aridata. **14** O tiri mkpu n'olu di ike si, 'Gbudanu osisi ukwu ahụ, gbukasjakwa alaka ya niile. Kupusanu akwukwo ndu niile di n'elu ya. Ghasaakwanu mkpuru ya niile, ka umu anumanu si n'okuru ndo ya gba pu, ka umu nnu nu site n'akala ya fe pu. **15** Kama hapunu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya ka ha diri n'ime ala, ebe e ji udo igwe na udo bronz kee ya gburugburu, ebe ahijia ndu gbakwara ya gburugburu. "Ka igirigi nke eluigwe zoo ya n'ahụ, ka ahijia burukwa nri o ga-eri, ya na umu anumanu. **16** Ka uche ya gbanwee ghoo nke anu ohia, ghara ibu nke mmadu, afo asaa. **17** "Nke a bu mkpebi nke mmu ozi ahụ no na nche. O bukwa mkpebi e nyere site n'okwu nke di nso, ka ụwa niile mata na Onye kachasi ihe niile elu, na-achikwa n'alaeze niile di n'ụwa. O bu ya na-ewerekwa alaeze ndi a nye onye obula o choro, o buladi ndi mmadu a na-ahuta dika ndi di ala karisa. **18** "Nke a bu nro ahụ, mụ bu eze Nebukadnez roro, ugbu a, Belteshaza, gwa m ihe bu nkowa ya. N'ihu na ndi amamihe niile no n'alaeze m enweghi ike ikowara m ya. Ma amaara m na i nwere ike ikowara m ya, n'ihu na mmu nke chi ndi ahụ di nso di n'ime gi." **19** Mgbe ahụ Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), no n'oke ihe iju anya n'ihu na echiche ya mere ka oma jijiji. Ya mere, eze siri, "Belteshaza, atukwala egwu n'ihu nro a maobu ihe o putara." Belteshaza zara si, "Onyenwe m, ka nro a diri ndi koro gi asi, ka nkowa ya dikwara ndi iro gi. **20** Osisi ahụ i huru nke buru ibu, tokwa ogologo ma dikwa ike, nke elu ya na-emetu mbara eluigwe, nke ndi niile bi n'ụwa huru, **21** nke nwekwara akwukwo ndu di mma, na nke juputara na mkpuru, nke na-egboro mmadu niile mkpa nri, nke umu anumanu ohia niile na-ebi n'okuru ndo ya, nke umu nnu nu niile nke eluigwe nwere akw ebe obibi ha, **22** osisi ahụ bu gi onwe gi, eze. N'ihu na i toola buru onye di ike na onye di ukwu. Idi ukwu gi eruola n'elugwe. Ochichi gi eruokwala n'akuku niile nke ụwa. **23** "Mgbe ahụ, i hukwara onye di nso na-enyocha omume ndi mmadu nke si n'elugwe ridata na-asi, 'Gbutunu osisi a, laa ya n'iyi, ma unu hapu ogwe ya ka ahijia ndu gbaa ya gburugburu, ka e jirikwa udo igwe na bronz kee ya gburugburu; hapu ya ka igirigi nke eluigwe

zokwasị ya. Hapụkwa ya ka o soro anụ ọhịa taa ahijia dika nri ya tutu afo asaa a gafee.” **24** “Eze, nke a bu nkowa nro i roro, Onye kachasi ihe niile elu enyela iwu nke na-aghaghị imezu megide onyenwe m eze. **25** A ga-achupu gi site n’ebe ndi mmadu no. A ga-achugakwa gi n’ebe gi na umu anumanu ga-ebi n’ohia, Ebe ahụ ka i ga-anọ taa ahijia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe ga-ezokwasikwa gi. Onuogugu afo asaa ga-gabagba tutu ruo mgbe i nabatara na Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n’alaeze niile nke mmadu, na o bukwa n’aka onye obula o chorọ ka o na-enyefe ha. **26** Dika e siri nye n’iwu ka a hapu ogwe osisi ahụ na mgboro gwu ya n’ime ala. Nke a na-egosi na i ga-emecha nwetaghachi alaeze gi mgbe i nabatara na Eluigwe na-achị achị. **27** Ya mere, biko eze, kweere nabata ndumodu m, kwusi ime mmehie, mee ihe ziri ezi, werekwa omume ileta ndi ogbenye dochie n’onodu ajo omume gi. Eleghi anya, ihe ga na-agara gi nke oma.” **28** Ma ihe ndi a niile biakwasiri eze Nebukadneza. **29** Mgbe onwa iri na abuo gafesiri o no na-agahari n’elu ulo di n’uloze n’obodo Babilon. **30** Ma eze siri, “Ebe a, o buhigi Babilon di ukwu, nke m wuuru onwe m dika ebe obibi m, site n’ike m di ukwu na maka ebube ochichi m?” **31** Mgbe o ka kpu okwu ahụ n’onu, otu olu si n’eluigwe kwuo okwu, “Ihe a ka e kpibiri megide gi, eze Nebukadneza. Site taa gaa n’ihu i gaghi abukwa eze na-achị alaeze a. **32** A ga-esi n’etiti ndi mmadu chupu gi, ka i gaa soro umu anumanu biri n’ohia. I ga-atakwa ahijia dika oke ehi, afo asaa ga-agasi tutu ruo mgbe i ghọtara na o bu Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n’alaeze di niile nke uwa. O na-enyefekwa ha n’aka onye obula o chorọ ka o chja.” **33** N’otu oge ahụ kwa, okwu ndi a e kwuru banyere Nebukadneza mezuru. E sitere n’etiti umu mmadu chupu ya, o gakwara n’ohia taa ahijia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya ruo mgbe aji di ya n’ahụ toro ogologo dika nku ugo, mbọ ukwu na aka ya dikwa ka mbọ umu nnuhu. **34** Mgbe oge a gafesiri, mu bu Nebukadneza leliri anya m elu. Mgbe ahụ kwa ka m ghorọ mmadu nwere uche ozo. Etokwara m, ma kporokwa isiala nye Onye ahụ kachasi ihe niile elu, sopurukwa Onye ahụ na-adi ndi ruo mgbe niile ebighi ebi. **35** Mmadu niile bi n’uwa **36** Mgbe uche m laghachiri dika mmadu, enwetaghachikwara m ugwu na nsopuru na alaeze m. Ndi na-adu m odu laghachikwara biakwute m, ha na ndi na-ejere m ozi. E mekwara ka m burukwa eze ozo n’alaeze m. Ugwu na nsopuru m nwere ugbu a kariji ugwu na nsopuru m nwere n’oge gara aga. **37** Ugwu a, mu bu Nebukadneza na-eto, na-asopuru Eze nke eluigwe, n’ihi na oru ya niile di mma, uzo ya niile kwu oho. N’ihi na o nwere ike ijide ndi ngangwa kwanye ha onu n’ime ntu.

5 Eze Belshaza, kporo puku ndisi no n’alaeze ya oriri, ebe ha no nuo nnoo mmanya di ukwu. **2** Mgbe Belshaza na-anu mmanya ya, o nyere iwu ka a chitara ya iko olaedo na olaocha nke nna ya bu Nebukadneza si n’ulonso ukwu di na Jerusalem chikota, ka eze na ndi a mara aha ha n’alaeze ya, na ndi nwunye ya, na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. **3** Ya mere, a chitara iko olaedo ndi e si n’ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem chikota. Eze na ndi a mara aha ha n’alaeze ya na ndi nwunye ya na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. **4** Ha nuru mmanya tookwa chi nke olaedo na olaocha na bronzo, na igwe na osisi na nkume. **5** Na mberede, ha huru mkpisiaka mmadu ka o na-ede ihe n’aja ulo nke uloze ahụ ha no n’ime

ya, na ncherita ihu ebe a dobara iheoku. Eze n’onwe ya huru aka ahụ mgbe o na-ede ihe ahụ. **6** Mgbe ahụ, ihu eze ahụ tujikotara, gbaruo n’ihi egwu. Oke ujo turu ya. Ukwu ya makwara jijiji. Ikpere ya abuo kukotara onwe ha. **7** Eze kporo mkpu ka a kpobata ndi dibia niile na ndi Kaldia, na ndi nakowa maka njeharị nke kpakpando. Mgbe ahụ eze siri ndi ikom amamihe nke Babilon, “Onye obula nwere ike guo ihe ahụ e dere, nke nwekwara ike ikowara m ihe o putara, ka a ga-eyikwasị uwe odo odo nke ndi eze. A ga-anyakwasị ya ihe olu olaedo. A ga-emekwa ya ka o buru onye ochichi nke ato n’alaeze a.” **8** Mgbe ahụ, ndi amamihe eze batara, ma o nweghi onye obula n’ime ha puru iguta, maobu ikowara eze ihe o putara. **9** Nke a mere, ka eze Belshaza ma jijiji karija, ihu ya gburu maramara ma gbarukwaa. O gbakwara ndi ozi ya ghari. **10** Mgbe eze nwanyị, nuru olu eze na olu ndi a mara aha ha n’ala ya, o batara n’ulo oriri ahụ. Eze nwanyị siri, “Eze, di ndu ruo mgbe ebighi ebi; ka ihe a mere ghara iwetara gi ihu mgbaru, atula ujo. **11** N’ihi na o nwere otu nwoke no n’alaeze gi, onye mmuo nke chi ndi ahụ di nso bi n’ime ya. N’oge ahụ nna gi bu eze, a choptara na nwoke a juputara n’amamihe na nghota, dika a ga-asị na ya onwe ya bu chi. Nna gi eze Nebukadneza mere ya onyeisi ndi amamihe niile, ndi dibia, ndi na-enyocha kpakpando, ndi Kaldia na ndi mgba afa niile. **12** Ebe o bu na ezigbo mmuo, mmuta na nghota nke e ji akowa nro na ihe mgbagwoju anya, na igbo mkpa di iche iche, di n’ime nwoke a na-akpo Daniel, nke eze kporo Belteshaza. Ugwu a, zie ozi ka a kporo Daniel ka o kowara gi ihe a.” **13** Ya mere, a kpobata Daniel n’ihu eze, eze siri Daniel, “O bu gi bu Daniel, otu n’ime ndi juda, ndi nna m dotara n’agha site na juda? **14** Anula m na i nwere mmuo nke chi niile n’ime gi, na i bukwa onye juputara na nghota na amamihe. **15** Ndi amamihe m, na ndi na-enyocha kpakpando abjala n’ihu m igu ihe ahụ e dere n’aja ulo ma ha enweghi ike iguta ya maobu ikowa ihe o bu. **16** Agwara m na i nwere ike ikowa ihe obula gbagwojuru anya. O buru na i wee ike igu ihe e dere n’aja ma kowakwara m ihe o putara, aga m eyikwasị gi uwe odo odo ndi eze, yinyekwa gi ihe olu olaedo n’olu, meekwa ka i buru onye ochichi nke ato n’alaeze m.” **17** Daniel zara n’ihu eze, “Debere onwe gi onyinye gi, ma o bukwanu were ya nye onye ozo. Ma aga m aguru gi eze ihe ahụ e dere ma kowakwara gi ihe o putara. **18** “Gi eze, Chineke nke kachasi ihe niile elu nyere nna gi, Nebukadneza ike ochichi a, na idi ukwu, na ebube, na ima mma. **19** N’ihi okwa di ukwu nke o nyere ya, ndi niile, na mba niile di iche iche, na-asu asusu niile di iche iche n’elu uwa na-ama jijiji na-atukwa ya egwu. Ndi eze chorọ igbu ka o gburu, o hapukwara onye obula o chorọ ihapu; o buliri onye obula o chorọ ibuli elu, ma ndi o chorọ iweda n’ala, ka ya onwe ya wedakwara n’ala. **20** Ma mgbe ngangwa na inya isi juputara ya obi, Chineke sitere n’ocheeze ya wezuga ya, napukwa ya ebube o nwere dika eze. **21** A chupuru ya site n’etiti umu mmadu, nyekwa ya echiche uche dika nke anumanu. O bukwa n’etiti umu inyinya ibu ohia ka ebe obibi ya di, o soro ha taa ahijia dika oke ehi. Igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya, tutu ruo mgbe o matara na Chineke Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n’alaeze niile nke uwa. O bukwa onye obula o chorọ ka o na-eguzobe ka o chja. **22** “Ma gi nwa ya, O Belshaza, ewedaghị onwe gi ala, n’agbanyeghi na i ma ihe ndi a niile. **23** N’ihi na i leliala Chineke nke eluigwe. I weputara iko ndi a

e si n'ulõnso ukwu ya chiputa, ka gi na ndjisi alaeze gi, ndi nwunye ha na ndi iko unu, jiri ñuõ mmanya, mgbe unu nò na-eto chi niile nke e jiri òlaõcha na òlaedo, bronz na igwe, osisi na nkume kpõ; chi nke na-adighi ahù uzo, maõbu nu ihe; chi nke na-amaghì ihe õbùla. Ma unu enyeghì Chineke onye na-enye unu ume ndù na onye ndù gi na õganihu gi dì n'aka ya nsopuru. 24 O bụ nke a mere o ji zite aka ahù i huru, nke deputara ozi a. 25 "Nke a bụ ozi ahù e dere: mene, mene, tekel, parsin 26 "Ihe okwu ndi a putara bụ nke a: "Mene, Chineke agukõõla ubõchì õchìchì gi, mee ka ha bja na njedebe. 27 "Tekel, atùõla gi n'ime ihe õtutù chõputa na o nweghì ihe õbùla j bụ. 28 "Parsin, ekewala alaeze gi nyefee ya n'aka ndi Midia na Peshja." 29 Mgbe ahù Belshaza nyere iwu ka e yikwasì Daniel uwe odo odo ndi eze ahù, ka e yinye ya ihe olu òlaedo. O nyekwara iwu ka e kwusaa n'alaeze ya niile, na o meela ya onye õchìchì nke atõ n'alaeze ahù. 30 N'abalì ubõchì ahù kwa ka e gburu Belshaza eze ndi Kaldia. 31 N'abalì ahù kwa ka Daraiõs onye Midia, bidoro ìchì dika eze. O gbara iri afõ isii na abùõ n'oge o bidoro ìchì.

6 O dì Daraiõs mma ìhõputa ndjisi dì otu narì na iri abùõ, ndi ga-anõ n'alaeze ahù niile dika ndi nqõchite anya eze. 2 O hõputakwara ndjisi atõ õzõ dika ndjisi ha, nke otu onye n'ime ha bụ Daniel. Ndi a bụ ndi ga-na-agukõrõ ha otu ihe si aga, ka ihe õbùla ghara ifunari eze. 3 O dighì anya, o putara ihe nye eze na Daniel kwesiri ntukwasì obi karja ndjisi na ndi nlekõta ahù niile. N'ìhi na amamihe ya, na ike õrù ya dì ukwu. Nke a mere ka eze chee echiche kpebie ime ya onyeisi n'alaeze niile. 4 N'ìhi nke a, ndjisi õkwa ha dì elu na ndjisi ndi õzõ bidoro chõwa mkpesa ha ga-enye ìji megide Daniel n'ìhe gbasara õchìchì. Ma o dighì ihe ebubo õbùla maõbu omume ojõõ õbùla ha chõputara, n'ìhi na o kwesiri ntukwasì obi. O dighìkwa omume ojõõ maõbu nke aghughõ õbùla a chõputara n'õrù ya. 5 N'ikpeazu, ndi ikom a sirì, "O nweghì otu anyì gasei chõta ihe a ga-èji boo nwoke a bụ Daniel ebubo, karjakwa n'ìhe metõtara iwu ofufe Chineke ya." 6 Ya mere, ndjisi ndi a na ndi ozi ndi ahù kpebiri jekwuru eze ahù si ya, "Eze Daraiõs, ñrìkwa ndù ruo mgbe niile! 7 Ndjisi alaeze gi niile, ndi ukwu na ndi nta, ndi na-anõchi anya eze na ndi ndumõdù na ndi ì tinyere ka ha na-achì zukõtara kpebie na eze kwesiri inye iwu nke ga-ekwu na a chõghì ka onye õbùla rìõõ ihe õbùla n'aka chi maõbu n'aka mmadù õbùla karja gi eze, site n'oge i nyere iwu a tutu iri ubõchì atõ agafee. Onye õbùla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atùba n'olulu õdum. 8 Anyì chõkwara ka gi bụ eze kwagide iwu a ma jirikwa aka gi dee aha gi n'akwukwõ iwu ahù. N'ìhi na anyì chõrõ ka o buru iwu nke na-agaghì enwe mgbanwe, nke a na-apughì ìkagbukwa akagbu, dika iwu ndi Midia na Peshja si dì." 9 Ya mere, Daraiõs jiri aka ya dee aha ya n'akwukwõ iwu ahù. 10 Ma mgbe Daniel maara na iwu a adìla ire, o banyere n'ulõ ya, n'elu ulõ elu nke ebe obibi ya, o meghere oghereikuku ya chere ihu na Jerusalem. N'ebe ahù ka o na-anõ ekpe ekpere na ekele Chineke ya, ugboro atõ n'ubõchì dika o na-eme na mbù. 11 Ndi iro ya gbakõtara hù na Daniel na-ekpe ekpere na-arìõkwa Chineke arìrìõ. 12 Ha jekwuru eze sị ya, "I chetakwara iwu ahù i nyere, nke sị na onye õbùla ekwesighì ìrìõ chi õzõ maõbu mmadù arìrìõ õbùla karja gi, tutu iri ubõchì atõ agafee, na onye õbùla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atùba n'olulu õdum?" Eze sirì, "Ya bụ iwu ka dìkwa, dika iwu ndi Midia na Peshja

nke e nweghì ike ìkagbu akagbu." 13 Mgbe ahù, ha gwara eze, "Daniel, onye bụ otu n'ime ndi si Juda a dõtara n'agha adighì aña gi ntì, gi onye a na-asõpuru, maõbu nye iwu ahù i nyere bụ nke e dere n'akwukwõ. O nõkwa na-ekpe ekpere ya ugbo atõ n'ubõchì." 14 Obi jorõ eze njõ nke ukwu mgbe o nuru ihe ndi a. O kpebiri n'obi ya ime ihe niile ihù na Daniel ataghì ahùhù. Ya mere, ubõchì ahù niile, site n'utõtù ruo n'anyasi, o nõ na-eche otu o ga-esi mee nke a. 15 Mgbe ahù, ndi ikom ndi a bjakwutere eze sị ya, "Chetakwa, gi eze, na dika iwu ndi Midia na Peshja si dì, o dighì iwu õbùla eze nyere maõbu ukpuru nke e mere ka o guzosie ike ga-agbanwe." 16 N'ikpeazu, eze nyere iwu, ha kpuputara Daniel tũba ya n'olulu õdum. Eze gwara Daniel, "Ka Chineke gi, onye ahù i na-eke mgbe niile, zõputa gi." 17 E wetara nkume dì ukwu jiri mechie õnù olulu õdum ahù. Eze jikwa mgbaaka akara ya na mgbaaka ndjisi õzõ kaa akara e ji nyachie õnù olulu ahù. E mere nke a ka õnodù Daniel hapu ìgbanwe. 18 Mgbe eze lõtata n'ulõze ya, o dinara n'ìhe ndina ya buo õnù, onweghìkwa nri ebutere ya. N'abalì ahù, o nweghì ike rahù ura. 19 N'ìhè mbu nke ututù, mgbe chì na-abõ, eze biliri mee ngwangwa, gaa n'olulu õdum ahù. 20 Mgbe o bjaruru nso olulu ahù, o kpõrõ Daniel oku n'olu obi ntiwa sị, "Daniel, ohu Chineke dì ndù, Chineke gi ahù ì na-eke mgbe niile, o nwekwara ìkè ìzõputa gi n'aka õdum?" 21 Ya mere, Daniel sirì eze, "Eze, ñrì ndù ruo mgbe niile! 22 Chineke m zitere mmuõ ozi ka o mechie õnù õdum ndi a, ka ha si otu a hapu inwe ike ìmetù m aka, n'ìhi na Chineke maara na aka m dì õcha. O makwara na o nweghì ihe õbùla m mere mejõõ gi." 23 Oñu juru eze ahù obi! O nyere iwu ka e si n'ime olulu ahù dõputa Daniel. Mgbe a kpõputara Daniel, o nweghì ihe õbùla a huru mere ya n'ahù, n'ìhi na o tũkwasìrì Chineke ya obi. 24 Mgbe ahù, eze nyere iwu ka e jide ndi ahù boro Daniel ebubo. O nyere iwu ka a tũnye ha n'olulu õdum ahù, ha na ndi nwunye ha na umu ha. O dum ndi ahù dì n'ime olulu ahù jidere ndi ahù dorie ma õkpukpu ha tupu ha adaru ala. 25 Emejia, eze Daraiõs deputara ozi a n'akwukwõ nye iwu ka a guõra ya mmadù niile, mba niile na asuõ niile dì iche n'elu uwa. "Ka o ñrì unu na mma. 26 "Ana m enye iwu na mmadù niile nõ n'alaeze m kwesiri ìtù egwu na ìma jìjìji n'ihu Chineke nke Daniel. 27 O na-agbaputa ndi ya, na-azõputakwa. 28 Ya mere, ihe gaara Daniel nke oma n'oge niile Daraiõs bụ eze, na n'oge Saiõs onye Peshja chikwara dika eze.

7 N'afõ mbù, mgbe Belshaza bidoro ìchì ala Babilõn, Daniel rorõ nrõ, hukwa õhù dì iche iche, o dere ihe ndi ahù n'akwukwõ. 2 "Mù bụ Daniel huru n'ime õhù m n'abalì, elere m anya, hù n'ihu m oke ifufe anõ nke eluigwe ka ha na-atugharì oke osimiri. 3 Anù õhĩa anõ buru ihu si n'ime osimiri ahù rìputa. O nweghì nke yiri ibe ya. 4 "Nke mbù dì ka õdum, kama o nwere nku dika ugo. Mgbe m nõ na-ele ya anya, a nyakapuru nku ya, welie ya, hapu ya ka o guzo n'elu ala n'ukwu ya abùõ dika mmadù. E nyekwara ya ùdì obi nke mmadù nwere. 5 "Anù õhĩa nke abùõ yiri anù õhĩa buru ihu a na-akpõ bja (n'asusù bekee). E weliri ya n'otu akuku, o kpukwa õgìriga atõ n'õnù ya, n'etiti eze ya. A gwara ya, 'Bilie, rie anù ka o si dì gi mma.' 6 "Mgbe nke a gasìrì, ka m nõ na-ele anya, anù ndõgbu õzõ putara, anù õhĩa ahù yiri agù, ma o nwere n'azu ya nku anõ dika nke nnuñu. O nwekwara isi anõ. E nyekwara ya ike õchìchì. 7 "Mgbe nke a gasìrì, n'ime

ohu nke abali, ahuru m anu ohia nke ano. Anu ohia a na-eyi oke egwu, onu apughj ikowa ihe o yiri. O bukwa anu ohia di nnoo ike, nke na-aji eze igwe ya di ukwu na-adowasi ma natipiasikwa ihe obula, nke na-ejikwa ukwu ya azogbu ihe obula foduru. O bu anu ohia gbara iche site n'anuhia ndi ozo, burukwa anu nwere mpi iri. **8** "Mgbe m no na-eche banyere mpi ndi a, na mberede mpi ntakiri ozo sikwa n'etiti ha puputa. E si n'ukwu hopu mpi ato n'ime mpi iri mbu ahuhu n'ihu ya. Mpi ntakiri a nwere anya dika mmadu, na onu na-ekwu okwu juputara n'inya isi. **9** "Anokwa m na-ele anya "hu ka e doziri ocheeze, ebe Onye ahuhu na-adi site na mbu noduru. Uwe o yi na-acha nnoo ezi ochia dika snoo, agiri isi di ya n'isi na-acha ochia di ka ezi ogbo ochia. Ocheeze ya na-enwu ka ire oku, ukwu igwe ya niile na-acha oku. **10** Iyi na-aso ka oku si n'ihu ya na-asoputa. Puku kwuru puku na-agara ya ozi. Otu a kwa, nde kwuru nde ndi mmadu guzo n'ihu ya. Ndi ikpe noduru ala, asaghekwa akwukwo di iche iche. **11** "Mgbe m no na-ele anya, n'ihu okwu inya isi nke mpi ahuhu na-ekwu, elegidere m anya tutu ruo mgbe e gburu anu ohia ahuhu, laa anu ahuhu ya n'iyi, were ya nye ka a kpo ya oku. **12** (Gbasara umu anu ohia ndi ozo, a napuru ha ochichij ha, ma a hapuru ha ka ha diri ndu gaa n'ihu nwantakiri oge). **13** "N'ime ohu m n'abali, a huru onye yiri nwa nke mmadu, ka o no na-abja n'igwe ojii nke eluigwe. Onye a bjara nso n'ebe onye ahuhu na-adi site na mbu no. E dubatakwa ya n'ihu ya. **14** E nyere ya ike ochichij, ebube na ike ibu eze; mba niile di iche iche na ndi niile na-asu asusu di iche iche kporo isiala nye ya. Ochichij ya bu ochichij na-adi ruo mgbe ebighi ebi, nke nagaghij agabiga. O nwekwaghij onye nwere ike ikwatu alaeze ya. **15** "Mu onwe m, bu Daniel, ohu a m huru turu mmuo m ujo nke ukwu, meka ka obi m ma jijiji. **16** Ejekwuuru m otu n'ime ndi guzo n'ebe ahuhu nso juo ya ihe ihe ndi a niile putara. "O gwara m ma kowakwara m ihe ihe ndi a putara. **17** "Anu ohia ano ndi a bu alaeze ano nke ga-ebili n'ua. **18** Ma o bu ndi nso nke Onye kachasi ihe niile elu, ga-anara alaeze. O gabukwa nke ha ruo mgbe ebighi ebi." **19** "Mgbe ahuhu, achoro m imata ihe banyere anu ohia nke ano ahuhu, nke ahuhu gbara iche site n'anuhia ndi ozo, na-eyikwa oke egwu, nke nwere eze dika igwe, na mbo yiri nke e ji bronzi kpuo. Nke ahuhu na-adowasi ndi mmadu, na nke na-azogbukwa ndi foduru. **20** Asikwa m ya kowaara m ihe mpi iri ahuhu di ya n'isi putara, na ihe banyere mpi nke ozo puputara, na ihe mere e ji nyakapu mpi ato ahuhu n'ihu ya. Asi m ya kowakwara m ihe banyere mpi ahuhu, nke nwere anya, na onu na-ekwu okwu juputara n'inya isi, ma dikwa ka o di ike karja ndi ozo. **21** Mgbe m na-ele anya, ahuru m ka mpi a na-aluso ndi nso ogo na-amerikwa. **22** Tutu ruo mgbe onye ahuhu na-adi site na mbu bjara kpee ikpe nke gaara ndi nso nke Onye kachasi ihe niile elu, ma oge bjakwara mgbe ha natara alaeze ahuhu. **23** "Nke a bu ihe o kwuru: 'Anu ohia nke ano a bu alaeze nke ga-aputa n'ua. O ga-adi iche site n'alaeze ndi ozo. O ga-azopja, kurie, ma bibiekwa uwa niile. **24** Mpi iri ahuhu nochiri anya ndi eze iri gesi n'alaeze ya puta. Mgbe ndi eze a ga na-achij, eze ozo, nke di iche site na ndi buru ya uzo ga-ebilikwa, ma merie ndi eze ato ndi ozo ahuhu ma laa ha n'iyi. **25** O ga-ekwu okwu kwugide Onye kachasi ihe niile elu. O ga-emekpa ndi nso ahuhu. O ga-agbalikwa igbanwe iwu niile na omenaala niile. A ga-enyefe ndi nso n'aka ya afo ato na okara. **26** "Ma a ga-emeghe ulo ikpe, napukwa ya ike niile, kpochapu ya ma laakwa ya n'iyi

kpamkpam. **27** Mgbe ahuhu, ike ochichij, ike na idi ukwu nke alaeze niile di n'okpuru eluigwe ka a ga-enyefe n'aka ndi nso, bu ndi nke Onye ahuhu kachasi ihe niile elu. Alaeze ya ga-adi gidekwa ruo mgbe ebighi ebi. Ndi niile na-achij achij garubere ya isi, kpoowa isiala nye ya." **28** "Nke a bu ogwugwu okwu ahuhu. Mu onwe m, bu Daniel, echiche m mere ka m tuo egwu nke ukwu, ihu m gbanwere dika onye ahuhu na-adighi, ma o nweghi onye obula m gwara ihe m huru."

8 N'afu nke ato site na mgbe eze Belshaza bidoro ibu eze, mu bu Daniel huru ohu ozo. **2** N'ime ohu, ahuru m onwe m n'obodo Susa, nke bu obodo ukwu ebe eze nwere isi ochichij ya, n'obodo di na mpaghara Elam. Eguzokwara m n'akuku osimiri Ulai. **3** Weliri m anya elu, hu otu ebule nwere mpi ogologo abuo ka o guzo n'akuku iyi, otu n'ime mpi abuo ya ahuhu bidoro ito ogologo karja nke ozo. **4** Mgbe m na-ele anya, ebule ahuhu malitere iji mpi ya na-aso ihe o bu la di n'odida anyanwu na n'ugwu nakwa na ndida. O nweghi anu obula nwere ike iguzogide ya, o nwekwaghij onye obula puru inyere ndi o lusoro ogo aka. O mere ihe obula masiri ya si otu a di ukwu. **5** Mgbe m no na-atule nke a, na mberede ahuru m otu mkpi si n'odida anyanwu puta, na-agafe uwa niile ma ukwu erughi ya ala. Mkpi a, nwere otu mpi n'etiti anya abuo ya. **6** O bjaruru nso ebule ahuhu nwere mpi abuo nke m huru guzo n'akuku mmiri, were oke iwe na-agbata oso n'ebe o no. **7** Ahuru m ka o ji oke iwe luso ebule ahuhu ogo kujipu mpi abuo ya. Ebule ahuhu enweghi ike iguzogide ya. O tudara ya n'ala, were ukwu ya zoda ya, ma na o nweghi onye obula nwere ike inaputa ebule ahuhu site n'ihu ya. **8** Mkpi ahuhu, djiri ike nke ukwu, ma n'uju ike ya a gbajipuru mpi ukwu ya. N'onodu mpi ahuhu mpi ano puputara chee ihu n'akuku ano nke eluigwe, **9** Otu ntakiri mpi sitere n'ime otu n'ime mpi ndi ahuhu puta, tokwaa ma buo ibu nke ukwu ruo na ndida, na owuwa anyanwu, ruokwa n'ala oma ahuhu **10** O toro tutu o ruo usu nke eluigwe. O kwatukwara ufodu n'ime usu nke eluigwe na ufodu n'ime kpakpando n'ala, zototo ha. **11** O mere onwe ya ka o di ukwu megide onyeisi nke usu eluigwe, o napuru ya aja niile a na-achuhu kwa ubochi ma tudakwa ebe nso ya n'ala. **12** N'ihu nnapu isi, e nyefere usu ndi nso na aja nsure oku a na-esure kwa ubochi n'aka ya. O gara n'ihu n'ihu niile o mere. E mekwa ka eziokwu daa n'ala. **13** Mgbe ahuhu, anuru m ka otu mmuo ozi na-aju ibe ya si, "Olee mgbe o ga-akwusi bu ohu maka aja nsure oku a na-achuhu kwa ubochi, njehie nke na-eweta itogbo n'efu, inyefe ebe nso na maka ndi nso a na-azoto ukwu?" **14** O gwara m, "A ga-echere tutu puku ubochi abuo na nari ubochi ato agafe, mgbe ahuhu a ga-eme ka ebe nso ahuhu dighachikwa otu o di na mbu." **15** Mgbe mu bu Daniel no na-ele ohu ahuhu na-achokwa ighota ya, o nwere otu onye dika nwoke bjara guzo n'ihu m. **16** Ma anuru m olu otu onye na-akpo oku site na mmiri Ulai si, "Gebrel, kowaara nwoke a ihe ohu a putara." **17** Mgbe o bjara m nso n'ebe m guzo, egwu turu m nke ukwu. Adara m, kpuo ihu m n'ala. Ma o gwara m, "Nwa nke mmadu, ghota na ohu a bu maka ogwugwu oge." **18** Mgbe ahuhu o na-agwa m okwu, adara m n'oke ura, kpuo ihu n'ala. Ma o meturu m aka, nyere m aka iguzo oto n'ukwu m. **19** O siri, "Lee, aga m agwa gi ihe na-aga ime n'oge oke iwe. N'ihu na ohu a bu maka oge ogwugwu ihe niile nke a kara aka. **20** Ma banyere ebule ahuhu i huru nke nwere mpi abuo, na-egosi eze Midia na Peshja. **21** Mkpi ahuhu i

huru na-egosi eze ndi Griis, nnukwu mpi nke di n'etiti anya ya abuo bu eze nke mbu. **22** Dika mpi ahụ siri gbajie, mpi anọ ozo puputa n'onodu ya, otu a ka alaeze anọ ga-esi puta na mba ya, ma ike ha agaghị eru ka nke mbu ahụ. **23** "Ma na mgbe ogwugwu alaeze ahụ, mgbe iko ndi nnuwu isi juru, otu eze nke nwere ihu di ike, na akonuche na obi aghugho gabili. **24** O ga-adị ike nke ukwu, ma o bughị n'ike onwe ya, o ga-eweta mbibi ga-egu anya. Ihe niile o meturu aka ga-agara ya nke oma. O ga-alakwa ndi di ike na ndi nso n'iyi. **25** O game ka aghugho baa uba, o ga-ahuta onwe ya dika onye di elu karja, mgbe ndi mmadu na-eche na udo di, o ga-ebibi otutu ndi. O ga-eguzo megide Onyeisi nke ndisi, a ga-ebibi ya ma o bughị n'ike nke mmadu. **26** "Ohu a i huru, maka ututu na anyasi nke ekpughere gi bu eziokwu, ma zobe ohu a, n'ihu na o diri otutu oge ka di n'ihu." **27** Mụ bu Daniel, noro n'onodu ike ogwugwu na ahụ esighi ike. Mgbe ubochi ole na ole gafekwara, ebiliri m bidokwa na-agaghari, na-arukwa oru eze, ma obi joro m njo nke ukwu n'ihu nro ahụ, n'ihu na o kariji m nghota.

9 N'afọ mbu, nke Daraios nwa Ahasueros (onye agburu Midia), onye e mere eze nke alaeze ndi Kaldia, **2** n'afọ mbu nke ochichi ya, ka mụ onwe m, bu Daniel ghọtara site n'akwukwo, dika okwu Onyenwe anyi nyere Jeremaya onye amuma, nke ga-emezu mgbe Jerusalem ga-anọ na mbibi iri afọ asaa. **3** N'ihu nke a, ehere m Onyenwe anyi Chineke ihu, riu ya aririo, site n'ekpere na aririo amara, n'ibu onu, na iyikwa akwa mkpe na ntu. **4** Ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi bu Chineke m, ma kwuputa si, "Onyenwe anyi, onye di ukwu, di oke egwu. Onye na-edebe ogbugba ndu nke ihunanya nke ndi huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. **5** Ma anyi emehela meekwa ihe n'adighi mma megide gi. Anyi emeela ajo omume, anyi enupula isi megide gi, gbakutakwa iwu gi niile azu. **6** Anyi e geghikwa ndi ozi gi bu ndi amuma nti, bu ndi gwara ndi eze anyi, na ndi ochichi anyi, na nna anyi ha, ma mmadu niile bi n'ala anyi okwu n'aha gi. **7** "Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, ma n'ubochi taa anyi bu ndi ihere diri, ndi Juda, ndi Jerusalem na ndi Izrel niile, ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya ebe i chugara ha n'ihu ekwesighi ntukwasị obi anyi nye gi. **8** Onyenwe anyi, ihere emegbuola anyi. Ihere diri ndi eze anyi, dikwara ndisi anyi na ndi nna anyi, n'ihu na anyi emeela mmehie megide gi. **9** Ma Onyenwe anyi Chineke anyi ka obi ebere na mgbaghara niile diri, n'ihu na anyi enupurula gi isi. **10** Anyi erubeghi isi nye Onyenwe anyi Chineke anyi, ma obu debe iwu ahụ o nyere anyi site n'aka ndi ohu ha bu ndi amuma. **11** Ndi Izrel niile enupula isi n'iwu gi, wezuga onwe ha, ju ige gi nti. "Ya mere, obu bu onu ahụ niile e dere n'iwu Mosis, odibo nke Chineke adakwasị anyi, n'ihu na anyi emehela megide gi. **12** O meela ka okwu ya guzosie ike, bu nke o kwuru megide anyi na ndi ndu anyi site n'iwetara anyi oke mbibi a. Nke bu na o nwebeghi mgbe obula e merela udi ihe emere na Jerusalem n'okpuru eluigwe. **13** O bu dika e si dee ya n'iwu Mosis, ka mbibi a niile bjakwasiri anyi, ma anyi achobeghi ihuoma Onyenwe anyi Chineke anyi, na icheghari site na mmehie anyi chee uche banyere eziokwu gi. **14** Onyenwe anyi kpachara anya mee ka nsogbu a bjakwasị anyi. N'ihu na Onyenwe anyi, Chineke anyi, bu onye ezi omume n'ihe niile o na-eme, ma anyi juru irubere ya isi. **15** "Ma ugbu a,

Onyenwe anyi Chineke, onye ji aka di ike kpopta ndi nke ya n'ala Ijipt, i meere onwe gi aha nke na-adigide ruo taa. Anyi mere mmehie, ma mejookwa. **16** Onyenwe anyi, dika ezi omume gi si di, wezuga iwe gi na oke iwe gi n'ebe Jerusalem no, bu obodo gi, na ugwu nso gi. Mmehie anyi na njehie nna anyi ha emeela ka Jerusalem na ndi gi buru ihe ikwa emo nye ndi gbara anyi gburugburu. **17** "Ma ugbu a, Chineke anyi, biko nuru ekpere na aririo ohu gi. N'ihu aha gi, Onyenwe anyi jiri amara mee ka ihe si n'ihu gi mukwasị ulonso gi nke togboro n'efu. **18** Chineke m, togo nti gi n'ala nuru aririo m. Meghee anya gi abuo ka i huru onodu mbibi nke obodo a na-akpo aha gi no. Anyi anaghi ario ka i nyere anyi aka n'ihu na anyi bu ndi ezi omume, kama anyi na-arjo n'ihu na ebere gi di ukwu. **19** Onyenwe anyi nuru! Onyenwe anyi, gbaghara anyi! Onyenwe anyi biko, gee nti ma zaa anyi. N'ihu aha gi, O Chineke m, anokwala odu, n'ihu obodo gi, na ndi nke gi bu aha gi ka a na-akpo ha." **20** Mgbe m no na-ekwu okwu na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie m na mmehie ndi m Izrel, na-arjokwa amara n'ihu Onyenwe anyi bu Chineke m maka ugwu di nso nke Chineke m, **21** ebe m ka no na-ekpere, Gebrel, nwoke ahụ m huru n'ohu na mbu, feere osiiso bjakwute m n'oge a na-achu aja nke uhuruchi. **22** O bjara si m, "Daniel, a bjara m ugbu a inye gi uche na nghota. **23** Na mbido oge i malitere irio aririo, ka okwu osisa putara. Abjara m igwa gi ya, n'ihu na i bu onye a na-akwanyere ugwu nke ukwu. Ya mere, tugharja uche n'okwu a, ghotakwa ohu a. **24** "Iri izu uka asaa, ka e dere n'iwu nye ndi gi na obodo nso gi jji kwasi njehie, ime ka mmehie kwasi, na ichu aja maka ikpuchi ajo omume na iweta ezi omume nke ga-adị ruo mgbe ebighi ebi, na ikachi odu na amuma ahụ akara, nakwa ite Ebe ahụ Kachasi Nso mmanu. **25** "Ma mara, werekwa uche ghota nke a: Site n'oge e nyere iwu ka e wugharja Jerusalem tutu ruo mgbe Onye ahụ e tere mmanu, onyendu ahụ gabja, ga-abu izu uka asaa, na izu uka iri isii na abuo, a ga-ewughachi ya, na okporozo ya, na olulu mmiri ya, ma obu n'ime oge nsogbu. **26** Mgbe izu uka iri isii na abuo gasiri, Onye ahụ e tere mmanu ka a ga-egbu, ma o nweghi ihe o ga-enwe. Usuu agha nke onye ochichi ga-abja bibie obodo na ulonso. Oge ikpezu ga-abja dika idee mmiri; agha ga-adigide ruo n'oge ogwugwu, e kpebiela na jla n'iyi ga-adị. **27** Ya na otutu ndi mmadu ga-enwe ogbugba ndu n'otu 'izu uka,' o bukwa n'okara izu uka ahụ, ka o ga-eme ka ichu aja na inye onyinye kwasi. O ga-emekwa ihe aru di egwu n'ime ulonso ahụ, ruo mgbe a ga-awukwasị ya ogwugwu ahụ bu nke akara aka n'ahụ onye ojoo ahụ."

10 N'afọ ato nke ochichi Sairose eze Peshia, e nyere Daniel (onye aha ya bukwa Belteshaza mkpughe). Ozi ahụ bu eziokwu, o gbasakwara oke ogbaaghara. O ghọtara ozi ahụ, nwetakwa nkwa banyere odu ahụ. **2** N'oge ahụ, mụ onwe m, bu Daniel, ruru uju izu uka ato. **3** Erighi m nri oma obula, erikwaghi m anu, anukwaghi m mmanya, eteghi m mmanu otite obula n'ahụ m n'ime izu uka ato a niile. **4** N'ubochi nke iri abuo na anọ nke onwa mbu n'afọ, eguzo m n'akuku osimiri ukwu ahụ, bu Taigris, **5** eliliri m anya m elu, hu n'ihu m otu nwoke yi uwe akwa ocha, onye e kekwasiri belit e ji olaedo sitere Ufaz mee n'ukwu ya. **6** Ahu ya na-egbukwa maramara dika nkume beril, ihè si n'ihu ya di ka ihè nke amuma eluigwe. Mkpuru anya ya na-enwukwa dika ire oku.

Ukwu ya na aka ya na-acha dika bronz e hichara nke oma. Okwu si ya n'onu na-ada uda dika uzu nke otutu mmadu. 7 O bu naani m Daniel huru ohu a. Ndi mu na ha no ahughi ya, kama na mberede, e mere ka oke egwu tuo ha, nke mere ka ha gbara oso gaa zoo onwe ha. 8 O bukwa naani m no, mgbe m huru oke ohu a. Mgbe m hukwara ya, ike niile di m n'ahu si m n'ahu pu. Ihu m gbanwere nke ukwu, ike afodukwaghi m n'ahu. 9 Mgbe ahụ, anuru m uda olu ya, ma mgbe m nuru uda olu ya, adara m n'ala kpudo ihu n'ala n'onodu ida n'oke ura. 10 Ma otu aka meturu m, welite m mee ka m maa jijiji n'elu ikpere m na aka m abuo. 11 O sirj m, "Daniel, gi onye a huru n'anya nke ukwu. Gee ntj tuleekwa nke oma okwu niile m na-agwa gi ugbu a. Guzo n'ukwu gi abuo, n'ihu na e zitere m ibiakwute gi." Mgbe o na-agwa m okwu a, eguzooro m oto, na-ama jijiji. 12 O sirj m, "Egwu atula gi, Daniel. N'ihu na site n'ubochi mbu i kpebiri inwe nghota na iweda onwe gi ala n'ihu Chineke gi, ka a nuru okwu gi niile, a biakwara m n'ihu osisa ha. 13 Ma onyeisi ndi na-achj alaeze Peshja gbochiri m, kemge iri ubochi abuo na otu. Ya mere, Maikel, otu n'ime ndisi ochichi bjara nyere m aka, n'ihu na mu onwe m foduru n'ebe ahụ mu na eze Peshja. 14 Ugbu a, abjala m ime ka j ghota ihe ga-adakwasj ndi gi n'oge ikpeazu n'ubochi di n'ihu. N'ihu na ohu ndi a dirj oge ndi na-abja n'ihu." 15 Mgbe o na-agwa m okwu ndi a, ekpunyere m ihu m n'ala enwekwaghi m ike ikwu okwu obula. 16 Mgbe ahụ, otu onye, nke yiri mmadu, bjara metu egbugbere onu m aka, mee ka m nwee ike ikwukwa okwu ozo. Mgbe ahụ agwara m onye ahụ nke guzo m n'ihu, "Ano m n'oke ihe mgbu; Onyenwe m, enwekwaghi m ike obula, n'ihu ohu m huru. 17 Olee otu mu bu ohu gi ga-esi gwa gi okwu, Onyenwe m? N'ihu na ike adighikwa n'ime m, enwekwaghi m ike iku ume." 18 Mgbe ahụ, otu onye yiri mmadu bjara metukwa m aka ozo nye m ike. 19 O sirj, "Onye a huru n'anya nke ukwu, atukwala ujo, udo dirj gi, ya mere dirj ike, obi sie gi ike." Mgbe o gwara m okwu a, ike m loghachitere, asirj m, "Ka onyenwe m kwuo okwu, ebe i nyeghachila m ike." 20 Mgbe ahụ, o sirj, "I maara ihe mere m ji biakwute gi? Aga m alaghachi azu iluso onyeisi na-achj alaeze Peshja ogo, mgbe mu ga-apu, eze na-achj Griis ga-abja; 21 ma otu o di, aga m agwa gi ihe e dere n'akwukwo nke eziokwu. (O dighi onye na-enyere m aka imegide ha ma o bughj naani Maikel onyeisi unu.

11 N'afu mbu nke ochichi Daraios onye Midia, o bu m guzoro inyere ya aka na ichekwa ya.) 2 "Ugbu a, aga m agwa gi eziokwu. A ga-enwe ndi eze Peshja ato ozo ndi ga-achikwa. A ga-enwe eze nke ano onye ga-aba uba karja ndi ozo niile. Mgbe o ga-adi ike site akunba ya, o ga-akpali onye obula imegide eze Griis. 3 Ma mgbe ahụ, a ga-enwe eze di ike nke ga-eji oke ike chja. O ga na-eme ihe masiri ya. 4 Ma mgbe o rigotachara n'ochichi, a ga-ekposa alaeze ya kesaa ya n'akuku ano nke uwa ma o bughj umu ya ga na-achj. O bughikwa n'usoro dika ike ochichi ya si di, n'ihu na a ga-ehopu alaeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozo na-abughj ndi agburu ya. 5 "Eze nke ndida ga-adi ike, ma otu onye n'ime ndisi agha ya ga-adi ike karja ya, chiakwa alaeze di ukwu karja nke ya 6 Mgbe afu ole na ole gasiri, ha ga-eketa onwe ha. Ada eze ndida ga-agakwuru eze ugwu ka ha gbaa ndu, ma ada eze agaghi ejigide ike ya, eze na ike ya agaghi adigidekwa. N'ubochi ndi ahụ, a ga-arara ada eze ahụ nye, ya

na ndi na-eche ya nche, na nna ya na onye ahụ dinyeere ya. 7 "N'oge ahụ, otu onye ga-esi n'agburu ulu nwanj ahụ kulite i were onodu ya ichi dika eze, o ga-ebuso ndi agha eze mpaghara ugwu agha, bata n'ebe ya e wusiri ike, o galuso ha agha ghoo onye mmeri. 8 O ga-ebukoro chi ha niile na arusi ha niile awuru awu ma ndi aturu aty, na ihe ndi ozo dikarisiri ha mkpa dika efere, olaoha na nke olaedo laa Jijpt. O mechaa nke a, o ga-akwasj iluso eze ugwu ogu afu ole na ole. 9 Otu a kwa, eze mpaghara ugwu ga-ebuso eze ndida agha, ma o gaghi ano odu loghachikwa n'ala nke ya. 10 Ma umu ya ndi ikom ga-achikota otutu ndi agha siri ike, ndi ga-enupu dika oke idee mmiri, buru agha ruo n'ebe ya e wusiri ike. 11 "Mgbe ahụ, eze ndida, onye iwe ga-eju obi, ga-achikotakwa ndi agha nke ya buso eze ugwu agha, onye nke ga-achikota otutu ndi agha, ma ndi a ka ndi iro ya ga-alugbu. 12 Ma mgbe o merichara ndi agha ahụ, o ga-enwe onu di ukwu, o ga-egbukwa imerime puku ndi mmadu, ma o gaghi emeriri na-aga n'ihu. 13 Mgbe afu ole na ole gafere, eze ndi mpaghara ugwu ga-eduru ndi agha ji ezi ngwa agha, na ndi bara uba n'onogogu karja ndi nke e meriri n'agha na mbu puo ibu agha. 14 "N'oge ahụ, otutu ndi ga-ebili imegide eze ndida, Ufodu ndi okpa aghara n'etiti unu ga-enupukwa isi, ha ga-esi otu a mezu ihe a j huru n'ohu, ma a ga-emeriri ha. 15 Mgbe ahụ, eze ndi mpaghara ugwu ga-abja buo agha megide obodo ndi ndida e wusiri ike, lugbukwaa ya. Ndi agha agaghi enwe ike iguzogide ha o buladi ndi ha bu oka ihe n'agha. 16 Ma onye nke na-ebuso ya agha ga-eme ihe masiri ya, ma o nweghi onye ga-egbochi ha. O ga-abatakwa n'Ala Oma ahụ, ebe ihe niile ga-ano n'okpuru ya. 17 O ga-ekpebi ibja n'ike nke alaeze ya niile, iji mee nke a, ya na eze nke ndida ga-agba ndu. O ga-enyekwa ya nwaagbogo iji kwatuo alaeze ya, ma ebumnobi ya agaghi eguzo maobu baara ya uru. 18 Mgbe o mesiri nke a, o ga-eche ihu ya n'obodo ndi ahụ niile di n'onu osimiri. O ga-emerikwa otutu n'ime ha. Ma otu ochiagha galuso ya ogo, mee ka o jiri oso gbaghachi n'ihere. 19 O ga-echighari azu chee ihu ya ebe niile e wusiri ike nke ala nke ya, o ga-aso ngongo daa, a gaghi ahukwa ya ozo. 20 "Otu onye ga-abja nochie onodu ya, o ga-ezipu onye ga-ekegbu ndi mmadu n'utu iji mee ka otuto nke alaeze ahụ daa, ma n'ime ubochi ole na ole, a ga-egbu ya, ma o gaghi abu n'agha maobu n'ihu mmadu. 21 "N'onodu ya, otu onye ojoo e ledara anya ga-ebilite, onye na-ekwesighi iwere nsopuru nke ya bu ochichi. O ga-abata n'ike n'alaeze ahụ mgbe ndi ya no n'udo, o ga-eji nwayogo ma were ire utu na aghugho nweta alaeze ahụ. 22 Mgbe ahụ, o ga-achusasj igwe ndi agha niile, bibiekwa ha na onye ochichi nke ogbugba ndu. 23 Mgbe o banyesiri n'ogbugba ndu, o ga-eji aghugho na-eme mpu, o ga na-esiwanye ike n'agbanyeghi n'onogogu ndi mmadu di ole na ole. 24 O ga-abanye n'akuku ala ahụ niile a maara ndi bara uba bi, mee n'ebe ahụ ihe ndi buru ya uzo na-emebeghi. O ga-ekesara ndi mmadu akunba na ihe nkata ndi ozo o lutara n'agha. O ga-atuputa aro iji luso obodo siri ike ogo, ma nke ahụ ga-adi nwa mgbe nta. 25 "Mgbe ahụ, o ga-emesi onwe ya obi ike, chikotaa otutu ndi agha ibuso eze ndida agha. Eze ndida ga-achikotakwa ndi agha di otutu dikwa ike luso ya ogo ma o gaghi enwe ike guzogide ya n'ihu izuzu nzuzo a gbara megide ya. 26 N'ihu na ndi na-eri ihe oma eze ga-etipia ya. A ga-achusa ndi agha ya, ma gbukwaa otutu n'ogbo agha. 27 Ndi eze abuo a, ndi obi ha juputara n'ihe ojoo ga-

anọkọta n'otu tebul na-agwarịta ibe ha okwu ugha, ma nzuko ha agaghị enwe isi, n'ihị ogwugwu ahụ ga-adị mgbe a kara aka ruru. **28** Ọ ga-eji akunyaba dị ukwu laghachi n'obodo nke ya ma obi ya ga-adị imegide ogbugba ndụ nsọ ahụ. Ọ ga-ebili imegide ya ma mesịa laghachi n'obodo nke aka ya. **29** "Ma mgbe oge ahụ a kara aka ruru, ọ ga-achịrịkwa ndị agha ya laghachi na ndịda, ma ihe agaghị adị otu ọ dị na mbụ. **30** Ugbọ mmiri ndị si obodo Kitim ga-abia imegide ya, ọ ga-ada mba n'ihị egwu, ọ ga-alaghachi azụ were oke iwe megide ogbugba ndụ ahụ dị nsọ. Ọ ga-aloghachi gosi ndị hapurū ogbugba ndụ ahụ dị nsọ nkwado. **31** "Ndị agha ya ga-ebili imerū ebe ahụ e wusiri ike nke ulonso ukwu ahụ, kwusịkwa aja nsure oku nke a na-achū kwa ubochi. Ha ga-ewuli ihe arū nke na-eweta mbibi. **32** Ọ ga-eji ire utọ meruō ndị ahụ mebiri iwu nke ogbugba ndụ. Ma ndị ahụ maara Chineke ha ga-adị ike guzogide ya. **33** "Ndị niile nwere uche ga-ezi otutu mmadu ihe, ma na nwa oge nta, ufodu ga-anwu site na mma agha, ufodu ka a ga-akpo oku, ufodu ka a ga-adota n'agha, ufodu kwa ka a ga-apunara ihe ha nwere. **34** Mgbe ha ga-ada, inyeaka ntakiri ga-abia ha, otutu ndi mmadu ga-ejikwa uzọ aghugho bja dinyere ha. **35** N'oge ahụ, ufodu n'ime ndi maara ihe ga-aso ngongo, ka ha nwe ike buru ndi a nuchara anucha, na ndi a sachapurū ocha na ndi emere ka ha di ocha na-enweghi ntupo tutu ruo n'ogwugwu ihe ndi a, n'ihị n'oge ahụ ga-abia mgbe akara aka. **36** "Eze ahụ ga-eme ihe obula o choro. Ọ ga-agukwa onwe ya dika onye di ukwu karja chi niile. N'ezie, ọ ga-ekwu okwu nkwalu megide Chineke kachasi chi niile. Ma ihe ga-agakwara ya nke oma tutu mgbe oge ya zuru. N'ihị na ihe niile ekwuru ga-emezucha. **37** Ọ gaghị akpo chi nke nna ha maobu nke ahụ umu nwanji na-achosi ike ihe obula, o nweghi chi obula ọ ga-akpo ihe n'ihị na ọ ga-ebuli onwe ya elu karja ha niile. **38** Kama chi nke ọ ga-asopuru bu chi nke ebe e wusiri ike, chi nke nna ya ha na-amaghi. Ọ ga-eji olaedo na olaocha, na nkume di oke onuahja na onyinye dara oke onuahja fee chi a. **39** Ọ ga-emegeide ebe niile e wusiri ike, nke siri ike site n'inyeaka chi nke mba ozo. Ndi niile nabatara ya ka ọ ga-eme ka nsopuru bara uba. Ọ ga-eme ha ndi ochichi otutu mmadu, kenyekwa ha ala dika ugwo oru ha. **40** "Ma n'oge ikpeazu, eze ndida ga-ebuso ya agha, ma eze nke ugu ga-eji iwe chikota ndi agha na-agba ugbu agha, ndi na-agba inyinya na ndi agha ji ugbu mmiri megide ya. Ọ ga-ebuso otutu mba agha, kpochapu ha dika idee mmiri si ekpochapu ihe. **41** Ọ ga-abata na Ala Oma ahụ, gbukwaa iri puku mmadu kwuru iri puku mmadu, ma obodo Edom, obodo Moab na ndi ndu nke Amon ga-agbapu site n'ike ya. **42** Ọ ga-aga ibuso otutu obodo agha, Ijipt agaghị agbanari ya. **43** Ọ ga-enwe ikike n'ebe akụ nke olaocha na olaedo na uba niile nke ala Ijipt. Ndi Libia na ndi Kush ga-edokwa onwe ha n'okpuru ya. **44** Ma n'oge a kwa, ozi ga-esi n'ogwuwa anyanwu na n'ugwu bja, nke g-emenye ya egwu. N'ihị ya, ọ ga-eji oke iwe puo ibi otutu ndi ma laakwa ha n'iyi. **45** Ọ ga-akwuba uloeze ya n'etiti ugu oma ahụ di nsọ na n'oke osimiri, n'agbanyeghi ihe ndi a niile, ọ ga-abiaru ogwugwu ya, ọ dighikwa onye ga-enyere ya aka.

12 "N'oge ahụ, Maikel, onyeisi ochichi ukwu ahụ, nke na-eche ndi unu, ga-ebili. Ọ ga-abu oge nhuju anya, a nahutubeghi udi ya site na mgbe mba obula malitere ruo ugu a. Ma mgbe ahụ, ndi gi niile, ndi e dere aha ha n'akwukwo

ahụ, ka a ga-anaputa. **2** Igwe ndi niile nwuru anwu, ndi e likwara, ha ga-ebilite. Ufodu ha ga-ebili baa na ndu ebighi ebi, ma ufodu ga-ebili keta ihere na ibu onu nke ebighi ebi. **3** Ndi ahụ bu ndi maara ihe, ka a ga-eme ka ha nwuo ocha dika ihe mbara eluigwe. Ndi ahụ niile na-emekwa ka otutu si n'ihe ojoo mee ezi omume ga-enwukwa dika kpakpando ruo mgbe ebighi ebi. **4** Ma gi bu Daniel, zoo okwu e dere n'akwukwo a, mechiekwa ma kachiekwa ha akara tutu ruo ogwugwu oge. Otutu ga-agbaghari ebe na ebe ozo, ma ihe omuma ga-aba uba." **5** Mgbe ahụ, mu bu Daniel weliri anya hu mmadu abuo ndi ozo ka ha no n'akuku osimiri ahụ, otu n'akuku nke a, otu n'akuku nke ozo. **6** Otu n'ime ha juru nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke guzo n'akuku elu elu nke osimiri ahụ ajuju, si, "Olee mgbe ihe ndi a na-eyi egwu ga-emezu?" **7** Nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke no n'akuku elu elu mmiri nke osimiri ahụ chiliri aka nri na aka ekpe ya elu. Anukwara m mgbe o ji Onye ahụ na-adị ndu ruo mgbe niile ebighi ebi ruo iyi, "N'ihē ndi a ga-emezu naani mgbe afọ atọ na okara gafere, tupu onye ahụ na-emebi ike nke ndi di nsọ ga-abia n'isi ngwucha ndu ya, ihe ndi a niile ga-emezucha." **8** Anuru m ma aghotaghi m, n'ihī nke a, a siri m, "Biko, Onyenwe m, ginj ka ihe ndi a ga-aputa?" **9** Ọ siri, "Daniel, gawara onwe gi. N'ihī na-apichiela okwu ndi a, kachiekwa ya akara tutu ruo n'ogwugwu oge. **10** Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, sachaa ha mee ka ha di ocha na-enweghi ntupo, a ga-anuchakwa ha. Ma ndi ajo omume ga-aga n'ihu n'ajo omume ha. O nweghi onye ajo omume nke ga-aghotakwa ihe, ma ndi ahụ maara ihe ga-aghota ihe ihe a putara. **11** "Site n'oge e mechiri ichu aja nsure oku nke a na-achū kwa ubochi niile ruo n'oge a ga-ewuli ihe aru ahụ nke na-eweta mbibi, ga-abu otu puku ubochi, na nari ubochi abuo na iri ubochi itoolu. **12** Ngozi gadiri onye ahụ nke na-echere, ma nogidesikwa ike ruo mgbe otu puku ubochi, na nari ubochi atọ, na iri ubochi atọ na ise ahụ gafere. **13** "Ma gi onwe, gawara onwe gi ruo ogwugwu ihe ndi a. I ga-ezukwa ike, i ga-ebilitekwa n'oge ikpeazu inara ihe nketa nke ruuru gi."

Hosiya

1 Okwu Onyenwe anyi nke bjakwutere Hosiya nwa Beiri n'oge Uzaya, na Jotam, na Ehaz, na Hezekaya, bu ndi eze Juda, na n'oge Jeroboam nwa Jehoash bu eze n'Izrel. **2** Na mmalite okwu Onyenwe anyi site n'onu Hosiya, Onyenwe anyi gwara Hosiya si, "Gaa lutara onwe gi nwanji na-akwa iko na umu amutara n'ikwa iko, n'ihu na dika nwanji aluru alu n'akwa iko, ala a na-akwa iko nke ukwu site n'igbahapu Onyenwe anyi." **3** Ya mere, o gara luo Goma nwa Diblaim, onye turu ime mura ya nwa nwoke. **4** Onyenwe anyi gwara ya, "Aha i ga-agu nwantakiri ahụ bu Jezril. N'ihu na tupu nwa oge nta agafee, aga m ata ezinaulo Jehu ahulu n'ihu obara o wusiri na Jezril. Aga m eme ka alaeze nke ulo Izrel kwusi. **5** N'ubochi ahụ, aga m agbaji uta Izrel na Ndagwurugwu Jezril." **6** Emesja, Goma turu ime ozo, muta nwa nwanji. O gwara ya, "Aha i ga-agu ya bu Lo-Ruhama, n'ihu na agaghi m enwekwa obi ebere ozo n'ahu ulo Izrel, igbaghara ha mmehie ha. **7** Ma aga m enwe obi ebere n'ahu ulo Juda. Mu onwe m ga-azoputa ha site na Onyenwe anyi bu Chineke ha. Agaghi m eji ngwa agha obula, dika uta maobu mma agha maobu ike ibu agha maobu inyinya maobu ndi na-agba inyinya zoputa ha." **8** Mgbe o juru Lo-Ruhama ara, o turu ime ozo, muo nwa nwoke. **9** Onyenwe anyi siru, "Kporo aha ya Lo-ammi, nke putara unu abughi ndi m, n'ihu na unu abughi ndi nke m, mu onwe m abukwaghi Chineke unu. **10** "Ma onuogugu umu Izrel ga-adj ka aja di n'onu oke osimiri nke a na-apughi iguta onu maobu tuo n'ihe otutu. N'ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughi ndi m,' n'ebe ahụ ka a ga-anọ sịkwa ha, 'Umu Chineke di ndu ka unu bu.' **11** A ga-achikotakwa ndi Juda na ndi Izrel onu. Ha ga-ahoputakwara onwe ha otu onyeisi, si n'ala ahụ rigoputa, n'ihu ihe ukwu ka ubochi Jezril ga-abu.

2 "Gwa umunne gi ndi nwoke Ami, 'nke putara ndi m,' gwakwa umunne gi nwanji Ruhama, nke putara, 'Unu ndi m huru n'anya.' **2** "Unu guzogideni nne unu, rijonu ya, n'ihu na o bughi nwunye m, mu onwe m abukwaghi di ya. Gwanu ya ka o wezuga ikwa iko site n'ihu ya, ya wezugakwa igba akwuna nke di n'etiti ara ya abuo. **3** Ma o bughi otu a, aga m eyitu ya uwe ya mee ka o gbara oto, aga m eme ka o gbara oto di ka n'ubochi ahụ a muru ya. Aga m eme ya ka o di ka ozara, ka o ghoo n'ala kporo nku, were akpiri ikpo nku mee ka o nwuo. **4** Agaghi m egosi umu ya ebere m, n'ihu na ha bu umu a kwatara n'iko. **5** N'ihu na nne ha bu onye na-akwa iko, o turu ime ha n'onodu ihere. Site n'ikwu si, 'Agaghi m igbakwuru ndi enyi nwoke huru m n'anya, ndi na-enye m nri na mmiri, aji anu m na akwa ocha m, mmanu oliv m na ihe onunu m.' **6** N'ihu nke a, aga m eji ogwu na uke gbachie ya gburugburu; aga m agbachi uzo ya, mee ya ka o ghara ima ebe o na-eje. **7** O ga-agbaso ndi ahụ huru ya n'anya ma o gagh achukwute ha. O ga-acho ha ma o gagh ahụ ha. Mgbe ahụ, o ga-asi, 'Ka m gaa laghachikwuru di mbu m, n'ihu na o diri m mma mgbe ahụ karja ugbu a.' **8** Ma o kwetaghị na ihe ndi a si n'aka m, na o bu mu nyere ya oka, na mmanya ohuru, na mmanu oliv, na oiaocha, na oiaedo ndi ahụ niile nke o ji na-efe Baal. **9** "Ya mere, aga m ewerekwa oka m mgbe o chara, na mmanya ohuru m mgbe oge ya ruru. Aga m anapukwa ya akwa aji anu m na akwa ocha m, nke ekwesiri iji kpuchie oto ya. **10** Ugbu a, aga m ekpughe oto ya

n'ihu ndi ahụ na-ahụ ya n'anya, o dikwaghị onye nwere ike inaputa ya site n'aka m. **11** Aga m eme ka obi utu ya kwusi; o buladi mmemme nke afo niile, mmemme onwa ohuru, nke ubochi izuike na mmemme ndi ozo ahụ niile a kara aka. **12** Aga m ala ubi vaini ya na osisi fitig ya niile n'iyi, nke o siru bu ugwo oru ya site n'aka ndi huru ya n'anya; aga m emekwa ka ha ghoo oke ohia, anu ohia ga-eripia ha. **13** Aga m enye ya ahulu maka ubochi niile bu nke o surere ihe na-esi isi utu nye chi Baal niile, o chiru mgbaaka mkpisiaka na ihe icho mma niile, jikere onwe ya, puo chuso ndi ahụ huru ya n'anya, ma chezo m." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **14** "N'ihu nke a, aga m arara ya, duba ya n'ime ozara, jiri olu di nro gwa ya okwu n'ebe ahụ. **15** Ebe ahụ ka m ga-enyeghachi ya ubi vaini ya, gbanweekwa Ndagwurugwu Akọ, mee ka o ghoo onu uzo olileanya. Mgbe ahụ, o ga-azakwa m dika o mere mgbe o bu agbohobia, n'oge ahụ o si n'ala Ijipi puta. **16** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "I ga-akpo m 'Di m,' i gagh akpokwa m 'nna m ukwu,' ozo. **17** N'ihu na aga m ewepukwa aha niile nke arusi Baal n'egbugbere onu ya, ha gagh akpokwa ha aha ozo. **18** N'ubochi ahụ, aga m eme ka gi na umu anu ohia gbaa ndu, meekwa ka gi na umu nnunu, na ihe niile e kere eke n'akpughari n'ala gbaa ndu. Aga m emebi ngwa agha niile, agha niile ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, a ga-eme ka i dinaa ala n'udo na-enweghi nsogbu, na ujo. **19** Aga m ekwerekwa ilu gi dika nwunye ruo ebighi ebi; aga m ekwerekwa ilu gi n'ezi omume na ikpe ziri ezi, n'ihunanya nke na-adigide, nakwa obi ebere. **20** Aga m eji ikwesi ntukwasị obi kwere ilu gi. I ga-amatakwa Onyenwe anyi. **21** "N'ubochi ahụ m ga-azaghachi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "M ga-azaghachi eluigwe, ha ga-azaghachi ala. **22** Ala ga-azaghachi oka na mmanya ohuru na mmanu oliv, mgbe ahụ ha ga-azaghachi Jezril. **23** Aga m akukwa ya nye onwe m n'ala ahụ dika mkpuru. Aga m egosi ihunanya m n'ahu onye ahụ m kporo, 'Onye m na-ahughi n'anya.' M gasikwa ndi ahụ a kporo, 'Ndi na-abughi ndi m,' 'Unu bu ndi nke m,' Ha ga-azakwa, 'Chineke m ka i bu.'"

3 Onyenwe anyi gwara m ozo, "Gakwuru nwanji a na-akwa iko, nke na-emekwa enyi na-ezighi ezi, gosi ya ihunanya gi dika Onyenwe anyi si hu ndi Izrel n'anya, n'agbanyeghi na ha na-eso chi ndi ozo na-enwekwa mmasi di ukwuu n'achicha nso e ji mkpuru osisi a mikporo amikpo mee." **2** N'ihu ya, eweere m ego oiaocha di iri na ise, na otu ntuju oka homa, na oka balu zuta ya. **3** Mgbe ahụ agwara m ya, "Mu na gi ga-ebi otutu ubochi, i gagh agbakwa akwuna, maobu nwee nwoke obula gi na ya ga-enwe mmeko, otu a ka m ga-emekwa n'ebe i no." **4** Nke a na-egosi na Izrel ga-anọ ogologo mgbe na-enweghi eze maobu onye ochichi. O gagh enwe ichu aja maobu nkume nso maobu efod maobu arusi ezinaulo. **5** Mgbe nke a gasiri, Izrel ga-aloghachi, choo Onyenwe anyi bu Chineke ha, na Devid bu eze ha. Ha ga-ewere ima jijiji bjakwute Onyenwe anyi, biaghachitekwa ngozi ya n'oge ikpeazu a.

4 Nuruonu okwu Onyenwe anyi unu ndi Izrel, n'ihu na Onyenwe anyi nwere ebubo megide unu ndi bi n'ala a. "N'ihu na o dighi ikwesi ntukwasị obi, o dighi ihunanya, o dighikwa ihe omuma banyere Chineke n'ala a niile. **2** O bu naani ibu onu, igha ugha na igbu mmadu, izu ohi na ikwa iko. Ogbaghara di n'ebe niile, ya na ogbugbu mmadu na-

esepughị aka. **3** Nke a mere ala jiri n'oro n'iru uju, ndi niile no na ya na-atakwaa ahu, ma anu ohia, ma nnuhu nke igwe, o buladi azu di n'osimiri ka na-na-ekpochapu. **4** "Ma otu o di, ka onye obula ghara ise okwu, ka onye obula ghara ibo ibe ya ebubo. N'ihu na ndi gi dika ndi na-eseso onye nchujaja okwu. **5** I na-aso ngongo ehie na abali, ndi amuma na-esokwa gi suo ngongo. N'ihu ya aga ma ala nne gi n'iyi **6** ndi m ka a na-ala n'iyi n'ihu na ha amaghị ihe. "Ebe o bu na i juru ihe omuma, aga m ajukwa gi di ka onye nchujaja m; ebe o bu na i gbakutara iwu Chineke gi azu mu onwe m ga-agbakutakwa umu gi azu. **7** Ka ha na-abawanye n'onuogugugu, otu a ka ha si na-aga n'ihu na-emehie megide m, ha gbanwere Chineke ha di ebube n'ihu na-na-eweta ihere. **8** Ha na-eriju afo site na mmehie ndi m. Ha ji anya ukwu na-achọ ka ha na-emehie na-aga n'ihu. **9** O ga-abukwa ka ndi nchujaja di, otu a ka ndi obodo dikwa. N'ihu ya, aga m enye ha ntaramahuhu ma kwughachi ha ugwo n'ihu omume ha niile. **10** "Ha ga-na-eri ihe ma afo agaghị eju ha. Ha ga-ebi ndu akwuna ma ha agaghị amuba, n'ihu na ha ajula Onyenwe anyi, were onwe ha nyefee **11** n'aka igba akwuna, na mmanya ochie na mmanya oheru, nke na-ewepu mmuo nghota. **12** Ndi nke m na-aju osisi apiri api ase ihe ha ga-eme, na-anata osisa site na mkpara osisi onye o na-aju ase. Mmuo nke igba akwuna na-eme ka ha kpafuo; ha gbara akwuna ma hapu Chineke ha. **13** Ha na-achọ aja n'elu ugwu niile, na-esure onyinye nsure oku n'elu ugwu nta niile, na n'okuru osisi ook, osisi popla na osisi terebint, ebe ndo ya di ezi mma. N'ihu nke a ka umu unu ndi inyom na-aga akwuna, ndi nwunye umu unu na-akwa iko. **14** "Agaghị m ata umu unu ndi inyom ahuhu, mgbe ha na-aga akwuna, maobu taa ndi nwunye umu nwoke unu ahuhu mgbe ha na-akwa iko, n'ihu na ndi ikom unu n'onwe ha na-ejekwuru ndi akwuna, ha na ndi akwuna ulo arusi na-achukokwa aja, ma ndi a na-enweghi nghota ga-ala n'iyi. **15** "O bu ezie na unu bu ndi na-akwa iko unu bu Izrel, ma ka ikpe gharakwa ima Juda. "Unu agakwala Gilgal, unu agakwala ruo Bet-Aven, unu ahukwala iyi si, Dika Onyenwe anyi na-adi ndu." **16** Ndi Izrel di isiike dika nwaagbogho ehi di isiike. Onyenwe anyi o ga-esi ahaa zuo ha dika umu aturu n'ebe ita nri sara mbara? **17** Ifrem na arusi agbaala ndu hapu ya ka o nooro onwe ya. **18** O buladi mgbe mmanya ha gwuru, ha na-aga n'ihu na-aga akwuna; ha huru ihere n'anya nke ukwu karja otuto ha. **19** Ifufe ga-ebupu ha, aja ha na-achọ ga-ewetara ha ihere.

5 "Nuruhu nke a, unu ndi nchujaja! Geenu nti, unu ulo Izrel! Geenu nti, unu ndi ezinaulo eze. N'ihu na o bu unu ka ikpe ahụ gbasara. N'ihu na unu aburuha ihe i maa n'onya na Mizpa, na ugu agbasara n'elu Taboa. **2** Ndi nupu isi ahụ abamiela ime n'igbu mmadu, aga m ata ha niile ahuhu. **3** Amaara m ihe niile gbasara Ifrem, o dikwaghị ihe zoro ezo banyere Izrel n'ebe m no. Gi Ifrem, ugu a i gbawala akwuna; gi Izrel, emerukwala gi. **4** "Omume ha agaghị ekwe ka ha laghachikwute Chineke ha, n'ihu na mmuo nke ikwa iko ewerela ute biri n'ime ha, ha amaghikwa Onyenwe anyi. **5** Mpako niile nke Izrel na-aga ama megide ha, o buladi Izrel na Ifrem na-aso ngongo n'ime mmehie ha, Juda, n'onwe ya, soo ha na-aso ngongo. **6** Mgbe ha ga-eji igwe ewu na aturu ha na igwe ehi ha, gaa icho Onyenwe anyi, ha agaghị achota ya. N'ihu na o sitela n'ebe ha no wezuga onwe ya. **7** Ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. Ha muru

umu a kwatara n'iko. Ugu a, mmemme onwa oheru ha g-eripia ha na ala ubi ha. **8** "Fuo opi ike na Gibea, fukwaa mpi anu na Rema. Tie mkpu agha na Bet-Aven. Lee anya n'azu gi, Benjamin. **9** A ga-ebibi Ifrem kpmkpam n'ubochi ahụ m g-ata ha ahuhu. N'etiti ebo nke Izrel niile, ka m na-ekwusa ka amara na o bu okwu kwesiri ntukwasị obi. **10** Ndi ndu Juda adila ka ndi ahụ na-ewezuga oke ala, aga m awukwasị ha iwe m dika uju mmiri ozuzo. **11** Ifrem bu onye a na-emegbu emegbu, onye e ji ike na-azopja, n'ihu na o kpacha anya na-achoso ihe efu. **12** Adi m ka nla nye Ifrem, dikwa ka ihe na-eweta ire ure dijiri ndi Juda. **13** "Mgbe Ifrem huru udi orja o na-arja, Juda ahukwa onya di ya n'ahu, mgbe ahụ Ifrem gakhuru ndi Asirja, ma zigakwara eze ukwu ahụ ozi. Ma o pughi igwo gi, maobu gwoo onya gi niile. **14** N'ihu na-aga m adi ka odum nye Ifrem dikwa ka nwa odum nye Juda. Aga m adokasi anu ahụ ha ma hapu ha puo. Aga m ebupu ha puo, na-enweghi onye ga-abia jzoputa ha. **15** Aga m alaghachi azu n'onodu m, ruo mgbe ha kweere na ikpe mara ha, ma choo ihu m; n'onodu mmekpa ahụ ha, ha ga-achosi m ike."

6 "Bianu ka anyi laghachikwuru Onyenwe anyi. Ya onwe ya adokaala anyi, o ga-agwokwa anyi; o tipula anyi onya, ma o ga ekechikwa onya anyi. **2** O ga-eme ka anyi dikwa ndu ozo mgbe ubochi abuo gasiri. N'ubochi nke ato, o ga-eme ka anyi bilie guzokwa n'ukwu anyi, meekwa ka anyi diri ndu n'ihu ya. **3** Ka anyi mara Onyenwe anyi; ka anyi gbalisie ike imata ya. O buladi dika anyanwu na-awalite, n'ezie, o ga-aputa ihe dika chi obubo, o ga-abiakwute anyi dika mmiri ozuzo, dika mmiri na-ezosa ala n'oge udu mmiri." **4** "Gini ka m ga-eji gi mee, O Ifrem? Gini ka m ga-eji gi mee, O Juda? Ihunanya gi dika igwe ojii nke ututu, dika igirigi na-anu naani nwa mgbe nta. **5** Nke mere m ji si n'onu ndi amuma gbukasija ha. Ejirila m okwu onu m gbuo ha, ikpe omuma m na-achawaputa dika ihe. **6** N'ihu na ana m achọ ebere, o bughị aja, imata Chineke kama aja nsure oku niile. **7** Ma dika Adam, ha emebiela ogbugba ndu m; n'ebe ahụ ka ha no gosi ekwesighi ntukwasị obi ha. **8** Gilead bu obodo nke ndi na-eme ajo ihe, nke eji nzo ukwu obara zotosia. **9** Dika ndi na-apunara mmadu ihe na-ezo na-eche onye ga-agafe, otu a ka ndi nchujaja si egbu ndi mmadu n'uzo Shekem, leenu oke ajo omume ihere di otu a. **10** N'ezie, ahula m ihe jogburu onwe ya n'ime Izrel. N'ebe ahụ ka Ifrem no na-aga akwuna, emerukwala Izrel. **11** "Ma nye gi onwe gi, Juda, owuwe ihe ubi no na-eche gi. "Mgbe obula m ga-eweghachi akunuba ndi m,

7 mgbe m chozo Izrel, mmehie Ifrem na-aputa ihe, a na-ekpughekwa aru a na-eme na Sameria. Ha na-agho aghughu, ndi ohi na-akwakwa ulo ndi mmadu, ndi na-apunara mmadu ihe no n'okporozo. **2** O dighi onye bi n'ime ha maara na m na-echeta mmehie ha niile. Ugu a, mmehie ha agbaala ha gburugburu. Ana m ahukwa ha niile. **3** "Eze ha na-anuri onu n'ihe ojojo ha; umu eze na-achị ochi n'ihu ugha ha. **4** Ha niile bu ndi na-akwa iko; ha di ka ite ochi ighe achicha e mere ka o di oku, nke onye na-eghe achicha na-adighi akwanye nku, site na mgbe e bidoro igwako utu oka ahụ tutu ruo mgbe o koliri. **5** N'ubochi mmemme nke eze anyi, umu eze bu ndi akpaliri site na-inubiga mmanya oke, ya na ndi na-akwa emo jikotara aka. **6** Obi ha na-enwu oku dika ihe ighe achicha, ha ji izu nzuzo na-abiakwute ya. N'abali

niile iwe ha na-ere nwayo ka oku na-anyu anyu, n'ututu ihe ha gbata n'izu na-enwu dika oku. 7 Ha niile di oku dika ite ighe achicha di oku. Ha na-eripia ndi eze ha. Ndi eze ha niile na-ada, ma o nweghi onye n'ime ha na-akpoku m. 8 "Ifrem na-agwakota onwe ya n'etiti ndi mba ozo. Ifrem dikwa ka mbadamba achicha a na-atugharighi atughari. 9 Ndi mba ozo na-eripia ike ha, ma ha adighi aghota ya. Isi awo aputala ha n'isi, ma ya onwe ya amaghi na o si otu a diri. 10 Inya isi Izrel na-agba akaebe megide ya ma n'agbanyeghi ihe ndi a o naghị aloghachikwute Onyenwe anyi bu Chineke ya, maobu choo ya. 11 "Ifrem dika nduru nke na-enweghi uche, nke onye obula na-eduhie, ugbu a, o na-akpoku Ijpt, ma na-agbakwurukwa Asirja. 12 Ma mgbe ha na-agbaghari, aga m ewere ugbu m jide ha, doha ha n'ala dika nnuhu e jidere na mbara eluigwe. Aga m enye ha ahuhu n'ih i njehe ha niile. 13 Ahuhu na-adiri ha, n'ih i na ha ajula m. Ha na-ala n'iyi n'ih i na ha enupula isi ha megide m. Achoro m ka m gbaputa ha, ma ha na-agma ugha megide m. 14 Ha ejighikwa obi ha akpoku m, kama ha na-aturu onwe ha n'elu ihe ndina ha, nati mkpu akwa. Mgbe ha na-ario aririo maka mkpuru ubi na mmanya, ha na-egbukasi onwe ha ahu, na-ewezugakwa onwe ha site n'ebe m no. 15 Enyerela m ha aka, mee ka ha di ike, ma ha atugharjala gbaa izu imegide m. 16 Ha adighi ele anya enyemaka n'aka Onye kachasi ihe niile elu. Ha dika uta rogoro arogo, nke aku ya na-adighi agbata ihe obula. Ndi ndu ha ga-ada site na mma agha, n'ih i okwu ojoo si ha n'onu naputa. N'ih i nke a, a ga-eji ha mee ihe ochi n'ala Ijpt.

8 "Tinye opi ike n'onu gi! N'ih i na ugo n'efefe n'elu ulo Onyenwe anyi, n'ih i na ha emebiela ogbugba ndu m, nupu isi megide iwu m. 2 Ugbu a ndi Izrel na-etiku m mkpu akwa, 'Chineke anyi, anyi bu Izrel maara gi.' 3 Ma Izrel ajula ihe di mma. Ugbu a, ndi iro ga-achu ya oso. 4 Ha meere onwe ha ndi eze, ma ha ajutaghi m ase; ha na-achoroakwa ndi ochichi, ma ghara ijuta ase n'aka m. Olaocha na olaedo ha ka ha ji nakpuru onwe ha arusi, nke ha ji ebibi onwe ha. 5 Ajula m arusi nwa ehi a i kpuru, O Sameria. N'ih i na onuma m na-ere oku megide ha. Ruo olee mgbe ka ha ga-anu buru ndi na-enweghi ike idi ocha? 6 O bu n'Izrel ka ha si. O bu onye na-akpu uzu kpuru ya; o bughi Chineke. A ga-akurisikwa nwa ehi Sameria ahu. 7 "Ha akwola ifufe, ha ga-aghatakwa oke ifufe. Osiisi oka ha na-eguzo na-enweghi okpo oka obula. A sikwari na o miri mkpuru, ndi mba ozo ga-atapia ya. 8 Elodala Izrel Lee, ha no ugbu a n'etiti ndi mba ozo dika mkpokoro ite. 9 N'ih i na ha ejeela Asirja dika inyinya ibu ohia na-awaghari naani ya. Ifrem ewerela onwe ya resi ndi enyi ya. 10 O bu ezie na ha ewerela onwe ha resi otutu mba di iche iche, aga m achikota ha. Ha ga-atakwa ahu n'ih i onodu mmegbu nke eze na ndisi ga-achj ha. 11 "N'ih i na Ifrem ewuola otutu ebe nchujaja maka ichu aja mmehie, ebe nchujaja ndi a aburula ebe a na-eme mmehie. 12 E deputaara m ha otutu ihe banyere iwu m, ma ha were ya dika ihe e si na mba ozo webata. 13 Ha na-achu aja dika onyinye nye m, ha na-erikwa anu ndi ahu ha jiri chuo aja, ma na Onyenwe anyi enweghi mmasi n'ebe aja ha di. Ugbu a, o ga-echeta ajo omume ha, nye ha ntaramahuhu n'ih i mmehie niile ha, ha ga-alaghachi n'Ijpt. 14 Izrel echezoala Onye kere ha ma wukwaa obi ndi eze di iche iche. Juda ewukwala obodo di iche iche e wusiri ike.

N'ih i ya, aga m ezite oku n'obodo ha niile, oku ga-erepia obodo ha niile e wusiri ike."

9 Anurila onu, gi Izrel, ka obi ghara itokwa gi utu dika o na-atu ndi mba ozo, n'ih i na i jula Chineke gi, bido igba akwuna i huru uguwo oru ikwa iko n'anya n'elu ebe izocha oka niile. 2 Ebe izocha mkpuru oka na ebe izocha mkpuru vaini agaghi azu ha nri, mmanya oghuru ga-agharipu ha. 3 Ha agaghi anogidekwa n'ala Onyenwe anyi, ma Ifrem galaghachi n'ala Ijpt nodu n'Asirja rie nri ruru aru. 4 Ha agaghi awusa ihe onu ndi aja nye Onyenwe anyi, n'ih i na odighi aja ha ga-achu ga-atu ya utu. Aja ndi a ga-adi ha ka nri nke ndi na-eru uju si di. Onye obula riri nri ndi a ga-abu onye na-adighi ocha. Nri ndi a ga-adiri naani ha onwe ha, ha agaghi ewebata ya n'ulunso ukwu Onyenwe anyi. 5 Gini ozo ka unu ga-eme n'ubochi mmemme unu ndi ahu a kara aka, ma n'ubochi mmemme nke Onyenwe anyi? 6 A sikwa na ha agbanari mbibi, ndi Ijpt ga-achikota ha. Ndi Memfis ga-elikwa ha. Akunuba nke olaocha ha ka uke ga-ewekoro, ogwu na uke ga-etokwa n'ime ebe obibi ha niile, 7 Ubochi niile nke ntaramahuhu na-abia, Ubochi ngukota ihe abjala nso. Ka Izrel mara nke a. N'ih i na iba uba nke mmehie unu adila ukwu, n'ih i na ikpo asi unu akarjala, unu naga onye amuma dika onye nzuzu, na-agukwa onye nwee Mmuo nke Chineke dika onye na-ayi ara. 8 Ma onye amuma bu onye nche Chineke, na-eche Ifrem nche, ma igbudu nke onya juputara n'uzo ya niile, ikpo asi dikwa n'ime n'ulunso Chineke ya. 9 Ha emerula onwe ha ebe o di ukwu, dika o di n'ubochi Gibeo. O ga-echeta njehie ha. O ga-enye ha ntaramahuhu n'ih i mmehie ha niile. 10 "Mgbe m chotara Izrel, o di ka m chotara mkpuru grepu n'ozara; mgbe m huru nna nna unu ha, o di ka ihu mkpuru bu uzo chaa n'elu osisi fiig. Ma mgbe ha bjaruru na Baal-Peoa, ha doro onwe ha nso nyefee n'aka arusi ahu na-eweta ihere, si otu a ghoo ndi ruru aru, dika ihe ndi ahu ha huru n'anya si buru ihe ruru aru. 11 Nso buru Ifrem nwere ga-efefu di ka nnuhu, n'ih i na onumu nwa agaghi adi, a gaghi atukwa ime, agaghi adjikwa ime. 12 A sikwa na ha azulite umu ha, aghaghi m ime ka ha nwuo. Ahuhu ga-adiri ha, mgbe m si n'ebe ha no wezuga onwe m. 13 Ahula m na Ifrem yiri Taja, bu ihe akunyere n'ala mara mma. Ma Ifrem ga-eji aka ya kpoputa umu ya nye ndi ga-egbu ha." 14 Biko, Onyenwe anyi nye ha. Gini ka i kwesiri inye ha? Nye ha akpanna nke nwa na-adighi anogide n'ime ya, na ara nke mmiri ara na-adighi. 15 "Ihe ojoo ha niile bidoro na Gilgal, akporo m ha asi n'ebe ahu. N'ih i omume mmehie ha niile, aghaghi m isite n'ulo m chupu ha. Agaghi m ahukwa m n'anya ozo, ndi ndu ha niile bu ndi nnuhu isi. 16 Etigbuola Ifrem, mgborogwu ha akponwula, ha agaghi amikwa mkpuru. A sikwari na ha amuho umu, aga m egbu umu ha niile, ndi ha huru n'anya." 17 Chineke m ga-aju ha, n'ih i na ha adighi ege ya ntị maobu rube isi. Ha ga-aghoo ndi na-awaghari awaghari na-enweghi ulo, n'etiti mba niile.

10 Izrel bu osisi vaini di mma, nke na-amita mkpuru nke ukwu. Dika mkpuru ya na-aba uba, otu a ka o si amuba ebe ichu aja ya. Dika ala ya na-abawanyekwa uba otu a ka o si edoziri onwe ya nkume di nso. 2 Obi ha di aghuhu, ma ugbu a, ha ga-ata ahuhu maka ikpe omuma ha. Onyenwe anyi gakwatu ebe nchujaja ha, ma mebiwaa ogidi nkume nso ha niile. 3 Ma ugbu a, ha ga-asi, "Anyi enweghi eze, n'ih i na

anyị anaghị atụ Onyenwe anyị egwu, ma olee ihe eze nwere ike i mere anyị?" **4** Ha na-ekwu okwu na-abaghị uru, were jnụ iyi na-agbakwa ndu, ya mere ikpe ikpe jiri juputa n'ebe niile, dika ahijia ojoo n'ubi. **5** Ndi bi na Sameria ga-atu ujo n'ihu chi nke nwa ehi a kpuru akpu di na Bet-Aven. Ndi ya garuru ya uju, otu a kwa ka ndi nchujaya ya ruru aru ga-esi ruoru ya uju, maka ebube nke a naruru ya. **6** Ha ga-eburu ha gaa Asirja, dika oninye inata ihuoma a ga-enye eze ukwu ahụ. A ga-emenye Ifrem ihere n'ihu, Izrel ga-ekpudokwa ihu n'ala maka mmekorita ya na ndi mba ozo. **7** A ga-ala eze Sameria n'iyi dika irighiri osisi n'elu mmiri niile, **8** a ga-ebibichia ebe niile di elu nke ihe ojoo, bu Aven, o bu ya bu mmehie ndi Izrel, ogwu na uke ga-etolitekwa, n'ebe nchujaya ha. Mgbe ahụ ha ga-asị, ugwu ukwu niile, "Kpuchite anyi!" Sịkwa ugwu nta niile, "Dakwasị anyi!" **9** "Site n'ubochi nke Gibea, gi Izrel no na mmehie, i nwebeghi ike site na mmehie ndi a wezuga onwe gi. O bu na agha agaghị eri ha bu ndi name ajojo omume na Gibea? **10** Aga m abla buso ndi mmehie a agha, nye ya ahuhu; mba ndi ozo ga-ebilita megide ha, taa ha ahuhu n'ihu ajo omume abuo ha. **11** Ifrem bu nne ehi a zuru azu nke huru izocha oka n'anya, n'ihu ya, M ga-ekonye iyagba n'olu n'olu oma ya ahụ. Aga m agba Ifrem dika inyinya, Juda aghaghị iko ala ubi Jekob ga-akozé ala nye onwe ya. **12** Ya mere, ghaanụ mkpuru ezi omume maka onwe unu, unu ga-aghotakwa mkpuru ihunanya. Kogharjakwanu obi unu siri ike, n'ihu na ugba a bu oge icho Onyenwe anyi, tutu ruo mgbe o bjara wukwasị unu mmiri ozuzo dika ezi omume. **13** Ma unu akwola mkpuru ajo omume; unu aghotakwala ihe ojoo dika ihe ubi. Unu erielu mkpuru osisi ugha. N'ihu na unu atukwasila obi unu ndi ike nke onwe unu, na ndi otutu nke ndi bu dike n'agha unu. **14** N'ihu ya, uzu nke ibu agha aghaghị ibili n'etiti unu, ebe unu niile e wusiri ike ga-ada. O ga-ada dika Shalman si bibie Bet Abel n'ubochi agha, mgbe a tupjara ndi bu nne na umu ha. **15** O bu ihe di otu a ga-adakwasị gi, Betel, n'ihu na ajo omume gi di ukwu. Mgbe chi ubochi ahụ boru, a ga-ala eze Izrel n'iyi kpmkpm.

11 "Mgbe Izrel bu nwantakiri, ahuru m ya n'anya, o bukwa site n'Ijipt ka m kpoputara nwa m. **2** Ma dika m nakpo ha, otu a ka ha na-aga n'ebe di anya site n'ebe m no. Ha churu Baal aja, surekwa aja ihe nsure oku na-esi isi uyo nye arusi di iche iche. **3** O bu mu onwe m kuziiri Ifrem otu e si aga ije, ejidere m ha n'aka m abuo, ma ha amaghị na o bu mu onwe m gworo ya. **4** Eji m udo nke mma bu ebere, na ihunanya duo ya. Adiri m ha dika onye n'ebuli ibu aru site n'olu ha, ehulatakwara m ala, were aka m tinye ha nri n'onu. **5** "O bu na ha agaghị alaghachi azu n'Ijipt, Asirja o gaghị abu eze ha, n'ihu na ha ajula iloghachikwute m? **6** Mma agha ga-efeghari n'obodo ha niile, o ga-eripia ndi nchujaya na-agba afa, o ga-eripiakwa nzube ojoo ha niile. **7** Ndi m ekpebiela n'obi ha ihapu m. N'agbanyeghi na ha na-akpo m Chineke nke kachasi ihe niile elu, ma mu onwe m agaghị ebuli ha elu n'uzo obula. **8** "M ga-esi anaa rara gi nye, gi Ifrem? M ga-esi anaa rara gi nye, gi Izrel? M ga-esi anaa mee gi ka idi ka Adma? M ga-esi anaa meso gi dika Zeboiim? Obi m na-akwasị akwa ike n'ime m; o na-agusi m aguu ike inyere unu aka. **9** Agaghị m emezu iwe oku m maobu bibiekwa Ifrem ozo. N'ihu na abu m Chineke, abughi m mma. Abu m Onye Nso na-ebi n'etiti unu. Agaghị m emegidekwa obodo ha.

10 N'ihu na ha ga-agbaso Onyenwe anyi. O ga-agbokwa uja dika odum. Mgbe o gboro uja, umu ya ga-eji ima jijiji site n'akuku odida anyanwu biakwute ya. **11** Dika igwe nnu nu ka ha ga-ama jijiji bja site n'Ijipt, dika nduru ka ha ga-efelata site n'Asirja. Aga m eme ka ha biri n'ulo ha ozo," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Ifrem e jirila okwu ugha gbaa m gburugburu, ezinaulo Izrel e jirila aghughu na-emeso m omume, ma Juda nsoiri ike n'ekweghi nchikota n'ebe Chineke no, obuladi megide Onye Nso ahụ nke kwesiri ntukwasị obi.

12 Akaoru Ifrem bu naanị ichuso ikuku, o na-achuso ikuku si n'owuwa anyanwu bido n'ututu ruo n'abal. Otu a ka ha si eme ka igba ugha, na ime ihe ike na-abawanye uba. Ha na Asirja na-agbakwa ndu, ha na-ebugakwa mmanu n'Ijipt. **2** Onyenwe anyi na-akpo Juda ikpe. O ga-ata Jekob ahuhu dika uzo ya si di, kwughachikwa ya dika omume ya si di. **3** Mgbe o no n'afu nne ya ka o jidere nwanne ya nwoke n'ikiri ukwu. Mgbe o ghoru dimkpa, ya na Chineke gbara mgba. **4** E, ya na mmuo ozi gbara mgba. N'oge ahụ, o jidesiri ya aka ike, kwa akwa, rijo ngozi site n'aka ya. O huru ya na Betel, gwaakwa ya okwu, **5** Onyenwe anyi Chineke onye puru ime ihe niile, Onyenwe anyi bu aha ya. **6** Ighaghị iloghachikwute Chineke gi, guzosie ike n'ihunanya na ikpe ziri ezi, na-elekwa anya Chineke gi mgbe niile. **7** Onye ahia na-eji ihe otutu aghughu na-erenye ndi mma du ahia, o huru imegbu imegbu n'anya. **8** Ifrem kwuru, "Abaala m ogaranya! Aburu m onye nwere akunuba di ukwu! O bu ezie na m bu onye nwere akpu di ukwu, ma agaghị achota njehie maobu mmehie obula n'ime m." **9** "Abu m Onyenwe anyi na Chineke gi, onye si n'Ijipt kpoputa unu. Aga m emekwa ka i biri n'ulo ikwu ozo, dika o di n'oge mmemme ndi ahụ niile a kara aka. **10** A gwara m ndi amuma, o bu m mere ka ha hu oju di iche iche, sitekwa n'onu ndi amuma tuo ilu di iche iche." **11** Gilead o na-eme ajo ihe? Ndi ya bu ndi efulefu. Ha na-achụ aja oke ehi di iche iche na Gilgal? Ebe ichu aja ha niile ga a dika ebe a chikotara ukwu nkume, nke di n'ubi a koru akpo. **12** Jekob gbalagara n'ala Aram; Izrel fere ofufe n'ihu inweta nwunye, n'ihu ikwu ugwo ya, o lekotara aturu. **13** O bukwa onye amuma ka Onyenwe anyi ji site n'Ijipt kpoputa Izrel, o sitekwara n'aka onye amuma lekotazie ya anya. **14** Ma Ifrem akpasuola iwe ilu nke ukwu. Onyenwe ya ga-awukwasikwa ya ikpe omuma. O ga-akwughachi ya dika nleli ya si di.

13 Na mbu, mgbe obula Ifrem kwuru okwu, a na-enwe oma jijiji, n'ihu na o bu onye e buliri elu n'Izrel. Ma ikpe maara ya n'ihu ofufe o fere Baal, o nwukwara. **2** Ugwu a, ha na-aga n'ihu n'ime mmehie, ha na-eji olaocha na-akpuru onwe ha arusi di iche iche, nke ha ji uche kpachara anya kpuzie nke oma, ha niile bu akoru ndi nka. Ha onwe ha na-ekwu, "Ha na-achụ aja umu mma. Ha na-esusukwa nwa ehi a kpuru akpu onu." **3** N'ihu ya, ha ga-adi ka igirigi nke ututu, maobu igirigi nke na-agbachapu ngwangwa, dika igbugbo nke a fuchapuru n'ebe izocha oka, dika anwuru oku nke si na oghereikuku na-ekupu. **4** "Ma mu onwe m bu Onyenwe anyi na Chineke gi, siteri n'ala Ijipt. Unu agaghị anabataru onwe unu Chineke ozo karja m. O dighi Onye nzoputa ozo di karja m. **5** Elekotara m unu n'ime ozara, n'ala ahụ koro nku, nke mmiri na-adighi. **6** Mgbe m nyere ha nri, ha rijukwara afo, Mgbe afo juru ha, ha bidoro ikpa nganga, chefu m. **7** N'ihu ya, aghaghị m ibiakwasị ha dika odum; maobu dika

agu nke na-ezo onwe ya n'akukū ụzọ. **8** Aga m adakwasị ha dika anụ ọhịa bja nke a gbabara aka ụmụ ya, dọwasia anụ ahụ kpuchiri obi ha aga m eripịa ha dika ọdum, anụ ọhịa ga-adokasịkwa ha. **9** “Aga m ala gị n'iyi, gị Izrel, onye pụrụ inyere gị aka? **10** Ebee ka ndị eze gị nọ, ka ha bja zọputa gị? Ebee ka ndịisi ọchịchị nke obodo gị niile nọ, bụ ndị ahụ i ji n'ihia ha na-asị, ‘Nye m eze na ndị ọchịchị?’ **11** Esitere m n'ime m nye gị eze, sitekwa n'ọnuma m, napụ gị ya. **12** Njehie nke Ifrem ka e kechikọtara debe; a na-edetukwa mmehie ya niile n'akwukwọ. **13** Ihe mgbu nke dika ihe mgbu nwanyị ime na-eme na-abiakwasị ya; maọbụ nwantakirị na-enweghị uche. Mgbe oge ya zuru, ọ jurụ iputa site n'ọnụ akpanwa ka a mụputa ya. **14** “Aga m anaputa ha site n'ike nke Ala mmụọ. Aga m agbaputa ha site n'ọnwụ. Gị ọnwụ, olee ebe ajoọ ọrịa gị niile na-efe efe dị? Gị ala mmụọ, olee ebe ike ịla n'iyi gị dị? “Agaghị m enwe ọmịiko ọbụla, (Sheol h7585) **15** ọ bụ ezie na ya onwe ya bụ onye na-amị mkpuru n'etiti ụmụnne ya niile. Ma oke ifufe si n'ọwụwa anyanwụ, nke Onyenwe anyị zitere, gae si n'ozara fekwasi ya. Isi iyi niile ga-ata, olulu mmiri ya ga-atakọkwa. A ga-apunara ya ihe dị n'ụlọakụ ya niile, na akụ niile o nwere. **16** Sameria aghaghị ịta ahụhụ ikpe ọmụma ya, n'ihia na o nupuru isi megide Chineke ha. A ga-eji mma agha gbuo ndị ya niile, tupịa ụmuntakirị ya niile n'ala, jirikwa mma agha bowaa ndị inyom niile dị ime.”

14 Lọghachikwutenu Onyenwe anyị Chineke unu, unu ndị Izrel; n'ihia na ọ bụ mmehie unu wetaara unu iso ngongo. **2** Chirinụ okwu n'ọnụ unu lọghachikwute Onyenwe anyị. Gwanụ ya sị, “Gbaghara mmehie anyị niile, jirikwa ihuoma nabata anyị, ka anyị si otu a jiri egbugbere ọnụ anyị chụoro gị aja. **3** Ndị Asirja enweghị ike izoputa anyị, ọ bughị n'elu inyinnya agha ka anyị ga-anokwasị. Anyị agaghị asikwa ‘Chi anyị ka unu bu’ nye ihe ndị ahụ anyị jiri aka anyị pịa, n'ihia na n'ime gị, ka ndị na-enweghị nne na nna na-achota obi ebere.” **4** “Aga m agwo ndaghachi azu ha, jiri obi m niile hu ha n'anya, n'ihia na iwe m esitela n'ebe ha nọ chigharia. **5** Aga m adirj Izrel dika igirigi. Ọ ga-amakwa ifuru dika okoko lili. Dika osisi sida nke Lebanon, mgborogwu ya ga-abami n'ime ala; **6** ome ya ga-awasa, ima mma ya ga-adikwa ka osisi oliv, isisi oma ọ na-esi ga-adj ka isi osisi sida nke Lebanon. **7** Ha ga-ebi n'okpuru ndo m. Ha ga-etolite dika osisi oka di ndu. Ha ga-ama ifuru dika osisi ubi vaini, a ga-amatakwa ha n'ebe niile dika e si mara mmanya e mere na Lebanon. **8** Gị Ifrem, gini ka mu na arusi nwekoru? Mu onwe m ga-aza ya, ma lekotakwa ya. Mu onwe m dikwa ka osisi junipa di ndu. Imi mkpuru gi na-esitekwa n'ebe m no abia.” **9** Onye bu onye amamihe? Ha ga-aghota ihe ndi a. Onye bu onye nwere uche nghota? Ha ga-aghota ihe o putara. N'ihia na uzọ Onyenwe anyi bu ezi uzọ. Ndi ezi omume na-ejekwa ije na ha, ma ndi na-enupu isi na-aso ngongo n'ime ha.

Juel

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Juel nwa Petuel. **2** Nūrūnụ nke a, unu ndị okenye; geenụ ntị, unu ndị niile bi n'ala a. Ihe dị otu a o meela na ndụ unu, ka o mere na ndụ nna nna unu ha? **3** Gwanụ ya ụmụ unu, ka ụmụ unu gwakwa ụmụ ha, ka ụmụ ha gwakwa ụmụ ụmụ ha, ka ụmụ ụmụ ha gwakwa ogbō nke na-eso ha. **4** Ihe igurube riforō ka igurube ukwu richara, ihe igurube ukwu riforō, ka ụmụ igurube richara, ihe ụmụ igurube riforō ka igurube ndị ọzọ richapurū. **5** Tetanụ, unu ndị na-añūbiga mmānyā oke. Kwaanụ akwa. Kwaanụ akwa unu ndị na-añū mmānyā; kwaanụ akwa n'ihī mmānyā ọhūrū, n'ihī na e sitela n'ọnụ unu napū unu mmānyā unu na-añū. **6** O nwere mba bjakwasirī ala m, usuu ndị agha nke na-enweghī ịguta ọnụ; nke nwere eze dīka ọdum, nweekwa ikiri eze dīka ka nne ọdum. **7** Ọ laala mkpūrū vajīnī m n'iyi mee ka osisi fiig m niile mebie kpmkpam. O kpechapūsiala agbūgbō osisi fiig m, kpofuo ha, hapū alaka osisi ya ka ọ na-acha ọcha. **8** Kwaa akwa mwute dīka nwaagbōghō na-amaghī nwoke, nke di na-aga ịlū ya nwurū. **9** Akwūsila iwebata onyinye ọka na onyinye mmānyā n'ulō Onyenwe anyị. Ndị nchūaja na-eru ụjū, bụ ndị ahụ na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyị. **10** Emebiela ala ubi niile, ala nọ na-eru ụjū. Ebiibiela ọka niile, mmānyā adighīkwa, otu a kwa, mmānụ oliv adighīkwa. **11** Daanụ mba n'obi unu, unu ndị ọrū ubi, tienū mkpu akwa, unu ndị ọrū ubi vajīnī. Tienū aka n'obi n'ihī ọka wiiti na ọka balī, n'ihī na a laala owuwe ihe ubi n'iyi. **12** Osisi vajīnī anwūola. Osisi fiig akponwūola. Osisi pomegranet na osisi nkwū, na osisi apul akponwūola. N'ezie, osisi niile akponwūola. N'ebe ndị mmadū nọ, ọnụ alala. **13** Yikwasīnū onwe unu akwa mkpe, unu ndị nchūaja; ruonū ụjū, kwaanụ akwa, unu ndị na-eje ozi n'ebe ịchū aja. Bjanū, yiri akwa mkpe nọ ọnọdū abalī unu ndị na-ejere Chineke m ozi n'ihī na egbochiela onyinye ọka na onyinye ihe ọhūnū ịbata n'ulō Chineke unu. **14** Kposaanū obubu ọnū dī nsọ. Kpōnū nzukōta dī nsọ. Chīkōtaanū ndị okenye na ndị niile bi n'ala a, ka ha bja n'ulōnsọ Onyenwe anyị Chineke unu; ka ha tikuo Onyenwe anyị mkpu akwa. **15** Ụbōchī dī oke egwu ka ụbōchī ahū bụ! N'ihī na ụbōchī Onyenwe anyị abiala nsọ. Ọ ga-ewetakwa mbibi site n'aka Onye pūrū ime ihe niile. **16** Ọ bụ na e sitebeghī n'ihu anyị wezuga ihe oriri niile, Ọ bụ na ọnụ na obi uto e sitebeghī n'ulōnsọ Chineke anyị pūo? **17** Mkpūrū ubi akponwūola n'okpūrūkpū aja ala. Ụlō a na-ejedebe ihe oriri atōgbōrōla n'efu, a kwatuola ọba niile, n'ihī na mkpūrū ọka niile akpōola nku. **18** Lee otu anū ụlō niile si eze umel! Igwe ehi na-awaghārī n'ihī na ha enweghī ebe ịta nri; ọ buladī igwe atūrū nōkwa n'ọnōdū ịta ahūhū. **19** G! Onyenwe anyị, ka m na-akpōku, n'ihī na ọkū erepjala ebe ịta nri nke unū anū ụlō. Ọkū erechapūkwa osisi niile dī n'ohīja. **20** Ọ buladī ụmū anū ohīja na-ebeku gi akwa, n'ihī na iyi niile ataala, ọkū erechapūkwa ebe ịta nri nke anūmanū niile nke dī n'ozara.

2 Fūo opi ịdọ aka na ntị na Zayon. Ka a nū ụda opi ịdọ aka na ntị site n'elu ugwu nsọ m. Ka ndị niile bi n'ala ahū maajijiji, n'ihī na ụbōchī ikpe nke Onyenwe anyị na-abja, ọ na-abjaru nsọ. **2** Ọ bụ ụbōchī ọchīchirī na nke mgbarū ihu. Ọ bụ ụbōchī itiri ojii nke oke ọchīchirī. Usuu ndī agha dī ike nke ga-ekpuchi elu ugwu niile dīka chi ọbūbō. Ha hiri mne, nweekwa ike dī ukwu. Ahūbeghī ụdī dīka ha na mbu, a

gaghī ahūkwa ụdī ha ọzọ ruo ogbō niile nke na-abja. **3** Ọkū na-ere na-aga ha n'ihu, ire ọkū na-enwu oke onwunwu dī ha n'azu. Tupu ha abjaruo, ala ahū na-ama mma dīka ogige nke Iden, ma n'azu ha, ala ubi niile dīka ọzara nke togbōrō n'efu, o nweghī ihe ga-agbanarī ịla n'iyi ha. **4** N'ile anya, ha dīka ịnyinyā, ha na-ekwoghārī dīka ịnyinyā agha. **5** Ha ji uzū dīka uzū ụgbōala na-arigo elu ugwu. Ụzū ha dīkwa ka uzū ọkū nke na-erepja ahīhīja kpōrū nku. Ha dīkwa ka uzū nke usuu ndī agha dī ike, ndī na-aga ịlū agha. **6** Egwu na-ejide ndī niile ha chere ihu. Ihu ha na-agbarūkwa. **7** Ha na-ekwoghārī dīka ndī agha; ha na-arigo mgbidi dīka ezi ndī agha. Ha na-aga n'ahīrī n'ahīrī, na-ahapūghī onye ọbūla n'ije ha. **8** Ọ dighī onye na-anōchiri ibe ya agho. Onye ọbūla na-aga n'ihu n'ahīrī n'ahīrī. Ọ dighī ngwa agbā ọbūla pūrū ịkwūsī ha, ka ha na-aga n'ahīrī n'ahīrī. **9** Ha na-enukwasī obodo, na-agbagharī n'elu mgbidi, na-arigo, na-abakwa n'ime ulō; na-abanye dīka ndī; ohī site na oghereikuku niile. **10** Ala na-ama jijiji n'ihu ha, eluigwe na-emekwa mkpōtū. Ihu anyanwū na ihu ọnwā na-agbakwa ọchīchirī, kpakpando adighīkwa enye ihe. **11** Olu Onyenwe anyị dara n'ihu ndī agha, ndī agha ya dī agutaghī ọnū, ha dīkwa ọtūtū bụ ndī na-edebe iwu ya. Ụbōchī ikpe nke Onyenwe anyị dī ukwu burūkwa ihe dī egwu. Onye pūrū ịnagide ya? **12** "Ọ buladī ugbu a," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, "Jirinū obi unu niile loghachikwute m. Werekwanū obubu ọnū, na ịkwa akwa, na iru ụjū, loghachikwutenū n'ihu." **13** Dōwakwaanū obi unu, ọ bughī uwe unu. Loğhachikwutenū Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n'ihī na ọ bụ onye na-eme amara, na onye obi ebere. Ọ bụ onye na-adighī ewe iwe ọsịso. Ọ jupūtara n'ihūnanya. Ọ naghī eme ọsīso n'inye ntaramahūhū. **14** Onye maara? Ma eleghī anya ọ ga-alōghachite azū tughārīja obi ya, hapūrū anyị ngozi ya, kwe ka eweta onyinye mkpūrū ubi na onyinye ihe ọhūnū maka Onyenwe anyị bụ, Chineke unu. **15** Fūo opi ike n'ime Zayon. Kposaa obubu ọnū dī nsọ. Kpōkōta nzukō dī nsọ. **16** Chīkōtaa onye ọbūla, doo nzukō ahū nsọ, ma ndī okenye, ma ụmūntakirī, ma ụmū na-añū aja. Kpōpūta nwoke lūrū nwunye ọhūrū site n'ulō ya, na na awaagbōghō lūrū dī ọhūrū site n'ebe nzuzo ya. **17** Ka ndī nchūaja, bụ ndī na-ejere Onyenwe anyị ozi, nōo n'etiti ebe ịchū aja, na mpūta ọnū ulō kwaa akwa. Ha kpeekwa ekpere sī, "Zopūta ndī gi, Onyenwe anyị. Ekwela ka ihe nketa gi burū ihe ịta uta, n'etiti mba dī iche iche. Ekwela ka ha sī, 'Olee ebe Chineke ha nō?'" **18** Mgbe ahū, Onyenwe anyị kworo ekworo n'ihī ala ya, nwee omjiko n'ebe ndī ya nọ. **19** Onyenwe anyị zaghachiri ha sī, "Ana m ezitere unu ọka na mmānyā ọhūrū, na mmānū, nke ga-ezuru unu, jukwa unu afo. Agaghī m emekwa ka unu burū ihe ịkwa emo n'etiti ndī mba ọzọ. **20** "Aga m ewezuga ndī agha ahū si n'ugwu, zipu ha n'ebe tere enya, m ga-achūba ha n'ala kpōrō nku, na ebe togbōrō n'efu. Ndī nọ n'ihu ga-erugbu n'osimiri Nnu dī n'owuwa anyanwū; ndī nọ n'azu ka m ga-erugbu n'osimiri Mediterenīja dī n'odīda anyanwū. Isisi ojōo ya ga-esipūta, isisi nke ure ya ga-arigokwa." N'ezie, ọ meela ihe ndī dī ukwu dī iche iche. **21** Atūkwa egwu, gi ala Juda, kama nūrīja ọnū, nweekwa obi uto, n'ezie, Onyenwe anyị arūola ọrū dī ịtūnanya. **22** Atūla egwu, unu anū ohīja niile, n'ihī na ebe ịta nri unu ga-epūpūtakwa n'ahīhīja ndū. Osisi na-amī mkpūrū ha, osisi fiig, na osisi vajīnī na-amīkwa mkpūrū n'uju. **23** Ụmū Zayon, ka obi tōo unu uto, nūrījanū ọnū n'ime ịdī mma Onyenwe anyị, bụ Chineke unu. N'ihī na o

nyela unu mmiri ozuzo mbụ nke okọchị, n'ihị ịdị mma ya. Ọ na-ezite ọtụtụ mmiri ozuzo, nke okọchị, na nke udu mmiri, ịka ọ dị na mbụ. **24** Ebe ịzọcha ọka gi niile ga-ejupụtakwa na mkpuru ọka, ebe ịnara mmanya gi niile ga-ejubiga oke na mmanya na mmanụ ọhuru. **25** "Aga m enyeghachi afọ niile nke igurube riri, ndị ahụ nke igurube ukwu na igurube nta, na ụkpana, na ndị mbibi ọzọ riri, bu usuu ndị agha ahụ m zitere n'etiti unu. **26** Unu ga-eri ka unu siri chọọ, rijuchaa afọ, unu ga-etokwa Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye ruru ọrụ ebube ndị a n'ihị unu. Ọ dịkwaghị mgbe ọzọ ihere ga-eme ndị m. **27** Mgbe ahụ unu ga-amata na m nọ n'ebe a n'etiti ndị m Izrel. Unu ga-amatakwa na naanị m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, na ọ dịkwaghị onye ọzọ. Ihere agaghị emekwa ndị m ọzọ. **28** "Ma emesia, aga m awụkwasị mmadu niile Mmụọ m. Ụmụ unu ndị ikom, na ụmụ unu ndị inyom ga-ebu amụma. Ndị okenye nwoke unu ga-arọ nro. Ụmụ okorobja unu ga-ahụkwa ọhụ. **29** N'ubochi ahụ, aga m awusa mmụọ m ọbụladị n'ahụ ndị ohu m ndị nwoke na ndị nwanyi. **30** Aga m egosi ihe ebube di iche iche na mbara eluigwe, na n'elu ụwa; a ga-ahụ obara, na ire ọkụ, na ogidi anwuru ọkụ. **31** Anyanwụ ga-agbanwe ghọọ ọchịchiri, ọnwá ga-aghọkwa ọbara, tupu ubochi Onyenwe anyị abia, bụ ubochi ahụ di ukwu dikwa oke egwu. **32** Ọ ga-erukwa na onye ọbụla nke na-akpọku aha Onyenwe anyị ka a ga-azọputa. N'ihị na ọ bụ n'elu ugwu Zayon, na n'ime Jerusalem ka mgbaputa ga-adi, ịka Onyenwe anyị kwuru ya. Mgbaputa a ga-adikwara ndi foduru ndu, bụ ndi ahụ Onyenwe anyi na-akpo.

3 "N'ihị na, lee, n'ubochi ahụ, n'oge ahụ, mgbe m gaweghachi akunuba nke Juda na Jerusalem, **2** na m gachikota mba niile nke ụwa, mee ka ha zukọ na Ndagwurugwu Jehoshafat. N'ebe ahụ, ka mụ onwe m ga-ama ha ikpe, n'ihị ihe ha mere ihe nketa m, na ndi nke m Izrel. N'ihị na ha chusasiri ndi m n'etiti mba niile, kee ala m n'etiti onwe ha. **3** Ha fere nza n'ihị ndi m, were umu m ndi nwoke gbanwere umu akwuna. Ha rere umu m ndi nwanyi n'ihị mmanya, n'ihị inweta mmanya ha ga-anu. **4** "Ọ bụ ginị ka unu nwere megide m, unu Taja na Sajdon, na unu obodo ahụ niile di gburugburu ala ndi Filistia? O nwere ihe m mere nke unu na-akwughachi m ugwo ya? Ọ buri n'ezie na unu na-akwughachi m ugwo, mụ onwe m ga-eji ọsọ kwughachi unu ihe ọjọọ niile unu mere. **5** N'ihị na unu weere ọlaocha m na ọlaedo m, burukwa ihe di oke onuhia niile m nwere, bulaa ha n'ulonso chi unu. **6** Unu refuru ndi Juda na ndi Jerusalem, resi ha ndi Griik, si otu a wega ha n'ebe di anya site n'ala ha. **7** "Lee, aga m esi n'ebe ahụ unu refuru ha kpolite ha. Aga m emekwa ka ihe ndi ahụ niile unu mere bighachi unu n'isi. **8** Aga m ewere umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi resi ha ndi Juda, ndi ga-eresi ha ndi Sheba, bụ mba tere anya." Onyenwe anyi ekwuola ya. **9** Kwuputanu nke a n'etiti mba niile: Jikerenu agha! Kpoteenu ndi dike n'agha. Ka ndi agha niile a zuziri azuzi bjaruo nso ibu agha. **10** Kpugharianu mma oge unu ka ha burukwa mma agha, kpughariakwanu mma ikwa osisi unu ka ha ghoo ube. Ka onye na-adighi ike kwuo si, "Adi m ikel!" **11** Chikota onwe unu osijiso, bja, unu mba niile, no n'ebe niile. Zukotaanu n'ebe ahụ. Kpdata ndi agha gi di ike Onyenwe anyi! **12** "Ka akpolitekwa mba niile, mee ka ha niile bjaruo na Ndagwurugwu Jehoshafat, n'ihị na ọ bụ n'ebe ahụ ka m ga-anọ kpee mba nọ n'akuku niile ikpe. **13** Tinye

mma iwe ihe ubi, n'ihị na mkpuru ubi achaala. Bja zochaa mkpuru vajini, n'ihị n'ebe ịzọcha mmanya ejula, ebe ịnara mmanya gi niile ejubigakwala oke, n'ihị na ajo omume ha di ukwu." **14** Otutu igwe mmadu, otutu igwe mmadu! Ha juputara na ndagwurugwu mkpebi ikpe ahụ! N'ihị na ubochi Onyenwe anyi di nso, na ndagwurugwu mkpebi nhoru ahụ. **15** Anyanwu na onwa ga-agbaji oji, kpakpando agakwaghị enye ihè. **16** Onyenwe anyi ga-ebigbo na Zayon, olu ya gada n'ime Jerusalem. Elu ụwa na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji. Onyenwe anyi ga-aburu ndi ya ebe mgbaba. Ọ ga-aburu ndi Izrel ebe e wusiri ike. **17** "Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke unu bi na Zayon, n'ugwu m di nso. Jerusalem ga-abu ebe di nso. Ndi mba ọzọ agakwaghị esite n'ime ya gabiga ọzọ. **18** "N'ubochi ahụ, mmanya ọhuru ga-esi n'ugwu ukwu niile na-ataputasi, mmiri ara ehi ga-na-eruputakwa site n'ugwu nta niile; mmiri ga-nasokwa na ndagwurugwu niile nke Juda ebe mmiri si eru. Isi iyi ga-esitekwa n'ulonso ukwu Onyenwe anyi soputa dee Ndagwurugwu Shitim. **19** Ma Ijpt ga-atogboro n'efu, Edom ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n'ihị ihe ike ha mere ndi Juda, bụ ndi ha kwafuru obara ndi aka ha di ocha n'ala ha. **20** Ma Juda ga-abu ebe mmadu ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi. A ga-ebikwa na Jerusalem n'ogbo niile. **21** Aga m ahapu ibo ọbọ obara ha? Mba, agaghị m agunye onye ikpe maara ịka onye ikpe na-amaghi.

Emos

1 Okwu ndi Emos kwuru, onye bu otu n'ime ndi ozuzu aturu nke obodo Tekoa. Ndi a bu onu o huru banyere Izrel. O huru onu a mgbe Uzaya bu eze ndi Juda. N'oge ahu kwa ka Jeroboam nwa Joash na-achi Izrel. O huru onu a afu abuo tupu oke ala oma jijiji ahu adiri. **2** O sirji, Onyenwe anyi si n'ugwu Zayon na-ebigbo, o si na Jerusalem na-eme ka olu ya daa uda. Ebe ita nri nke ndi ozuzu aturu ga-eru uju. Elu ugwu Kamel ga-akponwukwa. **3** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ih i ngehie ato nke Damaskos, na n'ih i ngehie ha nke ugboro ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ih i na ha azopjala ndi m n'ime Gilead, ha ji igwe izocha mkpuru oka nwere eze. **4** N'ih i ya, aga m esunye oku n'uloeze Hazael; oku a ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Ben-Hadad. **5** Aga m etiji ibo onu uzọ ama Damaskos, aga m ekpochapukwa ndi niile bi na Ndagwurugwu Aven, na onye ahu mkpara eze di n'aka ya, nke no na Bet-Eden. Ndi Aram ga-abukwa ndi a dotara n'agha, ndi a ga-adokpuru gaa Kia." Ka Onyenwe anyi kwuru. **6** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ih i ngehie ato nke Gaza, e, n'ih i ngehie nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu, n'ih i na ha dotara mmadu niile n'agha, ranye n'aka ndi Edom. **7** N'ih i ya, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Gaza, ebe ya niile e wusiri ike ga-agba oku. **8** Aga m egbu ndi Ashdod, ma bibiekwa onye ahu na-achi Ashkelon. Aga eweli aka m megide ndi Ekron, ruo mgbe ndi Filistia foduru ga-ala n'iyi." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji. **9** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ih i ngehie ato nke Taja, e, n'ih i nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ih i na ha dokpuru ogbako ndi mmadu renye n'aka Edom dika ohu, ma chefuu ogbugba ndu nwanne na nwanne di n'etiti ha. **10** N'ih i nke a, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Taja; o ga-eredakwa ebe ha niile e wusiri ike." **11** Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ih i ngehie ato nke Edom, e, n'ih i nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ih i na o ji mma agha chuo nwanne ya oso, o meghe ebere, kama, o mere ka iwe ya digidesie ike; nrubiga oke nke onuma ya akwusikwagh i akwusi. **12** N'ih i ya, aga m esunye oku na Teman; o ga-erekwa n'ebe niile e wusiri ike nke Bozra." **13** Ma otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ih i ngehie ato nke Amon, e, n'ih i nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu, n'ih i na ha were mma agha ha bowaa afu umu nwan yi Gilead di ime, n'ih i ime ka oke ala ha saa mbara. **14** N'ih i nke a, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Raba. O ga-erepiakwa ebe ya niile e wusiri ike. Oke uzu agha nke ga-ada dika uzu oke ifufe, na uzu egbe eluigwe ga na-ada n'ubochi ahu. **15** Eze ha na ndisi ochichi ya ga-abu ndi a dotara n'agha, ndi ga-aga biri n'ala ozu." Ka Onyenwe anyi sirji.

2 Otu a ka Onyenwe anyi sirji, "N'ih i ngehie ato nke Moab, e, n'ih i nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ih i na ha surere okpuku eze ndi Edom oku, mee ha ka ha ghoo ntu. **2** Ya mere, aga m ezite oku na Moab, nke ga-erepia ebe niile e wusiri ike nke Keriot. Moab ga-anwu n'ime ogbaaghara, n'etiti mkpu agha, na uda opi ike. **3** Aga m ala onyeisi ochichi ya n'iyi, gbukwaa ndi ozi niile no n'okpuru ya." O bu Onyenwe anyi na-ekwu. **4** Otu a ka Onyenwe anyi sirji, "N'ih i ngehie ato nke Juda, e, n'ih i nke ano, agagh i m

ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ih i na ha ajula iwu Onyenwe anyi. Ha ajukwala irube isi ha n'ukpuru ya. Ha aburu ndi e ji okwu ugha duhie, bu okwu ugha ndi ahu nna nna ha gbasoro. **5** N'ih i nke a, aga m esunye oku na Juda, o ga-erepia ebe niile e wusiri ike nke Jerusalem." **6** Otu a ka Onyenwe anyi sirji, "N'ih i ngehie ato nke Izrel, e, n'ih i nke ano, agagh i m ahapu inye ya ntaramahuhu. Ha na-ere ndi ezi omume n'ih i olocha, reekwa umu ogbenye n'onu ahia e ji azu akpukpokwu abuo. **7** Ha na-azopja isi ndi ike na-adighi, na-echi ha onu n'aja, na-ewezuga ndi di umeala n'uzo ezi ihe. Nwoke na nna ya na-edinakwuru otu nwaagbogh, si otu a meruo aha nso m. **8** Ha na-edina n'akuku ebe ichu aja obula, n'elu uwe ndi anata na mbe. N'ime ulonso chi ha, ha na-anu mmanya ha natara dika ihe nra. **9** "Ma a lara m ndi Amorit n'iyi n'ihu ha, ndi ahu di ogologo dika osisi sida, ndi sikwara ike dika osisi ook. Alara m mkpuru ha di n'elu, na mgborogwu ha niile di n'okpuru n'iyi. **10** Esitere m n'ala Ijpt kpoputa unu, duru unu gafee n'ozara iri afu ano, ime ka unu nweta ala ndi Amorit. **11** "Ahoputara m umu unu ufodu ka ha buru ndi amuma, hoputakwa ufodu ndi okorobia unu ka ha buru Nazirait. Unu ndi Izrel, unu ga-ago na nke a abughi eziokwu?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara ya. **12** "Ma unu mere ka ndi Nazirait ah uo mmanya. Unu nyekwara ndi amuma iwu ka ha kwusi ibu amuma. **13** "N'ih i ya, aga m abjada unu n'ala n'onodu unu, dika ugboala nke e bujuru ukwu oka si abiada. **14** Igba oso agagh i azoputa o buladi ndi di nwe ukwu oso, ndi di ike agagh i agba onwe ha ume, ndi bu dike n'agha agagh i azoputa onwe ha. **15** Ndi na-agba uta agagh i agbata ihe obula, ndi nwere ukwu oso agagh i enwekwa ike igba oso. O buladi onye igba inyinya doro anya agakwagh i enwe ike igbanari ihe mberede nke ga-abiakwas i ya. **16** Ndi ibi siri ike n'etiti ndi dike unu, ga-agbara oto gbaru oso n'ubochi ahu." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.

3 Nuru okwu ndi a nke Onyenwe anyi kwuru megide unu, unu ndi Izrel, megidekwa ezinaulo ah uo niile nke m kpoputara site n'ala Ijpt. **2** "Naani unu ka m hoozo n'ime ezinaulo niile nke no n'elu uwa; O bu n'ih i nke a ka m ga-eji nye unu ahuhu n'ih i mmehie unu niile." **3** Mmadu abuo gae si ana jekoo ije ma o buru na ha enweghi nkwekorita? **4** Odum o na-agbo uja n'ohja ma o buru na o nweghi anu o huru? Nwa odum o na-ebigo n'ime olulu ya, mgbe o dighi anu o dogburu? **5** Nnunu o na-ama n'onya di n'ala ma o buru na o nweghi onya e siri ijide ya? Onya e siiri anu o na-akuchi ma o buru na o nweghi ihe o matara? **6** Mgbe a furu opi n'obodo, o bu na ndi bi n'ime ya adighi ama jijiji? Mgbe mbibi na ila n'iyi dakwasiri obodo obula o bughi Onyenwe anyi mere ka o di? **7** N'ezie Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi adighi eme ihe obula tutu ruo mgbe o buru uzo gosi ya ndi na-ejere ya ozi bu ndi amuma. **8** Odum agboala uja, o nwere onye na-agagh i atu egwu? Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola okwu, onye ga-ahapu ibu amuma? **9** Kwusaanu ya n'obodo niile e wusiri ike nke Ashdod na ebe niile e wusiri ike nke Ijpt, si, "Zukotanu n'elu ugwu niile nke Sameria ka unu hu oke ogbaaghara nke di n'etiti ya na mmegbu niile nke di n'etiti ndi ya." **10** "Ha echezoola ime ezi ihe." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "bu ndi ah uo na-akpakoba ihe e zutere n'ohi na ihe e sitere n'aka ike punara ndi mmadu n'ime n'ulo ha niile e wusiri ike." **11** N'ih i ya nke

a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Onye iro na-abia! O ga-agba ala gi gburugburu; o ga-akwatu ebe niile gi bu nke e wusiri ike, ma kwakorokwa ihe niile di n'ulo gi ndi ahụ e wusiri ike." 12 Otu a ka Onyenwe anyi siri, "Dika onye ozuzu aturu si anaputa naani okpukpu ukwu abuo maobu iberibe nti site n'onu odum, otu a ka a ga-esi zoputa umu Izrel bi na Sameria, na nkuku isi ihe ndina na n'iberibe akwa oma site n'elu ihe ndina." 13 "Nuru nke a, ma gbaanu ama megide umu Jekob," o bu otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, kwubiri. 14 "N'ubochi ahụ, m ga-enye Izrel ahuhu n'ihu mmehie ha, aghaghị m imebikwa ebe ichu aja nke di na Betel. Mpi di n'ebe ichu aja ka a ga-ebipukwa, mee ka ha daa n'ala. 15 Aga m etida ulo ndi niile ha wuru maka oge oyi, na nke ha wuru maka oge okpomoku; aga m ebibikwa ulo ndi ahụ niile ha ji odu enyi wuo. Otutu ebe obibi ha niile ka a ga-etitukwa." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

4 Nuru okwu a, unu nne ehi nke Bashan, ndi na-ebi n'elu ugwu Sameria, unu ndi inyom na-emegbu ndi ogbenye, ma zopjakwa ndi mkpa na-akpa, ndi na-asi di ha, "welatara anyi ihe onunu." 2 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ewerela idi nso ya nuo iyi, si, "Ubochi ahụ aghaghị ibia mgbe a ga-iji nko dokpuru unu puo; jiri nko azu dokpuru o buladi onye ikpeazu n'ime unu. 3 O bu site n'oghere di iche iche e mere na mgbidi obodo, ka onye obula ga-esi n'ahiri n'ahiri puo, a ga-atuga unu n'uzo Hamon." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 4 "Gaanu na Betel, ma jehie. Jeenu Gilgal mee ka mmehie baa uba. Butenu ihe aja unu ututu niile. Webatakwanu onyine otu uzu n'uzo iri unu n'ubochi ato obula. 5 Chonun aja nsure oku dika aja ekele, site n'achicha koro eko; kposaakwanu banyere onyinye afo ofufu niile unu na-enye, nyaanu isi banyere ha, unu bu ndi Izrel, n'ihu na nke a bu ihe unu huru n'anya ime." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 "E mere m ka unu nwee eze di ocha n'obodo unu niile, mekwa ka ukọ nri di n'onumara unu niile ma unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 7 "Ozokwa, Mu onwe m gbochikwara mmiri izoro unu, mgbe o foduru onwa ato tupu owuwe ihe ubi ebido. Nyerere m otu obodo mmiri ozuo, ma gbochie ya izoro obodo nke ozo. Mmiri zoro n'otu ubi, ma nke mmiri ezoghị na ya kponwuru. 8 Ndi si obodo abuo maobu ato chorọ mmiri onunu jee n'obodo ozo, ma ha enwetaghị nke ha ji anuju afo, ma n'ime ihe ndi a niile unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 9 "Ezitere m orja nchakpo n'ubi unu niile a gbara ogie, ya na ubi vaini unu niile, otutu oge, werekwa orja na-eripia ihe ubi na omuma ebu bibie ha, zitekwa igurube nke richapuru osisi fig na osisi oliv unu niile, ma nke a emeghi ka unu aloghachikwute m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 10 "Ezitere m n'etiti unu ajo orja na-efe efe dika ndi ahụ m zitere ndi Ijiti. Ejiri m mma agha gbuo umu okorobia unu, mee ka a dota inyinya agha unu n'agha. Emerere m ka isisi ojoo ndi niile nwuru n'omuma ulo ikwu unu juputa imi unu, ma nke a emeghi ka unu aloghachikwute m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 11 "Akwaturu m ufodu n'ime unu dika mgbe Chineke kwaturu Sodom na Gomora. Unu dika oloko nku oku aloputara site n'oku, ma unu aloghachikwuteghi m," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 12 "N'ihu ya, ihe ndi a ka m na-aga ime gi, gi bu Izrel.

Ebe o bukwa na ejikerela m ime gi ihe ndi a, jikere, O Izrel, izute Chineke gi." 13 Ma lee, onye na-akpu ugwu niile, onye na-ekekwa ifufe, nke na-ekpughekwa echiche uche ya nye mmadu, onye na-emekwa ka chi obubo ghocho ochichiri, na-azochakwa ugwu niile n'obukwu ya, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

5 Nuru okwu ndi a, nke a ka m na-ekwu megide unu, o bu mkpu akwa maka gi ezinaulo nke Izrel: 2 "Izrel, nwaagbogho na-amaghị nwoke, a daala, o gaghị ebilite ozo, onye a gbahapuru n'ala nke aka ya, o dikwaghị onye gae-kulite ya." 3 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-asi Izrel, "Obodo unu nke na-ezipu puku ndi ike, ka naani nari ga-afodu, obodo unu na-ezipu nari ndi ike ka naani iri ga-afoduru." 4 Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi na-aga ulo Izrel, "Chonun m, ka unu diri ndu. 5 Unu achola Betel, unu abanyekwala na Gilgal, maobu ga ije ruo Binasheba. N'ihu na Gilgal aghaghị ije biri n'ala ozo, ebe Betel ga-agho ebe togboro n'efu." 6 Chonun Onyenwe anyi, ka unu diri ndu, ka o gharakwa iji ike bjakwasị ulo Josef, dika ire oku, o ga-erepia ha. Betel agaghị enwe onye ga-emenyu. 7 Unu ndi na-eme ikpe ziri ezi ka o ghocho ihe ilu, na-ekpukwa ezi omume ihu n'ala. 8 Onye mere kpakpando pleiades na orion, onye na-emekwa ka oke ochichiri ghocho ututu, na-emekwa ka ubochi ghocho abali, onye na-akpo mmiri nke osimiri oku, wusa ha n'elu ala akoro, Onyenwe anyi bu aha ya. 9 Onye na-eme ka jla n'iyi bjakwasị ndi di ike n'otu ntabi anya, na-emekwa ka jla n'iyi bjakwasị ebe ahụ niile e wusiri ike. 10 O di ndi na-akpo onye na-edebe ikpe ziri ezi n'uloikpe asi, na-elelikwa onye na-ekwu eziokwu anya. 11 Unu na-azopia ndi ogbenye, na-anapu ha ukwu oka wiiti ha. Unu ewuolara onwe unu ulo nkume a wara awa, ma unu agaghị ebi n'ime ha. Unu akwala ubi vaini mara mma, ma unu agaghị ahụ ihe onunu obula sitere n'ime ha. 12 N'ihu na amaara m njehie unu niile, ka ha si baa uba, matakwa otutu mmehie unu niile. Unu na-emegbu ndi ezi omume, na-erikwa ngari. Ma na-achupukwa ndi o dighi nke ha nwere n'onu uzu ama. 13 N'ihu ya, onye nwere uche na-ekpuchi onu ya n'oge ahụ, n'ihu na oge ndi ahụ di njo. 14 Chosienu ezi ihe ike, o bughị ihe ojoo; ka unu diri ndu. Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile ga-anonyere unu, dika unu si kwuo. 15 Kponun ihe ojoo asi, ma hunu ezi ihe n'anya. Meenu ka ikpe ziri ezi guzosie ike n'uloikpe unu. O nwere ike buru na Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ga-enwe amara n'ahụ ndi foduru Josef. 16 N'ihu ya, nke a ka Onyenwe anyi, Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Onyenwe anyi na-asi, "Oke iti mkpu akwa aghaghị idi n'okporozu niile; o bukwa n'ama niile ka ha gasi, azigbakwa, azigbakwa. A ga-akpo ndi oru ubi ka ha bia kwaa akwa, kpoakwa ndi na-eru uju ka ha bia tie mkpu akwa. 17 A ga-enwe iti mkpu akwa n'ime ubi vaini niile, n'ihu na aga m esi n'etiti unu gafee," ka Onyenwe anyi kwuru. 18 Ahuhu diri unu, ndi ahụ na-achosi ubochi Onyenwe anyi ike. Gini mere unu ji achọ ubochi nke Onyenwe anyi ahụ? Ubochi ahụ ga-abu ochichiri, o bughị ihè. 19 O ga-adị ka onye si n'ihu odum na-agbapu ma zute anu ohia bia, maobu onye gbabara n'ulo ya izuikere ma tukwasị aka ya n'aja ulo, agwo ataa ya. 20 Ubochi Onyenwe anyi o gaghị abụ ubochi ochichiri, na-abughị ihè, nke oke ochichiri, a na-agaghị enwe ihè obula na ya? 21 "Akporo m mmemme oriri na onunu unu asi, ajula m

ya. Nnọkọ nke oke nzuko unu adighi atokwa m uto. **22** A sikhwarị na unu bunyere m aja nsure oku unu na aja mkpuru oka unu, agaghị m anabata ha. Aja udo nke anụ unu gbara abuba aburughị m ihe obula. **23** Sitenụ n'ebe m nọ wezuga ụzụ jbu abụ unu. Agaghị m ege ntị n'abụ ubo akwara unu. **24** Kama meenụ ka ikpe ziri ezi na-asogharị dika mmiri, ka ezi omume na-asogharịbiga oke dika iyi nke na-adighi ata ata. **25** "Iri afo anọ ndị ahụ unu nọ n'ozara, unu chwurụ m aja, unu o wetara m onyinye, unu ụlọ Izrel? **26** Unu ga-ebuli eze unu Sakut elu, na arụsị Kayiwan, chi kpakpando unu, bụ onyinyo unu, na chi niile a kpuru akpu, nke unu kpuru nye onwe unu. **27** Ya mere, aghaghị m ime ka e buru unu gaa n'ala ndị ozo, n'ofe Damaskos," ka Onyenwe anyi, Onye ahụ aha ya bụ Chineke, Onye puru ime ihe niile kwuru.

6 Ahuhụ dirị ndị ahụ na-enweghị nsogbu n'ime Zayon, na ndị ahụ na-ebi n'izuoke n'ugwu Sameria, bụ ndị a maara aha ha na isi mba nke mba niile, ndị agburu Izrel niile na-abjakwute. **2** Gaanụ Kalne, ka unu lee ya anya, site n'ebe ahụ unu jeruo Hamat, obodo ukwu ahụ, mgbe ahụ unu gbada jeruokwa Gat nke dī na Filistia Ha o kacha alaeze abụo unu mma? Ka ala ha o kariri ndị nke unu? **3** Unu na-ewezuga ubochi ojoo ahụ ma na-eme ka ubochi ihe ike bja nchwanga. **4** Azigba unu ndị na-edina n'elu akwa odu enyi, na-agbatị onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-erikwa anụ umu aturu dī mma na umu ehi e mere ka ha gbaa abuba. **5** Ndị na-abụ abụ nke na-abaghị n'uda ubo akwara, ma were aka ha ruora onwe ha ngwa egwu dika David mere. **6** Unu na-anụ mmanya site n'oba; na-ete mmanụ makarishiri mma, ma ila n'iyi nke Josef adighi ewute ha. **7** N'ihī ya, unu ga-abụ ndị a ga-ebu ụzọ mee ka ha jee biri n'ala ndị ozo. Na mberede, oke oriri unu na idina ala setja onwe unu ga-akwajị. **8** Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi ewerela onwe n'ụzọ iyi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile akwuputala si, "Ihe arụ ka mfuli elu nke Jekob buru m; ana m akpokwa ebe ya niile e wusiri ike asị. N'ihī ya, aghaghị m iwere obodo a na ihe niile dī ya n'ime nyefee n'aka ndị ozo." **9** Ma o buru na mmadu iri afo n'ime otu ụlọ, ha niile aghaghị inwu. **10** Ma o buru na nwanna, bụ onye nke na-aga ikpo anụ ahụ ndi a oku, abata ibupu ha n'ezī, o juo otu onye nọ n'ime ime ụlọ ahụ si, "O nwere onye ozo gi na ya nọ?" Onye ahụ zaa, "O dighi," mgbe ahụ nwanna ahụ ga-asị, "Nọ juu. Anyi agaghị akpo aha Onyenwe anyi." **11** N'ihī na lee, Onyenwe anyi e nyela iwu. O ghaghị itikposi ụlọ ukwu ndi ahụ, tiriekwa ụlọ nta ndi ahụ niile. **12** Inyinyo o na-agba oso n'elu nkume? Mmadu o na-eji ehi abuo e jikotara onu akọ elu osimiri? Ma unu atugharjala ikpe ziri ezi mee ya ka o ghoọ nsi, mkpuru nke ezi omume ka unu mekwara ka o ghoọ ihe ilu. **13** Unu ndi na-anuri onu n'ihī na unu meriri obodo Lo Deba, ndi na-asị, "O bughị site n'ike aka anyi ka anyi nwetakwara Kanaim?" **14** "Ma lee, aghaghị m ime ka otu mba bilie imegide unu, ụlọ Izrel," otu a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. "Ha ga-emekpa unu ahụ site n'uzo niile site na Lebo Hamat ruo ndagwurugwu Araba."

7 Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi mere ka m hu. Lee, o na-akwado igwe igurube nke ga-abja bibie ihe ubi niile ga-etoputa mgbe e burula ụzọ wee ihe ubi nke mbu nke a na-enye eze, dika ihe ruuru ya. **2** Mgbe ha tachara ahijia niile dī n'ala ahụ, etiri m mkpu: "Onye kachasị ihe

niile elu, bụ Onyenwe anyi biko arioo m gi, gbaghara. Jekob o ga-esi aha guzosie ike? Lee, o dikariri nta." **3** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onyenwe anyi kwuru si, "Ihe di otu a agaghị emekwa." **4** Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi gosiri m: Lee, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-akpokwa oku jji ya kpee ikpe. Oku ahụ repiara ogbu mmiri, repiakwa ala ahụ niile. **5** Mgbe ahụ, asiri m, "Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi biko, arioo m gi kwusi! Olee otu Jekob ga-esi guzosie ike? Lee na o dikariri nta!" **6** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, "Ihe di otu a agaghị emekwa." **7** Nke a ka o gosiri m, lee, Onyenwe anyi na-eguzo n'akuku mgbidi nke e ji ihe itu mgbidi tuo nke oma, o jikwa ihe itu mgbidi n'aka ya. **8** Onyenwe anyi siriri m, "Emos, gini ka i na-ahu?" Asiri m, "Ihe itu mgbidi." Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru, "Lee, mu onwe m na-edo ihe itu mgbidi n'etiti ndi m bu Izrel, agaghikwa m esi ebe ha no gafee. **9** "Ebe niile e wuliri nke nke Aizik aghaghị jbu ebe e mebiru emebi, ebe nso niile nke Izrel aghaghị jbu ebe togboro n'efu, aghakwaghị m iweli mma agha m elu jji megide ulo Jeroboam." **10** Mgbe ahụ, Amazaya onye nchujaja no na Betel zigaara Jeroboam bu eze Izrel ozi na-asị, "Emos na-akwalị izu nzuzo ka o megide gi n'etiti ulo Izrel, ala apughị ibu okwu niile si ya n'onu aputa. **11** Nke bu ihe Emos no na-asị, "Jeroboam aghaghị inwu site na mma agha, Izrel aghakwaghị isite n'ala amuru ha jee biri n'ala ozo, dika ndi a dotara n'agha." **12** Mgbe ahụ, Amazaya gwara Emos, "Gi onye onu uzo, gbara oso gbalaa ala Juda. Jee n'ebe ahụ, rie achicha nke sitere n'ibu amuma gi, norokwa n'ebe ahụ buo amuma gi. **13** Ebulala amuma ozo na Betel, n'ihī na o bu ebe nso nke eze, o bukwa ulonso ukwu nke alaeze ya." **14** Mgbe ahụ, Emos zaghachiri Amazaya, "O dighi mgbe m bu onye amuma, abukwaghị m nwa onye amuma, kama abụ m onye na-elekota igwe ewu na aturu, na onye oru na-azu osisi sikamo. **15** Ma Onyenwe anyi sitere n'ebe izu igwe ewu na aturu kpoputa m, Onyenwe anyi siriri m: 'Gaa buoro ndi m Izrel amuma.' **16** N'ihī ya, ugba a nuru okwu Onyenwe anyi, ma unu na-asị, "Ebulala amuma megide Izrel, ekwukwala okwu megide ulo Aizik." **17** "Ya mere, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Nwunye gi ga-agho nwanji na-agba akwuna n'ime obodo. Umụ gi ndi nwoke na ndi nwanji ka a ga-eji mma agha gbuo. A ga-atu ala gi n'ihē otutu, kewasija ya nye ndi ozo, ma gi onwe gi ganwu n'ala ruru aru. A ghakwaghị idota Izrel n'agha mee ka ha gaa biri n'ala ndi mba ozo."

8 Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi gosiri m. Otu nkata nke mkpuru osisi okochi chara acha juputara. **2** O siriri m, "Emos, gini ka i na-ahu?" A siriri m: "Otu nkata nke mkpuru osisi chara acha juputara n'ime ya." Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siriri m, "Oge ogwugwu abiakwasila ndi m, Izrel. Agaghị m ewezugakwa ntaramahuhu dirị ha." **3** Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara, "N'ubochi ahụ, abụ niile nke a na-abu n'ime ulonso ukwu ga-agho iti mkpu akwa. Otutu, otutu ozu ndi nwuru anwu, n'ebe niile obula ka atupusiri ha! Mkpota obula adighikwa!" **4** Nuru unu nke a, unu ndi na-azopia ndi mkpa na-akpa, na-emekwa ka umu ogbenye di n'ala a gwusija, **5** na-asị, "Olee mgbe onwa ohuru ga-agafe ka anyi ree mkpuru ubi, na mgbe ubochi izuike ga-agwu ka anyi ree oka wiiti?" Ka anyi jiri ihe

otutu di nta, na ibuli onu ngwa ahia elu, na aghugho site n'iji ihe otutu na-ezughị ezụ. **6** Jiri olocha zuta umu ogbenye, jirikwa akpukpokuwu abuo anyi zuta ndi mkpa na-akpa, ma reekota oka wiiti anyi zachatara n'ala ya na ezi oka wiiti. **7** Onyenwe anyi ewerela nganga Jekob nuo iyi, "N'ezie, agaghị m echefu, o buladi otu n'ime oru niile ha ruru." **8** O bu na ala agaghị ama jijiji n'ihie nke a, ndi niile bi n'ime ya ha agaghị eru uju? Ala a niile ga-etoju dika osimiri Najl, a ga-eme ka o magharja malie elu, ma tachaa dika iyi Ijpt. **9** "Ma n'ubochi ahụ," otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya, "Aga m eme ka anyanwu daa n'etiti ehiehie, ime ka ochichiri diri n'etiti oke ehiehie nke ubochi. **10** Aghaghị m ime ka ubochi oke oriri unu gho ubochi iru uju; gbanwee abu unu niile ka ha gho abu akwa. Aga m eme ka onye obula n'ime unu yiri akwa mkpe, meekwa ka unu kpuchaa isi unu. Aga m eme ka ubochi ahụ diri ka ubochi a na-eru uju, n'ihie otu mkpuru nwa nwoke nwuru anwu. Ogwugwu ya ga-adika ubochi na-elu ilu ilu. **11** "Lee, ubochi ndi ahụ na-abja," otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya, "mgbe m ga-eziga oke unwu n'elu ala, o bughi unwu nke nri maobu nke akpiri ikpo nku nke mmiri, kama o bu oke unwu nke inu okwu niile nke Onyenwe anyi. **12** Ha ga-awaghari site n'otu osimiri ruo n'osimiri ozo, sitekwa n'ugwu ruo n'owuwa anyanwu; ha ga-agbaghari n'elu na ala icho okwu Onyenwe anyi, ma ha agaghị achota ya. **13** "N'ubochi ahụ, "umu agbogh ndi mara mma ile anya, na umu okorobia ndi di ike ga-ada mba n'ihie akpiri ikpo nku. **14** Ndi ahụ na-eji mmehie Sameria na-anu iyi, ndi na-asi, 'Dika chi gi na-adi ndu, gi Dan,' nakwa, 'Ebe o bu na chi ndi Biasheba na-adi ndu,' ha ga-ada, ha agakwaghị ebilite ozo."

9 Ahuru m Onyenwe anyi ka o guzo n'akuku ebe ichu aja, o siri, "Tie onu ogidi ndi a ihe, ruo mgbe mbata onu uzo ha niile mara jijiji. Tipiasja ha n'isi mmadu niile; aga m ejikwa mma agha gbuo ndi niile foduru. O dighi onye ga-agbapu, o dikwaghị onye ga-ewezuga onwe ya. **2** O buru na ha egwu ala ruo n'ala mmuo, site n'ebe ahụ ka aka m ga-esi dolie ha, o burukwa na ha arigoro ime eluigwe, site n'ebe ahụ ka m ga-esi wedata ha n'ala. (Sheol h7585) **3** O burukwa na ha ezoo onwe ha n'elu Kamel n'ebe ahụ ka m ga-esi choputa ha, kpuru ha, a sikwa na ha ezoo onwe ha n'ala oke osimiri, n'ebe ahụ ka m ga-enye ajuala nke mmiri iwu ka o taa ha. **4** O buru na a dota ha n'agha mee ka ha gaa biri n'ala ndi mba ozo, n'ebe ahụ aga m enye mma agha iwu ka o gbuo ha. "Aga m elekwasi ha anya m abuo n'ihie ime ha ihe ojoo, o bughi ihe oma." **5** Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye na-emetu ala aka mee ka o gbazee, ime ka ndi niile bi n'ala ruo uju; ala ya niile bilie na-ebili dika mmiri nke osimiri Najl, nke na-emesiakwa dajuo dika mmiri Ijpt. **6** Onye na-ewu ulo elu ya n'eluigwe niile, na-eme ka ntoala ya di n'uwa. Onye na-akpo mmiri nke osimiri oku, ma na-awusa ha n'ala, aha ya bu Onyenwe anyi. **7** "O bu na unu ndi Izrel adighi ka ndi Kush n'ebe m no?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "O bu na-esighi m n'ala Ijpt kpoputa Izrel, site na Kafto kpoputa ndi Filistia, ma kpoputakwa ndi Aram site na Kia? **8** "N'ezie, anya Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi dikwasiri n'ahu alaeze ahụ nke na-emehie. Aghaghị m ila ya n'iyi, kpochapu ya site n'elu uwa, naani na m agaghị ebibicha ulo Jekob kpankpan." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **9** "Ma

lee, mu onwe m gaje inye iwu, aga m ayoghari ulo Izrel n'etiti mba niile dika e si ayoghari oka n'ime nyo, ma o dighi otu mkpuru oka n'ime ya nke ga-ada n'ala. **10** Ma ndi mmehie ahụ niile no n'etiti ndi m, ndi ahụ na-asi, 'Mbibi agaghị erute anyi, anyi agaghị ezute ya, aghaghị inwu site na mma agha.' **11** "N'ubochi ahụ, "aga m emekwa ka ulo ikwu Devid dara ada guzoziakwa. Aga m emezi akuku ya niile gbajiri agbaji, mee ka akuku ya niile dakposiri adakposi guzozie dika o di na mbu. Aga m ewughariakwa ya, mee ka o diri ka o di na mbu. **12** Ka ha nwee ike inweta ndi foduru n'Edom tinyere mba niile di iche iche bu nke a kpokwasiri aha m." Otu a ka Onyenwe anyi onye ga-emezu ihe ndi a niile kwubiri ya. **13** "Ubochi ndi ahụ na-abja, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Mgbe onye na-ako ubi ga-agafe onye na-ewe ihe ubi, onye na-agma mkpuru ka onye na-azocha mkpuru vaini ga-agafekwa. Mmánya ohuru ga-esitekwa n'elu ugwu na-ataputa, o ga-esitekwa n'ugwu nta niile na-asoputa. **14** Aga m emekwa ka ndi m bu Izrel site n'obodo a dotara ha n'agha lota. "Ha ga-ewughari obodo niile togboro n'efu, birikwa n'ime ha. Ha ga-aku ubi vaini a gbara ogige, nuokwa mmánya si na ya. Ha ga-arukwa ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya. **15** Aga m aku Izrel n'ala ha. A gaghị ehopukwa ha ozo site n'ala ahụ bu nke m nyere ha." O bu ihe Onyenwe anyi Chineke unu kwuru.

Ọbadaya

Ndị nnapụta ga-agbago n'ugwu Zayon maka ịchị ugwu Iso niile. Mgbe ahụ alaeze niile ga-abụkwa nke Onyenwe anyị.

1 Ohụ nke Ọbadaya hụrụ. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu banyere Edom. Anyị anụla ozi si n'ọnụ Onyenwe anyị, e zipụla onyeozị ka ọ gaa mba niile dị iche iche zie ha ozi, si, “Bilikwanụ ka anyị gaa buo agha megide ya.” **2** “Lee, aga m eme ka ị dị nta n'etiti mba dị iche iche; ị ga-abụ ihe a na-elelị anya nke ukwu. **3** Nganga nke obi gị eduhiela gị, gị onye bi na mgbawa niile nke nkume dị elu, onye ebe obibi ya dị n'ebe dị oke elu. Gị onye na-ekwu n'ime obi ya, ‘Onye ga-akpudata m n'ala?’ **4** A sịkwari na i felie elu dika ugo, ọ burukwa na ị kpaa akwụ gị n'etiti kpakpando, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gị n'ala.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **5** “Ọ buru na ndị ohi abiakwute gị, e, ọ buru na ndị na-apunara mmadụ ihe abiakwute gị n'etiti abali, lee, ụdị mbibi na-echere idakwasị gị! Ọ bughị naanị ihe ha chọrọ ka ha ga-ezuru? Ọ buru na ndị na-aghọ mkpuru vajị abiakwute gị, ọ bụ na ha agaghị ahapuru gị mkpuru ole na ole? **6** Ma lee ka e si nyochaputachaa ebe niile Iso debere akụ ya, lekwa ka e si chikoro akụ ya niile bụ nke zoro ezo! **7** Ndị enyi gị niile aghogbuola gị, nwee ike imegide gị, ndị gị na ha na-adị na mma achuruła gị ruo n'oke ala; ndị gị na ha na-eriko nri gị ga-esiri gị onya igbuda, ma ị gaghị achoputa ya. **8** “N'ubochi ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “ọ bụ na mụ agaghị ala ndị oke amamihe niile nọ n'Edom n'iyi, bụ ndị nwere mmụọ nghota nọ n'ugwu Iso? **9** Ndị gị bụ dike n'agha, o Teman, ka ụjọ ga-eri. Onye ọbụlakwa nọ n'ugwu Iso niile, ka a ga-egbuda n'agha. **10** N'ihị na i gbuola ma mesokwa nwanne gị bụ Jekob ihe ike. Ihere ga-ekpuchi gị; a ga-alakwa gị n'iyi ruo mgbe ebighị ebi. **11** N'ubochi ahụ, ị nọrọ onwe gị, na-ele ndị ọbja ka ha na-akwakorocha akunuba ya, sitekwa n'ọnụ ụzọ ama ya gafee fee nza iji kerie Jerusalem. Ị dika ka otu onye n'ime ha. **12** Ma ị garaghị eleda nwanne gị anya n'ubochi nsogbu ya, ị garaghị anụ ndị Juda n'ubochi ahụ e bibiri ha. Ị garaghị anyara ha isi n'ubochi ahụ ha nọ na nsogbu. **13** I kwesighị isite n'ọnụ ụzọ ama ndị m zọọ ije n'ubochi ha nọ na nsogbu, o zighị ezi na i ga-enwe obi ahurị n'oge ihe ọjọọ biakwasiri ha, n'ubochi ha nọ na nsogbu, maobu jiri aka ike punara ha akụ ha n'ubochi nsogbu ha. **14** I kwesighị inochi na ngalaba ụzọ igbu ndị na-agbapu ọsọ ndụ, maobu were ndị ha fodayu ndụ nyefee ha n'aka ndị iro ha, n'ubochi nsogbu ha. **15** “Ubochi nke Onyenwe anyị dị nso nye mba niile. Dika i si mee ndị ọzọ, otu ahụ ka a ga-eme gị; ihe i metara ga-adị gị n'isi. **16** Dika i si site n'ugwu nsọ m n'ụzọ ihe ọhụrụ otu a ka mba niile gbara gị gburugburu ga-esi n'ụzọ ma na-adagharị. Ha ga-anụ, n'ụzọ, ma ọ gaghị adị ha ka o nwere ihe ha na-anụ. **17** Ma n'ugwu Zayon ndị gbara ọsọ ndụ ga-afodu, ọ ga-adị nsọ, ụlọ Jekob ga-enwetakwa ihe nketa ha ọzọ. **18** Ụlọ Jekob ga-abụ ọkụ, ụlọ Josef ga-abukwa ire ọkụ; ma ụlọ Iso ga-aghokwa ukwu oka. Ha ga-esunyekwa ha ọkụ ma rechapu ya. Ọ dīkwaghị ndị ga-afodu ndụ site n'ụlọ Iso.” Onyenwe anyị ekwuola ya. **19** Mgbe ahụ, ndị bi na Negev ga-ebichi n'ugwu ugwu Iso, ndị si na Shefela ga-enwekọta ala ndị Filistia. Ha ga-anochi ala ubi niile nke ndị Ifrem na nke Sameria. Ndị Benjamin ga-enwetakwa Gilead. **20** Ụmụ Izrel gbara ọsọ ndụ gaa na Hala, ga-enweta, bido n'ala Fonisia ruo Zarefat. Ndị ahụ e mere ka ha si Jerusalem gaa biri na Sefarad, ga-enwetakwa obodo niile nke Negeb. **21**

Jona

1 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere Jona nwa Amitai, na-asị, **2** “Bilie, gaa Ninive, bụ obodo ukwu ahụ, kwusaa okwu megide ya, n’ihi na ajoy omume ha abiarutela n’ihu m.” **3** Ma Jona gbaapuru oşo site n’ihu Onyenwe anyị chee ihu ya ije Tashish. O biliri jee Jona, n’ebe o huru ugbo mmiri nke naga Tashish. O kwuru ugwo ije ugbo, banye isoro gaa Tashish ka o nwee ike gbaụ site n’ihu Onyenwe anyị. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka ifufe di egwu malite ife n’elu osimiri ahụ, ebili mmiri bidokwara na-amaghari, choo itiwasi ugbo mmiri ahụ. **5** Mgbe ahụ, ndi niile na-arụ oru n’ugbo ahụ turu oke egwu, malite itiku chi ha. Ha malitekwaru itufu ihe niile di n’ugbo mmiri ahụ, ime ka ugbo ahụ di mfe. Ma n’oge ihe ndi a na-eme, Jona nori n’ala ala ugbo mmiri ahụ ebe o dinara ala na-arahu ụra. **6** Onyeisi ugbo jekwuru Jona si ya, “Gini ka i no n’ebe a na-eme, i na-arahu ụra? Bilie, kpokuo chi gi, ma eleghi anya o nwere ike ileta anyi anya, meere anyi ebere, zoputa anyi.” **7** Mgbe ahụ, ndi no n’ugbo sirita ibe ha, “Bianu ka anyi fee nza mata onye ihe ojoo di otu a si n’aka ya bjakwasị anyi.” Ya mere, ha fere nza, nza ahụ a maa Jona. **8** N’ihi ya, ha sirị ya, “Gwa anyi, onye mere ka ihe di otu a bjakwasị anyi. Gini bu aru gi? Ebee ka i si bja? I bu onye obodo ebere? Ole agburu i si na ya puta?” **9** O sirị, “Abu m onye Hibru, na onye na-akpo isiala nye Onyenwe anyi, bu Chineke nke eluigwe, onye kere osimiri na ala akoro.” **10** Egwu di ukwuuru turu umu nwoke ahụ, ha sirị ya, “Gini ka i mere?” N’ihi na ha matara na o si n’ihu Onyenwe anyi na-agbapu oşo, n’ihi na o gwala ha rii na o bu otu o si di. **11** Ma ebili mmiri ahụ gara n’ihu na-amali n’ike n’ike. N’ihi ya, ha sirị, “Gini ka anyi ga-eme gi, nke ga-eme ka osimiri daju?” **12** O gwara ha, “Bulienu m tunye n’ime osimiri. Nke a ga-emekwa ka o daju. N’ihi na amaara m na o bu n’ihi m ka ebili mmiri ojoo a ji na-abajakwası unu.” **13** Kama, ndi ikom ahụ ji ike nyasie ugbo ahụ ichighari ya laghachi n’elu ala, ma ha enweghi ike. N’ihi na oke osimiri ahụ na-amali elu karja ka o di na mbu. **14** Mgbe ahụ, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si, “Onyenwe anyi, biko ekwela ka anyi nwuo n’ihi onwu nwoke a. Biko, atukwasikwala obara nwoke a na-emeghi ihe ojoo n’isi anyi, n’ihi na gi Onyenwe anyi meela dika i si choo.” **15** Ya mere, ha buliri Jona elu tunye ya n’ime osimiri ahụ, ebili mmiri ahụ dajukwara. **16** Mgbe nke a mere ndi ikom ahụ turu egwu Onyenwe anyi nke ukwu. Ha churu Onyenwe anyi aja, kwekwa ya nkwa di iche iche. **17** Ma Onyenwe anyi akwadoları otu azu buru ibu ka o loo Jona. Ya mere, Jona noro n’afu azu ahụ ubochi ato, ehihie na abali.

2 Mgbe ahụ, Jona sitere n’afu azu ahụ kpeere Onyenwe anyi Chineke ekpere. **2** O sirı, “Esitere m n’ahuhu m kpokuo Onyenwe anyi, o zakwara m. N’afu ala mmuo ka m si tikuo gi, i nukwara otu ake m. (Sheol h7585) **3** I tunyere m n’ime mmiri di omimi, n’etiti oke osimiri. Osimiri dikwa m gburugburu, ebili mmiri gi na mmali mmiri gi gabigakwara m n’isi. **4** Mgbe ahụ, asiri m, ‘E sitela n’ihu gi chupu m; ma otu o di, aga m elegidekwa anya m ozo n’ebe ulonso ukwu gi di.’ **5** Mmiri gbara m gburugburu, ruo n’olu m, ogbu mmiri na-erikpu m. Achara mmiri kekukwara m n’isi. **6** Arjdaruola m n’ala ugwu ugwu nke osimiri, ala ahụ ihe ntuchi ya niile kpachitara m ruo mgbe ebighi ebi. Ma i meela ka m si n’olulu

puta na ndu, Onyenwe anyi, bu Chineke m. **7** “Mgbe mmuo m na-ada mba n’ike n’ike, e chetara m gi Onyenwe anyi, ma ekpere m bjakwutere gi, n’ime ulonso ukwu gi di nso. **8** “Ndi na-arapara n’arusi di iche iche na-enweghi uru ha bara, na-agbakuta ebere Chineke azu. **9** Ma o bu otu ahụ ekele ka mu onwe m ga-eji churo gi aja. Aga m akwughachi nkwa niile m kwere. N’ihi na ‘Nzoputa bu nke Onyenwe anyi.’” **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere azu ahụ iwu, nke mere ka o gboputa Jona n’ala akoro.

3 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jona nti nke ugboro abuo na-ası, **2** “Bilie, jee n’obodo ukwu ahụ bu Ninive, kwusaa ya ozi ahụ m ziri gi.” **3** Jona biliri gaa Ninive dika okwu nke Onyenwe anyi si di. Ninive bu nnoo obodo di ukwu, nke ga-ewe ubochi ato iga ya gburugburu. **4** Jona malitere iba n’obodo ahụ, ma mgbe o gara ije otu ubochi, o kwusara si, “Iri ubochi anu ka o foduru tupu alaa Ninive n’iyi.” **5** Ndi Ninive kwenyeere na Chineke, kposaa obubu onu, ha niile site n’onye ukwu ruo n’onye nta, onye obula yikwasiri uwe mkpe. **6** Mgbe akuko a rutere eze Ninive nti, o sitere n’ocheeze ya rituo, wezuga uwe eze ya, yikwası uwe mkpe, nokwasikwa na ntu. **7** Nke a bu nkwsa ya n’ime Ninive: Nke a bu iwu sitere n’aka eze na ndi a maara aha ha: “Ka mmadu obula, maobu anumanu, igwe ehi maobu anu ulo obula, ghara idetu ihe obula n’onu, ka ha ghara iri ihe maobu nuu mmiri. **8** Kama ka onye obula yiri akwa mkpe, ma mmadu ma anumanu, ka ha kpokuskwaa Chineke ike, ka ha sikwa n’uzo ojoo ha chegharia, sikwa n’oru ojoo ha na ime ihe ike ha niile chegharia. **9** Onye maara? Ma eleghi anya, Chineke ga-ejide oke iwe ya, ma site n’omijko ya wezuga iwe oku ya si otu a mee ka anyi ghara ila n’iyi.” **10** Mgbe Chineke huru ihe niile ha mere, na otu ha siri site n’uzo ojoo ha niile chegharia, Chineke cheghariri uche banyere ila ha n’iyi. O mekwaghi ka nzube ya ibibi obodo ahụ mezuu.

4 Ma ihe a joro Jona njo n’obi nke ukwu, iwe ya dikwa oku. **2** N’ihi ya, o kpeere Onyenwe anyi ekpere si, “O, Onyenwe anyi, nke a o bughi ihe m kwuru, mgbe m no n’ala m? O bu ya mere m ji choo igbalaga na Tashish na mbu n’ihi na amaara m na i bu Chineke onye na-eme amara, na onye juputara n’obi ebere, na onye na-adighi ewe iwe osiiso, nke bara uba n’ihunanya, onye na-anaghi ata mmadu ahuhu dika mmehie ya siri di. **3** Ugbu a, O, Onyenwe anyi napu m ndu m. O ga-adi m mma inwu anwu karja idi ndu.” **4** Ma Onyenwe anyi sirı, “O ziri ezi na i ga-esi otu a wee oke iwe di oku?” **5** Mgbe ahụ, Jona si n’ebe ahụ puo jee nodu ala n’akuku opuwa anyanwu nke obodo ahụ. O weere ahijia meere onwe ya ulo ndo, nodu n’ime ya, chere ka o hu ihe gaje ime obodo ahụ. **6** Ma Onyenwe anyi Chineke roputara otu osisi nwere akwukwo sara mbara, nke tolitere n’elu isi Jona, ka o ghoro ya ndo inaputa ya n’onodu ahụ mgbakasi. Jona nuriri onu maka osisi ahụ. **7** Ma n’isi ututu echi ya, Chineke mere ka otu ikpuru puta nke riri osisi ahụ site n’ogwe ya, si otu a mee ka o kponwu. **8** O ruo, mgbe anyanwu wara, Chineke mere ka ifufe na-ekpo oku site n’opuwa anyanwu, anyanwu a chara Jona n’isi nke ukwu nke mere n’ike gwusiri ya. O rioro ka onwu gbuo ya, na-ası, “o ga kaara m mma na m nwuru anwu, karja na m di ndu.” **9** Ma Chineke sirı Jona, “O bu ihe ziri ezi ka i wee iwe maka osisi a?” O sirı, “E, ana m ewe oke iwe, o buladi na m choo inwu.” **10** Mgbe ahụ Onyenwe anyi

kwuru, “I nwere obi ebere n’ebe osisi a di, nke i na-akughị na nke i mekwaghị ka o too, bụ nke toro n’anyasi, nwụkwara n’anyasi. **11** Mụ onwe m, m ga-aghara inwe obi ebere n’ahụ obodo ukwu a dika Ninive, nke nwere ihe kariri narị puku ndi mmadu na iri puku mmadu abuo, bụ ndi na-amaghị nke bụ aka nri ha maobu aka ekpe ha, na nke otutu anumanu dikwa n’ime ya?”

Maika

1 Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nke bjaara Majka, onye Moreshet, n'oge eze Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. Ọhụ nke ọ huru banyere Sameria na Jerusalem. **2** Geenu ntị, unu ndị mmadu, unu niile, gee ntị, gi ụwa na ndị niile bi n'ime ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gbaa akaebe megide unu, bụ Onyenwe anyị site n'ulonso ukwu ya. **3** Lee! Onyenwe anyị na-abia! O si n'ebe obibi ya na-abia. Ọ na-abia ma na-azoda ebe niile di elu nke ụwa. **4** Ugwu ukwu niile na-agbaze n'okpuru ụkwu ya, ndagwurugwu niile na-agbawa, dika abuba di nso n'okụ, dika mmiri si n'ebe di elu na-asoda. **5** Ihe ndi a bu n'ih i ngehie Jekob, n'ih i mmehie niile nke ndi Izrel. Gini bu ngehie Jekob? Ọ bughị Sameria? Gini bu ebe di elu nke Juda? Ọ bughị Jerusalem? **6** "N'ih i ya, aga m eme ka Sameria ghoo mkpokmko ebe, ebe a na-aku osisi vaini. Aga m awune nkume ya n'ime ndagwurugwu, mekwaa ka ntala ya pata ihe. **7** Arusi ha niile a piru api ka a ga-akujisi; onyinye niile a na-ewebata n'ulo arusi ha ka a ga-akpo oku. Aga m ala arusi niile ya a kpuru akpu n'iyi. Ebe o bu na e si n'aka ndi na-agba akwuna na-ewebata onyinye ndi a, a ga-eji ha kwuo ugwo igba akwuna." **8** N'ih i nke a, aga m akwa akwa, tikwaa mkpu akwa. Aga m agbara otu gbarakwa ukwu efu jeharia. Aga m akpo mkpu dika nkita ohia, tipukwa ube akwa dika ikwighikwighi. **9** N'ih i na onya ya enweghi ngwota, o rutela na Juda. O rutelarị ma n'onu uzo ama nke ndi m, rukwarị Jerusalem. **10** Unu ekwutela okwu ya na Gat; unu akwakwala akwa obula. Turuonu onwe unu n'uzuzu, unu ndi Bet-Ofra. **11** Gabiganu n'uzo unu, unu ndi bi na Shafia. N'onodu igba oto na ihere unu, unu ndi bi na Zaanan abiakwala nso. Ndi Bet-Ezel na-eru uju n'ih i na e wezugala ndi na-eche unu nche. **12** Ndi bi na Marot no n'oke ahụ mgbu na-eche ka ihe oma bja, n'ih i na mbibi esitela n'aka Onyenwe anyi bja, ruo n'onu uzo ama Jerusalem. **13** Unu ndi bi na Lakhish kegidenu jinyina unu na-agba oso n'ugbo agha. Ọ bu n'ebe ahụ ka mmehie nwaada Zayon malitere, n'ih i na mmehie Izrel na-eme ka a huru n'etiti unu. **14** Ya mere, unu ga-enye Moreshet di na Gat onyinye mgbe unu na-agbapu oso. Ulo Akzib ga-emesia ghoo uo aghughu nye ndi eze Izrel. **15** Aga m akpobata onye ga-emeru unu ndi bi na Maresha n'kgha. Ndi a na-asopuru nke Izrel ga-agbabanye n'Adulam. **16** Kpachaanu isi unu n'onodu iru uju n'ih i umuntakiri ndi ahụ ihe ha masiri unu, meenu ka isi unu kwochaa dika isi udele, n'ih i na a ga-achupu ha site n'ebe unu no gaa mba ozo.

2 Ahuhu na-adiri ndi na-eche ihe ojoo n'obi ha, na ndi niile na-edina n'akwa ha na-eche ajo echiche. Mgbe chi boro, ha na-aruzu ihe ha cheputara, n'ih i na ikike imezu ya di n'aka ha. **2** Ha na-enwe anya ukwu n'ebe ubi ndi ozo di, were ha n'aka ike, na ulo di iche iche, ha ewere ha n'ike. Ha na-ejikwa aka ike nara ndi mmadu ulo ha, ha na-ezunara ha ihe nketa ha. **3** N'ih i nke a, Onyenwe anyi na-asi, "Lee, ana m akwado ihe ojoo megide agburu a, nke unu na-enweghi ike isite na ya wezuga onwe unu. Unu agaghị eji nganga na-ejeharika, n'ih i na o ga-abu oge ojoo. **4** N'ubochi ahụ ha ga-akocha unu, ha ga-aburu unu abụ iru uju iji ya kochaa unu na-asi, 'Anyi aburula ndi lara n'iyi, e kesaala ihe nkweta nke ndi m, o napula m ha. O werela ubi anyi nyefee ha n'aka ndi ahụ

meriri anyi n'agha.'" **5** N'ih i ya, o dikwaghị onye ga-afodu n'etiti ogbako nke Onyenwe anyi, onye ga-eji ihe otutu kee ala ahụ site n'ife nza. **6** Ndi amuma ha na-asi, "Unu ebukwala amuma." "Unu ebukwala amuma banyere ihe ndi a, ihere agaghị eme anyi." **7** Udi ihe a o kwesiri okwukwu, gi ulo Jekob? "Ntachiobi Onyenwe anyi o gwula? Ihe ndi a o bu otu o si eme?" "O bu na okwu m adighi eme onye uzo ya ziri ezi mma?" **8** Ma o bu unu na-ebili megide ndi m dika ndi iro. Unu na-eyipu ndi na-agafe agafe uwe oma ha yi n'ahu ha na-enweghi mmetuta, dika a ga-asi na unu bu ndi si n'agha nalota. **9** Unu na-achupu ndi inyom ndi m site n'ulo afo ojuju ha. Umụ ha ka unu na-anapu ngozi m ruo mgbe ebighi ebi. **10** Bilienu, puonu, n'ih i na ebe a bukwaghị ebe izuike, n'ih i na-emeruola ya, e bibiela ya, o bibikwala, ruo na-iruzi ya agaghị adi ire. **11** O buru na otu onye abia buoro unu amuma ugha na-asi, 'Aga m eburu unu amuma banyere mmanya na ihe onuru siri ike,' o bu onye amuma di otu a ka ndi a choro. **12** "Aga m achikota unu niile, gi Jekob, aga m akpokota ndi niile foduru n'Izrel n'otu ebe. Aga m akpokota ha dika aturu n'ime ogba anu, dika igwe ewu na aturu n'ebe ita nri ya, ndi mmadu ga-epuputakwa n'ebe ahụ. **13** Onye ahụ na-egbuwa uzo ga-anu n'ihu na-edu ha. Ha ga-etipukwa onu uzo ama ahụ, ma site na ya gafee. Eze ha ga-agabigakwa n'ihu ha, Onyenwe anyi ga-anu n'isi."

3 Mgbe ahụ ekwuru m si, "Geenu ntị unu ndiisi ulo Jekob, na unu ndi na-achi ezinaulo Izrel. Ọ bu na unu ekwesighi imata ikpe ziri ezi **2** unu bu ndi kporo ezi ihe asi ma na-ahu ajo oru n'anya. Unu na-agba ndi m akpuku na ndu na-agbapukwa anu ahụ kpuchiri okpuku ha. **3** Unu na-erida anu ahụ ndi nke m, na-agba ha akpuku, na-etijisi okpuku ha, na-egburi anu ahụ ha, dika anu a na-esinye n'ite." **4** Mgbe ahụ ha ga-akpoku Onyenwe anyi, ma o gaghi aza ha! Mgbe oge ahụ bjaruru, o ga-ezo ihu ha site n'ebe ha no n'ih i ihe ojoo nke ha mere. **5** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: "Banyere ndi amuma bu ndi na-eduhie ndi m, mgbe ha nwere ihe ha ga-eri, ha na-ekwusa 'Udo' ma o buru na mmadu enyeghi ha nri, ha na-ebili buo agha megide onye di otu a. **6** Ya mere n'abalị ga-abiakwasi ha, napu ha ike ihu ohu; ochichiri ga-ekpuchi ha, ka ha ghara ijuta ase obula. Anwu ga-ada n'ebe ndi amuma ahụ nọ, ubochi ga-agbakwa ochichiri nye ha. **7** Ndi ohu uzo ka ihere ga-eme, ndi na-aju ase ka a ga-emebo. Ha ga-ekpuchi ihu ha, n'ih i na osisa obula agaghị esite n'ebe Chineke no bjara ha." **8** Ma mu onwe m, ejuputara m n'ike, ejuputara m na Mmuo nke Onyenwe anyi, juputakwa na mmuo nke ikpe ziri ezi, na nke idi ike ikwuputa nye Jekob ngehie ya, na nye Izrel mmehie ya. **9** Geenu ntị unu ndi n'achi ezinaulo Jekob, na unu ndiisi ezinaulo Izrel. Ndi kporo ikpe ziri ezi asi, ma na-ewere ihe niile na-ezighi ezi n'onodu ihe ziri ezi. **10** Ndi ji obara wuo Zayon, werekwa ajo omume wuo Jerusalem. **11** Ndiisi ya na-ekpe ikpe n'ih i ngari, ndi nchaja ya na-akuzi ihe n'ih i ugwo, ebe ndi amuma ya na-ajuta ase n'ih i ego. Ma ha dabere na Onyenwe anyi na-asi, "Onyenwe anyi o nonyereghị anyi? O nweghi ihe ojoo ga-abiakwasi anyi." **12** Ọ bu n'ih i gi ka a ga-akoghari Zayon dika ala ubi, Jerusalem ga-agho ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-agho ebe di elu nke oke ohia tochiri.

4 N'ubochi ikpeazu, ugwu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ga-abu nke eguzobere dika ugwu di elu karja ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karja ugwu nta niile, ndi di iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi. **2** Otutu mba ga-abia ma sikwa, "Bianu, ka anyi rigoruo ugwu Onyenwe anyi, ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob. O ga-akuziri anyi uto ya niile, ka anyi nwe ike jee ije n'okporozo ya niile." Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyi ga-esitekwa na Jerusalem puta. **3** O ga-ekpe ikpe di n'etiti ndi di iche iche, doziekwa esemokwu di n'etiti mba na mba ibe ya ruo ebe di anya. Ha ga-akpugharikwa mma agha ha niile, mee ka ha buru mma oge, kpugharikwa ube ha ka ha ghoo mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo, maobu zuo onwe ha n'ihu agha ozo. **4** Onye obula ga-anoduru onwe ya n'okpuru vaini na n'okpuru osisi fiig ya, n'ihu na o nweghi onye ga-eme ka ha tuo egwu ozo. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya. **5** Mba di iche iche ga-agaghari nke obula n'aha chi ya, ma anyi onwe anyi ga-na-aga n'aha Onyenwe anyi, bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi. **6** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "aga m achikota ndi ngwuro, chikotaa ndi ahụ niile e mere ka ha biri na mba ozo, na ndi ahụ niile m mere ka ha ruo uju. **7** Aga m eme ka ndi ngwuro ahụ ghoo ndi foduru ndu, meekwaa ka ndi ahụ a chupuru achupu ghoo mba di ike. Onyenwe anyi ga-esi n'ugwu Zayon chia ha site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, ebe nche e wuliri elu maka igwe aturu, ugwu nke nwaada Zayon, ochichi a na-achi na mbu ga-adighachikwara gi; bu ochichi nke diri nwaada Jerusalem." **9** Gini mere i ji nakwas akwa ike? O bu na i nweghi eze? Onye ndumodu gi o nwuola nke mere na ihe ufu jidere gi dika nwany ime n-eme? **10** Susie ude ike, gi nwaada Zayon, dika isu ude nke nwany ime na-eme, n'ihu na unu aghaghi ihapu obodo a jee biri n'ohia. Unu aghaghi iga Babilon, n'ihu na o bu n'ebe ahụ ka a ga-esi naputa unu. Ebe ahụ ka Onyenwe anyi ga-agbaputa unu site n'aka ndi iro unu. **11** Ugwu a, otutu mba ezukoala imegide gi; na-asj, "Ka e meruo ya ka anya anyi n'uzo Zayon." **12** Ma ha amaghi ihe bu uche Onyenwe anyi, ha aghotakwaghi nzube ya, na o chikotala ha dika ukwu oka, na-ebuga ha n'ebe izocha oka. **13** "Bilie, zochaa, gi nwaada Zayon, n'ihu na aga m enye gi mpi igwe. Aga m enyekwa gi ukwu ola bronz, i ga-etijisikwa otutu mba. Uru ha niile, nke ha nwetara n'uzo na-ezighi ezi, ka i ga-enye Onyenwe anyi. Akunuba ha ka i ga-enyekwa Chineke nwe uwa niile."

5 Ugwu a doo ndi agha gi n'usoro, gi obodo nke usuu ndi agha, n'ihu na e jirila mgbidi gbaa gi gburugburu ibuso gi agha. Ha ga-eji mkpara tie onyendu Izrel na nti. **2** "Ma gi onwe gi, Betlehem Efrata, o bu ezie na i bu obodo di nta n'etiti ndi ikwu Juda niile, ma onye ahụ ga-achi Izrel ga-esi na gi puta, bu onye ahụ mmalite ya sitere na mgbe ochie, sitekwa na mgbe ebighi ebi gara aga." **3** Ya mere, a ga-arara ha nye tutu ruo mgbe onye ahụ ime na-eme muputara nwa ya. Mgbe ahụ, umunna ya niile ahụ foduru ga-aloghachikwuru ndi Izrel. **4** O ga-eguzo zuo igwe ewu na aturu ya, site n'ike nke Onyenwe anyi, na site n'idi ukwu nke aha Onyenwe anyi Chineke ya. Ndi ya ga-anokwa na-enweghi nsogbu, n'ihu na idi ukwu ya ga-eru na nsotu niile nke uwa. **5** O ga-abukwa udo anyi. Mgbe ndi Asirja ga-abata n'ala anyi n'ike, sikwa n'ebe niile e wusiri ike nke anyi na-agafe, anyi ga-ahoputa

ndi ozuzu aturu asaa, o buladi ndisi asato. **6** Onye ga-eji mma agha chia ala Asirja, jirikwa mma agha a miputara amiputa chia ala Nimrod. O ga-anaputa anyi site n'aka ndi Asirja ahụ, mgbe ha ga-eji ike bata n'ala anyi, ma zorokwa ije gafee oke ala anyi. **7** Mgbe ahụ, ndi foduru afodu nke Jekob ga-adi n'etiti otutu ndi mmadu, dika igirigi si n'ebe Onyenwe anyi no abia, maobu dika mmiri ozuo ntakiri na-ezokwasi ahijha, nke na-adighi ele anya mmadu maobu chere umu mmadu. **8** Ndi foduru afodu nke Jekob ga-adi dika n'etiti otutu ndi mmadu di ka odum n'etiti anu ohia niile di iche iche, e, dika nwa odum n'etiti igwe aturu, nke na-azoda na-adokasi mgbe o na-agabiga, ma o nweghi onye ga-anaputa ya. **9** Aga gi ga-adi elu na mmeri nke ndi iro ya, aghakwaghi ila ndi iro gi niile n'iyi. **10** "N'ubochi ahụ kwa," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m ala inyinya unu n'iyi site n'etiti unu, kujisiekwa ugboala unu niile. **11** Aga m ala obodo niile di n'ala unu n'iyi, dadasiakwa ebe unu niile e wusiri ike. **12** Aga m ala mgbaasi unu n'iyi, unu agaghi enwekwa ndi na-aju mmuo ojoo ase. **13** Aga m ala arusi a piru api unu niile n'iyi, ya na nkume nsu ahụ niile di n'etiti unu. Unu agakwaghi akpo isiala nye ihe unu ji aka unu kpuo. **14** Aga m ehopu ogidi arusi niile nke di n'etiti unu, mgbe m ga-akudasi obodo unu niile. **15** Aga m esite n'oke iwe m na onuma m booro onwe m obo n'ahụ mba niile ndi ahụ juru irubere m isi."

6 Geenü ntị n'ihe Onyenwe anyi na-ekwu, "Bilienu oto, ma kwuonu n'ihu ugwu niile uzo m siri mejo unu. Ka ugwu nta niile nukwa ihe i nwere ikwu. **2** "Ma ugwu a geenü ntị, unu ugwu niile, geenü ntị, unu ntola ebighi ebi niile nke uwa, n'ihu na Onyenwe anyi nwere ikpe megide ndi nke ya. O bukwa Izrel ka o ga-aruso oka. **3** "Unu bu ndi m, gini ka m mere unu? Gwanu m uzo m si boo unu ibu aru? Zaanu m. **4** N'ihu na e si m n'ala Ijpt kpoputa unu. Agbaputara m unu site na ihu ohu, nye unu Mosis na Eron na Miriam ka ha nyere unu aka. **5** Ndi m, chetanu ihe Balak eze Moab zitere na ihe Belam nwa Beoa zara ya. Chetanu njem unu site n'obodo Shitim ruo obodo Gilgal, ka unu hu nzoputa nke Onyenwe anyi." **6** Gini ka m ga-eji bia n'ihu Onyenwe anyi, ikpo isiala n'ihu Chineke onye di oke elu? M ga-eji onyinye aja nsure oku bia n'ihu ya nke e ji umu ehi gbara otu afu cho? **7** O ga-atu Onyenwe anyi utu, bu otutu puku ebule, ya na iri puku mmanu na-aso dika iyi? Aga m eji nwa mbu m choo aja njehie m, maobu mkpuru nke ahụ m choo aja maka mmehie nke mkpuruobi m? **8** N'ihu na o gosila gi, gi mmadu, ihe di mma. Gini kwa bu ihe ahụ Onyenwe anyi na-achio n'aka gi, O bu na o bughị ikpe ziri ezi, na ihu ime ebere n'anya, na jji obi di umeala soro Chineke gi na-eje ije? **9** Gee nti! Olu Onyenwe anyi na-ada na-akpoku ndi obodo ahụ, n'ezie, itu egwu gi bu inwe amamihe. "Nuru unu olu mkpanaka na Onye hiwera ya. **10** O ga-abu na m ga-echezo aku i kpara n'uzo na-ezighi ezi, gi ulo ajo omume, ya na ihe otutu nke na-erughi eru unu ji ere ahia, bu nke aburu onu? **11** M ga-asj onye na-eji ihe otutu aghughu azu ahia, na onye bu akpa nke ihe otutu aghughu di iche iche juru n'ime ya na aka ya di ocha? **12** Ndi ogaranya unu bu ndi na-eme ihe ike, ndi mmadu no n'ime gi na-agma ugha, ire ha na-ekwu naani okwu aghughu. **13** N'ihu ya, ebidola m ila unu n'iyi, na ime ka unu buru ndi e bibiri n'ihu mmehie unu. **14** Unu ga-eri nri ma afu agaghi eju unu; afu agaghi ejukwa unu eju. Unu ga-ewezuga ihe,

ma unu agaghị echekwaa ha, n'ihì na ihe ọbùla unu nwere ike chekwaa, ka m ga-ewere nyefee n'aka mma agha. **15** Unu ga-akụ mkpụrụ, ma unu agaghị ewe ihe ubi, unu ga-azọchapụta mmanụ oliv, ma unu agaghị ete ya n'ahụ unu; unu ga-azọchaputakwa mmanya site na mkpụrụ vajị, ma unu agaghị ahụ mmanya ya. **16** Unu edebela ụkpụrụ niile bụ nke Omri, na omenaala niile nke ụlọ Ehab, unu gbasokwara ndumọdụ ha niile. N'ihì ya, aga m enyefe unu n'aka mbibi mee ka ndị gị ghọkwa ihe ọchị, unu ga-aghokwara mba niile ihe nkọcha.”

7 Ahụhụ dīrī m! Adị m ka onye na-achikọta mkpụrụ osisi vajị n'okochi, mgbe a ghokotachara mkpụrụ dī n'ubi vajị. O nweghị ụyokọ mkpụrụ vajị ọbùla fọdurụ nke e nwere ike ita, o nwekwaghị mkpụrụ fiig buru ụzọ chaa nke agu ya na-agụsi m ike. **2** Ndị ezi omume agwula n'ụwa, ọ dikwaghị otu onye na-eme ihe ziri ezi fọdurụ. Ha niile na-echere oghere ikwafu ọbara, ha ji ugbugu na-achuta nta, onye ọbùla na-achụ ụmụnne ya. **3** Orụ nke aka ha abụọ naruputa nke ọma bụ ajọ omume. Onyeisi na-ana onyinye, onye ọkaikpe na-eri ngarị, ndị dī ike na-atuputa ihe masiri ha, si otu a na-akpagbu eziokwu. **4** Onye nke kachasi ibe ya idị mma n'ime ha dika uke. Onye nke na-eme ihe ziri ezi n'ime ha joro njo karịa ogige ogwu. Ma ugbugu a, ụbọchị Chineke na-eleta gị abjala, ụbọchị ahụ ndị nche gị na-akụ ekwe idọ aka na ntị. Ugbugu a bụ oge ihe igba ghari nye ha. **5** Ekwenyerela onye agbataobi gị, atukwasila onye bụ ezi enyi gị obi. Kpachara anya gị, n'ihe gbasara okwu onụ gị, ọbùla dī n'ebe nwunye gị nọ. **6** N'ihì na nwa na-elelị nna ya anya. Nwa nwanyị na-ebili megide nne ya. Nwunye nwa megidekwa nne di ya, ndị iro mmadu bụ ndị ezinaulọ ya. **7** Ma mụ onwe m, ana m ele Onyenwe anyị anya n'ihì inyeaka ya. Eji m olileanya na-echere Chineke Onye nzoputa m. Chineke m ga-anụ olu m. **8** Achikwala m ọchị gị onye iro m. Mgbe m dara, aga m ebilitakwa. Mgbe m nọ n'ime ọchichiri, Onyenwe anyị n'onwe ya ga-abụ ihe m. **9** N'ihì na m emehiela megide ya, aga m anabatarara onwe m ahụhụ nke onuma Onyenwe anyị, tutu ruo mgbe ọ ga-ekpe ikpe m, mee ka m guzosie ike. Ọ ga-akpọtuta m n'ihè; aga m elekwasi kwa ezi omume ya anya. **10** Mgbe ahụ, ndị iro m ga-ahụ, ihere ga-ekpuchi onye ahụ siri m, “Olee ebe Onyenwe anyị Chineke gị ahụ nọ.” Aga m eji anya m hụ mgbe ọ ga-ada, ọ buladi dika e si na-azọ ya ukwụ, dika apiti dī n'okporozo. **11** Ụbọchị a ga-ewughari mgbidi gị niile na-abja; ụbọchị a ga-eme ka oke ala gị saa mbara. **12** N'ụbọchị ahụ, ha ga-abjakwute gị, site na Asiri ruo na obodo niile nke Ijipt, sitekwa n'Ijipt ruo Yufretis, site n'osimiri ruo osimiri, sitekwa n'ugwu ruo n'ugwu. **13** Ma ụwa ga-aghọ ebe togboro n'efu n'ihì ndị bi n'ime ya, iji kwuo ha ugwo ihe ojoo niile ha mere. **14** Were mkpanaka gị zọ ndị gị, bụ igwe ewu na aturu nke ihe nketa gị, ndị bi naanị ha n'oke ohia, n'ebe ita nri nke ahijia ndu juputara. Kwere ka ha taa ahijia ndu nke Bashan, na nke Gilead, dika na mgbe ochie. **15** “Dika n'ụbọchị ahụ unu sitere n'Ijipt puta, aga m egosi ha oru itunanya m niile.” **16** Mba dī iche iche ga-ahụ ya, ihere ga-emekwa ha, n'ime idị ike ha niile. Ha ga-ekpuchi aka n'onu ha, ntị ga-echikwa ha. **17** Ha ga-aracha aja dika agwo, na dika anụ dī iche iche, nke na-akpu akpu n'ala. Ha ga-eji ima jijiji si n'ebe ha e wusiri ike puta. N'ihì egwu ha, ha ga-abjakwute Onyenwe anyị bụ Chineke anyị. Ha ga-atukwa egwu gị. **18** Onye bụ chi ahụ dika

gị, nke na-agbaghara ma na-ehichapu mmehie na njehie nke ndị fọdurụ afodu n'etiti ihe nketa gị? I naghị anogide na-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi, kama i bụ onye ọ na-atọ uto inwe obi ebere. **19** Ọ ga-emekwara anyị ebere ozo. Ọ ga-azodakwa mmehie anyị n'okpuru ukwu ya, I ga-atubakwa mmehie anyị niile n'ebe dikarisi omimi nke oke osimiri. **20** I ga-egosi Jekob ntukwasi obi, gosikwa Ebrahim ihunanya gị, dika i nuzoro nna nna anyị ha n'iyi, site na mgbe ochie.

Nehum

1 Amūma banyere obodo Ninive. Akwūkwo ọhụ Nehum, onye obodo Elkosh. **2** Onyenwe anyị bụ onye ekworo, burūkwa Chineke na-abo ọbo. Onyenwe anyị na-aga ibo ọbo, ọnūma jukwara ya obi. Onyenwe anyị na-abo ọbo n'ahụ ndị iro ya, oke ọnūma ya na-adigidekwa megide ndị iro ya. **3** Onyenwe anyị adighi ewe iwe ọsịsọ; ma ọ bụ onye ike ya di ukwu, Onyenwe anyị agaghị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-enweghị ntaramahụhụ. Uzo ya di n'oke ikuku, na n'oke ifufe, igwe ojii bụ uzuzo nke ụkwu ya. **4** Ọ na-abasiri oke osimiri mba ike, mee ka ọ taa, o mekwaala ka osimiri niile takoro. Bashan na Kamel na-akponwu, otu a kwa, n'osisi ndu juputara Lebanon na-achanwusi. **5** N'ihu ya, ugwu niile na-eme mkpotu, ugwu nta niile na-agbazekwa, elu uwa niile na-amakwa jijiji n'ihu ya, ọ buladi uwa dum, na ndi niile bi n'ime ya. **6** Onye ga-eguzogide oke iwe ya? Ọ bukwa onye ga-eguzosi ike n'we ya di oku? A wupula onuma ya dika oku, e tipiasala nkume niile ndi ahụ n'ihu ya. **7** Onyenwe anyi di mma. Ọ bụ ebe mgbaba n'ubochi nsogbu. Ọ na-elekota ndi niile na-atukwasi ya obi, **8** ma ọ ga-eji idee mmiri di ukwu gbuo ndi iro ya niile, ọ ga-achuba ndi iro ya n'ochichiri. **9** Kedu izi ojoyo unu na-agba megide Onyenwe anyi ọ ga-eweta ihe niile n'isi njedebe; nsogbu agaghị abiakwa nke ugboro abuo. **10** Ha ga-abu ndi a tuhikotara n'etiti ogwu, ndi mmanya ha nubigara oke na-egbu, ha ga-ala n'iyi dika ahijha kporo nku. **11** Ọ bụ n'ime gi, Ninive, ka otu onye si puta, bụ onye ahụ gbara izi ojoyo megide Onyenwe anyi, na-echepatakwa ajo atumatu. **12** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ọ bụ ezie na ha siri ike, ma bakwaa uba n'onuogugu, ha ga-abu ndi a ga-egbutu na ndi ga-agabiga. Ọ bụ ezie na m ataala gi bụ Juda ahuhu, ma agaghị m atakwa gi ahuhu ozo. **13** Ugwu a, aga m agbajipu agbu yoku ọ nyanyere unu n'olu, tibikwaa udo igwe e jiri kegide unu." **14** Onyenwe anyi enyela iwu ya banyere gi, Ninive: "I gaghị enwekwa umu umu ndi ga-aza aha gi. Aga m ala arusi unu niile a piri api na ndi a kpuru akpu n'iyi, bụ arusi ndi ahụ di n'ulonso nke chi unu niile. Aga m akwadokwa ili gi, n'ih na i burula onye jogburu onwe ya na njo." **15** Lee, n'elu ugwu niile ka ụkwu onye ahụ na-eweta ozioma di, bụ onye ahụ na-ekwusa na udo ga-adi! Mee mmemme gi niile gi Juda, mezukwaa nkwa niile i kwere. N'ih na ndi ajo omume agakwaghị ebuso gi agha, n'ih na a ga-ala ha n'iyi kpmakpam.

2 Onye na-ebuso gi agha na-abiakwasi gi. Chee ebe gi niile e wusiri ike nche. Chee uzo niile nche, mee ka ụkwu gi sie ike n'ala. Chikotakwa ike gi niile. **2** Onyenwe anyi g-eme ka ima mma Jakob laghachi, dika ima mma nke Izrel ọ bụ ezie na ndi mbibi ebibiela ha, lakwaa alaka osisi vaini ha niile n'iyi. **3** Ota ndi agha ya na-acha obara obara, ndi bụ dike n'agha yikwa uwe na-acha uhie uhie. Igwe e ji wuo ụgbo agha na-egbu amuma n'ubochi ahụ ha na-ejikere agha, otu a kwa, ha na-efegharikwa ube ha eji osisi fia mee. **4** Ugbo agha na-eme mkpotu di ukwu n'ezie, ha na-agbagharị ihu na azu n'ama niile. Ha na-enwu dika ire oku, na-agbagharikwa dika amuma. **5** Ọ na-akpokota ndi agha ya a zuziri azuzi, ma ha na-aso ngongo n'ije ha. Ha ji oso gbaga ruo n'elu mgbidi ha, dozie ota nche ha niile n'usoro. **6** Ma e megheela onu uzo ama nke osimiri, uloze na-amakwa jijiji. **7** E nyela ya ka ọ

buru iwu na obodo a aghaghị ibu obodo a dotara n'agha. Ndi ohu ha ndi inyom so ha n'azu na-akwa akwa dika nduru, na-etikwa aka n'obi. **8** Ninive dika odo mmiri nke mmiri ya na-ehifusi. "Kwusi! Kwusi!" ka ha na-ebe, ma ọ dighi onye ga-ele anya n'azu. **9** Kwakoronu olocha, kwakoronu oloed dika ihe a kwatara n'agha. Akunuba di n'uloaku ya na ihe ndi ozo bara uru n'obodo ahụ, enweghi ogwugwu. **10** E bibiela ya. A gbahapula ya, hapu ya ka ọ togboro n'efu. Obi ndi no n'ime ya na-alo mmiri, ikpere ha niile na-ama jijiji, anu ahụ ha niile na-amakwa jijiji, ihu niile achagharjakwala. **11** Ebeekwa ka ogba odum ahụ di ugwu a, bụ ebe ahụ ha na-anọ onye umu ha nri, ebe oke odum na nne odum na-ejeghari, na ebe umu odum na-anọ na-atughị egwu ihe obula? **12** Odum ahụ na-adogbu anu na-ezuru umu ya, nke na-anyagburu nne odum anu, na-ekpoju anu ọ dogbutara n'ulo ya niile. Ebe obibi ya juputara n'anụ ọ dogburu. **13** "Edoola m onwe m imegide gi," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri, "Aga m esure ugboala gi niile n'anwuru oku, mma agha ga-ala umu odum gi niile n'iyi. Agaghị m ahapukwara gi anu obula i ga-adogbu n'awa. A gaghị anukwa olu ndi ozi gi ozo."

3 Ahuhụ diri obodo obara, nke juputara n'ugha, na ihe e zutere n'ohi. Ọ dighi mgbe i na-adighi adogbu. **2** Uda utari, uda ukwu ugbo inyinya, ikiri ukwu inyinya na-agba oso, na mkpotu nke ugbo inyinya agha! **3** Ndi agha inyinya, na-agbagharị na-efegharị mma agha na-egbu amuma, na ube ha na-egbuke egbuke. Ndi e gburu egbu di otutu, ntukota ozu togboro ebe niile, ozu a na-enweghi ike iguta onu, ndi mmadu na-aso ngongo mgbe ha na-azokwasi ozu ukwu na-agafe. **4** Ihe ndi a mere n'ih enweghi afọ ojuru nke agbu nke onye na-akwa iko, onye ji mma ile anya, nwanyni nwe mgbaasi di iche iche, onye ji mba di iche iche n'agbu site n'igba akwuma ya, na otutu mmadu di iche iche site na mgbaasi ya. **5** "Edoola m onwe m imegide gi," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Aga m ekpughepu uwe gi, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gosi mba niile nke uwa oto gi. Ihere ga-emekwa gi n'ihu alaeze niile. **6** Aga m awukwasi gi ihe aru di iche iche, meso gi mmeso onye e ledara anya, mekwaa ka i buru ihe ilere anya nye mmadu niile. **7** Ndi niile huru gi ga-agbara gi oso na-asi, 'Ninive aghoala ihe lara n'iyi, onye ga-eru uju n'ih ya?' Ebee ka m ga-achota onye ga-akasi gi obi?" **8** I di mma karja Tibs, bu obodo di n'onu mmiri Najl, nke mmiri gbara gburugburu? Osimiri ahụ bụ ihe o ji echebe onwe ya, mmiri ahụ bukwa mgbidi gbara ya gburugburu. **9** Kush na Ijpt bu agbamume ya nke na-enweghi ogwugwu, Put na Libia sokwa buru ndi enyemaka ya. **10** Ma otu o di, ebugara ya n'ala ndi ozo dika ohu a dotara n'agha. A tupiasiri umu ya a muru oburu n'elu nkume, nke di n'isi okporouzo ya niile. E fekwara nza iyi kesaa ndi ya niile a na-asopuru, e kekwaru ndi ukwu ya niile mkporo igwe. **11** Gi onwe gi ga-anubigakwa mmanya oke, i ga-abu onye zoro onwe ya ezo, ma chokwa ebe mgbaba n'ih igbanari ndi iro gi. **12** Ebe gi niile e wusiri ike dika osisi fiig nke mkpuru mbu ya chara n'elu ya. Ma mgbe a kwaghariri ya mkpuru ndi ahụ na-adaba n'onu onye na-eri ya. **13** Lee ndi agha gi, ha niile bu umu nwanyni n'etiti gi. E megheela onu uzo ama nke ala gi niile nye ndi iro gi. Oku erepiakwala na mkporo e ji akpochi onu uzo unu niile. **14** Seta mmiri maka oge nnochibido, mee ka ebe gi niile nke ewusiri ike siekwa ike karja. Gwuputa uru, zota aja, jiri uru

ndị ahụ kpụtakwa aja, ruzikwaa ụlọ ahụ. **15** N'ebe ahụ ka ọkụ ga-erechapụ gi, mma agha ga-egbutu gi. Ọ ga-eripịa gi dika igurube si erichapụ ihe niile di ya n'ihu. Ọ bụladị ma i mee onwe gi ka i hie nne dika ụkpana, maọbụ mụbaa dika igurube. **16** I meela ka ndị ahịa gi mụbaa n'ọnuogugụ, baa ụba karịa kpakpando di n'elugwe, dika igurube ha na-eripia ala ahụ, gbasaa nku ha efelaga. **17** Ndị nche gi bara ụba igurube, ndi ode akwụkwọ gi dika ukwu n'ọnuogugụ dika igwe igurube na-ebekwasị n'elu mgbidi n'ụbọchị oyi. Ma mgbe anyanwụ wara, ha na-efelaga; ọ dkwaghị onye maara ebe ha feere gaa. **18** Eze ndi Asirja, ndi ọzuzu aturu gi na-ero ụra, ndi unu a na-asopuru adaala n'ura onwu. Ndi gi niile agbasasjala n'elu ugwu niile, ọ dkwaghị onye ha nwere nke ga-achikota ha. **19** Ọ dighi ihe nwere ike ime ka i si n'onodu i no ugbu a biliekwa. N'ihia na onya di gi n'ahụ ga-egbu gi. Ndi niile nuru ihe dakwasiri gi ga-iji onu kuo aka ha, n'ihia na onye ka mmadu ahụ bu nke na-anuruhi ụfụ nke enweghi obi ebere gi?

Habakuk

1 Nke a bụ ozi Habakuk onye amụma natara. **2** Onyenwe anyi, ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-eti mkpu ma i dighi ege nti? Ruo ole mgbe ka m ga na-etiku gi na-asi, “Ihe ike, ihe ike!” ma i dighi azoputa? **3** N’ihi ginji ka i ji eme m ka m na-ahụ ihe ojoo? Ginji mere i ji anagide mmegbu? Mbibi na ihe ike di n’ihu m, na ilu oju, na esemokwu juputakwara ebe niile. **4** N’ihi ya, iwu na-ada mba, ikpe ziri ezi adighiagakwa n’ihu. Ndi ajo mmadu na-agba ndi ezi omume gburugburu, nke mere ka ikpe ziri ezi ghoo ihe gbagoro agbago. **5** “Legide mba niile anya, ka i hu. Lee, ka o ju gi anya nke ukwu. N’ihi na agaje m ime ihe n’ubochi ndu unu, nke unu na-agaghi ekwenye, o buladi ma akoro unu ya. **6** N’ihi na lee, agaje m ime ka ndi Kaldia bilie, bu mba ahụ na-adighi eme ebere, na ndi na-eme ngwangwa. Ha bu ndi na-ebu agha na-ejeghari na mba niile, ndi na-esite n’aka ike na-enweta ebe obibi nke na-abughị nke ha. **7** Ha bu mba a na-atu ujo, na ndi dikwa egwu. Ha bu iwu nye onwe ha, ihe ha tuputara ka ha na-eme. O bu onwe ha ka ha na-ebuli elu. **8** Inyinyia ha nwere ukwu nko karja agu. Ha na-akpa ike karja nkita ohia nke na-ejeghari n’anyasi. Ndi inyinyia agha ha na-awu oso, ndi ha na-aga inyinyia na-esitekwa ebe di anya na-abia. Dika ugo nke na-efedata i buru nri o ga-eri. **9** Ha niile na-abia ime ihe ike. Ha ji oso na-abia dika oke ifufe nke ozara. Ha na-abia ichikota ndi a dotara n’agha dika ha bu uzuzu. **10** Ha na-akwa ndi eze emo, jirikwa ndisi ochichi na-eme ihe ochi. Ha na-achị ebe niile e wusiri ike ochi, na-ekpokotakwa aja n’azu mgbidi niile iluta ha n’agha. **11** Mgbe ahụ, ha na-esi n’ebe ahụ gabiga dika ifufe, na-agabigakwa ndi mehierenụ, burukwa ndi ikpe mara, ndi ike ha bu chi ha.” **12** Onyenwe anyi, O bu na i dighi site mgbe niile ebighi ebi? Chineke m, na Onye Nso m, I gaghi anwu. Gi, Onyenwe anyi, hoputara ha maka ikpe ikpe. Gi, oke nkume m, emeela ka ha buru ndi ganweta ahuhu. **13** Ma anya gi di ocha nke ukwu, ma o dighi elekwasị ajo ihe anya; i naghị anabatakwa mmegbu. Ma ginji mere i ji gba ndi aghugho nkiti? Ginji mere i ji gba nkiti mgbe ndi ajo omume na-eloda ndi bu ndi ezi omume karja ha? **14** I meela ndi mmadu ka ha diri ka azu nke osimiri, e, dika anu na-akpu akpu nke oke osimiri, nke na-enweghi onye na-achi ha. **15** Onye iro nke ajo omume juru obi, na-eji nko ya na-egbu ha. O na-ejikwa nko ugbu ya na-ejide ha. O na-achikota ha n’ugbu ya, si otu a na-anuri onu, ma na-etegharikwa egwu onu. **16** N’ihi nke a, o na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utu nye ugbu ya, n’ihi na o bu ugbu ya na-eme ka o na-ebi ezi ndu, na-erikwa nri kachasi mma **17** O ga-ga n’ihu mgbe niile na-awupu ihe o ji ugbu ya gbute na-ala mba niile n’iyi, dika o si masi ya, na-egosighi obi ebere obula?

2 Aga m arigoro n’elu ebe nche m, guzo onwe m n’ebe nchekwa ahụ. Baga m echerekwa ihu ihe o ga-agwa m, na ihe m ga-asa, banyere mkpesa ndi a. **2** Mgbe ahụ Onyenwe anyi zara m si, “Dee ohu ahụ n’elu mbadamba nkume e ji ede ihe. Deputa ya nke oma, ka onye na-agba oso nwee ike igu ya. **3** N’ihi na e nwere ohu nke ga-adi ruo oge a kara aka, o na-ekwu banyere oge ogwugwu. O gaghi abukwa ugha. O buru na o dika mmezu ya adighi abjaru osijsi, chere mmezu ya, n’ihi na o ga-emesija mezuu, o gaghi anọ tee aka. **4** “Lee,

onye iro na-afuli onwe ya elu; ochichio ya ezikwaghị ezi ma onye ezi omume ga-esite n’okwukwe ya di ndu. **5** N’ezie, mmanya na-eduhie ya uzo, onye juputara na nganga, na-adighi enwe ezumike. Ebe o bu na o nwere anya ukwu dika ala mmuo, o gaghi enwekwa afo ojuju dika onwu. N’ihi na o na-achikota mba niile nye onwe ya, o na-adotakwa otutu ndi mmadu n’agha. (Sheol h7585) **6** “Ndi a niile ha agaghi eji ikwa emo na nkocha si ya, “Ahuhu diri onye ahụ na-atukota ihe e zutere n’ohi, ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-eme onwe gi ogaranya site n’inara ndi mmadu ugwo n’ike? **7** O bu na ndi i ji ugwo agaghi abjakwasị gi na mberede? O bu na ha agaghi eteta n’ura, mee gi ka i maa jijiji? Mgbe ahụ ka ha ga-eji gi mee ihe ha choro. **8** N’ihi na i kwakotala akụ nke otutu mba di iche iche, ndi ahụ foduru ga-abjakwa kwakoro ihe niile i nwere. N’ihi na i wusiala obara ndi mmadu, i bibiela otutu ala na obodo na ndi niile bi n’ime ha. **9** “Ahuhu na-adiri onye ahụ na-ewu ulo ya site n’uru ojoo, nke na-ewukwasị akwu ya n’ebe di elu, n’ihi igbanari mbibi nke ga-abia. **10** I sitela n’izuzu ojoo gi mee ka mbibi bjakwasị otutu mmadu, si otu a tufto ndu gi, ma wetakwara ezinaulo gi ihere. **11** O buladi nkume ahụ e ji wuo mgbidi ga-eti mkpu megide gi. Osi e ji doo elu ulo ga-etikwa mkpu akwa za nkume ndi ahụ. **12** “Ahuhu diri onye ahụ na-eji obara ewu obodo, nke na-ejikwa ajo omume eme ka obodo ahụ guzosie ike. **13** O bu na o bughị uche Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na ndogbu n’oru niile nke mmadu bu na nkiti, ihe e ji afunwu oku, na oke oru niile nke mba di iche iche bu ihe lara n’iyi? **14** N’ihi na uwa niile ga-ejuputa na ihe omuma nke ebube Onyenwe anyi, dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **15** “Ahuhu diri onye ahụ na-enye onye agbataobi ya mmanya, nke na-anogide na-agbanyere ya mmanya tutu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, ka o si otu a hu otu ya anyo. **16** Ihere ga-anochi otuto na nsopuru i nwere. Nuo ka i buru onye mmanya na-egbu. N’ihi na iko di n’aka nri Onyenwe anyi na-abjakwute gi. Ihere ga-anochikwa anya otuto gi. **17** Ihe ike ahụ i mere Lebanon ga-abjakwasikwa gi. Mbibi i bibiri anumanu di iche ihe ga-emekwa ka egwu ju gi obi. N’ihi na i wusiala obara otutu mmadu, bibie ala na obodo di iche iche, bibiekwa ndi niile bi n’ime ha. **18** “Ginji bu uru arusi bara ebe o bu aka mmadu kpuru ya? Kedu uru igwe a kpuru akpu bara, bu nke na-ekwu okwu ugha? N’ihi na onye na-atukwasị ha obi natukwasị obi ya n’ihe ahụ aka ya ruputara, n’ihi na o bu arusi na-enweghi ike ikwu okwu ka o mere. **19** Ahuhu diri onye ahụ na-agwa osisi okwu si, ‘Diri ndu.’ Ma o bu nkume nke na-apughị ikwu okwu, ‘Teta n’ura.’ O nwere ike izi mmadu ihe? Lee, o bu ihe eji olaocha na olaedo machie, ma o dighi nkuume obula di n’ime ya.” **20** Ma Onyenwe anyi no n’ime ulonso ukwu ya. Ya mere, ka uwa niile dere duu n’ihu ya.

3 Nke a bu ekpere Habakuk onye amuma kpere. O di n’usoro Shiginot. Nke a bu ihe o kwuru. **2** Onyenwe anyi anula m ihe niile e kwuru banyere ude gi. Idu ukwu nke oru gi niile na-emekwa ka m dere duu n’egwu n’ihu gi, Onyenwe anyi. Mekwaa ya ozo n’oge nke anyi, mekwa ka anu akuko ya n’ogbo anyi. N’oke iwe gi chetakwa ebere. **3** Chineke si na Teman bia, Onye Nso ahụ sikwa n’ugwu Paran. (Sela) Ebube ya na-ekpuchi eluigwe, otuto ya juputakwara n’uwa. **4** Ima mma ya na-achaputa dika ihe anyanwu ututu, ihe na-enwuputa site n’aka ya, o bukwa n’ebe ahụ ka e zoro ike ya. **5**

N'ihu ya ka ajo ọrja na-efe efe na-aga, oke mbibi na-esokwa ya n'azu. **6** O guzoro ọtọ yọgharja ụwa; o lere anya, mee ka mba niile maa jijiji. Ugwu ukwu ochie ahụ niile dara, ugwu nta ochie ndị ahụ dakwara. N'ihì na ụzọ ya ga-adigide ruo mgbe niile ebighị ebi. **7** Ahurū m ụlọ ikwu nke Kushan ka ha nọ ọnọdụ ụbọchị ọjọọ, na ebe obibi ndị Midia ka ha nọ na oke ahụ ụfụ. **8** Ọ bụ osimiri, ka gị bụ Onyenwe anyị were iwe megide? Ọnụma gị, ọ dị ukwu megide iyi niile? Oke iwe gị ọ bụ megide oke osimiri mgbe ị nọkwasịrị n'elu ịnyinyanya gị, nakwa n'elu ụgbọ ịnyinyanya ị wetara ndị nke gị mmeri? **9** I kpughepurū ụta gị, kpọọ oku ka a chitara gị ọtụtụ àkụ. (Sela) I ji osimiri dị iche iche kewaa ụwa. **10** Mgbe ugwu niile hurū gị ha nyagharịrị onwe ha n'ihì ihe mgbu bjakwasịrị ha. Oke mmiri ozuzo gabigakwara. Ogbu mmiri mere ka olu ya daa ụda, buliekwa ebili mmiri elu. **11** Anyanwū na ọnwaga guzokwara duu na mbara eluigwe, mgbe ha hurū ihe nke àkụ gị, mgbe ha hurū amụma nke ùbe gị gburu. **12** I sitere n'ọnụma gị zọgharja ije n'ụwa, sitekwa n'uwe gị zọchaa mba dị iche iche dika oka. **13** I putara izọputa ndị gị, izọputa onye ahụ i tere mmanụ. I zọpịara isi onyendu nke ala ajo omume ahụ, gbawa ya ọtọ site n'isi ruo n'ụkwū. **14** Ọ bụ ùbe ya ka i ji mawaa ya isi, mgbe ndị dike n'agha ya bīara dika oke ifufe ịchūsa anyị, mgbe ha si n'obi ụtọ ha chee na ha na-aga iripīa ndị ogbenye e wedara n'ala, bụ ndị na-ezo onwe ha. **15** I chīrīla ịnyinyanya gị zọọ ije n'oke osimiri, kpagharja mmiri ukwu ndị ahụ. **16** Amara m jijiji n'obi m mgbe m nūrū ihe ndị a niile, egbugbere ọnụ m abụọ kụkọtara n'egwu, ọkpukpū dī m n'ahụ malitere ire ure, mee ka ụkwū m maa jijiji. Ma aga m eji ndidi chere ụbọchị ọjọọ ahụ nke ga-abjakwasị ndị ahụ na-abja ibuso anyị agha. **17** A sīkwari na osisi fiig amaghī ifuru, na ọ dighī mkpurū dī n'osisi vainī, a sīkwa na mkpurū osisi oliv ebilata na ala ubi niile emepūtaghī ihe oriri, a sīkwa na ọ dighī atūrū dī n'ogba anū, na ọ dīkwaghī ehi nọ n'ụlọ anumanū, **18** mụ onwe m ga-anogide na-anūrī ọnū n'ime Onyenwe anyị. Aga m etegharīkwa egwu ọnū n'ime Chineke Onye nzọputa m. **19** Onye kachasī ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bụ ike m, ọ na-eme ụkwū m abụọ ka ha dika nke ele. Ọ na-emekwa ka m zọọ ije n'ebe niile dī elu.

Zefanaya

1 Nke a dirị onyeisi ahụ, n'ubò akwara m dī iche iche. Okwu Onyenwe anyi nke rutere Zefanaya, nwa Kushi, nwa nwa Gedaliya, bu nwa Amaraya. Amaraya bu nwa Hezekaya. Ozi a biara n'oge Josaya nwa Amon, bu eze Juda. **2** "Aga m azachapu ihe niile site n'elu uwa," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **3** "Aga m azachapu mmadu na anumanu. Aga m azachapu umu anu ufe niile nke di n'eluigwe, zachapukwa azu niile nke di n'osimiri, na arusi niile di iche iche nke na-eme ka ndi ajo mmadu suu ngongo." "Mgbe m kpochapuru mmadu niile site n'elu uwa," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **4** "Aga m esetipu aka m megide Juda, megidekwa ndi niile bi na Jerusalem. Aga m ebipukwa ndi niile na-efe Baal foduru n'ebe a, na aha ndi nchujaja arusi niile, ma ndi nchujaja niile na-ekpere arusi, **5** bu ndi ahụ niile na-anu uwa ha na-akpo isiala nye onwa na kpakpando, ha na ndi ahụ niile na-akporo Onyenwe anyi isiala, na-eji aha ya n'anu iyi, ma na-ejikwa Milkom na-anu iyi, **6** na ndi ahụ niile na-alaghachi azu site n'iso Onyenwe anyi, na ndi ahụ na-adighi achọ Onyenwe anyi, maobu juta ase site n'aka ya." **7** Dere duu n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n'ihu na ubochi ikpe ya ahụ di egwu na-abia nso. Onyenwe anyi ejikerela ichu aja; o doola ndi o kporo oriri nso. **8** "N'ubochi ichu aja nke Onyenwe anyi ahụ, aga m ata ndisi niile na umu eze niile, na ndi niile na-eyi uwe e si na mba ozo bubata ahuhu. **9** N'ubochi ahụ, aga m ata ha ahuhu bu ndi niile na-adighi azo ukwu n'onu uzo mbata, ndi ji ihe ike na aghugho na-emejuputa ulo arusi ha. **10** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "olu iti mkpu akwa ga-esite n'Onu Uzo Ama Azu daa, mkpu nke ikwasi akwa ike ga-ada site n'ebe obibi ohuru ahụ, na uzu oke ntiwa site n'ugwu nta niile. **11** Kwasienu akwa ike unu ndi niile bi n'akuku ebe ahia di; n'ihu na a ga-egbuchapu ndi ahia unu niile. Ndi niile na-eji oloacha azu ahia ka a ga-ebibi. **12** N'oge ahụ, aga m eji orionu nyobanyecha anya n'akuku niile nke Jerusalem. Aga m ata ndi ahụ niile na-anu n'ahu di juu ahuhu, bu ndi ahụ dooro dika ike mmanya a nufoduru ahufo, ndi na-eche n'obi ha si, 'O nweghi ihe Onyenwe anyi ga-eme anyi, maobu ihe oma, maobu ihe ojoo.' **13** Aku ha ga-abu ihe a kwakoro n'ike, a ga-akwatukwa ulo ha niile. O bu ezie na ha ga-ewu ulo, ma ha agaghi ebi n'ime ha; o bu ezie na ha ga-ako ubi vajini, ma ha agaghi anu mmanya si na ha." **14** Oke ubochi Onyenwe anyi na-abia nso, o na-abiakwa osiso. Gee nti! Iti mkpu akwa nke ubochi Onyenwe anyi ga-adi ilu nke ukwu. A ga-anukwa uzu ndi bu dike n'agha n'ebe ahụ. **15** Ubochi ahụ ga-abu ubochi onuma, ubochi ahuhu na mkpagbu, ubochi nsogbu na mbibi, ubochi ochichiri na oke obi ojoo, ubochi igwe ojii, na oke ochichiri, **16** ubochi opi ike na iti mkpu agha imegide obodo niile e wusiri ike, na imegide akuku ulo elu niile. **17** "Aga m eme ka oke nhuju anya bjakwasị ndi mmadu, mee ka ha jegharja dika ndi kpuru isi, n'ihu na ha emehiela megide Onyenwe anyi. A ga-awusijika obara ha dika uzuzu, tufukwaa anu ahụ ha dika nsi anu. **18** Oloacha na olaedo ha agaghi azoputa ha n'ubochi onuma nke Onyenwe anyi ahụ." A ga-erechapu uwa niile site n'oku ekworo ya, n'ihu na o bu na mberede ka o ga-eme ka ndi niile bi n'uwa gwusia.

2 Chikootaanu onwe unu, e, chikootaanu onwe unu, unu ndi mba ihe ihere diri. **2** Tupu ukpuru ahụ ewere onodu, a

chipu ubochi ahụ dika igbugbo oka nke ikuru na-ebufu, tupu iwe oku Onyenwe anyi abjakwasị gi, tupu ubochi onuma nke Onyenwe anyi abjakwasị gi. **3** Choonu Onyenwe anyi, unu ndi niile di umeala n'obi no n'ala ahụ, unu bu ndi na-eme ihe o nyere n'iwu. Gbasoonu ezi omume, gbasoonu idi umeala n'obi, ma eleghi anya, a ga-echebe unu n'ubochi iwe Onyenwe anyi. **4** N'ihu na o nweghaghị ndi ga-ebi n'obodo Gaza, obodo Ashkelon ga-atogboro n'efu. N'etiti ehilhe ka a ga-ekpochapu ndi niile bi n'Ashdod; a ga-ehopukwa Ekron. **5** Ahuhu diri unu ndi bi n'akuku oke osimiri, unu bu ndi Keret; okwu Onyenwe anyi na-emegide unu, Kenan, ala ndi Filistia. O siri, "Aga m ala gi n'iyi, ruo na o dighi onye ga-afodu ndu n'ime gi." **6** Ala nke ndi akuku oke osimiri ahụ, ga-agho ebe ahijia juputara nye ndi ozuzu aturu na ogba igwe ewu na aturu. **7** Ala nke di n'akuku oke osimiri ga-agho ala nke ndi ahụ foduru na Juda, ebe ha ga-achotara anu ulo ha ahijia. Ha ga-anokwa n'ulo ndi Ashkelon nke togboro n'efu, dinaa ala zuru ike n'oge uhuruchi. Onyenwe anyi Chineke ha ga-eleketara ha, mekwa ka ha nwetaghachi ihe nketa ha niile. **8** "Anula m okwu ojoo niile, nke ndi Moab, na ikwa emo niile nke ndi Amon, nukwa ibasi mba ike ha megide ndi nke m na-anya isi na ha ga-ewere ala ha. **9** N'ihu ya, dika m na-adi ndu," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwubiri ya, "agha gi m ime ka Moab diri ka Sodom, mekwa ka Amon dika Gomora. Ha ga-agho ala ebe ahijia na-adi ogwu ogwu na-eru, ebe olulu nnu juputara, na ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi. Ndi m, ndi foduru ga-akwakoro akunuba ha, ndi foduru ndu na mba m ga-eketa ala ha." **10** Ihe ndi a bu ugwo oru ha ga-anata n'ihu inya isi ha, na n'ihu nkocha na ikwa emo ha megide ndi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **11** Onye di egwu ka Onyenwe anyi ga-abu n'ebe ha no, mgbe o lara chi niile nke uwa n'iyi. Mba niile di n'ebe di anya ga-akpo isiala nye ya, onye obula n'ala nke aka ya n'uwa niile. **12** "Unu ndi Itiopia, a ghaghị jii mma agha gbuo unu." **13** O ga-esetipu aka ya megide ndi bi n'akuku ugwu, laa Asiria n'iyi. Ninive ga-agho ebe togboro n'efu, o ga-aghokwa ala kporo nku, dika ozara. **14** Igwe anumanu di iche iche na igwe ehi ga-amakpu n'ebe ahụ, ha na ihe e kere eke di iche iche. Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-anu onodu abali n'isi ogidi ya niile ahụ. Uda olu ha ka a ga-anu site na mpio-ikuku, mkpomkpo aja ga-adi na mbata nke onu uzu niile, ibo onu uzu niile e ji osisi sida mee ga-egherekwa oghe. **15** Nke a bu obodo ukwu ahụ, nke na-anuri onu oriri, nke na-ebikwa na-enweghi ihe egwu obula; nke na-asị onwe ya, "O bu mu onwe m! O dighi onye ozo ma ewezuga m." Ma ugbu a, lee otu o si buru ebe togboro n'efu; lee ka o si buru ebe umu anu ohia na. Onye obula si n'akuku ya na-agafe aghaghị ima osu, ma fufekwaa isi ya.

3 Ahuhu diri obodo ahụ ndi mmegbu, na ndi na-enupu isi, na ndi ruru aru juputara n'ime ya. **2** O naghi ege onye obula nti, o dighi anabata ido aka na nti. O dighi atukwasị Onyenwe anyi obi, o di kwaghị abiakwute Chineke ya nso. **3** Ndisi no n'etiti ya dika odum na-agbo uja, ndi oikape ya dika nkita ohia na-achu nta anyasi, nke ihe o chutara na nta adighi anu tutu chi aboo. **4** Ndi amuma ya bu ndi ndu ruru aru, ha bukwa ndi aghughu. Ndi nchujaja ya na-emere ebe nso na-ejikwa ike emebi iwu. **5** Ma Onyenwe anyi, onye no n'etiti ya bu onye ezi omume. O nakwaghị eme ihe ojoo.

Ụtụtụ niile ka ọ na-eme ka ikpe ziri ezi ya pụta ihè; ụbọchị
 ọbụla ọ naghị ahapụ igosi ya, ma ndị ajọ omume enweghị
 ihere. **6** “Egbuchapụla m mba niile dị iche iche, kwatukwaa
 ebe ha niile e wusiri ike. Ahapụla m okporoụzọ ha ka ọ bụrụ
 ihe a gbahapụrụ agbahapụ, ọ dịkwaghị onye na-esi na ha
 agabiga. A laala obodo ha niile n’iyi, ọ dịkwaghị onye fọdurụ,
 ọ bụladị otu onye. **7** Asịrị m, banyere Jerusalem, ‘N’ezie, i
 ga-atụ egwu m, ma nabatakwa ntụziaka.’ Mgbe ahụ, agaghị
 ebibi ebe mgbaba ya, ma ọ bụkwanyụ ntaramahụhụ m niile
 agaghị abiakwasịkwa ya. Ma otu ọ dị, ọ nūrụ ha ọkụ n’obi iga
 n’ihu mee omume rūrụ arụ n’ihe niile bụ nke ha mere. **8**
 N’ihi nke a, cherenụ m,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri,
 “n’ụbọchị ahụ m ga-ebili igba akaebe. Mkpebi m bụ ichịkọta
 mba niile dị iche iche, na ikpọkọta alaeze niile, iwukwasị ha
 oke iwe m, ọ bụladị ọnụma niile nke iwe m. Ọkụ, nke iwe si
 n’ekworo m, ka a ga-eji rechapụ ụwa niile. **9** “Mgbe ahụ, aga
 m anụcha egbugbere ọny ndị niile dị iche iche mee ka ọ bụrụ
 ihe dị ọcha, ka ha niile nwee ike ikpọkọ aha Onyenwe anyị,
 ma jikọta aka fekwaa ya ofufe. **10** Site n’ofe osimiri niile nke
 Kush, bụ ndị m a chūsasịrị achūsasị, ndị na-akpọ isiala nye m,
 ga-ewetara m onyinye dị iche iche. **11** N’ụbọchị ahụ, gị bụ
 Jerusalem, agaghị eme ka ihere mee gị, n’ihi omume njehie
 niile i jere megide m, n’ihi na aga m esite n’etiti gị wezuga
 ndị gị niile na-anūrị ọny na mpako ha. A gaghị ahụkwa ndị
 na-afūli onwe ha elu n’ugwu nsọ m. **12** Ma aga m eme ka
 ndị dị nwayọọ n’obi, na ndị dị umeala n’obi fọdụ n’etiti ndị
 Izrel, ha ga-agbabakwa n’aha Onyenwe anyị. **13** Ha agaghị
 emekwa ihe ojọọ, ha agaghị ekwu okwu ụgha. Ire na-ekwu
 okwu aghughọ agaghị adịkwa n’ony ha. Ha ga-akpa nri ma
 dinakwa ala, ọ dịkwaghị onye ga-eme ka ha tūọ egwu.” **14**
 Bụọ abụ, gị nwaada Zayōn; tie mkpu, gị Izrel. Nūrja ọny, e,
 jiri obi gị niile nūrja ọny, gị nwaada Jerusalem. **15** N’ihi na
 Onyenwe anyị ewezugala ahụhụ dirị gị, chughachikwa ndị iro
 gị azụ. Onyenwe anyị, onye bụ Eze Izrel, nọ n’etiti gị. I gaghị
 atụkwa egwu ihe ojọọ ọzọ. **16** N’ụbọchị ahụ, ihe a ga-agwa
 Jerusalem ga-abụ, “Atụla egwu, gị Zayōn, ekwela ka aka gị
 daa mba. **17** Onyenwe anyị bụ Chineke gị nọ n’etiti gị, ọ bụ
 Dike n’agha nke na-enye mmeri. Ọ ga-eji ọny nwee mmasị na
 ahụ gị; n’ihi ihunanya ya, ọ gaghị abakwara gị mba, kama ọ
 ga-eji oke iti mkpu abụ nūrja ọny n’ebe i nọ.” **18** “N’ụbọchị
 mmemme a kara aka, aga m ewepurụ gị ọdachi iru ụjụ, nke
 bụ ibu arụ na ihe ita ụta dirị gị. **19** N’oge ahụ, aga m emesi
 ndị ahụ niile na-emegbu gị ike. Aga m azọpụta ndị ụkwụ
 rūrụ, chikọtakwa ndị niile e mere ka ha gaa biri n’ala ndị ọzọ.
 Aga m agbanwe ihere ha ka ọ bụrụ ihe otuto n’ihe na-ewu
 ewu n’ụwa ebe ha natara ihere. **20** N’oge ahụ, aga m akpólata
 unu n’ụlọ; mgbe m ga-akpọkọta unu ọny. Aga m eme ka unu
 na-ewu ewu ka unu nwekwaa otuto n’etiti mmadụ niile bi
 n’ụwa, mgbe m ga-eweghachi ihe ọma unu n’ihu anyị unu.”
 Ka Onyenwe anyị kwuru.

Hegai

1 Ozi Onyenwe anyị, nke rutere Hegai onye amụma, nke o ziri Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja. Ozi a rutere ya n'afọ nke abụọ nke ọchịchị eze Daraiqs, n'ubochi nke mbụ n'ọnwa nke isii. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, "Ndị a na-asi, 'N'oge ahụ erubeghi mgbe anyi ga-ewu ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi.'" **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi bjara site n'onu Hegai, onye amụma na-asi, **4** "Nke a ọ bụ oge unu onwe unu ji ebi n'ulo unu e ji osisi machie, mgbe ụlonsọ ukwu a nógidere na-adakposi?" **5** Ugwu a, ihe a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, "Lezienụ ụzọ unu anya. **6** Unu na-agma mkpuru, ma na-enweta naanị ihe ntakiri. Unu na-eri nri, ma ihe unu nari adighi ezuru unu. Unu na-anụ ihe ọñụm ma unu adighi ahụju afọ ka o si mmasi unu. Unu na-eyikwasị onwe unu uwe, ma ọ dighi achụ unu oyi. Unu na-anata ugwo ọrụ, ma ọ bụ n'akpa puru epu ka unu na-etinye ya." **7** Ihe a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, "Chezienụ echiche banyere ndụ unu. **8** Jee n'elu ugwu, wedata osisi, jiri ya wuo ụlonsọ ukwu ahụ. Mgbe ahụ, obi ga-atọ m uto na ya, a ga-asopukwara m n'ebe ahụ." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi kwuru. **9** "Unu na-ele anya ihe ukwu, ma lee, ọ bụ naanị ihe ntakiri ka ọ pụtara. Mgbe unu welatarā ha n'ulo, a fufusiri m ha niile. Nke a ọ bụ n'ihini gini?" Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara. "Ọ bụ n'ihini na ụlonsọ ukwu m, nke nógidere na-abụ mkpomkpo ebe, ma onye obula n'ime unu na-agba mbọ iru naanị ihe gbasara ulo nke aka ya. **10** Ya mere, n'ihini unu ka eluigwe ji jide igirigi ha, ala ejidekwala ihe omume nke ubi. **11** Akpọla m ka okpomoku biakwasị n'ala ubi niile nakwa n'elu ugwu niile, n'elu oka na mmānya ọhuru, mmanu oliv na ihe niile nke ala na-emeputa. Ka ọ biakwasị mmadu na anumanu niile, nakwa ihe niile unu dogburu onwe unu n'oru inweta." **12** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja, na ndi niile foduru, nara nti n'olu Onyenwe anyi Chineke ha, na n'ozu Hegai onye amuma, dika Onyenwe anyi Chineke ha zitere ya. Ndi Izrel niile tukwara egwu Onyenwe anyi. **13** Mgbe ahụ Hegai, onyeozu Onyenwe anyi, ziri ndi mmadu ahụ niile ozi Onyenwe anyi, si: "Mụ onwe m nonyeere unu," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **14** Ya mere, Onyenwe anyi kwaliri mmuo Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na mmuo Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja na mmuo ndi niile ahụ foduru n'ala ahụ. Ha niile bjara bido ọrụ n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile, bu Chineke ha, **15** n'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa nke isii. Ọ bụ n'afọ nke abuo, nke ọchichị eze Daraiqs,

2 n'ubochi nke iri abuo na otu, n'onwa nke asaa, okwu Onyenwe anyi si n'onu onye amuma Hegai biakwa na-asi: **2** "Gwa Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja, na ndi Izrel ahụ foduru n'ala ahụ si: **3** "Onye n'ime unu nwere ike icheta otu ụlonsọ ukwu nke mbu si di ebube? Ọ di anaa n'anya unu ugwu a? Ọ bụ na ọ dighi unu ka ihe efu ugwu a. **4** Ma ugwu a nwee obi ike Zerubabel," ka Onyenwe anyi kwuru. "Nwekwaa obi ike gi Joshua onyeisi nchụaja, nwa Jehozadak. Nwekwaanu obi ike

unu ndi niile bi n'ala a." Ka Onyenwe anyi kwuru. "Ruo ọrụ n'ihini na anonyeere m unu," ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. **5** "Nke a bu ihe merenu mgbe mu na unu gbara ndu n'oge ahụ unu si n'Ijpti puta. Mmuo m na-anogidekwa n'etiti unu. Unu atula egwu." **6** "N'ihini na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, "Ọ foduru otu ugbo, nwa oge nta gasia, aga m ayoghari eluigwe na uwa, na osimiri na ala akoro. **7** Aga m ayoghari kwa mba niile; ihe mba niile na-achosi ike ga-abia. Aga m eme ka ulo a juputa n'ebube," ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **8** "Olagha niile na olaedo niile, bu nke m." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara. **9** "Ebube nke ulo a ga-adi ukwuwa karja ebube nke mbu," ọ bụ ihe Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. "Ọ bukwā n'ebe a ka m ga-enye oganihu na udo," otu a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya." **10** N'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa itoolu, nke afọ abuo, nke ọchichị eze Daraiqs, okwu Onyenwe anyi biakwutere onye amuma, bu Hegai. **11** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, 'Juo ndi nchujaja ihe iwu na-ekwu. **12** Ọ buri na mmadu etinye anu e doro nso n'akpa uwe ya, ọ burukwa na uwe ahụ anu nso ahụ di n'ime ya emetu achicha, ma ọ bụ ofe, ma ọ bụ nri ozọ di iche, mmetu uwe ahụ meturu ha ọ ga-eme ka ha diri nso?" Ndi nchujaja zara si: "Mba!" **13** Mgbe ahụ Hegai kwukwara, "Ọ buri na mmadu emeruo onwe ya site n'imetu onye nwuru anwu aka, mesia metu otu n'ime ihe ndi a aka, ọ ga-abu ihe ruru aru?" Ndi nchujaja zara si, "E, ọ ga-abu ihe ruru aru." **14** Mgbe ahụ Hegai kwuru si, "Otu a ka mba a na ndi bi n'ime ya di n'ihu m. Ihe obula aka ha rupertara na onyinye obula ha nyere bu ihe ruru aru." Ọ bụ ihe Onyenwe anyi kwuru. **15** "Ma ugwu a, chezienụ echiche banyere ihe ndi ga-emenu site taa gaa n'ihu. Tuleenu otu ihe si di tupu adonye otu nkume n'elu ibe ya n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **16** Kedu onodu unu? Mgbe mmadu bjara n'ebe o debere otutu iri efere oka abuo, ihe ọ na-ahu bu naanị otutu efere oka iri. Ọ burukwa na ọ bja n'ebe inara mmānya ka o were iri ite mmānya ise, ọ bụ naanị iri ite mmānya abuo ka ọ ga-enweta. **17** Eji m ọria na-eripia ihe ubi, na omuma ebu, na mkpuru mmiri igwe bibie ọrụ aka unu niile; ma unu aloghachikwuteghi m," ọ bụ ihe Onyenwe anyi kwuputara. **18** "Ma site n'ubochi taa gaa n'ihu, site n'ubochi taa bu iri ubochi ano nke onwa itoolu, chenu echiche banyere ubochi a bu ubochi a toro ntola ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi. Chezienụ echiche banyere ya. **19** Ọ ka nwere mkpuru oghigha unu nwere n'oba unu? Ozokwa, osisi vaji, osisi fiig, osisi pomegranet na osisi oliv amighi mkpuru, ruo ugwu a. "Ma site n'ubochi taa gaa n'ihu aga m agozi unu." **20** Okwu Onyenwe anyi biakwutere Hegai nke ugboro abuo, n'ubochi nke iri abuo na ano nke onwa ahụ, si, **21** "Gwa Zerubabel, onye na-achị Juda si ana m aga iyoghari eluigwe na uwa. **22** Aga m akwatu ocheeze alaeze di iche iche, ana m agakwa imebi ike alaeze nke mba di iche iche. Aga m akwatu ugbo inyinya n'ala na ndi na-anya ha; inyinya na ndi na-agba ha ga-adakwa. Onye obula ga-adakwa site na mma agha nke onye otu ya. **23** "N'ubochi ahụ," ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, "Aga m ewere gi bu onyeozu m Zerubabel nwa Shealtiel," ọ bụ ihe Onyenwe anyi kwuru, "mee gi ka i di ka mgbaaka akara m, n'ihini na ahoroala m gi; Ọ bụ Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu."

Zekaraya

1 N'ónwa nke asatọ, n'afọ nke abụọ nke ọchịchị eze Daraioş, okwu Onyenwe anyị ruru Zekaraya nwa Berekaya, nwa Ido, bụ onye amụma nti, na-asi, **2** "Onyenwe anyị were oke iwe megide nna unu ha. **3** N'ihì ya, gwa ha, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. 'Loghachikwutenu m,' otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwuputara, 'Mụ onwe m kwa ga-aloghachikwute unu.' Ọ bụ ihe Onyenwe anyị Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. **4** Unu adịla ka ndi nna unu ha, ndi amuma mbu kporo oku si, Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara: 'Sitenu n'uzo ojoo unu na ajo omume unu chigharia' ma ha achoghị inu maobu gee m nti, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **5** Olee ebe ka nna nna unu ha no ugbu a? Ndi amuma ahụ, ha na-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi? **6** Ọ bụ na okwu m na iwu bu nke m nyere unu ohu m ndi amuma, o bu na ha emezughị n'ebe ndi nna nna unu ha no? "Mgbe ahụ, ha chegharị ma kwuo, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, emesola anyi mmeso dika uzo anyi na omume anyi si di. O mekwara ya dika o si zube na o ga-eme ya.'" **7** N'ubochi nke iri abuo na ano, nke onwa iri na otu, bu onwa Shebat, n'afọ abuo nke ọchịchị eze Daraioş, okwu Onyenwe anyi ruru Zekaraya onye amuma, bu nwa Berekaya, nwa Ido nti, na-asi: **8** N'abalị ahụ, ahuru m n'ohu, otu nwoke na-agba inyinya na-acha obara obara. O guzokwa n'etiti osisi mietul, nke di n'ebe miri emi nke mgbawa di n'ala. N'azu ya, otutu inyinya na-acha obara obara, ndi na-acha ka ahijia kporo nku, na ndi na-acha ocha dika. **9** Ajuru m, "Nna m ukwu, ginji bu ihe ndi a?" Mmuo ozi ahụ nke na-agwa m okwu sirị m, "Aga m egosi gi ihe ha bu." **10** Mgbe ahụ onye ahụ guzo n'etiti osisi mietul ndi ahụ sirị, "Ndi a bu ndi Onyenwe anyi zitere ka ha jeharia n'üwa niile." **11** Ha sirị mmuo ozi nke Onyenwe anyi nke na-eguzo n'etiti osisi mietul ahụ, "Anyi ejeharjala n'üwa niile, ma lee anyi choputara na uwa niile no n'udo, dika juu." **12** Mgbe ahụ, mmuo ozi nke Onyenwe anyi sirị, "Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o bu ruo ole mgbe ka i ga-anogide hapu imere Jerusalem na obodo niile nke Juda ebere, bu obodo i na-eweso iwe iri afọ asaa ndi a gara aga?" **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara mmuo ozi ahụ guzo na-agwa m okwu, okwu nkasiobi na okwu oma di iche iche. **14** Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ no na-agwa m okwu gwara m si, "Kwusaa ozi a, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru si, 'Ekworo m di ukwu n'ebe Jerusalem na Zayon no, **15** ma iwe m di ukwu megide ndi mba niile ahụ onwe ha juru afọ. N'ihì na mgbe iwe m di nta, ha nyere aka ime ka ahuhü ahü karja njo." **16** "N'ihì ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m eji obi ebere loghachi na Jerusalem. N'ebe ahü kwa ka a ga-ewughari ulonso ukwu m. A ga-esetikwa eriri e ji atü ihe n'elu Jerusalem.' Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **17** "Kwusaakwa ozo, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 'Oganihu ga-adikwa n'obodo m niile ozo. Onyenwe anyi ga-akasi Zayon obi ozo, ma hoputakwa Jerusalem.'" **18** Mgbe ahü, eweliri m anya m abuo elu hü mpi ano. **19** Ajuru m mmuo ozi ahü na-agwa m okwu si, "Ginji ka ihe ndi a bu?" Ọ sirị m, "Ndi a bu mpi ndi ahü chusasiri Juda, na Izrel, na Jerusalem." **20** Mgbe ahü, Onyenwe anyi gosiri m ndi okpu uzu ano. **21** Asiri m, "Ginji ka

ndi na-abia ime?" Ọ zaghachiri m, "Ndi a bu mpi ano ndi ahü chusasiri Juda, ime ka onye obula ghara inwe ike iwelite isi ya. Ma ndi a abjala imenye ha ujo, na ituda mpi mba niile, bu ndi ahü buliri mpi ha imegide ala Juda, na ichusa ndi ya."

2 Mgbe m weliri anya m, ahuru m otu nwoke ji eriri ihe otutu n'aka ya. **2** Ajuru m, "Ebee ka i na-aga?" Ọ sirị m, "Ana m aga itu Jerusalem, ichota idi ogologo ya, na idi obosara ya." **3** Mgbe mmuo ozi na-ekwuru m okwu na-apu, mmuo ozi ozo bjara izute ya, **4** o sirị ya, "Gbaa oso, gwa nwa okorobia ahü si, 'Obodo na-enweghi mgbidi ka Jerusalem ga-abu, n'ihì otutu igwe mmadu na anumani ga-epuputa n'ime ya. **5** Ma mụ onwe m ga-aburu ya mgbidi oku nke ga-agba ya gburugburu.' Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 'Aga m agho ebube n'etiti ya.' **6** "Bia, lee anya! Sitenu n'ala di n'ugwu gbapu," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "n'ihì na achusasiri m unu nye ikuku ano nke eluigwe," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **7** "Bjanu, unu ndi bi na Zayon. Gbalaganu, unu ndi bi n'ala nke ada Babilon." **8** N'ihì na otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Mgbe Onye ahü di ebube zipuru m iga megide mba ndi ahü niile kwakoro ihe unu. N'ihì na onye obula meturu unu aka bu mkpuru anya m ka o na-emetu aka. **9** Aghaghị m iweli aka m imegide ha, meekwa ka ndi ohu ha kwakoro ihe niile ha nwere. Mgbe ahü, unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m. **10** "Tie mkpu ohu, ka obi tokwaa gi utu, gi Ada Zayon. N'ihì na ana m abia ibi n'etiti gi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **11** "N'ubochi ahü, otutu mba di iche iche ga-adinyere Onyenwe anyi, burukwa ndi nke m. Aga m ebi n'etiti gi, i ga-amatakwa na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m ka m biakwute gi. **12** Onyenwe anyi ga-eketa Juda dika oke ya n'ime ala ahü di nsọ. Ọ ga-ahorokwa Jerusalem ozo. **13** Derenu duu n'ihu Onyenwe anyi, unu mmadu niile, n'ihì na o sitela n'ebe obibi ya di nsọ kpalie onwe ya."

3 Mgbe ahü, o gosiri m Joshua onyeisi nchüja ka o na-eguzo n'ihu mmuo ozi nke Onyenwe anyi, na ekwensu ka o na-eguzo n'aka nri ya ibo ya ebubo. **2** Onyenwe anyi sirị ekwensu, "Onyenwe anyi basiere gi mba ike, gi ekwensu. Onyenwe anyi, onye hoputara Jerusalem, basiere gi mba ike. Nwoke a, o bughị oloko oku na-ere ere, nke e si n'ime oku guputa?" **3** Mgbe Joshua guzo n'ihu mmuo ozi ahü, uwe ya ruru unyi. **4** Mmuo ozi ahü gwara ndi ahü guzo ya n'ihu, "Yipunu ya uwe a ruru unyi." Mgbe ahü, o gwara ya okwu si, "Lee, ewepula m mmehie gi, ma ugbu a, aga m eyikwasị gi uwe mmemme ndi a." **5** Ekwuru m, "Ka ha were ezi akwa okike di ocha kee ya n'isi." Ya mere ha weere akwa okike di ocha kee ya n'isi, yikwasikwa ya uwe ohuru. Mmuo ozi Onyenwe anyi guzokwa n'ebe ahü. **6** Mgbe ahü, mmuo ozi nke Onyenwe anyi nyere Joshua ndumodu si, **7** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'O buru na i jee ije n'uzo m niile, o burukwa na i debe ihe niile m nyere gi n'iwu, i ga-abu onyeisi ezinaulo m, i ga-elekota ulonso m anya, aga m enyekwa gi onodu n'etiti ndi a niile guzo m'ebe a. **8** "Gee m nti, gi Joshua, onyeisi nchüja na unu ndi nchüja ndi ozo no n'ihu gi, ndi bu ihe niile banyere ihe oma niile nke gaje ibia. Agaje m ikpota nwadibio m, onye bu Ngalaba ahü. **9** Lee, nkume nke m guzobere n'ihu Joshua. Nkume ahü nwere akuku asaa n'ahü ya, aga m egbunye akara

dee ihe n'elu ya. Aga m ewezugakwa mmehie nke ala a n'otu ubochi.' O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **10** "N'ubochi ahụ, onye obula n'ime unu ga-akpobata mmadu ibe ya, ka o bja soro ya nodu n'okpuru osisi vaini ya, na n'okpuru osisi fiig ya.' Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya."

4 Mgbe ahụ, mmuṅo ozi ahụ nke na-agwa m okwu loḡhachiri kpotee m, dika e si akpote onye nọ n'ura. **2** O siri m, "Gini ka i na-ahụ?" Asiri m, "Ana m ahụ ihe idoba oriona e ji olaedo mee. O nwere okwa n'isi ya, nweekwa oriona asaa, nke na-enwu n'elu ya. Oriona asaa ndi a nwekwara okporo asaa e si agbanye mmanu n'ime ha. **3** Ahukwa m osisi oliv abuo nke di n'akuku ihe idoba oriona ahụ. Otu di n'otu akuku ya, nke ozo, n'akuku nke ozo." **4** A siri m mmuṅo ozi ahụ na-ekwuru m okwu, "Nna m ukwu, gini ka nke a putara?" **5** Mmuṅo ozi ahụ na-agwa m okwu siri m, "I na-ekwu na i maghi ihe ha bu?" Azara m si, "Ee, nna m ukwu, amaghi m." **6** O siri m, "Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi nye Zerubabel. 'O bughị site n'ike, maobu site n'ume, kama o bu site na Mmuṅo m,' ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **7** "Gini ka i bu, gi ugwu di ukwu? I ga-agho ala di larji n'ihu Zerubabel. Mgbe ahụ, o ga-awaputa isi nkume ahụ site n'iti oke mkpu onu, 'Amara! Amara diri ya!'" **8** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti si, **9** "Zerubabel wara ntola ulonso ukwu a, o bu ya ga-ewuchakwa ya. Mgbe ahụ, i ga-amata na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m ibiakwute unu. **10** "Onye na-eleda ubochi ihe nta anya ebe o bu n'anya asaa nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-egharị na-elezu uwa dum, ga-anu onu mgbe ha huru nkume eji atụ mgbidi n'aka Zerubabel?" **11** Mgbe ahụ, a siri m ya, "Gini bu osisi oliv abuo ahụ di n'aka nri na n'aka ekpe ihe idoba oriona ahụ?" **12** A sikhara m ya nke ugboro abuo, "Gini bu alaka osisi oliv abuo ndi a di n'akuku okporo olaedo abuo ahụ, nke e si na ha na-awaputa mmanu olaedo?" **13** O siri m, "O putara na i maghi ihe ha bu?" Asiri m, "Mba, nna m ukwu." **14** Mgbe ahụ, o siri m, "Ndi a bu mmadu abuo a hoputara tee mmanu, ife ya ofufe bu Onyenwe uwa niile."

5 Ozokwa, eliliri m anya elu, ma hu akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari. **2** O siri m, "Gini ka i na-ahụ?" Azara m, "Ahuru m akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari. Ogologo ya di mita iri, obosara ya dikwa mita ise." **3** O gwara m, "Nke a bu obubu onu nke na-apu na-ejezu n'ala ahụ niile. N'ihu na dika e si detuo ya, n'otu akuku ya, a ga-esi n'ala a chupu ndi na-ezu ohi. Dika e si deekwa ya n'akuku nke ozo ya, onye o bu na-na-ani iyi ugha ka a ga-esitekwa n'ala ahụ chupu. **4** Ezipula m ya, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri, 'O ga-abanye n'ulo onye o bu na-ezu ohi, na n'ulo ndi ji aha m na-ani iyi ugha. O ga-anogide n'ulo ahụ mebie ya kpamkpam. O ga-emebi osisi na nkume niile e ji wuo ulo ahi.'" **5** Mgbe ahụ, mmuṅo ozi ahụ na-agwa m okwu bjakwutere m si, "Lelie anya gi elu huru ihe na-aga iputa ihè." **6** Asiri m, "Gini ka o bu?" O siri, "O bu nkata." O kwukwara, "Nke a bu mmehie nke ndi niile bi n'ala a." **7** Ngwangwa, e kpugheperu okwuchi nkata ahụ, ma lee, ahuru m otu nwanji noduru odu n'ime ya. **8** O siri, "Nke a bu ajo omume." O nughachiri ya azu n'ime nkata ahụ werekwa okwuchi nkata ahụ kpuchie ya. **9** Mgbe ahụ, eliliri m anya hu umu nwanji abuo ozo, ndi ikuru na-eke nku ha.

Ha nwere nku dika nku ugbala. Ha buliri nkata ahụ elu n'etiti eluigwe na ala. **10** Ajuru m mmuṅo ozi ahụ na-agwa m okwu, "Ebee ka ha bu nkata ahụ na-aga?" **11** O gwara m, "Ha bu ya na-aga Babilon ebe ha ga-ewuru ya ulo. Mgbe ha wuchara ulo ahụ, ha ga-adoba nkata ahụ n'elu ihe ndokwasi."

6 Elelikwara m anya elu ozo hu ugbu inyinya anọ nke si n'etiti ugwu abuo na-aputa. Ugwu ndi a bu ugwu e ji bronzi mee. **2** Ugbu inyinya nke mbu ka inyinya na-acha obara obara na-adokpu. Nke abuo ka inyinya na-eji nji na-adokpu. **3** Nke ato ka inyinya di ocha na-adokpu, ma nke anọ ka inyinya turu agwa siekwa ike na-adokpu. **4** Ajuru m mmuṅo ozi ahụ na-agwa m okwu, "Gini ka ihe ndi a bu, nna m ukwu?" **5** Mmuṅo ozi ahụ zara m, si, "Ndi a bu mmuṅo anọ nke eluigwe, ka ha na-apu mgbe ha guzochara n'ihu Onyenwe elu uwa niile. **6** Ugbala nke inyinya ndi di oji na-adokpu na-aga n'akuku anyanwu. Nke inyinya ndi di ocha na-adokpu na-aga n'odida anyanwu. Nke ahụ ndi inyinya na-adighi ezi ocha na-adokpu na-aga n'akuku ndida." **7** Mgbe inyinya ndi ahụ di ike putara, choo ka e nye ha ike ijeghari n' uwa niile, o gwara ha si, "Gaanu jeghari n' uwa niile." N'ihu ya, ha puru jeghari n' uwa niile. **8** Mgbe ahụ, o gwara m, "Ndi ahụ jere n'akuku ugwu emeela ka Mmuṅo m daju n'ala di n'akuku ugwu." **9** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **10** "Gaa nata Heldai, Tobaija na Jedaya, ndi a dotara n'agha si Babilon lota olaocha na olaedo. N'otu ubochi ahụ, gakwaa n'ulo Josaya nwa Zefanaya. **11** Jiri olaocha na olaedo ahụ kpoo otu okueze, were ya jukwasi Joshua nwa Jehozadak bu onyeisi nchujaja n'isi. **12** Gwa ya na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'Nke a bu nwoke ahụ aha ya bu Ngalaba. O ga-esi n'ebe nke ya waputa wuo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **13** O bu ya ga-arụ ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. A ga-eyikwasikwa ya ima mma dika uwe, o ga-anodu n'ocheeze ya na-achi. O ga-abu onye nchujaja ga-anọ n'ocheeze ya, mee ka jdi n'otu diri n'etiti ha abuo.'" **14** Okpueze ahụ ka a ga-enye Heldaya, Tobaija, Jedaya na Hen, nwa Zefanaya, ka o buru ihe ncheta n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **15** Ndi nọ n'ebe di anya ga-esi ebe ahụ bia nye aka n'oru iwu ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. Unu gamatakwa na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m ibiakwute unu. Ihe ndi a niile ga-eme ma o buru na unu akpachapu anya rubere Onyenwe anyi Chineke unu isi."

7 N'afọ nke anọ nke ochichi eze Daraios, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya nti n'ubochi nke anọ, n'onwa nke itoolu, nke bu onwa Kislev. **2** N'oge a, ndi bi n'obodo Betel ezitela Shareza, na Regem Melek, ha na ndi ozo ka ha bja ripo Onyenwe anyi ariri, **3** ka o jukwaa ndi nchujaja nọ n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na ndi amuma, si, "O bu m ruo uju, bukwaa onu n'onwa nke ise, dika m si eme kemgbe otutu afọ ndi a gara aga?" **4** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti, **5** "Gwanu ndi nchujaja na ndi niile bi n'ala a, 'Mgbe unu nabu onu n'onwa nke ise obula, na n'onwa nke asaa obula, iri afọ asaa ndi a niile gara aga, o bu mu ka unu na-eburu onu? **6** Mgbe unu na-eri na-anukwa, o bu na unu anaghi eme ya maka n'ihu onwe unu? **7** Ihe ndi a ha o bughu okwu niile Onyenwe anyi kposara site n'onu ndi amuma mbu, mgbe Jerusalem na obodo niile di ya gburugburu nọ n'udo nwekwa oganihu, n'oge ndi mmadu bi na Negev, ya na ala ndi ugwu

niile?” **8** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị ruru Zekaraya ntị na-asị, **9** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘Kpeenu ikpe ziri ezi, meere nibe ibe unu ebere, ma gosikwa ibe unu omijiko. **10** Unu emegbula umu nwananyi di ha nwuru maobu nwa na-enweghị nne na nna maobu ndi obia maobu ndi ogbenye. Unu echela echiche ojoo n’obi unu megide ibe unu.’ **11** ‘Ma ha juru ige nti; ha sitere n’obiike ha gbakuta m azu ha, were mkpisiaka ruchieta nti ha, ka ha ghara ige m nti. **12** Ha mere ka obi ha sie ike dika nkume, ju ige nti n’iwu, na n’okwu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile sitere na Mmuo ya zie ndi amuma mbu ahụ. N’ihi ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile were oke iwe. **13** “Ebe o bu na mgbe m kporo ha, ha egeghi nti, agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpo m,’ O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **14** ‘Eji m oke ifufe gbasasia ha n’etiti mba niile, ndi ha na-amaghi. Emere m ka ala ha togboro n’efu, ka mmadu obula hapu inwe ike ipu maobu ibata n’ime ya. Otu a ka ha si mee ka ala oma ahụ ghoo ala togboro n’efu.”

8 Okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti na-asị, **2** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “Ana m ekwo ekwo di ukwuu n’ihi Zayon. N’ezie, ekworo ahụ na-anu m oku di ukwuu n’ahụ.” **3** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Aga m aloghachi na Zayon, bia biri na Jerusalem. Mgbe ahụ, a ga-akpo Jerusalem, obodo Eziokwu. A ga-akpokwa ugwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile Ugwu Nso.” **4** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Agadi ndi ikom na agadi ndi inyom ga-anodukwa ala ozo na mbara uzo niile nke Jerusalem, onye obula ga-ejidekwa mkpara n’aka ya n’ihi onuogugu afo ha gbara. **5** Okporozo nke obodo ahụ niile ga-ajuputakwa n’umuntakiri ndi nwoke na ndi nwanyi na-egwughari egwu na ama ebe ahụ.” **6** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “O nwere ike buru na ihe ndi a ga-adi ka ihe dikariri ike imezu n’anya ndi ahụ ga-afodu n’oge ahụ, ma o ga-abu ihe dikariri ike ime n’anya m?” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **7** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Aga m azoputa ndi m site na mba niile di n’owuwa anyanwu na n’odida anyanwu. **8** Aga m akpoghachitekwa ha, mee ka ha biri na Jerusalem. Ha ga-abukwa ndi m, mu onwe m ga-abu Chineke ha, onye ezi omume na onye kwesiri ntukwasị obi.” **9** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “Ka aka unu sie ike, ka enwe ike wuo ulonso a, unu ndi na-anu ugbu a otu okwu ahụ, nke ndi amuma kwuru mgbe a toro ntala iwuhari ulonso m, bu ulo Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **10** Tupu ubochi ahụ, akwubeghi ma ndi mmadu ma umu anumanu ugwo oru ha. O dighikwa udo diri onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n’ihi ndi iro ya, ebe m mere ka onye obula buru onye na-emegide ibe ya. **11** Ma ugbu a, agaghi m emeso ndi foduru n’ala a, dika m si meso ha n’oge gara aga.” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara. **12** “N’ihi na mkpuru ga-eto nke oma, osisi vainji ga-amj mkpuru ya, ala ubi ga-eweputakwa ihe omume, igirigi eluigwe ga-ezokwasikwa ala. Ihe ndi a niile ka m ga-enye ndi foduru n’ala a ka o buuru ha ihe nketa. **13** Dika unu bu Juda na Izrel si buru ihe a na-abu onu n’etiti mba di iche iche, otu a ka m ga-esi zoputa unu, unu ga-abukwa ngozi. Unu atula ujo, kama meenu ka aka unu sie ike n’oru unu.” **14**

Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Dika m si kpebie ime ka ihe ojoj bjakwasị unu, na dika m na-egosighi ebere n’ahụ nna nna unu ha mgbe ha kpasuru m iwe,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, **15** “otu a ka m kpebiakwara ozo n’ubochi ndi a imere Jerusalem na Juda ihe oma. Unu atula ujo. **16** Ihe ndi a ka unu ga-eme: Kwuonu eziokwu nye ibe unu, kpeenu ikpe eziokwu n’uloikpe unu, nke a na-eweta udo. **17** Unu echela echiche ojoj megide ibe unu; unu ahula jnu iyi ugha n’anya. Ihe ndi a niile ka m kporo asi,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **18** Okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ruru m nti na-asị, **19** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu: “Ibu onu unu na-ebu n’onwa nke ano, onwa nke ise, onwa nke asaa na n’onwa nke iri ga-aghoro unu oge injuri onu na oge obi utu. Ha ga-aburu Juda mmemme obi utu. N’ihi ya, hupu eziokwu na udo n’anya.” **20** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwukwa: “Ndi di iche iche na ndi bi n’otutu obodo di iche iche ka ga-abia. **21** Ndi bi n’otu obodo ga-ejekwa n’obodo ozo, si, ‘Ka anyi jee na-atufughi oge gaa rijo Onyenwe anyi arijo, ka anyi choonu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Mu onwe m na-ejekwa.’ **22** Otutu ndi mmadu na otutu mba di ike ga-abia Jerusalem icho Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na irjo ya arirjo.” **23** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “N’ubochi ndi ahụ, mmadu iri, ndi ga-esi na mba di iche iche, ndi nasukwa asusu di iche iche, ga-ejide otu onye Juda aka n’onu onu uwe ya na-asị, ‘Kwere ka anyi soro gi jee, n’ihi na anyi anula na Chineke nonyeere unu.”

9 Okwu Amuma. Nke a bu okwu Onyenwe anyi megide ala Hadrak, na obodo Damaskos ka o ga-ezukwa ike, n’ihi n’ebe Onyenwe anyi no ka anya mmadu niile na ebo niile nke Izrel di. **2** Otu ahukwa ka o di Hamat, nke di ya nso; tinyekwara Taja na Sajdon, o bu ezie na ha bu ndi maara ihe nke ukwu. **3** Taja ewuolaro onwe ya ebe e wusiri ike, tukoba olaocha dika aja, na olaedo dika uzuzu nke okporozo. **4** Ma Onyenwe anyi ga-anapu ya ihe niile o nwere o ga-atunye ike ya n’oke osimiri, o ga-ejikwa oku repia ya. **5** Ashkelon ga-ajuputa n’ujo mgbe o ga-ahu ihe ndi a ka ha na-eme. Gaza kwa, ga-anaghari onwe ya n’ime oke ihe mgbu. O buladi Ekron ga-ama jijiji n’ujo mgbe ha huru na oilleanya ha agwula. A ga-anapu Gaza eze ya ma gbukwaa ya. O dighi onye obula ga-ebikwa n’Ashkelon. **6** Umu amutara n’ikwa iko ga-ebichi obodo Ashdod, aga m emekwa ka mpako ndi Filistia ndi a kwusi. **7** Aga m wezuga obara niile site n’onu ha, wezugakwa ihe ruru aru niile site n’etiti eze ya. Ndi niile foduru ga-abu ndi nke Chineke anyi, ha ga-adi ka otu agburu na Juda. Ekron ga-adikwa ka ndi Jebus. **8** Aga m echebe ulu m dika onye nche, ka ndi iro ghara ibata na ya. Ndi mkpagbu agaghi emerikwa ndi m ozo n’agha, n’ihi na ano m na nche ugbu a. **9** Nuria onu nke ukwu, gi Ada Zayon! Tie mkpu onu, gi Ada Jerusalem! N’ihi na lee, eze gi na-abiakwute gi, onye ezi omume na onye nwere mmeri, onye ewedara n’ala, nke na-anokwasị n’elu inyinya ibu, o buladi n’elu nwa inyinya ibu, nwa inyinya na-ebu ibu. **10** O ga-ewezuga ugbo inyinya niile nke Ifrem, na inyinya agha niile nke Jerusalem; a ga-agbajikwa uta agha. O ga-ewetara mba niile udo, ochichi ya ga-esite n’otu oke osimiri ruo n’osimiri nke ozo, sitekwa n’Osimiri Yufretis ruo na nsotu niile nke uwa. **11** Ma gi onwe

gi kwa, aga m eme ka ndi a turu mkporo n'oluolu nke mmiri na-adighi nwere onwe ha, n'ih i obara nke ogbugba ndu ahụ mu na unu gbara. **12** Loghachinu n'ebe unu niile e wusiri ike, unu bu ndi mkporo nwere olileanya. O buladi taa, ana m ekwuputa ya na m ga-eme ka unu lota, goziekwa unu okpukpu abuo. **13** Aga m agbago Juda dika m si ekwe uta m, tnye Ifrem dika ahụ. Aga m akwali umu gi ndi ikom, gi Zayon, ka ha megide umu ndi ikom ndi Griis. Aga m eme gi ka i diri ka mma agha di n'aka dike n'agha. **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-egosi onwe ya n'ebe di elu karja ha, aku ya ga-efekwa dika amuma. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-afu opi ike, o ga-azokwa ije n'oke ifufe nke si na ndia. **15** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-echebe ha. Ha ga-ebibi, zodakwa nkume itu iche n'ebe niile. Ha ga-anu ihe onunu mekwa mkpotu site na mmanya; ha ga-ajuputa dika efere, dika efere eji efesa ihe n'akuku niile ebe a na-achu aja na-ajuputa. **16** Mgbe ubochi ahụ biara, Onyenwe anyi bu Chineke ha ga-azoputa ndi ya, dika onye ozuzu aturu si azoputa igwe ewu na aturu ya. Ha ga-acha, na-egbuke n'ala ya, dika nkume di oke onuhia e tinere n'okpuzi si na-egbuke. **17** N'ezie, lee ka idi mma nke ala ahụ si di ukwu! Leekwa ka ima mma ya si di ukwu! Mkpuru ubi ga-eme ka umu okorobia tozuo oke nke oma, mmanya vaini ohuru ga-emekwa ka umu agboghọ doo ahụ.

10 Rionu Onyenwe anyi mmiri ozuzo n'oge mmiri ozuzo nke ikpeazu, n'ih i na o bu Onyenwe anyi na-ezite oke amuma mmiri. O bu ya na-enye umu mmadu mmiri ozuzo, na-enyekwa mmadu niile ihe okuku nke ubi. **2** Arusi niile na-ekwu okwu aghugho, ndi na-agba aja n'ahu ohu bu ugha, ndi ha na-arọ nro, na-akwakwa nro ugha, okwu nkasiobi nke ihe na-adighi n'ime ya ka ha na-enye. Ya mere, ndi mmadu na-akpaghari dika aturu a na-akpagbu ha n'ih i enweghi onye ozuzu aturu. **3** "Iwe m na-ere oku megide ndi ozuzu aturu, aga m atakwa ndi ndu niile ahuhu; n'ih i na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-elekota igwe anu ulo ya, ya bu ndi Juda, o ga-eme ka ha diri ka jinyinya di ebube n'agha. **4** A gae si na Juda nweta nkume bu ide ji ulo, a ga-esi na ha nweta itu ulo ikwu, a ga-esi na ha nweta uta a kwadoro maka agha, sitekwa na ha nweta ndi ndu di iche iche. **5** Ha niile ga-ejikota onwe ha onu, dika ndi bu dike n'agha, ha ga-azoda ndi iro ha n'apiti nke okporozo niile. N'ih i na Onyenwe anyi nonyeere ha, ha ga-akwubukwa ndi iro niile na-agba jinyinya. **6** "Aga m eme ka ulo Juda di ike, zoputakwa ulo Josef. Aga m eme ka ha loghachita, n'ih i na aga m egosi ha obi ebere. Ha ga-adi ka ndi m na-ajughị mgbe obula, n'ih i na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha, aga m azakwa aririho ha. **7** Ndi Ifrem ga-agho ndi di ike n'agha, ha ga-enwe onu dika ndi na-anu mmanya. Umu ha ga-ahu ya nurjakwa onu, ha ga-ejikwa obi ha niile nurja onu n'ime Onyenwe anyi. **8** Mgbe ahụ, aga m akpo ha oku, chikotaa ha. N'ezie, aga m agbaputa ha, ha ga-adikwa ukwu dika ha di na mbu. **9** A sikwari na m chusara ha n'etiti ndi di iche iche, ma ha ga-echeta m site n'ala niile ahụ di anya. Ha na umu ha ga-adikwa ndu; ha ga-alotakwa. **10** Aga m esi n'ala Ijpt kpolata ha, sitekwa n'Asiria chikotaa ha. Aga m akpota ha na Gilead na Lebanon. Ha agaghị enwekwa ebe ga-ezuru ha niile. **11** Ha ga-esi n'osimiri nsogbu gafee. A ga-emekwa ka mmali elu nke osimiri daju. Ebe obibi niile nke osimiri Najl ga-atakorokwa. A ga-egbuda mpako niile nke

Asiria, wezugakwa mkpara ochichi nke ndi Ijpt. **12** Aga m eme ka ha di ike n'ime Onyenwe anyi, o bukwa n'aha ya ka ha ga-na-ejehari n'udo." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.

11 Meghee onu uzo gi niile, gi Lebanon. Ka oku repia osisi sida gi niile. **2** Kwasi akwa ike, gi osisi junipa, n'ih i na osisi sida adaala, n'ih i na e mebiela osisi ukwu ndi niile ahụ mabigara mma oke. Kwasienu akwa ike, unu osisi ook nke Bashan, n'ih i na e gbudachala oke ohia ahụ! **3** Gee ntị n'uzu akwa nke ndi ozuzu aturu, e mebiela ebe ita nri mara mma nke anu ulo ha. Gee ntị ka unu nuru otu mbigbo nke umu odum, n'ih i na e bibiela oke ohia nke Jordan. **4** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke m kwuru, "Zionu igwe ewu na aturu ndi a ga-egbu egbu nri. **5** Ndi na-azuru ha na-egbu ha ma o dighi ahuhu na-abjakwasi ha. Ndi na-erekwa ha n'asi, "Toonu Onyenwe anyi, n'ih i na abụ m ogaranya." Ndi ozuzu ha adighi enwe omiko n'ahu ha. **6** N'ih i na mu onwe m agakwaghị egosi ndi ala a obi ebere." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m ewere onye obula n'ime ha nyefee n'aka onye agbataobi ya, na n'aka eze ha. Ha ga-ebibi ala a kpankpan, ma mu onwe m agaghị anaputa onye obula site n'aka ha." **7** N'ih i ya, azuru m igwe ewu na aturu ndi ahụ a ga-egbu egbu, nke ka nke, ndi ahụ a na-emegbu emegbu. Eweere m mkpanaka abuo, kpoo otu n'ime ha Amara, kpoo nke ozo Idu n'otu. Azukwara m igwe aturu ndi ahụ. **8** N'ime otu onwa, ewezugara m ndi ozuzu aturu ato. Igwe ewu na aturu ndi ahụ kpkwaziri m asi, enwezighi m ike nweere ha ndidi. **9** N'ih i ya, ekwuru m si, "Agaghị m abukwa onye ozuzu aturu unu ozo. Nke obula na-anwu, ya nwuo, ozo, nke na-ala n'iyi, ya laa n'iyi. Ka ndi fodoru rie anu ahụ ibe ha." **10** Mgbe ahụ, eweere m mkpanaka m, nke a kpoo Amara gbajie ya abuo, igosi na emebiela m ogbugba ndu nke mu na ndi mmadu gbara. **11** N'ubochi ahụ ka e mere ka ogbugba ndu ahụ gharakwa idi. Mgbe ahụ, ndi ahụ a na-akpagbu n'etiti igwe ewu na aturu ahụ, bu ndi na-ele m anya matara na o bu okwu Onyenwe anyi. **12** Mgbe ahụ, agwara m ha, "O buru na o masiri unu, unu kwuo m ugwo oru m, o burukwa na o masighi unu, deberenu onwe unu ego unu." N'ih i nke a, ha guputara mkpuru ego olaocha iri ato, jiri ya kwuo m ugwo. **13** Onyenwe anyi gwara m, "Tupuru ya okpu ite," bu onuhia magburu onwe ya bu nke ha ruru n'isi m. Ya mere, eweere m iri olaocha ato ahụ tupuru ya okpu ite n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **14** Mgbe ahụ, agbajiri m mkpanaka m nke abuo a na-akpo Idu n'otu, iziputa na njikota maobu idi n'otu di n'etiti Juda na Izrel adighikwa. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m, "Chirikwa ngwa oru nke onye ozuzu aturu nzuzu ahụ, **16** n'ih i na ana m aga ikpolite otu onye ozuzu aturu nke na-agaghị elekota umu aturu furu efu, maobu choo ndi na-etolite, maobu gwoo ndi meruru ahụ, maobu nye ndi ahụ di ike nri. Kama o ga-eri anu aturu ndi ahụ ahụ ha di mma, nyakupukwa ukwu ha niile. **17** "Ahuhu diri onye ozuzu aturu ahụ na-abaghị uru, nke na-adighi elezi igwe ewu na aturu ya anya. Ka mma agha gbupu ya otu aka, ghupukwa ya anya aka nri ya. Ka ogwe aka ya kponwajka kpankpan. Otu a, anya aka nri ya ga-akpokwa."

12 Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi banyere Izrel. O bu amuma. Onyenwe anyi, onye gbasapuru eluigwe niile, onye toro ntuala uwa, na onye kpuru mmuo nke di n'ime mmadu, ekwuputala, si, **2** "Agaje m ime Jerusalem ka o buru

iko mmanya nke ga-añaghari ndi niile gbara ya gburugburu. Ha ga-agma Juda na Jerusalem gburugburu, nòbichie uzo ya niile. **3** N'ubochi ahụ, mgbe mba niile nke ụwa chikọtara onwe ha onụ imegide ya, aga m eme Jerusalem ka ọ ghọrọ mba ndi ahụ niile nkume di ukwu nke a na-apughị inughari enughari. Ndi niile ga-agbali inughari ya ga-emeru onwe ha ahụ. **4** N'ubochi ahụ, aga m etinye ujo n'obi inyinya niile, mee ka ndi na-agma ha ghọrọ ndi ara," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m asaghe anya m lekwasị ụlọ Juda nke oma, ma aga m eme ka inyinya niile nke mba niile kpuo isi. **5** Mgbe ahụ, ndi ndu Juda ga-ekwu n'obi ha si, "Ndi Jerusalem achọtala ike n'ihu na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha." **6** "N'ubochi ahụ, aga m eme ka ndi ndu Juda niile dirị ka ite oku, nke a donyeri n'ebe a chikọtara nku. Ha ga-adikwa ka oku na-enwu enwu, nke di n'etiti ukwu oka. Ha ga-ere oku n'aka nri na n'aka ekpe, rechapu ndi niile bi gburugburu ha. Ma mmadu ga-epuputakwa n'ime Jerusalem. **7** "Onyenwe anyi ga-ebu uzo zoputa ebe obibi niile nke Juda, ime ka ugwu na nsopuru nke ulọ Devid, na nke ndi niile bi na Jerusalem ghara jdi ukwu karija nke Juda. **8** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-echebe ndi bi na Jerusalem, mee ka ọ buladi ndi na-aso ngongo n'etiti ha dirị ike dija Devid. Ụlọ Devid ga-adikwa ka Chineke, dija Mmuo ozi Onyenwe anyi, onye na-eje n'ihu ha. **9** N'ubochi ahụ, aga m ebido ibibi mba ndi ahụ niile na-ebuso Jerusalem agha. **10** "Mgbe ahụ, aga m awukwasị n'ulọ Devid na ndi niile bi na Jerusalem, mmuò nke amara na nke aririò amara. Ha ga-elegidekwa m anya, bu onye ahụ ha mapuru ahụ. Ha ga-eru uju n'ihu ya, dija mmadu si eru uju n'ihu onwu nke nwa a muru naani ya. Ha ga-ebekwa akwa ilu nke ukwu dija mmadu si ebe akwa maka nwa mbu ya. **11** N'ubochi ahụ, akwa a ga-akwa na Jerusalem ga-adi ukwu, dija akwa nke Hadad Rimon n'obosara ala Megido. **12** Ndi ala ahụ niile ga-eru uju. Ikwu obula ga-eru uju nke ha, ha na ndi nwunye ha. Ikwu Devid na ndi nwunye ha, na ikwu Netan na ndi nwunye ha, **13** na ikwu Livayi, na ndi nwunye ha, na ikwu Shimei na ndi nwunye ha, **14** na ikwu ndi ozo niile na ndi nwunye ha.

13 "N'ubochi ahụ, a ga-emege isi iyi mmiri nye ulọ Devid na ndi niile bi na Jerusalem. O ga-abu isi iyi a ga-eji sachapu mmehie na adighi ocha ha niile. **2** "N'ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwubiri, aga m ebipu aha arusi niile di n'ala ahụ, a gaghị echetakwa ha ozo. Aga m esitekwa n'ala a wezuga ma ndi amuma ma mmuò nke adighi ocha niile. **3** O burukwa na onye obula a ga n'ihu na-ebu amuma, nne na nna ndi muru ya ga-asi ya, 'I ghaghị jnwu n'ihu na i kwuola okwu ugha n'aha Onyenwe anyi.' Mgbe onye di otu a bukware amuma, o bu nne na nna ya ga-eji ube magbuo ya. **4** "N'ubochi ahụ, ihere ga-emekwa ndi amuma n'ihu ibu amuma banyere ohu nke ha huru. Ha agaghị eyikwa uwe aji anu nke ndi amuma na-eyi n'ihu iduhie ndi mmadu, **5** Onye obula n'ime ha ga-asikwa, 'Abughị m onye amuma, onye oru ubi ka m bu, o bu ihe si n'ala ka m ji azu onwe m site na mgbe m bu okorobia.' **6** O buru na onye obula ajuo, 'Gini bu onya ndi a niile di gi n'ahu?' Ha ga-azaghachi, 'Onya ndi etiputara m n'ulo ndi enyi m.' **7** "Teta n'ura, gi mma agha, imegide onye ozuzu aturu m, na imegide nwoke ibe m, nke no m nso," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Tigbuo onye ozuzu aturu, igwe aturu ga-

agbasasikwa. Aga m eweli aka m megide ndi di nta. **8** N'ala ahụ niile," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "Uzo mmadu abuo n'ime uzo ato ka a ga-etida, ma otu uzo n'ime uzo ato ga-afodu n'ime ya. **9** Otu uzo n'ime uzo ato a foduru ka m gawebata n'ime oku. Aga m eji oku nuchaa ha dija e si anucha olaocha, jiri oku nwa ha dija e si anwa olaedo. Ha ga-akpoku aha m, aga m azakwa ha. Aga m asikwa, 'Ndi a bu ndi m,' Ha onwe ha ga-asikwa, 'Onyenwe anyi bu Chineke anyi.'"

14 Lee, ubochi Onyenwe anyi na-abia, mgbe a ga-ekesa ihe nkwa gi niile n'etiti mgbidi gi. **2** Aga m achikota mba niile ka ha bja Jerusalem ibuso ya agha. Ha ga-adota obodo ahụ n'agha, tutukoo ihe di n'ulo niile, dinaa ndi inyom n'ike. A ga-adota okara ndi bi n'obodo ahụ n'agha, duru ha gaa mba ozo. Ma okara nke ozo ka ha ga-ahapu. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-abu ibuso ndi mba ozo ahụ agha, dija o si ebu agha n'ubochi agha. **4** N'ubochi ahụ, ukwu ya ga-eguzo n'elu Ugwu Oliv, nke di n'owuwa anyanwu Jerusalem. Mgbe ahụ, Ugwu Oliv ga-ekewa abuo, mee ka ndagwurugwu buru ibu dirị site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. N'ihu ya, ugwu ahụ ga-eke onwe ya abuo. Otu akuku ga-adi n'ugwu, nke ozo ga-adi n'uzo ndida. **5** Unu ga-esi na ndagwurugwu nke ugwu m ahụ gbalaga, n'ihu na ndagwurugwu ahụ ga-eru Azel. Unu ga-agbapu dija unu si gbapu n'oge gara aga, mgbe ala oma jijiji ahụ, n'oge Uzaya bu eze Juda. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi Chineke m ga-abia, ya na ndi nso ya. **6** N'ubochi ahụ, ihè anyanwu agaghị adi, oyi agaghị adi, mkpuru mmiri agaghị adikwa. **7** O ga-abu ubochi puru iche, ubochi ehiehie na abali na-agaghị adikwa. O bu ubochi nke naani Onyenwe anyi maara. Ma ihè ga-adikwa n'oge anyasi. **8** N'ubochi ahụ, mmiri na-enye ndu ga-esi na Jerusalem na-asoputa. O ga-ekewa abuo, okara ya ga-asobanye n'osimiri Nnu di n'ihu anyanwu ebe okara nke ozo ga-asobanye n'osimiri Mediterenja di n'odida anyanwu. Ha ga-na-aso n'okochi na n'udu mmiri. **9** Ma Onyenwe anyi ga-abu eze n'elu uwa niile. N'ubochi ahụ, naani otu Onyenwe anyi ga-adi, naani aha ya kwa ka a ga-na-eke ofufe. **10** Ala niile, site na Geba ruo Rimon, nke di na ndida Jerusalem ga-adi ka ozara. Ma o bu naani Jerusalem ga-adi n'ebe lara elu. O ga-adikwa n'onodu ya site n'onu uzo ama nke Benjamin ruo n'ebe onu uzo ama nke Mbụ, ruo n'onu uzo ama nke di n'Akuku, sitekwa n'Ulo elu Hananel ruo n'ebe a na-azochaputa mmanya eze. **11** A ga-ebiju na ya na-enweghi nsogbu. A gaghị emebikwa ya ozo. Jerusalem ga-ebikwa n'udo na-atughị egwu. **12** Nke a bu oria ojojo nke Onyenwe anyi ga-eji kuda mba niile buru agha megide Jerusalem. Anu ahụ ha ga-ere ure mgbe ha ka guzo oto. Anya ha ga-erekwa ure, ire ha ga-erekwa ure n'onu aha. **13** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-etinye ndi mmadu oke ujo n'obi. Oke ogbaaghara ga-adi n'etiti ha, ha ga-alusokwa ibe ha ogo. **14** O buladi Juda ga-ebu agha na Jerusalem. A ga-akwakoro akụ ndi mba ozo di ha nso, bu otutu olaedo na olaocha, na uwe mara mma. **15** Oria ojojo di otu a ga-adakwasị inyinya niile, na inyinya muul, na inyinya kamel niile, na inyinya ibu niile, na anu niile di n'ogige ndi agha ha. **16** Mgbe ahụ, ndi foduru na mba niile ndi ahụ busoro Jerusalem agha, ga-abia kwa afo kpoò isiala nye eze, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ka ha soro mee mmemme ulọ Ikwu. **17** O buru na ndi obula si na mba di iche iche esoghị jee Jerusalem ife Eze ahụ, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ha agaghị enwetakwa mmiri

ozuzo. **18** Ọ buru na ndi Ijipt aju iga soro ndi ozo ife ofufe ahụ, ha agaghị enweta mmiri ozuzo. Onyenwe anyi ga-eme ka orja ojoo ahụ bjakwasị ha, dika o siri bjakwasị mba ndi ahụ niile juru iso mee mmemme ulo ikwu. **19** Nke a ga-abu ahuhu diri ndi Ijipt, na ndi mba di iche iche, ndi na-agaghi eso na mmemme ulo ikwu ahụ. **20** N'ubochi ahụ, ihe a ga-edo n'ahụ atañu nke inyinya niile na-anya n'olu ha bu nke a: "Ihe di Nso nye Onyenwe anyi." Ite niile e ji esi nri di n'ulo nke Onyenwe anyi ga-adị ka efere nso ndi ahụ di n'ihu ebe ichu aja. **21** Ite niile di na Juda, na n'ime Jerusalem ga-adị nso nye Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Ndi niile bira ichu aja ga-ewere ufodu n'ime ite ndi a sie nri ichu aja ha. N'ubochi ahụ kwa, a gaghị ahụ kwa ndi na-atu mgbereahia n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

Malakai

1 Okwu amūma: Nke a bụ okwu Onyenwe anyị gwara Izrel site n'onye Malakai onye amūma. **2** "Ahūla m unu n'anya," ka Onyenwe anyị na-ekwu. "Ma unu na-asị, 'Olee uzọ i si ihu anyị n'anya?' 'Iso, o bughị nwanne Jekob?'" ka Onyenwe anyị kwupụtara. "Ma otu o di, ahurū m Jekob n'anya, **3** ma Iso ka m kporo asi, mee ugwu ya niile ka ha ghoọ ebe togboro n'efu, werekwa ihe nketa ya nye nkita oha niile nke ozara." **4** Ndi Edom nwere ike si, "O bụ ezie na e tikpoala anyi, ma anyi gwughari nkponko ebe niile." Ma otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu, "Ha nwere ike wugharia ya, ma aga m akwadakwa ha ozo. N'ihu na a ga-akpo ha Obodo ihe ojoo, ndi Onyenwe anyi na-eweso iwe ruo mgbe ebighi ebi. **5** Anya unu ga-ahụ nke a ma unu ga-ekwukwa, 'Onyenwe anyi di ukwu, o buladi ruo n'ofe oke ala Izrel!'" **6** "Nwa nasopuru nna ya, ohu na asopurukwa onyenwe ya. A si na m bu nna, ebee ka egwu m di. A si na m bu onyenwe mmadu, ebee ka nsopuru m di?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. "O bu unu ndi nchujaja na-eleda aha m anya. "Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si eleda aha gi anya?" **7** "Unu na-eji anu ruru aru na-achuru m aja n'elu ebe ichu aja m. "Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si meruo ya?' "O bu mgbe unu nasị na tebul Onyenwe anyi bu ihe e kwesiri ileda anya. **8** Mgbe unu ji anu ndi kpuru isi achuru m aja, o bughị ihe na-ezighi ezi ka unu na-eme? Mgbe unu na-ejikwa ndi dara ngwuro, na anu na-arja orja, o bughị ihe ojoo ka unu na-eme? Werenụ anu ndi a bugara onye na-achi obodo unu dika onyinye. O ga-atọ ya uto inabata onyinye di otu a? O ga-anabata unu?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **9** "Ma ugbu a, rionu Chineke ka o gosi anyi amara ya. O buru na unu ji onyinye ndi di otu a n'aka unu, o ga-egosi unu afọ oma ya?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **10** "O gaara adi m nnoo mma ma a si na otu onye n'ime unu ga-emechi onu uzọ ulonso ukwu ahụ, ka unu gharakwa ikwanye oku na-enweghi isi n'elu ebe ichu aja m. Ihe banyere unu adighi ato m uto. O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. Agaghị m anabatakwa onyinye obula si unu n'aka. **11** N'ihu na site n'owuwa anyanwu ruo odida ya, aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile. A ga-ewebataru m ihe nsure oku na-esi isi uto na onyinye di ocha n'aha m, n'ebe niile, n'ihu na aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile." O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **12** "Ma unu na-eme ka o ghara idi nso mgbe unu na-asị na, Tebul Onyenwe anyi bu ihe e meruru emeru, ebe ihe oriri ya bukwa ihe nleli. **13** Unu na-ekwukwa, 'Nke a bu ihe ike ogwugwu,' si otu a na-eduli imi unu elu n'ebe m no n'onodu oke nleli." O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. "Mgbe unu na-ewebata ihe a natara n'ike, na nke dara ngwuro, na nke na-arja orja, jiri ha choro m aja, o kwesiri ka m nabata ya?" Ka Onyenwe anyi na-ekwu. **14** "Onye a na-abu onu ka onye aghughu ahụ bu nke nwere oke n'igwe ewu na aturu ya, kwee nkwa inye ya, ma mesia were anu nwere ntupo choro Onyenwe anyi aja. N'ihu na mu onwe m bu Eze ukwu ahụ," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "aha m bukwa ihe a ga-atu egwu n'etiti mba di iche iche.

2 "Ma ugbu a, unu ndi nchujaja, ido aka na ntị a diri unu. **2** O buru na unu aju ige ntị, o burukwa na unu ekpighi

n'obi unu inye aha m otuto," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. "Aga m ezite obubu onu n'ahu unu, aga m abukwa ngozi unu niile onu. E, abulari unu onu, n'ihu na unu ekpighi n'obi unu isopuru m. **3** "N'ihu unu, aga m abara umu unu mba. Agaghị m anabata onyinye unu, aga m efesakwa nsị anu n'ihu unu, bu nsị nke ihe onyinye unu, aga m ewezugakwa unu site n'ihu m. **4** Otu a ka unu ga-esi mara na o bu mu zitere unu ido aka na ntị a, ka ogbugba ndu mu na Livayi gbara digide," O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. **5** "Ogbugba ndu mu na ya bu nke ndu na udo, o bu m nyere ha ya, nke a bu n'ihu nsopuru. O nyere m nsopuru n'ezie, tukwaa aha m egwu. **6** Iwu nke eziokwu di ya n'onu, o dikwaghị okwu ugha obula a choputara n'egbugbere onu ya. O soro m jee ije n'udu, na n'ikwuba aka oto. O mekwara ka otutu si n'ajo omume ha chigharia. **7** "N'ihu na egbugbere onu onye nchujaja kwesiri juputa n'ihe omuma; e kwesikwara isi n'onu ya muta ihe, n'ihu na o bu onyeozu nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **8** Ma unu esitela n'uzo ahụ wezuga onwe unu, sitakwa n'ozizi unu mee ka otutu mmadu suo ngongo. Unu emerula ogbugba ndu nke Livayi." O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **9** "N'ihu nke a, emeela m ka unu buru ndi a na-eleli anya, na ndi e wedara n'ala n'ihu ndi mmadu niile, n'ihu na unu agbasoghi uzọ m, kama unu na-ele mmadu anya n'ihu, n'ihu metutara iwu." **10** O bughị otu Nna ka anyi niile nwere? O bughị otu Chineke ahụ kere anyi? Gini mere anyi ji na-emeru ogbugba ndu nna anyi ha site na-enweghi ntukwasị obi na mmekorita anyi na ibe anyi? **11** Juda ekwesighi ntukwasị obi. E meela ihe aru n'Izrel na n'ime Jerusalem: Juda emerula ulonso ukwu Onyenwe anyi huru n'anya, luokwa ada chi ndi mba ozo. **12** Ka Onyenwe anyi kewapu onye mere ihe di otu a n'ulo ikwu Jekob, ka o ghara inwe onye akaebe, ka o ghara inwe onye ga-aza ya mgbe o kporo oku maobu butere Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile onyinye. **13** Ihe ozo unu na-emeke bu ndi a: unu na-eme ka anyi mmiri unu juputa n'ebe ichu aja Onyenwe anyi. Unu na-akwa akwa, na-eti mkpu akwa n'ihu na o naghị elenye anya n'onyinye unu, maobu jiri obi uto nabata ha. **14** Unu na-asị "Nke a o bu n'ihu gini?" O bu n'ihu na Onyenwe anyi bu onyeama n'etiti gi na nwunye i luru n'okorobia gi, n'ihu na i kwesighi ntukwasị obi, o bu ezie na o bu wanyi e jikotara gi na ya, burukwa nwunye ogbugba ndu gi. **15** O bu na o bughị otu Chineke ahụ kere gi? N'anu ahụ na n'ime mmuo, unu bu nke ya. Ma gini ka otu Chineke a choro? Ka unu buru umu na-atu ya egwu. Ya mere, jie mmuo gi aka, ka i gharakwa ibu onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ebe nwunye i lutara n'okorobia no. **16** "Akporo m igba alukwaghị m asi," ka Onyenwe anyi Chineke nke Izrel siri, "a kpokwara nwoke na-emeso nwunye ya mmeso n'uzo ihe ike asi." O bu Onyenwe anyi puru ime ihe niile na-ekwu. Ya mere, kpachapuru onwe unu anya, unu abukwala ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. **17** Unu esitela n'oke okwu unu mee ka ike gwu Onyenwe anyi. Ma unu na-aju, "Olee uzọ anyi si mee ka ike gwu ya?" Mgbe unu na-asị, "Ndi niile na-eme ihe ojoo di mma n'anya Onyenwe anyi. Ihe ha na-atokwa ya uto," maobu na-asikwa, "Ebee ka Chineke ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi no?"

3 "Lee, aga m ezipu onyeozu m, onye ga-edozi uzọ n'ihu m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ahụ unu na-ele anya ya ga-

abja na mberede n'ụlọnsọ ukwu ya. Onyeozị nke ọgbugba ndụ ahụ, onye ihe ya na-agụsị unu agụsị ike, ga-abia," ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **2** "Ma onye ga-anagide ụbọchị ọbịbja ya ma guzokwa mgbe ọ putara ihe? N'ihị na ọ ga-adị ka ọkụ na-anụcha anụcha, djkwa ka ncha e ji asụ akwa. **3** Ọ na-anọdụ ala dika ndị na-anụcha ọlaocha ime ka ọ dị ọcha. Ọ ga-anụcha ndị Livayị, ime ka ha dị ọcha, dika ọlaocho na ọlaocha a nuchara anụcha tutu ruo mgbe ha ga-ewetara Onyenwe anyị onyinye n'ezị omume. **4** Mgbe ahụ, onyinye Judā na Jerusalem ga-abụ onyinye Onyenwe anyị ga-anabata, dika o si anabata ha n'ụbọchị ndị ahụ gara aga, na mgbe ochie gara aga. **5** "Mgbe ahụ, aga m abia unu nso ikpe unu ikpe. Aga m abiakwa ngwangwa igbagide ha ama bụ ndị mgbaasị, na ndị na-akwa iko, na ndị na-anụ iyi ụgha, na ndị na-emegbu ndị inyom di ha nwurū, na ndị na-emegbu ndị na-enweghị nna, na ndị na-anapụ ndị ọbja ikpe ziri ezi, ndị ahụ niile na-adighị atụ egwu m." Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **6** "N'ihị na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị adighị agbanwe agbanwe. Ya mere, unu bụ umụ Jekob ji digide. **7** Site n'oge nna unu ha, unu esitela n'idebe iwu na ụkpurū m wezuga onwe unu. Unu adighikwa edebe ha. Ya mere, ọghachikwutenū m, mụ onwe m ga-aloghachikwute unu." Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. "Ma unu na-asị, 'Anyị ga-esi aña ọghachi?'" **8** "Mmadụ ọ na-ezu ihe bụ nke Chineke n'ohi? Ma unu apunarịla m ihe bụ nke m. "Ma unu na-ajụ: 'Anyị si aña na-ezu gi ohi?'" "Ọ bụ site n'otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu, onyinye na aja niile. **9** N'ihị ya, ọbụbụ ọnụ dijiri unu, ka mba niile unu ha, n'ihị na ọ bụ mụ onwe m ka unu na-ezu ohi. **10** Webatanū otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile unu n'ime ụlọakū m, ka nri juputa n'ime ụlọ m. Jirinū nke a nwalee m," ka unu hụ ma mụ onwe m agaghị emeghe ọnụ ụzọ eluigwe, site na ya wudatara unu ngozị di ukwu, nke ga-ejubiga oke na onodụ agaghị adị ichebe ha. Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. **11** "Aga m egbochi ihe nrịpịa ndị ahụ niile ka ha ghara iripja mkpuru ubi unu. Osisi vajị unu agakwaghị atupusị mkpuru ya n'ala tutu ruo mgbe ha chara." Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. **12** "Mgbe ahụ, mba niile di iche iche ga-akpọ unu ndi a goziri agozi, n'ihị na ala unu ga-abụ nke na-enye ndi nwe ya obi uto." Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **13** Onyenwe anyị na-ekwu, si, "Unu ekwuola otutu okwu di ike megide m." "Ma unu na-ajụ, 'Gini ka anyi kwuru megide gi?'" **14** "Unu ekwuola si, 'Ọ bụ ihe nzuzu ife Chineke ofufe, na itū ya egwu. Gini bụ uru anyi na-erite site n'idebe iwu ya, na ijegharị dika ndi na-eru uju n'ihu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile?'" **15** Ma site ugbu a gaa n'ihu, ndi nganga ka anyi ga-akpo ndi ihe na-agara nke oma. N'ezie, ndi na-eme ihe ojoo ka ihe na-agara nke oma. Ndi ahụ jikwa ihe ojoo ha na-anwa Chineke na-agbanarị ntaramahụhụ ya." **16** Mgbe ahụ, ndi niile na-atū egwu Onyenwe anyi gwaritara ibe ha okwu, Onyenwe anyi nara ntị, nukwa ihe ha na-ekwu. N'ihu ya, e nwere akwukwo ncheta di ya, ebe e dere aha ndi niile na-atū egwu Onyenwe anyi, ma na-ehekwa echiche banyere aha ya. **17** "N'ubochi ahū m ga-eme ihe," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "ha ga-abū ihe oke onuhia nke aka m. Aga m echebe ha, dika nna na-enwe omjiko ma chebekwa nwa ya nwoke na-efe ya. **18** Unu ga-ahū ihe di iche

n'etiti ndi ezi omume na ndi ajo omume, hukwa ihe di iche n'etiti ndi na-efe Chineke na ndi na-adighi efe ya.

4 "N'ezie, ụbọchị ahụ na-abia, ọ ga-erekwa ọkụ dika ebe a funyere ọkụ buru ibu. Mgbe ndi nganga, ndi na-eme ihe ojoo, ga-abū igbugbo oka, ụbọchị ahū na-abia ga-erechapu ha," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. "Ọ djkwaghị mgborogwu maobu alaka obula ga-afoduru ha. **2** Ma unu bụ ndi na-atū egwu aha m ka anyanwū nke ezi omume ga-achawaputa wetakwara unu ogwugwo nke si n'ime nku ya. Unu ga-apukwa, na-awugharị dika umu ehi eji nri zujuo afo. **3** Mgbe ahū, unu ga-azopiakwa ndi ajo omume. Ha ga-aghokwa ntū n'okpuru obu ukwu unu, n'ubochi ahū m ga-eme ihe ndi a," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **4** "Chetanū iwu Mosis, bụ odibo m, ya bụ iwu na ukpuru ndi ahū di iche iche m nyere ya na Horeb, maka Izrel niile. **5** "Lee, aga m ezitere unu ilajia onye amuma, tupu ụbọchị ukwu ahū di oke egwu bụ ụbọchị Onyenwe anyi abia. **6** Ọ ga-eme ka obi ndi bụ nna chigharikwute umu ha, meekwa ka obi ndi bụ umu chigharikwutekwa nna ha; ka m ghara ibia ma jiri ibu onu laa ala ahū n'iyi."

NEW TESTAMENT

Jisọs siri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghi ihe ha na-eme.”

Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha.

Luk 23:34

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ Kraịst, nwa Devid, nwa Ebrahim. **2** Ebrahim mụrụ Aizik, Aizik amụọ Jekọb, Jekọb amụọ Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mụtara Perez na Zera site na Tama, Perez mụrụ Hezron, Hezron amụọ Aram. **4** Aram mụrụ Aminadab, Aminadab mụrụ Nashon, Nashon amụọ Salmon. **5** Salmon bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mụrụ Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụọ Jesi. **6** Jesi amụọ Devid, bụ eze. Devid mụrụ Solomon site na nwunye ya Ụraya. **7** Solomon mụrụ Rehoboam, Rehoboam amụọ Abija, Abija amụọ Esa. **8** Esa mụrụ Jehoshafat, Jehoshafat amụọ Joram, Joram amụọ Uzaja. **9** Uzaja mụrụ Jotam, Jotam amụọ Ehaz, Ehaz amụọ Hezekaya. **10** Hezekaya mụrụ Manase, Manase amụọ Emon, Emon amụọ Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya mụrụ Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lọta Jekonaya mụrụ Shealtiel, Shealtiel amụọ Zerubabel. **13** Zerubabel mụrụ Abiud, Abiud amụọ Eliakim, Eliakim amụọ Azoa. **14** Azoa mụrụ Zadok, Zadok amụọ Akim, Akim amụọ Eliud. **15** Eliud mụrụ Elieza, Elieza amụọ Matan, Matan amụọ Jekọb. **16** Jekọb mụrụ Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst. **17** Ya mere, site n'Ebrahim ruo na Devid, e nwere ọgbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọrọ ha n'agha gaa Babilon, e nwere ọgbọ iri na anọ. Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mụrụ Kraịst bụkwa ọgbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst siri dị: Nne ya Meri bụ onye e kwereyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọọ onụ a chọputara na Meri di ime site na Mmụọ Nso. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ chọghị imenye ya ihere, n'ihia ya, ọ zubere ichụ ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụọ ozi Onyenwe anyị bjakwutere ya na nrọ sị ya, "Josef nwa Devid, atụla egwu ikporo Meri ka ọ buru nwunye gi, n'ihia na nwa ahụ ọ di ime ya sitere n'ike Mmụọ Nso. **21** Ọ ga-amụkwa nwa nwoke, onye i ga-akpọ aha ya Jisọs, n'ihia na ọ ga-azọputa ndị nke ya site na mmehie ha." **22** Ihe ndị a mere iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'onye onye amụma ya sị, **23** "Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, mụọ nwa nwoke. Ha ga-akpọ aha ya Imanuel" (nke bụ ma asugharịa ya, "Chineke nnyeere anyi"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmụọ ozi Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Ọ kpọrọ Meri ka ọ buru nwunye ya. **25** Ma ha abụọ edinakoghị tutu ruo mgbe ọ mụsiri nwa nwoke, onye ọ kpọrọ aha ya Jisọs.

2 Mgbe a mụchara Jisọs na Betlehem nke Judia n'oge Herod bụ eze, ndị amamihe si ọwụwa anyanwụ bjaruru Jerusalem, **2** na-ajụ ajụju sị, "Olee ebe ọ nọ, bụ onye a mụrụ ibụ eze ndị Juu? Anyị hụrụ kpakpando ya n'ọwụwa anyanwụ, ma bịa ikpọ isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nūrū nke a, obi lōrọ ya mmiri nke ukwu, ya na ndị niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpọkọtara ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu niile, ọ juru ha, olee ebe e kwuru na a ga-amụ Kraịst ahụ. **5** Ha zara ya sị, "Na Betlehem nke Judia. N'ihia na otu a ka onye amụma ahụ dere n'akwukwọ sị, **6** "Ma gị onwe gi, Betlehem, di n'ala Juda, i dighi nta karichasia n'etiti ndi ochichi Juda, n'ihia na ọ bụ site na gi ka onye ochichi ga-esi puta, onye ga-achi ndi nke m Izrel." **7** Mgbe ahụ Herod kpọrọ ndi amamihe

ahụ na nzuzo juputa ha banyere oge kpakpando ahụ ji puta ihe. **8** O zipuru ha ije Betlehem si ha, "Gaanu lee anya nke oma chọputa ebe nwantakiri ahụ nọ. Mgbe unu chọtara ya, bjanu mee ka m mara, ka m gaakwa kpọ isiala nye ya." **9** Mgbe ha nūrū okwu eze, ha puru gawa, ma kpakpando ahụ ha hūrū n'ọwụwa anyanwụ putakwara ọzọ, na-aga n'ihu ha ruo mgbe ọ bjara guzo n'elu ebe nwantakiri ahụ nọ. **10** Ha hūriri onu nke ukwu mgbe ha hūrū kpakpando ahụ. **11** Ka ha banyere n'ulo ahụ, ha hūrū nwantakiri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kpọrọ ya isiala. Ha meghere akpa ahụ ha nye ya onyinye ọlaedo na okpurukpu eso osisi na-esi isi uto a na-akpọ frankisens, ya na maa. **12** N'ihia na a doro ha aka na ntị na nrọ ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n'uzo ọzọ laghachi obodo ha. **13** Mgbe ndi amamihe ahụ lasiri, mmụọ ozi Onyenwe anyi mere ka Josef hu ya na nrọ, ọ siri ya, "Bilie osiji kpọrọ nwantakiri a na nne ya gbalaa Ijipt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m ga-gwa gi, n'ihia na Herod na-achọ nwantakiri a ka o gbuo ya." **14** N'oge abali, Josef biliri kpọrọ Meri na nwantakiri ahụ gbalaa Ijipt. **15** Ebe ahụ ka ha nọgidere tutu ruo mgbe Herod nwuru. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru site n'onye onye amuma mezuo. "Ọ bụkwa site n'Ijipt ka m kpọtara nwa m." **16** Iwe were Herod nke ukwu mgbe ọ chọputara na ndi amamihe ahụ aghoala ya aghugho. N'ihia ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndi ọzọ gbara ya gburugburu, ka ha gbuo umantakiri niile nọ n'obodo ndi a, bụ ndi gbara site n'afọ abuo gbaada, di ka ihe ọ nulara site n'onye ndi amamihe si di. **17** E sitekwara otu a mezuo amuma ahụ Jeremaya buru si, **18** "A nūrū otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru uju di, Rachel na-akwa akwa n'ihia umu ya; ọ dighi nkasiobi obula diri ya, n'ihia na ha adighikwa." **19** Mgbe Herod nwuru, mmụọ ozi Onyenwe anyi bjakwutere Josef na nrọ n'Ijipt **20** si ya, "Bilie, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya laghachi n'ala Izrel n'ihia na ndi na-achọ igbu ya anwọla." **21** Ya mere, o biliri, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya, laghachi n'ala Izrel. **22** Mgbe ọ nūrū na eze ohuru gbanwere Herod na Judia bụ nwa ya a na-akpọ Akelus, egwu turu Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n'ihia na adgwo ya aka na ntị na nrọ, ọ wezugara onwe ya gaa n'akuku Galili. **23** Ọ gara biri n'obodo a na-akpọ Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu onu ndi amuma si na, "A ga-akpọ ya onye Nazaret."

3 N'oge ahụ, Jon omee baptizim bjara na-ezisa ozi n'ozara Judia. Isi okwu ya bụ, **2** "Chegharjanu, n'ihia na alaeze eluigwe di nso." **3** N'ihia na nwoke a bụ onye e kwuru okwu banyere ya site n'onye onye amuma Ajazaya sị, "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asi, 'Dozienụ ụzọ maka Onyenwe anyi, meenu ka okporoụzọ ya guzozie.'" **4** Jon yi uwe e ji aji inyinya kamel mee. O kekwaro ihe okike ukwu nke akpukpo anu n'ukwu ya. Nri ya bụ igurube na mmanu ahụ. **5** N'oge ahụ, ndi mmadu sitere Jerusalem, na Judia niile, n'ala niile di jodan gburugburu, na-apukwuru ya. **6** Mgbe ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. **7** Ma mgbe ohuru otutu ndi Farisii na ndi Sadusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, ọ siri ha, "Unu umu ajuala, onye doro unu aka na ntị si unu gbanarị onuma nke na-abia? **8** Mjanu mkpuru na-egosiputa nchehari unu. **9** Unu echekwala na unu puru i si n'ime onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna,' n'ihia na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim

umu. **10** Ma ugbu a atukwasịla anyuikwe na mgborogwu osisi niile. Osiisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tupa ya n'ime oku. **11** "Mu onwe m ji mmiri eme unu baptizim n'ihu ncheghari, ma onye di ike karja m na-abia. Onye m na-erughị ichita akpukpokwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku were mee unu baptizim. **12** Ihe ifucha oka ya di ya n'aka, o ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tinye ha n'oba, ma jiri oku a na-apughị imenyu emenyu rechapu igbugbo oka." **13** Mgbe ahụ, Jisosh sitere na Galili bja n'osimiri Jodan ka Jon mee ya baptizim. **14** Ma Jon chorọ igbochi ya, si, "O bu m kwesiri ibjakwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abjakwute m?" **15** Ma Jisosh zara ya si, "Kwere ka o diri otu a ugbu a, o kwesiri ka anyi mezozo ezi omume niile." Mgbe ahụ Jon kwenyere. **16** Ngwangwa e mechara Jisosh baptizim, o sitere na mmiri ahụ rịputa. N'otu oge ahụ, eluigwe meghere, Jon huru Mmuo nke Chineke ka o si n'elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jisosh n'isi. **17** Otu olu sitere n'eluigwe kwuo okwu si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya. Ihe ya di m ezi mma."

4 Emesja, Mmuo Nso duuru Jisosh baa n'ozara ka ekwensu nwa ya onwunwa. **2** Mgbe o busiri onu iri ubochi anọ ehilie na abali, agwu gurụ ya nke ukwu. **3** Mgbe ahụ onye onwunwa ahụ bjakwutere ya si, "O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha ghoo achicha." **4** Ma Jisosh zara, "E dere ya n'akwukwo nso si, 'O bughị naanị site na achichaka mmadu si adi ndu, kama site n'okwu niile si n'onu Chineke puta.'" **5** Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n'obodo nso ahụ, mee ka o guzo n'ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu, **6** si ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, site n'ebe a tuda onwe gi n'ala. N'ihu na e dere ya n'akwukwo nso si, "'O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ha ga-ebuli gi elu n'aka ha ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" **7** Ma Jisosh zara si ya, "E deela ya n'akwukwo nso si, 'I gaghi anwa Onyenwe gi na Chineke gi onwunwa.'" **8** Ozokwa, ekwensu kporo ya gaa n'elu ugwu di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa na ebube ha. **9** O siri ya, "Aga m enye gi ha niile ma o buru na i daa n'ala kporo isiala nye m." **10** Ma Jisosh siri ya, "Si n'ebe m no puo, ekwensu. N'ihu na akwukwo nso kwuru si, 'O bu naanị Onyenwe anyi Chineke gi ka i ga-akpo isiala nye, naanị ya ka i ga-efekwa.'" **11** Mgbe ahụ ekwensu hapuru ya laa. Ndi mmuo ozi bjakwutere ya, nonyere ya, na-ejere ya ozi. **12** Mgbe Jisosh nuru na e tynela Jon n'ulo mkporo, o puru gaa Galili. **13** Emesja, o hapuru Nazaret gaa biri na Kapanom, bu obodo di n'akuku osimiri Galili. O di nso n'oke ala Zebulon na Naftali. **14** N'uzo di otu a, amuma ahụ Aizaya buru mezuru. Amuma nke sirj, **15** "Ala Zebulon na ala Naftali, nke di n'akuku osimiri, n'ofe Jodan, Galili nke ndi mba ozo, **16** ndi no n'ochichiri ahula ihè di ukwu. Ndi bi n'ala onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri." **17** Site n'oge ahụ gaa n'ihu Jisosh bidoro na-ekwusa na-asi, "Chegharianu, n'ihu na alaeze eluigwe di nso." **18** Ma mgbe Jisosh na-agafe n'akuku osimiri Galili, o huru umunne abuo, Saimon onye a na-akpo Pita, na Andru nwanne ya, ndi oru ha bu iku azu, ebe ha no n'ugbo mmiri na-aku azu. **19** O siri ha, "Bianu soro m. Aga m eme unu ndi oku na-akuta mmadu." **20** Ha hapuru ugbo azu ha otu mgbe ahụ soro ya. **21** Mgbe o gara n'ihu nke nta, o huru umunne abuo ozo, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi no n'ime ugbo mmiri na-ekezi ugbo

azu ha. O kpokwara ha, **22** ngwangwa ha hapuru ugbo ha na nna ha soro ya. **23** Jisosh jeghari n'obodo niile nke Galili, nakuzi ihe n'ulo nzuko niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwokwa orja na nrja nrja niile di iche iche n'etiti ndi ahụ. **24** Akuku banyere ya gbasara jesuso akuku Siria niile. Mgbe ahụ otutu ndi mmadu kpoataa ya ndi niile ahụ na-esighi ike, ndi na-arja udi orja di iche iche, ndi nwere ahụ mgbu, na ndi mmuo ozo na-esogbu, na ndi akwukwu, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu. O gwokwara ha niile. **25** Otutu mmadu sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judja na n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

5 Mgbe Jisosh huru igwe mmadu ahụ, o rigooro n'elu ugwu. Mgbe o noduru ala, ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya, **2** o bido ikuziri ha ihe. O siri: **3** "Ngozi na-adiri ndi bu ogbenye n'ime mmuo, n'ihu na alaeze eluigwe bu nke ha. **4** Ngozi na-adiri ndi na-eru uju, n'ihu na a ga-akasi ha obi. **5** Ngozi na-adiri ndi di nwayo n'obi, n'ihu na ha ga-eketa uwa. **6** Ngozi na-adiri ndi agwu ezi omume na-agu, n'ihu na ndi ahụ ka afọ ga-eju. **7** Ngozi na-adiri ndi na-eme obi ebere, n'ihu na ha ka a ga-emere ebere. **8** Ngozi na-adiri ndi di ocha n'obi, n'ihu na ha ga-ahụ Chineke anya. **9** Ngozi na-adiri ndi na-eme ka udo di n'etiti mmadu na ibe ya, n'ihu na a ga-akpo ha umu Chineke. **10** Ngozi na-adiri ndi a na-emegbu n'ihu ezi omume, n'ihu na alaeze eluigwe bu nke ha. **11** "Ngozi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa okwu ozo na ugha niile di iche iche megide unu n'ihu m. **12** Nurianu onu, nwekwanu obi utu, n'ihu na ugwo oru unu di ukwu n'eluigwe. N'ihu na n'uzo di otu a ka ha sogburu ndi amuma ndi buru unu uzo. **13** "Unu bu nnu nke uwa, ma o buru na nnu adighi atokwa utu, a ga-eji gini mee ka o toto utu ozo? O bakwaghị uru obula, ma o bughị naanị itufu ya, ka ndi mmadu zoo ya ukwu. **14** "Unu bu ihe nke uwa. Unu di ka obodo e wuru n'elu ugwu nke a na-apughị izo ezo. **15** Ndi mmadu adighi amune oriona donye ya n'okpuru igbe, kama a na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oriona, ka o nye ndi niile no n'ulo ahụ ihè. **16** Ya mere, kwerenu ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndi mmadu hu oru oma unu, tookwa Nna unu nke bi n'eluigwe. **17** "Unu echela na m biara ikagbu iwu Mosis, maobu ozizi ndi amuma. Abjaghị m ikagbu akagbu, kama abjara m imezu ha. **18** N'ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na uwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemede obula di nta, o buladi nke dikarisiri nta, nke a ga-esi n'Iwu a wepu ruo mgbe ha niile ga emezu. **19** N'ihu ya, onye obula nke ga-emebi otu n'ime iwu ndi a, o buladi nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozo ime otu ahụ, a ga-agu onye ahụ n'onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe. Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahụ, ma na-emekwa okwu ndi ahụ n'onwe ya, a ga-akpo ya onye di ukwu n'alaeze eluigwe. **20** Ka m doo unu aka na nti. O buru na ezi omume unu akarighi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughị iba n'alaeze eluigwe ma oti. **21** "Unu nuru na-agwara ndi mmadu n'oge gara aga, si, 'Onye egbulu mmadu, onye obula gburu mmadu a ga-ekpe ya ikpe.' **22** Ma asi m unu, na onye obula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n'aka ikpe. Onye obula nke na-akpo nwanna ya 'Raka,' ya bu Onye iberiibe, ga-aza ajuju n'ulokpe. Ozokwa, onye obula nke kporo nwanne ya, 'Onye nzuzu,' na-edo onwe ya iba n'oku ala mmuo. (Geenna **g1067**) **23** "Ya mere, o buru na i gaa inye onyinye gi n'ebe ichu

aja, ma cheta n'ebe ahụ na gị na nwanne gi adighi n'udo, **24** hapu onyinye gi n'ebe ichu aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, laghachi bja nye onyinye gi. **25** "Mee osijiso ka gi na onye kpo gi eje ulo ikpe kpezie, mgbe o naburubeghi ikpe gi na ya jee n'aka okaike, onye ga-enyefe gi n'aka ndi nche, ma eleghi anya etinye gi n'ulo mkporo. **26** N'ezie, agwa m gi, i gaghị e si n'ebe ahụ pụta ruo mgbe i kwughachiri kobo niile i ji. **27** "Unu nuru na e kwuru si, 'Akwa iko.' **28** Ma asi m unu, onye obula lere nwanji anya site na-agu i kwa iko emeelarị mmehie i kwa iko n'ime obi ya megide nwanji ahụ. **29** N'ihị nke a, o buru na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghuju ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi baa n'alaeze karja na i ji ahụ zuruoke baa n'oku ala mmu. (Geenna 1067) **30** O buru na aka nri gi na-eme ka i jehie, gbuju ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi ma baa n'alaeze eluigwe, karja na i ji ahụ zuruoke ma baa n'oku ala mmu. (Geenna 1067) **31** "E kwukwara si, 'Onye obula choro igbara nwunye ya alukwaghi m, ga-ebu uzo dee akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya.' **32** Ma asi m unu, onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m, ma o bughi n'ihị i kwa iko, o na-etinye nwanji ahụ n'onodu ga-eme ka o kwaa iko. O buru na nwanji ahụ aluo di ozo, nwoke ahụ luru nwanji ahụ na-emekwa mmehie i kwa iko. **33** "Ozoko, unu nuru na a gwara ndi mmadu n'oge gara aga si, 'Anula iyi ugha, kama mezuo ihe niile unu nuru n'iyi nye Onyenwe anyi.' **34** Ma asi m unu anula iyi obula. Ejikwala eluigwe anu iyi n'ihị na eluigwe bu ebe ocheeze Chineke di. **35** Ejikwala uwa anu iyi n'ihị na uwa bu ebe mgbakwasị ukwu ya. Ejikwala Jerusalem anu iyi n'ihị na o bu obodo Eze ukwu ahụ. **36** Ejikwala isi gi anu iyi n'ihị na i pughi ime ka otu agiri isi gi di ocha maobu di oji. **37** Anula iyi obula. Kama ka okwu unu buru 'E' maobu 'Ee'; ihe obula gafere nke a sitere n'aka ajo onye ahụ. **38** "Unu anula na e kwuru si, 'O bu anya ka a kukuoro, anya n'onodu anya. O burukwa otu eze ka e tipuru, eze n'onodu eze.' **39** Ma ana m asi unu eguzogidela onye bu ajo onye. Kama o buru na mmadu amaa gi ura na ntị aka nri, tugharjara ya ntị nke ozo. **40** O buru na mmadu agbaa gi akwukwo n'ulokpe, ka o nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. **41** O buru na mmadu esite n'ike choro ka i soro ya gaa puku nzo ukwu ato, soro ya gaa puku nzo ukwu isii. **42** Nye onye obula rjoro gi ihe. Achughachikwala ndi na-abja ka i binye ha ego. **43** "Unu nuru na e kwuru si, 'Hunu ndi agbataobi unu n'anya, ma kpokwanu ndi iro unu asi.' **44** Ma asi m unu, hunu ndi iro unu n'anya, kpekwaaranu ndi nasogbu unu ekpere. **45** Nke a ga-eme ka unu buru umu nke Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwu muro ndi oma na ndi ojo, na-emekwa ka mmiri zoro ndi ezi omume na ndi ajo omume. **46** O buru naanị ndi huru unu n'anya ka unu ahu n'anya, gini ga-abu ugwo oru unu? O buladi ndi ona utu na-emekwa otu a. **47** O burukwa na unu na-ekele naanị ndi enyi unu ekele, o dighi ihe obula di iche n'ebe unu na ndi ozo no. N'ihị na ndi na-amaghi Chineke na-emekwa otu ahụ. **48** Ya mere, unu kwesiri izuoke n'iru oru oma, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke.

6 "Kpacharanu anya ka unu ghara ime ezi omume unu naanị ka ndi mmadu hu unu. N'ihị na unu mee nke a, unu agaghi enweta ugwo oru obula site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. **2** "Unu afula opi mgbe unu na-enye ndi no na

mkpa onyinye, n'ihị na otu a ka ndi ihu abuo na-eme n'ulo nzuko na n'okporozo, ka ndi mmadu too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ha anatala ugwo oru ha n'izuoke. **3** Mgbe unu choro iru oru ebere, meenu ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achio ime. **4** Ka onyinye gi buru na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna gi, onye na-ahụ ihe di na nzuzo ga-akwughachi gi. **5** "Mgbe obula unu choro ikpe ekpere, unu emela di ka ndi ihu abuo, n'ihị na ha huru iguzo n'ime ulo ekpere, nakwa n'akuku uzo n'anya na-ekpe ekpere, ebe ndi mmadu ga-ahụ ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ugwo oru ha n'ebe o zuruoke. **6** Kama, mgbe unu choro ikpe ekpere, baanu n'ime ime ulo unu. Mechiekwanu uzo unu, kpokuonu Nna unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ugwo oru unu. **7** Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkukwasị efu di ka ndi na-amaghi Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anu ekpere ha n'ihị otutu okwu ha na-ekwu. **8** Unu adla ka ha. Chetanu na tupu unu ario aririo obula, Nna unu bi n'eluigwe maara ihe na-akpa unu. **9** "Sinu otu a na-ekpe ekpere: "Nna anyi nke bi n'eluigwe, ka e doo aha gi nso. **10** Ka alaeze gi bja, ka e mee uche gi n'ụwa, dika e si eme ya n'eluigwe. **11** Nye anyi nri nke ubochi taa. **12** Gbaghara anyi mmehie anyi, dika anyi si agbaghara ndi na-emehie megide anyi. **13** Ekwela ka anyi daba n'ime onwunwa, kama, zoputa anyi n'aka ajo onye ahụ." **14** O buru na unu agbaghara ndi mmadu mgbe ha mehiera megide unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. **15** O burukwanu na unu agbagharaghi ndi ozo mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghi agbaghara unu mmehie unu. **16** "Ozo, mgbe obula unu na-ebu onu, unu agbarula ihu unu dika ndi ihu abuo na-eme. N'ihị na ha na-agbaru ihu ha ka ndi ozo hu na ha na-ebu onu. N'ezie agwa m unu, ha anatala ugwo oru ha. **17** Mgbe i na-ebu onu, tee isi gi mmanu, ma saakwa ihu gi mmiri, **18** ka ndi ozo ghara ihuta na i na-ebu onu kama ka o buru naanị nye Nna gi, onye anya na-adighi ahụ. Nna gi, onye na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwu gi ugwo. **19** "Unu akpadola aku n'ụwa nye onwe unu, ebe o ga-agba nchara, akika atakwa ya, ebe ndi ohi ga-etiwa ma zukwaa ha. **20** Kama kwadoonu aku n'eluigwe nye onwe unu, ebe ha na-agaghi agba nchara, ebe akika na-agaghi eri ha, ebe ndi ohi na-adighi etiwa maobu zuo ihe. **21** N'ihị na ebe obula aku unu di ka obi unu ga-adikwa. **22** "Anyi bu orioma nke anu ahụ. O burukwa na anyi gi adiri ocha, ahụ gi niile ga-eputa n'ihè. **23** O buru na anyi gi ajojo njo, akuku ahụ gi niile ga-eputa n'ochichiri. O burukwa na ihè ahụ di n'ime gi aghoro ochichiri, ochichiri ahụ ga-adi ukwu. **24** "O dighi onye obula puru ife nna ukwu abuo, n'ihị na o ga-achio ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozo asi, maobu sopuru otu ma lelja nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na aku otu mgbe ahụ. **25** "N'ihị nke a ka m ji na-asi unu, unu echebula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu ihe unu ga-anu, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. O bu ndu akarighi nri eji azu ya, ka o bu ahụ akarighi ihe e ji ekpuchi ya? **26** Werenu umu nnuju di ka ihe imaatu. Ha adighi aku mkpuru n'ubi maobu ewe ihe ubi. Ha adighi achikotakwa ihe debe n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azu ha. **27** O bu na unu adighi oke onuahia karja ha? **27** Onye n'etiti unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke nduya site n'ichegbu onwe ya? **28** "Gini mekwaranu unu ji na-anu n'echiche oge niile maka uwe? Leenu okoko osisi nke ohia.

Ha adighi aru oru maobu dogbuo onwe ha n'oru. **29** Ma asi m unu, o buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. **30** Ma o buru na Chineke si otu a choo ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, o bu na o gage a choo unu mma karja. Unu ndi okwukwe nta? **31** N'ih na nke a, unu echegbukwala onwe unu na-asi, 'Gini ka anyi ga-eri?' maobu, 'Gini ka anyi ga-anu?' maobu, 'Ginikwa ka anyi ga-eyi?' **32** O bu ihe ndi a ka ndi na-amaghi Chineke na-achosi ike. Ma Nna unu bi n'elugwe maara na o di unu mkpa. **33** Ma burunu uzo choo alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. **34** Ya mere, unu echegbula onwe unu banyere echi, n'ih na echi ga-echere onwe ya. Nsoogu nke ubochi taa ezuruola ubochi taa.

7 "Unu ekpela ndi ozo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. **2** N'ih na a ga-ekpe unu ikpe dika unu si kpee ndi ozo. O bukwa ihe unu ji turo ndi ozo ka a ga-eji turo unu. **3** "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna gin'anya ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? **4** Olee otu i ga-esi gwa ya si, 'Nwanna m, kwere ka m tupu gi ntakiri ahijia danyere gi n'anya,' mgbe obodobo osisi di gi n'anya, nke na-adighi ekwe gi huzie uzo. **5** Onye ihu abuo! Buru uzo wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i wee ike ihuzi uzo tupu ntakiri ahijia nke di nwanna gi n'anya. **6** "Enyela nkita ihe di nso. Enyekwala ezi ihe di oke onuahia. Ha gazoto ha ma tugharjakwa dorie gi. **7** "Na-arionu, unu garjota, na-achonu, unu ga-achota, kuokwanu aka n'uzo, a gameghekwaru unu uzo. **8** N'ih na onye na-arjo, na-arjota. Onye na-achota, na-achota. Onye na-aku aka n'uzo ka a gameghekwaru uzo. **9** "O di onye n'ime unu, ma o buru na nwa ya arjoo ya achicha, ga-enye ya okwute? **10** Maobu, nwata ahu arjoo azu, o nye ya agwo? **11** Ya mere, ebe unu ndi ojoo maara otu e si enye umu unu ezi onyine, Nna unu bi n'elugwe o gagh enye unu karja, ma o buru na unu arjoo ya! **12** Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndi mmadu di ka i si choo ka ha mesoo gi. Nke a bu nchikota ihe iwu na ndi amuma ziri. **13** "Siteni n'onu uzo di warawara banye. N'ih na onu uzo ahu di obosara. Mbara ka uzo ahu dikwa na-eduba n'ila n'iyi. Otutu na-esoro ya. **14** Ole na ole na-achota uzo ahu na-eduba na ndu, n'ih na o di warawara, dikwa nkpagide. **15** "Kpachapunu anyal N'ih na ndi amuma ugha di. Ha nabjakwute unu n'udidi aturu, ma ha bu agu. **16** A ga-esite na mkpuruha mata ndi ha bu. Ndi mmadu o na-esite n'osisi ogwu di n'ohia ghota mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke gbara n'ohia ghota mkpuru fiig? **17** N'uzo di otu a, osisi obula di mma na-amiputa mkpuru oma, ma osisi di njo na-amiputa mkpuru di njo. **18** Osisi na-amj mkpuru oma adighi amj mkpuru ojoo. Nke na-amj mkpuru ojoo adighikwa amj mkpuru oma. **19** Ma osisi obula na-amighi mkpuru oma ka a ga-egbutu tunye ya n'oku. **20** Uzo e si amata osisi oma bu site na mkpuru ya. **21** "O bughi ndi niile na-asi m 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama o bu naani ndi ahu na-eme ihe Nna m no n'elugwe na-achota ka ha mee. **22** N'ubochi ahu, otutu ndi mmadu ga-asi m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' o bu na anyi ejighi aha gi buo amuma, jiri aha gi chupu mmuo ojoo, ma jirikwa aha gi ruo otutu oru ebube? **23** Mgbe ahu aga m agwa ha hooaha si ha, 'Amaghi m unu, sitenu n'ihu m puo, unu ndi ajo omume!' **24** "Onye

obula nara nti n'okwu ndi a m kwuru, ma meekwa ha, di ka nwoke ahu maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. **25** Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahu, idee mmiri sokwara, tie n'ulo ahu. Ifufe siri ike fekwara, ma ulo ahu adaghi. N'ih na e wuru ntuala ya n'elu oke nkume. **26** Ma ndi niile nuru okwu ndi a, ma lefuru ha anya, bu ndi nzuzu. Ha di ka nwoke wuru ulo ya n'elu aja. **27** Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sokwara, ifufe fesikwara ike tie n'ulo ahu, ulo ahu dara daruo ala. Odida ya di ukwu." **28** Mgbe Jisosh kwuchara okwu ndi a, ozizi ya juru igwe mmadu ahu niile anya. **29** N'ih na o ziri ihe dika onye nwere ikike. O bughi di ka ndi ozizi iwu ha.

8 Otutu mmadu sooro Jisosh mgbe o si n'ugwu ahu rjdata. **2** Mgbe ha na-aga n'uzo, otu onye ekpenta bjakwutere ya kpoo isiala nye ya, riyo ya si, "Onyenwe m, o buru na i choo, i puru ime ka m di ocha." **3** O setipuru aka ya, metu ya si, "Achoro m ka i di ocha, dirikwa ocha!" Ngwangwa, ekpenta ahu lara. **4** Jisosh nyere nwoke ahu iwu zara ya, "Hu na igwaghi onye obula, kama gaa gosi onye nchujaja onwe gi, chujokwa aja onyine dika Mosis, nyere n'iwu, ka o buru ihe ama nye ya." **5** Mgbe o banyere na Kapanom, otu onye ochiagha bjakwutere ya riyo ka o nyere ya aka. **6** O siri, "Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ulo n'oke ihe mgbu, akuku ahu ya kponwukwara akponwu." **7** Jisosh siri ya, "O bu m bia gwoo ya?" **8** Ma onye ochiagha ahu zara ya si, "Onyenwe m, ekwesighi m ka i bata n'okpuru ulo m. Naani nodu n'ebe a, kwuo okwu, ahu ga-adikwa onye na-ejere m ozi ike. **9** N'ih na mu onwe m bukwa onye no n'okpuru ikike ochichi, nwee ndi agha no n'okpuru m. Ana m asi onye nke a, 'gaa.' O gaa, sikwa onye nke ozo, 'bia.' O bia. Ana m asi ohu m, 'mee nke a.' O na-emekwa ya." **10** Mgbe Jisosh nuru okwu a, o juru ya anya nke ukwu. O gwara igwe mmadu ahu so ya okwu si, "N'ezie, ahubeghi m okwukwe di otu a ebe obula; o buladi n'izrel niile. **11** N'ezie kwa, otutu ndi mmadu ga-esite n'owuwa anyanwu nakwa odida anyanwu bia soro Ibrahim na Ajizik na Jekob nokoo n'oriri n'alaeze eluigwe. **12** Ma umu alaeze ahu, ka a ga-atupu n'ezie, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi." **13** Jisosh gwara ochiagha ahu okwu si ya, "Laal E meerela gi di ka okwukwe gi siri di." Ahu diri onye ahu na-ejere ya ozi mma n'otu awa ahu. **14** Mgbe Jisosh ruru n'ulo Pita, o choputuru na nne nwunye ya nwere ahu oku. **15** O meturu ya aka, ahu oku ahu hapuru ya, o biliri malite ijere ya ozi. **16** N'oge uhuruchi, ha kpotaara ya otutu ndi mmuo ojoo na-esogbu. O ji okwu onu chupu mmuo ojoo ahu niile, gwokwa ndi niile ahu na-adighi ike. **17** Nke a bu imezu amuma ahu Ajzaya buru si, "O bupuru nrja nrja anyi niile, burukwa orja anyi niile." **18** Mgbe Jisosh huru igwe mmadu di ukwu ndi gbara ya gburugburu, o nyere ndi na-eso uzo ya iwu ka ha gafee n'ofe nke ozo. **19** N'oge ahu, otu onye n'etiti ndi na-ezi iwu bjakwutere ya si ya, "Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga." **20** Jisosh zara, si, "Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina. Umụ nmanu nke igwe nwekwara akwu; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi." **21** Otu onye ozo n'ime ndi na-eso uzo ya siri ya, "Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru uzo gaa lie nna m." **22** Ma Jisosh zara si ya, "Soro m ugbu a. Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha." **23** Mgbe o banyere n'ugbo, ndi na-eso uzo ya sooro ya. **24** N'otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n'odo mmiri ahu, nke mere na ebili mmiri na-ekpuchi ugbo

ahụ. Ma ọ nọ na-arahụ ụra mgbe ihe ndị a na-eme. **25** Ndi na-eso ụzọ ya jekwuuru ya, kpotee ya, si ya, “Onyenwe anyị, zoputa anyị! Lee, na anyị n’ala n’iyyi.” **26** Ma ọ zaghachiri, “Unu ndị okwukwe nta, ginị mere ụjọ ji na-atụ unu?” Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili mmiri ahụ mba. Ha niile dajurū, deere jii. **27** O juru ndị na-eso ụzọ ya anya, mee ka ha jụọ ajuju si, “Ọ bụ ụdị mmadụ dị ahaa ka nwoke a bụ? Ọ buladị ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru.” **28** Mgbe o rutere n’ofe nke ọzọ nke obodo Gadarin, mmadụ abụọ ndị mmụọ ojọọ si n’ebe a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwu, na ọ dikwaghị onye na-esite n’ụzọ ahụ agafe n’ihi ha. **29** Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-ajụ ajuju si, “Ginị ka anyị na gị nwekọrọ, ọkpara Chineke? I gaghị echekwa eche ka oge ruo tupu ibido jta anyị ahụ?” **30** Igwe ezi nọ n’akụkụ ebe ahụ na-akpa nri. **31** Mmụọ ojọọ ndị a rịrọrọ ya arịrịọ si, “Ọ burū na ị chụpụ anyị, biko, hapụ anyị ka anyị banye n’ime ezi ndị a.” **32** Ọ nyere ha iwu si ha, “Ngwa, gaan!” Ha sitere n’ime mmadụ abụọ ahụ pụtara banye n’ime igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndị ahụ niile gbaara ọsọ site na mkputamkpụ ala onụ mmiri ahụ dabanyechaa n’ime mmiri ahụ. Ha nwụkwara n’ime ya. **33** Ndi na-elekọta igwe ezi ndị ahụ gbapuru gbaga n’ime obodo kọrọrọ ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndị ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu. **34** Ya mere ndị niile nọ n’obodo ahụ pụtara ihu Jisọs. Mgbe ha huru ya ha rịrọrọ ya si ya pụrọ ha n’akụkụ obodo ha.

9 Jisọs banyekwara n’ugbo mmiri nke kwọrọ ya bjaruo n’obodo nke ya. **2** Ndi ikom ufodu butere ya otu nwoke akukū ahụ ya kpönwuru akponwū, bụ onye dina n’ute. Mgbe Jisọs huru okwukwe ndị ahụ, ọ gwara onye orja ahụ okwu si ya, “Nwee obi ike nwa m nwoke n’ihi na a gbagharala gị mmehie gị niile.” **3** N’oge a, ufodu ndị ozizi iwu nke ndi Juu nọ n’ebe ahụ siri tara onwe ha, “Nwoke a na-ekwulu Chineke.” **4** Ma ebe Jisọs matara ihe ha na-eche n’obi ha, ọ siri, “Ginị mere unu ji na-eche ajo echiche n’obi unu? **5** Olee nke ka mfe ikwu? Ọ bụ ị si, ‘A gbagharala gị mmehie gị niile,’ ka ọ bụ ị si, ‘Bilie jee ije?’ **6** Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n’uwa igbaghara mmehie.” Ọ siri onye ahụ akukū ahụ ya kpönwuru akponwū, “Bilie, chirị ute gị laa!” **7** Nwoke ahụ biliri, chirị ute ya laa n’ulo ya. **8** Mgbe igwe mmadụ a huru ihe ahụ mere, akpata oyi juru ha n’ahụ n’ihi egwu. Ha tokwara Chineke na-na-enye umu mmadụ ikike di otu a. **9** Mgbe Jisọs si n’ebe ahụ na-aga, ọ huru otu nwoke a na-akpo Matiu ka ọ noduru ala n’ulo inakota utu. Ọ siri ya, “Soro m.” Na-atufughị oge, ọ hapuru ihe niile soro ya. **10** Di ka ọ noduru ala iri nri uhuruchi n’ulo Matiu, otutu ndi ona utu na ndi mmehie sooro ya na ndi na-eso ụzọ ya nodu na-eri nri. **11** Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha juru ndi na-eso ụzọ ya ajuju si ha, “Ginị mere onye ozizi unu ji eso ndi ona utu na ndi mmehie na-eri nri?” **12** Mgbe ọ nuru nke a, Jisọs siri, “Mkpa dibja adighi akpa ndi ahụ di ike, kama ọ bu ndi ahụ na-esighi ike ka mkpa dibja na-akpa. **13** Ma gaanū mta ihe okwu a putara, ‘Ana m achọ ebere, ọ bughị aja.’ N’ihi na abjaghị m ikpo ndi ezi omume, kama abjara m ikpo ndi mmehie.” **14** Emesja, ndi na-eso ụzọ Jon bjara juo ya ajuju si, “Ginị mere ndi na-eso ụzọ gi adighi ebu onu di ka anyi onwe anyi na ndi Farisii na-eme?” **15** Jisọs juru ha si, “O kwesiri ka ndi enyi onye na-alu nwunye oheru noro na mwute na-erighi nri, mgbe ha na di nwanyi oheru no? Oge na-abja

mgbe a ga-ewepu di nwanyi oheru n’etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu. **16** “Ọ dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa, n’ihi na akwa ahụ ga-esi n’ebe a kwachiri ya dowaa; mee ka ọ di njo karija ka ọ di na mbu. **17** Ọ dikwaghị onye ga-etinye mmanya oheru n’ime karama akpukpo ochie, n’ihi na karama ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya oheru ahụ wufuo. Kama ọ di mma itinye mmanya oheru n’ime karama akpukpo oheru, nke ga-echekwa ha abuo nke oma.” **18** Mgbe ọ nọ na-ekwu okwu, otu onyeisi ulo ekpere bjara kpoọ isiala nye ya, si, “Ọ dibeghi anya nwa m nwanyi nwuru. Otu ọ di, bja ka ị bikwasi ya aka gi. Ọ gabili dikwa ndu ozo.” **19** N’ihi nke a, Jisọs soro ya gawa. Ndi na-eso ụzọ ya sokwara ha. **20** Ma o nwere otu nwanyi onye ahụ na-esighi ike. Nwanyi a anola n’orja a afọ iri na abuo. Ọ bukwa orja oruru obara nke na-adighi akwusi akwusi ka ọ na-arja. Nwanyi a sitere n’azu bjaruo ya nso, metu onu uwe ya aka. **21** N’ihi na o kwuolarị n’ime obi ya si, “Ọ buru nnoo na m ga-enwe ike metu onu uwe ya aka, a ga-agwo m.” **22** Jisọs chighariri lee ya anya si ya, “Ada m, nwee obi ike, n’ihi na e sitela n’okwukwe gi mee ka ahụ di gi mma.” Ahu dikwara nwanyi ahụ mma site n’oge ahụ. **23** Mgbe Jisọs batara n’ulo onyendu ulo ekpere ndi Juu ahụ, hu igwe mmadụ ka ha na-atu uzu na ndi na-egbu oja. **24** Ọ siri ha, “Sinu ebe a puo, nwata nwanyi a anwughị anwu, kama ọ nọ n’ura.” Ma ha chirị ya ochi. **25** Ma mgbe achupusiri igwe mmadụ ahụ, ọ banyere n’ime ulo, jide nwata nwanyi ahụ n’aka, o bilie oto. **26** Akuko oru ebube a gbasara n’ebe niile n’ala ahụ. **27** Mgbe Jisọs si n’ebe ahụ na-apu, umu nwoke abuo ndi kpuru isi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asị, “Nwa Devid, meere anyi ebere!” **28** Ha sooro ya bata n’ulo ebe ọ nọ. Ọ juru ha ajuju si, “Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hu ụzọ?” Ha zara si ya, “E, Onyenwe anyi, anyi kwere.” **29** O meturu ha aka n’anya si ha, “Ya diri unu di ka okwukwe unu si di.” **30** Ngwangwa ndi isi ahụ bidoro ihu ụzọ. Jisọs maara ha okwa si ha “Unu agwakwala onye obula.” **31** Ma ha puru gbasaa akuko a ebe niile n’ala ahụ. **32** Mgbe ndi a sitere n’ebe ahụ puo, ndi ozo buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmuọ ojoo bikwa n’ime ya. **33** Mgbe ọ chupuru mmuọ ojoo ahụ, onye ogbi ahụ bidoro ikwu okwu. Ibubo nwuru igwe mmadụ nọ n’ebe ahụ. Ha siri, “Anyi ahutubeghi ihe di otu a n’ala Izrel.” **34** Ma ndi Farisii siri, “Ọ bu ekwensu, eze ndi mmuọ ojoo, na-enye ya ike ichupu mmuọ ojoo.” **35** Jisọs jeghariri n’obodo niile na ogbe niile di n’ebe ahụ, ma ndi ukwu na ndi nta, na-ezi ihe n’ulo ekpere ndi Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. Ọ na-agwo kwa orja na nrja nrja niile di iche iche. **36** Mgbe ọ huru igwe mmadụ niile na-abiakwute ya, omiiko ha mere ya, n’ihi na ha bu ndi a na-esogbu. Ndi na-enweghi onye inyeaka. Ndi di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. **37** Mgbe ahụ, ọ siri ndi na-eso ụzọ ya, “Ouwu ihe ubi hiri nne n’ezie. Ma ndi oru di ole na ole. **38** Ya mere, rionu Onyenwe owu ihe ubi ka o zite ndi oru n’owu ihe ubi ya.”

10 Jisọs kpoor ndi na-eso ụzọ ya iri na abuo nye ha ikike ichupu mmuọ na-adighi ocha, na igwo nrja nrja na orja niile di iche iche. **2** Nke a bu aha ndi ozi iri na abuo ahụ: Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jon nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tomos na Matiu onye ona utu; Jemis nwa Alfios, na Tadios. **4** Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas Iskariot, onye raara ya

nye n'aka ndi gburu ya. 5 Ndi ikom iri na abụọ ndi a ka Jisọs nyere ikike zipu. Maara ha ọkwa si ha: "Unu agala n'ebe ndi mba ọzọ, maọbụ n'ebe ndi Sameria nọ. 6 Kama jekwurunu umu Izrel, ndi bu aturu furu efu. 7 Mgbe unu na-aga, na-ekwusaaranu ha si, 'alaeze eluigwe a dila nso.' 8 Gwoonu ndi orja, kpoetenụ ndi nwuru anwu, meenu ka ahụ ndi ekpenta di ọcha, chupukwanu mmuo ojo. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenu n'efu. 9 "Mgbe unu na-aga, unu anatala ọlọcha maobu ọlaedo, maobu ọla obula tinye n'ime belit unu. 10 Unu ejikwala akpa maka njem unu, maobu uwe abuo, maobu akpukpokuwu, maobu mkpanaka. N'ihu na onye oru kwesiri ihe e ji azu ya. 11 Ma obodo obula maobu ogbe obula unu bara n'ime ya, choonu ufodu ndi kwesiri nsopuru bi n'obodo ahụ. Nogidekwanu n'ulo ha ruo mgbe unu ga-ahapu obodo ahụ. 12 Mgbe unu na-abanye n'ulo ahụ, keleenụ ndi bi na ya si, udo diri unu. 13 O buru na ndi no n'ulo ahụ anabata unu, meenu ka udo unu bjakwasị n'ulo ahụ. O burukwanu na ha anabataghị unu, ka udo unu loghachikwute unu. 14 O buru na onye obula anabataghị unu, maobu ju inuru okwu unu, mgbe unu na-ahapu ulo ahụ maobu obodo ahụ kuchapunu aja di n'ukwu unu. 15 N'ezikwu, o ga-adiri obodo ahụ njo n'ubochi ikpe karja obodo Sodom na Gomora. 16 "Ana m ezipu unu di ka aturu n'etiti agu. Ya mere, nweenu uche dika agwo. Burunu ndi a na-apughị ita uta dika nduru. 17 Kpachapunu anya. N'ihu na a ga-enyefe unu n'aka nzuko ndi ulo ikpe, piaakwa unu ihe n'ulo ekpere ha. 18 A ga-ekpe unu ikpe n'ihu ndi na-achị achị na n'ihu ndi eze n'ihu m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndi mba ọzọ. 19 Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maobu otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihu na a g-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. 20 N'ihu na o bughị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmuo nke Nna unu bi n'eluigwe ga-esite n'onu unu kwuo okwu. 21 "Nwanne garara nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umu ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. 22 Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ihu m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. 23 Mgbe obula ndi mmadu sogburu unu n'otu obodo gbalaganu n'obodo ọzọ. N'ezie, asi m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadu aloghachi. 24 "Nwata akwukwo adighi akari onye nkuzi ya. Ohu adighi akarikwa nna ya ukwu. 25 O zuorela onye na-eso ọzọ onye nkuzi ka o di ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka o di ka onyenwe ya. O buru na a kporo nna nwe ulo Belzebub, a ga-esi aña gbara ikpo ndi ezinaulo ya ihe kariri nke a? 26 "Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe obula e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maobu ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka o puta ihè. 27 Ihe m na-agwa unu ugbu a na nzuzo, kosaanu ya mgbe chi boro. Ihe m ji nwayo mee ka o baa unu na nti, nodunu n'elu ulo kwusaa ya. 28 Unu atula egwu ndi puru igbu naani anu ahụ unu, ma ha enweghi ike imetu mkpurubi unu aka. Kama onye unu ga-atu egwu bu Onye ahụ nwere ike imebi anu ahụ unu na mkpurubi, tɔbakwa ha n'okụ ala mmuo. (Geenna g1067) 29 O bughị otu kobo ka a na-ere umu nza abuo? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma o buru na Nna unu bi n'eluigwe amaghi. 30 O buladi agirị isi di n'isi unu ka a maara onuogugu ha. 31 Ya mere, unu atula egwu. Unu di oke onu karja otutu umu nza. 32 "Ya mere, onye obula kwuputara m n'ihu umu mmadu, ka

mu onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluigwe. 33 Ma onye obula na-agonari m n'ihu ndi mmadu, mu onwe m ga-agonarikwa ya n'ihu Nna m bi n'eluigwe. 34 "Unu echekwala na m bjara iweta udo n'ua. Abiaghị m iweta udo, kama o bu iwebata mma agha. 35 Abjara m ime. "Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanji megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne di ya, 36 ndi iro mmadu ga-abu ndi ezinaulo ya.' 37 "O buru na i huru nne gi maobu nna gi n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. O buru na i huru nwa gi nwoke, maobu nwa gi nwanji n'anya karja m, i kwesighi ibu onye nke m. 38 Onye obula na-eburughị obe ya soro m, ekwesighi i bu onye nke m. 39 Onye obula chotara ndu ya ga-etufu ya, ma onye obula tufuru ndu ya maka m, ga-achotakwa ya. 40 "Ndi niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, o bukwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. 41 O buru na unu anabata onye amuma n'ihu na o bu onye amuma, unu na onye amuma ahụ ga-enweko otu ugwo oru. O burukwa na unu anabata onye ezi omume n'ihu ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ugwo oru nke onye ezi omume. 42 O buru na onye obula ekunye otu n'ime ndi a na-eso ọzọ m mmiri oyi ka o nuo, n'ihu na o bu onye na-eso ọzọ m, n'ezie, asi m unu, o ghaghị inata ugwo oru ya."

11 Mgbe Jisọs nyesiri ndi na-eso ọzọ ya ndumodu ndi a, o hapuru ebe ahụ puo. Bido na-ejehari n'obodo di iche iche na-ezisa ozioma. 2 Jon omee baptizim nokwa n'ulo mkporo n'oge ahụ. Mgbe o nuru akuko oru ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipuru ndi na-eso ọzọ ya. 3 O gwara ha ka ha juo ya ajuju si, "O bu gi bu onye ahụ anyi na-ele anya obibia ya, ka o bu onye ọzọ?" 4 Jisọs zara ha si, "Laghachinu azu gwa Jon banyere ihe unu nuru na ihe anya unu huru. 5 Gwanu ya na a na-eme ka ndi isi hu ọzọ, ka ndi ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndi ekpenta di ọcha. Ndi ogbi na-anu ihe, na-ekwu okwu. Ndi nwuru anwu ka a na-akpote. Gwakwanu ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndi ogbenye. 6 Ziekwanu ya ozi a, na ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihu m." 7 Mgbe ndi ahụ Jon zitere lara, Jisọs bidoro igwa igwe mmadu no n'ebe ahụ okwu banyere Jon. O juru ha ajuju si, "Mgbe unu gara n'ozara ihu Jon, ginị ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu ahijia achara nke ikuku na-ebughari? 8 Ma o bughị otu a, ginị ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndi na-eyi uwe di oke onuahia na-anọ n'ulo eze. 9 Ma ginị ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu onye amuma? E, asi m unu, o bu onye kariri onye amuma. 10 Onye bu onye ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsọ si, "Lee, aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi ọzọ gi n'ihu gi." 11 N'ezie, o dighi nwoke obula n'etiti ndi nwanji muru di ukwu karja Jon omee baptizim. Ma onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe di ukwu karja ya. 12 Site n'ubochi ndi ahụ Jon omee baptizim malitere oru ya ruo ugbu a, ihe banyere alaeze eluigwe na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndi di ike na-abagidekwa ya. 13 N'ihu na tupu Jon abia, iwu na ndi amuma niile buru amuma banyere alaeze a. 14 O burukwa na unu jikeere inabata ya, o bu ya bu Ilatja ahụ, nke na a ga ibia. 15 Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. 16 "Ginị ka m ga-eji tunyere ndi bi n'ogbo a? Ginị ka ha yiri? Ha di ka umuntakiri na-egwuri egwu n'ama, ndi na-asi ibe ha, 17 "Anyi gburu unu oja, ma unu ekweghi ete egwu. Anyi buuru unu abụ ika ozu, ma unu akwaghị akwa." 18 Jon bjara na-erighi achicha

maobu ihe onuonu. Ha sirj, 'Mmuo ojoo bi n'ime ya.' 19 Ma Nwa nke Mmadu bjara na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onuonu. Ha si, 'Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu abjala, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.' Ma amamihe na-esite n'oru ya gosiri na ihe o mere di mma." 20 Mgbe ahụ o bidoro ibu obodo niile ebe o ruru otutu oru ebu ebu onu, n'ihu na obodo ndi a echegharighi. 21 "Ahuhu ga-adiri o korazin. Ahuhu ga-adikwara gi Betsaida. N'ihu na a si na o bu n'ime Taja na Sajdon ka a ruru oru ebu ebu niile a ruru n'ime unu, ha gaara echeghari ma gosikwa ncheghari ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasj onwe ha ntu n'isi. 22 N'ezie asj m unu na o ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ karja obodo Taja na Sajdon. 23 Ma gi Kapanom bu obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru oku ala mmuo. N'ihu na a si na a ruru oru ebu ebu m ruru n'ime gi n'obodo Sodom, a garaghj ala ya n'iyi. O gaara adiri ruo taa. (Hadēs g86) 24 N'ezie asj m unu, o ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ karja obodo Sodom." 25 N'oge ahụ, Jisos kwuru si, "Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi, n'ihu na i zonariri ndi okachamara ezikwu ahụ, ma kpughee ya nye umuntakiri. 26 E, Nna m, o toro gi utu ime ya n'uzo di otu a. 27 "Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. O dighi onye maara Okpara ahụ ma o bughj Nna ya. O dikwaghj onye maara Nna karja Okpara ahụ na ndi Okpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. 28 "Bjakwutenu m unu niile ndi na-adogbu onwe unu n'oru, ndi e bokwasiri ibu di aro. Aga m enyekwa unu izuike. 29 Nyaranu yokunke m n'olu unu, mutakwanu ihe site n'aka m. N'ihu na adi m nwayoo, burukwa onye di umeala n'obi. Unu ga-achotakwara mkpurubi unu izuike. 30 N'ihu na yoku m di mfe, ibu m adighikwa aro."

12 N'oge ahụ, Jisos sitere n'ubi a kuru oka na-agafe n'ubochi izuike. Ma ebe aguu na-agu ndi na-eso uzo ya, ha malitere igho ogbe oka, na ita mkpuru ya. 2 Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha sirj ya, "Lee, ndi na-eso uzo gi na-eme ihe na-ezighi ezi ime n'ubochi izuike!" 3 Ma o zara ha si, "O bu na unu agutaghj ihe Devid na ndi ya na ha soo mere mgbe aguu na-agu ha? 4 Otu o si banye n'ulo Chineke, ya na ndi so ya, rie achicha a na-eche n'ihu Chineke, nke na-ezighi ezi n'iwu ka ha rie, kama o diiri naani ndi nchujaja iri ya. 5 Ka o bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime akwukwo iwu Mosis na ndi nchujaja na-emeru ubochi izuike n'ulonso ukwu ahụ, ma o dighi onye na-ta ha uta? 6 Ma ana m agwa unu na onye di ukwu karja ulonso ukwu no n'ebe a. 7 O buru na unu ghotara ihe akwukwo nso na-ekwu mgbe o na-asi, 'Ana m achọ ebere, o bughj aja.' Unu agaraghj ama ndi ikpe na-amaghj ikpe. 8 N'ihu na Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ubochi izuike." 9 O sitere n'ebe ahụ puo banye n'ulo nzuko ha. 10 N'ebe a ka o huru otu nwoke aka ya kponwuru akponwu. Ndi no n'ebe ahụ juru ya ajuju si, "O ziri ezi n'iwu igwo mmadu n'ubochi izuike?" 11 Ma o zara ha si, "O buru na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochi izuike ginj ka o ga-eme? O ga-ahapu ya n'ebe ahụ? O gaghi ejide ya doputa ya? 12 Mmadu o dighi mkpa karja aturu? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu iru oru oma n'ubochi izuike." 13 Mgbe ahụ o sirj nwoke ahụ, "Setipu aka gi." Nwoke ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dikwara ya mma di ka aka nke ozo. 14 N'ihu nke a ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. 15 Ma ebe Jisos maara ihe ha na-ezube ime, o sitere n'ebe ahụ puo. Ma otutu ndi mmadu sooro ya. O

gwokwara ha nrija nrija ha niile. 16 Ma o nyere ha iwu ka ha hapu igwa ndi ozo onye o bu. 17 Nke a bu ka emezuo okwu ahụ Ajzaya onye amuma kwuru, 18 "Onye a bu onye na-ejere m ozi, onye m hoptara. Onye m hukwara n'anya. O bukwa onye ihe ya na-atu m utu. Aga m etinye Mmuo m n'ime ya. O ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. 19 O gaghi ese okwu, o gaghi etisikwa mkpu ike. O nweghi onye ga-anu olu okwu ya n'ezie. 20 O gaghi agbaji ahijia riidi azopara n'ala, maobu menyuo ogho orioma na-enwu ntakiri ntakiri, tutu ruo mgbe o ga-eme ka ikpe ziri ezi merie. 21 O bukwa n'aha ya ka mba niile di n'uya ga-atukwasj olileanya ha." 22 Emesja, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isi na daakwa ogbi. O bukwa onye mmuo ojoo na-esogbu. O gworo ya, mee ka nwoke ahụ hu uzo, bidokwa ikwu okwu. 23 Ihe a juru igwe mmadu no n'ebe ahụ anya. N'ihu ya, ha kwuru si, "Nwoke a, o ga-abu Nwa Devid?" 24 Mgbe ndi Farisii nuru nke a, ha sirj, "Nwoke a chupuru mmuo ojoo a n'ihu na Belzebug, eze ndi mmuo ojoo, nyere ya ike ichupu ya." 25 Ma ebe o matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu si, "Alaeze obula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o buala maobu ezinaulo obula kewara megide onwe ya agaghj eguzo. 26 O buru na ekwensu achupu ekwensu, o kewala megide onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. 27 Di ka unu kwuru, o buru na m na-achupu mmuo ojoo site n'ike Belzebug, o bu n'ike onye ka umu unu ndi ikom na-achupu ha? Ya mere, o bu umu unu ga-ekpe unu ikpe n'ihu okwu a unu kwuru. 28 Ma o buru na m na-esite n'ike Mmuo nke Chineke na-achupu mmuo ojoo, matakwanu na alaeze Chineke abjala n'etiti unu. 29 "O dighi mmadu obula puru ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo niile di n'ulo ahụ. Ma o nwere ike ime nke a ma o buru na o ga-eburu uzo kee nwoke ahụ agbu? Mgbe o kesiri ya agbu, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile di n'ulo nwoke ahụ. 30 "Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye o bulakwa na-adighj eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. 31 Ya mere, ana m agwa unu si, na a ga-agbaghara mmehie na nkwalu niile. Ma agaghj agbaghara nkwalu ekwuluru Mmuo Nso. 32 Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwu megide Mmuo Nso, agaghj agbaghara ya, n'ogbo a maobu n'ogbo nke na-abia. (aiōn g165) 33 "O buru na e mee ka osisi too nke oma, o ga-amita mkpuru oma, ma o buru na o toghj nke oma, o ga-amita mkpuru ojoo. N'ihu na a na-amata osisi obula site na mkpuru ya. 34 Umu ajuala, ole otu unu ga-esi kwuo okwu di mma, ebe obi unu di njo? N'ihu na ihe mmadu kwuru bu ihe si ya n'obi puo. 35 Ezi mmadu na-esi n'eziri aku ya weputa ihe di mma, ma ajo mmadu na-esitekwa n'ajo aku ya weputa ajo ihe. 36 Ma ana m agwa unu si, n'ubochi ikpe ahụ, onye obula ga-aza ajuju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. 37 N'ihu na o bu site n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe mara, sitekwa n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe na-amaghj." 38 Mgbe ahụ, ufodu ndi ozizi iwu na ndi Farisii gwara Jisos si ya, "Onye nkuzi, anyi choro ka i gosi anyi ihe iribama." 39 Ma o zara si ha, "O bu naani ajo ogbo nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe iribama. Ma o dikwaghj ihe iribama ozo a ga-egosi unu karja ihe iribama Jona onye amuma. 40 N'ihu na di ka Jona nro ubochi ato, ehizie na abali n'afu azu di ukwu, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi nookwa ubochi ato, ehizie na abali n'obi nke ala. 41 Ndi ikom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'ubochi ikpe maa ya

ikpe. N'ih na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwsa Jona. Ma lee onye kariji Jona ukwu n'ebe a. **42** N'ubochi ikpe ahụ kwa, eze nwanji nke Ndidaga-eso ogbo a bilie boo ya ebubo. O ga-amakwa unu ikpe. N'ih na o siri n'ebe di uwa soturu bja nuru okwu amamihe Solomon. Ma ugbo a onye ahụ di ukwu karja Solomon n'ebe a, ma unu juru i kwere na ya. **43** "Mgbe mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o nagabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuikwe, ma o naghị achota ya. **44** Mgbe ahụ, o na-asị, 'Aga m alaghachi n'ulo m, ebe m si puta.' Mgbe o loghachiri, o na-achoputa na a zachara ulo ahụ dozie ya, o dikwaghị onye bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahụ, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndi di njo karja ya onwe ya. Ha niile na-abata bja biri n'ime onye ahụ. Mee ka onodu ya di njo karja ka o di na mbu. Otu a ka o gadiri ndi bi n'ogbo a joro njo." **46** Mgbe o no na-agwa igwe mmadu ahụ okwu, nne ya na umunne ya bjara guzoro n'ez na-eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ gwara ya okwu si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na-achọ ihu gi n'ez. Ha choro igwa gi okwu." **48** Ma o zara onye ahụ gwara ya okwu si, "Onye bu nne m? Olee ndi bu umunne m ndi nwoke?" **49** O turu ndi na-eso uzo ya aka, si, "Lee, ndi a bu nne m na umunne m ndi nwoke. **50** N'ih na onye obula na-eme ihe Nna m bi n'elugwe choro, bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanji, nakwa nne m."

13 N'otu ubochi ahụ, Jisosh hapuru ulo ahụ gaa n'onu mmiri ebe o noduru ala. **2** Igwe mmadu di ukwu bjakwutere ya, nke mere ka o baa n'ime ugbo mmiri. N'ime ya ka o no na-ezi ndi mmadu n' on'u mmiri ahụ na-ege ya nti ihe. **3** O ji ilu gwa ha otutu ihe. O gwara ha si, "O nwere otu onye oru ubi gara iku mkpuru n'ubi ya. **4** Mgbe o na-aga mkpuru ndi a, ufodu n'ime ha dara n'akuku uzo ebe umu nnuju bjara turja ha loo. **5** Ma ufodu n'ime ha dara n'ala di nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n'ih na aja di n'ebe ahụ emighi emi. **6** Ma mgbe anwu mukwasiri ha, ha chanwuru, kponwuo, n'ih na mgborogwu ha emikpughi emikpu n'ime ala. **7** Mkpuru ufodu danyere n'etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpagbuo ha. **8** Ma ufodu mkpuru dara n'ez ala, mjakwa otutu mkpuru. Ufodu miri mkpuru iri ato, ufodu iri isii, ufodu kwa otu nari. **9** Onye obula nwere nti ihu ya, ya nuru." **10** Emesja, ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya juo ya si, "Ginji mere i ji na-agwa ndi a okwu n'ihu?" **11** O zaghachiri, "N'ih na o bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozo ghota ya. **12** Onye ahụ nwere ihe ka a ga-enyekwa ozo, ka o nwee karja. Ma onye na-enweghi ihe obula ka a ga-anapu o buladi ihe o nwere. **13** Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n'ihu: "N'ih na ha na-ele anya, ma ha adighi ahụ uzo, ha na-ege nti, ma ha adighi anyi ihe maobu aghota ya. **14** Nke a bukwa imezu amuma ahụ Ajzaya buru si, "Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghị aghota ihe obula. Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghị ahụ ihe obula. **15** N'ih na obi ndi nke a a maala abuba, dikwa arọ, ha adighi ejikwa nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzo. Ma o bughị otu a ha nwere ike jiri anya ha hu uzo, jirikwa nti ha nu ihe, sitekwa n'obi ha nwe nghota ma chigharja bjakwute m, ka m gwoo ha." **16** Ma ngozi na-adiri anya unu, n'ih na ha na-ahụ uzo, na nti unu n'ih na ha na-anukwa ihe. **17** N'ezie agwa m unu, otutu ndi amuma na ndi ezi omume ka o guru agu ihu ihe

unu na-ahụ, ma ha ahughi ya, na ihu ihe unu na-anu, ma ha anughi ya. **18** "Ugbo nuru nko wa ilu ogha mkpuru ahụ. **19** Mgbe onye obula nuru ozioma nke alaeze ahụ, ma o ghotaghi ya, ajo onye ahụ na-abia napu ya ihe ahụ akuru n'obi ya. Nke a bu mkpuru ahụ nke dara n'okporozu. **20** Mkpuru nke dara n'ala nkume nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, jirikwa oke onu nabata ya. **21** Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha. Ha na-anu nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu bjara n'ih okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. **22** Mkpuru nke dara n'ala ahụ ogwu ogwu di nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, ma ochicho nke uwa a, ya na itinye obi n'aku nke uwa a, kpagidere okwu di n'ime ya, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn g165) **23** Ma mkpuru dara n'ala ogha ahụ nochiri anya obi mmadu onye gere nti n'ozoma ahụ, ghotakwa ya. O na-amita mkpuru di nari, maobu iri isii, maobu iri ato karja ihe akunyere n'ime ya." **24** O turu ha ilu ozo si, "Alaeze eluigwe di ka mmadu obula nke kuru ezi mkpuru n'ubi ya. **25** Ma n'otu abali, mgbe onye obula n'uru, onye iro gara n'ubi ahụ kuo mkpuru na-epu ahijia n'etiti ezi mkpuru oka wiiti ahụ o kuru ma laa. **26** Mgbe mkpuru oka wiiti ndi ahụ puputara, meputa isi oka, ahijia ahụ bidokwara ito. **27** "Ndi oru onye nwe ubi ahụ bjara si ya, "Nna anyi ukwu, o bughị ezi mkpuru oka ka i kuru n'ubi gi? Ebeekwanu ka ahijia ndi a si bja?" **28** "Onye oru ubi ahụ zara ha si, 'O bu onye iro m kuru ahijia ndi a.' "Ndi oru ya juru ya si, 'I choro ka anyi gaa foputasia ha?" **29** "Ma onye oru ubi ahụ siri ha, 'O dighi, n'ih na mgbe unu na-achọ ihopu ahijia ndi ahụ, unu nwere ike site na-amaghị ama hopu ezi mkpuru oka wiiti. **30** Hapuru oka ahụ ka ha na ahijia ndi ahụ na-etokota, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N'oge ahụ aga m enye ndi owuwe ihe ubi iwu si, burunuo uzo chikotasja ahijia ndi a niile, kwe ha n'ukwu n'ukwu, kpo ha oku. Ma kpokotanu oka wiiti ndi a tinye ha n'oba m." **31** O tukwara ilu ozo si ha, "Alaeze eluigwe di ka mkpuru mostaadi nke onye oru ubi kuru n'ubi ya. **32** O bu ezie na o bu mkpuru dikarisiri nta karja mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adi ukwu karja ihe niile a kuru n'ubi. O na-aghosi osisi buru ibi, nke umu nnuju na-ezuka ike n'alaka ya." **33** O turu ha ilu ozo si, "Alaeze eluigwe di ka ihe na-eko achicha, nke nwanji na-ewere gwakota n'utu oka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko achicha ahụ mere ka utu oka ahụ niile koo." **34** Oge niile ka Jisosh na-eji ilu na-agwa ndi mmadu ndi a okwu. O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu jji ilu. **35** O mere nke a ka okwu onye amuma kwuru mezu, si, "Aga m eji ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga m agwakwa ha ihe mmadu obula na-amaghị site n'oge e kere uwa." **36** Emesja, o hapuru igwe mmadu ahụ baa n'ulo. Ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya si ya, "Kowaara anyi ihe ilu ahụ i turu putara, ilu banyere ahijia puru n'ubi a kuru oka." **37** Jisosh zara ha si, "Nwoke ahụ kuru mkpuru ahụ bu Nwa nke Mmadu. **38** Ubi ahụ a ghanwere mkpuru ndi ahụ bu uwa. Mkpuru nke a kuru n'ubi ahụ nochiri anya umu nke alaeze ahụ. Ahijia ahụ puru n'ubi ahụ nochikwara anya umu ajo onye ahụ. **39** Onye iro ahụ gara kuo mkpuru puru ahijia bu ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ogwugwu oge. Ndi owuwe ihe ubi bukwa ndi mmuo ozi. (aiōn g165) **40** "Di ka e siri foputasia ahijia ahụ kpo ha oku, otu a ka o ga-adi mgbe uwa ga-agwu. (aiōn g165) **41** Nwa nke Mmadu ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha gaa site n'alaeze ya foputasia ihe niile na-

eme ka e mee mmehie, na ndi niile na-eme ajo ihe. **42** Ha ga-atubakwa ha n'ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. **43** Ma ndi niile bu ndi ezi omume ganwu di ka anyanwu n'ime alaeze Nna ha. Onye obula nwere nti jnu ihe, ya nuru. **44** "Alaeze eluigwe di ka aku e zoro n'ubi, nke otu nwoke choputara zookwa ya ozo. Nwoke a jiri onu ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ. **45** "Ozo, alaeze eluigwe yiri nkume di oke onuhajia nke onye na-azu ahia chotara. **46** Mgbe o huru nkume a, o ree ihe niile o nwere, were ego ya gaa zuru nkume a di oke onuhajia. **47** "Ozokwa, alaeze eluigwe di ka ugu bu e ji egbu azu, nke a wunyere n'ime osimiri, jiri ya jide azu di iche iche. **48** Mgbe ugu bu a juru, ndi oku azu ahụ na-adoputa ya. Nodu ala hoputasia ndi di mma tinye ha n'ime nkata, ma tufuo ndi na-adighi mma. **49** Otu a ka o ga-adị n'ogwugwu oge. Ndi mmuo ozi ga-abia kewapu ndi ojo site n'etiti ndi ezi omume, (aiōn g165) **50** ma tubakwa ha n'ime oke oku ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze." **51** O juru ha si, "Unu ghotara ihe ndi a m na-ekwu?" Ha zara si ya, "E." **52** O sirj ha, "N'ihu nke a, onye nkuzi nke iwu obula nke e mere ka o buru onye na-eso uzo alaeze eluigwe, di ka onyenwe ulo nke na-esite n'uloaku ya na-eweputa ihe ohuru na ihe ochie." **53** Mgbe Jisosh tusiri ilu ndi a, o si ebe ahụ puo. **54** O rutere n'obodo ya, malite izi ha ihe n'ulo ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juritara onwe ha ajuju na-asi, "Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike iru oru ebube ndi a niile? **55** Nwoke a, o bughj nwa onye kapinta? O bu na-adighi akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abughj umunne ya ndi ikom? **56** Umunne ya ndi inyom niile, ha anoghj n'etiti anyi? Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndi a?" **57** Iwe were ha n'ebe o no. Ma Jisosh gwara ha okwu si ha, "A na-asopuru onye amuma n'ebe niile, ma a dighj asopuru ya n'obodo a muru ya, nakwa n'ezinaulo nke ya." **58** Ya mere, o rugj otutu oru ebube n'ebe ahụ, n'ihu na ha enweghj okwukwe n'ime ha.

14 N'oge a Herod eze na-achj Galili nuru ihe banyere Jisosh. **2** O gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, "Onye a bukwanu Jon omee baptizim. O sitela na ndi nwuru anwu bilie dikwa ndu ozo. O bu ya mere ike iru oru ebube ndi a ji di n'ime ya." **3** N'ihu na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n'ulo mkporo, n'ihu Herodias nwunye Filip wnanne ya nwoke. **4** N'ihu na Jon gwara ya, "O bughj ihe ziri ezi n'iwu ka i kporo ya." **5** Herod chororj igbu ya, ma o turu egwu ndi mmadu, n'ihu na ha weere Jon di ka onye amuma. **6** Ma mgbe a name mmemme icheta omumu Herod, ada Herodias tere egwu n'ihu Herod, na n'ihu ndi obia bjara n'ubochi ahụ. Obi toro Herod utu nke ukwu. **7** Nke a mere o ji nru iyi kwee nkwa inye ya ihe obula o rjoro. **8** Ma di ka nne ya si haziere ya, o rjoro eze Herod si, "Nye m isi Jon omee baptizim n'efere ugu bu a." **9** Arirjo a wutere eze Herod, ma n'ihu iyi o nuru na n'ihu ndi obia ya niile, o choghj ila azu n'okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o chorjo. **10** O ziri ozi ka e bipu isi Jon n'ulo mkporo. **11** E tinyere isi ya n'efere bunye nwaagboghjo ahụ. O naara ya bulara nne ya. **12** Ndi na-eso uzo ya bjara buru ozu ya gaa lie. Ha gara kororo Jisosh ihe mere. **13** Mgbe Jisosh nuru akuko a, o banyere n'ugbo mmiri gaa n'ozara, ebe o ga-anoduru onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nuru ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n'ukwu ala. **14** Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ahụ rjdata, o huru oke igwe mmadu. O nwere

omijiko n'ebe ha no, gwozo ndi orja n'etiti ha. **15** N'oge anyasi ubochi ahụ, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya si ya, "Chi n-achio iji. Ebe a abukwaghj ebe ndi mmadu bi. O nweghj nri a ga-azuta n'ozara a. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha gaa n'ime obodo zuru onwe ha nri." **16** Ma Jisosh gwara ha si, "O dighj mkpa na ha ga-ala. Nyenu ha nri ka ha rie." **17** Ha zara ya si, "O bu naani ogbe achicha ise na azu abuo ka anyi nwere." **18** O sirj ha, "Wetaranu m ha n'ebe a." **19** O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala n'ahijia. O weere ogbe achicha ise na azu abuo ahụ welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achicha ahụ, nye ha ndi na-eso uzo ya, ndi na-eso uzo ya nyere ha igwe mmadu ahụ. **20** Onye obula riri rijuo afo. Emesia, ndi na-eso uzo Jisosh tutukotara iberibe achicha dara n'ala tututjuo ha nkata iri na abuo. **21** Ma ndi nri nri ahụ di puku umu nwoke ise, n'agunyeghji umu nwanyi, na umuntakiri. **22** Mgbe nke a gasiri, o gwara ndi na-eso uzo ya ka ha banye n'ugbo malite igafe ofe ozo nke osimiri ahụ. Ma ya onwe ya noduru mada izilaga ndi mmadu ahụ. **23** Mgbe o zilagasiri igwe mmadu ahụ, o rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere, naani ya. Mgbe oge anyasi ruru, naani ya nokwa naebe ahụ. **24** Ma n'oge a ugu bu mmiri ahụ esitela n'ebe ala di nso gamie n'elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharikwa ya, n'ihu na ifufe ahụ na-emege ya. **25** Ma ihe di ka site n'elekere ato ruo elekere isii nke ututu, Jisosh biakwutere ha, na-aga ije n'elu osimiri. **26** Mgbe ndi na-eso uzo ya huru ya ka o na-aga ije n'elu osimiri ahụ, obi loro ha mmiri, ha si, "O bukwanu mmuo o!" Ha tiri mkpu n'ihu egwu. **27** Ma ngwangwa Jisosh sirj ha, "Nweenu obi ike! O bu m; unu atula egwu." **28** Pita zara ya, "Onyenwe anyi, o buru na o bu gi, si m biakwute gi n'elu mmiri." **29** O sirj ya, "Bja!" Pita sitere n'ugbo ahụ puta, bido iga ije n'elu mmiri ijekwuru Jisosh. **30** Ma mgbe o huru oke ebili mmiri ahụ ka o na-amaghari; egwu turu ya. Ma mgbe o malitere imikpu n'ime mmiri ahụ, o tiri mkpu si, "Onyenwe m! Zoputa m!" **31** Na-atufughj oge, Jisosh setipuru aka ya doputa Pita. O sirj ya, "Gi onye okwukwe nta, n'ihu ginj ka i ji nwee obi abuo!" Ha gwara ha ribanyere n'ime ugu bu ahụ ifufe ahụ kwusikwara. **33** Ndi ahụ no n'ugbo ahụ kporo isiala nye ya si, "N'ezie, i bu Okpara Chineke." **34** Mgbe ha gafere n'ofe nke ozo, ha bjarutere n'ala Genesaret. **35** Mgbe ndi obodo ahụ matara na o bu ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahụ, ma dutere ya ndi niile ahụ na-adighi ike. **36** Ha rjoro ya ka o kwenye ka ha metu o buladi onu uwe ya aka. Ndi niile meturu ya aka ka a gworo.

15 Mgbe ahụ, ufodu ndi Farisii na ndi ozizi iwu si Jerusalem biakwute Jisosh juru ya ajuju si, **2** "Ginj mere ndi na-eso uzo gi adighi erube isi n'omenaala ndi okenye? Ha anaghj akwo aka ha tupu ha erie nri." **3** O zara ha si, "Ginj mere unu ji na-ada iwu Chineke n'ihu omenaala unu? **4** N'ihu na Chineke sirj, 'Sopuru nne gi na nna gi, na, 'onye obula kwujoro nna maobu nne ya ka e gbuo ya.' **5** Ma unu na-asi, o buru na onye obula ga-asi nna maobu nne ya, ihe obula bu nke i gara erite n'aka m bu 'onyinye diri Chineke.' **6** N'ihu ya, ha agaghj eji ya asopuru nna ha maobu nne ha. N'uzo di otu a, unu na-eme ka okwu Chineke buru ihe efu n'ihu omenaala unu. **7** Ndi ihu abuo! Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu bu eziokwu. Mgbe o kwuru si, **8** "Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m no. **9** Ofufe ha na-efe m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n'iwu." **10** Mgbe ahụ, o

kpọrọ igwe mmadụ ahụ, sị ha, “Geenụ ntị, ghotakwanụ. **11** O bughị ihe banyere mmadụ n’ọnnụ na-emerụ ya, kama ọ bụ ihe sị n’ọnnụ onye ahụ pụtara na-emerụ ya.” **12** Ndị na-eso ụzọ ya bjakwutere ya sị, “! makwa na obi adighị ndị Farisii mma n’ihi okwu ahụ i kwuru?” **13** Ma ọ zara sị ha, “Osisi ọbụla Nna m nke eluigwe na-ejighi aka ya kọọ ka a ga-ehopu. **14** Ya mere, unu echegbula onwe unu, n’ihi na ha bụ ndị ndu kpuru isi. Ma ọ buru na onye isi eduo onye isi ibe ya ha abụọ adaba n’ime olulu.” **15** Pita siri ya, “Kowaara anyi ihe ilu a pụtara.” **16** O juru ha sị, “Unu ọ ka di ka ndi na-enweghi nghota? **17** O bu na unu aghotaghi na ihe obula nke na-aba n’onnụ na-aga n’ime afo, sikwa n’ebe ahụ a nyupụ ya n’ulo nsi? **18** Ma ihe si mmadụ n’onnụ pụtara na-esi ya n’obi aputa. O bu ihe di otu a na-emerụ mmadụ. **19** N’ihi na ọ bu n’ime obi mmadụ ka echiche ime ihe ojoro ndi a si aputa: igbu mmadụ, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ụgha, na nkwalu. **20** Ihe ndi a bu ihe na-emerụ mmadụ, ọ bughị ma mmadụ kworo aka tupu o rie nri, maobu na ọ kwoghi.” **21** Jisọs hapuru obodo ahụ gaa n’akukụ obodo Taja na Sajdon. **22** N’ebe ahụ, otu nwanyi onye Kenan bi n’obodo ahụ bjakwutere ya rifo ya sị, “Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyi nwere ajo mmuo n’ime ya nke na-esogbu ya oge niile.” **23** Ma ọ gbara ya nkiti. Emesia ndi na-eso ụzọ ya bjakwutere ya rifo ya sị ya, “Chulaa nwanyi al! Lee ka si eti mkpu na-esoghari anyi!” **24** O zara sị, “Ezitere m naanị ijekwuru aturu furu efu nke ụlọ Izrel.” **25** Ma ọ bjara daa n’ukwu ya rifo ya sị, “Onyenwe m, nyere m aka!” **26** O zara sị, “O zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita.” **27** O zara sị, “O bu eziokwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka umu nkita no n’okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n’elu tebul ha daa n’ala.” **28** Jisọs zara sị ya, “Nwanyi, okwukwe gi di ukwu! Laa, e meelara gi ihe i na-arjo.” N’otu oge ahụ a gworo ada ya. **29** Jisọs hapuru ebe ahụ loghachi n’akukụ osimiri Galili. O rigooro n’elu ugwu nodu ala. **30** Igwe mmadụ di ukwu bjakwutere ya. Ha deuteere ya ndi ngwuro, na ndi isi, na ndi aka ha na ndi ukwu ha kpownuru akponwu, na ndi ogbi, na otutu ndi ozo. Ha togboro ha n’ukwu ya, ọ gwokwara ha niile. **31** O turu mmadụ niile n’anya mgbe ha huru ndi ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworo ndi aka ha, na ndi ukwu ha nwuru anwu, o jukwara ha anya ihu na ndi ngwuro gara ije, na ndi isi hukwara ụzọ. Ha toro Chineke nke Izrel. **32** Jisọs kporo ndi na-eso ụzọ ya sị ha, “Ana m emere igwe mmadụ ndi a obi ebere, n’ihi na mu na ha anoola ubochi ato n’ebe a, ma ha eribeghi nri obula. Aghaghi m ezilaga ha na-erighi nri, n’ihi na ha nwere ike ida n’uzo.” **33** Ndị na-eso ụzọ ya siri, “Ebee ka anyi ga-enweta nri ga-zuru igwe mmadụ ndi a n’ozara a?” **34** Jisọs juru ha sị, “Ogbe achicha ole ka unu nwere?” Ha siri ya, “Ogbe achicha asaa na azu ole na ole.” **35** O gbara igwe mmadụ ahụ ka ha nodu ala. **36** O weere ogbe achicha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nyawasiri ha, nye ndi na-eso ụzọ ya. Ndị na-eso ụzọ ya nyekwara igwe mmadụ ahụ. **37** Onye obula n’ime ha riri, rijuo afo. Ndị na-eso ụzọ ya tutukotara iberibe ndi foduru nke juru nkata asaa. **38** Ndị riri nri ahụ di puku umu nwoke ano, n’agunyeghi ndi nwanyi na umuntakiri. **39** Mgbe o zilagara igwe mmadụ ahụ, ọ banyere n’ugbo mmiri gafee osimiri, bjaruo n’obodo Magadan.

16 Ndị Farisii na ndi Sadusii bjakwutere Jisọs inwa ya onwunwa. Ha gwara ya sị, “Gosi anyi ihe iribama si n’eluigwe.” **2** O zara ha, “Mgbe o ruru anyasi unu na-asi, ‘Ihu eluigwe ga-adị mma n’ihi na ọ na-acha uhie uhie.’ **3** N’utu unu na-asi, ‘Anyi ga-enwe mmiri ozuzo taa n’ihi na ihu eluigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.’ Lee na unu puru ikowa ihu eluigwe, ma unu apughi isite n’ihe iribama ndi a unu na-ahu anya kowaa ihe oge a anyi no n’ime ya putara. **4** Ajo ogbo nke juputara n’ikwa iko, nke na-arjokwa ihe iribama. O nweghi ihe iribama ozo a ga-egosi ya karja ihe iribama Jona.” Mgbe ahụ ọ sitere n’ebe ahụ ha no puo. **5** Mgbe ha gafesiri n’ofe ozo, ndi na-eso ụzọ ya chetara na ha ejighi achicha obula. **6** N’oge ahụ kwa, Jisọs duru ha odu sị ha, “Lezieny obula, ma na-ezekwa ihe ndi na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii.” **7** Ha malitere na-ekwurita n’etiti onwe ha, na-asi, ọ bu n’ihi na anyi ewetaghi ogbe achicha obula. **8** Ebe ọ bu na Jisọs matara ihe ha na-eche, ọ siri, “Unu ndi okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n’ihi na unu enweghi achicha? **9** Olee mgbe unu ga-amata ihe? O bu na unu echetaghị puku mmadụ ise ahụ m jiri ogbe achicha ise mee ka ha rijuo afo? O bu nkata ole ka unu tutujuru? **10** Unu echetakwaghi na m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadụ ano? Iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? **11** Gini mere unu aghotaghi na ọ bughị ihe banyere achicha ka m na-ekwu? Cheenu onwe unu nche n’ebe ihe na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii no.” **12** Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe ọ na-akwara ha abughi ihe banyere ihe na-eko achicha nke a na-ata ata, kama ọ bu ihe banyere ozizi ndi Farisii na ndi Sadusii. **13** Mgbe Jisọs bjaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, ọ juru ndi na-eso ụzọ ya ajuru sị ha, “Onye ka ndi mmadụ na-asi na Nwa nke Mmadu bu?” **14** Ha zara ya sị, “Ufodu na-asi na i bu Jon omeo baptizim, ufodu na-asi na i bu Ilaija, ndi ozo na-asikwa na i bu Jeremaya, maobu otu n’ime ndi amuma.” **15** O juru ha sị, “Ma unu onwe unu, ọ bu onye ka unu na-asi na m bu?” **16** Saimon Pita zara sị ya, “I bu Kraist ahụ, Okpara Chineke di ndu.” **17** Jisọs gwara ya sị, “Saimon Pita nwa Jona, i bu onye a goziri agozi, n’ihi na anu ahụ na obara ekpughegi ya nye gi. Kama, ọ bu Nna m bi n’eluigwe mere ka i mata ya. **18** Ma mu onwe m na-agwa gi, na gi onwe gi bu Pita. O bukwa n’elu nkume a ka m gawu ulo chochi m. Ike niile nke oku ala mmuo apughikwa iguzo megide ya. (Hadēs 986) **19** Aga m enye gi mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe obula i ga-eke agbu n’elu uwa, ka a ga-ekwaga agbu n’eluigwe. Ihe obula i ga-atopu n’agbu n’uwa, a ga-atopukwa ya n’eluigwe.” **20** Mgbe ahụ, o nyere ndi na-eso ụzọ ya iwu ka ha ghara ime ka onye obula mata na ya bu Kraist ahụ. **21** Site n’oge ahụ Jisọs malitere ikowara ndi na-eso ụzọ ya, na ya aghaghi iga Jerusalem, ebe ọ ga-ahu otutu ahulu di iche iche site n’aka ndi okenye, na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghi igbu ya, ma n’ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n’onwu bilie. **22** Pita duuru ya puo n’otu akuku, nodu n’ebe ahụ baara ya mba sị ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndi a agaghị adakwasị gi!” **23** Ma o chighariri sị Pita, “Si n’ebe m no puo, ekwensul i bu ihe mgbochi nye m. N’ihi na ihe i na-eche echiche ya bu naanị echiche mmadụ, ọ bughị uche Chineke.” **24** Mgbe ahụ Jisọs gwara ndi na-eso ụzọ ya sị, “O buru na onye obula achọ ihu onye na-eso ụzọ m, ya buru ụzọ ju onwe ya, buru obe ya, soro m n’azu. **25** N’ihi na onye obula na-eche ndu ya nche ka

o hapu ifunari ya ga-atufu ya. Ma onye obula tufuru ndu ya n'ihu m, ga-achotakwa ya. 26 N'ihu na uru ginj ka mmadu nwetara ma o buru na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya? Maobu ginj bu ihe ahụ di n'ụwa nke mmadu gaeji gbanwee ndu ya? 27 N'ihu na Nwa nke Mmadu ga-abia n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi ya. Mgbe ahụ ka o ga-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya si di. 28 "N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe, agaghị edetu onwu ire, tupu ha ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'alaeze ya."

17 Mgbe ubochi isii gasiri, Jisosh kporo Pita, na Jemis na Jon nwanne ya, rigoro n'ugwu di elu ebe naani ha noduru. 2 N'ebe ahụ a gbanwere odidi ya n'ihu ha, ihu ya na-enwupu di ka anyanwu, uwe ya chapukwara di ka ihè. 3 N'otu ntabi anya ahụ, ha huru Mosis na Ilaija ka ha na ya na-ekwari okwu. 4 Mgbe ahụ Pita sirị Jisosh, "Onyenwe anyi. O di mma ka anyi niile nodu n'ebe a. O buru na i ga-enye m ike, aga m ewu ulo ikwu ato n'ebe a. Otu n'ime ulo ndi a ga-abu nke gi, otu nke Mosis, nke ozo nke Ilaija." 5 Mgbe o ka kpuru okwu n'onu, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n'igwe ojii ahụ daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya di m ezi mma. Geenu ya nti." 6 Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru olu a, ha dara n'ala n'ihu egwu. 7 Ma Jisosh jekwuuru ha metu ha aka si ha, "Bilienu, unu atula egwu." 8 Mgbe ha lelitere anya ha, o nwekwaghị onye ozo ha huru ma o bughị naani Jisosh. 9 Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisosh nyere ha iwu, si, "Unu agwala onye obula ihe unu huru tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadu ga-esi n'onwu bilie." 10 Ndi na-eso uzo ya juru ya si, "Ginj mere ndi ozizi iwu ji na-ekwu na Ilaija aghaghị ibu uzo bja?" 11 O zara si, "O bu ezie, Ilaija na-abia, o ga-emekwa ka ihe niile di ka o di na mbu. 12 Ma Ilaija abialari, ma ndi mmadu amataghi ya. Kama ndi mmadu emeela ya ihe ojoo di iche iche. Otu a kwa ka mu onwe m bu Nwa nke Mmadu ga-esi ahụ ahulu site n'aka ha." 13 Mgbe ahụ ndi na-eso uzo ya ghotara na o bu Jon omee baptizim ka o na-ekwu banyere ya. 14 Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadu ahụ no, otu nwoke bjakwutere ya gbuo ikpere n'ihu ya, 15 rjoo ya si, "Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihu na akwukwu na-adọ ya. O na-ata oke ahulu, otutu mgbe o na-adaba n'ime oku maobu n'ime mmiri. 16 Ma ekuteere m na ndi na-eso uzo gi ka ha gwoo ya, ma ha enweghi ike ime ka ahụ di ya mma." 17 Jisosh zara si, "Unu ogbo a na-enweghi okwukwe, ndi na-adighi erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anọ na-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotaranu m nwata ahụ n'ebe a." 18 Jisosh baara mmuo ojoo ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ pta. Otu mgbe ahụ, mmuo ojoo ahụ pta, nwata ahụ bu onye agwokwara n'otu oge ahụ. 19 Mgbe e mesiri, ndi na-eso uzo Jisosh bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, "Ginj mere o ji siere anyi ike ichupu mmuo ojoo ahụ?" 20 O sirị ha, "O bu n'ihu na okwukwe unu nwere esighi ike. N'ezie, agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke di nta ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si ugwu a, 'Site n'ebe a wezuga onwe gi,' o ga-aputakwa. O dighi ihe unu na-agaghị enwe ike ime. 21 Ma mmuo ojoo di otu a agaghị apu, ma o bughị naani site n'ike ekpere na ibu onu." 22 Mgbe ha gbakoro na Galili, Jisosh gwara ha si, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. 23 Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga-eme ka o si n'onwu bilie." Nke a wutere

ha nke ukwu. 24 Mgbe ha bjaruru na Kapanom, ndi na-ana utu n'ihu ulonso bjakwutere Pita juo ya si, "Onye ozizi unu o dighi atu utu ulonso?" 25 Pita zara ha si, "E, o na-atu utu." Mgbe o batara n'ulo, Jisosh buru uzo juo ya si, "Ginj ka i chere banyere nke a Saimon? O bu n'aka ndi ole ka ndi eze uwa si anakota utu taks? O bu n'aka umu ha, ka o bu n'aka ndi obja?" 26 Ma mgbe Pita zara ya si, "O bu site n'aka ndi obja." Jisosh sirị ya, "O di mma. Iwu eghighi ndi bu umu. 27 Ma otu o di, achoghị m ka anyi mee ka iwe wee ha. Gaa n'osimiri ahụ tunye nko azu gi n'ime ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahụ otu mkpuru ego n'ime onu ya. Were ya nye ha, ka o buru utu nke mu na gi."

18 N'oge ahụ kwa, ndi na-eso uzo Jisosh bjakwutere ya juo ajaju si, "Olee onye di ukwu karja ibe ya n'alaeze eluigwe?" 2 O kporo otu nwantakiri, onye o mere ka o guzoro n'etiti ha, 3 o sirị, "N'ezie, agwa m unu, o buru na unu agbanweghi ma diri ka umuntakiri, unu agaghị aba n'alaeze eluigwe. 4 Onye obula wedara onwe ya ala di ka nwantakiri a bu onye dikarisiri ukwu n'alaeze eluigwe. 5 Onye obula nabatara nwantakiri di otu a n'ihu m, bu onye nabatara m. 6 "Ma o buru na onye obula n'ime unu emee ka otu n'ime ndi a di nta, bu ndi tukwasiri m obi, jehie n'okwukwe ya, o kaara onye ahụ mma na e kedoro ya nkume igwe nri n'olu, tunye ya n'oke osimiri ka mmiri rie ya. 7 Ahulu ga-adiri uwa n'ihu ihe ndi na-eme ka mmadu jehie. Ihe ndi na-eme ka mmadu daba n'onwunwa aghaghị ibia, ma ahulu ga-adiri onye ahụ nke o ga-esite n'aka ya bja. 8 N'ihu nke a, o buru na aka gi maobu ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufukwaa ya. O kaara gi mma inwe orusi maobu daa ngworo baa na ndu, karja na i ga-enwe aka abuo maobu ukwu abuo, a tunye gi n'oku ebighi ebi. (aiōnios g166) 9 Ozo, o buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa na ndu, karja inwe anya abuo, a tunye gi n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) 10 "Lezieni anya ka unu ghara ileda otu n'ime umuntakiri ndi a anya. N'ihu na n'eluigwe, ndi mmuo ozi ha na-anọ n'ihu Nna m mgbe niile. 11 N'ihu na Nwa nke mmadu bjara izoputa ndi furu efu. 12 "Ginj ka unu chere? O buru na o di onye nwere narị aturu, ma otu n'ime ha akpafuo, ginj ka o ga-eme? O gaghị ahapu iri aturu itoolu na itoolu foduru puo jegharja n'ugwu na ndida niile, icho aturu ahụ kpafuru akpafu? 13 O burukwa na o chota ya, ginj ka o ga-eme? N'ezie, agwa m unu, o ga-anuri oke onu n'ihu otu aturu a karja iri aturu itoolu na itoolu ndi ozo ahụ na-agahieghị uzo. 14 Ya mere, o bughị nzube Nna m nke bi n'eluigwe ka otu n'ime umunta ndi a ala n'iyi. 15 "O buru na nwanna gi emehie megide gi, jekwuru ya ebe naani gi na ya no, tuo ya di ka onye mba ozo maobu onye ona utu. 18 "N'ezie, asi m unu, na ihe obula unu kere agbu n'ụwa a, e keela ya rii agbu n'eluigwe. Ihe obula kwa unu topuru n'ụwa, a topukwala ya rii n'eluigwe. 19 "Ozo, ana m agwa unu n'ezie a si, o buru na mmadu abuo n'etiti unu ekwekorita n'ụwa banyere ihe obula unu na-arjọ n'ekpere Nna m bi n'eluigwe

ga-emezuru unu ihe ahụ. **20** N'ihl na ebe oᅇula mmadụ abụo maᅇbụ atō zukōtara n'aha m, mụ onwe m nō n'etiti ha." **21** Mgbe ahụ Pita bjakwutere ya jūo ya ajuju sị, "Onyenwe anyi, o bụ ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiere megide m? O bụ ugboro asaa?" **22** Jisōs zara sị ya, "O bughị ugboro asaa. Kama i ga-agbaghara ruo iri ugboro asaa ụzo asaa. **23** "A ga-eji alaeze eluigwe tunyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndị orū ya guzie ego ya ha ji. **24** Mgbe ha malitere na-apjazi, a kpōtaara eze ahụ otu onye nke ji ya ụgwo ruru puku talenti iri. **25** Nwoke ahụ enweghị ihe o ga-eji kwō ụgwo o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachi ụgwo o ji. **26** "Ma ohu ahụ dara n'ala, gbukwaa ikpere ya n'ala, rīo ya arīrīo sị, 'Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n'ebe m nō. Aga m akwughachikwa gi ụgwo niile m ji gi.' **27** Nna ukwu onye orū ahụ nwere omīko n'ebe o nō, meere ya ebere. O sīrī ya akwughachila ụgwo o ji ozo. **28** "Ma mgbe ohu ahụ sitere n'ebe ahụ pūo, o hūrū otu ohu ibe ya ji ya ụgwo otu narị denari. O jidere ya n'aka ike, machie ya aka n'akpīrī, sī ya, 'Kwughachi m ụgwo i ji m jibu a.' **29** "Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n'ala n'ihu ya rīo ya ka o nye ya nwantīntī oge. O rīkōwara ya sī, 'Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachi gi ụgwo m ji gi.' **30** "Ma o kwenyeghī, kama o gara tūba ya n'ulo mkpōrō, ebe o ga-anō ruo mgbe o kwūsīrī ụgwo niile o ji ya. **31** Mgbe ndị ohu ibe ya hūrū ihe mere, o wutere ha nke ukwu. Ha jekwuru Nna ha ukwu kōrō ya ihe niile ndī a. **32** "N'ihl nke a Nna ya ukwu kpōrō ohu ahū sī ya, 'Ohu obi oᅇo! Agbaghara m gi ụgwo ahū niile i ji, n'ihl na i rjōrō m arīrīo. **33** O bụ na i kwesighī inwe obi ebere n'ebe ohu ibe gi nō, dī ka m si mere gi ebere?' **34** N'ihl iwe, Nna ya ukwu nyefere ya n'aka ndī nche na-eche ndī nō n'ulo mkpōrō ka ha taa ya ahūhū, ruo mgbe o kwuchara ụgwo niile o ji. **35** "Otu a ka Nna m bi n'eluigwe ga-emekwa unu, ma o burū na unu ejighī obi unu niile gbaghara ụmūnna unu."

19 Mgbe Jisōs kwusiri okwu ndī a, o hapūrū Galili gaa na mpaghara Judja, nke dī n'ofe osimiri Jōdan. **2** Igwe mmadū dī ukwu sooro ya. O gwōkwara ndī ahū na-esighī ike n'etiti ha n'ebe ahū. **3** Ufōdū ndī Farisii bjakwutere ya i nwalee ya, sī, "O ziri ezi n'ihu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghī m n'ihl ihe oᅇula?" **4** O zara ha sī, "O bụ na unu agutabeghī na akwukwō nsō, na Onye kere ha na mbū kere ha nwoke na nwanyī. **5** N'ihl nke a ka nwoke ga-eji hapū nne ya na nna ya e jikōta ya na nwunye ya. Ha abūo ga-abūkwā otu anū ahū. **6** Ya mere, ha abūkwaghī mmadū abūo ozo, kama otu anū ahū. Ya mere, ihe Chineke jikōtara, ka mmadū oᅇula atōsala ya." **7** Ha jurū ya sī, "Ginī mekarawanū Mosis ji nye iwu sī na nwoke oᅇula nwere ohere ide akwukwō alukwaghī m nye nwunye ya?" **8** O zara ha sī ha, "O bụ n'ihl na unu bụ ndī mkpōchī obi, ya mere Mosis jiri hapū unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghī m; ma o dighī otu a site na mbū. **9** Ma ana m asī unu, onye oᅇula ga-ahapū nwunye ya lūrū onye ozo, ma o bughī n'ihl na o jidere nwunye ya na mmehie iᅇwa iko, onye ahū emeala mmehie iᅇwa iko ma o lūo nwanyī ozo." **10** Ndī na-eso ụzo ya sīrī ya, "O burū na o sī otu a dīrī, o ka mma na mmadū alūghī nwunye ma oᅇi." **11** Ma o zara sī ha, "O bughī mmadū niile ga-anagide okwu a. Naanī ndī e nyere ike ime ya ga-anagide ya. **12** Ma ufōdū ndī mmadū ka a mūrū ka ha burū onozī, ndī ozo bᅇkwa ndī mmadū ibe ha mere otu

a. Ndī ozo dīkwa ndī jiri aka ha hōrō ibu onozin'ihl alaeze eluigwe. Onye purū inara nke a, ya nara ya." **13** Mgbe ahū e kuteere ya ụmuntakīrī ka o bikwasī ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndī na-eso ụzo ya baara ndī kutere ha mba. **14** Ma Jisōs sīrī ha, "Kweenū ka ụmuntakīrī bjakwute m, unu egbochikwala ha. N'ihl na alaeze eluigwe bụ nke ndī dī otu a." **15** O bikwasīrī ha aka n'isi gozie ha niile tupu o hapū ha pūo. **16** Otu onye bjakwutere ya, jūo ya ajuju sī, "Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndū ebighī ebi?" (aiōnios g166) **17** Jisōs sīrī ya, "Ginī mere i ji ajū m ajūbū banyere ihe bụ ezi ihe? O dī naanī otu onye nke bụ ezi mmadū. O burū na i chōrō iᅇa n'ime ndū ahū, debe iwu niile e nyere." **18** O jurū ya ajuju sī, "Olee iwu ndī m ga-edebe?" Jisōs zara ya, "Egbula mmadū, akwala iko, ezula ohi, ekwala okwu ughā. **19** Sopūrū nne gi na nna gi. Ozo, hūkwā onye agbataobi gi n'anya dī ka onwe gi." **20** Nwokorobia ahū sīrī ya, "Edebezuchaala m iwu ndī a siterī na mgbe m dī na nwata. Ginī ozo fōdūrū m ime?" **21** Jisōs zara sī ya, "O burū na i chōrō iᅇa onye zuruoke n'ezie, laa n'ulo gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndī ogbenye ego i retara. I ga-enwe akū n'eluigwe, mgbe ahū, bjakwa soro m." **22** Mgbe nwokorobia ahū nūrū okwu a, o lara na mwute, n'ihl na o bụ ogaranya. **23** Mgbe ahū Jisōs gwara ndī na-eso ụzo ya sī, "N'ezie agwa m unu, o bụ nnōo ihe siri ike na onye ogaranya ga-abanye n'alaeze eluigwe. **24** Ozōkwa, asī m unu, o dīrī inyinya kamel mfe igafe n'anya agiga, karīa ogaranya iᅇbanye n'alaeze Chineke." **25** Okwu a o kwuru turū ndī na-eso ụzo ya n'anya. Ha sīrī, "O burū na o sī otu a dīrī, onye kwanū ka a ga-azōpūta?" **26** Jisōs legidere ha anya sī ha, "N'ebe mmadū nō nke a bụ ihe a na-apughī ime, ma o dighī ihe rara ahū ime n'ebe Chineke nō." **27** Mgbe ahū Pita jurū ya sī, "Lee, anyī ahapūla ihe niile soro gi, ginī ga-abū ụgwo orū anyi?" **28** Jisōs zara sī ya, "N'ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadū ga-anōkwāsī n'elu ocheeze ebube ya, n'alaeze ahū, n'ezie, unu bụ ndī na-eso ụzo m ga-anōkwāsī n'ocheeze iri na abūo ahū, na-ekpe ebo iri na abūo nke Izrel ikpe. **29** Onye oᅇula hapūrū ulo ya, na ụmūnne ya nwoke, na ụmūnne ya nwanyī, na nne ya na nna ya, na ụmuntakīrī ya, maᅇbū ala o nwere, soro m, ga-anata dī ka ụgwo orū okpukpu narī ihe o hapūrū, natakwa alaeze. O ga-eketakwa ndū ebighī ebi. (aiōnios g166) **30** Ma otūtū ndī bu ụzo ga-abū ndī ikpeazu, ma ndī ikpeazu ga-abūkwā ndī bu ụzo."

20 "Ihe ozo a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bụ nwoke nwere ala ubi, onye purū n'isi utūtū iᅇkōta ndī orū garū orū n'ubi vajī ya. **2** Ya na ndī orū ahū kwēkōtara na o ga-akwū ha otu denari, n'ihl orū ubōchī ahū. Emeᅇa o zigara ha n'ubi vajī ya. **3** "Mgbe o purū n'ihl dī ka elekere itoolu nke utūtū, o sitere n'ebe a na-akpōta ndī orū na-agafe hū ndī ozo ka ha guzoro n'oma ahīa na-enweghī orū ha naru. **4** O sīrī ha, 'Unu onwe unu gaakwanū ruo orū n'ubi vajī m, ihe oᅇula ziri ezi ka m ga-akwū unu.' **5** Ya mere ha gara. "O pūkwara n'elekere iri na abūo na elekere atō nke ehīhie, ma meekwa otu ihe ahū. **6** Mgbe o ruru elekere ise nke anyasi, o purū hū ndī ozo ka ha guzoro. O jurū ha ajuju sī, 'Ginī mere unu ji guzoro n'ebe a taa niile na-arughī orū?' **7** "Ha zara sī ya, 'N'ihl na o dighī onye kpōrō anyi orū.' "O gwara ha sī, 'Unu onwe unu gaakwanū ruo orū n'ubi vajī m. Aga m akwūkwā unu ihe dī mma.' **8** "Mgbe o ruru oge anyasi, onye nwe ubi vajī ahū gwara onye na-ekōtara ya

ndi ahụ anya si, 'Kpọkọta ndi oru ahụ kwuo ha ugwọ, site na ndi ikpeazu biara oru ruo na ndi bu ụzo.' **9** "Mgbe ndi a kpọrọ oru n'elekere ise anyasi naara ego ha, a kwuru ha otu denari, otu denari. **10** Ma mgbe ndi a kpọrọ oru n'isi ututu biara inara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha karja. Ma a kwukwara ha niile otu denari. **11** Mgbe ha naara ego ahụ, ha tamuru nتامu megide nna nwe ulo, **12** na-asi, 'Ndi a biara n'ikpeazu ruru oru naani otu awa, ma i meela ka anyi na ha hara. Anyi bu ndi buru ihe mgbu nke oru ma okpomoku nke anwu niile chara n'ubochi taa.' **13** "Ma o zara otu n'ime ha si, 'Enyi m, emeghi m gi ihe ojojo obula. O bu na mu na gi ekwughi na m ga-akwu gi otu denari n'ubochi? **14** Nara nke ruru gi laa. A chorọ m ikwu ndi a biara n'ikpeazu ugwọ di ka m si kwuo gi. **15** O bu na m enweghi ike iji ihe m nwere mee otu o masiri m? O bu anya ukwu ka i na-enwe n'ihu afọ ofufu m?' **16** "Ya mere, onye ikpeazu ga-abu onye bu ụzo, ma onye bu ụzo ga-abukwa onye ikpeazu." **17** Mgbe Jisọs na-aga Jerusalem, o kpọruru mmadu iri na abuo ahụ na-eso ụzo ya n'akuku si ha, **18** "Lee, anyi na-aga Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n'aka ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, **19** nyefekwa ya n'aka ndi mba ozo, ndi ga-eji ya mee ihe ochi, pia ya ihe, ma kpogide ya n'obe. Ma n'ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n'onwu bilie." **20** Mgbe ahụ, nne umu Zebedi, duuru umu ya ndi ikom abuo bjakwute ya, o gburu ikpere n'ala n'ihu ya, riu ya ihe o chorọ ka o meere ha. **21** O siri ya, "Gini ka i chorọ ka m meere gi?" O zara ya si, "Kwee m nkwa na umu abuo ndi a ga-anodu otu n'aka nri gi, nke ozo n'aka ekpe gi n'alaeze gi." **22** Ma Jisọs zara si, "Unu amaghi ihe unu na-ario. Unu puru ihu iko ahụ nke mu onwe m ga-anu?" Ha zara ya si, "Ee, anyi nwere ike ihu ya." **23** Jisọs siri ha, "N'ezie unu ga-anu iko m ga-anu, ma inodu n'aka nri maobu n'aka ekpe m, abughị ihe diri m inye, kama o diri ndi ahụ Nna m kwadooro ya." **24** Mgbe mmadu iri ndi ozo n'ime ndi na-eso ụzo ya nuru nke a, iwe were ha nke ukwu megide umunne abuo a. **25** Ma Jisọs kpokotara ha niile, si ha, "N'etiti ndi na-ekweghi ekwe, ndisi ha na-emeso ndi ha na-achi mmeso di ka o si di ha mma n'uche. Ndi ukwu n'etiti ha na-ejikwa aka ike na-achi ndi no n'okuru ha. **26** Ma n'etiti unu o gaghị adi otu a. Kama, onye obula n'etiti unu chorọ ihu onyeisi, ga-ebu ụzo buru onye na-ejere unu niile ozi. **27** Ma onye obula nke chorọ ihu onye mbu n'etiti unu ga-abu ohu unu niile. **28** O buladi di ka Nwa nke Mmadu na-abjaghi ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbatara nke otutu mmadu." **29** Mgbe ha na-ahapu Jeriko, otutu igwe mmadu sooro ya n'azu. **30** Ndi isi abuo no n'akuku ụzo ahụ. Mgbe ha nuru na o bu Jisọs na-abja, ha malitere iti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi eberel!" **31** Igwe mmadu ahụ baara ha mba ka ha mechie onu ha. Ma ndisi ahụ ngidesiri ike na-eti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere anyi eberel!" **32** Mgbe Jisọs bjaruru n'ebe ha no, o guzoro kpo ha, juo ha si, "Gini ka unu chorọ ka m meere unu?" **33** Ha zara si ya, "Onyenwe anyi, biko, anyi chorọ ka i mee ka anyi hu ụzo." **34** Jisọs nwere omijiko n'ahụ ha. O meturu ha aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro ihu ụzo, ma sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji di n'Ugwu Oliv. Jisọs zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso ụzo ya. **2** O gwara ha si, "Baanu n'ime obodo nta

ahụ di unu n'ihu, ngwangwa unu ga-ahụ otu inyinya ibu elibere n'osisi n'ebe ahụ, nke ya na nwa ya no n'otu ebe. Toputa ha ma kputaranu m ha. **3** O burukwa na onye obula asi unu ihe obula, unu ga-asi ha, o di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ha ngwangwa." **4** E mere nke a ka okwu e kwuru site n'onu onye amuma mezu. **5** "Gwanu ada Zayon si, 'lee, eze gi ka o na-abiakwute gi. O bu onye di nwayo. O na-anokwasikwa n'elu inyinya ibu, ee, n'elu nwa inyinya, nwa inyinya na-ebu ibu.'" **6** Ndi na-eso ụzo ya gara mee ihe Jisọs siri ha mee. **7** Ha kputura inyinya ibu ahụ na nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ha ka Jisọs nokwasị n'elu ha. **8** Otutu n'ime igwe mmadu ahụ túsara uwe ha n'okporozo. Ndi otu gbuturu alaka osisi, túsaa ha n'uzo n'ihu ya. **9** Ufodu n'ime igwe mmadu ahụ no n'ihu, na ndi na-esokwa n'azu, no na-eti mkpu n'oke olu na-asi: "Hozanna diri Nwa Devid!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, nke na-abja n'aha Onyenwe anyi!" "Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!" **10** Mgbe o batara n'ime Jerusalem, ụzụ turu, obodo ahụ niile mere mkpoto. Ndi mmadu bidoro na-aju ajuju na-asi, "Onye kwa bu onye a?" **11** Igwe mmadu ahụ no na-asi, "Nwoke a bu Jisọs, onye amuma ahụ si Nazaret, obodo di n'ime Galili." **12** Jisọs banyere n'ulonso ukwu di na Jerusalem, malite ichupu ndi niile na-ere ahia na ndi na-azu ahia n'ime ulonso ahụ. O kpuru tebul ndi na-agbanwe ego ihu n'ala, kwatuokwa oche ndi na-ere nduru. **13** O siri ha, "E dere ya n'akwukwo nso, 'Ulo m ka a ga-akpo ulo ekpere,' ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunari mmadu ihe n'ike.'" **14** Ndi isi na ndi ngwuro bjakwutere ya n'ulonso ahụ. O gwokwara ha. **15** Ma mgbe ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu huru ihe iribama ndi a, hukwa ka umunta na-eti mkpu n'oke olu n'ogige ulonso ahụ, na-asi, "Hozanna diri Nwa Devid." Iwe were ha nke ukwu. **16** Ha siri ya, "I na-anukwa ihe umunta ndi a na-ekwu?" Jisọs zara si ha, "E, ana m anu ya. O bu na unu agutabeghi ihe akwukwo nso kwuru si, "'I sitere n'onu umuntakiri na umu na-anu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi?" **17** O hapuru ha, si n'obodo ahụ puo gaa Betani, ebe o noro n'abali ahụ niile. **18** N'ututu, mgbe o laghachiri n'obodo ahụ, agwu guru ya nke ukwu. **19** O huru otu osisi fiig nke di n'akuku ụzo. Mgbe o rutere n'ukwu ya, o hughi ihe obula n'elu ya karja naani akwukwo ndu. Ya mere, o siri ya, "Malite taa gaa n'ihu, i gaghị amikwa mkpuru ozo!" Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kponwuru. (**aión g165**) **20** Mgbe ndi na-eso ụzo ya ihu nke a, o juru ha anya, ha juo si, "Gini mere osisi fiig a ji kponwuro ngwangwa otu a?" **21** Jisọs zara si ha, "N'ezie agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe, gharakwa inwe obi abuo, o bughi naani na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu puru inye ugwu a iwu si ya, 'Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa danye n'oke osimiri.' O ga-emezukwa. **22** Ihe obula unu ga-ario n'ekpere, o buru na unu ekwere unu ga-anatakwa ya." **23** Mgbe Jisọs batara n'ogige ulonso ukwu ahụ, ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu bjakwutere ya ka o no na-akuzi ihe juo ya si, "Olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? O bu onye nyekwara gi ikike a?" **24** Jisọs zara si ha, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. O buru na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a niile. **25** Baptizim nke Jon o sitere n'eluigwe, ka o si n'aka mmadu?" Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asi, "O buru na anyi asi, 'Na o si n'eluigwe,' o ga-asi anyi, 'O bu gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?" **26** Ma o buru na anyi asi, 'Na o sitere

n'aka mmadu,' anyi na-atu igwe mmadu ndi a egwu, n'ih na mmadu niile kwenyere na Jon bu onye amuma." 27 Ya mere ha zara Jisosh si ya: "Anyi amaghị." Jisosh zakwara ha si, "Mu onwe m agaghị agwakwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a. 28 "Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere umu nwoke abuo gwara nwa ya nke okenye si ya, 'Nwa m nwoke, gaa ruo oru n'ubi vaini m taa.' 29 "O zara ya si, 'Agaghị m aga.' Ma o mesiri gbanwee obi ya gaakwa ruo oru ahu. 30 "Nna ha bjakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahu. Nwa ahu zakwara si, 'Aga m aga, onyenwe anyi.' Ma n'ikpeazu o gaghi. 31 "Onye n'ime ha abuo mere ihe nna ya choro?" Ha zara si ya, "Onye nke mbu." Jisosh kowaara ha si, "N'ezie agwa m unu, ndi ona utu na umu nwananyi akwuma ga-abu unu uzo banye n'alaeze Chineke. 32 N'ih na Jon bjakwutere unu igosi unu uzo ezi omume, ma unu ekweghi. Ndi ona utu, na umu nwananyi akwuma cheghariri. O buladi mgbe unu huru nke a, o mekwaghị ka unu chegharị kwere na ya. 33 "Ugbu a geekwanu nti n'ihu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kuru osisi vaini n'ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe jochi mkpuru vaini n'ime ya. O wukwara buo elu n'ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o weere ubi ahu tinye n'aka ndi gaeleketara ya ubi ahu, puo gaa n'ala ozo. 34 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipuru ndi odibo ya ka ha jekwuru ndi na-eleketara ubi ahu, nata mkpuru nke ruuru ya site n'ubi ahu. 35 "Ma ndi na-eleketara ubi ahu jidere ndi odibo ya ahu tie otu onye n'ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n'ime ha. Ha tukwara otu n'ime ha nkume. 36 Emesia, o zigakwara otutu ndi odibo kariri ndi nke mbu n'onuogugu. Ma ndi na-eleketara ubi ahu mekwara ndi a ihe ha mere ndi nke mbu. 37 N'ikpeazu o zigara okpara ya, si, 'Ha ga-asopuru nwa m.' 38 "Ma mgbe ndi na-eleketara ubi ahu huru okpara ya, ha bbara izu n'etiti onwe ha si, 'Lee! Onye a bu onye nketa ihe niile. Bjanu ka anyi gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.' 39 Ya mere, ha jidere ya n'ike, kpuru ya gafee n'azu ubi vaini ahu, gbuo ya n'ebe ahu. 40 "Mgbe onye nwe ubi vaini ahu lotara, gini ka unu chere na o ga-eme ndi ahu o tynere ileketara ya ubi ya?" 41 Ha zara ya si, "O ga-egbu ndi ajo omume ahu, laa ha n'iyi n'uzo di njo. O ga-ewerekwa ubi vaini ya tinye n'aka ndi nleketara ozo, ndi ga-enyekwa ya mkpuru ubi ruuru ya n'oge ya." 42 Jisosh siriri ha, "O ga-abu na unu agutabeghi ihe e dere n'akwukwo nso si, "Nkume ahu ndi na-ewu ulo juru, aburu nkume isi ntala ulo. Nke a bu oru nke Onyenwe anyi ruru, o bukwa oru itunanya n'anya anyi." 43 "Ya mere, ana m eme ka unu ghota, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba ozo, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. 44 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume a ga-etiwasi, ma o ga-egwepia onye obula nke o dakwasiri." 45 Mgbe ndisi nchaja na ndi Farisii nuru ilu ya ndi a, ha ghotara na o na-ekwu banyere ha. 46 Ha choro uzo ha ga-esi jide ya, ma oke egwu igwe mmadu ahu turu ha, n'ih na ha guru ya n'onye amuma.

22 Jisosh gwara ha okwu ozo n'ihu si, 2 "Alaeze eluigwe di ka otu eze, nke kwadoro oke oriri olulu di na nwunye, n'ih nwa ya nwoke. 3 O zipuru ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahu a kporo ka ha bja. Ma ha niile achoghi ibja. 4 "O zipukwara ndi ohu ya ozo na-ajere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahu a kporo oriri si, 'E doziaha ilhe oriri ugbu a, egburu m oke ehi, na anu ozo gbara abuba. Edoziela ihe niile. Bjanu n'oriri olulu di na nwunye.' 5 "Ma ndi ahu niile a kporo oriri gawaara mkpa ha n'ih na ha akpoghi ya ihe obula. Otu onye

gara n'ala ubi ya, nke ozo n'ulo ahia ya. 6 Ndi foduru jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. 7 Onye eze ahu were iwe nke ukwu, zipu ndi agha ya ka ha gaa laa ndi ogbu mmadu ahu n'iyi, rechapukwa obodo ha n'oku. 8 "Mgbe ahu o gwara ndi ohu ya si, 'E doziela m oriri olulu di na nwunye, ma ndi a kporo oku ekwesighi ekwesie. 9 Ugbu a, gaanu n'akuku uzo niile, kpobatanu ndi niile unu huru, ka ha bja n'oriri olulu di na nwunye a.' 10 Ndi ohu ahu puru gaa n'okporozo niile kpobata mmadu niile ha huru. Ha kpobataru ndi bu ezi mmadu na ndi bu ajo mmadu. Ulo oriri ahu juputakwara na ndi a kporo. 11 "Ma mgbe eze ahu batara ileta ndi niile no na nri, o huru otu nwoke nke na-eyighi uwe olulu nwunye. 12 O juru ya ajuju si, 'Enyi m, i si ahaa bata n'ebe a mgbe i na-eyighi uwe olulu di na nwunye?' O mechiri onu ya n'ih na o nweghi ihe o ga-asa. 13 "Eze ahu nyere ndi ozi ya iwu si ha, 'Keenu ya eriri, aka na ukwu, tupukwanu ya n'ezie, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.' 14 "N'ih na akporo otutu mmadu oku, maobu mmadu ole na ole ka a hooro." 15 Mgbe ahu ndi Farisii zukotara na-achio uzo ha gae-esi mee ka o kwuhie onu ka ha site na ya jide ya. 16 Ha zigara ndi na-eso uzo ha na ndi n'otu Herod ka ha juo ya si, "Onye ozizi, anyi maara nke oma na i bu onye eziokwu, na i na-ezikwa uzo Chineke n'ezio kwu. I dighi asokwa onye obula anya, n'ih na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu. 17 Ugbu a gwa anyi, gini bu uche gi? O ziri ezi n'ihu itu utu nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?" 18 Ebe Jisosh maara ihe oozo ha bu n'obi, o zara si ha, "Ndi ihu abuo! Gini mere unu ji anwa m onwunwa? 19 Gosinu m ego e ji akwu ugwo utu." Ha wetaara ya otu mkpuru ego. 20 O juru ha ajuju si, "Onye ka e sekwasiri onyinyo ya n'elu ego a? Aha onye kwa di n'okpuru onyinyo a?" 21 Ha zara si ya, "O bu nke Siza." Mgbe ahu o gwara ha si, "O di mma. Nyenu Siza ihe ruuru Siza, ma nyekwanu Chineke ihe niile bu nke ruuru Chineke." 22 Mgbe ha nuru nke a, o gbagwojuru ha anya, n'ih ya, ha hapuru ya puo. 23 N'ubochi ahu kwa, ufofu ndi Sadiusi, ndi na-asị na mbilite n'onwu adighi, bjakwutere ya igbu ya onu. 24 Onye ozizi, "Mosis kwuru si, o buru na nwoke obula anwu na-amutaghị nwa, nwanne ya nwoke ga-aluru nwananyi ahu di ya nwuru, ka o mutara nwanne ya nwoke ahu nwuru anwu nwa. 25 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa n'etiti anyi. Onye nke mbu luru nwunye, nwuo, ma ebe o dighi umu o mutara, o hapuru nwanne ya nwunye ya. 26 Otu a ka nke abuo mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. 27 N'ikpeazu, nwananyi ahu n'onwe ya nwukwara. 28 Ugbu a, n'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka nwananyi a ga-abu, ebe o bu na umunne nwoke asaa ndi a lutuchara ya mgbe o no n'owa?" 29 Jisosh zara ha si, "Unu na-ejehie uzo n'ih na unu aghotaghị ihe akwukwo nso na-ekwu. Unu aghotakwaghị udi ike Chineke nwere. 30 N'ih na mbilite n'onwu, ilu di na nwunye agaghị adikwa, kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. 31 Ma n'ih banyere mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu, o bu na unu agutabeghi ihe Chineke gwara unu si, 32 Mu onwe m bu Chineke nke Ibrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. O bughị Chineke nke ndi nwuru anwu, kama o bu nke ndi ndu." 33 Mgbe igwe mmadu ahu nuru nke a, ozizi ya juru ha anya. 34 Ma mgbe ndi Farisii nuru na o emeela ka ndi Sadiusi mechie onu ha, ha gbakotara otu ebe. 35 Otu onye n'ime ha, bu onye ozizi iwu bbara juo ya ajuju iji nwa ya: 36 "Onye ozizi, olee iwu nke kachasi mkpa

n'ime iwu niile?" 37 O zara si ya, "Hu Onyenwe gi bu Chineke gi n'anya site n'obi gi niile na site na mkpuruobi gi niile, na site n'uche gi niile." 38 Nke a bu iwu nke mbu, burukwa iwu kachasi iwu niile. 39 Iwu ozo na-eso nke a n'idi mkpa bu nke a, 'Hu onye agbataobi gi n'anya di ka i si hu onwe gi n'anya.' 40 Iwu ndi ozo niile na ihe niile ndi amuma kwuru dabere n'ebe iwu abu ndi a no." 41 Mgbe ndi Farisii gbakoro n'otu ebe, Jisos juru ha, 42 "Gini ka unu na-eche banyere Kraist? Nwa onye ka o bu?" Ha zara si ya, "O bu nwa Devid." 43 O siri ha, "Gini mekwanu Devid site na ntuziaka nke Mmuo Nso jiri kpo ya 'Onyenwe m?' N'ihu na o siri, 44 "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si ya, "Nodu unu n'aka nri m ruo mgbe m ga-eedebe ndi iro gi n'okpuru ukwu gi abuo." 45 O buru na Devid kporo ya 'Onyenwe anyi,' olekwanu otu o si burukwa nwa ya?" 46 O dighi onye puru isa ya okwu. Sitekwa n'ubochi ahụ, o dighi onye obula nwere anya ike iju ya ajuju ozo.

23 Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadu ahụ niile na ndi na-eso uzo ya si, 2 "Ndi ozizi iwu na ndi Farisii na-anọ n'uche Mosis. 3 Ya mere, meenu ma na-edebekwanu ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N'ihu na ha adighi eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ozo. 4 Ha na-eke ibu di arọ dikwa ike obubu bokwasị ndi ọzọ n'ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli o buladi otu mkpisiaka i buli ha. 5 "Ihe niile ha na-eme bu ka ndi mmadu hu ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndi di mkpa e deputara nke ha na-ekewasi n'egedege ihu na n'aka di obosara na-emekwa ka onunụ uwe ha buo ibu. 6 Ha huru ino n'isi oche n'oge mmemme oriri obula na inokwasị n'uche kachasi elu n'ulo ekpere n'anya. 7 O na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele puru iche n'oma ahia, ndi ozo a na-akpokwa ha, 'Onye ozizi.' 8 "Unu ekwela ka onye obula kpo unu 'Onye ozizi,' n'ihu na unu nwere naanị otu Onye ozizi. Unu niile bukwa umunne. O dighi onye ka ibe ya ukwu. 9 Unu akpokwala onye obula n'ụwa a 'Nna,' n'ihu na unu nwere otu Nna nke bi n'eluigwe. 10 Unu ekwela ka a kpo unu ndi ndu, n'ihu na o bu naanị otu onyendu ka unu nwere, ya bu Kraist. 11 Onye di ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. 12 N'ihu na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala. Ma onye obula wedara onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu." 13 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-emechibido ndi ozo uzo ha ga-esi bata n'alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighi abata. Unu adighikwa enye ndi ozo ohere jibata. 14 "Ahuhu ga-adiri unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-eripia ulo ndi inyom di ha nwuru, o buladi mgbe unu na-ekpe ogologo ekpere ka mmadu hu unu. Unu ga-anata ikpe omuma di ukwu. 15 "Ahuhu ga-adakwasị unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-agafe oke osimiri na mba di iche iche, ime ka otu onye chegharia, buru onye na-eso uzo unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpuku abuo ka o buru nwa oku ala mmuo karja onwe unu. (Geenna g1067) 16 "Ahuhu ga-adiri unu ndi ndu kpuru isi! N'ihu na unu na-asị, Onye obula jiri ulonso nuo iyi, iyi o nuru bu ihe efu. Ma onye obula jiri olaedo di n'ime ulonso nuo iyi kwesiri imezu iyi ahụ o nuru. 17 Ndi nzuzu kpuru isi! Olee nke kariri ukwu? O bu olaedo ahụ, ka o bu ulonso nke doro olaedo ahụ nsọ? 18 Unu na-ezikwa ndi mmadu si, 'O buru na mmadu ejiri ebe ichu aja nuo iyi, iyi

ahụ o nuru bu ihe efu. Ma onye obula ga-eji onyinye di n'elu ebe ichu aja nuo iyi ga-emezu iyi ahụ o nuru." 19 Leenu ka unu si buru ndi isi! Olee nke kariri ukwu? O bu onyinye di n'elu ebe ichu aja ka o bu ebe ichu aja na-edo onyinye ahụ nsọ? 20 Ya mere, mgbe onye obula ji ebe ichu aja nuo iyi, o bu ebe ichu aja ahụ na onyinye di n'elu ya ka o ji nuo iyi ahụ. 21 Otu a kwa, onye ji ulonso ahụ nuo iyi jikwa ulonso ahụ na onye bi n'ime ya na-ahụ iyi. 22 Mgbe mmadu jikwa eluigwe nuo iyi, o bu ocheeze Chineke na onye noduru n'elu ocheeze ahụ ka o ji nuo iyi. 23 "E, ahuhu ga-adakwasị unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu. Ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-asa anya unu mmiri nye, o buladi onyinye otu uzo n'ime uzo iri unu ruo n'akwukwo nri dikarisiri nta di n'ubi unu, dika mint, dil na kumin, ma unu akpogha ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe di mkpa. Ihe ndi a ka unu kwesiri ibu uzo mee ma gharakwa ileghara iwu ndi ozo anya. 24 Ndi ndu kpuru isi! Unu na-azapu iji site na mmanya unu na-ahu, ma unu na-eloda jinyinya kamel. 25 "Ahuhu ga-adakwasị unu, ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-elezi anya nke oma mee ka azu iko mmiri unu, na azu efere unu di ocha, ma ime ha juputara na ipunari mmadu ihe n'ike na ochicho ojo niile. 26 Gi onye Farisii kpuru isi! Buru uzo mee ka ime iko di ocha, mgbe ahụ azu ya ga-adikwa ocha. 27 "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya di ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n'okpuku ndi nwuru anwu, na ihe niile na-adighi ocha. 28 N'uzo di otu a, unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume, ma n'ime unu, unu juputara n'ihu abuo na ndi ajo omume. 29 "E, ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihu na unu na-ewu ili ndi amuma na-ewerekwa ihe icho mma na-edozi nkume ncheta ndi ezi omume. 30 Unu na-asikwa, o buru na anyi no n'oge nna anyi ha, anyi agaraghị eso ha wufuo obara ndi amuma. 31 Site n'uzo di otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bu umu ndi gburu ndi amuma. 32 Gaanu sorokwa nzo ukwu nna unu ha, ka unu ruo ọrụ ahụ ha malitere. 33 "Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si ahaa chee na unu ga-agbanari ikpe nke iba n'oku ala mmuo? (Geenna g1067) 34 Ya mere, aga m ezitere unu ndi amuma, ndi amamihe na ndi nkuzi. Ufodu n'ime ha ka unu ga-egbu, ufodu ka unu ga-akpogide n'obe, ndi ozokwa ka unu ga-apia ihe n'ulo nzuko unu. Unu ga-achukwa ha oso site n'otu obodo gaa n'obodo ozo. 35 Ka ogbo a buru ndi ikpe mara n'ihu obara nke ndi ezi omume niile e gburu n'ụwa, site n'obara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n'etiti ulonso n'ebe ichu aja unu. 36 N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile, ga-abiakwasị ogbo a. 37 "O Jerusalem, Jerusalem! Gi obodo na-egbu ndi amuma, na nke na-atu ndi niile e ziteere gi nkume. Ugboro ole ka m choro ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n'okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu a! 38 Lee, a hapuru unu ulo unu ka o togboro n'efu. 39 N'ihu na asi m unu, unu agaghị ahụ m anya ozo tutu ruo mgbe unu ga-asi, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi."

24 Mgbe Jisos si n'ulonso ahụ na-apu, ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya na-achọ igosi ya akuku di iche iche nke ulonso ukwu ahụ. 2 Ma o zara ha si, "Unu huru ihe ndi a niile? N'ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe o buladi otu

nkume na-agaghị adigidekwa n'elu ibe ya, nke a na-agaghị akwatu n'ala." 3 Mgbe ọ nọdurụ ala n'elu Ugwu Oliv, ndị na-eso ụzọ ya bjakwutere ya iche, si, "Gwa anyị, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gini ga-abụkwa ihe iribama nke oge i ji aloghachi na nke ọgwugwu uwa a?" (aiōn 9165) 4 Jisọs zara ha si, "Lezienụ anya ka onye ọbụla ghara iduhie unu ụzọ. 5 N'ih na otutu ga-abia n'aha m, na-ekwu si, 'Abụ m Kraịst ahụ.' Ha ga-eduhiekwa otutu ndị ụzọ. 6 Mgbe unu nuru ụzọ agha, na akukọ agha dī iche iche, unu atula egwu, n'ih na ihe ndi a aghaghị ime. Ma ha anaghị egosi na ọgwugwu oge eruola. 7 Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ọzọ; oke unwu, na ala oma jijiji ga-adikwa n'otutu ebe dī iche iche. 8 Ma ihe ndi a niile bu naanị mmalite ita ahuhụ nke ga-abia. 9 "Mgbe ahụ ha ga-arara unu nyefee n'aka ndi ga-ata unu ahuhụ. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpo unu asị n'ih m. 10 Otutu ga-ada site n'okwukwe ha n'oge ahụ. Ha ga-emekeka ka ibe ha ma n'onyia, kpokwa ibe ha asị. 11 Mgbe ahụ otutu ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eduhiekwa otutu mmadu. 12 N'ih na ajo omume bara uba n'ebe niile, ihunanya otutu ndi mmadu n'ebe ibe ha no ga-aju oyi. 13 Ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwugwu ka a ga-azoputa. 14 A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye uwa niile ka ọ buru ihe ama nye mba niile. Emesia ọgwugwu oge ahụ ga-abia. 15 "Ya mere, mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n'onu Daniel onye amuma, ka ọ na-eguzo n'ebe nso (onye na-agu ya nwee nghota ihe ọ putara). 16 Mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n'elu ugwu. 17 Ka onye no n'elu ulo ghara iridata ka ọ banye n'ime ulo ya, ikwaputa ngwongwo dī n'ime ulo ya. 18 Ka onye no n'ubi ghara iloghachi n'ulo ya ichiri uwe ya. 19 Ma ita ahuhụ ga-adiri ndi nwanji dī ime, na ndi nanye umaka ara n'ubochi ahụ 20 Kpesienụ ekpere ike ka unu ghara igba oso a n'oge oke oyi, maobu n'ubochi izuike. 21 N'ih na oke mkpagbu ga-adi, udi nke uwa na-ahubeghi mbu, na nke anya na-agaghị ahukwa ozo site na mmalite uwa ruo mgbe ahụ. 22 "O buru na-emeghi ka ubochi ndi ahụ dī mkpumpku, o nweghi onye a ga-azoputa, ma n'ih ndi ya ọ hoputara, ubochi ndi ahụ ga-adi mkpumpku. 23 Mgbe ahụ, ọ buru na onye ọbula asị unu, 'Lee, Kraịst no n'ebe a,' maobu, 'Lee ya n'ebe ahụ,' unu ekwela. 24 N'ih na ndi nzoputa ugha na ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eme ihe oke iribama na oru ebube dī iche iche. O buru na ọ ga-ekwe mee, ha ga-esite n'oru ebube ha ga-aru duhie, ọ buladi ndi ahụ a hoputara. 25 Lee, agwala m unu ihe ndi a, mgbe ha na-emebeghi. 26 "Ya mere, ọ buru na ha asị unu, 'Lee, ọ no n'ime ọzara,' unu agakwala. O burukwa na ha asị unu, 'Lee, ọ no n'ime ime ulo,' unu ekwela. 27 N'ih na obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka amuma na-egbu n'owuwa anyanwu nke a na-ahu anya n'odida anyanwu. 28 Matakwanu na ebe ọbula ozu dī, n'ebe ahụ ka udele na-ezukota. 29 "Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ubochi ndi ahụ niile gabigasiiri, "anyanwu ga-agba ochichiri. Onwa agaghị enyekwa ihè, kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji.' 30 "N'oge ahụ akara ngosi nke Nwa nke Mmadu ga-aputa ihe na mbara eluigwe. Agburu niile nke uwa ga-anokwa naru uju. Ha ga-abu Nwa nke Mmadu ka ọ na-abia n'igwe ojii, n'ike nakwa oke ebube. 31 O ga-ewerekwa olu opi ike zipu ndi mmuo ozi ka ha gaa kpokotaa ndi niile a hoputara site n'akuku anọ niile nke eluigwe na uwa. 32 "Ugbu a mutanu

ihe site n'osisi fiig. Mgbe ọbula alaka ya malitere iweputa ome dī nro, na-epuputakwa akwukwo ndu maranu na okochi na-abia nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahu ihe ndi a niile ka ha na-eme marakwanu na ọ no nso, ọ buladi n'onu ụzọ unu. 34 N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile aghaghị imezu tupu ọgbo a agabiga. 35 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 36 "Ma o nweghi onye ọbula maara ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ ga-abu. O buladi ndi mmuo ozi no n'eluigwe amaghị ya. Okpara ahụ amakwaghị. O bu naanị Nna maara ya. 37 Obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka ọ dī n'ubochi Noa. 38 N'oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndi mmadu no na-eri na ahụ, na-emekeka mmemme olulu dī na nwunye, ruo ubochi Noa banyere n'ime ugbo mmiri ya. 39 Ha amataghị ihe ga-eme totu oke mmiri ahụ abia kpochapu ha niile. Otu ahụ ka obibia Nwa nke Mmadu ga-adi. 40 Mmadu abuo ga na-aruko oru n'ubi ha, a ga-ewepu otu hapukwa onye nke ozo. 41 Umụ nwanji abuo ga na-akwo nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa nke ozo. 42 "N'ih nke a, na-echenu nche, n'ih na unu amaghị ubochi Onyenwe unu ga-abia. 43 Ma ghotanu nke a: O buru na nna nwe ulo mara oge onye ohi ga-abia n'ulo ya n'abali, ọ ga-anọ na nche n'oge ahụ. O gaghị ekwe ka onye ohi kuwaa ulo ya. 44 Otu a ka unu onwe unu puru isi nogide na nche oge niile, n'ih na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughị anya ya. 45 "Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndi ohu no n'ezinaulo ya, ka ọ nanye ha nri n'oge ya? 46 Ngozi na-adiri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hu na ọ na-eme otu a. 47 N'ezie asị m unu, ọ ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. 48 Ma ọ buru na ohu ahụ bu onye ajo omume na-asị onwe ya, 'Nna m ukwu anola ogologo oge,' 49 ọ burukwa na o bido iti ndi ohu ibe ya ihe, sorokwa ndi onu oke mmwanya na-eri, na-ahu. 50 Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n'ubochi ọ na-atughị anya, n'oge awa ọ na-amakwaghị. 51 O ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ebe ndi ihu abuo no. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikikere eze.

25 "A ga-eji alaeze eluigwe tunyere akuko umu agboghọ iri ndi weere orioma ha puta izute onye na-ahu nwunye ohuru. 2 Ise n'ime ha maara ihe, ma ise ndi ozo bu ndi nzuzu. 3 Ise ndi nzuzu ahụ weere orioma ha, ma ha ejighi mmanu oku. 4 Ise ndi maara ihe, wujuru mmanu oku na karama, tinyekwa orioma ha. 5 Mgbe onye na-ahu nwunye ohuru ahụ noro odu n'obibia ya, ura tware ha, ha dinara ala rahụ ura. 6 "N'etiti abali e tiri mkpu n'oke olu si, 'Onye na-ahu nwunye ohuru na-abia, putanu gaa zute ya!' 7 "Mgbe ahụ umu agboghọ niile ahubiliiri munye orioma ha. 8 Ise ndi nzuzu ahụ rioro ise ndi maara ihe si, 'Biko, wunyeturu anyi ufodu n'ime mmanu oku unu, lee na orioma anyi na-anyu anyu.' 9 "Ndi maara ihe zara ha si, 'Mba! O gaghị ezuru anyi na unu. Kama ganu zuru nke unu n'aka ndi na-ere ya.' 10 "Ma mgbe ha puru izuta mmanu oku ahụ, onye na-ahu nwunye ohuru bjarutere. Ndi jikeere ejikere soro ya banye n'oriri olulu dī na nwunye ahụ. E mechikwara onu ụzọ. 11 "Emesia, ise ndi nzuzu ahuloghachiri na-ekwu si, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, meghere anyi ụzọ!' 12 "Ma ọ zaghachiri ha si, 'N'ezie, n'ezie, agwa m unu, amaghị m ndi unu bu.' 13 "Ya mere, na-anogidenu na nche, n'ih na unu amaghị ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ. 14 "Ozo, ọ ga-adi ka otu nwoke chorọ iga njem.

Ọ kpokọtara ndị ohu ya niile nyefee ha akunṅba ya n'aka. **15** O nyere onye nke mbụ talenti ise, nke abụọ ka o nyere talenti abụọ. O nyere onye nke ikpeazụ otu talenti. O nyere ha n'otu n'otu dị ka ike ha ha. Mgbe ahụ ọ hapụrụ ha gaa ije ya. **16** Onye ahụ natara talenti ise weere ego ahụ malite izụ ahịa. Ngwangwa o retara talenti ise ozo n'uru. **17** Otu a kwa, onye nke e nyere talenti abụọ zuputakwara talenti abụọ ozo n'uru. **18** Ma onye ahụ natara otu talenti gara gwuo ala lie ego nna ya ukwu, n'ihị ichezi ya nke ọma. **19** "Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndị ohu ahụ lotara site n'ije ya. Ọ kpokọtara ha niile ka ha guzie akụ ya. **20** Onye ahụ natara talenti ise batara wetakwa ise ozo. Ọ gwara nna ya ukwu sị, 'I nyere m talenti ise, ma ugba a azuputala m talenti ise ozo!' **21** "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke ọma ezi ohu kwesiri ntụkwasi obi. I ziputala na i kwesiri ntụkwasi obi n'ihe di ntakiri. N'ihị ya aga m etinye gi n'ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n'onu nke nna gi ukwu.' **22** "Onye nke e nyere talenti abụọ bjara sị, 'Nna anyi ukwu, i nyere m talenti abụọ, ma lee, eritala m talenti abụọ ozo n'uru.' **23** "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke ọma. I bu ezi ohu kwesiri ntụkwasi obi. I ziputala na i kwesiri ntụkwasi obi n'ihe di ntakiri. N'ihị ya aga m etinye gi n'ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n'onu nke nna gi ukwu.' **24** "Onye e nyere otu talenti batara sị, 'Nna anyi ukwu, amaara m onye i bu. I bu onye aka ntagide. I na-ewe ihe ubi n'ebe i na-akughi mkpuru. I na-achikotakwa n'ebe i na-agbasaghi. **25** N'ihị nke a, aturu m egwu, a gara m liere gi ego talenti gi n'ala. Lee ihe gi werekwa.' **26** "Nna ya ukwu zara ya sị, 'Ohu ojo na onye umengwu. I maara na m na-ewe ihe ubi n'ebe m na-akughi mkpuru, na-achikotakwa n'ebe m na-agbasaghi. **27** I gaara etinye ego m n'aka ndi na-echekwa ego, ndi gaara akwughachi ya na omuruwa ya, nke m gaara anata mgbe m loghachiri. **28** "Naputani ya talenti ahụ o ji, were ya nye onye ji talenti iri. **29** N'ihị na onye obula nwere ka a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma onye ahụ ọ na-adighi nke o nwere, a ga-anapu ya ọ buladi nke nta o nwere. **30** Tupunu ohu a na-abaghi uru n'ezi, n'ime ochichiri, ebe ika akwa na ita ikikere eze ga-adi.' **31** "Mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia n'ebube ya na ndi mmuo ozi niile, mgbe ahụ ka ọ ga-anọ n'elu ocheeze ebube ya. **32** Mba niile nke uwa ga-ezukotakwa n'ihu ya. Ọ ga-ekewaputa ha, otu obodo site n'ibe ya, di ka onye ozuzu aturu si ekewaputa umu aturu site n'umu ewu. **33** Ọ ga-edebe umu aturu ahụ n'akuku aka nri ya, ma umu ewu ga-anọ n'aka ekpe ya. **34** "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndi nọ n'aka nri ya, 'Batanu n'ime alaeze, unu ndi Nna m goziri agozi, batanu n'ime alaeze nke e doziiri unu site na mgbe e kere uwa. **35** N'ihị na mgbe aguu gurụ m unu nyere m nri. Mgbe akpiri kporo m nkụ unu nyere m ihe onunu. Mgbe m bu obia unu kpobataru m. **36** Mgbe m gba oto, unu zutara uwe nye m. Mgbe m dara oria unu lekotara m. Anokwara m n'ulo mkporo unu bjara leta m.' **37** "Mgbe ahụ ndi ezi omume ahụ ga-aju ya sị, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi anyi enye gi nri? Olee mgbe anyi huru gi ka akpiri na-akpo gi nkụ, anyi ekuru mmiri onunu nye gi? **38** Olee mgbe kwa ka anyi huru gi di ka onye obia anyi akpobata gi? Olee mgbe kwa ka anyi huru gi ka i gba oto anyi enye gi uwe? **39** Olee mgbe kwa ka anyi huru gi n'oria, maobu n'ulo mkporo anyi abia leta gi?' **40** "Eze ahụ ga-agazaghachi ha sị, 'N'ezie asi m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndi a di nta n'ime umunne m omume

oma, ọ bu m ka unu mesoro omume ahụ.' **41** "Mgbe ahụ ọ ga-asikwa ndi nọ n'aka ekpe ya, 'Punun n'ihu m unu ndi a buru onu. Baanu n'ime odo oku ebighi ebi ahụ a kwadobeere ekwensu na ndi mmuo ozi ya. (aiōnios g166) **42** N'ihị na mgbe aguu na-agu m, unu enyeghi m ihe obula ka m rie. Mgbe akpiri na-akpo m nkụ, unu ekunyeghi m mmiri ka m nyo. **43** Mgbe m nọ di ka obia, unu akpobataghi m n'ulo unu. Mgbe m gba oto, unu enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighi m ike, unu elekotaghi m. Mgbe m nọ n'ulo mkporo, unu abjaghi leta m.' **44** "Mgbe ahụ ha ga-azakwa sị, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi, maobu ka akpiri na-akpo gi nkụ, maobu oge i bu onye obia, maobu oge i gba oto, maobu oge i nọ n'oria, maobu i nọ n'ulo mkporo, ma anyi elekotaghi gi?' **45** "Ọ ga-aza ha sị, 'Eziokwu ahụ bu nke a, mgbe ahụ unu juru inyere otu n'ime ndi a di nta aka, ọ bu m ka unu juru i nyere aka.' **46** "Ndi a ga-aba n'ita ahuhu ebighi ebi. Ma ndi ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi." (aiōnios g166)

26 Mgbe Jisosh kwusiri okwu ndi a, ọ gwara ndi na-eso uzo ya sị, **2** "Di ka unu maara nke oma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochi abuo gasiri. N'oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye ka a kpogide ya n'obe." **3** N'oge ahụ, ndiisi nchujaja, na ndi okenye zukotara n'uloeze otu onyeisi nchujaja a na-akpo Kajfas. **4** Ha gbara izu ichoputa uzo ha ga-esi jide Jisosh na nzuzo gbuo ya. **5** Ha kwekorita sị, "Ọ gaghi abu n'oge mmemme ka ogbaaghara hapu idi n'etiti ndi mmadu." **6** Mgbe Jisosh nọ na Betani, n'ulo Saimon onye ekpenta, **7** otu nwanji bu karama alabasta nke mmadu otite isi utọ di oke onuhia di n'ime ya, bjakwutere ya, nke ọ wusara ya n'isi di ka ọ na-anodu ala n'eri nri. **8** Ma mgbe ndi na-eso uzo ya huru nke a, iwe were ha nke ukwu. Ha siri, "Olee udi ila n'iyi di nke al! **9** A gaara ereputa mmanu a ego di ukwu were ego e retara ya nyere ndi ogbenye aka." **10** Ebe Jisosh matara ihe ha na-atamu n'obi ha, ọ siri ha, "Gini mere unu ji esogbu nwanji a? O merela m ihe di mma. **11** Unu na ndi ogbenye ga-anọ oge niile, ma ọ bughị mu na unu ga-anọ mgbe niile. **12** N'ihị na site n'iwu m mmanu otite a n'ahu, o doziela m maka olili. **13** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe obula ezisara ozioma a n'awa niile, a ga na-echeta nwanji a n'ihị ihe oma a o meere m." **14** Mgbe ahụ otu n'ime mmadu iri na abuo na-eso uzo ya, onye aha ya bu Judas Iskariot, jekwuuru ndiisi nchujaja. **15** Ọ juru ha sị, "Gini ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n'aka unu?" Ha kwuru ya iri mkpuru olaocha ato. **16** Site n'oge ahụ na-aga, ọ chorọ ohere irara ya nye n'aka ha. **17** N'ubochi mbu nke mmemme achicha na-ekoghi eko, ndi na-eso uzo Jisosh bjakwutere ya juo ya sị, "Ebee ka i chorọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?" **18** Ọ zara ha sị, "Jekwuru otu nwoke n'ime obodo si ya, Onye ozisi sị, 'Oge m abiala nso. Mu na ndi na-eso uzo m gari oriri Ngabiga n'ulo gi.'" **19** Ndi na-eso uzo ya mere di ka Jisosh gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n'ebe ahụ. **20** N'uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndi na-eso uzo ya iri na abuo ahụ noduru ala n'uche nri ahụ. **21** Mgbe ha na-eri nri, o kwuru sị, "N'ezie ana m agwa unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ha nwere oke mwute, ma malite iju ya n'otu n'otu sị, "Onyenwe anyi, ọ bu m?" **23** Ma ọ zara ha sị, "Ọ bu onye ahụ mu na ya na-amanyekota aka n'otu efere ga-arara m nye. **24** Lee Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e si buo ya n'amuma. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka

ya rara Nwa nke Mmadu nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughi ya anu." 25 Judas, onye ahụ raara ya nye juru ya si, "Onye ozizi o bu m?" O zara si, "Gi onwe gi ekwuola ya." 26 Mgbe ha nokwa na-eri nri, Jisosh were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya nye ndi na-eso uzo ya si ha, "Naranu nke a rie, n'ihu na nke a bu anu ahụ m." 27 Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bunyere ya ndi na-eso uzo ya si ha, "Unu niile nuonu site n'iko a. 28 N'ihu na nke a bu obara m nke bu akara ogbugba ndu oheru ahụ. A na-awusa ya maka otutu mgbaghara mmehie. 29 Ana m agwa unu, na-agaghi m ahụ mmanya sitere na mkpuru vainji ozo, tutu ruo ubochi ahụ mu na unu ga-ahu ya n'uzo di iche n'alaeze Nna m." 30 Mgbe ha busiri ahụ, ha puru gaa n'Ugwu Oliv. 31 Mgbe ahụ Jisosh gwara ha si, "N'abal' taa, unu niile ga-agbahapụ naani m. N'ihu na e dere ya, si: "Aga m etigbu onye ozuzu aturu, aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasasikwa." 32 Ma mgbe e mere ka m si n'onwu bilite, aga m ebu unu uzo gaa Galili." 33 Pita sirji, "O buru na mmadu niile agbahapụ gi gbalaga, agaghi m ahapu gi." 34 Jisosh sirji, "N'ezie agwa m gi, n'abal' taa, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato." 35 Ma Pita kwuru si, "O buru na o di mkpa ka m soro gi nwuo, agaghi m agonari gi." O bukwa otu ihe ahụ ka ndi ahụ niile na-eso uzo ya kwuru. 36 Mgbe Jisosh bjara n'ogige ahụ a na-akpo Getsamani, o gwara ndi na-eso uzo ya si ha, "Nodunu n'ebe a ka m gaa n'ihu nke nta kpee ekpere." 37 O kporo Pita tinyere onwe ya, na umu Zebedi abuo. O malitere inwe obi mwute n'ime onwe ya. Obi malitekwa ilo ya mmiri. 38 Mgbe ahụ o gwara ha si, "O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n'onu onwu. Nogideni n'ebe a soro m na-eche nche." 39 O gara n'ihu nke nta daa, kpoo ihu ya n'ala, kpee ekpere si, "Nna m, o buru na o ga-ekwe mee, napu m iko a. Ma o bughi ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi." 40 Ya mere, o bjakwutere ndi na-eso uzo ya, hu ha ka ha na-arahu ura. O sirji Pita, "O bu na unu enweghi ike i soro m chee nche, o buladi otu awa? 41 Na-echenu nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara ibe n'onwu nwa. N'ihu na mmuo di na njikere ma anu ahụ adighi ike." 42 O laghachiri azu nke ugboro abuo kpekwa ekpere si, "Nna m, o buru na iko a agaghi agabiga ma o bughi na m nuru ya, ka e mee uche gi." 43 O loghachikwara ozo hukwa ka ha na-arahu ura, n'ihu na anya ha di aru. 44 O hapuru ha ozo gaa kpee ekpere nke ugboro ato, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 45 Mgbe o loghachikwutere ndi na-eso uzo ya, o sirji ha, "Unu ka no na-arahu ura, na-ekwua ike? Lee, oge awa ahụ abjala, a rarala Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmehie. 46 Bilienu ka anyi gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na-abial!" 47 Mgbe o no na-ekwu okwu a, Judas, otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ bjaruru, ya na otutu igwe mmadu so. Ufodu ji mma agha ha, ndi ozo ji osisi. O bu ndisi nchujaja na ndi okeny ndi Juu zitere ha. 48 Ma onye ahụ na-arara ya nye, nyere ha ihe iribama, si, "Onye ahụ m ga-esutu onu bu nwoke ahụ, jidesienu ya aka ike!" 49 Ngwangwa o jekwuuru Jisosh si ya, "Ekele, Onye ozizi!" ma sutukwa ya onu. 50 Jisosh gwara ya si, "Enyi m, mee ihe i bjara ime ngwangwa." Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ bjara nso jide Jisosh, sekpuru ya n'ike. 51 Otu onye n'ime ndi ha na Jisosh no, setiri aka ya, miputa mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya. 52 Ma Jisosh sirji ya, "Mighachi mma agha gi n'obo ya, n'ihu na mmadu obula na-eji mma egbu mmadu ibe ya ga-anwu site na mma. 53 I

cheghi na m puru iri Nna m ka o zitere m ihe kariri usuu ndi mmuo ozi iri na abuo n'otu ntabi anya? 54 Ma olee otu ihe e dere n'akwukwo nso ga-esi mezuu, nke kwuru na o ghaghi idi otu a?" 55 N'oge awa ahụ, Jisosh gwara igwe mmadu ahụ si, "Unu putara chiru mma agha na mkpo bja ijide m di ka a gasi na m bu onye ohi? Anorola m ziekwa ihe n'ulonso kwa ubochi, ma unu ejideghị m. 56 Ma ihe ndi a na-eme ka ihe ndi amuma dere n'akwukwo nso mezuu." N'oge ihe ndi a niile na-eme, ndi na-eso uzo ya niile hapuru ya gbalaga. 57 Ndi jidere Jisosh duuru ya gaa n'ulo Kaifas, onyeisi nchujaja. Ndi ozizi iwu na ndi okeny ndi Juu zukotara n'ebe ahụ. 58 Pita sogidere Jisosh n'azu site n'ebe di anya. O rutere n'obi onyeisi nchujaja, baa n'ime ule, sorokwa ndi na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie. 59 Ndisi nchujaja, na ndisi ikpe n'ulokpe ahụ no na-achọ ama ugha megide Jisosh, ka ha hu uzo ha ga-esi gbuo ya. 60 Ma o dighi nke ha chotara, n'agbanyeghi n'otutu ndi akaebe ugha putara. N'ikeazu, mmadu abuo putara 61 kwuo si, "Nwoke a sirji, 'Enwere m ike ikwatu ulonso ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi ato.'" 62 Onyeisi nchujaja biliri oto kwuo si, "O bu na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gini bu ama ndi a na-agba megide gi?" 63 Ma Jisosh ekwughi ihe obula. Onyeisi nchujaja gwara ya si, Eji m aha Chineke di ndu nye gi iwu, si gi, "gwa anyi, i bu Kraist, Okpara Chineke?" 64 Jisosh gwara ya si, "Gi onwe gi kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ugbu a na-aga n'ihu, unu ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-anodu n'aka nri nke Onye di ike, na-abjakwa n'igwe ojii nke eluigwe." 65 Mgbe ahụ onyeisi nchujaja dowara uwe ya, kwuo si, "O kwuola aru! Olee mkpa o di ichokwa ndi akaebe? Unu nukwara nkulu ya? 66 Gini bu mkpebi unu?" Ha zara si ya, "O kwesiri ka o nwuo!" 67 Mgbe ahụ, ha gbasara ya onu mmiri aso n'ihu, tiekwa ya aka. Ndi ozo maara ya ura, 68 si ya, "Buoro anyi amuma, gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?" 69 Mgbe ahụ Pita noduru ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n'ime umu agbogho na-eje ozi bjakwutere ya, si, "I bukwanu otu n'ime ndi na-eso uzo Jisosh onye Galili." 70 Ma o goru n'ihu ha niile si, "Amaghi m ihe i na-ekwu." 71 Mgbe o puru gaa nodu n'onu uzo mbata, nwaagbogho oto huru ya, gwa ndi no n'ebe ahụ si, "Nwoke a na Jisosh onye Nazaret nokoro." 72 Ozokwa, o weere ihu iyi goo, "Amaghi m onye nwoke ahụ bu." 73 Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo n'ebe ahụ bjakwutere Pita si ya, "N'ezie, ibu otu n'ime ha, n'ihu na asusu gi agbaala gi ama." 74 O malitere ihu onwe ya onu, na ihu iyi si, "Amaghi m nwoke a." Mgbe ahukwa oke okpa kwara akwa. 75 Pita chetara okwu ahụ Jisosh kwuru si, "Tupu oke okpa akwaa akwa, i ga-agonari m ugbo ato." O si n'ebe ahụ puo, gaa kwaa akwa nke ukwu.

27 Mgbe chi boro, ndisi nchujaja niile na ndi okeny gbara izu megide Jisosh otu ha ga-esi gbuo ya. 2 Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya puo, nyefee ya n'aka Paillet onye bu govano. 3 Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisosh nye, huru na a maala Jisosh ikpe onwu, o cheghariri weghachikwara ndisi nchujaja na ndi okeny iri ego olocha ato ahụ. 4 O kwuru si, "Emehiela m, site na irara onye aka ya di ocha nye onwu." Ma ha sirji, "Nke ahụ agbasaghi anyi, o bu mkpa diri gi." 5 O wusara ego olocha ahụ n'ala ulonso, puo gaa kwuo udo. 6 Ndisi nchujaja tutukotara ego ahụ kwuo si, "O megidere iwu itinye ego a n'ime uloku, n'ihu na o bu ego obara." 7 Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala

n'aka otu okpu ite. Ha mere ala ahụ ka ọ buru ebe a na-eli ndị ọjia. **8** Nke a mere e ji na-akpo ala ahụ, “Ala Ọbara,” ruo taa. **9** N'uzo dị otu a, okwu e kwuru site n'ọnu Jeremaya onye amuma mezuru. “Ha tutukotara mkpuru ego ọlaocha iri ato, bụ onuahia onye ahụ, nke ufođu n'ime umu Izrel kpabiri na a ga-akwu n'isi ya. **10** Ha ji ego ahụ zuo ubi onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu.” **11** N'oge a Jisọs guzo n'ihu govano. Govano juru ya si, “I bu eze ndi Juu?” Jisọs sirị ya, “Gị onwe gị kwuru ya.” **12** Mgbe ndiisi nchujaja na ndi okenye boro ya ebubo ugha, o kwughị ihe ọbula. **13** Ya mere, Paillet sirị ya, “I naghi anu ihe ndi a niile ha na-ebo gi?” **14** Ma ọ zaghị ọ buladi otu mkpuru okwu n'ebubo ndi ahụ. Ihe a gbagwojuru govano anya nke ukwu. **15** Ugbu a, ọ bu omenaala govano n'oge mmemme na ọ ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye igwe mmadu horo. **16** Ma n'oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke oma. A na-akpo Jisọs Barabas. **17** Mgbe igwe mmadu niile zuko, Paillet sirị ha, “Onye ka unu choro ka m hapuru unu, ọ bu Jisọs Barabas ka ọ bu Jisọs onye a na-akpo Kraist?” **18** N'ihu na ọ maara nke oma na ọ bu site n'ekworo ka ha ji rara Jisọs nye n'aka ya. **19** Mgbe ọ nokwasiri n'elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi si ya, “Wepukwa aka gi n'ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N'ihu na ahujuru m anya na nro n'abalị gara aga n'ihu ya.” **20** Ma ndiisi nchujaja na ndi okenye kwagidere igwe mmadu ahụ ka ha rịo ya, ka ọ hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisọs ka ha gbuo ya. **21** Ozokwa, govano sirị ha, “N'ime mmadu abuo ndi a onye ka unu choro ka m hapuru unu?” Ha sirị, “Barabas!” **22** Paillet sirị ha, “Gini ka m ga-eme Jisọs onye a na-akpo Kraist?” Ha niile sirị, “Kpogide ya n'obe!” **23** O juru ha si, “O bu n'ihu gini? Olee ihe ojoo o mere?” Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asi, “Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!” **24** Mgbe Paillet huru na o nweghi ihe o puru ime, kama na uzu na ogbaaghara namalite. O weere mmiri kwoo aka ya n'ihu igwe mmadu ahụ si ha, “Aka m di ocha n'ebe obara nwoke a di. Jirinụ aka unu hụ maka ya.” **25** Igwe mmadu ahụ zaghariri ya n'otu olu si, “Ka ọbara ya di n'isi anyi na n'isi umu anyi!” **26** Mgbe ahụ ọ hapuru ha Barabas. Mgbe ọ piachara Jisọs ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide ya n'obe. **27** Mgbe ahụ ndi agha govano duuru Jisọs baa n'ogige ulo ndi agha, mee ka otu ndi agha niile gbaa ya gburugburu. **28** Ha yipuru ya uwe ya, yinye ya uwe mwuda na-acha uhie uhie. **29** Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n'isi. Ha tinyekwara ya mkpara achara n'aka nri, gbuo ikpere n'ala n'ihu ya, na-akwa ya emo na-asi, “Ekele, Eze ndi Juul!” **30** Ha gburu ya onu mmiri aso, werekwa osisi ahụ kuo ya n'isi otutu mgbe. **31** Mgbe ha ji ya mecha ihe ochi, ha yipuru ya uwe ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya puo, iga kpogide ya n'obe. **32** Mgbe ha na-apu, ha zutere otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpo Saimon. Ha manyere ya ka o buru obe ya. **33** Mgbe ha bjarutere n'ebe a na-akpo Golgota (nke putara, “ebe okpokoro isi”). **34** Ha nyere ya mmanya a gwara ogwu ilu ka ọ nuo. Mgbe o deturu ya ire, o kweghi ya onu. **35** Mgbe ha kpogidechara ya n'elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ya n'etiti onwe ha. **36** Ha nodukwara ala n'ebe ahụ na-eche ya nche. **37** N'elu ebe isi ya di, ka ha debere ihe ha dekwasi ebubo ha boro ya. Nke a bu ihe ha dere: Onye a bu Jisọs, Eze ndi Juu. **38** Ha kpogidekwara ya na ndi ohi abuo n'obe. Otu onye n'aka nri, onye nke ozo n'aka ekpe ya. **39** Ndi na-agafe n'uzo na-ekwuto

ya, na-efufekwa isi ha, **40** na-asikwa, “Leenu onye nwere ike ikwato ulonso Chineke wughachi ya na mkpuru ubochi ato! Zoputanu onwe gi! O buru na i bu Okpara Chineke si n'elu obe ahụ rịdata!” **41** Ndiji nchujaja, ndi ozizi iwu na ndi okenye sokwa na-eme ya ihe ochi, na-asi, **42** “O zoputara ndi ozo, ma o nweghi ike izoputa onwe ya. O bu eze ndi Izrel; ya si n'elu obe rịdata ugbo a, anyi ga-ekwerekwa na ya. **43** O tukwasiri Chineke obi, ọ buru na ọ masiri Chineke, ya naputa ya ugbo, n'ihu na o kwuru si, ‘Abu m Okpara Chineke.’” **44** O buladi ndi ohi ahụ a kpogidekoro ha na ya n'obe nokwa na-akpari ya. **45** Ma site n'elekere iri na abuo nke ehilie ruo n'elekere ato nke ehilie, ochichiri gbachikotara n'ala ahụ niile. **46** N'oge di ka elekere ato nke ehilie, Jisọs tiri mkpu n'oke olu si, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (nke putara, “Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?”). **47** Mgbe ufođu ndi guzo n'ebe ahụ nuru nke a, ha sirị, “O na-akpo Ilaia.” **48** N'otu oge ahụ kwa otu onye n'ime ha gbaara oso were ogbo denye ya na mmanya gbara uka, fanye ya n'osisi, welie ya elu, chie ya ka ọ nuo. **49** Ma ndi ozo sirị, “Hapunu, ka anyi lee ma Ilaia ọ ga-abia izoputa ya.” **50** Ozokwa, Jisọs jiri oke olu tie mkpu, kubie ume. **51** N'otu ntabi anya ahụ kwa, akwa mgbochi nke ulonso ahụ gbawara site n'elu ruo n'ala. Ala makwara jijiji. Nkume tiwasikwara. **52** Ala ili meghe. A huru otutu ndi nso, ndi nwuru anwu, ka e mere ka ha si n'onwu bilie. **53** Mgbe ha sitere n'onwu bilie, ha hapuru ili ha banye n'ele obodo nso, gosikwa otutu mmadu onwe ha. **54** Mgbe ochiaghara, na ndi ya ha no n'ebe ahụ na-eche Jisọs nche huru ala oma jijiji a, na ihe niile mere, ha turu oke egwu. Ha kwuru si, “N'ezie, nwoke a bu Okpara Chineke!” **55** Otutu umu nwanyi no n'ebe ahụ, ndi guzo n'ebe di anya na-ele ihe na-eme. Ha si Galili soro Jisọs, na-ejere ya ozi. **56** N'ime ha bu Meri Magdalin, na Meri nne Jemis na Josef, na nne umu Zebedi. **57** Mgbe o ruru anyasi, otu onye ogaranya si Arimatia aha ya bu Josef. Onye ya onwe ya bukwa onye na-eso uzo Jisọs, **58** jekwuuru Paillet rijo ya ka e bunye ya ozu Jisọs. Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. **59** Josef buuru ozu ya, were ezi akwa ocha linin na-enwu enwu fuchie ya, **60** ma gaa lie ya n'ili ochoru nke o gwuuru onwe ya, n'etiti nkume. O jikwa otu nkume buru ibu kpuchie onu uzo ili ahụ, hapu ya laa. **61** Meri Magdalin na Meri nke ozo no na-ebe ahụ, ha noduru ala na ncherita ihu ili ahụ. **62** N'echi ya, nke bu ubochi neso ubochi Nkwadebe, ndiji nchujaja na ndi Farisii zuko jekwuuru Paillet. **63** Ha kwuru si, “Nna anyi ukwu, anyi na-echeta na mgbe onye ugha ahụ di ndu, ọ sirị na ya ga-esi n'onwu bilie mgbe ubochi ato gasiri. **64** Ya mere, nye iwu ka ndi agha gi na-eche ili ya nche, ruo mgbe ubochi ato gasiri. Nke a ga-egbochi ndi na-eso uzo ya iga zuru ozu ya. Ka ha ghara i sikwa ndi mmadu na o sitela n'onwu bilie. O buru na ha agha ugha di otu a, ọ ga-ajoro anyi njo mgbe ahụ karja na mbu.” **65** Paillet gwara ha si, “Unu nyere otu ndi agha na-eche nche, kporonu ha gaa mechisie ili ahụ ike di ka unu si maara eme.” **66** Ya mere, ha kporo ndi agha gaa mechizie onu ili ahụ. Ha kakwara akara n'elu nkume ahụ.

28 Mgbe ubochi izuike gasiri, n'isi ututu ubochi mbu n'ime izu uka, Meri Magdalin na Meri nke ozo, gara ka ha lee ili ahụ. **2** Na mberede, oke ala oma jijiji malitere. N'ihu na mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n'eluigwe rịdata, kpugharia nkume ahụ e ji mechie onu ili ahụ, nokwasikwa n'elu ya. **3**

Ihu ya na-enwu dị ka amụma. Uwe ya na-achakwa ọcha dị ka akụmmiri igwe. **4** N'ihị egwu ya, ndị nche makwara jijiji. Daa n'ala nọrọ dị ka ndị nwurụ anwụ. **5** Ma mmụọ ozi ahụ gwara umụ nwanị ahụ sị ha, “Unu atụla egwu, n'ihị na amaara m na ọ bụ Jisọs onye a kpogburu n'elu obe ka unu na-achọ. **6** Ọ nọkwaghị n'ebe a. O sitela n'ọnwụ bilie, dị ka o si kwuo. Bjanụ lee ebe ọ togbọburu. **7** Gaanụ ngwangwa gwa ndị na-eso ụzọ ya na e meela ka o si n'ọnwụ bilie. Lee, o burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanụ ihe m gwara unu.” **8** Ha ji oke egwu na ọhụ pụọ ọsịsị site n'ili ahụ, gbara ọsọ gawa ikorọ ndị na-eso ụzọ ya. **9** Na mberede, Jisọs zutere ha sị ha, “Ndeewonụ!” Ha bjakwutere ya, jide ụkwụ ya abụọ aka, kpọkwa isiala nye ya. **10** Ya mere Jisọs gwara ha sị, “Unu atụla egwu. Gaanụ, gwanụ ụmụnne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n'ebe ahụ.” **11** Mgbe ha na-aga, ụfọdụ ndị agha chere ili ahụ nche batara n'ime obodo. Ha gara kọrọ ndịisi nchụaja ihe niile mere. **12** Emesịa, ndị nchụaja na ndị okenye zukọtara kwekọrịta inye ndị agha ahụ ọkpurukpụ ego, **13** sị ha, “Ihe a ka unu ga-ekwu, ‘Ndị na-eso ụzọ ya bjara n'abalị zuru ya n'ohi mgbe anyị nọ na-arahụ ụra.’ **14** Ọ bụrụ na nke a eruo govanọ ntị, anyị ga-emeta ya mma, ma mee ka unu pụọ na nsogbu.” **15** Ha naara ego ahụ, meekwa dị ka e ziri ha. Akụkọ a ka a gbasara n'etiti ndị Juu ruo taa. **16** Ma ndị ikom iri na otu ahụ bụ ndị na-eso ụzọ ya gara Galili, n'elu ugwu ebe Jisọs gwara ha gaa. **17** Mgbe ha hụrụ ya, ha kpọrọ isiala nye ya. Ma ụfọdụ n'ime ha nwere obi abụọ. **18** Jisọs bjara ha nso, gwa ha sị, “E werela ikike niile dị n'elugwe na nke dị n'elu ụwa nye m. **19** Ya mere, gaanụ mee ka mba niile bụrụ ndị na-eso ụzọ m, na-emenụ ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mmụọ Nso. **20** Ziekwanụ ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n'iwu. Ma chetanụ na m na-anọnyere unu mgbe niile, ruo ọgwụgwụ oge.” (aiōn q165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisosh Krajist, Okpara Chineke. **2** Dika e dere ya riji n'akwukwo Ajzaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi." **3** "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asi, "Dozieny uzọ maka Onyenwe anyi, meenu ka okporouzo ya guzozie." **4** Jon omee baptizim putara na-eme baptizim n'ozara, ma na-ekwusa baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. **5** Ndi mmadu si n'akuku Judia niile na ndi niile bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jordan. **6** Uwe Jon yi n'ahu ya bu nke e ji aji inyinya kamel mee. O kekwaro ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. **7** O kwusara si: "Onye di ike karia m na-abia n'azu m. Onye m na-erughi ihudata ala topu eriri akpukpokuwu ya. **8** Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma o ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." **9** N'oge ahụ, Jisosh sitere na Nazaret nke Galili bja n'osimiri Jordan, ebe Jon mere ya baptizim. **10** Ma mgbe o si n'ime mmiri ahụ na-aputa, o huru ka eluigwe meghere. Hukwa Mmuo Nso di ka nduru ka o ridataro bekwasị ya n'isi ya. **11** Otu olu si n'eluigwe daa, "I bu Okpara m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." **12** Ngwangwa, Mmuo Nso duuru ya baa n'ime ozara. **13** O nokwara n'ime ozara ahụ iri ubochi anọ, ebe ekwensu nwaro ya onwunwa. Ya na umu anu oha nokwa. Ma ndi mmuo ozi jeere ya ozi. **14** Mgbe e tinyesiri Jon n'ulo mkporo, Jisosh gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. **15** O siri, "Oge ahụ eruola, alaeze Chineke di nso. Chegharjanu ma kwerekwanu n'oziooma." **16** Mgbe Jisosh na-aga n'akuku osimiri Galili, o huru Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awunye ugbo ha n'ime mmiri n'ihu na ha bu ndi oku azu. **17** Jisosh siri ha, "Bjanu soro m, m ga-emekwa unu ndi oku nakuta mmadu." **18** Ngwangwa ha hapuru ugbo azu ha ma soro ya. **19** Mgbe o gaturu n'ihu nke nta, o huru Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bu Jon ndi no n'ime ugbo mmiri, na-ekezi ugbo azu ha. **20** Ngwangwa, o kororo ha, ha hapuru nna ha Zebedi na ndi o goro oru n'ime ugbo soro ya. **21** Ha gara Kapanom, mgbe ubochi izuike ruru, o bara n'ime ulo ekpere ma malite izi ha ihe. **22** Ozizi ya juru ha anya nke ukwu, n'ihu na o ziri ha ihe dika onye nwere ikike, o bughị di ka nke ndi ozizi iwu. **23** Ma n'otu oge ahụ, otu nwoko no n'ime ulo ekpere ahụ nke mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, **24** si, "Gini ka anyi na gi nwekoru, gi Jisosh onye Nazaret? I biala ila anyi n'iyi? Amaara m onye i bu, Onye Nso nke Chineke." **25** Ma Jisosh baara ya mba si ya, "Mechie onu sikwa n'ime ya puta!" **26** Mmuo ahụ na-adighi ocha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya puta. **27** Ha niile bu ndi no n'onodu ihe iju anya ma na-ajurita onwe ha ajuju si, "Gini bu nke a? Ozizi oheru ya na ikike! O na-enye o buladi mmuo na-adighi ocha iwu. Ha na-erubekwara ya isi." **28** Akuko banyere ya gbasara ngwangwa ruo akuku niile nke Galili. **29** Ngwangwa ha hapuru ulo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banye n'ulo Saimon na Andru. **30** N'oge a, nne nwunye Saimon dina n'akwa ndina. Ahu oku jikwa ya. Ha mere ka o mata banyere ya. **31** O gawuru ya, jide ya n'aka selite ya elu. Ahu oku ahụ hapuru ya. O malitekwaro ile ha oja. **32** N'oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ha kpotaara ya ndi niile ahụ na-

esighi ike na ndi mmuo ojoo bi n'ime ha. **33** Obodo ahụ niile gbakoro n'onu uzo. **34** O gworo otutu ndi bu orja di iche iche, o chupukwara otutu mmuo ojoo ma o kweghi ka mmuo ojoo ndi ahụ kwuo okwu n'ihu na ha matara onye o bu. **35** N'isi ututu, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe o ganoro onwe ya, naani ya. N'ebe ahụ kwa ka o no kpee ekpere. **36** Saimon na ndi ya na ha no puru na-achoghari ya. **37** Ma mgbe ha huru ya, ha siri ya, "Mmadu niile na-achoghari gi!" **38** O zaghachiri ha si, "Ka anyi gaanu ebe ozo, n'obodo ndi ozo di anyi gburugburu, ka m zisakwara ha ozioma. O bu n'ihu nke a ka m ji bja." **39** Ya mere, o puru jegharja na Galili niile na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere ha niile, na-achupukwa mmuo ojoo. **40** Otu onye ekpenta bjakwutere ya gbuo ikpere n'ala rijo ya si, "O buru na i choro, i puru ime ka m di ocha." **41** Ebe o juputara n'omijiko, Jisosh setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, di ocha!" **42** Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara ka o di ocha. **43** Mgbe ahụ, Jisosh ji ido aka na ntị zilaga ya, **44** o gwara ya si, "Hukwa na o dighi onye ofula i ga-agwa ihe a. Kama gaa osi onye nchaja onwe gi. Chupukwa aja di ka Mosis nyere n'iwu, maka ime ka i di ocha gi, ka o buru ihe ama nye ha." **45** Ma o puru malite ikosa akuko banyere ogwugwo ya ebe niile. N'ihu ya Jisosh enwekwaghị ike ibanye n'obodo, kama o gara noro n'ebe zoro ezo. Ma ndi mmadu na-abjakwutekwa ya site n'ebe niile di iche iche.

2 Mgbe ubochi ole na ole gafesiri, o bataghachiri na Kapanom. Ndi mmadu nuru na o loghachila. **2** Igwe mmadu zukotara n'ime ulo ahụ nke mere na ohere afodughu o buladi n'onu uzo. O kwusakwara ha ozioma. **3** Ndi ikom ufodu buteere ya otu nwoko ahụ ya kponwuru akponwu. O bu mmadu anọ bu ya. **4** Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisosh n'ihu igwe mmadu, ha gwupuru oghere n'elu ulo ebe ahụ o no. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budataro onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu n'ute o jiri dina. **5** Mgbe Jisosh huru okwukwe ha, o siri onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu, "Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi." **6** Ma ufodu ndi ozizi iwu noduru ala n'ebe ahụ na-eche n'ime obi ha si, **7** "Gini mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmehie ma o bughị naani Chineke?" **8** Ngwangwa Jisosh matara n'ime mmuo ya na ha na-atule okwu a n'ime obi ha. O siri ha, "Gini mere unu ji na-eche ihe di otu a n'obi unu? **9** Olee nke ka mfe: o bu igwa onye a akuku ahụ ya kponwuru akponwu, "A gbagharala gi mmehie gi niile," ka o bu i si, "Bilie chiri ute gi jegharja?" **10** Ma igosi unu na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'ụwa igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, **11** "Ana m asi gi, bilie, chiri ute gi laa n'ulo gi." **12** O biliri, chiri ute ya puo n'ihu mmadu niile. Nke a juru ndi niile no n'ebe ahụ anya. Ha toro Chineke na-asi, "Anyi ahubeghi ihe di otu a mbu!" **13** Emesja, Jisosh puru gaa n'akuku osimiri ahụ. Igwe mmadu bjakwutere ya. O malitere izi ha ihe. **14** Mgbe o na-aga n'ihu, o huru Livayi nwa Alfios ka o noduru ala n'ulo inakota utu. O siri ya, "Soro m," o biliri sooro ya. **15** Mgbe o na-eri nri uhuruchi n'ulo Livayi, otutu ndi ona utu na ndi mmehie soro ya na ndi na-eso uzo ya noro ebe ahụ, n'ihu na ndi na-esoghari ya di otutu. **16** Mgbe ndi ozizi iwu nke ndi Farisii huru ya ka o so ndi mmehie na ndi ona utu na-eri nri, ha juru ndi na-eso uzo ya si, "Gini mere o ji eso ndi mmehie na ndi ona utu na-eriko nri?" **17** Mgbe o nuru nke a, Jisosh

sirì ha, “Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. Abiaghi m ikpo ndi ezi omume kama ndi mmehie.” **18** N’oge a, ndi na-eso ụzọ Jon na ndi Farisii na-ebu onụ. Ndi mmadu biara juo ya si, “Gini mere ndi na-eso ụzọ Jon na ndi na-eso ụzọ ndi Farisii ji ebu onụ, ma ndi nke gi adighi ebu onụ?” **19** Jisos sirì ha, “O kwesiri na ndi a kporo oriri olulu di na nwunye ga-ebu onụ mgbe onye na-alu nwunye phuru no n’etiti ha? Ha apughị ibu onụ ogologo oge ya na ha nọ. **20** Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepụ onye na-alu nwunye ohuru. N’ubochi ahụ ka ha ga-ebu onụ. **21** “O dighi onye na-eji akwa ohuru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa. O buru na o mee nke a, akwa ohuru ahụ ga-adokapu site na nke ochie mee ka ndoka ya di njo karja. **22** O dighi onye na-agbanye mmanya ohuru na karama akpukpo ochie. O mee nke a, mmanya ahụ ga-agbawa karama akpukpo ochie ahụ, mee ka karama na mmanya laa n’iyi. Ee, a na-agbanye mmanya ohuru n’ime karama akpukpo ohuru.” **23** Otu ubochi izuike, ya na ndi na-eso ụzọ ya na-agafe n’ubi a kuru oka. Di ka ha na-agafe, ndi na-eso ụzọ ya malitere igbo ufodu ogbe oka n’ime oka ndi ahụ. **24** Ndi Farisii siri ya, “Lee, gini mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n’ubochi izuike.” **25** Ma o sirì ha, “Unu agutaghị ihe Devid na ndi so ya mere mgbe aguu guru ha? **26** N’oge Abjata bu onyeisi nchujaja, o banyere n’ulo Chineke taa achicha e chere n’ihu ya, nke ziri ezi na o bu naani ndi nchujaja kwesiri ita ya. O nyetukwara ndi ya na ha so.” **27** Mgbe ahụ, o gwakwara ha si, “E mere ubochi izuike maka mmadu, emeghi mmadu maka ubochi izuike.” **28** Ya mere, Nwa nke Mmadu bu Onyenwe o buladi ubochi izuike.

3 N’oge ozo, o banyere n’ulo ekpere, otu nwoke aka ya kponwuru akponwu nokwa n’ebe ahụ. **2** Ufodu ha no nacho uzo ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo ya orja n’ubochi izuike. **3** Ma o gwara nwoke ahụ aka ya kponwuru akponwu si, “Billie guzoro n’etiti ebe a.” **4** Mgbe ahụ o juru ha si, “Olee nke ziri ezi n’iwu ime n’ubochi izuike: o bu ime ezi ihe ka o bu ime ihe ojoo, izoputa ndu ka o bu ila ndu n’iyi?” Ma ha gbachiri nkiti. **5** O lere ha anya n’iwe, o wutere ya n’ihi na obi ha kporo nku. O sirì nwoke ahụ, “Setipu aka gi.” O setipuru aka ya, aka ya dizikwara nke oma. **6** Ngwangwa, ndi Farisii sitere n’ebe ahụ puo n’iwe. Gaa soro ndi otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n’iyi. **7** Ma Jisos na ndi na-eso ụzọ ya sitere n’ebe ahụ puo gaa nodu n’akuku osimiri. Igwe mmadu ndi sitere na Galili sooro ya. **8** Mgbe ha nuru ihe niile o na-eme, otutu mmadu biakwutere ya site na Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndi di n’ofe Jordan, na gburugburu Taja na Sajdon. **9** N’ihi idi ukwu nke igwe mmadu ahụ, o gwara ndi na-eso ụzọ ya ka ha debere ya ugbo mmiri nta nso ka o banye, iji gbochie igwe mmadu ahụ ikpagbu ya. **10** N’ihi na o gwoola otutu ndi orja, nke mere na ndi bu orja di iche iche na-agbalisi ike imetu ya aka. **11** Mgbe obula kwa ndi mmuo na-adighi ocha bi n’ime ha huru ya, ha na-ada n’ala n’ihu ya na-eti mkpu na-asị, “I bu Okpara Chineke!” **12** Ma o na-enyesi ha iwu ike ka ha hapu ikowa onye o bu. **13** O rigooro n’elu ugwu ma kporo ndi o choro nye onwe ya. Ha biakwutekwara ya. **14** O hoputara mmadu iri na abuo ndi ya na ha ga-anọ, mee ha ndi ozi. Ndi o ga-ezipu ikwusa ozioma, **15** nakwa ndi ga-enwe ikike ichupu mmuo ojoo. **16** Ndi a bu mmadu iri na abuo ndi o hoputara. Saimon (onye o kporo Pita). **17** Jemis nwa Zebedi na Jon

nwanne ya (ndi o gughariri aha Boanajis, nke putara “umu egbe eluigwe”), **18** Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tomos, Jemis nwa Alfios, Tadios, Saimon onye a na-akpo Zilot, **19** na Judas Iskariot, onye raara ya nye. **20** Emesija, o lotara n’ulo, ma igwe mmadu gbakotakwara ozo nke mere na ha enweghi ohere iri nri. **21** Mgbe ndi ikwu ya nuru nke a, ha biara gbalja idulata ya n’ulo ha, n’ihi na ndi mmadu na-asị, “Isi adighi ya mma.” **22** Ma ndi ozi iwu si Jerusalem bja sirì, “Mmuo Belzebug bi n’ime ya! O bukwa n’ike onyeisi ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo.” **23** Ma o kporo ha jiri ilu gwa ha okwu si, “Ekwensu o puru ichupu ekwensu? **24** O buru na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughi iguzo. **25** O buru na ezinaulo ekewa megide onwe ya, ezinaulo ahụ apughi iguzo. **26** O burukwa na ekwensu ebilie megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o nweghi ike iguzo; kama ogwugwu oge ya abiala nso. **27** N’ezie, o dighi onye nwere ike ibanye n’ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo ya niile, ma o bughi uzo kee nwoke ahụ sirì ike agbu. Mgbe ahụ o ga-enwe ike ibanye n’ulo ya, zukoro ngwongwo ya niile. **28** N’ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara unu mmadu mmehie na nkwalu niile nke ha kwuru. **29** Ma onye obula ga-ekwulu Mmuo Nso, enweghi ike igbaghara ya. O bu onye ikpe mmehie ebighi ebi mara.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** O kwuru nke a n’ihi na ha na-asị, “Mmuo na-adighi ocha bi n’ime ya.” **31** Mgbe ahụ, nne ya na umunne ya ndi nwoke biara, guzoro n’ezi. Ha ziri ozi ka a kporo ya. **32** Igwe mmadu gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya si, “Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na ndi nwanyị guzo n’ezi. Ha choro ihu gi.” **33** O zara si, “Onye bu nne m, ndi ole bukwa umunne m ndi nwoke?” **34** Mgbe ahụ, o lere ndi nọ ya gburugburu anya ma si, “Ndi a bu nne m, na umunne m ndi nwoke! **35** Onye obula na-eme uche Chineke bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanị, na nne m.”

4 N’oge ozo, o malitere izi ihe n’akuku osimiri. Igwe mmadu di ukwu gbara ya gburugburu, nke mere na o banyere n’ime ugbo nodu ala n’ime ya n’elu mmiri ahụ, ma igwe mmadu ahụ nokwa n’akuku osimiri ahụ. **2** O bidoro i kuziri ha otutu ihe n’ilu, ma n’ozizi ya, o sirì ha, **3** “Geenu nti! Otu onye oru ubi puru gaa iku mkpuru ya. **4** Mgbe o na-agha mkpuru, ufodu mkpuru dara n’akuku ụzọ, umu nnunụ biara tuturja ha. **5** Ufodu mkpuru dara n’ala nkume, ebe aja ntakiri di. Ha puputara ngwangwa n’ihi na ala di n’ebe ahụ emighi emi. **6** Ma mgbe anwu wara, o chagburu ha, ha kponwuo n’ihi na ha enweghi mgborogwu. **7** Mkpuru ndi ozo dara n’etiti ogwu; ogwu ahụ tolitere kpagbuo ha. Ha amikwaghị mkpuru. **8** Mkpuru ndi ozo nke dara n’ezi ala, puru, tolite, ma mja mkpuru na mmuba iri ato, iri isii, o buladi otu nari.” **9** O sirì ha, “Onye obula nwere nti ihu ihe, ya nuru.” **10** Ma mgbe o no naani ya, ndi ozi iri na abuo ahụ na ndi ozo nọ ya gburugburu juru ya ajuju banyere ilu ahụ. **11** O gwara ha si, “Enyela unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndi no n’ezi, a na-agwa ha ihe niile n’ilu, **12** nke mere na, “Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghị ahụ ihe obula, ha ga na-anu, nukwa, ma ha agaghị aghota ihe obula, ma o bughi ya, ha nwere ike chigharia buru ndi a gbaghaara.” **13** Mgbe ahụ, o juru ha si, “O bu na unu aghotaghị ilu a? Unu gesikwa anaa ghota ilu ndi ozo? **14** Ogha mkpuru ahụ na-agha okwu Chineke. **15** Mmadu ufodu di ka mkpuru ndi ahụ dara n’akuku ụzọ, ebe a kuru okwu ahụ. Ngwangwa ha nuru ya,

ekwensu na-abia napu ha okwu ahụ nke a kuru n'ime ha. **16** Ndi ozo di ka mkpuru a kuru n'ala nkume. Ha nuru okwu ahụ, were onu nabata ya n'otu mgbe ahụ. **17** Ma ebe ha na-enweghi mgboroṅwu n'ime ha, ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu biara n'ihu okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. **18** Ndi nke ozokwa, di ka mkpuru dara n'etiti ogwu, nuru okwu ahụ; **19** ma nchekasi nke ndu a, na nghogbu nke akunuba, na oke ojichio, nakwa ihe ndi ozo na-abata, kpagbuo okwu ahụ, mee ka o ghara imi mkpuru. (**aiṅ g165**) **20** Ndi ozo, di ka mkpuru a kuru n'eziala, nuru okwu ahụ, nabata ya ma mja mkpuru di iri ato, iri isii, maobu otu nari." **21** O siri ha, "A na-ebute orionka ka e jiri efere kpuchie ya maobu doneye ya n'okpuru akwa ndina? O bughi ka a doba ya n'elu ihe idoba iheokpu? **22** N'ihu na ihe niile e zoro ezo ga-aputa ihe ma ihe niile e kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. **23** Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru." **24** O siri ha, "Kpacharanu anya ihe unu na-anu. O bukwa ihe unu ji tuoro ndi ozo ka a ga-eji tuoro unu, maobu karja. **25** Onye nwere ihe ka a ga-enye karja; onye na-enweghi, o buladi nke o nwere ka a ga-anapu ya." **26** O sikaara, "Alaeze Chineke yiri ihe di otu a. O dika mgbe otu onye ghara mkpuru n'ala ubi. **27** Ehihie na abali, ma o no n'ura ma o tetara, mkpuru ahụ na-epupute na-etokwa, ma o maghi ka o si na-eme. **28** Ala ahụ n'onwe ya na-eme ka mkpuru ahụ puo. O na-epupute na mbu, too oko, emesia isi oka, n'ikepaazu o mijkwara mkpuru kara aka n'oko ya. **29** Mgbe oka ahụ chara igho ya, o na-eji mma iwe ihe ubi ya bja gbutuo oka ahụ, ghorokwa ogbe oka laa, n'ihu na oge iwe ihe n'ubi eruola." **30** Ozokwa, o siri, "Gini ozo ka anyi puru isi na alaeze Chineke yiri? Udi ilu di ahaa ka anyi ga-eji kwaa ya? **31** O di ka mkpuru mstaadi, nke bu mkpuru dikarisiri nta nke a na-aku n'ala. **32** Ma mgbe a kuru ya, o na-eto bukarja ihe niile a kuru n'ubi, o na-enwe alaka di ukwu nke bu na umu anu ufe nke eluigwe na-ezukwa ike n'okpuru ya." **33** O jiri otutu ilu yiri ndi a gwa ha okwu di ka ha puru ighota. **34** O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu jii ilu. Ma ya na ndi na-eso uzu ya naani nodu, o na-akwara ha ihe niile. **35** N'ubochi ahụ n'oge uhuruchi, o gwara ndi na-eso uzu ya si, "Ka anyi gafee n'ofe nke ozo." **36** Ha hapuru igwe mmadu ahụ ma koro ya, otu o di, ya na ha banyere n'ime ugbo. Ugbo ndi ozo dikwa na-eso ya. **37** Oke ifufe di ike bidoro ife, ebili mmiri na-awubakwa n'ugbo ahụ ruo na ugbo ha foduru ntakiri ka mmiri mie ya. **38** Ma Jisọs no n'azu azu ugbo ahụ na-arahu ura n'elu ohiri isi. Ndi na-eso uzu ya kpote ya si ya, "Onye ozizi, o metughgi gi n'obi na anyi n'ala n'iyi?" **39** O biliri oto, baara ifufe ahụ mba sika osimiri ahụ, "Kwusi! Dere jii!" Ifufe ahụ kwusiri, ebe niile dajuru deere jii. **40** O siri ndi na-eso uzu ya, "Gini mere unu ji atu oke egwu? O bu na unu enwebeghi okwukwe?" **41** Ha niile turu egwu, jurita onwe ha si, "Onye bu onye a? O buladi ifufe na ebili mmiri na-erubere ya isi!"

5 Ha gafee n'ofe ozo nke osimiri ahụ n'akuku obodo Gerazin. **2** Mgbe Jisọs sitere n'ugbo ahụ puta, otu nwoke mmuo na-adighi ocha si n'ebe a na-eli ozu bja zute ya. **3** Nwoke a bi n'etiti ili ndi ahụ. O dikwaghi onye obula puru ike ya agbu, o buladi jii eriri igwe kee ya. **4** N'ihu na e keela ya agbu ukwu n'aka otutu oge ma o dobisiri eriri igwe ndi ahụ, gbajisiekwa mkporo igwe di ya n'ukwu. O dikwaghi onye nwere ike ijideli ya. **5** O na-agahari n'etiti ili ahụ ehieha na abali na n'ugwu di ya gburugburu, na-eti mkpu, na-eji nkume

di nko na-egbukasi onwe ya ahụ. **6** Mgbe o sitere n'ebe di anya hu Jisọs, o gbaara oso gaa gbuo ikpere n'ihu ya. **7** O tiri mkpu n'oke olu si, "Gini ka mu na gi nwekoro, Jisọs, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-ario gi, biko, atala m ahuhu." **8** N'ihu na o nyela ya iwu si, "Si n'ime nwoke a puta, gi mmuo na-adighi ocha!" **9** Mgbe ahụ Jisọs juru ya si, "Gini bu aha gi?" Mmuo ojoo ahụ zaghachiri ya si, "Aha m bu Lijon, n'ihu na anyi di otutu." **10** Ma o riosiri ya aririo ike ka o ghara ichupu ha site n'obodo ahụ. **11** Igwe ezi no nso n'ebe ahụ na-akpa nri, na ndida ugwu di n'ebe ahụ. **12** Mmuo ojoo ndi a rioro ya si, "Biko ziga anyi n'etiti igwe ezi ndi a, ma hapu anyi ka anyi ocha n'ime ha." **13** O hapuru ha; mmuo ndi ahụ na-adighi ocha putara baa n'ime igwe ezi ndi ahụ. Igwe ezi ahụ niile, onuogbu ha ruru puku abuo, gbaara oso site na mkputamkpu ala onu mmiri dakpuo n'ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. **14** Ndi na-elekota igwe ezi ahụ gbaara oso laa, kosaa ihe mere n'ime obodo nakwa n'ala ahụ niile. N'ihu nke a, otutu mmadu putara ilere ihe mere. **15** Ha bjakwutere Jisọs, hu nwoke ahụ nke igwe mmuo ojoo bibu n'ime ya. O yi uwe, nodu ala, burukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. **16** Ndi huru ihe mere koro ihe niile mere nwoke ahụ mmuo ojoo bibu n'ime ya. Ha kokwara ihe mere igwe ezi ndi ahụ. **17** Mgbe ahụ, ha bidoro irio Jisọs ka o puora ha n'akuku ala ha. **18** Di ka o na-achio ibanye n'ime ugbo, nwoke ahụ mmuo ojoo ndi ahụ bibu n'ime ya ka o soro ha. **19** Ma Jisọs kwedighi, kama o siri ya, "Laa n'ulo, lakwuru ndi enyi gi, koro ha ihe oma Onyenwe anyi meere gi, na otu o si meere gi ebere." **20** Ya mere, o si n'ebe ahụ puo, malitekwa ikosa n'ime mpaghara Dekapolis ihe oma Jisọs meere ya. Ihe a juru mmadu niile anya. **21** Mgbe Jisọs jiri ugbo mmiri gafee n'akuku nke ozo, otutu igwe mmadu zokoro gbaa ya gburugburu mgbe o no n'akuku osimiri. **22** Ma otu n'ime ndiji ulo ekpere nke aha ya bu Jairoso bbara, mgbe o huru ya, o dara n'ala n'ukwu ya, **23** riosie ya aririo ike si, "Ada m nwanyi nke nta no n'onu onwu ugbo a. Biko, bja ka i bikwasi ya aka gi ka agwo ya, ka o dikwa ndu." **24** Ya mere, Jisọs soro ya gawa. Oke igwe mmadu sokwa ya na-akpagbu ya. **25** Ma otu nwanyi nokwa n'ebe ahụ, onye nori na-arja orja oruru obara afo iri na abuo. **26** O taala ahuhu di ukwu n'aka ndi dibja, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama orja ya idi mma, o na-aga n'ihu idi njo. **27** Ebe o nuru ala akuko banyere Jisọs, o sooro igwe mmadu ndi ahụ, sitere n'azu metu uwe ya aka. **28** N'ihu na o kwuolari n'ime obi ya si, "O buru nno na m enwe ike metu naani uwe ya aka, a ga-agwo kwa m." **29** Ngwangwa oruru obara ya kwusiri. O matakara n'ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n'orja ya. **30** N'otu oge ahụ Jisọs matara na ike esitela ya n'ahu puo. O tughariri gburugburu n'etiti igwe mmadu ahụ juo si, "Onye metu uwe m aka?" **31** Ndi na-eso uzu ya siri, "Lee otutu igwe mmadu gbara gi gburugburu, i sikwa abaa na-aju, 'Onye metu uwe m aka?'" **32** Ma Jisọs gara n'ihu na-ele anya gburugburu ihu onye mere ya. **33** Ma nwanyi ahụ, ebe o matara ihe mere n'ahu ya, bbara n'egwu n'ima jijiji daa n'ukwu ya, gwa ya ezikwu niile. **34** O siri ya, "Ada m nwanyi, okwukwe gi agwoala gi. Laa n'udu nwerekwa onwe gi site n'orja gi." **35** Mgbe o ka no na-ekwu okwu, ufodu ndi mmadu sitere n'ulo onyeisi ulo ekpere bbara si, "Ada gi nwanyi anwoala, olee ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ozo?" **36** Ma ka o nuru ihe ha kwuru, Jisọs gwara onyeisi ulo ekpere

ahụ si ya, “Atụla egwu, naanị kwere.” **37** O kweghị ka onye ọbụla ọzọ soro ya ma ọ bughị Pita, na Jemis na Jọn nwanne Jemis. **38** Mgbe ha bjarutere n’ụlọ onyendu ụlọ ekpere ahụ, ọ nūrụ ụzụ hụkwa ọtụtụ mmadụ ka ha nọ na-akwa akwa natikwa mkpu akwa. **39** Mgbe ọ batara, ọ sịrị ha, “Gịnị mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughị anwụ, ọ na-arahụ ural!” **40** Ma ha chiri ya ọchi. Mgbe ọ chụpụsiri ha niile n’ezi, ọ kpọrọ nne na nna nwatakiri ahụ, na ndị ya na ha so, banye n’ime ụlọ ebe nwatakiri ahụ dina. **41** O jidere ya n’aka sị ya, “Talita koum!” (nke putara, “Nwa agboghọ nta, asị m gi biliele!”). **42** Otu mgbe ahụ nwaagboghọ nta ahụ biliri ọtọ bido ijeghari (ọ gbara afọ iri na abụọ). Nke a juru ha niile anya nke ukwu. **43** Ma ọ dosiri ha aka na ntị ike, ka ha ghara igwa onye ọbụla ihe mere. Ọ sịrị ha, “Nyenụ ya nri ka o rie.”

6 Ọ sitere n’ebe ahụ puo laghachi n’obodo nke a mūrụ ya. Ndị na-eso ụzọ ya sooro ya gaa. **2** N’ụbọchị izuike, ọ banyere n’ụlọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru ọtụtụ ndị gere ya ntị anya. Ha kwuru sị, “Ebee ka nwoke si mụta ihe ndị a niile? Gịnịkwa bụ amamihe nke a e nyere ya? Lekwa ọrụ ebube nke a ọ rūrū?” **3** Onye a ọ bughị onye kapinta ahụ? Ọ bughị nwa Meri, burụkwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon? Ụmụnne ya ndị inyam ha esoghị anyị n’ebe a?” Iwe were ha n’ebe ọ nọ. **4** Ma Jisọs zara ha sị, “Onye amụma adighị enwe nsopurụ ọbụla n’obodo a mūrụ ya, na n’etiti ndị ikwu ya na n’ezinaụlọ o siri pụta.” **5** Ọ rughị ọrụ ebube ọbụla n’ebe ahụ. Ihe o mere bụ naanị ibikwasị mmadụ ole na ole ahụ na-esighị ike aka n’isi gwọ ha. **6** Enweghị okuwake ha juru ya anya. O jegharikwara n’obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. **7** Ọ kpọrọ mmadụ iri na abụọ ahụ na-eso ya, nye ha ikike zipu ha, abụọ abụọ. O nyere ha ikike ichupu mmuọ na-adighị ọcha. **8** Ndị a bụ iwu o nyere: “Unu ewerekwala ihe ọbụla maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achicha, maobu akpa, unu etinyela ego ọbụla n’ime belit unu. **9** Yirinu akpukpoukwu unu, unu eyikwala karịa otu uwe. **10** Mgbe ọbụla unu banyere n’ụlọ ọbụla, nogidenụ n’ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. **11** Ma ọ buru na obodo ọbụla anabataghị unu maobu egeghi unu ntị, kụchapunụ aja dī n’ukwu unu mgbe unu na-apu, ka ọ buru ihe ama megide ha.” **12** Ha puru kwusara ndị mmadụ ka ha chegharja. **13** Ha chupuru ọtụtụ mmuọ ojọ, teekwa ọtụtụ ndị ahụ na-esighị ike mmanụ, gwọ ha. **14** Eze Herod nūrū akukọ banyere ya, n’ihi na aha Jisọs aghoala okwu a kpụ n’onu. Ufodu na-asị, na ọ bụ “Jọn omee baptizim; na e meela ka o site na ndị nwuru anwụ bilie. Ọ bukwa nke a mere ka ike ọrụ ebube ji dī n’ime ya.” **15** Ndị ọzọ na-asị, “Ọ bụ Ilaija.” Ma ndị ọzọkwa kwuru na ọ bụ onye amụma dī ka otu n’ime ndị amụma mgbe ochie. **16** Ma mgbe Herod nūrū nke a, ọ sịrị, “Jọn onye ahụ m bipuru isi, emeela ka ọ site n’onwụ bilie!” **17** N’ihi na Herod n’onwe ya nyererị iwu ka e jide Jọn kee ya agbụ tūba ya n’ụlọ mkpọrọ. O mere nke a n’ihi Herodias burī nwanne Filip nwanne ya, onye ọ kpọrọ dika nwunye ya. **18** N’ihi na Jọn gwara Herod sị, “Ọ bughị ihe ziri ezi n’iwu ka i kpọrọ nwunye nwanne gi nwoke.” **19** N’ihi ya Herodias bu iro n’obi megide Jọn nachokwa ụzọ igbu ya, mana ọ pughị ime nke a, **20** n’ihi na Herod na-atụ egwu ma na-ehekwa Jọn, ebe ọ maara na ọ bụ onye ezi omume na onye dī nsọ. Mgbe ọ nūrū okwu ya, o nweghị udo n’obi ma ige ya ntị na-amasi ya. **21** N’ikpeazu,

ohere bjara mgbe Herod kpọrọ oriri n’ụbọchị ncheta omumu ya nye ndị okwa ha dī elu n’okpuru ọchịchị ya, ndịisi ndị ọchịagha na ndị bụ ndị ndu n’obodo Galili. **22** Mgbe ada Herodias bjara tee egwu, obi toro Herod na ndị niile ọ kpọrọ oriri uto. Eze gwara nwaagboghọ ahụ sị, “Riọ m ihe ọbụla i choro aga m enyekwa gi ya.” **23** O kwere ya nkwa n’okwa iyi sị, “Ihe ọbụla i rioro m aga m enye gi, ọ buladi okara alaee m.” **24** O jekwuru nne ya juo ya sị, “Ginị ka m ga-arị?” Ọ zara ya sị, “Isi Jọn omee baptizim.” **25** Ngwangwa, ọ bjakwutere eze riọ ya sị, “Achoro m ka i nye m, ugbu a, n’ime efere, isi Jọn omee baptizim.” **26** O wutere eze nke ukwu, ma n’ihi iyi ọ nūrū, na n’ihi ndị ọ kpọrọ oriri, ọ choghị iju inye ya ihe ọ rioro ya. **27** Ngwangwa o zipuru onye agha na-eche nche nye ya iwu ka ọ gaa bute isi Jọn. Ọ gara, bipu isi Jọn n’ụlọ mkpọrọ, **28** tinye isi ahụ n’ime efere butere nwaagboghọ ahụ onye nara ya bunye nne ya. **29** Mgbe ndị na-eso ụzọ ya nūrū nke a, ha bjara buru ozu ya gaa lie. **30** Ndị ozi Jisọs gbara ya gburugburu koro ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. **31** N’oge ahụ, n’ihi na ọtụtụ ndị mmadụ na-abja na-apukwa nke mere na ha enweghị ohere iri nri, ọ sịrị ha, “Soronu m, unu niile, ka anyi ga ebe dī juu, zuo ike nwa oge nta.” **32** Ya mere ha puru baa n’ime ugbo mmiri gaa n’ebe ha ga-anoduru naanị onwe ha. **33** Ma ọtụtụ mmadụ ndị huru ha mgbe ha na-apu matara ha, sitekwara n’obodo niile dī ebe ahụ gburugburu gbara ọsọ gbaruo ebe ahụ tupu ya na ndị na-eso ụzọ ya abiaruo. **34** Mgbe o sitere n’ugbo mmiri rj dara, ọ huru oke igwe mmadụ a ka ha zukoro. O nwere omijiko n’ebe ha nọ, n’ihi na ha dī ka aturu na-enweghị onye na-azu ha. Ọ malitekwa izi ha ọtụtụ ihe. **35** N’oge a, ọchịchiri ebidola igba, n’ihi ya, ndị na-eso ụzọ ya bjara gwa ya, “Ebe a bụ ọzara, chi ejiekwala. **36** Zilaga ndi a, ka ha gaa n’obodo nta ndi dī gburugburu ebe a, zutara onwe ha ihe ha ga-eri.” **37** Ma ọ zara sị ha, “Nyenụ ha ihe ha ga-eri.” Ha siri ya, “Anyi ga-eje izuta ogbe achicha nke narị denari abuo, iji nye ha ka ha rie?” **38** Ma ọ juru ha sị, “Ogbe achicha ole ka unu nwere? Gaanụ choputa.” Mgbe ha choputasiri, ha siri, “Ogbe achicha ise na azu abuo.” **39** Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadụ ahụ ka ha noyū ala n’otu n’otu n’elu ahijia ndi. **40** Ya mere, ha noduru ala, iri mmadū ise n’otu ebe, narị mmadū n’ebe ọzọ. **41** Ọ naara ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahū, welie anya ya elu, nye ekele. Ọ nyawara achicha ahū nye ya ndi na-eso ụzọ ya ka ha kee ndi mmadū ahū. Otu aka ahukwa ọ nyawakwara azu abuo ahū nyekwa ha niile. **42** Ha niile riri rijuo afo. **43** Ha tutuotara iberibe achicha na azu tutujuo nkata iri na abuo. **44** Onuogugu ndi nwoke riri ogbe achicha ahū dī puku mmadū ise. **45** Ngwangwa, o mere ka ndi na-eso ụzọ ya banye n’ugbo mmiri buru ya ụzọ gafee n’ofe nke ọzọ nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya noduru izilaga igwe mmadū ahū. **46** Mgbe ndi a niile lachara, ọ rigooro n’elu ugwu ikpe ekpere. **47** Mgbe uhuruhi bjara, ugbo mmiri ahū nọ n’etiti osimiri, ma naanị ya onwe ya nọ n’elu ala. **48** Mgbe ọ huru na ha nọ na nsogbu n’ihi na ikuku na-emegide ha, n’ihe dī ka elekere atọ nke ututu, o bidoro iga ije n’elu mmiri ibjakwute ha, ma o mere dī ka ọ choro igafe ha. **49** Ma mgbe ha huru ya ka ọ na-aga ije n’elu osimiri, ha chere na ọ bụ mmuọ, tie mkpu akwa. **50** N’ihi na ha niile huru ya, oke ujo tukwara ha. Na-atufughị oge, ọ gwara ha sị, “Nweenu obi ike! Ọ bụ m. Unu atula egwu.” **51** Emesja, ọ rigokwuru ha n’ime ugbo mmiri ahū, otu mgbe ahū ikuku ahū dara juu.

Ihe ndị a jukwara ha anya nke ukwu. **52** Obi ha mechiri emechi n'ihị na ha aghotaghị ihe banyere ọrụ ebube ogbe achicha ndị ahụ. **53** Mgbe ha gafere n'ofe nke ọzọ, ha rutere n'ala Genesaret ebe ha kedoro ụgbọ ha. **54** Ma ngwangwa ha putara n'ụgbọ, ndị nọ n'ebe ahụ matara onye ọ bụ. **55** Ha gbaara ọsọ gaa n'obodo nta niile dị ebe ahụ gburugburu butere ya ndị ọrịa n'ute ebe ọbụla ha nuru na o nọ. **56** Ebe ọbụla ọ bara, n'obodo ukwu maọbụ na obodo nta, maọbụ n'ubi, ndị mmadụ na-ebute ndị ọrịa nibe ha n'ahịa. Ha rịọrọ ya ka o kwere ka ha metụ ọ buladị ọnụm uwe ya aka; ndị niile meturu ya aka nwetara ọgwugwo.

7 Mgbe ndị Farisii na ụfọdụ ndị ozizi iwu sitere Jerusalem bịa gbara ya gburugburu, **2** ha huru na ụfọdụ ndị na-eso ụzọ ya ji aka na-adighi ọcha, ya bụ aka a na-akwoghị akwọ, na-eri nri. **3** Ndi Farisii na ndi Juu niile adighi eri nri ma ọ buru na ha akwoghị aka, n'ihị na ha na-ejigidesi aka ike n'ozizi na omenaala nke ndi okenye. **4** Mgbe ọbụla ha si n'ahịa lota, ha adighi eri nri ma ọ bughị ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa otutu omenaala ndi ọzọ di ka isacha iko, na ite mmiri na ketulu. **5** Ya mere ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru ya si, "Gini mere ndi na-eso ụzọ gi adighi ebi n'usoro omenaala ndi okenye. Karịa iji aka na-adighi ọcha rie nri ha?" **6** Ọ siri ha, "Amụma ahụ Aizaya buru banyere unu ndi ihu abuo bu eziokwu; di ka e dere ya si, "Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n'ebe m nọ. **7** Ofufe ha na-efe m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n'iwu." **8** Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwa aka ike n'omenaala nke mmadu." **9** Ma ọ gwakwara ha si, "Unu nwere ụzọ di mma n'anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n'onodu ya. **10** N'ihị na Mosis siri, 'Sopuru nne gi na nna gi,' na, 'onye obula kwujoro nne maobu nna ya ka e gbuo ya.' **11** Ma unu na-asị, na ọ buru na mmadu asi nne ya maobu nna ya, 'Ihe obula bu nke i gara erie n'aka m bu koban,' (nke putara onyine diri Chineke). **12** N'uzo di otu a, unu na-akwagide ndi mmadu ka ha hapu inyere nne na nna ha aka. **13** N'uzo di otu a, unu na-eme okwu Chineke ka ọ buru ihe efu, site n'omenaala unu nke unu nyefere n'aka ndi ọzọ. Ọ dikwa otutu ihe ndi ọzọ di ka nke a unu na-eme." **14** Ozokwa, ọ kporo igwe mmadu ahụ si ha, "Geenu m ntị onye obula, ma ghotakwanu nke a. **15** Ọ dighi ihe obula banyere n'ime mmadu puru imeru mmadu, kama ihe na-emeru mmadu bu ihe ahụ na-esite n'ime ya na-aputa." **16** Onye obula nwere ntị inu ihe, ya nuru. **17** Mgbe ọ hapuru igwe ndi mmadu ahụ banye n'ime ulo, ndi na-eso ụzọ ya juru ya maka ilu a. **18** Ọ siri ha, "Unu ọ ka di ka ndi na-enweghi nghota? Ọ bu unu aghotaghị na ihe obula banyere n'ime mmadu apughi imeru ya. **19** N'ihị na ihe di otu a anaghị abanye n'obi ha, kama ọ na-abanye n'ime afọ ha, si n'ebe ahụ a nyupu ya n'ulo nsi." (Site n'ikwu otu a, o mere ka ihe oriri niile di ọcha.) **20** Ọ sikhwara, "Ọ bu ihe sitere n'ime mmadu puta na-emeru ya. **21** N'ihị na ọ bu n'ime obi mmadu ka echiche ojoo niile si aputa, ya na ikwa iko niile di iche iche, izu ohi, igbu mmadu, **22** ikwa iko nke ndi nwere di na nwunye, ochicho idotara onwe gi ihe ndi ọzọ nwere, ekworo, aghughu niile, adighi ọcha niile, inwe anya ufu n'ebe ndi ọzọ nọ, nkwalu niile, nganga na enweghi uche obula. **23** Ihe ojoo ndi a niile na-esite n'ime mmadu a puta. Ha bukwa ihe na-emeru mmadu." **24** Ọ hapuru ebe

ahụ gaa n'akuku obodo Taja. N'ebe ahụ ọ banyere n'ime otu ulo. Ma o nwekwaghị ike izo onwe ya, n'agbanyeghi na ọ choghị ka a mata na ọ nọ ebe ahụ. **25** Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakiri nke mmuo na-adighi ọcha bi n'ime ya nuru maka ya, ọ bjara daa n'ukwu ya. **26** Nwanyi a bu onye Griik a muru n'akuku Sairo-Fonisia. Ọ rioro ya ka ọ chupuru ya mmuo ojoo ahụ bi n'ime nwa ya nwanyi. **27** Ọ siri ya, "Hapu ka umuntakiri buru uzo rie ihe, n'ihị na o zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita." **28** Ma ọ zagbachiri ya si, "Onyenwe m, ma umu nkita na-erikwa iberibe nri umuntakiri si na tebul tupu n'ala." **29** Mgbe ahụ, ọ siri ya, "Nwanyi, i zara nke oma, n'ihị osisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyi ugbu a." **30** Ọ laghachiri n'ulo ya, hụ nwantakiri ahụ ka o dina n'elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apuokwala. **31** Emesia, ọ hapuru akuku Taja gabiga Saidon bjaruo n'osimiri Galili ruo n'obodo ndi di na Dekapolis. **32** Ha duteere ya otu nwoke ntị chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rioro ya ka o bikwasi ya aka. **33** O duuru ya puo n'ebe igwe mmadu ahụ nọ, runye ya mkpisiaka n'ime ntị ya abuo. Mgbe ahụ ọ gbupukwara onu mmiri metukwa ya aka n'ire. **34** O leliri anya n'eluigwe suo ude si ya, "Ef fata," nke putara "Meghee!" **35** Ngwangwa, ntị ya meghere, a topukwara ire ya, ọ malite ikwu okwu nke oma. **36** Jisos nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obula, ma mgbe ọ na-eme nke a ha gara n'ihu na-akosa ya ebe niile. **37** Ọ turu ha n'anya nke ukwu, ha kwuo si, "O meela ihe niile nke oma. Ọ na-eme ka ọ buladi ndi ntị chiri nu ihe, ma mee ka ndi ogbi kwuo okwu."

8 N'oge ahụ, igwe mmadu ọzọ zukoro. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, ọ kporo ndi na-eso ụzọ ya si ha, **2** "Enwere m omijiko n'ebe igwe mmadu ndi a nọ. Nke a na-eme ya ubochi atọ anyi na ha nọ. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. **3** Ọ buru na m ezilaga ha n'ulo ha, ụfọdụ n'ime ha ga-ada n'uzo n'ihị aguu. N'ihị na ụfọdụ ha si n'ebe di anya bja." **4** Ndi na-eso ụzọ ya zara ya, "Ebee ka mmadu ga-achota achicha ga-ezuru ndi a n'ime ozara a?" **5** Jisos juru ha si, "Ogbe achicha ole ka unu nwere?" Ha zara si, "Asaa." **6** Ọ gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. O weere ogbe achicha asaa ahụ kpee ekpere. Ọ nyawasiri ha, nye ha ndi na-eso ụzọ ya ka ha kee igwe mmadu ahụ niile. Ha kekara ya nye igwe mmadu ahụ. **7** Ha nwekwara azu ole na ole. O weere ya kpee ekpere, ọ gwara ha ka ha kesaakwa ya. **8** Ha riri, rijuo afọ. Ha tutukotara iberibe achicha dafuru n'ebe ndi a nọ rie nri. Ha tutujuru nkata asaa. **9** Ndi riri nri a ruru ihe dika puku mmadu anọ. Mgbe ahụ o zilagara ha. **10** Ngwangwa, ya na ndi na-eso ụzọ ya banyere n'ugbo mmiri gaa n'akuku obodo Dalmanuta. **11** Ndi Farisii bjakwutere ya malite nrurita uka, na-achọ ihe iribama si n'eluigwe, iji nwalee ya. **12** Ọ suru ude nke ukwu n'ime onwe ya si, "Gini mere ogbo a ji achọ ihe iribama? N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o nweghi ihe iribama a ga-egosi ogbo a." **13** Ọ hapuru ha n'ebe ahụ banyekwa n'ugbo mmiri ọzọ, igafe n'ofe ọzọ nke osimiri ahụ. **14** Ndi na-eso ụzọ ya chefuru iwere achicha. Ọ bu naanị otu ogbe achicha foduru ha n'ime ugbo. **15** Ọ dorọ ha aka na ntị si, "Kpacharanu anya. Lepunu anya maka ihe na-eko achicha ndi Farisii na nke Herod." **16** Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asị, "Ọ bu n'ihị na anyi enweghi achicha." **17** Mgbe Jisos ghotara isi mkparita uka ha, ọ juru ha si, "Gini mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghi achicha? Ọ putara na

unu adighi ahụ maobu aghota? Obi unu o siri ike? **18** Unu nwere anya nke na-adighi ahụ ụzọ? Unu nwere ntị ma unu adighi anụ ihe? Ọ ga-abụ na unu adighi echeta? **19** Mgbe m ji ogbe achicha ise zuo puku mmadu ise, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? Ha zara si ya, “Nkata iri na abuo.” **20** “Mgbe m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadu ano, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara?” Ha zara si ya, “Nkata asaa.” **21** Ọ siri ha, “Unu ka no na-enweghi nghota?” **22** Mgbe ha ruru Betsaida, ufodu mmadu kpotaara ya otu onye isi rijo ya ka o metu ya aka, **23** Ọ duuru onye isi ahụ n’aka puo n’azu obodo. Mgbe ahụ, ọ gbúsara onu mmiri n’anya ya metukwa ya aka n’anya. Ọ juru ya si, “! na-ahụ ihe obula?” **24** Nwoke ahụ leliri anya elu ma si, “Ana m ahụ ndi mmadu ma ha di ka osisi na-agahari agahari.” **25** Nke ugboro abuo Jisosh metukwara ya aka n’anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke oma. **26** Ọ zilagara ya ulo ya si ya, “Abanyekwala n’ime obodo.” **27** Mgbe ahụ Jisosh na ndi na-eso ụzọ ya gara n’obodo nta ndi ozo di gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n’uzo, ọ juru ndi na-eso ụzọ ya si, “Onye ka ndi mmadu na-asị na m bu?” **28** Ha zara ya si, “Ufodu na-asị na i bu Jon omee baptizim, ndi ozokwa si na i bu Ilaia maobu otu n’ime ndi amuma.” **29** Ma ọ juru ha si, “Ma unu onwe unu, ọ bu onye ka unu na-asị na m bu?” Pita zara si, “! bu Kraist ahụ.” **30** Ọ doro ha aka na ntị si ha agwakwala onye obula ihe banyere ya. **31** Emesia, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadu aghaghị ihu ofutu ahulu di iche iche, ndi okenye, na ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu ga-aju ya, na aghaghị igbu ya, ma ọ ga-ebili n’onwu mgbe ubochi nke ato gasiri. **32** Ọ gwaghere ha ihe ndi a onu. Ma Pita kporo ya puo n’otu akuku, bido jbara ya mba. **33** Ma ọ tughariri lee ndi na-eso ụzọ ya anya, baara Pita mba si ya, “Si n’ebe m no puo ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughi uche Chineke, ha bu echiche mmadu.” **34** Mgbe ahụ, ọ kporo ndi na-eso ụzọ ya na igwe mmadu ahụ. Ọ gwara ha si, “Ọ buru na onye obula achoo iso m, ya guo ndu ya di ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m n’azu. **35** N’ihi na onye na-azo ndu ya ka ọ ga-efunari, ma onye obula gururu ndu ya di ka ihe furu efu n’ihi m, na n’ihi ozio ma, ga-azoputa ya. **36** Uru ginj ka ọ ga-abara mmadu, iritecha uwa niile n’uru ma tufuo ndu ha? **37** Ọ di ihe ozo di n’uwa mmadu nwere ike iji gbanwere ndu ya? **38** Ọ buru na ihere na-eme onye obula n’ihi m na n’ihi okwu m n’uwa ojojo a, na n’uwa mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadu, mgbe ọ ga-abjaghachi n’ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ.”

9 Ma ọ gwara ha si, “N’ezie asị m unu, ufodu n’ime ndi guzo n’ebe a, agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe ọ ga-abia n’ike.” **2** Mgbe ubochi isii gasiri, Jisosh kporo Pita na Jemis na Jon, duru ha rigoro n’elu ugwu di elu. N’ebe ahụ ka ha noduru naanị ha. N’ebe ahụ, a gbanwere odidi ya n’ihu ha. **3** Uwe ya na-enwu ocha karja udi ocha obula anya hurula. Ọ dikwa ocha karja nke onye obula n’uwa nwere ike ime ka ihe di ocha. **4** Ha huru Ilaia na Mosis ka ha putara soro Jisosh na-ekwu okwu. **5** Pita gwara Jisosh si, “Onye ozizi, ọ di mma ka anyi nodu n’ebe a. Ka anyi wuo ulo ikwu ato. Otu ga-abu nke gi, otu a buru nke Mosis, nke ozokwa a buru nke Ilaia.” **6** Ọ makwaghị ihe ọ ga-ekwu n’ihi na oke egwu turu ha. **7** Mgbe ahụ, igwe ojii putara kpuchie ha. Olu sitere n’igwe ojii ahụ daa si, “Onye a bu Okpara m, onye m

huru n’anya. Geenu ya nti.” **8** Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, ọ dikwaghị onye ozo ha huru, karja naanị Jisosh. **9** Mgbe ha si n’elu ugwu ahụ na-aridata, Jisosh nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obula ihe ha huru, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadu ga-esi n’onwu bilie. **10** Ha zobere ihe a n’etiti onwe ha, na-ekwurita okwu na-atule ihe isi n’onwu bilie putara. **11** Ma ha juru ya si, “Gini mere ndi ozizi iwu jiri si na Ilaia aghaghị ibu ụzọ bia?” **12** Ọ gwara ha si, “Ọ bu ezie, Ilaia ga-ebu ụzọ bia, na-emekwa ka ihe di ka ọ di na mbu. Ma gini mere e jiri dee na Nwa nke Mmadu ga-ahụ otutu ahulu, burukwa onye a juruaju? **13** Ka m gwa unu, Ilaia abjalari. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha choro di ka e dere banyere ya.” **14** Mgbe ha bjarutere n’ebe ndi na-eso ụzọ ya no, ha huru oke igwe mmadu ka ha ghara ha gburugburu, hukwa ufodu ndi ozizi iwu ka ha na ha na-arurita uka. **15** Ngwangwa, mmadu ahụ niile huru ya, udiri ya juru ha anya. Ha gbaara oso gaa kelee ya. **16** Ọ juru ha si, “Unu na ha ọ narurita uka banyere gini?” **17** Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ zara ya si, “Onye ozizi akpotaara m gi nwa m nwoke, nke mmuo ojojo bi n’ime ya, nke mekwa ka ọ daa ogbi. **18** Mgbe obula mmuo ojojo ahụ malitere isogbu ya, ọ na-atu ya n’ala. Mgbe ahụ, ọ na-agbo ufufu n’onu ya, na-ata ikikere eze, anu ahụ ya na-esikwa ike. Arjoro m ndi na-eso ụzọ gi ka ha chupu mmuo ojojo a, ma ha enweghi ike.” **19** Ọ zaghachiri ha si, “Unu ogbo na-enweghi okwukwe. Ruo ole mgbe ka mụ na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpotaranu m ya!” **20** Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahụ. Mgbe mmuo ojojo ahụ huru ya, ngwangwa, o nughariri nwata ahụ nke ukwu, ọ daa n’ala na-aturu onwe ya n’ala, na-agbokwa ufufu n’onu ya. **21** Jisosh juru nna nwata ahụ si, “Olee mgbe ihe a bidoro?” Ọ zara si, “Site na mgbe ọ bu nwata nta. **22** Ọ naeme ya ka ọ daba n’oku, maobu na mmiri, ka ọ laa ya n’yi. Ọ buru na ọ di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka.” **23** Jisosh siri ya, “Ọ buru na i nwere ike? Ihe niile puru ime n’ebe onye kwere ekwe no.” **24** Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri mkpu si, “Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!” **25** Mgbe Jisosh huru na igwe mmadu na-agba oso na-abia n’ebe ahụ, ọ baara mmuo ahụ na-adighi ocha mba si, “Gi mmuo ojojo nti me na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n’ime nwata a puta! Abanyekwala n’ime ya ozo!” **26** O tiri mkpu n’oke olu, nugharia nwata ahụ nke ukwu ma site n’ime ya puta. Nwata ahụ togboro n’ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile no n’ebe ahụ siri, “Ọ nwola!” **27** Ma Jisosh jidere ya n’aka selite ya elu, mee ka o guzo n’ukwu ya. O guzokwara. **28** Ma mgbe ọ banyere n’ime ulo ndi na-eso ụzọ ya juru ya na nzuzo si, “Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?” **29** Ọ siri ha, “Ọ bu naanị site n’ike ekpere ka a puru ichupu udi a.” **30** Ha siri n’ebe ahụ puo gafee Galili. Ọ choghi ka onye obula mata maka ya, **31** n’ihi na ọ na-ezi ndi na-eso ụzọ ya ihe. Ọ siri ha, “A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n’aka umu mmadu, ha ga-egbukwa ya ma ọ ga-ebili n’onwu mgbe mkpuru ubochi ato gasiri.” **32** Ma ha aghotaghị ihe ọ na-agwa ha. Egwu tukwara ha i ju banyere ya. **33** Emesia, ha bjaruru Kapanom. Mgbe ọ banyere n’ulo, ọ juru ha si, “Gini ka unu na-arurita uka banyere ya n’okporouzo?” **34** Ma ha gbara nkiti, n’ihi na ha ruritara uka n’okporouzo banyere onye di ukwu karja ibe ya. **35** Ọ noduru ala kpo mmadu iri na abuo ahụ, si ha, “Ọ buru na onye obula choro ibu onye mbu, ọ ghaghị ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-

ejere mmadu niile ozi.” 36 Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n’etiti ha. O kuuru nwata ahụ n’aka ya si ha, 37 “Onye obula nabatara otu n’ime umuntakiri ndi a n’aha m, na-anabata m. Ma onye obula nabatara m, o bughị m ka o nabatara, kama o na-anabata onye zitere m.” 38 Jon sirị ya, “Onye ozizi, anyị hụrụ otu onye na-achupu mmuọ ojoo n’aha gi, ma anyị gbaliri igbochi ya n’ihi na o bughị otu onye n’ime anyi.” 39 Ma Jisọs gwara ha si, “Unu egbochila ya, n’ihi na onye obula ji aha m na-arụ ọrụ ebube agaghị ekwu okwu ojoo megide m. 40 N’ihi na onye obula na-adighi emegide anyi dnyeere anyi. 41 N’ezikwu asị m unu, onye obula ga-ekunye unu otu iko mmiri n’aha m, n’ihi na unu bu ndi nke Kraist, ga-anatakwa ugwo ọrụ ya. 42 “O burukwa na onye obula emee ka otu n’ime ndi a di nta kweere na m jehie, o ga-akara onye ahụ mma ma o buru na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n’olu ya, tūnye ya n’ime oke osimiri. 43 O buru na aka gi na-eme ka i jehie, gbupụ ya. O ga-akara gi mma inwe ọrụ baa na ndu karja inwe aka abuo banye n’oku ala mmuọ, ebe oku ya na-adighi anwu anyu; (Geenna g1067) 44 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.” 45 O buru na ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupụ ya, tufukwaa ya, n’ihi na o ga-akara gi mma iba na ndu na ngwuro karja inwe ukwu abuo a tūnye gi n’oku ala mmuọ; (Geenna g1067) 46 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.” 47 O buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupụ ya. O ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n’alaeze Chineke, karja inwe anya abuo a tūnye gi n’oku ala mmuọ, (Geenna g1067) 48 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.” 49 A ga-eji oku nuchaa onye obula di ka nnu. 50 “Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa uto, olee ka i ga-esi mee ka o toọ uto ozo? Ya mere, nweenu nnu n’ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n’udo.”

10 O hapuru ebe ahụ gaa n’obodo ndi di na mpaghara Judia ma gafeekwa n’ofe Jordan. Igwe mmadu bjakwutekwa ya, ozo, di ka o si emekwa, o ziri ha ihe. 2 Ufodu ndi Farisii bjara, ma n’ihi i nwalee ya, ha juru ya si, “O ziri ezi n’ihu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghi m?” 3 Ma o zara ha si, “Gini ka Mosis nyere unu n’ihu?” 4 Ha sirị, “Mosis kwenyere ka nwoke dee asambodo alukwaghi m, nye nwunye ya ma zilaga ya.” 5 Jisọs sirị ha, “O bu n’ihi na obi unu sirị ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a. 6 Ma na mmalite nke okike uwa, Chineke kere ha nwoke na nwanyi.” 7 N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. 8 Ha abuo ga-abu otu anu ahụ. Ya mere, ha abukwaghi mmadu abuo ozo, kama otu anu ahụ. 9 Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya.” 10 Mgbe ha banyere n’ulo, ndi na-eso uzo ya juru ya ozo ihe banyere okwu a. 11 O sirị ha, “Onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m ma luru nwanyi ozo na-eme mmehie ikwa iko megide ya. 12 Ma o buru na nwanyi obula agbaa di ya alukwaghi m ma luru nwoke ozo, o na-emekwa mmehie ikwa iko.” 13 Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o metu ha aka, ma ndi na-eso uzo ya baara ha mba. 14 Ma mgbe Jisọs huru nke a, iwe were ya nke ukwu, o sirị ha, “Hapuru umuntakiri ka ha bjakwute m. Unu egbochikwala ha. N’ihi na alaeze Chineke bu nke ndi di otu a. 15 N’ezikwu asị m unu, onye obula nke na-agaghi anabata alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghi aba n’ime ya.” 16 Mgbe ahụ, o kuuru ha n’aka ya, bikwasị ha aka ya

abuo ma gozie ha. 17 Mgbe o na-ebili njem, otu nwoke gbaara oso bja gbuo ikpere n’ihu ya. O juru ya si, “Ezi onye ozizi oma, gini ka m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) 18 Jisọs sirị ya, “Gini mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naanị Chineke. 19 I maara ihe niile enyere n’ihu: ‘Egbula mmadu, a kwala iko, e zula ohi, a gbalama ugha, a ghogbula mmadu ihe gi, so puru nne na nna gi.’” 20 O sirị ya, “E, onye ozizi, Edebezuhaala m ha niile siteri na mgbe m bu nwata.” 21 Jisọs lere ya anya, hu ya n’anya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, “O foduru naanị otu ihe i ga-eme. Laa, ugbu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe akw n’eluigwe. Mgbe ahụ biaghachi soro m.” 22 Mgbe o nuru okwu a, ihu ya gbaruru. O sitere n’ebe ahụ puo na mwute, n’ihi na o bu ogaranya nke nwere otutu akunuba. 23 Jisọs leghariri anya gwa ndi na-eso uzo ya si, “Lee ka o si buru ihe rara ahụ na onye ogaranya ga-abanye n’alaeze Chineke.” 24 Okwu ya turu ndi na-eso uzo ya n’anya, ma Jisọs gwakwara ha ozo si, “Umuntakiri, o bu nnoo ihe rara ahụ ibanye n’alaeze Chineke. 25 O diri inyinya kamel mfe isite n’anya agiga gafee, karja onye ogaranya ibanye n’alaeze Chineke.” 26 Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juritara ihe ha si, “Onye kwanu ka a ga-azoputa?” 27 Ma Jisọs lere ha anya si ha, “N’ebe mmadu no, o bu ihe rara ahụ. Ma n’ebe Chineke no, ihe niile di mfe. O dighi ihe rara Chineke aho ime.” 28 Pita malitere igwa ya si, “Anyi ahapula ihe niile soro gi!” 29 Jisọs sirị, “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, o dighi onye obula hapuru ulo ya, maobu umunne ya ndi nwoke, maobu umunne ya ndi nwanyi, maobu nne ya, maobu nna ya, maobu umuntakiri ya, maobu ala ubi ya n’ihi m, na n’ihi ozioma a, 30 nke na-agaghi anataghachikwa n’uwa a, ulo, umunne ndi nwoke, umunne ndi nwanyi, nne, umuaka na ala ubi, tinnyere mkpagbu, ihe ruru okupku narị karja ihe niile nke o hapuru. O ga-anatakwa ndu ebighi ebi n’uwa ozo. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Ma otutu ndi bu uzo ga-abu ndi ikpeazu, ma otutu ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu uzo.” 32 Ha no n’uzo na-aga Jerusalem, ma Jisọs no n’ihu ha, nke a juru ndi na-eso uzo ya n’anya. Otu a kwa, ndi mmadu niile na-abia ha n’azu tukwara egwu. Ozokwa, o kpuru mmadu iri na abuo ahụ n’akuku, malite igwa ha ihe gaje idakwasị ya. 33 O sirị, “Leenu, anyi na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n’aka ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu. Ha gaa ya ikpe onwu, nyefekwa ya n’aka ndi mba ozo. 34 Ha ga-akwa ya emo, gbusakwa ya onu mmiri asu, pja ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ubochi ato gasiri, o ga-esite n’onwu bilie.” 35 Jemis na Jon umu Zebedi bjakwutere ya. Ha sirị ya, “Onye ozizi, anyi choro ka i meere anyi ihe obula anyi roro.” 36 O sirị ha, “Gini ka unu choro ka m meere unu?” 37 Ha sirị ya, “Kwere ka otu onye n’ime anyi noro n’aka nri gi, onye nke ozo n’aka ekpe gi n’ime ebube gi.” 38 Ma Jisọs sirị ha, “Unu amataghi ihe unu na-ario. Unu puru ihu iko ahụ mu onwe m ga-anu maobu buru ndi a ga-eme udi baptizim a ga-eme m?” 39 Ha zaghachiri ya, “Anyi puru.” Jisọs sirị ha, “Unu ga-anu iko m ga-anu, a ga-emekwa unu baptizim nke a ga-eme m. 40 Ma inodu n’aka nri m maobu n’aka ekpe m abughi ihe diri m inye, kama onodu ndi a diri ndi a kwadooro ha.” 41 Mgbe mmadu iri ndi ozo nuru nke a, iwe juputara ha obi n’ihi Jemis na Jon. 42 Ma Jisọs kpokotara ha niile si ha, “Di ka unu onwe unu maara, ndi eze nke ndi mba ozo, na ndi a maara aha ha, na-eji aka ike na-achi ndi no n’okpuru ha. 43 Ma n’etiti

unu o gaghị adị otu a. Kama onye ọbụla chọrọ idị ukwuu n'etiti unu ga-abụ onye na-ejere unu ozi. **44** Onye ọbụla nke chọrọ ibụ onye mbụ n'etiti unu, ga-abụ ohu mmadụ niile. **45** N'ihu na Nwa nke Mmadụ abjaghị ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndụ ya ka ọ burū ihe mgbatụta nke ọtụtụ mmadụ.” **46** Mgbe ha ruru Jeriko, di ka Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya na ọtụtụ igwe mmadụ sitere n'obodo Jeriko na-apụ, otu nwoke kpuru isi aha ya bụ Batimios (aha ya pụtara “nwa nwoke Timios”), onye arịrịọ nọdurū ala n'akụkụ ụzọ. **47** Mgbe ọ nūrū na ọ bụ Jisọs onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asị, “Jisọs, nwa Devid, meere m eberel!” **48** Ọtụtụ mmadụ bara ya mba ka o mechie ọny. Ma ọ nọgidesirị ike na-eti mkpu na-asị, “Nwa Devid, meere m eberel!” **49** Jisọs kwusirị kwuo sị, “Kpọọny sị,” Ya mere ha kpọrọ onye isi ahụ, sị ya, “Mesaa ihu gi bilie n'ụkwụ gi, ọ na-akpọ gi.” **50** Ọ tufuru uwe mwūda ya, wulie n'ụkwụ ya, bjakwute Jisọs. **51** Jisọs sirị ya, “Ginị ka i choro ka m meere gi?” Onye isi ahụ sirị ya, “Onye ozizi m, achoro m ka m hụ ụzọ.” **52** Jisọs sirị ya, “Laa, okwukwe gi azoputala gi.” N'otu oge ahụ, o bidoro ihu ụzọ, sorokwa ya gawa n'ụzọ ahụ.

11 Mgbe ha na-abjara Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n'Ugwu Oliv. Jisọs zipurū mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya. **2** Ọ gwara ha sị, “Gaanu n'ime obodo nta di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinnya e kedoro n'ebe ahụ nke onye ọbụla na-rikwasibeghị n'elu ya. Topunụ ya n'agbụ, kputaranu m ya. **3** Ọ burū na onye ọbụla asị unu, ‘Ginị mere unu ji na-atopu ya n'agbụ?’ sịnụ onye ahụ, ‘Ọ di Onyenwe anyị mkpa, ọ ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.’” **4** Ha ruru ma hụ otu nwa inyinnya e kedoro n'akụkụ ụzọ, n'ihu otu ụlọ nke di n'ama. Di ka ha na-atopu ya, **5** ụfọdụ mmadụ guzo n'ebe ahụ sirị ha, “Ginị ka unu na-eme, unu na-atopu nwa inyinnya a?” **6** Ha gwara ha ihe Jisọs kwuru, ha hapụkwara ha ka ha tọrọ inyinnya ibu ahụ. **7** Ha kpụtara Jisọs nwa inyinnya ahụ, ma wụkwasi kwa uwe ha n'elu ya, ọ nọkwasi rī n'elu ya. **8** Ọtụtụ mmadụ túsara uwe ha n'okporo ụzọ, ma ndi ọzọ túsara alaka osisi ha gbutere n'ohja. **9** Ndi na-aga n'ihu na ndi na-esokwa n'azu, tiri mkpu na-asị, “Hozanna!” “Onye a gozirī agozī ka onye ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!” **10** “Ngozi dirī kalue ahụ na-abia nke nna anyi Devid!” “Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!” **11** Mgbe ọ batara na Jerusalem, ọ gara n'ime n'ụlọso ukwu ahụ. Mgbe o legharichara anya n'ihu niile di n'ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na chi ejielā, ya na ndi na-eso ụzọ ya purū gaa Betani. **12** N'echi ya, mgbe ha si Betani na-aputa, agụu guru ya. **13** Site n'ebe di anya, ọ hurū otu osisi fiig nke nwere akwkwọ ndu. Mgbe ọ bjaruru osisi ahụ nso, ọ gaghari rī n'ukwu ya niile ma ọ ga-achota mkpuru n'elu ya, ma ọ hughị mkpuru ọbula, naanị akwkwọ ndu, n'ihu na oge a abughị oge osisi a ji amị mkpuru. **14** Mgbe ahụ, ọ gwara osisi ahụ sị, “Ka mmadụ ọbula ghara iri mkpuru sitere na gi ruo ebighi ebi.” Ndi na-eso ụzọ ya nūrū mgbe o kwuru okwu a. (**aiōn g165**) **15** Mgbe ha ruru Jerusalem, ọ banyere n'ime ụlọso ukwu, bido ichpu ndi na-azu ahia na ndi na-ere ahia n'ebe ahụ. O kpughariri tebul ndi na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n'odu ahia ndi na-ere nduru. **16** O gbochikwara onye ọbula iwebata ngwongwo ahia orire n'ime ụlọso ukwu ahụ. **17** Ma di ka ọ na-ezi ha ihe, ọ sirī, “Ọ bụ na-edeghi ya sị, Ụlọ m ka a ga-akpọ ụlọ ekpere nye mba niile? Ma unu emeela

ya ọgba ndi na-apunara mmadụ ihe n'ike.” **18** Mgbe ndiisi nchujā na ndi ozizi iwu nūrū nke a, ha malitere na-achọ ụzọ igbu ya ma ha tūrū egwu ya n'ihu na ozizi ya juru igwe mmadụ niile ahụ anya. **19** Mgbe uhuruchi bjara, Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya siri n'obodo ahụ puo. **20** N'isi ụtutu echi ya, mgbe ha na-agafe, ha hurū na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kpọnwū. **21** Pita chetara ihe merenụ ma si ya, “Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i burū ọny akpọnwū!” **22** Jisọs zara ha sị, “Nweenū okwukwe n'ime Chineke. **23** N'ezie agwa m unu, ọ burū na onye ọbula asị ugwu a, ‘Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa dabanye n'oke osimiri,’ nke na-enweghị obi abūo n'ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru ga-emezu, ihe ahụ ọ kwuru ga-emezuka. **24** Ya mere, ka m gwa unu, ihe ọbula unu rjoro n'ekpere, kwerenū na unu anatala ya, ọ ga-abukwa nke unu. **25** Ma mgbe ọbula unu guzoro na-ekpe ekpere, gbaghanū, ma ọ burū na unu nwere ihe ọbula megide onye ọbula, ka Nna unu nke bi n'eluigwe gbaharakwa unu mmehie unu. **26** Ma ọ burū na unu agbaharaghī, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghī agbaharakwa unu mmehie unu.” **27** Mgbe ha rutere Jerusalem ozo, ọ nọ na-ejeharī n'ime ogige ụlọso ukwu ahụ, ndiisi nchujā, na ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi Juu bjakwutere ya. **28** Ha sirī ya, “Olee ikike i ji eme ihe ndi a i na-eme? Onye nyere gi ikike ime ha?” **29** Jisọs sirī ha, “Aga m ajū unu otu ajujū, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a. **30** Baptistin nke Jon, o sitere n'eluigwe ka ọ bụ n'aka mmadū? Gwanū m.” **31** Ha kpari tara ụka n'etiti onwe ha ma sị, “Ọ burū na anyi asi, ‘O sitere n'eluigwe,’ ọ ga-asī anyi, ‘Ginị mere unu na-ejighi kwenye na ya?’ **32** Ma ọ burū na anyi asi, ‘O sitere n'aka mmadū.’” (Ha na-atū egwu ndi mmadū, n'ihu na ha niile kwenyere na Jon bụ onye amūma n'ezie.) **33** Ya mere ha zara Jisọs sị, “Anyi amaghī.” Jisọs zaghachikwara ha sị, “Agakwaghī m agwa unu ụdi ikike m ji na-eme ihe ndi a.”

12 Mgbe ahụ, ọ bidoro igwa ndi ahụ okwu n'ihu sị, “Otu nwoke kurū mkpuru vajinī n'ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahụ gburugburu. O gwuru ebe inara mmānyā si na mkpuru vajinī, wuokwa ụlọ elu. Mgbe o mesirī, o nyefere ubi vajinī ahụ n'aka ndi orū ubi ilekōta ya ma gaa obodo ozo. **2** Mgbe oge ighe mkpuru ruru, o zipurū otu onye ohu ya ka o jekwuru ndi na-elekōta ubi ahụ, nata ha ụfōdū n'ime mkpuru vajinī ahụ. **3** Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. **4** Emesikwa, o zigakwara onye ohu ozo. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe ihere. **5** O zigakwara onye ozo, ma ha gburu ya. O zigakwara ọtūtū ndi ozi, ma ha gburu ụfōdū, tie ndi ozo ihe. **6** “O nwere naanī otu onye ozo fōdurū nke ọ ga-eziga, nke bụ okpara ya ọ hurū n'anya. N'ikpeazu o zigara ya, buru n'uche na ha gasapuru okpara ya. **7** “Ma ndi na-elekōta ubi ahụ siritara onwe ha, ‘Onye a bụ onye nketa ihe niile a. Bianū ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.’ **8** Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n'azu mgbidi ubi vajinī ahụ. **9** “Ginī ka unu chere onyenwe ubi vajinī ahụ ga-eme? Ọ ga-abia laa ndi ajo mmadū ahụ n'iyi. Ọ ga-enyefekwa ubi vajinī ahụ n'aka ndi ozo. **10** Ọ bụ na unu agubeghī akwkwō nso a na-asī, “Nkume ndi na-ewu ụlō jurū aburula nkume isi ntoala ụlō. **11** Ọ bụ Onyenwe anyi rūrū nke a, ọ dikwa itunanya n'anya anyi?” **12** Mgbe ahụ ndiisi nchujā, ndi nkuzi iwu na ndi okenye choro ụzọ ha ga-esi jide ya n'ihu na ha matara na ilu ahụ ọ tūrū megidere ha. Ma ha tūrū egwu igwe ndi mmadū ahụ, ya

mere ha hapuru ya puo. **13** Emesia, ha zigara ufodu mmadu site n'otu ndi Farisii na ndi otu Herod, ile ma ha ga-esite n'okwu onu ya jide ya. **14** Ha bjakwutere ya, si ya, "Onye ozizi, anyi maara na i bu onye eziokwu, i dighi asokwa onye obula anya, n'ih na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu, kama i na-ezi uzo Chineke n'uzo eziokwu. O ziri eze n'ihu itu utu nye Siza ka o bu na o zighi ezi?" **15** Anyi kwesiri ikwu ya ka o bu anyi ekwesighi?" Ma ebe o maara ihu abuo ha, ya mere o sirj ha, "Gini mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee ya anya." **16** Ha weputara otu mkpuru ego, o sirj, "Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasiri n'ago a?" Ha zara si, "O bu nke Siza." **17** Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, "Nyenu Siza ihe bu nke ya, nyekwanu Chineke ihe bu nke ya." Osiya ya jukwara ha anya. **18** Ufodu ndi Sadusii bu ndi sirj na mbilite n'onwu adighi bjakwutere ya juo ya si, **19** "Onye ozizi, Mosis nyere anyi iwu na o buru na nwoke obula anwu na-amutaghi nwa, na nwanne ya nwoke ga-aluru nwunye nwoke ahụ, mta umu n'aha nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu. **20** Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, nke mbu luru nwunye ma o nwuru namutaghi umu obula. **21** Nke abuo luru nwanji ahụ di ya nwuru, ma ya onwe ya nwukwara na-amutaghi nwa. **22** O dighi onye obula n'etiti ha asaa mutara nwa obula, n'ikpeazu nwanji ahụ nwukwara. **23** N'oge mbilite n'onwu, nwunye onye ka o ga-abu, ebe umunne asaa ndi a lutuchara ya?" **24** Jisọs zara ha si, "O bu na unu adighi ejehie uzo n'ih na unu aghotaghi ihe e dere n'akwukwo nso, maobu ike Chineke? **25** Mgbe ha ga-esite n'onwu bilie, olulu di na nwunye agaghi a di; kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n'eluigwe. **26** Ma n'okwu banyere ndi nwuru anwu isite n'onwu bilie, o bu na unu agutabeghi n'akwukwo Mosis ebe e dere maka ohia ahụ nare oku, na otu Chineke si gwa ya, Abụ m Chineke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob. **27** O bughị Chineke nke ndi nwuru anwu kama nke ndi di ndu. N'ebe ahụ ka unu dahiere nke ukwu." **28** Otu n'ime ndi ozizi iwu bjara n'oge ahụ ha na-arurita uka. Mgbe o huru na o nyere ha ezi osisa, o juru ya si, "N'ime ihu niile ole nke kachasi mkpa?" **29** Jisọs zara ya si, "Nke kachasi mkpa bu nke a, 'Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. **30** Were obi gi niile na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya.' **31** Nke abuo ya bu nke a, 'Hu onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi.' O dighi iwu ozo di nke kariri ndi a." **32** Onye ode akwukwo ahụ sirj ya, "Onye ozizi, n'ezie, i zara nke oma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozo di karja ya. **33** Ihu ya n'anya site n'iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa jji ike gi niile, n'ihukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile." **34** Mgbe Jisọs huru na o zara nke oma, o gwa ya si, "I n'olee Chineke nso." Site na mgbe ahụ o dikwaghị onye obula nwere obi ike iju ya ajuju ozo. **35** Mgbe Jisọs nọ na-ezi ihe n'ulonso, o kwuru si, "Gini mere ndi ozizi iwu ji si na Kraist bu nwa Devid? **36** Devid n'onwe ya sitere n'ike Mmuo Nso kwuo si, "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si, 'Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eedebe ndi iro gi n'okpuru ukwu gi abuo.'" **37** Devid n'onwe ya kporo ya Onyenwe anyi. Oleekwanu uzo o si buru nwa ya?" Igwe mmadu ahụ jiri obi utu na-ege ya nti. **38** Dika o na-ezi ihe, o siri, "Lezienụ anya n'ebe ndi ozizi iwu nọ. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeharị ebe niile na-amasi, na inara

ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia. **39** Ndi o na-amasi kwa inokwasị n'uche kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'uche puru iche na mmemme oriri obula. **40** Ha na-eripja ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu." **41** O noduru ala na ncherita ihu ebe igbe onyinye di, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadu ahụ si etinye ego ha n'ime igbe onyinye. Otutu ndi ogaranya tunyere ego buru ihu. **42** Otu nwanji bu ogbenye, nke di ya nwuru anwu, bjara tnye mkpuru ego ola abuo nke putara otu peni. **43** O kporo ndi na-eso uzo ya si ha, "N'ezie agwa m unu, nwanji a di ya nwuru anwu, bukwa ogbenye, etinyela ego n'ime igbe onyinye a karja ndi ozo. **44** N'ih na ndi ozo sitere n'iba uba nke ego ha nwere tnye, ma nwanji a sitere n'ogbenye ya tnye ihe niile o nwere, o buladi ihe niile o ji biri."

13 Mgbe o sitere n'ulonso ukwu ahụ na-apu, otu n'ime ndi na-eso uzo ya siri ya, "Onye ozizi, i hukwara otu ulo a si maa mma. Lee udi nkume buru ihu e ji wuo ha." **2** Jisọs zara ha, "I huru ulo ukwu ndi a? Oge na-abia mgbe o na-adighi nkume ga-atukwasị n'elu ibe ya, n'ih na a ga-ala ha niile n'iyi." **3** Mgbe o noduru ala n'elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ulonso ukwu, Pita na Jem, na Jon na Andru bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, **4** "Gwa anyi, ole nke mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?" **5** Jisọs malitere igwa ha si, "Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu. **6** N'ih na otutu ga-abia n'aha m si, 'Abu m ya.' Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. **7** Mgbe unu nuru maka agha na akuko agha di iche iche, unu atula egwu. Ihe ndi a aghaghi ime ma oge ogwugwu ihe niile erubeghi. **8** Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala oma jijiji na unwu ga-adi n'ebe di iche iche. Ihe ndi a bu mmalite nke oke ihe mgbu. **9** "Unu aghaghi ibu ndi no na nche. A ga-enyefe unu n'aka ndi na-achi achi, piakwa unu ihe n'ulo ekpere. N'ih m, unu ga-eguzo n'ihu ndiji ochichi na ndi eze di ka ndi ama nye ha. **10** Aghaghi ihu uzo kwusaa ozioma a nye mba niile. **11** Ma mgbe ha jidere unu kputa unu n'ulokpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwuonu naani ihe batara unu n'onu unu ikwu n'oge ahụ. N'ih na o bughị unu ga-ekwu okwu, kama o bu Mmuo Nso ga-esite n'onu unu kwuo okwu. **12** "Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa mwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. **13** Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ih m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. **14** "Mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi ka o na-eguzo n'ebe o nakwesighi (onye na-agu ya nwee nghota), mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n'elu ugwu **15** Onye obula nọ n'elu ulo ya ghara iridata maobu baa n'ime ulo ya iweputa ihe obula. **16** Ka onye obula nọ n'ubi ghara iloghachi ichiri uwe ya. **17** Ma ahuhu ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umuaka ara, n'ubochi ahụ. **18** Kpeenu ekpere ka ihe ndi a hapu ime n'oge oke oyi. **19** N'ih na oke mkpagbu nke ubochi ahụ ga-abu nke na-adibeghi na mbu site na mgbe Chineke kere uwa ruo ugbu a. O dikwaghị ihe ga-adikwa ka ya ozo ruo mgbe ebighi ebi. **20** "O buru na Onyenwe anyi emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, o dighi onye a ga-azoputa. Ma n'ih ndi ya, ndi o hoputara, o meela ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu. **21** N'oge ahụ, o buru na onye obula asi unu,

'Lee, Kraist nọ n'ebe a,' maobu, 'Lee, ọ nọ n'ebe ahụ,' unu ekwela. **22** N'ihì na ndị nzoputa ugha na ndi amuma ugha, ga-aputa ma ruokwa oru ebube na oru iribama di iche iche jiji duhie ndi a hoputara ma o buru na o ga-ekwe mee. **23** Ya mere, unu noro na nche; n'ihì na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi. **24** "N'ubochi ndi ahụ, nke na-esote oge mkpagbu ahụ, "anyanwu ga-agba ochichiri, onwa agaghi enyekwa ihè ya; **25** kpakpando ga-esi na mbara eluigwe nana, ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji." **26** "N'oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu, ka o na-abia n'igwe ojii n'oke ike na ebube. **27** Mgbe ahụ, o ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha kpokota ndi a hoputara site n'akuku anọ niile nke uwa. Site na nsotu niile nke uwa ruo na nsotu niile nke eluigwe. **28** "Ugbu a, mutanu ihe site n'osisi fig. Mgbe obula alaka ya di nro malite iweputa akwukwo ndu, unu maara na okochi di nso. **29** N'uzo di otu a, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha bidoro ime, matanu na o no nso, o nokwa n'onu uzo. **30** Ana m agwa unu eziokwu na ogbo a agaghi agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. **31** Eluigwe na uwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. **32** "Ma banyere ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ, o nweghi onye obula maara, o buladi ndi mmuo ozi nke eluigwe, maobu Okpara ahụ, kama naanị Nna ahụ maara ya. **33** Ebe o bu na unu amaghi mgbe ha ga-emezu, noronu na nche! Murukwanu anya! **34** O di ka nwoke hapuru ulo ya na-aga njem, tinye n'aka ndi ohu ya ilekota ihe, onye obula n'ime ha ka o nyere oru o ga-aru ma nyekwa onye nche onu uzo iwu ka o no na nche. **35** "Ya mere noronu na nche, n'ihì na unu amaghi mgbe Onyenwe ulo ga-alota. Ma o bu n'uhuruchi maobu n'etiti abali. Maobu mgbe okuku kwara akwa, maobu n'isi ututu. **36** O buru na o lota na mberede, unu ekwela ka o lokwute unu mgbe unu no n'ura. **37** Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadu niile. "Noronu na nche."

14 Abali abuo tupu e mee Mmemme Ngabiga na mmemme achicha na-ekoghi eko, ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu nokwa na-achio uzo aghughu ha ga-esi jide Jisosh gbuo ya. **2** Ma ha kwuru si, "O gaghị abụ n'oge mmemme a, ka ogbaaghara ghara idi." **3** Ka o noduru n'ochi nri na Betani n'ulo Saimon onye ekpenta, otu nwanji bu karama alabasta mmanu otite di oke onuhajia, nke e jiri ezigo naad mee, batara. O kwara karama ahụ, wusa ya mmanu otite ahụ n'isi. **4** Ufodu ndi no n'ebe ahụ were iwe nke ukwu. Ha sirjara onwe ha, "Gini mere e jiri laa mmanu otite nke a n'iyi otu a? **5** A gaara ere mmanu otite a ihe kariri nari denari ato, were ego e retara ya nye ndi ogbenye." Ha baara ya mba n'olu ike. **6** Ma Jisosh sirji, "Hapunu ya aka. Gini mere unu ji esogbu ya? O bu ezi oru ka o ruru n'ebe m nọ. **7** Unu na ndi ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe obula unu chorọ. Ma mu na unu agaghi anọ tee anya. **8** O mere ihe o nwere ike, o na-ete m mmanu otite a ugbu a jiji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. **9** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe obula a ga-ekwusa ozioma a n'ua niile, oru a o ruru ka a ga-akokwa akuko ya, jiji cheta ihe oma a o mere." **10** Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ jekwuuru ndiisi nchujaja igba izu otu o ga-esi rara ya nye ha n'aka. **11** Mgbe ha nuru nke a, ha niriri onu kwee ya nkwa inye ya ego. Site n'ubochi ahụ, o bidoro ichoghari uzo o ga-esi rara ya nye ha. **12** N'ubochi mbu nke Mmemme achicha na-ekoghi eko, mgbe ha na-achụ aja aturu ngabiga, ndi na-eso uzo ya

bjawkutere ya si ya, "Ebee ka i chorọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?" **13** O zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya, si ha, "Gaanu n'ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronu ya. **14** Ebe obula o banyere, sinu onyenwe ulo ahụ, Onye ozizi sirji, Olee ulo obia a kwadoro m, ebe mu na ndi na-eso uzo m ga-anọ rie oriri ngabiga? **15** O ga-egosi unu otu onuolu buru ihe n'elu ulo ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonu ihe anyi n'ebe ahụ." **16** Ndi na-eso uzo ya puru baa n'ime obodo, ha huru ihe niile di ka o gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. **17** Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndi ozi ya iri na abuo ahụ so bja. **18** Mgbe ha no na-eri nri, Jisosh gwara ha si, "N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ugbu a na-eri nri!" **19** Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, "O bu m? O bu m?" **20** O sirji ha, "O bu otu onye n'ime mmadu iri na abuo a. Onye mu na ya na-amanyekota aka n'ime otu efere. **21** Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e dere banyere ya. Ma ahuru ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amu." **22** Di ka ha na-eri nri, o weere achicha, nye ekele, nyawa ya, nye ha si, "Rienu ya, nke a bu ahụ m." **23** Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nuru site n'otu iko ahụ. **24** O sirji ha, "Nke a bu obara m nke ogbugba ndu ohuru, nke a na-awufu n'ihì otutu mmadu. **25** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghi m anu mmanya vainji ozo tutu ruo ubochi ahụ, mgbe m ga-ahu ya ohuru n'alaeze Chineke." **26** Mgbe ha busiri abu, ha puru gaa n'Ugwu Oliv. **27** Jisosh sirji ha, "Unu niile ga-agbapuru m, n'ihì na e dere ya otu a si, "Aga m etigbu onye ozuzu aturu, igwe aturu ga-agbasasikwa." **28** Ma mgbe e mesiri ka m si n'onwu bilie, aga m ebu unu uzo gaa Galili." **29** Pita kwuru, "O buru na mmadu niile agbahapuru gi, agaghi m eme otu a." **30** Jisosh sirji ya, "Igwaga gi eziokwu, n'ubochi taa, n'abali taa, tupu oke okuku akwaa akwa ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro ato." **31** O kwusiri ike si, "O burukwa na ihe onwu adaputa, aga m eso gi nwuo. Agaghi m agonari gi!" O bukwa otu ihe ahụ ka ha niile kwuru. **32** Ha puru garuo ebe a na-akpo Getsamani. N'ebe ahụ, o sirji ndi na-eso uzo ya, "Nodunu n'ebe a ka m gaa kpee ekpere." **33** O kporo Pita, na Jemis na Jon tinyere onwe ya. O malitere inwe ihe mwute di ukwu nakwa obi ilo mmiri. **34** O sirji ha, "O na-ewute mkpurubi m nke ukwu ruo n'onu onwu. Nodunu n'ebe a na-echi nche." **35** O gaturu n'ihu daa n'ala kpee ekpere, si, o buru na o ga-ekwe mee ka oge awa ahụ gabiga ya. **36** O kwuru si, "Abba, Nna, i puru ime ihe niile. Napu m iko a, ma otu o di, o bughu ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi." **37** O bjara hu ha ka ha na-arahu ura. O sirji Pita, "Saimon, i na-arahu ura? O bu na i nweghi ike iche nche otu awa? **38** Noronu na nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba n'onwuna. Mmuo di ike ma unu ahụ adighi ike." **39** O pukwara ozo, gaa kpee ekpere, na-ekwukwa otu okwu ahụ. **40** Mgbe o loghachiri azu o huru na ha na-arahu ura, n'ihì na anya ha di arọ nke ukwu. Ha amakwaghị ihe ha ga-agwa ya. **41** Mgbe o loghachiri nke ugboro ato, o sirji ha, "Unu ka no na-arahu ura na-ekwaka ike? O zuola! Oge awa ahụ abjala. Lee, a rarala Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmehie. **42** Billeni! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m nye no nso." **43** Mgbe o ka kpu okwu n'onu, Judas, otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ batara, ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na mkpo. O bu ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu,

na ndi ode akwukwo, na ndi okenye ndi Juu zitere ha. **44** Ma onye na-arara ya nye, nyere ha riji ihe iribama si, "Onye ahụ nke m ga-esutu ọnyị bụ ya; jidenụ ya, kpurūnyị ya gawa, ma jidesiekwanụ ya ike." **45** Ngwangwa o jekwuuru Jisọs, sị ya, "Onye ozizi!" ma sutukwa ya ọnyị. **46** Ndi ikom ahụ jidere Jisọs ma sekpuru ya n'ike. **47** Ma otu onye n'ime ndi guzo n'ebe ahụ, miputara mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya. **48** Jisọs sirị ha, "Abụ m onyendu nke ndi na-enupu isi nke mere unu ji were mma agha na mkpo bja ijide m? **49** Ubochi niile ka mụ na unu nọ mgbe m na-ezi ihe n'ulonso okwu, ma unu ejideghị m. Ma ihe akwukwo nso kwuru aghaghị imezu." **50** Mgbe ahụ, ha niile hapuru ya gbalaga. **51** O di otu nwokorobia na-eso ya, o ji naani akwa ocha linin kpuchie onwe ya. Mgbe ha jidere ya, **52** o hapuru ha akwa ocha linin ya, gbara otọ gbalaga. **53** Ha duuru Jisọs gakwuru onyeisi nchujaja, ha niile bụ ndiisi nchujaja, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukoro n'ebe ahụ. **54** Pita sooro ha, ma o nọ n'ebe di anya. O sooro ha bata n'obi onyeisi nchujaja. N'ebe ahụ, o sooro ndi nche nodu oku na-anya oku. **55** Ndiisi nchujaja na ndiisi ikpe n'uloikepke wdu nọ na-achọ ama megide Jisọs, ka ha nwee ike gbuo ya. Ma o dighi nke ha chotara. **56** Otutu bbara gbaa ama ugha megide ya, ma ama ha abughi otu. **57** Mgbe ahụ ufodu biliri gbaa ama ugha megide ya, sị, **58** "Anyi nuru mgbe o kwuru sị, 'Aga m akwatu ulonso okwu a nke e ji aka wuo, n'ubochi ato aga m ewukwa ulo ozo, nke a na-ejighi aka wuo.'" **59** O buladi na nke a, ama ha niile adakotakwaghị n'otu. **60** Mgbe ahụ, onyeisi nchujaja biliri otu n'ihu ha, juo Jisọs ajuju sị, "O bụ na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gini ka i nwere ikwu banyere ama ndi a na-agba megide gi?" **61** Ma o gbakwara nkiti, o zaghi ihe obula. Ozokwa, onyeisi nchujaja juru ya sị, "I bụ Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?" **62** Jisọs sirị, "Abụ m ya, unu ga-ahukwa Nwa nke Mmadu ka o na-anodu ala n'aka nri nke Onye ji ike niile, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe." **63** Onyeisi nchujaja dowara uwe ya kwuo sị, "Gini mere anyi ji achọ ndi akaebe ozo? **64** Unu anula okwu nkwalu si ya n'onyi putal. Gini bụ mkpebi unu?" Ha niile mara ya ike sị, "O kwesiri ka o nwu!" **65** Mgbe ahụ ufodu bidoro igbu ya ony mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya aka na-asi, "Buo amuma!" Ndi nche kpuputara ya tiekwa ya ihe. **66** Dika Pita nọ n'obi ahụ, otu n'ime umu agboghọ na-ejere onyeisi nchujaja ozi bbara nso ebe o nọ. **67** Mgbe o huru Pita ka o na-anya oku, o leziri ya anya nke oma, sị, "I bụ otu n'ime ndi na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ." **68** Ma o gorọ ago sị, "Amaghi m, maobu ghotakwa ihe i na-ekwu." Ma o puru gaa n'uzo e si abata. Mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. **69** Mgbe nwaagboghọ ahụ huru Pita ozo, o gosiri ya ndi ozo nọ n'ebe ahụ sị ha, "Nwoke a bukwanu otu n'ime ha." **70** Ma o gokwara ago ozo. Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo Pita nso sirị ya, "N'ezie, i bụ otu n'ime ha, n'ihu na i bụ onye Galili." **71** Mgbe ahụ o bidoro ibu onwe ya ony, na inu iyi na-asi, "Amaghi m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bụ." **72** N'otu oge ahụ, oke okuku kwara akwa nke ugboro abuo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu Jisọs gwara ya sị, "Tupu oke okuku akwaa akwa ugboro abuo, i gagonari m ugboro ato." Obi tiwara ya mee ka o kwaa akwa.

15 N'ezigbo isi ututu, ndiisi nchujaja na ndi okenye na ndi ozizi iwu, na ndi nukọ ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisọs agbu, duru ya nyefee n'aka Paillet. **2** Paillet juru

ya sị, "I bụ eze ndi Juu?" O zara sị ya, "Gi onwe gi kwuru ya." **3** Mgbe ahụ ndiisi nchujaja boro ya ebubo banyere otutu ihe. **4** Paillet juru ya ajuju ozo sị, "O bụ na i nweghi osisa obula? Lee otutu ebubo ha na-ebo gi." **5** Ma Jisọs azaghi ihe ozo. Nke a juru Paillet anya. **6** Ugbu a, o bụ omenaala n'oge mmemme, na a ga-ahapu otu onye mkporo, bụ onye ha rioro ka a hapu. **7** N'oge ahụ kwu, otu nwoke a na-akpo Barabas nọ n'ulo mkporo, ya na ufodu ndi biliri megide isi ochichi, ndi gbukwara mmadu n'oge ogbaaghara ahụ. **8** Igwe mmadu gbakoro na-ario Paillet ka o mezuoro ha omenaala ha. **9** Mgbe ahụ o juru ha sị, "Unu chorọ ka m hapuru unu eze ndi Juu?" **10** Ebe o maara na o bụ n'ihu ekworo ka ndiisi nchujaja ji nyefee Jisọs n'aka ya. **11** Ma ndiisi nchujaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka o hapuru ha Barabas. **12** Paillet juru ha ozo sị, "Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndi Juu?" **13** Ma ha tiri mkpu ozo sị, "Kporogide ya n'obe!" **14** Ma Paillet juru ha sị, "O bụ n'ihu gini? Olee ihe ojoo o mere?" Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asi, "Kporogide ya n'obe!" **15** Ma ebe Paillet chorọ ime ihe ga-ato igwe mmadu ahụ utu, o hapuru ha Barabas, nyefee ha Jisọs n'aka ka ha pia ya ihe ma kporogidekwa ya n'obe. **16** Ndi agha ahụ duuru ya puo baa n'ime uloze a na-akpo Pritoriom. Ha kporotakwara ndi agha ndi otu ha ndi ozo. **17** Ha yinyere ya uwe mwada na-acha odo odo, kpukwasikwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n'isi. **18** Emesja, ha malitere na-ekele ya sị, "Ekele, eze ndi Juu." **19** Ha ji osisi kwo ya n'isi otutu mgbe, na-agbu ya ony mmiri aso. Ha gbukwara ikpere n'ihu ya, na-akpo isiala na-enye ya. **20** Mgbe ha ji ya mechaa ihe ochi, ha yipuru ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesja, ha duuru ya puo gawa ikporogide ya n'obe. **21** Ha zutere otu onye na-agata n'uzo, aha ya bụ Saimon, onye Sirini, bụ nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. **22** N'ikpeazu, ha duuru Jisọs ruo ebe a na-akpo Golgota (nke putara "ebe okpokoro isi"). **23** Ha nyere ya mmanya a gwara maá, ma o juru inu ya. **24** Emesja, ha kporogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke o ga-ewe. **25** Ha kporogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ututu. **26** Ha deputara ebubo ha boro ya kwuba ya n'elu obe ahụ, nke bụ: Eze ndi Juu. **27** Ha kporogidekwa ya na ndi ohi abuo n'obe, otu n'aka nri ya, nke ozo n'aka ekpe ya. **28** A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. **29** Ndi mmadu si n'ebe ahụ gafee fufere isi ha na-ekwuto ya, na-asi, "Leenu gi! Onye ga-akwada ulonso ma wuharja ya n'abalj ato. **30** Zoputanu onwe gi! Si n'elu obe ahụ ridata." **31** O buladi ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi ode akwukwo nọ na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asi, "O zoputara ndi ozo, ma o pughi izoputa onwe ya! **32** Ka Kraist a, bụ Eze Izrel, si n'elu obe a ridata ka anyi hu ma kwerekwa." Ndi ahụ a kporogidekoro ha na n'obe nokwa na-akpari ya. **33** Mgbe o kuru elekere iri na abuo nke ehiehie, ochichiri gbachikotara n'ala ahụ niile. Ochichiri a digidere ruo n'elekere ato nke ehiehie. **34** N'elekere ato nke ehiehie, Jisọs tiri mkpu akwa n'oke olu sị, "Elọi, Elọi, lama sabaktani!" (nke putara, "Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?"). **35** Ma ufodu ndi guzo nso n'ebe ahụ, mgbe ha nuru nke a, siri, "Lee, o na-akpo Ilajja!" **36** Ya mere, otu onye gbaara oso gaa weta ogbo, denye ya n'ime mmanya gbara uka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka o nio, mma na-asi, "Hapunu ya, ka anyi lee ma Ilajja o ga-abia totuo ya." **37** Ma Jisọs tiri mkpu n'olu ike, kubie ume. **38** Akwa mgbochi nke

ulonso okwu sitere n'elu gbawaa abuo ruo n'onu ala ala ya. **39** Mgbe ochiagha guzo n'ihu ya, huru otu o si kubie ume, o kwuru si, "N'ezie, nwoke a bu Okpara Chineke." **40** O nwere ufofu umu nwanji guzo n'ebe di anya na-ele ihe na-eme, n'etiti ha bu Meri Magdalin, Meri nne Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. **41** Ndi a bu ndi naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe o no na Galili. O dikwa ndi inyom ozo nokwa n'ebe ahụ, bu ndi sooro ya bja na Jerusalem. **42** N'oge uhuruchi (ya bu ubochi na-abota ubochi izuike), ebe o bu Ubochi Nkwadebe, **43** Josef onye Arimatia, otu n'ime ndi otu n'ulo nzuko, onye a na-asopuru, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Paillet rjo ya ka o bunye ya ahụ Jisos. **44** O juru Paillet anya inu na o nwuola. O kporo ochiagha ahụ juo ya ma o nwuola. **45** Mgbe ochiagha ahụ gwara ya na o nwuola, o kwere ka Josef buru ahụ ya. **46** Josef zutara akwa ocha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n'ime ili nke o gwuru n'ime nkume. Emesja o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie onu uzo ili ahụ. **47** Meri Magdalin na Meri nne Josef hukwara ebe e bubara ahụ ya.

n'ebe niile. Onyenwe anyi nonyekwara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n'ihe jribama di iche iche nke na-eso ya.

16 Mgbe ubochi izuike gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zutara uda di iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanu. **2** N'isi ututu ubochi mbu nke izu, mgbe anyanwu wara, ha biliri gawa n'ili ahụ. **3** Ha juritara onwe ha na-asi, "Onye ga-enupuru anyi nkume ahụ di n'onu uzo ili ahụ?" **4** Ma mgbe ha leliri anya, ha huru na e nupula nkume ukwu ahụ. **5** Mgbe ha banyere n'ime ili ahụ, ha huru otu nwokorobia yi uwe ocha ka o noduru ala n'akuku aka nri nke ili ahụ. Ha turu oke egwu. **6** Ma o siru ha, "Unu atula egwu. Unu na-achọ Jisos onye Nazaret a kpogidere n'obe. E meela ka o site n'onwu bilie! O nokwaghị n'ebe a. Lee ebe e nibere ya. **7** Ma gaanu gwa ndi na-eso uzo ya nakwa Pita, 'O burula unu uzo gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya di ka o gwarari unu.'" **8** Ha gbaputara site n'ili ahụ, n'onodu mgbagwoju anya na ahụ ima jijiji. Ha akoroghi onye obula ihe obula, n'ihu na egwu juputara ha obi. **9** (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Mgbe Jisos biliri n'onwu n'isi ututu n'ubochi mbu nke izu, onye mbu o gosiri onwe ya bu Meri Magdalin, onye ahụ o siri n'ahụ ya chupu mmuo ojo asaa. **10** O lara gaa koru ndi ya na ha na-anu na mbu, bu ndi nori na-ebe akwa ma na-erukwa uju. **11** Mgbe ha nuru na o di ndu, na o hukwala ya, ha ekweghi. **12** Mgbe ihe ndi a gasiri, o gosiri mmadu abuo n'ime ha onwe ya n'udi ozo, mgbe ha na-abanye n'ime obodo. **13** Ndi a laghachiri bja koru ndi nke ozo ma ha ekwetakwaghị. **14** Emesja, Jisos gosiri ndi na-eso uzo ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nokoro na-eri nri. O baara ha mba n'ihu enweghi okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n'ihu na ha juru ikwenye n'ihe ndi ozo huru ya gwara ha mgbe e mesiri ka o si n'onwu bilite. **15** O gwara ha si, "Gaanu n'ime uwa niile kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. **16** Onye obula kweerenu na onye e mekwara baptizim ka a ga-azoputa. Ma a ga-ama onye obula na-ekweghi ikpe. **17** Ihe jribama ndi a ga-esokwa ndi kweerenu. Site n'aha m, ha gachupu mmuo ojo; kwuokwa okwu n'asusu ohuru di iche iche. **18** Ha ga-eji aka ha abuo atutylie agwo, nuokwa nsi ma o gaghi emeru ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndi orja aka, ahụ ga-adikwa ha mma." **19** Mgbe Onyenwe anyi Jisos gasiri ha okwu ndi a, e weliri ya elu, baa n'eluigwe, ebe o nodu ala n'akuku aka nri Chineke. **20** Ha puru kwusaa ozioma

Luk

1 Ebe ọ bụ n'ọtutu mmadụ agbaljala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezururu n'etiti anyị. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyị idebe bu ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha hu ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke oma site n' mmalite, ka m dere gi ihe niile n'usoro, Tiofilos, gi onye di elu a na-asopuru. **4** Nke a ga-eme ka i mata nke bu eziokwu banyere ihe ndi ahụ e ziri gi. **5** N'oge Herod bu eze Judia, o di otu onyeisi nchujaja aha ya bu Zekaraya, onye si n'otu ndi nchujaja nke Abija. Elizabet bu nwunye ya, site n'agburu Eron. **6** Ha abuo bu ndi ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere na-enweghi ntupo obula. **7** Mana ha amutaghị nwa, n'ihu na Elizabet bu nwanyi agaa, ha abuo emeela nnoo agadi. **8** O ruru mgbe o bu ndi otu Zekaraya gaeje ozi, o no dika onye nchujaja na-eje ozi n'ihu Chineke. **9** A hoputara ya site n'ife nza di ka omenaala ndi nchujaja si di ka o buru ya ga-abanye n'ime ime ulonso Onyenwe anyi ichu aja nsure oku nke e ji uda na-esi isi uto achu. **10** Mgbe oge ichu aja uda na-esi isi uto ruru, igwe ndi mmadu biara no n'ezị na-ekpe ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi, onye guzo n'aka nri nke ebe ichu aja nke ihe na-esi isi uto mere ka o hu ya anya. **12** Mgbe Zekaraya huru ya, obi fepuru ya, o tukwara oke egwu. **13** Ma mmuo ozi ahụ gwara ya si, "Zekaraya atula egwu, Chineke anula ekpere gi. Elizabet nwunye gi ga-aturu ime mutara gi nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jon. **14** O ga-aburu gi ihe oke onu na obi uto, otutu mmadu ga-ahurikwa onu n'ihu omumu ya. **15** N'ihu na o ga-abu onye di ukwu n'anya Onyenwe anyi. O gaghi anukwa mmanya obula, maobu ihe onunu obula na-egbu egbu n'ihu na site n'afu nne ya o ga-abu onye emejuputara na Mmuo Nso. **16** O ga-akpoghachite otutu umu Izrel nye Onyenwe ha bu Chineke ha. **17** Ma o ga-aga n'ihu Onyenwe anyi n'ike mmuo na ike nke ilajja, tugharja obi ndi bu nna n'ebe umu ha no. Meekwa ka ndi isiike tugharja obi, lekwasị anya n'amamihe nke ndi ezi omume, na ijikere umu mmadu n'ihu Onyenwe anyi." **18** Zekaraya siru mmuo ozi ahụ, "Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adu otu a? Aburu la m agadi. Nwunye m akakwala nka." **19** Mmuo ozi zara ya si, "Abu m Gebrel. Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bja gwa gi okwu ma wetara gi ozioma a. **20** Ma lee, i ga-ada ogbi, i gaghi ekwukwa okwu obula, tutu ruo mgbe ihe ndi a ga-emezu n'ihu na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru." **21** Mgbe ihe ndi a niile na-eme, mmadu ndi ahụ nokwa na-eche Zekaraya ka o pu ta. O juru ha anya na o noola odu n'ime ime ulonso ukwu ahụ. **22** Mgbe o mesiri pu ta, o nwekwaghị ike iwuru ha okwu. Ha ghotara na m huru onu n'ime ulonso ahụ n'ihu na o bu aka ka o ji gwa ha okwu. **23** Mgbe oge iru oru ya gwusiri, o laghachiri n'ulo ya. **24** Mgbe ubochi ndi ahụ gasiri, Elizabet bu nwunye ya tuuru ime. O zoro onwe ya n'ime ulo onwa ise. **25** O siru, "Onyenwe anyi emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ubochi ndi a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndi nke m." **26** Ma n'onwa isii ya, Chineke zigara mmuo ozi ya, bu Gebrel, ka o gaa n'obodo Nazaret nke di n'ime Galili. **27** Ka o jekwuru otu nwaagbogo na-amaghị nwoke bu onye otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere n'agburu Devid, kwere nkwa ilu. Aha nwaagbogo

a bu Meri. **28** O jekwuru ya si ya, "Ekele! Gi onye ihuoma dikwasiri. Onyenwe anyi nonyekwara gi." **29** Ma obi loro ya mmiri nke ukwu n'ihu okwu ya. O bidokwara itughari n'uche ya ihe ekele a putara. **30** Ma mmuo ozi ahụ siru ya, "Atula egwu Meri, n'ihu na i chotala ihuoma n'ebe Chineke no. **31** Ma lee i ga-aturu ime, mmuo nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jiso. **32** O ga-abu nnuwu mmadu onye a ga-akpo Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** O ga-achị ulo Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agaghị enwekwa ogwugwu." (aiōn g165) **34** Meri siru mmuo ozi ahụ, "Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bu nwaagbogo na-amaghị nwoke?" **35** Mmuo ozi ahụ siru ya, "Mmuo Nso ga-abiakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nso ahụ a ga-amu, a ga-akpo ya Okpara Chineke. **36** Lekwa Elizabet onye ikwu gi aturu la ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bu onwa isii ya, bu onye ahụ ha na-akpo nwanyi aga. **37** N'ihu na o dighi okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere." **38** Meri zaghachiri si, "Abu m ohu Onyenwe anyi, ka o di m di ka i kwuru." Mgbe ahụ mmuo ozi ahụ hapuru ya la. **39** N'oge ahụ, Meri biliri gaa osijiso n'otu obodo di n'ugwu Juda. **40** N'ebe ahụ, o banyere n'ulo Zekaraya, kelee Elizabet. **41** Mgbe Elizabet nuru ekele Meri, nwa no ya n'afu meghariri ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmuo nso. **42** O tiri mkpu n'oke olu si, "Onye a goziri agozi ka i bu n'etiti umu nwanyi niile. Onye a goziri agozi ka nwa ahụ i bu n'afu bukwa. **43** Onye kwanyu ka m bu na ihuoma di otu a kporo m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? **44** Ngwangwa m nuru olu ekele gi, nwa no m n'afu wuliri elu n'onu. **45** Ngozi ga-adiri onye ahụ kwere na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime." **46** Ma Meri siru, "Mkpuruobi m na-ebuli Onyenwe anyi elu **47** mmuo m na-ahuri onu n'ime Chineke bu Onye nzoputa m, **48** n'ihu na o ledatala anya, lekwasị m, bu odibo ya di ala. Site ugbu a gaa n'ihu, ogbo niile ga-akpo m onye a goziri agozi. **49** N'ihu na Onye di ike emeelara m ihe di ukwu. Aha ya dikwa nso. **50** Ebere ya na-erute ndi niile na-atu egwu ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **51** O gosila ike aka o; o chusajala ndi di mpako n'ime echiche obi ha. **52** O sitela n'ocheeze ndi eze di ike kwatuo ha, buliekwa ndi di umeala n'obi elu. **53** O jirila ihe di mma nyejuo ndi aguu na-agu afu ma ndi ogaranya ka o zipuru n'aka efu. **54** O nyerela odibo ya bu Izrel aka, o na-echetakwa imere ya ebere. **55** Di ka o gwara nna nna anyi ha, nye Abraham na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **56** Meri nonyeere ya ihe dika onwa ato ma mesie laghachi n'ulo ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabet muo nwa, o muru nwa nwoke. **58** Ndi agbataobi ya na ndi ikwu ya, ndi nuru otu Chineke si gosi ya ebere di ukwu, biara soro ya nuri onu. **59** N'abal nke asato ha biara ibi nwata ahụ ugwu na igu ya aha. Ha na-acho igu ya Zekaraya bu aha nna ya, **60** Ma Nne ya siru, "Mba, a ga-aga ya Jon." **61** Ha siru ya, "O dighi onye obula n'etiti ndi ikwu gi na-aza aha ahụ." **62** Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe o choro ka akpo nwata ahụ. **63** O roro ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere "Aha ya bu Jon." Nke a jukwara mmadu niile anya. **64** Ngwangwa, onu ya meghere, atopukwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Iubuo wuru ndi agbataobi ha niile n'ahu, ndi mmadu kokwara akuko banyere ihe ndi a niile ruo obodo niile di n'akuku ugwu Judia. **66** Ndi niile nuru akuko a chere n'obi ha na-aju si, "Ginikwa ka

nwa nke a gaje ibu?" N'ihu na aka Onyenwe anyi dinyaere ya. **67** E mere ka Zekaraya bu nna ya juputa na Mmuo Nso. O buru amuma si, **68** "Ngozi diri Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel, n'ihu na o biala leta ma gbaputakwa ndi nke ya. **69** O welielara anyi Onye nzoputa site n'ulo odibo ya bu Devid. **70** (Di ka o kwuru na mgbe ochie, site n'onu ndi amuma ya di nso). (ai0n g165) **71** Na o ga-azoputa anyi site n'aka ndi iro anyi na sitekwa n'aka ndi niile kporo anyi asi. **72** O meere ndi nna nna anyi ha ebere site n'icheta ogbugba ndu ya di nso. **73** Iyi nke o nuru nna anyi bu Ebrahim, kwekwa nkwa: **74** Na o ga-anaputa anyi site n'aka ndi iro anyi, nyekwa anyi ike ife ya ofufe na-atughị egwu. **75** N'idi nso na ezi omume n'ihu ya ubochi niile nke ndu anyi. **76** "Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amuma nke Onye kachasi ihe niile aha; n'ihu na i ga-aga n'ihu Onyenwe anyi kwadoro ya uzo. **77** Ime ka ndi nke ya nwee amamihe nke nzoputa site na igbaghara mmehie ha. **78** N'ihu oke obi ebere Chineke anyi, nke oyuwa anyanwu gawetara anyi site n'igwe. **79** Ka o chakwasị ndi bi n'ochichiri na n'oninyo nke onwu, na iduzi ukwu anyi n'uzo nke udo." **80** Nwata ahụ toro, buru onye di ike n'ime mmuo. O biri n'ime ozara tutu ruo mgbe oge zuru igosi umu Izrel onwe ya.

2 N'oge ahụ, Siza Ogostos nyere iwu ka a guo onu, detuo aha mmadu niile bi n'owa dum. **2** (Nke a bu igu onu na ide aha nke mbu e mere mgbe Kwirinus bu onye na-achi Siria.) **3** Onye obula gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwukwo. **4** Ya mere Josef hapuru Nazaret nke di na Galili, gaa Betlehem nke di na Judia, nke bukwa obodo Devid, n'ihu na o si n'ulo na agburu Devid puta. **5** Ya na Meri, nwaagboghọ o kwere nkwa ilu, nke dikwa ime, soro gaa ka o denye aha ha. **6** Mgbe ha no ebe ahụ, oge o ga-eji muo nwa ya zuru. **7** O muru nwa nwoke mbu ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anu ulo nri, n'ihu na ha enwetaghị ebe ndina n'ulo ndi ije. **8** Ma e nwere ndi ozuzu aturu bi n'ohia n'akuku ebe ahụ, ndi na-eche igwe aturu ha nche n'abali. **9** Mmuo ozi nke Onyenwe anyi putara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyi mwaru gburugburu ha, oke egwu turu ha. **10** Ma mmuo ozi ahụ siri ha, "Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke onu nke ga-adiri mmadu niile. **11** N'ihu na taa, n'obodo Devid ka a muru Onye nzoputa nye unu; o bu Kraist, Onyenwe anyi. **12** Nke a ga-aburu unu ihe iribama, unu ga-ahu nwata ohuru e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri." **13** Na mberede, igwe ndi mmuo ozi nke eluigwe putara soro mmuo ozi a, bido na-eto Chineke na-asi, **14** "Otuto diri Chineke n'ebe kachasi elu nke eluigwe. Udo n'elu uwa nye ndi niile ihe ha di Chineke ezi mma." **15** Mgbe ndi mmuo ozi ahụ hapuru ha, laghachi n'eluigwe, ndi ozuzu aturu ahụ siritara onwe ha, "Bianu ka anyi jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hu ihe ndi a merenu, nke Onyenwe anyi mere ka anyi mara." **16** Ha gara osiso hu Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri. **17** Mgbe ha huru nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakiri a. **18** Ihe ndi ozuzu aturu a kwuru juru ndi niile nuru ya anya. **19** Ma Meri debere ihe ndi a niile n'obi ya, na-atughari ihe banyere ha n'obi ya. **20** Ndi ozuzu aturu ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n'ihu ihe niile ha nuru ma hukwa, nke dikwa ka a gwara ha. **21** Mgbe ubochi asato gasiri, mgbe oge ruru ibi nwata ahụ ugwu, ha gukwara ya aha. Aha ha nyere ya bu Jisos, aha ahụ mmuo ozi nyere tupu

a di ime ya. **22** Mgbe oge zuru maka mmemme nke idi ochia di ka iwu Mosis siri di, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n'ihu Onyenwe anyi **23** (dika e dere ya n'iwu nke Onyenwe anyi, "Nwa mbu obula nke bu nwoke ka a ga-edo nso nye Onyenwe anyi"), **24** ha churu aja di ka e nyere n'iwu Onyenwe anyi: "Umụ kpalakwukwu abuo maobu umu nduru abuo." **25** Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bu Simion, onye juputara na Mmuo Nso. O bu onye ezi omume burukwa onye ji obi ya niile na-efe Chineke. O bukwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndi Izrel. **26** Ma Mmuo Nso Chineke mere ka o mata na o gaghị anwu ruo mgbe o huru Kraist nke Onyenwe anyi. **27** Site n'odudu nke Mmuo Nso, o batara n'ulonso ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bu Jisos kubatara ya di ka omenaala iwu si di, **28** Simion kuuru ya n'aka, kelee Chineke si, **29** "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe di ka i kwere na nkwa, ugwu a zilaga nwaodibo gi n'udo. **30** N'ihu na anya m ahula nzoputa gi, **31** nke i kwadoro n'ihu mba niile. **32** Ihe nke ga-egosi ndi mba ozo uzo, na ebube nke ndi gi Izrel." **33** O juru nne na nna nwantakiri ahụ anya inu ihe ndi a e kwuru banyere ya. **34** Mgbe ahụ, Simion goziri ha, sikwa Meri nne ya, Lee, "Nwatakiri a bu onye e zitere ka o buru odida na mbili nye otutu mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke otutu ga-ekwujo. **35** O bukwa site n'uzo di otu a ka a ga-ekpughe echiche nke di otutu n'obi. Mma agha ga-aduwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi." **36** O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya bu Ana, ada Fanuel nke si n'ebo Asha. O bu ezigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ihu na di ya nwuru mgbe ha biri naani afọ asaa. **37** O noola di ka nwanyi na-enweghi di iri afọ asato na ano. O hapughi ulonso, kama o nogidere n'efe ofufe ehilie na abali, na-ibu onu na-ekpe ekpere. **38** N'oge ahụ o biarutere n'ebe ha no, nye Chineke ekele, kwuo okwu banyere nwantakiri ahụ nye ndi niile na-ele anya maka mgbaputa Jerusalem. **39** Mgbe ha mesiri ihe niile otu o di n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri obodo ha bu Nazaret nke di n'ime Galili. **40** Ma nwata ahụ toro buru onye di ike; o juputara n'amamihe, amara Chineke dinyaekwara ya. **41** N'afọ niile, ndi muru ya na-aga Jerusalem n'ihu Mmemme Ngabiga. **42** Mgbe o ruru afọ iri na abuo, ha gara maka mmemme di ka omenaala si di. **43** Mgbe e mesiri mmemme ahụ, ka ndi muru ya na-alaghachi, nwata ahụ bu Jisos noduru na Jerusalem. Ndi ha amataghị na o soghi ha na-alota. **44** Ha chere na o sonyere n'etiti njem. Ha gara ije otu ubochi tupu ha a malite icho ya n'etiti ndi ikwu na ibe, na ndi enyi ha. **45** Ma mgbe ha na-ahughi ya, ha laghachiri Jerusalem na-achokwa ya. **46** Ka ubochi ato gasiri, ha huru ya n'ulonso ukwu ebe o noduru n'etiti ndi ode akwukwo, na-ege ha nti na-ajukwa ha ajuju. **47** Nghota na osisa ya juru ndi niile nuru okwu ya anya. **48** Mgbe ndi muru ya huru ya, o turu ha n'anya, ma nne ya siri ya, "Nwa m, ginị mere i ji mesoo anyi mmeso di otu a? Mụ na nna gi no nachoghari gi?" **49** O juru ha si, "Ginị mere unu ji na-achom? Unu amaghị na aghaghị m ino n'ulo Nna m?" **50** Ma ha aghotaghị ihe o gwara ha. **51** Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndi a niile n'obi ya. **52** Jisos na-aga n'ihu n'amamihe na ogologo, ya na ihuoma n'ebe Chineke na nke mmadu no.

3 N'afọ nke iri na ise nke ochichi Tiberios Siza, mgbe Pontios Paillet bu onye na-achi Judia, ebe Herod bukwa onye na-

achi akukū Galili, ma nwanne ya nwoke bụ Filip na-achi akukū Iturija na Trakona, Laisania bukwa onye na-achi akukū Abilin; **2** mgbe ahụ Anas na Kaifas bụ ndiji nchụaja, okwu Chineke bjakwutere Jōn nwa Zekaraya n'ime ọzara. **3** Ọ gara n'ime obodo niile gbara Jōdan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. **4** Dịka e dere ya n'akwukwọ Aizaya onye amụma si, "Otu onye na-eti mkpu n'ọzara na-asị, 'Dozienụ ụzọ maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie. **5** A ga-ekpoju ndagwurugwu ọbụla, ugwu ọbụla na ugwu nta ọbụla ka a ga-emekwa ka ọ dị ala. Ụzọ gbagoro agbago ka a ga-eme ka o guzozie nke oma, meekwa ka ọzọ ọjọ niile dị larịi. **6** Mmadu niile ga-ahukwa nzoputa Chineke.'" **7** Jōn siri igwe mmadu ndị na-aputa ka o mee ha baptizim si, "Unu ụmụ ajualali Onye dorọ unu aka na ntị si unu gbanari ọnụma nke na-abia? **8** Mjanu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna.' N'ih na agwa m unu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. **9** Ọ buladi ugwu a, atukwasila anyiuke na mgboroḡwu osisi, osisi ọbula nke na-adighi amị zị mkpuru ka a ga-egbutu tūba ya n'ime ọkụ." **10** Ma igwe mmadu ahụ juru ya si, "Gini ka anyi kwesiri ime?" **11** Ọ zara ha si, "Onye ọbula nwere uwe abuo, ya nye onye ọ na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahụ." **12** Ọ buladi ndi ọna utu bjakwara ka e mee ha baptizim. Ha siri ya, "Onye ozizi, gini ka anyi kwesiri ime?" **13** Ọ siri ha, "Unu anatala karja otu unu kwesiri inata." **14** Ndi agha bjakwara juo ya si, "Ginikwa ka anyi kwesiri ime?" Ọ siri ha, "Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugha, ka afo ju unu n'ugwo a na-akwu unu." **15** Ndi mmadu ji olileanya na-eche na-atulekwa n'obi ha ma Jōn ọ bụ Kraist ahụ. **16** Ma Jōn zara si ha, "Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike karja m ga-abia, onye m na-erughi itopu eriri akpukpukwu ya. Ọ ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. **17** Ihe ifucha oka ya di n'aka ya, iji zachaa ebe izocha oka ya nke oma, ka e kpoye ezi mkpuru oka wiiti n'ime ọba, ma kpoba igbugbo oka n'ime oku nke a na-apughi imenyu imenyu." **18** O ji otutu okwu ozu di iche iche duo ha odu ma kwusaakwa na ozioma. **19** Ma Eze Herod, onye o tara uta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojuo di iche iche ndi o mere, **20** tukwasikwara ihe n'elu ihe ndi a niile, site na itunye Jōn n'ulo mkporo. **21** Mgbe e mechara ndi niile baptizim, ma mechakwa Jisos baptizim, mgbe o na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. **22** Mmuo Nso sikwa n'elu rjdata di ka nduru, bekwasi ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n'eluigwe daa si, "I bu Okpara m, onye m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma." **23** Jisos agbaala ihe di ka iri afo ato mgbe o bidoro oru ya. Ọ bu nwa (dika ndi mmadu chere) Josef, onye bu nwa Heli; **24** Heli aburu nwa Matat, nwa Livayi, nwa Meliki, nwa Janayi, nwa Josef; **25** nwa Matatiyas, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayi; **26** nwa Maat, nwa Matatiyas, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; **27** nwa Joanan, nwa Resa, nwa Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; **28** nwa Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, nwa Er, **29** nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, nwa Matat, nwa Livayi; **30** nwa Simion, nwa Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; **31** nwa Melea, nwa Mena, nwa Matata, nwa Netan, nwa Devid; **32** nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, nwa Salmon, nwa Nashon; **33** nwa Aminadab, nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda;

34 nwa Jekob, nwa Ajzik, nwa Ebrahim, nwa Tera, nwa Nahọ; **35** nwa Serug, nwa Reu, nwa Peleg, nwa Eba, nwa Shela; **36** nwa Kenan, nwa Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; **37** nwa Metusela, nwa Enok, nwa Jared, nwa Mahalalel, nwa Kenan; **38** nwa Enosh, nwa Set, nwa Adam, nwa Chineke.

4 Jisos, onye juputara na Mmuo Nso, sitere na Jōdan lota. Mmuo nso duuru ya baa n'ozara. **2** Ebe ahụ ka ekwensu nwara ya onwunwa iri ubochi ano. N'ubochi ndi ahụ niile o rigi nri ọbula. N'ikpeazu aguu gurụ ya. **3** Ekwensu siri ya, "Ọ buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume a ka ọ ghọọ achicha." **4** Jisos zara ya si, "E dere ya, 'Ọ bughị naanị site na achicha ka mmadu ga-eji di ndu.'" **5** Ekwensu duuru ya rigoo n'ebe di elu, gosi ya alaaze niile nke uwa, n'otu ntabi anya. **6** Ọ gwara ya si, "M ga-enye gi ikike niile ndi a na ebube ha. Ọ bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye ọbula m choro inye ha. **7** Ya mere, ọ buru na i kpo isiala nye m, ha ga-abu nke gi." **8** Jisos zara ya si, "E deela ya: 'I ga-akpo isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naanị ya ka i ga-efekwa.'" **9** Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebe dikarisi elu nke ulonso ukwu ahụ. Ọ siri ya, "Ọ buru na i bu Okpara Chineke, si n'ebe a tuda onwe gi n'ala. **10** N'ih na e dere ya, "Ọ ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ichekwa gi nke oma; **11** ha ga-ebuli gi elu n'aka ha, ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" **12** Jisos zara ya si, "E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onwunwa." **13** Mgbe ekwensu nwasiiri ya onwunwa ndi a niile, ọ hapuru ya ruo mgbe ohere ozu daputara. **14** Jisos loghachiri na Galili n'ike nke Mmuo Nso. Akuko banyere ya gbasara ruo akuku obodo niile. **15** O ziri ihe n'otutu ulo ekpere ha, mmadu niile na-etokwa ya. **16** Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n'ubochi izuike, ọ gara n'ulo ekpere di ka ọ di mbu eme. O guzoro oto igu akwukwo nso. **17** E nyere ya akwukwo nke onye amuma Aizaya dere. O meghere ya chota ebe e dere si, **18** "Mmuo nke Onyenwe anyi di n'ahu m, n'ih na o teela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikwuputa inwere onwe nye ndi mkporo, ya na ihu uzo nye ndi kpuru isi, ime ka ndi a na-emegbu emegbu nwere onwe ha. **19** Ikwuputa afo Onyenwe anyi ga-eme amara." **20** O mechiri akwukwo ahụ nyeghachi ya onye ahụ na-eje ozi, nodu ala. Ndị mmadu niile nọ n'ulo nzuku ahụ legidere ya nnoo anya. **21** Ma o bidoro igwa ha si, "Taa ka ihe ndi a e dere n'akwukwo nso a mezuru na ntị unu." **22** Mmadu niile kwuru okwu oma banyere ya n'ih okwu amara niile si ya n'onu puta nke mere na ha juritara onwe ha si, "Onye a, ọ bughị nwa nwoke Josef?" **23** Ọ siri ha, "N'ezie, amara m na unu ga-aturu m ilu a: 'Dibia, gwoo onwe gi!' Sikwa m, 'Ihe ndi ahụ niile anyi nuru i na-eme na Kapanom mee ha n'ebe a bu obodo gi.'" **24** Ọ gara n'ihu si, "Ma i gwa unu eziokwu, o nweghi onye amuma ọbula a na-anabata nke oma n'obodo a muru ya. **25** N'ezie, chetakwanu na e nwere otutu umu nwanyi di ha nwuru anwu n'oge Ilaija onye amuma. N'oge oke unwu dara n'ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghị n'ala Izrel afo ato na onwa isii. **26** Ma e zigaghị Ilaija ka o jekwuru onye ọbula n'ime ha kariakwa nwanyi di ya nwuru anwu n'obodo Zarefat n'akuku Sajdon. **27** N'oge Ilaisha onye amuma, e nwere otutu ndi ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka ọ di ocha n'etiti ha kariakwa Neeman onye Siria." **28** Mgbe ndi nọ n'ulo ekpere ahụ nuru nke a, iwe

were ha nke ukwu. **29** Ha biliri, kwapu ya site n'obodo ahụ, dokpuru ya gaa n'elu ugwu nke e wukwasiri obodo ahụ ka ha nwee ike tupu ya site n'ugwu ahụ. **30** Ma o sitere n'etiti igwe mmadu ahụ puo, gawara onwe ya. **31** O sitere n'ebe ahụ gaa Kapanom, obodo dikwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. **32** Ozizi ya juru ha anya, n'ihu na okwu ya nwere ikike. **33** Otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ, onye mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, **34** "Hapu anyi! Gini ka i na-achọ n'ebe anyi no, gi, Jisosh onye Nazaret? ! bjara ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bu, Onye Nso nke Chineke!" **35** Jisosh baara ya mba si, "Noro jii! Si n'ime ya puta." Mgbe ahụ mmuo ojoo ahụ tudara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa n'ime ya puo ma o merughị ya ahụ. **36** Ihe ndi a juru ha niile anya, ha juritara ibe ha si, "Gini bu ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmuo na-adighi ocha ndi a iwu, ha na-aputakwa!" **37** Akuko banyere ya gbasara jeruo obodo niile di ebe ahụ gburugburu. **38** Mgbe o hapuru ulo ekpere ahụ gaa n'ulo Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahụ oku, ha rjoro ya ka o nyere ya aka. **39** O guzoro n'ihu ya, ma baara ahụ oku ahụ mba, o hapuru ya n'otu ntabi anya ahụ. O bilikwara lee ha oja. **40** Mgbe anyanwu na-ada, otutu ndi nwere ndi na-arja orja di iche iche kpoo ha bjakwute Jisosh. O bikwasiri ha niile aka n'otu n'otu, gwo ha. **41** Mmuo ojoo di iche iche si n'ime otutu mmadu puta na-eti mkpu na-asi, "I bu Okpara Chineke." Ma o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihu na ha matara na o bu Kraist. **42** Mgbe chi bozo, o puru gaa ebe naani ya no. Ndi mmadu no na-achogharị ya; mgbe ha bjaruru ebe o no, ha gbalisiri ike ime ka o ghara ihapu ha. **43** Ma o siri ha, "Aghaghị m ikwusa ozioma alaeze Chineke n'obodo ndi ozo, n'ihu na o bu n'ihu ya ka e zitere m." **44** O gara n'ihu na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere niile di na Judia.

5 Otu oge, ka Jisosh guzo n'akuku odo mmiri Genesaret. Igwe mmadu gbara ya gburugburu ka ha nuru okwu Chineke. **2** O huru n'onu mmiri ahụ, ugbu mmiri abuo nke ndi oku azu nwe ha hapuru gaa isa ugbu ha ji egbu azu. **3** O banyere n'ime otu ugbu mmiri ndi ahụ, nke bu nke Saimon, o rjoro ya ka o kworo ya banyetu ntakiri n'ime mmiri. O noduru ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadu ihe. **4** Mgbe o kwusiri okwu, o gwara Saimon si, "Banyetukwu n'ime mmiri, tunye ugbu gi ka i gbute azu." **5** Saimon zara si, "Nna anyi ukwu, anyi rusiri oru ike abali niile na-egbutaghị ihe obula, ma otu i siri kwuo, aga m awunye ugbu azu niile." **6** Mgbe ha mere nke a, ha gbute otutu azu nke mere na ugbu azu ha malitere idokasi. **7** Ha kpoo ndi oku azu ibe ha no n'ugbu mmiri ozo ka ha bja nyere ha aka. Ha bjara kpoo azu n'ugbu mmiri abuo ahụ nke malitere imikpu. **8** Ma mgbe Saimon Pita huru nke a, o dara n'ukwu Jisosh si, "Si n'ebe m no puo, Onyenwe m, n'ihu na abu m onye mmehie." **9** N'ihu na o juru ya na ndi ya na ha so anya ihu otutu azu ndi a ha gbute. **10** O buladi Jemis na Jon umu Zebedi, ndi ha na Saimon naruko oru, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahụ Jisosh gwara Saimon si, "Atula egwu, n'ihu na site ugbu a gaa n'ihu, i ga na-akuta mmadu." **11** Mgbe ha kwoputara ugbu mmiri ha n'elu ala, ha hapuru ihe niile soro ya. **12** Mgbe Jisosh no n'otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahụ, bjara daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe o huru ya, rjo ya si, "Onyenwe m, o buru na i choru, i puru ime ka m di ocha." **13** Jisosh setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, buru onye di ocha!" Ngwangwa

ekpenta ahụ hapuru ya. **14** O nyere ya iwu, "A gwakwala onye obula, kama gaa gosi onye nchajaja onwe gi, chokwa aja di ka Mosis nyere n'iwu maka ime ka i di ocha, ka o buru ihe ama nye ha." **15** Ma akuko banyere ya gbasara karja, nke mere na igwe mmadu bjara injuru ihe o na-ekwu, na ka a gwokwala ha nrja nrja. **16** Ma site n'oge ruo n'oge, Jisosh nawezuga onwe ya gaa n'ebe o ga-anọ naani ya ikpe ekpere. **17** Otu ubochi, mgbe o no na-ezi ndi mmadu ihe, ndi Farisii na ndi ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile di na Galili na Judia na Jerusalem bja nodukwa ebe) ahụ. Ike Chineke dinyekwara ya igwo ndi orja. **18** N'oge ahụ ndi ikom ufodu bu otu nwoke akuko ahụ ya kpuru uru akponwu n'ihu ndina ya, bjara gbalja isite n'onu uzo ulu ahụ bubata ya togbo ya n'ukwu ya. **19** Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ihu igwe mmadu, ha rigoro n'elu ulo, site n'oghere wetuo nwoke ahụ n'ute ya n'etiti igwe mmadu n'ihu Jisosh. **20** Mgbe Jisosh huru okwukwe ha, o siri, "Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi." **21** Ndi Farisii na ndi ozizi iwu malitere iche n'ime obi ha si, "Onye bu onye a na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmadu mmehie, ma o bughị naanị Chineke?" **22** Mgbe Jisosh matara ihe ha na-aju, o zara ha si, "Gini mere unu ji na-eche ihe ndi a n'obi unu? **23** Olee nke ka mfe ikwu: O bu a gbagharala gi mmehie gi niile, ka o bu i si, Billie jee ije? **24** Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'uju igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akuko ahụ ya kpuru uru akponwu, "Asi m gi, bilie, chiru ute gi laa n'ulo gi!" **25** Ngwangwa, o biliri oto n'ihu mmadu niile, chiru ihe ndina ya bido na-eto Chineke nala n'ulo ya. **26** Ihe ndi a juru onye obula anya, ha tokwara Chineke. Oke egwu juputakwara ha n'ahu, ha siri, "Anyi ahula ihe ebube taa." **27** Mgbe nke a gasiri, o puru hu otu onye ona utu aha ya bu Livayi, ka o noduru ala n'ulo inakota utu ya. O siri ya, "Soro m." **28** Ngwangwa, o biliri, hapu ihe niile soro ya. **29** Emesja, Livayi kwadooro Jisosh oke oriri n'ulo ya, otutu igwe ndi ona utu na ndi ozo soo ha n'oriri ahụ. **30** Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru nta na-aju ndi na-eso uzo ya si, "Gini mere unu ji soro ndi ona utu na ndi mmehie nariko nri na-anukwala ihe onunu?" **31** Jisosh zara si, "Mka dibja adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. **32** Abjaghị m ikpo ndi ezi omume, kama abjara m ikpo ndi mmehie ka ha chegharja." **33** Ha siri, "Ndi na-eso uzo Jon na ndi na-eso uzo ndi Farisii na-ebu onu, na-ekpe ekpere oge niile, ma ndi na-eso uzo gi na-eri, na-anukwa." **34** Jisosh siri ha, "Ndi a kpoo oriri n'olu di na nwunye, ha ga-ebu onu mgbe ha na onye na-alu nwunye oheru no? **35** Ma oge na-abja mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu." **36** O tuuru ha ilu a, "O nweghi onye na-adokara akwa oheru were ya kwachie akwa ochie. O buru na e mee nke a, o putara na a dowaala akwa oheru ahụ n'ihu na nke ahụ eji kwachie ya agaghi adaba. **37** N'uzo di otu a kwa, mmadu adighi agbanye mmanya oheru di ike n'ime karama akpuko ochie. N'ihu na ike si na mmanya oheru ahụ ga-eme ka karama ahụ gbawaa. Mmanya ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. **38** Ma o di mma igbanye mmanya oheru n'ime karama akpuko oheru. **39** O nweghi onye rusiri mmanya ochie ga-achọ ihu mmanya oheru, n'ihu na o ga-asi, 'Nke ochie ahụ ka mma.'"

6 N'otu ubochi izuike, mgbe Jisosh na-agafe n'ubi a kuru oka. Ndi na-eso uzo ya malitere igboro ufodu n'ime ogbe oka

ndi ahụ, na-amazu ha n'aka, ma na-ata ha. 2 Ufọdu ndi Farisii siri, "Gini mere unu ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochi izuike?" 3 Jisosh zara ha si, "O bu na unu agutaghị ihe Devid mere mgbe aguu guru ya na ndi so ya? 4 Otu o si banye n'ulo Chineke, were achicha a na-eche n'ihu ya, nyetukwa ndi ya na ha so, achicha nke onye obula na-ekwesighi ita ma o bughị naanị ndi nchajaa." 5 Mgbe ahụ o gwara ha si, "Nwa nke Mmadu bu Onyenwe Ubochi izuike." 6 N'ubochi izuike ozo, o banyere n'ulo ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke nokwa n'ebe ahụ onye aka nri ya kponwuru akponwu. 7 Ndi Farisii na ndi ode akwukwo na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo orja n'ubochi izuike. 8 Ma ebe o maara ihe ha na-ezube n'obi ha, o kporo nwoke ahụ nke aka ya kponwuru akponwu si ya, "Bilie bja guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ putara bja guzoro ebe ahụ. 9 Mgbe ahụ Jisosh siri ha, "Ka m juo unu, gini ziri ezi n'iwu ime n'ubochi izuike; o bu ime ihe oma ka o bu ime ihe ojoo; izoputa ndu ka o bu ila ndu n'iyi?" 10 Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, o siri ya, "Setipu aka gi." O mere nke a, aka ya dikwara mma ozo. 11 Ha were iwe nke ukwu ma malite na-ekwurita n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisosh. 12 N'ubochi ndi ahụ, o gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. O noro abali ahụ niile na-ekpe ekpere nye Chineke. 13 Mgbe chi boro, o kporo ndi niile na-eso ụzọ ya, site n'ime ha horo mmadu iri na abuo ndi o kporo ndi ozi ya. 14 Saimon (onye o kporo Pita) na Andru nwanne ya, Jemis Jon, Filip Batalomi. 15 Matiu Tomos, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot. 16 Judas nwa Jemis na Judas Iskarjot onye raara ya nye. 17 Ya na ha ridatara ga n'ebe ala di larị. Igwe ndi na-eso ụzọ ya na oke igwe mmadu sitere na Judia, na Jerusalem nakwa obodo di na nsotu mmiri nke Taja na Saidon. 18 Ndi bjara injuru okwu ya na ka a gwoo ha orja ha. A gwokwara otutu ndi mmuo na-adighi ocha na-esogbu. 19 Igwe mmadu ahụ gbaliri imetu ya aka, n'ihu na ike di ukwu si ya n'ahụ na-apu na-agwo ha niile. 20 O weliri anya lee ndi na-eso ụzọ ya, si ha, "Ngozị na-adiri unu bu ndi ogbenye, n'ihu na alaeze Chineke bu nke unu. 21 Ngozị na-adiri unu ndi aguu na-agu ugbu a, n'ihu na afo ga-egu unu. Ngozị na-adiri unu ndi na-ebe akwa ugbu a, n'ihu na unu ga-achi ochi. 22 Ngozị na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akpo unu asi, mgbe ha na-achupu unu, na-akpari unu, na-aju aha unu, n'ihu Nwa nke Mmadu. 23 "Nurjanu onu ma wuliekwanu elu n'ihu onu n'ubochi ahụ, n'ihu na ugwo oru unu di ukwu n'elugwe. N'ihu na otu a ka ndi nna nna ha mesoro ndi amuma. 24 "Ma ahuhu na-adiri unu ndi ogaranya, n'ihu na unu eketala nkasiobi unu. 25 Ahuhu na-adiri ndi afo juru ugbu a, n'ihu na agu ga-agukwa unu. Ahuhu na-adiri ndi na-achi ochi ugbu a, n'ihu na unu gae ru uju, bee akwa. 26 Ahuhu na-adiri unu mgbe ndi mmadu niile na-ekwu okwu oma gbasara unu, n'ihu na otu a ka ndi bu nna ha mesoro ndi amuma ugha." 27 "Ma a na m agwa unu ndi na-ege m nti: hunu ndi iro unu n'anya, mekwaaranu ndi kporo unu asi ihe oma. 28 Gozienu ndi na-abu unu onu, ma kpekwaaranu ndi na-akpari unu ekpere. 29 O buru na onye obula a maa gi ọra n'otu nti, tugharjara ya nti gi nke ozo. O burukwa na unye obula anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. 30 Nye onye obula rjoro gi ihe. O burukwa na mmadu ewere ihe bu nke gi, agala inaputa ya. 31 Dika unu si choo ka ndi mmadu mesoo unu, sitekwanu otu a na-emeso ha. 32 "O buru naanị ndi huru unu n'anya ka unu na-ahu

n'anya, gini ga-abu unu? N'ihu na obuladi ndi mmehie, o bu ndi huru ha n'anya ka ha na-ahukwa n'anya. 33 O burukwa naanị ndi na-emere unu ihe oma ka unu na-emere ihe oma, gini ga-abu unu? N'ihu na ndi mmehie na-enyekwara ndi na-enyere ha aka aka. 34 O burukwa na unu agbazinye naanị ndi nwere ike ikwughachi unu ihe, gini ga-abu unu? N'ihu na ndi mmehie na-agbazinyekwa ndi mmehie ihe ha na-atu anya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. 35 Hunu ndi iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenu ndi no na mkpa ihe ha choro, na-eleghi anya na ha ga-akwughachi unu. Mgbe ahụ, ugwo oru unu ga-ad ukwu, unu ga-egosikwa na unu bu umu nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ihu na ebere ya na-adiri ndi ajo omume na ndi na-enweghi mmuo ekele n'ime ha. 36 Nweenu obi ebere di ka Nna unu si nwee obi ebere. 37 "Unu ekpela ndi ozo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndi ozo ikpe ka a ghara ima unu ikpe. Gbagharanu ndi ozo, a ga-agbagharakwa unu. 38 Nyenu, n'ihu na a ga-enyekwa unu. Onyinye unu ga-anata ga-abu nke juru eju, nke a bjadara nke oma, yokotakwa ayokota nke na-ejubiga oke ka a ga-adokwasị gi n'ahu; n'ihu na o bu ihe i na-eji atụ ihe ka a ga-eji turogi." 39 O tukwara ha ilu a, "Onye isi o puru idu onye isi ihe ya? Ha abuo o gaghị adaba n'ime olulu? 40 Onye na-eso ụzọ onye ozizi anaghị akari onye nkuzi ya, kama mgbe o mutasiri o ga-amata ihe di ka onye nkuzi ya. 41 "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna gi n'anya, ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? 42 I ga-esi aña si nwanna gi, 'Nwanna a, ka m wepu gi ntakiri ahijia di gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-ahughi obodobo osisi di gi n'anya? Gi onye ihu abuo, buru ụzọ wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi ụzọ nke oma wepu ntakiri ahijia di nwanna gi n'anya. 43 "Ezi osisi adighi amị mkpuru ojoo. O dikwaghị osisi ojoo na-amị mkpuru oma. 44 O bu mkpuru osisi miri ka e ji ama udi osisi o bu. Ndi mmadu adighi aghota fiig site n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghi onye na-aghota mkpuru grepu n'obi ogwu. 45 Ezi mmadu na-esite n'aku oma juru ya obi na-aruputa ezi oru, otu a kwa, ajo mmadu na-esite n'obi ojoo ya na-aruputa ajo oru. N'ihu na ihe obula di mmadu n'obi bu ihe na-aputa n'onu ya. 46 "Gini mere unu ji na-akpo m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ma unu adighi eme ihe m kwuru? 47 Achoro m igosi unu ihe onye obula na-abjakwute m nke na-anu okwu m, ma na-ejikwa ihe o na-anu akporo ihe, yiri. 48 Onye ahụ yiri nwoke wuru ulo, onye gwumiri ala, doo ntala ulo ahụ n'elu oke nkume. Mgbe idee mmiri bjara were ike ya tie n'ulo ahụ, o nweghi ike ime ka o maa jijiji n'ihu na e wusiri ya ike. 49 Ma onye ahụ nuru okwu m, nke na-ejighi ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke wukwasiri ulo ya n'elu ala, nke na-enweghi ntala obula. Mgbe idee mmiri bjara were ike ya tie n'ulo ahụ, ulo ahụ dara daruo ala, odida ya di ukwu."

7 Mgbe o kwusiri okwu ndi a nye ndi na-ege ya nti, o banyere na Kapanom. 2 Ma e nwere otu ochiagha nke nwere otu ohu nwoke o huru n'anya. Onye no n'oria na n'onu onwu. 3 Mgbe o nuru ihe banyere Jisosh, o zipuru ufodu ndi okenye ndi Juu ka ha gaa rjoro ya ka o bja gwoo ohu ya. 4 Mgbe ha biakwutere Jisosh, ha rjosi ya ariri ike si, "O kwesiri ka i mere ya ihe a. 5 N'ihu na o huru obodo anyi n'anya. O wukwara anyi ulo ekpere." 6 Jisosh sooro ha gawa. Ma mgbe o no nso n'ulo ya, onye ochiagha ahụ zipuru ndi enyi ya ka

ha ga si ya, “Onyenwe anyi, esogbukwala onwe gi, n’ihi na etorughị m ka j̄ bata n’okpuru ụlọ m. 7 Q̄ bụ ya mere na-echeghị m na m toruru ipụta bja zute gi. Ma kwuo okwu, ọ ga-agwọkwa odibo m. 8 N’ihi na mụ onwe m bukwaa onye nọ n’okpuru ikike ọchịchị, nwee ndị agha nọ n’okpuru m. Ana m asị onye nke a ‘gaa,’ ọ gaa, sịkwa onye nke ọzọ ‘bja,’ Q̄ bja. Ana m asị ohu m, ‘mee nke a,’ ọ na-emekwa ya.” 9 Mgbe Jisọs nūrụ okwu niile a, ọ juru ya anya nke ukwu. Q̄ tugharịrị gwa igwe mmadụ ndị na-eso ya si, “Asị m unu, ahụbeghị m okwukwe dī otu a ọ bụladị n’Izrel.” 10 Mgbe ndị ozi ahụ laghachiri n’ụlọ, ha chopụtara na ahụ adịla ohu ahụ mma. 11 O ruo mgbe nwa oge gasịrị, ọ gara n’obodo a na-akpọ Nain. Ndị na-eso ụzọ ya na ọtụtụ igwe mmadụ ndị ọzọ sooro ya gaa. 12 Mgbe ọ na-abiaru nso n’onụ ụzọ e si abata n’obodo ahụ, ọ nwere otu nwoke nwurū anwū nke a na-ebupū, otu nwa nke nne ya mūrū. Nne ya ahụ bụ nwanyị dī ya nwurū, oke igwe mmadū si n’obodo ahụ sonyekwara ya. 13 Mgbe Onyenwe anyi hūrū ya, ọ meere ya obi ebere ma si ya, “Ebela akwa.” 14 Mgbe ahụ ọ gara nso metụ igbe ozu ahụ aka, ndị bu ya ya kwusiri. Q̄ siri, “Nwokorobia, asị m gi bilie!” 15 Nwoke ahụ nwurū anwū biliri, nọdū ala, bido ikwu okwu, ọ kpoyere ya nne ya. 16 Egwu tūrū ha niile, ha tokwara Chineke si, “Onye amuma dī ukwu apụtala n’etiti anyi, Chineke abjala inyere ndi ya aka!” 17 Akukọ a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu. 18 Ndị na-eso ụzọ J̄on kporo ya maka ihe ndi a niile. J̄on kporo mmadū abụo n’ime ndi na-eso ụzọ ya, 19 zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyi juo ya ajuju si, “Q̄ bụ gi bụ onye ahụ ga-abia. Ka anyi ga-ele anya obibia onye ọzọ?” 20 Mgbe umu nwoke ahụ biakwutere ya ha siri, “J̄on omee baptizim ziri anyi ka anyi juo gi si, ‘Q̄ bụ gi bụ onye ahụ ga-abia ka anyi ga-ele anya obibia onye ọzọ?’” 21 Mgbe ahụ ọ gworọ ọtūtū ndi nwere ọjia, na nrja dī iche iche, na mmuo ojoo. O mekwara ka ọtūtū ndi kpuru isi hū ụzọ ọzọ. 22 Q̄ zaghachiri ndi ozi ahū si, “Laghachinū azū gaa koro J̄on ihe unu hūrū na nke unu nūrū; ndi kpuru isi na-ahū ụzọ, ndi ngwuro na-aga ije, ndi ekpenta ka a na-eme ka ha dī ọcha, ndi ntị chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwurū anwū si n’onwū bilie, a na-ezisa ndi ogbenye ozioma. 23 Ngozi na-adiri onye ahū na-enweghī ihe mkpasu iwe n’ihi m.” 24 Mgbe ndi na-eso ụzọ J̄on purū, Jisọs bidoro igwa igwe mmadū ahū okwu banyere J̄on si, “Ginị ka unu gara n’ozara ihu? Q̄ bụ ahijia achara nke ikuku na-ebughari? 25 Ma ginị ka unu purū iga ihu? Q̄ bụ nwoke yi uwe mara mma? E e, ndi na-eyi uwe dī oke onahija, ndi na-ebikwa n’oke oriri na oke onuhū bi n’uloeze. 26 Ma ginị ka unu purū ka unu ga-ahū? Q̄ bụ onye amuma? E, ana m a gwa unu, unu hūrū onye kariṛi onye amuma. 27 Q̄ bụ onye a bụ onye ahū e dere ihe banyere ya si, ‘‘Aga m ezipu onyeozī m n’ihu gi, onye ga-edozi ụzọ gi n’ihu gi.’’ 28 Agwa m unu, n’etiti ndi nwanyī mūrū, ọ dighi onye dī ukwu karja J̄on, ma onye dīkariṛi nta n’alaeze Chineke dī ukwu karja ya.” 29 (Ndi mmadū niile nūrū nke a, tinyekwara ndi ọna utū, nabatara n’uzo Chineke bụ nke ziri ezi, n’ihi na J̄on emela ha baptizim. 30 Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu jurū imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n’ihi na ha anabataghī ka J̄on mee ha baptizim.) 31 Q̄ gara n’ihu si ha, “Ma ginị ka m ga-eji tūnyere ndi bi n’ogbo a? Ginị ka ha yiri? 32 Ha dī ka umuntakiri nọ n’oma ahia na-akpo ibe ha oku na-asī, ‘‘Anyi gburu unu oja, ma unu adighi ete egwu. Anyi burū abū ikwa ozu, ma unu ebeghī akwa.’’ 33 N’ihi na

J̄on omee baptizim b̄jara na-erighi achicha maobū nūo ihe onuhū ma unu siri, ‘‘Mmūo ojoo bi n’ime ya.’’ 34 Nwa nke Mmadū b̄jara na-eri ihe oriri na-anukwa ihe onuhū, ma unu siri, ‘‘Lee, onye oke oriri na onye oke anumanū, enyi ndi ọna utū na ndi mmehie.’’ 35 Ma e sitela n’umu ya niile nwaputa amamihe n’onye ziri ezi.’’ 36 Otu onye n’ime ndi Farisii kporo ya oriri. Q̄ gara n’ulo onye Farisii ahū, ma nodu ala n’oche nri. 37 Ma otu nwanyi nke bi n’obodo ahū, onye birila ndu mmehie, mgbe ọ matara na ọ nọ n’ulo onye Farisii ahū na-eri nri, ọ jiri otu karama alabasta mmanū otite bata n’ulo ahū. 38 Ka ọ guzoro n’azu ukwū ya na-ebe akwa, ọ malitere jii anya mmiri ya na-awasa n’ukwū ya. Ọ jiri agirī isi ya hichaa anya mmiri ahū, sutu ukwū ya onū, ma wusa mmanū otite isi utō ahū na ha. 39 Mgbe onye Farisii ahū kporo ya oriri hūrū ihe nke a, ọ kwuru n’obi ya si, ‘‘A si na nwoke a bụ onye amuma, ọ gaara amata udi mmadū nwanyī a na-emetū ya aka bụ, na ọ bụ onye mmehie.’’ 40 Jisọs zara ya si, ‘‘Saimon, e nwere m ihe m choro igwa gi.’’ Q̄ siri ya, ‘‘Onye ozizi gwa m ya.’’ 41 ‘‘Ndi ikom abuo ji onye na-ebinye ndi mmadu ego n’omurunwa ugwo. Otu onye ji ya narị ego ise, onye nke ọzọ ji ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghī ike ikwughachi ugwo ha ji ya, ọ gbaghara ha ugwo ahū. Ugwu a, onye n’ime ha ga-ahū ya n’anya karja?’’ 43 Saimon zara si, ‘‘Q̄ dī m ka ọ bụ onye nke ọ gbaghara ugwo dī ukwu.’’ Q̄ siri ya, ‘‘I kpeziri.’’ 44 Mgbe ahū ọ tughariri n’ebe nwanyī ahū nọ gwa Saimon si, ‘‘I hūrū nwanyī a? A batara n’ulo gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ukwū m, ma nwanyī a ejirila anya mmiri ya sachaa ukwū m, jirikwa agirī isi ya hichaa ha. 45 I sutughī m onū, ma kemge m batara n’ulo a, ọ zubegehī ike isutu ukwū m onū. 46 I teghi m mmanū obula n’isi, ma lee, ọ werela mmanū otite isi utō wukwasī m n’ukwū. 47 Ya mere, ana m agwa gi si, a gbagharala ya mmehie ya niile ọ mehiere, n’ihi na ọ nwere ihunanya dī ukwu. Ma onye nwetara mgbaghara dī nta, na-enwe ihunanya dī nta.’’ 48 Mgbe ahū ọ gwara ya si, ‘‘A gbagharala gi mmehie gi.’’ 49 Ma ndi ọzọ soro ya nodu nari nri bidoro ikwu n’etiti onwe ha na-asī, ‘‘Onye bụ onye a nwere ike ọ bụladī igbaghara mmehie?’’ 50 Q̄ siri nwanyī ahū, ‘‘Okwukwe gi azoputala gi, laa n’udu.’’

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, ọ gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndi mmadu ozioma nke alaeze Chineke. Ndi ozi iri na abuo ahū sokwa ya, 2 na umu nwanyī ufodu ndi a chupuru mmuo ojoo site n’ime ha, gwokwa ha nrja nrja: Meri Magdalin onye e sitere n’ime ya chupū mmuo ojoo asaa, 3 na Joana nwunye Chuza onye na-elekota uloeze Herod na akū ya niile, na Suzana, na ọtūtū ndi ọzọ ndi ji akū ha na-enyere ha aka. 4 Mgbe oke igwe mmadū gbakoro ha na ndi mmadū si n’obodo dī iche iche biakwute ya, Q̄ tūrū ha ilu a si, 5 ‘‘Ogha mkpurū purū iku mkpurū ya, mgbe ọ nọ na-agma mkpurū ndi a, ufodu n’ime mkpurū ahū dara n’akukū ụzọ ebe ndi mmadū zoro ha ukwū, umu nmanū biakwara turja ha loo. 6 Ufodu n’ime ha dakwasiri n’elu nkume. Mgbe ha puputara choo ito, ha kpownwuru n’ihi na mgborogwu ha enweghi ike imita mmiri mkpurū ahū ga-eji dī ndu. 7 Ufodu dara n’etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. 8 Ufodu n’ime mkpurū dara n’ezi ala. Ha puputara, too, mja mkpurū dī otu nari n’onugogu.’’ Mgbe ọ kwusiri nke a, ọ siri ha, ‘‘Onye obula nwere ntị ihu ihe, ya nūrū.’’ 9 Ndī na-eso ụzọ ya jurū ya ihe

ilu a putara. **10** Ọ siri, “Ọ bụ unu ka e nyere imata ihe omiri niile nke alaeze Chineke, ma ndị ọzọ ga-anụ ya naanị n’ilu. Site n’uzọ dị otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghị ahụ ihe ọbụla. Ha ga na-anụ ntị ma ha agaghị aghọta ihe ọbụla.” **11** “Nke a bụ nkọwa ilu ahụ. Mkpurụ ahụ bụ okwu Chineke. **12** Mkpurụ dara n’akụkụ ụzọ nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke, ma ekwensu bjara napụ ha okwu ahụ n’obi ha, ka ghara ikwere ma nwetakwa nzọputa. **13** Mkpurụ ndị ahụ dara n’elu nkume nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke jiri ọhụ nabata ya, ma ha enweghị mgboroṅwụ n’ime ha. Ha nakwere naanị nwa oge nta, ma mgbe ọnwunwa bjara ha nadachapụ. **14** Mkpurụ nke dara n’etiti ogwu nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n’uzọ ha, echiche banyere akụ na ihe ụtọ nke ụwa na-akpagbu okwu ahụ, mee ka ha ghara jiri mkpurụ. **15** Ma mkpurụ ndị ahụ dara n’ezi ala nọchiri anya ndị jiri obi ghete oghe na mmụọ ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi miputa mkpurụ. **16** “Ọ dighị onye ọbụla, nke na-amunye oriṅna zoo ya n’ime igbe maọbụ ọnye ya n’okpuru ihe ndina. Kama, ọ na-adokwasị ya n’elu ihe idjoba ọkụ ka ndị ọbụla na-abata n’ulọ ahụ jiri ya hụ ụzọ. **17** Ọ dighị ihe ọbụla zoro ezo nke na-agaghị emesia pụta ihè, ọ dikhaghị ihe ọbụla dị nzuzo nke a na-aghaghị eme ka ọ pụta ihè. **18** Ya mere, kpacharanụ anya otu unu si ege ntị. N’ihi na ọ bụ onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye karịa, ma onye ahụ na-enweghị, ọ buladị nke o nwere, ka a ga-anapụ ya.” **19** N’oge a, nne ya na ụmụnne ya nwoke bjakwata ya. Ma ha enweghị ike jbaru ya nso n’ihi igwe mmadụ. **20** Otu onye gwara ya sị, “Nne gị na ụmụnne gị ndị nwoke guzo n’ezi, ha chọrọ ihụ gị.” **21** Ọ zara sị, “Nne m na ụmụnne m ndị nwoke bụ ndị ahụ na-anụ okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.” **22** Otu ụbọchi, ya na ndị na-eso ụzọ ya banyere n’ugbo mmiri, ọ siri ha, “Ka anyị gafee n’ofe nke ọzọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji nupụ ụgbo, **23** ma mgbe ha na-aga, ọ rahurū ụra. Oke ifufe malitere ife n’elu ọdọ mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awabanye n’ime ụgbo ha, mee ka ha noro n’oke nsogbu. **24** Ha gara kpotee ya na-eti mkpu, “Nna anyị ukwu! Nna anyị ukwu! Lee na anyị n’ala n’iyi!” Ọ biliri, banyara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara jụu, ebe niile dekwara jii. **25** Ọ siri ha, “Ebee ka okwukwe unu dị?” Ha ji oke egwu na oke iju anya jurita onwe ha sị, “Onye bụ onye a? Ọ na-enye ọ buladị ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-añakwa ya ntị.” **26** Ha kworọ ụgbo mmiri rute n’ala Gerazin, nke dị n’ofe mmiri Galili. **27** Mgbe ọ si n’ugbo mmiri rịputa n’elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmụọ ojọo bi n’ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n’ulọ maọbụ yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bụ ebe a na-eli ozu. **28** Mgbe ọ hurū Jisọs, ọ bjara daa n’ihu ya, tie mkpu n’oke otu sị, “Gini ka mụ na gị nwekoro Jisọs, Ọkpara Chineke Onye kachasị ihe niile elu? Biko arịo m gi, atala m ahụhụ.” **29** N’ihi na ọ nyela mmụọ ahụ na-adighi ọcha iwu ka ọ site n’ime ya pụta. Ọtụtụ oge, mmụọ ojọo a na-ejidesi ya ike, n’agbanyeghị na eji ụdọ igwe kee ya aka na ụkwụ, debe ebe a na-eche ya nche, ọ na-adobisi ụdọ igwe e ji kee ya, mmụọ ojọo a na-eduru ya gaa n’ime ọzara. **30** Jisọs juru ya sị, “Gini bụ aha gị?” Ọ zara sị, “Lijion,” n’ihi na igwe mmụọ ojọo bi n’ime ya. **31** Ha rịsiri ya arịrịo ike ka ọ ghara inye ha iwu ka ha banye n’Abis. **(Abysos g12)** **32** Igwe ezi n’akụkụ ugwu dị ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmụọ ojọo ndị a rịoro Jisọs ka ọ nye ha ike ka ha banye n’ime ha. Jisọs nyere ha ike. **33** Mmụọ ojọo ndị ahụ sitere n’ime nwoke a puo banye n’ime ezi ndi

ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala ọhụ mmiri ahụ gbara ọsọ dabanyechaa n’ime mmiri ebe osimiri riri ha. **34** Mgbe ndị na-elekota ezi ahụ hurū ihe mere, ha gbara ọsọ gaa n’ime obodo na n’obodo nta niile dị gburugburu ebe ahụ kọsaa ihe mere. **35** Ndị mmadụ putara ihụ ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisọs nọ, ha hurū nwoke ahụ e si n’ime ya chupụ mmụọ ojọo ndị ahụ, ebe ọ nodurū ala yiri uwe ma norokwa n’ezi uche ya. Egwu turu ha. **36** Ndị huru ka ihe a si mee koroṅo ha ka e siri gworo onye ahụ mmụọ ojọo na-esogbu. **37** Mgbe ahụ, ndị niile bi na Gerazin na n’obodo gbara ebe ahụ gburugburu rjoro Jisọs ka ọ hapurū ha obodo ha, n’ihi na egwu dị ukwu turu ha. Ọ banyekwara n’ime ụgbo mmiri ahụ laghachi. **38** Nwoke a e sitere n’ime ya chupụ mmụọ ojọo rjoro ya ka ọ soro ya na ọ zilagara ya, si ya, **39** “Laghachi n’ezinaulo gi koroṅo ha ihe niile Chineke meere gi.” Nwoke ahụ lara, gbasaa akuko ihe Jisọs meere ya n’obodo ahụ niile. **40** Mgbe Jisọs loghachiri, igwe mmadụ nabatara ya n’ihi na ha niile na-eche ya. **41** Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bụ Jairoso, onye bụ onyeisi n’ulọ ekpere, bjara daa n’ala n’ukwụ Jisọs narịo ya ka ọ bja n’ulọ ya. **42** N’ihi na otu nwata nwanyni ọ mụtara naanị ya, nke gbara afọ iri na abuo nọ n’onyi onwu. Mgbe ọ na-aga, igwe mmadụ ahụ na-akpagbu ya. **43** Ọ dị otu nwanyni n’etiti ha nke norij na-aria oruru obara afọ iri na abuo, onye mefuru ihe niile o ji n’aka ndi dibia, ma ọ dighi onye nwere ike igwo ya. **44** Ọ sitere n’azu ya metu ony uwe ya aka. Ngwangwa, orja oruru gbara ahụ kwusikwara. **45** Jisọs siri, “Onye meturu m aka?” Mgbe ọ na-enweghị onye putara kwuo si na ọ bụ ya. Pita gwara ya sị, “Nna anyi ukwu, igwe mmadụ gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi.” **46** Ma Jisọs siri, “Otu onye meturu m aka; amatara m na ike esitela n’ime m puo.” **47** Mgbe nwanyni ahụ huru na ọ dikhaghị ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, ọ ji ima jijiji bja daa n’ukwụ ya. N’ihu mmadụ niile, ọ koroṅo ihe mere o ji metu ya aka na otu e si gworo ya n’otu ntabi anya. **48** Ọ gwara ya sị, “Ada m nwanyni, okwukwe gi agwoola gi. Laa n’udo.” **49** Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, otu onye si n’ulọ Jairoso bụ onyeisi ulọ ekpere, bjara sị, “Ada gi nwanyni anwuola, enyekwala onye ọzọ nsogbu ọzọ.” **50** Ma mgbe Jisọs nuru ozi a, ọ zara ya sị, “Atula egwu, naanị kwere, a ga-agwokwa ya.” **51** Mgbe ọ rutere n’ulọ Jairoso, ọ kweghị ka onye ọbụla soro ya baa n’ime ulọ ahụ ma ọ bughị naanị Pita, Jon, Jemis, nne na nna nwata ahụ. **52** N’oge ahụ, ha niile nọ na-ebe akwa na-eru ụjụ maka nwata ahụ. Ọ siri ha, “Unu ebezila akwa, n’ihi na ọ nwughị anwu kama ọ nọ n’ura.” **53** Ha chirj ya ọchi, n’ihi na ha matara na ọ nwurū anwu. **54** Ma ọ jidere ya n’aka, sị, “Nwa m, bilie!” **55** Mmụọ ya loghachiri, ọ bilitekwara mgbe ahụ. Ọ gwakwara ha ka ha choroṅo ya nri ka ọ rie. **56** Ihe a gbara ndi muru ya ghari ma ọ nyere ha iwu ka ha ghara jkoroṅo onye ọbụla ihe mere.

9 Mgbe ọ kpokotara ndi ozi iri na abuo ahụ, ọ nyere ha ike na ichi isi n’ebe mmụọ ojọo niile nọ na igwo orja dī ichi ichi. **2** Ọ nyere ha ikike, zipu ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndi nrja nrja. **3** Ọ gwara ha sị, “Unu ewerekwala ihe ọbụla maka njem a, maobu mkpanaka maobu akpa, maobu achicha maobu ego maobu uwe abuo. **4** Ulo ọbula unu banyere, nogidenu n’ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. **5** Ma ebe ọbula a na-anabataghị unu, kuchapunu aja dī n’ukwū unu mgbe unu na-apu n’obodo ahụ, ka ọ buru ihe ama megide ha.” **6** Ha gara n’obodo nta niile na-ekwusa

ozioma na-agwoḱwa ndị orịa n'ebe niile. 7 Mgbe Herod onye oḱichị nūrū akūḱo banyere ihe niile merenū, ọ gbagwojuru ya anya n'ihī na ufōḱu mmadū na-asī, na Jōn omee baptizim esitela na ndī nwūrū anwū bilie. 8 Ndī ozo na-asī na Ilaia apūtala, ebe ndī ozo na-asī na otu n'ime ndī amūma ochie apūtakwala ndū ozo. 9 Ma Herod sirī, "Mū onwe bipurū isi Jōn. Onye bḱwa onye a nke m na-anū ihe banyere ya?" Ọ gurū ya agwū ihū ya. 10 Mgbe ndī ozi a lotara, ha kōoro ya ihe niile ha mere. Ọ kpooro ha gaa n'obodo a na-akpo Betsaida ebe ha ga-anō naanī ha. 11 Ma mgbe igwe mmadū matara nke a, ha sooro ya. Ọ nabatara ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. Ọ gwoḱwara ndī niile ọ dī mkpa na-emere ka ahū dī ha mma. 12 Mgbe anwū bidoro ida, ndī na-eso uzō ya iri na abūḱo bjakwutere ya sī ya, "Zilaga igwe mmadū a ka ha gaa n'ime obodo na n'obodo nta ndī gbara ebe a gburugburu, ka ha chōtara onwe ha nri na ebe ndina n'ihī na ebe a anyī nō bī ozara." 13 Ọ zara ha sī, "Unu nye ha nri ka ha rie." Ha zaghachiri ya sī, "Anyī nwere naanī ogbe achīcha ise na azū abūḱo. Ma ọ bughī na anyī ga aka zūrā mmadū ndī a niile nri." 14 Ndī nō n'ebe ahū ruru pugu ndī nwoke ise. Ọ gwara ndī na-eso uzō ya sī, "Meenū ka ha nōḱu ala n'igwe n'igwe, iri mmadū ise, iri mmadū ise." 15 Ha mere otu ahū, mee ka ha niile nōḱu ala. 16 Ọ weere ogbe achīcha ise na azū abūḱo ndī ahū, lēlie anya n'elūigwe, gozie ma nyawaa ha, nye ndī na-eso uzō ya ka ha keere igwe mmadū ahū. 17 Ha niile riri rijiokwa afo, a tūtūḱtara ihe fōḱuru, tūtūjuo nkata iri na abūḱo n'iberibe achīcha fōḱuru. 18 Otu ubōchī mgbe ọ nō naanī ya na-ekpe ekpere, ndī na-eso uzō ya bjakwutere ya. Ọ jurū ha sī, "Onye ka igwe mmadū na-asī na m bī?" 19 Ha zara sī, "Ufōḱu na-asī na i bī Jōn omee baptizim, ndī ozo sī na i bī Ilaia, ndī ozōḱwa, sī na i bī otu n'ime ndī amūma ochie ahū sī n'onwū bilie." 20 Ma ọ jurū ha, "Unu onwe unu, ọ bī onye ka unu na-asī na m bī?" Pita zara sī, "I bī Kraist nke Chineke." 21 Ma ọ doro ha aka na ntī, nyesieḱwa ha iwu ike ka ha ghara igwa onye oḱula nke a, 22 na-asī, "Nwa nke Mmadū aghaghī ihū otūtū ahūḱu dī iche iche. Ndī okenye na ndīsi nchūaja, na ndī ozi ihū ga-ajū ya. Aghaghī igbu ya, ma n'ubōchī nke ato, a ga-eme ka o site n'onwū bilie." 23 Mgbe ahū ọ sīḱwara ha, "Ọ burū na onye oḱula achōḱo iso m n'azu, ọ ghaghī jīḱu onwe ya ma buru obe ya kwa ubōchī na-eso m. 24 N'ihī na onye oḱula choro izoputa ndū ya ga-atūfu ya. Ma onye oḱula nke tufuru ndū ya n'ihī m, ga-azoputa ya. 25 Uru ginī ka mmadū nwere ma ọ burū na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndū ya, maobū burū onye a napurū ndū ya? 26 Onye oḱula ihere m na ihere okwu m na-eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadū mgbe ọ ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna ya, ya na ndī mmūḱo ozi dī nso. 27 "N'ezie asī m unu, ufōḱu n'ime ndī guzo n'ebe a agaghī edetū onwū ire tpu ha ahū alaeze Chineke." 28 Mgbe ubōchī asatō gasirī, ọ kpooro Pita na Jon na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. 29 Mgbe ọ nō na-ekpe ekpere, ụḱḱḱḱ ihu ya gbanwere. Uwe ya bidoro ichaa ocha nke ukwu. 30 N'otu ntabi anya, ha hurū ndī ikom abūḱo ka ha na ya na-ekwu okwu. Ha bī Mosis na Ilaia. 31 Ha putara n'ebube eluigwe dī ukwu na-ekwu banyere nlaghachi ya, nke ọ na-aga imezu na Jerusalem. 32 Pita na ndī ya na ha nō na-arahū ura. Mgbe ha tetara, ha hurū ebube ya na ndī ikom abūḱo ya na ha nō na-ekwurīta okwu. 33 Mgbe ha na-ahapū ya, Pita sirī Jisōs, "Nna anyī ukwu, ọ ga-adī mma ka anyī noro ebe a ka anyī wuo ụḱo ikwu

ato, otu ga-abū nke gi, otu ga-abū nke Mosis, otu ga-abūḱwa nke Ilaia." Ọ mataghī ihe ọ na-ekwu. 34 Mgbe ọ ka kpū okwu n'onū, igwe ojii putara kpuchie ha. Egwu tūḱwara ha dī ka ha na-aba n'igwe ojii ahū. 35 Olu sitere n'igwe ojii ahū daa sī, "Onye a bī Ọkpara m, onye m hōputara; geenū ya ntī." 36 Mgbe olu ahū kwusiri okwu, ha chōputara na Jisōs nō naanī ya. Ndī na-eso uzō ya kpuchiri onū ha, debe ihe niile n'obi ha, ọ dīḱwaghī onye oḱula ha gwara ihe ha hurū. 37 N'echi ya, mgbe ha si n'ugwu ahū rīdata, oke igwe mmadū bjara zute ya. 38 Otu nwoke si n'etiti igwe mmadū ahū jiri oke olu tie mkpu sī, "Onye ozizi, arīḱo m gi ka i lee nwa m nwoke anya, n'ihī na naanī ya bī nwa m nwere. 39 Mmūḱo ojōḱo na- ejide ya mee ka ọ na-eti mkpu. Ọ na-atūda ya n'ala, na-ese ya ese, na-adokwa ya adō mee ka ọ na-agbō ufufū n'onū. Ọ dighī mgbe ọ na-ahapū ya kama ọ na-echihiasī ya ahū. 40 Arīḱoro m ndī na-eso uzō gi ka ha chupū ya, ma ha enweghī ike." 41 Jisōs zara sī, "Leenū ogbō rurū arū, nke na-enweghī okwukwe! Ruo olee mgbe ka mū na unu ga-anō, ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghī ekwe unu? Kpōtara m nwa gi nwoke ahū n'ebe al!" 42 Mgbe ọ na-abia, mmūḱo ojōḱo ahū kwadara ya n'ala sesie ya ike, ma Jisōs baara mmūḱo ojōḱo ahū mba. Ọ gworo nwata ahū kpōnyekwa ya nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke tūrū ha n'anya. Ma mgbe onye oḱula nō na mgbagwoju anya n'ihī orū ọ rurū, ọ sirī ndī na-eso uzō ya, 44 "Geenū ntī nke oma banyere ihe m choro igwa unu. A ga-ararī Nwa nke Mmadū nye n'aka umū mmadū." 45 Ma ha aghotaghī okwu a. E zonarīrī ya n'ebe ha nō ka ha ghara ighota ya. Egwu tūḱwara ha jū ya ihe ọ putara. 46 Irū ụka daputara n'etiti ha banyere onye karīrī ibe ya ukwu. 47 Ebe Jisōs ma ihe ha na-eche, ọ kpōtara otu nwantakirī mee ka o guzo n'akūḱu ya. 48 Ọ gwara ha sī, "Onye oḱula nabatara nwata a n'aha m, nabatara m. Onye ọ bḱlakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. Ọ bḱwa onye dīkarīsirī nta n'etiti unu bī onye kachasī ukwu." 49 Jōn a zaa sī, "Nna anyī ukwu, anyī hurū otu onye ka o jī aha gi na-achupū mmūḱo ojōḱo. Ebe ọ na-esoghī anyī, anyī gbōchiri ya." 50 Jisōs sirī ya, "Unu egbōchila ya. N'ihī na onye oḱula na-adighī emegide unu dīnyeere unu." 51 Mgbe oge o jī alaghachi na-abjuru nso, o chere ihu ya iga Jerusalem. 52 Ọ zipurū ndī ozi, ka ha buru ya uzō gawa. Ka ha na-aga ha batara n'otu obodo nta nke ndī Sameria jkwado ihe niile tupu ọ bja; 53 ma ha jurū inabata ya n'ihī na o chere ihu iga Jerusalem. 54 Mgbe Jemis na Jōn ndī na-eso uzō ya hurū nke a, ha sirī ya, "Onyenwe anyī, i choro ka anyī nye iwu ka oḱu site n'elūigwe bja laa ha n'iyi?" 55 Ọ tugharīrī bara ha mba. 56 Ma ha purū banye n'obodo nta ozo. 57 Mgbe ha nō na-aga ije a, otu nwoke sirī ya, "Aga m eso gi gaa ebe oḱula i na-aga." 58 Jisōs zara sī, "Nkita ohja nwere onū ebe ha na-edina, umū nnunū nke igwe nwekwara akwū, ma Nwa nke Mmadū enweghī ebe ọ na-atūḱwasī isi." 59 Ọ gwara onye ozo sī, "Soro m." Ma ọ sirī ya. Onyenwe anyī, "Biko, nye m ohere ka m gaa buru uzō lie nna m." 60 Ma ọ sirī ya, "Hapū ndī nwūrū anwū ka ha lie ndī nwūrū anwū ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke." 61 Ma onye ozōḱwa, sirī ya, "Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru uzō gaa sī ndī ezinaulo m nodunū nke oma." 62 Jisōs sirī ya, "Onye oḱula jidere aka n'ogu anyī ụḱo na-adokpū ma na-ele anya n'azu ekwesighī alaeze Chineke."

10 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi hoputara iri mmadu asaa na abuo ndi ozo, zipu ha mmadu abuo abuo ka ha buru ya uzo gaa n'obodo niile nakwa ebe niile o na-achio iga. **2** O siri ha, "Owuwe ihe ubi di ukwu ma ndi oru di naani ole na ole. Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n'owuwe ihe ubi ya." **3** Gaanu! Ma lee, ana m ezipu unu di ka umu aturu n'etiti agu. **4** Unu ewerekwala ego maobu akpa maobu akpukpokwu. Unu ekekewala onye obula n'uzo. **5** "Mgbe unu banyere n'ulo obula, burunu uzo si, 'Udo diri n'ulo a.'" **6** O buru na mmadu udo bi n'ulo ahụ, udo unu ga-adinyekwara ya. O burukwanu na onye bi n'ulo ahụ abughi onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekwaru ya. **7** Nigidenu n'ebe ahụ, ana-erinu ma na-anukwanu ihe obula ha nyere unu, n'hi na onye oru kwesiri inata ugwo oru ya. Unu esitela n'otu ulo gaa n'ulo ozo. **8** "O buru na ndi bi n'obodo unu batara anabata unu, rienu ihe obula ha nyere unu. **9** Gwoonu ndi oria no n'ebe ahụ, gwakwanu ha si, 'Alaeze Chineke adila unu nso.'" **10** Ma mgbe unu banyere n'obodo obula ha ju inabata unu, puonu gaa n'okporouzo ya kwuo si, **11** "O buladi aja si n'obodo a nke nyapagidere n'ukwu anyi, anyi na-ehichapu ya ka o buru ihe ido aka nti nye gi. Otu o di, matakwanu nke a, na alaeze Chineke di nso.'" **12** Ana m agwa unu na n'ubochi ahụ, ga-akara Sodom mma karja obodo ahụ. **13** "Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adiri gi Betsaida. N'hi na o buru na oru ebube a ruru n'ime unu ka a ruru na Taja na Saidon ha gaara echeghari ogologo oge, nodu n'akwa mkpe na ntu. **14** O ga-akara Taja na Saidon mma n'ubochi ikpe karja unu. **15** Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mbal! ga-arida n'ala mmuo! (Hadēs 986) **16** "Onye obula gere unu nti, o bu mu ka o gere nti. Onye obula juru inabata unu, o bu mu ka o juru inabata. Onye obula juru inabata m juru inabata onye zitere m." **17** Iri mmadu asaa na abuo ahụ jiri onu lota si, "Onyenwe anyi, n'aha gi, o buladi ndi mmuo ojo rubeere anyi isi." **18** O siri ha, "Ahuru m ekwensu ka o si n'eluigwe daa di ka amuma. **19** Lee! Enyela m unu ikike izokwasị agwo na akpi ukwu, na imegide ihe niile nke onye iro; o dighi ihe obula ga-emeru unu ahụ. **20** Otu o di, unu ahuru lota n'hi na mmuo ojo rubeere unu isi, kama nrijanu onu n'hi na e deela aha unu n'eluigwe." **21** N'otu oge ahụ, o juputara n'onu nke Mmuo Nso kwuo si, "Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi n'hi na i zonariri ihe ndi a n'ebe ndi okachamara na ndi nwere amamihe no, ma i kpughere ihe ndi a niile nye umuntakiri. E, Nna, otu a ka o si masi uche gi ime ya. **22** "Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. O dighi onye maara onye Okpara ahụ bu, karja Nna ahụ. O dikwaghi onye maara Nna ahụ karja Okpara na ndi ahụ Okpara choro igosi onye Nna ya bu." **23** Mgbe ahụ o tughariri gwa ndi na-eso uzo ya na nzuzo si, "Ngozị na-adiri anyi nke na-ahụ ihe unu na-ahụ ugbu a. **24** Ana m asị unu, na otutu ndi amuma na ndi eze ka o guru aguu ihu ihe unu na-ahụ ma ha ahughi ya, na ihu ihe unu nanu, ma ha anughi ya." **25** Otu ubochi, otu onye ozizi iwu biliri inwale ya. O juru ya, "Onye ozizi, ginj ka m kwesiri ime ka m keta ndu ebighi ebi?" (aiōnios 9166) **26** O siri ya, "Ginj ka e dere n'ihu? Ginj ka i gutara n'ime ya?" **27** O zara si, "I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya; ma hukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi." **28** O siri ya, "I zara nke oma. Gaa mee nke a i ga-adi ndu." **29** Ma jji gosi

na ya bu onye na-eme ihe ziri ezi, o siri Jiso, "Onye kwanu bu onye agbataobi m?" **30** Jiso siri ya, "Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n'aka ndi ohi, ndi gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapu ya n'onodu odindu-onwukamma laa. **31** Ma di ka ihe si eme, otu onye nchupa sitere uzo ahụ na-aga. Mgbe o huru ya, o sitere n'akuku uzo nke ozo gafee. **32** Otu a kwa, otu onye Livayi bjarutekwaru n'ebe ahụ, hu ya, ma o sitere n'akuku uzo nke ozo gafeekwa. **33** Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe o bjarutere nso n'ebe ahụ; hu ya, o nwere omjiko n'ahụ ya. **34** O gara nso n'ebe o no, jiri mmanya na mmanu wusa n'onya ya, were akwa kechie ya. O tukwasiri ya n'elu inyinya ibu ya, buba ya n'ulo ndi ije ebe o lekotara ya anya nke oma. **35** N'echi ya, o weputara mkpuru ego oplaoha abuo nye onye na-elekota ulo ndi ije ahụ si ya, 'Lezie ya anya nke oma. M lota aga m akwughachi gi ihe obula ozo i mefuru.'" **36** "Onye n'ime mmadu ato ndi a ka i chere bu onye gosiri onwe ya di ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n'aka ndi ohi?" **37** O siri, "O bu onye ahu meere ya ebere." Jiso siri ya, "Laa, gaa mee otu ahụ." **38** Mgbe ha na-aga n'uzo, o banyere n'otu obodo nta ebe nwanji a na-akpo Mata nabatara ya n'ulo ya. **39** O nwere nwanne nwanji a na-akpo Meri nke noduru ala n'ukwu Onyenwe anyi na-ege nti n'ihe o na-ekwu. **40** Ma uche Mata gbasasiri agbasa ebe o na-akwado maka ile obia. O bjakwutere ya si ya, "Onyenwe anyi, o bu na o metughi gi n'obi na nwanne m nwanji hapuru naani m ije ozi niile? Gwa ya ka o bia nyere m aka." **41** Ma Onyenwe anyi zara ya si, "Mata, Mata, i na-echegbu onwe gi ma na-adogbukwa onwe gi banyere otutu ihe, **42** maobu naani otu ihe di mkpa, Meri ahoroala nke ka mma, nke a na-agaghi anapukwa ya."

11 O no n'otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiri ekpere, otu n'ime ndi na-eso uzo ya siri ya, "Onyenwe anyi, kuziere anyi ikpe ekpere, di ka Jon kuziri ndi na-eso uzo ya." **2** O siri ha, "Mgbe unu na-ekpe ekpere, sinu: "Nna, ka e doo aha gi nso ka alaeze gi bia. **3** Nye anyi taa nri nke ubochi anyi. **4** Gbaghara anyi mmehie anyi, n'hi na anyi na-agbaghara onye obula mehiera megide anyi. Ekwela ka anyi daba n'ime onwunwa." **5** O siri ha, "Onye n'ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n'etiti abali si ya, 'Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha ato, **6** n'hi na otu enyi m bjara n'ulo m, ma enweghi m nri obula n'ulo m nke m ga-enye ya." **7** Ma o gae si n'ime ulo zaghachi si, 'Enyela m nsogbu, emechiela m uzo, mu na umu m alakpuola, enweghi m ike ibili ugbu a inye gi ihe obula.'" **8** Agwa m unu, o bu ezie na o gaghi ebili nye ya ihe obula n'hi na o bu enyi ya, kama n'hi nsogbu ya, o ga-ebili nye ya ihe obula di ya mkpa. **9** "Ya mere, agwa m unu, rionu, unu ga-arjota, choonu, unu ga-achota, kuokwanu aka, a ga-emegekwaru unu uzo. **10** N'hi na onye na-arjota na-arjota, onye na-achota na-achota, onye na-aku aka n'uzo ka a ga-emegekwaru uzo. **11** "Onye n'ime unu bu nna, ka nwa ya ga-arjota ya azu, o nye ya agwo? **12** Maobu rjota ya akwa, o ga-enye ya akpi? **13** O buru na unu bu ndi ojo, maara otu esi enye umu unu onyinye di mma, karja nke a, Nna unu nke bi n'eluigwe aghaghi inye ha Mmuo Nso bu ndi niile na-arjota ya." **14** Otu mgbe, o na-achupu mmuo ojo nke dara ogbi, mgbe mmuo ojo ahụ puru, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadu ahụ anya. **15** Ma ufodu n'ime ha siri, "O bu site n'ike Belzebub eze ndi mmuo ojo ka o ji achupu mmuo

ojoọ.” **16** Ndị ọzọ, jị nwalee ya, sị ya gosi ha ihe ịrịbama nke si n’eluigwe. **17** Ma ebe ọ bụ na ọ maara ihe ha na-eche, ọ sịrị ha, “Alaeze ọbụla kewaranụ megide ibe ya, ga-atọgbọrọ n’efu, ezinaụlọ ọbụla nke kewakwara megide ibe ya ga-adakpo. **18** Ọ buru na ekwensu ekewa megide onwe ya, alaeze ya ọ ga-esi ańaa guzosie ike? Unu na-asị na m na-achupu mmuọ ojoọ site n’ike Belzebub. **19** Ugbu a, ọ buru na m sitere n’ike Belzebub na-achupu mmuọ ojoọ, ọ bụ site n’ike onye ka ụmụ unu ji na-achupu ha? Ya mere, ha ga-abụ ndị ikpe unu. **20** Ma ọ buru na m ji ike mkpisiaka Chineke na-achupu mmuọ ojoọ, mgbe ahụ alaeze Chineke abjarutela n’ebe unu nọ. **21** “Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n’udo. **22** Ma ọ buru na onye ọzọ ka ya ike aluso ya ogu merie ya, ọ ga-anara ya ngwa agha niile bu ihe ntụkwasi obi ya, kesakwaa ihe ọ kwatara n’ụlọ dike ahụ. **23** “Onye ọbụla na-adinyeghirị m na-emegide m. Onye ọ bụlakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **24** “Mgbe ọbụla mmuọ na-adighi ọcha sị n’ime mmadu pụọ, ọ na-ejegharị n’ala kpọrọ nku na-achoghari ebe iziide. Ọ buru na ọ ọchotaghị ya, mgbe ahụ, ọ ga-asị, ‘Aga m alaghachi n’ụlọ m hapuru.’ **25** Mgbe ọ loghachiri, ọ ga-achoputa na a zachaala ya dozie ya nke oma. **26** Mgbe ahụ, ọ ga-apụ ga chota mmuọ ojoọ asaa ọzọ ndị di njo karja ya. Ha niile na-abata biri n’ime onye ahụ, mee ka ọndọ ọ di njo karja ka ọ di na mbụ.” **27** Mgbe ọ kpụ okwu a n’onyi, otu nwanyi sitere n’ime igwe mmadu ahụ tie mkpu sị, “Ngozi na-adiri afo muru gi na ara nke e jiri zuo gi.” **28** Ma ọ siri, kama, “Ngozi na-adiri ndi na-anu okwu Chineke, na-emekwa ha.” **29** Di ka igwe mmadu ahụ na-amuba, o bidoro na-ekwu sị, “Ogbọ a bu ogbọ ojoọ. Ọ na-achọ ihe ịrịbama ma ọ dighi ihe ịrịbama a ga-ezi ya karja ihe ịrịbama Jona. **30** N’ihi na ndi ka Jona si buru ihe ịrịbama nye ndi Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi burukwa ihe ama nye ogbọ a. **31** N’ubochi ahụ, eze nwanyi ndi ndida ga-ebili soro ndi ogbọ a guzo n’ikpe, maa ha ikpe, n’ihi na o sitere na nsotu nke ụwa bja nuru okwu amamihe Solomon, ma lee, onye kariri Solomon nọ n’ebe a. **32** Ndị ikom Ninive ga-eso ogbọ a bilie n’ubochi ikpe maa ya ikpe, n’ihi na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwasu Jona, ma lee, onye kariri Jona ukwu nọ n’ebe a.” **33** “Ọ dighi onye na-amunye oriọna donye ya n’ebe zoro ezo maobu n’okpuru efere, kama, ọ na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oku ka ndi na-abata n’ulo ahụ jiri ya hu ụzọ. **34** Anya bu oriọna nke anu ahụ. Ọ buru na anya gi di mma, ahụ gi niile ga-epuputa n’ihè. Ọ burukwanu na anya gi di njo, i ga-anọ n’ochichiri. **35** Ya mere, lezie anya ka i mara ka ihè di n’ime gi, ọ bughị ochichiri. **36** N’ihi nke a, ọ buru na ahụ gi niile ejuputa n’ihè, ọ burukwa na akuku ọbula agbaghi ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gi niile ga-epuputa n’ihè di ka mgbe ihè oriọna na-achakwasị gi n’ahụ.” **37** Mgbe ọ na-ekwu okwu, otu onye Farisii kpọrọ ya ka ọ bja soro ya rie nri. Ọ banyere nọrọ n’oche nri. **38** Ọ juru onye Farisii ahụ anya na mgbe ọ bidoro iri nri ọ kwoghị aka ya tupu ya ebido. **39** Ma Onyenwe anyi siri ya, “Unu ndi Farisii na-asacha azu iko mmiri na efere, mee ka ọ di ọcha, ma ime unu juputara n’anya ukwu na n’ihe ojoọ di iche iche. **40** Ndị nzuzu! Ọ bụ na ọ bughị onye ahụ mere azu iko mekwara ime ya? **41** Kama werenụ ihe ndi ahụ di n’ime ruo ọrụ ebere, ihe niile ga-adikwara unu ọcha. **42** “Ahuhụ ga-adiri unu ndi Farisii, n’ihi na unu na-enye otu ụzọ n’uzọ iri n’ihi mint, na mkpa akwukwo na-esi isi uto na mkpa akwukwo niile di iche iche nke ubi, ma leghara ikpe

ziri ezi na ihunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndi a ka unu kwesiri ime n’elegharaghị ihe ndi ọzọ anya. **43** “Ahuhụ ga-adiri unu ndi Farisii! N’ihi na unu na-ahụ ino n’isi oche niile n’ulo ekpere na ekele puru iche a na-ekele unu n’oma ahia n’anya. **44** “Ahuhụ ga-adiri unu, n’ihi na unu di ka ili na-aputaghị ihe, nke ndi mmadu na-agafe n’elu ha n’ihi na ha amaghị na ọ bụ ili.” **45** N’otu oge, otu onye ozizi iwu siri ya, “Onye ozizi, mgbe i na-ekwu ihe ndi a, anyi sokwa na ndi i na-akocha.” **46** Ma ọ siri, “Ahuhụ ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu. N’ihi na unu na-ebo ndi mmadu ibu ha na-enweghi ike ibuli, ma unu onwe unu adighi eweli ọ buladi otu mkpisiaka unu, imetu ibu ahụ aka. **47** “Ahuhụ ga-adiri unu n’ihi na unu na-ewu ili ndi amuma bu ndi nna nna unu ha gburu. **48** Ya mere, unu bu ndi akaebe ma kwenyekwa n’ihe ndi nna nna unu ha mere, n’ihi ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. **49** Ọ bụ n’ihi nke a ka Chineke n’amamihe ya ji kwuo sị, Aga m ezigara ha ndi amuma na ndi ozi, ufodu ka ha ga-egbu ma ndi ozokwa ka ha ga-akpagbu. **50** N’ihi nke a, ogbọ a ga-aza ajuju banyere ọbara ndi amuma niile a wufuru, site na mmalite nke ụwa, **51** site n’ọbara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n’etiti ebe ichu aja na ebe nsọ. E, agwa m unu, a ga-aju ihe banyere ha n’aka ogbọ a. **52** “Ahuhụ ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu, n’ihi na unu wepuru otughe igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbochikwara ndi na-abata ibata.” **53** Mgbe o si n’ebe ahụ pụọ, ndi ode akwukwo na ndi Farisii bidoro isogbu ya, na ikpasu ya ikwu otutu okwu, **54** na-esiri ya onya, ka ha mara ma ọ ga-ekwuhie onu, ka ha hu ihe ha ga-eji jide ya.

12 N’oge ahụ, mgbe otutu puku ndi mmadu gbakotara, nke mere ka ha na-azọ ibe ha ukwu. O buuru ụzọ bido igwa ndi na-eso ụzọ ya sị, “Kpacharanu anya unu banyere ihe na-eko achicha ndi Farisii, nke bu ihu abuo ha. **2** N’ihi na ọ dighi ihe ọbula zoro ezo nke na-agaghị aputa ihè, ọ dikwaghị ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe. **3** Ihe ọbula unu kwuru n’ochichiri, a ga-anu ya n’ihe, ihe ọbula unu gbara n’izu n’ime ulo ka a ga-ekwusa n’elu ulo. **4** “Ana m agwa unu, ndi enyi m, unu atula egwu maka ndi na-egbu anu ahụ ma e mesia, ha apughi ime ihe ọzọ. **5** Ma aga m ezi unu onye unu ga-atu egwu. Tụonụ egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anu ahụ ma túbakwa ya n’okụ ala mmuọ. E, asị m unu tūonụ ya egwu. (Geenna 9:1067) **6** Ọ bughị mkpuru ego abuo ka a na-ere umu nza ise? Ma o nweghi nke ọbula n’ime ha Chineke chefuru. **7** N’ezie a gurụ ọ buladi agirị isi di n’isi unu onu. Unu atula egwu, n’ihi na unu di oke onu karja otutu umu nza. **8** “Ma asị m unu, na onye ọbula kwuputara m n’ihu umu mmadu, onye ahụ ka Nwa nke Mmadu ga-ekwuputa n’ihu ndi mmuọ ozi nke Chineke. **9** Onye ọbula na-agonari m n’ihu ndi mmadu, a ga-agonari kwu ya n’ihu ndi mmuọ ozi nke Chineke. **10** Onye ọbula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye ọbula na-ekwulu Mmuọ Nso, agaghị agbaghara ya. **11** “Mgbe ha ga-akpobata unu n’ihu ulo nzuko, ndi ochichị na ndiisi, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maobu ihe unu ga-aza, maobu ihe unu ga-ekwu. **12** N’ihi na Mmuọ Nso ga-ezi unu n’oge awa ahụ, ihe unu kwesiri ikwu.” **13** Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ siri ya, “Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenye m oke n’ihe nketa anyi.” **14** Ọ siri ya, “Nwoke, onye mere m onye ikpe maobu onye ndozi okwu n’etiti unu?” **15** Ma ọ siri ya,

“Kpachapụnyị anyị! N’orọnyị na nche banyere oke ọchịchọ niile, n’ihi na ndụ mmadụ adabereghị n’otutu ihe o nwere.”

16 Ọ tūpụrụ ha ilu a sị, “Otu ọgaranya nwere ala miri n’nnọ mkpuru dị ukwu. **17** O chere n’ime onwe ya sị, ‘Gịnị ka m ga-eme n’ihi na enweghị m ebe m ga-echekwa mkpuru m?’

18 “Ya mere ọ siri, ‘Ihe m ga-eme bụ nke a, aga m akwatu ọba m, wuo nke ka ya ukwu, bụ ebe m ga-echekwa mkpuru m na ihe ndị ọzọ. **19** Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, ‘I nwere otutu ezi ihe ga-ezuru gi otutu afo, n’ihi ya zuru ike, rie, n’ụọ ma nwekwa obi uto.’”

20 “Ma Chineke gwara ya sị, ‘Onye nzuzu, n’abalị a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n’aka gi. Ihe niile jị kpakọtara nke onye ka ha ga-abụ?’

21 “Otu a ka ọ ga-adiri onye ọbụla na-akpadoro naanị onwe ya akụ, ma ọ baghị ụba n’ebe Chineke nọ.”

22 Ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, “Ya mere, asị m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndụ unu, ihe unu ga-eri, maobụ banyere ahụ unu, ihe unu ga-eji. **23** N’ihi na ndụ dị mkpa karịa ihe oriri, anụ ahụ djkwa mkpa karịa uwe. **24** Tuleenụ ugoloma. Ha adighi akụ maobụ ghorọ mkpuru ọbula. Ha enweghị ulọaka maobụ ọba, ma Chineke na-azụ ha nri. Unu ọ dighi oke onuahịa karịa anụ ufe ndị a. **25** Onye n’ime unu puru itinye otu nkeji n’ogologo ubochi nke ndụ ya site n’ichegbu onwe ya? **26** Ebe unu na-apughị ime ihe nta dị otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe ndi ozo? **27** “Tuleenụ otu okoko oshia lili si eto. Ha adighi aru oru ọbula maobu tuu ogho. Ma asị m unu, ọ buladi Solomon n’ebube nke jbu eze ya niile, eyighi uwe ọbula mara mma dī ka otu n’ime okoko osisi nke oshia ndi a. **28** Ma ọ buru na Chineke si otu a choo ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n’ite oku, ọ bu na ọ pughi i si otu a choo unu mma karia? Unu ndi okwukwe nta. **29** Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maobu ihe unu ga-anu. Unu echegbukwala onwe unu. **30** N’ihi na ọ bu ihe ndi a ka ndi mba nke ụwa na-achuso, ma Nna unu makwara na ha dī unu mkpa. **31** Kama choonyi alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. **32** “Unu atula egwu, igwe aturu nta, n’ihi na ọ toro Nna unu uto inye unu alaeze ahụ. **33** Reenu ihe unu nwere nyekwanu ndi ogbenye. Meerenu onwe unu akpa na-agaghị aka nka, n’oba akụ n’eluigwe, ebe onye ohi na-adighi abia nso, nla adighi erichapukwa ya. **34** N’ihi na ebe ọbula akụ unu dī ka obi unu ga-adikwa.” **35** “Keenu aji n’ume, meenu ka oriṅa unu na-enwu enwu. **36** Djinu ka ndi ohu na-echere nloghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwukwo, bu onye ha ga-emeghere uzo ngwangwa mgbe ọ lotara kuo aka. **37** Ndi ohu ahụ ga-abu ndi a goziri agozi, bu ndi onyenwe ha ga-ahu na ha no na nche mgbe ọ ga-aloghachi. N’ezie asị m unu na ọ ga-eke belit ya n’ukwu ya, mekwa ka ha nodu ala na tebul iri ihe, ọ ga-abiakwa jere ha ozi. **38** Ngozi ga-adiri ndi ohu ahụ onye nwe ha ga-ahu ka ha no na njikere, ọ buladi akụ ọ loghachiri n’etiti abali, maobu n’ezigbo isi ututu. **39** Maranu nke a: ọ buru na onyenwe ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n’ulo ya, ọ gaghị ekwe ka onye ohi ahụ tiwaa ulo ya. **40** Unu kwesiri ino na njikere n’ihi na Nwa nke Mmadu ga-abia n’oge awa unu na-atughị anyị ya.” **41** Pita siri, “Onyenwe anyi, i turu ilu a n’ihi anyi, ka ọ bu maka onye ọbula?” **42** Ma Onyenwe anyi siri, “Onye bu ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi umuodibo ya niile, ka ọ na-enye ha nri mgbe ọ kwesiri? **43** Ngozi na-adiri ohu ahụ nke onyenwe ya ga-ahu ka ọ na-arụ oru ahụ mgbe ọ

ga-aloghachi. **44** N’ezie asị m unu, ọ ga-eme onye nke ahụ onyeisi nke ihe niile o nwere. **45** Ma ọ buru na ohu ahụ asị n’obi ya, ‘Onyenwe m na-anọ ọdụ ilota,’ ọ burukwa na ọ malite itigbu umuodibo ndi ozo, bu ndi ikom na ndi inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na jukwa ihe onunụ na jnubiga mmnya oke. **46** Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n’ubochi ọ na-atughị anyi, n’oge awa ọ na-amakwaghị. Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n’etiti ndi na-ekweghi ekwe. **47** “Ohu ahụ maara ihe nna ya ukwu choo ma hapu ino na njikere, maobu ime ya, ka a ga-apiasị utari ike. **48** Ma onye na-amaghị ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utari, a ga-apia ya utari ole na ole. N’ihi na ọ bu onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ale anyi inata ihe hiri nne n’aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n’aka idebe, n’aka ya ka a ga-achọ ihe nke kachasina. **49** “A bjara m iwebata oku n’elu ụwa, ọ gaara adiri m no mma ma ọ buru na ọ malitelari inwu! **50** Enwere m baptizim nke m na-aghaghị ime, ma aga m anogide n’oke ihe mgbu tutu e mezuo ya **51** Unu chere na m bjara iweta udo n’ụwa? Asị m unu mbaa, kama nkewa. **52** Site igbu a gawa, mmadu ise si n’otu ezinaulo ga-ekewa megide onwe ha, ato megide abuo, abuo megide ato. **53** Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegekwa nna ya, nne megide nwa ya nwanyi, nwa nwanyi megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne di ya.” **54** Ọ gwakwara igwe mmadu ahụ sị, “Mgbe unu huru urukpu ojii ka ọ na-ebili n’odida anyanwu, unu na-eme ngwangwa sị, ‘Mmiri ga-ezo,’ ọ na-ezokwa. **55** Mgbe unu huru na ifufe na-esite na ndida na-efe, unu na-asị, Oke okpomoku ga-adi, ọ na-emekwa otu ahụ. **56** Ndi ihu abuo! Unu matara ikwa ihu ala na mbara eluigwe. Gini mere unu apughị ikwa oge di ugbu a? **57** “Gini mere unu adighi ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? **58** Ọ buru na gi na onye na-ebo gi ebubo esoro na-aga n’ihu okaike, gbalisie ike ka gi na ya kpezie n’uzo, ma ọ bughị otu a, ọ ga-akporu gi n’ihu onye okaike, ma eleghi anyi okaike ahụ ga-arara gi nye n’aka okaike ukwu, okaike ukwu ga-ararakwa gi nye n’aka onye na-eje ozi n’ulokpe, bu onye ga-etinye gi n’ulo mkporo. **59** Asị m gi, i gaghị e si n’ebe ahụ pata ruo mgbe i kwughachiri ọ buladi otu kobo nke ikpezu.”

13 Mgbe ahụ, ụfodu ndi no n’ebe ahụ gwara ya banyere ndi Galili ahụ Pailit jiri ọbara ha gwakota n’aja ha ahuru. **2** Ọ zara sị ha, “Unu chere na ndi Galili a tara udi ahuru a bu ndi mmehie karia ndi Galili niile? **3** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile ga-esi otu ahụ laa n’iyi. **4** Ka unu chere na mmadu iri na asato ahụ, ndi mgbidi aja ulo elu Sailom dagburu bu ndi ikpe mmehie mara karia ndi niile bi na Jerusalem? **5** Mba! Asị m unu, ọ buru na unu echegharighi, unu niile ga-ala n’iyi dī ka ha.” **6** Ya mere, ọ tūpụrụ ha ilu a sị, “Otu nwoke karịa osisi fiig n’ubi vaini ya, ma mgbe ọ bjara choo n’elu ya, ma ọ hughị mkpuru ọbula. **7** Ya mere, ọ gwara onye oru ubi ya sị, ‘N’ime afo ato ndi a ka m bjara ka m ghoru mkpuru site n’osisi fiig a, ma ahughị m mkpuru ọbula. Gbutuo ya! Gini mere ọ ga-eji na-eriko nri dī n’ala ubi a?’ **8** “Ọ zara sị ya, ‘Nna m ukwu, hapukwa ya n’afọ a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n’ukwu. **9** Ọ buru na ọ mja mkpuru n’afọ ozo, ọ dī mma, ọ burukwa na ọ mighi, i nwere ike gbutuo ya.” **10** N’ubochi izuike ndi Juu, ọ banyere n’ime otu ulo ekpere na-ezi ihe. **11** Otu nwanyi nokwa n’ebe ahụ, onye mmuo nrija nrija mere ka ahụ ghara i dī ya ike afo

iri na asatọ. Ọ na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo otọ kwem. **12** Mgbe Jisọs hūrụ ya, ọ kpọrọ ya sị ya, “Nwanyị emeela ka i nwere onwe gi site n’orja gi.” **13** Mgbe o bikwasirị ya aka, ngwangwa, o guzooro kwem malite na-eto Chineke. **14** Ma onyendu ụlọ ekpere ahụ were iwe nke ukwu n’ihi na Jisọs gwọrọ orja n’ubochi izuike. Ọ gwara igwe mmadụ ahụ okwu sị, “E nwere ubochi isii n’ime izu ụka mgbe mmadụ kwesiri iri oru. Ya mere, bjanu ka a gwọọ unu n’ubochi ndi a, ọ bughị n’ubochi izuike.” **15** Ma Onyenwe anyị zara ya sị, “Unu ndi ihu abụ! Ọ di onye n’ime unu na-adighi atopu oke ehi ya maobu jinyina ibu ya, site n’ulo anumanu, kpupu ya ebe ọ ga-anu mmiri n’ubochi izuike? **16** O kwesighi ka a topu nwananyi a bu ada Ebrahim n’agbu ekwensu kere ya ogologo afo iri na asatọ, n’ubochi izuike, mee ka o nwere onwe ya?” **17** Mgbe o kwuru nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu no n’ebe ahụ nuri iri onu n’ihi oru ebube niile ọ naru. **18** Ya mere, ọ na-ekwu sị, “Gini ka alaeze Chineke yiri? Gini ka m ga-eji tunyere ya? **19** O yiri mkpuru mtoostadi nke mmadu kuru n’ubi ya a gbara ogige. O toro ghozo osisi, nke umu nnuhu na-ezukwa ike n’alaka ya.” **20** Ozo, ọ siri, “Gini ka m ga-eji tunyere alaeze Chineke? **21** Ọ di ka ihe na-eko achichanke nwananyi gwakotara na otutu ato nke utu oka, tutu ruo mgbe o koro utu oka ahụ niile.” **22** O jehariri n’obodo ukwu na n’obodo nta niile na-ezi ihe, ka ọ na-ga-Jerusalem. **23** Otu onye siri ya, “Onyenwe n, ndi a ga-azoputa ha ga-adi ole na ole?” Ọ siri ha, **24** “Gbalisieni ike banye site n’onu uzo di warawara, n’ihi na ana m a gwa unu na otutu ga-achọ ibanye ma ha agaghị enwe ike. **25** Ọ buru na nna nwe ulo ebilie mechie onu uzo, unu ga-eguzo na-ezi naku aka n’uzo na-asi, ‘Onyenwe anyi meghere anyi uzo.’ “Na nzaghachi, ọ ga-asi, ‘Amaghi m ebe unu si bja.’ **26** “N’oge ahụ, unu ga-asi, ‘Anyi na gi rikoro, n’ukwaa, i kuzikwara nkuzi n’ogbe anyi.’ **27** “Ma ọ ga-asi, ‘Amaghi m ebe unu siri bja. P’onu n’ihu m, unu ndi ajo omume.’ **28** “Ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adikwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Ajizik na Jekob na ndi amuma niile ka ha no n’alaeze Chineke; ma unu onwe unu aburu ndi a chupuru n’ezi. **29** Ndi mmadu ga-esite n’owuwa anyanwu, nakwa odida anyanwu, na n’ugwu na ndida nke uwa bja nodu n’oriri n’ime alaeze Chineke. **30** Ma lee, ndi bu uzo ga-agho ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-agho ndi bu uzo.” **31** N’oge awa ahụ, ufodu ndi Farisii bjakwutere ya sị ya, “Si n’ebe a puo, n’ihi na Herod na-achọ igbu gi.” **32** Ọ siri ha, “Gaa gwanaru m nkita ohia ahụ, lee, ana m achupu mmuo ojo, gwokwa ndi orja taa na echi, ma n’ubochi nke ato ka m ga-arucha oru m. **33** Ma otu ọ di, aga m aga n’ihu n’uzo m taa, na echi na nwanne echi, n’ihi na n’ezie, ọ dighi onye amuma ga-anwu n’ebe ozo na-abughị na Jerusalem. **34** “O Jerusalem! Jerusalem! Gi onye na-egbu ndi amuma ma na-ejikwa nkume atugbu ndi e ziteere gi. Otutu mgbe ka m gbaliri ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n’okpuru nku ya, ma unu ekweghi. **35** Lee, a hapuru la unu ulo unu. Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ozo ruo mgbe oge ahụ ga-abia, mgbe unu ga-asi, ‘Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n’aha Onyenwe anyi.’”

14 Otu ubochi izuike, mgbe ọ gara iri ihe n’ulo otu onyendu ndi Farisii, ha no na-ele ya anya nke oma. **2** Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nokwa n’ihu ya ebe ahụ. **3** Jisọs juru ndi Farisii na ndi ozizi iwu sị, “O ziri ezi n’ihu igwo

orja n’ubochi izuike ka ọ bu na o zighi?” **4** Ma ha e kwughị okwu obula. Ya mere ọ kpọrọ ya, gwọ ya ma sị ya laa. **5** Ọ siri ha, “Ọ buru na otu n’ime unu nwere nwa nwoke maobu oke ehi nke dabara n’ime olulu mmiri n’ubochi izuike, ọ bu na ọ gaghi eme ngwangwa doputa ya?” **6** Ma ha enweghi ike iza ajuju a. **7** Mgbe ọ huru otu ndi a kpọrọ oriri si horo naani oche ndi a na-asopuru, oche ndi a na-asopuru, ọ turu ha ilu si, **8** “Mgbe mmadu obula kpọrọ gi oriri n’olu di na nwunye, abatala nodu n’oche ndi a na-asopuru, n’ihi na eleghi anya, onye kpọrọ gi oriri kpokwara onye ka gi nwe nsopuru. **9** N’ihi na onye ahụ kpọrọ unu oriri nwere ike bjakwute gi sị gi, nye nwoke a onodu gi. Mgbe ahụ, i ga-ebili n’anya ihere gaa nodu n’oche dikarisiri ala. **10** Ma mgbe a kpọrọ gi, nodu n’oche di ala, ka ọ ga-abu na onye kpọrọ gi oriri bja, ọ ga-asi gi ‘Enyi m, rigota n’ebe a ka elu.’ Mgbe ahụ, i ga-enwekwa ugwu n’anya ndi niile a kpọrọ gi na ha oriri. **11** N’ihi na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n’ala, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.” **12** Ọ gwara onye ahụ kpọrọ ya oriri sị, “Mgbe i na-akpo oriri nke nri ehilie maobu nke nri anyasi, akpala naani ndi enyi gi maobu umunne gi ndi nwoke maobu ndi ikwu na ibe gi, maobu ndi agbataobi gi bara ogaranya, n’ihi ma eleghi anya, ha puru ikpokwa gi na mgbe nke ha, sị otu a kwughachi gi ugwo. **13** Kama mgbe i na-akpo oriri, kpoo ndi ogbenye na ndi olusi na ndi ngwuro na ndi isi. **14** A ga-agozikwa gi, n’ihi na ha enweghi ike ikwughachi gi, a ga-akwughachikwa gi mgbe ndi ezi omume ga-ebili n’onwu.” **15** Mgbe otu n’ime ndi a kpọrọ oriri nuru nke a, ọ siri ya, “Ngozị ga-adiri onye ga-eso rie oriri n’alaeze Chineke.” **16** Ma ọ siri ya, “Otu onye na-akwado oke oriri kpokwa otutu mmadu oku. **17** Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipuru ohu ya ka ọ ga gwa ndi ahụ ọ kpọrọ sị, ‘Bjanu, n’ihi na e dozichaala ihe niile.’ **18** “Ma ha niile n’otu n’otu malitere inye osisa. Onye nke mbu siri, ‘Azuru m iberibe ala ohuru, ọ dikwa mkpa na m ga-eje hu ya, biko gbaghara m, agaghị m abia.’ **19** “Onye nke ozo siri, ‘Azuru m ehi e ji aru oru ubi, iri e jikoro abuo abuo. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghị m abia.’ **20** “Ma onye ozo sikwara, ‘Aluru m nwunye ohuru, n’ihi nke a agaghị m abia.’ **21** “Otu ahụ lotara, kpoo nna ya ukwu ihe ndi ahụ a kpọrọ oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe di ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya sị ya, ‘Gaa ngwangwa n’okporozo ukwu na n’okporozo nta di n’obodo a, kpobata ndi ogbenye, na ndi ukwu ruru, na ndi isi na ndi ngwuro.’ **22** “Otu ahụ siri, ‘Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka foduru.’ **23** “Nna ukwu ahụ siri ohu ahụ, ‘Gaakwa n’okporozo ukwu na okporozo nta, mee ka ndi mmadu bata n’ulo m, ka ulu m juputa na mmadu. **24** N’ihi na agwa m unu, ọ dighi otu onye n’ime ndi ahụ a kpọrọ oriri ga-edetu nri m onu.’” **25** Ugbu a, oke igwe mmadu na-eso ya ma ọ tughariri sị ha: **26** “Onye obula chorọ iso m, ma o bughị uzo kpoo nne na nna ya, na nwunye ya, na umu ya, na umunne ya ndi nwoke na ndi nwananyi tinyekwara ndu nke ya onwe ya asi, apughị ibu onye na-eso uzo m. **27** Onye obula na-eburughị obe ya soro m, enweghi ike ibu onye na-eso uzo m. **28** “Ọ di onye obula n’ime unu chorọ iwu ulo elu, na-agaghị ebu uzo nodu ala, gbakoo ihe ọ ga-efu ya, iji choputa ma o nwekwara ego ga-ezu iwucha ya? **29** N’ihi na ọ buru na ọ toọ ntọala ma o nwekwaghị ike wuchaa ya, onye obula huru ya ga-achi ya ochi, **30** na-asi, ‘Nwoke a malitere iwu ulo, ma o nweghi ike

wuchaa ya.’ 31 “Maobu olee eze choro iluso eze ibe ya ogu, o gaghi ebu uzo nodu ala tules ma puku ndi agha iri ya o gazuru ya iji luso onye ji iri puku ndi agha abuo abiakwute ya ogu? 32 O buru na o nweghi ike, o ga-ezipu ozi rjo ka e kpee udo mgbe onye nke ozo ka no n’ebe di anya. 33 N’uzo di otu a, onye obula na-ajughi ihe niile o nwere, apughi ibu onye na-eso uzo na. 34 “Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa utu, a ga-eji ginji mee ka o toyo utu ozo? 35 O bakwaghi uru nye ala maobu iji mee nri ala. Kama o bu itufu ya. “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.”

15 Ugbu a, ndi ona utu na ndi mmehie na-abia ya nso inuta ihe o na-ekwu. 2 Ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-asj, “Nwoke a na-anabata ndi mmehie sorokwa ha na-eri nri.” 3 Ya mere, o turu ha ilu a si, 4 “O buru na otu onye n’ime unu enwee narj aturu ma otu n’ime ha akpafuo. O bu na o gaghi ahapu iri aturu itoolu na itoolu ahj foduru n’ozara, puo ichogharj otu ahj kpfuru ruo mgbe o chotara ya? 5 Mgbe o chotara ya, o ga-eji onu tukwasj ya n’ubu ya. 6 Mgbe o lotara n’ulo ya, o ga-akpokota ndi enyi ya na ndi agbataobi ya si ha, ‘Soronu m nura onu n’ihi na achotala m aturu m furu efu.’ 7 Asj m unu, n’uzo di otu a, onu di ukwu ga-adi n’eluigwe n’ihi otu onye mmehie nke chegharj, karja iri itoolu na itoolu ndi ezi omume bu ndi nchegharj na-adighi mkpa. 8 “Maobu olee nwanj nke nwere mkpuru olaocha iri, o buru n’otu n’ime ha adafuo. O gaghi amunya orioma, zaa ime ulu ya icho otu mkpuru ego ahj tutu o chota ya? 9 Mgbe o chotara otu mkpuru ego ahj, o ga-akpo ndi enyi ya na ndi agbataobi ya si ha, ‘Soronu m nura onu n’ihi na achotala m ego m furu efu.’ 10 N’uzo di otu a, asj m unu, onu ga-adi n’ihu ndi mmuo ozi Chineke n’ihi otu onye mmehie nke chegharj.” 11 O kwukwara si, “Otu nwoke mutara umu nwoke abuo. 12 Nwa ya nke nta sirj nna ya, ‘Nna, kenye m oke ruuru m n’ihe niile i nwere.’ Ya mere, o kenye ya oke nke ya site n’ihe o nwere. 13 “Mgbe ubochi ole na ole gasirj, nwokorobia ahj kwakotara ihe niile o nwere gaa biri n’otu obodo di anya. N’ebe ahj, o mefuchara ihe niile o nwere n’ibi ndu ojo. 14 Mgbe o mefuchara ihe niile o nwere, oke unu dara n’ala ahj. O malitere ino n’uko. 15 N’ihi nke a, o gara binere otu onye obodo ahj nyere ya oru ilekota ezi ya na inye ha nri. 16 Ma o na-agu ya ka o site na nri o na-enye ezi rjio afo, ma o dighi onye nyere ya udi nri ahj. 17 “Mgbe o ghotara onwe ya, o sirj, ‘Mmadu ole bu ndi oru e goro ego nna m nwere, ndi nri na-ezuru ma maputakwa, ma aguu na-egbu m n’ebe a. 18 Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. 19 Ekwesikwaghi m ka a kpo m nwa gi ozo, were m di ka otu n’ime ndi i goro oru.’ 20 Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. “Ma mgbe o nri n’ebe di anya, nna ya huru ya, nwee omjiko n’ahu ya, gbaara oso ga makuo ya, sutukwa ya onu. 21 “Nwa ya nwoke ahj sirj ya, ‘Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighi m ka a kpo m nwa gi ozo.’ 22 “Ma nna ya gwara ndi ohu ya si, ‘Meenu ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwasj ya. Gbanye ya olaaka n’aka, yinyekwanu ya akpukpokwu n’ukwu. 23 Gaanu kpuputa nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyj rie ma nriakwa. 24 N’ihi na nwa m a, nwuru anwu ma o dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.’ Ha bidoro na-eri, na-anu na-anurjka onu. 25 “O dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere iru oru n’ubi,

mgbe o na-abjuru ulu nso, o nuru uda egwu na igba egwu. 26 O kporo otu n’ime ndi ohu juo ya ihe na-eme. 27 O sirj ya, ‘Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n’ihi na o lotara n’udo na ahj ike.’ 28 “Iwe were ya, o juru jata n’ime ulu. Nna ya putara n’ezi rjo ya arirjo. 29 Ma o zara nna ya si, ‘Lee otutu afu niile ndi a ka m noo na-ejere gi ozi, enupukwaghi m isi n’iwu gi n’uzo obula. Ma o nweghi oge i nyere m o buladi nwa ewu si mu na ndi enyi m jiri ya mee oriri. 30 Ma ugbu a, nwa gi a, onye ya na ndi akwuna mefuru akj gi alotala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abuba.’ 31 “Ma o sirj ya, ‘Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bukwa nke gi. 32 Ma anyj kwesiri inuri onu, kpookwa oriri, n’ihi na nwanne gi nwoke a nwuru anwu ma o dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.”

16 O gwara ndi na-eso uzo ya si, “Otu ogaranya nwere otu onyeisi oru nke e boro ebubo na o na-ala akj ya n’yi. 2 Ya mere o kporo ya si ya, ‘Ginji bu ihe a m na-anu banyere gi? Gbakoro m otu i si na-elekota akj m, n’ihi na achokwaghi m ka j buru onyeisi oru ozo.’ 3 “Onyeisi oru ahj sirj onwe ya, ‘Ginji ka m ga-eme ugbu a nna m ukwu na-acho ikwasj m oru? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghi ekwe m irjo arirjo. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma o buru na a chupu m n’oru n’ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n’ulo ha.’ 5 “Ya mere o kporo ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n’otu n’otu. O juru onye nke mbu si, ‘Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?’ 6 “O sirj ya, ‘O bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.’ “Onyeisi oru ahj gwara ya si, ‘Ngwangwa, were akwukwo degharia ya narj karama ise.’ 7 “Mgbe ahj, o juru onye nke abuo si, ‘Ego ole bu ugwo i ji?’ “O sirj ya, ‘O bu narj akpa oka wiiti.’ “O sirj ya, ‘Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.’ 8 “Nna ya ukwu toro onyeisi oru ahj na-ekwesighi ntukwasj obi n’ihi na o kpara agwa di ka onye nwere uche. N’ihi na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha karja umu nke ihe. (aiōn g165) 9 Agwa m unu, jirinu akunba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka o ga-abu na mgbe o na-adighikwa akj unu nwere, ha ga-anabata unu n’ulo obibi ha ebighi ebi. (aiōn g166) 10 “Onye obula kwesiri ntukwasj obi n’ihe di ntakiri, ga-ekwesikwa ntukwasj obi n’ihe di ukwu. Onye na-ekwesikwaghi ntukwasj obi n’ihe di ntakiri, agaghikwa ekwesi ntukwasj obi n’ihe di ukwu. 11 O buru na unu abughi ndi kwesiri ntukwasj obi n’aku mmehie nke uwa, onye ga-enyekwa ezi akj n’aka unu na ntukwasj obi idebe? 12 O burukwa na unu abughi ndi kwesiri ntukwasj obi n’aku onye ozo, onye ga-enye unu ihe nke bu nke unu? 13 “O dighi onye obula puru ife nna ukwu abuo, n’ihi na o ga-acho ihu otu n’ime ha n’anya, kpokwa nke ozo asi, maobu, sopuru otu ma lejia nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akj otu mgbe ahj.” 14 Mgbe ndi Farisii, bu ndi huru ego n’anya nuru ihe ndi a, ha jiri ya mee ihe ochi. 15 O sirj ha, “Unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume n’ihu ndi mmadu ma Chineke maara obi unu. N’ihi na ihe ndi mmadu na-akpo ihe di oke mkpa bu ihe ruru aru n’anya Chineke. 16 “Iwu na ndi amuma no na-achj ruo oge Jon bjara. Site n’oge ahj, a na-ekwusa ozioma nke alaeze Chineke, onye obula na-ejikwa ike na-abanye n’ime ya. 17 O di mfe ka eluigwe na uwa gabiga karja na a ga-ewepu otu kpom, site n’ihe niile di n’iwu. 18 “Onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m ma luru nwanj ozo na-eme mmehie jkwa iko. Onye o bulakwa luru

nwanyị di ya juru na-eme mmehie ikwa iko. **19** “O di otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa ocha, na-erikwa nri di mma ubochi niile. **20** N’onu uto ulo ya, otu nwoke onye ogbenye nke onya juru ahụ ya na-edina n’ebe ahụ. Aha ya bu Lazaros. **21** O na-agusi ya aguu ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahụ daa n’ala. O buladi umu nkita na-abia na-aracha onya di ya n’ahụ. **22** “Mgbe onye ogbenye ahụ nwuru, ndi mmuo ozi bbara buru ya gaa n’ebe Abraham no. Onye ogaranya ahụ nwukwara, e lie ya. **23** N’oku ala mmuo ebe onye ogaranya ahụ no n’oke ihe mgbu, o huru Abraham ka o no n’ebe di anya, hukwa Lazaros n’akuku ya. (Hadēs 986) **24** O kpokuru Abraham si ya, ‘Nna m Abraham, meere m ebere n’ihi na anu m n’oke ihe mgbu n’ime oku a. Biko zien Lazaros ka o denye mkpisiaka ntakiri ya na mmiri bja meju ire m.’ **25** “Ma Abraham sirị ya, ‘Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojojo. Ma ugbo a, a na-akasị ya obi n’ebe a ma gi onwe gi nokwa n’ahuhu. **26** A sikiwarị na anyi achoo inyere gi aka, o gaghi ekwe mee n’ihi na e nwere olulu di ukwu kewara anyi na unu. Mmadu obula enkwaghị ike isite n’ebe a bja n’ebe unu no, o dikwaghị onye nwere ike isite n’ebe ahụ unu no bja n’ebe a.’ **27** “O sirị, ‘Ya mere, arijo m gi nna, ziganu ya n’ulo nna m, **28** n’ihi na enwere m umunne nwoke ise. Ka o ddo ha aka na ntị ka ha ghara ibia n’ebe a mmekpa ahụ di.’ **29** “Ebrahim sirị, ‘Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha ntị.’ **30** “Ma o kwuru, ‘Nna Ebrahim, nke ahụ agaghị ezul! A si na otu onye ga-esi n’ala ndi nwuru anwu gakwuru ha, ha ga-echeghari.’ **31** “O sirị ya, ‘O buru na ha egeghi Mosis na ndi amuma ntị, ha agaghị ekwenye ma a sikiwarị na mmadu esi n’onwu bilie.”

17 O sirị ndi na-eso uto ya, “Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghị idi, ma ahuhu ga-adiri onye obula onodu ndi a ga-esi n’aka ya bja. **2** O ga-akara gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n’olu, tunye gi n’ime oke osimiri, karja na i ga-eduhie otu n’ime umuntakiri ndi a uto. **3** Kpachapurunu onwe unu anya! “O buru na nwanna gi e mejojo gi, baara ya mba. O buru na o chegharia, gbaghara ya. **4** O burukwa na o mejojo gi ugboro asaa n’otu ubochi, rikwa gi ugboro asaa si, ‘E chegharjala m,’ i ghaghị igbaghara ya.” **5** Ndi ozi ya sirị ya, “Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwu!” **6** Onyenwe anyi zara, “O buru na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mstaadi, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kukuwa gi n’ime oke osimiri, o ga-erubere unu isi. **7** “O bu onye n’ime unu nke nwere ohu onye si ebe o gara ruo ruo maobu izu aturu lobata, ga-asị ya, ‘Mee ghwangwa nodu ala rie nri?’ **8** O gaghi asị ya, ‘Siere m nri osiji, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na anukwa ihe ohu; emesia i ga-eri nri ma nujo ihe ohu nke gi?’ **9** O ga-ekele ohu ahụ n’ihi na o ruru ruo o kwesiri iru. **10** N’otu aka ahụ, mgbe unu rucharu ruo niile unu kwesiri iru, ihe unu ga-ekwu bu, ‘Anyi bu umu ohu na-ekwesighi ekwesi, anyi emeela ihe anyi kwesiri ime.’” **11** Ka o na-aga Jerusalem, o sitere n’uzo di n’agbata Sameria na Galili. **12** Mgbe o banyere n’otu obodo nta, ndi ekpenta iri sitere n’ebe di anya zute ya. **13** Ha tiri mkpu n’oke olu si, “Jiso nna anyi ukwu, mere anyi ebere.” **14** Mgbe o huru ha, o sirị ha, “Gaanu gosi ndi nchujaja onwe unu.” Di ka ha na-aga, e mere ka ha di ocha. **15** Mgbe otu n’ime ha choputara na a gwola ya, o laghachiri azu, jiri oke olu na-eto Chineke. **16** O dara n’ala n’ukwu ya, kelee ya.

O bu onye Sameria. **17** Jiso juru si, “O buhi mmadu iri ka e mere ka ha di ocha, ebeekwanu ka itoolu ndi ozo no? **18** O bu naani onye mba ozo a loghachiri inye Chineke otuto?” **19** Mgbe ahụ, o sirị ya, “Bilie, laa, okwukwe gi agwola gi.” **20** Ma mgbe ndi Farisi juru ya si, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abia? O kwuru, “Obibia alaeze Chineke agaghị a bu n’uzo a ga-eji anya efu hu ya. **21** Ha agaghikwa asi, ‘Lee, o no n’ebe a,’ maobu, ‘n’ebe ahụ,’ n’ihi n’ezie, alaeze Chineke no n’etiti unu.” **22** Mgbe ahụ, o gwara ndi na-eso uto ya, “Oge na-abia mgbe o ga-agusi unu aguu ike ihu otu n’ime ubochi nke Nwa nke Mmadu, ma unu agaghị ahụ ya. **23** Ha ga-asị unu, ‘Lee, n’ebe ahụ,’ maobu, ‘Lee, n’ebe a,’ unu agala, unu esokwala ha. **24** N’ihi na Nwa nke Mmadu n’ubochi ya ga-adị ka amuma nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n’otu ebe ruo n’ebe nke ozo. **25** Ma o ghaghị ibu uto huo otutu ahuhu, ogbo a ga-ajukwa ya. **26** “Di ka o di n’ubochi Noa, otu a ka o ga-adikwa n’ubochi Nwa nke Mmadu. **27** Ha no na-eri na-ani, na-ala nwunye na-ekekwa umu ha di, ruo mgbe Noa banyere n’ugbo mmiri. Oke iju mmiri ahụ bjakwara laa ha n’iyi. **28** “Otu a ka o dikwa n’oge Lot. Ha no na-eri, na-ani, na-azuritakwa ahia, na-aku mkpuru, na-arukwa ulo. **29** Ma n’ubochi ahụ Lot si n’obodo Sodom puta, oku na nkume di oku sitere n’eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n’iyi. **30** “Otu a ka o ga-adikwa n’ubochi a ga-eme ka Nwa nke Mmadu puta ihè. **31** N’ubochi ahụ, onye obula no n’elu ulo, ma ihe ya di n’ime ulo, aritukwala ibi n’ime ulo iburu ngwongwo ndi ahụ. N’otu aka ahụ, onye obula no n’ubi, ya ghara iloghachita. **32** Chetakwanu nwunye Lot. **33** Onye obula choro iche ndu ya nche ka o ga-efunari, ma onye obula na-atufu ndu ya ga-echebe ya. **34** Asị m unu, n’anyasi ahụ mmadu abuo ga-edina n’otu akwa, a ga-ewepu otu n’ime ha hapu onye nke ozo. **35** Umụ nwanyị abuo ga na-akwo oka n’otu ebe, a ga-ewere otu ma hapu nke ozo.” **36** Umụ nwoke abuo ga-anọ n’ubi, a ga-ewere otu onye hapu nke ozo. **37** Ha juru ya si, “Olee ebe, Onyenwe anyi?” O sirị ha, “Ebe obula ozu di, ka udele na-zukota.”

18 Mgbe ahụ o tukuru ha ilu a iji gosi ha mkpa o di ikpe ekpere na-esepughị aka, **2** o sirị, “O nwere otu okaikpe bi n’otu obodo ma o naghị atụ egwu Chineke. O naghị asopukwara mmadu. **3** N’obodo ahukwa, e nwere otu nwanyị di ya nwuru anwu nke na-abjakwute ya, na-asị ya, ‘Kpeputa m n’aka ndi na-emegide m.’ **4** “Na mmalite, o choghi, ma n’ikpeazu, o gwara onwe ya si, ‘O bu ezikwu na anaghị m atụ egwu Chineke maobu sopuru mmadu. **5** Ma n’ihi na nwanyị a di ya nwuru anwu n’agbata na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka o kwusi inye m nsogbu site na obibia o na-abia.” **6** Ya mere Onyenwe anyi sirị, “Gerenu ihe okaikpe nke na-eme ajo omume na-ekwu. **7** O bu na Chineke agaghị ekpeputa ndi ahụ o hoputara, bu ndi na-akpoku ya ehie na abali? O ga-anọ tee anya n’inyere ha aka? **8** Asị m unu, o ga-eme ngwangwa hu na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu o di, mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia, o ga-ahukwa ndi nwere okwukwe n’ime uwa?” **9** O tukwara ilu a n’ihi ndi tukwasiri obi n’onwe ha na ha bu ndi ezi omume ma na-eleda ndi ozo anya. **10** “Umụ nwoke abuo rigoro n’ulonso ukwu ikpe ekpere, otu onye n’ime ha bu onye Farisi, onye nke ozo bu onye ona utu. **11** Onye Farisi ahụ guzoro oto kpee ekpere banyere onwe ya si, ‘Chineke nna m, ana m ekele gi n’ihi na

adighi m ka mmadu ndi ozo ndi na-apunara mmadu ihe ya n'ike, maobu ndi ajo omume, maobu ndi na-akwa iko, ma o bukwanu di ka onye ona utu a. **12** Ana m ebu onu ugboro abuo n'izu uka obula. Ana m akwukwa otu uzo n'uzo iri nke ihe niile m nwetara." **13** "Ma onye ona utu ahụ guzo n'ebe di anya, o nwekwaghị ike iweli ihu ya elu lee anya n'eluigwe. Kama, o na-eti aka n'obi ya na mwute na-asi, 'Chineke, biko mere m ebere n'ihu na abụ m onye mmehie.'" **14** "Asị m unu, na nwoke a lara n'ulo ya buru onye a guru n'onye ezi omume n'ihu Chineke karịa onye nke ozo. N'ihu na onye obula ga-buli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." **15** Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka. Mgbe ndi na-eso uzo ya huru nke a, ha baara ha mba. **16** Ma Jisọs kpọrọ ha ka ha biakwute ya, si, "Kweenu ka ha biakwute m, unu egbochikwala ha, n'ihu na alaeze Chineke bu nke ndi di ka ha. **17** N'ezie, agwa m unu, onye obula na-agaghị anara alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghị aba n'ime ya." **18** Otu onye oghichi juru ya si, "Ezi onye ozizi, o bu gini ka m ga-eme keta ndu ebighi ebi." (aiōnios g166) **19** Jisọs sirị ya, "Gini mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naani Chineke. **20** I maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbula mmadu, ezula ohi, agbala ama ugha, soṣuru nne na nna gi." **21** O sirị, "Edebezuchaala m iwu ndi a niile site na mgbe m bu nwata." **22** Mgbe Jisọs nuru nke a, o sirị ya, "Otu ihe foḍuru ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara umu ogbenye ego ya. I ga-enwe akụ n'eluigwe, biazie soro m." **23** Mgbe o nuru nke a, o wutere ya nke ukwu, n'ihu na o bu onye nwere otutu akụ. **24** Jisọs lere ya anya si, "Lee ka o si buru ihe siri ike bu ndi ogaranya iba n'alaeze Chineke. **25** N'ezie, o diri inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee karịa ogaranya ibanye n'alaeze Chineke." **26** Ndi nuru ya sirị, "Onye kwanu ka a ga-azoputa?" **27** O sirị, "Ihe mmadu na-apughị ime, bu ihe Chineke puru ime." **28** Mgbe ahụ Pita sirị, "Lee, anyi ahapula ihe niile anyi nwere soro gi!" **29** O sirị ha, "N'ezie, agwa m unu, o nweghi onye obula hapuru ulo ya, maobu nwunye, maobu umunne, maobu ndi muru ya, maobu umuntakiri ya, n'ihu alaeze Chineke **30** nke na-agaghị anata ihe ndi a n'ogbo a, nwekwa ndu ebighi ebi n'ogbo nke na-abia." (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Jisọs kpọrọ mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzo ya n'akuku, gwa ha si, "Anyi na-aga Jerusalem, ihe niile ndi amuma dere banyere Nwa nke Mmadu ga-emezu. **32** A ga-arara ya nyefee ya n'aka ndi mba ozo. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bukwa ya onu mmiri asu. **33** Ha ga-apia ya ihe, gbukwaa ya; ma n'ubochi nke ato, o ga-esite n'onwu bilie ozo." **34** Ma ha aghotaghị ihe obula n'okwu ndi a. E mere ka nkwa okwu ndi a buru ihe e zoro ezo n'ebe ha no, ha aghotakwaghị ihe o kwuru. **35** O ruo ka o bjaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isi no n'akuku uzo na-arjo arirjo. **36** Mgbe o nuru uzu igwe mmadu ka ha na-agafe, o juru ihe na-eme. **37** Ha gwara ya, "Jisọs onye Nazaret na-agafe." **38** O tiri mkpu si, "Jisọs nwa Devid, meere m ebere!" **39** Ndi bu uzo baara ya mba ka o mechie onu. Ma o tisiri mkpu ike si, "Nwa Devid, meere m ebere!" **40** Jisọs kwusiri, nye iwu ka a kpọtara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, o juru ya, **41** "Gini ka i choro ka m meere gi?" O sirị, "Onyenwe anyi, ka e mee ka m hu uzo ozo." **42** Jisọs sirị ya, "Hu uzo, okwukwe gi agwoola gi." **43** Ngwangwa, o bidoro ihu uzo ma soro

Jisọs, na-etokwa Chineke. Ndi mmadu niile, mgbe ha huru ya tokwara Chineke.

19 O banyere Jeriko mgbe o na-agafe. **2** Otu nwoke no ebe ahụ, aha ya bu Zakios; o bu onyeisi ndi ona utu burukwa ogaranya. **3** O choro ihu onye Jisọs bu ma ebe o bu onye mkpumpku, o dirighi ya mfe n'ihu igwe mmadu. **4** Ya mere, o gbaara oso gaa n'ihu rigoro n'otu osisi sikamo, ka o nwee ike ihu ya di ka o na-agafe n'uzo ahụ. **5** Mgbe Jisọs rutere n'ebe ahụ, o lere anya n'elu si ya, "Zakios, ridata ngwangwa. Aga m abu obia n'ulo gi taa." **6** O ridata n'otu mgbe ahụ jirikwa obi utọ nabata ya. **7** Mmadu niile huru nke a, ma bido na-atamu si, "O gaala ibu obia onye mmehie." **8** Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, "Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndi ogbenye okara ihe niile m nwere. O burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe obula, aga m akwughachi ya okpuku ano." **9** Jisọs gwara ya, "Taa nzoputa abjala n'ulo a, n'ihu na onye a bukwa nwa Ebraham. **10** N'ihu na Nwa nke Mmadu biara icho na izoputa ndi furu efu." **11** Di ka ha na-ee ya nti n'okwu a, o gara n'ihu tuoro ha ilu, n'ihu na o no Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. **12** O sirị, "Otu nwoke a muru n'onodu di elu gara obodo di anya ka echie ya eze, ka o lotakwa ma e mesia. **13** Ya mere, o kporo ndi ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri si ha, 'Werenu ego ndi a zuo ahia ruo mgbe m ga-alota.' **14** "Ma ndi o na-achi kporo ya asi, ha zipukwara ndi ukwu ozi n'azu ya na-asi, 'Anyi achokwaghị ka onye a chia anyi.'" **15** "Mgbe o natachara ikike ibu eze, o loghachiri, kporo ndi ohu ya ahụ o nyere ego mgbe o na-apu, ka ha bia piaziere ya ego ole ha ritere n'uru. **16** "Onye nke mbu biara si, 'Onyenwe m e jiri m mkpuru ego i nyere m rite uru mkpuru ego iri ozo.' **17** "Nna ya ukwu sirị ya, 'I mere nke oma, ezi odibo. N'ihu na i gosiri onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi n'ihe dikarisi nta, i ga-achi mba iri.'" **18** "Onye nke abuo biara sika, 'Onyenwe m, otu mkpuru ego gi amutala mkpuru ego ise ozo.' **19** "O sirị ya, 'I ga-achi obodo ise.' **20** "Onye nke ozo biakwara si, 'Onyenwe m, lee mkpuru ego gi. Ekechiri m ya n'akwa, zoo ya. **21** Aturu m egwu gi, n'ihu na i bu onye afo tara mmiri, burukwa onye na-ewe ihe na-abughị nke gi, na-aghorokwa mkpuru i na-akughi.'" **22** "O sirị ya, 'O bu okwu si gi n'onu ka m ga-eji kpee gi ikpe, gi bu ohu ojo! I maara na afo tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughị nke m, na-aghorokwa mkpuru m na-akughi?' **23** Gini mere na i wereghi ego m tinye n'uloku? Nke o ga-abu mgbe m lotara, m ganara ya na omurunwa ya.'" **24** "Mgbe ahụ, o gwara ndi guzo n'ebe ahụ, 'Naputanu ya mkpuru ego ahụ, were ya nye onye ji mkpuru ego iri.'" **25** "Ha sirị ya, 'Nna anyi ukwu, o nwelari mkpuru ego iri.'" **26** "O zara, 'Asi m unu, onye obula nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ozo, ma onye na-enweghi ihe ka a ganapu o buladi ihe ahụ o nwere. **27** Ma ndi iro m ahụ, ndi nachoghi ka m buru eze ha, kpuputanu ha n'ebe a, gbukwaanu ha n'ihu m.'" **28** Mgbe o kwusiri nke a, o gakwara n'ihu n'ije ya iga Jerusalem. **29** Mgbe o na-abiaru Betfeji na Betani nso, n'Ugwu a na-akpo Oliv, Jisọs zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya, **30** si, "Gaanu n'ime obodo nta ahụ di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kenyere n'ebe ahụ nke onye obula na-anokwasibeghi n'elu ya, topunu ya, kpütara m ya. **31** O buru na onye obula ajuo unu, 'Gini mere unu ji atopu ya?' Gwanu onye ahụ si, 'O di

Onyenwe anyị mkpa.” 32 Ndị ahụ o zipurū gara hụ ya dị ka ọ gwara ha. 33 Mgbe ha bidoro itopu ya, ndị nwe ya juru ha si, “Gịnị mere unu ji atopu nwa inyinya ahụ?” 34 Ha siri, “Ọ dị Onyenwe anyị mkpa.” 35 Ha kpụtara Jisọs nwa inyinya ahụ, wụkwasi kwa uwe ha n’elu ya, nyere Jisọs aka ka ọ rigoro n’elu ya. 36 Dị ka ọ na-aga, ndị mmadụ túsara uwe ha n’okporoúzo. 37 Mgbe o rutere n’uzo e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadụ ndị ahụ na-eso úzo ya malite jiji onú na-eto Chineke n’oke olu n’ihi orú ebube niile ha húrú, 38 na-así, “Onye a góziri agozi ka eze ahụ bú nke na-abja n’aha Onyenwe anyị.” “Udo n’eluigwe, ebube díkwa n’ebe kachasí elu.” 39 Úfódú n’ime ndị Farisii so igwe mmadụ ahụ gwara ya, “Onye ozizi, gwa ndị na-eso úzo gị ka ha mechie onú!” 40 Ọ zara sí, “Ka m gwa unu, ọ buru na ha agbaa nkítí, nkume ndị a ga-eti mkpu.” 41 Mgbe ọ rutere Jerusalem nso, ebe ọ nọ húzie obodo ahụ anya nke ọma. Ọ bere akwa n’ihi ya, 42 sí, “Ọ buru na í maara taa, ọ buladị gị onwe gị, ihe ndị na-eweta udó! Ma ugbu a, ezofuola ha n’anya gị. 43 Oge na-abja mgbe ndị iro gị ga-agba gị gburugburu, mechie úzo mgbapụ niile, sitekwa n’uzo niile dị íche íche biakwasí gị. 44 Ha ga-egwepjá gị n’ala, gị na umu gị nọ n’ime mgbidi a, ọ díkwaghí nkume ọbúla ha ga-ahapụ n’elu ibe ya, n’ihi na í mataghí oge nleta Chineke nye gị.” 45 Mgbe ahụ, ọ banyere n’ime ulónsọ ukwu bido íchúpú ndị nọ ebe ahụ na-ere ahjá. 46 Ọ sí ha, “E dere ya n’akwúkwọ nsọ ‘na a ga-akpó uló m uló ekpere; ma unu emeela ya ‘ogba ndi na-apunara mmadú ihe n’ike.” 47 Úbóchí niile, ọ na-anọ nakúzí ihe n’ulónsọ ukwu ahụ. Ma ndịisi nchúaja na ndị ozizi iwu na ndị ndu n’etiti ndị mmadú, nọ na-achọ úzo ha gae-sí gbuo ya. 48 Ma ha achọtaghí úzo ọbúla ime ya, n’ihi na mmadú niile sogidere ya kwenyekwara n’okwu ya.

20 Otu úbóchí, ka ọ nọ n’ulónsọ ukwu na-ezi ndị mmadú ihe na-ekwasakwa ozioma. Ndịisi nchúaja, na ndị ozizi iwu na ndị okenye biakwutere ya. 2 Ha siri ya, “Gwa anyi, olele ikike í jì na-eme ihe ndị a niile? Onye nyekwara gị ikike a?” 3 Ọ zara ha sí, “Aga m ajúkwa unu otu ajiúw. Gwanu m, 4 baptizim nke Jón, o si n’eluigwe ka o si n’aka mmadú?” 5 Ha kparítara úka n’etiti onwe ha ma sí, “Ọ buru na anyi asị na o sitere n’eluigwe, ọ ga-así, ‘Ginị mere unu na-ejighi kwenye na ya?’ 6 Ọ burúkwanu na anyi asị na, ‘o sitere n’aka mmadú,’ ndi mmadú ga-atu anyi nkume, n’ihi na ha niile kweere na Jón bú onye amúma.” 7 Ya mere, ha zara, “Anyi amaghí ebe o si bja.” 8 Jisọs siri ha, “Enwekwaghí m ike igwa unu ikike m jì na-eme ihe ndi a.” 9 Ọ gara n’ihu turo ndi mmadú ilu a sí, “Otu nwoke nwere ubi vaini, nke o nyefere n’aka ndi ga-elekota ya anya ma puo gaa njem n’ala ozo ebe o noro ogologo oge. 10 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n’ime ndi ohu ya ka ọ biakwute ndi ahụ na-elekotara ya ubi, ka ha nyekwa ya ufodu n’ime mkpuru ubi vaini ahụ. Ma ndi na-elekotara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n’aka efu. 11 O zigakwara ohu ya ozo. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n’aka efu. 12 O zigakwara onye nke ato, ma ha meruru ya ahụ, chulaa ya. 13 “Mgbe ahụ, onyenwe ubi vaini ahụ siri, ‘Ginị ka m ga-eme? Aga m ezigara ha okpara m, nke m huru n’anya, ma eleghi anya ha ga-asopuru ya.’ 14 “Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru ya, ha kwurita n’etiti onwe ha, sí, ‘Onye a bu onye nketa ihe niile a, ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.’ 15 Ya mere, ha kpuferere ya n’azu ubi vaini ahụ, gbuo ya. “Ginị ka onye nwe ubi ahụ

ga-eme ha? 16 Ọ ga-abja, laa ndi ahụ na-elekota ubi ahụ n’iyi, were ubi vaini ahụ nye ndi ozo.” Mgbe ndi ahụ nuru nke a, ha siri, “Chineke ekwela.” 17 O legidere ha anya sí, “Ginikwa ka unu chere na ihe e dere n’akwukwo nsọ putara, “Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru aghola nkume nke isi ntola ulo”? 18 Onye obula nke dakwasiri n’elu nkume ahụ, ka a ga-etiwasi, ma onye obula ọ dakwasiri, ka ọ ga-egwepja.” 19 Ndị ozizi iwu na ndịisi nchúaja choro úzo ha gae-sí jide ya n’otu oge ahụ n’ihi na ha matara na ọ bu ha ka o bu n’obi tuo ilu ahụ, ma ha turu egwu ndi mmadú. 20 Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipu ndi nnyoputa, ndi mere onwe ha dika ndi ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uzo ha gae-si jide ya site n’ihe ọ ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n’aka ochichij na ike onyeisi ala. 21 Ya mere ndi nnyoputa ahụ juru ya sí, “Onye ozizi, anyi mara na i na-ekwu ma na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighi ele mmadu anya n’ihu, kama i na-ezi uzo Chineke di ka ezikwu si di. 22 O ziri ezi n’iwu ka anyi tuo utu isi nye Siza, ka ọ bu na o zighi ezi?” 23 Ma ọ matara na nke a bu ajiuú aghugho, ya mere ọ siri ha, 24 “Gosinu m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n’elu ya, aha onye ka e dekwasikwara ya?” Ha siri, “Ọ bú nke Siza.” 25 Ọ siri ha, “Ya mere, nyenu Siza ihe bú nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bú nke Chineke.” 26 Ha enweghi ike ijide ya n’ihi ihe o kwuru n’ebe ahụ, n’ihu oha mmadú. Ọsisa ya juru ha anya, ha mechikwara onu. 27 Úfódú ndi Sadasii, ndi sí na mbilite n’onwu adighi, biakwutere ya 28 ma juo ya sí, “Onye ozizi, Mosis deere anyi na ọ buru na nwanne nwoke mmadú anwu hapu nwunye ya na-amutaghí nwa, na nwoke di otu a ga-aluru nwunye nwanne ya nwoke ahụ, si otu a, mutara nwanne ya umu. 29 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbu luru nwanyi, nwuo na-amutaghí nwa. 30 Nke abuo kwa 31 na onye nke ato lurukwara ya. N’otu aka ahụ ha asaa luchara ya ma nwuo na-amutaghí nwa. 32 N’ikpeazu nwanyi ahụ n’onwe ya nwukwara. 33 Ya mere, n’oge mbilite n’onwu nwunye onye ka ọ ga-abu? N’ihi na ha asaa luchara ya?” 34 Jisọs gwara ha, “Ndi nke ogbo a na-alu nwunye, ma na-enyekwa umu ha ka a luru ha. (aiōn g165) 35 Ma ndi ahụ a gurudị di ka ndi kwesiri isoro keta oke n’ogbo ahụ, nakwa na mbilite n’onwu agaghí alu di na nwunye. (aiōn g165) 36 N’ezie, ha apughikwa inwu ozo, n’ihi na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu umu Chineke, n’ihi na ha bu umu nke mbilite n’onwu. 37 Ọ buladị Mosis n’onwe ya ziputara na mbilite n’onwu di, n’akuko banyere ohia ahụ na-ere oku, mgbe ọ nakpọ Onyenwe anyi ‘Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob.’ 38 Ọ bughí Chineke nke ndi nwuru anwu, kama ọ bu nke ndi di ndu, n’ihi n’ebe ọ nọ mmadú niile di ndu.” 39 Úfódú ndi ozizi iwu zara ya sí, “Onye ozizi, i kwuru nke oma.” 40 O nwekwaghí onye obula juru ya ajiuú ozo. 41 Ma ọ siri ha, “Olee otu ha si kwuo na Kraist ahụ bu nwa Devid? 42 Devid n’onwe ya kwuputara n’akwukwo Abụ Oma, sí: “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m, “Nodu ala n’aka nri m 43 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasí ukwu nye ukwu gi.” 44 Devid n’onwe ya kporo ya ‘Onyenwe anyi.’ Oleekwanu otu o si buru nwa ya?” 45 Mgbe ndi mmadú na-ege nti, ọ siri ndi na-eso uzo ya, 46 “Kpacharanu anya n’ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeharí ebe niile na-amasi, ndi huru ekele puru íche bú nke a na-ekele ha n’oma ahia n’anya. Ndi ọ na-amasi kwa inokwasí n’oche kachasi elu n’ulo ekpere nakwa n’oche puru íche na memme oriri

obùla. 47 Ha na-eripja ihe niile di n'ulo ndi inyam ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu."

21 O leliri anya elu hu ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. 2 O hukwara otu nwanji di ya nwuru anwu ka o bjara tinye naani mkpuru ego kopa abuo. 3 O sirj, "N'ezie, agwa m unu, nwanji ogbenye a di ya nwuru etinyela ego karja ndi ozo niile. 4 N'ih na ndi ozo niile nyere onyinye ha site n'ego maputaara ha n'akunuba ha, ma ya onye ya sitere n'ogbenye ya tinye ihe niile o ji biri." 5 Mgbe ufodu na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n'ihu Chineke, choro ulonso ukwu ahụ mma, o sirj, 6 "Ma banyere ihe ndi a, oge na-abia mgbe ihe ndi a niile unu na-ahu na-agaghj adikwa. O dighi otu nkume a ga-ahapu n'elu ibe ya, a ga-akwatusi ha niile." 7 Ha juru ya si, "Onye ozizi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama ga-egosi na ha na-aga imezu?" 8 O sirj, "Lezieny anya ka a ghara iduhie unu n'ih na otutu ga-abia n'aha m si, 'Abu m ya,' na-asikwa na 'Oge ahụ di nso.' Unu esokwala ha. 9 Mgbe obula unu nuru akuko agha di iche iche na ogbaaghara, ka ujo ghara itu unu, ihe ndi a aghaghj ibu uzo mezu, ma ogwugwu oge erubeghi." 10 Mgbe ahụ, o sirj ha, "Mba ga-ebilili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. 11 A ga-enwe ala oma jijiji di ukwu. Unwu na orja ojo di iche iche ga-adikwa n'ebe di iche iche. A ga-ahu ihe di egwu na ihe iribama di ukwu site na mbara eluigwe. 12 "Ma tupu ihe ndi a niile emezu, ha ga-ejide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n'aka otutu ulo ekpere. Ha ga-atukwa unu mkporo. Ha ga-akpokukwa unu n'ihu ndi eze na ndi ochichi n'ih aha m. 13 Nke a ga-aburu unu ohere iji gbaa akaebe. 14 Ma burunu uzo kpebie n'obi unu na unu agaghj echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. 15 N'ih na aga m enye unu udi okwu na amamihe nke ndi na-ebo unu ebubo na-enweghi ike iguzogide maobu kwuo okwu megide. 16 O buladi ndi muru unu, umunne unu ndi nwoke na ndi wanyi, ndi ikwu unu na ndi enyi unu, ha ga-arara unu nye n'aka ndi ochichi, ndi ga-egbukwa ufodu n'ime unu. 17 Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ih m. 18 Ma otu agirj isi di n'isi unu agaghj ala n'iyi. 19 Unu ga-azoputa ndu unu site na ntachiobi unu. 20 "Mgbe unu huru ka ndi agha gbara Jerusalem gburugburu, matanu na oge e ji ala ya n'iyi eruola. 21 N'oge ahụ ka ndi no na Judia gbalaga n'ugwu, ka ndi no n'ime obodo si na ya puta, ka ndi na-anoghj n'obodo gharakwa iba n'ime ya. 22 N'ih na oge a ga-abu oge ibo obo ka e mezu ihe niile akwukwo nso kwuru. 23 Ma ahuhu ga-adirj ndi di ime, na ndi na-enye umuaka ara, n'ubochi ahu! A ga-enwe oke ihe mgbu n'ala a, iwe ga-adakwasikwa umu mmadu. 24 Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n'agha. Ndi mba ozo ga na-azotosi Jerusalem n'ukwu ruo mgbe oge nke ndi mba ozo ahụ zuru. 25 "A ga-enwe ihe iribama n'anyanwu, n'onwa, na kpakpando. N'elu uwa, mba niile ga-anọ n'oke ahuhu na mgbagwoju anya di ka oke osimiri na-eme mkpoto, ebili mmiri ga-na-ebilikwa. 26 Ndi mmadu ga-adakwa mba n'obi n'ih ujo mgbe ha ghotara ihe gaje ibiakwasị uwa, n'ih na a ga-eme ka ike niile nke di n'eluigwe maa jijiji. 27 N'oge ahụ, a ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'ike na ebube n'igwe ojii. 28 Mgbe ihe ndi a malitere ime, guzoronu oto welie isi unu elu, n'ih na oge mgbaputa unu di nso." 29 O

turu ha ilu a, "Leenu osisi fiig na osisi ndi ozo niile anya. 30 Mgbe ha bidoro ipuputa ahijia churu, unu na-amata na okochi adila nso. 31 N'uzo di otu a kwa, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha na-eme, matanu na alaeze Chineke adila nso. 32 "N'ezie agwa m unu, ogo a agaghj agabiga tupu ihe ndi a niile emezu. 33 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 34 "Kpachapukwanu anya, unu ekwela ka e bogbu obi unu site n'oke oriri na onuhu na nchekasi nke ndu a, site otu a mee ka ubochi ahụ bjakwasị unu na mberede, di ka onya. 35 N'ih na o ga-abiakwasị ndi niile bi n'elu uwa. 36 Noronu na nche oge niile ma na-ekpekwanu ekpere ka unu nwee ike igbanarj ihe niile gaje ibia, ka unu nweekwa ike iguzo n'ihu Nwa nke Mmadu." 37 Kwa ubochi, o na-ezi ihe n'ulonso ukwu ahụ, ma n'uhuruchi, o na-arigoro n'elu Ugwu Oliv j ga noo onodu abali. 38 Ndi mmadu niile na-abiakwute ya n'isi ututu niile n'ulonso ukwu inuru okwu ya.

22 N'oge a, Mmemme Achicha na-ekoghj eko nke a na-akpo Ngabiga na-eru nso. 2 Ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu nokwa na-achoro uzo ha ga-esi gbuo ya, n'ih na ha na-atu egwu ndi mmadu. 3 Mgbe ahụ, ekwensu banyere n'ime Judas, onye a na-akpo Iskarjot, otu n'ime mmadu iri na abuo na-eso uzo ya. 4 O gawkuru ndiisi nchujaja, na ndiisi ndi nlekota nke ulonso ukwu ahụ, ya na ha akparita uka otu o ga-esi rara ya nyefee ya n'aka ha. 5 Ha nuri onu ma kwekwa nkwa inye ya ego. 6 O kwenyere, na-achokwa ohere ga-adj mma o ga-eji nyefee ya n'aka ha mgbe igwe mmadu na-agaghj ano. 7 O ruo n'ubochi Mmemme Achicha na-ekoghj eko ahụ bu ubochi a na-eji aturu Ngabiga achu aja. 8 O zipuru Pita na Jon si, "Gaanu kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyi ga-eri." 9 Ha sirj ya, "Ebee ka j chororo ka anyi gaa kwadoo maka ya?" 10 O sirj ha, "Lee, ka unu na-abata n'obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya baa n'ulo obula o banyere. 11 Sini onyenwe ulo ahụ, 'Onye ozizi sirj, Olee ulo ndi obia ebe mu na ndi na-eso uzo m ga-anọ rie oriri Ngabiga?' 12 O ga-egosi unu otu onuhulo buru ibu di n'elu ulo nke e dozicharala ihe niile, kwadonnu nri anyi n'ebe ahụ." 13 Ha gara choputa ihe niile di ka o gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga ahụ. 14 Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndi na-eso uzo ya gara ebe ahụ nodu ala iri ihe. 15 O sirj ha, "O guru m nnoo agwu ka mu na unu rie nri Ngabiga a tupu mu ataa ahuhu. 16 N'ih na asi m unu, agaghj m erikwa ya ozo tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n'alaeze Chineke." 17 O buru iko, mgbe o nyechara ekele o sirj, "Burunu nke a kesaa n'etiti unu. 18 N'ih na asi m unu, site ugbu a ga n'ihu, agaghj m ahụ mmanya sitere na mkpuru vainj ozo, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abia." 19 O werewara otu oge achicha, mgbe o nyechara ekele, o nyawaa ya nye ha si, "Nke a bu ahụ m nke e nyere n'ih unu. Na-emeny nke a jji na-echeta m." 20 N'otu uzo ahụ, mgbe ha risiri nri anyasi o buuru iko si, "Iko a bu iko nke ogbugba ndu ohuru n'obara m, nke a na-awupu n'ih unu. 21 Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri. 22 Nwa nke Mmadu na-aga inwu di ka e kpebiri ya, ma ahuhu ga-adirj nwoke ahụ a ga-esi n'aka ya rara ya nye." 23 Ha bidoro juriita onwe ha onye o bu n'etiti ha ga-eme nke a. 24 Iru uka malitere n'etiti ha banyere onye n'ime ha ka a na-agu na o di ukwu karja ibe ya. 25 Ma o sirj ha, "Ndi eze ndi mba ozo na-eji aka ike na-achj ndi no n'okpuru ha. Otu aka ahukwa, a na-akpo ndi na-achj achj enyi ndi mmadu. 26 Ma unu onwe unu

agaghị adị otu a. Kama onye kachasị ibe ya idị elu dirị ka onye dikarịsiri nta. Ka onyeisi dirị ka onye na-eje ozi. **27** Onye dī elu karja ibe ya? Ọ bụ onye nọdurū ala rie nri na tebul ka ọ bụ onye siri nri dozie ya na tebul? Ọ bughị onye nọdurū ala rie nri na tebul? Ma adi m ka onye na-eje ozi n'etiti unu. **28** Ọ bụ unu onwe unu bụ ndi nonyere m n'oge onwunwa m niile. **29** Ana m enye unu alaee dī ka Nna m nyere m ya. **30** Ka unu nwe ike isoro m rie ma nūkwā n'alaee m. Sorokwa m nọdu n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abụo nke Izrel ikpe. **31** "Saimon, Saimon, lee ekwensu ariola ike iyocha unu dī ka ọka wiiti. **32** Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ida. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa umunna gi ume." **33** Ma ọ sirị ya, "Onyenwe anyi, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwuo." **34** Jisos zara. "Agwa m gi Pita, tupu oke okukū akwaa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato, si na i maghī onye m bụ." **35** Ọ gwara ha, "Mgbe m zipurū unu na mbu si unu ewerekwala ego, maqbū akpa maqbū akpukpukwu, o nwere ihe korō unu?" Ha sirī, "O nweghī ihe korō anyi." **36** Ọ sirī ha, "Ugbu a, ọ burū na i nwere akpa ego, were ya, ma werewa akpa ije. Ọ burukwa na i nweghī mma agha ree uwe mgbokwasī gi zutara onwe gi otu. **37** N'ihu na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndi a e dere n'akwukwō nsō n'ime m, A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. N'ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe ọ gae-emezu." **38** Ha sirī, "Onyenwe anyi, lee mma agha abuo dī ebe a." Ọ sirī ha, "Nke ahū ezuala." **39** Jisos puru gaa n'Ugwu Oliv dī ka ọ na-eme mgbe dum, ndi na-eso ụzọ ya sokwa ya gaa. **40** Mgbe o ruru n'ebe ahū, ọ sirī ha, "Kpeenu ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa." **41** Ọ hapuru ha gaa ihe ha ka nzo ukwu ole na ole noro n'ebe ahū gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, si, **42** "Nna ọ burū na i chorō, nara m iko a, ma otu ọ dī, ọ bughī ka e mee uche m, kama ka e mezu uche gi." **43** Otu mmuo ozi si n'elugwe bjakwutere ya, gbaakwa ya ume. **44** Site n'oke ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na osuso si ya n'ahū na-adapu n'ala dī ka okpurukpu obara. **45** Mgbe o kpechara ekpere bilie, ọ bjakwutere ndi na-eso ụzọ ya hū ha ka ha na-arahu ụra n'ihu ihe mwute nke obi. **46** Ọ sirī ha, "Gini mere unu ji na-arahu ura? Bilienu kpee ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa." **47** Mgbe ọ ka kpū okwu n'onu, igwe mmadu bīara, onye du ha bụ onye a na-akpo Judas, bụ otu n'ime mmadu iri na abuo ahū na-eso ụzọ ya. Ọ bjaruru Jisos nso, isutu ya onu. **48** Ma Jisos sirī ya, "Judas, ọ bụ site n'isutu onu ka i ji arara Nwa nke Mmadu nye?" **49** Mgbe ndi no ya gburugburu huru ihe gaje ime, ha sirī, "Onyenwe anyi, ọ bụ anyi were mma agha gbuo?" **50** Otu n'ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu ntị aka nri ya. **51** Ma Jisos sirī, "O zuola!" O metukwara ntị nwoke ahū aka gwoo ya. **52** Mgbe ahū, Jisos sirī ndisi nchujaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu na ndi okenye, "Gini mere unu ji chirī mma agha na mkpo bja ijide m, dī ka a ga-asj na m bụ onye ohi o ji egbe ezu?" **53** Mgbe mụ na unu na-anọ kwa ubochi n'ime ulonso ukwu ahū, ma unu emetughī m aka. Ma ugbu a bụ oge awa unu burukwa mgbe ike ochichiri na-achi achi." **54** Mgbe ahū ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulo onyeisi nchujaja. Pita sokwara ha n'atu kama ọ n'ebe dī anya. **55** Mgbe ha kwanyere oku n'etiti mbara ezi obi ahū, ma nodu ala gba oku ahū gburugburu, Pita sokwara ha nodu ala. **56** Ka ọ na-anya oku ahū, otu nwaagbogho na-eje ozi huru ya, o leruru ya anya nke oma, si, "Onye a na Jisos nokoro." **57** Ma ọ gorō ago si, "Nwanyi, amaghī m onye ọ bụ."

58 Mgbe oge nta gasiri, onye ozo hukwara ya kwukwaa si, "Gi onwe gi bukwa otu onye n'ime ha." Ma Pita kwuru si, "Nwoke m, abughī m." **59** Mgbe ihe dī ka otu awa gafere, onye ozo bjakwara kwusie okwu ike, "N'ezie, nwoke a so ya n'ihu na ọ bụ onye Galili." **60** Pita sirī, "Nwoke m, amaghī m ihe i na-ekwu maka ya?" Dī ka ọ kpū okwu ahū n'onu, oke okpa kwara akwa. **61** Mgbe ahū, Onyenwe anyi tugharii lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyi gwara ya nke bụ, "Tupu oke okpa akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato." **62** Ma ọ puru n'ezie gaa bee akwa na mwute. **63** Ndi ahū na-eche ya nche bidoro na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. **64** Ha jiri akwa kechie ya anya, si ya, "Buo amuma, onye tiri gi ihe?" **65** Ha kwukwara otutu okwu ojoo na nke mkpari megide ya. **66** Mgbe chi boro, nzuko ndi okenye na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu zukotara, a kpotakwara Jisos n'ihu ha. **67** Ha na-ekwu, "Ọ buru na i bụ Kraist, gwa anyi." Ọ sirī ha, "Ọ buru na m agwa unu, unu agaghī ekwe. **68** Ọ burukwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghī aza m. **69** Ma site ugbu a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anodu ala n'aka nri nke ike Chineke." **70** Ha niile sirī, "Gi onwe gi, i bụ Okpara Chineke?" Ọ sirī ha, "Unu kwuru na Abū m." **71** Mgbe ahū ha sirī, "Gini mere anyi ji na-achọ onye akaebe ozo? Anyi ejirila ntị anyi nuru ya site n'onu ya."

23 Mgbe ahū, ọha mmadu ahū niile biliri duru ya gawkuru Paillet. **2** Ha malitere ibo ya ebubo na-asi, "Anyi choputara na nwoke a na-eduhie ndi obodo anyi niile, na-egbochikwa ha itu utu isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bụ Kraist, Eze." **3** Ya mere Paillet juru ya si, "I bụ eze ndi Juu?" Ọ zara ya si, "Gi onwe gi kwuru otu a." **4** Mgbe ahū Paillet gwara ndisi nchujaja na igwe mmadu ahū, "O nweghī ihe ojoo obula m choputara nwoke a mere." **5** Ma ha gara n'ihu na-asi, "O na-akpasu ogbaaghara n'ala ndi Judia niile site n'ozizi ya. Ọ malitere na Galili, ọ bjakwala ebe a ugbu a." **6** Mgbe Paillet nuru nke a, ọ juru ma nwoke a ọ bụ onye Galili? **7** Mgbe ọ matara na o si n'ebe Herod na-achi, o nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nokwa na Jerusalem mgbe ahū. **8** Obi toro Herod utu nke ukwu, mgbe ọ huru Jisos n'ihu na ọ nọ na-achọ ihu ya anya n'oge dī anya gara aga. Sitekwa n'akuko ọ nuru banyere ya, o lere anya na ọ ga-arū oru ebube ufodu. **9** Ya mere ọ juru ya otutu ajuju, ma ọ zaghi ya ihe obula. **10** Ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu guzo n'ebe ahū gara n'ihu bosie ya ebubo ike. **11** Emesja, Herod na ndi agha ya jiri ya mee ihe ochi, ma kwaakwa ya emo. Ha yikwasiri ya uwe mwuda mara mma ma zighachikwara ya Paillet. **12** N'ubochi ahū ka Herod na Paillet ghorō enyi, maka n'oge gara aga ha bụ ndi iro. **13** Paillet kpokotara ndisi nchujaja, na ndi ndu, na ndi mmadu ndi ozo **14** si ha, "Unu kpotaara m nwoke a dī ka otu onye n'ime ndi na-akpali ndi mmadu inupu isi. Ajuola m ya ajuju n'ihu unu ma achopotaghī m ihe obula nke unu kwesiri iji boo ya ebubo. **15** Ọ buladi Herod achopotaghī ihe ojoo obula n'aka ya, nke a mere o jiri kpughachitere anyi ya. Leenu, o nweghī ihe obula o mere e kwesiri iji maa ya ikpe onwu. **16** Ya mere aga m apia ya ihe hapu ya ka ọ laa." **17** Ma ọ dī mkpa na a ga-hapu otu onye mkporo n'oge mmemme. **18** Ma igwe mmadu ahū tiri mkpu n'otu olu si, "Gbuo nwoke a, hapuru anyi Barabas." **19** (Onye a tūbara n'ulo mkporo n'ihu ogbaaghara daputara n'obodo ahū, nakwa n'ihu igbu mmadu.) **20** Dī ka ọ gbalisiri ike ihapu Jisos, Paillet gwakwara ha okwu ozo. **21** Ma ha niile tiri mkpu si, "Kpogide

ya n'obe! Kpogide ya n'obe!" 22 Ọ siri ha na nke ugboro ato, "Ọ bu n'ihì gini? Olee ihe ojoo nwoke a mere? O nweghi ihe obula m choputara n'aka ya kwesiri iwetara ya onwu. Ya mere aga m ata ya ahuhu, hapu ya." 23 Ma ha nogidere nati mkpu n'oke olu ka a kpogide ya n'obe, n'ikpeazu olu iti mkpu ha kariji. 24 Ya mere Paillet kpebiri imere ha ihe ha choro. 25 Ọ hapuru nwoke ahụ ha choro nke a tũbara n'ulo mkporo n'ihì ogbaaghara na igbu mmadu, ma nyefee ha Jisọs n'aka. 26 Di ka ha duu ya na-aga, ha jidere Saimon onye Sirini bu onye si n'ime otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, manye ya ka o buru ya na-eso Jisọs na-azu. 27 Igwe mmadu di ukwu soro ya tinyekwara umu nwanji bu ndi tiri mkpu akwa ma ruokwara ya uju. 28 Ma Jisọs tughariri si ha, "Umuada Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beereun onwe unu na umu unu. 29 N'ihì na oge na-abia mgbe unu gasi, 'Ngozì na-adiri umu nwanji aga, akpanwa ndi na-amughi nwa, na ara ndi na-enweghi onye huru ha.' 30 Mgbe ahụ, "ha ga-asì, ugwu ukwu niile, "Dakwasì anyi!" Sikwa, ugwu nta, "Kpuchite anyi!" 31 Ya mere, ọ buru na ha mee ohia otu a mgbe ahija di ndu di na ya, gini ga-emekwanu mgbe ọ kporo nkụ?" 32 Ha dukwara mmadu abuo bu ndi ohi gaa igbu ha na ya. 33 Mgbe ha bjarutere n'ebe a na-akpo Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n'obe ya na ndi ohi abuo ahụ. Otu n'aka nri ya nke ozo n'aka ekpe ya. 34 Jisọs siri, "Nna bghara ha n'ihì na ha amataghi ihe ha na-eme." Ha ji ife nza kee uwe ya n'etiti onwe ha. 35 Ndi mmadu guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndi ochichi ji ya na-eme ihe ochi, na-asì, "Ọ zoputara ndi ozo, ya zoputanu onwe ya, ma ọ buru na ọ bu Kraist nke Chineke, bu Onye a hoputara." 36 Ndi agha bjakwara chia ya ochi. Ha nyere ya mmanya gbara uka, 37 ma na-asì, "Ọ buru na i bu eze ndi Juu, zoputanu onwe gi." 38 Ihe e dere n'elu isi obe ahụ bu: Onye a bu Eze ndi Juu. 39 Otu onye n'ime ndi ohi ahụ a kpogidekwara n'obe n'ebe ahụ kparikwara ya si, "Ọ bughì gi bu Kraist? Zoputanu onwe gi ma zoputakwa anyi." 40 Ma onye nke ozo a makwara ikpe onwu baara ya mba si, "I naghì atụ Chineke egwu, i hughì na a mara gi ikpe di ka e si maa ya. 41 Anyi na-ata ahuhu kwesiri anyi, n'ihì na a na-ata anyi ahuhu n'ihì ihe anyi mere, ma nwoke a emeghi ihe ojoo obula." 42 Mgbe ahụ ọ siri, "Jisọs, chetakwa m mgbe i bara n'alaeze gi." 43 Ọ siri ya, "N'ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradais." 44 Mgbe ọ na-eru ihe di ka elekere iri na abuo nke ehilie, ochichiri gbachikotara n'ala ahụ niile ruo elekere ato nke ehilie. 45 N'ihì na anyanwu kwusiri inye ihe ya. Akwa mgbochi di n'ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abuo. 46 Jisọs tiri mkpu n'oke olu si, "Nna, n'aka gi ka m na-enyefe mmuo m." Mgbe o kwusiri nke a, o kubiri ume. 47 Mgbe ochiaghà na-achì otu narì ndi agha huru ihe merenu, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, "N'ezie nwoke a bu onye ezi omume." 48 Mgbe igwe mmadu niile gbakotara ilere anya huru ihe mere, ha laghachiri n'ulo ha na-eti aka n'obi. 49 Ma ndi niile maara onye ọ bu, tinyekwara umu nwanji ndi soro ya si Galili bja, guzokwara n'ebe di anya na-ele ihe ndi a. 50 O nwere otu nwoke aha ya bu Josef, onye soro n'otu ndiji ulo nzuko. Ọ bu ezigbo mmadu na onye aka ya kwu otu. 51 Ọ kwadoghì mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n'otu obodo ndi Juu, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke. 52 Nwoke a gawuru Paillet rijo ka e bunye ya ahụ Jisọs. 53 Ya mere, o budatara ya fuchie ya n'akwa ocha linin, tinye ya n'ili e gwuru n'ogba nkume, nke a na-

etinyebeghi mmadu na mbu. 54 Ọ bu Ubochi Nkwadebe maka ubochi izuike nke na-abia nso. 55 Ndi nwanji ahụ sitere Galili soro ya huru ili ahụ, hukwa otu e si nibe ahụ ya n'ime ya. 56 Emesja ha laghachiri ga kwadoo mmanu otite nke e tinyere otutu uda. N'ubochi izuike ha zukwara ike dika o di n'iwu.

24 N'ubochi mbu nke izu uka, n'ezigbo isi ututu, ha weere mmanu otite ahụ ha tinyere otutu uda nke ha kwadoro gawa n'ili ahụ. 2 Ha choputara na e nupula nkume e ji dochie n'onu ili ahụ. 3 Ma mgbe ha banyere n'ime ya, ha ahughì ahụ Onyenwe anyi Jisọs. 4 Di ka ha no na mgbagwoju anya banyere nke a, n'otu ntabi anya, ha huru mmadu abuo yi uwe na-egbu ka amuma guzo ha nso. 5 Ha kpudoro ihu ha n'ala n'ihì oke egwu, ma mmadu abuo ahụ gwara ha, "Gini mere unu ji na-acho onye di ndu n'etiti ndi nwuru anwu? 6 Ọ nokwaghì n'ebe a, o biliele n'onwu, chetakwanu ihe o gwara unu mgbe unu na ya no na Galili si, 7 'A ghaghì nyefe Nwa nke Mmadu n'aka ndi mmehie, a ga-akpogidekwa ya n'obe ma n'ubochi nke ato o ga-esi n'onwu bilie.'" 8 Mgbe ahụ ha chetara okwu ya. 9 Mgbe ha sitere n'ili ahụ loghachi, ha kporo mmadu iri na otu ahụ na ndi ozo niile ihe ndi a. 10 Ọ bu Meri Magdalin, na Joana, na Meri nne Jemis na umu nwanji ndi ozo so ha kporo ndi na-eso uzo ya ihe a. 11 Ma ha ekweghi ihe ha gwara ha, n'ihì na okwu ha di ha ka ọ bu ihe efu. 12 Ma otu ọ di, Pita gbaara oso ruo n'ili ahụ, hulata ala bu ka akwa ozu ndi ahụ togbororo onwe ha; ọ lara na-atughari uche n'ime onwe ya ihe ihe ndi a putara. 13 N'otu ubochi ahụ, mmadu abuo n'ime ha gaje n'obodo nta a na-akpo Emaus, nke di ihe ruru kilomita iri na abuo site na Jerusalem. 14 Ha na-ekwurita n'etiti onwe ha banyere ihe niile mere. 15 Di ka ha na-ekwu na-akparita uka banyere ihe ndi a, Jisọs n'onwe ya bjara soro ha na-aga ije. 16 Ma e mechiri anya ha imata na ọ bu ya. 17 Ọ siri ha, "Gini ka unu na-ekwurita n'etiti onwe unu di ka unu na-aga n'uzo." Ha kwusiri ebe ahụ, gbaruo ihu ha. 18 Otu onye n'ime ha a na-akpo Kleopas, siri ya, "I bu onye obja na Jerusalem nke mere na i maghi ihe mere n'ime ya n'ubochi ndi a?" 19 Ọ siri ha, "Gini bu ihe mere?" Ha siri ya, "Banyere Jisọs onye Nazaret! Ọ bu onye amuma burukwa onye di ike, ma n'okwu ma n'omume n'ihu Chineke na mmadu niile. 20 Na otu ndiji nchujaja na ndi ochichi anyi nyefere ya ka a maa ya ikpe onwu, ma kpogbkwaa ya n'obe. 21 Anyi nwererì oilleanya na ọ bu ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abali ato kemgbe ihe ndi a mere. 22 Tukwasì ihe ndi a, ufodu umu nwanji anyi mere ka anyi nwee ihe itunanya. Ha gara n'ili ahụ n'isi ututu a. 23 Ma ha ahughì ahụ ya. Ha bjara koro anyi na ha huru ohu nke ndi mmuo ozi, bu ndi gwara ha na ọ di ndu. 24 Ya mere ufodu n'ime ndi otu anyi gara n'ili ahụ choputa na ihe niile umu nwanji a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghì ya." 25 Ọ siri ha, "Unu bu nnoo ndi nzuzul Leenu ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndi amuma kwuru. 26 Ọ bu na o kwesighi ka Kraist taa ahuhu ndi a tupu ọ banye n'ebube ya?" 27 Ya mere, ọ kowara ha ihe e dere n'akwukwo nso banyere ya onwe ya malite na nke Mosis ruo na ndi amuma niile. 28 Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-aga, o mere di ka ọ na-aga n'ihu na njem ya. 29 Ma ha rijo ya n'ebe ọ di ukwu si, "Nonyerenu anyi n'ihì na chi ebidola iji, ubochi agamiekwala ugbu a." N'ihì ya ọ banyere ije anyeri ha. 30 Mgbe ya na ha noduru na tebul iri, o were achijcha, kelee Chineke ekele,

nyawaa ya were ya nye ha. **31** Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye ọ bụ, ha ahụkwaghị ya anya ọzọ. **32** Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha sị, “Ọ bụ na ọ dighị ka ọkụ ọ na-enwu n’obi anyị mgbe anyị na ya nọ n’ụzọ, ya na-ekpughere anyị akwụkwọ nsọ?” **33** Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha hụrụ mmadụ iri na otu ahụ na ndị so ha ka ha nọkọtara n’otu ebe, **34** na-asị, “Ọ bụ eziokwu, Onyenwe anyị ebiliela, o gosila Saimon onwe ya.” **35** Mgbe ahụ, ha kọrọ ha ihe mere n’ụzọ, ya na otu ha siri mata ya mgbe ọ nyawara achicha. **36** Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n’etiti ha sị ha, “Udo dịrị unu.” **37** Oke egwu tūrū ha, obi ọkara ha mmiri n’ihi na ha chere na ha ahụla mmụọ. **38** Ma ọ sịrị ha, “Gịnị mere ụjọ ji atụ unu, gịnị mere unu ji nwee obi abụọ? **39** Leenụ m anya n’aka na n’ụkwụ. Ọ bụ mụ onwe m! Metunụ m aka ka unu hụrụ, n’ihi na mmụọ adighị enwe anụ ahụ na ọkpụkpụ dī ka unu hụrụ m nwere.” **40** Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ụkwụ ya. **41** Ma dī ka o siiri ha ike ikwere n’ihi ọrụ na oke mgbagwoju anya, ọ sịrị ha, “Ọ dī ihe oriri unu nwere ebe a?” **42** Ha nyere ya otu ntakịrị azụ a mīkpọrọ amīkpọ. **43** Ma ọ naara ya rie ya n’ihu ha. **44** Mgbe ahụ, ọ sịrị ha, “Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nọ, na ihe niile e dere n’iwu Mosis na ndị Amuma na n’Abụ Ọma banyere m ga-emezucha.” **45** Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghọta akwụkwọ nsọ. **46** Ọ sịrị ha, “Nke a bụ ihe e dere na, Kraịst ahụ ga-ahụ ahụhụ ma sitekwa n’onwụ bilien’ụbọchị nke atọ. **47** Na a ga-ekwusa nchegharị na mgbaghara mmehie site n’aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. **48** Unu bụ ndị akaebe nke ihe ndị a. **49** Ma lee, agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na nkwa. Ya mere, nọrọnụ n’ime obodo ruo mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n’elu.” **50** O duuru ha garuo na Betani, chilie aka ya abụọ elu gozie ha. **51** Dī ka ọ na-agọzi ha, ọ sitere n’ebe ha nọ pụọ, e weliri ya elu, baa n’eluigwe. **52** Mgbe ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke ọrụ laghachi na Jerusalem. **53** Ha nọgidere n’ulónsọ ukwu ahụ na-eto Chineke oge niile.

Jon

1 Na mbụ okwu ahụ diriji, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bụkwa Chineke. **2** Ya na Chineke nọ site na mbụ. **3** E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighikwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghị site na ya. **4** N'ime ya ka ndụ diriji, ndụ ahụ bụkwa ihe nye mmadụ niile, **5** ihe ahụ na-enwu n'ime ọchịchiri, ma ọchịchiri ahụ emenyughị ya. **6** Ọ dị otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jon. **7** Ọ bjara ọ ka onye akaebe igba ama banyere ihe ahụ, ka mmadụ niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughị ihe ahụ, ọ bjara naanị igba akaebe banyere ihe ahụ. **9** Ezi ihe ahụ nke na-enye mmadụ ọbụla ihe na-abja n'ime uwa. **10** Ọ bjara n'ụwa, ma ụwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghị onye ọ bụ. **11** Ọ bjakwutere ihe ndị ahụ bụ ndị nke ya, ma ndị ahụ bụ ndị nke ya anabataghị ya. **12** Ma ndị ahụ niile nabatara ya, ndị ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike igbọ umụ Chineke. **13** Umụ ya, na-amughị site n'ọbara, maobụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bụkwanụ mkpebi nke mmadụ, kama site na Chineke. **14** Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyị. Anyị ahụla ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ, onye si n'ebe Nna nọ bja, onye juputara n'amara na ezikwu. **15** Jon gbara ama banyere ya mgbe ọ na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-abja m n'azụ ọ ukwu karja m, n'ihì na o bukwa m ụzọ diriji.'" **16** Site n'ịba ụba nke amara ya, anyị niile anatala amara a tũkwasi n'amara. **17** N'ihì na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na ezikwu bjara site n'aka Jisọs Kraist. **18** Ọ dighị onye ọbụla hurula Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ. Onye ya na Nna ọ na mma, emeela ka anyị mata ya. **19** Nke a bụ igba ama Jon mgbe ndị ndu ndi Juu nọ na Jerusalem zipurụ ndi nchụaja na ndi Livayi ka ha bja jụọ ya onye ọ bụ? **20** O mechighi onụ ya, kama o kwuputara si, "Abughị m Kraist ahụ." **21** Mgbe ahụ ha juru ya si, "Ị bụkwanụ onye? Ị bụ Ịlajia?" Ọ zara si ha, "Abughị m ya." "Ị bụ Onye amụma ahụ?" "Mba." **22** Ha sirị ya, "Ị bụ onye? Nye anyị ọsịs anyị ga-eweghachiri ndi zitere anyị. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?" **23** Ọ sirị, dika Aizaya onye amuma kwuru, "Abụ m onye na-eti mkpu n'ime ozara, 'Meenụ ka ụzọ Onyenwe anyi guzozie.'" **24** Ma ndi Farisii ahụ ezitere **25** juru ya, si, "Gini mere i ji na-eme baptizim ọ buru na i bughị Kraist maobu Ịlajia, maobu onye amuma ahụ?" **26** Jon zara ha si, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma ọ di otu onye nọ n'etiti unu nke unu na-amaghị. **27** Onye ahụ nke na-abja n'azụ m, onye m na-erughị itopu eriri akpukpokwu ya." **28** Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jordan bụ ebe Jon nọ na-eme baptizim. **29** N'echi ya, ọ huru ka Jisọs na-abiakwute ya si, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie ụwa. **30** Ọ bụ onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m sirị, 'otu nwoke na-abja n'azụ m, onye di ukwu karja m, n'ihì na o bukwa m ụzọ diriji.'" **31** Mụ onwe m amataghị ya, ma a bjara m were mmiri na-eme baptizim n'ihì nke a, ka e kpughee ya nye ndi Izrel. **32** Mgbe ahụ Jon gbara ama a si, "Ahuru m ka Mmụọ Nso sitere n'eluigwe ridata di ka nduru, nokwasị ya. **33** Mụ onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahụ i ga-ahụ, onye Mmụọ Nso ga-ebekwasị, ma nogidekwa, ọ bụ ya ga-eji Mmụọ Nso mee baptizim.'" **34** Mụ onwe m ahula ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke." **35** N'echi ya, Jon na mmadụ abụo

ndi na-eso ụzọ ya guzoro n'ebe ahụ ọzọ. **36** Mgbe ọ huru Jisọs ka ọ na-agafe, ọ sirị, "Leenụ, Nwa Aturu Chineke." **37** Mgbe mmadụ abụo ahụ na-eso ụzọ ya nuru nke a, ha tughariri soro Jisọs. **38** Mgbe Jisọs tughariri hụ ka ha na-eso ya, ọ sirị ha, "Gini ka unu chorọ?" Ha sirị ya, "Rabbi" (nke putara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?" **39** Ọ sirị ha, "Bjanu, unu ga-ahụ." Ha sooro ya ga hụ ebe ọ na-ere. Ha nonyekwara ya ubochi ahụ niile. Ọ bụ n'ihè di ka elekere anọ nke mgbede. **40** Otu n'ime mmadụ abụo ahụ nuru ihe Jon kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. **41** Ihe mbụ o mere bụ ichota Saimon nwanne ya si ya, "Anyi achotala Mezaya ahụ" (onye a na-akpokwa Kraist). **42** Ọ kpọtara ya Jisọs. O lere ya anya si, "Ị bụ Saimon nwa Jon. A ga-akpo gi Sefas" (nke nsughari ya, putara Pita). **43** N'echi ya, o kpibirigi iga Galili. Mgbe ọ huru Filip, ọ sirị ya, "Soro m." **44** Filip bụ onye obodo Betsaida di ka Andru na Pita. **45** Filip chotara Nataniel si ya, "Anyi achotala onye ahụ Mosis dere banyere ya n'iwu, onye ndi amuma dekpara banyere ya, Jisọs onye Nazaret, nwa Josef." **46** Nataniel sirị ya, "Ihe ọma ọbụla ọ puru i si na Nazaret putara?" Ma Filip sirị ya, "Bja ka i huru." **47** Mgbe Jisọs huru ka Nataniel na-abjuru ya nso, o kwuru si, "Leenụ ezi nwa afọ Izrel onye aghugho na-adighi n'ime ya." **48** Nataniel sirị ya, "Olee otu i si mata onye m bụ?" Jisọs sirị ya, "Tupu Filip akpo gi, ahulari m gi ka i nọ n'okpuru osisi fiig." **49** Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, "Onye ozizi, i bụ Ọkpara Chineke; i bụ eze Izrel." **50** Jisọs zara si ya, "I kwere n'ihì na agwara m gi na ahuru m gi n'okpuru osisi fiig? I ga-ahụ ihe di ukwu karja nke a." **51** Ọ sikhara ya, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hukwa ndi mmuọ ozi Chineke ka ha na-arigokwuru, ma na-aridakwuru Nwa nke Mmadu."

2 N'ubochi nke ato, o nwere mmemme agbamakwukwo na Kena nke Galili, nne Jisọs bjakwara ebe ahụ. **2** A kpokwara Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya oku na mmemme agbamakwukwo a. **3** Mgbe mmanya ha gwuru, nne Jisọs sirị ya, "Ha enweghi mmanya." **4** Jisọs sirị ya, "Nwanyị, gini gbasara mụ na gi na nke a? Oge awa m erubeghi." **5** Nne ya gwara ndi na-eje ozi, "Ihe ọbụla ọ gwara unu, meenụ ya." **6** A dobara ite mmiri nkume isii buru ibu n'akukụ ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndi Juu na-eji asachasi onwe ha ma ha choọ ikpe ekpere. Otu n'ime ha na-eri ihe di ka galoonu ndi abụo ma ihe ruru ito ato. **7** Jisọs gwara ha, "Gbajusonụ ite ndi a mmiri." Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri. **8** Mgbe ahụ, ọ gwara ha, "Ugbu a, gbaputanu ufodu bugara onyeisi oche." Ha mekwara nke a. **9** Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ deturu mmiri ahụ e mere ka ọ ghoo mmanya onu. Ọ mataghị ebe o siri pụta (ma ndi na-eje ozi, ndi kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpọtutara onye ahụ na-alu nwunye oghuru iche. **10** si ya, "N'oge mmemme ọbụla, a na-ebu ụzọ buputa mmanya di uto, ma buputakwa nke na-adighi uto n'ikpeazu, mgbe ndi mmadụ nujuchara afo, ma i chebere mmanya di uto buputa ya ugbu a." **11** Nke a bụ mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndi na-eso ụzọ ya kwenyekwara na ya. **12** Mgbe nke a gasiri, ọ gara Kapanom, ya na nne ya na yimune ya, nakwa ndi na-eso ụzọ ya. Ha noro ubochi ole na ole n'ebe ahụ. **13** Mgbe mmemme oriri Ngabiga nke ndi Juu na-abjuru nso, Jisọs gara Jerusalem. **14** N'ime ulonso ukwu, ọ huru ndi na-ere ehi, na aturu na nduru. Hukwa ndi nduru na tebul na-agbanwe ego. **15** Ya

mere, o jiri eriri mere ụtari chupụsja ndi niile nọ na-ere ahia n'ụlonsọ ukwu ahụ, tinyekwara ehi na aturū ha. 17 Kwafusiri mkpuru ego ndi ahụ na-agbanwe ego, kpugharjakwa tebul ha ihu. 18 Ọ siri ndi ahụ na-ere nduru, "Wepunụ ihe ndi a n'ebe a. Kwusijụ ime ulọ Nna m ka ọ buru ebe a na-azu ahia." 19 Ndi na-eso ụzọ ya chetara na e dere ya nji n'akwukwọ nso, "Ihe banyere ulọ gi na-anụ m ọkụ n'obi." 20 Ma ndi Juu siri ya, "Olee ihe iribama i puru igosi anyi na ikike i ji eme ihe ndi a." 21 Jisọs zara si, "Kwatuonụ ụlonsọ ukwu a, aga m ewughachikwa ya n'abalị atọ." 22 Ndi Juu kwuru, "Ulonso ukwu a were anyi iri afọ anọ na isii iru ya, i ga-ewughachi ya n'abalị atọ?" 23 Ma ulonsọ o kwuru maka ya bu ahụ ya. 24 Ndi na-eso ụzọ ya chetara okwu ya a mgbe o siri n'okwu bilie. Mgbe ahụkwa, ha kweere akwukwọ nso ya na onwu niile Jisọs kwuru. 25 Mgbe o nọ na Jerusalem n'oge Mmemme Ngabiga, otutu mmadu huru ihe iribama o mere kweere na ya. 26 Ma Jisọs atukwasighi ha obi n'ihu na ọ matara mmadu niile nke oma. 27 Ọ dighi ya mkpa ka onye obula gbaa akaebe banyere umu mmadu, n'ihu na ya onwe ya maara ihe di n'ime mmadu.

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndi Juu nke so n'otu ndi Farisii aha ya bu Nikodimos. 2 Ọ bjakwutere ya n'abalị si ya, "Onye ozizi, anyi maara na i bu onye ozizi sitere na Chineke, n'ihu na o nweghi onye obula puru iru ọrụ ebube di otu a ma ọ buru na Chineke anonyereghi ya." 3 Jisọs zara si ya, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ buru na amughi mmadu ozo, ọ pughi ihu alaeze Chineke anya." 4 Nikodimos siri ya, "Olee otu a ga-esi mugharja mmadu mgbe o mere okenye? Ọ ga-aba n'afọ nne ya nke ugboro abuo?" 5 Ma Jisọs siri, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ buru na amughi mmadu site na mmiri na Mmuo Nso, o nweghi ike iba n'alaeze Chineke. 6 Ihe e si n'anụ ahụ muo bu anụ ahụ, ma ihe a muru site na Mmuo bu mmuo. 7 Ya ejula gi anya na m siri gi, 'Agaghị jimu unu ozo.' 8 Ifufe na-efe n'ebe obula masiri ya. I nwere ike n'uzụ ya ma imataghi ebe o si abia maobu ebe ọ na-aga. Otu a ka ọ dikwara onye obula a muru site na Mmuo." 9 Nikodimos zara si ya, "Olee otu ihe ndi a ga-esi mee?" 10 Jisọs zara si ya, "I bu onye ozizi ndi Izrel, ma i ghotaghi ihe ndi a? 11 N'ezie, n'ezie agwa m unu. Anyi na-ekwu banyere ihe anyi maara, na-akwaputakwa ihe anyi huru, ma unu onwe unu adighi anabata akaebe anyi. 12 Ekwuola m banyere ihe di n'ụwa ma unu ekweghi ya, oleekwanu otu unu ga-esi kwere, ma ọ buru na mu agwa unu banyere ihe ndi di n'elugwe? 13 O nweghegi onye obula rigooro n'elugwe ewezuga Nwa nke Mmadu bu onye siri n'elugwe ridata. 14 Di ka Mosis weliri agwo elu n'ime ozara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa nke Mmadu elu. 15 Ka onye obula kwere na ya nwee ndu ebighi ebi." (aiōnios g166) 16 N'ihu na Chineke huru ụwa n'anya, nke a mere o jiri nye Okpara ọ muru naanị ya, ka onye obula kweere na ya ghara ịla n'iyi, kama ka o nwee ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 17 N'ihu na Chineke eziteghi Okpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n'aka ya zoputa ụwa. 18 Ikpe amaghi onye obula kwere na ya, ma onye obula na-ekweghi aghoqlari onye ikpe mara, n'ihu na o kweghi n'aha Okpara Chineke muru naanị ya. 19 Nke a bu mkpebi ikpe ahụ; na Ihe abjala n'ụwa, ma umu mmadu huru ochichiri n'anya kama ihe ahụ, n'ihu na oru ha joro njo. 20 N'ihu na onye obula na-eme ihe ojoo kporo ihe ahụ asi, ọ dighi abjakwute ihe ahụ, ka a ghara ime ka oru ya puta ihe. 21 Ma ndi na-ebi ndu n'eziokwu na-abjakwute

ihe ahụ, ka e nwee ike huta ya nke oma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke. 22 Emeja, Jisọs na ndi na-eso ụzọ ya banyere n'ime obodo Judia, ebe ọ noturu nwa oge, meekwa baptizim. 23 N'otu aka ahụ, Jon nokwa n'onu mmiri Enon di nso na Salim na-eme baptizim n'ihu na mmiri buru ibu n'ebe ahụ, ndi mmadu gwakwara n'ihu na-abjakwute ya, ọ na-emekwa ha baptizim. 24 E tinyebeghi Jon n'ulo mkporo mgbe ahụ. 25 N'oge a, irurita uka malitere n'etiti ndi na-eso ụzọ Jon na otu onye Juu banyere mememme idi ochi. 26 Ha bjakwutere Jon si ya, "Onye ozizi, onye ahụ i gbara ama banyere ya nọ n'ofe Jodan na-eme baptizim, mmadu niile na-agakwukwara ya." 27 Jon zagbachiri si, "Ihe mmadu nwere ike inata bu naanị ihe ahụ e nyere ya site n'elugwe. 28 Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m siri, na abughi m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru ụzọ bja. 29 Nwanyi a na-alu oheru bu nke di ya. Enyi onye na-alu nwunye oheru na-eche ma na-egakwa ntị ihu olu ya, ohi na-ejuputakwa ya obi mgbe ọ nuru olu onye ahụ na-alu nwunye oheru. Ya mere, ohi m e zuola oke ugbo a. 30 Ọ ghaghi idi elu, ma mu onwe m aghaghi idikwa ala. 31 "Onye ahụ si n'elu bja di elu karja ihe niile, onye ahụ si n'ụwa bukwa nke ụwa ma na-ekwukwa okwu di ka onye si n'ụwa. Onye ahụ si n'elugwe di elu karja ihe niile. 32 Ọ na-agba ama banyere ihe ọ huru nakwa nke ọ nuru, ma o nweghi onye na-anabata ama ya. 33 Onye obula nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bu eziokwu. 34 N'ihu na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N'ihu na ọ na-enye Mmuo ya n'uju. 35 Nna huru Okpara ya n'anya, o tinyekwala ihe niile n'aka ya. 36 Onye obula kwere n'Okpara ahụ nwere ndu ebighi ebi, ma onye obula juru Okpara ahụ agaghị ahụ ndu n'ihu na iwe Chineke ga-adiri ya." (aiōnios g166)

4 Ugbo a, Jisọs matara na ndi Farisii anula na ọ na-eme ka otutu mmadu buru ndi na-eso ụzọ ya na-emekwa baptizim karja Jon. 2 Ma ọ bukweghi Jisọs na onwe ya na-eme baptizim kama ọ bu ndi na-eso ụzọ ya mere ha baptizim. 3 Ọ hapuru Judia laghachi azu na Galili. 4 Ma ọ ga-esite n'etiti Sameria gafee. 5 Ya mere, ọ batara n'otu obodo nta di na Sameria a na-akpo Saika, n'akuku ala ahụ Jekob nyere Josef nwa ya nwoke. 6 Olulu mmiri Jekob di n'ebe ahụ, ma ebe ọ bu na ike gwuru Jisọs n'ije ya, ọ noduru ala n'akuku olulu mmiri ahụ. 7 Bu ihe di ka oge ehilie. 7 Otu nwanị onye Sameria bjara idoro mmiri, Jisọs siri ya, "Nyetu m mmiri ka m nso." 8 (Ndi na-eso ụzọ ya abala n'ime obodo iga zuta nri.) 9 Nwanyi ahụ siri ya, "Olee otu gi bu onye Juu si ario m bu nwanị Sameria mmiri ka i nso?" (N'ihu na ndi Juu na ndi Sameria anaghi emekorita ihe obula.) 10 Jisọs zara si, "Ọ buru na i matara onyine Chineke, na onye ahụ na-ario gi mmiri, i gaara ario ya, ọ gwakwara enye gi mmiri nke ndu." 11 Nwanyi ahụ siri ya, "Nna anyi ukwu, o nweghi ihe obula i ji i ga-eji doru mmiri, olulu a dikwa omimi. Oleekwanu ebe i ga-eweta mmiri ndu a. 12 Ọ bu na i ka nna nna anyi Jekob ukwu, onye gwuru anyi olulu mmiri a? Ya onwe ya na umu ya na igwe ehi na aturu ya nukwara mmiri sitere na ya?" 13 Jisọs zara si, "Onye obula nuru mmiri a, akpiri ga-akpo ya nku ozo. 14 Ma onye obula ga-anu mmiri ahụ m nyere ya, akpiri agaghị akpokwa ya nku ozo. N'eziokwu, mmiri ahụ m nyere ya ga-aghoru ya isi iyi nke na-asoputara ya ndu ebighi ebi." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Mgbe ahụ nwanị ahụ siri ya, "Onyenwe anyi nye m mmiri a, ka akpiri ghara ikpo m nku ozo, ka m gharakwa idi na-abia

ebe a ịdoro mmiri.” 16 O gwara ya si, “Gaa kpota di gi ma loghachi.” 17 Nwanyị ahụ zaghachiri ya si, “Enweghị m di.” Jisọs siri ya, “I kwuru eziokwu mgbe ị siri na i nweghị di. 18 I nweela di ise, ma nwoke gi na ya bi ugbo a abughị di gi. Ihe kwuru bu nnoq eziokwu.” 19 Nwanyị ahụ siri ya “Nna anyị ukwu, ahuru m na ị bu onye amuma. 20 Nna nna anyị ha fere ofufe n’ugwu a, ma unu na-ekwu n’ebe ndi mmadu ga-eferiri ofufe bu naanị na Jerusalem.” 21 Jisọs siri ya, “Nwanyị kwere okwu m, oge na-abia mgbe ị na-agaghị akpo isiala nye Nna, maobu n’ugwu a ma o bukwanu na Jerusalem. 22 Unu na-efe ihe unu na-amaghị ma anyị na-efe ihe anyị matara, n’ihi na nzoputa sitere n’aka ndi Juu. 23 Ma oge na-abia, ugbo a o bjala, mgbe ndi na-efe Nna ahụ n’eziokwu ga-efe ya n’ime mmuo na n’eziokwu. N’ihi na o bu ndi otu a ka Nna chorọ ka ha na-efe ya. 24 Chineke bu mmuo ndi niile na-efe ya ga-eferiri ya n’ime mmuo na eziokwu.” 25 Nwanyị ahụ siri ya, “Amaara m na Mezaya” (onye a na-akpo Kraist) “na-abia. Mgbe o bjara, o ga-akowaziri anyị ihe niile.” 26 Jisọs siri ya, “Mụ, onye na-agwa gi okwu, abụ m ya.” 27 N’oge ahụ ndi na-eso uzo ya loghachitara. O gbawojukwara ha anya nke ukwu ihu na ya na nwanyị na-ekwurita okwu. Ma o nweghị onye n’ime ha juru nwanyị ahụ si, “Gini ka ị chorọ?” ma o bukwanu, “Gini kpataara gi na ya ji na-ekwurita okwu?” 28 Mgbe ahụ, nwanyị ahụ hapuru ite mmiri ya laghachi n’ime obodo ga gwa ndi mmadu, 29 “Bjanu lee otu nwoke onye gwara m ihe niile m merela. O ga-abu na o bu ya bu Kraist ahụ?” 30 Ha sitere n’obodo ahụ gbaputasia soro uzo ahụ, ka ha gakwuru ya. 31 Ma otu o di, ndi na-eso uzo ya rioro ya si, “Onye ozizi rienu nri.” 32 Ma o siri ha, “Enwere m nri m nari nke unu na-amaghị maka ya.” 33 Mgbe ahụ ndi na-eso uzo ya siritara onwe ha, “O ga-abu na o nwere onye butere ya nri?” 34 Jisọs siri ha, “Nri m bu ime uche onye ahụ zitere m nakwa irucha oru ya. 35 Unu na-asi, ‘o fodughị onwa anọ ka igho mkpuru n’ubi ruo?’ Ma ana m agwa unu, megheenu anya unu lee ubi ahụ, ha aachaala maka oghugho. 36 O buladi ugbo a, onye na-agho mkpuru na-anata ugwo oru, o na-achikota mkpuru ahụ maka ndi ebighi ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghoru ya nwee ike ihurikota onu. (aiōnios 0166) 37 Ya mere okwu ahụ nke na-asi, ‘Otu onye na-agma mkpuru, onye ozo na-aghokwa ya bu eziokwu.’ 38 E zigara m unu ka unu gaa ghota ihe unu na-arughị oru maka ya. Ndi ozo ruru oru a, ma unu ewe uru di n’oru ha.” 39 Otutu ndi obodo Sameria kweere na ya n’ihi ama ahụ nwanyị ahụ gbara, “O gwara m ihe niile m mere.” 40 Ya mere mgbe ndi Sameria bjakwutere ya, ha rioro ya ka o nonyeturu ha, o nonyekwaara ha ubochi abuo. 41 Otutu ndi ozo kwerekwara na ya n’ihi okwu ya. 42 Ha gwara nwanyị ahụ, “Ihe anyị jiri kwere ugbo a abughị ihe i kwuru, kama o bu n’ihi na anyị onwe anyị anula olu ya, matakwa na onye a bu Onye nzoputa nke uwa n’eziokwu.” 43 Mgbe ubochi abuo ahụ gasiri, o hapuru ebe ahụ gawa Galili. 44 (Jisọs n’onwe ya ekwuola na onye amuma anaghị enwe ugwu n’obodo ya.) 45 Mgbe o bjaruru Galili, ndi Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa otutu oru ebube o ruru n’oge mmemme ahụ. 46 Ozokwa, o bjaruru Kena nke Galili bu ebe ahụ o mere mmiri ka o ghoo mmanya. E nwekwara otu onye na-aru oru n’uloze n’o n’ebe ahụ, nke ahụ na-adighi nwa ya nwoke ike na Kapanom. 47 Mgbe o nuru na Jisọs esitela na Judia bjarute na Galili, o jekwuuru ya riu ya ka o bia gwoo nwa ya, n’ihi na

o no n’onu onwu. 48 Jisọs siri ya, “O buru na unu ahughị oru ebube na ihe iribama, unu agaghị ekwe ma oli.” 49 Onye a na-aru oru n’uloze siri ya, “Nna m ukwu, biko bia tupu nwa m a nwuo.” 50 Jisọs siri ya, “Laa, nwa gi nwoke ga-adi ndu.” Nwoke ahụ kweere n’ihe Jisọs kwuru laa. 51 Mgbe o ka no n’uzo, ndi oha ya zutere ya kororo ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. 52 Mgbe o juru ha oge nwa ya jiri gbakee, ha siri ya, “Oke ahụ oku ahụ kwusiri ya unyaaahu n’elekere mbu nke ehilie.” 53 Nwoke ahụ ghotara na o bu kpomkwem n’oge awa ahụ Jisọs gwara ya, “Nwa gi nwoke ga-adi ndu.” Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere. 54 Nke a bu ihe iribama nke abuo Jisọs ruru na Galili mgbe o siri Judia bia.

5 Mgbe nke a gasiri, otu mmemme ndi Juu ruru, Jisọs agaa Jerusalem. 2 Ma otu odo mmiri nta di n’ime Jerusalem n’akuku Onu uzo ama Aturu. Aha odo mmiri ahụ n’asusu Hibru bu Betsaida, nke nwere mgbe onu uzo ise. 3 N’ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. 4 N’ihi na mmuo ozi Onyenwe anyi na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruo mmiri ahụ. Onye oria obula buru uzo daba n’ime mmiri ahụ ma a gbaruo ya, ka a na-agwo ihe obula bu oria ya. 5 Otu nwoke no n’ebe ahụ bu onye nrola n’oria iri afọ ato na asato. 6 Mgbe Jisọs huru ya, matakwa na o noola n’onodu a ogologo oge, o juru ya si, “I chorọ ka a gwoo gi oria?” 7 Onye oria ahụ zara, “Nna m ukwu, enweghị m onye obula ga-enyere m aka kuba m n’ime odo mmiri a ma a gbaruo ya, mgbe o bula m chorọ ka m danye, onye ozo na-eburu m uzo danye.” 8 Jisọs gwara ya, “Bilie, chilie ute gi jeharia.” 9 N’otu oge ahụ, ahụ diri nwoke ahụ mma, o chiliri ute ya, malite ijeharia. Ihe a mere n’ubochi izuike. 10 Ma ndi Juu gwara nwoke ahụ a gworo oria, “Taa bu ubochi izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute gi.” 11 Ma o zaghachiri ha, “Nwoke ahụ mere ka ahụ di m mma siri m, ‘Chilie ute gi laa.’” 12 Ha juru ya, “Onye bu onye ahụ gwara gi ka i chilie ya laa?” 13 Ma nwoke ahụ a gworo amataghị onye o bu n’ihi na Jisọs zoro onwe ya banye n’etiti igwe mmadu. 14 Emesja, Jisọs huru ya n’ime ulonso ukwu si ya, “Lee, e mela ka ahụ di gi mma, emehiekwala ozo ka nke di njo karia nke a hapu ibiakwasị gi.” 15 Nwoke a siri n’ebe ahụ puo gaa nwa ndi Juu na o bu Jisọs gworo ya. 16 Ya mere, n’ihi na Jisọs na-eme ihe ndi a n’ubochi izuike, ndi Juu malitere isogbu ya. 17 Jisọs siri ha, “Nna m na-aru oru mgbe niile ruo ugbo a, mu onwe m kwa, ana m aru oru.” 18 N’ihi nke a, ndi Juu chosiri ike igbu ya. O bughị naanị na o mebiri ubochi izuike, kama o na-akpokwa Chineke Nna ya, sitakwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara. 19 Jisọs zara ha si, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o nweghị ihe obula Okpara puru ime n’onwe ya; naanị ihe o nwere ike ime bu ihe o huru Nna ya na-eme, n’ihi na ihe obula Nna ahụ na-eme ka Okpara ya na-emekwa. 20 N’ihi na Nna ahụ huru Okpara ya n’anya ma na-egosikwa ya ihe niile o na-eme. N’ezie o ga-agbagwoju unu anya n’ihi na o ga-egosi ya ihe kariri ndi a. 21 N’ihi na di ka nna ahụ si akpote ndi nwuru anwu na-enyekwa ha ndu, otu ahụ ka Okpara ya si enye onye obula o masiri ndu. 22 Nna anaghị ekpe onye obula ikpe, kama o nyefere ikpe niile n’aka Okpara. 23 Ka mmadu niile nye Okpara ahụ nsopuru di ka ha na-asopuru Nna ahụ. Onye obula nke na-adighi asopuru Okpara ahụ adighi asopuru Nna nke zitere

ya. **24** “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye ọbụla na-anụ okwu m ma kwerekwana n’onye zitere m nwere ndụ ebighị ebi, a gaghị amakwa ya ikpe, ọ gafeela site n’onwụ banye na ndụ. (aiōnios g166) **25** N’ezie, n’ezie agwa m unu, oge na-abia, ọ bjakwala ugbu a mgbe ndị nwurụ anwụ ga-anụ olu Ọkpara Chineke, ndị ahụ nūrụ ya ga-adịkwa ndụ. **26** Dị ka Nna ahụ nwere ndụ n’ime onwe ya, otu a ka o nyekwara Ọkpara ahụ ike inwe ndụ n’ime onwe ya. **27** O nyekwala ya ikike ikpe ikpe n’ihi na ọ bụ Nwa nke Mmadụ. **28** “Ka nke a hapụ iju unu anya, n’ihi na oge na-abia, mgbe ndị niile nọ n’ili ha ga-anụ olu ya **29** ma pụta, ndị mere ihe dī mma ga-ebili dīrī ndū. Ma ndī mere ihe ojōo ga-ebili burū ndī a ga-ama ikpe. **30** Enweghī m ike ime ihe ọbūla n’onwe m, ikpe m na-ekpe bụ naanī dī ka m nūrū, ikpe m bụkwa nke ziri ezi, n’ihi na anaghī m eme ihe ga-amasī m, kama ọ bụ ihe ga-amasī onye ahū zitere m. **31** “O burū na m na-agba ama banyere onwe m, ama m abūghī eziokwu. **32** Enwere m onye ozo na-agbara m ama, amatakwara m na ama ya banyere m bụ eziokwu. **33** “Unu zigaara Jōn ndī ozi, ọ gbakwala ama maka eziokwu ahū. **34** O bughī m na na-anabata ama nke mmadū, kama a na m ekwu ya ka enwe ike izoputa unu. **35** O bụ oriōna nke na-enwu na-amūkekwa, unu horokwara inūrī onū n’ihè ya n’oge nta. **36** “Ma e nwere m ama dī ukwu karīa nke Jōn, n’ihi na orū ahū ya bụ Nna nyere m ka m ruchapū, bükwa nke m narū, na-agbara m ama na ọ bụ Nna ahū zitere m. **37** Ya bụ Nna ahū zitere m na-agbakwa ama n’onwe ya banyere m. Unu anūbeghī olu maobū hū ụdīdī ya. **38** Okwu ya anokwaghī n’ime unu n’ihi na unu ekweghī n’onye o zitere. **39** Unu na-enyocha akwukwō nsō n’ihi na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndū ebighī ebi maobū ha na-agba ama banyere m. (aiōnios g166) **40** Ma unu jurū ibjakwute m ka unu nwee ndū. **41** “Anaghī m anabata otuto nke umū mmadū. **42** Ma amatara m na unu enweghī ihunanya Chineke n’obi unu. **43** Abjala m n’aha Nna m ma unu anabataghī m. Ma ọ burū na onye ozo abia n’aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. **44** Olee otu unu, ma unu esi kwere ebe unu na-anara otuto site n’aka ibe unu, ma unu adighi achọ otuto nke si n’aka onye naanī ya bụ Chineke? **45** “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n’ihu Nna ahū. Onye ga-ebo unu ebubo bụ Mosis, bụ onye unu tūkwasirī obi na ya. **46** O burū na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n’ihi na o dere banyere m. **47** Ma ebe unu na-ekweghī n’ihe o dere, olee otu unu ga-esi kwere n’ihe m kwuru?”

6 Mgbe nke a gasirī, Jisōs gafere n’ofe nke ozo nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri Tiberias). **2** Oke igwe mmadū sooro ya, n’ihi na ha hūrū orū ebube ọ na-arū n’ahū ndī orja. **3** Jisōs rigooro n’elu ugwu nōdū ala ya na ndī na-eso ụzo ya. **4** N’oge a, mmemme oriri Ngabiga ndī Juu na-abia nso. **5** Mgbe Jisōs leliri anya elu hū oke igwe mmadū na-abjakwute ya, ọ sirī Filip, “Olee ebe anyī ga-azūta achīcha ndī a ga-ata?” **6** O jurū nke a naanī iji nwalee ya, ya onwe ya mararī ihe ọ ga-eme. **7** Filip zara ya, “Ugwō orū onwa isii agaghī ezu izūta achīcha nke onye ọbūla n’ime ha ga-atatū naanī ihe ntakirī.” **8** Onye ozo n’ime ndī na-eso ụzo ya bụ Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, **9** “Otu nwantakirī nwoke nọ n’ebe a nwere ogbe achīcha balī ise, na azū abūo, ma ginī ka ha bụ n’etiti igwe mmadū ha otu a?” **10** Jisōs sirī, “Meenū ka ndī mmadū ndī a nōdū ala.” E nwere otūtū ahīhīa n’ebe ahū, umū nwoke nōdū ala, ha dī ihe ruru puku

mmadū ise. **11** Ya mere, Jisōs weere achīcha ahū nye ekele, kee ha ndī niile nōdū ala dī ka ha sirī choo. O jikwa azū ahū mee otu ihe ahū. **12** Mgbe ha niile rijuchara afo, ọ sirī ndī na-eso ụzo ya, “Tūtūkotanū iberibe niile fōdūrū, ka ihe ọbūla hapū ila n’iyi.” **13** Ya mere, ha tūtūkotara ha, kpojuo nkata iri na abūo, bụ iberibe si n’ogbe achīcha balī ise nke ndī ahū riforo. **14** Mgbe ndī mmadū ahū hūrū ihe irībama ahū, o mere ha bidoro na-asī, “N’eziokwu, onye a bụ onye amūma ahū nke ga-abia n’ime ụwa.” **15** Mgbe Jisōs matara na ha choo ibia dokpurū ya n’ike chie ya eze, ọ hapūrū ha ga n’ugwu naanī ya, n’onwe ya. **16** Mgbe o ruru n’uhuruchi, ndī na-eso ụzo ya rīdara gaa n’onū mmiri, **17** ebe ha banyere n’otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n’ofe Kapanom. N’oge a o chīchirī agbaala ma Jisōs aloghachikwutebeghī ha. **18** Ebili mmiri maliri elu n’ihi n’oke ifufe bidoro na-eke. **19** Ha akwōla ugbo ihe dīka kilomita ise maobū isii, mgbe ha hūrū Jisōs ka ọ na-aga ije n’elu mmiri ahū na-abia nso n’ugbo mmiri ha. Oke egwu tūkwarā ha. **20** Ma ọ sirī ha, “Unu atūla egwu. O bụ m.” **21** Mgbe ahū, ha nabatara ya n’ime ugbo ahū, ọ dīkwaghī anya ugbo ha bīaruru n’elu ala ebe ha na-aga. **22** N’echi ya, igwe mmadū ahū nōdūrū n’ofe ozo nke onū mmiri ahū choputara na ọ bụ naanī otu ugbo mmiri nta bīara n’ebe ahū, na Jisōs esoghī ndī na-eso ụzo ya banyere n’ime ya, kama na ọ bụ naanī ndī na-eso ụzo ya ka ugbo mmiri ahū buuru pūo. **23** Mgbe ahū ụfōdū ugbo mmiri si Tiberias bīara kwūsī nso nso ebe ahū ndī mmadū nō rie achīcha mgbe Onyenwe anyī nyechara ekele maka ya. **24** Ma mgbe igwe mmadū ahū ghōtara na Jisōs na ndī na-eso ụzo ya anoghī n’ebe ahū, ha banyere n’ugbo mmiri nta ndī ahū kwofee gawa Kapanom ichō Jisōs. **25** Mgbe ha hūrū ya n’ofe ozo nke osimiri ahū, ha sirī ya, “Onye ozizi, olee mgbe i jiri bīa n’ebe a?” **26** Jisōs sirī ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ihe unu jī na-achō m abughī n’ihi na unu hūrū ihe irībama m mere, kama na unu riri achīcha rījuokwa afo. **27** Unu adogbula onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndū ebighī ebi, bụ nke Nwa nke Mmadū ga-enye unu. N’ihi na Chineke Nna akakwasīla ya akara nkado ya.” (aiōnios g166) **28** Mgbe ahū, ha sirī, “Ginī ka anyī ga-eme iji ruo orū Chineke?” **29** Jisōs zara sī ha, “Orū Chineke bụ nke a, ikwere n’onye ahū o zitere.” **30** Ya mere ha sirī ya, “Olee ihe irībama i ga-egosi anyī nke anyī ga-ahū ma kwere na gī? Kedū orū i ga-arū? **31** Nna nna anyī ha riri máná n’ozara; dī ka e dere ya n’akwukwō nsō sī, ‘O sitere n’eluigwe nye ha achīcha ka ha rie.’” **32** Jisōs sirī ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ bughī Mosis nyere unu achīcha ahū site n’eluigwe, kama ọ bụ Nna m na-enye unu ezi achīcha ahū site n’eluigwe. **33** N’ihi na achīcha Chineke bụ nke ahū si n’eluigwe rīdara, na-enyekwa ụwa ndū.” **34** Ha sirī ya, “Nna anyī ukwu, nye anyī ụdī achīcha a site ugbu a gawa.” **35** Jisōs sirī ha, “Abū m achīcha ahū na-enye ndū. Onye ọbūla na-abiakwute m, agū agaghī agū ya. Onye ọbūla kwa kweere na m, akpirī agaghī akpo ya nkū. **36** Ma agwa m unu, unu ahūla m ma unu ekweghīkwa. **37** Onye ọbūla Nna ahū nyere m ga-abiakwute m, onye ọbūla na-abiakwute m, agaghī m achupū ya. **38** N’ihi na esi m n’eluigwe rīdara n’ụwa ime uche onye ahū zitere m, ọ bughī ime uche nke m. **39** Nke a bükwa uche onye ahū zitere m, na o nweghī onye ọbūla o nyere m ga-efunarī m, kama m ga-eme ka ha site n’onwū bilie n’ubochī ikpeazū. **40** Nke a bụ uche nke Nna m, na onye ọbūla lere Ọkpara ahū anya, kwerekwana ya ga-enweta ndū

ebighi ebi, m ga-emekwa ka o bilie n'ubochi ikpeazu." (aiōnios g166) 41 N'ihì nke a, ndj Juu bidoro itamu ntamu megide ya n'ihì na o siri, "Abu m achicha ahụ siri n'eluigwe rjdata." 42 Ha siri, "Onye a o bughị Jisọs, nwa Josef, bu onye anyi matara nne na nna ya? Oleekwanu otu o si ekwu ugbu a si, 'Esi m n'eluigwe rjdata?'" 43 Jisọs zara si ha, "Unu atamula n'etiti onwe unu. 44 O nweghi onye nwere ike ibiakwute m ma o bughị na Nna ahụ zitere m kpọtara ya, aga m akpōlitikwa ya n'ubochi ikpeazu. 45 E dere ya n'akwukwo ndi amuma, 'Ha niile ga-abu ndi Chineke ga-akuziri ihe.' Onye obula nke gere Nna ahụ nti ma mutakwa ihe site na ya na-abiakwute m. 46 O nweghi onye obula hurula Nna ahụ kariakwa onye ahụ sitere na Chineke, naani ya hurula Nna ahụ. 47 N'eze, n'ezie agwa m unu, onye obula kwereju nwere ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 48 Abu m achicha nke ndu. 49 Nna nna unu ha riri manà ahụ n'ime ozara ma mecha nwuo. 50 Ma nke a bu achicha ahụ nke si n'eluigwe bja, nke mmadu puru iri ma ghara inwu anwu. 51 Abu m achicha di ndu nke siri n'eluigwe bja. O buru na onye obula erie achicha a, o ga-adì ndu ruo ebighi ebi. Nri a bu anu ahụ m, nke m ga-enye maka ndu nke uwa." (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ, ndi Juu bidoro na-arurita uka ike n'etiti onwe ha si, "Olee otu nwoke a ga-esi nye anyi anu ahụ ya ka anyi rie?" 53 Jisọs siri ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, naani ma unu riri anu ahụ Nwa nke Mmadu ma n'okwa obara ya, unu agaghị enwe ndu n'ime onwe unu. 54 Onye obula riri anu ahụ m, n'okwa obara m nwere ndu ebighi ebi. A ga m akpōlitikwa ya n'ubochi ikpeazu ahụ. (aiōnios g166) 55 N'ihì na anu ahụ m bu ezigbo nri, obara m bukwa ezigbo ihe onuñu. 56 Onye obula na-eri anu ahụ m na-anukwa obara m na-anogide n'ime m mu onwe m kwa n'ime ya. 57 Di ka Nna ahụ di ndu zitere m, ana m adikwa ndu n'ihì Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adikwa ndu site na m. 58 Nke a bu achicha ahụ si n'eluigwe bja. Nna nna unu ha riri manà ma nwukwa, ma onye obula na-eri achicha a ga-adì ndu ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) 59 O kwuru ihe ndi a mgbe o na-akuzi ihe n'ulo ekpere di na Kapanom. 60 Mgbe otutu n'ime ndi na-eso uzo ya ha nuru nke a, ha siri, "Nke a bu ozizi siri ike, onye nwere ike inabata ya?" 61 Ebe Jisọs matara na ndi na-eso uzo ya na-atamu ntamu maka nke a o siri ha, "Nke a o na-ewute unu? 62 Gini ka unu ga-ekwu ma o buru na unu ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-arigo ebe o norji na mbu. 63 O bu Mmuo ahụ na-enye ndu; anu ahụ abaghị uru obula, okwu ndi m gwara unu bu mmuo burukwa ndu. 64 Ma n'etiti unu, o di ufodu na-ekwonyeghi." N'ihì na Jisọs maara site na mmalite ndi ahụ n'ime ha na-ekwonyeghi, matakwa onye ahụ nke garara ya nye. 65 O siri, "O bu nke a mere m jiri gwa unu na o nweghi onye obula nwere ike ibiakwute m ma o buru na Nna m enyeghi ya ike." 66 N'ihì nke a, otutu ndi na-eso uzo ya laghachiri azu, kwusi iso ya. 67 Jisọs siri mmadu iri na abuo ahụ, "Unu chokwara iso ha puo?" 68 Saimon Pita zara ya si, "Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? O bu gi ji okwu nke ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 69 Anyi kweere marakwa na i bu Onye Nso nke Chineke." 70 Jisọs zara ha, "O bughị m hoputara unu mmadu iri na abuo? Ma otu onye n'ime unu bu ekwensu!" 71 O na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n'agbanyeghi na o bu otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ, bu onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gaghariri na Galili, ma o kpachapuru anya hapu iga Judia n'ihì na ndi Juu na-achọ uzo igbu ya. 2 Mmemme Ulo ikwu ndi Juu di nso, 3 ya mere, umunne ya ndi nwoke siri ya, "Si n'ebe a puo, gaa Judia, ka ndi na-eso uzo gi nwe ike ihu oru i na-aru. 4 N'ihì na o nweghi onye obula choro ibu onye oha mmadu ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe o bukwana na i na-eme ihe ndi a, gosi uwa onwe gi." 5 N'ihì na o buladi umunne ya ekwonyeghi na ya. 6 Jisọs siri ha, "Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu no n'ebe a mgbe niile. 7 Uwa enweghi ike ikpo unu asi, ma o kporo m asi n'ihì na ana m agba ama megide ya n'oru ya joro njo. 8 Unu onwe unu gaanu na mmemme ahụ, agaghị m aga mmemme a n'ihì na oge m erubeghi." 9 Mgbe o kwusiri nke a, o nogidere na Galili. 10 Ma otu o di, mgbe umunne ya gwara mmemme ahụ ya onwe ya gwara. O gaghi ebe mmadu niile ga-ahụ ya kama o gara na nzuzo. 11 Na mmemme ahụ ndi Juu no na-ele anya ma na-ajughari si, "Olee ebe o no?" 12 E nwere oke ntamu n'etiti igwe mmadu ahụ banyere ya. Ndi ufodu na-asi, "O bu ezigbo mmadu." Ndi ozo na-asi, "Mba, o na-eduhie igwe mmadu." 13 Ma o nweghi onye obula kwulitere okwu maka ya n'ihu oha n'ihì egwu ndi Juu. 14 Mgbe o ruru n'etiti mmemme ahụ, Jisọs banyere n'ime ulonso ukwu ma bido ikuzi ihe. 15 Site n'oke mgbagwoju anya, ndi Juu juritara onwe ha si, "Olee otu nwoke a siri nweta amamihe di otu a ebe o bu na o nweghi onye kuziri ya ihe obula?" 16 Jisọs zara ha, "Ozizi m abughị nke m, kama o bu nke onye ahụ zitere m. 17 Onye obula na-achọ ime uche Chineke, o ga-achoputa ma ozizi m o bu nke m ma o sikwanu na Chineke. 18 Ndi ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bu onye ezikwu; o nwekwaghị ihe obula bu ugha banyere ya. 19 Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye obula n'ime unu na-edebe iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m?" 20 Igwe mmadu ahụ zara, "Mmuo ojo bi n'ime gi, onye choro igbu gi?" 21 Jisọs zara si ha, "Aruru m otu oru, ma unu niile no na mgbagwoju anya. 22 Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n'agbanyeghi na o siteghi na Mosis, kama na nna nna anyi ha), n'ubochi izuike unu na-ebikwa mmadu ugwu. 23 O buru na e nwere ike bie mmadu ugwu n'ubochi izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gini mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadu zuo oke n'ubochi izuike? 24 Kwusinu ikpe ikpe site n'ihè anya na-ahụ, kama na-ekpenụ ikpe ziri ezi." 25 N'oge ahụ, ufodu n'ime ndi Jerusalem bidoro na-asi, "Onye a o bughị nwoke ahụ ha choro igbu? 26 Lee ka o no na-ekwu okwu n'ihu mmadu niile ma o nwekwaghị onye na-agwa ya ihe obula. O putara na ndisi amatala n'ezikwu na o bu Kraist? 27 Ma anyi matara ebe nwoke a siri puta, mgbe Kraist ahụ ga-abia, o nweghi onye ga-amata ebe o siri puta." 28 Ma di ka Jisọs na-ezi ihe n'ime ulonso ukwu ahụ, o tiri mkpu si, "N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri puta. Anoghi m n'ebe a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bu ezikwu. Unu amaghị ya. 29 Ma amara m ya, n'ihì na esitere m na ya bja. O bukwa ya zitere m." 30 Mgbe ahụ ha choro ijide ya, ma o nweghi onye obula meturu ya aka n'ihì na oge ya erubeghi. 31 Ma otu o di, otutu n'ime igwe mmadu ahụ kweere na ya. Ha siri, "Mgbe Kraist ahụ ga-abia, o ga-aru oru ebebe ozo kariri ndi a nwoke a rurula?" 32 Ndi Farisi nuru ka igwe mmadu ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndisi nchujaja na ndi Farisi zigara ndi na-eche nche n'ulonso

ukwuu ahụ ka ha gaa jide ya. **33** Jisọs sịrị, “Naanị nwa oge ka mụ na unu ga-ano, aga m alakwurukwa onye zitere m. **34** Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m. Ebe m na-agakwa unu enweghị ike ịbajaru ya.” **35** Ndi Juu sịrịtara onwe ha, “Olee ebe nwoke a choro ịga anyị na-agaghị achọta ya? O ga-eje ebe ndị nke anyị a chusasiri achusasi bi n’etiti ndị Griik, ka o ga kuziere ndị Griik ihe?” **36** Kedụ ụdị okwu bu nke a o na-ekwu sị, ‘Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m,’ na ‘Ebe m na-agakwa unu enweghị ike ịbajaru?’” **37** N’ubochi ikpeazu bukwa ubochi kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisọs guzoro otọ jiri oke olu tie mkpu sị, “O buru na akpiri na-akpo onye obula nku, ya bjakwute m bja nuru mmiri. **38** Onye obula kweere na m, di ka akwukwo nso kwururi, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asoputa site n’ime afọ ya.” **39** O kwuru nke a banyere Mmuo ahụ ndi kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmuo ahụ, n’ihi na e nyebeghi Jisos otuto. **40** Mgbe ha nuru nke a, ufodu n’ime igwe mmadu ahụ siri, “N’ezio kwu onye a bu onye amuma ahụ.” **41** Ndi ozọ siri, “O bu Kraist ahụ.” Ma ndi nke ozọ sịkara, “N’ezie Kraist ahụ, o ga-esi na Galili puta?” **42** O bu na akwukwo nso ekwughị na Kraist gae si n’agburu Devid puta, na Betlehem bu obodo Devid?” **43** Ya mere nkewa daputara n’etiti igwe mmadu ahụ n’ihi ya. **44** Ufodu choro ijide ya ma o dighi onye obula meturu ya aka. **45** Mgbe ahụ, ndi nche ulonso ukwu loghachiri n’ebe ndiisi nchujaja na ndi Farisii no, ndi siri ha, “Gini mere unu akputajia ya?” **46** Ha zara, “Anyi ahubeghi onye kwuru okwu di ka nwoke a.” **47** Ndi Farisii zara ha, “Unu esorola buru ndi a ghogburu? **48** O di onye obula n’ime ndiisi maobu n’ime ndi Farisii tukwasiri ya obi? **49** E! Kama igwe mmadu ndi a namaghi iwu bu ndi a buru onu.” **50** Nikodimos, otu n’ime ha bu onye bjakwutere ya na mbu siri ha, **51** “Iwu anyi o na-ama mmadu ikpe, ma o buru na o bughị ụzọ nuta okwu n’onu ya, ichoputa ihe onye ahụ na-eme?” **52** Ha zagbachiri ya sị, “Gi onwe gi, i sokwa na ndi si Galili puta? Nyochaa nke oma, i gachoputa na onye amuma obula agaghị esi na Galili puta.” **53** Mgbe ahụ, onye obula n’ime ha lara n’ulo ya.

8 Ma Jisos rigooro n’Ugwu Oliv. **2** N’isi ututu echi ya, o bjara ozọ n’ulonso ukwuu ebe otutu mmadu bjakwutere ya. O noduru ala malite ikuziri ha ihe. **3** Ndi ozizi iwu na ndi Farisii dokputara otu nwanyi ha jidere n’ikwa iko. Ha mere ka o guzo n’ihu igwe mmadu ahụ niile. **4** Ha siri ya, “Onye ozizi, anyi jidere nwanyi a ka o na-akwa iko. **5** N’iwu, Mosis nyere anyi ikike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe di otu a. Gini ka i nwere ikwu banyere nke a?” **6** Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisos hulutara ala were mkpisiaka ya dee ihe n’ala. **7** Mgbe ha nogidere na-aju ya ajuru, o biliri si ha, “Onye obula n’ime unu na-emebeghi mmehie obula, ya buru uzo tuo ya nkume.” **8** Ozọ, o hulatakware ala malite ide ihe o na-edede n’ala. **9** Mgbe ha nuru nke a, ha niile n’otu n’otu, malite n’onye okenye ha, sitere n’ebe ahụ puo. N’ikpeazu, o foduru naanị Jisos na nwanyi ahụ, ebe o guzoro n’ihu ya. **10** Jisos guzoro otọ juo ya sị, “Nwanyi, oleekwanu ha? O dighi onye mara gi ikpe?” **11** O siri, “O nweghi onye obula Onyenwe anyi.” Jisos siri ya, “Mu onwe m amakwaghị gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozọ.” **12** Ozọ, Jisos gwara ha sị, “Abu m ihe nke uwa. Onye obula n’eso m agaghị ejeghari n’ochichiri, kama o ga-enwe ihè nke ndu.” **13** Ndi Farisii siri, “I na-agbara onwe gi ama! Ya mere

ama i na-agbara onwe gi abughi ezie.” **14** Ma Jisos zara sị, “A sikiwarị na mu na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bu ezio kwu. N’ihi na-amara m ebe m si bja, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghi ebe m si bja, maobu ebe m na-aga. **15** Unu na-ekpe ikpe di ka mmadu; ma ekpeghi m onye obula ikpe. **16** Ma o buru na m ekpe ikpe, ikpe m bu ezio kwu n’ihi na o bughị naanị m no, kama o bu mu na Nna m, onye zitere m. **17** E dere n’iwu unu sị, ‘ama mmadu abuo gbara bu ezio kwu.’ **18** Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama banyere m.” **19** Mgbe ahụ ha juru ya, “Olee ebe Nna gi no?” Jisos zara, “Unu amaghi m, unu amakwaghị Nna m. O buru na unu matara m unu gamatakwa onye Nna m bu.” **20** Okwu ndi a niile ka o kwuru n’ulonso ukwu ha, mgbe o na-akuzi ihe na mpaghara ulo ahụ ebe a na-adoba onyinye. Ma o dighi onye obula jidere ya n’ihi na oge ya erubeghi. **21** Ozọ o gwara ha, “Aga m ahapu unu, unu ga-achọ m, ma unu ga-anwu n’ime mmehie unu. Ma unu apughi ịbajaru n’ebe m na-aga.” **22** Nke a mere ka ndi Juu na-asị, “O ga-egbu onwe ya? O bu ya mere o ji sị, ‘Ebe m na-aga unu apughi ịbajaru?’” **23** Ma o siri ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elu bja. Unu bukwa ndi uwa, ma abukwaghị m nke uwa a. **24** A siri m unu na unu ga-anwu n’ime mmehie unu, naanị na unu kwenyere na mu onwe m, bu onye ahụ.” **25** Ha juru ya, “Onye ka i bu?” Jisos zara sị ha, “Abu m onye ahụ m gwara unu na m bu na mbu. **26** E nwere m otutu ihe m ga-ekwu n’ikpe unu ikpe. Ma matanu na onye ahụ zitere m bu onye ezio kwu. N’ihi nke a, ihe niile m nuru site n’onu ya ka m gwara uwa.” **27** O bu ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghi ya. **28** Ya mere Jisos siri, “Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadu elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mu onwe m bu ya. Unu gamatakwa na o dighi ihe m na-eme n’onwe m, kama, di ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndi a. **29** Onye ahụ nke zitere m na-anonyekwara m. O hapughi kwa m mgbe obula, n’ihi na o bu ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile.” **30** Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, otutu kwenyere na ya. **31** Jisos gwara ndi Juu ndi kwere na ya, “O buru na unu anogide n’okwu m n’ezie unu ga-abu ndi na-eso uzo m. **32** Unu ga-amatakwa ezio kwu ahụ, ezio kwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” **33** Ha zara ya, “Anyi bu umu Ebrahim, o nwebeghi oge anyi ji buru ohu onye obula. Olee otu i si na-asị na a ga-eme ka anyi nwere onwe anyi?” **34** Jisos zara ha, “N’ezie, n’ezie asi m unu, onye obula na-eme mmehie bu ohu mmehie. **35** Ohu enekwaghị onodu mgbe obula n’ezinaulo, ma okpara nwere onodu ruo ebighi ebi. (aiōn g165) **36** Ya mere, o buru na Okpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abu ndi nwere onwe unu. **37** Ama m na unu bu umu umu Ebrahim, ma unu na-achọ igbu m n’ihi na okwu m enweghi onodu n’ime unu. **38** Ana m ekwu ihe m huru n’ebe Nna m no, ma unu na-eme ihe unu nuru site n’aka nna unu.” **39** Ha zara ya, “Ebrahim bu nna anyi.” Jisos siri ha, “O buru na unu bu umu Ebrahim, unu gara na-arụ oru Ebrahim ruru. **40** Ma unu na-achọ igbu m, bu onye gwara unu ezio kwu ahụ m nuru n’ebe Chineke no. Ebrahim emeghi otu a. **41** Unu na-arụ oru nna unu ruru.” Ha siri ya, “Anyi abughi umu a muru site n’ikwa iko; naanị Chineke ya onwe ya bu otu Nna anyi nwere.” **42** Jisos gwara ha, “O buru n’ezie na Chineke bu Nna unu, unu ga-ahu m n’anya, n’ihi na o bu Chineke zitere m. Abjaghị m site n’ike aka m. **43** Gini mere unu adighi aghota ihe m na-ekwu? O bu na unu enweghi ike inabata okwu m. **44**

Unu bu umu nke nna unu ekwensu. Uche unu bu imezu ihe nke nna unu na-achọ. O bu ogbu ochu site na mbu. O dighi ejigide eziokwu n'ihu na eziokwu adighi n'ime ya. Mgbe o na-ekwu okwu ugha, o na-ekwu di ka odidi ya sirji di, n'ihu na o bu onye ugha burukwa nna nke ugha. **45** Ma n'ihu na m na-ekwu eziokwu, o bu ya mere unu ekwenyeghi na m. **46** O nwere onye n'ime unu puru itu m mmehie m n'ihu? O buru na m na-ekwu eziokwu, ginji mere unu ekwenyeghi na m? **47** Onye obula sitere na Chineke na-anu ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighi anu bu maka unu abughi ndi nke Chineke." **48** Ndi Juu zara si, "Anyi e kwughi eziokwu mgbe anyi sirji na i bu onye Sameria, na mmuo ojoo bikwa n'ime gi?" **49** Jisos zagbachiri, "Mmuo ojoo obula adighi n'ime m, kama ana m asopuru Nna m, ma unu adighi asopuru m. **50** Anaghi m achọ otuto nke onwe m, kama o di onye nke na-achọ ya. O bukwa ya bu onye ikpe. **51** N'ezie, n'ezie, agwa unu, onye obula na-edebe okwu m agaghị anwu ozo." (aiñon g165) **52** Mgbe ahụ ndi Juu sirji ya, "Anyi maara ugbu a na mmuo ojoo bi n'ime gi. Ebrahim nwuru anwu ya na ndi amuma, ma gi onwe gi na-asi na onye obula kwere na gi agaghị anwu ruo mgbe ebighi ebi. (aiñon g165) **53** I di ukwuwa kariya nna anyi Ebrahim? O nwuru, ma ndi amuma nwukwara. Onye ka i na-eche na i bu?" **54** Jisos zara, "O buru na m etoo onwe m, otuto m bu ihe efu, Nna m, onye unu na-asi na o bu Chineke unu, bu onye na-eto m. **55** Amaara m onye o bu n'agbanyeghi na unu amaghị ya. Aga m abu onye ugha ma o buru na m gasi na-amaghị m onye o bu. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. **56** Nna unu Ebrahim nuriri onu mgbe o chetara na o ga-ahu ubochi m; o huru ya ma nuriakwa onu." **57** Ndi Juu sirji ya, "I gbagbeghi iri afọ ise ma i hula Ebrahim?" **58** Jisos sirji ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, tupu amuo Ebrahim, mu onwe m no ya." **59** Ya mere, ha tutulitere nkume itu ya, ma Jisos zoro onwe ya, sitekwa n'ulonso ukwuwa ahụ puo.

9 Mgbe o na-agafe, o huru otu nwoke kpuru isi site n'afọ nne ya. **2** Ndi na-eso ọzo ya juru ya si, "Onye ozite, onye mehiere? Nwoke a ka o bu ndi muru ya, nke mere e ji muo ya n'isi?" **3** Jisos sirji, "Nwoke a emehieghe, ndi muru ya emehiekwaghi, kama o kpuru isi ka oru Chineke puta ihe na ndu ya. **4** Anyi aghaghị iru oru onye ahụ zitere m, mgbe chi ka di, anyasi na-abia mgbe o nweghi onye puru iru oru. **5** Di ka m no n'ụwa, Abụ m ihè nke ụwa." **6** Mgbe o kwusiri nke a, o busara onu mmiri asu n'ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n'anya. **7** O gwara ya, "Gaa n'odo mmiri Sailom saa ihu gi" (nke a putara "Zitere"). O gara saa ihu ya, loghachita na-ahụ ọzo. **8** Ndi agbataobi ya na ndi n'ahụ ya n'oge gara aga ka o na-ario aririo sirji, "Nke a, o bughi nwoke ahụ na-anodu ala na-ario aririo?" **9** Ufodu na-asi, "O bu ya." Ma ndi ozo na-asikwa, "O bughi ya. O bu onye yiri ya." Ma o na-asi, "Abu m nwoke ahụ." **10** Ha na-asi ya, "Olee otu anyi gi sirji meghee?" **11** O zara, "Nwoke a na-akpo Jisos gwakotara uru tee m n'anya. O gwara m si, 'Gaa saa ihu gi n'odo mmiri Sailom.' A gara m saa onwe m, malitekwa ihu ọzo." **12** Ha sirji ya, "Olee ebe nwoke ahụ no?" O sirji, "Amaghị m." **13** Ha dutere nwoke ahụ kpuru isi na mbu n'ihu ndi Farisii. **14** Ma o bu n'ubochi izuike ka Jisos gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. **15** Ya mere, ndi Farisii juru ya otu o si bido ihu ọzo. O sirji ha, "O gwakotara aja tee m n'anya, a sakwara m ihu ma ugbu a ana m ahụ ọzo." **16** Ufodu ndi Farisii sirji, "Nwoke a esitegi

n'ebe Chineke no bja, n'ihu na o dighi edebe ubochi izuike." Ma ndi ozo na-asi, "Olee otu onye mmehie ga-esi ruo oru iribama ndi di otu a?" Nkewa dirji n'etiti ha. **17** Ya mere, ha sirji nwoke ahụ kpuru isi, "Gini ka i nwere ikwu banyere ya? O bu anya gi ka o megheere." O sirji, "O bu onye amuma." **18** Ma ndi Juu ahụ ekweghi na nwoke a bu onye kpuru isi na mbu, nke e mere ka o hu ọzo, tutu ruo mgbe ha kporo ndi muru ya. **19** Ha juru ha si, "Onye a o bu nwa unu, onye unu na-asi na o kpuru isi site n'oge a muru ya? O si anaa ahụ ọzo ugbu a?" **20** Ndi muru ya zara, "nke a bu nwa anyi. Anyi matakwaru na o kpuru isi site n'oge anyi muru ya. **21** Ma otu o si ahụ ọzo ugbu a maobu onye megheere anya ya, anyi amaghị. Juonu ya. O bu dimkpa, ya zara onu ya." **22** Ihe a ka ndi muru ya kwuru n'ihu na ha na-atu egwu ndi Juu. Ndi kpebirila na o buru na onye obula ekwuo na Jisos bu Kraist ahụ, ha ga-achupu onye ahụ site n'ulo ekpere ha. **23** Nke a mere ndi muru ya jiri si, "O bu dimkpa, unu juo ya." **24** Ha kporo nwoke a nke ugboro abuo, bu onye ahụ kpuburu isi, si ya, "Nye Chineke otuto. Anyi maara na nwoke a bu onye mmehie." **25** O zara, "Amaghị m maobu onye mmehie ma o bughi. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m isi na mbu ma ugbu a ana m ahụ ọzo." **26** Ha sirji ya, "Gini ka o mere gi? Olee otu o si megheere anya gi?" **27** O zara ha, "Agwala m unu ihe niile, ma unu achoghị ikwere. Gini mere unu ji choo inu ya ozo? Unu chokwara igho ndi na-eso ọzo?" **28** Ha bigboro ya si, "Gi onwe gi burukwa onye na-eso ọzo ya? Anyi bu ndi na-eso ọzo Mosis. **29** Anyi mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyi amaghị ebe o siri bja." **30** Nwoke ahụ zagbachiri si ha, "Ma otu o di, nke a bu ihe itunanya! Unu amaghị ebe o siri bja ma o megheere anya m. **31** Anyi mara na Chineke adighi ege ndi mmehie nti, ma o na-ege nti onye na-atu egwu ya na onye na-eme uche ya. **32** Site na mgbe e kere ụwa, o dibeghi onye a nuru na o megheere anya onye kpuru isi. (aiñon g165) **33** O buru na nwoke a esitegi n'ebe Chineke no, o gaghị enwe ike ime ihe obula." **34** Ha zara si ya, "Gi onye a muru n'ime mmehie, i na-achọ ikuziri anyi ihe?" Ha chupuru ya n'ezi. **35** Jisos nuru na ha achupula ya n'ezie, ma mgbe o chotara ya, o sirji ya, "I kweere na Nwa nke Mmadu?" **36** O zara si, "Onyenwe m, o bu onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya." **37** Jisos sirji ya, "I hula ya ugbu a; onye gi na ya na-ekwurita okwu bu onye ahụ." **38** O sirji, "Onyenwe m, ekwela m." O kporo isiala nye ya. **39** Jisos sirji, "O bu n'ihu ikpe ka m ji bja n'ụwa, ka ndi na-adighi ahụ ọzo bido ihu ọzo, na ka ndi na-ahụ ọzo ghozu ndi kpuru isi." **40** Mgbe ufodu ndi Farisii nso n'ebe ahụ nuru nke a, ha sirji ya, "Anyi onwe anyi, anyi bukwa ndi kpuru isi?" **41** Jisos sirji ha, "O buru na unu kpuru isi, ikpe omuma mmehie agaghị ama unu, ma ugbu a ebe unu si na unu na-ahụ ọzo ikpe omuma unu na-adigide."

10 "N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye obula na-adighi esite n'onu ọzo aba n'ogba aturu kama o na-arj elu ka o site n'elu ulo ahụ wufee, bu onye ohi burukwa onye na-apunara mmadu ihe. **2** Onye na-esite n'onu ọzo abanye bu onye ozuzu aturu. **3** Onye nche onu ọzo na-emeghere ya ọzo, aturu ya na-anukwa olu ya. O na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha puo. **4** Mgbe o kpoputasiri ndi niile bu nke ya, o na-aga n'ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n'azu n'ihu na ha maara olu ya. **5** Ha agaghị eso onye obia, kama ha gbaara ya oso. N'ihu na ha amaghị olu onye obia." **6** Jisos ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma

ha aghotaghị ihe o nọ na-agwa ha. 7 Ozo, Jisọs sịrị, “N’ezie, n’ezie, ana m agwa unu, mụ onwe m bụ onụ ụzọ ọgba aturu ahụ. 8 Ndi niile bjara tupu mụ onwe m abia bụ ndi ohi na ndi na-apunara mmadu ihe n’ike. Umụ aturu anakwaghị ha nti. 9 Mụ onwe m bụ ụzọ. Onye ọbula sitere na m banye, a gazoputa ya. O ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. 10 Onye ohi na-abia naanị ka o zuo ohi, gbuo ma bibiakwa; abjara m ka ha nwe ndu ma nwebigakwa ya oke. 11 “Mụ onwe m bụ onye ozuzu aturu oma. Ezi onye ozuzu aturu na-atogbo ndu ya n’ihi aturu ya. 12 Onye e goro oru, nke na-abughị onye nche aturu, onye aturu na-abughị nke ya, o na-ahapu ha gbaa osọ mgbe o huru agu ka o na-abia; mgbe ahụ agu na-achuso aturu ahụ chusasia ha. 13 Onye e goro oru nagbapu, n’ihi na o bụ onye e goro oru, o naghị echebu onwe ya banyere aturu ndi ahụ. 14 “Abụ m onye ozuzu aturu oma; amaara m aturu m, aturu nke m makwaara m. 15 Di ka Nna ahụ maara m, mụ onwe m makwa Nna ahụ. Ana m atogbo ndu m n’ihi aturu ahụ. 16 Enwere m umu aturu ozo ndi nanoghi n’ogba aturu a. Aghaghị m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anu olu m, a ga-enwekwa itu igwe aturu na otu onye ozuzu aturu. 17 Maka nke a ka Nna jiri hu m n’anya, n’ihi na ana m atogbo ndu m, ka m wereghachikwa ya ozo. 18 O nweghi onye ọbula puru inara m ya, kama ana m atogbo ya n’ike nke onwe m. Enwere m ikike itogbo ya, nweekwa ikike iwereghachi ya ozo. Anataa m iwu a site n’aka Nna m.” 19 Ozokwa, nkewa batara n’etiti ndi Juu n’ihi okwu ndi a. 20 Otutu n’ime ha na-ekwu, “O bụ onye mmuo ojoo nachị ya, onye isi mebiri. O bara uru ige ya nti?” 21 Ma ndi ozo na-ekwu, “Okwu ndi a adighi ka nke onye mmuo ojoo bi n’ime ya. Mmuo ojoo o nwere ike ime ka anya onye kpuru isi meghee?” 22 N’oge ahụ, mmemme icheta mgbe e doru ulonso ukwu ahụ nso siri na Jerusalem. O bụ oge oke oyi, 23 ma Jisọs nọ na-ejegharị n’ulonso ukwu, n’jba Solomon. 24 Ndi Juu gbara ya gburugburu si ya, “Ruo ole mgbe ka i gadebe anyi n’onodu olileanya? O buru na i bu Kraist ahụ, gwaghee anyi onu.” 25 Jisọs zara ha, “Agwara m unu, ma unu ekweghi. Oru m na-arụ n’aha Nna m na-agba ama banyere m. 26 Ma unu ekwenyeghi, n’ihi na unu esoghi n’igwe aturu m. 27 Aturu m na-anu olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. 28 Ana m enye ha ndu ebighi ebi. Ha agaghị ala n’iyi. Mmadu ọbula enwekwaghị ike ipunari ha n’aka m. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Nna m onye nyere m ha di ukwu karịa ihe niile. O nweghi onye nwere ike inapu ha site n’aka Nna m. 30 Mụ na nna m bụ otu.” 31 Ndi Juu tụtulitekwaru nkume ozo itu ya. 32 Ma Jisọs zara ha, “E zila m unu otutu oru oma nke sitere n’aka Nna m, ole nke unu na-acho itu m nkume n’ihi ya?” 33 Ndi Juu zara ya, “Anyi achoghi itu gi nkume n’ihi oru oma ndi a, kama n’ihi nkulu na n’ihi na gi bu mmadu efu, ma i na-eme onwe gi Chineke.” 34 Jisọs zara ha, “Edeghi ya n’iwu unu, si, ‘Mụ onwe m siri na unu bu chi?’ 35 O buru na a kporo ndi ahụ nabatara okwu Chineke ‘chi,’ apughikwa imebi ihe e dere n’akwukwo nso. 36 Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doru nso ma zitekwa ya n’ime uwa na-ekwulu Chineke n’ihi na m siri, ‘Abụ m Okpara Chineke?’ 37 Unu ekwenyela na m, ma o buru na o bughị oru Nna m ka m na-arụ. 38 Ma o buru na m na-arụ ya, a sịkwarị na unu ekweghi na m, kwerenu n’oru ndi a, ka unu nwee ike mata ma ghotakwa na Nna ahụ nọ n’ime m, mụ onwe m nokwa n’ime Nna ahụ.” 39 Ozokwa, ha gbaliri ijide ya ma o siri n’aka ha puo. 40 Mgbe ahụ o

laghachiri azu n’ofe osimiri Jordan, bụ ebe Jon noro na mbu mee baptizim, ebe ahụ ka o noduru. 41 Otutu ndi mmadu bjakwutere ya. Ha na-asị, “Jon arughị oru ihe iribama obula, ma ihe niile Jon kwuru banyere nwoke a bụ eziokwu.” 42 Otutu mmadu kwenyekwara na ya n’ebe ahụ.

11 N’oge ahụ, ahụ adighi otu nwoke a na-akpo Lazaros onye Betani, nke bụ obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanji. 2 Nke a bụ Meri ahụ weere mmanu otite di oke onuahia tee Onyenwe anyi, ma jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. O bụ nwanne ya nwoke Lazaros bụ onye nọ n’oria. 3 Nke a mere umunne ya nwanji zigara Jisọs ozi si, “Onyenwe anyi, onye ahụ nke i huru n’anya nọ n’oria.” 4 Mgbe Jisọs nuru ya, o siri, “Orịa a abughị nke onwu kama o bu iji nye Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Okpara Chineke otuto.” 5 Jisọs huru Mata, na nwanne ya nwanji na Lazaros n’anya. 6 Mgbe o nuru na Lazaros nọ n’oria, o nokwuru mkpuru ubochi abuo n’ebe ahụ o nọ. 7 Ya mere, o gwara ndi na-eso ụzọ ya, “Ngwanu ka anyi laghachi azu na Judia.” 8 Ma ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onye ozizi, n’oge nta gara aga ka ndi Juu chorọ itu gi nkume. I na-agakwa ebe ahụ ozo?” 9 Jisọs zara, “O bughị awa iri na abuo di n’otu ehiehe nke ubochi? Onye na-ejegharị n’ehiehe anaghi asu ngongo, n’ihi na o na-eji ihè nke uwa a ahụ ụzọ. 10 Ma ndi na-ejegharị n’abalị na-azohie ukwu, n’ihi na ihè adighi n’ime ha.” 11 Mgbe o kwusiri nke a, o gwakwara ha, “Enyi anyi Lazaros na-arahu ura, ma ana m aga ikpote ya n’ura.” 12 Ndi na-eso ụzọ ya siri ya, “Onyenwe anyi, o buru na o na-arahu ura, o ga-adị mma.” 13 Ihe Jisọs na-ekwu bụ banyere onwu ya ma ha chere na o na-ekwu banyere irahu ura efu. 14 Mgbe ahụ, Jisọs gwaghere ha onu, “Lazaros anwuola. 15 Ma n’ihi unu, obi di m utọ na anoghi m n’ebe ahụ, ka unu nwe ike kwere. Ma bianu ka anyi gakwuru ya.” 16 Tomos, onye a na-akpo Didimos, gwara ndi na-eso ụzọ ibe ya, “Ka anyi gakanu ka anyi soro ya nwuo.” 17 Mgbe Jisọs rutere, o choputara na Lazaros anolari n’ili ubochi ano. 18 Betani di Jerusalem nso, ihe di ka kilomita ato. 19 Ma otutu ndi Juu bjakwutere Mata na Meri ikasi ha obi n’ihi onwu nwanne ha nwoke. 20 Mgbe ozi obibia Jisọs ruru Mata nti, o gara izute ya, ma Meri noduru n’ulo. 21 Mata siri Jisọs, “Onyenwe m, a si na i nọ n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu. 22 Ma ugbo a, amara m na Chineke ganye gi ihe obula i rioro.” 23 Jisọs siri ya, “Nwanne gi nwoke ga-ebili ozo.” 24 Mata siri ya, “Amara m na o ga-ebili ozo n’ubochi mbilite n’onwu n’oge ikpeazu.” 25 Jisọs gwara ya, “Mụ onwe m bụ mbilite n’onwu na ndu. Onye obula kwere na m, a sịkwarị na o nwuru anwu, o ga-adị ndu ozo. 26 Ma onye obula di ndu nke na-ekwere na m agaghị anwu. I kwere nke a?” (aiōn g165) 27 O siri ya, “E, Onyenwe m, ekwere m na i bụ Kraist ahụ, Okpara Chineke, onye ga-abia n’uwa.” 28 Mgbe o kwuchara nke a, o gara kpo nwanne ya nwanji bụ Meri, jiri nwayo si ya, “Onye ozizi abjala, o na-akpo gi.” 29 Mgbe o nuru nke a, o biliri osijiso ga zute ya. 30 Ruo mgbe a, Jisọs abiarutebeghi n’obodo nta ahụ, ma o ka nọ n’ebe ahụ Mata zutere ya. 31 Ndi Juu nọ n’ulo na-akasi Meri obi huru ya ka o puru ngwangwa. Ha sochiri ya n’azu n’ihi na ha chere na o na-aga n’ili ibe akwa n’ebe ahụ. 32 Mgbe Meri rutere n’ebe Jisọs nọ, o dara n’ukwu ya si, “Onyenwe m, o buru na i nọ n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu.” 33 Mgbe Jisọs huru ya ka o na-ebe akwa ya na ndi Juu ahụ so ya ka

ha na-ebekwa akwa, o meturu ya n'ime mmuo ya. O nwere omjiko di ukwu. **34** O siri, "Olee ebe unu liri ya?" Ha siri ya, "Onyenwe anyi bja ka i hu." **35** Jisosh ebee akwa. **36** Mgbe ahụ ndi Juu na-asi, "Lee ka o si hu ya n'anya." **37** Ma ufođu n'ime ha siri, "Nwoke a meghere anya onye kpuru isi, o garaghị enwe ike mee ka nwoke a hapu inwu?" **38** Ozokwa, Jisosh siri ude n'ime onwe ya nke ukwu, bjarute n'ili ahụ nso. Ili ahụ bu ogba e jiri nkume di ukwu mechie onu ya. **39** Jisosh siri, "Bupunu nkume ahụ!" Ma Mata, nwanne nwananyi onye ahụ nwuru anwu, siri ya, "Onyenwe anyi, o ga na-esi isi ugbo a, n'ihu na nke a bu abali anọ o nwuru." **40** Ma Jisosh siri ya, "O bu na m agwaghị gi si na o buru na i kwere i ga-ahụ oru ebube Chineke?" **41** Ya mere, ha bupuru nkume ahụ. Jisosh lere anya n'elu si, "Nna, ana m ekele gi n'ihu na i nula olu m. **42** Amaara m na i na-anu olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n'ihu ndi a gbara m gburugburu n'ebe a, ka ha kwere na o bu gi zitere m." **43** Mgbe o kwusiri nke a, o jiri oke olu tie mkpu, "Lazaros, putu!" **44** Onye ahụ nwuru anwu putara, e jikwa akwa ozu kekota aka ya na ukwu ya, werewa akwa ichafu kechie ihu ya. Jisosh siri ha, "Topunu ya, hapu ya ka o laa." **45** Otutu ndi Juu bjakwutere Meri bu ndi huru ihe a o mere, kwere na ya. **46** Ma ufođu n'ime ha lara gaa koro ndi Farisii ihe o mere. **47** Mgbe ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii kporo nzuko ndi Sanhedrin. Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme? N'ihu na nwoke a na-eme otutu ihe iribama. **48** O buru na anyi ahapu ya ka o gaa n'ihu, mmadu niile ga-ekwere na ya. Ndi Rom ga-abiakwa, kwatuo ulonso ukwu ma napu anyi obodo anyi." **49** Ma otu onye n'ime ha bu Kaifas, onyeisi nchujaja n'afu ahụ siri ha, "Unu amaghị ihe obula. **50** O bu na unu amaghị na o ka mma ka otu onye nwuo n'ihu mmadu niile, karja n'obodo anyi niile ga-ala n'iyi." **51** Di ka onyeisi nchujaja nke afu ahụ, o kwughị nke a site n'echiche ya, kama o buru amuma na Jisosh ga-anwu n'ihu mba ndi Juu. **52** O bughị n'ihu mba ahụ naani, kama, ka o kpokota umu Chineke ndi gbasara n'ebe niile. **53** Ya mere, site n'ubochi ahụ, ha malitere igba izu otu ha ga-esi gbuo ya. **54** Ya mere, Jisosh kwusiri igaghari ebe ndi Juu ga-ahụ ya. O siri n'ebe ahụ puo gaa n'akuku ozara n'otu obodo nta a na-akpo Ifrem. Ya na ndi na-eso uzo ya noduru n'ebe ahụ. **55** Mmemme Ngabiga ndi Juu dikwa nso. Otutu ndi mmadu si n'akuku ala ndi Juu niile bja Jerusalem. Ha bjara tutu memme ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha di ocha. **56** Ha na-achọ Jisosh na-ajurita onwe ha n'ime ulonso ukwu ahụ, "Gini ka unu chere? O bu na o gaghi abja na memme a?" **57** Ma n'oge ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii enyela iwu ka onye obula huru ya bja gwa ha ka ha gaa jide ya.

12 Ubochi isii tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisosh gara Betani bu obodo Lazaros, onye ahụ o mere ka o site n'onwu bilie. **2** N'ebe ahụ, ha siiri Jisosh nri, o bukwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bu otu onye n'ime ndi sooro ya nodu na nri ahụ. **3** Mgbe ahụ, Meri weere mmanu otite di okara lita nke ezigbo naad, mmanu isi utu di oke onyahja, o wukwasara ya Jisosh n'ukwu, jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. Nke a mere ka ulo ahụ juputa n'isi utu nke mmanu otite ahụ. **4** Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndi na-eso uzo ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, **5** "Gini mere na-ereghị mmanu otite a narj denarj atọ, were ego ya nye ndi ogbenye?" **6** O kwughị nke a n'ihu na ihe banyere ndi ogbenye na-emetu

ya n'obi kama n'ihu na o bu onye ohi; di ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ufođu, o na-amanye aka n'ego ahụ zubiri ego. **7** Jisosh siri, "Hapu ya aka, o zutara ya ka o na-akwado maka ubochi olili m. **8** Unu nwere ndi ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mu na unu agaghị anọ mgbe niile." **9** Ma mgbe igwe ndi Juu nuru na o no n'ebe ahụ, ha bjara, o bughị naani ka ha hu ya, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie. **10** Ya mere, ndiisi nchujaja gbakwara izu igbukwa Lazaros. **11** N'ihu na o bu n'ihu ya ka otutu ndi Juu ji na-ahapu ha ma na-ekwerekwa na Jisosh. **12** N'echi ya oke igwe mmadu ahụ ndi bjara memme nuru na Jisosh na-abja Jerusalem. **13** Ha weere igu nkwa puo izute ya na-eti mkpu, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!" "Ngoozi diri eze Izrell!" **14** Jisosh huru nwa inyinya ibu, nokwasị n'elu ya, di ka e dere ya, **15** "Atula egwu, gi ada Zayon! Lee, eze gi ka o na-abja. O nokwasiri n'elu nwa inyinya ibu." **16** Na mbu ndi na-eso uzo ya aghotaghị ihe ndi a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisosh otuto, ka ha chetara na-ederer ihe ndi a banyere ya, na e mekwar ya rij ihe ndi a. **17** Igwe mmadu ahụ bu ndi ya na ha no mgbe o si n'ili kpoputa Lazaros, mee ka o si n'onwu bilie, gara n'ihu na-agba ama ya. **18** Otutu mmadu puru izute ya n'ihu na ha nuru akuko oru ihe iribama niile o ruru. **19** Ya mere, ndi Farisii sirirata onwe ha, "Unu ahula na o nweghi ihe unu puru ime, leenu ka uwa niile na-eso ya." **20** Ma ufođu ndi Griik so n'ime ndi ahụ bjara ife ofufe n'oge memme ahụ. **21** Ha bjakwutere Filip onye si Betsaida di na Galili, gwa ya si, "Nna anyi ukwu, anyi choro ihu Jisosh." **22** Filip puru gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisosh. **23** Jisosh zara si, "Oge awa ahụ ezuela mgbe a ga-enye Nwa nke Mmadu otuto. **24** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o buru na mkpuru oka wiiti adaghi n'ala nwuo, o ga-anu naani ya. Ma o buru na o nwuo, o ga-amị otutu mkpuru. **25** Ndi obula huru ndu ha n'anya gatufu ya, ebe ndi obula kporo ndu ha asi n'awa a, ga-edebe ya ruo mgbe ebighi ebi. (aiōnios g166) **26** Onye obula na-ejere m ozi aghaghị iso m; ebe m no ka onye na-ejere m ozi aganokwa. Onye obula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru. **27** "Ugbu a, mkpurubobi m juputara n'ihe mgbu. Gini nwa ka m ga-ekwu, Nna, zoputa m n'awa nke a? Mba! O bu n'ihu nke a ka m ji bja n'oge awa a. **28** Nna, nye aha gi otuto." Mgbe ahụ, otu olu siri n'eluigwe bja, "Enyela m ya otuto, m ganyekwa ya otuto ozo." **29** Igwe ndi mmadu guzo n'ebe ahụ, ndi nuru ya na-ekwu, "O bu egbe eluigwe gbara." Ndi ozo n'asi, "O bu mmuo ozi na-agwa ya okwu." **30** Jisosh zara ma si, "Olu a abighi n'ihu m kama o bjara n'ihu unu. **31** Ugbu a bu oge a ga-ekpe uwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupu onye ahụ na-achị uwa a. **32** Ma mu onwe m, mgbe e si n'awa welie m elu, aga m adota mmadu niile nye onwe m." **33** O kwuru nke a iji gosi udi onwu nke o gaje inwu. **34** Igwe mmadu ahụ zara ya, "Anyi anula site n'akwukwo iwu na Kraist ahụ ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi. Ma gini mere i ji asi na, 'A ghaghị iweli Nwa nke Mmadu elu?' Onye bu 'Nwa nke mmadu a?'" (aiōn g165) **35** Jisosh siri ha, "Ihè ga-enwuru unu naani nwa oge nta. Jegharjanu n'ihè a, ugbu a unu nwere ya, tupu ochichiri abiakwasị unu. Onye na-ejeghari n'ochichiri amaghị ebe o na-aga. **36** Kwerenu n'ihè ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghoo umu nke ihè." Mgbe Jisosh kwusiri nke a o hapuru ha puo ga zoo onwe ya. **37** N'agbanyeghi oru iribama niile o ruru n'etiti ha, ha ekwereghị na ya. **38** Nke a bu imezu ihe Ajzaya onye

amụma kwuru, “Onyenwe anyị, onye kweere ozi anyị ọ bụkwa n’ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyị?” **39** Ma ha enweghị ike kwere, n’ihi na Aizaya kwukwara n’ebe ọzọ, sị, **40** “O meela ka ha kpuo isi, mekwa ka obi ha kpochie Ka ha ghara jiri anya ha hụ ụzọ maọbụ jiri obi ha ghotata ihe ọbụla Ka ha gharakwa ichighari, ka m gwọọ ha.” **41** Aizaya kwuru ihe ndị a n’ihi na ọ hụrụ ebube ya, ma kwuo banyere ya. **42** Otu ọ dị, otụtụ n’ime ndịisi kweere na ya, ma ha ekwuputaghị nke a. N’ihi na ha tūrụ egwu na ndị Farisii ga-achūpụ ha site n’ulọ ekpere. **43** N’ihi na ha hūrụ otuto mmadụ n’anya karịa otuto Chineke. **44** Jisọs tiri mkpu sị, “Onye ọbụla kwere na m, ọ bughị na m ka ọ kwere, kama ọ bụ na onye nke zitere m. **45** N’ihi na onye ọbụla hūrụ m ahụla onye nke zitere m. **46** Abjara m n’ime ụwa dị ka ihè ka onye ọbụla nke kwere na m ghara inọ n’ochichiri. **47** “Ma ọ burū na onye ọbụla anụ okwu m ma ju ime ya, ọ bughị m na-ekpe ya ikpe. N’ihi na abjara m izoputa ụwa, ọ bughị ikpe ụwa ikpe. **48** Onye ọbụla juru m ma jukwa okwu m, nwere onye ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n’ubochi ikpeazu. **49** Okwu ndị a esiteghị n’aka m. Ha sitere n’aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bụ ndụ ebighị ebi, n’ihi ya, ihe ọbụla Nna gwara m ka m na-ekwu.” (aiōnios g166)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eruo, Jisọs amatala na oge ọ ga-ahapụ ụwa lakwuru Nna ya eruola. Ọ hūrụ ndị nke ya nọ n’ụwa n’anya, hūkwā ha n’anya ruo ọgwugwu. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị na n’ime obi Judas Iskarjot, nwa Saimon ka ọ rara ya nye. **3** Jisọs matara na Nna enyefeela ya ihe niile n’aka. Ọ maara na ya si n’ebe Chineke nọ bja, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n’oche ọ nọkwasi bilie oto, yipụ uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n’ukwu ya. **5** Ọ wunyerē mmiri n’ime efere isha aka, bido isha ndị na-eso ụzọ ya ụkwū, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n’ukwu ya na-ehicha ụkwū ha. **6** Ọ bjakwutere Saimon Pita, onye siri ya, “Onyenwe m, i ga-asa m ụkwū?” **7** Ma Jisọs zara sị ya, “I ghotaghị ihe m na-eme ugbo a, ma emesia i ga-aghotata ya.” **8** Pita siri ya, “I gaghị asaa m ụkwū ma ọli.” Jisọs zara ya, “Ọ burū na m asachaghị gi ụkwū, mụ na gi enweghị oke ọbụla.” (aiōn g165) **9** Saimon Pita siri ya, “Onyenwe m, ọ bughị naani ụkwū m ka i ga-asa, kama saakwa aka m na isi m.” **10** Jisọs siri ya, “Onye ọbụla sara ahụ agaghị asakwa ya ọzọ, ọ bụ naani isha ụkwū ya diri ya n’ihi na ahụ ya niile di ọcha. Unu di ọcha, kama ọ bughị unu niile.” **11** N’ihi na ọ maararị onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji sị, “Ọ bughị unu niile di ọcha.” **12** Mgbe ọ sachasiri ha ụkwū, o yiiri uwe ya, nọkwā ala ọzọ, ọ siri ha, “Unu ghotata ihe m meere unu? **13** Unu na-akpọ m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke oma n’ihi na nke a ka m bụ. **14** Ebe ọ bụ na mụ onwe m, bụ Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu ụkwū, unu kwesikwara isachakwa ụkwū ibe unu. **15** Nke a bụ ihe nñomi m nyere unu, meenụ di ka mụ onwe m mere unu. **16** N’ezie, n’ezie, ohu adighi adi ukwuu karịa nna ya ukwu, maobu onye e ziri ozi a karịa onye ziri ya ozi. **17** Ọ burū na unu a mara ihe ndi a, ngozi ga-adiri unu ma unu mee ha. **18** “Anaghị m ekwu maka unu niile, amaara m ndi m hoputara. Ma nke a bu imezu ihe e dere n’akwukwo nsọ, “Onye mụ na ya na-eriko nri ebiliela megide m.” **19** “Ana m agwa unu ugbo a tupu ihe ndi a emee, ka unu

kwere na mụ bụ ya mgbe ọ ga-emezu. **20** N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye ọbụla nabatara onye m zitere nabatara m. Onye ọbụla nabatara m nabatakwarā onye zitere m.” **21** Mgbe Jisọs kwusiri ihe ndi a, o nweghị udo n’ime mmuọ ya. Ọ gbara ama sị, “N’ezie, n’ezie, a sị m unu, na otu onye n’ime unu ga-arara m nye.” **22** Ndị na-eso ụzọ ya leritara onwe ha anya na-eche n’ime obi ha onye ọ na-ekwu maka ya. **23** Otu n’ime ndi na-eso ụzọ ya nke Jisọs hūrū n’anya dabere ya nso. **24** Saimon Pita fufeere ya isi, ka ọ, Juo ya onye ọ na-ekwu maka ya. **25** Ebe ọ dabere Jisọs nso, ọ siri ya, “Onyenwe anyi, onye ka ọ bụ?” **26** Jisọs zara, “Ọ bụ onye ahụ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n’ime efere nri.” Mgbe o sunyesiri achicha ahụ n’ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskarjot. **27** Mgbe ọ narasiri iberibe achicha ahụ, ekwensu bara n’ime ya. Jisọs siri ya, “Ihe ọbụla i chorọ ime, mee ya ngwangwa.” **28** Ma ọ dighi onye ọbụla so noro n’oche nri ghotata ihe mere o ji gwa ya otu a. **29** N’ihi na ufodu na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisọs na-asị ya ka ọ gaa zuta ihe ndi di mkpa maka mmemme, maobu ka ọ gaa nye ndi ogbenye ihe. **30** Mgbe ọ natachara iberibe achicha ahụ, ọ puru natufughị oge, ochichiri agbaala. **31** Mgbe ọ puru, Jisọs siri, “Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n’ime ya. **32** Ọ burū na e nye Chineke otuto n’ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n’ime onwe ya, ọ ga-enyeka ya otuto ahụ ngwangwa. **33** “Umuntakiri m, enwere m oge ntakiri nke mụ na unu ga-anọ. Unu ga-achọ m, ma di ka m gwara ndi Juu ka m na-agwa unu ugbo a. Ebe m na-aga unu enweghị ike ibia ya. **34** “Ana m enye unu iwu oheru: Huriitanu onwe unu n’anya. Di ka m huru unu n’anya, otu a ka unu ga-esi hurita onwe unu n’anya. **35** Ọ burū na unu ahurita onwe unu n’anya, otu a ka mmadu niile ga-esi mata na unu bụ ndi na-eso ụzọ m.” **36** Saimon Pita siri ya, “Onyenwe anyi ebee ka i na-aga?” Jisọs zagbachiri ya, “Ebe m na-aga, i nweghị ike iso m gaa ya ugbo a. Ma i ga-abia ma emesia.” **37** Pita siri ya, “Onyenwe anyi, ginị mere na m apughị isoro gi ugbo a? Aga m atogbo ndu m n’ihi gi.” **38** Jisọs zagbachiri, “I jikeere itogbo ndu gi n’ihi m? N’ezie, n’ezie, asị m gi, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.”

14 “Ka obi ghara ilo unu mmiri. Kwerenụ na Chineke; kwerekwanu na m. **2** N’ulọ Nna m, e nwere otutu ebe obibi. Ọ burū na o sighi otu a diri, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? **3** Ọ burū na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloghachi bja kporo unu, ka ebe m nọ burukwa ebe unu ga-anọ. **4** Unu maara ụzọ ebe m na-aga.” **5** Tomos siri ya, “Onyenwe anyi, anyi amaghi ebe i na-aga, olee otu anyi ga-esi mata ụzọ ya?” **6** Jisọs siri ya, “Mụ onwe m bụ ụzọ, na eziokwu, na ndu. O nweghị onye na-abjakwute Nna m ma ọ bughị site na m. **7** Ọ burū na unu maara onye m bụ, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbo a, unu amatala ya. Ma hūkwā ya.” **8** Filip siri ya, “Onyenwe anyi, zi anyi Nna ahụ, afo ga-ujukwa anyi.” **9** Jisọs siri ya, “Otutu oge ndi a mụ na unu noro ọ bụ na i matabeghi onye m bụ, Filip? Onye ọbụla hūrū m ahula Nna. Olee otu i si asi, ‘zi anyi Nna ahụ?’ **10** Ọ bụ na i kweghi na m nọ n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekweghi n’ebe m nọ puta, kama ọ bụ Nna bi n’ime m na-arụ oru ya. **11** Kwere ihe m kwuru na anọ m n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m. Ma ọ

bughị otu a, kwerenụ n'ihì ọrụ ebube ndị a. **12** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye ọbụla kwere na m ga-arụ ọrụ ndị m rụrụ, rụọkwa ọrụ karịrị ndị a, n'ihì na m na-alakwuru Nna m. **13** Ihe ọbụla unu ga-arịọ site n'aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahụ otuto site n'Okpara ya. **14** Ihe ọbụla unu rịọrọ n'aha m, aga m eme ya. **15** "Ọ buru na unu huru m n'anya unu ga-edebe iwu m niile. **16** Aga m arịọ Nna m, ọ ga-enye unu Onye Nkasiobi ọzọ, onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebighị ebi. (aiōn g165) **17** Onye bụ Mmụọ nke eziokwu. Ndị bi n'ụwa agaghị anabata ya, n'ihì na ha adighị ahụ ya anya, ha amakwaghị ya. Ma unu maara ya n'ihì na unu ya nọ, o bikwa n'ime unu. **18** Agaghị m ahapụ unu dị ka ndị na-enweghị nne na nna. Aga m abjawkute unu. **19** Mgbe na-adighị anya, ụwa agaghị ahụkwa m anya. Ma unu ga-ahụ m anya. N'ihì na m dị ndụ, unu ga-adikwa ndụ. **20** N'ụbọchị ahụ, unu ga-amata na m nọ n'ime Nna m na unu nọ n'ime m, na mụ onwe m nọkwa n'ime unu. **21** Onye ọbụla nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bụ onye huru m n'anya. Onye huru m n'anya ka Nna m ga-ahụ n'anya. Aga m ahụkwa ya n'anya gosikwa ya onwe m." **22** Judas (ọ bughị Iskarịot) siri ya, "Onyenwe anyị, olee otu i ga-esi gosi anyị onwe gi ma hapụ igosi ụwa onwe gi?" **23** Jisọs zara si ya, "Onye ọbụla huru m n'anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahụkwa ya n'anya. Mụ na Nna m ga-abiakwa n'ebe onye ahụ nọ soro ya biri. **24** Onye na-ahughị m n'anya agaghị edebe okwu m. Okwu ndị a niile unu nuru abughị nke m. Ha bụ nke Nna ahụ, onye zitere m. **25** "Agwala m unu ihe ndị a niile ugbu a mụ na unu nọ. **26** Ma Onye Nkasiobi ahụ bụ Mmụọ Nsọ, onye Nna m ga-ezite n'aha m, ga-akuziri unu ihe niile, ọ ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. **27** Udo ka m nahapuru unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. Ọ bughị dị ka ụwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi loo unu mmiri, ka ụjọ hapukwa itụ unu. **28** "Unu anụla na m gwara unu, 'Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.' Ọ buru na unu huru m n'anya, unu gaara aji ọrụ na m na-alakwuru Nna, n'ihì na Nna dị ukwu karịa m. **29** Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezuo, ka ọ ga-abụ mgbe o mezurụ, unu enwee ike kwere. **30** Agaghị m agwa unu otutu okwu ọzọ n'ihì na eze na-achị ụwa a na-abia. O nwekwaghị ike ọbụla n'ebe m nọ. **31** Ana m eme dika Nna m nyere m n'iwu, ka ụwa mara na m huru Nna m n'anya. "Bilienụ ugbu a ka anyị si ebe a pụo.

15 "Mụ onwe m bụ ezigbo osisi vainj ahụ. Nna m bukwa onye ọrụ ubi. **2** Ọ na-egbuda alaka ọbụla dij n'ime m nke na-adighị amị mkpuru. Ma alaka ọbụla na-amị mkpuru ọ ọ na-egbucha, ka o nwee ike mịa mkpuru dij otutu. **3** Ugbu a, e meela ka unu dirị ọcha n'ihì okwu m gwara unu. **4** Nogidenụ n'ime m, ka mụ onwe m nogidekwa n'ime unu. Dika alaka ọbụla apughị imi mkpuru n'onwe ya ma ọ buru na ọ nogideghị n'osisi vainj. Otu a, unu apughikwa imi mkpuru ma ọ buru na unu anogideghị n'ime m. **5** "Mụ onwe m bụ osisi vainj ahụ; unu bukwa alaka ya. Onye ọbụla na-anogide n'ime m, nke mụ onwe m na-anogidekwa n'ime ya, na-amị otutu mkpuru. N'ihì na ewezuga m, unu enweghị ike ime ihe ọbụla. **6** Onye ọbụla na-adighị anogide n'ime m dij ka alaka e gbuturu, tupu ya, ọ kponwuo. A ga-achikota ya, chinye ya n'ọkụ, o repia. **7** Ọ buru na unu anogide n'ime m, okwu m anogidekwa n'ime unu, rịọrọ ihe ọbụla unu choro, a ga-emere unu ya. **8** Nke a ga-aburu Nna m otuto na unu miri

otutu mkpuru hie mne, ọ na-egosikwa na unu bụ ndị na-eso ụzọ m. **9** "Dị ka Nna si hụ m n'anya, otu a ka m si hụkwa unu n'anya. Ya mere, nogidenụ n'ime ihunanya m. **10** Unu ganogide n'ihunanya m ma ọ buru na unu edebe iwu m. Dị ka m debere iwu Nna m ma nogidekwa n'ihunanya ya. **11** Agwala m unu ihe ndị a ka ọrụ m dirị n'ime unu a ka ọrụ unu zukwaa oke. **12** Nke a bukwa iwu m, ka unu hurita onwe unu n'anya dij ka m siri hụ unu n'anya. **13** Ọ dighị onye ọbụla nwere ihunanya kariri nke a na mmadu togboro ndu ya n'ihì ndi enyi ya. **14** Unu onwe unu bukwa ndi enyi m ma ọ buru na unu edebe ihe m nyere n'iwu. **15** Anaghị m akpokwa unu ndi ohu ọzọ. N'ihì na ohu adighi amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpo unu ndi enyi m n'ihì na agwala m unu ihe niile m nuru n'onu Nna m. **16** Ọ bukaghị unu onwe unu horo m. Ọ bụ m horo unu, weputakwa unu iche ka unu gaa mja otutu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe ọbụla unu ga-arịọ n'aha m. **17** Ihe ndi a ka m na-enye unu n'iwu, huritanu onwe unu n'anya. **18** "Ọ buru na ụwa akpo unu asi, chetanu na o buru ụzọ kpo m asi. **19** A si na unu bụ nke ụwa, ụwa ga-ahụ unu n'anya dika ndi nke ya. Ma otu ọ dij unu abughị nke ụwa. Kama, esi m n'ime ụwa horo unu. Ọ bukwa n'ihì ya ka ụwa ji akpo unu asi. **20** Chetakwanu ihe m gwara unu, 'Ohu adighi adi ukwu karja Onyenwe ya.' Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. Ọ buru na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. **21** Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndi a n'ihì aha m, na n'ihì na ha amaghị onye ahụ zitere m. **22** Ọ buru na abighi m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghị ama ha. Ma ugbu a, ha enweghị ngopu ọbụla banyere mmehie ha. **23** Onye ọbụla kporo m asi kpokwara Nna m asi. **24** A si na ọrụ niile m ruru n'etiti ha akarihi ọrụ nke onye ọbụla ọzọ ruru, ha agaraghị abu ndi ikpe mmehie mara. Ma ugbu a ha ahuzuola ọrụ ebube ndi a niile, ma ha nogidekwara na-akpo mụ na Nna m asi. **25** Nke a bụ imezu ihe e dere n'akwukwo iwu ha. 'Ha kporo m asi na-enweghị ihe m mere.' **26** "Mgbe Onye Ndumodu ahụ ga-abia, onye m ga-ezitere unu site n'aka Nna, bụ Mmụọ eziokwu ahụ sitere na Nna pta, ọ ga-agba ama banyere m. **27** Ma unu onwe unu agaghị igba ama, n'ihì na mụ na unu anọla site na mmalite.

16 "Ihe ndi a niile ka m gwara unu ka unu ghara ida. **2** Ha ga-esite n'ulo ekpere ha chupu unu. N'ezie, oge na-abia mgbe onye ọbụla ga-egbu unu ga-echekwa na ọ na-efe Chineke mgbe ha na-eme nke a. **3** Ha ga-eme ihe ndi a n'ihì na ha amaghị Nna maobu m. **4** Ana m agwa unu ihe ndi a ka ọ ga-abu na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghị m unu ihe ndi a na mbu n'ihì na mụ na unu nọ mgbe ahụ. **5** Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru onye ahụ zitere m. Ma ọ dighi onye ọbụla n'etiti unu juru m, 'Olee ebe i na-aga?' **6** Ma n'ihì na m gwara unu ihe ndi a, obi unu ejuputala na mwute. **7** N'agbanyeghi nke a, aga m agwa unu eziokwu, ọ bụ maka odimma unu ka m ji ala. Ọ buru na m alaghị, Onye Ndumodu ahụ agaghị abia. Ọ buru na m laa, aga m ezitere unu ya. **8** Mgbe ọ bjar, ọ ga-eme ka ụwa mata ezughị oke nke nghota ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, **9** maka mmehie n'ihì na ha ekwenyeghi na m; **10** ma gbasara ezi omume, n'ihì na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughị ihu m ọzọ, **11** maka ikpe, n'ihì na e kpeela onyeisi ụwa a ikpe. **12** "Enwere m otutu ihe ọzọ m ga-agwa unu. Ma

ugbu a, unu agaghị anabatali ha. **13** Ma mgbe Mmụọ eziokwu ahụ b́ara, ọ ga-eduba unu n'eziokwu niile. Ọ gaaghị ekwu ihe banyere onwe ya, kama ọ b́ ihe niile ọ n'ụrụ ka ọ ga-ekwu. Ọ ga-ekwu unu ihe niile gaje i'bia. **14** Ọ ga-enye m otuto, n'ihị na ọ ga-esite n'aka m nata ihe ọ ga-akọrọ unu. **15** Ihe niile Nna nwere b́ nke m. Ọ b́ ya mere m jì sị, na ọ ga-ewere site n'ihē b́ nkem, kọwara ya unu. **16** "Ọ fọduru nwantakiri oge unu agaghị ahụkwa m. Ma mgbe nwantinti oge gasikwara, unu ga-ahụkwa m anya ozo." **17** Ufọdu ndi na-eso ụzo ya sirirata onwe ha, "Gini ka o bu n'uche mgbe ọ na-asi, 'Nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ozo, ma mgbe nwa oge gasikwara unu ga-ahụkwa m,' na 'Nihị na ana m alakwuru Nna?' **18** Ha na-asi, "Gini ka okwu a putara b́ 'nwa oge nta'? Anyị aghotaghi ihe ọ na-ekwu." **19** Jisọs matara na ha chorọ iju ya ihe banyere nke a, nihị ya ọ sirị ha, "Unu na-ajurita onwe unu ihe okwu m putara mgbe m sirị, 'Na nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ozo, ma nwa mgbe nta unu ga-ahụkwa m'? **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma ụwa ga-añuri ọ. Ma iru uju unu ga-aghorọ unu ọnu. **21** Mgbe ime na-eme nwanji, ọ na-anọ n'ọnodu ihe mgbu. Mgbe ọ musiri nwa ya, ọ dighi etetakwa ihe mgbu ya ozo. N'ihị ọnu na a mputala nwa n'elu ụwa. **22** Unu nọ n'ọnodu iru uju ugbu a, ma aga m ahụ unu anya ozo, obi unu ga-ejuputa n'ọnu. Mmadu obula apughikwa inapụ unu ọnu unu. **23** Ma n'ubochi ahụ, unu agakwaghị arị m ihe obula. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe obula unu ga-arịo Nna m n'aha m, ọ ga-enye unu. **24** Ruo ugbu a, ọ dibeghi ihe unu rioro n'aha m. Rioro, unu ga-arịo, ka ọnu unu zukwaa oke. **25** "Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abia mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akwara unu niile ihe banyere Nna m n'uzo unu ga-aghota ya. **26** N'ubochi ahụ, unu ga-arịo ihe n'aha m. Asighi m unu na m ga-arịo Nna ihe n'ihị unu. **27** N'ihị na Nna m n'onwe ya huru unu n'anya, nihị na unu huru m n'anya kwerekwa na m si n'ebe Chineke nọ b́a. **28** Esi m n'ebe Nna nọ pta, b́a n'ime ụwa. Ana m ahapukwa ụwa ilaghachikwuru Nna." **29** Ndi na-eso ụzo ya sirị, "Lee, ugbu a ka okwu gi doro anya. Ọ b́kwaghị ilu ka i na-atu. **30** Ugbu a ka o doro anyi anya na i maara ihe niile. Ọ bakwaghị uru ka onye obula juo gi ihe obula. N'ihị nke a, anyi kwere na i si n'ebe Chineke nọ b́a." **31** Jisọs zara ha, "Unu ekwerela ugbu a? **32** Leel' Oge na-abia, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye obula n'ulo nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naanị m, ma ọ bughị naanị m nọ n'ihị na mụ na Nna m nọ. **33** "Agwala m unu ihe ndi a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, nihị na emerielu m ụwa."

17 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, ọ leliri anya n'eluigwe sị, "Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Okpara gi otuto, ka Okpara gi nyekwa gi otuto. **2** I nyela ya ikike n'ebe mmadu niile nọ, na ike inye ndi niile i nyere ya ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **3** Nke a bukwa ndu ebighi ebi ahụ. Ka ha mata na naanị gi b́ Chineke n'ezie, matakwa Jisọs Kraist onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiōnios g166) **4** Nyere m gi otuto n'ụwa site n'iruzu oru niile i nyere m ka m ruo. **5** Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n'ihu gi, udi otuto ahụ m nwere n'ihu gi tupu e kee ụwa. **6** "Emere m ka ndi ahụ i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha b́ ndi nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. **7** Ugbu a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n'aka gi b́a. **8** Ma

ugbu a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwarara ya, marakwa n'eziokwu na-esi m n'ebe i nọ b́a. Ha kwenyekwara na ọ b́ gi zitere m. **9** Ana m ekpere ha ekpere, ọ bughị n'ihị ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndi ahụ i nyere m, nihị na ha bukwa ndi nke gi. **10** Ihe niile m nwere b́ nke gi, ihe niile i nwere bukwa nke m. E sitere na ha mee ka otuto m pta ihē. **11** Ugbu a, anoghikwa n'ime ụwa, ma ha ka nọ n'ime ụwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna di nso, chebe ha nke oma site n'ike nke aha gi, b́ aha nke ahụ i nyere m, ka ha buru otu dika anyi onwe anyi si buru otu. **12** Mgbe mụ na ha nọ n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, ọ nwekwaghị onye obula n'ime ha lara n'iyi, kariakwa onye ahụ b́ nwa nke i'la n'iyi, ka e mezuo ihe akwukwo nso kwuru. **13** "Ma ugbu a, ana m aloghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndi a n'ụwa ugbu a ka ha nwee n'onu m, n'ebe o zuruoke n'ime ha. **14** Enyela m ha okwu gi. Ma n'ihị ya, ụwa akpola ha asi. N'ihị na ha abughị ndi nke ụwa di ka mụ onwe m na-abughị onye nke ụwa. **15** Ekpeghi m ekpere ka iwepu ha n'ụwa, kama ka inaputa ha site n'aka ajo onye ahụ. **16** Ha onwe ha abughị ndi nke ụwa di ka mụ onwe m na-abukwaghị onye nke ụwa. **17** Were eziokwu doo ha nso, okwu gi b́ eziokwu. **18** Di ka i siri zite m n'ụwa, otu a ka m na-ezipukwa ha n'ụwa. **19** Ọ bukwa nihị ha ka m jiri debe onwe m nso, ka ha onwe ha burukwa ndi e doro nso n'eziokwu. **20** "Ekpeghi m ekpere a nihị ndi a naanị. Kama ana m ekpeka ekpere a nihị ndi niile ga-ekwere na mụ, site n'okwu ha. **21** Ka ha niile buru otu, Nna, di ka i nọ n'ime m mụ a noro n'ime gi. Ka ha norokwa n'ime anyi ka ụwa kwere na ọ b́ gi zitere m. **22** Nyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha buru otu di ka anyi onwe anyi si buru otu; **23** Mụ onwe m n'ime ha, gi onwe gi n'ime m. Ka e mee ka ha buru otu n'uzo zuruoke, ka ụwa matakwa na ọ b́ gi zitere m, na i hukwara ha n'anya di ka i si hu m n'anya. **24** "Nna, achoro m ka ndi niile i nyere m soro m noro ebe m nọ. Ka ha hu otuto m nke i nyere m nihị na i huru m n'anya tupu ato ntala nke ụwa. **25** "Nna onye ezi omume, ụwa amaghị gi. Ma amaara m gi. Ndi a matakwarara na ọ b́ gi zitere m. **26** Emekwara m ka ha mara aha gi. Aga m agakwa n'ihu ime ka ha mara ya. Ka ihunanya ahụ i nwere n'ebe m nọ digide n'ime ha, ka mụ onwe m nogidekwa n'ime ha."

18 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, ya na ndi na-eso ụzo ya ridara ndagwurugwu iyi Kidron rigorokwa n'ofe nke ozo, ebe e nwere otu ogige, ya na ndi na-eso ụzo ya banyere n'ime ya. **2** Judas, onye rara ya nye matakwarara ebe ahụ. N'ihị na Jisọs na ndi na-eso ụzo ya na-anọ n'ebe ahụ otutu oge. **3** Ya mere, Judas duuru otu ndi agha, na ufodu ndi ozi sitere n'etiti ndisi nchaja na ndi Farisi b́a n'ebe ahụ. Ha chikwa owaoku, oriona na ngwa agha. **4** Ebe Jisọs maara ihe niile nakwado ibiakwasị ya, ọ putara sị ha, "Onye ka unu na-achọ?" **5** Ha zaghachiri ya, "Ọ b́ Jisọs onye Nazaret." Ọ sirị ha, "Ọ b́ m" (Judas onye ahụ rara ya nye so ha guzo n'ebe ahụ.) **6** Mgbe Jisọs gwara ha, "Ọ b́ m, ha laghachiri azu, daa n'ala. **7** Ọzo ọ jukwara ha, "Onye ka unu na-achọ?" Ha sirị, "Ọ b́ Jisọs onye Nazaret." **8** Jisọs zara, "Agwara m unu na Ọ b́ m. Ọ buru na unu na-achọ m, hapunụ ndi a ka ha laa." **9** Nke a b́ iji mezuo okwu ahụ o kwuru na mbu, "Etufughị m onye obula n'ime ndi ahụ i nyere m." **10** Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, miputara ya, gbuo ohu onyeisi nchaja,

gbupu nti aka nri ya. Aha ohu ahụ bu Malkus. **11** Ma Jisọs gwara Pita, “Mighachi mma agha gi n’oḅo ya! O bu na mụ agaghị ahụ site n’iko ahụ Nna m nyere m ka m nḅọ?” **12** Ya mere ndị agha ahụ na oḅhiagha ha, na ndị na-ejere ndị Juu ozi, jidere Jisọs kee ya agbu. **13** Ha buru ụzọ duru ya jekwuru Anas, onye bu nna nwunye Kaifas. Onye bu onyeisi nchụaja n’afọ ahụ. **14** Kaifas bukwa onye ahụ duru ndi ndu ndi Juu oḅu, si na o ka mma ka otu onye nwọḅo n’ihi mmadu niile. **15** Saimon Pita na otu onye ozo na-eso ụzọ ya sooro Jisọs. N’ihi na onye nke ahụ na-eso ụzọ ya bu onye onyeisi nchụaja maara nke oma, o sooro Jisọs banye n’obi onyeisi nchụaja. **16** Ma Pita na-eguzo n’ezi n’onu ụzọ. Onye ozo ahụ na-eso ụzọ ya, nke onyeisi nchụaja maara nke oma, puru n’ezi gwa nwaagboghọ ahụ na-eche onụ ụzọ okwu, ma kpobata Pita. **17** Nwaagboghọ ahụ sirị Pita, “O bu na i bughị otu n’ime ndi na-eso ụzọ nwoke a?” Pita sirị, “Mbal Abughị m.” **18** Ndị ohu na ndi nche kwanyere oku n’ihi na oyi na-atu. Ha guzoro n’ebe ahụ na-anya oku. Pita soro ha guzo na-anyakwa oku. **19** N’oge ahụ onyeisi nchụaja ahụ juru Jisọs banyere ndi na-eso ụzọ ya, na ozizi ya. **20** Jisọs zara ya, “N’ihu oka mmadu ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n’ime ụlọ ekpere na n’ime ụlonsọ okwu ebe ndi Juu na-ezuko. Ekwukwaghị m ihe oḅula na nzuzo. **21** Gini mere i ji aju m? Juo ndi niile gere m nti! Ha makwara ihe niile m kwuru.” **22** Mgbe o kwuru nke a, otu onye n’ime ndi na-eje ozi guzo n’akuku ya, mara Jisọs ura n’ihu, si, “O bu otu a ka i si aza onyeisi nchụaja ajuju?” **23** Jisọs zara ya, “O buru na o di ihe ojoo m kwuru, gbaa ama megide okwu ojoo di otu a, ma o buru na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ura.” **24** Ya mere, Anas kere ya agbu zigara ya Kaifas onyeisi nchụaja. **25** Ma dika Saimon Pita ka guzo n’ebe ahụ na-anya oku, ha sirị ya, “O bu na i bughị otu onye n’ime ndi na-eso ụzọ ya?” Ma o gorọ ago si, “Abughị m ya.” **26** Otu n’ime ndi ohu onyeisi nchụaja, bu onye ikwu nwoke ahụ Pita bipuru nti, sirị, “O bu na m ahughị gi na ya n’ime ogige ahụ?” **27** Ma Pita gokwara ago ozo. N’otu mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. **28** Mgbe ahụ, ha sitere n’ulo Kaifas duru Jisọs gaa n’uloze Paillet. O bukwa n’isi ututu, ma ha onwe ha abanyeghi n’ime uloze ahụ n’ihi na ha achoghị imeru onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. **29** Paillet gakwuru ha n’ezi si, “Gini bu ebubo unu na-ebo nwoke a?” **30** Ha zara ma si ya, “O buru na onye a abughị onye aruruala, anyi agaraghị akpotara gi ya.” **31** Paillet sirị, “Durunu ya puo kpee ya ikpe n’onwe unu di ka iwu unu si di.” Ndị Juu sirị ya, “Ma anyi enweghi ikike igbu onye o bu.” **32** Nke a mere iji mezuo okwu ahụ Jisọs kwuru banyere udi onwu o gaje inwu. **33** Mgbe ahụ Paillet baghachiri n’ime uloze ahụ, zie ozi ka a kporo ya Jisọs. O juru ya, “I bu eze ndi Juu?” **34** Jisọs zara, “I na-aju nke a n’onwe gi ka o bu ihe ndi ozo gwara gi banyere m?” **35** Paillet zara, “Abu m onye Juu? O bu ndi ala gi na ndisi nchụaja unu kpotara m gi. Gini ka i mere?” **36** Jisọs zara, “Alaeze m abughị nke uwa a. A si na alaeze m bu nke uwa a, ndi na-ejere m ozi gaara iluru m ogu iji gbochie m idaba n’aka ndi Juu. Ma ugu bu a, alaeze m abughị nke uwa a.” **37** Paillet sirị ya, “Ya bu na i bu eze?” Jisọs zara, “Gi onwe gi kwuru na m bu eze. Amuru m n’ihi nke a, o bukwa n’ihi nke a ka m ji bi a n’uwa igba ama banyere eziokwu. Onye oḅula huru eziokwu n’anya na-ege m nti.” **38** Paillet sirị ya, “Gini bu eziokwu?” Mgbe o kwachara nke a, o puru jekwuuru ndi

Juu ozo si ha, “O dighi ihe oḅula m choputara megidere ya. **39** Ma o bu omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n’oge Mmemme Ngabiga. Unu choro ka m hapuru unu ‘eze ndi Juu?’” **40** Ha tiri mkpu ozo si, “O bughị nwoke a, ma hapuru anyi Barabas.” Barabas bu onye abali di egwu.

19 Mgbe ahụ, Paillet kpuru Jisọs, a pia ya ihe. **2** Ndị agha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasi ya n’isi, yinyekwa ya uwe mwuda na-acha odo odo. **3** Ha bjakwutere ya otutu mgbe na-asi, “Ekele, gi Eze ndi Juu!” Ha na-amakwa ya ura n’ihu. **4** Paillet pukwara n’ezi ozo si ha, “Lee, ana m akpọtara unu ya, ka unu mara na achoputaghị m ihe ojoo oḅula o mere.” **5** Mgbe Jisọs yi okpu ogwu na uwe odo odo puta, Paillet sirị ha, “Lekwanu nwoke ahụ!” **6** Ngwangwa, ndiisi nchụaja na ndi nche huru ya, ha tiri mkpu si, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” Paillet sirị ha, “Kporonu ya kpogbuo ya n’onwe unu. Achoputaghị m ihe ojoo oḅula o mere.” **7** Ndị Juu zara ya, “Anyi nwere iwu, di ka iwu ahụ sirị di, ihe kwesiri ya bu onwu, n’ihi na o kporo onwe ya Okpara Chineke.” **8** Mgbe Paillet nuru nke a, oke egwu turu ya karịa. **9** O laghachiri azu n’ime uloze ahụ, juo Jisọs, “Olee ebe i sirị bja?” Ma Jisọs azaghị ya ihe oḅula. **10** Paillet sirị ya, “I na-agba m nkiti? O bu na i maghi na m nwere ike ikpogide gi n’obe, nweekwa ike ihapu gi ka i laa?” **11** Jisọs zara ya, “I garaghị enwe ike oḅula n’ebe m no, ma o buru na o siteghị n’elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n’aka gi ji karịa.” **12** Site na mgbe ahụ Paillet chosiri ike ihapu ya. Ma ndi Juu tisiru mkpu ike si, “I hapu nwoke a ka o laa, i bukwaghị enyi Siza. N’ihi na onye oḅula na-eme onwe ya eze na-eleli Siza.” **13** Mgbe Paillet nuru okwu ndi a, o kpọtara Jisọs n’ezi, nodukwa ala n’oche ikpe ya di n’ebe a na-akpo Pevumentị (maobu Gabata n’asusu Hibu). **14** O bu n’ihe dika n’oge ehilie nke ubochi nk Wade maka oriri Ngabiga. O sirị ndi Juu, “Leenu eze unu!” **15** Ma ha tiri mkpu, “Kporu ya, Kporu ya! Kpogide ya n’obe.” Paillet juru ha, “Unu choro ka m kpogide eze unu n’obe?” Ma ndiisi nchụaja zara, “Anyi enweghi eze ozo karịa Siza.” **16** Mgbe ahụ, o nyefere ya n’aka ha, ka ha kpogide ya n’obe. Ha kporo Jisọs puo. **17** O buuru obe ya gaa n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi (nke putara Golgota n’asusu Hibu). **18** N’ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe, ya na mmadu abuo ndi ozo. Otu onye n’aka nri ya, onye nke ozo n’aka ekpe ya. **19** O nwere ihe Paillet dere kupanye n’elu obe ahụ. Ihe o dere bu nke a: Jisọs onye Nazaret, Eze ndi Juu. **20** Otutu ndi Juu guru ihe a o dere, n’ihi na ebe a kpogburu Jisọs di nso n’obodo ahụ. E dekwa ya n’asusu Hibu, Griik, na Latin. **21** Ndisi nchụaja nke ndi Juu gwara Paillet si, “Edela na o bu Eze ndi Juu, kama dee na nwoke a sirị, abu m eze ndi Juu.” **22** Ma Paillet zara, “Ihe m dere, edeela m ya.” **23** Mgbe ndi agha kpogidechara Jisọs n’obe, ha kere uwe ya ụzọ anọ. Onye oḅula n’ime ha nwetara otu ụzọ. Ha chiru uwe mwuda ya nke a na-adughị adu, kama a kpara ya akpa site n’elu ya ruo n’ala ya. **24** Ha gwaritara onwe ha, “Ka anyi hapunu idoka ya, kama ka anyi fee nza lee onye o ga-adanyere i were ya.” Nke a bu iji mezuo ihe e dere n’akwukwo nsọ, “Ha kere uwe m n’etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe mwuda m.” Nke a bu ihe ndi agha ahụ mere. **25** Nne ya, nwanne ya nwanyi, bu Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalin guzo nso n’akuku obe Jisọs. **26** Mgbe Jisọs huru nne ya na onye na-eso ụzọ ya o huru n’anya ka o guzo n’akuku ya, o sirị nne ya,

“Nwanyị lee nwa gị nwoke.” 27 O siri onye ahụ nke na-eso ụzọ ya, “Lee nne gi.” Site n’oge ahụ, onye ahụ na-eso ụzọ ya kpọrọ ya laa n’ulo nke ya. 28 N’ikpeazu, mgbe Jisọs matara na ihe niile emezuola. Ma jiji mezuo ihe e dere n’akwukwo nso, o siri, “Akpiri na-akpo m nku.” 29 Otu ite mmanya ora dorọ nso n’ebe ahụ. Ha were ogbo denye n’ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n’osisi hisop welie ya elu chee ya n’onu. 30 Mgbe Jisọs deturu mmanya ahụ onu, o siri, “O gwuchaala.” O hulatarala isi ya, kubie ume. 31 Ma ndi Juu achoghi ka ahụ ndi ahụ a kpogidere n’obe nogide n’ebe ahụ ka chi bo, n’ihi na o bu Uböchị Nkwadebe. Echi ya bu ga-abu uböchị izuikwe puru ihe. Ha rioro Paillet ka a gbajisie ha ukwu ma bupukwa ahụ ha. 32 Ndi agha ahụ bjara gbajie ukwu onye nke mbu na onye nke ozo a kpogburu ha na ya. 33 Ma mgbe ha bjaruru n’ebe Jisọs no, ha huru na o nwuolari. N’ihi nke a, ha agbajighi ukwu ya. 34 Kama otu onye n’ime ndi agha ahụ weere ube mapuo ya akuku ya. Ngwangwa obara na mmiri gbaputara. 35 Onye huru ihe ndi a gbara ama ka unu kwere, ama ya bu eziokwu, o matakara na ihe o na-ekwu bu eziokwu. 36 Ihe ndi a niile mere ka e mezuo ihe e dere n’akwukwo nso, “O dighi okpukpu ya obula nke a ga-agbaji.” 37 E dekwarala n’ebe ozo n’akwukwo si, “Ha ga-elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya.” 38 Mgbe ihe ndi a gasiri, otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso ụzọ Jisọs na nzuzo, n’ihi egwu ndi Juu, jekwuuru Paillet rjo ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisọs, Paillet kwere, ya mere o bjara buru ahụ ya. 39 N’okodimso, onye ahụ bjakwutere Jisọs n’abalị na mbu, bjakwara. O wetara maá na aloos a gwakotara agwakota, nke otutu ya ruru ihe dika kilogram iri ato na ano. 40 Ha buuru ahụ Jisọs, tee ya uda ndi ahụ, fuchikwaa ya n’akwa ocha linin dika omenaala olili ozu nke ndi Juu si di. 41 Ebe ahụ a kpogidere ya n’obe di n’otu ubi a gbara ogige. N’ime ogige a, otu ili oheru di na ya nke e jibeghi lie onye obula. 42 N’ihi na o bu uböchị Nkwadebe nke ndi Juu, nakwa n’ihi na ili ahụ di nso, ha donyere ahụ Jisọs n’ime ya.

20 N’isi ututu uböchị mbu nke izu uka, mgbe chi na-abozibeghi nke oma, Meri Magdalin bjara n’ili ahụ, ma hu na e wepula nkume ahụ e jiri mechie onu ili ahụ. 2 O ji oso bjakwute Saimon Pita na onye ozo ahụ nke na-eso ụzọ ya, bu onye Jisọs huru n’anya si, “Ha esitela n’ili ahụ bupu Onyenwe anyi. Anyi amaghi ebe ha dobere ya!” 3 Ya mere Pita na onye nke ozo ahụ na-eso ụzọ ya puru gawa n’ili ahụ. 4 Ha abuo jiri oso na-aga, ma onye ozo ahụ na-eso ụzọ ya gbakariri Pita n’oso buru ya uzo ruo n’ili ahụ. 5 O hulatarala ala, nyoo anya n’ime ili, hu akwa ocha ahụ ebe ha wusara n’ala, ma o baghi n’ime. 6 Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n’azu bjarutere banye n’ime ili ahụ. O huru akwa ozu ahụ ka o wusara n’ala, 7 ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafọ a na akwa ocha ahụ adikotaghi n’otu ebe, kama a pjara ya apia dobe ya ihe n’ebe ozo. 8 Onye ozo ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ bjaruo n’ili banyekwara n’ime ili ahụ. O huru ma kwerekwa. 9 (Ruo n’oge a, ha aghotabeghi site n’akwukwo nso na o ghaghi i si n’onwu bilie.) 10 Emesia ndi na-eso ụzọ ya laghachiri n’ulo ha. 11 Ma Meri guzo n’akuku ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe o no na-ebe akwa, o hulatarala ala nyoo anya n’ime ili ahụ. 12 hu ndi mmuo ozi abuo yi uwe ocha, ka ha noduru ala otu n’isi, nke ozo n’ukwu, n’ebe ahụ atogboro ahụ Jisọs. 13 Ha siri ya, “Nwanyi, gini mere i ji ebe akwa?” O siri ha, “Ha

ebupula Onyenwe m, amaghi m ebe ha bujere ya.” 14 N’oge a, o tughariri hu ka Jisọs guzo n’ebe ahụ. Ma o mataghi na o bu Jisọs. 15 Jisọs siri ya, “Nwanyi, gini mere iji ebe akwa? Onye ka i na-acho?” Ebe o chere na o bu onye na-elekota ogige ahụ, o siri ya, “Nna anyi ukwu, o buru na o bu gi bupuru ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya.” 16 Jisọs siri ya, “Meri.” O tughariri tie mkuo n’olu Hibru si ya, “Raboni!” (nke putara “Onye nkuzi.”) 17 Jisọs siri ya, “Emetukwala m aka n’ihi na alakwurbeghi m Nna m. Kama gakwuru umunna m gwa ha, ‘Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.’” 18 Meri Magdalin gara gwa ndi na-eso ụzọ ya, “Ahula m Onyenwe anyi.” O koro ha na o bu ya gwara ya ihe ndi a niile. 19 N’uhuruchi nke uböchị ahụ, bu uböchị mbu nke izu uka, mgbe ndi na-eso ụzọ ya zokotara n’ime otu ulo. Ha mechiri ụzọ niile n’ihi egwu ndi Juu. Jisọs batara guzo n’etiti ha si ha, “Udo diri unu!” 20 Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akuku ya. Onu juru ndi na-eso ụzọ ya obi n’ihi na ha ahula Onyenwe anyi. 21 Ozokwa, Jisọs siri ha, “Udo diri unu! Di ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu.” 22 Mgbe o kwachara nke a, o kusara ha ume si ha, “Naranu Mmuo Nso. 23 O buru na unu agbaghara onye obula mmehie ya, a ga-agbaghara ya, o burukwa na unu aju igbaghara ha, agaghi agbaghara ha.” 24 Ma Tomos (onye a na-akpo Didimos), otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ, anoghi ya mgbe Jisọs bjara. 25 Ya mere, ndi ozo na-eso ụzọ ya gwara ya, “Anyi ahula Onyenwe anyi!” Ma o siri ha, “O bu naani mgbe m jiri anya m hu ebe ahụ ntu kporuru ya aka, tinye mkpisiaka m n’apa ntu ndi ahụ, ma tinyekwa aka m n’akuku ya ebe ahụ a mara ya ube, ka m ga-ekwere.” 26 Mgbe abali asato gasiri, ndi na-eso ụzọ ya zokotara ozo. Ugbu a Tomos nokwa n’etiti ha. N’agbanyeghi na e mechisiri ụzọ niile, Jisọs batara guzo n’etiti ha si ha, “Udo diri unu.” 27 Mgbe ahụ o siri Tomos, “Rune mkpisiaka gi n’ebe a, leekwa aka m abuo. Weputa aka gi tinyekwa n’akuku m. Abula onye na-enweghi okwukwe, kama kwere.” 28 Tomos zara si ya, “Onyenwe m na Chineke m!” 29 Ma Jisọs siri ya, “I kweere n’ihi na i hula m? Ma ngozi diri ndi na-ahughi ma kwere.” 30 O di otutu ihe iribama ndi ozo Jisọs ruru n’ihu ndi na-eso ụzọ ya. Ma edeghi ha n’ime akwukwo a. 31 Ma e dere ihe ndi a niile ka unu kwere na Jisọs bu Kraist, Okpara Chineke. N’ihi na o bu site n’ikwere ka unu ga-eji nweta ndu oheru site n’aha ya.

21 Mgbe ihe ndi a gasiri, Jisọs gosiri ndi na-eso ụzọ ya onwe ya ozo. O mere nke a n’akuku osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee. 2 Ufodu n’ime ndi na-eso ụzọ ya nokoro otu ebe. Ndi a bu Saimon Pita na Tomos (onye a na-akpo Didimos), na Nataniel, onye Kena nke Galili na umu Zebedi, na mmadu abuo ndi ozo bukwa ndi ozi ya. 3 Saimon Pita siri ha, “Ana m aga igbu azu.” Ha siri, “Anyi ga-eso gi.” Ha biliri gaa, banye n’ime ugbo mmiri. Ma n’abalị ahụ niile ha egbuteghi ihe obula. 4 Mgbe chi na-abo Jisọs guzoro n’akuku mmiri. Ma ndi na-eso ụzọ ya amataghi na o bu Jisọs. 5 Jisọs siri ha, “Umuntakiri, unu gbuteere azu obula?” Ha zara ya, “Mba.” 6 O gwara ha, “Wunyenu ugbu unu n’akuku aka nri nke ugbo. Unu ga-egbutekwa azu.” Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghi ike idputa ugbu ha, n’ihi otutu azu nke di n’ime ya. 7 Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzọ ya Jisọs huru n’anya gwara Pita, “O bu Onyenwe anyi!” Ngwangwa Saimon Pita huru na “o bu Onyenwe anyi,” o yiiri uwe ya (n’ihi na o gba

oto), wuba n'ime mmiri ahụ. **8** Ndị ozo ndi na-eso uto ya biara n'ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbo ha nke azu juru n'ime ya, n'ihu na ha no nso n'ala ihe di ka narị nzo ukwu na ise. **9** Mgbe ha putara n'elu ala, ha huru oku a kwanyere, nke a hukwasiri azu n'elu ya na ogbe achicha. **10** Jisos gwara ha, "Wetanu ufodu n'ime azu ndi ahụ unu gbutere ugbo a." **11** Saimon Pita puru gaa dogota ugbo azu ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bu azu ndi ukwu nke onuogugu ya di narị na iri ise na ato. Ma ugbo ahụ adowaghi n'agbanyeghi na azu juru n'ime ya. **12** Jisos siri ha, "Bianu rie nri ututu." O dighi onye obula n'ime ndi ahụ na-eso uto ya juru ya, "I bu onye?" N'ihu na ha maara na o bu Onyenwe anyi. **13** Jisos biara were achicha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azu ahụ. **14** Nke a bu ugboro ato Jisos gosiri ndi na-eso uto ya onwe ya mgbe e mere ka o si n'onwu bilie. **15** Mgbe ha risiri nri ututu, Jisos siri Saimon Pita, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya karja ndi a niile?" O siri ya, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya." Jisos siri ya, "Na-azu umu aturu m." **16** Jisos siri ya nke ugboro abuo, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?" O siri, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya." O siri ya, "Na-elekota aturu m." **17** O siri ya nke ugboro ato, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?" O wutere Pita na o siri ya nke ugboro ato, "i huru m n'anya?" O siri ya, "Onyenwe anyi, i mazuru ihe niile, i makwaara na m huru gi n'anya." Jisos siri ya, "Na-azu aturu m. **18** N'ezie, n'ezie asi m gi, mgbe i bu okorobia i na-eke aji n'ukwu, gaa ebe i chorọ iga. Ma mgbe i ghoro agadi, i ga-esetipu aka gi, onye ozo ga-ekke gi ihe okike n'ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghi iga." **19** O kwuru nke a jji gosi udi onwu o ga-anwu jji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesiri, o siri ya, "Soro m." **20** Pita chighariri hu onye ahụ na-eso uto ya nke Jisos huru n'anya ka o na-esokwa ha n'azu. (O bu onyeozu ahụ dabeere ya n'obi na nri anyasi, nke siri, "Onyenwe anyi, onye ga-arara gi nye?") **21** Mgbe Pita huru ya, o siri Jisos, "Onyenwe anyi kedụ maka onye a?" **22** Jisos siri ya, "O buru na m achoo ka o nogide ruo mgbe m ga-aloghachi ginị ka nke a bu nye gi? Soro m." **23** Ya mere, akuko a gbasara n'etiti umunna na onye a na-eso uto ya agaghi anwu. Ma Jisos asighi ya na o gaghi anwu anwu, kama, "O buru na m chorọ ka o nogide ruo mgbe m ga-abia, o gbasara gi?" **24** Nke a bu onye ahụ na-eso uto ya onye na-agba ama ihe ndi a niile, ma deekwa ha n'akwukwo. Anyi makwaara na ama ya bu eziokwu. **25** Ma o di otutu ihe ndi ozo Jisos mere. O buru na e dee ha niile n'akwukwo, o dighi m ka uwa niile o ga-aba akwukwo a ga-edede banyere ha.

Oru Ndi Ozi

1 Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwo m nke mbu m dere gi banyere ihe niile Jisos malitere ime nakwa ikuzi, **2** ruo n'ubochi e mere ka o laghachi n'eluigwe mgbe o sitere n'ike Mmuo nso nyesja ndi na-eso uzo ya iwu, bu ndi o hoputara. **3** Mgbe o husiri ahulu nke onwu, o gosiri ha onwe ya n'uzo di iche iche n'ebe o doro anya na ya di ndu. O mere ka ha hu ya anya n'ime iri ubochi ano, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. **4** N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, "Unu esila na Jerusalem puo, kama cherenu nkwa nke Nna m, nke unu nuru site n'onu m. **5** N'ihu na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighi anya, a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." **6** Mgbe ha gbakoro, ha juru ya, "Onyenwe anyi, o bu ugbo a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahu?" **7** Ma o siri ha, "O bughu oru unu imata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. **8** Ma mgbe Mmuo Nso bjakwasiri unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahu, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile uwa soturu." **9** Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha. **10** Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'eluigwe dika o na-ala, na mberede, umu nwoke abuo yi uwe ocha guzoro ha nso. **11** Ha siri, "Ndi ikom Galili, ginj mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'eluigwe? Jisos a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'eluigwe ga-aloghachikwa otu ahu unu si hu ya o siri laa n'eluigwe." **12** Ha sitere n'Ugwu a na-akpo Oliv nke di Jerusalem nso, njem nke otu ubochi izuiki, laghachi na Jerusalem. **13** Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ulo ahu di n'ulo elu, ebe ha na-anu. Ndi a bu ndi no n'ulo ahu: Pita, Jon, Jemis na Andru, Filip na Tomos, Batalomi na Matiu, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas nwa Jemis. **14** Ndi a niile ji otu obi nogidesie ike n'ekpere. Ndi sonyere ha bu ufodu ndi inyom na Meri nne Jisos, na umunna ya. **15** N'oge ahu, Pita bilitere n'etiti ndi kwere ekwe onuogugu ha di ihe di ka nari na iri abuo, si, **16** "Umunna m, o di mkpa ka ihe e dere n'akwukwo nso mezu banyere Judas onye duuru ndi jidere Jisos bia. Mmuo Nso kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere n'onu Devid kwuo okwu n'oge gara aga. **17** O bu otu n'ime anyi. O nwere oke n'ime oru a." **18** Ego o natara n'ihu oru ojoo ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahu ka o dara suo isi n'ala, afu ya etipuo, eriri afu ya awusjakwa. **19** Ndi niile bi na Jerusalem nuru akuko banyere ya. N'ihu ya, ha kporo ala ahu n'asusu ha Akeldama, nke putara Ala Obara. **20** Pita siri, "N'ihu na e dere ya n'akwukwo Abu Oma: "Ka ebe obibi ya togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya, na, "Ka onye ozo nochiekwa onodu ya ka onyeisi." **21** Ya mere, otu onye n'ime ndi anyi na ha no n'oge niile Onyenwe anyi Jisos no n'etiti anyi, **22** bido n'oge Jon na-eme baptizim ruo n'ubochi Jisos si n'etiti anyi rigoro n'eluigwe. Otu onye n'ime ndi a ga-eso anyi buru onye akaebe nke mbilite n'onwu ya." **23** Ya mere, ha hoputara mmadu abuo, Josef onye a na-akpo Basabas (aha ya ozo bukwa Jostus) na Mataias. **24** Ha kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, i maara obi mmadu niile. Gosi anyi onye i hoputara n'ime mmadu abuo ndi a. **25** Ka o buru onyeozu na onyendu nke ga-anochi anya Judas onye nke hapuru ma gawa ebe o kwesiri ka o gaa."

26 Ha fere ha nza. Nza ahu makwara Mataias, ha gunyere ya di ka otu n'ime ndi ozi iri na otu ahu.

2 Mgbe ubochi Pentikosu ruru, ha niile zukotara n'otu ebe. **2** Na mberede, uzu yiri nke oke ifufe di ike sitere n'eluigwe bia juputa n'ulo ahu ha no. **3** Ha huru ihe dika ire oku ka o kewara nokwasu n'isi ha n'otu n'otu. **4** Ha niile juputara na Mmuo Nso, malite isu asusu di iche iche dika Mmuo Nso nyere ha ike. **5** N'oge ahu, otutu ndi Juu ji obi ocha na-efe Chineke no na Jerusalem. Ndi si na mba di iche iche n'okpuru eluigwe. **6** Igwe mmadu gbakotara n'onodu mgbagwoju anya mgbe ha nuru uzu ahu, n'ihu na ha nuru ka ha na-asu asusu nke onye obula n'ime ha na-aghota, n'asusu obodo ha di iche iche. **7** N'oke iju anya, ha kwurita n'onwe ha, "Ndi a niile na-ekwu okwu ha abughi ndi Galili? **8** Ginj mere onye obula n'ime anyi ji na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu ala anyi di iche iche? **9** Ndi Patia, na ndi Midia, na ndi Elam, ndi bikwa n'ime Mesopotamia, ndi Judia, na ndi Kapadosia, ndi Pontos, na ndi Eshia, **10** ndi Frigia, na ndi Pamfilia, na ndi Ijpti, na ndi akuku Libiya nke di Sirini nso, na ndi obia si na Rom bia **11** (ndi Juu na ndi kwere n'okupke ndi Juu). Ndi Kriit na ndi Arab; anyi na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu anyi di iche iche banyere oru ebube Chineke." **12** O juru ha anya, gbaakwa ha gharji. Ha siriara onwe ha, "Ginj ka nke a bu?" **13** Ma ufodu ndi ozo na-akwa ha emo na-asu, "Ndi a bu ndi mmanya na-egbu." **14** Pita guzoro, ya na ndi ozi iri na otu ahu welie olu gwa ogbako ahu okwu, "Ndi Juu na unu ndi bi na Jerusalem, matanu nke a, geekwanu ntj na ihe m na-ekwu. **15** O bughu mmanya na-egbu ndi a di ka unu chere. Lee, o bu naanj elekere itoolu nke ututu na-aku. **16** Mba, nke a bu mmezu ihe Juel onye amuma kwuru, **17** "Chineke siri, n'oge ikpeazu, aga m awukwasu mmadu niile Mmuo m. Umumu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma, umu okorobia unu ga-ahukwa ohu, ndi okenye nwoke unu ga-aru nro. **18** O buladi ndi ohu m, nwoke ha na nwanyi n'ime ha, ka m ga-awukwasu Mmuo m. Ha ga-ebukwa amuma. **19** Aga m egosi ihe itunanya na mbara eluigwe, gosikwa ihe iribama n'awa na n'okpuru uwa, obara na oku na alulu anwuru oku. **20** Anyanwu ga-agbanwe ghoo ochichiri, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahu di ukwu dikwa ebube. **21** O ga-erukwa, na onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." **22** "Ndi Izrel, geenu ntj n'okwu a, Jisos onye Nazaret bu nwoke Chineke gosiri unu, site n'oru di ike, n'oru ebube nakwa ihe iribama niile nke Chineke ruru n'etiti unu site n'aka ya, dika unu ji anya unu hu. **23** Onye a ka e weere nyefee unu n'aka site na nzube nke Chineke buru uzu tuo atumatu ya, na dika o siri mara na mbu, o bu ya ka unu gburu ma kpogidekwa n'obe site n'aka ndi na-amaghi iwu. **24** Ma Chineke emela ka o site n'onwu bilie mgbe o topuchara ihe mgbu nke onwu, n'ihu na onwu enweghi ike ijide ya. **25** Devid kwuru banyere ya, "Ana m ahu Onyenwe anyi ka o na-anogide n'ihu m mgbe niile. N'ihu na o no n'aka nri m. Agaghj m ama jijiji. **26** Ya mere, onu juputara m obi, ire m na-anurikwa onu; anu ahu m ga-erukwa ike n'olileanya, **27** n'ihu na i gaghj ahapu mkpuruobi m n'ala mmuo, i gawaghj ahapu anu ahu nke Onye gi di nso ka o hu ire ure. (Hadēs g86) **28** I mere ka m mara uzo nke ndu; i ga-emekwa ka m juputa n'onu n'ihu gi." **29** "Umunna m, eji m nkwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyi Devid, bu

onye nwurū anwū e lie ya. Ili ya dīkwa n'etiti anyị taa. **30** Ma o bu onye amūma marakwa na Chineke jiri inū iyi kwee ya nkwa na otu n'ime umū ya ga-anokwasị n'ocheeze ya. **31** Ebe o buuru ụzọ hụ ihe ga-eme n'oge dī n'ihu, o kwuru banyere mbilite n'onwū nke Kraist, mgbe o siri, a hapughị ya n'ala mmū; anụ ahụ ya ahughikwa ire ure. (**Hadēs g86**) **32** O bu Jisọs a ka Chineke mere ka o dī ndū ozo. Anyị niile bukwa ndi akaebe banyere ya. **33** Ebe o bu na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. O natala Mmū Nso dika Nna ya kwere na nkwa. Ihe a unu na-ahụ na nke unu na-anụ bu onyinye ya o wukwasiri anyi. **34** O dighi oge Devid jiri rigorō n'elugwe, ma ya onwe ya siri, "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si, "Nodū ala n'aka nri m, **35** ruo mgbe m ga-eme ndi igo ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi." **36** "Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke oma, na Chineke emeela Jisos a onye unu kpogidere n'obe ka o buru Onyenwe anyi na Kraist." **37** Mgbe ha nuru ihe ndi a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha siri Pita na ndi ozi ndi ozo, "Umunna, gini ka anyi ga-eme?" **38** Ma Pita siri ha, "Chegharjanu unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisos Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmū Nso. **39** Nkwa a diri unu na umu umu unu na mmadu niile no n'ebe di anya, dikwara ndi niile Onyenwe anyi Chineke ga-akpo ka ha biakwute ya." **40** O jiri otutu okwu ndi ozo gbaa ama, ma duokwa ha odu si, "Sitenu n'etiti ogbo a joro njo zoputa onwe unu." **41** E mere ndi nabatara kwere ya baptizim, ha di ihe ruru puku mmadu ato, a gunyere n'onuogugu ha. **42** Ha nyefere onwe ha n'ozizi nke ndi ozi, ya na ife ofufe na inyawa achicha nakwa ikpe ekpere. **43** Onye obula n'ime ha juputara na egwu, n'ihu na ndi ozi naru otutu oru ebube, na ihe iribama di iche iche. **44** Ndi niile kwere ekwe nokotara onu, nwekokwaa ihe niile onu. **45** Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpatara, kenye onye obula dika mkpa ya siri di. **46** Ha gara n'ihu na-ezuko na n'ulonso ukwu ikpe ekpere kwa ubochi. Ha na-erikokwa nri n'ulo ha, n'obi onu na ekele. **47** Dika ha gara n'ihu na-eto Chineke, ha nwetara ihuma n'aka ndi mmadu. Onyenwe anyi natukwasikwara ha ndi a na-azoputa kwa ubochi.

3 Otu ubochi Pita na Jon na-aga n'ulonso ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere ato nke ehilie. **2** Ma otu nwoke dara ngwuro site n'afu nne ya ka a na-ebute n'onu uzo ama nke ulonso ukwu ahụ ubochi niile ka o na-arjo ndi na-aba n'ime ulonso ukwu ahụ arirjo. Aha onu uzo ama ahụ bu onu uzo ama oma. **3** Mgbe o huru Pita na Jon ka ha na-achio iba n'ulonso ukwu ahụ, o bidoro irio ha arirjo. **4** Ma Pita na Jon legidere ya anya, Pita siri, "Lee anyi anya." **5** O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. **6** Ma Pita siri, "Enweghi m olaocha maobu olaedo ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N'aha Jisos Kraist onye Nazaret bilie oto gawa ije." **7** O jidere ya aka n'aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa, ukwu ya na nkwonkwo nke akwara ukwu ya nwetara ike. **8** O wuliri elu n'ukwu ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ulonso ukwu ahụ, ya na-aga, ya ana-awuli elu, na-etokwa Chineke. **9** Mmadu niile huru ya ka o na-agaghari na-eto Chineke, **10** ha ghotara na o bu ya bu onye ahụ na-anu n'onu uzo ama ulonso ukwu ahụ, nke a na-akpo onu uzo ama oma na-arjo arirjo. O gbagwojuru ha anya nke ukwu, gbakwa ha ghari ihe mere ya. **11** Ma di ka o jidere Pita na Jon aka, ndi mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara oso biakwute ha n'akuku ulonso ahụ

ebe a na-akpo mgbe ulo Solomon. **12** Mgbe Pita huru nke a, o gwara igwe mmadu ahụ, "Ndi Izrel, gini mere ihe a ji eru unu anya? Gini mere unu ji ele anyi anya dika a ga-asị na o bu site n'ike nke anyi maobu n'idi nso anyi ka anyi jiri mee ka nwoke a gawa ije? **13** Chineke nke Ebrahim, nke Ajizik na nke Jekob, Chineke nke nna anyi ha, ebuliela onye na-ejere ya ozi, bu Jisos elu, onye unu nyefere ka e gbuo, ma gonarikwa ya n'ihu Paillet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapu ya ka o laa. **14** Unu gonariri onye ahụ di nso burukwa onye ezi omume, ma rjo ka a hapuru unu ogbu mmadu. **15** Unu gburu onye ahụ na-enye ndu, ma Chineke akpolitela ya site n'onwu. Anyi bu ndi akaebe ihe ndi a. **16** O bu site n'okwukwe n'aha ya, o bu aha ya naani mere nwoke a ka o di ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisos mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile. **17** "Ugbu a umunna m, amaara m na unu kpara agwa na-amaghi ama, dika ndi ndu unu sikwara kpaa. **18** Ma Chineke siri otu a mezuo ihe o kwuru site n'onu ndi amuma niile na Kraist ya aghaghi ihu ahuhu. **19** Ya mere, chegharjanu ugbu a ma loghachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, **20** ka enyewa unu ntute nke ime mmu nke sitere n'ihu Onyenwe anyi, ma zitekwa unu Kraist ahụ, bu onye ahoputara nye unu, nke bu Jisos. **21** Onye elugwe na-aghaghi inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-eweghachi ihe niile n'onodu ha, dika o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'onu ndi amuma ya di nso. (**aiōn g165**) **22** Mosis siri, "Onyenwe anyi bu Chineke ga-eme ka onye amuma ga-adi ka m biliere unu site n'etiti umu nne unu, unu aghaghi ige nti n'ihe niile o ga-agwa unu. **23** Onye obula juru ige onye amuma ahụ nti, ka a ga-ekewapu kpampkam site n'etiti ndi ya ma bibiekwa ya." **24** "N'ezie ndi amuma niile site na Samuel na ndi ozo so ya n'azu, bukwa amuma banyere ubochi ndi a. **25** Ma unu bu ndi nketa nke ndi amuma, nakwa nke ogbugba ndu ahụ Chineke na nna nna unu gbara, mgbe o gwara Ebrahim, 'Site na mkpuru gi ka a ga-agozi mba niile nke uwa.' **26** Mgbe Chineke kpolitere onyeozu ya, o buuru uzo zitere unu ya, ka o gozie unu site n'ime ka onye obula n'ime unu chegharia site n'uzo ojoo ya."

4 Mgbe ha no na-agwa ndi mmadu ahụ okwu, ndi nchujaja na onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu ahụ na ndi Sadiusi biakwutere ha. **2** Ha were oke iwe n'ihu na ha na-ezi ndi mmadu ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisos ka mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu di. **3** Ha jidere ha tinye ha n'ulo mkporo, ruo n'echi ya. N'ihu na oge e jidere ha bu n'oge uhuruchi. **4** Ma otutu ndi nuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha ruru ihe di ka puku mmadu ise. **5** N'echi ya, ndi na-achi achi, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukoza na Jerusalem. **6** Onyeisi nchujaja bu Anas no n'ebe ahụ, na Kaifas na Jon na Alegzanda, na ndi ozo bu ndi ikwu onyeisi nchujaja. **7** Mgbe ha kpoputara ha n'etiti ha, ha juru ha, "O bu site n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee ihe a?" **8** N'oge ahụ, Pita juputara na Mmū Nso. O gwara ha, "Unu ndi n-achi ala anyi, na ndi okenye. **9** O buru na unu kpoputara anyi ichoputa otu nwoke ngwuro a si buru onye ahụ di mma maobu otu e si gwoo ya, **10** ya mere maranu nke a, unu na ndi Izrel niile, a gworo nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisos Kraist onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma Chineke kpolitere ya site n'onwu. **11** Jisos a bu "nkume ahụ unu ndi na-ewu ulo juru, nke ghoro nkume isi ntola ulo." **12**

Nzọputa adighi n'ime onye obula ozo, n'ih na o nweghi aha ozo e nyere n'etiti mmadu n'okpuru eluigwe nke e nwere ike isite na ya zoputa anyi." 13 Mgbe ha huru nkwa okwu Pita na Jon, na-atughị ujo, ma chọputakwa na ha bu ndi mmadu nkiti, na ndi a na-azughị n'ulo akwukwo, o juru ha anya. Ma ha ghotara na ha bu ndi ha na Jisos nokoro. 14 Ma mgbe ha huru nwoke ahu a gworo, ka o guzo n'akuku ha, ha enweghi okwu obula ha nwere ikwu megide nke a. 15 Ha nyere iwu ka ha si n'uloike ahu puo, ma bido igba izu n'etiti onwe ha banyere nke a. 16 Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme ndi a? Anyi apughị igō agō na ha ruru oru iribama puru iche. Ndi niile bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. 17 Ma iji mee ka akuko oru ebube a hapu igbasa ruo otutu mmadu nti, ka anyi doko ha aka na nti ka ha ghara igwa onye obula okwu banyere aha nwoke a." 18 Ha kporo ha nye ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu maobu izi ihe n'aha Jisos. 19 Ma Pita na Jon zara si ha, "Kpeenu ikpe a n'onwe unu, maobu ihe ziri ezi n'anya Chineke ige unu nti karja ige Chineke nti? 20 N'ih na o bu ihe rara ahu na anyi ga-akwusi ikwu okwu banyere ihe ahu anyi huru na nke anyi nuru." 21 Mgbe ha batuchara ha mba, ha hapuru ha ka ha laa. O nweghi uzo obula ha ga-esi taa ha ahuhu n'ih na mmadu niile no na-eto Chineke n'ih ihe a mere. 22 N'ih na nwoke a gworo n'uzo di ebube agafeela iri afo ano. 23 Mgbe ha hapuru ha, ha lara koro ndi ibe ha ihe ndisi nchujaja na ndi okenye gwara ha. 24 Mgbe ha nuru nke a, ha niile ji otu obi welie olu ha kpoko Chineke, si, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, gi onwe gi kere eluigwe na uwa, na oke osimiri, na ihe niile di n'ime ha. 25 O bu gi sitere n'aka Mmuo Nso site n'onu nna anyi Devid, onye na-ejere gi ozi, si: "Gini mere mba niile ji eme oke mkpotu? Gini mere ndi mmadu ji na-apia opipia nke na-abaghi uru? 26 Ndi eze nke uwa na-eguzokwa onwe ha, ndi na-achi achi na-agbakotakwa, imegide Onyenwe anyi na imegide Onye ya e tere mmanu." 27 N'ezie n'obodo a, Herod na Pontios Paillet, na ndi mba ozo, nakwa ndi Izrel ezukotala imegide onye nso ahu na-ejere gi ozi, bu Jisos, onye i tere mmanu, 28 ha mere ihe i jiri ike gi na uche gi kwuo na ha aghaghi imezu. 29 Ugbu a, Onyenwe anyi, lee iba mba ha ma nye ndi ohu gi ike iji gbasaa ozi gi na-atughị igwu obula. 30 Setipu aka gi gworo ndi orja ma ruo otutu oru ebube na oru iribama site n'aha onye nso ahu na-ejere gi ozi bu Jisos." 31 Mgbe ha kpesiri ekpere, ulo ahu ha zukoro n'ime ya mara jijiji. Ha juputara na Mmuo Nso, ma jiri nkwa okwu kwusaakwa okwu Chineke. 32 Ndi niile kwere ekwe nwere otu obi n'otu mkpuruobi. O nweghi onye obula gurū ihe obula o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye obula n'ime ha keta oke n'ih ihe ya nwere. 33 Ndi ozi sitere n'ike gaa n'ihu na-agba ama banyere mbilite n'onwu Onyenwe anyi Jisos, oke amara bakwaara ha niile uba. 34 O nweghi onye mkpa kpara n'ime ha, n'ih na site n'oge ruo n'oge, ndi nwere ala maobu ulo na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, 35 nye ndi ozi, a na-ekekwa ya nye onye obula di ka mkpa ya si di. 36 Josef onye ikwu Livayi, onye sitere na Sairpos, onye ndi ozi na-akpo Banabas (nke putara "nwa nke nkasiobi"). 37 O rere ala o nwere, weta ego ya, ma togbo ya n'ukwu ndi ozi.

5 Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bu Safaira rekwarala ala nke ha. 2 Na nkwekorita ya na nwunye ya, o zoro ufodu ego site n'ego ha retara n'ala ha ahu, weta

nke foduru bja togbo n'ukwu ndi ozi. 3 Pita sirji, "Ananayas, gini mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmuonso ugha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n'ime ego i retara n'ala gi? 4 O bughi gi nwe ala ahu tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya o bughi nke gi, iji mee ka i choro? Gini mere i ji chee echiche ime ihe di otu a? O bughi mmadu ka i ghaara ugha kama o bu Chineke." 5 Mgbe Ananayas nuru okwu ndi a, o dara n'ala nwuo, egwu jidekwara ndi niile nuru ihe mere. 6 Umu okorobia ndi no ebe ahu batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie. 7 Mgbe ihe dika awa ato gasiri, nwunye ya batakwarala, ma o matabeghi ihe mere di ya. 8 Pita juru ya, gwa m, "o bu ego ole a ka gi na di gi retara ala ahu?" O sirji, "E, o bu ego ole ahu ka anyi retara ya." 9 Pita sirji ya, "Gini mere unu jiri kpeebe inwa Mmuo nke Onyenwe anyi onwunwa? Gee nti, nzo ukwu ndi buuru di gi gaa lie no n'onu uzo. Ha ga-ebupukwa gi." 10 N'otu oge ahu o dara n'ala n'ukwu ya, nwuo, umu okorobia ahu liri di ya batakwarala choputa na o nwuoala, buru ya puo gaa lie ya n'akuku di ya. 11 Oke egwu turu nzuko ahu niile, tuokwa ndi niile nuru akuko banyere ihe ndi a. 12 Ndi ozi ahu rukwara oru ebube na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. Ha niile na-ezuko na mgbe ulo Solomon. 13 O nweghi onye obula kwere iso ha ozo, n'agbanyeghi na otutu mmadu na-asopuru ha. 14 Ma otu o di, otutu ndi nwoke na ndi nwanyi kwere n'Onyenwe anyi sonyere ha. 15 N'ih nke a, ndi mmadu buputara ndi orja n'okporozu nibe ha n'ute na ihe ndina, ka o ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasị ufodu n'ime ha. 16 Igwe mmadu zukotara site n'obodo ndi di Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndi nrja nrja, na ndi mmuonso na-adighi ochana-ene nsogbu, a gwokwara ha niile. 17 Mgbe ahu onyeisi nchujaja na ndi otu ya so n'otu ndi Sadusii ka ekworo juputara obi. 18 Ha jidere ndi ozi a tuba ha n'ulo mkporo nke oha mmadu. 19 Ma n'oge abali mmuonso ozi Onyenwe anyi meghere onu uzo ulo mkporo ahu kpoputa ha si, 20 "Gaanu, guzoronu n'ulonso ukwu ahu gwa ndi mmadu ozi niile nke ndu ghuru a." 21 Mgbe ha nuru nke a, n'isi ututu, ha banyere n'ulonso ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchujaja na ndi soo ya biarutere, ha kporo nzuko ndi Sanhedrin nke bu ogbako jikotara ndi okenye Izrel niile. Ha zipuru ozi ka e site n'ulo mkporo kputa ha. 22 Ma mgbe ndi ahu ha zipuru ruru n'ulo mkporo, ha ahughi ndi ozi ahu. Ha loghachiri azu koro ndi ogbako ahu ihe ha huru, 23 "Anyi huru ka a kpochiziri ulo mkporo ahu nke oma, ndi nche guzokwa n'onu uzo ya. Ma mgbe anyi meghere ulo mkporo ahu, anyi ahughi onye obula n'ime ya." 24 Mgbe onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu na ndisi nchujaja nuru okwu ndi a, o gbara ha ghari, ha na-eche ihe nke a ga-aputa. 25 N'otu oge ahu, otu onye gbatara gwa ha, "Leenu! Ndi ahu unu tubara n'ulo mkporo guzo ugbu a n'ime ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe." 26 Ngwangwa, onyeisi agha na ndi agha ya gara n'ulonso ahu jide ndi ozi ahu ma kputa ha, ma ha ejighi ike mee nke a n'ih na ha turu egwu na ndi mmadu ga-atu ha nkume. 27 Mgbe a kputara ha, e mere ka ha guzoro n'ihu ogbako ndi Sanhedrin, onyeisi nchujaja juru ha ajuju, 28 si, "O bu anyi adoghi unu aka na nti ka unu kwasi ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpeebe ime ka obara nwoke a diri anyi n'isi." 29 Pita na ndi ozi ndi ozo zara si, "Anyi ga-erubere Chineke isi o bughi mmadu. 30 Chineke nna nna anyi a kpolutela Jisos site n'onwu bu onye ahu unu gburu site

n'ikpogide ya n'elu osisi. **31** Chineke ebuliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya di ka Okpara eze na Onye nzoputa, ka o nwee ike inye ndi Izrel niile ncheghari na mgbaghara mmehie. **32** Anyi bu ndi ama nke ihe ndi a, Mmuo Nso onye Chineke nyere ndi na-erubere ya isi bukwa onyeama." **33** Mgbe ha nuru nke a, o gbawara ha obi, ha choo igbu ha. **34** Ma otu onye n'ime ha bu onye Farisii, burukwa onye ozizi iwu a nasopuru, aha ya bu Gamaliel, biliri oto n'etiti ogbako ahụ, nye iwu ka a kpoo ndi ozi ahụ n'eziri nwa oge nta. **35** O siri ha, "Ndi Izrel, leziekwani anyi nke oma ihe unu na-achoo ime ndi a. **36** N'oge gara aga Teodas putara na-egosi na ya bu onye puru iche, ihe di ka nari mmadu anoo sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndi niile sooro ya gbasasiri ihe niile a kwusikwa. **37** Mgbe nke ya gasiri, Judas onye Galili putakwa gosi onwe ya n'oge a na-ago onuogugu mmadu, o nwetakwara ndi sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndi niile na-eso ya gbasasiri. **38** Ya mere, agwa m unu, hapunu ndi a ka ha laara onwe ha. N'ihu na o buru na oru ha bu oru mmadu, o ga-akwusi mgbe adighi anyi. **39** Ma o buru na o sitere n'aka Chineke, unu agaghị enwe ike ikwusi ndi ikom ndi a, unu ga-achoputa naani na unu aluso Chineke ogo." **40** Ogbako ahụ nabatara ndumodu ya. Ha kpoo ndi ozi ahụ pja ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu n'aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa. **41** Mgbe ha hapuru ogbako ahụ, ha na-anuru onye n'ihu na-agunyere ha na ndi kwesiri inara mkpari n'ihu aha ya. **42** Ubochi niile, n'ime ulonso ukwu ma n'ulo ndi mmadu ha nakuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisos bu Kraist ahụ.

6 N'oge ahụ mgbe onuogugu ndi na-eso uzo ya bidoro imuba, ndi Juu na-asu asusu Griik mere mkpesa megide ndi Juu na-asu asusu Hibru n'ihu na a na-elefu ndi inyom ha, ndi di ha nwuru anwu anyi na nri a na-eke kwa ubochi. **2** N'ihu nke a, ndi ozi iri na abuo ahụ kpoo ogbako ndi niile na-eso uzo ya si, "O zighi ezi na anyi ga-ahapụ ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. **3** Umunna anyi, sitenu n'etiti unu hoputa ndi ikom asaa ndi a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmuo Nso na amamihe. Anyi ga-enyefe ha oru a n'aka. **4** Ebe anyi onwe anyi, ga-enyefe onwe anyi n'oru ikpe ekpere, na oru niile metutara izisa ozioma." **5** Mmadu niile nabatara atumatu a nke oma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmuo Nso. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamenas na Nikolas, onye Antiok na-eso uzo ofufe ndi Juu. **6** Ha chere mmadu ndi a n'ihu ndi ozi, ndi kpeere ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. **7** Okwu Chineke gbasara nnoo. Onuogugu ndi na-eso uzo ya na Jerusalem bakwara uba. N'oge a, otutu ndi nchajia nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe. **8** Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke ruru otutu oru ebu na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. **9** Mgbe ahụ ufodu ndi Juu si n'ulo nzuko nke ndi nweere onwe ha (di ka e si akpo ya), na nke ndi Sirini na Alegzandria nakwa ndi ozo sitere na mpaghara Silisia na Eshja. Ha na Stivin malitere irughari uka. **10** Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmuo Nso nke o ji ekwu okwu. **11** Mgbe ahụ, ha ji uzo nzuzo kpali ufodu ndi ikom ka ha si, "Anyi nuru ka o na-ekwujo Mosis na Chineke." **12** Ha kpasuru ndi mmadu, ma ndi okenye ma ndi ozizi iwu. Ha bjakwutere ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoo ulo ikpe. **13** Ha kpotakwara ndi bjara gbaa ama ugha megide ya si, "Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu ojoo banyere ebe

a di nso na iwu anyi. **14** Anyi nuru ka o kwuru, na Jisos onye Nazaret a ga-akwatu ulo a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyi." **15** Ndi niile no n'ulokpe ahụ legidere ya anyi. Ha huru ihu ya ka o na-enwu di ka ihu mmuo ozi.

7 Onyeisi nchajia siri ya, "I nuru ihe ndi a, o bu eziokwu?" **2** O siri, "Umunna m na ndi nna, geenu m nti. Chineke onye di ebu gosiri nna nna anyi Ebrahim onwe ya mgbe o no na Mesopotamia, tupu o gaa biri na Haran. **3** O gwara ya, 'Site n'obodo gi na n'etiti ndi ikwu gi puo, gaa n'ala m gegosigi.' **4** "Ya mere, o sitere n'obodo ndi Kaldia puo, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwuru, Chineke zitere ya n'ala a ebe unu bi ugbu a. **5** O nyeghi ya ihe nketa n'ebe a, o buladi ihe ruru otu nzo ukwu. Ma o kwere ya nkwa na o ga-enye ya na umu umu ya ala ahụ ka o buru nke ha, n'agbanyeghi na o mutaghi nwa. **6** Ma Chineke gwara ya otu a, na, 'Umu umu ya ga-ebi di ka ndi obia n'ala na-abughi nke ha, ndi ga-eji ha mere ohu, ma mejookwa ha nari afo anoo. **7** Mana aga m ata mba ahụ ha na-eke di ka ohu ahuhu.' Chineke kwukwara si, 'Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ puta, bja fee m ofufe n'ebe a.' **8** O nyere ya ogbugba ndu nke obibi ugwu. Ebrahim muru Ajizik bie ya ugwu n'ubochi nke asato. Ajizik amuta Jekob, Jekob amuta ndisi ebo iri na abuo nke Izrel. **9** "N'ihu na ndi nna ochie ahụ nwere ekworo n'ebe Josef no. Ha resi ya ndi Ijpt di ka ohu. Ma Chineke nonyee ya, **10** zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o nwee ihuoma na amamihe n'ihu Fero eze Ijpt. Onye mere ya onye ochichi n'ala Ijpt na onye nlekota nke ezinaulo ya niile. **11** "N'oge ahụ, unwu dara n'ala Ijpt na ndi ala Kenan. Unwu a wetara ahuhu di ukwu. Nna nna anyi ha enwekwaghị ike ichota nri. **12** Ma mgbe Jekob nuru na nri oka di n'ala Ijpt, o zipuru nna nna anyi ha ka ha gaa njem mbu ha n'Ijpt. Nke a bu oge nke mbu ha na-aga Ijpt. **13** Mgbe ha gara Ijpt nke ugboro abuo, Josef mere ka umunne ya mata ya, Fero matakwara umunne Josef. **14** Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpota nna ya bu Jekob na ndi ikwu ya, ndi di iri mmadu asaa na ise ka ha bjakwute ya. **15** Jekob gara Ijpt. Ebe ahụ ka ya na nna nna anyi ha nokwa nwuo. **16** E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha n'ili nke Ebrahim jiri ego olaocha zuta n'aka umu Hamo n'ala Shekem. **17** "Ma mgbe oge ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abiaru nso, ndi Izrel no n'Ijpt mubara nke ukwu, **18** ruo mgbe eze ozo nke na-amaghị Josef, bidoro ichi ochichi n'ala Ijpt. **19** O megburu ndi agburu anyi, kpagbukwaa ha. Manye ndi nna nna anyi ha ka ha tufuo umu oshuru ha, ka ha ghara idi ndu. **20** "O bu n'oge a ka a muru Mosis, o mara mma nke ukwu n'anya Chineke. A zuru ya naani onwa ato n'ulo nna ya. **21** Mgbe e tufuru ya, ada Fero kpoo ya, zuo ya di ka nwa nwoke nke aka ya. **22** A zuru Mosis n'amamihe niile nke ndi Ijpt, o buru dike n'okwu na n'oru itunanya. **23** "Mgbe o gbara iri afo anoo, o batara ya n'uche iga ileta umunna ya ndi Izrel. **24** Mgbe o huru otu onye n'ime ha nke onye Ijpt na-emegide ya, o lutara ya ogo, botakwara ya obo site n'igbu onye Ijpt ahụ. **25** Mosis chere na umunna ya ga-aghota na Chineke akpolidela ya isite n'aka ya naputa ha. Ma ha aghotaghi. **26** N'ubochi ozo sonu, Mosis huru umunna ya ndi Izrel abuo ka ha na-alo ogo. O gbaliri ime ka udo diri n'etiti ha, si, 'Unu bu umunna, gini mere unu ji emejorita onwe unu?' **27** "Ma nwoke ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya si, 'Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi?' **28** I na-achoo igbu

m di ka i si gbuo onye Ijpt unyaahụ? 29 Mgbe ọ nūrụ nke a, Mosis gbara ọsọ, gaa biri di ka ọbia n'ala Midia. N'ebe ahụ ka ọ nọ mụta umụ nwoke abụọ. 30 "Mgbe iri afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hụ mmụọ ozi n'ọkụ na-ere ọhia di n'ọzara, n'akukụ Ugwu Sainaj. 31 Ma mgbe ọ huru nke a, o juru ya anya. Di ka ọ na-agaru nso ka o leroo ya anya, ọ nūrụ olu Onyenwe anyi ka ọ dara, si, 32 'Abụ m Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, nke Ajzik na nke Jek'ob.' Ujọ mere ka Mosis maa jijiji, na o nweghi ike ilegide ya anya. 33 "Ma Onyenwe anyi gwara ya, 'Yipu akpukpukwu gi. N'ih na ebe ahụ i guzo bu ala di nso. 34 Ahula m otu e si akpagbu ndi m no n'ala Ijpt. Anula m isi ude ha bjakwa izoputa ha. Ugbu a bja, aga m ezighachi m n'Ijpt.' 35 "O bu otu Mosis ahụ ha juru aju, mgbe ha siri, 'Onye mere gi onyeisi na onye ikpe?' O bukwa ya ka Chineke zigara i bu onyeisi na onye nnaputa ha, site n'inyeaka mmuọ ozi ahụ mere ka ọ hụ ya n'ohia ahụ. 36 O duuru ha puta mgbe ọ rusiri oru ebube na ihe iribama di iche iche n'ala Ijpt, na n'Osimiri Uhie na n'ozara iri afọ anọ. 37 "Onye a bu Mosis ahụ gwara umu Izrel, si, 'Chineke ga-eme ka onye amuma nke di ka m, biliere unu site n'etiti umunne unu.' 38 Ya onwe ya no n'ogbakọ n'ozara, ya na mmuọ ozi ahụ gwara ya okwu n'Ugwu Sainaj, na nna nna anyi ha; ebe ọ natakara okwu di ndu inye anyi. 39 "Ma nna nna anyi ha juru irubere ya isi. Kama ha nupuru ya n'akukụ, ma tugharja laghachi azu n'Ijpt n'obi ha, 40 na-asị Eron, 'Meere anyi chi, ndi nke ga-edu anyi, n'ih na anyi amaghi ihe mere nwoke a bu Mosis, onye sitere n'ala Ijpt duputa anyi.' 41 Ha kpuru onwe ha arusi nke oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha nuriri onu n'oru nke aka ha. 42 Ma Chineke chepuru ihu ya site n'ebe ha no. O rara ha nye ikpere usuu ihe di n'eluigwe. Nke a dabara n'ihe e dere n'akwukwo ndi amuma, "Unu ulo Izrel, unu o wetara m onyine anu e gburu egbu ka o di aja unu churu m iri afọ anọ unu noro n'ozara? 43 Unu buliri ulo ikwu nke Molok na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndi ahụ unu mere ikpo isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.' 44 "Ndi nna nna anyi ha nwere ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu n'ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atụ Chineke gosiri Mosis. 45 Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndi mba ozo ndi Chineke churu. E butekwara igbe ogbugba ndu a n'ala ahụ. O nogidekwara n'ala ahụ tutu ruo n'oge Devid. 46 Onye chotara ihuoma n'ebe Chineke no, ma rjo ka o wuore Chineke nke Jek'ob ebe obibi. 47 Ma o bu Solomon wuru ya ulo ahụ. 48 "Otu o di, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n'ulo e ji aka wuo, dika onye amuma kwuru, 49 "Eluigwe bu ocheeze m. Uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m. Udi ulo di anaa ka unu ga-ewuru m? Maobu ebe ka ebe izuike m ga-adi? Ka Onyenwe anyi kwuru. 50 O bughi aka m mere ihe ndi a niile? 51 "Unu ndi isiile! Ndi obi ha, na nti ha kpochiri akpochi inu ihe. Ndi na-aju inabata Mmuo Nso dika nna nna unu ha mere. 52 O di onye amuma ndi nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o buladi ndi buru amuma banyere obibia nke onye ezi omume ahụ, ma ugbu a unu bu ndi raara ya nye ma gbukwaa ya. 53 Unu bu ndi natara iwu Chineke dika e nyere ya site n'aka ndi mmuọ ozi, ma unu edebeghi ya." 54 Mgbe ha nuru ihe ndi a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iwe na n'onuma n'ebe o no. 55 Ma ebe o juputara na Mmuo Nso, o lere anya n'eluigwe hu ebube Chineke. O hukwara Jisos ka o guzoro n'aka nri Chineke. 56 O

siri, "Lee, ana m ahụ ka eluigwe mehere, hukwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke." 57 Ha mere uzu di ukwu, were mkpisiaka ha ruchie nti ha. Ha niile gbara ọsọ gaa nukwasị ya, 58 dokpuru ya puo n'azu obodo malite itu ya nkume. N'oge a, ndi akaebe wusara uwe ha n'ukwu otu nwokorobia a na-akpo Sol. 59 Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, "Onyenwe anyi Jisos, nara mmuọ m." 60 O gburu ikpere n'ala werewa oke olu tie mkpu, "Onyenwe anyi, biko agunyekwarala ha mmehie nke a!" Mgbe o kwusiri nke a, ọ dara n'ala nwuọ.

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochi ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko di na Jerusalem. Ndi niile kwere ekwe, ma ewezuga ndi ozi n'onwe ha gbasasiri n'ala Judia na Sameria. 2 Ndi ikom, ndi na-atu egwu Chineke, bjara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru itu nke ukwu n'ih ya. 3 Ma Sol bidoro ila nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ulo ga n'ulo ndi kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyi, tnye ha n'ulo mkporo. 4 Ndi ahụ a chusasiri zisara ozioma n'ebe niile ha gbagara. 5 Filip gara n'otu obodo di na Sameria kwusaara ndi no n'ebe ahụ ihe banyere Kraist. 6 Igwe mmadu gere nti n'ih Filip na-ekwu n'ih na ha huru oru iribama o ruru. 7 Mmuo ndi ahụ na-adighi ocha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadu puta. O gwokwara otutu ndi ahụ ha kpownuru akponwu na ndi ngwuro. 8 N'ih ya, onu di ukwu juputara n'obodo ahụ. 9 Ugbu a, kemgbe otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe turu ndi niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bu onye di ukwu. 10 Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya nti na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahụ a na-akpo ike di ukwu." 11 Ha na-ege ya nti oge niile n'ih na o na-eji ike mgbaasi ya na-eme ihe juru ha anya. 12 Ma mgbe ha kwenyere n'ozioa Filip dika o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisos Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyi ha. 13 Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agaharj n'ih ihe iribama na oru ebube niile Filip ruru, turu ya n'anya nke ukwu. 14 Mgbe ndi ozi no na Jerusalem nuru na ndi Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. 15 Mgbe ha bjaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmuo Nso. 16 N'ih na Mmuo Nso abiakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisos. 17 Mgbe Pita na Jon bikwasiri ha aka n'isi, ha natara Mmuo Nso. 18 Mgbe Saimon huru na a na-enye Mmuo Nso naani site n'aka ndi ozi bikwasiri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, 19 si, "nyekwanu m ike a. Ka onye obula m bikwasiri aka n'isi nata Mmuo Nso." 20 Ma Pita siri, "Gi na ego gi laakwa n'iyi. N'ih na i chere na i ga-eji ego zuta onyine Chineke. 21 I nweghi oke maobu ihe nketa n'oru a, n'ih na obi gi ezighi ezi n'ihu Chineke. 22 Si n'ajo omume gi chegharja, rjo Onyenwe anyi arirjo ma eleghi anya o ga-agbaghara gi echiche ojoo niile nke obi gi. 23 N'ih na ahuru m na i juputara n'obi ilu na i nokwa n'agbu nke ajo omume." 24 Saimon zara Pita si, "Biko, kpee ekpere roro m Chineke, ka ihe ndi a niile i kwuru, hapu ibiakwasim." 25 Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyi, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha nala ha zisara ozioma n'otutu obodo ndi Sameria. 26 Mgbe ahụ mmuọ ozi Onyenwe anyi gwara Filip si, "Gaa na ndia,

n'uzo ozara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzo ahụ bu ụzo ozara." 27 O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bu onye onozu, burukwa onyeisi ozi di mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanji ndi Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. 28 Mgbe o na-ala, o noduru ala n'ugboala ya, nke inyinye na-adokpughari, na-agu akwukwo Ajzaya onye amuma. 29 Mmuo Nso gwara Filip, "Gaa ugbo ahụ nso, sonyekwara ya." 30 Filip gara nso, nukwa ka o na-agu akwukwo Ajzaya onye amuma. O siri, "I na-aghota ihe i na-agu?" 31 O siri, "M ga-esi ahaa ghota, ma mmadu ezighi m?" O rioro Filip ka o rigota n'ugboala ahụ, soro ya nodu n'ime ya. 32 Mpaghara akwukwo nso o na-agu bu nke a, "E duuru ya di ka aturu gaa n'ebe a ga-egbu ya. Dika nwa aturu na-anọ nwayo n'ihu onye nakpacha ya aji, otu a ka o na-emegheghi onu ya. 33 N'onodu idi ala ya, e meghe ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-ako akuko banyere agburu ya? N'ihu na e sitere n'ua wepu ndu ya." 34 Onozu ahụ juru Filip, "Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bu ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka o bu banyere onye ozo?" 35 Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n'akuko akwukwo nso o na-agu koro ya akuko ozioma banyere Jisos. 36 Mgbe ha na-aga n'uzo, ha bjaruru ebe odo mmiri nta di. Onozu ahụ siri, "Lee, nke a bu mmiri. O di ihe ga-egbochi ime m baptizim?" 37 Filip siri, "O buru na i ji obi gi niile kwere, e nwere ike ime gi baptizim." Onozu ahụ siri, "Ekwere m na Jisos Kraist bu Okpara Chineke." 38 O kwuru ka a kwusi ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozu ahụ na Filip wudata banye n'ime mmiri ebe Filip no mee ya baptizim. 39 Mgbe ha sitere n'ime mmiri ahụ pta, ngwangwa Mmuo Onyenwe anyi sitere n'ebe ahụ wepu Filip, onye onozu ahụ ahukwaghị ya anya ozo; kama o gara n'ihu n'ije ya na-ahurikwa onu. 40 Ebe ozo a huru Filip bu n'Azotus. O jegharikwara n'obodo niile di n'ala ahụ, nakwusa ozioma ruo mgbe o bjaruru Sizaria.

9 Ma ugbu a, Sol, onye ume niile o na-ekupata bu naani iba mba na igbu ndi na-eso uzo Onyenwe anyi, gakuuru onyeisi nchujaja, 2 rjo ya ka o nye ya akwukwo ozi nke o gaeji jekwuru ndi ulo nzuko ndi Juu di na Damaskos, nke o gabu o hu onye obula na-eso Uzo ahụ ma ha bu nwoke ma ha bu nwanji, ka odokpuru ha n'agbu, kpugaa Jerusalem. 3 Mgbe o na-aga n'uzo, o bjaruru ebe di Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n'eluigwe chara ya gburugburu. 4 O dara n'ala, nu olu na-akpo ya oku, "Sol, Sol, ginj mere i ji na-akpagbu m?" 5 O siri, "I bu onye, Onyenwe anyi?" Olu ahụ zaghachiri, "Abu m Jisos onye i na-akpagbu. 6 Ugbu a, bilie, baa n'ime obodo, a ga-agwa gi ihe i na-aghaghị imezu." 7 Ndi ikom ha na ya so aga guzoro n'ebe ahụ, ma ha enweghi ike ikwu okwu. Ha nuru olu ahụ, ma ha ahughi onye obula. 8 Sol si n'ala bilie, ma n'agbanyeghi n'anya ya meghe emeghe, o dighi ihe o nwere ike ihu. Nke a mere na ha sekpuru ya n'aka dubata ya na Damaskos. 9 O hughu uzo ubochi ato, o nweghi ike iri nri maobu nuu ihe onu. 10 Otu onye nke naseso uzo ya no na Damaskos, a na-akpo Ananayas. Onyenwe anyi gwara ya n'ohu, "Ananayas!" O siri, "Lee m, Onyenwe anyi." 11 Onyenwe anyi gwara ya, "Gaa n'ulo Judas nke di n'okporozo Guzoziri Eguzo, juo ajuju banyere onye a na-akpo Sol, onye si Tasos, o no ugbu a na-ekpe ekpere. 12 O hula ohu na otu nwoke a na-akpo Ananayas na-abjakwute ya, ibikwasị ya aka n'isi ka o hu uzo." 13 Ma Ananayas zara,

"Onyenwe anyi, anula m akuko ihe ojojo niile nwoke a mere ndi nso gi bi na Jerusalem. 14 Ugbu a, o natara ikike n'aka ndisi nchujaja bia n'ebe a ka o jide ndi niile na-akpoku aha gi." 15 Ma Onyenwe anyi gwara ya, "Gaa, n'ihu na ahoputala m nwoke a ka o buru ngwa oru m, onye ga-ewegara mba ndi ozo, ndi eze na umu Izrel aha m. 16 Mu onwe m gaeosi ya udi ahuhu o na-aghaghị ita n'ihu aha m." 17 Ya mere, Ananayas garuru n'ulo ahụ, banyekwa n'ime ya. O bikwasiri aka ya n'isi Sol, si, "Nwana Sol, Onyenwe anyi Jisos, onye gosiri gi onwe ya n'uzo, zitere m ka i hukwa uzo ozo, ka i juputakwa na Mmuo Nso." 18 Otu mgbe ahụ, ihe dika akpirikpa sitere n'anya ya daputa, o bidokwara ihu uzo ozo. O biliri oto, e mee ya baptizim. 19 Mgbe o richara nri, o nwetakwara ike ya. Ya na ndi na-eso uzo Jisos noro na Damaskos otutu ubochi. 20 Ngwangwa, o bidoro ikwusa Jisos n'ulo nzuko na-asi, O bu Okpara Chineke. 21 O juru ndi niile nuru ya anya, ha na asi, "O bughị nwoke a bu onye ahụ na-emekpa ndi niile na-akpoku aha ahụ na Jerusalem? O bu na o bughị maka nke a ka o ji bia ebe a ikpurukwa ha kpugara ndisi nchujaja?" 22 Ma Sol gara n'ihu baa uba n'ike karja na ikwu okwu nke gbara ndi Juu bi n'obodo Damaskos ghari site n'uzo o siri gosi na Jisos bu Kraist ahụ. 23 Mgbe otutu ubochi gasiri ndi Juu gbara izu igbu ya. 24 Ma Sol choputara ihe ha zubere ime. Ehiehe na abali, ndi a no na-eche uzo niile e si apu n'obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. 25 Ma umuazu ya kunyere ya na nkata amanyere udo bufee ya n'ofe mgbidi nke obodo. 26 Mgbe o rutere Jerusalem, o galiri idinyere ndi naseso uzo Jisos no n'ebe ahụ, ma ha turu egwu. Ha ekwenyeghi na o ghola ezi onye na-eso uzo Jisos dika ha. 27 Ma Banabas duuru ya gaa n'ebe ndi ozi no. O koro ha akuko otu o siri hu Onyenwe anyi na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n'aha Jisos na Damaskos na-atughu egwu. 28 O soro ha na-agahari na Jerusalem. O na-ekwusakwa okwu n'aha Onyenwe anyi na-atughu egwu. 29 Ya na ndi Juu na-asu asusu Griik rurtakwara uka. N'ihu ya ndi a gbara izu igbu ya. 30 Mgbe ndi kwere ekwe nuru banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n'ebe ahụ zipu ya ka o laa obodo Tasos. 31 Mgbe ahụ, nzuko niile ndi no na Judja, Galili na Sameria, noro n'udo, guzosiekwa ike. Ha na-amuba n'onuogugu site n'itu egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmuo Nso. 32 Pita na-ejeghari n'etiti ndi kwere ekwe, o gwara leta ndi nso no n'obodo Lida. 33 N'ebe ahụ, o huru otu nwoke aha ya bu Ainius. Nwoke a anola n'ute orja afọ asato. O bu onye ahụ ya kponwuru akponwu. 34 Pita siri ya, "Ainius, Jisos Kraist agwoola gi. Bilie mezie ute gi." Ngwangwa, Ainius biliri oto. 35 Ndi niile bi na Lida na Sharon huru ya. N'ihu ya, ha nabatara Onyenwe anyi. 36 N'obodo Jopa, e nwere otu onye nwanji na-eso uzo ya, nke aha ya bu Tabita nke putakwara Dōkas na asusu Griik. O juputara n'oru oma, na oru obi ebere n'ebe umu ogbenye no. 37 N'oge a, o rjara orja, nwuo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n'otu ime ulo di n'ulo elu. 38 Jopa dikwa nso na Lida. Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru na Pita no n'ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuo ozi ka a rjo ya, si, "Biko, ahapula ibjakwute anyi ngwangwa." 39 Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n'ulo elu n'ime ulo ahụ. Umụ nwanji niile di ha nwuru anwu no n'ebe ahụ nabe akwa, na-egosi uwe Dōkas duru ha mgbe o di ndu. 40 Pita chupuru ha niile n'ezị, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. O tughari chee ozu ahụ ihu si, "Tabita, bilie." O meghe anya

ya, ma mgbe ọ hụrụ Pita, o biliri, nọdụ ala. **41** O nyeere ya aka ka ọ kwurū ọto. Ọ kpọrọ ndị nso niile nọ n'ebe ahụ, ha na umụ nwanị ahụ di ha nwurū gosi ha na ọ dị ndụ. **42** A nūrū akukọ ihe a mere n'ebe niile na Jopa, nke mere ka ọtụtụ kwere n'Onyenwe anyị. **43** Ọ nọgidere na Jopa ọtụtụ ụbọchị. Ọ nọdurū n'ụlọ Saimon, onye ọrụ ya bụ idozi akpukpọ anụ.

10 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bụ Kōneliōs. O bụ ọchiagha na-elekota narị ndị agha si na mpaghara Itali. **2** Nwoke a na ezinaulo ya bụ ndị na-asopurū ma na-atukwa egwu Chineke. Ọ na-enyere ndị ogbenye aka na-ekpekpara Chineke mgbe niile. **3** Otu ụbọchị, n'ihe dịka elekere atọ nke ehiehie, ọ hūrū ọhụ ebe otu mmụọ ozi nke Chineke bjakwutere ya si ya, "Kōneliōs!" **4** Kōneliōs lekwasịrị ya anya n'egwu jụọ ya si, "Onyenwe m, ọ bụ gini?" Ọ siri ya, "Ekpere gi na onyinye gi nye ndị ogbenye e rutela dika ihe ncheta n'ihu Chineke. **5** Ugbu a, zie ndị ikom ka ha gaa n'obodo Jopa kpota otu onye aha ya bụ Saimon, onye a na-akpokwa Pita. **6** Ọ bụ ọbia n'ụlọ otu nwoke a na-akpọ Saimon, onye na-edozi akpukpọ anụ. Onye ụlọ ya di n'akukọ osimiri." **7** Mgbe mmụọ ozi ahụ gwara ya okwu puru, ọ kpọrọ ndị ohu ya abụọ na otu n'ime ndị agha na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke. **8** Mgbe ọ kochara ha ihe niile, ọ zigara ha Jopa. **9** N'echi ya, mgbe ha nọ nso n'ebe ahụ, n'ihe dịka elekere iri na abụọ nke ehiehie, Pita rigooro n'elu ụlọ ahụ ikpe ekpere. **10** Agụụ bidoro igu ya, ọ chọọ ihe ọ ga-eri. Ma mgbe a na-akwado nri, ọ hūrū ọhụ. **11** Ọ hūrū ka eluigwe meghe, hụkwa ihe dika akwa ọcha di obosara nke e sitere n'akukọ anọ ya na-ewedata n'ala. **12** Ihe di n'ime ya: bụ umụ anụmanụ di iche iche, ndi nwere ukwu anọ, ma anụ ndi na-akpụ akpụ n'ala na umụ nnunụ nke igwe. **13** Mgbe ahụ, ọ nūrū olu na-asi, "Pita bilie, gbuo ma riekwa." **14** Ma Pita siri, "Mba, Onyenwe m. Ọ dibeghi mgbe m riri ihe ọbula ruru aru maobu nke na-adighi ọcha." **15** Olu ahụ gwara ya nke ugboro abuo, "Akpolā ihe ọbula ihe ruru aru bụ nke Chineke mere ka ọ di ọcha." **16** Ihe a mere ugboro atọ, ngwangwa, e weghachikwara ya n'eluigwe. **17** Mgbe Pita nọ na-atule ihe ọhụ ahụ putara bụ nke gbakwara ya gharij, lee, ndi ikom ahụ Kōneliōs zipurū abiarutela kwusi n'onu ụzọ, na-aju ebe ụlọ Saimon di. **18** Ha kpọrọ oku iju ma Saimon onye a na-akpọ Pita ọ nọ n'ụlọ ahụ. **19** Ka Pita noriji na-atughari uche n'ihe ọhụ ahụ putara, Mmụọ Nso gwara ya, "Lee, mmadu atọ guzo n'onu ụzọ ugbu a. Ha chokwara ihu gi. **20** Bilie, rida jekwuru ha ngwangwa, enwela obi abuo i soro ha gawa, n'ihu na ọ bu m zitere ha." **21** Pita jekwuru ndi ikom ahụ, si, "Ọ bu m bu onye unu na-achọ, gini ka unu na-achoro m?" **22** Ha siri, "Ọ bu Kōneliōs onyeisi agha na-elekota narị ndi agha zitere anyi. Ọ bu onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke, burukwa onye ndi Juu niile na-asopuru. Mmụọ ozi di nso gwara ya ka ọ kpota gi n'ulo ya, inu ihe i nwere ikwu." **23** Ya mere, ọ kpobatarā ha n'ulo dika ndi obia. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ufodu ndi kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. **24** N'ubochi na-esota ya, ha bjaruru Sizaria. Kōneliōs noriji na-eche ha, ya na ndi ezinaulo ya, na ndi ikwu na ibe ya, na ndi enyi ya ọ kporo. **25** Mgbe Pita batara, Kōneliōs zutere ya, daa n'ala n'ukwu ya, kporo ya isi n'ala. **26** Ma Pita selitara ya elu si, "Bilie oto, mu onwe m bukwa mmadu." **27** Mgbe ha na-ekwurita okwu, ọ banyere n'ime ulo ma hu igwe mmadu ka ha zukotara. **28** Ọ siri ha, "Unu maara nke

oma na ọ bu ihe megidere iwu na onye Juu na onye mba ozo ga-enwe mmekorita maobu gaa leta onye mba ozo. Ma Chineke ezila m na m ekwesighi ikpo mmadu obula onye ruru aru maobu onye na-adighi ọcha. **29** N'ihu nke a, ọ bu ya mere m jiri bia mgbe akporo m na-ajughi ajuju. Ma ka m juo ugbu a ihe mere unu ji kporo m?" **30** Kōneliōs siri, "N'ubochi anọ gara aga, mgbe m nọ na-ekpe ekpere n'oge ehiehie n'ulo m, n'ihe dika elekere atọ, na mberede, ahuru m nwoke yi uwe na-enwu ọcha ka o guzoro n'ihu m. **31** Ọ siri, Kōneliōs, 'Chineke anula ekpere gi ma chetakwa onyinye i na-enye ndi ogbenye. **32** Ziga n'obodo Jopa n'ulo otu nwoke a na-akpọ Saimon, onye na-edozi akpukpọ anu. O bi n'akukọ osimiri.' N'ebe ahụ ha ga-ahukwa otu onye obia aha ya bụ Saimon a na-akpọ Pita. **33** Ọ bụ n'ihu nke a ka m ji mee ngwangwa zie ka a kporo gi. Ọ di mma na i bjara. Ugbu a, anyi niile ezukotala n'ebe a n'ihu Chineke inuru ihe niile Onyenwe anyi choro ka i gwa anyi." **34** Mgbe ahụ Pita meghe onu ya si, "Ugbu a, aghotala m n'ezie na Chineke abughi onye na-ele mmadu anya n'ihu. **35** Kama n'ime mba obula, onye obula na-atu egwu ya na onye na-aru ọrụ ezi omume ka ọ na-anabata. **36** Unu maara ihe banyere ozioma ahụ ọ zigaara ndi Izrel niile, nke na-ako akuko ozioma nke udo site na Jisọs Kraist onye bu Onyenwe anyi n'ihe niile. **37** Okwu ahụ gbasara n'ala Judia niile, malite na Galili mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. **38** Otu Chineke si were Mmụọ Nso na ike wukwasị Jisọs onye Nazaret dika mmanu, na otu o si jegharja na-eme mma na-agwokwa ndi niile ekwensu na-emekepa ahụ, n'ihu na Chineke nonyeere ya. **39** "Anyi bu ndi akaebe ihe niile o mere n'ala ndi Juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site n'ikpogide ya n'elu obe. **40** Ma Chineke mere ka o si n'onwu bilite mgbe ubochi ato gasiri. E mekwara ka ndi mmadu hu ya anya. **41** Ọ bughị mmadu niile kama ọ bu naani anyi ndi Chineke hoputara, dika ndi akaebe, ndi soro ya rie ma nuokwa mgbe o si n'onwu bilie. **42** O nyere anyi iwu ka anyi gaa zisaa ozioma n'ebe niile, ikowa na ọ bu ya ka Chineke hoputara jbu onye ikpe nke ndi di ndu na ndi nwuru anwu. **43** Ndi amuma niile gbara ama ihe banyere ya na onye obula nke kweere na ya gwaweta mbaghara mmehie site n'aha ya." **44** Mgbe Pita nọ na-ekwu okwu, Mmụọ Nso bjakwasiri ndi niile nuru okwu a. **45** Nke a juru ndi e biri ugwu n'etiti ndi kwere ekwe soro Pita bia anya otu e siri mee ka ndi mba ozo nata onyinye Mmụọ Nso ahụ. **46** N'ihu na ha nuru ka ha na-ekwu okwu n'asusu di iche iche na-etokwa Chineke. Mgbe ahụ Pita juru, **47** "Ọ di onye puru igbochi anyi ime ndi a baptizim. Ndi natara Mmụọ Nso di ka anyi onwe anyi?" **48** N'ihu nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisọs Kraist. Ha roro ya ka ọ nonyere ha ubochi ole na ole.

11 Ndi ozi na umunna ndi bi na Judia niile nuru na ndi mba ozo anabatala okwu Chineke. **2** Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndi kwere ekwe e biri ugwu tara ya uta, **3** na-asi, "Gini mere i ji gakwuru ndi a na-ebighi ugwu soro ha rie ihe?" **4** Pita kwawara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asi. **5** "Otu ubochi, mgbe m nọ n'obodo Jopa, ahuru m ohu n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ohu a, ahuru m ihe yiri akwa ọcha di obosara nke e sitere n'akukọ anọ ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatara ya n'ihu m. **6** N'ime ya, ahuru m anumanu ndi nwere ukwu anọ, na anu ohia, na anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunụ nke eluigwe. **7** Mgbe ahụ,

anurū m olu gwara m sị, ‘Pita, bilie, gbuo ma riekwa.’ **8** “Ma asiri m, ‘Mba, Onyenwe m, ọ dibeighi mgbe ihe na-adighi ọcha maobu ihe ruru aru bara m n’onu.’ **9** “Olu ahụ siri n’eluigwe zaghachi nke ugboro abuo, ‘Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka ọ di ọcha.’ **10** Nke a mere ugboro ato, ma emesja dolie ha niile laa n’eluigwe. **11** “N’otu oge ahụ, ndi ikom ato ndi e zipuru site Sizaria ikpo m bjarutere kwusi n’onu uto n’ulo ebe m no. **12** Mmuo Nso gwara m ka m ghara inwe obi abuo isoro ha na-akpaghi oke obula. Mmadu isii ndi a n’etiti umunna anyi sokwa m, bjarute n’ulo nwoke ahụ. **13** O gwara anyi otu o si hu mmuo ozi n’ulo ya, onye siri, ‘Ziga ndi ozi jee Jopa ka ha kpota Saimon onye a na-akpo Pita. **14** O ga-ewetara gi ozi nke a ga-esite na ya zoputa gi n’ezinalo gi niile.’ **15** “Mgbe m ka kpuru okwu ahụ n’onu, Mmuo Nso bjakwasiri ha di ka o siri bjakwasiri anyi na mbu. **16** Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru si, ‘Jon ji mmiri mee unu baptizim, ma a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim.’ **17** Ya mere, ọ buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyi mgbe anyi kweere n’Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye ka m bu iguzogide Chineke?” **18** Mgbe ha nuru nke a, ha agaghị n’ihu n’iru ọka kama ha toro Chineke, na-asi, “N’ezie, Chineke enyela ohere ka ọ buladi ndi mba ozo chegharia baa na ndu.” **19** Ugbu a, ndi ahụ niile gbasasiri n’ihi mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tugburu Stivin na nkume, jeruru akuku Fonisia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naani n’etiti ndi Juu. **20** Ma otu o di, ufodu n’ime ndi ikom ndi ahụ sitere n’akuku Saipros na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndi Griik ozioma banyere Onyenwe anyi Jisos. **21** Onyenwe anyi goziri mgbalị ha niile. N’ihi na otutu mmadu cheghariri kwere n’Onyenwe anyi. **22** Mgbe nzuko di na Jerusalem nuru ihe ndi a, ha zipuru Banabas ka ọ ga Antiok. **23** Mgbe o rutere, hu ihe amara Chineke ruru n’etiti ha. **24** O nuriri onu, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile nogide n’ime Onyenwe anyi. **24** O bu ezigbo mmadu, onye juputara na Mmuo Nso na okwukwe. O nwekwara okwukwe di ebube, n’ihi ya otutu mmadu chegharikwara bjakwute Onyenwe anyi. **25** Emesja, ọ gara Antiok obodo Tasos icho Sol. **26** Mgbe ọ chputara ya, o duuru ya bja n’Antiok. Ihe ha ka otu afo, ka ha na-ezuko n’ulo choochi na-akuziri otutu igwe mmadu ihe. O bu n’ime Antiok ka e buru uto kpo ndi na-eso uto ya ndi Kraist. **27** N’oge ahụ, ndi amuma sitere na Jerusalem biliruru Antiok. **28** Otu onye n’ime ha a na-akpo Agabos biliri oto buo amuma site n’ike Mmuo Nso banyere oke unwu ga-abjakwasị uwa niile. Amuma a mezukwara n’oge Klodios na-achi. **29** Ndi na-eso uto ya kwekoritara itukota na iziga onyinye di iche iche nye ndi kwere ekwe no na Judia. Onye obula nyekwara ihe di ka o nwere ike. **30** Ha mere nke a, ha zigara ndi okenye ihe ha tukotara, site n’aka Banabas na Sol.

12 N’oge ahụ, eze Herod jidere ufodu ndi so na choochi buru n’obi ikpagbu ha. **2** O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jon. **3** Mgbe ọ chputara na omume ya toro ndi Juu uto, ọ gara n’ihu jidekwa Pita. Nke a mere n’oge mmemme Achicha Ekoghi eko. **4** Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n’ulo mkporo ebe o mere ka ndi agha chee ya nche, ndi agha anọ n’otu oge, ndi agha anọ ozo n’oge nke ozo. Ebumnobi ya bu ikpoputa ya n’ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri. **5** Mgbe e debere Pita n’ulo mkporo, nzuko

esepughi aka n’ikpe ekpere n’ihi ya nye Chineke. **6** Ma n’abalị na-esota ubochi ahụ Herod ga-akpuputa ya, Pita no n’ura n’etiti ndi agha abuo, e jiri eriri igwe kee ya n’ukwu n’aka, ma ndi nche ozo nokwa n’onu uto na-eche ya nche. **7** Na mberede mmuo ozi Onyenwe anyi bjara guzoro n’ebe ahụ, ihè nwukwara n’ime ulo mkporo ahụ. O kuturu Pita aka n’akuku si, “Ngwangwa, bilie oto!” Eriri igwe ahụ dapuru n’aka ya. **8** Mmuo ozi ahụ siri ya, “Yiri uwe gi na akpukpoukwu gi.” O mere otu ahụ, Mmuo ozi ahụ gwakwara ya, “Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m.” **9** Pita sooro ya n’azu, o chere na ọ na-ahụ ohi, ma ọ mataghi na ihe mmuo ozi ahụ na-eme bu ezie. **10** Ha gafere ndi nche nke mbu na nke abuo rute n’onu uto e si abanye n’ime obodo, nke bu onu uto igwe. Onu uto igwe ahụ meghekwa n’onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n’ama nke ozo, ngwangwa mmuo ozi ahụ hapuru ya. **11** Mgbe ahụ kwa ka Pita ghotara ihe niile mere. O kwuru, “Ugbu a, amatala m n’ezie, na Onyenwe anyi ezitela mmuo ozi ya, ka ọ bja zoputa m site n’aka eze Herod na ihe niile ndi Juu na-atu anya ya. Ugbu a ọ naputakwala m site n’ochicho ojo niile nke ndi Juu.” **12** Mgbe ọ ghotara ihe merenu, ọ gwara n’ulo Meri nne Jon onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadu zokotarari na-ekpe ekpere. **13** Mgbe ọ kuru aka n’onu uto ama, otu odibo nwanji aha ya bu Roda bjara ka o zaa ya. **14** Mgbe ọ nuru olu Pita, onu juru ya obi nke mere na ọ gbaara oso laghachi azu n’emeghegi uto. O gara tisa, “O bu Pita no n’onu uto!” **15** Ha siri ya na ọ na-ekwu okwu di ka onye uche ya na-ezughị oke. Mgbe ọ nogidesiri ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, “O ghaghi i bu mmuo ozi ya.” **16** Ma Pita nogidere na-aku aka n’uto. Mgbe ha meghere uto hu ya, ọ gbagwojuru ha anya. **17** O feere ha aka ka ha mechie onu. O koro ha otu Onyenwe anyi si duputa ya site n’ulo mkporo. O gwara ha, “Meehu ka Jemis na umunna anyi niile mata ihe ndi a.” O puru gawa ebe ozo. **18** N’isi ututu echi ya, oke ogbaaghara di n’etiti ndi agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. **19** Mgbe Herod chogharichara ya ma ọ chotaghi ya, ọ juru ndi nche ahu ajuju di iche iche. N’ikpeazu ọ nyere iwu ka e gbuo ha. Emesja ọ hapuru Judia ga Sizaria nodu n’ebe ahụ. **20** N’oge ahụ Herod na-eweso ndi Taja na Sajdon iwe, ha zipuru ndi ozi ha izute ya. Ha buru uto mee ka ha na Blastos buru enyi, onye eze tukwasiri obi nke na-elekotakwa ime ulo ndina eze anya. Ha riro ya ka udo diri, n’ihi na a na-esi n’obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. **21** N’ubochi nzuko ahụ, Herod gbokwasiri uwe ndi eze ya nokwasị n’ocheeze ya. O weere oke olu di iche gwa nzuko ahụ niile okwu. **22** Igwe mmadu ahụ no na-eti mkpu, “Nke a abughi olu mmadu, ọ bu olu chi!” **23** N’otu oge ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti di egwu n’ihi na o nyeghi Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripiara ya ahụ, nke mere ka ọ nwuo. **24** Ma okwu Chineke gara n’ihu na-aba uba na-agbasakwa. **25** Mgbe ha rucharara oru ha, Banabas na Sol si Jerusalem loghachi. Ha kporo Jon onye a na-akpokwa Mak n’ije ha.

13 Ndi amuma na ndi nkuzi ufodu nokwa na nzuko di n’Antiok. Ufodu n’ime ha bu Banabas na Simion onye a na-akpo nwoke ojii, na Lusios onye Sirini, na Manaen (onye azulitekoru ya na eze Herod), na Sol. **2** Mgbe ha no na-efe Onyenwe anyi ofufe na-ebukwa onu, Mmuo Nso siri, “Kewaputaranu m Banabas na Sol, n’ihi oru ahụ nke m kporo ha.” **3** Ya mere, mgbe ha busiri onu kpekwa ekpere,

ha bikwasirj ha aka n'isi zipu ha. **4** Ebe Mmuo Nso zipuru ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ gbadaa Saipros. **5** Mgbe ha bjaruru Salamis, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu kwusaa okwu Chineke. Jon sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi. **6** Mgbe ha gazuchara obodo niile ndi ahụ mmiri gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye mgbaasi, onye Juu bu onye amuma ugha a na-akpo Ba-Jisos. **7** Ya na otu onye ochichi obodo, aha ya bu Sajis Polos no. O bu nwoke nwere oguguisi n'ebe o di ukwuu, o kporo Banabas na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. **8** Ma onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bukwa Elimas (n'ih i nke a bu aha ya ma asugharja ya) malitere igbochi ha site n'imeghari onyeisi ahụ anya ka o ghara inabata okwukwe ahụ. **9** Ma Sol, onye aha ya bukwa Pol, onye juputara na Mmuo Nso, legidere ya anya. **10** si, "Gị nwa ekwensu, juputara n'aghugho na n'ihe ojoo di iche iche. Gị onye iro nke ezi omume niile. O bu na i gaghi akwusi imeru uzo niile ziri ezi nke Onyenwe anyi? **11** N'ih i ya lee, iwe nke Onyenwe anyi ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghi enwe ike hu ihè nke anyanwu." N'otu oge ahụ, o hukwaghị uzo ozo. O malitere na-ebighari aka, na-achokwa onye ga na-edughari ya. **12** Mgbe onyeisi ahụ huru ihe mere, o kweere, n'ih i na o juru ya anya bu ozizi nke okwu Onyenwe anyi. **13** Pol na ndi otu ya ji ugho mmiri site na Pafos garuo Pega nke di n'ala Pamfilia. N'ebe a ka Jon hapuru ha laghachi Jerusalem. **14** Site na Pega ha gara ruo Antiq obodo nke di na Pisidia. N'ubochi izuikwe, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu nodu ala. **15** Mgbe a guputasi site n'akwukwo iwu na nke ndi amuma, ndjisi ulo ekpere ahụ zigara ya ozi, si, "Umunna anyi, o buru na unu nwere okwu igbaume nye anyi, biko kwunu ya." **16** Pol guzoro oto n'etiti ha feere ha aka ya, si, "Unu ndi Izrel na unu umunna m ndi mba ozo na-atu egwu Chineke. Geenu m nti. **17** Chineke nke Izrel hoputara nna nna anyi ha mee ha mba di ukwu n'oge ha no n'obodo Ijipt. O ji ike aka ya duputa ha site n'ala ahụ. **18** O nagidere ha iri afọ ano n'ime ozara. **19** O bibiri mba asaa di ukwuu n'ime ala Kenan n'ih i ha, nyekwa ndi ya obodo a ka o buru nke ha. **20** Nke a bu ihe di ka narị afọ ano na iri afọ ise. "Mgbe nke a gasiri, o nyere ha ndi ikpe di iche iche ruo oge Samuel onye amuma. **21** Mgbe ahụ ha rioro ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Kish, onye si n'agburu Benjamin puta, onye chirj iri afọ ano. **22** Mgbe o wepusiri ya, o mere Devid ka o buru eze ha. O gbara ama banyere ya si, 'Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke di ka ochicho obi m nke si di. O bukwa onye ga-eme ihe niile m choro ka o mee.' **23** "Jisos onye si n'ezinaulo Devid puta ka Chineke wetaara Izrel Onye nzoputa ahụ bu Jisos, dika o kwere nkwa izite. **24** Ma tupu obijba ya, Jon ekwusala nye ndi Izrel banyere baptizim nke ncheghari. **25** N'oge Jon na-arusi oru ya, o na-asi, 'Onye ka unu chere na m bu? Abukwaghị m onye ahụ. Mba! Abughi m ya. Ma otu onye ahụ na-abia n'azu m, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya.' **26** "Ya mere, umunna m, ndi si n'agburu Ibrahim na ndi niile na-atu egwu Chineke, ozi nke nzoputa a dirj anyi niile. **27** Ndi bi na Jerusalem na ndi n'achị ha amataghi ya, nke ha ji aghotu okwu ndi amuma nke a na-aguputara ha kwa izu, bu n'ubochi izuikwe. Ma ha mere ka okwu ahụ mezuu, mgbe ha mara ya ikpe onwu. **28** O bu ezie na ha achotaghi ihe kwesiri onwu n'aka ya. Ma ha rioro Paillet ka o nye ike ka e gbuo ya. **29** Mgbe ha mezuru ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site n'elu obe, lie

ya. **30** Ma Chineke mere ka o si n'onwu bilie. **31** Ndi niile soro ya jegharja site na Galili ruo Jerusalem hukwara ya anya otutu ubochi. Ndi a bukwa ndi na-agba ama n'ihu ndi mmadu banyere ya. **32** "Anyi na-ezikwa unu ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndi nna nna anyi ha. **33** O mezuola ha nye anyi bu umu ha, site na-ime ka Jisos site n'onwu bilie, dika e dere ya n'akwukwo Abụ oma, "I bu okpara m, taa aburula m nna gi." **34** Ma banyere ime ka o site n'onwu bilie, ka o ghara ilaghachi n'ire ure ozo. Nke a bu ihe o kwuru, "Aga m emezuru gi nkwa nso ahụ niile m kwere Devid." **35** E dekwar ya n'ebe ozo n'abu oma, "I gakwaghị ahapu anu ahụ nke Onye gi di nso ka o hu ire ure." **36** "Mgbe Devid ruzuru oru Chineke choro ka o ruo n'ogbo ha, o nwuru, e likoo ya na ndi nna nna ya ha o rekwar ure. **37** Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'onwu bilite erekwaghị ure. **38** "Ya mere, umunna m, achoro m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie dikwa n'ime nwoke a, bu Jisos, anyi na-ekwusa nye unu. **39** A na-esite na ya guo onye obula kwere n'onye ezi omume o buladi site n'ih ndi ahụ niile nke iwu Mosis na-apughi igu unu di ka ndi ezi omume. **40** Lezieni anya ka ihe niile ndi amuma kwuru ghara idakwasị unu. **41** "Lee, unu ndi na-akwa emo, noronu na mgbagwoju anya ma lakwanu n'iyi. N'ih i na agaje m ime otu ihe n'ubochi unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, o buladi na mmadu koro unu maka ya." **42** Mgbe Pol na Banabas na-apu, ndi mmadu rioro ha ka ha bjakwa n'izu uka ozo gwa ha okwu gbasara ihe ndi a. **43** Mgbe a gbasara nzuko ahụ, otutu ndi Juu na ndi mba ozo na-atu egwu Chineke sooro Pol na Banabas, ndi gwara ha okwu, riosiekwa ha ike ka ha nagide n'amara Chineke. **44** N'ubochi izuikwe ozo ahụ, otutu ndi bi n'obodo ahụ putara inuru okwu Onyenwe anyi. **45** Mgbe ndi Juu huru igwe mmadu ndi a, obi ha juputara n'ekworo, ha bidokwara ikwu okwu ojoo megide okwu niile Pol na-ekwu. **46** Ma Pol na Banabas kwuru okwu na-asoghị anya si, "O di mkpa na anyi buuru uzo gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe o bu na unu juru inabata ya, na-echekwa na unu ekwesighi inweta ndu ebighi ebi, lee, anyi ga-agakwuru ndi mba ozo. (aiōnios g166) **47** N'ih i na nke a bu ihe Onyenwe anyi nyere anyi n'iwu, "Emeela m ka unu buru ihè nye ndi mba ozo, ka i nwee ike weruo nzoputa n'ebe niile uwa soturu." **48** Mgbe ndi mba ozo nuru ihe ndi a, obi toro ha utu, ha sopukwara okwu nke Onyenwe anyi. Ya mere ndi niile a hoputara inweta ndu ebighi ebi bu ndi kwenyerenu. (aiōnios g166) **49** Ya mere okwu Onyenwe anyi gbasara ruo ebe niile n'obodo ahụ. **50** Mgbe ahụ, ndi Juu kpaliri obi otutu umu nwanyi na-atu egwu Chineke ndi onodu ha di elu, na ndi ikom ndi nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru mkpagbu megide Pol na Banabas si otu a, chupu ha site n'obodo ahụ. **51** Ha tichapuru aja di n'ukwu ha ka o buru ihe ido aka na nti mmegide ha. Ha hapuru obodo ahụ gaa Aikoniom. **52** Ma ndi na-eso uzo ya juputakwara n'onu na n'ike nke Mmuo Nso.

14 N'obodo Aikoniom, Pol na Banabas banyekwara n'ulo nzuko ndi Juu, kwuo okwu n'uzo puru iche nke mere n'otutu mmadu, ndi Juu na ndi mba ozo kwenyekwara. **2** Ndi Juu, ndi na-anabataghi okwu ahụ, kpaliri ndi mba ozo mee ka mkpuruobi ha joo njo megide umunna. **3** Otu o di, ha nogidere n'ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyi na-atughị egwu obula. Onye nke gosikwara na o bu okwu amara ya ka ha na-ekwu site n'inye ha ike iru oru iribama na oru ebube di iche iche. **4** Ma ndi obodo

ahụ kewara abụọ, ụfọdụ n'ime ha dinyere ndị Juu. Ụfọdụ dinyekwara ndị ozi. **5** Mgbe ndị mba ọzọ, na ndị Juu, ha na ndị ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tọkwara ha nkume. **6** Ndị ozi ahụ matara nzube ha site n'ebe ahụ gbaụ ọsọ gbaruo n'akụkụ Laikonia, gbaba n'ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndị ọzọ ndị dị n'akụkụ ebe ahụ. **7** N'ebe ahụ, ha gara n'ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. **8** N'obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwuro site n'oge a mụrụ ya. Nwoke a ejibeghị ụkwụ ya abụọ gaa ije mgbe ọbụla. **9** O gere ntị mgbe Pọl na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwọọ ya, **10** were oke olu sị, "Guzoro n'ụkwụ gi abụọ." Nwoke ahụ wuliri elu malite iga ije. **11** Mgbe igwe mmadụ ahụ hūrụ ihe Pọl mere, ha tiri mkpu n'asụsụ Laikonia sị, "Ndị a bụ chi biakwutere anyị n'ụdịdị mmadụ." **12** Banabas ka ha kpọrọ Zeus ma kpọkwa Pọl Hamis n'ihu na ọ bụ ya bụ onye ọka okwu. **13** Onye nchụaja Zeus, nke ụlọ arụsị ya dị nso n'ihu obodo, kpụtara oke ehi wetakwa okoko osisi dị iche iche. Ya na igwe mmadụ ahụ chọrọ ichụ aja nye ha n'ọnụ ọzọ ama ha. **14** Mgbe ndị ozi ahụ, Banabas na Pọl nūrụ ihe ndị a, ha dọwara uwe ha, gbara ọsọ jekwuru igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu, **15** na-asị, "Ndị ikom, gini ka unu na-achọ ime? Lee, anyị bụkwa mmadụ dị ka unu. Ọ bụ ozioma ka anyị wetaara unu. Anyị chọrọ ka unu site n'isọpuru ihe ndị a na-abaghị uru, biakwute Chineke dị ndụ. Onye kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri na ihe niile dị n'ime ha. **16** N'oge gara aga, ọ hapuru mba niile ka ha na-eme ihe masiri ha. **17** N'agbanyeghị nke a ọ hapughị i debere onwe ya ihe ndị ga-agbara ya akaebe, site n'oru ọma ya niile. Dị ka inye unu mmiri ozuzo site n'eluigwe, na mkpuru nke ala n'oge ha. Ọ na-enyekwa unu nri na-emekeka ka obi na-atọ unu uto." **18** N'agbanyeghị okwu ndị a, ọ rara ha ahụ igbochi igwe mmadụ ahụ ichuru ha aja. **19** Ma ndị Juu sitere n'Antiok na Aikoniom bjara kpalie obi igwe mmadụ ahụ. N'ihu ya, ha turu Pọl nkume, dọkpuru ya puo n'obodo, chee na ọ nwuola. **20** Ma mgbe ndị na-eso ụzọ bjara gbaa ya gburugburu, o bilitere, laghachikwa n'ime obodo ahụ. Ma n'echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi. **21** Ha zisasiiri ozioma n'ime obodo ahụ, nke mere ka otutu mmadụ buru ndị na-eso ụzọ ya. Ha laghachiri n'obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. **22** N'ebe ahụ ha gbara ndị na-eso ụzọ ume kasiekwa ha obi sị ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha siri, "Anyị ga-agabiga otutu mkpagbu dị iche iche tupu anyị abaa n'alaeze Chineke." **23** Mgbe ha hoputachara ndị okenye n'ime nzuko niile. Ha sitere n'obu ọnụ na ekpere tinye ha n'aka Onyenwe anyị, bụ onye ha kwenyere na ya. **24** Ha sitere n'akụkụ Pisidia garuo Pamfilia. **25** Mgbe ha zisachara ozioma n'obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia. **26** Site n'ebe ahụ, ha sooro ugbo mmiri jeruo Antiok bụ ebe a nọ nyefee ha n'amara Chineke n'ihu ọrụ ndị a ha ruzuru. **27** Mgbe ha bjaruru, ha kpokotara nzuko kowara ha ihe niile Chineke sitere n'aka ha mee, na otu o siri meghe ọnụ ụzọ nke okwukwe nye ndị mba ọzọ. **28** Ha na ndị na-eso ụzọ nogidere n'ebe ahụ ruo oge dị anya.

15 Ụfọdụ ndị ikom sitere Judia bja malitere izi umunna ozi, "Ọ buru na e bighi unu ugwu dika Mosis nyere n'iwu, a pughi zoputa unu." **2** Ha na Pọl na Banabas rurjtara uka nke ukwu. N'ihu nke a, ha kpebiri ka Pọl na Banabas, na ụfọdụ ndịisi ndị ọzọ soro gaa Jerusalem hụ ndị ozi na ndị okenye nke nzuko maka okwu a. **3** Nzuko ahụ zipuru ha

n'uzo ha, mgbe ha sitere Fonia na Sameria na-agafe, ha koru otu ndị mba ọzọ siri chegharja. Nke a wetara ndị niile kwere ekwe oke onu di ukwu. **4** Mgbe ha bjaruru Jerusalem, nzuko, ndi ozi na ndi okenye nabatara ha, ha kokwara ha ihe niile Chineke sitere n'aka ha mee. **5** Ma ufodu ndi kwere ekwe si n'otu ndi Farisii biliri na-ekwu si, "Na o di mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis." **6** Mgbe ahụ, ndi ozi na ndi okenye zukotara itule okwu a. **7** Mgbe ha no tulegide okwu ahụ ruo oge di anya, Pita guzoro oto si ha, "Umunna m, unu niile maara na site na mbu Chineke hoputara m site n'etiti unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndi mba ọzọ ka ha niile, bna kwerekwa. **8** Chineke a, onye maara obi mmadu niire gbaara ha akaebe site n'inye ha onyinye Mmuo Nso dika anyi si nata ya na mbu. **9** O gosighi na o nwere ihe di iche n'etiti anyi na ha. N'ihu na o mere ka obi ha di ocha site n'okwukwe. **10** Ugbu a, gini mere unu ji anwa Chineke onwunwa site na-itinye n'olu ndi na-eso ụzọ ya ibu arọ nke anyi maobu nna nna anyi ha na-enweghi ike idokpu? **11** Mba, anyi kwenyere na o bu site n'amara nke Onyenwe anyi Jisos ka a ga-eji zoputa anyi, dika a ga-esi zoputakwa ha." **12** Mmadu niile noduru nwayo, ha bidoro ige nti n'akuku Banabas na Pọl na-akoro ha banyere ihe iribama niile na oru ebube niile Chineke jiri ha ruo n'etiti ndi mba ọzọ. **13** Mgbe ha kwusiri okwu ndi a, Jemis siri, "Umunna m geenu nti. **14** Saimon akolara anyi otu Chineke si buru uzo lekota ndi mba ọzọ site na isite n'etiti ha hoputara onwe ya ndi gae-kwere na aha ya. **15** Nke a na okwu ndi amuma dakotara, dika e dere ya, **16** "Mgbe nke a gasiri, aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ulo ikwu Devid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugarikwa, aga m emekwa ka o guozie, **17** ka ndi foduru n'etiti mmadu nwe ike choo Onyenwe anyi, o buladi ndi mba ọzọ niile ndi a kpokwasiri aha m, ka Onyenwe anyi kwuru, onye na-emekeka ihe ndi a." **18** Nke a amaara site na mgbe ochie. (aiou g165) **19** "N'ihu nke a, mkpebi ikpe m bu nke a, ka anyi ghara isogbu ndi mba ọzọ loghachikwutere Chineke, **20** kama o kwesiri ka anyi degara ha akwukwo gwa ha si ha hapu iri nri obula e ji choro arusi aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anu a nyagburu anyagbu, maobu obara. **21** Site na mbu, Mosis nwere ndi na-ekwusa iwu n'obodo niile. A na-agukwa ya n'ulo nzuko n'ubochi izuikwe niile." **22** Mgbe ahụ, ndi ozi na ndi okenye, ha na nzuko niile, kpebiri ka a hoputa ndi ikom a ga-eziga Antiok ha na Pọl na Banabas. Ha hoputara Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sailas, ndi ndu so n'etiti umunna. **23** Ha nyekwara ha n'akwukwo ozi di otu a, Akwukwo a sitere n'aka ndi ozi, na ndi okenye ndi bu umunna unu. A na-edetara ya unu ndi sitere na mba ọzọ kwere bu ndi no n'Antiok, Siria na Silisia. Ekele. **24** E mere ka anyi mata na ufodu ndi otu anyi ebuterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi loo unu mmiri, na-emebi mkpurubi unu. Ma n'ezie, ha anataghi ike n'aka anyi ime nke a. **25** N'ihu nke a, anyi zukoro, sitekwa n'otu obi kpebie ihoputa ufodu ndi ikom na izitere unu ha, ha na ndi anyi huru n'anya, bu Pọl na Banabas, **26** ndi ikom werela ndu ha tunye n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist. **27** Ya mere, anyi na-ezite Judas na Sailas ndi ga-akwara unu n'ihu n'ihu, ihe anyi dere n'akwukwo a. **28** N'ihu na o bu ihe ziri ezi n'anya Mmuo Nso na n'anya anyi kwa, na o kwesighi ka anyi bokwasị unu ibu arọ karja ihe ndi a di mkpa. **29** Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe obula e jiri

chọọ aja nye arụsị, ya na iri anyị oᅇbula a nyagburu anyagbu, maᅇbọ ọbara. Kewapukwanu onwe unu site n'ikwa iko. Ọ buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma. Nnonu nke oma. 30 Ya mere, e zipuru ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokoro nzuko ahụ, ha nyere ha akwukwo ozi ahụ. 31 Mgbe ndi otu ogbako ahụ gusiri ya, ha nuriiri onu nke ukwu n'ihu agbamume ha natara. 32 Judas na Sailas, ndi ha onwe ha bu ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. 33 Mgbe ha nonyesiri ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. 34 Ma o masiri Sailas inotukwu n'ebe ahụ. 35 Pol na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi ozo kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi. 36 Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Pol gwara Banabas, "Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbali n'ebe ahụ." 37 Banabas chorọ ka ha na Jon onye a na-akpo Mak soro gaa. 38 Ma Pol echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ihu na o hapuru ha na Pamfilia. O sokwaghi ha jezuo ozi ha. 39 Iru uka daputara n'etiti ha siri ike mere na ha kewara. Banabas kporo Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. 40 Ma Pol horo Sailas, kporo ya gawa njem, mgbe umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. 41 O jehariri n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzuko no n'ebe ahụ ume.

16 Pol bjaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso uzo Jisos a na-akpo Timoti bi. Nne ya bu onye Juu burukwa onye kwere ekwe, ma nna ya bu onye Griik. 2 Umunna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. 3 Pol chorọ ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ihu ndi Juu bi n'akuku ebe ahụ, o biri ya ugwu n'ihu na mmadu niile maara na nna ya bu onye Griik. 4 Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akwara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. 5 Ihe ndi a niile mere ka nzuko sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'onuogu u kwabochi. 6 Ha gara mpaghara Frigia na Galeshja. Ma Mmuo Nso ekweghi ka ha kwusara ozioma n'akuku Eshja n'oge ahụ. 7 Mgbe ha ruru n'akuku obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akuku obodo Bitinia. Ma Mmuo Nso nke Jisos akwagideghị ka ha gaa. 8 Ka ha si n'akuku Misia gafee, ha batara Troas. 9 N'abal ahụ, Pol huru onu ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arịo ya si, "Bja na Masidonia nyere anyi aka." 10 Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iga Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpola anyi igbasara ha ozioma. 11 Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyi bjaruru Niapolis. 12 Site n'ebe ahụ anyi jeruru Filipai nke bu isi obodo di n'akuku mpaghara Masidonia burukwa otu akuku n'ebe ndi Rom na-achi. Anyi noduru n'ime obodo a otutu ubochi. 13 N'ubochi izuikwe, anyi sitere n'obodo ahụ gaa n'akuku osimiri ebe anyi choputara na ulo ekpere di. N'ebe a ka anyi no gwa umu nwanji ndi gbakoronu okwu. 14 Aha otu n'ime ndi inyom nuru okwu anyi bu Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azu ahia akwa e sijiri odo odo. O bukwa nwanji na-asopuru Chineke. Onyenwe anyi megheere obi ya, ige nti n'ihu Pol na-ekwu. 15 Ka e mesiri ya na ezinaulo ya baptizim, o rioro anyi na-asi, "O buru n'ezie na unu guru m dika onye kwesiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, batanu n'ulo m noro." Mgbe o kwagidesiri anyi ike, anyi sooro ya.

16 Otu ubochi, mgbe anyi na-aga n'ulo ekpere, anyi zutere otu nwaagbogho bu ohu, onye nwere mmuo igba afa. O na-ewetara ndi nwe ya ezigbo ego site n'igba afa. 17 Ma o sogidere anyi na Pol ebe obula anyi na-aga, na-eti mkpu n-asi, "Ndi a bu ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha bjara ikwuputara unu ihe banyere uzo nzoputa." 18 O mere nke a otutu ubochi. Ma site n'oke iwe, Pol baara mmuo ojoo ahụ bi n'ime ya mba si, "Eji m aha Jisos Kraist na-enye gi iwu si gi site n'ime ya putal!" Otu mgbe ahụ o siri n'ime ya puta. 19 Mgbe ndi nwe ya huru n'olileanya ha jii inweta ego akwusila, ha jidere Pol na Sailas dokpuru ha jekwuru ndisi obodo n'oma ahia. 20 Mgbe ha dutara ha n'ihu ndi na-ekpe ikpe ha siri, "Ndi ikom a bu ndi Juu ma ha etinyela ogbaaghara n'obodo anyi, 21 site n'ikuzi omenaala megidere iwu anyi, nke anyi bu ndi Rom na-enweghi ike inabata maobu mee." 22 Igwe mmadu sonyere imegide ha. Ndi ikpe nyere iwu ka a dowaa uwe, pjakwa ha ihe. 23 Mgbe ha pjachara ha ihe nke oma, a tanyere ha n'ime ulo mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke oma. 24 N'ihu nke a, o tanyere ha n'ime ime ulo mkporo, ebe o jiri otosi kegide ha n'ukwu. 25 N'etiti abali, mgbe Pol na Sailas na-ekpe ekpere na-abukwa abụ ito Chineke, ndi niile no n'ulo mkporo ahụ na-ege ha nti. 26 Na mberede, oke ala oma jijiji bidoro, nke mere ka ntala ulo mkporo ahụ maa jijiji. Ngwangwa, onu uzo ya niile megheere, udo igwe niile e jiri kee ndi mkporo topukwara. 27 Mgbe onyeisi nche ulo mkporo tetara n'ura ma h na onu uzo niile ghere oghe. N'ihu ya, o chere na ndi mkporo niile agbapula. Ya mere, o miputara mma agha ya choo igbu onwe ya. 28 Ma Pol tiri mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahụ. Anyi niile no n'ebe al!" 29 Onyeisi nche ahụ kporo ka eweta oku, o gbara n'ime, daa n'ukwu Pol na Sailas na-ama jijiji. 30 O kpoputara ha n'ezisi si, "Ndi nwe m, ginji ka m ga-eme ka a zoputa m?" 31 Ha siri, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisos, a gazoputa gi na ezinaulo gi niile." 32 Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndi niile no n'ezinaulo ya okwu nke Onyenwe anyi. 33 N'otu elekere ahụ, n'abal ahụ, o sachara onya ha. N'atufughi oge, ha mere ya na ezinaulo ya baptizim. 34 O kpoatara ha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaulo ya nuriiri onu n'ihu na o kwere na Chineke. 35 N'echi ya, ndi ikpe ahụ zitere ndi uweojii si, "Hapunu umu nwoke ahụ ka ha laa." 36 Onyeisi ulo mkporo ahụ gwara Pol, si, "na ndi ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbu a putanu. Unu laanu n'udo." 37 Ma Pol siri ha, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughi uzo kpee anyi ikpe. Emesia ha tanyere anyi n'ulo mkporo. Anyi bu diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzuzo. O kwesiri ka ha bja n'onwe ha kpoputa anyi." 38 Ndi uweojii ahụ gara gwa ndi ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nuru na ha bu diala na Rom, ha turu egwu nke ukwu. 39 Ha bjakwutere ha riosie ha ariri ike. Ha kpoatakara ha, rijo ha ka ha hapu obodo ahụ. 40 Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara n'ulo Lidia. N'ebe ahụ ka ha zutere umunna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ puo.

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bjaruru obodo Tesalonajka, ebe ulo nzuko ndi Juu di. 2 Pol bakwuuru ha, dika o na-eme oge niile. O nonyere ha izu uka ato, ya na ha na-atughari uche n'akwukwo Nso, 3 na-akwara ha na-edokwa ha anya na o di mkpa na Kraist gahụ ahụhụ, ma sitekwa n'onwu bilie. O siri, "Jisos a, nke m

otutu ubochi, Pol sirji ndi kwere ekwe no n'ebe ahụ ka ha nodunụ nke oma, ma si n'ebe ahụ banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwaara ya gaa. N'obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agiri isi ya, n'ihu nkwa o kwere. **19** Mgbe ha rutere Efesos, o hapuru ha n'ebe ahụ, ma o bu uzọ banye n'ulo nzuko ebe ya na ndi Juu nwere mkparita uka. **20** Ma mgbe ha rjoro ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. **21** Mgbe o na-ahapu, o sirji ha, "O buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ozo." Emesja o banyere n'ugbo hapu Efesos. **22** Mgbe o kwusiri na Sizaria, o gara leta chqochi di n'ebe ahụ kelee ha. Emesja, o gara n'ihu ruo Antiok. **23** Mgbe o nosiri nwa oge nta n'ebe ahụ, o sitere n'ebe ahụ puo jeharja n'akuku obodo Galeshia na Frigia na-agba ndi na-eso uzọ ahụ ume. **24** Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria bjara na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwo Nso nke oma. **25** Nwoke a natara ozizi banyere uzọ Onyenwe anyi. O sitekwara n'inu oka nke obi kuzie nnoo ihe ziri ezi banyere Jisos. Ma ihe o maara bu naani ihe gbasara baptizim Jon mere. **26** Ma o nogidesiri ike na-ekwuwa okwu n'ulo nzuko. Mgbe Prisila na Akwila nuru okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ulo, were nwayo kowaara ya ihe niile banyere uzọ Chineke. **27** Mgbe o zubere iga obodo Akaja, ndi umunna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso uzọ Onyenwe anyi no n'ebe ahụ akwukwo ka ha nabata ya. Mgbe o bjaruru, Onyenwe anyi sitere n'aka ya mee ka amara ya baa uba n'ebe ndi kwere ekwe no. **28** N'ihu na n'ihu ndi mmadu niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ozo na iru uka niile nke ndi Juu. O gosiri ha site n'akwukwo nso na Jisos bu Kraist ahụ.

19 Mgbe Apolos no na Korint, Pol sitere uzọ nke n'ime elu ala bjarute Efesos. N'ebe ahụ, o huru ufodu ndi na-eso uzọ ahụ, **2** si ha, "Unu natakware Mmuo Nso mgbe unu kweere?" Ha sirji ya, "Mba, anyi anubeghi na o nwere ihe dika Mmuo Nso." **3** Ya mere, o sirji, "Gini ka unu kwanyere n'ime ya mgbe e mere unu baptizim?" Ha sirji, "Baptizim nke Jon." **4** Mgbe ahụ, Pol sirji, "Baptizim Jon bu nke gbasara ncheghari site na mmehie, na-agwa ndi mmadu ka ha kwere n'onye ahụ na-eso ya na-abia, nke bu, ikwere n'ime Jisos." **5** Mgbe ha nuru nke a, e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisos. **6** Mgbe Pol bikwasiri ha aka ya abuo n'isi, ha natara Mmuo Nso. Ha kwukwara okwu n'asusu di iche iche, bukwaa amuma. **7** Ha niile ruru ndi ikom iri na abuo. **8** O banyere n'ulo nzuko ahụ ma were nkwuwa okwu, na iru uka n'ebe o doro anya gwasio ha okwu ike banyere alaeze Chineke. O bu onwa ato ka o were ya ime nke a. **9** Ma ufodu n'ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ozo megide Uzọ ahụ n'ihu ogbako ahụ niile. Ya mere, o sitere n'ebe ha no puo, kporkwa ndi na-eso uzọ ahụ, ha na-akparita uka kwa ubochi n'ulo ogbako Tiranos. **10** Ihe ndi a gakwara n'ihu afo abuo. Ndi niile bi na Eshia nukwara ozioma Onyenwe anyi. Otutu n'ime ha bu ndi Juu, ma ndi ozo bu ndi Griik. **11** Chineke sitere n'aka Pol ruo otutu oru ebube puru iche. **12** Nke bu nawere ufodu n'ime akpisi maobu ichafo na akwa mgbochi nke meturu ya n'ahu na-atukwasị n'ahu ndi orja, aha a dikwa ha ike. E sitekwara na ya chupu mmuo ozo. **13** Ufodu ndi Juu dikwa ndi na-eghari n'obodo di iche iche na-achupu mmuo ozo n'ime mmadu. Ha chokwara ime nke a n'aha Onyenwe anyi Jisos na-asi, "E ji m aha Jisos, onye Pol na-

ekwusa na-onye unu iwu ka unu site n'ime ya puta." **14** Ndi na-eme ihe di otu a bu umu asaa nke Skiva, onyeisi nchajja, bu onye Juu. **15** Mmuo ozo ahụ zara ha si, "Amaara m onye Jisos bu, amakwaara m onye Pol bu, ma unu onwe unu, unu bu ndi ole?" **16** Nwoke ahụ mmuo ozo na-achị makwasiri ha, tie ha ihe nke ukwu, mee ka ha gbaa oso. Ha gbara oto gbanu n'ulo ahụ. Ha merukwara ahụ. **17** Akuko banyere ihe ndi a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahụ, ndi Juu na ndi Griik ufodu nukwara ihe ndi a. Oke egwu jidekwara ha. N'ihu nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyi Jisos daa uda n'ebe niile. **18** Otutu ndi kwenyerenu bjara na-ekwuputa omume ozo ha niile, n'ihu mmadu niile. **19** Otutu n'ime ndi na-agwo ogwu mgbaasi buputara akwukwo niile ha ji na-eme mgbaasi, kpo ha oku n'ihu mmadu niile. Akwukwo niile a kpoko oku n'ubochi ahụ ga-eru ego ruru puku olocha iri ise. **20** Ya mere, okwu Onyenwe anyi toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adikwa ire. **21** Mgbe ihe ndi a gasiri, Pol kpebiri n'ime mmuo ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu o bjaruru Jerusalem. O sikwara "na ya aghaghi ijuru Rom n'ogwugwu ije ya niile." **22** O zipuru ndi na-enyere ya aka, bu Timoti na Erastos ka ha buru uzọ jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge. **23** Ma o bu n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Uzọ ahụ. **24** Otu onye uzu na-agbaze olocha, aha ya bu Dimitrios, onye ji olocha na-akpu ulo arusi ala ahụ a na-akpo Artemis. O na-wetara ya na ndi uzu ibe ya ego n'ebe o hiri nne. **25** Nwoke a kpokotara ndi oru ya niile, na ndi ya na ha na-aruko otu oru, si, "Ndi ibe m, unu ma na o bu site n'oru nke a ka anyi si enweta akunuba anyi. **26** Unu niile ahula ma nukwa, otu nwoke a na-akpo Pol si rafuo otutu ndi mmadu site n'ime ka ha kwanye na chi obula e ji aka mee abughi chi. O bukwaghi naani n'Efesos kama o foduru ihe nta ka o buzi n'Eshia niile. **27** O bukwaghi naani na ihe ize ndi di banyere oru aka anyi nke a ga eleli kama tinyere nke a, ulo nke oke chi nwanyi bu Artemis agaghi enekwa nsopuru. Ya bu, chi nwanyi n'onwe ya bu onye a na-efe n'obodo Eshia niile nakwa n'elu uwa niile ka a ganapu nkwanye ugwu diri ya dika chi." **28** Ma mgbe ha nuru ihe ndi a, ha were oke iwe tie mkpu na-asi, "Atemis ndi Efesos di ukwu!" **29** Ogbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere n'ebe a na-eme ihe ileleanya, kpoputa Gaios na Aristakos ndi Masidonia, bu ndi ha na Pol na-aruko oru. **30** Pol choro ibakwuru igwe mmadu ahụ, ma ndi na-eso uzọ ahụ ekweghi ya. **31** Otu aka ahụ kwa, ufodu ndi enyi ya n'etiti ndi na-achị Eshia zigakwara ya ozi na-arjo ya ka o hapu ibanye n'ebe ahụ a na-eme ihe ileleanya. **32** Ugbu a, nzuko ahụ na-agba aghara, ufodu mmadu na-eti mkpu otu ihe, ndi ozo na-eti ihe ozo. N'ezie, otutu n'ime ha amatakaghi ihe ha jiri nodu n'ebe ahụ. **33** Ufodu ndi Juu n'ime ogbako ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru uzu. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe o choro igoro onwe ya n'ihu oha mmadu ahụ. **34** Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na o bu onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe dika ogologo awa abuo na-asi, "Atemis ndi Efesos di ukwu!" **35** N'ikpeazu, ode akwukwo nke obodo ahụ kwusiri igwe mmadu ahụ ime uzu. O kwuru, "Ndi ikom Efesos, o nwere onye na-amaghi na obodo Efesos bu obodo na-echekwa ulo ofufe Artemis, na oiyi ya nke si n'elugwe daa? **36** Ebe ihe ndi a adighi na ngoru, o di mkpa ka unu nodu nwayo, ghara imebi ihe obula n'echeghi echiche. **37** Lee ugbu a, ndi a unu kpotara n'ebe a

abughị ndị ohi, ndị na-ezuru ihe n'ogige chi anyị, maobu na-ekwuto eze nwanị arụsị anyị. **38** O buru na Dimitrius na ndị okpu ụzụ ibe ya nwere ihe obula megide ha, ha gaa n'uloikpe. Ndi na-ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. **39** Ma o buru na o nwere ihe ozo di iche unu chorọ ka e mee, a ga-edozi ya na nzuko nke ndi obodo na-eme n'uzo ziri ezi. **40** N'ih na egwu di, na-eghị anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyi ebubo na anyi na-ebute ogbaaghara. Anyi enweghị ojsia ziri ezi banyere ogbaaghara nke a." **41** Mgbe o kwuchara nke a, o gbasara ha.

20 Mgbe ogbaaghara ndi a kwusiri, Pol kpokwara ndi na-eso uzo ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nođu nke oma, o puru gawa Masidonia. **2** Mgbe o gagharichara n'akuku ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndi umunna ume, o bjaruru ala Griis. **3** O noro onwa ato n'ebe ahụ. Mgbe o chopotara na ndi juu agbaala ajo izu megide ya dika o na-ejikere iso ugbo mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si uzo Masidonia laghachi. **4** Sopata onye Boria bu okpara Piroş, na Aristakos, na Sekundus ndi si na Tesalonajka, na Gaios onye Debi na Timoti, na Tajkikos na Trofimos, ndi Eshja sokwa ya na-aga ije a. **5** Ndi a bu uzo gawa, na-eche anyi na Troas. **6** Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusiri, anyi banyere ugbo mmiri rute Filipai bjawkute ha na Troas n'ubochi nke ise. Anyi noro n'ebe ahụ ubochi asaa. **7** N'ubochi mbu n'izu uka, mgbe anyi zukoro inyawa achicha, Pol gwara ha okwu, ebe o na-akwado ila ma chi bo, o kwugidere okwu ruo n'etiti abali. **8** Otutu oriona dikwa n'ime onuolu ahụ di n'ulo elu ebe anyi zukoro. **9** Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos noduru ala n'ogherekuku, o bu onye oke ura bidoro itu dika Pol na-ekwu okwu ruo oge di anya. Mgbe o dara n'oke ura a, o sitere na n'ulo elu nke ato dapu, daa n'ala. Mgbe e buliri ya, o bu onye nwuru anwu. **10** Pol rituru n'ala selite ya elu jikuo ya. O siri ndi gbakoro n'ebe ahụ si, "Ka obi hapu ilo unu mmiri o di ndu." **11** O laghachikwara n'ulo elu ahụ, mgbe o nyawachara achicha ma riekwaa, o kwugidere okwu tutu chi aboo, o hapuru ha bilie ije ya. **12** Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndu nke mere ka onu juputa ha n'obi. O gbakwara ha ume nke ukwu. **13** Anyi onwe anyi gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyi zubere iburu Pol n'ugbo anyi. O soghi anyi n'ih na o zubere iji ukwu ruo ebe ahụ. **14** Mgbe o zutere anyi n'Asos, anyi buru ya n'ugbo gaa Mitilen. **15** N'ubochi nke ozo ya, anyi rutere Kios, n'ubochi nke so ya, anyi gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochi ozo gasiri, anyi rutere Melitos. **16** N'oge a, Pol kpebiri na o gaghi akwusi n'Efesos ka o ghara itufu oge n'Eshja, n'ih na o na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi mmemme Pentikooosu, ma o buru ihe o puru ime. **17** Site na Melitos, o zipuru ozi ka a kporo ya ndi okenye chochigi nke Efesos ka ha bja zute ya. **18** Oge ha bjawkutere ya, o gwara ha, "Unu maara nke oma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mu na unu noro, site n'ubochi mbu ukwu m zokwasiri n'ala Eshja tutu ruo ugbo a. **19** Aruru m oru Onyenwe anyi site n'obi umeala na anyi mmiri n'etiti ntaramahuhu di ukwu, site n'izu ojoo ndi juu gbara maka m. **20** Unu huru na m ahapughi ime ka unu mara ihe obula ga-abara unu uru, mgbe obula m na-akuziri unu ihe n'ulo maobu n'ihu oha. **21** E kwusaala m nye ma ndi juu ma ndi Griik okwu ncheghari n'ebe Chineke no, na okwukwe n'ebe Onyenwe anyi Jisos no. **22** "Ma otu o di, ana m aga Jerusalem dika iwu

Mmuo Nso nyere m si di, ma amaghi m ihe onodu m ga-abu n'ebe ahụ. **23** Karjakwa na Mmuo Nso na-agbara m ama n'ebe obula na mkporo na ntaramahuhu na-eche m n'ebe ahụ. **24** Ma akpoghi m ndu m ihe obula. Karia naani ka m gbazuo oso m ma jezuokwa ozi ahụ m natara n'aka Onyenwe anyi Jisos, nke bu ikwa banyere ozioma nke amara Chineke. **25** "Ma ugbo a, amaara m na o nweghi onye obula n'ime unu, bu ndi m jeghari n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeza a ga-ahụ m anya ozo. **26** Ya mere, ana m agwasị unu ike, taa, na abụ m onye aka ya di ocha n'ebe obara onye obula n'ime unu di. **27** N'ih na-eseughị m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. **28** Ma ugbo a, kpacharanu anya! Leziekwani onwe unu na igwe aturu nke Mmuo Nso mere unu ndi nlekota anya ya. Ka unu buru ndi ozuzu aturu nke chochigi Chineke, bu nke o ji obara ya zutara onwe ya. **29** N'ih na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghi emere igwe aturu ebere. **30** Ufodu n'ime unu gabili tugharia ezikwu ahụ ihu ka ha si otu a doro ufodu ndi na-eso uzo ahụ nye onwe ha. **31** Ya mere, na-echenu nchel Chetakwanu na n'ime afo ato m noro n'etiti unu, ehiiha na abali, eji m ikwa akwa na anya mmiri na-adu unu odu. **32** "Ugbo a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke puru igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunuba o kwadobeere ndi ahụ e doru nso. **33** O dighi mgbe obula aguu idotara onwe m olaocha maobu olaedo maobu uwe nke onye obula ji guo m. **34** O bakwaghi uru igwa unu na o bu aka m ruputara oru gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndi ahụ mu na ha so. **35** N'ih niile, abukwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndi ogbenye aka, site n'iru oru n'uzo di otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyi Jisos kwuru si, 'Ngoozi kariji di n'inye enye karja inara anara.'" **36** Mgbe o kwusiri okwu ndi a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. **37** Ha bere akwa nke ukwu, makuo Pol, sutukwa ya onu. **38** O wutere ha karja na o kwuru na ha agaghi ahụ ya anya ozo. Emesja, ha duru ya ruo ebe o banyere ugbo mmiri.

21 Mgbe anyi hapusiri ha, anyi nyapuru ugbo anyi bjaru Kos. N'echi ya, anyi rutere Rods. Anyi sitere n'ebe ahụ jeru Patara. **2** Mgbe anyi huru ugbo mmiri na-aga Fonia, anyi banyere n'ime ya kwopu. **3** Mgbe anyi kworuru ugbo anyi ebe anyi nwere ike ihu Saipros, anyi siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyi rutere n'onu mmiri Taja, ebe ugbo mmiri ga-akwapu ibu di n'ime ya. **4** Mgbe anyi chotara ndi na-eso uzo ahụ, anyi nonyere ha abali asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmuo Nso, ka o ghara iga Jerusalem. **5** Mgbe anyi nozuru ubochi anyi, anyi hapuru ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na umu ha so dupu ruo mgbe anyi si n'obodo ahụ puo. Anyi na ha gburu ikpere n'ala n'onu mmiri kpee ekpere. **6** Mgbe ahụ, anyi kelere onwe anyi ekele ikpeazu. Emesja, anyi banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ulo ha. **7** Mgbe anyi hapuru Taja, anyi kwusiri na Tolomas. N'ebe a anyi kelekwa ndi kwere ekwe no n'ime obodo a, nonyere ha naani otu ubochi. **8** N'ubochi nke ozo ya, anyi gara n'ihu n'ije anyi rute Sizaria. N'ebe ahụ, anyi nonyere otu nwanna anyi a na-akpo Filip onye na-agbasa ozioma. O bu otu n'ime mmadu asaa ahụ. **9** O nwere umu agboghọ anọ ndi na-alubeghi di. Ha nwekwara onyinye ibu amuma. **10** Mgbe anyi noro otutu ubochi n'ebe ahụ, ka otu onye amuma a na-akpo Agabos,

si Judja bata. **11** Ọ bjakwutere anyi, chilite belit Pọl na-ekwe n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu na aka si, "Dika Mmuo Nso kwuru, 'otu a ka ndi ndu ndi Juu ga-ekwe onye nwe ihe a agbu na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n'aka ndi mba ozo.'" **12** Mgbe anyi nuru nke a, anyi na ndi niile no n'ebe ahụ rjoro Pọl ka ọ ghara iga Jerusalem. **13** Ma Pọl zagbachiri, "Gini ka unu na-eme, ọ bu akwa ka unu na-eme, na-eme ka obi gbawaa m? N'ih na ọ bughị naanị na m di njikere ka e kee m agbu, kama ejikekwa m iwere ndu m nye na Jerusalem n'ih aha Onyenwe anyi Jisos." **14** Ebe ọ na-ekweghi ege anyi nti, anyi kwusiri ma si, "Ka e mee uche Onyenwe anyi." **15** Mgbe ubochi ndi a gasiri, anyi jikere bilie iga Jerusalem. **16** Ufodu ndi na-eso uzo ahụ ndi no na Sizaria, duuru anyi gaa, ha kporuru anyi n'ulo Mnasin, onye Saipros ebe anyi ga-anọ dika obia, onye sitere na mbu buru onye na-eso uzo ahụ. **17** Mgbe anyi rutere Jerusalem, ndi umunna jiri obi uto nabata anyi. **18** N'ubochi nke so ya, anyi na Pọl gara ileta Jemis, ndi okenye niile nokwa n'ebe ahụ. **19** Mgbe o kelechara ha, ọ koro ha n'otu n'otu, ihe niile Chineke ruru n'etiti ndi mba ozo site n'ije ozi ya. **20** Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesja, ha siri Pọl, "Leenu nwanna, otu otutu puku ndi Juu si buru ndi kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anu oku n'obi. **21** A korola ha ihe banyere gi, na i na-ezi ndi Juu bi n'etiti ndi mba ozo ka ha hapu igbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusikwa ibi umu ha ugwu maobu bie ndu n'usoro omenaala anyi. **22** Gini ka anyi ga-eme ugbu a? O doro anya na ha ga-amata na i biana n'ebe a. **23** Ya bu, jisie ike mee ihe anyi ga-agwa gi ugbu a. Anyi nwere mmadu anọ n'ebe a, ndi no na nkwa ha kwere Chineke. **24** Soro ha mee omenaala ahụ nke ndi no na nkwa ji edo onwe ha ocha. Kworo ha ugwo maka ikpucha isi ha. I mee otu a, mmadu niile ga-amata na eziokwu adighi n'ih ndi a niile e kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. **25** Ma n'ebe ndi mba ozo kwere ekwe no, anyi edegarala ha akwukwo gwa ha kwusi iri ihe obula a churu n'aja nye arusi, na iri obara, maobu anu a nyagburu anyagbu, ya na ikwa iko." **26** Pọl kporo ndi ikom anọ ndi ahụ tynere onwe ya, n'ubochi so ya mee ka ya na ha di ocha. Mgbe ahụ, ọ banyere n'ulonso ukwu ahụ, maka ikwuputa ubochi ole mmemme idi ocha ahụ ga-anọ tupu e mechaa ya, nakwa mgbe ichu aja n'ih ha n'otu n'otu ga-abu. **27** Ma mgbe ọ fodoru nwa oge nta ka ubochi asaa ahụ gwuchaa, ufodu ndi Juu si Eshja bja huru ya n'ulonso ukwu ahụ. Ha tikuru igwe mmadu ma kpalielwa ha. Ha jidere ya, **28** na-eti mkpu, "Ndi ikom Izrel, nyereny anyi aka! Onye a bu nwoke ahụ na-ejegharị n'ebe niile na-ezi ozizi megidere ndi nke anyi, iwu anyi nakwa ebe a. Ma nke kachasi nke, ọ meruokwala ulonso a site n'ikpobata ndi Griik n'ime ya." **29** (N'ih na ha ebula uzo hu ya na Trofimos onye Efesos n'ime obodo, ha chere na Pọl kpobataru ya n'ulonso ukwu ahụ.) **30** Ogbaaghara juputara n'obodo ahụ niile. Ndi mmadu gbakotara dokpuputa Pọl site n'ulonso ukwu ahụ. N'otu mgbe ahụ, e mechiri onu uzo niile. **31** Mgbe ha na-achọ igbu ya, ozi ruru ochiagha nti na Jerusalem niile no n'ogbaaghara. **32** Otu mgbe ahụ o duuru ufodu ndisi agha ya na ndi agha ya mee ngwangwa bjaruo n'ebe ha no. Mgbe ha huru ndi agha ka ha na-abia, ha kwusiri iti Pọl ihe. **33** Ochiagha ahụ biana jide ya, nye iwu ka e were udo igwe abuo kee ya agbu, ọ jukwara onye ọ bu na ihe o mere. **34** Ufodu n'ime igwe mmadu ahụ na-eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe ufodu na-eti na-ekwu ihe ozo.

Mgbe ọ na-apughị ichoputa ihe bu isi mkpofu na ogbaaghara ahụ, o nyere iwu ka e duru ya gaa n'ogige ndi agha. **35** Mgbe o rutere na mgbagolite onu uzo ulo ahụ, ndi agha bulitere ya elu n'ih ogbaaghara igwe ndi mmadu di ukwu. **36** Igwe mmadu ahụ so ha no na-eti mkpu, "Wepunu ya! Wepunu ya!" **37** Mgbe ha choro iduba Pọl n'ime ogige ahụ, ọ siri ochiagha ahụ, "I ga-ekwe ka m gwa gi okwu?" Ọ siri, "I maara asu asusu ndi Griik? **38** Ọ putara na i bughị onye Ijpt ahụ malitere ogbaaghara ma duuru puku ndi ogbu mmadu anọ gbalaa n'ozara?" **39** Pọl siri, "Abu m onye Juu si Tasos, obodo di na Silisia, nwa afo oke obodo amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndi mmadu okwu." **40** Mgbe o nyere ya ikike, Pọl guzooro n'ih nriogo nke onu uzo ahụ fee aka ya ime ka ha nozo duu. Mgbe ha noduru nwayo, ọ gwara ha okwu n'asusu Hibru si,

22 "Umunna m na ndi nna anyi, geenu m nti mgbe m na-agoro onwe m n'ihu unu." **2** Mgbe ha nuru na ọ na-agwa ha okwu n'asusu Hibru, ha deere duu karja. Mgbe ọ siri, **3** "Abu m onye Juu. Amuru m na Tasos n'ime Silisia. Azuru m na obodo a n'ukwu Gamaliel onye nkuzi m. Anataru m ozuzu di ike na isopuru iwu nke nna nna anyi ha ejikwa m inu oku n'obi na-eke Chineke dika unu niile si eme taa. **4** Akpagburu m ndi niile na-eso uzo phuru a, na-etinye ha n'aka onwu. Ejidere m ndi ikom na ndi inyom ha tubakwa ha n'ulo mkporo. **5** Ma dika onyeisi nchuaja na nzuko ndi okenye niile puru igbara m akaebe. Anatakwa m n'aka ha akwukwo ozi e deere umunna anyi no na Damaskos. Agara m ebe ahụ ikputa ha n'agbu bja Jerusalem maka ita ha ahuhu. **6** "N'etiti ehilie, mgbe m na-aga n'uzo, n'ebe di Damaskos nso, oke ihè nke si n'elugwe, chara gburugburu m. **7** Adara m n'ala ma nukwa olu gwara m okwu si m, 'Sol, Sol, gini mere i ji na-akpagbu m?' **8** "Onye ka i bu Onyenwe m? Ka m juru. "Ọ siri m, 'Abu m Jisos onye Nazaret onye i na-akpagbu.' **9** Ndi mu na ha so hukwara ihè ahụ, ma ha anughị olu onye ahụ na-agwa m okwu. **10** "Asiri m, 'Gini ka m ga-eme Onyenwe anyi?' "Onyenwe anyi siri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebe ahụ a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na i ga-eme.' **11** N'ih na-enweghi m ike ihu uzo n'ih ebube ihè ahụ chachiri m anya. Ya mere ndi mu na ha so sekpuuru m n'aka bata na Damaskos. **12** "N'ebe ahụ ka Ananayas bu, bu onye anyi puru igu n'onye ezi omume n'ih idebe iwu. O nwekwara ogbugba ama di mma site n'onu ndi Juu bi n'ebe ahụ. **13** Ọ bjakwutere m, guzoro n'akuku m si, 'Nwanna anyi Sol, ka emee ka i hu uzo!' Otu mgbe ahụ, e nwetara m ike ihu uzo, m hukwara ya. **14** "Mgbe ahụ, ọ siri, 'Chineke nke nna nna anyi ha ahoputala gi imara uche ya na ihu Onye Ezi Omume ahụ na inuta okwu site n'onu ya. **15** I ga-abu Onyeama ya nye ndi niile banyere ihe i huru na ihe i nuru. **16** Ma ugbu a, gini ka i na-eche? Bilie oto, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokwaka aha ya.' **17** "Mgbe m lghachikwara na Jerusalem, noro na-ekpe ekpere n'ulonso ukwu ahụ, ahuru m odu, **18** ebe ọ na-agwa m, 'Mee ngwa! Hapu Jerusalem, n'ih na ndi bi n'ala a agaghị anara ogbugba ama gi banyere m.' **19** "Ma asiri m, 'Onyenwe anyi, ndi a maara nke oma na m na-aga n'ulo nzuko n'otu n'otu, na-atuba ndi kwere na gi n'ulo mkporo, na-etikwa ha ihe. **20** N'oge a na-awufu obara onyeama gi bu Stivin, eguzo m nso na-akwado n'ih emere di mma, ma na-elekotakwa uwe ndi ahụ tugburu ya anya.' **21** "Mgbe ahụ, ọ siri m, 'Gawa; n'ih na aga m ezipu gi ebe di

anya ijekwuru ndi mba ozo.” 22 Ha nara ya nti ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha niile tiri mkpu n’otu olu si, “Wepunụ onye di otu a n’uwa! O kwesighi ka onye di otu a dirị ndi!” 23 Ha tiri mkpu na-atuli uwe mgbokwasị ha elu, na-achilikwa aja n’ala na-efesasi ya ebe niile, 24 ochiagha ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya n’ogige ndi agha, pia ya utari, ka eziokwu pụta ya n’onu. O choro imata ihe mere ha ji eti mkpu otu a megide ya. 25 Ma mgbe ha chiri ịdo akpukpo kechaa ya, Pol siri onye agha guzo ya nso, “O bu ihe ziri ezi n’iwu na unu ga-eti nwa afo Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?” 26 Mgbe onye agha a nuru okwu a, o jekwuuru ochiagha ahụ si, “Gini ka i na-aga ime? Nwoke a bukwa onye Rom.” 27 Ochiagha ahụ biakwutere si ya, “Gwa m, i bu onye Rom?” O siri, “E.” 28 Ochiagha ahụ zara, “ma o furu m ego di ukwuu jji buru onye Rom.” Ma Pol siri, “Amuru m dika nwa afo ala a.” 29 Ndi ahụ choro igba ya ajuju onu mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tukwara ochiagha n’onwe ya mgbe o matara na o bu nwa afo Rom, n’ihi na o keela ya rji agbu na mbu. 30 N’echi ya, ebe o choro imata ihe bu isi okwu na ihe mere ndi Juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndisi nchujaa na ndi ulo ikpe ha zuko. Mgbe ahụ, o duputara Pol, mee ka o guzo n’ihu ha.

23 Mgbe Pol legidere ndi nzuko a anya, o siri, “Umunna m, mu onwe m ejirila ezi akonuche bie ndu m niile n’ihu Chineke ruokwa ubochi taa.” 2 Nke a mere, Ananayas onyeisi nchujaa nyere iwu ka ndi no ya nso tie ya aka n’onu. 3 Ma Pol, siri ya, “Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Udi onye ikpe di anaa ka i bu i ji na-emebi iwu n’onwe gi site n’inye iwu ka e si otu a tie m ihe?” 4 Ndi guzo ya nso siri, “I na-ekwuto onyeisi nchujaa Chineke?” 5 Ma Pol siri, “Aghotaghi m, umunna m na o bu onyeisi nchujaa. N’ihi na akwukwo nso kwuru si, ‘Ekwula okwu ojoo obula megide onye na-achi ndi nke gi.’” 6 Mgbe Pol choputara na otu uzo n’ime nzuko ahụ bu ndi otu Sadusii, ebe ndi ozo bukwa ndi Farisii, o tiri mkpu n’ime nnoke ahụ si, “Umunna m, abu m onye Farisii na nwa ndi Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n’ihi oleleanya m nwere na mbilite n’onu nke ndi nwuru anwu.” 7 Mgbe o kwusiri nke a esemokwu daputara n’etiti ndi Farisii na ndi Sadusii. Ogbako ahụ kewara. 8 N’ihi na ndi Sadusii na-asị na mbilite n’onu maobu mmuo ozi maobu mmuo obula adighi. Ma ndi Farisii kweere n’ihe ndi a niile. 9 Mkpoti malitere na-ada ike ike. Ufodu ndi ozizi iwu so n’otu ndi Farisii biliri oto malite iru uka n’oke olu si, “Anyi ahughi ihe ojoo n’ebe nwoke a no, ma ginikwa ma o buru na o bu mmuo, maobu mmuo ozi gwara ya okwu?” 10 Esemokwu a bjara karja, nke mere na onyeisi ochiagha turu egwu na ha ga-adokasi Pol. O gwara ndi agha ya ka ha banye were ike kpopta ya, ziga ya n’ogige ndi agha. 11 N’abalj ya, Anyenwe anyi biakwutere ya si, “Nwee obi ike, dika i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghị igbakwara m ama na Rom.” 12 N’utuuchi echi ya ufodu ndi Juu zokotara gbaa izu, nuokwa iyi na ha agaghị eri nri maobu nuo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu Pol. 13 Ndi zokotara gbaa izu ojoo a kariri iri mmadu ano. 14 Ha jekwuuru ndisi nchujaa ha na ndi okenye, si ha, “Anyi kwekotara ihapu iri maobu inu ihe obula tutu ruo mgbe anyi gburu Pol. 15 Ugbu a, unu na nzuko zienu onyeisi ochiagha ka o kpoptara unu ya. Meeu ka unu na-acho ijuputasi eziokwu n’onu ya nakwa itule ikpe ya nke oma. Anyi di njikere igbu ya n’uzo tupu o biaru unu

nso.” 16 Ma nwa nwanne nwanji Pol nuru maka izuzu ojoo a. O banyere n’ogige ndi agha koro Pol. 17 Pol kpoo otu n’ime ndisi agha ahụ gwa ya, “Biko kporo nwokorobia a gaa n’ebe ochiagha no, o nwere okwu di mkpa o choro igwa ya.” 18 O kpoo ya jekwuuru onyeisi agha, si, “Pol, onye mkporo, kporo m rjo m ka m kpotara gi nwokorobia a n’ihi na o nwere ihe o choro igwa gi.” 19 Onyeisi agha ahụ duuru ya n’aka ya gaa n’akuku ozo juo ya, “Gini bu ihe i choro ikoro m?” 20 O siri, “Ndi Juu ufodu ekwekoritala iri gi ka i kpopta Pol echi na nzuko ulo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe di mkpa ha choro ijuta ya. 21 Ma anala ha nti. N’ihi na ihe kariri iri mmadu ano na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndi a gbara ndu na ha agaghị eri maobu nuo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adla njikere, ihe a na-eche bu mkpebi gi nye ariri ha.” 22 Ochiagha ahụ zilagara nwokorobia ahụ site n’inye ya iwu, “Emekwala ka onye obula mata na i bjara gwa m ihe di otu a.” 23 Mgbe e mesiri, o kporo mmadu abuo n’ime ndisi agha nye ha iwu si, “Gaanu jikere nari ndi agha abuo, na iri mmadu asaa ndi na-aga inyinya, tinerye nari ndi ikom abuo ndi na-ama ube, ndi ga-aga Sizaria n’elekere itoolu nke abali a. 24 Nyekwa Pol inyinya nke o ga-agba, ka e nwee ike duru ya gawuru Feliks bu govano n’udo.” 25 O dere akwukwo n’olu di otu a: 26 Klodios Lisias, Na-edegara Feliks onye nso puru na-adiri, onye na-achi akuku a. Ana m ekele gi. 27 Ndi Juu jidere nwoke a choo igbu ya, ma mgbe m nuru na o bu onye Rom, mu na ndi agha m bjara naputa ya n’aka ha. 28 Achoro m imata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, n’ihi ya eduuru m ya gaa n’ogbako ndi okenye ha. 29 Ma achoputara m na o bu ihe banyere iwu ha. N’eziokwu, o nweghi ihe obula kwesiri iji tuo ya mkporo maobu onwu n’ime ebubo ahụ. 30 Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gi ya n’egbughi oge. Enyekwara m ndi niile na-ebo ya ebubo iwu, ka ha bja n’ihu gi kpee onu ha. 31 Ya mere, n’abalj ahụ, ndi agha dubatara Pol na Antipatris dika e nyere ha n’iwu. 32 N’echi ya, ha hapuru ya na ndi na-agba n’elu inyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n’ogige ndi agha. 33 Mgbe ha bjarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwukwo ozi, ma kponyekwa ya Pol. 34 Govano ahụ guru akwukwo ozi ahụ, juo ya akuku ala o si puta. Mgbe o matara na o bu onye Silisia, 35 o siri ya, “Aga m enye okwu gi ezigbo ohere mgbe ndi na-ebo gi ebubo bjara.” O nyekwara iwu ka e debe ya n’obi Herod n’aka ndi nche.

24 Mgbe ubochi ise gasiri, onyeisi nchujaa bu Ananayas na ufodu ndi okenye ndi Juu na loya ha aha ya bu Tatulos bjara. Ha dum putara igbagide Pol ama n’ihu onye na-achi obodo. 2 Mgbe a kpobata ya, Tatulos putara guzo boo ya ebubo si, “Onye a na-asopuru ka i bu. N’ihi gi, mmadu niile enwela udo ogologo mgbe. Idi nko nke uche gi emeela ka mgbanwe di n’obodo a. 3 Anyi ji ekele nke juputara n’onu na-anabata ihe ndi a nke oma, n’ebe niile na n’uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. 4 Achoghi m itufu oge gi. Ana m arjo ka i were ndidi na obioma nuru nkenke okwu anyi ji bja. 5 “Anyi choputara na nwoke a bu onye na-akpalikari ogbaaghara, onye oru ya bu ikwagide ndi Juu no n’ebe niile n’uwa a ka ha nupu isi. O bukwa onyeisi nke ajo otu ahụ a na-akpo Otu ndi Nazaret. 6 O chokwara imeru ulonso anyi, ya mere anyi ji jide ya. Ma anyi choro ikpe ya ikpe dika omenaala anyi siri di, 7 ochiagha Lisias, bjara jiri ike napu ya n’aka anyi. 8 O buru

na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighota ihe niile banyere ebubo anyi na-ebo ya.” **9** Ndi Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bu ihe mere eme. **10** Mgbe govanọ feere ya aka ka o kwuo okwu, Pol zara, “amaara m na i bu onye okaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi utọ igọpu onwe m n’ihu gi. **11** I puru ichoputa na o rubeghi ubochi iri na abuo kengbe m rigoro n’ulonso ukwu na Jerusalem ife ofufe. **12** Ha ahughi m ka mu na onye obula na-arurita aka n’ulonso, maobu na o nwere ebe m kpatara ogbaaghara n’ime ulo nzuko, maobu ebe obula n’ime obodo. **13** Ha enwekwaghi ihe obula ha ga-aji kwagide ama ha na-agba megide m. **14** Agaghi m ago ago n’ihu gi na m na-ekpere Chineke nke nna anyi ha, dika onye na-eso Uzo ahụ ha na-akpo otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si di, na nke e dere n’akwukwo ndi amuma. **15** Ma enwere m oilleanya n’ebe Chineke no dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n’onwu nke ndi ezi omume na nke ndi ajo omume ga-adi. **16** N’ihi nke a, a na m agbalji inwe akonuche di ocha n’ihu Chineke na n’ihu mmadu niile. **17** Ugbu a, mgbe otutu afo gasiri, abjara m Jerusalem iwetara ndi nke m oninye, nakwa ichuru Chineke aja. **18** Emezuola m omenaala idi ocha mgbe ha huru m n’ulonso ukwu ahụ mgbe m na-eme nke a. O dikwaghi igwe mmadu so m maobu na m sonyere ogbaaghara obula. **19** Ma enwere ufodu ndi Juu si Eshja bja, bu ndi kwesiri ino n’ebe a ma o buru na ha nwere ihe obula megide m. **20** Maobu ndi nke no n’ebe a ugbu a, ka ha kwuo aju omume obula ha huru n’ime m mgbe m guzoro n’ihu ndi nzuko ndi okenye. **21** Karja na m kwuru naani otu ihe mgbe m guzoro n’ihu ha tie mkpu, ‘A na-ekpe m ikpe taa n’ihi okwukwe m na mbilite n’onwu nke ndi nwuru anwu.’” **22** Mgbe ahụ, Feliks onye maara ihe banyere Uzo ahụ nke oma yighariri ikpe a. O gwara ha, “Aga m eleba anya n’ikpe gi a, mgbe Lisias onyeisi agha bjara.” **23** O nyere ochiaghaha ahụ iwu ka e debe ya n’okpuru nlekota ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ufodu ihe, ka ha kwekwa ka ndi enyi ya bja nyere ya aka gboo mkpa ya. **24** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bu onye Juu bjara, o kporo Pol ka o gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n’ime Jisos Kraist. **25** Ma mgbe o gara n’ihu na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa o di mmadu ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ubochi ikpe nke na-abja n’oge ikpeazu, egwu jidere Feliks. O siri, “I nwere ike ipu ugbu a. Aga m akpokwa gi n’oge ozo mgbe m nwetara ohere.” **26** O na-atukwa anya na Pol ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-akpo ya site n’oge ruo n’oge ka ya na ya na-akparita uka. **27** Mgbe afo abuo gasiri, onye a na-akpo Poshios Festos nochiri anya Feliks. Ma ebe o choro inweta ihuoma n’aka ndi Juu, Feliks hapuru Pol n’ulo mkporo.

25 Mgbe ubochi ato gasiri site n’oge Festos bjara na mpaghara ochichi ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. **2** N’ebe ahụ ka ndisi nchujaja na ndisi ndi Juu kwara ya ihe banyere Pol. **3** Ha rikwara ya n’amara o ga-emere ha bu ime ka Pol bja na Jerusalem. N’ihi na ha agbaala izu igbu ya n’uzo. **4** Ma Festos zara, “Pol no dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahụ ka mu onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. **5** Ya mere, ka ndisi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahụ ebubo ma o buru na o nwere ihe ojoo o mere.” **6** O nonyeere ha ihe dika ubochi asato maobu ubochi iri, tupu o laghachi na Sizaria. N’ubochi so ya, o noduru n’oche ikpe, nye ikike ka

a kpopta Pol. **7** Mgbe o bjaruru, ndi Juu sitere Jerusalem bja gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ikowa. **8** Ma Pol gooro onwe ya, na-asi, “O dighi ihe ojoo obula m mere megide iwu ndi Juu maobu ulonso, maobu Siza.” **9** Ma ebe Festos na-acho inwe ihuoma n’ebe ndi Juu no, o siri Pol, “I choro iga Jerusalem ka m kpee gi ikpe n’ebe ahụ?” **10** Ma Pol siri, “Eguzo m n’uloikpe Siza n’onwe ya, ebe e kwesiri ka a nodu kpee m ikpe. O dighi ihe ojoo obula m mere ndi Juu, dika i maara nke oma. **11** O buru na o di ihe m mere kwesiri onwu, anaghi m arjo ka m gbanari onwu. Ma o buru na o dighi ezikwu di n’ebubo ndi Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghi e were m nyefee n’aka ha. Ya mere, o bu Siza ka m na-akpoku.” **12** Ya mere, mgbe Festos na ndi na-adu ya odu gbara izu, o zara, “I kpoquola Siza, o bukwa Siza ka i ga-agakwuru.” **13** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaisi bjara Sizaria inabata Festos. **14** Mgbe ha nro otutu ubochi n’ebe ahụ, Festos kwara eze a onodu Pol si, “O di nwoke Feliks hapuru n’ulo mkporo n’ebe a. **15** Mgbe m gara Jerusalem, ndisi nchujaja na ndi okenye ndi Juu gwara m banyere ya. Ha rikwara ka m maa ya ikpe. **16** ‘Ma emere m ka ha ghota na o megidere iwu ndi Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoro onwe ya n’ihu ndi na-ebo ya ebubo. **17** N’ihi nke a, mgbe ha bjara n’ebe a, atufughi m oge obula, kama n’ubochi nke ozo ya, anoduru m n’oche ikpe, nye ikike ka a kpobata nwoke ahụ. **18** Mgbe ndi na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n’ime uru ala ndi m chere ha ga-akpo aha nke ha guputara na o mere. **19** Okwu ha niile bu iru uka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozo a na-akpo Jisos onye nwuru, onye Pol na-ekwusikwa ike na o di ndu. **20** O rara m ahụ imedo okwu di otu a. N’ihi ya, a juru m ya ma o ga-amasi ya i ga n’uloikpe di na Jerusalem ka o nro n’ebe ahụ goro onwe ya. **21** Ma Pol rikoro ka e debe ya n’ulo mkporo ruo mgbe Siza n’onwe ya gapebi ikpe ya. Ya mere, ezighachiri m ya n’ulo mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya Siza.” **22** Agripa gwara Festos, “Achoro m inu okwu site n’onu nwoke a n’onwe ya.” O siri, “I ga-anu ya echi.” **23** Ya mere, n’echi ya, Agripa na Benaisi rutere n’ulo oha na-anu ahụ ikpe n’oke ngangwa. Otutu ndisi agha na ndi a maara aha ha n’obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pol. **24** Festos siri, “Eze Agripa na ndi niile soro anyi nro n’ebe a, unu ahula nwoke a onye oha ndi Juu niile, ma ndi no n’ebe a ma ndi no na Jerusalem, wetara ikpe ya n’aka m na-eti mkpu na o kwesighi idi ndu ozo. **25** Ma achoputaghi m ihe ojoo o mere nke kwesiri ka o nwuo. Ma ebe o rikoro ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. **26** Ma enweghi m ihe obula doru anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpopta ya n’ihu unu niile, ma karisia n’ihu gi onwe gi eze Agripa, ka o ga-abu anyi tulesia ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-edede. **27** N’ihi na o bu ihe na-ezighi ezi na m ga-ezipu onye mkporo na-egosighi n’ebubo e boro ya.”

26 Agripa gwara Pol, “I nwere ike i kwuru onu gi.” Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abuo bido ikwu okwu igoro onwe ya, **2** “Ana m agu onwe m dika onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere oma di otu a, izara onu m n’ihu gi n’ihe niile metutara ebubo ndi Juu na-ebo m. **3** Nke ka nke, amatara m na omenaala ndi Juu na iru uka metutara iwu ha doru gi anya. Biko ana m arjo gi ka i jiri ndidi gee m nti. **4**

“Ndi Juu niile maara ibi ndu m site na nwata m. Ha makwa site na mbu, otu m si bie ndu m niile n’obodo nke m, nakwa n’ime Jerusalem. **5** Ha matara kemgbe ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma o buru na ha choru ikwu eziokwu, na site na mbu e biri m ndu dika otu onye so n’ime otu ahụ nke iwu ya di ike karjhasia n’ime okpukpe ndi Juu, nke bu otu ndi Farisii. **6** Ma ugba a, a na-ekpe m ikpe n’ihi na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyi ochie ha. **7** Nkwa nke ebo iri na abuo niile na-ele anya inata mgbe ha na-ele ofufe ehihie na abali. Eze Agripa, o bu n’ihi olileanya a, gi onye a na-asopuru, ka ndi Juu ji na-ebo m ebubo. **8** Gini mere unu jiri na-eche na o rara Chineke ahụ ime ka ndi nwuru anwu site n’onu bilie? **9** “Na mbu, anara m eche na apuru m imeso aha Jisof onye Nazaret mmoso ogo niile. **10** Otu a ka m mere na Jerusalem. O bughị naani na m natara ikike n’aka ndisi nchujaja jiri ya kpochie otutu ndi nso n’ulo mkporo, ewelikwara m aka elu n’oge a na-ama ha ikpe onwu. **11** Otutu mgbe ka m huru na a tara ha ahuru n’ulo nzuko niile. Agbaliri m ikwagide ha ka ha kwuo aru ma kwutokwa okwukwe ha. N’ihi na iwe m di oku megide ha, esogburu m ha n’obodo di iche iche nke na-abughị obodo ndi Juu. **12** “N’ihi nke a, a gara m Damaskos site n’ikike na nkwenye nke ndisi nchujaja. Anatakwa m ike n’aka ndisi nchujaja. **13** N’oge ehihie, eze Agripa, mgbe mu na ndi otu m na-aga n’uzo, gi onye a na-asopuru, ka m huru ihu nke na-acha karja anyanwu ka o si n’eluigwe chaa m na ndi mu na ha so gburugburu. **14** Anyi niile dara n’ala. Ma anuru m olu gwara m okwu n’asusu Hibru, ‘Soli! Soli! Gini mere i ji na-akpagbu m? I na-emeru onwe gi ahụ site n’ikpo ukwu na ndudu e ji achi ehi.’ **15** “Asiri m, ‘I bu onye, Onyenwe anyi?’ “Onyenwe anyi kwuru, ‘Abu m Jisof onye i na-akpagbu. **16** Ugba a, bilie, kwuru oto! N’ihi na-emere m ka i hu m anya, ka m hoputa gi ka i buru onyeozu m na onye akaebe m. I ga-emekwa ka uwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na otutu mgbe ozo m ga-ezute gi. **17** Aga m azoputa gi site n’aka ndi nke gi na sitekwa n’aka ndi mba ozo, ndi m na-eziga gi ka i jekwuru. **18** Imeghe anya ha mee ka ha si n’ochichiri loghachi banye n’ihe, sikwa n’ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n’okwukwe ha nwere n’ebe m no nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ di ngozi n’etiti ndi e doru nso.’ **19** “Ya mere, eze Agripa, enupughị m isi n’ohu nke eluigwe ahụ. **20** Ebidoro m izisa ozioma na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n’ime Judia niile na n’etiti ndi mba ozo. Ana m ekwusa mkpa o di ka mmadu niile nwee ncheghari loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa ncheghari ha site n’ezi oru nke ha na-arụ. **21** O bu n’ihi nke a ka ndi Juu jiri nwuchie m n’ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa uzo ike inapu m ndu m. **22** Ma Chineke chebere m mee ka m buru onye di ndu taa, ikoro mmadu niile akuko a, ndi ukwu na ndi nta. Ihe m na-ekwu bukwa ihe ndi amuma na Mosis kwuru na o ga-emezu, **23** na Kraist ahụ ga-ahụ ahuru, burukwa onye mbu ga-esi n’onu bilie, iwetara ndi Juu na ndi mba ozo ihu.” **24** Mgbe o na-agopu onwe ya, Festos tiri mkpu, “Pol, i bu onye isi mebiri! Oke mmuta gi emebiela gi isi.” **25** Ma Pol siri, “Isi emebighi m, ezigo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n’anya udo bu naani eziokwu. **26** Eze n’onwe ya makwaara ihe ndi a niile, n’ihi ya ejighi m egwu obula agwa ya okwu a. Ekwenyere m na o dighi ihe obula n’ime ihe ndi a merenu nke ezonariji ya, n’ihi na o nweghi nke mere na nzuzo. **27**

Gi eze Agripa, i kwenyeghi na ndi amuma? Amaara m na i kweere.” **28** Mgbe ahụ Agripa siri, “Pol, i na-achọ n’ime ntakiri oge a ikwagide m ka m buru onye kwere na Kraist?” **29** Ma Pol siri, “O gaara ato m utu ma o buru na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndi niile no n’ebe a buru ihe mu onwe m bu n’ime Kraist ma ewezuga agbu ndi a.” **30** Mgbe ahụ eze biliri oto, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndi ozo niile ya na ha no n’oche. **31** Mgbe ha na-apu, ha kwurịtara n’onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe obula kwesiri onwu maobu ika mkporo.” **32** Agripa gwara Festos, “A gaara a hapu nwoke a ma o buru na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27 Mgbe e kpebiri na anyi ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pol na ndi mkporo ozo n’aka onyeisi na-elekota ndi mkporo aha ya bu Julios. O bu ochiagha nke igwe ndi agha Ogostos. **2** Anyi banyere n’ugbo sitere Adramitiom nke na-ejikere ika n’onu mmiri nke di n’akuku obodo Eshia. Anyi nupuru n’oke osimiri, Aristakos, onye Masidonia sitere na Tesalonajka sokwa anyi n’ije a. **3** N’echi ya, anyi rutere Saidon. Julios nwere obioma n’ebe Pol no. O hapukwara ya ka o jeharjara onwe ya izute ndi enyi ya. Ndi a lekwa anyi obia nke oma. **4** N’igakwa n’ihu na mmiri ahụ, anyi zutere ifufe mmiri nke mere na anyi gara n’azu ala Saipros. **5** Anyi gafere onu mmiri obodo Sillia na Pamfilia. Anyi bjaruru Mira n’ime obodo Lisia. **6** N’ebe ahụ ka onye ochiagha huru ugbo onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyi banye n’ime ya. **7** Ugbo anyi ji, gara nwayo otutu ubochi na o siiri anyi ike irute Snidos. Ebe o bu n’oke ifufe ekweghi ka anyi gaa n’ihu, anyi enwekwaghị ike ika n’uzo anyi, kama anyi si n’azu Kriit na ncherita ihu Salmone gafee. **8** Anyi jikwa nwayo na-aga n’akuku onu mmiri ahụ tutu ruo mgbe anyi sitere n’oke nsogbu rute ebe a na-akpo onu mmiri oma, nke di nso n’obodo Lasia. **9** Anyi tufuru oge n’ebe ahụ. Ije ugbo mmiri aburukwala nke juputakwara n’ihe ize ndu ugba a, n’ihi na mmemme Obunu onye nke ndi Juu agafeela. N’ihi nke a, Pol duru mmadu niile odu, **10** na-asi, “Ndi nwe m, a na m ahuta na njem a ga-abu nke ihe egwu nke ga-eweta oke ila n’iyi. O bughị naani nke ugbo mmiri na ibu o bu, ma metutakwa ndu anyi.” **11** Ma ochiagha ahụ kwenyere n’ihe onyeisi ugbo na onye nwe ugbo kwuru karja nke Pol kwuru. **12** Ma ebe onu mmiri a abughị ebe di mma ino n’oge oyi, ndi ka n’onuogugu horo ka ugbo ahụ gaa n’ihu, n’olileanya na a ga-eru Fonikisi ebe ha ga-anodu n’oge oyi. Nke a bu onu mmiri di na Kriit, nke chere ihu n’owuwa anyanwu n’akuku ugwu na akuku ndida. **13** Mgbe ikuku di nwayo bidoro ifeghari site na ndida, ha chere na nke a bu ohere diri ha. N’ihi ya, ha kwopuru ugbo nyara ya na-aga nso nso onu mmiri Kriit. **14** Ma mgbe na-adighi anya, oke ifufe di egwu nke si n’agbata ugwu na owuwa anyanwu kuru site n’agwa etiti ahụ rjdata. **15** Ndi na-anya ugbo ahụ gbalisiri ike na mbu ichighari ihu ugbo ahụ ka o gaa n’onu mmiri, ma o pughi ime. Anyi hapuru ya ka o soro ikuku. **16** N’ikpeazu, anyi kworo ugbo anyi gaa n’azu agwa etiti nta a na-akpo Kloda. N’ebe ahụ anyi jisiri ike kekwasị ugbo nta nke ugbo mmiri anyi na-adokpu n’azu n’elu ugbo mmiri ahụ. **17** Emesja, anyi jiri udo kee ugbo mmiri ahụ ime ka o sie ike karja. Ndi na-anya ugbo ahụ turu egwu na ikuku ga-eburu ugbo anyi gaa n’onu mmiri na-achi oku nke di na Satis. Ha wedatara akwa e kobere n’elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ugbo mmiri. Emesja, ha sooro ikuku mmiri

ahụ na-aga. **18** Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na-etonye etonye, ndị na-eso ugbo bidoro itubasi ngwongwo ndị di n'ugbo ahụ n'ime osimiri. **19** N'ubochi nke ato ha tubakwara ngwongwo e ji edozi ugbo mmiri na otutu ihe obula nke aka ha ghotara n'ime osimiri. **20** Mgbe otutu ubochi gara ma o dighi anyanwu maobu kpakpando waputaranu, ma oke ifufe ojojo ahụ gara n'ihu na-amaghari, n'ikpeazu olileanya anyi na a ga-azoputa anyi gwajiri. **21** N'oge a niile, o nweghi onye obula nri obula bara onu. Ma n'ikpeazu. Pol kwuru oto n'etiti ha si, "Ndi ikom ibe m, o buru na unu gere nti n'okwu m na mbu, anyi agaraghi ahapu Kriit. Anyi gara agbanari mbibi na ila n'iyi nke a. **22** Ma otu o di, ana m ario unu, nweenu obi ike! N'ihu na o nweghi onye obula n'ime unu a ga-atufu ndu ya. O bu ezie na ugbo a ga-emikpu. **23** N'ihu na n'abalị gara aga, mmuo ozi Chineke Onyenwe m, na onye m na-efekwa bjakwutere m, **24** o siri, 'Atula egwu Pol, n'ihu na i ghaghị iguzo n'ihu Siza. Nke ozokwa, Chineke emeela amara nye gi ndu ndi a niile gi na ha so n'ugbo eme njem.' **25** Ya mere, ndi ikom nweenu obi ike! N'ihu na enwere m ntukwasị obi na Chineke ga-eme di ka o siri gwa m. **26** Ma otu o di, a ga-eburu ugbo mmiri anyi buba ya n'otu agwa etiti." **27** Ihe dika n'etiti abali n'ubochi nke iri na anọ ebili mmiri a, mgbe anyi na-erughari n'osimiri a na-akpo Adratik, ndi na-anya ugbo chere na ala di nso. **28** Ha tnyere udo e kenyere igwe n'onu ya n'ime osimiri choputa na omimi osimiri ahụ di nari nzo ukwu na iri abuo n'ebe ahụ ha no. Ha gakwara n'ihu tukwa udo ahụ ozo choputa na omimi osimiri ahụ di iri nzo ukwu itoolu. **29** Ma egwu juru ha obi n'ihu na ha amaghị ma ha ga-ezute nkume n'akuku onu mmiri ahụ. Ha tputara arilika anọ e ji ejide ugbo site n'azu ugbo ahụ ma na-arjo chi ha maka chi obubo. **30** Mgbe ndi na-eso ugbo ahụ kpebiri ihapu ya. Ha wedatara ugbo epeepe e dobere maka ihe mberede, mee dika ha na-aga itinye arilika n'onu ugbo mmiri ahụ. **31** Ma Pol gwara ndi agha na ochiagha ha okwu, "O buru na ndi a anogideghị n'ime ugbo a, agaghị azoputa unu." **32** N'ihu nke a, ndi agha ahụ gbubiri udo e jiri kee ugbo epeepe ahụ hapu ugbo epeepe ahụ ka o daba n'ime osimiri. **33** Mgbe chi bidoro jbo, Pol rjoro mmadu niile ka ha rie nri, na-asị, "Taa mere ya ubochi iri na anọ unu no na nche, nogidekwa n'ibu onu, n'erighi ihe obula. **34** N'ihu odimma nke ndu unu, ana m ario unu ka unu rie ihe. N'ihu na o nweghi onye obula n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala n'iyi." **35** Mgbe o kwuchara nke a, o weere achicha nye Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya. **36** Otu mgbe ahụ, obi utọ batara mmadu niile n'obi, ha bidokwara iri nri. **37** Anyi niile no n'ugbo ahụ di nari mmadu abuo na iri asaa na isii. **38** Mgbe anyi richara nri, ha buuru akpa oka niile di n'ugbo ahụ tya ha n'ime osimiri ime ka ugbo ahụ gbaa mfe. **39** Mgbe chi boro, ha enwekwaghị ike ighotu akuku mmiri nke ha no n'ime ya. Ma ha huru obosara ala nta nke nwere onu mmiri. Ha gbara izu ichoputa ma o ga-ekwe mee ka ugbo mmiri ahụ site n'ebe ahụ gafee. **40** Ha chabisiri arilika niile ji ugbo ahụ, hapu ha n'ime osimiri. Otu aka ahukwa, ha topuru udo ji umara e ji anyaghari ugbo. Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke onu ugbo nye ifufe, mekwa ka ugbo mmiri chee ihu n'elu ala. **41** Ma ugbo mmiri ahụ gara maa isi na mkpumpu aja mmiri, mikpuo n'aja. Onu ugbo ahụ mikpuru nke ukwu mee ka isi ugbo ahụ laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere iji ike tiwasia azu ugbo ahụ. **42** Ndi agha zubere igbu ndi mkporo

niile, ka onye obula ghara igwuru mmiri site ya gbafo. **43** Ma onye ochiagha ahụ na-ezube izoputa ndu Pol, n'ihu ya, o gbochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndi niile maara igwu mmiri buru uzo si n'ugbo ahụ wuba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. **44** Ma ndi foduru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maobu n'ihe ndi ozo di iche iche si n'ahụ ugbo ahụ daputa. N'uzo di otu ka mmadu niile ji buru ndi rutere n'elu ala n'udo.

28 Mgbe a putara n'onu mmiri ahụ n'udo, anyi choputara na aha agwa etiti ahụ bu Malta. **2** Ndi obodo ahụ gosiri anyi obioma n'uzo puru iche. Ha kwanyere anyi oku ma nabatakwa anyi n'ihu na mmiri no na-ezo, oyi na-atukwa. **3** N'oge Pol na-achikota nku itinye n'oku a, otu agwo ajuala sitere n'ime nku na-enwu oku maputa n'ihu okpomoku tuhiko onwe ya n'aka ya. **4** Mgbe ndi obodo ahụ huru agwo ahụ ka o tuhikotara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bu ogbu mmadu, a naghi eji oku enyo ya. O bu ezie na azoputara ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka o di ndu." **5** Ma Pol fepuru agwo ahụ n'aka ya, mee ka o daba n'oku, o dighikwa ihe mere ya. **6** Ha na-ele anya ma aka ya o ga-aza, maobu na o ga-ada nwuo. Ma mgbe ha chegidere hu na o nweghi ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bidu na-ekwu, na o bu chi. **7** Na nso onu mmiri a ebe anyi kwajiri, otu ubi di ya. O bu ubi Pobilios otu nwoke onyeisi na-achị agwa etiti ahụ. O nabatara anyi nke oma, lee anyi obia ubochi ato. **8** N'oge ahụ, nna Pobilios nwere ahụ oku na afọ osisa, Pol banyere n'ime obodo gaa leta ya, kpeepe ya ekpere, bikwasikwa ya aka. Ahụ dikwara ya mma. **9** Mgbe nke a mechara, ndi niile nwere nrija nrija n'agwa etiti ahụ bjakwara, a gwokwara ha. **10** Ha wetaara anyi otutu ihe onyinye. Mgbe oge inyapu ugbo anyi ruru, ha nyere anyi otutu ihe di anyi mkpa nke puru idu anyi n'ije ahụ. **11** Anyi noro ihe dika onwa ato n'oge oyi, n'agwa etiti ahụ tutu anyi anyalie ugbo. O bu ugbo ndi Alegzandria nke bu ihe a turu atu a na-akpo ejima, bu chi Kastu na Polukus. **12** Anyi bjaruru obodo Sirakos ebe anyi noro ubochi ato. **13** Site n'ebe ahụ, anyi gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ubochi gafere, ikuku bidoro ife site na ndida. N'ubochi nke abuo ya, anyi rutere Poteoli. **14** N'ebe a anyi choputara ndi kwere ekwe ndi rjoro ka anyi nonyere ha ubochi asaa. Site n'ebe a, anyi rutere Rom. **15** Mgbe umunna anyi no n'ebe ahụ nuru na anyi na-abia. Ha putara zute anyi n'uzo Apios na n'ulo ndi lje ato. Mgbe Pol huru ha, o kelere Chineke ma buru onye a gbara ume. **16** Mgbe anyi bjaruru Rom, e nyere Pol ohere ibiri onwe ya dika o si choo n'ebe masiri ya. Ma otu onye agha na-eche ya nche. **17** Mgbe ubochi ato gasiri, o kporo ndisi ndi juu. Mgbe ha zukoro, o gwara ha, "Umunna m, o dighi ihe ojojo obula m mere megide ndi nke anyi, maobu megide omenaala nna nna anyi ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n'aka ndi Rom. **18** Ndi ochichich Rom lenyere anya n'ikpe m choo ihapu m ka m laa n'ihu na ha achotaghị ihe kwesiri jma m ikpe onwu dika ndi anyi chozo. **19** Ma mgbe ndi juu juru, ahuru m na o di mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghi ihe ojojo m bu n'uche megide ndi obodo m. **20** N'ihu nke a, ka m jiri rjoro ka mu na unu hu ma kwuritikwa okwu. O bu n'ihu olileanya nke Izrel ka e ji kee m n'agbu igwe a." **21** Ha siri, "Anyi anataghị akwukwo ozi obula site na Judia banyere gi. O dighikwa umunna anyi obula nke si ebe ahụ bia nke koro

maobu kwuo okwu ojojo obula banyere gi. 22 Otu o di, anyi ga-achọ inuta ihe i chere, n'ih i na anyi maara na a na-ekwujo otu a n'ebe niile." 23 Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukota n'ubochi ozo. Otutu mmadu kariji bjara n'ulo ebe o na-an. O gbara ama banyere alaeze Chineke site n'akwukwo iwu Mosis na nke ndi amuma, o gbaliri ime ka ha kwenye n'ihe banyere Jisos. O bidoro izi ha ihe site n'ututu ruo anyasi. 24 Ufodu ka e mere ka ha kweere, ma ufodu mechiri nti ha na obi ha. 25 Ha nwe nghotahie n'etiti onwe ha ma malite ila mgbe Pol kwusiri okwu nke ikpeazu a, "Mmuo Nso Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n'onu Ajzaya onye amuma kwuo okwu nye nna nna anyi ha, 26 "Jekwuru ndi a gwa ha okwu, "Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agagh i ghota ihe obula, unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agagh ihu ihe obula." 27 N'ih i na obi ndi a amaala abuba, dikwa ar; ha adighi ejikwa nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzo. Ma o bugh i otu a, ha nwere ike jji anya ha hu uzo, jirikwa nti ha nu ihe sitekwa n'obi ha nwe nghota ma chigharja bjakwute m, ka m gwog ha.' 28 "Ya mere, a chorog m ka unu ghota na nzoputa a nke si n'aka Chineke bja, dikwa nye ndi mba ozo, ha ga-egekwa nti." 29 Mgbe o kwusiri nke a, ndi Juu ah i lara na-arurita uka nke ukwu n'etiti onwe ha. 30 O biri obi nke onwe ya afu abuo n'ulo o na-akwu ugwo ya. O na-anabatakwa ndi niile bjara ileta ya, 31 o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyi Jisos Kraist. O dikwagh onye obula gbaliri igbochi ya.

Ndi Rom

1 Pòl, odibo Krajist Jisòs, onye Chineke kpòrò ka ò burù onyeozì ya na onye ò kewapùtara ka ò zisaa oziòma ya. **2** Oziòma a bù nke ahù Chineke kwere na nkwa n'òge gara aga site n'ònu ndì amùma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwùkwò nsò. **3** Oziòma a metùtara Òkpara ya, onye bù nwa Devid site n'òmumù nke anù ahù. **4** Onye esitere na Mmùò nke ìdì nsò hòpùtá ì bù Òkpara Chineke, site n'ìke nke mbilite n'ònwù, bù Krajist Jisòs, Onyenwe anyì. **5** Onye anyì sitere n'aka ya nata amara na orù ì bù onyeozì, ime ka ndì mba òzò nwee nrube isi nke okwukwe n'etìti ha n'ìhi aha ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndì ahù a kpòrò ka ha burù ndì nke Jisòs Krajist. **7** Ya bù, unu ndì Chineke hurù n'anya bi na Rom, ndì ò kpòrò ka ha burù ndì nsò: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyì, na Onyenwe anyì Jisòs Krajist òrìrì unu. **8** Na mbù, ana m ekele Chineke ekele n'ìhi unu niile, site n'aha Jisòs Krajist. N'ìhi na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'ùwa niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmùò site na ikwusa oziòma nke Òkpara ya, bù onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m arìò ka ò burù ihe ga-ekwe mee na site n'ìke Chineke, aga m enwe ohere ìbja leta unu. **11** Ò na-agù m agùù nke ukwu ìbja hù unu anya, n'ìhi na achòrò m ka unu keta oke n'onyinye Mmùò Nsò nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosì ike n'okwukwe. **12** Ò bùkwaghì naanì nke a, kama achòrò m ka anyì gbarìtaa onwe anyì ume site n'okwukwe anyì. **13** Ùmunna m, achòrò m ime ka unu mata na atùòla m atùmatù ìbja leta unu òtùtù mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbòchiri m ìbja), ka m nwee ike nweta mkpùrù n'etìti unu, òka m nwere n'etìti ndì mba òzò. **14** N'ìhi na abù m onye jì ugwò nye ndì Griik na ndì mba òzò, nyekwa ndì maara ihe na ndì nzuzu. **15** Ya mere m jì ò njikere ikwusa oziòma nyekwa unu bù ndì bi na Rom. **16** N'ìhi na ihere oziòma ahù anaghì eme m, n'ìhi na ò bù ike Chineke na-ewetara onye obùla kwere na ya nzòpùta, nye onye Juu na mbù nakwa nye onye Griik. **17** N'ìhi na ò bù n'òziòma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Òka e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe ò ndì." **18** N'ìhi na e sitela n'eluwigwe kpughe onuma Chineke megide mmehie na ajò omume niile nke ndì na-emebi iwu, ndì na-esite n'ajò omume ha na-eguzogide eziokwu ahù. **19** N'ìhi na ndì a maara ihe ha kwesiri ìmata banyere Chineke. Ha maara ya n'ìhi na Chineke n'onwe ya emeela ka ò doo ha anya. **20** N'ìhi na site n'òge Chineke kere ùwa na ihe niile ò n'ime ya, ùdìdì ya nke a na-apughì ìhù anya na ike nke ebighì ebi ya na ùdìdì ìdì nsò ya ka e mere ka ò pùta ìhè nye umù mmadù. Ùmù mmadù na-aghòta ihe ndì a site n'ìhe ndì e kere eke. N'ìhi nke a umù mmadù enwekwaghì ngòpù. **(aiòsios g126)** **21** Ò bù eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghì asòpùrù ya, ha anakwaghì enye ya ekele òka Chineke. Echiche uche ha bù ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa òchìchìrì. **22** Mgbe ha na-eche na ha bù ndì maara ihe, ha amataghì na ha bù ndì nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighì anwù anwù ofufe, ha weere otuto ha kwesiri inye ya nye ihe ndì ahù ha jiri aka ha kpùò. Ihe ndì a yiri mmadù na-anwù anwù, na nnùnù, na umù anumanù, na ihe na-akpù akpù n'ala.

24 N'ìhi ya, Chineke hapurù ha ka ha mee ihe ojòò ndì ahù na-agù obi ha agùù nye adighì òcha nke ìkwa iko, ha ìkwa ahù ha emerìta mpu n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ùgha dochie n'òndù eziokwu banyere Chineke. Ha na-asòpùrù, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapù Onye okike, onye a na-eto ruo ebighì ebi. Amen. **(aiòn g165)** **26** Ò bù nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agùù anù ahù nke na-eme ihere. N'ìhi ya, ò bùladì ndì inyom na ndì inyom ibe ha nogidere na-enwe mmekòrìta n'ùzò na-ezighì ezi. **27** Ozòkwa, kama ha na ndì inyom inwe mmekòrìta; ndì ikom ha hòrò ka ha na ndì ikom ibe ha na-enwe ùdì mmekòrìta nke ha na ndì inyom kwesiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'ùzò ò otu a, ha natakwa ntaramahùkwù kwesiri ha n'ìhi ihe ojòò ndì a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe ha kpachapurù anya jù imata onye Chineke bù, Chineke nyere ha akònuche ndì nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe ojòò niile nke ajò echiche obi ha cheputara. **29** Ha jupùtara n'ajò omume na mmehie niile, anya ukwu na aghùghò. Ha jupùtakwara n'ekworo, na igbu mmadù, na esemokwu, na uche gbagorò agbagò na ìkpò asì. Ha bù ndì na-ekwu okwu azù. **30** na ndì nkwtò na ndì kpòrò Chineke asì, na ndì na-akparì mmadù na ndì mpako na ndì na-anya isi. Ha na-atùpùta ùzò ohurù ime ihe ojòò, ha adighì asòpùrù ndì murù ha. **31** Ha bùkwa ndì na-enweghì nghòta, ndì na-enweghì okwukwe, ndì obi ojòò na ndì na-enweghì obi ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere iwu òdì ike na ndì na-ebi ndù ò otu a kwesiri onwù, ma ha gara n'ihu na-eme ihe ndì a, ma na-akwalìkwa mmùò ndì òzò ka ha soro na-eme ha.

2 N'ìhi ya, ì nweghì ngòpù, onye obùla ì bù, mgbe ì na-ekpe ndì òzò ikpe. N'ìhi na mgbe ì mara onye òzò ikpe, ò bù onwe gi ka ì na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa ùdì ihe ndì ahù. **2** Ma anyì maara na Chineke na-ekpe ndì na-eme ihe ojòò ò otu a ikpe n'ùzò ziri ezi. **3** Gì bù mmadù, gínì mere ì jì na-ama ndì na-eme ihe ò otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahù. I chere na ì ga-agbanarì ikpe Chineke? **4** Ka ì na-eleda obiòma Chineke, na nnagide ò na-anagide ndù ojòò gi, na ogologo ntachiobi ya anya? Ì maghì na obiòma Chineke nwere n'ebe ì nò kwesiri ime ka ì site na mmehie gi chegharì? **5** Ma n'ìhi isiike gi na obi gi kpòrò nkù nke enweghì nchegharì, ì na-akpòtara onwe gi onuma nke Chineke n'ùbòchì oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** Ò ga-akwùghachi onye obùla òka orù ya siri ò. **7** Chineke ga-enye ndì niile sitere na ntachiobi na ezi orù na-achò otuto na nsòpùrù na ndù ahù na-adigide adigide bù ndù ebighì ebi. **(aiònios g166)** **8** Ma ndì niile na-akpa ìche ìche, ndì jùkwa isoro eziokwu ahù, ndì na-anogidekwa na-eme ihe ojòò, ka a ga-ata ahùhù, gosi ha iwe òkù na onuma. **9** Nsogbu na iru ùjù ga-abjìkwasi ndì niile na-eme ihe ojòò, mbù, ò ga-adìrì ndì Juu, emechaa, ò ga-adìkwara ndì mba òzò. **10** Ma otuto na nsòpùrù na udo ga-abù nke onye obùla na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndì mba òzò. **11** N'ìhi na Chineke anaghì ele mmadù anya n'ihu. **12** Ndì niile mehiera n'òndù enweghì iwu ga-ala n'ìyi n'òndù enweghì iwu. Ma ndì niile mehiera megide iwu ahù ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe òka iwu siri kwuo. **13** N'ìhi na ò bùghì ndì ahù na-anù mgbe a na-agupùta akwùkwò iwu ka a na-agù òka ndì ezi omume n'ihu Chineke, kama ò bù ndì ahù niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agù ka ndì ezi omume. **14** N'ezie, mgbe ndì mba òzò bù ndì na-enweghì iwu sitere n'òbi ha

mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bu iwu nye onwe ha, o bu ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede. **15** Ha na-egospita na edeela ihe ndi ahụ iwu kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bu eziokwu, ebe o bu na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ufoḍu, ma na-agopuru ha mgbe ufoḍu. **16** Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndu nzuzo niile umu mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos. **17** Ma ugbu a, gi onye na-akpo onwe gi onye Juu, onye tukwasiri obi gi n'iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** o buru na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihe nke ka mma n'ihu na e ziri gi ihe site n'iwu; **19** o buru na o doro gi anya na i bu onyendu nye ndi isi, burukwa ihè nye ndi no n'ochichiri, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndi na-amaghi ihe, na onye nkuzi umuntakiri, n'ihu na i maara iwu nke oma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asị mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpo arusi ihe aru, i na-ezuru ihe di n'ulo arusi n'ohi? **23** Gi onye na-anya isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, "Ndi mba ozo na-ekwulu aha Chineke n'ihu unu." **25** Obibi ugwu bara uru n'ezie ma o buru na i na-edebe iwu, ma o buru na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. **26** O buru na ndi e bighi ugwu na-edebe ihe iwu kwuru, o bu na a gaghị agụ ebighi ugwu ha dika obibi ugwu? **27** Ya bu, ndi ahụ a na-ebighi ugwu n'anụ ahụ ma na-edebe iwu ga-ama unu ikpe, bu ndi nwere iwu ahụ e dere n'akwukwo na ndi e bikwara ugwu ma na-emebi iwu. **28** I bu ezigbo onye Juu abughị nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghị ihe a na-ahụ n'anụ ahụ. **29** Kama ezigbo onye Juu bu onye obula nke bu ya n'ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bukwa nke ime obi, nke mmuo, o bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n'aka mmadu kama o sitere n'aka Chineke.

3 O di uru puru iche mmadu nwere n'ihu na o bu onye Juu? Gini bukwa uru ahụ di ukwuu nke di na-ebiri mmadu ugwu? **2** O bara uru n'uzo niile. Nke mbu, o bu ndi Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka. **3** Gini ga-emezi ma o buru na ufoḍu n'ime ha ekwesighi ntukwasị obi? Chineke, o gaeji n'ihu ekwesighi ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? **4** O pughi idi otu a! Kama ka o buru ihe putara ihe na Chineke bu onye eziokwu, ma mmadu niile bu ndi okwu ugha, dika e dere ya, "Ka e nwe ike gosiputa na i na-ekwu eziokwu mgbe obula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe." **5** Ma o buru na ajo omume anyi na-eme ka ezi omume Chineke puta ihè, gini ka anyi ga-ekwu? Anyi gasi na Chineke adighi eme ihe ziri ezi ma o buru na o taa anyi ahulu n'ihu agi omume anyi? (Ana m ekwu okwu a di ka ndi mmadu.) **6** N'ezie, o bughị otu a, o buru na o bu otu a, oleekwanu otu Chineke ga-esi kpee uwa ikpe? **7** Otu onye nwere ike i si, "na o buru na a na-esite n'okwu ugha m, mee ka eziokwu nke Chineke puta ihè karja, na-ewetara Chineke otuto, gini mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?" **8** O putara na anyi ga-asị, "ka anyi na-eme ihe ojoḍu ka ezi ihe si na ya puta"? Ufoḍu ndi mmadu ji nkwtuo na-ebo m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwesiri ekwesi. **9** Gini kwanu? Anyi o ka ha mma? Mba, ma e meela ya ri i ka o puta ihè na mmadu niile no n'okpuru mmehie, ma ndi Juu ma ndi mba ozo. **10** Dika e dere ya, "O dighi onye obula bu

onye ezi omume, o dighi o buladi otu onye. **11** O dighi onye obula na-aghota, o dikwaghị onye o na-agu icho Chineke. **12** Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile, o dighi onye bara uru n'ime ha. O dighi onye na-eme ihe oma, a pughi ichota o buladi otu onye. **13** Akpiri ha bu ili ghete oghe, ha ji ire ha na-agho aghugho. Elo ajuala di n'egbugbere onu ha. **14** Onu ha juputara n'okwu na-aku ilu na obubu onu. **15** Ukwu ha na-eme osiso ikwafu obara. **16** Mbibi na nhuju anya di n'uzo ha niile. **17** Ha amaghi ihe bu uzo udo. **18** Ha amatabeghi ihe itu egwu Chineke putara." **19** Ugbu a, anyi maara na ihe obula iwu kwuru, o bu ndi no n'okpuru iwu ka o diri, ka esite otu a kpuchite onu niile n'otu n'otu. Ma meekwa ka uwa niile mata na ha bu ndi ikpe mara n'ebe Chineke no. **20** N'ihu na o nweghi onye obula a puru igu n'onye ezi omume n'ihu Chineke maka na o na-edebe iwu. Kama, o bu site n'iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie. **21** Ma ugbu a, emeela ka ezi omume Chineke puta ihè, site n'iguzo iche n'ebe iwu di, bu nke iwu na ndi amuma gbakwara ama ya. **22** Ezi omume a na-esite n'ebe Chineke no abia, site n'okwukwe n'ime Jisos Kraist nye ndi niile kweere. O nweghi ihe idi iche obula di na ya. **23** N'ihu na mmadu niile emehiela ha ekwesikwaghị otuto Chineke. **24** Ma ugbu a, agulo ha na ndi ezi omume site n'amara ya, site na mgbaputa nke si n'aka Kraist Jisos. **25** Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n'iwufu obara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n'okwukwe. N'uzo di otu a, o na-egospita ezi omume ya, maka oge gara aga, n'ihu nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie umu mmadu anya. **26** Ma n'oge taa, site n'igosi na ya onwe ya bu onye ezi omume, na onye a na-agunye dika onye ezi omume bu onye nke kweere na Jisos. **27** Mgbe o si otu a diri, ole ebe inya isi anyi dikwa? Ajala inabata ya. O bu site iwu di ana? O bu nke oru? Mba, kama o bu site n'okwukwe anyi nwere n'ime Kraist. **28** Ya mere, anyi na-agunye mmadu n'onye ezi omume n'ihu okwukwe o nwere, o bughị n'ihu na o mere ihe iwu kwuru. **29** Chineke o bu naani nke ndi Juu? O bukaghị nke ndi mba ozo? N'ezie, o bukwa nke ndi mba ozo. **30** N'ihu na Chineke di naani otu, o bu site n'okwukwe ka o ga-anabata ndi ahụ ebiri ugwu, sitekwa n'otu okwukwe ahụ guo ndi a na-ebighi ugwu ka ndi ezi omume. **31** O buru na o di otu a, anyi na-esite n'okwukwe anyi mee ka iwu ghara idi ire? Mba! Kama anyi na-enye iwu onodu kwesiri ya.

4 Gini ka anyi nwere ikwu banyere Ebrahim, nna nna anyi na o nwetara ihe niile site n'anụ ahụ? **2** A si na a guru Ebrahim dika onye ezi omume site n'oru aka ya, o gaara enwe ihe o ga-eji anya isi, ma na o bughị n'ihu Chineke. **3** Ma gini ka akwukwo nso kwuru? "Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya ka ezi omume." **4** Mgbe mmadu ruru oru, ugwo oru a kwuru ya abughị onyinye, kama o bu ihe ruru ya n'ihu oru o ruru. **5** Ma nye onye na-enweghi oru ma tinye okwukwe ya na onye ahụ na-agunye ndi ajo omume dika ndi ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gunyere ya dika ezi omume. **6** Devid n'onwe ya kwukwara banyere onu diri onye obula Chineke guru n'onye ezi omume n'agbanyeghi oru ya. **7** "Ngosi na-adiri ndi a gbaghaara ajo omume ha niile, ndi ekpuchikwara mmehie ha niile. **8** Ngosi na-adiri nwoke ahụ, onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya." **9** Ngosi a o diri naani ndi e biri ugwu ka o bu nyekwa ndi a na-ebighi

ugwu? Ihe anyị na-ekwu bụ na a gụrụ okwukwe Ebrahim dị ka ezi omume nye ya. **10** Olee mgbe a gụrụ ya nye ya? O bụ tupu e bie ya ugwu, ka o bụ mgbe e bichara ya ugwu? O bughị mgbe e bichara ya ugwu kama o bụ tupu e bie ya ugwu. **11** O natara ihe ịrịbama nke obibi ugwu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe o nọ na-ebighị ugwu. Nke a bụ ime ya nna ndị niile kweerenụ, ndị ahụ o gụrụ dika ndị ezi omume, o bụ ezie na ha bụ ndị a na-ebighị ugwu. **12** N'uzọ dī otu a kwa, o bụ nna ndị niile e biri ugwu. Ndụ ya na-egosikwa ha na o bughị obibi ugwu ha na-azọpụta ha, kama o bụ okwukwe ha. N'ihị na Chineke nabatara Ebrahim naanị site n'okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu. **13** Nkwa o kwere Ebrahim na agbūrū ya na ha ga-eketa ụwa abughị site n'idebe iwu, kama o bụ site n'ezī omume nke okwukwe. **14** N'ihị na, o būrū na ndị a ga-enye ihe e kwere na nkwa bụ ndị na-edebe iwu, inwe okwukwe abakwaghị uru, nkwa ahụ enwekwaghị isi ọbụla. **15** N'ihị na iwu n'onwe ya na-eme ka ọnụma bja. Ma ebe iwu na-adighi, mmehie adighikwa. **16** Ya mere, nkwa ahụ na-abja site n'okwukwe, ka o būrū naanị site n'amara ka e ji mee ka ụmụ ya niile nweta ya, o bughị naanị nye ndị nọ n'okpuru iwu, kama o bụkwa nye ndị nwere ụdị okwukwe Ebrahim. N'ihị na o bụ nna anyi niile. **17** Dika e dere ya, "Emeela m gi nna nke ọtụtụ mba." Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bụ onye o kweenyere n'ime ya, bụ onye ahụ na-eme ka ndị nwūrū anwū dīkwa ndū ọzọ, onye na-akpọkwa ihe ndị na-adibughị, mee ka ha dīrī. **18** O bұлadī mgbe olileanya gasirī, o kwenyere na ya ga-abū nna nke ọtụtū mba, dika ihe a gwarā ya si dī, "Otu a ka mkpūrū gi ga-adī." **19** O daghī mba n'okwukwe o bұлadī mgbe o matara na ya akala nka n'ahū, n'ihī na o gbaruola otu narī afo, tinyekwara na akpanwa Sera bụ ihe nwūrū anwū. **20** O dighī mgbe ọbụla o nwere obi abūo na Chineke agaghī emezu ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka o gbasie ike, ka o na-enye Chineke otuto. **21** O nwere otu obi na Chineke pūrū imezu ihe niile ọbụla o kwere na nkwa. **22** O bụ n'ihī ya ka e ji guo nke a nye ya dī ka ezi omume. **23** Okwu ndī a, "A gūrū ya nye ya dika onye ezi omume," edeghī ya naanī maka ya. **24** Kama e dere ya n'ihī anyi bụ ndī kwere n'onye ahū mere ka Onyenwe anyi Jisōs si n'onwū bilie. **25** Onye a rara nye ka o nwūo n'ihī mmehie anyi niile, ma e mere ka o si n'onwū bilie ka anyi būrū ndī a gūrū dika ndī ezi omume.

5 Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyi būrū ndī a gūrū dika ndī ezi omume, udo dī ugbu a n'etiti anyi na Chineke site n'Onyenwe anyi Jisōs Kraīst. **2** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara nke anyi na-eguzo n'ime ya ugbu a. Anyi nọ n'onū nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyi keta oke n'ebube Chineke. **3** O bұkwaghī naanī nke a, ma anyi na-añurīkwa ọñ n'ime nsogbu anyi niile, ebe anyi maara na nsogbu ndī a na-enyere anyi aka ịbū ndī nwere ntachiobi. **4** Ntachiobi na-aruputa n'ime anyi ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. **5** Olileanya na-eme ka anyi guzo chīm, n'ihī na Chineke awunyela ịhunanya ya n'ime obi anyi site n'onyinye Mmūo Nsō. **6** Mgbe ahū anyi na-enweghī ike ọbụla, mgbe oge ahū ruru nnōo, Kraīst bjara nwūo ọnwū n'ihī anyi bū ndī mmehie. **7** A sīkwari na anyi bū ndī ezi omume o gaara abū ihe siri ike mmadū ịbja nwūo ọnwū n'ihī anyi. Ma eleghī anya, a ga-ahūkwa onye nwere ike nwūo n'ihī ezi mmadū. **8** Ma lee ka ịhunanya Chineke siri putā ihē! Mgbe

anyi ka nōrī na-eme mmehie, Kraīst nwūrū n'ihī anyi. **9** Ebe a gūrū anyi dika ndī ezi omume site n'ọbara ya, nke karijī nke a, a ga-esitekwa na ya zọpūta anyi site n'ọnụma Chineke. **10** N'ihī na, o būrū na mgbe anyi bū ndī iro Chineke, e mere ka anyi na ya dī n'udo site n'onwū Ọkpara ya, nke karijī nke a bụ, ebe o bụ na anyi na ya dīzi na mma, anyi ga-enweta nzọpūta site na ndū ya. **11** O bұkwaghī naanī nke a, kama anyi na-añurīkwa ọñ n'ime Chineke site na Onyenwe anyi Jisōs Kraīst, onye anyi sitere na ya nata ịdī na mma a ugbu a. **12** Dika o siri dī, o bū site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'ụwa. O bұkwa mmehie a wetara onwū. Ugbu a, onwū erutela onye ọbụla aka n'ihī na mmadū niile emehiela. **13** Ma tupu e nye iwu, mmehie dī n'ụwa. Ma a dighī agukota mmehie mgbe iwu na-adighi. **14** Ma e mere ka onwū rute onye ọbụla site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metụtara o bұлadī ndī mmehie ha na-adighi ka nke Adam, onye bụ ihe atū nke onye ahū gaje ịbja. **15** Ma onyinye a adighi ka njehie ya. N'ihī na o būrū na ndī būrū nwūrū site na mmehie nke otu mmadū, lee ka o siri būrū ihe dī ukwu karīa na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bū Jisōs Kraīst ga-ababiga ụba oke rute ọtūtū mmadū. **16** Ozo, onyinye a adighi ka ihe mmehie mmadū muputara. N'ihī na ikpe ahū sooro mmehie otu onye weta ọmuma ikpe, ma onyinye ahū sooro ọtūtū njehie weta igū mmadū n'onye ikpe na-amaghī. **17** Ya mere, o būrū na onwū chiri ọchichī site na njehie nke otu onye, o bughī ihe dī ukwu karīa na ndī nabatara onyinye amara Chineke bara ụba, ya na onyinye ezi omume, ga-achī achī na ndū site n'otu onye ahū bū Jisōs Kraīst. **18** Ya mere, dika otu njehie si weta ikpe ọmuma nye mmadū niile, otu ahū kwa ka e si guo mmadū niile dika ndī ezi omume na ndī nwere ndū site n'otu ọrū ezi omume. **19** N'ihī na dika ọtūtū mmadū si būrū ndī mmehie n'ihī nnuo isi nke otu nwoke, otu a kwa ka ọtūtū mmadū ga-abūkwa ndī ezi omume n'ihī nrube isi nke otu nwoke. **20** Iwu bjara mee ka mmehie na-aba ụba, ma dika mmehie na-aba ụba, amara na-abakwa ụba karīa. **21** Ya mere, dika mmehie si būrū eze n'onwū, otu a kwa ka amara ga-esi būrū eze site n'ezī omume iweta ndū ebighi ebi site n'aka Jisōs Kraīst, Onyenwe anyi. (aiōnios g166)

6 Gīnī ọzokwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba ụba? **2** E e! O kwesighi! Olee otu anyi ga-esi na-adī ndū n'ime mmehie, mgbe anyi bū ndī nwūrū anwū n'ebe mmehie dī? **3** O bū na unu amataghī na mgbe ahū e jikotara anyi na Kraīst Jisōs na baptizim ka e jikotakwara anyi na ya n'onwū. **4** Ya mere, esitere na baptizim liko anyi na ya n'onwū, dika e mere ka Kraīst site n'onwū bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndū ọhūrū. **5** O burukwa na e jikotaaala anyi na ya n'onwū, e jikotakwala anyi na ya na mbilite n'onwū. **6** N'ihī na anyi maara na a kpogidekotara ndū nke ochie anyi na Kraīst n'elu obe, iji mee ka anū ahū nke mmehie ahū būrū ihe a lara n'iyi, ka anyi burukwa ndī nwere onwe ha site n'ịbū ohu nke mmehie. **7** N'ihī na onye nwūrū anwū agūla ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie dī. **8** O burukwa n'ezikwu na anyi na Kraīst nwūkorō ọnwū, anyi makwara na anyi na ya ga-adikokwa ndū ọzọ. **9** N'ihī na anyi maara na ebe e mere ka Kraīst site n'onwū bilie, o gaghī anwukwa ọzọ. Ọnwū enwekwaghī ike ọbụla n'ebe o nọ ọzọ. **10** O nwūrū naanī otu mgbe n'ihī mmehie. Ma ndū o na-adī ugbu a bū

nke ọ na-adị nye Chineke. **11** Ya mere, ọgọ onwe unu ugbo a dika ndị nwurụ anwụ n'ebe mmehie dị. Ọgwaka onwe gi dika ndị ndụ n'ebe Chineke nọ n'ime Kraịst, site na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị. **12** Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ọzọ, nke ga-eme ka unu na-erubere agụụ nke anụ ahụ isi. **13** Unu a nakwala eche akụkụ ahụ unu ọbụla ka ọ burụ ngwa ọrụ ajo omume. Kama cheenụ onwe unu n'ihu Chineke, dika ndị esi n'ọnwụ kpọputa nyefee na ndụ. Cheenụ akụkụ ahụ unu niile n'ihu Chineke dika ngwa ọrụ nke ezi omume. **14** N'ihị na unu ekwesighị j bụ ohu mmehie, ebe ọ bụ na unu anọkwaghị n'okpuru iwu ọzọ, kama unu nọ n'okpuru amara. **15** Gịnịkwa? Anyị ga-eme mmehie n'ihị na anyị anoghị n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mbal O kwesighị. **16** Ọ bụ na unu amataghị na mgbe unu weere onwe unu nye mmadụ irubere ya isi dika ohu, unu bụ ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, maọbụ ohu nye mmehie nke na-eduba n'ọnwụ, ma ọ bukwanụ irube isi nke na-eduba n'ezì omume? **17** Ma ekele ịrị Chineke n'ihị na ọ bụ ezie na unu burị ohu nye mmehie, ma ugbo a, unu ejirila obi unu niile kpeebe inabatara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. **18** Ugbo a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburula ndị ohu ezi omume. **19** Ana m eji ihe jmaatụ site na ndụ a na-ebi kwa ubochi, n'ihị adighi ike nke anụ ahụ mmadụ. Ya mere, dika unu si were ahụ unu dị iche iche nye ịbụ ohu adighi ọcha na ajo omume nke na-abawanye ịba, sitekwanụ otu a were ha nye ugbo a ka ha burụ ohu ezi omume nke na-eduba n'ịdị nsọ. **20** Mgbe unu bụ ohu mmehie, o nweghị ihe megidere unu ime ezi omume. **21** Ma gini bụ uru unu nwetara n'oge ahụ site n'ọrụ ahụ niile unu ruru, bụ ihe ndị ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndị ahụ na-eduba n'ọnwụ. **22** Ugbo a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghoqla ndị ohu Chineke. Uru unu na-erita bụ ịdị nsọ, ọgwugwu ya bukwa ndụ ebighi ebi. (aiōnios g166) **23** N'ihị na ụgwọ ọrụ mmehie bụ ọnwụ, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bụ ndụ ebighi ebi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyị. (aiōnios g166)

7 Ọ bụ na unu amaghị ụmụna m, unu ndị maara iwu nke ọma na ọ bụ oge mmadụ dị ndụ ka iwu na-ekide ya? **2** Dika ihe jmaatụ, iwu na-ejikọta nwanị luru di na di ya mgbe di ya ka nọ ndu, ma ọ buru na di nwanị ahụ anwụ, ọ nokwaghị n'okpuru iwu jikọtara ha dika di na nwunye. **3** A ga-akpọ ya nwanị na-akwa iko ma ọ buru na ọ lakwuru nwoke ọzọ mgbe di ya ka di ndu. Ma ọ buru na di ya anwụ, ọ ga-abụ onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. Ọ kwaghị iko ma ọ buru na ọ lụọ nwoke ọzọ. **4** Ya mere, ụmụna m, unu onwe unu kwa anwụla n'ebe iwu di site n'ahụ Kraịst, ka e nwe ike kenye unu onye ọzọ, bụ onye ahụ e mere ka o si n'ọnwụ bilie. Ka anyị site na ya mịa mkpuru nye Chineke. **5** Mgbe anụ ahụ mmehie na-achị anyị, ọchịchọ ọjọ nke iwu na-akpali juputara n'ime anyị, nke mere na anyị na-amị mkpuru nye ọnwụ. **6** Ugbo a, a toghapula anyị pụọ n'aka iwu ebe anyị nwurụ nye ihe ndị kere anyị agbụ na mbụ, anyị anaghị ebikwa ndụ n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwukwọ, kama anyị na-eje ozi n'usoro ndụ ọhuru nke mmụọ. **7** Ugbo a, gini ka anyị ga-ekwu? Iwu ahụ ọ bụ mmehie? N'ezie, mbaal Agaraghị m ama ihe mmehie bụ ma ọ bughị site n'iwu. Ọ buru na iwu asighi, "Enwela anye ukwu," agaraghị m ama na ọ bụ mmehie. **8** Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ọchịchọ

ọjọ, mee ka echiche m mgbe niile buru ihe gbasara ihe ọjọ, na otu m ga-esi mee ha. A si na iwu adighi, mmehie agaraghị adi. **9** Na mbu, abụ m onye di ndu mgbe iwu na-adighi, ma mgbe iwu bjara, e mere ka mmehie nwe ntute. **10** Anwuru m, ma choputa na iwu ahụ kwesiri iwetara m ndu ghaziri ihe wetara ọnwụ. **11** N'ihị na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n'iwu ahụ gbuo m. **12** N'ezie, iwu ahụ di nsọ, ihe e nyere n'iwu di nsọ, burukwa ezi omume na ihe di mma. **13** Mgbe ahụ, ọ putara na ihe ahụ di mma wetaara m ọnwụ? Mba! Kama ọ bụ mmehie sitere n'ihie di mma wetara m ọnwụ, ka e nwee ike gosiputa na mmehie bụ ihe jogburu onwe ya site n'ihie e nyere n'iwu. **14** Anyị matara na iwu bụ ihe nke mmụọ ebe mụ onwe m bụ anụ ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. **15** O nweghị ụzọ ihe m na-eme si doo m anya. N'ihị na ihe m na-eme abughị ihe m choro ime, ọ bụ ihe m kporo asi bụ ihe na-agara m aka ime mgbe niile. **16** Ma ọ buru na m eme ihe m na-achoghi ime, ana m ekwenye na iwu di mma. **17** Ma dika ọ di, ọ bukwanụ mụ onwe m na-eme ihe ndi a, kama ọ bụ mmehie bi n'ime m. **18** O doro m anya na o nweghị ihe ọma ọbụla di n'ime m, ya bụ n'ime anụ ahụ m. N'ihị na ọ na-agu m agụụ ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighi n'ime m. **19** Ihe m na-eme mgbe m choro ime ezi ihe abughị ezi ihe ahụ m choro ime kama ọ bụ ajo ọ ihe ahụ m na-achoghi ime ka m na-eme. **20** Ọ buru na m na-eme ihe ahụ m na-achoghi ime, ọ putara na ọ bughị mụ onwe m na-eme ihe ndi ahụ. Kama ọ bụ mmehie bi n'ime m na-eme ha. **21** Achoputara m iwu nke na-arụ ọrụ n'ime m. Mgbe m choro ime ihe ọma, naanị ihe ọjọ bụ ihe na-agara m aka ime. **22** N'ime ime onwe m, ọ na-agu m agụụ ime ihe iwu Chineke kwuru. **23** Ma ana m ahuta iwu ọzọ di n'ime m nke na-agba mgba megide iwu nke di n'uche m, ime ka m buru ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọrụ ya n'anụ ahụ m. **24** Lee ụdi ọndu ọjọ nke m hutara onwe m n'ime ya! Onye puru inaputa m site n'anụ ahụ a nke na-eduba m n'ọnwụ? **25** Ma ekele ịrị Chineke, onye na-anaputa m site na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị! Ya mere, n'ime mmụọ m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma n'ime anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe omuma ọbụla adighikwa ugbo a nye ndi niile nọ n'ime Jisọs Kraịst. **2** N'ihị na site na Kraịst Jisọs iwu nke Mmụọ na-enye ndi emeela ka m nwere onwe m site n'iwu nke mmehie na ọnwụ. **3** N'ihị na ihe iwu na-enweghị ike ime, n'ihị adighi ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n'izite Ọkpara ya, ka ọ bja n'ụdi di anụ ahụ mmehie, buru aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. **4** Ka izu ezu nke ihe niile iwu choro n'aka anyi buru ihe e mezuru n'ime anyi, bụ ndi na-adighi ebi ndi dika ọchichọ anụ ahụ si ịrị, kama dika ọchichọ Mmụọ Nso si di. **5** Ndi niile na-ebi ndu ha dika anụ ahụ siri choo, na-ebi ya naanị imezu agụụ niile na-agu anụ ahụ ha. Ma ndi niile na-agbaso ụzọ nke Mmụọ na-achoputa na ha na-eme ihe Mmụọ na-achọ. **6** Itukwasị uche n'ihie nke anụ ahụ na-eweta ọnwụ. Ma itukwasị uche n'ihie nke Mmụọ Nso na-eweta ndu na udo. **7** N'ihị na onye ọbụla tukwasiri uche ya n'ihie nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, ọ naghị edebe iwu nke Chineke. N'ezikwu, ọ gaghị enwe ike idebe ya. **8** Ya mere, ndi na-erubere anụ ahụ ha isi apughị ime ihe ga-atọ Chineke uto. **9** Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndu n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi

n'usoro nke Mmụọ Nsọ n'ihl na Mmụọ nke Chineke bi n'ime unu. Onye obula na-enweghị Mmụọ nke Kraịst abughị nke ya. **10** Ọ burụkwa na Kraịst bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abụ ihe nwurụ anwụ n'ebe mmehie dī, ma mmụọ unu dī ndụ n'ihl na a guola unu na ndī ezi omume. **11** Ọ burụ na Mmụọ onye mere ka Jisọs si n'onwụ bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraịst si n'onwụ bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi dī ndụ site n'ike Mmụọ Nsọ ahụ, onye bi n'ime gi. **12** Ya mere, ụmụnna m, anyi ji ụgwọ ma ọ bughị anụ ahụ ka anyi ji ụgwọ idī ndụ dīka ọchichọ ya si dī. **13** Ọ burụ na unu na-ebi ndụ dīka anụ ahụ si choọ, unu ga-anwụ. Ma ọ burụ na unu ga-eji ike nke Mmụọ Nsọ mee ka omume niile nke anụ ahụ nwụọ, unu ga-dī ndụ. **14** N'ihl na ndī niile Mmụọ nke Chineke na-achī bu ụmụ Chineke. **15** N'ihl na unu anataghī mmụọ nke na-eme unu ndī ohu ọzọ nye itụ ujo, kama unu natara Mmụọ nke mere unu ụmụ Chineke. Ọ bu site na Mmụọ ahụ ka anyi ji na-akpo "Abba, Nna." **16** Mmụọ Nsọ, n'onwe ya na-agbakwa ama n'ime mmụọ anyi, na-agwa anyi na anyi bu ụmụ Chineke. **17** Ugbu a, ọ burụ na anyi bu ụmụ, ọ putara na anyi bu ndī nketa oke, ndī ga-eketa ihe Chineke nwere, na ndī ha na Kraịst ga-eketota ihe, ma ọ burụ n'ezie na anyi ga-esoro ya keta oke ahuhū ya, ka anyi si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya. **18** N'ikwu eziokwu, ahuhū niile anyi na-ata ugbu a erughī ihe a ga-eji tūnyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyi. **19** Ihe niile e kere eke ji oke agwū na-eche mgbe a ga-egosiputa ndī bu ụmụ Chineke. **20** N'ihl na e tynere ihe e kere eke n'onodu ihe na-abaghī uru, ma ọ bughī site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tynere ya n'onodu ahụ n'ime olileanya, **21** na otu ụbọchī na ha ga-enwere onwe ha site n'agbū nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abū nke ụmụ Chineke. **22** Anyi maara na ruo ugbu a, ihe niile e kere eke na-asū ude n'ihl ihe mgbu ha nọ n'ime ya, dīka ihe mgbu nke omumū nwa. **23** Ọ bughī naanī nke a, ma anyi onwe anyi, ndī nwere mkpuru mbū nke Mmụọ Nsọ, na-asukwa ude n'ime onwe anyi, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyi dīka ụmụ, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyi. **24** N'ihl na a zoputara anyi site n'olileanya dī otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughī olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya dī ya n'aka? **25** Ma ọ burū na olileanya anyi dabeere n'ihl ahū anyi na-enwetabeghī, anyi ga-eji ndidi chere tutu ihe ahū erute anyi aka. **26** Otu aka ahū, Mmụọ Nsọ na-enyere anyi aka n'ime adighī ike anyi. N'ihl na anyi amaghī ka esi ekpe ekpere dīka o kwesiri. Ma Mmụọ Nsọ n'onwe ya ji isū ude nke onū apughī ikọ na-arịọ anyi arirjọ. **27** Chineke, onye na-enyocha obi mmadū, amarala ihe Mmụọ Nsọ bu n'uche. N'ihl na Mmụọ Nsọ na-arịọ ndī nsọ niile arirjọ dīka Chineke si choọ. **28** Anyi maara na ihe niile na-arukota orū maka odimma ndī hurū Chineke n'anya bu ndī a kpọrọ dīka uche nsọ ya siri dī. **29** N'ihl na ndī ahū ọ maararī ka ọ kakwara akara ka ha nwe ụdīdī nke Okpara ya, ka ọ burū nwa e buru ụzọ mụọ n'etiti otutu ụmūnna. **30** Ma ndī ahū ọ kara akara, ka ọ kpokwara; ndī ọ kpọrọ, ka ọ gurū na ndī ezi omume; ndī ọ gurū na ndī ezi omume ka o nyekwara otuto. **31** Gini ọzọ ka anyi ga-ekwu banyere ihe ndī a. Ọ burū na Chineke nonyere anyi, onye purū imegide anyi? **32** Onye ahū na-azoghī ndū Okpara ya, kama o weere ya nye n'ihl mmehie anyi niile, ọ dī ihe ọzọ anyi choro ọ na-agaghī enye anyi site na ya? **33** Onye purū ibo ndī ahū Chineke hoputara ebubo? Ọ bu Chineke na-agū mmadū dīka onye ezi omume. **34** Onye bu

onye ahū nke ga-ama ikpe? Ọ bu Kraịst Jisọs onye nwurū, ma karjia nke ahū, onye e mere ka o si n'onwū bilie, nọ n'aka nri Chineke na-arịotakwara anyi arirjọ. **35** Onye nwere ike ikewapū anyi site n'ihunanya Kraịst? Ọ bu nsogbu, ka ọ bu ihe isi ike, ka ọ bu mkpagbu. Ka ọ bu unwū, ka ọ bu igba otọ, ka ọ bu ihe egwu, ka ọ bu mma agha? **36** Dīka e dere ya, "Ọ bu n'ihl gi ka anyi na onwū ji na-agba mgba ụbọchī niile. A na-ele anyi anya dīka aturū a gaje igbu egbu." **37** Mba, kama n'ime ihe ndī a niile, anyi karirj ndī mmeri site n'onye ahū hurū anyi n'anya. **38** N'ihl na nke a bu ihe m maara nke oma, na onwū, maobū ndū, maobū ndī mmụọ ozi, maobū mmụọ dī iche iche ndī na-achī n'elu na n'ụwa, maobū ike ọchichirj dī iche iche, maobū ihe dī ugbu a, maobū ihe gaje jbia, **39** maobū idī elu, maobū idī omimi, ma ọ bukwanū ihe obula ọzọ e kere eke, agaghī enwe ike ikewapū anyi site n'ihunanya Chineke, nke dī n'ime Kraịst Jisọs Onyenwe anyi.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraịst. Anaghī m ekwu okwu ụgha. Akonuche m nke Mmụọ Nsọ na-achī na-agbakwara m ama. **2** A nọ m n'onodu oke ihe mwute na ihe mgbu dī ukwu n'obi m. **3** A sī na ọ bu ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ibū onye a burū onū na onye e wepurū site n'ebe Kraịst nọ n'ihl ụmūnna m na ndī ikwu m, **4** bu ndī Izrel. Ndi Chineke hōrōrō ka ha burū ụmū ya, ndī o nyere ebube ya na ọgbugba ndū ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonso ukwu ahū na otutu nkwa dī iche iche. **5** Ha si n'agburū nna nna anyi ochie ha. Kraịst n'onwe ya, n'udidī mmadū, sikwa n'agburū ha putā, onye bu Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** Ọ bughī dī ka a ga-asī na okwu Chineke na-ala azu. N'ihl na e tynere ihe obula a mūrū n'ezinaulo ndī Izrel bu onye Izrel. **7** Na ha sitere n'agburū Ebrahim putā emeghī ka ha burū ụmū Ebrahim n'ezie. Ma n'akukū nke ozo, "Ọ bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." **8** Nke a na-egosi na ọ bughī ndī niile a mūrū na-anū ahū bu ụmū Chineke, kama ụmū ndī ahū e kwere na nkwa bu ndī a na-agunye dī ka ụmū Ebrahim site na nkwa ahū. **9** Lee ka e si kwee nkwa ahū, "Mgbe oge ahū a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke." **10** Ọ bughī naanī nke a. Ụmū Ribeka si n'otu nna, ya bu nna nna anyi Ajizik. **11** Ma tupu a mụọ ụmū ejima ndī a, ma ọ bukwanū tupu ha emee ihe obula dī mma maobū nke dī njo, iji mee ka ọchichọ Chineke banyere nhoputa ha guzoro. **12** Ọ bughī site n'orū kama ọ bu site n'onye ahū nke na-akpo, n'ihl na a gwara ya sī, "Nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **13** Dīka e dere ya, "Jekob ka m hurū n'anya ma Iso ka m kporo asi." **14** Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Chineke ọ bu onye ajo omume? Mba! **15** N'ihl na ọ gwara Mosis, "Onye m choro imere ebere ka m ga-emere ebere, ọ bukwa onye m choro imere omiiko ka m ga-enwere omiiko." **16** Ya mere, ọ dabereghī n'ochichọ nke mmadū maobū irusj orū ike ya kama ọ dabere n'ebere Chineke. **17** N'ihl n'akwukwo nsọ gwara Fero, "Emere m ka j burū ihe j bu n'ihl nke a, ka m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'ụwa niile." **18** Ọ putara ihe na ọ bu naanī ndī Chineke choro ka ọ na-emere ebere, ndī ọ chokwara ka ọ na-eme ka ha burū ndī obi ha kpochiri akpochi. **19** Ma eleghī anya unu purū igwa m, "Gini kwanū mere o ji ata anyi uta? Onye kwanū purū iguzogide ihe o zubere ime?" **20** Onye ka j bu gi mmadū efu, iji ajū Chineke ajuju? "Nkata mmadū na-akpa ọ ga-ajū onye na-akpa ya ajuju, "Onye si gi kpa a m otu

a?" 21 Otu a kwa, onye okpu ite o nweghi ike isite n'otu uru ahụ o nwere kpọ ụdị ite obula masiri ya, ufodu ite puru iche na ufodu e ji eje ozi n'ulo? 22 O burukwanu na Chineke ekpemie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndi oke iwe ya ga-adakwasị bu ndi a kwadoro maka mbibi? 23 Ma o burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndi ahụ o na-emere ebere mata jba uba nke ebube ya, bu ndi o bururj uzọ kwadoo maka ebube a. 24 O buladi anyi bu ndi o kpokwara, o bughị naani site na ndi Juu kama site na ndi mba ozo? 25 Dika o kwuru n'akwukwo Hosiya, "Aga m akpo ha 'ndi m,' bu ndi na-abughị ndi m. Aga m akpokwa ya 'onye m huru n'anya' bu onye m na-abughị n'anya." 26 Ma, "N'otu ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughị ndi m,' bukwa ebe a ga-anọ kpoo ha, 'Umụ nke Chineke di ndu.'" 27 Aizaya bere akwa n'ihu umu Izrel, "O bu ezie na onuogugu umu Izrel dika uzuzu di n'akuku osimiri, maobu naani mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. 28 N'ihu na Onyenwe anyi na-aga ikpe uwa a ikpe. O ga-eme esisio n'ikpe ahụ ma kpebie ya." 29 O bukwa dika Aizaya kwuru na mbu, "O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ahapuruhi anyi umu umu, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora." 30 Giniakwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na o enyela ndi mba ozo na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bu ezi omume nke sitere n'okwukwe, 31 ma ndi Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enweghegi ike ime onwe ha ndi a ga-anabata. 32 Gini gbochiri ha? O bu n'ihu na ha agbasoghị ya site n'okwukwe. Kama ha chere na o bu site n'oru. Ha zohiere ukwu n'oke nkume iso ngongo ahụ. 33 Dika e dere ya, "Lee, ana m atogbo na Zayon nkume nke na-eme ka ndi mmadu soo ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya."

10 Umunna m, ihe na-agu nnoo obi m aguu nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bu ihu na a zoputara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anu ha oku n'obi nke ukwu. Kama inu oku n'obi ha abughị site na mmazu Chineke. 3 Ebe ha na-amaghi ezi omume nke si na Chineke bja kama ha chorọ ihawe nke onwe ha, ha ewedaghi onwe ha n'okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraist bu ogwugwu iwu. Ya mere, ezi omume ga-adiri onye obula nke kwere. 5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, "Onye obula na-eme ihe ndi a ga-adi ndu site na ha." 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n'okwukwe na-asị, "Asila n'ime obi gi, 'onye ga-arigo n'ime eluigwe?'" (nke bu ikudata Kraist) 7 "maobu, 'Onye ga-arida n'ime ili?'" (nke a bu ikpolite Kraist site na ndi nwuru anwu). (Abyssos g12) 8 Ma gini ka o na-ekwu? "Okwu ahụ no gi nso, o di n'onu gi dirikwa n'obi gi," o bu ya, bu okwu okwukwe ahụ anyi na-ekwusa. 9 Ma o buru na i ga-eji onu gi kwuputa, na "Jisos bu Onyenwe anyi," kwerekwa n'ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n'onwu, a ga-azoputa gi. 10 N'ihu na o bu obi gi ka i ga-eji kwere; a guo gi n'onye ezi omume, o bukwa onu gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dika akwukwo nso kwuru, "Onye obula kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya." 12 N'ihu na o nweghi ihe di iche n'etiti onye Juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyi ahụ bu Onye nwe mmadu niile, o na-agozibigakwa ndi na-akpoku ya oke. 13 N'ihu na, "Onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." 14 Ma oleo otu ha ga-esi kpokuo aha ya ma o buru na ha

ekwereghi na ya? Oleo otu ha ga-esikwa kwere n'onye ahụ ha anubeghi ihe gbasara ya? Oleo otu ha ga-esi nukwa ma o buru na ndi nkwsa adighi? 15 Oleekwanu otu ha ga-esi puo gaa kwusaa, ma o buru na o nweghi ndi zipuru ha? Dika e dere ya n'akwukwo nso, si, "Lee, ka ha si maa mma bu ukwu ndi naweta ozioma." 16 Ma o bughị mmadu niile nabatara ozioma ahụ. N'ihu na Aizaya kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi?" 17 Ma o bu ihe doro anya na o bu site n'ige nti n'ozio ma a ka mmadu ji enweta okwukwe, ozioma ahụ a na-anu bu site n'okwu Kraist. 18 Ma ana m aju, O ga-abu na ha anughi? Ha nuru ya n'ezie. "N'wu niile ka olu ha puru gazuo, okwu onu ha niile erukwala n'ebe uwa soturu." 19 Ozokwa, ana m aju, o bu na Izrel aghotaghi? Na mbu, Mosis siri, "Aga m esite na ndi na-abughị mba kpalie mmuo ekworo n'ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghi nghota kpasuo unu iwe." 20 Ma Aizaya jiri nkwsa okwu si, "Ndi chotara m bu ndi na-adighi aju ase m, ekpugheere m onwe m nye ndi ahụ na-adighi aju ase m." 21 O kwuru banyere ndi Izrel, "Agbasara m aka m ogologo ubochi niile nye ndi nnupu isi na ndi na-ekwesị olu ike."

11 Mgbe ahụ a na m aju, o ga-abu na Chineke ajala ndi ya? Mba, nke a apughi ime, n'ihu na mu onwe m bukwa onye Izrel. Abụ m nwa nwa Ebrahim, onye si n'agburu Benjamin puta. 2 Chineke ajubeghi ndi ya bu ndi o hoputara site na mmalite ihe niile. O bu na unu amaghi ihe akwukwo nso na-ekwu banyere Ilaia, otu o siri rjo Chineke arirjo megide umu Izrel? 3 "Onyenwe m, ha egbuchala ndi amuma gi niile, mebisiekwa ebe ichu aja gi niile, maobu naani m foduru. Ha na-achokwa uzo igbu m." 4 Gini bu osisa Chineke nyere ya? "E nwere m puku mmadu asaa ozo ndi huru m n'anya, ndi na-egbubeghi ikpere ha n'ala nye Baal." 5 Otu a ka o dikwa n'oge di ugbo a, a horola mmadu ole na ole site n'amara ya. 6 O buru na o sitere n'amara, o sighizikwa n'oru. N'ihu na o buru na o si n'oru, amara ya abughikwa amara n'ezio kwu. 7 Giniakwa? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achọ nke ha na-achotaghi ka ndi a hoputara chotara. Ndi nke ozo mechiri obi ha. 8 Dika e dere ya, "Chineke nyere ha mmuo na-eme mmadu iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejighi ahụ uzo, nyekwa ha nti nke ha na-ejighi anu ihe; o mere nke a ruo taa." 9 Devid kwukwara, "Ka tebul ha ghorọ ha igbudu na onya, ha burukwa ihe iso ngongo na ntaramahulu nye ha. 10 Ka anya ha gbaa ochichiri, ka ha harakwa ihu uzo. Mee ka azu ha buru ihe arojiri aroji ruo mgbe ebighi ebi." 11 Ajuju ozo m na-aju bu nke a: O ga-abu na ha suru ngongo ka ha daa ma ghara ibilite ozo? O bughị otu a! Kama n'ihu mmehie ha, nzoputa rutere ndi mba ozo ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n'ime umu Izrel. 12 Ma o buru na mmehie ha wetara akunuba nye uwa, o burukwa na ihu ogbenye ha wetara ngozi nye ndi mba ozo, o bu na ngozi babigara uba oke agaghi adi mgbe a ga-agukota onuogugu ha niile? 13 Ugbo a, unu ndi mba ozo, ka m na-agwa okwu. O bu ezie na mu onwe m bu onyeozii nye ndi mba ozo, ana m enwe afọ ojuru n'ihu ije ozi m. 14 N'ihu na enwere m oilleanya na, ma eleghi anya, apuru m isite n'uzo a kpasuo ekworo n'ime ufodu umunna m, ka e site n'ekworo ha zoputa ufodu n'ime ha. 15 O buru na o bu site n'ojuju a juru ha ka e siri mee ka uwa diri na mma, gini ga-eme mgbe a nabatara ha? O ga-adi ka i si n'onwu bilie ozo, nwee ndu ozo. 16 Ebe o bukwa na iberibe achicha e

jiri chọp aja bu ihe di nso, mgbe ahụ, achịcha ahụ niile bu ihe di nso. N'ih na o buru na mgboroṅgw osisi di nso, otu a kwa, alaka ya ga-adikwa nso. **17** Ma a nyakapuru ufodu alaka osisi a, werekwa unu bu alaka osisi oliv ohia nyapagide n'onodu ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mgboroṅgw osisi oliv ahụ. **18** Ma unu ekwesighi inya isi na a dokapuru alaka ndi ozo were unu dochie n'onodu ha. Ihe unu na-aghaghị imata bu nke a: unu bu naanị alaka di n'osisi. O bughị unu na-ebu mgboroṅgw osisi, kama o bu mgboroṅgw osisi na-ebu unu. **19** Ma eleghi anya unu nwere ike kwuo, "Ma a nyakapuru alaka ufodu e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi." **20** Nke ahụ bu eziokwu. Ma chetakwanu na a nyakapuru ha n'ih ekweghi ekwe ha, ma unu no naanị site n'okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atu egwu. **21** N'ih na o buru na Chineke emereghi alaka nke osisi ahụ waputara n'onwe ya ebere, o gaghi emekwara gi ebere. **22** Ya mere, tulee obioma na aka ike Chineke, aka ike n'ebe ndi dara ada no, ma obioma n'ebe unu no, naanị mgbe unu nanogideghi n'obi ebere ya, ma o bughi ya, o ga-anyakapukwa unu. **23** Ma o buru na ha nanogideghi na-ekweghi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n'ih na Chineke puru inyapagide ha ozo. **24** N'ih na asi na e gbuputara unu site n'alaka osisi oliv ohia, nyapagide unu n'osisi oliv oma ahụ n'uzo na-abughị usoro ndu, gini kwan ga-egbochi inabata alaka ndi ya, bu ndi si na ya, mee ka ha laghachi azu n'osisi oliv ahụ e si nyakapu ha. **25** Umunna m, achoro m akụ unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya isi. Nnupu isi ufodu umu Izrel agaghị adigide kama o ga-adị ruo n'oge onuogugu ndi mba ozo a ga-anabata zuru. **26** Mgbe ahụ, a ga-azoputa Izrel niile. Dika e dere ya, "Onye nzoputa ga-esite na Zayon bia. O ga-eme ka Jekob site na ndu asopurughi Chineke chigharia. **27** Nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mi na ha, mgbe m wepuru mmehie ha niile." **28** N'ih banyere ozioma, ha bu ndi iro nke Chineke n'ih unu. Ma a bia n'ih gbasara nhoputa, ha bu ndi nke a huru n'anya n'ih ndi nna nna ha. **29** N'ih na enye anarakwa adighi n'oninye nakwa okpukpo Chineke. **30** Unu onwe unu ndi na-enupuru Chineke isi na mbu, anatala ebere ya ugbu a, n'ih nnupu isi ha. **31** Otu a ka o dikwa, ha bu ndi na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n'ebere Chineke meere unu. **32** N'ih na Chineke enyefeela onye obula n'aka nnupu isi, ka o si otu a gosi mmaḍu niile obi ebere ya. (elese g 1653) **33** Leenu ka o si di omimi bu akụ ahụ Chineke nwere! Lee ka iba uba nke amamihe ya na ihe omuma ya siri di ukwu! Apughi ichoputa ikpe ya niile, uzo ya niile bukwa ihe apughi ichoputa. **34** "Onye maara uche Onyenwe anyi? Ma o bu onye bu onye ahụ na-enye ya ndumodu?" **35** "Onye burula uzo nye Chineke ihe, nke ga-eme ka Chineke kwughachi ya?" **36** N'ih na ihe niile sitere n'ime ya, sitekwa n'aka ya, dikwara ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi! Amen. (aiōn g 165)

12 Ya mere, umunna m, eji m obi ebere Chineke na-ario ka unu chee anyi ahụ unu dika aja di ndu, dikwa nso, ma burukwa nke na-atō Chineke utō, nke bukwa ofufe nke ime mmuo unu. **2** Unu eyila uwa nke a, kama burunū ndi enwoghara site n'igbanwe uche unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bu uche Chineke na ihe o na-acho, nke bu ezi ihe, nke na-atō ya utō na nke zukwara oke. (aiōn g 165) **3** Dika onyinye amara e nyere m siri di, ana m adọ onye obula n'ime unu aka na ntị si, Unu atukwasila uche n'echiche banyere

onwe unu karja ka o si kwesi. Kama, jirinū obi di umeala lee onwe unu anya dika okwukwe Chineke nyere unu ha. **4** Dika anyi niile n'otu n'otu si nwe anu ahụ nke nwere akuku di iche iche, bu akuku ndi na-arū orū di iche iche, **5** n'otu aka ahụ, n'ime Kraist anyi bu otu, n'agbanyeghi na anyi bu akuku di iche iche nke otu anu ahụ. E jikotara anyi niile n'otu n'otu nye ibe anyi. **6** Anyi nwere onyinye di iche iche nke e sitere n'amara nye anyi, o buru na onye obula nwere onyinye ibu amuma, ya buo ya dika okwukwe o nwere ha. **7** O buru ije ozi, ya jee ozi, ya burukwanu izi ihe, ya zie ihe. **8** Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa ndi ozo ume, ya burukwanu inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n'afu ofufu mee ya, o buru ibu onyendu, ka onye ahụ duo site n'ikpachapu anya, ya burukwanu ime ebere, ka onye ahụ jiri obi utō na-eme ya. **9** Ka ihunanya buru nke ihu abuo n'adighi na ya, kpoo ihe ojo asi, jidesie ihe di mma ike. **10** Huritanu onwe unu n'anya, dika umu nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atō unu utō. Na-asopukwaranu ibe unu karja otu ha si asopuru unu. **11** Unu abula ndi umengwu n'oru unu. Kama werenu mmuo na obi na-anu oku na-ejere Onyenwe anyi ozi mgbe niile. **12** Nweenu obi anuri n'ime olileanya, nweenu ntachiobi n'ime nsogbu, na-ekpekwanu ekpere mgbe niile. **13** Na enyetunu ufodu ndi nso ihe site n'ih unu nwere iji gboo mkpa diri ha. Na-elekotakwanu ndi obia anya nke oma. **14** Gozienu ndi akpagbu unu, gozienu ha, unu abukwala ha onu. **15** Mgbe ndi ozo na-anuri onu, soronu ha huria onu. Mgbe ha no n'iru uju, soronu ha ruo uju. **16** Na-ebinu n'udo. A bu la onye mpako, unu na ndi onodu ha di ala na-enwe mmekorita, echekwala na i maara ihe niile. **17** Ejikwala ihe ojo akwughachi ihe ojo e mere gi. Kama, na-echenu otu unu ga-esi mee ihe di mma n'anya mmaḍu niile. **18** Dika ike gi niile ha, mee ka gi na onye obula biri n'udo. **19** Ndi enyi m, unu abola obo, kama hapurunu Chineke oru ibotara unu obo. N'ih na e dere ya, "Ibo obo diri m, aga m akwughachi," ka Onyenwe anyi kwuru. **20** Ma otu o di, "o buru na aguu na-agu onye iro gi, were nri zuo ya, o burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ihe ohunu ka o ruo, mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasie icheku oku na-ere ere n'isi ya." **21** Unu ekwela ka ihe ojo merie unu, kama werenu ezi ihe merie ihe ojo.

13 Ka onye obula doo onwe ya n'okpuru ndi na-achi achị, n'ih na ikike ochichi obula agaghị adị ma o buru na Chineke akwadoghị ya. O bukwa Chineke toro ntala ikike ochichi niile e nwere. **2** Ya mere, onye obula na-enupu isi n'okpuru ochichi, na-emegide ihe Chineke hiwere, ndi na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe omuma. **3** Ndi na-eme ezi ihe anaghi atu egwu ndi no n'ochichi, kama ndi na-atu ha egwu bu ndi na-eme ihe ojo, ya mere o buru na i choghi itu ndi na-achi achị egwu, mee ihe di mma, ha ga-etokwa gi. **4** N'ih na o bu onyeozu Chineke maka odimma nke gi, ma o buru na unu mere ihe na-adighi mma, tponu egwu, n'ih na onye na-achi achị nwere ezi nkwardo ita onye mere ihe ojo ahulu. O bu onyeozu Chineke burukwa onye na-eji omuma na-ata ndi mmebi iwu ahulu. **5** Ya mere unu kwesiri irubere ndi na-achi achị isi, o bughị naanị maka ahulu diri ndi nnupu isi, kama n'ih akonuche. **6** O bukwa nke a kpatara unu ji na-atu utu isi nke taks, n'ih na ndi na-achi achị na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n'ihu n'ezị ochichi. **7** Kwughachinu onye obula ihe unu ji ha n'ugwo, o buru na unu ji ugwo utu taks,

kwuonụ ya, ọ burukwa ugwo utu isi nke akunuba unu, ka unu ji, kwuonụ ya. Ọ buru na onye obula kwesiri ka a soṣurū ya, soṣurūnụ onye dī otu a, ọ burukwa na onye obula kwesiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenū ya ugwu. **8** Kwuonụ ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-ejide ndi mmadu buru ugwo ihu ha n'anya. N'ihu na mgbe i na-ahu ndi mmadu n'anya, i na-emezu ihe niile iwu choro. **9** Iwu niile e nyere, "Gị akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ihu mmadu ibe gi nwere," nakwa iwu ndi ozo niile e nyere ka a chikotara n'otu nke a sirī: "Hu mmadu ibe gi n'anya dika onwe gi." **10** Ihunanya adighi echere onye agbataobi ya echiche ojoo, ya mere ihunanya bu idebezu iwu niile. **11** Ihe ozo mere o ji di mkpa ibi ezi ndu bu nke a. Unu maara na oge ahu anyi na-ele anya ya abiala nso. Ya mere, sitenu n'ura bilie, n'ihu na nzoputa anyi adila nso ugbu a karja mgbe ahu anyi kweere na mbu. **12** Abali ekeela abuo, o foduru ntakiri ugbu a, o buru ututu. Ka anyi yipu uwe oru nke ochichiri, ma yikwasị ngwa agha nke ihè. **13** Bururu ndi d ocha, dika ndi na-akpaghari n'ehihie. Ọ bughị n'igba egwu ruru unyi, maobu n'inubiga mmanya oke, ọ bughị n'ikwa iko, na imefe ihe uwa oke. Ọ bughị n'esemokwu, na ekworo. **14** Kama yirinu Onyenwe anyi Jisos Kraist dika uwe. Unu enyekwala ahu unu ohere inweta ihe niile nke na-agu ya.

14 Nabatanu ndi okwukwe ha na-esighi ike n'etiti unu. Ma o bughị n'ihu ise okwu banyere ihe ntule nke obi. **2** Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighi ike n'okwukwe, na-eri naani ahijia nri. **3** Onye ahu na-eri ihe niile ekwesighi ileda onye juru iri ya anya. Otu a kwa, onye ahu nke n'adighi eri ihe niile ekwesighi ima onye na-eri ihe ndi a ikpe. N'ihu na Chineke anabatala onye ahu. **4** Onye ka i bu i ji na-ekpe odibo onye ozo ikpe? Onye o dirī ikpebi ma odibo ya o na-emezi emezi ma o dighi emezi bu nna ya ukwu. Ma odibo ahu aghaghi iguzosi ike n'ihu na Onyenwe anyi puru ime ka o guzosie ike. **5** Otu onye nwere ike na-eche na otu ubochi kacha ndi ozo na idi nso, onye nke ozo nwekwara ike na-eche na ubochi niile bu otu ihe, ma o kwesiri ka onye obula kpebiere onwe ya. **6** Onye obula na-eche n'otu ubochi bu nke puru iche, na-eme nke a nye Onyenwe anyi. Onye obula na-eri otu ihe na-eri ya n'ihu Onyenwe anyi. Ma onye na-adighi eri otu ihe ahu na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyi. Ma na-enyekwa Chineke ekele. **7** N'ihu na o nweghi onye n'ime anyi na-adiri naani onwe ya ndu, o nwekwaghi onye n'ime anyi na-anwuru naani onwe ya onwu. **8** Ọ buru na anyi adiri ndu, anyi d ndu nye Onyenwe anyi; ọ burukwa na anyi anwu, anyi nwuru nye Onyenwe anyi; ya mere ma anyi d ndu ma anyi nwuru anwu, anyi bu nke Onyenwe anyi. **9** Ọ bu n'ihu nke a ka Kraist ji nwuo, ma biliekwa, ka ọ buru Onyenwe nke ndi d ndu na nke ndi nwuru anwu. **10** Ma gi onwe gi, ginj mere i ji ekpe nwanna gi ikpe? Ginj mekwara i ji eleda ya anya? N'ihu na anyi niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oke ikpe Chineke. **11** E dere ya, "N'ezie, dika m na-adi ndu, ka Onyenwe anyi kwuru, 'ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwuputakwa Chineke.'" **12** E, anyi niile n'otu n'otu ga-aza ajuju banyere ndu anyi n'ihu Chineke. **13** Ya mere, ka anyi kwusi ikperita onwe anyi ikpe, kama kpebie n'ime obi gi na i gaghị edochiri nwanna gi ihe ga-eme ka o sūo ngongo maobu ihe mgbochi n'uzo. **14** Dika onye nọ n'ime Onyenwe anyi Jisos, o doro m anya nke oma na o nweghi ihe obula na-

adighi ocha na nke onwe ya. Ma o buru na onye obula na-ahuta ihe obula dika ihe na-adighi ocha, nye onye dī otu a, ihe ahu adighi ocha. **15** Ọ burukwa na ihe i na-eri na-ewute nwanna gi, i naghi egosi na i huru ya n'anya. Ekwela ka nri i na-eri buru ihe ga-ewetara nwanna gi ila n'iyi, n'ihu na cheta na o bukwa n'ihu ya ka Kraist jiri bia nwuo. **16** Ekwela ka ihe oma gi buru nke a ga-akpo ajojo ihe. **17** N'ihu na alaeze Chineke abughị oriri na onuhu kama o bu ezi omume, na udo na onu n'ime Mmuo Nso. **18** N'ihu na onye obula na-eke Kraist n'uzo dī otu a, na-eme ihe na-atō Chineke utō, umu mmadu na-anabatakwa ya. **19** Ka ihe na-agusi gi aguu ike buru ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'uzo a ga-esi mee ka e wulie ndi ozo elu. **20** Emebikwala oru Chineke n'ihu nri; nri niile dī ocha, ma o kwesighi ka onye obula rie ihe ga-eme ka onye ozo sūo ngongo. **21** Ọ ga-akara gi mma ka i hapu iri anu maobu ihu mmanya ma o bukwanu ime ihe obula ga-eme ka nwanna gi sūo ngongo. **22** Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndi a buru nke dī n'etiti gi na Chineke. Ngozi na-adiri onye obula nke na-adighi ama onwe ya ikpe site n'ihu o nabatara. **23** Ma onye obula na-eri ihe obula site n'obi abuo bu onye ikpe mara, n'ihu na o jighi okwukwe rie ya, n'ihu na ihe obula a na-esiteghi n'okwukwe mee bu mmehie.

15 Anyi onwe anyi bu ndi d ike kwesiri inagide mgbe ndi na-adighi ike mejoro anyi, o bughị ime ihe ga-atō anyi utō. **2** Ka onye obula n'ime anyi na-eme ihe ga-atō onye agbataobi ya utō maka odimma ha, ka o wulie ha elu. **3** N'ihu na Kraist n'onwe ya emeghi ihe toro ya utō, kama dika e dere ya n'akwukwo nso, "Mkpari niile nke ndi na-akpari gi dakwasiri ml!" **4** N'ihu na ihe niile edere n'oge gara aga bu iji kuziere anyi ihe, ka anyi nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke dī n'akwukwo nso nwee olileanya. **5** Ka Chineke ahu na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmuo nke idi n'otu n'etiti onwe unu, dika Kraist Jisos nwere. **6** N'ihu na nke a ga-eme ka unu niile jikotaa obi unu, na olu unu n'otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyi Jisos Kraist ototo. **7** N'ihu ya, nabatanu onwe unu dī ka Kraist nabatara unu, iji wetara Chineke ototo. **8** Ma ana m agwa unu na Kraist aghoola onye na-ejere ndi e biri ugwu ozi n'ihu eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndi bu nna nna anyi ochie guzosie. **9** Ka ndi mba ozo nwe ike inye Chineke ototo maka ebere ya, dika e dere ya, "N'ihu nke a, aga m eto gi n'etiti ndi mba ozo, aga m abu abu nye aha gi." **10** O kwukwara ozo si, "Soronu ndi ya nuri ohu unu ndi mba ozo." **11** Ozokwa, "Toonu Onyenwe anyi unu ndi mba ozo niile, ka ndi niile dī iche iche jaakwa ya mma." **12** Ozokwa, Ajzaya na-asi, "Mgborogwu Jesi ga-epulite ozo, onye nke ga-ebili ichi mba niile, ndi mba ozo ga-enwekwa olileanya n'ime ya." **13** Ka Chineke onye bu isi olileanya mejuputa unu n'oke onu na udo dika unu natukwasị ya obi, ka unu si otu a buru ndi olileanya ha jubigara oke site n'ike nke Mmuo Nso. **14** Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n'idi mma, burukwa ndi tozuru etozo n'ihu omuma ruo na unu nwere ike izirita onwe unu ihe. **15** Ma otu o di, edeputa m ufodu isi okwu n'ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ozo, n'ihu amara Chineke nyere m, **16** abu m onyeozī Kraist Jisos, ana m arukwa oru onye nchaja n'izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndi mba ozo buru aja Chineke ga-anara nke oma, nke Mmuo Nso dokwara nso. **17** N'ihu ya, ana m anya isi n'ime Kraist Jisos banyere oru

m na-arurū Chineke. **18** Agaghị m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ozo karjakwa ihe ndi ahụ Kraịst rụputara site n'aka m, bụ idubata ndi mba ozo, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n'okwu onu m na ihe m ruru, **19** nke putara ihe n'oru ebube na ihe iribama site n'ike nke Mmuo nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n'uzo zuru ezu, ozioma Kraịst. **20** Ochiho obi m mgbe niile bu ikwusa ozioma ahụ n'ebe obula ndi mmadu na-anutubeghi ihe banyere Kraịst, ka m ghara ibu onye na-ewukwasị ihe n'elu ntoala nke onye ozo toro, **21** ma dika e dere ya, "Ndi a na-agwaghị ihe banyere ya ga-ahụ, ndi a ka anubeghi, gaghọtakwa." **22** N'ezie, nke a bu ihe mere m na-ejibeghi nwee ohere ibjakwute unu. **23** N'ihu na o dila otutu afọ kengbe m bidoro na-enwe mmasị m ga-abia hu unu anya, ma ugbu a, oru m nwere n'akuku a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapu ebe a. **24** N'ihu na nzube m bu ijeru obodo Spen. Mgbe obula m ga-agakwa, aga m akwusi ihu unu na elekwa anya na unu ga-edupu m n'ije m, mgbe mu na unu jiri onu norotu nwa mgbe nta. **25** Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndi nsọ ozi. **26** N'ihu na o di ndi Masidonia na Akaja ezi mma iwere n'ufodu n'ihe ha nwere nyere ndi ogbenye no n'etiti ndi nsọ no na Jerusalem aka. **27** Ha ji onu mee nke a, n'ezie ha ji ha ugwo i mere ha otu a. N'ihu na o buru na ndi mba ozo so ha keta oke na ngozi nke Mmuo Nso, ha ji ugwo isite n'akunuba ha nwere kenye ha. **28** Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hukwa na ha anatala onyinye ahụ a tukotara ha, aga m abata ihu unu mgbe m na-aga Spen. **29** Amaara m na mgbe m ga-abjakwute unu, aga m abia n'ime ozuzu oke ngozi nke Kraịst. **30** Esi m n'aka Onyenwe anyi Jisos Kraịst na ihunanya anyi nwere n'ime Mmuo Nso na-ario unu, umunna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanu m n'ekpere unu n'ihu Chineke. **31** Ka a doputa m n'aka ndi na-ekweghi ekwe no na Judia. Ka oru m maka Jerusalem buru ihe ndi nsọ no ebe ahụ ga-anabata. **32** Ka o ga-abu site n'uche Chineke, aga m abjakwute unu n'ihu kurukwa ume ndu na nnoko mu na unu. **33** Ka Chineke ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyi nwanyi, Fibi, onye na-ejere nzuko ozi na chogochi di n'obodo Senkria. **2** Biko nabatanu ya n'ime Onyenwe anyi dika o kwesiri ndi ya. Nyekwaranu ya aka n'uzo niile unu nwere ike, n'ihu na o nyerela mu na otutu ndi ozo aka. **3** Keleerenu m Prisila na Akwila ndi mu na ha na-aruko oru Kraịst Jisos. **4** Ndi a atughi egwu onwu n'ihu ndu m. O bughị naani mu onwe m na ekele ha, kama nzuko Kraịst ndi di na mba ozo niile na-ekele ha. **5** Biko kelekwaaranu m ndi niile na-ezuko n'ulo ha. Keleerenu m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bu onye buru uzo nabata Kraịst n'obi ya, n'akuku Eshia niile. **6** Keleerenu m Meri, onye rusiri oru ike n'etiti unu. **7** Ana m ekeleka Andronaikos na Juniya, ndi ikwu m, ndi e tinyekotara mu na ha n'ulo mkporo. Ndi ozi niile na-asopuru ha. Ha bukwa m uzo kwere na Kraịst. **8** Kelekwaaranu m Ampliatos onye m huru n'anya n'ime Onyenwe anyi. **9** Keleenu Obanos, onye anyi na ya na-aruko oru Kraịst, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenu Apelis onye anwaputara nguzosike ya n'ime Kraịst. Keleenu ndi ezinaulo Aristobulos. **11** Keleerenu m Herodian onye ikwu m. Keleekwanu ndi bi n'ulo Nasisos. Ha bu ndi nke Chineke. **12** Keleekwanu Traifina na Traifosa ndi a na-arusi oru Onyenwe anyi ike. Keleekwanu Pesis, onye

m huru n'anya na onye na-arusi oru Onyenwe anyi ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyi n'onwe ya hoputara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na umunna anyi niile ndi ha na ha no. **15** Keleerenu m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyi. Keleekwanu Olimpasi na ndi nsọ niile ha na ha no. **16** Werenu isurita onu di nsọ, kelerita onwe unu. Nzuko Kraịst niile no n'ebe a na-ekeleka unu. **17** Ugbu a, umunna m, ana m ario ka unu wezuanu onwe unu site n'ebe ndi oru ha bu iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'uzo unu, na-eme ka okwukwe ndi ozo hapu iguzosi ike n'ihu ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndi di otu a abughi ndi ozi nke Onyenwe anyi Jisos Kraịst. Ha na-arụ naani n'ihu akpa ha. Ha maara otu e si eji ire utọ edufu ndi obi ha na-esighi ike. **19** Mmadu niile anula maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m anuri onu n'ihu unu. Achoro m ka unu buru ndi maara ihe banyere ezi ihe, ka unu buru ndi na-amaghi ihe n'ihe banyere ihe ojoo. **20** Mgbe na-adighi anya, Chineke nke udo ga-azopia ekwensu n'okpuru ukwu unu. Ka amara Onyenwe anyi Jisos dnyere unu. **21** Timoti onye so m na-aruko oru, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndi ikwu m na-ekele unu. **22** Mu onwe m bu Tatiōs, onye dere akwukwo a, na-ekeleka unu n'aha Onyenwe anyi. **23** Gaios, onye na-ele mu na nzuko niile obia n'ebe a, na-ekeleka unu. Otu a kwa, ndi niile na-ezuko n'ulo ya na-ekeleka unu. Erastos, onye na-elekota ihe ndi obodo a na nwanna anyi nwoke Kwatos, na-ekeleka unu. **24** Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraịst dnyere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ puru ime ka unu guzosie ike site n'ozio ma m kwusaara unu, nakwa nkwaputa nke Jisos Kraịst, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kengbe otutu ogbo ndi gara aga siri di. **(aiōnios g166)** **26** Ma ugbu a, e kpugheela ya, mee ka o puta ihè site n'ihe ndi amuma dere n'akwukwo nsọ, ka ndi mba ozo niile maara ya dika ihe Chineke ebighi ebi nyere n'iwu ya si di, ka ha muta irube isi nke na-esite n'okwukwe. **(aiōnios g166)** **27** Ka otuto na nsopuru diri Chineke, onye naani ya bu onye amamihe, ruo mgbe ebighi ebi, site na Jisos Kraịst. Amen. **(aiōn g165)**

1 Ndi Kōrint

1 Pōl, onye a kpōrō ịbụ onyeozī Jisōs Kraist site n'ōchịchō Chineke, na wnanwa anyi nwoke Sostenis, **2** O bụ unu nzuko Chineke dī na Kōrint ka a na-edere akwūkwo a, ndi e doro nsō n'ime Kraist Jisōs, na ndi a kpōrō ibi ndi dī nsō, tinyere ndi ahụ niile na-akpōku aha Onyenwe anyi Jisōs Kraist, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyi: **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisōs Kraist dīrī unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele n'ihī onyinye amara niile o nyere unu site na Kraist Jisōs. **5** N'ihī na e emeela ka unu baa ụba n'uzō niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghōta unu. O meekwala ka unu nwee nghōta zuru ezu banyere eziokwu niile. O na-emekwa ka unu nwee ike nakwuputa okwu banyere ozioma ya. **6** N'ihī na igba akaebe banyere Kraist putara ihe, guzosiekwa ike na ndū unu. **7** Otu ihe si dī, o dighi onyinye mmūo fōdurū unu nke unu na-enweghī, ka unu nōrō na-eche mgbe Chineke ga-egosiputa Onyenwe anyi Jisōs Kraist. **8** O ga-eme ka unu dī ike ruo na mgbe ikpeazu, meekwa ka unu burū ndi na-enweghī ịta ụta n'ubochi Onyenwe anyi Jisōs Kraist. **9** Chineke, onye kpōbatara unu ka unu na Okpara ya bụ Onyenwe anyi Jisōs Kraist, na-enwe mmekorita kwesiri ntukwasai. **10** Umunna m, eji m aha Onyenwe anyi Jisōs Kraist na-arjō unu, ka unu niile na-ekwekorita n'ihe obula unu kwuru, ka nkewa obula gharakwa ịbata n'etiti unu. Ana m arjokwa unu ka unu dī n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. **11** N'ihī na umunna m, esi m n'onū ndi si n'ezinaulo Kloyi bīara n'ebe a nuta na esemokwu dī n'etiti unu. **12** Anuru m na ikpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ufodu n'ime unu na-asi, "Abu m onye na-eso Pōl"; ndi ozō na-asikwa, "Abu m onye na-eso Apōlos"; ndi ozokwa na-asi, "Ana m eso Sefas"; ma ndi ozō na-asikwa, "O bụ Kraist ka m na-eso." **13** Kraist, o dī abuo? O bụ Pōl ka a kpogidere n'obe n'ihī unu? O dī onye e mere baptizim n'aha Pōl? **14** Ana m ekele Chineke ekele na o dighi onye obula n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. **15** Ya mere, o dighi onye n'ime unu ga-asi na e mere ya baptizim n'aha m. **16** (Aha! Emekwara m Stefanas na ezinaulo ya baptizim. Ewezuga ndi a, amaghī m ma m gachetakwa onye ozō m mere baptizim n'onwe m.) **17** N'ihī na Kraist ezighi m ime ndi mmadu baptizim. O zitere m jji okwu dī mfe kwusaa ozioma ya. O bughī jji okwu oke mmuta na amamihe nke mmadu ka ike nke obe Kraist ghara ịbụ ihe efu. **18** N'ihī na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndi na-efu efu, ma nye anyi ndi a na-azoputa, o buru anyi ike nke Chineke. **19** E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndi maara ihe. Aga m emekwa ka oke nghota nke ndi maara ihe buru ihe efu." **20** Olee ebe ndi oke amamihe no? Olee ebe ndi ode akwukwo no? Olee ebe ndi oke iru uka nke oge a no? Chineke o mebeghi ka amamihe nke uwa a buru ihe efu? (aiōn g165) **21** Ma ebe o bụ site n'amamihe nke Chineke, uwa enweghi ike imata Chineke site na amamihe nke ya, o dī Chineke ezi mma isite n'ozoma nke a na-ekwusa nke ndi mmadu na-akpo ihe nzuzu zoputa ndi kweere. **22** Ndi Juu chorō ihu ihe iribama, ndi Griik na-achokwa amamihe. **23** Ma anyi onwe anyi na-ekwusa Kraist, onye a kpogburu n'obe, onye bụ ihe mgbochi n'ebe ndi Juu no, ma na nti ndi mba ozō, o dī ka okwu nzuzu. **24** Ma nye ndi niile a kpōrō, ma ndi Juu ma ndi Griik, Kraist bụ ike nke

Chineke burukwa amamihe nke Chineke. **25** N'ihī na nzuzu Chineke dī mma karja amamihe niile nke mmadu, adighi ike Chineke dikwa ukwu karja ike niile nke mmadu. **26** Umunna m, chetakwanu ihe unu bu mgbe a kpōrō unu. Chetanu na o bu ole na ole n'ime unu bu ndi maara ihe n'usoro ogugo mmadu, ndi dī ike, na ndi a maara aha ha n'obodo. **27** Ma lee na o bu ihe ahụ uwa gurū dika ihe nzuzu, ka Chineke horo jji mee ka ihere mee ndi amamihe. O bukwa ihe ha gurū dika ihe na-adighi ike ka Chineke horo jji mee ka ihere mee ndi dī ike. **28** N'ihī na Chineke horo ihe dikariri ala nke uwa, na ihe a juruaju, jiri ha mee ka ihe uwa chere na o baghi uru, buru ihe bara uru. **29** Ka mmadu obula ghara jnya isi n'ebe Chineke no. **30** Ma o bu n'ihī ya ka unu ji noro n'ime Kraist Jisōs, onye horo isi amamihe nye anyi site na Chineke, nke bu ezi omume anyi na nke ido anyi nsō, na onye mgbatuta anyi. **31** Ya mere, dika e dere ya n'akwukwo nsō, "Onye obula na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyi."

2 Umunna m, mgbe m bjakwutere unu na mbu, ejighi m mmuta m na oke okwu megharia unu anyi banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. **2** N'ihī na ekpebiri m na naani ihe m ga-ama n'etiti unu bu naani ihe banyere Jisōs Kraist na mkpogbu a kpogburu ya n'elu obe. **3** Abiakwutere m unu n'onodu adighi ike, oke ujo na ahụ ima jijiji. **4** Okwu m na ihe m kwusara abiakwaghī dika okwu ire utō na nke oke mmuta, ime ka ndi mmadu kwere, kama ha bīara n'uzō igosi oru nke Mmūo Nsō na ike ya. **5** Ka okwukwe unu ghara idabere n'amamihe mmadu, kama ka o dabere n'ike Chineke. **6** Ma otu o dī, anyi na-ekwu okwu amamihe n'ebe ndi tozuru oke. Ma o bughī amamihe nke oge a, maobu nke ndi na-achī uwa taa, bu ndi na-aghaghī ịla n'iyi. (aiōn g165) **7** Kama anyi na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'uzō dī omimi, bu amamihe Chineke zonariri umu mmadu site na mbu, nke Chineke kara aka tupu e kee uwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwetara anyi otuto. (aiōn g165) **8** O nweghi onye obula n'ime ndi ochichī nke ogbo a ghōtara ihe banyere nzube a. N'ihī na o buru na ha maara ya, ha agaraghī akpogbu Onyenwe otuto ahū n'obe. (aiōn g165) **9** Ma dika e dere ya, "Ihe ahū anyi mmadu na-ahubeghi, ihe ahū nti mmadu na-anubeghi, ihe ahū mmadu na-echebeghi n'obi ya, bu ihe Chineke kwadoro, debere ndi niile huru ya n'anya." **10** Ma Chineke e kpugherela anyi ihe omimi ndi a site na Mmūo Nsō ya. Mmūo Nsō bụ onye na-enyochaputa ihe omimi na ihe nzuzu niile dī Chineke n'obi. **11** O dighi onye obula puru ima ihe onye ozō na-eche n'obi ya. O bu naani mmūo no n'ime onye ahū bụ onye mara ihe niile banyere ya. O dikwaghī onye puru imata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma o bughī naani Mmūo nke Chineke. **12** Ma mmadu nke anyi natara abughī mmūo nke uwa, kama o bụ Mmūo nke sitere na Chineke, ka anyi nwee ike ighota onyinye amara niile Chineke nyere anyi. **13** Nke a bụ ihe anyi na-ekwu, o bughī n'okwu a kuziri anyi site n'amamihe mmadu, kama site n'okwu nke Mmūo kuziri anyi; anyi jji okwu nke Mmūo na-akowa eziokwu nke mmūo. **14** Ma mmadu ahū Mmūo na-adighi n'ime ya adighi anabata ihe ndi ahū si na Mmūo nke Chineke bīa, n'ihī na ha bụ nzuzu n'ebe onye ahū no. O naghī aghota ha, n'ihī na ha bụ ihe a na-aghota naani site n'ike nke Mmūo. **15** Onye ahū Mmūo Nsō na-achī achī na ndu ya, nwere ike ighota ihe obula ma ya onwe ya bụ onye mmadu obula na-enweghi ike ighota. **16**

N'ihì na, "Onye maara uche Onyenwe anyị ruo na o ga-ezi ya ụzọ?" Ma anyị onwe anyị nwere uche nke Kraịst.

3 Umunna m, o siiri m ike igwa unu okwu dika a ga-asị na unu bu ndị tozuru etozu n'ime Mmụọ, kama agwara m unu okwu dika ndị anụ ahụ ha na-achi, ndị bu umuntakiri n'ime Kraịst. **2** Ejighi m nri siri ike na-azu unu, kama eji m mmiri ara na-azu unu, n'ihì na unu apughị iri nri di ike. N'ezie, o buladi ugbu a, unu erubeghi iri nri siri ike. **3** N'ihì na unu na-adi ndu dika ndi bi n'üwa, ebe o bu na ekworo na esemokwa na-adi n'etiti unu, nke a o ziputaghi na unu name dika ndi üwa, dika ndi mmadu efu no n'üwa. **4** N'ihì na mgbe otu onye na-asị, "Abü m nke Pöl," onye ozo na-asikwa, "Abü m nke Apölös," o gosighi na unu na-akpa agwa dika ndi bi n'üwa? **5** Onye bu Apölös? Onye bu Pöl? O bu na anyi abughị ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Oru di iche iche anyi ruru bukwa nke anyi ruru dika Onyenwe anyi si kenye anyi ruru ahü. **6** O bu m kuru mkpuru ahü, Apölös bukwa onye gbara mkpuru ahü mmiri, maobu Chineke mere ka o too. **7** Onye kuru mkpuru ahü na onye gbara mkpuru ahü mmiri adighi mkpa. O bu Chineke onye mere ka ha too di mkpa. **8** O nweghi ihe di iche n'etiti mu bu onye kuru mkpuru ahü na Apölös onye gbara mkpuru ahü mmiri. O bu otu ihe ahü ka anyi bu n'obi. Onye obula ganata ugwo ru ya. **9** Anyi so Chineke na-arü oru. Unu onwe unu bukwanu ubi Chineke burukwa ülo ya a na-ewuli elu. **10** Eji m onyinye amara Chineke nyere m toö ntöala oru a, dika ezi onye oka n'iwu ülo, onye ozo amalitela iwukwasi ülo n'elu ntöala ahü. Ma ka onye obula kpachapu anyi otu o si ewu. **11** O nweghi onye ozo puru ito ntöala kariri ntöala ahü e bururü üzö toö. Jisös Kraịst bukwa ntöala ahü. **12** Ma o buru na mmadu obula na-eji ölaedo maobu ölaöcha, ma o bukwanu nkume di oke onüahia, osisi maobu okporo oka, ma o bukwanu ahijia na-ewukwasi n'elu ntöala ahü, **13** oru onye obula ga-egosiputa ihe o bu, n'ihì na Üböchi bu ga-eme ka o puta ihè. A ga-eji öku kpughee ya n'ihì na o bu öku ka a ga-eji nwaputa üdi oru o bu mmadu obula ruru. **14** O buru na öku eruchapughì ihe obula mmadu ji wuo ülo ya n'elu ntöala ahü, onye ahü ga-anata ugwo ru. **15** Ma o buru na öku erechapu ihe obula mmadu ji ruo ru ya, oru o ruru ga-ala n'iyi, ma a ga-azoputa onye ahü, ma o ga-adi ka a ga-asì na e si n'ülo na-ere öku zoputa ya. **16** O bu na unu aghotaghi na unu bu ünso na Mmü Nso Chineke bi n'ime unu? **17** O buru na onye obula emebie ünso Chineke, Chineke ga-emebikwa onye ahü. N'ihì na ülo Chineke bu ülo di nso, unu bukwa ülo ahü. **18** Ka onye o bu gbara ighogbu onwe ya, o buru na onye obula n'ime unu na-eche n'obi ya na bu onye maara ihe, dika ihe omuma nke üwa si di, o ga-akara onye ahü mma ime onwe ya onye nzuzu, ka o nwe ike buru onye maara ihe. (aiön g165) **19** N'ihì na ihe ahü üwa na-eche na o bu ezi ima ihe bu nzuzu n'anya Chineke. N'ihì na e dere ya, "O na-ejide ndi oke amamihe n'aghughö ha niile." **20** Ozökwa, "Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu, mara na amamihe ya bu ihe efu." **21** N'ihì nke a, ka onye obula gbara inya isi banyere mmadu. Ihe niile bu nke gi. **22** Ma o bu Pöl, maobu Apölös, maobu Sefas, maobu üwa a, maobu ndu, maobu onwu, maobu ihe di taa na ihe niile ga-adi n'oge di n'ihu, ha bu nke unu. **23** Unu bukwa nke Kraịst, Kraịst bukwa nke Chineke.

4 Achoro m ka unu na-ele anyi anya dika ndi na-ejere Kraịst ozi, ndi e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. **2** Ma ihe di mkpa bu na o kwesiri ka ndi na-elekota ihe obula buru ndi kwesiri ntukwasì obi. **3** Anaghi m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maobu ihe a na-ekpe n'uloikpe nke mmadu. N'ezie, anaghi m ekpekwa onwe m ikpe. **4** O doro m anya na akonuche m adighi ama m ikpe, ma nke a egosighi na m bu onye ikpe na-amaghi. O bu Onyenwe anyi naani ka o diri ikpe m ikpe. **5** Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, cherenü ruo mgbe Onyenwe anyi n'onwe ya gabia. O ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichiri puta ihè. O ga-agbakwa ochichö nzuzo niile nke di n'obi n'anwu. Mgbe ahü, onye obula n'otu n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka Chineke. **6** Ugbu a umunna m ejiri m onwe m na Apölös mara unu atu maka odimma nke unu, ka unu nwee ike isite n'aka anyi muta ihe site n'ihè ahü e dere bu nke na-asì, "Unu agafekwala ihe e dere n'akwükwo nso." Ka onye obula n'ime unu hapu iji otu onye nyaa isi ma leda ndi ozo anya. **7** Onye gwara gi na i puru iche n'etiti mmadu ndi ozo? O di ihe obula i nwere nke abughì ihe i natara anata? O bu ginj ka i nwere nke i na-anataghi anata? Ma o buru na i natara ya, ginj mere i ji anyi isi dika a ga-asì na i nataghi ya anata? **8** Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndi ogaranya. Unu aburula eze ma anyi esoghì unu. N'ezie, o gaara ato m üto ma a si na unu anorola n'ocheeze unu, ka anyi nwe ike soro unu buru eze. **9** O na-adi m nnoö ka Chineke o weere anyi bu ndi ozi mee anyi ndi dikarisiri ala, ndi a na-echeta naanì mgbe ihe niile na-agwusi agwusi, dika ndi a mara ikpe onwu. N'ihì na-akpoptara anyi n'ihu oha mmadu mee anyi ihe nlere anya nye umu mmadu na ndi mmuö ozi. **10** Anyi aghöla ndi nzuzo n'ihì Kraịst, ma unu onwe unu bu ndi maara ihe n'ime Kraịst. Anyi bu ndi na-adighi ike ma unu di ike. Anyi bu ndi a juru aju na ndi a na-eleda anya, ma unu bu ndi a na-asopuru. **11** Tutu ruo ugbu a, anyi na-ebu onu nrokwa n'akpiri ikpo nku. Anyi enweghi ezigbo uwe anyi ji achu oyi. Ndi mmadu na-emeso anyi mmeso ojoö, ma anyi enweghi ebe obibi nke aka anyi. **12** Aka anyi ka anyi ji aruputara onye anyi ihe anyi na-eri. Mgbe ndi mmadu na-abu anyi onu, anyi na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyi ahuhu, anyi no na-enwe ndidi. **13** Anyi na-eji okwu di nro na-azaghachi ndi na-ekwujo anyi. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyi mmeso dika anyi bu unyi ndi üwa na-azachapu, dika ihe a juru aju n'anya ndi üwa. **14** Anaghi m edere unu ihe ndi a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya idu unu odu, na idu unu aka na nti, dika umu m huru n'anya. **15** O bu ezie na unu nwere otutu ndi nche, ma unu enweghi karja otu nna. N'ihì na o bu m bu nna unu n'ime Kraịst Jisös, site n'ozio ma ahü m wetaara unu. **16** Ya mere, ana ario m unu, ka unu na-enomi ndu m. **17** N'ihì nke a, ana m ezitere unu Timoti, bu ezi nwa m onye m huru n'anya, nke kwesiri ntukwasì obi n'ime Onyenwe anyi. O ga-echetara unu otu m si e bi ndu n'ime Onyenwe anyi Kraịst Jisös, dika m na-akuzi ya n'ebe niile na nzuko niile. **18** Ufodu n'ime unu amalitela ifuli onwe ha elu, chee na mu enweghi ike ibjakwute unu ozo. **19** Ma site n'ike Onyenwe anyi, aga m abia ihu unu anyi n'oge na-adighi anyi. Mgbe m bjara, aga m achoputa ihe ndi ahü na-akpa nganga puru ime, o bughì ihe ha nwere ike ikwu. **20** N'ihì na alaeze Chineke abughì ihe okwu onu kama o bu ngosiputa idi ike. **21** Ya mere, unu ka o diri ihoro nke unu

chọrọ. Unu chọrọ ka m jiri ụtari bjakwute unu, ka ọ bu ka m jiri obi di umeala na mmuọ nke ihunanya bja?

5 Ọ bu akukọ doru anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, ụdi nke ndi na-ekweghi ekwe na-apughị ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ụlo unu kpọrọ nwunye nna ya, ha abụ e biri. **2** Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime ọ bughị ikwa akwa na iru ụju, na ime ka onye mere ihe di otu a si n'ogbakọ unu pụọ? **3** Ọ bu ezie na mụ na unu anoghi ugbu a, ma mụ na unu nokwa n'ime mmuọ. Amaala m rji onye ahụ ikpe dika a ga-asị na mụ na unu nọ. **4** Eji m aha Onyenwe anyi ma ya ikpe. Mgbe unu zuko, aga m anonyere unu na mmuọ. N'oge ahụ, site n'ike Onyenwe anyi Jisọs, **5** werenụ nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka ọ taa anụ ahụ ya ahuhụ, ka e nwee ike izoputa mmuọ ya, mgbe Onyenwe anyi loghachiri. **6** Inya isi unu ezighi ezi. Ọ bu unu amaghi na nwantakiri yiist a gwakoro n'utu oka na-eme ka o koo? **7** Wepunụ ihe n'eko achicha a nọ n'etiti unu, ka unu buru ndi di ohuru, na ndi di ocha. N'ihu na a chọlarị Kraist, bu aja nwa aturu, nke Ngabiga anyi. **8** N'ihu ya ka anyi mee mmemme a na-ejighi ihe na-eko achicha nke bu ihe ojọ na obi ojọ, kama ka anyi jiri achicha na-ekoghi eko nke bu obi ocha na eziokwu. **9** E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndi na-akwa iko ghara inwe mmekọ obula. **10** Ọ bughị ihe gbasara ndi nke ụwa ndi na-akwa iko, maobu ndi anya ukwu, na ndi na-apunara mmadu ihe, maobu ndi na-ekpere arusi. Ọ buru otu a, ọ putara na unu ga-esi n'ụwa pụọ. **11** Ma ugbu a, a na m edere unu ka unu na onye obula nke na-akpo onwe ya nwanna nwoke maobu nwanna nwanyi ghara imeko ihe, ma ọ buru na ọ na-ebi ndu ikwa iko, maobu nwee anya ukwu, maobu na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-anubiga mmanya oke, maobu onye na-apunara mmadu ihe. Unu na ndi di otu a erikola nri. **12** Kedụ nke gbasara m ikpe ndi na-esoghi na chọchị ikpe? Ọ bughị ndi nọ n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. **13** Chineke ga-ekpe ndi nọ n'ezi ikpe. "Chupunụ onye ajọ mmadu ahụ site n'etiti unu."

6 Mgbe onye obula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu ọ puru i buru okwu ahụ gaa n'uloikpe ka ndi ajo omume kpeere unu ikpe, karja iga ya n'ihu ndi nso? **2** Ọ bu na unu amabeghi na ọ bu ndi nso ga-ekpe ụwa ikpe? Ọ burukwa na unu ga-ekpe ụwa ikpe, ọ putara na unu etozughi oke idozi okwu ntakiri daputara n'etiti unu? **3** Ọ bu na unu amataghi na ọ bu anyi ga-ekpe ndi mmuọ ozi ikpe? Gini gamakwa ka anyi ghara idozi okwu uka dikarisiri nta nke ndu a? **4** Ya mere, ọ buru na esemokwu di otu a adaputa n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndi ibi ndu ha na-akpo nzuko ihe efu ka ha kpee ya? **5** Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. Ọ ga-abu na e nweghi ike ichota ọ buladi otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe di n'etiti nwanna na ibe ya? **6** Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ụlo ikpe, ka ndi na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe! **7** Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, ọ putara na unu bu ndi emeriri kpmkpam. N'ihu gini ka unu na-adighi ekwe ka emejo unu? N'ihu gini ka unu na-adighi ekwe ka a ghogbuo unu? **8** Ma unu onwe unu na-emejo, ma na-aghogbu, ọ buladi umunna unu n'ime Kraist. **9** Ọ bu na unu amaghi na ndi na-eme ajo omume di otu a enweghi oke obula n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihu na

ọ dighi onye obula na-akwa iko, na ndi na-eferusi, ndi ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndi ikom na-eji ndi ikom ibe ha akwa iko, **10** ndi niile na-ezu ohi, ndi anya ukwu, ndi na-anubiga mmanya oke, ndi nkwuto, maobu ndi na-apunara mmadu ihe ha nwere, agaghi eketa oke n'alaeze Chineke. **11** Na mbu, ụfodụ n'ime unu na-ebi ndu di otu a. Ma ugbu a, a sachapula mmehie unu, doo unu nso nye Chineke. Ọ bukwa site n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n'ime Mmuọ nke Chineke anyi ka a guru unu ka ndi ezi omume. **12** I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma a gaghi ekwe ka ihe obula na-achị m. **13** Unu na-asị, "E mere ihe oriri maka afo, meekwa afo maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afo ma ihe oriri." Ekeghị ahụ anyi maka ikwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyi, Onyenwe anyi dikwa maka ahụ anyi. **14** Chineke mere ka Onyenwe anyi site n'onwu bilie, ọ ga-ejikwa ike ya mee ka anyi si n'onwu bilie. **15** Ọ bu na unu amataghi na ahụ unu bu akuku ahụ Kraist? Ọ di mma na m ga-eji ahụ Kraist mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanyi akwuna? Tufia! **16** Ọ bu na unu amataghi na onye ya na nwanyi akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanyi ahụ bu otu ahụ? N'ihu na e kwuru, "Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." **17** Ma onye obula e jikotara ya na Onyenwe anyi, ya na onye ahụ ga-abu otu n'ime mmuọ. **18** Gbaaranu mmehie ikwa iko oso. Ọ dighi mmehie ozo na-emetuta anu ahụ mmadu dika mmehie ikwa iko. Ọ bu mmehie mmadu na-eme megide anu ahụ ya. **19** Ọ bu na unu amataghi na ahụ unu bu ulonso nke Mmuọ Nso ahụ Chineke nyere unu, onye bi n'ime unu? Anu ahụ unu abukwaghị nke unu onwe unu, kama unu bu nke Chineke. **20** E jiri oke onuhajia zoputa unu. Ya mere jirinụ anu ahụ unu nye Chineke otuto.

7 Ugbu a, okwu banyere ihe unu dere n'akwukwo: "Ọ di mma ka nwoke ghara imetu nwanyi aka." **2** Ma n'ihu otutu ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke obula nwee nwunye nke aka ya, nwanyi obula di nke aka ya. **3** Ka nwoke obula jisie ike na-akwu nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanyi obula ga-emekwara di ya otu aka ahụ. **4** N'ihu na nwanyi obula luru di adighikwa achị ahụ ya, kama ọ bu di ya na-achị ya. Otu aka ahụ, di anakwaghị achị ahụ ya, kama ọ bu nwunye ya na-achị ya. **5** Ka di na nwunye hapu igbochi ibe ha mmekorita nke anu ahụ ruuru ha. Karjakwa maobu na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha inoro iche nwa oge nta n'ihu inyefe onwe ha ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha gagakwa n'ihu na mmekorita ha, ka e site otu a hapu inye ekwensu ohere inwa ha onwunwa n'ihu enweghi ike ha ijide onwe ha aka. **6** Anaghi m enye nke a di ka iwu, kama ọ bu alo ka m na-atunyere unu. **7** Asị m kwuo, aga m asị na ọ ga-aka mma ka mmadu niile noro di ka m. Ma onye obula nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onye ozo nke ozo. **8** Ma ana m agwa ndi na-anoghi n'onodu di na nwunye na ndi di ha nwuru anwu, na ọ ka mma ka ha nodu na-alughi di maobu nwunye, dika m onwe m nọ. **9** Ma ọ buru na ha apughị ijide onwe ha, ha gaa choro di maobu nwunye luo. Ọ ka mma ilu di maobu nwunye, karja mmadu igba ara site n'aguu nke anu ahụ. **10** Ugbu a, unu ndi nwere di na ndi nwere nwunye niile, enwere m iwu m na-enye unu. (O sighi n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyi): O kwesighi ka nwanyi obula hapu di ya. **11** A sikwa na ọ hapu di ya, ya

noṛo onwe ya, maobu ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke obula gharakwa igba nwunye ya alukwaghi m. **12** Ma ana m agwa mmadu ndi ozo (nke a abughi iwu nke Onyenwe anyi nyere). O buru na nwanna alu nwanji nke na-ekweghi ekwe, ya achupula ya ma o buru na nwanji ahụ achọ ịngogide dika nwunye ya. **13** O burukwa na nwanji kwere ekwe alu di nke na-ekweghi ekwe, ya agbarala di ya alukwaghi m, ma o buru na di ya choro ịngogide dika di ya. **14** N'ih na edoola di ahụ na-ekweghi ekwe nsọ site na nwunye ya, otu a kwa a nadokwa nwunye ahụ na-ekweghi ekwe nsọ site na di ya, bu onye kwere ekwe. O buru na o dighi otu a, umu unu ga-abu ndi na-adighi ocha. Ma otu o di, ha di nsọ. **15** Ma o buru na onye ah nke na-ekweghi ekwe ekwapu onwe ya, ya diri otu ahụ, nke a emeghi ka nwanna anyi nwoke maobu nwanna anyi nwanji buru ohu n'onodu di otu a, n'ih na Chineke kporo anyi ka anyi bie ndu udo. **16** Gi nwunye, i mara maobu gi ga-azoputa di gi? Ma, gi bu di, si ana mara maobu gi ga-azoputa nwunye gi? **17** Ka onye obula bie ndu ya dika amara Onyenwe anyi nyere ya si di, nakwa n'onodu nke Chineke kporo ya. Nke a bu iwu m na-ene n'ulo chọchi niile. **18** Akporo onye obula mgbe e biri ya ugwu? Ya achola iwepu akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighi ugwu tupu okpukpo ya hapu inye onwe ya nsogbu icho uzo a ga-esi bie ya ugwu. **19** N'ih na o dighi mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighi gi ugwu. Ihe kachasi mkpa bu idebe iwu Chineke. **20** Ka onye obula nogide dika o di mgbe a kporo ya. **21** I bu ohu mgbe a kporo gi? Echegbula onwe gi n'ih ya. Kama o buru na o di uzo i puru isi nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugbu a. **22** N'ih na onye obula Onyenwe anyi Chineke kporo mgbe o bu ohu, aghoala onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyi. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyi kporo ya aghoala ohu nke Kraist. **23** Akwuola ugwo isi unu, unu abukwala ohu mmadu ozo. **24** Umunna m, n'onodu obula mmadu no mgbe a kporo ya, ya nogidesie ike n'ime Chineke. **25** Ihe banyere umu agboghọ na-amaghị nwoke. Enweghi m iwu obula site n'aka Onyenwe anyi banyere ajuju a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyi kwesiri ntukwasị obi. **26** Echerem na n o ka mma ugbu a, n'ih nsogbu nke na-abianu ka onye obula noduru onwe ya dika o siri noro ugbu a. **27** Luola nwanji? Achola nkewa. O bu na i lubeghi nwanji? Ejela icho onye i ga-alu. **28** Ma o buru na i kpebie n'obi gi ilu nwunye, i meghe mmehie obula; o burukwa na nwaagboghọ ekpebie na o ga-alu di, o meghe mmehie. Ndi luru di na nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime uwa. O ga-amasi m igbochiri unu nsogbu ndi ahụ. **29** Ihe unu kwesiri ima, umunna, bu na oge anyi nwere foduru naani ntakiri, site ugbu a gaa n'ihu ndi nwere nwunye ga-ad ndu ha dika ndi na-enweghi. **30** Ka ndi na-akwa akwa bie ndu dika ndi ihe anaghi ewute, ka ndi na-achi ochi diri ka ndi obi nadighi ato uzo. Ka ndi na-azu ahia diri dika ndi na-enweghi ngwa ahia obula. **31** Ka ndi na-etinye oge n'ih uzo nke uwa hapu ibi ndu icho iritecha ihe niile di n'ua n'uru. N'ih na uwa, otu o di ugbu a, bu ihe na-agabiga agabiga. **32** Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubeghi nwanji nwere ohere iji oge ya niile ruora Onyenwe anyi oru. O nwekwa ohere igbalisi ike ime ihe ga-atu Onyenwe anyi uzo. **33** Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atu nwunye ya uzo. **34** O na-enwekwa obi abuo n'ih obula o

choro ime. Otu a ka o dikwa nye nwaagboghọ na-alubeghi di maobu onye nke na-amabeghi nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyi. Ochicho ya bu ka o di nsọ n'anu ahụ ya na n'ime mmuo ya. Ma nwanji nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atu di ya uzo. **35** Ana m ekwu ihe ndi a maka o di mma nke unu onwe unu, o bughị igbalị igbochi unu, kama o bu ka unu weee ike bie ndu unu n'uzo kwesiri ekwesi, werekwa ihunanya zuruoke ruora Onyenwe anyi oru. **36** O buru na nwoke obula enweghi ike ijide onwe ya n'ih agu mmekorita nke nwoke na nwanji na-agu ya n'ebe nwaagboghọ ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe o na-acho, o meghe mmehie obula, ha lu o di na nwunye. **37** Ma o buru na onye obula ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka o si n'enweghi mmanye obula idebe nwaagboghọ e kwuru na o ga-alu na-enweghi mmeko obula, o bu ihe di mma ka o mere. **38** Ya mere, onye ahụ luru nwaagboghọ o kwuru na o ga-alu mere nke oma, ma onye kpebikwara na o gaghị alu mekwara nke oma karja. **39** Njikota e jikotara nwunye na di ya na-ad ike naan mgbe di nwanji di ndu. O buru na di ya anwo o nwere ike ilu di ozo, ma o lu o ya n'ime Onyenwe anyi. **40** N'uche m, o ga-enwe onu n'obi ya karja ma o buru na o lugh di ozo. Ana m echekwa na mu onwe m nwekwa Mmuo nke Chineke.

8 Ugwu a, n'okwu banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi ma na onye obula nwere amamihe. Amamihe na-afuli mmadu elu mee ka o nyaa isi. Ma ihunanya na-ewuli elu. **2** O buru na o di onye si na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwesiri imata. **3** Ma onye ahụ huru Chineke n'anya bu onye o maara. **4** Ya mere, ihe banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi maara na "Arusi abughi ihe obula n'ua", matakwa na "Chi ozo adighi ma o bughị otu Chineke." **5** A sika na arusi a na-akpo chi di, ma ha no n'eluigwe maobu n'ua (n'ezie otutu "chi" na "ndi nwe mmadu" di otu a di). **6** Ma n'ebe anyi no, anyi maara na o bu naani otu Chineke di, onye bu Nna, onye kere ihe niile, na onye anyi na-ad ndu n'ih ya. O bukwa naani otu Onyenwe anyi ka anyi nwere, onye bu Jisos Kraist, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyi ndu. **7** Ma otu o di, o bughị onye obula nwere ihe omuma a. Ufodu n'ime ndu ha niile, ha na-ele arusi anya dika chi di ndu. Ha na-echekwa na ihe obula e ji churo arusi aja, na o bu chi di ndu ka e ji ya churo aja. N'ih nke a, mgbe obula ha riri ihe e ji cho aja nye arusi, o na-ewute mmuo ha nke ukwu n'ih na akonuche ha esighi ike, o na-emekwa ya. **8** Ma o bughị nri ga-eme ka anyi na Chineke di na mma. Ma anyi riri ma anyi erighi, o dighi ihe ohuru anyi ga-eweta. O dikwaghị ihe na-efunari anyi. **9** Ma lezienyanya, otu o si di, ka ike unu nwere ime ihe obula di unu mma, ghara igho ihe iso ngongo diri ndi na-adighi ike n'okwukwe ha. **10** N'ih na o buru na ndi ozo ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka i no, na-eri nri n'ulo arusi, o bu na ha agaghi eche na ha bu ndi okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gi rie nri a goru arusi? **11** N'uzo di otu a, ndi kwere ekwe na-adighi ike, ndi Kraist nwuru n'ih ha, na-esite n'ih mmuta gi laa n'iyi. **12** Cheta na o bu mmehie i mere megide Kraist, mgbe unu na-emegide mmuo nwanne gi n'ime Kraist, n'ih n'akonuche ha esighi ike. **13** N'ih nke a, o buru na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anu ozo, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onya. (aiōn g165)

9 Abughị m onye nwe onwe ya? Abughị m onyeozị Kraịst? 1 Ọ bụ na m ahughị Jisọs Onyenwe anyị? 2 Ọ bụ na m abughị onyeozị n'ebe ndị ọzọ nọ, n'ebe unu nọ, abụ m onyeozị n'ezikwu n'ihị na unu bụ akara nke ọrụ onyeozị m n'ime Onyenwe anyị. 3 Ihe ngọpụ m n'nye ndị ahụ na-enyocha m bụ nke a. 4 Ọ bụ na anyị enweghị ike iri ihe oriri na inụ ihe ọñụñụ? 5 Ọ bụ na anyị enweghị ike iduru nwunye onye bụ onye kwere ekwe gaa ebe ọbụla anyị na-aga dika ndị ozi ọzọ na-eme, na dika ụmụnne Onyenwe anyị na Sefas na-emekwa? 6 Ọ ga-abụ naanị mụ na Banabas bụ ndị na-enweghị ike ihapụ iri ọrụ maka ihe anyị ga-na-eri? 7 Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwụ onwe ya ụgwọ onwa? Ka ọ dị onye ọrụ ubi vajin unu maara nke na-adighị eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ọzọ aturu unu maara nke na-adighị ahụ mmiri ara e si n'igwe aturu ọ na-azụ apiputa? 8 Anaghị m ekwu ihe a n'ihị na ha bụ ihe na-eme ụbọchị niile n'etiti ndị mmadụ? Akwukwo iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? 9 N'ihị na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila ọnu ehi mgbe ọ na-azocha mkpuru oka." Unu chere na ọ bụ naanị ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? 10 E, n'ihị anyị ka eji dee ya n'akwukwo. N'ezie, e dere ihe ndị a n'ihị anyị, n'ihị na onye ruru ọrụ n'ubi na onye na-azocha mkpuru di n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwesiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. 11 Mkpuru anyị kuru n'ime obi unu bụ mkpuru nke mmụọ. Ọ ga-abụ ihe ojọ ma anyị si unu nyetu anyị ụfọdụ n'ime akunuba unu? 12 Ọ bụ na ndị ọzọ kwesiri iketa uru di otu a n'ahụ unu, ọ bụ na anyị ekwesighi iketa karịa? Ma ọ dibeighi mgbe anyị rioro unu ihe ọbụla, kama anyị na-agbalisi ike ihu na ọ dighi ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege nti n'oziooma Kraịst nke anyị wetara. 13 Ọ bụ na unu amataghị na ndị na-arụ ọrụ n'ụlonsọ ukwu na-esi n'ụlonsọ ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndi na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-eketakwa oke n'ihie eji chuo aja? 14 N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyị ekwuola na ndi niile na-ekwusa oziooma ya ga-esi n'oziooma eweta nri ha ga-eri di ndu. 15 Ma o nweghị mgbe m jirila ike ndi a m nwere irite uru n'oru m nara ndi mmadu ihe. Anaghị m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyinye. N'ihị na ọ kaara m mma ka m nwuo kama m ga-ekwe ka onye ọbụla mee ka inya isi m buru ihe efu n'ihie ihe onyinye. 16 Anaghị anyị isi n'ihie na ana m ezisa oziooma, maka na nke ahụ bụ ọrụ e nyere m n'iwu ka m ruo. Ahuhu dijiri m ma ọ buru na m ezisaghị oziooma. 17 A si na m ji aka m hopta onwe m iri ọrụ a, agaara m enwe ụgwọ ọrụ, ma na ọ buru na o sighi n'uche aka m, unu mara na-ahanyere m ya n'aka. 18 Gini bụ ụgwọ ọrụ m? Ụgwọ ọrụ m bụ ọnu m na-enwe site n'izisa oziooma a, na-anaghị onye ọbụla ụgwọ ọrụ ọbụla, maobu ihe ruru m dika onye na-ezisa oziooma ahụ. 19 Ọ bụ ezie na-abughị m ohu onye ọbụla, ma emeela m onwe m ohu nye mmadu niile ka m nwee ike site n'uzo di otu a rite otutu mkpuruobi n'uru nye Kraịst. 20 N'ebe ndi juu noo, ana m eme dika onye juu, ka m nwee ike rite ndi juu n'uru. N'etiti ndi no n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime ndi no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mu onwe m anoghị n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndi no n'okpuru iwu n'uru. 21 N'ebe ndi na-anoghị n'okpuru iwu no, emere m onwe m ka onye na-anoghị n'okpuru iwu (ma nke a aputaghị na m na-akwusi ime ihe iwu Chineke na-achọ. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru iwu Kraịst), ka m nwee ike rite ndi na-

anoghị n'okpuru iwu n'uru. 22 N'ebe ndi na-adighi ike no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite ndi na-adighi ike n'uru. Otu ọbula mmadu si diri, ana m agbali choo uzo m gae-si mee ka ọ nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile ọbula zoputa ufodu. 23 Ana m eme ihe ndi a niile n'ihie oziooma, ma ka m nwekwa ike keta oke na ngozi ya. 24 Unu amataghị na mgbe otutu mmadu na-agba oso iso mpi, ọ bụ naanị otu onye na-enwe ihe onyinye nke mbu? Ya mere, gbasienụ oso ike, ka unu nweta onyinye ahụ. 25 Ndi na-ejikere igba oso maobu egwuregwu ọzọ na-enwe ntachiobi n'otutu ahuhu nke ya na ozuzu so. Ha na-azu onwe ha naanị ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma oso anyi na-agba bu ka anyi nweta okpueze nke na-apughi imebi emebi. 26 Ọ bụ nke a mere m ji na-agba oso a na-eleghi anya n'azu, maobu kuo okpo dika m na-aku ifufe. 27 Ma ana m azu ahụ m, na-enye ya ahuhu mee ya ka ọ buru ohu, ka mu onwe m ghara i bu onye a juruaju mgbe m kwusasi oziooma nye ndi ọzọ.

10 Umunna m, achoghị m ka unu chefu o ihe mere nna nna anyi ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. 2 N'ime igwe ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinere ha niile na baptizim, dika ndi na-eso uzo Mosis. 3 Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuo ahụ. 4 Ha riukwara mmiri mmuo ahụ, mmiri sitere n'oke nkume mmuo ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume ahụ bụ Kraịst n'onwe ya. 5 N'ihie ndi a niile, omume ha amasighi Chineke. N'ihie nke a, ọ lara ha n'iyi n'ime ozara. 6 Ugbo a, ihe ndi a niile bukwa ihe ido aka na nti nye anyi, ka anyi hapu ibu ndi agwu ime ihe ojoo na-agu dika ha. 7 Unu abula ndi na-ekpere arusi dika ufodu ha mere. Dika e dere ya, "Ndi a noduru ala iri ihe na inu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi uto." 8 Ka anyi ghara ikwa iko dika ufodu n'ime ha mere, iri puku mmadu abuo na ato n'ime ha nwuo n'otu ubochi. 9 Ka anyi hapu inwa Kraịst onwunwa dika ufodu n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwo tagbusie ha. 10 Ka anyi hapukwa itamu n'ime dika ufodu ha mere ma buru ndi Mmuo ozi onwu tigburu. 11 Ihe ndi a niile dakwasiri ha ka ọ buru ihe ilere anya nye anyi. E dekwara ha n'akwukwo ka ha buru anyi ihe ido aka na nti n'ihie na anyi bi n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile di nso. (aiōn g165) 12 Ya mere, ọ buru na i na-eche na i guzosiri ike, lezie anya ka i ghara ida. 13 O nweghi onwunwa ọbula nwara unu nke abjakwutebeghi mmadu. Chineke kwesiri ntukwasiri obi, ọ gaghị ekwe ka a nwaa unu karịa ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, ọ ga-enye unu ike imeri onwunwa ma gosikwa unu uzo mgbapu n'ime ya. 14 Ya mere, ndi enyi m huru n'anya, gbaaranu ikpere arusi oso. 15 Ana m agwa ndi nwere uche okwu, unu onwe unu tulenyi ihe m na-ekwu. 16 Iko ngozi ahụ nke anyi na-agozi, ọ bughị iketa oke site n'obara Kraịst? Achicha nke anyi na-anya, ọ bughị iketa oke n'ahụ Kraịst? 17 N'ihie na otu achicha di, ọ bụ ezie na anyi di otutu, anyi bụ otu ahụ, n'ihie na anyi niile na-eketa oke n'otu ogbe achicha ahụ. 18 Chetanụ ka ndi Izrel siri mee: ọ bụ na ndi nari ihe eji chuo aja abughị ndi nnwoko n'ebe ichu aja? 19 Gini ka okwu ndi a m na-ekwu putara? Na arusi, maobu ihe a churu n'aja nye arusi bu ihe ọbula, maobu na ọ bughị ihe? 20 Mba! Ihe m na-ekwu bu na ndi niile na-achuru arusi aja jikotara onwe ha n'otu obi ichuru ekwensu aja ahụ. Ọ bughị Chineke. Achokwaghị m ka unu buru ndi e jikotara ha na

ekwensu. **21** Unu apughị inụ site n'iko Onyenwe anyi ma n'ụkwá site n'iko ekwensu; unu apughikwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyi na tebul ekwensu. **22** Anyi na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyi? Anyi di ike karịa ya? **23** I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma o bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma o bughị ihe niile nwere ike inyere anyi aka. **24** Ka onye obula hapu icho odimma nke onwe ya, kama odimma nke ndi ozo. **25** Rie ihe bu anu obula e rere n'ahia na-ajughị ajuju obula n'ihị akonuche. **26** N'ihị na, "Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi." **27** O buru na onye na-ekweghị ekwe akpo unu oriri, unu kpeebie ije, riekwany nri obula e nyere unu na-ajughị ajuju n'ihị akonuche. **28** Ma o buru na e nwee onye gwara gi, "A churu ihe a n'aja." Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihị akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama o bu maka nke onye ahụ. N'ihị ginj ka mnwere onwe m ga-eji buru ihe akonuche onye ozo ga-ekpe ikpe? **30** O buru na m nwere ike inyere ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwuto m n'ihị ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe obula i na-eme, ma unu na-eri ihe maobu na-ahu ihe, na-emenu ha niile maka otuto nke Chineke. **32** Unu emejola ndi Juu maobu ndi Griik, ma o bukwanu nzuko Chineke. **33** Na-agbaljinsu ike ime dika m si eme. N'ihē obula m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye obula uto. Anaghị m achọ odimma nke m naani, kama o bu odimma nke mmadu ibe m, ime ka a zoputa ha.

11 Unu buru ndi na-enomi m, dika m si enomi Krajist. **2** Ana m aja unu n'ihị na unu na-echeta m n'ihị niile, nakwa n'ihị na unu na-ejisikwa ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achoro m ka unu mata na dika Krajist bu isi nwoke obula, otu a ka nwoke obula si buru isi nwunye ya. Chineke bukwa isi Krajist. **4** Nwoke obula kpuchiri isi ya mgbe o na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma na-emenye isi ya ihere. **5** Ma nwanyị obula na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma, ma o kpuchighi isi ya, na-emenye isi ya ihe ihere, n'ihị na o dika nwanyị kpuchara isi ya. **6** O buru na nwanyị obula achoghị ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sika na o bukwanu ihe ihere na nwanyị kpuchara isi ya, ka nwanyị kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighi ikpuchi isi ya, n'ihị na nwoke bu onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyị bu otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwanyị, ma e sighi na nwanyị kee nwoke. **9** E keghị nwoke maka nwanyị, ma e kere nwanyị maka nwoke. **10** N'ihị nke a, nwanyị kwesiri ikpuchi isi ya igosi na o no n'okpuru di ya, maka ndi mmuo ozi. **11** Ma otu ihe si di n'ime ndu anyi na-adi n'ime Onyenwe anyi, nwoke adighi ma e wepu nwanyị, nwanyị adighikwa ma e wepu nwoke. **12** N'ihị na dika nwanyị siri na nwoke puta na mbu, otu a ka a na-esitekwa n'ahu nwanyị muputa nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke puta. **13** Achoro m ka unu tule ihe a n'onwe unu, o di mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe o na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakara nke oma na o bu ihe ihere na nwoke ga-ebu agirị isi di ogologo. **15** Ma o buru na nwanyị enwee agirị isi di ogologo o bu ihe otuto nye ya n'ihị na e nyere ya agirị isi di ogologo ka o buru ihe mkpuchi. **16** O buru na onye obula naru uka banyere omenaala nke a, anyi onwe anyi na nzuko Chineke niile enweghị omenaala ozo banyere nke a. **17** N'ime

ntuziaka ndi a, enweghị m otuto nye unu n'ihị na mgbe unu zokotara omume unu na-eweta ihe ojoo karịa ihe oma. **18** Na mmalite, ihe m na-anu bu na mgbe niile unu zukoro dika choochi, iru uka nke na-ebute nkewa na-adi n'etiti unu. E kwenyekwara m na ufodu ihe ndi a m nuru bu eziokwu. **19** N'ezie udi nkewa di otu a agaghị idi n'etiti unu ka e nwee ike mara ndi Chineke nabatara. **20** Mgbe unu zukotara, o bughị nri anyasi nke Onyenwe anyi ka unu na-eri. **21** N'ihị na mgbe unu na-eri nri, ufodu n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anu agu ebe onye ozo na-anubigakwa mmanya oke. **22** A ga-akpo nke a ginji? O bu na unu enweghị ulo ebe unu ga-anu rijuwo afọ ma njuukwa afọ? Ka o bu na unu na-eleli nzuko Chineke na emenye ndi na-enweghị ihe ihere? Ginj ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a. **23** N'ihị na ihe m ziri unu bu ihe Onyenwe anyi ziri m. N'abalị ubochi ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyi Jisọs weere otu ogbe achicha. **24** Mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya si, "Nke a bu ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenu nke a jji cheta m." **25** N'uzo di otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri si, "Iko a bu ogbugba ndu ohuru n'obara m. Oge obula unu na-ahu ya, na-emenu nke a jji na-echeta m." **26** N'ihị na mgbe obula unu na-eri achicha ahụ na-ahukwa iko a, unu na-ekwusa onwu Onyenwe anyi ruo mgbe o ga-abia ozo. **27** Ya mere, o buru na onye obula erie achicha Onyenwe anyi maobu n'uzo iko Onyenwe anyi n'uzo na-ekwesighi ekwesị, onye ahụ na-emehe megide anu ahụ Onyenwe anyi na obara Onyenwe anyi. **28** O bu nke a mere o ji buru ihe di mkpa ka onye obula nyochaa onwe ya nke oma tupu o rie achicha ahụ maobu n'uzo iko ahụ. **29** N'ihị na onye obula na-eri achicha ahụ maobu n'uzo site n'iko ahụ na-echeghi echiche, o na-eri, na-anutakwara onwe ya ikpe omuma, ma o buru na o tuleghị uche banyere ahụ Krajist. **30** O bu nke a mere otutu n'ime unu ji buru ndi ahụ na-esighi ike, ndi no n'oria na ndi dara n'ura onwu. **31** O buru na anyi enyochaa onwe anyi nke oma, anyi agaghị adaba n'ikpe. **32** Ma otu o di, mgbe Onyenwe anyi na-ama anyi ikpe n'uzo di otu a, na-ezi anyi otu e si ebi ezi ndu n'ihị ka a ghara imako anyi na ndi uwa ikpe. **33** Ya mere, umunna m, mgbe unu bjakotara iri nri, cherenu ibe unu. **34** O buru na agu aguo onye obula ya rie nri n'ulo ya, ka o hapu iwetara unu ikpe omuma. Aga m enye ntuziaka banyere ihe niile ndi ozo mgbe m bjara.

12 Ugbu a umunna m, achoro m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmuo Nso na-enye. **2** Unu matara na mgbe unu bu ndi na-amaghị Chineke, e duru unu n'otu uzo maobu nke ozo, duhie unu uzo iso arusi ndi ahụ dara ogbi. **3** Ya mere, achoro m ka unu ghota nke oma na o dighi onye obula na-ekwu okwu site n'odudu Mmuo nke Chineke, puru i si, "Ka Jisọs buru onye a buru onu." O dikwaghị onye obula puru ikwu, na "Jisọs bu Onyenwe anyi," ma o bughị site na Mmuo Nso. **4** Onyinye amara di iche iche di, ma otu Mmuo Nso ahụ na-enye ha niile. **5** E nwekwara udi ije ozi di iche iche, maobu otu Onyenwe anyi ahụ ka a na-ejere ozi. **6** Udi iche di iche nke eji aru oru dikwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndi a n'ime onye obula jji jee ozi. **7** O na-enyekwa onye obula amara iziputa ike nke Mmuo Nso maka odimma mmadu niile. **8** Mmuo Nso na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ozo onyinye

ima ihe omuma, site n'otu Mmuo ahụ. 9 Otu Mmuo nso a na-onye onye ozo onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ozo onyinye inwe ike igwo orja. 10 Onye ozo ka o na-enye onyinye iru oru itunanya, onye ozo ike ibu amuma. Onye ozo ka o na-enye ike ikowa udi mmuo di iche iche, ma onye ozokwa ka o na-enye ike isu asusu di iche iche. Ma o na-enyekwa onye ozo ike ikowa ihe onye na-asu asusu ndi a na-ekwu. 11 O bu otu Mmuo ahụ na-enye onyinye ndi a niile. O na-enye onye obula onyinye di iche iche dika Mmuo Nso si kpebie. 12 Dika ahụ anyi si nwe akuku di iche iche, ma burukwa otu ahụ, n'agbanyeghi na o nwere otutu akuku, otu a ka ahụ ahụ Kraist dikwa. 13 Site n'otu Mmuo Nso ahụ ka e mere anyi niile baptizim n'otu n'otu, ma ndi juu ma ndi griik, ma ohu ma ndi nwe onwe ha. E meela ka anyi nuo obara ya, n'ime njiko nke otu Mmuo Nso ahụ. 14 Ahụ mmadu abughi naani otu akuku, kama o nwere otutu akuku ahụ. 15 O buru na ukwu asi, "N'ihu na-abughi m aka, esoghi n'ahụ," nke a agaghi egbochi ya ka o gharakwa ibu otu n'akuku ahụ ahụ. 16 Otu a kwa, o buru na nti asi, "Ebe m na-abughi anya abughi m otu akuku anyi ahụ." Okwu a kwa agaghi eme ka nti ghara ibu akuku ahụ ahụ. 17 O buru na ahụ niile bu anya, olee ka ahụ ga-esi nu ihe? O burukwa na ahụ mmadu bu naani nti o ga-esi ana nu isisi ihe obula? 18 Ma otu ihe si di, Chineke debere n'otu n'otu akuku niile di n'ahụ dika o si choo. 19 A si na akuku niile di n'ahụ bu otu ihe, kedu ebe ahụ ga-di? 20 Otu o di, o bu ezie na ihe di n'ahụ di otutu, ma ha niile bu otu ahụ. 21 N'ihu nke a, anya enweghi ike igwa aka si, "Achoghi m gi, n'ihu na i dighi m mkpa." Isi agakwaghi agwa ukwu si, "Achoghi m inyeaka gi." 22 Kama o bu akuku ahụ anyi ndi na-esighi ike bu ndi di anyi mkpa karja. 23 E e, akuku ndi ahụ anyi na-eche na ha adighi mkpa ka anyi na-eji nsopuru na-elekota. Akuku ndi ahụ na-ekwesighi ile anya ka anyi na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. 24 Ma anyi adighi esi otu a elekota akuku ahụ ndi ahụ anya na-ahụ n'uzo puru iche, n'ihu na Chineke kpachapuru anya mee ka akuku ndi ahụ dikarisiri nta buru nke anyi kwesiri inye nsopuru karja. 25 N'uzo di otu a, nkewa obula adighi n'ahụ mmadu. Akuku obula maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. 26 O buru na otu akuku enwe nsogbu, akuku ndi ozo ga-eketa oke na nsogbu ahụ. O burukwa na otu akuku emee ihe ga-eweta otuto o bu ahụ niile na-enwe otuto ahụ. 27 Ugwu a, unu niile n'otu n'otu bu otu ahụ ahụ Kraist. Unu bukwa akuku ahụ ya n'otu n'otu, burukwa ndi di mkpa n'ahụ ahụ. 28 Nke a bu ufodu n'ime akuku di iche iche Chineke tinwere na choochi; nke mbu bu ndi ozi, ndi amuma, ndi nkuzi, ndi na-arụ oru itunanya, ndi na-agwo orja, ndi puru inye mmadu ibe ha aka, ndi nwere onyinye ichikota ihe niile n'usoro, na ndi na-asu asusu di iche iche. 29 Ha niile, ha bu ndi ozi? Ha niile ha bu ndi amuma? Ha niile ha bu ndi nkuzi? Ha niile ha bu ndi oru ebube? 30 Ha niile ha nwere onyinye igwo orja? Ha niile ha na-asu n'olu di iche iche? Ha niile ha nwere onyinye nke ikowa asusu di iche iche? 31 Ugwu a, gbalisieni ike inweta onyinye kachasi di elu karja. Ma aga m ezi unu uzo nke kachasi ihe a niile mma.

13 A si na m na-asu asusu di iche iche nke ndi mmadu maobu nke ndi mmuo ozi, ma ahughi m mmadu ibe m n'anya, abu m naani ogene na-eme uzu maobu mbadamba efere na-ada uda. 2 A sikwa na m nwere onyinye ibu amuma,

buru onye puru ikwu ihe niile gaje ime n'oge di n'ihu, na onye maara ihe niile, a sikwa na m nwere okwukwe nke m puru isite na ya nye ugwu buru ibu iwu si ya site n'ebe o no gaa n'ebe ozo, ma ahughi m mmadu ibe m n'anya, abughi m ihe obula. 3 A sikwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndi ogbenye, werekwa ahụ ahụ m nye ka ere ya oku n'ihu ka m nya isi, ihe ndi a niile abaghi uru, ma m enweghi ihunanya. 4 Ihunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enekwa obi ebere. O dighi ekwo ekworo, o naghi enwe anya ukwu, o naghi anya isi. O nakwaghi ebuli onwe ya elu. 5 O naghi eme ihe na-akpasu iwe, o naghi achọ ihe nke naani ya, o naghi ewe iwe osiiso. O nakwaghi aguko ihe ojoo niile e mere ya. 6 O dighi ahuri onu n'ihu ojoo, kama o na-ahuri n'ezikwu. 7 O na-edi ihe niile, o na-ekwerekwa ihe niile, o na-enekwa olileanya na-anagide ihe obula daputara. 8 Ihunanya adighi agwu agwu. Ma ibu amuma niile ga-emesia kwusi, onyinye isu asusu di iche iche ga-akwusikwa. Otu a, ihe omuma niile ga-agabiga. 9 N'ihu na omuma anyi ezughi oke, ibu amuma anyi ezukwaghi oke. 10 Ma mgbe anyi ruru n'izuoke, ezughi oke agaghi adikwa. 11 Mgbe m bu nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bu echiche nwata. Izuzu obi m niile bukwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghoo dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ozo. 12 Ugwu a, anyi na-ahụ inyogho inyogho dika anyi na-ele anya n'enyoma ma mgbe ahụ anyi ga-ahụ ihu na ihu. Ugwu a, ihe m mara ezughi oke, ma mgbe ahụ aga m amazu, dika m bu onye a mazuru. 13 O di ihe ato na-adigide adigide. Ha bu okwukwe, olileanya, na ihunanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bu ihunanya.

14 Ka ihunanya buru isi ihe unu na-achọ. Chosienu onyinye nke Mmuo Nso ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amuma. 2 Onye obula na-asu asusu o na-amughi amu, bu Chineke ka o na-agwa okwu, o bughi mmadu. N'ezie, o dighi onye na-aghota ihe o na-ekwu; n'ihu na okwu o na-ekwu bu ihe omimi site n'ike Mmuo Nso. 3 Ma onye obula na-ebu na-enye na-ezisa ozi na-enyere ndi mmadu aka ito eto. O na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmuo ha elu. 4 Ya mere, onye ahụ na-ebu amuma na-enyere choochi aka, ma onye ahụ na-asu asusu ozo, na-enyere naani onwe ya aka. 5 O gaara ato m ufo ma a si na unu niile nwere onyinye isu asusu di iche iche; ma o ga-ato m karja ma o buru na unu niile enwee onyinye ibu amuma. Nke a bu n'ihu na onye ahụ na-ebu amuma bara uru karja onye na-asu asusu di iche iche. Isu asusu ya ga-aba uru ma o buru na o di onye na-aghota ihe o na-asu, ka e nwee ike wulie choochi. 6 Umuma m o buru na m biakwutere unu malite isu asusu unu na-adighi aghota, ole uru m baara unu, ma o bughi ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maobu ihe niile m maara, maobu ihe gaje ime, maobu ihe nkuzi? 7 O bukwa otu a ka o di n'etiti ihe niile na-enweghi ndu, nke na-ada uda, dika oja, maobu ubo akwara. O buru na ha enyeghi uda di iche site na nke ozo, olee uzo mmadu ga-eji mara maobu oja ka a na-afu, maobu ubo akwara ka a na-akpo. 8 O burukwa na opi ike e ji akpo ndi agha oku adaputaghi uda nke oma, onye ga-ejikere ije agha? 9 N'otu aka ahụ kwa, o buru na i na-agwa mmadu okwu n'asusu o na-adighi ahụ, olee otu o ga-esi ghota ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. 10 Asusu a na-asu n'uwa a di ukwu, ma ha niile bara uru nye ndi na-ahụ ha. 11 O buru na m aghotaghi ihe onye na-asu otu n'ime

asụsụ ndị a na-ekwu, aga m abụ obia n'ebe onye na-asụ asụsụ ahụ nọ, ya onwe ya ga-abụkwaa obia n'ebe m nọ. **12** Ebe ọ na-agụ unu agụụ inweta onyinye nke Mmụọ Nso, chọọ onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzukọ elu. **13** Onye obula na-asụ asụsụ n'olu di iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ikwaa otu di iche iche. **14** O buru na m ji asusụ di iche na-ekpe ekpere, mmuota m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghị aghota ekpere m na-ekpe. **15** O buru na o di otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m eji mmuota m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmuota m buo abụ, jirikwa uche m buo abụ. **16** Ma o bughị otu a, mgbe i ji asusụ ozo nke a na-amaghị na-eto Chineke n'ime mmuota, olee otu ndi niile nọ n'ulo nzukọ ahụ na-aghotaghị ihe j na-ekwu gae-si zaa Amen? **17** O bu ezie na i na-enye ekele nke oma, ma o naghị ewuli onye obula elu. **18** Ana m ekele Chineke n'ih na ana m asụ asusụ di iche iche karja unu niile. **19** Ma mgbe obula a gbakoro na nzukọ ife ofufe, o na-akara m mma ikwu naanị mkpuru okwu ise nke mmadu niile ga-aghota na nke ga-abakwara ha uru, karja na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asusụ di iche iche nke onye obula na-apughị ighota. **20** Umunna m, unu abula umuntakiri n'echiche unu. Burunụ umuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ojo, ma burunụ ndi nwere uche n'ihe gbasara udi okwu a. **21** E dere ya n'akwukwo iwu, "Site na egbugbere onu ndi mba ozo sitekwa n'ire ndi na-asu iche iche ka m ga-agwa ndi a okwu, ma obuladi otu a, ha agaghị ege m nti, ka Onyenwe anyi kwuru." **22** Isu asusụ di iche iche abughị ihe nlere anya nye ndi kwere ekwe, kama o bu ihe ama nye ndi na-ekweghi ekwe. Ma ibu amuma bu maka ndi kwere ekwe, o bughị maka ndi na-ekweghi ekwe. **23** O buru na nzukọ niile ezukoo n'ogbakọ ekpere, mmadu niile a na-asu n'olu di iche iche n'otu mgbe, o burukwa na ndi naghota, maobu ndi na-ekweghi ekwe abata n'ebe ahụ, gini ka ha ga-ekwu? Ha o gaghi asi na isi emebiela ndi a? **24** Ma o buru na onye na-ekweghi ekwe maobu onye oheru abata mgbe onye obula na-ebu amuma, ha ga-abu ndi mmadu niile ga-atu mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. **25** Mgbe a na-eme ka ihe nzuzo nke obi ha niile puta ihe, onye di otu a ga-egbu ikpere n'ala kpoọ isiala nye Chineke si, "N'ezie, Chineke no n'etiti unu." **26** Ugbu a, umunna m, kedụ otu o kwesiri idi? Mgbe obula unu zukoro, ufodu kwesiri ibu abụ, onye ozo ga-ezi unu ihe; maobu gwa unu ozi di mkpa e gosiri ya, maobu jiri asusụ nke o na-amughị gwa unu okwu, ka onye ozo kowaa ihe onye ji asusụ a di iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe obula e mere n'ime ulo chochji buru ihe ga-ewuli onye obula elu. **27** A sikwa na o di ndi choro jji asusụ di iche kwuo okwu, ka mmadu abuo maobu ato kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akowa ihe ha kwuru norokwa n'ebe ahụ. **28** O buru na o dighi onye ga-akowa ihe ha na-asu, ka onye ahụ na-asu asusụ di iche na chochji mechie onu ya. Ya na Chineke surita ya. **29** Ka mmadu abuo maobu ato nwere onyinye ibu amuma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndi ozo tlee ihe ha kwuru. **30** O buru na-ekpughere onye ozo nodu nakuku ya ihe, ka onye mbu mechie onu ya. **31** N'ih na unu nwere ike ibu amuma n'otu n'otu, ka mmadu niile nwee ike imuta ihe ma burukwa ndi a gbara ume. **32** Mmuota niile nke ndi amuma ka a na-edokwa n'okpuru ndi amuma. **33** N'ih na Chineke abughị Chineke nke aghara, kama o bu nke udo. Otu a ka o di n'ime ogbakọ niile nke ndi nso. **34** Umụ nwanyị ekwesighi ikwu okwu n'ime chochji. Ha ekwesighi itinye onu

na ntugha aka obula, n'ih na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndi ochichji. **35** O buru na o di ihe ha choro imata, ha juo di ha mgbe ha lara n'ulo. N'ih na o bu ihe ihere na nwanji ga-ekwu okwu n'ime ogbakọ chochji. **36** Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwa na o gakkwasi n'aka unu? Ugha! **37** O buru na o di onye na-eche na ya bu onye amuma, maobu na ya nwere onyinye nke Mmuota Nso, naanị ihe m na-acho ka o ghota bu na ihe m na-edere unu bu iwu Onyenwe anyi n'onwe ya nyere m. **38** O buru na o di onye nogidere ju inabata ihe ndi a, unu anala ya nti. **39** Ya mere, umunna m, ka ibu amuma buru ihe na-agu unu aguu, uhe egbochikwala onyinye nke isu n'ire di iche iche. **40** Ma meenu ihe niile n'uzo di mma, ka ha dikwa n'usoro.

15 Umunna m, ugbu a achoro m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru uzo bjakwute unu, nke unu kweere na ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. **2** E si n'ozio ma a zoputa unu, ma o buru na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ihe ozo di iche agaghị enyere unu aka. **3** Ihe m nyefere unu n'aka na mbu bu ozi ahụ m natara i debe, nke di oke mkpa, na Kraist nwuru onwu n'ih mmehie anyi, dika akwukwo nso kwuru na o ga-anwu. **4** Na e liri ya, ma e mere ka o si n'onwu bilie n'ubochi nke ato, dika akwukwo nso kwukwara na o ga-eme. **5** O gosiri Sefas onwe ya, emesia, ndi ozi iri na abuo ahụ hukwara ya. **6** Emesiakwa, o gosiri ihe kariri narị mmadu ise n'ime umunna onwe ya, n'otu mgbe, otutu n'ime ndi ahụ ka no ndu taa, o bu ezie na ufodu n'ime ha adaala n'ura onwu. **7** Emesia, Jemis huru ya; o mekwara ka ndi ozi niile hu ya. **8** N'ikpeazu, mu onwe m hukwara ya, dika a ga-asi na m bu nwa a na-amughị n'oge. **9** N'ih na o bu m kachasi nta n'ime ndi ozi. O kwesikwaghị ka a kpoọ m onyeozu ya n'ih na alusoro m nzukọ Chineke ogo nke ukwu. **10** Ma site n'amara nke Chineke, abu m ihe m bu. O putakwara na amara ya n'ebe m nọ abughị ihe efu. Kama arusiri m oru ike karichasia ndi ozi niile. Ma n'ezie, o bughị m na-aru oru a, kama o bu Chineke n'onwe ya na-aru oru ya n'ime m. **11** Ma o bu m, maobu ndi ozo, otu a ka anyi siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere. **12** Ma o buru na a na-ekwusa na Kraist si n'onwu bilie, gini mere ufodu unu ji na-ekwu na ndi nwuru anwu apughị isi n'onwu bilie ozo. **13** O buru na ndi nwuru anwu a pughi i si n'onwu bilie, nke a putara na e meghe ka Kraist site n'onwu bilie. **14** O burukwa na e meghe ka Kraist si n'onwu bilie, ihe anyi na-ezisa bu ihe efu, okwukwe unu nwere bukwa ihe efu. **15** Ma karja nke a, a na-ahuta anyi ka ndi ama ugha nke Chineke, n'ih na anyi gbara ama banyere Chineke, na-asi na o mere ka Kraist si n'onwu bilie, bu onye o na-emeghi ka o si n'onwu bilie ma o buru na-emeghi ka ndi nwuru anwu di ndu ozo. **16** N'ih na, o buru na a pughi ime ka ndi nwuru anwu bilie di ndu ozo, emekwaghị ka Kraist si n'onwu bilie. **17** Ma o buru na-emeghi ka Kraist si n'onwu bilie, okwukwe unu bu ihe efu, unu ka ga-anwu na mmehie unu. **18** Mgbe ahụ ndi nwuru anwu n'ime Kraist lara n'iyi. **19** O burukwa na olileanya anyi n'ime Kraist gwuru naanị na ndu anyi n'ime uwa a, anyi bu ndi e kwesiri ka e mere ebere. **20** Ma e mere ka Kraist si n'onwu bilie n'ezie, onye mbu n'etiti ndi niile nwuru anwu. **21** N'ih na dika onwu si site n'aka otu nwoke bja, otu a kwa ka mbilite n'onwu si site n'aka otu nwoke bja. **22** Dika mmadu niile si anwu site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadu

niile ga-esi djkwa ndu n'ime Krajist. **23** Onye obula ga-ebili n'usoro nke ya, Krajist mkpuru mbu si n'onwu bilie. Mgbe o loghachiri, ndi niile bu ndi nke Krajist ga-esote. **24** Mgbe nke a gasiri, ogwugwu ihe niile ga-abia, mgbe o ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bu Nna, n'ih na o meriela ichi isi niile, na ikike niile na ike niile. **25** N'ih na o ga-abu eze tutu ruo mgbe o lugburu ndi iro ya niile, doo ha n'okpuru ukwu ya. **26** Onye iro ikpeazu a ga-emi ruo onwu. **27** N'ih na "O doola ihe niile n'okpuru ukwu ya." Ma mgbe obula asiri, "e doola ihe niile" n'okpuru ukwu ya, o doro anya na Chineke agunyeghi onwe ya, n'ih na o bu ya tinyere ihe niile n'okpuru Krajist. **28** Mgbe e merela ka ihe niile noro n'okpuru ya, mgbe ahụ, Okpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke buru onye na-achi ihe niile. **29** Ma o bughị otu a, ginị mere ufodu ji eme ndi otu ha baptizim n'onodu ndi nwuru anwu? O buru na e meghe ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie ma o, n'ih ginị ka a na-eme mmadu ndi a baptizim n'onodu ha? **30** Ginị mere anyi ji noro n'ize ndu n'oge awa obula? **31** N'igwa unu eziokwu, umunna m, ana m ezute onwu kwa ubochi. Ihe m ji kwuputa nke a bu n'ih inya isi nke m ji unu anya n'ime Jisos Krajist, Onyenwe anyi. **32** O buru na ndu anyi na-agwu n'ua a, dika ndi mmadu na-ekwu, ginị bukwanu uru m nwere n'ih ogu m na-aluso anu ohia, bu ndi ikom Efesos? O buru na a gaghị eme ka ndi nwuru anwu bilie, "Ka anyi rienu, nuokwanu, n'ih na echi anyi ga-anwu." **33** Unu ekwela ka e duhie unu. N'ih na mkparikota agwa ojoo na-emebi ezi agwa. **34** Sitenu na ndu enweghi nghota unu loghachita dika unu kwesiri, unu emehiekwala ozo. N'ih na-enwere ufodu bu ndi namaghi Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu. **35** Ma ufodu ga-aju, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwuru anwu bilie? Olee udi ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-aputa?" **36** Onye nzuzu! Mkpuru oka i tinyere n'ala agaghị epu ma o buru na o bughị uzo nwuo. **37** Mgbe j na-agma mkpuru, o bughị anu ahụ nke ga-aputa ka i na-agma, kama o bu naani mkpuru nkiti, eleghi anya mkpuru oka wiiti, maobu mkpuru ozo. **38** Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si choo. O na-enyekwa mkpuru obula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. **39** Anu ahụ niile abughị otu, mmadu nwere anu ahụ di iche, anu ohia nwere udi anu ahụ nke ha. Anu ufe nwere anu ahụ ha, azu nkwara nke ha. **40** Ahu nke eluigwe na ahu nke uwa djkwa. Ma ima mma na ebube nke ahu nke eluigwe bu otu, ima mma na ebube nke ahu nke uwa djkwa iche. **41** Anyanwu nwere ebube nke ya, onwa nkwewa nke ya, kpakpando nkwewa ebube nke ya. Kpakpando djkwa iche site n'ibe ya n'ima mma na ebube. **42** Otu a ka o di n'ebe mbilite n'onwu ndi nwuru anwu di. Mgbe e liri anu ahụ anyi, ihe nwuru anwu na nke puru ire ure ka o bu, ma mgbe e mere ka o si n'onwu bilie, o gaghị anwukwa ozo. **43** A na-eli ahu onye nwuru anwu dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'ebube. A na-eli onye nwuru anwu n'adighi ike, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'idi ike. **44** A na-eli onye nwuru anwu dika anu ahụ nkiti, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. O buru na e nwere anu ahụ nkiti, e nkwewa ahụ nke mmuo. **45** E dere ya, "Mmadu mbu, bu Adam, ghoru mkpuruobi di ndu, Adam nke ikpeazu bu mmuo na-enye ndu." **46** Ma mmuo e bughị uzo, kama o bu ahụ nkiti, ma mmuo bjara n'ikpeazu. **47** Mmadu nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpuo ya; mmadu nke abuo si n'eluigwe bja. **48** Di ka mmadu nke mbu ahụ e jiri

aja kpuo di, otu a ka ndi niile si n'aja puta djkwa. Ma di ka mmadu nke eluigwe ahụ di, otu a ka ndi niile bu umu eluigwe djkwa. **49** Dika anyi niile yikwasiri onyinyo nke nwoke e jiri aja kpuo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasiri onyinyo nke nwoke nke eluigwe. **50** Ihe m na-ekwu, umunna m, bu na anu ahụ na obara enweghi ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghi ure. **51** Ma geenu ntị ka m gwa unu ihe omimi a! O bughị anyi niile na-aga inwu, kama, a ga-enye anyi anu ahụ ohuru nke puru iche. **52** N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afu opi ike ikpeazu. N'ih na opi ga-ada, a ga-eme ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilite na-ereghi ure. A ga-agbanwekwa anyi. **53** N'ih na a ghaghị igbanwe anu ahụ anyi a nke na-anwu anwu, nyekwa anyi ahụ nke na-agaghị anwu ozo. **54** Mgbe ahụ nke a puru ire ure ga-eyikwasiri ereghi ure, nke a puru inwu anwu ga-eyikwasiri anwughị anwu. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwukwo nso ga-emezu, okwu ahụ asiri, "Elomiela onwu, meriekwa ike ya niile." **55** "Onwu, olee ebe mmeri gi di? Onwu, olee ebe ihe ufu gi di?" (**HadEs g86**) **56** N'ih na ihe ahụ onwu ji agbata mmadu bu mmehie, ma ihe na-enye mmehie ike bu iwu. **57** Ka ekele diri Chineke onye na-enye anyi mmeri site n'Onyenwe anyi Jisos Krajist. **58** Ya mere, umunna m ndi m huru n'anya, kwusienu ike, burunu akwaa akwuru. Nogidenu n'oru Onyenwe anyi mgbe niile, ebe unu maara na oru unu na-aru n'ime Onyenwe anyi abughị ihe efu.

16 N'ih niile banyere utu ihe onyinye nke ndi nso, gbaljanu mee dika m nyere ndi choochi di n'akuku Galeshja n'iwu. **2** Ubochi uka niile, ka onye obula site n'ih o kpata n'izu uka ahụ weputa ufodu ihe nke o ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala inakota ihe onyinye ndi a ruo mgbe m ga-abia. Ka a hapu iche tutu ruo mgbe m bjara. **3** Mgbe m bjara, aga m edenye ndi ahụ kwesiri ntukwasi obi, bu ndi unu hoputara akwukwo nkwa, ziga ha ibugara ndi no na Jerusalem onyinye obioma unu. **4** O burukwa na o di mkpa na m ga-eso ha gaa, mu na ha ga-esoro. **5** Aga m abia ileta unu mgbe m gasiri Masidonia. N'ih na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abia. **6** Mgbe m bjara, o na-adi m ka mu na unu ga-anu ogologo oge. Ma eleghi anya, anyi ga-anu tutu oge oyi agwu. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahapu unu gaa ebe ozo. **7** N'ih na-achoghi m ileta unu ugbu a m no n'ije n'afere. Kama ana m ezube ibia nonyere unu nwa oge, ma o buru na Onyenwe anyi e kwenye. **8** Ma aga m anu n'Efesos tutu ruo oge Pentikooosu, **9** n'ih na-emegehele onu uzo di ukwu nke na-aruputa ezi oru nye m, ma ha di otutu bu ndi na-eguzogide m. **10** O buru na Timoti abia, lezieni anya mee ka o ghara inwe ihe o ga-atu egwu mgbe o no n'etiti unu, n'ih na o bu onye na-aru oru Onyenwe anyi dika m si aru ya. **11** Ka onye obula ghara ileta ya anya. Kama, dupunu ya n'ije ya n'udo ka o nwe ike loghachikwute m. Mu na umunna ndi ozo na-ele anya nlota ya. **12** Ariri o m wannu anyi Apolos ka o soro umunna ndi ozo bja leta unu, ma o bughị uche ya ma o li ibjakwute unu ugbu a. O ga-abia mgbe obula ohere putara. **13** Na-echenu nche mgbe niile, guzosienu ike n'ime okwukwe unu. Dirinu ka ndi tozuru dimkpa, ndi di ike. **14** Werenu ihunanya na-aru oru obula unu na-aru. **15** Ugbu a, ario m unu umunna m, unu maara na ezinaulo Stefanus bu ndi mbu kwere ekwe n'ala Akaja. Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndi nso ozi. **16** Ana m ario unu ka unu na-asopuru ndi di otu a,

nakwa onye ọbụla bụ onye otu anyị na onye ọrụ anyị. **17** Obi ttoro m uto n'obibia nke Stefanos na Fotunetus na Akaiqos. Ha emelara m ihe unu gaara emere m, ma a si na unu no n'ebe a. **18** Ha kwalitere mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyenu ndi di otu a nsopuru. **19** Ulo chochi niile di n'okpuru Eshia na-ezitere unu ozi ekele. Akwila na Prisila, na nzuko di n'ulo ha na-enye unu ekele obioma n'ime Onyenwe anyi. **20** Umunna niile no n'ebe a na-ekele unu. Werenu isurita onu di nsokelrita onwe unu. **21** O bu mu onwe m bu Polji aka m na-edede ekele nke a. **22** O buru na onye obula ahughu Onyenwe anyi n'anya, ka o buru onye a buru onu. Onyenwe anyi bia! **23** Ka amara Onyenwe anyi Jisos dinyere unu. **24** Ka ihunanya m dinyere unu niile site n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. Amen.

2 Ndi Kōrint

1 Pōl, onyeozī nke Jisōs Kraīst dīka ọchīchō nke Chineke si dī, na Timoti nwanne anyi nwoke, Na-edegara ọchōchī Chineke nke dī na Kōrint, na ndī nsō niile ndī nọ n'ala Akaja akwūkwo: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisōs Kraīst dīrī unu. **3** Otuto dīrī Chineke na Nna nke Onyenwe anyi Jisōs Kraīst, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasi anyi obi n'ime nsogbu anyi niile, ka anyi site n'uzo dī otu a nwee ike ikasi ndi ozo niile nọ na nsogbu dī iche iche obi. Inyere ha aka dīka anyi onwe anyi si nata inyeaka site n'aka Chineke. **5** N'ihī na dīka anyi si eketa oke n'ime otutu ahuhū nke Kraīst, otu a nkasiobi anyi na-ababiga uba site na Kraīst. **6** Ma o buru na anyi na-ahū ahuhū, o bu n'ihī na nkasiobi unu, nakwa nzoputa unu. O burukwa na a-na-akasi anyi obi, o bukwa n'ihī nkasiobi unu, nke na-aruputa ike na ume jī ntachiobi die udi ahuhū nke anyi onwe anyi na-edikwa. **7** Olileanya anyi nwere n'ebe unu nọ sirī ike, ebe anyi maara na dīka unu si eketa oke n'ita ahuhū anyi, otu ahukwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahū anyi na-anata. **8** Anyi choro ka unu mara umunna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyi n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahū kariri anyi ike, mee ka anyi hapu inwekwa olileanya na anyi ga-emesi dīrī ndu. **9** N'ezie, o dī nnoo n'oge ahū, dīka a ga-asī na a mara anyi ikpe onwu. Ma anyi maara na o si otu a mee ka anyi nwee ike imuta na o kwesighi ka anyi tukwasī obi n'ike nke aka anyi, kama ka anyi nwee olileanya n'ime Chineke, onye puru ime ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie. **10** O bu Chineke bu onye zoputara anyi site n'ime oke onwu dī otu a. Anyi nwekwa ntukwasī obi na o ga-aga n'ihu na-azoputakwa anyi, **11** dīka unu ga-enyekwara anyi aka site n'ekpere unu, ka otutu nwere ike nye ekele n'ihī anyi maka onyinye amara anyi natara na nzaghachi ekpere otutu mmadu ndi a-na-ekpere anyi. **12** Inya isi anyi bu nke a, na akonuche anyi na-agbara anyi akaebe na anyi kpaa agwa oma n'awa, karichasia n'ebe unu nọ, n'idi nsọ na izi ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bu site n'amara o nyere anyi, o bughī site n'amamihe nke mmadu. **13** N'ihī na ihe anyi na-edere unu abughī ihe unu na agaghī aguta maobu ghota. Enwere m nchekwube na unu ga-aghota ya nke oma. **14** Dīka unu ghotarala anyi nwa nke nta ugbu a, unu gaeji anyi anya isi n'ubochi nke Onyenwe anyi Jisōs. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji choo ibu uzo bja leta unu ka unu nwee uru abuo. **16** Ebu m ya n'obi na m gakwusi hu unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachi na m gakwusi kwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyi aka mgbe anyi bidoro ilaghachi Judia. **17** E nwere m obi abuo mgbe m choro ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadu nkiti, onye di nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahū? **18** Ma dika Chineke si buru onye kwesiri ntukwasī obi, okwu anyi gwara unu abughī "E," na "E e." **19** N'ihī na Okpara Chineke, Jisōs Kraīst, onye e sitere n'onu Sails na Timoti na mu onwe m kwusaa abughī "E" na "E e," kama n'ime ya o bu naani "E." **20** N'ime Kraīst ka anyi huru "E" na nkwa niile nke Chineke kwere umu mmadu. Nke a mere anyi ji site na ya kwee "Amen" n'inye Chineke otuto. **21** O bu Chineke n'onwe ya mere ka anyi na unu guzosie ike n'ime Kraīst. O meela ka

anyi buru ndi e tere mmanu. **22** O kara anyi akara n'ihu, nyekwa anyi Mmuo Nso ya ka o biri n'obi anyi, dika onye ga-ahu na anyi ga-emezu nkwa ahū niile. **23** Ana m akpokwu Chineke dika onye akaebe m, o bu n'ihī inaputa unu mere m ji hapu ibia Kōrint. **24** O bughī na anyi bu ndi ochichi nke okwukwe unu, kama anyi so unu na-aruko oru ka unu nwe onu n'ihī na o bu site n'okwukwe ka unu ga-esi kwuru chim.

2 Ekpebiri m n'ime obi m na-agaghī m abiakwute unu ozo, iwetara unu ihe mwute. **2** N'ihī na o buru na m eme ka obi joo unu njo, onye kwana ga-akasi m obi ma o bughī unu, unu onwe unu ndi m mere ka obi joo njo? **3** E deere unu akwukwo a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bjara, site n'aka ndi kwesiri ime ka obi dī m mma, n'ihī na o doro m anya na onu m ga-abu onu nke unu niile. **4** Eji m anya mmiri dī ukwu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwukwo, o bughī ka m kpasuu unu iwe kama ka unu nwee ike imata oke ihunanya m nwere n'ebe unu nọ. **5** O buru na onye obula mere ihe butere obi mgbu, ka a hapu ikwu ya karja ka o kwesiri, o bughī naani m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwara unu niile obi mgbu. **6** N'ihī na ntaramahuhū unu niile kpebiri nye ya ezuala. **7** Ugwu a, bikonu umunna m, o kwesiri ka unu gbahara ya, ma kasie ya obi, ka o hapu inwe obi ilu maobu daa mba na mmuo ya, rubiga uju oke. **8** Ya mere ana m ario unu, bikonu, gosinu ya na unu huru ya nnoo n'anya. **9** Ihe mere m ji dee ihe m dere n'akwukwo nke mbu bu ka m choputa ma unu jiekwara mgbe niile irube isi n'ihē niile. **10** O buru na unu agbaghara onye ahū mu onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sika na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n'ihu unu n'ihu Kraīst. **11** Anyi na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyi. Anyi maara ihe niile o na-ezube. **12** Mgbe m bjarutere Troas ikwusa ozioma Kraīst, e megheere m uzo n'ime Onyenwe anyi. **13** Ma enweghi m izuike n'ime obi m, n'ihī na ahughi m Taios ezi nwanna m n'ebe ahū. Nke a mere m jiri kelee ha hapu ha gawa Masidonia. **14** Ma ekele dīrī Chineke, onye na-edughari anyi na-enye anyi mmeri, n'ihī njiko e jikotara anyi na Kraīst, onye na-eji anyi aru oru, ime ka onye obula nuru isisi utu nke ozioma ya. **15** N'ihī na anyi bu mmanu isi utu nke Kraīst nye Chineke, n'etiti ndi o na-azoputa na n'etiti ndi na-ala n'iyi. **16** N'etiti ndi ahū na-ala n'iyi, isisi utu a bu ihe na-ewetara ha onwu, ma n'etiti ndi ahū a na-azoputa, o bu isisi utu a na-ewetara ha ndu. Onye zuru ime ihe ndi a? **17** N'ihī na anyi adighi ka otutu mmadu ndi na-eji okwu Chineke azu ahia. Kama, n'ime Kraīst anyi na-ekwu okwu anyi site n'obi dī ocha, dika ndi ahū Chineke zipuru iru oru a.

3 Anyi na-ebido ito onwe anyi ozo? O dī a mkpa anyi inyere unu, maobu inata n'aka unu akwukwo nkowa iji too onwe anyi dika ufodu mmadu ndi ozo si eme? **2** Unu onwe unu bu akwukwo ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guokwa. **3** Unu na-egosiwa na unu bu akwukwo ozi si n'ebe Kraīst nọ, mputa ihe nke ozi anyi jere. O bughī ihe e ji inki dee na mbadamba nkume, kama o bu mmuo Chineke na-adi ndu ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadu. **4** Nke a bu ntukwasī obi anyi nwere site na Kraīst n'ebe Chineke nọ. **5** O dikwaghī mgbe anyi ji chee n'ime onwe anyi, na anyi nwere ike ime ihe obula bara unu site n'ike aka anyi, kama ihe obula anyi nwere, ihe obula anyi ruputara, sitere n'aka Chineke. **6** Onye mere ka anyi zuo oke ibu ndi ozi ya nke

ogbugba ndu oḥurū, nke edeghị n'akwukwọ iwu kama n'ime Mmụọ. Ihe e dere n'akwukwọ iwu na-eweta onwu, ma Mmụọ na-enye ha ndu. **7** Ma o buru n'ije ozi ahụ nke na-eweta onwu bu nke e gbunyerere n'elu nkume ji ebube di ukwu bia, nke mere na umu Izrel apughị ilegide Mosis anya n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Sajinagi rịdata n'ihu ebube nke ihu ya, bu ebube nke na-agabiga agabiga, **8** o bu n'ije ozi nke Mmụọ nso agaghị adị ebube karịa? **9** O buru na-enwere ebube n'ime ije ozi nke amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adị ebube karịa ya. **10** N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekwaghị ebube oḅula ugbu a, n'ihu na ebube nke ogbugba ndu oḥurū ekpuchiela ya. **11** O buru na ihe na-agafe agafe nwere ebube di otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube karịa ya. **12** Ya mere, ebe o bu na anyị nwere olileanya di otu a, anyị enweghị egwu oḅula. **13** Anyị agaghị adị ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihu na o choghị ka umu Izrel hu ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. **14** Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihu na mgbe oḅula ha gurū akwukwọ ogbugba ndu ochie ahụ, akwa mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughị apu n'obi ha, n'ihu na o bu naanị site n'ime Kraịst ka o ga-eji puo. **15** Ee, tutu ruo taa, mgbe oḅula ha na-agu akwukwọ iwu ahụ Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. **16** Ma mgbe onye oḅula tughariri n'ebe Onyenwe anyi no, a na-ewepu akwa mkpuchi ahụ. **17** N'ihu na Onyenwe anyi bu Mmụọ, ma ebe oḅula kwa Mmụọ Onyenwe anyi no, n'ebe ahụ ka mmadu puru inwere onwe ya. **18** Anyi niile bu ndi e wepurula akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A na-agbanwe anyi ibanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyi, onye bu Mmụọ.

4 Ya mere, ebe anyi natara ije ozi a site n'ebere Chineke, ike adighi agwu anyi n'obi. **2** Anyi ahapula omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyi ahapula uzo aghugho niile, maobu jiji okwu Chineke na-atu asi. Kama site n'ikwuputa ezio kwu ahụ ka ndi mmadu were ezi akonuche ha mata udi mmadu anyi bu n'ihu Chineke. **3** Ma a sikwa na ozioma nke anyi nakwusa dika ihe e zoro ezo, o bu ihe e zoro ezo nye ndi ahụ na-ala n'iyi. **4** N'ebe ha no, chi nke uwa a ekpuchiela uche ndi na-ekweghi ekwe jiji gbochie ha ihu ihè nke ozioma ahụ na-eziputa ebube Kraịst, onye di n'udi Chineke n'onwe ya. **(aiōn g165)** **5** N'ihu na o bu bughị anyi onwe anyi ka anyi na-ekwusa, kama anyi na-ekwusa na Kraịst Jisosh bu Onyenwe anyi. Ma anyi onwe anyi bu umuodibo unu n'ihu Jisosh. **6** N'ihu na o bu Chineke ahụ sirị, ka ihè si n'ochichiri chawaputa; bukwa onye mere ka ihè ya nwuwa n'ime obi anyi. Nke a ka o mere jiji wetara anyi ihè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraịst. **7** Anyi onwe anyi bu ndi natara akụ nke di oke onuahia di n'ime ite uru, jiji gosi na ike kacha elu si n'aka Chineke, o bughị n'aka anyi. **8** A na-akpagbu anyi n'akukụ niile, ma adighi emerị anyi. Mgbe ufodu, anyi no na mgbagwoju anya ma anyi adighi ada mba. **9** A na-esogbu anyi, ma adighi ahapu naanị anyi; mgbe ufodu, a na-akutu anyi n'ala ma adighi ala anyi n'iyi. **10** Otutu mgbe, anyi na-ebughari n'ahu anyi onwu Jisosh, ka ndu nke Jisosh nwekwa ike puta ihè n'ahu anyi. **11** Mgbe oḅula anyi di ndu, anyi no n'onwu n'ihu Jisosh, ka ndu Jisosh nwee ike puta ihè n'ahu anyi puru inwu anwu. **12** Nke a putara na onwu na-arusi oru ike n'ime anyi, ma na ndu na-aru oru n'ime unu. **13** Ebe o bu na anyi nwere otu mmuọ nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwukwọ nso,

"Ekweere m, ya mere m ji kwuo." Anyi onwe anyi kwekwara, n'ihu nke a mere anyi ji na-ekwu, **14** ma anyi maara na onye mere ka Onyenwe anyi Jisosh si n'onwu bilie, ga-emekwa ka anyi soro Jisosh si n'onwu bilie, ma kpobatakwa anyi na unu n'ihu ya. **15** Ihe ndi a niile bu maka n'ihu unu, ka o ga-abu amara na-abawanye irute otutu mmadu aka, ka o nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. **16** O bu nke a mere ike adighi agwu anyi n'obi. O bu ezie na anu ahụ anyi na-anwu anwu, ma a na-agba mmuọ anyi ume kwa ubochi. **17** Nwantinti ahuhu nke anyi na-ata ugbu a, nke na-adị nwa oge, na-akwadoro anyi otuto ebighi ebi di ukwu. **(aiōnios g166)** **18** N'ihu na anyi adighi ele ihe anya nwere ike ihu, kama anyi na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighi ahụ. N'ihu na ihe ahụ anya na-ahu na-adị naanị nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighi ahụ na-adị ruo mgbe ebighi ebi. **(aiōnios g166)**

5 N'ihu na anyi ma nke oma na mgbe e mebiru ulo ikwu nke anyi bi n'ime ya, bu ulo nke uwa a, anyi nwere ulo nke sitere na Chineke, ulo nke ejighi aka wuo, ga-adị ebighi ebi n'eluigwe. **(aiōnios g166)** **2** Ugbu a anyi no na-asu ude, na-enwe aguu inweta ebe obibi anyi di n'eluigwe. **3** Ka o ga-abu anyi yiri ya, ka anyi hapu idi ka ndi gba oto. **4** Mgbe ahụ niile anyi no n'ime ulo ikwu a, anyi na-anogide n'isu ude nke ibu aru. O bughị n'ihu na anyi choru inwu anwu buru ndi na-enweghi anu ahụ, kama o bu n'ihu na anyi choru ka e yikwasị anyi anu ahụ nke eluigwe ahụ, ka anu ahụ a puru inwu anwu yikwasị ndu ebighi ebi. **5** Chineke onye ya onwe ya, bu onye kwadobere anyi maka mgbawo nke a, nyekwara anyi Mmụọ Nso ka o buru onye ga-ahu na anyi ga-enwetazu nkwa ahụ niile. **6** N'ihu nke a, anyi nwere obi ike mgbe niile, n'ihu na anyi maara na mgbe anyi na-aga n'ihu na-adị ndu n'anu ahụ a, anyi na Onyenwe anyi anoghi. **7** N'ihu o bu okwukwe ka anyi ji adị ndu o bughị ihe anya huru. **8** Obi siri anyi ike. O gaara amasi anyi ihapu ulo nke a anyi bi na ya, bu ahụ anyi ma lakwuru Onyenwe anyi n'ebe obibi ya. **9** Ya mere, ma anyi no n'ulo a maobu n'ozo, ihe anyi choru bu anyi mee ihe ga-atu ya utu. **10** N'ihu na anyi niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraịst, mgbe ahụ onye oḅula n'ime anyi, n'otu n'otu, ga-anata ugwo oru dika ihe o ruru na-anu ahụ ya mgbe o no n'ime uwa si di, maobu ezi ihe maobu ihe ojoo. **11** O bu n'ihu na anyi maara nnoo ihe itu egwu Onyenwe anyi putara, ka anyi ji na-arusi oru ike ka ndi mmadu mata Chineke makwara udi mmadu anyi bu. Enwekwara m olileanya na nke a putara ihe nye akonuche unu. **12** Anyi adighi agbalị igwa unu na anyi di mma, kama anyi choru inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe unu na-ekwu ihe banyere anyi, ka unu nwee ike imata ihe unu ga-azaghachi ndi ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha hu, kama ihe di mmadu n'obi. **13** O buru na anyi amaghị onwe anyi, o bu n'ihu Chineke, o buru na anyi nwere uche zuruoke, o bu n'ihu unu. **14** O bu ihunanya Kraịst na-akwagide anyi, n'ihu na anyi kwere na otu onye nwuru maka mmadu niile, nke putara na mmadu niile anwuola. **15** O nwuru n'ihu mmadu niile, ka ndi di ndu gharakwa idiri onwe ha ndu ozo, kama maka onye ahụ nwuru n'ihu ha ma sikwa n'onwu kulie. **16** Bido onye a gawa, anyi adighi elekwa onye oḅula anya dika mmadu nkiti. N'ihu na anyi sitere n'uzo di otu a lee Kraịst anya, chee na o bu mmadu efu. Ma ugbu a, anyi amakwaghị ya n'uzo di otu a. **17** Ya mere, o buru na onye oḅula amalite idi ndu n'ime Kraịst, o ghoḅla onye e

kere oḥurū, ihe ochie agaala, nke oḥurū anochie. **18** Ma ọ bụ Chineke bụ onye na-eme ihe ndị a. Ọ bụ ya onwe ya sitere n'aka Kraist mee ka anyị na ya dirị n'udo. Ma ugbu a, o nyela anyị orụ ije ozi, ikpọ ndị ọzọ ka ha bja ka ya na ha dirikwa n'udo. **19** Ihe nke a pụtara bụ na Chineke sitere na Kraist name ka ya na ụwa dị na mma. Ọ dighi agukoro ụmụ mmadụ mmehie niile, kama o tinyela n'aka anyị ozi banyere ụzọ o si eme ka ya na ụmụ mmadụ dikwa na mma ọzọ. **20** Ya mere, anyị bụ ndị na-anochi anya Kraist ijere ya ozi n'ụwa. Chineke ji anyị na-agwa unu okwu. Anyị na-arịọ unu dika ọ bụ Kraist n'onwe ya na-arịọ unu. Biko, bjanu ka unu na Chineke dirị n'udo. **21** N'ih na o mere ka onye ahụ na-amaghị mmehie buru mmehie n'onodu anyi, ka esi otu a mee ka anyi nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

6 Dika ndi ha na ya na-aruko oru n'otu, anyi na-ario aririo sj unu ahapula inara amara a Chineke na-nye unu n'efu. **2** N'ih na o na-ekwu, "N'oge m na-anara mmadu nke oma anuru m olu unu. O bukwa ubochi nzoputa ka m nyeere unu aka." Lee, ugbu a bu oge a na-anabata mmadu nke oma, ugbu a bu ubochi nzoputa. **3** Anyi etinyeghi ihe iso ngongo n'uzo onye obula ka o ghara iwetara oru anyi ihe ita uta. **4** Kama n'ime ihe niile, anyi na-agbalisi ike ime ka ndi mmadu mara na anyi bu ndi na-ejere Chineke ozi. Anyi ji ndidi na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na ahuhu niile na-adakwasị anyi. **5** A na-eti anyi ihe otiti otutu mgbe. E tinyekwala anyi n'ime ulo mkporo di iche iche. Otutu mgbe ka igwe mmadu tikwara anyi ihe otiti. Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru. Otutu abali anyi nokwara n'ime imu anya narighi nri, **6** n'ime idi ocha na ezi nghota na ntachiobi nke anyi nwere, n'inwe obioma na ezi ihunanya nke ihu abuo n'adighi na ya n'ime Mmuo Nso, **7** sitekwa n'ikwu eziokwu na site n'ike Chineke. Anyi buru ezi omume dika ngwa agha n'aka nri na n'aka ekpe. **8** Ufodu na-asopuru anyi ma ndi ozo na-eme anyi ihe ihere. Ufodu na-ata anyi uta, ma ufodu nato anyi. Ufodu mmadu na-agu anyi di ka ndi ugha, ma anyi nogidesiri ike na-ekwu eziokwu. **9** Uwa amaghi anyi, ma a maara anyi. O bu ezie na anyi na onwu na-anu nso mgbe niile, ma lee anyi ka dikwa ndu. A na-ata anyi ahuhu, ma lee anyi anwughi. **10** Anyi na-anu n'ime mwute mgbe niile, ma lee onu juru anyi obi. Anyi bu ndi ogbenye, ma anyi na-eme ka otutu mmadu buru ndi ogaranya. Anyi enweghi ihe obula, ma lee anyi nwere ihe niile. **11** Ndi enyi anyi no na Korint, anyi agwala unu ihe niile di anyi n'obi, anyi emeghepula obi anyi nye unu. **12** Anyi ji obi anyi niile hu unu n'anya, ma unu mechiri obi unu n'ebe anyi no. **13** Ugbu a, ana m ekwu dika ana m agwa umuntakiri. Na-emesonu anyi dika anyi si emeso unu, meenu ka obi unu saa mbara n'ebe anyi no. **14** Unu ekwela ka unu na ndi na-ekweghi ekwe nwee nkekota obula. N'ih na ginji ka ezi omume na ajo omume nwekoru? Olee udi mmeko ihu na ochichiri ga-enweco? **15** O bu nweko di aana di na-agbata Kraist na ekwensu? Gijnjka ka onye kwere ekwe na onye na-ekweghi ekwe nwekoru? **16** Ginji bu ihe jikotara ulonso Chineke na arusi? N'ih na anyi onwe anyi bu ulonso Chineke di ndu. Dika Chineke kwuru, "M ga-ebi n'ime ha. Jegharjakwa n'ime ha. M ga-abukwa Chineke ha, ma ha onwe ha ga-abukwa ndi nke m." **17** Ya mere, "Sinu n'etiti na putu. Nopukwanu iche n'ebe ha no. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka. Mu onwe m

ga-akpobatakwa unu." **18** Ma, "Aga m aburu unu Nna, unu onwe unu ga-abukwara m umu m ndi ikom na ndi inyom. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru."

7 Ya mere, ndi enyi m, ebe anyi nwere nkwa ndi a niile, ka anyi debe onwe anyi ocha n'ime ihe niile obula nke na-emeru ahụ anyi na mmuo anyi. Ka anyi mezuo idi nso n'itu egwu Chineke. **2** Megheenu obi unu nabata anyi, n'ih na o nweghi onye obula n'etiti unu anyi mere ihe ojuo. O nwekwaghi onye anyi duhiere. Ọ dikwaghi onye obula anyi rigburu. **3** Anaghi m ekwu ihe ndi a ka m maa unu ikpe, dika m kwuburu na mbu, na anyi bu unu n'obi anyi, dijko ndu, maobu inwukokwa onwu n'otu. **4** Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu di ukwu; inya isi m n'ih unu dikwa ukwu. Abu m onye a gbara ume n'ebe o di ukwu, n'ime onodu ahuhu anyi niile, ana m anuribiga onu oke. **5** N'ih na mgbe anyi batara Masidonia, anyi enweghi izuika ma oli. Kama mkpagbu si n'aka nri na aka ekpe biakwute anyi, ugu n'ez, egwu n'ime. **6** Ma otu o di, Chineke, onye na-agba ndi ike gwuru ume, gbara anyi ume site n'obibia Taitos. **7** O bukweghi naan n'ih na obibia o biara nyere anyi obi utu, kama akuko o ji bja, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyi otu unu si na-ele anya ihu m, na otu unu si na-eru ugu n'ih ihe niile mere, na otu unu si guzosi ike n'ukwu m, na udi ihunanya unu nwere n'ebe m no, obi toro m utu nke ukwu. **8** O naghi ewutekwa m ugbu a na m deere unu akwukwo ahu, o bu ezie na o wutere m mgbe ahu m na-edey, n'ih na amaara m na o ga-ewetara unu obi ojuo mgbe unu guru ya. Ma obi ojuo ahu aburu naan nke nwa oge nta. **9** Ma ugbu a ana m anuri onu na m dere akwukwo ahu. O bugh n'ih na ogugu ya wetaara unu obi ojuo, kama o bu n'ih na mwute o wutere unu emeela ka unu chegharia. Udi mwute unu nwere bu udi mwute Chineke choru ka ndi nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe ojuo biakwasiri unu n'ih akwukwo anyi deere unu. **10** N'ih na iru ugu otu Chineke choru na-eweta nchehari nke na-eduba mmadu na nzoputa, bu nchehari nke a na-apughi ikwa uta banyere ya. Ma iru ugu dika uwa si eme na-eweta onwu. **11** Leenu ihe Chineke ruputara site n'ih mwute dakwasiri unu. Ugbu a, unu aburu ndi o na-anu oku n'obi na ndi jikeere izi anyi na aka unu abuo di ocha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tuu ugu ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanu otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanu otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahuhu ngwangwa. Unu egosila na aka unu di ocha n'okwu ndi a niile. **12** O bu ezie na m deere unu akwukwo ahu, ma edeghi m ya n'ih onye ahụ mehiera, maobu n'ih onye ahụ e mehiera megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyi si na-anu unu oku n'obi. **13** N'uzo niile ndi a, anyi bu ndi a gbara ume site n'ihunanya unu nwere n'ebe anyi no. A gbara anyi ume karja site na ihu onu Taitos n'ih nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o biakwutere unu. **14** N'ih na tupu o hapu anyi biakwute unu, anyara m isi n'ihu ya banyere unu; ugbu a, obi di m utu nke ukwu n'ih na unu emeghi ka ihere mee m. Anyi ekwuola eziokwu nye unu. Ugbu a, inya isi m n'ebe Taitos no egosila na anyi bu ndi eziokwu. **15** Ugbu a, ihunanya o nwere n'ebe unu no na-aba uba nke ukwu, n'ih ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri onu gee ya nti na otu unu si jiri itu egwu

na ahụ jma jijiji nabata ya. **16** Nke a na-enyekwa m obi uto n'ihu na enwere m ntụkwasị obi n'ebe unu n'ime ihe niile.

8 Anyị choro ime ka unu mara, umunna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke ruru na nzuko niile di na Masidonia. **2** N'ime onodu oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere onu di nnoo ukwu ruo na ha gbasara aka ha nye ndi ozo ihe, wezugakwa na o bu ezie na ha bu ndi ogbenye onu ntu. **3** Ana m agba ama na ha nyere di ka ike ha, ha nyekwara o buladi karja otu a turu anya. Onyinye ha si n'obi ha puta. **4** N'ezie, ha riosiri anyi arirjo ike ka anyi nara onyinye amara ha nyere n'ihu isi keta oke inyere ndi nso ndi ozo no na mkpa aka. **5** Nke ka nke, ha nyere karja ihe anyi lere anya na ha ga-enye. N'ihu na ha buru uzo were onwe ha nye Onyenwe anyi. Ha sitekwara n'ochicho Chineke nyekwa anyi onwe ha. **6** Ya mere, anyi rioro Tajtos, onye malitere oru ka o ruozo oru amara ahụ ruo n'isi. **7** Ma ebe unu babigara uba oke n'ihu niile unu nwere, n'okwukwu, na okwu, n'ihe omuma, na inu oku n'obi, na ihunanya unu huru anyi, lezie unu anya hu na unu babigakwa uba oke n'amara nke inye ihe a. **8** Anaghị m enye unu iwu, kama site n'izi unu otu o si na-anu ndi ozo oku n'obi inyeaka, achoro m ichoputa ma ihunanya unu na inu oku n'obi unu o ga-adakotakwa. **9** N'ihu na unu maara udi amara nke Onyenwe anyi Jisos Kraist nwere. O bu ezie na o bu ogaranya, ma o horo ibu ogbenye n'ihu unu, ka unu onwe unu site n'ogbenye ya buru ogaranya. **10** Nke a bu ndumodu m na-enye unu n'okwu a. O baara unu uru ka unu ruozo oru unu malitere iru n'afọ gara aga. Unu bu ndi mbu buru uzo cheputa iru oru a, unu bukwa ndi mbu buru uzo malite ime ihe banyere ya. **11** Ma ugbu a mezuonu ihe unu cheputara ime. Ka inu oku n'obi unu nwere na mbu iru oru a burukwa ihe unu ga-eji mezuo ya di ka ihe unu nwere si di. **12** N'ihu na o buru na inu oku n'obi di ebe ahụ, a na-anara ya di ka ihe mmadu nwere ike inye, o bughị ihe o na-enweghi ike inye. **13** Nzube m abughị ka unu nye n'uzo ihe ga-esi siere unu ike n'ihu na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. **14** Ugbu a, o bu ihe di mma ka unu nyere ndi ozo no na mkpa aka. Mgbe unu ga-anokwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'uzo di otu a, a ga-enwe nhatanha. **15** Nke a bukwa ihe akwukwo nso kwuru, "Onye ahụ chikotara hie nne enweghi karja. Onye nke chikotara ihe di nta enweghi ihe foduru ya inweta ihe o choro." **16** Ekelele m Chineke onye tinyere n'obi Tajtos otu inu oku ahụ banyere unu ekele, di ka o si emetu m n'obi. **17** O bughị naanị na o kweere ime di ka anyi si rioro ya, kama n'ihu ihunanya o nwere n'ebe unu no, o kpebiri n'ime obi ya ibiakwute unu na inyere unu aka. **18** Anyi na-ezitekwa ya na nwanna anyi onye ahụ nzuko niile na-asopuru n'ihu oru ikwusa ozioma ahụ. **19** Ma o bughị naanị nke a, kama nzuko hoputara ya iso anyi, na inyere anyi aka di ka anyi na-ebu onyinye a, bu ije ozi anyi na-eje n'ihu iwetara Onyenwe anyi otuto, na iziputa njikere anyi inyere ibe anyi aka. **20** Anyi na-eze ka onye obula ghara ita anyi uta n'ihu obula, n'ihu uzo anyi si jee ozi gbasara onyinye mgbasapu aka a. **21** O bu ochicho anyi ime ihe oma, o bughị naanị n'ihu Onyenwe anyi, kama n'ihu ndi mmadu kwa. **22** Ugbu a anyi na-ezitekwa unu nwanna anyi nwoke ozo ka o soro ha biakwute unu, nwanna anyi a bu onye anyi nwaputara, onye o na-anu oku n'obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntukwasị obi di ukwu n'ebe unu no. **23** Ma banyere Tajtos, o bu onye otu m noru a,

burukwa onye mu na ya na-aruko oru n'etiti unu. Ma banyere umunna anyi ndi ozo a, ha bu ndi na-anochite anya nzuko, na ndi na-ewetara Kraist otuto. **24** Ya mere, gosinu ha ihe ga-eme ka ha mata na unu huru ha n'anya. Meekwanu ka ha mata ihe bu inya isi anyi banyere unu, ka choro niile hukwa ya.

9 O dighi mkpa idere unu akwukwo banyere ozi nke ndi nso. **2** Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, di ka m nyara isi nye ndi Masidonia banyere unu. N'ihu na agwara m ha na unu ndi bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afọ gara aga. **3** Bukwa inu oku n'obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. **3** Ugbu a, ana m ezitere unu umunna anyi ndi a ka e mee ka inya isi nke m nyara banyere unu ghara ibu okwu efu. Ma di ka m gwara ha na unu ejikerela, achoro m ka unu jikere nye ha ihe unu choro inye. **4** N'ihu na o buru na ndi Masidonia esoro m bja hu na unu ejikeghi ejike, ebe anyi na-anya isi na unu ejikerela, o ga-aburu n'ihu ihe ihere, bukwara unu ihe ihere, ebe anyi nwere ntukwasị obi na unu ga-anu na njikere. **5** O bu nke a mere m ji hu na o di mkpa irio umunna anyi ka ha buru uzo bja, tupu m bja. Ka unu nwee ike ikwado onyinye ahụ unu kwere na nkwa inye, jide ya na njikere ruo mgbe m bjara. Ka unu si otu a gosi ndi mu na ha ga-eso na unu na-enye n'ihu na unu choro inye, o bukwaghị n'ihu na a gwara unu ka unu nye. **6** Isi okwu bu nke a, Onye obula na-aku mkpuru ntakiri, ga-aghotakwa nke nta, ma onye ahụ na-aku mkpuru buru ibu ga-aghotakwa mkpuru hiri nne. **7** Ka onye obula nye di ka o buru uzo kpebie n'ime obi ya inye. Ka o ghara inye n'ihu na mmadu kwagidere ya, maobu inye n'ihu na ndi ozo na-enye, n'ihu na Chineke huru ndi ji obi uto nye onyinye ha n'anya. **8** Chineke nwere ike inye unu karja ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu choro mgbe niile n'oge niile. Mgbe ahụ, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji aru oru oma. **9** Di ka e dere ya, "O gbasara onyinye ya ebe niile nye ndi ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **10** Ma onye ahụ na-enye onye oru ubi mkpuru nke o na-agha n'ubi ya, na-enyekwa mmadu nri o ga-eri, o ga-enyekwa unu ihe niile di unu mkpa, meekwa ka ulokwu unu juputa na mkpuru. O ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa uba. **11** O ga-emekwa ka unu buru ndi ogaranya n'uzo niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enye ndi ozo mgbe niile. Site n'aka anyi, afọ ofufu unu ga-enye Chineke ekele n'ihu inyeaka unu nyere ha. **12** N'ihu na ije ozi nke ife ofufe a abughị naanị nke igboro ndi nso mkpa ha, kama o bukwa nke na-eme ka ekele otutu ndi mmadu na-enye Chineke babiga uba oke. **13** N'ihu ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu di ka ndi kwesiri, ndi ozo ga-eto Chineke n'ihu irube isi unu nke dakotara na nkpuputa unu banyere ozioma nke Kraist, ya na onyinye afọ ofufu nke unu na-eme ka ha na ndi ozo niile soro unu nweko. **14** Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rioro arirjo, n'ihu idj ukwu nke amara Chineke di n'ime unu. **15** Ekele diri Chineke n'ihu onyinye ya di ukwu nke onu na-apughị iko.

10 Ma mu onwe m bu Pọl, ji idj nwayo na obi umeala nke Kraist na-arjo unu. Mu, onye na-adi umeala mgbe mu na unu no n'ihu n'ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu no mgbe m na-anoghi n'etiti unu. **2** Arjo m unu, ka m ghara

inwe obi ike mgbe m bjarutere dika o kwesiri n'ebe ufodu ndj no, site na iguzogide ndj ahụ na-eche na anyị na-eme ihe dij ka ndj ụwa si eme ya. **3** Q bụ ezie na anyị na-ebi dika mmadụ, ma anyị adighi ebu agha dika usoro anụ ahụ si dij. **4** N'ihị na ngwa agha anyị ji ebu agha, abughị ngwa agha nke mmadụ nkjiti nke ụwa, kama ha nwere ike nke mmụọ ịla ebe niile e wusiri ike n'iyi. **5** Anyị na-ala iru ụka niile na okwu ụgha niile n'iyi, nke na-egbochiri umu mmadụ ụzọ e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Krajist. **6** Anyị nọ na njikere ita erubeghị isi niile ahuhụ, mgbe irube isi gi zuruoke. **7** Unu na-ele anya n'ihe ndj dij unu n'ihu. Q buru na o bụ ihe doro anya nye onye obula na ha bu nke Krajist, ha matakwa na onwe ha, na otu ahụ ha bu nke Krajist na anyị onwe anyị bukwa nke ya. **8** Ugbu a, o buru na m anya isi banyere ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m n'ebe unu nọ, ike ahụ o nyere m iji wulie unu elu, o bughị jiji wedaa unu ala, ihere agaghị eme m n'ihị nke a. **9** Achoghị ka o dika m a gasi na m sitere n'akwukwọ ozi m na-emenye unu egwu. **10** N'ihị na ha na-asi, "Akwwukwọ ozi ya dij arọ dika ike, ma na mmadụ, ma n'odj dij ya na mmadụ adighi ike, okwu onụ ya bukwa ihe na-abaghị uru." **11** Ma ana m eme ka ndj dij otu a ghota na ihe anyị na-ekwu site n'akwukwọ ozi mgbe anyị na-anoghị n'etiti unu, ka anyị ga-eme ma anyị noro n'etiti unu. **12** Anyị enweghị anya ike ihazi onodu maobu were onwe anyị tunyere ndj ufodu na ndj ahụ n'eto onwe ha. Ma mgbe ha na-eji onwe ha na-atụ onwe ha, werewa onwe ha na-atunyere onwe ha, ha adighi eziputa nghota. **13** Ma anyị onwe anyị, adighi anya isi banyere ihe obula anyị na-enweghị ike ime. Kama anyị ga-anya isi n'oke oru ahụ Chineke kenyerere anyị, ka anyị ruru ọ bula dij ruo n'ebe unu nọ. **14** N'ihị na anyị adighi ekwu okwu kariri onụ anyị mgbe anyị na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ihị na o bụ anyị buru ụzọ bjakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Krajist. **15** Q bughị na anyị na-ekwu na o bụ anyị ruru oru niile, ya na oru nke ndj ozo ruru n'etiti unu, kama olileanya anyị bu na okwukwe unu ga nato eto mgbe niile, ka oru ya n'etiti unu buru nke ga-eto eto. **16** Nke a ga-eme ka anyị nwee ike zisaa ozioma ahụ na mba ndj ozo ndj dij n'ofe ala unu, ghara iji oru aruru n'ebe ndj ozo na-arụ oru na-etu onu. **17** Ma, "Onye obula na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyị." **18** N'ihị na o bughị onye ji aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama o bụ onye Onyenwe anyị jiri aka ya bulie.

11 Q ga-adị m mma ma o buru na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndj a dij ka onye nzuzu. Biko nagidenụ m. **2** Ekworo m nwere n'ebe unu nọ bụ ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bu Krajist, ka m nwe ike chee unu n'ihu ya dika nwaagboghọ di ocha nke na-amaghị nwoko. **3** Ma ana m atụ egwu, na dika agwo jiri aghugho ghogbuo liv, ndj nrafu ga-eji aghugho duhie unu, mee ka unu kwasi jiji obi dij ocha na uche ziri ezi jeere Krajist ozi. **4** N'ihị na unu gaara anara onye ozo bjakwutere unu na-ekwusa Jisos ozo nke na-abughị nke anyị kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmu ozo dij iche na-abughị ike nke Mmuo Nso ahụ unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ozo dij iche, na-abughị ozioma ahụ nke unu natara. **5** Ma echeghi m na o dij ụzọ obula ndj ozi a maara aha ha si kara m mma. **6** Q buru na m abughị onye oka okwu, abụ m onye oka mmuta. Anyị akwarala unu nke a otutu mgbe n'uzo dij iche iche n'ihe

niile. **7** Q ga-abu na-emere m ihe ojoo mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihị n'anaghị m unu ihe obula mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? **8** Q bụ nzuko nọ n'ebe ozo nyeere m aka mgbe m na-arụ oru n'etiti unu. Q bụ site n'aka ha ka m ji nata nkwardo, dika ugwo oru m, ka m nwee ike inyere unu aka. **9** Ma mgbe m nọ n'etiti unu abughị m ibu arọ nye onye obula n'oge mkpa m. N'ihị na umunna si Masidonia wetara m ihe niile na-akpa m mkpa. Ebe o bu na m gbaliri debe onwe m, ka m ghara ibu ibu arọ nye unu n'uzo obula n'oge gara aga, agaghị m abukwa ibu arọ nye unu n'oge dij n'ihu. **10** Ebe eziokwu nke Krajist dij n'ime m, inya isi m nke a agaghị akwusi na mpaghara Akaja niile. **11** N'ihị gini? Q bu n'ihị na m ahughi unu n'anya? Chineke maara na m huru unu n'anya. **12** Ma aga m aga n'ihu na-aru oru m na-achoghi ka unu nyere m aka n'uzo obula ka m si otu a mee ka ndj ahụ na-akpo onwe ha ndj ozi ghara inya isi kwuokwa na ha na-arụ oru dika anyị si aru oru anyị n'etiti unu. **13** N'ihị na ndj dij otu a bu ndj ozi ụgha, ndj oru aghugho, ndj na-eme onwe ha ka ha bu ndj ozi Krajist. **14** Ma omume ha adighi eju m anya, n'ihị na ekwensu gbanwere onwe ya dij ka mmu ozi na-enye ihè. **15** Ya mere, o bughị ihe iju anya ma o buru na ndj na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndj na-eje ozi ụzọ ezi omume. Ma n'ogwugwu oge, ha ga-anata ugwo dika oru ha si dij. **16** Dika m kwuru na mbu, ka onye obula ghara iche na m bu onye na-enweghi uche. Q burukwarị na unu na-eche ụdị echiche a, biko naranu m dika onye na-enweghi uche, ka m nwee ike inya isi nke nta dika ndj ozo si eme. **17** Ma n'ihe m dabeere na-anya isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyị ga-ekwu, maobu dika onye na-enweghi uche. **18** Ebe otutu mmadụ na-anya isi banyere ihe ha bu n'uzo ụwa si eme. Mụ onwe m ga-anyakwa isi. **19** Unu were obi utu na-anagide ndj na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. **20** Unu na-anagide ya ma o buru na onye obula eme unu ndj ohu ha, maobu jiri anya ike nakoro unu ihe unu nwere, maobu ghogbuo unu, maobu bulie onwe ya elu dika ha kariri unu, maobu maa unu uraa n'ihu. **21** N'ezie, o bu ihere m, inabata na anyị bu ndj na-adighi ike n'ezie nye nke a. O buru na onye obula anwaa anwaa nyaa isi n'ihe obula (ana m ekwu dika onye n'enweghi uche), mụ onwe m ga-anyakwa isi. **22** Ha bu ndj Hibru? Mụ onwe m bukwa ya. Ha bu ndj Izrel? Mụ onwe m bukwa ya. Ha bu ndj agburu Ebrahim? Mụ onwe m bukwa. **23** Ha bu ndj na-ejere Krajist ozi? (Ana m ekwu dika onye anya na-adighi mma.) Ma mụ onwe m ejela ozi karja. Adogbuola m onwe m n'oru karja ha niile. Etinyela m n'ulo mkporo otutu mgbe, tinyere otutu ihe otiti, mgbe mgbe anoola m n'onu onwu. **24** Ugboro ise ka ndj Juu pijara m onu utari iri anọ e wepuru otu. **25** E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturu m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugbo mmiri m nọ n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anoola m otu abali na ubochi so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri nabughari m. **26** Ejeela m otutu ogologo ije nke otutu ihe ize ndu dij n'ime ya. N'ize ndu site n'osimiri, ize ndu site na ndj na-apunari mmadu ihe n'ike, ize ndu site n'aka ndj obodo nke aka m. Otutu mgbe ka m zere ndu site n'aka ndj mba ozo, n'ime obodo ukwu, n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndj kporo onwe ha umunna m, ma ha bu ndj ụgha. **27** Adogbuola m onwe m n'oru, anoola m n'onodu ihuju anya na imu anya otutu abali. Otutu mgbe ana m anọ agu na-erighi ihe obula, maobu ihu ihe obula. Anoola m otutu mgbe n'oge oyi na-ama

jijiji n'ihì enweghì uwe dì mma m jì achù oyì. **28** Ma e wezuga ihè ndj a niile, ana m anọ n'echiche mgbe niile banyere otu ihè niile si aga n'ime nzuko. **29** Onye bụ onye ahụ na-adighi ike nke m na-adighi eso ya kere oke na-adighi ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke onodu ya na-adighi emetu m n'obi? **30** Kama o buru na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi banyere ihè ndj ahụ na-egosi adighi ike m. **31** Chineke, na Nna nke Onyenwe anyi Jisọs, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighi ebi, maara na ihè ndj a niile m na-ekwu bụ eziokwu. (aifon g165) **32** N'obodo Damaskos, onye oghichij ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpo Aretas hoputara, ndj na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. **33** Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghere dja na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanari ya.

12 Aghaghị m inya isi, o bụ ezie na o baghị uru, ugbu a ka m gwa unu ihè banyere oghu m huru, na ihè niile Onyenwe anyi kpughere gosi m. **2** Amaara m otu nwoke no n'ime Krajist, onye e duuru gaa n'eluigwe nke ato ihè dja afọ iri na anọ gara aga, maobu n'anụ ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke ma. **3** Amatakwara m nwoke dja otu a, maobu n'anụ ahụ, maobu n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke maara **4** onye a, nke a kpooro banye na paradais, ebe o nuru ihè onu mmadu na-apughị ikowa, nke e nyeghikwa mmadu obula ike ikwu ihè banyere ya. **5** Ekwesiri m inya isi n'ihì nwoke dja otu a ma agaghị m anya isi maka mu onwe m, ma o bughị maka adighi ike m. **6** A si na m chorọ inya isi, agaghị m abụ onye nzuzu, n'ihì na aga m ekwu naani eziokwu. Otu o dja, agaghị m anya isi ka onye obula ghara igu onodu m karja ihè o huru n'ime m, maobu karja ihè o nuru n'onu m. **7** Ma n'ihì na otutu ihè ndj a m jì anya m hu bu ihè puru ime ka m bulie onwe m elu karja ka o si kwesi. E tinyere ihè mgbu n'anụ ahụ m ka o na-adu m dika ogwu. Ihè mgbu a dja n'anụ ahụ m na-eti m ka dika onyeozì nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifulu onwe m elu karja. **8** Ekpeela m ekpere ugboro ato rjo Onyenwe anyi ka o wepuru m ahụ mgbu a. **9** Ma o sirj m, "Amara m ezuruola gi. N'ihì na ike m na-ezu oke n'ime adighi ike." Ugbu a, obi dja m utọ inya isi banyere adighi ike m. N'ihì na o bụ site n'onodu adighi ike m ka ike ebube Krajist ga-esi nogide n'ahụ m. **10** O bụ n'ihì Krajist ka m na-anogide n'adighi ike m niile, mkpari ndj mmadu, ihè isi ike niile, mkpagbu niile na ihè ndakwasj dja iche iche. N'ihì na mgbe m na-adighi ike ka m na-enwe ike karja. **11** Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu buru ndj mbu ga-eto m. O bụ ezie a na-abughị m ihè obula, ma o were m anya na o dighi uzo obula m si dja ala n'ebe ndj ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndj ozi. **12** Ejiri m ndidi ruo oru n'etiti unu, ihè jji gosi na abụ m nwaazu n'ezio kwu. Egosiri m unu ihè iribama, oru ebube dja iche iche, na otutu oke oru. **13** Olee uzo unu si dja ala n'ebe choochi ndj ozo dja, ma o bughị na m abughị ibu arọ nye unu? Gbagharanụ m mmeji a. **14** Nke a bụ ugboro ato m na-ejikere jbiakwute unu. Agaghị m aburu unu ibu arọ, ihè dja m mkpa abughị akụ unu nwere, kama unu onwe unu. O bughị umuntakiri ka o dirj ikpadoro nne na nna ha ihè, kama o bụ oru dirj nne na nna ikpadoro umu ha ihè. **15** N'ezie, o na-atọ m utọ iwere onwe m na ihè niile m nwere nye unu, n'ihì na ahuru m unu n'anya. Ma o buru na m huru unu n'anya karja, o ga-adj mma ma unu hu m n'anya nke nta? **16** N'agbanyeghi

na-aburu m unu ibu arọ, ufodu n'ime unu na-ekwu, o bụ ezie na o dighi anara anyi ihè obula, maobu onye aghugho. Ma eleghị anya, o nwere uzo aghugho dja iche iche o si anara anyi ihè. **17** O dja onye obula m ziteere unu, jji si n'aka ya rigbuo unu? **18** Arjoro m Taitos ka o bjakwute unu, ya na nwanna anyi nwoke oto. Taitos o rigburu unu? O nwere ihè dja iche n'uche na omume mu na ya? **19** Unu chere na ihè anyi na-eme oge niile ndj a bụ igogu onwe anyi n'ihu unu? O bụ n'ihu Chineke ka anyi na-ekwu nke a n'ime Krajist. Ndj m huru n'anya, ihè ndj a anyi na-ekwu bụ maka odjmma unu. **20** N'ihì na ihè na-atu m egwu bụ na mgbe m bjara n'etiti unu, ihè m ga-ahụ agaghị ato m utọ. Mgbe ahụ mmeso m ga-emeso unu agakwaghị ato unu ato. N'ihì na ana m ato egwu na mgbe m biakwutere unu ozo, aga m ahụ otutu n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe unu iwe. Aga m ahụ otutu ndj na-afuli onwe ha elu, ndj na-ekwu otutu ihè ojoo dja iche iche megide ndj ozo; aga m ahụ otutu ndj juputara n'aghuoghọ na ikpa iche. **21** Ana m atu egwu na mgbe m ga-abjakwute unu ozo, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, mee ka m kwa akwa n'ihu ufodu n'ime unu ndj mehiera na mbu, ma ha achoghị icheghari site n'ihè ojoo ha mere, na n'ihì otutu n'ime unu na-adj ndu rere ure, ndu na-adighi ocha, ndu ikwa iko, na ndu ojoo.

13 Nke a ga-eme ya ugboro ato m na-abia ileta unu. O bụ site n'ama mmadu abuo maobu ato gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro. **2** Mgbe m bjara leta unu nke ugboro abuo, abaara m ndj niile dara iwu n'oge gara aga na mmadu ndj ozo mba, dookwa ha aka na ntj, ihu na ihu. Ugbu a m na-anoghj ya, ana m adokwa ha aka na ntj ozo, o buru na m bja ozo hu na ndj mehiera na mbu echegharighi, aga m emesi ha ike. **3** Ebe unu chorọ ka e gosi na Krajist na-ekwu okwu n'ime m, o dighi egosi adighi ike mgbe o na-emeso unu omume, kama o na-eme ka ike ya puta ihè n'ebe unu no. **4** O bụ ezie na a kpogidere ya na-adighi ike, ma ugbu a, o na-adj ndu site n'ike dja ukwuu nke Chineke. Anyi bukwa ndj na-adighi ike n'ime ya, ma ozi anyi na-ejere unu na mmekorita anyi na unu, anyi ga-eso ya dja ndu site n'ike nke Chineke. **5** Ya mere, ka onye obula n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma o ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. O bụ na unu aghotaghị na Jisos Krajist no n'ime unu? Ma o bughị na unu enyochaala onwe unu hu na unu emeghi nke oma. **6** Enwere m olileanya na unu niile ga-achoputa na anyi adaghj ule ahụ. **7** Ma anyi na-arjo Chineke ka unu ghara ime ihè ojoo obula. Anyi anaghị eme nke a jji gosi na anyi kwesiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihè dja mma, n'agbanyeghi na o ga-adj ka a ga-asj na anyi emeghi nke oma n'oru anyi. **8** N'ihì na anyi apughj ime ihè obula megide eziokwu, kama anyi na-eme ihè niile n'ihè eziokwu. **9** Anyi na-anuri onu mgbe anyi na-adighi ike ma hu na unu dja ike. Ihè anyi na-arjo Chineke bụ ka unu tozuo oke. **10** Ana m edere unu akwukwo a ugbu a, n'ihì na-achoghj m jbara unu mba na inye unu ntaramahuhu mgbe m bjara. Achokwaghj m jji ikike ahụ Onyenwe anyi nyere m nye unu ntaramahuhu, kama achoro m jji ya wulie unu elu dika ulo. **11** N'ikpeazu umunna m, na-anurinu onu. Gbaljanu n'imezi ndu unu ka o zuo oke, na-agbarita onwe ume, werenu otu obi na-eme ihè, na-ebikwanu n'udo. Chineke nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu. **12** Werenu isurita onu dja nso

kelerita onwe unu. **13** Ndi nsọ niile na-ekekwa unu. **14** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraist na ihunanya Chineke, na mmekọ nke Mmụọ Nsọ dinyere unu niile.

Ndi Galeshja

1 Pól, onyeozí, na-abughị site na nhọputa nke mmadụ maọbụ site n'ike nke mmadụ, kama ọ bụ site n'aka Jisọs Kraịst na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwu bilie. **2** Ndi ụmụnna niile ndi mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzuko niile di na Galeshja. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diri unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihì mmehie anyi niile di ka nzube Chineke bụ Nna anyi di, ịzọputa anyi site n'oge ojoo a nke anyi bi n'ime ya. (aión g165) **5** Onye otuto diiri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aión g165) **6** O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kporo unu site n'amara Kraịst wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ozo, **7** nke na-abughị ozioma. O doro anya na ufodu mmadu na-etinye unu n'onodu mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalị igbanwe ozioma nke Kraịst. **8** A sikwa na o bu anyi onwe anyi maobu mmuo ozi nke sitere n'eluigwe bjara kwusaaru unu ozioma ozo, nke di iche na nke anyi buru uto kwusaara unu, ka onye di otu a buru onye aburu onu. **9** Di ka anyi buru uto kwuo ya na mbu, ka m kwuokwa ya ozo: O buru na onye obula na-ekwusara unu ozioma di iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ buru onye a buru onu. **10** Ugbu a, ana m agbalị ime ka m buru onye ndi mmadu maobu Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalị ime ihe ga-atọ ndi mmadu uto? N'ihì na a si na m na-eme ihe na-atọ ndi mmadu uto, agaraghị m abụ ohu Kraịst. **11** Ụmụnna m, achoro m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaaru unu abughị ihe mmadu cheputara n'uche ya. **12** N'ihì na anataghị m ya site n'aka mmadu obula, o dikwaghị onye obula ziri m ya, kama o bu Jisọs Kraịst n'onwe ya bu onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anula ihe banyere ndu m n'oge gara aga, n'ofufe ndi Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzuko Chineke n'ebe niile, ma gbalisiekwa ike ibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndi amaara aha ha n'etiti ndi ogbo m, n'ihè banyere ofufe ndi Juu. N'ihì oke inu oku n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ukpuru omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe o toro Chineke uto, bu onye kewapuru m iche tupu amuo m, kpo m site n'amara ya, **16** ikpughe Okpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndi mba ozo, e jekwurughị m anu ahụ obula inuta ihe obula n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem ihu ndi ahụ bu m uto buru ndi ozi, kama a gara m Arebja, ma laghachikwa azu na Damaskos. **18** O bu mgbe afo ato gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ubochi iri na ise. **19** Ma o dikwaghị onyeozí ozo m huru, ma o bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyi. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndi a m na-ekwu abughị okwu ugha. **21** Emesja, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndi Kraịst no na choochi niile di n'ala Judja amaghị onye m bu. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bu, "Onye ahụ na-esogbu anyi na mbu na-ekwusazi ugbu a okwukwe ahụ o gbalisiri ike ibi na mbu." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihì m.

2 Mgbe afo iri na anọ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ozo. Mụ na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taiotos jee. **2** Agara m n'ihì mkpughe m nwere. Na nzuko nzuzo nke m na ndi ndu nwere, akpwaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndi mba ozo. N'ihì na-achoghị m ka oru niile m ruru n'oge gara aga, na oru m na-arụ ugbu a,

buru ihe efu. **3** O buladi Taiotos onye mụ na ya so, o nweghi onye manyere ya ka e bie ya ugwu n'agbanyeghi na o bu onye Griik. **4** Ndi ahụ na-abughị ndi kwere ekwe n'ezie e zobatara na nzuko inyochaputa otu anyi si nwere onwe anyi n'ime Kraịst Jisọs, ka ha nwee ike mee anyi ndi ohu. **5** Ma o nweghi oge anyi ji gee nti n'ihè ha kwuru, n'ihì na anyi choro ichedo eziokwu ahụ di n'oziooma ka a ghara igwa ya ihe obula n'etiti unu. **6** Banyere ndi a na-ewe ka ndi di ndu di mkpa, ihe obula onodu ha bu ewetaghị mgbanwe obula n'ebe m no, n'ihì na Chineke adighi ele mmadu anya n'ihu. Ndi ahụ atukwasighi ihe obula n'oziooma m na-ezisa. **7** Ma n'aka nke ozo, mgbe ha huru na e nyere m oru izisa ozioma n'etiti ndi e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n'etiti ndi e biri ugwu. **8** N'ihì na Chineke onye si n'aka Pita na-arụ oru onyeozí ozioma n'etiti ndi e biri ugwu, sikwa n'ime m na-arụ oru onyeozí izisara ndi mba ozo ozioma. **9** Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndi a maara di ka ide ji ulo n'etiti ndi ndu ahụ niile nara m na Banabas aka nnweko, nabatakwa amara e nyere m. Ha ghara anyi ume, si anyi gaa n'ihu n'oru anyi, ikwusa ozioma n'etiti ndi mba ozo, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihu iru oru nke ha n'etiti ndi e biri ugwu. **10** O bu naanị otu ihe ka ha rioro anyi, nke bu ka anyi cheta ndi ogbenye. Nke a bukwa ihe m na-achosi ike ime. **11** Ma mgbe Sefas bjaruru Antiok, eguzogidere m ya n'ihu ya, n'ihì na ihe o mere mara ya ikpe. **12** Tupu ndi Jemis zitere abjaruo ebe ahụ, ya na ndi mba ozo na-eriko nri, ma mgbe ha rutere, o wepuru aka na nri laghachi azu n'ihì na egwu ndi e biri ugwu na-atu ya. **13** Ndi Juu ufodu sonyekwara ya inwe ihu abuo a, nke mere na e si otu a duhiekwa Banabas n'onwe ya. **14** Ma mgbe m huru na ha adighi eme ihe di ka eziokwu nke ozioma ahụ si di, agwara m Sefas okwu n'ihu ha niile, si, "O buru na gi nwa onye Juu na-ebi ndu dika onye mba ozo, na-abughị dika onye Juu, ole otu i ga-esi manye ndi mba ozo ka ha na-ebi ndu dika ndi Juu?" **15** Anyi onwe anyi bu ndi Juu site n'omumu a muru anyi, anyi abukwaghị ndi mba ozo ndi mmehie, **16** ma anyi maara na a dighi agụ mmadu obula di ka onye ezi omume site n'oru nke ihu kama o bu naanị site n'okwukwe na Jisọs Kraịst. O bu nke a mere anyi ji kwere na Jisọs Kraịst ka a guo anyi na ndi ezi omume, site n'okwukwe anyi kwere na Kraịst, o bughị n'ihì na anyi ruru oru nke iwu. N'ihì na o nweghi onye obula a ga-agunye ka onye ezi omume n'ihì na o ruru oru nke iwu. **17** Ma o buru, na mgbe anyi na-achọ ka a guo anyi di ka ndi ezi omume n'ime Kraịst, anyi onwe anyi a buru ndi achoputara dika ndi mmehie. Nke a, o putara na Kraịst na-akwado mmehie? Mba! **18** Kama, o buru na m ewugharia ihe ndi ahụ m buru uto mebie, ana m egosi na m bu onye na-emebi iwu. **19** N'ihì na-esitere m n'aka iwu nwuo n'ebe iwu di, ka m nwee ike di ndu n'ebe Chineke no. Akpogidela mụ na Kraịst n'obe. **20** O bukaghị mụ onwe m na-adị ndu ugbu a, kama o bu Kraịst na-adị ndu ya n'ime m. Ndu ahụ nke m na-adị ugbu a n'anụ ahụ m bu nke m na-adị n'ihì okwukwe m nwere n'ime Okpara Chineke, onye huru m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihì m. **21** Anaghị m akpo amara Chineke ihe na-enweghi isi. N'ihì na a si na a puru igu mmadu di ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ onwu Kraịst nwuru abaghị uru.

3 Ndi nzuzu a kporo onwe ha ndi Galeshja! Onye napuru unu akonuche unu? N'ihu unu ka a no kwaa n'uzo doro anya

mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraiṣt. 2 O bu naani otu ihe ka m choro imata n'aka unu. Unu natara Mmuo Nso site n'iru oru iwu choro, ka o bu site na nkuzi nke okwukwe? 3 O ga-abu na unu aghoala ndi na-enweghi uche? Unu malitere site n'ike Mmuo Nso, ma ugbu a unu na-akwusiji n'ike nke anu ah? 4 Unu tara otutu ahuru di otu a n'efu, o buru n'ezie na o bu n'efu? 5 Mmuo nso ah Chinese nyere unu na oru ebube o ruru n'etiti unu, o mere ha n'ihu iwu unu debere, ka o bu n'ihu na unu nuru ma kwerekwa ozioma? 6 N'otu uzo ah, Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume. 7 Matanu nke a, na o bu ndi nwere okwukwe bu umu Ebrahim. 8 Di ka o di n'akwukwo nso, n'oge ah di n'ihu, nke bu ugbu a, Chinese ga-agu ndi mba ozo di ka ndi ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihu nke a, o buru uzo zie Ebrahim ozioma ah n'oge gara aga si, "A ga-agozikwa agburu niile no n'ua site na gi." 9 Ya mere, ndi dabeere n'okwukwe bukwa ndi na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ah eketa ngozi. 10 Ma ndi niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihu na ha debere iwu niile, ka obubu onu na-adakwas. N'ihu na e deela ya n'akwukwo nso si, "Onye a buru onu ka o bu, bu onye obula na-edebeghi o buladi otu n'ime iwu niile e dere n'akwukwo iwu." 11 Ugbu a, o bu ihe putara ihe na o dighi onye obula a na-agu n'onye ezi omume n'ihu Chinese, n'ihu na o debere iwu. N'ihu na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu." 12 Ma iwu ah adaberegh n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, "Mmadu ah na-eme ihe iwu kwuru bu onye ga-enwe ndu site na ha." 13 Ma Kraiṣt agbaputala anyi site n'obubu onu ah nke idebe iwu gaara ewetara anyi. O ghoru obubu onu n'ihu anyi. N'ihu na e deela ya n'akwukwo nso, "Onye a buru onu ka onye ah bu nke a kwubara n'elu osisi." 14 O di otu a ka ngozi ah e nyere Ebrahim burukwa nke ndi mba ozo site na Kraiṣt Jisọs. Ka anyi niile site n'okwukwe nata nkwa ah, bu Mmuo Nso. 15 Umunna m, ka m were ihe nlere anya site na ndu a na-adi kwa ubochi kwaa okwu a: Di ka mmadu na-enweghi ike iwepu maobu itukwas ihe n'ogbugba ndu e mere ka o gwosie ike, otu a ka o dikwa n'onodu a. 16 O bu Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwo nso asighi, "n'otutu mkpuru," kama, o siri, "ma nye mkpuru gi," ya bu otu onye, onye bu Kraiṣt. 17 Ihe m na-akwa bu nke a: Iwu ah e mere ka o malite idi nari afo ano na iri ato site na mgbe e kwere nkwa ah, emeghi ka ogbugba ndu ah Chinese mere ka o diri hapu iguzokwa, o mekwaghi ka nkwa ah buru ihe e wezugara ewezuga. 18 O buru na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ah so dabeere n'iwu, mgbe ah, ihe nketa ah adaberegh na nkwa e kwere. Ma Chinese sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ah site na nkwa o kwere ya. 19 Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihu njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru ah bjara, bu onye e kwere na nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka ndi mmuo ozi mee ka iwu ah di ire. 20 Onye ogbugbo gosiri ihe kariji otu onye, ma Chinese bu otu. 21 Iwu ah o na-emegide nkwa nke Chinese? Mba. N'ezie o dighi. N'ihu na a si na e nwere iwu di nke puru inye mmadu ndu, mgbe ah, ezi omume gaara abjara mmadu site n'iwu. 22 Ma akwukwo nso mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye ndi kwere ekwe nkwa ah e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisọs Kraiṣt. 23 Ma tupu okwukwe abja, e ji iwu na-eche anyi nche. Iwu no onodu di ka ulo mkporo ebe e tinyere anyi tutu ruo mgbe

a ga-eme ka okwukwe puta ihe. 24 Ya mere, iwu bu onye nlekota anyi, ruo mgbe Kraiṣt bjara, ka a guo anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe. 25 Ma ebe o bu na okwukwe abjara, anyi anokwaghi n'okpuru onye nlekota ozo. 26 Unu niile bu umu Chinese site n'okwukwe n'ime Kraiṣt Jisọs. 27 N'ihu na ka unu niile ha, bu ndi e mere baptizim n'ime Kraiṣt, aburula ndi yikwasiji onwe ha Kraiṣt. 28 E nwekwaghi onye Juu, maobu onye Griik, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya; nwoke maobu nwanyi, n'ihu na unu niile bu otu n'ime Kraiṣt Jisọs. 29 O buru na unu bu ndi nke Kraiṣt, mgbe ah unu bukwa mkpuru Ebrahim, ndi nketa di ka nkwa ah si di.

4 Isikwu m bu nke a, mgbe nwa bu onye ga-eketa ihe nna ya ka di na nwata, onodu ya akaghi mma karja nke ohu, o bu ezie na akw ah niile bu nke ya. 2 Ma ha ka no n'okpuru ndi nlekota na ndi e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. 3 Otu a ka onodu anyi di, mgbe anyi bu umuntakiri. Anyi no di ka ohu n'okpuru mmuo nke uwa. 4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chinese zitere Okpara ya, bu onye amuru site na nwanyi, onye amuru n'okpuru iwu, 5 ka o gbaputa ndi no n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara. 6 Ebe unu bu umu, Chinese zitere Mmuo Okpara ya, ka o bja biri n'obi anyi, na-eti mkpu na-asi, "Abba, Nna." 7 Ugbu a, i bukweghi ohu, kama i bu nwa. Ebe i bu nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chinese. 8 N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghi Chinese, unu bu ohu nye chi niile nke na-abughi diha ha si puta uwa. 9 Ma ugbu a, unu matarala Chinese, ka m ga-asi na Chinese amatara ndi unu bu, gini mere unu ji choo itughari azu lughachi n'okpukpe ndi ah na-enweghi isi, nke ike obula na-adighi n'ime ha? Unu choro ka ha mee unu ndi ohu ha ozokwa? 10 Unu na-ebele ubochi ufodu, na onwa ufodu, na oge ufodu, na afo ufodu. 11 Egwu na-atu m na oru niile m ruru n'etiti unu aburula ihe efu. 12 Ezi umunna m, arifo m unu, meenu onwe unu di ka mu onwe m, n'ihu na mu onwe m emela onwe m ka m di ka unu. O nweghi ihe ojo obula unu mere m. 13 Unu maara na o bu n'ime adighi ike nke anu ah ka m ji kwusaara unu ozioma a. 14 O bu ezie, onodu m n'oge ah bu onwunwa n'ebe unu no, unu eledaghi m anya, maobu ju ige m nti. Kama unu nabatara m, di ka mmuo ozi Chinese, maobu di ka a ga-asi na m bu Jisọs Kraiṣt n'onwe ya. 15 Ebee ka mmuo nke obi ufo ah unu nwere no? N'ihu na m na-agba ama, na-asi na o buru ihe a puru ime, unu gaara aghuputa anya unu nye m. 16 Ugbu a, aghoala m onye iro unu, n'ihu na m na-agwa unu ezikwu? 17 Ha na-eziputa mmasi n'ebe unu no, ma o bughi maka odimma unu. Ha choro ikewapu unu n'ebe m no, ka unu nwee mmasi n'ebe ha no. 18 Maka ebumnuche di mma, o di mma inwe mmasi mgbe niile. O bughi naani mgbe mu na unu no. 19 Umuntakiri m, ndi m kwe maka ha nodu n'onodu ihe mgbu nke omumu nwa ozo, na-eche ubochi ah a ga-eme ka udi Kraiṣt di n'ime unu. 20 O gaara adi m mma ma a si na m no n'etiti unu ugbu a, nwee ike imata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ihu na-amaghi m ihe m kwesiri ime n'ihu onodu unu. 21 Gwanu unu, unu ndi na-eche na o di mka idebe iwu, unu agaghi ana nti na ihe iwu ah kwuru? 22 N'ihu na e dere ya n'akwukwo nso na Ebrahim nwere umu nwoke abuo. Otu n'ime ha bu nwa nke ohu ya nwanyi muru, nke ozo bu nke nwunye ya na-abughi ohu mutara. 23 Nwa ah nke ohu nwanyi ah muru bu onye amuru site na anu ah. Ma nwa

ahụ nwunye ya na-abughị ohu mụtara bụ onye a muru site na nkwa. **24** Anyị ga-ewere ihe ndị a dị ka ihe jmaatụ, n'ih na umu nwanị abuo ndi a nochiri anya ogbugba ndu abuo. Otu ogbugba ndu sitere n'Ugwu Sainai ma mụokwa umu ndi bu ohu: nke a bu Hega. **25** Hega bu Ugwu Sainai nke di n'Arabia. O dabara n'onodu Jerusalem nke ugbo a, n'ih na ya na umu ya no n'ohu. **26** Ma nwanị nke ozu no onodu Jerusalem nke di n'elu, nke nwe onwe ya. O bukwa ya bu nne anyi. **27** N'ih na e dere ya, "Nurja onu, gi nwanị aga, onye na-amutaghi nwa. Tie mkpu onu, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ih na umu nwanị ahụ a hapuru naani ya ga-adi otutu karja umu nke nwanị nwere di." **28** Ugbo a, umunna m, unu bu umu ahụ nke e kwere na nkwa, di ka Ajizik. **29** N'oge ahụ, nwa ahụ a muru n'uzo anu ahụ kpagburu nwa ahụ a muru site n'ike nke Mmuo Nso. Otu a ka o dikwa n'oge a. **30** Ma ginị ka akwukwo nso kwuru? "Chupu ohu nwanị a na nwa ya, n'ih na nwa nwoke ohu nwanị a apughi isoro nwa nke nwanị na-abughị ohu kerikota oke." **31** Ya mere, umunna m, anyi abughị umu nke nwanị ohu, kama anyi bu umu nke nwanị nwere onwe ya.

5 Kraist emeela ka anyi puo n'ohu, n'ih anyi inwere onwe anyi. Ya mere, gbalianu ihu na unu e nyeghi onwe unu n'onodu ohu ozu. **2** Geenu m nti, mu onwe m bu Pol na-agwa unu nke a. O buru na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghi abara unu uru obula. **3** Ka m kwuokwa ya ozu, onye obula kweere ka e bie ya ugwu ji ugwo idebezu iwu niile ahụ. **4** E kewapula unu n'ebe Kraist no, unu ndi a ga-agunye na ndi ezi omume site n'iwu. Unu adapula n'amara ya. **5** N'ih na anyi onwe anyi nwere oilenya na site n'ike nke Mmuo Nso, a ga-agu anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe anyi. **6** N'ih n'ime Kraist Jisos, obibi ugwu maobu ebighi ugwu abaghi uru. Ihe di mkpa bu okwukwe nke na-egosi onwe ya site n'ihunanya. **7** Unu na-agbabu oso nke oma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? **8** Udi nkawagide ahụ esiteghi n'ebe Onye ahụ kpofu unu bja. **9** Nwantinti ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe utu oka a gworo agwo koo. **10** Enwere m ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi na unu agaghi eche echiche n'udi a ozu, ma ikpe omuma ga-adiri onye obula na-eduhie unu ozu. **11** Umunna m, o buru n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu di, ginị mere e ji nogide na-akpagbu m? **12** O buru na m mee otu ahụ, ewepula m ihe odachi ahụ di n'obe. **13** O gaara atọ m uto ma o buru na ndi ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndi onozu. **13** N'ih na e meela ka unu nwere onwe unu, umunna m, ma unu ekwela ka m nwere onwe unu buru ohere nye anu ahụ unu, kama werenu ihunanya na-agbara ibe unu odibo. **14** N'ih na o buru na a chikota iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bu nke a, "Na-ahunu ndi ozu n'anya dika unu si hu onwe unu n'anya." **15** O buru na unu na-akocha ibe unu, na-eji onu unu na-ekwuto ha, kpacharanu anya ka unu hapu ila onwe unu n'iyi. **16** Ana m agwa unu nke a: na-adinu ndu nke Mmuo Nso na-achi, unu anokwala n'ochicho nke anu ahụ. **17** N'ih na ihe anu ahụ chorọ di iche n'ih Mmuo Nso chorọ. Ihe Mmuo Nso chorọ dikwa iche n'ih anu ahụ chorọ. Igba mgba di n'etiti ha na-eme ka i hapu inwe ike mee ihe i chorọ ime. **18** Ma o buru na Mmuo Nso na-edu unu, unu anokwaghi n'okpuru iwu. **19** Ugbo a, oru nke anu ahụ putara ihe: ikwa iko, adighi ocha na agwu ikwa iko. **20** Ikpere arusi, iri amusu, ibu iro n'obi, na ihu ogu, ekworo na iwe, ikpa iche iche, nkewa,

ihọ otu. **21** Ikpo asi, igbu ochu, inubiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndi ozu yiri ha. Ana m ado unu aka na nti dika m gwara unu n'oge gara aga, ndi na-eme ihe di otu a agaghi abanye n'alaeze Chineke. **22** Ma mkpuru nke Mmuo Nso bu, ndu ihunanya, na onu, na udo, na ogologo ntachiobi, na obioma, na idi mma, na ikwesi ntukwasị obi, **23** idi nwayoo, na ijide onwe. O dikwaghi iwu na-emegide ihe ndi a. **24** Ma ndi niile bu ndi Kraist Jisos akpogidela anu ahụ ha, ya na ochicho ha n'elu obe. **25** O buru na anyi na-ebi ndu mmuo, ka nzo ukwu anyi buru nke mmuo na-eduzi. **26** Ka anyi ghara ibu ndi mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyi.

6 Umunna m, o buru na-anwude onye obula dabara na mmehie, unu onwe unu bu ndi Mmuo na-achi kwesiri iji mmuo nke idi nwayoo na obi di umeala nyere onye ahụ aka, ime ka o gazie n'ezie uzọ. Ma lezienu onwe unu anya, onye obula n'ime unu, n'ih na a puru inwakwa unu. **2** Na-eburitanu nsogbu diri ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwee ike debezu iwu Kraist. **3** O buru na onye obula na-eche na o nwere ihe ya bu mgbe o nweghi ihe o bu, onye ahụ na-eduhie onwe ya uzọ. **4** Ka onye obula nyocha oru ya, ma o buru na oru ya di mma, mgbe ahụ ka o ga-enwe ihe inya isi n'ime onwe ya na-abughị n'ebe oru onye ozu di. **5** N'ih na onye obula ga-ebu ibu nke diri ya. **6** Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekeko ezi ihe niile. **7** Unu ekwela ka e duhie unu, n'ih na mmadu obula apughi ikwa Chineke emo. Mkpuru obula mmadu kuru ka o na-aghoro. **8** O buru na mmadu akpo mkpuru nke anu ahụ, o ga-esikwa n'anụ ahụ ghota mmebi, ma o buru na mmadu akpo mkpuru nke Mmuo, o ga-esitekwa na Mmuo ghota ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **9** Ya mere, ka ike ghara igwu anyi ime ihe oma. N'ih na mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyi ga-eweta ngozi di ukwu di ka ihe ubi, ma o buru na anyi adaghi mba. **10** N'ih nke a, mgbe anyi nwere oghere ka anyi na-emere mmadu niile ihe oma, okachasi n'ebe ndi ezinaulo nke okwukwe anyi no. **11** Leenu otu mkpuru akwukwo m ji aka m dee n'akwukwo ozi a si gbaa okpotokpo. **12** O bu ndi na-achọ ka a hu ha n'anụ ahụ, bu ndi ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naani ihe ha ji eme otu a bu ka a ghara ikpagbu ha n'ih obe Kraist. **13** O buladi ndi kwere ka e bie ha ugwu, anaghi edebe iwu, kama ha chorọ ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya naya isi n'anụ ahụ. **14** Ka m gharakwa inya isi n'ih obula karjakwa n'obe Onyenwe anyi Jisos Kraist. Nke e sitere na ya kpagbuo uwa n'ebe m no, ma kpagbukwaa mu onwe m n'ebe uwa no. **15** Obibi ugwu abughị ihe, ebighi ugwu abughikwa ihe, kama i bu onye e kere ohuru bu ihe di mkpa. **16** Ka udo na ebere dinyere ndi niile na-ebi ndu ha n'usoro a, dakwasikwa unu Izrel nke Chineke. **17** Site ugbo a gaa n'ihu, achoghi m ka onye obula nye ndu m nsogbu, n'ih na-ebu m apa nke Jisos n'ahụ m. **18** Umunna m, ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist dinyere mmuo unu. Amen.

Ndi Efesos

1 Akwukwo ozi a sitere n'aka mu onwe m bu Pol, onye Chineke hoputara ibu onyeozu Jisosh Krajist. O bu unu ndi nso bi n'Efesos, unu bu ndi kwesiri ntukwasiji obi n'ime Krajist Jisosh, ka m na-edere ya: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisosh Krajist diri unu. **3** Ka otuto diri Chineke, na Nna Onyenwe anyi Jisosh Krajist, bu onye goziri anyi site n'inye anyi ngozi niile nke ime mmuo nke si n'ebe niile nke eluigwe n'ime Krajist. **4** Dika o si hoputa anyi n'ime Krajist tupu a togo ntala uwa, ka anyi buru ndi di nso na ndi na-enweghi ita ita n'ihu ya n'ihunanya. **5** O kpabiri ime anyi umu ya site n'ihu Krajist Jisosh. Ma o mekwa ihe ndi a niile n'ihu na o toro ya utu n'obi, burukwa ihe o zubere ime. **6** Ka e si otu a too idi ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyi n'ime Onye ahụ o huru n'anya. **7** N'ime ya, anyi nwere mgbaputa site n'obara ya, bu mgbaghara nke njehie niile anyi; di ka iba uba nke amara ya si di, **8** nke o mere ka o babigara anyi uba oke site n'amamihe na nghota niile. **9** O meela ka anyi mata ihe omimi nzube ya, di ka o si togo ya utu, bu ihe omimi o zubere ime n'ime Krajist. **10** Nke o ga-eme ka o mezu o mgbe oge ya niile zuru, nke bu ichikota ihe niile n'ime ya, bu ihe ndi di n'eluigwe na n'awa n'okpuru Krajist. **11** N'ime Krajist ka e mere anyi ndi nketa, ndi e bururi uzo hoputa na mbu, di ka atumatu onye ahụ na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. **12** Nke mere na anyi, ndi buuru uzo nwee olileanya na Krajist, ga-ebi ndu n'otuto nke ebube ya. **13** Unu bukwa ndi a gunyere n'ime Krajist mgbe unu nuru ozi nke eziokwu ahụ bu ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bu akara nke nkwa ahụ bu Mmuo Nso. **14** Nke a bu ihe nketa anyi tutu ruo mgbe a ruzuru oru mgbaputa nke ndi ahụ niile bu ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. **15** N'ihu nke a, ebe m nuru akuko banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyi Jisosh, nukwa maka ihunanya unu nwere n'ebe ndi nso niile no, **16** esepughị m aka ikele ekele n'ihu unu, mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. **17** Ana m ario Chineke nke Onyenwe anyi Jisosh Krajist bu Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmuo amamihe na ezi nghota ka unu nwee ike matazie nke oma onye o bu, **18** ka o meghee anya nke ime mmuo unu ka unu matakwa idi olileanya unu nwere n'ihu okpukpo o kporo unu, na akụ, na ihe nketa di ebube o nwere n'ime ndi nso. **19** Na idi ukwu nke ike ya nke na-enweghi atu diri anyi, bu ndi kwere ekwe, dika irusi oru ike nke ike ya si di. **20** Nke o ruru n'ime Krajist mgbe o si n'onwu kpelite ya mee ya ka o nodu n'aka nri ya n'ebe niile nke eluigwe. **21** Onodu ya di elu karija ochichi niile, na ikike ochichi niile, na ike niile na ichi isi niile, na aha okwa ochichi nke e nwere ike inye mmadu, o bughị naani n'ogbo a, kama ma n'ogbo ozo na-abia. (aiōn g165)

2 Ma unu onwe unu, unu nwuru anwu site na njehie uzo na mmehie unu. **2** Nke unu biri ndu n'ime ha mgbe unu na-agbaso uzo niile nke uwa a, na uzo onye ochichi nke alaeze ikuku, bu mmuo ahụ na-aru oru ugbu a na ndu ndi ahụ na-enupu isi. (aiōn g165) **3** Anyi niile bikwara ndu anyi n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa agwu nke anu ahu

mmehie, ma na-agbaso ochicho ya na ebumnuche ya. N'ihu na site n'odidi anyi, anyi na ndi ozo no n'omuma ikpe ya. **4** Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ihunanya o nwere n'ebe anyi no, **5** mere ka anyi soro Krajist diri ndu ozo; o buladi mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ime ajo omume. O bu site n'amara ya ka e ji zoputa unu. **6** O kpolitere anyi na ya, mee ka anyi nodu odu n'ebe niile nke eluigwe n'ime Krajist Jisosh. **7** O mere nke a igosi ogbo nke na-abia, idi ukwu nke akụ amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyi n'ime Krajist Jisosh. (aiōn g165) **8** N'ihu na o bu site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughi ihe unu rupertara n'onwe unu, o bu onyine nke Chineke. **9** O siteghị n'oru, ka onye obula ghara inya isi. **10** N'ihu na anyi bu akaoru ya, nke o kere n'ime Krajist Jisosh n'ihu iru ezi oru. O bu otu a ka Chineke siri kwadoo na anyi kwesiri ibi ndu ubochi niile. **11** Ya mere, chetanu na n'oge gara aga, unu bu ndi mba ozo site n'omumu nke a muru unu. Chetakwanu na "ndi e biri ugu" na-akpokwa unu "ndi a na-ebighi ugu" (n'ihu obibi ugu n'anu ahụ nke eji aka bie). **12** N'oge ahụ, o dighi ihe jikotara unu na Krajist. E kewaputara unu site na mmekorita nke Izrel, burukwa ndi obia n'ogbugba ndu ahụ, na-enweghi olileanya na-enweghikwa Chineke n'ime uwa. **13** Ma ugbu a n'ime Krajist Jisosh, unu bu ndi no n'ebe di anya n'oge gara aga, ka e mere ka unu bjaruo nso site n'obara Krajist nke a wusiri. **14** N'ihu na ya onwe ya bu udo anyi, o mere ka uzo otu abuo buru otu ihe n'ime ahụ ya, site na ikwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bu mgbidi nke ikpo asi di n'etiti anyi. **15** O bu n'ime anu ahụ ya ka o mere ka iwu ahụ na ukpuru ya niile ghara idi ire. Ebumnobi ya bu i kee n'ime onwe ya otu onye ohuru site na mmadu abuo ahụ, si otu a mee ka udo diri. **16** N'uzo di otu a ka o ga-esi kpezire anyi na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwucha, iro di n'etiti ha abuo. **17** Ya mere, o bjara kwusaa udo nye unu ndi no ebe di anya na unu ndi no nso, **18** N'ihu na anyi abuo sitere n'aka ya nweta nnabata anyi ibia n'ihu Nna site n'otu Mmuo ahụ. **19** Matakwanu ugbu a na unu abukwaghị ndi mba ozo na ndi obia. Unu esorola ndi nso buru diala na ndi so n'ezinaulo Chineke, **20** nke a rukwasara n'elu ntala nke ndi ozi na ndi amuma, nke Krajist Jisosh n'onwe ya bu nkume isi ntala ya. **21** O bukwa n'ime ya ka a na-ejikota ulo ahụ niile nke oma, na-aba uba, too buru ulonso, n'ime Onyenwe anyi. **22** Onye a na-ewukokwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile buru ebe ibibi Chineke n'ime Mmuo.

3 O bu n'ihu nke a ka mu onwe m bu Pol bu onye mkporo nke Jisosh Krajist maka unu ndi mba ozo. **2** N'ihu n'ezie, unu anula banyere nlekota nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka odjemma unu. **3** Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, di ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu di nta n'akwukwo ozi ahụ m detara unu. **4** O burukwa na unu agwo akwukwo ahụ m deere, unu ga-aghota ihe m maara banyere ihe omimi Krajist. **5** Nke a e meghe ka umu mmadu mara n'ogbo gara aga di ka Mmuo Nso siri kpugheere ya ndi ozi na ndi amuma ya di nso ugbu a. **6** Otu a ka ndi mba ozo si soro buru ndi nketa, ndi ga-abu otu anu ahụ na ndi ga-eketa nkwa ahụ n'ime Jisosh Krajist site n'oziooma. **7** E mere m ka m buru onyeozu nke oziooma a, dika onyine amara nke Chineke si di, bu nke e nyere m site n'iru oru nke ike ya. **8** O bu ezie na mu bu onye dikarisiri nta n'etiti ndi nso niile, e nyere m

amara nke a, ikwusara ndi mba ozo ozioma banyere aku nke enweghi atu nke juru n'ime Krajist, 9 meekwa ka mmadu niile hu ihe bu atumatu nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, otutu afo. (aiōn g165) 10 Ka o ga-abu site na choochi, a ga-eme ka amamihe Chineke n'udi di iche iche buru ihe ochichi na ikike niile di n'elugwe ga-amata. 11 Nke a bu n'usoro nke atumatu ya di ebighi ebi, nke e mezuru n'ime Jisosh Krajist Onyenwe anyi, (aiōn g165) 12 bu onye anyi nwere ntukwasị obi na obi siri ike ibiakwute site n'okwukwe anyi nwere na ya. 13 N'ihu nke a, ario m ka unu ghara ida mba maka mkpagbu m n'ihu unu, ha bu otuto nye unu. 14 O bu n'ihu nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyi, 15 onye ezinaulo niile di n'uwu a na nke di n'elugwe na-esite n'aka ya enwe aha. 16 Ekpere m bu ka o site n'iba uba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmuo ya, mee ka unu di ike n'ime mmuo unu; 17 ka Krajist nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndi gbanwere mgborogwu gzosiekwa ike n'ihunanya. 18 Ana m ario kwa, ka unu na ndi nso niile nwee ike ighota ihe bu obosara, ogologo, idi elu na idi omimi, 19 na imatakwa ihunanya nke Krajist nke kariji amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke Chineke. 20 Ugbu a, nye onye ahụ puru imebiga ihe n'oke karija ihe niile nke anyi rioro, maobu karija ka anyi puru icheputa n'uche anyi, site n'ike ya nke na-aru oru n'ime anyi, 21 o bu ya ka otuto diri n'ime choochi na n'ime Krajist Jisosh ruo ogbo niile nke mgbe niile, ebighi ebi ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

4 Ya mere, mu onwe m bu onye mkporo nke Onyenwe anyi, na-ario unu ka unu bie ndi kwesiri okpukpo nke a kporo unu. 2 Werekwanu obi di umeala niile na idi nwayoo, na ndidi na-anagide ibe unu n'ihunanya. 3 Nnonu n'udo n'etiti onwe unu gbaliaawanu ime ka idi n'otu unu digide n'ime Mmuo Nso. 4 E nwere otu ahụ na otu Mmuo, di ka e siri kporo unu n'otu oilleanya nke diri okpukpo a kporo unu. 5 Otu Onyenwe anyi di, otu okwukwe na otu baptizim. 6 O bukwa naani otu Chineke di onye bu Nna ihe niile na onye na-achị ihe niile, na onye na-arū orū ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile. 7 Ma e nyere onye obula amara dika oke onyinye nke Krajist siri di. 8 N'ihu nke a, e kwuru, "Mgbe o rigoro gaa n'elu, o duuru igwe ndi a dotara n'agha, nyekwa umu mmadu onyinye di iche iche." 9 (E kwuru, "O rigoro," gini ka o putara ma o bughị na o buru uzọ rida n'ime ala mmuo? 10 Onye ahụ si n'elu rida bukwa otu onye ahụ rigoro n'elugwe, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) 11 O nyekwara ufodu onyinye i bu ndi ozi, ufodu ndi amuma, ufodu ndi nkwsa ozioma, ufodu ndi okochukwu na ndi nkuzi. 12 Nke a bu maka ikwadobe ndi nso maka oru nke ije ozi, iji wulite ahụ nke Krajist; 13 tutu anyi niile abja na nkwekota banyere okwukwe anyi, na omuma ihe banyere okpara Chineke, buru onye tozuru oke, ruo otutu nke ogogo na ozuzu oke nke Krajist. 14 Mgbe ahụ anyi agaghị abukwa umuntakiri, ndi ikuru ozi otutu di iche iche na-ebughari ihu na azu di ka ebili mmiri, na igha ugha nke mmadu, bu ozi na-esite n'ime aghugho nke ha ji cheputa nduhie. 15 Kama n'ikwu eziokwu site na mmuo ihunanya, anyi ga-eto buru ndi tozuru oke n'akuku niile n'ime ya, bu onye ahụ bu isi, nke bu Krajist. 16 Onye anu ahụ niile, jikotara onu ma buru otu, site na nkwonko niile nke na-enyeye ya nkwado, dika akuku niile obula na-arū orū ya nke oma, na-esite n'uzo

ahụ enyere akuku ndi ozo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ihunanya. 17 Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapu ibi ndu di ka ndi mba ozo si ebi, na echiche ha na-abaghị uru. 18 Ndi ochichiri gbachiri nghota ha. Ndi di otu a enweghi oke na ndu ahụ Chineke na-enye, n'ihu na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. 19 Ha aburu ndi obi ha kporo nku, ndi were onwe ha nyefee ime ihe niile masiri ochicho ha, ka ha si otu a na-ebi ndu adighi ocha niile, ha bu ndi juputara n'anya ukwu. 20 Ma nke a abughị otu unu siri muta Krajist, 21 ma o buru na unu anula ihe banyere ya, o burukwa na unu amutala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ di n'ime Jisosh. 22 Yipunu mmadu ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndu ojoo na mbu, bu mmadu ochie ahụ nke juputara n'aguu ime ihe ojoo niile, 23 ka eme ka mmuo nke uche unu di oheru. 24 Ma yikwasinu onwe unu mmadu oheru, nke e kere n'udidi Chineke n'ezim omume n'ezie nakwa n'idi nso. 25 Ya mere, wezuanu igha ugha, ka anyi niile kwuo eziokwu nye ndi agbataobi anyi, n'ihu na anyi niile bu ndi e jikotara n'otu anu ahụ. 26 Mgbe i na-ewe iwe emehiekwala. Ekwela ka anyanwu daa mgbe i ka no na-ewe iwe. 27 Enyela ekwensu ohere. 28 Ka onye na-ezu ohi kwusi izu ohi. Kama ya jiri aka ya abuo ruo ezi oru, ka o nwee ike inyere ndi ozo no na mkpa aka. 29 Ka okwu rere ure obula hapu isite n'onu unu putu. Kama kwuonu naani ezi ihe nke ga-abu uru iwuli ndi ozo elu dika mkpa ha si di na iwetara ndi nuru ya ngozi. 30 Unu akpasukwala Mmuo Nso nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ubochi nke mgbaputa. 31 Wepunu obi ilu niile, na obi ojoo na iwe, ya na nkwalu na ibu iro niile n'etiti unu. 32 Nonodu ihe ndi a niile, nweenu obi ebere n'ebe ibe unu no. Gbagharanu ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ihu na unu bu nke Krajist.

5 Ya mere burunu ndi na-enomi Chineke, di ka umu a huru n'anya. 2 Na-agakwanu n'ime ihunanya, dika Krajist siri hu anyi n'anya ma were ndu ya nye Chineke maka anyi dika aja na onyinye nke isi utu. 3 Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maobu nke adighi ocha, maobu nke inwe anya ukwu aha, n'ihu na ihe ndi a ekwesighi n'etiti ndi nso. 4 O dikwaghị mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maobu okwu nzuzu maobu njakiri, kama ka e nwee inye ekele. 5 Matanu nke oma na onye na-akwa iko, maobu onye ruru aru, maobu onye anya ukwu, n'ihu na anya ukwu di ka ikpere arusi, enweghi ike ibata n'alaeze Krajist na Chineke. 6 Unu ekwela ka onye obula jiri okwu efu duhie unu. O bu n'ihu omume ojoo ndi a ka iwe Chineke ji abiakwasị ndi na-anaghị erubere ya isi. 7 Unu na ndi di otu a enwela mmeko. 8 N'ihu n'oge gara aga, unu bu ochichiri, ma ugbu a, unu bu ihè n'ime Onyenwe anyi. Na-ebinu ndu ka umu nke ihè 9 (n'ihu na a na-ahụ mkpuru nke ihè n'ime niile di mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). 10 Gbalianu ichoputa ihe na-amasi Onyenwe anyi. 11 Unu etinyela aka n'oru ochichiri nke na-adighi ami mkpuru obula, kama gbaanu ha n'anwu. 12 O bu ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndi a na-eme na nzuzo. 13 Mgbe a gbara ihe obula n'anwu, o na-aputa ihè nke oma. N'ihu na ihe obula e mere ka o puta ihè nke oma bu ihè. 14 Nke a mere na e kwuru, "Bilie gi onye na-arahu ura. Site n'onwu bilie. Krajist ga-emekwa ka ihe ya mukwasị gi." 15 Kpachapunu anya otu unu si ebi ndu unu. Unu ebila ndu di ka ndi nzuzu,

kama bienu ndu di ka ndi maara ihe. **16** Jirinu ohere niile unu nwere ruo oru oma, n'ihu na ubochi ndi a di njọ. **17** Unu emela di ka ndi na-enweghi uche, kama gbalanju ichoputa ihe Onyenwe anyi choro ka unu mee, **18** Unu anubigala mmanya oke n'ihu na o na-eduba na ndu ila n'iyi. Kama juputanu na Mmuo Nso, **19** werenu abu oma, na abu nke ime mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanu obi unu niile naburu Onyenwe anyi abu di utu. **20** Na-enyenụ Chineke bu Nna ekele mgbe niile na n'ihe niile, n'aha Onyenwe anyi Jisosh Krajist. **21** Na-edonu onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Krajist. **22** Unu ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu di ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyi. **23** N'ihu na di bu isi nwunye ya, di ka Krajist siri buru isi nzuko ya bu choochi, na Onye nzoputa ya nke bu anu ahụ ya. **24** Ya mere, di ka nzuko si edo onwe ya n'okpuru Krajist, otu a ka ndi bu nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile. **25** Ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya di ka Krajist siri hu nzuko ya bu choochi n'anya nwuo n'ihu ya. **26** O mere nke a ka o nwee ike doo ya nso, jirikwa okwu ya na isa mmiri nke baptizim mee ka o di ocha. **27** Ka o chee nzuko n'ihu ya onwe ya di ka ihe juputara n'ebube, nke na-enweghi ntupu, maobu ihu mgbaru ma o bukwanu ihe obula di otu a. Kama nke di nso na-enweghi ita uta. **28** N'otu uzọ ahụ kwa, ndi bu di kwesiri ihu nwunye ha n'anya di ka ha si hu anu ahụ ha n'anya. N'ihu na onye obula huru nwunye ya n'anya na-ahu onwe ya n'anya. **29** O dighi onye obula nke kporo anu ahụ ya asi. Kama, o na-azu ya na-edozikwa ya, di ka Krajist na-emere choochi. **30** N'ihu na anyi niile bu akuku anu ahụ ya. **31** "N'ihu nke a ka nwoke ga-eji hapu nne na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abu otu anu ahụ." **32** Nke a bu ihe omimi di ukwu ma eji m ya atunyere Krajist na choochi ya. **33** Ma otu o di, onye obula n'ime unu aghaghị ihu nwunye ya n'anya di ka o huru onwe ya, nwunye obula aghakwaghị isopuru di ya.

6 Umụ, ruberenụ ndi muru unu isi n'ihu na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyi. **2** "Sopuru nne gi na nna gi," n'ihu na nke a bu iwu mbu nke nwere nkwa so ya. **3** "Ka ihe nwe ike na-agara gi nke oma, ka i biekwa ogologo ndu n'elu uwa." **4** Ndi bu nna, unu akpasukwala umu unu iwe kama zulitenu ha n'ozuzu na n'ozizi nke Onyenwe anyi. **5** Ndi bu ohu ruberenu ndi nwee unu isi. Jirinu nsopuru na egwu na obi ocha jeere ha ozi di ka a ga-asi na o bu Krajist ka unu na-ejere ozi ahu. **6** Ruberenu ha isi, o bughu naani ka unu nata ihuma ha mgbe ha no na-ele unu anya, kama di ka ndi ohu Krajist, ndi na-eme uche Chineke site n'obi ha. **7** Jirinu onu na ihuma ruo oru unu di ka o bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, o bughu mmadu. **8** N'ihu na unu maara na Onyenwe anyi ga-akwughachi onye obula maka ihe oma obula ha mere, ma ha bu ohu maobu ndi nweere onwe ha. **9** Ndi a na-ejere ozi, mesonu ndi na-ejere unu ozi mmeso n'uzo di otu a. Abarala ha mba, n'ihu na i matara na unu nwere naani otu Nna ukwu no n'eluigwe. Ile mmadu anya n'ihu adighikwa n'ebe o no. **10** N'ikpeazu, dinu ike n'ime Onyenwe anyi na n'ime ike ya di ukwu. **11** Yikwasinu ngwa agha niile Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike megide nzube ojo niile nke ekwensu. **12** N'ihu na ndi anyi na-aluso ugu abughu ndi mmadu efu nwere anu ahu na obara, kama o bu megide ndiisi ha niile, megide ichi isi niile, megide ike usu mmuo ojo

nke ike uwa ochichiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile no n'ebe di elu nke eluigwe. (aiōn g165) **13** Ya mere, yikwasinu ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahu ga-aluso unu ugu. Ka unu nweekwa ike iguzo o buladi mgbe unu chughachiri ha azu. **14** Meenu ka eziokwu diri unu di ka eriri akwa nke a na-eji ekese akwa ike, ezi omume burukwa ihe di mkpa di ka ihe agha unu ji ekuchi obi unu. **15** Werenu njikere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasu di ka akpuku n'ukwu unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu di ka ota nke unu ga-eji kuchapu aku niile na-enwu oku nke ajo onye ahu ga-agba n'ebe unu no. **17** Nabatanu nzoputa di ka okpu igwe, werekwanu okwu Chineke di ka mma agha nke Mmuo Nso na-enye unu. **18** Ma kpeenu ekpere n'ime Mmuo n'oge niile na udi ekpere na ariru niile. Nyonu na njikere mgbe niile ma nogidekwanu na-ekpere ndi nso niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanu m'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwuputa ihe omimi nke ozioma na-atughu egwu obula, **20** nke m ji maka ya buru onye nnochite anya no na mkporo. Kperenu m ekpere ka m kwuputa ya n'atughu egwu obula di ka m kwesiri ikwu. **21** Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m di na ihe m na-eme, Taijikos, nwanna m huru n'anya na nwaodibo kwesiri ntukwasu obi n'ime Onyenwe anyi ga-akoro unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihu nke a, ka o mee ka unu mata onodu anyi nakwa ka o gbaa unu ume. **23** Ka udo na ihunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyi Jisosh Krajist diri unu umunna. **24** Ka amara dinyere ndi niile ji ihunanya na-adighi anwu anwu hu Onyenwe anyi Jisosh Krajist n'anya.

Ndi Filipai

1 Pól na Timoti, ndí bụ ohu Kraịst Jisọs, Na-edegara unu ndi ukochukwu, ndí okenyen na ndi nsọ niile nọ n'ụlọ nzuko Kraịst Jisọs dị n'obodo Filipai. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst dirị unu. **3** Ana m ekele Chineke m ekele mgbe obula m chetara unu. **4** N'ime aririọ niile m na-arịọ ya mgbe niile n'ekpere m n'ihu unu, obi m na-ejuputa n'ọhụ. **5** N'ihu inyeaka niile unu na-eye, ime ka izisa ozioma na-aga n'ihu o buladị ruo ugbu a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere ọrụ oma n'ime unu, ga-aga n'ihu iruzu ya ruo ubochi Kraịst Jisọs. **7** O bụ ihe ziri ezi n'ebe m nọ iche ụdị echiche di otu a banyere unu niile, n'ihu na unu di m n'obi. Ma m nọ n'agbu maobu na m na-echekwa ozioma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile esorola m keta oke n'amara ahụ. **8** Chineke bụ onye akaebe m, otu agụụ unu niile si agusi m ike site n'ihunanya nke Kraịst Jisọs. **9** Nke a bukwa ekpere m, ka ihunanya unu na-ahurita onwe unu na-ababiga uba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu na nghota ihe niile. **10** Ka unu nwee ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adị ọcha n'enweghi ita uta obula maka ubochi nke Kraịst. **11** Ebe e mejuputara unu na mkporu nke ezi omume nke sitere na Jisọs Kraịst iji bulie Chineke elu ma nyekwa ya otuto. **12** Ugwu a umunna m, nke a bụ ihe m chorọ ime ka unu ghota, na nsogbu niile dakwasiri m emeela ka ọrụ ikwusa ozioma na-aga n'ihu. **13** N'ihu na o putala ihe nye ndi nche nke uloze ahụ na onye obula ozo, na o bụ naanị n'ihu na m bụ onye na-eso Kraịst ka e ji tụtụ m mkporo. **14** Site na mkporo a a turu m, e meela ka otutu umunna anyi buru ndi nwere ezi ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi, nwekwa oke nkwa kwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu obula. **15** O bụ eziokwu na ufodu ji ekworo na anya ufu na-ekwusa Kraịst, ma ufodu kwa na-ezisa ya site n'ochicho obi ziri ezi. **16** Ndi ahụ ji ochicho obi ziri ezi na-eme nke a n'ihunanya ebe ha matara na e tynere m ebe a n'ihu izisa ozioma. **17** Ndi mbu ahụ na-ekwusa Kraịst site n'ochicho obi nke onwe ha, o bughị site n'ezị obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpali nsogbu nye m n'ime mkporo. **18** Giniakwa ka ogbochiri? Otu o di, maobu n'uzo aghugho maobu n'ezikwu, ihe di mkpa bu n'uzo obula na na-ekwusa ozioma Kraịst, n'ihu nke a ka m na-anuri ọhụ. E, m ga-anurikwa ọhụ mgbe niile. **19** N'ihu na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmuo Jisọs Kraịst ihe ndi a niile dakwasiri m ga-emesi ghoro m nzoputa. **20** N'ihu na olileanya m na ntukwasị obi m bu na ihere agaghị eme m n'uzo obula, kama, aga m enwe ezi agbamume nke game ka e bulie Kraịst elu n'ahụ m, ma ugwu a ma mgbe niile, maobu na ndu, ma o bukwanu n'onwu. **21** N'ihu na n'ebe m nọ, idi ndu bu Kraịst, inwu onwu bukwa uru. **22** Ma o buru na idi ndu n'anụ ahụ, nke a buuru m iruputa ọrụ bara uru, enweghi m ike ikwu nke m ga-ahoro. **23** Uzọ ihe abuo a na-eche m ihu: Ma ochicho obi m bu ilakuru Kraịst, n'ihu na o bụ nke kachasi mma. **24** Ma o putara ihe na o di mkpa nye unu ma o buru na m adiri ndu n'anụ ahụ. **25** Ebe nke a doro m anya, amara m na mu na unu niile ga-aga n'ihu ino maka oganihu na onu nke unu n'ime okwukwe. **26** Ka mgbe m gabakwute unu ozo, unu ga-enwebiga onu oke n'ime Kraịst Jisọs n'ihu m. **27** Ma n'onodu obula, na-ebinu ndu kwesiri

ozio ma nke Kraịst, ma abjara m leta unu maobu na abjaghị m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmuo, werekwa otu obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28** na-atughị ọjọ ihe ndi na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ila n'iyi nke ga-abiakwasị ha. Ma n'ebe unu nọ, o ga-aburu unu nzoputa putara ihe nke sikwa n'ebe Chineke nọ bja. **29** N'ihu na ohere aha e nyere unu, abughị naanị ikwere na Kraịst, kama o bukwa ihu ahuhu n'ihu ya. **30** Unu nọ na-agabiga ụdi ibu agha ahụ unu huru na m gabigara, nke unu na-anukwa na m ka nọ n'ime ya ugwu a.

2 Ya mere, o buru na e nwere nkasiobi obula dirị anyi n'ihu njikota e jikotara anyi na Kraịst, o burukwa na e nwere inyeaka obula site n'ihunanya ya, o burukwa na o di nnweko obula anyi na Mmuo na-enweko, o buru na unu nwere obi nro na omjiko, **2** meenu ka onu m zuo oke, site n'inwe nkwekota n'ihe obula, site n'ihurita onwe unu n'anya, sitekwa n'inweko otu mmuo, na otu uche. **3** Emela ihe obula n'ihu naanị odimma nke gi, maobu bndu n'uzo idotara onwe gi otuto efu. Kama buru onye wedara onwe ya ala, onye na-ahụ ndi ozo di ka ndi ka ya mma. **4** Echela echiche banyere naanị ihe metutara gi, kama, na-eleba anya n'ihe banyere ndi ozo. **5** Na mmekorita unu na ibe unu, nweenu ụdi uche ahụ nke di n'ime Jisọs Kraịst: **6** Onye o bu ezie na o nwere ụdi di Chineke site na mmalite ma o gughị ụdi di ya di ka Chineke di ka ihe o ga-ajidesi aka ike. **7** Kama, o guru onwe ya di ka ihe efu, site na inara ụdi di nke onye bu ohu, onye nke a muru di ka mmadu. **8** Ebe ahuru ya ka o di ka mmadu n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo onwu, bu onwu nke obe. **9** O bu n'ihu nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. **10** Ka o ga-abu mgbe obula a kporo aha Jisọs ka ikpere niile obula gbuo n'ala, ihe niile di n'eluwigwe, ndi niile bi n'awa, na ndi bi n'okpuru awa. **11** Ka ire niile obula kwuputa na Jisọs Kraịst bu Onyenwe anyi, maka inye Chineke bu Nna, otuto. **12** Ya mere, ezi ndi enyi m, di ka unu na-erube isi mgbe niile, o bughị naanị mgbe m nọ, ma karisja ugwu a m na-anoghi unu nso, gaanu n'ihu iruputa nzoputa unu site n'itu egwu na ima jijiji. **13** N'ihu na o bu Chineke n'onwe ya na-arụ ọrụ n'ime unu, inyere unu aka icho ime ihe o chorọ ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahụ o chorọ. **14** N'ihe obula unu na-eme, wezuganu nta na iru uka n'etiti unu. **15** Bienu ndu unu di ka unu Chineke, ndi a na-apughị ita uta, ndi di ocha na ndi a na-apughị ibo ebubo n'ime awa ojoo a, n'etiti ogbo gbagoro agbago, na n'etiti ndi nwere obi n'azu. Mgbe ahụ, unu ga-enwuputa n'etiti ha di ka kpakpando n'ime uwa! **16** Na-echekwanu n'ihu ha okwu ahụ na-enye ndu. O bu buru na mgbe Kraịst bjara ozo, aga m ahuri onu, n'ihu na ọrụ m ruru n'etiti unu abughị ihe efu. **17** N'ezie, o buru na-awupu m di ka aja ihe onunu n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihu okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihu unu, aga m ahuri onu na-esorokwa unu niile nwe obi uto. **18** otu aka ahụ, unu onwe unu kwesiri inwe obi uto ma sorokwa m nurija onu. **19** Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyi Jisọs na m gazitere unu Timoti n'oge na-adighi anya site ugwu a, ka m site n'ozu o ga-anata banyere unu nwee obi uto. **20** Enweghi m onye ozo di ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka odimma unu. **21** N'ihu na ndi ozo na-echegbu onwe ha maka odimma nke ha, ma o bughị maka odimma Jisọs Kraịst. **22** Ma unu

niile maara otu Timoti si di oke mkpa. O di nnoo di ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'oru zisa ozioma. **23** Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o buru na m choputa ihe onodu m n'ebe a ga-abu. **24** N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyi, mu onwe m ga-abjakwutekwa unu na mgbe na-adighi anya. **25** Otu o di, echere m na o di mkpa ugbo a izighachiri unu Epafroditos, wannam na na onye mu na ya na-aruko oru, onye mu na ya na-ebuko agha, onyeozu nke unu zitere ka o bja nyere m aka n'onodu mkpa m. **26** Ugbo a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihu na o na-agusi ya aguu ike ihu unu anya. O wutekwara ya nke ukwu, na e mere ka unu mara na o dara orja n'oge gara aga. **27** N'ezie, o foduru nnoo ntakiri ka o site n'orja ahu daa n'ura onwu. Ma Chineke meere ya ebere. O bughi naani ya, kama o mekwaara m ebere, n'ihu na o kweghi ka a tukwasiri m ihe mwute n'elu ihe mwute. **28** N'ihu nke a, o na-anu m oku n'obi izite ya n'ebe unu no. N'ihu na amaara m na obibia o ga-abjakwute unu ga-eme ka unu nurja onu. O gamemekwa ka onodu nchegbu m di mfe. **29** Ya mere, arjo m unu, werenu onu nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyi, na-asopukwaranu ndi di ka ya. **30** N'ihu na o foduru nwantiji ka o nwuo, n'ihu oru nke Kraist, tinye ndu ya n'ihe egwu iji mezu oru unu n'ebe m no.

3 Na nchikota okwu ndi a niile, umunna m, na-anurinu onu n'ime Onyenwe anyi. Ike adighi agwu m igwa unu ihe ndi a. O bakwaara unu uru inu udi okwu a mgbe niile. **2** Kpachapurunu onwe unu anya n'ebe ndi mmadu ojo ahu yiri nkita no. Ndi ahu na-eyiwasi ahu ha. **3** N'ihu na o bu anyi bu ndi ezi obibi ugwu ahu, o bughi ha, n'ihu na anyi bu ndi na-eke Chineke site na Mmuo ya. Anyi na-anuri onu n'ime Kraist Jisus. Anyi adighi atukwasi obi n'ihe e mere n'anu ahu. **4** Mu onwe m nwere ike nwee ntukwasi obi n'ihu ndi a. N'ihu na e nwee onye chere na o puru itukwasi obi ya n'anu ahu, mu onwe m nwere udi ntukwasi obi ahu karja onye ahu: **5** e biri m ugwu n'abal nke asato site na mgbe a muru m, abu m onye Izrel, sitere n'agburu Benjamin; abu m onye Hibru a muru n'etiti ndi Hibru; di ka o si metuta iwu abu m onye Farisii; **6** igosi inu oku n'obi m, akpagburu m choochi, n'uzo ezi omume n'okpuru iwu, abu m onye zuruuko. **7** Ma ihe ndi a niile m guru dika ihe bara unu n'oge gara aga, buru m ugbo a, ihe na-abaghi uru n'ihu Kraist. **8** E, karja nke a, akpoola m ihe ndi a niile ihe efu, n'ihu na a pughi iji ha tunyere idi oke onuahja nke imata Kraist Jisus, Onyenwe m. N'ihu ya, etufuola m ihe ndi a niile, guo ha di ka ihe na-abaghi uru, ka m nwee ike rite Kraist n'uru. **9** Ka e nwee ike hu m n'ime ya. Enweghi m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama o bu nke sitere n'okwukwe na Kraist, ezi omume si na Chineke nke dabere n'okwukwe. **10** Naani ihe m choro bu imara Kraist na ike di na mbilite n'onwu ya, na nnwoko nke isoro ya keta oke n'ahuhu ya, nakwa ka m yie ya n'onwu. **11** Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'onwu. **12** Anaghi m ekwu na m etozuola oke, maobu nwezuo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahu nke Kraist Jisus jidere m n'ihu ya. **13** Umunna m, n'ezie, abubeghi m ihe ahu m kwesiri ibu. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bu ichefu ihe niile ndi gara aga, na ilekwasi anya n'ihu ahu m na-agbaso bu nke di m n'ihu. **14** Ana m agbasi oso ike iji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahu a na-agbata n'oso, bu okpuko ibanye na ndu eluigwe ahu nke

Chineke kporo m site na Jisus Kraist. **15** Ka anyi niile, bu ndi tozuru oke n'ime mmuo nwee uche di otu a. O burukwa na ufodu n'ime unu nwere uche ozo di iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. **16** Ka anyi jidesienu aka ike naani n'ihu ahu anyi nweterela. **17** Umunna m, na-agbasonu udi ndu m na-ebi, choputakwanu ndi ozo na-adi ndu di ka anyi si adi, mee ha ihe ilere anya unu. **18** N'ihu na agwala m unu nke a otutu mgbe, na-achokwa igwa unu ya ozo ugbo a. Lee, anya mmiri di m n'anya ugbo a m na-ekwu ya si na e nwere otutu ndi na-ebi ndu ha di ka ha bu ndi iro obe Kraist n'ezie. **19** Ogwugwu ndi di otu a ga-abu ila n'iyi. Afo ha bu chi ha, ndi otuto ha dikwa n'ihere ha. Ha na-atukwasi uche naani n'ihu nke uwa. **20** Ma ebe obibi anyi di n'eluigwe, ebe anyi na-atusi anya ike na Onye nzoputa bu Onyenwe anyi Jisus Kraist gae si bja. **21** Onye ga-agbanwe ahu anyi di ala ka o di ka nke ya di ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4 Ya mere, umunna m, ndi m huru n'anya, na ndi ihe ha na-agusi m aguu ike, unu ndi na-enye m onu, na ndi bu okpueze m n'ihu oru m na-aru, bikonu, guzosienu ike n'ime Onyenwe anyi. **2** Arirjo m na-arjo Yodia na Sintiki bu, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyi. **3** E, ana m arjokwa gi, ezi onye mu na ya na-aruko oru, biko, nyere umu nwanji ndi a aka n'ihu na ha abuo bu ndi so m ruo oru ikwusa ozioma nye ndi ozo. Ha sokwa Klement ruokwa oru, bu ndi ahu e dere aha ha n'akwukwo nke ndu ahu. **4** Na-anurinu onu mgbe niile n'ime Onyenwe anyi. Ka m kwuokwa ya ozo, nurjanu onu! **5** Meenu ka mmadu niile jiri anya ha hu na unu bu ndi obioma n'ihu niile unu na-eme. Chetanu na obibia Onyenwe anyi di nso. **6** Unu echegbula onwe unu banyere ihe obula. Kama n'ihu niile, sitenu n'ekpere na arirjo, ya na ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihu Chineke. **7** Udo Chineke, nke di ukwu karja ihe obula mmadu nwere ike ighota, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraist Jisus. **8** N'ikpeazu, umunna m, na-echenu echiche mgbe niile banyere ihe bu ezikwu, na ihe di mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanu echiche banyere ihe di ocha, ihe obula mabigara mma oke, ihe obula di mma na ndu onye obula nke e kwesiri inomi, na nke e kwesiri inwe otuto n'ihu ya. **9** Na-emenu ihe obula unu si n'aka m mta, maobu ihe unu nuru, ma o bukwanu ihe unu huru m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. **10** Ana m anuri onu di ukwu n'ime Onyenwe anyi n'ihu na unu mechara malite iche echiche ozo banyere m. Unu bu m n'obi n'ezikwu ma unu enwetaghi ohere iziputa ya. **11** O bughi na m no n'onodu oke mkpa na uko. N'ihu na amutala m otu m ga-esi jiri onu noro n'onodu obula. **12** Amutala m otu m ga-esi noro mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara uwa. Amutakwala m otu m gae si nwee afo ojuru n'onodu obula, maobu mgbe m na-anu aguu, maobu mgbe m rijuru afo, maobu mgbe m nwere ihe di ukwu maobu n'oge uko. **13** N'ihu na apuru m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. **14** Ma unu mere nnoo nke oma inyere m aka n'onodu nsogbu nke m no n'ime ya. **15** Unu onwe unu ndi Filipai maara na mbido nke ozioma a, mgbe m hapuru Masidonia, na o nweghi nzuko ozo nyere m aka n'inye maobu inabata onyinye, ma e wezuga unu. **16** O buladi mgbe m no na Tesalonaika, unu ziteere m onyinye ihe kariri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. **17** O bughiakwa na m choro onyinye unu, kama ana m acho ka mkpuru unu

ga-amịta baa ụba, bara unu uru. **18** Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karịa ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndị a dị ka aja na-esi isi uto a chụuru Chineke, nke ọ na-anabatakwa nke ọma. **19** Ọ bụ Chineke m ga-egboro unu mkpa unu niile, site n'ụlọakụ ebube ya nke eluigwe, n'ihị Kraịst Jisọs. **20** Ka otuto dirị Chineke anyị, bụ Nna anyị, ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. **(aiōn g165)** **21** Keleere m ndị nsọ niile n'ime Kraịst Jisọs. Ụmụnna ndị mụ na ha nọ na-ekelekwana unu. **22** Ndị nsọ niile nọ n'ebe a na-ekele unu, karịsịa ndị nọ n'ụlọ Siza. **23** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmụọ unu. Amen.

Ndi Kọlọsi

1 Pọl, onye e mere onyeozị Kraịst Jisọs, site n'ọchịchịọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, **2** Na-edegara ndị Kraịst nọ na Kọlọsi, bụ ụmụnnna ndị dị nsọ na ndị kwesiri ntụkwasị obi. Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu. **3** Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ekele. **4** N'ihị na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraịst Jisọs, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. **5** Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nūrūla n'okwu nke ezikwu ahụ, bụ ozioma, **6** nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si dị n'ụwa niile, ọ na-amị mkpuru na-etokwa, dị ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nūrū ma ghotakwa amara nke Chineke n'ezikwu. **7** Dị ka unu siri mụta n'aka Epafras, onye anyị huru n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ịjere Kraịst ozi n'aha unu. **8** O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụọ. **9** N'ihị nke a, site n'ubochi anyị nūrū ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịọ ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghọta ma amamihe nke mmụọ niile. **10** Ka unu si otu a bie ndu dị ka Onyenwe anyị chọrọ. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe ọma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya uto n'uzo ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihe banyere jma Chineke mgbe niile. **11** Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime ike niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, **12** na-enyenụ Nna ekele site n'ọhụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihē nkeka nke ndị nsọ n'ime alaeze nke ihè. **13** N'ihị na ọ napụtara anyị site n'ike nke ọchịchiri, bja kpofee anyị n'alaeze nke Okpara ya ọ huru n'anya. **14** Onye anyị si n'ime ya nwee nzoputa, nke bụ mgbaghara mmehie niile. **15** Ọ bụ nnọọ onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihu anyị, burukwa onye mbụ a muru n'ihē niile e kere eke. **16** N'ihị na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dị n'ụwa na nke dij eluigwe, na ndị anyị puru ihu anyị na ndị anyị na-apughị ihu anyị, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ọchịchi niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihị ya. **17** Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bukwa n'ime ya ka ejikọtara ihe niile n'otu. **18** Ọ bụ ya bụ isi nke anụ ahụ bụ chọchị. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbụ a muru n'etiti ndị niile ga-esi n'ọnwụ bilie. Nke a mere ka ọ buru onyeisi mbụ n'ime ihe niile. **19** N'ihị na ọ bụ n'ime ya ka ọ masiri ozuzu oke ya ibi. **20** Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo dijri n'etiti ya na ihe niile, maobu ihe dij n'ụwa, maobu nke dij n'eluigwe site na ọbara ọ wusiri n'elu obe. **21** Unu onwe unu bụ ndị e mere ndị mba ozo site n'ebe Chineke nọ, na ndị iro n'uche unu n'ihị ajo omume niile unu. **22** Ma ugbu a, o kpezierela unu site na-anụ ahụ Kraịst, sitekwa n'ọnwụ ya, jji chee unu n'ihu ya dika ndị dij nsọ, na ndị na-enweghị jita uta, na ihe ebubo ọbụla megide ha. **23** Ma ọ buru na unu anogide n'okwukwe unu, buru ndị gbara mboroogwu, ndị guzosiri ike, ndị na-ewezugaghị onwe ha site n'olileanya ahụ dijri unu n'oziooma ahụ. Nke a bụ ozioma ahụ unu nūrū, nke ekwasakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mụ onwe m bụ Pọl, onyeozị ya. **24** Ugbu a, ana m anūrū ọhụ n'ihị ahụhụ ndị a nke m na-ahụ n'ihị unu, ana m emezu ihe fodoru n'ahụhụ

ahụ Kraịst tara n'ihị anụ ahụ ya bụ chọchị. **25** Emeela ka m buru onyeozị chọchị ya site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. **26** Nke bụ ihe omimi ahụ, nke e zoro ezo site n'oge ahụ nakwa ọgbọ niile ndị a gara aga, ma ugbu a e mekwara ka ọ pụta ihè nye ndị nsọ Chineke. (aiōn g165) **27** Ọ bụ ha ka Chineke hoptara ime ka amata ahụ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị mba ozo, nke bụ Kraịst n'ime unu, onye bụ olileanya nke ebube ahụ. **28** Ọ bụ ya ka anyị na-ekwusa, na-adu onye ọbụla ọdu, na-akuzikwara onye ọbụla ihe site n'amamihe niile. N'ihị na anyị choro iche mmadu niile ọbụla n'ihu ya dij ka ndị zuruoke n'ime Kraịst. **29** N'ihị nke a ka m na-adogbu onwe m n'oru, dij ka ike ya dij ukwu nke na-arū oru si dij m n'ime.

2 Ọ bụ ọchichọ m ka unu ghota otu m si na-agbasi mgba ike nke ukwu n'ihu unu, na n'ihị ndi nọ n'obodo Laodisia, na ndi niile na-enwebeghi ike ihu m ihu na ihu. **2** Ebumnobi m bụ ka a gbaa ha ume, jikookwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta uba niile nke nghota zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ bụ Kraịst n'onwe ya. **3** Ọ bukwa n'ime ya ka ulakụ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe omuma dij. **4** Ana m ekwu nke a ka onye ọbụla ghara jiri ire uto duhie unu uzo. **5** Ọ bụ ezie na anoghi m n'etiti unu n'ahụ ahụ, ma anọ m n'etiti unu n'ime mmụọ. Ana m anūrū ọhụ ihu mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraịst. **6** Ya mere, dij ka unu si nabata Kraịst Jisọs Onyenwe anyị, na-ebinu ndu unu n'ime ya. **7** Burunụ ndi mgboroogwu ha mibanyere n'ime ya, ndi a na-ewuli elu n'ime ya, ndi dij ike n'ime okwukwe, dij ka e si kuziere unu, ndi juputara na-inye ekele. **8** Lezienụ anya ka onye ọbụla ghara jii ozizi na amamihe efu niile nke na-achị ụwa, na aghughọ duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na osisa ya niile dabere na mmụọ nke uwa na ntuputa mmadu kama idabere n'ihe Kraịst kwuru. **9** N'ihị na n'ime Kraịst ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadu. **10** Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bụ isi ndi niile na-achị achị, onye bukwa isi n'ebe ike na ichi isi niile dij. **11** N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighi aka bie, site n'iwepu odidi anu ahụ n'obibi ugwu nke Kraịst biri. **12** Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'onwu kpolite unu na ya site n'okwukwe ahụ dij n'ike Chineke onye sitere n'onwu kpolite ya. **13** Mgbe unu bụ ndi nwuru anwu n'ime mmehie unu, na n'ime ebighi ugwu nke anu ahụ mmehie unu, Chineke mere ka unu soro Kraịst dijri ndu ozo. Ọ gbaghara anyi mmehie anyi niile, **14** kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpogide ha n'obe. **15** Mgbe ọ napuru ike niile, na ichi isi niile, ngwa agha ha niile, ọ gbara ha oto n'ihu oha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. **16** N'ihị ya, unu ekwela ka onye ọbụla kpee unu ikpe banyere ihe ọbụla unu na-eri, maobu ihe unu na-anu, maobu ihe banyere ido ubochi nsọ, maobu ime mmemme onwa gburu maobu mmemme ubochi izuike. **17** Ihe ndi a niile bu onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke putara ihe dij n'ime Kraịst. **18** Unu ekwela ka onye ọbụla nke ọ na-amasi ife ndi mmuọ ozi maobu ibi ndu umeala nke aghugho dij n'ime ya, onye na-ekwu otutu okwu banyere ohu ọ huru, si otu a na-afuli onwe ya elu n'efu n'ihị echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napu unu ihe nrite unu. **19** Onye na-adighi ejidesikwa onye bu isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke nkwonko ha na akwara ha niile na-ejikota n'otu, too eto

dị ka Chineke si chọọ ka ha too. **20** Ebe ọ bụ na unu esorola Kraịst nwụọ n'ebe ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa nọ, ginị mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndụ dị ka a ga-asị na unu bụ nke ụwa, ginị mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya dị iche? **21** "Ejidela nke a aka, edetụla nke a ire, ebịtụkwala nke a aka?" **22** Iwu ndị a niile na-ekwu banyere ihe ndị ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'orụ, ha sitere n'iwu na ozizi nke mmadụ. **23** N'ezie, iwu ndị a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihì ụzọ o si akwali mmụọ mmadụ n'ife ofufe dị ka ọ chọrọ, na iweda onwe n'ala, na ịta anụ ahụ ahụhụ. Ma ha abaghị uru o bụla ịji ha gbochie agụụ ojọọ nke anụ ahụ.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu burụ ndị so Kraịst bilie n'onwu, tụtwasịnyị obi unu n'ihe dị n'eluiuwe ebe Kraịst nọ n'akụkụ aka nri Chineke. **2** Ka echiche gbasara eluiuwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe dị n'ụwa. **3** N'ihì na unu anwuọla. E zokwara ndụ unu n'ime Chineke site na Kraịst. **4** Mgbe Kraịst onye bụ ndụ unu ga-apụta ihe, unu ga-esokwa ya pụta ihè n'ebube ya. **5** Meenụ ka ọchịchọ ojọọ niile nke ụwa dị n'ime unu burụ ihe nwurụ anwụ. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighi ọcha, ọchịchọ ojọọ, agụụ ime ihe ojọọ, na anya ukwu (nke bukwa ikpere arụsị). **6** Ọ bukwa n'ihì ihe ndị a ka ọnụma Chineke na-abiakwasị ndị ahụ na-enupu isi. **7** Ihe ndị a bụ ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adj ndụ n'ime ha. **8** Ma ugbu a bụ oge iwezuga ihe ndị a niile na ndụ unu: iwe, na ọnụma, na obi ojọọ, na nkwalu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'onụ na-aputa. **9** Unu agwala ibe unu okwu ughha, n'ihì na unu eyipula mmadụ ochie ahụ na-eme ụdị omume a. **10** Ugbu a, unu eyikwasịla ndụ ọhụrụ ahụ, nke e ji amamihe na-eme ka ọ dị ọhụrụ n'oyiyi nke onye kere ya. **11** Nkewa ọbụla adighi n'ime ndụ a. Ọ dighi mkpa maọbụ onye Juu maọbụ onye mba ọzọ, maọbụ onye e biri ugwu, maọbụ onye a na-ebighi ugwu. Ọ dikwaghị mkpa maọbụ onye na-asụ asụsụ ọzọ, ma ọ bụ onye ime ọhia, maọbụ onye Sitia, maọbụ ohu, ma ọ bukwanụ onye nwe onwe ya. Ihe dị mkpa bụ na Kraịst bụ ihe niile, n'orokwa n'ime ihe niile. **12** Ya mere, dị ka ndị Chineke hoputara, ndị dị nsọ na ndị ọ hụrụ n'anya, yikwasịnyị onwe unu obi ọmiiiko, na obi ebere, na obi dị umeala, na ịdị nwayọọ, na ntachiobi. **13** Nanaagidenụ ibe unu, gbagharakwa mmejo ọbụla ibe unu na-emejo unu. Gbagharanụ dị ka Onyenwe anyị si gbaghara unu. **14** Nke kachasi nke, kwerenụ ka ihunanya na-achị achị na ndụ unu, n'ihì na ọ bụ nke a na-ejikọta ihe niile n'otu. **15** Ka udo Kraịst na-achị achị n'ime obi unu, ebe unu bụ akụkụ nke otu anụ ahụ ahụ, a kpọrọ unu ka unu nọdụ n'udo. Mgbe niile, n'orun na-ekele. **16** Ka okwu nke Kraịst biri n'ime unu n'uju ya. Werenụ amamihe niile na-akuziriita ibe unu ihe, ma na-adurịtakwa ibe unu ọdụ. Werekwanụ abụ oma na abụ nke ime mmụọ buorọ Chineke abụ ekele n'obi unu. **17** Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maọbụ n'omume burụ nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyị Jisọs, na-enyekwanụ Chineke Nna ekele site na ya. **18** Ndị bụ nwunye, doonụ onwe unu n'okpuru di unu, di ka ọ kwesiri ime n'ime Onyenwe anyị. **19** Unu ndị bụ di, hunụ nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. **20** Umuntakiri, ruberenụ nne na nna unu isi n'ihe niile, n'ihì na nke a na-amasị Onyenwe anyị. **21** Unu bụ nna, unu emela ihe ga-akpasu umụ unu iwe, ka ha ghara ịda mba n'obi. **22** Ndị bụ ohu, na-eruberenụ ndị

bụ nna unu ukwu n'anụ ahụ isi n'ihe niile, na-emenụ nke a, ọ bughị naanị mgbe ha nọ na-ele unu anya, maọbụ mgbe unu chọrọ ịnata ihuoma, kama werenụ obi unu niile, na ịtụ egwu Onyenwe anyị rubere ha isi. **23** Ihe ọbụla unu na-eme, werenụ obi unu niile mee ya. Ka ọ di ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-arurụ ọ, ọ bughị di ka unu na-arurụ ya mmadụ. **24** Chetanụ nke ọma na unu nwere ugwo ọrụ nke Onyenwe anyị kwadobere inye unu, ndi ya. N'ihì na ọ bụ Onyenwe anyị Kraịst ka unu na-ejere ozi. **25** Onye ọbụla na-eme ihe ojọọ ga-anata ugwo ọrụ n'ihì ihe ojọọ niile o mere. N'ihì na ile mmadụ anya n'ihu adighi ya.

4 Unu ndị nwe odibo, jirinụ ikwuba aka ọtọ na ikpe ziri ezi na-emeso ndị ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluiuwe. **2** Na-anogidenụ n'ekpere, n'okwanụ na nche na-enyekwanụ ekele. **3** Na-echetakwanụ anyị n'ekpere, ka Chineke meghere anyị ụzọ ikwusa ozioma, ka anyị nwee ike kwusaa ihe omimi Kraịst, nke m ji maka ya n'orọ n'ulọ mkporo, **4** ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwesiri. **5** Unu were amamihe na-achikọta onwe unu n'ebe ndị nọ n'ezị nọ, jizienụ ohere ọbụla unu nwere nke ọma. **6** Ka okwu unu na-ekwu burụ nke juputara n'amara na-atọ uto, ka unu mụtakwa otu e si enye mmadụ ọsisa di mma. **7** Taiikikọs, ezi nwanna anyị, onye kwesikwara ntukwasị obi, onye anyị na ya na-ejekọ ozi n'orụ Onyenwe anyị, ga-akoro unu ihe niile banyere m. **8** Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere onodu anyị nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. **9** Ezi nwanna anyị nwoke bụ Onisimọs, onye kwesiri ntukwasị obi, onye bukwa otu n'ime unu, so ya na-abia. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a. **10** Aristakos, onye mụ na ya nọ n'ulọ mkporo, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-ekeleka unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, ọ burụ na ọ bjarute n'ebe unu nọ, unu nabata ya nke ọma.) **11** Jisọs, onye a na-akpọkwa Jostus, na-ekeleka unu. Ọ bụ naanị ndị a bụ ndi Juu mụ na ha na-arukọ ọrụ alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme n'orọ nke ọma, na-enye m obi uto. **12** Epafras, odibo Kraịst Jisọs na onye bukwa otu onye n'ime ogbakọ unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ihì unu, na-arị ọ ka unu guzosie ike burụ ndi tozuru etozu na ndi kwesiri ike n'ochichọ niile nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ rusiri ọrụ ike n'ihì unu na n'ihì ndi Laodisia na ndi Hierapolis. **14** Ezi enyi anyi Luk, onye dibia ukwu anyi na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ m umunna anyi bi na Laodisia na nwanna anyi Nimfas na chọpochi na-ezukọ n'ulọ ya. **16** Mgbe unu guchara akwukwo a, hunu na a gukwara ya na nzuko di na Laodisia. Guokwanu n'otu mgbe ahụ akwukwo nke si na Laodisia bia. **17** Gwanu Akipos ka ọ kpachapụ anyi rucha ọrụ Onyenwe anyi nyere ya iru. **18** Eji m aka m dee ekele nke a mụ onwe m bụ Pol. Unu echefula na m nọ n'agbụ. Ka amara dinyere unu.

1 Ndi Tesalonajika

1 Akwukwọ ozi a si n'aka Pol, Saịlas na Timoti. Na-abjara nzuko di na Tesalonajika, ndi e jikọtara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. Ka amara na udo diri unu. **2** Anyi na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyi. **3** Mgbe niile ka anyi na-echeta n'ekpere nye Chineke bu Nna, ihe gbasara oru unu nke sitere n'okwukwe, ya na irusị oru ike unu nke sitere n'ihunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **4** Umunna anyi, anyi maara na Chineke huru unu n'anya nke ukwu, hopta unu. **5** N'ihu na obughi naani nke okwu onu ka ozioma anyi rutere unu, kama o bukwa n'ike, na n'ime Mmuo Nso nakwa mmetuta nke di omimi. Unu maara udi ndu anyi biri n'etiti unu n'ihu unu. **6** Nke a mere unu ji buru ndi na-enomi anyi na Onyenwe anyi. N'ihu na unu jiri onu nke Mmuo Nso na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otutu ahuru di ukwu nke o wetara unu. **7** N'uzo di otu a, unu ghoru ihe ilere anya nye ndi niile kwere ekwe no na Masidonia na Akaja. **8** Ugbo a, e sitela na ndu unu mee ka ozioma Onyenwe anyi gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ihu na a na-anu ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebe niile. Ya mere, o dikwaghi mkpa ka anyi kwuo ihe banyere ya. **9** N'ihu na ha onwe ha na-ebu uzo gwa anyi ihe banyere nnabata unu nabatara anyi, na otu unu si site n'ikpere arusi tugharja, bido ife Chineke di ndu, onye bukwa ezi Chineke, **10** na i chere Okpara ya onye ga-esi n'eluigwe, onye o sitere na ndi nwuru anwu kulite, Jisos, onye na-anaputa anyi n'uwe nke na-abia.

2 Unu onwe unu maara, umunna, na obibia anyi bjakwutere unu abughi ihe lara n'iyi. **2** Anyi tara ahuru na mbu e mekwara anyi ihe ihere na Filipai dika unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyi nwere obi ike igwa unu ozioma ya, o buladi mgbe a na-eguzogide anyi n'ebe o di ukwu. **3** N'ihu na ariri anyi na-ario unu esiteghi na njehie puta maobu n'ochicho nke na-adighi ocha ma o bukwanu n'aghugo. **4** N'aka nke ozo, anyi na-ekwu okwu di ka ndi ozi Chineke nwaputara, ndi o tinyere ru ozioma a n'aka na ntukwasi obu idebe. Anyi adighi agbali ime ihe ga-atu mmadu utu, kama anyi choru ime ihe ga-atu Chineke utu, bu onye na-enyocha echiche obi anyi. **5** O dighi mgbe obula, di ka unu maara, anyi kwuru okwu nrafu maobu were uzo aghugo zoo anya ukwu anyi nwere. Chineke bu onye akaebe anyi. **6** O dighi mgbe anyi choru ka ndi mmadu obula maobu unu, maobu ndi ozo, too anyi. **7** O bu ezie, di ka ndi ozi Kraist, anyi gara abu ibu aru nye unu. Kama, anyi biri n'etiti unu site n'idi nwayo di ka ndi bu nne na-azu umuntakiri ha, na-elekota ha. **8** N'ihu na anyi huru unu n'anya nke ukwu ruo na o bughi naani na anyi kwusaara unu ozioma Chineke kama anyi nyekwara unu ndu anyi. N'ihu na unu di anyi n'obi nke ukwu. **9** N'ezie umunna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyi si ruo oru hujokwa anya n'etiti unu. Anyi na-aru oru ehilie na abali ihu na anyi rutara ego ga-ezuru anyi, n'ihu na anyi achoghi ibu oke ibu nye onye obula mgbe anyi na-ezisa unu ozioma Chineke. **10** Unu onwe unu bukwa ndi akaebe di ka Chineke si buru onye akaebe, na mmekorita anyi na unu bu ndi kwere ekwe, bu nwekorita di ocha na nke ezi omume, na nke ita uta obula na-adighi na ya. **11** N'ihu na anyi mesoro onye obula

n'ime unu di ka nna si emeso umu nke ya, **12** na-agba unu ume, na-akasi unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwesiri ibi ndu kwesiri umu Chineke, onye kpobata unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **13** N'ihu nke a, anyi ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ihu na mgbe unu nabatara okwu Chineke, bu nke unu nuru n'onu anyi, unu anabataghi ya di ka okwu mmadu, kama otu o dikwa n'ezikoku, ya bu okwu Chineke, nke na-arusika oru ike n'ime unu bu ndi kweere ya. **14** Unu onwe unu, umunna m, ghoru ndi na-enomi nzuko nke Chineke n'ime Kraist Jisos, ndi no na Judia. N'ihu na unu onwe unu hukwara otu udi ahuru ahu n'aka ndi ala unu, di ka ha onwe ha huru n'aka ndi juu. **15** Ndi gburu ndi amuma, gbukwaa Onyenwe anyi Jisos. Ugbo a ha na-akpagbukwa anyi na-achuru anyi. Ha na-emegide Chineke na mmadu niile **16** site n'igbochi anyi izisara ndi mba ozo ozioma ka a ghara jzoputa ha. Ha na-esite n'uzo di otu a na-eme ka iko mmehie ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasilari ha. **17** Otu o di, umunna anyi, mgbe anyi si n'etiti unu puo, noo nwa oge nta, onodu a mere anyi ndi na-enweghi nne na nna (maobu na-anu ahu o bughi n'ime mmuo), n'ihu otu unu si guo anyi aguu, anyi gbaliri ihu unu. **18** Anyi gbalisiri ike ibiakwute unu, karisa, mu onwe m bu Pol gbaliri, gbalia ibia, ma ekwensu gbochiri anyi. **19** N'ihu na olee ihe bu olileanya anyi, maobu onu anyi, maobu okpueze anyi, nke anyi ga-eji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu Onyenwe anyi Jisos Kraist, mgbe o ga-abia? O bu na o bughi unu onwe unu? **20** N'ezie, unu onwe unu bu onu na otuto anyi.

3 Ya mere, mgbe anyi na-apughi inagide ya gaa n'ihu, anyi kpebiri ino naani anyi n'Atens. **2** Anyi zipuru Timoti, onye bu nwanna anyi, onye anyi na ya so na-aruru Chineke oru site n'ikwusa ozioma Kraist, ka o bjakwute unu, kasie unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. **3** Ka unu hapu ida mba n'ihu mkpagbu ndi a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu onwe unu maara na nke a ga-abu ihe nketa anyi. **4** N'ihu na mgbe anyi na unu no, anyi buru uzo gbaara unu ama na ihe ndi a aghaghi ibiakwasị unu. Ugbo a, ihe niile emezuola di ka unu matakwara. **5** N'ihu nke a, mgbe m huru na m apughi inagide ihe ndi ahụ, eziri m ozi, ka a choputa maka okwukwe unu. N'ihu na ujo m bu ma eleghi anya o weela uzo onye onwunwa ojo o bu si nwaa unu onwunwa n'oge a, mee ka ndogbu niile anyi dogburu onwe anyi n'oru n'etiti unu buru ihe lara n'iyi. **6** Ma ugbo a, Timoti esitela n'ebe unu no loghachikwute anyi. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekwara ka anyi mata na unu na-enwe ezi ncheta banyere anyi mgbe niile, na o nagusi unu aguu ike ihu anyi, di ka o si agukwa anyi ihu unu anya. **7** N'ihu nke a, umunna anyi, anyi aburu ndi a gbara ume nke ukwu, o buladi n'ime mkpagbu niile nke anyi no n'ime ya, n'ihu iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. **8** Ugbo a anyi ga-adı ndu, ma o buru na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyi. **9** Olee udi ekele anyi puru ikele Chineke n'ihu akuko nyere anyi onu n'ihu Chineke anyi n'ihu unu. **10** Ehilie na abali niile, anyi na-ario ka anyi hu unu ihu na ihu, ka anyi nwee ike tinyezuo ihe foduru n'okwukwe unu. **11** Ugbo a, ka Chineke Nna anyi na Onyenwe anyi Jisos Kraist megheere anyi uzo ibiakwute unu. **12** Ka Onyenwe anyi meekwa ka unu baa uba, ka unu babiga uba oke n'ihunanya unu nwere nye ibe unu, na ndi ozokwa, di ka ihunanya anyi

si di ukwuu n'ebe unu nọ. **13** Ka ọ mee ka obi unu guzosie ike n'idi nso, na-enweghi jta uta obula, n'ihu Chineke na Nna anyi, n'obijia nke Onyenwe anyi Jisqs ya na ndi nso ya niile.

4 N'ikepeazu, umunna anyi, anyi na-arjo ma na-akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyi Jisqs, di ka unu mutara site n'aka anyi otu unu kwesiri isi bie ndu, nakwa ime ihe ga-atọ Chineke uto. Unu na-eme nke a karja. **2** N'ihu na unu maara udi ndumodu ahụ si n'aka Onyenwe anyi Jisqs nke anyi nyere unu. **3** N'ihu na nke a bu ochicho Chineke, bu i di nso unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ikwa iko, **4** ka onye obula n'ime unu mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'idi nso. **5** O bughị n'uzo imejuputa ochicho ojo nke anu ahụ di ka ndi mba ozo na-amaghi Chineke. **6** Ka onye obula ghara imegbu maobu ighogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihu na Onyenwe anyi ga-ata onye na-eme ihe di otu a ahulu, di ka anyi gwara unu na mbu, na-adosikwa unu aka na nti ike. **7** N'ihu na okpukpo Chineke kporo anyi abughi ka anyi na-ebi ndu adighi ocha kama o chorọ ka anyi diri nso. **8** Ya mere, onye obula nke juru inara ntuziaka a, o bughị mmadu ka o juru, kama o bu Chineke onye na-enye unu Mmọ Nso ya. **9** Ugbu a, ihe gbasara ihunanya nke kwesiri idi n'etiti umunna, o kwesighi ka anyi gwa unu ihe ozo banyere ya. N'ihu na unu onwe unu bu ndi Chineke kuziri ka unu nwee ihunanya n'ebe ibe unu nọ. **10** Ma n'ezie, unu na-ahu umunna anyi niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyi na-arjosikwa unu arirjo ike si unu na-ahukwa ha n'anya karja ka unu huru ha ugbu a. **11** Nweenu aguu ibi ndu nwayo, na-arukwanu oru diri unu. Jirikwanu aka unu na-aru oru dika anyi gwara unu, **12** nke a ga-eme ka ndu unu na-ebi kwa ubochi wetara unu nsopuru n'ebe ndi na-ekweghi ekwe nọ, meekwa ka unu ghara i dabere n'onye obula. **13** Umunna m, anyi chorọ ka unu mata ihe banyere ndi otu anyi ndi dara n'ura onwu, ya ewutela unu dika o si ewute ndi ozo ndi na-enweghi olileanya. **14** N'ihu na ebe o bu na anyi kweere na Jisqs nwuru ma sitekwa n'onwu bilie, n'otu aka ahụ, anyi kwenyewara na site na Jisqs, Chineke ga-akpolite ndi niile nwuru anwu. **15** N'ihu na okwu nke Onyenwe anyi nke anyi na-akuziri unu bu nke a, na anyi ndi di ndu ruo obijia Onyenwe anyi agaghi ebu ndi dara n'ura onwu uzo. **16** N'ihu na Onyenwe anyi n'onwe ya ga-esi n'eluigwe rjdata, o ga-ewere olu ike kporo oku, werekwa olu nke onyeisi ndi mmọ ozi na uda opi ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndi niile nwuru n'ime Kraist ga-ebu uzo bilie. **17** Mgbe ahụ, anyi onwe anyi, ndi di ndu, ndi foduru n'ua, ka a gaweli anyi na ha elu n'ime igwe ojii, iga izute Onyenwe anyi na mbara eluigwe, ebe anyi na Onyenwe anyi ga-anọ ruo mgbe ebighi ebi. **18** Ya mere, werenu okwu ndi a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, umunna, banyere oge na mgbe ihe ndi a ga-emezu. Echeghi m na o di mkpa i degara unu akwukwo. **2** Di ka unu maara nke oma na ubochi Onyenwe anyi ga-abia di ka onye ohi si abia n'abalj. **3** Mgbe ha ga na-asj udo, na nchekwa di, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abiakwasj ha di ka ihe mgbu si adakwasj nwanj ime na-eme, nke ga-eme ka onye obula ghara inwe ike igbapu. **4** Ma unu onwe unu, umunna, anoghi n'ochichiri, nke ubochi ahụ ga-abiakwasj unu na mberede dika onye ohi. **5** Unu niile bu umu nke ihe na umu nke ehie, anyi abukwaghj nke ochichiri maobu nke abalj. **6** N'ihu nke a, ka anyi ghara idi na-arahu ura di

ka ndi ozo, kama ka anyi muru anya ka anya dokwaa anyi. **7** N'ihu na abalj bu mgbe ndi na-arahu ura ji arahu ura. O bukwa n'abalj ka ndi mmanya na-egbu na-anubiga mmanya oke. **8** Ma ebe anyi niile bu ndi nke ihe, ka anyi buru ndi anya doro, ndi yi okwukwe na ihunanya dika ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzoputa di ka okpu igwe. **9** N'ihu na Chineke akwadebeghi ikpe omuma na egwu nye anyi. Kama ka anyi nweta nzoputa site n'okwukwe anyi nwere n'Onyenwe anyi Jisqs Kraist. **10** O nwuru n'ihu anyi ka o buru, ma anyi di ndu ma anyi nwuru anwu, anyi ga-esoro ya diri ndu. **11** Ya mere, na-akasiritanu onwe unu obi. Na-emekwanu ihe obula ga-ewuli ibe unu elu di ka unu si eme. **12** Anyi na-arjosj unu ike, umunna, ka unu na-asopuru ndi niile na-adogbu onwe ha n'oru n'ihu unu, ndi ahụ na-elekota unu n'ime oru Onyenwe anyi, na ndi ahụ na-adu unu odu. **13** Ka unu na-akwanyere ha ugwu site n'ihunanya n'ihu udi oru ha na-aru. Ka unu na mmadu ibe unu birikwa n'udo. **14** Ma ugbu a, anyi na-arjo unu, umunna, na-adunu ndi na-anọ nkiti odu, na-agbanu ndi dara mba ume, nyerenu ndi na-adighi ike aka, nwekwanu ndi n'ebe ha niile nọ. **15** Ka onye obula ghara inyeghachi mmadu ibe ya ihe ojo n'onodu ihe ojo. Kama gbalisieny ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu nọ na n'ebe mmadu niile nọ. **16** Na-anurinu onu oge niile. **17** Na-ekpeny ekpere oge niile na-esepughi aka. **18** Na-enyeny ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihu na nke a bu ochicho Chineke banyere unu ndi bu nke Kraist Jisqs. **19** Unu emenyula oku Mmọ Nso. **20** Ozo unu eledala okwu ndi amuma anya. **21** Kama na-anwalenu ihe niile ma na-ejidesikwanu ihe niile di mma aka ike. **22** Wezuganu onwe unu n'ihu ojo niile. **23** Ka Chineke ya onwe ya, bu Chineke nke udo, doo unu nso n'uzo niile. Ka e debezuo mmu unu na mkpurubi unu na anu ahụ unu nso, na-enweghi ntupo obula ruo ubochi obijia Onyenwe anyi Jisqs Kraist. **24** Onye ahụ kporo unu ga-emezu ihe ndi a, n'ihu na o bu onye kwesiri ntukwasj obi. **25** Biko umunna, na-ekpereny anyi ekpere. **26** Werenu isurita onu di nso na-ekele umunna anyi dum. **27** Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyi bu ka unu guputa akwukwo a n'ihu umunna niile. **28** Ka amara Onyenwe anyi Jisqs Kraist dinyeru unu niile.

2 Ndi Tesalonajika

1 Pòl, na Saĩlas, na Timoti dere akwukwò a, Na-edegara nzuko d' n'obodo Tesalonajika n'ime Chineke Nna anyi, na n'ime Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst d'iri unu. **3** Ùmúnna, anyi aghaghị ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyi mee otu a, n'ihì okwukwe unu na-abawanye. Ìhúnanya onye óbùla n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nò na-abawanyekwa. **4** N'ihì nke a, anyi na-eji unu na-anya isi n'etiti nzuko Chineke niile. Anyi na-akòro ha otu unu si jiri ntachiobi nògidiesie ike n'ime nsogbu niile dakwasiri unu, na otu unu si nwee okwukwe d' ukwu, ó buladì n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu. **5** Ihe ndi a niile na-egosi na ikpe Chineke b' nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndi kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahuhù n'ihì ya. **6** Chineke b' unye ezi omume n'ezie. Ó ga-eji mkpagbu kwughachi ndi na-akpagbu unu. **7** Ó ga-enyeka unu b' ndi a na-akpagbu na anyi onwe anyi ezumike. Ó ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyi Jisòs ya na ndi mmùò ozi si n'eluigwe p'uta ihè. **8** Ó ga-abia n'udì ire oku taa ndi ah' na-amaghì Chineke ahuhù na ndi juru inabata ozioma nke Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst. **9** Ndi a ga-ata ahuhù mbibi ruo ebighì ebi, ebe ha na-agaghì ah' ihu Onyenwe anyi na ebube nke ike ya, (aiónios g166) **10** n'ubòchì ah' ó ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndi nsò ya, ya na ka ó buru ihe itunanya n'ebe ndi kweerenù nò, n'ihì na unu kwenyere ama nke ozioma ah' anyi gbaara unu. **11** N'ihì nke a, anyi na-anògide n'ekpere n'ihì unu, na-arìò ka Chineke guò unu dika ndi kwesiri okpukpò ó kporò unu, na-arìòkwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe d' mma, na ezi oru niile nke okwukwe. **12** Ka e nye aha Onyenwe anyi Jisòs otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, d' ka amara nke Chineke anyi na nke Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst si d'.

2 Ma ihe banyere óbìbja Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst, na nzuko anyi na ya ga-ezukòta, anyi na-ad'isi unu ódu ike ùmúnna. **2** Ka unu ghara ìma jijiji maòbù ìtu egwu n'uche unu n'ihì amuma, ghara okwu maòbù akwukwò ozi e dere d' ka o sitere n'aka anyi, nke na-asì n'ubòchì Onyenwe anyi eruola. **3** Unu ekwela ka onye óbùla duhie unu n'uzò óbùla, n'ihì na ubòchì ah' agaghì abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adi, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ah' nke a kara akara ìla n'iyi. **4** Onye mmebi iwu ah' ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpò chi maòbù nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulònsò Chineke, na-ekwup'uta na ya b' Chineke. **5** Unu echetaghì ihe m' gwara unu n'oge m' unu na unu nò banyere ya? **6** Ma ugbu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka ó hapu ip'uta ihe. N'ihì na mgbe ó ga-ap'uta b' mgbe oge ya ruru. **7** Ma oru nzuko nke mmebi iwu ebidolari ugbu a, ma onye ah' na-egbochi ya ìbabiga ùba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe oge e wezugara ya. **8** Mgbe ah', a ga-eme ka onye mmebi iwu ah' p'uta ihè, b' unu onye Onyenwe anyi Jisòs ga-eji ume ó ga-esi n'onu ya kuputa laa n'iyi, ma mee ka ó ghara ìdikwa ózò site n'òbìbja ya. **9** Óbìbja onye mmebi iwu ah' ga-abu d' ka oru ekwensu si d', site n'ike iru oru ebube aghughò na ihe iribama d' iche iche, na oru itunanya aghughò d' iche iche nke ugha. **10** Ya na ùdì oru ójò d' iche iche nke ó ga-eji duhie ndi ah' na-ala n'iyi.

Ha ga-ala n'iyi n'ihì na ha juru ih' eziokwu n'anya ma nwee nzòp'uta. **11** N'ihì nke a, Chineke ga-ahap' ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ugha ndi a. **12** Ihe nke a p'utara b' unu ndi niile na-ekweghì n'eziokwu ah' ma nwee mmasi n'ajo omume ka a ga-ama ikpe. **13** Anyi kwesiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ihì unu ùmúnna ndi Onyenwe anyi huru n'anya. N'ihì na Chineke esitelari na mmalite hop'uta unu ka unu buru ndi a zop'utara site n'oru ido nsò nke Mmùò Nso na site n'okwukwe unu n'eziokwu ah'. **14** N'ihì nke a, ó kporò unu site n'ozìoma anyi ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst. **15** Ya mere, ùmúnna, nògidienù n'ozizi ah' anyi mere ka unu m'uta site n'ozizi anyi ziri unu, maòbù na akwukwò anyi deere unu. **16** Ka Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst n'onwe ya, na Chineke Nna anyi, onye huru anyi n'anya, site n'amara ya nye anyi agbamume d' ebighì ebi na ezi olileanya, (aiónios g166) **17** gbaa obi unu ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru oru na ikwukwa ihe niile d' mma.

3 N'ikpeazu, ùmúnna, na-ekperenu anyi ekpere ka ozi Onyenwe anyi gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma buru ihe a na-asopuru, d' ka ó gbasara n'etiti unu. **2** Ka e nwee ike nap'uta anyi n'aka ndi ajo mmadu, n'ihì na ó bughì mmadu niile nwere okwukwe. **3** Ma Onyenwe anyi kwesiri ntukwasì obi, ó ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapu idaba n'aka ajo onye ah'. **4** Anyi nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyi na unu na-eme ma ga-anogidekwa na-eme ihe niile anyi nyere unu n'iwu. **5** Ka Onyenwe anyi duzie obi unu ig'hotà ìhúnanya Chineke ya na ùdì ntachiobi Kraĩst nwere. **6** Ùmúnna, nke a b' iwu anyi na-enye unu site n'aha Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst. Ka unu zere onye óbùla kporò onwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndu umengwu na onye na-adighì eso ozizi nke unu natara n'aka anyi. **7** N'ihì na unu maara nke óma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyi. **8** Onweghì mgbe óbùla unu huru anyi ka anyi na-agaghari hapu oru anyi kwesiri iru. **8** Onweghì onye óbùla anyi riri nri ya nke anyi na-ebughì uzò kwò ya ugwò. Kama anyi rusiri oru ike, dogbukwaa onwe anyi n'oru ehie na abali, ka anyi ghara ìbù ìbu arò nye onye óbùla. **9** Ó bughì na anyi enweghì ikike inara unu ihe oriri, kama ó b' ka anyi kuziere unu site n'omume anyi ihe unu ga na-enomi. **10** Ó buladì mgbe anyi na unu nò, anyi nyere unu iwu a si, "Onye óbùla na-agaghì oru ya erila nri." **11** Ma anyi anula na ufòdu n'etiti unu na-anò nk'iti na-arughì oru óbùla, kama ndi d' otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghì ha. Ha anaghì aru oru óbùla. **12** Anyi na-enye ndi a iwu, na-adusikwa ha ódu ike site n'aha Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst, si ha wetuo obi ha ala rusie oru ha ike. Ka ha riekwà nri ha j'ri aka ha rup'uta. **13** Otú ó d' ùmúnna, unu ekwela ka ike iru oru óma gwu unu. **14** Ma ó buru na ndi óbùla adighì erube isi nye ihe anyi kwuru n'ime akwukwò ozi a, h'ubanù ndi d' otu a ama ma kwusikwa iso ha nwekò ihe óbùla, ka there mekwa ha. **15** N'agbanyeghì nke a, unu agukwala ha d' ka ndi iro unu, kama nyenu ha ndumòdu d' ka ùmúnna. **16** Ugbu a, ka Onyenwe anyi, onye udo na-esi n'aka ya abia tukwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime onodu óbùla unu nò n'ime ya. Onyenwe anyi nonyekwara unu. **17** M' unu m' b' Pòl ji aka m' dep'uta ekele a, nke m' na-ekele unu niile. Nke a b' ihe e ji ar'iba akwukwò niile m' dere ama. Otu a ka m' si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyi Jisòs Kraĩst d'inyere unu niile.

1 Timoti

1 Pól, onyeozí Kraíst Jisós site n'iwu Chineke Onye nzọpụta anyị, na nke Kraíst Jisós, onye bụ olileanya anyị, **2** Nadedegara gị bụ Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwụkwọ a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraíst Jisós Onyenwe anyị dirị gị. **3** Dị ka m gbara gị ume, mgbe m na-aga Masidonia, nọgide n'Efesós ka i nwee ike nye mmadụ ụfọdụ iwu ka ha ghara ịga n'ihu n'izi ụkpụrụ dī iche. **4** Mee ka ha kwesị ịkọ ogologo akụkọ, na inyocha ihe gbasara usoro ọmụmụ dī iche iche nke na-adighi agwu agwu. N'ihu na ihe ndị a na-eweta ajuju na iru ụka na-abaghị uru, kama inyere ndị mmadụ aka inabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyị bu n'obi nye iwu a, bụ ka a kwalite ihunanya nke sitere n'obi ọcha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghugho na-adighi. **6** Ufodu e sikwala n'ihe ndi a dapu, jehie uzo, site n'oke iru ụka na-abaghị uru. **7** Ha choro ibu ndi ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maobu ihe ha na-akwadosi ike. **8** Ma anyi maara na iwu di mma, ma o buru na onye obula ewere ya mee ihe a choro ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghi iwu n'ihu ndi ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihu ndi ahụ na-emebi iwu na ndi na-enupu isi, ndi kporo Chineke asi na ndi mmehie, ndi ruru aru, ndi na-egbu nna ha na nne ha, na ndi na-egbu mmadụ ibe ha, **10** na ndi na-akwa iko na ndi ikom na-emeru onwe ha n'ahụ ndi ikom ibe ha, ndi na-azu ahia ndi ohu, na ndi ụgha niile, na ndi na-agba ama ụgha, tinyere ihe ndi ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'ozio ma ahụ di ebube, nke Chineke di ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntukwasị obi ichebe. **12** Ana m ekele Kraíst Jisós Onyenwe anyi ekele, onye na-enye m ike, n'ihu na o gurụ m di ka onye e kwesiri itukwasị obi mgbe o hoputara m ijere ya ozi. **13** O bu ezie na n'oge gara aga, abụ m onye na-ekwujọ Chineke na onye na-akpagbu ndi ya, burukwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihu na m mere ihe ndi ahụ n'onodu amaghị ihe, na enweghi okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyi wukwasiri m amara ya, nke babigara uba oke, ya na okwukwe na ihunanya n'ime Kraíst Jisós. **15** Okwu na kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka anabata ya nke oma: Kraíst Jisós bjara n'ụwa izoputa ndi mmehie, nke mu onwe m bu onyeisi ha. **16** O bu n'ihu nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraíst Jisós site n'ime m, bu onye kachasi di njo, gosi enweghi ogwugwu nke ntachiobi ya, ka m buru ihe nlere anya nye ndi ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighi anwu anwu, Onye a na-adighi ahụ anya, Onye naanị ya bụ Chineke, nsopuru na otutu ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **18** Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gị ndumodu a di ka amuma ahụ e buru banyere gị n'oge gara aga si di. Ka i site n'igbaso ya nwe ike ilu ezi ogu ahụ. **19** Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihu na ufodu ajula ezi akonuche ma si otu a dapu n'okwukwe. **20** Haimeniōs na Alegzanda so na ndi a. Ewerela m ha nyefee Ekwensu n'aka, ka o ta a ahuhu tutu ruo mgbe ha mutara na ha ekwesighi ikwu okwu nkwalu megide Chineke.

2 Na mbu, ana m ario ka e kpee ekpere, kwuchite onu ndi ozọ n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadụ niile, **2** kpee ekpere maka ndi eze niile, na ndi niile no n'onodu ochichi, ka

anyị nwee ike bie ndu udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime isopuru Chineke di ka o choro. **3** Nke a bukwa ihe di mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzoputa anyi ezi uto. **4** Onye choro ka a zoputa mmadu niile, ka ha niile bjaruo na mmazu nke eziokwu. **5** N'ihu na o bu naanị otu Chineke di, O bukwa naanị otu onye ogbugbo di n'etiti Chineke na mmadu. Kraíst Jisós, onye ya onwe ya bu mmadu. **6** Onye weere onwe ya ka o buru ihe mgbatu n'ihu mmadu niile, nke bu igba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ihu nke a, a hoputara m ka m buru onu na-ekwuru oha nakwa onyeozí, na onye nkuzi nye ndi mba ozọ banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ụgha. **8** N'ihu nke a, achoro m ka ndi ikom, n'ebe niile na-achili aka di nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị ụka. **9** Achokwara m ka ndi inyom kwadoo onwe ha n'uzo kwesiri ekwesi, ka ha jiri nsopuru na uche zuruoke choo onwe ha mma. O bughị isi a kpara akpa, ma o bukwanu ngwa mma nke oledo maobu pieal, maobu uwe di oke onuhia ka na-ezi. **10** Kama site n'ezi oru oma ha nke kwesiri ndi inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke. **11** Nwanyị kwesikwara iji obi di umeala na obi di nwayo gee ntị mutakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. **12** Ekwenyeghi m ka nwanyi zie ihe, maobu ka o buru onyeisi n'ebe ndi nwoke no. Ha kwesiri ino nwayo mgbe obula unu zukoro. **13** O bu n'ihu na e buru uzo kee Adam tupu e kee Iiv. **14** O bukwasighi Adam ka a ghogburu, kama o bu nwanyi ka a ghogburu mee ka o buru onye mmebi iwu. **15** Ma a ga-zoputa ha site n'omumu nwa ma o buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na ihunanya, na idi nsọ, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bu okwu kwesiri ntukwasị obi ma burukwa eziokwu, bu nke na-asi, o buru na onye obula na-acho onodu ibu ukochukwu, o na-acho ezi oru kacha mma. **2** Ya mere onye ukochukwu kwesiri ibu onye a na-adighi ata uta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke oma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi obia n'ulo ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. **3** O gaghị abụ onye na-anubiga mmanya oke, o gaghị abụ onye na-alukarị ogu, kama o ga-abu onye di nwayo, onye na-ahughị okwu na ụka n'anya, na onye na-adighi ahụ ego n'anya. **4** O ga-abu onye na-achizi ezinaulo ya nke oma, burukwa onye na-achikwa umu ya inwe nsopuru n'uzo obula. **5** (N'ihu na o buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulo ya, o ga-esi anaah chizie choochi Chineke?) **6** O gaghị abụ onye cheghariri ohuru, ma o bughị ya, o ga-afuli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omuma ikpe di ka ekwensu. **7** O ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezini, ka o ghara idaba n'onodu ihere nakwa n'onya ekwensu. **8** Oturu ahụ kwa, ndi a hoputara ijere choochi ozi aghaghị ibu ndi kwesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abuo, ndi kwesiri ntukwasị obi. Ha agaghị abu ndi na-anubiga mmanya oke na ndi akpiri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. **9** Ha ga-abu ndi ji akonuche di ocha na-ejidesi eziokwu nke okwukwe anyi ike. **10** Tupu a hoputa ha iru oru a, a ga-ebu uzo nwalee ha. O buru na ha enweghi ebubo obula megide ha, mgbe ahụ, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na choochi. **11** Oturu aka ahụ kwa, ndi nwanyi kwesikwara ibu ndi nwere nsopuru n'uzo obula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asiri, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kwesiri ntukwasị obi n'ihu niile. **12** Ndi niile a ga-ahoputa ije ozi na choochi aghaghị ibu ndi nwere naanị otu nwunye,

ndị na-achizi ụmụ ha na ezinaụlọ nke aka ha nke ọma. **13** N'ihị na ndị ahụ ruru ọrụ ije ozi ha nke ọma nwere ụgwọ ọrụ. Ụgwọ ọrụ ha bụkwa nsopurụ ahụ ndị ọzọ ga-asopurụ ha, na nkwuwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisọs. **14** Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndị a. **15** Asị na m enweghi ike bịa ojiiso, i ga-amata otu ndị mmadụ kwesiri isi bie obi n'ezinaụlọ Chineke, nke bụ nzuko nke Chineke dī ndụ, ogidi na ntọala nke eziokwu ahụ. **16** Karichasia nke a, ọ bụ ihe omimi dī ukwu, bụ ntọala ebe ezi idj nso si walite: Ọ putara ihe n'udjdi mmadụ, Mmụọ Nso gosiri na ọ bụ onye ezi omume, ndị mmụọ ziile hụrụ ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, ụwa niile kwenyeere na ya, a nabatakwarara ya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmụọ Nso agwagheela anyị onụ si, na n'oge ikpeazu ufodụ mmadụ n'ime chọochj ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, bụrụ ndị na-agbaso mmụọ nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmụọ ojoo. **2** Ozizi dī otu a na-esite n'ihu abụọ nke ndị ụgha, bụ ndị eji igwe oku da nwụọ akonuche ha. **3** Ndj dī otu a na-egbochi ilu dī na nwunye na iri ihe oriri ufodụ. Ma ọ bụ Chineke kere ihe oriri ndị a ka ndị kwere ekwe, ndi maara eziokwu ahụ jiri ekpere na ekele nara ha. **4** Ihe niile Chineke kere dī mma, ọ djkwaghị ihe ọbula a ga-aju ma ọ bụrụ na e jiri ekele nara ya, **5** n'ihị na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nso. **6** Ọ bụrụ na i mee ka ụmụna mara ihe ndị a, i ga-abụ ezi onyeozị Kraist Jisọs, onye a zultitere nke oma site n'eziokwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke i gbasoro. **7** Atufuta oge gi n'irụ ụka ruru arụ banyere akuko ifo nzuzu, na akuko na-abaghị uru nke ndi agadi nwanj na-ako. Kama zuo onwe gi ka i buri onye nke na-asopuru Chineke. **8** Igwuri egwu nke anu ahū dī mma kama iju onye nke Chineke bara uru karja n'uzo ọbula, n'ihị na nkwa dī n'ime ya bụ banyere ndu dī ugba a na ndu dī n'ihu. **9** Okwu a kwesiri ntukwasj obi, kwesikwa ka a nara ya nke oma. **10** Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru na-ahujukwa anya maka na anyi tukwasirj olileanya anyi na Chineke dī ndu, onye bụ Onye nzoputa mmadu niile, karichasia, nke ndi niile kwere ekwe. **11** Ndi a bụ ihe ndi i ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. **12** Ekwela ka onye ọbula lela gi anya n'ihu na iju okorobia. Kama mee ka i buru ihe imaatu na ihe ilere anya oma nye ndi kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'ihunanya, n'okwukwe nakwa n'idi ocha n'uche. **13** Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahū, na-aguputa ma na-akowakwara ndi chochj ihe e dere n'ime akwukwo nso. Na-ekwasakwa okwu Chineke. **14** Elelila onyinye ime mmuọ nke i nwere anya, bụ nke e nyere gi site n'ibu amuma putara ihe mgbe ndi okenye bikwasirj gi aka n'isi. **15** Jiri onyinye ndi a niile ruo ọrụ, nogidesie ike n'oru gi, ka onye ọbula mata, hukwa na j na-eme nke oma. **16** Na-elezi anya na ndu gi, na ozizi gi. Nogidesie ike n'ihe ndi a n'ihị na site na ha, i ga-zoputa onwe gi, zoputakwa ndi na-ege gi ntj.

5 Abarala okenye mba n'olu dī ike, kama jiri arirjo na nsopuru gwa ya okwu dī ka ọ bụ nna gi. Na-agwa umu okorobia okwu dī ka i ga-esi gwa umunne gi i huru n'anya okwu. **2** Na-emeso ndi inyom ndi bu okenye omume dī ka ndi nne, ma na-emesokwa umu agbogho omume dī ka i ga-esi mesoo umunne gi nwanj omume. Na-echekwa uche n'idi ocha n'ebe o zuruoke. **3** Sopurunu umu nwanj di ha nwuru, ndi na-ebi ndu dī ka ndi di ha nwuru anwụ n'eziokwu. **4** Kama

ọ buri na nwanj ọbula di ya nwuru nwere umu, maobu umu umu, ndi a bu ndi kwesiri ibu mkpa ha. N'ihị na anyi kwesiri isite n'ulo anyi gosi obioma anyi inyere ndi muru anyi aka. N'ihị na omume dī otu a na-atọ Chineke uto. **5** Nwanj di ya nwuru n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya, atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. Ọ na-anogidekwa n'ekpere na arirjo ehiehi na abali. **6** Ma nwanj di ya nwuru nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi uto burji onye nwuru anwu, ọ bụ ezie na ọ ka dī ndu. **7** Nye ha ihe ndi a dika iwu, ka ha ghara i bu ndi a na-ata uta. **8** Onye ọbula na-adighi egboro ndi ikwu ya, karichasia ndi ezinaulo nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ahū ma jokarjakwa onye na-ekweghi ekwe na njo. **9** Nwanj ọbula di ya nwuru ga-aba n'otu ndi di ha nwuru ga-abu onye gbara iri afo isii maobu karja. Ọ ga-abukwa onye luru naani otu di. **10** Ọ ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama, n'ihị ezi ọrụ ọ ruru. Ọ ga-abu onye zultitere umu ya n'uzo ziri ezi, onye nalezi ndi obja anya, onye na-enyere ndi orja na ndi meruru ahū aka, onye na-asa ukwu ndi nso na onye jikeere mgbe niile ime ihe oma. **11** Ma o kwesighi ka e debanye aha umu agbogho di ha nwuru n'otu umu nwanj di ha nwuru anwu. N'ihị na mgbe ochicho anu ahū jidesiri ha ike, ha ga-enupuru Kraist isi, chowa ilu di ọzọ. **12** Udj omume a ga-ewetara ha ikpe omuma, n'ihị na ha emezughj nkwa ha kwere na mbu. **13** Wezugakarj nke a, na ha amuta omume idi umengwu, n'aga n'ulo dī iche iche. Ọ bughj naani na ha bu ndi na-adighi aru ọrụ, kama ha na-etinye anya n'ihe na-agbasaghj ha, na-akpa asirj, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha ekwesighj ikwu. **14** N'ihị nke a, ana m adu ndi umu agbogho ndi a di ha nwuru ọdu ka ha luru di ọzọ, mupkwa umu, ma na-elekotazikwa ezinaulo ha anya nke oma. Ọ buri na ha mee nke a, ọ dighi onye iro ọbula ga-ekwu okwu ojoo megide anyi. **15** Ufodu ndi mmadu adahielarj uzo, soro ekwensu. **16** Ya mere, nwanj ọbula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulo ya ndi inyom di ha nwuru anwu, ya jisie ike gboro ha mkpa. Ọ dighi mma ibogbu chochj n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndi no n'onodu umu nwanj di ha nwuru n'ezie. **17** Nye ndi okenye, ndi na-achj nke oma nsopuru kwesiri ekwesi na ugwo ọrụ okupku abuo, okachasi ndi na-adogbu onwe ha n'oru izi ozioma na ikuzi ihe. **18** N'ihị na akwukwo nso kwuru, "Ekechila onu ehi mgbe o na-azocha mkpuru oka," hapu ya ka ọ na-eri nri mgbe ọ naru ọrụ, ozokwa, "Onye na-arū ọrū kwesiri inata ugwo ọrū ya." **19** Egela ntj n'ebubo ojoo ọbula a na-ebo onye okenye karjakwa maobu na ndi akaebe abuo maobu ato gbara ama megide ya. **20** Ma ndi okenye ahū nogidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha mba n'ihu mmadu niile, ka ndi ọzọ tuo egwu gharakwa iso omume ha. **21** Ana m adu unu aka na ntj n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n'ihu ndi mmuọ ozi a hoputara, ka unu debe ukpuru ndi a niile, nye onye ọbula ntaramahuhu nke ruru ya, elekwa onye ọbula anya n'ihu. **22** Ebikwasikwala onye ọbula aka n'isi osijiso ime ya okenye maobu onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndi ọzọ. Debe onwe gi ocha. **23** Anukwala naani mmiri ọzọ, na-anu ntakirj mmanya maka afo gi na nrja nrja nke na-arja gi otutu mgbe. **24** Mmehie ufodu mmadu na-puta ihe ma na-ebukwa ha uzu ruo oche ikpe, ma ndi ọzọ ka a na-ahuta mmehie ha n'oge ikpeazu. **25** Otu a kwa, ọrū oma na-puta ihe, ma ọ buladi ndi na-apataghj ihe, apughj izo ha ezo.

6 Ndị niile bụ ohu ga-ahụ ndị nwe ha dị ka ndị ekwesiri inye ugwu na nsọpuru, ka a ghara ikwujo aha Chineke na ozizi anyị. **2** Ndị nke nwere ndị kwere ekwe dika ndị nwe ha ekwesighi ileli ha anya n'ihu na ha bụ umunna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndị nwe ha ozi nke oma karja, n'ihu na ndị narite uru n'oru ha bụ ndị kwere ekwe burukwa ndị anyi huru n'anya. Ihe ndi a ka j ga-akuziri ha, dukwaa ha odu banyere ime nke a. **3** Onye obula na-ezi ihe ozọ nke na-adabaghi n'okwu ezi ntala na-enye ndu nke Onyenwe anyi Jisọs Kraist, ya na ozizi nke ibi ndu kwesiri onye nke Chineke, **4** bụ onye nganga na-afuli elu, ma burukwa onye na-amaghi ihe. Ochi cho obi ya bụ nke na-ezighi ezi ma juputakwa n'iru uka na ekworo nke na-eweta ikpo asi na esemokwu, na nkwulu nakwa ajo echiche, **5** na isi iru uka niile nke na-esite n'aka umu mmadu ndi echiche ha na-enweghikwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bu uzọ e si aba ogaranya. **6** Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwu nye onye nwere afọ ojuu n'ihe obula o nwere. **7** N'ihu na o nweghi ihe anyi ji n'aka mgbe anyi bjara n'ụwa, otu a kwa, o nweghi ihe anyi ga-ewerekwa mgbe anyi ga-esi n'ụwa puo. **8** Ya mere, o buru na anyi enwe ihe oriri na uwe anyi ji ekpuchi oto anyi, afọ kwesiri iju anyi n'ihe anyi nwere. **9** Ma ndi na-acho iba ogaranya na-adaba n'onwunwa na n'ime onya na otutu ihe nzuzu na ochi cho ojo niile di iche iche nke na-enubanye ha n'ila n'iyi na mbibi. **10** N'ihu na ihu ego n'anya bu mgboro gwu nke ime ihe ojo niile di iche iche. Ufodu ndi huru ego n'anya, ndi na-achosi ya ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n'otutu onodu na-ewetara ha obi ojo na iru uju. **11** Ma gi bu onye nke Chineke, gbaara ihe ndi a niile oso. Ma chuso ezi omume na iyi Chineke, na okwukwe, na ihunanya, na ntachiobi, na idi nwayo. **12** Na-agbasi mgba oma nke okwukwe gi ike, jidesiekwu ndu ebighi ebi ahụ aka ike bu nke a kporo gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwuputa gi n'ihu otutu ndi akaebe. **(aiōnios g166)** **13** N'ihu Chineke, onye na-enye ihe niile ndu, na n'ihu Kraist Jisọs onye gbara ama nkwuputa oma n'ihu Pontios Paillet. Ana m enye gi iwu **14** ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntupo obula maobu ita uta ruo mgbe Onyenwe anyi Jisọs Kraist ga-aputa ihe. **15** Nke a ga-emezu mgbe oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye di ngozi na onye naani ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenu kachasi ndi nweni niile. **16** Onye naani ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n'ime ihè nke mmadu obula na-apughi ibjaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen. **(aiōnios g166)** **17** Nye ndi bu ogaranya n'oge ugwu a iwu ka ha ghara inya isi, maobu tukwasị obi ha n'akunba, nke a na-egighi aka. Kama ka ntukwasị obi ha diri na Chineke onye na-enyezu anyi ihe niile site n'aku ya n'ihu ime anyi obi ufo. **(aiōn g165)** **18** Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha buru ogaranya n'oru oma niile, ka ha nwee obioma na inyere ndi ozọ aka, dikwa njikere ikenye ndi ozọ ihe site n'ihe ha nwere. **19** N'uzo di otu a, ha na-akpadoro onwe ha aku nke ga-aburu ha ntala siri ike n'ogbo di n'ihu, nke a ga-eme ka ha rite ndu ahụ nke bu ezigbo ndu n'uru. **20** Timoti chebekwa ihe ndi ahụ e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke ruru aru, na iru uka nzuzu nke ha na-akpo ihe omuma, **21** bu nke ufodu kwuputara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzo okwukwe kpafuo. Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

1 Pòl, onyeozị Kraịst Jisọs, dị ka uche Chineke si dī, na dī ka nkwa ndū n'ime Kraịst Jisọs si dī, **2** Nye gị Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dīrī gị. **3** Ana m ekele Chineke, bụ onye m na-ejere ozi ekele, dī ka nna nna m ha mere site n'akọnuche dī ọcha, ọtụtụ mgbe ka m na-echeta gị n'ekpere m ehiehe na abalī. **4** Ka m na-echeta anya mmiri gị, ọ na-agusi m agụụ ike ehiehe na abalī ihu gị, ka ọhụ m zuo oke. **5** Emer e m ka m cheta okwukwe ihu abụọ n'adighi nke i nwere, bụ okwukwe nke burii ụzọ dīrī n'ime nne nne gị Lọisi, bīa dīkwa n'ime nne gị Yunajisi. Emer e ka m kwenye na otu okwukwe ahụ dīkwa n'ime gị. **6** N'ihī nke a, achọrọ m ichetara gị ka i mee ka onyinye Chineke ahụ i nwere na-enwu dī ka okụ, bụ nke i natara mgbe m bikwasīrī gị aka m abụọ n'isi. **7** N'ihī na Chineke enyeghī anyị mmụọ itụ ụjọ, kama o nyere anyị mmụọ na-emejuputa anyị n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. **8** Ihere emela gị ikwuputa ama banyere Onyenwe anyị maobụ banyere m bụ onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m hụọ ahuhū n'ihī ozioma ahụ. **9** Ọ zoputara anyị, kpobata anyị na ndū dī nsọ. Ọ bughī n'ihī na anyị kwesiri ka a kpọọ anyị, kama, ọ bụ n'ihī nzube ya na amara ya. E nyere anyị amara n'ime Kraịst Jisọs tupu a tọọ ntọala ụwa a. (aiōnios g166) **10** Ugwu a, o meela ka ihe niile o zubere puta ihē site n'ọbībīa Onye nzoputa anyị Jisọs Kraịst, onye lara ike onwū n'iyi, zi anyị ụzọ anyị ga-esi nwee ndū ebighi ebi site n'ozīoma ahụ. **11** N'ihī ozioma a, ahoputara m ka m burū onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozī, na onye nkuzi. **12** Ọ bukwa n'ihī nke a ka m ji na-ahū ahuhū ndī a n'ebe a, ma n'ezikwu, ihere adighi eme m, n'ihī na amaara m onye m natukwasī obi, amakwaara m nke ọma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ụbọchī ahū. **13** Jidesie ezikwu ahū aka ike, ụdī ezikwu ahū mụ onwe m ziri gī, ezikwu ahū gbasara okwukwe ahū, na ihunanya ahū dī n'ime Kraịst Jisọs. **14** Chezie onyinye ọma ahū e sitere n'aka Mmụọ Nsọ bi n'ime gī nye gī idebe. **15** Dī ka i maara, ndī niile si n'Eshīa bīa n'ebe a agbakatala m azu. Ọ buladī Faigelos na Hamoginīs ahapula m laa. **16** Ka Onyenwe anyị mere ezinaulọ Onisiferos ebere, n'ihī ume ọ gbara m ọtụtū mgbe. Ihere emeghī ya na-abū m onye mkporo. **17** Mgbe ọ bjaruru Rom, ọ chogharijī m n'ebe niile, ma n'ikpeazu, ọ chotara m. **18** Ka Onyenwe anyị kwe ka ọ nata ebere n'aka Onyenwe anyị n'ụbọchī ahū. ! mara nke ọma ụdī aka o nyere m n'Efesos.

2 Ya mere, nwa m, burū onye dī ke site n'amara ahū Kraịst Jisọs na-enye. **2** Ihe niile nke i nūrū n'onū m n'ihu ọtūtū ndī ama ka i ga-enyefe n'aka ndī kwesiri ntukwasī obi, bụ ndī nwekwara ike izi ndī ọzọ ihe ndī a. **3** Soro m kere oke n'ahuhū dī ka ezi onye agha Jisọs Kraịst. **4** Ọ dighi onye agha ọbūla na-ekekọta onwe ya n'ihe nke ụwa a, kama ọ na-achọ ime ihe ga-atọ onye hoputara ya dī ka onye agha uto. **5** Otu aka ahū, onye na-agba ọsọ agaghī enweta okpu mmeri, ma ọ burū na ọ gbaghī ọsọ ya dīka usoro iwu igba ọsọ si dī. **6** Onye ọrū ubi na-adogbu onwe ya n'ọrū kwesiri ihū onye ga-ebu ụzọ rie mkpurū sitere n'ubi ya. **7** Na-atughari uche n'ihe m kwuru, n'ihī na Onyenwe anyị ga-enye gī nghota n'ime ha niile. **8** Echefula Jisọs Kraịst, onye a kpolitere site n'onwū,

onye sikwa n'agburū Devid, nke a bụ ozioma m. **9** Ọ bụ n'ihī na m na-ekwu ezikwu ndī a ka m ji n'ọzọ na-ahū ahuhū dī otu a dī ka onye ojọọ, ma otu ọ dī, ekeghī okwu Chineke agbū. **10** Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihī ndī a hoputara, ka ha burukwa ndī ga-anata nzoputa dī n'ime Kraịst Jisọs, na ebube ebighi ebi. (aiōnios g166) **11** Nke a bụ okwu kwesiri ntukwasī obi: Ọ burū na anyị esoro ya nwū, anyị ga-esokwa ya dī ndū. **12** Ọ burū na anyị anagide, anyị ga-esokwa ya chia ọchichī. Ọ burū na anyị ajū ya, ọ ga-ajukwa anyị. **13** Ọ burū na anyị ekweghī ekwe, ọ ga-anogide n'ikwesī ntukwasī obi, n'ihī na o nweghī ike ijū onwe ya. **14** Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara irū ụka banyere okwu efu. N'ihī na okwu ndī a abaghī uru, ha na-ewetara ndī na-anū ya ila n'iyi. **15** Gbalisie ike ka iche onwe gī n'ihu Chineke dī ka onye a nabatara. Onye ọrū nke ihere na-apughī ime, onye na-akowa ezikwu ahū nke ọma. **16** Zere onwe gī n'okwu nzuzu nke rurū arū, n'ihī na ọ na-aga n'ihu iduba ndī mmadū n'onodū amaghī Chineke karīa. **17** Ozizi ha ga-agbasa dī ka nsī, Haimeniōs na Filetus soo na ndī dī otu a. **18** Ha ahapula igbaso ụzọ ezikwu ahū bidu na-ekwusa okwu ụgha, na-asī na oge mbilite n'onwū agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadū ufodū ihu n'ala. **19** Ma ntọala Chineke hiwere na-eguzosi ike. N'elu ya ka eji ihe e dere kaa akara: “Onyenwe anyị maara ndī bụ ndī nke ya,” ya na, “Ka onye ọbūla kpọrọ onwe ya onye nke Kraịst kwūsī ibi ndū ajọ omume.” **20** N'ime ụlọ ukwuu, ọtūtū ngwa ọrū dī ya, ndī e ji ọlaedo maobū ọlaocha, maobū osisi maobū urō kpū. Ufodū ka e ji eje ozi n'oge nkwanye ugwu dī mkpa, ndī ọzọ ka e ji eje ozi n'oge ọbūla. **21** Ọ burū na onye ọbūla edoo onwe ya ọcha puo n'ihe ojọọ niile, ọ ga-abū ngwa ọrū e mere maka ọrū ndī kwesiri nkwanye ugwu, burukwa onye dī nsọ, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye dī njikere mgbe ọbūla irū ezi ọrū. **22** Gbanari ihe ọbūla na-etinye ụdī echiche ojọọ nke umū okorobia na-enwe n'ime gī, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gī na ndī na-akpokukwa Onyenwe anyị site n'obi dī ọcha na-emekorīta. **23** Wezuga onwe gī n'irū ụka nzuzu na nke amaghī ihe niile, n'ihī na i maara na ha na-eweta ise okwu. **24** O kwesiwaghī ka ohu Onyenwe anyị burū onye na-ese okwu, kama, ọ ga-abū onye obioma nye mmadū niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye dī njikere inagide ihe ojọọ e mere ya. **25** Ọ ga-ejiri obi dī nwayọ mgbe ọ na-adū ndī iro ya ọdū. Eleghī anya Chineke nwere ike mee ka gheharīa, bīa mata ezikwu. **26** Mgbe ahū, ha nwere ike chetanahū onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

3 Ma mara nke a, na n'oge dī oke egwu ga-adī mgbe ikpeazu. **2** N'ihī na ndī mmadū ga-abū ndī na-ahū naanī onwe ha n'anya, na ndī na-ahū ego n'anya. Ha ga-abū ndī mpako, na ndī na-anya isi, ndī na-ekwujọ ibe ha, ndī na-adighi asopurū ndī mūrū ha, maobū ikele ha ekele, na ndī na-adighi ọcha n'obi ha. **3** Ndī na-enweghī ihunanya n'obi ha, ndī na-enweghī obi mgbaghara, ndī na-agba asiri, ndī na-emebiga ihe ojọọ oke, ndī na-eme dī ka anū ọhīa, na ndī ihe ọma na-adighi atọ uto. **4** Ndī na-arara ibe ha nye n'aka ndī iro ha, ndī isiike, ndī onwe ha juru afọ; ndī na-ahū ihe uto nke uwa a n'anya, kama ihū Chineke n'anya. **5** Ha bụ ndī na-ebi ndū ndī nke Chineke ma ha adighi egosiputa ike dī na ndū ahū. Zere onwe gī n'ebe ndī dī otu a nọ. **6** Ufodū n'ime ha bụ ndī na-

abanye n'ime ụlọ ndị mmadụ na-eduhiekwa ụmụ nwanjy na-enweghị uche, ndị ibu mmehie ha na-anyigbu, na ndị a puru iduhie n'ihị otụtụ ihe ojoo na-agu mkpuruobi ha aguu. **7** Ndị a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughị inweta amamihe nke eziokwu. **8** Dị ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ogu, otu a ka ndị a na-alusokwa eziokwu ahụ ogu. Ha bụ ndị nwere obi ruru aru, na ndị ndu ha mere ka ha buru ndị a juru aju n'ebe okwukwe anyị dī. **9** Ma ha agaghị aga n'ihu n'ihī na nzuzu ha ga-aputa ihe n'ihu mmadụ niile, dika nke mmadụ abuo ahū. **10** Ma ugbu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, **11** na mkpagbu m na ahuhū niile nke dakwasiri m n'Antiok, na Aikoniom, na Listra. I maara udī mkpagbu dī iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n'ime ha niile. **12** N'ezie, ndi niile chorō ibi ndu isopuru Chineke n'ime Kraist Jisos ga-agabiga mkpagbu. **13** Ma ndi mmadū ojoo na ndi na-ebi ndu aghughō ga-ajo njo karja ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozo, ma burukwa ndi a ga-eduhie. **14** Ma gi onwe gi, nogidesie ike n'ihē imutara na ihe i kwenesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n'aka ya muta ha. **15** I maara na o bu site n'oge i bu nwantakiri ka ihe e dere n'akwukwo nsō jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n'okwukwe i nwere n'ime Kraist Jisos. **16** Ihe niile dī n'akwukwo nsō bu ihe si n'uche Chineke pūta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughī eru anyi, ituziri anyi aka n'uzo dī mma, na izu anyi n'uzo ezi omume: **17** ka onye nke Chineke zuo oke, dikwa njikere maka iru ezi oru niile obula.

4 Ya mere, ana m adusi gi odu ike n'ihu Chineke na n'ihu Kraist Jisos, onye ga-ekpe ndi dī ndu na ndi nwuru anwu ikpe. Ejikwa m obibja ya na alaeze ya na-asī gi, **2** kwusaa okwu ahū mgbe niile; dikwa njikere, mgbe o kwesiri ekwesi na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadū ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. **3** N'ihī na oge na-abja mgbe ufodu mmadū na-agaghī anagidekwa eziokwu ahū, kama ha ga-agahari icho ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha chorō inu. **4** Ha agaghī ege ntī n'ezio kwu ahū, kama ha ga-ege ntī n'akuko na-enweghī isi. **5** Ma guzosie ike, noo na nche mgbe niile, na-edi ahuhū, na-arukwa oru gi dika onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwesiri iru n'oru gi. **6** N'ihī na ugbu a, aburula m riji onye a na-awupu dī ka aja ihe onuhū, oge ula m eruokwala. **7** Alusjala m ogu oma ahū, agbasjala m osō ahū, edebezuokwala m okwukwe ahū. **8** Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahū, ga-enye m n'ubochi ahū. Ma o bughī naanī m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahū niile o na-agusi agu ike ihū ya anya. **9** Gbalisie ike ibiakwute m osijiso, **10** n'ihī na Dimas onye huru ihe ndu a n'anya ahapula m gaa Tesalonajka. Kresens agaala Galeshia, Taitos agakwaala Dalmetia. **(aiōn g165)** **11** O bu naanī Luk nonyere m. Mgbe i na-abja, kpota Mak n'ihī na o ga-enyere m aka n'ije ozi m. **12** Ezipula m Taikikos ka o gaa Efesos. **13** Mgbe i na-abja, wetara m uwe m ji achu oyi, bu nke m hapuru n'aka Kapos na Troas, wetakwara m akwukwo m niile ahū dī n'ebe ahū, okachasi akwukwo akpukpo anu niile ahū. **14** Alegzanda onye na-akpu oia emeela m otutu ihe ojoo. Onyenwe anyi ga-akwughachi ya dī ka ihe o mere m si dī. **15** Kpachara anya n'ebe o no, n'ihī na o guzosiri ike megide ihe niile anyi kwuru. **16** Na

mbu, mgbe m putara ikpere onu m, o dighi onye kwunyeere m. Ha niile gbahapuru m. Ka a hapu igunyere ha omume a di ka mmehie. **17** Ma Onyenwe anyi nonyere m, nyekwa m ike ikwusa ozioma ka ndi mba ozo niile nuru ya. O zoputara m, site n'onu odum. **18** Onyenwe anyi ga-azoputakwa m site n'ihē ojoo niile obula, kpobata m n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. **(aiōn g165)** **19** Keleere m Prisila na Akwila na ndi niile bi n'ulo Onisiferos. **20** Erastos no na Korint, ma ahapuru m Trofimos na Melitos n'onodu ahū esighi ike. **21** Jisie ike bjarute n'ebe a tupu oge oyi eruo. Yubulos na-ekele gi, ya na Pudins, na Lainos na Klodia na umunna anyi niile. **22** Ka Onyenwe anyi nonyere mmuo gi. Ka amara dnyere gi.

Taitos

1 Akwukwo ozi a si n'aka m, Pol, odibo Chineke, na onyeozu Jisosh Krajist, onye ahoputara ime ka okwukwe ndi Chineke, na nghota banyere imara ezioakwa ahụ na-eduba na ndu isopuru Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndu ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwere larị na nkwa tupu mmalite nke oge. **(aiōnios g166)** **3** Mgbe oge imezu nkwa ahụ ruru, o mere ka okwu ya pụta ihè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m'aka idebe, di ka Chineke Onye nzoputa anyi si nye ya n'ihu. **4** O bu gi Taitos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyi nwekoru. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Krajist Jisosh Onye nzoputa anyi diri gi. **5** Ahapuru m gi na Kriit ka i dozie ihe ufodu a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndi okenye n'obodo niile, di ka m siri nye gi n'ihu. **6** O ga-abu onye a na-enweghi ihe ita uta, o ga-abu onye na-anahụ otu nwanyi. Umu ya bu ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghi ebi ndu ojoo, maobu na-eme isiike. **7** Ebe o bu na onye nlekota n'ahu ihe banyere choqchi Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ita uta. O gaghi abu onye nganga, onye na-ewe iwe oku, onye na-anubiga mmanya oke, onye na-alu ogu mgbe niile, onye huru ego n'anya. **8** O ga-abu onye na-anabata ndi obia, na onye na-ahu ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu uzo ya kwu oto, onye di nsu, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahụ nke kwesiri ntukwasị obi aka ike di ka eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ozo ume site na ozizi ahụ nke zuruoke, nakwa itu ndi ahụ na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'ihu na e nwere otutu mmadu ndi na-ekweghi, ndi na-ekwu okwu efu, na ndi aghugo, nke ka nke, ndi si n'otu ndi obibi ugwu puta. **11** Aghaghi ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'ihu ego, si otu ahụ na-eme ka otutu ezinaulo gbasaa. **12** O bu otu onye n'ime ha, onye bukwa onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndi Kriit niile bu ndi ugha. Ha kwara obi n'azu di ka anu oha joro njo. Ha bu ndi umengwu nwere akpiri ogologo." **13** N'ezie, okwu a bu ezioakwa. N'ihu nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusi ige nti n'akuko ifo ndi Juu na-ako, maobu iwu nke ndi juru inabata ezioakwa nyere. **15** Ihe niile di ocha n'ebe ndi di ocha no, o nweghi ihe obula di ocha n'ebe ndi ruru aru na ndi na-ekweghi ekwe no. N'ihu na uche ha na akonuche ha ruru aru. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonari ya. Ha bukwa ndi na-akpo mmadu ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighi ike n'ezie oru obula.

2 N'akuku nke gi, na-akuzi ihe kwesiri ezioakwa nke okwukwe. **2** Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha buru ndi kwesiri nsopuru, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahu ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanyi ka ha na-eme omume di ka umu nwanyi di nsu. Ka ha ghara ibu ndi na-agba asiri maobu ohu nke inubiga mmanya oke. Kama ha na-akuzi ihe di mma. **4** Ha ga-esi otu a kuziere umu agbogho ka ha ga-esi hu di ha na umu ha n'anya. **5** Ka ha burukwa ndi akonuche ha zuruoke, ndi di ocha n'obi, ndi na-edozi ezinaulo di ha, ndi na-eme ebere, ndi na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye obula ghara ikwulu okwu Chineke. **6**

N'otu uzo ahụ kwa, gbaakwa umu okorobia ume ka ha jide onwe ha. **7** N'ihu niile i na-eme, mee onwe gi ihe ima atụ ndi ozo ga na-enomi n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasị obi. **8** Ka ozi gi buru nke kwu oto mmadu apughi ima ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bu na onweghi ihe ojoo o ga-ekwu gbasara anyi. **9** Gwa ndi ohu ka ha na-erubere ndi nwe ha isi, ka ha na-eme ihe ga-atu onyenwe ha otu mgbe niile. Ka ha hapu isa ndi nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. N'uzo di otu a, ha ga-ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa anyi otuto n'ihu niile ha na-eme. **11** N'ihu na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadu niile nzoputa puta ihè. **12** O bukwa amara a na-akuziri anyi ka anyi ju ndu asopurughi Chineke na nke igbaso ochichio ojoo di n'ihu, kama ka anyi bie ndu di ka ndisi zuruoke na ndu ezi omume, nakwa itu egwu Chineke n'ogbo nke oge a. **(aiōn g165)** **13** Otu a ka anyi ga-esi na-eche olileanya anyi di ngozu bu obibia nke otuto nke Chineke anyi di ukwuu, na Onye nzoputa anyi bu Jisosh Krajist. **14** O bu ya jiri onwe ya choo aja n'ihu anyi, ka o gbatu anyi site n'ajo omume anyi niile, na ido ndi ga-abu ndi nke ya ocha nye onwe ya, ndi o na-agu aguu ime ihe di mma mgbe niile. **15** Na-akuzi ihe ndi a, werekwa ha na-adi ndi gi odu site n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atu ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadu obula ghara ileli gi anya.

3 Chetara ndi nke gi ka ha doo onwe ha n'okpuru ndisi na ndi ochichio, ka ha rubere ha isi, dikwa njikere iru oru oma obula. **2** Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye obula, ka ha gharakwa ilu ugu, kama, ka ha buru enyi mmadu niile, na-egosikwa idi nwayoo ha n'ebe mmadu niile no. **3** N'ihu na mbu, anyi onwe anyi bu ndi nzuzu, ndi na-enupu isi, na ndi na-enweghi uche. Anyi bu ohu aguu ihe ojoo, na ihe utu di iche iche. Anyi biri ndu obi ojoo na ekworo, na ikporita onwe anyi asi. **4** Ma mgbe oboma na ihunanya Chineke Onye nzoputa anyi putara ihe, **5** o zoputara anyi, ma o bughu n'ihu ezi ihe ndi anyi mere, kama o bu site n'ebere ya. O zoputara anyi site na nsacha nke imu ozo na nnwoghari nke Mmuo Nso, **6** onye o wusara anyi n'uju site n'Onye nzoputa anyi bu Jisosh Krajist, **7** ka o buru na ebe e sitere n'amara guo anyi dika ndi ezi omume, anyi ga-abu ndi nketa, ndi nwere olileanya ndu ebighi ebi. **(aiōnios g166)** **8** Okwu a kwesiri ntukwasị obi, o ga-amasi m ma i kwesie ihe ndi a ike, ka ndi kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi oru. Ihe ndi a di mma na-abakwara mmadu uru. **9** Ma zere iru uka nzuzu na igu agburu omumu, esemokwu niile, na ogu niile ndi mmadu nalu banyere iwu. Ihe ndi a niile abaghi uru obula, ha bu ihe efu. **10** Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya odu ihe di ka otu ugboro maobu abuo, leghara ya anya. **11** Ebe i ma na onye di otu a bu onye ndahie na onye ajoo omume, o jirila aka ya maa onwe ya ikpe. **12** Ana m akwado izitere gi Atemas maobu Tajikios. Gbalja bjakwute m na Nikopolis, maka n'ebe ahụ ka m kpebiri ino n'oge oyi. **13** Gbaa mbo zipu Zenas bu onye okaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hukwa na ha ji ihe niile di ha mkpa. **14** N'ihu na o di mkpa ka ndi anyi muta inyere ndi niile chozo enyemaka ha aka. O bu nke a ga-eme ka ha buru ndi na-amj mkpuru. **15** Ndi niile mu na ha no n'ebe a na-ekele gi. Kelekware anyi ndi niile huru anyi n'anya n'ime okwukwe. Ka amara dinyere unu niile.

Filimōn

1 Pōl, onye e tinyere n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraist Jisọs na site n'aka nwanna anyị Timoti, Anyị na-edetara gị ya ezi enyi anyị na onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ, Filimōn. **2** Anyị na-edetakwara ya nzukọ Kraist dị n'ụlọ gị, na nwanna anyị nwanyị Afia, na Akipos onye anyị na ya so na-alụ agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraist Jisọs Onyenwe anyị dirị unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele mgbe ọbụla m na-echeta gị n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ihị na ana m anụ ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyị Jisọs, na ihunanya i na-egosi ndị nsọ niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gị bụ ka mmekọrịta anyị na gị dika ndị kwere ekwe, mee ka ị matazuo ihe ọma niile anyị nwere n'ime Kraist. **7** Ihunanya gị na-enye m oke onụ na igbaume, ezi nwanna m, n'ihị na emeela ka ndị nsọ nwee ume ọhụrụ site n'inyeaka gị. **8** Ọ bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraist inye gị iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, ọ kaara m mma site na ndabere nke ihunanya, iriọ gị ya dị ka aririọ. Ee, ọ bụ mụ Pōl, agadi nwoke ahụ na onye mkpọrọ n'ihị Kraist Jisọs na-arịọ gị aririọ a. **10** Biko, arịọ m gị n'isi Onisimọs, onye e mere ka ọ buru nwa m oge m nọ n'ụlọ mkpọrọ. **11** Na mbụ, o nweghị uru ọbụla ọ baara gị, ma ugbo a, ọ baara mụ na gị uru. **12** Ana m ezighachiri gị ya ugbo a, ya bụ, onye bụ obi m ka m na-ezitere gị. **13** Ọ gusiri m agụu ike ime ka mụ na ya nọdu n'ebe a, ka o were ọnọdu gị na-ejere m ozi ọ bụladị dị ka m nọ na mkpọrọ n'ihị ozioma. **14** Ma, a choghị m ime ihe ọbụla na-enwetaghị nkwenye gị, ka ọ ghara idị ka i mere obioma gị na mmanye. Kama, achoro m ka i mee ihe si gị n'obi pụta. **15** Ma eleghị anya, ọ bụ n'ihị nke a ka eji kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe ị nọ, bụ ka i mesia nweghachi ya ebighi ebi. (aiōnios g166) **16** Ọ bughikwa ohu ozo, kama ọ kariri ohu, maka ọ dika nwanna a huru n'anya, okachasi n'ebe mụ onwe m nọ, ma ọ ga-abukwara gị karichasia, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyị. **17** N'ihị nke a, ọ buru na ị gurụ m dị ka onye nnweko ihe, nabata ya dị ka ị ga-esi nabata m. **18** Biko, ọ buru na o mejoro gị n'uzo ọbụla, ọ burukwa na o ji ugwo ọbụla, guo ya dị ka ugwo m ji gị. **19** Mụ bụ Pōl ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gị. Ọ bakwaghị uru ichetara gị ugwo i ji m. N'ihị na ugwo i ji m bụ gị onwe gị. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-arịọ gị n'ihị Onyenwe anyị. Mekwa ka obi m dij ọhuru n'ime Kraist. **21** Olileanya m siri m ike na ị ga-aña m ntị, ana m edere gị akwukwo a, na ị ga-eme, ma karjakwa ka m rioro. **22** Ihe ozokwa, bụ na m choro ka ị kwadoro m onulọ ebe m ga-anọ dij ka obia ma m bia, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a puta bjakwute unu. **23** Epafras, onye mụ na ya nọ n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraist Jisọs na-ekele gị. **24** Mak, na Aristakos, na Dimas, na Luk, ndi mụ na ha na-arukọ ọrụ na-ekelekwara unu. **25** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraist dinyere mmuo unu.

Ndi Hibru

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dị iche iche site n'onyị ndị amụma, na site n'uzo ndị ozo dị iche iche. **2** Ma n'oge ikpezazu ndị a, o gwala anyị okwu site n'onyị Okpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. O bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dị n'ime ya. (aiōn g165) **3** O na-enwuputa ebube ya na-anochitekwa anya ụdidi ya, ebe o ji okwu ya di ike na-ejikota ihe niile. Mgbe o sachapurụ ma hichapụkwa mmehie niile, o noḍurụ n'aka nri nke Onye di ukwu, di elu n'eluigwe. **4** Ya mere, o burula onye di ukwu karja ndi mmuo ozi di ka aha e nyere ya si di elu karja nke ha. **5** Onye n'etiti ndi mmuo ozi ka o gwarala si, "I bu Okpara m. Taa aburula m Nna gi?" Maobu ozokwa, "Aga m aburu ya Nna, ya onwe ya ga-abukwara m Nwa?" **6** Ozokwa, mgbe o mere ka nwa mbu ya bia n'awa, o nyere iwu si, "Ka ndi mmuo ozi Chineke niile fee ya ofufe." **7** O kwukwara banyere ndi mmuo ozi ya, o siri, "O na-eme ndi mmuo ozi ya ka ha buru ikuku, na-emekwa ndi na-ejere ya ozi ka ha buru ire oku." **8** Ma banyere Okpara ahụ, o siri, "Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Mkpapa omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu." (aiōn g165) **9** I huru ezi omume n'anya ma kpoo ihe ojoo asi. N'ih nke a, Chineke, nke bu Chineke gi, emeela ka idi elu karja ndi ibe gi niile site na ite gi mmanu nke onu." **10** O sikkwara, "Na mmalite, Onyenwe anyi, o bu gi toro ntoala uwa, eluigwe bukwa oru aka gi. **11** Ha ga-ala n'iyi, ma gi onwe gi ga-anogide. Ha niile ga-aka nka dikwa uwe. **12** I ga-apiakota ha, gbanwee ha di ka akwa. Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe. Onuogugu afog gi agaghi enwe ogwugu ruo mgbe ebighi ebi." **13** O weela mmuo ozi obula o siri, "Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasu ukwu nye ukwu gi?" **14** Ndi mmuo ozi niile, ha abughi mmuo ndi na-ejere Chineke ozi, ndi a na-ezipu ka ha jee ozi n'ih ndi ahụ ga-eketa nzoputa?

2 Ya mere, anyi aghaghi ilezi anya nke oma banyere ihe anyi nurula, ka anyi hapu isi na ha wezuga onwe anyi. **2** N'ih na o buru na ozi ahụ e ziri site na ndi mmuo ozi di ire, o burukwa na njehie maobu nnupe isi obula natara ahuhu kwesiri ya. **3** Anyi ga-esi ahaa gbanari ntaramahuhu ma o buru na anyi eleghara oke nzoputa ahụ anya? O bu Onyenwe anyi kwuputara ya, bukwa nke ndi nuru ya gbaara anyi ama banyere ya. **4** Chineke n'onwe ya tukwasiri igba ama nke ya, site n'iru oru ebube na oru iribama, na oru itunanya di iche iche, nakwa ikesa otutu onyine nke Mmuo Nso, di ka ochicho ya siri di. **5** O dighi mgbe Chineke nyere ndi mmuo ozi ike ichi elu uwa a. Anyi na-ekwu banyere uwa gaje ibia abia. **6** Otu onye agbaala akaebe n'ebe ozo, "Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini ka nwa nke mmadu bu iji naleketa ya? **7** N'ih na i mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi no; i jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dikwa okpueze, **8** dokwaa ihe niile n'okpuru ukwu ya." Mgbe o mere ka ihe niile diri n'okpuru ya, o nwekwaghi ihe obula o hapuru itinye n'okpuru ya. Ma otu o di, anyi ahugbeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. **9** Ma anyi na-ahu Jisoshu bu onye e mere ka o di ala nwantakiri oge karja ndi mmuo ozi, ma ugba a ejirila ebube na nsopuru kpukwasu ya n'isi, n'ih ahuhu onwu nke o huru, ka o site n'amara Chineke detu onwu ire n'ih mmadu niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu

n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile diri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha buru onye zuruoke site n'ahuhu o huru. **11** Onye ahụ na-eme mmadu ka o di nso, na ndi ahụ e mere ka ha di nso si n'otu ezinaulo. N'ih ya, ihere adighi eme ya ikpo ha umunna ya. **12** O siri, "Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m, n'etiti nzuko ka m ga-anoburo gi abu otuto." **13** Ozokwa, "Aga m atukwasu obi m na ya." Ozokwa, o siri, "Lee mu onwe m, na umu ndi Chineke nyere m." **14** Ebe o bu na umu ndi ahụ ketara oke na anu ahụ na obara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udidi ahụ, ka o site n'onwu ya laa onye ahụ nwere ike onwu n'iyi, onye ahụ bu ekwensu. **15** Ma topu ndi ahụ niile egwu nke onwu mere ka ha buru ohi na ndu ha niile. **16** N'ih na n'ezie, o bughi ndi mmuo ozi ka o na-enyere aka kama o bu umu umu Ebrahim. **17** N'ih nke a, e mere ka o yie umunna ya n'ih niile, ka o nwe ike ghoo onyeisi nchujaja kwesiri ntukwasu obi ma na nke nwere obi ebere n'ijere Chineke ozi, ka o nwekwaa ike chuo aja ikpuchi mmehie mmadu niile. **18** Ebe o bu na ya onwe ya tara ahuhu mgbe a na-anwa ya onwunwa, o nwekwara ike inyere ndi a na-anwa onwunwa aka.

3 Ya mere, umunna m di nso, ndi so keta oke n'okpuku eluigwe ahụ, ka echiche unu digide naan na Jisoshu. Onyeisi ozi na onyeisi nchujaja nke okwukwe anyi. **2** O kwesiri ntukwasu obi nye onye ahụ hoputara ya dikwa Mosis si buru onye kwesiri ntukwasu obi n'ije ozi ya n'ulo Chineke. **3** Ma Jisoshu nwere ugwu na nsopuru karja ulo o wuru. **4** N'ih na ulo obula nwere onye wuru ya, maobu Chineke na-ewu ihe niile. **5** Mosis kwesiri ntukwasu obi dikwa odibo n'ulo Chineke n'ih niile, sikkwa otu a gbaa ama banyere ihe ndi a ga-ekwu n'odinihu. **6** Ma otu o di, Kraist kwesiri ntukwasu obi dikwa okpara nke na-eleketa ulo ya. Anyi gabukwanu ulo ya ma o buru na anyi ejidesie okwukwe anyi ike ya na oilaanya nke anyi ji anya isi. **7** Ya mere, di ka Mmuo Nso na-asi, "O buru na unu anu olu ya taa, **8** unu emela ka obi unu sie ike, di ka unu mere n'oge nnupe isi mgbe oge onwunwa n'ime ozara, **9** ebe nna nna unu ha noro nwa m onwunwa. O bu ezie na ha huru akaoru m iri afog andi a. **10** N'ih nke a, ewere m iwe megide ogbo ahụ. Asiri m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi uzo m niile.' **11** Ya mere, anuru m iyi n'ime m, si, 'Ha agaghi abanye n'izuikwe m na oli.'" **12** Lezienu anya, umunna m, ka ajo omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idi n'ime onye obula n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke di ndu tugharja. **13** Kama, na-agbanu onwe unu ume kwa ubochi niile dikwa a kpoo ubochi ahụ Taa. Ka a hapu inwekwa onye obula a ga-esite n'aghugho nke mmehie mee ka obi ya sie ike. **14** Anyi bu ndi anyi na Kraist ga-eso kekorjita oke ma o buru na anyi ga-ejidesi ya ike bu ntukwasu obi ahụ anyi nwere site na mmalite ruo ogwugu. **15** Di ka e kwuru ya, "Taa, o buru na unu anu olu ya. Unu emela ka obi unu sie ike, dikwa unu mere n'oge nnupe isi." **16** Olee ndi bu ndi ahụ nuru ma nupu isi? O bu na o bughi ndi niile ahụ Mosis duputara site n'ala Ijpt? **17** O bukwa olee ndi ka o wesoro iwe iri afog andi a? O bu na o bughi ndi ahụ mehiere. Ndi ahụ ahụ ha dara n'ozara? **18** Olee ndi ahụ o nuru iyi na ha agaghi aba n'izuikwe ya? O bu na ha abughi ndi ahụ nupuru ya isi? **19** Ugba a, anyi maara na ha enweghi ike ibanye, n'ih na ha bu ndi na-ekweghi ekwe.

4 Ya mere, ebe ọ bụ na nkwa nke jba n'izuike ya ka ghere oghe, ka anyị kpachapụ anya hụ na o nweghị onye ọbụla a ga-ahụta dịka onye etozughị ya. **2** N'ihị na-eziela anyi ozioma ahụ, dị ka ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nūrū abaraghị ha uru n'ihị na ha ejighị okwukwe nara ya. **3** Ma anyị bụ ndị kweere na-abanye n'ebe izuike ahụ, dị ka Chineke si kwuo, "Añūrū m'iyi n'iwē m, 'Ha agaghị abanye n'izuike m ma ọlị.'" **4** Kwuru nke a n'agbanweghị na ọ ruchaala ọrụ ya site na ntọala ụwa. **4** N'ihị n'otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ụbọchị nke asaa site n'okwu ndị a: "Chineke zuru ike site n'ọrụ ya niile, n'ụbọchị nke asaa." **5** Ma n'ebe a kwa, e kwuru, "Ha agaghị abanye n'ebe izuike m ma ọlị." **6** Ebe ọ bụ na ohere dịriri ụfọdụ mmadụ ibanye n'ime ya, ma ndị ahụ buru ụzọ nata ozioma ahụ abanyeghị n'ihị nnupu isi. **7** O weputara ụbọchị ọzọ nke ọ kpọrọ Taa, o sitere n'ọnụ Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n'oge gara aga sị, "Taa, ọ buru na unu anyị olu ya, unu emela ka obi unu sie ike." **8** N'ihị na a sị na Joshua nyere ha ezumike, ọ gaghị ekwu banyere ụbọchị ọzọ. **9** Otu ụbọchị izuike fọdurụ nye ndị nke Chineke. **10** N'ihị na onye ọbụla banyere n'ezumike ya esitela n'ọrụ nke ya onwe ya nwee izuike dị ka Chineke siri banye n'izuike nke ya. **11** Ya mere, ka anyị mee ka ike anyị ha, ka anyị banye n'ebe izuike ahụ, ka ọ hapụ idikwa onye ọbụla nke na-agaghị aba n'ihị jnioni ekweghị ekwe ha. **12** N'ihị na okwu Chineke dị ndụ dịkwa nko. Ọ dị nko karịa mma ihu abụọ ọbụla. Ọ na-adụba ruo na-ikewa mkpūrūobi na mmụọ, ma rukwaa na ebe nkwonkwo na ụmị kewakwara onwe ha. Ọ na-enyocha ọchịchọ na echiche obi ndị mmadụ. **13** Ọ dighị ihe ọbụla n'ime ihe niile e kere eke puru izo onwe ya site n'ebe Chineke nọ. Ihe niile ghere oghe, ma gbarakwa ọtọ n'ihu anya ya. Ọ bụ n'ihu ya ka anyị niile ga-aza ajuju banyere ndụ anyị niile. **14** Ebe ọ bụ na anyị nwere onyeisi nchụaja dij ukwu, onye nke gaferela n'eluigwe, Jisọs Ọkpara Chineke, ka anyị jidesienụ okwukwe anyị ike. **15** N'ihị na anyị nwere onyeisi nchụaja nke nwere ike ighọta adighị ike anyị. A nwara ya onwunwa n'uzọ niile dij ka a na-anwa anyị taa. Ma, o megghị mmehie n'uzọ ọbụla mgbe a nwara ya. **16** Ya mere, ka anyị bjaruo ocheeze amara ahụ nso na-atughị egwu, ka anyị si otu a nata ebera, ma chọtakwa amara nke ga-enyere anyị aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndị mmadụ horo onyeisi nchụaja ọbụla, ka ọ nnochite anya ndị mmadụ n'ihe banyere ife Chineke, ka ọ na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie dij iche iche. **2** Ebe ọ bụ na ya onwe ya bụ onye na-adighị ike, ọ puru jji nwayo na-emeso ndị na-amaghị ihe na ndị na-ejehie ụzọ omume. **3** N'ihị nke a, ọ gaghị jchụ aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndị mmadụ. **4** O nweghị onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama ọ bụ Chineke na-akpo dijka o si kpọ Eron. **5** N'otu aka ahụ kwa, Kraịst enyeghị onwe ya ebube nke jbu onyeisi nchụaja, kama Chineke siri ya, "I bụ Ọkpara m. Taa aburula m Nna gi." **6** N'ebe ọzọ, o kwuru, "Dij ka usoro Melkizedek si dij, i bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighi ebi." (aiōnios g165) **7** Mgbe ọ ka dij ndụ n'anụ ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere rjokwa arịrj n'onye anyị ahụ puru jzọputa ya site n'onwu. A nkwara olu ya n'ihị ndụ nrube isi na mweda n'ala ya. **8** Ọ bụ ezie na ọ bụ Ọkpara ma ọ mutara irube isi site n'ahụhụ ọ tara. **9** Ma mgbe e mere ka o zuo oke, ọ ghoro isi nke nzọputa ebighi ebi nye ndị niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) **10** Ebe Chineke mere ya onyeisi nchụaja

n'usoro Melkizedek. **11** Ọ dij ọtutụ ihe ọzọ anyị nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ikwa ya n'ihị na unu adighi amuta ihe osijso. **12** N'ezie, ugbu a, unu kwesiri jbu ndi ozizi nye ndi ọzọ, ma unu ka nọ na-achọ onye ga-ezikwa unu ukpuru mbu nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. **13** Onye ọbụla nke na-anụ ara, ka bụ nwantakiri, ọ matabeghi ozizi banyere ezi omume. **14** Nri dij ike dirj ndi tozuru oke, ndi siterela n'ihe ha na-eme zuo onwe ha ichoputa ihe dij iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe.

6 Ya bụ ka anyị na-aga n'ihu n'ihe mmuta zuru ezu, ka anyị gharakwa jnōgide n'ihe mmuta mbu ahụ nke anyị nwere banyere Kraịst. Anyị agaghị alaghachi azu ito ntọala ncheghari ọzọ site n'ọrụ ndi nwuru anwu n'okwukwe n'ebe Chineke nọ, **2** na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n'isi na onyinye nke Mmụọ Nso, na mbilite n'onwu na ikpe ebighi ebi. (aiōnios g166) **3** Anyị ga-eme nke a ma Chineke kwe. **4** Ma ọ dighi mfe ikpoghachi ndi dara ada ọzọ, bụ ndi natarala ihe ahụ na mbu, ndi detukwara onyinye amara dij iche iche nke si n'eluigwe bja ire, ndi ketakwara oke Mmụọ Nso, **5** ndi detukwara dij mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke ụwa na-abja, (aiōn g165) **6** ma mesja dahie n'onwe ha, ọ bụ ihe siri ike ikpoghachite ha ruo ncheghari. Ha na akpogidekwa Ọkpara Chineke n'obe ọzọ, na emenyekwa ya there n'ihu oha mmadụ. **7** N'ihị na ala ahụ nke na-amj mmiri na-ezokwasị n'elu ya mgbe niile, na-amjputa mkpuru bara uba nye ndi e ji maka ha kọọ ya, na-enweta ngozi n'aka Chineke. **8** Ma ọ buru na o puo naanj ogwu na ahijia, ọ baghi uru ọbula. Kama, ọ ga-abu ihe a buru onu, nke ogwugwu ya ga-abu ikpo ya oku. **9** Ma ọ bụ ezie na anyị na-ekwu otu a, ezi ndi enyi m, anyi nwere ntukwasị obi maka ihe dij ezi mma banyere unu, bụ ihe ndi ha na nzoputa so bja. **10** Chineke abughị onye na-ekpe ikpe n'ezighi ezi. Ọ gaghị echefu ọrụ niile unu ruru ya. Ọ gaghị echefu ihunanya niile unu gosiri n'ihị ya site n'igara ndi nso ozi, dijka unu na-aga n'ihu na-emekwa. **11** Anyi chorọ ka onye ọbula n'ime unu nōgidesie ike n'otu jnu oku n'obi ahụ ruo ogwugwu ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atu anyi ya mgbe oge ruru. **12** Anyi achoghị ka unu buru ndi umengwu, kama ka unu buru ndi na-enomi ndu ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa. **13** Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya nūọ iyi, n'ihị na ọ dighi onye ọzọ dij ukwu karja ya, **14** na-asi, "N'ezie aga m agozi gi, nyekwa gi otutu umu umu." **15** Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa. **16** Umụ mmadụ na-eji ndi ka ha ukwu nūọ iyi, iyi añuru n'uzo dij otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa jru ụka niile n'etiti mmadụ. **17** Ya mere, mgbe Chineke chorọ igosi ndi ahụ ga-eketa nkwa ahụ, ụdjidi izuzu ya, o jiri jnu iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. **18** Ka ọ ga-abu site n'ihe abụọ na-enweghị mgbanwe, nke na-agaghị ekwe omume izi Chineke dijka onye ughā, anyi bụ ndi gbara osọ ndu ga-enweta agbamume siri ike jji jide olileanya e dobere anyi. **19** Anyi nwere olileanya a dij ka arilika nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwara. Ọ na-abanye n'ime ime ebe nchujaja ahụ n'azu akwa mgbochi **20** ebe Jisọs onye buru anyi ụzọ, abanyela n'ihị anyi; ọ ghọlara anyi onyeisi nchujaja ruo mgbe ebighi ebi dij ka usoro Melkizedek si dij. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bu eze Salem, burukwa onye nchujaja Chineke Onye kachasi ihe niile elu. O zutere Abraham mgbe o si na mmeri o meriri otutu ndi eze ahụ na-aloghachi, goziekwa ya. **2** Ebrahim nyekwara ya otu uzọ n'ime uzọ iri nke ihe niile. Ihe mbu aha ya putara bu, "eze ezi omume," ozokwa bu "eze nke Salem," nke putara, "eze udo." **3** O nweghi nna, o nkwewaghi nne, nke o na-enwe agburu. O nweghi mmalite nke ubochi a muru ya, maobu ogwugwu ndu, e mere ya di ka Okpara Chineke. O na-anogide buru onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi. **4** Leenu otu o siri buru onye di ukwu, o buladi Ebrahim bu nna nna anyi nyere ya otu uzọ n'ime uzọ iri site n'ihe o kwatara n'agha! **5** Ma otu o di, iwu kwadoro ka umu Livayi bu ndi ghoru ndi nchujaja na-anakota otu uzọ n'ime uzọ iri site n'aka ndi ozo, ya bu, site n'aka ndi umunna ha ndi Izrel, n'agbanyeghi na umunna ha ndi ahụ bukwa umu umu Ebrahim. **6** Ma nwoke a bu onye na-esiteghi n'agburu naara otu uzọ n'uzọ iri site n'aka Ebrahim ma goziekwa ya bu onye ahụ nke natara nkwa ahụ. **7** O nweghi irurita aka obula di ya, na onye di ukwu na-agosi onye di nta. **8** N'otu aka ahụ, ndi na-anata otu uzọ n'uzọ iri bu mmadu na-anwu anwu, ma n'aka nke ozo, onye na-anata ya bu onye ahụ e kwuputara na o na-adi ndu. **9** Mmadu puru isi na Livayi onye natara otu uzọ n'uzọ iri kwuru otu uzọ n'uzọ iri nke ya site n'aka Ebrahim. **10** N'ihu na mgbe Melkizedek zutere ya, o ka na n'afọ nna nna ya. **11** O buru na a puru ime ka mmadu zuo oke site n'onodu ndi nchujaja ndi Livayi, n'ihu na o bu site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee onodu ndi nchujaja. Olee uru o bara ka onye nchujaja ozo bja, di ka usoro Melkizedek si di, na-abughi di ka usoro nke Eron? **12** Ebe a gbanwere onodu ndi nchujaja, n'otu aka ahụ, a ghaghi igbanwekwa iwu. **13** N'ihu na onye ahụ e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agburu ozo, nke o dibeghi onye obula sitere na ya ruru oru di n'ebe ichu aja. **14** O bu ihe a mara nke oma na Onyenwe anyi si n'agburu Juda puta, Mosis n'onwe ya akpotughi agburu ahụ aha mgbe o nakwu banyere ndi nchujaja. **15** E meela ka a ghotu okwu anyi na-ekwu nke oma, mgbe onye nchujaja ozo yiri Melkizedek putara. **16** Onye ghoru onye nchujaja ma o bughi site n'usoro iwu nke omumu ndi nchujaja, kama site n'ike di na ndu nke na-apughi ila n'iyi. **17** N'ihu na-agbara akaebe banyere ya, si, "Gi onwe gi, bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi, di ka usoro Melkizedek si di." (aiōn g165) **18** N'otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n'ihu adighi ike ya na n'ihu abaghi uru ya **19** (n'ihu na iwu ahụ emeghi ka ihe obula zuo oke), ma n'aka nke ozo, e webatala oilleanya ka mma, bu nke anyi na-esite na ya bjaruo Chineke nso. **20** Ma e ji inu iyi mee ka onodu onyeisi nchujaja a guzosie ike. O nweghi iyi a nuru mgbe ndi ozo ghoru ndi nchujaja. **21** Ma onye nke a ghoru onye nchujaja site n'inu iyi mgbe onye ahụ gwara ya, "Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghị agbanwe obi ya, 'I bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi.'" (aiōn g165) **22** N'ihu nke a, Jisos aghoola onye na-akwagide ogbugba ndu ka mma. **23** Ihe ozo, ndi nchujaja nke ochie ahụ di otutu n'onuogugu n'ihu na onwu gbochiri ha iga n'ihu n'oru ha. **24** Ya mere, ebe o na-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi, o na-abukwa onyeisi nchujaja mgbe niile. (aiōn g165) **25** Ya mere o nwere ike izoputa ruo mgbe niile ndi ahụ na-abiakwute Chineke site na ya, n'ihu na o na-adi ndu ruo mgbe niile iri ariri n'ihu ha. **26** Ya mere, o di mkpa na anyi ga-enwe onyeisi nchujaja di otu a, bu onye di nso, na onye na-enweghi ntupo, na onye di ocha, na onye

e kewapuru site n'ebe ndi mmehie no, ma buliekwa ya elu karja n'eluigwe. **27** O dighi ka ndiisi nchujaja ndi ozo, n'ihu na o dighi mkpa na o ga-achụ aja kwa ubochi, n'ihu mmehie nke aka ya, na n'ihu mmehie nke ndi ozo. Naanji otu aja nke diri mgbe niile ka o churu maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye di ka aja. **28** N'ihu na iwu na-ahoputa di ka ndiisi nchujaja ndi mmadu na-adighi ike. Ma okwu nke inu iyi ahụ, nke na-eso iwu n'azu, hoputara Okpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165)

8 Isi okwu di n'ihe niile anyi na-ekwu bu nke a, na anyi nwere onyeisi nchujaja di otu a, bu onye na-anodu ala n'aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n'eluigwe. **2** Onye na-eje ozi n'ebe nso ahụ, bu ezi ulo ikwu ahụ Onyenwe anyi ji aka ya wuo, o bughi mmadu wuru ya. **3** A hoputara onyeisi nchujaja obula ka o na-achụ aja na-enyeka onyine. N'ihu nke a, o kwesikwara ka o nwee ihe o ga-eji na-achụ aja. **4** A sikiwari na o no n'awa, o garaghi a bu onye nchujaja n'ihu na e nwere ndi nchujaja na-achụ aja di ka usoro iwu si di. **5** Ha na-eje ozi n'ebe nso ahụ nke bu oyiyi na onyinyo banyere ihe nke di n'eluigwe. O bu nke a mere e ji doro Mosis aka na nti mgbe o na-akwado iwu ulo ikwu ahụ, "Lezie anya hu na i mere ihe niile n'usoro di ka e si gosiri gi n'elu igwu." **6** Ma otu o di, o natara oru ije ozi kariri nke ha, di ka onye ogbugbo nke ogbugba ndu di elu karja nke ochie, ebe ogbugba ndu nke ohuru a o mere ka o diri n'etiti ya na mmadu dabeere na nkwa di mma karja. **7** O buru na ogbugba ndu ochie ahụ zuruoke, o garaghi aba uru ka achowa ogbugba ndu ozo. **8** Ma Chineke choputara ezughi oke ha mgbe o siri, "Lee, oge na-abja, ka Onyenwe anyi kwuputara, mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu ohuru diri n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda. **9** O bughi udi ogbugba ndu mu na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala Ijpt duputa ha, n'ihu na ha anogideghi buru ndi kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba ndu m. N'ihu ya, echepuru ihu m n'ebe ha no, ka Onyenwe anyi kwuputara. **10** Ma nke a bu ogbugba ndu m ga-eme ka o diri n'etiti mu onwe m na ulo Izrel, mgbe oge ndi ahụ gasiri, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasi ya n'obi ha. Aga m abu Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndi m. **11** O dighi onye obula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maobu otu onye asi ibe ya, 'Mara Onyenwe anyi,' n'ihu na ha niile ga-ama onye m bu, site n'onwe dikarisiri nta ruo n'onwe dikarisiri ukwu. **12** N'ihu na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghi m echetakwa mmehie ha niile ozo." **13** Mgbe o kwuru okwu banyere ogbugba ndu ohuru, o putara na nke ochie ahụ aburula ihe gabigara agabiga. Ihe di ochie nke gabigara ga-emesia ghara idikwa.

9 Ogbugba ndu nke mbu nwere usoro ofufe na ebe nso nke uwa nke a e jiri aka wuo. **2** E guzobere ulo ikwu. N'onuulo nke mbu n'ulo ikwu ahụ, e nwere ihe idoba iheoku, na tebul, na achicha e doru nso. Aha onuulo nke mbu a bu Ebe Nso. **3** N'azu akwa mgbochi nke abuo ka e nwere onuulo a na-akpo Ebe Kachasi Nso, **4** nke nwere ebe ichu aja mgbaisioma e ji olaedo wuo, na igbe ogbugba ndu ahụ nke e jiri olaedo machie ahụ ya niile. Ihe di n'ime ite ahụ bu maná na mkpanaka Eron nke ahụ puputara ahijia, na mbadamba nkume e dekwasi ihu ogbugba ndu. **5** Ihe di n'elu igbe a bu cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite ochie amara ahụ. Ma anyi enweghi ike ikowacha ihe niile ndi a

n'ozuzu oke ugbo a. **6** Mgbe e doro ihe niile ndi a n'usoro, onye nchujaja na-abata mgbe obula n'ime onuqulo nke mbu nke ulo ikwu a. N'ebe a ka o na-arụ orụ o ketara iru. **7** Ma o bu naanị onyeisi nchujaja na-abanye n'ime onuqulo nso nke abuo, naanị otu ugboro n'afọ. O na-ejikwa obara na-aba n'ebe ahụ, iji chuo aja maka onwe ya na n'ihu mmehie ndi mmadu mere na-amaghị ama. **8** Site na nke a, Mmuo Nso na-egosi na uzọ e si abanye n'Ebe Kachasi Nso ahụ bu ihe na a ka aputabeghi ihe, ebe o bu na ulo ikwu nke mbu ahụ ka na-eguzo. **9** Nke a bu ihe ilu banyere oge ugbo a. Site na nhazi nke a, onyinye na aja niile a na-achụ onweghi ike ime ka akonuche onye na-efe ofufe zuo oke. **10** Kama ha bu naanị usoro iwu metutara ihe oriri na ihe onuqulo na udi baptizim di iche iche nke anu ahụ, bu nke e nyere ka a na-eme ya ruo mgbe a ga-edozigharị ihe niile. **11** Mgbe Kraist bjara di ka onyeisi nchujaja nke ezi ihe ahụ di ugbo a, site n'ulo ikwu di ukwu zuruoke nke a na-ejighi aka mee, nke na-esoghi n'ihe e kere eke, **12** o jighi obara umu ewu na nke umu ehi banye n'ebe ahụ, kama o ji obara nke ya onwe ya banye n'Ebe ahụ Kachasi Nso naanị otu mgbe, jiri ya wetara anyi niile mgbaputa ebighi ebi. **(aiōnios g166)** **13** Ma o buru na obara ewu na nke oke ehi di iche iche, ya na ntụ nwa agboghọ ehi, nke e fekwasiri ndi ruru aru, puru ido ha nso, meekwa ka ha di ocha n'elu ahụ. **14** Obara Kraist onye sitere na Mmuo di ebighi ebi were onwe ya churo Chineke aja n'enweghi ntupo obula, o ga-esi anaa ghara isachapu omume ruru unyi nke akonuche anyi, ka anyi nwee ike ife Chineke di ndu. **(aiōnios g166)** **15** N'ihu nke a, o bu onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, ka ndi a kporo site na ya nata ihe nketa ebighi ebi ahụ bu nke e kwere ha na nkwa. A puru ime nke a n'ihu o nwuola onwu gbatuta umu mmadu site n'ike omuma nke mmehie ha mere n'okpuru ogbugba ndu nke mbu ahụ. **(aiōnios g166)** **16** O buru na mmadu ekee ekpe mgbe o no ndu, a na-ebu uzọ achoputa ma onye kere ekpe ahụ o nwuola. **17** Ekpe na-amalite idi ire mgbe onye kere ekpe ahụ nwuru, n'ihu na ihe mmadu kere n'ekpe anaghi adi ire mgbe onye kere ya ka di ndu. **18** O bu nke a mere o buadi ogbugba ndu ochie ahụ jiri buru ihe na-adighi ire ruokwa mgbe obara batara na ya. **19** Mgbe Mosis kwuputachara ndi mmadu iwu ahụ, o weere obara umu ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hisop fesaa n'akwukwo iwu ahụ nakwa n'elu mmadu niile. **20** Na-ekwu, "Nke a bu obara ogbugba ndu ahụ nke Chineke nyere unu iwu." **21** N'otu aka ahụ, o fesakwara obara ahụ n'elu ulo ikwu na n'elu ihe niile di n'ulo ikwu, bu ihe niile e ji efe ofufe. **22** N'ikwu eziokwu, dika iwu si di, o dighi ihe obula nke a na-adighi eji obara edo ocha. O buru na a wusighi obara, mgbaghara mmehie adighi. **23** O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndi a yiri ihe ndi di n'eluigwe di ocha, ma ihe ndi di n'eluigwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja di mma karja. **24** N'ihu na o bughị n'ebe nso nke mmadu jiri aka wuo, nke yiri nke di n'eluigwe, ka Kraist banyere, kama o banyere n'ime eluigwe n'onwe ya, bu ebe o na-anochite anya anyi ugbo a n'ihu Chineke. **25** O banyeghi na ya ka o were onwe ya chuo aja otutu ugboro, di ka onyeisi nchujaja na-eji obara na-abughị nke ya na-abanye n'Ebe ahụ Kachasi Nso kwa afọ. **26** O buru na o si otu a diri, o gaara abu onye na-ahu ahulu mgbe kemgbe e kere uwa. Ma, di ka o si di, o bjara naanị otu ugboro n'ogwugwu oge ndi a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chuo aja. **(aiōn g165)** **27** Di ka o bu ihe a kwadooro mmadu

obula inwu naanị otu ugboro, ma e mesia ikpe esochie, **28** otu a ka e si chuo Kraist di ka aja naanị otu ugboro iwepu mmehie otutu mmadu. O ga-abjaghachi nke ugboro abuo, ma o bughị n'ihu ibu mmehie, kama o bu n'ihu iweta nzoputa nye ndi ahụ niile na-eche obibia ya.

10 Iwu ahụ bu naanị onyinyo na-egosi ihe oma gaje ibia. N'ihu ya, o zughị oke n'onwe ya isite n'aja ndi ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afọ, mee ka ndi ahụ na-abjaru nso ife ofufe zuo oke. **2** Ma o bughị otu a, o bu na a gabeghi akwusi ichu aja ndi a? O buru na a sachapula njo ndi na-efe ofufe na mbu, akonuche ha agaghikwa ama ha ikpe mmehie ha. **3** Ma nke bu eziokwu bu na ihe aja ndi a na-eme bu ichetara ha mmehie ha kwa afọ niile. **4** N'ihu na o bu ihe na-apughị ime eme na obara oke ehi na nke umu ewu di iche iche gasachapu mmehie. **5** Ya mere mgbe Kraist bjara n'uwa, o siri, "Aja na onyinye abughị ihe i choro kama i kwadoro ahụ nye m. **6** Aja nsure oku na aja a churu maka mmehie, ha abughị ihe di ezi mma nye gi. **7** Mgbe ahụ ka m siri, 'Lee, abjala m Chineke m, ime ihe i na-achọ. Nke a bukwa ihe e dere banyere m n'ime akwukwo mpiakota.'" **8** O kwuru na mbu, "Aja di iche iche, na onyinye, aja nsure oku na aja mmehie adighi ato gi uto, ha adighikwa amasi gi" (a churu aja ndi a dika iwu si di). **9** O kwukwara ozo, "Lee abjala m ime uche gi." O kagburu aja nke mbu ahụ ma were aja nke abuo dochie n'onodu ya. **10** Site n'ime uche Chineke, e mere ka anyi di nso site n'aja Jisos Kraist ji onwe ya chuo naanị otu ugboro. **11** Onye nchujaja obula na-eguzo kwa ubochi na-efe ofufe, na-achukwa otu aja ahụ ugboro ugboro, bu aja nke na-enweghi ike isachapu mmehie. **12** Ma mgbe Kraist chuchara naanị otu aja ahụ, otu ugboro n'ihu mmehie niile, o noduru ala n'aka nri Chineke. **13** Ebe ahụ ka o no ugbo a na-eche ka ndi iro ya niile buru ihe mgbakwasị ukwu ya. **14** N'ihu na o sitela n'otu aja mee ka ndi ahụ a na-eme ka ha diri nso zuo oke mgbe niile. **15** Mmuo nso na-agbakwara anyi ama banyere ihe ndi a mgbe o buru uzọ kwuo: **16** "Nke a bu ogbugba ndu ahụ mu na ha ga-agba mgbe oge ndi ahụ gasiri, ka Onyenwe anyi kwuru. Aga m etinye iwu m n'obi ha. Aga m edekwasikwa ha n'uche ha." **17** O kwukwara si, "Agaghị m echetakwa mmehie ha na mmebi iwu ha niile ozo." **18** Ya mere, ebe o bu na a gbagharala mmehie ndi a, o dikwaghị mkpa ichu ajo ozo maka mgbaghara mmehie. **19** N'ihu nke a, umunna m, ebe anyi nwere nkwuwa okwu ibanye n'Ebe Kachasi Nso site n'obara Jisos, **20** bu uzọ ohuru nke o meghere nye anyi, nke di ohuru ma dikwa ndu site n'akwa mgbochi ahụ nke bu ahụ ya, **21** ebe anyi nwekwara onye nchujaja di ukwu, nke na-elekota ulo Chineke, **22** ka anyi bjaruo nso site n'obi di ocha, na ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyi buru ndi a sachara obi ha site n'akonuche ruru aru, ka anyi burukwa ndi e ji mmiri di ezigbo ocha sachaa ahụ anyi. **23** Ya mere, ka anyi jidesie nkwpuputa nke oilleanya anyi ike, n'ihu na onye ahụ kwere nkwa kwesiri ntukwasị obi. **24** Ka anyi tugharja uche otu nke ga-esi kpalie ike anyi n'ihunanya na ezi oru. **25** Ka anyi gharakwa ichefu nzuko anyi di ka ufodu na-eme, kama ka anyi na-agbarita onwe anyi ume, karisja, ugbo a ubochi ahụ na-abja nso. **26** O buru na anyi akpachapu anya na-anogide na mmehie mgbe anyi matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja ozo foduru a ga-achụ banyere mmehie niile. **27** Kama naanị ikpe di oke egwu, nke ga-adi ka oku na-ere

ike ike, nke ga-erechapu ndi niile bu ndi iro. 28 Onye obula dara iwu Mosis, na-anwu na-enweghi ebere, site n'akaebemmadu abuo maobu ato gbara megide ya. 29 O buru na o di otu a, olee udi ahuhu unu chere na a ga-enye onye leliri Okpara Chineke, ginji ka a ga-eme onye meruru obara nke ogbugba ndu nke e ji doo ya nso, na onye kpasuru mmuo nke amara ahu iwe? 30 N'ihu na anyi maa onye ahu kwurunu, "Ibo obo dirji m, aga m akwughachi," ozokwa, "Onyenye anyi ga-ekpe ndi ya ikpe." 31 O bu ihe di oke egwu idaba n'aka Chineke di ndu. 32 Ma chetakwanu ubochi mbu ndi ahu, mgbe unu natachara ihe, unu nogidesikwara ike n'agbanyeghi oke ahuhu niile unu tara. 33 Mgbe ufofu, a kpariri unu n'ihu oha, unu natakawara mkpagbu. N'oge ozo, unu soro ndi e si otu a mesoo mmeso. 34 Unu were obi ebere soro ndi no n'ulo mkporo taa ahuhu, unu jikwa onu nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu nwere, n'ihu na unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. 35 Ya mere, unu ahapukwala ntukwasobi unu ahu, n'ihu na o naweta ugwo oru di ukwu. 36 N'ihu ya, unu kwesiri inwe ndidi ka o ga-abu na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. 37 N'ihu, "Na oge na-adighi anya, onye ahu nke na-abia ga-abia o gaghị anokwa odu." 38 Ma, "Onye ezi omume nkem ga-esite n'okwukwe di ndu. Mkpuruobi m agaghị e nwee mmasi n'ime onye obula na-alaghachi azu." 39 Ma anyi abughị ndi na-alaghachi azu si otu a laa n'iyi. Kama anyi dinyere ndi nwere okwukwe, burukwa ndi a zoputara.

11 Ugbu a, okwukwe bu inwe obi ike banyere ihe ndi a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahubeghi anya. 2 N'ihu na o bu site n'okwukwe ka e ji gbaara ndi ochie ama. 3 O bu site n'okwukwe ka anyi ji ghota na e mere uwa na ihe niile anyi na-ahu anya site n'okuw Chineke. N'ihu nke a, ihe anyi na-ahu anya ugbu a bu ihe e mere site n'ihu anyi na-adighi ahu anya. (aiōn g165) 4 Ebel sitere n'okwukwe chuo aja di mma nye Chineke karja aja nke Ken churu; nke e si na ya gnyere ya n'onye ezi omume. Chineke kwuru okwu banyere onyinye ya. Ma ugbu a, o bu ezie na o nwuolarị ma o ka na-ekwu okwu site n'okwukwe. 5 E sitere n'okwukwe kupu Enok nke putara na o nwughi anwu, a hukwaghị ya ozo n'ihu na Chineke akporola ya. Ma tupu e kuru ya, e mere ka anyi mara na o mere ihe masiri Chineke. 6 O bu ihe siri ike mmadu ime ihe ga-atọ ya ufo ma o buru na onye ahu enweghi okwukwe. N'ihu na onye na-abiakwute Chineke nso aghaghị ikwe na o di. Na o bukwa onye na-akwughachi onye obula na-achosi ya ike ugwo. 7 Site n'okwukwe, Noa, onye nke a dorọ aka na ntị gbasara ihe ndi a na-ahubeghi anya, gere ntị ma ruo ugbo mmiri maka zoputa nke ezinaulo ya. Site na nke a, o mara uwa ikpe, ma buru onye nketa nke ezi omume sitere n'okwukwe. 8 Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporo ya ka o hapu, gaa n'ala ahu nke o ga-enweta dika ihe nketa. O gwara n'amaghị ebe o na-aga. 9 Okwukwe na o jiri biri dika obia n'ala ahu e kwere ya na nkwa, na-ebi n'ulo ikwu, ya na Aizik na Jekob, bu ndi e kwere ya na ha otu nkwa ahu. 10 N'ihu na o na-ele anya ala ahu nke nwere ntala, nke onye turu atumatu ya ma wukwa ya bu Chineke. 11 Site n'okwukwe o natara ike omumu. O bu ezie na o gafeela oge imuta nwa, o buladi Sera n'onwe ya bu nwanji aga, n'ihu na o guru onye ahu kwere ya nkwa di ka onye kwesiri ntukwasobi. 12 Ya mere site n'otu

onye a, onye a guru di ka onye nwuru anwu ka e si nweta umu ndi onuogugu ha di ka kpakpando di na mbara eluigwe, di ka aja di n'akuku osimiri. 13 Ndi a niile nwere okwukwe nwuru na-anataghi nkwa ahu, ma site n'ebe di anya ha huru ma nabatakwa nkwa ndi a. Ha kwuputakwara na ha bu ndi obia na ndi mba ozo n'iuwa. 14 Ndi na-ekwu otu a na-eziputa na ha na-ele anya obodo nke aka ha. 15 O buru na ha na-eche echiche banyere obodo nke ha hapuru, ha gaara enwe ohere ilaghachi azu. 16 Ma otu o di, ha na-elesi anya ike maka obodo ahu ka mma, bu nke di n'eluigwe. Ya mere, o dighi eme Chineke ihere ka a kpo ya Chineke ha, n'ihu na o dozielara ha ebe obibi. 17 Site n'okwukwe Ebrahim ji Aizik chuo aja mgbe a nwalere ya. Onye ahu natara ihe ndi ahu e kwere nkwa, di njikere jji otu nwa ahu o nwere chuo aja, 18 o bu ezie na Chineke kwuru maka ya, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." 19 Ebrahim chere na Chineke puru ime ka onye nwuru anwu site n'onwu bilie, dika ihe ima atu otu ahu ka o mekwara, n'ihu na o nataghachikwara ya. 20 O bu okwukwe ka Aizik jiri nye Jekob na Iso ngozi banyere ihe di n'ihu. 21 O bu okwukwe ka Jekob ji gozie umu Josef n'otu n'otu tupu o nwuo. O kporo isiala dika o dabere n'elu mkpanaka ya. 22 N'ogwugwu ndu ya, Josef sitere n'okwukwe kwuo banyere opuru umu Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili okpuku ya. 23 Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya onwa ato mgbe a muru ya, n'ihu na ha huru na o bu nwa mara mma. Ha atukwaghị egwu iwu eze ala Ijibt bu Fero nyere. 24 Site n'okwukwe, Mosis e kweghi aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. 25 O horo isoro umu Chineke keta oke na mmegbu ha karja inwe anuri nke mmehie. 26 O kpebiri na o bu ihe karichara mma ihu ahuhu n'ihu Kraist, kama inweju aku niile nke Ijibt afo. N'ihu na o nwere olileanya maka ugwo oru di n'ihu. 27 Okwukwe ka o ji hapu Ijibt. O tughị egwu iwe eze, ma o tachiri obi ya dika o huru onye ahu a na-apughị ihu anya. 28 O sitekwara n'okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara obara ka onye mbibi nke umu nwoke mbu, hapu imetu umu nwoke mbu ndi Izrel aka. 29 Ha gafere Osimiri Uhie site n'okwukwe di ka a ga-si na o bu ala efu. Ma mgbe ndi Ijibt nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile. 30 Mgidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ubochi asaa. 31 Site n'okwukwe, Rehab nwanji akwuna esoghi ndi nnupu isi laa n'iyi n'ihu na o nabatara ndi biara inyochaputa obodo ahu n'udo. 32 Olee ihe ozo m ga-ekwu? Oge ga-agwunahu m ikwu gbasara Gidion, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndi amuma, 33 ndi sitere n'okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa ikpe nkumoto, natakwa nkwa e kwere, ndi mechiri onu odum. 34 Ha menyuru oku di egwu, gbanari mma agha, nweta ike site n'adighi ike. Ha ghokwara ndi di ike n'agha, chulaa usuu ndi agha ndi mba ozo. 35 Umụ nwanji natara ndi ha nwuru anwu, site na mbilite n'onwu. Ndi ozo naara ntaramahulu, ha juru inata mgbatu ka ha nwee ike nata mbilite n'onwu ka mma. 36 E ji ufofu mere ihe ochi, tiekwa ha ihe otiti, o buladi ike ha agbu na itu ha mkporo. 37 A turu ufofu nkume, kwobie ufofu abuo. E ji mma agha gbuo ufofu. Ufofu yi akpuku ewu na akpuku aturu jeharja. Ufofu bukwa ndi dara ukpa. A kpagburu ufofu, ma mejookwa ndi ozo. 38 Ha waghariri n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya uwa, a guru ha n'ihu efu. 39 A gbaara ezigbo ama n'isi ndi a niile n'ihu okwukwe ha, ma ha anataghi ihe ahu e kwere ha na nkwa. 40

Otu o di, Chineke akwadoberela anyi ihe kaara anyi mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepu anyi.

12 Ya mere, anyi nwere oke igwe ndi ama di otu a gbara anyi gburugburu, n'ihu nke a, ka anyi wepu ihe obula nke na-adoghachi anyi azu dika ibu arọ, ya na mmehie niile ndebere anyi nsọ karja. Ka anyi werekwa ntachiobi gbaa osọ nke chere anyi n'ihu. **2** Ka anyi na-elegide Jisọs anya, onye mbu na onye na-eme ka okwukwe anyi zuo oke, onye jiri n'ihu onu e debere n'ihu ya, die ahuhu na ihe ihere nke obe, o nodu n'aka nri nke ocheeze Chineke. **3** Tuleeny n'obi unu gbasara onye ahụ tachiri obi na nkwegide sitere n'aka ndi mmehie, ka ike ghara igwu unu maobu obi unu ada a mba. **4** N'ime ogu nke unu na-aluso mmehie, unu eguzogideghi ruo n'onodu nke iwufu obara unu. **5** Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume dika umu, "Nwa m ewela ido aka na nti nke Onyenwe anyi dika ihe di mfe, mgbe o na-ata gi ahuhu maobu daa mba mgbe o na-abara gi mba. **6** N'ihu na onye Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba. O bukwa onye o nabatara di ka nwa ya, ka o na-apia utari." **7** Tachie obi, muta ihe site n'ahuhu. N'ihu na Chineke na-emeso unu mmeso di ka nna obula huru umu ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata obula adighi nke nna ya na-adighi abara mba. **8** Ya mere o buru na a dighi abara unu mba dika esi bara ndi ozo, unu abughị umu kama unu bu ndi amutara n'ikwa iko. **9** Dika ima atụ, ndi bu nna anyi site n'anụ ahụ na-apia anyi utari mgbe obula anyi nupuru isi. Ma nke a adighi egbochi anyi isopuru ha. O kwesikwaghị ka anyi rubere Nna nke mmuo isi karja ma dikwa ndu? Anyi mee nke a, anyi ga-di ndu. **10** Ha na-azu anyi nwa oge nta di ka ha si tuputa n'uche ha. Ma o na-azu anyi n'ihu idimma anyi. O na-acho ka anyi keta oke n'idi nsọ ya. **11** Mgbe obula a na-ezi anyi ihe site n'inye anyi ahuhu, o na-aburu anyi ihe mwute n'oge ahụ, o bughikwa ihe onu. Ma e mesja, o na-eweta udo na ndu ezi omume nye ndu ahụ azuru n'ime ya. **12** Ya mere, setipu aka gi ahụ ike gwuru. Guzodie ike n'ukwu gi ahụ nama jijiji. **13** Debenụ ukwu unu n'uzo ziri ezi, ka ukwu na-adighi ike ghara ida ngwuro, kama ka o nwe ogwugwo. **14** Gbalisie ike mee ka gi na mmadu niile biri n'udo ya na ndu di nsọ, e wepu ya, o nweghi onye puru ihu Onyenwe anyi. **15** Hukwanu na o nweghi onye ga-ahapu inweta amara Chineke, na o nweghaghị onye ga-epuputa dika mgborogwu ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meruo otutu mmadu. **16** Hunu na o nweghi onye na-ebi ndu ruru unyi maobu onye nke na-enweghi nsopuru dika iso, onye nke rere onodu omumu ya n'ihu otu efere nri. **17** Dika unu maara, o mechara choo ka o keta ngozi ahụ, ma a juru ya n'ihu na o nweghi ohere ncheghari. O bu ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike. **18** Unu abjarughị n'ugwu nke a puru imetu aka, nke na-ere oku, na ochichiri na itiri na oke ifufe, **19** na uda opi ike, maobu olu na-ekwu okwu, nke ndi nuru ya rjoro ka o kwusi igwa ha. **20** N'ihu na ha enweghi ike inagide ihe e nyere n'ihu, "A sikwari na anumanu obula emetu ugwu ahụ ahụ, a gaeji nkume tugbuo ya." **21** N'ezie, ihe ahụ anya huru di oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama jijiji n'ihu ujo." **22** Ma unu abjaruola n'ugwu Zayon, bu obodo Chineke di ndu, Jerusalem nke eluigwe ahụ. Unu abjakwutela puku kwuru puku ndi mmuo ozi a na-apughị iguta onu zuko n'onu. **23** Unu abjala n'ulo nzuko nke onye ahụ ebu uzo muputa bu ndi e dere

aha ha n'eluigwe. Unu abjakwutela Chineke, onye ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abjakwutela mmuo ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi zuruoke. **24** Unu abjakwutela Jisos onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, bjakwutekwa obara e fesara nke na-ekwu okwu di mma karja nke obara Ebel kwuru. **25** Gbalisieni ike ihu na unu ajughị onye ahụ na-ekwu okwu. N'ihu na o buru na ha agbanarighi ya, bu onye ahụ doru ha aka na nti n'elu uwa, anyi agaghị agbanar onye ahụ si n'eluigwe na-adu anyi aka na nti. **26** N'oge ahụ, olu ya mere ka uwa ma jijiji, ma ugu a, o kwela nkwa, si, "Otu mgbe ozo foduru, o bughị naanị uwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka eluigwe maa jijiji." **27** Okwu a bu, "Otu mgbe ozo foduru," na-egosi mwepu nke ihe na-ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hu na nke na-anaghị ama jijiji ga-adi. **28** Ya mere, ebe anyi na-anata alaeze nke na-apughị igbanwe, ka anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke ofufe n'uzo o ga-anabata. **29** N'ihu na Chineke anyi bu oku na-erepja erepja.

13 Ka ihunanya unu nwere n'etiti unu na-adigide. **2** Unu echefula inabata ndi obia, n'ihu na ufodu ndi mere nke a lekotara ndi mmuo ozi ma ha amataghị. **3** Chetanu ndi no n'ulo mkporo di ka a ga-asị na unu so ha nodu n'ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-asị na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n'ahu unu. **4** Ka olulu di na nwunye buru ihe onye obula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughị emeru. N'ihu na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi uru ikpe. **5** Debenu ndu unu puo n'ihunanya nke ego, ka afu ju unu n'ihu unu nwere, n'ihu na o kwuola, "Agaghị m ahapu gi. O nweghaghị mgbe m ga-eji gbakuta gi azu." **6** Ya mere anyi puru iji obi ike na-atughị egwu kwuo, "Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agaghị m atụ egwu. Gini ka mmadu puru ime m?" **7** Chetanu ndisi unu, ndi gwaru unu okwu Chineke. Tuleeny otu ndu siri di, na-ehomikwanu okwukwe ha. **8** Otu Jisos Kraist di unyaahu, ka o di taa, otu a ka o ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. **(aiōn g165)** **9** Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa iche duhie unu. N'ihu na o bu ihe di mma ka e were amara mee ka obi sie ike, o bughị site n'idebe iwu banyere nri nke na-enweghi uru o bara ndi na-edebe ya. **10** Anyi nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi ha n'ulo ikwu a enweghi ike iri aja a churu n'elu ya. **11** Onyeisi nchaja na-ewebata obara umu anu ndi ahụ n'Ebe Kachasi Nso dika aja maka mmehie, ma a na-erepja anu ahụ ha oku na mpuga ulo ikwu. **12** N'otu aka ahụ, Jisos n'onwe ya tara ahuhu na mpuga onu uzo ama obodo ka o jiri obara ya mee ka ndi nke ya di nso. **13** Ya mere, ka anyi gakwuru ya n'azu ulo ikwu soro ya die mkpari o diri. **14** N'ihu na uwa abughị ulo anyi, ma anyi na-ele anya obodo nke gaje ibia. **15** Site na ya, ka anyi na-achuru Chineke aja otuto mgbe niile, nke bu mkpuru egbugbere onu nke na-ekwuputa aha ya. **16** Unu echefula ime ihe oma, meekwanu ka ndi ozo soro unu kekoo ihe unu nwere. Nke a bu udi aja na-atu Chineke utu. **17** Ka unu na-ekwenyere ndi ndu unu, dokwaanu onwe unu n'okpuru ha. N'ihu na oru ha bu ihu maka mkpurubi unu dika ndi ga-aza aziza. Meenu nke a ka ha were onu na-eje ozi ha, ma o bughị site n'obi mwute n'ihu na nke a agaghị abara unu uru. **18** Na-ekperenu anyi ekpere, n'ihu na o doru anyi anya na anyi nwere akonuche di ocha na-achokwa ibi ndu nwere ugwu n'uzo niile. **19** Ana m arisoji

unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike ìlòghachikwute unu ọ̀sìjọ̀. **20** Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahụ sitere n'ọ̀bara ọ̀gbụ̀gbu ndụ ebighị ebi ahụ kpọ̀ghachite Onyenwe anyị Jisọs, Onye ọ̀zụ̀zụ aturụ ukwu ahụ, site n'ọ̀nwụ, (**aiōnios g166**) **21** mee ka unu zuo oke n'ezì ihe ọ̀ma niile ọ̀bụ̀la, nke ga-enyere unu aka ime ihe ọ na-achọ. Ka ọ rụ̀pụ̀ta n'etiti anyị ihe ndị ahụ niile na-atọ ya ụ̀tọ site na Jisọs Kraịst, onye otuto niile dịrị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (**aiōn g165**) **22** Ụ̀mụ̀nna m, arị̀ọ̀ọ m unu, ka unu were ntachiobi n'urụ okwu agbamume m gwara unu n'ime akwụkwọ a na-etoghị ogologo. **23** Ana m eme ka unu mata na nwanna anyị Timoti esitela n'ụ̀lọ mkpọ̀rọ pụ̀ta. Mụ na ya ga-esoro bịa leta unu ma ọ bụ̀rụ na ọ bịa n'ebe a na mgbe na-adighị anyị. **24** Keleerenụ m ndịsi unu niile na ndị nsọ niile. Ndị si Itali na-ezitere unu ekele ha. **25** Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist, Na-edegara agburu iri na abuo ndi gbasara n'elu uwa niile akwukwu ozi a: Ndeewonu! **2** Umunna m, ka obi unu juputa n'onu mgbe obula onwunwa di iche iche gbara unu gburugburu. **3** N'ihu na mgbe a na-anwa okwukwe unu onwunwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. **4** Ka nguzosike unu puta ihè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighi ihe obula nke ga-ako unu. **5** O buru na o di onye na-enweghi amamihe, ya rjo Chineke, onye na-enye onye obula rjoro ya amamihe n'afu ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa ya nye ya. **6** Ma rjoro n'okwukwe na-enweghi obi abuo, n'ihu na onye na-enwe obi abuo di ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. **7** Onye di otu ahụ ekwesighi ile anya na o ga-esite n'aka Onyenwe anyi nata ihe obula. **8** N'ihu na mmadu di otu a bu onye ihu abuo, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ihe obula o na-eme. **9** Ka nwanna obula bu ogbenye nuriya onu, mgbe obula e weliri ya elu. **10** Ka onye bu ogaranya mgbe a na-eme ka o nodu ya di ala, n'ihu na ndi bara uba ga-akonwu di ka okoko osisi. **11** N'ihu na mgbe obula anwu waliri chasie ike, weputa okpomoku, o na-eme ka ahijia kponwo, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya agwusjakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara uba ga-akonwu o buladi mgbe o na-ejegharị n'ime ije ozi ya. **12** Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighi ada mba n'oge onwunwa. N'ihu na mgbe oge onwunwa ahụ gasiri, o ga-anata ugwo oru, nke bu okpueze ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndi niile huru ya n'anya. **13** Ka onye obula hapu i si, mgbe a na-anwa ya, "O bu Chineke na-anwa m onwunwa a." N'ihu na o dighi mgbe a puru inwa Chineke ka o mee ihe ojoo, o dikwaghị anwa mmadu obula ka o mee ihe ojoo. **14** Kama onwunwa na-abjara mmadu site n'ochichio nke obi ya. O bukwa ochichio ojoo nke mmadu na-arafu ya, dokpufu ya. **15** Ochichio ahụ, mgbe ha bara uba n'ime obi, na-eduba mmadu na mmehie. Mgbe mmehie bara uba, o na-eduba n'onwu. **16** Ekwela ka onye obula duhie unu umunna m. **17** Onyinye obula di mma, na nke zuruoke na-esite n'elugwe abia. O na-esite n'ebe Nna nke ihè niile onye na-adighi agbanwe agbanwe, o naghi ezonari umu mmadu ihu ya. **18** N'ihu imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bu eziokwu muo anyi. O mekwara nke a ka anyi buru umu mbu nke ihe o kere eke. **19** Unu aghaghị icheta nke a umunna m ndi m huru n'anya. Ka onye obula nwee ntị na-anu ihe osijiso, na ire di aru ikwu okwu, ma burukwa onye iwe na-adighi ewe osijiso. **20** N'ihu na iwe nke mmadu anaghi aruputa ezi omume nke Chineke. **21** Ya mere, wezugani uzọ ruru aru niile na ihe obula di njo nke foduru n'ime ndu unu. Ma jirinū obi umeala nabataranū onwe unu okwu ndu ahū nke a kuru n'obi unu, nke nwere ike izoputa mkpurubobi unu. **22** Unu abula ndi na-eji ntị ha na-anu okwu ndu ahū naani, na-arafu onwe ha, kama burunū ndi na-eme ihe okwu ahū kwuru. **23** N'ihu na onye obula na-ege nti n'okwu obula ma hapu iji ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke na-ele ihu ya n'enyu. **24** O lesia onwe ya puo, o chefuo ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. **25** Ma nwoke ahū nogidesiri ike na-ele anya n'ime iwu ahū zuruoke, nke na-eme ka mmadu nwere onwe ya, ee, nwoke ahū na-aga n'ihu ile na ime ihe iwu ahū kwuru, hapukwa ichefu ya, ka a ga-agozo n'ihe niile o na-eme.

26 O buru na mmadu obula echee na ya bu onye na-ekpere Chineke ma hapu ijide ire ya aka maobu ikwa ire ya nga, onye di otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bukwa ihe na-abaghị uru. **27** Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyi na-anabata dika okpukpe di ocha, na nke na-enweghi mmeru, bu nke a, ilekota ndi na-enweghi nne na nna, na ndi di ha nwuru n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyi n'enweghi ntupo site n'aka ndi uwa.

2 Umunna m, dika ndi kweere n'Onyenwe anyi Jisọs Kraist, onye di ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. **2** O buru na onye ogaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpisiaka ya, abata n'ulo nzuko unu, o burukwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha. **3** O buru na unu elee onye ogaranya ahū yi uwe mara mma anya si ya, "Bia nodu n'otu oche a e debere iche n'ihu gi," ma unu asi onye ogbenye ahū, "Di anyi, guzo n'ebe ahū," maobu "Bia nodu ala n'akuku ebe a ukwu m di," **4** o bu na unu akpabeghi oke n'etiti onwe unu, burukwa ndi ji ile anya n'ihu na obi ojoo na-ekpe ikpe? **5** Geenu nti ka m gwa unu umunna m, o bu na unu amataghi na Chineke ahoputala ndi ahū uwa guru dika ndi ogbenye, mee ka ha buru ogaranya site n'okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahū o kwere nkwa inye ndi huru ya n'anya? **6** Ma ginj ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bughi ndi ogaranya na-emegebu unu? O bukwaghị ha bu ndi na-adokpughari unu aga n'uloikpe? **7** O bughi ha bu ndi na-ekwulu aha oma ahū nke a guru unu? **8** O buru na unu na-edebezuu iwu nke eze anyi dika e dere ya n'akwukwo Nso, "Hunu ndi agbataobi unu n'anya dika unu onwe unu," unu na-eme ihe ziri ezi. **9** Ma o buru na unu ele mmadu anya n'ihu, unu na-eme mmehie. N'ebe iwu dikwa, unu bu ndi na-emebi iwu. **10** N'ihu na onye obula nke na-edebe iwu ahū niile ma suo ngongo n'otu, a burula onye ikpe iwu ahū niile maara. **11** N'ihu na onye ahū siri, "Akwala iko," bukwa iko ma siri, "Egbula mmadu." Ya mere, o buru na i kwaghị iko ma i gburu mmadu, i bu onye na-emebi iwu. **12** Ya mere, na-ekwunū okwu, ma na-ebikwanū ndu di ka ndi a ga-ekpe ikpe site n'iwu ahū na-eme ka mmadu nwere onwe ha. **13** N'ihu na agaghị emere onye obula ebere nke na-adighi emere onye ozo ebere. N'ihu na ebere na-adi ukwu karja ikpe omuma ya. **14** Olee uru o bara umunna m, na mmadu siri, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahū aputaghị ihe n'oru ya? Udi okwukwe ahū o puru izoputa ya? **15** O buru na otu nwanne anyi nwoke maobu nwanne anyi nwanji yi nkiri nka akwa, o burukwa na o nweghi ihe oriri ga-zuru na n'ubochi, **16** ma otu onye n'ime unu asi ha, "Laa n'udo, kpuchiekwa onwe gi nke oma, rijukwa afo," n'enyeghi ya ihe di mkpa maka ahū ya, uru ginj ka bara? **17** N'uzo di otu a, okwukwe naani ya bu ihe na-abaghị uru ma o buru na oru esoghi ya. **18** Otu onye ga-asi, "I nwere okwukwe; e nwere m oru." Gosi m okwukwe gi ma e wepu oru gi, aga m egosi gi okwukwe site n'oru. **19** I kweere na o bu naani otu Chineke, i mere nke oma, o buladi ndi mmuo ojoo kweere ma kujia. **20** Gi onye nzuzu, i na-achọ ka a gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghị uru ma o buru na oru e soghi ya? **21** O bu na nna anyi Ebrahim abughị onye a guru n'onye ezi omume site n'oru ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Ajizik chuo aja n'ebe ichu aja? **22** Unu ahughị na okwukwe ya na oru soro rukoo n'otu, e sitekwara n'oru ya mee ka okwukwe ya zuo oke. **23** O bu site

na nke a ka ihe e dere n'akwukwo nso jiri mezuu, nke na asi, "Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume," kpoo kwa ya enyi Chineke. **24** Unu ahula na a na-esite n'ihe mmadu ruru guo ya n'onye ezi omume, o bukwaghi naani n'okwukwe. **25** N'otu uzo ahụ, agunyeghi Rehab, nwanjy akwuna ahụ n'onye ezi omume n'ihu oru o ruru, mgbe o kpobatarā ndi nnyoputa ahụ ma zipukwa ha site n'uzo di iche? **26** Dika anu ahụ na-enweghi mmuo si buru ihe nwuru anwu, otu a ka o dikwa okwukwe na-enweghi oru.

3 Umunna m, ka otutu n'ime unu hapu igbali jbu ndi ozizi, n'ihu na unu maara na anyi bu ndi ozizi ka a ga-ekpe ikpe n'onodu sikariri ike. **2** N'ihu na anyi niile na-aso ngongo site n'otutu uzo. Ma onye obula nke na-adighi emehie site n'ikwuhie onu bu onye tozuru oke na onye puru ijide anu ahụ ya niile aka. **3** O buru na anyi e tinye mkpumkpu igwe e ji ekechi onu inyinya ibu n'onu ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi chorō. **4** Otu a kwa, o buladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku di ike na-ebughari n'osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri puru ime ka o gaa ebe o chorō site n'itugharia umara ntakiri e ji anyi ugbo. **5** Otu a ka o dikwa ire anyi. O bu akuku anu ahụ anyi di nta, ma o na-anya isi banyere otutu ihe. Tulee otu oke ohia si di ukwu, bu nke icheku oku dikarisi nta na-eme ka o nwuru oku. **6** Ire anyi bu oku. E debere ire n'etiti akuku anu ahụ ndi ozo dika uwa ajo omume. O na-emeru ahụ niile, na-amunye oku n'usoro ndu mmadu. Ya onwe ya bukwa ihe oku ala mmuo na-amunye oku. (Geenna g1067) **7** Mmadu enweela ike zuo, na-agbalikwa jzu anumanu di iche iche, na nnu, na anu nakpu akpu, na anu bi na mmiri; **8** ma mmadu obula adighi nke nwere ike jzu ire. O bu ihe di oke njo na-adighi ekwe nchikota, ma juputakwa na nsi na-ebute onwu. **9** O bu ya ka anyi ji eto Onyenwe anyi na Nna anyi. O bukwa ya ka anyi ji abu mmadu ibe anyi onu, bu ndi Chineke mere n'oyiyi nke ya. **10** Site n'otu onu anyi ka jja mma na jbu onu na-esi aputa. Umunna m, nke a abughi ihe ziri ezi. **11** O bu ihe puru ime na mmiri di mma jnu anu na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahụ na-asoputa? **12** Umunna m, osisi fiig o puru imi oliv, ka osisi grepu o puru imiputa fiig? N'uzo di otu a, anyi makwaara na mmiri nnu apughikwa isoputa mmiri di mma onunu. **13** O di onye obula n'ime unu na-agu onwe ya di ka onye maara ihe na onye nwere nghota? Ya gosi amamihe ya na nghota ya site n'ibi ezi ndu na jru oru oma site n'obi di umeala. **14** Ma o buru na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na icho naani ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighi jnya isi si otu a na-agonari ezikwu. **15** Udi amamihe di otu ahụ esiteghe n'eluigwe bja. O bu amamihe nke uwa. O bughị nke mmuo nso. O bu nke mmuo ojojo. **16** N'ihu n'ebe obula obi ilu na ekworo di, ebe ahụ ka ogbaaghara na omume ojojo niile di. **17** Ma amamihe na-esite n'eluigwe abja buru uzo di ochā, emesja, o huru udo n'anya, o na-eme obioma, o juputara n'ebere, na-eweputakwa oru oma. Ihu abuo na obi abuo adighikwa n'ime ya. **18** Ma ndi ahụ bu ndi na-eme udo bu ndi na-agma mkpuru udo. Ha ga-aghota mkpuru ezi omume.

4 Gini bu ihe na-ebute ogu na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bja? O bughị ochicho ojojo unu nwere n'ime onwe unu? **2** O buru na unu choo ma unu achotaghi ya, unu egbuo mmadu. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ozo nwere ma o buru na unu enwetaghi ya, unu amalite ilu ogu na ibu agha.

Unu enweghi maka unu choo arigghi ya n'ekpere. **3** Unu na-arjo ma unu adighi anata, n'ihu na unu na-arjo n'ebumobi ojojo. Unu na-arjo ka unu mefuu ya n'ihe utu nke uwa. **4** Ndi na-ekwesighi ntukwasị obi! O bu na unu amaghi na unu na uwa buru enyi, unu ga-esi otu a buru ndi iro Chineke? Onye obula nke chorō jbu enyi nke uwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. **5** Unu chere na ihe e dere n'akwukwo nso na-ekwu n'efu mgbe o na-asi, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ihu Mmuo Nso ya nke o mere ka o biri n'ime anyi." **6** Ma o na-enye anyi amara karja. Ya mere, Akwukwo nso ji si, "Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu, ma o na-enye ndi di umeala n'obi amara." **7** Ya mere, nyenu Chineke onwe unu. Guzonu megide ekwensu, o ga-esi n'ebe unu no gbapu. **8** Biakwutenụ Chineke nso, ya onwe ya ga-abjakwutekwa unu nso. Kwonnu aka unu, unu ndi mmehie, meekwanu ka obi unu di ochā, unu ndi obi abuo. **9** Ruonu ujū, tienu aka n'obi n'onodu mwute, kwaakwanu akwa. Ka ochi unu ghoo ihu mgbaru, ka iru ujū werekwa onodu injiri onu. **10** Wedanu onwe unu ala n'ihu Onyenwe anyi o ga-ebulikwa unu elu. **11** Umunna m, unu ekwula okwu ojojo megide ibe unu. N'ihu na onye na-ekwu okwu ojojo megide nwanna ya, maobu onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. O na-ekpeka iwu ahū ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahū ikpe, unu adighi edebe ya kama unu bu ndi na-ekpe ya ikpe. **12** O bu naani otu onye o nye iwu. O bukwa naani otu onye ikpe di. O bu naani ya nwere ike izoputa mmadu. O nwekwa ike jla onye obula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bu jji na-ekpe nwanna gi ikpe? **13** Ugbu a geenu nti unu bu ndi n-asi, "Taa maobu echi, anyi ga-aga ebe di otu a, maobu obodo di otu a, jzu ahia na ire ahia, anyi ga-anokwa ebe ahū otu afō kpaa ego." **14** Olee otu unu si mara ihe ga-eme echi? Gini ka unu na-eche na ndu unu bu? Mmadu di ka anwuru oku nke a na-ahu anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesja bufuo. **15** Kama ihe unu ga-ekwu bu nke a, "O buru na Onyenwe anyi ekwe, anyi ga-adj ndu, mee nke a maobu nke ozo." **16** Ma ihe unu na-eme bu jnya isi na ikpa nganga. Udi jnya isi a bu ihe ojojo. **17** Ya mere, mmadu obula maara ihe bu ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

5 Ugbu a geenu nti unu ndi ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri jkwa akwa na isu ude n'ihu nsogbu na-akwado jbjakwasị unu. **2** Akunuba unu ebidola jta nchara, mkpu eripjakwala uwe unu. **3** Olaocha na olaedo unu agbaala nchara. Nchara a ga-abukwa ama megide unu, o ga-erepia anu ahū unu dika oku. Unu akpakotala akū n'ubochi ikpeazu ndi a. **4** Geenu nti! Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu juru ikwu ugwo oru ha di ka o kwesiri na-agbago imegide unu. Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu ghogburu, eruola nti Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **5** Unu ebiela ndu nke oke oriri na oke onunu n'elu uwa, na ndu inye anu ahū unu ihe obula na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anu ahū unu ahū gbara abuba ejikerela na-eche ubochi mgburi ya. **6** Unu amala ndi aka ha di ochā ikpe, gbukwaa ha, o buladi mgbe ha na-egbochighi unu. **7** Nweenu ntachiobi, umunna m, cherenu obijba Onyenwe anyi. Lee otu onye oru ubi si eji ndidi na-eche mkpuru o kuru n'ala ubi ka o mia. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpeazu zokwasị ubi ya. **8** Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ihu na obijba Onyenwe anyi di nso. **9** Umunna m, unu

atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapu ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n'ọnu ụzọ. **10** Ụmụnna m, dị ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahụhụ, mụtanụ ihe site n'aka ndị amụma bụ ndị kwuru okwu n'aha Onyenwe anyị. **11** Anyị na-agụ ha ugbu a dika ndị a goziri agozi n'ihiguzosike ha. Unu anụla maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahụkwala nzube Onyenwe anyị n'ihiguzosike anyị juputara n'ebere na omijiko. **12** Karịsja ụmụnna m, unu anụla iyi. Unu ahụkwala iyi mgbe ọbụla, ọ bụladị iyi eluigwe maọbụ ụwa, maọbụ ihe ọbụla ọzọ n'ụzọ iyi. Kama ka "E" unu bụrụ "E." Ka "E e," unu bụrụkwa "E e." Ka unu hapu isite n'ụzọ dị otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe omumma. **13** Ọ dị onye ọbụla n'etiti unu nọ na nsogbu? Ka onye dị otu ahụ kpee ekpere. Ọ dị onye na-ahụrị ọhụ? Ya bụ ọ abụ otuto. **14** Ọ dị onye nọ n'etiti unu ahụ na-esighi ike? Ya kpọọ ndị okenye chọchị ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wụkwasi kwa ya mmanụ otite n'isi kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **15** Ekpere nke okwukwe ga-azọputa onye ọrịa ahụ. Onyenwe anyị ga-ekulite ya, ọ bụrụkwa na o mehiere, a ga-agbaghara ya. **16** Ya mere kwuputaranụ ibe unu mmehie unu. Kpeekwaranụ ibe unu ekpere ka e nwe ike gwọọ unu. Ekpere onye ezi omume dị ike dika ire. **17** Ịlajia bụ mmadụ dị ka anyị, ma o kpere ekpere rịọ ka mmiri hapu izo, mmiri ezokwaghị n'ala ahụ ruo afọ atọ na ọnwá isii. **18** Emesja, o kpekware ekpere ọzọ, eluigwe nyere mmiri ozuzo, meekwa ka ala puputa ihe oriri. **19** Ụmụnna m, ọ bụrụ na onye ọbụla n'etiti unu esite n'ezikwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime unu akpoghachi ya azu, **20** chetanụ nke a na onye ọbụla kpoghachitere onye mmehie azu site na njehie ya, ga-azọputa ha n'aka ọnwụ ma kpuchiekwá ọtụtụ mmehie.

1 Pita

1 Pita, onyeozì Jìsòs Kraìst, Na-edegara unu ndì niile ndì a hòpùtara, ndì gbara ọsò ndù gaa biri na Pòntòs, na Galeshìja, na Kapadosia, Eshìja na Bitinia, akwùkwò a. **2** Unu ndì Chineke bụ Nna hòpùtara dì ka o bururì ụzọ mata na ọ game, jirikwa Mmụọ Nsọ ya doo unu nsọ, ka unu na-erubere Jìsòs Kraìst isi, ka ewerekwa ọbara ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu ụba. **3** Otuto òtòtò Chineke Nna Onyenwe anyì Jìsòs Kraìst! Site n'ìba ụba nke ebere ya, o nyela anyì ndù ọhùrù baa n'òlileanya dì ndù site na mbilite n'ònwù Jìsòs Kraìst. **4** Anyì nwekwara ihe nketa nke na-apughì imebi emebi, nke na-agaghì ere ure, maọbù gbanwee ụdìdì ya, nke e debeere anyì n'elugwe. **5** Anyì bụ ndì e sitere n'òkwukwe na-echekwa n'ìke Chineke, tutu ruo ọbìbìja nzọpùta ahù, nke a na-ejikere ime ka ọ pùta ihè n'ògwùgwù oge. **6** N'ime ihe ndì a ka unu na-ahùrì oke ọhù, ọ bụ ezie na n'oge ndì a dì nta, unu agabìgala otùtù ihe mgbu n'ìhì ụdì ọnwunwa dì iche iche bjakwasìrì unu. **7** Ọnwunwa ndì a na-abìja ime ka okwukwe unu, nke dì oke ọnwahìja karìja ọlaedo na-ala n'ìyì n'agbanyeghì na e jì okù nuchaa ya; burù nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsọpùrù, mgbe e mere ka Jìsòs Kraìst pùta ihè. **8** Ọ bụ ezie na unu ejìbeghì anyà unu hù ya mgbe ọbùla, ma unu hùrù ya n'anya, ọ bụkwa ezie na unu adìghì ahù ya anyà ugbu a, ma unu kwere na ya. Unu jupùtakwara n'òhù ahù dì ebube nke ọnwù na-apughì jìkwà. **9** Ugwò ọrù ọzọ unu ga-eweta n'ìhì okwukwe unu n'ime ya ga-abù nzọpùta a ga-zọpùta mkpùrùobi unu. **10** Banyere nzọpùta a, ndì amùma ahù kwuru ihe banyere amara ahù gajè òbìara unu jiri nnọọ nwayọọ nyochasìja. **11** Ma gbalsìje ike jìhọpùta oge na onọdù ahù bụ nke Mmụọ Kraìst dì n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe ọ gbara ama maka ahùhù Kraìst na ebube nke ga-esò ya. **12** E mere ka ha mata na ọrù ha na-arù abughì maka ọdìmma nke ha onwe ha, kama ọ bụ n'ìhì ọdìmma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndì a ahù bụ ndì a gwarala unu ugbu a site n'ònwù ndì ziri unu ozioma n'ìke Mmụọ Nsọ nke e si n'elugwe zite. Ọ bụladì ndì mmụọ ozi ka ọ gurù agùù òmata ihe ndì a. **13** N'ìhì ya, werenù uche unu niile jikere òrù ọrù, anyà dokwaa unu. Nweenù òlileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jìsòs Kraìst. **14** Dì ka umù na-erube isi, unu ekwela ka ihe ọjọ ndì ahù na-aga unu agùù mgbe unu nọ n'òchìchìrì, na-achì ndù unu. **15** Kama burùhù ndì dì nsọ n'ìhe niile unu na-eme, dìka onye kpòrò unu si dì nsọ. **16** N'ìhì na e dere ya ede, "Dìnwù nsọ, n'ìhì na adì m nsò." **17** Ebe unu na-akpòku Nna ahù na-ekpe onye ọbùla ikpe dì ka ọrù ya sùrì dì na-eleghì mmadù anyà n'ihu, bienu ndù unu n'ìtù egwu Chineke, dìka ndì mbìarambìja n'ùwa a. **18** N'ìhì na unu matara na-ejìghì ihe purù imebi emebi, dìka ọlaọcha na ọlaedo gbapùta unu site n'ìbì ndù ọjọ ahù nna nna unu ha nyefere unu n'aka. **19** kama ọ bụ ọbara dì oke ọnwahìja nke Kraìst bụ nwa aturù na-enweghì ntùpò ọbùla maọbù ọrùsì. **20** A hòpùtara ya tupu e kee ùwa. Kama, ọ bụ n'ògwùgwù oge ndì a ka e mere ka ọ pùta ihè n'ìhì unu. **21** Ọ bụkwa site n'aka ya ka unu jì burù ndì kwere na Chineke, onye mere ka o si n'ònwù bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na òlileanya unu dì na Chineke. **22** Ugbu a, ebe unu sitere n'irubere ezìokwu ahù isi mee ka obi unu dì ọcha, nke mere na unu nwere òhụnanya nke ihu abùọ n'adìghì n'èbe

umùna unu nọ, sitenù n'òbì unu na-ahùrìtanù onwe unu n'anya n'èbe ọ dì ukwu. **23** N'ìhì na amùọla unu ọzọ ugbu a, ọ bughì site na mkpùrù nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughì imebi emebi, site n'òkwu Chineke nke dì ndù ma na-adìgìdekwa. (aìòñ g165) **24** N'ìhì na, "Mmadù niile dì ka ahìhìja, ma ebube ha niile dì ka okoko osisi nke ọhìja, ahìhìja na-akpònwù, okoko osisi na-achanwù, **25** ma okwu Onyenwe anyì na-anogìde ruo mgbe ebìghì ebi." Okwu ahù bụkwa ozioma ahù e zisaara unu. (aìòñ g165)

2 Ya mere, wezuganù n'ìbù iro n'òbì na aghughò niile unu, kwùsìnwù ògha ugha, òbù ndì ihu abùọ, ndì na-ekwo ekworo, na ndì na-ekwutò mmadù ibe ha. **2** Dìka umù a murù ọhùrù, burunù ndì agùù jìnwù mmìrì ara nke Mmụọ Nsọ a na-agwaghì ihe ọbùla na-agù, ka unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzọpùta unu. **3** Ugbu a, unu deturùla ya ire matakwa na Onyenwe anyì dì mma. **4** Bjakwutenù ya, Nkume ahù dì ndù, onye umù mmadù jurù, maọbù onye Chineke hòpùtara, onye dì oke ọnwahìja nye ya. **5** Unu onwe unu kwa dì ka nkume dì ndù ka a na-ewu ime ka unu ghòọ ụlò ime mmùọ, ka unu burùkwa ndì nchùaja dì nsọ, ndì na-achù aja ime mmùọ nke Chineke na-anabata site na Jìsòs Kraìst. **6** N'ìhì n'akwùkwò nsọ kwuru, "Lee, ana m atogbò na Zayon otu nkume, nke a hòpùtara, bükwa nkume isi ntọala dì oke ọnwahìja. Onye ọbùla kweere na ya, agaghì eme ka ihere mee ya." **7** Ma nye unu ndì kwere ekwe nkume a dì oke ọnwahìja, ma n'èbe ndì ahù na-ekweghì ekwe nọ, "Ọ bụ nkume nke ndì na-ewu ụlò jurù nke ghòrò nkume isi ntọala ụlò." **8** Ọ bụ kwa, "Nkume nke na-eme ka ndì mmadù sọọ ngngò, oke nkume nke na-eme ka ha daa." Ha na-asò ngongo n'ìhì na ha jurù irube isi n'òkwu ahù. Nke a bükwa ihe a kara aka banyere ha. **9** Ma unu bụ ndì a hòpùtara, otu ndì nchùaja eze, mba dì nsọ, ndì nke Chineke n'onwe ya, ka unu burù ndì na-ekwusa otuto ya, bụ onye ahù si n'òchìchìrì kpòbata unu n'ìhè ya dì ebube. **10** N'oge gara aga, unu abughì ndì Chineke, ma ugbu a, unu bụ ndì ya. Na mbù, unu amaghì ihe ọbùla banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere ya erutela unu aka. **11** N'ìhì ya, ndì enyi m, ana m arìọ unu, dìka ndì bụ ọbìja na ndì na-agba ọsò ndù n'ùwa a, nke unu bụ, na-asì unu, wezuganù onwe unu site n'agùù mmehie nke na-ebuso mkpùrùobi unu agha. **12** Bienu ezi ndù n'etiti ndì mba ọzọ, ka ọ ga-abù na a sị na ha ebo unu ebubo ime ihe ọjọọ, ha ga-ahù ọrù oma unu, ma nye Chineke otuto n'ùbòchì ahù ọ ga-abìja. **13** Werenù onwe unu nyefee, n'ìhì Onyenwe anyì, n'òkpuru ọchìchì niile e guzobere n'etiti umù mmadù, ma ọchìchì ahù ọ bụ nke eze, dìka onye ike ya kacha nke ibe ya, **14** maọbù nke ọchìchì gòvano, onye e guzobere n'ìhì òta ndì na-eme ihe ọjọ ahùhù, na ito ndì na-eme ezi ihe otuto. **15** N'ìhì na ọ bụ uche Chineke na unu ga-esite n'èzi ọrù unu kpuchie ọnwù ndì ahù na-esite na-amaghì ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. **16** Na-ebìnwù ndù dì ka ndì nwere onwe ha, ma unu ejìkwala mnrwe onwe unu mere ihe mkpuchi nke ajo ihe. Bienu dìka umùodìbò Chineke. **17** Sòpùrùnwù mmadù niile dìka o si kwesi. Gosi ndì niile kwere ekwe òhụnanya. Tùọ Chineke egwu, ma na-asòpurù eze. **18** Ndì ohu, ruberenù ndì nwe unu isi, na-enyekwa ha nsòpùrù na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naanì ndì bụ ezi mmadù, na ndì nwere ọbìoma n'èbe unu nọ, kama meekwanù ya ọ bụladì nye ndì afò tara mmìrì. **19** N'ìhì na nke a bụ ihe inye ekele ma ọ burù na unu ejiri ntachiobi na-edì ahùhù na-ezìghì ezi na-

adakwasị unu, n'ihị na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. **20** Ma o nweghị otuto obùla dirị unu mgbe a tara unu ahụhụ n'ihị na unu mejoro, unu na-edikwa ya? Ma o buru na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata unu ahụhụ n'ihị ihe oma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. **21** O bu n'ihị ihe di otu a, ka e jiri kpọọ unu, n'ihị na Kraịst huru ahụhụ n'ihị unu. O bukwa ihe imaatu nye unu. Na-esonu nzo ukwu ya. **22** "O nweghị mgbe obùla o mehieri, o nwekwaghị mgbe onye obùla nuru okwu aghugho n'onu ya." **23** O kwutoghị onye obùla mgbe ha na-ekwuto ya. O baghi mba obùla mgbe ha na-ata ya ahụhụ, kama o were ya nyefee n'aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. **24** N'elu obe ahụ, o buuru mmehie anyi niile bokwasị onye ya mgbe o nwuru, ime ka anyi nwee ike ibu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di; ma diri ndi n'ebe ezi omume di. O bukwa site n'apa onya di ya n'ahụ ka o ji gwoo unu. **25** Na mbu, unu di ka umu aturu na-awagharị na-achọ uzo, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahụ na-azu unu di ka aturu, na Onye na-elektakwa mkpurubi unu anya.

3 Unu ndi bu nwunye na-eruberenu di unu isi, ka ufodu n'ime ha na-ekweghi n'okwu Chineke, nwee ike isi n'ezidnu unu na-ebi chegharia n'ekwughi okwu obula, 2 mgbe ha na-ahụ ibi ndu unu nke di ocha na nke inwe nsopuru. **3** Ichọ mma unu agaghị abụ ichọ mma nke anụ ahụ, nke bu ikpa isi, na iyikwasị ihe olaedo, maobu iyikwasị uwe mara mma. **4** Kama, ka ichọ mma unu buru mmadu nke ime mmuo, nke mma ya na-adighi anacha, nke bu mmuo idi nwayoo na idi juu. Nke di oke onuahia n'ihu Chineke. **5** Nke a bu uzọ ndi inyom mgbe ochie, bu ndi di nso, ndi olileanya ha di n'ime Chineke siri choro onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n'okpuru di nke aka ha. **6** Dika Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu bu umu Sera ma o buru na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekweghi ka egwu tuo unu. **7** N'otu aka ahụ, ndi bu di na-echenu echiche di mma banyere nwunye unu, ma nyenu ha ugwu ruuru ha dika ndi na-adighi ike na dika ndi unu na ha ga-eso keta onyinye amara nke ndu ahụ. Nke a ga-eme ka ihe obula hapu igbochi ekpere unu. **8** N'ikeazu, nweenu otu mmuo, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahuritanu onwe unu n'anya, nwekwani obi omijiko na obi di umeala. **9** Unu ejila ihe ojoo akwughachi ugwo ihe ojoo e mere unu, maobu nkwtu n'onodu nkwtu. Kama gozieny ha, n'ihị na o bu ngozi ka e kwere unu na kwia iketa, mgbe a kporo unu. **10** N'ihị na, "Onye obula nke na-achọ ndu, nke choro ihu ubochi ndi ahụ di mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojoo meekwa ka egbugbere onu ya ghara ikwu okwu aghugho. **11** Ka ha tugharja site n'ajo ihe ma mee ezi ihe; ka ha choro udo, ma na-agbasokwa ya. **12** N'ihị na anya Onyenwe anyi di n'ahụ ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe nye ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyi na-emegide ndi na-eme ihe ojoo." **13** Onye ga-emegide unu ma o buru na unu na-anu oku n'obi ime ezi ihe? **14** Ma a sikwari na unu ahụ ahụhụ n'ihị na unu mere ihe ziri ezi, ngozi diri unu. "Unu atula egwu ihe ha na-atu egwu, ka obi gharakwa ilo unu mmiri." **15** Na-edonu Kraịst nso n'ime obi unu dika Onyenwe anyi. Nookwanu na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye obula juru unu ajuju banyere olileanya ahụ unu nwere n'ime unu. Ma unu were obi di nwayoo na nsopuru na-eme nke a. **16** Ma na-enwenu akonuche di ocha, ka ndi ahụ na-ekwulu ibi obi oma unu n'ime Kraịst, buru ndi ihere ga-eme banyere

nkwtu ha na-ekwuto unu. **17** N'ihị na o ka mma ita ahuhu n'ihị ezi ihe ma o buru uche Chineke, kari ita ahuhu n'ihị ajo ihe. **18** N'ihị na Kraịst n'onwe ya huru ahuhu nwuo n'ihị unu otu mgbe. Onye ezi omume nwuru n'ihị ndi ajo omume, ka o kpoo unu bjakwute Chineke. N'ihị na e mere ka o nwuo n'anụ ahụ ma e mekwara ka o di ndu na mmuo ya. **19** Mgbe emesiri ka o di ndu na mmuo ya, o gara kwusaa ozioma nye mmuo ndi ahụ a kpochiri n'ulo mkporo. **20** Nke a bu mmuo ndi ahụ juru ime ihe Chineke choro mgbe ahụ o ji ntachiobi chere ha n'oge ahụ Noa no na-ewu ugbo mmiri ya. O bu naanị mmadu asato n'ime ndi bi n'oge ahụ ka a zoputara site na mmiri ahụ. **21** Mmiri a no onodu di ka baptizim nke na-azoputa unu ugbu a. O anaghi asapu unyi site n'ahụ mmadu, kama o bu ihe na-egosi ezi akonuche n'ebe Chineke no. O na-azoputa unu site na mbilite n'onwu nke Jisọs Kraịst, **22** onye no n'elugwe, n'aka nri Chineke, ebe ndi mmuo ozi niile, na ichi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4 Ya mere, ebe o bu na Kraịst huru ahuhu n'anụ ahụ, unu onwe unu kwesiri inwe udi obi ahụ o nwere. N'ihị na onye tara ahuhu n'anụ ahụ akwasila ime mmehie. **2** N'ihị nke a, onye di otu ahụ anaghi ebi ndu foduru ya n'awa n'ihị agwu ojoo nke ochicho mmadu, kama o na-ebi ya n'ihị imezu ochicho Chineke. **3** N'oge gara aga unu tufuru otutu oge ime ihe ndi ahụ na-atu ndi mba ozo uzo. Ndu unu juputara n'agwu ikwa iko, na agwu ime ihe ojoo, na inubiga mmanya oke, na ikpo oriri, na ikpere arusi niile, bu ihe jogburu onwe ya na njo. **4** Ma ndu unu na-ebi ugbu a na-eju ha anya ebe o bu na unu anaghi esokwa ha ebi ndu ojoo ndi ahụ ozo, n'ihị nke a ha na-ekwutokwa unu. **5** Ma ha ga-eji onu ha kwuputa ihe ha mere n'ihu onye ahụ ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. **6** O bu nke a mere e ji kwusaa ozioma o buladi nye ndi ahụ nwuru anwu bu ndi e kperela ikpe mgbe ha di ndu, dika e si ekpe mmadu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndu di ka Chineke si choro site na mmuo ahụ. **7** Ogwugwu ihe niile adila nso. Burunu ndi nwere akonuche zuruoke, ndi anya doru, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. **8** Nke kachasi nke, na-ahuritanu onwe unu n'anya nke ukwu n'ihị na ihunanya na-ekpuchi otutu mmehie. **9** Jirinu obioma na-elerita ibe unu obja na-enweghi ntabu obula. **10** Onye obula n'ime unu dika ndi ozi natara onyinye amara nke Chineke, jirinu onyinye obula unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. **11** Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya di ka o bu nnoo okwu Chineke ka o na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-nye. N'ime ihe niile ka otuto diri Chineke site na Jisọs Kraịst. O bu ya ka otuto niile na ike niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn gl165) **12** Umunna m, ka o hapu iju unu anya mgbe onwanwa di iche iche na-abjara unu n'ihị na ihe di otu a abughi ihe oheru n'ebe unu no. **13** Kama nuranu onu n'ihị na unu so Kraịst na-eketa oke n'ahuhu ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu juputa n'onu, unu ga-etikwa mkpu onu mgbe a ga-eme ka ebube ya puta ihè. **14** O buru na a na-ekwuto unu n'ihị aha Kraịst, unu bu ndi a goziri agozi. Nke a na-eziputa na mmuo nke ebube ahụ bu mmuo Chineke na-ebi n'ime unu. **15** Ka onye obula n'ime unu ghara ita ahuhu n'ihị na o gburu mmadu maobu di ka onye ohi, maobu di ka onye na-eme ihe ojoo, maobu di ka onye na-anara mmadu ihe n'aka ike. **16** Ma ihere ekwesighi ime unu mgbe unu na-ata ahuhu di ka ndi Kraịst. Kama nyenu Chineke otuto na unu bu

ndị a na-akpọ aha ahụ. **17** N'ihị na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaụlọ Chineke. Ọ bụrụ na a ga-ebu ụzọ kpee anyị ikpe, gini ga-abụkwanụ ọ̀nọdụ ndị ahụ na-ekwenyeghị n'oziooma Chineke? **18** Ma, “Ọ bụrụkwa na ọ dị ike izọpụta onye ezi omume, oleekwanụ olileanya ịrị onye na-amaghị Chineke na onye mmehie?” **19** Ya mere, ndị na-ata ahụhụ dị ka nzube Chineke si dị, nyefeenụ onwe unu n'aka onye okike, onye kwesiri ntụkwasị obi, ma nọgidenu na-eme ezi ihe.

5 Mụ onwe m, onye bụ okenye na onyeama banyere ahụhụ Kraịst, bụrụkwa onye ga-eso keta oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m arịọ ndị okenye n'etiti unu arịrịọ a, **2** na-azunụ igwe atụrụ ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekọta ha, ọ bughị n'ihị na unu agaghị ime otu a, kama ọ bụ ihe sitere n'ọchịchọ obi unu, dị ka Chineke chọrọ ka unu mee. Ọ bụkwaghị n'ihị ego unu ga-enweta, kama ọ bụ ịnụ ọkụ unu n'ije ozi. **3** Unu abụla ọkaaka n'ebe ndị e nyefere unu n'aka nọ. Kama bụrụnụ ihe ịma atụ nye igwe atụrụ ahụ. **4** Ma mgbe Onyeisi ndị ọzụzụ atụrụ ahụ ga-abia unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghị agbanwe agbanwe. **5** N'otu aka ahụ, unu ụmụ okorobia, doonụ onwe unu n'okpuru ndị bụ okenye. Unu niile werenụ obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihị na, “Chineke na-eguzo imegide ndị na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndị ịmeala n'obi amara.” **6** Ya mere, wedanụ onwe unu n'okpuru aka ịke nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. **7** Hapụrụnụ ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihị na ihe banyere unu na-emetụ ya n'obi. **8** Nọnụ na njikere, na-echekwanụ nche n'ihị na onye iro unu bụ ekwensu ji oke ịgbọ ụja na-awaghari dika odum, na-achọ onye ọ ga-ala n'iyi. **9** Guzosienu ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tükwasinụ Onyenwe anyị obi. Chetanụ na e nwere ọtụtụ ndị kwere ekwe ịke unu ndị nọkwa n'ụdị ahụhụ a unu na-ahụ n'ụwa niile. **10** Chineke onye nwe amara niile, onye kpobatarara unu na ebube ebighị ebi ya n'ime Kraịst, mgbe unu huru ahụhụ ndị a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'ọ̀nọdụ unu, mee ka unu ịnnọọ ike, ndị guzo chịm ma kwesikwa ntụkwasị obi. **(aiōnios g166)** **11** Ọ bụ ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. **(aiōn g165)** **12** Ọ bụ site n'inyeaka Sajlas onye m hū tara ịke unu ka nwanne kwesiri ntụkwasị obi ka m ji deere unu mkpuru okwu ole na ole ndị a nke m ji agbaa unu ume na-ekwuputakwa na nke a bụ eziokwu ịke unu n'ime Chineke. Guzosienu ike n'ime ya. **13** Nwanyị ahụ nọ na Babilon, nke a hōpūtara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekeleka unu. **14** Jirinụ isurita ọ̀nụ ịhunanya kelerịta onwe unu. Ka udo ịnyere unu niile nọ n'ime Kraịst.

2 Pita

1 Ọ bụ Saimon Pita, odibo na onyeozu nke Jisọs Kraist, Na-edegara ndị niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọnụahịa, n'ime anyị omume nke Chineke na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraist akwụkwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisọs Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji buru Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndụ na-asọpuru ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kporo anyị site n'ebube ya na ịdị mma ya. **4** O sitela n'ihe ndị a nye anyị nkwa dị ukwu na nke dị oke ọnụahịa, ka anyị site na ha keta oke n'ụdịdị nso ya, si otu a gbanarị iru arụ dị n'ụwa, nke ọchịchọ ojoo na-ebute. **5** N'ihị nke a, gbalisienụ ike ịtụkwasi ịdị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atụkwasi kwawu ihe omuma n'elu ịdị mma, **6** tụkwasi kwawu imeru ihe n'oke n'elu ihe omuma, tụkwasi kwawu ntachiobi n'elu imeru ihe na oke, ma na-atụkwasi kwawu ibi ndụ dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tụkwasi kwawu obioma nye omuma n'elu ibi ndụ dị ka ndị Chineke, ma na-atụkwasi kwawu ihunanya n'elu obioma nye omuma. **8** Ọ buru na unu enwe ihe ndị a n'uzo ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndị na-adighị amị mkpuru, buru ndị na-amị mkpuru, na ndị bara unu n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraist. **9** Ma onye obula na-atụkwasi ghị ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ochịchiri. Ọ naghị ahụ uzo. Ọ bukwa onye na-echefu na a sachapula ya mmehie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihị ya omuma m, gbalisienụ ike iguzosike n'okpukpo na nhọtuta unu. Nke a ga-eme ka unu hapu iso ngongo maobu daa. **11** N'uzo ọ di otu a, a ga-enye unu ohere di ukwu iji bata n'alaeze ebighi ebi nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist. (aiōnios g166) **12** Aga m na-aga n'ihu na-echetara unu ihe ndi a site n'oge ruo n'oge. Ọ bụ ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'ezikwu ahụ unu natara. **13** Ana m agu ya n'ihe ziri ezi ịkpote mmụo unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndi a ugbu a m di ndu n'anụ ahụ a. **14** N'ihị na Onyenwe anyi Jisos Kraist agwala m hoohaa, na m ga-eyipu ya n'oge na-adighi anya. **15** Aga m agbalisi ike ihu na mgbe m hapuchara uwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndi a mgbe niile. **16** Ihe niile anyi na-akoro unu abughị akuko ifo mmadu koro site n'amamihe ya. N'ihị na anyi kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyi Jisos Kraist na obibia o ga-abia ozo. Ọ bụ anyi anyi abuo ka anyi ji hu ebube nke ibu eze ya. **17** N'ihị na o natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bu Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ di ukwu daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya di m ezi mma." **18** Anyi onwe anyi nuru olu ahụ si n'eluigwe daa mgbe anyi so ya nodu n'elu ugwu nsọ ahụ. **19** Anyi nwaputara na okwu ndi amuma ahụ bu ihe mezururu emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndi ahụ, dika a ga-asị na ha bu ihè na-enwu n'ebe ochichiri gbara nke na-adi ruo mgbe chi boru, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghotanụ na okwu amuma obula di n'akwukwo nsọ abughị nke e dere dika akonuche mmadu si di. **21** N'ihị na o nweghi okwu amuma obula nke e cheputara di ka ochichio obi mmadu si di, kama mgbe ndi mmadu kwuru okwu n'aha Chineke, o bu Mmuo Nso duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere otutu ndị amuma ụgha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndi ozizi ụgha n'etiti

unu. Ndi a ga-esite na nzuzu na-ewebata ozizi ojoo nke na-eweta ịla n'iyi, ha ga-agonari o buladi onye kachasi ihe niile, bu Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ịla n'iyi na mberede, na-atukwasi onwe ha n'isi. **2** Ya mere, otutu mmadu ga-esoro ndu ruru aru ha na-ebi, n'ihị ha ga-ekwutokwa uzo nke ezikwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndi nkuzi ugha ndi a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe di njikere. Onye ga-ala ha n'iyi anaghi arahu ura. **4** Ọ buru na Chineke ahapughị ndi mmuo ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmuo, ebe e kere ha agbu na-eche ubochi ikpe ahụ. (Tartaroo g5020) **5** Ọ burukwa na o mereghị ndi uwa nke mbu ebere mgbe o mere ka uju mmiri bjakwasi ndi bi na ya na-amaghi Chineke, kama o zoputara naani Noa bu onye kwusara ezi omume na mmadu asaa ndi ozo. **6** Ọ buru na o mara obodo Sodom na Gomora ikpe site n'iwere oku rechapu ha, mee ha ihe jmaatụ banyere ihe gaje ibiakwasi ndi na-amaghi Chineke; **7** o burukwa na o naputara Lot bu onye ezi omume, onye ndu ojoo nke ndi na-emebi iwu wutere **8** (n'ihị na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ubochi niile, ehizie na abali, bu onye eji oru mmebi iwu niile o na-anu, na nke o ji anya ya na-ahu, mekpaa mkpuruobi ezi omume ya ahụ). **9** Ọ buru na o di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa ndi na-asopuru Chineke site n'onwunwa niile gbara ha gburugburu. Ọ makwara edebe ndi ajo omume n'ahuhu, tutu ruo ubochi ikpe ahụ. **10** Nke a bu eziokwu banyere ndi ahụ na-agbaso ochichio emeruru emeru nke anu ahụ mmehie ha, na-eledakwa ike ochichy anya. Ndi nwere anya ike ma juputakwa na mpako. Ndi ahụ ujo na-adighi atu ikwuto o buladi mmuo ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. **11** Lee, o bu ezie na ndi mmuo ozi kariri ha n'idi ike, nweekwa ume karja, ma ha anaghi e kpegide ha ikpe nkwojo n'ihu Onyenwe anyi. **12** Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndi ha aghotaghi. Ha di ka umu anu ohia, ndi nzuzu na-eme naani ihe obula ha kpebiri n'obi ha. Ndi a muru naani maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-egbu ha otu e si egbu umu anu ohia ndi a. **13** A ga-eji ntaramahughu kwughachi ha ugwo ihe ojoo ha mere. Ihe na-to ha ato bu ikpo oriri na onihu n'etiti ehizie. Ha bu ihe ihere, burukwa ndi na-ewetara unu ntupo ma o buru na ha na-eso unu na-erikota oriri. **14** Anya ha juputara n'aguu ikwa iko, mmehie adighi ejukwa ha afo. Ha na-arafu ndi okwukwe ha na-esighi ike. Ha bukwa ndi a maara aha ha n'ihị oke ochichio. N'ezie ha bu umu a buru onu. **15** Ha esitela n'ezie uzo ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye huru ugwo oru nke ajo omume n'anya. **16** Ma a baara ya mba maka ajo omume ya, mgbe e mere ka inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie oru onyeisi na-adighi mma nke onye amuma ahụ choru iru. **17** Ndi a dikwa ka iyi tara ata nke mmiri obula na-adighi n'ime ya. Ha dikwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke na-adighi ezo mmiri obula. Ndi a kwadobere ebe kachasi igba ochichiri. **18** Ha na-eji okwu efu na-enweghi isi, na aguu ihe ojoo nke na-agu anu ahụ ha, na-arafu ndi sitere n'etiti ndi na-ebi ndu ojoo na-ekewapu onwe ha. **19** Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bu ohu nye ihe rere ure, n'ihị na mmadu bu ohu nye ihe obula na-achị achi n'ime ya. **20** Mgbe ha sitere n'ihie niile emeruru emeru nke uwa gbapu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, buru ndi atuhiri na mmehie ozo, burukwa ndi e meriri, ha ga-abu ndi onodu ha ga-ajo njo

karja ka o di na mbu. **21** O gaara akara ha mma ma o buru na ha amataghị ụzọ ezi omume, karja na ha matara ya, mesja gbakwuta iwu ahụ di nsọ nyere ha azu. **22** Ilu ndi a bu eziokwu banyere ha si, “Nkita laghachiri ozo n’ihe o gboro,” ya na, “Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozo ituru onwe ya n’apiti.”

3 Ndi enyi m, nke a bu akwukwo nke abuo m na-edetara unu. N’ime ha abuo, ihe m mere bu ichetara unu ihe ndi ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. **2** Achoro m ka unu cheta okwu ndi amuma di nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndi ozi ya. **3** Na mbu, unu ga-amata nke a, na n’oge ikpeazu, ndi na-akwa emo ga-aputa, site n’ikwa emo gbaso agu ihe ojoo niile nke anu ahụ ha choro. **4** Na-asị, “O kwere unu nkwa na o ga-abia, gini mere na o biabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwuru, ihe niile ka di otu ha di na mbu, site n’okike uwa.” **5** Ha kpachaara anya chefuo na site n’ogologo oge gara aga, e sitere n’okwu onu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka uwa diri site na mmiri nke gbara uwa gburugburu. **6** O bukwa site na mmiri ndi a ka e ji bibie ma laa n’iyi uwa nke di n’oge ahụ. **7** O bukwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na uwa tutu ruo ubochi ahụ, mgbe a ga-eji oku laa ha n’iyi n’ubochi ahụ a ga-ekpe ndi niile na-amaghị Chineke ikpe, laakwa ha n’iyi. **8** Ndi enyi m, unu echefula otu okwu a, n’anya Chineke, otu ubochi dika puku afo, puku afo dikwa ka otu ubochi. **9** Onyenwe anyi anaghi ano odu n’imezu nkwa ya, dika ndi ufodu n’ahuta ya na o bu ino odu. Kama o nwere ntachiobi n’ebe unu no, n’ihi na o choghi ka onye obula laa n’iyi, kama o choro ka onye obula bjaruo na ncheghari. **10** Ma ubochi Onyenwe anyi ga-abia dika onye ohi. N’ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke uzu gafee. Ihe niile di n’eluigwe ga-agba oku, laa n’iyi. Uwa na oru niile a ruru n’ime ya ga-erepiakwa oku n’otu ntabi anya. **11** Ebe o bu na ihe niile gbara anyi gburugburu ga-esi otu a laa n’iyi, udi ndi di anaa ka unu kwesiri ibu? Unu kwesiri i na-ebi ndu di nsọ na nke isopuru Chineke, **12** dika unu na-ele anya obibia ubochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka o bia ngwangwa. N’ihi na o bu ubochi a ga-amanye eluigwe niile oku, mee ka ihe niile di na ya gbaze buru ihe na-agaghị adikwa. **13** Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe oheru na uwa oheru ebe ezi omume naanị ga-adi. **14** Bikonu ndi m huru n’anya, mgbe unu no na-ele anya ihe ndi a, jisienu ike hu na aka unu di ocha, ndi na-enweghi ita uta na ndi ha na ya di n’udo. **15** Chetakwanu na ntachiobi Onyenwe anyi putara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. **16** O na-edede otu ihe ahụ n’akwukwo ozi ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndi a n’ime ha. E nwere ufodu ihe o kwuru nke siri ike ighota nke ndi nzuzu na ndi na-amaghị ihe na-akowa dika ha si cheputa n’obi ha. Ha asugharjala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwukwo nsọ ufodu, si otu a wetara onwe ha jla n’iyi. **17** Ya mere, ezi ndi enyi m, ebe unu matara nke a, noronu na nche ka a ghara isite na njehie ndi na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si n’onodu unu daa. **18** Burunu ndi na-eto eto n’ime amara. Burukwanu ndi na-aga n’ihu imuta ihe banyere Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi jisos Kraist nke oma. Ka otuto diri ya ugbu a na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

1 Jọn

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adịrị site na mmalite, nke anyị nūrụ, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasiri anya, na nke aka anyị meturū. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ ụtara ihe. Anyị ahụla ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akọrọ unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ ụtara ihè nye anyị. (aĩnĩos g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hūrụ na nke anyị nūrụ, ka unu soro anyị nwee nnwẹko. N'ezie nnwẹko anyị bụ nke anyị na Nna na nke Ọkpara ya bụ Jisọs Kraịst, na-enwẹko. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ihì ime ka ọnụ anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nūrụ site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ọchịchiri ọbụla adighịkwa n'ime ya. **6** Ya mere ọ bụrụ na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezie nnwẹko ma na-ebi n'ime ọchịchiri, ọ bụ okwu ụgha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighịkwa n'ime anyị. **7** Ma ọ bụrụ na anyị na-ebi ndụ anyị n'ihè, dị ka ya onwe ya si nọ n'ihè, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwẹko. Ọbara Jisọs bụ Ọkpara ya na-asachapukwa anyị mmehie anyị niile. **8** Ma ọ bụrụ na anyị asị na anyị adighị eme mmehie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajụkwa inabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma ọ bụrụ na anyị ekwupụta mmehie anyị, onye ahụ kwesiri ntụkwasị obi na onye ezi omume, ọ ga-agbaghara anyị mmehie anyị niile, sachapukwa anyị site n'ajọ omume anyị niile. **10** Ọ bụrụ na anyị asị na anyị emeghị mmehie ọbụla, anyị na-akpọ ya onye na-ekwu okwu ụgha, okwu ya enwewaghị ọndụ n'ime anyị.

2 Ezi ụmuntakiri m, ana m edere unu ihe ndị a ka unu ghara imehie. Ma ọ bụrụ na onye ọbụla emehie, anyị nwere onye na-ekwuchite ọnụ anyị n'ihu Nna ahụ. Ọ bụ Jisọs Kraịst, Onye ezi omume ahụ. **2** Ọ bụ onye jiri onwe ya chụọ aja n'ihì ikpuchiri anyị mmehie anyị, ma ọ bughị naanị n'ihì mmehie anyị, ọ bụkwa n'ihì mmehie ụwa niile. **3** Otu a ka anyị si amata na anyị maara onye ọ bụ, ma ọ bụrụ na anyị erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu si, "Amaara m ya," ma ọ dighị eme ihe o nyere n'ihu bụ onye okwu ụgha, eziokwu ahụ adighịkwa n'ime ya. **5** Ma ọ bụrụ na onye ọbụla na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ihunanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke n'ime ya. Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị nọ n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-ekwu na ya bi n'ime ya kwesiri ibi ndụ dika ya. **7** Ndị enyi m hūrū n'anya, anaghị m edere unu ihe gbasara iwu ọhūrū, kama ọ bụ otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbụ. Iwu ochie a bụ nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu ọ dị, ana m edere unu iwu ọhūrū, nke bụ eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihì na ọchịchiri na-agafe, ezi ihè ebidola ichawapụta. **9** Onye ọbụla na-asị na ya nọ n'ihè ma na-akpọ nwanna ya asị, na-anọ n'ọchịchiri ruo ugbo a. **10** Onye ọbụla na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ ọ dīkwaghị ihè dị n'ime onye dị otu a bụ nke ga-eme ya ka ọ sọ ọngongo. **11** Ma onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị nọ n'ọchịchiri, na-ejeharịkwa n'ime ọchịchiri; ọ maghị ebe ọ na-aga n'ihì na ọchịchiri ahụ emeela ka o kpuo isi. **12** Ana m edere unu ihe ndị a ụmuntakiri m n'ihì na a gbagharala unu mmehie niile site n'aha ya. **13** Ana m edere unu ndị bụ nna ihe ndị a, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu

emeriela ajọ onye ahụ. **14** Ana m edere unu ụmuntakiri, n'ihì na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndị nna, n'ihì na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihì na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriekwala ajọ onye ahụ. **15** Kwusinụ ihụ ụwa n'anya, ya na ihe niile dị n'ụwa. Ọ bụrụ na onye ọbụla ahụ ụwa n'anya ihunanya nke Nna adighị n'ime ya. **16** N'ihì na ihe niile dị n'ụwa, ihe ndị ahụ niile anyị ahụ anyị, na anyị anyị na-acho, ya na inya isi mmađu banyere ihe ọ bụ na ihe o nwere, esiteghị n'ebe Nna nọ, kama ha sitere n'ụwa. **17** Ụwa na ọchịchọ ọjọọ ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. (aĩnĩ g165) **18** Ụmụ m, nke a bụ oge awa nke ikpeazu. Dika unu nūrū na otu onye na-emeđe Kraịst na-abia, ọ bụladi ugbo a, otutu ndị na-emeđe Kraịst abjala. Otu a ka anyị si amata na ọ bụ oge awa nke ikpeazu. **19** Ha si n'etiti anyị pụọ, ma ha abughị ndị nke anyị n'ezie. N'ihì na a sị na anyị na ha bụ otu, ha gaara aga n'ihu soro anyị nọdu. Ma ọpuru ha puru na-egosi na ọ dighị onye n'ime ha sonyere anyị. **20** Ma unu nwere otite mmanu sitere n'Onye Nso ahụ, unu niile matakwara ihe niile. **21** Ya mere, anaghị m edegara unu akwukwo a dika ndị na-amaghị eziokwu kama n'ihì na unu maara ya na n'ihì na ọ dighị okwu ụgha ọbụla na-esi n'eziokwu ahụ apụta. **22** Onye bụ onye okwu ụgha? Ọ bụ onye ahụ na-asị na Jisọs abughị Kraịst ahụ. Onye dị otu a bụ onye na-emeđe Kraịst, n'ihì na ọ nabataghị Nna ahụ na Ọkpara ya. **23** Onye ọbụla juru Ọkpara ahụ enwewaghị Nna ahụ; ma onye ọbụla nabatara Ọkpara ahụ nwekwara Nna ahụ. **24** Hụnụ na ihe unu nūrū site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ bụrụ na ihe unu nūrū na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Ọkpara ahụ na n'ime Nna ahụ. **25** Ihe o kwere anyị na nkwa bụ nke a, ndụ ebighị ebi. (aĩnĩos g166) **26** Ana m edere unu ihe ndị a banyere ndị ahụ na-agbalị iduhie unu. **27** Ma unu onwe unu, otite mmanu ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihì nke a, onye ozizi ọzọ adighị unu mkpa. Dika otite mmanu ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, bụrukwa eziokwu, ọ bughị okwu ụgha. Ya mere, dika o zikwara unu, na-anogidenụ n'ime ya. **28** Ugbo a ụmuntakiri m, nọgidesienụ ke n'ime ya, ka ọ ga-abụ mgbe e mere ka ọ ụtara ihè, anyị ga-abụ ndị obi siri ike, ndị ihere na-agaghị eme, n'ihu ya mgbe ọ bọara. **29** Ọ bụrụ na unu matara na ọ bụ onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bụ onye a mūrū site na ya.

3 Lee ụdị oke ihunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyị nọ, na-aga akpọ anyị ụmụ Chineke. N'ezie, nke a bụ ihe anyị bụ. Ihe mere na ụwa amaghị anyị bụ n'ihì na ọ maghị ya. **2** Ndị hūrū n'anya, ugbo a anyị aburula ụmụ Chineke. Ọ bụ ezie na anyị enweghị ike ighota ihe onodu anyị ga-abụ n'oge dị n'ihu, ma anyị maara nke oma na mgbe a ga-eme ka ọ ụtara ihè, a ga-emekwa ka anyị būrū ndị yiri ya, n'ihì na anyị ga-ahụ ya dika ọ dị. **3** Onye ọbụla nwere olileanya dị otu a kwesiri idebe onwe ya ọcha, dị ka ya onwe ya dị ọcha. **4** Onye ọbụla na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bụ mmebi iwu. **5** Unu maara na e mere ka ọ ụtara ihè iwepu mmehie. Ọ dīkwaghị mmehie ọbụla dị n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-anogide n'ime ya adighị ebi ndụ ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi ndụ mmehie ahubeghị ya anya mgbe ọbụla, ọ matabekwaghị ya. **7** Ezigbo ụmụ m, unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme ezi ihe bụ onye ezi omume dị

ka ya onwe ya bu onye ezi omume. **8** Onye obula na-eme mmehie bu nwa ekwensu, n'ihu na ekwensu bu onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Okpara Chineke jiri puta ihe bu ka o laa oru niile nke ekwensu n'iyi. **9** Onye a muru site na Chineke adighi anogide na-eme mmehie, n'ihu na mkpuru Chineke na-anogide n'ime ya, ha enweghi ike inogide na-eme mmehie, n'ihu na a muru ha site na Chineke. **10** Otu a ka anyi si amata ndi bu umu Chineke, na ndi bu umu ekwensu: Onye obula na-adighi eme ihe ziri ezi abughi nwa Chineke, otu a ka o dikwa onye na-adighi ahụ umunna ha n'anya. **11** N'ihu na nke a bu ozi ahụ unu nuru site na mmalite, ka anyi hurita onwe anyi n'anya. **12** Ka anyi hapu idi ka Ken, onye bu nke ajo onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? **Q** bu n'ihu na oru ya joro njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. **13** Ka o gharakwa iju unu anya umunna m, na uwa kporo unu asi. **14** Anyi matara na anyi esitela n'onwu baa na ndu n'ihu na anyi na-ahu umunna anyi n'anya. Onye obula na-adighi ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'onwu. **15** Onye obula na-akpo nwanne ya asi bu ogbu mmadu, unu matakwara na o nweghi onye obula bu ogbu mmadu nwere ndu ebighi ebi n'ime ya. **(aiōnios g166)** **16** **Q** bu otu a ka anyi si mata ihe bu ihunanya, na Jisosh togboro ndu ya n'ihu anyi. Anyi kwesikwara itogbo ndu anyi n'ihu umunna anyi. **17** **Q** buru na onye obula nwere aku nke uwa, ahụ nwanne ya ka o no na mkpa ma o nweghi obi ebere n'ebe o no, olee otu ihunanya Chineke si diri n'ime ya? **18** Umuntakiri m, ka ihunanya anyi ghara ibu naani n'egbugbere onu maobu nke okwu efu, kama ka o buru nke sitere n'ezikwu nakwa n'omume anyi. **19** Anyi ga-esitekwa na nke a mata na anyi bu ndi nke ezikwu ahụ ma matakwa otu anyi ga-esi mee ka obi anyi kwenye n'ihu ya. **20** N'ihu na o buru na obi anyi amaa anyi ikpe, Chineke di ukwu karja obi anyi, o mazukwara ihe niile. **21** Ndi m huru n'anya, o buru na obi anyi amaghi anyi ikpe, anyi nwere nkwa okwu n'ihu Chineke. **22** na-atakwa ya ihe obula anyi roro n'ihu na anyi na-erube isi n'ihu ya, na-emekwa ihe na-atọ ya uto. **23** Nke a bukwa iwu ya: ka anyi kwere n'aha Okpara ya Jisosh Kraist, ya na ihurita ibe anyi n'anya dikwa o nyere anyi n'ihu. **24** Ndi niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndi ahụ! Otu a ka anyi si mara na o na-anogidesike n'ime anyi: **Q** bu site na Mmuo nke o nyere anyi.

4 Ndi enyi m huru n'anya, unu ekwenyela okwu mmuo niile, kama nwaleenu mmuo niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihu na otutu ndi amuma ugha apuola baa n'ime uwa. **2** Otu a ka unu ga-esi mata Mmuo nke Chineke: Mmuo obula nke na-ekwuputa na Jisosh Kraist abjala n'any ahụ sitere na Chineke. **3** Ma mmuo obula nke na-adighi ekwuputa Jisosh esiteghị na Chineke, mmuo di otu a bu nke onye ahụ na-eme ghida Kraist nke unu nuru na o ga-abia, ma ogbu a o bjala n'ihu. **4** Umuntakiri m, unu bu ndi sitere na Chineke, unu emiekwala ha n'ihu na onye ahụ nke bi n'ime unu di ukwu karja onye ahụ n'ime uwa. **5** N'ihu na ndi a si n'ime uwa puta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bu naani ihe banyere uwa. Uwa na-ankwa ha nti. **6** Anyi sitere na Chineke, onye obula maara Chineke na-ege anyi nti, ma onye obula na-esiteghị na Chineke anaghi ege anyi nti. **Q** bu otu a ka anyi si amata mmuo ezikwu na mmuo nke okwu ugha. **7** Ndi m huru n'anya, o kwesiri ka anyi hurita onwe anyi n'anya,

n'ihu na ihunanya na-esi n'ebe Chineke no abia. Onye obula nwere ihunanya bu onye amuru site na Chineke, o makwara Chineke. **8** Onye na-enweghi ihunanya amaghi Chineke, n'ihu na Chineke bu ihunanya. **9** E siri otu a mee ka ihunanya Chineke n'ebe anyi no puta ihe: Chineke zitere naani otu Okpara ya n'ihu ka anyi nwee ndu site na ya. **10** Nke a bu ihe a na-akpo ihunanya, o bughi na anyi huru Chineke n'anya kama na o huru anyi n'anya ma zite Okpara ya dikwa aja nke juru ya obi maka mmehie niile anyi. **11** Ndi m huru n'anya, ebe o bu na Chineke si otu a hu anyi n'anya, anyi kwesiri ihurita onwe anyi n'anya. **12** O nwebeghi mgbe obula anyi ji anya anyi hu Chineke anya, ma o buru na anyi ahụ ibe anyi n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyi. A na-emekwa ka ihunanya ya zuo oke n'ime anyi. **13** O tinekwa Mmuo Nso ya n'ime anyi igosi anyi na o bi n'ime anyi, na anyi bikwa n'ime ya. **14** Ma anyi onwe anyi ahula ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Okpara ya ka o buru Onye nzoputa nke uwa. **15** Chineke bi n'ime onye obula nke na-ekwuputa na Jisosh bu Okpara Chineke. Onye di otu a bikwa n'ime Chineke. **16** Anyi maara ma kwerekwara n'ihunanya Chineke nwere n'ebe anyi no. Chineke bu ihunanya. Onye o bulakwa na-ebi ndu ihunanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye di otu a. **17** N'uzo di otu a, a na-eme ka ihunanya zuo oke n'etiti anyi, ka anyi nwee ike inwe nkwa okwu n'ubochi ikpe ahụ, n'ihu na dikwa ya onwe ya di, otu a ka anyi onwe anyi dikwa n'ihu nke a. **18** Itu egwu adighi n'ebe ihunanya di, kama ihunanya zuruoke na-achupu egwu n'ihu na egwu na ntaramahulu na-aruko oru, onye obula nke na-atu egwu bu onye na-ebueghị oke n'ihunanya. **19** Anyi huru ya n'anya n'ihu na o buru uzo hu anyi n'anya. **20** Onye obula na-asi, "Ahuru m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanne ya asi, onye ahụ bu onye ugha. N'ihu na o buru na o hughu nwanne ya n'anya, bu onye o na-ahu anya kwa ubochi, o pughu ihu Chineke n'anya bu onye o na-ahueghị anya. **21** Iwu o nyere anyi bu, "Onye obula huru Chineke n'anya aghakwaghị ihu nwanne ya n'anya."

5 Onye obula kweere na Jisosh bu Kraist bu onye amuru site na Chineke. Onye obula nke hukwara Nna n'anya na-ahukwa Okpara ya n'anya. **2** **Q** bu otu a ka anyi si amata na anyi huru umu Chineke n'anya, mgbe anyi na-ahu Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'ihu ya niile. **3** Nke a bu ihunanya Chineke, na anyi ga-edebe iwu ya. Iwu ya adighikwa aru. **4** N'ihu na onye obula amuru site na Chineke na-emeru uwa. Nke a bukwa mmeri ahụ na-emeru uwa, o buladi okwukwe anyi. **5** Onye puru imeru uwa, ma o bughi naani onye ahụ kweere na Jisosh bu Okpara Chineke? **6** **Q** bu onye ahụ bjara site na mmiri na obara, ya bu Jisosh Kraist. O siteghị naani na mmiri bja, kama o sitere na mmiri na obara. **Q** bukwa Mmuo Nso na-agba ama maka ya, n'ihu na Mmuo Nso bu ezikwu. **7** N'ihu na ha di ato gbara akaebe: **8** Mmuo Nso, na mmiri na obara, ha ato kwekorita. **9** **Q** buru na anyi nabata akaebe nke mmadu gbara, akaebe nke Chineke gbara di ukwu karja, n'ihu na o bu akaebe Chineke gbara banyere Okpara ya. **10** Onye obula kweere n'Okpara Chineke nwere ogbugba ama a n'obi ya. Ma onye obula na-ekwereghe na Chineke emeela ya ka o buru onye ugha, n'ihu na o kwereghe n'ama ahụ Chineke gbara banyere Okpara ya. **11** Ama ahụ bukwa nke a, na Chineke enyela anyi ndu ebighi ebi, ndu a

dịkwa n'ime Ọkpara ya. (aiōnios g166) **12** Onye ọbụla nwere Ọkpara ahụ nwere ndụ ma onye ọbụla na-enweghị Ọkpara Chineke enweghị ndụ. **13** Ana m edere unu ihe ndị a unu ndị kweere n'aha Ọkpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **14** Nkwuwa okwu anyị nwere na ya bụ, na ọ buru na anyị arịọ ihe ọbụla dịka ọchịchọ obi ya siri dị, ọ na-anụ olu anyị. **15** Ọ burukwanụ na anyị matara na ọ na-anụ olu anyị mgbe ọbụla anyị rịọrọ ya ihe, anyị na-amatakwa na anyị anatala ihe ọbụla anyị rịọrọ ya. **16** Ọ buru na onye ọbụla ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwu, ya kpee ekpere, Chineke ga-enyekwa onye ahụ ndụ. Nke a bụ maka ndị ahụ mmehie ha na-abughị nke na-eduba n'ọnwu. E nwere mmehie na-eduba n'ọnwu. Asighị m unu kpee ekpere maka nke ahụ. **17** Ajo omume niile bụ mmehie, ma ọ dị mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwu. **18** Anyị matara na onye ọbụla amuru site na Chineke anaghị aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amuru site na Chineke na-ehekwa ha, ajo onye ahụ adighị emetukwa ha aka. **19** Anyị maara na anyị bụ umu Chineke, ụwa niile nọkwa n'okpuru ike ajo onye ahụ. **20** Anyị matakware na Ọkpara Chineke abjala, nyekwa anyị nghota ka anyị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nọ n'ime onye ahụ bụ eziokwu, ọ buladi n'ime Ọkpara ya, bụ Jisọs Kraist. Ya onwe ya bụ ezi Chineke burukwa ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **21** Umụ m, wezuganụ onwe unu site n'arụsị niile.

2 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke họtara, na ụmụ ya akwụkwọ a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. Ọ bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2** N'ihì eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adigidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: **(aiōn g165)** **3** Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisọs Kraịst, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya. **4** Apughị m iko ụdị anụrị m nwere mgbe m hụrụ na ụfọdụ ụmụ gi na-ebi ndụ igbaso eziokwu dịka ihe Nna nyere anyị n'iwu. **5** Ma ugbu a, ezi nwanyị, ọ bughị iwu ohuru ka m na-edere gi kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m arịọ ka anyị hurịta ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihunanya ahụ: ka anyị na-egharị n'irube isi n'iwu ya niile. Dịka unu si nụ ya site na mmalite, unu ahapụkwala ijegharị n'ime ya. **7** N'ihì na otutu ndị nduhie apụọla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị ekwenye na Jisọs Kraịst bjara n'oyiyi mmadu. Onye obula di otu a bụ onye nduhie burukwa onye na-emegide Kraịst. **8** Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ugwo oru nke anyi dogburu onwe anyi n'oru maka ya, kama ka unu nata ugwo oru unu n'uju. **9** Onye obula na-adighi anogide n'ozizi Kraịst, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghi Chineke. Ma onye obula na-anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. **10** Ọ bụrụ na onye obula abia izi unu ihe ozọ di iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ulo unu, maobu nabatakwa ya. **11** N'ihì na onye nabatara ya ga-eso onye di otu a keta oke n'ajo omume ya. **12** Ọ bụ ezie na enwere m otutu ihe m chorọ idere unu, ma achoghị m iji akwụkwọ na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ibia leta unu ka mụ na unu kwukorita okwu ihu n'ihu, ka e sikwa otu a mee ka onu anyi zuo oke. **13** Umụ nwanne gi nwanyị, bụ onye a họtara, na-ekele unu.

3 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaios, onye ahurū n'anya akwukwọ a, bụ onye m hurū n'anya n'eziokwu. **2** Onye m hurū n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke oma, dika o na-agara mkpuruobi gi nke oma. **3** Anuriri m onu nke ukwu, mgbe ufodu umunna bjara gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si nogide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m onu karja inu na umu m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m hurū n'anya, i kwesiri ntukwasị obi n'ihe obula nke i na-emere umunna, o bu ezie na ha bu obja nye gi. **6** Ha akoolara nzuko banyere ihunanya gi. Biko, mgbe ha na-apu, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** Ọ bụ n'ihu aha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghi enyemaka obula site n'aka ndi nakweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyi gaelekota ndi di otu a anya ka anyi buru ndi so ha na-ejikota aka n'otu n'oru eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwọ ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye o na-atọ uto ibu onye mbu, anabataghi anyi nke oma. **10** Ya mere, o buru na m abia, aga m eme ka ihe niile o na-eme na otutu ihe niile o na-ekwu megide anyi puta ihè. Ọ bughị naanị na afọ ejughi ya n'ihu ihe ndi a niile, o juru inabata ndi umunna, ma na-egbochi ndi ozọ choro inabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. Ọ na-achupukwa ha site n'ulo nzuko. **11** Onye m hurū n'anya, enomila ihe di njo kama nomie ihe di mma. Onye obula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye o bulakwa na-eme ajo ihe ahubeghi Chineke anya. **12** Onye obula na-agba ezi ama banyere Dimitrios o buladi eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyi na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na o bu ezi ama ka anyi na-agba. **13** Enwere m otutu ihe m choro idere gi nakwukwọ, ma achoghi m iji mkpisi odee na inki dee ha. **14** Ọ bụ olileanya m ibia ihu gi n'oge na-adighi anya. Mgbe ahụ anyi ga-anodu ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo diri gi. Ndi enyi niile no n'ebe a na-ekele gi. Kelekwa ndi enyi niile no n'ebe ahụ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisọs Kraịst, na nwanne Jemis, Na-edegara ndị niile a kpọrọ, ndị ahurū n'anya n'ime Chineke, bụ Nna, na ndị nọkwa n'okpuru nchebe Jisọs Kraịst akwụkwọ ozi a: **2** Ka ebere na udo na ihunanya bara unu ụba. **3** Ndị m hurū n'anya, ebe ọ na-anụ m ọkụ n'obi idere unu akwụkwọ banyere nzọpụta ahụ anyị nwekorọ n'otu, ma ahurū m mkpa ọ dị idere unu akwụkwọ a, iriṅ unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndị nsọ n'aka idebe. **4** N'ihu na ụfọdụ mmadụ, bụ ndị e dere ihe banyere omuma ikpe dirị ha, siteri n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bụ ndị na-adighi asopuru Chineke, ndị na-agbanwe amara Chineke anyị, mee ya ka ọ buru ohere ha nwere ibi ndụ ikwa iko, na nke ịgonari Jisọs Kraịst, onye naani ya bụ Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** Ọ bụ ezie na unu maa ihe ndị a niile, ma achoro m ichetara unu otu Onyenwe anyị si zoputa ndị ya site n'ala Ijpt, ma mesia laa ndị niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndị mmuo ozi nupuru isi, ndị na-anogideghi n'onodu e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbapu. O jirila igwe kee ha agbu ebighi ebi, debe ha n'ochichiri n'ime ala, ebe ha ga-anọ ruo ubochi ikpe ahụ di egwu. (aiḏios g126) **7** Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bụ ndị nyefere onwe ha na ndụ ikwa iko nakwa omume ibi ndụ ojoo di iche iche nke anụ ahụ, bụ ihe ido aka na ntị nye ndị mmadụ site n'ahụhụ ha tara n'ihu mmehie n'ime ọkụ ebighi ebi. (aiḏios g166) **8** N'uzo di otu a kwa, ndị a na-emeru anụ ahụ ha n'iro nro ha, na-ajukwa ike ochichị niile, ma na-ekwulukwa ndị ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndị mmuo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-arurita kwa ụka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ima ya ikpe n'ihu okwu nkwalu, kama ọ siri, "Ka Onyenwe anyi baara gi mba." **10** Ma ndi a na-ekwulu ihe niile obula ha na-aghotaghi. Dika umu anumanu a na-zughị azu, ha na-eme ihe obula di ha mma n'anya si otu a na-ala onwe ha n'iyi. **11** Ahuhu ga-adiri ha, n'ihu na ha soro nzo ukwu Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ihu ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na mmupu isi Kora. **12** Ndị a bụ ihe ntupo n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-eriko nri na-atughị egwu obula. Ha bụ ndi na-elekota naanị onwe ha. Ha di ka igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri, nke ifufe na-ebughari. Ha bụ osisi a na-ahụ n'oge okochi nke na-adighi amị mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwuru anwu ugboro abuo. **13** Ha bụ ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dika ufufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bụ ndi nke a kwadooro ebe kachasi igba ochichiri ruo ebighi ebi. (aiḏn g165) **14** Ọ bụ n'ihu ihe ndi a ka Enok, onye bụ agburu nke asaa site n'Adam buru n'amuma banyere ha si, "Lee! Onyenwe anyi na-abia, ya na puku kwuru puku ndi nsọ ya. **15** Ọ na-abia ikpe mmadụ niile ikpe, na itu ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bụ nke ha mere n'uzo na-ezighi ezi. Tinyere okwu ojoo niile nke ndi mmehie ndi na-adighi asopuru Chineke kwuru megide ya." **16** Ndị a bụ ndi na-atamu ntamu oge niile, ndi o nweghi ihe obula na-adi ha mma. Ndị na-agbaso agu ihe ojoo niile nke anụ ahụ ha choro. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndi ozo mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-achọ n'aka ha. **17** Ma unu, ndi m huru n'anya, chetanu ihe

ndi ozi Onyenwe anyi Jisọs Kraịst kwuru na ha ga-emezu. **18** N'ihu na ha siri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndi na-iji ihe niile na-emere ihe ochi ga-adi. Ndị na-agbaso agu ihe ojoo niile nke anụ ahụ ha choro. **19** Ọ bụ ndi anụ ahụ ha na-achi, ndi na-enweghi Mmuo Nso n'ime ha, bụ ndi na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndi m huru n'anya, nogidenu na-ewuli onwe unu elu na ntola okwukwe unu dikarisiri nsọ. Na-ekpekwanu ekpere n'ime Mmuo Nso. **21** Doonu onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyi Jisọs Kraịst nke na-eduba na ndu ebighi ebi. (aiḏios g166) **22** Gosinu ufodu ndi na-enwe obi abuo ebere. **23** Zoputanu ndi ozo site n'iguputa ha n'okpu. N'ee ndi ozo no gosinu ha obi ebere, kama jirinu itu egwu mee nke a, kpoo nu ọ buladi uwe nke anụ ahụ mmehie meruru asi. **24** Ugbu a, nye onye ahụ puru ichebe unu, ka unu ghara ida, onye puru ikpobata unu n'ihu ya di ebube n'onodu enweghi ntupo obula n'oke onu. **25** ka otuto, na idi ukwu, na ike, na ikike ochichị; diri Onye naani ya bụ Chineke, Onye nzoputa anyi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyi, tupu n'ogbo niile ebido, ka ọ diri ya ugbu a, na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiḏn g165)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisọs Kraịst, nke Chineke nyere ya igosi ndị ohu ya, ime ka ha mata ihe ndị ahụ na-aga ime n'oge na-adighi anya. O mere ka amata nke a site na izite mmụọ ozi ya ka o bjakwute ohu ya Jọn, **2** onye a gbara ama banyere ihe niile o hụrụ, okwu Chineke, na ogbugba ama Jisọs Kraịst. **3** Ngozị na-adịrị onye ahụ na-aguputa okwu ndị a dị n'amụma a. Ngozị na-adịkwara ndị na-anụ ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ihu na oge mmezu ha dị nso. **4** O bụ m Jọn na-edede akwụkwọ a, Na-edere ya nzukọ asaa dị na mpaghara Eshja: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adị, Onye ahụ dịkwaari, na Onye ahụ na-aga ibia dirị unu, sitekwa n'ebe Mmụọ asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, **5** sitekwa n'aka Jisọs Kraịst, onye bụ onyeama kwesiri ntụkwasi obi, na onye mbụ sitere na ndị nwurụ anwụ bilie, nakwa onye na-achị ndị eze niile nke ụwa. Nye onye ahụ hụrụ anyị n'anya ma meekwa ka anyị site n'ọbara ya nwere onwe anyị puo na mmehie. **6** O mere ka anyị bụrụ alaeze, ndị nchụaja nye Nna ya bụ Chineke. O bụ ya ka otuto niile na ike niile dijiri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **7** "Lee, o nabia ya na igwe ojii. Onye niile ga-ahụkwa ya, o buladi ndi ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya." Mmadu niile no n'ụwa "ga-erukwa ụju n'ihu ya." **8** Otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuru, "Abụ m Alfa na Omega, onye na-adị, onye ahụ dịkwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bụ onye puru ime ihe niile." **9** Mụ onwe m, Jọn, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enweko ahuhụ na n'alaeze, na ntachiobi nke bụ oke anyi n'ime Jisọs. Anọ m n'ogbe ala ntakiri mmiri gbara gburugburu a na-akpo Patmos n'ihu okwu Chineke na-agba ama banyere Kraịst. **10** N'ubochi Onyenwe anyi, anọ m n'ime Mmụọ ma nū otu oke olu dara ụda di ka opi ike n'azu m, **11** na-ekwu, "Dee ihe i na-ahụ ugbu a n'akwukwo zigara ya nzukọ asaa di n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia." **12** Mgbe m chighariri, lee anya ihu onye na-agwa m okwu, ahuru m ihe idoba oriṅa asaa e ji ọlaedo kpuo. **13** N'etiti ihe idoba oriṅa ndi a, ahuru m otu onye yiri nwa nke mmadu, ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwuda. Ma o nwere ihe okike na-acha ọlaedo e ji kee gburugburu obi ya. **14** Isi ya na agiriri isi ya na-acha vaa dijka ogbo ocha, dijka akummiri igwe. Anya ya abuo yiri ire oku na-enwusi ike. **15** Ukwu ya abuo di ka bronza na nuchasiri nnoo nke oma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada di ka uzu mmiri na-achị achị. **16** O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha di nko nwere ihu abuo sikwa n'onu ya na-aputa. Ihu ya na-egbu maramara dijka anyanwu na-acha n'ike ya niile. **17** Mgbe m huru ya, adara m 'ala n'ukwu ya dijka onye nwuru anwu. Ma o weere aka nri ya metu m n'ahu na-ekwu si, "Atula egwu. Abụ m Mmalite na Ogwugwu." **18** Abụ m onye ahụ na-adị ndu. Anwuru m anwu, ma lee, ana m adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. O bukwa m ji otughe igodo nke onwu na nke oku ala mmuo. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** "Ya mere, detuo ihe niile i hurula, ihe di ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighi anya. **20** Nke a bu ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i huru n'aka nri m, na ihe idoba oriṅa asaa ndi ahụ putara. Kpakpando asaa ahụ bu ndi mmuo ozi ulo nzuko asaa ahụ. Osi oriṅa asaa ahụ bu ulo nzuko ndi ahụ n'onwe ha.

2 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di n'Efesos, si ya: Ihe ndi a bu okwu si n'onu onye ahụ na-ejide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-ejegharikwa n'etiti ihe idoba oriṅa ọlaedo asaa ndi ahụ. **2** Amaara m ihe niile banyere oru gi niile. Ahukwala m irusi oru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighi anagide ndi ajo omume, na i nwaleela ndi ahụ niile na-akpo onwe ha ndi ozi, ma ha abughi ndi ozi n'ezie, chopụtakwa na ha bu ndi ugha. **3** I jirila ntachiobi nagide nhuju anya n'ihu aha m, ma ike agwughu gi. **4** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I hapula ihunanya mbu ahụ i nwere. **5** Cheta onodu i si na ya daa. Chegharja, mekwa ihe ndi ahụ i na-eme na mbu. O buru na i meghi otu a, aga m abja wepu ihe idoba oriṅa gi site n'onodu ya. **6** O buladi otu a, o nwere ihe ufodu di mma banyere gi. I kporo oru ojoo nke ndi Nikolaitan asi, dijka mu onwe m si kpo ya asi. **7** Onye obula nwere ntj, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko. Onye ahụ na-meri emerika m ga-enye ike iri mkpuru sitere n'osisi ndu ahụ nke di na paradais nke Chineke. **8** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Smyrna, si ya: Ihe ndi a bu okwu ahụ bu Mmalite na Ogwugwu ihe niile. Onye nwuru anwu ma dijka ndu ozo. **9** Amaara m mkpagbu gi niile na ida ogbenye gi. Ma n'ezie, i bu ogaranya. Amaara m ihe banyere nkwo niile ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi Juu na-ekwuto gi, ma ha abughi ndi Juu, n'ezie ha bu ulo nzuko ekwensu. **10** Atukwala egwu n'ihu ihe ahụ gaje ibiakwasị gi. N'ihu na ekwensu n'onwe ya gaje ime ka a tuba ufodu n'ime ndi gi n'ulo mkporo, ka o jiri ya nwalee gi. A ga-akpagbu unu abali iri. Ma gosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, o buladi ruo mgbe onwu gabiakwasị gi. Emesja, a ga m enye gi okpueze ahu, bu ndu. **11** Onye obula nwere ntj ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. Onye obula na-meri emerika, onwu nke ugoro abuo agaghị emekpa ya ahụ. **12** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di Pegamom, si ya: Ndi a bu okwu si n'onu onye ahụ ji mma agha ahụ di nko nke nwere ihu abuo n'aka ya. **13** Amaara m ebe i bi, bu obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma i na-anogidesi ike n'aha m. I juru igonari okwukwe gi n'ime m, o buladi n'oge Antipas onyeama kwesiri ntukwasị obi, bu onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi. **14** Ma enwere m ihe ole ma ole megide gi. I nwere ufodu mmadu ebe ahụ, ndi jidesiri nkuzi Belam ike, bu onye kuziiri Balak ka o raa umu Izrel ura nke mere ka ha mehie, rie ihe a chiru n'aja nye arusi, kwaakwa iko. **15** N'otu aka ahụ, i nwekwara ufodu mmadu ndi jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. **16** Ya mere, chegharja! Ma o bughi otu a, aga m abjakwute gi osiiso jiri mma agha di m n'onu buso ha agha. **17** Onye obula nwere ntj, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. O bu naani onye na-meri emerika m ga-enye ufodu n'ime achicha mana ahụ e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahụ ezi nkume ocha ahụ, nke edekwasiri aha ohuru n'elu ya, nke onye obula ozo na-agaghị amata, karja onye ahụ natara ya. **18** "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Tiatira, si ya: Ndi a bu okwu sitere n'aka Okpara Chineke, onye anya ya na-enwuba n'ebe niile di ka ire oku. Ukwu ya kwa na-egbu maramara di ka bronza na nuchara nke oma. **19** Amaara m oru gi niile, na ihunanya gi, na okwukwe gi. Amakwara m ije ozi gi na ntachiobi gi, nahukwa na i na-aru oru ugbu a karja ka i mere na mbu. **20** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I na-anabata nwananyi ahụ a na-akpo Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bu onye amuma nwanynye ya ohere ka o were nkuzi asi na-eduhie ndi ohu

m ụzọ, ka ha kwaa iko, riekwa ihe e ji chụọrọ arụsị aja. **21** Enyela m ya ohere ka o si na mmehie ya chegharia, ma ọ juru ichegharị site na ndụ ikwa iko. **22** Lee, aga m etinye ya n'ute ahụhụ, meekwa ka ndị ya na ha na-akwa iko taa ahụhụ dī ukwu. Ọ bụ naanị ma ha chegharịrị ka ihe ndị a na-agaghị abiakwasị ha. **23** Ma n'ebe ụmụ ya nọ, aga m etigbu ha ka ha nwụ. Nzuko niile ga-amata na abụ m onye na-enyocha mmụọ na mkpuruobi niile. Aga m akwughachikwa onye ọbụla n'ime unu ụgwọ ọrụ kwesiri ọrụ ya. **24** Ugbu a, ana m agwa unu ndị fọdurụ na Tiatira, unu ndị na-agbasoghị ozizi ya, ndị na-amụtabekwaghị ihe ndị ahụ ekwensu kpọrọ ihe nzuzo dī omimi, 'O nweghị ibu arọ ọzọ m ga-ebokwasị unu, **25** ma ọ bughị, unu jidesienụ ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abia.' **26** Ma onye ọbụla na-emerị emerị, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikike n'ebe mba niile nọ. **27** Onye ahụ, 'ga-eji mkpara igwe chịa ha, dika mgbe a kwachara ite aja na mpekele na mpekele. Ọ buladị ka Nna m si nye m ike, **28** a ga-enye onye nke meririnụ kpakpando ụtutu. **29** Onye ọbụla nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzuko niile.

3 "Dee akwukwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzuko dī na Sardis, sị ya: Ndị a bụ okwu onye ahụ nwere mmụọ asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m ọrụ gi niile, ị nwere aha dika onye dī ndụ ma ị bụ onye nwurụ anwụ. **2** Ugbu a, sị n'ura bilite. Mee ka ihe ntakirị ahụ fọdurụ na-achọ inwụ anwụ dīrị ike. N'ihu na ọ dighị ọrụ gi m huru dī ka ihe zuruoke n'anya Chineke m. **3** Ya mere, cheta ihe ndị ahụ ị natara na nke ị nūrụ; rube isi nye ya, chegharịakwa. Ma ọ buru na i tetaghị, aga m abiakwute gi dī ka onye ohi, ị gaghị amatakwa oge m ji bjakwute gi. **4** Otu ọ dī, ị nwere ụfodụ mmadụ na Sardis ndi na-emerubeghị uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ọcha ma soro m jee ije n'ihu na ha bụ ndi kwesiri ekwesi. **5** Onye ọbụla na-emerị emerị, ka a ga-eyikwasị uwe mwuda ọcha dika ha. Agaghị m ehichapụ aha ya site n'akwukwọ nke ndụ ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n'ihu Nna m na n'ihu ndi mmụọ ozi niile. **6** Onye ọbụla nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ nsọ na-agwa nzuko niile. **7** "Dee akwukwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzuko dī na Filadelfia, sị ya: Ndị a bụ okwu onye dī nsọ na onye eziokwu, onye ahụ jī ọtughē igodo Devid, nke o jī emeghepụ ihe onye ọbụla na-apughị imechi, na nke o jī emechi ihe onye ọbụla na-apughị imeghe. **8** Amaara m ọrụ gi niile. Lee, edebela m n'ihu gi onụ ụzọ nke e meghe emeghe, nke onye ọbụla na-apughị imechi. Amaara m na ị nwere ike dī ntakirị, ma ị debere okwu m, ị gōnarikwaghị aha m. **9** Aga m eme ka ndi ahụ so na nzuko ekwensu, bụ ndi na-asị na ha bụ ndi Juu ma ha abughị, kama ha bụ ndi ughā, aga m eme ka ha bja kpọ isiala nye gi, si otu a ghōta na ahurū m gi n'anya. **10** Ebe ị sitere na ntachiobi sōpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abiakwasị ụwa mgbe a ganwale ndi niile bi n'ime ya. **11** Ana m abia ọsịsọ. Jidesienụ ihe unu nwere aka ike, ka onye ọbụla ghara inapụ gi okpueze gi. **12** Ma onye ọbụla na-emerị emerị, ka m ga-eme ka ọ burū ogidi n'ime ụlōnsọ Chineke m. Ọ gaghị esikwa n'ebe ahụ pụọ apụ. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bụ Jerusalem ọhurū ahụ si n'elugwe, ebe Chineke nọ na-arịdata. Aha ọhurū m ka a gadedekwasikwa n'ihu ya. **13** Onye ọbụla nwere ntị, ya nūrū ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzuko niile. **14** "Dee akwukwọ nye mmụọ

ozi ụlō nzuko dī na Laodisia, sị ya: Ndị a bụ okwu Amen, onye kwesiri ntukwasị obi, na onye bụ ezi onyeama, burukwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. **15** Amaara m ọrụ gi niile, na ị jughị oyi, ị kpoghikwa ọkụ. Ọ gaara adi nnoo mma ma asị na ị na-aju oyi ma ọ bukwanu na-ekpo ọkụ. **16** N'ihu nke a, ebe ị na-ajughị oyi, ị kpoghikwa ọkụ, ihe ị dī bụ naraana. N'ihu ya, aga m esi n'onụ m gbupụ gi. **17** N'ihu na ị na-asị, 'abụ m ogaranya, nwezuo ihe niile. Mkpa ihe ọbụla akpakwaghị m.' Ma ị ghōtaghị na onye gba aka ka ị bụ. Ị bụ onye e kwesiri imere ebere. Ị bukwa ogbenye na onye kpuru isi na onye gba ọtọ. **18** Ana m adū gi ọdū ka jzuta ezigbo olaedo n'aka m, bụ olaedo a nūchara anūcha n'ime ọkụ. Mgbe ahụ, ị ga-abukwa ogaranya n'ezie. Ị gaara esitekwa n'aka m zuta akwa ọcha na-nweghị ntupọ ka ị ghara igba ọtọ, ka ihere gharakwa ime gi. Ka ị zurukwa ezigbo ogwu ọrja anya tee, ka ibido ihu ụzọ nke oma. **19** Ndị m huru n'anya ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahūhū. Ya mere, nwee inu ọkụ n'obi, chegharịakwa. **20** Lee, ana m eguzo n'onụ ụzọ na-akū aka. Ọ buru na onye ọbụla anu olu m ma meghee ụzọ, aga m abata soro ya rikoo ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe. **21** Onye ọbụla na-emerị emerị, ka mụ ga-enye ikike ka o soro m nōdū n'ocheeze m. Ọ buladī dika m meriri sorokwa Nna m nōdū n'ocheeze ya. **22** Onye nwere ntị, ya nūrū ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzuko niile."

4 Mgbe ihe ndi a gasiri, eliliri m anya m hu onu uzo dī n'elugwe ka e meghe ya. Uda olu ahū m nūrū na mmalite dara ọzọ, dī ka uda opi ike sī m, "Bja, gbagota n'ebe a, ka m gosi gi ihe ga-emezuriri mgbe ihe ndi a gasiri." **2** N'otu oge ahū, e mere ka m nō n'ime mmū, ma lee, ahurū m onwe m n'elugwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anokwasị n'elu ya. **3** Udidi onye nokwasiri n'ocheeze ahū na-egbu nweghenweghe dika nkume dī oke onuahia a na-akpo jaspā na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke onuahia. Emeraldū gbara ocheeze ahū gburugburu. **4** Iri ocheeze abū na anọ ọzọ, gbara ocheeze ukwu ahū gburugburu. Ndī nokwasiri n'ocheeze ndi a bū iri ndi okenyē abū na anọ, ndi yi uwe ọcha. Ha kpukwa okpueze e ji olaedo kpū n'isi ha. **5** Mgbe ahū, uda dika uda egbe elugwe, ya na amūma na-egbuke sitere n'ocheeze ukwu ahū na-ada na-achaputakwa. N'ihu ocheeze ukwu ahū, e nwere oriōna asaa na-enwu ọkū. Oriōna ndi a bū mmū asaa nke Chineke. **6** N'ihu ocheeze ahū e nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal. N'etiti ihu ocheeze ahū na gburugburu ya, e nwere anū anō dī ndū nwere anya n'akukū ahū ha niile, ihu na ọdū. **7** Nke mbū n'ime anū ndi ahū dī ndū nwere oyi dika adum. Nke abū dika ehi. Nke atō nwere ihu yiri nke mmadū. Nke anō dika ago gbasapurū nku ya na-efe efe. **8** Nke ọbūla n'ime ihe anō ndi a dī ndū nwere nku isii. Anya juputara n'ahū ha niile na n'ime ha, ọ buladī n'okpuru nku ha. Ehihie na abalī niile, ọrū ha bū iti mkpu na-asī, **9** Mgbe ọbūla anū ndi ahū dī ndū na-enye onye ahū na-anokwasī n'elu ocheeze ahū na-adi ndū ruo mgbe niile ebighi ebi otuto na nsopuru na ekele, (aiōn g165) **10** iri ndi okenyē abū na anō ahū na-adakwa n'ala n'ihu onye ahū nō n'ocheeze na-efe ya ofufe, bū onye ahū na-adi ndū ruo mgbe niile ebighi ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atūda okpueze ha n'ihu ya na-abū abū na-asī, (aiōn g165) **11** "Gi, Onyenwe anyi na Chineke anyi, kwesiri inara otuto, na nsopuru, na ike.

N'ihì na gí onwe gí kere ihe niile, ọ̀ bụkwa site n'ọ̀chìchọ́ gí ka e jí kee ha, ma meekwa ka ha òjírí ndụ."

5 Mgbe ahụ, ahurū m akwūkwo e dere ihe ihu na azụ, nke a fukoro afuko, kakwasikwa ya akara asaa, ka o di n'aka nri onye ahụ nkwasi n'elu ocheeze ahụ. **2** Ahukwara m otu mmuo ozi di ukwu, ka o na-ekwusa okwu n'oke olu na-así, "O bu onye kwesiri inyaka bu akara ndi a ma saghee akwukwo ahụ a fukoro afuko?" **3** Ma o dighi onye obula puru isaghe akwukwo ahụ maobu ilenye ya anya a huru n'eluigwe, maobu n'ụwa, maobu n'okpuru ụwa. **4** Akwara m akwa n'obi ilu n'ihì na o dighi onye obula a huru tozuru oke isaghe akwukwo ahụ maobu ileba anya n'ime ya. **5** Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndi okenye ahụ gwara m si, "Akwala akwa. Lee, Odum ebo Juda, bu mgorogwu Devid, emeriel. O puru inyaka bu akara asaa ahụ ma saghekwa akwukwo ahụ." **6** Mgbe ahụ, ahurū m Nwa Aturu na-eguzo n'etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anu anọ ahụ di ndu na ndi okenye ahụ gbara ya gburugburu. **7** Onwekwa mpi asaa na anya asaa, nke bu mmuo asaa nke Chineke, ndi e zipuru n'ime ụwa niile. **7** O gara n'ihu were akwukwo ahụ site n'aka nri onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ. **8** Mgbe o weere ya, anu anọ ahụ di ndu na iri ndi okenye abuo na anọ ndi ahụ dara n'ala n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha niile n'otu n'otu jikwa ubo akwara na efere e jí olaedo mee, nke ihe juputara n'ime ha bu ụda na-esi isi uto, bu ekpere ndi nsọ. **9** Ha na-abu ahụ oheru na-así, "I kwesiri inara akwukwo ahụ na inyaka bu akara ya, n'ihì na e gburu gí, ma site n'obara gí, i gbataara Chineke ndi mmadu, ndi si n'ebo niile, na asusu niile, na ndi niile, na mba niile. **10** I chikotaaala ha, mee ha otu alaeze na ndi nchujaba na-ejere Chineke anyi ozi. Ha ga-achikwa achị n'ụwa." **11** Mgbe ahụ, elere m anya, hu ma nukwa olu nke otutu ndi mmuo ozi, nke onuogugu ha ruru puku kwuru puku, na nde kwuru nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anu anọ ahụ di ndu na ndi okenye ahụ. **12** Ha na-abu ahụ n'oke olu na-así, "O kwesiri bu Nwa Aturu ahụ e gburu egbu inara ike na akunba na amamihe na ike na nsopuru na otuto na ngozi." **13** Mgbe ahụ, anuru m ka ihe niile no n'eluigwe na ndi no n'ụwa na ndi no n'okpuru ụwa, na ndi no n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu ahụ na-así, "Ka ngozi, na nsopuru niile, na otuto niile, na ike niile diri onye ahụ na-anokwasị n'ocheeze ahụ, na Nwa Aturu ahụ (aión g165) **14** Anu anọ ahụ di ndu zakwara si, "Amen!" Ndi okenye ahụ dakwara n'ala n'ihu ya kpoo isiala nye ya.

6 Ahuru m mgbe Nwa aturu ahụ meghere otu n'ime akara asaa ahụ. Otu n'ime anu anọ ahụ di ndu tiri mkpu dika a ga-así na o bu egbe eluigwe si, "Bia!" **2** Mgbe m lere anya, ahuru m inyinya di ocha. Onye na-anokwasị n'elu ya ji uta n'aka ya. A tukwasikwara okpuzo n'isi ya dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile. **3** Mgbe o meghere akara nke abuo, ngwangwa, anuru m ka anu nke abuo ahụ n'ime anu anọ ndi ahụ di ndu tiri mkpu si, "Bia!" **4** Mgbe ahụ, inyinya ozo na-acha obara obara putara. E nyere onye nokwasiri n'elu ya ike iwepu udo n'ụwa nakwa ime ka umu mmadu na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha di ukwu. **5** Ma mgbe o meghere akara nke ato, anuru m ka anu nke ato ahụ di ndu kwuru, "Bia!" Ahuru m inyinya di ojii. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ihe otutu abuo n'aka ya. **6** Anukwara m ihe di ka olu nke sitere n'etiti anu anọ ahụ di ndu nadaputa si, "Otu ihe otutu kilo nke oka wiiti bu ugwo oru otu

ubochi, ihe otutu kilo ato nke oka bali bukwa ugwo oru otu ubochi. Ya mere, unu emebikwala mmanu oliv na mmanya." **7** Mgbe o meghere akara nke ano, anuru m ka anu nke ano di ndu siri, "Bia!" **8** Elere m anya ma hu inyinya na-achantutu n'ihu m. Aha onye nokwasiri n'elu ya bu Onwu na Oku ala mmuo na-esokwa ya n'azu. E nyere ha ike n'ebe otu uzo n'uzo ano nke ụwa di ka ha jiri mma agha na unwu, na oria ojo na anu ohia gbuchapu ndi bi n'ime ha. (Hades g86) **9** Ma mgbe o meghere akara nke ise, ahuru m n'okpuru ebe ichu aja mkpuruobi ndi niile e gburu egbu n'ihì okwu Chineke na n'ihì igba ama nke ha jidesiri ike. **10** Ha ji oke olu tie mkpu na-así, "Gí, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, onye di nsọ na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka i na-eche ikpe ụwa na ndi bi n'ime ya ikpe ma bokwa obo n'isi ha maka obara anyi ha wufuru?" **11** E nyere ha n'otu n'otu uwe ocha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe onuogugu ndi ozi ibe ha na umunna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu. **12** Anokwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala oma jijiji diri. Anyanwu gbara ochichiri di ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka onwa chaa uhie uhie dika obara. **13** Mgbe ahụ, kpakpando di na mbara eluigwe malitere idapu n'ala dika mkpuru osisi fig na-achaghi acha si adapu mgbe oke ifufe na-efeghari ya. **14** Mbara eluigwe gabigara, dika akwukwo mgbe a na-apikota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'onodu ha. **15** Ndi eze niile nke ụwa na ndi no n'ochichi di iche iche, na ndi ogaranya, na ndi no n'onodu di elu, na ndi ochiagha, na ndi mmadu niile di iche iche, ndi ukwu ma ndi nta, ndi ohu na ndi nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ogba nkume na n'okpuru ugwu, **16** ha na-eti mkpu na-arjo ugwu ndi ahụ na-así, "Dakwasinu anyi zoo anyi ka onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ hapu ihu anyi, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapu ibiakwasị anyi. **17** N'ihì na, lee oke ubochi iwe ha abiala, onye puru igbanari ya?"

7 Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m ndi mmuo ozi ano ka ha guzo n'akuku ano nke ụwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe obula ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahukwara m mmuo ozi ozo ka o si n'owuwa anyanwu na-aputa, akara Chineke di ndi dikwa n'aka ya. O tikuru ndi mmuo ozi ano ahụ mkpu, bu ndi ahụ e nyere ike imekpa ụwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-así, "Unu emebila ụwa maobu oke osimiri maobu osisi obula tutu ruo mgbe anyi kachara ndi ohu niile nke Chineke anyi akara n'egedege ihu ha." **4** Mgbe ahụ anuru m onuogugu ndi a kara akara ahụ, ha di nari puku mmadu, na iri puku mmadu ano na ano, bu ndi sitere n'ebo niile nke Izrel. **5** Ndi a kara akara site n'ebo Juda di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Ruben dikwa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Gad di puku mmadu iri na abuo. **6** E sitere n'ebo Asha hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi sitekwara n'ebo Naftali di puku mmadu iri na abuo. E sitere n'ebo Manase hoputa puku mmadu iri na abuo. **7** Ndi si n'ebo Simion di puku mmadu iri na abuo. Ndi sitere n'ebo Livayi di puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Isaka di puku mmadu iri na abuo. **8** E sitere n'ebo Zebulon hoputa puku mmadu iri na abuo. Ndi si n'ebo Josef di puku mmadu iri na abuo. Ndi sikwa n'ebo Benjamin di puku mmadu iri na abuo. **9** Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m oke igwe mmadu, ndi di otutu n'onuogugu nke onye obula na-apughi iguta onu. Ha

sitere na mba di iche iche na ebo di iche iche na ndi niile na asusu di iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha yikwasiri onwe ha uwe ocha, jirikwa igu nkwu n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asi, "Nzoputa dirj Chineke anyi, onye na-anokwasị n'ocheeze ahụ, dikwara Nwa aturu ahụ." **11** Ndi mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndi okenye ahụ na anu anu ahụ di ndu. Ha dara, kpoo ihu ha n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-asi, "Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile na ike niile na ume niile, dirj Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen." (**aiōn g165**) **13** Mgbe ahụ, otu n'ime ndi okenye ahụ zara m si, "I maara ndi ahụ, ndi a e gbokwasiri uwe ocha ahụ, ebee ka ha siri puta?" **14** Asiri m, "Onyenwe m, o bu gi maara." O siri m, "Ndi a bu ndi sitere n'ime oke mkgabgu ahụ puta. Ha bu ndi sachara uwe ha, mee ha ka ha dirj ocha site n'obara Nwa Aturu ahụ. **15** O bu nke a mere, "ha ji guzoro n'ihu ocheeze Chineke na-efe ya ofufe ehiehe na abali n'ime ulonso ya. Onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ ga-ekpuchikwa ha. **16** 'Agwu agaghị agukwa ha ozo. Akpiri agaghị akpokwa ha nku mgbe obula. Anyanwu agaghị achakwa ha ozo,' okpomoku obula agaghị erute ebe ha no. **17** N'ihu na Nwa Aturu ahụ nke no n'etiti ocheeze ahụ ga-abu onye ozuzu aturu ha; o ga-edurukwa ha jee n'isi mmiri nke ndu ahụ.' 'Chineke gachapukwa anya mmiri obula site n'anya ha.'"

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akuku niile nke eluigwe dara juu ruo ihe di ka iri nkeji ato. **2** Ahuru m ndi mmuo ozi asaa, ndi na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere ha opi ike n'otu n'otu. **3** Mmuo ozi ozo nke ji ite igwe ntakiri e ji olaedo kpuo bjara guzo n'ihu ebe ichu aja. E nyere ya otutu uda na-esi isi utu ka o jiri chuo aja, ya na ekpere ndi nso niile, n'ebe ichu aja e jiri olaedo wuo, n'ihu ocheeze ahụ. **4** Anwuru oku nke ihe ahụ na-esi isi utu, ya na ekpere ndi nso sitere n'aka mmuo ozi ahụ rigoo elu n'ihu Chineke. **5** Mgbe ahụ kwa, mmuo ozi ahụ weere oku sitere n'ebe ichu aja ahụ tinye ya n'ime ite igwe ntakiri ahụ, tuda ya, ka o danye n'ime uwa. Mgbe o mere nke a, uzu egbe eluigwe dara, amuma gbukwara n'uzo di oke egwu. Ala oma jijiji dakwasikwara ebe niile n'ụwa. **6** Mgbe ahụ, ndi mmuo ozi asaa ahụ ndi ji opi asaa ahụ jikeere onwe ha ifu opi ike ahụ. **7** Mgbe mmuo ozi nke mbu furu opi ike ya, a tudara mkpuru mmiri na oku a gwakotara ya na obara n'ime uwa. Nke a mere ka otu uzu n'ime uzu ato nke osisi rechapuru oku, e rechapukwara ahijia ndu niile oku. **8** Mgbe mmuo ozi nke abuo fukwara opi ike ya, a tudara ihe yiri ugwu di ukwu na-enwu oku n'ime osimiri. Nke a mere ka otu uzu n'ime uzu ato e kere osimiri niile chagharja gho obara. **9** Otu uzu n'ime uzu ato nke ihe niile di ndu di n'ime osimiri nwuru. Otu uzu n'ime uzu ato e kere ugbo mmiri niile di n'elu osimiri lara n'iyi. **10** Mgbe mmuo ozi nke ato furu opi ike ya, otu kpakpando dikarisiri ukwu nke na-enwu di ka owaoku sitere na mbara eluigwe danye n'ime otu uzu n'ime uzu ato e kere iyi niile na isi iyi niile. **11** Aha kpakpando ahụ bu llu ilu. Otu uzu n'ime uzu ato nke mmiri malitere ihu ihu, otutu mmadu nwuru n'ihu mmiri a na-elu ilu. **12** Mgbe mmuo ozi nke anu furu opi ike ya, e mere ka otu akuku n'ime akuku ato e kere anyanwu gbaa ochichiri. Otu a kwa, otu akuku n'ime akuku ato e kere onwa gbara ochichiri. Ya na otu akuku n'ime ato e kere kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwu

hapu inyekwa ihu ya n'uju dika o si eme na mbu. Otu uzu n'ime uzu ato e kere ehiehe ghokwara oke ochichiri, o dikwa otu a n'oge anyasi. **13** Elere m anya, hu ma nukwa otu ugo ka o na-efeghari n'etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n'olu ike n'asi, "Ahuhu! Ahuhu! Ahuhu dirj mmadu niile bi n'ụwa n'ihu uda opi ike nke ndi mmuo ozi ato ndi a ga-afu."

9 Mgbe mmuo ozi nke ise ahụ furu opi ike ya, ahuru m otu kpakpando si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe otughe igodo nke e ji atughe olulu nke Abis ahụ. (**Abyssos g12**) **2** Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwuru oku di ukwu sitere n'ime ya puta dika anwuru oku si n'oku icheku oku ya di ukwu, mee ka oke ochichiri kpuchie ihu anyanwu na mbara eluigwe. (**Abyssos g12**) **3** Igurube sitere n'anwuru oku ahụ puta fedakwasa uwa. E nyekwara ha ike ita mmadu obula dika akpi si agba mmadu. **4** E nyere ha iwu si ha emebila ahijia ndu obula, maobu osisi na ihe obula a kuru n'ala. Kama oru ha bu ibiakwasị mmadu obula na-enweghi akara Chineke n'egedege ihu ya. **5** Iwu e nyere ha abughị ka ha gbuo ndi a, kama o bu ka ha mekpaa ha ahụ onwa ise. Mmekpa ahụ ha dika ahụ ufu na nhuju anya nke akpi mgbe o gbara mmadu. **6** N'ime ubochi ndi ahụ, otutu mmadu ga-achọ iji aka ha gbuo onwe ha ma ha agaghị enwe ike mee ya. Agwu inwu onwu ga-agu ha, ma onwu ga-esi n'ebe ha no wezuga onwe ya. **7** Igurube ndi a nwere oyiyi di ka inyinya na kwadebere maka ibu agha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji olaedo kpuo n'isi ha. Ihu ha dikwa ka ihu mmadu. **8** Agiri isi ha dika agiri isi umu nwanji. Eze ha dikwa ka eze odum. **9** Ha yikwasiri onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igwe kpuo. Nku ha na-eme mkputu di ka uda nzo ukwu otutu inyinya nke ugbo agha na-eseku na-abanye n'ogbo agha. **10** Ha nwere odudu dika akpi. Ma ike niile e nyere ha bu imeru ndi mmadu ahụ onwa ise site n'ike di n'odudu ha. **11** Ha nwere mmuo ozi nke Abis, onye na-achikota ha dika eze. Aha ya n'asusu Hibru bu Abadon, ma n'asusu Griik o bu Apolon. (**Abyssos g12**) **12** Ahuhu nke mbu agafeela, ebe ahuhu abuo ozo na-abia n'ihu. **13** Mgbe mmuo ozi nke isii furu opi ike ya, anuru m olu sitere na mpi anu ahụ di n'ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo wuo, nke di n'ihu ocheeze Chineke, **14** na-agwa mmuo ozi nke isii ahụ, nke ji opi ike okwu, "Topu mmuo ozi anu ndi ahụ e kere agbu n'ebe osimiri Yufretis di." **15** A tohapuru ndi mmuo ozi anu ahụ, ndi e jibu eji na njikere maka oge awa ahụ, na ubochi ahụ, na onwa ahụ, na afo ahụ, iji gbuo otu uzu n'ime uzu ato nke mmadu. **16** Ndi agha ahụ, onuogugu ha bu nari nde abuo. Anuru m mgbe e kwuru ole ha di. **17** N'ime ohu m, ahuru m inyinya ha, hukwa ndi nokwasiri ha n'elu. Ndi no n'elu inyinya ndi a yi ihe ikpuchi obi nke ufodu n'ime ha na-acha obara obara. Ufodu na-acha dika akpukpo eluigwe, ufodu na-acha odo odo. Ufodu na-acha dika anwuru oku. Isi inyinya ha dika isi odum, anwuru oku na oku na nkume oku si ha n'onu na-aputa. **18** E sitere n'ime mmekpa ahụ ndi a, ire oku, anwuru oku na nkume oku na-adighi anyu anyu, ka ha ji gbuo otu uzu n'ime uzu ato nke mmadu niile bi n'ụwa. **19** Ike inyinya ndi a di n'onu ha, na odudu ha. Odudu ha di ka agwo, nwee isi agwo nke ha ji emeru mmadu ahụ. **20** Ma ndi foduru n'etiti mmadu, bu ndi a na-egbughi site n'ime ntaramahulu orja ndi a, echegharighi site n'oru aka ha maobu ikwusi ife mmuo ozo ofufe. Ha jukwara ikwusi ife arusi ha niile nke ha ji olaedo na olaocha na bronza na igwe na nkume na osisi

kpọọ. Chi ndị na-apughị ihu ụzọ, maọbụ inu ihe, maọbụ ije ije. **21** Ha echegharighị site n'igbu mmadụ ha, maọbụ ụzọ mgbaasị ha, maọbụ ndụ ikwa iko ha, na izu ohi ha pụta.

10 Ahurū m mmụọ ozi ozo dị oke egwu ka o si n'eluigwe na-aridata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dika ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara dika anyanwū. Ukwū ya na-acha dika ogidi na-enwu oku. **2** O ji akwukwō ntakiri a fukotara afukota n'aka ya. Otu ukwū ya, nke aka nri ya, ka o zonyere n'ime osimiri, ma ukwū nke aka ekpe ya ka o zokwasiri n'elu ala. **3** O ji oke olu, nke dara ụda dika igbo ụja ođum, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahū. **4** Mgbe m chorō idetu ihe egbe eluigwe ndi a kwuru, anurū m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahū n'akwukwō, n'ihu na-achoghị ka ndi ozo mata okwu ahū egbe eluigwe ndi ahū kwuru." **5** Mgbe ahū, mmụọ ozi ahū nke m hurū zokwasiri ukwū ya n'elu osimiri, na n'ala akorō ahū, chijiri aka ya abū elu, **6** were onye ahū na-adi ndi mgbe niile ebighi ebi nūo iyi. Ya bụ onye ahū kere eluigwe na ụwa, na ihe niile di n'ime ha, na oke osimiri, na ndi niile bi n'ime ha, si na oge ezuola. Na o kwesikwaghị ka a tufuo oge obula. (aiōn g165) **7** N'ubochi ahū, mgbe ndi mmụọ ozi asaa ahū gafu opi ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika o gwaru ndi ohu ya bụ ndi amuma. **8** Olu nke ahū m nuru mbu sitere n'eluigwe gwa m okwu ozo, na-asi, "Gaa nara mmụọ ozi ahū guzo n'elu oke osimiri na ala akorō, akwukwō ahū aseghere aseghere nke o ji n'aka ya." **9** Ejekwuru m mmụọ ozi ahū gwa ya ka o nye m akwukwō nta ahū. O siri m, "Nara ya, taa ya. O ga-eme ka afọ gi luu ilu, ma n'onu gi, o ga-atō gi uto dika mmanū ahū." **10** Ya mere, anaara m ya akwukwō nta ahū site n'aka mmụọ ozi ahū taa ya. O toro uto dika mmanū ahū n'onu m, ma mgbe m lodara ya, afō m bidoro ilu ilu. **11** Mgbe ahū ha siri m, "I ghaghị ibu amuma ozo banyere otutu mmadū, na otutu mba, na otutu asusu na otutu ndi eze."

11 Enyere m ihe otutu osisi achara e ji atū ihe. Agwara m si m, "Gaa tūo ulonso ukwu Chineke, ma tūokwa ebe ichu aja di n'ulonso ahū, guo onuogugu ndi niile na-akpo isiala n'ebe ahū. **2** Ma atukwala ogige nke di na mputa ulonso ahū, n'ihu na ewerela ya nye ndi mba ozo. Ha ga-azotkwa obodo nso ahū ukwū iri onwa anō na abū. **3** Aga m enye mmadū abūo ndi ga-agbara m ama ike ka ha buo amuma otu puku ubochi na nari ubochi abūo na iri ubochi isii, ha ga-eyi akwa mkpe." **4** Ndi a bu osisi oliv abūo ahū na ihe idoba orionā abūo ahū, ndi na-eguzo n'ihu Onye nwe uwa. **5** O buru na onye obula achōo imeru ha ahū, oku ga-esi ha n'onu pūta rechapu ndi iro ha. O buru na onye obula achōo imeru ha ahū, a ga-egbu ya n'uzo di otu a. **6** A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozuzo obula ghara izo n'ūwa n'ime afō atō na okara ahū ha ga-ebu amuma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile ghoo obara. Ha ga-enwekwa ike ime ka udi orja di iche iche bjakwasị ụwa niile n'oge obula ha cheputara n'obi ha. **7** Mgbe ha gbazuru ama ha, anu ohia ahū, nke na-esite n'ime olulu Abis ahū ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abyssos g12) **8** Mgbe ha nwuchara, ozu ha ga-atogboro n'okporozo nke obodo ukwu ahū nke a na-akpo na mmuō Sodom na Ijpt, ebe a kpogburu Onyenwe ha n'obe. **9** A ghaghị ekwenyekwa ka onye obula lie ozu ha. Ma ndi niile di iche iche n'ūwa, n'ebo niile, na asusu niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ubochi

atō na okara n'ebe a togboro ha na-ele ha anya. **10** Ndi niile bi n'ūwa ga-anuri onu, nyerita ibe ha onyinye di iche iche, kpoo oriri di iche iche iji nuri onu n'ihu ogbugu e gburu ndi amuma abūo ahū, ndi wetaara ha oke nhuju anya. **11** Ma mgbe ubochi atō na okara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmuo ya na-enye ndi banyekwa n'ime ha, ha bilitere oto, oke egwu jidere ndi niile huru ha. **12** Ha nuru oke olu si n'eluigwe daa na-asi, "rigotanū n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigorō n'eluigwe ebe ndi iro ha ga-anō na-ele ha anya. **13** Ma n'otu oge ahū, n'otu awa ahū, ala oma jijiji dikarisiri oke egwu mara nke mere ka otu akukū n'ime akukū iri nke obodo ahū niile daa. Ndi nwuru n'oge ala oma jijiji a dikwa puku mmadū asaa. Ma ndi niile foduru sitere n'oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto. **14** Ugbu a ahulu nke abūo ahū agafeela. Ma mgbe na-adighi anya, ahulu nke atō na-abia. **15** Ka mmuō ozi nke asaa furu opi ike ya, oke olu di iche iche dara ike ike n'eluigwe, na-asi, "Alaeze niile nke ụwa aburula alaeze Onyenwe anyi, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighi ebi." (aiōn g165) **16** Mgbe ahū, iri ndi okenye abūo na anō ahū n' n'oocheeze ndi ahū di n'ihu oocheeze Chineke dara n'ala kpoo isiala nye Chineke, **17** na-asi, "Anyi na-enye gi otuto, gi Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile. Onye na-adi, na onye dikwaari, n'ihu na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa ichi ochichi. **18** Mba niile were oke iwe megide gi, ma ugbu a bu oge gi iweso ha iwe di oku. Ugbu a bu oge ikpe ndi nwuru anwu ikpe na ikwughachi ndi ohu gi bu ndi amuma ugwo oru ha, na ndi nso na ndi gi niile, bu ndi na-atu egwu aha gi, bu ndi di nta na ndi di ukwu. Oge eruokwala mgbe ila n'iyi ndi na-emebi ụwa ga-adi." **19** Mgbe ahū kwa, e meghere ulonso Chineke nke di n'eluigwe. A hukwara igbe ogbugba ndi n'ime ya. N'otu oge aha kwa, egbe eluigwe malitere igba, amuma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala oma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12 Oke ihe iribama putara ihe n'eluigwe, otu nwanyi e yikwasiri anyanwu dika uwe. Onwa dikwa n'okpuru ukwu ya abūo. Okpueze nwee kpakpando iri na abūo dikwa ya n'isi. **2** O di ime, na-etikwa mkpu n'ihu ahulu na ihe ufu nke omumu nwa. **3** Mgbe ahū, ihe ama ozo putara ihe n'eluigwe, agwo ochie nke di ukwu na-acha uhie uhie a na-akpo dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. **4** O nwere odudu nke o ji dokpuru otu uzo n'ime uzo atō nke kpakpando niile di n'eluigwe, tuda ha n'ala. O bjara guzo n'ihu nwanyi ahū na-achōo imuputa nwa ahū o di ime ya, noo na njikere iri nwantakiri ahū ma a muputa ya. **5** O muputara nwantakiri nwoke, "onye ga-ejikwa mkpara ochichi chia mba niile ochichi." N'otu oge ahū kwa, e si n'ebe ahū wepu nwata ahū were ya gaa n'ebe Chineke n' n'eluigwe n'oocheeze ya. **6** Ma nwanyi ahū si n'ebe ahū gbapu gbalaa n'ozara ebe Chineke kwadebere na o ga-anō. Ebe ahū ka a ga-eleko ya anya nke oma otu puku ubochi na nari ubochi abūo na iri ubochi isii. **7** Mgbe ahū, agha daputara n'eluigwe. Maikel na ndi mmuō ozi ya buru agha megide agwo ochie ahū (a na-akpo dragon). Dragon ahū na ndi mmuō ozi ya bukwara agha nke ha, **8** ma e meriri ha, ha enwekwaghị onodu obula n'eluigwe. **9** Dragon ukwu ahū, bu agwo ochie ahū a na-akpo ekwensu maobu Setan, nke nadeduhie ndi niile bi n'ūwa. A tudara ya n'ūwa, ya na ndi mmuō ozi ya niile. **10** Mgbe ahū, anuru m oke olu si n'eluigwe na-

ada si, “O mezuola n’ikpeazu, bu nzoputa Chineke na ike na alaeze Chineke anyi, na ikike ichi isi Kraist ya, ha aburula ihe di ire. N’ihi na e sitela n’elugwe chutuo onye ahụ na-ebo umunna anyi ebubo. O na-ebo ha ebubo ehilie na abali n’ihu Chineke. **11** Ha lugburu ya n’agha site n’obara Nwa aturu ahụ na site n’ama nke okwu onu ha, n’ihi na ha ahughị ndụ ha n’anya karịa, kama ha jikere inye ndụ ha obuladi ruo n’onu. **12** Ya mere, nurjanu onu eluigwe ma unu ndi niile bi n’ime ya. Ma ahuhu diri unu ndi bi n’uwa na osimiri n’ihi na ekwensu abjakwutela unu. O jirila oke onuma bjakwute unu. O makwaara na oge a o nwere ehighi nne.” **13** Mgbe agwo ochie ahụ choputara na a chudala ya n’uwa, o chusoro nwanj ahụ muru nwa nwoke ahụ oso. **14** Ma e nyere nwanj ahụ nku abuo, nke dika nku oke ugo, ka o jiri gbanari agwo ochie ahụ feba n’ime ozara, ebe a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya afo ato na onwa isii. **15** Ma agwo ahụ megheere onu ya mee ka mmiri si n’onu ya soputa dika iyi nke ga-ebufu nwanj ahụ. **16** Ma ala nyeere nwanj ahụ aka. O megheere onu ya loda idee mmiri a nke si n’onu agwo ahụ soputa. **17** Mgbe ahụ, agwo ochie ahụ wesara nwanj ahụ iwe, puo iga buo agha megide umu ya bu ndi niile foduru, bu ndi niile na-edebe iwu Chineke na ndi na-ekwuputa na ha bu ndi ama nke Jisos.

13 Agwo ochie ahụ guzoro n’akuku n’onu oke osimiri ahụ. Ma ahuru m otu anu ohia ka o si n’ime oke osimiri nariputa. Anu ohia a nwere isi asaa na mpi iri. Okpueze iri dikwa n’elu mpi ndi a. Aha e dekwasi n’isi asaa ahụ n’otu n’otu bu ikwuto na ikwuhie Chineke. **2** Anu ohia a m huru di ka agu, ma ukwu ya dika ukwu anu ohia bja. Onu ya dikwa ka nke odum. Agwo ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze ya na ikike di ukwu. **3** Otu n’ime isi ya nwere onya buru ibu, nke puru iwetara ya onwu, e mere ka onya ahụ laa. Uwa niile sobere anu ohia ahụ n’azu n’itunanya. **4** Ha kporo isiala nye agwo ochie ahụ n’ihi na o nyere anu ohia ahụ ikike di otu a. Ha bidokwara ikpo isiala nye anu ohia ahụ, na-asi, “Ebee ka onye ahụ no, nke di ukwu karịa ya, onye pukwara ibu agha megide ya?” **5** E nyekwara anu ohia ahụ onu na ike ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu onwa iri anu na abuo. **6** O megheere onu ya malite ikwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na ndu ahụ bu ndi bi n’eluigwe. **7** E nyere ya ike ibuso ndi nso agha na imeri ha. E nyekwara ya ikike ichi agburu niile, na ebo niile, na ndi niile, na mba niile na asusu niile. **8** Ndi niile bi n’elu uwa ga-akpokwa isiala nye ya, bu onye obula na a-edeghi aha ya n’ime akwukwo nke ndu nke Nwa aturu ahụ e gbururi, site n’oge e kere uwa. **9** Onye nwere nti ya nuru. **10** “O buru na o di onye obula a ga-adota n’agha, o bu ha ka a ga-adotakwa n’agha. O buru na o di onye obula ga-anwu site na mma agha, aghaghi jji mma agha gbuo ha.” Ka nke a buru ihe igbaume na iguzosikwa ike n’okwukwe nke ndi Chineke. **11** Mgbe ahụ kwa, ahuru m anu ohia ozo di iche ka o si n’ala na-ariputa. O nwere mpi nta abuo dika mpi Nwa aturu, kama o na-ekwu okwu dika agwo ochie ahụ. **12** O na-achi isi n’onodu anu ohia nke mbu. O bukwa ike a ka o ji kwagide uwa na ndi niile bi n’ime ya ka ha kporo isiala nye anu ohia mbu ahụ nke a gworo onya ya naeweta onwu. **13** O na-emekwa otutu oke ihe iribama di iche iche. O mere obuladi ka oku si na mbara eluigwe daa n’uwa n’ihu mmadu niile. **14** O duhekwa ndi mmadu bi n’uwa

site n’oru iribama ya niile nke e nyere ya ike iru n’onodu anu ohia ahụ. O gwakwara ndi niile bi n’uwa ka ha kpoo ihe oyiyi nke anu ohia ahụ nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaa di ndu. **15** E nyere ya ike ikunye ume ndu n’ime oyiyi nke anu ohia mbu ahụ, ime ka ihe a kporu akpu kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndi niile na-akpoghi isiala nye ya. **16** O nyere iwu ka onye obula, onye ukwu na onye nta, ogaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n’aka nri maobu n’egedege ihu ha. **17** Ya mere, o dighi onye obula nwere ike izu ahia maobu ree ahia ma o buru na onye ahụ enweghi akara a, nke bu aha anu ohia ahụ, maobu ihe e ji mara ya, maobu onuogugu nchiri aha ya. **18** Nke a ka choro amamihe maka igota ya. Ka onye obula nwere oguguisi, guo onuogugu nke anu ohia ahụ, n’ihi na o bu onuogugu mmadu. Onuogugu ahụ bukwa narị isi na iri isi na isii, ya bu 666.

14 Elere m anya hu Nwa Aturu ahụ ka o guzo n’ugwu Zayon. Ya na narị puku mmadu na iri puku mmadu anu na anu ahụ, bu ndi e dekwasi aha ya na aha Nna ya n’egedege ihu ha. **2** Anukwara m olu si n’eluigwe na-ada dika uda mmiri si n’ime nkume na-asoputa, maobu dika uda nke oke egbe eluigwe. Olu m nuru dika olu ndi na-abu ahụ, ndi ji ubo akwara na-abu ahụ. **3** Narị puku mmadu na iri puku mmadu anu na anu ndi ahụ guzo, chee ocheeze ahụ, anu anu ahụ di ndu, na ndi okenye ahụ ihu, na-abu ahụ, ha na-abu ahụ ohuru. Nke naani ha bu ndi a gbaputara n’uwa puru imuta. **4** Ndi a bukwa ndi na-emerughi onwe ha n’ebe umu nwanj di, n’ihi na ha di ocha ka umu agbogho na-amaghi nwoke. Ha na-eso Nwa Aturu ahụ ebe obula o na-aga. Ha bu ndi a gbaputara n’etiti mmadu iburu Chineke na Nwa Aturu ahụ dika mkpuru mbu. **5** O dikwaghi okwu ugha obula a huru n’onu ha. Ha bukwa ndi na-enweghi ita uta. **6** Ahukwara m mmuo ozi ozo ka o na-efeghari n’etiti mbara eluigwe. O ji ozioma nke ebighi ebi ahụ n’aka, nke o na-aga ikwusara mba niile, na ebo niile, na asusu niile na mmadu niile no n’uwa. **(aiōnios g166)** **7** O jiri oke olu kwuo si, “Tūonu egwu Chineke, nyekwanu ya otuto, n’ihi na oge ikpe ya eruola. Kpookwanu isiala nye ya, bu onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile.” **8** Mgbe ahụ mmuo ozi nke abuo bjara soro ya, na-efeghari na-asi, “Q daala! Q daala, bu Babilon obodo ukwu ahụ,” bu nke mere ka mba niile nuu mmanya onuma nke ikwa iko ya.” **9** Mgbe ahụ, mmuo ozi nke ato bjakwara soro ha na-eti mkpu na-asi, “Onye obula na-akpo isiala nye anu ohia ahụ si n’ime mmiri riputa, na oyiyi ya ahụ a kporu akpu, na onye na-anarakwa akara ahụ n’egedege ihu maobu n’aka ya, **10** ha onwe ha, aghaghi isoro nuu mmanya nke oke iwe Chineke, bu nke a na-agwaghi agwa gbanye n’ime ike onuoma ya. A ga-ejikwa oku na nkume oku mekpa ha ahụ n’ihu ndi mmuo ozi di nso na n’ihu Nwa Aturu ahụ. **11** Anwuru oku si n’ebe a na-emekpa ha ahụ aputa na-arigo elu ruo mgbe niile ebighi ebi. Izuike agaghi adiri ha ehilie na abali bu ndi ahụ kporo isiala nye anu ohia ahụ na oyiyi ya a kporu akpu, kwerekwa ka a kakwasị ha akara nke aha ya. **(aiōn g165)** **12** Ka nke a buru ihe igbaume nye ndi nso ya, bu ndi nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n’okwukwe ha n’ime Jisos.” **13** Anukwara m olu nke si n’eluigwe daa na-asi, dee ihe a n’akwukwo, “Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi nwuru n’ime Onyenwe anyi site ugba a gaa n’ihu.” “E, ha gaezu ike site na ndogbu niile nke ha dogburu onwe ha, n’ihi na

orụ ha rurụ ga-eso ha,” ka Mmụọ Nsọ na-ekwu. **14** Elere m anya hụ otu igwe ọcha, nke onye nọdurụ na ya dịka nwa nke mmadụ. O kpu okpueze e jiri naanị ọlaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi dị nkọ, n’aka ya. **15** Mgbe ahụ, otu mmụọ ozi sitere n’ulónsọ ukwu pụta, tikuo onye ahụ nọkwasi n’igwe ọcha sị, “Ngwa, bido iji mma iwe ihe ubi gi rụọ orụ, n’ihi na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-aghọ aghọ n’ụwa achaaala nke oma.” **16** Ya mere, onye ahụ nọkwasi n’igwe ọcha ahụ rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n’ime ụwa, ghọta ihe dị n’ụwa dịka ihe ubi. **17** Mmụọ ozi ọzọ sitekwara n’ulónsọ ukwu dij n’elugwe pụta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi dij nkọ. **18** Mmụọ ozi ọzọ, nke na-elekọta ọkụ sitekwara n’ebe ichu aja ahụ pụta, were olu ike gwa mmụọ ozi ahụ ji mma dij nkọ sị, “Were mma owuwe ihe ubi gi dij nkọ bipụ osisi ụyọkọ mkpuru grepu site na vaini niile dij n’ụwa, n’ihi na ha niile achaaala.” **19** Ya mere, mmụọ ozi ahụ rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n’ụwa, bipusịa ụyọkọ mkpuru vaini ahụ chikọta ha, kpọjuputa ha ebe Chineke ga-eji iwe zọchaa ha. **20** A zọchakwara mkpuru vaini ahụ n’ebe a na-a-zọcha mkpuru vaini nke dij n’azụ obodo. Ọbara si n’ebe ahụ gbatuta dij elu ruo ihe dịka eriri e ji ekegide inyinye n’isi ime ka ọ gaa ebe achoro, ọ bụ ihe ruru narị kilomita atọ n’ogologo.

15 Ahụkwara m ihe iribama ọzọ n’elugwe. O dij ebube dijkwara oke egwu. Ndi mmụọ ozi asaa ji ụzọ ahụhụ asaa. Ha bụ ahụhụ nke ikpeazu ndi ga-eweta iwe Chineke na ngwucha. **2** Ahuru m ihe dijka oke osimiri enyo a gwakotara ya na oku, na ndi ahụ nwetara mmeri n’ebe anụ ohia ahụ na oyiyi ya, na onuogugu aha ya. Ha guzo n’akuku oke osimiri enyo ahụ, jidekwa ụbọ akwara nke Chineke n’aka ha. **3** Ha na-abụ abụ Mosis ohu Chineke, na abụ Nwa aturu ahụ. “Oru gi niile dij ukwu dijkwara ebube, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile. Uzo gi niile ziri ezi, burukwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. **4** Onye ga-aghara itu gi egwu, Onyenwe anyi, onye ga-agharakwa ito aha gi? N’ihi na ọ bụ naanị gi dij nsọ. Mba niile ga-abjakwa ikpo isiala n’ihu gi, n’ihi na emeela ka oru ezi omume gi puta ihè.” **5** Mgbe nke a gasiri, elere m anya hụ, na e meghere, ulonsọ ukwu dij n’elugwe, ya bụ, ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu ahụ. **6** Mmụọ ozi asaa ndi ahụ ji ihe ntaramahuhu asaa si n’ulonso ahụ puta. Ha yi uwe ogbo ọcha, akwa ọcha na-enwu ezigbo ọcha. E kekwasiri ihe okike ọlaedo gburugburu obi ha. **7** Otu n’ime anu anu ndi ahụ dij ndu bunyere mmụọ ozi asaa ndi ahụ efere ọlaedo asaa a gbajuru onuma Chineke, bụ onye ahụ na-adị ndu mgbe niile ebighi ebi. (aiOn g165) **8** Mgbe ahụ ulonsọ ahụ juputara n’anwuru oku si n’ebube na ike Chineke na-aputa. O nweghi onye obula nwere ike iba n’ulonso ahụ tutu ruo mgbe ntaramahuhu asaa nke ndi mmụọ ozi asaa ahụ gwuchara.

16 Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n’ulonso ahụ na-ada nagwa ndi mmụọ ozi asaa ahụ okwu, “Ngwanu, gaanu wusa ihe dij n’efere onuma asaa Chineke ahụ n’elu uwa.” **2** Mmụọ ozi nke mbu puru gaa wusa ihe dij n’efere nke ya n’elu uwa, onya ojojo na-egbu oke mgbu bjakwasiri mmadu niile nwere akara anu ohia ahụ, na ndi na-akporo oyiyi ya isiala. **3** Mmụọ ozi nke abuo wusara ihe dij n’ime efere nke ya n’elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chaghariri ghoo ọbara dijka nke onye nwuru anwu. Nke a mere ka ihe niile dij ndu n’ime osimiri ahụ nwuo. **4** Mmụọ ozi nke ato puru gaa wusa ihe dij n’efere nke ya n’elu iyi na n’elu isi iyi niile. Nke a

mere ka ha niile ghoo ọbara. **5** Anuru m ka mmụọ ozi ahụ mmiri niile dij n’aka ya kwuru okwu si, “I kpere ikpe ziri ezi, Gi, Onye dij Nsọ, na onye na-adị site na mmalite, na onye na-adikwa ugbo a. **6** N’ihi na ha wusara ọbara ndi nsọ gi na ndi amuma gi. Ma ugbo a, i nyela ha ọbara ka ha nyo. Nke a bukwa ezi ugwo oru ha kwesiri inata.” **7** Mgbe ahụ kwa, anuru m ka mmụọ ozi ahụ na-anọ n’ebe ichu aja siri, “E, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile, ikpe gi niile bu nke ziri ezi, burukwa eziokwu.” **8** Mmụọ ozi nke anu puru wusa ihe dij n’efere nke ya n’elu anyanwu si otu a mee ka anwu were okpomoku ya chagbuo ndi mmadu. **9** Okpomoku ahụ si n’anyanwu bja rere onye obula oku n’ahụ. Nke a mere ka ndi mmadu bido ikocha aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndi a, ma ha juru icheghari nye ya otuto. **10** Mmụọ ozi nke ise puru wukwasị ihe dij n’efere nke ya n’elu ocheeze anu ohia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n’ochichiri. Ndi mmadu tabiri ire ha n’ihi oke ahụ ufu. **11** Ha kochara Chineke nke eluigwe n’ihi ihe ufu na onya bjakwasiri ha. Ma ha juru icheghari site n’ajo oru ha niile. **12** Mmụọ ozi nke isii pukwara wukwasị ihe dij n’efere ya n’elu mmiri ukwu ahụ bu Yufretis si otu a mee ka mmiri dij n’ime ya taa. Nke a mere ka ọ diri ndi eze ahụ si n’owuwa anyanwu mfe. **13** Ahuru mmụọ ato ruru aru ndi putara ihe n’udidi awo, ha si n’onu agwo ochie ahụ na n’onu anu ohia ahụ nwere ike iru oru itumanya puta, na n’onu onye amuma ugha ahụ. **14** Ha bu mmụọ nke ajo mmu ndi ahụ na-aruru oru iribama. O bu ha na-ejekwuru ndi eze uwa niile ichikota ha maka ibu agha n’ubochi ukwu ahụ bu ubochi Chineke Onye puru ime ihe niile. **15** “Leel Ana m abia dijka onye ohi. Ngozi na-adiri onye ahụ no na-eche nche, ndi yi uwe ha na njikere, ka o ghara ijehari n’onodu igba oto, buru onye onodu ya na-eweta ihere.” **16** Ha kpororo ndi eze ahụ n’otu ebe a na-akpo Amagidon n’asusu Hibru. **17** Mmụọ ozi nke asaa wururu ihe dij n’efere nke ya n’ikuku, otu olu sitere n’ocheeze dij n’ulonsọ ukwu ahụ daa uda si, “Emezuola ya!” **18** Mgbe ahụ egbe eluigwe bidoro nagba na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, oke ala oma jijiji dikwara n’uwa, udi nke na-adibeghi site na mgbe e kere uwa. O bu ala oma jijiji kachasi ala oma jijiji ndi ozo njo. **19** Obodo ukwu ahụ kewara uzo ato. Obodo niile dij na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahụ bu Babilon. O nyere ya iko juputara na mmanyanya nke n’oke iwe nke onuma ya. **20** Mgbe ahụ, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile ghoro ala dij larị. **21** Mkpuru mmiri nke idi aru otu n’ime ha ruru kilogram iri anu na okara, sitere n’elugwe na-adakwasị ndi mmadu. Nke a mekwara ka ha kochaa Chineke n’ihi ihe ntaramahuhu nke mkpuru mmiri ahụ, n’ihi na ihe ntaramahuhu ahụ dij nnoo njo nke ukwu.

17 Otu n’ime ndi mmụọ ozi asaa ndi ahụ ji efere bjara si m, “Bia, aga m egosi gi ahuhu ga-abjakwasị onye ahụ uwa niile maara dijka akwuna, onye ahụ na-anokwasị n’elu otutu mmiri nke uwa. **2** Ndi eze uwa esorola ya kwaa iko n’otu ihe ndina, emeekwara ka ndi niile bi n’uwa buru ndi mmanyanya ikwa iko ya na-egbu.” **3** O duuru m n’elu mmu baa n’ozara. N’ebe ahụ ka m no hu otu nwanyi nokwasiri n’elu otu anu ohia na-acha ọbara ọbara. Anu ohia ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndi e dere anu ohia ahụ n’ahu bu naanị okwu ikwulu Chineke. **4** Nwanyi ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa ọbara ọbara, gbarakwa ihe icho mma e ji ọlaedo,

nkume di oke onyahia na pieal kpwo. O jikwa iko olaedo n'aka ya nke juputara n'ihe aru na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. **5** Aha e dekwasiri ya n'egedege ihu bu ihe omimi: Obodo ukwu ahụ bu Babilon, nne ndi na-akwa iko na nke ihe aru niile nke uwa. **6** Ejikwa m anya m hu na nwanji ahụ anujuola obara ndi nso afo, ya na obara ndi ama Jisos. Mgbe m huru ya, o gbagwojuru m anya. **7** Ma mmuo ozi ahụ siri m, "Gini mere ihe i huru ji ju gi anya? Aga m akowara gi ihe omimi banyere nwanji a na anu ohia ahụ nke na-ebughari ya, bu nke nwere isi asaa na mpi iri. **8** Anu ohia ahụ i huru, nwere mgbe o diji, ma ugbu a, o dikwaghj. Ma o ga-esi n'olulu Abis ahụ puta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndi ahụ a na-deghi aha ha n'ime akwukwu ndu ahụ site n'oge e kere uwa anya. N'ih na e nwere mgbe o diji, ma ugbu a, o dikwaghj, ma o ga-emesi bja. (Abyssos g12) **9** "Nke a chorọ uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nochiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanji ahụ na-anodụ n'elu ha. Ha na-anochikwa anya ndi eze asaa. **10** Ise n'ime ha adaala, otu ka no, nke ozọ abjabeghi. Mgbe o bjara, o ga-anọ nwanjakiri oge. **11** Anu ohia ahụ nke diji m, bu o dikwaghj, bu onye nke asato, o bu onye otu ndi eze asaa ahụ ma a lakwara ya n'iyi. **12** "Mpi iri ahụ i huru nochiri anya ndi eze iri na-anatabeghi alaeze. Ha na anu ohia ahụ ga-anata ike ochichi dija eze sooso otu awa. **13** Ha ji otu obi na-enye anu ohia ahụ ike ha na ichi isi ha. **14** Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturu ahụ, ma Nwa Aturu ahụ ga-emi n'ih na o bu Onyenwe kachasi ndi nwenụ niile nakwa Eze kachasi ndi eze niile. Ndi so ya bukwa ndi a kporo, na ndi a hoputara, ndi ya kwesikwara ntukwasi obi." **15** Mgbe ahụ o siri m, "Mmiri ndi ahụ i huru, ebe nwanji akwuna ahụ no, bu ndi mmadu di iche iche, igwe mmadu, na mba di iche iche na n'asusu di iche iche. **16** Anu ohia ahụ na mpi iri ahụ i huru ga-akpo nwanji akwuna ahụ asi. Ha ga-agba ya oto, laakwa ya n'iyi, ha ga-eri anu ya, werekwa oku rechapu ya. **17** Chineke etinyela ya n'obi ha imejuputa nzube ya site n'inwe otu obi nakwa inyefe anu ohia ahụ ikike ochichi alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu okwu Chineke. **18** Ma nwanji a i huru bu obodo ukwu ahụ na-achi ndi eze niile nke uwa."

18 Mgbe ihe ndi a niile gasiri, ahuru m mmuo ozi ozọ ka o si n'eluigwe na-aridata. E nyere ya ikike di ukwu, ebube ya mekwara ka ihe juputa n'uwa. **2** O ji olu di ike tie mkpu, "O daala! O daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala! O ghokwala ogba obibi ndi mmuo ojoo n'ebe nzuko mmuo ndi ahụ na-adighi ocha, n'ebe nzuko umu nnuhu ruru aru n'ebe nzuko umu anumanu niile na-adighi ocha na ndi ruru aru. **3** N'ih na mba niile anuola site na mmanya onuma nke jikwa iko ya. Ndi eze nke uwa sokwaara ya kwaa iko, ndi na-azu ahia n'uwa aghokwala ndi ogaranya site n'oke iba uba nke ya." **4** Mgbe ahụ, anukwara m olu ozọ si n'eluigwe nakpo oku na-asi, "Ndi m, sinu n'ime ya puta, ka unu ghara iketa oke na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke ahuhu ya. **5** N'ih na mmehie ya amubaala ruo eluigwe. Chineke echetakwala ajo omume ya niile. **6** Mesonu ya mmeso dija o si meso unu. Kwughachinu ya ugwo mmaji abuo maka ihe o mere. Gwakoronu ya mmaji abuo n'ime iko mmanya ahụ nke o gwakoro ndi ozọ. **7** Nye ya otutu mmekpa ahụ na obi ilu dija ndu otuto, n'ime onwe ya obi utu nke o nyere onwe ya. O na-ekwu n'obi ya na-asi, 'Abu m eze nwanji no n'elu ocheeze m. Abughi m nwanji di ya nwuru, iru uju obula adighi nye

u.' **8** N'ih nke a, ihe ntaramahuru ya ga-abiakwasị ya n'otu ubochi, onwu na iru uju nke onwu na-eweta, na unwu. A ga-eji oku rechapu ya, n'ih na Onyenwe anyi Chineke onye na-ekpe ya ikpe, di ike. **9** "Ndi eze nke uwa, ndi soro ya kwaa iko, ma bie ndu ochicho ojoo ya, ga-akwa akwa, ruo uju n'ih ya, mgbe ha ga-ahu anwuru oku nke ikpo oku ya. **10** Ha ga-eji oke egwu guzo n'ebe di anya, kwaa akwa n'ih ntaramahuru ya si, "Ahuhu, Ahuhu diri gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya gi Babilon, obodo e ji di ike maara. N'otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abia." **11** "Ndi ahia nke uwa ga-akwa akwa ruokwa uju n'ih ya, n'ih na o dikwaghj onye na-azu ihe ahia ha ozọ. **12** Ngwa ahia olaedo gi, na olaocha, na ola e ji achọmma na nkume oke onyahia, ezi akwa ocha, na akwa uhie uhie, na akwa lorlori, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi oma, ihe niile e ji otu enyi mee, ngwa ahia niile e ji osisi niile di oke onyahia mee, bronz, igwe na nkume mabul. **13** Ha na uda sinamon na mmanu otite nke okpuruku eso osisi na-esi isi utu, ma a na frankisens, mmanya na mmanu oliv, utu oka na wiiti, ehi na aturu, inyinya na ubgola agha, na ndi na-ere mmadu ibe ha dija ohu, na ahụ mmadu na mkpurubi mmadu. **14** "Ha ga-asi, 'Mkpuru ndi ahụ niile nke na-agu mkpurubi agụ e sitela n'ebe i no gabiga. Ihe oma niile i ji ebi ndu, na ihe oke onyahia niile i ji azu afo gi, efunarila gi. Apughi ichotakwa ha ozọ mgbe obula.' **15** Ndi ahia ahụ bara ogaranya site n'aka ya, ga-anọ n'ebe di anya, n'ih oke egwu nke ntaramahuru ya, na-eru uju, na-ebesikwa akwa ike. **16** "Ahuhu, Ahuhu diri gi, obodo ukwu ahụ, nke e yikwasiri ezi akwa ocha, nke na-acha odo odo na obara obara nke nya ihe icho mma nke olaedo, nkume di oke onyahia di iche iche na nkume pieal di iche iche. **17** N'otu awa a ka a lara oke aku niile ndi a n'iyi." "Ndi niile nwee ugbo na-aga n'oke osimiri, na ndi na-akwo ugbo ndi ahia n'oke osimiri, na ndi niile na-eso ugbo mmiri ga-anọ n'ebe tere anya, **18** na-eti mkpu mgbe ha ga-na-ele anya na-ahu anwuru oku na-ala elu site n'ire oku ya na-asi, 'Olee obodo ozọ dija obodo ukwu a?" **19** Ha ga-ekpokwasị aja n'isi igosi obi ojoo ha na-eti mkpu akwa na-asi, "Ahuhu, Ahuhu diri gi, obodo ukwu a maara aha ya ebe ndi niile nwere ugbo mmiri na-aga n'osimiri ghoru ndi ogaranya site n'aku di n'ime ya. Ma ugbu a, n'otu ntabi anya, ihe niile di n'ime ya bu ihe a laara n'iyi." **20** "Ma gi eluigwe, nuri onu n'ih ihe a dakwasiri ya, unu ndi nso, nurjakwanu onu, unu ndi amuma na ndi ozi, nurjakwanu onu. N'ih na Chineke ekpeela ya ikpe n'ih mmeso ya megide unu." **21** Mgbe ahụ, otu mmuo ozi di ukwu tututitile otu nkume nke dija nkume igwe nri, tuba ya n'ime oke osimiri, na-asi, "Otu a ka a ga-esi tufuo Babilon obodo ukwu ahụ, agaghj ahukwa ya ozọ. **22** O dighi mgbe ozọ uzu egwu ga-adi n'ebe ahụ. Agaghj anukwa olu oja na une na ahụ akwara na nke ndi na-afu opi ike n'ime gi ozọ. Aghaghj ahụ onye oru n'ime obula n'ime gi ozọ. Agaghj anukwa uzu nkume igwe nri n'ime gi ozọ. **23** Ihe nke sitere n'oriona agaghj acha n'ime gi ozọ. Olu obi utu nke nwoke na nwanji na-alu di na nwunye agaghj adikwa. Ndi mgberahia gi bu ndi a ma ama n'elu uwa, o bukwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke uwa. **24** N'ime ya ka a huru obara ndi amuma niile, na nke ndi nso niile, na nke ndi ozọ ahụ niile e gburu n'uwa."

19 Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m uzu nke otutu igwe mmadu n'eluigwe. Ha niile na-eti mkpu na-asi,

"Haleluya! Nzoputa, na ebube na ike niile dirị Chineke anyị. 2 N'ihị na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, burukwa eziokwu. Ọ kpuela nwanyị ahụ na-akwa iko ikpe, onye ji ikwa iko ya merụọ uwa. Ọ bọlara obo obara ndị ohu ya n'isi ya." 3 Ọzọkwa, ha tiri mkpu, "Haleluya! Anwuru oku si n'ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) 4 Mgbe ahụ, iri ndị okenye abuo na anọ ahụ, ha na anụ anọ ahụ di ndu dara n'ala n'ihu Chineke onye nokwasiri n'elu ocheeze ukwu ahụ, fee ya ofufe na-asi, "Amen, Haleluya!" 5 Otu olu sitekwara n'ocheeze ahụ na-asi, "Toonu Chineke anyị, unu ndi ohu ya niile, ndi ukwu na ndi nta, unu ndi na-atu egwu ya." 6 Mgbe ahụ, anukwara m olu dara ka olu igwe mmadu dijka ka uzu mmiri na-ekwo ekwo, dijka wa ıda ebe eluigwe dasiri ike na-asi, "Haleluya! N'ihị na Onyenwe anyị Chineke, Onye puru ime ihe niile na-achị. 7 Ka anyị nrjanjan ọnu, ka obi tokwaa anyị uto. Ka anyị nye ya otuto. N'ihị na olulu di na nwunye nke Nwa Aturu ahụ eruola, nwunye ya edoziekwala onwe ya. 8 E nyela ya ezi akwa ocha nke na-enweghi ntupo obula, na nke di nnozi ezi ocha ka o yikwasị onwe ya." (Ezi akwa ocha ahụ nochiri anya oru ezi omume nke ndi nsọ ruru.) 9 Mmuo ozi ahụ gwara m si, "Dee nke a: Ngozi dirị ndi ahụ a kporo ka ha bja soro n'oriri olulu nwunye Nwa Aturu ahụ." Ọ gwakwara m si, "N'eziokwu, ndi a bu okwu nke Chineke." 10 Adara m n'ala n'ukwu ya ikpo isiala nye ya, ma o gwara m si, "O kwesighi ka i kpo isiala nye m n'ihị na abụ m naanị onyeozio ibe gi, na dika otutu umunna gi ndi na-agba ama banyere Jisos. Ọ bu naanị Chineke ka i kwesiri ikpo isiala nye. N'ihị na o bu Mmuo nke amuma na-agba ama ihe banyere Jisos." 11 Mgbe ahụ kwa, elere m anya hụ ka eluigwe meghere. Ahukwara m otu inyinya di ocha. Onye nokwasiri n'elu ya bu onye a na-akpo Onye kwesiri ntukwasị obi na Onye eziokwu. Ọ bu onye na-ekpe ikpe n'uzo ziri ezi na-ebukwa agha. 12 Anya ya na-acha dika ire oku. Otutu okpueze dijka ya n'isi. Otu aha nke naanị ya maara omimi ya ka e dekwasiri ya n'egedege ihu. 13 E gbokwasiri ya uwe mwuda e denyere n'obara. Aha a na-akpo ya bu Okwu Chineke. 14 Usuu ndi agha nke eluigwe, ndi yi uwe ezi akwa ocha, na-enweghi ntupo, no n'elu inyinya ocha na-eso ya. 15 Ọ kpu mma agha di nko n'onu ya, nke o ji egbutu mba niile. "O ga-eji mkpara igwe achị ha." Ọ na-azochakwa mkpuru vaini n'ebe inara mmanya nke iwe oku nke Chineke Onye puru ime ihe niile. 16 Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya: Eze kchasi ndi eze niile, na Onyenwe kchasi ndi nwenụ niile. 17 Mgbe ahụ, ahuru m otu mmuo ozi ka o guzo n'ime anyanwu na-eti mkpu n'oke olu, na-akpo ku umu nmanu niile na-efe n'etiti mbara eluigwe, "Bjanu! Zukonu maka oke oriri nke Chineke. 18 Bjanu soro rie anu ahụ ndi eze, na ndi ochiagha, na ndisi agha. Sorokwanu rie anu ahụ inyinya na anu ahụ ndi nokwasiri n'elu ha. Riekwanu anu ahụ ndi mmadu, ndi ukwu na ndi nta, ndi ohu na ndi nweere onwe ha." 19 Mgbe ahụ, ahuru m anu ohia ojo ahụ ya na ndi eze niile di n'ụwa, na ndi agha ha, ka ha zokotara ibu agha megide onye ahụ nokwasiri n'elu inyinya ahụ na ndi agha ya. 20 Ma e jidere anu ohia ahụ, ya na onye amuma ugha ahụ onye nke noro n'ihu ya gosi ihe iribama nke o jiri duhie ndi niile natara akara nke anu ohia ahụ, ya na ndi kporo ihe oyiyi ya isiala. A tanyere anu ohia ahụ na onye amuma ugha ya na ndu n'ime odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Ndi agha ha foduru ka e jikwa mma agha di nko,

nke di n'onu onye ahụ no n'elu inyinya ocha ahụ gbuo. Umụ anu ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahụ kwa, ahuru m otu mmuo ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atughe olulu Abis ahụ. Ọ jikwa eriri igwe di ukwu n'aka ya. (Abyssos g12) 2 Ọ jidere agwo ochie ahụ, bu agwo ochie ahụ, onye bu Ekwensu na Setan, kee ya agbu otu puku afo. 3 Emesia, a tanyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tuchiye uzo ya. Ọ kakwara akara n'elu ya ka agwo ochie ahụ hapu inekwa ike iduhie mba niile di n'ụwa ozo tutu ruo mgbe puku afo gasiri. Mgbe afo ndi a zuru, a ga-atoghepu ya ka o gagharia nwanintị oge. (Abyssos g12) 4 Mgbe ahụ, ahukwara m ocheeze, hukwa ndi no n'elu ya. Ha bu ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpuruobi ndi ahụ e bepuru isi n'ihị na ha gbaara Jisos akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobeghi isiala nye anu ohia ahụ maobu ihe oyiyi ya. Ha enweghi akara anu ohia ahụ n'egedege ihu ha, maobu n'aka ha. Ha dijka ndu ozo, sorokwa Kraist chia otu puku afo. 5 Nke a bu mbilite n'onwu nke mbu. Ndi foduru n'etiti ndi nwuru anwu esoghi bilite n'onwu tutu ruo mgbe puku afo gafesiri. 6 Ndi a goziri agozi na ndi di nsọ bu ndi ahụ ketara oke na mbilite n'onwu nke mbu ahụ. Onwu nke abuo enweghi ike n'ebe ha no, n'ihị na ha ga-abu ndi nchaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ochichi puku afo. 7 Mgbe puku afo ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ulo mkporo ya puta. 8 Ọ ga-apukwa jeharia iduhie mba niile no n'akuku anọ nke uwa, ya bu Gog na Magog, o ga-akpokota ha maka agha. Onuogugu ha dika aja di n'ikpere osimiri. 9 Ha biliri agha guzo n'ụwa niile, gbaa ulo ikwu nke ndi nsọ Chineke huru n'anya gburugburu. Ma oku sitere n'eluigwe gbadata repia ha. 10 Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atunye n'odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahụ ka o ga-anọ, ya na anu ohia ojo ahụ, na onye amuma ugha ya. Ha ga-anokwa n'onodu ahụ mgbu ehieha na abali ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Ahukwara m otu ocheeze ocha buru ibu, na onye nokwasiri n'elu ya. Uwa na mbara eluigwe si n'ihu ya gbapu, ahukwaghị ebe obula nye ha. 12 Ahuru m ndi niile nwuru anwu, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwo di iche iche, meghakwa akwukwo ozo, nke bu akwukwo nke ndu. E sitekwara n'ihie niile e dere n'akwukwo ahụ kpee ndi a niile nwuru anwu ikpe dika oru ha ruru si di. 13 Oke osimiri niile nyeghachiri ndi niile nwuru no n'ime ha. Otu a kwa, onwu na ala mmuo nyeghachikwara ndi nwuru anwu di n'ime ha. E kpekware onye obula ikpe dika oru ya si di. (Hadēs g86) 14 Emesia, a tanyere onwu na oku ala mmuo n'ime odo oku ahụ. Nke a bu onwu nke ugboro abuo nke bu odo oku. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Onye obula a na-achotaghi ebe e dere aha ya n'akwukwo nke ndu ahụ, ka a tanyere n'ime odo oku ahụ. (Limnē Pyr g3041 g4442)

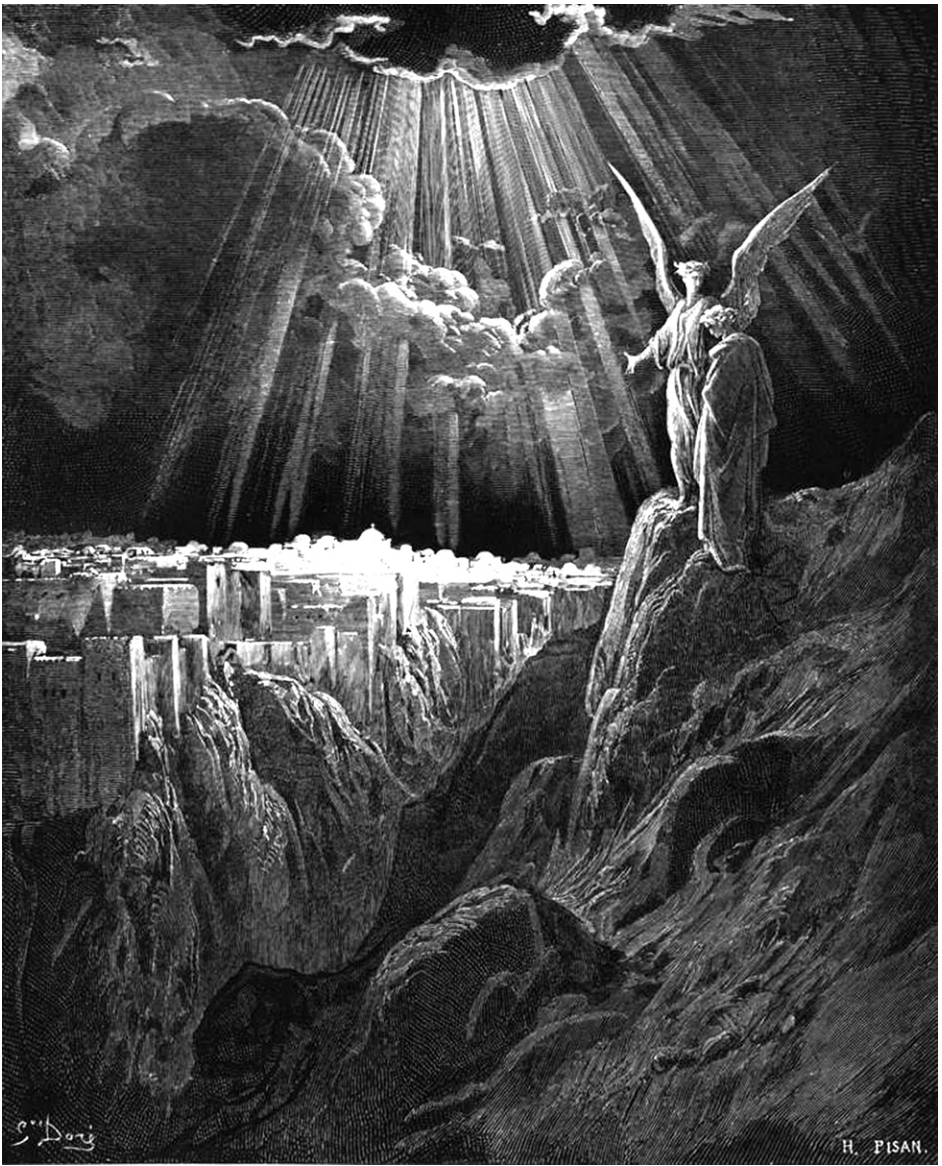
21 Mgbe ahụ, ahuru m eluigwe oheru na uwa oheru. Eluigwe nke mbu na uwa nke mbu agabigala, osimiri adighikwa. 2 Ahukwara obodo nsọ ahụ bu Jerusalem oheru ka o si n'eluigwe ebe Chineke no na-aridata. Ọ mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke oma maka igakwuru di ya. 3 Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenu! Ebe obibi Chineke adija ugbo a n'etiti umu mmadu. Ọ ga-binyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anokwa n'etiti ha burukwa Chineke ha. 4 Ọ ga-ehichapu

anya mmiri niile di n'anya ha. Onwu agaghị adikwa ozo. O buladi iru uju na ikwa akwa na ahuhu agaghị adikwa. Ihe ndi ochie niile agabigala.” 5 Onye ahụ nọ n'ocheeze ahụ kwuru si, “Lee, ana m eme ka ihe niile di ohuru.” Mgbe ahụ, o sịkwa, “Detuo ihe ndi a, n'ihu na okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasị obi, burukwa eziokwu.” 6 O siri m, “E mezuola ihe niile. Ahụ m Alfa na Omega, Mmalite na Ogwu gwu. Aga m enye onye akpiri na-akpo nkụ mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndu dika ihe onyinye. 7 Ndi obula na-emeri emeri ganweta ihe nketa ndi a. Aga m abukwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abu umu m. 8 Ma ndi na-atu ujo, ndi na-ekweghi ekwe, na ndi na-emeto onwe ha, na ndi ogbu mmadu, na ndi na-akwa iko, na ndi ha na mmuo ojoo na-akparita uka, na ndi na-ekpere arusi, na ndi ugha niile, ihe ha ga-eketa bu ikpe omuma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu oku kwanye oku. Nke bu onwu nke ugboro abuo.” (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahuhu di n'ime ya bjakwutere m si m, “Soro m, ka m gosi gi nwaagboghọ ahụ bu nwunye Nwa Aturu ahụ.” 10 O buuru m n'ime Mmuo buga m n'otu ugwu buru ibu nke idi elu ya dikwa ukwu. O gosiri m obodo nso ahụ bu Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke nọ na-aridata. 11 O juputara n'ebube Chineke, na-enwu ma na-achakwa dika nkume dikarisi oke onuahia, dika nkume jasper, na-enwu dika kristal. 12 Mgbidi ya niile di obosara dikwa elu. O nwekwara onu uzo iri na abuo. O bukwa ndi mmuo ozi iri na abuo na-eche onu uzo ndi a nche. E dekwara aha ebo iri na abuo nke umu Izrel n'onu uzo ama ndi a n'otu n'otu. 13 Onu uzo ama ato di n'akuku owuwa anyanwu, ato di n'akuku ugwu, ato di n'akuku ndida, ebe ato di n'akuku odida anyanwu. 14 Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abuo e ji toọ ntala ya. N'elu nkume ndi a n'otu n'otu ka e dere aha ndi ozi iri na abuo nke Nwa Aturu ahụ. 15 Onye ahụ nagwa m okwu ji osisi e ji atu ihe, nke e ji olaedo mee, n'aka ya. O ji ya tuo obodo ahụ na onu uzo ama ya, na mgbidi ya. 16 N'obodo ahụ, enweghi otu akuku n'ime akuku anọ nke mgbidi ya kariri ihe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe otutu tuọ ya, ogologo ya na obodobo nakwa idi elu ya ha, otutu ya di puku kilomita abuo na narị kilomita abuo. 17 O tukwara idi igbidi nke mgbidi ahụ choputa na o di narị nzo ukwu ato, dika ihe otutu nke mmuo ozi ahụ si guputa. 18 Ihe e ji ruo mgbidi ya bu nkume di oke onuahia a na-akpo jasper, jiri ezi olaedo a nuchara anucha, nke na-enwu dika enyo di ocha ruo obodo ahụ. 19 E ji nkume niile di oke onuahia choo ntala mgbidi obodo ahụ mma. Ntala nke mbu, bu nkume a na-akpo jasper, ntala nke abuo, nkume a na-akpo safai, ntala nke ato, nkume a na-akpo kaldoni, nke anọ, nkume a na-akpo emeraludu, 20 nke ise, nkume a na-akpo oniks, nke isii, nkume a na-akpo kanelian, nke asaa, nkume a na-akpo krisolait, nke asato, nkume a na-akpo beril, nke itoolu, nkume a na-akpo topaazi, nke iri, nkume a na-akpo krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpo jasint, nke iri na abuo, nkume a na-akpo ametisiti. 21 Onu uzo ama iri na abuo ahụ bu pieal iri na abuo, onu uzo ama obula ka e ji otu nkume pieal ruo n'otu n'otu. Ihe e ji ruo okporozo di n'obodo ahụ bu naanị olaedo a nuchara anucha obula, nke di ocha dika enyo e hichaziri nke oma. 22 O nweghi ulonso ukwu obula m huru n'ime obodo ahụ n'ihu na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na Nwa Aturu ahụ bu ulonso ukwu

obodo ahụ nwere. 23 O dikwaghị mkpa o diri obodo ahụ ka anwu maobu onwa mukwasị ya, n'ihu na ebube nke Chineke bu ihè ya, orioma ya bukwa Nwa Aturu ahụ. 24 Mba niile ga-eji ihè ya jegharja. Ndi eze uwa niile ga-abajakwa webata ebube ha n'ime ya. 25 A naghị emechi onu uzo ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ubochi niile n'ihu abali obula adighika n'ebe ahụ. 26 Ebube na nsopuru nke mba niile ka a ga-ewebata n'ime ya. 27 O dikwaghị ihe obula ruru aru ga-abata n'ime ya. Otu a kwa, o dikwaghị onye na-eme ihe aru, maobu onye ugha ga-abata n'ime ya, kama o bu naanị ndi ahụ e dere aha ha n'akwukwo nke ndu Nwa Aturu ahụ.

22 Mmuo ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndu nke na-enwu dika kristal. O sikwa n'okpuru ocheeze Chineke na Nwa Aturu ahụ na-asoputa, 2 n'etiti okporozo ahụ di n'obodo ahụ. N'akuku aka iri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndu. Osisi ndi a na-amị uzo mkpuru iri na abuo di ichie ichie. Ha na-amiputa mkpuru ohuru kwa onwa obula. Akwukwo osisi ahụ waputara bu ogwu e ji agwo mba niile. 3 A gaghị ahụ ihe obula a buru onu n'ime obodo ahụ. Ocheeze Chineke na nke Nwa Aturu ahụ ga-adi n'obodo ahụ. Ndi ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahukwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n'egedege ihu ha. 5 Abali agaghị adikwa ozo, imunye orioma agaghị adikwa mkpa. Mkpa ihè anwu na-enye agaghị adikwa n'ihu na Onyenwe anyi Chineke ga-abu ihè ha, ha ga-achikwa achị dika eze ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 6 Mmuo ozi ahụ gwara m, “Okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasị obi, burukwa eziokwu. Onyenwe anyi, bu Chineke, onye na-enye ndi amuma Mmuo ya ezitela mmuo ozi ya igosi umuodibo ya ihe ndi ahụ ga-emezu n'oge na-adighi anya. 7 “Lee, ana m abia osiiso. Ngozi na-adiri onye ahụ na-edebe okwu amuma ndi a di n'akwukwo a.” 8 Mụ onwe m bu Jon, huru ihe ndi a niile, nukwa ha. Mgbe m huru ma nuchaa ihe ndi a niile, adara m n'ukwu mmuo ozi a gosiri m ha ikpo isiala nye ya. 9 Ma o siri m, “Emela ihe di otu ahụ! Mụ onwe m bukwa odibo Jiso dika gi onwe gi, na dika umunna gi ndi amuma, na dika ndi ahụ niile na-edebe okwu niile e dere n'akwukwo a. Kporo Chineke isiala.” 10 Ma o siri, “Akachila okwu amuma ndi a di n'akwukwo akara, n'ihu na oge adila nso. 11 Ka ndi niile na-eme ajo omume gaa n'ihu na-eme ajo omume, ka ndi na-adighi ocha gaa n'ihu buru ndi na-adighi ocha, ka ndi na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndi di nso gaa n'ihu buru ndi nso.” 12 “Lee, ana m abia osiiso! Ugwo oru m ga-enye onye obula dika oru o ruru si di dikwa m n'aka. 13 Ahu m Alfa na Omega. Onye mbu na Onye ikpeazu, Mmalite na Ogwu gwu. 14 “Ngozi na-adiri ndi ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a buru ndi na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndu, ndi ganwe ike isite n'onu uzo ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. 15 N'azu obodo ka ndi ahụ bu nkita nọ, ha na ndi niile na-agba afa, na ndi niile na-akwa iko, na ndi niile na-egbu mmadu, na ndi niile na-ekpere arusi, na ndi niile huru ugha n'anya ma na-emekwa ya. 16 “Mụ onwe m, bu Jiso ezitela mmuo ozi m ka o gbara unu ama a nye nzuku m niile. O bu m bu Mgborogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ututu ahụ na-enwu enwu.” 17 Mmuo Nso na nwanji ahụ a na-alu ohuru na-asi, “Bia!” Ka onye obula nuru okwu a kwuo si, “Bia!” Onye akpiri na-akpo nkụ ya bia, onye obula choo ya bia nuru mmiri na-enye ndu na-akwughị ugwo obula. 18 Ana

m adọ onye ọbụla nūrụ okwu amụma dị n'akwụkwọ a aka na ntị, sị, ọ burū na onye ọbụla atụkwasi ihe ọbụla n'elu ha, Chineke ga-atụkwasi onye ahụ ihe ntaramahụhụ ahụ niile e kwuru maka ha n'akwụkwọ a. **19** Ọ burukwa na onye ọbụla ewepụ okwu ọbụla n'akwụkwọ amụma a, Chineke ga-ewepụ oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndụ, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwụkwọ a. **20** Onye ahụ gbara ama ihe ndị a niile na-asi, "N'ezie, ana m abia ọsịiso." Amen. Bịa, Onyenwe anyị Jisọs. **21** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere ndị nsọ niile. Amen.

Ahụkwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. Ọ mara mma dịka nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. Anụkwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu sị, "Leeny! Ebe obibi Chineke adịla ugbu a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abụkwa ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe
ya ga-anọkwa n'etiti ha bụrụkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndi Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

aidios

Ndi Rom 1:20
Jud 1:6

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jon 4:14
Jon 6:51
Jon 6:58
Jon 8:35
Jon 8:51
Jon 8:52
Jon 9:32
Jon 10:28
Jon 11:26
Jon 12:34
Jon 13:8
Jon 14:16

Oru Ndi Ozi 3:21
Oru Ndi Ozi 15:18
Ndi Rom 1:25
Ndi Rom 9:5
Ndi Rom 11:36
Ndi Rom 12:2
Ndi Rom 16:27
1 Ndi Korint 1:20
1 Ndi Korint 2:6
1 Ndi Korint 2:7
1 Ndi Korint 2:8
1 Ndi Korint 3:18
1 Ndi Korint 8:13
1 Ndi Korint 10:11
2 Ndi Korint 4:4
2 Ndi Korint 9:9
2 Ndi Korint 11:31
Ndi Galeshja 1:4
Ndi Galeshja 1:5
Ndi Efesqs 1:21
Ndi Efesqs 2:2
Ndi Efesqs 2:7
Ndi Efesqs 3:9
Ndi Efesqs 3:11
Ndi Efesqs 3:21
Ndi Efesqs 6:12
Ndi Filipai 4:20
Ndi Koloşi 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Tajtos 2:12
Ndi Hibru 1:2
Ndi Hibru 1:8
Ndi Hibru 5:6
Ndi Hibru 6:5
Ndi Hibru 6:20
Ndi Hibru 7:17
Ndi Hibru 7:21
Ndi Hibru 7:24
Ndi Hibru 7:28
Ndi Hibru 9:26
Ndi Hibru 11:3
Ndi Hibru 13:8
Ndi Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jon 2:17
2 Jon 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jon 3:15
Jon 3:16
Jon 3:36
Jon 4:14
Jon 4:36
Jon 5:24
Jon 5:39
Jon 6:27
Jon 6:40
Jon 6:47
Jon 6:54
Jon 6:68

Jøn 10:28
Jøn 12:25
Jøn 12:50
Jøn 17:2
Jøn 17:3
Oru Ndj Ozi 13:46
Oru Ndj Ozi 13:48
Ndj Rom 2:7
Ndj Rom 5:21
Ndj Rom 6:22
Ndj Rom 6:23
Ndj Rom 16:25
Ndj Rom 16:26
2 Ndj Korint 4:17
2 Ndj Korint 4:18
2 Ndj Korint 5:1
Ndj Galeshja 6:8
2 Ndj Tesalonajka 1:9
2 Ndj Tesalonajka 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Tajtos 1:2
Tajtos 3:7
Fijimøn 1:15
Ndj Hibru 5:9
Ndj Hibru 6:2
Ndj Hibru 9:12
Ndj Hibru 9:14
Ndj Hibru 9:15
Ndj Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jøn 1:2
1 Jøn 2:25
1 Jøn 3:15
1 Jøn 5:11
1 Jøn 5:13
1 Jøn 5:20
Jud 1:7
Jud 1:21
Mkpughe 14:6

eleēsē

Ndj Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6

Hadēs

Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Oru Ndj Ozi 2:27
Oru Ndj Ozi 2:31
1 Ndj Korint 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr

Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol

Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Onuogugu 16:30
Onuogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndj Eze 2:6
1 Ndj Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Abu Oma 6:5
Abu Oma 9:17
Abu Oma 16:10
Abu Oma 18:5
Abu Oma 30:3
Abu Oma 31:17
Abu Oma 49:14
Abu Oma 49:15
Abu Oma 55:15
Abu Oma 86:13
Abu Oma 88:3
Abu Oma 89:48

Abu Oma 116:3
Abu Oma 139:8
Abu Oma 141:7
Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliziasis 9:10
Abu nke Abu 8:6
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emos 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pita 2:4

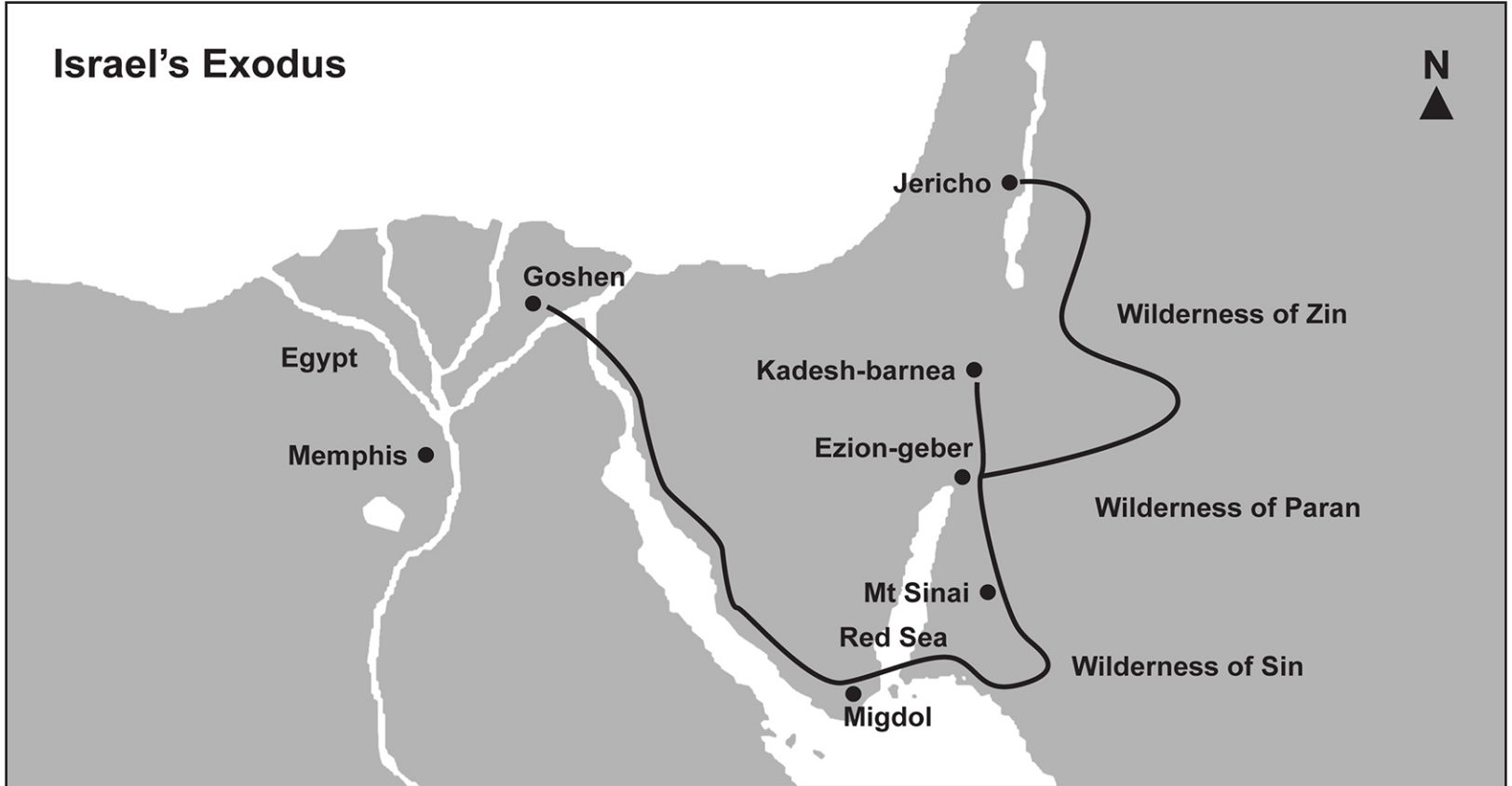
Questioned

Ilu 2:18

Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporo ya ka o hapu, gaa n'ala ahụ nke o ga-enweta dika ihe nketa. O gawara n'amaghị ebe o na-aga. - Ndị Hibru 11:8

Israel's Exodus

Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughị ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzo ahụ di nso karja. Chineke mere nke a n'ihi na o chere n'obi ya si, "O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'Ijpt." - Oporu 13:17

N'ihl na Nwa nke Mmadu abiahi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ile mgbaputa nke otutu mma. - Mak 10:45

Pọl, odibo Kraịst Jisọs, onye Chineke kpọrọ ka ọ buru onyeozị ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. - Ndị Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us																																																															
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin																																																															
Where are we? ▶			When are we? ▼																																																																	
			Innocence		Fallen			Glory																																																												
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth																																																											
			<table border="1"> <tr> <td rowspan="2">God</td> <td>Father</td> <td>John 10:30</td> <td rowspan="6"> Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden </td> <td colspan="3">1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light</td> <td rowspan="6"> Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City </td> </tr> <tr> <td>Son</td> <td>God's perfect fellowship</td> <td colspan="2">John 8:58 Pre-incarnate</td> <td>John 1:14 Incarnate</td> <td>Luke 23:43 Paradise</td> </tr> <tr> <td>Holy Spirit</td> <td></td> <td></td> <td colspan="2">Psalm 139:7 Everywhere</td> <td colspan="2">John 14:17 Living in believers</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Mankind</td> <td>Living</td> <td rowspan="6"> Genesis 1:1 No Creation No people </td> <td colspan="3">Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth</td> </tr> <tr> <td>Deceased believing</td> <td colspan="3">Luke 16:22 Blessed in Paradise</td> </tr> <tr> <td>Deceased unbelieving</td> <td colspan="3">Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment</td> </tr> <tr> <td rowspan="4">Angels</td> <td>Holy</td> <td colspan="3">Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command</td> </tr> <tr> <td>Imprisoned</td> <td colspan="3">2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus</td> </tr> <tr> <td>Fugitive</td> <td colspan="2" rowspan="3"> Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels </td> <td>Revelation 20:13 Thalaasa</td> <td rowspan="4"> Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels </td> </tr> <tr> <td>First Beast</td> <td colspan="2">1 Peter 5:8, Revelation 12:10</td> </tr> <tr> <td>False Prophet</td> <td colspan="2">Rebelling against Christ Accusing mankind</td> </tr> <tr> <td>Satan</td> <td></td> <td colspan="2">Revelation 19:20 Lake of Fire</td> </tr> <tr> <td colspan="3"></td> <td></td> <td colspan="2">Revelation 20:2 Abbyss</td> <td></td> </tr> </table>		God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Deceased believing	Luke 16:22 Blessed in Paradise			Deceased unbelieving	Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			Angels	Holy	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus			Fugitive	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels		Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10		False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind		Satan		Revelation 19:20 Lake of Fire						Revelation 20:2 Abbyss
God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City																																																													
	Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate			Luke 23:43 Paradise																																																											
Holy Spirit				Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers																																																														
Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth																																																																
	Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise																																																																
	Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment																																																																
Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command																																																																	
	Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus																																																																	
	Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels		Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels																																																														
	First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10																																																																		
False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind																																																																			
Satan		Revelation 19:20 Lake of Fire																																																																		
				Revelation 20:2 Abbyss																																																																
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all																																																															

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Ya mere, gaanu mee ka mba niile buru ndi na-eso uzo m, na-emenu ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmuo Nso. - Matiu 28:19